
Stanford University Libraries
3 6105 117 423 546

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARY

SNĚMY ČESKÉ

OD LÉTA 1526 AŽ PO NAŠI DOBU.

VYDÁVÁ

KRÁLOVSKÝ ČESKÝ ARCHIV ZEMSKÝ.

V.

1577—1580.

V PRAZE.

NÁKLADEM VÝBORU ZEMSKÉHO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO. — TISKEM DRA EDV. GRÉGRA.

1887.

Pátý díl „Sněmův českých“ zavírá v sobě léta 1577 až 1580, období jen čtyř rokův. Kdyby v naší publikaci byla přesně položena jen jednání a jiná akta sněmovní, nevyplnila by arciť čtyři léta přes sto tiskových archů: uveřejnění však hojného množství dosud neznámých s jednáním sněmovním jako spojených pramenů, kteréž nemálo jsou důležité na poznání naší historie, omluví zajisté s dostatek rozsáhlost publikace. Jako na příklad jednání o konfesí českou ve IV. dílu objasněno bylo uveřejněním korespondencí Bratří českých: takž zase stísněné poměry finanční císařského dvoru, o kterýchž v jednáních sněmovních v pátém dílu vždy na předním místě se pojednává, jsou osvětleny listinami, kteréž zprávy podávají o obraně hranic Uherských proti Turku, o řádu, instrukcí, řízení české a dvorské komory; o Chebských, Loketských a Kladských, aby svolené na sněmu berně rovně jako ostatní obyvatelé království Českého platili, více o zástavách a prodajích statkův královských, o půjčkách králem činěných, o finanční správě odvedených a nezaplacených daní. A rovněž v příčině objasnění, snadnějšího porozumění uveřejněna akta, kteráž o jednání s přivtělenými ku království Českému zeměmi, o sjezdech ve Slezsku a Lužici, aby vyslanci na jenerální sněm český l. 1579 do Prahy vypraveni byli, zprávy podávají. Že pak sjezdy krajské, nařízení císaře Rudolfa řemeslníkům strany drahot a jiné podobné kusy, o kterýchž v aktech sněmovních se projednává, do „Sněmův českých“ položeny byly, netřeba žádné omluvy.

Nad jiné kusy důležitá jsou „Nová práva horní“, kteráž l. 1579 sněmem zvolené komisí k uvážení podána byla, a „Dobré zdání“ Kutnohorských o takových „nových právech“, kteráž s ostatní v téže příčině psanou korespondencí jsou vzácným příspěvkem pro historii hornictví v Čechách.

Relací do desk zemských v příčině přijatí těch kterých osob do stavu panského neb rytířského, anebo udělení práva krajanství v království Českém, kteráž do usnešení sněmovních pojata nebyla, ponejprv jsou uveřejněna v tomto dílu. Z listin takových poznáváme částečně zřízení stavu šlechtického. Kdož by však s institucemi stavu šlechtického důkladněji seznámiti se chtěl, nahlédniž do spisu archivářem zemským sepsaného: „Die Entwicklung der böhmischen Adels- und Inkolatsverhältnisse seit dem 16. Jahrhundert“. Listiny o povýšení do stavu rytířského nebo panského a udílení krajanství do království Českého z dří-

vějších let uveřejněny budou dodatečně ve zvláštním svazku s jinými mnohými spisy, kterýchž archiv český při stálém badání byl nabyl.

Ani k uveřejněným aktům o pohřbu císaře Maximiliana nemusíme připojovati nějakou omluvu, neboť mrtvé tělo krále Maximiliana přivezeno bylo v průvodu mnohých z panského a rytířského stavu do Prahy za času sněmu, jenž zahájen byl truchlivou zprávou o úmrtí milovaného krále, a usnešením všech tří stavův království Českého vypraveno poselství pro klenoty zemské na Karlštejn k pohřbu jmenovaného císaře, kteréhož obyvatelé království pro jeho náboženskou snášenlivost a ušlechtilost zvláště ctili.

Při redakci účastni byli, jak již svého času oznámeno, archivář zemský Dr. A. Gindely a adjunkti při královském archivu zemském Dvorský František a Pažout Julius.

Sněmové léta 1577.

I. Akta o pohřbu císaře Maximiliana a o sněmu, jenž zahájen byl dne 5. února a zavřen dne 2. března 1577.

Když císař Maximilian dne 12. října 1576 v Řezně se světem se rozžehnal, oznámil syn, císař Rudolf, úmrtí otce svého do Čech komoře české a některým svým důvěrníkům, a sice nejvyššímu purkrabímu Vilímovi z Rožmberka, nejvyššímu hofmistru Ladislavu staršímu z Lobkovic, nejvyššímu komorníku Bohuslavu Felixovi z Hasištejna a podkomořímu Burianu Trčkovi z Lípy, s dotazem, jaká by opatření v příčině vlády v království Českém učiněna býti měla. Jmenovaní úředníci odpověděli: poněvadž smrtí císaře Maximiliana povinnost všech nejvyšších úředníků zemských býti přestala, aby zatímně k dalšímu spravování úřadu je zmocnil a mandáty to vyhlásil. Podobná nařízení aby také učiněna byla do ostatních ku království Českému přivtělených zemí. Nejvyšší úředníci prosili zároveň císaře, aby, na kolik možno, brzy do Čech přijel, úřady definitivně osadil a od úředníků přísahy přijal.

Na takovou radu podepsal císař mandát, jímž obyvatelům království Českého oznamoval, že za nepřítomnosti své veškerým úředníkům, radám a krajským hejtmanům na dále moc dává, aby povinnosti své úřední spravovali; nejvyšší však správa v království že svěřena jest čtyřem již jmenovaným úředníkům zemským a purkrabímu kraje Hradeckého Albrechtu Kapounovi z Svojkova, aby s ostatními nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami na hradě Pražském všechny připadité věci vyřizovali a jednoho každého v ztížnostech na místě královském ochraňovali.

Žádost, kterouž jmenovaní úředníci zemští prosebně králi byli projevili, aby brzy do Čech přijel a vladařství se ujal, nesplnila se, poněvadž císař v příčině tureckých záležitostí ve Vídni, jakožto hranicím Tureckým bližším sídle, přebývati musel. Oznámení o tom učinil pánu z Rožmberka s tím nařízením, aby l. 1575 svolená berně jen na zaplacení lidu válečného na hranicích Uherských obrácena byla. Dne 12. listopadu podepsal císař Rudolf II. revers, kterýmž potvrdil všechny svobody, práva království Českého; mezi jinými zavázal se též žádných cizozemcův duchovních ani světských na úřady zemské, dvorské, městské, duchovní nesázeti než Čechy, ani jimi zámkův, měst koruny České osazovati, anebo jim jich svěřovati, přirkl dále, že žádných zemí, knížetství, měst, zámkův, hradův, manův i jiných zboží od koruny České odtrhovati ani odcizovati nižádným obyčejem nedopustí, a což by již odtrženo, odcizeno bylo, to zase že ke koruně připojiti chce, a t. d. Po vydání takového reversu, jakýmž králové čeští při nastoupení vladařství se zavazovati museli, odejel císař do Lince.

Rudolf II. zakoušel hned při začátku svého vladaření nemalých nesnází, jakéž mu smutné finanční poměry působily. Kdežto výdaje na vychování dvoru císařského uhražovati musel jen půjčkami: žádala jej komora česká za opatření, jak by věřitelové dluhů královských mohli býti zaplaceni, po-

něvadž se peněz pro ně nedostává; anebo oznamovala mu (14. listopadu), že někteří z vyšších stavův zpečují se za živobytí císaře Maximiliana svolenou berni a posudné odváděti, poněvadž po úmrtí císařově není na ni žádného práva. Na takové oznámení komory odpověděl Rudolf mandátem ze dne 26. listopadu, kterýmž nařizoval obyvatelstvu království Českého, aby svolená r. 1576 berně náležitě odvedena byla, i vyvrátil náhledy těch, kteříž by takovou berní povinni býti nechtěli pro smrt císaře Maximiliana. Téhož dne nařídil komoře české, aby žádných dluhů královských neplatila, ale jen úroky vypořádala, berně pak aby na nic jiného vydávána nebyla, než jen na obranu hranic Uherských.

Rozkaz komoře české byl datován v Linci, kamž císař již přibyl a kdež od některých českých nejvyšších úředníků zemských, kamž je byl obeslal, zvláště od nejvyššího purkrabí Pražského pozdraven, uvítán byl. Rožmberk chválil v řeči, kterouž císaře oslovil, že v příčině pevností na hranicích Uherských lepší řád má býti zaveden, projeviv při tom své zdání, aby porady o tom nedály se ve Vídni ale v Praze, poněvadž ve Vídni nákažlivé řádily nemoce a Praha jest bližší mnohým německým knížatům, s nimiž v příčině té úrady konati se musejí. Také by přítomností císařovou v Praze odstraněny byly překážky, kteréž se naskytají v příčině vybírání berně, zvláště ale posudného, jež někteří odváděti se zpečují; a i jiná důležitá opatření, najmě však v příčině finančních poměrů (komory české), kterýchž znovu uspořádati nemálo jest potřebí, vykonána by býti mohla. Mimo to pravil Rožmberk, že musí císař přijati hold v markrabství Moravském, v Slezích a Lužicích, má udíleti některým německým knížatům léna a obnoviti smlouvy dědičné. Nejvyšší purkrabí uznával sice ve své řeči, že císař vůči říši německé a jako držitel jiných ještě zemí nemůže stále v Čechách přebývati, projevil ale prosebnou žádost, aby aspoň větší část času svého panování v království Českém strávil. Dále žádal Rožmberk císaře, aby tělo otce svého, císaře Maximiliana, v hlavním kostele hradu Pražského pochovati dal (z čehož viděti, že ještě tehdy o místě, kde by k věčnému odpočinku uloženo býti mělo, nebylo konečně rozhodnuto); v příčině pak polské koruny aby císař naděje se nespouštěl, neboť co císaři Maximilianovi se nepodařilo, může zdařiti se jeho dětem, a protož aby ty Poláky, kteříž dynastie Habsburské se přidrželi, statky své i vlast svou opustili, podporoval, avšak jich ke dvoru svému nepřijímal anebo službou opatřoval. A konec významné řeči své zavřel nejvyšší purkrabí Pražský s žádostí, aby Rudolf mezi dvořanstvo své také některé z Čechův přijal.

Císař odpověděl, že vedle takové dobré rady se zachová a brzy do království Českého se vypraví, aby nutná opatření, zvláště konečné usazení úředníků, vykonati a sněm rozepsati mohl. Po vyřízení však takových záležitostí a po přijetí holdu od přivtělených ku království Českému zemí že musí opět do Vídně se odebrati, aby v příčině hranic Uherských náležitá opatření učiněna býti mohla; do Čech však že opět brzy se navrátí. Císař připomenul také v odpovědi své, že mrtvé tělo otce svého vedle prosebné žádosti nejvyššího purkrabího dá v Praze pohřbíti.

V průvodu mateře své opustil císař Rudolf II. Linec a přibyl dne 23. prosince do Prahy, kdež sněm na den 4. února 1577 položil. Mezi tím radili se nejvyšší úředníci zemští, jakým způsobem by mrtvé tělo císaře Maximiliana z kláštera Vilringu u Lince, kdež až dosud odpočívalo, do Prahy převezeno býti mělo. Vedle jich návrhu měla mrtvola Maximilianova z Vilringu do kláštera Višňobrodského v Čechách převezena býti a sice v průvodu arciknížat Matiáše a Maximiliana, některých šlechticů z Horních, Dolních Rakous, biskupa Pasovského a jemu podřízených opatů, prelátů a proboštů. Ve Vyšším Brodě aby mrtvé tělo přijato bylo od arcibiskupa Pražského, a kdyby nemocný zůstával, na místě jeho od biskupa Olomouckého, kterýž by v průvodu českého duchovenstva a šlechty z jižních Čech je do Prahy doprovodil. V Praze pak aby přijal mrtvé tělo císař s ostatní šlechtou českou a doprovodil je do kostela sv. Jakuba, kdež by až ke dni slavného pohřbu vystaveno bylo. Kdyby mrtvola na cestě skrze Čechy na některou noc nemohla v některém katolickém kostele vystavena býti, měla pod černým stánem býti postavena.

Císař takové dobrozdání (datované 6. ledna 1577) schválil, a vyzval druhého již dne šlechtu z jižních českých krajů, aby mrtvé tělo na cestě skrze Čechy doprovodila; za několik potom dní vyzvána šlechta ostatních krajů, aby do Prahy se najíti dala. Současně také vyzván byl arcibiskup Pražský, aby se do Vyššího Brodu dostavil. Biskup Olomoucký s vyšším duchovenstvem moravským měl připojiti se k pohřebnímu průvodu v Českém Krumlově. — V slavnostním průvodu pohřebním přibylo mrtvé tělo císaře Maximiliana do Prahy dne 6. února. Císař se svými dvořany a při dvoře meškajícími vyslanci u nové brány je o 1. hodině odpolední očekával, a skrze Prahu, jejíž měšťané v plné zbroji na ulicích stáli, do kostela sv. Jakuba doprovodil. U sv. Jakuba leželo mrtvé tělo šest neděl, v kterémž čase konány přípravy k slavnostnímu průvodu do kostela na hradě Pražském, ku kterémuž také vyzvána byla šlechta z přivtělených zemí. Biskup Olomoucký, jenž mezi tím domů byl zajel, vymluvena se činil, aby přijeti nemusel; však omluva jeho nebyla přijata a císařem mu nařízeno, aby do Prahy přijel a oraci pohřební nad mrtvým tělem císaře Maximiliana vykonal. Na zřízení katafalku v hradním kostele poukázáno 200 tolarů. Komora česká postarati se musela o několik tisíc loket černého sukna na odění 200 chudých lidí a na přikrytí zdí i oltářů v jmenovaném kostele. A poněvadž císař nemalý počet znamenitých hostí očekával, musel také se starati o jich pohostění; za kterouž příčinou požádal některé z panského i rytířského stavu, kláštery a města, aby mu do kuchyně královské na hrad Pražský pstruhy, lososy, lipany, mihule, lamprety odeslali. Paní Kateřina z Lokšanu byla požádána, aby na některý málo den kredenc od stříbra, mísy, taliře, koflíky, flaše a což by tak měla k uctění »znamenitých potentatů«, knížat z říše zapůjčila. Stavové čeští vypravili ze stavu panského a rytířského posly na Karlštejn, aby klenoty korunní pro slavnost císařova pohřbu do Prahy přivezli. Mrtvola královská v sv. Jakubském kostele hlídána byla pečlivě dnem i nocí měšťany Pražskými.

Dne 22. měsíce března, po vykonání ceremonii církevních nad mrtvým tělem císaře Maximiliana v kostele sv. Jakuba, vyšel slavnostní pohřební průvod, jaký po věky v Praze vidán nebyl. Pět pěších ozbrojenců kráčelo v čele. Nejprvé nesen černý kříž, za nímž šlo přes dvě stě starých chudých mužů v černých kuklech s hořícími svícemi v rukou. Potom nesen stříbrný kříž perlami vyzdobený, za kterýmž šli dvořané, služebníci císařští domácí i cizozemci, zvláště Němci, Vlachové a Španělové, také hořící svíce nesouce. V třetím oddělení šli choralisté a kněžstvo pod jednou, a sice vikáři, beneficiati a mniši rozličných řádův. Ve čtvrtém řadu kráčeli poslové z měst království Českého a Pražané, písaři, ouředníci z kanceláře královské, pážata a něco přespolních pánů. Po těch šli císařští radové, za kterýmiž 15 trubačů a jeden bubeník, majíce trouby zavázané a dolů na sobě zavěšené. Za nimi kráčeli dva pěkně vypravení herolti nesouce na sobě erby, jeden uherský a druhý království Českého. Potom neseny korouhve a vedeni koně ze všech zemí císařských, mezi kterýmiž šestnáctou Česká země ku poctivosti mrtvému králi, pánu svému, nádherně vyzdobila, již nesl Vácslav Zajíc z Hazmburku a na Strakonicích, Mistr křižovníkův; krásného koně českého se sedlem a pochvami zlatými i stříbrnými ozdobeného, aksamitem, na němž bílý lev s rozdvojitým ocasem vymalován byl, oděného, vedli Jindřich z Valdštejna a Albrecht Kapoun z Svojkova, purkrabí kraje Hradeckého. Sedmnáctou korouhev fiolné barvy a koně výborného dala země Uherská. Potom nešeny dvě korouhve svaté říše bleskem zlata svítící, ty obě čtvero hrabat neslo. Naposledy nešena korouhev císařská a veden kůň zlatohlavem černým oděný, na němž byl kříž bílý; koně vedli kníže Minsterberské Karel a Petr Vok z Rožmberka. Za korouhvemi a koňmi šli kantoři s pacholaty a kaplané císařští, za těmi převorové, kanovníci, opatové ve svých hábitech, s berlami a velikými prsteny na rukou, po nich biskupové, před kterýmiž neseno bylo posvátné nádobí a berly zlatem, stříbrem, perlami drahými se blyštící. Za nimi nesena koruna a jiné české svátosti nejvyššími úředníky zemskými; čehož prvé nebývalo, aby klenotové nejdražší a nejznamenitější království Českého vůbec ukazováni byli. A sice nejprvé Jaroslav Smiřický

ze Smiřic, nejvyšší maršálek království Českého, nesl meč v pošvě velmi ozdobné a nákladné; druhý za ním, nejvyšší písař zemský, Michal Španovský z Lysova, nesl žezlo zlaté; třetí Adam z Švamberka, nejvyšší sudí zemský, nesl jablko zlaté s křížem, a za nimi kráčel nejvyšší purkrabí Pražský, Vilím z Rožmberka, nesa nejkrasší z ryzého zlata udělanou, nejdražšími perlami, kamením ozdobenou, zlatým leskem se stkvící korunu království Českého, kterouž někdy Blanka, císaře Karla IV manželka, s velikým nákladem dala udělati. Potom nešena regalia království Uherského a obzvláštní okrasy císaře samého, totiž zlaté rouno na polštáři, šturmhaub zlatem potažený a oděv císaři samému náležející, dále regalia říšská: meč, sceptrum, jablko a koruna. Za těmi šli dva herolti sv. říše, a tu nešeno mrtvé tělo císaře Maximiliana čtyřiadvaceti osobami z stavu panského z rozličných zemí. Za márami kráčel císař Rudolf, král uherský a český, v černém oděvu, maje i tváře černým suknem zakryté. Za císařem šli arciknížata rakouská Arnošt, Matiáš, Maximilian, bratří císařoví, legat papežský, arcibiskup Kolinský, Vilém kníže bavorský. Za těmi šlo poselství sv. říše a veliký počet pánův a z rytířstva i jiného obecného lidu.

Za průvodem jel na koni muž, jenž peníze na památku pohřbu toho bité mezi lidi, zvláště při radnici Staroměstské, rozhazoval; o kteréž lidé s nemalým křikem velice se drali, a když mezi tlačící se lid i žoldnéři (kteříž dvěma řady jeden vedle druhého od kostela sv. Jakuba přes Staré město, most, Malou stranu až pod schody zámecké stáli) se vetřeli, nastal hrozný hluk, pokřik mezi lidem, a mezi pány některými i osobami duchovními poplach a zděšení. Ano na některé takový strach padl, že z řady pohřebního průvodu se vytrhše, obávajíce se nějaké zrady, pryč utíkali, aby se někde skryli*).

*) L. 1589 povstala z nedorozumění osobních rozepře mezi Janem nejstarším Vchyňským ze Vchynic a Michalem Španovským z Lysova, jejíž předmětem byl poplach při pohřebním průvodu l. 1577 stalý. Vchyňský vinil Španovského, jenž vedle ostatních nejvyšších ouředníků zemských nesl zlaté žezlo, že nad korunou zradil a s žezlem při tom pokřiku utekl a teprv se navrátil, když průvod zase klidně dále se ubíral. Čemuž Španovský odpíral; jakž všechno poznáváme z položených zde listin, kterýmiž žádají nahoře jmenovaní pánové svědectví v téže příčině na Jiříku z Lobkovic. I čtou se v tato slova:

Urozený pane, pane, Jiří starší Popele z Lobkovic na Libochovicích a Mělníce oc, nejvyšší pane hofmistře království Českého oc. Tohoto svědomí od VMti vedle práva a zřízení zemského, že mi je dckami zemskými do slavného soudu zemského většího království Českého a to proti urozenému a statečnému rytíři panu Michalovi Španovskýmu z Lysova na Pacově a Vožici, nejvyššímu písaři království Českého, ku při půhonní dáti račte, žádám. Předně, že to VMti dobře vědomé jest a v paměti své míti račte, že léta oc sedmdesátého sedmého již jminulého na ten den, když jest se pohřeb slavný paměti JMti císaře Maximiliana jakožto krále českého oc, v městech Pražských konal a dál, a to v přítomnosti JMCské, krále a pána našeho nynějšího, že jest pan Michal Španovský z Lysova, nejvyšší písař království Českého, majíc sobě klenot království Českého, totižto sceptrum svěřený, tak aby týž klenot, v témž řádu a ordnunku jsouc postaven jako i jiní JJMti nejvyšší páni ouředníci zemští, kteříž jsou korunu a jiné klenoty království Českého nesli, k slavnosti a poctivosti téhož mrtvého těla, i on také v témž ordnunku jsouc postaven, nesl; i v tom, když jest JMCská, pán náš nejmilostivější, za slavnejm tím mrtvým tělem z rynku Starého města Pražského scházeti ráčil, před domem, kdež od starodávna slove »u Vlčehrdlů«, když též máry s týmž slavným mrtvým tělem na zem postaveny byly, za JMCskou mezi obecním lidem se nějaký pokřik a hluk stal, tak že někteří lidé toho pokřiku sou se zděsili: tu že jest týž pan Michal Španovský, nejvyšší písař království Českého, z místa sobě uloženého i nařízeného a z toho ordnunku s klenotem království Českého s sceptrum pryč utekl a se skryl. A potom teprva, když sou se ty věci upokojily, když sme zase v též processí slavného toho pohřbu v nařízeném ordnunku jíti počali, tu že jest častopsaný pan Michal Španovský z ulic těch, kderé k mostu běží, zase zpátkem k místu sobě nařízenýmu, nesouc sceptrum království Českého pod pláštěm, se navracoval a teprva proti domu, jenž slove »u zlatýho kříže« zase na místo svý se najíti dal.

Potom pak jsouc od mnohých a zvláště pak od VMti tázán: co jest dělal a proč jest pryč utíkal, to za obranu, že jest toliko pozýval, měl, pravě, že jest proto tam běžel, aby lid ten, kderý jest utíkal, zdržel.

Též také i to, že VMti v paměti jest, že někdérého času po vykonání již toho pohřbu, když jest mezi mnoho psaným panem Michalem Španovským a osobou mou o někderý řeči někdy pana Vratislava z Pernštejna,

Císař slyše takový hluk a křik, sňav sukno, kterýmž tváře zakryty měl, tázal se, co by to znamenalo? a když mu odpovědíno, že toho nic není, bral se průvod dále beze vší překážky až do kostela sv. Víta na hradě Pražském. Kdež druhého dne 23. března za přítomnosti císaře Rudolfa, jeho matky, vdovy po císaři Maximilianovi, arciknížat a jiných mnohých knížat, pánů slavná mše se zvláštními ceremoniemi od biskupův Vídeňského, Olomouckého a Vratislavského (toho času arcibiskup Pražský těžce byl nemocen) vykonávána. Tu po ofertoriu všechny korouhve a koně se všemi okrasami, s kterymiž při pohřebním průvodu nešeny a vedeni byli, od předních pánův týchž zemí, jichž erbové na nich vymalováni byli, do kostela a zde mimo oltář, kdež se mše sloužila, opět nešeny a vedeni byli. Korouhve pak na památku v kostele zavěšeny. Po ukončení mše svaté mrtvé tělo císaře Maximiliana do hrobu s jistými ceremoniemi a zármutkem nemalým všech přítomných položeno a vedle otce a mateře pochováno.

Vedle příprav k pohřebnímu průvodu císaře Maximiliana konaných, držány také úrady v příčině předloh k sněmu, jenž zahájen býti měl dne 4. února 1577. Komora dvorská i česká podaly dne 12. ledna t. r. svá dobrozdání císaři, jaké by návrhy předložiti měl budoucímu sněmu: 1. aby stavové svolili berni na obhájení hranic proti Turku, kteráž by ročně se páčila nejméně na 200.000 tolarů; kdyby méně sebráno bylo, aby stavové doplnili, kdyby více se sešlo, že by na potřeby zemské obrátiti mohli; 2. stavové aby učinili půjčku 200.000 tolarů na zaplacení lidu válečného; splátka takové sumy

---

nejvyššího kancléře království Českého, a osoby mé se dotejkajíc, činiti bylo, tu že sem já jak JMti nejvyššího pana purkrabí Pražského, tak i VMti za to žádal, abyšte VMt témuž panu Michalovi Španovskýmu, nejvyššímu písaři království Českého, to předložiti ráčili, že ho za to žádám, aby zoumyslně k osobě mé se nenutkal. Nebo jestliže by toho nepřestal, tehdy že já jemu se v tom ihned vohražuji, že chci mu to zjevně vůbec vyzdvihnonti a o něm to mluviti, že jest při pohřebu JMti slavné paměti císaře Maximiliana s sceptrum království Českého, s klenotem sobě svěřeným, od JMCské, krále a pána svého přítomného, nenáležitě utekl a v tom tak, jakž poctivýmu člověku a povinnosti jeho náleží, že jest se při pánu svým nechoval, a tak to vše, na žádost mou, že ste jemu to v známost uvésti ráčili. Avšak on věda o tom, že sem to o něm zjevně mluvil, že jest až posavad nikda toho s sebe nesvedl a po poctivosti svý nekráčel; ano i to také, že VMti vědomé jest a v paměti svý že míti ráčíte, nejvyšší pan sudí království Českého, pan Jiří Bořita z Martinic, jsouc na onen čas při témž pohřbu za jednoho správci a direktora nařízen, to že jest VMti z oust v uši mluvil a pravil, že jest se s týmž panem Michalem Španovským, nejvyšším písařem království Českého, když jest se z téhož utíkání k ordnunku a místu svýmu zase navracoval, potkal a o takovém často a mnoho psaného pana Michala Španovskýho při témž pohřbu a actu utíkání, že jste ráčil víc než od jednoho poctivého člověka, že to samo v sobě tak jest, slyšeti ꝛc. A což tak VMti v tom dále povědomé jest, žádám, že mi to vše, nic ovšem nevypouštějíc, vedle dotčeného zřízení zemského vysvědčiti ráčíte. Datum cedule v sobotu po sv. Bartoloměji [26. srpna] léta Páně vosmdesátého devátého. Jan nejstarší Vchynský ze Vchynic na Nalžovech, Neprachovech a Zásmucích.

Urozený pane, pane Jiří starší z Lobkovic na Libochovicích a Mělnice ꝛc, JMCské rado, komorníče a nejvyšší hofmistře království Českého! Tohoto svědomí na VMti podle práva a zřízení zemského, že mi je před pány JJMtí a vladyky do plného soudu zemského a to proti urozenému a statečnému rytíři panu Janovi nejstaršímu Vchynskýmu ze Vchynic dskami zemskými ku při půhonní dáti ráčíte, žádám. Že toho povědomi bejti a v paměti své míti ráčíte, když jest pohřeb JMti císaře Maximiliana, slavné paměti, zde v Praze byl a tělo mrtvé JMti když skrze Staré město Pražské nešeno bylo, že v lidu obecném se nějaký hluk a sem i tam běhání začalo, tak že osoby vyššího i nižšího stavu při témž pohřebu jsouce z míst svejch v tom hluku strkány a sem i tam odstupujíc: já jakožto jeden z nejvyšších úředníkův zemských, podle jinejch nejvyšších pánův úředníkův, maje sceptrum zlaté královské v rukou, koliks krokův z toho místa, kdež se ta bouřka stala, sem poodstoupil a lidi obecné napomenuvše, aby tak bez paměti sem i tam neběhajíc se zastavili, zase k svému místu sem šel a před jinejmi pány úředníky zemskými, korunu a jablko zlaté nesoucími, sem šel a sceptrum zlaté v ruce své zjevně sem nesl až na hrad Pražskej. A což VMti o tom o všem více vědomé jest, že mi to podle téhož práva a zřízení zemského seznati a vysvědčiti ráčíte. Dána cedule v outerý po svatém Jiljí [5. září] léta ꝛc LXXXIX°. Michal Španovský z Lysova, nejvyšší písař království Českého.

díti by se mohla ze svolené berně; 3. aby stavové byli požádáni za pomoc 50.000 zl. na obranu pohraničných pevností proti Turku; 4. posudné aby povoleno bylo na pět let, a sice 4 groše ze sudu a pátý groš pro císařovnu vdovu; 5. na splacení dluhů královských aby povolena byla na deset roků roční suma 25.000 tolarů; 6. kraj Chebský, Loketský a hrabství Kladské aby svolené berně rovněž jako ostatní obyvatelé království Českého povinny byly odváděti.

Císař nepřijal všechny takové návrhy zúplna, chtěl se spokojiti s pomocí 150.000 tolarů na obhájení hranic; o ostatních návrzích měly díti se ještě úrady s nejvyššími úředníky zemskými. Komora dvorská radila ještě k tomu, aby s nejvyššími úředníky zemskými také uvažováno bylo, zda by možné bylo při sněmu 100.000 tolarů na vychování dvoru žádati. Takové návrhy svědčí o tom, že Rudolf se svou vládou v nemalých byl nesnázích o peníze; a to bylo také příčinou, že i polovici posudného, kteréž bylo sněmem svoleno na zaplacení dlužných úroků z dluhů královských, císař vyzdvihl a jinam vydal. Poněvadž ale věřitelé, nedostavše ani úroků, rukojmím dluhů královských exekucí hrozili, což by nejen na ujmu reputace královské i císařské býti a kredit podkopati muselo, prosila komora snažně, aby jí všechno posudné opět ponecháno bylo.

Z proposice sněmu předložené vidíme, jaké změny se staly v původních návrzích, komorou dvorskou a českou učiněných, po úradě s nejvyššími úředníky zemskými království Českého. Císař žádal 1. za povolení 200.000 kop gr. m. po dva roky na ochranu hranic Uherských, 2. za svolení jisté sumy posudného rovněž na dvě léta, 3. pomoc na udržování a opatření hraničných pevností. Dále dotýkala se předloha královská plavby po Labi, luxusu v šatstvu, pankytování a společné všech zemí císařských defensí.

Zahájení sněmu dálo se obvyklým slavnostním způsobem dne 5. února. Za přítomnosti císaře Rudolfa mluvil nejprvé nejvyšší hofmistr k stavům českým, ukazuje na příčiny proč svoláni byli; potom četl rada komory české královskou proposici. Po přečtení předlohy královské oslovil císař stavy české německým jazykem, vykládaje obšírnými slovy nesnáze své finanční. Řeč císařovu tlumočil větu za větou dvorský sekretář Schönfeld českým jazykem. Po řeči královė sestoupili se stavové a, rozmluvivše spolu, odpověděli ústy nejvyššího purkrabí Pražského českým jazykem slova díků; kterážto řeč opět jmenovaným sekretářem dvorským slovo za slovem německy císaři vykládána byla. Tři dni potom přednášel nejvyšší purkrabí králi desideria stavův, o kterýchž by rádi byli porady konati chtěli. Žádal za brzké osazení uprázdněných úřadů, slíbil, že stavové mezi sebou o tom jednati budou, jakby vláda za nepřítomnosti královy v zemi opatřena býti měla, žádal za obnovení «erbanuňkův» se sousedícími knížaty, zvláště za reformu smlouvy se saským knížetem, prosil za konečné srovnání hranic království Českého a mince, protestoval proti tomu, že Loketští nechtí na soudní půhony v Praze státi, že Chebsko, Loketsko a Kladsko stejně jako ostatní obyvatelé království Českého berni sněmem svolenou neodvozují, i žádal krále, aby věc taková konečně vypořádána byla. Prosil dále, aby práva městská, poněvadž jedna s druhými se nesrovnávají, přehlédnuta a srovnána byla; stavu městskému aby Ferdinandem I. odňaté právo odúmrtní vráceno bylo. A zmíniv se ještě o některých soukromých záležitostech zavřel svou řeč slibem, že stavové proposici královskou bedlivě uvažovati budou.

Císař v odpovědi své schválil přednešené nejvyšším purkrabím žádosti, načež započalo jednání sněmovní jak o předloze královské tak i o vlastních desideriích stavův; usnešení sněmovní byla na konci t. m. redigována.

V prvním artikuli usnešení sněmovního vysloveny od stavův díky císaři za potvrzení privilegií a za nařízení řádu, jakby spravování království za nepřítomnosti císařovy v zemi opatřeno býti mohlo. Druhé usnešení sněmovní týkalo se svolení berně jako pomoc proti Turku. Na místě jisté sumy svolili stavové berni z pozemků a z domů svých poddaných; k níž přispívati také museli duchovní hodnostáři, manové, dědiníci a nápravníci. Pražané a města zavázali se ročně 25.000

kop gr. m. dáti. Židé přes 20 let stáří platili 1 kopu a 30 gr. č. ročně, kterémuž 20 let nebylo polovici, t. 45 gr. č. Posudného bylo svoleno 5 gr. ze sudu. V příčině opatření země bylo svoleno, aby jeden každý z stavův ze 3000 kop gr. č. statku svého jeden kůň zbrojný a jednoho pěšího, když by potřeba toho byla, vypraviti povinen byl. Mince cizí lehká do království Českého nanešená, poněvadž na velikou škodu dobré domácí minci i obyvatelstvu byla a jest, aby ze země vybyta byla, a od času sv. Jiljí aby více brána nebyla. Stavu městskému byla polovice odoumrtí po zemřelých bez dědiců spoluobyvatelích navrácena. Práva městská měla býti od společné komise císařem i stavy zvolené skorigována, přehlídnuta a srovnána, kteráž práce začíti měla v pondělí po božím vstoupení (20. května). V příčině mezí a hranic království Českého dána moc nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským, aby s kurfiršty a knížaty z okolních zemí odpory v příčině mezí a hranic stalé přátelskou smlouvou nebo právně vyrovnali. Dále žádali stavové císaře, aby erbanuňkové s okolními knížaty brzy obnoveni byli; jednání v příčině plavby po Labi až do moře aby předsevzato bylo. Stavové k přímluvě císařově svolili k tomu, aby obyvatelé země Fojtlandu, kteráž od císaře, jako krále českého, kurfirštu saskému pod léno propůjčena byla, revers od sebe dávati nemuseli, že po úmrtí kurfiršta saského, kdyby žádných potomků mužských nebylo, opět ku království Českému připadnou: nýbrž aby jen kurfirštové saští při přijímání léna revers vydávali a v něm klausuli dokládali, že po vymření jich Fojtland ku království Českému opět připadne. Svoleno k tomu, aby po návrhu pána z Rožmberka některé nepříležité vesnice od úřadu purkrabství Pražského odprodány a za ztržené peníze pro dobré téhož ouřadu jiné statky koupeny byly. Uznáno s díky, že jmenovaný nejvyšší purkrabí o rozmnožení statku téhož úřadu za vlastní peníze horlivě se stará. Dále povolili stavové k tomu, aby statky některé ku koruně náležející k dědictví prodány, směněny anebo sumy peněz na ně zapsány býti mohly. K žádosti Kutnohorských, aby pro vzdělání dolů sněmem l. 1575 svolených 1.500 kop gr. č. vyplaceno bylo: učiněno snešení, aby komise provedené práce za takové peníze ohledala a když shledá, že všechno k dobrému vynaloženo, aby jim zaplaceno bylo. Z usnešení sněmovních viděti, že stavové určitou sumu berní císaři nesvolili, a že svolené daně výši císařem požadovaných asi nedosáhly.

Po ukončení zasedání sněmovního přibyli do Prahy zástupcové města Chebu a rytířstva z Chebského kraje, aby, jako již za Ferdinanda I a Maximiliana (zvláště v letech 1570, 1572 a 1574), vyjednávali v příčině požadované od nich berně. Nechtěli jako ostatní obyvatelé království Českého vedle usnešení sněmovního berni odvozovati, nýbrž žádali, aby s nimi zvláště o svolení jako posavade jednáno bylo. Ve spisu císaři podaném ukazovali na to, že kraj Chebský není ku koruně České přivtělená, ale jen králi Janovi zastavená země, a sice s tou výminkou, že království České nemá si žádných jiných k ní osvojovati práv, než-li jakých měla říše za času její zastavení. Svobody kraje Chebského bývaly prý vždy potvrzovány a nikdy obmezovány, začež Chebsko střídavě králům českým jistou sumu peněz povolovalo. A nejenom prý právo osvobozuje je v příčině daní od usnešení sněmu království Českého, ale i pro vlastní břemena, jako placení úroků, nemalá cla a výdaje činěné na obranu, jako hraničného města, nemohou berni jako ostatní obyvatelé odváděti. Vymlouvali se, že nechtí býti od daní osvobozeni, však aby se s nimi jako dříve o svolení jisté sumy skrze královské komisaře v Chebu vyjednávalo. Jaké se jim dostalo odpovědi, nevíme, z uveřejněných listin poznáváme, že zavázali se k odvádění sumy 1000 zlatých. Komora česká nebyla s takovým podáním spokojena, i ukázala, že Chebsko r. 1574 zaplatilo 1500 zl., v letech 1575 a 1576 ničeho že neodvedlo: protož aby za ta dvě léta i s rokem 1577 dohromady 4000 tolarů zaplatili. Viděti z takového návrhu, že zatímně přijata úhrná suma, kteráž zajisté byla menší, nežli kdyby byli jako ostatní obyvatelé království Českého vedle usnešení sněmovního berni odvozovati museli.

Jako Chebsko vyhražovalo si i Loketsko, aby, v příčině placení daní, s nimi vedle jich privilejí zvláštně vyjednáváno bylo. Komora česká navrhla, aby dali sumu 3000 tolarů za dobu 1575—77. Císařská

komora dvorská schválila návrhy komory české a radila, aby komisaři v příčině vyjednávání o zaplacení určité sumy do Chebska a Loketska vysláni byli; poněvadž by nebylo radno zaplacení daně od nich odkládati až do té doby, kdy by rozhodnuto bylo, zda-li stejně jako ostatní obyvatelé království Českého berni odváděti mají, neboť by daň za poslední léta k ztrátě přijíti mohla.

K takovému dobrozdání dvorské komory přičinil nejvyšší kancléř pán z Pernštejna poznámku: že Loketsko a Kladsko jsou přivtělená území království Českého, a že by tudíž platiti měli berni stejně jako ostatní obyvatelé království; Chebsko však že náleží k říši, a s těmi tudíž aby skrze zvláštního komisaře o berni vyjednáváno bylo. Císař rozhodl, aby otázka v příčině zvláštního vyhražení Chebska a Loketska odložena byla do budoucího sněmu.

Po ukončení zasedání sněmovního odebral se císař na Moravu a do ostatních ku království Českému přivtělených zemí, aby přijal, jako králi českému, povinný mu hold. Dříve však nežli opustil Čechy, vydal instrukcí místodržícím, správcím a radám království Českého, jakby se za nepřítomnosti jeho v povolání a povinnostech svých chovati měli. Měli nejprvé toho se vší pilností hleděti, což by se cti a chvály boží dotýkalo, svobody; regalie i všechny starobylé pořádky hájiti, erbanuňky, hranice, pomezí opatrovati, aby koruně České nic na ublížení předsebráno nebylo, spravedlivost ke všem stejně aby zachovávána byla. Místodržící měli všickni (deset), nebo alespoň pět nebo šest, v kanceláři od sedmi do desíti hodin dopoledne v pondělí, úterý, čtvrtek a pátek pospolu bývati, kdyby však nutná potřeba toho ukazovala tehdy aby každého dne i v neděli a svátek se scházeli; o všech důležitějších věcech měli císaři zprávu podávati, na správu městskou pilný pozor míti, překupnictví a tudíž drahotu obmezovati, zvláště aby stav panský, rytířský i jiní přespolní lidé od řemeslníků v koupi a prodeji nadsazováni a ztěžováni nebyli; v Praze dobrý řád při ohni, strany klizení ulic, opatření chudých lidí, žebráků, v příčině všelijakých loupeží v zemi aby zachováván, a na cizozemce i neznámé osoby aby v hostinských domích dobrý pozor dán byl. Pro větší důstojnost jich nařízení odevzdal císař Rudolf pečeť svou místokancléři k užívání.

Mezi akty při sněmu tomto ponejprv otištěnými nalezají se svolení jednotlivých nebo všech stavů v příčině přijetí osob šlechtických do stavů nebo za obyvatele království Českého, na zástavu nebo v dědictví dání královských statků.

Vedle instrukce Ferdinandem I. české komoře 1527 dané měla komora dvorská jakési právo sahati v obor působnosti komory české, a poněvadž znala finanční poměry všech zemí císařských i potřeby, povinnosti císařovy, proto činívala také návrhy, jaké berní požadavky měly by jednotlivým zemím býti ukládány: a tím stávala se poznenáhla jako nejvyšším finančním úřadem všech zemí císařských. Listina jedna ukazuje, že společně s komorou českou proposici pro český sněm navrhla. Že takový rozhodující vliv císařské komory dvorské nebyl v Čechách ani v Uhřích vítaným, jest na bíledni; ačkoliv v království Českém nezjevila se nikdy tak zřejmá oposice proti tomu jako v Uhřích. Jen v případech, kdy komora dvorská příliš do právomocnosti království Českého sahala, na př. když některé komorní statky v Horní Lužici bez vědomí komory české zastavila, ztěžovala si tato, že komora dvorská sahá mimo obor své působnosti. Komora dvorská omlouvala se, že jednala tak jako někdy za císaře Maximiliana se již stalo, a poněvadž nutná potřeba peněz na ochranu proti Turku toho vyžadovala.

---

1. Císař Rudolf II. oznamuje nejvyšším úředníkům zemským království Českého po rychlém poslu, že otec jeho, císař Maximilian, zemřel, i žádá za bezodkladné oznámení, kterak by vláda v Čechách opatřena býti měla, dokud sám opět do Prahy se nenavrátí.

V ŘEZNĚ. 1576, 12. října. — Koncept v archivu českého místodržitelství.

Rudolf der Ander von Gottes Genaden erwählter römischer Kaiser, auch zu Hungarn und Beheimb Künig ɔc. Hoch und wohlgeborne gestrenge lieben Getreuen! Nachdem wir uns, wie ihr wisst, hieher gen Regensburg begeben, die Röm. Kais. Mt., unsern geliebten Herrn und Vatern, in ihrer Leibsschwachheit zu besuchen, so wellen wir euch gnädigst nit verhalten, dass wir dieselbe fast krank und schwach befunden. Ob wir nun wohl zu Gott dem Allmächtigen ein ganzlichs Vertrauen und Hoffnung gehabt, es wurde es sein gottliche Allmächtigkeit zu einer Besserung schicken, so seind doch Ihre Mt. heutigs Tags*) vor Mittag seliglich verschieden, deren Seelen der ewige gütige Gott gnädig sein und ein fröhliche Auferstehung zu dem ewigen Leben verleihen welle.

Was grosses Herzeleid, Schmerz und Betrubnus nun uns aus solcher Ihrer Kais. Mt. Absterben entstanden, das habt ihr vor euch selbst vernünftig wohl zu ermessen. Und ob wir wohl endlich der Meinung gewesen, uns allhie nit lange aufzuhalten, sonder demnächst wieder nach Prag zu kommen; weil uns aber dieser leidige Fall allhie länger aufhalten thut, müssen wir es dem lieben Gott befehlen. Damit aber gleichwohl nit weniger das Regiment und Wesen darinnen in Beheimb, bis wir wieder hineinkommen, versehen werden muge: so seind wir demnach verursacht worden, diesen eignen Currier zu euch deswegen abzufertigen, und ist unser gnädiger Befehlich an euch, ihr wellet uns euer unterthänigs rathsambs Gutbedunken, wie solchs alles zu bestellen und sonst nothwendig anzuordnen sei, bei demselben unsern Currier Briefzeigern unverzüglich und alsbald bei Tag und Nacht gehorsamblich zueschreiben. An dem vollbringt Ihr unsern gnädigen Willen und Meinung. Geben in unser und des Reichs Stadt Regensburg den 12. Octobris anno 1576.

---

2. Císař Rudolf II. oznamuje komoře české o úmrtí svého otce císaře Maximiliana, napomíná ji, aby úřad dále, jako dosavad, spravovala a nařízením arciknížete Arnošta, místodržícího v Uhřích a Rakousích, se řídila; žádá, aby mu zaslán byl úplný seznam českých důchodů, vydajů a dluhů zemřelého císaře.

V ŘEZNĚ. 1576, 13. října. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander von Gottes Genaden erwählter römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs ɔc Wolgeborn, gestreng, ehrenfest, liebe Getreuen. Nachdem der allmächtig Gott seinen gottlichen Willen vollbracht und an gestern umb neun Uhr vor Mittag unsern freundlichen geliebten Herrn und Vatern hochlöblicher Gedächtnus von dieser Welt abgefordert, Seiner Mt. Seel und uns allen der ewig Gott genädig und barmbherzig sein welle, und wir dann durch sollichen Fall in das Regiment succediert und kumben sein, so haben wir euch dessen also genädiglich erindern und daneben vermahnen wellen, dass ihr bei dem behambischen Kammerwesen noch wie bisher das beste thuen und demselbigen getreues Fleiss beiwohnen und abwarten wellet, wie unser genädiges Vertrauen zu euch stehet und bis wir uns ferrer darüber mit Gnaden entschliessen. Daneben auch weil der durchleuchtig

*) Původně bylo v konceptu napsáno mezi 7. a 8. hodinou, což opraveno na 8 a 9, konečně však škrtnuto a připsáno: „Nota. Die Stunden sein von Ihr Mt., als dieselb den Brief unterschrieben, selbst ausgelöscht worden."

hochgeboren unser freundlicher lieber Brueder Ernestus Erzherzog zu Österreich auf unser Ersuechen in der jetzigen Administration und Verwaltung unsers Königreichs Hungern und der Niederösterreichischen Lande noch also länger verharren wirdet, so wellet Seiner Lieb nit allein als uns selbst Gehorsamb leisten, sonder euch auch mit schleuniger und wirklicher Vollziehung dermassen und nit anderst gegen Seiner Lieb verhalten, als wann wir zugegen wären und soliches alles selbst geschafft, gehandelt und geschlossen hätten. Und damit auch dieser Veränderung die andern Ambtleut in Beheimb vom meisten bis zum wenigisten ein Wissen und sich darnach zu richten haben, so erfordert die Nothdurft, dass ihnen soliches gleichsfalls verkündet und sie durch euch, die Kammer, derselben Orten (wie es etwo nach Absterben weilend Kaiser Ferdinanden, unsers freundlichen geliebten Ahnherrn, in diesem Fall gehalten) in unserm Namen dahin vermahnet werden, dass sie gleichsfalls ihren Diensten und Verwaltungen ehrbar und treulich vorstehen und unserer ferrern Resolution also gewärtig sein.

Letzlich, nachdem unser Nothdurft erfordert ein eigentlichs Wissen zu haben, wie es mit allen mehrhöchstgedachts unsers geliebten Herrn und Vaters löblichister Gedächtnus Ambtern und Einkumben in Beheimb sowohl auch der darauf liegenden Verweisungen und Ausständ geschaffen sei, so ist ferrer unser genädiger Befehlich an euch, ihr wellet allenthalben die fürderliche und ernstliche Verordnung thuen, dass sie alsobald ausführliche und specifizierte Auszüg (inmassen und gestalt es nach unsers geliebten Ahnhern weilend Kaiser Ferdinanden hochlöblicher Gedächtnus auch beschehen) abfordern, nämblich wie die Einkumben und Gefäll an Steuern, Biergeld, desgleichen Zolls und Ambtgefällen von Kammerguetern und eigenthumblichen Herrschaften in Beheimb und andere Gefäll die nägstverschienen drei Jahr und jedes besonder in ordinari und extraordinari ertragen; item was für Besoldungen, Provisionen, Gnadengaben, Stiftungen und andere Ausgaben, desgleichen Verweisungen und Hauptschulden darauf liegen und zu Beschluss des ablaufenden sechsundsiebenzigisten Jahrs an jeder derselben Sorten Ausgab absonderlich im Ausstand verbleibt, und dass die Verweisungen auch dermassen specifiziert sein, dass man den Anfang und die Conditionen derselben sehen, weliche noch von weilend Kaiser Ferdinanden herrühren und weliche erst bei Zeit unsers freundlichen geliebten Herrn und Vaters lobseligen Regierung gemacht worden, damit man sich in einem und dem andern der Nothdurft nach regulieren müge, und dass soliches alles soviel müglichen befürdert werde. Daran beschieht unser gnädiger Will und Meinung. Geben in unser und des Reichs Stadt Regensburg 13. Octobris anno ɔc76.

---

3. Zřízené rady na hradě Pražském Vilém z Rožmberka, nejvyšší purkrabě pražský, Ladislav starší z Lobkovic, nejvyšší hofmistr, Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic, nejvyšší komorník, a Burjan Trčka z Lippé, podkomoří království Českého, předkládají císaři Rudolfovi II. své dobré zdání v příčině uzpůsobení nového vladařství v zemích koruny České po smrti císaře Maximiliana II.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1576, 14. října. Orig. v arch. česk. místod.

Allergenädigister Herr. Wir haben aus E. Kais. Mt. Schreiben, so uns Zeiger, dieser Currirer, heut dato umb sieben Uhr uberantwortet, hochlöblicher Gedächtnus Kaiser Maximilians, E. Kais. Mt. geliebtisten Herrn und Vaters, christlichen Abgangs und Erforderung des Allmächtigen aus diesem Jammerthal sonder Zweifel zue Ihrer Kais. Mt. Seelen Seligkeit und einer fröhlichen Auferstehung mit betrubtem Herzen vernomben. Gott der Herr wolle E. Kais. Mt., derselben geliebsten Frau Mutter Ihr Mt. die Kaiserin, auch E. Mt. geliebten Herrn Brueder in derselben Herzeleid sambt uns allen Ihrer Mt. gewesten treuen Unterthanen mit Genaden trösten, zue ewiger und zeitlicher Wohlfahrt in Ruhe, Fried, Lieb und Einigkeit gemeiner Christenheit zu dem besten erhalten. Doch haben wir uns wiederumb dagegen zu freuen, das der löblich Kaiser Maximilian als ein hochweiser vernunftiger Herr in diesen

gefährlichen Zeiten alle die Ding gemeiner Christenheit sowohl als Ihrer Mt. löbliche Vorfahren und furnehmblich E. Kais. Mt. Herr Grossvater Kaiser Ferdinand alles wohl disponirt und sonderlich, da sich Ihr Mt. tödtlicher Abgang aus des Allmächtigen Willen zuetrüge, dass das heilige Römische Reich, Ihr Kais. Mt. Königreich und Lande ein gewissen Herrn, darauf man sich in diesen gefährlichen Zeiten zu verlassen und sich solchs wiederumb zu getrösten und zu ergötzen hätten, väterlich versehen, und zweifeln also gehorsamist gar nit, wie wir dann auch solchs allreit im Werk befunden, E. Kais. Mt. werden derselben hochlöblichen Vorfahren nachfolgen, uns sowohl als das heilige Reich, derselben Kunigreich und sonderlich diese Kron und derselben incorporirte Lande zue ihrem Aufnehmben, Wohlfahrt und Gedei in genädigisten Befehlch haben; dargegen werden sie sich gegen E. Kais. Mt. sowohl, als bei derselben hochlöblichen Vorfahren geschehen, als treue Unterthanen alles höchst Vermögens unterthänigen Gehorsambs guetwillig erzeigen.

Soviel Anordnung und Bestellung des Regiments allhie anlanget in Abwesen E. Kais. Mt. auf den kläglichen E. Mt. geliebten Herrn und Vaters seligen Abgang, kunnen wir E. Kais. Mt. unterthänigist kein anders rathen, dann dass es dergestalt, wie es bei E. Mt. Herrn Grossvaters seligen, Kaiser Ferdinands hochlöblicher Gedächtnus, Absterben und Kaiser Maximiliani seligen angehenden Regierung gehalten worden, auch jetzo gehalten werde. Bei der Kanzlei allhie ist nichts zu befinden; was bei der Hofkanzlei vorhanden, kann ausgesucht und zue E. Kais. Mt. bessern Nachrichtung und Resolution derselben fürderlich furgebracht werden.

Und stehet der furnehmbste Punct der Anordnung diese Kron betreffend auf diesem, dass publica mandata in die Kreis, wie der Brauch, zue dem allerschleunigisten gefertigt werden, als nämblich, ob sich wohl durch den leidigen weilend der jungst verstorbenen Kais. Mt. Kaiser Maximiliani seligen, E. Kais. Mt. geliebtisten Herrn und Vaters, todtlichen Abgang alle Officia und Ämbter erlediget, so sollten doch dieselben alle und jede, wie sie Namben haben mögen, als die obristen Officirer, Beisitzer und Räthe, E. Mt. Kanzlei-, Kammer-, Appellationräthe und Diener mit allen ihnen zugethanen Ämbtern bei denselben und E. Kais. Mt. geliebten Herrn und Vaters hochlöblicher Gedächtnus geleisten Eidspflichten bis auf E. Kais. Mt. als des Successoris ferrer Anordnung in allen Treuen, wie sie zu thuen schuldig, verbleiben, und möchten E. Kais. Mt. derselben genädigisten Wohlgefallen nach in derselben offenen Mandaten die obristen Officirer und Räthe, den E. Mt. jungst Befehlich aufgetragen, oder wen sie sonst derselben Willen nach anzuordnen vermeinen, ausdruckenlichen specificiren, dass menniglich mittlerweil ein gewisse Nachrichtung in E. Kais. Mt. Abwesen haben möchten, an wen sie sich halten sollten. Nit weniger erfordert auch die hohe Nothdurft, dass solches der Kron Beheimb incorporirten Landen per publica mandata zue dem allerschleunigisten insinuirt werde, damit sich E. Kais. Mt. [sic] in Märhern, Schlesien und Lausitz auch nach ihrer vorgesetzten Obrigkeit von weiland Ihrer Mt. Officirern und Räthen richten, als in Märhern nach dem Hauptmann und Unterkammerer, soviel seinem Ambt gebuert, in Schlesien nach dem Oberhauptmann, dem Herrn Bischofen, der Kammer, der Erbfurstenthumber Hauptleuten, und dann in beiden Lausnitz nach den Landtvögten und Landshauptleuten. Und ist an diesen Orten und der Kron Beheimb nit weniger daneben in Acht zu nehmben, dass E. Mt. bei den Nebenschreiben der Mandata E. Kais. Mt. derselben obristen Officirer, Kammer- und Appellationpräsidenten, auch derselben Hauptleuten der Präger Städt in Beheimb und dann den furnehmbsten Haupt- und Ambtleuten der Kron incorporirten Lande auch avisiren, den Dingen mit allem Fleiss und Ernst E. Kais. Mt. sonderm genädigisten Vertrauen nach bis auf E. Kais. Mt. ferrer Anordnung abzuwarten, auch dass nit allein sie den Ambtleuten, sonder auch E. Kais. Mt. furnehmbsten Unterthanen und Dienern in Schlesien, als dem Herrn Bischof, Herzog Georgen zue der Liegnitz, dem Herzog zue Teschen und E. Mt. Kammer auferlegt werde, E. Kais. Mt. und ihnen selbst zue dem besten von wegen der Praktiken in Polen fleissig Aufachtung zu haben, damit nichts E. Kais. Mt. und

derselben Landen zue Nachtail furgenomben, sondern da was im Werch, dass solches E. Kais. Mt. zu dem allerschleunigisten bei Tag und Nacht zu wissen gethan werde.

So sich dann E. Kais. Mt. genädigist in derselben Schreiben vernehmben lassen, da sich solcher leidiger Fall nit zugetragen, dass E. Kais. Mt. der endlichen Meinung gewesen, sich nit lang zue Regensburg aufzuhalten, sonder den nächsten sich wiederumb allher zu begeben, solcher allergenädigisten treuherzigen Zuversicht sein wir noch zue E. Kais. Mt. und erachten gehorsamist aus allerlei hochbedenklichen Ursachen E. Kais. Mt. nichts zueträglichers sein, dann dass solches zue dem allerschleunigisten geschäch und dass sich E. Kais. Mt. von keinem andern (dann wir es E. Kais. Mt. unterthänigist treuherzig zue dem besten meinen) wollten abfueren lassen, und dass sich also zue dem allerschleunigisten E. Kais. Mt. allher in dies Kunigreich vor allen andern Ländern begebe, die Officia und Ämbter zu bestellen, die Pflichten nit allein allhie altem löblichem Brauch nach allerlei Bedenkens halben forderlich abzufordern, sonder auch die Erbhuldigungen in den incorporirten Landen anzunehmen und zuberathschlagen, an'welches Ort und in welcher Zeit es am fueglichisten von hinnen aus sein möge, damit darauf in einem Wesen auch das, so die Kron Ungern und Österreich erfordert, E. Kais. Mt. geleist werde. Und solches kann unsers Erachtens desto füeglicher geschehen, sintemal E. Kais. Mt. Herr Brueder und Vetter, Erzherzog Ernst und Erzherzog Carl Ihre Dten. dem ungerischen Gränitzwesen gegen dieser Winterzeit ohne Gefahr furstehen und eins als dann mit dem andern E. Kais. Mt. Kunigreich und Landen zum besten mag verrichtet werden.

Und erfordert furnehmblich die Nothdurft in diesen hochgefährlichen Zeiten nit allein dies, sonder auch furderlich, wie die Compactata und Erbeinigungen, item der Chur- und Fursten, Grafen und Herren Lehensempfahung und sonst das, so E. Kais. Mt. und der Kron Beheimb in Kraft ihrer Privilegien gebührt, schleunig anzuordnen, auch derselben Confirmation zu berathschlagen und ins Werch zu setzen, dieweil solches alles jetzo durch Ihr Kais. Mt. tödtlichen Abgang eingestellt ist.

Anlangend das hieig Landrecht, so zum Theil bis dato gehalten, wiewohl es die Nothdurft sonderlich von wegen der Wittib und Waisen erfordert, dass es vollend continuirt wurde, so wollen wir es doch aus dem hochbekomberten Fall morgen, nitweniger auch alle Kanzlei- und Appellationparteisachen einstellen, sonder Zweifel, man werde auch damit gehorsambist und mitleidenlich zufrieden sein bis auf E. Mt. fernern Befehlich.

Wiewohl E. Kais. Mt. in derselben Schreiben nichts vermelden, wohin E. Kais. Mt. geliebtisten Herrn und Vaters hochlöblichister Gedächtnus Leiche zue der Erden bestatt und conducirt werden solle, da uns solches nun angemelt, dieweil wir mit grossem Herzenleid ein hochweisen, wohl regierenden, verständigen, fromben Herrn verloren, wollen wir auch alles das neben E. Kais. Mt. getreuen Unterthanen dieses und der andern Kunigreich und Lande thuen, wie zuvor auch beschehen, so wir erfordert werden, und uns alles Gehorsambs in Demuth, wie sich gebührt, erzeigen.

Dieweil auch Ihr Kais. Mt. seliger christlicher Gedächtnuss Ableibung ingemein, eher uns E. Kais. Mt. Schreiben zukomben, offenbar worden, ist heut dato mit dem Läuten, christlichen Ceremonien durch des Herrn Erzbischofs und unsere treue gehorsambe Beforderung alles das, wie es vor Alters gehalten worden, angestellt.

Nachdem allerlei beheimische Mandat, wie oben vermeldt, und viel Nebenschreiben aus hochdringender Noth eilend muss gefertigt werden, und E. Kais. Mt. zue Vollziehung solches alles niemands bei sich haben, also haben wir dem Secretari Walter auferlegt, sich zue dem allerschleunigisten bei Tag und Nacht unsaumblich auf der Post, solchem neben anderm abzuwarten, zue E. Kais. Mt. zu begeben.

Beschliesslichen haben wir dem obristen Herrn Kanzler zu der Nachrichtung solches alles zugeschrieben, da er villeicht Nebenbefehlch von E. Kais. Mt., wird er sich derselben gemäss zu verhalten wissen, ob er mittlerweil zu E. Kais. Mt. verrucken oder sich bei uns allhier aufhalten wird sollen.

Und wir thuen E. Kais. Mt. uns hiemit zu derselben kaiserlichen Genaden und Hulden unterthänigist und gehorsambist empfehlen. Geben auf dem kuniglichen Schloss Prag den vierzehenten Octobris umb zwölf Uhr am halben Zeiger zur Nacht anno ɔc 76.

Euer Röm. Kais. Mt. underthänigiste gehorsambiste:

Wilhelm Herr zu Rosenberg. Lasla der ältere von Lobkowicz.
Busla Felix von Hassenstein. Burian Trčka z Lippy.

---

4. *Komora česká projevuje císaři Rudolfovi soustrast nad úmrtím císaře Maximiliana II., i oznamuje, že císařskou pečeť, kteréž při komoře české bylo užíváno, vzala do svého opatrování; prosí za nařízení, jaké opatření komory české se státi má a jak by věřitelé zaplaceni býti mohli.*

V PRAZE. 1576, 15. října. — Konc. v arch. česk. místod.

Allergnädigister Herr! Ob dem leidigen Abfall weilend unsers allergnädigisten Herrn Kaisers Maximiliani, hochlöblichister und gottseligister Gedächtnus, den wir dann mit hochbekomberten und gar betrübten Gemüth vernomben, tragen wir, wie billich, getreues unterthänigistes herzliches Mitleiden. Dieweil es aber dem Allmächtigen also gefallen, so müssen wir unsern Willen in sein schliessen. Und alsbald wir dasselb vermerkt, haben wir von dem Registrator das kaiserliche Siegel, so bei der beheimischen Kammer gebraucht worden, abgefordert und denselbigen verpetschirter in unser Verwahrung genomben, und soll weiter nichte darmit gefertiget werden.

Und so dann durch benennten Abfall unsere Pflicht aufhören und Galli vorhanden, alldo die Gläubiger umb Bezahlung Hauptsummen und Interesse anhalten, etzlichen auch ihre Schuldverschreibungen verneuert werden müssen und mit etlichen umb Stillstand zu handlen sein wird, auch das Kammerwesen ohn Schaden und Nachtel kein Stund feiren kann, und vor allem ausser sondern Befehlch E. Kais. Mt. dergleichen Sachen anzumassen bedenklich furgefallen, wie uns dann auch die Herrn obersten Landofficierer gerathen, bis auf weitere E. Mt. Befehlch stillzuhalten, inmassen sie dann selbst solches gethan und das Landrecht und alle Handlungen, desgleichen bei der Appellation allhie eingestellt: so haben wir demnach des hieigen Wesens der unvermeidlichen Nothdurft nach nicht umbgehen sollen noch können, uns derhalben Bescheids bei E. Mt. gehorsamst zu erholen, furnehmblich aber in Erwägung dessen, dass unser auf jetzo mehr nicht als zwei auf der Kamer sein, davon dann und wie das Kammerwesen allhie zum höchsten bedrängt, vorigen Kais. und auch E. Mt. selbs mehrmals gehorsamiste Anmahnung wegen nothwendiger Ersetzung beschehen. Darumben stellen wir in kein Zweifel E. Mt. werden derselben gnädigsten Willen und Gefallen nach, sonderlich aber weil der kunigliche Procurator in Böheim viel Sachen E. Mt. belangend zu verrichten hat, davon er E. Mt. selbst weitläufigern unterthänigsten Bericht thut, diese gnädigste Anordnung und Vorsehung zu thun wissen, wie die Kammerhandlungen, sonderlich was den Schuldenlast und Contentirung der Gläubiger, weil gleich itzo der Termin Galli zur Bezahlung eingefallen, E. Mt. zum besten vollzogen und hierin nichts verwahrloset werden möcht. Wir thun ɔc Actum Prag den 15. Tag Octobris anno im 76.

---

5. Císař Rudolf II. oznamuje místodržícím v království Českém, že úřady v Čechách a v zemích přivtělených, jak od císaře Maximiliana osazeny byly, zůstavuje, i posílá jim mandáty, jež v Čechách po krajích a v zemích přivtělených vyhlášeny býti mají, jimiž se obyvatelé k poslušnosti napomínají.

V ŘEZNĚ. 1576, 15. října. — Koncept v arch. česk. místod.

Rudolphus ꝛc. Hoch- und wohlgeborne gestrenge lieben Getreuen! Nachdem Gott der Allmächtige unsern geliebsten Herrn und Vater hochlöblichster Gedächtnus von diesem betruebten Jammerthal durch den zeitlichen Tod, wie ihr aus unserm jungsten Schreiben verstanden, ernstlich abgefodert hat, so will uns nunmehr als dem successori und angehenden Kunig zu Beheimb, Markgrafen in Mährern und Lausitz und obristen Herzog in Slesien anders nit gebuhren, dann die Regiment und untersetzte Obrigkeiten und Ämter in denselben unsern Landen weiter zu bestellen. Wann sie dann meistestheils allbereit von hochgedachtister Ihr Kais. Mt. seligster Gedächtnus, wie wir anders nit wissen, zuvor wohl versehen und angeordnet, demnach so lassen wir es nochmals darbei gnädigst verbleiben und haben deswegen etzliche Mandata laut inliegender Schrift mutatis mutandis verfertigen lassen, darinnen wir die Unterthanen eines jeden Kreises in Beheimb, dergleichen in den andern Landen zum Gehorsamb ihrer vorgesetzten Obrigkeiten vermahnen, die wir euch hiemit ubersenden mit gnädigem Befehlich, dass ihr sie an die gehörende Ort bald und unverzuglich bei Tag und Nacht weiter zur Publication verschicken wellet. Das wollten wir euch gnädigst nit verhalten, ihr vollbringt auch daran unsern gnädigen Willen und Meinung. Geben Regensburg den 15. Octobris anno 76.

---

6. Rudolf II. připomíná komoře české rozkaz ze dne 13. října v příčině záležitostí komorních, nařizuje, aby pečet královská zaslána byla komoře dvorské k předělání, a prokurator komory, Albrecht Brückner, aby napomenut byl k horlivému plnění svých povinností.

V ŘEZNĚ. 1576, 18. října. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Wohlgeborn, gestreng, ehrenfest, liebe Getreue! Wir haben euer gehorsambs Schreiben, alles unsers Kammerwesens bei euch Verrichtung betreffend, empfangen und daraus in Gnaden angehört und verstanden, was ihr diesfalls an uns in Unterthänigkeit thuet gelangen. Nun werdet ihr aus einem andern unsern Schreiben, so wir euch vom dreizehenden dits zuekomben lassen, nothwendig haben zu vernehmben, was diesfalls unser gnädigster Will und Meinung sei. Darauf wöllen wir uns gnädiglich versehen, ihr werdet euch angeregtem unserm Auferlegen nach in unsern Sachen und Handlungen dem Wesen zu guetem euren Pflichten nach zu verhalten wissen.

Was aber das Insiegel anreicht, ist unser Befehlch, dass ihr dasselb alsbald heraus zu unser Hofkammer uberschicken sollet, so solle solches fürderlich geändert und euch wieder zuegefertigt werden. Inmittelst so wöllet denjenigen Parteien, denen Verschreibungen und anders aufzurichten sein, nit allein die Fertigung gwiss zuesagen, sondern auch selbst euch gegen ihnen auf den Fall der Noth verschreiben und ihnen dieselb versprechen. Entgegen sollet ihr von uns diesfalls schadlos gehalten und vertreten werden.

So schreiben und befehlen wir auch unserm Kammerprocurator Albrechten Pruckner beiliegend, dass er seinem Ambt, wie bishero beschehen, treues Fleiss abwarten und unsere Rechtssachen und Handlungen befürdern solle und werdet ihne Bruckner hierauf fur euch zu erfordern und neben Uberantwortung unsers Befehls dem Gebrauch nach ihme seiner Pflicht zu erindern und zu vermahnen wissen. An dem beschieht unser gnädiger Willen und Meinung. Geben in unser und des Reichs Stadt Regensburg den achtzehenden Tag Octobris anno im sechsundsiebenzigisten u. s. w.

---

7. *Císař Rudolf II. oznamuje obyvatelům království Českého, že po smrti otce svého, císaře Maximiliana II. tak nakvap z města Řezna do království Českého vypraviti se nemůže, zatím že za nepřítomnosti své vedle nejvyšších oueředníkův zemských na hradě Pražském za radu ustanovil Vil. z Rožmberka, Lad. z Lobkovic, Boh. z Hasištejna, Bur. Trčku a Albr. Kapouna, kterýmiž aby se ve všech věcech spravovali. Hejtmany krajské, kteříž by za příčinou úmrtí císaře Maximiliana úřady své spravovati se vzdalovali, při úřadech zůstavuje až do času, kdy obnovování bývají.*

V ŘEZNĚ. 1576, 20. října. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf císař oc. Urozeným, statečným, slovutným, opatrným pánuom, rytířuom a vladykám a městuom, i jiným všem obyvateluom a poddaným našim ze všech stavuov kraje N... věrným milým, milost naši císařskou a všecko dobré vzkazujem. Věrní milí! Pochybovati neráčíme, že o tom již všickni dobrou vědomost máte, že jest pán Buoh všemohoucí z uložení a osudu svého božského JMt nejjasnější kníže a pána, pana Maximiliana, voleného římského císaře, pána a otce našeho nejmilejšího, z tohoto světa k své svaté slávě skrze smrt (kterémuž Jeho svatá božská milost rač býti milostiv) povolati ráčil; a my byvše teď nedávno od JMti, před touž smrtí JMti, z království našeho Českého sem do města našeho a říšského Řezna na sněm říšský, aby ten předce ke všemu dobrému a užitečnému svaté říše, všech zemí a věrných poddaných našich, a tak všeho křesťanstva dokonán a zavřín býti mohl, obesláni, zde až posavad zuostávati ráčíme, a tak nakvap zase k vám do napřed jmenovaného království našeho Českého pro znamenité a vysoce duoležité téhož všeho křesťanstva se dotýkající potřeby a mnohé příčiny bezelstně přijeti a tam na tento čas osobně s vámi býti nemůžeme. Kdež pak pečujíce o to, aby obyvatelé a poddaní naši vuobec všickni téhož království, i jeden každý obvzláštně, zatím bez přítomnosti a nebytnosti naší v potřebách svých k komu své zření a outočiště míti a se utíkati věděli, ráčili jsme vysoce urozeného Viléma z Rožmberka na Krumlově, správce a vladaře domu Rožmberského, najvyššího purkrabí Pražského, urozené Ladislava staršího z Lobkovic na Chlumci, najvyššího hofmistra, Bohuslava Felixa z Hasištejna a z Lobkovic na Líčkově, najvyššího komorníka, statečné Buriana Trčku z Lípy, na Světlé nad Sazavou, podkomořího, vše nadepsaného království našeho Českého, a Albrechta Kapouna z Svojkova na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého, věrné naše milé, na místě našem císařském, jakožto král český, pozuostavivše jednoho každého z nich při jeho ouřadu a povinnosti, nicméně také i jiné všecky najvyšší oueředníky a soudce zemské, též rady naše, až do, dáli pán Buoh, šťastného našeho přijezdu do již dotčeného království našeho Českého, naříditi, jim poručivše, aby, na hradě našem Pražském pospolu jsouc, všelijaké věci připadité vyřizovali a jednoho každého v ztížnostech jeho na místě našem ochraňovali. A protož vám všechněm vuobec i jednomu každému obzvláštně milostivě poroučíme, jestližeby toho jakéžkolivěk náhlé potřeby, buď naše císařské nebo obzvláštních osob se dotýkající, nastaly, a buď brzkého, spěšného opatření anebo jakžkoliv jináč potřebovaly, abyste všickni i jeden každý z vás k nahoře jmenovaným osobám a najvyšším oueředníkům zemským, tak od nás nařízeným, anebo kteří by tak tu z nich na témž hradě našem Pražském přítomni byli, outočiště a zření své, jakž výš dotknuto, měli, to na ně vznášeli, jimi se v tom ve všem spravovali a k nim všelijakou povolnost a poslušnost náležitě zachovali, nebo od nich zatím na místě našem císařském ve všem slušném a spravedlivém podle náležitosti opatrováni býti máte. O vás nepochybujíce, že, vědouce tuto jistú a milostivú vuoli naši i také zatím opatření vás všech i jednoho každého obzvláštně býti, v tom se ve všem k nám poddaně i také poslušně zachováte, a před dotčenými osobami až do, dáli pán Buoh, šťastného přijezdu do téhož království našeho Českého na hrad Pražský se říditi a spravovati budete. Co se pak hejtmanuov v témž kraji dotýče, pokudž by oni, anebo kdožkoliv jiný, za příčinou smrti zpočátku jmenovaného pana otce našeho najmilejšího jaké rozmyšlení míti a téhož ouřadu spravování se vzdalovati

chtěli, je nadepsané hejtmany oba dva, tak jakož jsou předešle k týmž ouřaduom hejtmanským nařízeni, až do vyjití toho času, při kterémž se nadepsaní ouřadové hejtmanští obnovují, při týchž ouřadech milostivě zuostavovati ráčíme, vám tolikéž všechněm, i jednomu každému zvláště, milostivě poroučejíce, že k nim všelijaké poslušenství náležité, jakž i předešle, zachováte. Vědouce, že na tom jistú, konečnú a milostivú vuoli naši císařskou naplníte. Dán v témž městě Řezně v sobotu po svatém Lukáši léta ꝛc. 76*).

---

8. Jiřík Adlspach z Damstorfu, císařský hejtman na Pardubicích, žádá rady komory české, aby mu o smrti císaře Maximiliana oznámeno bylo.

NA PARDUBICÍCH. 1576, 20. října. — Orig. v arch. česk. místodrž.

Službu svú vzkazuji VMtem urození páni, pani, urození a stateční rytíři, páni mně laskavě příznivi! Zdraví i jiného všeho dobrého přál bych VMtem věrně rád. Poněvadž jest těchto dnův pominulých nešťastná novina, však běžná, sem do Pardubic přišla, kterakby JMCská, pán, pan nás všech nejmilostivější, prostředkem smrti z tohoto světa a plačtivého oudolí vykročiti ráčil, nad čím, jestli že by tak bylo, srdečnou lítost míti bych musil: však poněvadž mi nic o tom od VMtí oznámeno není, dokonale tomu věřiti sem nechtěl, a protož VMtí za to služebně prosím, bylo-li by co toho, že mi to psaním svým v známost uvésti ráčíte, ano i také podle toho poručiti, jak bych se při té věci dále zachovati měl. Jsem té služebné naděje k VMtem, že tak učiniti ráčíte, abych já také věděl při poddaných JMCské k zprávě mé přináležejících to jak nařiditi, poněvadž jest každý poddaný a služebník povinen pána svého želeti. S tím se VMtem služebně poručena činím, za odpověď žádám. Dán na Pardubicích v sobotu po památce svatého Lukáše, léta 1576.

Jiřík Adlspach z Damstorfu, císaře JMti hejtman na Pardubicích.

---

9. Zřízené rady na hradě Pražském a nejvyšší ouředníci království Českého odpovídají na list císaře Rudolfa II. ze dne 13. října 1576 v příčině defensí, a slibují se podle vůle císařské zachovati; uznávají za potřebné, aby komise válečná s Jindřicha Kurcpacha, poněvadž úřad nejvyššího mincmistrství na se byl přijal, sňata a na Jaroslava z Kolovrat převedena byla; na minulém sněmu svolená pomoc z obilí, ryb a jiných věcí, že na zaplacení lidu válečného na hranicích v království Uherském zapůjčena býti nemůže, poněvadž svolena jest na splacení některých dluhův zemských a na komisaře a jiné ouřady válečné.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1576, 22. října. — Konc. v arch. česk. místodrž.

Nejjasnější a velikomocný římský císaři, a uherský, český ꝛc. králi! Psaní VMCské, co se nařízení defensí neb hotovosti, jakž před tímto nynějším odjezdem z hradu Pražského VMCské s námi v radě uváženo bylo, dotýče, jehož datum v Řezně třináctého dne tohoto měsíce Octobris jinak října, jest nám dnes, též datum tohoto psaní našeho, dodáno, jemuž sme, i co dále v sobě obsahovalo a zavírá,

*) Toto pak obzvláště do kraje Kouřímského doložiti: „A poněvadž jest tu v tom kraji Kouřímském jeden hejtman, jakožto někdy urozený Václav Holický z Šternberka, z tohoto světa sešel, protož na místo jeho urozeného Zdislava z Říčan, na Zásmucích, znajíce k tomu osobu jeho hodnú býti, do vyjití toho času, jakž výše dotčeno, nařizovati a ustanovovati ráčíme ꝛc.

poddaně vyrozuměli. A VMCské oznamujem, že se podle takového VMCské milostivého poručení poddaně a poslušně zachovati chceme, a jak toliko nám od JMti arciknížete Karla, pána a strejce VMCské nejmilejšího, výpisy pštoluňků, o kteréž do Vídně, aby z kanceláře válečné dvorské sem do Prahy, což nejspíš, odeslány byly, psáno jest, přinešeny a dodány budou, hned obešlíce k sobě pana Jaroslava z Kolovrat a Jana Markvarta, na to zasednúti, bedlivě a pilně spolu s nimi vážiti chceme a budeme; a jak to všecko najdeme a v radě uváženo bude, nic s nimi nezavírajíc, k další VMCské milostivé resolucí ponížené zdání naše oznámiti nepomineme.

Dále, též co se pak také pana Hendrycha Kurcpacha, kterýž na obeslání k VMCské do Řezna jede, a tyto dni při VMCské se najíti dá a postaví, dotýče, poněvadž ta komisí válečná, sněmem minulým kteráž na něho vzložena byla, pro přijetí ouřadu od něho na sebe nejvyššího mincmistrství království Českého, sňata a na pana Jaroslava z Kolovrat převedena býti má, za potřebné uznáváme, abyste VMCská s ním, panem Kurcpachem, tam dále dojednati a na místě postaviti milostivě poručiti ráčili, aby, jakž by se zase do království Českého navrátil, povinnost k témuž ouřadu náležitou učiníc, ten a takový podle nejvyšší možnosti (jakž pak o něm jiná pochybnost není) pilně a bedlivě pro dobré a užitečné VMCské i tohoto království spravoval a opatroval.

Kdež také VMCská v témž psaní svém toho milostivě dokládati ráčíte, aby svolená pomoc minulého roku z obilé, ryb a jistých věcí, kteréž by se okolo jedenácti tisíc sjíti a před rukama býti mělo, aby ta zatím pro zdržení a zaplacení lidu válečného na hranicích v království Uherském, proti zase odjinud nebo berně svolené oplacení, zapůjčena byla: nepochybujem, že VMCská o tom dobrou vědomost míti ráčíte, i nám též vědomo jest, že ta jmenovaná suma z jistých věcí, jakž výš dotčeno, svolená, kteráž před rukama jest, nebo té ještě se sjíti má, jak sněmem obecním léta 75 zavříno a svoleno jest, na splacení některých dluhův zemských, též na komisaře, rytmistry a jiné ouřady válečné, kteříž k vyzdvižení, v čas nastalé potřeby, pro opatření země jistého počtu koní nařízeni býti mají, jakž týž artikul to v sobě šíreji obsahuje, obracena býti má, a poněvadž takové vyzdvižení podle nynějšího VMCské milostivého připsání ihned se naříditi má, že odnikudž jinud nahoře psaným komisařuom a rytmistruom záplata by se státi nemohla, nežli, jakž dotčeno, z pomoci té k tomu svolené; mělali by pak ta suma jinam obrácena býti, tehdy by takové nařízení komisařů a rytmistrů nyní pro opatření tohoto království pro nedostatek peněz se státi nemohlo.

Také i toho VMCské od nás se tejna učiniti nevidělo, že nás zprávy docházejí, kterakby stavové markrabství Moravského chtěli mustruňky držeti, to žeby se brzo státi mělo, a hned po těch mustruňcích něco koní na pomezí vyslati a vypraviti by chtěli; snad obmýšlejíc to, aby ten první termin tak podle svolení, kdyby koli na pomezí vypravili, že ten termin minouti má, za nimi zuostati mohl. A protož se nám vidí a naše ponížené zdaní jest, ač jestliže byste toho pro opatření zemí a hranic markrabství Moravského obzvláštní potřeby uznávati neráčili, abyste VMCská ihned panu hejtmanu markrabství Moravského psaní učiniti a poručiti ráčili, aby takového vypravování lidu na hranice, lečby toho zvláštní potřeba byla, nebylo. A s tím ꝛc. Dán na hradě Pražském, v pondělí po sv. Voršile léta 76.

---

10. Nejvyšší ouředníci a zřízená rada k spravování království Českého oznamují císaři, že za nepřítomnosti jeho v Čechách všechno vedle nařízení vykonali a zařídí.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1576, 26. října — Konc. v arch. česk. místod

Nejmilostivější císaři! Psaní VMCské, kterýmž nám na naše v německé řeči VMCské od nás dobré zdání učiněné, milostivě odpověď dávati ráčíte, tomu sme, pro které znamenité příčiny a duo-

ležité potřeby VMCské příjezd zase do tohoto království tak kvapně býti nemůže, a že nás na ten čas za místodržící VMCské v království tomto Českém pro mnohé připadité a nenadálé příčiny a věci VMCské až do, dáli pán Buoh, šťastného příjezdu VMCské nařizovati, nicméně též nás i jiné nejvyšší ouředníky a soudce zemské, rady VMCské soudu komorního, kancelář českou, rady nad apelacími zřízené i jiné všecky osoby a služebníky VMCské při jejich službách a povinnostech zuostavovati, a při tom také listy a psaní jistým osobám do tohoto království a zemí k němu příslušejících svědčící a mandáty po krajích, abychom ty, neprodlévajíc, rozeslati a přibíjeti dali, odsílati ráčíte, poddaně vyrozuměli. I ač bychom tomu nejraději byli, abyste VMCská, jakož tokrál český, pán náš nejmilostivější, osobně mezi námi v tomto království přítomni býti, a všecky ty a takové tohoto království a zemí k němu přislušejících, též také VMCské vlastní nastalé potřeby, též také připadité nenadálé příčiny, vdov a sirotkuov ochrany, jakž v psaní VMCské to obšírně doloženo jest, vyřizovati a opatrovati ráčili: ale poněvadž to nyní na ten čas se státi nemůže, my to, což se nám od VMCské milostivě poroučí, jako věrní poddaní, tak zachovati a to s pomocí pána Boha všemohoucího, ke cti a chvále jeho a k dobrému VMCské a tohoto království, podle nejvyšších možností našich, na osobách našich nic sjíti nedadouce, spravovati a vyřizovati budeme a chceme. Jakž sme pak ihned ty mandáty a také listy jistým osobám svědčící ztížně dnem i nocí na jich náležitá místa rozeslati poručili, tolikéž také při všech ouřadech a soudech, vyšších i menších, na hradě Pražském, aby řád a právo zase jak předešle svůj průchod míti mohlo a lidé k spravedlivostem svým (nad čímž, aby se to dálo, na místě VMCské ruku držeti chceme) přicházeti mohli, a že VMCská jednoho každého při povinnosti a ouřadu jeho na ten čas zuostavovati ráčíte, oznámení sme učinili. Co se pak ouřaduov konšelských a rychtářských v Starém a Novém městech Pražských dotýče, dáli pán Buoh, tyto dni jim povinnost a závazek k ruce VMCské, však žádné osoby neměníce, než ty první aby zuostaly, od nás vydán bude. Což také já podkomoří království Českého jak v Menším městě Pražském, kteréž k správě ouřadu mého náleží, tak i v jiných městech VMCské v témž království, podle poručení VMCské vykonati nepominu. A s tím ꝯc. Dán na hradě Pražském, v pátek po svaté Voršile léta 76.

---

11. Císař Rudolf II. oznamuje Vilímovi z Rožmberka, že do Lince se odebéře, kamž nejvyšší úředníky zemské i jeho, (Rožmberka), v příčině nutných úrad povolati chce; do Prahy že by rád přijel, kdyby mu uherské věci v tom nepřekážely.

V ŘEZNĚ. 1576, 27. října. — Orig. v arch. Třeboň.

Lieber der von Rosenberg. Gott weiss, dass es mir nichts lieberes gewesen wär, als dass ich euch bald nach der Kais. Mt. meines geliebsten Herrn und Vaters selig Gedenkens Abgang mit eigner Hand schreiben hätte kunnen; es ist aber der Audiens und Räth soviel gewesen, dass ich schier kan freie Stund darzue gehabt. Hab derhalben, was von mir unterlassen, jetzt wiederumb einbringen wollen. Von Ihrer Mt. Abgang hab ich wenig Freuden, allein dass mans dem Allmächtigem befehlen muess. Ich vermein auf den 5. Novembris von hinnen gen Linz abzufahren. Gott verleih seine Gnad darzue. Mir wäre nits lieberes gewest, als dass ich wiederumb gen Prag zu euch hätt kommen können, dann ich mit Beham gar wohl zufrieden bin; es seind aber die Hungerischen Sachen dermassen geschaffen, dass ich darbei sein muess, verhoffe aber, es werde sich das Wesen dermassen schicken, dass ich bald hinein wer kommen kunden. Gott gebs, mier wäre es ein Freud. Euch und die Officier will ich gen Linz erfodern lassen, zweifelt mir nit, ihr werdet nit ausbleiwen, da wir von allem mit einander

reden wollen. Gott veleih mir Gnad zu meiner Regierung, dann es wohl vonnöthen. Befiehl mich und Euch demselbigen.

---

12. Císař Rudolf II. nejvyšším ouředníkům zemským a radám na hradě Pražském nařízeným v příčině veřejné hotovosti v království Českém; sbírka z obilí a jiných věcí l. 1575 svolená, aby na zaplacení lidu válečného na hranicích v království Uherském zapůjčena a z berně domovní nejblíže příští zase nahražena byla; Hendrych Kurcpach aby v úřad nejvyššího mincmistrství uveden byl ꝛc.

V ŘEZNĚ. 1576. 29. října. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ꝛc. Vysoce urozený, urození a stateční, věrní naši milí! Co nám na psaní naše císařské, jehož jest datum 13. dne tohoto měsíce Octobra, strany nařízení defensí nebo veřejné hotovosti v království našem Českém podle sněmovního svolení, při tom i jiných artikuluov se dotýkající, vám učiněné, za odpověď dáváte, a z kterých příčin by nám ta suma, kteráž se z té sbírky minulého roku z obilé, ryb a jistých věcí sešla, kteréžby okolo desíti nebo jedenácti tisíc kop před rukama býti mělo, zapůjčena býti nemohla; i také, že byste se strany jednání s urozeným Jaroslavem z Kolovrat a statečným Janem Markvartem, věrnými našimi milými, podle milostivého poručení našeho zachovati chtěli, toliko na výpisy pštolunku očekávajíc, oznamujete, jsme vyrozuměli, i také v svém císařském uvážení míti ráčili. I spraveni býti ráčíme, že vám ti výpisové pštoluňkuov z města Vídně z kanceláře naší válečné těchto dnuov již odesláni byli, a ti vám bez pochyby, k rukám již přišli: protož, obešlíce před sebe nadepsané Jaroslava z Kolovrat ꝛc a Jana Markvarta, o ty věci s nimi vedle předešlého poručení našeho s pilností rozmluvení mějte a, pokudž náleží, ty věci dále jednejte, a nám o tom o všem, kterak to najednáte, s dobrým zdáním vaším, však nic s žádným do konce nezavírajíc, k další resolucí naší oznamte.

A poněvadž se tím, než se to vyříditi a vykonati bude moci, a tak táž suma té sbírky k vydávání, nač tak podle sněmovního svolení obrácena býti má, přijde, za některej čas prodlí a prodlíti muože, a také ještě takových příčin a časuov nebezpečných z daru pána Boha všemohoucího, aby se s vypravováním též veřejné hotovosti ihned tak velice pospíchati a kvapiti mělo, před rukama není, a resolucí naší se v tom očekávati bude, což se ke čtyřem neděluom dobře protáhne: protož se nám vidí, poněvadž čas sv. Martina, při kterémž se první díl berně domovní od stavuov dávati bude, se přibližuje, že k takovým duoležitým potřebám našim císařským předjmenovaná suma, kteráž z té sbírky se sešla, za tak krátký čas beze všeho hyndruňku též veřejnosti zapůjčena, a hned zase z výš dotčené berně domovní zaplacena býti může a bude. Kdež pak vás ještě za to milostivě žádati ráčíme, vědouce o takové toho pilné a duoležité potřebě naší, vám již předešle oznámené, že netoliko též sumy ale mnohem více pro placení lidu válečnému na hranicích království Uherského potřebovati ráčíme, že k tomu se přičiníte a to nařídíte, aby nám táž suma na tak krátký čas a oplacení z téhož prvního terminu berně domovní, jakž výš dotčeno, předce zapůjčena byla.

Také nám týmž psaním vaším o stavích markrabství Moravského, žeby teď brzo mustruňky držeti a po týchž mustruňcích některý počet koní na pomezí vypraviti, tak aby první termin berně domovní, jakž svolení sněmovní ukazuje, minouti a za nimi zuostati mohl, obmýšleti měli, oznamujete a své dobré zdání strany též věci dáváte: což od vás milostivě přijímati, a poněvadž jsme, přezvěděvše prvé též věci, psaní hejtmanu nadepsaného markrabství, kteréž jsme vám odeslati i také o tom v psaní našem oznámiti ráčili, učinili, a o tom, aby toho činěno nebylo, poručili, protož toho na ten čas při tom

zuostavovati a na dobré zdání vaše, nestalo-li by se toho, jakž o tom dotčenému hejtmanu markrabství Moravského poroučeti ráčíme, očekávati budeme.

Což se pak urozeného Hendrycha Kurcpacha z Trachnburku a z Milíče na Ronově, aby s ním zde strany ouřadu nejvyššího mincmejstrství království Českého dojednáno a na místě postaveno bylo, dotýče: poněvadž sme toho, jakž nám píšete, pro jiná zaneprázdnění naše a jeho odsud spěšný odjezd, majíc výpravu od nás s těmi Poláky, při něm na místě postaviti nemohli, protož vám milostivě ráčíme poroučeti, abyste, obešlíce nebo povolajíce jeho před sebe, to vše na místě našem při osobě jeho (jakž toho všeho v temž psaní vašem dokládáte) vyřídili, a v ten ouřad nejvyššího mincmejstrství téhož království jej dokonale uvedli. Jakož pak to s dostatkem vyříditi, jak věděti budete, tak aby týž ouřad pro dobré a užitečné naše a téhož království déleji prázdný nezuostával.

A jakož na milostivé poručení JMti císaře Maximiliana, slavné paměti, pána a otce našeho nejmilejšího, dokudž sme ještě v již psaném království Českém na hradě našem Pražském, toho přítomni jsouce, býti ráčili, s některými osobami z stavuov téhož království Českého, aby první díl berně svolené prvé nežli termin a čas k dávání, totiž sv. Martina, přijde, od jednoho každého z nich spraven a dán byl, jednáno býti mělo: což jest se bezpochyby od vás, že s těmi osobami o to jednáno, jest stalo, ale JMCské na onen čas, za živnosti JMti, ani nám až posavad, co při nich způsobeno, a jestli takový díl první berně tak podle milostivé žádosti JMti od nich již dán a položen, od vás oznámeno není.

A protož nám o tom, tím neprodlívajíce, ať se ráčíme věděti čím spraviti, tolikéž oznamte, a pokudž až posavad nic toho při nich způsobeno nebylo, s nimi, aby se k nám v tom poddaně a poslušně zachovali, ještě s pilností jednejte. Na tom na všem jistú a milostivú vuoli naši císařskou naplníte. Dán v městě našem a říšském Řezně, v pondělí po sv. Šimonu a Judovi apoštolích božích léta 76.

---

13. Císař Rudolf II. odpovídá komoře české na její zprávu v příčině obavy, že by snad stavové, poněvadž s dvorem královským mimo Čechy mešká, posudné odváděti se zpečovali.

V ŘEZNĚ. 1576, 5. listopadu. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Auf euern uns gehorsamben gethanen Bericht, die Einstellung des Biergelds betreffend, wollen wir euch genädiger Meinung nit bergen, dass wir uns gleichwohl zu erinnern, dass ein solcher Artikel, wie von euch angemeldet wirdet, in Landtagsbeschluss einkommen; wir haben aber allbereit unsern obristen Officiern zugeschrieben, dass wir uns genädiglich nit versehen wollen, dass die Stände in Beheimb denselben so stricte verstehen und das Biergeld zu geben difficultiren oder gar einstellen sollten, in Bedenkung, dass wir aus ehehaften Ursachen aus unserer Kron Beheimb abwesig sein mussen, und seind also ihrer Antwort darauf gewartend. Da ihr nun vermerken würdet, dass die Stände das Biergeld ganz einstellen wurden, so werdet ihr solchs nochmals an uns gelangen zu lassen wissen, damit weitere Verordnung gethan muge werden. An dem beschieht unser genädiger Willen und Meinung. Geben Regensburg den 5. Novembris anno 76.

---

14. Revers císaře Rudolfa II., kterýmž potvrzuje všechny svobody, práva království Českého.

V ŘEZNĚ. 1576, 12. listopadu. — Původní MS. parg. výpisů privilejí král. Česk. z l. 1547, č. 1. v král. českém archivu zemském.

My Rudolf Druhý, z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, charvatský ɔc král, arcikníže rakouské, markrabie moravské, luocemburské a slezské kníže a lužický markrabie ɔc. Oznamujem tímto listem všem, že přiřkli jsme korunu Českú držeti a zachovati všecky pány, rytířstvo, města Pražská i jiná města, i všecku obec též koruny při právích, řádích, privilejích, svobodách, vysazení a obdarování zemských, i všech slušných starých i jiných zvyklých dobrých obyčejích, zvláště slavných pamětí krále Otakara, krále Jana, císaře Karla, krále Václava, císaře Zikmunda, krále Albrechta, krále Ladislava, krále Jiřího, krále Vladislava, císaře Ferdinanda a císaře Maximiliana ɔc, JMti pána a otce našeho nejmilejšího, všecky zápisy dané a vyšlé až do JJMti smrti držeti bez odporův a zmatku všelijakého, a v skutku zachovati a obhajovati. Item, přiřkli jsme hradu Karlštejna, korunu, klenotův všelikterakých zemských, i také desk, i privilejí neporoučeti ani svěřovatí žádnému bez vuole a rady pánuov, rytířstva království Českého i měst Pražských, pokudž kteří právo mají. Item, přiřkli jsme, že zachovati máme řád a zvyklosti starodávní království Českého. Item, přiřkli sme žádných cizozemcuov duchovních ani světských na úřady zemské, dvorské, ani městské, ani duchovní nesázeti než Čechy, ani jimi zámkuov a měst koruny České osazovati a jim jich svěřovati. A to máme s radou učiniti, a též v okolních zemí [sic] k království Českému příslušejících aby bylo držáno, jakož jest to za císaře Karla i jiných králuov a předkuov našich držáno a zachováno bylo. Item, přiřkli jsme, že nemáme žádných zemí, knížetství, měst, zámkuov, hraduov, manuov i jiných všelikterakých zboží k České koruně příslušejících, od koruny odtrhovati, ani odcizovati nižádným obyčejem, ani žádnými věny; ale cožby od koruny odtrženo neb odcizeno bylo, to máme zase připojiti

14. Revers des Kaisers Rudolf II., mit welchem derselbe sämmtliche Privilegien und Freiheiten des Königreichs Böhmen bestätigt.

REGENSBURG, 12. November 1576. — Das Original ist lateinisch und befindet sich im böhmischen Kronarchiv, das im böhmischen Landesarchiv aufbewahrt wird.

Nos Rudolphus Secundus, divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae ɔc rex ɔc archidux Austriae, marchio Moraviae, Luezemburgensis ac Sylesiae dux, marchioque Lusatiae ɔc. Notum facimus tenore praesentium universis: quod promisimus regnum Bohemiae, omnes barones, militares, civitates Pragenses ac alias civitates et omnem illius regni communitatem juxta jura, ordinationes, privilegia, libertates, immunitates et donationes regni et omnes alias antiquas observatas bonas consuetudines et singulariter divae memoriae regis Ottacari, regis Joannis, imperatoris Caroli, regis Venceslai, imperatoris Sigismundi, regis Alberti, regis Ladislai, regis Georgii, regis Vladislai, imperatoris Ferdinandi Primi, imperatoris Maximiliani Secundi, domini parentis nostri charissimi, clarae et sanctae memoriae, omnes inscriptiones datas et usque ad eius obitum emanatas tenere, observare et cum effectu protegere citra impedimentum et contradictionem quorumcunque. Item promisimus castrum Carlstein, coronam et qualiacunque clenodia regni et etiam tabulas ac privilegia regni nemini citra voluntatem et consilium baronum et militarium regni Bohemiae et civitatum Pragensium, prout in eo negotio ad unumquemque pertinet, committere et concredere. Item promisimus, quod observare debemus ritus et consuetudines antiquas regni Bohemiae. Item promisimus neminem alienigenarum tam spiritualium quam saecularium ad officia regni, curiae, civitatum vel spiritualium quam Bohemos praeficere neque illis castra aut civitates concredere et eis illa committere. Quae etiam cum consilio facere debemus, et etiam ut in circumadiacentibus ac ad regnum Bohemiae pertinentibus provinciis quod ita observetur, prout illud tempore imperatoris Caroli et aliorum regum praedecessorum nostrorum observatum fuit. Item pro-

a k koruně shromážditi. Item, přiřkli jsme mince české žádným obyčejem nepolehčovati ani ponížovati bez vuole vší země, ale tak se zachovati podle vysazení a privilejí koruny České, jakž právo jest. Item, přiřkli jsme, co sou předkové naši císařové, neb králové čeští, komu dali a zapsali stavuom, osobám neb osobě, buď na království, na duchovenství, neb na manství, že to máme zdržeti a v celosti zachovati; však coby nebylo proti milostem a obdarování, kteréž jest král Vladislav, slavné, paměti, dáti ráčil všem stavuom království tohoto. Item, přiřkli jsme každý stav zvláště při jich právích, řádích, privilejích, svobodách, vysazení, zvyklostech, obdarovaní, což kterému stavu náleží, zachovati. Tomu na svědomí pečeť naši císařskú k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázali. — Dán v městě našem a říšském Řezně, v pondělí po sv. Martině léta božího 1576, a království našich římského druhého, uherského pátého a českého též druhého.

Rudolf.

Wra. a Pernestan
S. R. Bohemiae cancellarius.

Ad mandatum sacrae caesareae maj. proprium:
G. Mehl.
M. Walter.

misimus, quod nullas provincias, ducatus, civitates, castra, arces, homagiales ac alia quaecunque bona regno Bohemiae pertinentia a corona abstrahere, aut alienare aliquo pacto aut aliqua dote debemus, verum si quid a corona Bohemiae abstractum aut alienatum est, hoc debemus rursum coronae annectere et adiungere. Item promisimus monetam bohemicam nullo pacto alleviare vel leviorem cudere sine consensu totius regni, sed ita se juxta immunitates, privilegia regni Bohemiae, ac prout jus est, observare. Item promisimus, quicquid imperatores, reges Bohemiae, praedecessores nostri, ordinibus, singularibus personis aut personae, esto in bonis regni seu spiritualibus seu feudalibus dederunt vel inscripserunt, quod illud tenere et ex integro conservare debemus, et hoc, quicquid non esset contra gratias et donationes, quas rex Vladislaus omnibus ordinibus istius regni contulit. Item promisimus, unumquemque ordinem et statum sigillatim circa ipsorum jura, ordinationes, privilegia, libertates, immunitates, consuetudines et donationes, quae ad unumquemque ordinem pertinent, conservare. Harum testimonio literarum sigilli nostri appensione munitarum. Datum in civitate nostra imperiali Ratisbona duodecima die mensis Novembris anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo sexto, regnorum nostrorum Romani secundo, Hungariae quinto, Bohemiae vero secundo.

Ruedolf.
Vra. a Pernestan
S. R. Boemiae cancellarius
Ad mandatum Sacrae Caesareae Maiestatis proprium
*G. Mehl.**)

---

15. Komora česká oznamuje císaři Rudolfovi II., že rozkazy jeho odevzdala vznešenějším osobám z vyšších dvou stavů, kteří praví, že za živobytí císaře Maximiliana svolené berně a posudné odváděti se nemusí, a že při komorním soudu přítomné stavy napomenula k odvedení takové berně; připomíná, aby císař o věc tu s nejvyššími úředníky zemskými, kteříž u něho ještě prodlévají, časně a důkladně se uradil.

V PRAZE. 1576, 14. listopadu. — Konc. v arch. česk. míst.

Allergnädigister Herr! Uns kombt glaubwürdig fur, wie dass von etlichen in Kreisen in Beheim furgegeben und ausgebreitet wirdet, als sollten die Ständ die jungst bewilligte und auf jetzo Martini

*) Na latinském reversu není Walter podepsán.

verfallene Steuer darumben zu erlegen nicht schuldig sein, weil indess der gottseelige Abgang weiland Kaiser Maximilians des Andern ɔc hochlöblichister Gedächtnus eingefallen; nachdem sie sich aber mit diesem ihren Furwenden billicherweis nicht zu behelfen, furnehmblich weil die Steuer wider den Erbfeind der Christenheit und zu Beschützung der Granitzen bewilligt, und es an dem, dass verschiener Jahren, do sich gleichermassen mit weiland Kaiser Ferdinanden gottseligister Gedächtnus Veränderung zugetragen, dennocht die bewilligten Steuern und Biergefällen einen Weg als den andern ohn Weigerung erlegt und dargegeben worden: so hielten wir fur ein Nothdurft, unangesehen, dass wir auf heunt dato die Befehlch, so E. Mt. an die furnehmben Personen von Herrn- und Ritterstand wegen Erlegung der Steuer ausgehen haben lassen, jeden an sein gehörig Ort abgefertigt, dass nichts desto weniger E. Mt. mit den Herrn obristen Landofficierern, so jetzo an E. Mt. Hof sein, die Sach in Berathschlagung genomben hätten, ob vielleicht durch offne Mandat oder in andere Weg hierinnen Rath geschafft werden möcht. Mittlerweil aber haben wir bei dem Herrn obristen Landhofmeister die Sach dahin befurdert, dass durch ihne in jetzo währunden Kammerrecht die Ständ, soviel deren allhie sein, vermahnt worden, ihre Steuergebuhrnus ohn einiche Entschuldigung richtig zu machen.

Daneben sollen E. Kais. Mt. wir in Gehorsamb unangezeigt nicht lassen, dass wir auf derselben gnädigsten Befehlch des Datum den funften dits wegen des Biergelds, so gleichermassen disputiert werden will, bei den obristen Herren Landofficieren allhie Anmahnung gethan; sie haben uns aber diesen Bericht gegeben, dass die Sach dahin gerichtet und mit den andern obristen Herren Landofficieren, welche zu E. Mt. verreiset, neben andern etlichen nothwendigen Artikeln mit E. Mt. berathschlagt werden soll. Derhalben erfordert die Nothdurft, dass E. Mt. gnädigist darob sein, damit solches zum furderlichisten beschehe; dann do solchs in die Gemein ausgehete, wurde es hernach umb soviel desto beschwerlicher zugehen.

---

16. Nejvyšší úředníci zemští království Českého, kteříž za příčinou úrad do Lince povoláni byli, přednášejí ústy nejvyššího purkrabí Pražského císaři Rudolfovi některé důležité záležitosti, na kteréž by při nastoupení vladařství pozor míti měl.

V LINCI. 1576, 21. listopadu. — Souč. opis v král. česk. arch. zemsk.

Unterthänigist und gehorsambists Memorial, was vor Guetbedunken die abgeforderten obristen Herren Landofficierer der Kron Beheim durch den obristen Herrn Burggrafen Ihr Kais. auch zu Hungern und Beheim Kun. Mt. geben und fürbracht haben.

Vor das erste tragen sie mit E. Kais. Mt. ein unterthänigs treulichs Mitleiden von wegen der jungstverstorbenen Kais. Mt., E. Kais. Mt. geliebsten Herrn und Vaters hochloblichister Gedächtnus, tödtlichen Abgangs, dann an Ihr Kais. Mt. der ganzen Christenheit und ihnen viel gelegen gewesen, an welcher sie auch ein solchen christlichen frommen und sanftmuetigen Kaiser und Herrn verloren, der sie viel Jahr her in aller Ruhe, Frieden, Gnaden und Gerechtigkeit loblich und wohl regiert hat, mit dem sie gar unterthänigst und wohl zufrieden gewesen, und hätten, da es der allmächtige Gott haben wöllen, wohl leiden mügen, haben auch solches treuherzig von Gott gewünscht, gebeten und begehrt, dass sein göttliche Allmacht Ihr Mt. länger im Leben und glücklicher Regierung erhalten hätt; aber weil es je seiner göttlichen Vorsehung also gefallen, so müessen sie nur dasselb sambt E. Kais. Mt. seinem göttlichen Willen diemüetig und geduldig heimbstellen und befehlen wünschend daneben Ihr Mt. ein fröhliche Auferstehung und ewige Wohlfahrt.

Und seind daneben der ganzlichen Hoffnung, getrösten sich auch desselben zum höchsten, dass E. Kais. Mt. in die Fuesstaffen ihrer cristlichen seligen Vorfahren und Herrn Vaters getreten und ihr das Künigreich Beheimb sambt den incorporierten Landen und die Inwohner desselben, von welchen E. Kais. Mt. jederzeit alle unterthänigiste Zuneigung, Lieb und Gehorsamb gespürt, genädigst lassen befohlen sein und sie in gleicher Ruhe, Lieb und Gerechtigkeit wie derselben Vorfahren zufoderst Gott dem Allmächtigen zu Lob, Ehr und gemeinem Vaterland zum besten regieren, darfür sie dem allmächtigen Gott von Herzen danken und wünschen, dass sein göttliche Gnad E. Kais. Mt. in langwieriger gueter Gesund, friedlichem Regiment und Verleihung alles andern glücklichen Zustands und Wohlfahrt erhalten wölle.

Zweifeln auch daneben unterthänigst nit, E. Kais. Mt. sein genädigist wohl ingedenk, mit was herzlichen Freuden, Lust und Begierd die Kron Beheimb E. Kais. Mt. noch im Leben hochgedachtister Ihr Kais. Mt. seligen zu einem Künig und Herrn erkennt und gekrönt, dardurch dann nit der wenigiste Anfang und Eingang aller E. Kais. Mt. Hochheit und Reputation, darinnen sich E. Mt. jetzo sehen, entstanden, dass auch die Chur- und Fürsten des Reichs nit weniger darauf gesehen und Acht gegeben und Ihr Mt. seligister Gedächtnus zum Theil darzu vermahnt, dass solches Propositum in Beheimb zum ersten mochte ins Werk gerichtet und vollzogen werden und dass hernach alle andere Ihr Kais. Mt. Fürnehmen umb soviel mehr ein gueten und glucklichen Fortgang haben würden.

So haben auch E. Kais. Mt. in der Kron Beheimb aus Anordnung der jungst verstorbenen Kais. Mt. den ersten Anfang ihrer Regierung gethan und das künigliche Ambt dermassen administriert, geführt und exerciert, dass mäniglich mit E. Kais. Mt. gar wohl benüegt und jedermann darob ein Freud und sonders Gefallen hat, zweifeln auch demnach unterthänigst gar nit, E. Kais. Mt. werden ihr in Betrachtung alles des und vieler anderer Circumstantien mehr solch Künigreich in allen Gnaden weiter lassen befohlen sein und dagegen die allergenädigiste Zuversicht haben, wie sich die Stånd und Inwohner desselben in allen Sachen gegen E. Mt. hochloblichen in Gott ruhenden Vorältern jederzeit in aller Treu und Gehorsamb erzeigt haben, dass sie sich nit weniger auch gegen E. Kais. Mt. dergleichen in aller treu gehorsamb underthänigen Lieb und Treuherzigkeit verhalten werden.

Und nachdem sie die obristen jetzo allhie wesenden Officierer gehorsambist vernommen, dass E. Kais. Mt. aus sonderer Lieb, die sie zu diesem Künigreich tragen, des genädigisten Willens gewesen sein, bald von Regensburg sich wieder geen Prag zu begeben, aber sich aus sonderm Bedenken und hochwichtigen Ursachen entschlossen haben, sich von dannen aus von der Thonau nit zu geben, sonder vor allen Dingen ihre Reise hieher geen Linz anzustellen und allhie sich in den andern Sachen weiter zu resolviren, kunnten sie die obristen Herren Officierer, weil es nunmehr beschehen, darvon nit viel reden, sonder lassen es auch darbei verbleiben; ob aber solche Reise hieher mit E. Mt. Nutz oder Schaden in vielen Sachen fürgenommen wird sein, das stellen sie zu E. Kais. Mt. genädigisten Bedenken.

Und seind underthänigst zum höchsten erfreuet, dass sie vernommen, wasmassen E. Kais. Mt. ihr bald im Anfang derselben Regierung das Granitzwesen in Ungern so hoch lässt angelegen sein und sich bemuehen, dass die stattliche Hilfen, so das heilige Römische Reich auf embsige Handlung der vorigen Kais. Mt. auf jetzo gehaltnen Reichstage bewilligt, daneben auch anderer E. Mt. getreuen Unterthanen Beisteuern nutzlich und wohl angelegt, auch nindert anderstwohin als worzu es bewilligt worden ist, gebraucht und verwendet werden sollen. Und sintemal E. Mt. zu desto mehr wirklicher Fortsetzung und richtiger Anordnung desselben bedacht sein, über solchen Handel mit der Fürstl. Dt. Erzherzog Ernsten, unserm genädigsten Herrn, in derselben Gegenwärtigen [sic], auch mit ihren geliebsten Herrn Bruedern oder Vettern, den Kriegs- auch ungerischen Räthen und dem Rueber ein stattliche Berathschlagung zu halten, der genädigisten Meinung, dass es zu Wien der gelegenste Ort darzu sein wurde, und doch, weil in der Kron Beheimb auch hochnothwendig und viel zu thuen ist, derowegen

von ihnen den obristen Herren Officieren ihr underthänigisten Rath und Guetbedunken begehren, was E. Mt. am ersten fürzunehmen und wohin sich dieselb zu begeben die höchste Notdurft und beste Gelegenheit sein: so befinden sie gehorsambist und unterthänigist dieses der fürnehmbsten und Hauptartikel einen zu sein, dass das bemelt ungerische Gränitzwesen muess in ein guete Richtigkeit, Ordnung und Versehung gebracht werden, weil all E. Kais. Mt. Künigreich und Lande zeitlichs Heil, Wohlfahrt und Aufnehmen auch grösser Verderb, Schaden und endlicher Untergang, da das nit bestellt wurde, endlich darauf stehet. Dann wann auch das heilige Römische Reich und E. Mt. andere Künigreich und Länder spüren und sehen werden, dass ihr E. Kais. Mt. diesen ungerischen Granitzsachen also treulich angelegen sein lassen und es in ein richtig ordentlichs Wesen zu bringen beflissen sein, die Hilfen auch dahin, worzu sie geleistet werden, und nit anderswohin verwenden zu lassen gemeint, so wird ihnen desto mehrer Ursach und Lust gegeben werden, in künftiger Zeit auch desto fröhlicher und lieber, dann etwan bisher beschehen, E. Mt. Beisteuer und unterthänigiste Hilfen zu leisten. Zudem wird es E. Mt. bei derselben Freunden nit zu schlechter Reputation gereichen, wann sie sehen werden, dass E. Mt. bald im Eingang derselben Regierung sich so tapfer umb die dasige Sache annehmen, dagegen aber auch nit ein kleine Abscheuch bei E. Kais. Mt. Feinden machen.

Wo aber nun solche Berathschlagunge beschehen soll und was E. Kais. Mt. auf diesmal zum ersten thuen und fürnehmen sollten, ist ihrer der Herren obristen Officierer unterthänigiste Meinung und Guetbedunken, dass sich E. Mt. zuvoderst geen Prag und nit geen Wien begeben möchten aus diesen folgenden Ursachen: erstlich weil sie vernommen haben, dass die Sterbensläuft und Infection nit wenig zu Wien und daselbst im Land herumb noch fort regiert und weil E. Kais. Mt. gleich sowohl dem Tod (darvon E. Mt. Gott der Allmächtige lange behueten wollt) als andere Leut unterworfen sein künnen, sie mit ihrem gueten Gewissen unterthänigist gar nit rathen, dass sich E. Mt. in solche Gefahr wagen und begeben sollt; dann was der ganzen Christenheit, sonderlich E. Mt. Künigreichen, Landen und ihnen als E. Mt. getreuen Unterthanen an E. Kais. Mt. gelegen ist, das hat ein jeder bei sich selbst gar wohl zu ermessen. Es können auch die ungerischen Granitzsachen zu Prag nit weniger wohl und fueglich fürgenommen und berathschlagt werden, dann ohne Zweifel wird darzu insonderheit vonnöthen sein, ein guete Bereitung und augenscheinliche Ersehung der Gränitzhäuser und aller andern Ortflecken, auch Betrachtung alles dessen, was zu diesem Werk nothwendig ist, durch geschickte und der Sachen erfahrne Leut zu halten, da alsdann E. Kais. Mt. die Bericht aller deren Umbständ und Gelegenheit zugeschickt werden mügen. So ist nit zu vermueten, dass Ihre Fürstl. Dchten. personlich zu diesen Sachen erscheinen, sonder viel mehrer durch ihre Abgesandten oder schriftliche Guetbedunken solches alles wohl verrichten und E. Kais. Mt. sonder Zweifel diese hochwichtige Sachen mit geschickten Leuten, auch denen, so gleichfalls darzu nit wenig contribuiren, berathschlagen werden. Und haben E. Kais. Mt. die zwen Churfürstl. auch Fürstl. Gnaden Herzog zu Baiern, zu welchen die vorige Kais. Mt. ein sonders Vertrauen gehabt, die andere benachbarte Chur- und Fürsten allda nahet an der Hand, dass sie vor guet und nöthig zu sein erachten, solche Verträuligkeit auch mit ihnen den Chur- und Fürsten zu erhalten, ihnen auch die dasigen Sachen zu communiciren, sich mit ihnen zu gueter Gelegenheit zu ersehen, mundlich zu unterreden, auch zeitlich ihnen das Herz zu gewinnen und in allen Sachen mit ihnen [in] einen gueten Verstand, Verwandtnus und Verträuligkeit zu kommen, welches dann auch bald von dannen wohl wird beschehen kunnen.

So haben sich auch E. Mt. genädigist zu erinnern, was die Stände der Kron Beheimb von wegen des Regiments daselbst auf vor gehaltnen Landtage geschlossen und sich mit Ihrer Mt. hochlöblichister Gedächtnus derhalben verglichen haben, welches auch durch den Landtagsbeschluss publicirt, die Contributiones darauf bewilligt und sonderlich des Biergelds halber inhalt desselben darinnen clausulirt, und dass viel Leut solches jetzunder in den Kreisen von wegen Abwesenheit E. Mt. dispu-

tiren wöllen, vermeinend, nit schuldig zu sein, das Biergeld zu erlegen, wie es E. Mt. hievor ziemblich ausführlich von etzlichen obristen Landofficiern unterthänigist zugeschrieben worden ist, dass also hoch vonnöthen sein wird, diesen Artikel mit den Ständen auch in eine guete Richtigkeit und Verstand zu bringen, damit E. Mt. solche bewilligte Hilf ohne Difficultät zu Handen kommen und ordentlich ohne Abgang einbracht werden mugen. Und ist gewisslich zue besorgen, es wurd dem Regiment der Ort in Beheimb anders nit dann durch E. Mt. personliche Gegenwart und Vergleichung mit den Ständen der Ort richtig bestellt und zu verandern sein.

So wissen sich E. Mt. auch genädigist zu erinnern, dass weder Mahrern auch Schlesien noch das Markgrafthumb Lusitz E. Kais. Mt. noch nit gehuldigt haben, darumb es auch ein Nothdurft, dass dasselbe zum fürderlichsten in Vollziehung komme und E. Mt. solche ansehenliche Länder und Fürstenthumber in ordentliche und wirkliche Possess bekommen; dann ob man wohl vermeinen und fürwenden wollt, dass herinnen kein Difficultät wäre, weil sich die Pflicht deren Länder auf die Kunige zu Beheimb und derselben Erben und Nachkommen erstrecken soll, so befinden sie doch bei sich zu Verhuetung allerlei Weitläuftigkeit auch zu Erhaltung mehrs und gueten gehorsambs, dass hierinnen nit zu feiern, sonder dieser Handel je ehe je besser endlich zu verrichten sei.

Neben diesen haben auch E. Mt. ansehnliche Lehen nit allein wie ein römischer Kaiser, sonder wie ein Kunig zu Beheimb vielen Chur-, Reichsfürsten und andern ansehenlichen Personen zu verleihen, welchs in Ansehung der Kron Beheimb Freiheiten und Privilegien nindert anderswo sich zu verrichten gebuert, dann allein im Land und sonderlich auf der kuniglichen Residenz und Schloss zu Prag, damit dann E. Kais. Mt. ihrem der obristen Herren Officiern Guetbedunken nach nit zu saumben haben, auf dass sie dieselben Lehenleut umb soviel eher in ihre Pflicht und gewisse Unterthänigkeit und schuldige Dienst bekommen.

Nit weniger ist auch vonnöthen die Erbeinigungen mit vielen benachbarten Chur- und Fürsten zu verneuern und die noch strittigen Gränitzen in ein Richtigkeit zu bringen, von welcher Aufzug wegen durch allerlei unbefuegte Eingriffe der Kron Beheimb an ihren Grund und Boden merklicher und grosser Schaden zugefuegt worden ist.

Und wie das Kammerwesen in Beheimb, daran E. Mt. nit wenig gelegen ist, in einen sondern Abfall komben, das haben E. Kais. Mt. selbst zum Theil erfahren, welches auch hoch vonnöthen wiederumb in eine guete und richtige Ordnung zu bringen, dann es auch die oberisten Herren Officierer unterthänigist darfür halten, dass E. Kais. Mt. derselben Beiwohnung in der Kron Beheimb nit allein in denen Sachen, sonder in andern vielen hochwichtigen Artikeln meher zu grossen Nutz auch kunftiger gueter Ruhe, zu Besserung bemeltes Kammerwesens und Erhöherung aller E. Mt. Einkommen gereichen wird, fürnehmlich aber auch, damit die schon allbereit bewilligten Hilfen, so, wie zu sehen und zum Theil oben bemelt, beschwer fürfallen wöllen, desto besser eingebracht und erlegt, und weil in kurzer Zeit, als auf Lichtmess und Georgi nachstkünftig, die Hilfen meistestheils ausgehen werden, E. Mt. weiter Nothdurft desto zeitlicher bedacht, befurdert und nichts derhalben verabsaumbt werde. Es wöllen auch E. Mt. diese ihre unterthänigiste Meinung von ihnen nit dahin verstehen, als dass sie vermeinten, es sollten E. Mt. ewig zwischen ihnen in der Kron Beheimb verbleiben und gleichsamb allda angebunden sein, dann sie gar wohl verstehen, dass E. Kais. Mt. wie ein römischer Kaiser und ein Kunig zu Beheimb auch dem heiligen Römischen Reich und andern ihren Landen gleichsfalls zu denselben nit weniger sehen und sie damit verobligirt sein, in Zeit der Noth in ihren Obliegen nit verlassen mögen noch billich sollen, und wollen ihrestheils in Zeit der Noth auch gerne darzu retten, allein sie kunnten als die gehorsamben Unterthanen, die E. Kais. Mt. mit allen Treuen herzlich meinen, nit unterlassen, E. Kais. Mt. unterthänigist zu bitten, sie wolle von derselben eigen und Kunigreich Besten wegen, so lang und oft es immer sein kann, bei ihnen im Land genädigst wohnen und verbleiben.

Betreffend die Begrabnus der verstorbnen Kais. Mt., obwohl E. Kais. Mt. mit ihnen so weit darvon nit geredt haben, so kunnen sie doch nit umbgehen E. Kais. Mt. unterthänigist zu erinnern und zu bitten, dieselbe wölle genädigist darauf bedacht sein, auch die Sachen dahin dirigiren, damit die kaiserliche Leiche in die Kron Beheimb möcht geführt und auf E. Mt. kuniglichem Schloss Prag zur Erden bestattet werden; dann es dunkt sie, dass es an keinem Ort fuglicher und ehrlicher beschehen kann als da, wo soviel heiligen auch kaiser- und kuniglichen Körper und Ihr Mt. Herr Vater und Frau Muetter selbst in der Kirchen liegen. Und solches alles wirdet sonder Zweifel der heilige Kaiser Ferdinand umbsonst bedacht und begehrt und es auch in seinem Testament verordnet haben, daselbst in der Schlosskirchen zu liegen, welche Kirche dann mit stetigen Gottesdiensten also versehen ist, dass derhalben daselbst kein Abgang erscheinen wird. Die Beleitung der Leich*) kann auch bald bei der beheimbischen Gränitzen durch die Landleut und sonderlich von den nächsten umbliegenden Kreisen stattlich, ehrlich und ohn E. Mt. sondern Unkosten beschehen, dass E. Kais. Mt. ohne Zweifel ein sonders genädigistes Wohlgefallen darab haben werden; allein dass man auch allhie die Anordnung thät, wie die von hier aus bis an die Gränitz abgefuhret und die Nothdurft darzu bestellet werde.

Was nun das polnische Wesen anlangt, kunnen sie bei sich anders nit befinden, dann wie der Haupthandel an ihm selbst ist, dass er nämblich sein Endschaft mit Absterben der Kais. Mt. genommen hat, auch dass E. Mt. kein jus oder Gerechtigkeit daran zu praetendiren haben. Dass aber E. Mt. von kunftiger Sachen wegen gar von der Hoffnung fallen sollten, darzu kunnden sie nit rathen, dann die Austheilung der Kunigreiche in Gottes Handen stehet. Was sein gottliche Allmächtigkeit der verstorbenen Kais. Mt. nit hat verleihen wöllen, das kann vielleicht und hoffentlich Ihrer Mt. Kindern widerfahren. Darumb vermeinen sie, es wäre guet, dass E. Kais. Mt. die dasigen Polaken, die Ihrer Kais. Mt. neulich beigestanden sein und von Ihrer Kais. Mt. wegen nit allein ihr Vaterland verlassen und ihre Freunde auf sich geladen, auch ihre Gueter in die Schanz geschlagen, in gueter Acht hätten, damit sie bei guetem Willen umb eines Kunftigen wegen erhalten werden möchten und keine Undankbarkeit von E. Mt. spureten, und wo sie E. Mt. zu Ehren in ansehenlichen Diensten anderswo befördern möchten, solches gerne thäten, auch ein schlechtes von wegen einer gueten Abfertigung nit ansehen. Dass aber E. Mt. ihren Hof mit ihnen beladen oder sonst sie in Bestallung halten sollten, das wissen sie E. Mt. nit zu rathen vonwegen Verhuetung allerlei Verdachts in kunftigen Sachen, sie werden auch anders nit spuren, dass E. Mt. Sinn und Gemueth, wie auch ihm selbst billich, zu aller Ruhe und Einigkeit geneigt ist.

Den Bathory belangend kunnten sie nit rathen, dass sich E. Kais. Mt. mit ihme in Handlung oder Tractation einlassen sollen, aber bei ihme was suechen, dann solches E. Kais. Mt. Hochheit und Authorität etwas verkleinerlich wäre, sonder hielten es auch vor viel besser, E. Mt. möchten noch diesfalls innehalten und sehen, [wie er] sich gegen E. Mt. erzeigt und ob er was bei E. Mt. suechen wurde, dann ihm solchs viel mehr als E. Mt. gebuhren will. Alsdann werden sich E. Mt. desto besser zu entschliessen und gegen ihme wie zu erzeigen haben; dann sie kunnen bei sich nit befinden, was er so bald E. Kais. Mt. nutzen oder schaden könne, weil er in seinem zerruttlichen Regiment mit sich selbst gnueg zu thuen hat und ihne ohne Zweifel seine polnische Räthe darzue weisen werden, dass er sich gegen E. Mt. und derselben Kunigreichen und Landen in geburlichen vernehmen, dem Kunigreiche Compacts gemäss nachbarlich erzeigen solle. Doch ist auch nit allerdings darauf zu verlassen und vermeinen derwegen nothwendig zu sein, guete Ordnung zu thuen auch guete Kundschaft zu halten, ob er was in Ungern oder anderswo durch Praktiken furnehmen wollt, und dass derhalben E. Mt. dem Bischof zu Breslau befehlen möchten, gleichsfalls auf alles guet Achtung zu geben, sich gegen ihme

*) V opisu současném chybně psáno: „Kirch".

nachbarlich zu erzeigen, die Commercia und Handtierung nach Inhalt der Erbeinigung unverhindert gehen zu lassen, zu böser Nachbarschaft keine Ursach zu geben und von allen Sachen E. Kais. Mt. jederzeit mit guetem Fleiss zu avisiren.

Sie haben sich auch, soviel die Mährische Sach wegen der sechs Hundert Pferde betrifft, in dem Schreiben, so E. Mt. und die Fürstl. Dten. dem Landshauptmann gethan, ersehen und befinden, dass solche Aufnehmung und Musterung der Hussaren dieser Zeit gar unnutz und E. Mt. sehr schädlich sei; dann erstlich werden E. Mt. Steuer in ihren Händen behalten, dem Kriegsvolk die Besoldung gesteigert, die besten Kriegsleut dardurch aus den ungerischen Granitzhäusern und Festungen der mehreren Besoldung wegen dahin zu ziehen verursacht, auch dem Turken allerlei Nachdenken gegeben, und endlich das Geld alles in dieser Winterzeit gar vergebenlich angelegt. Darumben halten sie es vor gar nothwendig, E. Mt. wollten solches alles dem Landshauptmann zu Märhern ausfuhrlich zuschreiben lassen und ihme auferlegen, mit den Officieren allda und etzlichen Furnehmbsten aus der Gemein bald zusammen zu kommen, solches ihnen alles seinem besten Verstand nach furzuhalten und die Mittel furzunehmen, damit solch schädlichs Furnehmen wieder unverzüglich möchte abgestellet und Herrn Johann von Scherotein*) als Obristen seine Schäden, so er einiche, wie nit zu vermeinen ist, erlitten, ergötzet werden. Wofern sie aber ander Mittel und Weg zu Abstellung dieses wisseten, dass er E. Mt. alsbald dasselbe gehorsamblich berichte.

Letzlich weil die mehrgedachte Herren obristen Officierer auch vernommen haben, dass E. Kais. Mt. ihren Hofstaat ordiniren und verneuern wöllen, und E. Mt. genädigist wissen, dass die Ständ der Kron Beheimb bei der jungst verstorbenen Kais. Mt. seligen gesuecht haben, damit E. Mt. Hofstaat auch mit beheimischen Personen versehen wäre, deswegen zweifeln sie die Herren obristen Officierer unterthänigist gar nit, wollen auch hiemit ferner mit Fleiss gebeten haben, E. Mt. wölle gleichsfalls darauf genädigist bedacht sein, damit die Stände zu spuren haben, dass auch E. Mt. geneigt seind, ihre Freund als derselben treuen Unterthanen in gueter Acht und sie gerne bei und umb sich zu haben. Thuen sich also E. Mt. zu kaiserlichen und kuniglichen Gnaden in Gehorsamb unterthänigist befehlen. Actum Linz den 21. Novembris anno 76.

---

17. Mandát císaře Rudolfa II., jímž nařizuje se, aby pomoc proti Turku a posudné na sněmu 1576 svolené, poněvadž čas prvního terminu již vyšel, odvedeny byly. Že by pak někteří takovou berní povinni býti nechtěli pro smrt císaře Maximiliana a že dvůr královský toho času v Čechách nepřebýval, vyvrací se, neboť správa a kralování v království Českém po smrti krále Maximiliana na Rudolfa jakožto řádně voleného a korunovaného krále přišla; že pak dvůr královský z Řezna po smrti císařově hned se vypraviti nemohl a do Lince odebrati se musel, stalo se z příčin důležitých.

V LINCI. 1576, 26. listopadu. — MS. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

Rudolf II. ɔc. Věrní milí! Jakož o tom dobrou vědomost máte, jakou ste všickni tři stavové království Českého s posly z jiných zemí k témuž království příslušejících, s plnou mocí vyslanými, na sněmu obecním, kterýž na hradě našem Pražském léta tohoto 76, u přítomnosti naší na místě nejjasnějšího knížete a pána, Maximiliana, římského císaře a uherského, českého krále, pána a otce našeho nejmilejšího, slavné paměti, držán byl, berni a jistou pomoc na zdržení hranic a míst pomezních proti nepříteli ukrutnému všeho křesťanstva Turku, tolikéž také posudní z poddané lásky na určité časy a terminy svolili a vyplniti připověděli: i ačkoliv jest čas sv. Martina pominul a tak první termin

*) Žerotín.

dávání prvního dílu též berně a pomoci, tolikéž i první kvartál spravování a odvozování výběrčím krajským téhož posudního vyšel, však nás zprávy docházejí, že jsou se některé osoby z obce téhož království slyšeti daly, že by takovými pomocmi, berní ani posudním pro smrt JMCské, a že jsme, ač nedávno, z téhož království Českého odjeti ráčili a tam dvorem naším že nejsme, povinny býti nechtěly; za kteroužto příčinou že by velmi zřídka taková berně i takové posudní od stavuov, tu kdež podle týchž svolení náleží, dáváno a spravováno bylo. Což nám do týchž osob, kteréž jsou se v takových řečích daremních pronesly a slyšeti daly, i také jiných by za sebou potáhnouti snad chtěly, ztížné a s nemalým podivením jest. Nebo ačkoliv jest JMCská, slavné paměti, prostředkem smrti z tohoto světa od pána Boha povolán, avšak jest na nás, jakožto pořádně voleného i také korunovaného krále českého, hned po smrti JMti správa a kralování téhož království přišlo, a ty všecky hranice a místa pomezní s nadepsaným nepřítelem Turkem se od nás s pomocí pána Boha všemohoucího s velikými náklady zdržují a na nich se lid válečný, jakž i předešle za živobytu JMCské, slavné paměti, drží, načež taková berně od nadepsaných stavuov království našeho Českého a poslův z jiných zemí k němu příslušejících s plnou mocí vyslaných, jakž výš dotčeno, poddaně svolena jest, a tam a nejinam obrácena bude a býti musí. Za jakou pak slušnou příčinou teď nedávno pominulého času jsme na obeslání JMCské, slavné paměti, z téhož království Českého našeho do města našeho říšského Řezna odjeli, a co jest k dobrému a užitečnému všeho křesťanstva a tak i království Českého na tom záleželo, to jeden každý z vás u sebe zdravě uvážiti muože. A poněvadž pak po zavření sněmu říšského, který toho dne a té hodiny, když jest JMCská, slavné paměti, život svuoj dokonati ráčil, při přítomnosti osoby naší, na místě JMCské, k zavření a vyřízení svému přišel, a tak po smrti JMti ještě něco míň než přes jeden měsíc toliko v témž městě Řezně v velikých a duoležitých potřebách našich a svaté říše, a to pro dobré a užitečné všeho křesťanstva, pozuostati a odtud, provázejíc tělo mrtvé JMCské, tolikéž také pro některé znamenité příčiny a duoležité pilné potřeby, sem do města našeho Lince se obrátiti a jeti jsme museli; kdež za některý den ještě pobudouce a takové potřeby pilně vyřídíce zase k vám do království Českého přijeti jistého a konečného oumyslu býti ráčíme. Z čehož jeden každý z vás srozumívati muože, že bez takového odjezdu našeho ven z království již jmeňovaného Českého, pro takové vysoce duoležité a hmotné příčiny, nikoli býti nemohlo; na zaplacení pak předjmenovanému lidu válečnému na týchž hranicích Uherských, pro kterýchž zdržení a témuž lidu placení táž berně jest od stavuov a poslův z jiných zemí, jakž již dotknuto, svolena, peněz se potřebuje. A protož vás všechněch, i jednoho každého obzvláště, napomínati ráčíme, milostivě poroučejíc, abyste, nedadouce sobě takovými zbytečnými a daremními řečmi žádnému překážeti a rozumějíce dobře tomu, že nám těmiž řádně svolenými pomocmi, jakožto králi českému korunovanému, zvláště pak k té pilné duoležité potřebě, bez čehož nikoli býti nemuože, spravedlivě povinni jste, předepsané berně i posudní, jakž to v sobě napřed dotčené sněmovní svolení a zavření ukazuje a zavírá, bez dalšího protahování, tu kdež náleží, dali, spravili a od sebe odvedli; tak aby těm lidem válečným na hranicích předdotčených za služby jejich, což spravedlivého jest, zaplaceno a tak ty hranice proti předepsanému nepříteli všeho křesťanstva, Turku, zdržány býti mohly. Znáti i to dobře mohouce, jestliže by se týmž lidem válečným, pro nevyplnění toho, což tak svoleno, neplatilo, že by oni také v těch místech zuostati a se zdržeti nemohli, a tak by již bez většího nebezpečenství jak všech poddaných našich, tak také i vás, býti nemohlo. Což u sebe vše zdravě rozvážíc, o vás o všech, i o jednom každém zvláště, pochybovati neráčíme, že se k nám v tom ve všem, znajíc toho takovou duoležitou potřebu býti, poddaně a poslušně zachováte; vědouce, že na tom jistú, konečnú a milostivú vuoli naši císařskú naplníte. Nebo nestalo-li by se toho, jeden každý z vás muože znáti, že by se na tom každém pokutami, týmž sněmem vyměřenými, též berně i posudného na nemalou škodu a záhubu jeho dobývati muselo. Datum v městě našem Linci, v pondělí po sv. Kateřině léta ↄc 76.

18. Císař Rudolf II. komoře české, poněvadž dvůr císařský o peníze v nemalé jest nesnázi, tak že na výdaje dlužiti se musí, tudíž že nemůže v tísni její penězi jí vypomoci; připomíná, aby zatím ouroky zaplatila a o sčekání s věřiteli jednala, nařizuje, aby berně na nic vydávána nebyla, než jen na obranu hranic Uherských.

V LINCI. 1576, 26. listopadu. — Konc. v říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euer gehorsambs Entschuldigungsschreiben, so ihr uns des bei euch beschwerten Kammerwesens halber gethan, nothdurftig nach längst angehört und daraus vernommen, dass ihr die Pallerische, Weissische und Meuttingische in Ausburg, so wohl auch die Pilgramischen in Nurmberg aus furgebrachten Verhinderungen nicht bezahlen werdet mugen. Wiewohln wir nun euch von hieraus euerm Begehrn nach gerne Hulf verordenen lassen wollten, so ist doch unser Hofwesen umb weit viel mehr als das euerige beleget, auch also geschaffen, dass es ein gute Zeit heran allein mit baarem aufgebrachten Geld getrieben und noch erhalten müssen werden. Derowegen und weiln wir euch itzmals von Hof aus je zu Hulf nicht kommen mugen, so wird nothwendig sein, dass die euch hievorn eingeraumbte Mittel getrieben werden und mittlerweil darauf anticipiert, die Interesse nach und nach bezahlet und die Glaubiger so viel immer müglichen zur Geduld vermahnet mugen werden, bis wir mit gottlicher Verleihung wiederumben gegen Prag ankommen und alsdann weiter verordenen mugen, wie dem Wesen zu helfen sein werde.

Allein haben wir euch hiermit genädiglichen anmelden wollen, dass wir aus itzigem euerm Schreiben vernomben, das die zehen Tausend Gulden rheinisch, so unserm Pfennigmeister Anselm von Fels zu Herausfertigung unsers hinderlassenen Hofgesinds zugestellt worden, aus den Steuern genommen seind; dieweiln aber die Steuern zu dem Granitzwesen verordenet und deputiert seind und davon keinesweges genommen mugen werden, so befehlen wir euch genädiglichen, dass ihr darauf bedacht seid, damit diese zehen Tausend Gulden sambt den andern, was aus den Steuern anticipiret ist, wieder erstattet und gegen Wien zum Granitzwesen geschickt werde. Wollet auch keinesweges ferner ohne unser Verschaffen und Bewilligen in die Steuern eingreifen, sonder dieselben zusambenhalten und zu Nothdurft der Granitzen verschicken.

Nachdem auch ihr vermeldet, dass dem Churfürsten zu Sachsen Seiner Lieb die zehen Tausend Thaler Jahresinteresse aus Oberlausitz entrichtet worden sein sollen, hierauf wollen wir euch genädiger Meinung nit bergen, dass gedachter Churfürst Sein Lieb anitzo uns zugeschrieben, dass er der Bezahlung angeregter zehen Tausend Thaler in ander Wege von uns gewärtig sein wolle. Derowegen so befehlen wir euch genädiglichen, dass ihr also Nachfrag halten sollet, ob dem Churfürsten zu Sachsen S. Lieb allbereit die zehen Tausend Thaler zugeschickt und dieselben von S. Lieb angenommen seind worden. Wo es dann niche beschehen wäre, so konnte von solchem Geld dasjenig, so aus der Steuer genommen, erstattet werden. Wären aber die zehen Tausend Thaler auch Steuer Geld gewesen, so werden dieselben auch ohne Mittel hinaus zum Granitzwesen gehören und abgefertigt müssen werden, darauf ihr dann eigentlichen bedacht zu sein werdet wissen, damit hinfuro in die Steuern keinesweges eingegriffen werde.

Und dieweiln wir dann itzo ein anders nicht verordenen noch euch zu Hulf kommen mugen, so vermahnen wir euch nochmals genädiglichen, ihr wollet euch das Wesen, wie bisher beschehen, bis auf unsere Wiederankuft gegen Prag aufzuhalten, als die gehorsamen Räthe und Diener alles getreuen Fleisses angelegen und an euern äussersten Vermögen nichts erwinden lassen. Solchs gereicht uns von euch zu angenchmben genädigen Gefallen, ihr verbringet auch daran unsern genädigen Willen und Meinung. Geben Linz den 26. Novembris anno 76.

19. Odpověď císaře Rudolfa II. na dobré zdání, kteréž byli do Lince povolaní nejvyšší úředníci zemští království Českého dne 21. listopadu 1576 přednesli, v příčině některých důležitých zdležitostí, na kteréž by císař při nastoupení vladařství na trůně českém zvláštní péči míti měl.

Bez místa i datum (1576 v listopadu). — Opis souč. v arch. Třeb.

Die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kun. Mt., unser allergenädigster Herr, haben genädigist angehört, was auf Ihrer Mt. beschehen Furbringen die Herren obristen Landofficier Ihrer Mt. Kunigreichs Beheimb fur ein gehorsame Antwort und guetherzig räthlich Bedenken nachspecificierter unterschiedicher Artikel halben gegeben.

Und vermerken erstlichen Ihr Kais. Mt. ihr der Herren obristen Landofficier getreues Mitleiden mit weiland Ihrer Mt. geliebsten Herrn und Vatern hochseligister Gedächtnus leidigen Ableiben und dass sie sich von des Kunigreichs wegen gegen Ihr. Kais. Mt. aller Unterthänigkeit, Gehorsamb, Lieb und Treu, daran Ihr. Kais. Mt. noch nie gezweifelt, erbieten, sich auch zu Ihrer Kais. Mt. aller kuniglichen Gnaden, Schutz und Gueten beständiglich getrösten, zu ganz gnädigistem Gefallen, und sollen die Herren Landofficier wiederumben wohl vergewisst sein, wie Ihr. Röm. Kais. Mt. sich desselben gegen dem ganzen Kunigreich und allen Landständen aus Gebuer ihres kuniglichen Amts schuldig wissen, dass sie auch fur selbst darzue ganz geneigt und begierig sein, und solches zu jeder Zeit im Werch erzeigen werden, darzue sonders Zweifels der allmächtig Gott Ihrer Kais. Mt. seinen genädigen Segen, Hilf und Beistand verleihen wirdet. Und wäre gleichwohl Ihrer Kais. Mt. zum liebsten gewesen dass sie ihren Weg von Regensburg aus den nägsten nach Prag hätten nehmen und also ihr selbst und ihren Landen zu gueten die Zeit gewinnen mugen; es sollen aber die Herren Landofficier Ihrer Kais, Mt. gehorsamblich vertrauen, dass solches nit ohne sondere hochwichtige Ursachen, Angelegenheiten und Verhinderungen unterblieben, dass Ihr. Kais. Mt. alles ander geschweigen, so hätten Ihr Kais. Mt. die kaiserliche Leich aus vielen Bedenken zu Regensburg nit wohl hinter sich lassen, viel weniger zu derselben über Land Wegführung mit aller Nothwendigkeit, so sich zumal desselben Orts im Reich Ehrent und kaiserlichen Hochheit nach gebueren wellen, sobald aufkummen kunnden und umb soviel weniger, weil Ihr Kais. Mt. sich erst des Orts der Begräbnus und sonsten mit Rath der Lande allerlei zu entschliessen haben, so ihro zu gemeiner Wohlfahrt erstlich anzugreifen und nach und nach allenthalben zu thuen und furzunehmen sein wölle, dorumben sie dann die Herren Landofficier allher zu sich genädigist erfordert.

Soviel aber betrifft, wohin sich Ihr. Röm. Kais. Mt. von hier aus den nägsten begeben möchten, da befinden Ihr. Kais. Mt., dass die Herren Landofficier eines gar vernunftiren und treuherzigen Bedenkens, und erkennen selbst genädigist, dass Ihr. Mt. in ihrem Kunigreich Beheimb und desselben incorporierten Furstenthumbern und Landen derzeit viel zu thuen haben, dabei dann auch über die von ihnen den Herren Landofficiern specificierten Verrichtungen: die Vergleichung des Defensionswerks, Erlangung der Hilfen zu weiterer Beschutzung und Unterhalt der hungerischen Granitzen, sowohl auch Ihrer Kais. Mt. selbst Hofs Unterhaltung, item Bezahlung der Schulden, Anstellung einer Kriegsordnung zu einer unversechnen Feindsnoth und dergleichen hoch vonnöthen. Wann aber Ihr. Kais. Mt. herwiederumben zu Gemuet nehmen, was ihro auch in Österreich und Hungern zu verrichten obliegt, des dann solche wichtige Sachen, die langen Verzueg nit erleiden kunnen, als da ist die Vergleichung mit ihren freundlichen, geliebten Brüdern, Aufnehmbung der Erbhuldigung, Haltung der Landtag zu Erlangung der Granitzhilfen, welche in kurz sich enden werden, dardurch dann das Granitzwesen stecken und in höchster Gefahr stehen würde, daran nit allein Hungern und Österreich, sondern auch die Kron Beheimb, dero incorporierten Landen, dem heiligen Reich und ganzer Christenheit hoch und viel

gelegen, also auch die arme unbezahlte, an Volk, Gebau und Munition entblösste Granitz so ehe je besser zu reformiern, die Hungerischen Stände in ihrer bisher ausgestandnen Noth und Gefahr mit dem lang aufgehaltnen Trost zubesuechen, Anstellung des Regimentswesens in Hungern und Österreich und was dergleichen mehr sein mag, so wurden verhoffentlich die behemischen Stände selbst billichen, dass Ihr. Kais. Mt. demselben furderlichst nachzusetzen grosse Ursach.

Damit aber viel angezognes Kunigreich und alle Stände Ihrer Kais. Mt. genädigiste Zuneigung soviel mehr zu erkennen haben, so seien Ihr Kais. Mt. des genädigisten Erbietens, hintangesetzt erzählter hoher Angelegenheiten, sich anfänglichen von hie aus in Behamb zu begeben und dem abzuwarten, so die unvermeidliche Nothdurft erfordert. Dieweil aber die Herren obristen Landofficier selbst sehen und spueren, dass Ihr Kais. Mt. der andern ihrer Kunigreich und Lande halben sich diesmals in die Läng allda nit werden aufhalten kunnen, so erachteten Ihr Kais. Mt. genädigist, es möchte jetzo allein das genöthigiste, so langen Verzug nit erleiden kunnte, abgehandlet und zu Richtigkeit gestellt werden, als da sein mag die Bestellung der Ämbter, Continuirung der Hilfen, Aufnehmung der Huldigung und Landtaghaltung der incorporierten Landen, und was also man ihrem Bedenken nach fur unvermeidlich und Furderung würdig befinden würde. Begehren derhalben Ihr Röm. Kais. Mt. an sie genädigist, dass sie denselben Sachen, so also jetzo in einer Eile und kurzen Zeit zu verrichten, guetherzig nachgedenken und deshalben Ihrer Kais. Mt. ihr rathlich Guetachten übergeben wellen, was für Sachen furzunehmen, item auf was Zeit der Landtag auszuschreiben und es allenthalben im Kunigreich und dessen incorporierten Fürstenthumben und Landen also anzustellen sei, damit Ihr Kais. Mt. eins und andern Orts nit lang aufgehalten, sondern nach Muglichkeit aufs ehist zu den andern ihren auch getreuen Kunigreichen und Landen möchten befuerdert werden.

Dagegen seind Ihr röm. Kais. Mt. des genädigisten Erbietens, wann sie in Hungern und Österreich das genöthigiste verrichtet, dass sie sich nach aller Muglichkeit wiederumben in Beheimb begeben, allda den übrigen Sachen genädiglich beiwohnen und das Kunigreich nit weniger als ihre geliebste löbliche Voreltern also befohlen sein lassen wellen, darob sie gehorsamblich zufrieden sein sollen.

Sonsten nehmen auch Ihr Kais. Mt. der Herren Landofficier wohlmeinlich Bedenken wegen dem kaiserlichen Leichbegräbnus, desgleichen des polnischen Wesens und demselben anhängig zu genädigistem Gefallen, und wellen desselben mit Gnaden eingedenk sein, wie sie dann auch von dero Hof aus gerathnermassen dem Herrn Bischofen zu Breslau und in Hungern schreiben lassen und auf alle furlaufende Sachen guete Achtung bestellen wöllen.

Also haben auch Ihr Kais. Mt. in ihrem rathlichen Guetachten wegen der sechshundert mährischen Pferde kein Bedenken und wellen dasselb alsbald dem Herrn Landshauptmann in Mähren befehlen lassen.

Des Hofstaats halben sollen sich die Herren Landofficier versehen, dass Ihr Kais. Mt. zwischen den beheimbschen und andern ihrer Kunigreich und Lande getreuen Landleuten keinen Unterschied, sondern ein gleiche Affection haben, sowohl einen als den andern in ihren Hofdiensten zu erhalten und zu allen ihren Ehren und Wohlfahrt zu befurdern. Es wollen aber Ihr Kais. Mt. dieses Vermeldens mit Gnaden auch eingedenk sein und sich darin also erzeigen, dass, wie auch billich, hierin kein Ungleichheit gespuert werden solle.

---

20. Císař Rudolf II. žádá Vilíma z Rožmberka za dobré zdání, jak by uspořádán býti měl výjezd stavů českých proti němu při jeho do Prahy příchodu, však aby nebyl porušen smutek za zesnulého císaře.

V LINCI. 1576, 10. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf. Hochgeborner lieber Getreuer. Was uns der Landhofmeister des Kunigreichs Beheimb wegen des Gegenritts, der auf unser jetzige, wills Gott, furhabende Ankunft gen Prag anzustellen sein wird, unterthänigist erinnert und was wir ihme auch unseren anderen jetzo daselbst zu Prag anwesenden obristen Officierern darauf derhalben schreiben, solchs alles wirdest du aus dem Einschlusse zu vernehmen haben. Nun wollten wir gleichwohl gnädigist gern sehen, dass dannoch bei solchem Gegenritt, der uns allda von unseren getreuen Unterthänigen zu Ehren gemeint wird, nach Gelegenheit unser jetzigen Klag das Decorum und gueter Glimpf gehalten wurde; demnach, und weil wir hieruber ihres weiteren Gutbedunkens zu unserer ferneren Resolution gewärtig sein, also haben wir nit weniger auch deinen unterthänigen Rath und Meinung hieruber vernehmen wellen. Und ist darauf unser gnädiger Befehlich an dich, du wellest uns dasselbe in ein und dem anderen, auch wies du vermeinst, dass sonst uber dieses fuglicher und gebuhrender Weis derlei anzuordnen sein mocht, mit deinem unterthänigisten Bericht alsbald bei diesem Currier wiederumb zuschreiben. . . . Geben Linz den 10. Decembris a. 76.

---

21. Císař Rudolf II. oznamuje nejvyšším úředníkům zemským, že dne 23. prosince 1576 do Prahy přibude, ponechává jim na vůli, jak výjezd proti němu uspořádati chtějí, zakazuje však za příčinou smutku po otci, císaři Maximilianovi, a poněvadž s ním máti jeho přijede, průvod duchovních a všelikou střelbu na znamení radosti.

V LINCI. 1576, 10. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Wir haben in Gnaden vernomben, was du Landhofmeister uns vonwegen unsers Einzugs zu Prag unterthänigist erinnert hast, und lassen uns gnädigist wohl gefallen, dass uns aufs ansehenlichst so muglich und wie sichs nach Gelegenheit dieser Zeit und unserer tragenden Klag und Truebsals halber am besten leiden will, entgegen geritten werde, wie ihr der Sache wohl werdet zuthun und weiter Anordnung zu geben wissen. Was aber die Solennität von wegen der geistlichen Process und Ablösung des Geschützes belangt, alldieweil wir gedacht jetzo von wegen des leidigen Todsfalls weiland der Kais. Mt. unsers geliebsten Herrn und Vaters hochloblichister und seligister Gedächtnus in der Klag sein, Ihre Mt. die römische Kaiserin, unsere geliebste Frau Mutter Ihre Liebd, auch im solchen Betrübnus mit uns hinein kommen wird: also stellen wir beides, den Geistlichen Process sowohl auch die Freundenschüss nach bester Glimpf wegen ein und wollen euch weiter gnädigist nit verhalten, dass wir endlich entschlossen sein, uns den funfzehenden dies Monats Decembris von hinnen vermittels göttlicher Hilf zu erheben und eigentlich und gewiss den Sonntag vor dem heiligen Christtag, welches sein wird den drei und zwanzigisten eiusdem, zu Prag einzukommen. Demnach so werdet ihr euch des Gegenritts halber unterthänigist darnach zu richten haben. Und es beschicht hieran unser gnädiger Will und Meinung. Geben in unser Stadt Linz den 10. Decembris anno im 76.

---

22. Císař Rudolf II. nejvyšším úředníkům zemským, aby při jeho do Prahy příchodu žádná střelba na znamení radosti nebyla, průvod duchovních pak a „Te deum“ aby za příčinou smutku jen ve vší tichosti odbývány byly.

V LINCI. 1576, 13. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander ɔc. Ihr werdet aus unserm vorigen Schreiben gehorsamblich vernomben haben, dass wir von wegen der Klag und sonst aus andern erheblichen Bedenken die Freudenschüss und den Process der Geistlichen bei unser jetzigen Ankunft gen Prag ganz eingestellt haben. Nun sollen die Freudenschüss nochmahls wie zuvor eingestellet sein; was aber den Process der Geistlichen belanget, den wollet dermassen furnehmen und halten lassen, damit das Te Deum laudamus auch ander dergleichen ohne sondern Schall und in der Still beschehe und . . . nach Gelegenheit der Klag ein gebührliches Decorum gehalten werde, wie ihr die Sache wohl werdet anzuordnen wissen. . . . Geben in unser Stadt Linz den 13. Decembris anno im 76.

---

23. Komora dvorská vyvrací ztížnost, kterouž byla podala komora česká, jakoby se byla nějakých přechmatů tím dopustila, že v Horní Lužici bez vědomí komory české některé komorní statky zastavila.

V LINCI. 1576, 13. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Wir haben der Herren vom 28. Novembris nähist verschienen an uns gethan Schreiben, so allerdings eröffeneter und Abends unter Lichts ohne einige Siegel geantwort worden, kurz fur Ihrer Mt. Aufbruch allhier zu Linz entpfangen und daraus vernommen, dass die Herren Erinnerung thuen, welchergestalt hievorn bei weilend Kaisers Ferdinanden und Kaiser Maximilians, beider hochlöblichster seligister Gedächtnus, Regierung dieser Brauch gehalten, dass in Sachen und Handlungen bei denen Ambtern, so der behemischen Kammer unterworfen, jederzeit die Vollziehung ihr der behemischen Kammer zu verordenen auferlegt worden, und solchs umb guter Ordnung und Richtigkeit willen und aus mehrerlei bedenklichen Ursachen beschehen; dem aber zwider wären ein Zeit her, und sieder Ernst von Rechenberg die Hauptmannschaft in Oberlausitz angenommen, allerlei Decreta und Befehlich unter unserer Fertigung in Geldhandlungen und Versetzung Kammergüter und andern ausgangen und der behemischen Kammer unbewusst vollzogen worden und wir auf dergleichen Fertigung vielleicht anderer Geschäft halber nicht Achtung geben hätten können. Und wiewohln euch Herren dardurch nichts zu noch abgehe, auch nicht gemeinet, sich in ein mehrere Expedition einzudringen, weiln aber solchs der behemischen Kammer zu Verkleinerung gereichen thue und das Ansehen hab, als traue man den untergegebenen Haupt- und Ambtleuten mehr als der Kammer, so hätten die Herren solchs umb Abstellung an uns zu gelangen nothwendig angesehen, welchs auch billich beschehe und fürnehmblichen dies dabei zu bedenken, dass Ihrer Kais. Mt damit nit wohl gedienet, sondern vielmehr hinderlich als furderlich und eine Handlung der andern zuwider sei, wie es die Herren in jungster Anticipierung mit den oberlausitzischen Städten mit wenig Fromben im Werk befinden. Wann nun die Geldhandlungen und Versetzung der Güter von den Herren genommen und gleich eine neue Kammer in Oberlausitz an und aufgerichtet und dergleichen Verhinderung und Eingriff von mehrerlei Orten, wie auch von der schlesischen Kammer mehr als eins, sonderlichen in Niederlausitz beschehen, zugefügt wurden, wie den Herren das Wesen länger zu erhalten oder ihnen ihre Pflicht zu bewahren müglichen sei, weiln sie kein Wissen, wie und wasgestalt die Güter versetzet und die Verschreibungen nicht bei euch, auch nit mit dem behemischen grossen Insiegel gefertigt werden, und wann die Verpfändung der

Güter zuvorn auf die Kammer gelangete, so wurde man dieselben durch unverdächtige taugliche Personen bereiten und erkundigen mugen, ob nit andere ungelegenere Güter, die ohne wenigen Schaden und Beschwerung der Gestift versetzet oder in andere Wege der Sachen Rath geschafft werden möchte, welchs aber dergestalt nicht sein konne, weiln neulicher Zeit die Verpfändung zweier Dörfer Sigmunden von Zicka allein durch gedachten von Rechenberg auf habenden Befehlich vollzogen, derer sich der jetzige Abt nicht wenig beschweret, auch umb Wiederabtretung derselben gebeten habe, daraus dann allerlei Confusiones und Unrichtigkeiten zu gewarten, und was des Dings sonst mehr ist.

Ob nun wohl auch angemeldet wirdet, dass die Herren nicht das ihrige, sondern allein Ihrer Kais. Mt. Nutz und Bestes bedenken und derselben Nachtheil verhüten, auch solchs Schreiben anders nicht als wohlmeinend gethan haben wollen, so wollen wir es doch anderer Gestalt auch nicht verstanden und beneben den Herren hinwider freundlicher Meinung nit verhalten haben, dass wir in keinen Zweifel setzen, ihnen sei wohl bewusst, dass wir den mehrern Theil in unserm Mittel, doch allein bei Kaiser Maximilian Zeiten, ein gute lange Zeit dem Kammerwesen auch beigewohnet, daher uns dann auch nicht unbekannt, was also bei den Kammern der Gebrauch sein sollt; und dieweiln eben dasselb noch bis auf dato unser Dienst, so wolle uns auch keinesweges nit gebühren, etwas der Kais. Mt. und dem Kammerwesen zu Nachtheil zu ubersehen. Und ist eben das, davon Meldung beschicht, zur Zeit weilend Kaiser Maximilian des Andern mehrhochlöblichster Gedächtnus und auf derselben Ihrer Kais. Mt. gewisse Anordnung beschehen, derowegen so konnen wir nit verstehen, was seither dem angezogenen Gebrauch zuwider gehandelt worden sein solle. So ist auch die oberlausitzische Lehenshandlung in praeiudicium der behemischen Kammer gar nit erfolget, dann Ihre Kais. Mt. dieselb als zum Theil in Regimentssachen auf vorgehende Berathschlagung der Herren obristen Officierer der Kron Beheimb zu Hof handlen und mit des Lands Abgesandten aus Oberlausitz schliessen, auch folgends dem von Rechenberg als damals Ihrer Kais. Mt. Kammerrathe in Behemb und itzigem Hauptmann in Oberlausitz, weiln man zu dem Wahltag gegen Regensburg, auch auf der Granitzen in Hungern Geldes bedurft, nicht allein des Orts, sondern auch anderwo auf der Ständ aus Oberlausitz bewilligte Summa und gar nicht auf Gefälle, die euch als der behemischen Kammer eingeräumet waren, zu anticipieren befehlen lassen.

Was aber angezogen wird, dass durch die schlesische Kammer in denen Ämbtern, der behemischen Kammer zugehörig, Eingriff gethan sein sollen, davon wird in specie nichts angemeldet, derwegen wir auch darauf nichts antworten mogen, sonder da was angebracht wirdet, seind wir erbietig, bei Ihrer Kais. Mt. zu befurdern, damit dasselbe nicht allein abgestellt, sondern auch kunftig verhütet bleiben solle.

Was dann die Verpfändung der zweier Dörfer, so Sigmunden Zicko beschehen und sein Anlehen der zehen Tausend Gulden rheinisch anlangend ist, da werden sich die Herren selbst haben zu erinnern, was sie am 25. Januarii 75, jetzo zwei Jahr vergangen, von wegen des Abts zur Neuenzell todlichen Abgang und der bosen und üblen Haushaltung bei dem Stift an Hof gelangen lassen und zu des ganzen Klosters Bereitung gerathen, dass auch vom 7. Februar Resolution erfolget und solche Bereitung mit dem ehisten furzunehmben befohlen, auch am 25. Junii beruhrts Jahres hernacher weiter Vormahnung beschehen. So ist auch obgemeltes Jahres den Herren vom 14. Juni sein Zicko des Anlehens und Dörfer halber gethaner Furschlag der Kais. Mt. damals in nähister Audienz furzubringen und Bescheid zu nehmben mit Decreto ubergeben, dass also nichts ohne Vorwissen der behemischen Kammer anfänglich gehandlet worden. Weiln aber die Sachen sich lang verzogen, wie sich die Herren, was des Verzugs Ursachen gewesen, selbst am besten zu erinnern wissen, und das Granitzwesen in Hungern, weiln der Bascha zu Ofen eingefallen und etlich Granitzhäuser eingenommen, in hochste Gefahr kommen, also Ihre Kais. Mt. in aller Eil Geldes bedurftig gewesen, so ist gleichwohl

in solcher äussersten Noth von Ihrer Mt. befohlen und von mehrer eilender Befurderung wegen den von Rechenberg und Esaias von Minkwitz, als die derzeit in der Bereitung des Stifts Neuenzel gewesen, neben Uberschickung etlicher Credenzschreiben auferlegt worden, hin und wieder sich zu bemuehen, ob auf die Guter, derer das Stift Neuenzell uber gnugsamben Unterhalt entrathen möcht ein ansehenliche Summa Gelds gegen Verpfändung oder Hinlassung derselben erhandlet werden möchte damit Ihre Mt. dasselb zum Granitzwesen hätten anzuwenden; aber es seind nicht mehr als die zwei Dörfer dem Zicko, und doch mit der Fursehung vorpfändet, dass daran auch nichts begeben, dann die Verschreibung vermag, dass er nicht mehr als sechs per cento Nutzung haben und was mehrers an Nutzungen sein wirdet, das solle ihme jährlich an dem Interesse seines Anlehens, wie solchs die Abrede, welche der von Rechenberg nicht allein, sonder Esaias von Minkwitz, Landshauptmann in Niederlausitz, und Gotsche von Wolframsdorf als die Commissarien vollzogen, vermag, abgeraitet und abgezogen werden. Und stehet des gantzen Stifts Neuenzell Wohlfahrt itzo allein bei euch Herren und derselben Berathschlagung, als da nun ein Jahr, wie der von Rechenberg bericht, die Bereitungs-relation sambt den Einschlüssen zur behemischen Kammer ubergeben worden ist, dass dieselbe furge-nommen und auf der Herren vorgehende Bericht bessere Haushaltung des Orts angestellt und ehis befurdert werde. Wir können gleichwohl nicht wissen, wie hoch sich der jetzige Abt dieser Verpfändung halber bei euch beklagt haben mag; aber das werden die Herren ingedenk sein, dass der vorgehend Abt selbst angehalten, weiln diese zwei Dörfer dem Stift weit und ausser des Stifts Grunden entlegen ihme zuzulassen, dass er solche verpfänden und umb die Pfandsumma andere bessere zu des Stifts Wirthschaften nahend gelegene Güter einlosen muge. Und irret an diesem nichts, obgleich der Contrac nicht mit dem grossen behemischen Siegel gefertigt, dann solchs der Kais. Mt. kein Nachteil geben kann, sondern sollte es ein Mangel sein, so wirdet es mehr dem Part, welchs die Auszählung darau gethan, ein Mangel als Ihrer Mt. Schad oder Nachteil sein. Aus welchem also erscheinet, dass euch Herren nichts verborgen blieben, sondern ungezweifelt auch in der Bereitungsrelation, da dieselb furgenommen, befunden wäre worden. So ist hernacher eben solchs von Ihrer Kais. Mt. den Herren vom 15. October 75. Jahres entdeckt und zugeschrieben worden, dass bei dem von Rechenberg befurder wurde, damit des Zicko und ander Geldposten furderlichen an Hof geschickt wurden, dessen sich dann vom 25. October bemeltes Jahrs also erboten worden.

Und dieweiln dann wir als die Hofkammer hierinnen für uns selbst nicht gehandlet, so ha uns auch anders nichts gebührt, als was wir von Ihrer Kais. Mt. Befehlich gehabt zu vollziehen; dann sollte die Hofkammer sich erst bei euch Herren uber Ihrer Mt. zuvorn gegebenen ausdrucklichen Be-fehlich Bescheids erholet haben, weiln sie dahin nit gewiesen sein, so hat es je auch bei Ihrer Mt keineswegs verantwortlichen sein wollen, wie es der angehorten bevorgestandenen Gefahr halber, dann auch den Vorzug an ihm selbst nicht leiden hat konnen, derenwegen wir auf der Hofkammer das verrichtet, so wir gegen ihnen itzt und menniglichen wohl zu verantworten und Befehlich geben haben Und wann uns von Ihrer Mt. auferlegt worden wäre, in Oberlausitz ein neue Kammer aufzurichten so hätten wir es der schuldigen Gehorsamb nach zu vollziehen auch nicht umbgehen sollen und denen so es zuwider gewest wär, Ihrer Kais. Mt. verantworten lassen. Und wollen die Herren keinen Zweifel in uns setzen, dass wir ihnen in dem, was ihnen zugethan, einige Verhinderung sein, sondern vielmehr soviel Ihrer Mt. und dem behemischen Kammerwesen zum besten gelangen und gereichen mag, jeder Zeit alles getreuisten Fleisses befurdern wollen, wie dann uns als der Hofkammer solchs furnehmblicher obliegt und kein anders zu thuen gebühret. Welchs alles wir euch Herren hinwieder in aller Freund-schaft auch anderer Gestalt nicht, dann allein guter Meinung anzumelden nit umbgehen mugen, al denen wir jeder Zeit in allen dem, was ihnen von uns dienst und lieb ist, gewillet. Und damit gott-licher Gnaden befohlen. Geben Linz den 13. Tag Decemb. anno 76.

---

24. Nejvyšší úředníci zemští království Českého císaři Rudolfovi, že v příčině průvodu osob duchovních při jeho na hrad Pražský příjezdu arcibiskupu Pražskému oznámeno bylo.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1576, 18. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Nejmilostivější ɔc! Z milostivého psaní VMCské, od třináctého dne tohoto měsíce Decembru z Lince, sme milostivé vuoli VMCské z strany procesí osob duchovních, neboližto prelatuov, při šťastném VMCské příjezdu na hrad Pražský, jak by ten držán býti jměl, vyrozuměli: kdež pak já, nejvyšší hofmistr království Českého, sem osobně k JMti panu arcibiskupu Pražskému, který při nedostatku zdraví, na lůžku ležíce, od pána Boha postaven jest, práci vážil, a jemu milostivou vuoli VMCské v známost uvedl. Kterýž, maje o to s jinými preláty promluvení, dal mi za odpověď: pokudž by se s ním z strany nedostatku zdraví polepšilo, že to s radostí, aby se milostivé vuoli VMCské zadosti stalo, vykonati chce, pakli by vždy bezelstně, pro již dotčený nedostatek, osobně při tom býti nemohl, nicméně že o tom nařízení učiniti a na místě svém o tom poručiti ráčí, aby to tak všecko, jakž milostivé psaní VMCské, jehož datum jakž nahoře dotčeno, v sobě obsahuje, vykonáno bylo. A s tím ɔc. Dán na hradě Pražském, v outerý po památce moudrosti boží léta 76.

---

25. Mandát Rudolfa II. po krajích i městům Pražským rozeslaný, kterýmž rozepisuje se a pokládá sněm království Českého k pondělímu po hromnicích (4. února) l. 1577: i nařizuje se všem stavům, aby dne 3. února na noc do Prahy se sjeli a druhého dne tím raněji k předložení sněmovnímu podle starobylého chvalitebného pořádku a obyčeje na paláci na hradě Pražském při králi najíti se dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1576, 29. prosince. — MS. souč. č. v arch. města Prahy, č. 1080.

---

26. Nejvyšší úředníci zemští království Českého podávají císaři Rudolfovi II. své dobré zdání, kým a jakým způsobem mrtvé tělo císaře Maximiliana z kláštera Vilringu do Prahy by převezeno býti mělo.

V PRAZE. 1577, 6. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Auf Befehlich der Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kun. Mt., unsers allergnädigisten Herrns, haben die obristen Herren Landofficierer des Kunigreichs Beheimb Rath gehalten nnd den Sachen nachgedacht, durch wen, wie und auf welche Zeit weilend Kaiser Maximilians, hochlöblichister und seligister Gedächtnus, Körper von dem Kloster Wildering allhie zuegefuehrt und gebracht, folgends auch bestattet werden möcht.

Und demnach gehorsamblich erachtet, dass Ihre Kais. Mt. derselben geliebten Bruder Fürstl. Dcht. Erzherzog Mathias und Maximilian von hinnen in bemeltes Kloster abgefertigt und daneben dem Herrn Bischof zu Passa als der Enden, wie sie bericht seind, loci ordinario sambt denen seiner Jurisdiction unterworfenen Prälaten, Geistligkeit, Abten, Probsten und anderer Kleresei auferlegt hätten, den Körper auf der Fürstl. Dcht. Befehlich nnd Anordnungen mit gebuhrlichen Ceremonien, Reverenz und Ehrerbietung zu erheben und bis ins Kloster Hohenfort, in Beheimb gelegen, zu beleiten; welche weltliche Personen aber auch neben der Geistligkeit zu solcher Beleitung bis an das benannte Ort Hohenfort vom Herrn- und Ritterstand aus dem Erzherzogthumg Österreich ob und unter der Enns erfordert werden sollen, das werden die Kais. Mt. mit ihren österreichischen Räthen zu berathschlagen

wissen. Und erachten demnach die Herren obristen Landofficier, dass soliche Abfertigung Ihrer Fürstl. Dcht. je eher je besser und aufs längst innerhalb 14 Tagen ungefährlich den Montag vor Pauli Bekehrung, so der 21. dies gegenwärtigen Monats Januarii ist, beschehen möcht.

Von hinnen aus aber möchten Ihr. Mt. dem Herrn Erzbischof auferlegen, sambt seiner Geistlichkeit der Leiche bis gen Hohenfort entgegen zu ziehen und die Leiche von den Österreichischen (alles auch auf Ihrer Fürstl. Dcht. Anordnung) auf und anzunehmben. Und dieweiln der Herr Erzbischof bisweilen mit Leibesschwachheit beladen, und do er dardurch solches zu verrichten verhindert wurde, wurde aufn Fall die Nothdurft erfordern, auf die Zeit des Auszugs von hinnen den Herrn Bischof zu Olmüz hieher zu erfordern, damit er auf solchen Fall den Herrn Erzbischof vertreten kunnte.

Alsdann dass auch hierzue die furnehmbe Personen vom Herrn- und Ritterstand mit ihren Dienern und Pferden aufs ansehenlichiste, doch in der Klag, nämblich aussem Prachner Kreis, welcher der nähest an Österreich stösst, gen Hohenfort und Krummau, die aussem Prachinger und Pilsner gen Budweis, Sobieslau, Tábor und Militschin, die aussem Kaursimer und Wiltauer Kreisen gen Wotitz, Beneschau und Jesnicz zu erscheinen, der Fürstl. Dcht. neben demselben auf den Dienst zu warten und alle sambtlich die Leiche bis anhero gen Prag zu beleiten, dass sich also der Hauf von der beheimischen Granitz anzufahen auf allen Nachtlägern bis anhero gen Prag stärken wurdet.

Die Kais. Mt. werden auch zu desto besser Verrichtung und Anstellung der Ordnung, wie es auf der Reis mit Abhebung der Leiche vom Wagen, Tragen in die Kirchen, Kerzen und ander Ceremonien Ihren Fürstl. Dcht., Ihr. Mt. genädigisten Gefallen nach, zwei oder drei beheimbische Landofficierer zuzuordnen wissen, damit alle die erforderten Personen aus den Kreisen ihren Respect auf sie hätten, und was ihnen bemelte Landofficier im Namben Ihrer Kais. Mt. zu Befurderung der Ceremonien und anderer Nothdurften auferlegen wurden, demselben allen gehorsamblich nachkommen.

Folgends möchten die Nachtlager von Hohenfort aus dergestalt angestellt werden: das erste [zu] Krummau, das ander zu Budweis, das dritte zu Sobieslau, das vierte zu Militschin, das fünfte zue Beneschau, das sechste zu Jesnicz und von dannen bis hieher gen Prag.

Wie es auch Ihrer Kais. Mt. mit dem Ausritt der Leich entgegen werden halten wellen, dessen werden sich Ihr Kais. Mt. genädigist wissen zu entschliessen.

Dieweil man auch mit der Leiche gleich zu Anfang des Landtags ihrem Bedunken nach allhier ankomben, darzue aus allen Kreisen ungezweifelt ein grosse Menige Volks allhier erscheinen wurdet, und also bei solicher Menig Volks E. Mt. eigne und die gemeinen Landtagssachen umb soviel desto stattlicher und füeglicher mügen abgehandelt und [zu] Ort gebracht werden; doch nicht desto weniger sehen die Herren Landofficierer vor guet an, damit solcher Ausritt von wegen der frembden und ausländischen Nationen, die zue selbiger Zeit allhie sein werden, desto ansehenlicher, stattlicher und mit grosser Anzahl beschehen kunnen, dass Ihr Mt. aus allen andern Kreisen des Kunigreichs Beheimb, die oben nit vermeldt sein, die furnehmben Personen aus dem Herrn- und Ritterstand hierzu auch beschreiben und erfordert hätten.

Demnach auch die Herren Officierer bei sich wohl erachten kunnen, dass die Begräbnus alsobalde, wann die Leiche allher gebracht, nit wurdet kunnen verrichtet werden, dann sie ihnen kein Zweifel machen, Ihre Kais. Mt. werden nicht weniger dergleichen schuldige und gebuehrende Solemnitäten und Ceremonien, als bei weilend Kaiser Ferdinanden, hochlöblichster Gedächtnus, Exequiis und Begräbnus gehalten worden sein, dergleichen auch anstellen und halten lassen, hierzue dann Ihre Mt. neben ihren Brudern, Vettern und ihre Bluets- und andere verwandte Freunde, als in Hispanien, Portigal, Frankreich und andere christliche Potentaten, nicht weniger auch die geistliche und weltliche Chur- und Fürsten durch ihre ansehenliche Botschaften und sonsten furnehmbe Glieder des heiligen

Römischen Reichs, dergleichen auch die ansehnlichen Personen aus der Kron Beheimb incorporirten Ländern zu erscheinen ersuchen, beschreiben und erfordern.

Doch achten die Herren Officierer in allwege vor rathsamb, nothwendig und am besten, dass die Begräbnus, ehe und zuvor Ihre Mt. aus dieser Kron Beheimb verrucken, angestellt, gehalten und verrichtet werde.

Hierzwischen aber und vor der Begräbnus wissen die Herren Officierer kein gelegner Kirchen und Stellen, allda der kaiserliche Körper gesetzt und verwahret werden möchte, als im Kloster bei S. Jacob in der Alten Stadt, welches ein catholische und geraumbe Kirche ist, darzue der Enden ein grosser Raum und Platz ist, die Solemnitates, Ceremonien und Process mit Anstellung des zugehörigen Apparatus, als: Tragen der Klenodien, Fahnen, Kerzen und Nachführung der Pferde, darzu dann nit eine kleine Weitschaft gehört, mit guter Gelegenheit und Zubereitung können angeordnet werden.

Und dieweil in dem bemelten Kloster wenig geistliche Ordenspersonen sein, so wurdet doch der Herr Erzbischof die Fursehung und Anordnung zu thuen wissen, damit dahin geistliche Personen in ziemblicher Anzahl, durch welche die Gesänge, Gebet und andere Ceremonien bei der Leiche verrichtet werden, bestellt und bis zur Begräbnus verbleiben.

Es haben auch zwar die Herren Officierer von der Jesuiter- und S. Georgen-Kirchen aufm Prager Schloss, ob die Leich darein gesetzt werden möchte, Rath gehalten, befinden aber dieselben Kirchen also enge und darfur so wenig Platz und Raumes, dass die obbemelten Solemnitäten mit gueter Commodität und Bequemigkeit nit kunnten in ordinem gericht werden.

Beschliesslich wirdet auch vor ein Nothdurft erachtet, dass ein schwarzes Zelt zubereitet werde, auf dass die Leiche unterwegs an denen Orten und Nachtlägern, do nit katholische Kirchen sein, darunder verwahrt werden könne.

Nit weniger auch werden Ihre Mt. zu befehlen wissen, worauf die Leiche unterweges in Kirchen und Zelt gesetzt werden sollte, dann auch dass ein Nothdurft der Kerzen, schwarz Tuechs und ander Sachen, auch Wagen und Pferd zu Führung der Leiche und anders mehr, was darzue vonnothen, zeitlich bestellt und zu Wege gebracht werde. Doch stellen dies alles die Herren Officierer in Ihrer Mt. genädigisten Willen und Gefallen. Actum Prag den 6. Januarii anno 77.

---

27. Císař Rudolf II. žádá stav panský a rytířský krajův Kouřimského, Vltavského, Plzeňského, Bechyňského, aby mrtvé tělo císaře Maximiliana, kudy z kláštera Vilringu skrze království České veženo bude, až do Prahy doprovodili.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 7. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf císař ɔc. N. v[ěrný] n[áš] m[ilý.] Vědětiť milostivě dáváme, že sme se s nejjasnějšími knížaty, arciknížaty rakouskými, bratřími našimi nejmilejšími, JJLmi na tom snésti ráčili, aby tělo, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana Druhého, pána a otce n. n. z kláštera Vilring u města Lince ležícího, kdež zatím odpočívá, sem do království Českého a měst Pražských přivezeno bylo. Kdež pak aby se to poctivě, jakž tělu císaře římského, uherského a českého krále náleží, vykonalo, ráčili sme nejjasnější knížata Matiáše a Maximiliana, bratry naše nejmilejší, pro tělo JMti odsud vypraviti, a tebe milostivě žádati ráčíme, aby se sám osobně s čeládkou svou jízdně, v pondělí po hromnicích [4. února] nejprvé příští, v Benešově anebo v Jesenici, kdež od obydlí svého nejblíženi máš, najíti dal, a tělo JMti s JJLmi a nejvyššími ouředníky zemskými, kteréž sme podle JJLek pánů bratří našich nejmilejších

k tomu nařiditi ráčili, až do Starého města Pražského do kláštera sv. Jakuba doprovoditi pomohl, a v tom ve všem na cestě až sem JJLmi a dotčenými nejvyššími ouředníky zemskými se spravoval. Té milostivé naděje k tobě jsouce, poněvadž jest JMCská, slavné paměti, tomuto království a všem obyvateluom v něm vší milostí nakloněn býti a to také v skutku prokazovati ráčil, že to z srdečného upřímného úmyslu učiníš, v tom poslušně a poddaně se zachováš, a tu poslední službu JMCské tělu, někdy pánu tvému milostivému, podle jiných, jako věrný poddaný, vykonati pomůžeš. A my tobě to milostí naší císařskú spomínati a tvým milostivým císařem a pánem býti a zuostati ráčíme. Dán na hradě našem Pražském, v pondělí po svatých Třech králích léta 77.

Dolepsaným osobám, každé zvláště. (Osoby nejsou vyjmenovány).

Do kraje Plzeňského: v Krumlově, v Budějovicích neb v Soběslavi.

Do kraje Bechyňského: na Táboře a Milčíně, neb v Voticích.

Do Kouřímského a Vltavského: v Benešově neb v Jesenici.

Biskupu Olomúckému doložiti, aby některé opaty a osoby duchovní obeslal, s sebou sem vzal, kteří aby k takovému aktu, jakž náleží, hábity své s sebou vzali.

---

28. Císař Rudolf II. vyzývá nížepsané osoby, každou zvláště, aby dne 5. února 1577 do Prahy najíti se daly, a při výjezdu proti tělu mrtvému císaře Maximiliana se účastnily.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 11. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Urozený, věrný náš milý! Vědětiť dáváme, že sme se s nejjasnějšími knížaty, arciknížaty rakouskými, pány bratřími našimi nejmilejšími, JJLmi, na tom snésti a ustanoviti ráčili, aby tělo JMCské Maximiliana Druhého, slavné a svaté paměti, sem přivezeno a zde na hradě Pražském pochováno bylo. I jsouc my toho oumyslu s nejvyššími ouředníky zemskými, radami našimi a jinými předními osobami, v počtu což by nejvíc býti mohlo, proti tělu JMti vyjeti, tebe milostivě žádati ráčieme, aby sem v outerý po hromnicích [5. února] na noc nejprvé příští do Prahy s počtem koní tvých přijel, a na zejtří s námi proti tělu JMti vyjel, a takového výjezdu ku poctivosti JMCské tělu podle nás vykonati pomohl, a my tobě to milostivě zpomínati i nahražovati ráčieme. Dán na hradě Pražském, v pátek po svatých Třech králích léta ꝛc. 77.

Osoby stavu panského z kraje *Hradeckého*, které se do Prahy k výjezdu s JMCskou proti tělu slavné a svaté paměti císaře Maximiliana Druhého v outerý po hromnicích nejprv příští sjeti mají:

Pan Vilím z Valštejna na Heřmanicích.
Pan Jiří z Valštejna na Hostinném.
Pan Volf z Štubnberku na Novém městě.
Pan Jan z Valštejna na Kyšperku.
Pan Václav Rychnovský na Koclířově.
Pan Záviše z Oujezdce a z Kaunic na Jilemnici.
Pan Alexander Licek na Hoděčíně.
Pan Jan z Oujezdce a z Kunic na Kamenici.

Z stavu rytířského:

Adam Zilvar z Pilníkova na Třebňaušovsi.
Adam Šlibovský na Šlibovicích.
Adam Bukovský z Hustiřan na Žampachu.
Adam Kamenický z Vitiněvsi na Lužanech.
Albrecht Kordule z Sloupna na Zabědovicích.
Burjan, podkomoří království Českého; Ferdinand, Jaroslav, Zdeněk a Mikuláš bratří vlastní Trčkové z Lípy.
Budivoj Třemeský z Železna a na Třemešné.
Benjamin Tamchyna z Doubravice na Tošově.
Baltazar Pecingar z Bydžína na Hradišti.
Bohuslav Záruba z Hustiřan na Plese.
Diviš Jistřibský z Ryzmburka na Zvíkově.
Jiřík starší Vojický z Nové vsi na Vojicích.

Jiřík Vostrovský z Skalky na Skalce.
Jiřík Zachař z Pašiněvsi na Jiřících.
Jetřich Lukavecký na Bezděkově.
Jiřík starší Dobřenský z Dobřenic na Mízkozelích.
Hertvik Žehušický na Svojanově.
Hereš Rodovský na Sedlicích.
Hendrych Kapoun na Běruničkách.
Hamza Bořek z Zábědovic na Světí.
Hynek Blíživský na Petrovicích.
Jan z Bubna na Lipchavě.
Joachym Maušvic na Rokytnici.
Jaroš Stranovský na Kozojedech.
Jan Cidlinský z Sluh na Vyklecích.
Jan Absolon z Ledské na Uřiňovicích.
Jan Dobřenský na Dobřenicích.
Jan Jiří Vachtl z Pantenova na Smrkovicích.
Jan Škopek z Bílých Otradovic na Pecce.
Jan Klucký z Libodržic na Sloupně.
Jan Jestřibský na Boharyni.
Jan Sadovský z Sloupna na Sadově.
Jan Šárovec na Jenikovicích.
Karel Zilvar z Pilníkova na Žirči.
Krištof Robmhap na Kopidlně.
Karel Bukovský z Hustiřan na Poličanech.
Karel Litický na Liticích.
Karel Záruba z Hustiřan na Radimi.
Krištof Zilvar z Pilníkova na Vlčicích.
Ludvík Suda z Řenec na Vorlici.
Martin z Vlkanova na Solnici.
Mikuláš Bořek Dohalský na Veselí.
Mikuláš z Bubna na Liticích.
Melchisedech Stránovský na Chotělicích.
Mikuláš Pecingar na Nechanicích.
Matiáš Dobeš na Černikovicích.
Mikuláš Pecingar na Petrovicích.
Melchisedech Bořek na Střezeticích.
Mikuláš Vachtl na Vohněšťanech.
Petr Heřmanský z Sloupna na Menší Bukovině.
Šťastný Pravětický na Stezeřích.
Václav Sadovský na Hořejší Dobré Vůdě.
Václav Záruba na Žumberce.
Vondřej Klusák na Radovesnicích.
Václav Absolon na Ledské.

Čáslavský stav panský:

Pan Franc hrabě z Turnu a na Lipnici.
Pan Krištof z Vartmberka na Kralovicích.
Pan Adam Slavata na Čestíně Kostele.

Rytířský:

Albrecht Robmhap z Suché na Lichtmburce.
Beneš Beneda z Nectin na Vilímově.
Jiřík Voděradský z Hrušova na Sukdole.
Jindřich Chotouchovský z Nebovid na Klucích.
Hendrych Kekule z Stradonic na Loutkově.
Jan Salava z Lípy na Oumaníně.
Jan Libenický z Vrchovišť na Libenicích.
Jan mladší Lukavecký na Kounicích.
Pavel Hrabaně z Přerubenic na Peckách.
Štěpán Střela z Rokyč na Křivsoudově.
Václav Robmhap z Suché na Sedči.
Zdeněk Lukavecký z Lukavice na Souticích.

Žatecký stav panský:

Pan Jan Mašťovský z Kolovrat na Starém i Novém Krásném Dvoře.
Pan Hendrych hrabě z Gutnštejna na Nepomyšli.
Pan Hendrych Mikuláš Hasištejnský z Lobkovic na Oudlicích.
Pan Krištof mladší Šlik na Doupově.

Rytířský:

Adam Hruška z Března na Citolibi.
Adam Štampach na Knězicích.
Adam Štansdorf na Oudrčí.
Diviš Hrobčický z Hrobčice na Vocově.
Jiřík Oudrcký z Oudrče na Vroutku.
Karel Hruška z Března na Bitozevsi.
Krištof z Štampachu na Valči.
Karel Kostomlatský z Vřesovic na Dlažímě.
Linhart z Štampachu v Libouši.
Šebestian z Vřesovic na Touchovicích.
Sezema Miřkovský z Tropčic na Verušičkách.
Ladslav z Hrobčice na Pětipsech.
Václav z Oudrče na Holetči.
Volf z Šerntingu na Tuří [sic].

Slánský stav panský:

Pan Mikuláš Zajíc z Hazmburku na Budyni.
Pan Jiří Bořita z Martinic na Smečně.

Pen Jiřík Zajíc z Hazmburku na Mšeném.
Pan Fridrich z Lobkovic na Perutci.
Pan Děpolt z Lobkovic na Divicích.
Pan Václav purkrabě z Donína na Bílém Oujezdci.

Rytířský:

Gothart Žďárský na Červeném Oujezdci.
Jindřich Brozanský z Vřesovic na Žerotíně.
Hertvik Zejdlic z Šenfeldu na Lánech.
Hendrych z Štampachu na Hostivici.
Jan Žďárský ze Žďáru na Kladně.
Šebestian Rausndorf na Martiněvsi.
Vilím Beřkovský z Šebířova na Bechlíně.
Zikmund z Oudrče na Třebiblicích.

Rakovnický stav panský:

Pan Krištof Jindřich z Kolovrat na Krakovci.
Pan Jiřík Tejřovský z Enzidle na Tejřově.

Rytířský:

Burjan z Nosvic na Rudě.
Jiřík z Násilí na Krušovicích.
Krištof Šlovský na Volešné.
Raclav Vchyňský na Petrovicích.

Litoměřický:

St. [sic] Krištof z Šlejnic na Rumburce.
Ur. Adam Berka na Novém Berštejně.
Ur. Hendrych z Vartmberka na Kamenici, dědičný šenk král. Česk.
Ur. Krištof z Lobkovic na Bílině a Kosti.
Ur. Jan z Vartemberka na Novém Zámku.
Ur. Jaroslav z Sezemova Oustí na Oustí.
Ur. Arnošt z Šlejnic na Šlaknově.
St. Kundrat Zichovec z Duban na Liběšicích
St. Hynek Rausndorf z Špřemberku na Hrobčicích.
St. Jan Charvat z Barštejna na Bělošicích.
St. Jan Černín na Oujezdě.
St. Tobiáš Kaplíř z Sulevic na Sulevicích.
St. Jan Všebor Kamejtský na Žernosecích.
St. Kašpar Belvic na Liběchově.

Boleslavský stav panský:

Pan Petr Berka na Novém Stránově.
Pan Jindřich z Valštejna na Dobrovici.
Pan Jindřich z Donína na Benátkách.
Pan Karel z Krejku na Boleslavi.

Rytířský:

Adam Vančura z Řehnic na Oujezdcích.
Erazim Hyršperger na Vartmberce.
Heřman z Bubna na Skašově.
Václav z Vřesovic na Byšicích.
Václav Hrzáň na Housce.

Chrudímský:

Pan Václav Berka na Rychmburce.
St. Jiřík Dobřenský na Vale.
St. Jetřich Lipanský na Veselí.
St. Jan Kapoun z Svojkova na Bartoušově.

Osoby z kraje *Prachenského* stavu panského, které se v Višňovém Brodě v středu po svat. Pavlu na víru obrácení [30. ledna] sjeti mají:

Pan Jan Kavka z Říčan na Čehnicích.
Pan Šebestian Joachym Plánský z Ziberka na Velharticích.
Pan Václav Švihovský z Ryzmberka na Horažďovicích.
Pan Václav Zajíc.
Pan Jan z Vrtby na Červeném Hrádku.
Pan Michal Švihovský na Horažďovicích.
Pan Krištof z Švamberka na Vorlíku.

Z stavu rytířského:

Albrecht Šic z Drahenic na Suché.
Adam Loubský z Lub na Zalužanech.
Adam Koc z Dobrše na Dobrši.
Adam Boubinský z Oujezda na Třebomyslicích
Adam Kunáš z Machovic na Machovicích.
Adam Chanovský z Dlouhé Vsi na Chanovicích
Beneš Cíl z Svojšic na Dolejším Krušci.
Bohuslav Kalenice z Kalenic na Chřešťovicích
Bernart z Hodějova na Tloskově a Lčovicích
Beneš z Kalenic na Škvořešticích.
Bohuslav Záborský z Brloha na Záboří.
Ctibor Oudrcký z Kestřan.

Častolar Dlúhoveský z Dlouhé Vsi na Chlumu.
Diviš Břeský z Ploskovic na Mačicích.
Dětleb Koc z Dobrše na Volšovech.
Ezechiel Malovec z Chejnova na Ckyních.
Ferdinand z Lokšanu na Březnici.
Jetřich Boubinský z Oujezda na Lipovici.
Jindřich Běšín z Běšín na Bělčicích.
Jindřich Vojíř z Protivce na Římově.
Jindřich Budkovský z Budkova na Budkově.
Jiřík Kunáš.
Jindřich Byšický z Byšic na Koupí.
Jan Špulíř starší z Jiter na Tučapech.
Jiřík Vojíř z Protivce.
Jan Vojislav z Branišova na Frymburce.
Jan mladší Sedlecký.
Jan z Račína na Čejkovech.
Jan Bohuchval z Hrádku na Nemilkově.
Jaroslav Dlúhoveský v městečku Kremži.
Jan Malovec.
Jan starší z Vrabí na Drahenicích.
Jan Dejm z Stříteže na Čížové.
Kundrat Pernklo z Šenrejtu a na Pacajově [sic].
Jan Markvart Koc z Dobrše.
Jan Kunáš.
Jan Čabuský.
Krištof starší Leskovec na Střele.
Lipolt Častolar na Kotouni.
Mikuláš Kořenský v Oujezdě.
Mareš Čejka z Olbramovic na Vosece.
Mikuláš Záleský z Prostého na Zálezlích.
Petr Boubinský na Dubu.
Petr Voselský na Voselicích.
Václav Kosoř Malovec z Malovic.
Václav Vintíř na Kolínci.
Voldřich z Hodějova na Řepici.
Voldřich Častolar na Chlumecku.
Volf Gothart Perglar na Tedražicích.
Voldřich Strojetický na Česanicích.
Volf Muchek na Tchořovicích.
Zikmund Malovec na Chvalešovicích.
Zdeněk Malovec na Vonšovicích.
Moric Chanovský.
Kašpar Švejnach.
Petr Častolar.
Matěj Aichorn.
Šebestián Štengl.
Václav Lorecký.
Václav Malovec.
Vondřej Řesanský.
Volf Rozvadovský.

Osoby stavu panského a rytířského z kraje *Kouřímského* a *Vltavského*, které se buď v Benešově nebo v Jesenici, kdež který od obydlí svého v ta místa nejblíže má, v pondělí po hromicích nejprv příští [4. února] sjeti mají:

Pan Vilím z Talmberka na Jankově.
Pan Šebestián z Říčan na Popovicích.
Pan Čeněk Mičan na Hostiváři.
Pan Otakar Holický z Šternberka na Leštině.
Pan Zdislav z Říčan na Zásmutcích.
Pan Jan z Šelmberka na Mrači.
Pan Mikuláš z Říčan na Bestahově.
Pan Zikmund z Říčan na Křešicích.
Pan Vlachyn [sic] z Říčan na Janovicích.
Pan Jan z Říčan na Kosové Hoře.
Pan Jan z Šternberka a na Konopišti.

Z rytířstva:

Albrecht Kamejtský.
Adam Lukavecký.
Adam Zapský na Dubci.
Adam Homút na Petrovicích.
Adam Záhora na Třebešicích.
David Střela na Cerhenicích.
Ferdinand z Ronšperku na Ouřeněvsi.
Fridrich Zapský na Oujezdě.
Filip Mošaur na Lojovici.
Jiřík Slepotický na Libči.
Jiřík Vlčkovský na Vlčkovicích.
Jiřík starší Dvořecky na Načeradci.
Hynek Vrabský z Vrabí.
Joachym Vachtl na Konicích.
Jan Myška na Stebuzevsi.
Jan mladší Těmín na Vitanovicích.
Jan Chvalovský na Kovanicích.
Jan Vostrovec na Kuřím.
Jan Bořita z Budče na Chodově.

Jan Záhora na Čenovicích.
Jan Chobotský na Nespeřích.
Jan Zabský na Běchovicích.
Jan starší Trmal na Drachkově.
Jaroslav Vchyňský na Drastech.
Karel Horňatecký na Zalešanech.
Mikuláš starší Vančura na Jeřicích.
Mikuláš Bryknar na Zapích.
Štěpán Šorf.
Svatomír a Simeon Mírkové.
Smil Skuhrovský na Vodlochovicích.
Voldřich Hrušovský na Přívorách.
Vilím Pětipeský na Cerhenkách.
Václav Severín na Jirnách.
Václav Dvořecký na Podolí.
Ondřej Nebřehovský na Pyšelích.
Václav Malešický na Ratajích.
Vilím Chobotský na Chotejšanech.
Václav Čejka na Jelčanech.
Václav Bedřichovský na Zátvoru.
Václav Věžník na Věžnicích.
Václav Otta z Losu na Liblicích.
Zikmund Vančura na Přívorách.
Zdislav Myška na Polních Mančicích.
Zikmund Zapský na Pruohonicích.
Zikmund Myška na Hrádku nad Podiausy. [sic.]
Bohuslav Mitrovský na Jetřichovicích.
Bohuslav Dvořecký na Maršovicích.
Jiřík Mitrovský na Mitrovicích.
Jan starší Černín na Nedrahovicích.
Karel a Jeronym Čejkové na Lešanech.
Mikuláš, Tristram, Vilím a Václav bratří Vojikovští z Milhostic na Kamejku.
Mikuláš mladší Vojikovský na Vosečanech.
Mikuláš Vrchotický na Vrchoticích.
Petr Počepický na Počepicích.
Vilím Bedřichovský na Bolechovicích.

Osoby stavu panského a rytířského z kraje *Plzeňského* a *Bechyňského*, které se buď v Budějovicích, Soběslavi neb na Táboře, kdež který od obydlé svého v ta místa nejblíže má, v pátek, den svaté Brigidy nejprvé příští, [1. února] sjeti mají:

Pan Jan Erazim z Švamberka na Boru.
Pan Voldřich z Říčan na Pinovanech.
Pan Václav z Vrtba [sic] na Jindřichovicích.
Pan Hanuš Jiří z Švamberka na Ronšperce.
Pan Jiří hrabě z Gutnštejna na Ryzmburce.
Pan Krištof mladší z Lobkovic.
Pan Jiří z Lobkovic na Zelené Hoře.
Pan Mauric Šlik na Plané.
Pan Vilím z Roupova na Roupově.
Pan Hendrych a Zdeněk bratří z Švamberka.
Pan Jan mladší z Roupova a na Roupově.
Pan Hynek z Roupova a na Roupově.
Karel Mracký z Dubé na Šelnberce.
Bohuslav z Talmberka na Mnichu.

Z rytířstva:

Adam Nebilovský z Drahobúzi na Políně.
Adam Koc z Dobrše na Mileticích.
Adam Šic z Drahenic na Poříči.
Adam Pernklo z Šenrejtu na Podmoklích.
Adam Předenice na Dešenicích.
Adam Sekerka na Hosticích.
Brikcí Frejmut z Tropčic na Běhařově.
Bartoloměj Letinský z Snopoušov na Nedražicích.
Bavor Sádlo z Kladrubec na Břecslavi.
Burjan Polnreiter z Polnrejtu a v Háji.
Častolar Hradištský z Hořovic na Hradišti.
Dobeš Šlovický z Šlovic na Puclířích.
Diviš Měsíček z Vejškova na Dolanech.
Florian Gryspek na Kaceřově.
Fabián Mulc z Valdova na Valdově.
Filip Šertingar z Šerntingu na Poutnově.
Jindřich Běšín z Běšín na Běšínech.
Jindřich Žákavec na Jivjanech [sic].
Jiřík Kokořovec na Šťáhlavech.
Jindřich Janovský na Janovicích.
Jiří Harant z Polžic na Klenovém.
Jiřík Elpognar z Dolejšího Šenfeldu.
Jiřík Strojetický na Tlučné, v Pšově.
Jiřík Oulický z Plešnic na Plešnicích.
Jivan [sic] Podmokský z Prostiboře na Černíně [sic].
Jiřík z Hutnhofu na Kozlově.

Jindřich Strachovský z Strachovic na Žitíně.
Jiřík Chlumčanský z Přestavlk na Zaměticích.
Jiřík starší Vratislav z Mitrovic v Oujezdě.
Humprecht Černín na Chudënicích.
Hanuš Toma z Čedvic na Bezvěrově.
Jan Markvart z Hrádku na Nekmiři.
Jan Čejka z Olbramovic na Němčicích.
Jakub z Vřesovic a ve Kšenicích.
Jan starší Tuchar z Severova na Sedlišti.
Josef Ulický na Ulicích.
Jan Koc z Dobrše na Bystřici.
Jan Vobitecký na Vobitcích.
Jan Lipolt Koc na Tisové.
Jakub Černín na Lišťanech.
Jan Hošťálek na Vlkýši.
Jan Mrklinský na Bernarticích.
Jan Vidršpergar na Mutěníně.
Jan Kfelíř z Akšova [sic], na Starém Sedlišti.
Jan Kousek z Sobětiček na Lhotce.
Jan Klenovský na Zinkovech.
Jan Šerintingar na Chodové Plané.
Krištof z Lub na Řencích.
Krištof Sedlecký na Měcholupech.
Karel Rabicar na Sklenné Huti.
Kašpar Keř na Vošelíně.
Lorenc Račín a na Vlkosově.
Martin Černín na Tasnovicích.
Mikuláš Račín na Brlozci.
Mikuláš Horsický na Horsicích.
Petr Markvart z Hrádku na Trpistech.
Šebestián Pergler z Perglesu na Purčově.
Štěpán Šlovický z Šlovic na Bukové.
Václav Braum z Miretic na Lipně.
Vilím Janovský na Petrovicích.
Václav Branišovský v Koutech.
Vilím starší Podmokský na Vochově.
Vilím Bohuše z Otěšic v Částkově.
Vilím Jeníšek na Svrčovsi.
Vít z Stansdorfu na Mnichově.
Václav Vidršpergar na Pteníně.
Voldřich Janovský na Solhaustově.
Václav Točník na Křimicích.
Václav Lukavský na Hořejší Lukavici.
Vilím Miřkovský na Miřkově.
Zikmund Trautnbergíř na Šenprunu a Hyndorflesu.
Zikmund z Panbic v Susojném [sic].
Zikmund z Kadova na Střeziměři.
Zikmund Černín na Slatině.
Adam Voračický z Paběnic na Prčici.
Aleš Volbram z Štěkře na Brandlíně.
Albrecht Valovský z Ousuší na Hamru Vostrově.
Bohuchval Kaba z Rybňan na Nové Lhotě.
Bohuslav Malovec na Koslelci Podolském.
Burjan Vrchotický na Vřesné.
Ctibor starší Kořenský na Konařicích.
Fridrich Doudlebský na Nadějkově.
Jiřík Kába na Nové Lhotě.
Jiřík Volbram na Kratošicích.
Jindřich Pauzar na Žumberce.
Jiřík Těmín na Vlkšicích.
Jindřich Lapáček na Dobřenicích.
Hynek Tučap na Budislavi.
Jan Višně z Větčíně na Posovařích.
Jakub Ekhart na Urtinovicích.
Jan Rut z Dirného na Dirném.
Jan Malovec na Chejnově.
Jan Lapáček na Záhoří.
Jan z Leskovce na Cerekvici.
Jeronym Hozlauer na Bží.
Jan Hřebenář a na Mostcích.
Jan Hozlaur na Dobronicích.
Jan Vrchotický na Žďáře Pluhovém.
Krištof Kolchrejtr na Poříčí.
Kuneš Dvořecký na Dvorci.
Krištof Kořenský na Vostrolovském Oujezdě.
Ladislav Vostrovec na Proseči.
Mikuláš Malikovský v Řescích.
Michal Španovský na Pacově.
Pavel Bobinský z Oujezda a z Cukrštejna.
Stanislav Houzka na Pošné.
Šebestian z Leskovce na Staré Řečici.
Voldřich Smrčka na Radeníně.
Václav Hozlaur na Vyhnanicích.
Voldřich starší z Malovic na Borotíně.
Voldřich Těmín na Těmicích.
Václav Sudlice na Čiškvicích.
Vilím Vostrovec na Božejově.
Zikmund Malovec na Vejrci.

29. Císař Rudolf arcibiskupu Zbyňku Berkovi, aby s čeládkou svou jízdně do Višňo-Brodu ke dni 30. ledna se vypravil a tělo mrtvé císaře Maximiliana do Prahy doprovodil.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 12. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf císař ɔc. Urozený, věrný náš milý! Vědětiť dáváme, že sme některým nejvyšším ouředníkuom zemským, kteří při nás na hradě Pražském přítomni jsou, oznámiti a jiným osobám z stavu panského a rytířského do krajuov těch, kudy tělo JMCské Maximiliana Druhého, slavné a svaté paměti, pána a otce našeho nejmilejšího, z kláštera Vilring, kdež zatím odpočívá, až na hrad Pražský vezeno býti má, psaní učiniti ráčili, aby se v Višňovém Brodě v středu po svat. Pavlu na víru obrácení [30. ledna] sjeli, a tělo JMti tu, jakž nahoře dotčeno, doprovodili. I poněvadž pro tělo JMti nejj. knížata Matiáše a Maximiliana, bratry naše nejmilejší, Jich L. tam vypravovati, a protož tebe milostivě žádati ráčíme, aby na týž den také se osobně s čeládkou svou jízdně tu v Višňovém Brodě k Jich L. najíti dal, Jich L. na cestě se spravoval, a tělo JMti s nejvyššími ouředníky zemskými až sem doprovodil a tu poslední službu JMCské, někdy pánu tvému milostivému, kterýž tobě i všem obyvateluom království tohoto vší milostí nakloněn býti ráčil, poddaně učinil. A my tobě to vší milostí naší zpomínati a nahražovati ráčíme. Dán na hradě Pražském, v sobotu po svatých Třech králích léta ɔc. 77.

---

30. Komora dvorská a česká podávají císaři své dobré zdání o artikulích, kteréž by na nejblíže příštím sněmu předloženy býti měly.

1577, 12. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Memorial der Artikel, so von beiden der Hof- und behmischen Kammer der Röm. Kais. Mt., unserm allergenädigistem Herrn den 12. Januarii des 77. Jahrs in die Proposition des bevorstehunden Landtags zu inseriren in Unterthänigkeit furgebracht worden *).

Erstlich das Begehen der Granitzhilf halben, wie zuvor im 75. Jahr, do nicht so grosse Noth als jetzo verhanden gewesen, beschehen, auf zweimal hundert Tausend Thaler funf Jahr lang nacheinander zu richten; entgegen den Ständen zugelassen sein soll, auf Mittel und Weg zu gedenken, damit ein leidliche und in allbeg ein solche christliche billiche Gleichheit gesucht und erhalten werde, darmit der Arm vor dem Reichen nicht beschwert werde. Do auch ihr der Ständ Contributionshilf nach ihrem eignen Anschlag ein mehrers als die 200.000 Thaler austruegen, soll solche Ubermass niemand andern als ihnen den Ständen zu gemeines Lands Nothdurften anzuwenden zugelassen sein; wanns aber nicht soviel ertrugen, der Abgang von den Ständen Ihrer Kais. Mt. erstatt werden.

Dieweil man auch dem Kriegsvolk auf der Granitzen in Hungern ein grosse merkliche Summa Gelds schuldig, und do jetzo bis in 200.000 in Eil zusammen gebracht werden könnt, dardurch bis in 50.000 Thaler Ihrer Kais. Mt. zu gutem zu erhalten wär, derhalben mit den Ständen dahin zu handeln, ob sie darzu zu bewegen, dass sie in Abschlag ihrer Bewilligung ein solche Summa Gelds unterthänigist furleihen oder sonst Mittel und Weg, wie und wo irgend ernennte Summa zu Handen zu bringen,

---

*) Titul takový jest v konceptu přetržen a na místo to položeno: „Vermerkte Landtagsartikel, so die Röm. Kais. Mt., unser allergnädigster Herr, derselben unvermeidlichen Nothdurft nach an die Stände der Kron Beheim zu begehrn nicht wohl zu umbgehen vermeinen, jedoch zu ferner Resolution gestellt." Nadpis tento byl zajisté napsán, když artikulové tito po úradě obou komor a vedle resolucí císařské nejvyšším úředníkům zemským k dobrozdání podáni byli.

anzeigen und sich hernach wiederumben aus den Steuersgefällen, wann die einkommen, bezahlt machen wollten, des Versehens, weil die Reichsständ, als denen die Gefahr nicht so nahend liegt, sich dennocht uber ihr Gewohnheit in ihren Bewilligungen auf sechs Jahr lang hoch angegriffen, dass sich demnach die Ständ dieser Kron Behem umb soviel desto willfahriger erzeigen werden, in Bedenkung, dass solche der Reichsständ Hilf dennocht nicht gereichen kann, aus Ursachen, dass man jetzo, weil der Erbfeind dieser Jahr her so weit furbrochen und an mehr Orten Einfall gethan, die Granitzen bass als zuvor stärken müssen, welche doch dennocht nichts ubrigs gesichert, derwegen Ihr Mt. jetzo umb funfmal hundert Tausend Thaler jahrlich mehr haben müssten.

Auf Befestigung der Granitzen, damit der Feind, da die Bergstädt verloren werden sollten, seinen Fuess in diese Land nicht zu setzen hätt, 50.000 Thaler zu begehren, welches Geld allein an die Ört, daran dieser Kron Behem und den incorporirten Landen gelegen, mit ihrem der Ständ Rath und Vorwissen und durch ihre Leut angewendt werden sollt.

Das Biergeld auf ein gewisse Summa, soviel die 4 Biergroschen in mittern Jahren ertragen, allbeg zu Quartalszeiten zu erlegen, auch auf 5 Jahr lang zu richten; da es nun ein mehrers ubers Deputat austragen wurdet, soll die Ubermass den Ständen erfolgen, der Abgang aber durch sie Ihrer Kais. Mt. erstatt werden.

Die Einbringung solcher Gefäll soll auch ihnen den Ständen durch ihre selbst darzu bestellte Leut zu handeln zugelassen sein, doch dass dieselben Ihrer Kais. Mt. sowohl als ihnen mit Pflicht zugethan sein sollen.

Soviel der römischen Kaiserin, unserer allergenädigisten Frauen, Biergroschen betrifft, derselb würdet nach dieser zugetragenen Veränderung mit besserer Gelegenheit durch Ihre Mt. selbst an die Ständ zu gelangen sein, dahin zu trachten, damit zu Erhebung hochstgedachter Kais. Mt. als eines Kunigs zu Behem Reputation und Hochheit ein mehrers Einkomben gemacht werden möcht.

Zu Ablegung des Schuldenlasts von den Ständen zu begehren, wo nicht länger, doch auf zehen Jahr lang jährlich dritthalbhundert Tausend Thaler zu halben Jahrszeiten zu erlegen und selbst auf Mittel und Weg bedacht zu sein, die leidlich und ein Gleichheit auf sich haben und erspriesslich sein mugen.

Die Egerischen und Elbognischen Kreis, sowohl die Grafschaft Glatz hieher zu erfordern und sie dahin zu vermögen, sich in Reichung der Hilfen mit den Ständen der Kron Behem zu vergleichen.

Bei den obristen Landofficirern noch vor dem Landtag darab zu sein, damit der nächst Lichtmesstermin vermug der Landtagsbewilligung sowohl auch die Steuer- und Bierrest eingebracht werden.

Item den Artikel wegen Reichung des Biergelds in Bergstädten mit den Herren obristen Landofficirern zu berathschlagen, ob sie unangesehen ihrer habenden Privilegien zu Reichung des Biergelds zu bewegen.

Mehr die Ständ zu ermahnen zu endlicher Richtigmachung der Steuerraitung deputirten Ausschuss verfasste Relation*).

Bei den Ständen zu verfugen, dass die angefangene Steuer- und Biergeldsraitung befordert, sowohl auch des Biergeldshalben, so die Steuereinnehmber neben der Steuer von den Kreiseinnehmbern und Städten empfangen, item wegen der römischen Kaiserin Biergroschen ordentliche Raitung aufgenomben werde.

Item die Elbschiffahrt als ein hochnutzlich Werk nicht allein Ihrer Kais. Mt., sonder dem ganzen Kunigreich Beheim zu guetem zu befurdern.

Nachdem auch Ihrer Kais. Mt. vermug Kaiser Karls des Vierten Maiestatbrief des Bergrecht von den Weingebirgen auf drei Meil Wegs umb Prag gebuhrt, und aber die Grundherren vermeinen,

*) Artikul tento jest nejasný, má snad býti: die Stände seien zu ermahnen, dass die Relation, welche von dem zur Steuerrechnung deputierten Ausschusse verfasst wurde, endlich erledigt werde.

weil sie ihre Güter in der Landtafel haben, des nicht schuldig zu sein, dass demnach dieser Artikel mit den obristen Herren Landofficirern gleichermassen in Berathschlagung gezogen und zu billicher Erörterung gebracht werde.

Die allgemeine einhellige Defensionordnung wegen unversehener Einfäll an seinen gehörigen Ort zu remittiren.

Ob der Universität halben in der Proposition etwas zu gedenken oder gar zu ubergehen sei, beiderleiseits Religionsverwandten hieruber zu vernehmen*).

Furnehmblich aber, ehe die Proposition gestellt, dass Ihr Kais. Mt. mit den vertrautisten obristen Herren Landofficirern, als die umb Gelegenheit dieses Lands und was sich thuen wirdet lassen oder nicht, Wissenschaft haben, dieser jetzo erzählten Artikel halben allergenädigist conversiern und von ihnen, folgunds auch von den andern Herren Landofficirern ihr Guetbedunken, worauf der Furtrag und das Begehren zu stellen, alles anhören.

---

31. Resolucí císařská o dobrém zdání dvorské a české komory na artikule, kteréž sněmu českému, dříve však ještě nejvyšším úředníkům zemským k důvěrné úradě, předloženy býti mají.

1577, 12. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Darauf folgt der Röm. Kais. Mt., unsers allergenädigisten Herrn, Resolution:

Wiewohl die Noth gross, der Ausgaben und Schulden viel, dagegen der Einkommen wenig, so sei doch nicht rathsamb, die Stände jetzo bald auf erstem Landtag mit überhauften Begehren zu offendiren, dann do sie einmal stetig gemacht, wurden sie hernach nicht bald wiederumben herzu zu bringen sein. So hätten auch Ihr Kais. Mt. nicht lang allhie zu bleiben, sondern muessten die incorporirten Länder wegen der Huldigung besuchen. Es wollten aber Ihr Mt. mit drei oder vier vertrautisten obristen Herren Landofficirern, doch mit jedem absonderlich, von denen Landtagsartikeln allergenädigist conversiren und sie hieruber vernehmben, worauf ihres Erachtens das Begehren zu stellen, und was jetzo bei den Ständen nicht zu erhalten, das müsst auf einen kunftigen Landtag reservirt werden.

Das Begehren der Gränitzhilf sollt allein auf die anderthalb hundert Tausend Thaler, doch auf fünf Jahr lang gericht werden; desgleichen die Continuirung des Biergelds auch auf fünf Jahr lang.

Von den andern Artikeln aber, als nämblich wegen Darleihung der zweimal hundert Tausend Thaler, item funfzig Tausend Baugeld, römischen Kaiserin Biergroschen, Mehrung der kuniglichen Einkommen, Schuldenlast, Egerischen, Elbognischen Kreis und der Grafschaft Glatz Contribuirung halben, item fürderlicher Einbringung des jetzo bevorstehunden Lichtmesstermins sowohl des Biergelds halben in Bergstädten, Erledigung der übergebenen Steuerraitungs-Relation, auch Aufnehmbung der Steuer- und Biergeldsraitung, Elbschiffahrt, Weinbergrecht und wegen der Universität allhie soll mit den Herren obristen Landofficirern tractiert werden, furnehmblich aber, wie und durch was leidliche und erspriessliche gleiche Mittel und Weg aus dem beschwerten Schuldenlast zu komben sei.

Actum den 12. Januarii ɔc.77.

*) Odstavec ten jest v konceptu přetržen.

32. Císař Rudolf II. poroučí biskupu Olomouckému, aby s předními duchovními markrabství Moravského do Českého Krumlova dne 31. ledna najíti se dal, a odtud tělo mrtvé císaře Maximiliana do Prahy provodil.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 15. ledna. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf Druhý, z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše a uherský, český král ɔc. Duostojný, věrný náš milý! Vědětiť milostivě dáváme, že jsme se s nejjasnějšími knížaty, arciknížaty rakouskými, bratřími našimi nejmilejšími, JJLmi, na tom snésti ráčili, aby tělo, slavné paměti, císaře Maximiliana Druhého, pána a otce našeho nejmilejšího, z kláštera Vilring u města Lince ležícího, kdež zatím odpočívá, sem do království Českého a měst Pražských přivezeno bylo. Kdež pak aby se poctivě, jakž tělu císaře římského, uherského a českého krále náleží, vykonalo, ráčili jsme z týchž pánů bratří našich arciknížat rakouských Matiáše a Maximiliana, JJLy, pro též tělo JMti odsud vypraviti, tobě milostivě poroučejíc, aby se sám osobně s čeládkou svou třidcátého prvního dne tohoto měsíce, to jest ve čtvrtek po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení nejprvé příští, v městě Českém Krumlově, obešlíc k sobě všecky, aneb vždy na větším díle, opaty, probošty a osoby duchovní, kteříž v markrabství našem Moravském pod tvou správú neboližto jurisdikcí jsou, (a ti aby své hábity, jakž k takovému aktu náleží, s sebou vzali) při JJLch spolu s nimi se najíti dal; tu tobě v to místo od též duostojného Antonína arcibiskupa Pražského o všem zpráva, jak se při tom chovati jmíti budeš, odeslána bude, a odtud tělo JMCské s JJLmi a nejvyššími ouředníky zemskými, kteréž jsme podle JJLk, pánů bratří našich nejmilejších, k tomu nařiditi ráčili, až do Starého města Pražského do kláštera svatého Jakuba doprovoditi pomohl. Té milostivé naděje k tobě jsouce, poněvadž jest JMCská, slavné paměti, markrabství Moravskému a všem obyvateluom v něm vší milostí nakloněn býti a to také v skutku prokazovati ráčil, že to z srdečného a upřímného úmyslu, čímž spolu s nadepsanými osobami duchovními v témž markrabství našem Moravském, jakž i jiní, náležitě povinen jsi, učiníš, v tom poslušně a poddaně se zachováš, a tu poslední službu JMCské tělu, někdy pánu tvému milostivému, podle jiných, jako věrný poddaný, vykonati pomůžeš. A my tobě to milostí naší císařskou zpomínati a tvým milostivým císařem a pánem býti a zuostati ráčíme. Dán na hradě našem Pražském, v outerý po ochtábu svatých Tří kraluov léta ɔc.77.

---

33. Jan, biskup Olomoucký, oznamuje císaři Rudolfovi II., že vedle nařízení, k doprovození těla mrtvého císaře Maximiliana do Prahy, dne 31. ledna v městě Českém Krumlově najíti se dá, kamž též všecky přední osoby stavu duchovního z markrabství Moravského obeslal.

NA KROMĚŘÍŽI. 1577, 22. ledna. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český ɔc králi, pane, pane můj nejmilostivější! Psaní a milostivé poručení VMCské, kterýmž mi milostivě, abych se sám osobně, obešlíc všecky aneb vždy na větším díle, opaty, probošty a osoby duchovní v tomto markrabství pod jurisdikcí mou náležité, třidcátého prvního dne tohoto měsíce v městě Českém Krumlově najíti dal, poroučeti ráčíte, jsem se vší ponížeností včerejšího dne přijal. Ačkoli na ten čas s velikým nedostatkem, jsouc toto biskupství velmi zadlužilé, mně to vykonati přijde, však jsouce tím povinen, bohdá tak učiniti a se na milostivé poručení VMCské na den jmenovaný do města Českého Krumlova najíti dám. A podle toho jsem tolikéž jménem VMCské všecky prelaty a přední osoby duochovní v tomto markrabství pod

jurisdikcí mou náležité, aby se na tenž den též tam v Krumlově najíti dali, obeslal; nepochybuji, že se v tom, jako věrní poddaní VMCské, tak zachovají a poslušně najíti dají. S tím se VMCské v milostivú ochranu poručena činíc, na všem dobře a šťastně jmíti vinšuji. Datum na Kroměříži, v outerý po sv. Fabianu a Šebestianu léta Páně 1577.

VMCské věrný a poddaný kaplan *Jan, biskup Olomúcký.*

---

34. Komora dvorská připomíná císaři o dobré zdání nejvyšších ouředníkův zemských, zdali by nebylo možné žádati od stavův českých, aby na nejblíže příštím sněmu povoleno bylo 100.000 tolarů na uhražení vydajů královského dvoru.

V PRAZE. 1577, 29. ledna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr. Euer Kais. Mt. haben sich allergnädigist zu erinnern, welchergestalt bei derselben Hofwesen anjetzo so höchst nothwendigiste und unvermeidentlichste Ausgaben furfallen, und obwohl Euer Kais. Mt. allergenädigist bedacht sein, bei itzo bevorstehenden behemischen Landtag des Schuldenlasts halber nichts zu suechen, sondern allein hievor ergangenen Landsbewilligung gemäss das Begehren richten zu lassen; dieweiln aber angeregte Ausgaben an Euer Kais. Mt. Hof also furfallen und dieselben je gethan müssen werden, und dann Euer Kais. Mt. allergnädigist geschlossen, mit den Herren obristen Officieren daraus zu reden, ob es sich thuen wolle lassen, an die Stände in Beheimb auf jetzigen Landtag zu gelangen, damit sie Euer Kais. Mt. zu den so hochnothwendigen Hofsausgaben einhundert Tausend Thaler contribuiren wollten, so werden Euer Kais. Mt. hierinnen gedachte Herren obriste Officierer allergenädigist haben zu vernehmben und nachmals, wobei es verbleiben wirdet, der Hofkammer Nachrichtung anmelden lassen. Actum Prag den 29. Januarii anno 77.

---

35. Návrh, v jakém pořádku by pohřební průvod císaře Maximiliana v Praze odbýván býti měl.

Bez datum. [1577 v lednu]. — Konc. v arch. česk. místod.

Derweil die kaiserliche Leich auf den 6. Februarii herkummen soll, vermeint man, es war guet, dass man der Stadt ansagen lassen, dass auf bemeltem Tag die Gassen alle geraumbt und gesaubert und die Burgerschaft in ihrer Rustung angestelt wuerd, damit das Volk nit eindring.

Dass auch dem Stadtrath anzusagen, dass sie sich fertig und bei Beleitung der Leich finden lassen.

Sunsten vermeint man, Ihr Mt. mochten die Sachen dahin bestellen und Ihren Dten. zu wissen machen, dass die Leich ungefahrlich umb ein Uhr bei dem neuen Thor ankäm und daselbst Ihrer Mt. erwart hät.

Dass Ihr Kais. Mt. von Hof aus auch also hinab reiten mochten, dass sie auf dieselbige Stund ungefahrlich daselbst sein mocht und soll Ihr Mt. mäniglich auch zu Ross gegleiten und darzue den Botschaften, Papst, Hispania, Venedig und anderen Hofgesind und behmischen Herren angesagt werden.

Mittlerweil soll der Herr Erzbischof und Clerisei sich auch alle in sant Jacobskirchen versamblen und fertig machen, dass sie auf dieselbige Zeit in ihrer Prozession auch daselbst ankummen und Ihr Mt. erwarten.

Desgleichen der Rath, also wann Ihr Mt. ankummen, dass man nit weiter warten, sunder allein die Leich von Wagen herab nehmen und also in gueter Ordnung forttragen kunnte.

Zu solichen werden nun die Herren behmischen Officier die Personen verordnen.

Den Priestern sollen allen ein jeglichen ein Kerzen gegeben werden, desgleichen der Cantrei.

Dem Hofgesind allen und anderen von Adel, auch denen von Stadtrath brennende Windlichter.

Vermeint man, möcht in Tragen diese Ordnung halten, dass zum aller ersten der Stadtrath gieng in ihrer Ordnung, auf solchen folget einstheils der Landleut alle mit ihren brenneten Windlichtern folgends die Cantrei, darnach die Clerisei, dass Ihr Kais. Mt. Trauer-Hofdiener beiderseits neben denen mit Windlichtern daher giengen, neben der Bahr aber und auf beiden Seiten die Truchsassen und ander Hofräth, auf die Clerisei folget die Leich, nach der Leich Ihr Kais. Mt., Fürstliche Durchten, die Botschaften, die Herren behmisch Officier, geheime Räth und alsdann ein 20 oder 30 Trabanten, damit man nit auf Ihr Mt. dring.

Weil man die Leicht trägt mochten die Cantrei und Clerisei etzlich Psalm singen.

Wann die Leich in die Kirchen gebracht und Ihr Mt. auch an Ihr Ort gestellt, mocht man ein Respons anfahen und ein Psalm sprechen, als dann die Leich turificieren und aspergieren, folgends ein Collect zwo sagen und Ihr Mt. wieder herauf reiten.

Zu den Kirchenthoren Trabanten zu verordnen, damit das Volk nit hinein dring und jemand von behemischen Herren zu ihnen, die die Leut kennen.

Den Pragern aufzuerlegen, die Kirchen, als lang die Leich da, alle Nacht zuverwachen lassen.

Zu solchen allen anzuordnen directores zu benennen.

Weil Ihr Mt. Töchterl auch mitgebracht, möchte solches auf den Wagen beleiben und also mit den Hartschieren bis herauf begleitet werden, in Sant-Albrechtskapellen gesetzt werden bis auf weitere Verordnung und die Kaiserin ihre Leut darzue verordnen.

---

36. Komora dvorská předkládá císaři Rudolfovi II., že by nejvýše bylo potřebné, aby komora česká schopnými silami osazena byla; máli však to býti na prospěch císaři, že by radové komory museli býti zároveň nejvyššími ouředníky zemskými, zvláště president komory aby byl hejtmanem německých len a některý jazyka německého znalý z rytířstva aby jmenován byl nejvyšším písařem.

VE VÍDNI. 1577, 1 února. — Opis souč. v arch. Třeb.

Euer Kais. Mt. erinnert die Hofkammer gehorsamist, dass die Ersetzung der beheimbischen Kammer hoch von nöthen; wie und mit was Personen aber, desgleichen ob es vor dem angestellten Landtag beschehen solle, davon werden E. Mt. sonder Zweifel mit den Herren Landofficiern zu tractieren und sich darauf ihres gnädigisten Willens zu entschliessen haben.

Es wird aber furnehmblich dafür gehalten, da die Ersetzung ermelter beheimbischem Kammer mit E. Mt. ansehenlichen Nutz beschehen sollte, das zu demselben kein ander Mittel sei, als dass ein Präsident und die andern Kammeräth mit Landämbtern, insonderheit aber der Präsident aufs wenigist mit der teutschen Lehenshauptmannschaft, inmassen hievor auch gewest, versehen werde und solches aus nachfolgenden Ursachen:

Fürs erst, wann man die Lehen ersuecht, dass alsbald ein Präsident mit den andern Kammeräthen berathschlagen und E. Mt. warnungsweis erinnern kunnt, ob es richtige Lehensersuechungen wären oder nit, damit demselben zu Nachtheil nichts furgenomben, welches sonst ein anderer Hauptmann so der Kammer nit verwandt, thuen kunnt.

Zum andern, dass auch nothwendig, dass ein teutscher Lehenshauptmann an einem gewissen Ort, als aufm Präger Schloss, da das Lehensrecht gehalten wird, residiere, damit er in allen zuetragenden Fällen zu finden und anzutreffen sei.

Furs dritt, dass auch ein Kammerpräsident solche teutsche Lehenshauptmannschaft gar wohl versehen künne, dann bei demselben des Jahrs wenig und allein zu unterschiedlichen Zeiten was zu verrichten furfalle; zu dem, dass diese Hauptmannsbesoldung dem Präsidenten gleich als ein Zuebussgelt wär und dardurch ein guete Ausgabe erspart wurde.

Item, dass E. Mt. auch einen furnehmben des Ritterstandes, es wär nun dem Španowský oder einem andern tauglichen, ansehenlichen Mann, so der teutschen Sprach kundig, das Landschreiber Ambt vertrauen und die Sach dahin richten möchten, dass er sich zum Kammerwesen gebrauchen liess.

Wann nun das beschäh, und dies Orts solche Personen wären, so mit Landämbtern versehen und des Landrechts Ordnung und Gebrauch wüssten, so künnten E. Mt. in derselben eignen Sachen desto gewissere Rathschläge zu gewarten auch darauf mit ihrer Resolution und Erledigung desto gewisser zu gehen haben. Es wurde auch ohne Zweifel von solchen Kammerräthen respectu ihrer Landämter bei mancher Partei mehr, als wann sie simpliciter Kammerräth wären, erhalten werden mügen, welches sonst mit E. Mt. Schaden und Nachtheil verbleiben muess.

Ausser des wirdet man besorglich schwärlich guete, taugliche und ansehenliche Leut zur Kammer bringen, weil ein jeder, so ein wenig Verstand hat und das Wesen in der bewussten Noth und Verkleinerung stecken siehet, neben der Mühe, Sorg und Arbeit fast anderst nichts als Ungunst und keiner Befuerderung zu getrösten hat. Darauf nun E. Kais. Mt. derselben eignen Nothdurft nach gebührliche Verordnung zu thuen werden wissen.

---

37. Jáchym z Kolovrat, Vilím z Opersdorfu a Jan Rabenhaupt připomínají císaři, jaké škodné následky, zvláště ale úplnou ztrátu důvěry, by to mělo pro komoru českou, kdyby vedle nařízení císařského polovice posudného, jako až dosavad, pro potřeby do komory české odváděna nebyla.

V PRAZE. 1577, 4. února. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergenädigister Kaiser! Was E. Kais. Mt. uns wegen der zweier Biergroschen durch derselben Befehlch genädigist auferlegt, das haben wir unterthänigist vernomben. Und ob uns wohl anderst nicht gebührt, als E. Kais. Mt. in dem und andern zu gehorsamben, so dringen uns doch unsere Pflichten und E. Mt. selbst eigne Nothdurft und des behamischen Kammerwesens bevorstehunder Abfall, auch allerlei schimpfliche nachtheillige Reden dahin, dass wir nicht umbgehn mügen, E. Kais. Mt. zu kunftiger unserer Entschuldigung in aller Unterthänigkeit dits anzumelden und zu Gemüeth zu führen, nämblichen do die zween Biergroschen der beschehenen genädigisten Verordnung nach von der behamischen Kammer anderstwohin verwendet, dass uns nicht muglich ist, die Parteien, denen wir gewisse Bezahlung ihres hinterstelligen und verfallenen Interesse zugesagt, etlichermassen zu stillen, dann sie sich nun mehr mit blossen Worten und Vertröstungen, wie diese Jahr her beschehen, nicht aufhalten werden lassen, sonder stracks ihr Bezahlung haben wollen, inmassen E. Mt., dass allbereit ich, Johann Rabenhaupt, gesteckt und wo die Erlegung des Gelds nicht folgen würdet, mich auf den Thurn gestellen muess, welches, da es geschehe, E. Mt. in mehr Weg zu Schimpf und Schaden gereichen wirdet, heutiges Tags mündlich von uns gehorsambist angebracht. Do auch die andern Glaubwiger nicht vergnüegt, so werden sie sich auf jetzigem Landtag und hernach desselben zum höchsten beschweren und unter die Ständ ausbreiten und dits verursachen, dass fast jedermänniglich noch mehr Abscheuch ge-

macht, ihr Geld darzuleihen, noch sich in Bürgschaft einzulassen; zu dem, dass einer nach dem andern sein Summa aufsagen und die nicht länger würdet warten noch uns kunftig in wenigisten auf unser Handlung, Wort und Zusag, weil ihnen jetzo von uns nicht zugehalten, trauen wöllen. Und wann wir sie gleich gern noch weiter aufhielten, welches doch bei ihnen uber die vorigen Fristen nicht zu erlangen, so könnten wir sie doch mit guetem Gewissen durchaus auf nichts vertrösten, noch ihnen zur selben Zeit so wenig als jetzo zuhalten, sonder muessten uns nothdringentlich gegen ihnen entschuldigen, dass es in unserm Vermügen nicht wär, sie zu contentiren, dass also männiglich spüren möcht, dass die Schuld mit Billigkeit nicht uns zuzumessen.

Dann haben wir die Glaubwiger ihres Interesse hievor, do wir die völligen vier Biergroschen gehabt, nicht vergnüegen können, wie ist uns nun müglich, jetzo bei denen immer zuwachsenden Ausgaben und Verweisungen, die haufenweis eine nach der andern auf uns komben, do uns nun der halb Theil der Biersgefäll entzogen werden will, solches zu verrichten und den Leuten gerecht zu werden.

Uber das wirdet man dergestalt den armen unvermügigen Personen, die sonst nichts, als die blosse Besoldung zu ihrer Unterhaltung haben, dieselb [nicht] reichen, noch andere unvermeidliche täglich furfallende Ausgaben verrichten mügen.

Dardurch dann die Kammer, wann also den Leuten nicht zugehalten, grosse Verkleinerung und von Tag zu Tag je länger je mehrer Abfall und Untergang zu gewarten. Derhalben, do E. Kais. Mt. je auf dem ihrigen stehen und die zween Biergroschen zu derselben Hofhaltung haben wöllen, so können wir nicht furuber; würdet aber von jemanden einiche Beschwerung wider uns bei E. Kais. Mt. furkommen oder Unrath und schädliche Zerrüttligkeiten und Unordnungen in einem und andern folgen, so wollen wir uns hiemit bei E. Kais. Mt. unterthänigist angegeben und protestiert haben, dass die Schuld nicht unser, noch solches durch uns verursacht, sonder wir haben oft und vielmals umb genädigistes Einsehen in Gehorsamb angehalten, wie dann neulichen in der Audienz des ganzen behamischen Kammerwesens Gelegenheit E. Mt. ausfuhrlicher furgebracht, aber bisher unangesehen, dass wir mit grossen Verlangen auf E. Kais. Mt. glückliche Ankunft in Beheimb gewartet und das Wesen bisher aufgehalten, nicht allein kein Hilf erlangt, sonder es wöllen uns zu allem vorigen grossen Abgang, der allhie ist, auch die zuvor hieher deputirten Biergefällen, deren wir uns zu länger Aufhaltung am meisten getröst, entzogen und die behamisch Kammer fast ganz und gar emplösst und zu Boden getrieben werden, wie wirs dann fur unser Person, do uns nicht geholfen, länger nicht erhalten mügen. Ob aber solches fur E. Kais. Mt. sein wirdet, furnehmblich, weils nicht uns, sonder allein die selbst betreffen thuet, das wirdet hernach das Werk ausweisen und uns bei E. Kais. Mt. kunftig entschuldigen. Actum Prag den vierten Tag Februarii anno im siebenundsiebenzigisten. Euer Röm. Kais. Mt. unterthänigiste gehorsamiste *Joachim H. v. Kollowrat, Wilhelm von Oppersdorf, Johann Rabenhaupt.*

---

38. *Vznešení královské na sněm, jenž zahájen byl dne 5. února léta 1577. na hradě Pražském.*

MS. souč. v archivu města Prahy, č. 1080.

JMt. římský císař a uherský, český král, pán náš nejmilostivější, od stavuov království tohoto Českého, poddaných svých věrných milých, že jsou se k tomuto jim od JMCské položenému a rozepsanému sněmu obecnímu v tak velikém počtu poslušně najíti dali, s obzvláštní vděčností milostivě přijímati ráčí. A ačkoliv by JMCská stavy tohoto královstvi rozepsáním a držením tohoto sněmu milostivě rád ušetřiti a šanovati ráčil, však JMCská, jakožto při počátku panování svého, z mnohých znamenitých

duoležitých příčin neráčil moci pominouti, nežli pro zachování všeho křesťanstva, i tohoto království dobré a užitečné, jakž níže oznámeno bude, tento sněm rozepsati a držeti.

A předkem, kdež stavové o tom dobrou vědomost mají, že jest pán Buoh všemohoucí JMt císaře Maximiliana, slavné paměti, pána a otce JMCské nejmilejšího, 12. dne minulého měsíce října v městě říšském Řezně skrze časnou smrt z tohoto světa povolati ráčil, nad kterýmžto JMCské Maximiliana z tohoto světa sjitím všecko křesťanstvo slušně žalost a zármutek nésti muože; čehož jest JMCská, slavné paměti, pro svou otcovskou věrnou péči a bedlivost, kterouž jest při spravování svém, jsouce od pána Boha vysoce rozumem obdařený, o všecko křesťanstvo, zvláště pak o království, země a poddané své, věrné milé, měl, dobře zasloužiti ráčil. Neb JMCská, slavné paměti, nelitujíce v tom zdraví ani života svého, pro zachování předkem cti a chvály pána Boha, ochránění víry, jména a krve křesťanské v JMti těžké a dlouho trvající nemoci všelijak milostivě a otcovsky snažně se starati a až do poslední hodiny života svého v tom pracovati, jakž jest pak i při zavření sněmu říšského život dokonati a to, což se svrchu píše, v skutku dokázati, a tak pán Buoh všemohoucí JMt z tohoto plačtivého oudolí do věčné radosti pojíti ráčil a zase JMti potěšitedlného vzkříšení popříti ráčí.

A poněvadž jest pak nynější JMCská v království a zemích JMti, pána a otce svého nejmilejšího, slavné paměti, kterýž po předcích svých chvalitebného dobrého jména, jakožto milovník křesťanstva a vlasti, po sobě zuostavil, v pořádné spravování přijíti ráčil: a protož JMCská tolikéž na jiném býti neráčí, nežli šlépějí JMti v tom následovati, a tu celú víru a naději k pánu Bohu všemohoucímu míti, že Jeho svatá milost požehnáním svým svatým netoliko JMti přítomen býti, ale také JMCské v tom, co by předkem k rozmnožení jména, chvály jeho svaté a všemu křesťanstvu a JMCské královstvím a zemím, věrným poddaným, k obecnému dobrému, k vzdělání a prospěchu se vztahovati mohlo, dáti ráčí; a JMCská k stavuom i jiným věrným poddaným, svým milým, jiné naděje býti neráčí, nežli že podle JMCské za to za všecko svým skroušeným srdcem, nábožnou modlitbou, a zvláště pak za JMti šťastné kralování, dlouhé zdraví a prospěch, ku potěšení a ochraně, i také vzdělání a zachování JMCské království a zemí, snažně prositi budou a to při Jeho svaté božské milosti nepochybně obdrží. Kdež pak aby JMCské takové křesťanské a chvalitebné předsevzetí v skutku prokázáno býti mohlo, neráčil jest JMCská pominouti, nežli před odjezdem svým z Řezna některé nejvyšší ouředníky zemské a přední rady z tohoto království i z jiných zemí, poddané své věrné milé, v tomto svém zármutku a žalosti do Lince sobě ku potěšení obeslati, a ihned tu tehdáž při začátku království svého s nimi o to milostivě a duověrně, jakým by zpuosobem dobrý začátek k spravování JMti království a zemí, věrných poddaných, předsevzat býti mohl, dostatečnou a pilnou radu držeti. I ačkoli JMCská toho mnohé příčiny míti, zvláště pro opatření hranic království Uherského, i z jiných duoležitých znamenitých potřeb, aby se ihned z Lince jinam obrátiti ráčil, však jest JMCská, neohlídajíce se na takové duoležité příčiny, z milosti a lásky své císařské, jakožto král český, kterýž obzvláštní náchylnost k národu a království Českému, též zemím k němu příslušejícím, míti ráčí, všeho toho pominouti, nejprvé se sem do tohoto království na hrad Pražský milostivě vypraviti ráčil, chtíce s stavy předně o to, což by JMti a stavuom, věrným poddaným svým milým, ke všemu dobrému a prospěšnému býti a sloužiti mohlo, jednati, stavuom jich privilegia a svobody a starobylé dobré zvyklosti a pořádky potvrditi, tolikéž zemské i jiné ouřady, které by prázdné byly, osaditi, dobrý křesťanský řád nařiditi, obecním i obzvláštním ztížnostem, pokudž nejvýš možné a čas by postačiti mohl, podle spravedlnosti spomoci a obzvláštně také, jak by spravování nebo místodržitelství tohoto království a zemí k němu příslušejících, v nebytu JMti, podle vší potřeby a dostatečně s uvážením a radou stavů nařízeno a opatřeno býti mohlo, a přes to, pokudž náležité bude, stavuom tohoto království a zemím k němu příslušejícím, další i větší milosti podle náležitosti a možnosti činiti; načež se všecko stavové beze vší pochybnosti bezpečiti a k JMCské, jakožto králi a pánu svému, se vší bezpečností nadíti mají. Proti tomu JMCská

k stavuom té celé milostivé naděje býti ráčí, že tolikéž k JMti zase vší poddanou, upřímnou a věrnou láskou nakloněni sou a budou. A když se tak stane a taková milostivá láska, jak od JMCské k stavuom, tak od stavuov zase k JMti poddaná náchylnost společně zachována a prokazována bude, že pán Buoh všemohúcí k tomu své svaté požehnání dáti a JMCskou v dobrém prospěchu s velikou pochvalou při všech křesťanských potentátích zachovati ráčí, což také nepřáteluom k velikému zření a ostrachu bude.

A tak z těch oznámených příčin stavové toho při sobě zdravě považiti mohou, že jest JMCská z vysoce duoležitých potřeb nijak pominouti moci neráčil, nežli při začátku kralování svého tento sněm rozepsati a držeti dáti. A poněvadž podle jiných vysoce duoležitých artikuluov předně i toho pilně šetřiti a bedlivě uvážiti sluší, jakby JMCské království, země, věrní poddaní, v dobrém pokoji zachováni a před ouhlavním a dědičným nepřítelem, mordy, pálením i jiným hrozným tyranským zpuosobem bezpečni býti mohli; zvláště pak, že skrze takové zajímání mnoho lidu křesťanského jedno k zoufalství, a z druhé strany zase jako mládež a neviňátka od křesťanské k víře machometské, bezbožnosti, zatracení duší jich a spasení svého přivedeni, a naposledy z dopuštění a trestání božího těmi příčinami i k zahlazení křesťanstva vychováni a potřebováni bývají, z čehož se pánu Bohu, že v tom ochráněni nejsou, těžce odpovídati bude; kteréžto nebezpečenství nepřítele čím dál větší nastává, a netoliko zemím k tomuto království příslušejícím, ale také i Rakouským přede dveřmi, a tak tomuto království dosti blízko jest, a jestližeby se od nepřítele jaké vpády neb sjezdy do zemí k tomuto království příslušejících staly, tak by i toto království před týmž nepřítelem a zkázou bezpečné nebylo. A také stavové toho povědomi jsou, že v čas příměří, tolikéž jakoby odevřená válka byla, takovému dědičnému a krve křesťanské žíznivému nepříteli podle jeho pohanské nevěry, kterýž žádné připovědi listy a pečetmi utvrzené a slibuov nedrží, nébrž pod tím, kde k čemu přijíti muože, svých forteluov a obmysluov užívajíc, béře a sobě podmaňuje, věřiti ani na žádné stálé a dokonalé příměří bezpečiti se nesluší; což jest prvé na mnohých pevnostech a teď nedávního času dovedl, a skrze své lstivé obmysly a navyklosti Modrý kámen, Tybin, Fonett, Someský a jiné zámky a místa mocí vzal a lidu válečného pomordoval, a jiné hovadským zpuosobem s statky jich žalostivě zajímati, pryč odvésti a hnáti dal. Kterážto jeho moc z dopuštění pána Boha všemohoucího, bez pochyby pro hříchy naše, čím dále více se rozmahá, a již skuoro jako za humny jest, kterýžto nepřítel netoliko zběhlým lidem válečným, kterýž jemu v poslušenství stojí, ale i jiných pohanuov pomocí a těmi křesťany, kteréž jest pod své tyranské jho uvedl, nébrž jsúce všelijakými válečnými potřebami a nástroji, tak že každého dne, okamžení vpády a sjezdy činiti muože, dostatečně zásoben jest; což předkové JMCské, slavné paměti, s poddanými svými, věrnými milými, vždycky zdravě uvažovali, kterak by s radou a pomocí jiných křesťanských potentátuov a JJMtí věrných poddaných takové zlé neřesti podle vší možnosti předcházeli a odolávali, ješto jednomu potentátu samému, by nejmožnější a nejznamenitější byl, zadosti učiniti nijakž možné není, a na mnohých předešlých sněmích od slavné paměti pana děda, pána a otce JMCské obšírně stavuom v známost uvedeno, kolikrát mnoho sto tisíc do roka na sto a některé více zámků, pevností a míst pomezních na sto a některou míli zdélí, krom sic jiných postranních vydání vizirovi, baši i jiným tureckým oficiruom, na špehy, munící, profanty se vynaložiti musí, odolati možné není. I ačkoli jsou stavové království Českého, kteříž před jinými zeměmi od téhož nepřítele něco podál jsou, z křesťanského spolu utrpení na milostivou předkuov JMCské žádost znamenité pomoci činili a v čas potřeby, nelitujíc v tom statkuov a hrdel svých, pro dokázání věrné lásky a poddanosti jsou všecko podle jich nejvyšší možnosti činívali, což jim při všech křesťanských potentátích a zvláště při těch od toho nepřítele Turka nebohých soužených lidech velikou pochvalu přináší, tak že JMCská, pokudžby jedno nejvýš možné bylo, příčinu míti ráčil, jich v tom milostivě ušanovati; však poněvadžby JMCská, i tolikéž stavové jako věrní poddaní, z toho před pánem Bohem odpovídati nemohli, kdyby ta nevinná krev křesťanská pod jho toho zhovadilého národu Machometského a zatracení duší jich se do-

stávati, a jak dotčeno přicházeti měla, a stavuom, věrným poddaným, jako i JMCské v dobré vědomosti jest, v jaké pro ty oznámené příčiny JMCská i předkové JMti dluhy vjíti a v nich zuostávati ráčí, tak že skrze to statky JMti komorní i jiné důchody tak jsou zmenšeny a na nejvýš schuzeny, že JMCská takovému velikomocnému nepříteli, jakž dotčeno, bez stavuov a JMCské věrných poddaných pomoci (povážíc stavové, že JMCská při začátku zarmúceného a starostlivého kralování svého mnohem větším břemenem než předkové JMti obtížen býti ráčí) odolati nijakž možné není; a tak JMCská k stavuom té milostivé naděje býti ráčí, že stavové s JMCskou spolu srdečné utrpení míti budou, a JMCskou, povážíc k sobě od JMti takovou milostivou náchylnost a lásku, kterouž k nim, jakožto k věrným poddaným nésti, míti a nakloněn býti ráčí, skutečnou pomocí neopustí, a JMCská je zase v čas potřeby, nelitujíc v tom vší možnosti i osoby své císařské, v ničemž opustiti neráčí. A poněvadž jest JMCská, pán a otec nejmilejší, slavné paměti, všecky takové pomoci svolené jinam nežli tu, kdež náležely, k dobrému všeho křesťanstva obraceti neráčil, a teď před smrtí JMti znamenitá pomoc od říše svolena a pro obhájení těch království a zemí, nepříteli nejblíž přísedících nebohých od nepřítele Turka soužených lidí, jim ku potěšení obdržána jest: JMCská pochybovati neráčí, že stavové, jak jsou pak to vždycky věrně a poddaně, což jim ke vší pochvale jest, činili, také podle svých nejvyšších možností k JMCské, jakožto k svému nejmilostivějšímu pánu, v tom bohdá šťastně začatém poddaných svých, věrných milých, spravování, svou upřímnou a poddanou lásku tudy prokáží, a tak netoliko jiným zemím k tomuto království Českému příslušejícím dobrý příklad na sobě ukáží, nébrž také takovým dobrým příkladem potentáti křesťanští všickni, tolikéž také poddaní JMti, věrní milí, v království Uherském a zemích dědičných JMCské k svolení dostatečné a stálé pomoci tím chtivější a náchylnější budou, čehož JMCská svým pilným a bedlivým jednáním potomně při nich hledati obmeškávati neráčí, tak aby taková nebezpečenství strany toho dědičného nepřítele Turka podle nejvyšší možnosti přetrhována, ztracení zámkuov, pevností a míst pomezních, též také před zajímání lidu křesťanského tím podstatněji odpíráno a bráněno býti mohlo; nicméně také tomu lidu chudému válečnému, kterýž se na hranicích a pomezních místech drží, a jim pro nespravení a zadržení předešlých berní, skrze což JMCská se jinde zdlužiti musel, k veliké škodě přichází, mnoho dluhuov se zuostává, aby žoldové jich zouplna zaplaceni býti mohli a tudy ta místa pomezní v témž království Uherském tak opatřena byla, aby se nebylo potřebí obávati, aby jich více nepřítel pobrati mohl, nýbrž ta zase vzatá zdobývána býti mohla.

A když se to téhož nepřítele Turka donese a on tomu tak srozumí, že hned s prvopočátku kralování JMCské se o to strany běhu válečného v království Uherském tak podstatně ujímati, a od svaté říše i také zemí JMCské poddaných, věrných milých, tím dostatečnější pomoci míti ráčí, toho se také ulekne a takových ukrutenství a tyranství, činěním vpáduov a štrafuov do zemí JMCské, před sebe bráti smíti nebude. A poněvadž pak již při těchto hromnicích přišlých termin poslední pomoci proti výš dotčenému nepříteli Turku od stavuov svolené vyšel, a na předešle minulém sněmu puol druhého krát sto tisíc tolaruov též pomoci od stavuov království Českého svoleno jest, však nicméně za svrchu oznámenými příčinami takových velikých nákladuov a vydání na lid válečný, bez kterých nikoliv býti nemuože, čím dále vždy přibývá, a protož JMCská stavuov, jakožto poddaných věrných milých, milostivě a otcovsky žádati ráčí, aby stavové JMCské na tomto sněmu též jmenovitou sumu a to za dvě letě pořád zběhlé, každého roku dvakráte sto tisíc kop míšenských na dva terminy a jakž předešle bývalo, poddaně svolili a vyplnili. A JMCská to k stavuom připouštěti ráčí, aby mezi sebou na ty prostředky pomyslili, je obrali, odkudž by taková pomoc a suma s nejmenší obtížností, dobrým řádem a rovností svolena a na ty jisté časy a terminy od stavuov uložené zouplna shledávána a vyplněna býti, a také jakou exekucí by a dopomaháním k těm, kteřížby takové berně časně nespravili, přikročeno býti mohlo, nařídili, tak aby se JMCská na to, že v jistotě a zouplna při každém terminu po ty dvě letě vycházeti a JMCské dávána bude, ubezpečiti moci ráčil a dále skrze neplnění JMt škody nésti neráčil. Jestližeby pak týmiž

prostředky, kteréžby tak k vybírání a dávání též pomoci stavové obrali, víceji něco přebíhalo, JMCská proti tomu býti neráčí, aby to všecko stavuom k dobrému na jich obecné potřeby, podle jich dalšího nařízení, obráceno býti nemělo.

Dále, co se posudního na vychování dvoru JMCské, načežby se konečně a v jistotě JMCská, že také na jisté časy a terminy vycházeti bude, ubezpečiti moci ráčil, dotýče: tolikéž JMCská na stavích toho žádati ráčí, aby JMCské také po ty dvě letě pořád jistú sumu peněz, tolikéž každého roku na dva terminy, co by se toho prostředních let vynésti a zběhnouti mohlo, panství JMCské ani dědičného groše v městech JMCské v to nepotahujíce, poddaně svolili a vyplnili, a tolikéž na ten zpuosob a s tou výminkou jako strany pomoci proti Turku, přebíhaloliby co při kterém terminu přes sumu tak od stavuov svolenou toho, aby to také jim stavuom k dobrému zuostalo. Pakliby se nedostávalo, to aby od nich stavuov na uložené terminy bez umenšení a všelijakých odtahuov doplněno bylo. Ačkoliv horní města v království Českém od téhož posudního osvobozena by býti měla, však JMCské se vidí, kdyby stavové také k tomu přivedli, aby se i tu v týchž horních městech, jako od jiných stavuov, vybíralo a odvozovalo, že by to bez všelijaké škody a ujmy jich býti mělo; a protož JMCská pochybovati neráčí, že stavové, povážíc to také zdravě u sebe, budou to věděti jak opatřiti, aby náležitá rovnost zachována byla.

Jakož také stavové království Českého o tom dobrou vědomost, jaké skrovné a malé duochody na vychování dvoru svého císařského, a zase proti tomu veliké nesnesitedlné vydání na všelijaké rozličné outraty každodenní, kteréž se pak neumenšují, ale vždy více přivětšují, míti ráčí, tudíž také jaké nesnesitedlné dluhy na JMCskou k zaplacení po předcích JMti, jakž o tom na díle nahoře dotčeno, přišly, tak že by JMCská slušnou příčinu míti ráčil, mimo výš dotknuté JMti žádosti, také stavuov strany nyní jmenovaných dvou artikuluov pomoc na dostatečnější a hojnější vychování dvoru svého císařského i také placení týchž dluhuov žádati a následovati: i poněvadž nyní k tomu čas a příležitost neslouží, a JMCská také by v tom stavuov, pokudž nejvýš možné, rád ušetřiti ráčil, protož JMCská toho nyní až do jiného příležitějšího času zanechávati a stavuov milostivě žádati ráčí, poněvadž toho JMCské zemí a věrných poddaných duoležitá potřeba káže, aby budoucně, tak jak se jim JMCská milostivě duověřovati ráčí, na ty cesty pomyslili a při sobě zdravě uvážili, kterak by JMCské i v tom užitečně a platně spomoženo býti mohlo.

Vedle toho také stavové sobě ku paměti přivésti mohou, kterak jest s nimi na sněmích předešlých častokráte jednáno a o tom připomínáno bývalo, kterak místa pomezní a hraničná zemí k království Českému příslušejících a kteráž nepříteli Turku nejblíž přísedí, zvláště pak z té strany od bánských měst, zámky a pevnostmi dosti špatnými opatřena jsou; aby také stavové na ty cesty pomyslili a to uvážili, jakáby pomoc a odkud na takové stavení zámkuov a pevností sebrána a učiněna byla: a poněvadž pak takového nebezpečenství se v těch místech neumenšuje, nébrž se čím dále vždy více přivětšuje, vidělo se nyní opět stavuom to k paměti přivésti a s nimi jednati, aby to také před sebe vzali, při sobě zdravě a bedlivě uvážili, kterakžby to také opatřeno býti mohlo, tak aby se takových nebezpečenství před nepřítelem Turkem obávati potřebí nebylo.

Jakým také zpuosobem předešle několikrát s stavy jednáno bylo, co se společné defensí, kteráž by jak v čas pokoje a v čas války nařízena a ta na budoucí časy stále, neporušitedlně trvati mohla, dotýče: JMCská pochybovati neráčí, že to také stavuom v dobré paměti zuostává, a poněvadž jest věc vědomá, že nepřítel Turek na větším díle s zeměmi JMCské hranice má, tak že žádného bezpečenství v těch místech před tímž nepřítelem není, nébrž též hranice otevřené, zvláště pak, jak již dotčeno, k městuom bánským zuostávají, a tak veliká síla a rychlost téhož nepřítele jest, že bez zvláštního opatření, by pak okolní všecky země pospolně se snažily a svou všecku moc a sílu na to vynaložily, témuž nepříteli by nikoli odolati nemohly; protož jest slavné paměti JMCská, pán a otec JMCské nejmilejší,

tento užitečný a za nejplatnější prostředek obmysliti ráčil, aby netoliko JMti království a arciknížetství, nébrž také JMtí arciknížat, JMtí arciknížete Ferdinanda a arciknížete Karla země, o stálou a trvající ochranu neb defensí a opatření (toliko za příčinou vpáduov, pokudž by se jací do těch kterých zemí od nepřítele Turka státi měli) společně se snesly, tak aby podle uvolení hotovosti té každé země s plnomocenstvím pospolu shromážděny byly, že by tudy tím lépeji nepříteli, kterýž blízko markrabství Moravskému a knížetství Slezskému přísedí, zvlášť poněvadž takových pevností při hranicích a mezech dotčených zemí, jakž při pomezích Rakouských, Štýrských a Kránských se nenachází, se odolati a odepříti mohlo; též aby se vědělo, v nenadálých potřebách, na jaké pomoci a retuňk jedna země od druhé se nadáti a na to se spolehnúti může, a tak by skrze to dotčené země tím lípeji, tudíž i poddaní JMCské podstatněji, ochráněni a opatřeni byli. Za kterýmižto příčinami JMCská o stavích milostivě pochybovati neráčí, že tento vysoce duoležitý artikul, na kterémž těm všem zemím všeckno dobré záleží, zdravě a se vší pilností uvažovati budou, a pro uvarování nenabytých budoucích jich škod takové společné snešení strany dotčené ochrany neb defensí tím dřívěji fedrovati neobmeškají, tak aby JMCská na jich stavuov dobré zdání tím dostatečněji a konečněji na tom se ustanoviti ráčil.

Jakož také stavové v dobré paměti mají, jakým zpuosobem na předešlých sněmích jim stavuom, strany zadržování berní a restantuov, jakby ty zvyupomínány a dosaženy býti mohly, přednášeno jest bylo; a poněvadž ty restanty pro neplacení lidu válečnému nemalý zmatek, a JMCské pro anticipací a objednávání sumy peněz, kteráž s velikou těžkostí a pod veliký ourok se dosahuje, k znamenitým škodám přivádí, což by se i těm osobám z stavuov, kteréž se v tom vždycky poslušně a poddaně zachovávají a podle svolení sněmovního každého času pořádně berně dávají a spravují, v takové nerovnosti pro zadržení a neplacení těch berní nemalá křivda dála: protož JMCská stavuov milostivě žádati ráčí, aby pro zachování mezi nimi, jakž pak i slušné jest, v tom náležité rovnosti, na nynějším sněmu na tom byli a se jednomyslně snesli, aby ty zadržalé berně a restanty podle v předešlých sněmích vyměřených pokut bez dalších pruotahuov zvyupomínány, dobývány a zouplna spravovány byly.

Tolikéž předešle od stavuov strany plavby po Labi, kterak by ta k dobrému a užitečnému i k nemalému vzdělání tohoto království byla, rozjímáno i také již osoby k tomu, kteréby to v řád dokonalý a k místnému konci přivésti měly, nařízeny byly, a ačkoliv JMCská, slavné paměti, pán a otec JMCské nejmilejší, jim stavuom se milostivě zakazovati ráčil takovou věc na nyní minulém sněmu říšském v Řezně při kurfirštích a jiných knížatech říšských, kterých se tu dotýkati chce, se vší pilností a dostatkem jednati, však jest to jím tehdáž za příčinou osobního nebytí jich kurfirštů na témž říšském sněmě, a že sou vyslaným svým v tom žádného plnomocenství nedali, sešlo: i poněvadž JMCská nicméně než jako předkové JMti vedle své nejvyšší možnosti, cožby toliko k dobrému a užitečnému tohoto království Českého býti mohlo a se vztahovalo, s pomocí pána Boha všemohúcího k tomu nápomocen a vší milostí k tomu nakloněn býti ráčí, protož stavové budou věděti JMCské sami ty cesty a prostředky, podle jich dobrého uvážení, kterakby netoliko tento artikul, ale i jiné pilné a znamenité království tohoto se dotýkající věci, před sebe vzaty a na místě postaveny býti měly, ukázati a přednésti, čemuž JMCská vyrozumějíc a bedlivě povážíc, ráčí se milostivě nakloniti a k tomu skutečně přičiniti aby ty všecky věci podle náležitosti k nejlepšímu a užitečnému vyřízení přijíti mohly.

Kdež také tomuto království a zemím k němu příslušejícím, zvlášť pro uvarování hněvu, pokuty a trestání božského i také pro zachování ctného a šlechetného obcování a dobrého pořádku, strany zbytečného šatstva, pankytování a jiných k tomu podobných věcí, aby to v dobrý řád a policej uvedeno bylo, za velikú potřebu se uznává: protož JMCská často psaných stavuov království Českého žádati ráčí, aby takový vysoce duoležitý a znamenitý punkt a artikul s pilností povážili a na to pomyslili, kterakby tomuto království a zemím k němu příslušejícím nejužitečněji býti mohlo (jakž pak o nich, jakožto milovnících národa a vlasti své, žádná pochybnost není, že se od osob svých k tomu nachýlí,

a přičiní), aby to v dobrý řád uvedeno, a ten podle náležitosti a pod přísnou pokutou, aby se z toho nevykračovalo, držán byl. Na kteréžto jich uvážení a snešení JMCská ráčí se potomně na tom konečně ustanoviti, aby netoliko v zemích dědičných JMCské, nýbrž také i při dvoře JMti, vedle slušnosti takový pořádek neb řád nařízen a ten skutečně držán byl.

A poněvadž pak stavové, jakožto věrní poddaní, JMCské k sobě upřímný úmysl a péči seznávají, a JMCská v tomto sněmovním předložení snesitedlné žádosti na stavy vzkládati ráčí, ráčí JMCská k nim té nepochybné naděje býti, že tento sněm tím dříveji a podstatněji podle dobrovolného jich snešení k místnému konci přivedou a zavrou, tak aby zbytečných outrat, daremních meškání i jiných jich obtížností tady se uvarovali a těch znikli. A ačkoli JMCská od osoby JMti milostivě k tomu nakloněn by býti, aby tím déleji při stavích a v tomto království Českém přebývati a zuostati moci ráčil, však toho znamenitá a veliká potřeba, netoliko JMCské vlastní, ale také království tohoto a jich stavuov, jakž pak to sami znáti mohou, vlastně se dotýče, ukazuje, aby JMCská k tomuto království přináležejících markrabství a knížetství, tudíž také věrných poddaných, pro přijetí od nich náležité povinnosti, též i pro vyřízení jiných duoležitých a znamenitých artikulů a potřeb, pokudž nejspíš možné, navštíviti, mezi ně přijeti a v těch místech to, což nahoře dotčeno, i také ty věci, což při začátku JMCské spravování náležité jest, v dobrý pořádek uvésti ráčil: za kteroužto příčinou JMCská milostivě stavuov žádati ráčí, aby tím spíšeji a dříveji o sněmovní věci bez pruotahuov se snesli a srovnali, a tyto všecky artikule, jakž toho obzvláštní duoležitá potřeba ukazuje, kteréž jim stavuom k pochvale a ke všemu dobrému se vztahují, že k srdcím svým připustí a této nejprvnější při začátku vladařství JMti milostivé žádosti poddaně, ochotně, upřímně a povolně se ukáží; aby JMt tolikéž také, v čemby stavuom jaké milosti činiti moci, tím náchylnější býti příčinu míti ráčil. A JMCská proti tomu strany takového stavuov z žádné povinnosti než dobrovolného sněmovního svolení, zvlášť co se dotčených pomocí a berní dotýče, ráčí je stavy podle starobylého zpuosobu dostatečným reversem, že to privilejím a svobodám jich na žádnú ujmu býti nemá, opatřiti. Naposledy pak, což tak stavové (však nikam se před zavřením sněmu pro spěšnější jednomyslného snešení fedruňk a učinění relací ke dskám, bez JMCské vědomí a povolení nerozjíždějíc) na takovou milostivou žádost JMCské z upřímné a poddané lásky, jakožto věrní poddaní, svolí, JMCská jim stavuom toho vší milostí zpomínati, nahražovati a jich milostivým císařem, králem a pánem býti a zuostati ráčí.

---

39. *Zlomek královské proposice, německým jazykem napsané, na sněm dne 5. února 1577 zahájený.*

Bez datum. (1577, 5. února). — Souč. opis v král. česk. arch. zemském.

Die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kunigl. Mt. unser allergnädigister Herr, nehmben derselben gehorsamben und getreuen Stände dieses Kunigreichs Beheimb auf Ihr Kais. Mt. genädigistes Ausschreiben dieses gegenwärtigen Landtags unterthänigistes Erscheinen zu sondern genädigisten Gefallen an. Und obwohl Ihr Mt. der Ständ mit Ausschreibung und Haltung dieses Landtags genädigist gerne verschonet hätten, so sei doch Ihr Mt. Eingangs ihrer Regierung aus allerhand unvermeidlichen Ursachen und von der Christenheit und dieses Kunigreichs selbst Bestens und Wohlfahrt wegen, wie folgends zu vernehmen, insonderheit darzu unumbgänglich bewegt worden.

Und haben sich anfangs die gehorsamen Stände unterthänigist und mitleidenlich zu erinnern, wie Ihr Mt. geliebter Herr und Vater Kaiser Maximilian, hochlöblichister Gedächtnus, den zwölften Octobris nächstverschienen sechsundsiebenzigisten Jahrs zu Regensburg durch den tödtlichen und unzeit-

lichen Abgang von dieser Welt verschieden, welches die ganze gemeine Christenheit billich nit wenig zu beweinen und zu beklagen hat; dann es Ihre Kais. Mt. durch die treuherzige vaterliche vorgestandene Sorgfältigkeit und hochvernünftige Regierung, die sie ganz fürsichtiglich gefuhret, umb Ihr. Mt. Kunigreich, Lande und getreue liebe Unterthanen ganz wohl verdient, weil sie zu Förderung Gottes Ehr, des christlichen Glaubens, auch Rettung desselben christlichen Namens und Bluets in Ihrer Mt. langwierigen Schwachheit mit allerhand Tractation, unverschonet ihres Lebens, hochlich bemuhet gewesen und solches gleich sambt des Reichs Abschied und Beschluess auch mit Ihre Mt. Abschied aus diesem zeitlichen Leben ebnermassen beschlossen und bezeuget hat, welche Gott der Allmächtige nun sonder allen Zweifel aus diesem Jammerthal zu der ewigen Freud und Seligkeit abgefordert und Ihr Mt. eine freudenreiche Auferstehung verleihen wird.

So dann die jetzo regierende Kais. Mt. in Ihrer Mt. geliebten Herrn und Vaters, hochlöblichister Gedächtnus, Kunigreich und Land ordenlicher Weise succedirt und derselben Vorfahren einen hochberuhmlichen gueten Namen als Liebhab der Christenheit und gemeines Vaterlands hinter ihnen verlassen, also wollen die jetzo regierende Kais. Mt. gleichfalls gern und nit weniger in derselben Fusstapfen treten, der ungezweifelten Hoffnung, der allmächtige Gott werde Ihr Kais. Mt. auch mit seinem heiligen Segen beistehen und dies geben und verleihen, was zuvorderist zu Vermehrung seines heiligen Namens und Ehr, gemeiner Christenheit, auch Ihrer Mt. Kunigreichen, Landen und Leuten zum besten Aufnehmen und Frommen gereichen und erlangen möge, und es werden sonder Zweifel Ihr Mt. getreue Stānd und alle derselben Unterthanen neben Ihr Mt. umb solches alles durch Ihr treuherziges christlichs, innigs und andächtigs Gebet und Vertrauen zu Gott und sonderlich umb Ihr Mt. gluckliche Regierung, langes Leben und Wohlfahrt zu Trost, Schutz und Aufnehmung derselben Kunigreich und Lande embsig bei Gott anhalten, es auch hoffentlich und ungezweifelt bei seiner göttlichen Allmacht erhalten.

Und damit nun Ihre Kais. Mt. solchen ihren löblichen christlichen Fursatz im Werk erweisen, haben Ihr Kais. Mt. gegen dem nächsten Aufbruch von Regensburg aus derselben obristen Officier des Kunigreichs und sonst etzliche ansehenliche Räth und Unterthanen von andern Landen und mehr Orten in Ihrer Mt. damals zugestandenen Truebsal, Klag und Kummernus zu einem Trost zue sich gen Linz erfordert und von Stund daneben in Eintretung Ihrer Mt. Regierung mit ihnen genädiglich vertraulich, wie und welchergestalt ein gueter Anfang ihrer Regierung zu machen und Ihr Mt. Land und Leute Bestes furzunehmen sein möcht, fleissig Berathschlagung gehalten. Darauf folgends, ob sie gleich vielfältig Ursach gehabt, sonderlich von wegen Bestellung des ungerischen Kriegswesens und ander nothwendigen hochbeschwerlichen furgefallnen Handlungen sich von Linz aus an andere Ort zu begeben, doch unangesehen desselben aus kaiserlicher und kuniglicher Liebe, so Ihr Mt. furnehmblich zu derselben Kunigreich Beheimb und incorporierten Landen tragen, vor allen Dingen und erstlich hieher gen Prag genädigist begeben haben, mit ihnen den Ständen*) ferner, was Ihr Mt. und derselben getreuen Unterthanen Nutz und Wohlfahrt erfordert, zu handeln, den Ständen ihre Privilegia, Freiheiten, alte guete Herkommen und Gewohnheiten confirmieren, die vacierende Land- und andere Ambter zu bestellen, guete christliche Polizei anzurichten, der Ständ general und privat gravaminibus und allem andern, soviel muglich und die Zeit leiden wird, nach Billicheit abzuhelfen und uber dies den gehorsamen Ständen und den incorporierten Landen ferner auch mit mehrern Gnaden, soviel sich gebühren wird, nach Muglicheit entgegen zu gehen und genädigist zu erscheinen, wie dann an solchem allem gedachte Stände gar keinen Zweifel haben, sondern dessen unterthänigist gewiss sein und sich in

*) V rukopisu jest napsáno „Landen", v autentickém českém textu však čteme: „Ständen".

Ihrer Kais. Mt. als ihrem Kunig und Herrn dies und sonst aller Gnaden und Guets endlichen getrösten und versehen sollen.*)

. . . . und Vermugens, sonder auch ihrer Leib und Person zu Erzeigung treuer Lieb in Unterthänigkeit bei Ihrer Mt. zuegesetzt, welches dann ihnen bei allen christlichen Potentaten und sonderlich bei den bedrangten Nachbarn des Erbfeinds zum höchsten Lob und Ruhmb reichet, also

---

*) Mezera v proposici německým jazykem napsané doplňuje se jiným zlomkem v archivu českého místodržitelství chovaném v tato slova: Wie dann Kaiser Maximilian seeliger Gedächtnus die ganze Zeit Ihrer Mt. Regierung durch höchsten embsigisten Fleiss gethan, solchs auch auf jungst gehaltenem Regenspurgischen Reichstag, unangesehen höchster Ihr Mt. Leibsschwachheit, mit derselben todtlichen christlichen Abgang bis an sein End bewiesen, also seind die jetzo regierende Kais. Mt. demselben löblichen Exempel nach dergleichen Sorgfältigkeit vor ihre getreue Kunigreich und Lande zu gebrauchen, auch mit der Hilf Gottes im Werch höchstes Vermügens zu erweisen nit weniger endlichen entschlossen und bedacht und haben darauf diesen Gemeinen Landtag zu halten und des Landes, auch gemeiner Christenheit Bestes darauf zu handlen und zu befodern furgenommen.

Und so nun den Ständen aus vielen zuvor furgebrachten Furträgen gnugsamb eingebildet und wohl bewusst ist, zu was grossem Schutz, Fried und Sicherheit ihnen, auch ihren Weib, Kindern und Unterthanen es gereicht, wann die ungerischen Granitzen und das Kriegsvolk daselbst der Nothdurft nach erhalten, mit der Besoldung ordentlich versehen, die Granitzhäuser und Flecken mit Munition, Artollerei wohl versorgt und das ganze ungerische Kriegswesen also in Acht gehalten werde, dass dardurch dem Erbfeind zu seinem Raub und zu Vergiessung des christlichen Bluets, so auf den Fall schwerlich gegen Gott dem Allmächtigen zu verantworten sein wird, keine Ursach gegeben, noch durch dergleichen Abgang und Mangel der Gränitzversorgung zu Verderb, Vertilgung und Untergang ihrer, der Stände, und der ihrigen was versehen oder verwahrlost werde; und aber Ihrer Kais. Mt. Herr Grossvater und Herr Vater fast durchaus all ihrer Kammergüeter sowohl in Friedstands- als Kriegszeiten nicht verschont, sondern die zum äussersten angriffen und zu Widerstand oder Aufhaltung des tyrannischen Erbfeinds derselben nit verschont, doch auch seiner grossen Macht, Falsch, hinterlistigen Praktiken und Raubs auch in dem von ihm geschlossenen Friedstand, den er mehrmals vergessentlich gebrochen, allerdings nit sicher gewesen, wie dann Ihr Mt. etzliche Häuser, als Plackenstein, Tibin, Fonedt, Somosko und andere Flecken, die er unlängst über Ihr Mt. muglichiste angestellte Fürsehung und gebrauchte Fürsorg durch Überfall, Verbrennung und Verheerung, auch Niederhauung vieler christlichen Seelen nit haben vor ihme erhalten mugen. Zu welchem und dergleichen Verrath dieses auch nit die wenigiste Ursach gibt, dass das Kriegsvolk an den Granitzen ordentlich nit bezahlt werden kann, sondern in Armut und Dürftigkeit gelassen werden muss, darumb dass die bewilligte Türkenhilfen und Termin nit allerdings richtig oder je langsam einkommen und Ihr Mt. nur durch Anticipation und andere Geldspildungen mit grossem Schaden weiss ihnen zu Zeiten mit wenigem zu Hilf und Rettung kommen. Wann dann nun das armbselige Kriegsvolk entweder aus Armut die Granitzen verlässt oder aus Hunger verschmacht und stirbet, haben die gehorsamen Stände vernunftig zu erachten, des Feindes Frevel und Muthwillen dardurch gestärkt, dass sie auch ohne alle Muhe die Flecken, darumb sie sich annehmen, in ihren Gwalt bekommen. Zu dem sei jetzo nit viel darvon zu melden, wasmassen die jungst verstorbene Kais. Mt. durch die so stattliche turkische Verehrungen und andere unvermeidliche und fast [un]erträgliche Ausgaben so hoch und tief erschopft worden sein und dardurch in grossen Schuldenlast gerathen, wie die gehorsamen Stände solches zuvor mehr als zu viel in vorgehenden Landtagen vernommen, und so der Erbfeind ohne Unterlass je länger je mehr von unser Sund willen als ein Straf des Allmächtigen mit und neben andern Unglaubigen zu Verfolgung der Christenheit zuegenommen, also dass er seinen Fuess schon gar nahend an die Österreichischen und andere Ihr Mt. der Kron Beheimben Lande gesetzt, darzue mit Kriegsvolk, Munition und aller andern Nothdurft wohlgefasst ist, dass man keines Augenblicks fast nit sicher ist, sich auch auf seinen zuegesagten Friedstand aus ofter Erfahrung gar nicht zu verlassen, dass hoch vonnöthen sei, dass man gnuegsame Fursehung zue Gegenwehr und Rettung zeitlich fur die Hand nehmen soll. Welches aber Ihr Kais. Mt. sowohl als derselben löblichen Vorfahren allein vor sich selbst, weil sie gar in ein viel beschwerters Regiment, als sie gewesen, jetzo kommen, ohne Zuthat derselben getreuen Kunigreich und Lande auszustehen unmuglich, sintemal den gehorsamen Ständen wohl bewusst, welchergestalt nit allein jetzo hochgedachtist Ihr Kais. Mt. Vorfahren, sondern auch fürnehmblich Ihr Mt. selbst in ein beschwerlich und hoch mitleidenlich Wesen in Eingang jetziger Ihr Kais. Mt. Regierung eingetreten und kommen.

dass Ihre Kais. Mt., do es nur immer muglich, wohl Ursach hätten, ihrer weiter gnädig zu verschonen; dieweil aber Ihr Mt. sowohl den getreuen Ständen gegen dem Allmächtigen nit verantwortlich sein will, das unschuldige christliche Blut in das viehische Joch des machametischen Glaubens zu Verlust derselben Seel, wie gedacht, kommen zu lassen und den gehorsamen Ständen sowohl als Ihr Mt. selbst sonder allen Zweifel auch mitleidenlich bewusst, welchergestalt nit allein Ihr Mt., sondern auch derselben hochlobliche Vorfahren furnehmblich unter anderm dieser Ursachen halber in grossen Schuldenlast gerathen, dardurch ihre Kammergueter und Einkommen erschöpft und dermassen von derselben Kräften und Vermugen kommen, dass Ihre Kais. Mt. ohn derselben treuen Unterthanen treuherzige Zuethat solchem grossmächtigen Feind, wie obgemelt, Widerstand zu thuen und ihr Land und Leute zu erretten unmuglich sein will, sonderlichen auch, weil den Ständen unverborgen, dass Ihre Kais. Mt. im Eingang dieser ihrer bekommerten Regierung gar viel näher als zuvor ihre lobliche Vorfahren bedrängt: so versehen sich Ihre Kais. Mt. gnädigist, sie die gehorsamben Ständ werden mit Ihrer Mt. dieses ein treuherziges Mitleiden tragen und Ihr Mt. in Erwägung des geneigten Willens und Lieb, damit sie ihnen als ihren getreuen Unterthanen zugethan, mit ihrer weiteren treuherzigen Beisteuer nochmals umb soviel mehr zu Hilf kommen, wie dann Ihr Kais. Mt. auch mit ihrem Vermügen in Zeit der Noth ohne Verschonung derselben Guets und Bluets gegen ihnen allergenädigist hinwiederumb erbietig und beflissen sein wellen.

Und nachdem Ihr Mt. geliebster Herr und Vater hochlöblichister Gedächtnus alle solche Bewilligung allein, dahin sie gehörig, gemeiner Christenheit zum besten angelegt und vor derselben Tod nächstbewilligte Reichshilf, so numehr auf die jetzo regierende Kais. Mt. von den Reichsständen guetwillig transferiert worden, den bedrangten und dem Feind nahend gesessenen Kunigreichen und Landen zu Hilf und Trost erhalten, also werden sich die gehorsamen Stände dies Kunigreichs Beheimb Ihr Kais. Mt. unzweifelicher Zuversicht nach, wie allewege von ihnen ruehmblich und treulich beschehen, jetzo auch höchstes ihres Vermugens guetwillig angreifen und Ihre Lieb gegen Ihrer Kais. Mt. als ihrem genädigisten Herrn in Eingang derselben wirklichen Regierung damit erzeigen, welches nit allein den eingeleibten Landen zu gleicher Mitleidung und Hilf ein guetes Exempel und Ursach geben, sonder Ihr Kais. Mt. wellen auch nit feiern, bei andern christlichen Potentaten, die dann umb soviel geneigter darzue sein werden, sowohl bei dem Kunigreich Ungern und andern Ihr Mt. Erblanden embsiges Fleisses gleiche Hilfen, so viel immer muglich zu erhalten sein wird, zu ersuchen und zu sollicitieren, damit also die Gefahr des Erbfeindes nach höchster Vermuglichkeit desto stattlicher Widerstand, der Verlust der Granitzhäuser, auch Abtreibung des christlichen Volks weiter verhüetet, die armen unbezahlten Kriegsleut, so von wegen Ausstehung vieler Restanten und mit ordentlicher Zuhaltung der Terminen nit vergnüegt, derowegen auch Ihr Mt. durch vielerlei Anticipierung zu mehrern Schaden kommen, contentiert und bezahlet und das ungerische Granitzwesen dermassen, dass sich nit derselben Verlust, sonder vielmehr Wiedergewinnung der vom Feind eingenombenen Häuser zu versehen, besser und nothdurftig bestellet werde. Wann auch der Feind hören und sehen wird, dass sich Ihre Mt. bald Anfangs ihres Regiments umb das ungerische Kriegswesen mit Hilf, Rath und Zuthat des Römischen Reichs und derselben Land und Leute so embsig und treulich annehmen, wird es ihnen ein mehr Furcht machen, dass sie so liederliche Streif und Einfall in Ihr Mt. Land nit werden thuen durfen, sonder mehr im Zaum und Ansehen halten.

Und weil sich dann die jungste Bewilligung der Stände dieses Kunigreichs Beheimb jetzo Lichtmess endet und sie auf nächst beschehen Landtag ein benannte Summa als ein hundert und funfzig Tausend Schock meissnerisch Turkenhilf bewilligt, sich aber nun aus obbemelten Ursachen die Ausgaben je länger je mehr häufen und wachsen, demnach so begehren Ihr Kais. Mt. an die gehorsamben Stände genädigist, sie wollen jetzo wiederumb ein benannte Summa, doch auf zwei Jahr lang, jedes Jahr zweimal hundert

Tausend Schock meissnerisch, jährlich auf zwene unterschiedliche Termin, wie hievor gebräuchig gewesen, unterthänigist reichen, und wollen Ihr Kais. Mt. den Ständen selbst gnädigist heimsetzen, auf solche und dergleichen Mittel bedacht zu sein, woher dasselbe Geld mit wenigister Beschwer in gueter Richtigkeit und Gleichheit zu erlangen und durch ihre selbsteigene Anordnung zu rechter Zeit gewisslich einzubringen und darüber zu exequieren sei, damit sich Ihr Kais. Mt. auf dieselben zwen unterschiedliche gewisse Terminen jedes Jahrs endlich zu verlassen, es bei den Ständen ohne allen Abgang auch weitere Sorg und Bekummerung zu versehen haben und weiter darüber nit zu Schaden kommen. Entgegen aber, da dieselbigen Mittel ein mehrers ertruegen, seind Ihr Mt. auch gnädigist zufrieden, dass solches den Landständen durch richtige Ordnung, so sie wohl werden anzustellen wissen, zu des Lands Nutz und Nothdurft in ihren Handen verbleibe.

Anreichend die Biergelde zu Erhaltung Ihr Mt. Hofstaats, damit es auch auf ein gewisses gerichtet werde und sich Ihr Mt. nit weniger eigentlich worauf zu verlassen haben, so begehren Ihr Kais. Mt. gleichfalls von den gehorsamben Ständen jedes Jahr ein benennte Summa, soviel dieselbe ungefährlich in gemeinen Jahren austragen mögen, auf zwei Jahr und jährlichen in unterschiedlichen zweien Terminen, wie zuvor die Biergeld einzubringen gebräuchig gewesen, doch ausser Ihr Kais. Mt. eigenthumblichen Herrschaften und des Erbgroschen, auch mit obbemelter Condition, wie in der Turkenhilf, da das Biergeld ein mehrers austruege, dass der Überschuess den Ständen zu des Landes Nothdurften verbleiben, im Fall aber auch etwas mangelte oder abginge, dass es zu jeder Zeit auf gesetzte Termin der Kais. Mt. ohne Abbruch auch ohne alle Saumbnus und Verzug unterthänigist erstattet und gereicht werden solle.

Und obwohl die Bergstädt in der Kron Beheimb von wegen des Bierschanks privilegiert, so erachten doch Ihre Kais. Mt., dass es mit der Stände Bewilligung jetzo gemelten Bergstädten ohne sondern Nachtheil und Schaden sein solle, wann Ihrer Kais. Mt. darvon sowohl als von den andern gehorsamen Ständen das Biergeld gleicherweis gereicht wurde, welches sonder Zweifel die gehorsamben Stände Ihr Kais. Mt. gnädigister Zuversicht nach auch auf ein richtigen Weg und gebuhrliche Gleichheit werden erhandlen helfen.

Die Stände haben sich auch gehorsamblich zu erinnern, wie geringe und schlechte Einkommen Ihr Kais. Mt. zu Erhaltung jetzogedachts ihres Hofwesens und täglich aufwachsenden Ausgaben haben und was grossen Schuldenlast sie von Ihr Mt. Vorfahren, wie zum Theil auch obgemeldet, ererbet, und wiewohl Ihr Kais. Mt. höchste Noth erfordert, dieselb auch grosse Ursach hätt, diessmal bei den Ständen von wegen dieser beider Artikel umb ihre gehorsambe Hilf uud Beisteuer auch in Gnaden anzusuechen, dieweil es aber jetzo die Zeit und Gelegenheit nit wohl leiden will, mit ihnen darvon zu tractieren, Ihr Kais. Mt. auch ihre der Ständ, so lang es immer muglich, damit zu verschonen geneigt ist: so wellen es Ihre Kais. Mt. bis zu einer andern gelegenern Zeit zu diesemmal einstellen, sie die Stände aber dennoch genädigist ermahnet haben, weil es Ihr Kais. Mt., auch derselben treuen Unterthanen im Lande höchste Nothdurft erfordert, sie wollten darauf kunftig Ihr Mt. gnädigisten Vertrauen nach guetherzig und mitleidenlich, wie solches ins Werk gerichtet und vollzogen werden möchte, unterthänigist bedacht sein.

Neben diesem wissen auch die Stände gehorsamblich, wasgestalt ihnen nit allein in jetzt gehaltenem Landtage, sondern auch zuvor zu Gemueth gefuhret worden, damit die offenen Päss und ubel erbauten Gränitzhäuser, sonderlich der incorporierten Lande, so gegen dem Erbfeind am nächsten und furnehmblich an den Bergstädten gesessen, erbauet werden möchten, und wie ein Anschlag auf eine Anlage darzue zu machen sein wurde. So dann die Gefahr je länger je grösser werden will, haben Ihr Kais. Mt. vor ein Nothdurft geachtet, solches die Stände wiederumb genädigist zu erinnern, darauf

mit dem fleissigisten bedacht zu sein, wie demselben zur Verhüetung solcher vorstehender sorglichen Gefahr zeitlichen furzukommen, damit man sich besser Sicherheit vor dem Feind umb soviel mehr zu getrösten haben.

Wasmassen auch nit allein hievor mehrmals ein gewisse Defensionordnung, so stets in Friedens- und Unfriedenszeiten fest und unverbruchlich in esse gehalten und zu furfallender Noth gebraucht werden möchte, an die Stände gnädigist begehret worden, das seind sie sonder Zweifel noch wohl ingedenk, und weil es dann augenscheinlich, dass der Erbfeind den mehrern Theil an allen Orten Ihrer Mt. Lande angrainzt, man nindert oder wenig vor ihm sicher und sonderlich die Gränitzen an den Bergstädten, wie jetzo gemeldet, sehr offen ist, die Macht und Geschwindigkeit des Feindes aber so gross, dass ihme ohne sondere nothwendige Fursehung beschwerlich Widerstand zu thuen, auch da schon die umbliegende Lande ihre Macht zusambenstossen wurden, doch bei noch unvergleichner Gewissheit des Widerstands und Defension gar wenig den Landen erspriesslich sein kunnt; derhalben so haben weiland Ihrer Kais. Mt. geliebter Herr und Vater, hochlöblichister Gedächtnus, dies fur das einichiste, beste, nützlichiste und tröstlichiste Mittel gehalten, dass sich nicht allein alle Ihr Mt. Kunigreich, Fürstenthumber und Österreichische, sonder auch beider Fürst. Dchten. Erzherzogen Ferdinandi und Karls Lande mit einander einer gemeinen einhelligen und schliesslichen beständigen und stets währenden Defensionordnung (allein zu dem Fall, da sie die Turken ein oder das ander Land durch Streif oder Heereskraft zu uberziehen unterstunden) vergleichen und verbünden und darzue nit allein derselben Lande Vergleichungausschuss auf vollmächtigen Gewalt zusammengebracht wurden, dermassen ein Ordnung zu machen, wann der Feind eins oder das ander Land, wie gemelt, angreife, wie er dann dem Markgrafthumb Mährern und Furstenthumbern Schlesien sehr nahend und gefährlich ist, an denselben . . . . . *)

---

40. Zpráva o zahájení sněmu českého císařem Rudolfem II. dne 5. února 1577.

1577, 5. února. — Opis souč. v arcib. arch. v Praze.

Kurzer Extract der Kais. Mt. den 5. Tag Februarii dies 77ten Jahrs zu Prag in Beheimb gehaltenen Landtagsproposition und wie sichs dabei verloffen.

Erstlich seind die Stände, als die sich in der Landstuben gesambelt, aus derselben zwischen 9 und 10 Uhr nach der Kais. Mt. in die Kirchen gegangen, von derselben sie Ihr. Mt. stracks nach zuvor gehörten Ambt und Läutung der grossen Glocken wiederumben dahin in die Landstuben beleitet, und do Ihr Mt., welchem Herr Jan von Wartenberg das Schwert vorgetragen, dahin ankumben, haben sie sich in dero zubereitete Session und Stuel mit zuvor Abthuung gegen den Ständen dero Huet niedergesetzt und erstlich durch den obristen Landhofmeister in Beheimb, Herrn Ladislawen von Lobkowitz, den Ständen in Kurz, doch mit gueter Ausführung die Ursach dero alldo Ankunft und Anstellung dieses Tages behmisch vermelden lassen.

Nachmals hat ein behemischer Hofkanzleiverwandter, Erhard Toupowecz genannt, die Proposition von Wort zu Wort beschrieben verlesen, welches Inhalts und darinnen begriffenen Begehren ungefähr in Kurz also gewest:

---

*) Ostatní schází.

Erstlich obwohl die Kais. Mt. der Ständ mit dieses Landtags Ausschreibung gern verschonet, so sei ihnen doch als getreuen Unterthanen die Ursachen und Noth (nämblich der Kais. Mt. gottseliger Gedächtnus Ableiben, dardurch willen Ihr Mt. ins Regiment gesetzt und also alle Schulden und andere Läst und Burden, sowohl die Erhaltung der Gränitzhäuser in Hungern wider den Turken auf sie geladen worden, welchem allem Ihrer Mt. ohne der getreuen Unterthanen Hilf zu dieser anfangenden Regierung abzuhelfen und zu erschwingen unmüglich) wohl wissend, derowegen dann Ihr Mt. auch etliche Landofficierer aus Beheimb jungstlichen nach Linz, sich mit ihnen dero und anderer Ihr Mt. Obliegen willen, auch was zu Nutz dies Kunigreichs fürgenumben werden möchte, zu unterreden und zu berathen, erfordert haben, der gänzlichen Zuversicht, die getreuen Ständ werden dies alles beherzigen und mit Bittung gegen Gott dem Allmächtigen umb Ihrer Mt. glückliche Regierung sich also der Reichs- und anderer Ständ auch ihrer Vorfahren Exempel nach gehorsambist erzeigen, unzweiflich, wann sie sich also andern gleich halten und von der Christenheit Widersachern und Feinden, sonderlich dem Erbfeind dem Turken, dass die Christenheit und alle Länder gleich einig und einhelliglich zusammenstimmen und halten, verspüeret, ihnen nicht weniger Abscheuch gemacht wird werden, mit angehängtem Ihrer Mt. gnädigsten Erbieten, sie wollten mit Gottes Hilf nicht weniger als ihre Vorfahren bei und ob ihren getreuen Unterthanen mit dero getreuen Sorg, Fleiss und Mühe Schutz und Schirm halten und alles das, was zu Aufnehmbung und Wohlfahrt der Christenheit und dieses Kunigreichs gedeihen möchte, betrachten.

Und begehren demnach Ihr Mt. an die Ständ zu desto stattlicherer und besserer Besetzung und Erhaltung der Gränitzhäuser in Hungern zu Widerstehung dem Turken anstatt der hievor bewilligten Haussteuer auf 2 Jahr lang ein jährlich gewisse Summe Gelds, darauf sich endlich zu verlassen, als 200000 Thaler, zu welcher Summa die Stände unter einander, wie es ihnen gefällig, ein Anlag machen mügen, mit dero Bewilligung, im Fall ihnen solche ihr machende Anlag und Steuer jährlich ein mehrers als obbemelte 200000 Thaler ertragen wurde, dass sie ihnen dasselb zu ihren Landsnothdurften behalten mügen.

Fürs ander begehren Ihr Mt. auch das hievor bewilligte Biergeld noch auf 2 Jahr lang, doch dass die Ständ solches selbst einbringen und Ihrer Mt. darfür ein benennte Summa Gelds, darauf sich für gewiss zu verlassen, heraus geben und zu unterschiedlichen Terminen erlegen sollen.

Zum dritten, ob Ihr Mt. auch wohl bei obbemelter ihrer höchsten Noth, Last und angehunden Regierung nothdringend verursacht wären, zu dest besserer Unterhaltung dero Hofs und etwa Ablegung der ganz überhauften Schulden die Ständ umb ein mehrere stattlichere Hilf anzulangen, so wollten sie doch ihr der Ständ diesmals gnädigst verschonen und solches auf ein andere Zeit anstellen.

Zum vierten, wollen die Stände bedacht sein, wie mit denen an dies Kunigreich rainenden benachbarten Ländern der Defensionhilf wegen Vergleichung getroffen und wo man möchte etlich Gränitzschlösser und Häuser fur unversehenliche Einfäll in dies Kunigreich und andere Länder erbäuen, Ihr Mt. hierüber ihr Guetbedunken zu geben.

Zum funften sollen sie die alten und versessene Steuerrest ein- und in Richtigkeit bringen.

Zum sechsten sollen sie auch berathschlagen, wie man die lang hievor begehrte und diesem Kunigreich wohl nutzliche Elbschiffahrt einsmals anordnen und in Vollziehung bringen möchte.

Und zum siebenten begehren Ihr Mt., die Ständ wollen sich unter einander vergleichen und berathschlagen, wie man zu Lob und Ehr Gottes guete Polizei und Ordnung in diesem Kunigreich und dessen Städten und Flecken mit Abstellung der überflüssigen Banketen und andern anordnen und erhalten müge.

Beschliesslich begehren Ihr Mt. an die Ständ, sie wollten sich in diesem allem zum furderlichsten entschliessen, dann Ihr Mt. auch andere Kunigreich und Fürstenthumber umb Empfahung willen der Huldigung und sonsten zu Abhelfung dero lang her währunden Beschwerungen besuchen muessten.

Nach vollendter Verlesung dies alles, darinnen nun keine andere Begehren, als wie jetzt kurz gemelt, haben Ihr Mt. gegen den Ständen mündlich teutsch geredt, dero Noth selbst klagende dessen Erbieten weitläufig furgebracht, von welcher derselben Hofsecretari Herr Oswald von Schönfeld gegen den Ständen mit allzeit Abwechslung der Sentenzen gedollmetscht.

Darauf die Stände zusammengetreten und nach gehaltener kurzer Unterredung hat der Herr von Rosenberg wiederumb von den Ständen der Kais. Mt. behemisch geantwortet mit diesem ungefährlichen bei einer Viertelstund lang ganz ausfüehrlichen Vermelden: wie dass die Ständ dies der Kais. Mt. Furbringen und Begehren unterthänigist angehört, trügen erstlich ob der Kais. Mt. gottseligen tödtlichen Abgang herzlichs Mitleiden und Leid, wunschten auch Ihrer Mt. von Gott dem Allmächtigen zu dero angehunden Regierung alle glückliche Wohlfahrt und Benedeiung und sie wollten sich als getreue Unterthanen gegen Ihrer Mt. höchstem Vermügen nach unterthänigist erzeigen und verhalten, mit angehängter Bitt und gänzlicher Hoffnung, Ihr Mt. wollen und werden sich auch gegen ihnen Ständen der Voreltern Exempel nach erzeigen und in dero Schutz gnädigist befohlen haben.

Dies nun obgedachter Secretari Schönfeld allwegen sentenzenweis ordenlich, inmassen es der von Rosenberg furbracht, der Kais. Mt. verteutscht.

Nach verbrachter Antwurt seind die Kais. Mt. wieder aufgestanden ihren Huet, abermalen abgethan, vielen Personen aus den Ständen die Hand geboten und wiederumben in dero Zimmer uber den Saal gangen.

Also hat sich ungefährlich dieser Propositionscasus verloffen, doch alles über 3/4 Stund lang nit gewährt.

---

41. *Zpráva o podané císaři odpovědi, kterouž pán z Rožmberka jménem a na místě stavů českých na vznešení sněmovní před císařem byl přednesl.*

1577, 8. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Die Artikel, welche der Herr von Rosenberg den 8. Februarii E. Kais. Mt. im Namen aller dreier Stände dies Kunigreichs Beheim unterthänigist fürgebracht hat.

Es hätten alle drei Stände dieses Kunigreichs Beheimb E. Kais. Mt. dieses unterthänigist fürzubringen befohlen, dass sie die Proposition und was E. Kais. Mt. sonst daneben mündlich fürgebracht hätt, unterthänigist vernommen und es in fleissiger Berathschlagung gehabt, und was sie nach gehaltener Berathschlagung bis hieher hätten handlen, verrichten kunnen und soviel die Zeit hätt leiden mügen, das wollen sie E. Kais. Mt. unterthänigist fürbringen.

Und erstlich, dass in dem Fürtrag vermeldet und angezogen wird, wie, welchergestalt und wann Gott der Allmächtige Ihr Mt. geliebsten Herrn Vater hochlöblichister Gedächtnus von dieser Welt abgefodert, das hätten sie alsbald damals, als ihnen die traurige Zeitung zukommen, sowohl auch jetzo mit betrübtem Gemüth vernommen und künnden bei sich wohl befinden, dass E. Kais. Mt. aus sohnlicher schuldiger Pflicht darueber furnehmlich vor andern ein grosse Betrüebnus hätten, sie trugen auch derhalben mit E. Kais. Mt. als derselben getreue Unterthane ein christlichs treuherzigs Mitleiden. Und weil in der Proposition von E. Mt. vernunftig vermeldet worden, dass auch die ganze Christenheit,

deren Ihre Kais. Mt. vaterlich und gnädigst furgestanden, darueber billich zu klagen hätte, erkenneten es alle drei Ständ auch vor sich selbst gar wohl, dass Ihr Kais. Mt., so mit hohem Verstand und Vernunft von Gott begabt gewesen und ihr Regiment gar weislich geführet hätten, je mehr sie es auch betrachteten, je länger je mehr es ihnen zu Herzen gienge, und furnehmlich darumb, dieweil alle drei Stände gespüret und im Werch befunden, wie ganz vaterlich und treuherzig Ihr Mt. dies Kunigreich Beheimb gemeint, dass also Ihre Kais. Mt. mit derselben löblichen Vorfahren von wegen der Gutthat, die sie diesem Kunigreich erzeigt, wohl solle und müge verglichen und hoch geruhmet werden, dann Ihre Kais. Mt. sie die Ständ nit allein bei ihren Privilegien, Freiheiten und alten löblichen Gewohnheiten habe verbleiben lassen, sie gnädigst darob geschützt und gehandhabt, sondern auch viel Mängel und Unvernehmen, so ein lange Zeit zwischen den Ständen gewähret, vor wenig Jahren zu Vergleichung und Erorterung bracht und es mit den Ständen, wie gedacht, ganz gnädigst und herzlich gemeint. Und weil Ihre Kais. Mt. gnädigst befunden, dass dieses Kunigreich sambt den andern incorporirten Landen nit des Vermugens wäre, dem Erbfeind der Christenheit allein Widerstand zu thun, derwegen hätten Ihr Mt. vor sich selbsten und auf ihrer der Ständ Begehren nit unterlassen, aus vaterlichem Willen und gnädigster Fürsorg bei Chur- und Fürsten des heiligen Reichs umb Hilf zu handlen, wie es dann Ihr Kais. Mt. im Werch erwiesen, ihres Gesunds nit verschont, sonder sich in ihrer grossen Leibsschwachheit in schwere, gefährliche Reisen begeben, es gar embsig und fleissig ausgericht, auf dass dem schweren Wesen und Uberdrangnus des Erbfeinds desto besser gesteuert würde, und solch Ihr Mt. treues vaterlichs Herz gegen der Christenheit, auch ihren Kunigreichen und Landen in embsiger Arbeit endlich mit dem Tod bezeuget. Und da Ihr Kais. Mt. die Christenheit in solcher treuherziger Fürsorg nit bedacht, sonder derselben Gesunds mehr in Augen gehabt und was gewartet, hätten sie sonder Zweifel länger leben und regieren mügen; es hätten aber Ihr Mt. viel lieber ihr Leib und Leben in die Schanz schlagen, dann die Christenheit und ihre getreuen Unterthanen verlassen wellen, welches Gott der Allmächtige Ihr Kais. Mt. mit der ewigen Kron und Freude reichlich erstatten wird, und es wollten die Stände Gott den Allmächtigen darumb embsig zu bitten ohn Unterlass nit aufhören, dann sie wohl Ursach genueg, Ihrer Mt. loblich christlich allezeit zu gedenken. Und es wären die Stände daneben nit wenig erfreut, dass E. Mt. weiter fürbracht, sich zu befleissen, in derselben löblichen Vorfahren Fusstapfen zu treten, und gehe ihnen unterthänigst zu Herzen, dass E. Mt. sie die gehorsamen Stände mit und neben sich anziehen, solchs bei göttlicher Allmächtigkeit zu verbitten und zu erhalten, künnen auch kein anders vermerken, dieweil E. Mt. es an dem rechten Ort durch göttlichen Segen anfahen, von dannen der höchsten Potentaten Praeeminenz und Hochheit herkumbt, und also E. Kais. Mt. christlichs und wohlmeinendes Gemüth daraus zu spüren, der allmächtige Gott werde E. Mt. und ihr der Stände inniges Gebet erhören, damit alles in E. Mt. Regierung dermassen angestellt werden müge, so furnehmlich zu Erhaltung Gottes Ehre und zu Wohlfahrt gemeiner Christenheit, auch dieses E. Mt. Kunigreichs Aufnehmen, Nutz und Bestem gereichen müge.

So hätten auch die Stände gehorsamblich vernommen, dass E. Mt. aus gnädigister Neigung, so sie zu dieser Nation und Kunigreich trüge, sie anfangs, unangesehen allerlei Ungelegenheit, vor andern Unterthanen zum ersten haben besuchen wellen, welches sie von E. Mt. zu unterthänigistem hohen Dank annehmen, wollten sich auch befleissen, E. Mt. zu dergleichen gnädigsten Zuneigung mehr Ursach unterthänigist zu geben, E. Mt. machten auch die gehorsamben Stände dardurch desto geneigter und guetwilliger gegen E. Kais. Mt., insonderheit dieweil sich E. Kais. Mt. gegen ihnen den Ständen, wie oben zum Theil auch angezogen, ausdrücklich erklärt, ihren Nutz und Bestes, wie von derselben löblichen Vorfahren beschehen, zu befodern und sie in gnädigstem Schutz zu halten, und wären nun darauf verursacht worden, E. Kais. Mt. ihr etzliche Ob- und Anliegen dieses Kunigreichs, wie folgt, fürzubringen.

Betreffend die Confirmation des Landes Privilegien, dieweil in denselben nichts verändert, sonder es sich mit E. Mt. löblichen Vorfahren vergleichet, thun sie sich desselben gegen E. Kais. Mt. unterthänigist bedanken und versehen sich keines andern, E. Mt. würden sie nit allein bei demselben verbleiben lassen, sondern sie auch derwegen mit Gnaden schützen und handhaben; die gehorsamen drei Stände wollten es auch gegen E. Mt., wie dann bei derselben Vorfahren auch beschehen, ungespart Leibs, Guets und Bluets unterthänigist verdienen.

Und so viel die Land- und andere Ämbter dieses Kunigreichs betrifft, so unersetzt und sich nach E. Mt. geliebsten Herrn und Vatern todtlichen Abgang erlediget haben, künnten die ohne sondere grosse Beschwer dem alten löblichen Gebrauch und der Landsordnung nach länger keinen Anstand leiden, dieweil die obristen Officirer und untern Ambtleut, sowohl alle andern Personen, die bei den Gerichten und Ämbtern gebraucht werden, von neuem wiederumb müssten vereidet werden; es künnte auch furnehmblich das Landrecht in Kraft der Landsordnung ordentlicherweis, zuvor und ehe solches beschehen, nicht gehalten werden. Bitten derhalben unterthänigst, dass E. Mt. solche Bestellung und Ersetzung der Ämbter zum schleunigisten ohne allen Verzug gnädigst befodern wollten.

Die Stände erachten auch selbst, wie E. Mt. ihnen weiter gnädigst hätten fürtragen lassen, vor ein hohe Nothdurft, dass E. Mt., alsbald es derselben müglich, zu Empfahung der Erbhuldigung und Verrichtung anderer nothwendigen Artikel in der Kron Beheim incorporirten Lande sich begäben, und dass derwegen E. Kais. Mt. aus jetzo bemelten Ursachen die Beiwohnung in diesem Kunigreich zu demmal nit wohl würden continuiren können, und spürten die Stänl abermals heraus E. Kais. Mt. gnädigste Vertreulichkeit gegen ihnen, welchs sie zu unterthänigem Dank annähmen.

E. Mt. sollten sich auch zu den gehorsamen Ständen gnädigst versehen, dass sie alles das, so E. Mt. zu Vermehrung auch Erhaltung E. Mt. Reputation und der Kron und ihnen zum besten gereichen mag, gehorsamblich und treuherzig rathen, befodern und vorbringen helfen wollten. Und nachdem E. Mt. selbst Anregung gethan, wie in E. Mt. Abwesenheit das Regiment allhie am besten und nützlichisten bestellt werden möchte, welchs dann ein hochwichtiger und nothwendiger Artikel ist, als bitten die Stände gehorsamist, E. Kais. Mt. wollte sich diesfalls ihres gnädigsten Gemüths gegen ihnen erklären, so wollten sie auch alsdann ihr unterthänigs räthlichs Gutbedunken E. Mt. zu derselben besseren Resolution gehorsamblich furbringen.

Ferner haben die Stände E. Kais. Mt. unterthänigist gebeten, ihren general und particular Beschwerungen, so sie auf jetzo berathschlaget haben, allergnädigst abzuhelfen.

Nachdem die Erbeinigungen zwischen E. Mt. und derselben Kron Beheim und den drei weltlichen Chur- und andern Fürsten zu verneuern, sei solcher Artikel zuvor auch mehrmaln geregt worden, doch meisten Theils unerledigt verblieben. Nun wären zu solchem actu allreit Personen verordnet worden, welche sich auf E. Mt. Befehlich des Gehorsambs verhalten, auch jetzo weiter in den jetzigen Landtagsbeschluss gebracht und inserirt werden sollten. Und weil solchs gar ein löblichs und guets Werch ist, sonderlich in diesen gefährlichen Zeiten, damit man mit den Nachbarn allenthalben in gueten Vernehmen stehe, welchs den Unterthanen allerseits in derselbigen Gewerben und Handtierungen mehr Gedeih, Aufnehmen und ander Wohlfahrt an ihren Nahrungen bringen würden: derwegen ist an E. Mt. ihr der dreier Stänl gehorsamiste Bitt, E. Kais. Mt. geruhen solche Verneuerung der Erbeinigungen, furnehmlich der mit den bemelten dreien weltlichen Chur- und andern anrainenden Fürsten, zu dem schleunigisten ins Werch zu richten und zu guetem End bringen zu helfen.

Sie erinnern auch hieneben E. Kais. Mt. unterthänigist, dass in der Sächsischen Erbeinigung von wegen beiderseits Unterthanen Schulden noch ein Artikel zu liquidiren, dardurch die Leut, da dem nit schleunig abgeholfen, hochlich beschwert werden und keine schleunige Hülf erlangen mugen. Und wiewohl man diesen Artikel zuvor auch auf den Landtagen tractiert und die Stände allreit Personen

zu solcher Vergleichung geordnet, so sei es allein darumb stecken blieben, dass E. Mt. geliebster Herr und Vater, hochlöblichister Gedächtnus, sich mit Ihr Churfürstl. Gnd. der Zeit und Zusammenschickung hätten vergleichen sollen. Und dieweil durch E. Mt. solchs alsbald kunnt erledigt werden, zweifeln die Stände gar nit, E. Mt. würden gnädigst darauf bedacht sein, dass es zum schleunigisten vollzogen, eine billiche Vergleichung gemacht und dieselbe hernach in die Erbeinigung mit einverleibt werde.

Anlangend die Landgranitzen, sei von solchem gleichsfalls viel und oft in Landtägen berathschlagt und allweg für gut und nothwendig befunden worden, dieselbigen je eher je besser zu Erhaltung E. Mt., der Kron, auch derselben Inwohner Grund und Bodens in Richtigkeit zu bringen. So dann zum Theil die Chur- und Fürsten selbst darumb angehalten und die gueten Wettertäge herzunaheten, ist der Stände unterthänigist bitt, E. Mt. welle demselben kein Anstand geben, sonder sich mit den benachbarten Chur- und anrainenden Fürsten forderlich der Zeit, Malstatt und anderer Nothdurft halben vergleichen, so wollten sie die drei gehorsamen Stände auf jetzigem Landtag auch Personen wiederumben darzue deputiren und an der verstorbenen Stelle andere, auch was sonst vonnöthen, durch Vollmacht ersetzen und solchs alles in den Landtagsbeschluss mit einkommen lassen.

Es erinnern die Ständ E. Kais. Mt. noch ferner unterthänigist, dass Sachsen und Brandenburg beide Ihre Churfürstliche Gnaden mit grosser der Stände Beschwer etzliche ansehenliche Lehenstuck, Herrschaften, Schlosser und Güeter, doch mit ausdruckenlichen conditionibus zu ihren Handen bekommen. Ob nun wohl Kaiser Karls des Vierten, hochlöblichister Gedächtnus, Begnadung und Privilegium, so er den Ständen dieser Kron Beheimb gegeben, ausdruckliche Mass gäbe, wie es diesfalls gehalten werden sollte, so hätten doch die Stände auf Ihr Mt. seliger Gedächtnus Begehren darumb fürnehmblich darein bewilliget, damit beide Ihre Churfürstl. Gnaden E. Mt. desto geneigter werden und E. Mt. durch ihre Beforderung umb soviel leichter das Kaiserthumb erlangen möchten. Weil dann nun solchs erfolgt und es E. Kais. Mt. also zu mehrer Dignität, grössern Ehren und derselben eignem Frommen kommen, so bitten die gehorsamben Stände unterthänigist, E. Mt. welle in Betrachtung derselben ihrer unterthänigen und treuherzigen Wohlmeinung sie auch entgegen gnädigst bedenken und ihnen bemelts Privilegium Caroli Quarti, dessen Confirmation auch E. Mt. geliebster Herr und Vater, hochlöblichister Gedächtnus, ihnen hievor zuegesagt, von Wort zu Wort noch bei diesem währenden Landtage gnädigst confirmiren und bestätigen, damit es neben den Lands- und anderen der Stände Privilegien auf dem Karlstein gelegt und verwahret werde.

Und nachdem verschiener Zeit von wegen der Münz in vorgehenden Landtagen allerlei gehandelt worden und was noch etwa diesfalls weiter zu handlen, hätten es jetzo die Stände gern in ferner Berathschlagung genommen und verhofft, solches Ihr Mt. neben diesen ihren Beschwerungen alsbald gleichfalls fürzubringen; weil aber die Zeit kurz gewesen, sollte es mit dem allerforderlichisten beschehen und E. Mt. schriftlich übergeben werden; dann die Stände befinden, da es ein langen Anstand haben sollte, dass es E. Kais. Mt. und dem Kunigreich Beheim gar hoch nachtheilig sein und zu grossem Schaden gereichen würde, in Ansehung, obgleich die Bergwerch in dieser Kron Beheim jetziger Zeit nit in hohen Würden, sonder sehr gefallen, so würde doch jährlich, wie sie berichtet worden, in die 50.000 Mark Silbers vermünzt, aber E. Mt. guete und gerechte Münz wird gar wenig im Land, sondern allerlei ausländische, frembde und geringe Münz zu E. Mt. und der Stände Verderb gefunden, und wäre derwegen ein sondere hohe Nothdurft, darauf bedacht zu sein, damit solchem Schaden mit dem ehisten fürkommen und gerathen werden mächt*)

*) In margine: „Ferner der Stände Guetbedunken zu gewarten." — Dále položen jest v konceptu přetržený artikul, jenž čte se v tato slova: „Betreffend etzliche Erblehengüeter, die durch Verkaufung und Verwechslung wider alten löblichen Gebrauch in die Hoftafel kommen sein sollen, ist sich alles gründlichen Berichts bei der Hoftafel, da solchs inserirt und eingeleibt, wohl zu erholen. Weil dann die gehorsamen Stände spüren,

Der von Glatz und Elbogen Differenz von wegen der Mitleidung auch Jurisdiction sei nit weniger zuvor in vielen Landtagen fürkommen, aber nie zur Endschaft bracht worden; sie wollten sich mit ihrer Contribution von den Ständen dieser Kron Beheim zu E. Mt. selbst und der Stände Verkleinerung absondern, da sie doch keinen rechten Grund der Sachen hätten, dass sie durch ihre particular Privilegien exempt sein kunnten, dann sie derselben durchaus nit relevirt, sintemal die drei Stände dieses Kunigreichs viel höher als sie privilegiert und doch solche Contribution gegen gewöhnlichen Reversen aus guetem Willen leisten. Sollten nun sie dieselben Kreis ihrer Privilegien diesfalls geniessen, kämen je die Stände dieses Kunigreichs Beheimb gar übel darzue, da ihre Generalprivilegia, damit sie viel höher begnadet, nit in mehrer Acht sollten gehalten werden. Und soviel fürnehmblich den Artikel der Jurisdiction anlangt, unterständen sich die von Elbogen auf vorgehende Citationes durchaus vor keinem Rechten nit zu gestellen, sondern schickten die Ladungen spottlich wieder zu der Landtafel und andern Gerichten, wellen sich allein ihres Mannrechts halten, da doch E. Mt. selbst in Kraft der Landsordnung durch derselben Procurator zum Recht zu gestehen schuldig wären. Es künnten sie hierinnen ihre Statuta, Privilegia und Ordnungen, sonderlich in Mord, Frevel, Gwalt und dergleichen Sachen auch gar nit fürtragen und es hätten die Stände wohl Ursach und gueten Fueg gehabt, in Kraft der Landsordnung sie gebührlicher Weise dem Landsbrauch nach zum Gehorsamb zu bringen. Dieweil es aber zu einem Vorbescheid kommen, bitten sie E. Mt. unterthänigst, E. Kais. Mt. wollte diesen Dingen unbeschwert, weil sie noch jetzo allhie im Land sein, ihr selbst zum besten und allerlei weitere Nachtheil zu vermeiden, abhelfen; dann obgleich ihnen, den von Elbogen, alle Hilf und Billicheit bei diesem Rechten der Kron Beheim widerfuhre, werden doch E. Mt. Unterthanen und andere Besessne in diesem Land von ihnen hilflos zu ihrem endlichen Verderb, so keinesweges nachzusehen noch zu verstatten, gelassen.

Soviel auch den Kreis Eger und derselben Inwohner belangt, ziehen sich dieselben vor ein Pfandschilling an vom Reich, wie es dann auch an ihme selbst also sei, contribuirten nicht, wie sichs gebühret, sondern machten ihnen, wie die Ständ berichtet worden wären, ein Anschlag ihres Gefallens. Und so dann das Reich E. Mt. stattliche Hilfen bewilliget, wäre es gar unbillich, dass sie nach ihrem Willen contribuiren und gleich vom Reich und der Kron Beheim exempt sein sollten. Und weil sie von E. Mt. derhalben auch vorbeschieden, bitten die Stände zu Verhüetung solches und andern Missverstands gleichfalls umb desselben foderliche Erledigung.

Die Städte hätten auch wiederumb vonwegen Vergleichung des Stadtrechtens Erinnerung gethan, und erachten die Stände hoch vonnöthen sein, solches zu dem schleunigsten fürzunehmen, weil diese Differenzen allein daher kommen, dass die Stadtrecht unterschiedlich und ungleich sein, damit solche Vergleichung durch E. Mt. ansehenliche Commissarien, die E. Mt. unverzuglichen darzue verordnen möchten, damit es zum schleunigisten vollzogen würde, so wollten die Ständ alsdann auch Personen verordnen, auf dass dieselben Stadtrecht der Landordnung und dem Landsbrauch gemäss in Richtigkeit gebracht würden. Und bitten die Ständ demnach E. Mt. unterthänigist, sie wöllten es gnädigst befodern.

Und es hätten die Städte die Oberstände darneben auch umb Intercession bei E. Mt. vonwegen der Fälligkeiten in Prager und andern Städten, dieselben ihnen aus Gnaden zukommen zu lassen, gebeten, wie dann zuvor solchs bei E. Mt. geliebsten Herrn und Vater, hochlöblichister Gedächtnus, gleichfalls gesuecht und sie ihrem der Städt Bericht nach von Ihr Mt. darauf vertröstet worden. Dieweil

---

dass E. Mt. Gemüth gar nit ist, etwas der Stände privilegiis zu derogiren, ist der Stände gehorsamist Bitt, E. Mt. geruhen dem Herrn obristen Hofrichter und den Unterambtleuten bei der Hoftafel diesen Befehlich schleunig zu thun, solchem allen treuen Fleisses nachzusuchen, damit man auf den Grund kommen könne, was auf ungleichen Bericht gefertigt, und sich nachmalen E. Mt. desto besser darauf zu entschliessen haben."

sich dann solche Fälle selten zuetragen sollen und sie die Stände*) hochbedrängt, also dass sie auch in den bewilligten Steuern nit allemal gleich zuhalten künnen, wären auch, wie männiglich bewusst, mit keiner Kriegsrüstung versehen und die Stadtgebäud kunnten in baustelligen Wesen nit erhalten werden: derwegen bitten die Oberständ unterthänigist, weil sich die Städte neben ihnen den andern Ständen in den Bewilligungen und sonsten gegen E. Mt. unterthänigist erzeigten, die gebetenen Fälligkeiten auch gar ein schlechtes austragen sollten, E. Mt. wollte sie die Städte als E. Mt. treue Unterthanen mit Gnaden bedenken, damit sie solches dem gemeinen Nutz zum besten brauchen und anwenden möchten; doch dass der Unterkammerer jahrlichen bei Verneuerung des Raths, was diesfalls ein und der andern Stadt einkommen und wie es zu gemeinem Nutz wiederumb angewendet wurde, ordentliche Raitung von ihnen nehmen sollt.

Bei welchem Artikel die Oberstände auch E. Mt. gehorsamlich erinnert, dass sie von Kunig Wladislao, hochlöblichister Gedächtnus, dergestalt privilegiert wären, dass alle Fälligkeiten, so sie die obere Ständ betreffen, von den Häusern der obern Ständ auf ihre nächste Freunde kommen sollten. Solchs hätten die Ständ auch noch vor wenig Jahren genossen und im Gebrauch gehabt, welche man aber seithero vor Ihrer Mt. Fälligkeiten und Zuständ hab anziehen wellen, und stehe dieser Handel noch bis auf heut bei der Appellation in Berathschlagung. Es bitten aber die obern Ständ unterthänigist, E. Mt. welle sie bei dem obberührten Kunigs Wladislai Privilegio allergnädigst erhalten und ihnen derhalben keinen Eintrag thun lassen.

Die gewesne Steuereinnehmber hätten auch sie die Stände erinnert, wie es zuvor mehrmal fürkommen, alldieweil sie ordentlich Raitung gethan und von 16, 17 und achtzehn Jahren her nit quittirt sein, auf dass sie, wie sichs gebührt, nochmals quittirt werden möchten. Derwegen intercedieren die Stände bei E. Mt. unterthänigst, damit E. Mt. solches foderlich ohne ferneren Aufzueg verordnen wollten; dann do solches nit beschähe, würde sich sonst niemands mehr zu solchem Ambt gebrauchen lassen.

Herr Carl von Biberstein habe auch seine hochangelegne Beschwer allen dreien Ständen nach längs fürgebracht und darinnen vermeldet, wie lange sich seine Sach noch bei weilend Kaiser Ferdinand und Maximiliano über die 20 Jahr verzogen vonwegen der stattlichen Herrschaften und Güeter, so ihme, wie er vermeint, angefallen sein sollen, auch dass er sich mit Ihrer Mt. nit in Rechtfertigung, sondern viel lieber in gutliche Handlung hätt einlassen wellen, und obgleich in der Sache Furschläge beschehen, wäre es doch zu keinem End kommen, durch welchen langen Aufzug er grossen Schaden gelitten und in das äusserste Verderben gerathen; hätte sich aber bishero also gedulden müessen, bittende, damit man sich mit ihme vergleichen wollte. Woferne es aber je nit müglich wäre, so bäte er umb rechtliche Erkanntnus, doch der Kron Beheimb und des Markgrafthumbs Oberlausnitz Privilegien, Rechten und Gewohnheiten gemäss, da die strittigen Güter gelegen. Und habe sich bei den dreien Ständen daneben auch beschwert, dass seine Sache von drei Personen wäre berathschlagt worden, so der Kron Beheim mit Eidespflichten nit zuegethan, noch umb der Kron Beheimb und incorporirten Land Privilegia, Recht und Gebräuche wüssten. Welchen Artikel sie die Ständ, weil er nit allein ihme, sonder auch ihnen den Ständen selbst beschwerlichen furfiele, darneben mit hochangezogen, dass dieses Kunigreichs und incorporirten Lande fürfallende Sachen allein derselben Inwohner und keine andere ausländische Nationes, so darzue unvereidet, wie sich E. Mt. hochlöblichister Gedächtnus geliebter Herr und Vater mit ihnen den Ständen verglichen, hinfüro berathschlagt werden sollten, bitten von E. Mt. auch bei demselben erhalten zu werden, und versähen sich unterthänigist, E. Mt. würde sich auf solche ihre beschehene Intercession sein Herrn Carls von Bibersteins hochangelegene Sache, dardurch er in

*) Má býti „Städte".

äuserstes Verderben gerathen, zu forderlicher und unverzöglicher Abhelfung mit Gnaden auch angelegen sein lassen. Solchs wollten die Stände neben ihm alles unterthänigen Fleisses verdienen.

Was nun nach beschehener Proposition die Stände bis auf diese Zeit berathschlaget, das hätten E. Mt. aus dieser ihrer Relation gnädigst vernommen, und weil foderliche Erledigung solcher Artikel der Stände hohe Nothdurft erfordert, solchs auch Ihr Mt. und den Ständen zu guetem gereicht, zweifelten sie unterthänigst gar nit, E. Mt. werden sie auf ihr ziemliche billiche Begehren auch mit Gnaden beantworten. Die übrigen Artikel in der Proposition wollten sie gleichfalls alsbald berathschlagen und sie E. Mt. gehorsamblich fürbringen; dann sie wollten E. Mt. nit gerne in diesem ersten Landtage lange aufziehen, sonder sich der Kürze befleissen, damit schleunig geschlossen, auch ihre lieben Herren und Freunde, so bei dieser herzunahenden Zeit allerlei hochzeitliche Freuden und andere genöthige Zusammenkunften angestellt, sich anheimbs begeben und übrigens Unkostens und Zehrung verschonet sein möchten.

---

42. Nejvyšší ouředníci a soudcové zemští království Českého berníkům sněmem l. 1575 nařízeným, aby presidentovi komory české z berně sbírky pomezní, kteráž za nimi složena jest, pět tisíc kop gr. m., kteréž jim zase k berni v brzkých dnech navráceny budou, vydali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 9. února — Menší desky zemské, kvatern instrukcí a listův posél. žlutý od l. 1542—1582 č. 128, f. K. 16.

---

43. Rudolf II. žádá na sněmu shromážděné stavy za svolení, aby z listu lenního, kterýmž kurfirštu saskému Fojtland pod léno propůjčen jest, vypuštěna byla klausule v příčině reversu dání od obyvatelů Fojtlandských, že po úmrtí kurfiršta saského, kdyby žádných potomků mužských nestávalo, opět ku království Českému připadnou.

1577, 11. února. — MS. souč. v arch. česk. místod. č. 127.

JMt římský císař, uherský a český král, pán náš nejmilostivější, stavuom království Českého milostivě ku paměti přivozovati ráčí, na jaký zpuosob jest se slavné paměti JMt císař Maximilian Druhý, JMCské pan otec nejmilejší, s stavy a JMtí kurfirštem saským strany Fojtlandu, kterýž jemu a kmenu vlastnímu jeho mužského pohlaví na jisté výminky pod léno propůjčen a dán jest, jakž list lenní téhož kurfiršta saského JMti v sobě šíreji obsahuje, snésti ráčil, takže jest netoliko on, kurfiršt saský, od sebe a dědicuov svých, ale také od obyvateluov Fojtlandských rozdílně, JMti císaři Maximilianovi, jakožto králi českému, a koruně této od sebe revers dáti měl na ten konec: jestližeby z vuole pána Boha kmen nynějšího kurfiršta mužského pohlaví sešel a pominul, žeby z linie jeho žádného nepozuostávalo, tehdy aby týž Fojtland se všemi statky a panstvími, many jich a obyvately i se vším a všelikým příslušenstvím, jakožto statek lenní k tomuto království náležící, darmo, beze vší výplaty, na krále JMti a korunu Českou připadl; kterážto notule, když zde v Praze v kanceláři v přítomnosti vyslaných od téhož kurfiršta saského, s nimiž na místě pána jich o též Fojtlandské léno jednáno bylo, čtena byla, hned jsou tu tehdáž strany toho od obyvateluov Fojtlandských reversu dání na rozmyslu měli a oznámili, žeby taková klausule kurfirštu pánu jich odporná a nepříjemná byla, však aby pro ten punkt ta celá věc k dalšímu pruotahu nepřišla, takový lenní list aby byl předce zhotoven, že oni pánu svému

tu všecku věc se vší pilností chtějí přednésti, té naděje jsouce, že na žádném nedostatku nebude; jestližeby pak co na rozmýšlení v tom měl, že i strany toho artikule bude moci porovnání se státi, a tak že o nic více tehdáž činiti nebude, nežli aby ta klausule vypuštěna a ten list lenní zase znovu přepsán a zhotoven byl.

Kdež pak JMt kurfiršt saský na minulém sjezdu o volení v Řezně při JMCské, slavné paměti, toho jest žádostivě hledal a za to prosil, aby obyvatelé Fojtlandští od takového reversu ušetřeni byli, a ta klausule v listu lenním vypuštěna byla: předně pro tu příčinu, že kurfiršt saský toho by se obávati musel, kdyby oni obyvatelé Fojtlandští takový revers od sebe dáti měli, že na jiného pána své zření míti mají, žeby je potomně to proti JMti a dědicuom JMti k větší svobodě, svévolnosti a neposlušenství pozdvihovati a příčinu dávati mohlo; na kteroužto téhož kurfiršta žádost JMCská, slavné paměti, ráčil jest nejvyšším ouředníkům zemským a radám svým na hradě Pražském nařízeným psaní učiniti, poněvadž JMti kurfiřštu strany Fojtlandu v hlavní věci povolení se stalo, aby se JMti i v tom to pohodlí státi a to dobré sousedství tím víceji k JMti prokazováno býti mohlo, aby JMCské své dobré zdání v té věci oznámili. Však dotčení nejvyšší ouředníci v radě své uvážili a našli, že se o to na sněmu obecním jednati musí, při čemž jest toho na onen čas JMCská milostivě zuostaviti ráčil.

Jakož jest pak nynější JMCská na minulém sněmu o to se stavy dále jednati ráčil, a tak jest podle JMCské, panu otci svému nejmilejšímu, učiněné relací, konečně na tom zuostáno a povoleno bylo: ačkoli stavové těchto časuov a běhu světa toho potřebu uznávají, aby pro uvarování budoucně dalších nesnází a disputací ta klausule přece v tom lenním listu zuostala, však pro zachování a zdržení dobrého přátelství, že k tomu povolují, aby poddaní Fojtlandští z činění povinnosti propuštěni byli a ten revers od poddaných aby v listu lenním pominut byl; však proto nicméně aby ad partem strany téhož nápadu obzvláštní listy pod pečetmi od sebe dali; při čemž jest nynější JMCská v relací své panu otci svému nejmilejšímu učiněné, kterýž nyní v pánu Bohu odpočívá, také toho zuostaviti ráčil. A poněvadž jest pak JMt kurfiršt saský na nyní minulém sněmu říšském v Řezně toho při JMCské, slavné paměti, i nynějším tomto JMCské skrze vyslané opět toho snažně hledal, aby ta klausule strany reversu od poddaných vypuštěna a oni takovým reversem ušetřeni byli, a v tom jest se JMCská, slavné paměti, s tímto světem rozloučiti ráčil; tu jest nynější JMt císař tehdáž těm vyslaným kurfiršta saského tu v Řezně nahoře oznámené stavuov království Českého povolení v známost uvésti poručiti ráčil. Však dotčení vyslaní a zvláště Sebotndorf, kterýž v té věci přední poručení měl, na místě kurfiršta saského dále jest suplikoval a oznámil, ačkoli ta klausule podle povolení stavuov strany toho reversu dání v listu lenním vypuštěna, však že nic méně obyvatelé Fojtlandští, jakožto stavové míti chtějí, od sebe reversy dáti by měli, že by to JMti kurfiřštu saskému málo platnosti přineslo a to proto, že by ta příčina, pro kterouž JMt kurfiršt prosí, aby z toho reversu sjíti mohlo, totiž že by poddaní proti JMti svobody, svévolnost a neposlušenství předce užívati mohli, předce zuostávala, a tak dále snažně prosíce, aby dotčený lenní list zase obnoven byl a z toho reversu poddaných sjíti mohlo; nebo JMt kurfiršt saský té naděje jest, že na tom reversu, kterýž on kurfiršt saský od sebe a dědicuov svých, mužského pohlaví, strany nápadu dáti chce, dosti bude a JMCské ani koruně České se žádného nebezpečenství obávati potřebí nebude. Však JMCská ráčil jest tehdáž v Řezně té věci až do Lince, kdež jest sobě některé nejvyšší ouředníky zemské a rady na jich dobré zdání [. . . .] a odtud potom, až sem do Prahy k tomu svému příjezdu a stavuov shromáždění, odložiti.

Také na tom jest, že povinnost manská, z kteréž předešle od stavuov království Českého v jich svolení obyvatelé Fojtlandští propuštěni, v listu lenním jim se neukládá, z čehož rozuměti jest, že, pro uvarování všelijakého nedorozumění, v té věci žádné další povinnosti činění potřeba není, ale že obyvatelé Fojtlandští po smrti JMti kurfiršta saského a dědicuov jeho mužského pohlaví, ihned beze všeho

prostředku na JMCskou, jakožto krále českého a korunu Českou, připadnouti mají. Kdež pak aby nynější JMCská, pro dobré užitečné stavuov a tohoto království, s JMtí kurfirštem saským dobré srozumění, přátelství a sousedství, neméně jakož jest pan děd a pan otec JMti nejmilejší s JMtí kurfirštem měl, netoliko zachovati, ale také to, pokudž možné, vzhlédnouc na věrné služby a povolnosti, kteréž jest JMt kurfiršt saský předkuom JMCské v mnohých příčinách prokázal a ještě se v tom k JMCské a tomuto království poddaně a sousedsky podvoluje, od osoby své při začátku kralování svého, jakožto král český, tolikéž vskutku dokázati mohl: a protož JMCská na žádost JMti kurfiršta saského neráčil moci pominouti, nežli na stavy dále milostivě vznésti dáti a žádati, aby tu věc ještě při tomto nynějším sněmu v další uvážení své vzali a k tomu, pokudž možné, aby ta klausule v listu lenním, pokudž se reversu poddaných dotýče, vypuštěna byla, též také z toho reversu poddaných sjíti mohlo, své povolení dali; poněvadž, jakž nahoře dotčeno, v hlavní věci povolení se JMti kurfirštu stalo, tolikéž i v tomto artikuli aby JMti se pohodlí státi mohlo, neb to všecko, jakž dotčeno, k rozmnožení, vzdělání dobrého sousedství a přátelství mezi JMCskou, tímto královstvím a JMtí kurfirštem saským obzvláštně užitečné a platné bude. Actum 11. Februarii 1577.

---

44. Rytířstvo Chebského kraje a město Cheb, byvše vyzváni, aby vyslané své k 5 dni měsíce března do Prahy v příčině rovného odvádění berní se stavy českými vypravili, odpovídají císaři, že vedle takového vyzvání se zachovají; prosí však, aby proti jich svobodám obtěžováni nebyli, a aby při takovém do Prahy jich příjezdu císaři hold svůj po starém obyčeji složiti mohli.

1577, 12. února. — Opis souč. v arch. města Chebu.

Allerdurchlauchtigister u. s. w. Allergnädigister Kaiser und Herr! Dass E. Röm. Kais. Mt. durch Vorhängung und Segen des Allmächtigen glücklichen in dern Königreich Beheimb ankommen, dessen seind wir alle E. Kais. Mt. getreue und gehorsame Unterthanen allerunterthänigist erfreuet und wünschen E. Röm. Kais. Mt. zue dern angehenden kaiserlichen Regierung mit unsern inniglichen Seufzen und demüthigen Gebet allerunterthänigist von dem Allmächtigen Glück und Heil, langes Leben, Gesund, gueten Fried und steten Sieg wider den Erbfeind der Christenheit, auch all andere, so E. Kais. Mt. sich widerwärtig erzeigen möchten. Und ist E. Röm. Kais. Mt. allergnädigist an uns ausgangenes Rescript an datum den 26. abgeloffenes Monats Januarii haltend, den 5. dies laufenden Monats uns uberantwort, solches wir mit allerunterthänigister Reverenz empfangen, erbrochen und daraus E. Röm. Kais. Mt. uns allergnädigist ernannten Vorbeschied uf den 5. Tag des Monates Martii durch unsere gevollmächtigte Abgesandten uf Präger Schloss vor der behmischen Hofkanzlei in unerledigten Sachen die Contribution, so wir mit den hoch- und löblichen Ständen der Kron Behem gleichformig zu leisten nicht schuldig zu sein vermeinen, betreffend, mit unser Nothdurft gefasst zu erscheinen und Bescheids zu erwarten, unterthänigist vernommen. Wann dann in diesen und andern E. Kais. Mt wir unterthänigisten Gehorsam zu leisten uns schuldig befinden, so seind auch, diesen Vorbeschied durch unsere Abgesandten zu ersuchen und den Sachen abwarten zu lassen, wir unterthänig gewillt und stehen darneben in unterthänigister Hoffnung, E. Röm. Kais. Mt. geruhen uns wider alt Herkommen und habende Privilegien mit der löblichen Stände gleichformigen Contribution nit beschweren zu lassen. Darumben wir auch allerunterthänigist, wie dann vor der Zeit uf der Kais. Mt., Euer Kais. Mt. geliebsten Herrn und Vaters, unsers allergnädigisten Herrns hochlöblichster Gedächtnus, Befehlich bemelter Privilegien Abschriften zue deren behmischen Hoefkanzlei wir allerunterthänigist uberantwort, uns auch uf solche nochmalen

gezogen und damit auch dieselben ufgesucht, unterthänigist thun bitten. Und obwobl uns vor der Zeit uf des allerdurchlauchtigisten und grossmächtigisten Fursten und Herrn, Herrn Maximiliani römischen Kaisers auch zue Hungern und Beheim Königs, E. Kais. Mt. geliebsten Herrn Vatern, unsers allergnädigisten Herrn, hochlöblichister und seligister Gedächtnus, tödtlichen Abgangs, so wir mit herzlichen Leid und betrübten Gemüth als getreue Unterthanen vernommen, bei E. Röm. Kais. Mt. umb Tagfarten zu Einnehnung und Leistung unser schuldiger Pflicht, wie mit Alters herkommen und gebräuchlich, alleruntertbänigist zue sollicitiren, anzuehalten und zu bitten gebühren wollen, haben doch E. Kais. Mt. wir in dern Betrübnussen, darin dieselbe Ihres geliebsten Herrn und Vatern, unsers allergnädigisten Herrn, tödtlichen Abgangs halber gestanden, bishero nit molestiren wollen, sondern ingleichen uns als Unterthanen gebührt, alleruntertbänigist mitleidenlichen erzeigen sollen; und nachdem aber von E. Röm. Kais. Mt. uns, wie obgemelt, der Contribution halber Tagfahrten allergnädigist praefigirt, wir auch wegen anderer schweren Ausgaben, so uf gemeiner Stadt haften und mit Alters uf dieselbe und uns jederzeit unterthänigistes geleistes Gehorsams halber gelangt und kommen, die Hofreisen des grossen Unkosten halben nit zu vorrichten möglichen und wir derselben einstheils entladen, auch solchen Unkosten, so derwegen ufgewandt, etlichermassen ersparen und in kunftigen begehrten Hilfen zue einer Steuer haben und nehmen auch unsern alleruntertbänigisten Gehorsam in Hilfen desto reicher unsern armen Vermögen nach erzeigen und leisten könnten: derwegen an E. Röm. Kais. Mt. unser alleruntertbänigistes Bitten und Flehen, E. Kais. Mt. geruchen allergnädigist aus gehörten und andern derzeit geschwiegenen Ursachen uns uf die allergnädigist angesetzte Tagfahrten wegen der Contribution vor oder nach Vorrichtung derselben mit Leistung unser unterthänigisten Pflicht zue admittiren und die Huldung, wie mit Alters herkommen, von unsern Gesandten einnehmen zu lassen, wie dann auch derhalben unsern Abgesandten bei E. Kais. Mt. alleruntertbänigist zue sollicitiren in ihrer Instruction und Vollmacht wir in Empfehlich geben wollen, damit ferner Unkosten durch anderweit derhalben ereignete Hoefreisen, die uns, weiss Gott, Unvormögens halber zu ertragen und denselben vor zu sein nit möglich, abgeschnitten und wir auch hierneben als ein Gränitz- und Orthaus, so von den benachbarten Chur- und Fursten mehrer Anstöss, Eingriff, Beschwernus und Unkosten dann andere Städt in der Kron Behem täglichs ausstehen und weiter erwartend sein mussen, bedacht, auch in erforderten Hilfen unser arm Vormögen bei E. Kais. Mt. desto reicher sehen und erweisen mögen. Und geruhen diesfalls E. Kais. Mt. unser allergnädigister Kaiser und Herr zu sein und bleiben, und ob uf diese allergnädigiste angesatzte Tagfahrten in der Contribution mit der Huldung wir nit könnten ander hochwichtigen Sachen halben zugelassen und dessen abgewart werden, so bitten E. Kais. Mt. wir alleruntertbänigist, uns anderweit allergnädigiste Tagfahrten anzusetzen auch aus gehörten Umbständen und Ursachen uns allergnädigist entschuldigt zu halten, und seind also allergnädigistes Bescheids hiemit bei diesen unsern Boten zu Leistung alleruntertbänigistes Gehorsams unterthänigist gewartend. Das unterthänigisten und schuldigen Gehorsam nach umb E. Kais. Mt. mit Darsetzung Guts und Bluts unterthänigist zu verdienen sein wir, als getreuen Unterthanen zustehen und gebühren will, williger dann urbietig. Datum den 12 Februarii Anno ɔc.77.

E. Röm. Kais. Mt. alleruntertbänigist und gehorsamiste die von der Ritterschaft im Egerischen Kreis, dann Burgermeister und Rath der Stadt Eger.

45. Vyslanec Kutnohorský na sněmu předkládá nejmenovanému prosebnou žádost šepmistrů a rady města Hor Kuten k uvážení stavům českým, aby posudné v Hoře Kutné, jakožto městě horním, vybíráno nebylo.

Bez datum. (1577.) — Konc. v arch. Kutnoh.

VMti vysoce urozený pane, pane, mně milostivě a laskavě příznivý! Já vyslaný od šepmistruov a konšeluov na místě vší obce na Horách Kutnách VMt se vší ponížeností za to žádám a prosím, že tuto suplikací a prosbu naši předně VMti, potom i JJMtem pánům při tomto sněmovním jednání shromážděným, svědčící laskavě ode mne přijíti, ji s větším počtem JJMtí v sněmu milostivě vážiti, i také nad námi a obcí naší chudou a již na nejvyšší propavovanou milostivou a ochrannou ruku držeti račíte. Neb co se tuto VMtem předkládá a za zprávu činí, to jináče se najíti nemá; nébrž i toho se dokládá, že netoliko oni nákladníci na vaření piva, ale jiní všickni řemeslníci a obchodníci vedle cechu i také některé osoby obzvláště vedle možnosti z svých obchodův každého týhodne cupusy dávati a tak skutečně hor se dotýkati musejí. [Neukončeno.]

---

46. Šepmistři a rada i na místě vší obce města Hory Kutné prosí stavy na sněmu shromážděné za přímluvu k císaři, aby od žádosti své v proposici sněmovní obsažené, v příčině vybírání posudného z piva i v městech horních (tedy i v Kutné Hoře), upustiti ráčil.

Bez datum. (1577.) — Konc. v arch. města Kutné Hory.

VMti vysoce urozený pane, pane a VMti urození a stateční páni, rytířstvo a páni vyslaní z měst, milostiví páni, páni! Od pána Boha všemohoucího dlouhého a dobrého zdraví, šťastného panování i také v tomto jednání sněmovním při nynějším společném sjezdu VMtí všelijakého užitečného prospěchu a jiného všeho dobrého z upřímného srdce žádáme i také věrně přejeme. Vedle toho, VMti milostiví páni, naslechše toho, kterak by] JMCská, pán, pan náš nejmilostivější, snad na zprávu něčí, mimo starobylý způsob i také z uznalých příčin od předkův JMti, slavné a svaté paměti, nám horníkům milosti dané, v nynější proposicí sněmovní VMtem mezi jinými artikuli i toho dotknouti a milostivě doložiti poručiti ráčil: „ačkoli horní města v království Českém od téhož posudního osvobozena býti měla, však že JMti se vidí, kdyby stavové také k tomu přivedli, aby i to v týchž horních městech jako od jiných stavův se vybíralo a odvozovalo, že by to bez všelijaké ujmy a škody jich býti mělo“, jakž týž artikul to v sobě šíře obsahuje a zavírá: v kterémžto artikuli, jakž tomu rozumíme, i nás chudých a téměř nad možnost propavovaných horníkův a obyvateluov na Horách Kutnách dotýkati by se chtělo. Protož v té příčině VMtem pro vyrozumnění toto poníženě oznamujem, že u nás na týchž Horách Kutnách té zvyklosti a obyčeje, aby sousedé po pořádku, jako v jiných městech v tomto království Českém se zachovává, piva vařiti a z toho svou živnost míti měli, není, než prácemi horními a náklady na ně, a vedle toho některými chatrnými obchody (poněvadž to město na žádné tak veliké silnici není) a řemesly pracně se živí, a piva ta všecka, kteráž se v obci naší šenkují, na větším díle z měst Pražských, Brodu Českého, Čáslavě, Hradce nad Labem i odjinud, každého týhodne dosti v drahném počtu, kopa, dvě i vejš sudův se vozí a vydává, a z těch, račíte znáti, že tu, kdež se vaří, v každém městě posudní JMCské vychází; a kdyby z dotčených měst tak mnoho piv k nám na Hory Kutny se nevezlo, tehdy oni, nemaje kde jich vystavovati a odbývati, tolik várek činiti a JMti posudního by shledávati nemohli. Neb u nás, kteříž ta piva domácí, aneb jakž se jmenují pachovská, vařiti

dají a na to náklady vedou, málo koliks osob jest, a ty ještě na ně pro ušlost a lehkost téhož piva skrz vody nepříhodné, z nichž se vaří, špatné dosti odbyty mají, a podstatných šenkýřův ani míst k tomu nemaje do některých kaven při dolích, a na předměstí ledakdes po zákampích do těch domkův dosti nebezpečně a mnohdykráte s velikou škodou svou, téměř jakoby to v šanc sázeli, je vystavovati musejí. A tak tím svým vařením dotčeného piva ten chudší lid a čeládku horní, kteříž luon skrovný, manželku pak a několikero dítek maje, lepšího truňku od piv přespolních na větším díle zač sobě koupiti nemají, fedrují a dělníky při horách zdržují. Nicméně však z toho cupusy na ně obzvláštně uložené každého týhodne zastávati a je s obtížností svou dávati musejí.

A tak kdyby na těch koliks osob, mimo již starodávní vyměření, jaké posudní aneb daně proti starobylé zvyklosti, privilegiím a vejsadám horním ukládati se měly, tehdy by dotčení cupusové, aby, jako říkají, dvojí smrtí nemřeli, na ublížení týchž hor z nich předně sňati býti museli, a potom obávati se jest, aby i ti (což se již od několika osob stalo) od takových nákladův odehnáni nebyli a skrze to chudému zhornilému lidu znamenité zádavy v fedrování neučinili. Což vše VMtem k milostivému uvážení poručena činíme a za to, aby VMti tuto pravdivou omluvu naši JMCské předložiti, i také, aby JMt pro zachování a zdržení při týchž Horách Kutnách chudého havířstva a dělníkuov JMti od takového posudního milostivě upustiti ráčil, laskavě se přimluviti a v tom ve všem nad námi ochrannou ruku držeti ráčíte, ve vší poníženosti žádáme a prosíme.

Šepmistři a rada i na místě vší obce na Horách Kutnách.

---

47. *Návrh odpovědi, kterouž by císař na další předložené artikule od stavů českých podati měl.*

1577, 16. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Vermerkt, was Euer Kais. Mt. gestrigs Tags den 16. Februarii *) auf der Stände weiters Fürbringen geschlossen haben und sie ungefährlich derselben fernern gnädigsten Gefallen nach beantworten möchten.

Soviel die Veränderung der Landsämbter belangt, wären E. Mt. wohl gnädigist geneigt, dasselb noch vor dem Landtagsbeschluss, wie die gehorsamen Stände bitten, in Verrichtung zu bringen; nach dem aber die Zeit kurz und gleichwohl ein Nothdurft ist, zuvor mit den obristen Officirern hievon Rath zu halten, so wellen Ihre Kais. Mt. noch vor angehendem Landrechten diesen Artikel ins Werch richten und vermittelst göttlicher Hilf vollziehen, damit die Land- und andere Rechten vermüg der Landsordnung durch die vereidten Ämbter, wie sich gebührt, gehalten werden mügen, sowohl auch die andern Ämbter Ihrer Mt. kuniglichen Hofs allhie im Land, wie sie von dem von Rosenberg specificirt worden, mittlerzeit bestellen und dann die Irrungen zwischen den Räthen vonwegen der Session und Ordnung in votis mit ihrer der Officirer Rath gebührlicherweis zur Vergleichung helfen, und zuvor mit den obristen Officiren, wie es die Nothdurft erfordert, darvon tractieren.

Es wölle auch nit weniger ein Nothdurft sein, von wegen der Bestellung des Regiments in Abwesenheit E. Mt. und was dem mehr, als der Regenten Anzahl, auch Fertigung und Sieglung halber, anhängen, mit ihnen den obristen Officiren zu reden und zu berathschlagen, und wollt E. Kais. Mt. diesen Artikel nach gehaltener Berathschlagung mit ihnen dermassen determiniren, damit sie die Stände E. Mt. Verhoffens damit wohl würden zufrieden sein mügen.

---

*) Listina tato nemá letopočtu, náleží však obsahem do r. 1577, vztahujeť se také na odpověď, kterouž pán z Rožmberka dne 8. února t. r. na místě a jménem stavův byl promluvil.

So wollten E. Mt. auch die Verneuerung der Erbeinigungen, Richtigmachung der strittigen Granitzen, desgleichen den Münzartikel mit dem ehisten so müglich ihrem vorigen gnädigsten Erbieten nach befödern.

Und weil die Inwohner der Grafschaft Glatz, auch der Kreise Eger und Elbogen auf den eilften Martii nächstkunftig vonwegen der Contribution und ihrer der Elbogner Jurisdiction wiederumb hieher citiert worden sein, wollten E. Mt. alsdann in der Guete, darzue sich die Ständ geneigt zu sein erbieten, handeln oder den Sachen sonst durch gebührliche Mittel gerichtlichen abhelfen.

Und es nähmen E. Mt. ihrer der Stände Bewilligung vonwegen des Voitlands mit Gnaden an, vergleichen sich auch mit ihnen, dass die Clausel der Unterthanen Revers halben im Lehenbriefe ausgelassen, dagegen aber darein gesetzt würde, dass sich nit allein der Churfürst zu Sachsen jetzo, sondern auch folgends seine mannliche Leibslehenserben absteigender Linien, so oft es zum Fall käme und die Lehen darueber von neuem gesucht wurden, sich des Anfalls halber an E. Mt., derselben nachkommende Kunig und die Kron zu Beheim vor sich und ihre Nachkommen gegen den neuaufgerichten Lehenbriefen gleichfalls allemal verreversiren sollen.

Carl von Biberstein Handlung wollten E. Mt. zu gebührlichen und soviel müglich ehisten Austrag voriger Erklärung nach ingedenk sein.

Die alten Restanten, sowohl auch die Bewilligung des jungsten letztern Steuertermins nach Hubenzahl betreffend, ist E. Mt. im Rath darauf gegangen, da dieselben alten Restanten, wie man vermeint, sowohl der Abgang der Hubensteuer ein schlechtes austrüege, dass es E. Kais. Mt., desto bessern Glimpf bei den Ständen zu erhalten, nachsehen und fahren lassen möchten; würde aber ein oder das andere ein stattlichs und ansehnlichs austragen, möchte es E. Mt. auch weiter begehren, weil es E. Mt. nit zu ihren Handen, sondern dem Granitzwesen zum besten begehrt. E. Mt. wird aber dessen allen von den Kammern grundlich künnen bericht werden.

Mit der jetzigen Landtagsbewilligung der Türkenhilf und Haussteuer möchten E. Mt. zu diesemmal allergnädigst zufrieden sein; und weil es hievor ausser der Generalclausel des Abzugs der Brand-, Wassers- und Wetterschäden, so hievor auf allen Landtägen ausgezogen worden, ein Jahr in die einmal hundert und vierzig Tausend Thaler bracht, möchten E. Mt. die Bewilligung ausser derselben Condition der Schaden Abzugs und also auf 150.000 vor voll replicando begehren, sonderlich weil die Städte ihre 25000 Schock meiss. pure und ohne dergleichen Condition jetzo bewilliget. Gleichfalls möchten auch E. Mt. die Bewilligung des Biergelds, weil es auf den alten modum einzubringen gerichtet, zu Gnaden annehmen.

Und nachdem man sich erinnert, dass die Kammern hievor darwider gewesen, dass von den Bergstädten die Biergeld eingenommen werden sollten, darauf die Stände jetzo unterschiedlich gehen, werden E. Mt. diesfalls daselbst von der Kammer besten Bericht zu E. Mt. bessern Resolution haben können.

Der Steuerabraitung halber mit denen Personen, welchen E. Mt. schuldig, möchten sie die Stände beantworten, dass E. Mt. derhalben Befehlich und Verordnung thun wolle, damit es einmal zur Richtigkeit bracht und die Stände sich nit zu beschweren hätten.

Desgleichen auch, dass E. Mt. die Besichtungen der Ort, wo die Granitzhäuser erbauet und befestiget werden möchten, durch ein Ausschuss anstellen wollten, und dass sie die Stände auch etzliche Personen darzu verordnen wollten, die alsdann auch auf E. Mt. weiters Anmelden und Erfordern anstatt E. Mt. und von wegen der Stände darbei sein möchten.

Und es wollten daneben E. Mt. auch auf die Vergleichung der Defensionordnung weiter gnädigst bedacht sein, was mit guetem Willen der Stände kunftig weiter derhalben gehandelt werden möcht.

Damit auch die Elbschiffahrt desto besser befordert würde, möchten E. Mt. an die Stände begehren, alldieweil sie hievor Personen zu diesem Handel verordnet, dass sie, ob etzliche darvon abgestorben, andere substituirten und vollmächtigten, so wollten es E. Mt. vor ihre Person an gebührenden Orten auch befodern.

Was dann letzlich des obristen Herrn Burggrafen an die Stände und ihr der Stände an E. Mt. gelangtes Begehren betrifft vonwegen Verwechslung oder Austauschung etzlicher zum obristen Burggrafenambt gehorenden, doch weit entlegnen Gueter, sähen E. Mt. gerne, dass das bemelte Ambt zu mehrer Besserung befodert wurde, es wären auch E. Mt. damit gnädigst zufrieden, sonderlich weil die Veränderung derselben Gueter jederzeit mit Vorwissen und auf Guetbedunken der Landrechtsitzer beschehen sollt, und weil ers guetwillig auf sein eigen Unkosten und ihme dardurch ein Gedächtnus zu machen, verrichten will.

Auf die von Ständen übergebene Supplicationes und darauf gethane Intercession wollten sich E. Kais. Mt. der Billicheit nach gnädigst entschliessen und hätten allbereit die eine, als des z Lowcze Erben begehrten Nachlass der 400 Thaler Steuerrests, auf die Kammer und die ander der Ottin als ein geistliche Ehhandlung dem Herrn Erzbischof umb Bericht und Guetbedunken zu E. Mt. bessern Resolution zuestellen lassen.

---

48. Císař Rudolf II. vyzývá šlechtu ku království Českému přivtělených zemí, aby dne 17. a 18. března do Prahy se dostavili a pohřbu císaře Maximiliana, jenž 20. března se odbývati bude, se zúčastnili.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 16. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Wolgeborner lieber Getreuer! Wir füegen dir gnädigist zu wissen, dass wir uns mit den durchleuchtigen hochgebornen Erzherzogen zu Österreich, unsern freundlichen geliebten Vettern, Bruedern und Fursten Ihren Liebden endlich verglichen haben, weilend Kaisers Maximiliani, unsers geliebsten Herrn Vaters, hochlöblichister und christlicher Gedächtnus, Leiche, welche allbereit hieher gen Prag conducirt worden, in Sct. Veitskirchen auf unserm kuniglichen Schloss Prag mit christlichen Exequien, wie sich auf eines römischen Kaisers, auch hungerischen und beheimischen Kunigs Begängnus gebührt, die Mittwoch nach Laetare, welche ist der zwanzigiste Tag des Monats Martii, ehrlich zur Erden zu bestatten.

Dieweil dann Ihr Mt. vonwegen derselben Regierung, die sie aus furtrefflichen von Gott gehabten Gaben und hohen Verstand mit vaterlicher Mühe, Sorg und Arbeit treulich geführt, umb die ganze Christenheit, sonderlich aber umb ihre getreue Land und Leut dergleichen christliche, mitleidenliche, herrliche und ehrliche Bestattung wohl verdient, demnach so haben wir uns entschlossen, auf bestimbte Zeit und Tag zu Vollziehung solcher Exequien aus allen unsern Kunigreichen und Landen furnehmbe Personen zu erfordern. Und gelangt derwegen auch an dich unser gnädigs Begehren, du wellest neben andern den siebenzehenden oder achtzehenden Tag gedachts Monats Martii allhier bei uns endlich und gehorsamblich erscheinen, die kaiserliche Leich alsdann aus unser Alten Stadt Prag von S. Jacobs-Kirchen, allda sie itziger Zeit gehalten wird, bis aufs Prager Schloss, daselbst dann, wie bemelt, die Begräbnus geschehen soll, beleiten und alldo bis zum Ende und volliger der Exequien Verrichtung verharren und beiwohnen, inmassen wir uns zu dir gnädiglich versehen, du wirdest dich in deme unterthänigist und gehorsamblich erzeigen und Ihr Kais. Mt., weilend deinem gnädigisten Herrn, wie gedacht, und einem getreuen Unterthan gebührt, den letzten Dienst ohne Aussenbleiben leisten helfen.

Das wellen wir gegen dir in allen Gnaden erkennen und dich nach Vollendung solicher Begräbnus nicht aufhalten. Geben auf unserm kuniglichen Schloss Prag den 16. Februarii anno im 77.*)

---

49. Rytířstvo z plného sněmu obecního přijali do stavu svého Jana Kutovce z Ourazu a Jakuba Menšíka z Menštejna.

1577, 18. února. Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82“ č. 46, v král. česk. arch. zemském.

V pondělí po svatém Valentinu.

Páni z rytířstva podle svobod stavu svého z plného sněmu obecního, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta 77, přijali sou do téhož stavu svého Jana Kutovce z Ourazu a Jakuba Menšíka z Menštejna i s dědici jich, kteréž mají neb míti budou. A mají se deskami zemskými zapsati, jakž toho obyčej a řád jest. Poslové na to byli sou: Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchyňský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabí Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabí kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, podkomoří měst králové Její Mti v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém; Jan Dlouhoveský z Dlouhé a na Zavlekově, JMCské rada; Adam Muchek z Bukova a na Píčině, JMCské rada; Jetřich starší z Vřesovic, JMCské forštmistr na panství Chlumeckém; Šebestian Leskovec z Leskovce a na Řečici; Mikuláš Štampach z Štampachu a na Straupci; Beneš Beneda z Nectin a na Vilímově; Kašpar z Šemberku a na Teplici. S takovou při tom vejminkou, aby oni Jan Kutovec a Jakub Menšík před úředníky pražskými menšími desk zemských, prvé nežli by zápis na sebe podle pořádku desk zemských učinili, zachování své pořádné a obdarování erbovní prokázali a provedli. A to budou povinni vykonati mezi tímto časem a svatým Jiří nejprvé příštím; a pakliby v témž času toho nevykonali a zachování svého a předkuov svých neprokázali, tehdy z této relací zase sjíti má. Stalo se v pondělí ut supra.

---

50. Stavové království Českého svolují k tomu, aby císař Janovi Vchyňskému na statek Hradišťský na panství Chlumeckém na půjčenou mu sumu peněz zápis učiniti mohl.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82“, č. 46, v král. česk. arch. zemském.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všichni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta oc 77, na milostivou žádost JMCské, jakožto krále českého, k tomu povolení své dávají: kdež JMCská Janovi Vchyňskému ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabí Karlštejnskému, sumu peněz do třidcíti tisíc kop grošův českých, od něho JMCské půjčených, na panství JMCské Chlumeckém dskami zemskými ujistiti míti ráčí, však žeby

*) Na přiloženém lístku jest ještě napsáno: Nachdem man in der Eil eigentlich nit wissen kunnen, wer sonst aus deinen Ambtsverwandten hieher zu den Exequiis zu erfordern sein möcht, so haben wir dir etzliche unuberschriebne Brief an Herrn- und Ritterstandspersonen, wie du hinten an den Custodien sehen wirdest, neben den andern mitgeschrieben, damit du sie umb meher Beföderung willen uberschreiben und sie denselben Personen uberantworten lassen magst. Datum ut in literis.

někdo jmenovanému Janovi Vchynskému zprávu učinil, jakoby při témž panství statek Hradištský s jeho příslušenstvím k koruně náležeti a království býti měl, a tak toho zápisu bez povolení všech tří stavův žeby přijíti nemohl; ač pak JMCská o tom, aby týž statek Hradištský k koruně náležeti a království býti měl, vědomosti míti a toho se doptati moci neráčí, ani v registraturách komory české najíti se nemuože, však aby on Jan Vchynský tím bezpečen býti mohl, protož jestliby se to kdy, žeby nadepsaný statek Hradištský království sloul, kdežkoli vyhledalo a našlo, aby JMCská buď jemu Janovi Vchynskému nyní, neb potomně komužkoli jinému z obyvatelů království tohoto, dskami zemskými na výš dotčeném panství Hradištském zápis učiniti každého času moc míti ráčil. Poslové na to z plného sněmu byli sou při přítomnosti jednoho z nejvyšších ouředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Sluštících, místosudího království Českého, Vilíma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře téhož království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan Bořita z Martinic, purkrabie Karlštejnský; Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni; Karel z Bibrštejna a na Děvíně; Jaroslav Sezima z Sezimova Oustí a na Ouštku; Jiřík Bořita z Martinic a na Smečně, z pánův; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabí kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, císařové, jakožto králové české, Její Mti podkomoří měst v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově, JMCské rada a Mikuláš Štampach z Štampachu a v Lukách, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý po sv. Valentinu.

---

51. Stavové království Českého k tomu své povolení dávají, aby Jan Vchynský ze Vchynic statek Kundratice, kterýž mu císař k dědictví pustil (kdyby se i někdy vyhledalo, že všecken neb na díle „království" byl), jako jiné zpupné dědictví užívati mohl.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82", číslo 46. v král. česk. archivu zemském.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všichni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta ɔc.77, na milostivou žádost JMCské, jakožto krále českého, k tomu své povolení dávají: jakož jest JMCská o statek Kundratický, kteréhož na ten čas bratří Hysrlové z Choduov v držení sou, s Janem Vchynským ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabí Karlštejnským, jistou námluvu učiniti a jemu dotčený statek k dědictví milostivě pustiti ráčil, však že se v jistotě toho, duchovníli statek to aneb k království všecken neb na díle náležící jest, neví, protož jestliby kdykoli i to, že by jmenovaný statek Kundratice všecken neb na díle království byl, se vyhledalo a našlo, aby proto nicméně JMCská jemu to ve dsky zemské vložiti moci ráčil, a on Jan Vchynský, purkrabie Karlštejnský, týž statek za dědičný, jako jiná zpupná dědictví tohoto království sou podle takového k dědictví od JMCské jemu dána, a tohoto od stavův povolení užíti moci bude a má. Poslové na to z plného sněmu byli sou při přítomnosti jednoho z nej-

vyšších ouředníkuov zemských Bohuslava Felixe Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Sluštících, místosudího království Českého, Vilíma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře téhož království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabí Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan Bořita starší z Martinic a purkrabie Karlštejnský; Mikuláš Kavka z Říčan a na Štěkni; Krištof starší Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a z Lokte a na Nejdeku; Jan z Sovince a z Doubravice a na Toužetíně; Rudolf purkhrabí z Donína, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkhrabě kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, císařové Její Mti podkomoří měst v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Jan Dlúhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově, JMCské rada; Jetřich starší z Vřesovic, JMCské forštmistr panství Chlumeckého, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

52. *Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst přijali na sněmu obecním za obyvatele království Českého Linharta staršího a mladšího z Harrochu, svobodné pány na Rorau a Pirhenštejně.*

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82", číslo 46. v král. česk. archivu zemském.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta 77, jakož sou za obyvatele království tohoto Českého Linharta staršího z Harrochu, svobodného pána na Rorau a Pirhenštejně, dědičného štolmistra Dolejších Rakous a JMCského radu, a Linharta mladšího z Harrochu, též svobodného pána na Rorau a Pirhenštejně, JMCské radu, syna jeho i s dědici jich, na žádost jich a přímluvu JMCské, jako krále českého, prohlídajíc k tomu, že sou předkové od starodávna jich předešle Čechové bývali, přijíti ráčili, na takový způsob, aby oni povinnosti všecky, kteréž králi JMi a stavům království tohoto náleží, jako jiní obyvatelé, podle zřízení zemského o cizozemcích, když se do země přijímati mají, učinili, a jakž pořádek království Českého a desk jest, v tom se ve všem zachovali, řád a právo podnikli, ničímž se nevymlouvajíc ani zastírajíc. S takovoužto při tom další výminkou, že oni nadepsaní Linhart starší z Harrochu a Linhart mladší odtudž z Harrochu, syn jeho, svobodní páni, mají a povinni jsou, tak jak v tomto království od starodávna bývalo, i také zřízením zemským a předešlými sněmy vyměřeno jest, u víře pod jednou aneb pod obojí způsobou přijímajících se srovnati, i také kněžstvem pořádným, buď pod kapitolou kostela hradu Pražského aneb konsistoře Pražské, kteříž se poslušenstvím spravují, se spravovati a jináč nic. Poslové na to z plného sněmu byli jsou při přítomnosti jednoho z nejvyšších ouředníkuov zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Sluštících, místosudího království Českého, Viléma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu

Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan starší Bořita z Martinic, purkrabí Karlštejnský; Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, císaře JMi dvoru v království Českém maršálek; Jiří z Lobkovic na Hazmburce a Libochovicích, JMCské rada a komorník; Jindřich purkhrabie z Donína a na Benátkách; Jan z Šternberka a na Konopišti, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabie Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, císařové Její Mi podkomoří měst v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém; Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově, JMCské rada, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

53. Všickni tři stavové přijali na sněmu obecním Floriana Pravětického z Radvanova za obyvatele království Českého.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 1582", č. 46, v král. česk. arch. zemském.

Páni a rytířstvo a Pražané i jiní poslové z měst z království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta 77, jakož sou za obyvatele království tohoto Českého přijíti ráčili Floriana Pravětického z Radvanova a z Vokachynic i s dědici jeho na takový způsob, aby on povinnosti všecky, kteréž králi JMti a stavům království tohoto náleží, jako jiní obyvatelé, podle zřízení zemského o cizozemcích, když se do země přijímati mají, učinil a jakž pořádek království Českého a desk jest, v tom se ve všem zachoval, řád a práva podnikal, ničímž se nevymlouvajíc ani zastírajíc. S takovoužto při tom další výminkou, že on nadepsaný Florian Pravětický z Radvanova a z Vokachynic má povinnen býti a jest, tak jak v tomto království od starodávna bývalo i také zřízením zemským a předešlými sněmy vyměřeno jest, u víře pod jednou aneb pod obojí způsobou přijímajících se srovnati, i také kněžstvem pořádným, buď pod kapitolou kostela hradu Pražského aneb konsistoře Pražské, kteříž se poslušenstvím spravují, se spravovati a jináče nic. Poslové na to z plného sněmu byli sou při přítomnosti jednoho z nejvyšších úředníkuov zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka královstvie Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkuov Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Slušticích, místosudího království Českého, Vilíma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan starší Bořita z Martinic a na Karlštejně, purkrabie Karlštejnský; Jindřich purkrabie z Donína a na Benátkách; Karel z Bibrštejna a na Děvíně; Jaroslav Sezima z Sezimova Oustí a na Ouštku; Jiřík Bořita z Martinic a na Smečně, z pánův; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království

Českého; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabie Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém; Jetřich starší z Vřesovic; Kašpar Šemberk z Šemberku a na Teplici, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

54. Stavové přitiskli pečeť k listu, s kterýmž vypraveny jsou některé osoby na Karlštejn, aby tam privilegia některá složily a pro slavnost pohřbu císaře Maximiliana klenoty zemské, totiž korunu, jablko a sceptrum, na hrad Pražský přivezly a zase tam dovezly.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82“, č. 46, v král. česk. arch. zemském.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta ɔc 77, ráčili rozkázati pečeť zemskou přitisknouti k listu a psaní, kteréž se učiniti má Janovi Bořitovi z Martinic a na Karlštejně a Janovi Vchynskému ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabuom Karlštejnským, aby na zámek Karlštejn do kaply, kdež koruna česká a jiné klenoty a svátosti i také privilegium království Českého jsou, osoby od stavuov volené a vyslané království Českého puštěny byly, a privilegia tohoto království, kteréž v latinském a českém jazyku, pod pečeťmi JJMtí káluov českých, na jednání a svolení sněmovní svobod království tohoto též spečetěný daný, při dskách zemských leží, k jiným privilegium, kteréž tam na zámku Karlštejně sou, složily, a bylaliby toho potřeba pro slavnost pohřebu, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana, klenoty zemské, totiž korunu a jablko a sceptrum, na hrad Pražský přivezly, i také zase po vykonání toho dovezly a do též kaply schovaly.

Poslové na to byli sou z plného sněmu při přítomnosti jednoho z nejvyšších úředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Sluštících, místosudího království Českého, Vilíma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kanclíř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého; Mikuláš Kavka z Říčan a na Štěkni, JMCské rada; Hendrych Kurcpach z Trachmburku a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské rada; Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni; Jan z Šternberka a na Konopišti, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, Její Mti císařové, jakožto králové české, podkomoří měst v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově, JMCské rada; Jetřich starší Vřesovec z Vřesovic, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

55. Stavové království Českého svolují k tomu, aby Jiří z Lobkovic panství Křivoklatu vyplatiti a zápisu do pěti tisíc kop gr. m. na opravu téhož statku od císaře užiti mohl.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82", č. 46. v král. českém archivu zemském.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta ↄc. 77, ráčili dáti k tomu své povolení: jakož jest na všecky tři stavy království Českého Jiří z Lobkovic na Hazmburce a Liběchovicích, JMCské rada a komorník, vznesl, že jest sobě při JMCské to objednal, aby mohl panství Hrádku Křivoklatu s jeho příslušenstvím vyplatiti, a JMCská na opravu téhož panství, aneb z milosti, že jemu k té zástavě císařské do sumy pěti tisíc kop m. připsati míti ráčí, žádajíc stavů, aby k tomu své povolení dali; na kteroužto jeho Jiřího z Lobkovic žádost všickni tři stavové, jakžby se on Jiří z Lobkovic koli s JMCskou o touž vejplatu, zástavu téhož panství Hrádeckého, i také o připsání těch pět tisíc kop m. srovnal, a to od JMCské dosáhl, toho tak on i dědicové jeho aby užiti mohli a užili, své povolení dávají.

Poslové na to byli sou z plného sněmu při přítomnosti jednoho z nejvyšších úředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánův, a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Sluštících, místosudího království Českého, Vilíma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan Bořita z Martinic a na Karlštejně, purkrabie Karlštejnský; Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského; Jindřich z Valdštejna a na Dobrovici a Kunstberce, JMCské rada; Mikuláš Kavka z Říčan a na Štěkni, JMCské rada; Jaroslav Libštejnský z Kolovrat a na Petršburce, JMCské rada a markrabství Dolních Lužic lantfojt, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabie Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, Její Mti císařové, jakožto králové české, podkomoří měst v království Českém; Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCké rada a prokurator v království Českém; Šebestian Leskovec z Leskovce, na Červené staré Řečici; Beneš Beneda z Nectin a na Vilímově, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

56. Stavové království Českého svolují, aby císař s Šebestiánem Šlikem z Holejče o léta zapsaná na panství Rabštejnském (kteréž zástavou drží) se srovnati a to panství jemu neb komužkoli z obyvatelův království k dědictví prodati, směniti a ve dsky zemské vložiti moci ráčil.

1577, 19. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82", č. 46. v král. česk. archivu zemsk.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta ↄc. 77, na milostivou

žádost JMCské, jakožto krále českého, k tomu své povolení dávají: jakož Šebestián Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a z Lokte, panství Rabštejnské k koruně a království tomuto náležející v nemalé sumě přes padesáte šest tisíc zástavou drží a při JMCské o splacení let, která na to zapsaná se nacházejí, hledá, aby JMCská s výš jmenovaným Šebestiánem Šlikem o ta léta se srovnati a též panství Rabštejnské buďto na díle neb všecko jemu Šebestiánovi Šlikovi, aneb komužkoli z obyvatelův království tohoto, k dědictví prodati aneb směniti i také ve dsky zemské vložiti moci ráčil; však na ten způsob stavové k tomu povolení své dávají, aby JMCská jiného panství proti tomuto tak mnoho zase k království obrátiti a připojiti ráčil. Poslové na to byli jsou z plného sněmu při přítomnosti jednoho z nejvyšších úředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských, zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Slušticích, místosudího království Českého, Viléma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan Bořita z Martinic a na Karlštejně, purkrabie Karlštejnský; Jiří Zajíc z Hazmburku a na Mšeném; Hendrych Kurcpach z Trachmburku a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské rada; Jan Bezdružický z Kolovrat a na Záběhlicích, JMCské rada; Jan z Sovince a z Doubravice a na Toužetíně, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabie Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, císařové Její Mti, jakožto králové české, podkomoří měst v království Českém; Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém; Beneš Beneda z Nectin a na Vilímově; Zikmund Vrabský z Vrabí a na Nové Libni, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v outerý ut supra.

---

57. Vyslaní Rokycanští podávají purkmistru a radě téhož města zprávu o jednání na sněmu zemském.

1577, 19. února. — MS. souč. relací 1562—77 v arch. města Rokycan.

Relací vyslanejch do Prahy k sněmu, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicech při přítomnosti JMCské císaře Rudolfa, toho jména Druhého, léta ɔc 77, jakž níže poznamenáno jest.

Berně stavové vyšší z poddaných po 20 gr. a měšťané z měst 25.000, jakkoli budou moci, aby sebrali, k prvnímu terminu poddané sobě, kteréž mají, na pomoc vezmouce.

Posudní z věrtele po čterech gr. českých.

Termin berně hromičné, již minulé, do sv. Jiří konečně, pod pokutou sněmem uloženou, aby se sebral a odvedl.

JMCská městům odoumrtí pro zlepšení měst polovici pouštěti ráčí, s tím doložením, budeli to na vzdělání města obracováno, ta naděje vede, že i druhé polovice JMt upustiti ráčí.

Nádhernost v šatstvu i v jídle aby umenšena byla, neb tím mnozí k chudobě se přivozují.

Horníci aby posudné platili.

Fridrich Hroch z stavu panského za obyvatele království Českého přijat.

Panu Jiřímu z Lobkovic panství Hrádku Křivoklátu od JMti arciknížete Ferdinanda ujíti, s připsáním jemu na ně pro zlepšení 5000 fl. se propouští k vyplacení.

Panu Janovi Vchynskému 30.000, kteréž půjčil JMCské, slavné paměti, císaři Maximilianovi, aby mu zjištěny byly panstvím Chlumeckým, Rabštejnským a Kondratským.

Rukojemství za JMCskou, slavné paměti, pánům Vincencům do Plzně do sv. Jiří spokojeno, a týmž Vincencům 1200 z restantův na ten čas dány.

Actum relací této skrze též vyslané Václava Píseckého a Blažeje Sophina.

Stalo se v plné radě, za pana purkmistra Martina Škody, v pondělí po sv. Valentinu léta ɔc 77.

---

58. Nejvyšší ouředníci a soudcové zemští království Českého nejvyšším berníkům, sněmem léta 1575 voleným, aby sumu svolené berně, kterouž před rukama mají, ku potřebě císaři proti kvitancí vydali, ostatní pak, kteráž se sejde, na zaplacení císaři půjčených 16.000 kop gr. m. bratřím z Donína za sebou zanechali.

1577, 20. února. — Menší desky zemské, kvatern instrukcí a listův posélacích, žlutý od 1542—1582, č. 128, fol. K. 16.

Urozený pane, pane, urozený a slovutný, přátelé naši milí! Jakož sou páni Adam a Jan, bratří vlastní, purkhrabové z Donína a na Žehušicích ku potřebě JMCské šestnácte tisíc kop míšenských půjčili, kterážto suma z berně JMCské ode všech tří stavův svolené zaplatiti se týmž pánům bratřím z Donína má: i protož nyní a na tento čas touž sumu, kterouž před rukami máte, ku potřebě JMCské proti jisté kvitanci vydejte, však nicméně zase z těchto berní a terminův nyní pominulých svatomartinský a hromničný touž sumu šestnácte tisíc kop m. vybeřte a za sebou zanechte, tak aby se dotčeným pánům bratřím z Donína zaplatiti mohlo; což k vykonání svému, tím JMCské neobtěžujíc, přiveďte. Datum v první středu v postě léta ɔc 77.

---

59. Nejvyšší ouředníci a soudcové zemští království Českého nejvyšším berníkům, sněmem zvoleným, aby Pražanům 6000 kop grošů m., kteréž byli na posly ze sněmu do království Polského vypravené půjčili, z berně pomezní sbírky vydali a na ouroky z téže sumy jistotu jim učinili.

1577, 20. února. — Menší desky zemské, kvatern instrukcí a listův posélacích žlutý od 1542—1582, č. 128, fol. K, 17.

Urozený pane, pane, urozený a slovutný, páni přátelé naši milí! Jakož sou Pražané všech tří měst Pražských stavům království Českého na posly, kteříž sou byli vypraveni do království Polského, šest tisíc kop miš. půjčili, žádajíc stavův, aby jim taková suma zase, poněvadž sou se v ní vdlužili a ouroky z sebe dávati musili, i s týmiž ouroky, což jich tak na tu suma v tom čase vzešlo, dána a zaplacena byla: i vás tejna nečiníme, že jest se mezi námi a Pražany takové snešení stalo, totiž na tento čas aby se jim suma jich hlavní šest tisíc kop miš. dala, a na ouroky pozůstalé jistota od nás se jim do budoucího sněmu bez ouroku učiniti má; tak že při budoucím sněmě na ty cesty se bude

mysliti, odkudby jim, nač se jim jistota učiní, zaplacení státi se mohlo. Protož vám poroučíme, že z té sbírky pomezní berně svolené jim Pražanům touž sumu těch šest tisíc kop miš. vydáte a ouroků zadržalých jistý oučet učiníte, vyhledajíc to s bedlivostí, z kterých sum a komu, jakž oni praví, že sou od některých sousedův svých v touž sumu se vdlužili a uručili, z sebe ouroky dávati musí; a učiníc ten oučet nám to v známost uveďte, abychom my se věděli čím spraviti a nač jim jistotu udělati. Datum v první středu v postě léta ꝛc. 77.

---

60. Císař Rudolf II. zasílá fojtovi zemskému v Horní Lužici listy, kteréž aby rozeslal šlechtě v příčině zúčastnění se pohřebního průvodu císaře Maximiliana, i žádá za odeslání seznamu jmen bohatších obyvatelů v zemi, jimž by nebylo obtížno do Prahy se vypraviti.)*

V PRAZE. 1577, 24. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ꝛc. Wir ubersenden dir abermals hieneben etzliche verfertigte Foderungsbriefe an deines Ambts Verwandte zu weilend unsers geliebten Herrn und Vaters Exequien, die wirdest du nit allein schleunig uberantworten lassen, sonder auch vor dich selbst bei ihnen darob sein, dass sie sich zu solchem weilend ihres gnädigsten Herrn letzten Dienst ohne Aussenbleiben gestellen, und ihre unterthänige Liebe, so sie zu Ihr Mt. getragen, dardurch beweisen, dann sie nach verbrachten Exequiis, wie wir es ihnen auch vermelden, nit aufgehalten werden sollen.

Und nachdem von etzlichen Jahren her sonder Zweifel viel aus den alten Landsessen unsers Markgrafthumbs Oberlausitz abgestorben sein werden, dass man bei unser behemischen Hofkanzlei kein gewiss Verzeichnus haben kann, welche noch im Leben, auch die vermuglichisten sein, die da erfordert werden und ohne ihren Schaden wohl erscheinen kunnten, derwegen so ist unser gnädiger Befehlich an dich, dass du uns aller und jeder gesessnen Landleut bemeltes unsers Markgrafthumbs Oberlausitz, deiner L. Ambtsverwandten, ein ordenlich Verzeichnus sambt derselben Sitz und Wohnungen, auch welchs die vermuglichsten scin, machen und neben den alten und verlebten Personen, so etwa zum Reisen nimmer geschickt, ihren ältisten Sohne einen oder zwene herzusetzen lassest, auf dass man in kunftig bei gedachter unser behemischen Hofkanzlei meher und bessere Nachrichtung haben mugen.

Und weil wir aller derselben Namen nit gewusst, als ubersenden wir dir hieneben ein Anzahl unuberschriebnen Briefe, damit du sie noch an ihr etzliche, so wir nit hievor allbereit erfordert und derselben Briefe dir zugeschrieben, uberschreiben und sie gleichsfalls antworten lassen mugest. Und wir seind obbemeltes ordentliches Verzeichnus von dir zum ehisten gewärtig. ... Geben Prag den 24. Februarii anno 77.

*) Podobný reskript zaslán byl fojtu zemskému v Dolní Lužici, biskupu Vratislavskému, hejtmanům v Hlohově, Svidnici, Minsterberku, Opavě a Kladsku.

---

61. Stavové svolují k tomu, aby Vilím z Rožmberka (jenž pro zlepšení důchodů purkrabství Pražského za své peníze pivovar v Praze na Spálené ulici koupil, vinici novou vysázeti dal) nepříležité vesnice k témuž purkrabství náležité prodati a za stržené peníze dvůr Hostivař a Prače k témuž úřadu připojiti mohl.

1577, 25. února. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82“ č. 46, v král. česk. arch. zemsk.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích léta oc sedmdesátého sedmého, ráčili dáti své povolení: jakož jest Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabie Pražský, JMCské a všem třem stavuom království Českého zprávu učinil, kterak jsouce žádostiv toho úřadu nejvyššího a předního zemského důchody k němu náležité k budoucí památce své zlepšiti, předkem pivovar s jinými potřebami k tomu přináležejícími, k vystavování z něho piv na grunty téhož úřadu, za své vlastní peníze koupiti jest dal, a várku užitečnou, kteréž prvé nikdá se neužívalo, nákladem svým vyzdvihl,*) nicméně také vinici nemalou na gruntech téhož purkrabství

*) Odstavec o pivovaru jest v původním zápisu později přetržen a na místo jeho napsána juxta:

„Léta 1641 v pátek po památce sv. Jiljí, 6. Septembris. JMti římského císaře, uherského a českého krále, tejná i jiné rady, komorníci, královští místodržící, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští v království Českém oc, ráčili jsou s jistým vědomím a milostivým dovolením, i také z obzvláštního poručení JMCské, jakožto krále českého, pána nás všech nejmilostivějšího, ten pivovar na Spálené ulici, blíže kostela sv. Lazara, v Novém městě Pražském ležící, se vším jeho příslušenstvím, který jest někdy vysoce urozený Vilém z Rožumberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a tehdáž nejvyšší purkrabě Pražský, k vystavování z něho piv na grunty téhož úřadu nejvyššího purkrabství Pražského, za své vlastní peníze koupiti dal a várku užitečnou, kteréž prvé nikdá se neužívalo, nákladem svým vyzdvihl, o němž v tomto naproti psaném kvaternu zmínka učiněna se nachází, již nyní zase od vysoce urozeného hraběte Jaroslava Bořity, svaté římské říše hraběte z Martinic, vladaře domu Smečanského, pána na Smečně, Slaném, Prunnersdorfě a Planici, JMti římského císaře, uherského a českého krále tejné rady, komorníka, nejvyššího purkrabí Pražského, místodržícího v království Českém, i s pánví a káděmi i jinými potřebami k tomu přináležejícími purkmistru a radě i vší obci Nového města Pražského za dva tisíce zlatých rejnských prodán, a hned proti tomu zase jiný dům a pivovar v Starém městě Pražském ležící s hvozdem a spilkou, též s pánví, neboližto kotlem a káděmi, sudy i jiným pivovarním nádobím a nákladnickými kusy, i sice s jiným vším a všelijakým k témuž domu a pivovaru příslušenstvím, k ruce téhož úřadu nejvyššího purkrabství Pražského na budoucí časy za sumu tři tisíce zlatých rejnských koupen, i také již hotovými penězi zcela a zouplna zaplacen jest (jakž vklad téhož domu a pivovaru do desk zemských v kvaternu trhovém třetím tělném léta 1641 ve čtvrtek po památce sv. Jiljí, opata, jinak 5. dne měsíce Septembris pod literou K. 3. plněji svědčí i to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá), poručiti skrze obzvláštní relací svou o to ke dskám zemským učiněnou, z týchž desk zemských z kvaternu tohoto docela vyníti a vymazati, tak jakž táž relací v kvaternu relací rozmarinové barvy léta 1641 v pátek po svatém Jiljí, 6. dne Septembris, pod literou A. 18. to vše v sobě šíř obsahuje a zavírá. A protož častopsaný pivovar se vším k němu příslušenstvím z týchž desk zemských a kvaternu tohoto jest docela vyňat a vymazán. V. v. u.

Léta 1641 v pátek den sv. Kozmy a Damiana, to jest 27. měsíce září, JMti římského císaře, uherského a českého krále rady, komorníci, královští místodržící, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští v království Českém ráčili jsou skrze relací, o to ke dskám zemským učiněnou, na JMti vysoce urozeného hraběte a pána, pana Jaroslava Bořity, svaté římské říše hraběte z Martinic, vladaře domu Smečenského, pána na Smečně, Slaném, Prunersdorfě a Planici, JMti římského císaře, uherského a českého krále oc tejné rady, komorníka, nejvyššího purkrabí Pražského a místodržícího v království Českém, vznešení, jménem a na místě JMCské poručiti při této svrchupsané juxtě vymazání z desk zemských toho pivovaru na Spálené ulici, blíže kostela sv. Lazara, v Novém městě Pražském ležícího, který jest někdy JMt vysoce urozený Vilém z Rožumberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožumberského, tehdáž nejvyšší purkrabie Pražský, k úřadu nejvyššího purkrabství Pražského koupil, a zase týž hrabě z Martinic, přítomný nejvyšší purkrabě Pražský, s jistým vědomím a milostivým dovolením JMCské, purkmistru a radě i vší obci Nového města Pražského (proti koupení

vnově vysazovati dá; uznávajíc pak také některé vesnice od úřadu toho pro dalekost a nepříležitost jich dosti málo platné býti, byl by toho oumyslu, pro dobré a lepší toho úřadu, tvrz a dvuor Hostivař ɔc při vsi Hostivaři, prvé k úřadu náležité, koupiti, i také dvuor řečený Prače nad touž tvrzí a vsí (jakž pak o ten s JMCskou již v jednání jest), k tomu připojiti a těmi dalšími nepříležitými vesnicemi, prodadouce je, to, což výš dotčeno, zaplatiti; JMCské a stavův, aby to k vykonání svému přivedeno býti mohlo, jmenovaný nejvyšší purkrabie Pražský za povolení tímto obecným sněmem žádajíc.

Kdež JMCská s stavy tohoto království tomu vyrozuměvši, že on Vilém z Rožmberka, nejvyšší purkrabie Pražský, nemalé dobré a užitečné toho úřadu v tom obmejšlí a důchody ty zlepšiti takové vuole jest, k tomu povolení dávati ráčí a dávají, tak jakž jest sám on nejvyšší purkrabie Pražský to předložil. Kdyžby koli ten statek Hostivařský, též dvuor Prače stržil, a proti tomu o takové vesnice nepříležité buďto prodajem, směnou s osobami ze stavuov se namluvil a urovnal, o tom aby nejvyšším úředníkuom a soudcím zemským při soudu zemském po takovém trhu a sněmě nejprvé příštím zprávu svou učinil a dal. A stavové tohoto království dotčeným nejvyšším úředníkuom a soudcím zemským tímto obecním sněmem i také relací plného sněmu, dskami zemskými na to zapsanú, tu plnú moc dávají, aby, vyrozumějíce takovým trhuom a prodajuom neb směnám a ty za slušné uznajíce, předkem vklad takových trhův napřed jmenovaných dvorův Hostivařského též Pračského k témuž úřadu nejvyššího purkrabství Pražského ve dsky zemské přijali; i také dále proti tomu vesnice odprodané aneb směněné každému z těch, komuž by co toho odbyto bylo, do desk zemských k dědictví skrze jisté relatory z prostředku svého vyslané vložiti mohli a vložili.

Opatrujíc pak při tom také on Vilém z Rožmberka ɔc to, cožby tak v jmenovaném úřadu svém na statcích k tomu náležejících, i z vlastního k tomu nákladu svého na pivovaře, vinici, dvořích, ovčíních přivětšením svrchkuov a nábytkuov i jinými opravami zlepšil, aby na potomní budoucí časy nic toho zase umenšováno nebylo: uvolil se jest dobrovolně v to, že všecka ta zlepšení od svrchkuov a nábytkuov a užitky přivětšené v inventář uvésti a ten pod pečetí svou nejvyšším úředníkuom a soudcím zemským k složení toho při dskách zemských podati chce, aby potomnímu nejvyššímu purkrabí Pražskému, a dále každému, od jednoho druhému, budoucně podle téhož inventáře všecko to zouplna bez umenšení také postupovati povinné bylo.

Jestliže by pak buď on Vilém z Rožmberka, aneb jiní budoucí nejvyšší purkrabové Pražští v čas držení téhož úřadu na sobě smrtí z tohoto světa sešli, tehdy dědicové a budoucí jich, kteřížby po smrti toho statek zdědili a toho v držení vešli, povinni býti mají jinému nejvyššímu purkrabí Pražskému podle téhož inventáře (kterýž také pro budoucí paměť a opatření toho ve dsky zemské vložen býti má), všeho tak bez umenšení postoupiti, a čehož by se pak na čemkoli nedostalo, to doplniti a od sebe odvozovati.

Pakliby také potomní který nejvyšší purkrabie Pražský, pro památku svou, více při statcích toho úřadu, mimo ten výš dotčený inventář, zlepšil a z užitkuov přivětšil: tehdy od jiných budoucích i s tím také to všecko zouplna výš psaným způsobem potomním nejvyšším purkrabuom odstupováno a bez umenšení odvozováno býti má.

---

hned zase k ruce téhož ouřadu nejvyššího purkrabství Pražského jiného domu s pivovarem, slove u Spaumberku, v Starém městě Pražském ležícího) prodal, v tomto kvaternu relací fialovém léta 1577 v pondělí po sv. Matěji apoštolu Páně pod lit. E. 19. ten omyl vypuštění léta a dne z potřeby napraviti, a dle formy a dobrého spůsobu desk zemských nad touto svrchupsanou juxtou léto a den tak, aby se budoucně, kdy jest ten pivovar Novoměstský z týchž desk vymazán, věděti mohlo, i při konci naposledy ta slova vyznání všech úředníkův doložiti a vepsati, jakž táž relací v kvaternu relací rozmarinové barvy léta 1641 v pátek den svatých Kozmy a Damiana, to jest 27. měsíce září, pod literou A. 26. plněji svědčí. A protož nad touž vejš psanou juxtou tato slova „léta 1641 v pátek po památce sv. Jiljí 6. Septembris" i také pod touž juxtou vyznání všech úředníkův doloženy a vepsány jsou.

Poslové na to z plného sněmu byli sou při přítomnosti nejvyšších úředníkuov zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švanberka na Volši a Přindě, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov, a v přítomnosti úředníkuov Pražských menších desk zemských zejména těchto, Mikuláše Skalského z Dubu a na Slušticích, místosudího království Českého, Viléma Malovce Kosoře z Malovic ɔc, místopísaře království Českého, Bohuslava Kalenice z Kalenic a na Křešťovicích, úřadníka JíMti císařové, jakožto králové české, při dckách zemských v království Českém, Bohuslava Mazance z Frimburku ɔc, písaře menších desk zemských: Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jan starší Bořita z Martinic a na Karlštejně, purkrabě Karlštejnský; Jiřík Zajíc z Hazmburku a na Mšeném; Jiří z Lobkovic na Hazmburce a Liběchovicích, JMCské rada a komorník; Jindřich z Valdštejna a na Dobrovici, JMCské rada; Mikuláš Kavka z Říčan a na Štěkni, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabě Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, pukrabě kraje Hradeckého; Michal Španovský z Lysova a na Pacově, Její Mti císařové, jakožto králové české, podkomoří měst v království Českém; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského; Zikmund Brozanský z Vřesovec a na Brozanech, JMCské rada; Beneš Beneda z Nectin a na Vilímově, z vladyk; jsouce na to k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v pondělí po svatém Matěji, apoštolu Páně.

---

62. Císař Rudolf II. nařizuje komoře české, aby císařskému služebníku Janu Poppovi potřebné peníze na zařízení „castrum doloris“ v hlavním kostele na hradě Pražském, k slavnosti pohřební císaře Maximiliana, vydány byly.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 25. února. — Orig. v arch. česk. místod.

Wir befehlen euch hiemit gnädiglich, dass ihr alsbald alle Nothdurft an Geld und anderm, so zu den Gebäuen in der Kirchen, es sei zu dem castro doloris oder anderer Zurichtung vonnöthen und durch unsern Kammerdiener Hansen Poppen bei euch ersuecht wird, aus unseren Rentmeister- und Bernambt verordnet und solchs ihme Poppen jederzeit alsbald zuestellen und reichen und daran den wenigisten Abgang oder Mangel erscheinen lasset und ihne keineswegs aufziehet, damit die Gebäu zeitlich verricht mügen werden. Nachdem auch gedachtem Poppen aus unserm Hofzahlmeisterambt zweihundert Thaler auf solche Gebäu fürgeliehen und gegeben worden sein, so wöllet ferner in unserm Rentmeisterambt verordnen und daran sein, dass solche zweihundert Thaler in unser Hofzahlmeisterambt wieder erstattet und richtig gemacht werden.... Geben auf unserm kuniglichen Schloss Prag den 25. Februarii 1577.

---

63. Císař Rudolf II. nařizuje komoře české, aby na zařízení „castrum doloris“ v hlavním kostele na hradě Pražském potřebný material a několik tisíc loket černého sukna na ošacení 200 chudých lidí a na pokrytí zdí a oltářů v jmenovaném kostele skoupiti dala.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 27. února. — Orig. v arch. česk. místod.

Was wir euch vom fünfundzwanzigisten Tag dies Monats Februarii, damit ihr zu dem Gebäu in dem hieigen Schloss, es sei zu dem castro doloris oder was anderer Zurichtung vonnöthen, die

Nothdurft Gelds und anders aus unserm Rentmeister- und Bauambt verordenen und dargeben sollet, dessen habt ihr euch gehorsamist zu erinnern. Und wöllen euch darauf genädiger Meinung nicht bergen, dass man zu Behängung gedachter Schlosskirchen auch der Altär und Poden, item zu Bekleidung zwei Hundert armer Leut etlich Tausend Ellen von allerlei schwarz Futter auch Schöptuch alsobald bedürftig ist; damit nun solchs Tuch auch erhandelt müge werden, so befehlen wir euch gnädiglichen, ihr wellet dem Rentmeister oder dem itzigen Ambtsverwalter desselben in unserm Namen auferlegen, dass er alsobald mit und neben unserm Hofzahlmeister und getreuen lieben Peter Hackln sich bemühe und solches Tuch bei den allhieigen Handelsleuten, wie man sich aufs nähist des Kaufs und Termins der Bezahlung vergleichen mag, zuwege bringen und erhandeln helfe, sich auch darauf gegen gedachten Handelsleuten als für eigene Schuld verschreibe und folgends zu den bestimmten Zahlungsfristen aus den Gefällen seiner Ambtsverwaltung entrichten und sich dardurch schadlos halten solle, wie wir dann auch solches alles durch einen sondern Befehlich, so wir heut dato an unsern Rentmeister oder jetzigen Verwalter desselben Ambts allhier vermöge hiebeiliegender Copei ausgehen haben lassen, auch auferlegen, in welchen ihr ihme keine Verhinderung thuen, sondern endlichen daran zu sein werdet wissen, dass solchem allem gehorsamist gelebt und nachkommen werde. . . . Geben auf unserm kuniglichen Schloss Prag den 27. Tag Februarii anno im 77.

---

64. Dobré zdání komory dvorské a české o usnešení sněmu českého, jenž zahájen byl dne 5. února 1577.

1577. 28. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Allergnädigister Kaiser! Die Hof- und behemisch Kammer haben sich in dem verteutschten Landtagsbeschluss, soviel in solcher Eil beschehen mügen, unterthänigist ersehen und befinden darinnen nachfolgende Bedenken.

Und erstlich nachdem zu Steuereinnehmbern zween vom Burggrafambt verordnet, als nämblich vom Herrenstand Zdeniek Mitschan, Unterburggraf, und vom Ritterstand Jaroslaw Wchinsky, würdet dieses dabei bedacht, dass die behemisch Kammer von ihnen wenig Bericht von den Steuergefällen bekommen wurdet künnen, ob und was daran einkommen und wie die Einbringung vonstatten gehet. Derhalben beide Kammer der unterthänigisten Meinung, E. Mt. hätten nach versucht, ob bei den obristen Herren Landofficirern die Sach dahin zu befördern, dass E. Mt. ein vertraute Person mit und neben den verordneten Steuereinnehmbern umb allerlei Bericht und desto ordentlicher Einbringung den bewilligten Landshilfen haben möchten. Darwider sie dann billich nicht sein sollen, furnehmblich, weil solches aus keinem Misstrauen, so etwa E. Mt. zu ihnen den Ständen oder derselben deputirten Einnehmbern hätten, sondern allein umb gueter Ordnung willen und Verhüetung kunftiger Rest und Eingriff, die bishero vermerkt, beschicht.

Da aber solches bei ihnen nicht zu erhalten, wie man dann Beisorg trägt, dass es schwerlich geschehen würdet, so würdet doch zum wenigisten dieser Punkt in den Landtagsbeschluss eingebracht werden müssen, nämblichen, dass sie, die Steuereinnehmber, schuldig und verbunden sein sollen, die Steuergefällen, wann die nun eingebracht, auf der behemischen Kammer Certification in das Rentmeisterambt auszuzählen, damit solch Geld E. Kais. Mt. auf derselben Befehlch jederzeit zuegeschickt werden möcht.

Item dass auch die Steuereinnehmber auf der Kammer Begehren von den Steuergefällen, so einkomben, jederzeit guten Bericht und Auszueg zu geben sich nicht verwidern.

Ingleichen auch möchten die Herren obristen Landofficirer nachmals vermahnt werden, dass gleichwohl nicht allein in Reichung und Einbringung der Steuer, sonder auch der Biersgefällen, welche dann bisher den mehrern Theil allein der Unrichtigkeiten halben wenig ertragen, ein solche Ordnung angestellt, damit beide Gefäll den Bewilligungen gemäss ordentlicher als bishero gereicht und eingebracht.

Was dann die Execution der Steuer belangt, wurdet gleichwohl unter andern den Steuereinnehmbern eingeraumbt und zuegelassen, wann sie für gut und rathsamb befinden und erkennen werden, ein Theil der Restanten Fahrnuss und Guets zu Bezahlung und Erlegung der versessenen Steuer zu versetzen, dass sie solches wohl thuen können und mügen, und ein jeder, der was darauf leihet, der soll und mag es ein Jahr lang oder länger, bis ihme die Summa wiederumben erstattet wurdet, geniessen. Es ist aber in vorigen Landtägen auch diese Clausel darbei angehängt, do von ihnen den Steuereinnehmbern was von dergleichen Gutern verkauft wurde, dass ein jeder desselben Kaufs erblich geniessen soll, welches, dass es auch in diesem Landtage eingebracht werde, für ein Nothdurft angesehen wurdet.

Der Restanten halben wirdet in diesem Landtag allein wegen der neuen Restanten ein Termin bestimbt, dass dieselben zwischen hie und Pfingsten nächstkunftig eingebracht werden sollten: von den alten aber, die ein mehrers austragen, wirdet anderst nicht gedacht, als dass sich E. Kais. Mt. nach eingezogenem Bericht allergenädigist zu verhalten werden wissen. Do erachten beide Kammer nothwendig zu sein, dass E. Kais. Mt. die Einbringung und Erlegung derselben alten Rest, wo nicht auf Georgi, doch aufs längst mit den neuen Restanten zu erlegen begehrten, angesehen, dass sonst selbst wohl billich, weil sie länger ausgestanden, dass sie auch vor den neuen erlegt würden.

Dann, so würdet, do der Abraitung halben mit denen Personen, die Schuldenanforderungen bei E. Kais. Mt. zu haben vermeinen, gedacht würdet, dieser Artikel gesetzt, als nämblichen mit diesen Worten: Wann Ihr Kais. Mt. in diesem Kunigreich nicht selbst persönlich wären, dessen sich gleichwohl die Stände nicht versehen, so sollten die obristen Landofficirer die Differenz, so etwo in Abraitungen fürfallen möchte, der Billichkeit nach abhelfen. Dieser Artikel möcht beider Kammer unterthänigisten Erachtens dahin limitiert werden, dass solches nicht bei ihnen den Landofficiren allein stünde, sondern auf E. Kais. Mt. allergnädigsten Ratification gestellt würde.

Weiter würdet auch in dem, do sich E. Kais. Mt. deren von Herrn- und Ritterstand Anfäll begeben, dits vermerkt, dass sie diese gethane Bewilligung etwas zu weit extendiren, dann sich E. Kais. Mt. Bewilligung auf nichts mehrers, als auf die Häuser in Städten und nicht auf andere Güeter erstrecken thuet.

Item, so ist auch die Bewilligung den Städten nur auf Wohlgefallen von E. Kais Mt. gemeint und dass sie auf der Kammerbuchhalterei umb das, was sie also an Fälligkeiten kunftig zu ihren Handen empfahen werden, wohin sie es verwendt, ordentlich Raitung thuen sollen, welches aber in diesem Landtagsbeschluss auf die Hauptleut in Prager Städten und in den andern Städten auf den Unterkammerer gerichtet. Darumben dieser Artikel auf Wohlgefallen und mit der Raitung auf die Buchhalterei zu richten.

Nachdem auch bei dem Artikel des Herrn von Rosenbergs Auswechslung der Güeter halben zum obristen Burggrafambt gehörig des Hofs Pratschie gedacht wurdet, als dass der Herr von Rosenberg derwegen mit E. Kais. Mt. in Handlung stehen soll, würdet E. Kais. Mt. dieser unterthänigster Bericht gegeben, dass gleichwohl vonnöthen sein will, ehe und zuvor E. Mt. sich in schliessliche Handlung bemelten Hofs halben einlassen, dass die Kammer mit ihrem Guetbedunken hierüber vernommen werde.

Inmassen dann aufs kurzist pro memoria ein Schrift auf diese erzählte Bedenken, doch ausserhalb des Hof Pratschie gestellt, welche E. Kais. Mt. in Unterthänigkeit verlesen werden soll, darauf folgunds E. Kais. Mt. mit den obristen Herren Landofficirern daraus allergenädigist zu conversiren haben werden.*)

---

65. Střelci při branách hradu Pražského prosí císaře Rudolfa za udělení jim smutečního šatstva, aby jako ostatní dvorská čeládka při slavnostním pohřebním průvodu císaře Maximiliana se súčastniti mohli.

1577. — Orig. něm. v arch. česk. místod.

---

66. Usnešení sněmu obecního, jenž zahájen byl dne 5. února a uzavřen dne 2. března 1577 na hradě Pražském.

MS. úředních zápisů deskových s uápisem „Červení sněmové od r. 1541 do 1582“ v král. česk. archivu zemském.

Tito artikulové na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta Páně 1577 v pondělí po hromicích a zavříno suchých dnech postních**) při přítomnosti nejjasnějšího knížete a pána, pana Rudolfa, římského voleného císaře, uherského a českého krále ɔc, jakožto krále českého, ode všech tří stavův téhož království Českého svoleni a zavříni jsou.***)

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf, římský císař, uherský a český král ɔc., pán náš nejmilostivější, z mnohých znamenitých duoležitých příčin pro zachování všeho křesťanstva, i tohoto království dobré a užitečné, sněm obecní téhož království Českého rozepsati a na témž obecním sněmu JMt osobou svou císařskou, oustně i v spisu, předkem smrt časnou JMti císaře Maximiliana, slavné a svaté paměti, pana otce JMCské nejmilejšího a pána našeho nejmilostivějšího, kteréžto prostředkem pán Buoh všemo-

66. Beschluss des böhmischen Landtags, der am 5. Februar eröffnet und am 2. März 1577 geschlossen wurde.

Gleichzeitige Kopie im k. k. Reichsfinanzarchiv in Wien.

Beheimbischer Landtag, Montag nach Purificationis Mariae 77 beschlossen.

Als der allerdurchleuchtigiste grossmächtigiste Fürst und Herr Herr Rudolf der Ander dies Namens, erwählter römischer Kaiser auch zu Hungern und Beheimb Kunig, aus vielen hochwichtigen angelegnen beweglichen Ursachen zu Erhaltung ganzer Christenheit und dieses Künigreichs Nutz und Bestem ein allgemeinen Landtag in diesem Künigreich Beheimb gnädigist ausschreiben lassen und Ihr Mt. eigner kaiserlichen Person auch erschienen, haben sie anfänglich weiland Kaiser Maximilians, derselben geliebten Herrn und Vaters hochlöbli-

*) Na zadní straně připsáno: „Ist der Kais. Mt. den 28. Februar anno 77 furgebracht und darauf Ihr Mt. ein Schrift dem Beschluss gemäss zuegestellt worden.“

**) V tištěných artikulích naznačeno datum ještě slovem „v sobotu“.

***) Dole na listu stojí stejnou rukou připsáno: „JMCské podati.“

houcí ráčil jest dvanáctého dne minulého měsíce října v městě říšském Řezně z tohoto světa povolati, žalostivě připomenouti ráčil: což všickni tři stavové království tohoto, podle takového lítostivého JMCské obšírného předložení, skutečně to poznávají, že jistě jak všickni obyvatelé tohoto království, tak také všecko křesťanstvo, nad takovým JMCské z tohoto světa sjitím slušnou a srdečnou žalost a zármutek nésti mají a nesou. Nebo JMCská, slavné paměti, pro otcovskou, věrnou a vždycky laskavou snažnou péči a bedlivost, kterouž jest při spravování JMti, podle od pána Boha vysokým rozumem obdaření, o všecko křesťanstvo, zvláště pak o království, země a poddané své, měl, dobře a hodně toho jest zasloužiti ráčil. Jakž pak i naposledy JMCská, slavné paměti, majíc na zdraví JMti od mnoha časuov veliké nedostatky a ztížnosti, nelitujíc v tom téhož zdraví ani života svého, pro zachování předkem cti a chvály pána Boha, ochránění víry svaté, jména a krve křesťanské, všelijak milostivě a otcovsky snažně se starati a až do poslední hodiny života svého v tom pracovati ráčil, a tak všickni tři stavové království tohoto pána Boha všemohoucího pokornými srdci prosí, aby JMCské zase veselého vzkříšení popříti a za tuto časnou korunu JMt věčnou korunou korunovati ráčil.

Že pak milostivý pán Buoh nám JMCskou, nynějšího pána našeho, z milosti své svaté za krále a pána našeho dáti jest ráčil, o čemž žádná jiná naděje není, nežli že JMCská s pomocí pána Boha ve všech slavných, chvalitebných způsobích, jako křesťanský císař a pán, kterýž od jeho milosti božské mnohými vysokými ctnostmi, dary a rozumem obdařen jest, v Jich Mti předkuov svých šlépěje vstoupiti a jich následovati ráčí, nad čímž stavové, pána Boha velice chválíce, vysoce potě-

chister und seliger Gedächtnus, tödtlichen Abgangs, so der Allmächtig den 12. Octobris nägstverschinen Monats in der Reichsstadt Regensburg von dieser zergänglichen Welt abgefordert, mit sonderer Betrübnus mündlich und schriftlich die Ständ erindert, darauf und neben angehörten solcher Ihrer Mt. ausführlichen Schmerz und kläglichen gethanen Fürbringung sich alle drei Ständ dieses Kunigreichs schuldig erkennt, dass sie und allgemeine Inwohner dieser Kron Beheimb sowohl als die ganz und gmeine Christenheit ob solchem Ihrer Kais. Mt. seligster Gedächtnus Abscheiden billich treuherzigs und unterthänigistes Mitleiden haben sollen und tragen; dann Ihr Kais. Mt. hochlöblicher seliger Gedächtnus umb derselben väterlichen treuen Sorgfältigkeit willen, so sie in Zeit ihrer Regierung (beneben sie auch von dem Allmächtigen mit hohen Gnaden und Verstand begabt gewest) der ganzen Christenheit, insonderheit aber dieses Künigreichs und dero incorporirten Land und Unterthanen halben gehabt, des wohl verdient und würdig, wie auch letzlichen Ihr Mt. seliger Gedächtnus ungeacht dero obliegenden beschwerlichen Leibesschwachheit und also unverschont ihres Gesunds zu vorderst zu Ausbreitung und Pflanzung Gottes Ehr und dann zu Beschütz und Erhaltung christlichen Namens und Bluets allweg zeitliche väterliche Fürsehung und Sorgfältigkeit gebraucht und sich darin bis in die Grub treulichen bemühet haben, dass demnach die Ständ den Allmächtigen mit diemüthigen Herzen treulich bitten, Ihr Kais. Mt. hochlöblicher seliger Gedächtnus von diesem Jammerthal und Elend in die ewig Freud mit Gnaden aufzunehmen und also nach dieser allhie gehabten zeitlichen Kron dorten mit der ewigen krönen wölle.

Dass nun aber der Allmächtig die jetzige Kais. Mt. unsern allergnädigisten Herrn nach seinem göttlichen Willen zu einem Künig und Herrn uns fürgestellt, ist kein ander Hoffnung, dann dass solches mit Hilf und Verleihung des Allmächtigen auch den löblichen alten Gewohnheit und Ordnungen nach beschehen sei, und Ihr Mt. als ein christlicher Kaiser und Herr, so auch mit vielen hohen Tugenden und Verstand begabt, gleichfalls in derselben Herren Vorfahren Fuesstapfen eintreten

šeni jsou a JMCské, jako věrní poddaní, šťastného, dlouhého ve zdraví kralování a tohoto království v dobrém křesťanském a pokojném spravování za mnohá léta od pána Boha všemohoucího vinšují, věrně a srdečně žádají.

werden, und sein dessen die Ständ (daneben sie auch darumben dem Allmächtigen Lob und Dank sagen), höchlich erfreut, Ihrer Kais. Mt. als getreue Unterthanen von Gott dem Herrn alle glückselige langwierige Regierung und dieses Kunigreich in guetem Fried und Ruhe zu erhalten treuherzig und und unterthänigst bittend.

O potvrzení privilegií království tohoto a osazení ouřaduov zemských, též i místodržících JMti.

Co se pak dalšího JMCské stavuom předložení dotýče, že JMCská, neohlédajíc se na žádné jiné duoležité příčiny a potřeby, z milosti a lásky své císařské, jakožto král český, majíc obzvláštní náchylnost k národu a království Českému, též zemím k němu příslušejícím, nejprvé sem do tohoto království přijeti a to na milostivé péči míti jest ráčil, předně stavuom jich privilegia, svobody, práva, starobylé dobré zvyklosti a pořádky milostivě potvrditi, tolikéž zemské i jiné ouřady, kteréby prázdny byly, osaditi, dobrý křesťanský řád nařiditi a obecním i obzvláštním ztížnostem, podle spravedlivosti, spomoci; obzvláštně také, jakby spravování, neb místodržictví, tohoto království a zemí k němu příslušejících, [v]nebytu JMti, s uvážením a radou stavuov dostatečně opatřeno býti mohlo, nicméně stavuom téhož království a zemím, k němu připojeným další i větší milosti podle náležitosti a možnosti činiti, čehož stavové od JMCské ve vší poníženosti vděčni jsouce, JMCské, jako pánu svému nejmilostivějšímu, vždycky věrně, poddaně do nejvyššího přemožení svého odsluhovati snažovati se budou.

Confirmirung der Privilegien, Ersetzung der Landofficia und Statthalter.

Was nun Ihrer Kais. Mt. den Ständen ferner gethanen Fürtrag anlangt, dass Ihr Mt. hindangesetzt alle andere derselben obliegende Nothdurften und Ursachen aus sondern Gnaden und Neigung, damit sie insoderheit diesem Künigreich und den incorporierten Land und Unterthanen gewogen, sich Anfangs in Beheimb begeben und dasselbig in gnädigster Acht und Sorgfältigkeit haben, den Ständen ihre Privilegien, Freiheiten, Recht, alte Gewohnheiten und andere guet Ordnungen zu bestätigen, sowohl auch die Landofficierer, so sich verledigt, zu ersetzen, guete christliche Polizei anzurichten, den allgemeinen und Privatbeschwerungen vermug des Rechten und nach Billicheit abzuhelfen, insonderheit aber auch, wie in Abwesen Ihrer Kais. Mt. eigner Person das Statthalterambt mit denen zuegehörigen Räthen versehen und dieses Künigreich sowohl der incorporierten Land Unterthanen Nothdurften und Handlungen zu verrichten sein möchten, Anordnung zu thuen, gleichsfalls auch den Ständen dieser Kron Beheimb und zuegehörigen Land nach Glegenheit und der Sachen Müglicheit mit mehrern Gnaden zu willfahren, solchs alles haben die Ständ zu gehorsamisten Dank angenomben, umb Ihr Kais. Mt., ihren allergnädigisten Herrn, jederzeit treulich und unterthänigst ihres äusseristen Vermügens zu verdienen.

Pomoc proti Turku, nepříteli.

Dále pak, na milostivou žádost JMCské strany pomoci proti dědičnému a ouhlavnímu nepříteli všeho křesťanstva Turku, na tomto jsou se všickni tři stavové snesli, předně, jakož pominulého roku JMCské, slavné paměti, jistá pomoc proti jmenovanému nepříteli Turku, totiž na jeden termin

Türkenhilf.

Auf Ihrer Kais. Mt. ferner gnädigstes Begehren von wegen einer Hilf wider den Erbfeind gemeiner Christenheit, den Türken, haben sich die Ständ dahin verglichen: Nachdem verschienen Jahrs der verstorbenen Kais. Mt. hochlöblichister seliger Gedächtnis ein gewisse und benennte Summa wider

z každého domu lidí poddaných po 10 groších českých, a na druhý termin z každého lánu dědiny orné týchž lidí poddaných po 15 groších českých, s jistou při tom další výminkou v předešlém sněmu doloženou, též také od třetího stavu měst království Českého místo berně domové jistá suma, totiž půl 13 tisíce kop grošův českých, jest svoleno: ačkoliv to v nemalém rozmyšlení jest býti chtělo, ale aby k JMCské stavové všecku poddanou povolnost ukázali, protož taková pomoc JMCské z domuov lidí poddaných, tolikéž z lánuov, nicméně od Pražan a měst království Českého, ostatní suma nedodalá, též také od osob duchovních, manuov, dědiníkuov, nápravníkuov a jiných všelijakých v témž předešlém sněmě obsažených, i také od židů, do svatého Jiří nejprvé příštího konečně nejvyšším berníkuom, k vybírání takové berně prvé voleným, na hrad Pražský dána a vyplněna býti má. Však při tom od jednoho každého, mezi dotčeným nynějším a svatého Jiří nejprvé příštího časem, skutečně to opatřeno býti má, aby místo berně z lánův každý tak mnoho, jakž se komu při prvním terminu svatého Martina berně domové dáti dostalo a vypraviti přišlo, sebral a sumu druhého terminu hromničného s první domovou zouplna srovnal, však tak, jestližeby ta berně z těch lánů jako z domuov nevynesla.

bemelten Erbfeind den Türken auf einen Termin von eines jeden Unterthanen Behausung 10 w. Gr. und auf den andern Termin von jedes Unterthanen Hueben Ackers zue 15 w. Gr. behm. mit sondern bei vorigem Landtag angedeuteten Conditionen, dann auch von dem dritten Stand, als den Städten in dieser Kron Beheimb, anstatt der Haussteuer ein gewisse Summa, nämblich 12.500 Schock Gr. behm. bewilligt worden; wiewohl nun solchs nit wenig bedenklich fallen wellen, damit aber die Ständ sich gegen Ihrer Mt. allerunterthänigisten guetherzigen Willigkeit erweisen, so soll Ihrer Mt. solche Hilf von jedes Unterthanen Behausung und von jedern Hueben Ackers, nichts weniger auch der Ausstand an der vorigen letztern Summa von Prägern und andern dieser Kron Beheimb Städten, sowohl als den Geistlichen, Mannslehensleuten und allen andern im vorigem Landtag begriffnen Personen, auch den Juden auf künftig Georgi zu Handen der hierzu verordenten obristen Einnehmer aufm Prager Schloss endlich gegeben und entricht, doch beneben zwischen hier und Georgi dies bei männiglich dahin gericht und versehen werden, dass anstatt der Huebensteuer ein jeder soviel, als ihme auf den Termin Martini an der Haussteuer zu erlegen gebührt, zusammen aufbringe und die Summa des andern Termins Lichtmess mit der vorigen Haussteuerssumma vergleiche, doch also und aufn Fall solche Hubensteuer nicht soviel als die Haussteuer austragen wurde.

O posudní.

A tolikéž i strany vypravení posudného až do vyjití toho terminu sv. Jiří nejprvé příštího, aby se ve všem podle toho předešlým sněmem vyměření jeden každý zachovati a takové posudné zouplna bez odpornosti, a tak tu berni domovou, též z lánův i také posudné, pod těmi všemi pokutami na to prvé vyměřenými, vypraviti povinen byl. A jakož také stavové na sněmu pominulém pátý groš posudného jsou svolili na ten zpuosob, cožbykoli takového pátého groše od zavření téhož sněmu až do sv. Jiří, nejprvé příštího, k zemi vybráno bylo, že dále do té sumy JMsti císařové jménem daru za to odvedeno býti má. Protož sta-

Biergeld.

Was das Biergeld betrifft, soll es gleichsfalls mit Reichung desselben bis zu nägstkünftig Georgi dem vorigen Landtagsbeschluss gemäss gehalten werden und dasselbig völlig ohne alle Verweigerung, sowohl als die Haus- und Hubensteuer bei allen im Landtag ausgemessnen Pönen ein jeder zu erlegen schuldig sein. Und nachdem die Ständ aufm verschienen Landtag auch den 5. Biergroschen dergestallt bewilligt, dass die Summa, soviel sie von solchem 5. Gr., von dem Landtagsbeschluess anzuraiten bis auf Georgi austragen und zum Land gefallen würde, der römischen Kaiserin verehrungsweis erfolgen solle, also haben die Ständ bei je-

vové tímto sněmem to tak nařídili, aby jeden každý, což jemu z várky piv takového pátého groše od outerýho po svatém Kylianu loňského roku minulém [10. července] času zavření sněmu předešlého až do sv. Jiří nejprvé příštího dáti se dostane, aby vypraviti a dodati povinen byl. A nejvyšší berníci, majíce sobě od výběrčích krajských, vedle téhož nařízení, ten pátý groš odvedený, dále cožkoli ten sumy vynese, k ruce JiMsti císařové, tomu, komužby to od JiMti poručeno bylo, jednoho každého času proti kvitanci jeho vydati mají.

Berně z domuov.

Dále pak o další pomoc proti Turku, na milostivou žádost JMCské na stavy vzloženou, na tom jsou se všickni tři stavové, neohlédajíce se na žádné ztížnosti své a poddaných svých, snesli a z poddané lásky, prohlédajíce k tomuto nejprvnějšímu JMCské z počátku kralování, dobrovolně svolili: aby napřed JMCská skrze hejtmany, ouředníky neb purkrabě na panstvích JMCské nařiditi ráčil, též jedna každá osoba, páni, rytířstvo i všecky osoby duchovní, tolikéž manové, dědiníci, nápravníci, dvořáci, cožkoli v městech, městečkách, vesnicích, aneb jinde na panstvích a statcích svých lidí osedlých mají, z jednoho každého domu aneb chalupy, buď veliké neb malé, v kterýchž lidé bydlí, krom samých kovářských, pastuších a ovčáckých chalupí, též lázní ve vsech, na kterýchžby hospodářův osedlých nebylo, aby jeden každý z těch nadepsaných osob při času sv. Jiljí, nejprvé příštího, po 10 groších českých, a potom při času vánoc, též nejprvé příštích, též po 10 groších českých dali a konečně beze všeho dalšího prodlévání na ty časy a terminy vypravili a vyplnili. Jedna pak každá vrchnost má, a tím vedle tohoto sněmovního svolení povinna bude a jest, beze všeho fortele aneb nějaké nedbanlivosti, s pilností to, jaký počet lidí osedlých, hospodářův, tak jakž výše dotčeno, na panstvích a statcích svých má, vyhledati, a rozvrhnouce to

tzigem Landtag deshalben die Anordnung gethan, dass ein jeder, was ihme von jedem Gebräu am 5. Gr. von Kiliani verschienen Jahrs beschehnem Landtagsbeschluss an bis auf nägstkünftig Georgi zu reichen gebührt, dass er dasselbig zu Handen der obristen Steuereinnehmer zu erlegen schuldig sein, welche es, wann sie also den 5. Gr. der gemachten Ordnung nach von den Kreiseinnehmern empfangen werden haben, soviel das in einer Summa bringt, der römischen Kaiserin zu Handen demjenigen, wem es Ihr Mt. zu empfahen befehlen werden, gegen Quittung jederzeit erlegen und wieder auszählen sollen.

Weitere Haussteuer.

Dann so haben sich alle drei Ständ auf Ihrer Kais. Mt. gnädigstes Begehren von wegen weiter Türkenhilf ungeacht ihrer selbst und derselben Unterthanen allerseits obliegenden Bedrängnissen aus unterthänigisten treuherzigen Neigung, so sie zu ihrem jetzigen neuen allergnädigsten Kaiser und Herrn tragen, dahin verglichen und also zum Anfang Ihrer Mt. Regierung guetherzig bewilligt, dass anfangs Ihr Mt. auf dero eigenthümblichen Herrschaften durch derselben Haubtambtleut oder Burggrafen, dann auch ein jeder Herrn- und Ritterstand, Geistlich und Weltlich, sowohl Manns- und Lehensleut, die von Städten, aufn Dörfern, auch allenthalben die Freisässen auf ihren Guetern und Flecken, so mit Leuten bewohnt werden, diese Anordnung thuen sollen, dass von jedem Haus, es sei nun gross oder klein (ausgenommen die Schmieden, Hirten- und Schäferhäuser, Hütten und die Bäder aufn Dörfern, so mit gesessnen Unterthanen nit bewohnt sein) ein jeder 10 w. Gr. auf nägstkommend S. Gilgentag und dann auf Weihnachten auch 10 w. Gr. behm. ohne Verzug endlichen richtig mache und auszähle. Und soll ein jede Obrigkeit vermüg dies Landtagsbeschluss schuldig sein, ohne alle Vortel auch Unachtsamkeit und mit allem Fleiss [die Zahl der Angesessenen],*) so sie auf ihren Herrschaften halten, selbst übersehen und nach bil-

*) Německý jest neúplný; hranatými závorkami opatřená slova byla vedle českého originálu doplněna.

spravedlivě, aby bohatší hospodářové chudším v tom nápomocni byli, tak aby se v tom mezi lidmi poddanými rovnost zachovala a z každého domu neb chalupy při jednom tom každém předepsaném terminu, totiž svatém Jiljí a vánocech, po 10 groších českých zouplna tu pomoc a berni vynésti mohlo, a žádným vyšším a těžším ukládáním mimo to vrchnost poddaných svých neobtěžujíc, takovou sumu peněz podle listův přiznávacích pod pečetí svou, příjmouc to k svému svědomí, že jest se v tom spravedlivě zachoval a takové domy aneb chalupy, z nichžby se tak na ty terminy po 10 groších českých té berně vybírati mělo, vyhledal anebo vyhledati dal, a mimo to, že více lidí osedlých na takových domích a chalupích na statku svém nemá, nejvyšším bernikuom království tohoto Českého na hrad Pražský při příští jednoho každého terminu předjmenovaného dodati a v tom se upřímně a spravedlivě, jakž náležité jest, zachovati má. A nicméně tolikéž všechna města JMCské, též JíMti císařové, kteřížby statky pozemské, městečka, vesnice, buď ty k obci neb duchovenství, aneb osoby městské samy obzvláštně, jakžkoli co tak na pozemských statcích drželi a drží, ve všem se úplně a docela tak zachovati mají a povinni jsou, jakž pak forma listu přiznávacího, v jakých slovích býti má, níže položena a napsána jest.

licher Erwägung darob sein, dass dieses Anschlags halben der Reich den Armen ubertrag, zwischen den Unterthanen müglichste Gleichheit gehalten, die verwilligte Hilf der 10 w. Gr. von jederm ordenlich zu bestimbten Terminen völlig eingebracht und darüber die Unterthanen von ihren Obern keinerleiweis beschwert werden, folgends auch solche eingebracht Gefäll neben einer sondern verfertigten Bekenntnis, dass sie von allen ihren Unterthanen, und keinen ausgelassen, alle die gebührlicher Steuer richtig eingebracht, zu Handen der obristen Steuereinnehmer aufs Prager Schloss zu jeder angesetzten Terminszeit richtig antworten und auszuzählen, nichts weniger Ihrer Mt. sowohl der römischen Kaiserin Städt, so etwo Landgüeter, Fleck und Dörfer haben und der Gemein, der Geistligkeit oder einer Privatperson daselbst gehörig, wie die immer benennt werden und sein mügen, sich hierinnen obbemeltermassen allenthalben verhalten sollen, wie dann auch die Notel obberührter Bekenntnis hierunten nachfolgt.

Než Pražané a jiná města JMCské a JíMti císařové, kteříž třetího stavu užívají, jsou se s JMCskou a stavy tohoto království Českého snesli a v to se uvolili, že místo podomovní berně na hotové sumě za jeden rok puol třinácte tisíce kop grošův českých dáti na dva terminy mají; totiž prvního terminu při času sv. Jiljí nejprvé příštího, vezmouc sobě z lidí poddaných svých, buďto k obcím neb záduším aneb osobám náležitých, to což na ty lidi přijde, ku pomoci, sebrání prvního dílu šest tisíc puol třetího sta kop grošuov českých, a druhého terminu při vánocích, nejprvé příštích, též šest tisíc a puol třetího sta kop grošuov českých, bez té výminky, kteréž při prvním terminu užiti mají, touž sumu šest tisíc a puol třetího sta kop grošuov českých, nepotahujíc v to poddaných svých, složiti a nejvyšším berníkuom vyplniti a poddané

Die Präger und andere der Kais. Mt. und der römischen Kaiserin Städt aber, so sich des dritten Stands gebrauchen, haben bewilligt, dass sie anstatt solcher Haussteuer in einem Jahr lang ein bare Summa Gelds, nämblich 12.500 Schock Gr. behm. zu zweien Terminen, als auf Georgi nägst künftig (zu welcher baren Summa solchen ersten halben Theils sie ihnen von ihren Unterthanen, sie sein einer Gmein, zum Kirchenlehen oder einer Privatperson gehörig, die Steuer, soviel ihnen sonsten auf den ersten Termin zu reichen gebührt, zu Hilf nehmen mügen) 6250 Schock Gr. b. und auf Weihnachten auch 6250 Schock b. zu erlegen; doch sollen sie bei diesem letztern des in dem ersten Termin ihnen zuegelassnen Vorbehalts nichts geniessen, sondern die Unterthanen den andern der Erlegung halber gleich verhalten werden.

své s poddanými jiných stavův v též pomoci a berni srovnati mají.

Než což se dědiníkův, nápravníkův a dvořákův dotýče, ti vedle šacuňkův svých předešlých jednoho každého statku jeho z každé kopy grošuov českých po puol pátu penízi českém sberouce, na výš jmenované časy a terminy nejvyšším berníkuom na hrad Pražský s listy přiznávacími odsílati mají.

Was dann die Erb- und Freisässen anlangt, die sollen voriger Schatzung nach ihrer Güeter von jedem Schock Groschen ihres Vermügens zu $4^1/_2$ d. böhm. sammlen und solchs Geld auf bestimbte Zeiten neben seiner Bekanntnis den obristen Steuereinnehmern aufs Prager Schloss erlegen.

Forma listu přiznávacího.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem podle svolení sněmovního na obecném sněmě na hradě Pražském, kterýž držán byl léta ↄc.77 v pondělí po hromicích a zavřín téhož léta v sobotu o suchých dnech postních, všecky lidi poddané své vyhledati a sčísti dal; kterýchž se osedlých N. nachází, a že více lidí poddaných osedlých, z kterýchž berně při tomto terminu N. po 10 gr. českých dáti mám, jsem ovšem vyhledati ani najíti nemohl, než těch dotčených N., to přijímám k svému svědomí. A pro lepší toho jistotu pečeť svou vlastní jsem k tomuto mému přiznávacímu listu přitisknouti dal; jemuž datum ↄc.

Jestližeby se to pak na kohožkoli buď skrze berníky zemské, anebo jakžkoli jináč, vyhledalo a našlo, že jest se vedle tohoto svolení sněmovního, tak jak se napřed píše, v tom jinak choval a lidí poddaných svých osedlých spravedlivě sčísti nedal, z nich se zouplna nepřiznával, a té berně z jednoho každého po 10 groších českých při terminích předepsaných od sebe s přiznávacím listem úplně a docela neodvedl: tehdy všickni tři stavové tímto sněmem nejvyšším ouředníkuom a soudcuom moc dávají, kdožbykoli v tom tak shledán byl, aby jej mohli před sebe na soud zemský obeslati, a on se bude ihned povinen po témž obeslání postaviti a toho se spraviti.

A jestliže ta zoumyslnost, že jest se vedle toho obecního svolení tak nezachoval a od sebe té berně náležitě neodvedl, na něm shledána bude, tehdy već mu to obráceno bude, to při tom zůstati má.

A nicméně z hrabství Kladského, panství Loketského, též všickni manové strany berní, jednoho

Notel der Bekenntnis.

Ich N. bekenn hiemit offentlich vor jedermänniglich, dass ich vermüg dieses Landtagsbeschluss, so anno 77 zu Prag gehalten worden und sich Montags nach Lichtmess gemelts Jahr geendet, am Sonnabend nach N. alle meine Unterthanen verzeichnen und beschreiben lassen, deren Anzahl sich bis in N. erstrekt und derselben, von denen mir auf jetzigen Termin N. die bewilligte Steuer der 10 Gr. behm. einzubringen und zu erlegen gebührt, mehrers nit, als wie obgemelt, unter mir hab noch befunden, dessen ich nun hiemit wahre Zeugnis geben thue und derhalben mein Petschaft hierunter gestellt. Datum.

Do sich aber befinde, dass einer oder mehr, wie obgemelt, diesem Landtagsbeschluss zuwider handlen, seine Unterthanen nit vollig verzeichnen und bekennen und die von ihnen eingebrachte Gebührnus auf benennte Termin, wie sich gebührt, nit ganz und völlig entrichten wurde, so geben all drei Ständ hiemit den obristen Einnehmern und Landrechtssitzern volle Macht, den Verbrecher zu erfordern, welcher alsdann alsobald zu erscheinen, sich dessen, was ihme fürgehalten würdet, auszuüben [sic] schuldig sein, und im Fall bei ihme einiger Verdacht und also strafmässig befunden, was ihme darauf seiner Sachen Gelegenheit nach auferlegt würde, demselben gebührlichen nachkommen und es alsdann dabei bleiben soll.

Nichtsweniger sollen sich in den Graf- und Herrschaften Glatz und Elbogen alle Inwohner,

i druhého terminu, z poddaných svých a posudního svolení i při všem jiném, což v tomto sněmě obsaženo jest, zachovati se mají.

O židech.

Židé pak v městech Pražských a v jiných městech královských, též pod kterýmžby koli pánem, rytířským aneb duchovním člověkem, aneb pod kýmžkoli a kdežkoli na statcích byli: ten každý žid, kterémužby nad dvaceti let bylo, aneb žeby ženatý byl, dva uherská zlatá [sic] aneb půl druhé kopy grošuov českých, však na dva terminy, totiž při času sv. Jiljí, nejprvé příštího, čtyřiceti pět grošuov českých, a při času hromic, též nejprvé příštích, čtyřiceti pět grošuov českých dáti povinen bude. A kterémužby židu dvaceti let nebylo a do desíti let stáří že jest, polovici toho při každém tom jednom terminu výš psaném, to jest po půl třináctém groši českém, dáti má. Však židé starší v městech Pražských nařiditi a na přísahy své, kteréž jsou k povinnostem svým učinili, to opatřiti mají, aby všecky židy v týchž městech Pražských, i také ve všech krajích v království tomto, kterýmž přes deset let až do dvacíti a přes dvaceti let jest a bude, vyhledajíc, zejména popsali, rozdělíc zvláště židy v městech Pražských, a z každého města, městečka a vsi v krajích též zvláště poznamenajíc, co jich v kterém místě jest, a tu berni spravedlivě vyberouc, což se jí koli sejde, s tím již psaným poznamenáním a počtem na hrad Pražský nejvyšším berníkuom ihned, při vyjití jednoho každého terminu, odvedli. Pakliby týž starší židé toho tak, vedle tohoto zemského svolení a všemi třemi stavy království Českého ustanovení, neučinili a osob židuov Pražských i krajských zejména nejvyšším berníkuom nepodali, aneb spravedlivě se v tom nezachovali a berně z nich nevybrali a neodvedli, aneb těch židův ve všech místech svrchu psaných bedlivě nevyhledali a let jim ujímali jakýmžkoli způsobem, aneb jinak jakkoli toho příčina byli a žeby se v tom při nich jaký fortel a nejmenší lest naproti tomuto svolení vyhledala a našla, tehdy ihned nejvyšší berníci ty židy starší

Manns- und Lehensleut, auch derselben Unterthanen in Reichung der Steuer und Biergeld auf die bestimbten Termin und sonst in allem dem, was in diesem Landtag begriffen und geschlossen, auch gleichmässig verhalten.

Judensteuer.

Die Juden zu Prag auch in allen andern dieses Künigreichs Beheimb Städten, unter wasserlei Herrschaften geistlichen oder weltlichen Stands und an was Orten dieses Lands Beheimb sie immer gesessen und sein mügen, derselben Juden jeder, so über 20 Jahr alt oder beweibt ist, soll 2 fl. hungr. oder $1^1/_2$ Schock Gr. behm. zu zweien Terminen, als S. Gilgi 45 und auf Lichtmess nägstkünftig auch 45 w. Gr. behm., diejenigen aber, so noch nit 20, aber bis in 10 Jahr erreicht, den halben Theil, als $22^1/_2$ Gr. zu jederm obbenennten Termin besonders entrichten und bezahlen, und sollen die ältisten Juden in Präger Städten bei ihren gewöhnlichen Eidspflichten die Anordnung und Fürsehung thuen, dass alle Juden in allen Kreisen dieses Künigreichs, so zehen und dann, die 20 Jahr alt, mit Namen und wo sie sein, jedes Ort, Stadt und Dorf specificierter verzeichnet, die Steuer ordenlich von ihnen eingebracht und soviel dero einkombt, sambt berührter Beschreibung der Juden zu jeder angesetzter Terminszeit den obristen Steuereinnehmern auszahlt und zuegestellt werden. Im Fall sich aber gedachte ältisten Juden diesem von allen dreien Ständen beschehenen Landtagsbeschluss gemäss und, wie obgemelt, demselben zuwider und ungebührlich verhielten und hierin vortelhaftig und contrabantisch befunden würden, so sollen die obristen Einnehmer dieselben ältisten Juden in gefängliche Haft nehmen und sie bis zu nägst hernach kommenden Landrecht sich allda, was ferner gegen ihnen zu verfahren sei, des Rechten darüber zu erholen verwahrlichen halten lassen.

dostatečným vězením opatřiti dáti a do soudu zemského v témž vězení dodržeti, a dále se k nim, vedle naučení téhož soudu zemského, pokutou i trestáním skutečným zachovati mají.

A tyto osoby od stavův za berníky voleny jsou: z stavu panského Čeněk Mičan z Klinštejna a z Roztok a na Kamenici, purkrabě hradu Pražského; z stavu rytířského Jaroslav Vchynský ze Vchynic a na Drastech; z stavu městského Jaroslav z Mutěnína, měštěnín Starého města Pražského. Kterýmžto berníkuom za práci jich z též berně toto dáno býti má: osobě z stavu panského dvě stě kop grošuov českých, osobě stavu rytířského půl druhého sta kop grošuov českých, osobě stavu městského jedno sto kop grošuov českých. A tíž nejvyšší berníci mají a budou povinni ihned, při vyjití jednoho každého terminu, tomu každému, kdožby se nepřiznal, anebo, přiznaje se, berně své nespravil, nižádného v tom nešetříc a se neostýchajíc, ve všecken statek jeho jedním komorníkem pražským se uvázati; pakliby po takovém uvázání ve dvou nedělích též berně nedal, tehdy tíž berníci listem obranným se uvázati moci budou a ten budou moci držeti, jeho užívati dotud a tak dlouho, dokudžby se ten každý nepřiznal, a podle listu přiznávacího sumy té, pro kteroužby se jemu též uvázání stalo, i se všemi škodami a náklady proto vynaloženými, nedal a nevyplnil. A nicméně viděloliby se týmž berníkuom, buď na svršcích a nábytcích do sumy té, pro niž by se uvázání stalo, uprodati aneb díl toho statku zastaviti, to bez překážky každého budou moci učiniti, a ten každý, kdožbykoli nač toho půjčil, té zástavy do roka pořád sběhlého a dále, pokudžby to zase od něho sumou na to půjčenou vyplaceno nebylo, užiti má.

Tyto pak předepsané pomoci a berně ode všech tří stavův svolené tohoto roku,*) jakž se napřed píše, na časy a terminy uložené, žádný sobě

Steuereinnehmer.

Die verordneten obristen Steuereinnehmer sein vom Herrnstand Czieniek Mitschan von Klinstein, von der Ritterschaft Jaroslaw Wchinsky von Wchinicz und von den Städten Jaroslaw von Mutenin, Burger in der alten Stadt Prag, und ist denen Personen zur Besoldung und für ihre Mühe verordnet worden, als dero vom Herrnstand 200 Schock, der aus der Ritterschaft 150 Schock und der von Städten 100 Schock Gr. behm. Diese Einnehmer sollen schuldig sein, zu Ausgang jedes Termins, aufn Fall einer und der ander mit Erlegung seiner Angebührnis saumbig und derselben gebührlichen Statt nit thuen wurde, gegen demselbigen unverschont männiglichs mit dem Ansatz auf seine Güeter zu verfahren und sich [durch] einen Kammerer einweisen zu lassen, und do derselb nach beschehenem Ansatz innerhalb 14 Tagen die Steuer auch nit entricht, dieselben Güeter mit einem Schermbrief so lang innen zuhaben und zu geniessen, bis dasjenig, darumben der Arrest beschehen, auch alle darauf aufgeloffne Schäden und Unkosten richtig gemacht. Es sollen auch sie die obristen Einnehmer Macht haben, wann soviel Hausrath und Vieh verhanden, sich der Bezahlung daran oder mit Versetzung ganz oder halben Theils des Guets, und wie sie dessen zu Rath werden, ohne männiglichs Verhinderung zu erholen und diejenigen, so darauf Anlehen thuen wurden, die Güeter so lang, bis sie des ihrigen wieder bezahlt, innenzuhaben und zu geniessen.

Schadennehmung.

Solche obgeschriebne von allen dreien Ständen verwilligte Hilfen und Steuer soll männiglich und jeder auf oftbenennte Termin ohne einiger Behelf,

*) V tištěných artikulích jest odstavec tento titulován: „Škod ohněm, povětřím cc. tohoto roku stalých, na berni žádný nevyrážej.

ku pomoci, jakž předešlých let výminky bývaly, škody ohněm, povodněmi, povětřím a krupobitím, toho nebera, od jednoho každého úplně a docela vyjíti a vyplněny býti mají. A to z té příčiny na tento rok toliko jest tak svoleno, poněvadž se to nachází, že od některého léta mnozí příčinou ohně neb povětří jsou se k berni nepřiznávali, a někteří dokonce, ano se jim tak velikých škod [...], pro které by slušně s berně svolené jim sjíti mohlo, té berně nedali; při takové domové berni čím dále vždycky se jí do nemalé sumy umenšuje, a takměř již naposledy nemnoho přes polovici proti nejprvnější té domové berni vybrané toho se schází; protož aby to zase v lepší rovnost uvedeno a tomu, takovýmili výminkami dotčenými, aneb jinak ta nerovnost jest přicházela, vyrozumíno býti mohlo. Však jestliby se v tom roce kterému z poddaných ohněm neb povětřím, též povodněmi jaká škoda stala, tehdy bude moci pán jich na jiné poddané své tu berni, kterážby z těch pohořalých, i jinak škodu vzatých, vyjiti měla, uložiti a tak ji zouplna podle nadepsaného svolení vypraviti. Pakliby který pán, sám neukládajíc na jiné, v tom je zastati a za ně dáti chtěl, to se při vuoli každého pána zůstavuje; ale vždy aby zouplna z jednoho každého domu všech lidí poddaných, beze všeho omylu a zmenšení, od každého pána vybrána a konečně spravena byla.

so man sich verschienen Jahr heran der Schadennehmbung halber von Feuer, Hagel, Gewässer und Ungewitter gebraucht, völlig und ohne Abgang erlegen und es aus dieser Ursach thuen und leisten, weil befunden, dass von etlichen Jahren her der mehrer Theil sich mit dergleichen Brunst und andern Schäden entschuldigt, zu der Steuer nit bekennt und also der Erlegung ihres Antheils verwidert, dardurch nun an den Steuersgefällen je länger je grösser merklicher Abgang erfolgt und siederher solche Haussteuer jetz kaum auf die halbe Summa gegen den vorigen Jahren zu raiten einkombt, damit man also ein gleichmässige Contribution bei den Unterthanen erhalten und ob aus den beschehenen Vorbehaltungen oder woher solche Ungleichheit und Irrthumben erfolgt, gespürt werden müge. Jedoch zum Fall eines oder des andern Unterthanen durch Feuer, Hagel und dergleichen Ungewitter dies Jahr Schaden nehmen wurden, so stehts bei derselben Herrschaft Wohlgefallen, die Schadengenommene zu entheben oder die Steuer auf ihre andere Unterthanen zu schlagen, allein dass die Bewilligung ein Weg als den andern ohne einige Schmälerung von allen Häusern, wie obgemelt, durch sie die Herrschaft eingebracht, auch endlich und gewiss, wie sich gebührt, auszählt werde.

A kdež také JMCská při stavích království tohoto milostivě žádati ráčil,*) aby stavové JMCské posudné z jednoho každého věrtele piva bílého a ječného, jakž předešlým sněmem svoleno JMti císaři Maximilianovi, slavné paměti, bylo, svolili: i prohlídajíce stavové k milostivé žádosti JMCské, a že se i v tom JMCská milostivě stavuom zakázati ráčil, že v tomto království Českém osobou a dvorem JMt, což nejčastěji vedle nejvyšší možnosti své moci ráčiti bude, bývati chtíti ráčí, a jsouce stavové nad tím nemálo potěšeni a nemajíc o tom žádné pochybnosti, než že JMCská tak učiniti ráčí, svolili sou JMCské za jeden rok z jednoho každého

Biergeld.

Nachdem auch Ihr Kais. Mt. an die Ständ gnädigist begehrt, derselben sowohl, als weiland Kaisern Maximiliani hochlöblichister seliger Gedächtnis das Biergeld, [das] von jedem Viertel oder Fass Weizen- und Gerstenbiers hievor erfolgt ist, auch zu bewilligen, als haben die Ständ solch Ihrer Mt. gnädigstes Suechen und auch dies daneben gehorsamist angesehen, dass Ihr Mt. ihnen gnädigist zuegesagt, mit derselben eignen kaiserlichen Person und dero Hofhaltung, so es immer müglichen, stet und oft in der Kron Beheimb zu sein und zu wohnen, dessen sich die Ständ höchlich erfreut und darob gehorsambist nit zweiflen wellen. Und demnach

*) V tištěných artikulích jest odstavec tento titulován: „Posudní.“

věrtele piva bílého aneb ječného po čtyřech groších českých, počnouc od sv. Jiří nejprvé příštího až do sv. Jiří když se bude psáti léta 78; a dávati se počíti má výběrčím krajským při času sv. Jakuba, apoštola, a druhý termin na den svatých Šimoniše Judy, třetí termin na den obrácení sv. Pavla na víru křesťanskou, a čtvrtý poslední termin na sv. Jiří téhož léta ꝛc.78.

A tito v krajích za výběrčí ode všech tří stavův jsou voleni: v kraji Bechynském Zikmund Malovec z Malovic a na Vejrči; v kraji Prachenském Kundrat Pernklo z Šenrejtu a na Pacivě; v kraji Plzeňském Dobeš z Šlovic a na Puclicích; v kraji Žateckém Šebestian Vřesovec z Vřesovic a na Touchovicích; v kraji Litoměřickém Zikmund Sluzský z Chlumu; v kraji Slanském Benjamin Sluzský z Chlumu; v kraji Boleslavském Albrecht Pětipeský z Chyš a Egrberku a na Cetni; v kraji Hradeckém Jan Kapoun z Svojkova a na Bartoušově; v kraji Chrudímském Ctibor Kapoun z Svojkova a na Mikulovicích; v kraji Čáslavském Jindřich Hlaváč z Bohušic a v Ronově; v kraji Kouřímském Mikuláš Bryknar z Brukštejna a na Zapích; v kraji Vltavském Adam Voračický z Paběnic a na Prčici; v kraji Rakovnickém Jiřík z Násilí a na Krušovicích; v kraji Podbrdském Jan Ježovský z Lub a na Starém Kníně. Za kteroužto práci tomu každému výběrčímu na ten rok po padesáti kopách grošův českých z téhož posudného dáti se má.

Ihrer Kais. Mt. solches Biergeld auf ein Jahr lang zu reichen unterthänigist bewilligt, dass Ihrer Mt. von jedem Fass Weizen- oder Gerstenbiers zu 4 w. Gr. behm., von nächst künftig Georgi an bis wieder auf Georgi des 78. Jahrs zu raiten, zu Handen der bestellten Kreiseinnehmer gereicht, und soll auf Jacobi als den ersten Termin angefangen werden, den andern Termin Simonis Judae, den dritten auf Pauli Bekehrung und den vierten Termin auf Georgi gemelts 78. Jahrs zu rechnen.

Und sein die verordnete Kreiseinnehmer wie folgt: im Bechiner Kreis Sigmund Malowecz, im Prachinger Kreis Konrad Pernklo, im Plsnischen Dobesch von Schlowicz, im Leitmeritzischen Sigmund Slusky, im Slaner Kreis Benjamin Slusky, im Bunzlischen Albrecht Pětipesky, im Grätzer Kreis Jan Kapaun, [im Chrudimer Kreis Ctibor Kapoun von Swojkow auf Mikulowic], im Tschaslauer Kreise Gindra Hlawacz, im Kaurzimer Kreis Niklas Prückner, im Wltauer Kreis Adam Woratschiczky, im Rakonitzer Kreis Georg von Nasili und im Podbrder Kreis Jan Gežowsky, deren jedem soll dies Jahr uber für ihre Mühe 50 Schock Gr. behm. aus den Biergeldsgefällen gegeben werden.

O restantích.

Což se pak starých a dávných restantuov z berní, za kteréž jsou stavové JMCské, aby od nich upustiti ráčil, poníženě žádali, dotýče: na tom JMCské s stavy milostivé snešení jest, že JMCská ještě jisté osoby podle nejvyšších ouředníkuov zemských nařídití ráčí, aby, v ty počty nahlídnouc, co takových starých restantův jest vyhledali a to JMCské v známost uvedli, a JMCská vyrozumějíc tomu, na přímluvu stavuov ráčí se věděti jak milostivě ukázati. Strany pak restantuov těchto posledňějších let zůstávajících, na tom jsou se sta-

Alte Restanten.

Was aber die alten Steuerrestanten, derer die Ständ erlassen zu sein unterthänigst begehrt, da haben es Ihr Mt. mit den Ständen dahin gestellt, dass Ihr Mt. gewisse Personen neben den obristen Landofficiern zu Ersehung der Raitungen, was die Restanten sein und austragen und wie die Sachen befunden, zu berichten verordnen wollen, daruber sich Ihr Mt. alsdann auf der Ständ beschehen Fürbitt gnädigst resolvieren werden. Vonwegen der jüngern und von letzten Jahrn her ausständigen Restanten haben sich die Ständ vergli-

vové snesli, aby berníci, kteříž jsou tak kterého roku a sněmu voleni a nařízeni byli, nešetříc v tom žádného, ty reštanty podle vyměření týchž sněmův vyupomínali a to konečně mezi tímto časem a letnicemi nejprvé příštími; s tou při tom další výminkou, poněvadž pak na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 73 v středu po památce sv. Pavla na víru obracení [28. ledna] jisté osoby voleny byly na ty staré reštanty zasednúti a tu s jedním každým, kdožby se za JMCskou jaké dluhy míti pravil, oučty učiniti, aby se jim porážka a s nimi srovnání státi a to na místě a konci postaviti mohlo, a poněvadž to až posavad na místě postaveno není, JMCské stavové za to poddaně prosí, kdož tak koli praví se za JMtí jaké dluhy míti, aby skrze jisté osoby, již předešle k tomu volené, ráčil poručiti s jedním každým se sčísti a o to urovnání učiniti, tak aby o to dalších mezi JMCskou a stavy království tohoto zaneprázdnění potřebí nebylo. A ty osoby k tomu volené aby se na hrad Pražský na den božího vstoupení [16. května] sjely a na zejtří při komoře české na tu věc zasedly; též jeden každý, kdožby se za JMCskou jaké spravedlivé dluhy míti pravil, k témuž času se najíti dal a o to s osobami k tomu volenými se účetl a na místném konci, i také zůstával-li by JMCské jakých takových za sebou zadržalých reštantův, postavil, tak aby jeden každý, při komžby se to, že více na restantích, buď berně neb posudného, než dluhu jeho jest, za sebú zadržel, našlo, co v jistotě dodati a složiti věděl. A komužby pak nad ty reštanty dluhuov za JMti více zůstávalo, JMCská aby jednomu každému to zapraviti poručiti ráčil. A jestližeby pak s kým na jakém nedostatku, jistém a slušném odporu, co toho býti chtělo, v to JMCská s nejvyššími oueředníky a soudci zemskými milostivě nahlédnouti a uvážiti moci ráčí, při čemžby jeden každý zůstaven býti mohl. Avšak jestližeby pak JMCská do toho času výš psaného v tomto království býti neráčil, čehož se stavové poddaně nenadějí, tehdy aby ouředníci a soudcové zemští, v to sami nahlédnouc, k spravedlivému místu a konci přivésti mohli.

chen, dass die Steuereinnehmer, so zu jedem derselben verschienen Jahr gehaltnen Landtagen bestellt gewest, unverschont männiglichs, alle dieselben Restanten denen Landtagsbeschlüssen und beschehenen Verordnungen nach zwischen hier und nächstkünftigen Termin Trinitatis endlich und gewiss einbringen und dieselben mit dieser angeheften Condition einmahnen sollen, dieweil vermüg des anno 73 am Mittwoch nach Pauli Bekehrung gehaltnen Landtags Beschluss gewisse Personen, so uber Ersehung der alten Restanten sitzen und mit denjenigen, so bei Ihrer Mt. Schuldforderung zu haben vermeinen, abraiten, auch darauf in Abkürzung eines und des andern Theils Rest fürgehen und also allerseits endlich abkommen und handlen sollen, verordnet gewesen, welches aber bisher in Vollziehung nit kommen: als haben die Ständ Ihr Kais. Mt. unterthänigst gebeten, denjenigen, so, wie gemelt, hinter Ihrer Mt. Schulden zu haben furgeben, gnädigst aufzulegen, dass sie derhalben mit denen hievor darzue verordneten Personen ohne ferners Verziehen Abraitung halten und die Sachen endlich dahin richten, damit Ihr Mt. und die Ständ diesfalls weiter unbehelligt bleiben möchten. So sollen demnach mehr gedachte deputierte Personen auf nächstkünftig Himmelfahrt Christi gen Prag einkommen, den nachfolgenden Morgen auf das Prager Schloss in die beheimbisch Kammer sich verfüegen und uber Ersehung und Erwägung der Sachen sitzen, dahin dann auch ein jeder, so etwas, wie verstanden, bei der Kais. Mt. zu fordern und damit er seine Contribution abzuleinen vermeint, gewiss erscheinen, derentwegen mit ihnen abraiten und sich vergleichen und do er nun uber dies Ihrer Mt. an Steuern oder Biergeld was restieren wurde, dasselb alsbald zu erstatten gefasst sein, entgegen, was Ihr Mt. einem oder dem andern zu thuen verbleiben werden, auch die Wiederbezahlung gnädigist verordnen solle. Wann auch hierin jemand seines Unvermügens halben Entschuldigung gebrauchen wolte, da werden Ihr Mt. und dero obriste Landofficier gebührlichs Einsehen haben und nach Erwägung der Sachen die Verordnung darauf thuen, dabei männiglichen verbleiben wirdet mügen; im Fall aber Ihr Kais. Mt. eigner Person im Land so lang

O hotovosti.

Což se pak nařízení pro opatření země dotýče, na tom jsou se všickni tři stavové snesli: aby jeden každý z stavuov tohoto království z statku svého vždy ze tří tisíc kop grošuov českých jeden kůň zbrojný a jednoho pěšího, se vším tím dostatkem, což rejtaru i také pěšímu zbrojnému náleží, oupravně na hotově měl; tak kdyžby koli tohoto království a vlasti naší potřeba nastala, aby jeden každý s tím na hotově tento rok byl.

O minci.

Co se mince v království tomto dotýče, ačkoli JMCská, slavné paměti, s stavy tohoto království uznavše při těchto cizích, lehkých a nehodných do toho království vnášených mincech velikú a znamenitú škodu v tom býti, o tom, která mince cizí brána býti má a které dokonce zapovědíny pod jistými pokutami, kdoby je přes to více do království tohoto vnášel, jsou, více než jedním sněmem, obzvláštně pak tím, kterýž léta pominulého 76 držán a v outerý po svatém Kyliánu [10. července] zavřín byl, vyměřeno a skrze mandáty JMCské, s vytisknutím při tom takových hodných a berných mincí, po krajích vůbec rozhlášeno, i také po městech na jisté časy o tom voláno a obnovováno býti jest mělo; ale že vedle takového JMCské, slavné paměti, s stavy snešení a nařízení, za jinými znamenitými JMCské zaneprázdněními, to k vykonání svému posavad přivedeno není, a pod tím vždy k další a větší škodě JMCské a tohoto království netoliko ty zlé mince v zemi zůstávají, ale vždy ještě více se vnášejí: i aby již skutečně tomu škodnému dále překaženo a to zlé zastaveno býti mohlo, JMCská s stavy tohoto království na tomto jest se konečně snésti ráčil, aby všecky a všelijaké ty cizí, mimo ty v artikuli o minci v výš dotčeném obecním sněmu léta 76, které brány býti mají, zejména položené, předkem komora JMCské a dále jeden

nit verharren wurden, dessen sich doch die Ständ nicht versehen, so werden dannoch in Abwesen Ihr Mt. die Landofficier und Rechtssitzer hierin die Nothdurft handlen und darauf, was Recht ist, verordnen.

Beschützung des Lands.

Vonwegen Beschützung und Beschirmung des Lands haben sich die Ständ verglichen, dass ein jeder so oft von 3000 Schock Gr. seines Vermügens ein reisig gerüst Pferd und ein gerüsten Mann zu Fuess mit aller Nothdurft und Zuegehörung, was auf ein gerüsten Reiter und Fussknecht gebührt, zu fürfallender Noth fertig staffiert und in Bereitschaft halten solle.

Von Münzen.

Was die Münzen in diesem Künigreich anlangt, obwohl weiland die vorige Kais. Mt., hochlöblicher seliger Gedächtnis, mit den Ständen in Ansehung der vielfältigen eingeschlichnen schädlichen Münzen, welche Sorten anzunehmen sein und hinwider die gänzlichen und bei angesetzter Pön verboten werden möchten, zu mehrmaln, insonderheit aber auf dem anno 76 am Dienstag nach Kiliani gehaltnem und beschlossenem Landtag gemessene Verordnung beschehen, daruber auch sondere Mandata und Verzeichnis der gultigen Münzen in Druck verfertigen und dieselb also in diesem Kunigreich Beheimb publicieren zu lassen gnädigist entschlossen gewest, so ist doch solchs anderer hochwichtigen Ihrer Mt. obgelegnen Verhinderungen halber bisher nit exequiert worden, und nichts weniger entzwischen zu Ihrer Mt. und dieses Künigreichs merklichem Schaden und Nachtheil die böse Münz nit allein im Land verblieben, sonder derselben Einführung auch noch mehr uberhand genommen. Damit aber solchem Übel und Schaden einsmals wirklichen abgeholfen werden möcht, haben sich Ihr Kais. Mt. und die Ständ endlichen dahin verglichen, dass hinfüro männiglichen und anfänglich aber Ihrer Mt. Kammer in diesem Künigreich Beheimb alle frembde Münzen (ausgenomben die, so vermüg des 76jährigen beschlossnen Landtags passiert und in Druck gebracht

každý, kteréhokoli stavu, kdožby té co měl, mezi tímto časem a svatým Jiljím nejprvé příštím konečně vybyl, a po vyjití téhož času hned již dále taková cizí mince veliká neb malá, buďto v trzích neb v půjčkách a v jakýchkoli příčinách, nic platiti a od žádného vydávána ani brána býti nemá. Pakliby kdo přes tento čas sv. Jiljí nejprvé příštího takové cizí mince a již tehdáž neplatné co za sebou za jakými pak koli příčinami zachoval, tehdy bude ji moci do mince JMCské buďto v Praze neb na Hory Kutny, anebo do Jochmsthalu, též do Budějovic Českých dodati, za kterouž jednomu každému vedle hodnosti a valvací jinou dobrou mincí bernou zvexlována, a ta cizí zlá v jedné každé JMCské minci na tu v předešlém sněmu nařízenou a jmenovanou českou minci zmincovaná býti má.

Což se pak zlatých salcpurských, též hišpanských, portugalských i jiných dukatuov, k tomu všelijakých korun a zlatých rejnských dotýče, JMCská vedle jistého snešení s stavy, po čemby ta jedna každá zlatá mince podle průby a zvalvování proti uherskému a českému dukátu brána byti měla, o tom skrze mandáty JMCské, o čemž doleji položeno, jak i strany jiných mincí vůbec po krajích vysvětliti pominouti neráčí.

A jakož také strany puol groše bílého, který na sedm peněz malých bit býti má, v předešlém sněmu, jako o jiné minci, coby držeti měl, toho vyměřeno jest nebylo: protož takového groše malého podle rozvržení již také zrna držeti má hřivna šest lotuov a jeden kventl fejnu a kusuov 240 na hřivnu vcházeti má. A JMCské stavové poddaně žádají, aby JMCská to naříditi a poručiti ráčil, aby menší mince, to jest groše bílé, též i groše po sedmi penězích malých, malé peníze bílé i malé ve všech mincech JMCské, pokudž nejvíce možné a zvláště tohoto roku, bita byla.

Jestliby pak po vyjití toho času sv. Jiljí kdožkoli buď z obyvateluov království tohoto a zemí k němu příslušejících, aneb jiných cizozemcuov jakéhokoli stavu, řádu a národu, kupcuov, tolikéž židuov domácích i cizích, takovou zapověděnou a cizí minci pod jakýmžkoli obmyslem, způsobem neb přikrytím do země vnášel a v tom kdežkoli

sein worden) zwischen hier und künftig S. Gilgitag ausgeben und gelosen und nach benennter Zeit dieselben weiter niemand mehr weder in Markten, Anlehen, noch sonsten aus was Ursachen es immer beschehen möcht, nit annehmben noch ausgeben soll. Im Fall aber uber berührten Termin S. Gilgen einer an solchen ausländischen und auf dieselb Zeit gar nit mehr gultigen Münz noch was in Handen behalten wurde, mag er alsdann solche in Ihrer Kais. Mt. Münzen zu Prag, Kuttenberg, Joachimsthal oder gen Budweis antworten, allda ihme dieselb ihrem Werth nach gegen anderer gueten ausgewechselt und die frembd bös der beschehenen Verordnung gemäss in beheimbische Münz vermünzt wirdet.

Soviel nun die salzburgisch, hispanisch, portugalisch Goldgulden und andere Dukaten, sowohl allerlei Kronen und das rheinisch Gold anlangt, wie hoch jede Sorten derselben nach beschehner Prob gegen denen hungrischen und beheimischen Dukaten genommen werden soll, deshalben werden Ihr Kais. Mt. sondere Mandata sowohl als der andern Münzen halben, davon auch hier unten ferner Meldung beschieht, gnädigist ausgehen lassen.

Und nachdem auch vonwegen des halben Weissgroschen, so auf 7 klein Pfennig geschlagen werden soll, hievor kein gemessne Verordnung, wie mit andern Münzen beschehen, derhalben so soll solcher kleiner Groschen dem Uberschlag nach, das ist am Korn die Mark 6 Loth 1 Quintel Fein und 240 Stuck halten. Es haben die Ständ Ihr Kais. Mt. auch unterthänigist gebeten, die gnädigste Verordnung thuen zu lassen, dass bei derselben Münzstätten allen dies Jahr hinumb soviel müglichen lauter kleine Münzen als Weissgroschen und klein halbe Groschen zu 7 klein Pfennig, auch weiss und kleine Pfennig gemünzt werden sollen.

Wann auch nach Ausgang obbemelts S. Gilgentags einer, er sei ein Inwohner dieses Künigreichs, der incorporirten Land oder ein Fremdling, was Stands, Ambt, Geschlechts er sein möcht, ein Handelsmann oder sonsten, sowohl auch die Juden mit Einschwärzung solcher bösen und ausländischen Münzen, so verboten, dann auch in Aufkaufung

postižen byl, toho se při tom při všem, jak by se k jednomu každému takovému, i také kdožby pagamenty skupovali neb ven z země vezli, pod jistými pokutami předešlými sněmy a zvláště 76 léta vyměřenými, zachováno býti mělo, a cožkoli strany mince v jiných artikulích a jistých příčinách nařízeno jest, ovšem zůstavuje.

A to všecko, předešlého sněmu i tohoto, strany mince nařízení, aby již skutečně beze všeho přerušení stále držáno a zachováno bylo, a jeden každý v tom věděl se jak dostatečněji spraviti, a cizí nehodné mince se vyvarovati: předkem JMCská od zavření sněmu tohoto v měsíci pořád sběhlém takové tolary, kteréž se tak po 70 krejcařích bráti mají (a mimo ty žádné jiné), též také zlaté všelijaké, mimo dukáty české a uherské, po čem který ten brán býti má, k zřetelnému spatření vytisknouti a podle JMCské mandátuov po kraji rozeslati a vůbec vyhlásiti pominouti neráčí. A dále to nařízení mince také má v městech Pražských i jiných královských, též panských a rytířských, v království tomto, vždycky při nejmenším ve čtyřech nedělích jednou v trhové dni o tom voláno a vůbec obnovováno býti, načež také hejtmané krajští a v městech Pražských JMCské hejtmané, aby se to tak bez přetržení po všech městech dálo, zvláštní pozor míti mají. A jestližeby v kterém městě purkmistr a konšelé toho zanedbali a tak se vedle předešlým i tímto sněmem o tom vyměření nechovali, to hejtmané nejvyšším ouředníkuom zemským, kteřížby tehdáž v Praze byli, ihned v známost uvésti mají; a týž nejvyšší ouředníci zemští, obešlíc ty purkmistra a konšele toho města, več jim to obráceno a jaké trestání uloženo bude tím aby se spravili.

A poněvadž pak prubíř zemský, ode všech tří stavův předešlým sněmem volený, k tomu ke všemu vedle povinnosti své dohlídati a bedlivost nad tím míti musí, a za práci jeho předešle z berně jest jemu jedno sto kop grošův českých svoleno,

und Verführung der Pagament aus dem Land, wie und wasgestalt, mit was List, Schein solches beschehen möcht, und er darüber betreten würde, gegen denselbigen wirdet man sich vermüg der vorigen, in sonderheit aber bei dem anno 76. beschehnem Landtagsbeschluss aufgesetzten Pön und gemessnen Ordnungen nach, und was also ferner der Münzsachen anhängige Artikel mit sich bringen, verhalten.

Und damit aber nun ob solchen bei vorigen und jetzigem Landtag der Münz halben angesetzten Verordnungen unverruckter stet und würklich gehandhabt, sich auch männiglich umb soviel besser darein richten und also endlich die fremde böse verbotnen Münzen im Land verhuet werden mügen: so werden Ihr Kais. Mt. von dato innerhalb Monatsfrist alle die Thaler, so zu 70 Kreuzern gehen (ausser derselben aber keine genommen werden sollen), sowohl auch alle Goldgulden, ausgenommen die hungrischen und beheimischen, ordenlich in Druck bringen und neben sondere Mandata ausgehen und dieselb in allen Kreisen lassen verkünden und ausruefen, dann auch ferner solche Münzordnung zum wenigsten alle 4 [Wochen] einmal in Prager und allen andern dieser Kron Beheimb Städten an Markttägen so oft von neuem publiciern lassen, darauf dann die Kreis- und die in Präger Städten Ihrer Mt. Hauptleut, dass solchs unnachlässig und gewiss beschehe, ihr fleissig Acht haben, und do hierin an eim und dem andern Ort der Burgermeister und Rath mit Fortsetzung dieser gemachten Ordnung unachtsamb erscheinen wurde, dieselben den obristen Landofficiern jederzeit anzeigen, welche alsdann diejenigen ungehorsamen Personen erfordern, nachgestalt der Sachen mit gebürlichem Einsehen und Straf gegen ihnen fürgehen, und was ihnen allda ferner auferlegt wirdet, sich endlich darnach verhalten sollen.

Landprobierer.

Dieweil auch der verordnete Landprobierer hierauf vermüg seiner Pflicht sein fleissig Acht, Fürsorg und Einsehen haben muess und ihme fur seine Bemuehung bei vorigem Landtag nur 100 Schock Gr. beh. aus den Steuern jährlichen bewilligt

však týž prubíř zemský sobě to nemálo ztížil, kterak pro některé mnohé překážky, kteréž mu se v té povinnosti a službě jeho dějí, tomu by zadosti učiniti nemohl, žádajíc stavův za další v tom i také v službě své opatření: i prohlédajíce stavové k tomu, že stavuom na prubíři zemském pro nařízení dobrého řádu o minci v království tomto nemálo záleží, JMCské poddaně prosí, aby JMCská o tom poručiti ráčil, jestližeby se jemu od kohožkoli v průbách mincí i jináč v povinnosti služby jeho překážka díti chtěla, toho aby dopouštíno nebylo; a podle předešlého sněmu s JMtí již snešení mince pražská, jochmstalská a budějovská, jako na Horách Kutnách, k opatrování strany stříže a zrna, prubíř zemský podle povinnosti své aby se toho dotýkati mohl, milostivě to již naříditi dáti ráčil. A což se služby jeho dotýče, na tom jsou se všickni tři stavové snesli, aby témuž prubíři zemskému každého roku z berní zemských půl druhého sta kop gr. č. dáváno bylo, tak kdyžbykoli dotčený prubíř zemský k nejvyšším berníkuom zemským přišel, dotčení berníci proti kvitancí jeho takových půl druhého sta kop gr. č. na službu jeho vydati moci budou, a to jim za pořádné vydání pasirováno býti má. A dále on průbíř zemský podle povinnosti své, jakž při mincích JMCské, tak také při vnášení cizích mincí do království, všelijak tak, jakž předešle tím sněmem léta 76. vyměřeno o tom jest, se chovati a to tak bedlivě opatrovati má.

O nápadích.

Jakož jsou stav panský a rytířský na JMCskou vznesli, kterakby se jim v nápadích statkuov městských, totiž domy v městech a cožbykoli, buď na vinicích, zahradách, lukách neb dědinách k těm domům, anebo co tak toho pod právo městské náleželo, překážka, jakoby to na JMCskou připadati mělo, dála, prosíc JMCské, aby JMt ráčil předepsaných stavuov při těch nápadích zůstaviti: na kteroužto poddanou žádost JMCská s stavem panským a rytířským, jsouc vší milostí císařskou k nim nakloněn, jest se snésti a při týchž nápadích je stavy zůstaviti ráčil; a dále JMCská ani budoucí králové čeští více se na takové nápady

worden, und er sich aber beschwert, dass er bei dieser Besoldung auch anderer ihme bisher in seiner Ambtsverrichtung allerlei beschehnen Verhinderungen halber dem Dienst weiter nit abwarten künne und derhalben umb fernere Verordnung gebeten: so haben demnach die Ständ in Erwägung, dass an einem Landprobierer zu Erhaltung gueter Münzordnung nit wenig gelegen, Ihr Kais. Mt. unterthänigst angelangt, gnädigst zu befehlen, dass ihme hinfüro in solcher seiner Ambtsverrichtung einigen Eintrag und Verhinderung thuen zu lassen gar nit gestatt werde und er allein vermüg verschienen Landtagsbeschluss sich der Verrichtung bei den Münzen zu Prag, Kuttenberg, Joachimsthal und Budweis, soviel das Probieren des Halt und Korn betrifft, seiner Pflicht nach sich anmassen und die Sach allein handlen solle, welches dann auch Ihr Mt. also gnädigst verordnet.

Von wegen seiner Unterhaltung haben sich die Ständ verglichen und ihme hinfüro jährlichen 150 Schoch Gr. beh. zur Besoldung von den Landsteuern bewilligt, dass ihme solche, wann ers begehren wird, gegen gebührlichen Quittung durch die obristen Steuereinnehmer jederzeit entricht, welche Ausgab auch ihnen alsdann für guet gelegt und passiert werden, und soll sich er, der Landprobierer, wie bei Ihrer Mt. eignen also auch ob Einführung der ausländischen Münzen, allen denen im berührten anno 76 geschlossnen, eingeführten und gemessenen Ordnungen gemäss fleissig verhalten.

Fälligkeiten.

Demnach die vom Herrn- und Ritterstand bei Ihrer Kais. Mt. unterthänigist angebracht, dass ihnen an ihren von ihren Befreundten heimgefallenen Guetern, so sie in Städten an Häusern, Wein- und andern Gärten, Wiesen, auch andern Zuegehörungen unter der Städt Jurisdiction gelegen, haben, als ob solche Fälligkeiten an Ihr Mt. sollten fallen, vielerlei Eintrag beschehen und daneben gebeten, sie bei denselben verbleiben zu lassen: so haben Ihr Mt. in solch ihr unterthänigistes Suechen ihnen den vom Herrn- und Ritterstand, den Ihr Mt. mit Gnaden sonders gewogen, dass ihnen hinfüran gedachte Fälligkeiten jederzeit bleiben sollen, und

městské, stavu panskému anebo rytířskému po přátelích jich, jakž nahoře psáno, náležité, buď v městech Pražských aneb jiných městech, navracovati na časy budoucí a věčné míti neráčí.

Ihr Kais. Mt. sich sambt dero Nachkommen und künftigen Kunigen zu Beheimb gänzlich begeben auch künftig und zu ewigen Zeiten derselben Fälligkeiten nicht mehr anmassen wollen, allergnädigst verwilligt.

Odoumrtí prvního dílu městům.

A kdež jsou také třetí stav, Pražané a jiní poslové z měst království Českého při JMCské skrze přímluvy předních dvou stavuov, panského a rytířského, poníženě prosíc, hledali, aby JMCská ráčil milostivě prohlídnouti k sešlosti a pustnutí měst, věcí obecních i také mnohých nedostatkův při těch městech, oprav zdí, a bran a jiných věcí, odoumrti, kteréž v městech na JMCskou připadají, jim milostivě pustiti a z milosti to týmž městuom dáti aby JMCská ráčila: na kteroužto jich žádost, a majíce JMCská k sobě od stavuov panského a rytířského poníženou a snažnou za ně přímluvu, ráčil se milostivě k tomu nakloniti a všech a všelijakých takových odoumrtí, kteréžby na JMCskou v městech kdykoli připadly, jim Pražanům a jiným městuom v království Českém z milosti své císařské, jakožto král český, nyní i na časy budúcí polovici dáti. Však tak a na ten konec, aby oni Pražané v tom se tak, jakž se napřed píše a jejich uvolení jest, zachovali a k tomu se snažili, aby tím lépe obecní dobré vzdělávali, města a silnice opravovali a střelbu i jiné válečné nástroje při jednom každém městě na takové odoumrti jednali, a nicméně při každém obnovení ouřadu Pražané hejtmanům a v jiných městech podkomořím království Českého, co se toho v tom čase sešlo, od nich přijato a nač to vynaloženo a způsobeno jest, učiníc pořádný počet, v známost uvozovali. A JMCská, když ráčí poznati, že oni Pražané a jiná města v tom se spravedlivě, bedlivě k obecnímu dobrému měst, spravujíc předepsané věci, chovati budou, tehdy k přímluvě té, kteráž se za ně stala, strany druhé polovice v milostivé paměti sobě zůstavíc, nakloněn býti ráčí. A že JMCská na takové ponížené žádosti stavuov tak milostivě se ukázati ráčil, z toho JMCské všichni tři stavové poníženě děkujíce, toho se JMti ve vší věrné poddanosti odsluhovati budou.

Es hat auch der dritte Stand, die von Prägern und andern Städten, mit der andern zweien Stänď Fürbitt an Ihr Kais. Mt. unterthänigist gelangt, dass Ihr Mt. ihnen in Ansehung der Städt Untergang, Verwüstung, Abfall allgemeiner Hantierung und ihres Unvermügens zu Wiedererbauung dero Mauern, Thoren und anders die gemeinen Fälligkeiten, so in Städten auf Ihr Mt. kommen und fallen, gnädigist bewilligen wollten. Auf solch ihr der von Städten Bitt und der andern zweien Stänď beschehne Intercession haben Ihr Mt. ihnen aus Gnaden von solchen Fälligkeiten den halben Theil hinfüro jederzeit erfolgen zu lassen gnädigist verwilligt, doch dergestalt, dass sich hierinnen die Präger Städt ihrem Erbieten nach, wie obgemelt, verhalten und darob sein sollen, damit sie diesfalls gemeinen Nutz und Bestes betrachten, die Städt und Strassen erbauen und bessern, Geschütz und andere Kriegsrüstung bei jeder Stadt davon erzeugen sollen, und was nun also daran einkombt und wieder ausgegeben wirdet, dessen sollen sie bei jedern neuen Ersetzung der Ämbter nach gehaltner Abraitung den Prägerischen Hauptleuten Bericht thuen. Wann hernach Ihr Kais. Mt. befinden, dass sie damit recht umbgangen und solche Gefäll, wie gemelt, zu gemeiner Städt Nothdurften angewendt werden haben, so wollen sich Ihr. Kais. Mt. alsdann vonwegen des andern halben Theils an solchen Fälligkeiten zu entschliessen gnädigist ingedenk sein. Dass nun Ihr Kais. Mt. auf solch ihr der Stänď unterthänigstes Ansuechen mit allen Gnaden gewillfahrt, solches wellen sich alle drei Stänď neben gehorsamister Danksagung umb Ihr Kais. Mt. in aller Unterthänigkeit zu verdienen befleissen.

O právích městských.

Jakož jest se předešlým sněmem léta 75 v outerý po svatém Matouši, evangelistu Páně, strany práv městských korigování, jich přehlídnutí a srovnání snešení stalo, k čemuž jisté osoby předkem od JMCské a při tom tąké od stavuov voleny jsou byly, ale že se to pak až posavad nevykonalo, i aby již aspoň jednou to k svému vyřízení přijíti mohlo: všickni tři stavové JMCské poddaně prosí, aby JMCská buď ty předešle osoby nařízené aneb jiné za komisaře voliti a je i také ty od stavuov nadepsaným sněmem volené obeslati ráčil, aby na hrad Pražský v pondělí po památce božího vstoupení [20. května] konečně, tím dále neodkládajíce, se sjely a na ta práva přehlídnutá [sic] zasedly, je přehlídly a k srovnání (aby jedna toliko práva městská ve všem království sloula a těch a nejiných užíváno vůbec bylo), konečně přivedly. Jestližeby pak co v tom na nějakém nedostatku ještě zůstávati chtělo, tehdy ty nařízené osoby soudu zemskému, potom nejprvé příštímu, to v známost uvésti mají. A pokudž to dále tak douváženo a na místě postaveno bude, při tom to zůstati má.

Der Städt Rechten.

Nachdem hievor bei anno 75 gehaltenem Landtag zu Corrigirung, Ersehung und Vergleichung der Städt Rechten und Statuten von Ihrer Kais. Mt. und den Ständen sondere Personen deputiert worden, und aber solchs bis daher in Vollziehung nit kommen und dann einsmals seine richtige Endschaft erlangen müge, als haben die drei Ständ Ihr Kais. Mt. unterthänigist gebeten, dass sie eintweder die vorigen Personen, oder andere Commissari gnädigist verordnen wollten und denselben sowohl den andern von der Ständ wegen darzu erkiesten Personen auferlegen zu lassen, dass sie sich aufn Montag nach Himmelfahrt Christi aufs Prager Schloss versamblen, solche der Städt Rechten Ersehung und Corrigirung für die Hand nehmen und, dass dieselben bei allen Städten dieses Kunigreichs Beheimb übereinstimmen, vergleichen, und alsdann sich männiglich derselben und sonst keiner andern Recht zu gebrauchen hab, die Sachen schliesslich dahin abhandlen, do aber uber alle beschehene Handlung noch etwo Mängel hierin fürfallen, dasselb zum nächstangehenden Landrechten berichten und darin, was Recht, erkennen und es alsdann dabei verbleiben lassen sollen.

O čeledi.

Což se čeledi, sirotkuov, poddaných i jiných nádenníkuov, podruhuov, mlynářuov a řemeslníkuov obojího pohlaví, mužského i ženského, dotýče: poněvadž o tom na sněmu obecním, kterýž léta 75 držán a zavřín jest, jisté o tom, jak se při nich zachováno býti má, vyměření a konečné pod jistými pokutami svolení se jest stalo, při tom všem se to tak zůstavuje. A podle toho ode všech vůbec bude se věděti jeden každý jak zachovati, aby to pro dobré stavuov i také poddaných jich průchod svůj míti a škodná svévolnost těch poddaných přetržena býti mohla.

Vom Gesind.

Was das Gesind, Waisen, Taglöhner, Müllner und Handwercher, bedes von Mannen und Weibern anlangt, weil deshalben auf dem 75jährigem Landtag bei angesetzter Pön und Straf ein gewisse Anordnung, wie man sich damit allerseits verhalten soll, geschlossen worden, so soll es dies Orts noch dabei verbleiben, und wirdet sich demselben nach männiglich, dass die guete Ordnung erhalten und der schädliche Muetwillen bei dem Gesind abgeschafft werden möcht, gebührlich zu verhalten wissen.

O meze a hranice.

A jakož jsou nemalé než časté mnohé osoby království Českého tohoto na minulých sněmích na všecky tři stavy ztížnosti strany mezí a hranic, kterak od cizozemcův čím dále vždy více se do království Českého tohoto vkračuje, vznešení uči-

Stritt auf den Gränitzen.

Es ist auf vorigen Landtagen durch viel Inwohner dieses Kunigreichs Beheimb denen dreien Ständen mit Beschwerung fürgebracht worden, dass durch die anrainenden Ausländer je länger je mehr die Gränitzen dieser Kron Beheimb gedruckt und

nily a za opatření žádaly; i poněvadž o tom předešlým sněmem léta ɔc 69 jisté svolení a stavův snešení se stalo a nejvyšším ouředníkům a soudcuom zemským moc dána jest, i také relací dskami zemskými, kterakby ta věc před sebe k vyřízení a k vykonání vzata býti měla, i minulým sněmem léta 75 pominulého připomenuta a zapsána jest: i na tom jsou se všickni tři stavové království Českého s JMCskou snesli, že tak, jakž i prvé nejvyšším ouředníkům a soudcím zemským království tohoto Českého, což se všech a všelijakých hranic a mezí téhož království Českého dotýče, kdežby tak od okolních zemí přes ně vkračováno bylo, aby oni moc měli osoby na výjezd týchž hranic a mezí voliti, a s kurfiršty a knížaty okolních zemí, kdežby o takové meze a hranice odpor byl, ty vyslané osoby buď přátelskou smlúvou, neb právně před sebe vzíti, to k místu a konci přivésti mohly.

geschmälert werden und derhalben umb Fürsehung gebeten. Dieweil dann auch anno 69 aufm Landtag sich die Ständ endlich darüber verglichen und den obristen Landofficiern und Rechtssitzern vollkommne Macht gegeben, auch mit der Landtafel versehen, wie die Sachen für die Hand genommen und abgehandelt werden möcht: so haben die Ständ mit Ihrer Mt. dahin geschlossen, was die Gränitzen des Kunigreichs, so etwo von den benachbarten Churfürsten, Fürsten und Kreisen beschwert werden und sich im Stritt erhalten, anlangt, dass nochmals die obristen Landofficier und Rechtssitzer Macht haben sollen, Personen zu Besichtigung derselben zu erkiesen und denen strittigen Gränitzsachen in der Guet oder rechtlichen abzuhelfen.

O erbanuňcích.

Co se pak erbanuňkův s okolními knížaty, jakž toho sám JMCská v předložení sněmovním dotknouti ráčil, dotýče: JMCské všickni tři stavové poddaně prosí, aby JMt se k tomu milostivě nakloniti ráčil, aby to, což nejdříve býti může, před sebe vzato a již aspoň jednou k místnému konci přivedeno bylo. A k takovému obnovení erbanuňkuov vedle nejvyšších ouředníkuov a soudcuov zemských a rad JMCské soudu dvorského a komorního volili jsou stavové z obce osoby: Mikuláše Zajíce z Hazmburku a na Budyni, Jana Erazima z Švamberka a na Boru, Viléma z Talmberka a na Jankově, Jana z Šternberka a na Konopišti, Jaroslava Sezimu z Sezimova Oustí a na Oustí, Zikmunda z Říčan a na Křešicích; z stavu rytířského Abrahama Gerštorfa z Gerštorfu a na Samšině, Jindřicha Brozanského z Vřesovic a na Vraním, Hertvika Zejdlice z Šenfeldu, na Lanech a Zvoliněvsi, Jana mladšího Vratislava z Mitrovic a na Mnišku, Radslava Vchynského ze Vchynic a na Petrovicích, Jana Dohalského z Dohalic a na Veselí.

Confirmirung der Erbeinigungen.

Was dann die Erbeinigungen, wie Ihr Mt. deswegen in derselben Proposition Anregung gethan, anlangt, haben die Ständ Ihr Mt. unterthänigist gebeten, gnädigistes Einsehen zu haben, damit die Sach soviel müglich ehist für die Hand genommen und einsmals zu Ort gebracht werden müge, und haben die Ständ zu Verneuerung derselben neben den obristen Landofficiern und Rechtssitzern auch andern Ihrer Mt. Hof- und Kammerräthen von gmeiner Ständ wegen diese nachfolgende Personen erkiest, als Niklasen Has von Hasmburg auf Budin, Jan Erasm von Schwamberg auf Boru, Wilhelmen von Talmberg auf Jankow, Jan von Sternberg auf Konopisti und Jaroslawen Sesin.*)

*) V textu německém nejsou jména zvolených osob ze stavu rytířského. Německý text byl na dvou místech vedle českého upraven, poněvadž v překladu německém položena byla v tituli i v textu slova „Erbeigenthümer" na místě „Erbeinigungen".

O plavbě po Labi.

Což se plavby po Labi až do moře dotýče, poněvadž předešlým sněmem léta 75 v outerý po svatém Matouši evangelistu [27. září], s císařem Maximilianem, slavné paměti, snešení se, jakby to před sebe vzato býti mělo, stalo, i osoby k tomu nařízeny jsou: i ještě JMCské stavové poddaně připomínají a poníženě prosí, poněvadž to až posavad na ničemž postaveno není, aby JMCská, podle milostivého JMti v tom se stavům zamluvení, k tomu se nakloniti a to k jednání předsevzíti i na dobrém místném konci postaviti ráčil. A stavové osoby předešle volené k takovému jednání při tom zůstavují, kdyžbykoli JMCská to před sebe vzíti a čas toho uznati a jim o tom oznámiti ráčil, aby se k tomu najíti daly.

O povolení kurfiřtu saskému.

A jakož JMt kurfiršt saský při JMCské a stavích tohoto království jest hledal, ztěžujíc z některých příčin sobě to, kdyby, podle předešlého stavův strany Fojtlandu povolení, obyvatelé Fojtlandští revers od sebe takový (kdyžbykoli linie kurfiršta saského nynějšího sešla a tak mužského pohlaví žádného z té linie nepozůstávalo, Fojtland zase k království Českému aby připadl, že žádnému jinému nežli králi českému k koruně této zavázáni býti mají) dáti měli; i ačkoliv stavové uznávají to, že takový revers dotčených Fojtlandských pro krále českého JMt a království tohoto v té příčině opatření bylby platný a potřebný, však šetříce v tom stavové vysoce JMCské milostivé žádosti a JMti kurfiršta saského vzácných, znamenitých a platných služeb JMCské pánům dědu i otci, i také JMti nynějšímu císaři, nicméně vší laskavé náklonnosti a dobrého k království tomuto sousedství, takto jsou se v té příčině snesli a k tomu svolili: aby z toho reversu jich Fojtlandských, kterýž jsou tak od sebe dáti měli, sešlo na tento způsob, kdyžbykoli kurfiršt saský JMst, tolikéž dědicové a budoucí JMti, léna na jmenovaný Fojtland od nynějšího císaře JMti a budoucích králův českých přijímali, že reversy tím vším způsobem a v těch slovích, jako nynější kurfiršt saský, od sebe vydávati a v kaž-

Elbschiffahrt.

Anlangend die Elbschiffahrt bis aufs Meer, nachdem auf Landtag anno 75 weiland die vorig Kais. Mt. hochseliger Gedächtnis mit den Ständen, wie die Sachen fortzusetzen, sich verglichen, auch hierzue sondere Personen deputiert worden, so haben die Ständ Ihr Kais. Mt. wiederumb erindert und unterthänigst gebeten, die Sachen nochmals für die Hand zu nehmen und zu gueter Endschaft gnädigist bringen wollen lassen. Und lassen die Ständ die hievor von ihrentwegen hierzu erkieste Personen noch bei voriger Verordnung bleiben, wann dereinist Ihrer Mt. gnädigster Willen sein wird, die Handlung furzunehmen, dass sie sich gehorsamlich darzu verfüegen sollen.

Bewilligung dem Churfürsten zu Sachsen.

Nachdem Ihr Churfürstl. Gnaden zu Sachsen sich bei der Kais. Mt. und den Ständen vonwegen des Revers, so die Voitländische Inwohner, wann des jetzigen Churfürsten zu Sachsen Linia ohne männliche Leibeserben abgieng, dass das Voitland stracks der Kron Beheim heimbfallen, von sich geben hätten sollen, beschwert, und ob nun wohl die Ständ gedachten Revers dem Kunigreich Beheimb für nutz und nothdurftig zu sein eracht, jedoch so haben sie in gehorsamister Erwägung Ihrer Kais. Mt. gnädigstes Begehren und Ihrer Churfürstl. Gnaden Ihrer Mt. Ahnherrn, Herrn Vatern und Ihrer Kais. Mt. selbst in viel Weg ansehenlichen, hochangelegnen und nutzlichen erzeigten Dienst umb derselben jederzeit zu diesem Kunigreich gehabten gnädigen Neigung willen es dabei verbleiben lassen, wann Ihr Churf. Gnaden, sowohl derselben Erben und Nachkommen vonwegen gedachts Voitlands bei Ihrer Kais. Mt. und nachkommenden Kunigen zu Beheimb künftig Lehen empfahen werden, dass sie dergleichen Revers von Wort zu Wort, inmassen der jetzig Churfürst, von sich verfertigter geben und jederzeit in Aufrichtung derselben diese Klausel mit einbringen: „Wann nach des jetzigen Churfürsten zu Sachsen Herzogen Augustus Linia kein Mannserben verbleiben noch

dém tom reversu tu klausuli dokládati povinni býti mají, kdyžbykoli z kurfiršta nynějšího saského knížete Augusta linie JMti žádného mužského pohlaví nepozůstalo, že ihned zase ta země Fojtland s jejím přislušenstvím, jakožto nápad, králi českému k koruně České přijíti, a obyvatelé též země Fojtlandu žádnému jinému, než králi českému a koruně této, zavázáni býti a v poddanosti zůstati nemají, beze všech odporuov, kteréby lest lidská vymysliti mohla. Ve čež jim žádný z kmene a domu saského, jenžby z též linie nebyl, ani kdokoli jiný vkračovati, ani nižádné překážky činiti nemá, na časy budoucí a věčné.

sein wurde, dass alsbald dies Voitland mit seinen Zugehörungen als ein Fälligkeit an das Kunigreich Beheimb kommen und fallen und desselben Inwohner und Unterthanen niemand anderm als dem Kunig und der Kron Beheimb mit ihrer Unterthänigkeit ohne einig Verwiderung, wie auch die Menschenlist immer erdenken möcht, schuldig und verbunden sein und bleiben sollen."

O povolení pánu z Rožmberka.

Jakož Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, nejvyšší purkrabě Pražský, JMCské a všem třem stavům království Českého zprávu jest učinil, kterak, jsouc žádostiv toho ouřadu nejvyššího a předního zemského důchody k němu náležité, k budoucí památce své, zlepšiti, předkem pivovar, s jinými potřebami k tomu přináležejícími, k vystavování z něho piv na grunty téhož ouřadu, za své vlastní peníze koupiti jest dal a várku užitečnou, které prvé nikda se neužívalo, nákladem svým vyzdvihl, nicméně také vinici nemalú na gruntech téhož purkrabství vnově vysazovati dá; uznávajíc pak také některé vesnice od ouřadu toho, pro dalekost a nepříležitost jich, dosti málo platné býti, bylby toho oumyslu, pro dobré a lepší toho ouřadu, tvrz a dvůr Hostivař při vsi Hostivaři, prvé k ouřadu náležité, koupiti i také dvůr řečený Prače nad touž tvrzí a vsí (jakž pak o ten s JMCskou již v jednání jest) k tomu připojiti, a těmi dalšími nepříležitými vesnicemi, prodadouc je, to, co výš dotčeno, zaplatiti: JMCské a stavův, aby to k vykonání svému přivedeno býti mohlo, jmenovaný nejvyšší purkrabě Pražský za povolení tímto obecním sněmem žádajíc. Kdež JMCská s stavy království tohoto tomu vyrozuměvše, že on Vilém z Rožmberka, nejvyšší purkrabě Pražský, nemalé dobré a užitečné toho ouřadu v tom obmejšlí a důchody ty zlepšiti takové vůle jest: k tomu povolení dávati ráčí a dávají, tak jakž jest sám on nejvyšší purkrabě Pražský to

Bewilligung dem Herrn von Rosenberg.

Als auch Wilhelm von Rosenberg zum Beheimbischen Krumau, Regierer des Haus Rosenberg, obrister Burggraf zu Prag, Ihr Kais. Mt. und die Ständ erindert, wie dass er dieses fürnehmsten Burggrafambts Einkommen umb seiner gueten Gedächtnis willen zu verbessern und zu mehren willens wär, auch allbereit fürs erst ein stattlich Biergebräu, davon das Bier auf des Ambts Grund und Boden ausgesetzt wirdet, sambt darzu nothdurftigen Zuegehörungen umb sein eigen Geld erkauft, angericht und dann ein muglich Bräuwerch, so vorhin nichts genossen worden, auf sein Unkosten erhebt, auch sonsten ein Anzahl Weingärten auf dies Ambts Grund erbauen hat lassen und noch ferner bedacht wär, etliche diesem Ambt entlegne Dörfer hinzulassen und andere entgegen gelegnere und nutzlichere, als den Sitz und Hof Hostiwarz, so auch hievor zu diesem Ambt gehörig gewesen, sowohl ein Hof, Pracze genennt (wie er dann darumben mit Ihrer Mt. allbreit in Handlung stünd) zu erkaufen und demnach darein umb Verwilligung unterthänig gebeten, und weil dann Ihr Kais. Mt. sambt den Ständen daraus vernomben, dass der von Rosenberg also dieses Ambts Nutz und Einkommen nit mit wenigem zu verbessern und zu erheben wohl bedacht und willens sei: als haben Ihr Kais. Mt. und die Ständ in solch sein unterthänigstes Suechen und Erbieten, allermassen er dasselbig fürgebracht, bewilligt, und wann des Guets Hostiwarz und des Hofs halben die Kaufshandlung sowohl von wegen

předložil; když by koli ten statek Hostivařský, též dvůr Prače stržil, a proti tomu o takové vesnice nepříležité buďto prodajem, směnou s osobami z stavuov se namluvil a urovnal, o tom aby nejvyšším úředníkům a soudcům zemským při soudu zemském, po takovém trhu a směně nejprvé příštím, zprávu svou učinil a dal. A stavové království tohoto dotčeným nejvyšším úředníkům a soudcům zemským tímto obecním sněmem i také relací plného sněmu dskami zemskými na to zapsanou tu plnou moc dávají, aby, vyrozumějíce takovým trhům a prodajům, neb směnám a ty za slušné uznajíce, předkem vklad takových trhův napřed jmenovaných dvorův, Hostivařského též Pračského, k témuž úřadu nejvyššího purkrabství Pražského ve dsky zemské přijali; i také dále proti tomu vesnice odprodané, aneb směny, každému z těch, komuž by co toho odbyto bylo, do desk zemských k dědictví skrze jisté relatory, z prostředku svého vyslané, vložiti mohli a vložili.

der entlegnen Dörfer, es sei durch Kauf oder Tausch, Vergleichung beschehen und geschlossen, so soll er dessen die Landofficier beim nächstangehenden Landrecht berichten. Und geben hierauf alle drei Ständ den obristen Landofficiern und Rechtssitzern hiemit und dieses Landtags völligen Relation beschehnen Versicherung bei der Landtafel [sic] vollkommne Macht, dass sie, wie gemelt, bederlei der erkauften Gueter und auch derer von diesem Ambt hingelassnen Dorfschaften halber beschehene und geschlossene Handlungen, Kauf und Tausch, nach vorgehenden jedes derselben billicher Erwägung die Versicherung darüber bei der Landtafel durch gewisse Relatores aus ihrem Mittel thuen mügen und sollen.

Opatrujíc také při tom on Vilém z Rožmberka to, cožby tak v jmenovaném úřadu svém na statcích, k tomu náležitých, i z vlastního k tomu nákladu svého na pivovaře, dvořích a ovčiních, přivětšením svrchkův a nábytkův i jinými opravami, zlepšil, aby na potomní budoucí časy nic toho zase umenšováno nebylo, uvolil se jest dobrovolně v to, že všecka ta zlepšení od svrchkův a nábytkův, a užitky přivětšené v inventář uvésti a ten pod pečetí svou nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, k složení toho při dskách zemských, podati chce, aby potomnímu nejvyššímu purkrabí Pražskému a dále každému, od jednoho druhému, budoucně podle téhož inventáře všecko to zouplna bez umenšení také postupovati povinné bylo.

Dabei auch der von Rosenberg dies bedacht und fürgesehen, dass alles dasjenige, was auf diesen Burggrafambtsguetern seiner Inhabung am Bräuwerch, Meierhöfen, Schäfereien, Mehrung des Hausraths, Viehs und allem anderm also gebessert wirdet, künftig von dannen nit soll abgezogen oder sonsten gemindert werden, und sich demnach darauf guetwillig erboten, derselben seiner gethanen Verbesserungen uber allen Hausrath und Vieh ein ordentlichs Inventarium aufzurichten und dasselb mit seinem Secret verfertigter den obristen Landofficiern und Rechtssitzern, es ferner in die Landtafel zu bringen, habe antworten lassen, damit vermüg desselben die Güeter den künftigen Burggrafen ubergeben werden künnen.

Jestliže by pak buď on Vilém z Rožmberka, aneb jiní budoucí nejvyšší purkrabové Pražští v čas držení téhož ouřadu na sobě smrtí z tohoto světa sešli, tehdy dědicové a budoucí jich, kteříž by po smrti toho statek sdědili a toho v držení vešli, povinni býti mají jinému nejvyššímu purkrabí Pražskému, podle téhož inventáře, kterýž také pro budoucí pamět a opatření toho ve dsky zemské vložen býti má, všeho tak bez umenšení postoupiti, a če-

Im Fall aber er, der von Rosenberg, oder künftiger obrister Burggraf in Zeit seiner Ambtsverwaltung mit Tod abgehen, so sollen seine Erben, so sie innenhaben wurden, solche Gueter ohne alle Schmälerung den nachkommenden obristen Burggrafen zu Prag vermüg des Inventari, wie gemelt, ohne alle Verweigerung abzutreten und was daran mangeln wurd, zu erstatten schuldig sein.

hožby se pak na čemžkoli nedostalo, to doplniti a od sebe odvozovati.

Pakliby také potomní který nejvyšší purkrabě Pražský pro památku svou více při statcích toho úřadu, mimo ten výš dotčený inventář, zlepšil a užitkuov přivětšil, tehdy od jiných budoucích i s tím také to všecko zouplna, výš psaným způsobem, potomním nejvyšším purkrabím odstupováno a bez umenšení odvozováno býti má. Jakž pak dále toho povolení a nařízení relací od stavův království Českého dskami zemskými zapsaná též to v sobě obsahuje a zavírá.

Wann auch die nachkommenden Burggrafen an diesen Ambtsguetern und Einkommen noch etwas mehrers aus seinem [sic] gueten Willen uber das, als das Inventarium vermag, bessern wurden, so soll es auch, wie obgemelt, dabei gelassen und jederzeit dem künftigen Burggrafen eingeraumbt werden, wie dann solches alles die durch die Stände zu der Landtafel eingelegte Relation dieser beschehnen Bewilligung weitläufiger in sich hält.

Povolení země osobám.

Kdež také Jiří z Lobkovic na Hazmberce a Libochovicích, JMCské rada a komorník, na stavy tohoto království to, jak s JMCskou o výplatu panství Hrádeckého jisté snešení má, a že také JMCská jemu Jiřímu z Lobkovic další sumu do pět tisíc kop míšenských na opravu téhož panství neb z milosti připsati té milostivé vůle býti ráčí, jest vznesl; tolikéž, kdež Šebestian Šlik z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte, panství Rabštejnské v sumě přes 56 tisíc kop drží, aby JMCská to buď na díle neb všecko jemu Šebestianovi Šlikovi, anebo komužkoli jinému, k dědictví prodati neb směniti moci ráčil; nicméně aby JMCská Janovi Vchynskému z Vchynic a na Nalžovech, purkrabí Karlšteinskému, sumu 30 tisíc kop grošuov českých na panství Chlumeckém ujistiti moci ráčil, a to, ačby při témž panství statek Hradištský s jeho příslušenstvím, o čemž se zpráva dává, že k koruně náleží a království jest, čehož se uptáno v jistotě býti nemůž, kdyžkoliby se vyhledalo; též také, kdež JMCská o statek Kundratický, kteréhož na ten čas bratří Hysrlové v držení jsú, s nadepsaným Janem Vchynským námluvu učiniti a jemu dotčený statek k dědictví milostivě pustiti ráčil, a tolikéž o tom, duchovnili to statek neb království a všeckenli neb na díle jest, na ten čas věděti se nemůže: protož na milostivou žádost

Es hat auch Girzig von Lobkowicz auf Hasmburg und Libochowicz, Ihrer Mt. Rath nnd Kammerer, den Ständen angebracht, dass er sich mit Ihrer Kais. Mt. vonwegen Bestandannehmbung der Herrschaft Gräcz*) eingelassen und Ihr Mt. ihme auf Besserung der Herrschaft 5000 Schock meissnisch zu der andern Summa verschreiben zu lassen gnädigst bewilligt; gleichsfalls Sebastian Schlik Graf von Bassaun und Elbogen, nachdem er die Herrschaft Rabenstein umb 56.000 Schock innenhat, dass Ihr Mt. ihme oder jemand anderm solche Herrschaft ganz oder stuckweis erblichen Kaufs hinlassen möcht; nichtsweniger dass Ihr Mt. Jan Wchinsky von Wchinicz, Burggrafen zum Karlstein, umb 30.000 Schock Gr. behm. auf die Herrschaft Chlumecz und die Herrschaft Gräcz**) sambt ihren Zuegehörungen, weil bericht oder fürgeben worden, dass dieselb zu der Kron und dem Kunigreich gehörig, welches man gleichwohl noch nit fur gewiss wissen mügen, wann man des innen wurde, versichern möcht, dann auch dass Ihr Mt. vonwegen des Guets Konradicz, jetziger Zeit der Hieserlauer Gebrueder Inhabung, mit ihme Wchinsky gehandelt und ihme solchs erblich hingelassen, und dass es nit hat erkündigt werden mügen, ob dieses Guet der Geistlicheit oder der Kron sei und ob es auch ganz oder nur ein Stück ist: demnach so haben

*) Nesprávný překlad jména Hrádek, Křivoklat.

**) Rovněž překlad nesprávný českého jména Hradištko.

JMCské všickni tři stavové tohoto království k těm nadepsaným, výplatě, připsání, zápisu, k dědictví dání, doprodání a ve dsky zemské vkladům povolení své jsou dali a dávají, tak jakž relací zemské plného sněmu obecního, o jednu tu každú věc obzvláštně na nynějším sněmu učiněné a dskami zemskými zapsané, to vše šíře v sobě obsahují a zavírají.

O důl Hrušky na Horách Kutnách.

Jakož jsou šefmistři na Horách Kutnách připomenutí učinili, kdež jsou stavové k snažné žádosti jich na sněmu léta ↄc 76 půl druhého tisíce kop gr. č. na důl Hrušky svolili, i poněvadž oni vedle téhož svolení jsou se v touž sumu půl druhého tisíce kop gr. č. pro vzdělání týchž dolův vzdlužiti musili, prosíc, aby jim od stavův k zaplacení ta suma předešle svolená vydána byla: ačkoli stavové jsou sobě to ku paměti, což tak od dotčených šefmistrův připomenuto a jaká žádost na všecky tři stavy vzložena jest, přivedli, však by tomu rádi vyrozuměli, nač a v jakém vydání a k jaké platnosti týchž dolův jsou ty peníze vynaloženy; k čemuž jsou všickni tři stavové volili Karla z Bibrštejna a na Děvíně, Beneše Benedu z Nectin a na Vilémově a Pavla Grimilera z Střebska, prubíře zemského, ti aby mezi tímto časem a letničným soudem zemským, snesouce se o den, na Hory Kutny sjeli, ty doly a náklady spatřili a počet od šefmistrů přijali a o tom v čas soudu zemského letničného, nejprvé příštího držení, nejvyšším ouředníkům a soudcím zemským zprávu svou učinili a v známost to uvedli. A tímto sněmem týmž ouředníkům a soudcím zemským se moc dává, když tomu, že to k dobrému a užitečnému tohoto království jest na ty předepsané doly vynaloženo, porozumějí, aby poručili ty tři tisíce, jakžby to od nich nařízeno bylo a odkud zaplaceny býti mají, jim šefmistrům Hor Kuten vykázati.

Závěrek sněmu.

Avšak toto naše svolení sněmovní všech tří stavův tohoto království Českého, kteréž z žádné povinnosti než na milostivou žádost JMCské z své

alle drei Ständ auf Ihr Kais. Mt. genädigstes Begehrn in alle obgeschriebene Pfandsverlassung, Verschreibung, Kauf und Vererbungen, dass sie also mit der Landtafel versichert werden, verwilligt, wie daran solches alles durch der Ständ Relation des ganzen Landtags von jeder beschehener Handlung insonderheit bei der Landtafel versehen ist.

Bewilligte Hilf zu Erbauung des Hruschker Schachts zum Kuttenberg.

Nachdem die Schaffmeister zum Kuttenberg Erinderung gethan, weil hievor auf ihr Ansuechen und Bitten aufm Landtag anno 76 die Ständ zu Forttreibung des Hruschker Schacht 1500 Schock Gr. behm. bewilligt, dass sie derselben Bewilligung nach solch Geld aufbringen müessen, zu bemelten Schachts Bauverlag gebraucht, und aber das Geld noch zu bezahlen schuldig sein, und also daneben gebeten, ihnen die 1500 Schock bewilligter massen zu entrichten: wiewohl sich nun die Ständ dieser von ihnen gethanen Verwilligung zu erindern, so wollen sie doch zuvor gern wissen, wasgestalt und wohin solch Geld durch die Schaffmeister verwendt und angelegt worden, und haben demnach den Karln von Biberstein auf Diwin, Benesch Beneda und Pauln Grimiller, Landprobierer, erkiest, dass sie sich zwischen hie und dem zur Fruelingszeit angehendem Landrecht eines Tags vergleichen, gen Kuttenberg zusammenkommen, den Schacht und darin beschehene Erbauung in Augenschein nehmen, mit den Schaffmeistern abraiten und alsdann, wie sie die Sachen geschaffen befinden, bei gemeltem Landrecht die obristen Landofficier und Rechtssitzer dessen allen ausführlichen berichten sollen, welchen die Ständ ferner volle Macht gegeben, wann sie befinden, dass solche Ausgab diesem Kunigreich zu Nutz und Bestem, dahin es vermeint, angelegt worden, dass sie alsdann darauf die Bezahlung der bewilligten 3000 verordnen mügen.

Und sollen diese unser aller dreien Ständ des Künigreichs Beheimb beschehenen Verwilligungen, welche dann nit aus Pflicht, sondern auf Ihr Kais.

svobodné dobré vůle činí, není a býti nemá k žádné ujmě, škodě a nějakému protržení privilejím, právům, svobodám, řádům, starobylým zvyklostem a pořádkům království tohoto nyní, na časy budoucí a věčné. A JMCská také stavům na to revers dostatečný vydati míti ráčí.

Mt. gnädigsts Ersuechen und aus eigner freien Guetwilligkeit erfolgt, uns an unsern Privilegien, Rechten, Freiheiten, Ordnungen, alten Gewohnheiten und andern dieses Kunigreichs Satzungen künftig und zu ewigen Zeiten mit nichten verfänglich oder schädlichen sein, wie dann Ihr Kais. Mt. derwegen ein genuegsamen Revers verfertigen lassen sollen.

Léta oc. 1577 relatorové na sněmu obecním, kterýž držán byl v pondělí po hromicích.

P. Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabí Pražský.

Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého.

Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyšší komorník království Českého.

Adam z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyšší sudí království Českého.

Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kanclíř království Českého.

Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského.

P. Jan mladší Bořita a Jan Bořita z Martinic a na Karlštejně, purkrabí Karlštejnský.

Zbyněk Berka z Dubé a z Lipého a na Zákupí, nejvyšší khaumermejster [sic] království Českého.

Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru maršálek v království Českém.

Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského.

Jiřík Zajíc z Hazmburku a na Mšeném.

Jiřík z Lobkovic a na Liběchovicích, JMCské komorník.

Adam z Hradce a na Hradci a Hluboké, JMCské komorník.

Václav Zajíc z Hazmburku a na Strakonicích, nejvyšší převormistr království Českého, přiznal se na místě jeho pan Jiřík Zajíc.

Laurenc Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu z Lokte, JMCské rada a hejtman Starého města Pražského.

Jindřich z Valdštejna na Dobrovici a Kunstburce, JMCské rada.

Mikuláš Kavka Říčanský z Říčan a na Štěkni, JMCské rada.

Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, JMCské rada a zřízené komory české president.

Jaroslav Libštejnský z Kolovrat a na Petršburce, JMCské rada a markrabství Dolních Lužic landfojt.

Jan Šlejnic z Šlejnic a na Nešvicích, JMCské rada a markrabství Horních Lužic landfojt, na místě jeho p. Mikuláš Kavka.

Hendrych Kurcpach z Trachmburku a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské rada.

Jan z Šelmberka a z Kosti a na Mrači, JMCské rada, na místě jeho přiznal se p. Jindřich z Valdštejna.

Mikuláš z Lobkovic a na Chyšech, JMCské rada.

Čeněk Mičan z Klinštejna a z Roztok a na Kamenici, purkrabí hradu Pražského.

Krištof starší z Lobkovic, na Bílině a Kosti, na místě jeho p. Ladislav z Lobkovic.

Zikmund z Šelmberka a na Chocni, p. kanclíř přiznal se.

Hendrych z Švamberka na Přindě a Střevli.

Mauric Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu, z Lokte a na Plané.

Karel z Bibrštejna a na Divíně.

Fridrich Mičan z Klinštejna a z Roztok a na Kornhauze, p. Čeněk Mičan přiznal se.

Jan z Švamberka a na Boru.

Jaroslav Sezima z Sezimova Oustí a na Oustí, p. Ouštěcký přiznal se.

Jan z Šternberka a na Konopišti.

Jindřich purkrabí z Donína a na Benátkách, p. Jan z Šternberka na místě jeho přiznal se.

Albrecht Berka z Dubé a z Lipého a na Loukavci.

Krištof Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu, z Lokte a na Neydeku.

Šebestian Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu, z Lokte a na Rabštejně.

Děpolt z Lobkovic a na Divicích.

Petr Novohradský z Kolovrat.

Jan mladší Bořita z Martinic a na Vokoři.

Ladislav mladší z Lobkovic na Zbiroze, Tremčíně a Lindvě.

Jiřík Bořita z Martinic a na Smečně.

Krištof mladší z Lobkovic na Tejně Horšovském a Tachově, JMCské komorník, p. Jiřík z Lobkovic přiznal se.

Jaroslav Bořita z Martinic, JMCské komorník.

Heřman z Říčan a na Vojkově.

Ferdinand Švihovský z Ryzmberka a z Švihova.

Jindřich Krajíř z Krajku.

Zikmund Kafuňk z Chlumu a na Chotejříně.

Voldřich Říčanský z Říčan a na Pinovanech, p. sudí přiznal se.

Jan z Sovince a z Doubravice a na Toužetíně.

Abdon Bezdružický z Kolovrat, p. Jan z Kolovrat přiznal se.

Rudolf purkhrabí z Donína.

Vácslav purkhrabě z Donína a na Oujezdci.

Vácslav Rychnovský z Rychnova a na Kaclířově.

Jan z Roupova a na Roupově.

Hynek z Roupova.

Vilím Sviták z Landštejna a na Krašově, p. Jindřich z Valdštejna přiznal se.

Karel Mracký z Dubé a na Šemberce.

Jan Sezima z Sezimova Oustí.

Fridrich z Lobkovic a na Peruci, p. Děpolt přiznal se.

Karel z Vartmberka a na Svijanech.

Karel z Valdštejna.

Volf z Rabštejna a na Hostinné, z pánuov.

Michal Španovský z Lysova a na Pacově, nejvyšší písař království Českého a JMtí císařové, jakožto královė české, podkomoří měst v království Českém.

Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého.

Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabí Karlštejnský.

Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého.

Adam Nebilovský z Drahobuzi a na Políně.

Jan starší Vratislav z Mitrovic na Skřipli a Litni.

Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského.

Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém.

Jan Dlúhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově, JMCské rada, na místě jeho přiznal se p. hejtman.

Adam Muchek z Bukova a na Pičíně, JMCské rada.

Jiří Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada.

Zikmund Brozanský z Vřesovic a na Brozanech, JMCské rada.

Václav mladší Bechyně z Lažan a na Lhotě, JMCské rada, na místě jeho přiznal se p. Adam Muchek.

David Boreň ze Lhoty a na Mikovicích, na místě jeho p. Racek Vchynský.

Ctibor Slušký z Chlumu a na Tuchoměřicích, na místě jeho p. Jablonský.

Václav Kaplíř z Sulevic a na Milešově, přiznal se p. syn jeho.

Jan Jablonský z Jabloné.

Václav Vřesovec a na Byšicích, na místě jeho přiznal se p. Zikmund Brozanský.

Šebestián Leskovec z Leskovce a na Staré Červené Řečici.

Jan Španovský z Lysova a na Pacově, na místě jeho pan písař nejvyšší.

Pavel Korka z Korkyně na Vostrově, Suchém dole, JMCské hejtman panství Dobříšského.

Jan Rašín z Rysmburku a na Doubravauech, na místě jeho p. purkrabí Hradecký.

Jan Markvart z Hrádku a na Nekníři.

Jan Salava z Lípy a na Ouměníně.

Krištof Markvart z Hrádku a na Bělé.

Jiřík Strojetický z Strojetic a na Tlučni.

Krištof Kořenský z Terešova.

Jiřík Voděradský z Hrušova a na Sukdole.

Vojtěch starší Vřesovec z Vřesovic.

Bohuslav Šlejbor z Tisové.

Václav Častolar z Dlouhé vsi.

Mikuláš Štampach z Štampachu a v Lukách, na místě jeho p. Bohuslav Mazanec.

Šebestian Rausndorf z Rausndorfu a na Martiněvsi.

Radslav Vchynský ze Vchynic a na Petrovicích.

Jiřík Mošaur z Valdova a na Dobřejovicích, na místě jeho p. Jakub Chodaur.

Jakub Chodaur z Lokte a na Sibříně.

Bohuslav Vojíř z Vočedělic.

Petr Šatný z Brodec.

Beneš Beneda z Nectin a na Vilímově.

Karel Kostomlatský z Vřesovic a na Ploskovicích.

Smil Skuhrovský z Skuhrova a na Vodlochovicích.

Gothard Žďárský ze Žďáru a na Oujezdě Jenči.

Zdeněk Dobřenský z Dobřenic a na Sedraném Veselí.

Bohuslav Vamberský z Rohatec a v Příbrami.

Oldřich Myška ze Žlunic a na Kamýku.

Jan Chlum z Chlumu.

Václav Ples Heřmanský z Sloupna, JMCské kraječ.

Mikuláš Valter z Valtršpurku a na Lochovicích, JMCské rada a sekretář království Českého, na místě jeho p. Krištof z Budova.

Jan Chvalovský z Ledeč a na Kovanicích.

Jan Chlup Rodovský z Hustiřan.

Krištof Loubský z Lub a na Řencích, na místě jeho pan hejtman.

Pavel Grymiller z Střebska, prubýř zemský.

Jan Vostromiřský z Rokytníka a na Vostromiři, na místě jeho p. purk. Hradecký.

Jindřich Saska Vojíř z Vacovic a na Smilkově.

Jan Hystrle [sic] z Choduov a na Cholupicích.

Zikmund Zapský z Zap a na Průhonicích, na místě jeho p. Jak. Chodaur.

Zikmund Vrabský z Vrabí a na Nové Libni.

Bohuslav Hornatecký z Dobročovic a na Žabonosech.

Václav Hradecký z Bukova.

Jiří Vachtel z Pantenova a na Smrkovicích.

Šebestian Hruška z Března.

Štěpán Vamberský z Rohatec.

Jetřich mladší z Vřesovic.
Mikuláš Záleský z Prostého a na Zálesí.
Adam Chřepický z Modličkovic, z vladyk.

Pražané, Horníci a jiní poslové z měst království Českého přiznali se sami za sebe i na místě jiných přátel a sousedův svých.

---

67. Rytířstvo kraje Chebského a město Cheb dávají plnomocenství svým vyslaným, aby přednesli císaři, že Chebský kraj nemůže a také není povinen berni rovnou měrou jako stavové čeští platiti, ale aby s nimi, jako až dosavad, skrze komisaře v příčině té vyjednáváno bylo.

1577, 3. března. — Orig. v arch. česk. místod.

Wir die von der Ritterschaft im Kreis, dann wir Burgermeister und Rath der Stadt Eger bekennen sambt und sonderlich offentlich mit diesem Brief, nachdem der allerdurchleuchtigist, grossmächtigist und unüberwindlichst römisch Kaiser, auch zu Hungaren und Beheimb König, unser allergnädigister Kaiser und Herr, wegen der gleichen Besteuerung mit den löblichen Ständen des Kunigreichs Beheimb durch ein allergnädigist Rescript, mit Abfertigung unser Mittelpersonen neben einer Vollmacht uf den funften Tag Martii allergnädigist uns erfordern und Bescheid darin zu erwarten fürbescheiden lassen, und aber vor der Zeit bei hochermeltister Kais. Mt. auch sonderlich bei Kais. Mt. geliebsten Herrn und Vater, dem auch allerdurchleuchtigisten und grossmächtigisten Fürsten und Herrn, Herrn Maxmiliano, römischen Kaiser, auch zu Hungaren und Beheimb König ɔc., unseren allergnädigisten Herrn, hochlöblichster und seligster Gedächtnus, wegen der gleichen Besteuerung die Nitschuldigkeit, dann Unmöglichkeit des Kreis und der Stadt wir diesfalls eingewandt, als seint auch, in Ansehung angezogener Entschuldigung darbei wir auch jederzeit gelassen, wir nochmaln der unterthänigsten Hoffnung, höchstermeltiste Kais. Mt. werden uns darbei ferner allergnädigist lassen und mit angezogenen neuerlichen und diesfalls unerträglichen Beschwerungen, dardurch Kreis und Stadt in Untergang und äusserstes Verderben eingeführt, nit belegen lassen, wie es auch uns zu leisten unmöglichen. Damit aber uf höchst ermeltiste Kais. Mt. beschehen Rescript, dem wir uns unterthänigist zu pariren schuldig befinden, einiger Ungehorsam unsers Aussenbleibens nit begangen, auch wider alt Herkommen, Privilegia, Gebräuch und dritthalbhundertjährige Praescription wegen der Besteuerung oder Contribution wir nit beschwert, als haben hierin schuldigen Gehorsam nach aus unsern Mittel den edlen und ehrenvesten, auch ehrbarn, wohlweisen und achtbaren Hans Gangolf von Witzleben uf Höchstedt und Wogau, Hieronymus Zetwitz von Liebenstein, Erhart Bronner, Clemens Holdorff, Hans Schmidel und Mathes Albrecht, als unsere liebe Nachbaren, Raths- und Gerichtsfreund auch Syndicum, in unserm Namen und in unserer Statt abgefertigt, welchen wir auch unsere Macht und Gewalt an unser Statt und von unserntwegen hiemit in bester Rechtsform ubergeben und auftragen und befohlen haben wollen, inmassen wir ihnen dann solchen Gewalt in Kraft dits Briefs beständiglich ubergeben und auftragen, der Gestalt und Bescheidenheit, dass die ernannte unsere Gewalthaber an unser Statt und in unserem Namen vor höchstgedachtister Ihrer Kais. Mt. erscheinen, und warumben Kreis und Stadt die gleichförmige Besteuerung der löblichen Stände des Königreichs Beheimb nit tragen und leisten könne, beides aus Nitschuldigkeit und Unmöglichkeit, unterthänigist inhalt der bei sich habenden Instruction, ufm Fall man solche anhören, vorbringen und gemeine Stadt und Kreis als Vorpfandung vom heiligen römischen Reich zur löblichen Kron Beheimb, so uf deutschem Erdrich ausser dem behimischen Wald gelegen und ein Grenitz- und Orthaus ist, so täglich allerlei Beschwerung von den Benachbarten, deren andere Städt in der Kron Beheimb geubrigt, gewartend sein muss, wider alt Herkommen, habend Privilegia und den Pfandschilling nit zu beschweren lassen, bitten. Und damit Ihre Kais. Mt. auch diesfalls zu

spüren, dass wir ungeacht unser Privilegien, doch unbegeben derselben, Ihr Kais. Mt. mit unsern armen Vermögen unterthänigist Gehorsam, wie mit Alters herkommen, zu leisten erbietig, derwegen sollen sich bemelte unsere Gewalthaber dohin erklären, weil mit Altersherkommen von gemeiner Stadt und Kreis, so oft Hilf begehrt, solche durch Commissarien im Pausch gesucht und darauf geschlossen, und hingegen uns der Stadt Compulsorial und Revers zugestellt, dass auch inhalts solches alten Herkommens Kreis und Stadt ihr Vermögen in Contributionen bei Ihrer Kais. Mt. im Pausch gegen ein Revers und Compulsorial unterthänigist nochmalen zu leisten erbietig und hierneben allerunterthänigist bitten, dass Ihre Kais. Mt. geruhen, ufm Fall Kreis und Stadt der Contribution nit mögen uberig sein, solche bei ein Pausch verbleiben zu lassen, dann auch diesfalls Commissarien, wie mit Alters gebräuchlichen, in die Stadt Eger abzuordnen, die derwegen mit uns Handlung pflegen und schliessen, auch dargegen Revers und Compulsorial im Namen Ihrer Kais. Mt. mittheilen mögen, und hieruber in anderweit Handlung, weil es wider alt Herkommen, nit einlassen, sondern Kreis und Stadt allergnädigist entschuldigt zu halten und bei uralten Herkommen vorbleiben zu lassen und zu beschützen unterthänigist bitten und sonst alles anderes ingemein und besonders nach Inhalt dieser Vollmacht und weiters nichts fürnehmen, thun und handlen, als wir sambtlich thäten und handlen, da wir selbst zur Stell sein sollten. Wir wollen auch diese unsere Gewalthaber dieser ihrer Anwaltschaft durchaus schadlos halten, alles zu Gewinn und Verlust und allen Rechten. Des zu mehrer Zeugniss und Sicherheit haben wir die von Adel einstheils unser Petschaft und wir Burgermeister und Rath der Stadt Eger unser Stadtinsiegel fürgedruckt.

---

68. Císař Rudolf II. poroučí Janovi, biskupu Olomouckému, aby s preláty a jinými duchovním osobami ku pohřbu císaře Maximiliana do Prahy se dostavil a orací nad mrtvým tělem císařovým vykonal.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 10. března. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Duostojný, věrný náš milý! Psaní tvému, kterémuž datum na Kroměříži v sobotu před nedělí reminiscere [2. března] a nám teprva dnes dodáno jest, v kterémž mne poněkud poníženě žádáš, abychom tebe z příčin v témž psaní tvém oznámených z té jízdy sem propustiti ráčili, jsme vyrozuměli. I vědětiť dáváme, že jsme se v tom na osobu tvou, že netoliko, jakž jsme předešle o tom psáti a poručiti ráčili, sem přijedeš, nýbrž také orací nad císařským mrtvým tělem, znajíce v tom hodnost osoby tvé býti, vykonáš, konečně ubezpečiti ráčili: a protožť tě jízdy nijak zbaviti moci neráčíme, nébrž jak předešle ještě poroučíme, aby k času v prvním psaní našem tobě oznámenému a uloženému, tím neprodlívajíc, i s preláty a duochovními pod správu tvou náležejícími, což jich nejvíce jmíti moci budeš, sem přijel a také orací sepsanou nám k přehlídnutí s sebou přinesl, anebo před příjezdem tvým pokudž možné odeslal; a v tom všelijak se přihotovil, abys ji jakž náleží vykonal, neb se v tom, jakž nahoře dotčeno, konečně na osobu tvou ubezpečiti a tobě to milostivě zpomínati ráčíme. Dán na hradě Pražském, v neděli postní, jenž slove oculi, léta 77.

---

69. Václav, kníže Těšínské, omlouvá se při císaři Rudolfovi II., že pro nedostatek zdraví svého k pohřbu císaře Maximiliana II. do Prahy přijeti nemůže.

NA TĚŠÍNĚ. 1577, 10. března. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější císaři a pane, pane můj nejmilostivější! ɔc. Psaní VCMti jest mi v středu minulú [6. března] zde dodáno, v kterémž mi nejmilostivěji oznamovati ráčíte, že obchod [sic] a vysoce hodně slavnú ceremonii pohřebu těla JCMti, svaté paměti, v středu po neděli laetare [20. března] na zámku Pražském předsevzíti, učiniti a vykonati té nejmilostivější vůle býti ráčíte, s tím nejmilostivějším poručením, abych se k týmuž času v Praze najíti dal. Nejmilostivější císaři! VCMti nejmilostivější psaní a poručení uznávám býti jistú svú povinnú poddanost vždycky vykonávati, obzvláštně pak k nadepsané slavné ceremonii se dáti najíti, což bych jistě velmi rád učinil a k týmuž času v Praze se najíti dal, jsouc toho poníženú službú svú k vykonání povinen [sic]; i také, pokudž mi pán Bůh na tom světě živu býti dáti ráčí, s srdečnú vděčností JMCské, svaté paměti, obvzláštní nejmilostivější císařskú náchylnost, skutečných dobrodiní, kteráž sou mi učiněna, připomínati a VCMti, jakožto císaři a pánu svému nejmilostivějšímu, i s dítkami svými se povolně odsluhovati: než pro nečasné VCMti psaní mně dodání, a nejvýš pro sešlost věku mého a velké nebezpečenství zdraví svého, k tomu nikoli postačiti nebudu moci, neb mne pán Bůh tyto minulé časy podagrú i jinú nenadálú nemocí navštivovati ráčí, tak že na dalekú cestu z knížetství svého se dáti nemohu, a obávajíc se většího nebezpečenství, vyjížděti nesmím, rozumějíc, že léta má již sebou to přinášejí. I za to VCMti poníženě prosím, že mne pro dotčenú jistú příčinu nejmilostivěji omluvna míti, a nejmilostivějším císařem a pánem mým také zůstati ráčíte. Já se toho VCMti, jakožto císaři a pánu svému nejmilostivějšímu dědičnému, službami svými věrnými povolnými vdycky rád poníženě odsluhovati budu, s kterýmiž se VCMti poručena činím. A pán Bůh ráč dáti VCMti dlúhý, šťastný věk s rozmnožením věčného požehnání. Datum na Těšíně, v neděli slove oculi léta 1577.

VCMti poníženě povolný služebník *Václav kníže Těšínský.* *)

---

70. Císař Rudolf žádá některé opaty, pány, rytíře a města česká, aby mu k hostině, kteráž se po pohřbu císaře Maximiliana odbývati bude, pstruhy, lososy, lipany nalapati a na hrad Pražský poslati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 11. března. — Konc. v arch. česk. míst.

Rudolf císař ɔc. Urozený, věrný náš milý! Vědětiť dáváme, že k tomuto nastávajícímu pohřbu těla, slavné paměti, císaře Maximiliana Druhého, pána a otce našeho nejmilejšího, znamenitých hostí

*) Více omluvná psaní císaři Rudolfovi II. zaslali:
2. Ulrich Herr von Biberstein auf Forst. 1577, 4. Martii.
3. Bernhard Herr von Wirben auf Freudenthal. 1577, 8. Martii.
4. Caspar von Kitlitz. 1577, 9. Martii.
5. Joachim vom Berg zu Herndorf. 1577, 10. Martii.
6. Friederich Herzog zur Liegnitz. 1577, 10. Martii.
7. Christof Seidlicz von Schmelwicz zu Galau. 1577, 11. Martii.
8. Franciscus Abt zum Sagan. 1577, 12. Martii.
9. Esaias von Minkwicz. 1577, 12. Martii.
10. Sigmund von Zedlicz. 1577, 13. Martii.
11. Georg Herzog zur Liegnitz. 1577, 13. Martii.
12. Haubtmann des Elbögnischen Kreises Adam Stolz von Simensdorf uf Haberspurg. 1577, 14. Martii.
14. Albrecht Schenk Herr von Landsberg. 1577, 16. Martii.
13. Sigmund vom Burckhaus. 1577, 19. Martii.

k sobě očekávati a protož tebe milostivě žádati ráčíme, aby na gruntech a potocích tvých pstruhuov a lipanův nalapati dal, a ty ke dvoru a k rukám kuchmistru našemu v sobotu nejprvé příští [16. března], anebo v pondělí, v outerý, v středu po neděli laetare čerstvé odsílal. A my tobě to milostivě zpomínati ráčíme. Dán na hradě našem Pražském, v pondělí po neděli oculi léta ɔc. 77.

Psáno bylo o pstruhy následujícím osobám, každé zvláště:

Paní komorníkové o pstruhy a lososy.
Panu Ladislavovi z Lobkovic.
P. Krištofovi z Švamberka.
P. Krištofovi z Vartmberka.
P. K. z Vartmberka.
P. Janovi staršímu z Lobkovic.
P. Krištofovi z Lobkovic mladšímu.
P. Berkovi na Mělníce.
P. opatu Oseckému.
P. opatu Broumovskému.
P. opatu Teplickému.
P. Otakarovi Holickému.
P. Jaroslavovi Smiřickému, jakožto poručníku dětí, bratří svých.
P. z Vartmberka na Kamenici.
P. Krištofovi a Melicharovi Rederuom na Fridlantě.
P. Janovi z Šternberka.
P. Griespekovi o lososy a pstruhy.
Albrechtovi Kamejtskému o lososy.
Hertvichovi Žehušickému o pstruhy.
Smilovi Vliňskému ze Vliňovsi na Liblicích o pstruhy.
Mejtským o pstruhy.
Václavovi Malešickému o pstruhy.
Jiřímu z Valštejna.
Václavovi z Valštejna.
P. J. Jilemnickému.
P. Hanušovi z Opršторfu, a ouředníku na Dubu v nepřítomnosti.
Pánuom Kavkuom z Říčan na Švihově a Štěkni.
Albrechtovi Robmhapovi na Lichtmburce.
Rudolfovi z Bunu [sic] na Děčíně.
Kašparovi z Šenberku na Teplici a Krupce.
Jaroslavovi Trčkovi.
Ferdinandovi Trčkovi.
Jiříkovi Hochauzerovi.

Litoměřickým posláno bylo zvláštní psaní v tato slova: „Opatrní věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že k tomuto nastávajícímu pohřbu těla slavné paměti císaře Maximiliana Druhého, pána a otce našeho nejmilejšího, znamenitých hostí k sobě očekávati ráčíme: a protož vám poroučíme, což byšte tak nejvíce od lososův, lampred a nejnokuov lapiti dáti mohli, abyšte to všecknо, jinam toho neobracejíc, ke dvoru a k rukám kuchmistru našemu a to konečně počnouc v sobotu nejprvé příští a tak celý tejden pořád čerstvé odeslali. Na tom milostivou vuoli naši císařskou naplníte.

Hradeckým bylo psáno o mihule a Oustským o nejnoky.

---

71. Jan, biskup Olomoucký, oznamuje císaři Rudolfovi II., že k pohřbu císaře Maximiliana II. do Prahy přijede a orací pohřební s sebou přinese.

VE VELKÉ BYTEŠI. 1577, 12. března. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější! ɔc. Milostivé třetí psaní VMCské, jehož datum jest na hradě Pražském v neděli postní, jenž slove oculi [10. března], dnes datum listu tohoto, jsa již na cestě, jest mi dodáno. Z kteréhož sem poníženě milostivú vuoli VMCské, abych se předce s orací nad císařským mrtvým tělem, slavné a svaté paměti, přihotovil a ji i také vykonal, a k času již mně předešle od VMCské oznámenému v čas k dvoru VMCské přijeti neobmeškával, porozuměl. I ač sem jiného neočekával, než že mne

VMCská, z příčin mých VMCské oznámených, ráčí té jízdy a práce milostivě zbaviti: však poněvadž vidím, že předce milostivá vuole v tom VMCské jest, v tom poslušně a poddaně k VMCské bylbych se tak zachoval, a podle předešlého psaní a poručení VMCské, jehož datum v pátek po neděli invocavit, [1. března], na dnešní den povolně najíti dal, ale poněvadž mi takové psaní není prvé nežli o třetí neb o čtvrté hodině na noc v neděli jminulú na Výškově dodáno, z té příčiny mi nebylo možné milostivú vuoli VMCské vykonati a [. . .]*)u tohoto před VMCskou se dáti najíti. I [. . .] pro náramně zlé cesty, kterých sem se [v . . . hor]ách nenadál, dříveji pátku neb soboty příští do Prahy přijeti moci nebudu, VMCskou poníženě prosíc, že mne u sebe milostivě výmluvna jmíti ráčíte. Co se pak orací mé VMCské před příjezdem mým odeslání dotýče: v tom bych se poddaně a poslušně na milostivé poručení VMCské zachoval a po tomto kurýru jí přípis byl odeslal, ale nemajíc ji ještě na čisto přepsanú, a nemohúc náhle to tak vykonati, bude-li vuole Páně, v sobotu příští, neb dříveji, sem tej vuole VMCské takovú orací sám přednésti; poníženě prosíce, že mne v tom u sebe milostivě omluvna jmíti, císařem a pánem mým nejmilostivějším býti a zuostati ráčíte. K prelátuom a jiným duchovním, pod jurisdikcí mou náležejícím, podle milostivého poručení VMCské sem se tak zachoval, a jim ihned o milostivé VMCské vuoli psaním svým stiežně oznámil a poručil, aby milostivú VMCské vuoli vykonali a k dvacátému dni měsíce tohoto najíti se v Praze konečně dali, nepochybujíc o nich [. . .] poslušně a poddaně zachovají. [S tím VMCské v mi]lostivou ochranu poručena [činíc, na]všem dobře a šťastně jmíti vinšuju. Dáno spěšně v Velké Byteši, v outerý den sv. Řehoře léta ꝛc. 77. VMCské věrný a poddaný kaplan *Jan biskup Olomúcký.*

---

72. *Rudolf císař žádá Kateřinu z Lokšanů, aby k hostině, kteráž po pohřbu císaře Maximiliana II. konati se bude, kredenc od stříbra na některý málo den na hrad Pražský zapůjčila.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 12. března. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf císař ꝛc. Urozená nám milá! Vědětiť milostivě žádáme, že k tomuto nastávajícímu pohřbu těla, slavné paměti, císaře Maximiliana Druhého, pana otce nejmilejšího, znamenití potentáti, knížata z říše i odjinud sem k nám přijedou; kteréž chtíce my podle náležitosti uctíti milostivě tebe žádati ráčíme, že nám kredenc od stříbra, mis, talířuov, koflíkuov, flaší a což tak toho máš na některý málo den zapůjčíš a po někom jistém nám ihned to sem odešleš, neb tobě to všecko zase beze škody navráceno bude, a my tobě to milostivě spomínati ráčíme. Dán na hradě našem Pražském, v outerý po neděli oculi léta ꝛc77.

---

73. *Stavové vypravují posly ze stavu panského a rytířského na Karlštejn, a nařizují Janu Bořitovi z Martinic a Janovi Vchynskému ze Vchynic, purkrabím Karlštejnským, aby klenoty korunní pro slavnost pohřbu císaře Maximiliana jim vydali.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 18. března. — Menší desky zemské, č. 128. f. K. 17.

Službu svú vzkazujem. Urozený pane, pane, a urozený a statečný rytíři, přátelé naši milí! Jakož jest se na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta ꝛc77, ode

*) V původní listině uhnilé.

všech tří stavův království Českého jisté snešení stalo, aby pro slavnost pohřebu JMti císaře Maximiliana, slavné a svaté paměti, klenoty zemské, totiž koruna, sceptrum a jablko na hrad Pražský skrze osoby z stavův volené přivezeny a po vykonání toho zase na Karlštejn dovezeny byly: i vězte, že teď k vám pro takové klenoty svrchu jmenované tyto osoby posíláme, urozené pány Jana z Valdštejna, nejvyššího sudího dvorského, pana Zbynka Berku z Dubé, nejvyššího komorníka království Českého, pana Jaroslava z Smiřic, JMCské dvoru maršálka, pana Zdeňka z Vartmberka, hejtmana Nového města Pražského, pana Adama z Hradce na Hradci a Hluboké, pana Jindřicha z Valdštejna a na Dobrovici, JMCské radu, z pánův, a urozené a statečné rytíře pana Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, pana Albrechta Kapouna z Svojkova, purkrabě kraje Hradeckého, pana Bernarta Hodějovského z Hodějova, pana Petra Boubínského z Oujezda a na Dubu, pana Jana Vratislava z Mitrovic na Skřípli a Litni, pana Jana Leskovce z Leskovce a na Cerekvici, a pana Hertvíka Zejdlice z Šenfeldu na Lánech, z vladyk. A vás podle zřízení zemského napomínáme a poroučíme, abyste svrchupsaným osobám, od nás všech tří stavův vyslaným, korunu, sceptrum a jablko i jiné svátosti k tomu náležité vydali. Té sme naděje, znajíc, že tím povinni ste, že se tak zachováte. Dáno na hradě Pražském, v pondělí po neděli družebné léta ɔc sedmdesátého sedmého.

Páni, rytířstvo a vladyky, Pražané i jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého.

---

74. *Seznam šlechticů ze všech zemí koruny České, kteříž rakev, svíce, praporce při pohřbu císaře Maximiliana nésti a koně vésti mají.*

Bez datum. [1577, v březnu.] — Konc. v arch. česk. místod.

Beheimb:

1 Person zum Fahnen: Der von Strakonitz.

2 Personen zum Ross: Herr Heinrich von Walstein und Albrecht Kapaun.

Mähren:

Zum Fahnen: Herr Zacharias von Neuhaus.

Zum Ross: Herr Woyr von Mezerzicz entweder das Pferd oder Fahnen, der Junge von Kunowicz.

Slesien:

Zum Fahnen: Herr Hans von Oppersdorf.

Zum Ross: Der junge Herr Heinrich von Kurzbach, Herr Fabian von Schoneich.

Lausitz:

Zum Fahnen: Landvogt Herr Hans von Schleinitz.

Zum Ross: Seifried von Prombnitz und Landshauptmann Herr Ernst von Rechenberg.

Zu den beheimischen Klenodien die obristen Herren Landoffizierer.

Personen, so zu der Bahr geordnet werden möchten, sollen dreimal abwechseln.

Das erste Tragen:
Wilhelm Mirzkowsky.
Jan Markwart z Hrádku.
Jan Malowec von Kamenic.
Jetřich z Žerotina.

Das ander Tragen:
Pan Mikuláš Trčka.
Pan Petr Boubínský.
Pan Jan Vratislav.
Pan Jan z Šelnberka.
Pan Mikuláš Kavka.

Das dritte Tragen:
Pan Zbyněk Berka.
Pan Jiřík Zajíc.
Pan Jan Martinic, purkrabě Karlštejnský.
Herr Unterkämmerer aus Mähren
und Herr Hans Braun.

Tyto osoby svíce násti mají:

Z stavu panského:

P. Václav z Bozkovic.
P. Hynko z Valdštejna.
P. Ludvík z Lomnice.
P. Fridrich z Náchoda.
P. Jan Kropáč.
P. [. . . .] Krušina.
P. Zdenko Lev.
P. Hynek z Valdštejna.

Z rytířstva:

P. Jan Zahradecký.
P. Jiřík Zahradecký.
P. Joachym Zoubek.
P. Václav Podstatcký.
P. Jindřich Králický.
P. Fridrich Czetryc.
P. Bohuslav Prusinovský.
P. Jan Tomáš Zvolský.

Praporec:

P. sudí.

Koně vésti:

P. komorník.
P. Šveynic.

Tělo nésti:

P. Čeněk z Lipého.
P. podkomoří.

---

75. Seznam duchovních a šlechtických osob, které vyzvány byly ze Slezska, Horní i Dolní Lužice, z hrabství Kladského, z krajův Chebského, Loketského a Tachovského, aby pohřbu císaře Maximiliana dne 20. března 1577 v Praze se zúčastnili.

1577. — Orig. a konc. v arch. česk. místod.

Erforderung der Personen aus Schlesien, Ober- und Niederlausitz, so zu weilend der verstorbnen Kais. Mt. Maximiliani des Andern Begängnus, so auf den 20. Tag Martii des 77. Jahrs gehalten wirdet, gen Prag erscheinen sollen.

Von Herrnstandspersonen und erstlich die Geistlichkeit:

Herr Bischof zu Breslau.
Abt zu S. Vincent zu Breslau.
Abt aufm Sand zu Breslau.
Abt zu Leubus.
Abt zu Heinrichau.
Abt zu Grissau.
Abt zu Kamenz.
Abt zum Sagan.
Abt zu Paradeis.
Abt zu Neuenzell.
Probst zu Seitsch.
Probst zu Gurke.
Dechant oder Capitel zu Budissin.

Fürsten:

Herzog Georg zu Liegnitz.
Herzog Friedrich zur Liegnitz.
Herzog Christof und Karl Gebrueder zu Munsterberg.
Herzog Wenzel zu Teschen.

Herrnstand:

Herr Abraham, Ott und Botth von Dohna.
Grafen Hans und Christof von Pombsdorf.
Seifried von Promnitz.
Karl von Promnitz.
Hans von Opperstorf.
Georg von Braun zu Ottendorf.
Herr Hans von Braun.

Kaspar von Kitlitz zur Malins.
Adam von Kitlitz zu Ottendorf und Herr Friederich, Gebruder.
Sigmund Kurzbach ist in Hungern.
Heinrichen Kurzbach dem jungern.
Graf Stenzel von Wirbel zu Reissen.
Graf Stenzel von Wirbel zu Reussen aufm Schloss.
Hans von Schleinitz, Landvogt.
Jaroslau von Kolowrat, Landvogt.
Joachim von der Schulenburg, Gestrenger.
Herr Kaspar von Dohna auf Kunigsperg und Straupitz.
Meister zu der Sonnenburg wegen Friedland und Schenkendorf.
Johann von Biberstein auf Forst, er oder sein Sohn.
Ulrich von Biberstein.
Albrecht, Wilhelm, Heinrich und Karl die Schenken Gebrueder von Landsberg auf Leuten und Wisterhausen.
Hans, Kaspar und Jörg Proskowský.
Hans Kotalinský von der Jeltsch zu Schmogerau.
Herr Wolf und Herr Abraham von Kitlitz zu der Schweidnitz.

Ritterschaft und Adel in Schlesien, Ober- und Nider-Lausnitz.

Mathes von Logu.
Hans Georg von Redern.
Ernst von Rechenberg.
Fabian von Schoneich.
Kaspar von Nostitz.
Eustachius Hans von Schlieben auf Polsnitz, Verske und Sess.
Erasm von Gersdorf zu Lautitz, sein Sohn.
Jan Schindel zu Sosterhausen.
Georg von Schönburg auf Gressloss.
Sigmund von Loss zu Gramschitz.
Michael oder David von Tschiernhaus, Glatz.*)
Hans von Maxen zu Gradis.
Abraham von Meczerod zu Baudissin.
Christof Schreibersdorf zum Loss.
Christof von Meczerod zur Keyne.
Christof von Dobschitz zu Porschwitz.
Christof von Schellendorf, Glatz.**)
Dietrich von Mülheim.
Abraham von Zetritz.
Leonhard Skop.
Hans von Rechenberg auf Windischen Berau.
Georg von Kotwitz zu Köben.
Christof und Sigmund von Kotwitz, Gebruder zu der Harte.
N. Pritwitz zu Skorischau.
N. Schindel zu Stefsdorf.
Hans und Christof Maltitz.
Kaspar von Gersdorf zu Ruland.
Item die Giersdorfer zu Doberluk.
Hans Frenzel auf Künigshain.
Christof von Gersdorf zum See.
Hans von Nostitz zu Kunewalde.
Sigmund von Zedlitz.
Franz Zedlitz.
Karl Seidlitz.
Valten Nickel von Giersdorf zu Hennersdorf, ein Kunigscholz.
Hans von Gersdorf zu Seite oder sein Sohn.
Wolf Gotsch.
Christof von Haubitz zur Potzke.
Antonius von Schumberg zu Pitschitz.
Hans Gotsch auf Kinast und Greifenstein.
Adam Gotsch.
Götz von Wolfersdorf.
Heinrich von der Haiden.
Joachim von Talkenberg.
Christof Zedlitz zum Nimersat.
Erasm von Nostitz zu Sprotischendorf.
Achatius Haunolt zur Brise.
Achatius und Hans Gebrueder von Neffen zu Obitchau und Kaulwitz.
Pretwitz zu Skorischau.
Wolf Ponikau.

*) Jména ta nalezají se také mezi stavy Kladskými.
**) Také nachází se mezi stavy Kladskými.

Hans Ponikau.
Kaspar von Minkwitz, Hofkammerrath.
Kaspar Tschep.
Kunz Zedlitz.
Sigmund Mühlheim.
Sebastian von Zedlitz.
Kunz von Raussendorf.
Heinrich von Raussendorf in der Rorlach.
Sigmund Skopps Sohn zu Heinzendorf.
Fabian Tschammer.
Wolf Glaubitz.
Oswald Tschammer.
Wolf von Tschammer.
Balthasar von Knoblsdorf.
Niklas von Tschammer zu Loss.
N. Schindel zu Tschebankowitz.
Diprand von Gelhorn.
Ernst von Gelhorn.
Friederich von Gelhorn.
Heinrich Stilfried zu Neurode.
Jorg von Nostitz zu der Gotte.
Friedrich von Nostitz.
Abraham von Nostitz.
Georg von Warnsdorf.
Hartwig von Nostitz zu Schone.
Abraham von Giersdorf zu Mückenhain.
Die Gersdorfer Gebrueder zu Mucka.
Christof von Gersdorf zu Tschärna und Buchwalde.
Hans von Plaunitz zu Radebor.
Hans von Lotitz zur Warte.
Dieterich von Panwitz zum Kolmen.
Nickel von Meczerod zu Lipitsch.
Heinrich von Reichenbach
Karl von Seidlitz zu Teplwuda.
Georg Mock zu Tomaswalde.
Kaspar von Bibran.
Hans von Seidlitz.
Christof von Seidlitz.
Hans Posadowský.
Kaspar von Rechenberg auf Primke.
Ernst von Rechenberg zu Oppach.
Kaspar und Nickel von Rechenberg auf Klitschdorf.
Hans von Zedlitz.
Franz von der Haide.
Job von Rothkirch zu Prausnitz.
Hans von Zetritz.
Abraham von Zetritz zu der Adelspach.
Daniel Schindel.
Leonhard von Ronaw.
Hans von Disko zur Alten-Dober.
Philipp und Jacob Gebrueder von Polenz.
Heinrich von Polenz.
Heinrich von der Haide.
Otto von Zabeltitz zu Sasleben.
Hans Heinrich von Minkwitz.
Esaias von Minkwitz.
Niklas von Loben zu Langen-Dober.
Heinrich Schindel zu Stefsdorf.
Joachim von Manschwitz.
Wenzel Sedlnický von Choltitz.
Georg Schirawský von Schiraw.
Bernhard von Wirben auf Freudenthal.
Friedrich Stosch von Kaunitz auf Branczi.
Jan Plankner von Kunsperg.
Joachim von Kokritz zu der Steine.
Jan von Wirben auf Hlutschin, Hauptmann im Troppischen.
Jan Thomas Zwolský von Zwol auf Oder.
Heinrich Donat von Grosspolem.
Hans von Panwitz.
Hauptmann im Elbognischen.
Hauptmann zu Schlackenwald.
Hauptmann im Joachimsthal.
Michael Ender zu Serchau.
Sebastian Hoffmann zu Hennersdorf.

Nota: Ob nit etzliche Abgesandten aus den Städten zu erfordern seien, als: Breslau.*)

Nota: Ob auch die Hauptleut aus den Fürstenthümbern sollen erfordert werden.

Jeronimus von Schoneich.
Hans Jorg von Schoneich.

*) V konceptu vyznamenaná města Svidnice, Budyšín, Zhořelec a Žitava nebyla v seznam na čisto opsaný pojata.

Brandan von Zedlitz.
Sigmund von Burghaus.
Domanz.
Konrad Seidlitz.
Achatius und Hans Saurmann.
Schindel zu der Nimbko.
Seidlitz zu der Gela.
Jakob Hornig zu der Lisse.
Hans Kreckwitz.*)
Maximilian Knobelsdorf.
Balthasar und Alexander Stosch von der Grossetschiene.
Bernhard Losi zu Wilke.
Friedrich von Tschiernhaus.
Die Gotschen zu Langenau.
Item die von Schwarzbach.
Die von Hoberg.
Die von Nimitz.
Die Reibnitz.
Die von Reiberg.
Jorg Heinrich Loge.
Der reiche Rotkirch.
Sigmund Nibschitz von Nibschitz.
Langnauer.
Kreischelwitz.
Pickler von Floss.
Arnolphus Geleczký zum Stetel oder sein Sohn.
Hans von Temeritz.
Jörg von Schellendorf zu Leuten.
Franz Schoneich zu Walde.
Hans von Bischofwerd zu Eberspach.
Hans Barschnitz zu Panewitz.
Joachim von Berge zu Herrndorf.
Balzer oder Joachim Girstorf von Dopschitz.
Joachim von Eberhart zu der Kuppe.
Christof von Girstorf zu Rudelsdorf.
Jacob von Salza zu Hedersdorf.
Jorg von Salza zu Regersdorf.
Jacob von Salza zu Lichtenau.
Hans Uchtritz von Schwerte.
Konz Spiler zu Merzdorf.
Hans Lotitz zu der Warte.

Verzaichnus der erforderten Personen aus der Grafschaft Glatz:

Der Herr Hauptmann Christof von Schellendorf.
Hans von Panowitz zu Neudek.
Dawid und Michael von Czernhaus.
Hans und Christof Mosch zu Arnsdorf.
Heinrich und Jörg von Ratschin.
Dawid von Panowitz zu Waldersdorf.
Ota von Panowitz und zu Regensdorf.
Heinrich Stilfried von Ratenitz zu Oberstein.
Fabian von Reichenbach zu Pittewitz.
Jörg Stilfried von Ratenitz auf Mittelstein.
Absolon Doneck von Zedanitz zu Niederstein.
Dietrich Haubitz von Biskopitz.
Christof und Friedrich Gebrueder von Czischwitz zu Gebersdorf.
Adam Czischwitz der älter zu Gebersdorf.
Mathes Stolz von Simbsdorf, Forstmeister im Opplischen.

Egrischer Kreis:

Hans Gangolf von Witzleben zu Hochstädt und Waga (Wogau).
Ruprecht von Thein auf Kintsperg, ist Hauptmann zu Waldsassen.
Hans Adam und Hans Bartel von Wirsperg zum Wildenstein und Altenteich.
Wolf von Wirsperg zur Hofles.
Christof von Elnbogen zur Ottengrün.
Hieronymus von Zedwitz zum Wildenstein.
Hans Albrecht von Neiperg zu Seeberg.

Elnbognischer Kreis:

Hauptmann daselbst.
Hauptmann Dreiling zu Schlackenwalde.
Georg und Lorenz von Stolz auf Bergloss.
Hans von Haslau zu Telwitz, Landrichter.
Bernhard Unruhe.
Hans Engelhart von Globen.
Christof und Wolf von Bergloss.

*) V konceptu jest ještě: Gerischen Kreis Hauptmann.

Christof Hofmann.
Adam und Hans Heinrich von Zedwitz auf Neuberg und Kruegsreut.

Tachau:
Sebastian von Bergloss, Landrichter.
Hans von Schernting zum Schönwalde.
Wolf von Schirting zur Kuttenplan.

---

76. *Zpráva o pohřbu císaře Maximiliana v Praze.*

1577, 22. a 23. března. — Diarium sub Rudolfo rege od Bydžovského Marka. MS. souč. ve veřejné knih. vysokých škol Pražských.

Téhož léta 22. března císař Maximilian II. z kláštera sv. Jakuba v Starém městě Pražském vynešen a v kostele sv. Víta na hradě Pražském v hrobě otce svého, císaře Ferdinanda, poctivě pochován. K kterémužto pochovávání veliké množství lidu netoliko z vyššího, ale i z nižšího a obecního stavu obojího pohlaví a všelikého povolání z rozličných krajin a národův do Prahy se sešlo a sjelo. Bylo při tom osvícené kníže Salentinus, hrabě z Isenburgu, kurfiršt a arcibiskup Kolínský, též i Vilém kníže bavorské, vnuk mrtvého císaře po sestře. Byla jsou i některá přední poselství jako papežské, krále hišpanského a kurfirštův sv. říše, a jiných mnoho hrabat, ano i nemalý počet z stavu panského a rytířského jak z království Uherského, Českého, tak i z jiných krajin. V tak velikém počtu téměř předních všeho křesťanstva knížat nejjasnější a nejnepřemoženější císař Rudolf mrtvému otci svému slavnej, nákladnej a prvé nikdy v království Českém nevídanej pohřeb jest učiniti ráčil; při kterémžto netoliko znamenití a velmi nákladně, oupravně a bohatě přistrojení vedeni koňové, a korouhve všech dědičných krajin slavně připravené, zvláště pak trojího království Římského, Uherského a Českého, jichžto za živnosti své otec jeho užíval, s jinou královskou okrasou od předních týchž krajin pánův nešeny byly, ale i klenoty sv. říše, jako koruna všecka perlami a zlatem ozdobená, šturmhaub nejčistším zlatem potažený, jablko zlaté s křížkem, sceptrum, rouno zlaté a meč v pošvě nákladně a mistrovsky udělané. To vše nový císař Rudolfus ku poctivosti otce mrtvého rozkázal do Prahy málo před tím přivézti a při pohřbu jeho nésti. Což vše tímto pořádkem se dálo a konalo. Předně a nejprvé ráno, dne již oznámeného, ti, kteříž k tomu od Pražan nařízeni byli, majíce na sobě někteří pancíře, někteří plechy, někteří jinou a jinou zbroj, ručnice, pulháky, voštipy, šwenšpisy, šli jeden každý na své místo, kdež jemu ukázáno bylo; jichžto byl nemalý počet, tak že dvěma řady od sv. Jakuba jdouc přes Staré město, most a Malou stranu, jeden vedle druhého, až pod stupně, po nichž se na zámek chodí, stáli. Potom pak po vykonání ceremonií církevních nad tělem mrtvým v klášteře sv. Jakuba vyšlo pět k tomu již zřízených osob, a ti před jinými v pořádku jdouce, cestu jiným propravovali, aby volněji jíti mohli. Za nimiž ihned šli muži starší, chudí, voblečeni jsouce v černé kukly, před nimiž nesen byl černý kříž, a ti všickni svíce voskové hořící s erby císařskými nesli, jichžto bylo více než dvě stě osob. Za nimiž v druhém orduňku šel jiný mládenec nesa kříž stříbrný perlami pěkně ozdobený a vůkol svrchu černým aksamitem obvěšený; za ním nemalý počet, něco dvořanův a služebníkův, něco tak vesměs osob z stavu panského a rytířského, domácích i přespolních, šlo, jako Němcův, Vlachů a Španělův, a jakž jiní všickni, kteříž v tom orduňku byli, tak i oni v rukou svých svíce voskové rozsvícené nesli. V třetím pořádku byli koralistové, kněží pod jednou, vikáři, beneficiarii, mniši rozličných regulí a řádův, též i jezivitové. Za nimi v čtvrtém řadu šli poslové z měst království Českého a Pražané, písaři z kanceláře a jiní oučedníci a oficialové, elknaubové [sic] a někteří přespolní páni. A po nich v pátém orduňku JMCské rady, za nimiž šlo 15 trubačů a jeden bubeník, majíc trouby zavázané a dolů na sobě zavěšené. Potom pak šli v šestém pořádku dva feciales nebo herolti pěkně vypravení, nesouc na sobě erby, jeden Uher-

ského a druhý Českého království, a ti předcházeli jiný nový orduňk nákladně spravenej a ku podivení vypravenej. Nebo ihned za nimi v sedmém orduňku Reymundus hrabě z Turnu nesl korouhev s znamením anebo erbem hrabství Goricie řečeného; za nímžto spolu dva přední páni téhož hrabství vedli pěkného koně drahým aksamitem oděného, na němž z jedné každé strany pěkný té krajiny erb vlastními barvami vymalovaný byl. Za těmi opět šel jeden, kterýž korouhev nesl, a dva, kteří koně, jehož hrabství Tyrolské poslalo, vedli. Třetí korouhev a koně markrabství Lužické. Čtvrtou korouhev a koně Carniola, pátou Korytany, šestou Štýrsko, sedmou Slezsko, vosmou Moravané, devátou Burgundia, desátou Rakouská země Horní, jedenáctou Rakouská země Dolejší, dvanáctou Charvatská země, třináctou Dalmatská, čtrnáctou Slovanská, patnáctou Servia a šestnáctou Česká země ku poctivosti mrtvému králi a pánu svému nejmilostivějšímu mimo jiné krajiny korouhev velmi pěkně a nákladně ozdobila, kteroužto nesl Václav Zajíc z Hazumburku a na Strakonicích, Mistr křižovnický, též i krásného koně s sedlem a pochvami zlatými a stříbrnými blýštícího se ozdobeného a aksamitem, na němž bílý lev s rozdvojitým ocasem vymalovaný byl, oděného, kteréhož vedl Jindřich z Valdštejna a Albrecht Kapoun z Svojkova, purkrabě kraje Hradeckého. Sedmnáctú Uherská země dala korouhev fiolné barvy a výborného koně zlatem a aksamitem oděného. Potom nešeny byly dvě korouhve sv. říše, kteréžto pro blesk od zlata se stkvícího sotva spatřeny býti mohly, na nichž vorel černý rozkřídlenej řemeslně namalován byl. Jedna pak z nich byla menší, druhá větší a ty obě čtvero hrabat s těžkostí neslo. Naposledy korouhev JVCské nešena byla a kůň oděný zlatohlavem černým, na němž byl kříž bílý, kterýž kníže Minstrberské Karel a Petr Vok z Rožmberka vedli. Všecky pak ty korouhve byly jiné a jiné barvy, na nichž jedné každé krajiny erb nebo znamení vlastními barvami vymalované se spatřovalo, rovně jako i kůň jedné každé krajiny oděv aksamitový, zlatem nebo stříbrem ozdobený, divným mistrovstvím udělaný, na sobě měl. A tak když všech království a krajin korouhve odnešeny byly a koňové odvedeni, hned kantoři s pacholaty a kaplané JMCské v dosti v drahném počtu šli, a za těmi též v dosti dlouhém řadu šli převorové, kanovníci a vopatové, jeden každý z nich v svém hábitu, majíce na svých hlavách bílé koruny a na rukou rukavičky s drahým prstenem, pěkně vypraven, v rukou svých držel pedum anebo berlu svou, a po nich hned biskupové, před nimiž neseno bylo nádobí posvátné a berly zlatem a stříbrem a perlami drahými blýštící se. A tu teprva nač se bylo podívati a čemu se podiviti, nebo prvé toho nikda nebývalo vídati, kdyžto vůbec všem a všeckněm ukazováni byli klenotové nejdražší a nejznamenitější království Uherského, Českého a Římského. Z nichž nejprvé Jaroslav Smiřický z Smiřic, nejvyšší maršálek království Českého, nesl meč v pošvě velmi pěkné a nákladné; druhý za ním ihned Michal Španovský z Lysova, nejvyšší písař zemský, nesl sceptrum zlaté uprostřed Buriana Trčky z Lipé, podkomořího království Českého, a Jana Vchynského ze Vchynic, purkrabí Karlštejnského; třetí, Adam z Švamberka, nejvyšší sudí zemský, nesl jablko zlaté s křížem, maje po pravé ruce Vratislava z Perštejna, nejvyššího kancléře království Českého a Jana z Valdštejna, nejvyššího sudí dvorského po levé. Za nimi šel Vilém Ursin z Rožmberka, nejvyšší purkrabě Pražský, nesa nejkrasší z ryzého zlata udělanou a nejdražšími perlami a kamením ozdobenou nad míru blýštící se slavného království Českého korunu, kteroužto léta 1347 Blanka, císaře Karla IV. manželka, s velikým nákladem dala udělati. Tím pořádkem nesli i uherští páni regalia svého království, jako meč, sceptrum, jablko a svatú korunu, kteráž léta 1022, jakž oni tomu chtějí, na snažnou modlitbu sv. Štěpánovi, králi jich, s nebe dána jest. A tu potom nešeny byly jiné obzvláštní okrasy JMCské, jakž již nahoře oznámeno jest, totiž zlaté rouno na polštáři, šturmhaub zlatem potažený a navrchu korunu zlatou, oděv císaři samému náležející. Knížata pak říšská meč, sceptrum, jablko a korunu, též skvící se od zlata a perel velmi pěkně ozdobenou, jeden za druhým kráčejíce, nesli. Za nimi opět šli jiní dva herolti anebo feciales sv. říše v svém oděvu a aparátu. A tu teprva nešeno bylo od čtyrmecitma osob z stavu panského z rozličných krajin vybraných mrtvé tělo císaře Maximiliana II. A hned za márami JMCská Rudolf, uherský a český král,

jíti ráčil v oděvu smutném černém, maje zakrytou též černým suknem tvář. Za JMtí šel Ernestus arcikníže rakouské, jemu po pravé ruce legát papežský, po levé kurfiršt říšský, arcibiskup Kolínský; potom Matiáš též arcikníže rakouské uprostřed dvou pánův, po něm Maximilianus, též arcikníže rakouské s Vilémem knížetem bavorským z jedné a Ditrichem z Biloha [sic] pánem z strany druhé. Všecka pak arciknížata vlastní bratří císaře Rudolfa II. smutek nesouc šli. Za nimi šla poselství sv. říše a veliký počet pánův a z rytířstva i jiného služebného a obecného lidu. Za nimiž ihned ten, jemuž od vrchnosti poručeno bylo, jeda na koni, peníze na památku toho pohřbu slavného bité a připravené mezi lidi, kteříž tu při rathouzu Staroměstském stáli, metal. Což jiní vidouce k němu se shlučili a o ty peníze se drali a jeden na druhého velmi se tlačili, až i některé zporáževše dávili, odkudž nemalý hřmot a křik pošel a zvláště, kdyžto mezi ně i žoldnéři, kteří po stranách stáli, se vtiskli a vetřeli. Z čehož na ty samé toliko pány, kteříž regalia před márami nesli a již v té ulici za rajem, kteráž všecka prkny podlažena byla, aby se volněji jíti mohlo, byli, a na preláty, vopaty a biskupy a na žádného jiného v tom ve všem orduňku nemalý strach přišel; nebo domnívali se tu býti nějakou zradu a snad i to jim na mysl přišlo, což málo před tím bylo slyšeti, že jezivitové mnoho zbroje skoupené mají, obávajíce se, aby něco toho se jim nepřihodilo, co v Frankrejchu nedávno minulého léta 1572 při veselí krále Navarského v městě Paříži se přihodilo, že mnoho lidu nevinného pomordováno bylo. Protož kde kdo viděl utíkal, jiní do domův, jiní do krámův a jiní do sklepův podzemích se schovávali a někteří i po hlavě do nich letěli. Vopatové pak někteří berly své, sem i tam utíkajíc, polámali, někteří drahé prsteny z rukou a jiní jiné ozdoby své tratili a k nemalé skrz to škodě přišli. Z nichž jeden běže ulicí mimo zlatou vovci zaslechl an něco za ním chřestí, i obrátiv se, uhlídal žoldnéře, an za ním běží; pro Boha ho prosil, aby sobě všecko pobral, toliko aby ho nezabíjel; jemuž on řekl: „Milej bratr, nech té prosby, neb i já sám utíkám, vobávaje se, abych nebyl zabit," a tak oba o závod mimo Matku boží nad Louží běželi, vopat mimo špitál k mostu a žoldnéř k přívozu. Jinej vopat běžel mimo sv. Jiljí a přišedši sám k sobě zase do orduňku svého mimo královskou lázni se navrátil; nebo ti, kteříž tu u mostu v pořádku svém stáli, nic o tom co tehdy tak se za nimi dálo, nevěděli, nad to pak míně ti, kteříž již na mostě a Malé straně byli. JMt pak Cská slyše takový hluk lidu a pokřik, neb jiní, že napořád všecky mordují, jiní, že na Novém městě hoří, jiní, že nepřátelé do města vtrhli a jiní jináč křičeli, sňav sukno, kteréž na tváři měl, kdež ho ihned drabanti obstoupili, ráčila se tázati, co by to bylo a jaký by to křik byl? a vyrozuměv, že toho nic není, čehož by se obávati mělo, poručil, aby se spokojili a jeden každý svou cestou kráčeje tělo mrtvé provázel, což se i tak stalo a do kostela sv. Víta na hrad Pražský beze vší další překážky slavně donešeno; tak že to vše nejméně za tři hodiny trvalo začátek svůj vzavši od hodiny 18. celého orloje až do hodiny 21. a vejšeji.

Na zejtří pak ráno, to jest 23. dne měsíce března, císař Rudolf s císařovnou, matkou svou, Marií a bratřími i s jinejmi mnohými knížaty a pány přišel do kostela sv. Víta, kdežto slavná mše s zvláštními ceremoniemi, kteréž při pohřbu takových slavných pánův a potentátův se vykonávati obyčej mají, od biskupův Vídeňského, Olomúckého a Vratislavského, nebo toho, Antonín, arcibiskup Pražský, tehdáž v těžké nemoci postaven jsa, přítomen býti nemohl, i od jiného kněžstva pod jednou přijímajícího s velikou vážností a uctivostí se vykonávala. Tu po offertorium ty všecky korouhve a koně se vší tou okrasou, s kterouž při provodu těla mrtvého na hrad Pražský nešeny a vedeni byli, od předních pánův týchž krajin a království, jichž erbové a znamení na nich řemeslně vymalovaná se spatřovala, do kostela a zase mimo voltář, kdež se mše sloužila, nešeny a vedeni byli. A potom na památku toho všeho všecky v témž kostele sv. Víta zavěšeny jsou. Když pak mše vykonala se, tu tělo mrtvé do hrobu s jistými ceremoniemi a zármutkem nemalým všeho tu přítomného lidu, předně pak JVCské a bratří JMti, pochováno a k předkům jeho, králům českým a císařům, přiloženo jest. Věže pak, kteráž

všecka z pěkného skla nad tím místem, kdež pohřeb se vykonával, udělána a připravena byla, majíc okolo sebe mnoho set lamp hořících, zase rozebrána byla.

---

77. *Vyslaní z rytířstva kraje Chebského a města Chebu žádají císaře, aby berně, kteráž sněmem byla svolena, stejnou měrou na ně jako na stavy české ukládána nebyla, ale aby s nimi jako již od drahného času skrze zvláštní komisaře vyjednáváno bylo.*

1577, 27. března. — Konc. v arch. města Chebu.

Uf E. Kais. Mt. ausgangenes allergnädigistes Rescript, darin die von der Ritterschaft im Egrischen Kreis, dann Burgermeister und Rath der Stadt Eger durch ihre Gesandten mit ihrer Nothdurft gefasst wegen der gleichförmigen Besteuerung, die sie mit den loblichen Ständen des Königreichs Beheim zu leisten nit schuldig zu sein vorgewandt, vorbeschieden worden, haben gedachte von der Ritterschaft neben Burgermeister und Rath der Stadt Eger uns ihren Abgesandten derwegen allhier aus unterthänigisten Gehorsam, den E. Kais. Mt. in diesen und andern sie sich zu leisten unterthänigst schuldig befunden, zu erscheinen ufgetragen und abgefertigt. Und lassen anfangs E. Kais. Mt. erwähnte von der Ritterschaft, dann Burgermeister und Rath ihre allerunterthänigiste Dienst in schuldigem Gehorsam anmelden und hierneben zu E. Kais. Mt. eingehenden kaiserlichen Regierung von dem Allmächtigen Glück, Heil, guten Gesund und langes Leben als getreue Unterthanen unterthänigist wünschen und tragen darneben mit E. Kais. Mt. wegen E. Kais. Mt. geliebsten Herrn und Vatern, unsers allergnädigisten Herrns, hochloblichster und seligister Gedächtnus, todtlichen Abgang ein unterthänigistes Mitleiden, wissen auch von dem Allmächtigen hochgedachtister Ihrer Mt. nunmehr anderst nichts dann die ewige und selige Freud, darein Ihr Mt. ohne das gewisslichen in Freuden leben, zu wünschen. Und dass Kreis und Stadt Eger der löblichen Stände in der Kron Beheim Landtagsbeschluss oder gleichförmigen Besteuerung sich zu untergeben, zum Theil unmöglich, zum Theil auch nit schuldig sei, dessen gegrundten Ursachen haben bemelter Kreis und Stadt hiebevor bei Lebzeiten hochstermelter Kais. Mt., E. Kais. Mt. geliebsten Herrn und Vatern, dann auch bei E. Kais. Mt. des abgeloffenen 76. Jahrs den 17. September eingewandt, so auch sonders Zweifel noch bei E. Kais. Mt. beheimischen Hofkanzlei zu befinden, darauf aus Befehlich ermelter Ritterschaft, dann Burgermeisters und Raths der Stadt Eger wir deren Gesandten uns thun nochmaln ziehen und referiren und hiemit zum allerkurzisten wiederholen, der unterthänigisten Hoffnung, E. Kais. Mt. geruhen sie allergnädigist darbei zu schutzen.

Dann anfänglich, allergnädigister Kaiser und Herr, ist Kreis und Stadt Eger ein abgesonderter Ort, welcher ausser den Behimischen Wald von der Kron Beheim, sowohl als Sachsen, Pfalz, Markgrafthumb ꝛc. und andern umbliegenden Orten ausgeschlossen und uf zwe ganzer Meil Wegs herdan von Behimischen Wald uf teutschen Erdreich, Grund und Boden gelegen, also dass es ein abgesonderter Ort von dem Königreich Beheim, solches natura situs loci der Augenschein und andere Qualitäten zu erkennen geben.

Zum andern so ist auch dieser Kreis und Stadt von dem heiligen Röm. Reich herkommen und vor dritthalbhundert und mehr Jahren von dem in Gott seligist entschlafenen Kaiser Ludwig dem König Johann, auch hochloblichster Gedächtnus, umb ein Summa Geldes versetzt und also kein Eigenthum oder Proprietet des Königreichs Beheim nie gewesen und noch nit, sonder allein als ein Vorpfandung von dem heiligen Röm. Reich an die Kron zu Beheim kommen mit dieser sonderlichen Bedingung, dass die Kron Beheim in Zeit der Vorpfandung mehrer und besser Gerechtigkeit uf diesen

Kreis nit haben soll, dann das heilige Röm. Reich vor der Zeit der Vorpfandung daran gehabt, erlangt und hergebracht, wie dann die Ubergab und Abtretung dies Egrischen Kreises von weiland hochgedachtisten Kaiser Ludwig, hochloblichster Gedächtnus, beschehen ausweiset und zu erkennen gibt. Und haben hergegen weiland König Johann in Behmen vor sich und seine Nachfolgere die Konige zu Beheim vorwilligt, zugesagt und sich verobligirt, dass sein Königlich Würden den Egrischen Kreis als ein Vorpfandung anderst nit in die posses gebracht, dann dergestalt, dass er desselben Kreises Unterthan und Einwohner bei ihren erlangten und habenden Privilegien vorbleiben lassen woll, und hierüber hat sich auch hochgedachter König Johann, christlichster Gedächtnus, vor sich und alle nachkommende Könige zu Beheim ex privilegio et sic ex jure privato et singulari gegen dem von dem heiligen Röm. Reich verpfandten und versatzten Egrischen Kreis vorbunden und vorpflicht, dass Ihr Königliche Würde keinen Bern oder Landsteuer von diesem Kreis nehmen wollen, dass auch die Inwohner mit kein mehrer von Beheim sollen zu schaffen haben noch uberfuhrt werden, sondern allein dem König ohne alles Mittel unterworfen sein. Bei solcher vorgehenden Begnadung und Befreiung es dann noch nit verblieben, sondern es seind dieselben Freiheiten von den nachfolgenden loblichen röm. Kaisern und behimischen Konigen und successive je von ein uf den andern ordenlich in gemein und besonders confirmiret, bestätigt, ratificirt, gemehrt und gebessert worden, wie auch aus König Ludwigs hochloblichster Gedächtnus insonderheit gegebenen Privilegio ferner zu bescheinen, der nit allein die vorgehende Privilegia des Kreis confirmirt, sondern auch von neuem uf ewig aller Bern, Gultbegehr, Steuerauflag und Aufsatzung, welcherlei die wär, und sonsten aller anderen Forderung, wie die genannt möchten sei, ganz und gar frei, ledig und los zu sein, denselben begnadet und befreit. Bei solchen Immunitäten dann Kreis und Stadt inhalt obangezogener Privilegien bis uf diese Stund von allen gewesenen römischen Kaisern und behimischen Königen gelassen und dorwider niemals beschwert. Und dass aber zu Zeiten auch ofters Kreis und Stadt aus guten Willen in ein Pausch eine benannte Summa Geldes den gewesenen römischen Kaisern und behimischen Königen unterthänigist bewilligt, dagegen ist ihnen jedesmals ein Revers, dass es ihren Privilegien unschädlich und unabbrüchig, dann auch ein sonder Compulsorial uber Geistlich und Weltlich, so im Kreis gesessen, solche zu Erlegung ihres gebuhrenden Antheils uf Vorwiederung haben zu comppelliren und anzuhalten, gegeben worden. Solche obangezogene concedirte Immunitäten und Freiheiten haben Stadt und Kreis nit allein respectu oppignorationis, so doch das Fundamentum ist, sondern auch darumben, dass sie in der Zeit gegen den gewesenen röm. Kaisern und behimischen Königen und auch gegen der loblichen Kron Beheim in allen zugestandenen Widerwärtigkeiten jedesmals mit Leistung ihrer getreuen Dienst und Darstreckung alles ihres Vermögens sich dermassen erzeigt, dass sie darob in merkliche Schäden und unuberschwengliche Schulden eingewachsen und noch zur Zeit darin haften, derwegen in remunerationem und zu gebührlicher Ergötzlichkeit solcher treu geleisten Dienst, dann auch in Ansehung des Pfandschillings angezogene Immunitäten ihnen stetigs de novo concedirt und der Bernsteuer und all ander Auflagen, wie die immer Namen haben möchten, befreit worden.

Vor das dritte so ist dieser Kreis und Stadt ein Gränitz- und Orthaus, welches mit Chur- und Fürsten benachbart und stetigs von denselben hochlichen betrangt und beschwert wird, also dass die Stadt bei Tag und Nacht nit allein Wächter und Thorhüter auf den Mauren und unter den Thorn, dann auch uf Thürmen derwegen haben, dieselben besolden, sondern auch etzliche Soldner, so täglichs die Strassen bereiten, mit schweren Unkosten besolden, darumben die Stadt als ein Orthaus mit ihren Mauren, Basteien und andern in billichen Wesen und Würden nit ohne wichtige Ausgaben erhalten, zu geschweigen, was nun jährlich die Stadt vor hochwichtige Ausgaben wegen der Hofreisen und Tagleistung mit den Benachbarten ufwenden müssen, welches sonsten andere Städt in der Kron Beheim geubrigt; und aber diese Stadt dessen in kunftig, wie beschehen, wo anderst dieselbe mit ihrer Juris-

diction E. Kais. Mt. zum besten erhalten und von den Benachbarten offentlich und heimlichen und mit ein Gewalt ichtes zu entziehen nicht nachgesehen werden will.

Vor das vierte so wird E. Kais. Mt. auch unvorborgen sein, dass gegen den gewesenen röm. Kaisern und behimischen Königen, hochloblichster Gedächtnus, treuer unterthänigister geleister Dienste halber diese Stadt in schweren Schuldenlast vor etzlich Jahren eingerathen und noch uf diese Stund darin haften thut. Damit nun solches wegen nur die Zins jährlich abgelegt, sowohl auch die Wächter, Thürmer, Thorhüter, Soldner und andere, so die Stadt als ein Gränitzhaus haben muss, besoldet, so hat die Stadt uf sich und ihre Burger eine Besteuerung legen müssen, also dass ein jeder jährlich von 100 fl. einen ufs Rathhaus in die Losung geben muss, damit, wie gemelt, dasjenig an Zinsen zu Erhaltung der Stadt Trauen und Glauben abgelegt, die Ubermass aber uf anderweit zu Erhaltung E. Kais. Mt. Jurisdiction und der Gränitz ufgewandt werden muss, welches dann auch nit ein schlechte, sondern hohe Beschwerung. Und ungeacht solcher Beschwerungen so seind doch hingegen bei dieser Stadt keine Zugang, Hantierungen oder Handlungen, daran die Burgerschaft sich etzlichermassen zu erholen und bereichen könnte, dann allein was der blosse Feldbau ist, welcher dann auch nit alle Jahr geräth.

Vor das fünfte so fällt auch diese Beschwerung, welche neben den obgesagten nit die geringste, mit vor, dass uf diese Stadt Eger als ein Gränitzort ein kaiserlicher Zoll geschlagen wird, dardurch die Händler und Fuhrleut, so zuvor mit ihren Hantierungen und ihrem Fuhrwerk den Kreis und zuförderst die Stadt besucht, welches alle Handwerker und Gastgeber wohl genossen, ihre Waaren vortrieben und zu Geld macht, noch etzlich andere Gewerb zu gemeinen Nutz gefördert worden, anitzo aber gesteckt und gehindert, also dass die Stadt dies Zolls halber in äusserst Vorderb gebracht, wie dann alle Hantierung zu Boden gangen, auch der meiste Theil Handwerker an den Bettelstab gediehen, von Weib und Kind Armuth halber zogen, die in Elend sitzen lassen und neben dem fast die Hälfte der Häuser in der Stadt feil gesprochen, so alles darumben beschicht, dass keine Hantierung in Schwung gehen. Und wird dieser Zoll, dardurch E. Kais. Mt. wahrlich wenig Nutz geschafft, von allen Händlern und Fuhrleuten uf eine ganze und halbe Meil durch der benachbarten Chur- und Fürsten Dörfer und Flecken umbfahren und die Stadt dargegen gemieden, also dass dieselben in Aufnehmen befördert, zu Städten gemacht, hergegen aber E. Kais. Mt. Stadt Eger mittlerzeit gar vorderbt und, wo nit ein allergnädigiste Änderung folgen möcht, zu ein Dorf gemacht; dann do auch die Stadt wissen sollt, dass E. Kais. Mt. mit diesem Gränitzzoll erspriesslich geholfen, wollten sie auch gemeines Kreis, Stadt und der armen Leut äusserst Vorderben, so hieraus erfolgt, desto weniger achten.

Diese oberzählten Motiven und Ursachen geruhen E. Kais. Mt. allergnädigist aus kaiserlichen Milden dohin, dass es des Kreis und der Stadt äussersten Nothdurft erfordern wollen vorzubringen, zu erwägen, dann auch gemeine Stadt und Kreis bei erlangten Freiheiten, uralten Herkommen und Gerechtigkeit zu schutzen und denselben, als zuvor beschwert, weitere Beschwerung beizulegen nit zu vorstatten, sondern aus gehörten und erzählten Ursachen der gleichformigen Besteurung mit den loblichen Ständen des Königreichs Beheim gnädigist vorschonen, darumben also wir anstatt und aus Befehlich unser Principalen hochstes Fleiss allerunterthänigist gebeten haben wollten, in Ansehung, dass bedes solche beschwerliche Neuerung, so wider den Pfandschilling, Revers, Privilegia, Confirmationes, Gebräuch und dritthalbhundertjährige Praescription Kreis und Stadt ihnen nit uflegen lassen können, noch viel weniger wegen des Schuldenlasts und anderer täglich der Stadt als ein Gränitz- und Orthaus ereigneten Beschwerden darein zu willigen möglichen.

Wann nun vor der Zeit gegen den röm. Kaisern und behemischen Königen uf derselben allergnädigist Begehren in Hilfen sich Kreis und Stadt jederzeit unterthänigist nach ihrem Vermögen erwiesen, also ist, oft es zu Schulden kommen und von Kreis und Stadt ichtes begehrt, solches durch

Commissarien hat müssen gesucht werden, darauf jedesmals in ein Pausch zu leidlichen Fristen mit denselben geschlossen worden, und ist dargegen ihnen alle Zeit uf beschehene Bewilligung alsbalden ein Revers, dass solche ihre bewilligte Hilf ihren Privilegien ohne Nachtheil, darneben auch ein Compulsorial uber Geistlich und Weltlich im Kreis gesessen, solche uf Vorwidern zu ihren gebuhrenden Antheil zu compelliren, gegeben worden. Damit es aber diesfalls nit das Ansehen bei E. Kais. Mt. gewinnen möcht, als ob Kreis ond Stadt nunmehr prorsus immunes sein und bei E. Kais. Mt. gar nichts zu thun bedacht, so seind sie ungeacht aller ihrer Privilegien, doch unbegeben derselben, allerunterthänigist gewillt, gegen ein Revers und Compulsorial E. Kais. Mt., wie seit Alters herkommen und gebräuchlich, in Pausch nach Vormögen weiter zu contribuiren. Und weil aber solche Bewilligung seit Alters bishero durch Commissarien bei Kreis und Stadt gesucht, so ist unser anstatt unser Principalen, wie wir auch sonst uns in weitere Handlung einzulassen nit befehlicht, allerunterthänigist Bitten, E. Kais. Mt. geruhen allergnädigist, do Kreis und Stadt ungeacht ihres Schuldenlasts, Privilegien, dann täglichs ereigneten Beschwerden als ein Gränitzhaus der begehrten Hilf im Pausch nit mugen uberig sein, Commissarien zu vorordenen, die anstatt E. Kais. Mt. mit Stadt und Kreis, wie vor und seit Alters herkommen und gebräuchlich, in ein Pausch, doch uf leidenliche Fristen, Handlung pflegen mögen. Und was diesfalls Kreis und Stadt Vormögen ertragen will, dorin wollen sie sich als getreue Unterthanen alleruntherthänigist erweisen und bitten dargegen, E. Kais. Mt. geruhen ingleichen Revers und Compulsorial nach Vorgleichung, wie auch seit Alters gebräuchlich, gemeiner Stadt allergnädigist mitzutheilen.

---

78. Císař Rudolf II. dává instrukcí místodržícím českým, jakby se za nepřítomnosti jeho v království Českém v povolání a povinnostech svých chovati měli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 24. dubna. — MS. souč. v arch. česk. místod. č. 127.

Rudolf ɔc. Instrukcí místodržícím, správcím a radám našim království našeho Českého nařízeným.

Jakož sou stavové království Českého slavné a svaté paměti nejjasnějšímu a velikomocnému knížeti pánu, panu Maximilianovi Druhému, římskému císaři, uherskému a českému ɔc králi ɔc, pánu a otci našemu nejmilejšímu, víc než jednou i nám na nyní jminulém sněmu poddaně přednesli a poníženě prosili, abychom, pokudž nejvejš možné, na hradě Pražském, stolici téhož království, jakožto král český jim ku potěšení bytností naší a toho všeho, což by tak koruny České a zemí k témuž království příslušejících věcí potřebných se dotejkalo, přítomni býti ráčili: což bychom, jsouce jim vší milostí, pokudž by nám nejvejš možné bylo pro lásku, kterouž k stavuom království našeho Českého, věrným poddaným našim milým, jmíti ráčíme a oni zase k nám mají, nakloněni, rádi učiniti ráčili; však časem potřeba toho káže, že pro všecko křesťanstvo i také pro dobré království Českého a zemí k němu příslušejících do říše i do království Uherského pro nařízení spůsobu válečného i jiných zemí našich odjezd náš býti musí. Kdež pak aby v nepřítomnosti naší, jakž sme se jim v tom na jich poddanú žádost milostivě zakázati ráčili, věděli v nastalých potřebách svých i zemí k též koruně příslušejících kde své útočiště jmíti mají, ráčili sme tuto instrukcí na dolepsané osoby, jakožto království našeho Českého nyní od nás po našem odjezdu odtud na ten čas za místodržící, správce a rady nařízené pro lepší řád a důstojenství sepsati dáti.

A protož mají jmenovaní místodržící a rady naše předně přede všemi věcmi na to, což by se cti a chvály boží dotýkalo, aby netoliko na hradě a v městech Pražských ale i jiných v království Českém městech ta se rozmáhala a rostla, své zření jmíti, to fedrovati a žádným pohoršitedlným no-

vým sektám, kderé prvé v zemi dopouštěny býti neměly, se začínati a rozmáhati dopouštěti nedati; všecka zlořečení proti pánu Bohu, lání, přisahání, nectnosti a bezbožnosti, a jedněch druhým pohoršení k zlému dávání, čímž pán Buoh všemohoucí k hněvu popouzen býti ráčí a lidem z toho zlý příklad se dává, přetrhovati a zastavovati, nébrž co by se toho tak začínati chtělo, v to náležitým nahlédnutím, mají k trestání, tak aby dobrý křesťanský, pobožný řád zdržán a zachován býti mohl, přivozovati.

K tomu také mají nad naším duostojenstvím, království Českého a zemí k němu příslušejících regaliemi, svobodami, zvyklostmi, právy, spravedlivostmi, dobrými, starobylými, chvalitebnými pořádky a obyčejmi [sic] ruku držeti, proti těm nic před se nebrati, ani jiným toho činiti dopouštěti; k tomu také erbanunky, hranice a pomezí zemská se vší pilností v dobrém pozoru a paměti jmíti, aby nám a koruně České nic na ujmu a ublížení před se bráno nebylo; ve všem rovnou spravedlivost, aby se jak chudému tak bohatému udělovala, zachovati, a kde by bez dlouhého procesu právního lidi dobrovolně, pokudž by se naší MCské a pokuty nedotejkalo, srovnati mohli, v tom žádné pilnosti a práce své litovati a spořiti nemají.

A tak ty nahoře jmenované osoby mají v nepřítomnosti naší v království Českém všech deset, v počtu plném vždycky, pokudž nejvejš možné, ačby který pro své zvláště duoležité potřeby odjeti musel, tehda ustavičně pět neb šest, v kanceláři naší české v světnici radní každého dne téhodního v jistou hodinu, jak letního tak zimního času, od sedmi až do desíti hodin před polednem pro vyřizování našich vlastních a království Českého i také stran potřeb a vejprav se scházeti a pospolu bývati; však v středu a v sobotu, ty dva dni, svých věcí hleděti a opatrovati svobodu a dopuštěno sobě od nás jmíti mají.

Jestližeby pak něco tak velikého připadlo, že by nám, království našemu Českému a zemím k němu příslušejícím na tom mnoho záleželo a spěšného uvážení a vypravení potřebovalo, tehdy mají se netoliko ty dva dni oznámená, totiž v středu a v sobotu, ale i dne nedělního a svátečního scházeti a pospolu bejvati, a takové pilné a znamenité věci v počtu desíti osob, anebo co jich nejvíc býti může, uvažovati.

Kderé věci ku pořadu práva náležejí, ty při tom zuostaviti a zanechati, a což jednou na pořad práva skrze právní vejpověď anebo jsice jménem naším z dostatečného uvážení rozeznáno a od nich uznáno a poručeno bude, při tom má dokonce a zcela zůstaveno a nad tím ruka držána býti; jestliže by pak lidé ti, kderých se dotýče, na tom přestati nechtěli a přes to dále suplikovali, aby podle uznání týchž místodržících jiným ku příkladu trestáni byli.

O všech věcech, jakby kdy potřeba toho ukazovala, buďto že by o nějakém válečném spuosobu slyšeti bylo, anebo jsice nám nebo království na tom vysoce náleželo, mají nám časně oznamovati a v tom dalšího oznámení a milostivé vuole naší očekávati. A co tak od nás sem k uvážení odesláno bude, aby to spěšně i se vší pilností s dostatkem uvažovali a nám své dobré zdání bez prodlévání obšírně k naší další resolucí odsílali: tak aby strany, kderých se dotejkati bude, dlouho zdržovány nebyly, nébrž podle náležitosti vejprav svých dostávati a zbytečných outrat a nákladuov ujíti mohly.

A poněvadž pak soud náš apelací na hradě Pražském větším počtem rad a osob dosaditi toho oumyslu býti ráčíme, mají místodržící naši na to pozor a zření jmíti, aby rady naše při týchž apelacích služby své pilně přítomny bejvaly. A poněvadž tu nemálo věcí k uvážení přichází, aby tím každého času se vší pilností uvažovány, vyřizovány a vypravovány byly, nemá žádnýmu z týchž rad našich nad apelacími bez vědomí a odpuštění místodržících našich odjížděti dopuštěno býti. A protož rady naše nad apelací mají své zření na nařízené osoby k místodržicství a kancelář jmíti.

Také mají nařízení místodržící, správce a rady naše, na regement a správu netoliko Pražských, ale jiných měst, dobrý pozor jmíti a na tom býti, aby se lidem bez pruotahův spravedlivosti udělovalo,

a všecky právní věci, což k městskému právu náleží, in prima instantia s vejhradou apelací nebo suplikací při tom zuostaveny býti.

Skrze pak hejtmany naše a konšely měst Pražských, aby v to také nahlédnuto a nařízeno bylo, poněvadž skrze příkupníky nemalá drahota v těch městech pochází, aby v tom i také strany chleba, masa, ryb, vína, piva i jsice též v hostinských domích jeden každý lepší pohodlí jmíti mohl.

Z strany ohně a což by k nařízení dobrého řádu se trefiti a sloužiti mohlo, aby nad tím přístně ruku drželi, tak aby se tudy všelijakých škod uvarovati mohlo; stav panský a rytířský i jiní přespolní lidé od řemeslníkuov v koupích a prodaji nadsazováni a ztěžováni nebyli.

A poněvadž se na mostě i jsice v městech Pražských hadruňky, svády a mordy zbíhají, ty aby zvláště skrze hejtmany a konšely měst Pražských přetrhovány a stavovány, a přestupníci a rušitelé toho podle uznání skutečně trestáni byli.

Nicméně také lepší řád z strany klizení ulic v městech Pražských a vyvozování hnojův, jiných nečistot a smradův i také opatření chudých lidí nařídili, poněvadž mnozí z nich mizerně na stupních i jiných místech leží a se zdržují, skrze což rozličným nemocím a nakažením z toho příčina se dává: ti nemocní a potřební aby do špitála dáváni, ty pak, kdeří zdrávi sou a z oumysla žebří, a tak zahálejíc po ulicech běhají a lotrovství své páší a provozují, z města vypovídali, netrpěli.

Tolikéž také všelijaké loupeže, pro lepší bezpečnost v zemi aby dobrý řád držán a zachován a zlé přístně trestáno bylo, přetrhovali a nedopouštěli, zvláště pak, aby netoliko v Pražských, ale i v jiných městech a městečkách v království Českém na pomezí i jinde v hospodách a hostinských domích to nařízeno bylo, kdyby někdy některý potentát i jsice také neznámé osoby a cizozemci neb jiní podezřelí lidé skrze toto království jeti chtěli, do hospod se zahodili, anebo že by se něco jiného přihodilo a zběhlo, na čemž by tomuto království záležeti mohlo, aby hospodáři v městech Pražských, u kterýchž by tak takoví lidé hospodou byli, ihned o těch místodržícím našim, v jiných městech a městečkách vrchnosti, která by tu byla, spěšně pod jistou uloženou pokutou, aby to dále na též místodržící vznésti mohli, oznamovali; a my podle uznalé potřeby ráčíme při komoře naší české nařízení učiniti, jestližeby kdy místodržící, správcí a rady naše někdy za potřebu uznali, pro lepší kunšaft a jistčí špeh, že by se na pomezí vyslat imusilo, aby na outraty na to z komory peníze dány, a tudy pro bezpečnost země tím pilnější a pořádnější špehové v čas nenadálé příhody držáni býti mohli.

Také častopsaným místodržícím pečeť naši, aby všecky věci, psaní a poručení, což by tak od nich v radě uváženo a za potřebu uznáno bylo, tou pro větší zření a duostojenství pečetili, dávati ráčíme, kderoužto pečeť místokanclíř náš, ačby tu přítomen byl, anebo v jeho nebytu přísežný sekretář sobě svěřenou jmíti má.

A poněvadž se těmi slovy „na místě našem" ve všech psaních místodržící, správce a rady království Českého podpisují, protož aby se věděti mohlo, které osoby z těch nařízených při uvažování a v radě bejvaly, mají sekretáři po každé radě držení neb audiencí ty osoby i také to, jaké věci v radě přednešeny a na čem zuostáno neb zavříno bylo, jakž se pak i jsice v jiných místech takový obyčej zachovává, poznamenávati. A my milostivě pochybovati neráčíme, že jmenované osoby, jakožto po našem tomto nynějším z království Českého odjezdu od nás na ten čas nařízení místodržící, správce a rady království našeho Českého budou všecky naše, téhož království a zemí k němu příslušejících každodenní připadité věci, podle těch závazkuov a přísah, kterýmiž nám a tomu království, jakž pak pánu Bohu všemohoucímu i nám z toho odpovídati povinni budou, zavázáni sou, podle jich největší pilnosti věrně a právě vyřizovati, tak aby sobě žádný co slušně ztěžovati nejměl; jakž pak o jich snažné pilnosti žádné pochybnosti nemáme. Což my jim, na čem oni pánu Bohu i nám příjemnou libosť prokáží, milostí naší královskou spomínati, avšak sobě vymieňovati a pozuostavovati ráčíme, abychom k této instrukcí a nařízení našemu každého času podle vuole a libosti naší, buďto změniti, přidati nebo ujíti

moci ráčili; jestližeby pak dotčení místodržící, správce a rady naše nám, království Českému a zemím k němu příslušejícím kd obrému, užitečnému a prospěšnému něco více, nežli v této instrukcí obsaženo jest, při sobě najíti a uznati mohli, o tom mají nám každého času k další milostivé resoluci naší poddaně psaním svým oznamovati. Dán na hradě našem Pražském v středu po svatém Jiří léta ɔc 77.

---

79. Mandát císaře Rudolfa II., kterýmž nařizuje se, aby cizí, nehodná mince podle usnešení sněmovního vybyta byla, domácí stará i nová mince aby za jinou směněna a ze země vyvozována nebyla, stříbro aby nebylo prodáváno, těžší mince aby nebyly zlehčovány, více ustanovuje se, po čem cizí mince brány býti mají. Přiložen seznam tolarů berných, dobrých i neberných, grošů, dukátů, korun.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 25. dubna. — Tisk v knih. kníž. Jiřího z Lobkovic v Praze.

JMti císaře římského, uherského a českého krále ɔc. mandát a nařízení strany mince, která v království Českém a zemích k němu přináležejících, podle sněmovního v pondělí po hromnicích léta tohoto 1577 na hradě Pražském vyhlášeného snešení, jíti a která podle vyměřeného času a terminu, totiž po svatém Martinu, brána býti nemá.

My Rudolf Druhý, z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, charvatský ɔc král ɔc, arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže, lužický markrabě ɔc. Osvíceným, vysoce urozeným, urozeným a statečným, slovutným, poctivým a opatrným, knížatům, pánům, rytířům, vladykám, Pražanům, horníkům a městům, i jiným všem obyvateluom a poddaným království našeho Českého a zemí k němu náležejících, duchovním a světským, věrným našim milým, milost naši císařskú a všecko dobré vzkazujíc, milostivě věděti dáváme: jakož o tom všickni vůbec dobrú vědomost máte, kterak někdy císař Ferdinand ɔc, pan děd náš, potom i císař Maximilian ɔc, pan otec náš najmilejší, slavných pamětí, skrze zřízení mincovní a mandáty otevřené dostatečně a pod jistými pokutami všecky zlé, lehké a nehodné mince po všem království Českém a zemích k němu náležejících vyzdvihnúti a přísně zapověděti ráčili; však přes to všecko zprávy nás docházejí, že se dosti dlouhý čas a až posavad netoliko ty prvé zejména zapověděné, ale také i jiné nové, zlé, lehké a nehodné mince do nadepsaného království Českého a zemí, k našemu a věrných poddaných našich k velikému ublížení a škodě i záhubě zhusta, vtrusují, proti tomu pak zase naše a jiné povolené a dopuštěné dobré mince ven z země vynášejí. Což jest nám příčinu dalo, že jsme k přetržení takové zemím i lidem škodlivé věci nemohli pominouti předně všecky dobré mince, kteréž jsou na stříž a zrno dotčených někdy císaře Ferdinanda ɔc a císaře Maximiliana ɔc bité a brány býti mají, totiž celý tolar za třiceti grošuov bílých, půl za patnácte grošuov bílých a čtvrt za půl osma groše bílého, potom také říšské celé a polou zlaté groše po desíti krejcařích, kteréž prvé v království Českém bité jsou, nicméně i saské groše po desíti krejcařích s obrazem anděla, též také staré české a rakouské groše, kteréž se s českými groši srovnávají, za devět peněz bílých, jakž jsou se o to všickni stavové předepsaného království Českého na dvou sněmích obecních, kteříž jeden minulého sedmdesátého třetího a druhý tohoto sedmdesátého sedmého léta držáni byli, jednomyslně srovnali, a proti tomu také i ty jiné cizí zlé, nehodné, lehké a neberné mince zase znovu valvovati, co neb po čem jedna každá platiti a brána býti má, do dvou rozdílných poznamenání uvésti a aby se tím jeden každý spraviti mohl a spravil, vedle tohoto mandátu našeho císařského přibíti rozkázati ráčili. Avšak aby se takové zapověděné zlé mince tím snáze vybýti, a zase naše a jiné berné dobré mince do země neseny býti a v zemi zuostati mohly, a žádný sobě neměl a nemohl, žeby na něho ukvapeno

bylo, slušně co ztěžovati: protož k vybývání, vyvexlování a prohandlování často psaných zapověděných zlých a nehodných mincí čas a lhůtu, jmenovitě do svatého Martina nejprvé příštího, dávati a při tom všem vuobec i jednomu každému obzvláštně, pod ztracením též zlé mince, poroučeti ráčíme, abyšte ty všecky zlé, lehké, nehodné a zapověděné mince v oznámeném času ven z země dokonce vybyli, vyplenili a od sebe odvedli, a dále žádných takových lehkých a zlých mincí do země nevozili, nenosili, nepřijímali ani nevydávali. Pakliby komu mimo a přes ten čas co té cizí, zlé, nehodné a zapověděné mince přebývalo, že by ji v tom čase bezelstně vyvexlovati a prohandlovati nemohl: taková má do měst našich, kdež mince své míti a držeti ráčíme, totiž do Prahy, na Hory Kutny, Joachymstalu a Budějovic dodávána a jednomu každému za ni podle svrchu dotčené valvací zaplaceno býti. A jakož také při nadepsaném a nedávno minulém sněmu na tom zuostáno i od nás k tomu milostivě dovoleno jest, že již potomně český a uherský dukát sto a osm krejcaruov platiti a po čemby jiné cizí zlaté, totiž dukáty, rejnské zlaté, koruny a jiné zlaté mince jíti měly, valvovány býti mají, ráčili jsme to též milostivě nařídíti takové cizí zlaté mince zvalvovati a na obzvláštním poznamenání pro zprávu jednomu každému a vědomost, jak a po čemby každá brána býti měla, vedle tohoto mandátu našeho přibíti poručiti. Napomínajíc všech vůbec i jednoho každého obzvláštně, abyšte se podle tohoto našeho milostivého nařízení poslušně a poddaně chovali; zlých, nehodných a zapověděných mincí do často psaného království Českého a zemí našich dále zjevně ani tejně, nad to pak dobré mince ven z země nevozili a nenosili; neb jestliby se kdo toho dopustil a v tom postižen byl, ten nebo ti mají netoliko o tu všecku minci přijíti, ale i k tomu a nad to výš podle provinění a přestoupení bez šanování skutečně přísně trestáni býti. Ty pak pokuty a mince nám do komory naší připadnouti a třetí díl tomu, kdožby o takových přestupcích oznámil, dán býti má.

Ačkoli jsou pak svrchu psaní někdy, slavné paměti, císař Ferdinand ɔc a císař Maximilian ɔc mezi jiným také i to v mandátích svých přísně zapověditi ráčili, aby žádný předně dobrých a starých mincí neměnil, stříbra nekupoval, ven z země nevozil, nepálil, nepřeháněl, nepagamentoval, těžších mincí nevystřeloval, neostřihoval, neupilovával ani nezrnil; však přes to se nachází, že někteří křesťané a zvláště pak židé proti tomu činiti, starých předně dobrých a vážných mincí měniti, lámati, páliti, pagamentovati, ostřihovati, stříbra kupovati, ven z země voziti a v tom nenáležitých kontrabantuov a škodlivých forteluov a obmysluov provozovati nepřestávají, což na znamenitou škodu a ublížení nám, království, zemím a věrným poddaným našim (jakž jsou toho i stavové království našeho Českého nemalé ztížnosti před nás předstírali) jest: i poněvadž jsme se na tom ustanovili, abychom nad těmi předešlými císaře Ferdinanda a císaře Maximiliana ɔc vydaným mincovním zřízením a vuobec vyhlášenými mandáty milostivú ruku držeti ráčili a proti tomu činiti nikoli nedopouštěli, protož vás všech vuobec i jednoho každého obzvláštně napomínati, vystříhati a přísně přikazovati ráčíme, abyšte naše a říšské, též i české staré i nové mince nevexlovali, stříbra nekupovali, neprodávali, nepálili, nepřeháněli, těžších mincí nevystřelovali, neostřihovali, neupilovávali, nepagamentovali, ven z země nevozili a v tom škodlivých forteluov a obmysluov, zvláště pak falší při mincech, neužívali a se nedopouštěli. Jakož pak při tom všem, kteříž panství a statky své máte, též v městech a v městečkách všem vrchnostem od nás, neb na místě našem, i od jiných ustanoveným poroučeti ráčíme, abyšte nad těmi vyšlými mandáty a zřízením mincovním skutečnú ruku drželi, kteřížby pak přes toto milostivé napomenutí a výstrahu naši takových věcí se dopouštěli a postiženi aneb usvědčeni byli, k těm nebo k tomu každému pod kterýmžkoli právem, neb na čím zboží, kdo takové zapověděné věci činíce, postiženi budou, podle provinění a vyměřené pokuty odnětím statku a spálením ohněm aby se přistupovalo a žádnému takovému nic nepromíjelo, ani jeden mimo druhého v tom šetřín a šanován nebyl. Na tom jistou a konečnou vuoli naši císařskou naplníte. Dán na hradě našem Pražském ve čtvrtek den sv. Marka,

evangelisty Páně, léta ɔc sedmdesátého sedmého, království našich římského druhého, uherského pátého a českého též druhého. *Ad mandatum dom. electi imperatoris proprium.*

Berné tolary, kteréž v království Českém a zemích k němu přináležejících jíti a brány býti mají.

1. Císaře Maximiliana Prvního tolary, trojího rázu.
2. Císařské tolary, dvojího rázu.
3. Císaře Karla V. tolary po 72 kr., jednoho rázu.
4. Císaře Ferdinanda tolary, 11. rázu.
5. Císaře Maximiliana Druhého, dvojího rázu.
6. Krále Hišpanského tolary s Burgundským křížem, trojího rázu.
7. Staré Joachymstalské tolary, trojího rázu.
8. Jana krále Švedského tolary, jednoho rázu.
9. Kurfiršta Mohutského [sic] tolary, jednoho rázu.
10. Mohutský tolar, trojího rázu.
11. Kurfiršta Trierského tolary, dvojího rázu.
12. Kurfiršta Kolínského tolary, patera rázu.
13. Čtyř kurfirštuov na Rejně tolary, jednoho rázu.
14. Falckrabské tolary, jednoho rázu.
15. Kurfirštuov Saských tolary staré i nové, jednoho rázu.
16. Saské tolary, dvaadvaceterého rázu.
17. Kurfiršt z Brandenburku, jednoho rázu.
18. Administr. v Magdeburku, markrabě Joachym, jednoho rázu.
19. Biskup Salcburský, čtverého rázu.
20. Biskup Wircburský, jednoho rázu.
21. Administrator Minsterský, jednoho rázu.
22. Biskup Minsterský, jednoho rázu.
23. Biskup z Kammerichu, jednoho rázu.
24. Biskup z Lutichu, trojího rázu.
25. Biskup Řezenský, jednoho rázu.
26. Falckrabě Fridrich na Rýnu, jednoho rázu.
27. Falckrabě Rejchart, jednoho rázu.
28. Kníže Hanuš Fridrich Saský starší, jednoho rázu.
29. Kníže Hanuš Fridrich Saský prostřední, jednoho rázu.
30. Kníže Hanuš Fridrich a Jan Vilím, knížata Saská, jednoho rázu.
31. Knížete Hanuše Fridricha Saského synové, jednoho rázu.
32. Knížete Hanuše Vilíma Saského synové, jednoho rázu.
33. Markrabě z Brandenburku, jednoho rázu.
34. Brandenburský tolar, trojího rázu.
35. Markrabě Hanuš z Kystrýnu, jednoho rázu.
36. Kníže Hendrych z Braunšvejgu, čtver. rázu.
37. Kníže Erich z Braunšvejgu, patera rázu.
38. Knížete Juliusa Braunšvického, dvojího rázu.
39. Braunšvejcký tolar, dvojího rázu.
40. Knížata z Graubenhagu a Braunšvejgu, jednoho rázu.
41. Knížata z Julichu, jednoho rázu.
42. Julišský tolar, trojího rázu.
43. Landkrabové Hešští, trojího rázu.
44. Knížata z Meckelburgu, jednoho rázu.
45. Meckelburský tolar, trojího rázu.
46. Knížata z Anhaltu, jednoho rázu.
47. Anhaltský tolar, dvojího rázu.
48. Hrabata z Henneperku, jednoho rázu.
49. Henneperský tolar, dvojího rázu.
50. Opat z Fuldy, jednoho rázu.
51. Opat z Korveku, jednoho rázu.
52. Opat z Stabelu, dvojího rázu.
53. Opat z Morpachu, jednoho rázu.
54. Tornské abatyše tolar, jednoho rázu.
55. Hrabě z Hernberku, jednoho rázu.
56. Hrabě z Oldenburku, jednoho rázu.
57. Hrabata z Švarcenburku, čtver. rázu.
58. Hrabata z Mansfeldu, jednoho rázu.
59. Mansfeldský tolar, patera rázu.
60. Hrabata z Štolperku a Kinigšteinu, jednoho rázu.
61. Štolperský tolar, čtvera rázu.
62. Kníže Ludvík z Perlamontu, jednoho rázu.
63. Hrabata z Honštejnu, trojího rázu.
64. Hrabata z Ottinku, jednoho rázu.
65. Hrabě z Montfortu, dvojího rázu.

66. Hrabě z Ostfridlandu, jednoho rázu.
67. Hrabě z Regenštejnu, jednoho rázu.
68. Hrabě z Mersu, jednoho rázu.
69. Hrabství Glacské, jednoho rázu.
70. Město Kolín, dvojího rázu.
71. Město Ach, jednoho rázu.
72. Město Lubek, dvojího rázu.
73. Město Wurms, jednoho rázu.
74. Město Frankfurt, jednoho rázu.
75. Město Nornberk, jednoho rázu.
76. Město Řezno, dvojího rázu.
77. Město Ulm, jednoho rázu.
78. Město Goslar, jednoho rázu.
79. Město Eimbek, jednoho rázu.
80. Město Švabská Heil, jednoho rázu.
81. Město Išen, jednoho rázu.
82. Město Neumagen, jednoho rázu.
83. Město Erfurt, jednoho rázu.
84. Reicheimské tolary, jednoho rázu.
85. Města Kampen, Švoln a Deuenteru, šest: rázu.
86. Město Kampten, jednoho rázu.
87. Město Kostnic, jednoho rázu.
88. Město Tannen, jednoho rázu.
89. Město Premen, dvojího rázu.
90. Město Lunenburk, dvojího rázu.
91. Město Rostoky, jednoho rázu.
92. Město Magdeburk, jednoho rázu.
93. Město Braunšvejg, jednoho rázu.
94. Braunšvický tolar, dvojího rázu.
95. Město Kolmar, jednoho rázu.
96. Město Vratislav, dvojího rázu.
97. Město Nyssa, dvojího rázu.

Tyto tolary se k dobrým a berným tolaruom připojují.

1. Císaře Ferdinanda tolary, čtver: rázu.
2. Císaře Maximiliana tolary, jednoho rázu.
3. Arciknížete Ferdinanda tolary, jednoho rázu.
4. Arciknížete Karla tolary, jednoho rázu.
5. Kurfiršta Mohutského tolary, jednoho rázu.
6. Kurfiršta Trierského tolary, jednoho rázu.
7. Kurfiršta Kolínského tolary, patera rázu.
8. Kurfiršta Fridricha falckraběte při Rýnu tolary, jednoho rázu.
9. Kurfirštské Saské tolary, jednoho rázu.
10. Saské tolary, dvojího rázu.
11. Kurfirštské Brandenburské tolary, jednoho rázu.
12. Gustava krále Švedského tolary, jednoho rázu.
13. Biskup Vircburský, jednoho rázu.
14. Biskup Salcburský, jednoho rázu.
15. Biskupa Minsterského tolary, jednoho rázu.
16. Falckraběte Jiřího Hanuše z Feldensu tolar, jednoho rázu.
17. Trojích pánuov bratruov knížat Saských tolary, jednoho rázu.
18. Fridricha Viléma a Jana, obojích mladých knížat Saských tolary, jednoho rázu.
19. Jan Casimirus a Jan Arnošt, knížata Saská, jednoho rázu.
20. Hrabat Mansfeldských tolary, jednoho rázu.
21. Mansfeldské tolary, jednoho rázu.
22. Hraběte z Hernberku tolary, jednoho rázu.
23. Hraběte z Oldenburku tolary, jednoho rázu.
24. Opat z Stabelu, jednoho rázu.
25. Tornské abatyše tolar, jednoho rázu.
26. Hrabství Glacské, jednoho rázu.
27. Hraběte z Štolperku tolary, jednoho rázu.
28. Štolberkské tolary, jednoho rázu.
29. Hrabě z Moersu, jednoho rázu.
30. Město Kolín, jednoho rázu.
31. Město Ach, jednoho rázu.
32. Město Štrasburk, jednoho rázu.
33. Město Hamburk, jednoho rázu.
34. Město Embek, jednoho rázu.
35. Město Dortmundu, jednoho rázu.

Poznamenání neberných tolaruov a jiných cizích, lehkých a nehodných mincí, kteréž po vyjití terminu svatého Martina podle valvací a jich hodnosti do mince JMCské dodávány a měněny býti mají, a dáleji brány a vydávány býti nemají.

1. Španělské krále Filipa tolary, platí šedesát pět grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
2. Krále Kristiana v Denmarku tolary, padesát sedm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
3. Krále Fridricha v Denmarku tolary, padesát sedm grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
4. Denmarské tolary, padesát osm grošuov mišenských, jednoho rázú.
5. Krále Ericha Švédského tolary, padesát sedm grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
6. Švédské tolary, dvaceti grošuov mišenských čtver: rázu.
7. Kardinála z Lotrinku tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
8. Arcibiskupa Mohutského tolary, padesát sedm grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
9. Arcibiskupa Kolínského tolary, padesát osm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
10. Biskupa Wircpurského tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
11. Biskupa z Lutichu tolary, padesát pět grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
12. Biskupa z Lutichu tolary, padesát tři grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
13. Biskupa z Lutichu tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
14. Biskupa z Kammerichu tolary, padesát pět grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
15. Biskupa z Kammerichu tolary, padesát tři grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
16. Biskupa v Brixelu tolary, třiceti děvět grošuov mišenských, jednoho rázu.
17. Biskupa z Bremu tolary, padesát šest grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
18. Biskupa Mindenského tolary, padesát šest grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
19. Administratora Minsterského a Osnabruckého tolary, 57 grošuov šest peněz mišen., jednoho rázn.
20. Jana falckraběte v Simmeru tolary, padesát dva grošuov mišenských, jednoho rázu.
21. Falckraběte Volfganga tolary, padesát šest grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
22. Markraběte Albrechta z Brandenburku tolary, 57 grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
23. Knížete Hendrycha a Ericha z Braunšvejku tolary, 57 grošuov 5 peněz mišen., jednoho rázu.
24. Knížete v Sofoji tolary, padesát čtyř grošuov mišenských, jednoho rázu.
25. Knížete v Virtenberku tolary, padesát čtyř grošuov 6 peněz mišenských, jednoho rázu.
26. Knížete Mechlburského tolary, padesát osm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
27. Knížete Mechlburského tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
28. Knížete Mechlburského tolary, padesát šest grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
29. Knížete z Kurlandu tolary, padesát grošuov mišenských, jednoho rázu.
30. Knížete Fridricha z Lehnice tolary, padesát šest grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
31. Knížete Těšnického tolary, padesát sedm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
32. Landkraběte z Leichtenburku tolary, padesát sedm grošuov šest peněz míšen., jednoho rázu.
33. Markraběte v Masu tolary, čtyřiceti devět grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
34. Opata Korvejského tolary, padesát pět grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
35. Tornské abatyše tolary, padesát šest grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
36. Tornské abatyše tolary, padesát tři grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
37. Hraběte z Henneberku tolary, padesát sedm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
38. Hrabatův Mansfeldských tolary, padesát šest grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
39. Mansfeldské tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, a tytéž za padesát sedm grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
40. Hraběte z Švarcenburku tolary, padesát sedm grošuov, jednoho rázu.

41. Hraběte z Štolberku tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
42. Hraběte z Hagenau tolary, padesát sedm grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
43. Hrabat z Štolberku tolary, padesát šest grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
44. Hrabat z Hornu tolary, padesát tři grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
45. Gronsfeldské tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
46. Pánuov z Pretarotu tolary, padesát tři grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
47. Pánuov z Pretarotu tolary, padesát dva grošuov mišenských, jednoho rázu.
48. Pánuov z Pretarotu tolary, padesát tři grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
49. Reychaymerské tolary, padesát čtyř grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
50. Friszlandské tolary, padesát pět grošuov mišenských, jednoho rázu.
51. Friszlandské tolary, padesát dva grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
52. Friszlandské tolary, padesát dva grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
53. Friszlandské tolary, padesát čtyř grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
54. Rygské tolary, čtyřiceti devět grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
55. Torské tolary, padesát šest grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
56. Torské tolary, padesáte dva grošuov mišenských, jednoho rázu.
57. Reychamerské tolary, čtyřiceti osm grošuov mišenských, jednoho rázu.
58. Město Geneff tolary, padesát pět grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
59. Geneffské tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
60. Kauffpejrské tolary, padesát osm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
61. Kauffpejrské tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
62. Město Vismar tolary, padesát šest grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
63. Města Vismaru tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, jcdnoho rázu.
64. Města Kampten tolary, padesát tři grošuov jeden peníz mišenský, jednuho rázu.
65. Hamburské tolary, padesát šest grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
66. Města Lubeku tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
67. Města Hammel tolary, padesát sedm grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
68. Ober-Hammelské tolary, padesát sedm grošuov, jednoho rázu.
69. Města Verdy tolary, padesát osm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
70. Herfurdský tolar, padesát šest grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
71. Herfurdský tolar, padesát šest grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
72. Pryzacheřský tolar, padesáte osm grošuov mišenských, jednoho rázu.
73. Triburkské v Priskavě tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
74. Město Cyrch tolary, padesát sedm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
75. Cyrchské tolary, padesáte sedm grošuov jeden peníz mišenský, trojího rázu.
76. Cyrchský tolar, padesáte sedm grošuov mišenských, jednoho rázu.
77. Cyrchský tolar, padesát sedm grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
78. Města Lucerny tolary, padesát šest grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
79. Města Solodornu tolary, padesát sedm grošuov, jednoho rázu.
80. Šaffhauzerské tolary, padesát sedm grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
81. Města Churu tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
82. Města Galn tolary, padesát sedm grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
83. Města Untervalden tolar, padesát šest grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
84. Untervaldské tolary, padesát šest grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
85. Města Nejmagu tolary, padesát čtyř grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.

86. Nevmagské tolary, padesát čtyř grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
87. Nevmagské tolary, padesát čtyř grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
88. Nevmagské tolary, padesát osm grošuov dva peníze mišenské, jédnoho rázu.
89. Pánuov z Pretarotu tolary, čtyřiceti šest grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
90. Battenberské tolary, padesát šest grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
91. Battenberské tolary, padesát jeden groš tři peníze mišenské, jednoho rázu.
92. Battenberské tolary, padesát sedm grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
93. Battenberské tolary, padesát sedm grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
94. Battenberské tolary, padesát jeden groš tři peníze mišenské, jednoho rázu.
95. Battenberské tolary, padesát dva grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
96. Battenberské tolary, padesát grošuov jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
97. Battenberské tolary, čtyřiceti dva grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
98. Battenberské tolary, čtyřiceti osm grošuov mišenských, jednoho rázu.
99. Battenberské tolary, padesát tři grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
100. Battenberské tolary, čtyřiceti tři grošuov mišenských, jednoho rázu.
101. Battenberské tolary, třiceti devět grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
102. Hernberkské tolary, padesát sedm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
103. Hernberkský tolar, padesát jeden grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
104. Hernberkské tolary, padesát dva grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
105. Hernberkský tolar, čtyřiceti šest grošuov dva peníze mišenské, jednoho rázu.
106. Hernberkské tolary, čtyřiceti jeden groš pět peněz mišenských, jednoho rázu.
107. Hernberkské tolary, čtyřiceti osm grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
108. Hernberkské tolary, čtyřiceti osm grošuov tři peníze mišenské, jednoho rázu.
109. Hernberkský tolar, čtyřiceti pět grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
110. Hernberkský tolar, čtyřiceti pět grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
111. Hernberkské tolary, čtyřiceti tři grošuov čtyři peníze mišenské, jednoho rázu.
112. Hernberkský tolar, čtyřiceti grošuov šest peněz mišenských, jednoho rázu.
113. Niderlandské tolary, čtyřiceti dva groše šest peněz mišenských, jednoho rázu.
114. Niderlandské tolary, čtyřiceti pět grošuov mišenských, jednoho rázu.
115. Niderlandské tolary, padesát jeden groš jeden peníz mišenský, jednoho rázu.
116. Niderlandské tolary, čtyřiceti devět grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu.
117. Niderlandské tolary, třiceti tři grošuov pět peněz mišenských., jednoho rázu.

Tyto poznamenané groše jsou valvované a neberné.

1. Niderlandský groš po desíti krejcařích, platí osm grošuov mišenských, dvojího rázu.

2. Začínají se groše po třech krejcařích:

Šafhauzerský groš, patnáct peněz malých. Bernerské groše, patnáct peněz malých. Cyrcherský groš, patnáct peněz malých. Cyrské groše, patnáct peněz malých. Churerské groše, patnáct peněz malých. Solodornské groše, patnáct peněz malých. Untervaldské, uryské a švejcské groše, patnáct peněz malých.

3. Začínají se groše po dvou krejcařích:

Polské groše, jedenáct peněz malých. Polský groš, jedenáct peněz malých, dvojího rázu. Pruský groš, jedenáct peněz malých. Biskupa Vratislavského groš, jedenáct peněz malých. Vratislavský groš jedenáct peněz malých. Lehnický groš, jedenáct peněz malých. Mansfeldský groš, jedenáct peněz malých.

Slezské groše se sv. Jakubem, devět peněz malých. Braunšvejcské groše s Marií, deset peněz malých. Empekské groše s Marií, deset peněz malých. Goszlarské groše s Marií, deset peněz malých. Hannoberské groše s Marií, deset peněz malých. Oberhamliské groše s Marií, deset peněz malých. Northeimiské groše s Marií, deset peněz malých. Gottinské groše s Marií, deset peněz malých. Herfortské groše s Marií, deset peněz malých. Hiltenshajmerské groše s Marií, deset peněz malých. Hoxerské groše s Marií, deset peněz malých. Regenštejnské groše s Marií, deset peněz malých. Niderlandské groše s Marií, sedm peněz malých. Niderlandské groše s Marií, pět peněz malých. Tešniské groše, pět peněz malých.

4. Začínají se zlé krejcary:

Polský krejcar, pět peněz malých. Churerský krejcar, čtyři peníze malé, 4 rázu. Untervaldeský, uryský a švejcarský krejcar, čtyři peníze malé. Rotvilenský krejcar, čtyři peníze malé. Goszlarský krejcar, čtyři peníze malé. Šafhuserský krejcar, čtyři peníze malé. Thoryšský krejcar, čtyři peníze malé, dvojího rázu. Niderlandský krejcar, čtyři peníze malé. Lucernenský krejcar, čtyři peníze malé, dvojího rázu.

5. Zlatá mince, jak a po čem, když vážná jest, v království Českém a zemích k němu náležejících brána a zase vydávána býti má.

Dupldukáty hišpanské platí tři kopy, jeden groš, čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Salcburské tři kopy mišenské, trojího rázu. Ferrarské tři kopy mišenské, jednoho rázu. Mirandulandské tři kopy mišenské, trojího rázu.

Dukáty uherské, jedna kopa třidceti dva grošuov čtyry peníze mišenské, 4 rázu. Hišpanské, jedna kopa třidcet dva grošuov čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Tyrolské, jedna kopa třidceti dva grošuov čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Korytanské, jedna kopa třidcet dva grošuov čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Polské, jedna kopa třidceti grošuov pět peněz mišenských, dvojího rázu. České, jedna kopa třidceti dva grošuov čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Štyrské, jedna kopa třidceti dva grošuov čtyry peníze mišenské, jednoho rázu. Benátské, jedna kopa třidceti grošuov pět peněz mišenských, jednoho rázu. Vejdovy, jedna kopa třidcet grošuov pět peněz mišenských, trojího rázu. Falckrabovy, jedna kopa třidcet grošuov pět peněz mišenských. Glacské, jedna kopa třidceti grošuov pěti peněz mišenských. Salcpurkské, jedna kopa dvadceti devět grošuov šest peněz mišenských, trojího rázu. Biskupa Vratislavského, jedna kopa třidcet grošuov pět peněz mišenských. Reichštejnské, jedna kopa třidcet grošuov pět peněz mišenských. Minsterberkské, jedna kopa třidceti grošuov pět peněz mišenských. Vratislavské, jedna kopa třidceti grošuov pět peněz mišenských. Turecké, jedna kopa třidceti grošuov pět peněz mišenských.

Dukáty s křížem, jedna kopa dvadceti pět grošuov tři peníze mišenské. Dukáty s křížem jedna kopa dvadceti čtyři grošuov čtyři peníze mišenské.

6. Koruny:

Papežské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský, sedmera rázu. Hišpanské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský, dvojího rázu. Niderlandské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Francouzské slunečné koruny, jedna kopa dvadceti dva grošuov jeden peníz mišenský. Slunečné koruny, jedna kopa dvadceti dva grošuov jeden peníz mišenský, 3 rázu. Francouzské, jedna kopa dvadcet jeden groš mišenský. Englicské, jedna kopa dvadcet jeden groš mišenský. Florentinské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský, 3 rázu. Mantuanské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Ferrarské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský, 2. rázu. Sofoiské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Parmské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Benátské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Majlandské, jedna kopa dvadceti jeden groš mišenský. Lombardské, jedna kopa dvadceti jeden

groš mišenský. Mirandulanské, jedna kopa dvaceti jeden groš mišenský. Švejcarský, jedna kopa dvaceti jeden groš mišenský.

7. Rejnské zlaté na zlatě.

Všecky dobré rejnské zlaté, kteréž mnoho rozdílných rázů jsou, když svou váhu zouplna mají, platí jednu kopu šest grošuov pět peněz mišenských.

---

80. Císařská instrukcí daná komornímu radovi Anselmovi z Felsu k vyjednávání s komorou českou v příčině zvyupomínání a odvedení ještě vybývající berně a peněz z dědictví statkův duchovních i zástavních, kteréž na výdaje cesty císařovy a na vychování dvoru císařského jako vyhraženy byly.

V PRAZE. 1577, 26. dubna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Instruction auf den (Titel) von Fels, was er in unserm Namen und von unsertwegen nach unserm beschehnen Verreisen von hinnen bei unserer behemischen Kammer, auch in unserm Rentmeisterambt allhier anbringen, verrichten und handlen solle. Und erstlichen hat gedachter von Fels sich gehorsamblichen [zu erinnern], was fur Geldhandlungen auf unserer behemischen Kammer, welchen er zum Theil selbst beigewohnet und welche präcise zu jetzigen unserm Aufbruch und aufs Hofwesen deputieret sein, furgeloffen. Derenwegen und dieweiln dieselben Gelder jetzo Georgi nicht haben mugen bar erlegt, sondern in kurzem hernach erst ausgezählet werden sollen, so wirdet ihme von Fels hiermit auferlegt, dass er sich auf unser behemische Kammer verfügen und neben Uberantwort unsers beiliegendes Befehlichs an sie begehren solle, dass sie mit und neben ihme alsobald ein ordentliche Verzeichnus aller uns und zu unserm Hofwesen deputierten und vorbehaltenen Geldposten fertigen, alsdann dieselben unserm jetzigen Rentmeisterambts-Verwalter allhier, Thomas Wolfen, zustellen und in solche keinesweges zu greifen auferlegen, auch ihnen diesfalls an ihn, den von Fels, verweisen solle. Darauf wirdet alsdann mehrernennter der von Fels ihme dieselben Posten alles getreuen Fleisses zu treiben angelegen sein lassen und sein fleissiges Aufmerken haben, wann solche in unser Rentmeisterambt entrichtet werden, alsdann von unsertwegen daran zu sein, damit in dieselben in keinerlei Weis noch Weg gegriffen, sondern zusammen ge[halten] und so oft ein solche Summa einkommen oder innen liegen wirdet, die zu einer Fuhr genugsamb, alsdann dieselb stracks nach Hof abfertigen und uberschicken solle.

Insonderheit werden ihme von Fels hierbei etliche Posten angemeldet, als der Herrn von Ruppau Geld, so allbereit taxiert, welchs 7608 Schock 8 Gr. 4 Den. antrifft, und dann vonwegen etlicher Unterthanen und eines Waldes, dafur er zwölf Hundert oder zum wenigisten ein Tausend Schock geben und in vierzehen Tagen nach Georgi erlegt werden sollen.

Dann so seind auch die drei Abt, als der im Stift Plass 2400 Schock, der zu Ossek 464 Schock 34 K. 1 Putschandl und der in Strahow 730 Schock an ihre jungst bewilligte Contribution zu Ablegung des Chynsky Schulden noch ausständig. Diesfalls wolle gedachter der von Fels nicht allein bei der behemischen Kammer, sondern auch dem Herrn Erzbischof, als der umb die Sachen gut Wissenschaft hat und dabei nicht wenig thuen kann, anhalten und befordern, damit gedachte Stift solche ihr bewilligte Geburnus furderlichen erlegen und solches auch nochmals an den Hof verordenen.

Nachdem ferrer die Herren von Kreig vonwegen Vererbung der Herrschaft Jungenbunzel auf jetzo Georgi zehen Tausend Thaler erlegen und von solchen Geld dem obristen Jägermeister in Beheimb, Dietrichen von Schwendi, an seinem Anlehen uber das, so er hievorn entpfangen, bis in

7000 Gulden rheinisch oder was sich in guter gehaltener Abraitung befinden wirdet, erlegt werden solle, so wirdet diesfalls gedachter der von Fels bei der behemischen Kammer auch anzuhalten wissen, damit sie die Abraitung mit dem von Schwendi ordentlichen befurdern, und was uber die Bezahlung des von Schwendi Schulden uberbleiben wirdet, solcher Uberrest soll alsdann neben anderm Geld auch an unsern Hof gefertigt werden.

Und als ferner anjetzo das fällige Lehengut Jonsdorf dem Hardischt umb 8200 Thaler verkauft worden, daran er jetzo Georgi den ersten Termin richtig machen und auf nähistkunftig Galli die ubrige Kaufsumma erlegen solle, weilen solcher erster Termin auch in das hiegige Rentmeisterambt erlegt werden solle, so wolle der von Fels auch daran sein, damit dasselbe, also bald es erlegt sein wirdet, stracks nach Hof geschickt werde.

Nachdem weiter Abraham von Stetterheimb noch einen Rest an seiner bewilligten Steigerungssumma auf die drei Gubnishen Pfanddörfer in das Hofzahlmeisterambt auszählen solle, wolle mehrernennter der von Fels darauf bedacht sein, damit solchs von ihme Stetterheimb beschehe, oder aber die Verschreibung ihme nicht zugestellt auch also bald an Hof berichtet werde, damit man sich mit andern in Handlung einlassen muge.

Was nun auch fur ein Geldhandlung bei etlichen Burgern zu Sanct Gyndersich auf der Neustadt Prag furgefallen, hat der von Fels sich derselben auch zu erinnern und wird auf dieselb auch sein Aufmerken haben, auf dass solche in Richtigkeit gebracht muge werden.

Weiln dann der Herrschaft Rabenstein Graf Sebastian Schlickens Innenhabung noch zur Zeit der Glaubiger halber zu keinem Beschluss zu kommen gewesen, als wolle der von Fels ein Aufmerken haben, ob etwa mit einem andem ein Handlung getroffen muge werden, wie dann Graf Sebastian Schlick hierzu Anweisung zu geben sich erboten.

Hierneben hat sich der von Fels zu erinnern, dass Herr Jaroslaw von Smirzitz, wie von der behemischen Kammer bericht worden, umb seine gewohndliche Marschalkambtsbesoldung angehalten und gebeten, ihme dieselbe an der Kaufsumma, so er umb das Gütel Skalitz herauszugeben schuldig, abgehen oder abraiten zu lassen. Dieweiln aber dies ein solch Geld, so aus der Vererbung berurts Guts herkommt und dasselbe zu Ihrer Mt. eigenen Hofsnothdurften deputiert worden und angewendet werden solle, so wird ihme von Fels hiermit auferlegt, er bei unserer behemischen Kammer fleissig anhalten und treiben solle, damit der von Smirzitz die vollige Kaufsumma erlege, und dieselb an den Hof unsaumblich zu fertigen solle.

Hierbei wird auch gedachtem dem von Fels Herren Georgen und Jaroslaen Gebrüdern von Sezima Aussig Supplication ubergeben, darinnen gebeten wirdet, weiln sie noch vor die Vererbung des Guts Koltosch drei Tausend Thaler erlegen und ihnen gleichwohl 500 Thaler daran allbereit nachgelassen sein sollen, ihnen den ganzen Ausstand nachzusehen. Darauf so wolle er von Fels sich erkundigen und im Fall kein Nachlass beschehen, alsdann die ganze Summa durch die behemische Kammer einzufordern verordenen und neben andern Geld an den Hof uberschicken.

So wird auch der von Fels der Trzkischen Handlung, wofern dieselbe noch vor dem Aufbruch geschlossen wirdet, haben zu befurdern. . . .

In allewege aber wird der von Fels hiermit vermahnet, nachdem wir uns das halbe Biergeld in der Kron Beheimb von Eingang dies Jahres zu unserer Hofsnothdurft ausdrucklich vorbehalten und dernwegen nicht allein unserer behemischen Kammer, sondern auch unserm Rentmeister allhier, Wolfen Schelhammer, am 31. Januarii nähist verflossen auferlegt, in solche unsere vorbehaltene Biersgefäll nicht zu greifen, auch unserm Rentmeister in anderwege nicht verwenden, sondern zusammenhalten zu lassen, so wolle der von Fels itzigen Rentmeisterambtsverwalter fur sich erfordern und was, auch wie viel an halben Biergeld uns zu guten von Eingang dies Jahres einkommen sei, besprechen und

darauf solch Biergeld von gedachten Rentmeisterambtsverwalter abfordern, gegen Hof fertigen, im Fall aber dasselbe verwendet wär, alsdann solchs von der behemischen Kammer zu erstatten begehren, und wie diese Post geschaffen befunden, uns als zur Nachrichtung berichten.

Und als ferner nicht allein die alten Steuersrestanten, sondern auch die neuen bewilligten Steuern ausdrucklichen zu dem Granitzwesen in Hungern vorbehalten und ausgezogen sind, und dann itzo wiederumben ein Steuerstermin eingebracht werden solle, so wolle sich gedachter von Fels bei der behemischen Kammer, so wohl auch bei dem Rentmeisterambtsverwalter nothdurftig erkundigen, was erstlich an den alten Steuersrestanten einkommen, was und wie viel auch an nähist verschienen Steuerstermin noch eingebracht werden solle oder aber allbereit gefallen und inliegen muge, und darauf daran sein, dass auch der jetzige Steuerstermin ordentlich erlegt und eingebracht und dieselb an keinen andern Ort, als zum Granitzwesen in Hungern verwendet werde; wann auch von zehn bis in zwölf Tausend Thaler vorhanden, solchs Geld stracks nach Wien abfertigen und hinaus schicken solle.

Nachdem auch bei jetzigen Kammerrechten zwischen dem Herrn von Schwamberg der Herrschaft Klingenberg und des darauf liegenden Pfandschillings halber vonwegen der Münz, ob es auf alte Schock oder wie sonst verstanden werden solle, ein Ausspruch und Urtel ergehen solle, welchem nach sich zu richten sein wirdet, was gedachter der von Schwamberg vor die Erbschaft an Klingenberg noch erlegen werde sollen, darauf so wolle der von Fels die Sachen auch treiben und nochmals das Geld einzubringen und an den Hof zu verschicken befurdern.

Hieneben wird gedachtem dem von Fels zu etwas mehrer und besserer Nachrichtung angemeldet, dass noch andere Geldposten mehr sein, die aus Vererbung der Pfand- und geistlichen Güter in Beheimb herrühren und zum Theil längst erlegt, zum Theil aber nochmals erlegt werden sollen, welche Summen allein derer, so richtig gewesen, uber die neunzig Tausend Thaler sich verlaufen haben, wie dann der behemischen [Kammer] jetzo ein Jahr vergangen ein lauterer Auszug davon uberschickt und beneben auferlegt worden, zu berichten, wie es nicht allein umb die richtigen, sondern auch unrichtigen Posten gewandt und geschaffen sein moge. Weiln aber von ihr der behemischen Kammer uber beschehen Vermahnen bis auf dato nichts einkommen, so wolle vielermelter der von Fels angezogene Verzeichnus aufsuchen lassen, sich darinnen ersehen und mit ihr der behemischen Kammer dieselben alle auch in Richtigkeit bringen und das Geld, so derenhalber einkommen wirdet, weiln dasselb jederzeit zu dem Hofwesen ausgezogen und vorbehalten worden, furderlichen an Hof uberschicken.

Noch mehr hat Waclaw von Wrzesowiz sich anerboten auf jetzo alsobald ein Anlehen bis in 3250 Thaler gegen gebuhrlicher Verzinsung und Versicherung bis auf Galli, und dass ihme beneben ein Haus zur Wohnung auf dem Ratschin eingegeben, auch die Nothdurft Brennholz auf drei Feuer gereicht werden solle, welchs der von Fels also bei der behemischen Kammer anzubringen haben wirdet, ob vielleicht das Anlehen also auf Mittel und Wege erhandlet muge werden. Und damit der von Fels solchs alles desto besser und beständiger bei unserer behemischen Kammer auch in unsern Rentmeisterambt allhier verrichten und diesfalls nothwendig Folge haben muge, so legen wir berurter unserer behemischen Kammer, sowohl auch jetzigen unserm Rentmeisterambtsverwalter auf, dass ihme von Fels nicht allein zugelassen und gestattet werde, so oft es ihme gefällig und der Sachen Nothdurften erfordern werden, in ihr der behemischen Kammer Mittel zu kommen, die Verrichtungen zu sollicitieren, alle gebührliche Folge zu begehren und die Sachen selbst mithelfen zu handlen und zu beschliessen. Da aber dem von Fels in einem oder dem andern was widerwärtiges begegnen oder Verhinderung zustehen wollte, wirdet er jederzeit dasselbe an unsern kaiserlichen Hof umb weitere Verordenung und Einsehen zu gelangen und hierinnen seinen getreuen muglichsten Fleiss anzuwenden wissen, wie dann unser genädiges Vertrauen zu ihme stehet, so viel an ihme, nichts wirdet erwinden lassen. An dem allen beschicht unser genädiger Willen und Meinung. Geben Prag den 26. Aprilis anno 77.

II. Domnělý sněm ze dne 2. května 1577.

V úředních zápisech deskových sněmu zahájeného dne 12. srpna 1577 připomíná se při článku práv městských: »předešlé stavův snešení, které se jest na sněmu obecním též léta tohoto ɔc 77 ve čtvrtek po neděli jubilate o skorigování a v jedno práv městských v tomto království uvedení stalo.« Takové odvolání se na sněm »ve čtvrtek po neděli jubilate« (2. května) přešlo do artikulů tištěných sněmovních a odtudž potom rozneslo se po bibliografiích a jiných knihách; jakož také Jungmann v »Historii literatury české« jmenuje sněmy léta 1577: první v pondělí po hromnicích, druhý ve čtvrtek po neděli jubilate a třetí v pondělí po sv. Vavřinci. Akta o prvním a třetím sněmu (podle Jungmanna a jiných) předkládáme v naší publikaci, ale o druhém nemáme a také nevíme ničeho. Deskový kvatern sněmů od 1541 do 1582 má na prázdném listu mezi sněmem z 5. února a 12. srpna in averso napsaná slova: »Sněm léta ɔc 77.« a jinou rukou připsáno: »ve čtvrtek po neděli jubilate.«

Poznamenání takové na prázdném listu in averso nemůže se považovati snad za počet nebo titul sněmovního zápisu, nýbrž za pouhé notirování, že na líci listu toho má býti lapidárním písmem napsána hlava sněmu následujícího ze dne 12. srpna 1577, což se nestalo. Jinou rukou k tomu připsaná slova »ve čtvrtek po neděli jubilate« hned současně jako chybná přeškrtnuta. Jungmannovo jmenování neznámého rukopisu bez udání místa uschování nebo jeho majetníka jest bezvýznamné, spočívát nejspíše na omylu.

A poněvadž nemáme žádných bližších listinných zpráv a přípravy pro druhý sněm z 12. srpna t. r. nejvyššími ouředníky, komorou českou konané ani slovem o nějakém sněmu ze dne 2. května se nezmiňují, i také v pozdějších sněmích není žádné revokace sněmu ze dne 2. května 1577, ano v článku o právích městských sněmu zahájeného dne 5. února 1577 opětují stavové prosbu již l. 1575 v příčině srovnání práv městských projevenou a žádají, aby císař osoby sněmem zvolené i jiné od něho k tomu jmenované na hrad Pražský v pondělí po památce božího vstoupení (20. května 1577) obeslal: máme za to se vším právem, že revokace v sněmu zahájeném dne 12. srpna 1577 »předešlého stavův snešení, které se jest na sněmu obecním též léta tohoto ɔc 77 ve čtvrtek po neděli jubilate o skorigování a v jedno práv městských uvedení stalo,« vztahuje se na sněm ze dne 5. února t. r.; totiž že písař při zápisu sněmu do desk na místě »v pondělí po hromnicích«, jak by správně býti mělo, napsal datum sněmu z r. 1576, kterýž skutečně začat byl »ve čtvrtek po neděli jubilate,« na němž však o právích městských ani zmínka se nestala. Podobné chyby dopustil se písař hned v následujícím článku o Karlštejnu, kdež dovolává se klamně sněmu z r. 1566, ač toho roku ani sněmu nebylo a citované usnešení sněmovní stalo se skutečně r. 1545. Viděti, že i v úředních důležitých zápisech sněmovních přihodily se někdy omyly, kteréž přetrvaly staletí. Sněmu z 2. května 1577 vůbec nebylo.

III. Sněm druhý, jenž zahájen byl dne 12. srpna a zavřín dne 17. t. m. 1577.

Již v Linci, kamž nejvyšší úředníci zemští císařem povoláni byli, bylo na začátku roku 1577 jednáno o polských záležitostech a o bezvýsledném se ucházení císaře Maximiliana v příčině polské koruny. Pán z Rožmberka radil císaři, aby nad neúspěchy takovými zůstal klidným a v diplomatické vyjednávání s nově zvoleným polským králem Štěpánem Batorym se nevydával, ale čekal až týž poselství k císařskému dvoru vypraví. Když pak po Čechách roznesla se zpráva, že král Štěpán nemalý má počet sebraného lidu válečného a ještě v říši, bez vědomí, svolení císařova, verbuje, o obnovení starých smluv, erbanuňků mezi královstvím Polským a Českým se nestará, byla nedůvěra k němu a nepřátelským jeho oumyslům odůvodněna. Nejvyšší úředníci zemští, majíce na paměti bezpečnost království Českého, žádali císaře tehdy v Olomouci meškajícího, aby sněm rozepsal, na kterémž by o opatření zemí koruny České jednáno býti mělo. Císař Rudolf vedle podstatné takové žádosti svolal a položil sněm na den 12. srpna. Však již dne 15. července odpovídali nejvyšší sudí Adam z Švamberka a nejvyšší písař Michal Španovský na několikeré psaní císařovo, že není zapotřebí nějakého nebezpečenství strany Batoryho se obávati, neboť nemohli se toho nikdež uptati, aby v říši nebo v okolních zemích jaký lid najímati měl, ano také poslové kurfirštův saského a braniborského, kteříž na cestě své do Bavor v Praze se zastavili, o nějakém verbování lidu v říši pro Batoryho ničeho nevěděli. Přes to všechno však že vedle císařského nařízení na pomezích království Českého a zemí k němu příslušejících opatření učinili, aby takový naverbovaný lid válečný, buď jízdný nebo pěší, kdekoliv by přijel nebo přišel, obstaven a dále puštěn nebyl. Opatření v příčině bezpečnosti království Českého a ostatních privtělených zemí že může státi se jen usnešením sněmovním; na vůli však císařské že zůstává asi 2000 jízdy dáti naverbovati.

V tom čase připomínal také papežský nuncius v Polsku, biskup Mondovský, z nařízení a jménem papežovým králi polskému, aby smlouvy, erbanuňky s královstvím Českým obnovil: načež Štěpán král odpověděl, že by tak rád učinil, však že artikule starých smluv, erbanuňků oprav potřebují a takové opravy měniti že chce s radou polských magnátů. Při čemž ztěžoval sobě Batory, že polští kurýrové v zemích císařských o písemní poselství svá olupováni bývají, a dovoz zbraní do Polska se nedovoluje. Načež dal císař prostřednictvím papežského nuncia ve Vídni odpověď, že žádného nevydal rozkazu k zadržování kurýrů, vývoz zbraní však že z platných příčin zapověděl.

Na sněm, jenž jak známo položen byl ke dni 12. srpna, jmenoval císař nejvyššího purkrabí Pražského Vilíma z Rožmberka, nejvyššího komorníka Bohuslava z Hasištejna a nejvyššího kancléře Vratislava z Pernštejna královskými komisary, kterýmž listem ze dne 8. srpna 1577 zvláště připomenul, aby věci polské na sněmu s dobrým rozmyšlením a bedlivostí uvažovány byly, tak aby nebylo k žádné ujmě důstojnosti císařské a k posměchu, škodě království a ostatním zemím i jich obyvatelům. Mimo věci polské žádal císař, aby stavové při sněmu shromáždění na stálé, vždy trvající, veřejné hotovosti k opatření země se snesli a tu tak nařídili, aby se jí v případitých potřebách ihned užiti mohlo. Načež komisaři královští dne 14. srpna císaři Rudolfovi oznamovali, že stavové na sněmu shromáždění v příčině polské záležitosti toho ušetřují, co by k rozmnožení reputací císařské a k prospěchu všech zemí sloužiti mohlo; otázka však veřejné hotovosti že pro krátkost času a bez přítomnosti císařovy vyřízena býti nemůže.

Na konci již zasedání sněmu království Českého vypravili stavové poselství k císaři do Vídně, a sice Jiřího Zajíce z Hazmburku, Bernarta Hodějovského z Hodějova a Jaroslava z Mutěnína v příčině předložení usnešení sněmovních a sice, aby království České v dobrém opatření bezpečenství

zůstávati mohlo, s kurfiršty a knížaty svaté říše aby dědičné smlouvy a erbanuňky obnoveny byly, zvláště pak že jest toho potřeba, aby mimo všecky jiné sousedy s královstvím Polským, s nímž království České obzvláštní mnohé příčiny má, compactata a smlouvy obnoveny byly, poněvadž by i obava byla, žeby do Batoryho, jako od předešlých králův polských, dobrého sousedství nadíti se nebylo; neboť ač prý stavové nejistými novinami neradi by se spravovati chtěli, však že vždy o tom zhusta slyšeti jest, kterak král polský nemálo lidu válečného má, s kterýmž by na škodu, zhoubu svých sousedův o něco se pokusiti mohl. Pročež aby císař k Batorymu psaním dotaz učinil, čeho se od něho nadíti lze; dále aby skrze důvěrné, císaři oddané osoby o všem, co se v Polště děje, věděti se mohlo; tři nebo čtyři tisíce jízdných aby císař shledati dal, stavové sami že veřejnou hotovost nařídili a sice ze 3000 kop gr. č. statku jednoho koně a jednoho pěšího, ostatní pak ku království připojené země také aby na hotově byly, zvláště Slezsko.

Ještě za pobytu poselství sněmovního ve Vídni ustanovil císař Rudolf dne 31. srpna vládu v Čechách (z desíti nejvyšších úředníků zemských), kteráž by za jeho nepřítomnosti záležitosti veřejné i soukromé vyřizovala a zemi spravovala. Dne 1. září dal Rudolf II. vyslaným od stavův království Českého odpověď na předložené mu usnešení sněmovní: že s okolními kurfiršty a knížaty svaté říše dědičné smlouvy obnoví; v příčině krále Štěpána že psaní jemu o nahoře jmenovaných záležitostech učiněno a stavům českým prostřednictvím nejvyšších úředníků zemských k přehlídnutí i také odpověď krále polského odeslána bude, a s takovým psaním že císař oumysl svůj o zverbování jízdy, i coby skrze důvěrné osoby o tajných praktikách v Polsce vyzvědíno bylo, oznámí; s nařízením veřejné hotovosti že jest spokojen, však kdyby snad vyzdvižena býti musela, aby svolená berně beze všech vyrážek odvozována byla; i s předními osobami z markrabství Moravského a knížetství Slezského že v příčině hotovosti jednati chce. O urovnání sporu strany mezí a hranic českých že pečovati bude. Ztížnost stavův strany přílišné drahoty řemeslníkův že radám a místodržícím svým předloží, a vedle dobrého zdání jich že opatření jakož i v příčině skorigování a urovnání práv městských poručení učiní.

Po dané odpovědi císařské usnešení sněmovní uveřejněno. První artikul obsahoval ustanovení o obnově smluv s kurfiršty a knížaty svaté říše, s nimiž království České od starodávna v dobrém srozumění bylo, druhý artikul týkal se uspořádání poměrů ku království Polskému, jakž v resolucí císařské na poselství stavův o tom zmíněno. V příčině bezpečnosti království Českého nařízena veřejná hotovost, a sice ze 3000 kop gr. č. kůň zbrojný s »rejtarem« a jeden pěší se vší zbraní dobře vypravený. Mustruňk lidu jízdného díti se měl v krajských městech dne 3. listopadu, pěší zmustrovati měla vrchnost na svých gruntech. Kdoby vedle takového nařízení se nezachoval, měl k nejblíže příštímu soudu zemskému obeslán býti. Srovnání o meze, hranice království Českého s okolními knížaty aby na místném konci postaveno bylo. V příčině nemírné drahoty při řemeslnících, aby jeden každý vedle nařízení císařského se zachoval. Kdyby mezi nařízenou komisí při přehlížení a skorigování práv městských nějaký rozdíl a odpor vznikl, mělo rozhodnutí na nejvyšší oušedníky a soudce zemské vznešeno býti, a což by od těch za pravé, dobré uváženo, uznáno bylo, to aby také při právích městských užíváno bylo. Vyřízen spor vzniklý o svrchky a nábytky na Karlštejně, kterýchž Jiří a Jaroslav, synové po Janu Bořitovi z Martinic, někdejším purkrabí Karlštejnském, jakožto dědicové právem vlastním užiti žádali, čemuž však odpíral tehdejší purkrabí Jan Vchynský ze Vchynic, načež stavové rozhodli: poněvadž sněmem l. 1576 šest set kop gr. č. na zakoupení svrchků a nábytků svoleno a usnešeno bylo, aby za 500 kop gr. svrchkův na budoucí časy jeden každý z purkrabí zanechati a postoupiti povinen byl, pročež aby purkrabí ostatní svrchky nad 500 kop gr. jim vydal, nebo se o ně s nimi smluvil. V příčině opravy zámku Karlštejna (neboť na stavení tak k spuštění přišel, že téměř nebylo kde bydleti, a zvláště kapla, kde koruna, klenoty a privilegia uschovány byly,

i druhá, v níž obyčejně služby boží se děly, v takovém nebezpečenství zůstávaly, že se bylo čeho obávati, aby se nezbořily) a zbroje, střelby, kteráž pro opatření zámku od císaře Ferdinanda zjednána byla, však někam k ztracení přišla, nařízeno sněmem zvolené komisí, aby vše náležitě opatřeno bylo. O žádosti Kutnohorských strany vyplacení jim sněmem již dříve svolených 1500 kop gr. č. na dobývání starých dolův, kteréž se Kutnohoršti již byli vzdlužili, usnešeno, aby s věřiteli jich o sčekání až do budoucího sněmu vyjednáváno bylo.

Vedle žádosti a dřívějšího již usnešení sněmovního nařídil císař Rudolf II. obyvatelům kraje Loketského, aby sněmem svolenou berni rovněž jako ostatní obyvatelé království Českého odvedli, poněvadž jsou také bezprostřední částí zemí koruny České; privilegie jich že nemohou je od daní osvobozovati, neboť obyvatelé království Českého mají více a větších svobod, a přece berně platí. K Chebským vysláni byli dva královští komisaři, aby s nimi v příčině odvedení jisté části berně vyjednávali.

Dne 17. září oznámil Rudolf II. nejvyšším úředníkům zemským, že na místě Jáchyma z Kolovrat jmenován jest Jan z Lobkovic presidentem komory české, i nařídil zároveň komoře, aby mu část berně, zvláště posudné, odeslala, dlužné daně aby zvyupomínány byly a proti nedbalým, kteříž berně neodvedli, aby pokutou sněmem vyměřenou zakročeno bylo. Komora česká omlouvala se, že z příčiny veliké peněžité tísně, aby někteří věřitelové dluhů královských uspokojeni býti mohli, část peněz z posudního vzíti musela. Císař jednání komory neschválil a žádal, aby taková jemu zadržená berně zvyupomínáním nedoplacených berní nahražena byla, poněvadž všechny takové peníze na obranu hranic Uherských potřebuje.

V příčině obsazení hranic a pevnostních míst pomezních v Uhřích nalezají se mezi akty sněmovními dvě listiny, kteréž nám autentické podávají zprávy o tom, jak veliké bylo zapotřebí síly válečné na osazení jmenovaných hranic a míst pomezních, jaký učiněn rozvrh útrat, mnoholi skutečně vynakládáno a jak veliký vydržován počet jízdného i pěšího vojska v pevnostních místech pomezních proti Turku. Na obě tyto listiny odvolávala se královská proposice sněmovní z r. 1578., aby ukázáno bylo, jak oprávněné jsou požadavky císařovy v příčině svolení berních pomocí, kteréž stavům českým předkládal.

Konečně uveřejněna jest odpověď administrátora a konsistoře Pražské pod obojí způsobou na dotaz místodržících českých v příčině náboženství. Listina tato znamenitě osvětluje poměry náboženské v Čechách, jak se byly od r. 1575 utvářily. Sjednocení u víře pod obojí s Bratřími vedle konfesí české neosvědčilo se, poněvadž sám císař Maximilian ukázal se býti za krátký čas jich odpůrcem, vydav známý mandát proti Bratřím. Konsistoř pod obojí, kteráž nikdy nepřála usjednocení s Bratřími, s nemalou ochotou a radostí podávala zprávu místodržícím o schůzích »pikhartských sektářských« nebo bratrských, i vyjmenovala deset míst, zvláště to přední hnízdo Mladý Boleslav. Žalovala na města, kteráž proti řádu a zápovědi ženaté kněze za správce duchovní přijímají a mezi sebou trpí, takž Litoměřičtí kněze ženatého proti vůli konsistoře že drží; Kutnohoršti nejen dva kněze ženaté že mají, ale také Mistra Pavla Pressia, spoluspisovatele české konfesí, za kazatele německým horníkům přijali, o kterémž prý se neví, žeby od pořádného biskupa ordinován byl; v Domažlicích kněze, jenž již druhou oddávanou ženu má, sami o své ujmě přijali; Nymburští, že děkana ženatého, jenž nebývalý řád kostelní při mši svaté uvedl a kněží nepořádné přijímá, mezi sebou chovají; Chrudimští nějakého kněze ženatého si přistěhovali; Pelhřimovští také bez konsistoře děkana si dosadili a konečně Žatečtí také v žádném poslušenství že státi nechtí. Těžší však ještě obžalobu vznášela konsistoř na kollátory panských i rytířských statků, z nichž prý asi jenom 15 se konsistoři spravuje, ostatní pak bez vědomí administrátora kněží nepořádné netoliko do vsí ale i do měst přijímají; což když mnozí z obecního lidu spatřují, řemesel a obchodův světských nechávají a do Lipska, Vitmberka, Frankfurtu běží, tam se ordinovati dají a potom v Čechách lacino na fary se přijímají. Z čehož všeho

viděti, že konsistoř všechna ujednání a sjednocení u víře z r. 1575 jako za nic považovala, a starý utrakvismus jak dogmaticky tak i disciplinárně zavésti se snažila. Však páni, rytířstvo i města převážnou většinou nestarali se příliš o žaloby málomocné konsistoře, poněvadž sama přes všechno suplikování a solicitování toho dociliti nemohla, aby jí kněží, jichž tak velice potřebovala, svěceni byli. Načež také v nahoře dotčené odpovědi místodržícím českým toužila, že od desíti let ani jeden žák na kněžství za příčinou interdiktu papežského nebyl ordinován, pročež také že jí nebude možné ani předních obcí kněžími pořádnými opatřiti. Vůči pevně organisované straně katolické nastával hned na začátku panování císaře Rudolfa II. mezi utrakvisty zmatek, rozklad, neboť nebylo společné víry a potřebné kázně.

---

81. Císař Rudolf II. komoře české v příčině uspokojení věřitelův a zvyupomínání, odvedení na vychování dvoru královského vyhražené berně i z dědictví duchovních, zástavních statků dlužných peněz.

V BUDYŠÍNĚ. 1577, 8. května. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euer gehorsambs Schreiben vom letzten Tag nähist verschienen Monats Aprilis entpfangen, dasselb nach der Länge lesend in Gnaden angehört und daraus verstanden, was ihr an uns unsers Kammerwesens bei euch habenden Obliegen halber in Unterthänigkeit thut gelangen lassen. Befinden gleichwohl, dass eben das, so uns noch zuvorn zu Prag von euch selbst gehorsamist furgebracht worden, abermals wird erholet; dieweiln aber auf vorgehende Berathschlagungen kein anders geschlossen hat mugen werden, als dass die Glaubiger durch euch und mit Hilf und Zuthat unserer anwesender obristen Officierer zu Prag zu weiterm Stillstand behandlet, denen aber, so nicht zu bewegen oder bei ihnen nichts zu erhalten sein wurde, denselben aus den itzo Georgi einkommenden Restanten und den beiden euch eingeräumeten Biergroschen, welchs nicht ein schlechts austragen solle, Vergnugung gethan und durch dies Mittel gestillet möchten werden, so wird man ein anders darüber nicht wohl thuen können, sondern mit der Behandlung also furgehen müssen, wie wir dann gedachten unsern obristen [Officierern] durch beiliegend Original zuschreiben und auferlegen, mit und neben euch in diesem allenthalben vorzugehen und euch mugliche Hilf und Zuthat zu leisten.

Und obwohl nicht weniger das Vererbungsgeld aus den geistlichen und Pfandgütern zum Hofwesen bevorbehalten und genommen wirdet, dieweiln aber euch auch noch verschienen 75. Jahres sondere specificierte Stuck zu Aufenthaltung des Kammerwesens eingeräumet seind worden, so werden dieselben nun in Richtigkeit gebracht und getrieben müssen werden. Und weiln es gewisse Verweisungen, auch Mittel und Weg wohl zu finden seind, damit dieselben zu Werk gerichtet mügen werden, so werdet ihr mittlerweiln darauf zu anticipieren und in ander Wege aufzubringen haben, [damit] das Wesen weiter muge erhalten werden.

So habt ihr euch auch zu erinnern, dass an richtigen Vererbungsgeldern, die zum Hofwesen bevorbehalten und nach weilend Kaiser Maximilian des Andern, unsers geliebten Herrn und Vatern, hochloblichster seliger Gedächtnus, anno 75 von Prag beschehen Verrucken bis in etlich und neunzig Tausend Thaler bei euch eingebracht werden sollen, ausstehen, und weiln euch noch itzo ein Jahr vergangen umb Bericht geschrieben worden, wie es darumben gewandt und geschaffen sein muge, und aber uns bis daher von euch nichts zukommen, so befehlen wir euch genädiglichen, ihr wollet derselben Bericht also befurdern, und seind desselben bei nähister Post gewärtig.

Ob dann auch wohl euch damals zu Prag in gemelten 75. Jahre die uns bevorbehaltene zwene Biergroschen eingeräumet worden seind, so ist doch dasselbe dahin zu verstehen, das allein der

Ausstand an beiden Biergroschen, welcher sich zur selben Zeit bis in vierzig Tausend Thaler verlaufen, mit der Condition bewilliget, dass die Weissischen und Pallerischen für allen daraus ihres Ausstands haben entrichtet, nicht aber dass euch jederzeit das ganze Biergeld, wie ihr es hieran eingenommen, eingeräumet sein sollen, und weiln wir allein das halbe Biergeld von Eingang des Jahres erfordern, in Ansehung, dass unser Hofwesen sonst nichts hat, wovon dasselbe konne oder muge erhalten werden: so erfordert die unvermeidentliche Nothdurft, dass beruhrt zwene Groschen Biergeld uns erfolget werden, wie dann hiermit unser genädiger Befehlich ist, dass ihr uns die zwene Biergroschen absondern und an unsern kaiserlichen Hof uberschicken sollet.

Das Geld aus der Trczkischen Handlung konnen wir gleichfalls euch nicht einräumen, dann ihr euch gehorsamist zu erinnern, dass wir solche Handlung mit so eifrigen Ernst allein von unsers Hofwesens treiben und nit mit geringer Beschwer und Ungelegenheit eingangen und schliessen lassen, damit wir Geld zum Aufbruch und vorstehender Reis erlangen haben mugen. Und weiln dann auch allbereit darauf anticipiret und ein gute Summa davon in andere Wege deputiret worden ist, so kann euch hierinnen nicht willfahret werden. Und damit wir zum ehisten das Geld zur Hand bringen und erlangen mugen, so erfordert unsere Nothdurft, dass der (Titel) Wilhalm von Oppersdorf zu der Bereitung und Taxirung der Güter alsobald verordenet und ihme etwo noch ein verständige und taugliche Person zugegeben werde, wie wir dann auch hiermit zwei unuberschriebene Credenz auf ein Herren- und Ritterstandsperson uberschicken mit Befehlich, ihr wollet solche an die Person, welche ihr vermeinet dem von Oppersdorf zuzuordenen, uberschreiben lassen und daran sein, damit die Commission mit dem ehisten neben eine aus der Buchhalterei furgenommen und alsobald ins Werk fortgesetzt werde.

Was aber betrifft die begehrte Erstattung des Geldes, so ihr dem von Schwendi entrichtet, bewilligen wir hiermit genädiglich, dass euch des von Kreig Geld in Handen gelassen werden solle, wie wir dann auch dem (Titel) von Fels Befehlich geben, euch solchs einzuräumen.

Anlanget aber die 2135 Thaler, welch ihr zu unserm Hofwesen dargeben, die habt ihr aus den zweien Biergroschen, welche ihr bis zu End des 76. Jahres eingenommen, erstatten sollen, dabei es auch nochmals wird gelassen. Derwegen so werdet ihr des von Althans Verschreibung gedachten von Fels also wieder herauszugeben und zuzustellen wissen.

Nachdem auch des Plesky Interesse nur ein Tausend Thaler und also nicht so gar ein grosse Summa antreffen thuet, so erachten wir genädiglichen, auf den Fall je bei ihme kein Anstand konne erhalten werden, solchs werde von euch auf jetzo Georgi einkommenden Restanten fuglich und wohl beschehen mugen; allein werden solche Restanten mussen getrieben und eingebracht werden.

So wollen wir uns auch genädiglichen versehen, dass unsere gehorsambe Land, Leut und Unterthane in Beheimb von uns mit ihrer unterthänigen Treuherzigkeit nicht setzen, sondern in schuldigen Gehorsamb zu Burgschaft willigst einlassen. Und obwohl etliche sein möchten, die sich der Burgschaft Melnik halber verweigert haben möchten, deren doch in specie keiner benennt wird, weiln aber die vornehmbsten furgeschlagenen Burgen gutentheils allbereit bewilliget, so verhoffen wir genädiglichen, es werden andere zu derselben und ein solche Anzahl konnen vermacht werden, dass auch diesfalls kein Mangel erscheinen werde.

Was dann beschliesslich euer Vermelden anlanget, dass das Wesen bei euch mit ehisten wider ersetzet werden solle, damit in den hievorn längst angestellten Commissariaten und Handlungen halben furgangen und in Mangel der Räthe weiter nicht aufgezogen dorfen werden, erachten wir solches selbst fur das genöthigist, wollen auch bedacht sein, dass dasselbe nicht aufgezogen werden solle. Und weiln der (Titel) Niklas von Nostitz, allhier gehorsamist bewilligt, sich innerhalber zehen Tage bei euch einzustellen, so vermahnen wir euch hiermit genädiglich befehlend, ihr wollet euch entzwischen und unserer ferneren Verordenung oder Ersetzung das Kammerwesen alles getreuisten Fleisses zu verrichten

angelegen und befohlen sein lassen, wie dann unser genädiges Vertrauen zu euch stehet, solchs gehorsamblichen thuen werdet. ... Geben Budissin den 8. Mai anno 77.

---

82. Nařízení místodržících v království Českém, aby loupežníci, škůdcové a jiní povalečové jímáni byli a osobám na takové zhoubce vyslaným každý nápomocen byl.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 4. července. — MS. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

My N. nejvyšší ouředníci zemští, JMCské, pána našeho nejmilostivějšího, rady a místodržící v království Českém, urozeným pánuom, pánuom, urozeným a statečným pánuom rytířuom, urozeným vladykám, vzáctné poctivosti Pražanuom a opatrným městuom i jiným všem obyvateluom ze všech stavuov království Českého, službu svou a pozdravení přátelské vzkazujem. A při tom vám věděti dáváme, že JMCská, majíc o tom zprávu, kterak by na mnoha místech království Českého loupežníci a jiní škuodcové a zhoubcové zemští povstali, tolikéž také všudy na všecky strany, zvláště pak zde při městech Pražských velmi zhusta povalečuov zahálčivých, kteříž od svých pánuov a hospodářuov z služeb zběhli, se nacházelo, od kterých se častí mordové, loupeže a škody dějí: chtějíc JMCská to zlé a škodlivé časně dáti přetrhnouti, k skutečnému ztrestání přivésti, ráčil jest hejtmanuom krajským, tolikéž také i Pražanuom skrze nás o tom dostatečné poručení a nařízení učiniti, aby na takové loupežníky, zhoubce zemské a povaleče, časté a nenadálé vpády do krčem, šenkovních domuov i jiných všech podezřelých míst, kdež svá stanoviště ti a takoví zlí a škodliví v tom podezřelí lidé mívají, a o nich, kdežbykoliv že sou, přezvěděti se mohlo, činěny byly. A poněvadž pak při těch a takových vpádích od rychtářuov a jiných osob, kteréž se k tomu nařizují, to se přitrefuje, že i na jiné cizí grunty po takových škůdcích a za takovými slušnými příčinami dojížděti a docházeti musejí, protož vám všechněm i jednomu každému zvláště na místě JMCské poroučíme, kdyžby tak koliv a kdež koliv z již jmenovaných rychtářuov a nařízených k tomu osob na ty zhoubce zemské, loupežníky, zloděje a povaleče z jiného práva na vaše, jakožto na cizí grunty, k vyzdvižení takových zlých lidí vysláni byli a se dostali, abyšte jim v tom žádné překážky nečinili, nýbrž jim v tom ve všem podle vší náležitosti, a jakž zřízení o tom vyměřuje, všelijak nápomocni byli. Jakož pak o vás všech, že se v tom pro přetrhování takového zlého a škodlivého povolně a poslušně, vědouce o tom, jaká na to, kdoby tomu ku překážce byl, týmž zřízením zemským pokuta vyměřena jest, zachováte, žádné pochybnosti nemáme. Dán na hradě Pražském ve čtvrtek den sv. Prokopa léta 77.

---

83. Komora dvorská podává císaři své dobré zdání o zprávě komory české v příčině vyjednávání s Chebskem a Loketskem, aby vedle usnešení sněmovního rovně jako jiní obyvatelé království Českého berni dávali. (K listině této přičiněno jest vyjádření císařovo i nejvyššího kancléře pána z Pernštejna o věci svrchu dotčené.)

1577, 5. července. — Konc. v říšsk. arch. fin. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Kais. Mt. haben sich allergnädigist zu erinnern, dass derselben mehrmales in Unterthänigkeit furgebracht worden, dass der Eger- und Elbognisch Kreis etlich Jahr nacheinander weder an Steuern noch Biergeldern nichts contribuiret haben, welchs daher erfolget und angestanden, dass sie wider ihre Privilegia sich in die Landtagsbeschluss der Kron

Beheimb nit mit einziehen haben lassen wollen, sondern sie bei ihren Privilegien zu erhalten begehrt und sich diesfalls auf E. Kais. Mt. genädigiste und gerechtiste Erklärung gezogen und berufen, wie dann ungezweifelt E. Kais. Mt. von derselben behemischen Canzlei mehrers bericht sein worden, worauf dieser furgefallener Stritt itziger Zeit muge lehnen. Anitzo aber Bericht E. Kais. Mt. die behemische Kammer gehorsamist, dass gleichwohl ermelte beide Kreise aus derselben behemischen Hofkanzlei in E. Kais. Mt. jungst zu Prag Sein gegen Prag erfordert wären zu gleichmässiger Contribuirung der Steuer und Biergelder, was aber mit den Abgesandten daselbst gehandlet und geschlossen, davon hätte sie kein Wissen, allein wären ihnen von den obristen Herren Officiern und Räthen der Ritterschaft und Städte des Egerischen, sowohl des Elbognischen [Kreises] Schreiben, so sie an E. Mt. gethan, zugestellt worden und werde daraus befunden, dass erstlich die im Egerer Kreis sich nit mehr als ein Tausend Gulden zu geben erbieten. Sie die Kammer aber hat nachsehen lassen, was sie hievorn geben und befinde sich, dass sie anno 74. funfzehen Hundert Gulden behmisch auf ein Jahr lang gegeben hätten und hätten im funf-, sechs- und diesem siebenundsiebenzigisten Jahr nichts gegeben. Und weiln ihr itzigs Erbieten den andern geleisten Hilfen etwas ungleich, so wäre dasselbe nicht anzunehmben, sondern ist sie die behemische Kammer der gehorsamisten Meinung, E. Mt. die möchten repliciren und bei ihnen anhalten lassen, dass sie fur die drei Jahr, wo nicht mehr, doch nur die vier Tausend Thaler im Pausch fur Steuer, Biergeld und Krönungssteuer bewilligen und reichen sollten.

Was aber der aus dem Elbognischen Kreis Entschuldigung und Erbieten belanget, dass sie, doch unangesehen ihrer Privilegien, da sie altem Gebrauch nach durch Commissarien ersucht und durch Revers, dass es ihren Privilegien ohne Nachtheil sein soll, versichert werden, E. Kais. Mt. ein Verehrung unterthänigist reichen wollen, erachtet die behemische Kammer gehorsamist, E. Mt. die mochten Commissarien zu ihnen abfertigen und versuchen lassen, ob bei ihnen fur die dreijährige Steuer, Biergeld und Krönungssteuer, wo je nit mehr, doch bis in die drei Tausend Thaler erlanget mochte werden; dann ob es wohl gegen der andern Ständ in der Kron Beheimb und derselben incorporierten Landen Landtagsbewilligungen, da gleich bede Begehren bei denen von der Ritterschaft, Adel und Städten im Elbognischen und Egerischen Kreise erhalten, welchs beschwerlich beschehen werde, demnach ein ungleichmässige Hilf und Contribution sei, wann gleich bei ihnen ein Mehrers gesucht, dass doch dasselbe nicht zu erhalten noch bei ihnen Statt haben werde, darumben rathsamber mittlerweil etwas als nichts von ihnen anzunehmben und dem Stritt auf kunftigen Landtag abzuhelfen, damit die beide Kreise zu gleichmässiger Hilf gebracht und angehalten mugen werden.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Die Hofkammer eracht unterthänigist, da gleich die Commissarien in beide Kreise verordenet werden, weiln solchs in den verschienen Jahren auch beschehen, es werde solchs allenthalben nichts praejudiciren, weiln aber das Begehren auf ein gerings gerichtet, ob wohl beneben angemeldet wirdet, dass es auch schwerlich zu erhalten sein werde, so wollte doch die Hofkammer gehorsamist nicht widerrathen, E. Mt. die hätten der behemischen Kammer zuschreiben und auferlegen lassen, dass sie einen Uberschlag machen sollte, was ungefährlichen ein jeder Kreis dem behemischen Landtag nach zu contribuiren schuldig sein wurde, und dass sie darauf das Begehren mit allen hierzu dienstlichen Motiven in die Instruction auf die Commissarien gestellt, einbringen und darauf durch die Commissarien gradatim von einer Summa zur andern bis auf der behemischen Kammer itzige Summa handlen lassen sollte, ungezweifelt, so wirdet ein Mehrers bei den Kreisen, wann ihnen die Sachen mit guter Ausführung furgetragen, konnen erhalten werden; dann die Hofkammer auch der unterthänigisten Meinung ist, da man itzo nichts werde suchen oder annehmben, sondern bis aufs kunftige und endlicher Abhelfung des Stritts anstehen lassen, und da gleich hernach erkannt wurde, dass sie der Kron Beheimb Bewilligung gemäss die Hilf leisten sollten, so werden doch die Kreise hernacher vor das versessene gar nichts geben, noch reichen wollen und das Vergangene das Gegen-

wärtige verhindern, sondern bei dem, was erkannt wird, und also auf das kunftige gelassen mussen werden. Jedoch stehet solchs alles bei E. Mt. genädigisten Willen.

Dicit imperator: diese Kreise wären bisher gleich alleweg mit ihren Privilegien furkommen, dass sie sondere Kreise und privilegiret sein und man sollte diesem Stritt abhelfen aufn Landtag. Herr von Bernstein sagt, dass Elbogen und Glatz zur Kron Beheimb gehören, und sie sollen mit wie Inwohner in Beheimb contribuiren und solchs ihnen in Ernst auferlegt werden; dann do solchs nicht beschicht und die Execution wider die beide Kreise nicht furgenommen wurde, werde es bei kunftigem Landtag ein grosse [sic, Beschwerde] bei den Ständen machen; was aber Egerisch Kreis betrifft, gehöre dasselbe zum Reich und möchten also durch Commissarien ersucht werden. Item sagt Herr von Bernstein, die behemische Kammer sei an diesem Stritt allen schuldig und die Sachen in Weitläufigkeit gebracht; doch soll man die Herren obristen Officierer in Beheimb hierinnen weiter vernehmben. Den 5. Juli anno 77.

---

84. Někteří nejvyšší úředníci, soudcové zemští a radové císařští předkládají císaři, že po společném mezi sebou uvažování na tom zůstali: poněvadž král polský smlouvy vždycky zachovávané mezi královstvím Polským a Českým dosud neobnovil, nestvrdil, nemálo vojska sebraného má a ještě více v říši jedná, protož že jest jisté opatrnosti zapotřebí; za kterouž příčinou žádají císaře, aby sněm království rozepsal, na kterémž by toliko to jednáno bylo, co by vedle starých smluv mezi Poláky a Čechy pro dobro a opatření koruny České předsevzato býti mělo.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 7. července. — MS. souč. č. 127 v arch. c. k. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, a uherský, český ꝯc králi ꝯc, pane, pane náš nejmilostivější! VMCské poníženě oznamujeme, že jsme my Vilím z Rožmberka, nejvyšší purkrabě Pražský a Bohuslav Felix Hasnštejnský z Lobkovic ꝯc, nejvyšší komorník království Českého, milostivé poručení VMCské, přijevše sem do Prahy, nejvyšším pánuom ouředníkóm a soudcóm zemským i jiným radám VMCské, kteříž na tento čas zde byli, majíce s nimi společné shledání z strany nynějších spuosobů království Českého a Polského se dotejkajících, oznámili a přednesli. A měvše my všeckny dolepsané osoby o to dosti obšírné rozmlouvání a uvažování podle nynějších spůsobů a proměn, kteréž v království Polském jsou, čeho byšte se VMCská k témuž králi a stavóm z mnohých příčin nadíti jmíti, toho abyšte VMCská brzy a gruntovně věděti ráčili, potřebu toho duoležitú bejti poznáváme; neb poněkud se nám vidí býti s nemalým podivením, že až do této chvíle král polský o to, aby compactata, kteráž od dávních mnohých let mezi králi a královstvími Českým a Polským jsou vždycky vysoce vážena i také zachována byla, aby k obnovení a k potvrzení přišla, nic při VMCské, jakožto králi českém, jest nehledal, aniž o tom naše jaká vědomost jest, aby mimo to jakým přátelstvím nebo sousedstvím zakazovati se měl; pod tím pak rozličné hlasy a noviny proskakují, kterak netoliko vojsko v království Polském sebrané má, ale i nemalý počet více jízdného i pěšího lidu v říši jedná a s několika nejvyššími o to jednati jest poručil, ješto aby i o to, co při VMCské, jakožto císaři římském, o povolení hledati měl, tak jakž jiní potentátové křesťanští toho v podobných příčinách činiti obyčej mají, o tom žádné vědomosti nemáme. A při sobě toho považujíce, jakým fedruňkem k království jest došel, ty i jiné příčiny jsou, kteréž nám nemalé rozmyšlení činí a nás k tomu ponoukají a vedou, VMCské, jakožto pánu svému nejmilostivějšímu, poníženě raditi i také prositi, aby VMCská pro opatření království a zemí, svých věrných poddaných, všelijakou náležitou opatrnost z strany téhož krále a předsevzetí jeho jmíti ráčili. Jakož pak nepochybujem, že podle svého vysokého rozumu na to na

všecko milostivú paměť, nicméněji i každého času jistou a gruntovní vědomost a špehy o praktikách a předsevzetí jeho jmíti ráčíte; jakým pak způsobem by taková věc předsevzata bejti měla a oumysl krále polského i téhož království v tom přezvěděn, nicméně což pro opatření království Českého a zemí k němu příslušejících jednáno a předsevzato by býti mělo, zvláště i proto, aby nic proti starým kompaktátóm a smlouvám, kteréž ještě podle paměti některých z nás jsou dokonce nevyšly, nic se před sebe nebralo anebo neobmeškalo: vidí se nám za potřebné býti, abychme o to všickni tři stavové království tohoto společné rozjímání a uvažování jmíti mohli, poněvadž v menších příčinách, když někdy smlouvy některé s okolními kurfiršty a knížaty říšskými k obnovování jsou přijíti měly, bez stavův povolení a jistých osob k tomu volení toho jest nic býti nemohlo; VMCskou, jakožto krále českého, pána našeho nejmilostivějšího, s ponížeností prosíme, že pro nahoře psanú potřebu sněm obecní v tomto království rozepsati a položiti ráčíte, na kterém bychme mohli s stavy toliko o tu příčinu rozmluviti, a co bychom za dobré VMCské i tohoto království pro opatření téhož království a zemí k němu příslušejících uznali a uvážili, VMCské bez prodlévání to v známost uvésti mohli. Té jsme víry a naděje ku pánuom a přáteluom svým milým, stavuom království Českého, když o potřebě této vyrozumějí a přezvědí, že s nemalou, poddanou a poníženou vděčností to přijmou, že VMCská na toto království, aby v čas, což by pilného opatření potřebovalo, se předjíti mohlo, v tom milostivú paměť jmíti ráčíte, a my, což podle povinností svých za potřebu VMCské z potřeby jsme zaneprázdniti museli, věříme, že od nás to milostivě přijíti ráčíte. A jakým by zpuosobem tento sněm a k kterému času rozepsán býti měl, VMCské příležitě toho přípis odsíláme, to vše k dalšímu milostivému VMCské uvážení zuostavujíce; jisté v tom odpovědi, kterou bychom se spraviti mohli, od VMCské s ponížeností očekávati budeme. S tím se VMCské službami našimi poddanými poníženě poručena činíme. Dán na hradě Pražském, v neděli po svatém Prokopu léta ꝛc sedmdesátého sedmého.

VMCské věrní poddaní

Vilém z Rožmberka, m. p., Ladislav starší z Lobkovic, m. p., Bohuslav Felix Hasištejnský, m. p., Adam z Šternberka, nejvyšší sudí království Českého, m. p., Zdeněk z Wartmberka, m. p., Georg Popl von Lobkovic, m. p., Jindřich z Valštejna, má ruka, Jaroslav z Kolovrat, m. p., Michal Španovský z Lysova, m. p., J. ze Vchynic, purkrabě Karlštejnský, m. p., Bernart starší z Hodějova ꝛc, Jan starší Vratislav, m. p. *).

Post scripta. Jestliže by pak mezi tím časem VMCské co jistého, že by k témuž budoucímu uvažování potřebného bylo, z nadepsaných míst došlo: VMCskou se vší ponížeností prosíme, že nás toho tejna učiniti neráčíte. A při tom i o tom poručiti ráčíte, aby kompaktata mezi královstvím Českým a Polským k tomu času vyhledána a sem odeslána byla, tak aby tím lípeji a prospěšněji stavové, v to nahlédnouc, ty potřeby uvažovati mohli. Datum ut in litteris.

Michal Španovský z Lysova, nejvyšší písař kr. Českého.

---

85. *Císař Rudolf II. nařizuje nejvyšším úředníkům zemským, aby proti těm, kteříž vedle usnešení sněmovního k urovnání dlužných berní se nedostavili, exekutivně zakročeno bylo.*

V OLOMOUCI. 1577, 9. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Nachdem uns in Unterthänigkeit furkumben, als sollten auf jungst beschechnen Landtagsbeschluss zu Prag viel Personen und Landleut vor die im Landtagsbeschluss Verordneten auf

*) Ostatní podpisy v rukopisu původním při vázání rukopisu uříznuty.

Prager Schloss zu der Abraitung erschienen sein, auch ihre Ausstand erlegen wollen, aber dieweil unser beheimbische Kammer niemand aus ihrem Mittel und von unserntwegen zu des Lands Kommissarien verordnet hätte, so wären dieselben Landleut wiederumben mit dem Geld verreiset und sich auf Zehrung nicht aufhalten lassen wollen. Ob wir nun wohl ein solchs unserer behemischen Kammer verweisen lassen, so werden wir aber von ihr der behemischen Kammer itzo in Unterthänigkeit zu ihrer Entschuldigung berichtet, dass ehe und zuvor der zu solcher Abraitung im Landtag angesagt Termin herbeikumben, sie bei euch angehalten hätte, die hierzue deputierte Commissarien geen Prag zu erfordern, welches ob es gleichwohl auf euer Verordenung beschehen, doch derselben nur einstheils erschienen, und weil nicht alle zur Stell kųmben, dieselben auch wiederumben verreisen wellen. Sie die behemische Kammer aber hätt ferner bei ihnen soviel erhalten, dass sie zu Prag verharret und den Abraitungen beigewohnet, darzue sie dann unsern Kammerrath ihres Mittels, Johann Rabenhaubt den ältern, und zween aus unserer Buechhalterei verordnet und sei mit denen Landleuten allen, so erschienen, darunter aber keiner, der uns, sonder allein diejenigen, denen wir schuldig, fürkumben, ordenlich abgerait, etliche auch, mit denen nichts schliesslichs abgehandelt werden mugen, auf das Landrecht, wie solchs der Landtagsbeschluss mitbringt, gewiesen und sei keiner, so geen Prag erschienen, der nit furkumben, gehört, auch die Abraitung mit ihme wäre gehalten worden, wie ihr dann aus bei verwarter gehaltener Abraitung mit mehrern zu sehen.

Und dieweil dann dem also, wie verstanden, so haben wir euch solches hiemit erindern wellen und befehlen euch darneben gnädiglichen, ihr wellet wider die Säumigen und die, so aussen geblieben, die wirkliche Execution furnehmen, damit die Restanten erlangt und die darauf verwiesnen Parteien, welche umb ihre Bezahlung heftig anhalten, entricht werden mugen.... Geben Olmütz den 9. Juli anno 77

---

86. Šepmistři a rada města Hory Kutné komisařům z uzavření sněmovního a k nařízení místodržících na Horách meškajícím, aby jim pomoc sněmem svolená ihned vyplacena i jiná větší ku vzdělání hor učiněna byla; zároveň žádají, aby rybník, z něhož voda doly jim zaplavuje, spuštěn byl.

NA HORÁCH KUTNÝCH. 1577, 10. července. — Konc. v arch. Kutnoh.

VMti páni komisaři, páni nám laskavě příznivi! Poněvadž již k tomu přišlo, že vedle sněmovního svolení, kterýž na hradě Pražském držán byl v pondělí po hromicích a zavřín o suchých dnech postních léta tohoto 77, a JJMtí pánův rad JMCské a místodržících království Českého poručení a nařízení, nyní sem na Hory Kutny sjeti jste ráčili, abyste náklady naše, kteréž na duol Hrušky a Višňový, a jiné doly k nim přináležející, za příčinou tří tisíc kop miš. nám týmž sněmem obecným i předešlým, kterýž držán byl na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli jubilate a zavřín v outerý po sv. Kylianu léta 76, na pomoc dobytí a kveldikování týchž dolův svolených a připověděných, spatřiti a počet od nás přijíti, a o tom o všem JJMtem nejvyšším pánům ouředníkuom a soudcuom zemským zprávu učiniti ráčili: protož VMti za to žádáme, že vedle té komisí ráčíte takovou věc bedlivě spatřiti a ty veliké náklady naše, kteréž přes všecku naši možnost, již schudivše sami sebe, obec naši i jiné obyvatele na nejvejš, vedeme a to ne z jiné příčiny, než jsouce netoliko skrze nejedno, jakž JMCské, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana rad JMti komory v království Českém poručení, tak i JJMtí pánův komisařův tehdáž sem na Hory Kutny vyslaných a JMti urozeného pána, pana Karla z Bibrštejna na Děvíně a Forštu, tehdáž nejvyššího pana mincmejstra království Českého, předkládání a s námi jednání, a téměř k tomu přinuceni, shlédnouti a nás v tom politovati, i také k JJMtem pánům nejvyšším ouředníkuom a soudcům

zemským se přimluviti ráčíte, poněvadž by již od nás a této obce na takové doly mnoho vynaloženo bylo a ještě nakládati se musí, aby nám taková pomoc tři tisíce kop miš. týmž sněmem svolená bez prodlévání odeslána, nébrž i jiná větší, abychom, což jsme začali, k místu svému přivésti mohli, učiněna byla.

Neb poněvadž ještě rozuměti nemůžeme, abychom blízko žul byli, a naděje, že již na ta místa, kdež bychom těžiti mohli, přicházíme, byla, poněvadž voda čistá, kterouž i havéři pijí, se spatřuje a málo sebou hnouti dává a fratových kalných se nenachází, uznává se, že musí ještě mnohem hlouběji od předkuov dobyto býti a vedle toho od nás větší náklad se činiti. Ač někteří a na větším díle všickni, kteříž hornímu spůsobu zde na Horách Kutnách rozumějí, tomu rybníku, kdež prvé na Vavníku sloulo, vnově udělanému a struhám to přičítají, že takové vody sebou hnouti nedají, jakož i my to poznáváme, že toho něco musí býti, poněvadž předešle, když těch struh a rybníku nebylo, voda ta fratová a smradlavá, před níž někdy i utíkati hašplíři musili, sebou hejbati dala a hašplové se vosušovali, ale jakž těmi struhami voda šla a rybník napuštěn byl, hned vod přibejvalo a sebou hnouti nedali; až teď nedávno před některou nedělí z jistého uvážení pro vyzvědění a průbu jest ten rybník spuštěn a nyní také málo sebou — nepochybujem pro vyplnění již jiných šachet a klafet — hnouti dává. A protož VMtí žádáme, že tolikéž při této komisí takovou věc spatřiti a všemu tomu vyrozumějíc, aby nákladové naši tak velicí v nic nepřišli, nás v tom opatřiti ráčíte.

Nebo ráčíte znáti, že by nám i ty všecky pomoci, kteréžkoli buď od JMCské se činí, neb od všech tří stavův učiniti mají, kdyby ten rybník průchod svůj měl a těm dolům škodil, nic nepostačily, a my bychom nijakž těm vodám odolati nemohli; a sumou čím bychom víc nakládali, tím bychom větší škodu měli a o to o všecko, což jsme tu snad v jedenácti letech pronaložili, přijíti museli. Ale té jsme naděje, že to všecko vyhledati a ty prostředky, aby takovej velkej náklad náš, jehož by se přes 58 tisíc vyhledati mohlo, pro vzdělání a rozšíření těchto hor, jakožto obzvláštního klenotu tohoto království Českého, před sebe vzatý v nic nepřišel, obírati a nám v tom, cožby nejlepšího a těm horám nejužitečnějšího býti mohlo, nápomocni býti ráčíte, tak prvé nežli byste odsud odjeti ráčili, aby to všecko na dobré míře postaveno bylo. Neb uznáváme to, jestližeby se toho nyní nevykonalo a voda těmi struhami předce šla a na rybníce se držala a do těch šachet vpadávala, nemajíce žádné odnikud obzvláštní pomoci, že bychom tomu odolati nijakž nemohli a o to všecko, jakž oznámeno, čehož pán Bůh rač zachovati, přijíti musili. V čemž se dále VMtem k milostivému opatření poroučíme. Dán na Horách Kutnách f. 4 post Kyliani léta Páně ɔc77.

Šepmistři a rada na Horách Kutnách.

---

87. *Mandát Rudolfa II po krajích i městům Pražským rozeslaný, kterýmž oznamuje se, že za příčinou znamenitých potřeb (o kterýchž aby mohli nejvyšší ouředníci, soudcové zemští a jiné rady se stavy království Českého uvažovati), pokládá a rozepisuje se sněm obecní na pondělí po sv. Vavřinci (12. srpna) 1577, i nařizuje se všem stavům, aby den před tím do Prahy na noc se sjeli, druhého pak dne ráno o sedmi hodinách ráno na půl orloji na hradě Pražském na paláce najíti se dali.*

NA PROSTĚJOVĚ. 1577, 11. července. — MS. český souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

---

88. Adam z Švamberka a Michal Španovský odpovídají císaři v příčině Batoryho, že nikde se toho uptati nemohli, aby nějaké vojsko najímati měl, však nicméně že do krajův hraničních království Českého listy o obstavení takového lidu rozeslali; v příčině opatření království Českého že bez usnešení sněmovního nevědí co oznámiti; mladý Lasky, jenž v Praze u strýce svého byl, nic nenáležitého nekonal; stavům Moravským že odpověď dána bude při sněmu, až plný počet nejvyšších úředníků zemských na hradě Pražském přítomen bude.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 15. července. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místodržitelství.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři a uherský, český ɔc králi ɔc. a pane, pane náš nejmilostivější! Co nám VMCská strany Batoryho a jakého by se nebezpečenství od něho obávati potřebí bylo, jedním psaním v jazyku německém a druhým psaním v jazyku českém, tolikéž také třetím psaním v témž jazyku českém z strany pánuov Moravan [sic], jaké jsou spisy při nynějším sněmu, kterýž od VMCské v městě Olomouci držán byl, VMCské podali, a při tom jakou žádost svou vzložili, psáti a k vážení i také k náležitému opatření milostivě poroučeti ráčíte: tomu všemu jsme poddaně vyrozuměli.

I předkem, co se téhož v německém jazyku psaní strany přijímání lidu válečného na některých místech v říši od Batoryho, a ten lid, jestliže by skrze království České táhl, aby obstavován byl, dotýče: to VMCské za pravdu oznamujem, že jsme se na to s pilností a bedlivě ptali, ale nic toho od žádného slyšeti a se uptati nemůžem, aby kdo v říši ani v těchto okolních zemích lid válečný, buď jízdný nebo pěší, Batorymu přijímati neb najímati a na to pšaluňky dávati měl; nebo i těchto dnuov poslové Jich Mtí kurfirštuov saského a brandeburského, kteříž do země Bavorské jedou, sem přijeli, a dnes ještě zde zuostávají, s kterýmiž jsme shledání a rozmlouvání naše i o též věci měli, ani od nich jsme tomu ničemuž, aby kde v říši takové jaké přijímání a najímání lidu válečného k ruce témuž Batorymu býti mělo, vyrozuměti nemohli. Však nicméně podle milostivého VMCské poručení do krajuov, v kterýchž pomezí království Českého od říše, tolikéž také k Moravě, k Slezsku a k Lužicím jsou, jakožto do Plzeňského, Žateckého, Litoměřického, Boleslavského, Hradeckého, Chrudímského a Čáslavského, skrze listy odevřené na místě VMCské všem vuobec jsme poručili a to nařízení učinili, aby takovej lid anebo osoby válečné, buď jízdné nebo pěší, kde by koliv přijely nebo přišly, ihned obstaveny byly a na nich aby dostatečně vyptáno a vyzvěděno bylo, od koho a komu k ruce přijímány jsou a pštoluňk mají, též kde táhnou nebo táhnouti mají; a kdyžby kdo tak obstaven byl, dále aby puštěni nebyli, a aby stiežně o tom nám ihned dnem i nocí oznámeno bylo, čehož my potomně také VMCské na poště oznamovati obmeškávati nebudeme.

Také VMCské i toho při tom poníženě oznamovati nepomíjíme, že v týchž psaních a listech odevřených, kteréž tak po nahoře oznámených krajích na místě VMCské činíme a rozsíláme, Batoryho ani žádného zejména nejmenujem, a to z příčin VMCské vědomých, o kterýchž při budoucím sněmu, kterýž teď brzo z vuole pána Boha držán bude, jednáno a rozjímáno býti má. A poněvadž pak (jestliže by co toho chtělo bejti) najspíšeji skrze markrabství Lužická, kdežby tak z říše z lidu válečního jemu Batorymu přijati a najati byli, potáhnou a tudy by se vykrásti hleděti mohli: protož o tom nepochybujem, že VMCská to tolikéž při páních lantfojtích obojích Lužic, poněvadž bez pochyby na tento čas při VMCské jsou, aby žádnému skrze též markrabství protáhnouti dopuštěno nebylo, a tam tolikéž, jakž zde, aby obstavováni byli, milostivě poručiti a to nařiditi ráčíte.

Co se pak opatření v takovém nebezpečenství království tohoto a zemí k němu příslušejících dotýče, jaké by býti mělo, bez sněmovního snešení nic jistého psáti ani svého dobrého zdání na ten

čas VMCské dávati nemůžem; než dá-li pán Buoh při vejše dotčeném sněmu obecním, jestliže VMCská o tom co poručiti ráčíte, nepochybujem, že stavové tohoto království Českého toho mezi sebou rozjímati a uvažovati nepominou. Však přes to, vidělo-li by se VMCské mezi tím pro lepší a dostatečnější bezpečnost s některými nejvyššími rytmejstry jednati dáti, a s nimi bštaluňky as na 2000 koní učiniti, pokudž by toho jaká nenadálá potřeba nastala, to my k dalšímu uvážení VMCské a milostivé vuoli připouštíme.

Strany pak toho mladého Laského, strejce pana vejvody, kterýž až posavad zde bytem svým trvá: toho VMCské oznamovati nepomíjíme, že jest týž mladej Laskej zde v Praze u téhož strejce svého před některou nedělí byl, než aby osobu svou tajiti a toho něco, co by mu nenáleželo, říditi měl, tomu jsme vyrozuměti nemohli, nebo jest u některých z nás v obydlích našich s týmž strejcem svým (kterýž také zde jest) bejval, a kde od té chvíle jest, o tom žádné vědomosti nemáme. Než nám by se za dobré vidělo, aby již jmenovaný pan vejvoda Laský, kterýž tak zde ještě (jakž vejš dotknuto) trvá, odsud, což nejprvé možné, vypraven býti mohl, jakž jsme se pak předešle za něho k VMCské i přimlouvali, aby na takovou svou vejpravu od VMCské penězi, kterýchž od VMCské podle milosti sobě učiněné (jakž nám zprávu jest dal), očekává, fedrován byl; jakž se pak i ještě při nás snáší, že by zle nebylo, pokudž nejspíše možné, aby odsud s dobrým prostředkem vypraven býti mohl.

Kdež pak nám milostivě poroučeti ráčíte, abychom, uvážíce ty spisy VMCské od pánuov stavuov markrabství Moravského na sněmu obecním podané, dobré zdání VMCské odeslali: i nemůžem před VMCskou tajiti, že v tak malém počtu, v kterémž tak nyní zde na hradě Pražském jsme, též věci tak hlavní a veliké, kteráž obšírného a bedlivého uvažování a rozjímání potřebuje, dostatečně, jakž by náleželo, uvážiti platně nemůžem; než teď při budoucím vejše dotknutém sněmu obecním, poněvadž tu všickni nejvyšší ouředníci, soudcové zemští a VMCské rady pospolu budem a také do toho času daleko není, té věci neobmeškáme před sebe vzíti a s pilností spolu všickni uvážiti, i také VMCské dobré zdání naše v té věci s ponížeností oznámiti. A s tím se VMCské službami svými poníženými poddaně poroučíme. Dán na hradě Pražském, v pondělí den rozeslání svatých apoštoluov léta ɔc sedmdesátého sedmého.

VMCské věrní poddaní *Adam z Švamberka, nejvyšší sudí království Českého, m. p.*
Michal Španovský z Lysova, nejvyšší písař království Českého, m. p.

---

89. Adam z Švamberka a Jan Vchynský ze Vchynic prosí císaře, aby kompaktáta mezi královstvím Českým a Polským a jsouli nějaké zprávy strany Batoryho jim odeslána byla v příčině uvažování toho všeho na sněmu.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 29. července. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři a uherský, český ɔc králi ɔc, pane, pane náš nejmilostivější! Jakož jsme v předešlém psaní, jehož datum v neděli po sv. Prokopu [7. července] léta tohoto ɔc 77., které jsme VMCské spolu s jinými nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými i jinými radami VMské, tehdáž zde shromážděnými, poddaně učinili, v postscriptě VMCské poníženě prosili, pokudž by VMCskou co jistého z strany Batoryho anebo království Polského, že by při tomto budoucím sněmu k uvažování potřebné bylo, došlo, abyšte nás stavy při témž sněmě shromážděné, tejna učiniti neráčili; tolikéž aby VMCská o tom poručiti ráčili, aby kompaktata mezi královstvími Českým a Polským vyhledána a sem k tomu času odeslána byla: i poněvadž již k jmenovanému rozepsanému

sněmu se přibližuje a toliko dvě neděle k tomu jsou, protož se nám za dobré a potřebné vidělo, abychom o tom obojím VCMti ponížené připomenutí učinili, zvlášť, aby se táž kompaktata sem odeslati neobmeškávala, což by se to všecko při témž budoucím sněmu, pročež od VCMti rozepsán jest, tím dostatečněji uvažovati mohlo. S tím se VMCské ve vší poddanosti poručena činíme. Dán na hradě Pražském, v pondělí po svatým Jakubě léta oc. 77.

VMCské věrní poddaní *Adam z Švanberka, nejvyšší sudí království Českého, m. p.*
Jan Vchynský ze Vchynic, purkrabě Karlštejnský, m. p.

---

90. Nejvyšší úředníci zemští království Českého oznamují císaři Rudolfovi II, že exekucí proti těm, kteříž k učtení, zaplacení dlužné berně vedle usnešení sněmovního se nedostavili, za příčinou žní až do příštího sněmu odložili, potom však že přísně proti nim se zakročí.

V PRAZE. 1577, 1. srpna. — Konc. v arch. česk. místod.

E. Kais. Mt. gnädigsten Befehlch, dass wir vermug des Landtagsbeschluss und der uns überschickten Verzeichnus wider die saumbigen und bei angestellter Raitung aussen gebliebnen Personen wegen ihrer ausstehenden Steuerrestanten zu Erlangung derselben die wirkliche Execution furnehmen sollten, haben wir in gebührlicher Unterthänigkeit empfangen. Und sollen darauf E. Kais. Mt. gehorsamist nit verhalten, alldieweil bei dieser Erntezeit männiglich anheimbs bei seiner Wirthschaft gewesen, welche numer fast fürüber, aber entgegen in kurzer Zeit der von E. Mt. ausgeschriebene Landtag angehen wirdet, bei welchem sich die mehrern Landleute allhie finden werden, dass wir aus solchen Ursachen, weil es umb ein so kleine Zeit zu thun, mit der Execution bis dahin innegehalten haben. Es soll aber bei solchem währenden Landtag E. Mt. gnädigster Will gegen den Restirenden und Saumbseligen wirklich exequirt und vollzogen und alsdann E. Kais. Mt. zu gnädigster Wissenschaft von uns gehorsamister Bericht gethan werden. ... Datum Prag den 1. Augusti anno 77.

---

91. Císař Rudolf II nařizuje komoře české, aby vedle podané její zprávy, v příčině vybírání berně a posudného v Chebsku a Loketsku, s nejvyššími úředníky zemskými se uradila, jaké nařízení by v jmenovaných krajích učiněno býti mělo; poněvadž jest se obávati, že by stavové na příštím sněmu velice sobě to stížili, kdyby Loketsko, kteréž s Kladskem bezprostředně ke koruně České náleží, berně jako jiní stavové království Českého vedle usnešení sněmovního neodvádělo.

VE VÍDNI. 1577, 5. srpna. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Wir haben euren gehorsamben Bericht und räthlich Guetbedunken, so ihr uns vom eilften nächst verschienen Monats gethan, alles die Einbringung der Steuren und Biergeld in den beeden dem Egerischen und Elbognischen Kreis betreffend, in Unterthänigkeit zuekomben lassen, in Gnaden angehört und verstanden. Wiewohl wir nun darwider und sonderlichen des Egerischen Kreis halber kein Bedenken hätten, dass eurem Guetachten nach die Begehren an beide Ort gethan werden möchten; dieweil wir aber berichtet, dass der Elbognisch Kreis sambt der Grafschaft Glatz ohne Mittel zur Kron Beheimb gehören und im Landtagsbeschluss versehen sein solle, dass die

Landleut aus dem Elbognischen und Glatzischen gleichermassen wie in Beheimb contribuiren sollen, und da solches nit beschehe, auf kunftigen Landtag diesfalls von den böhmischen Ständen grosse Beschwer erfolgen werden, und derhalben ein Nothdurft sein will, dass solches alles noch weiter mit unsern obristen Officieren beratschlaget werde: so ist demnach unser genädiger Befehlch, ihr wellet diese Sachen alsobald mit unsern obristen Officieren in Berathschlagung nehmben, was bei einem oder dem andern Kreis durch Befehlch geschafft oder commissionsweis angeordnet werden muge, und darauf alsobald die Concepta unter unserm Namen und Titel stellen lassen und zu unserer weitern Ersehung und Verfertigung uberschicken. .... Geben in unser Stadt Wien den 5. Tag Augusti anno im ꝛc siebenundsiebenzigisten.

---

92. Císař Rudolf II oznamuje Vilímovi z Rožmberka a Vratislavovi z Pernštejna, jakou dal odpověď prostřednictvím papežského nuntia ve Vídni nuntiovi v Polsku na ztížnosti krále Štěpána Batoryho, kteréž jsou na překážku obnově starých smluv mezi královstvím Českým a Polským.

VE VÍDNI. 1577, 6. srpna. — Orig. v arch. Třeboňském.

Rudolf der Ander u. s. w. Hoch und wohlgeborne liebe Getreuen! Euch ist unverborgen, welchermassen vor der Zeit die päpstliche Heiligkeit aus väterlichem, friedliebendem Eifer ihrem Nuntio in Polen, dem Bischof zu Mondovi, Befehl geben, mit dem Stephan Batory, jetzigem Kunig daselbst, im Namen Ihrer Heiligkeit dahin zu handeln und ihne zu vermögen, dass er seine Gesandten zu uns vonwegen Erneuerung deren mit unsern Erbkunigreichen und Landen habenden Compactaten, auch Pflanzung gueter Freund- und Nachbarschaft abfertigte. Darauf ist erfolgt, dass obgedachter Nuntius Ihrer Heiligkeit an unserem kaiserlichen Hof residierendem Nuntio zu verstehen geben, dass gleichwohl er der Kunig in Polen zu solcher Schickung sich nit ungeneigt erzeigt, sondern, wie er sich vernehmen liess, dahin gedächte, wie er dieselb ins Werk richten möchte; nachdem er aber die alte Compactata ersehen, befunde er, dass sie nach jetziger der Zeit und Sachen Gelegenheit nit gnug seind, sondern darzue einer mehrern Fürsehung vonnöthen sein wollte. Dieweil aber ichts dergleichen privatim zu thuen ihme nit gebührte und dann, obwohl die Landräthe derzeit in ziemblicher Anzahl bei ihm wären, doch zu einer solchen Consultation, nämblich die althergebrachte Compactaten zu ändern, ein mehrers gehörte, so wollte er diese Sachen hernach aufs ehist unter die Hände nehmen und Fleiss furwenden, dass er mit erstem alles, was zu berührter Legation nothwendig, bereit und fertig haben möchte. Neben welchem vorernannter Kunig vermeldet hätte, welchermassen kein Kurrier oder Bot aus Polen käme, so nit in unsern Landen niedergeworfen, sowohl auch etliche Waaren, sonderlich Harnisch und andere Kriegsrüstungen und Waffen den Polen in unserem Land zu kaufen und daraus zu fuehren verboten; auch dass in Hungern wider die Danziger geworbene Kriegsvolk aufgehalten und gegen etlichen, die sich also bestellen lassen, mit Leibsstraf verfahren worden, dahingegen unsere Unterthanen im Kunigreich Polen allenthalben frei ihres Gefallens handelten und wandelten, kauften und verkauften, auch zu dienen uns jedermann zugelassen wäre, mit der ferneren Andeutung, dass wir zuvorderst in dem, so obsteht, uns anderst erzeigen wollten, damit er sich desto mehrern beständigen Freundschaft zu uns möchte zu versehen haben.

Darauf wir nun ihme dem hiesigen Nuntio die Nothdurft und soviel mit Grund zu erkennen geben, dass, wa der Kunig dessen durch obbenannten Bischof von Mondovi berichtet wirdet und nit etwan solche Beschwerungen auf anders und allein ad negotium differendum angesehen, er darmit billich zufrieden sein sollte, dann wir, wie euch bewust, nit allein seine Kurrier und Boten niederzuwerfen niemaln befohlen, sonder wissen uns auch nit zu erinnern, dass bei unserer Regierung ichts

solches beschehen wäre; so hat er sich der angezognen Verbot, als die nit in specie wider ihne, sonder ingemein wider männiglich ausgangen, so hoch nit zu beschweren, dann wir zu dergleichen Verbot und sowohl das Volk als Harnisch und andere Rüstungen und Waffen in unsern Landen zu behalten und nit daraus fuehren zu lassen, mehr als zuviel Ursach haben und uns billich niemand derhalben verdenken solle. Dessen wir euch auch gnädiglich zu erinnern nit unterlassen wollten und seind euch mit kaiserlichen und kuniglichen Gnaden wohl gewogen. Geben u. s. w.

---

93. Císař Rudolf II oznamuje stavům českým, že na sněm ke dni 12. srpna 1577 rozepsaný za komisaře nařízeni jsou Vilím z Rožmberka, Bohuslav Felix z Hasištejna a Vratislav z Pernštejna.

VE VÍDNI. 1577, 8. srpna. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místod.

Rudolf ꝛc. Vysoce urození, urození, stateční, slovutní, poctiví a opatrní věrní naši milí! Jakož jsme z duoležitých, pilných, království Českého a zemí k němu příslušejících se dotýkajících, nastalých příčin skrze listy naše císařské odevřené sněm obecní v království našem Českém na hrad Pražský k pondělí po svatém Vavřinci, nejprv příštím [12. srpna], rozepsati a položiti, a v témž rozepsání, abyšte se na jmenovaný den k předložení sněmovnímu konečně najíti dali, poručení učiniti ráčili: na kterýžto sněm jsme na místě našem vysoce urozeného Viléma z Rožmberka na Českém Krumlově, správce a vladaře domu Rožmberského a nejvyššího purkrabě Pražského, urozené Bohuslava Felixa z Hasištejna a z Lobkovic na Líčkově, nejvyššího komorníka, a Vratislava z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, tejnú radu naši a nejvyššího kancleře království Českého, věrné naše milé, za komisaře naše nařídditi ráčili. A protož vás všech i jednoho každého obzvláštně milostivě žádáme, že týmž komisařuom našim netoliko to, což tak s vámi jménem naším jednati budou, uvěříte, ale i v tom ve všem se k nim, jakž o vás všech i jednom každém zvláště pochybovati neráčíme, povolně najíti dáte. Což my vám vší milostí naší císařskú spomínati a nahražovati ráčíme. Dán v městě našem Vídni, ve čtvrtek po památce proměnění pána Krista na hoře Tábor léta ꝛc77.

---

94. Císař Rudolf II zvoleným komisařům na sněm český: Vilímovi z Rožmberka, Bohuslavu Felixovi z Hasištejna a Vratislavovi z Pernštejna, aby věci polské na sněmu se stavy českými v bedlivém měli uvážení; posílá jim kompaktáta mezi královstvím Polským a Českým, žádá, aby se přičinili za svolení stálé veřejné hotovosti.

VE VÍDNI. 1577, 8. srpna. — MS. souč. č. 127. v arch. česk. místod.

Vysoce urození a urození, věrní naši milí! Jakož o tom dobrou vědomost máte, na čem jsme s vámi pominulého času v městě Vratislavi zuostati ráčili, aby se z strany polských věcí dostatečné uvažování na hradě našem Pražském předsevzalo, jakž pak na ponížené dobré zdání vaše sněm obecní v království našem Českém ku pondělku po svatém Vavřinci [12. srpna] od nás položen a rozepsán jest; a ačkoli jste nám v tom času oznámení učinili, že na dotčeném sněmu tu věc se vší pilností předsevzíti, s stavy téhož království podle vší potřeby bedlivě uvážiti a potomně nám o tom, na čem to postaveno bude, dostatečnú zprávu učiniti chcete, o čemž také žádné pochybnosti nésti neráčíme: však nemohli jsme z obzvláštní duověrnosti, kterúž k vám neseme, pominúti, nežli vám o to připo-

menutí učiniti, milostivě vám poroučejíc, poněvadž sami o tom dobrou vědomost máte a při sobě zdravě rozvážíte, že tato věc nemálo se reputací a duostojenství našeho císařského, též i všech království a zemí našich veliké a duoležité potřeby dotejkati chce, a v tom proto toho šetřiti jest, aby se ta věc s dobrým rozmyšlením a příležitostí času předsevzala, aby nám na duostojenství naší císařské milosti se k žádné ujmě, též i královstvím, zemím a věrným poddaným našim k posměchu a škodě nevztahovalo. A protož sobě tu věc se vší pilností poručenú mějte, stavuom, po dodání jim příležícího listu našeho věřícího, na místě našem toho se vším dostatkem, jakž pak v to trefiti věděti budete, předložte a tak se k tomu přičiňte, aby to, co by nám a dotčeným zemím našim k dobrému a užitečnému se vztahovalo, fedrováno býti mohlo, a nám potomně o tom zprávu učiňte.

A ačkoli nám někteří z prostředku vašeho nejvyšší ouředníci zemští pominulých dnuov psaním svým připomenutí učinili, jestliby nás z strany Batoryho a království Polského něco jistého došlo, abychom toho a při tom i kompaktata mezi královstvím Českým a korunou Polskou, na vejš dotčený sněm, k dostatečnějšímu té věci uvažování, odeslati ráčili: i aby nás co takového mimo to, což jsme vám ve Vratislavě a tobě Vratislave z Pernštejna v Olomúci sdělovali, dojíti mělo, o tom vědomosti jmíti neráčíme; než příležitě vám vejpisy dotčených kompaktat, kteréž jsme s registraturou přehlídnouti a kollacionirovati dali, k takovému uvažování posílati ráčíme.

Také vám z předešlých předložení sněmovních v paměti zuostává, jak někdy JMCská, pán a otec náš nejmilejší, slavné paměti, tolikéž i my v tom pracovati a toho bychom rádi byli viděti ráčili, aby se stavové [na] stálé a vždycky trvající veřejné hotovosti k opatření země byli snesli a tu tak nařídili, aby se té v případitých potřebách, čehož pán Buoh uchovaj, užiti mohlo. Poněvadž pak toho z strany nynějších nebezpečných časuov, kteréž se čím dále tím bezpečněji ukazují, veliká, duoležitá potřeba jest: protož vám dále milostivě poroučeti ráčíme, poněvadž při nynějším sněmu obecním mimo té věci polské žádný tak jiný obzvláštní artikul k jednání nepozuostává, abyšte se také s pilností k tomu přičinili, aby v tom tolikéž něco užitečného, co by se zemi k dobrému, bezpečenství a ochraně vztahovalo, však na milostivú ratifikací naši jednáno býti mohlo. A jakož jsme také komoře naší české poručení učiniti ráčili, jestližeby jací artikulové komorní na tom sněmě se předložiti a fedrovati měli, aby to vám na místě našem v známost uvedli, a protož těch také k dobrému vyřízení fedrovati nepomíjejte.

Jakž pak k vám té milostivé duověrnosti býti ráčíme, že na vaší pilnosti v jednom i druhém nic sjíti nedáte. Na tom milostivou vuoli naši císařskú naplníte, což vám milostí naší císařskú spomínati a nahražovati ráčíme. Dán v městě našem Vídni, ve čtvrtek po proměnění pána Krista na hoře Tábor léta ɔc93 [sic].

---

95. Císařská instrukce daná úředníku komory dvorské, Samuelu Gassoldtovi, jenž do Prahy vyslán býti má, aby s komorou českou o zvyupomínání nedoplacených daní a odvedení posledním sněmem svolené berně i těch peněz, kteréž by z dědictví statků duchovních, zástavních a lenních ještě z doby panování císaře Maximiliana II dány býti měly, vyjednával.

VE VÍDNI. 1577, 12. srpna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Memorial auf unsern Hofkammerdiener Samueln Gassoldt, was er in unsern Namen und von unsertwegen bei unserer behemischen Kammer in etlichen unterschiedlichen Posten und andern Handlungen anbringen, handlen und daselbst zu verrichten anhalten und begehren solle.

Und erstlichen wird gedachtem Gassoldt hiermit unser Originalbefehlich an gedachte unsere behemische Kammer sambt Abschrift zugestellt und auferlegt, dass er sich alsobald nach Prag begeben, solchen unsern Befehlich unserer behemischen Kammer antworten solle.

Nachdem nun er Samuel Gassoldt aus der Abschrift zu sehen, dass bei den dreien Abten, als dem zu Plass, Ossek und Strahow noch etlich Rest an ihrer Contribution zu Bezahlung des Chynsky Schuld einzubringen sein, so soll er die behemische Kammer vermahnen, damit sie die Erlegung solcher Rest alsobald befurdern und nicht anstehen, auch fur sich selbst daran sein solle, damit diese sowohl alle andere nachfolgende Posten in unser Rentmeisterambt zu Prag eingebracht, zusammengehalten und sobald ein Summa einkommen sein wird, die zu einer Fuhre gnugsamb, an unsern kaiserlichen Hof bringen, sonderlichen aber auch seine Nachfrage und Aufachtung haben solle, damit des Chynsky Schuldverschreibung gelediget und zum Cassieren herausgenommen werde.

Und nachdem unser Appellationrath und getreuer lieber Marcus von Lidlaw noch ein Hundert Thaler an Abrahamb von Stotterheimbs Steigerungsgeld, von habenden Pfanddorfern herruhrend, erlegen solle, soll er gleichfalls bei ihr der Kammer anhalten, damit angeregte ein Hundert Thaler von ihme von Lidlaw auch erfordert werden.

Item so ist Hans von Nostitz an der Kaufsumma umb das Gut Weigsdorf benenntlich 457 Thaler zu erlegen schuldig, da soll er nachfragen, wie es umb solchen Rest gewandt, und do derselb nicht eingebracht, denselben durch die behemische Kammer richtig machen lassen solle.

Dergleichen weiln auch der behemischen Kammer hievorn angedeutet worden, dass Jan Marquart an seinen Kriegsverdienen umb 569 Gulden rheinisch zu viel eingenommen und entpfangen, wird gedachter Samuel Gassoldt anzuhalten haben, dass sie die Kammer solches Geld bei ihme Marquart auch abfordern und furderlichen zur Hand gebracht werde.

Ferner sollen die von Ruppau Gebruder fur die Erbschaft derer ihnen verkauften Guter noch 4200 Thaler auszählen und wolle er Samuel Gassoldt befurdern, dass solchs mit ehisten beschehe und denen von Ruppau die Einleibung in die Landtafel nicht gethan werde, sie haben dann zuvorn angeregte Summa ausgezählet, welche er auch nachmals zu entpfahen wirdet wissen.

Demnach dann auch Herr Jaroslaw von Schmirzitz fur des Guts Skalitz Erbschaft ein Summa Geldes darzugeben schuldig und solche Handlung auf rechtlicher Ausführung beruehet, so wolle gedachter Samuel Gassoldt daran sein und unsere behemische Kammer vermahnen, dass sie bei jetzigen währenden Kammerrecht Bartholomei das Recht durch unsern Kammerprocurator zu End bringen und nochmals treiben solle, das Geld zur Hand zu bringen.

In Gleichnus soll mehrernennter Samuel Gassoldt bei ihr der Kammer anhalten, dass das Recht mit dem Gut Klingenberg bei jetzigen Kammerrecht auch erortert und darauf die Summa, soviel dem von Schwamberg als Pfandsinhabern zu erlegen zuerkannt wirdet, von ihme erlanget werde.

Ferrer so sollen die beide Georg und Jaroslaw Gebrueder von Sezima Aussig fur des Guts Koltosch Erbschaft noch 2000 Thaler herausgeben, die wolle er auch zu der Bezahlung anhalten lassen.

Und nachdem Herr Heinrich von Kurzbach fur des Guts Helfenburgs Erbschaft an Georgi nähist verschienen 76. Jahres noch 2500 Thaler erlegen sollen, hierinnen soll sich gedachter Samuel Gassoldt erkundigen, wie es darumben geschaffen, und auf den Fall solch Summa noch ausstehen werde, dieselb durch unsere behemische Kammer alsobald, weiln der Termin zu der Bezahlung schon furuber, einfordern lassen.

Dieweiln wir auch bei der behemischen Kammer daher mehrmales verordenet, daran zu sein, dass der Trczkischen geistlichen Guter durch den Wilhalmen von Oppersdorf beritten und taxieret und mit den jetzigen Inhabern der Erbschaft halber auf die befundene Taxhandlung geschlossen werden

solle, so wirdet mehrernennter Samuel Gassoldt solchs alles zu befurdern, auch folgends das Geld zur Hand zu bringen lassen wissen.

Und nachdem auch jetzo ein Jahr vergangen der behemischen Kammer auferlegt worden, das Stift Dobrilug, im Markgrafthumb Niederlausitz gelegen, von neuen bereiten und andere mehrere Erkundigung dabei halten zu lassen, dieweiln uns aber bis auf dato, was diesfalls gehandlet oder furgenommen sei, nichts zukommen, so wolle gedachter Samuel Gassoldt bei ihr der behemischen Kammer diesfalls Nachfrag halten, und da er befinden wirdet, dass in solcher Commission noch nichts furgenommen sei, alsdann von unsertwegen anhalten, damit alsobald hievorn befohlenermassen fortgeschritten werde.

Als auch der Hauptmann zum Podibrad, Wilhalm Prag, hievorn sich erboten, dass er seine liegende Grund und Guter verkaufen und die daraus gelöste Kaufsumma statt thuen wolle, soll er die behemische Kammer vermahnen, dass sie umb solchs Anlehen alles getreuen Fleisses handlen solle, und was erhalten wirdet, uns alsdann dasselbe zuschreiben.

Weiter wird gedachtem Samuel Gassoldt hiermit angemeldet, dass aus unserer Munz im Kuttenberg noch an des von Sallern Geld 4300 Gulden erlegt werden sollen, darauf so wird ihme N. hiermit unser Befehlich an unsern jetzigen Munzambtmann in Kuttenberg, Georgen Schatny, in Original zugestellt, dass er solche Summa ihme alsobald auszählen solle, und wirdet daneben er bei unserer Kammer in Beheimb daran sein sollen, auf dass obberuhrte Summa alsobald und mit dem ehisten von gedachten Munzambtmann zusammengebracht werde.

Und nachdem auf jungst zu Prag gehaltenem Landtag geschlossen, dass die alten Steuers-, Biergeldes- und andere Restanten an Georgi nähist vergangen und die neuen bewilligten Hilfen auf die hierzu gesetzte Termine durch wirkliche Execution eingebracht und erlegt werden sollen, und die obristen Officierer zu Prag sich erboten, auf itzo bevorstehenden Landtag, welcher den 12. ditz zu Prag gehalten wirdet, nicht allein die alten Restanten, sondern auch die neuen Bewilligungen itzo einzubringen: so solle er Samuel Gassoldt bei ihr der behemischen Kammer solchs alles zu befurdern anmahnen und sein fleissig Nachfrag haben, was allenthalben an den Restanten und neuen Gefällen einkommbt, und was die Steuersgelder betrifft, sobald ein solche Summa einkommen sei, die zu einer Fuhre gnugsamb, die soll er alsobald bei Tag und Nacht heraus an unsern kaiserlichen Hof zu Nothdurft des Granitzwesens abfertigen, auch wie sich die Sachen anlassen und von Tag zu Tag von statten gehen werden, jederzeit uns Nachrichtung zu Handen unser Hofkammer zuschreiben. So dann auch das halbe Biergeld von Eingang ditz Jahres zu unsers Hofs Nothdurften vorbehalten und ausgezogen ist, wird ferner ihme unsern Hofkammerdiener, dem Samuel Gassoldt, hiermit auferlegt, dass er alsobald aus unsern Rentmeisterambt ein Verzeichnus alles des Biergeldes erfordern und darauf bei gedachter unserer behemischen Kammer umb Verordenung anhalten solle, dass ihme der halbe Theil sowohl des allbereit erlegten als des kunftigen Biergelds, so noch einkommen wird, alsobald ohne Abgang jederzeit zugestellt und neben obberuhrten vorbehaltenen Posten und Gefällen herausgeschickt werde. Jedoch wirdet ihme Samuel Gassoldt hiermit angemeldet, dass aus solchem vorbehaltenen Biergeld zehen Tausend Thaler den Berkischen Erben vonwegen der Herrschaft Melnik auf nähist kunftig Galli erlegt werden sollen, die soll er ihr der behemischen Kammer also aus dem Biergeld der zweier Groschen in Handen lassen, in alleweg aber bei ihr anhalten, dass sie auf unsere jungst ergangene Resolution von Tag zu Tag befurdern solle, damit beruhrte Herrschaft Melnik zu unsern Handen gebracht und weiter hierinnen nicht aufziehen lassen.

In Gleichnus wirdet mehrermelter S. Gassoldt auch umb die Restanten aus Oberlausitz anzuhalten und dieselben zu befurdern wissen.

Und nachdem ihr der behemischen Kammer noch fur anderthalb Jahren eine Verzeichnus der in der Kron Beheimb verschiener Jahr vererbten geistlichen, Pfand- und Lehengueter, sonderlichen

der Summen halber, die noch dafur erlegt werden sollen, uberschickt, zu berichten, ob solche Summen noch bei den Parteien ausständig oder sonst verwendet oder wie es darumben geschaffen sein moge: so wolle gedachter Gassoldt bei ihr der Kammer anhalten, damit sie solchen Bericht mit ehisten und alsobald befordern und an den kaiserlichen Hof uberschicken solle.

Beneben so wolle er auch die behemische Kammer vermahnen, dass sie die Glatzische Handlung mit unsern obristen Officieren wolle alsobald furnehmben und das Gutbedunken erfolgen lassen, damit aus weitern Verzug aller Nachtheil muge verhütet werden.

Wann uns dann an allen obgemelten Posten und Artikeln hoch und viel gelegen und wir daran keineswegs ichts abziehen oder hinterstellig lassen konnen, ausgenommen, dass die zehen Tausend Thaler fur Melnik richtig gemacht mugen werden: so wird ihme S. Gassoldt hiermit in allen Ernst auferlegt und befohlen, dass er ihme dieses alles getreuisten Fleisses zu verrichten angelegen sein lassen solle, und auf den Fall in einem oder dem andern ihme wes widerwärtigs furkommen oder begegnen wollte oder wurde, so solle er solchs alles an uns zu Handen unserer Hofkammer jederzeit neben Beschaffenheit der Sachen gelangen lassen.... Geben Wien den 12. Augusti anno 77.

---

96. Komisaři královští, na sněm království Českého vyslaní, oznamují Rudolfovi II., že vedle připomenutí se stavy na sněmu shromážděnými v příčině uvažování polských věcí se zachovají, stále trvající veřejnou hotovost že pro krátkost času vyříditi nemohou ꝯc.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 14. srpna. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejpřemoženější římský císaři, uherský, český ꝯc králi ꝯc, pane náš nejmilostivější! Psaní VCMti, kteréž nám třem dole podepsaným činiti a podle toho list věřící k stavuom království Českého odsílati ráčíte, jest nám včera den druhý po začátku tohoto sněmovního jednání dodáno, z něhož jsme čtyřem artikulům, kteréž dotčené VCMti milostivé psaní v sobě obsahuje, poddaně vyrozuměli. A VCMt ponížené tejna nečiníme, že sme takový list věřící ihned stavuom (ač by lépe bylo, aby něco prvé a dříve před začátkem sněmu sem odeslán byl) dodali.

Co se pak prvního artikule, kterýmž nám VCMt připomínati ráčíte, že by tato věc z strany tohoto nynějšího sněmu nemálo se reputací a duostojenství osoby VCMti, království, zemí i jiných duoležitých potřeb VCMti dotýkala, aby takové sněmovní jednání s dobrým rozmyslem a příležitostí času se předsevzalo, aby duostojenství VCMti k žádné ujmě, též královstvím a zemím, věrným poddaným VCMti, k posměchu a škodě se nevztahovalo: i VCMti poddaně oznamujem, že stavové tohoto království při tomto nynějším sněmovním jednání toho všelijak bedlivě ušetřují a obmejšlejí, aby předkem a nejprvé duostojenství a reputací VCMti, nicméně také tomuto království a zemím k němu příslušejícím v ničemž nejméně ublíženo nebylo; nébrž při témž, jakž dotčeno, jednání od stavuov nic jiného se neobmejšlí, nežli co by k vzdělání a rozmnožení duostojenství VCMti a potom také ne k posměchu, ale k prospěchu a platnosti, k dobrému a užitečnému všech království a zemí VCMti nejvejš sloužiti a prospěšno býti mohlo, jakž pak VCMt z zavření a snešení sněmovního, které VCMti, jakž jedny tento sněm, kterýmž se dlouho prodlévati nebude, se dokoná a zavře, ode všech tří stavuov odesláno bude, i také od poslů našich, kteří se k VCMti vypraví, šířeji milostivě vyrozuměti ráčíte.

A poněvadž pak VCMti z strany Batoryho a království Polského nic jistého mimo to, což nám společně předešle ve Vratislavi, a potom mně, nejvyššímu kancléři království Českého, od VCMti v Olomúci sděleno bylo, nedošlo: v ta kompaktata od VCMti sem odeslaná, která i před tím zde při kanceláři vyhledána a nalezena byla, stavové se vší pilností nahlednúti a v svém uvážení jmíti chtějí, a na čem to postaveno bude, toho VCMt, jakž nahoře dotčeno, tejna poddaně neučiníme.

A kdež nám také VCMt předešlá sněmovní předložení z strany stálé a vždycky trvající veřejné hotovosti, opatření země, připomínati ráčíte: stavové ten artikul, znajíc potřebný býti, v svém bedlivém uvážení mají a na tom se snášejí, poněvadž pak to všecko v tak krátkém času, jakby toho potřeba ukázala, bez přítomnosti VCMti se vykonati nemohlo, aby na tento čas, do vyjití roku od prvnějšího sněmu, mustruňkové po krajích v jistém čase, jakž o to stavové společně se snesou, držáni byli a listové přiznávací, s jakým počtem kdo podle možnosti své se vypraviti může, hejtmanuom krajským odsíláni byli; jakž pak VCMt, jak ten artikul zavřín bude, z téhož sněmovního snešení dále milostivě vyrozuměti ráčíte.

Jací by artikulové komorní na nynějším sněmu předloženi býti měli, o těch jsou nám rady VCMti zřízené komory české nic jiného neoznámily, krom toliko co se restantuov dotýče: a my jsme všech stavuov s pilností napomenouti nepominuli, aby se všickni podle sněmovního svolení zachovali. Toho jsme VCMti [tejna učiniti nechtěli a tím se] s našimi poddanými službami poručené činíme. Dán na hradě Pražském, v středu po svatém Vavřinci léta 77.

VCMti věrní poddaní *Vilém z Rožmberka ꝛc., Bohuslav Felix Hasišt, Pernštajn.*

---

97. Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách žádají stavy na sněmu shromážděné, aby předešlého roku sněmem jim svolená pomoc 1500 kop na vyzdvižení hor stříbrných, zvláště dolu grejfského, jim vyplacena byla.

Sine dato (1577). — Orig. v arch. města Hory Kutné.

VMt vysoce urození a milostiví páni, páni ꝛc. Vedle toho, jakož jsme při sněmě předešlém, kterýž držán byl zde na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli jubilate léta Páně 76, skrze poníženou žádost a prosbu naši to na VMtech obdrželi, že jste k tomu, pro vzdělání a rozšíření i další fedruňk hor stříbrných na Horách Kutnách, abychom do půl druhého tisíce kop grošuov českých na propavování v dole Hruškách se vdlužiti mohli, že při budoucím sněmu na ty cesty, odkud by taková suma zase zaplacena byla, mysliti a to opatřiti ráčíte, milostivě a laskavě povoliti ráčili; kterýžto sněm, když držán byl léta tohoto 77 v pondělí po hromnicích a zavřín o suchých dnech postních, ráčili ste jisté pány komisaře k tomu voliti a nařídíti, kteříž by v jistém času k nám do Hory Kutny sjeti, ty doly a náklady spatřiti a tomu, nač a v jakém vydání a platnosti týchž dolův jsou ty peníze vynaloženy, vyrozuměti, i také VMtem relací učiniti ráčili, jakž ti oba sněmové to v sobě šíře obsahují a zavírají. I ačkoliv týmž sněmem posledním na suché dni letničné do slavného soudu zemského a nejvyšší pány ouředníky zemské ta věc vztažena byla, však poněvadž za jistými příčinami tím až posavad se protáhlo, a již od týchž pánův komisařův všecka ta věc jest spatřína, jiné naděje nejsme, než že při tomto VMtí nynějším shromáždění relací svou skrze pana Pavla Grymillera z Třebska, nejvyššího prubýře zemského, o tom o všem učiniti ráčí, z níž netoliko tomu, že v jmenovanou sumu půl druhého tisíce kop grošův českých, ale v mnohem větší pro vyzdvižení týchž hor jsme se vdlužiti, tu vynaložiti, ale i den ode dne, chtíce ten cauk Grejfský, do něhož jsme se i s přinucením v pavování dali, zvelebiti a tudy hory vyzdvihnouti, dlužiti musili a musíme, vyrozuměti ráčíte.

Protož VMtí poníženě žádáme a prosíme, že při tomto nynějším shromáždění VMti to přeslechnouti a o tom, aby nám taková suma, z níž i ourok platiti musíme, dána a v moc naši uvedena byla, milostivě poručiti ráčíte, tak abychom těm lidem, kteříž jsou nám takové sumy půjčili a nás z ní napomínají, ji zase oplatiti a v tom milostivého dalšího fedruňku VMtí užiti mohli. Nebo jestliżeby se toho nestalo, my pána Boha v tom za svědka béřeme, již tak na nejvyšší se propavovavše

a v znamenité dluhy skrze to upadše, sami od sebe nijakž s to býti a těch dolův a cauku Grejfského, na němž nyní všecka téměř podstata hor stříbrných záleží, až na žůlu dobýti, a tudy nadělení božího, kteréhož v hlubinách předkové naši nejvíce, jakož i nyní ten grad prostřední se již změnil a vitrunkové pěkní se ukazují, jsou docházívali, hledati a dosáhnouti bychom nemohli, nýbrž o ten všecken náklad, kteréhož již blízko jest k šedesáti tisícuom i s tou pomocí, což JMCská, pán, pán náš nejmilostivější činiti ráčí, vynaloženo, přijíti bychom musili.

A co naraženo a dluhův ještě, na kteréž cupusové kladeni nejsou a již jsou náklad vynaložený, dobře přes 2874 kop gr. českých zůstává, nevíme odkud bychom platili, a sami to uznáváme, kdybychom od toho předsevzetí pro naši nemožnost upustili a až do konce na žůlu neb hlubinu nedobyli, snad skrze to netoliko těm horám, obci naší a kverkům, ale i JMCské i tomuto království Českému, jakožto klenotu obzvláštnímu, škoda nenabytá, poněvadž tímto nákladem netoliko ti dva dolové, jakž oznámeno, Hrušky a Višňoví, ale i jiných snad přes třidceti, z nichž v některých již se těžiti začalo, a v jiných také potom, kdyby tito ofelováni a osušeni byli, dělati a těžiti by se mohlo, se dobývají, státi by se musela. Neb mnozí z nás, nemajíc jiné živnosti, tím pavováním a na ty doly nakládáním, chtějíce rádi ty hory zase ku prvnějšímu způsobu a užitkův vydávání přivésti, znamenitě jsme schudli a na větším díle o statečky své přišli.

A poněvadž nic jiného tuto se neobmýšlí a nevyhledává, než jakž JMCské, pána, pána našeho nejmilostivějšího a nás chudých, tak i všeho tohoto království Českého všeckno dobré, protož té jsme ponížené naděje, že na ty cesty a prostředky, aby nám dotčená suma 1500 kop gr. českých vydána byla a dále z takového budoucího zlého sešlo, a my jistou pomocí další opatřeni býti mohli, milostivě pomysliti ráčíte.

V čemž se pánu Bohu a VMtem k milostivému opatření poroučíme, a za milostivou odpověď se vší ponížeností prosíme *Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.*

---

98. Zápis o jednání stavu městského na radnici Staroměstské o sněmovním artikuli v příčině přetržení drahoty.

1577, 16. a 21. srpna. — Konc. v man. Star. m. Pr. č. 1241. v arch. m. Prahy.

Feria 6. postridie assumptionis Mariae. 16. Augusti.

Páni poslové z měst zdání své oznámili, co se drahoty dotýče: aby lacinost se uvedla; příčiny, předkem hříchy naše, které se rozmohly; drahota jedna pokuta od pána Boha, hlad slova božího. 2. Potom 30 d., který byl uložen. Drahota veliká 1572 léta, která zde byla a tu všem řemeslům přiskočilo, ale nyní lacinost, a drahota při nich zůstává. Zápověď stavů vyšších, aby nevezli do měst královských; item, překupníci.

Velký nesnesitedlný artikul jest, takže do něho nemůže se trefiti: strany čtyř osob nařízení v každém městě, není možné to naříditi, ale starší cechu (cechmistři) aby byli napomenuti, aby, pána Boha se bojíc, přihlídali k tomu, aby se každému spravedlivě dálo, jeden druhého neztěžoval. Bylali by mdlá přísaha, aby se zvostřila. Jiné osoby nad cechmistry, co ostříže nad ptáky, ustanoviti; nemohou nalezti, aby to dobré bylo, z jednoho kraje jedna osoba sem vyslána byla, ale lépe by bylo, aby se po krajích stavové sjeli, neb v některém kraji dráže, v některém laciněji, snesouc se, uvedli by to v spis a učinili relací pánům úředníkům zemským. Pánů a rytířstva žádati, jestliby se nacházela zápověď, aby ta minula, od toho pustili, při svých poddaných aby to nařídili, aby lacino dávali a k městům vezli. Čeládkou města velmi [jsou] ztížena, pokuty se přisuzují. Žádati, aby na to tak tuze nenastupovali a měst neztěžovali, poněvadž sou taky třetí stav v tomto království.

Snešení pánův: aby osoby voleny byly ze všech tří stavů, by nad tím seděly, jakby lacinost uvedena býti mohla cest vyhledávati, a když se to na místě postaví, bude se moci to soudu zemskému v známost uvésti. Věc každá spojená jest silnější, nežli rozdvojená.

Refutatio. Čtyry osoby kdyby se volily, nemůže býti. Kdo to udělá darmo, aby nic jiného nedělal. Druhé, že nerozumějí všem řemeslům a že těch nemají v své moci, kteří sem co na prodaj přivezou: ty za toto dej kůře, ty za toto slámu, seno, vejce. Item, že se nenajdou u nás čtyry osoby městské, které by se živnosti nedotýkaly. Též že hrozná přísaha a pokuta by chtěla uložena býti na ty osoby, a že se tu taky dotýče stavu panského a rytířského, kteří své věci do měst prodávají.

Feria 4. in die Athanasii. 21. Augusti.

Páni Novoměstští do rady povoláni. Příčina, že tohoto týhodne předešlého byl držán sněm na hradě Pražském a mezi jinými artikuli o drahotu bylo uvažováno a podáno vyšším stavům, aby z každého stavu byly čtyry osoby voleny, které by na tom seděly: ale oni k tomu přistoupiti nechtěli, pravíce, že to vznesou na JMCskou. I poněvadž pan Jaroslav od stavu městského pojede k JMCské, slušná věc se uznává, aby omluva učiněna byla JMCské, jestliby snad vyšší stavové chtěli nás omluviti a zoškliviti, žebychom v žádný řád vjíti nechtěli.

Podruhé oznámili páni Nového města: strany pana Jaroslava, aby měl co jiného mimo instrukcí, která mu dána od stavů, jednati, neb kdyby co jednal, mohlo by se pronésti a bylo by mu nebezpečné. Mohloli by to býti, aby JMCské to předloženo bylo, co zde stavům, ale že toho nechtěli k sobě přijíti, a druhé o té drahotě, odkud pochází. Ale kdyby se to mělo jednati, musil by míti věřící list od p. pánův k JMCské: nemohou toho u sebe najíti, kterakby se to mohlo bezpečně před sebe vzíti.

Velký nedostatek u nich pánů spoluradních, aby se připomenulo ještě buď při JMCské, buď při panu kancléři nejvyšším. Jarmark Chomútovských zaražen v ochtáb sv. Václava na ublížení zdejšímu jarmarku sv. Václavskému.

Páni Nového města také k tomu přistupují, aby se nahlídlo v majestát na jarmark sv. Václavský, neb je dříve ten jarmark 14 dní pořád. A oni taky nahlédnou v majestát, který mají na dobytčí trh. Ucházelo by jim tu mnoho na cle, též i na mostě pánům našim.

Strany bečvářů připomínají, že časté nabíhání mají.

---

99. Stavové čeští na sněmu shromáždění nařizují berníkům, aby Jiřímu Zajícovi z Hazmburku, Bernartu staršímu Hodějovskému z Hodějova a Jaroslavovi z Mutěnína, kteříž jako poslové od sněmu k císaři do Vídně vysláni jsou, ze sbírky berně obecní každému půl druhého sta kop gr. č. na cestu vydali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 17. srpna. — Menší desky zemské, „kvatern instrukcí a listův posélacích žlutý od l. 1542—1582“, č. 128, f. K. 19.

---

100. Stavové na sněmu shromáždění oznamují císaři, že vysílají k němu Jiřího Zajíce z Hazmburku, Bernarta Hodějovského z Hodějova a Jaroslava z Mutěnína v příčině projednání některých artikulů, o kteréž se byli na sněmu snesli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1577, 17. srpna. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský, český ɔc králi ɔc, pane, pane náš nejmilostivější! VMCské služby naše vždycky hotové s vinšováním VMCské šťastného a dobrého zdraví

za mnohá léta vzkazujem. Nejmilostivější císaři! Jakož ste VMCská na poníženou žádost některých nejvyšších úředníkův zemských nám z důležitých příčin království tohoto a zemí k němu příslušejících se dotejkajících sněm obecní na hrad Pražský v pondělí po svatém Vavřinci [12. srpna] léta tohoto sedmdesátého sedmého milostivě rozepsati a položiti ráčili: při kterémžto měvše my společné shledání vo některé potřeby sme se snesli, aby na VMCskou, jakožto pána našeho nejmilostivějšího, vznešeny byly, a z prostředku našeho sme tři osoby zvolili, kteréžby k VMCské o to vypraveny býti měly, totiž to urozeného pána, pana Jiřího Zajíce z Hazmburka, z pánův, a statečného rytíře pana Bernharta Hodějovského z Hodějova, z vladyk, VMCské rady, a slovutného Jaroslava z Mutinína, z Pražan. A což ty tak VMCské od nás oznamovati, jednati a zavírati budou, poníženě prosíme, že jim VMCská toho všeho věřiti ráčíte, jako bychom my tu všickni sami přítomni byli a s VMCskou osobně mluvili. S tím se VMCské s našimi povolnými službami poníženě poručené činíme. Dán na hradě Pražském, v sobotu po památce na nebe vzetí blahoslavené panny Marie léta ↄc sedmdesátého sedmého.

Páni, rytířstvo, Pražané a poslové z měst království Českého, nyní na hradě Pražském na sněmu obecním pospolu shromáždění.

---

101. Instrukce daná od stavův českých poslům k císaři vypraveným Jiřímu Zajícovi z Hazmburku, Bernartu Hodějovskému z Hodějova a Jaroslavu z Muténína v příčině předložení usnešení sněmovních, a sice: o opatření království Českého, o obnovení smluv s kurfiršty a knížaty svaté říše, o přijetí od některých len; jaká opatření opatrnosti v příčině království Polského by se učiniti měla; císař aby tři nebo čtyři tisíce jízdných naverboval, a poněvadž království České veřejnou hotovost nařídilo, aby i ostatní k němu přivtělené země na hotově byly, zvláště pak Slezsko.

1577, 17. srpna. — MS. souč. č. 127 v arch. česk. místod.

Instrukcí ode všech tří stavuov království Českého na sněmu obecním, kterýž držán na hradě Pražském v pondělí po svatém Vavřinci [12. srpna] léta tohoto 77, poslům k nejjasnějšímu a nejnepřemoženějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi toho jména Druhému volenému římskému císaři, uherskému, českému ↄc králi, pánu našemu nejmilostivějšímu, vyslaným, zejména z pánův Jiříku Zajícovi z Hazmburku a na Mšeném, Bernartu staršímu Hodějovskému z Hodějova a na Lčovicích a Tloskově z rytířstva, a Jaroslavovi z Muténína, měšténínu Starého města Pražského, kterouž se jmenovaní poslové spraviti a vedle té, což v sobě obsahuje, poselství své vyříditi mají.

Předkem aby se jmenovaní poslové stavuov království Českého na cestu vypravíce na den jistej, to jest v outerej po svatém Bartoloměji [26. srpna] nejprvé příštím, do města Vídně ke dvoru JMCské najíti dali, a tu zjednajíc sobě při JMti audienci, JMCské o tom, jak jsou ode všech tří stavuov království Českého k JMCské vysláni, poddaně v známost uvedli a JMti předkem ode všech tří stavův služby jich ponížené, vždycky věrné, poddané s vinšováním od pána Boha všemohoucího JMCské dlouhého zdraví, šťastného panování a nade všemi nepřátely zvítězení, oznámili. A při tom od tejchž stavuov JMCské z toho, že JMt na poníženou žádost některých nejvyšších ouředníkuov zemských a rad JMCské, po předložení JMti některých zvláštních a duoležitých příčin a potřeb, stavuom sněm obecní rozepsati a položiti ráčil, ponížené a poddané poděkování učinili, na kterémžto sněmu co jest rozjímáno a uvažováno, toho JMCské stavové že tejna nečiní.

Napřed, že těchto časův ukazují se toho zvláštní příčiny býti, aby království České skrze jisté toho nařízení v dobrém opatření býti a s zeměmi k němu přináležejícími lepšího bezpečenství před těmi, kdož by mu škoditi oumysl měli, užívati mohlo.

Druhé, s okolními kurfiršty a knížaty v dobrém srozumění [. . . .], jakž vždycky prvé tak jest to opatrováno a to jistými erbanuňky a smlúvami dědičnými mezi královstvím Českým a okolními potentáty, kurfiršty a knížaty utvrzeno jest, což aby pro dobré a užitečné JMCské a tohoto království k stálému zdržení a zachování utvrzeno bylo, toho jsou stavové ne na jednom sněmu při JMCské poddaně hledali i také osoby jisté ze dvou vyšších stavuov k tomu volili; a poněvadž těchto pominulých let při jistých osobách proměny sou se skrze smrt časnou staly a několiko nových potentátuov, s kterýmiž ještě žádné smlouvy a erbanuňci obnoveni nejsou, v regiment jich sou vešli: aby JMCská ty erbanuňky a dědičné smlouvy s dotčenými kurfiršty a knížaty svaté říše k obnovení vedle starobylého způsobu přivésti ráčil, čehož až posavad se nestalo a na místě postaveno není. Ačkoli vidí se to, že JMCská s tejmiž kurfiršty a knížaty svaté říše v přátelském srozumění, i také v dobrém sousedství ti páni s tímto královstvím jsou: však proto vždy předce uznává se toho potřeba a podle starobylého pořádku dobrého, jakž dotčeno, i povinnost býti, aby JMCská bez dalšího tím odtahování, jakžby nejdříve šťastný JMti příjezd, kteréhož stavové, jako věrní poddaní, s potěšením očekávají, do království Českého byl, na to nastoupiti a to k skutečnému vykonání přivésti, i také při takovém nejprvnějším JMti na hrad Pražský příjezdu léna od některých kurfirštuov a knížat i jiných manuov, kteříž sou ještě toho nevykonali, která od tohoto království mají, přijíti ráčil.

Strany pak království Polského uznávají stavové to, jaká obzvláštní mimo všecky jiné sousedy okolní s králi polskými a tím královstvím kompaktata a smlouvy sou, a poněvadž ta království spolu obzvláštní mnohé příčiny mají a sobě přisedí, proto také tím vejše a pevněji takovejmi kompaktaty a smlouvami sou sobě zavázány. Jaké pak proměny v tom království sou se staly a v krátkých časech dva králové voleni, a zvláště pak od nynějšího takových kompaktat a smluv obnovení a potvrzení při JMCské posavad hledáno není, a netoliko toho, ale ani jinak v žádném dobrém sousedství JMCské, jakožto tak znamenitému pánu a nejvyššímu potentátu křesťanskému, zakázání a zamluvení nečiní: což stavuom nemalé rozmyšlení a nedostatek, aby takového dobrého, jako od předešlých králuov polských, sousedství se do něho nadíti mohli, činí. Nad to pak i to k té pochybnosti nadání se dobrého sousedství stavy tvrditi chce, že mnohé zprávy sou, ačby neradi stavové jakými nejistými novinami se spravovati chtěli, však vždy se o tom zhusta promlouvá a to slyšeti jest, kterak by on král polský nemalý lid netoliko domácí, ale i odjinud cizího národu, sobě shromažďoval, ano také, že i při pomezí Polském velikej počet Turkuov a Tartaruov leží; kteréhožto tak mnohého lidu válečného, aby za příčinou samých Gdančanuov na záhubu [sic] království Polského užiti oumyslu byl, není rozum a tomu víry se dáti nemůž, ale jest se domejšleti, aby spíše na ujmu, škodu a nějakou zhoubu jiných sousedův svých, čehož by se snad i nám dostati mohlo, o něco toho se pokusiti nechtěl k tomu také jaké praktiky v království Uherském i jinde by se působiti měly, o tom nemalý hlas jest; za kterýmižto příčinami se vidí, že za času opatrnosti užívati potřebí jest.

A poněvadž pak náležité jest v takových a podobných příčinách k JMCské stavuom, jako věrným poddaným, se utéci, tak poddaně činíce, ponížené prosí, aby JMCská na tu cestu pomysliti a na jmenovaném králi polském skrze psaní JMCské vyzvěděti ráčil, čeho se předkem JMCské i také stavuom království Českého a zemím k němu příslušejícím do něho a království Polského nadíti jest, aby se JMCské v tom otevřel, tak aby JMCská strany zemí JMti i také stavové věděli, v jakém spuosobu a jistotě se v té příčině ustanoviti. Jestli by pak k tomu přišlo, že by tejž král polský z strany obnovení a stvrzení těch kompaktat a smluv při JMCské co hledal: JMCské stavové poddaně prosí, aby JMt jich v tom tejna činiti neráčil. Také i to vidí se za nemálo potřebné a užitečné býti, aby JMCská o to, kterak by JMt dobré a jisté kuntšafty v království Polském míti milostivě pečovati a ty co nejspíš možné naříditi ráčil, aby se o tom, co by se v tom království puosobilo, a zvláště v čem by se JMCské a království tohoto, též zemí příslušejících dotýkati chtělo, jednalo, každého času

věděti mohlo; neb jest naděje, poněvadž se tomu rozumí, že tam v Polště ještě osoby poctivé a znamenité zuostávají, kteréž JMCské a domu rakouskému i také království Českému vším dobrým náchylny jsou, a tak tím gruntovnějších a jistčích tudy kuntšaftův se docházeti moci bude.

Naposledy i to se stavům za zvláštní potřebu býti uznává, aby JMCská ihned, jakž nejspěšněji býti muože, některé nejvyšší a rytmistry v pštoluňk přijíti ráčil, kteřížby do tří neb čtyř tisíc koní zbrojných shledali a na hotově měli, tak aby JMCská buď tu neb jinde v čas potřeby jich užiti mohl; a není žádné pochybnosti, že JMCská osoby k tomu hodné v království tomto a zemích k němu příslušejících, které takovej počet koní a lidu v brzce shledati uměti budou, najíti a na ně se bezpečiti moci ráčí. A jistě se vidí, poněvadž takové opatření JMCské v tejnosti nezuostane, ale okolním souseduom v známost vejde, že to netoliko k dobrému a užitečnému JMCské, ale k zachování také reputací JMti dobře sloužiti bude, a tudy všem okolním sousedům příčina k hledání spíše dobrého přátelství a odražení od nějakého neslušného předsevzetí se dá.

Nicméně také všickni tři stavové, majíce takové těchto časuov nebezpečných příčiny před očima a v svém uvážení, protož jsou mezi sebou jistou veřejnou hotovost, aby tak v takové připadlé potřeby tohoto roku před rukama byla, nařídili, totiž vedle šacuňku jednoho každého statku, buďto pozemských neb městských, vždy ze III[M] kop gr. č. jeden kůň s rejtarem zbrojným a jeden pěší. A tolikéž z statkuov JMCské, jakž vždycky všecka předešlá v té příčině sněmovní svolení taková sou činěna, aby se od hejtmanuov JMti na těch panství v tom tak zachováno bylo, jak pak širší nařízení z strany takové veřejné hotovosti to všecko do sněmu uvedeno; kterýžto sněm, k dalšímu JMCské toho vyrozumění, aby JMCské podali. A JMCské stavové že poddaně žádají, aby JMCská v markrabství Moravském, v knížetství Slezských a markrabství Lužických taky to milostivě nařiditi ráčil, aby v týchž zemích, podle zpuosobu a pořádku jedné každé té země, dobré opatrnosti užívali a na hotově k času nastalé potřeby byli; zvláště pak v knížetství Slezských, poněvadž tu nemalý počet těch, kteří sou povinni služby s koními z statkův svých činiti, a ty se rytterdinst jmenují, aby v jednom každém knížetství zmustrováni a v čas potřeby na hotově byli.

A tak, JMCská majíc takové snešení všech tří stavuov, JMCskou poníženě prositi, aby JMt s stavy také v tom se milostivě snésti, a aby to tak svuoj průchod mělo a k skutečnému vyřízení přivedeno bylo, to z mocnosti a vrchnosti JMCské fedrovati ráčil, a tak při navrácení zase od JMCské do království tohoto poslův aby sněm ten obecní se vytisknouti a vuobec vyjíti mohl, a jeden každý podle toho se jak zachovati věděl a zachoval. [Bez datum.]

---

102. Stavové čeští nařídili přitisknouti pečeť království Českého k listům, ode všech tří stavův psaným, a sice k listu věřícímu poslům k císaři vypraveným a k listu nejvyšším berníkům na vydání peněz na cestu těmže poslům.

1577, 17. srpna. — Kvatern deskový „fialový relací od 1575 do 82", č. 46 v král. česk. arch. zemsk.

Páni Jich Mti a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po svatém Vavřinci léta ɔc 77, ráčili mocí plného sněmu poručiti pečeť zemskou přitisknouti k listům, kteříž ode všech tří stavův království tohoto Českého psáni býti mají, jakožto k listu věřícímu a k instrukcí k JMti nejjasnějšímu knížeti pánu a panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému králi ɔc, jakožto králi českému, a k listu nejvyšším berníkuom království Českého k vydání peněz na outratu posluom k JMCské od

stavův království Českého vyslaným, na Jiříka Zajíce z Hazmburku a na Mšeném, Bernarta staršího Hodějovského z Hodějova a na Tloskově, JMCské rady, a Jaroslava z Mutěnína, měštěnína Starého města Pražského svědčící. Poslové na to byli jsou z plného sněmu vyslaní v přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyššího sudího království Českého, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských Mikuláše Skalského z Dubu a na Slušticích, místosudího království Českého, Viléma Malovce Kosoře z Malovic, místopísaře téhož království Českého a Bohuslava Mazance z Frymburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a purkrabie Pražský; Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, císaře JMti dvoru v království Českém maršálek; Jindřich z Valdštejna a na Dobrovici a Kunstberce, JMCské rada; Jan Bezdružický z Kolovrat a na Záběhlicích, JMCské nad apelacími rada, a Krištof z Roupova a na Poříčí, z pánuov; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabie kraje Hradeckého; Jan starší Vratislav z Mitrovic na Skřipli a Litni; Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a Její Mti císařové, jakožto králové české, v království Českém měst podkomoří a hejtman hradu Pražského; Adam Muchek z Bukova a na Píčině, JMCské rada; Jiřík Kokořovec z Kokořova na Štáhlavech a Žluticích, z vladyk, jsouce na to k tomu od Jich Mtí z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v sobotu po památce na nebevzetí panny Marie.

---

103. Usnešení sněmu obecního, jenž zahájen byl dne 12. srpna 1577 na hradě Pražském.)*

MS. zápisů úředních deskových s nápisem „Červení sněmové od 1541 do 1582“ v král. česk. archivu zemském.

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf, římský císař, uherský a český král, pán náš nejmilostivější, na podané předložení, radu a poníženou žádost některých nejvyšších ouředníkův zemských a rad JMCské, kteříž toho zvláštní příčiny a potřebu tohoto království a zemí k němu příslušejících býti jsou uznali, sněm obecní všem třem stavům téhož království Českého rozepsati a položiti jest ráčil: k kterémužto tak od JMCské položenému sněmu všickni tři stavové se sjevše, předkem na to jsou k předložení a rozjímání svému společnému nastoupili, kterak těchto nynějších časův jisté příčiny toho zřetelně ukazují a potřeba toho býti chce, aby království České s pomocí pána Boha všemohoucího skrze milostivou péči JMCské a bedlivost stavův jistým nařízením toho v dobrém opatření býti a s zeměmi k tomu připojenými lepšího bezpečenství před každým,

---

*) K sněmu tomuto v původním zápisu deskovém nebyla napsána hlava, klademe ji pod čáru z artikulů tištěných:

„Tito artikulové na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po svatém Vavřinci léta Páně 1577, s jistým povolením nejjasnějšího knížete a pána, pana Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského, českého krále, jakožto krále českého od všech tří stavův téhož království Českého svoleni a zavříni, a téhož léta v pátek po památce narození blahoslavené panny [13. září] Marie k vytisknutí vůbec podáni jsou.“

i kdožby tomu království aneb oudům jeho škoditi oumysl měli, užívati mohlo; protož na tomto obecním sněmu všichni tři stavové království Českého na tomto jsou se snesli.

Předkem, co se okolních Jich Mtí kurfirštův a knížat svaté říše dotýče, poněvadž od starodávna toto království s nimi v dobrém srozumění jest uvedeno a to jistými erbanuňky a smlouvami dědičnými utvrzeno, stavové království tohoto nechtíce, aby příčina jim k protržení takových smluv a erbanuňkův jaká dána býti mohla, to jsou při JMCské ne na jednom sněmě poddaně hledali i také osoby jisté ze dvou vyšších stavuov k tomu volili, a poněvadž těchto pominulých let při některých osobách skrze smrt časnou týchž kurfirštův a knížat proměny jsou se staly a do několika nových potentátův, s kterýmiž ještě žádné smlouvy a erbanuňci obnoveni nejsou, v regiment jich jsou vešli: aby JMCská, začež stavové vždy poníženě žádati nepřestávají, na to nastoupiti a ty erbanuňky a dědičné smlouvy s dotčenými kurfiršty a knížaty svaté říše k obnovení vedle starobylého způsobu bez dalšího odtahování, a jakžby nejdříve šťastný JMCské příjezd, kteréhož stavové, jako věrní poddaní, s potěšením očekávají, do království Českého byl, k obnovení a skutečnému toho vykonání přivésti, i také při takovém JMCské nejprvnějším na hrad Pražský příjezdu léna od některých kurfirštův a knížat, která od toho království mají, i jiných manův, kteříž jsou toho ještě nevykonali, přijíti ráčil.

Což se pak království Polského dotýče, s kterýmžto toto království České v jistých smlúvách a kompaktatích od dávných let vždycky jsou byli [sic], protož co poslové, od stavův k JMCské s jistou instrukcí vyslaní, při JMti v té věci jednati mají, to táž instrukcí v sobě obsahuje, při čemž se tak toho zanechává.

Majíce pak také stavové těchto časův tak nebezpečných mnohé příčiny před očima a v svém uvážení, protož jsou mezi sebou jistou veřejnou hotovost, aby ta k připadlé nastalé potřebě roku tohoto před rukama byla, nařídili a to na způsob tento.

Předkem, z panství a statkův JMCské, též také z statkův stavův panského a rytířského, nicméně všichni klášterové a jiná duchovenství, dědiníci, nápravníci, svobodníci, dvořáci, manové a jiní všichni v království tomto obyvatelé, kdožkoli statky buď pozemské neb městské a šosovní mají a drží, jeden každý vždy ze tří tisíc kop grošův českých jeden kůň zbrojný vypraviti a na hotově míti má. Rejtar pak ten aby na sobě měl zbroj černou přední, zadní kus, obojček s dlouhými náramky, šturmhaub, šorc, zárukaví, plechovice, ručnice dvě se všemi potřebami a meč dobrý při boku, při tom jednoho pěšího s ručnicí dlouhou a též s zbraní dobrou při boku. A kdož by tak statku za tu sumu tří tisíc kop grošův českých neměl, tehdy jedni s druhými, vedle šacuňkův a listův přiznávacích, do té sumy se snesouce společně takového rejtara zbrojného a při tom osobu pěší tím vším způsobem, jakž výš vyměřeno, aby na hotově měli a podle jiných zmustrovali i také, kdyžby potřeba toho kázala, vypravili. Takových pak šacuňkův listové přiznávací, předně od každého hejtmana JMCské z statkův a panství JMti a tolikéž od osob ze všech tří stavův i jiných všelijakého povolání výš dotčených, mají konečně do sv. Václava nejprvé příštího hejtmanům jednoho každého kraje, vedle notule a formy pod tímto artikulem postavené, odesláni býti. A dále jeden každý vedle šacuňku svého rejtary své k mustruňku, který v jednom každém kraji v městě hlavním téhož kraje skrze hejtmany krajské ten pondělí po památce Všech svatých [4. listop.] držán bude, k témuž dni aby vypravil, kterýžto lid jízdný, tak od jednoho každého vypravený, tíž hejtmané, jakž jest jeden každý zbrojně vedle tohoto vyměření opatřen, zmustrujíce, aby spis, poznamenání toho, které osoby jsou se tak v něm podle sněmovního snešení náležitě zachovaly, i s listy jich přiznávacími JMCské místodržícím na hradě Pražském ihned po vykonání takového mustruňku odeslali, aby se tomu, jak jest se v tom jeden každý zachoval, i také jaký počet lidu jízdného též pěšího taková veřejnost vynese, vyrozuměti mohlo.

Nicméně také, kdožby se tak nezachoval a listu přiznávacího šacuňku statku svého hejtmanům krajským neodeslal, aneb, dadouc list přiznávací od sebe, časně k mustruňku nevypravil, aby o tom

hejtmané pánům místodržícím JMCské psaním svým oznámení učinili, a ten každý má k soudu zemskému, nejprvé příštímu, obeslán býti, a což tu takovému na témž soudu větším zemském nalezeno bude, to podniknouti.

Co se pak pěšího lidu dotýče, poněvadž by odsíláním těch [do] míst krajských k mustruňku, zvláště dalším, obtížné a s outratou zbytečnou býti chtělo: ty aby jeden každý pán doma na gruntech svých, vedle listu svého přiznávacího, s takovou oupravou, jakž výše o lidu pěším vyměřeno jest, spravil, zmustroval a v hotovosti měl, tak kdyžby toho potřeba přišla, ty také aby vedle lidu jízdného vyslati mohl a vyslal; a ti, kteříž peníze na ourocích mají, tolikéž aby se v tom tak zachovali a vždy ze tří tisíc kop grošův č. kůň zbrojný a pěšího vedle jiných vypraviti povinni byli. Listové pak přiznávací šacuňkův statkův k veřejné hotovosti jeden každý od sebe v tato slova vydávati mají:

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem podle svolení sněmovního na obecním sněmu, kterýž držán byl na hradě Pražském, v tom artikuli, co se nařízení veřejné hotovosti v království tomto, jak jeden každý ze 3 tisíc kop grošův českých kůň zbrojný a jednoho pěšího na hotově míti a v čas nastalé potřeby vypraviti má, [....] statek svůj všecken, kteréhož užívám, šacoval, a toho mám za sumu N, a to přijímám k svému svědomí. Toho na jistotu pečeť svou vlastní k tomuto listu sem přitisknouti dal. Datum ɔc.

Jakož jsou stavové na předešlých sněmích častokrát JMCské oznamovali, kterak se přes meze a hranice do království Českého nemálo vkračuje, žádajíc všichni tři stavové JMCské, aby JMCská, kdež tak o to na odpořích jest, to s Jich Mtmi kurfiršty a knížaty okolními k srovnání přivésti ráčil, jakž pak i od stavův království Českého předešlými sněmy k tomu i osoby voleny a nařízeny jsou, ale to až posavad na ničemž postaveno není: protož poslové, kteříž k JMCské ode všech tří stavův království Českého vysláni jsou, JMCské to připamatovati a od stavův poníženě prositi mají, aby JMCská to tak milostivě naříditi ráčil, aby ihned při začátku měsíce máje nejprvé příštího, podle předešlých stavův žádosti a sněmu, to již aspoň jednou k svému vyřízení, na místě a konci postavení přijíti mohlo.

Kdež také všech tří stavův nemalá ztížnost v tom jest, kterak, pod touto (minulého i tohoto roku z milosti a požehnání božího) hojnou ourodou a laciností obilí i jiných všelijakých věcí, v městech Pražských a jiných při všelijakých řemeslnících nesmírné drahoty se užívá, a ti díla svá a věci své čím dále vždy více a výše sobě nadsazují, a poněvadž JMCská při sladovnících i tolikéž pekařích jistá nařízení, v jaké mírnosti vedle povah koupí pšenic i žit by se chovati měli, učiniti poručiti jest ráčil: JMCskou stavové také poddaně žádají, poněvadž stavové sami mezi sebou o to, jak by ten řád při řemeslnících udělán býti měl, jsou se snésti nemohli, nýbrž to na JMCskou poníženě podávají, protož aby JMCská bez prodlívání takové těch řemeslníkův svévolné drahotě poručiti v cestu vjíti, a to kudyby to k nápravě přivedeno býti mohlo, a stavové i také chudí lidé poddaní jich více tak velice ztěžováni nebyli, milostivě obmysliti ráčil; a při čemžkoli JMCská to zůstaviti ráčí, při tom při všem tak a nejinak v městech Pražských i v jiných královských se zachováno býti má.

A jakož jsou také Pražané a z jiných měst království tohoto k sněmu vyslaní na vyšší dva stavy vznesli, připomínajíc předešlé stavův snešení, které se jest na sněmu obecním též léta tohoto 77 ve čtvrtek po neděli jubilate*) o skorigování a v jedno práv městských v tomto království uvedení stalo, žádajíc při tom, aby stavové k tomu se přičinili a JMCské za to žádali, aby ten artikul podle téhož předešlého sněmovního snešení bez dalších odtahův předsevzat byl a k svému vykonání přijíti mohl: i znajíc stavové žádost jich slušnou, i také všem třem stavům království tohoto nemálo potřebnou a užitečnou býti, za to JMCské poddaně prosí, aby JMCská buď ty předešlým sněmem k tomu nařízené anebo jiné, kteréžby se JMCské viděly, osoby, což nejdřív býti můž, naříditi a obeslati ráčil,

*) Chybné; toho roku ve čtvrtek po jubilate sněmu nebylo. Viz o tom úvod k sněmu ze dne 12. srpna 1575.

aby se k jistému dni na hrad Pražský sjely a těch práv k přehlédnutí a skorigování zasedly a k srovnání je mezi všemi městy království tohoto přivedly. Jestližeby pak v tom mezi nimi městy nějaký odpor anebo rozdíl býti chtěl, a to těmi nařízenými osobami mezi nimi srovnáno býti nemohlo a ještě žeby na nějakém nedostatku co toho zůstávati chtělo: tehdy aby ty nařízené osoby to nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským při nejprvé příštím soudu zemském v známost uvedly; a všichni tři stavové soudu zemskému tímto sněmem jsou moc dali a dávají, pokudž to od Jich Mtí za dobré uváženo a uznáno bude, že to tak všecko při tom zůstati, a to za právo při všech právích městských království tohoto držáno a těch samých a ne jiných vůbec užíváno býti má.

A jakož jsou Jiří a Jaroslav, bratří vlastní, Bořitové z Martinic a na Smečně a Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabě Karlštejnský, na stavy království Českého vznesli, co se svrškův a nábytkův dotýče, kteréž při zámku Karlštejně a při dvořích k témuž zámku náležitých po smrti Jana Bořity z Martinic, na onen čas purkrabí Karlštejnského, otce nadepsaných bratří, jsou zůstaly, pravíce oni bratři, že by ty svršky a nábytkové jim, jakožto dědicům, vlastně náležeti měly, čemuž on Jan ze Vchynic místa dáti jest nechtěl, avšak toho všeho na stavy království Českého strany jsou podaly, tak že cožkoli stavové v tom najdou a vyměří, to že obě strany přijíti a při tom toho zůstaviti chtějí: kdež pak stavové království Českého dali jsou sobě artikul z sněmu, kterýž jest léta 66*) držán byl, přečísti, v němž se to našlo, že jsou na onen čas Šebestiánovi Markvartovi z Hrádku, purkrabí Karlštejnskému, na zakoupení svršků a nábytků k zámku Karlštejnu a ke dvoru k němu náležejícímu, tudíž také i na opravení šest set kop grošův českých dali a to týmž sněmem nařídili a opatřili, aby při témž zámku Karlštejnu a v dvořích k němu náležících vždycky na časy budoucí jeden každý z purkrabův Karlštejnských svrškův a nábytkův za pět set kop grošův českých zanechati a postoupiti povinen byl; a protož stavové království Českého k tomu jsou za komisaře volili a nařídili Mikuláše Zajíce z Hazmburku a na Budyni, Fridricha Mičana z Klinštejna a z Roztok a na Kornhauze, stavu panského, Jana staršího Vratislava z Mitrovic a na Skřipli, Hertwika Zejdlice z Šenfeldu a na Zvoleňovsi, stavu rytířského, aby dotčení komisaři ten pondělí po svatém Bartoloměji [26. srpna] na zámek Karlštejn sjeli a tu v ty ve všecky svršky a nábytky při zámku a dvořích aby nahlídli, a zanechajíc svrškův a nábytkův při témž zámku Karlštejně a ve dvořích, což by spravedlivě za pět set kop grošův českých stálo, o ostatní svršky a nábytky je bratří z Martinic s týmž Janem ze Vchynic aby přátelsky porovnali, tak aby jim bratřím z Martinic on purkrabě Karlštejnský ty ostatní svršky vydal, aneb s nimi se o ně smluvil a jim je zaplatil.

A jakož jest pak dále často jmenovaný Jan ze Vchynic, purkrabí Karlštejnský, stavům v známost uvedl, že jest zámek Karlštejn na stavení i jináč k znamenitému spuštění přišel, takže téměř není kde na témž zámku bydleti a zvláště pak co se kaply, kdež koruna, klenoty a privilegia jsou, tudíž také druhé kaply, kdež se obyčejně služby boží dějí, ty obě že v znamenitém nebezpečenství zůstávají, takže jest se obávati, aby dokonce snad se nezbořily; tudíž také že by zbroje, oštěpův, střelby, kteréž pro vopatření téhož zámku Karlštejna od slavné paměti císaře Ferdinanda na zámek Karlštejn podány jsou byly, žádné před rukama nebylo, za to prosíc, aby stavové v to nahlídnouti a dále to také náležitě opatřiti ráčili: protož stavové z počátku jmenovaným komisařům poroučejí, v to ve všecko bedlivě aby nahlídli a to spatřili, v poznamenání jisté aby to uvedli a dále spolu s týmž purkrabím Karlštejnským na to, kterému z purkrabů Karlštejnských na onen čas takové zbroje, střelba, oštěpy a jiné brané jsou odvedeny byly, s pilností a bedlivě aby se vyptali, a při čem to vše najdou, to aby při budoucím a nejprv příštím sněmu stavům zase v známost uvedli, tak aby stavové, v to nahlídnouti a tomu všemu vyrozumějíc, náležitě to opatřiti mohli.

*) Chybné datum, poněvadž t. r. sněmu nebylo; usnešení nahoře jmenované stalo se při sněmu, jenž zahájen byl 1545, 17. srpna.

A jakož jsou šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách na všecky tři stavy království tohoto vznesli, připomínajíc to, kdež jsou též stavové při sněmě předešlém, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 76 ve čtvrtek po neděli jubilate, na poníženou žádost a prosbu jich pro vzdělání a rozšíření i další fedruňk hor stříbrných na Horách Kutnách a dobývání dolův starých řečených Hrušky a Višňoví s měrami jich, povolení své dáti ráčili, aby se do 1½ tisíce kop gr. čes. na to vzdlužiti mohli, že při budoucím sněmě na ty cesty, odkudž by taková suma zaplacena býti mohla, pomysliti a to opatřiti chtíti ráčí, to předkládajíc, že na takové svolení v témž sněmu 1½ tisíce kop grošův českých pro fedruňk výš psaných Hor Kuten jsou se vzdlužili, a z nich ourok posavad že dávají, tu pak všecku sumu na ty doly i mnohem víc vynaložili a věřitelové jich, že na ně o takový dluh těžce již nastupují a svou záplatu míti chtějí, žádajíc za to, poněvadž ta suma na dotčené doly i platně vynaložena jest a tu naději ku pánu Bohu mají, že když bohdá hlubin z týchž dolův dobudou, to s nemalým užitkem a prospěchem předkem JMCské a potom tomuto království i všem obyvatelům v něm bude, aby na ty cesty pomyslili, tak aby jim těch 1½ tisíce kop gr. čes. při tomto čase dány a položeny byly, aby oni také své věřitele tím spokojiti mohli.

Kdež pak všichni tři stavové prohlídajíc k žádosti jich šepmistrův a rady Hor Kuten i také předešlému dovolení, a při tom vzavše zprávu od komisařův předešlým sněmem na spatření týchž dolův nařízených, kteřížto skrze relací svou jsou to stavům v známost uvedli, že taková suma na výš dotčené doly a nejinam pořádně, upřímně i platně vynaložena jest, takto jsou se o to snesli: poněvadž to pro krátkost času při tomto nynějším sněmě tak vyřízeno a spraveno a opatřeno býti nemohlo, poroučejí stavové nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským, kterýmž tímto sněmem moc dávají, aby oni nejvyšší ouředníci a soudci zemští při nejprvnějším soudu zemském obešlíc takové věřitele, u kterýchž se oni šepmistři a rada i všecka obec Hor Kuten často psanou sumu vzdlužili, s nimi jednati i na místě postaviti mohli, tak aby té sumy až do nejprvé příštího sněmu na dostatečné stavův království tohoto ujištění sčekání měli, a tu při budoucím sněmu na ty cesty, aby k své záplatě konečně při tom času přijíti mohli, pomysliti a to opatřiti stavové chtějí.

A poněvadž pak JMCská tohoto sněmu přítomen býti neráčí, protož všichni tři stavové s takovým sněmovním snešením a toho zavřením k JMCské s jistou podle toho instrukcí a listem věřícím pod pečetí zemskou osoby ze všech tří stavův království Českého, totiž Jiříka Zajíce z Hazmburku a na Mšeném, z pánův, Bernarta Hodějovského z Hodějova, na Lčovicích a Tloskově, z vladyk, a Jaroslava z Mutěnína, měštěnína Starého města Pražského, jsou volili, kteříž vyjedouce ke dvoru JMCské, v městě Vídni ten outerý po svatém Bartoloměji [27. srpna] ejprv příštím se najíti dáti, JMCské to poddaně přednésti a JMti ode všech stavův poníženě prositi mají, aby JMCská s stavy v tom ve všem snešení se milostivě snésti a při tom to zůstaviti ráčil; tak aby, když by se zase též poslové od JMCské do království Českého navrátili, JMCské místodržícím na hradě Pražském, jak jsou vedle instrukcí jim vydané při JMCské to k vyřízení přivedli a s čím tak zase od JMti vypraveni budou, o tom o všem zprávu svou učinili a od sebe odvedli, aby potom ihned takový sněm k vytištění přijíti, vůbec vyjíti mohl, a každý se čím spraviti vědouc podle toho tak zachovati se nepominul.

Avšak toto nařízení všech tří stavův tohoto království Českého, kteréž z své svobodné dobré vůle činí, není a býti nemá k žádné ujmě, škodě a k nějakému protržení privilejím, právům, svobodám, řádům, starobylým pořádkům a dobrým zvyklostem království tohoto, nyní i na časy budoucí a věčné*).

---

*) V tištěných artikulích ještě přidáno:

„Léta Páně 77 v středu po památce narození blahoslavené panny Marie [11. září] od JMCské poslové z království Českého jsou se zase na hrad Pražský navrátili a vedle snešení sněmovního Jich Mtem pánuom místodržícím o všem zprávu poselství svého učinili. A tak tento sněm k vytištění svému přišel.“

Relatorové stavu panského:

P. Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabí Pražský.

Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého.

Adam z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyšší sudí království Českého.

Vratislav z Pernštejna a na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kanclíř království Českého.

Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého.

Jaroslav Smiřický z Smiřic na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru maršálek království Českého.

Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského; přiznal se p. hofmistr.

Jiřík Zajíc z Hazmburku a na Mšeném.

Jiří z Lobkovic a na Liběchovicích, JMCské rada a komorník.

Adam z Hradce a na Hradci, Hluboké, JMCské rada a komorník.

Jindřich z Valdštejna na Dobrovici a Kunstberce, JMCské rada.

Mikuláš Kavka Říčanský z Říčan a na Štěkni, JMCské rada.

Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, JMCské rada a president zřízené komory české.

Fridrich Kurcpach z Trachmburku a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské rada, přiznal se skrze Jana z Kolovrat a na Záběhlicích.

Jan Bezdružický z Kolovrat a na Záběhlicích, JMCské rada nad apelacími.

Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni, přiznal se skrze pana Jiříka bratra svého.

Jiří z Valdštejna a na Hostinném, přiznal se skrze pana Jindřicha z Valdštejna a na Dobrovici.

Jan z Šternberka a na Konopišti a Voticích, p. skrze pana Jana z Kolovrat.

Mikuláš Říčanský z Říčan a na Beztahově, hejtman kraje Vltavského.

Fridrich Mičan z Klinštejna a z Roztok a na Kornhauze.

Jiří hrabě z Gutnštejna a na Ryzmberce.

Jiřík Horštejnský z Velhartic.

Krištof z Roupova a na Poříčí.

Jiří Bořita z Martinic a na Smečně.

Jiřík Pruskovský z Pruskova a na Starém hradě.

Jan z Roupova a na Roupově.

Karel z Valdštejna a na Hostinném.

Adam starší z Šternberka a na Sedlci.

Volf Novohradský z Kolovrat a na Lnářích.

Stavu rytířského:

Michal Španovský z Lysova a na Pacově, nejvyšší písař království Českého.

Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého.

Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech a Karlštejně, purkrabí Karlštejnský.

Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého.

Adam Nebilovský z Drahobuzi a na Políně.

Bernart starší Hodějovský z Hodějova a na Lčovicích a Tloskově.

Petr Boubinský z Oujezda a na Dubě.

Jan starší Vratislav z Mitrovic na Skřipli a Litni.

Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského, a Její M. císařové podkomoří měst v královstí Českém.

Albrecht Bryknar z Brukštejna na Libni nad Vltavou, JMCské rada a prokurator v království Českém.

Adam Muchek z Bukova a na Pičíně, JMCské rada.

Šebestián Leskovec z Leskovce a na Staré Červené Řečici.

Jiřík Kokořovec z Kokořova a na Štahlavech.

Jan Salava z Lípy a na Oumoníně.

Vilím Beřkovský z Šebířova a na Beřkovicích.

Zikmund Malovec z Malovic a na Vejrči.

Pavel Kůrka z Korkyně na Vostrově, v Suchém dole, JMCské hejtman panství Dobříšského.

Bohuslav Ojíř z Očedělic.

Hynek Rausndorf z Špremberku.

Mikuláš Štampach z Štampachu a v Lukách.

Hendrych Štampach z Štampachu a na Hostivici.

Václav Sadovský z Sloupna a na Hořejní Dobré Vůdě.

Fridrich Chrastecký z Chrastu.

Jiřík Voděradský z Hrušova.

Radslav Vchynský ze Vchynic a na Petrovicích.

Hertvík Zejdlic z Šenfeldu na Zvoliněvsi a Lanech.

Jan Malovec z Malovic na Kamenici a Chejnově.

Václav Ples Heřmanský z Sloupna a na Chotěšicích, JMCské kraječ.

Pavel Grymiller z Třebska, prubýř zemský.

Pražané, Horníci a jiní poslové z měst království Českého přiznali se na místě vyslaných i také na místě svém.

104. Mandat Rudolfa II., kterýmž ustanovuje za nepřítomnosti své v království Českém místodržící ze stavu panského a rytířského, kteříž na místě jeho zdležitosti veřejné i soukromé vyřizovati, spravovati mají.

VE VÍDNI. 1577, 31. srpna. — MS. souč. v arch. města Prahy č. 1080.

Rudolf Druhý ꝛc. Věrní milí! Majíce v paměti, že sou stavové království našeho Českého, slavné paměti, nejjasnějšímu a velikomocnému knížeti pánu, panu Maximilianovi Druhému, římskému císaři, uherskému a českému králi, pánu a otci našemu nejmilejšímu, víc než jednou, i nám na nyní minulém sněmu poddaně přednesli a poníženě prosili, abychom, pokudž nejvýš možné, na hradě Pražském, stolici téhož království, jakožto král český, jim ku potěšení bytností naší a toho všeho, cožby tak koruny české a zemí k témuž království příslušejících věcí potřebných se dotýkalo, přítomni býti ráčili: cožbychom, jsouce jim vší milostí, pokudž by nám nejvýš možné bylo, pro lásku, kterouž k stavuom království našeho Českého, věrným poddaným našim milým, míti ráčíme a oni zase k nám mají, nakloněni, rádi učiniti ráčili, však časem potřeba toho káže pro všecko křesťanstvo, i také pro dobré království Českého a zemí k němu příslušejících že do říše i do království Uherského pro nařízení zpuosobu válečného i jiných zemí našich odjezd náš býti musí. I chtíc my, aby proto v nebytnosti naší kralovství naše České podle svobod, privilegií svých, pořádku, práva, zřízení zemského a starobylých dobrých zvyklostí, jak za slavných pamětí pana děda a pana otce našeho nejmilejšího se řídilo a spravovalo, a jeden každý z obyvateluov tohoto království a zemí k němu příslušejících v nastalých potřebách svých, jakž sme se pak stavuom na minulém sněmu strany nařízení místodržictví na jich poddanou žádost milostivě zakázati ráčili, věděli kde své útočiště míti mají: ráčili sme vysoce urozeného Vilíma z Rožmberka na Českém Krumlově, správce a vladaře domu Rožmberského, tajnou radu naši a nejvyššího purkrabí Pražského, urozené Ladislava staršího z Lobkovic na Chlumci, nejvyššího hofmistra, Bohuslava Felixa z Hasnštejna a z Lobkovic na Líčkově, nejvyššího komorníka, Adama z Švamberka na Volši, nejvyššího sudího, Vratislava z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, též tejnou radu naši a nejvyššího kancléře, Jana z Valdštejna na Sedčicích, nejvyššího sudího dvorského, statečné Michala Španovského z Lysova na Pacově, nejvyššího písaře, Buriana Trčku z Lípy na Světlé nad Sazavou, podkomořího království Českého, Jana Vchynského ze Vchynic na Nalžovech, purkrabí Karlštejnského a Albrechta Kapouna z Svojkova na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého, věrné naše milé, na místě našem císařském, jakožto král český, za místodržící naše nařídíti. A protož vám všechněm vuobec i jednomu každému obzvláštně poroučíme, jestližeby toho jakéžkoli náhlé potřeby buď naše císařské neb obzvláštních osob se dotýkající nastaly a buď brzkého spěšného opatření, aneb jakžkoliv jináč, potřebovaly, abyšte se všickni i jeden každý z vás k nahoře jmenovaným osobám, jakožto od nás nařízeným místodržícím, správcuom a radám na hradě našem Pražském všechněm společně nebo rozdílně, jakž kdy kterého času tu pospolu budou, outočiště a zření své měli, to na ně vznášeli, jimi se ve všem spravovali a k nim všelijakou povolnost a poslušenství náležité zachovali, nebo od nich zatím na místě našem císařském ve všem slušném a spravedlivém podle náležitosti opatrováni býti máte. O vás nepochybujíce, že vědouce tuto jistou milostivou vuoli naši císařskou i také zatím opatření vás všech i jednoho každého obzvláštně býti, v tom se ve všem k nám poddané a poslušně zachováte, a dotčenými osobami až do dá-li pán Buoh šťastného příjezdu našeho do téhož království na hrad Pražský, nicméně jako naší vlastní císařskou osobou, jakožto králem českým, se říditi a spravovati budete. Vědouce, že na tom konečnou a jistou milostivou vuoli naši císařskou naplníte. Dán v městě našem Vídni v sobotu po svatém Bartoloměji léta ꝛc 77.

---

105. Císař Rudolf II. dává odpověď vyslaným od stavů království Českého na předložené mu usnešení sněmovní.

VE VÍDNI. 1577, 1. září. — Koncept v arch. česk. místod.

JMt římský císař a uherský, český král ꝛc, pán náš nejmilostivější, ráčil jest tomu všemu, co jsou všickni tři stavové království Českého skrze vyslané své, kteréž jsou k JMCské s listem věřícím a zavřením sněmovním, kteréž se na nyní minulém sněmu na hradě Pražském stalo, vypravili a JMCské podle instrukcí jim od stavuov dané poddaně přednésti dali, milostivě vyrozuměti, a takové jich vinšování a poddané oznámení JMCská, jakožto král český, od nich s zvláštní milostí přijímati ráčí.

A jakož se stavové předkem na tom, jakž to v zavření sněmovním obsaženo jest, snesli, aby JMCská s okolními kurfiršty a knížaty svaté říše erbanuňky a dědičné smlouvy, kteréž jsou od starodávna mezi královstvím Českým a dotčenými potentaty, kurfiršty a knížaty byly, pro dobré a užitečné JMCské a toho království bez dalšího odtahování vedle starobylého zpuosobu k obnovení přivésti, tolikéž i léna od některých kurfirštuov a knížat i jiných manuov k království Českému náležejících přijíti ráčil: JMCská, uznávajíc sám toho duoležitú potřebu býti, na jiném býti neráči, než jakžby JMCská nejprvé s pomocí pána Boha všemohoucího do království Českého šťastně přijeti a s stavy se shledati ráčil, to všecko i jiné připadité věci k vyřízení svému přivésti.

Co se království Polského dotýče, ačkoliv stavové království Českého v zavření sněmovním o tom, co jsou strany dotčeného království Polského v rozjímání svém měli, krátce oznamují: však JMCská z oustního oznámení a instrukcí vyslaných od stavuov k JMti vypravených tomu všemu milostivě

105. Die Antwort, welche Kaiser Rudolf II. den Abgeordneten der böhmischen Stände auf den Beschluss des Landtags vom 1577 gegeben hat.

WIEN, 1. September 1577. — Koncept im k. k. Statthaltereiarchiv zu Prag.

Die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kunigl. Mt., unser allergenädigster Herr, haben genädigist angehört und vernommen, was die drei Stände der Kron Beheimb durch ihre zu Ihr Mt. mit dem Credenzschreiben und jetzo gehaltenen Landtagsbeschluss, auch darneben gegebener Instruction abgefertigte Abgesandten unterthänigist angebracht, berichtet und gebeten haben, und nehmben ihre Glückwünschung zu derselben Regierung und etzliche andere unterthänigiste Anzeigung zu sonderlichem genädigisten Gefallen an.

Und nachdem sich die Stände furnehmblich vermüg des Landtagsbeschluss dahin verglichen, dass Ihr Kais. Mt. mit den umbliegenden Chur- und Fürsten des Reichs die Erbeinungen und Erbverträg, so von Alters her zwischen der Kron Beheimb und bemelten Potentaten, Chur- und Fürsten jederzeit gewesen, aufs ehist als müglichen Ihr Mt. selbst und dem Kunigreich Beheimb zum besten dem alten Brauch nach genädigist verneuern, desgleichen auch die Lehen von etzlichen Chur- und Fürsten, auch andern Lehenleuten, so dieselb noch zur Zeit nicht empfangen, aufnehmben wollten: als erkennen Ihr Kais. Mt. solchs selbst vor ein hohe Nothdurft und seind keiner andern Meinung, dann alsbald Ihr Mt. wills Gott ins Kunigreich Beheimb glucklichen ankomben und bei den Ständen sein werden, bemelte Erbverträg und Erbeinungen dem Landtagsbeschluss nach mit den umbliegenden des heiligen Römischen Reichs Chur- und Fürsten zu verneuern und zudem die Lehen von denen, die es nit empfangen oder genomben haben, wie gedacht, allergenädigist aufzunehmben.

Betreffend aber des Kunigreich Polen, obwohl die Stänḋ im Landtagsbeschluss derhalber kurze Meldung thuen, so haben doch Ihr Kais. Mt. aus der Abgesandten mündlichem Fürbringen die Ursach genuegsamblichen verstanden und lassen Ihr Kais. Mt. derselben sonders wohl gefallen, dass die

jest vyrozuměti ráčil, a JMt sobě to, že jsou stavové uvažováním té věci, poněvadž zavření sněmovní tištěno býti a vuobec vyjíti má, takové opatrnosti užívali a toho v témž zavření sněmovním doložiti pominuli, milostivě oblibovati ráčí; neb za tou příčinou takové jich stavuov uvážení tím více v tejnosti býti a zuostati muože. A jakož stavuom to nemalé rozmýšlení činí, že od nynějšího krále polského strany obnovení a potvrzení kompaktat a smlouv, kteréž od starodávna mezi královstvím Českým a korunou Polskou jsou, při JMCské až posavád nic hledáno není, ale ani jinak v žádném dobrém sousedství JMCské, jakožto nejvyššímu potentatu křesťanskému, zakazování a zamluvení nečiní, to JMCské nicméně jako i stavům s nemalým podivením jest; a poněvadž JMCská předešle v městě Vratislavi s některými nejvyššími ouředníky zemskými, kteříž toho času při JMCské byli, na tom se snésti ráčil, že stavové na nyní minulém sněmu JMCskou za to žádati mají, aby JMCská králi Polskému napsati a na něm vyzvěděti ráčil, čehož se předkem JMCské i také stavuom království Českého a zemím k němu příslušejícím do něho a království Polského nadíti jest, aby se JMCské v tom otevřel, což stavové nyní skrze vyslané své při JMCské poníženě hledají: JMCská se v brzkém času k stavuom království Českého psaním svým císařským, nejvyšším ouředníkům a místodržícím na hradě Pražském svědčícím, další milostivé vuole resolvirovati a jim přípis psaní, jakby to k králi polskému podle jejich snešení vyjíti mělo, k přehlídnutí odeslati ráčí, neb takové psaní za příčinou některých spisuov, dříve nežli ti uvažováni budou, nemohlo sepsáno býti. Při tom také co se rejtaruov, kteréž by JMCská nyní v pštoluňku míti měl, dotýče: o tom též JMt stavuom svuoj oumysl otevříti ráčí.

Protož JMCská*) takové psaní sepsati a toho přípis nejvyšším ouředníkům zemským, JMti radám, místodržícím na hradě Pražském odeslati poručiti ráčil: a jestliby oni v tom žádného nedostatku a rozmýšlení neměli, tehdy JMCská toho oumyslu býti a o tom nařízení učiniti ráčí, aby takové psaní

Stände in diesen Sachen, weiln der Landtagsbeschluss publiciert und gedruckt wird, diese Vorsichtigkeit gebrauchen und es darinnen kurz übergangen, damit also die Tractation von diesem Wesen umb so viel mehr in Geheim verbleiben muge. Und weiln es den Ständen allerlei Nachdenken machet, dass der itzige Kunig zu Polen wegen Renovirung und Bestätigung der Compactaten und Verträge, so von Alters her zwischen beiden Kunigreichen Polen und Beheimb jederzeit gestanden, bei Ihr Mt. noch zur Zeit nichts angebracht, noch sich gegen Ihrer Kais. Mt. als dem höchsten Potentaten der Christenheit gueter Nachbarschaft halber erklärt, noch mit dem wenigisten nit angeboten hat, kumbt Ihr Mt. solchs sowohl als den Ständen nit mit wenig Verwunderung für. Sintemal aber Ihr Kais. Mt., als dieselb unlängst zu Breslau gewesen, mit den auch allda gewesnen obristen Landofficierern und Räthen sich dahin verglichen hat, dass die Ständ des Kunigreichs Beheimb auf itzo gehaltenem Landtage Ihre Kais. Mt. unterthänigist bitten sollten, dieselb wollten dem Kunig in Polen ein Schreiben thuen und seine Erklärung von ihm zu begehren, wes sich Ihr Mt. zuvoderist, dann auch die Stände der Kron Beheimb und derselben incorporirte Länder gegen ihme und dem Kunigreich Polen zu versehen hätten, und nun dergleichen Petition jetzo von den Ständen durch ihre hierzu deputirte Abgesandten bei Ihrer Kais. Mt. gehorsamblichen beschehen: als haben Ihr Kais. Mt. eine Notel des Schreiben stellen, auch die Copi den obristen Landofficiren, Statthaltern und Räthen aufm Prager Schloss zu ersehen zueschicken lassen. Wann sie nun darin kein Bedenken haben würden, alsdann wöllen Ihr Mt. die gnädigiste Verordnung thuen, damit das Schreiben nit allein an den Kunig, sondern auch dergleichen an die polnischen Senatoren gethan und verfertigt werde.

*) Následující zde položené čtyry odstavce byly původně v konceptu přeškrtány.

netoliko králi ale i radám koruny Polské v túž slova učiněno bylo.

Kdež také stavové skrze vyslané své, vedle instrukcí jim dané, na JMCskou vznesli, že by se o tom zhusta promlouvalo, kterakby král polský nemalý lid netoliko domácí ale i odjinud cizího národu sobě shromážďoval, ano také že i při pomezí polském veliký počet Turkuov a Tataruov by ležeti měli, kteréhožto tak mnoho lidu válečného aby za příčinou samých Kdančanuov aneb království Polského užiti oumyslu býti měl, se domýšleti není, ale spíše by se snad na ujmu, škodu a nějakou zhoubu jiných souseduov svých o něco pokusiti směl: a protož JMCská s některými kurfiršty a knížaty svaté říše strany království Polského obzvláštní srozumění míti ráčí, však až posavád JMCská nic toho, ani o praktikách, kteréžby se v království Uherském skrze dotčeného krále polského puosobiti měly, jistého nedošlo, ale nicméně JMCská v těch království Polskému blízko přiležících zemích i jinde o tom, aby jisté špehy a kundšafty držány a JMti každého času v známost uvedeny byly, nařídití ráčil; a což tak JMCské z nadepsaných míst dojde a jakou odpověď JMCské on Batory na psaní JMCské dá, toho JMCská potomně stavuom tejna učiniti neráčí.

A poněvadž JMCská knížatuom a stavuom knížetství Slezských k 23. dni tohoto měsíce září strany uvažování a nařízení veřejné hotovosti do města Vratislavi sjezd položiti ráčil, o tom také JMCská nařízení učiniti oumyslu býti ráčí, aby ta věc tolikéž skrze dotčená knížata a stavy, nicméně v markrabství Moravském hejtmanem a jinými předními osobami [strany Batoryho] uvažována byla; a jaké JMCské v tom dobré zdání dáno bude, to JMCská nepomine stavuom také v známost uvésti.

A jakož také stavové toho zvláštní potřebu býti uznávají, aby JMCská, což nejspíše býti muože, některé nejvyšší rytmistry, kteřížby do tří nebo čtyř

Und was der Stände weiters Anbringen, welchs sie durch ihre Abgesandten vermüg ihnen darauf gegebener Instruction bei Ihrer Kais. Mt. daneben thuen lassen, betrifft, nämblichen als sollt der Kunig aus Polen (inmassen die Reden davon häufig giengen) nit eine kleine Anzahl von einheimbischen und ausländischen frembden Nation Kriegsvolk, dazu auch an den polnischen Granitzen viel Tausend Tatern und Turken bei einander haben, welchs dann nit gläublich, dass er das Volk allein der Danzker und Polen wegen gebrauchen wurde, sondern vielmehr deñ umbliegenden Nachbaren darmit Schaden zufüegen wöllen, haben zwar Ihre Kais. Mt. mit etzlichen Chur- und Fürsten des Reichs des polnischen Wesens halber ein sonders Vernehmen, aber es ist Ihr Mt. von diesem, noch von den Praktiken, die der Batori in Hungern stiften solle, noch nichts gewisses zuekomben; es wollen aber Ihr Kais. Mt. gleichwohl nit weniger gnädigiste Fürsehung anstellen und verordnen, damit Ihr Kais. Mt. zu jeder Zeit guete Kundschaften und Nachrichtungen zuekomben mügen. Und was also Ihre Mt. von denselben Orten erfahren, auch was der Batori Ihr Mt. auf derselben itzigs Schreiben zur Antwort geben wird, solches alles wöllen Ihr Mt. nit unterlassen den Ständen alsdann bald zu insinuiren.

Und weil die Fürsten und Stände in Schlesien eine weitere Zusammenkunft geen Breslau auf den 23. dies Monats Septembris angestellt, damit sie sich der Defensionordnung halber vollends endlich vergleichen möchten, also seind Ihr Mt. bedacht, sie die Fürsten und Ständ in Schlesien sowohl die fürnehmbsten Ständ des Markgrafthumbs Mährern über diesen Punkt, den Bathori belangend, mit ihrem Bedenken auch zu vernehmen; und was ihr Meinung und Guetbedunken sein wird, das wöllen Ihr Mt. gleichfalls den Ständen der Kron Beheimb, damit sie Wissenschaft darumben haben möchten, hernach auch nit verhalten.

Und nachdem die Stände für guet ansehen, dass Ihr Kais. Mt. etzliche Obristen und Rittmeister, welche in die drei oder vier Tausend gerüster

tisíc koní zbrojných shledali a na hotově měli, v pštoluňk přijíti ráčil: JMCská ráčí na to milostivou pamět míti a potomně stavuom milostivú vuoli svou v tom oznámiti.

Což se veřejné hotovosti dotýče, kteréž jsou stavové na tomto minulém sněmu mezi sebou nařídili: JMCská sobě takovou veřejnou hotovost milostivě oblibovati ráčí, však JMCská k stavuom té milostivé naděje býti ráčí, jestližeby ta veřejná hotovost buď všecka neb na díle, čehož pán Buoh uchovati rač, v témž království Českém kteréhožkoli terminu vyzdvižena býti musela, aby nicméně stavové berni JMCské svolenú, poněvadž taková svolená berně k vysoce duoležité potřebě zpuosobu válečného na hranicích království Uherského, jakž stavuom to povědomo jest, vynaložena býti musí, beze všech vejrážek JMti zouplna spravili a dali; a JMCská tolikéž v jiných k království Českému náležejících zemích, podle příležitosti a zpuosobu jedné každé země, nařízení učiniti ráčí, aby se na hotově měli a dobré opatrnosti užívali; též v knížetstvích Slezských aby ti, kteříž jsou povinni služby s koňmi aneb rytrdinst [z statkuov svých činiti, v jednom každém knížetství zmustrováni a v čas potřeby na hotově byli.

Tolikéž JMCská v milostivé paměti míti ráčí, co [jsou stavové království Českého strany mezí a hranic téhož království Českého, o kteréž mezi dotčeným královstvím Českým a okolními kurfiršty a knížaty od dávních časuov odpor jest, na JMCskou poddaně vznesli, a nyní o to připomínání činí: JMCská, znajíc prosbu stavuov za slušnú, toho jistého oumyslu býti a se k tomu milostivě přičiniti ráčí, aby ta věc podle předešlých žádostí stavuov, pokudž možné, při začátku měsíce máje nejprvé příštího předsevzata a k vyřízení svému přivedena býti mohla; jakž pak JMCská radám a místodržícím svým na hradě Pražském nařízeným předešle již o tom, aby to všecko, jakž by táž komisí s dobrým a užitečným království Českého mohla předsevzata, vyřízena a na místném konci postavena býti, uvážili a JMCské o tom dobré zdání své oznámili, poručení učiniti ráčil.

Pferd beisammen hätten, aufs ehist als müglichen in die Bestallung nehmen, solchem wöllen Ihr Kais. Mt. gnädigst nachdenken, sich darauf entschliessen und gegen den Ständen alsdann gnädigst erklären.

Betreffend aber die angeordnete Defension, so auf itzo gehaltenem gemeinem Landtag von den Ständen angestellt worden, die lassen ihr die Kais. Mt. gnädigst wohl gefallen, doch mit dieser Condition, wann etwan zur fürfallender Zeit bemelte Anordnung der Defension, es sei gar oder zum Theil, in Beheimb aufgemahnt werden müsste, dass gleichwohl nichts weniger die bewilligte Steuer Ihr Mt. ohne Einhaltung des Termins ganz und fur voll gereicht würde, sintemal dieselbe Steuersbewilligung auf die hohe Nothdurft des ungerischen Granitzwesens, wie die Ständ selbst wohl wissen, verwendet und angelegt werden muss. Und es wollen Ihr Kais. Mt. in den andern der Kron Beheimb incorporirten Ländern eines jeden Orts Gelegenheit und Eigenschaft nach gnädigiste Anordnung thuen, damit dieselb stets in gueter Bereitschaft sein sollen, sowohl auch die Ritterdienst in Schlesien, soviel dero sein, in einem jeden Fürstenthumb, damit mans in Zeit der Nothdurft zu brauchen habe, mustern und hierinnen guete Ordnung halten lassen.

Und nachdem die Stände des Kunigreichs Beheimb abermals Ihr Kais. Mt. unterthänigist erinnert und darneben gebeten haben, damit doch einmals den langwierigen Granitzstrittigkeiten, so zwischen der Kron Beheimb und etzlichen umbliegenden Fürsten von vielen Jahren her disputirlich worden, abgeholfen werden möchte, erkennen Ihr Kais. Mt. der Ständ Petition ganz billich zu sein und sind des endlichen Willens, wöllen es auch an ihrer Person nit erwinden lassen, damit die Sach der Stände Petition nach zu Anfang des nächstkunftigen Monats Mai gewisslich furgenomben und erörtert wurde, inmassen dann Ihr Kais. Mt. derhalber unlängst den obristen Landofficierern, Statthaltern und Räthen des Kunigreichs Beheimb geschrieben und darneben befohlen haben, diese gemeinen Sachen fleissig zu berathschlagen und Ihr Mt. ihr gehorsambist Guetbedunken zu geben, welchergestalt und wie dieselben Granitzcommission fruchtbarlichen

Kdež také stavové sobě v tom ztížnost pokládají, kterak pod touto minulých let i tohoto roku z milosti a požehnání božího hojnou ourodou a laciností obilé, i jiných všelijakých věcí, v městech Pražských i jiných, při všelijacích řemeslnících nesmírné drahoty se užívá, a nemohouce se stavové mezi sebou o to, jakžby to přetrženo býti mohlo, snésti, toho na JMCskou, aby JMt takové drahotě v cestu vkročiti poručiti ráčil, poníženě podávají: i poněvadž JMCská najíti neráčí, kdoby krom samých stavuov, kteříž tu v zemi bytem jsou, k tomu lepší radu věděti měl, protož nicméně JMCská nahoře jmenovaným radám a místodržícím svým na hradě Pražském nařízeným o to, aby tu věc se vším dostatkem uvážili a JMCské o tom dobré zdání své, jak by to přetrženo býti mohlo, oznámili, poroučeti, v čemž se JMCská potomně náležitě a spravedlivě zachovati ráčí.

A jakož také stavové vyšší na vznešení Pražan a z jiných měst království Českého vyslaných, na místě stavu městského, v zavření sněmovním za to poníženě žádají, aby JMCská podle předešlého sněmovního zavření, kterýmž jisté osoby k skorigování a v jedno práv městských království Českého uvedení nařízeny jsou, takové osoby obeslati a jim poručiti ráčil, aby se k jistému dni na hrad Pražský sjely, těch práv k přehlídnutí a skorigování zasedly a k srovnání je mezi všemi městy království Českého přivedly, a jestližeby pak v tom mezi týmiž městy jaký odpor nebo rozdíl býti chtěl, aby dotčené osoby to k spravedlivému rozeznání na nejvyšší ouředníky a soudce zemské království Českého při nejprv příštím soudu zemském vznesly: i poněvadž do téhož nejprv příštího soudu zemského krátký čas jest, a JMCská věděti neráčí, kdy a na který den by ty osoby obeslány býti měly a ta věc předsevzata bejti mohla, protož JMCská nahoře jmenovaným radám a místodržícím svým v království Českém o to poručení učiniti ráčil, aby tu věc uvážili a JMCské o tom, kdy a který den by se ty osoby k skorigování takových práv městských na hrad Pražský najíti dáti měly, dobré

möcht angestellt und die praeparatoria zeitlich fürgenomben werden.

Was dann der Stände Beschwerung betrifft, dass in den Prager und andern des Kunigreichs Beheimb Städten von den Handwerchsleuten in diesen wohlfeilen Jahren allerlei Theurung geübt und gebraucht werde, und sich aber die Stände, wie es zu wenden, nicht hätten vergleichen können, sondern dieses alles Ihrer Kais. Mt. zu derselben gnädigisten Decision heimbgestellt haben, kunnen Ihr Mt. nit befinden, wer billich von solchen Sachen besser als sie die Stände selbst, die im Land sein, Wissenschaft und Rath haben sollten, und befehlen derwegen Ihr Kais. Mt. obbemelten des Kunigreichs Beheimb Statthaltern und Räthen aufm Prager Schloss, dass sie diesen Artikel und der Ständ Beschwerung mit sonderlichem Fleiss berathschlagen und Ihr Mt. ihr Guetbedunken furderlichen zueschicken sollen, alsdann wollen sich Ihr Mt. hierinnen auch der Billichheit nach gnädigist erzeigen.

Und weil die obern zwen Ständ auf Fürbringen der Präger und anderer Städt vollmächtigen Abgesandten anstatt des ganzen Burgerstands in dem Landtagsbeschluss Ihr Kais. Mt. unterthänigist bitten, dass dieselb dem vorigen Landtags-Beschluss nach die Personen, so zur Corrigirung und Vergleichung der Stadtrecht im Kunigreich Beheimb deputirt worden seind, gnädigist citiren und ihnen auferlegen wollten, sich zu einer gewissen Zeit aufs Prager Schloss zu verfüegen, solche Stadtrecht zu übersehen, zu corrigiren und also dieselbige zur Vergleichung zu bringen, auch do etwan zwischen den Städten derenthalben wes strittigs entstehen wollt, dass bemelte Personen solchs den obristen Landofficieren und Rechtsitzern des Kunigreichs Beheimb bei nächstkunftigen Landrechten zu derselben rechtmässigen Erkennen und Entscheiden übergeben sollten: sintemal es zum nächstkunftigen Landrechten nit wird, Ihr Kais. Mt. auch nit wissen kunnen, auf welchen Tag und Zeit solche Citation und Tractation mit Gelegenheit beschehen kunnt, derhalben schreiben Ihr Kais. Mt. gleichfalls oftgemelten obristen Landofficieren und Räthen des Kunigreichs Beheimb, diesen Artikel auch in Be-

zdání své oznámili; potomně JMCská jmenované osoby bez prodlévání obeslati ráčí.

Což jsou stavové dále v ostatních v zavření sněmovním doložených artikulích strany svrškuov a nábytkuov, kteréž jsou po smrti Jana Bořity z Martinic, na onen čas purkrabí Karlštejnského, na zámku Karlštejnu a při dvořích k témuž zámku náležitých zuostaly, oč mezi Jiřím a Jaroslavem, bratřími Bořity z Martinic na Smečně, a Janem Vchynským ze Vchynic na Nalžovech, purkrabím Karlštejnským, odpor jest, tolikéž z strany střelby, zbroje a jiných k opatření téhož zámku Karlštejnu náležejících věcí, nicméně také strany dobejvání doluov starých řečených Hrušky a Višňoví s měrami jich na Horách Kutnách zavřeli a nařídili: JMCská sobě to oblibujíc, toho při tom milostivě zuostavovati ráčí.

Toho jest JMCská vyslaných od stavuov království Českého k JMti vypravených, aby to příležitým časem stavuom v známost uvésti mohli, tejna milostivě učiniti neráčil. A JMCská jich milostivým císařem, králem a pánem býti a zuostati ráčí. Decretum per imperatoriam Majestatem in consilio bohemico Viennae Austriae prima Septembris anno 77.

rathschlagung zu nehmben und Ihr Mt. darauf ihr Guetbedunken, wann und auf welchen Tag sich die deputirten Personen zu Corrigirung der Stadtrechten aufs Prager Schloss verfüegen und begeben sollten, furderlichen zuzuschreiben, so wollen Ihr Mt. alsdann die Erforderung an sie zum ehisten ausgehen lassen.

Und die ubrigen Artikel, was die Ständ der Kron Beheimb wegen der Verlassenschaft, so nach weiland Jan Borzita von Martinitz, gewesnen Burggrafen aufm Karlstein, daselbst aufm Schloss und den zum Schloss Karlstein gehörigen Meierhöfen verblieben ist und darüeber itzo zwischen Georgen und Jaroslawen Gebrüedern von Martinitz auf Smecznie (sic) und Jan Wchynský von Wchynitz auf Nalziow, itzigen Burggrafen aufm Karlstein, Zwiespalt fürfällt, desgleichen wegen des Geschütz und Munition bemeltes Schloss Karlstein, nichts weniger auch wegen der Bergtheil aufm Kuttenberg, Hruschka und Wyssnowi genannt, angeordnet und beschlossen haben, das alles lassen ihr die Kais. Mt. gnädigist wohl gefallen und es bei demselben gleichfalls verbleiben.

Das wollten Ihr Kais. Mt. der Stände Abgesandten, es ihnen den Ständen zu seiner Zeit weiter zu referiren, gnädigst nicht verhalten und sind ihnen allen sambt und sonderlich mit derselben kaiserlichen und kuniglichen Gnaden wohl geneigt. Decretum per imperatoriam Majestatem in consilio bohemico Viennae Austriae prima Septembris anno 77.

---

106. Císař Rudolf II. nařizuje rytířstvu a městům v kraji Loketském, aby berni i posudné vedle usnešení sněmovního jako jiní obyvatelé království odvedli, poněvadž Loketsko bezprostředně ke koruně České náleží, a dřívější posesorové Loketska při odvádění berně od stavův království Českého se neodlučovali.

VE VÍDNI. 1577, 11. září. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Gestreng und ehrenfest getreue Lieben. Wir haben euer Schreiben und daraus die Ursachen, warumben ihr mit den Ständen der Kron Beheimb zugleich zu contribuiren nicht schuldig zu sein vermeint, und doch gleichwohl euch dahin erbieten thuet, do mit euch durch Commissari derwegen gehandelt, gegen einem Revers, dass es euerm Privilegi ohn Schaden sein solle, mit einer Verehrung euch zu erzeigen, nach längs angehört und vernomben. Und ob es wohl an dem,

dass hievor noch bei weilend Kaiser Maximilians, unsers geliebten Herrn und Vaters, hochlöblicher und seliger Gedächtnus, Regierung je zu Zeiten auf unser beheimischen Kammer auch einstheils, euern Vermelden nach, durch Commissari Handlung gepflegt worden, darauf ihr auch jederzeit Ihrer Mt. ein gewisse Summa bewilligt; dieweil aber dieselb gegen andern gar gering, und sich dessen die Stänď unserer Kron Beheim mehrmals zum heftigisten beschwert und umb Gleichheit angehalten und gebeten, wie dann auf nägstem Landtag vor diesem gleichermassen beschehen, und gleichwohl unsers genädigisten Erachtens je billich, weil die Herrschaft Elbogen ohn alles Mittel zu der Kron Beheimb gehörig, dass sie demnach mit den andern Inwohnern und incorporirten Landen gleiche Burd und Mitleiden trage und dasjenig, was andere, ohn Weigerung auch thue und leiste, furnehmblich weil die vorigen Inhaber bemelter Herrschaft je und allweg sich in Reichung der Landhilfen mit den Ständen des Kunigreichs Beheimb verglichen und sich von ihnen nicht ausgeschlossen, noch exempt gemacht, inmassen dann angeregte Herrschaft Elbogen in die gemeine Landtagsbewilligung mit ausgedruckten Worten auch verleibt und begriffen: so legen wir euch demnach hiemit genädiglich auf, ihr wöllet hindangesetzt aller euerer Behelf, denen kein Statt geben werden kann, vermug des Landtagsbeschluss die Steuer und Biergeld ohn fernere Weigerung zusammenrichten und die hieher schicken. Dann ob ihr wohl euere Privilegi und Unvermugen hoch anziehen thuet, so seind doch die Inwohner des Kunigreichs Beheimb und derselben incorporirten Land mit Generalprivilegien ingemein wohl höher und mehr als ihr begnadt und aller Steuer und Anlag ganz und gar befreit; nichts destoweniger haben sie bisher als die getreuen Unterthanen ihr Steuer und andere Hilfen treuherzig dargereicht, unangesehen, dass an etlichen Orten die Gueter wohl in geringern Boden als die eurigen gelegen. Derhalben wöllen wir in kein Zweifel stellen, ihr werdet euch in dem, was euch selbst und gemeiner Christenheit zu guetem kombt, bevorab weil alle diese Hilfen nirgend anderstwohin, als allein zu Beschutzung und Erhaltung der Gränitzen angewendet werden, und doch allein in Friedszeiten bei weitem nicht gereichen, in Eingang unserer Regierung dermassen guetwilligen Gehorsamb erzeigen und finden lassen, dass wir Ursache haben mügen, solches gegen euch wiederumben in Gnaden zu erkennen. Im Fall ihr aber uber diese unsere genädige Warnung und Vermahnung, welche euch zum besten und zu Gnaden noch zum Uberfluss beschicht, fort auf euerer vorigen Meinung verharren wurdet, welches wir uns doch keineswegs zu euch versehen wollen, so konnten wir nicht umbgehen, auf der Ständ in Beheimb ferner Anhalten zu Erhaltung Gleichheit und Abhelfung dieser nun langwährenden Beschwerung die Execution vermug des Landtagsbeschluss wider euch ergehen zu lassen. Darnach werdet ihr euch zu richten und selbst vor Schaden und Nachtel zu verhueten haben. Und an dem vollbringt ihr unsern genädigen gefälligen Willen und Meinung. Geben Wien den 11. Septembris anno 77.

---

107. Císař Rudolf II. oznamuje stavu šlechtickému kraje Chebského a městu Chebu, že k nim posílá apelačního radu Šebestiana Zedtwitze na Liebenšteině a hejtmana Tachovského Jana Leopolda Ketsche, aby s nimi o některé věci vyjednávali.

VE VÍDNI. 1577, 11. září. — Orig. v arch. města Chebu.

Rudolf der Ander u. s. w. Ehrenfeste, ehrsame, getreue Lieben. Wir wollen euch genädiger Meinung nicht verhalten, dass wir den gestrengen und ehrenfesten unsere liebe Getreuen Sebastian von Zedtwitz auf Liebenstein, unsern Rath bei den Appellationen aufm Prager Schloss, und Hans Leopolden Ketsch, Hauptmann zu Tachau, zu Commissarien genädiglich abgefertiget, mit euch etlicher Sachen halber zu handlen. Darauf ist unser genädigistes Begehren, ihr wellet ihnen in allem dem, was

sie mit euch von unsertwegen handlen werden, gueten Rath und Glauben geben und euch gehorsamblich und willfahrig erzeigen, daran ihr uns ein angenehmbs Gefallen thuet. Geben in unser Stadt Wien den 11. Tag Septembris anno im 77.

---

108. Císař Rudolf II. nařizuje komoře české, aby na obranu Uherských hranic svolená daň domovní i na vychování dvoru císařského vyhražené posudné z r. 1576 a 1577, a dlužné peníze z dědictví duchovních i zástavních statků zvyupomínány a odvedeny byly, i zapovídá peníze tyto jinam vydávati.

VE VÍDNI. 1577, 14. září. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Wir haben euer vom 7. Tag nähist veschienen Monats Augusti an uns gethan Schreiben sambt den uberschickten Auszugen entpfangen und daraus in Gnaden angehoret und verstanden, was allenthalben die 76jährig bewilligt Haussteuer, item die zween vorbehalten Biergroschen und Erbrechtgeld bis auf den andern Tag itzt bemeltes Monats Augusti ertragen und wohin wiederumben verwendet worden.

So viel nun den Entpfang an allen dreien Gefällen anlanget, hat derselb seinen Weg; nachdem wir aber euch nicht unlängst auch auferlegt, uns durch einen ordentlichen Auszug zu berichten, wer noch an der Haussteuer, Bier- und Erbrechtgeld restirt und solcher Auszug uns nicht mit zukommen, so erfordert unser Nothduft, dass derselbe auch alsobald gefertigt und uns zugeschickt werde, mit genädigem Befehlich, ihr wollet denselben alsobald befürdern und, so muglichen, bei nähister Post uberschicken.

Nach diesem befinden wir, dass an der 76jährigen Steuer mehrers nicht, als vermug der zweier Auszug 36.132 Schock 42 Gr. 1 Den. beheimisch einkommen, welche Summa auch in unser Hof- und Kriegszahlmeisterambter ausgezählet worden, ausser 1.018 Schock 25 Gr. 2 Den., welche ihr auf Abzahlung Hauptgut und Interesse angewendet. Dieweiln wir aber euch hievorn lauter zugeschrieben und auferlegt, dass die sechsundsiebenzigjährige sambt allen folgenden Steuern in kunftig zu dem hoch benöthigten Granitzwesen in Hungern vorbehalten sein, darein nicht gegriffen, noch in andere Wege verwendet werden sollen, so ist unser ernster Befehlich, dass ihr solche 1.018 Schock 25 Gr. 2 Den. wiederumben erstattet und bei nähisten Steuer- oder andern Geld, so herausgeschickt wird, mit abfertigen sollet. Nichts weniger so wollet auch die itzo 77 jährige Steuer sowohl die Restanten treiben und daran sein, dass auf unser jungst an die obristen Officirer ausgangen Schreiben die wirkliche Execution angestellt und solch Berngeld eingebracht werde.

Was dann zum andern die zwen vorbehaltene Biergroschen betrifft, ist aus den Auszügen zu sehen, dass dieselben an der 76jährigen Bewilligung vom 26. Februari bis auf den andern Augusti dies Jahres gar ein weniges und nicht mehr als 8.655 Schock 29 Gr. behm. ertragen, welche ihr auch auf Bezahlung Hauptgut und Interesse bis auf sechs Schock 47 Gr. ausgeben; an der 77. Bewilligung aber des ersten Termins, als von Georgi bis Jacobi nähist verschienen auch nur 1.868 Schock 13 Gr. 3 Den. behmisch einkommen, davon ihr Albrechten Lasky in Abschlag seiner Pension 1.500 Schock Gr. entricht und das ubrige auf Bezahlung Hauptsumma und Interesse, auch der römischen Kaiserin, unser geliebten Frau Mutter, Trabanten angewendet habet. Dieweiln wir aber uns solch Biergeld auch zu unsers Hofs Nothdurft ausdrucklichen vorbehalten, und ihr dem Lasky aus den Gefällen unsers Rentmeisterambts, und nicht aus unsern vorbehaltenen Biergeld die drei Tausend Thaler entrichten sollen, so befehlen wir hiermit genädiglichen und wollen, dass ihr uns solch vorbehalten und eingenommen Biergeld auch alsobald (ausser des, was auf die Trabanten gewendet worden) nicht allein wieder erstatten und dasselbe unserm Hofkammerdiener und getreuen lieben Samuel Gasolden, uns an unsern

kaiserlichen [Hof] furderlichen zu fertigen, auszählen, sondern auch hinfuro in die vorbehaltenen Steuern, Bier- und Vererbungsgelder keineswegs eingreifen sollet. An dem beschicht unser genädiger auch endlicher Willen und Meinung. Geben Wien den 14. September anno 77.

---

109. Císař Rudolf II. nejvyšším purkrabímu, hofmistru, komorníku a kancléři království Českého v příčině sesazení Joachyma z Kolovrat z úřadu presidenta komory a ustanovení Jana z Lobkovic na jeho místě.

VE VÍDNI. 1577, 17. září. — Konc. v říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir wollen euch genädiger Meinung nicht bergen, dass wir auf des wohlgebornen Joachimen von Kolobrats beid schriftlich und mundlich beschehen Ersuchen und Anhalten ihne seines Kammerpräsidentenambts mit Gnaden erlassen, wie wir dann ihme solchs auch hievorn noch von 20. Tag Junii nähisthin zuschreiben lassen und soviel bei ihme erhalten haben, dass er bis auf Bartholomei nähist verschienen dem Kammerwesen noch beizuwohnen bewilliget hat, und ob wir wohl willens gewesen, das Kammerwesen auf itztgemelte Zeit Bartholomei in andere Wege zu bestellen und zu versehen, so hat es sich aber bisher aus andern Obliegen verzogen.

Nachdem wir dann noch hievorn mit dem auch wohlgebornen Jan von Lobkowitz zeitlichen umb Annehmbung solchs Präsidentenambts handeln lassen, seind wir itzo an unserm kaiserlichen Hof selbst mit ihme dahin abkommen, dass er gehorsamist bewilliget, solch Kammerpräsidentenambt anzunehmben, und nun die Nothdurft erfordert, dass er in solchs mit dem ehisten eingeführet werde: so begehren wir an euch, genädiglichen befehlend, ihr wellet von unsertwegen euch sambtlich oder ihr, die ihr zur Stellen sein werdet, furderlichen und aufs ehist so möglichen eines Tags vergleichen, denselben dem neuangehenden sowohl itzigem Kammerpräsidenten ankundigen und sonderlichen gedachtem dem von Kolobrat die furgenommene Ersetzung des Kammerpräsidentenambts neben Zustellung unsers beiliegenden Schreibens, davon hierbei auch Abschrift zu befinden, anmelden, darauf das Ambt an unserer Statt von ihme ubernehmben und folgends ermeltem dem von Lobkowitz eingeben und auftragen, die Räthe, Secretarien, Kammerkanzlei- und Buchhalterei-Verwandten und was dem Kammerwesen sonst zugethan, an ihne weisen und beneben vermahnen, dass er ihme das ganze Kammerwesen alles getreuen Fleisses neben seinen ihme zugeordneten Räthen zu verrichten, wie unser Vertrauen zu ihme stehet und er sich gegen uns auch gehorsamist zu thuen erboten hat, wolle angelegen sein lassen, wie wir dann auch gedachten den von Lobkowitz durch beiliegend unser Schreiben vermöge desselben Abschrift auf euch genädigist verweisen.

Und wiewohl itzo nicht mehr dann ein Kammerrath, als der von Nostitz, im Dienst ist und der Rabenhaubt bei dem Dienst, bis dass die Rathsstellen ersetzet werden, abzuwarten bewilligt hat, also die Rathsstellen unersetzt seind, so sein wir genädigist entschlossen, noch drei Personen zu Räthen annehmben und bestellen zu lassen, also dass sambt dem Präsidenten funf Personen sein sollen. Und wollet hierauf nicht unterlassen, euch mit itzigem angehenden Kammerpräsidenten dem von Lobkowitz zu unterreden und zu berathschlagen, was für Personen vom Herrn- und Ritterstand hierzu möchten gebraucht oder genommen werden; dann obwohl hievorn mit etlichen von Herrn- und Ritterstandpersonen, als Heinrichen von Wartenberg, Georgen von Martinitz, Laslaen von Lobkowitz, Michael Spanowský, dem Schlosshauptmann Hansen von Pubschitz und Ulrichen Dreiling, umb Annehmbung solchs Rathsdienst gehandelt worden, so hat aber sich derer keiner hierzu gebrauchen lassen wollen.

Wann nun durch ansehenliche und im Land angenehmbe Personen unserm Kammerwesen wohl geholfen und in guten Stand gebracht könnte werden, dabei wir sonderlichen den Spanowský, do er hierzu zu bewegen, fur einen Rath haben wollten, so wollet uns dergleichen tauglich Personen also benennen und furschlagen, damit wir uns ferner derselben halber mugen entschliessen und die Rathsstellen ersetzen lassen. Und dieweiln anitzo nicht allein in Mangel der unersetzten Rathsstellen, sondern auch von deswegen, dass der angehend Präsident von den vergangenen Handlungen Anfangs nicht genugsamben Bericht haben mag, in alle Wege nothwendig sein will, dass die alten Kammerräthe, als der Wilhalm von Oppersdorf, wo nit drei, doch ein, zwei Monat sambt dem Rabenhaupt zu guter Information und Einrichtung bis zu der Ersetzung der Rathsstellen beiwohnen, so ersuchen wir durch beiliegend unser Schreiben gedachten von Oppersdorf genädiglichen, dass er sich also gehorsamblichen bei der Kammer einstellen und abwarten wolle, in Gleichnus sich auch der Rabenhaupt unterthänigist ein Zeit lang erzeigen solle, mit fernern genädigen Befehlich, ihr wollet ihne von Oppersdorf auf Uberantwortung unsers Befehlichs sambt dem Rabenhaupt hierzu vermogen und vermahnen.

Damit auch gedachter unser angehender Kammerpräsident bei dem Kammerwesen mehr Lust haben und gewinnen und demselben mit mehrerm Nutz vorstehen müge, so ersuchen wir euch hiermit insonderheit genädiglichen, ihr wollet als unsere gehorsambe getreue Räthe ihme von Lobkowicz in allen unsern Sachen, so oft es die Nothdurft erfordert, und er an euch gelangen wird lassen, alle gute Furderung, Rath, Hilf und Beistand leisten und einrathen helfen, wie dann unser genädiges Vertrauen zu euch stehet, gehorsamblichen thuen werdet.

Und wollen euch genädiger Meinung ferner nicht bergen, dass mehrgemelter der von Kolobrat an uns gelangen lassen, dass wir neben Erlassung seines Dienst, auch verordenen wollten, damit er seiner bei uns hahenden Schulden bezahlet, seiner fur unser gethanen Burgschaften entlediget, auch er mit Gnadengaben abgefertiget werden möchte. Hierauf ist unser genädiger Befehlich, ihr wollet ihme von Kolobrat von unserntwegen vermelden, dass wir genädiglichen bedacht, ihne euerm gegebenen räthlichen Guetbedunken nach mit dem itzo vacirenden Burggrafambt zum Karlstein versehen zu lassen, mit genädigen Begehrn, solchs also anzunehmben, bis etwa kunftig bessere Gelegenheiten furfallen wurden. So hätten wir euch allbereit ferner verordenet, dass mit ihme von Kolobrat auf unserer behemischen Kammerbuchhalterei ein ordentliche Abraitung aller seiner bei uns habenden Schulden sambt allen verfallenen Interesse, so wohl was er entgegen uns zu thuen, gehalten werden solle; was aber seine geleiste Burgschaften betrifft, haben wir allbereit unserer behemischen Kammer auferlegt, dass sie mit dem angehenden Kammerpräsidenten sich unterreden und Personen furschlagen solle, mit welchen die Darleiher an sein des von Kolobrats Statt zufrieden sein wollten oder mochten, damit also der Sachen desto wirklicher geholfen und er der von Kolobrat diesfalls enthebt werden müge. Was dann die gebetene Gnad anlangt, in dem soll er sich uns gehorsamist vertrauen, dass wir ihne mit allen Gnaden bedenken wollen, allein dass zuvor gesehen werde, was sich in ordentlicher Abraitung seiner Schulden erfinden wirdet, alsdann solle er unserer endlichen genädigisten Erklärung diesfalls sowohl der Gnaden wirklich gewärtig sein, wie wir dann ihme von Kolobrat vermoge beigelegter Abschrift zuschreiben, und ihne auf euch remittiren und verweisen. Wes er sich nun hierinnen weiter gegen euch erklären wirdet, das werdet ihr uns gehorsamist zu berichten wissen.

Und nachdem auch hievorn bei uns unser Kammerprocurator in Beheimb und lieber Getreuer Albrecht Bruckner umb Erlassung seines Ambts in Unterthänigkeit gebeten, so begehren wir an euch, genädiglichen befehlend, ihr wollet auch auf ein andere Person bedacht sein und uns dieselb neben euern ferneren rathlichen Gutbedunken benennen und furschlagen, damit auch gedachter Bruckner nochmals beschieden muge werden. ... Geben Wien den 17. Septembris anno 77.

---

110. Komora česká zasílá císaři Rudolfovi II. seznam dlužníků berně, i omlouvá se, že z příčiny veliké peněžité tísně, aby někteří věřitelové uspokojeni býti mohli, část peněz z posudného vzíti musela, kterouž však nyní nahraditi nemůže.

V PRAZE. 1577, 4. října. — E. Konc. v arch. česk. místodr.

Allergnädigster Herr! Zu unterthänigster Vollziehung E. Kais. Mt. an uns vom 14. Septembris ausgangenen gnädigsten Befehlch uberschicken wir hiemit derselben ein Steuerauszueg, daraus zu befinden, wer am meisten restiert.

Soviel aber die Biergeldrestanten betrifft, davon können E. Mt. wir jetzo nichts grundliches berichten, sonder haben den Einnehmbern in die Kreise geschrieben, uns Auszueg aller Restanten zu uberschicken; wann die einkomben soll E. Mt. davon ausfuehrlich berichtet werden.

Daneben schicken E. Mt. wir heut ein Verzeichnus, daraus zu sehen, wer noch was an dem Vererbungsgeld restiert.

Dass aber E. Mt. uns die Wiedererstattung der Geldposten, so aus der Steuer und den zween Biergroschen genomben worden, ernstlich auferlegen, wollten wir demselben unterthänigist gern nachkomben, es ist uns aber solches zu thun keineswegs müglich, dann E. Mt. aus unserm mehrmaln schriftlichen und mündlichen gethanen unterthänigsten Bericht selbst gnädigst wissen, in was grossen Nöthen und Bedrangnussen das behemisch Kammerwesen ein guete Zeit her gestanden und noch steht, und dass wir uns bei E. Mt. hievor angegeben und in Gehorsamb protestieret, da kein Einsehen noch gnädigiste Hilf von E. Mt. erfolgt, dass wir dergestalt bei diesem nun von etlichen Jahren her je länger je mehr erschöpften Wesen den Gläubigern weder Hauptsumma noch Interesse bezahlen würden können. Und mügen E. Mt. uns genädigist wohl glauben, do wir von den hieher auf die Kammer deputierten Einkomben oder mit Aufbringung Gelds der Sachen Rath schaffen und die Glaubiger stillen hätten können, wollten wir diese Gefäll wohl unangegriffen verbleiben haben lassen; nachdem aber die Glaubiger zum heftigisten bei uns umb Bezahlung angehalten und wir sonst nirgend anderstwo kein Mittel noch Hilf gewusst, so hat uns die grosse Noth darzue bracht und verursacht, das Geld, so vor Handen gewesen, zu Verhuetung E. Mt. Schaden und Nachtels und Verursachung Aufsagens mehr Summen, auch Steckung und Beschwerung der Bürgen darzue zu gebrauchen und anzuwenden.

Furnehmblich aber hat nicht allein der Lasky, sondern auch die obristen Herren Landofficierer bei uns heftig angehalten, ihnen die Bezahlung zu thun, dann er sonst von hinnen nicht hätt wegkomben mügen; darumben wir aus allerhand Bedenken, bevorab weil dits ein extraordinari Ausgabe ist und wir nicht so viel Einkomben haben, davon die hiesigen ordinari Ausgaben verricht werden könnten, die Bezahlung aus den zweien Biergroschen verordnet.

Und dieweil uns dann nicht möglich, eine solche grosse Summa, die wir allein E. Mt. zu guetem und nicht zu unsern Nothdurften ausgeben lassen, wiederumben zu erstatten, so gelangt demnach an E. Mt. unser unterthänigistes Bitten, die geruhen uns hierin also entschuldiget zu halten, und weil Galli vor der Hand, do man allein zu Bezahlung der Interesse nicht kleine Summa bedürfen wird, zu geschweigen der Hauptsumma, darauf etliche, so das Recht bei dem Burggrafambt erhalten und bei denen kein länger Stillstand zu erlangen gewest, vertröst worden, die aber, do die zwen vorbehaltnen Biergroschen nicht allhie gelassen und in ander Weg dem benöthigten Wesen geholfen, von den hiesigen Einkomben, davon sich der Abgang jährlich auf etlich und 60.000 Schock m. verlauft, nicht vergnüegt werden mügen, uns allergnädigist zu bescheiden, woher und von welchen Gefällen die Bezahlung beschehen sollt, auf dass gleichwohl die Hauptsummen bei E. Mt. noch länger anstehen

verbleiben und sonst allerlei Beschwerungen, mehrer Steckung der Bürgen und ander Unrath verhütet werden möchte, des unterthänigsten Versehens, E. Mt. werden nicht allein mit dieser unsrer begründten Entschuldigung allergnädigst zufrieden sein, sondern sich auch der kunftigen Hauptsumma und Interesse halber gegen uns gnädigst resolviren. ... Geben Prag den 4. Octobris anno im 77.

---

111. Komora česká podává císaři Rudolfovi II. zprávu o zvyupomínání dluhů, kteréž ještě za prodaná panství od některých zaplaceny býti mají, dále oznamuje o odvádění berně v Čechách a v Lužici.

V PRAZE. 1577, 4. října. — Koncept v arch. česk. místod.

Allergnädigster Herr! Auf E. Kais. Mt. gnädigstes Schreiben, so den 9. Septembris datirt und darinnen unterschiedliche Artikel begriffen, geben wir diesen unterthänigsten Bericht.

Und erstlich, soviel die drei Geldposten belangt, als nämblich bei den dreien Abten Plass, Ossek und Strahow, ist solch Geld allbereit richtig und E. Mt. Hofdiener Samuel Gassoldten ausgezählt werden.

So ist auch die Verschreibung, die E. Mt. Rath und Burggraf von Karlstein, Herr Jan Chynský aufgericht, bei der Landtafel cassirt, es kann aber den Klöstern darumben nicht zuegestellt werden, weil solche Versicherung mit der Landtafel und nicht mit einer Obligation oder Schuldverschreibung beschehen; und nachdem diese allbereit, wie gemelt, durchstrichen und cassirt, so haben sich die Geistlichen weiter nichts zu befahren.

Nicht weniger wöllen wir von E. Mt. Appellationrath Marcusen von Lidlau die einhundert Schock m. abfordern und ihme Gassoldten zustellen lassen. Wie es auch mit Herrn von Nostitz angegebnen Rest geschaffen und dass sich derselb höher nicht als nur auf 47 Schock verlauft, das haben E. Mt. aus sein des von Nostitz Schreiben, so der Hauptmann in Oberlausitz neben seiner Raitung eingelegt, mit mehrerm gnädigst zu vernehmben. Und dieweil ihme dann umb anderthalb Mark(?) weniger Zins(?) als ihme verkauft eingeraumbt, so hielten wir darfür, E. Mt. möchte ihne solchen geringen Restes gnädigst erlassen.

Neben dem ist bei Jan Markwart abermals wegen Erlegung der zu viel empfangener 569 Gulden angehalten worden, er ist aber keiner Schuld geständig und beruft sich auf das ordentlich Recht, wie solches aus seinem verteutschten Schreiben zu befinden.

Dann so wollen wir bei denen von Ruppau und den Gebrüdern von Sezima Auscht bei ihr jeden den Ausstand auf nächstkünftigen Galli abzufordern nit unterlassen.

Soviel dann die Rechtfertigung mit Herrn Christofen von Schwamberg belangt, ist gleichwohl dieselb bei dem jetzo neulich verschienen Kammergericht fürkomben, aber kein Spruch darin ergangen, sondern auf das kunftige Recht verlegt worden.

Gleichermassen steht es mit dem Guet Skalitz auf kunftigen Verhör bei dem folgunden Kammergericht.

Aber das haben wir bei Herrn Heinrichen von Kurzbach die hinterstelligen 500 Schock m. wiederumben aufs neue abgefordert und ihme wisslich gemacht, dass E. Mt. uns insonderheit gnädigst befohlen, auf die Bezahlung zu dringen, mit Vermeldung, dass E. Mt. nicht bedacht, ihme solchen Rest nachzusehen. Er beruht aber noch auf dem seinigen und vermeint nicht allein ein solche Summa, sondern ein mehrers mit Darsetzung in Gefahr seines Leibes und Lebens und empfangenen Schaden

an seinem Gesundt mit der Reis in Polen verdient zu haben. Derwegen werden sich E. Mt. hierüber zu entschliessen wissen, was weiter in Sachen zu thun.

Warumben und aus was Ursachen aber die Bereitung der Trczkischen Güter bisher nicht vollzogen werden mügen, das haben E. Mt. aus unsern, furnemblich aber aus desselben Raths und obristen Münzmeisters im Kunigreich Beheim, Herrn Wilhelmen von Oppersdorf, an E. Mt. gethanen Schreiben sonders Zweifel allergnädigst vernomben. Nach Verrichtung aber der Glatzischen Commission versehen wir uns, erwähnte Bereitung werde sein Fortgang haben und gewinnen mügen.

Desgleichen haben wir dem Münzambtmann zum Kuttenberg, Georgen Schatny, verwiesen, dass er den Sallerischen Ausstand nicht beisammen gehalten, und die Sach bei ihme dahin bracht, dass der Ausstand in wenig Tagen ausgezählt werden soll.

Soviel dann die Einbringung der Steuer antrifft, haben wir uns dieselb bisher getreuesten Fleiss angelegen sein lassen und nicht allein E. Mt. Schreiben den Herren Statthaltern allhie bald vom 18. September zuegestellt, sondern auch jetzo wiederumben bei dem Herrn obristen Burggrafen sollicitirt, darauf dann bei jetzo angehenden Landrecht die Ständ ingemein abermals zu Erlegung der Steuer und Biergeld ausführlich vermahnt und ihnen auch E. Mt. Befehlch von Wort zu Wort verlesen worden. Was auch bisher daran gefallen, das haben E. Mt. aus inliegunder Verzeichnus allergnädigst zu sehen.

Der Ober- und Niederlausnitzischen Contribution halben steht es auf dem, dass sich Jakob von Hage, bei dem wir diese Zeit über vielfaltig angehalten, allein mit dem entschuldiget, dass er täglich von E. Mt. geheimen Rath und obristen Kanzler des Kunigreichs Böhmen, Herrn Wratislawen von Pernstein, Geld gewärtig wär; doch hat er sich jetzo gegen uns erboten und gänzlich zuegesagt, die 1700 Schock m. auf Galli gewisslich auszuzählen.

So verhindert Sigmund von Zucka den Abt von Neuzell, dass er seinen Antheil bisher nicht dargeben mügen; wir haben aber E. Mt. gnädigste Resolution derselben Hauptmann in Niederlausitz allbereit zuegeschrieben und ihme daneben eingebunden, die Erlegung bei dem von Zucka unsaumblich in Richtigkeit zu bringen und ihme weiter kein Ausflucht zu gestatten, und daneben den Zucka gleichfalls zur Erlegung und Bezahlung schriftlich vermahnt, versehenlich, es werde diese Post auch richtig sein; da aber weiter einiche Verhinderung furfallen wollte, soll solches an E. Mt. in Gehorsamb gebracht werden.

Schliesslich ist die Dobrolukische Commission dem Herrn Landvogt zuegeschickt und zweifeln nicht, er werde dieselb neben den andern ihme zugeordneten Personen in schleunige Vollziehung zu bringen wissen. Dass aber solche vorlängst hievor angestellte Commission bisher nicht verricht worden, dran ist die Kammer nicht schuldig, sondern hat allein an dem, dass die Commissarien der Sachen anderer furgefallenen Geschäft halben nicht abwarten mügen, erwunden.... Geben Prag den 4. Oct. a. im 77.

---

112. Rudolf II. nařizuje nejvyšším úředníkům království Českého, aby sněmem svolená pomoc, posudné, též staré nedoplatky, beze všeho prodlévání zvyupomínány a složeny byly; proti liknavým aby pokutou sněmem vyměřenou zakročili, poněvadž peněz k vydržování lidu válečného v Uhřích nutně jest zapotřebí.

VE VÍDNI 1577, 6. října. — Souč. opis v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Vysoce urození, urození a stateční, věrní naši milí! Ačkoli jsme té jisté naděje býti ráčili, že vedle poručení našeho císařského, kteréž jsme ve čtvrtek po narození blahoslavené panny Marie [12. září] učinili, na teď nyní minulém sněmě v království našem Českém to tak nařídíte a opatříte, aby netoliko k těm osobám, kteréžby berně a posudního dáti zanedbaly, předešlým sněmem vyměřenou

pokutou přikročeno bylo, ale také aby ty staré zadržalé restanty i ten nyní vnově vyšlý svato-Jilský termin zouplna vyupomínán a to všecko na hranice a pomezí v království Uherském obráceno býti mohlo: však zpráva jistá nás dochází, že by přes pět set kop grošuov českých takové berně a posudního složeno a víceji zvyupomínáno až posavad býti nemělo, s kteroužto špatnou sumou, co bychom při tak potřebném a souženém lidu válečném, kterýž se na zámcích a pevnostech království Uherského ustavičně držeti musí, vyříditi a jim tudy spomoci mohli, sami uznávati muožte.

I poněvadž pak ten všecken zpuosob válečný v jmenovaném království Uherském v znamenitém a zřetedlném nebezpečenství, na čemž netoliko nám, zemím, královstvím a věrným poddaným našim milým, ale i všemu křesťanstvu vysoce mnoho záleží, postaven jest, k tomu také, že všecken lid válečný ze všech zámkuov a pevností některé žoldnéře z prostředku svého teď nedávno k nám jest vyslal a při tom oznámiti poručili: jestli se jim v brzkém čase záplata nestane, že takové zámky a pevnosti (poněvadž se před hladem a nastávající zimou nikterakž chrániti nemohou) opustiti a se jinam odebrati musejí, neobávajíc se při tom ničihéhož, aby proti přísahám svým, kterýmiž nám zavázáni jsou, čeho se dopustiti měli. A my vám tolikéž předešle častokrát ku paměti jsme milostivě přivozovali, kterak tohoto času nám možné není v jaké peníze buď bez ouroku nebo s ourokem (jakž proto prvé bylo) se objednati a to tím samým, že nám ty zadržalé pomoci a restanty, kterýmž bychom takové objednané peníze zase zaplatiti a proti tomu jiné objednati poručiti moci ráčili, až posavád zouplna vyupomínány a složeny nejsou. Za těmi a takovými příčinami uznávati muožete, poněvadž ode všech stavuov království Českého na obecním sněmě takové pomoci, berně, posudní, proti ouhlavnímu a krve křesťanské dědičnému nepříteli Turku, tudíž také na vychování toho ubohého lidu válečného svoleny jsou (a my pro retuňk věrných poddaných našich milých všecko naše jmění, vlastní panství, léna, zboží duchovní v království našem Českém i v Rakousích prodati a na svrchu jmenovaný zpuosob válečný, pro uvarování většího nebezpečenství, vynaložiti jsme museli), že k těm neposlušným osobám, pro zachování rovnosti mezi stavy, pro ty zadržalé pomoci pokutou týmž sněmem vyměřenou přikročiti a na nich dobývati dáti musíme. Protož nemohouc my na ten čas těm věcem jináč prospěti, milostivě vám poroučeti ráčíme, že se k tomu skutečně přičiníte, aby ty často jmenované pomoci, berně, posudní na vychování lidu válečného pro dobré tohoto království a zemí k němu příslušejících ode všech stavuov svolené, tudíž také ty staré restanty beze všeho prodlévání zvyupomínány, dobývány a což nejspíš možné složeny byly, tak aby těm ubohým žoldnéřuom a drábuom jich záplata se státi a místa pomezní proti nepříteli Turku osazena býti mohla; o vás nepochybujíce, že, znaje tuto vysoce duoležitou znamenitú potřebu naši císařskú býti, k tomu se s pilností míti budete, aby milostivé vuoli naší císařské pro svrchu oznámené příčiny zadost se státi mohlo. Což my vám všem milostivě zpomínati a nahražovati ráčíme. Dán v městě našem Vídni v neděli po ochtabu svatého Václava léta ᴐc. 77.

---

113. Administrator a konsistoř Pražská pod obojí odpovídají na dotaz místodržících království Českého v příčině schůzí bratrských nebo pikhartských, kde a v kterých kostelích se odbývají; která města kněží nepořádné přechovávají; kollatoři ze stavů vyšších bez vědomí konsistoře kněží nepořádné přijímají; naříkají na veliký prvé nebývalý nedostatek pořádných kněží, neboť arcibiskup za příčinou interdictu od desíti let žádného mládence na kněžství nevysvětil.

V PRAZE. 1577, 11. října. — Orig. v archivu českého místodržitelství.

VMti vysoce urození páni, páni, urození a stateční páni z rytířstva, JMCské rady a místodržící v království Českém, páni nám v pánu Bohu laskavě přízniví! Ráčili jste nám suplikací naši, kterou

jsme VMti předešlé naší suplikací, JCské a na onen čas KMti roku předešlého podané a VMtem k vyřízení zanechané, v jistých a velikých artikulích připomenuli, s jistým na též suplikací poznamenaným dekretem odeslati; kterýžto dekret to v sobě obsahuje, abychom VMtem zejména oznámili, v kterých domích a kostelích schůze pikhartské se provozují, v kterých městech kněží ženatí, a které fary na gruntech panských, rytířských k správě konsistoře naší, na kteréžby se kněží ženatí uvozovali, náležící jsou, kteréhožto dekretu actum jest 19. Septembris anno 1577.

I ačkoli jsme o těch věcech JCské a na onen čas KMti skrze dotčené suplikací s větší strany zejména oznámili, však nicméně podle téhož dekretu o těch věcech, které jsou patrné a zjevné, pokudž nám možné jest, (neb pro rozmnožení těch věcí všeho nám oznámiti nijakž možné není) VMtem tuto oznámíme.

Předkem, strany schůzí pikhartských sektářských, které se Bratřími jmenují, kdeby se v kterých kostelích provozovaly a provozují, pokudž se na nás od kněžstva vznášelo a vznáší, na onen čas JMKské tato místa jsme jmenovali: v Kartusicích na gruntech pana Václava Hrzaně z Harasova, v Řitonicích, na Loukovci pana Albrechta Berky z Dubé a z Lipého, v Struhách pana Bohuslava Mitrovského z Nemyšle, v Hradišti pana Jana Labounského z Labouně, v Stežeřích pana Šťastného Pravětického z Pravětic, v Nechanicích pana Mikuláše Pecingara, v kostele u svatého Petra v Žalanově pana Karla Zilvara z Pilníkova, v Tuchoměřicích pana Ctibora Sluzského z Chlumu; co se pak v městě Mladém Boleslavi, kdež jich přední hnízdo jest, a v okolních místech i jinde jak po domích a zbořích, tak i po kostelích v tomto království děje, to, poněvadž se zjevně od nich působí, snadno se vyhledati může.

A ačkoli jsou někteří z oznámených osob na onen čas od JMKské (jakž zprávu máme) na hrad Pražský proto obsíláni byli, však zpráva se dává, že jsou takových schůzí nezastavili a nezastavují, nébrž příkladem jich jiní mnozí na gruntech svých beze všeho vostýchání schuoze sektářské činí, jakž toho na nás kněžstvo vznášeti nepřestává. Co pak z toho jde a pochází, to jsme na onen čas JMKské v dotčené suplikací, potom i VMtem předložili.

Města pak JMCské a Její Mti císařové, která proti řádu dobrému starobylému této země a přísné zápovědi slavné a svaté paměti císaře Maximiliana JMti činí, jsou tato: Litoměřičtí od dávního času kněze Václava Brodského, ženatého, který někdy proto od JMti arcikníže Ferdinanda trestán byl, proti vůli konsistoře naší až dosavad u sebe drží, a jsouc od nás nejednou napomenuti a žádáni, jeho před námi k nápravě stavěti nechtěli.

Horníci na Horách Kutnách kněze Jana Semína ženatého k tomu, aby, jsouc od nás obsílán z příčin hodných, před námi stál, míti nechtěli, nébrž bez konsistoře naší nějakého kněze Jakuba ženatého k Námětí a potom Mistra neb doktora Pavla Pressia, o kterém se, aby od pořádného biskupa ordinován byl, neví, k svatému Jiří za kazatele německého přijali. Ti pak náboženství proti řádu starobylému konají i také kněží nepořádně ordinované o své ujmě přijímají.

Domažličtí bez konsistoře naší sami o své ujmě kněze, který již druhou ženu oddávanou v svém kněžství má, přijali a jej u sebe posavad drží.

Nymburští též, vědouce, že kněz Vondřej Albin, děkan jich ženatý, řád kostelní při mši svaté změnil a nový tu nebývalý uvedl, k tomu že kněží nepořádné přijímá a jich požívá, jej u sebe trpí a zastávají.

Chrudímští předešle nějakého kněze Jiříka s náboženstvím a řády novými (o němž se hrozné věci na nás vznášely) proti konsistoři a proti zápovědi JMtí pánův místodržících na onen čas u sebe trpěli; a nyní opět nějakého kněze ženatého z markrabství Moravského nám neznámého proti vůli konsistoře přistěhovali, kterýž u nich až dosavad zůstává.

Peldřimovští tolikéž o své ujmě bez konsistoře naší nějakého kněze na stolici děkanskú do obce své dosadili.

Žatečtí pak vědouce, že jich předešlý děkan kaplana bez konsistoře naší přijal, na připsání naše jeho v konsistoři pro zachování řádu dobrého postaviti zanedbali, nébrž kšaft dotčeného děkana ku právu svému světskému přijali, publikovali i tvrdili a tím v jurisdikcí práva našeho duchovního, proti řádu dobrému a nařízení slavné paměti císaře Ferdinanda JMti, s povolením všech stavův učiněnému, a proti našemu přátelskému napomenutí, sáhnouti směli. Nicméně i toho úmyslu jsou (jakž nás zprávy docházejí) poněvadž jsme jim kněze jednoho z příčin jim od nás oznámených za děkana stvrditi nemohli, aby sami o své ujmě proti konsistoři naší nějakého kněze na děkanskú stolici do obce své dosadili; čehož jestližeby jim od VMtí časně překaženo nebylo, snadnoby i dovésti mohli. Tyto věci tolikéž co s sebou nesou, na onen čas JMKské tolikéž jsme předložili, a nebudouli časně zastaveny a k nápravě přivedeny, více se rozmáhati budou; jakož pak jiná města, jestližeby tato průchod měla, mohlaby se o též pokusiti.

Co se pak far na gruntech panských a rytířských, které k správě duchovní konsistoře naší od starodávna přináležely, a na které jest táž konsistoř vždycky faráře podávala a tvrdila, dotýče: muožem VMtem oznámiti, že všecky fary, kteréž jsou pod obojí, k správě duchovní konsistoře Pražské od starodávna přináležejí, a na ty bez vědomí a dovolení administratora a dotčené konsistoře Pražské collatores kněží jsou neuvozovali a podle snešení všech stavův království tohoto uvozovati nemohli; než o kněží k administratorovi a konsistoři neb děkanům, kteří se touž konsistoří spravovali, se dopisovali. Nyní pak ode dvou let a vejše nemůžeme přes patnácte kolatorův z vyšších stavův vyhledati, kteřížby s vědomostí konsistoře naší kněží na dotčené fary přijímali a o ně se jako prvé dopisovali. A však nicméně collatores, počnouc od předních až do posledních (jichž nám není možné pro množství zejména jmenovati), kněží na farách mají ženaté, i nepořádné netoliko do vsí ale i do měst na stolice děkanské sami o své ujmě přijímají. Což mnozí z obecního lidu vidouce, řemesel a obchodův světských nechávají a do Witmberka neb Lipska a Frankfurtu běží, a přicházejíce zase s titulem kněžským snadno zjednaným, na fary z laciné sumy se přijímají. I což toho přichází, to jsme též na onen čas JMKské předestřeli.

Že pak tyto věci jsme vznášeli a vznášíme, to jsme podle povinností našich učinili, nic při tom svého osobního neobmejšlejíce, než obecní potřebu církve boží v tomto království, a ne tím úmyslem, abychom se s těmi osobami, jichž se tu dotýká, měli v jaké odpory a rozepře dáti (majíce prvé dosti veliká zaneprázdnění) než proto, aby ty škodlivé věci od VMtí na místě JMCské vyhledány a opatřeny byly.

Při tom mlčením pominouti nemůžeme suplikací naší nejpřednější, které jsme též JMKské strany ordinování mládencův k ouřadu svatého kněžství podali, poněvadž ta věc jest nejpotřebnější, kteráž beze všeho prodlévání jistého vyřízení a skutečného opatření potřebuje, a to pro veliký a nikdy prvé v straně pod obojí nebývalý nedostatek kněžstva pořádného; nebo od desíti let nám ani jeden žák za příčinou interdictu, který se JMt pan arcibiskup Pražský od svatosti papežské míti praví, není ordinován. A touž věcí budeli se dále odkládati, nijakž konsistoři naší možné nebude obcí a vosad, ani předních, kněžími pořádnými pro veliký nedostatek opatřovati. Čímž my vinni nebudeme moci býti, poněvadž jsme o to od dotčeného času až do této chvíle pečovali a při vrchnosti, předkládajíce toho velikú potřebu, téměř ustavičně sollicitovali, však až posavad tak velice potřebná věc opatřena není.

Nicméně i druhú suplikací naši strany panství Pardubského VMtem ku paměti přivozujeme, poněvadž ta věc, o kterú jsme suplikovali, tolikéž opatření potřebuje.

A protož VMtem tyto všecky tak znamenité potřebné věci k spravedlivému a brzkému opatřen poroučejíce, VMtí za laskavou odpověď se vší uctivostí prosíme. Čehož pán Bůh všemohoucí VMtei ráčí hojná odplata býti. Dáno v Praze, v pátek po památce sv. Diviše léta Páně 1577.

---

114. Rudolf II. komoře české, aby dlužníci starých i nových berní a posudného od nejvyšších úředník zemských k zaplacení exekucí dohnáni byli, i nařizuje, aby peníze, kteréž z berně a posudného na roz ličné výdaje vzaty a vynaloženy byly, opět navráceny byly, poněvadž berně a posudné jen na obran hranic Uherských proti Turku a na vychování dvoru královského ustanoveny jsou.

VE VÍDNI. 1577, 12. října. — Koncept v říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euern gehorsamben Bericht von 4. dies Monats Octobris, so ihr un vonwegen der anbefohlenen Geldposten gethan, neben dem uberschickten Restantenauszug entpfange und daraus in Gnaden angehöret und verstanden, wie es umb dieselben gewandt und geschaffen.

So viel nun erstlich den Steuerrestantenauszug betrifft, haben wir euch allbereit in einen andern unsern Schreiben angemeldet, dass wir unsere obriste Officirer abermals vermahnet, die Exe cution wider die säumigen Stände wirklich furzunehmben, genädiglichen befehlend, ihr wollet solch alles itzo sollicitiren und mit Anhalten dahin befurdern, dass die verfallenen alten und neuen Steuer und Biergelder also eingebracht und erlanget mugen werden. Des Auszugs aber vom Biergeld sein wir von euch mit ehisten gewartend. So wollen wir euch auch nochmals unsere weitere Resolution de Auszugs der vorerbten Herrschaften halber zukommen lassen, allein erfordert unsere Nothdurft, das ihr mit ehisten befurdert, damit uns der Bericht von dem Vererbungsgeld hievor befohlenermasse muge erfolgen und nicht weniger bei den angegebenen Restanten von den vererbten Gutern um Erlegung ihrer Ausständ anhalten, auch was uns daran gebuhret, zu unsern Hofsnothdurften be unserm Hofkammerdiener und getreuen Lieben, dem Gasoldt, heraus abfertigen.

Was dann von euch angemeldet wird, dass ihr uns die Posten, so ihr aus den vorbehaltene Steuern und Biergeld ausgegeben, nicht sollet wieder mugen erstatten, fallet uns solchs wes befrembd lichen fur, aus Ursachen, dass euch hievorn zeitlichen zugeschrieben, dass wir solchs Geld zu den hochst benöthigsten Granitzwesen in Hungern und unsern obliegenden Hofsausgaben ausdrucklicher vorbehalten und dasselbe in andere Wege nicht hat verwendet sollen werden. Und hätten uns genä diglichen versehen, wann die Restanten sowohl auch die andern Mittel, so euch eingeräumet sein worden, getrieben wären, dass ihr damit bei dem euch untergebenen Wesen wohl hättet mugen gelanger und obgleich auch dieselben nicht wären erklecklichen gewesen, dass doch mit Hilf unserer obriste Officirer bei den Parteien wohl Stillstand erhalten und beneben andere und solche Mittel zu finde gewesen sein wurden, dardurch kein Abgang sein hätte mugen. Dieweiln dann die Granitzen in Hungern in so hochster äusserster Noth und Gefahr stehen, da der Erbfeind der Turk von Tag zu Tag die Leu wegführet, das Land verödet und ihme zueigenet, wie dann itzo abermals ein Haus in Krabaten au Mangel der Bezahlung verloren worden, und wir dem täglich zuwachsenden vorstehenden Ubel un unwiederbringlichen Schaden und Nachtheil anderer Gestalt nicht, dann allein von dem, was darz verordenet und deputiret ist, steuern und verhüten mugen, so habt ihr gehorsamist zu erachten, das wir anders nicht thuen konnen, dann solche Gefälle zu erfordern, als da wir in andere Wege nit Mitte haben noch wissen aufzukommen. Derowegen so ist nochmals unser genädiger Befehlich, dass ihr au alle Mittel und Wege gedenket und euch angelegen sein lassen sollet, auf dass uns die Wiedererstat

tung vielberuhrter Posten hievor befohlenermassen mit dem ehisten und furderlichsten und ohne ferners Aufziehen muge erfolgen und neben andern Geld an unsern kaiserlichen Hof abgefertiget werden, wie wir uns auch gänzlichen darauf wollen verlassen. ... Geben Wien den 12. Octobr. anno 77.

---

115. Obsazení hranic a míst pomezních v Uhřích lidem válečným a rozvrh útrat.

1577. — Souč. opis v arch. Třeboň.

Osazením hranic a míst pomezních v Uhřích jak by se budoucně držeti mělo.

V hořejším kraji Uherském.

Item, v Sakmaru mají zuostati dva praporce s 500 knechtů německých, na něž i s nejvyšším a jeho čeládkou záplata anebo-ližto služba jde	3623 fl.	—	kr.
Item víc na 32 osoby, kteréž k munici nařízeny jsou	240 „	—	„
Na 100 uherských koní	582 „	30	„
Na 25 drabantů uherských . . .	75 „	—	„
Suma toho učiní za měsíc .	4528 fl.	30	kr.
Item, v Otšodtu Niklasovi Batorymu držeti se má 100 koní a 20 drabantů, na něž se vynakládá za měsíc	610 fl,	30	kr.
Item, v Tokaji mají zuostati 200 knechtů německých, 50 koní německých oupravných, na jeden ten každý po 9 fl. počítajíc, 50 archybusierů po 8 fl., sejde se záplaty na ně i s nejvyšším a jeho čeládkou	2321 fl.	—	kr.
Víc na 22 osob při munici . . .	200 „	—	„
Na 200 lehkých koní.	1053 „	—	„
Na 15 uherských drabantů . . .	39 „	30	„
Suma učiní toho . . .	3613 fl.	30	kr.

115. Verzeichnis über die Stärke der Besatzungen in den ungarischen Festungen und über die Kosten der Vertheidigung derselben.

1577, Oktober. — Gleichzeitige Kopie im k. k. Statthaltereiarchiv zu Prag.

Besatzung der Granitzort zu Hungern, wie die aufs kunftig zu halten furgenommen.

Ober-Hungern.

Sackmara, da sollen noch hinfuran bleiben zwei Fähndlein teutsche Knecht mit 500 Personen; darauf gehet sambt des Obristen Staat	3623 Fl.	—	Kr.
Artollorie-Personen 32, gehet auf	240 „	—	„
Auf 100 Pferd hungerisch . . .	582 „	30	„
auf 25 hungerisch Trabanten . .	75 „	—	„
facit alles . . .	4528 Fl.	30	Kr.
Zu Ötschöd werden dem Bathori Niclas gehalten 100 Pferd und 20 Trabanten, darauf gehet	610 Fl.	30	Kr.
Zu Tokay sollen bleiben 200 teutsche Knecht, 50 geruste teutsche Pferd, eins in das ander zu neun Gulden gerechnet, und 50 Archibusier zu 8 Fl., darauf gehet sambt des Obristen Staat	2321 Fl.	—	Kr.
Artollorie-Personen sein da 22, darauf	200 „	—	„
200 ringe Pferd, thuet	1053 „	—	„
und 15 hungerisch Trabanten, darauf gehet	39 „	30	„
facit alles monatlich . .	3613 Fl.	30	Kr.

Item, v Kalu pod jich hejtmanem zuostává knechtů německých 140, vychází na ně	661 fl.	—	kr.
Na 60 uherských drabantů . . .	172 „	—	„
Na 100 husařů i s záplatou hejtmana jich	555 „	—	„
Na 50 archybusierů	392 „	—	„
Na 9 osob při municí	72 „	—	„
Suma za měsíc vše . .	1852 fl.	—	kr.
Item, v Taši jest jeden praporec knechtů německých, totiž 350 osob, na něž záplata s právem jich vychází	2304 fl.	—	kr.
Na 50 archybusierů	392 „	—	„
Na 45 osob při municí, poněvadž tu hlavní cejghauz jest, a tak se jich tu ten počet drží . . .	377 fl.	—	„
Na 2 purkrabie a jich koně . .	32 fl.	—	„
Suma toho učiní . .	3105 fl.	—	kr.
Item, v Sendru drží se 370 knechtů německých, mezi nimiž jest 50 rejtarů, jde na ně za měsíc	2477 fl.	—	kr.
Na 19 osob při munici	155 „	—	„
Na 200 uherských koní	1036 „	30	„
Na 70 drabantů	190 „	—	„
Suma toho učiní . .	3858 fl.	30	kr.
Item, v Putnoku a Ballogu zuostávají předešlých 24 drabantuov a 32 koně, jde na ně měsíčně záplaty	213 fl.	—	kr.
Item, v Šathvaru též zuostávají 70 knechtuov německých, učiní na ně záplaty měsíčné	463 fl.	—	kr
Na tři osoby při municí	28 „	—	„
Suma toho učiní . .	491 fl.	—	kr.

Zu Kalo bleiben teutsche Knecht unter ihrem Hauptmann 140, darauf gehet monatlich	661 Fl.	—	Kr.
item 60 hungerische Trabanten, darauf gehet	172 „	—	„
100 Hussaren, darauf gehet sambt des Hauptmanns Besoldung . .	555 „	—	„
und 50 Archibusier, facit	392 „	—	„
Artoloreipersonen 9, darauf gehet	72 „	—	„
thuet alles ein Monat . .	1852 Fl.	—	Kr.
Zu Tascha ist ein Fähndlein Knecht, halt 350 Personen, darauf gehet sambt den Gerichtspersonen, so darunter, ...	2304 Fl.	—	Kr.
und auf 50 Archibusier allda gehet ein Monat	392 „	—	„
Auf die Artolloreipersonen, deren 45, dieweil da das Hauptzeughaus, gehet auf	377 „	—	„
auf 2 Burggrafen allda sambt ihren Pferden monatlich	32 „	—	„
facit . .	3105 Fl.	—	Kr.
Sendrew hat 370 teutsche Knecht, darunter 50 teutsche Reiter. Darauf gehet	2477 Fl.	—	Kr.
Artolloreipersonen 19, bringt . .	155 „	—	„
200 hungerische Pferd, darauf gehet monatlich	1036 „	30	„
70 Trabanten	190 „	—	„
facit . . .	3858 Fl.	30	Kr.
Zu Putnok und Ballog bleiben die vorigen 24 Trabanten und 32 Pferd, gehet darauf monatlich	213 Fl.	—	Kr.
Zu Sathwär bleiben die 70 teutschen Knecht, thuet . . .	463 Fl.	—	Kr.
und drei Artolloreipersonen, thuet	28 „	—	„
und in alles ein Monat .	491 Fl.	—	Kr.

Item, u **Krásné Horky** drží svých 90 koní, jde na ně měsíčně záplata . . . . 234 fl. 37 kr. 2 d.
Na 35 koní a 25 drabantů držitele téhož městečka . . . . 226 fl. 52 „ 2 d.
Suma za měsíc učiní . 461 fl. 30 kr. —

Item, v **Onodu** jest 50 koní jízdných a 50 knechtů německých, na něž služba měsíčně jde . . 471 fl. 15 kr.
Item, v **Erli** mají se držeti pod jedním praporcem 300 knechtů německých, schází se na ně měsíčná záplata . . . . 2300 fl. — kr.
Na 100 německých střelčích koní 1000 „ — „

Na 500 uherských lehkých koní i na jich frejtafl . . . . 2312 „ 30 „

Na bubeníka, fendrycha, trubače, mimo jich žold dává se po 10 fl. a tak toho přijde . . . . . . 40 „ — „
Na 200 uherských drabantů . . . 500 „ — „
Na rotmistry a 2 vejdy . . . . . 50 „ — „

Též na nejvyššího s jeho čeládkou i jiné ouřadní a správné osoby za měsíc vychází . . . . . . 500 „ — „
Suma toho všeho učiní . 6702 fl. 30 kr.

Item, nejvyšší polní zuostává v své staré váze, vedle toho má 125 německých oupravných koní, na něž jde i na profúsa . . . . . 2455 „ — „
Na 200 husařů, kteří na nejvyššího šetřiti musí . . . . 953 „ — „
Na 50 archybusierů Rošelových, kteří též na nejvyššího šetří . 456 „ — „

Štefán Hamonaj na 50 koní, též k šetření na nejvyššího . . . 239 „ 15 „

Pavlovi z Sáru, jakožto nejvyššího polní radě, vydává se i na jeho 10 koní za měsíc . . . . . . 186 „ — „

Krasnahorka behält seine 49 Pferd, bringt ein Monat . . 234 Fl. 37 Kr. 2 D.

So bringen des Inhabers 35 Pferd und 25 Trabanten, monatlich 226 „ 52 „ 2 D.
facit . . 461 Fl. 30 Kr. —

Onod, da sein 50 Pferd und 50 teutsche Knecht, darauf gehet monatlichen . . . . 471 Fl. 15 Kr.
Erla, da sollen gehalten werden 300 teutsche Knecht unter ein Fähndlein, darauf gehet . . . 2300 Fl. — Kr.

item 100 teutsche Schützenpferd, darauf gehet . . . . 1000 „ — „
mehr 500 hungerische ringe Pferd, darauf lauft mit sambt dem Tafelgeld . . . . 2312 „ 30 „
dann auf Heerpauker, Fähndrich, Trommetter 10 Fl. Ubersold ist 40 „ — „

Item 200 hungerische Trabanten, thuet 500 „ — „
Ubersold auf die Rottmeister und 2 Wayda . . . . 50 „ — „
Mehr auf des obristen Staat und andere Befehlch- und Vortelspersonen, lauft monatlich . . . 500 „ — „
facit . . 6702 Fl. 30 Kr.

Feldobrister bleibt sein alter Staat, hat darneben 125 geruste teutsche Pferd, lauft darauf sambt des Professen Staat monatlichen 2455 Fl. — Kr.
Item 200 Hussarn ordinari, so auf den Obristen warten . . . . . 953 „ — „
Item 50 Archibusier unter dem Roussel, so auch auf den Feldobristen bestellt, facit . . . . . 456 „ — „
Steffan Homonay hat 50 Pferd, ist auch damit auf den Obristen beschieden, facit . . . . . . 239 „ 15 „
Auf Pauln von Sara als des Feldobristen Kriegsrath und seine gerüste 10 Pferd, gehet auf monatlich . . . . 186 „ — „

Item, víc na druhú polní radu jde 100 fl. — kr.

Item, na mustrhery i jiné osoby a písaře, kteří lidu válečnému v horních Uhřích platí, vychází 420 „ — „

Suma na před psané hranice a místa pomezní nákladu za měsíc učiní . . . . 30.718 fl. 30 kr.

Na pomezí a hranicích bánských.

Item, v Muranu mají zuostati 60 knechtů německých, učiní jim záplaty za jeden měsíc . . 610 fl. 30 kr.
Drabantům 13 v kastelu . . . . 83 „ 45 „

Suma toho učiní . . . 694 fl. 15 kr.

Item, v Liebetnu a Pryši k předešlým drabantuom přistoupilo ještě 30, a tak jich jest 130 knechtů, vychází na ně za měsíc . . . . 372 fl. — kr.

Item, v Boseku zuostávají 60 koní a 100 drabantů, platí se jim za měsíc . . . . 602 fl. 30 kr.

Item, v Vigloši a Oczově jest 200 drabantů, za měsíc učiní na ně . . . . 587 fl. 07 kr. 2 d.
Na 50 koní . . . . 200 „ — „
Na 100 knechtů německých měsíčně se dává . . . . 500 „ — „

Suma toho učiní . . 1287 fl. 07 kr. 2 d.

Item, v Karpnu zuostává 240 koní, 200 drabantů, schází se na ně . . . . 2145 fl. 30 kr.
Na 100 knechtů německých . . 660 „ — „

Suma toho obojího . . 2805 fl. 30 kr.

Item, v Tšabraku též zuostávají 50 koní a 106 drabantů, přijde jim za měsíc . . . . . 630 fl. 30 kr.
víc 50 knechtům německým . . 210 „ — „
Suma toho učiní . . 840 fl. 30 kr.

Auf ein hungerischen Kriegsrath monatlich . . . . 100 Fl. — Kr.
Auf die Muster- und Zahlungsofficir in Oberhungern . . . . . 420 „ — „

Summa dieser Gränitzen gehet auf monatlich . . . . 30718 Fl. 30 Kr.

Bergstädterisch Gränitz.

Muran, daselbst sollen bleiben 60 teutsche Knecht, thuet ein Monat . . . . 610 Fl. 30 Kr.
und 30 Trabanten im Kastel, thuet 83 „ 45 „

facit . . 694 Fl. 15 Kr.

Liebeten und Briess. Dahin kommen zu den vorigen Trabanten noch 30, thuet auf diese monatlichen 130 Knecht . . . 372 Fl. — Kr.

Bosok, daselbst bleiben 60 Pferd und 100 Trabanten, bringen ein Monat . . . . 602 Fl. 30 Kr.

Wiglosch und Oczowa bleiben die 200 Trabanten, thuet 587 Fl. 07 Kr. 2 D.

Item die 50 Pferd, thuet . . . 200 „ — „ —
und 100 teutsche Knech, die bringen . . . . 500 „ — „ —

facit alles monatlich zusammen 1287 Fl. 07 Kr. 2 D.

Karpen, daselbst bleiben 240 Pferd, 200 Trabanten, lauft darauf . . . . 2145 Fl. 30 Kr.
mehr 100 teutsche Knecht, thuen monatlich . . . . 660 „ — „

bringt zusammen . . 2805 Fl. 30 Kr.

Tschäbräck, da bleiben 50 Pferd und 106 Trabanten, lauft darauf . . . . 630 Fl. 30 Kr.
und 50 teutsche Knecht, thuet . 210 „ — „
bringt monatlich . . 840 Fl. 30 Kr.

Item, v Sitně má se držeti 20 německých knechtů, na něž měsíčně jde . . . . 130 fl. — kr.
Item, v Bukanči jest 100 koní a 180 drabantů, dává se jim za měsíc služby . . . . 982 fl. 30 kr.
a 50 knechtům německým též za měsíc se dává . . . . 210 „ — „
Suma toho učiní . . 1192 fl. 30 kr.

Item, v Altsolu drží se 100 koní, 100 drabantů, dává se na ně měsíčně . . . . 796 fl. — kr.
Na 100 knechtů německých . 486 „ — „
Suma obojího . . 1282 fl. — kr.

Item, v Dobryni a Slatině mají se držeti 30 drabantů a platí se jim měsíčně . . . . . 82 fl. 30 kr.
Item, v Zazi s. Antalu zuostává 90 drabantů, dává se jim měsíčně . . . . 253 fl. 45 kr.
Item, v Šemnici předešlých 50 drabantů zuostává, vychází na ně záplata . . . . 153 fl. 45 kr.
Item, v Levi též zuostávají 132 koní, 50 drabantů, učiní na ně 772 fl. 45 kr.
Item, v Tapolču mají 20 drabantů, vychází na ně . . . . 52 fl. 30 kr.
Item, v Uyvaru jsou a zuostávají 280 koní a 200 drabantů, těch se díl umenší, však na tu službu knechti němečtí se příjmou, a tak se za měsíc sejde placení jim . . . . 1920 fl. — kr
Item, hejtmanu krajskému drží se 200 koní a 200 drabantů, vychází na ně . . . . 1908 fl. 30 kr.

Na 50 archybusierů . . . . . . 456 „ — „
Suma toho učiní . . 2364 fl. 30 kr.

Suma na dotčené hranice za měsíc se sběhne záplaty . . . . . 14807 fl. 07 kr. 2 d.

Sietna, da sollen furohin gehalten werden 20 teutsche Knecht, darauf gehet monatlichen . . . 130 Fl. — Kr.
Bukancz bleiben 100 Pferd und 180 Trabanten, gehet darauf . 982 Fl. 30 Kr.
item 50 teutsche Knecht . . . . 210 „ — „
facit in alles . . 1192 Fl. 30 Kr.

Altsol 100 Pferd, 100 Trabanten, gehet darauf . . . . 796 Fl. — Kr.
mehr 100 teutsche Knecht . . . 486 „ — „
facit . . . 1282 Fl. — Kr.

Dobriny und Slatina, allda sollen furohin gehalten werden 30 Trabanten, darauf monatlich 82 Fl. 30 Kr.
Zazy S. Antal bleiben die 90 Trabanten, gehet auf . . . . 253 Fl. 45 Kr.
Schemnitz, sollen die 50 Trabanten bleiben, bringen . . . 153 Fl. 45 Kr.
Lewa, da bleiben die vorigen 132 Pferd, 50 Trabanten, darauf . 772 Fl. 45 Kr.
Tapolcza hat 20 Trabanten, thuet 52 Fl. 30 Kr.
Uywar bleiben 280 Pferd und 200 Trabanten, deren sollen etlich abgethan und mit derselben Besoldung teutsch Knecht aufgenommen werden, gehet sonst auf . . . . 1920 Fl. — Kr.
Kreishauptmannschaft. Dem Kreishauptmann bleiben ordinari und extraordinari 200 Pferd und 200 Trabanten, thuet . . . . . . 1908 Fl. 30 Kr.
Mehr 50 Archibusier, gehet darauf 456 „ — „
bringet zusammen . . 2364 Fl. 30 Kr.

Summa gehet auf dieser Gränitzen monatlich auf . . . . . . 14807 Fl. 07 Kr. 2 D.

Hranice od Dunaje až k jezeru Platné.

Item, v Komornu zuostává praporec knechtů, pod nímž do 300 osob, vychází na ně s nejvyšším jich . . . . 2584 fl. 30 kr.
Na 660 Nasadistů a 64 vejdů neb rotmistrů sbíhá se za měsíc . . 2850 „ — „
Suma toho učiní . . 5434 fl. 30 kr.
Item, v Totesu zuostávají 70 koní a 100 drabantů, vychází na ně . . . . 753 fl. 15 kr.
Na 50 knechtů německých též se dává . . . . 260 „ — „
Suma toho učiní . . 1013 fl. 15 kr.
Item, v Rábu zuostávají 2 praporce, 700 knechtů německých, mezi těmi mají se 50 střelčí koně zříditi . . . . 4157 fl. — kr.
Na 400 uherských koní a 300 drabantů . . . . 4015 „ 22 „ 2 d.
A ještě se mají přijíti 100 oupravných německých koní, na něž vzejde do . . . . 1398 „ — „
Suma učiní toho . . 9570 fl. 22 kr. 2 d.
Item, v Svatomartinské Hoře zuostává předešlých 50 koní a 100 drabantů, jde na ně placení 591 fl. 15 kr.
Item, v Vašanu chová se 18 koní a 25 drabantů, schází se na ně za měsíc . . . . 150 fl. 45 kr.
Item, v Tčesneku též se 18 koní drží a 30 drabantů, učiní na ně záplaty . . . . 219 fl. 30 kr.
Item, v Palotě zuostává 100 koní a 50 drabantů, schází se na ně 760 fl. — kr.
Víc na 50 knechtů německých za měsíc přijde . . . . 240 „ — „
Suma učiní toho . . 1000 fl. — kr.
Item, v Vešprinu zuostává 200 koní a 300 drabantů, jde na ně 1988 fl. 30 kr.

Gränitz von der Donau bis an Plattensee.

Comorn, da bleibt das Fähndlein Knecht 300 stark sambt des Obristen Staat, darauf gehet . 2584 Fl. 30 Kr.
und 660 Nasadisten, 64 truckne Wayda, lauft darauf . . . . . 2850 „ — „
thuet alles monatlich . 5434 Fl. 30 Kr.
Totes, bleiben die 70 Pferd und 100 Trabanten, gehet auf . . 753 Fl. 15 Kr.
und dann auf 50 teutsche Knecht 260 „ — „
thuet . . 1013 Fl. 15 Kr.
Raab, daselbst bleiben die zwei Fähndlein teutsche Knecht 700 stark; darunter sollen aber, doch ohne Steigerung der Besoldung, 50 Schützenpferd angericht werden, darauf gehet . . . . . 4157 Fl. — Kr.
item 400 hungerisch Pferd und 300 Trabanten, lauft darauf . 4015 „ 22 „ 2 D.
und sollen noch von neuem daher gelegt werden 100 teutsche geruste Pferd, darauf lauft . . . . 1398 „ — „
thuet zusammen . . 9570 Fl. 22 Kr. 2 D.
S. Martinsberg, daselbst bleiben die vorige 50 Pferd und 100 Trabanten, gehet auf . . 591 Fl. 15 Kr.
Wassan, da sein 18 Pferd und 25 Trabanten, auf dieselben lauft 150 Fl. 45 Kr.
Tschesnek, hat 18 Pferd und 30 Trabanten, darauf . . 219 Fl. 30 Kr.
Palota, bleiben 100 Pferd und 50 Trabanten, gehet darauf . 760 Fl. — Kr.
mehr auf 50 teutsche Knecht . . 240 „ — „
facit . . . 1000 Fl. — Kr.
Wesprin, bleibt bei den 200 Pferden und 300 Trabanten, die bringen . . . . 1988 Fl. 30 Kr.

Item, v Tyhanu též zuostává 26 koní a 50 drabantů, těm též vychází . . . . 256 fl. 30 kr.
Item, v Kešelu a Segligetu chová se 80 drabantů a 11 koní, na ně se dává . . . . 286 fl. 30 kr.
Item, v Čiabauči též se drží 20 drabantů, na něž jde záplata 52 fl. 30 kr.
Item, Devchorským JMCská ráčí dávati na pomoc ročně 600 fl., učiní na jeden měsíc . . . 50 fl. — kr.
Item, v Papě zuostávají 200 husařů a 250 drabantů, schází se na ně za měsíc . . . . 1806 fl. 45 kr.
Víc na 100 koní Tury Benedikta a 100 drabantů . . . . 715 „ 30 „
Suma toho učiní . . 2522 fl. 15 kr.

Suma v předepsaných hranicích jednoho měsíce učiní nákladu 23135 fl. 52 kr. 2 d.

Hranice od jezera Platné až k Troe.

Item, v Salavaře a Kapornaku zuostávají 40 drabantů, na něž měsíčně jde . . . . . 111 fl. 30 kr.
Item, v Kethelu mají se držeti 32 drabantů a jde na ně . . 83 fl. 45 kr.
Item, v Čiakanu zuostávají 70 drabantů a 30 koní, na něž měsíčně jde . . . . 354 fl. — kr.
Item, v Tomaru jsou 170 koní, 130 drabantů, sejde se na ně . 1210 fl. — kr.
Na 50 knechtů německých . . . 320 „ — „
Na 50 archybusierů . . . . . . 456 „ — „
Suma toho učiní . . 1986 fl. — kr.

Item, v Kanu jest 25 drabantů, na něj jde . . . . 70 fl. — kr.
Item, v Pelešky 35 drabantů, na něž jde . . . . 98 fl. 30 kr.
Item, v Rayku zuostávají 40 drabantů, na něž jde . . . . . . 117 fl. 30 kr.
Item, v Kanyži jest při jednom praporci 500 knechtů, jde na ně 3380 fl. — kr.

Tyhan, bleibt bei den 26 Pferden und 50 Trabanten, die bringen 256 Fl. 30 Kr.
Kesstel und Segligeth, hat 80 Trabanten und 11 Pferd, lauft darauf . . . . 286 Fl. 30 Kr.
Czobantz, bleiben daselbst 20 Trabanten, darauf gehet . . . 52 Fl. 30 Kr.
Dewecher, darauf gibt die Kais. Mt. jährlich zu einer Hilf 600 Fl., thuet ein Monat . . . . 50 Fl. — Kr.
Papa, da bleiben 200 Hussaren und 250 Trabanten, darauf lauft 1806 Fl. 45 Kr.
mehr des Thury Benedicts 100 Pferd und 100 Trabanten, thuen 715 „ 30 „
bringt alles zusammen . . 2522 Fl. 15 Kr.

Summa dieser Gränitzen, thuet monatlichen . . . . 23135 Fl. 52 Kr. 2 D.

Gränitz vom Plattensee bis an die Traa.

Salawar und Kapornak, bleiben daselbst 40 Trabanten, darauf gehet . . . . 111 Fl. 30 Kr.
Kethel, zu Kethel sollen gehalten werden 32 Trabanten, gehet darauf . . . . 83 Fl. 45 Kr.
Czäkän, da bleiben 70 Trabanten und 30 Pferd, gehet darauf . . . . 354 Fl. — Kr.
Tomar, sein daselbst 170 Pferd und 130 Trabanten, thuet . . 1210 Fl. — Kr.
50 teutsche Knecht thuet . . . 320 „ — „
mehr 50 Archibusier, gehet darauf 456 „ — „
thuet alles . . 1986 Fl. — Kr.

Chan, da sein 25 Trabanten, thuet . . . . 70 Fl. — Kr.
Pelesske, da sein 35 Trabanten, thuet . . . . 98 Fl. 30 Kr.
Rayk, bleiben 40 Trabanten, gehet darauf . . . . 117 Fl. 30 Kr.
Canissa, hat ein Fähndlein von 500 Knechten, darauf gehet . . 3380 Fl. — Kr.

Víc na Prandenštejnaruov praporec 250 knechtů, činí . . . . . . 1400 fl. — kr.
Na 600 husařů a 400 drabantů, též na místě jiných 200 husařů, na 100 archybusierů dostane se dáti . . . . 4355 „ — „
Víc na 100 německých oupravných koní . . . . 1398 „ — „
Též na 100 archybusierů . . . . 936 „ — „
Na nejvyššího s jeho, kteříž mu přináležejí . . . . 684 „ — „
Suma toho všeho . . 12153 fl. — kr.
Item, v Semeně předešlých 25 koní zuostávají a 30 drabantů, na něž jde . . . . 194 fl. 30 kr.
Item, v Legradu jsou 150 drabantů, jde na ně . . . . . . 426 „ — „
Item, při hejtmanství krajském zuostává předešlých 150 koní a 100 drabantů, na něž jde . . . . 1223 „ 45 „
Suma toho . . 1844 fl. 15 kr.
Suma na jmenované hranice vynaložení za měsíc učiní . . . 16845 fl. 30 kr.
Summa summarum na všecky předepsané hranice Uherské za jeden měsíc na lid válečný učiní nákladu . . . . 85507 fl. — kr.
A za celý rok dostane se . . 1,026.084 fl. — kr.

auf des von Prandenstein Fähndlein, so 250 Personen hält, gehet . 1400 Fl. — Kr.
item 600 Hussarn und 400 Trabanten oder an der 200 Hussarn Statt 100 Archibusier, thuet alles . . . . 4355 „ — „
mehr 100 teutsche geruste Pferd, thuet . . . . 1398 „ — „
item 100 Archibusier, thuet . . 936 „ — „
des Obristen Staat . . . . . . 684 „ — „
bringt in alles . . 12153 Fl. — Kr.
Semenie, daselbst bleiben die vorige 150 Pferd und 30 Trabanten, thuet . . . . 194 Fl. 30 Kr.
Legrad, da sein 150 Trabanten, gehet darauf . . . . 426 Fl. — Kr.
Kreishauptmannschaft behält die vorigen 25 Pferd und 100 Trabanten . . . . 1223 „ 45 „
Summa dieser Gränitzen thuet monatlichen . . . . 16845 Fl. 30 Kr.
Summa der ganzen hungerischen thuet ein Monat . . . . . . 85507 Fl. — Kr.
Und ein Jahr . . 1,026.084 Fl. — Kr.

---

116. Poznamenání nákladu na obhájení hranic Uherských proti Turku.

Bez datum. [1577, v říjnu.] — Souč. opis v MS. č. 127 v arch. česk. místod.

Vejtah a poznamenání, co JMCská na vychování pomezí proti dědičnému nepříteli Turku vynakládati ráčí.

Na Horní zemi Uherskou bývalo předešle za jeden měsíc na 30[M] fl. vynaloženo, ale potom když nepřítel Turek léta 75 do JMCské země vpád

116. Verzeichnis des Aufwandes zur Vertheidigung der Grenze gegen die Türken.

1577, Oktober. — Gleichzeitige Kopie im k. k. Statthaltereiarchiv zu Prag.

Auszueg und Verzeichnus, was die Kais. Mt. ꝛc. auf die Unterhaltung der Gränitzen gegen dem Erbfeind, den Türken, jährlich muess aufwenden.*)

Auf Ober-Hungern ist hievor ein Monat bei 30.000 Fl., aber nach dem der Erbfeind im 75. Jahr der Kais. Mt. ꝛc. Dition angriffen, etlich

*) Současně poznamenáno: „Verfasst im October 1577."

učinil a tu několik hraničných zámkuov vzal: za těmi příčinami JMCská, slavné a svaté paměti, musil jest v tom místě hranice silněji zosazovati, a tak jest náklad válečnej skrze přijímání dvou praporcuov pod Rederem a jednoho silného praporce, v kderém 335 koní německých pod nejvyšším Hanušem Ruberem, též několik set husařuov a uherských drabantuov přes padesáte tisíc zrostlo, kderýžto náklad nyní zase podle uvážení až do 30.718 fl. 30 kr. umenšen.

Též také pro dotčené vpády a hraničné náklady při městech báňských přes 16 tisíc každého měsíce přibylo, kderýmž teď nyní zase 14.870 fl. ubylo.

Item, na hranice mezi Dunají a jezerem řečeným Plattense zbíhalo se předešle léta 75 přes 27^{M} fl.; to jest také za příčinou nyní zase odnětí několika set německých knechtů až do 23.135 fl. 52 kr. 2 d. zmenšeno.

Na hranice od dotčeného jezera Plattense až do řeky, jenž slove Dráva, předešlého času tak velikej náklad nešel, ale poněvadž nepřítel Turek o žádné jiné místo jako o to a předně Kanyži se tak podstatně neujímá, za tou příčinou musila jsou se místa hraničná v tom položení, až by předsevzaté stavení v Kanyži poněkud doděláno bylo, silněji osaditi, takže nyní na ty hranice každého měsíce 16.845 fl. 30 kr., jakž pak všecko z přiležícího vejtahu, kderej s literou A poznamenanej jest, vyrozumíno bejti může, jde, učiní jeden měsíc 85.507 fl. a celej rok . . . . 1,026.084 fl.

Na hranice Charvatské, kderé na 36 mil v šíři a přes 60 vosazených míst a hraničnejch zámkuov k opatrování se vztahují, také předešlého času vydáváno ročně 150^{M} fl., ale poněvadž nepřítel Turek vždycky v ta místa čím dál víceji vkračoval, některé hraničné zámky vzal, takže hranice zjinačeny a věčím počtem lidu válečného dosazeny bejti musily, nakládá se na to nyní ročně . . 240.168 fl.

Item, na hranice Slovanské, kderé na 12 mil v šíři a do 28 hraničnejch zámkuov v sobě drží, bejval předešle náklad ročně 104^{M} fl., ty sou také za příčinou nepřítele Turka častého vpádu musily

Häuser eingenummen, derwegen Ihr Mt. hochlöblichister Gedächtnus sich auch hinwider stärken muessen, ist derselb Kriegsstaat mit Bestellung des von Redern zwo Fahnen und unter dem Feldobristen Hansen Rueber eines starken Fahnen teutscher Reiter von 305 [sic] Pferden, dann mit Bestellung etlich Hundert Hussarn und hungrischen Trabanten über die 50.000 Fl. rheinisch monatlich gestiegen. Der ist unter jetziger Berathschlagung wiederumb herab auf 30.718 Fl. 30 Kr. geringert worden.

So ist auch der Kriegsstaat der bergstädterischen Granitzen unter gemeltem Tumult des 75. Jahrs uber die 16.000 Fl. monatlich gesteigert, jetzt aber auf 14.807 Fl. 7 Kr. 2 Den. geringert worden.

Item die Gränitz zwischen der Donau und Plattensee hat sich hievor im 75. Jahr über die 27.000 Fl. verlofen, der ist jetzo mit Abthueung etlich Hundert teutscher Knecht auf 23.135 Fl. 52 Kr. 2 Den. geringert worden.

Auf die Gränitz vom Plattensee bis an die Draa ist zuvor gleichwohl nit soviel gangen, weil aber der Erbfeind keinem Ort so stark zuesetzt, als eben der Gränitzen zu Kanisa, hat dieselb auf ein Zeit hinfur, bis man mit dem Gebäu und anderer Versicherung daselbs besser aufkombt, gestärkt muessen werden, dass jetzo darauf gehet monatlich 16.845 Fl. 30 kr., wie das alles in beiliegundem Auszueg mit A lauter zu sehen, thuet ein Monat zusammen 85.507 Fl. und ein ganz Jahr . . . . 1,026.084 Fl.

Auf die Krabatischen Gränitz, weliche in die 36 Meil Wegs breit und uber die 60 besetzter Ortflecken und Gränitzhäuser zu versehen, ist hievor jährlich aufgangen 150.000 Fl.; weil aber der Feind derselben Orten immerdar weiter eingriffen, auch etlich Häuser eingenummen und man die Frontier verändern und die Besatzungen stärken mussen, gehet jetzo darauf jährlich . 240.168 Fl.

Item auf die Windische Gränitz, weliche bei zwölf Meil breit in die 28 Granitzort zu besetzen hat, ist zuvor aufgangen jährlich 104.000 Fl., die hat auch wegen des Feinds steten Eingriff gestärkt

věčím počtem posilněny a osazeny bejti, ročně na 165.648, učiní obě pošty 405.816 fl.; jakž to z přiležícího vejtahu těch obojích hranic s literou B. poznamenaného, vyhledáno bejti muože. K tomu JMCská ročně z povolené říšské pomoci dávati ráčí 140[M] fl., ostatek JMt arcikníže Karel s poddanejmi a stavy svými, totižto s Štýrskem, Korytany a Granskem dokládati ráčí, učiní 405.816 fl.

A ještě JMCská na Charvatských a Slovanských hranicích bána, jakožto JMti místodržícího těch obojích zemí, s 300 koňmi a 200 haramy, anebo slovanskými pěšími, zdržeti ráčí, na kderéžto ročně náklad de [sic] . . . . 30.000 fl.

Na stavení pak hraničnejch míst v Uherské zemi, kdež se tureckého osobného přitažení nejvíce obávati jest, kderéž nijakž pominuto bejti nemuože, což také nejskrovněji obmejšleno a rozvrženo jest. Item, k dokonalému dostavení města Vídně jest vedle přiležícího vejtahu, kderej s literou C poznamenanej, předešle 6 let svolené říšské pomoci k stavení 600[M] fl. vynaloženo; stavení pak v Charvatské a Slovanské zemi bejvají od JMti arciknížete Karla z toho, což na JMt přišlo, s svou pomocí [....], učiní jeden rok na Uherské hranice . . . . 100.000 fl.

Co se pak jinejch potřeb z strany střelby a což k té náleží, poněvadž JMCská tato minulá léta skrze nestihlej vojenskej náklad téměř všecku zásobnost, totiž prach, kule, volovo, provazy, duplháky přijíti ráčil, dotejče: to jest od předešlejch zeugmistrů, co by JMCská k dokonalé hotovosti a k dosazení svejch hranic a týhož města Vídně potřebovati ráčil, rozvrženo, nebo to též k polnímu tažení potřebí jest, a že by ten nedostatek přes 1200[M] fl. [....], také toliko k objednání nejpilnějších kusů 300[M] fl., jakž toho přiležící vejtah, kderej s literou D poznamenanej jest, ukazuje, se potřebovati bude, učiní těch šest let říšská pomoc, jeden rok druhému na pomoc . 50.000 fl.

K tomu JMCské zvláštní potřeba býti chce, poněvadž tomu dědičnému nepříteli Turku učiněné příměří nikoli se věřiti nemůže, aby JMCská každého času s nejvyššími a hejtmany nad rejtary

muessen werden, jährlich auf 165.648; thuen beide Posten 405.816 Fl., wie das in beiliegundem Auszueg derselben beiden Gränitzen mit B zu sehen. Darzu geben die Kais. Mt. jährlich aus der bewilligten Reichshilf 140.000 Fl., das ubrig reichen die Fr. Durchl. Erzherzog Karl und derselben Landschaften Steier, Kärnten und Krain selbst dar . . . . 405.816 Fl.

Noch erhalten die Kais. Mt. auf der Krabatischen und Windischen Gränitzen dem Ban als Ihrer Mt. Statthalter derselben beiden Lande 300 Pferd und 200 Haramia oder windische Fuessknecht. Darauf gehet ein Jahr bei . 30.000 Fl.

Auf die Gebäu der Gränitzort in Hungern, daher dann des Türken personlicher Angriff am meisten zu besorgen, so ganz unvermeidlich und die auch nuer zum geringisten angeschlagen, item zu völliger Ausbauung der Stadt Wien sein vermug beiliegundes Extracts mit C angeschlagen diese nächste 6 Jahr der währenden Reichshilf zu verbauen 600.000 Fl. Die in Krobaten und Windischland werden von der Fürstl. Durchl. Erzherzog Karln mit der Ihrer Durchl. zugetheilten Hilf und dero eignem Zuthuen soviel müglich gericht, thuet ein Jahr auf die hungerisch Gränitz 100.000 Fl.

Auf Munition und Artolereinothdurften, weil Ihr Mt. durch die nächstverlofenen Jahr durch den unerschwinglichen Kriegsunkosten schier von allem Vorrath an Kugeln, Pulver, Blei, Seilwerk, Doppelhaken ꝛc kummen, ist durch die vorigen obristen Zeugmeister der Uberschlag gemacht worden, was Ihrer Mt. zu volliger Staffierung der Nothdurft, zu Besatzung ihrer Gränitzen und dieser Stadt Wien, dann auch zu eim Feldzug vonnöthen, der Abgang uber die 1,200.000 Fl. kosten wurde. Ihr Kais. Mt. haben aber nuer zu Erzeugung der genöthigisten Stuck in die 300.000 Fl. angeschlagen, wie beiliegunder Extract mit D vermag, thuet diese sechs Jahr der währenden Reichshilf ein Jahr ins ander . . . . 50.000 Fl.

So erfordert Ihrer Kais. Mt. Nothdurft, weil dem Erbfeind und seinem gemachten Frieden nit zu trauen, dass sie in steter Bereitschaft sitzen und mit gewissen Obristen uber Reiter und Knecht

a knechty pro všelijaké vpády a nebezpečenství pohotově bejti ráčil, kderejch při nejmenším v říši a v svejch zemích na 10M oupravnejch koní, na 4 regimenty knechtů a na několik tisíc husařských koní, nic míněji dobrej počet archybuzierů, střelcův v pštoluňku míti musí. I ačkoli tento artikul ještě k dalšímu uvážení a dojednání postaven jest, však nic míněji na dotčenej pštoluňk ročně náklad puojde při nejmenším . . . 350.000 fl.,

dále pak na turecké dary a pocty, kderé se samému tureckému císaři a jeho vizir bašuom při portu a na pomezích, k tomu i JMCské poslu, kterého JMt tam ustavičně jmíti ráčí, na jeho vychování tam odsýlá, k tomu i outraty na cestu, co nad to jde, ročně do . . . . . . 130.000 fl.

Na JMCské dvorské válečné rady, calmistra, někderé mustrmistry, písaře a kancelář, a k tomu jiné příslušející osoby, vychází ročně do 15.000 fl.

Na extraordinarii komisí k záplatám a mustruňkuom, stavením, vohledováním a tak jinejm potřebám a k tomu podobným věcem, de na to ročně extraordinari do . . . . 5.000 fl.

Na vídeňský arsinál ročně . . . . 5.000 fl.

Na pošty do Uher . . . . 10.000 fl.

Na tejné a extraordinari kundtšafty a špehy ročně . . . . 4.000 fl.

K tomu JMCská od těchto časuov, dokud sou žádné pomoci z říše míti neráčili, avšak mezi tím časem se všelijaké rozbroje a vojny na hranicích dály, německým rejtaruom, kderým odpuštění dáno jest, k tomu i jinému lidu uherskému i německému, kderej na hranicích v službách JMCské byl, přes 1200M fl. dlužen zuostávati ráčí, takové dluhy mušejí při nejprvnější možnosti splaceny bejti; přichází jednoho roku k druhému 200.000 fl.

Suma . . . 2,015.900 fl.

Z toho náleží na JMCskou díl . 1,610.084 fl.

a JMti arciknížeti Karlovi . . 405.816 fl.

Na to JMCská z povolené říšské pomoci míti ráčí do . . . . 600M fl.

auf allen Fall gefasst sein, deren werden im Reich und in Ihr Mt. Landen zum wenigisten auf ein 10.000 gerüste Pferd, auf vier Regiment Landsknecht, auf ein etlich Tausend hussarischen Pferd, dann ein guete Anzahl Archibusier bestellt muessen werden. Und wiewohl dieser Artikel noch zu ferrer Berathschlagung und Erhandlung stehet, so wirdet doch auf gedachte Bestellung jährlich aufgehen zum wenigisten . . . . 350.000 Fl.

Auf die turkische Verehrung, so dem turkischen Kaiser und denen Visier-Bassen an der Porten und auf den Gränitzen zu geben sambt des daselbst residirenden Orators Unkosten, Hieneinfuhr und dergleichen gehet jährlich bei . 130.000 Fl.

Auf den Kais. Hofkriegsrath, Kriegszahlmeister, etlich Mustermeister und Musterschreiber, Kriegskanzlei und deren zugehörigen Personen gehet jährlich bei . . . . 15.000 Fl.

Auf Extraordinari Commissionen zu den Zahlungen, Musterungen, Gebäu, Besichtigungen und dergleichen gehet jährlich Extraordinari bei 5.000 Fl.

Auf das Arsional allhie zu Wien gehet jährlich bei . . . . 5.000 Fl.

Auf die Posten in Hungern . . . 10.000 Fl,

Auf geheimbe und extraordinari Kundschaften jährlich . . . . 4.000 Fl.

So sein Ihr Kais. Mt. diese Zeit herumb sie vom heiligen Reich kein Hilf gehabt und sich allerlei Tumult und Krieg auf den Gränitzen erhöbt, den teutschen Reitern, so mittlerweil abgedankt, dann den andern Ihr Mt. Gränitzdienstleuten, hungrisch und teutsch, uber die 1,200.000 Gulden schuldig worden, dieselben Schulden mussen auch zu ehister Muglichkeit abzahlt werden, gebuehrt ein Jahr ins ander . . . . 200.000 Fl.

Summa facit . . 2,015.900 Fl.

An diesem gebuehrt Ihrer Mt. ihres Theils 1,610.084 Fl.

Und Ihrer Fürstl. Durchl. Erzherzogen Karl 405.816 Fl.

Daran haben die Kais. Mt. aus der bewilligten Reichshilf jährlich bei . . 600.000 Fl. zu emfahen.

Z toho JMCská arciknížeti k jeho příležícím hranicím ročně . . . . 140.000 fl. [vydává.]

A tak zuostává JMCské příjem pomoci říšské 460.000 fl.; a tak JMCské samé k zaplacení zuostává . . . . 1,150.084 fl.

Takovej rest JMCská nemá odnikud jinud nežli z království, z zemí a z svejch vlastních komorních statkuov vzíti.

Protož JMt té celé naděje bejti ráčí, poněvadž JMti komorní statkové na nejvyšší zchuzeni a rozzastaveni, od kderýchž také JMt nemnoho pomoci jmíti ráčí: že stavové a JMti věrní poddaní v té nastalé potřebě všelijakou možnou pomocí JMt neopustí, a tak JMt té konečné vuole s pomocí všemohoucího pána Boha bejti ráčí všecky válečné věci vždy a ještě v dobrém řádu zdržeti, že sobě žádnej z strany učiněné pomoci co slušně ztěžovati a toho litovati příčinu nebude míti, nýbrž že oni napotom s manželkami, dětmi, statky svými před Turkem a jeho tyranskou mocí vochráněni moci budou.

Nota. Na tento čas schází se z království Uherského a Českého z k. Slezského, m. Moravského, z arcik. Rakouského podle poznamenání z komory . . . . 596.492 fl. 40 kr.

A tak se nedostává . . . 553.591 fl. 20 kr.

Davon gibt Ihr Mt. Ihrer Durchl. zu derselben vorliegunden Gränitzen jährlichen . . 140.000 Fl.

Bleibt Ihrer Mt. zu Empfang von der Reichshilf 460.000 Fl. So diese von Ihrer Mt. obberuerten obliegunder Summa abzogen, bleibt Ihrer Mt. allein zu bezahlen . . . . 1,150.084 Fl.

Diesen Rest haben Ihr Kais. Mt. anderst woher nit, dann aus dero Künigreich und Landen und eignen Kammerguetern herzuenehmen, darumben Ihr Mt. der genädigisten Zuversicht, weil ihre Kammergueter je dermassen zuvor erschöpft und versetzt und daher Ihr Mt. nit viel Hilf gehaben mag, ihre getreue Landleut und Unterthanen werden diesfalls mit aller muglichen Handreichung Ihr Mt. nit stecken lassen. So ist Ihr Mt. des gänzlichen Vorhabens, mit Verleihung des Allmächtigen das ganz Kriegswesen nach und nach in soliche Ordnung und guete Bestellung zu bringen, dass sie alle solicher Hilf mit nichte gereuen, sonder sie ihre Weib und Kinder, Hab und Guet nach forthin vor des Turken Gewalt und Tyrannei aufrecht verbleiben sollen mugen.

Nota. Jetzt wird aus der Kron Hungern, Beheimb, Schlesien, Mähren, Osterreich ɔc. laut der Kammer-Verzeichnus ein Jahr ins ander gereicht 596.492 Fl. 40 Kr.

Also giengen ab . . . . 553.591 Fl. 20 Kr.

---

117. Císař Rudolf II. odpovídá nejvyššímu purkrabímu Vilímovi z Rožmberka a nejvyššímu kancléři Vratislavovi z Pernštejna, že nemůže poskytnouti komoře české žádanou pomoc peněžitou, poněvadž vlastní jeho důchody z království a ostatních zemí koruny České nepravidelně a nedostatečně se mu odvádějí. Císař slibuje si vydatnou pomoc od příštího sněmu jenerálního i napomíná jmenované pány, aby zatímně staré dlužné berně zvyupomínány, nové půjčky učiněny a nejnetrpělivější věřitelové uspokojeni byli.

VE VÍDNI. 1577, 10. prosince. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euern uns vom ersten des laufenden Monats in Unterthänigkeit gethanen Bericht und Guetachten alles in Sachen unser behmisches Kammerwesen, desselben gegenwärtigen Stand und Obliegen betreffend, mit Gnaden angehört und verstanden, wären auch gnädigist geneigt, demselben umb derer dabei angezogenen Ursachen willen aus dem Vererbungsgeld mit ein 16 oder 20.000 Thaler zu Hilf zu kumben; wir mögen euch aber in gnädigistem Vertrauen nit bergen, dass an denen zweien Biergroschen, so in Behmen und desselben incorporirten Landen zu unserm Hofwesen

deputiret, nun etzlich Jahr her wenig oder nichts heraus kumbt, dieselben auch ohne das schlecht uud bei weitem nit erklecklich, entgegen aber zu Unterhaltung unserer eignen Mund- und Hofsofficia sonst keine andere Gefäll noch Einkumben verhanden sein, auch umb gegenwärtiger Läuf willen weder der Kaufleut Hilf zu haben noch in ander Weg zu Anlehen zu kumben, und also dieser Zeit allein das einiche Mittel, was wir etwo aus den verkauften und noch verhandenen Guetern gehaben können, noch ubrig ist, bis etwo nach Verleihung des Allmächtigen durch kunftige Hauptlandtäg dem Wesen allerseits erspriessliche Hilf gethan werden möge.

So hat es auch mit dem noch ausständigen Vererbungsgeld, furnehmblich aber der glatzischen Gueter halben, die Gelegenheit, obwohl dieselben hievor uber 200.000 geschätzt, dass doch der mehrer Theil sampt dem Schloss unverkauft bei unsern Handen verbleiben, die andern aber einstheils zuvor verpfändet sein, dass sich also von denen zum Verkauf deputirten Stucken einer gar schlechten Summa zu versehen sein wirdet, und können wir noch uber dies gnädigist nit wissen, wie die vollige Verkaufung derselben beschehen, auch wann das Geld dafur noch eigentlich zu erlangen und also in den täglichen Hofsnothdurften sowohl als unserm bevorstehenden Aufbruch von hinnen aufzukumben sein wirdet. Und weil wir dann umb itzo angezeigter und anderer erheblichen Ursachen willen, in solch euer unterthänigistes Guetachten, dass wir sonst zu sondern Gnaden von euch vermerkt, dieser Zeit nit bewilligen mögen, so gesinnen wir demnach ferrer an euch gnädigist begehrend, ihr wollet eurem unterthänigisten Erbieten und unserm zu euch habenden Vertrauen nach beruhrtem unserm behmischen Kammerwesen allen gueten Beistaud leisten, furnehmblich aber darauf bedacht sein, wie die noch ausständigen alten Steuern und Biergeldsrest furderlich erlangt, zu Contentierung der unwartenden Glaubiger gebraucht, mit den andern aber bestes Fleiss umb längern Stillstand gehandelt, auch soviel muglich neue Anlehen erlangt und dasselb also bis nach verbrachten Hauptlandtägen aufgehalten, die dann verhoffentlich Mittel und Gelegenheit abgeben, dadurch dem Wesen aussem Grund geholfen werden mög.

Was sonst den andern Artikel des Spanowsky Behandlung halben, damit er sich zu einem Kammerrath gebrauchen lassen möcht, betreffen thuet, do haben wir euch noch vom vierten dits uusere gnädigiste Resolution und dass wir ihne Spanowsky aus dem durch euch angezogenen Bedenken und damit er im Fall der Noth unsern Präsidenten daselbst vertreten mag, selbst vor tauglich darzu achten, nach längs gnädigist zuegeschrieben, darauf ihr dann gleichsfalls die Nothdurft zu befurdern wissen werdet. Es beschieht auch an dem allem unser gnädiger gefälliger Willen und Meinung hinwiederumben in Gnaden gegen euch zu erkennen und zu bedenken. Geben Wien den 10. Decembris anno 77.

---

118. Rudolf II. nejvyšším úředníkům zemským v království Českém, že za příčinou velikého svého nedostatku peněžitého a nebezpečí na hranicích Uherských nejpřísněji exekucí proti těm, kteříž berně nedbale odvádějí, zakročiti musí, i nařizuje jim, aby berně vedle usnešení sněmovního beze všeho ušetření se vymáhaly.

VE VÍDNI 1577, 19. prosince. — Koncept v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euer uns vom 29. Novembris nächsthin zu Handen unser behmischen Hofkanzlci in Unterthänigkeit gethanes Schreiben empfangen und unter anderm daraus mit Gnaden verstanden, was der ansehenlichen slesischen Steuerrest und derselben Einbringung halben euer gehorsambistes Bedenken sei, dass nämblich diesfalls in die saumbigen Ständ nit so heftig gedrungen,

sondern dieselb als ein gutwillige Hilf mit Glimpf gesucht oder auch einem und dem andern Stand nach Gelegenheit ein Nachlass gethan werden möcht. Nun wär uns zwar nichts liebers, dann dass wir der Ursachen und erheischenden Noth, umb derer willen diese und dergleichen Hilfen begehrt und bewilligt werden, ubrig und enthebt sein und also unserer gehorsambisten Unterthanen dieser und anderer Ort gnädigist damit verschonen möchten; dieweil euch aber die Noth und Beschwer, so uns nit allein umb unserer eignen Kunigreich, Land und getreuen Unterthanen, sonder auch der ganzen Christenheit willen obliegt, hievor mehr dann gnug bekannt, so bedarf es gegen euch als unsern furnehmben Räthen keiner Ausfuehrung, seind auch der gnädigisten gewissen Zuversicht, do unsere gehorsambiste Unterthanen ingemein der Sachen Gelegenheit und Umbständ so wohl als ihr ein eigentliches grundlichs Wissen haben oder desselben nothdurftiglich erindert werden könnten, dass sie sich nit allein mit Richtigmachung der noch ausständigen Bewilligungen, sondern auch Angreifung ihres äusseristen Vermögens unterthänigist und gutwillig erzeigen sollten.

Nun mogen wir euch aber genädiger Meinung nit bergen, dass nit allein aus Slesi, ungeachtet derselben Ständ zu mehrmalen gethanen gewissen Vertröstungen und von einer Zeit zur andern ihrem selbst Gefallen nach benennten und erstreckten Termin an den 215.000 Thalern alter Ausständ, sondern auch aus Behmen ausser des, was unserer Kammer daselbst gehorsambisten Vermelden nach an valvirter Munz verhanden sein mag, ein schlechte Summa, aus Mährern aber uber alles Ermahnen und Anhalten nun ein guete Zeit gar nichts allher geschickt worden. Do nun, inmassen bisher beschehen, kein mehrer Ernst und Einsehen dabei gebraucht, sondern gleich in eines jeden gueten Willen gestellt werden sollt, ob und wann er was erlegen wollt, so habt ihr selbst gehorsamblich abzunehmen, dass nit allein dieselben ansehenlichen Ausständ, dorauf bisher mit merklicher unser Ungelegenheit anticipiret und fast mehr, als sie ertragen, auf Interesse gewendet worden, gänzlich verloren, sondern sich auch der kunftigen Hilfen halben gleichsfalls auf nichts gewisses zu verlassen sein wirdet. Was es nun bei den Ständen des Römischen Reichs, als die ihrer treuherzigen Bewilligungen halben gegen unsern Landen und Unterthanen nit soviel Ursach haben, auch dem Erbfeind etwas weiter entsessen seind, vor ein Ansehen und Unwillen, auch in Erhaltung des ungrischen Kriegsvolks, deme man nun ein ansehenliche Summa schuldig, sie auch mit höchster Ungeduld und Wehklagen darumben schreien und protestiren, dass sie aus Mängel furderlicher Bezahlung die Häuser länger nit erhalten, sondern endlich verlassen werden mussen, vor ein Ungelegenheit und Unmuglichkeit gebären, dagegen aber dem Erbfeind zu seinem grossen Vortel und dem Vaterland sowohl gemeiner Christenheit zu hochsten und äusseristem Verderb den Fuess weiter zu setzen umb soviel mehr stattgegeben wurd, das habt ihr gleichsfalls gehorsamblich zu erwägen.

Und obwohl euerm gehorsambisten Vermelden nach dergleichen Hilfen aus keiner Pflicht, sondern treuherzigem Gemuet und freiem Willen beschehen, wie wir es dann auch selbst gnädigist nit anders halten und annehmben, so ist doch hinwiederumben auch zu bedenken, dass es nach erlangter Bewilligung ein lauter debitum, und weil es nit zu unserm Privatnutz allein, sondern wider den allgemeinen christlichen Erbfeind zu Erhaltung Lands und Leut und also ihnen den Unterthanen selbst zu Trost und Schutz vermeint und angewendet wirdet, etwas mehrers und hohers als andere Schulden zu achten seind, wie sich dann auch desselben weder die andern unsere Erbland noch die Ständ des heiligen Reichs gar nit behelfen, sondern alsbald nach Verfliessung der bestimbten Termin gegen den saumbigen mit gebuehrender Execution verfahren thun. Und ist nit zu zweifeln, es werd solches alles von den gehorsamben Ständen unser Kron Beheimben und derselben incorporirten Land nit weniger treuherzig und nothdurftig erwogen, auch derselben Gemuet und Meinung ehrlich sein, dasjenig, so sie bewilligt, unterthänigist und vollkumblich zu leisten, oder aber der wirklichen Execution statt zu thun, weil dieselb fast in allen Landtagsbeschlüssen mit angehängt wirdet.

Und weil dann nun die Sachen gehörtermassen beschaffen, euch auch die Noth und Gefahr auf den Granitzen selbst bekannt und dann zu Erhaltung derselben dieser Zeit sonst kein ander Mittel oder Einkumben verhanden, noch auch umb gegenwärtiger beschwerlichen Läuf willen einich Anlehen mehr zu erhandeln ist, dagegen aber ein jeder, bei denen auf diese Hilfen mit beschwerlichem Interesse anticipiret worden, bezahlt sein will, von vielen auch durch Einforderung unserer verschriebenen Bürgen wider uns selbst exequiret wirdet, und wir aber weniger bedenklich sein achten, zu Erlangung solcher Ausständ die Mittel und Weg, so die gehorsamben Ständ, wie gemelt, in ihren Landtägen selbst willkürlich beschlossen, vor die Hand zu nehmben, dieselben auch mit bester Billicheit zu vertheidigen sein, als durch dergleichen Verzug Land und Leut in Gefahr und Verlust zu setzen, die dann hernach, welchs Gott gnädig verhuet, weder zu recuperiren noch auch dergleichen Hilfen ferrer zu haben erspriesslich sein würden, wie dann dieselben ohne das bei weitem nit erklecklich, sondern von unserm eigenthumblichen Kammerguet jahrlich was ansehenliches dabei zuegesetzt werden muss, zue geschweigen, dass die gehorsamben Ständ, so das ihrige zu rechter Zeit erlegt, auf solchen Fall ubel darzu kumben, sondern und also der Unschuldig des Schuldigen entgelten wurde mussen: so werden wir also gedrunglich geursacht, die wirkliche Execution gegen den Saumbigen endlich vor die Hand zu nehmben, und befehlen euch demnach gnädiglich, ihr wollet dieselb gemeinem Landtagsbeschluss gemäss unverschont männiglichs also anstellen und unverzuglich darinnen procediren. Dann im Fall es nit beschehen und die Erlangung dieser Ausständ länger verzogen oder auch die kunftigen nit ehe und besser als bisher einbracht werden sollt, würde uns das Kriegswesen und die Granitzen auch wider unsern Willen zu unserm und unserer Unterthanen unwiederbringlichen Nachtel länger zu erhalten unmuglich, wir auch, als die es an vielfältigem vaterlichem, treuem und ernsten Ermahnen und Befehlich nichts erwinden lassen, diesfalls gegen männiglich entschuldigt sein, wie uns dann auch gnädigst nit zweifelt, ihr als unsere furnehmbe getreue Räth und Officirer werdet dieses alles nit weniger nothdurftig zu erwägen und neben uns getreuistes Fleiss dahin zu trachten wissen, damit Land und Leut erhalten und wir des, so uns von unsern Unterthanen guetherzig bewilligt, zu ihrem selbst Schutz, wie billich, ohne ferrer Verziehen einsmals habhaft werden mögen. Daran vollbringt ihr unsern genädigen Willen und Meinung, hinwieder in Gnaden gegen euch zu erkennen und zu bedenken. Geben Wien den 19. Decembris anno 77.

---

119. Císař Rudolf II vysílá úředníka komory dvorské Samuela Gassoldta do Prahy, aby při komoře české exekutivní vymahání dlužných berní nařídil, nedoplacené sumy za postoupení duchovních a zástavních statkův potají sehnal, dlužné ještě částky za prodané statky komorní v království Českém a v Kladsku vyzdvihl, od rytířstva z hrabství Kladského pod jistými výminkami slíbený dar císaři 10.000 zl. přijal, a všechny sebrané peníze ihned ke dvoru odeslal, poněvadž jich císař na cesty k příštím sněmům nutně potřebuje.

VE VÍDNI. 1577, 24. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf der Ander u. s. w. Memorial auf unsern Hofkammerdiener und getreuen lieben Samuel Gassoldt, was er in etzlichen unsern ihme anbefohlenen Sachen bei unsern verordneten Kammerräthen unsers Kunigreichs Beheimb anbringen, sollicitiren und befurdern solle.

Und erstlich werden ihme hiemit zween unterschiedliche Befehlch an unsere obriste Officier und Kammer in Beheimb zuegestellt, dorinnen wir ihnen nachlängs gnädigist auferlegen, zu einstmals

richtiger Erlangung der ansehlichen alten und neuen Steuerrestanten die Execution wider die Saumigen vermug des allgemeinen Landtagsbeschluss und Bewilligung alsbald furzunehmben und unverschont männiglichs ergehen zu lassen. Darauf soll nun er Gassoldt bei unser behmischen Kammer alles Fleiss sollicitiren und anhalten, damit solchem unserm genädigisten Befehlch ohne einiches ferrers Verziehen und Difficultiren endlich gelebt, angedeute verfallne und noch ausständige alten und neuen Steuern mit dem furderlichisten erlangt und zu Nothdurft des hungrischen Granitzwesens herausgefertigt werden mugen. Doch soll er dieselben Sachen ingeheimb verbleiben lassen und in anderweg nichts davon melden thun.

So wirdet er Gassoldt sich auch gehorsamblich erinnern, dass uns noch an den Vererbungs-, geistlichen und andern Posten, so uns neben dem halben Biergeld daselbst in Beheimb zu unsern Hofsnothdurften inmediate vorbehalten worden, bei etzlichen Personen, insonderheit aber bei denen von Ruppau 3450 und Hansen von Nostitz 457 Thaler, desgleichen bei Jan Marquardten, so er an seiner Kriegsbezahlung zu viel empfangen und uns von Rechts und Billicheit wegen wiederumben zu erstatten schuldig ist, 569 Gulden rheinisch ausstehen, darumben er dann vorigem seinem habenden Befehlch nach bei gedachter unser behmischen Kammer, oder wo es sonst vonnöthen, alles embsigen Fleiss anzuhalten und darob zu sein wissen wirdet, damit diese und andere noch verhandene Ausständ von den Parteien mit gebuhrendem Ernst ohne ferner Verziehen erlangt und neben dem, was seit der Zeit seines Abwesens von Prag an dem vorbehaltenen halben Biergeld gefallen sei oder noch ferner einkommen wirdet, doch nach Abzug der 10.000 Thaler zu Abledigung der Herrschaft Melnik, darzu sie des von Hardischs Rest einstheils allbereit empfangen und den Ausstand aus dem vorbehaltenen Biergeld zu nehmben und zu gebrauchen haben, mit ehistem heraus gefertigt werde. Und nachdem nunmehr die Bereitung (der) Trczkischen Gueter beschehen, auch derselben einstheils allbereit vererbt worden, so soll sich der Gassoldt desselben bei der behmischen Kammer alsbald zu seiner Ankunft eigentlich erkundigen und im Fall wes an solchen Kaufgeld erlegt, dasselb und was sonst mehr an baren Gefällen verhanden, herausfertigen und Fleiss haben, dass das ubrig und was an diesen und nachfolgenden Posten sonst mehr zu erheben, gleichfalls mit dem furderlichisten zusambenrichten und hernachbringen.

Daneben wird ihme Gassoldt hiemit auch zur Nachrichtung angemeldet, dass wir Jaroslawen von Kolowrat und Georgen Kokorzowecz unsere Herrschaft Rabenstein in Beheimb gelegen umb achzig Tausend Thaler erblich zuekomben und einantworten haben lassen dergestalt, dass sie uns des nächstgewesenen Pfandsinhabers Graf Sebastian Schlickens darauf verschriebenen Pfandsumma halben, ausser der zwanzig Tausend Thaler, darumben wir ihne auf Petschau versichert, gegen ihme vertreten und den ubrigen Rest, so sich vermug beiliegender Verzeichnus auf 36.712 Thaler 23 Groschen 6 Pfennig erlaufen thuet, wo nit völlig, doch zum wenigisten 20.000 Thaler jetzo alsbald, den Uberrest aber mit dem furderlichisten endlich und gewiss erlegen und auszählen sollen, wie dann gedachte unsere behmische Kammer derwegen hievor und jetzo wiederumben von uns nothdurftig Befehlch hat. Dieweil aber noch bisher nichts darauf erfolgt, so soll er Gassoldt bei ihr der Kammer, und im Fall es vonnöthen, auch bei den Kaufern selbst alles embsigen Fleiss anhalten und, soviel an ihme sein wirdet, befurdern, dass mit Auszählung solcher zwanzig Tausend Thaler, im Fall es anders nit allbereit beschehen, keineswegs länger verzogen, sondern furderlich zu seinen Handen erlegt und uns folgends an unsern kaiserlichen Hof allher gebracht werden, wie wir dann auch unsers bevorstehenden Aufbruchs halben unsere endliche und gewisse Raitung darauf gemacht und ausser Erlangung dieser und der andern Posten unsere tägliche Unterhaltung haben, auch von hinnen nit wurden verrucken noch die angestellten Landtag zu merklichem unserm und des gemeinen Wesens Nachtel befurdern künnen.

So ist auch gedachtem unserm Hofkammerdiener, dem Gassoldt, hievor bewusst, dass uns die Ritterschaft der Grafschaft Glatz gegen etzlichen sondern Conditionen zehen Tausend Gulden rheinisch

zu verehren und auszuzählen gehorsamist bewilligt. Dieweil wir uns dann solcher Conditionen halben unsers genädigisten Willens allbereit resolviret, auch unserer Kammer in Beheimb befohlen und auferlegt, was sie diesfalls an unserer Statt weiter befurdern und dagegen die zehen Tausend Gulden rheinisch erheben lassen solle, wie dann ihme Gassoldt umb Nachrichtung willen dessen hiemit auch Abschrift zuegestellt wirdet, so soll er demnach zu seiner Ankunft bei unser Kammer der Sachen Gelegenheit alsbald erkundigen, da ers auch fur nothwendig befunden, sich alsbald gegen Glatz erheben und auf beiliegende Credenz mit der Ritterschaft und dem Hauptmann daselbst die Sach alles Fleiss dahin abhandlen, damit ihme solche zehen Tausend Gulden alsbald erlegt und uns folgends unsaumblich allher gebracht werden mugen. Und nachdem auch etzliche glatzische Kammergueter verkauft und die Sach durch die Commissarien dahin dirigiret worden, dass das Kaufgeld, so sich gleichwohl uber 32.000 Thaler erlauft, erst auf kunftig Georgi erlegt werden, so soll er Gassoldt gedachten von Schellendorf anhalten, ob er etwo Mittel und Weg wesst, dadurch bei einem oder dem andern Kaufer die bare Erlegung seiner Summa, es wär nun gar oder eins Theils, gegen genugsamben Revers [be]komben oder sonst in ander Weg wes Anlehens wer darauf erlangen und anticipieren möcht, dergestalt, dass die Wiederbezahlung alsdann aus demselben Kaufgeld endlich beschehen sollt, welches er dann gleichfalls erheben und mit sich allher bringen mag.

Gleichergestalt soll er auch zu seiner Ankunft gen Prag sich bei unser behmischen Kammer erkundigen, wie weit mit den Rechtfertigungen, so sich erstlich mit Jaroslawen von Smirzicz wegen Skalitz und dann furs ander mit denen von Schwamberg der Herrschaft Klingenberg halb erhalten, bisher verfahren und in was terminis dieselben jetzo stehen, auch bei ihr der Kammer anhalten, damit die Sachen zu Ort und rechtlichem Erkanntnus gebracht und wir also des daraus gewartenden Geldes gleichfalls mit ehistem habhaft werden mugen.

Also soll er sich auch erkundigen, wie es der Herrschaft Melnik halben geschaffen und welchen Tag dieselb von dem vorigen Inhaber ubernomben worden, sowohl ob der von Schomburg seine und andere in voriger seiner habenden Verzeichnus benennte Personen ihre Vererbungssumma allenthalben richtig gemacht oder woran der Mangel, was auch in specie bei einem und dem andern noch daran ausständig sei.

Und wie er nun die Sachen in einem und anderm befinden und verrichten wirdet, das soll er uns zu Handen unser Hofkammer jederzeit mit gueter Ausfuehrung gehorsamist zueschreiben, ihme auch zu Erlangung einer und der andern Summa die Sach alles getreuen Fleisses angelegen sein lassen, und sobald er soviel Geld, das zu einer Fuhr genugsamb, bei Handen haben wirdet, dasselb alsdann bei Tag und Nacht mit bester Gewahrsamb so zeitlich allher schicken, sich auch mit dem ubrigen hernach selbst allher verfugen und die Sachen in allbeg dahin befurdern, damit wir diesfalls an unserm Aufbruch von hinnen nicht gehindert werden mugen. Da ihme auch wes bedenkliches oder sonst, darinnen er unser ferrern genädigisten Verordnung bedurftig sein, furfallen wurde, soll er dasselb gleichfalls zeitlich und mit guetem Bericht an uns gelangen und unsers Bescheids darauf gewärtig sein. An dem allem vollbringt er unsern genädigen gefälligen Willen. Geben in unser Stadt Wien den 24. Tag Decembris anno im sieben und siebenzigisten.

Sněm léta 1578,

jenž zahájen byl dne 2. srpna.

Hlavní příčinou svolání sněmu z r. 1578 byl vždy větší a větší nedostatek finanční při dvoře císařském.

Dříve nežli sněm rozepsán byl, radili se tajní radové císařští Trautson, Harrach, Strein a president císařské komory dvorské, jakým by způsobem čeští stavové k tomu přivedeni býti mohli, aby větší, vydatnější pomoc na berních svolili, poněvadž peněžitá tíseň byla příliš již veliká a dosavádní důchody na vychování dvoru i na přečetné dluhy císařské nestačovaly. Dluhy koruny rostly měrou úžasnou, v samém království Českém obnášely sumu 1,200.000 tolarů. A vedle zprávy komory dvorské důchody z komorních a korunních statků prý nic nevynášely, muselo se na správu jich ještě připláceti; výnos berní byl menší než za císaře Maximiliana II., a úvěr císařský velice poklesl, tak že v cizině nebylo možno sehnati výpůjčku, poněvadž cizím věřitelům neplatily se úroky z dluhův, kteréž již léta 1567, všechny dohromady, páčily se na 8,000.000 zlatých, nepočítaje v to nezaplacené úroky a nemalé sumy peněz, za něž četné statky korunní v zástavu dány byly; mimo to byl císař dlužen milion zlatých žoldu válečné posádce na hranicích proti Turku a 100.000 zl. služného svému dvořanstvu a čeledi. R. 1577 vyrostly dluhy císařské na 10,000.000 zlatých, nepočítaje sumy zástavní. Komora dvorská znala jediný jen prostředek, kterýž císaři jako spásu před hrozícím bankrotem a nebezpečnými jeho následky doporučovala, aby totiž veškeré země znamenitou pomoc na berních svolily. Poněvadž však císař v příčině sněmu uherského do Břetislavi svolaného sněm království Českého ihned rozepsati nemohl, žádal nejvyšší úředníky zemské za učinění potřebných opatření, aby terminem již docházející berně domovní a posudné zatímně i na dále vybírány býti mohly. (List ze dne 2. března 1578.) Císař chtěl, jakmile volného času nabude, do Čech přijeti a jenerální sněm rozepsati, aby veškeré země koruny České stejně vydatnou berni svolily, za kterouž příčinou nařídil nejvyšším úředníkům zemským, aby mu podali dobré zdání, jaké berně by na všeobecném sněmu českých korunních zemí předloženy býti měly. Načež odpověděli nejvyšší úředníci zemští listem obšírným, radíce důvěrně císaři, chceli vydatnou pomoc na obranu hranic Uherských a na zaplacení dluhů královských při budoucím sněmu si zjednati, aby do království Českého přijel a upřímností hleděl si stavy české získati; při čemž připomenuli, že obrana hranic Uherských není vlastní, domácí záležitostí zemí koruny české, ale věc jim cizí, na kteréž tak ohromné sumy sněm český stále svolovati nemůže. Toužili dále, že komorní statky české cizincům zastaveny, čímž koruna vlastních důchodů zbavena byla, a to vše že se bez jich vědomosti stalo; žádali císaře, aby o českých záležitostech bez nich rozhodováno nebylo, neboť jako oni do říšských, uherských a arciknížectví Rakouských věcí ne-

sahají, tak zase, aby české zemské záležitosti nebyly svěřovány k poradě cizincům. Jaké se jim dostalo od císaře odpovědi, nevíme; změna se však nestala žádná, císař řídil se i na dále svými Rakušany.

Brzké svolání jenerálního sněmu všech zemí koruny České, jejž císař osobně zahájiti chtěl, a na němž svoleny býti měly znamenité berně na obranu hranic Uherských proti Turku a vydatná pomoc na zaplacení dluhů císařských, nemohlo býti uskutečněno hlavně za tou příčinou, poněvadž císař, záležitostmi uherskými a jinými zaměstknán, nemohl v krátké době do Čech se vypraviti; doufal teprv na konci měsíce července na hrad Pražský přibýti a tehdy teprv potřebná opatření v příčině rozepsání jenerálního sněmu učiniti. Však ani taková projednávání o položení všeobecného sněmu všech zemí koruny České nemohla vedle zdání císaře samého po jeho do Prahy příjezdu ukvapena býti, aby se nezdálo, že císařův do království Českého příchod stal se více a skoro výhradně jen za příčinou svolení berně a žádané pomoci, než pro obecné dobro zemské. Poněvadž ale sněmem léta 1577 svolená berně i posudné terminem sv. Jiří došly, a peněz na vychování dvoru královského i na válečné opatření hranic Uherských nezbytně bylo potřebí, požádal císař nejvyšší úředníky zemské za dobré zdání a radu: zdaliby nebylo možné před všeobecným, velkým sněmem všech zemí korunních zatímně »malý« sněm království Českého svolati, na němž by odvádění berně o jeden termin a vybírání posudného až do sv. Havla prodlouženo bylo.

Nejvyšší úředníci zemští, uváživše důvodnou žádost císařovu, usnesli se, hlavně přímluvou pána z Rožmberka a Bohuslava Felixe Hasištejnského z Lobkovic, navrhnouti císaři, aby »malý« sněm v království Českém (i v jiných přivtělených zemích v příčině volby delegátů na jenerální sněm) rozepsán byl, na kterémž od nevelikého počtu účastníků, poněvadž v čas žní nemnozí se sjedou, požadavky císařovy vyplněny býti moci budou. Sněm položen byl mandátem císařským na den 1. srpna 1578 a císař slíbil sám osobně jej zahájiti.

Před otevřením sněmu dne 28. července vydáno bylo k žádosti stavů českých (na sněmu 1577 dne 12. srpna přednešené) nařízení císaře Rudolfa II. všem řemeslníkům a obchodníkům v království Českém, kterýmž ustanoveny jim byly ceny, mzdy, čas práce a způsob jak se ve svých řemeslech a obchodech chovati mají. Takový od nejvyšších úředníkův zemských za pomoci některých osob ze všech tří stavův sepsaný řád uveřejněn byl na ochranu stavův i poddaných, aby nemírným nadsazováním všelijakých věcí od řemesel ztěžováni nebyli. Takž pekaři vedle daného jim vyměření aby se řídili, dvě osoby úřední v každém městě aby vedle ceny obilí také cenu, váhu chleba určovaly; krom cechu pekařského pečení chlebové aby toliko dvakráte do téhodne v městech prodáváni býti mohli. Sladovníkům také cena piva vždy ve třech měsících aby sazena byla a určeno bylo, mnoholi mají sladu na jeden var piva dávati. Šenkýři vína když nějaká vína domácí nebo přespolní do Prahy si přivézti dali a v ungeltě je vyclili, museli je perkmistru anebo jeho konšelům »koštovati« dáti, kteřiž pak vedle dobroty a hodnoty cenu vína sadili; v městě pak takové víno kde a zač se prodává vyvolati a na tabuli v příhodném místě (na radnici) poznamenati dali; více měl se pilný pozor na to dáti, aby »žedlíkům« dna vrážena nebyla nebo po straně stlučeny nebyly, vína aby se vodou, sírou, cukry, medy, mlékem, horčicí nefalšovala a »neplundrovala«; podobný dozor aby dán byl na šenkýře piva. Poněvadž i při apatekářích nemalý »neřád« a nezpůsob se nacházel, měli v městech Pražských od obce placení lékařského umění doktoři na ně dohlédati, všecka lékařství, »simplicia a composita« ohledávati, probovati, a co by nehodného, zkaženého našli, ven z apateky aby na ulici vyházeli. Řezníkům určena sazba, zač masa, loje, kůže prodávati mají, kterýby pak »nad slušnost« maso prodával, lidi domácí neb přespolní přetahoval, tomu aby zboží všecko pobráno bylo; kupci, kteříž voly na trh do Prahy hnali, aby jich na cestě překupníkům neprodávali, než teprva na dobytčím trhu v Praze. Koželuzi také vedle sazené ceny kůže ševcům prodávati měli, a bohatší koželuhové před chudšími koží od řezníkův překupovati nesměli. Ševci, na kteréž mezi všemi řeme-

slníky od chudého lidu největší pokřik vzešel, aby chudých a jiných lidí více řemeslem svým neobtěžovali, vedle ustanovené taxy díla svá prodávati museli; a poněvadž se pak tohoto řemesla mnoho potřebovalo, byly v každém městě tři osoby nařízeny, kteréž bedlivě na to dohlížeti měly, aby se obuví dobré, užitečné dělalo a dráže než určeno neprodávalo, který pak švec by se toho dopustil a obuv nedobrou, nehodnou dělal a dráže ji cenil, aby 14 dní u vězení seděl a dříve propuštěn nebyl, lečby jednu kopu grošů českých pokuty zaplatil. Jirchářům nařízeno, zač kůže prodávati a vzdělávati mají. Sedláři i řemenáři také aby drahoty své ulevili a díla nová i správky vedle ustanovené ceny dávali. Krejčím, proti kterýmž nemalá ztížnost ode všech byla, také jich »nadsazování« přetrženo a k mírnějšímu způsobu ustanovením ceny přivedeni; podobně kožišníci a kováři. Kupci, kramáři a suken kraječi také všechněch svých koupí velmi posadili a koření, cukry, hedvábné i jiné věci, též i sukna, což z jiných zemí i z Čech přiváželi, příliš draho prodávali, měr, loktův, váh jednostejných neměli, a proto také k spravedlivému srovnání to přivedeno. Tesařům, jichž díla lidé nemálo ale mnoho potřebovali a oni nad míru v díle svém a záplatě nádenní jsou se nasadili a zdražili, čas práce i denní mzda vyměřeny. Bečvářům, mydlářům, svíčníkům, vostružníkům, zámečníkům, nožířům, platnýřům, barvířům, mečířům, ručníkářům, truhlářům, kolářům, hrnčířům, zedníkům, kameníkům, skalníkům, cihlářům, sklenářům i těm jako prkna prodávají, pořádek vyměřen. Na hospodáře dohlídali tržní, aby oves, seno, slámu i jinou stravu draho neprodávali, a při vína a piva šenkování jako jiní šenkýři se zachovali. Překupníci, hokyně a jiní ležáci Pražští viktualie a jiné věci před trhem a o trhu teprv po desáté hodině kupovati a prodávati směli. Kdožby koli obilí anebo jiné věci k živnosti lidské náležející mimo potřebu svou »na drahotu« skupoval, tomu od rychtáře městského mělo pobráno a do špitálu dáno býti. O překupování pláten nařízeno, aby první dva dni o jarmarcích překupníci a »handléři« jich skupovati nesměli, než toliko přespolní a domácí lidé. O kočích nařízeno, mnoholi jim denně, týhodně vedle vychování, anebo když by sobě někdo kočího na krátkou cestu zjednal, od míle dáváno býti má; kdyby kočí jeti nechtěl, měl šatlavou trestán býti, rovněž ustanoveno mnoholi poslům od míle platiti se mělo. Na rybném trhu dvě osoby přísežné aby procházely a kdoby sobě co ztěžoval, k nápravě vždy přivedly. Podavačům kameníkův, zedníkův i při jiném všelijakém díle mzdy určeny. A na konec postaven artikul na všecky řemeslníky vůbec se vztahující: kdyby který řemeslník nějaké objednané dílo zkazil, je opraviti, dodělati nechtěl, aby mu za takové jeho dílo ničehož placeno nebylo, nýbrž ještě aby vězením šatlavním za dvě neděle trestán byl. Nařízené pak k řemeslům osoby přísežné vždy ve dvou měsících hejtmanům měst Pražských zprávu o řemeslech, i také jak samy povolání své vykonávaly, oznamovati povinny byly.

Předložení královské, kteréž na sněmu zahájeném dne 2. srpna přednešeno bylo, žádalo na stavích českých 1. svolení berně domovní na obranu hranic Uherských proti Turku, 2. vybírání posudného na vychování dvoru královského, 3. zvyupomínání starých i nových dluhů berních, a 4. nařízení veřejné hotovosti, kteráž by za času válek neb pokoje trvanlivě držána byla.

Stavové uváživše bedlivě proposici královskou, aby hranice Uherské proti Turku náležitě opatřeny býti mohly a lidu válečnému na týchž hranicích placeno býti mohlo, svolili berně domové o vánocích vyšlé jeden termín po desíti groších českých z jednoho každého domu lidí poddaných stavu panského, rytířského i městského, též osob duchovních, z manův i z panství Hrádeckého, z hrabství Kladského, panství Loketského. V příčině krajiny Chebské požádali stavové císaře, aby vedle usnešení sněmovního z r. 1576 konečně jednání dokonáno a placení berně se stavy království Českého srovnáno bylo. Pražané a města královská svolili na místě podomovní berně dáti na čas sv. Martina 6250 kop gr. č. — I dědiníci, svobodníci a židé berni dáti museli.

Na vychování dvoru královského, »poněvadž císař do království Českého přijel a stavům se zakázal, že mezi nimi, pokudž nejvýš možné bude, zůstane«, svolili posudného z jednoho každého věrtele piva 4 gr. č. až do vánoc příštích.

V příčině veřejné hotovosti, kteráž by v zemi pro všelijaké případné potřeby trvanlivě zdržána býti mohla, zvolena byla osmičlená komise ze stavu panského a rytířského, kteráž takové zařízení uvážiti, sepsati a při příštím sněmu stavům přednésti měla.

O starých »restantech« předešlých berní uzavřeno, aby zvyupomínány byly.

Mimo tato usnešení, jimiž vyhověno žádostem královským, v proposici přednešeným, vyřízeny byly ještě jiné artikule pro potřeby obecné. Takž v příčině plavby dříví, obilí po řekách usnešeno, aby po všech řekách a »silnicích svobodných« jednomu každému svobodna byla a žádnými cly, mejty, vejtony ztěžována nebyla.

V příčině práv městských žádali opětně stavové císaře, aby skorigována, přehlédnuta, se zřízením zemským srovnána a v zemi jen jedna práva užívána byla.

K žádosti obou purkrabí Karlštejnských, Jáchyma Novohradského z Kolovrat a Jana Vchynského ze Vchynic, zvolili stav panský a rytířský komisi dvanácti čelnějších zástupců, poněvadž žádného inventáře dosud nebylo, aby všechny na Karlštejně se nalezající klenoty, svátosti zemské, privilegie a jiné cenné věci zinventovali, sepsali a ke dskám zemským složili; více, aby seznam všech manů, kteříž k tomu zámku náležejí a z nichž mnozí od mnoha let léna nepřijímali, zhotovili, a jakýchby oprav Karlštejn potřeboval, poněvadž velmi spustlý byl, při budoucím sněmu zprávu podali.

Konečné usnešení sněmu týkalo se prodeje panství Lichtemburku, kteréž Albrecht Robmháp z Suché od císaře byl zakoupil. Mnoholi statkův komorních prodáno a jak se zboží korunní stále umenšovalo, o tom podává zprávu přípis císaře Rudolfa (č. 163).

Mezi stavy strany pod obojí promlouváno bylo také za času sněmování o náboženských záležitostech. Konsistoř utrakvistická ztěžovala si císaři na nedostatek pořádného kněžstva, na schůze bratrské, nebo jak ona je nazývala pikhartské, na usazování kněží nepořádných bez vědomí konsistoře, na hejtmana Pardubského, že kněží ženaté, bludné na fary přijímá; kněží pod obojí proti duchovnímu právu a řádu země že se zženili, ženy oddávané i jinak neřádné mají, konsistoř že to k nápravě přivésti a zastaviti nemůže pro veliký nedostatek kněžstva pořádného a pro ty, kteří je v tom zastávají. Žalovala dále, že kněží pořádní, věrní, kteříž se konsistoří spravují a v starobylém řádu stojí, veliké soužení snášejí, kolátoři že jich na farách trpěti nechtí, a co od starodávna k záduši pro kněží nadáno, sobě přivlastňují. A takž právo konsistoře od císaře Maximiliana před sedmi lety obnovené bylo od kněží i kolatorů zlehčeno, mnozí ani konsistoř za pořádnou míti a držeti nechtěli; a ač konsistoř císaře pro pána Boha a se vší poníženosti prositi nepřestávala, nemohla ochrany se dovolati a obnovení si vyprositi. Stavové pod obojí vidouce takovou v náboženských věcech rozháranost (konfessí sněmem r. 1575 přijatá se neudržela, vedle starých utrakvistů zmáhalo se nové sektářství) žádali císaře, aby konsistoř učenými, příkladnými osobami obnovena byla, a tudíž také kněžstvo v řád křesťanský uvedeno bylo.

Vedle akt sněmovních uveřejněny jsou ještě přípisy císaře, komory v příčině zvyupomínání nedoplacených berní, o obnovení starých smluv s královstvím Polským, žádost Kutnohorských o konečné vyplacení sněmem svolené jim pomoci, o zběhlé čeledi Kutnohorské ꝛc.

---

120. Nejvyšší úředníci zemští království Českého radí císaři, že by bylo s prospěchem, aby v příčině příznivého vyjednávání se stavy českými o svolení pomoci na zaplacení dluhů komorních, ještě před rozepsáním sněmu do Čech přijel a stavy získati si hleděl. Prosí, aby taková jich rada v tajnosti zachována byla.

V PRAZE. 1577, 29. listopadu. — Opis souč. v c. k. říš. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Herr! Auf E. Kais. Mt. gnädigiste Verordnung haben wir uns einstheils, die wir zuvor nicht allhie gewesen, auf des Grafen von Rozdražow und Pomsdorf Hochzeit hieher verfuegt und die bewuste Sach, wie und durch waserlei leidliche und annehmbliche Mittel und Weg E. Mt. aus dem hochbeschwerlichen Schuldenlast geholfen werden möcht, mit allem getreuen Fleiss in Berathschlagung gezogen und befinden, dass zu dieser hochwichtigen Handlung, daran E. Mt. merklich gelegen, in allbeg vonnöthen sein will, ein eigentlich und grundlich Wissen zu haben, auf was Summa sich der hieigen beheimschen Kammerschulden verlaufen, wie dieselben gemacht, obs alles bar dargeliehenes Geld oder ob auch und wie viel Gnadengeld zu der Hauptsumma geschlagen, wie hoch die verinteressirt werden; item was E. Mt. Herrschaften und andere Gefäll des Jahres uber ertragen und wie denselben furgestanden, sonderlich wie hoch sich die jährlichen auf die behemisch Kammer deputirten Einkomben und dagegen die ordinari und extraordinari Ausgaben verlaufen, welches wir aber jetzo in Eil darumben nicht grundlich haben muegen, weil die Raitungen nicht alle von den Ambtern aufgenomben, darumben wir uns dahin verglichen, dass solches mittlerweil eigentlich und mit Fleiss ausgesucht werden soll, damit wir es folgends zu der Haupthandlung haben muegen.

Zu dem vermerken wir auch soviel, dass die Ständ nach E. Mt. grosses Verlangen haben und dieselb gern allhie wissen und sehen wollten, sie tragen auch einstheils Beisorg, dass es vielleicht in den vorigen Brauch wollt gebracht werden, dass E. Mt. wegen des Kunigreichs Hungarn oder aus andern Verhinderungen wenig allhie sein, sonder nach erlangter Bewilligung sich bald wiederumb von hinnen begeben wurden, wie dann verschiener Jahren gleichermassen mit ihr der Ständ nicht wenig Beschwerung solches also im Werk befunden. Derhalben wären wir der unterthänigisten Meinung, dass sich E. Mt. ehe besser und noch vor Ansetzung und Publicierung des kunftigen Landtags, der dann allbeg vier Wochen zuvor ausgeschrieben wirdet, hieher verfueget und sich gegen den Ständen und Inwohnern dieser Kron Behem und derselben incorporirten Land, die dann ungezweifelt, wann sie von E. Mt., wills Gott, glucklichen hieher Ankunft vernehmben, allerlei Handlungen halben hieher begeben und bei E. Mt. anhalten werden, mit genädigisten Zuesprechen und Erledigung ihrer Sachen, auch sonst, wie es die Gelegenheit am fuglichisten geben und schicken wirdet, genädigist insinuirt und ihnen, sunderlich den furnehmben Personen, zu desto mehr Lieb und Zueneigung in gnädigister Erwägung, dass an Gewinnung der Herzen nicht das wenigiste gelegen, Ursach gegeben und also selbst ein guetes Praeparatorium zu Erlangung einer erspriesslichen Hilf gemacht hätten.

Uber das kunnen wir E. Mt. auch dies unvermeldet nicht lassen, dass von den Ständen viel davon geredt und mit Beschwerung gedacht wirdet, dass durch Vererbung und Verkaufung der Lehen, geistlich und Pfandgueter nicht ein kleine Summa Gelds bisher gelöst, und doch solch Geld fast alles ausser Land verfuehrt, die inländischen Glaubiger allhie, die das ihrig aus Lieb dargeliehen, unbezahlt gelassen, die dann hernach, weil ihnen nicht zuegehalten werden muegen, ihre Bürgen gesteckt und deren einestheils viel hin und wieder reisen und Unkosten aufwenden, auch letzlich selbst die Bezahlung ihres Antheils thuen mussen, so doch ihrem Anzeigen nach je billich wär, dass solch Geld, welches

aus dergleichen Guetern in Behem gelöst wirdet, zu Stillung der Glaubiger allhie angewendet wurde. Damit nun auf kunftigem Landtag sich die Ständ desto weniger zu beschweren, so wirdet vonnöthen sein, dass E. Mt. die Verkaufung der noch ubrigen und doch wenigen Gueter auf jetzo vor dem Landtag gänzlich einstellen.

Und wann nun E. Mt. allhie gegenwärtig sein werden, alsdann kunnen nicht allein der Leut Sachen, deren viel hieher beschieden, noch vor dem Landtag erlediget werden, welche sunst in Landtagshandlungen viel Verhinderungen bringen, zu dem dass auch die Parteien lang allhie liegen und Unkosten aufwenden mussten, dessen sie sich dann bisher nicht wenig beschweret, sonder wirdet auch in weitere Berathschlagung genomben werden muegen, wann und auf welche Zeit der Landtag ausgeschrieben, welches dann unsers gehorsamisten Erachtens in wenig Wochen nach E. Mt. Ankunft beschehen könnt, und worauf die Proposition und Furtrag furnehmlich gerichtet, auch mit was Motiven, Umbständ und Beweglìgkeiten solches an die Ständ zu gelangen, furnehmblich ob nit rathsamb, dass die Ständ ingemein auf dem Landtag uber etlich wenig Täg nicht lang allhie aufgehalten, sonder es dahin angestellt und befurdert wurde, dass etliche Personen deputirt und erkiest wurden, auf solche Mittel und Weg bedacht zu sein, wie etwo dem Schuldenlast ohn wenigiste der Leut Beschwerungen, wirklich und in Grund abzuhelfen, und wann sich nun derselbe Ausschuss eines Guetbedunkens verglichen hätten, dass die Ständ alle wiederumb zu Anhörung und endlichem Beschluss des Landtags hieher beschrieben wurden; dann darbei dies bedacht, dass nicht zu rathen, den Schuldenlast und andere E. Mt. Obliegen den Ständen ingemein zu Verhuetung weitläuftiger Ausbreitung namhaft zu machen, sonder E. Mt. möchten solches allein den darzue verordneten Personen genädigist vertrauen, und wirdet hernach die Berathschlagung geben, wie der Anfang, das Mittel und End des kunftigen Landtags anzustellen.

Und ob wir wohl E. Mt. auf nichts gewisses vertrösten kunnen, so verhoffen wir doch, do die Sach abgehörtermassen angestellt und E. Mt. selbst darzu thuen und allhie sein und der Leut Herz gewinnen und einnehmben werden, dass es nicht ohn Frucht abgehen wirdet, darzue wir dann unsers Theils höchsten unsers Vermuegens treulich helfen und rathen, auch an uns, was zu gueter fuerderlicher und nothwendigen Erhaltung einer austräglichen Hilf dienstlich und zueträglich sein wirdet, nichts erwinden lassen und indess denselben allen noch weiter nachdenken wollen. Und wie wohl wir auch von allerlei Mittel geredt, so ist doch weder fur E. Mt. noch auch fur uns auf jetzo weitläufiger davon zu schreiben, sonder am sicheristen der Sachen bis auf E. Mt. Ankunft Anstand zu geben.

Und nachdem wir in Erfahrung komben, wie dass noch bei weiland Kaiser Maximilian, hochlöblichister gottseligister Gedächtnus, und vielleicht auch in Zeit E. Mt. Regierung mit derselben geheimben und andern ansehenlichen Räthen Berathschlagung gehalten sein sollen, wie etwo und mit was Mass und Ordnung der Schuldenlast abzulegen sein möcht, so geruhen uns demnach E. Mt. wo muglich dessen gnädigist zu berichten, auf dass wir uns darinnen zu ersehen und was sich allhie thuen wurde lassen, daraus klauben, und also E. Mt. desto besser, wie wir es zu thuen begierig, helfen kunnen.

Und haben dies unterthänigister treuherziger Wohlmeinung E. Mt. nicht unangezeigt lassen sollen, dieweil auch E. Mt. uns die Sach gnädigist vertrauet, so soll es bei uns in Geheimb und Verschwiegenheit wohl verbleiben; allein erfordert E. Mt. und unser Nothdurft, dass sie dies unser Schreiben in die Weit nicht komben lassen, dann do es offenbar werden sollt, dass wir in denen Dingen E. Mt. rathen, haben sie selbst allergnädigist zu ermessen, dass es E. Mt. in kunftigen Landtagshandlungen zu Schaden und uns zu Nachtl gereichen wurde. Darumben werden E. Mt. sich und uns hierinnen allergnädigist zu bedenken wissen, deren wir uns damit zu kaiserlichen Gnaden unterthänigist und gehorsamist befehlen thuen. Geben Prag den 29. Novembris Anno 77.

---

121. Nejvyšší kancléř Vratislav z Pernštýna a nejvyšší písař Michal Španovský oznamují císaři, že o diplomatických k posouzení jim zaslaných spisech se uradí, až všichni nejvyšší úředníci zemští budou pohromadě.

V PRAZE. 1577, 31. prosince. — Opis souč. v arch. Třeb.

Euer Kais. Mt. drei unterschiedliche Befehl unter anderm dato den sechsundzwanzigisten Septembris, auch eilften und vierundzwanzigisten gegenwärtigen Monats Decembris, alles die polnischen Sachen und Handlungen belangend, haben wir nacheinander, sonderlich das jüngste heut dato frühe zusambt den Beilagen und am ersten mitgeschickten lateinischen Concepten gehorsamist empfangen. Und ob wir wohl alsbald Anfangs, soviel wir damaln und den meisten Theil allhie bei einander versammlet gewesen, uns in den gedachten Concepten ersehen, auch auf E. Mt. genädigist Verbessern und Gefallen etwas geändert und durchstrichen, aber mittlerweil noch, weil wir in E. Mt. ersterm Schreiben, soviel verstanden, dass E. Mt. dieselben Concepta beiden Churfürsten Sachsen und Brandenburg gleichfalls umb Ihrer churfürstl. Gn. rathlichs Guetachten zugeschickt haben, bis dasselbe beides bei E. Mt. einkombt, darmit inne gehalten. Und wollten E. Mt. jüngsten heut bei uns einkommen Befehl gehorsamist nachgesetzt haben, wie wir dann alle mitübersandte Schriften alsbald mit Fleiss durchsehen; dieweil aber diesmal nicht mehr als ich obrister Kanzler und Landschreiber der Krone Beheimb zue Stell und diese Sachen, welche Land und Leut betreffen, hochwichtig seind, ist uns bedenklich gewesen dieselb allein uber uns zu nehmen. Wöllen wir doch nicht weniger mit unserm und der noch aussenbleibenden unsers Mittels, deren wir täglich, wo nicht aller, doch der mehrerntheilen gewärtig seind, räthlichem Guetachten nicht saumen, sonder sobald als immer möglich darmit fortschreiten und E. Mt. dasselb unsaumlich in Gehorsam zuschreiben. Haben E. Kais. Mt. wir mittlerweil in gehorsamister Antwort, dero wir uns zu kaiserlichen Gnaden allbeg thuen befehlen, nicht sollen verhalten. Geben u. s. w.

---

122. Tajní radové Trautson, Harrach, Reichard Strein a president dvorské komory podávají císaři své dobré zdání o návrhu nejvyšších úředníků zemských království Českého (ze dne 29. listopadu 1577) v příčině pomoci, kteráž by žádána býti měla od stavův českých na zaplacení dluhů královských.

1578, 2. ledna. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Auf E. Kais. Mt. genädigisten Befehlich seind derselben geheimbe Räth, als Herr Trautson und der Herr von Harrach neben Herr Reicharten Strein und dem Herrn Hofkammerpraesidenten zusamben kumben und haben der Herren Officier aus Beheimb Schreiben, die Schuldenlasthandlung betreffend, nachlängs abgehört, weliches E. Mt. anjetzo gleichfalls unbeschwert mit Gnaden vernehmben werden.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Die gehorsamben Räth befinden gleichwohl, dass die Herren Officier E. Mt. dannocht vertrösten und sich aller muglichen Befurderung zu Erlangung einer Schuldenlastshilf anerbieten; wann man aber dargegen bedenken will, dass soliches hievor wohl auch beschehen und dannocht in effectu wenig gewirkt, so muessen die gehorsamben Räth schier Sorg tragen, es werde die Sach zu dem, wie man vielleicht hoffen möcht und es zwar die höchste Nothdurft erfordert, schwerlich künnen gebracht werden. Wie aber demselbigen, dieweil die Herren Officier eben

diejenigen sein, so das Werk fürdern und hindern künnen, sie auch hernach, da E. Mt. Intent nit erlangt wurde, nit fürzuwenden, man hätte ihnen nit gefolgt, inmassen sie sich dergleichen Behelf und Entschuldigungen vorigemal auch gebraucht, so werden sich ja E. Mt. gegen ihnen applicieren und alles das verhueten und umbgehen muessen, dardurch sie etwo möchten offendiert werden. Und wären demnach die Räth der gehorsamben Meinung, E. Mt. hätten ihr der Herren Officier Erbieten zu genädigem Gefallen angenummen und ihnen daneben ohne Weitläuftigkeit zu Antwort vermelden lassen, E. Mt. versähen sich genädigist nichts anders, dann dass sie soliches ihres guetherzigen Wohlmeinens zu seiner Zeit wirklich geniessen wurden, wie sich dann E. Mt. ihnen genädigist vertrauten und bedacht wären, sich aufs ehist, so immer muglich, wiederumb hinein zu verfuegen und ihrem Guetachten nach von Sachen weiter zu rathschlagen.

Mittlerweil aber wirdet nichts desto weniger durch E. Mt. Räth bei Hof zu erwägen sein, worauf der Fürtrag gestellt und was für Motiven darinnen sollten eingeführt werden, wie dann auch solche Berathschlagung durch den Herrn Strein und die Hofkammer habenden Befehlch nach auch schon beschehen, nit der Meinung oder dahin zu verstehen, dass mans den Ständen gleichwie fürschreiben wollt, sonder ob E. Mt. ad partem die Herren Officier darauf avisiren und ihnen die Sachen zu besserm Nachgedenken wohl und nothwendig einbilden kunnten; dann da E. Mt. nit selbst den Weg weisen und mit allem Fleiss und Ernst der furnehmbisten Personen Gemueter gewinnen und sie auf E. Mt. Seiten bringen, so wurde sich gar keiner erspriesslichen Handlung zu versehen sein, wie dann die gehorsamben Räth endlich darfür halten, da die Ständ schon zu einer Hilf zu bewegen, dass sie doch ein mehrers nit als eben die inländischen Schulden, welche sich auf ein zwölfmalhundert Tausend Thaler erstrecken, werden wollen uber sich nehmben und entgegen zu E. Mt. kunftigen Unterhaltung umb soviel weniger thuen. Damit wär aber der Sachen schlechtlich geholfen und wurde E. Mt. bei dem grossen Unkosten und vielfältigen Ausgaben, die sich von Tag zu Tag mehren, wiederumb in die alte Beschwerung gerathen und also nimmermehr derselben ein End sehen. Derhalben in allweg dahin zu trachten sein wirdet, damit die Schuldenlastscontribution und E. Mt. kunftige Unterhaltung zusammen genumben und in einem sowohl als dem andern die Nothdurft gehandelt werde.

Was die begehrten Auszüg der beheimbischen Schulden sowohl der Herrschaftsgefäll und Wirtschaften, und wie hoch sich die Einkumben und Ausgaben verlaufen, antrifft, die möchten E. Mt. den Herren Officiern sambt der Berathschlagung erfolgen lassen, doch die ermelten Auszüg zuvor von der beheimbischen Kammer heraus abfordern, damit mans eher sehen und von dannen mehrgedachten Officiern zueschicken müge.

Als viel dann ferrer von den vererbten und verkauften Lehen, geistlichen und Pfandguetern und dass dasselb Geld alles auser Lands verführt und die inländischen Gläubiger unbezahlt verblieben, Meldung beschieht, da ist nit ohn, dass ein ziembliche Summa daraus gelöst, dieselb aber nindert anderstwohin, dann meistestheils auf das Gränitzwesen und das übrig zu der nächstverstorbnen Kais. Mt. hochlöblichister Gedächtnus, sowohl E. Mt. Hofs Unterhaltung verwendet worden; dann woher hätten Ihr Mt. und E. Mt. bei den verpfändeten Kammerguetern bisher ihr Unterhaltung nehmben muessen, weil die Steuern und der Lande Hilfen ingemein, da die auch schon völlig eingebracht, alle mit einander sambt und neben den Reichshilfen allein auf das Kriegswesen nit erkleckt, geschweigen, dass davon dem Hofwesen zu Trost was ubrigs sollte verbleiben mögen. So hat es sonderlich mit der Steuer und dem Biergeld in Beheimb die Gelegenheit, dass dieselben nit allein umb ein guets gefallen, sonder noch darzue nit richtig einkumben, hintangesetzt, was für ein stattlichen Nachlass die vorig Kais. Mt. den Ständen, umb dass sie etlich Jahr mit beiden Gefällen zurück verblieben, gethan haben, dessen die Herren Officier aber (in ihrem Schreiben) nit, sonder allein der Schulden Bezahlung gedenken. Aus welicher Niterlegung und Nachlassung dann auch erfolgt, dass man Noth halber die

Vererbung neben andern Mitteln mehr, wie schwer und ungelegen sie auch gewest, an die Hand hat nehmben muessen. Ob nun bei so beschaffnen Dingen das daraus gelöst Geld zu Stillung der Gläubiger soll mügen im Land bleiben und ob nit das Gränitzwesen und E. Mt. eigne Unterhaltung dem andern sei furzusetzen gewest, das haben E. Mt. selbst allergnädigist zu erwägen. Wie dem allen aber, so künnen die gehorsamben Räth dass sich E. Mt. diesorts gegen den Herren Officiern zu weit sollten einlassen, nit rathen, sondern bleiben auf ihrer vorigen unterthänigisten Meinung, dass man auch diesen Punkt dahin kürzlich verantworten möchte, E. Mt. wessten sich ja wohl allergenädigist zu erindern, dass aus Vererbung und Verkaufung etlicher Gueter in Beheimb ein ziembliche Summa wär heraus geschickt, dieselb aber anderstwohin nit, dann (wie gehört) meistestheils auf das benöthigt Gränitzwesen und das übrig wenig auf die Hofhaltung verwendet worden, und soliches Noth halber, weil man sonst zu den bewilligten Steuern und Biergeldsgefällen nit zu rechter Zeit hat kumben mugen, sonder beide Wesen durch andere Mittel, so man immer haben künnen, aufhalten muessen, der gehorsamben Räth Versehens, es werde dies Punkts halber einicher weitern Verantwortung nit bedürfen.

Was letztlich die begehrte Ingeheimhaltung des Schreibens anlangt, das hat seinen Weg und beschiecht billich. Und wirdet nun hierauf der Entschluss bei E. Mt. gnädigsten Gefallen stehen, und da E. Mt. wider dies der Räth gehorsam Guetachten kein Bedenken, so ist die Copie der Antwurt an die Herren Officier schon verfasst, die mögen E. Mt. anjetzo auch allergnädigst vernehmen.*)

---

123. Nejvyšší úředníci zemští Ladislav starší z Lobkovic, Pernštein a Michal Španovský z Lysova podávají císaři své dobré zdání o obnovení starých smluv, kteréž by se prostřednictvím kurfirštů saského a braniborského s královstvím Polským státi mělo.

V PRAZE. 1578, 3. ledna. — Opis souč. v arch. Třeboň.

Allerdurchleuchtigister Römischer Kaiser ɔc. Eure Kais. Mt. werden aus unserem nächsten Schreiben genädigist verstanden haben, dass wir auf derselben drei unterschiedlich uns gethane gnädigste Befehl mit Berathschlagung des polnischen Wesens unsaumblich furgehen wöllen, weil wir aber in E. Mt. jüngstern Schreiben und denen uns mitgeschickten Schriften vernommen, in was terminis die Sachen jetzo stehen und dass sie keinen Verzug noch Anstand leiden wöllen, und also daran die Zeit nit vergebens verloren werde, wöllen E. Kais. Mt. wir gehorsamist nit bergen, dass wir bald anfangs, wie uns E. Mt. erster Befehl vom 26. Decembris nächst verschienen Jahres, unser räthliches Guetachten zu geben, einkomben, wie wir dann damals in grösster Anzahl der fürnehmbsten Landofficieren und Räthe beisammen versamblet gewesen und die Concepta auf E. Mt. gnädigst Verbessern emendiert haben; nachdem wir aber in demselben Schreiben vermerkt, dass E. Mt. dieselben beiden Churfürsten zu Sachsen und Brandendurg gleichfalls communiciert, haben wir uns mittlerweil mit unserer Antwort vermüg dieser Abschrift gefasst gemacht, aber beiden ihnen Churfürsten hierin nit furgreifen, sonder bis derselben rathsame Meinung bei E. Mt. einkommen, erwarten und dasselb unser Schreiben nit ausgehn lassen wollen, sonderlich weil in der Fürstl. Dt. Erzherzog Ernsts zu Österreich, unsers gnädigsten Herrn, und der darmaln zu Wien anwesenden und erforderten Räthen und Landleute Guetachten vermeint worden, dass E. Kais. Mt. mit denselben beiden Schreiben an

*) Císař rozhodl se: Placet das Concept, allein dass sie Ihrer Mt. Ankunft halben dahin vertrost werden, dass Ihr Mt. will Gott bald nach Haltung des ungerischen Landtags, welcher auf prima Februarii angestellt, zu ihnen zu kommen willens. 2. Jan. 78.

Kunig zu Polen und die Landräth so lange innenhielten, bis E. Mt. zuvor eigentlich Bericht hätten, wie der Kunig vor Danzig abgezogen, und dass sich E. Mt. vonwegen des zunahenden Winters weder von ihme noch dem Türken einiches Überfalls oder Gefahr zu besorgen. Seitemal aber nunmehr, wie aus den einkommenen Schriften und Berichten zu vernehmen, die Sachen also geschaffen und wir aber allein aus des Churfürsten zu Brandeburg Schreiben unterm dato den 23. Oktober befinden, dass Ihr Churf. Gn. an der Stände der Kron Beheimb Bedenken, dass nämblich der Kunig und die Landräth durch Schreiben vonwegen Aufrichtung und Verneuerung der alten Compactata ersuecht werden sollten, Gefallen tragen und an beiden Concepten nichts zu verbessern wissten, auch daneben aus S. Churf. Gn. bei Danzig anwesenden gesandten Räthen gegebnen Antwort so viel zu verstehen, dass vom Kunig kein Trotz oder Hochmuth, wie etwa vermuet werden möcht, gespürt oder gemeint werde, sondern allein, als ob er der Kunig und desselben Unterthanen offendiert worden sein sollten, dardurch er ob weilend Kaiser Maximilian, E. Mt. geliebsten Herrn und Vatern hochseligister Gedächtnus, und E. Mt. selbst, auch derselben Hofräthen vielleicht Beschwer tragen und noch, Meldung geschicht, so erachten wir demnach, dass nunmehr E. Mt. desto weniger Bedenken tragen sollten, die verfassten Schreiben ins Werk zu richten und damit fortzufahren. Und dann die Sach, wie obgedacht, von wegen der Kürze der Zeit, dass der polnische Landtagstermin nahend herbeikommt, nit Anstand leiden will und E. Mt. unser unsaumblichs Bedenken genädigist erfordern, welches auch wohl die Nothdurft hoch erfordert, damit hierinnen nichts, was E. Mt. getreuen Kunigreich, Landen und Leuten zu Guetem und Wohlfahrt nutzlich, verabsaumbt werde, wir aber noch zur Zeit in der kleinen Anzahl, wie wir E. Mt. diese Tage gehorsamist zugeschrieben, allhie seind, die wir aus treuherzigem Gemuet gern E. Mt. selbst und derselben Land und Leut bestes neben den andern unsers Mittels comunicìern und betrachten wollten, übersenden wir demnach E. Mt. beide Concept sambt der Correctur, was unsers gehorsamisten Erachtens zu Erhaltung E. Kais. Mt. Hochheit und Reputation darinnen ausgelassen und entgegen hinzuegesetzt werden möchte, welche Correctur dann bald anfangs, wie wir zu Eingang gemeldet, als uns die Concepta zukommen, von uns in meister Anzahl mit fleissiger Erwägung beschehen ist, darbei wir es dann nach Gelegenheit aller Sachen Umbstände noch gehorsamist verbleiben und daran nichts zu ändern oder zu verbessern wüssten, sondern solches also in E. Mt. weiter genädigist Bedenken und Gefallen stellen.

Es soll auch dasjenige, was E. Mt. in denen Sachen durch den Churfürsten zu Brandenburg aus Nachrichtung Seiner Churf. Gnaden in Polen anwesende Räthe verträulich zugeschrieben und communiciert worden, welches alles, wie wir vermerken, aus guet und treuherziger Meinung gegen E. Mt. beschicht, bei uns wohl in der Stille und Enge behalten werden, dardurch Ihre Churf. Gnaden einichen Unglimpfen bei Polen diesfalls nit zu befahren noch Beisorg tragen sollen. Und thuen E. Kais. Mt. uns allweg zu kaiserlichen Gnaden gehorsamisten Fleiss befehlen. Geben ɔc.

---

124. Císař Rudolf II. komoře české, aby mu zaslala úplný seznam všech českých dluhů královských. Lužické dluhy aby od českých odděleny byly, požadavky však knížete bavorského, kurfiršta saského a knížete brunšvického i jiné aby k českým připojeny byly.

VE VÍDNI. 1578, 4. ledna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolphus ɔc. Unser Nothdurft erfordert, ein eigentlich und gründlich Wissen zn haben, auf was Summa sich unsere behemische Schulden verlaufen, wie und mit was Gelegenheit dieselben ge-

macht, obs alles bar dargeliehenes Geld oder ob auch und wie viel Gnadengeld zu der Hauptsumma geschlagen, wie hoch die verinteressiert werden; item was unsere Herrschaften und andere Gefäll in Beheim ertragen, wie denselben fürgestanden und sonderlich wie hoch sich die jährlichen auf die behemisch Kammer deputierten Einkommen und dagegen die ordinari und extraordinari Ausgaben erstrecken. Und befehlen euch darauf genädiglich, ihr wollet solchs alles in lautere Auszug verfassen und jedes unter sein Rubriken und Summen mit Unterscheidung der baren Darlehen und verschriebnen Gnadengaben fein ordenlich stellen, in allbeg aber dahin bedacht sein, damit die lausnitzischen Schulden von den behemischen mit ihrer eignen Summa abgesondert, entgegen aber in beruehrten behemischen Auszug des Herzogen von Baiern 200.000 Fl. von der Grafschaft Glatz herruehrend, sowohl des Kurfürsten von Sachsen 200.000 Thaler, des Herzogen zu Braunschweig und anderer dergleichen Parteien mehr gedacht werde, und dann solche Auszug uns mit ehisten zuekommen lassen. Daran beschiecht unser genädiger Willen und Meinung. Geben Wien den 4. Januarii anno 78.

---

125. Císař Rudolf II. presidentu komory české, že žádosti jeho, aby část peněz za propuštění statků komorních v dědičné držení na zaplacení netrpělivých věřitelů obrácena byla, vyhověti nemůže, poněvadž by na vychování dvoru císařského peněz nebylo a také by (císař) na cesty k sněmům, od nichž pomoc očekává, vypraviti se nemohl; nařizuje, aby dlužné berně a jiné zadržalé peníze bezodkladně zaslány byly.

VE VÍDNI. 1578, 9. ledna — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir haben deinen ausfuhrlichen uns vom 4. dits in Unterthänigkeit gethanen Bericht alles in Sachen unsers behemischen Kammerwesens Obliegen und Beschwer, furnehmblich aber die 19.000 Thaler Schuld, so dem wohlgebornen Joachimben von Kolobrat auf unsere Grafschaft Glatz verschrieben und anjetzo an der Rabensteinerischen Kaufsumma abgezogen werden wollen, und dass du dir an dem Trczkischen und andern Vererbungsgeld von 16 bis in 20.000 Thaler zu etwas Stillung der unwartenden Glaubiger in Handen zu lassen bitten thuest, betreffend, empfangen und verstanden. Und vermerken dabei deine unterthänigiste Treu und Wohlmeinen gleichwohl zu sondern Gnaden, wären auch gnädigist wohl geneigt, solchem deinem unterthänigisten Begehren umb derer dabei nach Nothdurft ausgefuhrten Ursachen und Bedenken willen statt zu thuen; du werdest dich aber aus vorgehenden unsern beides der Kammer und dir gethanen gnädigisten Schreiben gehorsambist zu erindern haben, was uns furnehmblich zu Vererbung der daraus gewartenden sowohl als dem halben Bier- und anderm vorbehalten Geld verursacht und dass wir ausser des mit unserm täglichen Hofsunterhalt Mangel leiden, auch weder unserm bevorstehenden Aufbruch, so nunmehr allbereit vor der Hand, noch auch die angestellten und zum Theil allbereit ausgeschriebenen Landtag, daraus wir uns und dem gemeinen Wesen erspriessliche Hilf und Rettung zu gewarten, befurdern, sondern dasselb alles mit merklichem unsern Schimpf und Nachtheil zuruck setzen wurden mussen. Und lassen es demnach nit allein bei voriger unser behmischen Kammer und dir in Gnaden zuegeschriebnen Resolution allerdings verbleiben, sondern haben auch dem gestrengen unserm Hofkammerrath und l. G. Anselmben von Fels, als den wir dieser und anderer Ursachen halben dahin in Behmen abgefertigt, mit Gnaden auferlegt, dir unser Obliegen mit mehrer Ausfuehrung in Geheimb und Vertrauen zu entdecken, wie du dann von ihme vernehmben wirdest. Und begehren dem allem nach ganz gnädigist, du als unser getreuer Rath und Diener, in den wir diesfalls unser sonder gnädigstes Vertrauen setzen thuen, wollest vor dich selbst

auch mit und neben denen zuegeordenten Räthen das best thuen und an euerm gehorsambisten Nachdenken, Fleiss und Zuethun nichts erwinden lassen, damit wir nit allein zu der hievor begehrten Summen unverzuglich kumben, sondern auch das drinnig Wesen mittlerweil, bis demselben etwo nach Verleihung des Allmächtigen durch Mittel der Landtag ein erspriessliche Hilf gethan, vor Nachtel aufgehalten werden moge. Daran erzeigst du uns ein angenehmbs gnädiges Gefallen, hinwieder in Gnaden gegen dir zu erkennen und zu bedenken. Wien den 9. Januarii anno 78.

---

126. Nejvyšší úředníci zemští nařizují, aby žádná zapověděná mince mimo sněmovní vyměření z r. 1576 brána nebyla; zákaz pak takový aby každé čtyry neděle v městech Pražských ve dni trhové provoláván byl.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 10. ledna. — MS. souč. český v arch. města Prahy, č. 1080.

---

127. Císař Rudolf II. odesílá Vilímovi z Rožmberka dobrozdání některých nejvyšších úředníků zemských (ze dne 31. prosince 1577 a 3. ledna 1578) v příčině obnovení starých smluv s královstvím Polským, i žádá, aby také svůj soud o tom projevil.

VE VÍDNI. 1578, 12. ledna. — Orig. v arch. Třeboňském.

Rudolf der Ander u. s. w. Hoch und wohlgeborner lieber Getreuer! Welchermassen verschiener Monat durch gemeine unser Kron Beheimb Stände, so damalen zu Prag versamblet gewesen, fuer guet angesehen worden, nachdem beschwerlich sein wollte Polen halben dermassen in Ungewissheit zu sitzen, dass wir von dem Kunig daselbst, sowohl auch den Ständen ein lautere Erklärung, wess man sich zu ihnen zu versehen, durch Schreiben begehren möchten, dessen weisst du dich guetermassen zu erinnern. Nun haben wir gleichwohl bald auf die von ihnen den beheimbschen Ständen zu uns deshalben beschehene Schickung zwei Concepta an bemelten Kunig und die Stände in Polen stellen lassen, wie du ab der Copi mit A. zu sehen hast, daneben aber nit umbgehen wöllen, solche Concepta wohlgedachter unserer Kron Beheimb obristen Landofficiern umb ihr Bedenken noch im verschienen Monat Septembris zuzuschicken.

Dieweil aber solich ihr der Landofficier Bedenken etwas lang ausblieben und gleichwohl inmittelst uns Zeitungen und Bericht der polnischen Sachen und sonderlich des nächst vorstehenden Warsawischen Landtags halben einkomben, und dann wa mit beruehrtem Schreiben furzugehen und etwas fruchtbars auszurichten, dasselb nit fueglicher als mit der Gelegenheit solches Landtags beschehen kann, so seind wir daher verursacht worden, bei ermelten Landofficiern von wegen beruehrts ihres Bedenkens zu etlichmalen anzumahnen. Darauf uns gleichwohl diese Tage von unserm geheimen Rath und obristen Kanzler, dem von Pernstein, und unserem Landschreiber, dem Španowský, ein Entschuldigung und auch bald darnach mehrberührts Bedenken zukommen, wie die Copien mit B. und C. mitbringen, neben welchem du auch das durch sie geändert Concept mit D. zu empfahen hast.

Nachdem dann daraus zu sehen, dass sie die Landofficier zur Zeit solches überschickten Bedenkens in fast geringer Anzahl beisamben und ihrer mehr nit als drei daselbst gewesen, und aber diese Sach ganz hochwichtig und weittreffend, derwegen dann eine hohe Nothdurft, darinne wohlbedächtlich und mit guetem Rath furzugehen, so haben wir nit unterlassen wöllen, dir berührts unser erst-

gestellt und durch gedachte Landofficiere geändertes Concept also bei gegenwärtigem allein dieser Ursachen zu dir abgefertigtem Currier zuzuschicken, genädiglich begehrend, dass du der Sachen deinestheils auch ihrer Hochwichtigkeit nach bestes Fleiss nachgedenken und uns dein räthlichs Guetachten auf ein und das andere Concept, und was du sonst bei dieser Handlung für rathsamb und guet erachten wirdest, bei jetztgemeltem unserm Currier, dieweil je die Sach nunmehr keinen längern Verzueg erleiden mag, wöllest zukomben lassen.

Sonst wirdest du zweifelsohne allbereit vor diesem vernommen haben, dass sich der Referendari Stanislaus Czarnkowský wiederumb in Polen begeben. Dieweil wir dann berichtet werden, dass gleich wie er sich gegen weiland unserm lieben Herrn und Vater, Kaiser Maximilianen, hochseliger Gedächtnus, uns und unserm löblichen Haus Österreich jederzeit ganz wohl und also erzeigt hat, dass wir anderst nit befinden können, als dass er Ihrer Mt. und Lieb, uns und demselben Haus mit aufrechten Treuen zugethan seie, also auch nochmaln daselbst in Polen allerlei guet officia praestiere: so haben wir dahin gedacht, ob vielleicht nit undienstlich sein möchte, ihne zu ersuchen, dass er auch in dem, was beruehrter Erklärung halben dem Kunig und den Ständen zu schreiben sein wird, ebenmässige guete officia praestieren wollte; jedoch hierunter zuvor dein Bedenken zu vernehmen, ob solches zu thuen sein und es durch uns selbst oder etwan ein andere dritte Person und durch wen beschehen solle, oder auch dasselb gar zu unterlassen besser sein möchte, dem sondern genädigen Vertrauen nach, so wir zu dir tragen, nit umbgehen wollen. Und seind demnach auch desselben deines Guetachtens bei mehrgedachtem Currier gewärtig und dir daneben mit kaiserlichen und kuniglichen Gnaden jederzeit ganz wohl gewogen. Geben ɔc.

---

128. Komora dvorská radí císaři Rudolfovi II., aby nejvyšší úředníky zemské království Českého, právě na svatbě pána z Rožmberka jako hosti shromážděné, psaním napomenul k přísnému vymáhání nově svolené i staré zadržalé berně, beze všeho ušetření, poněvadž nouze a tudíž i nebezpečí na hranicích Uherských již nejvyššího stupně dosáhla a další odklad zaplacení žoldu by nenabytou škodu způsobiti mohl.

VE VÍDNI. 1578, 23. ledna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Nachdem die Noth und Gefahr auf den hungrischen Gränitzen leider so gross, dass umb der verzügigen Bezahlung des Kriegsvolks und anderer nothwendigen Fursehung willen sich nichts gewissers, dann unwiederbringlichen Schadens, darvor Gott genädiglich sein welle, zu versehen, so haben E. Mt. in der nächsten Audienz gnädigist geschlossen, dass unverzogenlich bei einem eignen Currier den Herren Officireren in Beheim, weil sie jetzo auf des Herrn von Rosenbergs Hochzeit bei einander sein, geschrieben und auferlegt werden solle, sich alsobald nach Vollendung solcher Hochzeit gen Prag zu verfuegen und in Ansehung obangefuehrter höchsten und äusseristen Noth, die nit grösser sein künnt, und zu Verhuetung noch mehrers Ubels, welches leider nur allzunahe vor der Thür sei, die Erlegung der neubewilligten Steuern sowohl der Ausständ mit ernstlichen und höchstem Fleiss durch Mittel der Execution vorbefohlenermassen zu treiben und dies Orts niemand zu verschonen; dann wo solchs nit beschäh und aus Nitbezahlung der Gränitzen unwiederbringlicher Schaden erfolgen wurde, dass E. Mt. auf denselben Fall, als die an ihr nichts hätten erwinden lassen, vor Gott und der Welt wollten entschuldigt sein. So werden demnach E. Mt. die gnädigiste Verordnung zu thuen haben, dass solchs Schreiben in der beheimischen Hofkanzlei mit mehrerer nothwendigen Ausfuehrung furderlich gefertigt, hinweggeschickt und ein Abschrift davon der

Hofkammer ubergeben werde, solche der behmischen Kammer und dem vom Fels einzuschliessen. Actum Wien den 23. Januarii anno 78

---

129. Komora dvorská podává císaři zprávu o dluzích císařských, i radí, jakby se stavy jednotlivých království a zemí, zvláště království Českého, vyjednáváno býti mělo v příčině svolení značné pomoci na zaplacení takových dluhů.

1578, 4. února praes. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Obwohl E. Kais. Mt. bald nach christlichem Abschied weilend der nächst in Gott ruhenden Kais. Mt., höchstmilder und seligister Gedächtnus, zu etlichmalen die grosse Beschwer und der gefährliche Stand des Hofkammerwesens in Unterthänigkeit ist fürbracht worden (wie sich dann E. Mt. desselben noch allergnädigst zu erindern), so haben doch E. Mt. und dero geheime Räth sowohl die Hofkammer soviel oder dergleichen erklecklichen Mittel und Weg nit anzeigen noch erfinden künnen, dardurch der Sachen der Nothdurft nach hätte mögen geholfen werden, als was man mit höchster Bemüehung, ja auch Verpfändung und theils gar Verkaufung etlicher Kammergueter und Erhandlung weniger Anlehen allein der täglichen Unterhaltung, und doch auch derselben nit, wie es etwo hätte sein sollen, sonder nur soviel müglich gewest, zu Hilf kummen ist, welches sich aber ferrer auch nicht will continuiren lassen.

Und damit dann nun einsmals dem Hauptwesen mit erspriesslicher Fürsehung begegnet und darinnen ein Anfang gemacht werde, so hat die Hofkammer nit unterlassen, E. Mt. dero Noth und Obliegen jüngst zu Prag vor angegangnem behemischen Landtag wiederumben und mit mehrerer Ausfuehrung, als zuvor beschehen, zu entdecken und daneben gehorsamist zu ermahnen, dass E. Mt. allda in Beheim sowohl den incorporierten und andern derselben getreuen Kunigreichen und Landen neben dem gemeinen Landtagsbegehren auch umb ein sondere und stattliche Schuldenlastshilf anhalten und zu Erschwingung derselben solche Mittel, darzue die Stänud zum ehisten zu bewegen, ihnen auch dieselben einzugehen und zu bewilligen am unbeschwerlichisten sein möchten, gnädigst benennen wollten, wie dann die Sach darauf mit der behemischen Kammer, soviel dasselb Kunigreich belangt, in Berathschlagung gezogen und E. Mt. allda zu Prag in Unterthänigkeit ist referirt worden. E. Mt. aber haben in Rath befunden, weil sie unlängst in das Regiment getreten und damals den ersten Landtag als selbstregierunder Herr gehalten, dass demnach zu Schöpfung mehrerer Lieb, Huld und Neigung noch zur selben Zeit sonderlich der Stänud in Beheim und der incorporierten Lande verschont und dergleichen Schuldenlastsbegehren auf den andern und nächsten Landtag sollten verschoben und angestellt werden. Darbei es dann auch verblieben und also der Sachen nit allein nit geholfen, sonder das Wesen bei den verrichten Reisen und Ausgaben umb der schlechten und wenigen Gefäll willen nur in dest mehrere und solche Beschwerung gerathen, dass es auch umb soviel eilender und wirklicher Hilf, als vor nie, bedurftig ist, soll es anders vor endlichem Untergang (darvor Gott genädiglich sein welle), verhuetet werden.

Nun befindet die Hofkammer die Erhaltung und Wiederaufhelfung solcher hohen Potentaten zeitlichen Sachen ungefährlich auf dreien Punkten bestehen: 1. erstlichen was sie aus derselben eignen Kammersgefällen vermügen; 2. zum andern, was für Contributionen und Hilfen von dero Landen und Leuten sie sich zue getrösten und zu gebrauchen haben; 3. und dann fürs dritt durch den Credit hin und wieder inner und ausser Lands im Fall der Noth aufbringen mögen.

Wie es nun mit E. Mt. Kammerguetern und Einkumben in derselben Erblanden geschaffen, das haben E. Mt. bereit vor dieser Zeit in specie allergnädigist vernummen und befunden, dass von dannen nit allein nichts zu hoffen, sonder noch jährlich was stattlichs muesste zuegebüsst werden.

So hat es mit der andern Lande Steuern und Contributionen die Gelegenheit, dass dieselben sonderlich in Beheimb und den incorporierten Landen nit allein umb ein guets gefallen und dennoch nit richtig einkummen, sonder da es auch schon beschäch, sambt und neben den Reichshilfen allein auf das Kriegswesen nit erklecken, geschweigen dass davon dem Hofwesen zur Trost was ubrig verbleiben oder dahin sollte mügen verwendet werden.

So nit weniger auch das dritte Hauptstück als der Credit in einen solchen Abfall gerathen, dass man von der Hofkammer, da gleich anderer Orten von E. Mt. wegen Handlung gepflegt und diesfalls kein Muhe oder Fleiss gespart wirdet, schier nichts hören, viel weniger derselben ausser genueggsamer Pfand oder richtigen gewissen Bürgschaften im Reich mehr trauen will, dessen sich gleichwohl umb soviel weniger zu verwundern, weil man den Leuten bisher der Unmüglicheit halber weder Interesse vielweniger Hauptsummen zu den bestimmbten Fristen ordentlich bezahlen und also zu beschwerlicher Nachred, die E. Mt. und die Hofkammer gedulden muessen, die verschriebnen Termin nit halten künnen.

Welchs aber alles nit aus Verursachung der Räth, sonder vielmehr daher, dass die vorigen stet auch Kriegs- und andere grosse extraordinari Ausgaben die Einkumben bei weitem ubertroffen, erwachsen und entstanden ist.

Und dieweil es numehr aber die Meinung und E. Mt. dahin gnädigst entschlossen sein, diesen Obliegen und Beschwerden mit Verleihung göttlicher Gnaden Rath zu schaffen und die Hilfshandlungen bei ihren getreuen Kunigreichen und Landen an die Hand zu nehmen, wie sie dann auch, als obgemelt, ohne besorgenden endlichen Untergang des ganzen Wesens länger nit anzustellen, so hat die Hofkammer nit unterlassen, den Sachen aus getreuen mitleidigen Eifer nachzudenken, auch dasjenig, was in den andern vorgehunden ansehlichen und trefflichen Berathschlagungen, die nit allein von der Hofkammer und den Landkammern, sonder auch durch den damals gewesten Statthalter allhie, den Herrn von Schönkirchen, den alten Ilsung und Wilhelmen Gienger seligen, als die umb ihrer in den Land-, Reichs- und Kammersachen gehabten Erfahrenheit willen insonderheit darzue seind deputiert und gebraucht worden, sowohl und furnehmblich aber durch die Herren geheimen Räth mit sonderm ernstlichem Fleiss und guetherzigen Wohlmeinen beschehen, damals furkummen und wes sich Ihr Mt. hochlöblichister Gedächtnus darauf gnädigst entschlossen, wiederumben herzu zu suechen, sich darinnen der Nothdurft nach zu ersehen und dasselb gegen den jetzigen Zeiten und erscheinenden Veränderungen zu halten und zu vergleichen.

Und befindet sich unter andern, dass solcher ernstlichen und fleissigen Berathschlagung eine sonderlich im verschienen 67. Jahr, da noch Erasm vom Gera seeliger im Leben und darbei gewest, gehalten und im December desselben Jahrs hernach Ihrer Mt. in Unterthänigkeit ist furbracht worden, darinnen eben die Collecturen aller E. Mt. Kunigreich, Land und Ambter Einkummen, Gefäll und Ausgaben auch zusammengezogen und sich daneben die Hofkammer des Schuldenlasts halber bereit damaln zum höchsten beklagt, mit angehängten Vermelden zu ihrer Verwarnung, da das Wesen einen beschwerlichen Ausgang gewinnen wurde, dass sie diesfalls entschuldigt sein wollte, wie sich dann berührter Last schon zur selben Zeit bis in die achtzigmal Hundert Tausend Gulden ausserhalb aller Interesse und auch ausser der Pfandschilling, die in dieselb Summe nit gerait, sonder gänzlich abgesondert gewest, erstreckt hat, und ist furnehmblich zur selben Zeit allein dem Kriegsvolk auf den Gränitzen mehr als ein Million und dem Hofgesinde uber 100.000 Gulden ausgestanden, wie solchs mit den damals gestellten Auszügen klärlich darzuthuen.

Nun hat sich solcher Last, wie E. Mt. selbst allergnädigst zu gedenken, umb der immerwährunden grossen Ausgaben und steigenden Interessen willen seither nit ringern künnen, sonder nothwendig nur mehren und erweitern muessen. Dann obwohl anno 68 zu Hilf und Ablegung desselben und fürnehmblich zu Frei- und Ledigmachung der bereit viel Jahr zuvor zum höchsten uberwiesnen und beschwerten Ämbter in Österreich ein ehrsame Landschaft unter der Ens mit Hauptguet und der zuegeraiteten Interesse 2,500.000 Gulden gehorsamist und guetherzig bewilligt, auch ihr der Landschaft dazuemal ein Lista der verwiesnen Parteien ubergeben worden, der Meinung, dass sie sich gegen denselben als Selbstschuldner verschreiben und also die landfürstlichen Einkummen vor allen Dingen ledigen sollen; dieweil sich aber ermelte ein ehrsame Landschaft darzue nit wellen vermügen, sonder ihre Verschreibungen ohne Benennung einicher Zeit und Summen und nur so weit, als viel die verglichnen Mittel austrügen, richten lassen, welchs den Parteien nit annehmblich gewest, so hat also aus solcher und fürnehmblich nachfolgenden Ursachen auch die Ablegung der Ämbter damals nit mögen ins Werk gericht werden.

Dann erstlich haben uber 600.000 Gulden theils zuvor auf die Zapfenmass beschehnen Verweisungen, theils bei einer Landschaft zum Kriegswesen von neuem anticipierten Geld in die beruhrte Schuldenlastscontribution bald Anfangs derselben Bewilligung müssen eingeworfen werden.

So seind Ihr Mt. mehr hochlöblichister Gedächtnus verursacht worden, ettliche auf dem Hof- und Kriegszahlmeisterambt gelegnen Schulden bei 400.000 Gulden, weil derenhalber bei den Parteien, unangesehen dass ihnen ein hohes Interesse verschrieben gewest, kein längere Geduld hat mügen erhalten werden, sie auch bereit hievor die Vertröstung empfangen, dass sie desselben Orts gewisslich einkummen sollen, auch dahin auf die Schuldenlastscontribution zu verweisen.

Geschweigen was Ihr Mt. uber das noch zu nothwendiger Unterhaltung des Hof- und Kriegswesens, damit dasselb nit gar zu Boden gangen, weil man von den obgemelten verpfändten Ämbtern nichts gehaben mögen, auf solche bewilligte Schuldenlastscontribution anticipieren muessen, wie dann E. Mt. die Hofkammer (inmassen verschiener Zeit auch beschehen) mit Grund gehorsamist wohl berichten kann, dass allein im Hof- und Kriegszahlambt die Ausgaben vom 67. bis zu End 73. Jahrs, soweit die Raitungen erlegt, sich auf zwölftausendmal Tausend 298.000 Gulden 560 Gulden (sic*) erstreckt und also, ein Jahr ins ander geraitet, uber 1,700.000 Gulden ist aufgangen. Woher nun solche merkliche grosse Ausgaben bericht werden muessen, das haben E. Mt. allergnädigist zu bedenken, dass nemblich dieselbigen mit den wenigen Reichs- und der Lande Hilfen ohne weiters Aufbringen bei weitem nit haben kunnen erstattet werden.

Ingleichen hat es auch mit der obderenserischen Bewilligung der 1,200.000 Gulden die Meinung, und ist also hieraus leicht abzunehmen, weil beede Landschaften die bewilligten Summen nit vollkummen oder untereinsten ubernommen, viel weniger bei den andern Landen der Nachdruck erfolgt, wie dem Wesen hätte sollen oder mögen geholfen werden.

Dem sei nun aber wie ihm well, weil dies mehrerstheils vergangne Sachen, so dem gegenwärtigen nit dienen kunnen, so wird sich allein dahin zu benehmen sein, wie E. Mt. eines solchen grossen Lasts, der sich numehr ausser der Pfandschillingen in Österreich bis in die Zehend Million erstreckt, enthebt, ihre Einkummen wiederumben frei geledigt und also hinfüro das Kriegs- und Hofwesen zugleich neben einander ohne ferner Schuldenmachen wird mögen hingebracht und erhalten werden.

Darzue nun nit wenig befurderen wurde, wann man neben Trachtung nach mehrerm Einkummen und Einziehung unnothwendiger Ausgaben, soviel sich immer thuen lasst, furnehmblich auch den ge-

*) Tudíž 12,298.560 zlatých.

liebten Frieden fortpflanzen und die bevorstehend Gefahr der noch ubrigen christlichen Land und Leut als viel immer menschlich und müglich verhueten kunnte, und umb soviel mehr, weil vor Augen, dass man zu friedlichen Zeiten auf Unterhaltung der Gränitzen und des Hofwesens, auch Bezahlung der Interesse von den Hauptschulden und den verfallnen Kriegs- und anderen Ausständen bei weitem nit gefolgen kann, geschweigen, wie es erst zuegehen wurde, wann ein offener Krieg entstehen sollte, wie dann die Erfahrung des Zipserischen Kriegs, folgund des persönlichen Hauptfeldzugs in Hungern zu grosser Vertiefung und Mehrung des Schuldenlasts im Werk erzeigt hat.

Und eben nun wie solcher Last an ihme selbst gross, der Kriegstat umb ein starks gesteigert und dann auf das Hofwesen sambt E. Mt. geliebten Herren Bruedern auch nit wenig gehört, also desto einer erspriesslichern Hilf und Beistands werden E. Mt. bedürfen.

Und hat solchem nach die Hofkammer gleichwohl erstlich die Exempel mit andern Potentaten, was dieselben in derlei Fällen fur Remedia zur versuechter Ablegung ihrer gemachten und anererbten Schulden gebraucht haben, für sich genommen, aber daraus befunden, dass dieselben Potentaten mit ihren Creditoren dermassen so beschwerlich umbgangen, dass sie nit allein viel ansehlicher Leut und sonderlich ein grosse Menig armer Wittib und Waisen in äusseristes Verderben, sonder auch sich selbst in bös Geschrei und gar umb Trauen und Glauben gebracht, indem dass sie Anfangs die Glaubiger mit Nachlassung des halben, auch wohl des ganzen Interesse zu schwerlichen Contracten gedrungen und dennocht noch darzue das, was sie zuegesagt, den wenigen Theil daran geleistet haben, dessen dann Frankreich vor Jahren im Krieg augenscheinlich soviel entgolten, dass der König aus Mangel Gelds zu Verlag des Kriegswesens nahend gar von Landen und Leuten wär vertrieben worden und sich zue seiner Erhaltung in ein hochschädliche präjudicierliche Capitulation gegen seinen rebellischen Unterthanen einlassen muessen. Sollte nun E. Mt., als welche die höchste Justicia des heiligen Römischen Reichs und gemeiner Christenheit in Kraft derselben kaiserlichen Ambts auf sich tragen, auch auf solche beschwerliche Weg gehen, das wäre zu kunftiger Verhuetung dessen, so, wie gehört, Frankreich begegnet, keineswegs zu rathen, sonder in allbeg zu E. Mt. Glaubiger vollkombnen Contentierung an Hauptguet und Interesse zu trachten und dem hochlöblichen Haus Österreich sein Ehr und Credit zu retten und zu erhalten; dann gesetzt, da gleich mit den Glaubigern Handlung gepflegt und etwas erlangt, so wurde doch der Sachen mit einem schlechten Nachlass nit viel geholfen sein und dargegen ein grosses Geschrei verursacht werden, das alsdann nimmermehr auszulöschen wäre.

Wie nun aber solche Contentierung müglich gemacht werden künnt, das wird gleichwohl ein starkes äusseristes Werk sein und umb dasselb sich nit allein die Räth, sondern auch E. Mt. selbst eigner Person mit Hilf derselben getreuen Kunigreichen und Land (ausser des sonst nach Gott kein ander Mittel derzeit vorhanden) ernstlich und unablässig annehmen müessen; dann sich diesfalls weder auf des Reichs noch frembder Hilfen zu einicher Mitbezahlung des Schuldenlasts, weil sie schwerlich zu Contribuierung des Kriegskostens wider den Erbfeind gemeiner Christenheit zue guetem zu bewegen sein, auch fur sich selbst in grossen Schulden stecken, zu verlassen. Viel weniger haben E. Mt. auf derselben Kammergueter (wie bereit verstanden), noch auf die Steuern und Biersgefäll einichen Anschlag zu Bezahlung des Schuldenlasts zu machen. Und werden demnach (als gemelt) allein E. Mt. Kunigreich und Lande noch das Best thuen muessen, des Versehens, wo sie anderst bei E. Mt. nach dem Exempel wie anderer Potentaten, Kur- und Fürsten und sonderlich die bairische, brandenburgische und sächsische Landschaften ein Zeit her mit Abledigung einer grossen Menig Schulden und Wiederfreimachung der Kammergueter in wenigern Nöthen und Ursachen und noch thuen, treuherzig und eiferig zuesetzen und dardurch E. Mt. bei Landen und Leuten erhalten und nit allein derselben äusseristen Abfall, sonder auch ihr und der ihrigen selbst Verderben aus christlichem Mitleiden und Lieb, die sie billich zu E. Mt. und dem Haus Oesterreich umb der viel empfangnen väterlichen und

genädigen gueten Willen tragen sollen, verhueten wellen, dass sie solchen Last, in welchen E. Mt. und deren geliebten Vorvordern nit etwo, wie sondere Potentaten und Fürsten, fursetzlich und muetwillig, sonder aus der beharrlichen Nothwehr gegen dem Erbfeind der Christenheit leider gerathen, ohne äusseriste Beschwer und Abbruch ihrer zeitlichen Nahrung leidlich wohl werden tragen mögen.

Damit aber sie die Landschaften mit besserm Fueg hierzue erweckt und bewegt werden, so gehören in allbeg fürderliche und starke Landtäg mit E. Mt. selbst persönlichen Besuechung darzue, und dass bei denen Landen, die am genöthigisten sein, zu wirklicher Nachfolg der andern ein gueter fruchtbarer Anfang gemacht werde. Und ob nun wohl der Prob und dem Werk selbst nach (also zu reden) das Land Österreich unter und ob der Ens, unverklienert der andern E. Mt. Kunigreich und Lande, bisher jederzeit am willigisten gewest und unzweiflich noch an aller Müglichkeit nichts werden erwinden lassen, so ist doch nit unzeitig wohl zu erwägen, ob solchs Werk also desselben Orts anzusehen sei oder nit, angesehen, dass Österreich bereit, wie oben verstanden, ein stattliche und grosse Bewilligung gethan und dies keiner andern Meinung, dann dass durch dieselb und der andern Land nachfolgunde weitere guetherzige Zuesetzungen dem Last einsmals gar von der Wurzen und aus dem Grund geholfen und dann ihrer kunftig mit weitern dergleichen Begehren sollte verschont werden, wie sie dann dessen auch also Vertröstung empfangen. Und dass nun aber die andern Land nit gefolgt und die österreichischen Ständ anjetzo abermals in solche extraordinari und Schuldensachen den Anfang machen und ein guet Exempel geben sollen, so sie doch aus ihren vorigen Beschwerungen noch nit kummen seind, das möcht ihnen vielleicht nit unbillich bedenklich fallen, bevorab weil sie auch der Erfahrenheit nach besorgen muessten, ob die andern Land zu gleicher Hilf noch [zu] vermügen sein werden, und da dasselb nit beschäh, sie die österreichischen Ständ nit allein in noch grössers Obliegen gerathen, sonder E. Mt. und dem Wesen dennoch darmit nit wurde geholfen sein.

Es gescheh nun aber der Anfang gleich an diesem oder einem andern Ort, wie sich E. Mt. desselben gnädigst entschliessen oder bereit entschlossen haben, so wirdet doch vonnöthen sein, dass in allbeg allen Landschaften der obliegend Last mit höchstem Ernst und auch mit ausdrucklicher Einführung der Ursachen, durch welche E. Mt. und derselben hochlöblichen Vorvordern gemeiner Christenheit zu Guetem soviel lange Jahr her leider gerathen, lauter entdeckt und in der Proposition nit allein die Zierlichkeit und alles anders, was sonst in vorgehaltnen Landtagen geübt gewesen, observiert, sonder auch allerlei Mittel, Persvasionen und Erbieten gebraucht werden, die aus einer vermeinten Unmüglichkeit ein Müglichkeit verursachen künnen, und auch also fur erheblich bei den Landschaften mögen gehalten werden, und dass auch die Sach bei den fürnehmsten und vertrautisten unter den Landleuten zeitlich zuvor unterbaut, denjenigen, bei denen man etwo Verwiderung besorgen möcht, durch annehmbliche Mittelspersonen begegnet und dass E. Mt. mit derselben eignen Mund offenlich und ad partem die erst Proposition thät, die sonst in Schriften oder durch andere Personen kein solche Autorität immer haben mag, und umb soviel mehr, dieweil etwo die vorigen Landtagshandlungen leichter zu geduldon gewesen, als anjetzt, da die äusseriste Zeit und Noth der gründlichen Wiederaufhelfung des bisher geschwebten äusseristen Abfalls oder aber des äusseristen Verderbens leider verhanden, länger anstehen zu lassen müglich. *)

In rubro zprávy napsáno:

Nota. Nach diesem soll Ihr Mt. aus den Aufzügen, so bei der Hofbuchhalterei schon gemachter verhanden, unterschiedlich erindert werden, wie hoch sich die Schulden in Österreich und also fort in Beheimb, Schlesien, Märhern und Hungern absonderlich erstrecken, und alsdann die Berathschlagung der Mittel furzunehmen, durch welche man aus den Schulden kommen möchte. — Als in Österreich soll die N. Ö. Kammer noch ein Guetbedunken ubergeben, welchs bisher aus der Ursach angestanden, dass sie wissen wellen, was es mit der

130. Císař Rudolf II. odpovídá úředníku dvorské komory Anselmovi z Felsu na jeho zprávu o poslání do Čech v příčině zvyupomínání dlužných berní, i diví se, že pro svatbu pána z Rožmberka nebyly od liknavých dlužníků zadržalé berně exekucí vymahány. Císař projevuje svůj náhled, že hrabství Kladské, ačkoli Maximilianem II. od knížete bavorského jako dědičné koupeno bylo, nemůže považovati se za korunní statek český, a že císař nemůže bez svolení stavův se statky komorními k hrabství tomuto náležejícími vedle vůle své nakládati. Felsovi nařízeno, aby rytířstvem a od města Kladska svolená suma 10.500 zl. co nejdříve odvedena byla.

VE VÍDNI. 1578, 6. února. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben aus deinem unserer Hofkammer vom letzten Januarii nächsthin in Unterthänigkeit gethanen Schreiben und Bericht gleichwohl gnädigist verstanden, was es deiner anbefohlenen Verrichtung halben in Behmen bisher vor ein Gelegenheit hab, daneben aber nit gern vernumben, dass die angestellte Execution und das Kammerrecht, dabei wir insonderheit interessiret sein, sowohl auch die Richtigmachung der Rabensteinerischen Kaufsumma allein umb des von Rosenbergs Hochzeit willen zu sonderer unser Ungelegenheit gesteckt worden; aber wie dem allen, weil es nunmehr nit zu wiederbringen sein, die Hochzeit auch ihr Endschaft erreicht haben wirdet, so wirdest du demnach die Sach habenden Befehlich nach eines und des andern Orts zu treiben und zu gebuehrenden Effect zu befurdern wissen.

Was aber die Grafschaft Glatz anreicht, do können wir unsers Theils noch nit befinden, weil dieselb von weiland Kaiser Maximiliano, unserm geliebten Herrn und Vatern hochlöblichster seliger Gedächtnus, von dem Herzogen von Baiern erblich erkauft worden, dass es vor ein Kronguet zu halten und wir ausser vorgehender der Ständ Bewilligung mit den darzue gehörigen Kammerguetern unsers Gefallens und Gelegenheit zu disponieren nit befugt sein, noch auch die Einleibung in die Landtafel anderer Gestalt nit als bei einem kunftigen Landrechten beschehen solle. Aber wie dem allem, damit der Sachen sein gebuehrliche Mass gelassen, auch unter des die bewilligten 10.500 Gulden von der Ritterschaft und Stadt Glatz zu unserm Hofnothdurften und dem bevorstehenden Aufbruch einen Weg als den andern erlangt werden mogen: so befehlen wir dir demnach gnädiglich, du wollest dich der Gelegenheit und was es beruhrter Grafschaft halben eigentlich vor ein Meinung haben moge, mit Fleiss erkundigen, daneben auch deinem Erbieten nach die Sach dahin richten und befurdern, damit das Geld entweder gegen einem Revers oder Burgschaft, wie es bei ihnen zu erhalten, erlangt und mit dem furderlichisten heraus gefertigt werd. Also wirdest du auch mit Behandlung derer Personen, so sich umb die Trczkischen Gueter angenumben, zu ihrer Ankunft furzugehen und uns hernach den Verfolg in einem und anderem zu berichten wissen.

Soviel dann beschliesslich des von Lobkowicz 15.000 Thaler betreffen thuet, die seind gleichwohl hievor zu Contentirung etzlicher unwartenden Glaubiger vermeint, der behmischen Kammer auch unlängst befohlen worden, der daruber begehrten Versicherung halben mit ihme dahin zu handeln, dass er sich an den behmischen Kammergefällen seiner Verwaltung, doch ausser derer, so zu unserm Hof- und Kriegswesen ohne Mittel vorbehalten, benugen lassen, auch den Termin der Wiederbezahlung gar bis aufs Jahr hinaus anstellen wollt. Dieweil sichs aber mit Einbringung der andern Gefäll, so wir deins selbst gehorsamben Wissens zu unserm Aufbruch deputiret, uber unser Versehen verziehen thuet,

---

68jährigen Schuldenlastskontributions-Verraitung für ein Gelegenheit hab. — Beheimb und incorporierte Lande ist schon berathschlagt und stehet bei dem, dass Ihr Mt. weiter von Sachen mit den Herren Officiern selbst reden wellen. — Hungern ist auch schon berathschlagt." — Na zadní straně takového dobrozdání jest připsáno: „Abgehört den 4. Febr. 78, dabei Herr Präsident und Herr Guet gewest".

so legen wir gedachter Kammer anjetzo wiederumben gnädiglich auf, dass sie neben dir ferner mit ihme von Lobkowicz handlen solle, ob er dieselben gar oder einstheils mittlerweil zu itzo angezeigten Nothdurften hergeben und der Wiederbezahlung aus der Trczkischen Kaufsumma hinwiederumben gewartig sein wollt, wie du dann aus beiliegenden Abschriften voriger und itziges Schreibens mit mehrern zu vernehmben und darauf die Sach gleichfalls gehorsamblich zu befurdern wissen wirdest.

Und was nun von diesem und von anderm Geld verhanden und einkumbt, das wollest du uns alsbald bei Tag und Nacht herausfertigen und dir die Sach umb oberwähnter Ursachen willen alles getreuen Fleiss angelegen sein lassen. ... Geben Wien den 6. Februarii anno 78.

---

131. Císař Rudolf II. zasílá nejvyšším úředníkům zemským království Českého, v příčině úrady, jakby dluhy královské zaplaceny býti mohly, seznam svých příjmů a vydání v Čechách, i sděluje jim důvěrně, že veškeré jeho dluhy více než deset milionů zlatých obnášejí a že od zemí jemu svolované pomoci a důchody ze statkův komorních sotva stačují na zaplacení úroků.

V BŘETISLAVI. 1578, 1. března. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf der Ander u. s. w. Hoch- und Wolgeborn, gestreng liebe Getreuen! Nachdem wir uns auf vorgehend euer unterthänigistes Anhalten in unserm vom andern Januari nächstverschienen an euch gethanem Schreiben genädigist erboten, euch die begehrten Auszug unserer Schulden und Einkumben in Beheimb sambt der hievor fürgeloffnen Berathschlagung, durch was Mittel der Schuldenlast abzuledigen sein wurde, zuekumben zu lassen, so habt ihr soliches alles und nämblich furs erst ein ungefährlichen Uberschlag der Einkumben, sambt seinen dreien Einschlüssen, mit A. B. und C. bezeichnet, sowohl die angeregte alte Berathschlagung mit D. sambt auch ihren zuegehörigen Beilagen zu empfahen und aus dem Uberschlag zu vernehmben, dass sich nit allein die Einkumben mit den Ausgaben nit vergleichen, sonder noch jährlich 81.936 Schock meissnisch ein und zugebüsst werde, wie dann soliches die Specificierung lauter mit sich bringt. Nun künnen wir euch als unsern ansehenlichen getreuen Räthen in genädigem Vertrauen abermals nit bergen, dass sich unser völliger Schuldenlast weit uber zehen Million erstreckt, und ob wir wohl denselben, soviel nur immer sein hat künnen, auch auf der andern unserer Lande Hilfen und unsere eigne Kammergueter und Herrschaftsgefäll verwiesen und so hoch dass auch dieselben Einkumben alle, allein auf Bezahlung der Interesse von den dahin beschechnen Verweisungen nit erklecken, dass doch nichts desto weniger uber das alles noch von vier bis in fünf Million unverwiesner Schulden verhanden sein, weliche umb der nit erkleklichen Hilfen und Einkumben willen, zum Kriegs- und Gränitzwesen mit sonderer Bemühung und schwerem Interesse haben muessen von einer Zeit zu der andern erhandelt, aufgebracht und zu demselben verwendet werden.

Wie nun soliches nach Gott dem Herrn die einige Ursach der Erhaltung unserer getreuen Land und Leuten bisher gewesen, also thuen wir uns nit weniger zu denselben versehen, sie werden in Erwägung dessen und dass je unsere hochlöbliche Vorfahren alles das, so nur in ihrem Vermügen gewesen, zu ihrer Erhaltung väterlich und treuherziglich dargestreckt, wir auch soliches an uns, da es nuer verhanden, nit mangeln wurden lassen, uns ihre getreue Hilfleistung zu Ablegung Schulden nit entziehen, sonder allem ihrem Vermögen nach dits Orts treulich zu uns setzen und uns dieses schweren Lasts endlich entheben, wie wir dann nindert anderstwohin, als zu ihnen unser Zueflucht künnen und billich haben sollen.

Und dieweil wir für ein Nothdurft gehalten, dass ihr auch der Pfandschillingen im Künigreich Beheimb Gelegenheiten ein Wissen habt, so ist unserm Kammerpräsidenten daselbst bereit auferlegt worden,

dass er euch in dem auch einen ordenlichen Auszug zuestellen solle, damit ihr also in Sachen eurem treuherzigen Vorhaben und Wohlmeinen nach dest besser furgehen und alle Nothdurft bedenken und berathschlagen müget, wie wir uns dann diesorts euch, als denen wir entgegen mit sondern Gnaden wohlgewogen, allerdings genädiglich vertrauet haben und eures furderlichen getreuen Raths hierauf gewärtig sein wellen. Geben auf unserm küniglichen Schloss Pressburg den ersten Tag Martii anno ꝛc. im achtundsiebenzigisten.

---

132. Císař Rudolf II. žádá nejvyšší úředníky zemské království Českého za dobré zdání, jak by berně domovní i posudné, jichž termin již vychází, i na dále vybírány býti mohly, kdyby mu nebylo možné pro sněmy v Uhřích a Rakousích v případný čas svolati sněmy v zemích koruny České.)*

V BŘETISLAVI. 1578, 2. března. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Hoch und wohlgeborn, gestreng lieben Getreuen! Wir erindern uns gleichwohl genädiglich, dass die Bewilligungen der Steuer und Biergefäll in unser Kron Beheimben und derselben incorporierten Landen nunmehr ausgehen und ihre Endschaft erreichen, wie dann der letzt Steuertermin in Beheimb und Niederlausnitz nächstvergangen Andreae und Weihnachten allbereit furüber, in den anderen Landen aber, als Schlesien und Oberlausnitz, auf Georgi, in Märhern Kiliani. sowohl auch das Biergeld fast an allen Orten auf Georgi und Pfingsten gleichfalls aufhören werden

Wiewohl wir nun gnädigist willens gewest, noch vor Ausgang ermelter Termin zeitlich in Beheimben zu sein und die Landtäg zu Erlangung neuer Hilf persönlich zu halten, dieweil wir aber nit eigentlich wissen, ob sichs umb der hungerischen und österreichischen Landtäg willen, damit wir gleichwohl allbereit im Werk sein, mit unser Hineinkunft in Beheimb sowohl auch hernach mit Erlangung neuer Bewilligungen in den incorporierten Landen etwas uber die Zeit verziehen möcht, und ihr aber selbst gehorsamblichen zu achten, wann die Hilfen unter des feiern und nit fort gereicht werden sollten, was es nit allein dem Gränitz-, sonder auch unserm bedrangten Hofwesen vor Nachtel und Abbruch verursachen wuerde: so befehlen wir euch demnach genädiglichen, ihr wöllet die Sach alsbald in nothdurftige Berathschlagung ziehen und uns mit euerem Rath und Guetbedunken gehorsamblich und furderlich berichten, im Fall sichs mit unserer Zukunft und Haltung neuer Landtäg, wie gemeldet, uber hievor benennte Termin je etwas verziehen möcht, des wir dann, so viel nur muglich sein würdet, zu verhueten bedacht, wie alsdann die Continuation voriger bis zu Erlangung neuer Bewilligungen zu erhalten sein, oder was uns selbst darbei zu thun und wie die Sache auf ein und den andern Weg anzustellen sein möchte. Daran vollbringt ihr unsern genädigen gefälligen Willen und Meinung. Geben auf unserm küniglichen Schloss Pressburg den andern Tag Martii anno im 78.

---

133. Císař Rudolf II schvaluje Vilímovi z Rožmberka radu jeho v příčině zjednání některých osob v Polště, kteréžby o všem, co se tam děje, zprávu podávaly, i žádá ho, poněvadž tam jest obeznámen, aby s některými k tomu spůsobilými vyjednával. Císař oznamuje, že zatímně za korespondenta přijal Stanislava z Czarnkova.

V BŘETISLAVI. 1578, 3. března. — Orig. v arch. Třeboň.

Rudolf der Ander von Gottes Gnaden römischer Kaiser ꝛc. Hoch- und wohlgeborner lieber Getreuer! Wir haben aus deinem an uns jüngst deren vor längst an den Kunig und die Landräthe in

*) Dne 19. března t. r. nařizoval císař nejvyšším úředníkům zemským, aby bez odkladu takové dobrozdání mu zaslali.

Polen gestellten Concepten halben von eigner Hand gethanen Schreiben unter anderm vernommen, was du von wegen Bestellung gueter Kundschaft, so etwan durch vertraute Personen in bemeltem Künigreich angerichtet und auf dieselben deswegen etwas gewendet werden möchte, wohlmeinlich räthest, wir lassen uns gleichwohl solchen Fürschlag gnädiglich wohl gefallen, so solle es auch an dem Unkosten, so hierauf gehen möchte, nit erwinden. Dieweil aber du der Ende wohl bekannt, so begehren wir gnädiglich, dass du auf dergleichen Person eine oder mehr bedacht sein, dieselben behandlen und uns folgends neben Berichtigung dessen, wess du dich mit ihnen verglichen, sie namhaft machen wöllest, das reicht uns von dir zu sonderm und gnädigen und angenehmen Gefallen. Inmittelst aber haben wir nit unterlassen den Referendari Stanislawen von Czarnkow, als den wir bisher anderst nit erkannt, als dass er uns, wie auch zuvor unserm lieben Herrn und Vater Kaiser Maximilian, hochseliger Gedächtnus, und unserm löblichen Haus Österreich mit aufrechtem Gemueth und Treuen zugethan sei, gnädiglich zu ersuchen, dass er mit uns dergleichen Correspondenz, darzue er sich dann zum Theil selbst erboten, halten wölle. Dessen wir dich auch hiemit gnädiglich zu erinnern nit umbgehen wollten, und seind dir mit kaiserlichen und kuniglichen Gnaden jederzeit wohl gewogen. Geben ɔc.

---

134. Císař Rudolf II opětně připomíná komoře české, aby na válečné potřeby a na vychování dvoru královského vyhražené berně a jiné nedoplatky se vší přísností vymáhala a po Anselmovi z Felsu, radovi dvorské komory, neprodleně odeslala; neboť již ani na denní potřeby dvoru císařského peněz se nedostává a kdyby značné sumy peněz nemělo se mu dostati, na cestu do království Českého, na kteréž mu mnoho záleží, vypraviti by se nemohl.

V BŘETISLAVI. 1578, 3. března. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir hätten uns gleichwohl gnädigist versehen, es sollt vorigem unserm euch gethanen gnädigisten Schreiben und Befehlen nach nit allein die Rabensteinerische und andere Vererbungssummen noch vor längst richtig gemacht und uns neben andern zu unserm Hof- und Kriegswesen vorbehaltenen Gefällen an unsern kaiserlichen Hof uberschickt worden sein, wie wir dann auch zu Sollicitirung und desto furderlicher Erlangung eines und des andern nun ein gute Zeit her einen eignen Hofkammerdiener bei euch gehabt, auch unlängst unsern Hofkammerrath und getreuen Lieben Anselm von Fels allein dieser Ursachen halben dahin abgefertigt haben. Dieweil aber noch bisher nichts darauf erfolget, wir auch von gedachtem von Fels an jetzo in Gehorsamb berichtet werden, dass uber alles sein fleissiges Ermahnen und Anhalten allein 9000 Thaler an der Steuer, an dem Glatzischen Biergeld bis in 2900 Thaler und sonst bisher gar nichts zu erlangen gewest: so habt ihr selbst gehorsamblich zu erachten, auch aus vorgehenden unsern gnädigisten Schreiben abzunehmben, was uns beides des Kriegs- und Hofwesens halben, insonderheit aber bei unserm itzigen Aufbruech von Wien vor Mängel und Ungelegenheit zuegestanden sein mag, und weil dann dieselb noch täglich zuenimbt und wir, gegen euch in gnädigistem Vertrauen zu melden, zu unserm täglichen Hofsunterhalt weder die Nothdurft gehaben noch unsern Aufbruech von hinnen und also per consequens die Reis in unsere Kron Behmen, wie hoch und viel uns auch daran gelegen, nit befurdern künnen, so ermahnen wir euch hiemit nochmals gnädiglich begehrend, weil wir gedachten unsern Hofkammerrath, den von Fels, an jetzo wiederumben an unsern kaiserlichen Hof erforden, ihr wöllet als unser getreue Räth nochmals das Best thuen und nit allein die angestellte Execution zu Einbringung der Gränitzhilf vorigen habenden Befehlch nach alles Fleiss treiben, sondern auch darob sein und verfuegen, damit das Rabensteinerisch, Glatzisch und andere Vererbungsgeld mit dem ehisten und furderlichisten, als immer müglich, erlangt und neben den

vorbehaltenen zweien Biergroschen mit bester Gewahrsam bei Tag und Nacht allher gebracht und umb angezeigter Ursachen und äusseristen Noth willen zu heissen kein Tag damit gesaumbt werde, wie wir dann hierin und sonst unser gnädigistes Vertrauen in euch setzen und gar nit zweifeln thun, ihr als unsere getreue Räth und Diener werdet die Gelegenheit und unser Obliegen erheischender Nothdurft nach erwägen und an euern gehorsambisten Fleiss und Zuthuen nichts erwinden lassen. Daran u. s. w. Geben Pressburg den 3. Martii anno 78.

---

135. Císař Rudolf II. žádá nejvyšší úředníky zemské za dobrozdání, co by na příštím jenerálním sněmu všech zemí koruny České stavům mělo býti předloženo v příčině zaplacení dluhů královských, a co by předsevzato býti mělo, aby berně, kteráž již vychází, i na dále vybírána býti mohla.

1578, před 15. březnem. — Koncept v říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Von der römisch kaiserlichen Majestät, unsers allergnädigsten Herrn, wegen derselben geheimben Räthen und obersten Herrn Officieren der Kron Beheimben, den hoch- und wohlgebornen, gestrengen Herrn Wilhelmen von Rosenberg auf Krumau, obersten Burggrafen, Herrn Laslaw dem ältern von Lobkowicz auf Chlumecz, obersten Landhofmeister, Herrn Bohuslawen Felix von Lobkowicz und Hassenstein, oberstem Landkammrer, Herrn Wratislawen von Pernstein auf Tobitschau, oberstem Kanzler, Herrn Jan dem ältern von Lobkowicz auf Totschnik, Kammerpräsidenten und teutschen Lehenshauptmann, und Herrn Niklassen Spanowsky von Lisaw, obersten Landschreiber im Künigreich Beheimb, zu vermelden:

Es werden sich gedachte gehorsame Räth unterthänigist erindern, was sie noch vom neunund zwanzigisten November verflossenes siebenundsiebenzigisten Jahrs wegen Haltung eines Hauptlandtages der Kron Beheim, und wie Ihr Mt. aus dem anererbten hochbeschwerlichen Schuldenlast kommen möchten, an Ihr Kais. Mt. unterthänigst wohlmeinend und guetherzig gelangt, auch daneben zu nothdurftiger Praeparation und Berathschlagung der Sachen nit allein die Auszüg aller Ihrer Mt. Schulden und Einkommen, sondern auch die Bedenken, so derwegen noch bei weilend Kaisers Maximiliani hochloblichister und seliger Gedächtnus Regierung furkommen, zu überschicken begehrt, des ihnen dann auch alles noch vom ersten Martii nägsthin also erfolgt.

Und obwohl Ihr Kais. Mt. gnädigist in keinen Zweifel setzen, weil Ihr Mt. nunmehr Gott Lob allhier selbst gegenwärtig, sie die gehorsamen Räth werden ihnen solchem ihrem unterthänigisten Erbieten und Erheischen der unvermeidlichen Nothdurft nach die Berathschlag- und Befürderung dieser hochwichtigen Sachen eiferig und treuherzig angelegen sein lassen, damit dieselb umb soviel ehe zu gewünschtem End gebracht werden möchte, so haben doch Ihr Mt. sie hiemit allergnädigist daran erindern wollen mit Erbietung, do ihnen an berührten uberschickten Auszügen und Berichten vielleicht noch was abgehen möcht, ihnen dieselben auf ihr Begehren nochmals gnädigst zuekommen zu lassen.

Damit aber sie die gehorsame Räth Ihrer Mt. hohen Obliegens, Noth und Beschwer, auch derselben Ursprung und was Ihre Mt. zu Haltung dieses Hauptlandtags unvermeidenlich verursachen thue, ein gehorsames Wissen haben mügen, so hätten Ihr Mt. ihnen solchs alles, doch allein summariter, zu desto mehrerm gehorsamen Nachdenken, insonderheit aber darumben genädigist andeuten wollen, ob vielleicht die capita propositionis darauf zu richten, die gemeine Ständ der Kron Beheim durch diese und andere Motiven umb soviel eher zu gewinnen und Ihr Mt. also zu Erlangung dero Intents desto furderlicher kommen möchten, wie sie dann solchs alles aus beiverwahrtem Einschluss nach längs gehorsamblichen zu vernehmen.

Und wellen auch dem allem nach Ihr Kais. Mt. gedachten Herrn Räthen gnädigist heimgestellt haben, nothdürftig zu erwägen und zu bedenken, ob und was sich diesfalls in einem und dem andern thuen lasse und wie umb der feirenden Hilfen und dabei gewartenden merklichen Abgangs willen, weil die jüngsten Bewilligungen allerort auf kunftig Weihnachten ausgehen werden, umb soviel ehe und fürderlicher zu der Sachen kommen möchten.

Und wes sich nun mehrgedachte Räth in einem und anderm gehorsamblich entschliessen auch der Sachen dienstlich und fürderlich befinden werden, das wellen sie Ihr Mt. mit ehistem hinwiederumben gehorsamblich verständigen, wir dann Ihr Mt. ihr gnädigstes Vertrauen in sie stellen, solchs auch hinwiederumben zu jeder fürfallenden Gelegenheit in Gnaden erkennen und bedenken wollen, und es sei auch also höchst ernennter Kais. M. gnädiger gefälliger Willen.

---

136. Nejvyšší úředníci zemští radí císaři, aby do království Českého přijel a stavy české hleděl si upřímností získati v příčině jednání na budoucím sněmu o pomoc na obranu hranic Uherských a na zaplacení dluhů královských; dále připomínají, aby císař české zemské záležitosti nesvěřoval k poradě cizincům a komorní statky aby nebyly prodávány.

V PRAZE. 1578, 15. března. — Souč. opis v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Herr! E. Kais. Mt. genädigists Schreiben neben Ubersendung des Einschluss alles in Sachen betreffend die Berathschlagung des bevorstehenden Landtags, worauf die Proposition und Furtrag, so den Ständen dieser Kron Behem beschehen sollt, gerichtet und was E. Mt. an sie die Ständ nicht allein wegen der Gränitzhilf, sonder auch furnehmblich des hochbeschwerlichen Schuldenlasts halben, der sich nun von vielen langen Jahren her gehauft und noch täglich nicht ab, sonder je länger je mehr wächst und zuenimbt, ohn wenigiste Beschwerung der Leut abzulegen und E. Mt. daraus zu helfen, zu gelangen sein möchte, haben wir mit gebuehrlicher Reverenz unterthänigist empfangen und desselben Inhalts nach längs vernomben, auch die uberschickten Schriften alle durchgangen und von Wort zu Wort abgehört.

Und wissen uns wohl zu erindern, wie und wasmassen E. Kais. Mt. uns diese Handlung anfänglich genädigist vertrauet, was wir auch derselben vom 29. Novembris verschienes 77. Jahrs gueter treuherziger Wohlmeinung gehorsamist zuegeschrieben, in dem dann (ohn Ruhm unterthänigist zu melden) nicht unser eigen privat, sonder E. Kais. Mt. und derselben getreuen Kunigreich und Land allgemeiner Nutz, Wohlfahrt und Aufnehmben mit eiferigem Fleiss bedacht und in Acht genomben, auch E. Mt. die Ursachen, warumben die Berathschlagung dieser hochwichtigen Sachen, daran E. Mt. und uns allen nicht wenig, sonder merklich viel gelegen, vor der Zeit also fur die Hand genomben und durch Schriften nit verricht werden kunnte, angemeldt und anderer nothwendigen Punkt Erwähnung beschehen; ungeacht aber desselben erstreckt sich gleichwohl E. Mt. jetziges genädigistes Schreiben dahin, dass sie von uns hierinnen unser rathsambs Guetbedunken ehist gewärtig sein wollten.

Wiewohl wir nun, als E. Mt. getreuen Räthen, Dienern und Unterthanen nicht anders zuestehet und gebuehret, demselben und allem andern, was E. Mt. zu guetem reichen möchte, unterthänigiste Vollziehung jetzo alsbald gern gethan und mit der begehrten Berathschlagung furgehen wollten, so fallen doch derwegen grosse, erhebliche und gnuegsambe Bedenken und Verhinderungen fur, dass es ohn E. Mt. Nachtel und unser aller grosser Gefahr und zu Verhuetung Verdachts, darein wir bei gemeinen Ständen komben und also der bevorstehenden Handlungen mehr Hinderung als Fuerderung

bringen wurde, auf diesmal nicht sein kann, auch unsers unterthänigisten Erachtens noch vor der Zeit und zu frühe. Zue dem nicht wenig bekumberlich und sorglich ist, dass wir uns in denen Dingen eröffnen und diese Geheimb, do wir doch noch nichts grundlichs wissen, ob und was diesfalls zu erhalten, in Schriften uber Land weit komben und dieselb andere, so umb dieses Kunigreichs Behemb Gelegenheit und derselben Inwohner Vermuegen und andere Umbständ und was sich in eim und anderm ohn wenigiste Beschwerung leiden und thuen lassen wolle, nichts wissen, hin und wieder ventilieren und hieruber vergebliche Zeit zuebringen und E. Mt. darmit unnöthiger Weis behelligen lassen sollten, bevorab, weil gleichwohl vermerkt wirdet, dass unser jungstes E. Mt. gethanes verträulichs Schreiben etwas weiter, als wir uns versehen, auch uns lieb ist, gelangt worden, uber das E. Mt. selbst auch allergenädigist zu ermessen, wie es doch muglich sei in einer solchen wichtigen noch zur Zeit geheimben Handlung viel uber Land zu schreiben und dermassen von allen Artikeln und Punkten ausfuehrlich, als wie es etwo mundlich, do ein Red die ander gibt, mit mehrerm Nutz und Frumben beschehen und davon verträulich conversiert auch pro und contra gehalten werden möchte, zu berichten.

Item wann es also durch viel Händ komben sollte, wie es in Geheimb, wie mans gerne thät und der Sachen Wichtigkeit wohl erfordert, zu behalten? Do es nun ausbrechen und unter die Stänď, wie es dann leichtlich beschehen konnt, komben sollte, dass wir zu etwas dergleichen gerathen, haben E. Mt. und sunst männiglich verständiglich zu erachten, was es für ein grossen Verdacht und Hinderung auf kunftigen Landtag und uns grosse Verkleinerung, Abgunst und Feindschaft von allen dreien Ständen, deren auch unsere Kinder und Nachkomben entgelten mussten, bringen und gebären wurde; dann die Ständ, die sich bisher auf uns verlassen, wurden dardurch gar abscheulich gemacht, uns in ihrem und des Lands gemeinem Ob- und Anliegen weiter zu vertrauen, und ihnen dadurch Ursach gegeben, sich viel mehr vor unsern Rathschlägen und Guetbedunken, die E. Mt. kunftig auf den Landtägen zum besten beschehen möchten, zue hueten, als denselben zu folgen und beizufallen, in dem sie auch billich nit zu verdenken wären. Wie aber und mit was Nutz kunftig die Landtagsbewilligung dergestalt zu erlangen und wie E. Mt. dieselben erspriesslich und zueträglich auch zu Abhelfung des beschwerlichen Schuldenlasts gedient sein wurde, das gäb hernach die Erfahrung nicht mit kleinem E. Mt. Nachtel und Schaden.

Und ob es wohl an dem, dass wir in unserm vorigen Schreiben gehorsamiste Erwähnung gethan, dass zu dieser Berathschlagung vonnöthen sein will, ein eigentlich und grundlich Wissen zu haben, wieviel der Schulden, was auch der Einkomben und Ausgaben seien, so ist es doch dahin nit gemeint, unser Schreiben weist es auch nit aus, dass dies vor E. Mt. Hieherkunft in Erwägung genummen werden soll, sondern damit wirs allein hernach zu der Hauptberathschlagung, wann E. Mt. hieher komben wurden, haben möchten. Und ist doch dannoch fast das genöthigist bei diesem Einschluss nicht verhanden, nämblich, wie etwo und mit was Ordnung, auch durch was Mittel und Weg dergleichen Contributionen in andern E. Mt. Landen angestellt und gereicht werden, sonder allein die Schuldenauszüg sambt der Kammer Einkomben und Ausgaben, sowohl die vorige gehaltene alte Berathschlagung, die fast wie zum Furtrag gestellt, zu befinden.

Nichts weniger befrembdet uns auch etlichermassen, dass uber unsere nothwendige wegen Einstellung des Verkaufs der Gueter in Behem beschehene guetherzige Warnung fortgefahren und die Gueter, wie mit Glatz und den Trczkischen Guetern beschehen, verkauft, auch den Ständen dardurch zu noch mehrer Beschwerung Ursach gegeben wirdet; dann weil sie spueren und merken, dass die Kammergueter dermassen verkauft, E. Mt. eingenthumblichen Herrschaften in Behem Einkomben und Nutzungen alle den Ausländern auch ohn ihr der Ständ Vorwissen und Bewilligung versetzt und verschrieben, und doch solch Geld nicht zu Stillung der hieigen inländischen Glaubiger und Ledigung der bisher sehr bekomberten und bedrängten auch gesteckten Burgen angewandt, sonder ausm Land ver-

fuehrt, auch wie fuergegeben wirdet, E. Mt. nicht allbeg zu Nutz komben, sonder in grosser Summa ausgebeten und die vorigen erlangten Gnaden davon vergnugt werden sollen, so wir doch verhofft, E. Mt. wurden es zu derselben vorhabenden Reis hieher gebrauchen, so werden die Ständ dardurch nicht wenig offendiert und mussen von ihnen allerlei Reden destwegen hören und wirdet uns die Schuld zuegemessen und hart zuegesetzt, dass wir E. Mt. derselben und auch den Inwohnern dieser Kron zum besten nicht verwarnen, sondern alles mit Stillschweigen ubergehen.

Darumben, allergnädigster Kaiser, wollen nun E. Mt. dies vorhabend Werk befurdert haben, wie es dann die höchste Nothdurft erfordert, soll auch auf kunftigem Landtag was fruchtbarlichs gehandelt und ausgericht werden, in dem wir aber gleichwohl E. Mt. auf nichts gewisses vertrösten kunnen, so ist in allbeg hoch vonnöthen und kann nicht umbgangen werden, als dass E. Mt. sich uns als derselben furnehmben Räthen und obristen Landofficiern in diesem Kunigreich Behem, die es mit E. Mt. als unserer vorgesetzten hohen Obrigkeit, welches wir mit Gott bezeugen, gut und treuherzig meinen, ganz und gar, doch allein in denen Dingen, was die Kron Behem und derselben incorporierten Land belanget (dann wir uns des Reichs, hungarischen noch österreichischen Handlungen gar nicht anmassen), allergenädigist vertrauen und dass alles Misstrauen zuvor hindangesetzt und aufgehoben werde, dann uns nicht wenig zu Gemuet gehet, dass wir, die wir im Kunigreich Behem sess- und wohnhaft sein, von andern in dergleichen allgemeinen ihnen unbekannten Landsachen, die E. Mt. und uns allein betreffen, wie bisher gleich und als das Haupt von einem Furstenthumb geregiert werden sollten, welches sie auch von uns in ihren Landtagshandlungen, die dann an uns gar nicht gelangt werden, uberhebt sein. Fur eins.

Und zum andern dass E. Mt. dahin gnädigist bedacht sein, damit sie aufs ehist als muglich derselben, wills Gott, glucklichen Hieherkunft etlich Wochen vor dem Landtag unserm jungst gegebenen Guetbedunken nach befurdern und diese Berathschlagung dahin auf mundliche verträuliche Unterredung und beiderseits weiter zwischen unser Vernehmben, sowohl auch die Verkaufung der Gueter genädigist an und einstellen, alsdann, wann der Allmächtige E. Mt. hieher hilft, so wollen wir derselben (do in uns, wie etwo diese Jahr her beschehen, kein Misstrauen gestellt, sondern die Sach uns, wie dann auch billich, und nicht andern vertraut wirdet, auch die incorporierten Land von der Kron Behem nicht abgesondert) alle Gelegenheit und Umbständ nach Nothdurft getreuistes Fleiss erwägen und unterthänigist furbringen und dabei thuen, soviel nur immer muglich und den Leuten erträglich und zu erschwingen und wes verantwurtlich sein wirdet.

Dabei aber gleichwohl dies in Acht zu haben sein wirdet, damit nicht aller Last herein auf diese Kron Behem, wie solches aus der vorigen alten Berathschlagung, so uns hieher geschickt, zu sehen, geschoben werde, sunderlich weil gleichwohl hin und wieder das Armut und allerhand Unvermugen unter den Leuten nicht klein ist.

Dann auch E. Mt. dies zu vermelden nicht umbgangen werden kann, dass gleichwohl jetzo grosse Beschwerungen der Hilfen halben von den Leuten und Inwohnern allenthalben in den Kreisen vermerkt wirdet, dergleichen hievor unsers Wissens nicht gewesen. Derwegen wirdet wohl vonnöthen sein, dass der Furtrag mit vorgehabter genugsamber Berathschlagung und gueter Bescheidenheit beschehe, auf dass vielleicht, welchs Gott gnädiglich verhueten wolle, die Ständ durch grosses oder unschickliches, dem Land unublichs und nicht wohl erträglich Begehren nicht abscheuch gemacht und eins mit dem andern gehindert und ubel ärger gemacht werde.

In gleichem wirdet sich auf die Pfandgueter, dass etwo aus denselben viel gelost werden kunnt, nicht zu verlassen sein, dann die meisten dergleichen Gueter, so pfandsweis gehalten werden, sowohl die Lehen allbereit hievor vererbt und zu Geld gemacht, und obwohl noch etlich Pfandstuck noch ubrig, so seind doch dieselben zum Theil ohn E. Mt. Schaden wegen der umbliegenden Bergwerch

nicht zu vergeben, einstheils aber mit Leib und andern Conditionen dermassen versehen, dass die Inhaber auf die mit ihnen hievor gepflogenen Handlung sich wegen Erkaufung der Erbschaft in Vergleichung einzulassen Bedenken gehabt, dass also aus den einzlichen ubrigen Pfandstucken und Dörfern, wie zu besorgen, nicht viel zu bekomben; doch soll nichts dest weniger denen Dingen noch weiter nachgesucht werden.

Welches alles wir E. Mt. unsern schuldigen Pflichten nach und derselben zum besten guetherzig, doch in geheimb, zu berichten fur ein sundere Nothdurft geacht, unterthänigist bittend, E. Mt. geruhen es anders nicht, als wie es von uns wohl und treulich gemeint wirdet, allergnädigst an und aufzunehmen und solch unser Schreiben bei ihr aus obangezeigten Ursachen verbleiben zu lassen. Deren wir uns zu derselben kaiserlichen Gnaden unterthänigist befehlen thuen. Geben Prag am 15. Martii a. 77

---

137. Císař Rudolf II. nařizuje komoře české zvyupomínání a odvedení starších i novějších nedoplatků berničných, aby nouzi na hranicích Uherských rozloženého vojska odpomoženo a hroznému nebezpečí od Turka uvarováno býti mohlo; žádá za odeslání značné částky důchodů, kteréž na vychování dvoru určeny byly, poněvadž toho na cesty k jenerálnímu sněmu potřebovati bude.

V BŘETISLAVI. 1578, 22. března. — Orig. v arch. česk. míst.

Rudolf der Ander u. s. w. Wohlgeborn, gestreng, ehrenfest, liebe Getreuen. Wiewohl wir uns genädigist versehen, ihr wurdet euch unsern nun zum oftern und unlängst abermalen an euch ergangnem Befehlch nach und aus denen dabei angezeigten Ursachen die Einbringung und Herausfertigung der alten und neuen Steuern und anderer uns vorbehaltnen Gefäll alles getreuen Fleisses angelegen sein lassen, so haben wir euch doch umb der äusseristen Noth und Gefahr willen, so sich nit allein unsers nothleidender Kriegsvolks halben an denen Gränitzorten, daran uns und unsern Landen am meisten gelegen, sondern auch umb des Feinds täglichen Einfall, Practiken und friedbruchigen Furnehmbens willen von Tag zu Tag je länger je gefährlicher erzeigt, dessen hiemit wiederumb erindern wellen mit genädigem und endlichen Befehlich, ihr wellet durch Hilf der angestellten Execution und anderer erspriesslichen Mittel mit gebuehrendem Ernst und Fleiss darob sein, damit die alten und neuen Ausständ an den bewilligten Turkenhilfen ohne ferrer Verziehen und Difficultiern erlangt, uns anjetzo alsbald bei Tag und Nacht ein ansehenliche Summa, soviel nur immer mensch- und müglich, heraus nach Wien gebracht, auch darinnen kein Tag noch Stund verabsaumbt und also die bevorstehend äusseriste Noth und Gefahr anderer gemeinen Ungelegenheit, wie billich, furgesetzt und der ganzen Christenheit sowohl als unserer eignen Land- und getreuen Unterthanen unwiederbringlicher Nachtel verhuet werd, wie wir dann aufn Gegenfall, den Gott genädig verhuet, unserstheils, do dann nichts erwunden, entschuldigt sein und uns keines andern als endlicher, gehorsamber und wirklicher Vollziehung genädigist versehen wellen.

Also ermahnen wir euch auch nit weniger genädiglich, weil wir ausser Erlangung derer Gefäll, so wir uns zu unsern Hofnothdurften in specie vorbehalten, unsere bevorstehende Reisen und Haltung der Hauptlandtag, dardurch wir beides dem Kriegs- und unserm Kammerwesen ein mehrer Hilf zu erlangen verhoffen, je nit befurdern kunnen: ihr wellet gleichfalls darauf bedacht und daran sein, damit uns an denselben nit weniger alsbald auch ein erkleckliche Summa herausgefertigt und also auch diesfalls nichts verabsaumbt werd. An dem allen vollbringt ihr unsern endlichen gefälligen Willen und Meinung. Geben auf unserm küniglichen Schloss Pressburg den 22. Tag Martii anno ɔc im 78.

---

138. Mandát císaře Rudolfa II., kterýmž se zapovídá zamlouvati se v služby válečné v cizích zemích bez svolení císařského, jakož o tom na sněmu 1575 snešení učiněno bylo.

V BŘETISLAVI. 1578, 31. března. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Rudolf Druhý ɔc. Věrní milí! Pochybovati neráčíme, že vám všem i jednomu každému zvláště v dobré paměti zuostává, jakož jest JMt císař Maximilian Druhý, pán a otec náš nejmilejší, slavné paměti, let pominulých jisté a přísné mandáty a listy odevřené vuobec vydati ráčil, aby se žádný z vás ven z země cizím pánuom a potentátuom v službu polní nezamlouval a nedával, jakž v sobě ty mandáty mnohdykráte vyšlé šířeji obsahují a zavírají: i zprávy nás docházejí, žeby se teď opět lid válečný od některých osob v království našem Českém a zemích k němu příslušejících zamlouvati a přijímati měl, což by nám, pokudž by se kdo z vás mimo takové předešlé jisté mandáty a poručení vyšlé toho dopustiti a v takové služby polní dávati směl, nemálo ztížné a protimyslné bylo; i znajíce my zvláštní pilné a duoležité potřeby naše, království a zemí našich v tyto nynější nebezpečné časy býti, abychom nad dotčenými mandáty skutečnou ruku držeti ráčili, z té příčiny nemohli sme pominouti vám takové předešlé zápovědi a mandáty vyšlé zase ku paměti přivésti a obnoviti. A protož vám všem vuobec i jednomu každému zvláště poroučíme, přísně přikazujíc, aby se žádný z vás nižádným vymyšleným zpuosobem ven z země cizím pánuom v službu polní nezamlouval, nedával, ani do pole nesloužil, lečby kdo od nás obzvláštní povolení a hodnověrné listy na to měl. Pakliby již kdo komu v službu, jakž nahoře dotčeno, ven z země se zamluvil aneb službu přijal, tu aby hned zase nemeškajíc vypověděl, a jeden každý z vás podle zřízení zemského a zavření sněmovního, kteréž se léta pominulého sedmdesátého pátého stalo, z toho nevykračujíc všelijak poslušně se zachoval, jináče nikoli nečiníce pod uvarováním hněvu a nemilosti naší císařské a propadením všeho statku, k tomu jistého skutečného trestání našeho. Dán na zámku našem Prešpurku v pondělí velikonoční léta 78.

---

139. Císař Rudolf II nařizuje komoře české, aby staré nedoplacené berně exekucí sehnány a peníze do Vídně zaslány byly, poněvadž výhradně pro válečné potřeby v Uhřích určeny jsou.

V BŘETISLAVI. 1578, 5. dubna. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Wohlgebornen, gestrengen, ehrenfest, lieben Getreuen! Wiewohl wir uns gnädigst versehen, es werden nunmehr die Restanten in unserm Kunigreich Beheimb durch Mittel der angeordneten Execution furderlich erlangt und einbracht und zu dem, dahin sie deputiert, einsmals wirklich gebraucht werden künnen, dieweil wir aber Fürsorge tragen, auch dessen sonst in ander Weg erindert werden, dass ungeachtet unserer obristen Officier derwegen beschehenen Verordnung doch der Mangel an den Einnehmbern, als die den Sachen mit gebührendem Ernst und Fleiss nit nachsetzen, erwinden solle: so befehlen wir euch demnach gnädiglich, ihr wollet euer fleissig Aufacht haben, auch im Fall der Noth an unser Statt darob sein und verfuegen, damit nit allein die jetzigen, sondern auch die vorigen alten Einnehmber die Sachen durch die gewöhnlichen Ausritt der angestellten Execution nach befurdern und also an ihnen nichts abgehen lassen, wie wir dann auch wollen, dass ihr uns allweg zu Ausgang eines jeden Monats ein lautere Verzeichnus uberschicken und berichten sollet, was in denselben verrichtet und wie viel an den Restanten von einer Zeit zu der andern gefallen, und im Fall sich einiger Mangel und Bedenken dabei erzeigen wollt, wie derselb zu wenden und also zu diesen Ausständen nach so langer Zeit einsmals zu kumben sein möcht.

Und weil ihr euch gehorsamblichen zu erindern, dass uns diese und andere Steuergefäll zu dem hungrischen Kriegswesen ohne Mittel vorbehalten: so befehlen wir euch gnädiglichen, ihr wollet dieselben voriger unser gnädigisten Verordnung nach allenthalben unangegriffner lassen, und wann so viel, dass es zu einer Fuhr genuegsamb, einkumben wird, dasselb alsdann unsaumblich heraus nach Wien wohl verwahrlich uberschicken und also in einem und andern an eurem getreuen Fleiss und Zuethuen nichts erwinden lassen. Daran vollbringt ihr unsern gnädigen gefälligen Willen und Meinung. Geben auf unserm küniglichen Schloss Pressburg den 5. Aprilis anno ɔc im 78.

---

140. Vilím z Rožmberka a Michal Španovský z Lysova nejvyšším úředníkům zemským, že jest potřebí osobního urazení v příčině důležitých věcí, o nichž císař dobré zdání míti žádá a kteréž na sněmu projednány býti mají.

NA KRUMLOVĚ. 1578, 7. dubna. — Orig. v arch. česk. místod.

Službu ɔc. Porozuměl sem psaní VMtí a vašemu, kteréž ste mi učiniti ráčili a učinili, i také psaní to JMCské, kteréhož ste mi přípis odeslati ráčili a odeslali; kdež vědouce o příjezdu k sobě nejvyššího pana písaře, z té příčiny tohoto posla u sebe sem zdržel, ažbychme spolu o to promluviti a společně zdání své zase napsati mohli. I snáší se u nás, že se tu v tom věcí velkých a těch, kteréž budoucně k jednání sněmovnímu přijíti mohou, dotýče, a že toho při tom bedlivě šetřiti jest potřebí, abychme se k tomu na ten čas tak přimluvili, abychom budoucně při jednání sněmovním (pokudžby co podobného na stavy tohoto království přišlo) buď císaři JMti aneb sami sobě neublížili. A poněvadž JMCská dobrého zdání v té věci žádati ráčí, vidí se nám, že o těch věcech ne tak přes svět a listovně se jednati a raditi může, než k osobnímu našemu shledání a o to společnému rozmluvení toho (ač chtělali by jaká toho další potřeba býti) to odloženo býti musí. I o to se nám vidí, že po snešení jistém páni Slezáci k tomu těžce namluveni býti budou moci se uvoliti, svá nařízení strany defensí na království Uherské aby chtěli vztahovati a v tom se s Rakušany, aneb zeměmi JMti arciknížete Karla srovnati a zvláště bez stavův království Českého, markrabství Moravského a Lužických zemí. Také neodsílá se zpráva a relací pánuo komisařuov aniž zavření stavuov slezských, na kteréžto věci toto psaní JMCské se vztahuje. Jest při tom rozuměti, žeby páni Slezáci potahovati chtěli kórfiršta Brandenburského a biskupa Olomúckého z toho co v Slezště drží, aby s nimi povinni byli všecko vykonávati: i ačkoli by to neslušné podle zdání našeho nebylo, než jak budou snadno k tomu přivedeni, a zvláště kórfiršt Brandemburský, ráčíte a můžete snadno tomu vyrozuměti, zvláště když se vyhledají v kanceláři stará jednání, která byla mezi císařem Ferdinandem a císařem Maximilianem a kórfirštem starým Brandemburským a markrabí Hanušem v podobných příčinách, a již, za to máme, i s tímto kórfirštem se něco toho též začalo. Item, že Slezáci již i Lužická markrabství do Slezska potahovati a v těchto povinnostech s sebou položiti chtěli, vidí se nám, že to artikul království tomuto pilný k uvážení náležeti bude, a tak několiko se artikuluov rozdílných v tomto psaní dotýče, ale vidí se nám potřebné k uvážení býti ti artikulové, a bez osob našich shledání (jakž nahoře dotčeno) takové listovní a přes svět razení a psaní jest urazení nebezpečné a roztržité. A protož vidí-li se VMtem a vám o tom JMCské poníženě napsati a do shledání našeho společného takovou věc odložiti, poněvadž teď nedávno pominulého času pro jeden menší artikul, co se continuací posudního dotýče, podobně ste učiniti ráčili a učinili. A s tím se VMtem a vám na všem dobře a šťastně míti vinšuji. Datum na Krumlově v pondělí po neděli provodní léta 1578.

Vilím z Rožmberka, správce a vladař domu Rožmberského, nejvyšší purkrabí Pražský.
Michael Španovský z Lysova.

---

141. *Mandát Rudolfa II., kterýmž nařizuje se, aby zběhlá čeleď havéřská z Hory Kutné od nikoho do služby přijímána nebyla, nýbrž ihned do vězení brána byla.*

V BŘETISLAVI. 1578, 17. dubna. — MS. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

Rudolf II. oc. Věrní milí! Věděti vám dáváme, že jsou nás jisté zprávy došly, kterak by se teď opět havéři, hašplíři a jiní dělníci na Horách Kutnách z ponuknutí některých buřičuov beze vší příčiny proti ouředníkuom našim svévolně pozdvihli a k díluom docházeti nechtěli, a těch že se již i nemálo rozběhlo: i poněvadž by tudy a tou příčinou hory (kteréž na ten čas z milosti a požehnání božího v dobrém zpuosobu stojí) snadně k snížení a snad (čehož však pán Buoh rač zachovati) i ku pádu přijíti mohly, protož aby tomu časně v cestu vkročeno bylo, vám všem i jednomu každému obzvláštně milostivě poroučeti ráčíme, jestliby se k vám aneb na grunty vaše taková čeládka (poněvadž snadně po šactvu od jiných rozeznána býti muože) zahodila, abyste ji žádným zpuosobem nepřijímali a nefedrovali, nýbrž ihned do vězení brali; a když tak kterého míti budete, nám aneb radám našim komory české o tom oznámili, a od nich odpovědi, což byste s tím každým činiti a jak se při tom zachovati měli, očekávali. Vědouc že na tom milostivou a jistou vuoli naši císařskou naplníte. Dán v městě našem Prešpurku ve čtvrtek po neděli misericordias Domini léta oc 78.

---

142. *Rozvrh příjmů a výdajů na udržení a obranu hranic Uherských.*

1578, 23. dubna. — Orig. v arch. česk. místod.

Uberschlag des ordinari Granitzunkosten 1578.

Der Unkosten, so im Generalauszug auf Unterhaltung der hungerischen Gränitzen ausgeworfen, ist benennt auf 1,026.084 Fl. Wenn das abzogen, so aus Bezahlung der Herrschaften in Ober-Hungern, sonderlich Erla uud Onod (dann das ander trifft nit viel an), der Kammer Kremnitz vor den Bergstädten, item zu Uywar bezahlt würdet, welches auch ohne Zerrüttung nit darvon genummen kann werden, thuet in Ober-Hungern monatlich . . . . 7.950 Fl. 07 Kr. 2 D.

Zu Klein Comär . . . . 25 Fl. — Kr. —

Auf der Bergstädterischen Granitz . . . . 5.231 Fl. 22 Kr. 2 D.

Thuet ein Jahr alles . . . . 158.478 Fl.

So bleibt Ihrer Mt. in Ausgab aus dem Kriegszahlambt zu bezahlen . . . . . 867.606 Fl.

Auf die Windisch und Krabatisch Granitz gebuehren . . . . 140.000 Fl.

Auf das Banisch Kriegsvolk . . . . 30.000 Fl.

Auf die Gebäu wird ein Jahr genug sein, wenn man 50.000 Fl. verwendet . . . 50.000 Fl.

Auf die Artolerei . . . . 30.000 Fl.

Auf Bestellung Obrister und Rittmeister ins jahrlich Wartgeld ist genug 8 Obriste uber gerusste Pferd in diesen Landen . . . . 5.000 Fl.

Zwen Obriste uber 2 ganze Regiment im Reich . . . . 4.000 Fl.

2 Obriste auf 2 halbe Regiment in diesem Land . . . . 2.000 Fl.

Im Reich 2 Obriste, jeden auf Tausend Pferd . . . . 4.000 Fl.

Auf Hussarn und Archibusier das ubrig, ist genug . . . . 20.000 Fl.

Auf die türkisch Verehrung ist genug, wann man die Granitz recht besetzt . .	120.000 Fl.
Kriegsrath, Mustermeister und was dem anhängig	15.000 Fl.
Extraordinari Commissionen	5.000 Fl.
Arsional zu Wien	5.000 Fl.
Posten in Hungern	8.000 Fl
Auf geheimbe Kundschaften	3.000 Fl.
Zu Bezahlung der Kriegsschulden und das, was auf die Reichshilf und die Landcontribution verwiesen, jährlich	100.000 Fl.
Auf Erzherzog Ernst Staat	20.000 Fl.
Auf die Stadthauptmannschaft Wien	9.000 Fl,
Summa	1,422.606 Fl.

Die Einkumben darzue sein diese:

Die Reichshilf ist angeschlagen auf	600.000 Fl.
Der Lande Contribution aufs Granitzwesen tragen	596.492 Fl.
Die Hauswirthschaften in Ober-Hungern werden (uber das Ihr Dt. der Kais. Mt. dafür wieder hinaus bezahlen sollen 16.000 Fl.) ertragen mügen sambt dem Bergwerk zu Bania und der Kammer Gefällen in Zips	80.000 Fl.
Das Proviantwesen kann mit zeitlicher Bestehung der Zehend und Anstellung gueter Hauswirthschaft in ganz Hungern ertragen ein	60.000 Fl.
So ist jährlich bei dem meisten Kriegsvolk eines Nachlass aufs wenigist auf ein Monat zuversehen, wenn man sie richtig auszahlt, der brächte auf der ganzen Granitz 85.507 Fl. Ich will den aber von denen wegen, die an speren Orten liegen und kein Nachlass thuen würden, nuer auf 50.000 Fl. stellen	50.000 Fl.
Summa	1,386.492 Fl.
Wäre Abgang allein	36.114 Fl.

Die hätten Ihr Dt. aus dem, was die freien Ritterschaften im Reich, dann die Hilfen von frembden Potentaten, der Pabstlichen Heiligkeit, Florenz, Ferrar; item die vacirenden Bisthumb in Hungern ɔc würden ertragen, zu erstatten, und wenn dasselb etwas mehrers dann diese 36.000 Fl. ertruegen, das auf Bezahlung der alten Rest aufs Granitzgeld und verwiesnen Schulden nach ordenlicher Raitung aufzuwenden. Scripta 23. Aprilis 78.

---

143. Císař Rudolf II nařizuje nejvyšším úředníkům zemským v království Českém, aby opatření učiněno bylo v příčině konečného zvyupomínání nezaplacených daní, posudné aby bez odkladu odvedeno bylo.

VE VÍDNI. 1578, 23. května. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Wiewohl wir uns genädigist versehen, es wurden auf unsere nun zum oftern ergangenen Befehlch und eurer unterthänigisten Vertröstung nach die Ausständ der Steuer und Biergefäll in unserer Kron Behemen vorlängst eingebracht, oder gegen den Säumigen die wirkliche und von den Ständen selbst bewilligte Execution gebraucht worden sein, so werden wir doch glaubwürdig berichtet, empfinden solches auch mit unserm merklichen Schaden und Abgang selbs im Werk, dass noch bishero an den Bewilligungen der letztern Jahre wenig, an den andern aber bis auf das 70. Jahr zuruck gar nichts einkummen, auch allein die neuen Einnehmber ausreiten und dem jungsten Land-

tagsbeschluss und Ordnung zuwider dieselben ältern Ausständ untereinist durch sie einzufordern angestellt worden sein solle.

Was es uns nun des ungarischen Gränitzwesen, als zu derer Fursehung diese Bewilligung beschehen, sowohl auch unserer Glaubiger halben, bei denen gegen hohem Interesse darauf anticipiert werden muessen, vor Gefahr, Nachtel und Beschwer obliegt, das habt ihr selbs zu ermessen auch aus denen hievor gethanen gnädigisten Schreiben und dabei angezeigten Ursachen gehorsamblich abzunehmen. Und ist demnach hiemit nochmals unser gnädiger Befehlch an euch, ihr wollet bei gegenwärtiger eurer Zusammenkunft die endliche Fursehung und Verordnung thuen, damit die Ausritt dem Landtagsbeschluss gemäss endlich und mit Ernst angeordnet, auch gebuhrlich darob gehalten, und wir des, so uns von unsern getreuen Unterthanen zu ihrem selbs Schutz und Bestem guetherzig bewilligt, nach so langer Zeit und gehabten Geduld, wie billich, einsmals habhaft werden und länger zu merklichem unserm Nachtel damit nit verzogen, daneben auch die Fursehung gethan werd, weil sich bei etzlichen Ständen in Reichung der Biergefäll allerlei Saumsal und Unrichtigkeit erzeigen soll, dass dieselben abgeschafft und wir diesfalls nit allein ungefähret verbleiben, sundern auch ein billiche Gleichheit erhalten und also Beschwer verhuet werden möcht, wie wir dann unser Kammer in Beheim derwegen ferrer bei euch zu sollicitieren und anzuhalten auferlegt, ihr auch als unsere getreue Räth und Officierer zu thuen und unserem zu euch habenden genädigisten Vertrauen nach an euch nichts erwinden zu lassen wissen werdet. Ihr vollbringt auch daran unsern genädigen und gefälligen Willen und Meinung. Geben Wien den 23. Maii anno ɔc 78.*)

---

144. Rudolf II píše komoře české (poněvadž vedle zprávy úředníka dvorské komory Sam. Gassolda za posledního jeho pobytu v Praze žádných zásob peněz z berně a jiných dluhů nenalezeno), aby povážila, jaké škody neodvádění pro obranu ohrožených hranic Uherských a na vychování dvoru císařského určených peněz by způsobiti mohlo, ano i sám (císař) na cestu by se vypraviti nemohl; i nařizuje, aby vůči takové nesnázi vydatná suma peněz všemi možnými prostředky sehnána a bez odkladu do Vídně zaslána byla.

VE VÍDNI. 1578, 27. května. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir werden anjetzo von unserm Hofkammerdiener und getreuen lieben Samueln Gassold in Unterthänigkeit berichtet, dass er zu seiner itzigen Ankunft gegen Prag weder an Steuer-, Bier- noch auch dem ausständigen Vererbungsgeld gar nichts im Vorrath befunden, und wes ihr und die Steuereinnehmber euch daneben erboten haben sollet.

Nun habt ihr selbst gehorsamblich zu erachten auch aus unsern euch unlängst an einander gethanen gnädigisten Schreiben abzunehmben, zu was grossen merklichen Nachtel und Verhinderung uns dergleichen Aufzug gereichen thuet, zudem dass wir dergestalt weder bei den ungrischen Granitzen zu Verhuetung weiterer Gefahr und Nachtels nothdurftige Fursehung thuen, noch auch unsern bevorstehenden Aufbruch von hinnen zu merklicher unser und gemeines Wesens Ungelegenheit fortsetzen und befurdern können. So wissen wir uns auch ausser unsers Jagermeisters in Behmen, Dietrichen von Schwendi, 4000 Thaler sonst keiner Verweisung, so euerm Anzeigen nach auf die Trczkischen und Rabensteinerischen Kaufsumma beschehen sein solle, zu erindern, wie uns dann auch frembd fallen thuet, dass nun zu so langer Zeit an den Steuern nit soviel eingebracht, davon der von Donau seiner dorauf verwiesenen Schuld bezahlt hätt werden sollen.

*) Podobný list v téže příčině zaslán byl komoře české.

Aber wie dem allen, weil uns umb derer auch hievor nach längs in Gnaden angedeuteten und jetzo zum Theil wiederholten unvermeidlichen Nothdurften willen an furderlicher Erlangung einer ansehenlichen Summa Geldes hoch und viel gelegen und ohne merklichen unsern und gemeines Wesens Nachtel keinswegs länger damit zu feiern ist, so befehlen wir euch demnach hiemit nochmals gnädiglich, ihr als unsere getreue Räth und Diener wollet doch die Noth ihrer Wichtigkeit nach einsmals beherzigen, die Ausständ eines und des andern Orts mit gebuehrenden Ernst und Fleiss treiben und einbringen, anjetzo aber allen mensch- und muglichen Fleiss brauchen und anwenden, damit durch alle erspriessliche Mittel und Weg alsbald ein erkleckliche Summa zuwegen gebracht und bei gedachtem Gassold, als den wir zu itziger seiner Ankunft allher wiederumben auf der Post darnach hienein fertigen wollen, bei Tag und Nacht heraus geschickt werden mogen, wie ihr dann unserm zu euch habenden Vertrauen nach zu thuen, gegenwärtige unsere und gemeine Noth gebuehrlich zu erwägen und an euerm treuherzigen Fleiss und Zuethuen nichts erwinden zu lassen wissen werdet. Es ist auch also unser genädiger, gefälliger Willen und Meinung. Geben Wien den 27. Mai, 78.

---

145. Císař Rudolf II. napomíná důtklivě komoru českou, aby nedbajíc nesnází svých vymáhala zapravení dlužné berně proti Turku i posudného, jakož i neodvedené ještě peníze za propuštění některých statků komorních v dědictví, nebo aby zálohami a jakýmkoli jiným způsobem vydatné sumy peněz opatřila, poněvadž nouze a nebezpečí na hranicích Uherských jest veliká; a kdyby hranice Uherské náležitě opatřeny nebyly, že by sám (císař) z Vídně se vzdáliti a bez dostatečné sumy peněz na cestu k sněmům vypraviti by se nemohl.

VE VÍDNI. 1578, 6. června. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir haben eure zwei unterschiedliche uns vom 28. Mai und den andern dits bei eignen Currirer in Unterthänigkeit gethane Schreiben gleichwohl empfangen und daraus nach längs genädigist verstanden, was es mit Einbringung der Steuer und Biergefäll sowohl auch den aufgesagten Schulden und sonst mit dem drinnigen Wesen allenthalben vor ein Gelegenheit hat, vermerken auch solches alles zu eurer Entschuldigung, als wär euch dieser Zeit zu Verrichtung der unvermeidlichen Granitz- und Hofsnothdurften was von Geld herauszuschicken unmuglich, vermeint sein. Nun will uns aber nit allein beschwerlich, sondern auch zum hochsten bedenklich und verwunderlich fallen, weil die Noth und Gefahr, so uns, unsern getreuen Landen und Unterthanen, ja auch der allgemeinen Christenheit des Erbfeinds halben männiglich mehr dann gnug bekannt, dass doch dasselb so ubel bedacht und dasjenig, was ein jeder zu sein selbst Heil und Erhaltung guetherzig bewilligt, auch nach so langer Zeit und uber so vielfaltigs Ermahnen, Bedräuen und Anhalten nit geleistet werden soll, und ist zu besorgen, do es länger also anstehen und nit mehrer Ernst und Eifer dabei gebraucht, dass es vielleicht (welchs Gott gnädig verhuet) dahin gereichen mocht, dass ein jeder den daraus bevorstehenden Nachtel an ihme selbst mit später Reu erfahren und dergleichen Hilfen alsdann nit mehr erspriesslich sein werden.

So ist uns auch unsers behmischen Kammerwesens Gelegenheit und beschwerlicher Zuestand aus gleichmässigen hievor zu mehrmalen schrift- und mundlichen gethanem Furbringen nit weniger bekannt, wären auch gnädigist geneigt, desselben euerm unterthänigem Begehren nach nit allein zu verschonen, sondern ihm auch mit noch mehrer Hilf zu begegnen; dass es aber der Sachen Gelegenheit dieser Zeit nit geben, daneben aber in allbeg dahin zu trachten und zu arbeiten sein will, dass das Hauptwesen gebuehrlich versehen und bedacht und also eins neben dem andern bis nach Verleihung

des Allmächtigen mehrer und erspriesslichere Mittel zu erlangen, vor endlichem Fall und Untergang erhalten werd, das alles ist euch selbst gehorsamblich bekannt.

Soviel nun oberwähnte eure gethane Bericht in specie und erstlich die Steuerrest betreffen thuet, da wollen wir uns gnädigist versehen, ihr werdet euerm so öftern gehorsamben Erbieten und erheischender Nothdurft nach die angestellte Execution und Ausritt mit gebuehrenden Ernst und Fleiss unaufhörlich treiben und endlich darob sein, damit wir des, so uns von den Ständen unser Kron Beheimb ingemein zu ihrem selbst Schutz und Bestem unterthänigist und guetherzig bewilligt, einsmals, wie billich, habhaft und umb etzlicher Privatpersonen Ungehorsambs willen länger damit nit aufgehalten und zu noch mehrern Schaden und Nachtel gefuhrt werden mögen.

Daneben aber werdet ihr euch sonder Zweifel gehorsamist erindern, dass wir euch die völligen Ausständ an den Steuern allein bis zu Ausgang des 75. und die Biergefäll bis zu Eingang des nächstverflossenen 77. Jahrs in Handen zu lassen bewilligt, die hernachfolgenden Steuern und halben Biergefäll aber zu unserm Hofs- und Kriegswesen immediate vorbehalten haben. Dieweil sich aber aus der Einnehmber uberschickten Verzeichnus befindet, dass an den 76jährigen 593 Schock 59 Gr. 2 Den., an den neuen Steuern aber uber des von Dohnau Bezahlung 741 Schock 50 Gr. 4 Den. alles behmisch verhanden, so wollet dieselben unserm bei euch habenden Hofkammerdiener Samueln Gassold uns alsdann ferrer neben anderm Geld herauszufertigen alsbald zuestellen lassen. Also werden uns auch nit allein an denen itzo auf Georgi gefallenen 14.243 Thalern sondern auch dem dorfur einkumbenem Biergeld der Halbtheil gebuehren und ausstehen, der wir dann nit weniger ohne Abgang gewärtig seind, daran wir auch durchaus nichts nachsehen konnen.

Soviel dann die ausständigen Vererbungsposten und erstlich derer von Rupau 3.450 Schock anlangt, weil es an dem stehet, dass der Sachen anders nit dann durch die Einziehung des verkauften Guets geholfen werden kann, so werdet ihr dasselb euerm gehorsamben Erbieten nach mit ehesten zu befurdern wissen.

Des Abts von Milau jährlichen 60 Schock halben und woher ihme dieselben hinfuro gereicht werden sollen, kunnden wir uns dieser Zeit endlich nit entschliessen, sondern habens bis zu unserer, will Gott, gluckllichen Ankunft gegen Prag und also zu ferrer Erkundigung und Berathschlagung mit Gnaden eingestellt. Dieweil wir aber genädigist dafurhalten, es werd der von Schwanberg auf fleissige Behandlung und gegen euer unserer Kammer Assecuration die inbehaltenen 2.802 Schock 16 Gr. zu gegenwärtigen unsern hohen Nothdurften auszugeben kein Bedenken haben, wie wir dann auch der Sachen alsdann auf ein oder den andern Weg zu endlicher seiner Befreiung gebuehrlich abzuhelfen bedacht, so wollet alles Fleiss mit ihme dorauf handeln oder, im Fall wider unser Zuversicht dasselb je bei ihme nit zu erhalten, alsdann auf diese und derer von Rupau Schuld in ander Weg anticipieren und uns also auch mit diesen Posten zu Hilf kumben. Dass dann durch ihne Gassold die Relationen zur Landtafel der Trczkischen verkauften Gueter halben etwas langsamb eingeantwortet worden, das wird vielleicht aus Eil und Ubersehen beschehen sein; dieweil aber die Kaufer ohne das gewisst, dass die Erlegung des Kaufgelds auf Georgi eigentlich beschehen sollen, auch zeitlich genug darzue ermahnt worden, so zweifelt uns nit, sie werden sich zeitlich damit gefasst gemacht und nun also mit diesem Irrthumb kein Verhinderung bringen.

Wiewohl wir uns auch selbst gnädigist zu erindern, dass unserm beheimbischen Kammerrath Jan Rabenhaupt der Wiederbezahlung seiner dargeliehenen 4.000 Thaler aus diesem Vererbungsgeld vor gwiss vertröstet worden, so wollen wir uns doch gnädigist versehen, er als unser Rath und Diener, dem auch gegenwärtige Noth und Ungelegenheit vor andern bekannt, werde sich dieser Zeit gehorsambist gedulden und uns zu unterthänigisten Gehorsamb und Gefallen mit der Zahlung gegen vorigem Interesse und Versicherung bis zu Erlangung des Nachstands an diesen Guetern guetwillig aussem

Weg halten. Dorauf ihr dann alles Fleiss mit ihme handeln auch alsdann der endlichen Bezahlung wie gemelt, gewisslich vertrösten sollet.

Also seind wir der Schwendi Verweisung gleichfalls gnädigist indenk, mussen auch geschehen lassen, im Fall kein länger Stillstand, dorumben ihr ihne nit weniger alles Fleiss ersuchen sollet, zu erhalten, dass er solcher seiner habenden Verweisung nach gebuehrlich befriedet werd.

Was aber des Jan Popels insonderheit uns zu guetem gethanes Aufbringen der 23.000 und erstlich des von Wrssowicz 15.000 Thaler anreicht, do ist gleichwohl nit weniger, dass er dieser Post halben auf alle und jede Gefäll und Einkumben unser Kammer in Behemben (doch ausser der Steuer) verwiesen worden; er hat sich aber unlängst in seiner Gegenwart allhier soviel vernehmben lassen, do sich diesfalls einer andern Versicherung mit ihme verglichen, wie wir ihme dann auch desselben zu unserer Ankunft in Beheimben also zu vollziehen vertrösten lassen, dass alsdann diese und vielleicht ein mehrer Summa auf leidliche geraumbe Frist bei gedachten Wrssowicz zu erhalten sein werd, wie dann er Popel damals auch mundlich angezeigt, dass gedachter von Wrssowicz allbereit bis auf Michaeli kunftig Frist bewilligt, auf welchen Termin dann auch an den Trczkischen Guetern wiederumben ein ansehenliche Summa fällig sein wirdet. So ist er auch der andern 8.000 Thaler halben expresse auf das Kaufgeld, so uns kunftig aus weilend Hansen Tscheschen verfallen Lehenguet zuekumben wirdet, verwiesen, dass also dieser zweier Posten halben von gegenwärtigen Vererbungsgeld nichts innebehalten werden darf, wie wirs dann auch gnädigist darfur halten, do er Popel bei Verfertigung euers Berichts selbst gegenwärtig gewest sein, dass es vielleicht dieser Difficultät nit bedurft haben wurd.

Sonst berichtet uns unser Hofkammerrath und l. G. Anselmb von Fels gehorsambist, dass er an dem glatzischen Biergeld mehrers nit als 3.100 Thaler empfangen. So kunnden wir uns auch nit anders erindern, dann dass uns des Vorbehalts halben an dem halben Biergeld allein gebuehret, sollte aber was, so euch zu der Kammer Nothdurft davon eingeraumbt, dabei verhanden gewest sein, so wisst ihr doch selbst gehorsambist, dass ihr uns an den hievor gefallenen halben Biergeld und euerm daran beschehen Eingriff viel ein mehrers zu erstatten schuldig seid.

Was dann die andern in euerm Bericht beruhrten Parteien betreffen thuet, da wollen wir uns gnädigist versehen, ihr werdet sie aus dem euch eingeraumbten halben Biergeld und andern Kammergefällen zu contentiren oder die Sach durch fleissige Behandlung, Einbildung gegenwärtiger unserer Ungelegenheit und andern hierzu dienstlichen persuasionibus eurer beiwohnenden Discretion nach bei ihnen dahin zu richten wissen, damit sie sich soviel muglich auf längere Termin oder, im Fall es anders nit zu erhalten, nur bis zu unser, will Gott, schieristen Ankunft gegen Prag gehorsamblich gedulden und also Weiterung verhuet werden mög, wie es dann an unserm kaiserlichen Hof und an andern Orten auch beschehen muss.

Und weil dann nun die Sach des nothleidenden ungerischen Granitzwesens halben oberwähntermassen auch mit unserm Aufbruch und Haltung der angestellten Landtäg also beschaffen, dass wir, ehe und zuvor zu Verhuetung mehrers und unwiederbringlichs Nachtheils bei den Granitzen gebuehrliche Fursehung beschicht, von hinnen nit verrucken noch auch ausser eurer Hilf und einer ansehenlichen Summa Gelds unsern Aufbruch befurdern konnen, wie wir dann allein umb dieser Ursachen und Verzuegs willen den oberenserischen Landtag nun zum drittenmal und endlich bis auf den 22. dits laufenden Monats transferiren und nuemehr ohne unsern und gemeines Wesens merklichen Nachtel und Verkurzung, furnehmblich weil die vorigen Bewilligungen allbereit vor längs aufgehört, länger keinswegs anstellen, sondern uns ein guete Zeit darvor und also in wenig Tagen von hinnen erheben mussen: so wollen wir euch dem allem nach hiemit nochmals mit Gnaden vermahnt und auferlegt haben, ihr wollet nit allein obbenennte Posten und was seither an dem halben Bier- und andern vorbehaltenen Gefällen noch mehrers einkumben, gedachtem Gassold alsbald zuestellen, sondern auch daneben sammt

und sonderlich allen getreuen Fleiss anwenden, damit auf die Ausständ anticipieret oder sonst durch andere erspriessliche Mittel alsbald ein erkleckliche Summa erlangt, auch eins und das ander unsaumblich bei Tag und Nacht herausgefertigt und die Sach so zeitlich befurdert werd, damit wir solches alles vor unserm von hinnen Verreisen endlich haben mögen, wie wir dann in euch als unsere getreue Räth und Diener unser gnädigistes Vertrauen setzen, auch unserm Hofkammerdiener, dem Gassold, auferlegt haben, derwegen embsig bei euch anzuhalten und ausser des Gelds von dannen nit verrucken. Doran vollbringt ihr unsern genädigen gefälligen Willen, befurdert auch dabei unser und gemeines Wesens unvermeidliche Nothdurft, hinwieder in Gnaden gegen euch zu erkennen und zu bedenken. Geben Wien den 6. Junii anno 78.

---

146. Císař Rudolf připomíná opětně komoře české v příčině zaslání větší sumy peněz, aby válečná obrana hranic, kteréž u velikém nebezpečenství a nouzi se nalezají, opatřena býti mohla a sám na cestu se vypraviti mohl. Císař oznamuje dále komoře české, že dvornímu komornímu radovi bylo uloženo starati se, aby ihned značnější částka peněz odvedena byla.

VE VÍDNI. 1578, 12. června. — Koncept něm. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

---

147. Císař Rudolf II. žádá nejvyšší úředníky zemské za dobré zdání, zdali by před sněmem jenerálním „malý“ sněm držán býti nemohl, na kterémž by stavové pro nutné potřeby Uherských hranic a královského dvoru zatímně berni ještě na jeden termin a posudné až do sv. Havla svolili.

VE VÍDNI. 1578, 14. června. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir erindern uns gleichwohl gnädigist, was auf vorgehend unser noch vom 10. Martii nächsthin beschehenes gnädigistes Ansinnen alles in Sachen Continuation der jüngst bewilligten Steuer und Biergefäll in unserer Kron Beheimben und wie dieselben bis auf einem künftigen Landtag, den wir, geliebts Gott , in Kurzen selbst persönlich zu halten entschlossen, bei den Ständen ermelter Kron zu erlangen sein möcht, betreffend, euer gehorsambiste Antwort und Bedenken gewest.

Wiewohl sichs nun umb etlicher furgefallenen Ursachen und Verhinderung willen mit unserer Ankunft dohin in Böhmen wider unser gnädigistes Verhoffen bisher verzogen, so seind wir doch dieselb numehr ferrer gar nit anzustellen, sondern so zeitlich zu befurdern bedacht, damit wir nach Verleihung des Allmächtigen zum längsten mit Ausgang künftigs Monats Julii zu Prag sein und alsdann dasjenige, was zu Befurderung eines gemeinen Landtags dienstlich, an die Hand nehmben mögen. Dieweil wir aber die gnädigiste Fursorg tragen, dass sichs nit weniger einen Weg als den andern mit Ausschreibung eines dergleichen Landtags, und ehe derselb ins Werk und zu Beschluss gerichtet, etwas verziehen, auch vielleicht darumben damit nit zu eilen sein wirdet, damit es nit etwo das Ansehen gewinnen möcht, als wär unser Ankunft und Gegenwart mehr umb der verhoffenden Hilfen als gemeines Lands und der Ständ Nothdurften willen angesehen, und ihr aber selbst gehorsamblich zu erachten, wann wir der Hilfen unter dess und bis künftig die neuen Bewilligungen erlangt, entrathen sollten, wie dann das Biergeld allbereit auf Georgi nächsthin aufgehört, auch leicht wiederumben ein Steuertermin vergeblich verfliessen möcht, was es umb des nothleidenden hungrischen Granitz- sowohl auch unsers bedrängten

Hofwesens willen vor merklichen Nachtel und Ungelegenheit verursachen wurdet: so ist dem allem nach unser gnädigs Begehren, ihr wollet euch mit dem furderlichisten zusamben verfuegen, auch unsern Jan Popel [sic] zu euch ziehen und ungeachtet euers derwegen hiervor gehabten Bedenkens noch ferrer nothdurftig erwägen und berathschlagen, ob nit unterdess ein sonderer kleiner Landtag anzustellen und bei den Ständen soviel zu erhalten sein sollt, dass sie uns umb angezeigter Ursachen willen unterdess bis der Hauptlandtag ins Werk und zu Beschluss gerichtet, zum wenigisten noch einen Steuer Termin und das Biergeld bis auf nächstkünftig Galli zu reichen bewilligt hätten, damit also gemeinem Wesen etzlichermassen Hilf und Rettung geschafft und dorauf beruhender Schaden und Nachtel verhuet werden mög, wie wir dann diesfalls zu euch als unsere furnehmbe Räth und Officierer unser sonder gnädigistes Vertrauen setzen und hieruber euers gehorsamben räthlichen Guetachtens furderlich gewärtigen thun. . . . . Geben Wien den 14. Junii anno 78.

---

148. President komory české Jan starší Popel z Lobkovic sděluje důvěrně císaři, že nejvyšší úředníci zemští hlavně vlivem pána z Rožmberka a nejvyššího pana komorníka na tom se snesli, aby malý sněm království Českého rozepsán byl, na kterémž požadavky císařovy vyplněny býti budou moci; radí císaři, aby v proposici sněmovní v příčině svolení berně nebylo užíváno slova „continuaci", poněvadž mnohým se příčí; prosí císaře, aby na svatbu dcery jeho s Adamem ze Šternberka zástupce svého vypravil.

V PRAZE. 1578, 26. června. — Orig. v c. k. říš. fin. arch. ve Vídni.

Allerdurchläuchtigister grossmächtigister und unuberwindlichister römischer Kaiser, allergnädigster Herr! Euer Kais. Mt. soll ich in unterthänigistem Gehorsamb nicht verhalten, dass ich sieder meiner Hieherkunft wenig Tag gesund blieben und wiederumb am Podagra liegerhaft worden, doch hab ich gleichwohl nichts desto weniger die Glaubiger, so am meisten umb die Bezahlung heftig angehalten, als nämblich Wenzln von Wrzesowicz, der sich wegen der dargeliehenen funfzehen Tausend Thaler in mein Guet eingefuehrt, sowohl die Dubanskyschen Erben, die auf Herrn Joachim von Kolowrat Steckbrief genomben, und er sich aber ohn alle Noth fursetzlicherweis gestellt, desgleichen Herrn Heinrichen von Schwanberg, mehr Adam Hrzan, welcher Herrn Jan Chynský allbereit gesteckt, und andere mit Hintansetzung meines Gesunds gestillt und hilf also dannocht die Kammersachen, doch nicht mit kleiner meiner Beschwerung, treues Fleiss verrichten.

Was dann die Berathschlagung des kleinen Landtags antrifft, weil ich vermerkt, dass an des Herrn von Rosenberg Beiwesen merklich viel gelegen und ich mich seines Aussenbleibens besorgt, hab ich ihme insonderheit geschrieben und gebeten sich hieher zu verfuegen, wie er dann am Tag Johannis hieher ankommen und auf mein Begehren bei mir abgestanden und das Nachtmahl mit mir sambt etlichen andern obristen Landofficierern eingenomben, alldo wir dann diesem Handel zum besten mit einander verträulichen conversiert, darauf auch folgenden Tags die Sach in grösser Anzahl nach Nothdurft erwogen und in Berathschlagung genomben. Und obwohl der mehrer Theil dahin gangen und auf vorigen ihrem Guetbedunken stark beruhet, so ist es doch hernach mit Hilf des Herrn von Rosenberg und Herrn Landkammerers dahin befurdert und einhelliglich geschlossen worden, dass ein kleiner Landtag auf Mariae Magdalenae ausgeschrieben werden soll, inmassen E. Mt. dits alles aus einem andern Schreiben, so von den Herren obristen Landofficierern und mir an E. Mt. beschicht, mit mehrer Ausfuehrung sambt Benennung der Commissaren nicht allein hieher in Beheimb, sonder auch in die incorporierten Land allergnädigist zu vernehmben haben werden.

Und dieweil auf Galli nicht so gar lang, will ich dahin helfen arbeiten, damit das Biergeld bis auf kunftig Weihnachten nnd noch ein Steuertermin erhalten werde, derhalben meines unterthänigisten Erachtens das Begehren bis auf Georgi zue stellen sein möcht.

Und obwohl der Landtag gleich in die Erntenzeit einfällt, darumben nicht zu hoffen, dass ihr viel von den Ständen denselben besuchen werden, so ist doch dits mehr fur als wider E. Mt. und wirdet die Bewilligung von den wenigern erscheinenden Personen leichter als von vielen zu erhandlen sein und der Landtag nicht viel uber drei Tag währen, und muessen die Abwesenden demjenigen, was auf dem Landtag geschlossen wirdet, ein Weg wie den andern Vollziehung thuen.

Daneben kann E. Mt. ich aus unterthänigister Treuherzigkeit auch dits nicht bergen, dass ihr viel an dem Wort „Continuirn“ nicht wenig offendirt und deuten es dahin, als sollt gleich diese Hilf aus schuldigen Pflichten fur und fur gegeben werden. Derhalben geruhen E. Mt. diese allergnädigste Verordnung zu thuen, damit bemelt Wort gegen ihnen den Ständen in bevorstehunden Landtagshandlungen nicht gebraucht werde.

Und wirdet also meines unterthänigisten Verhoffens durch diese kleine Landtäg, die E. Mt. allhie in Beheimb und derselben incorporierten Landen bald auf einander halten lassen werden, mit schlechter Muehe nicht ein kleine Summa, die E. Mt. sonst hätten verlieren muessen, erlangt werden mugen; allein will dits hoch vonnöthen sein, dass E. Mt. derselben hieher Ankunft bald nach Beschluss dieses Landtages allergnädigist befurdern, auf dass man hernach von dem grossen Landtag, daran E. Mt. mehr als an diesem gelegen, nach Nothdurft tractieren und sich zu demselben praeparieren und der furnehmben Personen vom Herrn- und Ritterstand Gemueter zuvor einnehmben müge.

Es wär auch nicht undienstlich, den Commissarien, so hierin verordnet werden sollen, gnädigist aufzulegen, im Fall, do ihnen in dieser Handlung was beschwerlichs furfallen wollt, dass sie sich mit mir daraus verträulich unterredt hätten, dann ich mit Gott bezeugen kann, dass E. Mt. ich mit allen Treuen meine und derselben gern meinen Pflichten nach dermassen und mit solchen treuherzigen Eifer dienen und helfen wollt, dass E. Mt. solches im Werk spüren und mit Nutz befinden könnten, wie dann, do mir der Allmächtig das Leben länger verleihen wirdet, ob Gott will, geschehen soll. Bitt allein in aller Unterthänigkeit, do ich bei E. Mt. anderst ausgelegt, wie mir neulich von obgedachten Herrn von Kolowrat ohn alle Ursach begegnet, demselben kein Statt zu geben, sonder mich zuvor zue billicher Verantwort kommen zu lassen, dann wann ich gleich nicht allweg Unmuglichkeit halben dasjenig, was E. Mt. mir in Geldhandlungen genädigist auflegen, vollziehen kann, so ist doch der Willen allweg verhanden.

Zum andern hab ich E. Mt. noch vom zwölften dits in Gehorsamb geschrieben und Copeien zweier Befehlch, so in beheimischer Sprach an die kleinen Ambtleut bei der Landtafel und dann an das Burggrafambt in Sachen die Schönbergischen Glaubiger betreffend, ausgehen zu lassen, ein sondere Nothdurft angesehen worden, zuegeschickt, welche mir aber noch bis auf dato nicht zuekommen, deren ich gleichwohl sehr nothdurftig gewesen, doch hab ich, soviel ich konnt, unterbauet und in Sachen nothwendige Versehung gethan, bin auch der unterthänigsten Hoffnung, es werde der mehrer Theil der Summen zu Ablösung Pürgloss aus dieser Schönbergischen Handlung, sonderlich aber mit Graupen und Geiersberg zu bringen sein.

Furs dritt, allergnädigster Herr, soll ich auch dits E. Mt. gehorsamist unangezeigt nicht lassen, dass ich aus Schickung des Allmächtigen und mit Rath meiner Freund dem Herrn Adam von Sternberg mein Tochter zu verehelichen zuegesagt, auch nach christlicher Ordnung die hochzeitliche Freud auf den Sonntag nach Margarethae, dass ist den zwainzigisten Julii, zu halten angesetzt. Dieweil mir dann

nicht gebühren will, E. Mt. als meine von Gott furgesetzte hohe Obrigkeit hierinnen zu ubergehen, so bitt ich demnach unterthänigisten Gehorsambs, die geruhen dem heiligen Stand zu Ehren und mir zu Gnaden von derselben wegen meinen Vettern Herrn Christofen von Lobkowicz, do anderst E. Mt. hierin kein Bedenken, allergnädigist abzufertigen, mich auch mit einem Wilpret von derselben eigenthumblichen Herrschaften derselben genädigisten Willen und Gefallen nach allergnädigist zu versehen. Das soll und will ich umb E. Mt. in Zeit meines Lebens sambt meiner ganzen Freundschaft mit Leib, Guet und Bluet in unterthänigister Treuherzigkeit nach höchstem Vermugen zu verdienen jederzeit geflissen sein. Und thue mich E. Kais. Mt. als meinem allergnädigisten Kaiser und Herrn zu derselben kaiserlichen Gnaden in Unterthänigkeit befehlen. Geben Prag den 26. Junii anno im 78.

Euer Röm. Kais. Mt. unterthänigister und gehorsamister

Johann der älter Popl Herr von Lobkowicz (m. p.).

---

149. Mandát Rudolfa II. po krajích i městům rozeslaný, kterýmž rozepisuje a pokládá sněm království Českého ke dni 1. srpna 1578, i nařizuje všem stavům, aby den před tím na sv. Petra v okovech do Prahy na noc se sjeli, druhého pak dne ráno k předložení sněmovnímu vedle starobylého, chvalitebného obyčeje na paláci na hradě Pražském při králi najíti se dali.

V LINCI. 1578, 3. července. — MS. český souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

---

150. Císař Rudolf II. nejvyšším úředníkům zemským království Českého, že „malý" sněm, jejž patentem na den 1. srpna položil, sám osobně zahájí a s nimi o předlohy pro sněm jenerální se uradí; oznamuje, jaké učinil nařízení české dvorní kanceláři v příčině posloupného rozepisování sněmů v ostatních zemích koruny České.

V LINCI. 1578, 4. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben aus euerm uns vom 26. Junii nächsthin in Unterthänigkeit zuegeschriebnen räthlichem Guetachten gleichwohl nach längs gnädigist verstanden, was wegen Haltung eines kleinen Landtags in unserer Kron Beheimben euer gehorsambistes Bedenken sei, vermerken auch dabei euer guetherzigs Wohlmeinen zu sondern Gnaden; dieweil wir aber geliebts Gott mit Ausgang dits laufenden Monats daselbst in Beheimb anzukumben und den Landtag selbst gegenwärtig zu halten, auch alsdann mit euerm ferrerm Rath neben Befurderung gemeines Landes Nothdurft die Tractation des kunftigen Hauptlandtags halben vor Handen zu nehmben genädigist bedacht, so haben wir die Ausschreiben dorauf corrigieren und den ersten nächst kumbenden Monats Augusti darzu ansetzen lassen, inmassen ihr dann beiliegend zu vernehmben und was ferrer unser und der Sachen Nothdurft erheischt, dabei zu befurdern haben werdet. Also haben wir auch bei unserer behmischen Hofkanzlei Verordnung gethan, dass gedachtem euerm gehorsambisten Guetachten nach die Landtag in den incorporierten Landen nach Gelegenheit des behmischen nit weniger gradatim ausgeschrieben und durch die von euch darzu benennten Personen gehalten, auch derwegen Instructiones und andere Nothdurften zeitlich gefertigt und an gehorige Ort verschickt werden sollen. Wollten wir euch genädiglicher Meinung nit bergen und seind euch daneben in Gnaden wohl gewegen. Geben Linz den 4. Tag Julii anno 78.

---

151. Rudolf II. komoře české: lituje, že za příčinou peněžitých její nesnází dlužné berně a ostatní na vychování dvoru císařského a opatření válečnictví určené důchody obdržeti nemůže; i nařizuje pilnou péči o to míti, aby dlužné berně a vybývající ještě peníze za propuštění zástavních statků v dědictví, zvyupomínány a bez odkladu mu zaslány byly, poněvadž se peněz na vychování dvoru císařského nedostává a také by ani na sněm ke dni 1. srpna rozepsaný osobně přijeti nemohl.

V LINCI. 1578, 4. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir haben euer zwei uns vom 13. und 18. Juni nächsthin in Unterthänigkeit gethane Schreiben, alles in Sachen die Herausfertigung der Steuer und anderer zu unserm Hof- und Kriegswesen vorbehaltenen Gefäll betreffend, gleichwohl empfangen und doraus nach längs gnädigist verstanden, was ihr derwegen vor Beschwer und Entschuldigung furwenden thuet.

Nun wissen wir uns zwar des, was unsers behmischen Kammerwesens gegenwärtigen Stands und Gelegenheit halben durch euch hievor mit gleichmässiger Ausführung zu mehrmalen furbracht worden, gnädigist wohl zu erindern, wollten auch nichts liebers, dann dass wir desselben euerm Begehren nach mit Gnaden verschonen kunnten; was uns aber dagegen zu Abforderung angeregter vorbehaltenen Gefäll vor Noth und Obliegen verursachen thuet, das habt ihr aus hievor an euch gethanen gnädigisten Schreiben nach längs gehorsamblich vernomben, achten auch dasselb zu wiederholen unnoth sein.

Dieweil aber ungeachtet dessen allen weder die ausständigen Steuern erlangt, noch auch wir dasjenig, so zu unserer selbst kaiserlichen Person und unsers Hofs Unterhaltung unvermeidlich deputiret, umb deren willen wir auch unsere eigne Pfand- und Kammergueter angreifen und veralieniren mussen, nit habhaft werden noch auch in ander Weg Gelegenheit darzu erlangen mögen, sondern bisher zuesehen mussen, dass ungeachtet unsers gnädigen und ernsten Schreibens und Ermahnens einen Weg als den andern darein griffen, auch die Einbringung der Ausständ mit keinem fruchtbarlichem Effect getrieben, sondern wir einen Weg als den andern mit hochster Gefahr der christlichen Granitzflecken auch sondern unserm Abgang und Mangel gelassen werden, so habt ihr selbst gehorsamblich zu erachten, dass es uns nit unbillich zu Missfallen und Beschwer gereichen mussen. Aber wie dem allem so ist euch solchs von uns gar zu keinen Ungnaden, sondern allein unserer und gemeines Wesens unvermeidlichen Nothdurft nach gemeint, wollen uns auch gnädiglich versehen, ihr werdet eurem gehorsamben Erbieten nach an dem, was zu furderlicher Erlang- und Einbringung oberwähnter uns vorbehaltenen Gefäll dienstlich, kunftig nichts erwinden und uns alsdann dieselben unsaumblich bei Tag und Nacht an unsern kaiserlichen Hof zuekumben lassen.

Was dann beruhrte eure gehorsambe Schreiben in specie und erstlich die 4.766 Schock Steuergeld, so ihr unserm Hofkammerdiener Samueln Gassolt zuegestellt haben sollet, betreffen thuet, daran ist uns mehrer nit als 3.566 Schock zuekumben, wie ihr dann aus beiliegender des Gassolts Entschuldigung, dass er ein. mehrers nit empfangen, nach längs zu vernehmben und darauf bei dem Bern, oder wo es sonst vonnöthen, Erkundigung zu halten, auch die Erstattung des Abgangs zu verordnen wissen werdet.

So seind wir auch nuemehr der ausständigen Vererbungsposten, unter andern aber derer von Rupau Schuld, weil sich unser Kammerprocurator noch vor längs in ihre Gueter einfuhren lassen, furderlich gewärtig.

Dass sich aber der Beneda, als der uns wegen der Trczkischen Gueter auf verschienen Georgi ein Theil des Kaufgelds zu erlegen schuldig gewest, mit dem Doctor Mehl seines Gefallens Vergleichung zu machen unterstanden, das gereicht uns zu sonderm Missfallen, konnen auch gar nit

gestatten, dass dasjenig, was wir aus Verkaufung unserer eignen Herrschaften mit Muhe und Ungelegenheit erlangt und zu unsern selbst eignen Hofsnothdurften deputiret, zu Abzahlung der Parteien bewilligten Gnadengelder gebraucht werden sollt, wie dann auch gedachtem Mehl die Bezahlung seiner von uns erlangten Gnad nit aus baren Gefällen, sondern dergestalt zu thun gnädigist bewilligt, dass er pro rata derselben etzliche seine Glaubiger, die ihre Schulden auf uns stehen und gegen leidlichen Interesse und Versicherung ein Zeit lang anstehen lassen möchten, anweisen sollt. Und befehlen euch demnach gnädigist, ihr wollet bei ihme Beneda endlich darob sein und verfugen, damit er dem getroffenen Kauf wirkliche Vollziehung thue und das Geld ohne Abgang zu euern Handen erlege und auszähle, dagegen aber der Doctor Mehl bis zu anderer Gelegenheit mit bestem Glimpf zu Geduld vermahnet und uns also in unsern unvermeidlichen Nothdurften, darzu wir dieses Geld, wie gemelt, unentbehrlich deputiret, kein mehrer Ungelegenheit gemacht werd.

Also wollet auch bei den andern Kaufern der Trczkischen Guetern alles Ernstes und embsigs Fleiss darob sein, damit ein jeder dasjenig, was er derwegen schuldig, furderlich richtig mache und ihnen kein ferrer Ausflucht verstatten, insonderheit aber wollet uns berichten, wie es des ausständigen Rabensteinerischen Kaufgelds halben beschaffen, auch bei den von Kolobrat und Kokorzowecz mit Ernst darob sein, damit derselb auch unsaumblich richtig gemacht werd. Und was ihr also an diesen und andern vorbehaltenen Gefällen allbereit bei Handen habt oder noch erlangen oder auf den äusseristen Fall bei andern, es sei nun viel oder wenig, darauf anticipiren werdet, das wollet uns hievor bemeltermassen alsbald bei Tag und Nacht und einer vertrauten Person allher uberschicken, dann wir, gegen euch in gnädigisten Vertrauen zu melden, ausser des weder unsern nothdurftigen Unterhalt allhier gehaben noch auch den behmischen Landtag, so wir auf den ersten nächstkumbenden Monats Augusti, wills Gott, selbst persönlich zu halten angestellt, besuchen, sondern mit unserm und gemeinen Wesens hochsten Nachtel, Schimpf und Verkleinerung allhier aufgehalten werden mussten, darzu ihr es verhoffentlich nit kumben lassen, sondern als unsere getreue Räth, zu euch habenden gnädigisten Vertrauen nach das Best thuen werdet.

Dass ihr auch und sonderlich du Präsident mit Behandlung und Erhaltung längers Stillstands bei Waczlaw von Werssobicz, Adam Hrzan, Heinrichen von Schwanberg und den Dubanskischen Erben euern unterthänigen treuen Fleiss gebraucht, das vermerken wir von euch zu sondern Gnaden, haben auch Joachimben von Kolobrat sein ungebuehrlichs Furnehmben und dass er sich ungeachtet der Dubanskischen Bewilligung ohne Noth wider euer und unserer Officirer Vermahnen aus eignem Trutz und Furnehmben uns und unserm behemischen Kammerwesen zu sonderm Schimpf und Verkleinerung beim Unterburggrafambt eingestellt, durch beiliegend Schreiben verwiesen, welches ihr ihme ferner anzuhändigen, ihne auch von euch selbst von solchem seinem Unfueg abzustehen zu ermahnen wissen werdet. An dem allen vollbringt ihr unsern genädigen, gefälligen Willen und Meinung. Geben Linz den 4. Juli anno 78.

---

152. Císař Rudolf II. nařizuje nejvyšším úředníkům zemským království Českého, aby o proposici pro příští sněm český i o instrukce pro komisaře, kteříž na místě císařském sněmy v ostatních zemích koruny České zahájiti mají, s komorou českou se uradili, a koncepty toho všeho českým i německým jazykem sepsané bez odkladu odeslali.

V LINCI. 1578, 7. července. — Orig. v arch. česk. místod.

Rudolf der Ander u. s. w. Hoch und wohlgeborne, gestrenge lieben Getreuen! Ihr werdet ohne Zweifel numehr aus unserm Schreiben und den ubersendeten Mandaten gehorsamblich vernomben haben,

wasmassen wir gnädigist entschlossen sein einen gemeinen Landtag in unserm Kunigreich Beheimb auf den ersten Tag jetzt kommenden Monats Augusti zu halten und denselben vermittelst göttlicher Verleihung eigner Person zu besuechen. So dann, wie ihr unterthänigist zu erachten habet, eine sondere hohe Nothdurft sein will, dass die Proposition, weil der Termin fast kurz vor der Hand ist, bei rechter Zeit concipiret, verfasset und gefertiget werde, also haben wir euch desselben hiermit in Gnaden erindern wollen, und ist derwegen unser gnädigister Befehlch an euch, ihr wellet alsbald nach Empfahung dieses unsers Schreibens zusamben komben und sambt unserm beheimischen Kammerpraesidenten und Räthen, die ihr hierzue neben euch ziehen wellet, die Argumenta und Motiven, so darzue dienlich und in dem Furtrag zu solichem Landtag zu inseriren sein möchten, erwägen, alsdann die Proposition zu unser gnädigisten Resolution concipiren und verfassen lassen und uns die in beheimischer und deutscher Sprach bei einem eignen Currier aufs ehiste ubersenden. Jedoch alldieweil das halbe Jahr von Ausgang der jungst bewilligten Haussteuer Weihnachten nächsthin verflossen und wir dann gnädigist bedacht sein, mit euerem Rath und Guetachten und zu ehister Gelegenheit nach diesem einen andern gemeinen Landtag von wegen unserer und des Kunigreichs Beheimb sowohl auch desselben incorporierten Lande hohen Obliegen und Wohlfahrt anzusetzen und zu halten, so stellen wir in euere Discretion und vernunftiges Bedenken, wie ihr die furnehmbsten Motiven, die alsdann den Ständen der Kron Beheimb zu Gemuet zu fuehren sein wurden, reserviret und bis dahin vorbehaltet, jetzo aber allein dies, was ihr in genere zu Erhaltung eines Termins der Haussteuer und Continuation der Biergelder von der Zeit verschienen Georgi an zu raiten, allda sich die jungste Bewilligungen desselbigen geendet, bis auf Weihenachten furs beste befindet, und dann dass die alten und neuen Restanten richtig eingebracht wurden, sonderlich von wegen des benöthigten Gränitzwesens in der Kron Hungern, zu welichem die Haussteuer angeleget und verwendet worden, wes ausfuehrlich anziehet, dieses auch den Ständen zue Gemuet gefuehret und eingebildet werde, dass wir vor der Zeit längist wohl geneigt gewesen, uns in die Kron Beheimb zu begeben und alsbald nach Ausgang angeregter Haussteuer und Biergelder auch sonst andern unsern und bemeltes unsers Kunigreichs Beheimb angelegnen Sachen und Handlungen halber einen gemeinen Landtag zu halten, den gehorsamben Ständen beizuwohnen und ingemein auch andern Privatbeschwerungen abzuhelfen, so wären wir doch wider unsern Willen aus hochwichten Ursachen und ehehaften Verhinderungen davon abgehalten worden, dass wir vor dieser Zeit in unser Kunigreich Beheimb nicht hätten komben und einen gemeinen Landtag halten können; nit weniger auch, wie gefährlich das Kriegswesen jetztmals mehr dann je zuvor in der Kron Hungern stehe, darzue wir nun der getreuen Unterthanen Hilf und Zuethat keinesweges weiter entrathen konnten, inmassen ihr dann dieses und anders euer Discretion und Guetachten nach mit nothwendiger Ausfuehrung in die Proposition zu bringen wissen werdet.

Ebnermassen wollet ihr auch die Instructiones in die incorporirten Lande zu den angestellten Fürsten- und Landtägen, weliche bald nach dem beheimischen Landtag durch unsere Commissarien, wie ihr es vor rathsamb angesehen habet, gehalten werden sollen, concipiren lassen und uns soliches alles, wo nicht mit dem Currier doch bald hernach, wie vorgedacht, auch forderlich ubersenden, damit wir dieselbige an die gebuehrlichen Orte auf die Malstatt bei rechter Zeit zu befördern und sonst darbei die Nothdurft durch die Nebenschreiben, wie bisher gebräuchig gewesen, gnädigist anzuordnen haben. Hieran vollbringet ihr unsern gnädigisten Willen und Meinung. Geben in unser Stadt Linz den 7. Juli anno im 78.

---

153. Bohuslav Felix z Lobkovic, nejvyšší komorník království Českého, děkuje císařským radám a místodržícím českým za zprávu, že císař sám osobně k sněmu obecnímu na den sv. Petra v okovech rozepsanému přijede.

NA CHOMÚTOVĚ. 1578, 13. července. — Orig. v arch. česk. místod.

Službu svú ɔc. Došlo jest mne včíra samý večer psaní od VMtí, v kterém mi oznamovati ráčíte, že JMCská sněm obecní v tomto království na den sv. Petra v okovách rozpisovati a pokládati ráčí a na tejž sněm osobou svou přijeti, nad čím, jakožto věrný poddaný, sem nemálo potěšen a JMCskú, jakožto pána svého, věrně rád uhlídám. Všemohoucí pán Buoh rač dáti, aby takovej příjezd JMti byl ku pochvale pánu Bohu a ku prospěšnému dobrému JMCské a všemu tomu království. A že ste mně o tom tak oznámiti ráčili, velice vděčně a přátelsky od VMtí to přijímám a zase té vuole sem VMtem vždycky ve všem dobrém přátelství sloužiti. Všemohoucí pán Buoh rač dáti naše spolu ve zdraví shledání. Datum na Chomútově v neděli sv. panny Markéty léta 78.

Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic na Chomútově a Líčkově,
nejvyšší komorník království Českého.

---

154. Nařízení císaře Rudolfa II dané k žádosti stavů českých, na sněmu r. 1577 dne 12. srpna zahdjeném přednešené, všem řemeslníkům a obchodníkům v království Českém, kterýmž stanoví se jim ceny, mzdy, čas práce a spůsob, jak se ve svých řemeslech a obchodech chovati mají.

1578, 28. července. Opis souč. v knize nákladníků v arch. města Prahy.

Císaře římského a uherského, českého ɔc krále ɔc JMti, pána našeho nejmilostivějšího, nařízení mezi řemeslníky a některými jinými obchodníky, strany drahot v tomto království Českém, podle kteréhož se jeden každý zachovati povinen bude, počnouc od pondělího po svatém Matouši [22. září] léta tohoto tisícého pětistého sedmdesátého osmého.

Jakož jsou na JMt nejjasnější kníže a pána, pana Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého ɔc krále ɔc, pána našeho nejmilostivějšího, stavové království tohoto více nežli jednou ztížnosti své, kterak netoliko oni sami od svých osob, nýbrž i služebníci a poddaní jejich od řemeslníkuov v městech Pražských i jiných v království tomto nemírným nadsazováním všelijakých věcí od řemesl [sic] svých, ztěžováni bývají, vznášeli, a nemohouce se všickni tři stavové sami mezi

154. Kaiserliche Verordnung, welche über Ersuchen der böhmischen Stände laut des Landtagsbeschlusses vom 12. August 1577 für die Handwerker, Handelsleute und Arbeiter im Königreiche Böhmen in Betreff der Preise, Löhne, Arbeitsdauer und des Verhaltens in jeglichem Gewerbe erlassen wurde.

1578, 28. Juli. — Gleichzeitige Kopie im königl. Staatsarchiv zu Dresden.

Der Römischen Kaiserlichen auch zu Hungern und Beheimb ɔc kuniglicher Majestät aufgerichten Polizeiordnung im Konigreich Behamb anno 1578.

Nachdem dem allerdurchlauchtigisten Fursten und Herrn, Herrn Rudolfen dem Andern, erwählten Römischen Kaiser, auch zu Hungern und Beheim Kunigen, unsern allergnädigsten Herrn, die Stände dieses Kunigreichs ihre Beschwerungen mehr als einist unterthänigst furgebracht, wasmassen sie nicht allein fur ihre Personen, sonder auch ihre Diener und Unterthanen von den Handwerkern in Präger und andern Städten in diesem Kunigreich mit unmässiger Ubersetzung aller ihrer Handwerkswaaren

sebou na sněmu obecním, kterýž na hradě Pražském v pondělí po svatém Vavřinci [12. srpna] léta božího 1577. držán byl, o to, jakým by způsobem to k slušné a skutečné nápravě přivedeno býti mohlo, a dobrý řád při nadepsaných řemeslnících udělán býti měl, snésti: toho jsou na JMCskou, jakožto krále českého, podali, poníženě za to JMti žádajíce, aby JMCská takové těch řemeslníkův svévolné drahotě poručiti v cestu vjíti a to, jakýmiby slušnými prostředky též drahoty a nesmírná nadsazování k slušné nápravě přijíti mohly, a nadepsaní stavové i také chudí poddaní jejich, tím více tak velice a nemírně ztěžováni nebyli, milostivě obmysliti ráčil; a při čemkoli JMCská toho zůstaviti ráčí, při tom při všem tak a nejinak ode všech tří stavuov zachováno býti má, jakož týž artikul sněmovní to vše v sobě ukazuje a zavírá.

Kdež pak JMCská, jakožto král český, na takovou všech tří stavuov království tohoto poddanou a poníženou žádost, podle takového jich stavuov na JMCskou podání a starajíc se JMCská o jich všech obecné dobré a užitečné, aby dobrý řád při všech věcech zachován byl a z takových nemírných drahot a nadsazování všelijakých věcí sjíti mohlo, ráčil jest tu věc před se vzíti a tento řád a vyměření s radou nejvyšších ouředníkův zemských a rad JMCské, i také davše JMt povolati k tomu některých osob ze všech tří stavuov království tohoto, a měvše to vše v svém milostivém, spravedlivém a bedlivém uvážení, jakéby se řemeslníkům i jiným obchodníkuom všechněm v prodávání věcí jednoho každého níže položeného řemesla a obchoduov náležitých a v placení týmž řemeslníkům podle povah a řemesel jejich rozdílných od díla a práce jejich vyměření spravedlivé, tak aby sobě žádný neměl co slušně ztěžovati, učiniti mohlo, takto o tom ustanovovati ráčí.

beschwert werden, und aber alle drei Stände auf dem gemeinen Landtag, welcher aufm Prager Schloss Montags nach Laurentii anno im ein Tausend fünf Hundert und im sieben und siebenzigisten gehalten worden, hierinnen mit einander nicht entschliessen können, welchermassen dasselbige nach Billigkeit verbessert und bei obermelten Handwerkern eine gute Ordnung angerichtet werden mochte, also haben sie solches Ihrer Kais. Mt. als Kunigen zu Beheim anheimbgestellt mit unterthänigister Bitt, Ihr Kais. Mt wollten Befehlich thun, solcher der Handwerksleut fursetzlichen Teuerung furzukommen und auf die Mittel und Wege bedacht zu sein, durch was Wege solche Theuerung und unmässige Ubersetzung zu gebuhrlicher Verbesserung gebracht und obermelte Stände sowohl auch ihre arme Unterthanen nit mehr so hoch und ubermässig darmit beschwert werden mochten, und solches alles, was Ihr Kais. Mt. hierinnen also anordnen werden, soll bei demselbigen gänzlichen verbleiben und von allen drei Ständen endlich gehalten und vollzogen werden, wie solches beruhrter Landtagsartikel mit mehren in sich hält.

Also haben Ihre Kais. Mt. als Kunig zu Beheimb auf solche aller drei Stände dieses Kunigreichs an Ihr Kais. Mt. gelangte unterthänigiste Bitt, und seitmal ermelte Stände Ihr. Mt. dasselbige gehorsambst anheimbgestellt, in Betrachtung ihrer aller gemeinen Nutz und Wohlfahrt, auf dass bei allen Sachen eine guete richtige Ordnung gehalten und die unmässige Theurung und Ubersetzung allerding abgestellt werden mochte, die Sachen fur sich genommen und mit Rath Ihrer Mt. obristen Landofficierer und Räth, darzu auch Ihre Kais. Mt. etzliche Personen von allen dreien Ständen dieses Kunigreichs berufen lassen, nach gehabter fleissiger Berathschlagung den Handwerks- und allen andern Gewerbsleuten in Verkaufung eines jedwedern hernach beschriebenen Handwerkswaaren, auch von wegen Bezahlung berührten Handwerken nach eines jeden desselbigen Gelegenheit für ihre Arbeit und Bemühung eine rechtmässige Setzung und diese ausgemessne Ordnung, damit sich niemands mit Billichkeit zu beklagen, angeordnet, wie hernach folget:

O pekařích.

Úředníci: Jan Nataniel, Vojtěch z Proseče a starší pekaři.

Předkem strany pekařův, poněvadž jim předešle z jistého a bedlivého uvážení dobrý řád a vyměření se stalo, na jakou váhu chléb pečen býti má, podle ceny a prodajuov obilé, jakž pak to všecko předešle tištěno a vuobec vydáno jest: a toho se ještě při tom zůstavuje, aby se nad tím ruka držela, a v každém městě, aby dvě osoby z ouřadu nařízeny byly, a těm aby se obzvláštně k tomu přísaha vydala, kteréž aby vždyckny v jednom měsíci pořad zběhlém podle trhu a prodajuov obilé pekařům, jak veliký, těžký a dobře vypečený chléb v tom měsíci pečen býti má, oznamovaly a usazovaly. A kdožby proti tomu oznámení a usazení menší a nevypeklý chléb pekl, tomu aby ihned bez milosti ten všecken chléb pobrán a chudým do špitala dán byl. Nicméně starší pekaři, i také ty dvě k tomu nařízené osoby, aby toho, pokudž nejvýš možné, šetřili, aby vždycky zásobení v mouce bylo, tak aby za příčinou mlajnuov, kteříž v čas mrazuov a suchoty tuze jíti nemohou, v moukách nedostatku nebylo. Však poněvadž sobě pekaři to ztěžují, že se na ně od jiných lidí, kteříž v cechu s nimi nejsou, chlebové pekou, i také přespolní vozí, protož aby takoví přespolní aneb krom cechu pečení chlebové toliko dvakrát do týhodne, totižto v středu a v sobotu prodáváni býti mohli a jindy nikdy. Strany pak votrubů, ty také aby v slušnosti a podle uvážení těch dvou osob k tomu nařízených vedle drahoty a lacinosti obilé prodávány byly, aby se lidé nimi nepřetahovali; a kdožby mimo takové vyměření dráže otruby prodával, tomu aby byly pobrány, těm osobám nařízeným k ruce, kteréž k tomu dohlídati budou.

Von Bäcken.

Erstlichen was die Bäcken anlangt, dieweiln bei ihnen hievor auf genugsame fleissige Berathschlagung eine guete Ordnung angestellt worden, wie schwer sie das Brod auf die Wag dem Treidkauf nach backen sollen, inmassen solches offentlichen im Druck ausgangen, so wirdet es nochmals darbei gelassen und soll darob Hand gehalten und in einer jeden Stadt zwo Rathspersonen verordnet und mit Eidespflicht darzu verbunden werden, dieselbigen sollen alle Monat nach Gelegenheit des Treidkaufs den Bäcken Anzeigung thuen und Ordnung geben, wie gross und schwer ein wohl ausgebackenes Brod desselbigen Monats sein soll; wer aber wider solche Verordnung und Satzung thuen und kleines unausgebacken Brod backen wurde, dem soll dasselbige Brod alles genommen und den Armen ins Hospital gegeben werden.

Nichtsminder sollen auch die ältisten Bäcken, sowohl die zwo darzu verordnete Personen, soviel immer muglichen, dorauf Achtung haben, damit jederzeit ein Vorrath von Mehl verhanden sei, auf dass der Muhlen halber, welche in der Gefrier- und dörren Sommerszeit nicht von statten gehen konnen, im Mehl kein Mangel erscheine. Doch weiln die Bäcken sich beklagen, dass andere Leute, welche in ihrer Zunft nicht sein, auch Brod backen, gleichfalls auch frembde uber Land Brod zufuehrn, derhalben soll solches frembdes ausser ihrer Zunft gebackenes Brod in der Wochen nur zwir, als am Mitwochen und Sambstag, und keines Tags mehr verkauft werden. Soviel die Kleien anlanget, die sollen auch nach Billigkeit und Guetachten der zweien darzu verordneten Personen nach Gelegenheit [des] Treidkaufs verkauft und die Leute darmit nicht ubersetzet werden, welcher aber uber solche Ordnung die Kleien theurer verkaufen wurde, demselbigen sollen sie zu Handen deren Personen, welche dorauf Achtung geben, genommen werden.

O sladovnících.

Úředníci: P. Jan Škreta Šotnovský z Závořic a p. Krištof Vetengl.

Sladovníkuom také jest předešle dobrý řád ustanoven a piva se jim usazují: to také v tom

Von Mälzern.

Der Mälzer halber ist auch hievor guete Anordnung beschehen und wirdet ihnen das Bier ge-

dobrém pořádku aby zuostalo, toliko aby piva vždycky ve třech měsících od těch, komuž to náleží, sazena byla; a to z té příčiny, že obilé ne vždycky v jednostejném trhu se kupuje a prodává. Však žádný pivovarník aby na jeden var sladu méně než po dvatcíti stryších pšenice, a více piva, než toliko dvaceti sedm sudův i s dolévkou, nebral pod pokutou, na kohožby se z nich to našlo, desíti kop gr. č. propadení, z kterýchž aby dva díly do špitalu a třetí díl těm, jenž přihlédají k tomu, obrácen byl; a nad cenu, zač strych pšenice v trhu obyčejně platí a mimo posudné, kteréžby se JMCské svolovalo, aby věrtel piva o vosm gr. č. dráže dáván byl a vejše nic. A k tomu též dvě osoby radní, ježtoby s tím obchodu nevedly, nařízeny býti a na to obzvláštní přísahu míti mají.

Než co se pak šrotýřův dotýče, těm aby ty dvě osoby s radou ouřadu jednoho každého města usazovaly, coby od přivezení a do sklepu spuštění každého sudu piva bráti měli, anebo sládkuom od vytahování a nakládání piva na vozy v slušnosti dáváno býti mělo, aby se ani tím lidé nepřetahovali.

O vína a piva šenkování.

Poněvadž se také při prodaji vín domácích a přespolních veliký neřád nachází: protož aby každý, kdožby koli chtěl jakéžkoli víno na potomní čas do Prahy dáti uvézti k šeňku, ten aby předkem je v ungeltě opověděti a perkmistru hor viničných a konšelům jeho koštovati dáti byl povinen. Potom pak, kdyžby je chtěl načíti, téhož vína jemu žedlík přinésti, a on perkmistr s konšely svými aby je podle dobroty a hodnosti v slušnosti a mírné ceně sadil, po čem by vydáváno mělo býti; však aby česká bílá vína nad šest velikých a červená nad sedm velikých peněz, moravská pak a rakouská také nad sedm bílých peněz, uherská

setzt, wie sie es geben sollen. Bei solcher gueten Ordnung soll es verbleiben und ihnen das Bier jederzeit in drei Monaten von denen, welche darzu deputirt, gesetzt werden, und solches der Ursachen halber, seitmal das Treid nicht iderzeit in einerlei Kauf gehet, doch soll ein jeder Bierbräuer auf ein Gebräu nicht weniger dann zwanzig Strich Weizen nehmen, auch daraus nicht mehrers zusambt demselbigen, was aufs Nachfüllen gebraucht wurdet, dann sieben und zwanzig Fass Bier machen, bei Pön, auf welchen ein anders befunden wirdet, zehen Schock Groschen beh. zu verfallen. Darvon sollen zwei Theil ins Hospital und der dritte Theil denen, welche darauf ihr Aufmerken haben, zugeeignet und ein Viertel Bier uber den gemeinen Treidkauf, was ein Strich Weizen aufm Markt gilt und ausserhalb des Biergelds, so der Kais. Mt. bewilligt wirdet, nicht theurer als umb acht Groschen behemisch gegeben werden. Darzu sollen auch zwo Rathspersonen, welche mit solchem Gewerbe nicht umbgehen, verordnet werden und mit Eidespflicht verbunden werden.

Was aber die Fasszieher anlangt, denselbigen sollen ermelte zwo Personen mit Rath und Vorwissen des Raths in einer jedwedern Stadt Satzung machen, was sie von einem jeden Fass von der Fuhr und Ablassung in Keller nehmen oder den Mälzern vom Aufziehen und Aufladen des Biers auf die Wagen gegeben werden solle, auf dass sie die Leute darmit nicht ubersetzen.

Vom Wein- und Bierschank.

Dieweilen bei der Kaufung der einheimischen und ausländischen Wein eine grosse Unordnung erscheint, derhalben wer hinfuran und zu kunftigen Zeiten einiche Wein zum Ausschenken gehen Prag fuhren wollte, derselbige soll solichen Wein erstlichen im Ungeld anzuzeigen und denselben dem Bergmeister des Weingebirgs zusambt seinen Schoppen kosten zu lassen schuldig sein und nachmals, wann er denselbigen anstechen und ausschenken will, soll er dem Bergmeister desselbigen Weins ein Seidel zu kosten bringen, der soll neben seinen Schoppen solchen Wein, wie derselbe soll ausgeschenkt werden, seinem Werth und Guete nach in

pak a rýnská nad osm bílých peněz šacována a sazena nebyla: kterážby pak vína lehčejší byla a po těch penězích nestála, ta aby pod to níže, podle uznání perkmistra, sazena byla. A po takovém koštování a sazení aby je týž perkmistr v tom městě, kdež má vydáno býti, neb skrze osobu k tomu nařízenou vyvolati dal: že ten měštěnín v té ulici takové víno za takové peníze načal, neb v každém městě v příhodném místě na tabuli poznamenal, jaká vína a u koho se i také po čem šenkují. A když se to tak stane a to víno se dávati bude, tehdy perkmistr také skrze osoby k tomu nařízené bedlivě aby dohlídal, poněvadž veliký nepořad jak nedolíváním, tak žedlíkuov dna vražením, po straně stlučením, připisováním, lidem za jejich peníze ublížení se děje, aby míry žedlíkuov ve všech městech Pražských srovnány byly. A při komžby koli něco toho, což dotčeno jest, shledáno bylo, a kdoby vína při šenkování nedolil, žejdlíky stlučené měl, anebo k řádu mimo náležitost připisoval: ten každý jednu kopu gr. č. aby perkmistru dáti povinen byl. Kterýby pak šenkýř nebo šenkýřka na lidi nebo čeládku, kterážby po víno přišla, foukati, křikati a opovážlivě mluviti směl a směla, ten a ta čtyři dni pořád zběhlé v šatlavním vězení držán a držána býti má.

Item, aby mladiny, načna sud vína dobrého, do vydání téhož sudu, vína jiného lehčejšího z jiného sudu za též peníze, po čem by dobré načal, nedával a nešenkoval; a více vína načatého míchati, buď vodou, sirou, cukry, medy, mlékem, bořičí.

billichem Kauf setzen. Doch sollen die behemischen Wein uber sechs weisse Pfennig, die rothen Wein uber sieben weiss Pfennig, die mährherischen und osterreichischen auch uber sieben weiss Pfennig und die ungerischen und rheinischen uber acht weiss Pfennig nicht gesetzt noch geschätzt werden; welche aber geringer Wein und des Geldes nicht würdig wären, die sollen umb ein leichters des Bergmeisters Erkanntnus nach gesetzet werden. Wann nun der Bergmeister solchen Wein gekostet und gesetzt, soll er denselbigen in der Stadt, alldo er soll ausgeschenkt werden, durch eine hierzue verordnete Person ausruefen lassen, dass der Burger in der Gassen solchen Wein umb das Geld aufgethan, oder solches in derselben Stadt in einem gelegenen Ort auf eine Tafel verzeichnen lassen, was fur Wein, bei wem und wie theuer derselbige geschenkt wird. Wann nun solches beschicht und der Wein im Schenk gehet, so soll der Bergmeister durch hierzu verordnete Personen mit Fleiss darauf merken, weiln wie mit der Mass also auch der Seidel halber, denen die Boden eingedruckt und auf den Seiten in einander geboten werden, sowohl im Anschreiben der Zech den Leuten umb ihr Geld ungleich beschicht und hierinnen eine grosse Unordnung ist, damit die Mass und Seidel in allen Prager Städten mochten in eine Gleichheit gebracht werden. Wurde sich aber bei jemanden etwas dergleichen, wie eben gemeldt, befinden, dass der, so Wein schenkt, nicht gerechte Mass gebe und zerschlagene Seidel hätte, oder zur Zech wider die Gebühr etwas hinzuschreibe, deren ein jeder soll dem Bergmeister ein Schock Groschen behemisch zu geben schuldig sein. Und welcher Schenk oder Schenkin die Leute oder das Gesindel, so umb Wein geschickt wurden, mit bösen Worten anfahren und anschreien oder verwegene leichtfertige Wort von sich geben wurde, derselbige oder dieselbige sollen vier Wochen nach einander mit der Schachtel gefänglichen gestraft werden.

Item es soll auch keiner, so ein Fass gueten Wein anthuet, bis derselbige Wein ausgebet, keinen andern geringern Wein aus einem andern Fass umb das Geld, als er den guten Wein aufgethan, nicht ausgeben oder schenken, noch den aufgethanen

neb jakýmžkoli jiným způsobem nefalšoval a neplundroval, a to pod zbavením, kdoby se takového podvodu dopustil, jak hospodáři tak šenkýři, živnosti jeho i měšťanství.

Wein mit nichte, es sei mit Wasser, Schwefel, Zucker, Honig, Senf oder einichen andern Sachen nit falschen und in einander mischen, und dits bei Verlust, wer solchen Betrug begehen wurde, seiner burgerlichen Nahrung.

Nicméně aby také z té nemírné drahoty, kteráž se při dělnících viničných děje, sjíti mohlo, aby na to vždycky perkmistr hor viničných zvláštní pozor a péči měl, aby se nad míru draho tíž dělníci nenajímali, nébrž jak se kterého času usadí, po čem se najímati mají, při tom aby se jeden každý nákladník pod pokutou propadení perkmistru jedné kopy gr. č. zachovati byl povinen.

Nichtsminder auch damit die ubermässige Theurung bei den Weingartarbeitern abgestellt werden mochte, soll der Bergmeister des Weinbergs darauf sein sonderbares Aufmerken haben, damit solche Arbeiter uber die Mass nicht zu theuer angedinget, sondern, wie solchs jederzeit, dass man bemelte Arbeiter andingen solle, [gesetzt], demselbigen nach soll sich ein jedweder Verläger der Weingarten bei Verfallung dem Bergmeister ein Schock Groschen beheimisch zu verhalten schuldig sein.

Strany pak piv šenkování, poněvadž se to nachází, že šenkýři a šenkýřky takové pivo dávají, protož aby týmž šenkýřuom také v jednom každém městě od rychtáře JMCské míry jisté usazeny byly, jak mnoho se piva za peníz, též druhá za bílý peníz a třetí za krejcar dávati má, a každého času při sazení piva týmž šenkýřuom aby vydávány a nařizovány byly. A kterýby se šenkýř aneb šenkýřka v takovém piva dávání, tak jakž vyměřeno bude, nechovali a méně piva dávali aneb pivo falšovali a vodou dolejvali, z těch jeden každý aby rychtáři JMCské jednu kopu grošů českých propadl a beze vší milosti dáti byl povinen.

Belangende den Bierschenk, weiln sich befindet, dass die Schenken und Schenkin [Bier verkaufen, so soll] auch in einer jeden Stadt von der Kais. Mt. Richter eine gewisse Mass, wieviel Bier umb ein Pfennig, zum andern umb ein weissen Pfennig, zum dritten umb einen Kreuzer soll gegeben werden, zu jederzeit gesetzt werden, und welcher Schenk oder Schenkin sich in Bierschenken solcher ausgemessenen Ordnung nach nicht verhalten und weniger Bier geben oder Bier verfalschen und Wasser zugiessen wurde, deren ein jeder soll der Kais. Mt. Richter ein Schock Groschen behemisch verfallen und unnachlässlich zu geben schuldig sein.

O apatekářích.

Úředníci: D, Jan Kunstat z Paumberka a D. Tomáš Vodňanský.

Při apatekářích též nemalý se neřád a nezpůsob nachází; nebo ti předně podle vuole své lékařství svá a recepty nasazují a šacují, a k tomu častokrát těch věcí a simplicia, kteráž jim od doktoruov v receptích poznamenané se odsílají, před rukama v svých apatykách nemívají, anebo co mají, to na větším díle zvětralé, proleželé, sprachnivělé a dokonce porušené, zkažené a nehodné se býti na oko spatřuje, čehož oni nicméně pro svuoj užitek s velikým lidského zdraví ublížením užívati a to do receptův mísiti smějí. A tak v tom quid pro quo, quantum pro quanto, quale pro quali

Von den Apothekern.

Bei den Apothekern befinden sich auch allerlei Mängel und Unordnungen, denn sie zuvorderst ihres Gefallens die Arzneien und Recepte uberschätzen, auch zum oftermal die Sachen und Simplicia, so von den Doctoribus in den Recepten geordnet und ihnen uberschickt worden, in ihren Apotheken nicht haben, oder obgleich dieselbigen verhanden, solches doch mehrerntheils verlegene, vermoderte und in Grund verderbte zernichtige und untaugliche, dem Menschen auch schädliche Materialia sein, welche sie nichtsminder ihres Privatnutzes halber mit grossem Abbruch der Leute Gesundheit in die Re-

nenáležitě míchajíc, lidem místo lékařství dobrého a prospěšného častokrát jedu podvrhují. Protož za prospěšné a užitečné se vidí, aby v jednom každém městě Pražském apatekáře přísežné a jednoho obzvláště lékařského umění doktora v obci své měli, tomu určitou službu a plat roční z obce dávali, k tomu také od každého nemocného, podle toho jakžby ho často navštěvoval a toho potřeba ukazovala, jistou mzdu jemu uložili, z té příčiny, aby ten doktor, maje takové opatření, předně té obci a jejim obyvateluom sloužiti a je hojiti byl povinen. Pakli by kdy přes pole z měst Pražských i jiných krajských měst povolán a potřebován byl, aby nemocné své, kteréžby na ten čas měl, jinému hodnému svému tovaryši a doktoru poručil, tak aby pro jeho odjezd v nedostatcích svých opuštěni, dokonce zmrháni nebyli. Také ti doktoři společně aby to na práci a v opatrování svém obzvláště měli, aby v přítomnosti dvou, anebo tří osob hodných, od ouřadu v každém městě Pražském i jiném k tomu volených, každého čtvrt aneb nejdéle puol leta všecky apateky přehlídali a všecka lékařství aneb simplicia i též composita ohledávali, probovali, a cožby tu koli nehodného, zkaženého našli, to ven z apateky na ulici vyházeli, aneb v čemby apatekáři nedostatek měli, a toho se často a mnoho podle rozdílnosti času, povětří a neduhuov potřebovati muselo, tím se jim zásobiti časně poručili, tak aby žádné slušné výmluvy apatekáři míti nemohli.

A poněvadž se pak to vskutku nachází, že chudí lidé, pro nedostatek důkladů na doktory a na lékařství, opatření dostávati nemohou, a tak častokrát v nedostatcích svých opustěny jsouce, netoliko o zdraví své, ale dokonce i o hrdlo přicházeti musejí: protož za slušné se vidí, aby do-

cepta mengen und also quid pro quo, quantum pro quanto, quale pro quali ungebuhrlicher Weise mischen und den Leuten anstatt bekämer heilsamer Erznei vielmals Gift reichen dörfen. Derwegen wirdet fur erspriesslich und nutzlichen angesehen, dass man in Prager Städten in jeder Stadt besonders geschworne Apotheker, darneben auch einen Doctor Medicinae in der Gemeine haben solle, demselben sie ein benanntes Dienstgeld und jährliche Besoldung geben, ihme auch neben demselben von einem jeden Pacienten, so oft er ihn besuchen und es die Nothdurft erheischen wurde, ein gewisses Deputat machen und solches dieser Ursachen halber, dass derselbige Doctor, welcher solchen Unterhalt haben wird, zuvorderist derselbigen Gemein und ihren Mitwohnern zu dienen und sie zu curieren schuldig sei. Wurde er aber jemals aus dem Prager oder andern Kreis Städten uber Land erfordert, soll er seine derzeit habende Pacienten seinem Mitgesellen, einem andern tauglichen Doctor, befehlen, damit sie in seinem Verreisen und Abwesenheit in ihren Leibschwachheiten nicht verlassen und verwahrloset werden.

Darneben sollen auch die Doctores mit einander dieses in ihrer sonderbaren Verrichtung haben und in Beiwesen zwo oder drei in einer jeden Prager Stadt oder andern Städten vom Rath darzu verordneten tauglichen Personen alle viertel oder zum längisten halben Jahr alle Apotheken visitiren, ihre Erzneien auch Simplicia und Composita durchsehen, probiren und was untuchtig und verderbt befunden, aus der Apotheken auf die Gassen werfen, oder worinnen der Apotheker einen Mangel hätte, und man derselbigen wie es sich oft und vielfältig zuträgt, nach Gelegenheit der Zeit, Witterung und der Leute Gebrechen bedörfend wäre, ihme auferlegen sich zeitlich darmit zu versehen und gefasst zu machen, damit er nochmals keine billiche Ausrede haben dörfte.

Und demnach auch im Werch erscheinet, dass arme Leute aus Mangel des Verlags auf Doctores und Erzenei ihre nothdurftige Versehung nicht bekommen können und also vielfältig in ihren Leibsgebrechen verlassen sein und nicht allein umb ihren Gesund, sondern auch endlichen umb den Hals

ktorům mírnější a chudým snesitedlná mzda za práci jejich ustanovena a nařízena byla, v čemžto oni ne všecko pro svuoj časný užitek, nýbrž více pro onu odplatu budoucí, věčně nastávající, něco také pro chudé lidi učiniti sobě neztěžovali; a oni také doktoři i apatekáři k tomu napomenuti a přidržáni byli, aby tak, jakž jest se ten rozdíl od starodávna v jejich profesí zachovával, zase na něj nastoupili a v zvyklost sobě uvedli, pro takové nedužívé nemožné lidi lékařství lacinější ex remediis paratu facilibus apatekářům v receptích přednášeli, tak aby těm podle nejvyšší možnosti lidské spomoženo býti mohlo. A kdožby pak koli do apatekářuov jakou ztížnost měl, buďto že by podle poručení lékařuov a napsání recept tak se nechovali a ty měnili, podvrhali, zkažená simplicia do nich mísili, aneb místo polehčení k většímu neduhu k tomu příčinu dali, aneb že by sobě za lékařství, aneb jakéžkoli jiné recepty, nemírně počítali a nasazovali: ten aby to na ty doktory s přidanými osobami vznésti mohl, a oni aby to hned bez odtahuov k skutečné nápravě přivésti, aneb takové lékařství šacovati povinni byli. A tak podle toho šacuňku, aby se jim platilo, aneb podle přičinění jejich k nim se hodně zachovali.

kommen müssen, derwegen wirdet fur nothwendig geachtet, dass den Doctoribus eine gleichmässige und den armen Leuten erträgliche Belohnung fur ihre Bemuhung gesetzt und geordnet werde, darinnen sie nicht allein ihren zeitlichen Geniess, sondern vielmehr die kunftige ewige Belohnung ansehen und umb der armen Leute willen etwas ubriges zu thuen sich nicht beschweren sollen. Auch sollen die Doctores und Apotheker dahin vermahnt und gehalten werden, damit sie den Unterscheid, welcher von Alters her in ihrer Profession gehalten worden, wiederumb in usum bringen und fur solche gebrechliche unvermugliche Leute desto wohlfeilere Erznei ex remediis praeparatu facilibus den Apothekern in ihren Recepten zuordnen, damit ihnen soviel menschlich und muglich geholfen werden möchte. Wer aber wider die Apotheker einiche Beschwer haben wurde, es wäre, dass [sie] sich nach Befehlich des Arzts und geordneten Recepts nicht verhalten, dasselbige verändert, verderbte Simplicia darein gemischet und dem Pacienten anstatt Linderung mehrer Beschwerung verursacht hätten, oder die Erzneien und Recepta ubermässig zu theuer raiten und ubersetzen wurden, soll er dasselbige an die Doctores und ihnen zugeordnete Personen gelangen lassen, die sollen schuldig sein, hierinnen alsbald die Billichheit zu verfügen oder solche Erznei zu schätzen, derselbigen Schätzung nach soll die Bezahlung erfolgen und gegen ihnen nach Gelegenheit ihres Verbrechens verfahren werden.

O řeznících.

Uředníci: podle JMti p. hejtmana p. Jan z Dražice, p. Primas a p. Zachař od „rejskejch jablek“ a starší řezníci.

Poněvadž se předně od řezníků kůže (v kterýchž potom mnozí řemeslníci obchody své vedou) kupují, zdá se za potřebné při nich to, aby oni počátku drahoty nedělali, přetrhnouti. A poněvadž ta pamět jest, že před nedávnými lety od předních uherských volů kuože za puol druhé kopy miš. se prodávala, taková mírnost aby ještě i podnes byla zachovávána, a žádný řezník zdejší z měst Pražských, ani také jiní, kdož kůže prodávají zde v Praze, aby jedné kuože z nejlepšího vola dráže

Von Metzkern.

Dieweil man zuvorderist von den Metzkern die Häute (darinne nochmals viel Handwerker ein Gewerb treiben) erkauft, so wird vor nothwendig erachtet bei ihnen dasselbige, damit sie nicht ein Anfang der Theuerung machen, zu verhueten. Und weiln in gueter Gedächtnis ist, dass vor wenig Jahren eine Haut von den grossen ungerischen Ochsen zu anderthalben Schocken meissnisch verkauft worden, so soll diese Mass bis auf heute gehalten werden und kein Metzker in Prager Städten

puol druhé kopy a desíti gr. m. dávati a prodávati nesměli, pod pokutou týchž koží pobrání a jemu dvě neděle u vězení sedění. Jiné pak kuože od menšího hovězího dobytka aby po jedné kopě a patnácti grošich, anebo pod to níže, jak se smluviti mohou, prodávány byly.

Strany pak koží telecích, ty aby jedna nejdráže za dvanácte gr. m. a pod to níže prodávána byla. Item, skopové kuože s vlnou za dvanácte gr. m.; item, skopová kůže oholená za osm gr. m.; item, jehenčí kůže, neboližto spratek, nejdráž za šest gr. aby prodávány byly.

Toto pak při tom také znamenitě zachovati sluší, aby řezníci Pražští koží, což se v městech Pražských dobytka zbije, nikam jinam nežli koželuhům Pražským neprodávali; jestližeby se pak kdo toho dopustili a takové kůže z dobytka zde zbitého někam jinam ven z měst Pražských, aneb z jiných měst krajských prodávali, ti aby také pokutou nahoře položenou trestáni byli, polovice tomu, kdož to oznámí a druhá polovice chudým do špitála v tom městě, kdežby týž řezník neb řezníci bytem byli, k dobrému aby přišly, a ten řezník také aby dvě neděle vězením trestán byl. Co se pak loje dotýče, toho aby centnýř za šest kop m. nejdráž a pod to níže prodáván byl, a centnýř sádla za pět kop m.

Jestližeby pak řezníci to, co by jim tu na kůžích, loji, sádle scházelo, nemírným masa prodáváním nahraditi chtěli a tak dvojnásobný oužitek podle předešlé své navyklosti na všem míti žádali: k tomu aby v každém z měst Pražských i jiných krajských dvě osoby ouřadní podle starších jejich nařízeny byly, a ty aby na to zvláštní pozor a péči měly, jestližeby který řezník nad slušnost maso prodával a lidi domácí neb přespolní přetahoval, tomu také aby všecko pobráno bylo a, tak jak svrchu dotčeno, jedna polovice do špitálu, a druhá těm osobám k tomu nařízeným aby přišla. Jestli-

noch andere, so allhier zu Prag Häute verkaufen, eine Haut von dem allerbesten Ochsen nicht theurer als umb anderthalb Schock und zehn Groschen meissnisch geben und verkaufen bei Verlust und Einziehung derselben Häute, auch gefänglicher Straf vierzehen Tag lang. Die andern kleinern Rinderhäute sollen für ein Schock funfzehn Groschen oder darunter, wie sie sich vergleichen können, verkauft werden.

Die Kälberhäute soll deren ein jede nicht theuerer denn umb zwölf Groschen meissnisch zum theuristen gegeben werden oder darunter. Item ein Schöpshaut sambt der Wolle pro 12 Gr. Item ein glatte Schöpsenhaut fur 8 Gr. Item ein Lambfell zum theuristen fur 6 Gr.

Darneben soll auch dieses insonderheit gehalten werden, dass die Prager Metzker die Haut von dem Viehe, welche sie in Prager Städten schlachten, nindert anderswohin, dann den Prägerischen Rothgärbern verkaufen sollen; wurde aber jemands solchs ubertreten und die Häute von dem allhier geschlachten Vieh anderswohin ausserhalb der Prager Städte oder andere Kreisstädte verkaufen, gegen denen soll mit obermelter Strafe verfahren werden und der halbe Theil demselbigen, welcher solches anzeigen wird, und der ander halb Theil den armen Leuten ins Hospital in derselben Stadt, alldo der oder dieselben Metzker wohnhaftig, zu gute kommen, und soll der Metzker vierzehen Tage mit Gefängnis gestrafet werden. Was das Inlitz anlangt, soll der Zenten auf theurist zu sechs Schocken meissnisch und darunter verkauft werden und der Zenten Schmer fur funf Schock meissnisch.

Wofern aber die Metzker dasselbige, was ihnen an Häuten, Inslit und Schmer entgehen mochte, durch ubermässigen theuern Verkauf des Fleisches einbringen und also ihrer vorigen Gewohnheit nach doppelten Gewinn in allem suchen und begehren wollten, so sollen in jeder Prager Stadt und andern Kreisstädten zwo Rathspersonen neben ihren Ältisten verordnet werden, dieselbigen sollen insonderheit darauf ihr Aufmerken haben, im Fall etwan ein Metzker uber die Billichkeit Fleisch verkaufen und die einheimischen und fremden Leute ubersetzen wurde, ihme solches Fleisch

žeby se pak osoby k tomu nařízené v tom nepilně chovaly a některým řezníkuom něco přehlídati chtěly, a těm, kdož by sobě drahotu řeznickou ztěžovali, toho podle nahoře psaného vyměření k nápravě nepřivozovaly: to aby každý na pana hejtmana JMCské v tom městě, kdežby se to stalo, vznesl, a páni hejtmani dále podle uznání ty osoby skutečným trestáním k bedlivosti napravovati mají.

A poněvadž se pak to na oko spatřuje, že překupníci všeliké věci zdražují, což se rovně též i při voluov překupování děje: protož se za potřebné a užitečné vidí, aby strany té věci takový pořádek se způsobil, totižto, aby žádný kupec voly na prodej ženouc, jakžby do království tohoto pomezí je vehnal, jich na cestách, v městech, v městečkách, ve vsech, zámcích ani tvrzech (kromě ustálých aneb kulhavých, kterýchžby bezelstně dáleji hnáti nemohl) prodávati nemohl, ani žádný zase od něho, kromě k své vlastní domácí potřebě, kteréžby aneb tu, kdež je koupí, sám k svému užitku obrátiti a je spotřebovati, aneb byl-li by řezník tu v tom městě neb městečku, aneb ve vsi, bíti a rozprodati chtěl, kupovati nesměl, tak aby takoví překupníci příčinou drahoty v zemi nebyli; než teprva, když do Prahy neb do jiných měst na dobytčí trh takoví dobytkové by přihnáni byli, tu aby jednomu každému jak prodávati tak i kupovati bylo svobodno, však na takový způsob, aby přespolní kupci domácím až do poledne překážky nečinili a jich nepřekupovali, než cožby potom po vyjití toho času sobě optati a skoupiti mohli, toho se jim dostati má. Kdožby se pak tak nezachoval, aneb dobytek v jiných místech a krom tohoto času vyměřeného kupoval, ten aby ty peníze, začež koupil, propadl; kdožby pak prodávati směl, ten aby ten dobytek v pokutě propadl. A nad tím pořádkem též aby při starších řeznících dvě osoby hodné, kteréž by tato nařízení

alles nehmen und, wie obgemeldet, einen halben Theil ins Hospital und den andern halben Theil den darzu verordneten Personen geben. Wurden aber die hierzu geordnete Personen hierinnen nachlässig sein, und etzlichen Metzkern etwas nachsehen wollen und denselbigen, welche sich wider der Metzker Theuerung beschwerten, vermelter Anordnung nach nicht Ausrichtung thuen, so soll ein jeder dasselbige an Ihrer Mt. Hauptmann derselben Stadt, wo sich solchs begeben wurde, gelangen lassen und der Herr Hauptmann nach Erkanntnus diejenigen Personen durch wirkliche Straf zu rechte bringen; wo aber derer Ort keine Hauptleute wären, soll derselbige durch der Kais. Mt. Richter vollnzogen werden.

Dieweil dann augenscheinlich gespurt wirdet, dass die Vorkäufer allerlei Sachen vertheuern, welches gleichfalls auch bei Vorkaufung der Ochsen beschicht, derhalben vor guet und ein Nothdurft angesehen wirdet, damit in dieser Sachen eine solche Ordnung gemacht werde, als nämlich: dass ein jeder Handels- oder Kaufmann, so Ochsen aufm Verkauf treibet, wann er sie auf die Granitz in dieses Kunigreich bringt, soll er dieselben unterwegs in Städten, Städtlein, Dörfern, Schlössern noch Meierhöfen (ausser müder oder hinkender Ochsen, die er weiter nicht bringen oder treiben kunnte) zu verkaufen nicht Macht haben, auch keiner entgegen von ihm, ausser zu seiner eigen Hausnothdurft, welche er oder daselbsten, wo er sie kauft, selbst zu seiner Nothdurft anwenden und zu verbrauchen, oder da in derselben Stadt, Städtel oder Dorf ein Metzker wär, der schlachten und das Fleisch auf Kauf ausschroten wollte, nicht kaufen, damit also solche Vorkäufer nicht Ursacher der Theurung im Lande wären; darnach aber, wann sie gen Prag oder andere Städte aufm Viehmarkt solich Vieh getrieben oder gebracht haben, da soll einem jeden zu kaufen und zu verkaufen frei sein, doch dergestalt, dass die frembden Kaufleut den einheimischen bis zu Mittag kein Verhinderung oder Eintrag thuen und ihnen im Kauf vorgreifen sollen, was sie aber [nach] Ausgang der Zeit ihnen erfragen und erkaufen kunnen, soll ihnen dasselbige zugelassen sein. Wer sich aber also nicht vorhal-

sobě poručena měly, vysazeny byly, a tak se v tom beze všeho přerušení chovaly; kterýmžto polovice pokuty aneb peněz propadených v této příčině, druhá pak polovice tomu, kdožby takové přečinění na světlo pronesl, dostati se má.

ten oder das Vieh an andern Orten und ausser dieser gemessenen Zeit kaufen wurde, derselbige soll das Geld, dafür er kauft, verfallen; wer aber sich zu verkaufen unterstunde, der soll das Vieh zur Straf verfallen haben. Und zu dieser Ordnung sollen gleichfalls neben den Metzkernältisten zwo tugliche Personen, denen diese Ordnung befohlen und vertrauet sein soll, verordnet werden, ob dem allem unverbruchlich halten, denen die halbe Poen oder verfallenes Geld in dieser Verwirkung, die ander Hälft aber dem, so solches Verbrechen an Tag brächte, soll gegeben werden.

A poněvadž pak tomu rozuměti jest, že ležáci, jak při jiných obchodnících, též i při dobytka prodávání, té drahoty příčina jsou: protož aby jim takové jejich předsevzetí po tento den více trpíno nebylo, nýbrž aby oni, tak dobře domácí, jako cizozemci, pod skutečným trestáním proti tomu ustanovení žádného dobytka překupovati nemohli a nesměli.

Und dieweil dann auch erscheinet, dass die Factoren der Handelsleute, wie bei andern Handtierungen also auch in Verkaufung des Viehs solcher Theurung Ursacher sein, derwegen soll ihnen solch ihr Furhaben von diesem Tag an ferner nicht gestattet werden und sie, sowohl die Einheimischen als Fremden, bei ernster Straf wider diese Ordnung kein Vieh vorzukaufen nicht Macht haben.

O koželuzích.

Úředníci: p. Šebestian Agricola z Horšova, radní, a Martin Brázda, starší přední z ševcův.

Poněvadž se již řezníkuom, po čem kuože dávati mají, uložilo, protož koželuzi také na zpuosob dole psaný kuože ševcům aby prodávati byli povinni, předkem kus ousní nejlepší za jednu kopu patnáct gr. m.; item, obě krajiny nejlepší z jedné kuože aby dávali za třidceti šest gr. m., a vaz na boty za čtyrydceti osm gr. m. Co se pak jiných ousní, krajin a vazů z menších koží dotýče, ty aby pod tu na hoře psanou sumu níže, jak se stržiti mohou, kopovány [sic] a prodávány byly, toliko nad to vejš nic; item, teletiny mazané nejlepší aby se dávaly po dvadcíti gr. m. a nad to dráž nic.

Von Rothgärbern.

Dieweil nun den Metzkern, wie sie Häute geben sollen, ausgemessen ist worden, derwegen sollen die Rothgärber auf folgende Meinung den Schustern das Leder auch zu verkaufen schuldig sein, furnehmblich das allerbeste Stuck [Oberleder, Vorderstück] umb ein Schock und fünfzehn Groschen meissnisch; item beide beste Ortsstuck aus einer Haut sollen sie geben umb sechs und dreissig Groschen meissnisch, und [das Halsstück] zum Stiefeln umb acht und dreissig Groschen: was alsdann andere [Vorderstücke], Ortsstuck und [Halsstücke]*) von kleinem Leder antrifft, die sollen unter obbeschriebenen Summen geringer, wie dieselben erkauft werden können, gekauft und verkauft werden und daruber höher nit. Item die besten geschmierten Kälberhäute die sollen zu zwanzig Groschen gegeben werden und nit theurer.

*) Překladatel současný neznaje výrazů pro „úsně“ a „vaz“, vynechal je v textu německém. Při tisku doplněna byla taková slova vedle českého textu a naznačena hranatými závorkami.

A k tomu také dvě osoby hodné, jedna radní přísežná a druhá řemesla ševcovského, usazeny a na to obzvláštní přísahu míti mají, kteréžby k tomu, aby též kůže, což jich koželuzi prodávají, dobře vydělané a (poněvadž sádlo laciné jest) i dobře vymazané byly, dohlídaly. Na to také obzvláštní pozor ty dvě osoby míti mají, aby předkem dotčení koželuzi kuože vydělané ševcuom Pražským, což jich potřebují, i v jiných městech, po těch penězích, jak se svrchu píše, prodávali, a cožby mimo pražské ševce zbejvalo, to teprv aby jiným přespolním ševcuom, však také v těch penězích, jakž svrchu dotčeno a nic dráže, prodáváno býti mohlo. Jestliže by pak který koželuh dráže, než se svrchu píše, kuože prodávati, anebo ty nedobře vydělávati, anebo mimo ševce pražské, dokudž by v nich ti dostatku neměli, jinam je odbejvati chtěli: tomu každému aby ty kuože, což jich má, byly pobrány, a polovice těm osobám k tomu usazeným, a druhá polovice do špitála aby obrácena byla. Též také ty dvě osoby k tomu nařízené na to obzvláštní pozor míti mají, aby koželuzi bohatší před chudšími koží od řezníkuov Pražských nepřekupovali a potom, dlouho je chovajíc, tudy nějaký v kožích nedostatek způsobiti chtěli. Než každého týhodne, aby též koželuzi v rovnosti, bohatší i chudší, kuože kupovali, a tak jedni i druzí živnosti vésti mohli. Nicméně, pro zachování dobrého pořádku, aby vždycky ty dvě osoby v každém městě k tomu nařízené, v jednom měsíci panu hejtmanu téhož města, kdež jsou, aneb JMCské rychtářuom, aneb osobám radním o tom, jak se v tom tíž koželuzi i ony samy chovají, zprávu dávati povinny byly; a pan hejtman aneb spolu radní, uznali-li by jaké nápravy potřebu, aby to vždycky bez odtahu povinni byli napraviti.

Zu diesem sollen auch zwo taugliche Personen, eine des Raths und die andere des Schusterhandwerkes, geordnet werden und auf dasjenige, damit die Rothgärber das Leder, so sie verkaufen, wohl ausarbeiten und (dieweil das Schmer wohlfeil ist) wohl ausschmieren, Aufacht haben sollen. Darauf sollen auch die zwo Personen ihr sonderlich Aufmerken haben, dass furnehmblich bemelte Rothgärber das ausgearbeite Leder den prägerischen Schustern zu ihrer Nothdurft, auch in andern Städten in diesem Geld, wie obbeschrieben, verkaufen, und was ihnen uber das, so sie den prägerischen Schustern nit verkaufen kunnten, uberbleiben wurde, sollen sie dann dasselbige den fremden Schustern, doch auch in dem Geld, wie obbemelt, und nicht theurer verkaufen. Do aber einer aus den Rothgärbern theurer als obgeschrieben stehet, das Leder verkaufen oder dasselbige nit wohl ausarbeiten und vor den prägerischen Schustern, eher dann sie nothdurftig versehen, einem andern zu losen geben und anwenden wollte, diesem jeden sollen die Häute, soviel er derselben haben wurde, genommen und eine Hälfte den darzu gesetzten Personen gegeben und die ander Hälfte ins Spital verwendet werden. Gleichfalls sollen auch die zwo verordnete Personen auf dieses ihr sonderlich Aufmerken haben, dass die reichen Rothgärber, welche die Häute hinterhalten und dadurch ein Theurung im Leder anrichten wollen, vor den armen die Häute von den Metzkern allhie zu Prag nit vorkaufen, sondern all acht Tag dass die Rothgärber in Gleichheit, die reichsten und ärmesten, Leder kaufen und also einer sowohl als der andere ihre Nahrung fuehren mochten. Nichtsminder aber vonwegen Erhaltung gueter Ordnung sollen allweg die zwo in jeder Stadt darzu geordnete Personen in einem Monat dem Herrn Hauptmann derselben Stadt, oder aber der Kais. Mt. Richtern oder den Rathspersonen dessen, wie sich ermelte Rothgärber, sowohl auch sie in ihrem Aufmerken sich selbsten hierinnen verhalten, Bericht zu thun schuldig und der Herr Hauptmann oder die Rathspersonen, da sie etwa eine Nothdurft einiger Verbesserung befinden wurden, sollen sie schuldig sein, dasselb ohne allen Aufzug in Richtigkeit zu bringen.

A jakož jsou také koželuzi ten obyčej zachovávali, že jsou nikdež jinde, než toliko v Praze, jiní koželuzi koží sádlem mazati nesměli a tak toliko všickni k pražským koželuhuom zření své míti muosili: protož z takového obyčeje aby již sešlo a jeden každý koželuh v kterémžkoli městě, aby podle vuole své kuože však dobře a příhodně mazati a tak jak se svrchu píše, a nic dráže je prodávati mohl, též pod pokutou nahoře dotčenou.

Nachdem auch die Rothgärber diesen Brauch gehalten haben, dass andere Rothgärber nindert anderswo, allein zu Prag das Leder mit Schmer nit haben schmieren dorfen und also all die Rothgärber auf die prägerischen ihr Aufsehen haben muessen, derhalben soll es von diesem Brauch nunmehr abkommen und ein jeder Rothgärber, es sei in welcher Stadt es woll, seines Gefallens das Leder, doch guet und wie sich gebuhret, schmieren mogen und also, wie obbeschrieben stehet, und nit theurer gleichfalls bei obgesetzter Poen verkaufen.

O ševcích.

Úředníci: Václav Augusta, jeden z X. soudců, Jeronym Marvan z řezníkuov a Vicenc starší z koželuhův.

Ševci, na kteréž jest těchto časuov mezi všemi řemeslníky od chudého lidu největší pokřik vzešel, také když již tak v mírnosti kuože kupovati budou a k tomu sádlo lacino berou, i vychování své stravou mnohem lehčejší než předešlých let mají, aby již více chudých i jiných všech lidí řemeslem svým neobtěžovali, než obuví dobré, trvanlivé a oužitečné aby dělali a po těchto penězích dílo své aby dávali.

Předkem, boty rejtarské dobré z kůže dobře vymazané, kteréžby až do rozkroku a nahoře s taškou byly, ty aby dávali za jednu kopu dvadceti gr. m.

Item, boty drobet kratší s řemeny, jimž vlašské říkají, z kůže dobře vymazané za jednu kopu m.

Item, opět kratší boty z kůže hovězí, až nad kolena, za čtyřidceti čtyři gr. m.

Item, z telecí kůže boty až nad kolena za třidceti šest gr. m.

Item, pantofle z kůže hovězí za osmnáct gr. m.

Item, střevice vysoké s řeménky za čtrnáct gr. m.

Item, střevice lokajské pacholku dorostlému za deset gr. m.

Von Schustern.

Die Schuster, auf welche dieser Zeit uber alle andere Handwerch von den armen Leuten die grosse Klag ist, wenn sie nun das Leder im rechten Kauf bekommen und dazu das Schmer wohlfeil kaufen werden, sintemal sie auch ihr Auskommen und Unterhalt viel leichter als verschiener Jahr haben, sollen nunmehr die Armut und alle andere Leute mit ihrem Handwerch nit beschweren, sondern guete, wahrhaftige und taugliche Stiefel und Schuhe machen und umb dieses Geld ihre Arbeit geben:

Furnehmblich guete Reiterstiefeln von wohl ausgeschmiertem Leder, die da bis die Huf reichen, oben mit Taschen, dieselben sollen sie geben umb ein Schock und zwanzig Groschen meissnisch.

Item wenig kurzer Stiefeln mit Riemen, die man wälsche Stiefel nennt, von wohl ausgeschmierten Leder, umb ein Schock meissnisch.

Item mehr kurze Stiefeln von einer Rinderhaut bis uber die Knie umb vierzehen Groschen meissnisch.

Item von einer Kalbshaut Stiefeln bis uber die Knie umb sechsunddreissig Groschen meissnisch.

Item Pantofeln von einer Rinderhaut umb achtzehen Groschen.

Item hohe Schuch mit Riemen umb vierzehen Groschen.

Item lokaiische Schuhe einem erwachsenen Knechte umb zehen Groschen meissnisch.

Item, pacholatuom po sedmi a nejdráže po osmi gr. m. a pod to níže.

Item, od podšití bot rejtarských dobrou koží s dobrým podešvem, nejvíce dvanáct grošů m.

Item, od podšití bot pacholatuom devět gr. m.

Item, ženské botky z černé dobré kuože za dvaceti dva gr. m.

Item, ženské botky bílé tolikéž za dvadceti dva gr. m., než kteréž by byly s aksamitem, za ty o čtyry gr. více, totiž dvadceti šest gr. aby se dávalo.

Item, střevice ženské za osm gr. m.

Item, pantofle ženské za čtrnáct gr. m.

Item, od podšití ženských botek černých i bílých po osmi groších, a které jsou s aksamitem, od těch dvanácte gr. m.

Item, Sedláci, žádný aby sobě bot delších nad rozkroky, ani s taškami dělati nedali, ani nekupovali, také ani ševci aby jim jich nedělali, ponévadž jim to k žádnému užitku ani platnosti není. Který by pak sedlák boty s taškami anebo delší než do rozkrokuov koupil, aby ihned on i švec, který by mu je prodal, od rychtáře do vězení vzati byli, a z téhož vězení aby nebyli puštěni, leč každý z nich rychtáři patnácte gr. m. dá. Též také šenkýřky, kuchařky, nevěstky, i v městech všecky sedlského řádu, ženy a děvečky, aby žádná v botkách s aksamitem ani v nemazaných choditi nesměly, ani také žádný švec aby jim jich neprodával pod touž pokutou nahoře dotčenou rychtáři patnácte gr. m. propadení. Který by pak rychtář to zúmysla obmeškával a k tomu nedohlédal, ten aby skutečně podle uznání pana hejtmana toho města aneb ouřadních osob trestán byl. Než lidu sedlskému aby se dělaly boty mírné a trvanlivé až do rozkroku, a ty aby nejdráž za jednu kopu m. a pod to níže, to po padesáti a po čtyřidceti gr. m. prodávány byly a nic dráže.

Item den Bueben zu sieben und aufs theuerste umb acht Groschen meissnisch und auch unter das wohlfeiler.

Item von einem Gemächt Reiterstiefeln von guetem Leder und guete Sohlen auf meiste zwölf Groschen.

Item von einem Bueben von einem Gemächte 9 Groschen.

Item Weiberstiefeln von schwarzen gueten Leder umb zwei und zwanzig Groschen.

Item fur weisse Weiberstiefeln gleichfalls zwei und zwanzig Groschen meissnisch, welche aber mit Sammet belegt wären, die sollen umb vier Groschen theurer, das ist pro sechs und zwanzig Groschen meissnisch gegeben werden.

Item Weiberschuh pro acht Groschen meissnisch.

Item Weiberpantofel fur vierzehen Groschen.

Item von einem Gemächt an schwarz oder weisse Weiberstiefeln zu acht Groschen, und die da mit Sammet belegt sein von denselben 12 Groschen meissnisch.

Item kein Bauer sollt nie länger Stiefeln als an die Huf oder mit Tascheln nicht machen lassen, noch kaufen, die Schuster sollens ihnen auch nicht machen, dieweil die ihnen zu keinem Nutz oder dienstlich sein können; welcher Bauer aber Stiefeln mit Tascheln oder längere als bis uber die Huef kaufete, soll alsbald zusambt dem Schuster, so ihme dieselben verkauft, vom Richter in die Gefängniss genommen und daraus nit gelassen werden, es sei dann, dass jeder aus ihnen dem Richter funfzehen Groschen meissnisch erlege.

Gleichfalls sollen auch die Schenken, Köchin, Cortisanin, auch in den Städten alle die, so von der Bauerschaft, es sei Weiber oder Mägde, keine Stiefeln mit Sammet belegt tragen, noch in ungeschmierten Stiefeln gehen; es soll ihnen auch kein Schuster dieselben verkaufen bei obbemelter Poen, dem Richter funfzehn Groschen zu verfallen. Welcher Richter auch vorsätzlich solches verabsaumen und darauf sein Acht nicht geben wurde, derselbe soll nach Erkanntnus des Herrn Hauptmanns derselben Stadt oder der Rathspersonen endlich gestraft werden. Allein dem Bauersvolk sollen ziembliche wahr-

Item, pohunku boty nejlepší aby se dávaly za čtyrydceti a za třidceti pět gr. m. a pod to níže, než dráže nic.

Item, podšití velikému sedlskému pacholku aby se dalo za dvanácte gr. m., a menším osobám pod to níže.

Item, podšití pohunku za devět gr. m. a pod to níže.

Item, podšití pacholeti sedlskému prostřednímu za sedm gr. m.

Item, lovecké boty dobře vymazané a pevně ušité, aby byly nejdráž za puol druhé kopy mišenské.

Co se pak botek a střevíčkuov dětinských dotýče, poněvadž v tom také nemírná drahota jest, ty aby se takto prodávaly:

předkem dítěti čtyřletému za botky deset gr. m. a za střevičky čtyry gr. m.;

Item, tříletému za botičky devět gr. m. a za střevičky čtyry gr. m.

Item, dvouletému za botičky 7 gr. m. a za střevičky tři gr. m.

Item, ročnímu za botičky šest gr. m. a za střevičky tři gr. m.

A poněvadž se pak tohoto řemesla mnoho potřebuje, protož aby v jednom každém městě tři osoby, totiž jedna ouřadní, druhá řemesla řeznického a třetí řemesla koželuhského (poněvadž ta dvě řemesla kožím rozumějí) nařízeny byly, kteréž by na to obzvláštní přísahu měly a k tomu bedlivě dohlídaly, aby se obuví dobré a užitečné dělalo, a mimo toto nahoře psané ustanovení dráže aby se neprodávalo ani nečinilo. V kterémž by pak městě koželuhuov nebylo, tehdy jirchář aneb jiná k tomu hodná osoba, aby k těm dvěma byla při-

haftige bis an die Huef Stiefeln gemacht und die auf theuerst umb ein Schock und darunter zu funfzig und vierzig Groschen meissnisch verkauft werden und nicht theurer.

Item einem Pfluegtreiber die besten Stiefeln sollen gegeben werden umb vierzig und auch zu funfunddreissig Groschen meissnisch, auch wohlfeiler und nicht theuerer.

Item von einem Gemächt einem erwachsenen Bauernknecht soll gegeben werden 12 Groschen meissnisch, und kleinern Personen umb soviel leichter.

Item von einem Gemächt einem Pflugtreiber neun Groschen meissnisch und darunter.

Item von einem Gemächt einem mittelmässigen Bauernbueben sieben Groschen.

Item Jägerstiefeln, so wohl ausgeschmiert und fest genähet, aufs theurest umb anderthalb Schock meissnisch.

Belangend aber Kinderstiefeln und Schuchel, dieweil in demselben auch ungleiche Theurung ist, die sollen also verkauft werden:

Erstlichen einem vierjährigen Kind fur Stiefeln zehen Groschen meissnisch und fur Schuch vier Groschen.

Item einem dreijährigen fur Stiefeln 9 Groschen meissnisch und fur Schuch vier Groschen.

Item einem zweijährigen fur Stiefeln sieben Groschen und fur Schuch drei Groschen meissnisch.

Item einem jährigen fur Stiefeln 6 Groschen und fur Schuch drei Groschen.

Dieweil man dann dieses Handwerch sehr und viel bedarf, derwegen sollen in einer jeden Stadt drei Personen, nämblich eine Rathsperson, die ander aus den Metzkern und die dritte des Rothgärberhandwerks (da diese zwei Handwercher sich auf das Leder verstehen) geordnet und durch Eidespflicht insonderheit darzu verbunden werden, darauf fleissig Aufmerken zu haben, damit gute taugsame Schuch und Stiefeln gemacht und zuwider dieser obgeschriebnen Ordnung theuerer nicht verkauft werden. In welcher Stadt aber keine (Rothgärber*) wären,

*) V německém překladu napsáno mylně „Leder“; překladatel četl nejspíše jen polovici slova „koželuhův“ a přeložil „kože“ Leder.

dána, a ty všecky tři osoby, aby také všickny v každém městě panu hejtmanu svému, a kdeby ho nebylo, ouředním osobám v jednom měsíci, jak se tiž řemeslníci chovají, a ony jak k tomu dohlídají, zprávu činiti povinny byly; a byloli by co dále potřeba, to aby od pánuov hejtmanuov, aneb osob ouřadních, podle náležitosti opatrováno bylo. Jestližeby se pak který švec toho dopustil a obuov nedobrou a nehodnou dělajíc za ty peníze, jak se svrchu píše, prodávati chtěl, aneb mimo to nahoře psané vyměření lidem dráže cenil, a tudy sobě na těch, kdož o tomto nařízení nevědí, něco přitáhnouti chtěl, ten každý, aby předkem dvě neděle u vězení seděl a potom z téhož vězení puštěn nebyl, leč jednu kopu grošů českých dá; a té kopy gr. aby polovice těm osobám k tomu nařízeným přišla, druhá polovice do špitálu v tom městě aby dána byla.

so soll ein Weissgärber oder ein andere taugliche Person den zweien zugeordnet werden und dieselbigen drei Personen sollen gleichsfalls in einer jeden Stadt ihren Hauptmann, oder wo kein Hauptmann wäre, dem Rath in einem Monat, wie sich ermelte Handwercher verhalten und sie bei den Sachen ihr Aufmerken haben, Bericht zu thun schuldig sein, und wurde ferner etwas nothwendiges furfallen, so soll dasselbige von den Hauptleuten oder dem Stadtrath nach Billichkeit versehen werden.

Wurde sich aber etwan ein Schuster unterstehen, böse und zernichtige Schuch machen und dieselbigen in dem Werth, wie oben gemeldet, verkäufen oder uber diese beschriebene Ordnung den Leuten theurer anzubieten und ihme dadurch an denen Personen welche von dieser Ordnung nicht Wissenschaft haben, etwas zuzuziehen, deren ein jeder soll zufoderist vierzehen Tage in Gefängnus sitzen und daraus nit gelassen werden, bis dass er ein Schock Groschen behemisch erlegen; solches Schock Groschen soll halb den hierzu verordneten Personen und der ander halbe Theil dem Spital in derselbigen Stadt erfolgen.

O jirchářích.

Úředníci: p. Pavel Fišel, radní, Václav Telátko, řezník, Mikuláš Planička.

Jircháři, ti také tak nemírné drahoty své uleviti a již, když sami kůže lacino bráti budou, také je lacino dávati mají; a protož po dnešní den, aby žádné kůže skopové, nejlepší k botkám vydělané, dráže dvanácti gr. m. nedávali, a skrovnější pod to níže. A když pak kůže na kopy vesměs prodávají, tu aby žádný jirchář kopu koží dráže jedenácti kop m. dáti nesměl, než pod to níže prodávati muože. A jakož také dotčení jircháři vydělávajíce jelení a jiné kůže, ty, kdož je vydělávati dají, příliš a nad míru přetahují: protož, aby žádný od nejlepší a na místo dobře na zámiš vydělané největší kuože jelení více čtyřidciti gr. m. vzíti nesměl a nebral; od jiných pak menších pod to níž, a od srní kuože dvanácte gr. m., a nic více, od vydělání aby mu dáno bylo. Však i k tomu řemeslu také tři osoby, totiž jedna radní, a druhá řemesla řeznického a třetí řemesla ševcovského,

Von den Weissgärbern.

Die Weissgärber sollen auch von ihrer ubermässigen Theurung ablassen und weil sie anjetzo die Häute wohlfeiler nehmen werden, dieselbigen auch desto leichter geben, darumb sollen sie von dem heutigen Tag an die besten schöpsene Häute, so zu Stiefeln ausgearbeitet, uber zwölf Groschen meissnisch theurer nicht hingeben, und ein geringere desto leichter. Wann sie aber die Häute schockweise im Pausch verkaufen, so soll kein Weissgärber ein Schock Häute theurer dann umb elf Schock meissnisch geben, oder unter der Summa mag ers wohl verkaufen. Und demnach ermelte Weissgärber im Ausarbeiten der Hirsch- und andere Häute die Leute, so ihnen dieselbigen auszuarbeiten geben, gar zu fast uber die Mass ubersetzen, derwegen soll keiner von der besten und an die Statt auf sehmisch [sic] wohl ausgearbeiten grossen Hirschenhaut uber vierzig Groschen nicht

nařízeny býti a k tomu, aby dotčení jircháři kuože dobře vydělávali a tak, jakž se svrchu píše, a nic dráže jich neprodávali, bedlivě dohlídati mají. Kteřížby pak jircháři proti tomuto vyměření se chovati a dráže kuože prodávati, anebo od vydělání koží více bráti chtěli, než se svrchu píše, ten každý aby tolikrát, kolikrát by se toho dopustil, do vězení vzat byl; kuože ty, kteréby tak dráže než vyměřeno prodával, aby mu byly pobrány, a kdyby víc, než se nadpisuje, od vydělání koží bráti chtěl, jednu kopu grošů českých aby propadl, a toho polovice do špitála a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby přišla a vzata byla.

nehmen und von den kleinern desto minder, und von Rehhäuten soll vom Ausarbeiten nicht ein mehrers als 12 Groschen meissnisch gegeben werden. Doch sollen zu diesem Handwerk auch drei Personen, nemblichen eine Rathsperson, der ander ein Metzker und zum dritten ein Schuster verordnet werden, die sollen dorauf ihr Aufmerken haben, damit gedachte Weissgärber die Häute wohl ausarbeiten und nit theuerer, dann wie obgeschrieben, verkaufen; welche aber aus den Weissgärbern sich zuwider dieser Ordnung verhalten und die Häute theurer verkaufen oder von Ausarbeiten der Häute ein mehrers, dann obgemeldet, nehmen wollten, deren ein jeder, so oft er sich dessen unterstehen wurde, soll gefänglichen eingezogen und ihme dieselbige Haut, die er uber diese ausgemessene Ordnung theurer verkaufen wollte, genommen werden; da er auch von Ausarbeiten ein mehrers, dann oben begriffen, nehmen wollte, soll er ein Schock Groschen behemisch verfallen sein, welchs halb ins Hospital und der ander halbe Theil denen hierzu verordneten Personen soll gegeben werden.

O sedlářích.

Úředníci: Pavel uzdář, jeden starší a Volf Zima, konvář starší.

Sedláři, ti také, poněvadž již kůže v mírnosti kupovati budou, drahoty své aby ulevili, a nejlepší vlaské sedlo, plechem okované, aby za dva zlata rejnská, neplechované pak a dobře vycpané polštáři sedlo za puol druhé kopy, jiné pak prosté vlaské sedlo, jakž nyníčko nosí, za jednu kopu dvaceti grošů, formanské a myslivecké sedélko za puol kopy míšenské, chomout nejlepší a největší za čtyřidceti grošů a menší za třidceti šest grošů, a opět menší pod to níže aby dávali. Co se pak jiných díl a opravek jejich dotýče: poněvadž ta jsou rozdílná, protož aby také dvě osoby, jedna řemesla uzdářského a druhá jiná hodná osoba, k tomu nařízeny byly a zvláštní přísahu na to měly, k tomu, aby se lidem dobře dělalo, dohlídaly, a oč by se též sedláři s lidmi smluviti nemohli, aneb je v čem přetahovati chtěli, to aby podle uznání těch osob jeden každý povinen byl zaplatiti. Jestliže by pak který sedlář díla svého dobře nedělal, anebo

Von Sattlern.

Die Sattler, weil sie numehr die Häute in leidenlichern Kauf bekommen werden, sollen auch von ihrer Theuerung abstehen und den allerbesten wälschen mit Blech beschlagenen Sattel fur zwen Gulden rheinisch, einen unbeschlagenen und wohl ausgestopften Polstersattel fur anderthalb Schock, einen andern gemeinen wälschen Sattel, wie die anjetzo im Brauch, fur ein Schock zwanzig Groschen, einen Fuhr- oder waidmannischen Sattel fur ein alt Schock, das beste und grösste Kumet fur vierzehn Groschen, und ein kleines fur 36 Groschen und noch ein kleineres in geringeren Kauf geben. Was aber andere ihre Arbeit und Besserlohn antrifft, weil solches unterschiedentlich, derwegen sollen auch zwo Personen als ein Riemer und noch sonsten ein andere taugliche Person verordnet und mit Eidespflicht darzu verbunden werden, die sollen dorauf sehen damit den Leuten wohl gearbeitet werde, und warumen sich die Sattler mit

dráže, než se svrchu píše, je dávati chtěl, tomu každému aby též dílo jeho pobráno, a polovice do špitála a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby dána byla.

den Leuten nit bereden oder vergleichen konnen, oder da sie jemanden ubersetzen wollten, soll ein jeder schuldig sein, dasselbige ihrem Erkanntnus nach zu bezahlen. Wofer aber etwan ein Sattler seine Arbeit nicht wohl und gut machen wurde, oder dieselbige theuerer, dann als oben begriffen, geben wollte, deren ein jedem soll solche Arbeit genummen, halb ins Hospital und der andere Halbtheil denen hierzu verordneten Personen gegeben werden.

O uzdářích a řemenářích.

Úředníci: P. Jan Libocký, jinak Cecek, a Valentin Stříbrskej.

Uzdáři ti také mimo náležitost lidi řemeslem svým přetahují: protož potud více aby žádný uzdář, nebo řemenář, tak droho [sic] díla svého nedával, než když velikou a nejlepší kůži volovou z uherského vola vydělá a na nádobí skrájí, své přesky k tomu dá, od toho aby mu dána byla jedna kopa m., a když jest kuože menší padesáte gr. m., a od kravské kuože čtyřidceti gr. m., od teletiny deset gr. m. Než kdožby sobě pak rejtarské rystuňky z koží svých dělati dáti chtěl, od té každé kuože aby deset gr. m. nic více od vydělání a skrájení dáno bylo.

Item, rystuňk prostý, kterémuož vlaský říkáme, totiž náhlavek, votěže, prsosiny, farkaš se dvéma řemeny, střemeniště a popruh, aby byl za puol druhé kopy m.

Item, s hustějšími řemeny rystuňk za puol druhé kopy patnácte gr. m. nejdráž, a pod to níže.

Item, vohlav dobrá za deset gr. m.

Item, náhlavek samý dobrý za patnácte gr. m.

Item, střemeniště samé za osm gr. m.

Item, šle za deset gr. m.

A poněvadž pak všecka díla řemenářská zejména se jmenovati a šacovati nemohou, aby také tomu řemeslu dvě osoby hodné nařízeny a ustanoveny byly, kteréžby na to obzvláštní pozor a péči měly, aby jednomu každému dobře a v slušnosti řemeslem svým uzdáři a řemenáři posluhovali, a oč by se s kým smluviti nemohli, podle uznání těch

Von Riemern.

Die Riemer, welche auch die Leute wider die Gebühr mit ihrem Handwerk ubersetzen, derwegen soll von jetzo an kein Riemer sein Arbeit hinfuran mehr so theuer geben, sondern, wann er die grosste und allerbeste Haut von einem ungerischen Ochsen zubereitet und auf Geschirr zerschneidet und seine eigene Riemen darzu gibt, soll ihme davon gegeben werden ein Schock meissnisch, wer ihme aber Reitzeug von seinen Häuten wollte machen lassen, soll von einer jeden solchen Haut von Zubereiten und Vorzuschneiden nicht mehrers dann 10 Groschen meissnisch gegeben werden.

Item einen gemeinen Zeug, den man ein wälschen. Zeug nennet, als nämlichen ein Hauptstell zusambt den Stangen, Zügel, Vorbug, Hintergeräthe mit zweien Schwangriemen, Steigeleder und Gurt fur anderthalb Schock.

Item ein Zeug mit mehren Riemen fur anderthalb Schock 15 Groschen zum theuersten.

Item eine guete Halfter fur 10 Groschen.

Item ein gutes Hauptstidel allein fur 15 Groschen.

Item Steigeleder allein fur 8 Groschen.

Item Siehlen fur 10 Groschen.

Und dieweil dann die Riemerarbeit alle mit Namen nicht kann genennet und geschätzt werden, so sollen gleichergestalt demselbigen Handwerk zwo taugliche Personen zugeordnet und gesetzet werden, dass sie dorauf ein sonderlichs Aufmerken hätten, damit die Riemer einen jeden mit ihrem Handwerk wohl und nach Billigkeit befurderten, und

dvou osob, aby to dáti povinni byli. Jestliže by pak který uzdář díla svého dobře nedělal aneb dráže, než se svrchu píše, je dávati chtěl, tomu každému, aby též dílo jeho pobráno, a polovice do špitálu a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby vzato bylo.

Jestliže by pak kdo kterému uzdáři kůži vydělávati dal, a týž uzdář jemu ji změnil a místo dobré horší dáti chtěl, k tomu každému, aby se jako k jinému zloději hleděti a přistoupiti mohlo.

O krejčích.

Co se krejčích dotýče, také nemalá ode všech stavuov ztížnost o jich řemesla až posavád jest: protož za potřebné se vidí, aby taková jejich díl sobě nadsazování jim přetržena a k mírnějšímu způsobu přivedena byla, a to podle tohoto poznamenání aby se zachovati byli povinni, a přes to aby jim žádný od díla víceji nedával.

Od poctivic kožených a kabátu barchanového prostého deset gr. českých.

Od sukně dvojnásobné s faldy deset gr. česk.

Item, od sukně na kožich podšité osm gr. česk.

Item, od pláště mužského prostého dvojnásobného deset gr. česk.

Item, od sedlského kaftanu dvojnásobného prostého pět gr. česk.

Item, od sukničky, kteráž slove horckop, soukenné pět gr. česk.

Item, od poctivic kožených s řeménky čtyry gr. česk.

Item, od poctivic soukenných štyry gr. česk.

Item, od ženské sukně pět gr. česk.

Item, od sukně ženské s rukávy pět gr. česk.

Item, od sukně ženské s živůtkem a s rukávy šest gr. česk.

warume sie sich mit jemanden nicht bereden könnten, sollen sie schuldig sein, dasselbige nach Erkanntnus deren zwo Personen zu geben. Wurde aber ein Riemer seine Arbeit nicht tauglich machen oder dieselbige theurer, denn oben gemeldet, geben wollen, deren einem jeden soll solche Arbeit genommen, halb ins Hospital und die andere Hälfte den verordneten Personen gegeben werden.

Wofern aber jemands einem Riemer ein Haut auszuarbeiten geben wurde und er dieselbige verwechselte und anstatt einer gueten ihme eine böse geben wollte, gegen einen jeden solchen mag sonsten wie gegen einem andern Diebe verfahren werden.

Von Schneidern.

Was die Schneider anlangt, wider deren Handwerk von allen Ständen auch nicht eine geringe Beschwerung ist, wird fur nothwendig befunden, die Ubersetzung ihrer Arbeit bei ihnen auch abzustellen und in ein bequemere und zuträglichere Ordnung zu bringen. Darumb sollen sie sich dieser Verzeichnus nach zu verhalten schuldig sein und keiner von der Arbeit daruber ein mehrers geben:

Von gemeinen Lederhosen und einen barchenten Wammest 10 Groschen behemisch.

Von einem zweifachen Rock mit Falten 10 Gr. beh.

Item von einem Rock zu futtern mit Rauhwerk 8 Gr. beh.

Item von einem doppelten Mannesmantel 10 Gr. beh.

Item von einem baurischen Leibrock 5 Gr. beh.

Item von einer Harzkaffen von Tuch 5 Gr. beh.

Item von Ledernhosen mit Riemlein 4 Gr. beh.

Item von tuchen Hosen 4 Gr. beh.

Item von einem Weiberrock 5 Gr. beh.

Item von einem Weiberrock mit Ärmel 5 Gr. beh.

Item von einem Weiberrock mit einem Leib und Ärmel 6 Gr. beh.

Item, od sukně harasové s rukávy dvojnásobní prosté ženské deset gr. česk.

Item, od sukničky muožské tykytové dvojnásobné dvanáct gr. česk.

Item, od rukavuov karmazinových tykytových damaškových pět gr. česk.

Item, od pláště harasového ženského dobře faldovaného třiceti gr. česk.

Item, od mantlíku dvojnásobného harasového ženského deset gr. česk.

Item, od mantlíku feršťatového dvojnásobného jedenácte gr. česk.

Item, od mantlíku šamlatového dvanácte gr. česk.

Item, od hazuky tykytové dvanácte gr. česk.

Item, od hazuky feršťatové dvojnásobné dvanáct gr. česk.

Co se pak jiných krojuov domácích neb cizozemských a nákladních dělání dotýče: kdož by koli do kterého krejčího sobě ztěžoval, že by jeho šat zkaziti, všech těch věcí nespotřebovati a tak díl za sebou zanechati, aneb na poručení sám všecko skupujíc, buďto těch věcí, aneb od díla mimo náležitost víceji sobě počítati a žádati směl, aby na ztížnost jednoho každého takové koupě věci, aneb díla, JMCské rychtář, povolaje k sobě těch kupcuov, kteříž ty věci prodávají, aneb starších přísežných cechmistruov tří nebo čtyr, s dobrým a spravedlivým jejich uznáním takové koupě aneb díla hned bez odtahuov šacovati, a na to jednomu každému ceduli toho šacuňku proti jeho slušné záplatě dáti, ten pak krejčí podle toho uznání se zachovati povinen byl.

Na kohož by pak to koli, že by, mimo jisté toto nařízení, těch věcí sobě aneb od díla víceji počítati směl, anebo šaty zkazil, skutečně uznáno bylo, budeli kdo takové šaty od něho chtíti přijíti, to při vuoli jeho zuostaň; pakli nic, tehdy on to dílo své ztratiti, náklad na ten šat

Item von einem harresen zweifachen gemeinen Weiberrock mit Ärmeln 10 Gr. beh.

Item von einem karteken zweifachen Mannesröcklein 12 Gr. beh.

Item von karmesin, karteken oder damaschken Ärmeln 5 Gr. beh.

Item von einem harrasen wohlgefalteten Weibermantel 30 Gr. beh.

Item von einem harrasen zweifachen Weiberschäubel 10 Gr. beh.

Item von einem vorstätten zweifachen Schäubel 11 Gr. beh. *)

Item von einem schambloten Schäubel 12 Gr. behem.

Item von einer karteken Jacken 12 Gr. beh.

Item von einem doppelten vorstätten Janker 12 Gr. beh.

Was aber andere in- oder ausländische kostlich Manier und Arbeit anlangt, wofern jemands wider einen Schneider Beschwerung haben wurde, dass er ihme sein Kleid verderbet, denselben Zeug gar darzu nicht gebraucht, sondern einestheils hinter sich behalten oder do er auf Befehlich allein Zeug selbst ankauft, und also des Zeugs ein mehrers oder von der Arbeit ein hohers als sich gebühret, begehren wurde, so soll auf eines jedern dergleichen Beschwerung der Kais. Mt. Richter dieselbigen Kaufleute, welche solche Waar verkaufen oder der ältisten geschwornen Zunftmeister drei oder vier zu sich nehmen und solche erkaufte Sachen und die Arbeit nach rechtmässigem billichem Erkanntnus ohne Vorzug schätzen und darauf einen jedem Theil einen Zettel solcher Schatzung gegen billicher Bezahlung zustellen, und soll sich der Schneider nach Ausweisung solches Erkanntnus zu verhalten schuldig sein.

Auf welchen es sich aber befinden wurde, dass er zuwider dieser endlichen Ordnung des Zeugs ein mehrers oder von der Arbeit ein mehrers oder höhers fordern, oder das Kleid verderben wurde, wird jemand solches Kleid von ihme annehmen wollen, das stehet bei seinem Gefallen, wo nicht,

*) Řádek ten, jenž schází v německém textu, byl vedle českého doplněn.

zaplatiti, a k tomu za den šatlavním vězením ztrestán býti má.

O kožišnících.

Úředníci: p. Martin Volovatý, radní, a Mikuláš Fejfar, starší krajíři.

Kožišníci ti také nynější drahoty, poněvadž z daru božího všecky věci laciné jsou, dobře mohou uleviti a od lidí za práce své tak mnoho, jako až posavád, nebrati, nýbrž každému v slušnosti za jeho peníze dělati. A k tomu také v každém městě dvě osoby hodné, jedna z ouřadu a druhá řemesla krejčovského, ustanoveny a nařízeny býti mají, kteréž k tomu obzvláštní přísahu učiniti a na to vždycky bedlivé zření míti mají, aby tiž kožišníci, což se jim dělati a vydělávati dá, to dobře, oupravně a jak býti má, vydělávali, od toho také i za jiné přespolní kuože chlupaté, aniž od podšivek, příliš mnoho nebrali, nýbrž upřímně a náležitě se v tom chovali. Bylo-li by pak to při kterém kožišníku shledáno, že koupí a dílo své nad slušnost draho dává a tím lidi přetahuje, tomu každému kožišníku aby všecko jeho dílo a kupectví, což ho v krámě má, bylo beze vší milosti pobráno, a jedna polovice toho do špitálu a druhá těm dvěma k tomu nařízeným osobám aby dána byla.

Našloli by se pak také to na kterého kožišníka, že kuože, kteréž se jim k vydělávání aneb k podšívání dávají, falšuje aneb také změňuje, lepší sobě béře a horší na to místo dává, ten každý, aby na vznešení čížkoli, jako jiný zloděj, trestán byl beze vší milosti.

O kovářích.

Úředníci: Říha Krucburský, kočí starší, a Adam Varvas, forman.

Kováři podle předešlého pořádku a obyčeje podkovu na největšího kopiníčího koně za deset peněz bílých, na střelčí kuoň za český groš, a na

so soll er seine Arbeit verloren haben, die Un kosten sambt dem Kleid bezahlen und dazu eine Tag mit Gefängnus in der Schachtel gestraft werden

Von Kürschnern.

Die Kürschner werden von ihrer itzigen Theu rung, sintemal, Gott Lob, alle Sachen wohlfeil sein wohl abstehen und von denen Leuten fur ihr Arbei nit also viel, wie bishero, nehmen, sondern einen jeden nach Billigkeit umb sein Geld arbeiten mogen Darzu sollen in einer jeden Stadt zwo taugliche Personen, eine aus dem Rath und die ander Schneiderhandwerks, gesetzt und verordnet werden die sollen hierzu das Jurament thuen und in alle wege darauf ihr fleissig Aufmerken haben, dami ermelte Kürschner dasselbige, was ihnen zur Arbei geben wurdet, guet und richtig, wie es sichs ge buhret, arbeiten und darvon, sowohl auch fur an ders frembdes Rauhwerk, nichtsminder auch vo Futtern nicht zuviel nehmen, sondern sich hierinne aufrichtig der Gebühr nach verhalten. Wurde e sich aber bei etwa einem Kürschner befinden, das er im Kauf oder mit seiner Arbeit uber die Gebüh zu theuer sei und die Leute ubersetzte, demselbe Kürschner solle alle seine Arbeit und Kaufmann schaft, soviel er im Kram hat, ohne alle Gnad genommen, halbe Theil ins Hospital und der an dere halbe Theil den zweien dazu verordneten Per sonen gegeben werden.

Im Fall es sich etwan auf einen Kürschne befinden würde, dass er die Bälge, welche ihn zum Ausarbeiten oder Unterfuttern gegeben werden verfälschet oder auswechselt, ihme die besten zu eignet und geringere an die Statt gibt, deren ei jeder auf männlichs Anbringen wie ein ander Diel soll gestraft werden.

Von Schmieden.

Die Schmiede sollen vorigem Gebrauch un Ordnung nach ein Hufeisen auf das grosse hengst mässige Pferd für 10 weiss D., auf ein Schutzen

kleprlíka za jeden groš bílý aby dávali. Však od kterého by koně celá podkova stará kováři nechána byla, za tu aby zase na nové podkově dva bílé peníze sraženy byly, než zlámaná podkova aby kováři zuostala. Co se pak okování vozu a jiných všelijakých díl dotýče, k tomu také, aby jim dvě osoby, na to obzvláštní přísahu mající, ustanoveny byly, kteréž by na to pozor měly, když by tíž kováři nad míru ty, kdož u nich co dělati dají, přetahovati chtěli, anebo když se k kováři kuoň přivede, že by ho brzo ukovati nechtěl, o to aby kováři slušně trestáni byli a u vězení každý ten aby dvě neděle seděl, a proto nicméně aby podle uznání týchž osob záplatu za práci svou bráti byli povinni. Jakož se také to nemálo trefuje, že případnostmi, bud myšími nebo jinými neduhy koňskými, lidem se škoda pro nevolnost a neopatření časné kovářuov děje: a protož komu by se koli ta příhoda trefila a on v té věci, kováře potřebujíc, k tomu ho povolal, a kovář se jemu v té věci volně nepropuojčil a tudy škodu vzal, tehdy aby byl povinen kovář s tím, jemuž by se škoda stala, o to se slušně smluviti.

pferd fur 1 Gr. behemisch und auf einen Klepper fur 1 weiss Groschen geben; doch von welchem Ross dem Schmied das alte Eisen gelassen wird, dargegen soll er an dem neuen 2 weiss D. abkürzen und ein zerbrochenes Eisen soll dem Schmied verbleiben. Was aber die Beschläge der Wägen und alle andere Arbeit anlangt, sollen ihnen zwo Personen, welche insonderheit mit Eidespflicht darzu verbunden, gesetzt werden, die sollen darauf Achtung geben, wofern ein Schmied dieselbigen, welche bei ihme arbeiten lassen, ubermässig ubersetzen würde, oder wann ein Ross zum Schmiede geführt würde und er dasselbige nicht bald beschlagen wollte, sollen sie derhalben nach Billigkeit gestraft werden und deren ein jeder vierzehen Tage gefänglichen sitzen, und soll gleichwohl nichtsminder nach Erkanntnus obermelter Personen die Bezahlung fur seine Arbeit zu nehmen schuldig sein. Und demnach sich auch mehrmaln zuträgt, dass durch der Schmiede Unwilligkeit, wann die Ross durch Zufalle die Teufel oder andere Gebrechen uberkommen und nicht schleunig versehen werden, den Leuten Schaden zugefugt wird, derwegen wann etwan dergleichen wiederfahren wurde, dass er eines Schmiedes bedorfte und ihn zu sich berufte, derselbe aber sich nicht würde willig finden lassen, und er dadurch zu Schaden käme, so soll der Schmied schuldig sein sich mit demselbigen, welcher den Schaden genommen, darumb nach Billigkeit zu vergleichen.

O kupcích, kramářích a suken kraječích.

Úředníci: p. Jaroslav z Mutěnína, a p. Tomáš Grof, radní, též Faltin Krchmar a Lorenc Štrokr z kramářův a kupcův, a z suken kraječuov: p. Zikmund Kropáč z Krymlova a Jan Ruff.

Kupci a kramáři i suken kraječi také na tento čas všechněch svých koupí velmi posadili, a koření, cukry, hedvábné i jiné věci, též i sukna, což z jiných zemí i z Čech přivozují, mnohem dráže, nežli let předešlých bylo, dávají, měr, loktuov a váh jednostejných nemají.

A protož aby se to jednostejně od dole psaných osob spravedlivě srovnalo, ješto poněvadž

Von Kaufleuten, Kramern und Gewandschneidern.

Die Kaufleute, Kramer und Gewandschneider haben derozeit auch alle ihre Waaren sehr ubersetzet, welche das Gewurz, Zucker, Seidengewand und andere Sachen gleichsfalls auch das Tuech, so sie aus andern Landen, auch aus Behemen bringen, viel theurer als verschiener Jahre geben, auch nicht einerlei Mass, Ellen und Gewicht haben, do doch sie auch itzo die Futterung und Kost aufs

obrokové i strava čeládce, též i vlna z daru božího lačinější jest nežli let předešlých byla, měli by také laciněji než prvé všeliké věci dávati. Protož z těch kupcuov aby dvě a suken kraječuov také dvě osoby hodné, na to obzvláštní přísahu mající, a z osob radních v každém městě také dvě nařízeny byly, a ty aby se každý měsíc spolu sejdouce, a po čem se všelikteraké věci kupecké odjinud přivozují na to se bedlivě vyptajíce, aby vždycky každého měsíce sobě i jiným kupcuom usazovaly, a jak to nařídí, to vždycky i hned panu hejtmanu, aneb radě toho města, aby v známost uvedly, a podle takového usazení každý kupec, kramář a suken kraječ bude povinen se tak zachovati.

Jestliže by se pak seznalo, že by těch šest osob svuoj oužitek (nad obecní dobré a nad to, což jim svěřeno) více obmejšlely a tak drahoty příčinou byly: při čem toho JMCská, jakožto král český, anebo v nebýtí zde v tomto království JMCské na místě Jich Mti páni místodržící zanechati a jakým trestáním o to k nim přistoupiti ráčí, to při tom zuostaň.

Gesinde, sowohl auch die Wolle, Gott Lob, wohlfeiler ist, dann sie vor Jahren gewest, alle Sachen wohlfeiler dann zuvor geben sollten. Derwegen sollen aus den Kaufleuten zwo Personen und von Gewandschneidern gleichsfalls zwo taugliche Personen, welche insonderheit mit Eidespflicht darzu verbunden, sowohl auch zwo Rathspersonen in einer jeden Stadt verordnet werden, dieselben sollen alle Monat zusammen kommen und fleissige Nachforschung halten, wie theuer man allerlei Kaufmannswaaren von andern Örtern bringet, und sollen alle Monat ihnen selbst sowohl andern Kaufleuten, Kramern und Gewandschneidern eine gewisse Satzung machen, wie theuer sie alle Sachen geben sollen, und wie sie solchs angeordnet, sollen sie dasselbige alleweg dem Hauptmann oder derselben Städte Räthen zu wissen thuen, und demselbigen gemäss soll sich ein jeder Kaufmann, Kramer und Gewandschneider zu verhalten schuldig sein. Würde es sich aber befinden, dass dieselbigen sechs Personen uber den gemeinen Nutz und was ihnen vertraut worden, ihren Eigennutz mehr betrachten und ein Ursach der Theuerung worden, woruber die Kais. Mt. als Kunig zu Beheim oder in Ihrer Mt. Abwesenheit derselbigen Herren Statthalter wurden verbleiben lassen, mit was Straf gegen ihnen soll verfahren werden, dabei soll es wenden.

O tesařích.

K tesařuom p. ouředníkům šestipanským náleží to opatřiti.

Co se pak tesařuov dotýče, poněvadž díla jejich lidé nemálo ale mnoho potřebují, kteříž to vidouce, nad míru jsou se v díle svém a záplatě nádenní nasadili a zdražili, tak že, mimo všecken předešlý obyčej a tato mírná a laciná léta, jináče dělati nechtějí, leč mistru, kterýžto časem nic nedělá toliko k čeledi dohlídá, patnácte gr. miš. a čeledi na krátkém dni deset gr. miš., a na dlouhém dni po dvanácti gr. miš. na den se dávati muosí. A tím zpuosobem mistr na několika místech dílo projednané majíc, jemu jedno za hledění několik ortuov od jednoho díla dáti se přijde, ješto se tu při tom nezpuosobu nemalý škrabuňk lidský nachází.

Von Zimmerleuten.

Belangende die Zimmerleute, weil die Leute ihrer Arbeit nicht wenig, sondern viel bedurfen, und sie dardurch ihre Arbeit nicht weniger das Taglohn uber die Mass ubersetzen und vertheuern, dass sie also wider allen vorigen Gebrauch bei diesen wohlfeilen Zeiten anders nicht arbeiten wollen, allein man gebe dem Meister, welcher zuweilen nicht arbeitet, sondern allein zum Gesinde sieht, funfzehen Groschen, und dem Gesinde in kurzen Tagen zu zehen Groschen und in langen Tagen 12 Groschen, dass dergestalt dem Meister welcher an etzlichen Orten angedingte Arbeit hat, allein vom Zusehen etzlich Ortgroschen von einer Arbeit einkommen und also bei solcher Unordnung die Leute

A protož aby takovému jejich obmyslu, zahálčivému hledění v cestu vkročeno býti mohlo, takto se mezi nimi naříditi má: aby jeden každý mistr tesařský nejméně puol dne při velikém i při malém díle sám podle tovaryšuov svých dělati povinen byl, a za jeho práci má se mu od svatého Jiří až do sv. Havla po pěti gr. čes. a tovaryšuom po štyrech gr. čes. beze stravy dáti, a od sv. Havla až k svatému Jiří mistru po čtyrech gr. česk. a tovaryšuom po třech gr. česk. aby dáváno bylo; a nemají v letě více nežli dvě hodiny přes celý den, v zimě pak jednu hodinu od své práce při snídání neb svačině odpočívati. A jestližeby tesař najmouc dílo zkazil a škodu udělal, aneb na stavení svou nedbalostí a obmeškáváním jakéžkoli škody příčinou byl, aby byl povinen o takovou škodu s tím, komuož by ji udělal, se smluviti a ji náležitě zaplatiti.

nicht wenig vervortheilet werden. Damit aber solchem ihrem Betrug und müssiggangischen Zusehen in Weg geschritten, soll es hinfurder bei ihnen also geordnet sein, dass ein jeder Meister zum wenigsten einen halben Tag bei kleiner oder grosser Arbeit selbst neben den Gesellen zu arbeiten soll schuldig sein und soll ihme fur seine Bemühung von Georgi bis auf Galli zu funf Groschen behemisch und seinem Gesellen zu vier Groschen behemisch ohn die Kost, und von Galli bis auf Georgi dem Meister zu vier Groschen behemisch und den Gesellen zu drei Groschen behemisch gegeben werden, und sie sollen im sommerlangen Tag nit mehr dann zwo Stund, im Winter aber eine Stund von ihrer Arbeit beim Fruhestuck und Vesperzeit ruhen. Würde aber der Zimmermann die angedingte Arbeit verderben und daran Schaden thuen oder aber an dem Gebäude durch seine Unachtsamkeit und Versaumnis etwan einen Schaden verursachen, so soll er schuldig sein, umb solchen Schaden mit demselbigen, dem er beschehen, zu vergleichen und demselbigen zu bezahlen.

O bečvářích.

Úředníci: p. Jan Mazánek z ouředníkû špitálských a Zikmund Zaubek.

Bečvářuom tento pořádek se vyměřuje: předkem strany díla kádí, velikých obručuov, kdož co toho potřebuje, obyčejně se s týmiž bečváři o to smlouvá; však aby od nich lidé příliš přetahováni nebyli, aby též jako k jiným řemeslníkuom dvě osoby k tomu hodné byly mezi ně ustanoveny a nařízeny, obzvláštní přísahu na to aby měly, a o které by se dílo veliké s nimi lidé smluviti nemohli, ty aby to mezi nimi porovnaly a k tomu dohlídaly, aby se dílo jejich dobře a gruntovně dělalo. Však strany díla menšího, takto aby se zachovali:

předkem sudu polouvozního, svidnický jmenovaného, aby nedávali dráž než za štyřidceti gr. miš.

Item, obručuov na staré veliké sudy aby dávali za dvadceti gr. miš.

Von Bindnern.

Den Bindnern wird diese Ordnung ausgemessen zuvorderist von wegen der grossen Bottingen und Reifen, wer etwas dergleichen bedorfend ist, soll sich mit dem Binder, wie bräuchlich, darumb bereden; damit aber die Leute von ihnen auch nicht ubersetzt, so sollen ihnen auch, wie anderen Handwerken zwo taugliche Personen verordnet und mit Eidespflicht dazu verbunden werden, damit, wo sie sich mit den Leuten grosser Arbeit halben nicht bereden kundten, sollen sie die Personen mit einander vergleichen und darauf Achtung haben, damit sie die Arbeit richtig und gut machen. Doch mit der kleinen Arbeit sollen sie sich also verhalten:

Erstlichen ein Halbfuederfass, so man ein schweidnisch Fass nennt, sollen sie nicht theurer geben als fur 40 Gr. meissn.

Item Reifen uf alte grosse Fass sollen sie geben fur 20 Gr.

Item, puol sudu svidnického dubového za dvadceti gr. miš.

Item, kopu obručuov na též polousudí za osm gr. miš.

Item, sud pivní, který slove věrtel, za dvanácte gr. miš.

Item, kopa obručuov na též sudy věrtelní za osm gr. miš.

Strany pak díla menšího, puten, škopkuov, konví a soudků, to aby jim bečvářuom ty osoby, k tomu nařízené, podle slušnosti sadily, jak a po čem by to prodávati měli. Než který by pak bečvář dílo nedobré dělal aneb je dráže, než se svrchu píše, a drobné dílo dráže než se usadí, prodával, ten aby jednu kopu gr. česk., totiž polovici těm osobám k tomu nařízeným a druhou polovici do špitála v tom městě, kdež bydlí, beze vší milosti propadl.

A jakož se trefuje, že druhdy bečváři osobám z stavuov panského, rytířského i jiným domácím souseduom v čas, když ho potřebují, k pobití vína nebo piva brzo přicházeti nechtějí, a tak tudy lidi ke škodám přivozují: protož kterýby koli bečvář, když se pro něj pošle, hned nepřišel, anebo přijda pobíjeti nechtěl leč by se mu příliš draho zaplatilo, to aby jeden každý na ty dvě nařízené osoby vznesl, a ty aby ihned téhož bečváře do šatlavy daly a v tom vězení tejden pořád aby seděl, a škodu tu, která by se skrze jeho nedbanivost stala, aby zaplatiti povinen byl.

Item ein halb schweidnisch Fass fur 20 Gr.

Item ein Schock Reifen auf halbe Fässer fur 8 Gr.

Item ein Bierfass, so man Viertel nennet, fur 12 Gr.

Item ein Schock Reifen auf solche Fass fur 8 Gr.

Vonwegen der kleinen Arbeit, als Butten, Schäffer, Kandeln, Fässlen sollen die hierzu verordneten Personen den Büttnern solche Gefäss, wie theuer sie die verkaufen sollen, der Billigkeit nach setzen; welcher Binder aber seine Arbeit nicht gerecht und guet machen und dieselbige theurer, als obbeschrieben, oder die kleiner Arbeit in höherm Werth, dann die gesetzt, verkaufen wurde, derselbe soll ein Schock Groschen behemisch halb den verordneten Personen und der ander Halbtheil dem Hospital in derselben Stadt verfallen sein.

Und nachdem es sich auch begibt, dass zuweilens die Büttner, wenn Personen Herrn- und Ritterstands auch andere einheimische Nachbarn ihrer in Zeit der Noth zu Beschlagung der Wein- oder Bierfässer bedorfen, nit bald erscheinen wollen und dadurch die Leute zu Schaden bringen, derwegen wofern ein Binder, wann nach ihm geschickt wird, nicht balde nachkommen wurde, oder da er käme, die Fass nit eher beschlagen wollte, man hätt es ihme dann theuer genung bezahlt, so soll solches den zwei verordneten Personen angezeigt werden, dieselben sollen alsobald denselben Binder in die Schachtel gefänglichen einziehen und darinnen acht Tage nacheinander sitzen lassen, derselbe soll auch den Schaden, welcher durch seine Nachlässigkeit beschehen, zu bezahlen schuldig sein.

O mydlářích a svíčnících.

Úředníci: Václav Krocin z desíti soudcuov a Matěj Zoubek, starší řezník.

Mydláři, poněvadž již lůj lacino kupují, aby kámen mýdla nedávali dráže nežli za jednu kopu miš., a svíčníci také nedávali kámen svíček dráže nežli za jednu kopu deset gr. miš., a tak libra

Von Seifensiedern und Kerzmachern.

Die Seifensieder, weil sie numehr das Inselt wohlfeil kaufen werden, sollen einen Stein Seifen nit theurer als umb ein Schock und die Kerzenmacher ein Stein Kerzen auch nit theurer als umb

svíček od překupnic aby nic dráže než toliko za třinácte d. bílých dávána byla.

Však i k tomu dvě osoby nařízeny aby byly, aby dotčení mydláři, svíčníci i jiní, kdož svíčky lojové dělati budou, to dobře a gruntovně z dobrých lojuov, tak aby toho lidé užiti mohli, dělali; a při komž by se svíčky nebo mejdlo nehodné, že je prodává, našlo, to vše, což tehdáž v krámě má, aby mu bylo pobráno, a polovice toho do špitála a druhá polovice od těch osob k tomu na hlídání nařízených, aby vzata byla.

ein Schock zehen Groschen meissnisch geben, desgleichen sollen die Furkaufer ein Pfund Kerzen nicht theurer als umb dreizehen weiss Pfennig verkaufen; doch sollen zwo Personen darzu, damit ermelte Seifensieder und Kerzenmacher, auch andere, welche Inseltkerzen machen, dieselben guet und gerecht von gueten Inselt machen, auf dass die Leute solche gebrauchen mögen, verordnet werden, und bei welchem sich Kerzen oder Seifen auf den Kauf, so ungerecht und untüchtig, befinden würden, soll ihme das alles, was er zu demmal im Krame haben wurde, genommen, halb ins Hospital und der ander halbe Theil denen zum Aufmerken verordneten Personen gegeben werden.

Vostružníci, zámečníci, nožíři, platnýři, brníři, mečíři, ručnikáři, truhláři, koláři, hrnčíři, zedníci, kameníci, skalníci, cihláři, sklenáři a ti jako prkna prodávají.

Úředníci: P. Jan Had z Proseče, Václav Poklopecký, Michal, mečíř, Šimon Podmanický, Jan Ruff, Kundrát flašnýř, Václav šmejdíř a Blažej, cukrář.

Ti všickni řemeslníci, poněvadž koupí svých jistého usazení nemají, nebo díla jejich jednostejná nebývají, protož týž řemeslníci aby v slušnosti a dobře všeliké dílo své dělali, a k tomu každému řemeslu aby také dvě osoby hodné, kteréž by toho řemesla nebyly, se nařídily, a těm aby na to obzvláštní přísaha vydána byla. Jestliže by kteří koli ti nahoře psaní řemeslníci které dílo své příliš draho šacovati a prodávati chtěli, aby též osoby vedle starších přísežných toho řemesla na to pozor měly, a podle uznání jejich aby díla a prodaje své řemeslníci byli povinni v slušnosti prodávati. A našloli by se, že by kteří z těch nahoře psaných řemeslníkuov dílo své dráže, nežli za to spravedlivě stojí, potřebujícímu prodávati a natahovati chtěli, těm aby taková koupě od těch osob k tomu nařízených pobrána byla; a každý ten, kdož by se toho dopustil, aby dvě neděle byl trestán.

Von Sporern, Schlossern, Messern, Plattnern, Panzermachern, Schwertfegern, Büchsenschäftern, Tischlern, Wagenern, Hafnern, Maurern, Steinmetzen, Steinbrechern, Zieglern, Glasern und den, die Brett verkaufen.*)

(Da für die Waaren dieser Handwerker kein festgesetzter Preis besteht, weil ihre Arbeit nicht gleichartig ist, so sollen dieselben ihre Arbeit um einen billigen Preis und gut ausführen. Für jedes dieser Gewerbe sollen gleichfalls je zwei taugliche Personen, die nicht zu dem betreffenden Gewerbe gehören, verordnet und vereidet werden. Dieselben haben neben den Zunftältesten darauf zu achten, dass die genannten Handwerker ihre Arbeit nicht uberschätzen und ihre Waare nicht vertheuern, sondern nach dem Ermessen der Aufseher um billigen Preis verkaufen. Würde jemand von den aufgezählten Handwerkern seine Arbeit oder Waare über ihren Werth theuerer verkaufen und so den Käufer übervortheilen wollen, dem sollen die verordneten Aufseher die Waare nehmen, und ein jeder solcher Übertreter ist mit vierzehntägigem Gefängniss zu bestrafen.)

*) Překladatel německý vynechal nedopatřením celý tento odstavec; doplněn tudíž vedle textu českého.

O hospodářích.

Do hospod a domuov hostinských: JMCské p. rychtář, k němuž přidaný Václav Vodička a Jan Klajn.

To se také shledalo, že hospodářové v městech Pražských i jiných lidem voves, seno, slámu příliš draho prodávají a nemírný zisk a vejdělek z toho mají: protož aby potud více dotčení hospodářové toho nečinili, než každý strych vovsa toliko o dva groše česká dráže z hospody nežli se na trhu prodává aby dávali, též seno a slámu v slušnosti prodávali. A k tomu tržný aby dohlédati povinen byl; na každém trhu a rynku a každého téhodne, po čem platí které obilí v pořádná registra poznamenal, tak aby těm osobám nad tím nařízeným, kdyby toho potřeba byla, pořádnou zprávu učiniti mohl. Však strychy a míry aby měli všickni hospodáři spravedlivé pod pokutou těžkého podle snešení sněmovního trestání, tolikéž aby stravu v slušnosti (poněvadž z daru božího jest všech věcí hojnost) dávali, a dále pak při vína a piva šenkování, tak jakž napřed dotčeno, jako i jiní všickni šenkýři aby se zachovali. A k tomu také rychtář JMCské a jiné ještě dvě osoby hodné v každém městě, kteréž by na to obzvláštní přísahu měly, nařízeny býti a pilně, beze všeho osob šetření, dohlídati mají. Který by se pak hospodář toho dopustil, voves, slámu, seno, jídlo, pivo, víno, i všelijakou stravu a obrok mimo náležitost dražeji prodával a šenkoval, ten aby jednu kopu gr. česk. pokaždé, kolikrát by se koli se toho dopustil, propadl, a těch jeden díl do špitála a druhý díl těm osobám k tomu nařízeným, a třetí tomu nebo těm, kdož by to rychtáři JMCské a těm osobám k tomu nařízeným oznámili, dán býti má.

Von den Wirthen. *)

Das hat sich auch befunden, dass die Wirth in Prager und andern Städten die Fuetterung als Haber, Heu und Stroh den Leuten zu theuer verkaufen, daran sie einen unmässigen Vorthel und Gewinn haben, derowegen sollen obgemelte Wirth hinfuran, solchs unbillichen Furnehmens und Vorthels abstehen und den Scheffel Habern uber das, was er sonsten auf dem Markte gilt, nit theurer als umb sechs Kreuzer geben. Darauf soll der verordnete Marktmeister guete und fleissige Achtung seiner Pflicht nach geben und auf einem jeden Marktplatz alle Wochen, in was Werth zu einer jeden Zeit das Getreid sein wird, in ordentliche Register verzeichnen, auf dass, wann es die Nothdurft erfordert, er der Sachen gueten Bericht geben kunne. Es sollen auch alle Wirthe rechte Mass haben bei Straf- und Poenfällen, wie dieselbige im Landtag beschlossen wird. Gleichfalls sollen sie auch die Kost, weil Gott Lob jetziger Zeit aller Victualien ein Genuegen vorhanden, einem jeden in leidlichern Werth wiederfahren lassen und in dem Wein- und Bierschank sich (wie hievor gemeldet) andern Schenken gleichmässig verhalten. Darzu sollen in einer jedern Stadt der kaiserliche Richter und neben ihme andere zwo taugliche und geschworne Personen verordnet und mit Eidespflicht verbunden werden, welche ohne Verschonung und Ansehung der Personen dorauf gut Achtung geben sollen. Do aber einer unter den Wirthen dieser Ordnung gemäss sich nicht verhalten und den Habern, Heu und Stroh, Speiss, Wein und Bier, auch sonsten allerlei Victualien und Futterung theurer, als es hie ausgemessen, geben und daruber also befunden und ergriffen wurd, soll ein jeder solcher, so oft ers ubertritt, ein Schock Groschen verfallen sein. Solch Geld soll der eine Theil den armen Leuten in das Hospital, der ander Theil denen zum Aufsehen verordneten Personen und der dritte denen, die solches den verordneten Aufsehern anzeigen wurden, gegeben werden.

*) Nadpis takový není v německém opisu.

O překupnících.

K překupování rychtář městský dohlídati a to spravovati má, a nad tím JMt p. hejtman ráčí míti pozor.

A jakož se to také v skutku nachází, že překupníci, šenkýři a jiní ležáci Pražští, i také hokyně, když jaký sjezd do Prahy bývá, a lidé všelijakých potrav více nežli jindy k městu nesou, tehdy oni ven před brány vybíhají, aneb ráno, prvé nežli lidé na trh z domuov svých jdou, a to od nich v mírnosti kupují, potom přinesouce to na trh, dvojnásob dráže zase prodávají: protož po dnešní den žádný ten překupník nebo překupníci, ani ti, kteříž do města na trh nosí, aby od žádného, kdož co na trh do města veze aneb nese, ani před městem, ani na ulicích, ani po domích, ani na trhu ničehéhož dříve než teprv po desáté hodině na puol orloji, totiž dvě hodiny před polednem kupovati a prodávati nesměli, tak aby sobě předně ti, kdož toho k vlastní potřebě potřebují, volně nakoupiti mohli, ostatek pak aby ti, kdož na trh přinesou, také odbýti mohli, to překupníci od nich teprv koupiti a zase v slušnosti prodávati mohou.

Jestliže by se pak který ten překupník toho dopustil a před branami, v ulicích, nebo na rynku, dříve na hoře jmenovaných hodin, co kupoval, toho každého aby ihned rychtář městský do vězení vzal, a z toho vězení nepouštěl, leč mu jednu kopu grošů českých dá. A nicméně, aby v tom dobrý řád zachován byl, aby rychtář městský každého času čeládku svou v ta místa, kdež se mu zdá, že ti překupníci proti lidem vycházejí, aneb ráno na trhu vyčkají a to překupují, vysílal, a na to obzvláštní pozor a péči, aby se podle toho nařízení chovali, měl. Jestližeby pak co rychtáře městského osobou scházelo a to uznáno bylo, ten také od pana hejtmana toho města do vězení dán býti má, a odtud nemá puštěn býti, až také jednu

Betreffend die Furkaufer.

Und nachdem sich auch im Werk befindet, dass die Furkaufer, Schenken und andere, auch der Handelsleute Factores in den Prager Städten sowohl die Hocken, wenn bisweilen eine Zusammenkunft gegen Prag geschicht und die Leute von allerlei Victualien mehr, dann zu andern Zeiten, gen Markt bringen, fur die Thor hinauslaufen, auch fruhe, ehe die Leute aus ihren Behausungen zu Markt kommen, auf dem Markt furwarten, alles aufkaufen und hernacher dasselbige zu Markt tragen und alles umb doppelt Geld geben: darummen sollen von dato an kein Furkäufer oder Furkäuferin, auch diese Personen, so allerlei solcher Sachen gen Mark bringen oder fuhren, einer von dem andern, es sei fur der Stadt, auf der Gassen, in den Häusern oder auf dem Markt eher nichts kaufen oder verkaufen, bis nach der halben Uhr umb zehen, das ist zwo Stund vor Mittag, damit zuvorderist diejenigen ihre Nothdurft zu ihrer eignen Unterhaltung ohne solche Verhinderung einkaufen mogen. Damit aber die Leute das, was sie auf den Markt bringen, auch anwerden kunnten, so sollen alsdann nach Verscheinung der Zeit die Furkäufer auch Macht haben, das ubrige (doch dass sie es den Leuten wiederumb umb ein leidlich Geld hingeben) von ihnen zu kaufen.

Da aber einer dieser Furkäufer solche Verbot ubertreten und vor hievor gemelter Zeit etwas, es sei vor den Thoren, auf den Gassen, in den Häusern, auf dem Markt oder anderer Orten etwas einkäufen wurde, soll alsbald des Kaisers Richter einen jeden solchen in die gefängliche Haft annehmen und denselben nit herauslassen, bis er zuvor ein Schock Groschen erleget hat. Damit aber gute Ordnung in dem Fall gehalten werde, soll der Stadtrichter alle Morgen fruhe sein Gesinde an unterschiedliche Örter, wo er vermeint, dass sich die Furkäufer aufhalten und auf die Leute warten, ausschicken und sonderlichen darauf gute Aufachtung geben, damit zu jeder Zeit diese Ordnung unverbrechlich gehalten werde. Do aber etwas hierin an des Stadt-

kopu grošů českých do špitálu dá. A kdožby koli obilé a jiné věci k živnosti lidské náležející mimo potřebu svou na drahotu skupoval a v domích ssejpal, aneb jinde opatřil, tomu aby skrze rychtáře pobráno a do špitála dáno bylo.

richters Person erwinden und dasselbige erkannt wurd, soll derselbige auch alsbald von dem Herrn Hauptmann derselbigen Stadt in gefängliche Haft genommen und von dannen nit ausgelassen werden, er habe dann zuvor ein Schock Groschen armen Leuten in das Spital erlegt.

Wofer auch jemands Getreid oder andere Victualien uber seine Nothdurft, dasselbige auf eine Theuerung zu halten, erkauft und in Häusern aufgeschüttet hätte, demselben soll das alles von dem Richter genommen und in das Spital gegeben werden.

O překupování pláten.

Do rychty v jarmark a do kotcuov mezi plátnice JMCské p. rychtář, a k němu přidaní Jan Prunar a Bartl Štekl.

A jakož také nemalou ztížnost mnozí obyvatelé tohoto království a zvláště pak v Praze přísedící nad tím mají, že tak neslušně od některých handlířuov a handlířek, od manželek předních osob v městech Pražských bydlících, plátna se překupují, nad to také, dokud se domácí nenakoupí, přespolním se kupovati nedopouští: což všecko proti dobrému pořádku a zřetedlně proti rozsudku JMti krále Vladislava, slavné paměti, mezi stavy panským, rytířským a městským o překupování učiněnému jest. Protož aby toho více nebývalo, než poněvadž jarmarci každému jsou svobodní, a obzvláště pro přespolní se drží, aby se vždycky na tyto dni, totiž den před svatým Václavem, na sv. Václava, item, ten den před hromnicemi a na den hromnic, v středu a ve čtvrtek o středopostí, item, ten den před svatým Vítem a na den sv. Víta, toliko na ty dni plátna aby se prodávati počala, a vždycky ty dva dni aby žádný překupník, nebo překupnice, pláten nekupovali, kupovati nesměli, než jiní přespolní též i domácí, však toliko k svým vlastním potřebám, všickni aby svobodně ty dva dni táž plátna kupovati mohli; po těch pak dvou dnech teprva handléři a překupníci aby také na vejdělky a prodaj plátna kupovati mohli. A k tomu rychtář JMCské Starého města Pražského a dvě hodné osoby, kteréž by ony samy ani manželky jich s plátny obchodu nevedly, aby

Von dem Furkaufen der Leinewat.

Dieweil auch gar viel Inwohner dieses Kunigreichs Beheim und sonderlich, die allhier zu Prag gesessen, nit kleine Beschwerung furwenden, dass von etzlichen Handelsleuten, Mann- und Weibespersonen, zuvoraus der furnehmesten Leute zu Prag Weibern so ungebuhrliche Furkäuferei in der Leinwat getrieben wirdet, zu dem dass auch eher die einheimischen nit eingekäuft, den frembden einzukäufen nit verstattet wurdet, welches alles gueter Ordnung und Königs Wladislai, seligister Gedächtnus, Ausspruch, welcher zwischen dem Herrn- und Ritterstand und der Burgerschaft des Königreichs halber beschehen, zuwider ist; auf dass aber hinfuran solches weiter nit beschehe, sondern dieweil die Jahrmarkt jedermann frei sein, und sonderlich vonwegen der frembden gehalten werden, als nemblich den Tag vor Wenzelai und den andern Tag auf Wenzelai, weiter den Tag Lichtmess und den andern Tag auf Lichtmess, darnach die Mittwoch und den Donnerstag auf Mittfasten, und dann den Tag Viti und den andern Tag auf Viti, in denen Tagen allein solle Leinwat denen Leuten, die solche zu ihrer selbst eigenen Nothdurft bedurfen, verkauft werden, und in solcher Zeit sollen alle Furkäufer ausgeschlossen sein. Nach Verscheinung aber dieser itzgemelten Tage mogen die andern Handelsleute und Furkäufer vonwegen ihres Gewinns auch Leinewant einkaufen.

byly ustanoveny, a ti aby vždycky obzvláštní pozor na to měli, aby se tak, jakž svrchu psáno, plátno na ty dni jmenované neprodávalo; a předkem ti, kdož k svým vlastním potřebám plátna kupují, aby si ho nakoupiti a potom teprva překupníci a překupnice ostatek, po vyjití těch dvou dní, aby sobě koupiti mohli. Však i ti také, koupíce táž plátna, když je zase prodávají, aby podle zdání těch tří osob v slušnosti je zase odbývali.

Damit aber hierin auch guete Ordnung gehalten wurde, soll des Kaisers Richter der alten Stadt Prag sambt andern zweien geschwornen Personen, die weder vor sich selbst, noch ihre Weiber mit Leimet [sic] handleten, darzu verordnet werden und darauf fleissig Acht haben, damit die Leimet, wie obgeschrieben auf die vorernennten Tage nicht verkauft werde, auf dass zuvorderst die, welche zu ihrer eignen Nothurft Leinwet bedorfen, ihnen dieselbige einkaufen mochten. Folgends nach Ausgang der zweien Tage werden alsdann die Furkäufer ihnen die uberbliebene Leinwat auch käufen mogen. Wann sie nun solche Leinwat gekauft, sollen sie dieselbigen hinwiederumb derselbigen dreien Personen Gutachten nach den Leuten anwerden.

Jestliže by se pak kdo toho dopustil, buď muožského neb ženskéhe pohlaví, a dříve toho času vyměřeného, totiž před vyjitím těch dvou dní při jednom každém jarmarce plátna na překup kupoval, ten (aneb ta) každý aby všecko to plátno, což ho koupí, propadl a beze vší milosti aby jim bylo pobráno. Jeden díl téhož plátna aby těm třem osobám k tomu nařízeným, druhý do špitáluov a třetí tomu, kdož by o tom oznámil, aby přišel a dán byl.

Da sich aber jemands, es sei Manns- oder Weibsperson, unterstehen wurde, vor der ausgemessenen Zeit, als vor Verscheinung der zweien Tagen, bei jedwedem Jahrmarkt Leinwand zum Verkäufen einzukäufen, der oder dieselbige Person soll alle die verkäufte Leinwat verfallen haben, und ein Theil derselbigen den dreien verordneten Personen, der ander Theil ins Hospital und der dritte Theil dem Anzeiger erfolgen.

O kotčich.

Fůry všeliké kotčí starší spravovati mají.

Kočí aby žádný více do téhodne k stravě, který by měl čtyři koně dobré, nebral, než toliko puol čtvrté kopy mišenské dokud na cestě jede, než kdyby na místě tejden nebo více ležel tehdy, nad vychování jeho, aby mu toliko každého téhodne dvě kopy mišenské dáno bylo. Kdož by pak sobě na míle na krátkou cestu kočího jednal, kteráž by toliko na den nebo na dva dni trvala, aby mu od každé míle buď tam nebo zase [...] deset grošů mišenských a vychování dáno bylo a nad to nic více. A mezi týmiž kočími aby čtyři starší nařízeni byli, tak kdož by koli fůry potřeboval, má k starším aneb jednomu z nich poslati, že fůry potřebuje, oznámíc na tejden aneb na dni: tehdy jest každému ihned povinen nemeškaje fůry zjednati, a ten kdož jeti chce, má jemu od té fůry tak podle tohoto nařízení

Betreffend die Gutschi.

Was belanget die Gutschi, soll keiner, der vier guter Ross hätte, auf die Wochen neben der Kost nit mehr als vierthalb Schock meissnisch, dieweil er unterweges ist, nehmen, da er aber an einem Ort acht Tag oder länger still liegen wurde, ihme uber seinen Unterhalt die Wochen zwei Schock meissnisch gegeben werden. Wofer ihme aber jemand einen Gutschir auf einen kurzen Weg auf ein oder zween Tage nach der Meil dingen wurde, soll ihme von der Meil in Hin- und Herwiederreisen zehen Groschen meissnisch und die Unterhaltung dazu gegeben werden und daruber nichts mehr. Und unter diesen Gutschi sollen vier Ältiste darauf zu sehen und guet Achtung [zu] geben verordnet werden, auf dass, so jemands ein Fuhr bedurfend sein wurde, soll er zu denselbigen oder einem unter

zaplatiti. Pakli by ten kočí nejel, má šatlavou tejden ztrestán býti a pokutu, to což by v témdni vyforoval, totiž puol čtvrté kopy míšenské, má propadnouti a toho vězení prázen býti nemá, leč tu pokutu složí, kterážto pokuta na chudé lidi do špitála má obrácena býti. Než což se for ven z země od Němcuov, cizozemcuov a jiných lidí dotýče: to se při tom zuostavuje, jakž by se kdo s kterým o fůru smluvil. Jakož se pak nejednou trefilo, že židé sobě fůry s kočími jednajíce, křesťané a zvláště JMCské rady a služebníci v potřebách JMCské i svých pilných kočích na cestu dostati nemohli: a protož jestliže by kočí s židem fůru aneb s kým jiným zjednanou měl, a z těch předních osob pro příčiny vejš dotčené, anebo jiný z křesťanuov fůry potřeboval a v tom kočího postihl, tehdy aby jej z vejš dotčených peněz z míle anebo od týhodne nařízených vézti povinen byl, a to pod pokutou napřed položenou.

ihnen schicken und ihm anzeigen lassen, was er fur eine Fuhr, es sei auf die Wochen oder nach der Meil, bedurfte, als sollen von Stund an obbemelte Ältisten oder einer unter ihnen verpflicht und schuldig sein, solche Fuhr zu Wegen zu bringen, und der, so die Fuhr bedarf, ihme auch dieser Ordnung nach die Bezahlung zu thuen. Do aber der Gutschi umb dies Lohn nicht fahren wollte, soll er alsbald mit der Gefängnus eine Wochen nach einander gestrafet werden, darzue Strafgeld, soviel er in der Wochen, als vierthalb Schock, mit der Fuhr erobern könne, verfallen sein, und soll dieser Gefängnus nit eher erledigt werden, er hab dann solch Strafgeld auch erlegt. Solch Geld soll auch auf arme Leut in das Spital gewendet werden.

Was aber die Fuhren, so ausserhalb des Landes den Ausländern beschehen, antrifft, lässt man dasselbige, darnach sich ein jeder mit den Gutschi umb die Fuhr vergleicht, darbei verbleiben.

Und nachdem sich auch viel und oftmals zugetragen, dass die Juden bei den Gutschen ihnen Fuhren bestellen und dardurch die Christen und zuvoraus Ihro Kais. Mt. Diener in Ihr Mt. oder ihren genothigten Geschäften verhindert werden und keine Gutschi bekommen können, derowegen, wofern hinfüro ein Gutschi mit einem Juden oder einem andern eine angedingte Fuhr hätte und jemands aus denen hievor gemelten vornehmen Personen einer Fuhr bedurfend wäre und den Gutschi daruber betret, so soll der Gutschi schuldig sein, ihn, es sei nach der Wochen oder von der Meil, wie es begehrt wird, umb hievor gemeltes Geld zu fuhren, und das bei Pönfall, wie vorgemeldet.

O poslích.

Nad posly přísežnými za potmejstra nařízen Václav Albrecht.

Při každém městě Pražském aby purkmistr a rada osobu přísežnou nařídili, kteráž by jistý počet posluov přísežných přijímati a je spravovati mohla; a tak kdož by koli posla potřeboval, ten aby toliko k takovému potenmistru poslal neb šel a jemu oznámil, že posla tak daleko potřebuje, on pak aby jednomu každému, vědouc, kde každý posel bydlí, hned jednoho nařídil a každého aby poznamenal do svých kněh, k komu a jak daleko

Betreffend die Boten.

Es sollen bei einer jeden Prager Stadt der Burgermeister und Rath eine geschworne Person verordnen, dieselbige soll eine gewisse Anzahl geschworner Boten aufnehmen und in Verwaltung haben, auf dass ein jeder, der eines Boten nothdurftig wäre, alleine zu demselbigen Botmeister schicken oder kommen wurde, neben Vermeldung, wie weit er des Boten nothdurft wäre, so soll ihme von Stund an der Botmeister einen Boten verord-

běžel a kdy se zase vrátil. A žádný nebude poslu, kteréhož by v království Českém potřeboval, více povinen od míle dáti nežli tři krejcary a to rozdílně, polovici zavdati a polovici druhou když se vrátí. Kdoby pak chtěl posla ven z království tohoto poslati, aby od míle čtyry krejcary dáti povinen byl, a aby hned, přijmouc listy, s nimi šel bez prodlévání, a od jiných na jinou cestu aby listuov nepřijímal a jinam, jestliže by co obmeškati měl, nezacházel, tolikéž také aby každý posel hned, jakž by se z cesty navrátil, beze všeho prodlení listy dodával pod skutečným trestáním, anebo certifikací, jestliže by žádné odpovědi dáno nebylo, ukázal, a krom toho aby mu žádný doplatiti povinen nebyl. Kterýž by se pak, jakž na to náleží, nechoval, ten aby jiným ku příkladu šatlavou neb sice podle velikosti přečinění trestán byl, aneb odpuštění aby jemu dáno bylo. Potenmistru pak aby každý posel od míle malý peníz povinen byl za jeho práci dáti. A v nepřítomnosti potenmistra, kdož by posla potřeboval a za své peníze jeho míti nemohl, nýbrž že by se našlo, že by na cestu z peněz aneb na jiné dílo jíti nechtěl a v šenkovním domě, neb jinde při zahálkách, postižen byl, toho aby byl povinen rychtář městský do vězení bráti, a v tom vězení aby držán byl nejméně za tři dni.

nen und solchs in ein Buch verzeichnen, wohin und wie weit er gelaufen und wann er wieder kommen. So soll auch niemand einem Boten, der ihn allein in dieser Kron Behemb bedarf, von der Meil Weges mehr geben als zu drei Kreuzern, und das unterschiedlich, als nemblich die eine Hälft, wann er ausgehet, die ander, wann er wiederkumbt; wer aber einem Boten ausserhalb dieses Königreichs schicken wollt, der soll von ihm von der Meil Weges vier Kreuzer zu geben schuldig sein.

Dargegen soll der Bot, alsbald er die Brief empfangen, unsäumblichen fortgehen und andern Leuten auf einen andern Weg keine Brief zu sich nehmen, noch anderswohin, da er etwas verabsaumen mochte, umblaufen, und sobald er wiederkumbt, soll er die Brief oder Antwort ohn einig Saumens, wo sie hingehören, uberantworten bei Vermeidung endlicher Straf. Do er aber keine Antwort wieder zuruck brächte, so soll er einen Schein oder Certification, dass er die Brief uberantwortet habe, darzeigen, do es aber nicht beschehe, soll ihm keiner das ubrige Geld herauszugeben schuldig sein. Welcher sich aber diesem Gebot nicht gemäss verhalten wurde, der soll einem andern zum Exempel mit der Gefängnus ein jeder seinem Verbrechen nach gestraft oder aber ihme Urlaub gegeben werden.

Dem Botenmeister soll ein jeder Bot von der Meil einen kleinen Pfennig zu geben vor seine Muhe schuldig sein. Do auch jemand in Abwesen des Botenmeisters eines Boten nothdurftig wäre, und denselben umb seine gebuhrliche Bezahlung nit bekummen kunnt, es sich auch befindt, dass derselb Bot [umb] die Bezahlung weder auf den Weg noch andere Arbeit nicht gehen wollt, sondern vielmehr in Schenkhäusern oder anderswo in Müssiggang betreten wurde, einen solchen Boten soll der Stadtrichter alsbald gefänglichen einzuziehen schuldig sein und darinnen aufs wenigst bis auf den dritten Tag halten lassen.

O rybném trhu.

Úředníci: Martin Mečíř a Kašpar Kořenský.

Poněvadž při prodaji ryb, jak říčných tak rybničných, od lidu nemalá ztížnost se nachází: za slušné se vidí, aby také k tomu při porybném dvě

Betreffend den Fischmarkt.

Dieweil auch bei Verkaufung der Fisch, als Fluss- und Teichtfisch, von den Leuten nicht kleine Beschwerung furfallen, wird auch fur gut angesehen,

přísežné osoby usazeny byly, kteréž by nad těmi, kdož ryby prodávají, ruku držely, a to na takový způsob, aby je na každém rybném trhu procházely, a kdo jak prodává, na to obzvláštní zření měly. A kdož by sobě tu co do kterého z nich ztěžoval, aby mu to hned k skutečné nápravě přivedly, a zač by slušné a spravedlivé bylo takové ryby sadily, a tak a nic dráže aby placeny byly. Kterýž by pak koli rybář na tom přestati nechtěl, tehdy aby mu všecky ty ryby, což by jich na prodaj na rynku měl, skrze ty osoby k tomu nařízené pobrány a do špitála chudým dány byly.

dass darzu zwo Geschworne verordnet wurden, die do ob denen, die die Fische verkaufen, Hand hielten dergestalt, dass sie die Fischer bei einem jeden Fischmarkt durchgingen und sonderlich Aufachtung hätten, wie ein jeder Fisch kauft. Und do jemand wider einen Fischer einiche Beschwerung hätte, sollen sie ihme dasselbige alsbald wieder zurecht bringen, die Fisch, auch was sie billich werth, ihnen setzen, dieselbigen nach ihrer Setzung sollen bezahlt werden. Do aber ein Fischer darbei nit bleiben und solcher Ordnung gemäss sich nit verhalten wollt, so sollen ihme alle die Fische, so viel er auf dem Markt zu verkaufen hat, von den verordneten Personen genommen und armen Leuten in das Hospital gegeben werden.

O podávačích kamenikuov, zedníkuov i při jiném všelijakém díle.

Poněvadž se to nachází, že výš dotčení řemeslníci bez takových nádenníkuov býti nemohou, i ti jsou se nemálo zdražili: a protož v letě, od svatého Jiří až do svatého Havla, aby jim po pěti groších mišenských, od svatého Havla až do svatého Jiří po čtyrech groších mišenských bez stravy dáváno bylo, a kdož by z té mzdy dělati nechtěl a po šenkovních domích, aneb na kterémž koli jiném místě, při zahálce postižen byl, ten aby byl šatlavním vězením za tři dni trestán, a dopustil-li by se přes to více aby od města vypovědín byl, nebo se i tady mnohé jejich lotrovství přetrhne, kteréž z takové zahálky pochází.

Betreffend die Zulänger der Maurer und sonsten bei allerhand Arbeit.

Demnach sich auch befindt, dass hievor gemelte Handwerchsleute ohne Zulänger und Taglöhner nit sein konnen, die sich auch nit wenig vertheuert, darumb soll ihnen Sommerszeit von Georgi an bis auf Galli zu funf meissnischen Groschen gegeben werden, und von Galli an bis auf Georgi zu vier Groschen ohne die Mahlzeit; welcher aber darumben nit arbeiten, sondern vielmehr den Schenkhäusern und dem Müssiggang nachgehen wollt und daruber begriffen wird, der soll mit der Gefängnus bis auf den dritten Tag gestraft werden, und do er sich dessen zu thun zum andernmal unterstund, soll ihme die Stadt verboten werden, dann durch solche Mittel kann ihre vielerlei Buberei, die aus dem Müssiggang herkombt, zertrennt und abgestellt werden.

Artikul na všecky řemeslníky vuobec se vztahující.

Jakož jest pak tomu rozuměti i v skutku se pronáší, že mnozí řemeslníci takový nezpůsob a nařízení mezi sebou zachovávají, totižto, který z nich některé osobě z vyšších stavuov i jiným za peníze k domácí potřebě řemeslem svým posluhuje, a když mu se podle jeho vuole neplatí, by pak něco i po-

Ein Artikel auf allerlei Handwerker ingemein gerichtet.

Es wird auch vermerkt und befindt sich im Werk also, dass viel Handwerker solche Einbrüch und Anordnung unter einander aufrichten und sich derselben halten, dass wann einer aus ihnen einer Person des höhern Standes oder jemands andern umbs Geld zu seiner Hausnothdurft mit seinem

kazil a ta věc na odporu byla, že více toho, což zkazí, opraviti, dodělati, ani více dělati a sloužiti za peníze nechtějí a jiný také žádný řemeslník téhož řemesla, pokudž by oni podle své vuole spokojeni nebyli, tomu, kdož by toho žádostiv byl, za peníze jeho dělati proti takovému jejich nepořádnému nařízení a snešení nesmějí: a poněvadž pak takové jejich nařízení obecnému dobrému odporné i mnohým lidem na veliké ublížení jest, protož kterýžby se koli řemeslník napotom toho dopustil a tomu, komuž by prvé dělal aneb dělati počal, aneb něco zkazil a toho dodělati aneb opraviti nechtěl, tomu a takovému aby žádný za jeho dílo nic nebyl povinen platiti; nýbrž on pak [pro] takový svuoj vejstupek dvě neděle šatlavním vězením trestán býti a škodu, kterouž by komu tím zpuosobem učinil, vynahraditi má. A ten také, kdož by koli místo toho za slušnou záplatu dělati nechtěl a se zpěčoval, toho každého, ten kdož by žádostiv byl, do šatlavního vězení dáti a v něm ho za tejden pořád zdržeti bude moci; na kteréhož by to koli rychtáře bylo vznešeno, ten to podle toho nařízení beze vší omluvy a dalšího prodlení opatřiti povinen bude.

Nad tím se pak tu také tuze držeti musí, aby ty všeckny osoby k těm řemesluom nařízené, kteréž přísežné jsou, to na své přísahy přijaly, a jiné nepřísežné osoby přísahy k tomu učinily, že se v tom povolání spravedlivě a upřímně chovati chtí, což také aby i činily a toho povolání svého pilny byly, při něm se dobře a upřímně pro vzdělání obecného dobrého chovaly, žádnému nepřehlídaly, než k tomu tak, aby ve všem toto nařízení pruochod svuoj mělo, se s pilností přičinily.

Nicméně vždycky ve dvou měsících ty osoby, nad jedním každým řemeslem nařízené, pánům hejtmanuom jednoho každého měst Pražských, aby zprávu o těch řemeslích, jak se v tom chovají,

Handwerch dienet und ihme solches nach seinem Willen nicht gezahlt wird, do er gleich etwas sie verderbet, nit weiter ausbessern, ausarbeiten oder sonsten umbs Geld ferner sich nicht brauchen lassen wollen, so darf auch kein ander, der solches Handwerchs ist, dieweil der ander sinem Gefallen nach nit zufriedengestellt ist, einem, der solches umbs Geld begehrt, wider der ungebuhrlichen Ordnung und Vergleichung nit arbeiten. Dieweil dann solch ihr Furnehmen und Anordnung dem gemeinen Nutz und Frommen zuwider, darzu vielen Leuten dadurch grosse Verkürzung beschicht, derwegen so jemand unter den Handwerchsleuten sich solches hinfüro mehr zu thun unterstunde und das, was er zu arbeiten angefangen, nit verfertiget oder etwas verderbet und sich dasselbige wieder verbessern gewehrt, den und ein jeden solchen soll niemands vor seine Arbeit zu zahlen schuldig sein, sonder er der Handwerchsmann soll vonwegen solches seines Austritts mit der Gefängnus zwo Wochen nach einander gestraft werden, und uber das den Schaden, den er begangen, wieder erstatten; der ander aber, der anstatt dessen umb eine gebuhrliche Bezahlung nit arbeiten wollte und sich des verwegerte, soll der, so ihn begehrt, Macht haben, in die Gefängnus annehmen und darinnen acht Tag lang behalten zu lassen, desgleichen sollen die Richter, welcher unter ihnen hierinnen ersucht wurde, alsbald ohne alle Ausrede laut dieser Ordnung gegen solchen Leuten verfahren.

Uber diesem muess auch strack gehalten werden, dass alle die geschworne Personen, die zu den Handwerchen verordnet und die Eid darauf gethan, auch die, so nit geschworen und den Eid thun werden, dass sie sich in diesem Beruef aufrecht und treulich halten wollen, welchs sie auch thun und diesem ihrem Beruef zu Befurderung des gemeinen Nutzes ohne Ansehung einiger Person, und damit solche Ordnung jederzeit ihren Fortgang haben mocht, fleissig abwarten sollen. Nichts desto weniger sollen alle zwei Monat die Personen, so uber die Handwerk verordnet sein, den Herren Hauptleuten der Prager Städt, wie man sich darinne verhält, auch wie sie ihrem Beruef vorstehen,

i také o tom, jak ony povolání své konají, oznamovati povinny byly. Actum 28. Julii anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octavo.

Relation zu thun schuldig sein. Actum 28. Julii anno Domini lxxviii.

---

155. Vznešení královské na sněm, jenž zahdjen byl dne 2. srpna 1578.

MS. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

Předložení sněmovní léta 1578.

JMt římský císař a uherský, český král ꝛc, pán náš nejmilostivější, od stavův království tohoto Českého, věrných poddaných svých milých, že jsou se k tomu sněmu obecnímu, od JMCské rozepsanému, poslušně a povolně najíti dali, obzvláštně milostivě přijímati a dále jim oznamovati ráčí: ačkoli JMCská před dávným časem netoliko toho milostivého oumyslu a vůle ale také žádostiv býti ráčil, sem do tohoto království mezi stavy, věrné poddané své milé, přijeti a všecky důležité potřeby a ztížnosti obecní, i obzvláštních osob se dotýkající, pokudž by JMCské nejvejš možné bylo, k konci vésti, však jsou v to mnohé znamenité a pilné JMCské, netoliko vlastní, ale všeho křesťanstva a věrných poddaných milých se dotýkající potřeby vkračovaly a připadaly, pro kteréž jest JMCská konečného milostivého úmyslu svého, proti vší vůli své, až do tohoto času vykonati moci neráčil; z těch příčin JMCská k stavuom, jakožto věrným poddaným svým milým, té konečné naděje býti ráčí, že nad tím, že se příjezdem JMti do tohoto království až do tohoto času za příčinami nahoře oznámenými poprodlilo, žádné ztížnosti neponesou. Však uznávajíc JMCská, jaké vysoce důležité potřeby toho ukazují, aby hranice Uherské, ač chceli se jináč větší nenabyté škody, zkázy a záhuby, kteráž by JMCské, královstvím, zemím a v nich obývajícím, též také s těmi se stejkajícím věrným poddaným, totiž jim stavuom království Českého a zemím k němu příslušejícím, z toho pojíti mohla, uvarovati, opatřeny byly, a lid válečný (tak jakž se v brzkém čase z bezelstných příčin a potřeb obecní placení na všech hranicích Uherských předsevzíti a skutek záplaty učiniti musí) spokojen býti mohl a místa hraničná, na kterých stavuom království Českého i zemím k němu příslušejícím, JMCské věrným poddaným a všemu křesťanstvu vysoce záleží, tak bez náležitého opatření zanechána a opuštěna nebyla, a osobou JMCské časným předjitím a oznámením o tom stavuom, jakožto věrným poddaným JMti, tu nic nescházelo, neráčil jest JMCská z těch oznámených vysoce duoležitých příčin a potřeb nikterakž pominouti, nežli tento sněm rozepsati a stavuom předkem to, jakou JMCská o ně všecky vuobec, k jejich všech dobrému, též také pro ochranu a obranu jich, tak aby to v skutku poznati a tomu škodlivému zlému, kteréž (jak přísloví) již za dveřmi stojí, časně v cestu vkročili, milostivou a otcovskou péči míti ráčí, ku paměti přivésti.

A poněvadž pak ty pomoci berně domovní proti nepříteli Turku o vánocích minulých, též také posudní na vychování JMCské dvoru, již o svatý Jiří též minulý, vyšly a JMCské pro zdržení hranic v království Uherském žádné pomoci se od toho času nečinily, potřeba pak i nebezpečenství, kterémuž JMCské bez skutečné věrných poddaných milých pomoci odolati možné není, vždy předce pro zdržení způsobu válečného čím dále větší a ztížnější býti chce, a JMCská na vychování dvoru svého žádné pomoci míti neráčí: z těch všech nadepsaných příčin jest JMCské milostivá žádost, aby stavové království Českého, jakožto věrní poddaní, prohlídna k tomu ke všemu, což se nadpisuje, JMCské pro zdržení hranic v království Uherském proti nepříteli Turku jeden polouletní termin pomoci minulého roku svolené, a potom též posudní na dotčené vychování JMCské dvoru až do vánoc nejprvé příštích, tím vším

způsobem, jakž dotčeno a minulého roku svoleno, z věrné, náchylné poddanosti svolili a takové nařízení učinili, aby ty pomoci předešlým způsobem beze všech zadržování JMCské spraveny a vyplněny byly.

Jakž pak JMCská k nim stavuom, jakožto věrným poddaným svým milým, té jisté, milostivé a konečné naděje býti ráčí, že se v tom k JMCské povolně a poddaně beze všech odporuov, z věrné a upřímné poddanosti, ukáží, a JMCská ráčí jich také v čas potřeby v ničemž netoliko neopouštěti, nébrž zase všecko jmění své pro ně milostivě vynaložiti, takovou pak jich poddanou povolnost všem vuobec i jednomu každému obzvláštně vší milostí vzpomínati a nahražovati, též také je stavy, že jim dotčené dobrovolné svolení, v takové duoležité potřebě, privilejím, svobodám, obdarováním a starobylým chvalitebným zvyklostem k ujmě a k škodě býti nemá, dostatečným reversem milostivě opatřiti.

Co se pak starých i nových restantův dotýče: JMCská stavuov milostivě žádati ráčí, aby při tomto sněmu o to skutečné nařízení učinili, aby takové zadržalé obojí restanty JMCské, což nejspíš možné, spraveny a vyplněny byly, a v tom žádný, jeden před druhým, šanován a šetřín nebyl, nébrž aby se k jednomu každému podle svolení sněmovního zachováno bylo, neb ta nerovnost v dávání berní, jakž JMCské škodlivá tak také stavům slušně ztížná jest.

A jakož jest JMCská stavuov království Českého strany nařízení veřejné hotovosti nejednou milostivě a otcovsky napomenouti ráčil, aby táž vysoce potřebná věc tak předsevzata a dotčená veřejná hotovost v jmenovaném království Českém nařízena byla, i také to všecko trvanlivě, buď za času války neb pokoje zdržáno býti mohlo: protož JMCská stavuov milostivě žádati ráčí, aby stavové na nynějším sněmu z prostředku svého jisté osoby k tomu nařídili, kteréžby takový vysoce duoležitý pilný artikul předsevzaly, mezi sebou tuž věc dostatečně a bedlivě uvážily a to všecko, jakýmby způsobem taková veřejná hotovost nařízena býti měla, v spis uvedly a JMCské k dalšímu uvážení podaly.

Také JMCská dotčeným stavuom toho, jakou jsou stavové v knížetství Slezských mezi sebou veřejnou hotovost nařídili, JMCskou za potvrzení poníženě žádajíc, což se JMCské za potřebné býti vidělo stavům to také v známost uvésti, pro lepší vyrozumění příležitě podávati, a k stavům té milostivé naděje býti ráčí, že se se vší pilností k tomu snažiti budou, aby taková veřejná hotovost, na kteréž království Českému a zemím k němu příslušejícím v těchto nynějších časích nebezpečných vysoce mnoho záleží, což nejspíš možné bude, na tomto sněmu, anebo, jakž nahoře dotčeno, skrze osoby od stavuov k tomuto volené, skutečně nařízena býti mohla; nicméně také jestliže stavové toho žádati budou, aby jim také to, jakž jest v jiných v JMCské královstvích a zemích řád strany takové veřejné hotovosti učiněn, podáno bylo, JMCská též stavuom podati poručiti ráčí. A aby to všecko, což nahoře dotčeno, tím lépe a dřívěji pro uvarování všelijakých outrat fedrováno a na místě postaveno bylo, JMCská k stavuom, jakožto poddaným věrným svým milým, ke všem vůbec i jednomu každému obzvláštně té milostivé naděje býti ráčí, že žádný před zavřením tohoto sněmu nikam neodjede, v čemž se stavové sami na toto předložení sněmovní (jakž pak JMCská k nim té jisté a milostivé naděje jest) povolně a poddaně ukáží, pro uvarování zbytečných outrat ušetřiti mohou [sic.]. To všecko JMCská, což tu koliv pro dobré království a zemí poddaných JMCské i také k svému vlastnímu prospěchu a pro uvarování nastávajícího nebezpečenství, škody a záhuby z věrné poddanosti učiní, stavuom, jakožto věrným poddaným svým milým, všem vůbec i jednomu každému obzvláštně vší milostí svou císařskou vzpomínati a nahražovati, i také jich milostivým císařem a pánem býti a zuostati ráčí.

---

156. Šepmistři, rada i všecka obec na Horách Kutnách žádají stavy na sněmu shromážděné, aby r. 1576 sněmem svolená pomoc 1.500 kop na vyzdvižení hor stříbrných jim i s úroky na sumu tu vzešlými vyplacena byla.

Bez datum [1578]. — Orig. v arch. Kutnoh.

VMt vysoce urozený pane, pane a VMt urození páni, páni, urození a stateční páni z rytířstva, slovoutné a mnoho vzácné poctivosti páni Pražané a jiní páni vyslaní z měst, páni nám milostiví a přátelé naši milí! Vedle toho poníženě před VMtmi se omluvna činíme, že opět při tomto nynějším VMtí šťastném shromáždění z nuzné potřeby a veliké těžkosti naší VMti zaneprázdňovati a předešlé žádosti a prosby naše k milostivým pamětem přivozovati nijakž pominouti nemůžeme, a to v tom: jakož jste předešle VMti všickni tři stavové království tohoto na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta sedmdesátého šestého pominulého ve čtvrtek po neděli jubilate, na poníženou žádost a prosbu naši pro vzdělání a rozšíření i také další fedruňk hor stříbrných u nás na Horách Kutnách a dobývání dolův starých, řečených Hrušky a Višňoví, s měrami jich, své milostivé povolení dáti ráčili, poněvadž jsme takovým odporným a přetěžkým nákladům horním, sami jsouce na nejvyšší propavováni a schuzeni, odolati nemohli, abychom se v půl druhého tisíce kop grošův českých na propavování v týchž dolích Hruškách a Višňoví vzdlužili, že VMti tehdáž při nejprv budoucím sněmu na ty cesty, odkud by taková suma zaplacena býti měla, mysliti a to milostivě opatřiti ráčí, jakž též sněmovní snešení a povolení VMtí, jehožto pro snadší přivedení ku paměti přípis příležitě skládáme, to v sobě plněji obsahuje a zavírá. Načež se ubezpečivše tak jsme učinili a netoliko v tu sumu půl druhého tisíce kop grošův českých, ale vejš do několika tisíc drahně, vždy chtíce tomu cauku krejfskému a těm horám, jakožto starožitnému a užitečnému klenotu království tohoto, tudy pomoci a dotčené doly Hrušky a Višňoví k dobrému předně JMCské, potom zemi i také nám chudým kverkům užitečně zkveldikovati, u dobrých lidí, kdež jsme se objíti mohli, vzdlužili a ji na táž místa, jakž z té relací JMti pána, pana Adama Slavaty z Chlumu a Košmberka, pana Beneše Benedy z Nectin a pana Pavla Grymillera z Třebska, prubýře zemského, pánův komisařův od VMtí léta sedmdesátého sedmého sněmem nařízených, kteráž posavád, naději tu máme, že při dskách zůstává, tomu milostivě vyrozuměti ráčili, propavovali, takže na táž oznámená místa koštu neb vydání do osmdesáte tisíc jest v tom čase vzešlo, a my přes cupusy již zaplacené na to ještě do dvanácti tisíc dlužni zůstáváme; a jakž z té sumy půl druhého tisíce kop grošův českých od VMtí připověděných, tak i z jiných, nemaje v sumách hlavních odkud právi býti, s velikou těžkostí naší posavád vždy úročili, ano i od téhož léta sedmdesátého šestého každý sněm a slavné soudy zemské o to jezdíce a při VMtech solicitujíce znamenité outraty na to vésti, a vedle obecného přísloví jednu škodu k druhé přikládati a tak jsouce prvé na nejvyšší schuzeni a propavováni příčinami takovými ze všech stran hynouti musíme. Kterýchžto úrokův a škod skrze často psanou pomoc nám od VMtí připověděnou do tisíce i vejš dobře jest prošlo a čím dále vždy více jich přibejvá: a protož, milostiví páni, nevěda sobě v tom ve všem jaké rady dáti a odkud jinud pomoci očekávati, než vedle často psané a milostivé zámluvy od VMtí, jakž prvé tak i nyní, vždy VMtí ve vší pokorné a ponížené naději žádati a prositi nepřestáváme, že jakožto křesťanská vrchnost a páni přátelé naši milí s námi v tom lítostivou útrpnost míti a již aspoň nyní na nás se ohlédnouti, tak častou však z nuzné potřeby pošlou žádost a prosbu uslyšeti, i také svrchu psanou pomoc nám od VMtí připověděnou i s úroky a škodami na to vzešlými odvésti milostivě poručiti ráčíte, tak abychom již věřitele naše spokojiti, VMtí více a déle tím zaneprázdňovati nemusili, i sami také sebe a té chudé propavované obce před dalšími skrze to útratami a škodami ušetřiti mohli. A my se takové k nám křesťansky prokázané milosrdné lásky VMtem vždycky volně a hotově odsluhovati chceme a připovídáme. Za milostivou a laskavou odpověď VMtí se vší ponížeností pokorně žádáme a prosíme.

VMtem vždycky k službám volní a hotoví *Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.*

157. *Neúplný spis, jejž císař Rudolf II. v příčině opatření hranic Uherských proti Turku stavům království Českého na sněmu shromážděným předložil.*

Bez datum. [1578.] — MS. souč. č. 127. v arch. česk. místod.

. . . Ačkolivěk od stavuov svaté říše znamenitá pomoc, jak by se někdo domnívati mohl, svolena jest, však taková pomoc nebývá zouplna spravena a daleko tak mnoho, jakž se svoluje, nevynáší.

Z toho JMCská dávati ráčí arciknížeti Karlovi na pomoc k vosazení Charvatských a Slovanských pomezí jedenkrát sto tisíc čtyryceti tisíc zlatých, tak že kdyby se šestkrát stotisíc scházelo, což také při mnohém tolik není, nezuostávalo by více JMCské z té sumy nežli čtyřikráte sto tisíc a šedesáte tisíc zlatých, také stavuom jest vědomé a z vejtahu, kderýž vnově z strany držení hranic a pomezních míst udělán jest, se ukázati může, že JMCská toliko na samé Uherské hranice přes desetkrát sto tisíc zlatých, na jiné pak k hraničným potřebám náležité vydání, jakožto na turecké dary, stavení, střelbu, pštoluňk nejvyšších, kderýmž služba před se jde, každého roku zbíhá se přes šestnáctekrát sto tisíc; také se o tom ví, co JMCské, dokud se JMti z říše žádné jisté pomoci nečinily, z těchto království a zemí vycházelo, a kderak sou takové pomoci na tak veliká vydání, kderá se na hranice činila, postačiti mohly. Však nechtíc JMCská, aby místa hraničná a pomezní do gruntu opuštěna byla, jakž pak skrze nenadálé vpády paše Budínského a jiných Turkuov některé zámky v Uhřích ztraceny byly, ráčil jest skrze všelijaké snesitedlné i nesnesitedlné prostředky mezi stavy svaté říše peníze objednávati dáti, kderé se potomně zase z jiných svolených pomocí zaplatiti musily; též také od stavuov svolené pomoci nečasně spravovány a vyplňovány bývaly, jakž pak v království Českém, v markrabství, Moravském, v knížectví Slezských ještě veliké reštanty zuostávají, a tak tudy JMCská za těmi příčinami, že takové pomoci na určité časy nevycházely, lidu válečnému záplatou přispěti moci neráčil. Těm pak menším hraničným místuom jako Papě, Totys, Palatě, Česneku, kderá mezi jezerem, jenž slove Platensee, a Dunajem leží, JMCská ještě po nyní minulém oučtu přes deset tisíců dlužen zuostávati ráčí, a ti mají ještě všickni ode dvou i tří oučtů své staré vejtahy, kdeří se vztahují na mnoho tisíc zlatých.

Co se nosařů dotýče, těm také od pěti let služba placena není až teď nyní měsíce září, však za něco málo měsíců a s JMti nejvyšší obtížností jim dáno, a těm se také zuostává na jich starých reštích několiko mnoho tisíc zlatých.

Na báňských městech hraničných rovně tak stojí, že již uherskýho lidu jízdného ani pěšího dostati nemohou, a jestliže se pak v službu JMCské dadjí [sic], tehdy pro nedostatek záplaty a z chudoby v službě setrvati nemohou, ale téměř po celý rok chudým lidem poddaným na hrdle leží, jim to, čím by se sami vychovati mohli, berou, ztráví a k žádné vochraně jim, nýbrž k soužení, škodě a záhubě sou a ke všelijakým nevolem, zlým a škodlivým praktikám v zemi, jim příčinu dávají.

Nasaři [sic] v Komárnu své braně položili a vespolek pojednou službu vypověděli a pryč táhli, však zase dosti pracně, že sou se navrátili, k tomu přivedeni sou; nyní pak zase znovu, poněvadž bez záplaty nač živi býti nemají, odtud pryč chtějí, k nimž se nemůže trestáním, kderé by v těch příčinách náležité a slušné bylo, přikročiti.

Německým knechtuom v Rábu již od šesti let placeno není, skrze což sou v největší chudobu, nouzi a bídu, nemajíc ani šatu na sobě, vešli.

V Horní zemi Uherské zuostává se záplata, mimo to že jich mnoho, kdeří ještě od vosmi a desíti let staré reštanty vyupomínati mají, pětiletá, kderá jim zaplacena býti má, ačkolivěk před dvěma lety za pět měsícův jim služby dáno; však nemohla ta suma, kderáž tehdáž před rukama byla, poněvadž ostatek k tomu dodán nebyl, dále než na tři hraničná místa postačiti. Za tou příčinou nemohl Ruber, nejvyšší v poli, až do té chvíle odsud vypraven býti, jakož pak i druzí dva nejvyšší

z Sakmaru a Tokaje na ten přídomek, kde také zdržáni sou, a nyní teprva ten z Tokaje dosti prázdně s těmi pěti [illegible] lidy vypraven jest.

A tak již v tom místě s prachem tak dále postačiti nebudou moci, a ten nebožej lid nějaký zdržán a vychován býti moci nebude, jestliže se jim nějaká berská pomoc nestane; a tak oni nebo hladem zemříti anebo na chudé poddané vypadati, jim škodu činiti k tomu přinuceni a potom také tím mordování budou, a ta hraničná místa na ten i jiné příčiny opuštěna a prázdna zůstati musejí. K tomu stavení tak nedokonalá téměř na všech hranicích zůstávají; na Kanyži sou tento rok stavové rakouští nemalou pomoc učinili, ale poněvadž to již také, jestliže jiné nebude, vychází, také tak zůstati musí.

Stavení v Rábě se také nedokonává, v Uvaru a před báňskými městy, ačkoli některák na to vynaloženo i spatřeno býti, však ještě na předpověděných hraničných místech žádné stavení začato není.

V Horní zemi Uherské totižto v Erla, Tokaji a Sendrově také nemůže lépe státi, nebo úředníci, mistři a běžní vojáci na službě a penězích sou a nemohou pro nedostatek důchodův, kterým by se všelijaké potřeby k stavení skupovati měly, dělati, a tak se ta služba na ně nadarmo vynakládá.

V jiných věcech z strany střelby mají se mnohé plné věci přihotoviti a vypraviti, nebo šejkhasy, kteréž již všecky vyprázdněny a vytčeny sou, měly by se zase všelijakými potřebami vyplniti; to se všecko na příčinu důchodův a že JMCská na samá hraničná místa postačiti moci neráčí, tak zanechati musí, a kdyby k nějaké veliké a znamenité potřebě proti nepříteli přišlo, nemohly by se ty potřeby potom na žádné jiné místo dostati; na jakémž JMCská velikou škodu snášeti ráčí na tou příčinou, že ty potřeby, pro nedostatek důchodův, v příležitých časech skupovány býti nemohou, a tak se to potom v nepříležitém času všecko dráže a za dvojnásobní peníze brati a platiti musí.

Takové potřeby a nedostatky nepřítel dobře povědomy sou, nebo on, neměl-li o všem zvi, ale sám to každého času spatřuje, že sou hranice opuštěné, lid v nich nezaplacený, malý, zle vyopatřenej a [illegible] v počtu svým není, nevolnej a k tomu na nejvyšší schuzen; to jest jemu příčinu dalo, a to jemu ještě až posavad srdce dává, že tato všecka léta pořád tak mnoho křesťanského lidu, ano i na několik tisíc chudých poddaných, ze všech zemí pobral a do věčné služebnosti zavedl; tak mnoho castellův, zámkův několik náhlým vpádem a chytrostí, ale moci vojenskou a nepřátelským šturmem pod trvajícím příměřím vzal, a tak tím podmaněním téměř se německých granicův dotkl. A ačkoliv předešlý baše Budínský z poručení svého císaře usmrcen a tento na jeho místo usazený baše se ještě až posavad pokojně chová a zkazuje; však jemu v srdci, jakožto nepříteli krve křesťanské, věřiti možné není, nežli mnohem více jeho chytrosti se obávati, aby potomně svou úzkost s JMCské a těch zemí nenabytou škodou pojednou, jaký pak to nejsnázej učiniti může, nevyjevil. O čemž také JMCská, že od svého pána, aby všecka malá hraničná místa, co by se s malým počtem a nákladem spraviti mohlo, bral poručení jmá, dobré kundšafty a zprávy jmíti ráčí, a jemu na ten čas nic jiného nežli nepříležitost času v tom překáží.

A poněvadž pak ty všecky věci tak spůsobeny sou, že JMCská mimo vyměřenou berní pomoci nějaké na další vychování hranic postačiti a ten převeliký již tak rozmnožený náklad déle snášeti moci neráčí; k tomu na očitém spatření jest, jestliže žádné jiné pomoci nebude, tehdy hraničná místa, zvláště při báňských městech, která stavením z nahoře dotčených příčin velikého nedostatku lidu, prachu i střelbu nejšpatněji opatřena sou, tak že by nepřítel Turek bez všelijaké obzvláštní práce jedno každé to hraničné místo prvním dnem vzíti mohl, což kdyby se stalo, čehož všemohoucí pan Bůh dalejí milostivě uchovati rač, jmělo, otevřel by nepřítel moc svou vpády, loupeží, mordováním a za jímáním mnohých křesťanských duší [záhubou] na Moravu, Slezsko, potomně i na království České.

Stavové prve o tom vědomost mají, jakých obšírných hranic JMCská počnouc od moře Adriatského až k Sedmihradské zemi, k opatrování jmíti ráčí, kteréž se na 130 mil německých vztahují.

též z příležícího poznamenání se nachází, jak mnoho tu míst a zámkův pomezních a kderak se osazují a zdržují, a co na ně na všecky jde.

Proti tomu stavové také vyrozumějí, kderak Turecká hranice a zámky osazeny, tak kdež z JMCské lidu služebného jeden, tu naproti tomu z Turkuov jich čtyry neb více jsou a se chovají bez těch, kdeříž sice bez přestání pro štráfy a loupež k hranicuom se přibližují, a tak by za tou příčinou veliká potřeba byla taková JMCské místa pomezní s větším počtem lidu tím silněji osaditi: ale jak JMCská na ty, kdeříž se nyní drží, ačkoli po několikráte pro veliký náklad, kderýž na ně jde, umenšeni jsou, postačiti, tak také JMCská ještě většího počtu přijimati nemůže; a JMCská by nad tím milostivě spokojen bejti ráčil, aby jen tito svou pořádnou záplatu na jisté terminy jmíti a tím lépe při svých službách zdržáni bejti mohli. Ale poněvadž duochody JMCské z království Uherského a jiných JMCské dědičných zemí takového nesnesitedlného břemene snésti nemohou, a těchto časů pomoci od stavuov království Českého, markrabství Moravského a knížetství Slezského, věrných poddaných, JMCské nešly: JMCská také záplatu na hranice tomu všemu lidu válečnému zouplna spraviti moci neráčil, nébrž velikej rešt dluožen pozuostávati ráčí.

Z té pak nespěšné záplaty to pocházelo a ještě každodenně pochází, že lid služebný, zvláště pak Uhři, kdeříž sice skrovné žoldy mají, při službách a místech jich zdržáni bejti nemohou, nébrž své vychování jinde hledají, přes to chudým lidem škody činí a všelijakých neřáduov v zemi se dopouštějí, tím se vymlouvajíc, že se jim to za zlé jmíti nemuože, poněvadž se jim na jejich zasloužených žoldích nic anebo málo a to nespěšně spravuje, že koně a služebníky své, též sebe sami, odnikud vychovati nemohou.

A tak dále z toho pochází, že hranice neosazené zuostávají a nepřítel podle své libosti tam i sem vpády činí, chudý, křesťanský lid zajímá, k holdování přinucuje a čím dále tím více do těchto zemí vkračuje.

Takové neosazení míst hraničních nepříteli cesty a příležitost ukazuje, že jest jminulého léta měsíce února na hlavní hraničné místo Kanizu, na němž zemi Rakouské a Štyrské jako na klíči znamenitě mnoho záleží, nočním časem vpád učinil, tu se do předního městečka vebral a do sto osob zamordoval, do 700 zajímal a naposledy takové městečko vypálil. Též také dotčené neosazení hranic begu Ostřihomskému k tomu příčinu dalo, že jest klášter svatého Benedikta, kterýž na cestě a silnici k městuom báňským leží, v bílý den mocí šturmoval a ničímž jiným zachováni nebyli, než že jim o tom skrze špehy časně oznámeno bylo, a tak se tiž chudí lidé z dolejšího městečka s tím, což jsou měli, nahoru do kláštera obrátili, a jich tím větší počet k bránění bylo.

Takové a k tomu nápodobné vpády se vždycky sem i tam dějí, a jest se jich napotom dáleji nic méně ale ještě víceji obávati, protože nepřítel vidí a zná, že lidu válečného na hranicích ubejvá, nedbanlivý jest a neoupravněji se ukazují, a místa hraničná čím dále špatněji se opatrují.

A předkem na to zření jmíti potřebí jest: husaři s svejmi lehkými koňmi a rystuňky velmi scházejí, dobří bejvalí váleční muži, kdeříž se posavad na hranicích nejlípe chovali a je bránili, jeden po druhým jati a zamordováni bývají, a za příčinou nespěšné záplaty od válečného spuosobu na hospodářství se vydávají, a tak skrze to vždy větší nedostatek na uherském lidu služebným se nachází; jak pak vysoce mnoho na tom záleží, aby takoví lidé proti témuž nepříteli ustavičně u velikém počtu držáni byli, o tom stavové, kdeříž příležitost hranic a téhož nepřítele obyčejuov a způsobův válečných povědomi jsou, dobrou vědomost mají. A jměl-li by takovej lid, jakožto husaři, k dokonalému zahynutí přijíti, stavové při sobě zdravě povážiti mohou, jak by hranice proti takovému bedlivému, chytrému a rychlému nepříteli s jiným lidem, ačkoliv stálým a věrným, ale jemu příliš nespěšným, opatřeny a ochráněny bejti mohly.

JMCská až posavad z JMti království a dědičných zemí a statkuov komorních všecky duochody, jak daleko jediné postačiti jsou mohly, v to vdrobiti a vynaložiti ráčil, skrze což komorní statkové na nejvejš zavedeni a rozzastavováni jsou, že již dále nikam věděti neráčí; majíli pak hranice a místa pomezní v takovém nebezpečenství se nechati, tehdy ničehož jiného očekávati, než že hranice k dokonalé ztrátě přijdou, nepřítel ostatní zemi sobě podmaní, a tak by ihned na markrabství Moravské a Slezsko, a potomně na království České taková záhuba (čehož pane Bože ostříhati rač) přijíti by mohla. A protož aby stavové to upřímným srdcem povážili, že toto království odevřeno, ani jedinou pevností, kderážby proti takovému nepříteli se brániti mohla, opatřeno není, a vždy lépe jest u souseda stodoly pomoci hasiti nežli vohni do svého vlastního krovu přijíti dáti. A protož aby na jejich věrných pomocech pro zdržení těch hranic nic sjíti nedali.

JMCská jich stavuov by milostivě rád šanovati ráčil, ale poněvadž toho taková znamenitá duoležitá, veliká potřeba jest, a také jejich vlastní dobré a bezpečenství toho káže, a JMCské nijakž možné není takový zpuosob válečný z svejch dědičných zemí a království Uherského zdržeti: protož JMCská té milostivé naděje býti ráčí, že sobě takovú pilnú a duoležitú potřebu jich vlastně se dotejkající, neb znáti mohou, že před takovým nebezpečenstvím tak málo jako ti, kdeří nepříteli blízko přisedají [sic], jisti a bezpečni býti mohou, tím více k srdcím svým připustí a upřímnou pomocí svou tím povolněji a spěšněji se ukáží.

---

158. Konsistoř pod obojí ztěžuje si císaři Rudolfovi II. na nedostatek pořádného kněžstva, na schůze pikhartské, na usazování kněží nepořádných bez vědomí konsistoře, na hejtmana Pardubského, na ženění kněží, na kollatory, kteříž zboží duchovní si přivlastňují, právo duchovní že jest zneváženo; žádají ve všech těch příčinách za ochranu a obnovení konsistoře.

V PRAZE. 1578, 8. srpna. — Opis souč. v arch. kons. Pražské.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český oc králi, pane, pane náš nejmilostivější! S velikou i ustavičnou vroucí žádostí tohoto VMCské na hrad Pražský šťastného příjezdu jsme očekávali, a to předkem, abychom VMCskou v dobrém způsobu a zdraví (jakož se tak z milosti boží stalo) spatřiti mohli, a potom, aby ty veliké věci, Boha a církve se dotýkající, které jsou na na VCskú a na onen čas KMt, i také na Jich Mti pány místodržící, od nás skrze mnohé suplikací vznášeny a často připomínány byly, a které jsou do tohoto VMCské příjezdu odloženy, již aspoň k svému místnému a náležitému opatření přivedeny býti mohly. Jakož jsou pak tyto nejpřednější a nejpotřebnější: předkem, strany velikého a prvé v straně pod obojí nikdy nebývalého kněžstva pořádného nedostatku, k kterémuž jest přišlo příčinou nějakého interdiktu od svatosti papežské JMti panu arcibiskupu pražskému, jakž zprávu máme, učiněného, pro kterýž nám více než od deseti let ani jeden žák k ouřadu kněžství sv. není ordinován.

Druhé, strany pikhartských a sektářských schůzí, které se proti řádu země této a proti přísným mandatům a zápovědém, netoliko po domích ale i v kostelích, čehož prvé činiti nesměli, nyní zjevně dějí a beze všeho vostejchání provozují.

Třetí, strany některých měst v tomto království, která proti řádu starobylému a proti obzvláštní přísné zápovědi, od slavné a svaté paměti císaře Maximiliana JMti jim učiněné, kněží, kteří v řádu a poslušenství konsistoře naší nestojí a kteří nejsou pořádně ordinováni, bez dovolení též konsistoře o své újmě přijímají, a těm náboženství a řády starobylé měniti a jiné nové hostinské uvozovati dopouštějí.

Čtvrté, strany far na gruntech panských a rytířských, k správě duchovní konsistoře naší od starodávna přináležejících, na které s větší strany kollatorové světští tolikéž bez konsistoře naší a jejího dovolení, čehož prvé nikdy nebývalo, kněží nepořádné a ty, ježto v řádu a poslušenství konsistoře naší nejsou a býti nechtí, uvozují a je s náboženstvím a řády hostinskými proti řádu starobylému trpí a fedrují.

Páté, strany hejtmana panství Pardubského, který ouřad duchovní sobě osobuje, kněží nepořádné, vejtržné, ženaté a bludné, ježto v řádu a poslušenství konsistoře naší nestojí, na fary téhož panství o své újmě bez dovolení našeho přijímá, uvozuje, jim náboženství vyměřuje a ukládá, a kněží, kteříby se jeho aneb toho, kterého sobě do Pardubic za děkana vystaví (jakož jest již dva vystavil), vyměřením nechtěli spravovati, na témž panství trpěti nechce; tak že pro něho kněží, když jim co od nás poručeno bývá (zvlášt strany sacros liquores), obávajíce se od něho těžkostí, které jest jeden vězením nenáležitým pocítil, nesmějí poručení našeho vykonávati.

Co pak z neopatření a nepřetržení těch věcí zlého a škodlivého v tomto království pochází, to jsme v týchž suplikacích obšírně předložili; kteréžto naše suplikací mělyby se v kanceláři VCMti najíti.

Nicméně i toho VMCskou tajna činiti nemůžeme, kterak již s větší strany (jakž můžem rozuměti) kněží, kteří se k pod obojí přijímání hlásí, proti duchovnímu právu a řádu země této se zženili, ženy oddávané a jinak neřádné mají a s nimi děti na svět plodí, čehož jest jim v tomto království nikdy dopuštěno nebylo: a ačkolibychom rádi takové kněží k nápravě přivedli a tu věc při nich zastavili (vidouce co z toho zlého a škodlivého v církvi pochází), však pro veliký nedostatek kněžstva pořádného a pro ty, kteří je v tom proti konsistoři naší fedrují a zastávají, toho sami zastaviti nemůžeme.

Při tom i to na VCMt vznášíme, kterak kněží pořádní a věrní, jako ti, kteří se konsistoří naší řídí a v starobylém řádu stojí, veliké soužení trpí a snášejí, neb jich collatores na farách míti a trpěti nechtí, nébrž divným způsobem jich vybývají, aneb příčiny, aby se z far hnouti museli, dávají, obzvláště tím, že kollatorové to, co jest od starodávna k záduší pro kněží nadáno, od záduší odjímají, sobě osobují a přivlastňují, desátky a platy zadržují aneb k nim dopomáhati nechtí; i vytisknouce kněze věrné z fary, na to místo nepořádné od ledkuds přiběhlé, aneb z poslušenství konsistořského vyšlé, z dosti malé peněžité sumy aneb z chatrné částky desátkové najaté přijímají, a tím netoliko kněží se zúžují, ale také záduší i duše lidské hynou, ješto jsou takové věci předešle od slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda JMti nejedním mandátem ano i obecními sněmy přísně zapovědíny. K tomu i to se děje, že kšaftové kněžští, jakkoli pořádně učiněni a od práva duchovního konsistoře naší podle vyměření o kšaftích kněžských pořádné váženi, svého průchodu míti nemohou; nebo mnozí collatores na statečky kněžské, pořádně kšaftované, mimo řád a právo sahají, je sobě přivlastňují, a jich těm, komuž náleží, vydávati nechtějí. A jsouc v tom buď od konsistoře neb od těch, jimž kšaftováno, zvlášť od chudých lidí a přátel kšaftujícího, náležitě hledáni, a mívajíce sobě někdy od VMCské aneb pánův místodržících o to činěná spravedlivá poručení, na to nic nedbají, nébrž na soudy a práva světská ukazují; jakož jest tak nějaký Hendrych Kekule z Stradonic učinil, s kterýmžto podle poručení VMCské na soudu komorním pře na čtyry leta jest trvala, a prvé než k slyšení přišla, on Kekule umřel, statek pak od něho nespravedlivě pobraný až dosavad navrácen není.

Naposledy i to VMCské oznámiti musíme, kterak právo duchovní konsistoře naší, jenž jest zvláštní ouřad VMCské, velmi se zlehčuje, nebo mnozí k němu stávati, ani kněží neposlušných a jiných lidí stavěti, ani na vejpověděch jeho spravedlivých přestávati nechtějí, takže skrze to mnozí neřádové, zvláště kdež se kněží neb slibův manželských aneb stavu manželského dotýká, pocházejí a se fedrují. K tomu mnozí v jurisdikcí téhož práva duchovního nenáležitě sahají a co témuž právu vlastně náleží,

sobě osobují, netoliko tím (jakž nahoře dotčeno), že kněží bez konsistoře na fary podávají a uvozují, ale i tím, že kšafty kněžské ku právu světskému přijímají, je tu publikují, i také světským způsobem tvrdí a tím mnohé nepořády, kteří by při duchovním právě proti privilegiu kněžskému průchodu neměli, zastírají a fedrují. Jsouce pak od nás v tom napomínáni, na to málo dbají, jakož jsou tak učinili Stříbrští, Hradečtí, Velvarští, Žatečtí, Písečtí, Sedlčanští, Nymburští měšťané a jiní mnozí: což jest předkem proti právu duchovnímu a potom proti vyměření od JMti císaře a na onen čas krále Ferdinanda, slavné paměti, podle snešení sněmovního, o kšaftích kněžských mandátem vůbec vydanému. Nadto mnozí by se našli, ježto konsistoře naší, kteráž jest od vlastní osoby JMti pána, pana otce VMCské nejmilostivějšího, slavné paměti, před sedmi lety obnovena a nařízena, za pořádnú míti a držeti nechtí, nébrž o ní dosti potupně mluví a píší, kterýmižto věcmi ouřadu tomu i osobám našim veliká potupa a mnozí odporové se dějí. Neníli pak to všecko, což tuto vznášíme, na veliké zlehčení důstojenství velebnosti císařské, to bude při spravedlivém VMCské uvážení; neb v dobré paměti VMCské zůstává, jaká jest nám odpověď od JMti, pana otce VMCské, při nejposlednějším JMti z tohoto království do města Řezna odjezdu v přítomnosti VMCské dána, v kteréž jest toho znamenitě doloženo: kterak JMCská jurisdikcí práva duchovního konsistoře naší žádnému neráčil dáti a poručiti, než že ji v rukou a moci své císařské a tolikéž VMCské zanechávati a nad ní zvláštní ochranu míti a držeti ráčí. Protož VMCskou pro pána Boha a jméno jeho svaté se vší ponížeností prositi nepřestáváme, že VMCská, jakožto nejpřednější a nejvyšší pán křesťanský, podle povinnosti křesťanského a katolického císaře a krále, tak velikých, od nás jakž předešle skrze dotčené suplikaci, tak i nyní, přednášených a připomenutých věcí, kdež se p. Boha, církve jeho, náboženství pravého křesťanského, důstojenství VMCské a obecního dobrého tohoto království velice dotýká, časným vyřízením a spravedlivým opatřením již dále prodlévati a odkládati neráčí, tak aby takové věci v dobrý a starobylý řád, který jest od starodávna v dobrém způsobu v této zemi stál, uvedeny a k nápravě přivedeny býti mohly, a tím způsobem čest a sláva boží se rozmáhala a rozšiřovala. Nicméně i za to poníženě prosíme, že VMCská ouřad konsistorský milostivě obnoviti a osobami dostatečnějšími, než my býti můžeme, opatřiti ráčí, nebo někteří z počtu našeho již zemřeli, jiní se jinam z měst Pražských z příčin jistých obrátili, a kteří pozůstáváme, z větší strany pro sešlost věku a nedostatky při zdraví, a potom pro veliké a téměř ustavičné práce jak církevní neb kostelní, tak i konsistorské, témuž povolání, jakž by náleželo, zadost učiniti nemůžeme. S tím VMCské ty všecky přednešené věci k brzkému a správedlivému opatření, ouřad pak konsistorský i osoby naše v milostivú ochranu poroučejíce, VMCskú za laskavú a potěšitelnú odpověď se vší ponížeností prosíme. A my za VMCskou k pánu Bohu všemohoucímu na modlitbách našich vůbec i obzvláštně (jakž to činíme) modliti se budeme, aby pán Bůh VMCské výborné zdraví, dlouhé a rozšířené panování a nad nepřátely šťastné vítězství dáti ráčil. Dána v Praze v pátek po slavné památce proměnění pána Krista 1578.

---

159. Stavové pod obojí způsobou na sněmu shromáždění žádají císaře Rudolfa II. za obnovení konsistoře.

Bez datum [1578]. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český králi a pane, pane náš nejmilostivější! Jakož jest JMt císař Maximilian, slavné a svaté paměti, pán a otec VCMti, nicméně i tolikéž VMCská osobou svou nám stavóm pod obojí přijímajícím tělo a krev pána Krista v tomto království Českém to milostivé oznámení učiniti ráčili, že nás při náboženství a víře naší křesťanské

podle vyznání našeho, JMti císaři Maximilianovi v spisu jistém od nás podaného, milostivě zuostaviti a ruku svou nad námi držeti že ráčíte, což tak ovšem až posavad nám se jest od VMCské udělilo a dosti stalo, a žádné pochybnosti nemáme, než že se podle toho dále bohdá nám tak dostávati bude; a poněvadž pak takovou milostivou ochranu podle milostivého VMCské nám učiněného oznámení v skutku nacházíme, z toho nejvyšší poníženou poddaností VMCské děkujeme, a bohda hrdly i statky i vší nejvyšší možností naší se toho VMCské ve vší poddanosti odsluhovati míníme. A přivozujíce sobě ku paměti, že jsme VMCské tolikéž ve vší poddanosti připověděli, že žádných sekt, buďto cvinglianskú, kalvinskú, nebo jiné takové, mezi sebou trpěti nechceme, však toho před VMCskou tajiti nemuožeme, že se v mnoha místech v tomto království tyto nahoře psané i jiné k těm podobné sekty rozmáhají, čemuž bychom rádi v čas, pokudž možné, překážku činili, však bez pomoci pána Boha našeho a VMCské toho vykonati a tomu škodlivému odolati také jiné cesty mezi sebou obmysliti a najíti nemuožeme, nežli abychom kněžstvo naše v řád křesťanský uvésti mohli, což žádným jiným zpuosobem býti nemuože, než aby konsistoř pražská dobrými hodnými učenými a příkladnými osobami osazena byla; a tu aby všichni kněží naši všech stavuov pod obojí z jedné každé fary do též konsistoře podáváni a postaveni byli, a který by se našel u víře naší křesťanské pod obojí vedle vyznání našeho že v učení a víře té jest čist a bez ouhony, ten aby na takovou faru toho pána od konsistoře byl řádně dosazen a podle toho aby tak a nejinak učil a se choval. A který by pak koli se v tom s námi podle takového našeho vyznání nesrovnával a v též konsistoři napraven býti nechtěl, takovej každý aby v tomto království v nižádném městě trpěn nebyl. A poněvadž pak konsistoř v několika letech již obnovena a dosazena není, a již podle jistých zpráv na tento čas přes čtyř nebo pět osob v ní nejsou, a suplikováním svým, aby z prací svých propuštěni byli, více nežli jednou VMCské jsou žádali: protož VMCské se vší ponížeností za to prosíme, že tomu své milostivé povolení dáti ráčíte (tak jakž jsme i za Jich Mtí pánuov předkuov VMCské předešlých králuov českých to činívali) abychom jistý počet pobožných osob duchovních i světských VMCské poznamenaných podali a potom jimi konsistoř řádně osaditi mohli, tak aby kněžstvo naše zase v řád a poslušenství uvedeno a sektám škodlivým, kteréž se všudy po krajích rozmáhají, překážka učiněna býti mohla k zachování dobrého řádu, pokoje a svornosti. Neb na jiném nejsme s pomocí pána Boha, nežli pobožné, pokojné a náchylné osoby k té práci vybrati a voliti a VMCské poznamenané podati, tak aby tímto prostředkem v království tomto kněžstvo v řádu dobrém státi a láska i svornost zachována býti mohla. Nad čímž pán Buoh všemohúcí pro oslavení jména svého svatého ctěn bude a VMCská, jakožto král a pán náš, milujíc jednoty a pokoje, své milostivé oblíbení míti ráčíte, a my také žádného jiného za ochrance konsistoře naší nepotřebujeme nežli VMCské jakožto krále a pána svého; jsouce té poddané, nepochybné naděje, že VMCská, prohlídaje k tomu, že my tu nic jiného nehledáme (což Bohem naším osvědčujem) nežli křesťanského řádu, jednoty a pokoje, a věci škodlivé tudy aby k přetržení přijíti mohly, z čehož VMCské mnohými zpuosoby veliká pochvala a jiného mnohého dobrého a platného přijde, k nám se v tom milostivě ukázati ráčíte. Čehož pán Buoh všemohúcí VMCské hojná odplata býti ráčí, a my se toho vždycky hrdly i statky našimi VMCské jako věrní poddaní odsluhovati budeme. A tak se VMCské ve vší poddanosti jako věrní poddaní poručena činíme a za milostivou a brzkou odpověd VMCské se vší poníženostií prosíme.

---

160. Stavové k tomu povolení své dávají, aby císař Rudolf zámek Lichtmburk i s příslušenstvím vedle smlouvy Albrechtovi Robmhápovi z Suché do desk zemských vložiti mohl.

1578, 8. srpna. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82", č. 46. v král. česk. archivu zemsk.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v sobotu po svatém Petru v okovách léta sedmdesátého osmého, jakož

jest JMCská ráčil zámek Lichtmburk s jeho příslušenstvím Albrechtovi Robmhapovi z Suché a na Lichtmburce vedle jisté smlouvy o to učiněné prodati: i aby JMCská ráčil moci týž zámek s jeho příslušenstvím vedle dotčené smlouvy i s tou smluvou v dsky zemské poručiti témuž Albrechtovi Robmhapovi vložiti, stavové k tomu své povolení sou dali.

Poslové na to byli jsou z plného sněmu při přítomnosti Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánův, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, z vladyk, a v přítomnosti všech úředníkův Pražských menších desk zemských krom Bohuslava Kalenice z Kalenic a na Křešťovicích, úředníka králové české JMti při dskách zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, vladař a správce domu Rožmberského, nejvyšší purkrabie Pražský a JMCské tajná rada; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého a JMCské tejná rada; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Jaroslav z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské jakožto krále českého dvoru v království Českém maršálek; Čeněk Míčan z Klinštejna a z Roztok a na Kamenici, purkrabě hradu Pražského; Jindřich z Donína a na Benátkách; Bohuslav Křinecký z Ronova a na Dětěnicích, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Jan Vchynský ze Vchynic na Karlštejně a Nalžovech, purkrabě Karlštejnský; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého; Jan starší Vratislav z Mitrovic na Litni a Skřipli; Šebestian Leskovec z Leskovce a na Červené Staré Řečici; Vojtěch starší z Vřesovic; Jan Černín z Chuděnic a na Oujezdě pod Vostrým, z vladyk, jsouce na to k tomu od JJMtí z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se uts.

---

161. Stavové království Českého rozkázali přitisknouti pečeť zemskou k listu, s nímž vypraveny jsou některé osoby na Karlštejn, aby všecky věci, svátosti, privilegia, svobody, kteréž se tam nalézají, zinventovaly a popsaly.

1578, 8. srpna. — Kvatern deskový „Fialový relací od 1575 do 82“, č. 46. v král. česk. arch. zemsk.

V pátek po proměnění pána Krista.

Páni a rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v sobotu po sv. Petru v okovách léta ɔc 78, ráčili rozkázati pečeť zemskou přitisknouti k listu a psaní, kteréž se učiniti má Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a na Košatkách, a Janovi Vchynskému ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabuom Karlštejnským, aby na zámek Karlštejn do kaply a jiných pokojův, kdež koruna Česká a jiné klenoty a svátosti i privilegia království Českého jsou, osoby od stavův volené a vyslané puštěny byly a všecky věci, svátosti, privilegia, svobody a což tak koli potřebného na zámku Karlštejně jest, zinventovati a popsati daly, i to dále, což zapotřebí, což jim sněmem poručeno, vyřídily a opatřily. Poslové na to byli sou z plného sněmu při přítomnosti Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Chomútově a Líčkově, nejvyššího komorníka království Českého, z pánuov, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, z vladyk, a v přítomnosti všech úředníkův Pražských menších desk zemských, krom Bohuslava Kalenice z Kalenic a na Křešťovicích, úředníka králové české Její Mti při dskách zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského ɔc, nejvyšší purkrabie Pražský a JMCské tejná rada; Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kanclíř králoství Českého a JMCské tejná rada; Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí

dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského; Zd. z Vartmberka a na Buštěhradě hejtman Nového města Pražského; Jiří z Lobkovic na Libochovicích a Hrádku Křivoklatě, JMCské rada a komorník; Jiří Bořita z Martinic a na Smečně; Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého; Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hluštcích, purkrabie kraje Hradeckého; Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově; Bernart starší z Hodějova na Lčovicích a Tloskově; Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, JMCské rada; Jiří Harant z Polžic a na Klenovém, JMCské rada a hejtman kraje Plzeňského, z vladyk; jsouce na to k tomu od Jich Mtí z plného sněmu zvláště vysláni. Actum ut supra.

---

162. *Usnešení sněmu obecního, jenž zahájen byl na hradě Pražském 2. srpna 1578.*

MS. úředních zápisův deskových v král. česk. archivu zemském s nápisem „Červení sněmové od 1541 do 1582"

Tito artikulové na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta božího 1578 v sobotu po svatém Petru v okovách, při přítomnosti nejjasnějšího a nejnepřemoženějšího knížete a pána, pana Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého ꝛc krále ꝛc, jakožto krále českého, ode všech tří stavů království Českého svoleni a zavříni jsou.

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf Druhý, volený římský císař, uherský, český ꝛc král ꝛc, pán náš nejmilostivější, sněm obecní na hradě Pražském léta tohoto 1578 v sobotu po svatém Petru v okovách z mnohých a vysoce důležitých potřeb pro opatření hranic Uherských rozepsati a položiti ráčil za příčinou tou, chtíc se JMCská škod, zkázy a záhuby, kteréžby JMCské, královstvím, zemím a v nich obývajícím lidem a poddaným JMti, též také s těmi se stýkajícím a království Českému a zemím k němu příslušejícím z toho pojíti mohly, uvarovati a též hranice a lid válečný aby opatřeny býti (tak jakž se v brzkém času z bezelstných příčin a potřeb obecní placení na všech hranicích Uherských před sebe vzíti a skutek záplaty učiniti musí) mohly, a táž místa hraničná, na kterýchž stavům království Českého i zemím k němu příslušejícím, JMCské věrným poddaným a všemu křesťanstvu vysoce záleží, tak bez náležitého opatření zanechána a opuštěna nebyla, a tomu škodlivému zlému, kteréž téměř (jakž přísloví) za dveřmi stojí, časně v cestu aby se vkročilo, tak jakž JMCské milostivé oustní předložení i také v spisu přednešení, to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá. Kdež pak všickni tři stavové tohoto království Českého takové milostivé JMCské předložení a oznámení v svém bedlivém a pilném rozjímání před sebe vzavše, kterakby v takových velikých a důležitých potřebách JMCské, těch ubohých lidí poddaných JMti, tak blízko Turku, tomu ouhlavnímu krve křesťanské žíznivému nepříteli, přísedících a hranic Uherských k opatření a lidu válečnému na týchž hranicích, kterýž se drží, zaplacení, pomoc podle své nejvyšší možnosti učiniti mohli, to jsou mezi sebou vyhledávali.

A poněvadž JMCská na ten čas při stavích království Českého milostivě žádati ráčí, aby stavové JMCské k předloženým od JMCské potřebám pomoc, berni domovní proti nepříteli Turku, o vánocích minulých, též také posudní na vychování JMCské dvoru již o svatém Jiří též minulém vyšlé, nečinivši se JMCské od těch časuov pro zdržení hranic v království Uherském žádných pomocí, jeden polouletní termin pomoci té pominulého roku svolené berně z věrné, náchylné poddanosti za jeden termin svolili:

Berně z poddaných a z měst

I na tom jsou se všickni tři stavové království tohoto snesli, předkem, aby nejprvé z jednoho každého domu lidí osedlých, poddaných stavu panského, rytířského i také městského, nicméně osob duchovních v tomto království, což jich jest, po desíti groších českých na jeden termin dali a vyplnili. A to předně a nejprvé JMCská aby to skrze hejtmany, ouředníky, purkrabě na panstvích svých nařiditi a poručiti ráčil, též také jedna každá vrchnost, páni, rytířstvo, měšťané i všecky osoby duchovní, tolikéž manové, cožkoli v městech, v městečkách, v předměstí, vesnicích, aneb jinde kdežkoli, na panstvích a statcích svých, lidí osedlých mají, aby z jednoho každého toho domu anebo chalupy, kromě chalup pastuších, ovčáckých, též lázní ve vsech, na kterýchžby lidé hospodáři osedlí nebyli, touž pomoc výš dotčenou po desíti groších českých konečně na den svatého Martina nejprvé příštího, aneb dvě neděle potom, dali a vyplnili.

A tolikéž manové Karlštejnští i jiní manové, kdežby ti koli v tomto království byli, též také z panství Hrádeckého, z hrabství Kladského, z panství Loketského i města JMCské a JíMti císařové, kteříž by koli městečka anebo vesnice buďto k obci, a osoby duchovní, aneb jakžkoli na pozemských statcích co drželi anebo drží, pod těmi všemi pokutami, kterýmiž se na jiných stavích a lidech berně a posudné dobývají, jakž o tom v předešlých sněmích vyměřeno jest, ti všickni v tom ve všem s stavy království tohoto rovnost nésti a tolikéž, jakž se napřed píše, dáti a touž pomoc vyplniti mají a povinni jsou.

Co se pak krajiny Chebské dotýče, jakož jsou všickni tři stavové JMCské na předešlém sněmu, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 76 ve čtvrtek po neděli jubilate [17. května], poníženě prosili, aby JMCská obyvatele též krajiny k tomu, aby ve všech artikulích obecného svolení s stavy tohoto království Českého, jako i jiné země k němu přináležející, rovnost nesli, a to též od sebe, což tak stavové z věrné poddané lásky JMCské, pánu svému nejmilostivějšímu, znajíce k milostivé žádosti JMti a poznávajíce toho obzvláštní potřebu býti, pro předešlou již oznámenou příčinu svolili, vykonali, přidržeti a k tomu je přivésti ráčil: i ještě JMCské všickni tři stavové za to poníženě prosí, aby JMCská již s touž Chebskou krajinou to předce dokonati a s nimi na jistém místném konci postaviti a s stavy království Českého je srovnati ráčil.

Pražané pak i jiná města JMCské, též Její Mti císařové, kteříž stavu třetího užívají, takto se při tom zachovati mají: jakož se při předešlých některých sněmích s JMCskou snesli a v to uvolili, že místo té podomovní berně na hotové sumě za jeden termin, vezmouc na pomoc sobě poddané lidi, k obcem anebo záduším jejich náležité, šest tisíc půl třetího sta kop gr. česk. složiti a na týž čas svatého Martina nejprvé příštího anebo dvě neděle potom od sebe konečně odvésti nejvyšším berníkům mají a povinni budou.

Než co se dědiníkův, svobodníkův, nápravníkův a dvořákův dotýče, ti vedle šacuňkův svých předešlých jednoho každého statku jeho, z každé kopy gr. česk. po půl pátu penízi českém též na výš psaný termin dáti a vyplniti mají.

O židech.

Co se pak židův v království tomto dotýče, v městech Pražských i v jiných svobodných městech a nicméně ve všech městech JMCské a Její Mti císařové, též v panských, rytířských městech, i v městských městečkách, vesnicích, kdežby se ti koli vyhledati a najíti mohli, ty aby předně židé starší v městech Pražských na své povinnosti, kterýmiž jsou zavázáni, všecky spravedlivě vyhledali a sečtli; a cožby se jich tak koli vyhledalo a našlo, z toho jednoho každého žida, kterémužby nad dvaceti let bylo aneb žeby ženatý byl, po čtyřidceti pěti gr. českých, a kterémužby židu dvaceti let nebylo, a do

desíti let stáří že jest, polovici toho, to jest půl třimecítma gr. česk., na týž čas svatého Martina neb dvě neděle potom, aby sebrali, a od sebe nejvyšším berníkuom s jistým a pravdivým poznamenáním týchž židův odvedli. A poněvadž pak se to nachází, že židé v jiných městech, městečkách a vesnicích od starších židův pražských tak docela vyhledáni býti ani k tomu, aby takovou svolenou na ně berni zouplna vyplňovali, jich přivésti nemohou: a protož jsou se všickni tři stavové s JMCskou snesli, aby předně na statcích JMCské skrze hejtmany, ouředníky, purkrabě, tolikéž kdežby koli židé pod kterým pánem, rytířským člověkem a pod kýmžkoli jiným, též v městech královských obývající byli, ti aby spravedlivě se vyhledali a týmž způsobem z nich se táž berně sebrala, tak aby jeden každý žid, kterémuž by dvaceti let bylo, aneb žeby ženatý byl, 45 gr. česk. a kterémužby dvaceti let nebylo a do desíti let stáří že jest, ten půl třimecítma gr. česk. dal. A takovou sbírku té pomoci a berně z týchž židův, cožby se jí tak sešlo, předně hejtmané, ouředníci, purkrabové JMCské, nicméně každý pán a rytířský i jiný člověk, kterýžby židy na gruntech svých měl, při berni své s listy přiznávacími na týž čas a termin sv. Martina touž berni od židuov odsýlati má, i tolikéž z každého královského města purkmistr a konšelé v tom se také tak zachovati a touž berni vedle berní svých s listy přiznávacími odsýlati mají a povinni jsou. A kterýž by pak žid s tu berni, jakž na jednoho každého svoleno jest, býti a ji dáti nemohl, tehdy aby z těch gruntův, na kterýchžby ten žid byl, odtud ihned ode pána aneb správce týchž gruntův se vypověděl, a víc tu trpín a zase na ty grunty přijímán nebyl. Pakliby kdo takového žida na grunty své přijal, a on té berně svolené spravovati, pravíc, že s to býti nemůže, nechtěl, tehdy ten, kdožby takového žida na grunty své anebo do měst Pražských a do jiných měst přijal, ten každý aby byl sám za něj tu berni naň svolenou povinen dáti.

Forma listu přiznávacího.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi vůbec, že jsem podle svolení, kteréž se stalo na obecném sněmu na hradě Pražském, kterýž držán byl léta 78 v sobotu po svatém Petru v okovech, všecky lidi poddané své vyhledati a sčísti dal, kterýchž se osedlých N. nachází: a že více lidí poddaných osedlých, z kterýchž berně při tomto času svatém Martině po 10 gr. českých dáti mám, jsem ovšem vyhledati ani najíti nemohl, než toliko těch dotčených N., to přijímám k svému svědomí. A pro lepší toho jistotu pečeť svou vlastní k tomuto mému přiznávacímu listu přitisknouti jsem dal. Datum ɔc.

Forma listu přiznávacího o židech.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi vůbec, že jsem podle svolení, kteréž se stalo na obecném sněmu na hradě Pražském, kterýž držán byl léta 78 v sobotu po svatém Petru v okovech, všecky židy, kteříž na gruntech mých jsou, vyhledati a sčísti dal, jichž se nachází v tom počtu, z kterýchž se vedle dotčeného sněmovního svolení berně dáti dostane, to jest N. židů ve dvadcíti letech a ženatých, a kterýmž dvadceti let není až do desíti jest jich v počtu N.: a že více žádných židův na gruntech mých, z nichž svolenú berni při tomto času svatém Martině dáti mám, jsem ovšem vyhledati a najíti nemohl, než těch dotčených židuov obojího počtu, to jest N., to přijímám k svému svědomí. A pro lepší toho jistotu, ut s.

Výminka o škodách ohněm ɔc stalých.

Než toto se při tomto svolení berně znamenitě vymiňuje, jestližeby kterým poddaným ze všech tří stavuov, aneb městům buď ohněm, povětřím, krupobitím aneb povodněmi z dopuštění božího škody jaké se staly: to když jeden každý nejvyšším berníkům listem přiznávacím pod pečetí svou, přijma to

k svému svědomí, co jest se poddaným jeho aneb v jednom každém městě osobám, obyvateluom téhož města škody stalo, oznámí, při tom zůstaven býti má, a to z berně, což by jí tiž poddaní jeho aneb osoby, kteréžby takovou škodu v jednom každém místě vzali, dáti měli, každý sníti může.

Bernící z stavův volení.

A tyto osoby od stavuov za berníky voleny jsou: z stavu panského Čeněk Míčan z Klinštejna a z Roztok a na Kamenici, purkhrabě hradu Pražského, z stavu rytířského Jaroslav Vchynský ze Vchynic a na Drastech, z stavu městského Jaroslav z Mutěnína, měštěnín Starého města Pražského; kterýmžto berníkům za práci jich z též berně toto dáno býti má, osobě stavu panského jedno sto kop grošuov českých, osobě stavu rytířského sedmdesáte pět kop grošův českých, osobě stavu městského padesát kop grošuov českých. A tiž nejvyšší berníci mají a budou povinni ihned při vyjití toho času svatého Martina, kdožby se tak nepřiznal, anebo přiznaje se berně své nespravil, k jednomu každému tak a tím způsobem se zachovati, žádného v tom nešetříc, jak o tom o všem předešlým sněmem, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 77 pominulého v pondělí po hromnicích [4. února] vyměřeno jest.

O posudném.

A poněvadž pak JMCská do království tohoto mezi nás stavy, věrné poddané své, přijeti jest šťastně v dobrém zdraví i nám se také milostivě ohlásiti a zakázati ráčil, že mezi námi a s námi v tomto království osobou a dvorem JMt, pokudž nejvýš možné bude, zůstati ráčí, nad čímž stavové nemálo potěšeni jsouce, a nemajíc o tom žádné pochybnosti než že JMCská tak učiniti ráčí: na tom jsou se všickni tři stavové snesli a JMCské svolili z jednoho každého věrtele piva bílého aneb ječného po čtyrech groších českých, počnouc od zavření tohoto sněmu ve dvou nedělích pořád zběhlých až do vánoc nejprvé příštích. A tyto v krajích osoby za výběrčí ode všech tří stavuov voleny jsou: v kraji Bechyňském Zikmund Malovec z Malovic na Vejrči, v kraji Prachenském Kundrat Pernklo z Šenerejtu a na Pacivě [sic], v kraji Plzeňském Jindřich Harant z Polžic a na Klenovém, v kraji Žateckém Šebestian Vřesovec z Vřesovic a na Touchovicích, v kraji Litoměřickém Zikmund Sluzský z Chlumu, v kraji Slanském Benjamin Sluzský z Chlumu, v kraji Boleslavském Albrecht Pětipeský z Chyš a z Egrberku a na Byšicích, v kraji Hradeckém Jan Kapoun z Svojkova a na Bartoušově, v kraji Chrudímském Ctibor Kapoun z Svojkova a na Mikulovicích, v kraji Čáslavském Jindřich Hlaváč z Běhušic a v Ronově, v kraji Kouřímském Mikuláš Bryknar z Brukštejna a na Zapích, v kraji Vltavském Adam Voračický z Paběnic a na Prčici, v kraji Rakovnickém Jiřík z Násilí a na Krušovicích, v kraji Podbrdském Václav Běšín z Běšin a v Ouhonicích; za kteroužto práci tomu každému výběrčímu na ten termín po 25 kopách gr. česk. z téhož posudného dáti se má. Co se pak listův přiznávacích a exekucí, ačby kdo se tak kde nezachoval a v času vyměřeném toho posudního nedal a nesplnil, dotýče, v tom se k jednomu každému podle vyměření sněmovního, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 77 v pondělí po hromnicích [4. února], zachováno býti má.

O veřejné hotovosti.

A jakož jest JMCská stavy království Českého milostivě napomenouti ráčil, aby v témž království veřejná hotovost nařízena byla, kterážby v tomto království pro všelijaké případné potřeby trvanlivě zdržána a zachována býti mohla: i na tom jsou se všickni tři stavové snesli, že jsou osoby volili, z stavu panského Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic a na Ličkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého, Zdeňka z Vartmberka a na Buštěhradě, JMCské radu a hejt-

mana Nového města Pražského, Jaroslava Libštejnského z Kolovrat a na Petršpurce, JMCské radu a markrabství Dolních Lužic landfojta a Hanuše Opršторfa z Dubu a z Fridštejna, na Dubu a Tyništi; z stavu rytířského Humprechta Černína z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské radu a hejtmana hradu Pražského a Její Mti císařové podkomořího měst v království Českém, Jana Markvarta z Hrádku a na Nekmiři, Viléma Miřkovského z Tropčic a na Miřkově, Vinoři a Vrchlabí, a Radslava Vchynského ze Vchynic a na Petrovicích, tak aby se ty osoby na hrad Pražský ve čtvrtek po svatém Matouši [25 září] nejprvé příštím konečně sjely a to mezi sebou, kterakby taková veřejná hotovost v království tomto nařízena, zachována a zdržána býti mohla, bedlivě rozvážily, vyhledaly a v spis pořádný uvedly. A potřebovaly-liby ty osoby čeho z kanceláří, což by se té veřejnosti dotýkati chtělo, totiž z jiných zemí nařízení, to aby jim pro vyrozumění vydáno bylo; a potom při nejprvé příštím sněmě, kterýžby na hradě Pražském držán byl, stavům to přednesli a v známost uvedli. Však nicméně v tom času všecka ta veřejná hotovost, o kterouž jsou se všickni tři stavové království tohoto snesli, na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 77 v pondělí po hromnicích [4. února], totiž aby jeden každý z stavův tohoto království z statku svého vždy ze tří tisíc kop gr. česk. jeden kůň zbrojný a jednoho pěšího se vším tím dostatkem, což rejtaru i také pěšímu zbrojnému náleží, oupravně v hotovosti měl, tak bylaliby tomuto království a vlasti naší v tom času jakákoli toho potřeba, aby jeden každý s tím se tu, kdež by toho svrchu dotčená potřeba v tomto království nastala a oznámeno bylo, v též oupravné hotovosti najíti dal, zachována býti má.

O starých reštantích.

Co se starých reštantův berní předešlých zadržalých dotýče, poněvadž někteří takových zadržalých berní za těmi příčinami vyplňovati se zbraňují, pravíc, že by jim JMCská zase proti zadržení takových berní jistými dluhy povinovat býti a o ty s nimi podle předešlého sněmem vyměření se sčísti dáti míti ráčil, což až posavád žeby k místu přivedeno nebylo: a aby již aspoň jednou tomu spomoženo býti mohlo, na tom jsou se všickni tři stavové s JMCskou snesli, tak aby ty všecky osoby, kteréž se koli za JMCskou jaké takové dluhy míti praví, v pondělí po svatém Matouši evangelistu Páně [22. září], ten celý týden sem do Prahy se sjely a na hradě Pražském v místě jim ukázaném najíti daly, dluhy své, kteréž se tak při JMCské míti praví, před osobami níže psanými, k tomu od JMCské i také od stavuov volenými, ukázaly a o to se pořádně sečtly. A jestližeby se pak za kým více zadržalých berní aneb posudného, nežliby jemu JMCská dlužen býti ráčil, našlo, tehdy což by výšeji tak kdo JMti dlužen zůstal, to aby ihned ode dne téhož sečtení ve čtyřech nedělích pořád zběhlých zřízeným berníkuom konečně dal a spravil a to beze všech dalších odtahův; a jestližeby se pak našlo a vyhledalo, žeby JMCská komu z těch osob víceji, nežli jest berní a posudního zadržal, dlužen zůstati ráčil, tehdy také aby JMCská to v komoře své české milostivě nařízditi ráčil, aby jednomu každému také v tom terminu, v těch čtyřech nedělích, konečně zaplaceno bylo, anebo se s ním o to umluvilo. A jestližeby pak co toho mezi kým na odporu bylo, tak žeby skrze ty osoby k tomu od JMCské a stavův volené tu tehdáž porovnáno býti nemohlo, tehdy aby ty osoby k tomu volené při nejprvnějším soudu zemském na Jich Mti pány a vladyky na plný soud zemský to vznesly, a coby tak na odporu bylo, a skrze ty volené osoby se porovnati nemohlo, Jich Mtem to v známost uvedli; a jakžby koli Jich Mti z uvážení svého spravedlivě uznati a o tom vyměřiti ráčili, při tom to také aby zůstaveno bylo.

Jestližeby pak kdo na svrchu jmenovaný čas k takovým oučtům se najíti nedal, aneb na místě svém nevyslal, aneboližto příčin hodných, proč jest se k tomu času bezelstně najíti aneb na svém místě vyslati nemohl, by neoznámil: o ten a takový dluh svůj, kterýžby se při JMCské míti pravil, aby přišel a žádné další výmluvy nedání zadržalých reštantův berní aneb posudního aby užiti nemohl; než oni berníci podle pokut předešlými sněmy vyměřených k těm všem osobám ihned se zachovati mají.

A k takovému oučtu a porovnání zejména tyto osoby nařízeny jsou: Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, JMCské rada a hejtman Nového města Pražského, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně oc, Jindřich z Valdštejna a na Dobrovici, JMCské rada, Mikuláš z Lobkovic a na Chyšech, JMCské rada, z pánův; Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkhrabě Karlštejnský, Ctibor Sluzský z Chlumu a na Tuchoměřicích, Hendrych Štampach z Štampachu a na Hostivici, Vojtěch starší Vřesovec z Vřesovic z vladyk; Filip Redlfester z Vilderštorfu, Tomáš Groff z Greiffnperku, měšťané Starého města Pražského a Mikuláš Růže z Vorličné, Martin Masopust, měšťané Nového města Pražského.

O přijetí počtův berničných.

A jakož předešlým sněmem, kterýž držán byl na hradě Pražském léta 71 v pondělí po svátosti [30. dubna], jisté osoby k přijímání počtův berničních voleny jsou byly, ale že se to nevykonalo, až i někteří prostředkem smrti z světa sešli: i protož všickni tři stavové JMCské poníženě prosí, aby JMCská osoby k takovým počtům milostivě nařiditi ráčil, a vedle toho stavové k týmž počtům volili jsou, z stavu panského Joachyma Novohradského z Kolovrat a na Košatkách, purkhrabí Karlštejnského, Jindřicha z Valdštejna na Dobrovici a Kunšberce, JMCské radu; z stavu rytířského Albrechta Bryknara z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské radu a Albrechta Kamejtského ze Lstiboře a na Vobřiství; z Pražan Mistra Matěje Bydžovského z Aventinu, měštěnína Starého města Pražského, a Ondřeje Zutera, měštěnína Nového města Pražského, a ti aby o jistý den mezi tímto časem a budoucím soudem zemským snesouce se, na hradě Pražském se sjeli, a tu aby jim od JMCské pokoj ukázán, poručen byl, tak aby na ty počty zasedli a je s pilností již aspoň jednou k místnému konci přivedli, a o tom o všem při budoucím soudu zemském Jich Mtem nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským zprávu učinili; a kdyžby Jich Mti takový počet za pořádný poznali, dává se Jich Mtem tímto sněmem moc, aby mohli jednoho každého z týchž předešlých i potom volených berníkuov dskami zemskými vykvitovati.

O plavbě dříví po řekách.

A jakož jsou sobě nemálo mnoho osob stavu panského a rytířského ztěžovaly a to vznášely, co se jim od některých měst i jiných osob, které jezy a mlýny na řekách v tomto království mají, cly a vytínáním vejtonu dříví z vorů i jinak v plavbách ubližuje, a kterak od nich ztěžovány a zdržovány jsou, což to proti starobylým svobodám panskému rytířskému stavu jest, a tou příčinou dříví i obilí, kteréž se na tom dříví i jiné potřeby plaví, se zdržují a zastavují a nemalé škody dělají: protož jsou se stavové s JMCskou, jakožto králem českým, na tom snesli, aby plavba po všech řekách a silnicech svobodných bez překážky jednomu každému byla, a po dnešní den žádnému z panského a rytířského stavu a jich vyslaným v tom se překážka více nedála, a jakž po zemi tak i po vodách žádnými cly, mejty a vejtony, aneb jakžkoli jinak, panský a rytířský stav aby v tomto království Českém v nižádném místě, což by kdo sobě ku potřebám svým vézti a plaviti dal, zdržován, zastavován a ztěžován nebyl. Pakliby kdo z kteréhokoliv stavu aneb jiných osob koho tak čím tím ztížil, an by k tomu žádného práva a spravedlnosti pořádné neměl, ten každý aby tomu, komužby tak v tom překážku učinil, dvadceti pět kop grošův českých pokuty propadl, a stalaliby se tomu, čížby to věci byly, na tom jaká škoda, tehdy bude mu ji povinen, což by se provedlo a prokázalo, zaplatiti a z takové pokuty i z toho, což by se jednomu každému škody stalo, bude moci do soudu zemského menšího před ouředníky pražské menší desk zemských obviniti. A kdož jsou pak koli kdekoli, na kterých silnicech co komu, tak na vodách dříví i jiné věci zdrželi a vejtony zvytínali, to aby ihned zase zpropouštěli a navrátili, a jestližeby toho, kdožby co tak za sebou zdržel a měl, ihned zase nepropustil a nenavrátil, tehdy jej ten, čížto dříví jest, bude moci z svrchu dotčené pokuty dvadceti pěti kop grošův

českých i ze škod, ač stalaliby mu se jaká skrze to, pohnati. Však jestliže kdo jaké pořádné svobody, privilegia, obdarování a spravedlnosti na to se míti praví, to aby při nejprvnějším soudu zemském, kterýž se držeti bude, pokázal; pakliby kdožkoli při témž soudu toho nepokázal, ten žádný více se na nic toho, k čemuž by se tak právo a spravedlivost míti pravil, potahovati a navracovati, ani toho požiti nemá, a moci nebude nižádným právem a skutkem na časy budoucí a věčné.

A kdež jsou také mnohé osoby sobě i to nemálo ztížily, kteří na řekách jezy a v nich vrata mají, že ne tudy těmi vraty, než kudy se jim dobře líbí, přes jezy dříví plaví, a tím jim na jezích velikou škodu činí: i kdežby tak jez opatřený a vrata, žeby se skrze ně plouti mohlo, byla, tehdy všickni plavci skrze ta vrata a ne jinudy plaviti dříví a jiné věci mají, tak aby lidem od nich škoda se nedála; pakliby, kdo moha vraty se plaviti, zoumyslně jinudy přes jez se plavil, a tím plavením, čížby jez byl, škodu mu učinil, touž pokutou i s škodami, jakž se nahoře píše, povinen bude, a ten, komuž se škoda stala, bude moci tím zpuosobem k němu, jakž nadepsáno, o to hleděti; avšak v kterýchžby jezích vrat nebylo, na ty se tento artikul nevztahuje.

A poněvadž Pražané i jiná města v království Českém na JMCskou a stavy vznesli a oznámili, že k obecním potřebám městům, k opatření kostelů a špitálů, škol, mlýnů, mostů, nemálo každého roku dříví na opravu potřebují, žádajíc, aby jim dříví, což by tak k tomu a ne jinam potřebovali, též bez cel a zadržování pouštěno bylo: i k takové žádosti JMCská na tento čas tak povoliti jest ráčil a stavové povolují, kdyžby se kdy trefilo a kterému městu žeby takového dříví potřebováno bylo, tehdy aby jim takové dříví beze všech cel a zadržování a jich ztěžování pouštěno bylo a jim v tom plavení od žádného se nezdržovalo a překážky nečinilo, pod touž pokutou, jakž o tom o všem napřed psáno stojí; však s takovou při tom znamenitou výminkou, aby oni Pražané a jiná města v tom žádných obmyslův a fortelův plavcům svým činiti nedopouštěli, aby pod tím oni jiného dříví mimo obecní, tak jakž se nadjmenuje, k těm potřebám a ne jinam sobě ani žádnému jinému pod žádným vymyšleným způsobem nekupovali a neplavili. Pakli by se to vyhledalo a našlo, an by se pod tím jaký obmysl a fortel od kohožkoliv z nich aneb plavcuov jich v tom dříví skoupení a plavení stal, tehdy kdožby to na koho z nich přezvěděl, aby jej mohl z té pokuty napřed psané dvojnásobně, to jest z padesáti kop grošuov českých před ouředlníky pražské menší do soudu zemského menšího viniti, a prokázal-liby na koho, že jest se v tom tak fortelně a obmyslně zachoval, tehdy tu pokutu jemu i s škodami, podle nálezu jim o to učiněného, dáti každý povinen bude. A když pak které město takové dříví nahoře skoupí k dotčeným potřebám a dolů plaviti dají, mají plavcům svým na to od sebe, jak mnoho dříví se jim plaví a k čemu toho potřebují, listy pod svou pečetí městskou dávati, a odkud se takové dříví plaviti bude, i při všech clech, mají na tom listu ouředníci neb celní poznamenati a napsati, že ten list v rukou svých měli, a takový počet podle znění téhož listu dříví spatřili a jej propustili, a jinač mimo to a takové listy a poznamenání nemá se jim žádného dříví k týmž potřebám pouštěti.

O právích městských.

A co se práv městských korigování, jich přehlednutí a s zřízením zemským srovnání dotýče, za to jsou JMCské stavové při předešlých sněmích poníženě, aby k tomu osoby voleny byly, žádali, k čemuž pak týmiž sněmy jisté osoby voleny sou byly, ale že jest se pak to až posavád týchž osob sjetí a obeslání, aby na tuž věc zasedly a k jistému místnému konci, to před sebe vezmouc, přivedly, nevykonalo, všickni tři stavové v nerovnosti práv městských s nesrovnáním s zřízením zemským, v čemžby se stavové jedni k druhým v spravedlivostech svých věděli jak zachovati, v tom nemalý nedostatek trpí, a jakž prvé tak i nyní JMCské poníženě prosí, aby JMCská milostivě k dobrým řáduom

a k zachování rovnosti práv a spravedlivosti stavuov království Českého prohlédnouti ráčil, a poněvadž táž práva městská všecka zouplna a docela v spis uvedena a před rukami jsou, aby JMCská, obešlíc k tomu a jistému dni osoby, buď ty, kteréž na to předešlými sněmy voleny jsou, aneb jiné, jim milostivě to před sebe vzíti, aby ta práva přehlédly a k srovnání, aby jedna práva městská toliko ve všem království Českém sloula, a těch a nejiných aby užíváno vůbec bylo, konečně přivedly, poručiti ráčil. Jestližeby pak co v tom na nějakém nedostatku ještě mezi městy o některé artikule zůstávati chtělo, tehdy aby ty osoby nařízené, kteréž k témuž přehlednoutí voleny jsou a budou, soudu zemskému, kterýž nejprvé držán bude, to v známost uvedly, a pokudž to dále tak mezi nimi uváženo a na místě a konci postaveno bude, při tom to zůstati má.

O zámku Karlštejnu.

A jakož jsou Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, a Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkhrabové Karlštejnští, na všecky tři stavy království toho vznesli, kterakby až posavad podle zřízením zemským vyměření ty všecky věci, kteréž na zámku Karlštejně jsou, jakožto koruna, svátosti, privilegia, svobody i jiné všecky věci, zinventovány a popsány nebyly, a poněvadž oni těžké závazky na to jsou, jak s tím zámkem Karlštejnem i také s tím, což na něm jest, zachovati se mají, učinili, ano také inventáře pořádné za sebou že míti mají a o předešlých žádných inventářích ani cedulích, kteréžby předešlým purkrabům Karlštejnským pod sekretem JMKské vydány byly, aneb u desk ležeti aneb ve dsky vloženy býti měly, ani co tam na Karlštejně zejména a co toho před rukama jest neb není, zvláště v kaple a v pokojích zamčených spečetěných, nic nevědí, v tom za opatření stavův prosíc, aby stavové jisté osoby volili, tam na Karlštejn vyslali, nahoře psané věci pořádně zinventovati dali, a jeden inventář jednomu i druhému purkhrabí podle téhož zřízení zemského pod sekretem JMKské aby dán a odveden byl, a třetí pánuom a vladykám ke dskám zemským dodán a ve dsky zemské vepsán, jakž zřízení zemské vyměřuje, byl, tak aby oni oba purkrabové věděli, co tam na Karlštejně těch všech věcí a co jim od stavův svěřeno jest, a z čeho potom JMti dosti učiniti mají. Nicméně, poněvadž by někteří manové k témuž zámku Karlštejnu náležející léna od mnoha let nepřijímali a i z manství se vytáhnouti a vypírati chtěli, a na témž zámku register a pamětí starých pořádných se nenachází, z kterýchž by se vyrozuměti mohlo, kteří manové a jakými povinostmi k témuž zámku zavázáni jsou: tolikéž ty osoby k tomu volené, aby to všecko tam na zámku Karlštejně bedlivě vyhledaly, tak aby tu témuž zámku zemskému nic ujíti nemohlo. Na kteréžto vznešení jich svrchu dotčených purkrabův Karlštejnských, znajíce v tom jich žádost slušnou a potřebnou býti, JMCská s stavem panským a rytířským jest se snésti a k takovému sjetí tam na Karlštejn k inventování a k přehlednutí a vyhledání těch všech věcí voliti jest ráčil Viléma z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladaře domu Rožmberského, JMCské tejnou radu a nejvyššího purkrabí pražského, Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic, na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Jiřího z Lobkovic a na Libochovicích, JMCské radu a komorníka ɔc, Jiřího Bořitu z Martinic a na Smečně, Jana staršího z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, JMCské radu, presidenta zřízené komory české a německých lén hejtmana, Jindřicha z Valdštejna a na Dobrovicí, JMCské radu, z stavu panského; Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, Albrechta Kapouna z Svojkova a na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého, Adama Nebilovského z Drahobuzi a na Políně, Albrechta Bryknara z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské radu, Šebestiana Leskovce z Leskovce a na Staré Červené Řečici, Hertvíka Zejdlice z Šenfeldu a na Zvolinévsi, JMCské radu, z stavu rytířského, tak aby ty osoby k tomu volené a jmenované na dotčený zámek Karlštejn mezi tímto časem a nejprvé příštím sněmem, vyberouce sobě k tomu jistý

den, a to konečně při nejprvé příštím soudu zemském svato-Jeronýmském tam na Karlštejn najíti se daly, a ty všecky věci na čemžkoliby ty byly, přehlídly a cožby za potřebného bylo zinventovaly, a registra a jakéžkoli staré paměti by se našly, cožby k dobrému téhož zámku Karlštejnu aneb k gruntův opatření se vztahovalo, ty všeckny v pořádek uvedouc přepsati daly, a ke dskám zemským takové inventáře, a cožby tak potřebného sepsáno bylo, zapečetíc složily, a při budoucím sněmu nejprvé příštím o tom o všem JMCské a stavům relací a zprávu svou učinily; tak aby JMCská a stavové při budoucím sněmě, jakž je nadepsané purkrabí strany dodání jim toho inventáře, podle zřízení zemského, i také spustění téhož zámku Karlštejna a opravy náležitě opatřiti mohli, kterýžto zámek nadepsané osoby jakýchby oprav potřeboval, poněvadž se táž zpráva činí, žeby velice spuštěný býti měl, spatřiti a na jaký náklad by k opravení přiveden býti mohl, tolikéž to rozvrci, a při budoucím sněmě o tom též zprávu svou učiniti mají; kterýmžto osobám voleným mocný list pod pečetí zemskou k oběma purkrabům dán býti má, tak aby jim kaple a jiné pokoje na zámku otevříti dali, a takové všelijaké věci inventovati, vyhledati, spatřiti povolili.

Povolení o zámku Lichtemburku.

A kdež jest JMCská Albrechtovi Robmhapovi z Suché a na Lichtemburce týž zámek Lichtemburk s jeho příslušenstvím prodati ráčil: i k takovému trhu a smlouvě, i také aby JMCská týž statek vedle dotčené smlouvy o to učiněné jemu Albrechtovi Robmhapovi ve dsky zemské vložiti dáti moci ráčil, stavové své povolení dávají, tak jakž na to obzvláštně relací od stavuov ke dskám zemským učiněna jest.

Závěrek sněmu.

A toto všech tří stavův království Českého dobrovolné svolení, kteréž se k milostivé žádosti JMCské, jakožto krále českého, a ne z žádné povinnosti stalo, není a býti nemá k žádné ujmě, škodě, a nějakému protržení privilejím, právům, svobodám, řádům a starobylým zvyklostem a pořádkuom tohoto království, nyní i na časy budoucí a věčné. A JMCská také stavům na to jako i na předešlá svolení revers vydati míti ráčí.

Relatorové:

Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabí Pražský.

Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, přiznal se na místě jeho nejvyšší komorník.

Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic na Chomútově a Líčkově, nejvyšší komorník království Českého.

Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého.

Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského.

Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, purkrabí Karlštejnský.

Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMti dvoru maršálek v království Českém, p. na místě jeho Jiří z Lobkovic.

Jan z Šelnberka a z Kosti a na Mrači.

Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského, p. na místě jeho Čeněk Mičan.

Jiřík Zajíc z Hazmburku a na Mšeném, p. na místě jeho Joachym z Kolovrat.

Jiřík z Lobkovic na Liběchovicích a Hrádku Křivoklatu, JMCské rada a komorník.

Jiřík Bořita z Martinic a na Smečně.

Adam z Hradce na Hradci a Hluboké, JMCské rada a komorník, p. na místě jeho nejvyšší písař.

Jan z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, JMCské rada a president zřízené komory české a německých len hejtman.

Jindřich z Valdštejna na Dobrovici a Kunstberce, JMCské rada, p. na místě jeho Jiřík z Lobkovic.

Mikuláš z Lobkovic na Chyšech a Nových Hradech, JMCské rada.

Jan Bezdružický z Kolovrat a na Záběhlicích, JMCské rada.

Karel z Valdštejna, JMCské rada.
Čeněk Mičan z Klinštejna a z Roztok a na Kamenici, purkrabí hradu Pražského.
Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni.
Jindřich purkrabí z Donína a na Benátkách, přiznal se na místě jeho Čeněk Mičan.
Fridrich Mičan z Klinštejna z Roztok a na Kornhauze.
Petr Novohradský z Kolovrat.
Ladislav mladší z Lobkovic na Zbiroze a Trenčíně, p. na místě jeho p. Jan z Lobkovic president.
Bohuslav Křinecký z Ronova a na Dětenicích.
Krištof z Švamberka na Zvíkově a Vorlíku, p. se na místě jeho Mikuláš Vratislav, místokomorník.
Krištof mladší z Lobkovic a na Tejně Horšovském, JMCské nejstarší komorník, p. se p. Jan z Lobkovic president.
Jaroslav Bořita z Martinic, JMCské komorník.
Jiřík Pruskovský z Pruskova a na Starém hradě.
Jiřík Herštejnský z Herštejna a Velhartic.
Jan z Újezdce a z Kunic.
Jiřík z Lobkovic a na Neprachovech.
Jan z Sovince a z Doubravice a na Toužetíně.
Hendrych z Šlejnic a na Tolnštejně.
Adam z Šternberka a na Sedlci.
Jan purkrabě z Donína, p. na místě jeho nejvyšší sudí dvorský.
Jan Sezima z Sezimova Oustí a na Oustí.

Stav rytířský.

Michal Španovský z Lysova a na Pacově, nejvyšší písař království Českého.
Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého.
Jan Vchynský ze Vchynic a na Karlštejně, purkrabě Karlštejnský.
Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého.
Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi a na Zavlekově.
Adam Nebilovský z Drahobuzi a na Políně.
Petr Boubinský z Oujezda a na Střele, přiznal se na místě jeho hejtman hradu Pražského.
Bernart Hodějovský starší z Hodějova na Lčovicích a Tloskově.
Jan Vratislav starší z Mitrovic na Skřipli a Letni, přiznal se na místě jeho Bernart z Hodějova.
Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského, a JiMtí císařové podkomoří v království Českém.
Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada.
Jiřík Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada, přiznal se na místě jeho Jiřík Mošaur.
Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, JMCské rada.
Václav mladší Bechyně z Lažan na Dlouhé Lhotě, přiznal se na místě jeho Jan Dlúhoveský, JMCské rada.
Zikmund Brozanský z Vřesovic a na Brozanech, JMCské rada.
Hertvík Zejdlic z Šenfeldu na Zvoliněvsi a Lanech, JMCské rada.
Jan Robmhap z Suché, JMCské rada.
Osvad Šenfeld z Šenfeldu na Encovanech, JMCské r. a sekretář království Českého, přiznal se na místě jeho místosudí.
Šebestian Leskovec z Leskovce a na Staré Červené Řečici.
Václav Kapléř z Sulevic a na Milešově.
Jiřík Kokořovec z Kokořova a na Štahlavech, Žluticích a Rabštejně.
Ctibor Sluzský z Chlumu a na Tuchoměřicích, přiznal se na místě jeho Mikuláš Skalský prokurator.
Vilím Beřkovský z Šebířova a na Beřkovicích.
Jindřich Brozanský z Vřesovic na Žerotíně a Vraném.
Mikuláš Vančura z Řehnic a na Jiřicích.
Pavel Korka z Korkyně v Suchém Dole na Vostrově, JMCské hejtman panství Dobříšského.
Jetřich starší Vřesovec z Vřesovic.
Šebestian Vřesovec z Vřesovic a na Tauchovicích.
Václav Vřesovec z Vřesovic, přiznal se na místě jeho Jindřich Brozanský.
Bohuslav Šlejbor z Tisové.
Bohuslav Vojíř z Očedělic.
Vojtěch starší z Vřesovic.
Mikuláš Bryknar z Brukštejna a na Zapích, přiznal se na místě jeho Albrecht Bryknar.
Silvestr Mlazovský z Těšnice.
Hendrych Štampach z Štampachu a na Hostivici, přiznal se na místě jeho místokomorník.
Heřman z Bubna a na Skašově.
Adam Loubský z Lub a na Zalužanech, přiznal se na místě jeho místopísař.
Jiří Harant z Polžic a na Klenovém, hejtman kraje Plzeňského.
Kuneš Dvořecký z Olbramovic a na Dvorcích.
Šťastný Pravětický z Pravětic.
Václav Hozlaur z Hozlau a na Vyhnanicích.
Adam Budovec z Budova.
Jan Černín z Chuděnic a na Oujezdě, přiznal se na místě jeho hejtman hradu Pražského.
Jiřík Vostrovský z Skalky a na Skalce.
Václav Bilský z Kařišova.
Fridrich Chrastský z Chrastu a na Lasku.
Jan Chlum z Chlumu a na Oujezdci, přiznal se na místě jeho místopísař.
Daniel Beneda z Nectin a na Přemyšlení.
Jaroslav Vchynský ze Vchynic a na Drastu.
Radslav Vchynský ze Vchynic a na Petrovicích.

Albrecht Pětipeský z Chyš a z Egrberku a na Byšicích.
Jetřich mladší z Vřesovic.
Šebestian Pešík z Komarova a na Hošticích, přiznal se na místě jeho Jiřík Kokořovec.
Krištof Šlejnic a na Rumburku.
Melchisedech Stranovský z Sovojovic a na Chotělicích.
Jindřich z Bubna a na Březně.
Václav Ples Heřmanský z Sloupna a na Chotěšicích, JMCské firšnejder.

Ferdinand Ronšperk z Ronšperku a na Haučiněvsi.
Jan Hysrle z Chodův a na Cholupicích.
Zikmund Vrabský z Vrabí.
Kunata Pešík z Komarova a v Žerčicích.
Krištof Pešík z Komarova.

Pražané, Horníci a jiní poslové z měst království Českého přiznali se na místě svém i na místě jiných, od nichž vysláni jsou.

A jakož jest JMCská té milostivé vůle býti ráčil, podle předešlého starobylého dobrého pořádku, osobně při vykonání této relací přítomen býti, však jsouce JMCská na zdraví svém nedostatečen, ráčil jest jistý počet předních osob ze všech tří stavův k sobě obeslati a příčinu nemožnosti JMCské strany nepřítomnosti při relací býti, i také omluvu svou stavům oznámiti jest poručiti ráčil s milostivou žádostí, aby to stavům ztížné nebylo, neb že to býti nemá k žádné ujmě, škodě a nějakému protržení privilejím, právům, svobodám, řádům a starobylým zvyklostem a pořádkům, kteříž při sněmích obecních a relacích sněmovních v přítomnosti JMCské, jakožto krále českého, v tomto království se zachovávají nyní i na časy budoucí.

---

163. Císař Rudolf II nařizuje komoře české, aby vybývající část berně a posudného, kteréž neoprávněně byla zadržela, ihned odvedla a zprávu podala o nedoplatcích za propuštění duchovních, lenních a zástavních statků.

VE VÍDNI. 1578, 18. srpna. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Ihr werdet euch gehorsamblich erindern, dass wir uns noch hievor zu unsers Hofs- und Kriegswesens unvermeidlichen Nothdurften die Steuern, wie uns die von den gehorsamben Ständen unserer Kron Beheimben bewilligt worden, von Eingang des 76., an den Biergefällen aber vom 77. Jahr an zu raiten und hinfuro den halben Theil ohne Mittel vorbehalten und euch die ander Hälft neben den ansehenlichen Steuer- und Biergeldausständen auch andern ordinari und extraordinari Gefällen und Einkumben zu Verrichtung der Kammerausgaben deputiert und in Handen gelassen haben.

Dieweil uns aber nach Besag der bisher einkumbenen Auszug und wie derselben noch von der ubrigen Zeit, do noch keine Auszug verhanden, ein Uberschlag gemacht worden, bis auf dato dem Vorbehalt und durch euch beschehenem Eingriff nach an Steuern 50.000, an dem Biergeld aber bis in 38.547 Thaler zu erstatten ausständig sein wirdet, des wir dann, wie ihr selbst gehorsamblich zu erachten, bisher mit sonderer unser Ungelegenheit entrathen, auch in Mangel desselben gegen hohem Interesse und andern beschwerlichen Conditionen dorauf anticipieren mussten, so befehlen wir euch demnach gnädiglich, ihr wollet endlich dahin bedacht sein, damit uns solcher Ausstand in einem und andern mit ehestem vollkumblich und ohne Abgang erstattet, auch hinfuro zu Verhuetung dergleichen Beschwer und Unrichtigkeiten die Ordnung halten, solches auch vor euch selbst, inmassen von uns gleichsfalls beschehen, bei dem Verwalter unsers behmischen Rentmeisterambts verordnen, damit dasjenige, was uns dem Vorbehalt nach am Biergeld gebuehret, jederzeit, sobald es einkumbt, in eine sondere Truhel gelegt und bis auf unser Erfordern verwahrlich gehalten, desgleichen auch die Steuern, als die wir dem durchleuchten unserm frundlichen lieben Brudern und Fürsten, Ernesten Erzherzogen zu Oster-

reich, zu dem ungrischen Kriegswesen ohne Mittel deputieret und abgetreten, also in Bereitschaft gerichtet, damit sie J. L. jederzeit, so oft es vonnöthen, unzergänzt hinaus richtig gemacht und weder in eins noch das ander durchaus ferrer kein Eingriff gethan, uns auch monatlich zu Handen unser Hofkammer ein ordentlicher Auszug uberschickt werde, was zu jeder Zeit an einen und den andern einkumben, inmassen euch solches hievor gleichsfalls auferlegt worden.

Also habt ihr euch auch gehorsamblich zu bescheiden, dass uns an den bisher umb unserer unvermeidlichen Hofsnothdurften und Unterhalts willen vererbten Guetern gleichsfalls ansehenliche Rest und erstlich bei Jaroslaw von Kolobrat und Georgen von Kokorzowecz an der Rabensteinerischen Kaufsumma 3171 Schock 23 Gr. 6 Den., bei denen von Rupau, so, wie furkumbt, allbereit zu euer der Kammer Handen richtig gemacht worden sein soll, 3450, bei Christofen von Schwanberg per Klingenberg 2802 Schock 16 Gr., denen von Aust 800, Casparn von Schönberg 5041 Schock 17 Gr. 5 Den., Niklasen Has 3399, Zdenko Malowecz 600, Heinrichen Talaczko 39, Bohusla Felix von Hasenstein 734 Schock 45 Gr., item, wie furkumbt, bei Adamen von Schwanberg bis in funf Tausend, desgleichen auch bei denen von Hrditschs an den 8200 Th. und dann bei Jan Marquarten wegen einer zur Ungebuehr empfangnen Kriegschuld 569 Gulden rh. ausstehen. Und weil wir dann derselben bisher nit weniger zu sonderer unserer Beschwer entrathen und nuemehr länger gar nit nachsehen können, so wollet uns demnach zu Handen unserer Hofkammer mit dem furderlichsten und gueter Ausfuehrung berichten, ob und was daran bei euch einkumben oder wie es sonst umb ein und die andere Post in specie beschaffen sei. Dann ob wir uns wohl des Rabensteinerischen Ausstands halben euers unlängst gethanen Berichts dahin gnädigist erindern, als sollt derselb von dem Kokorzowecz darumben innebehalten werden, dass der Ständ Bewilligung dieses Kaufs halben noch nit vorkommen sein solle, dieweil wir uns aber gnädigist erindern, dass derwegen die Relationes zur Landtafel und andere Nothdurft von uns noch vor längst gefertigt und euch uberschickt, auch im Fall noch uber dies einiger billicher Mangel verhanden, derselbige seither oder zum wenigsten bei jetzigem Landtag gebuehrlich erstattet worden sein würdet: so wöllen wir uns gnädigist versehen, es wer[de] sich gedachter Kokorzowecz dergleichen Verweigerung mit Billigkeit nit zu gebrauchen haben, furnehmblich, weil er des Guets halben allbereit in richtiger Possess und Geniess ist, sich auch bei der beschliesslichen Abhandlung und unsers Hofkammerraths, des von Fels, Gegenwart dergleichen Behelfs gar nit gebraucht, sondern die Richtigmachung des Ausstands auf verschienen Georgi endlich und gewisslich zu thun bewilligt. Daruber dann auch also zu halten und ihme mit unserm Schaden nit zugleich das Geld sambt dem Guet länger in Handen zu lassen sein würdet.

Gleichergestalt werdet ihr euch gehorsamblich zu erindern, auch aus bei verwahrtem Einschluess zu vernehmben haben, dass uns an den 6 vererbten Trczkischen Guetern uber die in unser Hofzahlmeisterambt erlegten 3000, sowohl auch des von Pernsteins dargeliehene 4000 noch 21.885 Schock m. ausstehet, doran gleichwohl, wie furkumbt, uber itzt gemelte zwo Posten bisher noch bis in 5637 Thaler zu der Kammer erlegt worden sein sollen, daruber wir dann gleichsfalls euers Berichts und furderlicher Erstattung gewärtig seind. Dann ob wir uns wohl euers hievor gethanen gehorsamben Berichts und der Vergleichung, so der Beneda mit unserm Rath, teutschen behmischen Vicekanzler und g. l. Doctor Georgen Mehl ihrer zwischen einander habenden Schuldsachen halben getroffen haben sollen, zu erindern, so will uns doch solches alles nichts zu schaffen geben, wie wir denn auch an diesem Vererbungsgeld umb derer euch hievor zugeschriebenen Ursachen willen durchaus nichts abgehen lassen kunnen, inmassen wir uns dessen euers selbst gehorsamben Wissens noch hievor beides gegen dem Beneda und Mehlen auf ihr gleichmässigs beschehenes Anhalten ausdrucklich also erklärt. Ist nun daruber von dem Beneda was beschehen, so entgielt er desselben billich; im Fall es aber mit euern Willen und Zuelassen erfolgt, so ist daran unserer genädigisten Verordnung zuwider gehandelt und

werdet ihr uns die Wiedererstattung desselben neben andern empfangnen Posten zu thun und dergleichen Eingriff in diese und andere Gefäll, so uns Immediate zu unsern selbst eignen Nothdurften und Hofsunterhaltung deputiert sein, endlich zu verhueten wissen.

Nachdem euch auch noch vor längst genädigist auferlegt worden, dass ihr des Klosters Dobrilueg und der darzu gehörigen Gueter halben eine furderliche Bereitung anstellen und uns desselben Stands und Gelegenheit allenthalben nothdurftigen Bericht thuen solltet, und uns aber seither nichts zuekumben, so befehlen wir euch hiemit gnädiglich und wöllen, dass ihr die Sach ferrer keineswegs einstellet, sondern die Bereitung hievor befohlenermassen noch vor angehender Winterszeit endlich befurdert, uns aber mittlerweil der Ursachen des Verzuegs gehorsamblich berichtet.

Also ist uns auch zu wissen vonnöthen, wie weit in der Schwambergischen und Skaliczen Rechtfertigung bisher verfahren, worauf ein und die andere Sach dieser Zeit beruhe und wie bald wir derselben gebuehrliche Endschaft erlangen mögen.

So werdet ihr auch aus bei vewahrtem unsers Raths, obristen Munzmeisters unserer Kron Beheimben und l. G., Wilhelm von Opprsdorfs euch noch hievor ubergebnen Bericht mit gehorsamblich vernehmben, dass durch Wenzln Rabenhaupt von seinem inhabenden Guet Woheb einem andern mit Namen Gindrzich Chotochowsken zwei Dörfer verkauft, die er Chotochowski weder bereiten noch sich derwegen in Vergleichung einzulassen willens sein soll, und dass wir ihne derwegen mit Recht furnehmen lassen möchten. Welches ihr also an unserer Statt mit dem Kammerprocurator verordnen, in der Sachen schleunig procedieren und uns alsdann auch diesfalls Bericht und Guetbedunken zukumben lassen wöllet.

Neben diesem erindern wir uns auch gnädiglich, dass uns wegen des Guets Geiersberg uber die obbenennte 5041 noch 3300 Schock gebuehren und dass diese lezte Post den Erben wegen zweier Meierhöf im Dorf Hotowitz gelegen, bis so lang dieselben beritten und unserer Nothdurft nach inquisition gehalten werdet, in Handen zu lassen bewilligt worden; dieweil wir aber nit wissen konnen, was die Jahr her dorauf erfolgt, so wollet uns desselben gleichsfalls gehorsamblich verständigen, auch zu Abhelfung der Sachen und Erlangung unser Gebuehrnus nochmals die Nothdurft in Acht nehmben und befurdern.

Also seind wir auch wegen Bereit- und Verkaufung des Guets Ambtitz in Niederlausitz auf der Commissari einkumbene Relation, desgleichen auch, was seither auf dieselb Kaufsumma und unsere Verordnung in ander Weg anticipieret worden, euers furderlichen Berichts und Guetachtens mit Gnaden gewärtig, und werdet ihr euch die Sachen aus angezeigten Ursachen und erheischender unser unvermeidlichen Nothdurft nach in einem und andern alles getreuen gehorsambsten Fleiss angelegen sein und uns zu Handen unser Hofkammer unverzuglich ausfuhrlichen grundlichen Bericht zu thun, das ander aber diesem unserm gnädigistem Entschluess gemäss in wirkliche Vollziehung zu bringen wissen. Geben Prag den 18. Augusti anno 78.

---

164. Nařízení císařské komoře české, aby se vší přísností staré dlužní berně zvyupomínala, i posledním sněmem svolenou berni svatomartinského terminu shledala, a peníze arciknížeti Arnoštovi na opatření hranic zaslala, poněvadž Uherským hranicím, zvláště horním městům, nemalé nebezpečenství od Turka hrozí a lid válečný pro nezaplacený žold a z hladu opevněná místa opouští, lid poddaný utlačuje a dokavad mu žold vyplacen nebude, navrátiti se nechce.

1578, 14. září. — Konc. něm. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

---

165. Komora dvorská připomíná císaři Rudolfovi slib, kterýž byli učinili nejvyšší úředníci zemští dne 29. listopadu 1577, že při stavích k tomu se přičiní, aby na zaplacení dluhů královských pomoc svolena byla; i radí císaři, poněvadž na poslední jim učiněné připomenutí žádná nedošla odpověď a čas kvapí, aby k jednotlivým osobám z nich přímluva se stala v příčině příznivého vyřízení takové záležitosti.

V PRAZE. 1578, 25. září. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Nachdem es nunmehr die Meinung und E. Mt. allergnädigst entschlossen sein, dem hochbeschwerlichen Obliegen und Schuldenlast mit Verleihung gottlicher Gnad Rath zu schaffen und die Hilfshandlungen bei ihren getreuen Kunigreichen und Landen an die Hand zu nehmben, wie sie dann auch ohne besorgenden Untergang des ganzen gemeinen Wesens länger nit anzustellen, so hat die Hofkammer nit unterlassen sollen, E. Mt. unterthänigist zu erindern, dass sich hievor die Herren obristen Officierer der Kron Beheimben durch derselben Schreiben vom 29. Novembris verschienes 77. Jahrs aller muglichen Befurderung zu Erlangung einer Schuldenlasthilf unterthänigist anerboten, sich auch E. Mt. auf vorgehende Berathschlagung, so auf derselben gnädigsten Befehlich durch E. Mt. geheimbe Räth, als Herrn Trautsamb und Herrn von Harrach, neben Herrn Reicharten Strein und dem Herrn Hofkammerpräsidenten gehalten, daneben dann auch das Guetbedunken, welches gedachter Herr Strein im 75jährigen behmischen Landtag der nächstverstorbenen Röm. Kais. Mt., hochloblichister seliger Gedächtnus, in Beisein des Herrn Trautsambs furgebracht, nach längs abgehört worden, dahin allergnädigst erkläret und den Herren Officierern vom andern Januarii nägsthin also zueschreiben lassen, dass sie ihnen, ihrem Begehren nach nit allein nothdurftige Auszueg und Bericht der behmischen Kammerschulden und was dagegen der daselbst vorhandenen eigenthumblichen Herrschaften Gefäll und Einkumben wären, sondern auch, do sie die Bedenken, so in dieser Sachen hievor furgelaufen, haben wollten, dieselben zu desto mehrer Berathschlagung gleichfalls also bald andeuten und zuekumben lassen wollten, wie ihnen dann auch solches alles vom ersten jungstverschienes Monats Martii von Pressburg aus uberschickt und sie daneben mit sonderer Ausfuehrung und Andeutung des völligen Schuldenlasts ermahnt worden, ihrem treuherzigen Vorhaben und Wohlmeinen nach desto furderlicher furzugehen und alle Nothdurft zu bedenken und zu berathschlagen, inmassen sich dann E. Kais. Mt. ihnen diesfalls allerdings genädiglich vertrauet haben und ihres furderlichen getreuen Raths hierauf gewärtig sein wollten. Dieweil aber der Hofkammer gehorsambisten Wissens noch bisher kein Antwort darauf erfolgt und gleichwohl E. Mt. unvermeidliche Nothdurf erfordert, weil die jetzo laufenden Hilfen auf nächstkunftig Weihnachten ausgehen, auch zu Ausschreibung eines neuen Landtags, und bis auf die vorhabende Proposition ein Bewilligung erlangt und richtig ins Werk gesetzet wirdet, wieder ein gute Zeit gehören werdet, furnehmblich, wann der Herren Officierer selbst gehorsambisten Andeuten nach die Sach durch einen Ausschuess tractiret und erst hernach den Ständen ingemein zur Ratification furbracht werden sollt, dass die Sach nuemehr furderlich ins Werk gerichtet und länger damit nit verzogen, noch die Zeit und Gelegenheit verabsaumbt werd: so stellt die Hofkammer zu E. Mt. gnädigisten Bedenken und Gefallen, ob sie die Herren Officierer ad partem und jeden absonderlich gnädigst zuesprechen und an die Befurderung der Sachen ermahnen wollen. Dann obwohl auch dafür gehalten worden, dass zuvor die fürstliche Durchlaucht Erzherzog Ernest neben dem Herrn von Harrach und Herrn Kuhn, sowohl den hinterlassenen Hofkammerräthen noch eins mit ihrem Bedenken hieruber vernumben werden sollt, so trägt doch die Hofkammer unterthänigist Fursorg, es werd sich nuemehr, weil den Herren Officierern alle Sachen, wie gemelt, allbereit uberschickt, zu diesem Mal und bis sie darauf ihre Erklärung thuen, nichts verändern lassen, seind auch itzo bereite Räth hievor selbst bei der Berathschlagung gewest und ist hernach die Sach E. Mt.

in der fürstl. Durchlaucht Gegenwart unterthänigist referiret worden, dass es also der Hofkammer gehorsambisten Erachtens zu diesem Mal unnöthig auch die Zeit und Versaumbnus zu bedenken sein wirdt. Jedoch wird alles zu E. Mt. genädigistem Willen und Gefallen gestellt. Prag den 25. Tag Septembris anno 78.

E. Kais. Mt. haben bisher diese Sachen mit folgenden Personen allergnädigis tractirt: Herr v. Rosenberg, Landkammerer, Landhofmeister, Pernstein, Popl, Spanovsky.

---

166. Rudolf II komoře české v příčině Mostských, kteříž po vyhoření města za slevení berně, posudného a cla na více let žádali, na kolik prosbě jich vedle usnešení sněmovního vyhověno býti může.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 13. října. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir haben euren gehorsamen Bericht, Rath und Guetbedunken vom 6. ditz laufenden Monats, alles in Sachen derer von Brüx erlittenen Brunstschadens und ihre derwegen gebetne unterschiedliche Befreiungen betreffend, mit Gnaden empfangen und verstanden. Wiewohl ihr nun der gehorsamben Meinung seid, dass wir ihnen die Steuer, Bier- und Zollgefäll auf drei Jahr lang nachlassen möchten, dieweil aber euers gehorsamisten Wissens der jungst gehaltne Landtagsbeschluss Mass und Ordnung gibt, wie es der Steuer halben mit dergleichen beschädigten Leuten gehalten und dass ihnen auf furgebrachte Kundschaft dieselb nachgesehen werden solle, so kunnen wir uns ditzfalls auch auf ein mehrers nit verbinden, angesehen, dass die Steuer nit perpetuiret, sonder dieser Zeit nur auf ein halbs Jahr bewilligt worden, und lassen es also dieses Punkts halben bei beruhrtem Landtagsbeschluss mit Gnaden verbleiben. So hat es auch mit dem Biergeld ein gleiche Meinung und können wir ihnen dasselb länger nit als es uns selbst in jungsten Landtag bewilligt worden, das ist bis auf nächstkunftige Weihnachten, nachsehen, wie wir ihnen dann auch dasselb solche Zeit uber in Handen zu lassen gnädigist bewilligt haben wollen. Werden wir aber künftig von den Ständen ein mehrere Bewilligung erlangen, und alsdann Ursach haben, ihnen auf ihr ferrer Anhalten ein mehrere Gnad zu erzeigen, so wollen wir uns alsdann auch mit Gnaden daruber entschliessen.

Die Fälligkeiten betreffend, die seind gleichwohl den Städten in dem anno 77 gehaltnen Landtag ohne das den halben Theil bis auf Wohlgefallen nachgesehen worden; dieweil wir aber sowohl als ihr gnädigist wohl abnehmben können, das dieser Zeit bei gegenwärtigem ihrem armseligen Stand wenig dabei zu hoffen, so wollen wir ihnen zu desto ehender Verrichtung der gemeinen Stadtgebäu auch die ander Hälft auf funf Jahr lang in Handen zu lassen mit Gnaden bewilligt haben, doch dass sie uns jederzeit, so oft sich was dergleichen verfällt, umb kunftiger Nachrichtung willen gehorsamblich zueschreiben. Was aber die Zollgefäll anlangt, die künnten wir ihnen umb allerlei bedenklichen Ursachen und sonderlich der Contraband willen, so dabei getrieben werden möchten, nicht bewilligen; dagegen aber achten wir nit unbillich sein, dass sie ihrer ausständigen Schuld der 1500 Thaler, do anders dieselb richtig und kein Bedenken darwider verhanden, aus denselben Granitzzollgefällen mit ehester Gelegenheit bezahlt und sie also ihres erlittenen Brunstschadens umb soviel ehe und besser zu erholen Gelegenheit haben mogen. Und befehlen euch darauf genädiglich, ihr wellet Verordnung thun, damit ihnen uber angedeute unsere Bewilligungen die Nothdurft aufgerichtet, sie auch derselben wirklich habhaft gemacht, in dem ubrigen aber mit Glimpf abgewiesen werden mögen. Daran beschiecht unser genädiger Willen und Meinung. Geben Prag den 13. Tag Octobris anno 78.

---

167. Rudolf II Adamovi z Hradce, aby jako sněmem volená osoba v příčině potvrzení erbanuňkův mezi královstvím Českým a okolními knížaty do Prahy ke dni 16. listopadu přijel, poněvadž vyslaní kurfiršta Saského na to očekávají.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 8. listopadu. — Orig. v arch. Jindř. Hrad.

Rudolf Druhý ɔc, král český ɔc. Urozený, věrný náš milý! Jakož jsi sněmem obecním, kterýž léta ɔc 77 v pondělí po hromnicích [4. února] na hradě Pražském při přítomnosti naší držán byl, podle nejvyšších ouředníků, soudcí zemských, rad našich soudu dvorského, co se potvrzení erbanuňkuov mezi království Českým a okolními knížaty dotýče, za jednu osobu volen: i vědětiť milostivě dáváme, že jsou vyslaní od JLky kurfiršta Saského sem k nám přijeli a na to zde očekávají. A protož aby ta věc podle téhož sněmovního snešení předsevzata a k místnému konci přivedena býti mohla, poroučímeť, aby v neděli po svatém Martině nejprvé příští [16. listopadu] na noc do Prahy přijel a na zejtří v pondělí ráno při nás se na hradé Pražském podle jiných k tomu obeslaných osob najíti dal. Na tom milostivou vuoli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v sobotu po svatém Linhartu léta ɔc 78.

Rudolf m. p.

Sněm jenerální léta 1579

zahájený dne 9. února a sjezdové krajští.

Komora dvorská zahájila jednání o sněm r. 1579, jako již předešle, vyličováním smutných poměrů finančních. Pevnosti na hranicích Uherských pustly i nedostávalo se jim potřebného vojska, dvůr císařský byl v nemalých nesnázích, věřitelové žádali zaplacení půjčených peněz, nedostávali však ani úroků: a poněvadž takové bídě odpomoci mohli sněmové jednotlivých zemí, radila komora dvorská císaři, aby svolal sněm království Českého, jehož povolnost aby sobě zjednal slibem a ujištěním, že stavové i své vlastní záležitosti projednávati budou moci a že příznivé resoluci císařské na to se jim dostane. Z rozpočtu komory dvorské viděti, že roční náklad na pevnosti hranic Uherských obnášel za času míru 1,600.000 zl., k čemuž přispívala říše německá asi 600.000 zl. a tolikéž také ostatní císaři poddané země; nedostávalo se tudíž 400.000 zl. a při tom hrozilo ještě i to nebezpečí, že říše pomoc na dále odváděti nebude, poněvadž antagonismus náboženský v Německu čím dále vždy více se šířil a protestanté nic dávati nechtěli. Vedle dobrého zdání komory dvorské měl císař na stavích českých žádati ročních 150.000 kop grošů míšenských na placení žoldu vojsku na hranicích Uherských a jistou částku na stavbu uherských pevností; rovněž na vychování dvoru císařského aby svolena byla pomoc, poněvadž dřívější důchody královské zvláště horní vždy více ubývaly. Komora dvorská také radila, aby císař neuspokojil se obyčejným svolením posudného (poněvadž při odvádění takové berně pokladna královská oklamána prý bývala), ale aby na místě toho žádal jistou sumu a vybírání aby ponechal stavům samým. Přibývání dluhů mělo ospravedlněno býti tím, že císař i otec jeho po deset let přidávati museli ze svého na vydržování hranic proti Turku 600.000 zl., kteréž buď obmezením výdajů na vychovávání dvoru císařského nebo půjčkou sehnány bývaly. Na uhražení všech výdajů bylo vedle rozpočtu dvorské komory zapotřebí ročně dva miliony. Dluhy obnášely již přes deset milionů, mimo to musel císař vypláceti ročně každému ze svých bratří 45.000 zl., dohromady 225.000 zl., mateři své 20.000 korun, a poněvadž na uhražení takových sum nebylo důchodů, navrhovala komora dvorská, aby stavové království Českého převzali část dluhů na sebe.

Dobré zdání komory dvorské nebo obsah jeho sdělen byl nejvyšším úředníkům zemským, kteříž vidouce, jak veliké požadavky císař příštímu sněmu by předložiti chtěl, odpověděli, že na svolení

tak velikých postulatů malá jest naděje, i toužili, že dobrá zdání jich v téže příčině ze dne 29. listopadu 1577 a 15. března 1578 nebyla dostatečně uvážena. Císař odpověděl na takové ztižné předkládání, že odepřel jim k tomu práva a zvýšené požadavky peněžité ospravedlňoval neodbytnou nouzí. Nevíme, zdali císař nebo někdo z jeho důvěrníků při nejvyšších úřednících zemských v téže příčině se přimlouvali, snad že zemští úředníci o skutečném nedostatku pokladny královské se přesvědčili, uznali oprávněnost císařských žádostí, nechtěli však ničeho věděti o vyplácení ročních podílů mateři a bratřím císařovým, poněvadž stavové království Českého při korunovací císaře Maximiliana takových závazků zejména sproštěni byli. — Zvýšené požadavky berní a pomocí vztahovaly se na všechny země koruny České, za kterouž příčinou navrhovali nejvyšší úředníci zemští svolání českého sněmu jenerálního a rozepsání sněmů přivtělených zemí ke dni 2. ledna 1579 v příčině zvolení a udělení plné moci zástupcům na sněm do Prahy. Císař nesouhlasil se svoláním jenerálního sněmu, poněvadž se obával, že by svolení potřebných peněz se prodloužilo a přivtěleným zemím nemalé útraty způsobilo; chtěl, aby svolení zvýšených berní a pomocí projednalo se na sněmích jednotlivých zemí, na sněmu pak jenerálním, kdyby se sejíti měl, aby vyřízeny byly některé jen záležitosti nikoli však svolování berní a pomocí. V příčině vyplácení ročních důchodů mateři a bratřím císařovým oznámil císař (1578, 1. prosince) nejvyšším úředníkům zemským, že s nimi o tom ústně mluviti bude. Ačkoliv císař původně nesouhlasil se svoláním jenerálního sněmu, svolil později předce, a vedle návrhu nejvyšších úředníků rozepsal sněmy v přivtělených zemích ke dni 2. ledna 1579, aby zvolily poselství k sněmu jenerálnímu do Prahy, jenž svolán býti měl na den 9. února t. r.

Komisařům do Olomouce, Vratislavi, Budyšína a Lubna k sněmům vypraveným dána instrukce, že na sněmu jenerálním v Praze jednati se bude o svolení berní a pomocí na obranu hranic Uherských proti Turku, na silnější opatření hraničných pevností, dále o řádu trvalé společné obrany všech zemí koruny České. Komisaři měli na sněmích přivtělených zemí žádati stavy, aby r. 1578 svolená berně ještě na půl léta dále vybírána byla, poněvadž na sněmu v Praze později teprv svolení se stane, potřeba však peněz že jest neodkladná.

Přivtělené ku království země nebývaly nikdy přátely jednotné organisace české vlády, spíše ale opatrovaly s nemalou žárlivostí svou samostatnost, a protož ne s velikou ochotou a radostí vypravovaly posly své na sněm jenerální do Prahy, jakož o tom některá již uveřejněná akta dostatečné podávají svědectví. Když královští komisaři dne 2. ledna 1579 sněm Dolnolužický v Lubně zahájili a stavy vyzvali, aby súčastnili se sněmu jenerálního v Praze: zdráhali se stavové učiniti nějaké svolení dříve, až jim známo bude usnešení Slezanů, Moravanů a Hornolužičanů, i prohlásili, že nedají zástupcům svým plnou moc k ničemu jinému, jedině k jednání o defensí, poněvadž poslové jich l. 1570 na sněmu v Praze k ledačemus svolili, co se jim nelíbilo. Mimo to žádali stavové ještě na císaři ujištění, že dobrovolné jich usnešení o obeslání jenerálního sněmu nemá býti na ujmu jich svobod a za povinnost vykládáno. Královští komisaři snažili se všemožně přemluviti stavy, aby usnešení změněno bylo na ten rozum: že jenerální sněm obešlou a poslancům svým dají plnou moc nejen k jednání o defensí, ale i jiných věcí, když rovněž tak ostatní přivtělené země učiní.

Podobné usnešení učiněno na sněmu Horno-Lužickém: že stavové na »sněm obecní« (tak nazývali sněm jenerální) poselství vypraví, když i ostatní přivtělené země tak se zachovají. I na tomto sněmu žádali stavové na císaři revers, že dobrovolné jich o tom snešení nemá býti do budoucnosti na ujmu jich svobod a za povinnost vykládáno.

Sjezd slezských knížat odpověděl na vyzvání císařovo v příčině jenerálního sněmu: ačkoliv nejsou povinni na sněm do Prahy se vypraviti, a králové předešlí všechny proposice stavům ve

Vratislavi předkládali, však že předce vedle žádosti císařovy se zachovají, když jim bude dán revers, že sněm knížat Slezských není povinen nikam mimo zemi Slezskou a tudíž ani do království Českého k sněmům se vypravovati a že pobytí vyslanců jich v Praze nebude déle trvati nežli šest týhodnů, a kdyby do toho času uzavření sněmovní učiněno nebylo, že mají poslanci jich na vůli domů odejíti, a konečně, aby úrada všech zemí koruny České na sněmu byla společná. Když takový slovně napsaný revers od Slezanů na hrad Pražský k podpisu císařovi zaslán byl, zrazoval nejvyšší komorník Bohuslav z Lobkovic císaře od podepsání takového listu hlavně z té příčiny, poněvadž k ukončení jednání sněmovního vyměřuje se určitá lhůta. Proti podmínkám státoprávním ani proti žádosti, aby úrada všech zemí koruny České byla společná, Lobkovic neučinil žádných námitek. — Císař požádal biskupa Vratislavského za přímluvu k stavům slezským, aby od žádaného reversu upustili a s předloženým od něho se spokojili. Biskup vyhověl žádosti císaře Rudolfa na tolik, že svolal sjezd knížat a stavů na den 15. února do Vratislavi, aby jim přání císařovo oznámil. Císař takové jednání schválil, uděliv svolení k položení sjezdu; komisařům pak k takovému sjezdu vyslaným nařídil všemožnou pilnost, aby knížata a stavové na sjezdu shromáždění pro předložený jim revers získáni býti mohli. Vedle jiných komisařův jmenován byl také kníže Jáchym Bedřich z Lehnice, jenž však hodnost takovou nepřijal. Otce téhož knížete Jiřího a jiné zástupce ostatních knížectví požádal císař za přímluvu a přičinění, aby na sjezdu předložený revers přijat byl. K takovým všem žádostem odpověděli knížata a stavové dne 17. února: že jednání v příčině reversu odkládají, zástupce své do Prahy vypraví, však že nesmí na sněmu jenerálním podvoliti se usnešení, kdyby peněžité požadavky císařovy byly veliké, nýbrž že o nich teprve na sněmu knížat a stavů slezských rozhodnuto býti má; kdyby však v Praze k nějakému závaznému usnešení přistoupiti měli vyslanci slezští, musel by dříve revers vedle návrhu sjezdu knížat a stavů stvrzen býti. — Po takovém usnešení žádali do Prahy přibylí zástupcové knížectví Slezského, aby jim přede vším vydán byl žádaný od nich revers královský.

I Moravané na sněmu v Olomouci o Novém létě svolili k obeslání jenerálního sněmu a dali vyslancům svým plnou moc do šesti neděl, kterouž na druhém sněmu t. r. v Brně 15. března ještě o tři neděle prodloužili, však žádali císaře na jednom i druhém sněmu za vystavení reversu, že vypravení jich poselství na jenerální sněm do Prahy není a býti nemá k žádné škodě a ujmě jich svobodám, kteréž obojí žádosti císař reversy ze dne 20. ledna a 6. dubna 1579 také vyhověl.

Na jaký konec záležitost reversu slezských stavů vyřízena byla, o tom nemáme zpráv; že však hlavní jednání na sněmu jenerálním opozděným příchodem slezských poslanců se prodlilo a teprv až v měsíci březnu započalo, o tom jsou zprávy v uveřejněných zde aktech.

Mezi tím časem, kdy se vyjednávalo o obeslání jenerálního sněmu, radili se císařští radové, jaké asi sumy by se na sněmu žádati a odkud by ještě peníze sehnány býti mohly. K radě jich učinil císař dotaz k nejvyšším úředníkům zemským, zdali by nebylo možno pohnouti duchovenstvo v zemích koruny České k dobrovolnému zaplacení 60.000 tolarů dluhu císařského a zdali by při statcích klášterních nemohlo zavedeno býti lepší hospodářství, z kteréhož důchodu by přebytek obrácen býti mohl k potřebám státním. — Válečná dvorská rada sepsala dobrozdání pro sněm český, v kterémž vylíčila potřeby na udržení hraničných pevností a ukázala na zhoubu a škodu, jakáž z neopatření hranic by pošla. Konečně vypracován byl návrh na zaplacení dluhů, mnoholi by země koruny České přispěti mohly. Čechy a Lužice měly dáti 2,500.000 zl., Morava 1,000.000 a Slezsko 1,500.000, tudíž dohromady 4,000.000 zl. na všechny císařské dluhy.

Proposice královská přednešena byla na sněmu stavům království Českého a přítomným zástupcům přivtělených zemí dne 11. února. Od stavův království Českého žádal císař ročních 150.000

kop m. pomoci na zaplacení vojska na hranicích Uherských, připojené ku království země měly předešle svolenou pomoc zouplna odvésti. Aby však dobrý řád v spravování té pomoci, placení vojska zachován býti mohl, žádal císař, aby stavové takovou pomoc do několika let svolili, a takž tudy sami sobě k dobrému mnohé outraty při častých za tou příčinou poradách si ušetřili. Kdyby však stavům království Českého a vyslaným z přivtělených zemí užitečnější se býti zdálo, že by, na místě složení žádané sumy, placení vojsku a opatrování hranic Uherských k ochraně zemí koruny České nejblíže příležejících sami převzíti chtěli, že císař s tím jest spokojen. Mimo to žádal císař, aby nějakou pomoc na stavení, opevnění pomezních míst svolili, a jakým by způsobem taková roční pomoc na stavení k největší bezpečnosti království Českého a připojených zemí vynaložena býti mohla, bedlivě uvážili.

V příčině nařízení veřejné hotovosti, a aby v království Českém a zemích připojených v dobrý řád uvedena a stále v svém způsobu udržována býti mohla, žádal císař, aby snešení o tom učiněno bylo, tak aby jedna země druhé rychle ku pomoci přispěti mohla.

O veřejném tažení proti Turku ven z království a zemí připojených, žádal císař, aby pro snadnější odolání nepříteli mezi korunou Českou, Uherskou a zeměmi Rakouskými v čas potřeby dobré srozumění a nařízení ustanoveno a zachováno bylo, za kterouž příčinou aby stavové království a vyslaní přivtělených zemí některé osoby zvolily, kteréž by se zástupci království Uherského, zemí Rakouských a arciknížete Karla strany takového společného tažení v Praze vyjednávaly, usnešení pak aby císaři jako nejvyššímu válečnému pánu v moc dali.

V příčině posudného žádal císař, aby mu na místě takového důchodu jistou sumu povolili, na kteréž by přestati mohl, poněvadž výnos té berně, ačkoli více nežli předešle ze sudu svoleno, stále se umenšoval, což asi dělo se z nerovného přiznání várky. Posudné aby stavové sami si vybírali a dobývali. Konečně žádal císař na splacení dluhů královských, aby stálou, trvanlivou pomoci do jistých let mu přispěli, k čemuž že jim některé prostředky předloží. Což také se stalo.

Jednání o předloze královské protahovalo se, poněvadž Slezané dlouho do Prahy nepřišli a když již na sněm přibyli, rozličné ztížnosti [č. 221], zvláště v příčině vystavení jim žádaného reversu předkládali.

Konečné uzavření sněmovní nevyhovělo úplně žádostem císařovým, poněvadž stavové království Českého na místě žádané sumy 150.000 kop m. svolili obvyklou berni domovní z lidí poddaných po 20 gr. č. ročně, od kteréž daně žádná duchovní osoba, dědiníci, dvořáci, nápravníci, ani manové k ouřadu purkrabskému v Praze aneb k purkrabství Karlšteinskému náležející, ani jiní osvobozeni nebyli. Zároveň určeno, jakou daň poddaní z hrabství Loketského, krajiny Chebské odváděti mají. Pražané a města královská uvolili se dávati podomovní berně na hotové sumě 12,500 kop gr. č. Dědiníci, nápravníci, dvořáci vedle odhadův každého statku z jedné každé kopy 4½ peníze č., domy pak panské, rytířské, duchovní v Praze a městech králových po jedné kopě gr. č., fary na panstvích a statcích i v městech po 30 gr. č. odváděti měli.

Svolená berně domovní, kteráž časně a zouplna měla odváděna býti, neměla na žádnou jinou potřebu vydávána býti nežli na zaplacení lidu válečnému na hranicích Uherských proti markrabství Moravskému a knížetství Slezskému rozloženému, a na zverbování a vydržování 250 rejtarův zbrojných a 100 střelců s dlouhými ručnicemi pro lepší ochranu hranic Moravy a Slezska. Mimo to mělo z berně té vyplaceno býti 10.000 kop gr. m. pomoci Moravanům na stavení pevnosti Ujvaru (o svolení žádané zvláštní sumy na stavení a opevnění míst na hranicích Uherských není v usnešení sněmovním zmínky) a 500 kop gr. na ingrosování desk zemských.

A podobně jako stavové království Českého zachovali se i vyslancové ostatních přivtělených zemí při svolení pomoci na opatření hranic Uherských. Moravané svolili též sbírku podomovní tím vším způsobem, jakž vůbec předešlých let ode všech čtyř stavův dávána byla, z kteréž berně 2500 kop gr. č. na stavení Ujvaru vynaloženo býti mělo. Slezané prohlásili, že na sněmu jich k sv. Jiří svolená berně 17.500 kop gr. č. také jen na potřebu lidu válečnému na hranicích Uherských, a 2.500 kop gr. č. na stavení zámku Ujvaru obrácena býti má; druhý pak termin že na sněmu příštím také svolen bude. Stejně i vyslanci Horních i Dolních Lužic vyhlásili, že na sněmě jich již svolenou pololetní berni jen na často jmenovanou potřebu válečnou vydají, a druhý termin také k témuž účeli vynaloží; z kterýchž peněz 750 kop gr. č. na opevnění Ujvaru také vymínili.

Císař žádal při stavích království Českého a vyslancích přivtělených zemí, aby místo posudního na vychování dvoru královského dána mu byla jistá suma, stavové pak sami aby posudné si vybírali: však stavové království a delegati zemí přivtělených svolili po starém obyčeji, a sice Čechové, Moravaní a Lužičané 5 gr. č. ze sudu, z kterýchž dva groše na vychování dvoru královského, ostatní pak tři groše na potřeby zemské obráceny býti měly. Slezané zůstali na předešlém na sněmu jich svolení čtyř grošů č. ze sudu, z kteréž sbírky tři groše na vychování dvoru královského a čtvrtý groš na zemské potřeby vydávati se svolili, o pátý groš že na příštím sněmu jich jednáno býti má.

Ačkoli stavové žádost císařovu v příčině převzetí části dluhův císařských anebo svolení jisté stálé sumy na jich zaplacení do budoucího sněmu odložili, poněvadž o tom, že by ti dluhové za jakou potřebou a příčinami království Českého aneb s jakou vědomostí a radou zemskou zděláni byli, žádné vědomosti neměli: však předce k tomu povolili, aby ze zbývajících tří grošů posudného některým obyvatelům království Českého úrokové spravedlivých dluhů královských zaplaceni byli, poněvadž nemalá ztížnost obyvatelův byla, že k dluhům ani úrokům od císaře přicházeti nemohli.

Mimo domovní daň a posudné svolili také jisté sbírky k potřebě zemské, a sice Čechové z vyšenkování vědra českého a moravského vína $1^1/_2$ gr. č., z rakouského 4 gr. č. a z uherského, rýnského vína po 6 gr. č.; z vývozu vína domácího i přespolního platiti se muselo z každého sudu $7^1/_2$ gr. č., podobně z obilí, z jednoho korce po 2 gr. č., z koní větších $1^1/_2$ kopy gr. č., z malých 30 gr. č. Obchodníci cizí, kteříž v království Českém obchody vedli a užitky vyhledávali, museli dávati k této sbírce, mimo Němce, 30 gr. č. z hlavy. — Židům mužského pohlaví uložena byla daň z hlavy nad 20 let starým $1^1/_2$ kopy gr. č., od desíti do dvacíti polovice toho. Poněvadž ale stavové mimo daně předešlých let svolované ještě jiné sbírky na sebe uložili, měli židé také ještě jednou tolik, tudíž dvojnásobnou daň z hlavy odváděti.

Moravané uložili na sebe z prodeje nebo vyšenkování vědra vína domácího jeden groš bílý, z rakouského 4 gr. b., z uherských, rýnských po 6 gr. b.; vývozu ven z markrabství z měřice obilí jeden gr. b., z koní větších 30 gr. b., z menších po $7^1/_2$ gr. b.; cizí obchodníci, krom Němců, z hlavy daně 30 gr. b. aby dali; židé nad 18 let a novokřtěnci po 4 gr. b.

Slezané a Lužičané též svolili z prodeje nebo vývozu vín domácích, českých a moravských z vědra po jednom gr. č., z rakouských po 4 gr. č., z uherských, rýnských po 6 gr. č.; z vývozu obilí z jednoho každého korce po 1 gr. č.; z vývozu koní větších po 30 gr. č., z menších $7^1/_2$ gr. č. Židé mužského pohlaví nad 18 let stáří z hlavy po 10 gr. č., židovky v témž stáří po 4 gr. č., obchodníci cizozemci 30 gr. č.

Po svolení berní projednána »domácí hotovosť«. Usnešeno, aby každá osoba podle odhadu statku svého (i peněz na ourocích) ze 4.000 kop gr. č. vypraviti povinna byla kůň jízdný, dobrý, zbrojný a rejtara s dobrým rystuňkem na témž koni, jenž by měl na sobě zbroj černou, přední i zadní kus, obojček s dlouhými náramky, šturmhaub, šorc a zárukaví, dvě ručnice a meč dobrý při boku. Každý pak obyvatel s počtem vypravených koní svých povinen byl osobně najíti se dáti k mustruňku do krajského města, do kteréhož se byl přiznal, kdo tak učiniti nemohl, měl na místě svém osobu stavu panského neb rytířského vypraviti. Jestližeby někdo tak neučinil, měl na hradě Pražském tak dlouho zatčen býti, až by za jeden každý kůň 20 kop gr. č. složil. Kteříž vedle odhadu tolik neměli, mohli s jinými o výpravu téhož koně se snésti. Kdyby pak k vyzdvižení takové hotovosti přišlo, měl každý, poněvadž taková hotovost pro potřebu království nařízena byla, jako milovník vlasti své, takový oupravný lid vypraviti a penězi jej dostatečně opatřiti, aby v poli bez škod činění jiným vytrvati mohl. Kdyby nejvyšší hejtman byl našel při kterém rejtaru jaký nedostatek peněžitého opatření, mohl jej domů poslati a na místo jeho, na útraty 10 zl. služby měsíční toho, kterýž jej vypravil, jiného najmouti. Dále uzavřeno, aby ze čtyřidceti lidí osedlých dán byl jeden pěší střelec zmustrovaný s dobrou dlouhou ručnicí, pátý pak muž z těchto střelců aby místo dlouhé ručnice měl halapartnu anebo dobrý oštip, ručnici krátkou při pasu a na sobě zbroj, přední a zadní kus, obojček a šturmhaub; každý pak praporec pěších čítati měl 400 střelcův a 100 s halapartnami anebo oštipy. Mustrování lidu pěšího díti se mělo na statcích té které vrchnosti. Taková všechna hotovost sloužiti měla pro samé toliko opatření, ochranu Českého království.

Moravané svolili ze tři tisíc kop gr. č. kůň zbrojný, a z osedlých čtyřidcátý, třidcátý, dvacátý i desátý člověk měl jako pěší vyzbrojen býti. Slezané a Lužičané odložili projednání hotovosti na příští své sněmy. Všecky země koruny České slíbily sobě v čas potřeby jedním nebo druhým dílem jízdného i pěšího lidu pomoc vzájemnou, v případu velikého nebezpečí zavázaly se i se vší hotovostí sebe neopouštěti.

Mimo to usnesli se ještě na jiných vnitřních i zevnitřních záležitostí se dotýkajících artikulích, a sice 1. o nařízení strany drahot v krajích, 2. o vyřízení starých pří na soudu zemském, 3. o nevkračování cizozemcův do království Českého, 4. o obnovení erbanuňků s knížaty říšskými, 5. o připuštění knížat Saských k lénu, 6. o zastavení zámku Mělníka Jiřímu z Lobkovic, 7. aby hrabství Kladské při komoře krále českého zůstávalo a žádným způsobem odcizováno nijakž nebylo, 8. povolena pomoc 3.000 kop m. na opravu hradu Karlštejnského, 9. o vyplácení služby prubýři zemskému a jeho povinnosti, 10. učiněna přímluva k císaři za Rakovnické, aby do stavu třetího přijati byli, 11. o sjezdech krajských a 12. o jiných méně důležitých osobních zájmů se dotýkajících záležitostech.

Nad jiné artikule pro publikací »Sněmů českých« jest důležité usnešení sněmovní »o srovnání práv horních«. V Čechách vydány nejstarší zákony hornické 1234, 1278 a za Václava II. 1300. Poslední práva z r. 1300 byla dvojí: Kutnohorská a Jáchymstálská. Poněvadž však byla zastaralá a s pokrokem doby se nesrovnávala, dal nejvyšší mincmistr království Českého Vilím z Oprštorfu je znovu přehlídnouti, opraviti, v jiný řád uvésti a předložil je stavům na sněmu shromážděným s žádostí, aby stavové k přehlídnutí a uvážení toho všeho jisté osoby volili [č. 292]. K čemuž sněmem deputováno bylo pět osob stavu panského a pět z stavu rytířského a na císaře vzložena prosba, aby vedle mincmistra, osob sněmem zvolených, také z komory české někteří radové vysláni byli k uvažování takových práv. Později žádali také Kutnohorští, aby při přehlížení nových práv horních přítomni býti mohli a aby bez jich vědomosti nic na místě staveno nebylo, poněvadž v novém právu horním nejen mnohé nedostatky se nacházejí, ale také jim Horám Kutnám na ujmu, škodu vymyšleno, sepsáno jest; což také

jim povoleno bylo [č. 284, 288 a 291]. Uvažování práv horních započalo dnem 11. listopadu 1579, hlavní jednání vedeno však roku 1580, kamž další o věci té úvahu odkládáme.

Císař nebyl s usnešením sněmovním spokojen, mnohé se mu nelíbilo [č. 233], snad i takovou nespokojenost stavům oznámiti dal; však usnešení zůstalo ve své platnosti.

Z ostatních akt k sněmu roku 1579 položených zvláště hodny jsou povšimnutí: 1. odpověď kapitoly Pražské radám komory české, že králi peněz půjčiti nemohou, 2. přijetí některých cizích šlechticů za obyvatele království Českého, 3. mocný list od stavů na sněmu shromážděných daný nejvyšším úředníkům a soudcům zemským v příčině urovnání hranic zemí koruny České, 4. svolení sněmu na zástavy královské panství zemských, 5. přijetí do stavu panského Mikuláše Trčky z Lípy, 6. ztížnost konsistoře utrakvistické k císaři na útisky, které se kněžím pod obojí způsobou dějí od některých měst královských a kollátorův, 7. instrukce daná komisařům ke kurfirštu Braniborskému vyslaným v příčině splavnění Labe až do moře; kterýžto zajímavý akt [č. 285] proto sem klademe, poněvadž v záležitosti té na sněmích českých několikráte zvláště 1575 a 1577 se jednalo, a 8. opětovaná žádost Kutnohorských v příčině pomoci na zvelebení hornictví. Konečně zmiňujeme se ještě o listině [č. 235], v kteréž jasný jeví se rozdíl mezi komorními a královskými komorními statky; korunní statky směly totiž jen s přivolením sněmu prodány, zastaveny býti, s komorními mohl král po vůli své nakládati.

V dobrém zdání komory dvorské [č. 237], kterýmž připomínalo se císaři, jaká opatření učiněna by býti měla v příčině zvyupomínání starých dlužných berní v Čechách i na Moravě na ochránění ohrožených hranic Uherských proti Turku, vylíčena jest bída, nouze v pohraničních pevnostech, kteráž tam zavládla pro nedostatečné placení žoldu. Vojsko odcházelo jako na dovolenou, nevracelo se však více, dalo se jinde naverbovati. Tím způsobem stalo se, že místa Jager, Tokaj a Kalo byla bez posádky, bez obrany proti nepříteli. Arcikníže Arnošt vypisuje v jednom listu, že posádky pevnostní opouštěly své kvartýry a po vůkolí se toulajíce loupily, drancovaly obyvatelstvo a zpečovaly se navrátiti na svá místa, dokud jim nebude dlužný žold zaplacen. Kdyby i jenerální sněm český byl císařem žádaný počet berní svolil, předce by nedostávalo se ještě (jak již nahoře dotknuto) na 400.000 tolarů na uhražení potřebných vydání, aby taková bída na hranicích Uherských zamezena býti mohla. Obranná místa, pevnosti na hranicích Uherských nebyly v dostatečné bezpečnosti, nedostávalo se jim mužstva i jiných potřeb k obraně, a tudíž také vysvětluje se, že Turci beze všeho říkaje odporu křesťanské krajiny i za času míru si podmaňovali a obyvatelstvo trápili. Pro nedostatek peněz, kterémuž odpomoženo býti mělo svolením vydatné pomoci na sněmu českém, aby uspořádány byly finance při císařském dvoře, odmítl také Rudolf II žádost komory české, aby z peněz, za propuštění statků komorních v dědictví, zaplaceny byly úroky věřitelům, i žádal za strpení, poněvadž již na 200.000 zlatých dvornímu služebnictvu svému dluhoval a je zaplatiti musel, nechtěl-li aby na hanbu císařského dvoru jinam odešli.

V takové tísni peněžité předložily komora dvorská a česká císaři své dobré zdání, jak by potřebné peníze na vychování dvoru císařského sehnány býti mohly; radily císaři, aby s nejvyššími úředníky zemskými království Českého o tom se uradil, jim slíbil, že výdaje své na kolik možno obmeziti chce, však nedostatku jeho aby odpomoženo bylo napřed zaplacením svolených berní, neboť kdyby prý taková jeho peněžitá tíseň v cizině na známost přišla, nebylo by s pochvalou jeho poddaných; mimo to, aby po příkladu v Bavořích z důchodů klášterních mnichům jen deputáty vyměřeny, ostatní pak přebytek aby na válečné a na osobní potřeby královské vynaloženy byly. Podobným způsobem přispěti že by mohla biskupství Olomoucké a Vratislavské. Císař vedle rady dvorské a české

komory se zachoval a vyzval nejvyšší úředníky zemské, aby mu podali v příčině té své návrhy. Odpověď nebyla zrovna velice potěšitelná. Úředníci zemští omlouvali se, že bez vědomí, svolení stavův nemohou napřed dáti žádnou pomoc z berní, připomenuli, že velkými, stálými berněmi země jest vysátá, království České, na kteréž svaluje se skoro všechno břímě, povinnosti své svrchovaně že zadosti činí, a kdyby ostatní země také tou měrou povinnost svou vykonávaly, že nebylo by při císařském dvoře nedostatku. V příčině visitací biskupství, klášterů a jiných duchovních statků, aby se věděti mohlo, mnoholi by takové statky na válečné potřeby a na vychování dvoru královského přispěti mohly, že by snad muselo býti svolení papežovo, kteréhož by se dosíci mohlo tehdy, kdyby takové důchody jen na válku proti Turku však nikoliv na potřeby dvoru královského obráceny byly; tomu však že by se odpomohlo tím způsobem, kdyby důchody ze statků duchovních jen na válečné potřeby a zase část pomoci proti Turku na sněmích svolené pro dvůr královský vynaloženy byly (1579, 1. července). Z oznámení komory dvorské a listů arciknížete Arnošta viděti, jaká nouze na hranicích Uherských, jaký nedostatek peněz při dvoře císařském panoval i po svolených berních na sněmu jenerálním.

Na sněmu stalé usnešení v příčině vyhledání a sečtení lidí osedlých všech stavů i jiných osob, jak duchovních tak světských, kteréž statky a poddané, i kteréž peníze na ourocích mají, též také všech domů v městech královských, mělo provedeno býti na sjezdích krajských, císařem za tou příčinou rozepsaných. Sjezdové započali svou činnost v druhé polovici května. Krajský sjezd v Boleslavi Mladé ke dni 18. května položený rozešel se pro malý počet několika jen osob ze stavu panského i rytířského a poslů z města Nymburka, kteříž se byli sjeli, což omluviti hleděli tím, že mnozí tištěných artikulův sněmovních do té doby neměli a psaní císařské, co by jednáno býti mělo, teprv v den jich do Boleslavi příchodu v 10 hodin ráno primasovi města a od něho jim dodáno bylo. Však i druhý na konec června do téhož města rozepsaný sjezd se nesešel, jakž Erazim Hiršperger z Kyniksheinu na Vartmberce oznamoval nejvyšším úředníkům zemským: »poněvadž některé osoby panské ze země vyjely, jiní přijíti se zdalovali a takž pro nastávající dobu takový sjezd sotva již že odbývati bude se moci.«

Stavové kraje Hradeckého sešedše se v městě Hradci nad Labem, jako milovníci obecního dobrého, usnešení sněmovní pro dobré království v bedlivé uvážení dne 19. května vzali a komisí po čtyřech osobách z každého stavu zvolili, kteráž aby, rozdělíc kraj na čtyry díly, všechna místa prošla, osedlé domy sečtla, v popis uvedla a jestli komu jaká škoda buď ohněm, krupobitím, vodami aneb jinak se stala, ohledala. Při kteréžto práci měly vrchnosti panského, rytířského i městského stavu komisařům po kraji vyslaným všelijak nápomocni býti. Mimo tyto věci vyřídili také vedle usnešení sněmovního artikul strany nařízení drahot řemeslníků v krajích tou měrou, že nařídili městům, aby vedle nařízení drahotního z r. 1578 i vedle povahy, způsobu kraje všecky věci, což by nejmírněji býti mohlo, prodávány byly.

Sjezd kraje Čáslavského, ačkoliv stavové ke dni 20. května do Čáslavi se sjeli, neodbýval se, poněvadž mandátem královským rozepsán nebyl, a stavové za tou příčinou se obávali, aby proti zřízení zemskému, kterýmž sjezdové po krajích bez povolení královského pod přísnou pokutou se zapovídali, něčeho se nedopustili.

Stavové kraje Bechyňského, sjevše se dne 20. května v městě Táboře, nechtěli o artikulích sněmem svolených a sjezdu odkázaných jednati, poněvadž vedle vyměření sněmovního žádného z nejvyšších úředníkův a soudcův zemských přítomného nebylo. Odložili jednání na druhý den; zdali

o přikázaném sněmem artikuli jednali a na čem postavili, nemáme zpráv; víme jen na tolik, že sjezdem zvolených devět osob dne 1. června podalo císaři zprávu, že v příčině drahoty s předními městy v jich kraji Budějovicemi a Táborem se snesli, poněvadž »prvé za dobrý řád mezi sebou to zachovávají, že nad každým řemeslem obzvláštní přísežné lidi hodnověrné nařízené mají, kteříž nad tím bdíti a to opatrovati povinni jsou, aby v jednom každém řemesle spravedlnost se nacházela a zbytečné drahoty se nedály, že jiného užitečnějšího a lepšího nemohli nic obrati.«

Stavové kraje Prachenského sjeli se ke dni 23. května do města Písku, poněvadž však mandát královský, kterýmž by sjezd rozepsán byl, jim ukázán, znám nebyl, chystali se k odchodu. Nejvyšší purkrabí Pražský Vilím z Rožmberka přečetl jim ale list královský purkmistru a radě města Písku dodaný, všem stavům kraje Prachenského svědčící, aby sjezd se vykonal, a tak ihned k jednání o ty artikule sněmovní, které sjezdu náležely, přistoupili. Odvedli listy přiznávací, zvolili osm osob k sečtení lidí osedlých, čtyry osoby k obvozování škod, i vybrali některé osoby, kteréž by vedle řádu drahotního r. 1578 vydaného podle způsobu a povahy kraje jisté nařízení sepsaly, jak by řemeslníci v městech a městečkách chovati se měli. Přidrželi se všech nařízení často jmenovaného řádu, jen při kovářích pro nesmírnou drahotu štyrského železa v jich kraji výminku učinili. Více usnesli se na podání prosebné žádosti k císaři v příčině vyhledání jiné, spravedlivější daně na místě domovní, kteráž by s takovou záhubou a nemožností kraji Prachenskému nebyla, což již také na ne jednom sněmu obecním předkládali, však k místu a konci přivésti nemohli. I omlouvali žádost svou důvody: »způsob kraje toho považujíce i také živnosti rozdílné od jiných krajův království tohoto, vidí se, že v této nerovnosti dávání a skládání berně domovní nikterak možné není s jinými kraji abychme mohli setrvati, neb tak jakž v tomto kraji osedlých jest lidí mnoho a živnosti malé, odbyty na všeliké věci ne tak hojné jako v jiných krajích, tak se vidí, že s těžkem který kraj jest v tomto království, na kterýž by podle malosti jeho více se dostalo dáti, jako v kraji tomto«. Že žádost byla skutečně spravedlivá jest na jevě, neboť malé domy v kraji, v němž jen polní hospodářství se vzdělávalo, nebyly tak výnosné, neměly takové ceny jako v jiných krajinách, buď poblíže větších měst anebo kde také vedle hospodářství obyvatelé obchodem se živili. Naposledy usnesli se na tom, poněvadž z kraje Prachenského nemnoho osob při jednání sněmovním přítomno bývá (čehož příčinu pokládali příliš prodloužený čas sněmování, při kterémž netoliko chudším, nemožnějším, ale i jiným trvati se postýskuje), aby před položením každého sněmu stavové kraje Prachenského na sjezd se sjeti, na něm osoby jisté voliti a na sněm vypraviti mohli, kteréžby i platem opatřili. V žádosti k císaři za povolení takového usnešení odvolávali se stavové, že již za předkův jich tak bývalo.

Stavové kraje Žateckého, sešedše se ke dni 25. května do města Žatce, vedle nařízení vykonali své povinnosti; však strany vyhledání drahot a nařízení mezi řemeslníky nesjely se všechny na sjezdu zvolené osoby k poradě dne 6. července, a tudíž nic nevyřízeno.

Páni, rytířstvo a města z kraje Slánského v městě Slaném všemu dosti učinili, za to však stavové a obyvatelé kraje Kouřimského na krajském sjezdu v městě Kouřimi shromáždění s nepořízenou se rozejeli, poněvadž sjezd mandátem královským rozepsán nebyl a žádný z nejvyšších ouředníků nebo soudců zemských, kteříž by věci na sjezdu vedle vyměření sněmovního vyříditi pomáhali, nepřijel, a pro nerozepsání sjezdu ne všickni ze stavův najíti se dali.

Na krajském sjezdu v Litoměřicích, odbývaném dne 25. května, (o němž nemáme žádných zpráv) pro krátkost času nemohl artikul strany drahot řemeslníkův projednán býti, zvoleny byly toliko osoby aby věci takové vyřídily. Což také dne 6. července učinily. I usnešeno: v příčině

pekařův že se s vytištěným nařízením drahotním z r. 1578 srovnati nemohou, poněvadž v kraji tom míry a váhy jsou větší a dříví v dražších penězích se kupuje nežli v městech Pražských, protož aby strany pekařův podle způsobu a povahy kraje zůstaveni byli. Se sladovníky že by také rovnost s městy Pražskými zachována býti nemohla, poněvadž sudy nejsou jednostejné, rovné, a dříví i jiné věci mnohem dráže se kupuje. Strany vína a piva šenkování, zvláště co se vína dotýče, poněvadž víno v Litoměřickém kraji mnohem níževi se prodává a šenkuje nežli řád drahotní z r. 1578 ukazuje, aby při dosavádním způsobu zachováni byli. Strany řezníků snešeno, že se v tom s Prahou také dobře srovnati nemohou, poněvadž kupci do měst Pražských některý dobytek přihánějí, a řezníci z kraje Litoměřického dobytek z Prahy kupují, mimo to že v kraji tom váha také větší jest, tudiž že za vyšší ceny prodávati musejí. Rovněž koželuhům, ševcům, mydlářům a svíčníkům že na ceně přivejšeno býti má. S jinými artikuli v řádu drahotním se srovnali.

Konečně stavové kraje Chrudimského, sjevše se v uložený den 25. května na sjezd krajský do města Chrudími, zvolili jisté osoby, kteréž dne 13. července se sešly a v příčině drahot usnesly se o pekařích, sladovnících, koželuzích, hospodářích na domích hostinských, překupnících, aby vedle způsobu kraje zůstaveno bylo. O jiných krajích nemáme žádných zpráv.

---

168. Komora dvorská předkládá své dobré zdání o proposici, kteráž by na příštím jenerálním sněmu předložena býti měla, a sice v příčině svolení pomoci na obranu hranic Uherských, na tribut turecký, a v příčině rozmnožení důchodů a umoření dluhů královských.

1578, 16. listopadu. — Orig. v c. k. říš. fin. arch. ve Vídni.

Auf der Röm. Kais. Mt., unsers allergenädigisten Herrn, Befehlich und Verordnung ist bei der Hofkammer vorgehenden Berathschlagungen alles Fleiss nachgesehen und gehorsamblich erwogen worden, was nach Gelegenheit gegenwärtigs Ihrer Mt. und des ungrischen Gränitzwesens Stands, Beschwer und Obliegens, auch zu endlicher Abhelfung oder Remedirung desselben auf bevorstehenden behmischen Hauptlandtag vor Begehren zuthuen, wie es auch den Ständen nothdurftig zu proponiren und einzubilden und durch was Motiven sie zu Leistung derselben zu bewegen sein möchten.*)

Und stehet die Tractation der ganzen Sachen auf folgenden Punkten: erstlich wie dem Nothleidenden und in höchster Gefahr stehenden ungrischen Granitzwesen und zu Verrichtung der jährlichen türkischen Verehrung ein mehrer Hilf gemacht; vors ander, wie Ihrer Mt. in Mangel der kuniglichen Einkumben in Beheimben zu Führung dero kuniglichen Staats ein gebührlich und nothdurftig Unterhaltung geordnet, und vors drit dem hochbeschwerlichen Schuldenlast einsmals endlich ab- und aussen Grund geholfen werden möcht.

---

*) In margine: „Nota. Mit diesem Eingang ists Ihrer Mt. im geheimben Rath referiert worden." Vedle jiné poznámky byl spis ten podán nejvyšším českým úředníkům zemským s úvodními slovy: „Memorial, was nach Gelegenheit der Röm. Kais. Mt., unsers allergnädigsten Herrn, und des ungarischen Granitzwesens gegenwärtigen Stands, Beschwer und Obliegens, auch zu endlicher Abhelfung oder Remedierung desselben nothwendig zu bedenken, worauf die Proposition des bevorstehenden behemischen Hauptlandtags gestellt und durch was Motiven die gehorsamben Stännd zu Leistung Ihrer Mt. gnädigsten Begehrens zu bewegen sein möchten. — Zu Eingang der Proposition, warum Ihr Mt. zu Haltung solches Landtags bewegt sein worden, mochten noch folgende Ursachen angezogen werden. Erstlich der Ständ etc. Nota: Mit diesem Eingang ists den Herren Officierern ubergeben worden."

Nun seind diese Sachen alle noch hievor und seit dem 68ten Jahr her zu mehrmalen durch sondere darzue Deputierte auch noch unlängst vor Ihrer Mt. Aufbruch zu Wien durch derselben geheimbe Räth, als Herrn Trautsamb und Herrn von Harrach, neben Herrn Reicharten Strein und dem Herrn Hofkammerpräsidenten berathschlagt, dabei alle Nothdurft bedacht, unter anderm aber Ihr Mt. auch ein ausführlichs Guetbedunken, so gedachter Herr Strein noch anno 75 der nächstverstorbenen Kais. Mt., hochseligister Gedächtnus, in Beisein des Herrn Trautsambs furbracht haben soll, nachlängs abgehört und geschlossen worden, dass es den Herren obristen Officierern mit und neben den unterschiedlichen Auszuegen aller Ihrer Mt. Schulden und Einkumben uberschickt werden sollt, wie dann auch noch vom ersten Martii nächsthin von Pressburg aus beschehen und sie daneben ermahnt worden, ihrem gegen Ihrer Mt. gethanen Erbieten und treuherzigen Wohlmeinen nach alle Nothdurft dabei zu bedenken und zu berathschlagen, inmassen sich dann Ihre Mt. ihnen diesfalls allerdings gnädiglich vertrauet haben wollten. Do es nun also dabei verbleiben und nach demselben die Proposition regulieret werden sollt, so hätt die Hofkammer unterthänigist vermeint, es möcht der Furtrag in folgende Capita gestellt und zu Eingang desselben erstlich die Ursachen, was Ihre Mt. zue Haltung dieses Landtags verursacht, angezogen werden, nämblich:

Der Stände oftes Anhalten umb Abhelfung ihrer Beschwerungen, die ohne Ihrer Mt. selbst Gegenwart nit zu erörtern sein, mit Ausführung der Verhinderungen, die Ihr Mt. von der hievor längst furgenumbenen Hiereinreis abgehalten haben, nämblich Ihrer Kais. Mt. tragenden kaiserlichen Ambts hohe Geschäft und dann die bisher gewesen Granitzgefahr, item die Haltung der Landtäg in Ungern und Österreich, neben andern miteingeloffnen wichtigen Handlungen, daran gemeinem Vaterland zum höchsten gelegen gewesen. So aber nun soliche Impedimenta sich etwas gemildert, hätten Ihr Kais. Mt. ihr nichts höhers angelegen sein lassen, als die Reis herein in Beheimb nach aller Müglígkeit zu fürdern und ihnen Ständen diesfalls zu gratificiren, mit Vermeldung, wie geneigt und begierig Ihr Kais. Mt. wären, denen den vorangezogenen der Stände Beschwerungen wirklich abzuhelfen. Würden derwegen die Ständ und ihre bei den verschienen Kreistägen erkieste und gevollmächtigte ansehenliche Ausschuess von sollichen angelegnen Beschwerungen mit guter Ordnung zwischen einander zu tractieren und folgends Ihrer Mt. furzutragen wissen, darauf sich Ihre Mt. dermassen so genädigist erweisen wollten, dessen die Ständ Ihrer Mt. billichen gehorsamben Dank wissen und sagen sollen, des ungezweifelten Versehens, die gehorsamben Stände werden hinwiederumben gegen Ihrer Mt. also guetherzig gesinnet und geneigt sein derselben gleichfalls in ihrem Obliegen und Beschwerungen alle unterthänige getreue Hilf zue leisten, wie es dann die mutua affectio zwischen Herrn und Unterthanen von Natur und aller Billigkeit selbst mit sich bringen sollen.

Und wollten Ihr Kais. Mt. nit mit andern Landen und Nationen, sondern allein mit der Kron Beheimb selbst exemplificieren, was dieselbe Ständ bei weiland Kaiser Ferdinanden und Maximiliano, hochlöblichister seliger Gedächtnus mit Leistung ansehenlicher mehrfältiger Hilfen aus getreuen eiferigem Gemueth und Herzen zugesetzt, in Hoffnung, sie würden gegen Ihrer Kais. Mt., sintemal sich die Obliegen nit mildern, sondern je länger je mehr bei denen jetzigen beschwerlichisten Läufen und Zeiten uberhaufeten, nit weniger affectioniert sein und demnach ihnen Ihrer Mt. Obliegen nit anderst zue Gemuet gehen und angelegen sein lassen, als wenn es ihr selbst eigen wär.

Ihrer Mt. Obliegen und Beschwerungen aber wären diese: 1. Der merklich Abgang und Mangel des Granitzwesens Unterhaltung und jahrlicher türkischer Verehrung; 2. Mangel der kuniglichen Einkomben in Beheimb; 3. dann der merklich gehauft Schuldenlast, wie Ihr Mt. dessen entladen werden möchte.

Darauf folgen die Begehren:

Erstlichen summariter fürzutragen, was allenthalben des Jahrs auf die Kriegs- und Granitzbezahlungen, sowohl auch die türkisch Verehrung, so sich allein zu friedlichen Zeiten auf Ihr Mt. Theil ausser des Erzherzog Carls Gebuernus uber 1,600.000 anlaufen, dagegen die Reichshilfen nit gar 600.000 und dann alle Ihrer Mt. Land und Kunigreich Bewilligungen, wann sie schon, wie doch nit beschicht, richtig einkämben, auch ein mehrers nit als itzobenennte Summa und also die volligen Hilfen allenthalben nit gar 1,200.000 Gulden ertragen; sei auch zu rechter Zeit nit zu haben, viel weniger hinfuro gewisse Raitung darauf zu machen, weil wissenlich, dass bei währender niederländischen Unruhe fast der ganz Rheinstromb, Lüttich und andere Ort des Reichs in merkliche Beschwer und Abfall gerathen und die Leut also erarmt, dass sie auch die Bewilligungen, ob sies schon gern thäten, ferrer nit wol reichen werden mögen.

Es sei auch ungewiss, ob künftig von ihnen den Reichsständen dergleichen oder auch ein weniger Bewilligung ferrer zu erlangen sein werde, fürnehmblich weil sie sich desselben weniger als Ihrer Mt. eigne Kunigreich und Land schuldig, auch als dem Feind weit abgesessene nit so sehr bedürftig zu sein vermeinen, zu geschweigen, was es alsdann erst, wann man innen werden sollt, dass dieselben zu Ihrer Mt. Kunigreich und Land das ihrig nit sowohl als sie die Ständ selbst bei der Sachen thäten, vor ein Difficultät und Verweigerung verursachen mocht.

Daraus leichtlich abzunehmben sei, in was äusserste Gefahr nit allein die Granitzen gesetzt, sondern auch, was letzlich, do es etwo zu einem offnen Feldzug gerathen sollt, vor ein Unmuglichkeit und unwiederbringlichen Nachtel daraus erfolgen wurde. Dabei dann furnehmblich in Acht zu nehmben, dass dergleichen Hilfen nit, wie etwo vermeint werden möcht, allein der Kron Ungern und den österreichischen, sondern vielmehr und furnehmblich der Kron Beheimben und derselben incorporierten Landen selbst zu Trost und Bestem beschehen, angesehen, dass sich der Erbfeind diesen Landen je länger mehr herzu nähert, dieselben auch weniger als Ungern und Österreich und fast gar mit keinem Pass oder Festungen, dadurch dieses Feinds Gewalt nur etwas aufgehalten oder abgewendet werden möcht, versehen und also zu besorgen, do er seinem unersättigen Gewalt (welchem Gott gnädiglich steuern und wehren wollt) gegen diesen Landen stellen und wo nit mehrers, doch nur seinem tyrannischen Brauch nach einen Streif thuen sollt, dass er diesen Landen nach Gelegenheit derselben auch nur auf einmal einen unerwindlichen Schaden und Nachtel zuefügen und besorglich hernach die Ungelegenheit und Unvermogen erfolgen möcht, dass auch dergleichen Hilfen nit mehr zu haben und ein Land dem andern die Hand zu bieten weiter kein Gelegenheit verhanden, oder do mans gleich gern leisten [wollte], alsdann gar zu spät und ferrer unerklecklich sein wurden, [wenn] nit dieselben jetzo erlangt und also zu Verhütung dergleichen ......*) zeitliche nothwendige Fursehung gethan werden sollt.

Und weil dann nun diese begehrte Hilfen nit zu frembder, sondern dieser Kron Behemben und derselben incorporierten Land, ihrer Einwohner und eines jeden selbst, seines eignen Weibs, Kinds, Hab und Guets Wohlfahrt Schutz und Protection angewendet würden, so versehen sich Ihre Mt. gegen den gehorsamben Ständen umb soviel mehr aller unterthänigsten Willfahrung, es wäre auch Ihre Mt. des gnädigsten Erbietens, obschon uber diese und anderer Ihrer Mt. Land guetherzige Bewillgungen, wie gemelt, noch ein merklicher Abgang erscheinen wird, dass doch Ihre Mt. sie die Ständ bei denen jährlichen 150.000 Schock Gr. genädigst bleiben lassen wollen, doch also, dass Ihre Mt. derselben endlich gewiss sein mögen, dann ausser des und wann, inmassen bisher beschehen, solche Bewilligungen

*) V konceptu nečitelné.

ihren gebuhrlichen effectum nit erreichen sollten, dem Wesen wenig oder nichts damit gedient oder geholfen sein wurde, darumben dann auch an richtiger guter Ordnung zu wirklicher Erlangung wohl soviel als an den Hilfen selbst gelegen, die gehorsamben Ständ auch umb soviel mehr darauf zu denken Ursach haben werden. Entgegen ihnen den Ständen heimbgestellt sein solle, auf Mittel und Weg zu gedenken, dardurch nach Gelegenheit eines jeden Kreis und der unterschiedlichen Gründ und Anwährung ihres Zuwachs an Wein, Getreid und ein solche Gleichheit gesucht und erhalten, dabei der Arm vor dem Reichen nit beschwert, auch die kuniglichen Städt wider die Gebuehr nit zu hoch belegt werden.

Es solle auch Ihrer Mt. gnädigist nit zuwider sein, im Fall ihr der Stände furgenomben Mittel ein mehrers, als die einmalhundert und funfzig Tausend Schock meissnisch ertrügen, dass dieselb Ubermass niemanden dann ihnen den Ständen zu gemeines Lands Nothdurften selbst zue guetem kumben und in Handen bleiben solle. Wann sie aber entgegen nit soviel als die jährlichen einmalhundert und funfzig Tausend Schock meissnisch ertrügen, so sollen die Stand nicht dest minder schuldig sein, den Abgang in ander Weg zu erstatten, in dem aber Ihrer Mt. Bergstädt, weil sie ohne das bei denen zum höchsten abnehmbenden Bergwerchen fast verarmet und mit Reichung des Zehenden und der Silber Einreichung in die Münzen, sie bauen gleich mit Hinter- oder Uberschuess, Auflagen genug haben, billich verschont bleiben.

Und damit aber Ihr Kais. Mt. solcher jährlichen benennter Gränitzhilf zu denen verglichenen Terminen und nämblich aufs längst zu halben Jahrszeiten umb soviel gewisser sein mugen, so werde die unvermeidlich Nothdurft erfordern, sondere Personen zu deputieren, die soliche Hilfen einbringen und Ihrer Mt. derselben Gebühr ordentlich richtig machen, und dass diese Bewilligung nit auff eins oder zwei, sonder auf ein Anzahl Jahr nacheinander zue continuiren beschähe; aber gar nit der Meinung, dass die Ständ darfür achten und verargwonen, man wollte gleich dadurch ein stetes und erbliches Einkumben machen, sonder dass es der Granitz äusseriste Noth erfordere.

Dabei auch diese Zuträglichkeit sei, wann sich Ihr Mt. auf solche Jahr einer gewissen Bezahlung zu versehen, dass sie auf der Granitzen umb soviel besser und steter Kriegsvolk halten, die Kriegsleut auch selbst gern in Ihrer Mt. Dienst trachten und sich bei der härrigen und gewissen Bezahlung mit geringerer Besoldung würden benüegen lassen; dass auch der Feind umb soviel mehr Aufmerken und Sorg haben müsste bei dem Wohlstand der Granitzen, wo er dessen gewahr würdet, mit dem bisher gebrauchten Streifen weiter also fortzufahren, dardurch also das Kunigreich Beheimb sambt den incorporierten Landen umb soviel in mehrere Sicherheit gebracht mag werden.

Es wären auch Ihr Kais. Mt. des gnädigsten Erbieten, obwohl, wie bemelt, uber aller Ihrer Mt. Kunigreich und Lande Hilfen an der Gränitzunterhaltung ein grosser Hinterstand bleibe, dass doch Ihr Mt. der Ubermass halben auf solche Weg gedenken und trachten wollten, damit darbei kein Abgang erscheine und ihr der getreuen Kunigreich und Lande Hilfen nit vergebenlich angewendt zu sein im Werk gespürt werden solle.

Do aber ihnen den Ständen vielleicht gelegner sein wollt, dass sie pro rata der begehrten 150.000 Schock Gr. selbst ein Granitzfursehung und Bezahlung, so ihnen von der Kais. Mt. angewiesen und zu Beschützung der Kron Beheimben und derselben incorporierten Land am nächsten angelegen, uber sich nehmben wollten, so wurde es Ihrer Mt. nit allein nit zuwider, sondern auch vor das Kriegsvolk und in mehr Weg nutzlich und zueträglich sein.

Und weil auch, wie männiglich wissend, die Kron Beheimben und derselben incorporierten Land der Granitzen halben gar bloss stehen und derwegen umb kunftiger Gefahr und Nachtels willen (den Gott gnädig verhuet) nit weniger ein hohe Nothdurft wär, dass derwegen auch insonderheit Fursehung beschäh, furnehmblich weil an dem Speierischen Reichsbaugeld ferrer nichts ubrig, die Öster-

reicher auch die Ubermass ihrer Steueranlag, was bisher uber Bezahlung ihrer eingeraumbten Kriegsgebuehr bevor gestanden, ein lange Zeit auf das Raberische Befestigungsgebäu verwendet, so werd demnach zu der Herren deputierten Räth Erwägen und Bedenken gestellt, ob vielleicht neben den andern Hilfen auch ein jahrlichs Baugeld an die Ständ zu begehren und ohne Beschwer zu erhalten sein mocht dergestalt, dass dasselb gleichfalls auf die Ort, dadurch die Kron Behemben am meisten versichert, angewendet würdet.

Nachdem auch in vorgehenden Landtägen der Artikel wegen der Defensionordnung allbereit proponiert worden und dann an dem, dass solche Ordnung und was derselben anhängt, fürderlich ins Werk gerichtet und wesentlich erhalten werd, hoch und viel gelegen, so versehen sich Ihre Mt. gnädigst, es werden die gehorsamben Ständ bei gegenwärtigem Landtag auch nothdurftig davon tractieren und ihren Beschluess dahin richten, damit sie sich mit demselben allen sowohl, als von der Kron Ungern und beiden Österreichen ob und unter der Enns guetherzig und wohlmeinend beschicht, Ihrer Mt. als obristem Kriegsherrn gleichfalls unterthänigst untergeben, derselben gnädigsten Verordnung, wie sie es der Nothdurft und am nutzlichisten befinden und erkennen werden, vertrauen und heimbstellen, und also inmassen die andern Land diesfalls auf die Fürstl. Durchl. Erzherzog Ernsten zu Österreich ihren Respect und Aufsehen haben. Daneben erfordere auch des gemeinen Wesens hohe und unvermeidliche Nothdurft, dass dem Erbfeind zu desto bessern und erspriesslicherm Wiederstand zwischen der Kron Behemben und den Österreichischen Landen des Zuezugs halben im Fall der Noth gutes Vernehmben und Correspondenz angestellt und allen diesen Landen zu Heil und Trost gehalten werd, darauf dann die gehorsamben Ständ auch bedacht zu sein und Ihre Mt. ihr gehorsambs Gemüth und Meinung zu entdecken, insonderheit aber zu erwägen wissen werden, ob nit der Sachen furträglich sein möcht, dass die österreichische Landschaft neben der Fürstl. Durchl. Erzherzog Carlen zu dergleichen Tractation ihre Gesandten allhier abgefertigt hätten, darauf alsdann Ihre Mt. ferrer die Nothdurft zu befurdern haben mögen.

Biergeld. Das Biergeld hätt gleichwohl vor Jahren was stattlichs ertragen, es hätten sich aber solche Gefäll unangesehen der mehrern bewilligten Groschen auf jedes Fass, wo nit gar umb den halben, doch mehrers als umb den dritten Theil gemindert, welches gleichwohl zum Theil aus der ein Zeit her Missrath und Theuerung erfolgt sein möcht; das meist wirdet aber besorglich aus dem ungleichen Ansagen der Gebräu und derselben Anzahl Fass und sonst auch aus der unordentlichen Einbringung herrühren, also dass Ihr Kais. Mt. solicher Abgang nit zu geringem Abbruech und Mangel gereicht. Damit aber dasjenig, was also die Ständ Ihrer Mt. treu und wohlmeinend bewilligen, hinfuran ihren erspriesslichen und vollkumbenen Effect erreiche, so wäre höchsternennter Kais. Mt. gnädigistes Begehren, mehrgemelte Stände wollten sich einer gewissen erkleckIichen Summa Gelds jährlich zu Quartalszeiten für soliche Biersgefäll Ihrer Mt. zu erlegen entschliessen.

Entgegen möchten sie die Ständ die Biergeldseinbringung selbst durch ihre geordnete Leut handlen und treiben lassen, ohne Zweifel, sie wurden wohl Ordnung und Mittel zu erdenken und furzunehmen wissen, damit bei denen verhofflich bessern folgenden Jahren solche Biersgefäll nit allein das Deputat wohl ertragen, sonder auch noch ein guter Uberschuess bevorbleiben werde mügen, welichen Uberschuess Ihr Mt. ihnen den Ständen auch gnädigist gern vergünnen wollen, also dass sie denselben zu gemeines Lands Nothdurften selbst behalten und anwenden mügen, allein dass Ihr Mt. des Deputats, es gefall gleich mehr oder weniger Biergeld, in omnem eventum per rata zu Quartalzeiten gewiss sei.

Kunigliche ordinari Einkumben. Dieses Punkten halben den Ständen anzudeuten, wie dass die ordinari kuniglichen Einkumben so gar gering sein, davon nit das Regiment und Kammerwesen unterhalten mügen werden, zue geschweigen, woher ein Kunig in Beheimb seinen kuniglichen gebührenden Staat führen und aushalten solle, mit gnädigistem Begehren, die getreuen gehorsamben Stände

wollten demnach zu Erhebung der kuniglichen Reputation und Hochheit auf erspriessliche Mittel und Weg gedacht sein, wie diesfalls dem königlichen Hofwesen ein mehrers gewisses erbliches Einkumben gemacht werden kunnt. So möchten aber sie die Stand vielleicht dies bedenken schöpfen, weil sich die vorigen Kunige in Beheimb mit der Kron Einkumben nit allein fur ihres Hofs Unterhaltung betragen, sonder auch noch darbei ansehenliche Krieg geführt, warumben es jetzt nit auch sein künnte? Darauf wären die Ständ zu erindern, dass derselben Zeit die Gold- und Silberbergwerch in ihren besten Würden und dermassen gestanden, dass sich ein Kunig allein aus denselben Einkumben stattlich aushalten mügen, wie aber dieselben sowohl als anderer Land Bergwerch von etlichen Jahren her zu heissen fast in äusseristen Abfall kumben, das sei mehr als zu viel offenbar; zuedem dass das Holz und andere darzue gehörige Nothdurften abgetrieben, dieser Zeit viel weiter und auf schweren Unkosten zu erlangen, auch umb der schweren theuren Zeiten willen der Lohn und die Besoldung der Ambtleut und Arbeiter umb wes ansehenlichs erhöcht werden müssen, also dass sich dieser Zeit aller in Beheimb gelegener Bergwerch jahrlicher Uberschuess uber zwanzig Tausend Thaler nit erstreckt. Welicher dieser geringer Uberschuess dennocht auch Ihrer Mt. nit zu guetem kumbe, sonder es gehe derselb und etwo wohl jährlich ein mehrers uf die Stölen, Schacht und andere dergleichen Bergwerchshilfen, wölle man anderst die Bergwerch und derselben Mannschaften erhalten. Daher dann weder dem Regiments- und Kammerwesen in Beheimb, noch auch Ihrer Mt. Hofsunterhaltung das wenigist nit zustatten gereiche.

Zuedem auch bei den veränderten Läufen und Zeiten einem jeden Kunig bei dem vorigen alten Stand und Einkumben, da er allein derselben geleben sollte, sein Reputation und Hochheit, ob er gleich keinen unziemblichen Kosten führt, zu erhalten nit müglich sein würde, wie dann ein jeder aus den gehorsamben Ständen bei sich selbst abzunehmben, ob er bei denen Guetern und Einkumben, bei welchen seine Voreltern auskumben, nach Gelegenheit dieser Läuf und Zeiten auskumben möchte.

Und dieweil des Kunigs Reputation und Hochheit ihr der Stände eigne Ehr wäre, so wollten Ihr Kais. Mt. umb soviel weniger zweifeln, sie werden ihnen diese Sachen mit guetem Eifer angelegen sein lassen.

Schuldenlast. Dieses hochbeschwerlichen Hauptpunkten halben, welcher Ihrer Mt. sonderlich zum bekümberlichisten, möchten die gehorsamben Ständ erindert werden, wiewohl Ihr Mt. väterlich und gnädigist geneigt wären, derselben getreuen Kunigreich und Lande mit dergleichen beschwerlichen Anlangen aufs meist, als immer müglich, zu verschonen, so sei aber wisslich, was für ein merklicher Schuldenlast von weiland Kaiser Ferdinanden und Maximilian, Ihrer Kais. Mt. geliebten Herrn Ahnherren und Herrn Vatern, hochlöblicher und seliger Gedächtnus, auf Ihr Mt. erblich kumben, wasmassen auch hochgedachter Ihrer Mt. geliebter Herr und Vater solichen Last vonwegen dero alsobald mit Antretung ihrer Regierung eingefallenen und lang nacheinander gewährten Kriegsläuf und auch sonst umb der ordinari Granitzunterhaltung und türkischen Verehrung, Besuechung der Reichs- und Landtäg, Hochzeitfertigungen, item der polnischen Election halben, darein sich Ihr Mt. fürnehmblich diesem anrainenden Kunigreich zum Besten mit Rath eingelassen, und anderer dergleichen mehr zuegestandener wichtigen Ausgaben willen, daran gemeiner Christenheit zum höchsten gelegen gewesen, hochlich mehren müssen, und sonderlich darumben, weil Ihr Mt. aus derselben ordinari Ambtsgefällen und Einkumben, als die sie Anfangs zum höchsten verkummert und versetzt befunden, zu Verrichtung angeregter Nothausgaben, insonderheit aber zu Abfertigung des alten Hofgesinds, so nach Ihrer Mt. seligen Ableiben auf die jetzo regierende Kais. Mt. kumben, ein schlechte und zu heissen gar kein Hilf gehaben mügen.

Zue dem dass auch der Lande Granitzhilfen, inmassen hievor bei demselben Artikel auch vermelt, bei denen ein Zeit her nacheinander gewährten missrathnen beschwerlichen Jahren bei weitem nit eingebracht auch an ihnen selbst gegen dem auflaufenden Gränitzkosten umb viel nit erklecklich

gewesen und noch darzue umb was nambhaft gefallen, wie dann Ihr Mt. mit guetem Grund beteuern, solchs auch durch ordentliche Raitungen und Auszüg erwiesen werden künnt, dass ehe und zuvor die jüngste und noch jetzo währende Reichshilf erlangt worden, Ihre Mt. uber alle damals sowohl des Reichs als Ihrer Mt. eignen Kunigreich und Land gehabte Bewilligungen ein Jahr ins ander bis in 600.000 Fl. und also in den nächst vorhergehenden zehen Jahren ob sechzigmal Hundert Tausend Floren zuebüessen müssen.

Zue dem dass die Biergefäll, inmassen hievor bei demselben Artikel auch angezogen, von etlichen Jahren her fast umb den halben Theil abgenumben, also dass das meiste Wesen, ja auch die Hofsunterhaltung an ihr selbst von dem täglichen Geld aufbringen umb schweres Interesse verrichtet und also aus der Noth ein End gemacht werden müssen, wie dann Ihr Kais. Mt. auf Erhaltung beider, als des Hofs- und Kriegswesens und was jedwedem Ordinari und Extraordinari anhängt, allein zu friedlichen Zeiten weit uber zwo Million Golds jährlich haben müssen, dieselben auch umb soviel weniger erklecklich sein, weil der unvermeidlichen Nothdurft nach auch zu Friedszeiten den Kriegsstaat umb wes Ansehenlichs zu steigern nit umbgangen werden können.

Daraus dann erfolgt, obgleichwohl die Kron Beheimb sambt den incorporierten Landen zu etwas Ringerung Ihrer Mt. so hoch obliegenden Schuldenlasts hievor ein guetherzige Bewilligung gethan, die österreichischen Landschaften auch ein nambhafte Summa Schulden, wie männiglich wissend, uber sich genumben, so wäre doch soliches alles gegen der grossen Schuldenlastssumma gar nit erklecklich, sondern sich dieselb aus Ursachen, dass auch die Interesse von dem dargeliehenen Geld nit abgelegt werden können, sondern seither den mehrern Theil zur Hauptsumma geschlagen und also der Last umb soviel mehr gesteigert worden, dass nunmehr derselb uber der Niederösterreichischen Lande Ubernehmbung und dessen, was aus dem dreissigisten Pfennig in Beheimb und Märhern, desgleichen aus der schlesischen und lausnitzischen Anlag (die gleichwohl nun schon vor etzlichen Jahren aufgehört) erlangt und bezahlt worden, uber 10 Million gestiegen und gewachsen.

Neben dem sei auch ihnen den Ständen nit zu verhalten, dass uber dies alles auf Ihre Mt. noch ein mehrer Beschwer und Ausgab fallen thue, indem dass sich Ihre Mt. mit dero geliebten Brudern ihres väterlichen Zuestands und jährlichen Unterhaltung halben vergleichen müssen, dabei gleichwohl soviel erhalten worden, obwohl Ihre Durchl. ihre Begehren zu jährlicher Unterhaltung als jeder insonderheit bis auf 60.000 Gulden rh. gestellt, wie es dann auch nach Gelegenheit ihres hohen, von altem kaiserlichen Stammen hergebrachten ansehenlichen furstlichen Stands nit vor gar viel zu raiten, dass sie sich doch nach fleissiger Behandlung in Erwägung gegenwärtigs müheseligen Stands und Ihrer Mt. so grosser Ungelegenheit jahrlich mit den 45.000 Gulden contentieren zulassen brüderlich und mitleidlich bewilligt, daran dann Ihre Mt. Ihrer Durchl. 125.000 aus dero Österreichischen Landen zu bezahlen und guetzumachen erboten; die 100.000 Gulden aber abgehen und noch kein Gelegenheit, woher sie zu nehmben sein möchten, verhanden, dadurch also Ihre Mt. hinfuro jahrlich noch mit 225.000 fl. unvermeidlicher erblicher Ausgab mehrers als zuvor belegt werden.

Nun wüessten Ihr Kais. Mt. zu Ledigung alles dieses Lasts kein andere Zueflucht als zue derselben getreuen Kunigreichen und Landen zu haben, wären auch der tröstlichen ungezweifelten Zuversicht, sie werden Ihr Mt. nit minder zu helfen guetherzig geneigt sein, als wie andere Land und derselben viel gegen ihren Herrschaften in gleichen Fällen gethan, ja auch etwo denen, die ihrer gemachten Schulden halben nit so hoch gedrungene Ursachen, wie Ihr Mt. mit Wissenheit guten Grund wohl furzuwenden und darzuthuen, dass alles dieses Geldaufbringen zu Schutz und Rettung Ihrer Kais. Mt. Kunigreich und Lande und ingemein des ganzen Vaterlands angewendet sei, gehabt haben.

Und obwohl Ihr Kais. Mt. nichts liebers wäre, als dass sie noch der Zeit mit solichem ansehenlichen obliegunden Schuldenlast der gehorsamben Stänḍ und Unterthanen bis zu anderer Gelegen-

heit mit Gnaden verschonen möchten; wann sie aber Beschaffenheit der Sachen mit allen Umbständen hin und wider erwägen und zu Gemuet führen, so befinden sie einmal im Grund soviel, dass der längere Aufzueg zu letzter äusserister Unmuglichkeit beiden, als Ihrer Mt. und derselben getreuen Kunigreichen und Landen, gereichen würde: als nämblich Ihrer Mt. halben, dass sie den Last nit mehr ertragen, und dann vonwegen der Lande, dass denselben alsdann die Hilfen zu schwer und uberhauft, auch vielleicht hernach, wann aller Credit verloren, die Glaubiger ihre Bezahlung haufenweis und untereinist suchen, keiner gern der letzt sein, noch einicher Behandlung statt thuen wurd wollen und also alle Mittel verloren sein würden, des gnädigsten Versehens, die gehorsamben getreuen Ständ werden soliches alles guetherzig und eiferig zu Gemuet nehmben und darauf Ihrer Mt. mit einer erspriesslichen Hilf zu Abledigung solches bekumberlichen Schuldenlasts, damit meniglichen billicher Glauben und Trauen gehalten, guetherzig zuspringen und erzeigen, dergestalt, dass sie auf ein Anzahl Jahr jedes besonder ein gewisse Summa Hauptguts und Interesse zu bezahlen uber sich nehmben und die Glaubiger selbt contentiereten. Und würden die gehorsamben und getreuen Ständ wohl hierzue nach Gelegenheit ihrer Landart dermassen Mittel zu erdenken und ins Werk zu richten wissen, die nit so gar unerträglich und nit allein ein Gleichheit auf sich trügen, sonder auch erspriesslich wären.

Daneben wollen auch Ihre Mt. die deputierten Räth mit Gnaden erindert haben, dass Ihrer Mt. geliebten Frau Mutter, als eines Kunigs zu Beheimben nachgelassene kunigliche Wittib ihrer Leibgedingsnutzung der jährlich 20.000 Kronen halben gleichwohl auf etzliche sondere Stuck in Behmen und Lausitz versichert, dieweil aber dieselben Stuck umb der nach längs ausgeführten unvermeidlichen Nothdurft willen in ander Weg versetzt und verpfändet sein, auch zu Abrichtung der jährlichen 20.000 Kronen sonst kein Gelegenheit verhanden, wie dann Ihrer Mt. seit der vorigen Kais. Mt. Ableiben gar nichts daran abzahlt worden: so werd demnach nit weniger zu bedenken und darauf zu trachten sein, wie Ihre Mt. auch diesfalls der Gebuehr und Nothdurft nach versehen werden mögen.

Sonst hätten sich Ihre Mt. auch noch zweier Generalmittel, so in den hievor uberschickten Bedenken nit begriffen, gnädigst erindert, nämblich des Zehets von allem Getreid, Wein und andern und dann des einfachen Ungelds, so auf den Wein nit allein in denen Orten, do er wächst, sonder auch, wo er geschenkt oder ausgegeben würdet, geschlagen werden möcht, und sei kein Zweifel, do sie bei den Ständen als ein Hilf zum Schuldenlast zu erhalten wären, dass sie wohl soviel oder ein mehrers, als die andern Mittel alle ertragen, solche Beschwerung auch nur dem, der Treid und Wein hätte, und nit den Armen betreffen würd. Item dass auch auf das Salz die Hueben im Land, desgleichen auch das verkauft und vermalen Getreid gleichfalls ein Anschlag gemacht werden möcht.

Es wollten aber Ihre Mt. ihnen den Ständen selbst gnädigst heimbstellen, ob sie durch sondere Ausschüss von diesen Sachen allen tractieren oder dieselben den obristen Herren Landofficierern zu Berathschlagung vertrauen wollen, inmassen man sich dann erindere, dass bei weiland Kaiser Ferdinands Zeiten dergleichen auch beschehen war.

Dagegen wären Ihre Kais. Mt. fur sich selbst gnädigst und begierlich geneigt, diese hohe Wohlthat in allem, was immer muglich, mit sondern Gnaden zu erkennen und in furfallender Gelegenheit zu remunerieren*).

---

*) V poznámce k tomu doloženo: „Ist erstlich im geheimben Rath den 16. Novembris furbracht und hernach den 18. der Kais. Mt. neben einem Memorial an die sechs Herren obristen Officierer zu eignen Handen zugestellt anno 78.“

169. Níže jmenovaní nejvyšší úředníci zemští království Českého připomínají císaři, že požadavky, o rýchž se uraditi mají a kteréž na příštím sněmu v příčině povolení větších peněžitých pomocí předlo býti mají, sotvy od stavů svoleny budou, načež již dříve byli upozornili; žádají prosebně, aby zp jich ze dne 29. listopadu 1577 a 15. března 1578, kteréž snad mu předloženy nebyly a na kteréž ž odpovědi dosud neobdrželi, doslovně si přečísti dal a resolucí učinil, aby mohli o splnění žádosti se starati.

V PRAZE. 1578, 23. listopadu. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser! Auf E. Kais. Mt. gnädigste Verordnung haben wir uns zusan verfuegt und das ubergebene Memorial sambt dem Decret in Sachen die Berathschlagung des Land betreffend nach längs verlesen, uns auch zu Gemuet gefuehrt, was wir E. Mt. vom 29. Novembris schienes 77 und folgends vom 15. Martii dits 78 Jahrs in Gehorsamb zuegeschrieben und zeitlich dasjenig, was zu Befuerderung dieser Landtagshandlungen in einem und anderm diens oder schädlich sein möcht, guetherzig, treulich und wohlmeinend E. Mt. zum besten unterthän wisslich gemacht und die Sach, weil es dermassen geschaffen, dass vielleicht das Begehren im jetzi Furtrag stärker, als verschiener Jahren gewesen und umb soviel desto beschwerlicher zu erhalten wirdet, gern dahin gerichtet, dass zu einicher Verhinderung oder Difficultierung die wenigiste Ur nicht gegeben wurde, dabei dann dits furnehmblich bedacht, ob es wohl nicht allerdings annehmb dass es doch viel besser sei, dasselb unsern Pflichten nach E. Mt. in Geheimb und gleich wie nungsweis zu eröffnen, als dass es hernach auf dem Landtag mit grösserm Schall, Ungelegenheit Beschwerung von den Ständen ingemein beschehen sollte.

Dieweil aber die Zeit uber denselben zuwider allerlei, davon mehr Hinderung als Fuerde unsers Besorgens zu gewarten, furgenumben, welches vielleicht aus dem erfolgt, dass E. Mt. oba regte unsere zwei in Unterthänigkeit gethane Schreiben entweder nicht gelesen oder den Inhalt selben aus der Acht gelassen oder nicht genuegsam eingenomben, so bitten wir demnach gehorsam Fleiss, E. Mt. geruchen ihr dieselben, deren Abschriften hiebei zu befinden, von Wort zu Wort vorl zu lassen und sich diesfalls allergnädigst zu entschliessen; dann weil wir bisher kein Antwurt von E. Mt. darauf bekomben, auch die Ursachen nicht wissen, warumben solch unser wohlmeinend treuherziges Guetbedunken umbgangen, so ist uns, als die wir sunst ohne das ditz und alles an was E. Mt. zu desto eher Erlangung der gewunschten nothwendigen Hilfen zu guetem gereichen l und mag, und soviel nur muglich und erschwinglich sein wirdet, unserstheils zu befurdern und schu erkennen, etlichermassen bedenklich, dergleichen hochwichtige Sachen ohn vorgehende E. Mt. dies allergnädigsten Resolution fur die Hand zu nehmben. Actum Prag am 23. Novembris anno 78.

E. Römischen Kaiserlichen Maiestät unterthänigiste gehorsamiste

Wilhelm Herr zu Rosenberg, Lasla der ältere von Lobkowicz,
Busla Felix Herr von Hassenstein, Pernstein, Johann der älter P
Michael Spanowský von Lissau.

---

170. Dobré zdání nejvyšších úředníků zemských o předlohách, kteréž by na příštím všeobecném sněmu zemí koruny České přednešeny býti měly a jakým způsobem by se to státi mělo. Nejvyšší úředníci radí, aby sněm jenerální v Čechách rozepsán byl na neděli po hromnicích (dne 8. února) a sněmové zemí připojených aby v příčině volby zástupců na Pražský sněm položeny byly na den 2. února 1579.

V PRAZE. 1578, 29.*) listopadu. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Auf der Römischen Kais. Mt., unsers allergnädigisten Herrn, gnädigisten Befehlich haben die deputierten obristen Landofficier und Räthe des Kunigreichs Beheimb die Schrift, belangend den kunftigen Landtag, mit Fleiss ubersehen auch in ihrer Berathschlagung gehabt.

Und erstlich, was die Motiven und Ursachen belanget, warumben Ihr Mt. gedrungen sein, diesen Landtag zu halten, die lassen sie ihnen unterthänigist wohl gefallen und es werden diese und ander mehr darzu wohl mugen gebraucht werden; nit weniger auch, dass sich Ihr Mt. erbieten, den Ständen dieses Kunigreichs ihre gemeine und Privatsachen aufs meist als muglichist abzuhelfen. Das Begehren der Türkenhilf, dass sie auf ein solche Summa, wie es gemeldet und mit denen conditionibus gericht soll werden, darbei lassen sie es auch verbleiben. So mag Ihr Mt. auch den Artikel des Baugelds zu Befestigung der Gränitzen mit einbringen, nit weniger die zwene Artikel der Defensionordnung und des Zuezugs halber, desgleichen auch den Artikeln die Osterreichischen und Ihr Fr. Durchl. Erzherzog Carls Gesandten belangend.

Weil aber unter denen Artikel etzliche seind, als furnehmlich das Baugeld und die Defensionordnung auch der Zuezug, in welchen den Ständen der Kron Beheimb nit wohl gebuhren wird, ohne einhelligen Verstand der incorporierten Lande, weil es ein gemein Werk ist und sie die andern incorporierten Lande fast mehr als die Kron Beheimb antrifft, zu tractieren oder sich in was einzulassen, so wäre der obristen Officier und Räthe unterthänigists Guetbedunken, dass Ihr Mt. die Sache dahin dirigieren möchten, damit aus den incorporierten Landen vollmächtige Ausschuess zu Tractierung dieser und aller Artikel, darauf Ihr Mt. Begehren gestellet wirdet, hieher geschickt wurden, welches sie die obristen Herren Officier und Räthe auch hievor gerathen hätten, da sie von diesen Artikeln zuvor gewisst.

Betreffend das Biergeld, das mag auch also Ihr Mt. Meinung nach in die Proposition gebracht werden, desgleichen auch die Mehrung der kuniglichen Einkommen.

Den Schuldenlast betreffend, da kunnte Ihr Mt. Begehren, dass sie desselbigen den mehrern Theil machten, enthebt werden, aber dass die Summa, was derselben Schulden sein und was Ihr Mt. an die Stände derhalben begehrten, nit specificiert wurde, aus Ursachen, weil allhier der Gebrauch gehalten wird, dass jederman frei ist, wann es gleich Ihr Mt. Unterthanen nit sein, die Landtagsproposition zu hören, damit dannoch solcher Last und was Ihr Mt. dessen zu entheben an diese Lande begehren werden, nit jederman kundig würde. Dann da ist nit zu zweifeln, wofern die Stände der Meinung sein werden, Ihr Mt. in dem Schuldenlast zu helfen, dass sie werden zu wissen begehren, wie viel des Schuldenlast ist und was sie in demselben Ihr Mt. entheben sollten. Alsdann wird ein bessere Gelegenheit sein, solches ihnen durch ein Beischrift besonders zu specificieren.

Desgleichen sei es von obgemelter Ursachen wegen nit räthlich, die Hilfen, die Ihr Mt. aus dem Reich und andern Ihr Mt. Landen kommen, auch den Unkosten, der auf die Gränitzen, Ihr Mt. Hofhaltung und anders gehet, zu specificieren, sonder sich nur in der Hauptproposition auf Neben-

*) Dobré zdání toto, v němž radí se císaři, aby sněm jenerální rozepsán byl, datováno jest mylně dnem 29. listopadu, neboť vyhlášení sněmu stalo se již mandátem císařským dne 25. listopadu.

schriften zu referieren und die den Ständen mit zu ubergeben, welches darnach in der Berathschlagung ihnen den Ständen wirdet kunnen furgelesen werden und nit offentlich in der Proposition, dass es jederman höre.

Die furgeschlagene Mittel, die darzue verzeichnet sein, die lassen sie ihnen wohl gefallen, man wird die und andere den Ständen in der Berathschlagung zu ihrem Bedenken und Erwägen furschlagen mugen und kunnen in einer Nebenschrift ihnen den Ständen auch zuegestellt und uberantwortet werden.

Betreffend aber die Deputat oder Austheilung Ihrer Fürstl. Dcht., Ihr Mt. geliebtesten Herren Brueder, wissen die gehorsamben obristen Officier und Räthe nit wie zu rathen, dass solches ohne eine sondere Offension möchte furgebracht werden, weil solcher Artikel bei Kronung seligister Gedachtnus Kaisers Maximiliani mit Ihr Majestät und den Ständen durch ein Landtag ist abgehandelt und verglichen worden, dass keine solche Last auf die Kron und die incorporierten Lande kommen solle.

Der römischen Kaiserin, unser allergenädigisten Frauen, Leibgeding der assecurierten zwanzig Tausend Kronen halber jährlicher Ausgab belangend, darvon haben sie die obristen Landofficier und Räthe keine Wissenschaft, dasselbe auch nit gesehen, viel weniger ist ihnen bewusst, wann und wem dieselben Stuck versetzt, und weil dasselbe ohne ihr der obristen Landofficier und Räthe und der Stände der Kron Beheimb Vorwissen vielleicht ausser Lands durch ausländische Räthe gehandelt worden sein muge, solches auch die incorporierten Lande betrifft, so wissen sie nit, was sie zu diesem Artikel rathen oder sagen sollen.

Und weil ihr der obristen Officier und Räthe Guetbedunken ist, dass von obbemelter Ursachen und aller erzählter Artikel wegen der gemeine Landtag allhie gehalten werden solle und dass darzue die incorporierten Lande ihr vollmächtige Gesandten abfertigen möchten, damit das dasige ganze Werk einhelliglich kunnte gehandelt werden: so bedunkt es sie die obristen Officier und Räthe, weil zuvor in den incorporierten Landen mussten Landtäg gehalten werden vonwegen Abfertigungen ihrer Gesandten, dass solche Landtäge in den incorporierten Landen den nächstkunftigen Tag nach dem neuen Jahrstag möchten ausgeschrieben und gehalten, auch die Personen zu Commissarien, als in Mähren Herr Zdeniek von Wartemberg und Johann Leskowecz, in Slesien Herr Heinrich von Kurzbach und Hans von Oppersdorf, in Oberlausitz Herr Heinrich von Wartemberg, Doctor Marcus Lidl und in Niederlausitz Christof von Schleinitz und Doctor Martin Widerin deputiert und furgenomben werden.

Und weil Ihr Mt. auch auf die Continuation der Biergefälle im dero incorporierten Landen gehen, damit die Stände allda ihnen nit etwa anders imaginieren möchten, als dass sie allhier wurden gar zu lange aufgehalten werden, so wuerde vonnöthen sein, das Ihr Mt. den Commissarien geduppelte Instructiones mitgäben, die eine, darinnen solche Continuation mitbegriffen wäre, und die ander ohne die Continuation, und dass sie es, eher dann mans furbrachte, zuvor, ob es zu thuen sei oder nit, in Märhern mit dem Landshauptmann und Unterkammerern und wer sonsten Ihr Mt. darzue gefällig wäre, berathschlagten, und was sie fur guet und rathsamb hielten, darauf der einen oder andern Instruction sich gebrauchen und demselben nachsetzten. In simili möcht es in der Schlesien gehalten und solches von denselben Commissarien zuvor mit dem Herrn Bischof zu Breslau, Herzog Geörgen zur Lignitz und Seifrieden von Promnitz berathschlagt werden, dergleichen auch in Ober- und Niederlausitz mit den Landvogten und Hauptleuten.

Der Hauptlandtag aber in Beheimb allhie möchte den Sonntag nach Lichtmess einzukommen und den folgenden Tag hernach die Proposition anzuhören ausgeschrieben werden. Und solche Zeit vermeint man darumb darzue nothwendig und zueträglich zu sein, weil die incorporierten Lande zu Absendung ihrer Ausschuess eine Anlag werden thuen müssen, damit sie solches anzurichten Zeit hätten, sich auch die Gesandten zu der Reise hieher gefasst machen, zu ihren Wirtschaften sehen und das Hauswesen mittlerzeit bestellen möchten. So ist von derselbigen Zeit bis aufs Landrecht darnach

fast funf Wochen, also dass die obristen Officier und Räthe vermeinen, dass vielleicht solcher Hauptlandtag möchte zuvor seine Endschaft uberkommen und das Landrecht dadurch nit verhindert werden.

Dieses unterthänigstes Guetbedunken geben die gehorsamen obristen Officier und Räthe nit der Meinung, Ihr Mt. dardurch ihres Begehren halben, als sollt solches zu erhalten sein, ein Gewissheit zu machen, dann ein jeder aus ihnen nur sein Votum allein vor sich hat und zu solcher Tractation viel andere gehörig sein werden; aber des gnädigisten Vertrauen mugen Ihre Kais. Mt. zu ihnen den jetzo deputierten obristen Officieren und Rathen sein, dass sie es in allem deme, was Ihr Kais. Mt. als ihrem Herrn zu Nutz und Frommen kommen möcht, der Kron Beheim auch als ihrem Vaterland erträglich sein muge, an ihnen nichts werden erwinden lassen. Thuen sich hiemit Ihr Kais. Mt. gehorsamist befehlen. Actum Prag den neun und zwanzigisten Tag [sic] des Monats Novembris anno ɔc. im acht und siebenzigisten.

---

171. Mandát Rudolfa II. po krajích i Pražanům rozeslaný, kterýmž rozepisuje a pokládá sněm království Českého ke dni 9. února 1579, i nařizuje všem stavům, aby již dne 8. února do Prahy se sjeli, druhého pak dne ráno k předložení sněmovnímu na paláci hradu Pražského při králi najíti se dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 25. listopadu. — MS. česk. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

---

172. Resolucí císařská o návrzích nejvyšších českých úředníků zemských v příčině předloh pro příští sněm český. Odpovídá též na dobré zdání ze dne 15. března, aby císař s dvorem svým osobně v Čechách přebýval, k poradám o českých záležitostech aby cizí radové připouštíni nebyli a v příčině prodeje statkův komorních.

Bez místa. 1578, 27. listopadu. — Konc. v c. k. říšk. fin. arch. ve Vídni.

Die Röm. Kais. Mt., unser allergnädigster Herr, haben derselben geheimben Räth und obristen Officierer zu Behemben, der hoch- und wohlgebornen auch gestrengen Herren Wilhelmben regierenden Herrn des Hauses Rosenberg, Laslaw des ältern von Lobkowicz, Bohusla Felix von Hassenstein, Wratislawen von Pernstein, Jan Popl des ältern und Michaeln Spanowski, Ihrer Mt. unter dato den 23. dits ausgehenden Monats in Unterthänigkeit überreichte Schrift und derselben Beilagen nachlängs gnädigst angehört und vermerkten dabei der gehorsamben Räth treuherzig wohlmeinendes Anmelden und Verwarnung zu sondern Gnaden, wissen sich auch der hievor gethanen zweier gleichmässigen Schreiben und derselben Inhalts nachlängs gnädigst wohl zu erindern, haben dieselben mehr als eins verlesen, erwogen und sie die Räth noch vom andern Januarii und dem ersten Martii nächsthin, soviel Ihre Mt. damals vor nöthig geachtet, mit Gnaden beantworten und daneben die begehrten Auszüg und alten Berathschlagungen, soviel derer verhanden gewest, uberschicken lassen, wollen auch gnädigst nit gern vernehmben, dass seither denselben was zuwider gehandelt worden sein sollt, wie sich dann Ihre Kais. Mt. dessen, dass es beschehen oder auch mit den Sachen zur Unzeit ausgesprengt worden sei, ihrestheils gnädigst nit zu bescheiden wissen.

Und wie nun Ihre Kais. Mt. der gehorsamben Räth treuen unterthänigisten Wohlmeinen und Andeuten nach ihr nichts hohers und mehrers angelegen sein lassen, dann sobald es nur Ihrer Mt. tragende kaiserlichen Ambts hohe Geschäft, die bisher gewesene Granitzgefahr, Haltung der ungarischen und österreichischen Landtäg und andere miteingelaufene wichtige Handlungen, daran gemeinen Vater-

land zum hochsten gelegen gewest, erleiden mogen, die Reis herein in Behmen nach aller Möglichkeit zu befurdern, wie dann Ihre Mt. allbereit nun in das funft Monat allhier gegenwärtig sich den Ständen und Einwohnern, soviel sich der Zeit und Gelegenheit nach leiden wollen, accomodiret und die furkumbenen gemeinen und Privatsachen bestes Fleiss befurdert, also seind Ihre Mt. nit weniger gnädigst geneigt, begierig und bedacht, soviel immer muglich und do nur ihrer Unterhaltung halben nothdurftig Fursehung gethan werden mag, dieser loblichen Kron Beheimben und derselben getreuen Unterthanen mehrerstheils personlich beizuwohnen, den Ständen diesfalls zu gratificieren, ihren Beschwerungen, so oft die an Ihre Mt. gelangen werden, wirklich abzuhelfen und daneben andere gemeines Landes Nothdurften zu befurdern. Es seind aber ihre Mt. gnädigster Zuversicht, es werd der gehorsamben Räth unterthänigiste Meinung nit dahin zu verstehen, noch aber ihnen zuwider und entgegen sein, dass Ihre Mt. erheischender Nothdurft nach die Reichstag, daneben auch die andern ihre Kunigreich, Land und getreue Unterthanen nit werden besuchen, den dabei verhandenen Beschwerungen ab- und nothwendige Ordnung anstellen, sich auch zu desto mehrer Verschonung der Kron Behmen und derselben Einwohner, als denen der Räth selbst gehorsamben Vermelden nach den hochbeschwerlichen Schuldenlast, so Ihrer Mt. unvermeidlich obliegt, allein zu ertragen nit wohl muglich sein wirdet, in ander Weg gleichmässigen Hilfen gebrauchen sollten, furnehmblich weil den gehorsamben Räthen und fast männiglich bewisst, was an Bestellung des ungarischen Wesens und nothwendiger Versehung der Granitzen gegen dem Erbfeind nit allein der Kron Beheimben, derselben incorporierten und andern Ihrer Mt. anrainenden Landen und getreuen Unterthanen, sondern auch der ganzen Christenheit gelegen, und wenn derwegen auf Ihrer Mt. Theil was abgehen, dieselben bedrängten armen Unterthanen trostlos gelassen oder ihnen sonst zu einicher Desperation und anderm (das Gott gnädig verhuet) Ursach gegeben werden sollt, was es allgemeinem Vaterland vor unwiederbringlichen Nachtel gebären, wie es auch letzlichen Ihrer Mt. selbst gegen Gott und der Welt zu verantworten haben werden. Es seind aber Ihre Kais. Mt. nit weniger, wie gemelt, des gnädigsten Willens und Gemuets, dass sie jederzeit, sobald dergleichen Impedimentis abgeholfen, mit ihrem wesentlichen Hoflager mehrerstheils in der Kron Beheimb zu sein und, soviel muglich, beharrlich zu verbleiben, do anders, wie obgemelt, Ihrer Mt. zu derselben Hofsunterhaltung und Abhelfung der obliegenden Beschwerung gewährliche Mittel an die Hand gegeben werden.

Was aber der vererbten Lehen, geistlichen und Pfandgueter und des doraus gelösten Gelds halben in den ubergebnen Schriften gemeldet wirdet, da wissen sich Ihre Mt. anders nit zu erindern, dann dass solches noch bei weiland Kaiser Maximiliani, hochloblichister seliger Gedächtnus, Regierung mit der gehorsamben Räth zum Theil selbst unterthänigisten Wohlmeinen, Vorwissen und Zuthuen, furnehmblich aber daher erfolgt, dass man zu den bewilligten Steuern und Biergefällen nit zu rechter Zeit kumben mögen, sondern nothhalber nach Mitteln trachten müssen, wie man sie finden und beides das Kriegs- und Hofwesen vor endlichen Fall und unwiederbringlichen Nachtel aufhalten mogen, dass auch dies und ander Geld, so aus gleicher Veränderung der Gueter in den andern Ihrer Mt. Kunigreichen und Landen erfolgt, nindert anderswohin, dann zum Granitzwesen (darzue es doch dannocht bei weitem nit erkleckt) und das ubrig wenig zu beider Ihrer Mt. eignen Hofsunterhaltungen angewendet worden. Und konnen sich Ihre Mt. gnädigst nit bescheiden, dass weder von dergleichen Guetern noch dem daraus gelösten Geld, viel weniger die Steuer und gemeine Landsbewilligungen jemals einichem Ausländer wes zuekumben, sondern vielmehr den Einwohnern und Landleuten der Kron Beheimb auf ihr selbst Ansuchen ihrem billichem Verdienst nach conferirt, indem dass ihnen die Lehen zu Erb gemacht und sowohl als die Pfand- und geistlichen Gueter in die Landtafel eingelegt worden sein, des Ihre Kais. Mt. ihnen dann auch allergnädigst gern vergönnen und sich hinwiederumben gnädiglich versehen wollen, es werden die gehorsamben Räth das vergangne umb erwähnter Ursachen willen, das gegenwärtig aber, was mit der Grafschaft Glatz und den Trczkischen Guetern angezogen werdet, darum-

ben zu difficultiren nit Ursach haben, weil bei ermelter Grafschaft weder der Corpus selbst noch einig furnehmbes Stuck, sondern allein etzliche kleine Guetel, Zins und Dienst, so derselben Landsassen und anderen Unterthanen auf ihren eignen Guetern hingelassen, an den Trczkischen aber mehrers nit, als was noch hievor durch einen Maiestatbrief allbereit vergeben gewest, an jetzo aber allein mit etwas bessern Ihrer Mt. Nutz ausbracht wirdet, verkauft worden. Welches aber alles an ihm selbst auch ein schlechtes austrägt und gleichfalls zu Ihr Mt. eignen Unterhalt angewendet wirdet. Und wollten Ihre Mt. nichts liebers wunschen, dann dass sie dergleichen aus dringender Noth erfolgten Veralienirung ubrig sein und ihre eigenthumbliche Kammergueter bei derselben Handen erhalten hätten mögen, wie sie dann hinfuro, soviel nur muglich, gnädigst also dorauf bedacht sein wollen.

Also sei Ihrer Mt. auch nichts liebers und angenehmbers, dann dass sie gegenwärtige und alle andere der Kron Beheimben und der incorporierten Land Sachen mit niemand als dieses Lands Räthen tractieren handlen und richten möchten, wie sich dann gegenwärtige gehorsamben Räth sonder Zweifels unterthänigist zu erindern, was derwegen noch bei der vorigen sowohl als der itzo regierenden Kais. Mt., damit dergleichen Räth, derer sich Ihre Mt., wann sie ausserhalb der Kron sein müssen, zu Berathschlagung ihrer eignen Lands Sachen ohne Mittel zu gebrauchen haben möchten, gegen Hof verordnet werden mochten, zu mehrmalen begehrt worden, und an wem es diesfalls erwunden, dass auch Ihre Mt. sich, wann sie im Land sein, in dergleichen Sachen sonst keines andern als ihres Raths gebrauchen. Und wollen Ihr Mt. gnädigst nit zweifeln, es werden die gehorsamben Räth den Sachen weiter vernunftig nachzudenken und sowohl, als Ihre Mt. mit Gnaden darzu geneigt, also auch sie von sich selbst diesfalls gemeines Landes Nutz und Nothdurft zu befurdern wissen.

Was nun gegenwärtige Landtagshandlung an ihr selbst anreicht, darinnen konnen und wissen sich Ihre Mt., wie billich, niemand andern als mehrbenennten ihren furnehmben treuen Räthen und Officierern zu vertrauen und derselben Rath, Hilf und Furderung zu gebrauchen, und ist die Uberschickung voriger alten Berathschlagungen gar nit der Meinung, ihnen was furzuschreiben oder durch die dabei vermeldeten Mittel dem Land was ungewohnlichs zuezumuthen oder auch den ganzen Last auf dasselb zutreiben, wie es ihnen dann auch zu ertragen unmuglich, sondern auf ihr der gehorsamben Räth selbst Begehrn und allein der Meinung beschehen, dass es nur ein Andeutung zu weiterm Nachdenken und Berathschlagung der Sachen sein sollt. Und zweifeln Ihre Mt. gnädigst nit, die gehorsamben Räth, als denen Ihrer Mt. obliegende Noth, Beschwer und der unerträglichen Schuldenlast entgegen auch des Lands und der Inwohner Gelegenheit nothdurftig bekannt, die werden demselben nach ihre Berathschlagung also anzustellen und wie Ihre Mt. ihr gnädigstes Vertrauen in sie setzen, den effectum dahin zu dirigiren wissen, damit es Ihrer Mt. zu Abhelfung ihrer Beschwer erspriesslich und dem Land erschwinglich und erträglich sein werd. Da sie auch noch uber dies den Modum, durch was Mittel und Ordnung dergleichen Contributiones in andern Landen angestellt und gereicht worden, oder sonst was mehrers haben wollen und begehren werden, soll ihnen dasselb gleichfalls unweigerlich erfolgen. Also können sich Ihre Mt. der Tractation und des Ausschuss halben, davon in den ubergebnen Schriften mit mehrern Meldung beschicht, mit ihnen leichtlich vergleichen.

Und weil nun, wie gemelt, Ihre Kais. Mt. ihr gnädigstes Vertrauen in diesen wichtigen und hochangelegnen Sachen allein zu mehrgedachten ihren furnehmben gehorsamben treuen Räthen setzen und stellen und sich derselben Raths, Hilf und Befurderung ohn einichs Misstrauen gebrauchen thuen, so wollen sich Ihre Mt. auch hinwiederumben gnädigst versehen, sie die Räth werden sich solchem Ihrer Mt. gnädigsten und unzweiflichem Vertrauen nach darbei also eiferig und guetherzig erzeigen, damit Ihre Mt. desselben im Werk erspriesslich empfinden und zu geniessen haben mögen, das sich dann auch Ihre Kais. Mt. in allen furfallenden Gelegenheit mit allen Gnaden zu erkennen und zu bedenken gnädigst erbieten thuen.

Daneben aber wollen Ihre Kais. Mt. die gehorsamben Räth auch mit Gnaden erindert haben, dass nit allein ihres selbst gehorsamben Wissens an ehester Befurderung dieses hochnothigen Werks merklich gelegen, sondern auch dahin zu trachten sei, weil die jungst bewilligten Steuern in Behmen und Schlesien auf verschienen Martini, in Mähren und beiden Lausitzen aber auf Weihnachten und andere, und das Biergeld an allen Orten auf kunftig Weihnachten auch ausgehe, wie etwo entzwischen noch ein Steuertermin und das Biergeld zum wenigisten bis auf kunftig Johanni zu erhalten sein möcht, dann sie die Räth selbst gehorsamblich zu erachten, do sichs mit den Generallandtagen und ehe zu denen daraus gewartenden Hilfen zu kumben, wie zu besorgen, etwas verziehen und Ihre Mt. entzwischen der Steuer und Biergelds entrathen sollten, was es Ihrer Mt. beides des gefährlichen nothleidenden Kriegswesens sowohl als Ihr Mt. eignen Unterhalts halben vor merklichen Nachtel und Ungelegenheit gebären wurde, und im Fall es schon des beheimbischen Landtags halben kein Bedenken geben mocht, so ist es doch allein der incorporierten Land halber, als da die Hauptlandtag besorglich nit sobald ins Werk zu richten sein werden, am meisten zuthuen. Und sei demnach Ihrer Kais. Mt. ferners gnädigstes Begehren, die gehorsamben Räth wollten nit allein in nothdurftige Berathschlagung ziehen und Ihr Mt. mit Rath und Gutbedunken berichten, durch was Mittel und Weg dergleichen Erstreckung der Hilfen eines und des andern Orts furderlich erlangt, sondern auch wie und auf was Zeit eines und des andern Landes Gesandten in nothdurftiger Berathschlagung der Defensionordnung allher erfordert und auch dieses als ein hochnöthigs Werk gemeinem Vaterland zu Schutz und Trost in wirkliche Vollziehung gebracht werden mag.

Welches alles mehrhochsternennte Kais. Mt. den deputierten Räthen, als denen sie mit sondern Gnaden wohlgewogen, auf ihr gehorsambistes Begehren zu gnädigister Erklärung und der Nothdurft nach nit verhalten wollen. Und sei also Ihrer Mt. genädigister, gefälliger Willen und Meinung. Den 27. Novembris 78.

---

173. Tajní a dvorští radové radí císaři, aby po skončených úradách a sněmovních českých záležitostech s nejvyššími úředníky zemskými také rozmluveno bylo o pomoci na vychování dvoru ovdovělé císařovny a její dítek.

1578, 1. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Nachdem in gestriger gehaltener Berathschlagung der Landtagshandlungen unter andern auch für nothwendig angesehen worden, dass E. Kais. Mt. den deputierten obristen Officierern neben Uberantwortung beiliegender Schrift furnehmblich der römischen Kaiserin, unser allergnädigisten Frauen, sowohl der Fürstl. Dcht. und der andern kaiserlichen Kinder Unterhaltung und Fursehung halben auch allergnädigst mündlich zuesprechen möchten, und aber die Herren geheimben und Hofkammerräth in Abhörung beiliegender Schrift befunden, dass desselben Artikels halben ohne das nothwendige Meldung darinnen beschicht, so achten die gehorsamben Räth unnoth sein, dass E. Mt. derwegen weitläuftigere Ausfuehrung thun sollten, sondern mochten sich gegen ihnen den Officierern deshalben auf die Schrift referieren und daneben gnädigst anmelden, dass E. Mt. in den alten behmischen Handlungen sowohl auch der Tractation, so bei weiland Kaiser Maximiliani, hochlöblichster seliger Gedächtnus, behemischen Krönung mit den Ständen gehalten worden sein soll, nachsehen lassen wollten, was dieselben in sich hielten und wie es hievor bei den alten Kunigen zu Beheimben mit derselben verlassenen kuniglichen Wittiben und Kindern gehalten, was auch bei hochstgedachter E. Mt. geliebten Frau Mutter Heiratberednus tractieret und beschlossen worden und sie

alsdann dieses Punkts halben ferner mit Gnaden bescheiden und ihres treuen Raths und Wohlmeinens gebrauchen. Daneben mochten E. Mt. sie auch hinwiederumben, inmassen zuvor beschehen, gnädigist vermahnen, weil sich E. Mt. ihnen den Officierern dieser ganzen hoch angelegenen Sachen halben allein gnädigist vertrauen thäten, sie wollten demselben nach auch also das best thuen und sich zu erspriesslicher Erlangung E. Mt. Intents treuherzig eiferig und also erzeigen, damit E. Mt. gnädigist Ursach haben möchten, dasselb hinwiederumben gegen ihnen und den ihrigen mit kaiserlichen Gnaden zu erkennen und zu bedenken. 1ª Decembris 78.

---

174. Tajní a dvorští radové císařští oznamují nejvyšším ouředníkům zemským království Českého, jaká učiněna resolucí císařská na jich dobrozdání o předlohách, kteréž by na příštím jenerálním českém sněmu přednešeny býti měly, a sice v příčině povolení pomoci na obranu hranic Uherských proti Turku, o zaopatření důchodů královských v Čechách a o umořování dluhů královských.

V PRAZE. 1578, 1. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Die Röm. Kais. Mt. unser allergnädigister Herr haben derer zu dieser Sachen deputierten obristen Landofficierer und Räth der Kron Beheimben ferrer ubergebne Erklärung, Rath und Guetbedunken, alles in Sachen den künftigen Hauptlandtag betreffend, nach längs gnädigist angehört und anfänglich gnädiglich gern vernumben, dass sie, die gehorsamben Räth, sich in nachfolgenden Punkten, soviel den modum propositionis, die dabei angehängte Motiven und Erbieten, desgleichen die Begehren der Türkenhilf, Biergelds und Mehrung der kuniglichen Einkumben anreicht, mit Ihrer Kais. Mt. allenthalben gehorsamblich vergleichen. So lassen Ihre Kais. Mt. ihr auch hinwiederumben gnädigist nit missfallen, dass die Summa des Schuldenlasts, desgleichen die Reichs- und anderer Ihrer Mt. Landhilfen und was entgegen jährlich auf die Granitzunterhaltung aufgehet und dann die Mittel und Furschläg, daraus zu der begehrten Summa zu kumben sein möcht, in der Proposition unspecificierter gelassen und sich diesfalls allein auf Nebenschriften referieret, dieselben auch alsdann den Ständen auf ihr Begehren mit nothdurftiger Demonstration angedeutet und zuegestellt werden.

Gleichergestalt befinden Ihre Kais. Mt. sowohl als sie die Räth auch ein sondere Nothdurft sein, dass des Baugelds, Defensionordnung und Zuezugs halben von den incorporierten Landen vollmächtige Gesandten erfordert und diesfalls ein einhelliger Verstand gemacht werd, wie dann Ihre Kais. Mt. auch der österreichischen Land halben, do es den Ständen der Kron Beheimben also annehmblich sein und auf künftigen Landtag darauf geschlossen wirdet, gleichergestalt die Nothdurft verordnen wollen.

Dass aber allhier in der Kron Beheimben ein Generallandtag angestellt und die incorporierten Land zu gemeiner Tractation aller vorbenennten Artikel durch ihre vollmächtige Gesandten allher erfordert werden sollten, da bedenken Ihre Kais. Mt. gleichwohl gnädigist, dass es besorglich bei ihnen den incorporierten Landen schwerlich zu erhalten, auch der Sachen nit sonders fürträglich sein möcht, aus Ursachen, dass es ihnen sowohl der Versaumbnuss ihrer eignen Privatgeschäft als des ansehenlichen darauf laufenden Kostens halben zum höchsten beschwerlich fallen möcht, zu dem dass es auch nit ein geringe Verlängerung der Zeit bringen und darzue noch ungewiss sein wurd, ob sich die Ständ alsdann mit einander vergleichen und nit vielleicht aller Kosten, Zeit und Mühe vergebens und verloren sein möcht.

Und gesetzt, dass schon der Vergleichung halben kein Mangel vorhanden, so wurd doch nit weniger zu der Gesandten Wiederheimbkunft Publication und Anlag halben an einem und dem andern

Ort neue Landtag gehalten und also die Beschwer umd der Verzug umb soviel grösser und nachtheiliger sein dabei dann auch furnehmblich das zu bedenken, dass beides, die vollmächtige Absendung und zugleich auch die Continuation bei den Landen schwerlich zu erheben, und also entweder denselben ein doppelte Beschwier aufgeladen oder Ihrer Mt. Entrathung der Continuation, wie hernach weiter gemeldet wird, ein merkliche Ungelegenheit verursacht werden möcht.

So hat auch die Erfahrung im Werk erwiesen, dass hievor auf dergleichen Absendung gegen die erlangte Bewilligungen zu raiten ein merklicher Kosten aufgelaufen, damit aber Ihrer Mt. kein Nutz geschafft und doch die Stände zum höchsten offendiret worden sein, zue dem dass es auch in effectu wenig Nutz und Frumben geschafft.

Es tragen auch Ihre Mt. die gnädigiste Fürsorg, wann der Hauptlandtag in Behmen erst auf Lichtmess hinaus angestellt werden und sich die Tractation und Beschluess desselben (wie dann umb des darauf folgenden Landrechtens und anderer einfallenden Vorhinderungen willen leicht beschehen möcht) etwas verziehen. Ihre Mt. aber unterdess der Steuer und Biergefäll, die dann zum Theil allbereit aufgehört, die ubrigen aber auf jetzo Weihnachten auch ausgehen werden, entrathen sollten, dass es derselben nit allein umb dero unentbehrlichen Hofunterhaltung, sondern auch und furnehmblich des nothleidenden ungrischen Granitzwesens willen, so ohne das aus Mangel nothdurftigs Verlags und dass die vorbewilligten Steuern so ungleich und langsam einkumben, in höchster und äusserister Gefahr stehen, ein merklichen Nachtel und Ungelegenheit verursachen möcht.

Und wollen demnach Ihr Kais. Mt. den gehorsamben Räthen zu erwägen und zue bedenken gnädigist heimbgestellt haben, ob nicht der Sachen furträglicher und besser, auch den Ständen allerseits annehmblicher und zu Erlangung Ihrer Mt. Intents furderlicher sein sollt, dass die Hauptlandtäg ausser einer allgemeinen Zusambenkunft in einem jeden Land insonderheit gehalten, die Begehren nach Gelegenheit eines und des andern Vermögens und Ertrags angestellt und in der Kron Beheimben der Anfang gemacht, mittlerweil aber in den incorporierten Landen auf die Zeit und Mass, wie in der deputierten Räth ubergebnen Schrift gemeldet wirdet, die Continuation der vorigen Hilfen und daneben auch die Abfertigung ihrer Gesandten, doch allein zu Tractierung hievor erwähnter Punkten, soviel das Baugeld, Defensionordnung und Zuezueg anreicht, gesucht und begehrt werden möcht. Dardurch wurd Ihrer Kais. Mt. Intent sowohl der Continuation als der Hauptbegehrn halben umb soviel ehe und leichter zu erhalten, die Abfertigung der Gesandten auf die specificierte Tractation umb soviel ehe bewilligt werden, auch nit so in grosser Anzahl beschehen, noch auch gleich zu Anfang des hierigen Landtags, sondern vielleicht kaumb in Mittel desselben gegenwärtig sein, auch umb soviel weniger lang aufgehalten oder zu beschwerlicher Zehrung und Versaumbnus verursacht werden dorfen. Es wurd auch auf diesen Fall der behmische Hauptlandtag gleich jetzo alsbald ausgeschrieben und verhoffentlichen zeitlich vor dem künftigen Landrechten erörtert, auch alsdann nach Gelegenheit desselben die Begehren in den andern Landen angestellt und umb soviel ehender befurdert werden mögen.

Was sonst der römischen Kaiserin, unserer allergnädigisten Frauen, als verwittibten Kunigin zu Beheimben und derselben kuniglichen Kinder, furnehmblich aber Ihrer Kais. Mt. geliebter Herren Brüder Versehung und Unterhaltung anreicht, von diesem Artikel, und was demselben mehr anhängt, wollen Ihr Kais. Mt. mit den deputierten Räthen zu gelegener Zeit ferrer mündlich daraus reden und diesfalls ihr weiters gehorsambs Bedenken und Wohlmeinen anhören.

Beschliesslich nehmben Ihre Kais. Mt. der gehorsamben Räth unterthänigistes Erbieten, dass sie in gegenwärtiger Ihrer Mt. und gemeinem Vaterland hochangelegenen wichtigen Handlung an ihnen nichts wollen erwinden lassen, zu gnädigem Gefallen an, und wie Ihre Mt. bisher und noch derwegen jederzeit ein sonders gnädigistes Vertrauen in sie gesetzt, dessen zu seiner Zeit auch wirklich zu geniessen verhoffen, also seind sie hinwiederumben gnädigist erbietig, solch ihr unterthänigistes treuher-

ziges Wohlmeinen, Mühe und Fleiss in aller vorfallenden Gelegenheit hinwiederumben mit kaiserlichen Gnaden zu erkennen und zu bedenken. Actum Prag den 1. Decembris anno im 78.

---

175. Komora dvorská předkládá císaři své dobrozdání o návrzích nejvyšších českých úředníků zemských v příčině jednání se stavy ku království Českému přivtělených zemí o dalším vybírání berně a o vyslání zástupců na všeobecný sněm do Prahy.

V PRAZE. 1578, 11. prosince. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Die Hofkammer hat beiliegendes Memorial wegen Haltung der Landtäg in den incorporierten Landen der Kron Behemben ersehen und traget gleichwohl Fürsorg, weil E. Mt. mit den deputierten Räthen also darauf geschlossen, es werde vielleicht dabei verbleiben müessen; da sich aber wes verändern liess, wollte die Hofkammer unterthänigist gerathen haben, E. Mt. hätten nit zwo unterschiedliche Instructiones fertigen, sondern es bei der einen, darinnen beide Begehren, nämblich die Abfertigung der Gesandten und die Continuation unter einist gesucht werden, verbleiben lassen, dann wohl zu erachten, obschon die Ständ die Continuation nit bewilligen möchten, dass sie doch das ander Begehren der Abfertigung der Gesandten halben nit verhindern werden.

Und ist sonderlich dabei in Acht zu nehmben, wann mans innen werden sollt, dass zweierlei Instructiones verhanden, wie es denn schwerlich verschwiegen bleibt, dass es alsdann unangesehen, was bei den Hauptleuten und andern furnehmben Personen in den Landen unterbauet wurdet, bei den gemeinen Ständen neben allerhand Nachdenken gar nit zu erhalten sein und man also der Continuation gerathen würde müssen.

Also hät auch die Hofkammer unterthänigist vermeint, E. Mt. möchten neben der Continuation auch noch ein Steuertermin begehren lassen und solches darumben, dass man nit wissen kann, wenn schon die Abfertigung zum behemischen Landtag eines oder des andern Orts bewilligt, dass doch ungewiss, ob die Gesandten gleich vollkommene Gewalt mitbringen werden. Sollte nun etwo diesfalls ein Mangel und ihre Befehlich auf Hintersichbringen gerichtet sein, so wurd E. Mt. dem gemeinen Wesen zu merklichen Abgang und Verkürzung aufs wenigist ein Steuertermin entgehen, furnehmblich weil zu besorgen, dass es mit dem hieigen Landtag vor kunftig Georgi oder Johanni schwerlich zum Beschluess komben werde. Wenn aber neben der Continuation, wie gemelt, bei den incorporierten Landen auch ein Steuertermin erhalten, so wurd nit allein nichts verabsaumbt, sondern man alsdann bald Anfangs des behemischen Landtags auch bei denselben Ständen gleichfalls darumben anzuhalten und sie dasselb umb der incorporierten Landen Bewilligung willen soviel weniger zu weigern Ursach, auch hernach die andern Landtagsartikel nit weniger zu tractieren umb soviel mehrer Gelegenheit haben.

Daneben stellt E. Mt. auch die Hofkammer gnädigist zu bedenken, ob nit ein Nothdurft, dass den Commissarien auch die Sollicitirung der ausständigen Steuerrestanten, ungeachtet dass derwegen E. Mt. gnädigsten Entschluess nach ein sonderer Gesandter abgefertiget werden soll, und ihnen derwegen insonderheit mit den Hauptleuten und furnehmben Personen jedes Lands zu tractieren befohlen werden mocht, weil umb der bewissten Noth willen so merklich daran gelegen. Wenn schon E. Mt. derwegen ein sondere Person abzufertigen willig wurden, dieselb alsdann ihre Expedition umb soviel mehr darauf zu richten Ursach und Gelegenheit haben wurd. Sonst ist E. Mt. zu dergleichen Abfertigung Herr Hanns Breuner furzuschlagen, da nun E. Mt. denselben darzu zu brauchen allergnädigist bedacht, so werden sie sich ihres genädigisten Willens auch diesfalls zu entschliessen wissen.

Welches E. Kais. Mt. die Hofkammer erinderungsweis und der Nothdurft nach gehorsambst geacht. Jedoch alles zu derselben gnädigisten Willen und Beliében gestellt. Actum Prag den 11. Tag Decembris anno ꝛc im 78.

---

176. Memoriale, kdy by sněmové ku království Českému přivtělených zemí v příčině volby zástupců na sněm jenerální do Prahy svoláni býti měli; kdo jako královští komisaři by na takové sněmy vysláni býti a co by se stavy o dalším odvádění posudného vyjednávati měli.

1578, 11. prosince. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

In die zu der Kron Beheim incorporierten Landen als: Märhern, Schlesien und beide Lausitz seind die Landtage zugleich auf einen Tag, als den neuen Jahrstag, anzukomben und den andern Tag hernach zu handlen angestellt, und in Märhern zu Commissarien verordnet Herr Zdeniek von Wartemberg und Johann Leskowecz;

in Schlesien Herr Heinrich der älter von Kurzbach, Herr Hans von Opperssdorf und Doctor Lorenz Heugl, E. Mt. Schlesischer Kammerfiscal;

in Oberlausitz Herr Heinrich von Wartemberg und Doctor Marcus Lidl, E. Mt. Appellationrath;

in Niederlausitz Christoph von Schleinitz und Doctor Martin Widerin, Appellationrath.

Und auf solichen Landtägen soll anders und mehrers nichts gehandelt werden, dann allein dass jedes Land ihre vollmächtigen Abgesandten zu diesem hieigen ausgeschriebnen Landtag hieher geen Prag zu sammentlicher Abhandlung abfertigen sollen, dann auch umb Continuation der Biergelder von Ausgang derselben jedes Orts bis auf Johannis Baptisten.

Und sollen zwo unterschiedliche Instructiones gefertigt werden, als eine mit dem Artikel wegen des Biergelds Continuation und die ander ausser desselben Artikels, damit es die Commissarii in Schlesien mit dem Herrn Bischof, Herzog Georgen zur Liegnitz und Kammerpraesidenten daselbsten, in Märhern und beiden Lausitz mit den Hauptleuten und Landvögten berathschlagen sollen, ob eine oder die ander Proposition furgebracht und abgehandelt werden solle.

---

177. Komora dvorská podává císaři své dobré zdání o zprávě komory české v příčině vydlužení se peněz od Jana Popela z Lobkovic a Vřesovce. Komora česká zrazovala císaři, aby vedle obyčejných úroků ještě nějaká dala se provise Vřesovcovi, poněvadž by bylo proti zřízení zemskému a působilo by v neprospěch při dalším svolování stavů: komora dvorská však poukazuje císaři na rostoucí nedostatek peněžitý při dvoře a na nemožnost jiným způsobem než půjčkou sehnati peníze na nejnutnější potřeby. — Na konci připojeno rozhodnutí císařské.

1578, 15. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Auf E. Mt. gnädigste Verordnung ist derselben beheimischen Kammer Präsident Herr Jan Popel schriftlich ersuecht worden, ob er sein angebotenes Anlehen auf ein Generalversicherung, so auf alle und jede E. Mt. Gueter und Kammergefäll gerichtet, darleihen und wo nit länger, doch nur ein Jahr lang und bis E. Mt., wie dann Hoffnung verhanden, zu einer Gelegenheit, darauf er in specie vergwisst werden kunnt, kumben möchten, gehorsambist vertrauen

[wollte], daneben auch der behmischen Kammer auferlegt worden, durch ein zwen ihres Mittels mit dem von Wrzesowiz wegen seiner 14000 Thaler Handlung zu pflegen.

Soviel nun erstlich den Präsidenten anreicht, der hat sich ausdrucklich erkläret, dass er ausser der hievor gethanen Furschläg nichts darleihen kunnt, sondern bittet sich unterthänigist entschuldigt zu halten. Was aber des von Wrzesowicz Behandlung anreicht, dawider hat die behmische Kammer nachfolgende Bedenken. Erstlich weil ihme in jungster Handlung nit allein die 200 Thaler Provision, sondern auch noch darzu 2000 Thaler und dieselben mit 6 per cento zu verzinsen angeboten worden und er dannocht nichts eingehen wollen, dass ers anjetzo umb soviel weniger thuen werde, furnehmblich weil sie bisher erlernet, wie schwer mit ihme in dergleichen Sachen zu handlen und sie ihme auch ohne das nit allerdings annehmblich wären.

Und do gleich wider ihr Verhoffen wes bei ihme erlangt, so wär doch dagegen zu bedenken, do E. Mt. ihme uber das gewöhnliche Interesse was mehrers, es sei nun die Provision oder etwas anders, bewilligen, dass es E. Mt. in künftigen Geldhandlungen bei andern ein schädliche Nachfolg verursachen wird, wie sich dann allbereit etzliche gegen ihnen vernehmben lassen, weil dem von Wrzesowicz, wie gemelt, dergleichen Gnad angeboten worden, ihnen von grössern Summen, die sie bei E. Mt. stehen hätten, billich ein mehrer Ergötzung ohne weniger Bedenken beschehen sollt, und wurden also kunftig die Anlehen mit schlechtem E. Mt. Frumben zu erhandlen und zu erhalten sein. So wär es auch der Landsordnung stracks zuwider und bei Verlierung Leib, Ehr und Guets ernstlich verboten, uber das Interesse was mehrers, wie das Namen haben möcht, zu fordern, darumben auch ihr der Kammer nit wenig bedenklich fallen wollt, sich dergleichen Handlung, so, wie gehört, hochlich verboten, zu unterfahen, angesehen, dass diese Ding nit verschwiegen bleiben konnten, sondern mit Fertigung der Obligation an Tag kumben mussten. Daneben auch zu besorgen, dass sich die Ständ desselben beschweren möchten, dass durch E. Mt. Kammer selbst dasjenig, so andern verboten wär, furgenumben, welches dann kunftigen Landtagsbewilligungen schlechte Befurderung bringen wurde. Und hät sie die Kammer dieses alles ihren Pflichten nach anzeigen mussen, und das umb soviel mehr, weil sie hievor die furnehmbsten aus den Ständen derwegen beschwert zu sein vermerkt, ihnen den Kammerräthen auch dergleichen Schulden halben nit wenig zuegeredet und die Verantwortung bei ihnen zu suchen vermeint worden wär.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Soviel erstlich des Herrn Popels Anlehen anreicht, do haben E. Mt. hievor allergnädigist vernumben, aus was Ursachen er mit demselben weder auf die Biergefäll noch auch die Trczkischen oder andere Gueter, so allein zu E. Mt. eignen Hofsunterhaltung deputiret, verwiesen werden kann, dass auch dieselben zu seiner Versicherung nit gnugsamb sein, noch E. Mt. einichen Nutz oder Vortel dabei haben wurden, wann er sich solchs seines Anlehens, so er heut aufzählet, gleich Morgen alsbald von dem allbereit verhandenem oder gegenwärtigen wiederumben bezahlt machen sollt. So haben E. Mt. auch der durch ihne Popel begehrten Pürglitzischen Dörfer halben gleichfalls allergnädigist Bedenken gehabt, und mag wohl sein, weil man ihne des begehrten Hauses halben auf nichts vertrösten können, dass es dieser Verweigerung nit die wenigiste Ursach geben haben werd.

Soviel dann die anbefohlene Handlung mit dem von Wrzesowicz anreicht, die hätten sie der Hofkammer unterthänigisten Erachtens gleichwohl versuchen und Fleiss haben sollen, weil die Conditiones je so beschwerlich und bedenklich, damit es auf andere und leidlichere Weg gerichtet werden hätt mögen, wie es dann wohl dahin zu dirigiren, dass ihme E. Mt. Bewilligung der Gnad und Provision halben nit umb des Anlehens, sondern seiner Dienst willen gereicht wird; dieweil es aber der Herr Präsident uber E. Mt. gnädigiste Resolution hievor vor sein Person allein und itzo neben der Kammer zum drittenmal widerrathen thuet, so wollt die Hofkammer auch ihres Theils nit gern darzu

dienen, das E. Mt. ein nachtheiligen Eingang oder in kunftigen Landtagshandlungen Nachtel und Verhinderung verursachen möcht, und wär wohl guet, dass sie die behmische Kammerräth, als die im Land angesessen, befreundet und bekannt sein, auf bessere und annehmblichere Geldhandlungen bedacht wären. Aber unter des ist und wird die Noth und Beschwer umb soviel grösser, auch in die Läng nit muglich sein, dass man mit E. Mt. eignem Unterhalte gefolgen solle, dann vor eins seind die Einkumben nit verhanden, so stehet es mit den verhoffenden Landeshilfen noch in weiten terminis, also es bewilligen gleich die Land, was sie wollen, dass doch E. Mt. zum wenigisten in einem Jahr nit darzu kumben werden.

Was es nun mit den Anlehen als dem äusseristen Mittel zu Erhaltung der Hofsofficier vor ein Gelegenheit hab und dass derselben gar nit mehr oder je ohne sondere beschwerliche Conditiones und genugsambe Burgschaft oder Versicherung auf liegende Gueter nit zu erlangen, das gibt die täglighe Erfahrung, und wann schon Burgen zu haben, so will doch ein Jeder hinwiederumb gleichfalls mit Guetern schadlos versichert sein. Wann es nun an demselben erwinden soll, so ist unmuglich, anderergestalt wes zu erlangen, viel weniger die Officier an Kuchl, Keller, Stall und anderer E. Mt. eignen Nothdurften, der Furstlichen Durchl. und des armen Hofgesinds, so auch täglich anhalten thun, geschweigen gebuehrlich zu versehen und zu unterhalten. Welches E. Mt. die Hofkammer abvermeldeter zweier vorgestandenen Geldhandlungen halben zu Bericht und ihrer unterthänigisten Entschuldigung gehorsambist anmelden sollen. Die werden sich nun ihres gnädigisten Willens darauf zu entschliessen, und im Fall sich kunftig einicher Mängel oder Beschwer, welches doch die Hofkammer, soviel nur immer muglich, unterthänigist gern verhueten wollt, auch diesfalls an ihrem gehorsambisten treuen Fleiss und Fursorg nicht erwinden lässt, zuetragen sollt, alsdann nit ihr sondern dem Unvermögen und angedeuter Ungelegenheit die Schuld und Ursach zuemessen.

Imperator conclusit: Man solle noch auf alle leidliche Weg mit dem Herrn von Popel handlen es musste es aber der Herr von Pernstein oder Landkammrer, als die ihme angenehmb sein, thuen Mit dem Wrssowicz in simili durch den Spanowsky handlen zu lassen. 15. Decembris 78.

---

178. Instrukcí daná Rudolfem II. komisařům královským na sněmy dne 1. ledna 1579 v markrabství Moravském, knížetstvích Slezských a markrabství Horno- i Dolno-Lužickém, v příčině vypravení vyslanců na sněm jenerální do Prahy a svolení další pomoci a posudného.)*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 23. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ꝛc. Instruction auf die wohlgebornen und gestrengen Zdenko von Wartenberg auf Buschtiehrad, Hauptmann der Neuen Stadt Prag, und Johann von Leskowecz auf Czerekwicz, unser verordnete Commissarien, was sie auf itzo zum neuen Jahrstag schierist kunftig ausgeschriebnen Landtag in unserm Margrafthumb Märhern, den Ständen daselbsten in der Stadt Olmütz nach Uberantwurtung unsers Credenzschreiben in unserm Namben gehorsamblich furbringen, mit ihnen handeln und endlich verrichten sollen.

---

*) Koncept byl sepsán pro komisaře na sněm moravský, na okraji jsou mutata mutanda. Moravský sněm byl svolán do Olomouce, Slezský do Vratislavi, Horno-lužický do Budyšína a Dolno-lužický do Lubna. Komisary byli jmenováni pro Moravu: Zdeněk z Vartmberka a Jan z Leskovce, pro Slezsko Jindřich z Kurcbachu a Dr. Lorenc Heugel, pro Horní Lužici Jindřich z Vartmberka a Dr. Marek z Lidlova a pro Dolní Lužici Krištof Šlejnic a Melchior z Rechenbergu.

Erstlich sollen sie ihnen unser kaiserlich Gnad und alles Guets vermelden und ihnen darneben anzeigen, dass wir ihrer als unserer getreuen Ständ und Unterthanen gehorsambs Erscheinen auf bemeltem ausgeschriebnen Landtag zu sonderm genädigen Gefallen annehmben, mit diesem ferrerm Anhang.

Ob wir wol der Stände mit Ausschreibung und Haltung soliches gemeinen Landtags genädigist gerne verschonen wollten, so haben wir aber soliches aus hochwichtigen, uns und die ganze Christenheit angelegenen Ursachen genädigist nicht umbgehen mögen, und nachdem sich dieser Zeit die Läuft nicht allein von wegen gemeiner Christenheit Erbfeind und bluetdurstigen Tyrannen, des Turkens, sondern auch in ander viel mehr Wege sehr gefährlich, schwer und sorglicher anlassen, also dass wir aus väterlicher Fürsorge, Lieb und treuherziger Neigung, die wir zu gemeiner Christenheit und dann sonderlichen unsern Kunigreichen, Furstenthumben und Landen, auch derselben getreuen Unterthanen genädigist tragen und dessen auch nit weniger von kaiserlichen und kuniglichen Ambts wegen uns schuldig erkennen, zum höchsten und unumbgänglich verursacht worden, mit den Ständen der Kron Beheim und deren zuegehörigen Landen etzliche hochangelegne nothwendige Sachen, als vonwegen mehrer Hilfen zu Erhaltung des Kriegsvolks auch Stärkung des Gränitzwesens in Ungern und etliche noch andere hochnothwendige, uns, unser Kunigreich und Lande betreffende unterschiedliche Artikel, und dann auch die Berathschlagung und Vergleichung einer gewissen Defensionordnung, wie ein Land dem andern in der Noth und feindlichen Einfällen zu Hilf und Rettung komben, auch zu Friedenszeiten eine richtige gewisse Ordnung, wie es mit dem Zuezug und der Bereitschaft beständiglich angestellt, auch wie und an wen sich männiglichen auf den Nothfall halten soll, geschlossen werden muge, ihnen selbs zu guetem gnädigst zu tractiren, und zu handeln, welche Tractation, wie obgemelt, seintmal dieselb nach Gelegenheit und Hochwichtigkeit der Sachen particulariter an den unterschiedlichen Orten, wie sonsten die Landtage gemeiniglich pflegen gehalten zu werden, fueglich und mit Frucht nicht wohl beschehen kann, sondern die höchste Nothdurft erfordert, dass soliches mit einhelliger gedachter Kron Beheim und der andern incorporierten Lande Fursten und Stände Vergleichung und Bewilligung vollzogen werde.

So haben wir nun den Dingen mit allem Fleiss wohl nachgedacht, und befinden keinen andern bessern und zuetreglichern Weg, als dass die Stände der incorporierten Lande bei diesen itzo ausgeschriebenen Landtägen, weliche wir sowohl in Schlesien und beiden Markgrafthumbern Lausitz als in Märhern auch itzo zugleich halten lassen, einen vollmächtigen Ausschuess ihres Mittels auf den Landtag, den wir auf den Montag nach Lichtmess nächstkunftig des angehenden 79 Jahrs und also vonwegen solicher sammentlichen Zusammenkunft und einhelligen Vergleichung wes langsamber in der Kron Beheim angestellt, hieher geen Prag zu den Ständen daselbst gehorsamblich in Unterthänigkeit abfertigen und sie solichen obermelten gemeiner Christenheit, uns und sie insonderheit selbs mit angehenden Handlungen und Tractation beiwohnen und abwarten lassen.

Und es sollen derwegen unser verordnete Commissarien bei diesem itzigen Landtage soliche Abfertigung des vollmächtigen Ausschuess bei den gehorsamben Ständen in Märhern mit allem guetem Fleiss suechen, werben und endlichen erhandeln, dann wir wollten alsdann dieselben hoch angelegnen Artikel und Nothdurften ihnen den versambleten Ständen der Kron Beheimb und den vollmächtigen Abgesandten aus den incorporierten Landen ingemein ferner mit nothwendiger Ausfuhrung furtragen und erzählen lassen, auf dass folgends die einhellige Vergleichung aller Lande darauf beschehen und derselben gemeine Wohlfahrt mit gueter Gelegenheit befordert werden müge.

Und weiln dann solichs unser itzigs Begehren der ganzen Christenheit und ihnen den Landen selbsten, wie gedacht, zu allgemeinem Nutz, Wohlfahrt und Schutz gereichen wird, so machen wir uns gar keinen Zweifel, sie die gehorsamben Ständ in Märhern, sowohl auch die andern mehrgemelte zu

der Kron Beheim gehörende Lande, an weliche wir gleichergestalt die Abfertigung ihres vollmächtigen Ausschuess nit weniger, wie obgedacht, begehren lassen, werden hierzue ganz wohl geneigt sein und es ohne alle Verweigerung gehorsamblich bewilligen, dann ihnen soliche Abfertigung an ihren Privilegien und Freiheiten ganz unnachtheilig und sine praejudicio sein soll, wir wollen sie auch daruber mit gebührlichem Revers in Gnaden versehen.

Ferrer sollen unsere Commissarien den Ständen des Markgrafthumbs Märhern furbringen, nachdem der Termin der Steuer, welche uns die Stände beruhrts Markgrafthumbs Märhern auf jungstem Landtage bewilligt und itzo auf Weihnachten*) ausgehet, und es sich mit der Landtagstractation**) deren obermelten hochnothwendigen unterschiedlichen Artikel, darzue mehrgedachte Stände auf kunftigen im Kunigreich Beheim aufs Präger Schloss angesetzten Landtag ihre vollmächtige Abgesandte, wie wir genädigist nicht zweifeln, abzufertigen sich nicht verweigern werden, etwas verlängern möchte, wir aber fur eine hohe Nothdurft erachten, wie dann die Stände bei sich selbsten auch wohl ermessen können, damit die ungerischen Granitzen, wofern man anderst grössern unwiederbringlichen Schaden und Verderb, welcher uns, unsern Kunigreichen und Landen und darinnen wohnenden getreuen Unterthanen, insonderheit aber ihnen den Ständen des Markgrafthumbs Märhern, als die dem Erbfeind dem Turken am nächsten***) gesessen, erfolgen möchte, verhueten will, der Gebuhr nach möchten versehen und das Kriegsvolk, welchem man nichts minder von wegen Beschutzung und Erhaltung solicher Gränitzort, Bezahlung thuen muess, daselbsten erhalten und soliche Gränitzen nicht verlassen werden, dass obermelte Stände uns aus angezognen hochnothwendigen Ursachen der hievor uns bewilligten Steuer mittlerweil auf diesem itzigem Landtage einen halbjährigen Termin als auf nächstkunftig Georgi †) zu entrichten und zu erlegen aus unterthänigister Neigung bewilligen wollten.

Und nachdem uns mehrermelte Stände des Markgrafthumbs Märhern auf jungst gehaltenem Landtage das Biergeld vom Bierbrauen auf unser genädigists Begehren bewilligt, weliches wir von ihnen zu Gnaden angenomben haben, dieselben Biergeld aber gleichfalls itzo auf Weihnachten ††) ihr Endschaft haben werden: derwegen sollen gedachte unsere Commissarien unser ferrer genädigistes Begehren an die Stände des Markgrafthumbs Märhern gelangen lassen, dass sie uns voriger Gestalt soliches Biergeld †††) von itzo Weihnachten anfahend bis auf Johannis Babtistae nächstkunftig, auch mittlerweil auf diesem itzigen Landtage zu unserer Nothdurft aus unterthänigister Neigung bewilligen wollten, wie wir dann zu ermelten Ständen der genädigisten und väterlichen Zuversicht sein, sie werden sich gegen uns in dem allem willfahrig erzeigen nnd finden lassen. Und wir wollen die Stände mehrgedachts Markgrafthumbs Märhern gegen solicher ihrer Hilf, die sie uns aus unterthänigister Neigung ohne Verweigerung bewilligen werden, nicht allein mit einem gewohnlichen Revers versehen, sondern soliches auch gegen ihnen sambt und sonderlichen in Gnaden erkennen und ihr genädigister Kaiser und Herr sein und bleiben.... Geben auf unserm kuniglichen Schloss Prag den 23. Decembris anno 78.

---

*) In margine: Nota: Allhie fleissig die unterschiedlichen Ausgäng der schlesischen und beider Lausitz Turkensteuer zu sehen und es in specie in jede Proposition zu setzen.

**) In margine: Nota: Dies Wort „Landtag" bleibt in der schlesischen Proposition stehen.

***) In margine: In beide Lausitz möcht vor das Wort „am nächsten" „nahet" stehen.

†) In margine: Nota: Zu sehen, wie die Steuertermin in Schlesien und beiden Lausitzen gehen, und spatium zu demselben Wort in allen dreien Propositionibus bis zu weiter Erkundigung zu lassen.

††) In margine: Nota: Allhie abermals den Ausgang fleissig zu distinguiren.

†††) In margine: Nota: Diese Clausel ad marginem wird in die Lande Schlesien und Lausitz nit zu brauchen sein, weil es vielleicht in den vorigen Propositionibus nit gestanden. Fleissig darnach zu sehen.

179. Císař Rudolf II. zve Petra Voka z Rožmberka, aby na hrad Pražský, jako z kraje Prachenského volený, k skorigování práv městských se dostavil.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1578, 27. prosince. — Orig. v arch. Třeboň.

Rudolf II. ɔc. Vysoce urozený, věrný náš milý! ɔc. Jakož na sněmích obecních předešlých, zvláště pak na tomto posledním, kterýž na hradě Pražském u přítomnosti osoby naší císařské, jakožto krále českého, léta tohoto sedmdesátého osmého v sobotu po svatém Petru v okovách [2. srpna] držán byl, co se práv městských skorigování, jich přehlídnutí a s zřízením zemským srovnání dotýče, ode všech tří stavův království Českého svoleno a zavříno jest, jakýmby způsobem to předsevzato a k vykonání svému přivedeno býti mělo a my abychom osoby týmiž předešlými sněmy volené nebo i jiné k jistému dni obešlíc, jim to před sebe vzíti a k vykonání přivésti poručiti ráčili, jakž týž artikul z téhož posledního sněmu to v sobě ukazuje a zavírá: protož podle takového snešení a svolení sněmovního tebe, z kraje Prachenského (poněvadž jest osoba z stavu panského předešle k tomu volená z tohoto světa smrtí sešla) k též věci volivše, tímto psaním naším císařským obsílati a tobě milostivě poroučeti ráčíme, aby nedada sobě ničímž překážeti, konečně sem do Prahy k pondělímu po svatých Třech králích [12. ledna] nejprvé příštímu přijel, a na týž den ráno se při nás zde na hradě Pražském najíti dal a touž věc spolu s jinými, kteréž také k témuž času a dni sem obsílati ráčíme, jakž to v nadepsaném artikuli sněmovním vyměřeno jest, před sebe vzal, tak aby to k vyřízení svému přivedeno býti mohlo. Na tom jistú a milostivú vůli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v sobotu v den sv. Jana evang. léta 1578.

---

180. Usnešení stavů Dolno-Lužických, na sněmu shromážděných, o vypravení poselství na sněm jenerální do Prahy v příčině jednání o defensí; dále svolili pololetní daň z komínů jako pomoc válečnou s tou výminkou, jestli i ostatní země tak učiní.

Bez datum [1579]. — Orig. v arch. česk. místod.

Als uf der Röm. Kais. auch zue Hungern und Beheimb Kon. Mt., unsers allergenädigsten Herrn, gnädiges Verschaffen und Anordnen der wohlgeborne und edle Herr Herr Jaroslaw Herr von Kolowrad, Herr auf Petersburg und Rabenstein, Röm. Kais. Mt. Rath und des Markgrafthumbs Niederlausitz Landvoigt, einen gemeinen Landtage, als uf den neuen Jahrestage dies eingehenden neunundsiebenzigisten Jahres einzukommen und folgendes Tages hernach der Handlung abzuwarten, offentlichen publicieren und ausschreiben lassen: so sein auch uf solches S. Gd. Erfordern die vier Stände von Prälaten, Herren, denen von der Ritterschaft und der Städte vollmächtige Abgesandten gehorsamblichen erschienen und haben demnach von den kaiserlichen hierzu verordenten Herren Commissarien, denen edlen und gestrengen Herren Christofen von Schleinitz von Tolnstein uf Ronnenburg, und Melchioren von Rechenberg auf Bierschkau, Ihrer Kais. Mt. Appellationräth, den kaiserlichen Credenzbrief mit gebuhrlicher Reverenz empfangen, vernommen und darneben der kaiserlichen ihnen den Herren Commissarien mitgegebener Instruction einverleibte Proposition gehorsamblich angehöret.

Anfänglich aber thuen gegen hochstgedachten Ihrer Röm. Kais. Mt. als ihrem allergenädigsten Kaiser und Erbherrn, sie sich zuentbotenen kaiserlichen Gnaden unterthänigst und gehorsambst bedanken,

wunschen hinwiederumben Ihrer Röm. Kais. Mt. von Gott dem Allmächtigen gluckselige friedliche I gierung sambt Victorien und Obsiegen aller Ihrer Röm. Kais. Mt. Feinde und Rebellen.

Und befinden diesem nach, dass Ihre Röm. Kais. Mt. aus väterlicher Fursorge, so ihr Rö Kais. Mt. wegen der ganzen Christenheit, sonderlich auch derselben Konigreich, Furstenthumber u Landen allergnädigst tragen, etliche nothwendige hochwichtige Punkt und Artikel mit den Ständen (Chron Beheimb und deren zugehörigen Landen allergenädigst zu tractieren und zu handlen unun gänglich verursacht worden.

Derwegen dann Ihre Röm. Kais. Mt. allergenädigst begehret, dass die gehorsamben Stände eir vollmächtigen Ausschuess ihres Mittels auf den Landtage, so Ihr Röm. Kais. Mt. aufm Montag n Lichtmess nächstkunftig zu Prag angestellt, abfertigen sollen.

Nachdem sich dann die gemeinen Stände gehorsambst zu erinnern, dass gegen Ihrer Rö Kais. Mt. sie sich uf gehaltenen kaiserlichen Landtage zu Sorau unterthänigst erkläret und gehorsam erboten, die in solchem Landtagbeschluess nambkundig gemachten Personen ihres Mittels zu Bera schlagung der Defensionordnung unterthänigst abzufertigen, so wollen sich auch gemeine Stände die ihrer beschehenen Vorwilligung nach gehorsambst verhalten, auch die ihrigen, so sie diesfalls abferti werden, dermassen instruiren, wofern der vorgehenden Länder Abgesandten neben der Defensionordnu auch ander mehr Punkt berathschlagen und dieselben nicht zuruck an die Stände brengen, sond neben der Chron Beheimb schliessen willigen würden, dass sie es auch uf solchen Fall nach die armen Ländleins Gelegenheit grossen Unvormögenheit und Armut wegen der Stände dieses Markgr thumbs an ihnen nicht erwinden lassen sollen.

Nachdem auch Ihre Röm. Kais. Mt. allergenädigst begehren, dass die gehorsamen Stän dieses Markgrafthumbs zu Vorhutung und Abwendung noch grossern unwiederbrenglichen vorstehen Schadens und Vorderbs und Erhaltung des Kriegsvolks auf den Grenzhäusern von Ausgang der jungs Bewilligung Ihrer Röm. Kais. Mt. noch eine halbjährige Rauchfangsteuer auf Georgi und dann zu Ih Röm. Kais. Mt. anderen Nothdurften die Biergelder gleichergestalt von Ausgang der nächsten Bewi gung bis uf Johannis Baptistae nächstkunftig unterthänigst bewilligen wollten, ob nun wohl geme Stände und sonderlich derselben armen Leute und Unterthanen wegen derer langwierigen vielfalti Steuern zum höchsten erschöpfet und in äusserstes Unvormögen gerathen sein, also dass sehr Unterthanen dieser obliegenden Beschwerung halber ihr Haus und Hof stehen und liegen lassen sich darvon gemacht, zu dem auch in den Städten wie anderer Orter keine Handtierunge noch Gew sein, so wollen doch gegen Ihrer Röm. Kais. Mt. sich die Stände aus unterthäniger Treu und Gu herzigkeit hiermit gehorsambst erkläret haben, dofern die vorgehenden der Chron Beheimb incorpor Länder jetziger Ihrer Röm. Kais. Mt. allergenädigst begehrte Hilfen gleichergestalt vorwilligen wurd dass gemeine Stände dieses Markgrafthumbs uf solchen Fall Ihrer Röm. Kais. Mt. zu unterthänigs Ehren, ungeacht ihrer und ihrer armen Leute hochsten Unvormögenheit und Armuth eine halbjähr Rauchfangsteuer, wie bishero, die kuniglichen Städte aber als Lucka, Guben, Lübben und Caalo we ihres Antheils funfzehen Hundert Thaler, doch dass ihnen, soviel auf Spremberg kommend, als Hundert und funfzig Thaler, wie zuvorn, hieran abgekurzt werde, auf den gewohnlichen Termin G nächstkommende, sintemal denselben eher, und wie Ihre Röm. Kais. Mt. allergenädigst begehren, Georgi von den Leuten, welche noch zur Zeit die am Andreae nächst verschienen allbereit fällhaft Steuern wegen der grossen äussersten Armuth restiren, auszumahnen und einzubringen unmoglichen sowohl die Biersteuer als von jederm Viertel Bier vier weisse Groschen Ihrer Röm. Kais. Mt. all gnädigsten Begehrem nach bis uf Johannis hiemit gehorsambst bewilligt haben, auch oberzeltermas und uf bemelte Termine unterthänigst verrichten, der unterthänigsten trostlichen Hoffnung und Zuv

sicht, dass Ihre Röm. Kais. Mt. dieses der Stände gehorsambstes Erklären in kaiserlichen Gnaden vormerken und der Stände allergnädigster Kaiser und Herr sein und bleiben werden. Zu derer kais. Gnaden sich die Stände hiermit unterthänigst und gehorsambst befehlen thuen. [Mit 12 beigedruckten Siegeln].

---

181. Krištof z Šleinic a Melchior z Rechenbergu, kteříž jako komisaři k sněmu Hornolužickému ke dni 1. ledna 1579 rozepsanému vypraveni byli, oznamují císaři o vyjednávání se stavy a o záporném usnešení, kteréž na témže sněmu byli učinili v příčině obeslání českého jenerálního sněmu.

1579, 3. ledna. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchleuchtigister u. s. w. Demnach werden sich E. Kais. Mt. allergnädigist erinnern können, wassergestalt sie uns auf jetzo den ersten Januarii verschienen angestallten Landtag in Niederlausitz zu Commissarien vorgenommen und verordnet. Haben uns derowegen solichen E. Kais. Mt. gnädigistem Befehlich nach uf gemelten Tag in E. Kais. Mt. Stadt Lubben verfüget und folgenden Tags E. Kais. Mt. allergnädigisten Willen den Ständen des Markgrafthumbs Niederlausitz gehorsamist furtragen wöllen. Dieweil aber E. Röm. Kais. Mt. Instruction nicht eher als den andern Januarii umb den Mittag ankommen und durch einen laufenden Boten dem Herrn Landvogt eingeantwortet worden, haben wir selbige, wie sie uns von gedachten Herrn Landvogt alsbald zugestellt, gehorsamblich verlesen und bewogen, die Stände daruf noch denselben Tag zusammen fordern lassen, ihnen E. Kais. Mt. Gnade und alles Guets neben Uberreichung mit gebüehrlicher Reverenz E. Kais. Mt. Credenzbriefs vermeldet, hiernach die Proposition gethan und endlichen ermahnet, weil nun die Stände E. Kais. Mt. gnädigisten Willens genugsamen Bericht entpfangen, sie wollten solichem als gehorsame und treue E. Kais. Mt. Unterthane nachkommen und sich daruf zum ehisten unweigerlich vernehmen lassen und erklären.

Auf dieses haben sich die Stände nach genommen Abtritt also erklärt. Auf den ersten Punkt, dass sie ihre vollmächtige Abgesandten zu deme von E. Kais. Mt. im Konigreich Beheimb angestellten Landtage abfertigen wollten, haben sie dieses eingewandt: Nachdem sie die Stände in Niederlausitz die letzten unter der Kron Beheimb incorporirten Ländern wären, wollte ihnen etwas bedenklichen furfallen, dass sie den andern als ihnen vorgehenden furgreifen, etwas schliessen und willigen sollten, weliches von denen zuvor nit bewilliget werde. Ferner hätten sie anno 70 auch ihre Abgesandten uf den gehaltenen damals Landtag nach Praga abgefertiget, da dann viel beschwerliche und gegen den ihrigen unverantwortlich Sachen in die Abgesandten gedrungen, weliche sie mit grossem Nachtheil und Beschwerung hätten eingehen und annehmen mussen, konnten derohalben nit willigen ihre Abgesandten vollmächtig, wie es von E. Kais. Mt. begehret, in allen Sachen, so allda furlaufen und gehandelt möchten werden, abzufertigen. Die Defensionordnung aber belangend, liessen sie es bei dem, so in E. Kais. Mt. Gegenwart jungst vergangen zu Sora abgehandelt und geschlossen wäre, verbleiben, hätten auch kein Bedenken, deshalben ihre Abgesandten gegen Prage zu schicken.

Den andern Punkt, die Rauchsteuer anreichend, könnten sie soliche anderst als uf schierstkunftig Andreae zu erlegen nicht bewilligen. Was die Biersteuer betrifft, haben sie sich, wie es von E. Kais. Mt. begehrt, entschlossen und selbige also zu verrichten erboten; jedoch wollten sie ihnen in allen denen vorgehenden dreien Punkten dies ausdruckenlichen zuvorbehalten haben, dass es mit der Bescheidenheit gewilliget sein sollte, woferne die andere ihnen vorgehende Ländern auch dahin schliessen und willigen wurden.

Als nun dieses von den Ständen dermassen furbracht, seind sie von uns ferner fleissig erinnert und vermahnet worden: erstlich, weil dies, so von E. Kais. Mt. gnädigist begehrt, nit allein bei ihnen, sondern auch allen andern der Kron Beheimb incorporirten Ländern gesucht wurde, zweifelten wir nit, dieselben wurden sich alles Gehorsambs uf E. Kais. Mt. billiches Suechen erzeigen und verhalten, hätten sich derohalben die Stände mit diesem nichts zu behelfen; fur das andere, dass sie sich befahrten, es möchte etwas beschwerlichs und ihnen verfänglichs gesuecht und in sie gedrungen werden, wann sie ihre Abgesandten gegen Pragau schickten, wäre E. Kais. Mt. ein so gerechter und christlicher Kaiser, welicher sowohl als seine Vorfahren, niemals seine Unterthanen mit unträglichen Burden und Beschwerungen beladen oder von ihnen gemuetet hätte, weliches sie sich dann und keines anderm zu E. Kais. Mt. versehen sollten.

Den andern Punkt, darinnen sie sich abschlägig erzeigt, anruehrende, bäten wir und begehrten anstatt und vonwegen E. Kais. Mt., sie wollten sich im selben eines andern bedenken und erklären und im selbigen E. Kais Mt. gnädigisten Willen vollbringen und erstatten.

Wann dann dieses alles, weliches E. Kais. Mt. von ihnen jetzo begehrt, furnehmblich dahin gemeint, damit den itzigen gefahrlichen und besorglichen Läufen furkommen, die Gränitzhäuser in Hungern gestärkt und erhalten, sie die Stände, sowohl die ganze Christenheit möchte wider den Erbfeind geschutzet werden, und auch soliches E. Kais. Mt. gnädigist Begehren billich, leidlich und ohne einigen Beschwer von ihnen könnte verrichtet werden, wäre unser Erinnern, sie wollten sich eines solichen, so E. Kais. Mt. Begehr gemäss, entschliessen und anderweit gegen uns mit unabschlägiger Antwort vernehmen lassen.

Dieweil sichs aber etliche Stunden in der Nacht verzogen, haben die Stände bis uf den kunftigen Morgen Frist begehrt, welche ihnen zugelassen.

Folgends Tags haben wir etliche von den furnehmbsten zu uns erfordern lassen und insonderheit vermahnet, sie wollten darob sein, damit dieser Landtag nit ohne Frucht zergehen und E. Kais. Mt. gnädigistes Suechen erfüllet möchte werden, dann es ein seltsam Ansehen und fast eins Ungehorsames bei E. Kais. Mt. haben wurde, wann sie sich alleine ausschliessen und des, so andere der Kron Beheimb inverleibte Länder ungezweifelt verwilligen wurden, verweigern sollten. Wollten derwegen aus der und andern Ursachen, so ihnen zu Gemüth gefüehrt könnten werden, nicht zweifeln, sie wurden sich uf diesmal, wie dann in allewege beschehen, gegen E. Kais. Mt. alles Gehorsambs verhalten.

Wie nun der oben gemelte Ausschuss von den Furnehmbsten aus den Ständen uns wiederumb beantwortet, dass die Stände endlichen uf ihrer vorigen Meinung beruweten, hätten auch soliche allreit aufs Papier bringen lassen und wollten E. Kais. Mt. selbst schriftlich und ausfuhrlichen die Ursachen, warumb sie E. Kais. Mt. jetzigem Begehren nit gänzliche Folge zu thun vermöchten, berichten und zuschreiben, haben wir abermals gedachte Stände vor uns bescheiden, mit ihnen noch weiters alles möglichen Fleiss gehandelt und vermahnet, sie wollten sich doch wegen der Abfertigung ihrer vollmächtigen Abgesandten und begehrten Turkenhilf, weil E. Kais. Mt. hoch und viel daran gelegen, des, wie soliches von derselben gesuecht wurde, unterthänigist entschliessen. Haben sie nach beschehenem Abtritt dieses zur Antwort geben: Weil der meiste Theil allbereit von dannen gescheiden und zuvorn endlichen dahin geschlossen und verblieben, dass es bei dem, wie es ufs Papier bracht, verbleiben sollte, konnten sie ohne der Abverreiseten Vorwissen nichts weiters bewilligen; jedoch wollten sie zum Uberfluss noch dieses eingehen, dass der Termin zu Erlegung der gedachten Türkenhilf auf kunftig Galli sein möchte.

Weil sie dann uf unser zum dritten und viertenmal fleissigs Suechen und Anhalten sich in nichts weiters einlassen und furnehmblich mit denen, so abgereiset, entschuldiget auch letzlichen gebeten, man wollte sie mit fernerm Suechen und Ermahnen verschonen, haben wir es hiebei beruhen lassen und uf weitere E. Kais. Mt. Ratification einstellen mussen, wie dann dieses alles E. Kais. Mt. aus ihrem hierbei liegendem Landtagsbeschluss und schriftlicher ihrem vorigem Brauch nach Erklärunge, wess sich die Stände in Niederlausitz uf E. Kais. Mt. an sie allergnädigistes Begehren endlichen entschlossen, mit mehrerm gnädigist wird zu ersehen haben. .... Datum Lubben den 3. Januarii anno ɔc 79.

---

182. *Rudolf II nařizuje arcibiskupu Pražskému, aby povolené jemu od Pražanů a jiných měst, též i od kněžstva, místo daru k novému roku posudní na dva měsíce, ouředníky svými vybírati dal.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 3. ledna. — Orig. v arch. arcib. Pražsk.

Rudolf Druhý ɔc. Duostojný, věrný náš milý! Vědětiť milostivě dáváme, že Pražané a jiná města též i duochovní v království tomto, věrní naši milí, z poddané, upřímné a věrné náklonnosti, kterú k nám, jako k králi svému, mají, místo daru k tomuto novému letu sedmdesátému devátému v to sou se uvolili, aby do dvou měsícuov pořád zběhlých, anebo buohdá do nejprvnějšího sněmu svolené posudní předce dávali. I poněvadž ty přední oud království našeho jsi, nepochybujem, že jiným prelátuom a duochovním v království tomto k dobrému příkladu v tom se s nadepsanými městy a duochovními srovnáš. A protož tebe milostivě žádati ráčíme, aby to při ouřednících a pivovařích tvých nařídil, aby takové posudní každého téhodne z piva, které se na prodej vystavuje, do zvláštní truhlice skládali, a tobě, co se ho sejde, každé neděle, oznamovali. Takových pak peněz žádnému, lečby o tom od komory naší české obzvláštní psané poručení měl, vydávati nedopouštěj.

Na tom jistú a konečnú vuoli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v sobotu po památce obřezování pána Krista léta ɔc sedmdesátého devátého.

---

183. *Rudolf II. Budějovským, aby svolené posudní, ač termín již vyšel, do dvou měsíců anebo do příštího sněmu, po příkladu jiných, kteříž na místě daru nového léta je odváděti se uvolili, také dávali.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 3. ledna. — Orig. v arch. Jindř. Hrad.

Rudolf Druhý ɔc český král ɔc. Opatrní, věrní naši milí! Jakož sou se Pražané a jiná města, též i duchovní v království tomto, věrní naši milí, z poddané, věrné a upřímné náchylnosti, kterú k nám, jako k králi a pánu svému, jmají, místo daru k tomuto novému letu sedmdesátému devátému uvolili, aby do dvou měsíců pořád zběhlých, anebo buohdá až do nejprv příštího sněmu svolené posudní předce dávali: i poněvadž vy také jeden oud království tohoto a stav městský ste, protož vás milostivě žádati ráčíme, abyšte se v tom s nadepsanými Pražany a městy i také duchovními srovnali a mezi sebou osoby jisté nařídili, kteréž by takové posudní do zvláštních truhlic skládaly, a je žádnému

bez komory naší české psaného poručení nevydávaly. Na tom jistú a konečnú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě našem Pražském v sobotu po památce obřezání Krista pána léta ↄc 79.

---

184. Na sněmu shromáždění stavové Horní Lužice oznamují císařským komisařům, na čem se byli snesli v příčině vypravení poslů na sněm jenerální do Prahy i v příčině svolení pomoci proti Turku a posudného.

V BUDYŠÍNĚ. 1579, 4. ledna. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Der Römischen Kais. auch zu Hungeren und Beheimb Kön. Mt., unsers allergnädigisten Herrn, vorordente Commissarii.

Wohlgeborner, edle, gestrenger, ehrenfester und hochgelarter, gnädige und gunstige Herren und Freunde! Was anstatt und im Namen hochstgedachtisten Kais. Mt. nach Uberantwortung derselben Credenz, auch nach Inhalt habender Instruction in etlichen unterschiedlichen Artikeln, als Abfertigung unserer vollmächtigen Abgesandten uf den angestellten Landtag gegen Prage Montag nach Lichtmess und dann eines halbjährigen Termins Turkenhilf und Biersteuer, E. G. und Gestr. ausfuhrlichen furgetragen, das alles haben die Stände ditz Markgrafthumbs Oberlausitz unterthänigist vornommen und in gehaltenem gemeiner Stände Rathschlag bewogen und sich hierauf eines einhelligen Landtagsbeschlusses in treuherzigem Gehorsamb entschlossen.

Und erstlich der Röm. Kais. Mt. Zuentbietung Ihrer Mt. kaiserlichen Gnaden nehmen die getreuen gehorsamen Stände zu allerunterthänigistem Dank an und wunschen und bitten hinwieder in tiefster Demut von Gott dem Allmächtigen Ihrer Kais. Mt. als ihrem allergnädigisten Herrn Leibesgesundheit in dieser hohen kaiserlichen Regierung, Gluck, Heil und göttlichen Segen, auch Uberwindung aller derselben Feinde und Widerwärtigen gnädig zu vorleihen.

Folgends haben aus E. G. und Gestr. mundlichen und nach Inhalt angezogenen von hochstgedachtister Ihrer Mt. habenden Befehlchs und Instruction aus demselben Vortrage aus treuherziger Unterthänigkeit verstanden, dass Ihre Mt. aus vaterlicher Vorsorge, Liebe und Treue in diesen gefahrlichen Läuften nicht allein des Erbfeinds, des Turken, halben, sondern auch in andere Wege der allgemeinen Christenheit und Ihrer Mt. Königreichen und Landen zum besten als Turkenhilf zu Erhaltung des Kriegswesens in Ungern, Defensionordnung und andere hochnothwendigen Artikel halben ein gemeinen Landtag Montag nach Lichtmess schierst kunftig in der Kron Behemb gegen Prage publiciren und ausschreiben lassen, mit allergnädigsten Begehren, dass neben den incorporirten Landen wir unsere vollmächtige Abgesandten uf bemelte Zeit gegen Prage mit Vollmacht abfertigen sollten.

Ob nun wohl die gehorsamen Stände wegen hochwichtiger Umbstände, Bedenken und beweglichen Ursachen die begehrte Abfertigung ihrer Abgesandten uf angestellten Landtag hochbeschwerlich und bekummerlich sich befinden, sintemal diese und dergleichen Tractationen und Handlungen die ganze Versamblung und Beisein aller Stände, welche sie auch alle sämbtlichen und sonderlichen betreffen, erfordern, derwegen ganz schwer dieselben durch etliche Mittelspersonen vorzunehmen und zu befordern, sich die gehorsamen Stände keiner Gewissheit und richtiger Mass in der Abfertigung nicht wohl entsinnen und entschliessen können, so haben doch uf der Röm. Kais. Mt. allergnädigstes Begehren die gehorsamen Stände ditz Markgrafthumbs Oberlausnitz sich wegen Abfertigung der Abgesandten und Besuchung des gemeinen Landtages der Kron Behemb uf Prager Schloss Montags nach Mariae Lichtmess durch ihre Mittelspersonen dahin folgender Gestalt gehorsamist entschlossen: dofern andere in-

corporirte und vor- und nachgehende Land gleichfalls ihre Abgesandten auf wohlgedachtem Landtage gegen Prage mit Vollmacht abzufertigen und zu ordnen bewilligen wurden, dass die gehorsamen Stände, auch ihre Abgesandten und Mittelsvorwandten auf gezielte Zeit gegen Prage abfertigen und vorordnen wollen, welche daselbst hochstgedachtister Ihrer Mt. Proposition unterthänigist anhören und neben der Kron Behemb und den andern incorporirten Landen dieses Markgrafthumbs Vormugen und Gelegenheit nach also erzeigen sollen, damit Ihre Kais. Mt. ungezweifelt allergnädigist zufrieden.

Soviel dann den Termin einer halbjährigen Steuer uf Georgi zu erlegen und dann die Biergelde, welche hochstgedachtiste Ihre Mt. von den Ständen ditz Markgrafthumbs Oberlausitz gnädigist begehren, betreffen thut, haben die gehorsamen Stände bevorn ihre ausfuehrliche, hochbedenkliche Ursachen unterthänigist furbracht, dass sie bis anher wegen des grossen Armuts und augenscheinlichen Unvermugen, eingefallenen Theurungen, Schmälerung und Abgang aller Gewerb und Hantierung, welche durch die Zölle mit Abwendung der Strassen frembder Handels- und Fuhrleute nit mit geringem Verderb dieses Markgrafthumbs beschehen, uber ihre Vermögen mit Vorrichtung der Steuern und Anlagen sich aus unterthänigisten Treuherzigkeit willfährig und gutwillig erzeiget und, dass der Kron Behemb und incorporirten Landen am Getreide und Weinwachs auch andern Nutzbarkeiten und Herrligkeiten dies Markgrafthumb Oberlausnitz ungleich, derwegen gleiche Burden und Beschwerungen zu tragen unmuglich. Damit aber hochstgedachtiste Ihre Mt. unsere der Stände unterthänigiste Treuherzigkeit gnädigist befinden, haben sich die Stände gehorsamist dahin entschlossen, wofern die Kron Behemb und die vor- und nachgehende incorporirten Lande ein halbjährigen Steuertermin sowohl die Biergelde unterthänigist bewilligen wurden, so wollten die Stände den von Ihrer Mt. gnädigist begehrten halbjährigen Termin Turkenhilf, als nämlich sechs Tausend Schock, doch nach Abziehung der Brand- und Hagelschäden, uf nächstkunftig Johannis Baptistae ditz Jahres auch unterthänigist vorrichten, sowohl die Biergelde, als vier weiss Groschen vom Viertel, bis uf Johannis Baptistae erlegen, allermassen dem jungstgehaltenem Landtagsbeschluss und Bewilligung gemäss, so den 16. Augusti abgelaufenes achtundsiebenzigisten Jahres gehalten.

Wann dann gegen der Röm. Kais. Mt., unserm allergnädigisten Herrn, sich die getreuen Stände mit Abfertigung ihrer Abgesandten und Bewilligungen der Turkenhilfen und Biersteuer, wie oben vermeldt, treuherzig und unterthänigist erkläret und dasselbe ihrer der Stände wohl hergebrachten Privilegien, Freiheiten und alten Gewohnheiten zuentgegen, als bitten die gehorsamen Stände, E. G. und Gestr. wollten diese ihre unterthänigiste Bewilligung nicht allein ihnen gnädig und gunstig gefallen lassen, sondern auch Ihrer Kais. Mt. dasselbe allerunterthänigist referiren und befördern helfen, dass der Röm. Kais. Mt. allergnädigstes Erbieten und Erklärung nach wir die gehorsamen Stände mit nothdurftigem Revers, dass die unterthänigste Bewilligung und Abfertigung an ihren Privilegien, Freiheiten und alten Gewohnheiten unbeschadet und unnachtheilig zu keiner kunftigen Einfuehrung und sine praeiudicio sein solle, gnädigist vorsehen und väterlich vorsogen, ihr allergnädigister Kaiser und König und Herr sein und bleiben wolle, wie dann zu E. G. und Gunsten wir dieses unterdienstliche Vertrauen haben, die werden sich gegen den Ständen, in Erwägung der gutwilligen Bewilligung und Willfährtigkeit in derselben unterthänigisten Relation der Billigkeit und der Stände Nothdurft nach gnädig, gunstig und freundlich erzeigen. Das seind umb E. G. und Gestr. ungesparet ihres Vormögens die Stände jeder Zeit dienstlich, willig und freundlich zu vordienen erbietig.

Und haben solches E. G. und Gestr. zu begehrten einhelligen Landbewilligung und Antwort nicht verhalten und altem Gebrauch nach hiemit dienstlich ubergeben wollen. Datum Budissin den vierten Tag Monats Januarii anno im neunundsiebenzigisten.

E. G. und Gestr. dienstwillige *Herren, Prälaten, Ritterschaft, Landschaft und Städte des Markgrafthumbs Oberlausnitz.*

185. Odpověď knížat a stavů slezských na proposicí, kterouž byl císař sjezdu ke dni 1. ledna do Vratislavi rozepsanému předložil, v příčině vypravení poselství na sněm jenerální do Prahy i v příčině svolení pololetní pomoci proti Turku a posudného. Knížata a stavové slezští prohlašují, že ochotni jsou vypraviti vyslané své k sněmu jenerálnímu do Prahy, když jim císař na to dá revers, jaký oni předkládají; k vybírání berně že svolí jen pod výminkou. Další odpověď týče se čistě slezských záležitostí.

VE VRATISLAVI. 1579, 5. ledna. — Orig. v arch. česk. míst.

Was die Röm. Kais. auch zu Hungern und Behemb Kön. Mt. unser allergnädigster Herr! anitzo prima Januarii gegenwärtigen neunundsiebenzigisten Jahres publicirten und ausgeschriebenen Furstentag durch derselben hierzu genädigist abgefertigten ansehenlichen Commissarien, den wohlgebornen auch edlen, gestrengen und hochgelehrten Herrn Heinrichen den älteren von Kurzbach Freiherrn zu Trachenberg, Militsch, auf Ronau und Lemberg, Herrn Matessen von Logau und Altendorf aufm Burglahn zum Jauer und Polkenhain, Hauptmann der Furstenthumer Schweidnitz und Jauer, Herrn Lorenz Heugel, der Rechten Doctor und Kammerfiscal, Ihrer Kais. Mt. Räthe, in dreien furnehmen unterschiedlichen Punkten und Artikeln, davon hienach weitere und mehre Meldung beschehen wird, neben Zuentbietung Ihrer Kais. und Kön. Mt. Genaden und allem guten bei den Herren Fursten und Ständen genädigists furtragen und werben lassen, das alles haben sie aus hochstermelter Ihr Kais. Mt. ihnen den Fursten und Ständen, wie bräuchlichen, abgelesenen, uberreichten und eingestellten Credenz- und Propositionschriften unterthänigist angehört und vernommen.

Als erstlich, dass Ihr Kais. Mt. in gegenwärtigen hochgefährlichen Zeiten und Läuften und dann der turkischen, auch anderer heidnischen blutdurstigen Völker und Erbfeinde halben der gemeinen Christenheit, furnehmblich aber der Kron zu Behem und allen derselben zugethanen und vorwandten Landen zu Heil und Bestem, damit itzund und in kunftigen Zeiten dieselbe soviel mehr und besser in Ruhe und Friede durch göttliche Vorleihung und hierzu dienstliche und erspriessliche Mittel erhalten, und doch auch zu Kriegs- und feindlichen Zeiten, die Gott der Allmächtige durch seine Genade und Barmherzigkeit lange und immer vorhuten wollt, männiglichen wüsste, wo und an wen er sich halten und wie, auch von wem er Schutzes endlichen zu gewarten, einen allgemeinen Landtag in der Kron zu Behem auszuschreiben und zu halten, darinnen wegen Stärkung und Erhaltung der Gränze umb mehre Hilf auch anderer Ihrer Mt. derselbten Konigreich und Land angehend und betreffend unterschiedliche Artikel, dann einer gewissen Defensionsordnung, wie ein Land dem andern in der Noth und feindlichen Einfällen zu Hilf kommen, gehandlet und geschlossen wurde, welchs alles sich nit, wie bishero auf den Fursten- und Landtagen absonderlich beschehen, tractiren lassen wollte, sondern der unvormeidlichen Noth und Nothdurft wär, dass ein enger Ausschuss hierzu von und aus der Kron zu Behmen und derselben incorporirter Land, und also auch der Fursten und Stände in Schlesien, erfordert und dies alles in so einer gemeinen Zusammenkunften proponirt, gehandlet, bewilligt und vollzogen wurde, darzu und damit solch hochwichtiges heilsames und unumbgänglichs nothwendigs Werk befördert und fortgestellt, die Herren Fursten und Ständ ihnen selbst zu guten und bestem ihres Mittels einen vollmächtigen Ausschuss gegen Prage auf den Montag nach Lichtmess gegenwärtigen 79ten Jahres angestellten Landtag abzufertigen und zu schicken unterthänigists bewilligen und verordnen; und zum andern, damit die Grenzen gegen dem Erbfeind der Christenheit in Ungern erhalten, einen halbjährigen Steuertermin auf nächstkunftig Georgitag neben Richtigmachung und Einbringung der alten Steuerrest erlegen, und zum dritten die Biergelder Ihr Mat., wie anhero, von Weihnachten bis auf Johannis alles dieses neunundsiebenzigisten Jahres unterthänigist bewilligen und reichen wollten,

alles nach fernerem Ihrer Kais. Mt. Instruction auch ihrer der Herren kaiserlichen Commissarien wohlgefasstem unterschiedlichen mundlichen Vortrag und Werben.

Thun sich demnach Anfangs gegen der Kais. Mt. die Fursten und Stände derselben zuentbotenen kaiserlichen Genaden ganz unterthänigist bedanken, wunschen und bitten auch von Gott dem Allmächtigen hinwiederumben Ihr Kais. und Kön. Mt. langwierigen beständigen Leibesgesund, gluckselige Regierung und Uberwindung aller derselben Feind und Widerwärtigen.

Und obzwar Ihrer Kais. Mt. die Fursten und Ständ, soviel die Absendung gegen Prag auf denselben angestellten Landtag betreffend ist, auf dermassen genädigists Ansuchen und Begehren zu genädigistem Willen und Gefallen unterthänigist zu geleben wohl willigists, so fallen ihnen doch hieruber ganz beschwerte und diese Bedenken fur, dass sie mehr Ursachen befinden Ihr Kais. Mt. unterthänigists zu ersuchen und zu bitten, dieselbte geruchen hierinnen ihr zu vorschonen und die in Ihrer Mt. [Begehren] angedeutete und ermelte Artikel allhie im Land, wie vor Alters bei derselben löblichen Vorfahren, Kunigen zu Behemb, beschehen, zu proponiren und befodern zu lassen, als dass sie in solche Abfertigung eingehen, und dieselbe bewilligen könnten oder sollten, dann dies nit allein ihren wohlhergebrachten Privilegien und Freiheiten ganz zuwider und die anerbotene Reversirung, auch allerhand hochbeschwerte Bedenken geben will, sondern es seind auch zuvor ihre der Fursten und Stände Abgesandten nicht dermassen, wie sie sich demnach als benachbarte Ständ vorsehen, gleichwohl in Acht gehalten, tractirt und gehandlet, zu deme dass sie lange und uber viel vorgebener Zeit und Unkosten aufgehalten, zum Theil haben die Vorrichtung auch den Unkosten gar nicht getragen, zum Theil dieselbe auch auf andere Mittel und Wege, damit die Bewillungen demnach erhaben und zugehälten werden mugen, gerichtet und von neuem berathschlagt und bewilligt, und also dem Land zu Beschwer und Vorderb geduppelter Kosten angewendet werden mussen, und dass neben Berathschlagung und Beschliessung einer Defensionordnung noch mehre Artikel und Punkt, die sie diesen Landen wie zu erheben und zu erschwinden nicht sehen noch befinden mugen, zu handlen und zu bewilligen haben werden.

Wann aber von Ihr Kais. Mt. die grosse Noth und andere gefährliche Gelegenheiten, so etwa der Kron zu Behemb, diesen und anderen incorporirten und zugethanen Landen noch mehr und schwerer aus Mangel der Defensionordnung und andern Nothdurften, weil sie ihr nicht zu Feinds und andern gefährlichen auch gegenwärtigen beschwerten Zeiten vorsehen, zustehen möchten, den Fürsten und Ständen genädigists zu Gemuth gefuhret, insunderheit aber auch in treue unterthänigiste Acht [zu]nehmen, dass es diesen Landen nichts weniger als der Kron zu Behemb und andern zugethanen Landen zum besten gemeint, darinnen und andern die Fursten und Ständ es an ihrer vormugenden Zuthat und Hilf, wann nur Gleichheit gehalten, erwinden zu lassen gar nicht gemeint, besondern vielmehr sich, soviel muglich, zu Befodrung derselben schuldig erkennen und wissen.

So wollen die Herren Fursten und Ständ in die begehrte Absendung, doch [mit] denen ausdrucklichen Conditionen, Mass und Gestalt unterthänigist bewilligt haben, dass ihnen den Fursten und Ständen, zuvorn und ehe die Abgesandten aus diesen Landen verreisen und abgefertigt werden, hiebei und zu End beschriebener Notel gemäss ein Revers von Ihr Kais. Mt. unter derselben Kais. und Röm. Secret und Unterzeichnus zugefertigt werde; da aber der Notel nach solcher Revers zuvorn nicht ins Oberambt geschickt wurde, sollen die Abgesandten gar nicht fortziehen: als erstlich, dass es den Fursten und Ständen in itzigen und kunftigen Zeiten an ihren wohlerworbenen Privilegien, Freiheiten und wohlhergebrachten Gewohnheiten und Rechten unschädlichen, noch zu einigem Vorfang, Schwächung oder praeiudicialischen Nachtheil, dass sie deswegen in die Kron zu Behmen oder sonsten ausser Lands abzufertigen schuldig und pflichtig, von Ihrer Mt., den Kunigen, noch der Kron zu Behmen gelangen oder gedeutet, viel weniger angezogen noch gebraucht werden solle. Nochmaln dass sie in allen denselben Rathschlägen ins Mittel gesambt genommen, ihre gebuhrliche Session, Stelle und Stimme haben, uber

einen Monat oder zum längsten sechs Wochen von Anfang des Landtags zu raiten, nicht aufgehalten, und es würden die Sachen zu End gebracht oder nicht, dass den Abgesandten anheimb sich zu begeben ganz frei sein, und dass sie nach Gelegenheit dieses Lands gegen Behmen und Mähren nicht beschwert, dies alles auf eine ehrbare und christliche Gleichheit in allewege gerichtet, auch nach Vermugen jedes Lands und Orts angestellt und zu ferneren unmuglichen und unerträglichen Hilfen nicht gedrungen, oder diese Land verbunden sein sollen. Derer obermelten Conditionen und keiner andern Meinung und Gestalt die Herren Fursten und Ständ in die begehrten Abfertung wollen bewilligt haben, inmassn ferner alles die Instruction, so die Herren Gesandten haben werden, besagen.

Nochmain zu nach mehrer Anzeig ihrer der Fursten und Ständ unterthänigisten treuherzigen Neigung wollen auch sie Ihr Kais. Mt. hiemit, ob es wohl gar eine kurze und den Unterthanen fast unerschwindliche Zeit ist, den begehrten halbjährigen Steuertermin, als funf und dreissig Tausend Thaler, zu Handen der Generalsteuereinnehmer zu reichen, doch dass der Unschuldige den Schuldigen zu ubertragen nicht verpflicht sein solle, der Schatzung nach bewilligt haben, und dass, wie in vorigen Furstentagsbeschlussen auch ausdrucklich zuvor behalten, dass wo inmittels derer Zeit einige Aufforderung des Landes beschehen musste, oder Kriegs- und Feindsnöthen sie betreffen wollten, dass sie dem Lande zu guten solche Steuer innezuhalten Macht haben, auch die Pfandschilling, wie zuvorn beschlossen, mitleiden und dorein gezogen, auch durch die Obrigkeiten und Ämbter jedes Fursten, Herrnstands, und dann Ihrer Kais. Mt. Erbfurstenthumer Hauptleute die Saumigen, wer die auch sein, vermuge der Furstentagsbeschluss in Ernst zu Einbringung solcher ihrer Steuern, wie andere Landsassen und Inwohner der Furstenthumber und Lande gehalten und gebracht werden sollen.

Desgleichen bewilligen sie Ihr Kais. Mt. aus unterthänigister Gutwilligkeit das begehrte Biergeld von Weihnachten an zu raiten bis auf Johanni dieses neunundsiebenzigisten Jahrs, als von dem Fass vier Groschen, jeden derselben zu vierzehn Hellern gerechnet, doch dass diejenigen Personen, so in vorigen Furstentagen hievon eximiret, anitzo desselben hiemit auch befreiet und exempt sein sollen.

Nachdem aber die Liegnitschen Landschaften und Unterthanen, obwohl I. f. G. Herzog Friedrich ihres Theiles gar nit darwider, also auch die Glogische Ritterschaft sich durch derselben Abgesandten und furgelegte ihre habende ausdruckliche Instructionen angegeben, dass sie Ihr Kais. Mt. Steuern gar nit dargeben und zu reichen vermochten noch andergestalt bewilligen wollten, es wär dann ihnen auch aus ihren Beschwerungen der grossen Schuldenlast halben geholfen und die Justiz und Hilfen länger nit aufgehalten, also weil wider sie die Executionen, von Ihr Mt. anbefohlen, erfolget und beschehen, dass entgegen auch wider ihre Principalen und Hauptsacher auch Schadlosburgen, und die demselben Wesen an hohen Personen, Städten und Burgerschaften zugethan, die Hilfen verordnet und mitgetheilt wurden, da ihnen bishero gar nicht wär geholfen worden. Desgleichen Herr Heinrich der junger von Kurzbach, Freiherr uf Trachenberg und Militsch, wie ihme hin und wieder etliche beschwerliche Reden von und aus Polen zukommen, furbracht, also dass er sich in Acht halten, Unkosten aufwenden mussen und demnach die Steuern, wo denen seinen Beschwerungen nit gebuhrlichen abgeholfen, zu reichen nit wusste noch könnte. Also auch ingleichem Herr George von Braun, Freiherr auf Wartenberg und Brälin, seine Beschwer den Fursten und Ständen furgetragen, dass er wegen der gewaltthätigen Abfurung aus diesem friedlichen Land allbereit und nach allerlei grosse Unkosten aufwenden, Leute halten, Wartenberg zue Ross und Fuss bewahren und vorsehen musste, dass ihme und seinen Unterthanen dermassen Steuern neben obangemelten Unkosten zu geben unmuglich und seiner und der Seinigen hierinnen zu vorschonen angesucht und gebeten und in solche Hilfen nit bewilligen wollen, diesen Sachen werde dann zur Gebuhr abgeholfen und er in erheischenden Schutz genommen.

Und ob nu zwar wohl den Herrn Fürsten und Ständen, wie diese Sachen im Liegnitschen, Glogischen, Herrn von Kurzbachs und Herrn von Braunes beschaffen, was Ihre Kais. Mt. dabei jeder Zeit

gethan, vom Herrn Bischof und obristen Hauptmann, ausfuhrlicher Bericht gethan und Ihre Mt. offentlichen in aller Fursten und Ständ Gegenwärtigkeit entschuldigt worden, jedoch weil die Fursten und Ständ und männiglichen augenscheinlichen sehen und befinden, dass durch den Vorzug und Nichtabhelfung der Liegnitschen und Glogischen Schuldwesen nit allein das geursacht wird, dass die Schuldsummen den Inwohnern und Ständen derer gemelten Ort gedupplirt, auch noch mehr von Tage zu Tage der Wucher und Schäden halben steigen und so weit gelangen, dass endlichen der Unschuldige, und wider denen die Justiz gangen, mit dem Schuldigen vorderben, weder ihnen, ihren Weib und Kindern, auch Ihrer Mt. und diesen Landen nit helfen werden, do es doch lauter und allein darumben zu thun, dass, was Recht und billich, unvorschonet eines oder des andern ergehe und erkannt werde: so haben die Fursten und Stände uber vorige dergleichen Anzeig, Bericht und gehorsamists Bitten in denen liegnitschen und glogischen unerledigten Sachen ferrer hiemit Ihr Kais. Mt. unterthänigist zu ersuchen und zu bitten nicht umbgehen mugen, in Betrachtung, dass es weniger Ihr Mt. selbsten als diesen armen bedrängten auch hochbekommerten Parteien zum Besten gemeinet und gelangt.

Wollen derwegen Ihr Kais. Mt. die gehorsamen Fursten und Ständ abermalen unterthänigists gebeten haben, dass Ihr Kais. Mt. doch hierinnen, wes sich ein oder das ander Theil zur Billigkeit vorhalten, erkennen und solchen derer Lande vorderblichen Händeln eins zu Grund, damit sich die Leute wes zu verhalten wissen mugen, abhelfen, dann sonsten aus diesen Ihr Mt. in dergleichen Furstentagen derselben eigene Sachen beirret, gehindert und die Leute zu solchem armseligen Stand gelangen werden, dass Ihrer Mt. sie dergleichen unterthänigiste Hilfen nit mehr werden leisten noch verrichten können.

So wollen auch Ihr Kais. Mt., wie auch zuvorn beschehen, die Fursten und Ständ unterthänigist ersucht und hiemit gebeten haben, dieselbte geruhen dies genädigiste Einsehen durch hierzu dienstliche Mittel furzuwenden, damit Herr Heinrich der junger von Kurzbach, Freiherr, deren Gefahr, Uberlasts und Beschwer von den Polen seinem Bericht nach nit gewärtig sein dörfe, da männiglichen jederzeit bei ihme genugsamen Rechtens zu gewarten hat. Also auch Herrn Georgen von Brauns, Freiherrn, Angelegenheit bitten Ihre Mt. die Fursten und Ständ, dieselbe geruhen solche ihme wider der Kron zu Behmen und Polen löbliche Compactata, Gleich und Recht beigefügte Gewaltthat und Injurien, auch dass er noch weiter in Gefahr sein, auf ihnen und die Seinigen, wie er bericht und klagt, neue Halt gesteckt werden, dermassen genädigiste Hilfe zu erweisen, dass er wider die Freveler und derselben Anhang vermug obberuhrter beider Kronen Compactaten gehört, ihme Rechtens geholfen, dem Unrechten und Gewalt gesteuert und ferner mit den Seinigen dermassen königlichen und friedlichen Compactaten geniessen, die Vorbrecher auch derselbten [Anhang] Andern zu Abscheu gestraft und die mit der Kron zu Behmen und Polen auch diesen Landen gehaltene löbliche Compactata wiedrumb mugen renoviret und bestättigt werden, darzu dann auch die Kön. Würden in Polen, wie aus etlichen derselben Schreiben zu sehen und zu befinden, wohl gemeint und von den Inwohnern der Kron zu Polen nichts weniger als wie vor Alters den Königen zu Polen löblichen geschehen, fest und unvorbruchlich wollen gehalten haben.

So haben die Herren Fursten und Stände von den Herren markgräfischen Gesandten, dass wegen des gemutheten Abfalls die Sachen auf Voreinigung bei der Kais. Mt. stände und dass sie sich daruber auch in nichts einlassen könnten, angegeben und protestirt, nach Nothdurft angehört und vernomben, es lassen es aber die Herren Fursten und Ständ bei nächstgehaltenem Furstentage und wie sie des im possess von vielen Jahren hero gewesen, allerhalb verbleiben. Und zweifeln die Fursten und Stände gar nicht, I. L. und F. G. werden sich hierinnen nichts weniger, wie derselben löblichen Vorfahren gegen Ihrer Mt. und dem Lande jederzeit gethan, mit volliger Reichung der Steuern

und Landsbewilligungen ohne ferner Wegrung dem Furstentagsbeschluss nach wie andere Fursten und Ständ im Land im Fall gebührlichen thun, erzeigen und vorhalten.

Und nachdem sich Herr Sigmund von Kurzbach durch seinen Gesandten angegeben, was die kaiserlichen Steuer und Biergelde und dies, so Ihre Kais. Mt. als Kunig zu Behem betreffen thäte, anginge, dass er bei voriger seiner Entschuldigung und auf seinen Privilegien beruhete, was aber des Lands Nothdurften, als die Defensionordnung, auch Absendung und dergleichen anreichte, dass er mit und neben den Herren Fursten und Ständen leiden wollte, so lassen es die Fursten und Ständ, was die bewilligte kaiserlichen Steuer und Biergelde belangt, bei dem vorigen und jungst gehaltenen Furstentag beschlossen vorbleiben und wird sich hierinnen Herr Kurzbach wie andere Fursten und Ständ der Gebuhr und dem Furstentagsbeschluss gemäss, davon die Fursten und Stände nicht weichen mugen, wie auch seine Vorfahren gethan, vorhalten; dass aber der Herr Kurzbach, was des Lands Noth und Nothdurft angehet, sich neben dem gemeinen Land zu leiden erbieten thut, beschicht vor sich selbst billichen.

Also lassen es die Fursten und Ständ auch bei jungst publicirten und angenommenen Furstentagsbeschluss, der Munsterbergischen und Franksteinischen begehrte Minderung belangend, gewenden und können von denselben im wenigisten nicht weichen. Jedoch sollen ihnen zum Besten und Glimpfen die particular Schatzzettel, so neulichen gefunden, gezeiget und davon Abschriften mitgetheilet werden, doch dass es den Fursten und Ständen ganz unvorfänglich sei, sie sich auch weiter deren Vorwiderungen oder Aufhaltung mehr nit gebrauchen, sondern ihre Schatzung, wie sie bei Regierung der Herren Fursten zu Munsterberg und derselbten neulicher Zeiten gereicht, vor voll erlegen und abgeben, die andern Rest und Restanten aber eines jeden Fursten, Herrn und Stands sollen vermug der vorigen und nächsten Furstentagsbeschluss und Bewillung noch ehists und foderlichen erlegt, von den Fursten aber und dem Herrnstand in derselben Landen, so wohl Ihr Mt. Erbfurstenthumern solle durch die Ämbter und Ambtleute gegen den Restanten und Saumigen mit Pfandung, Bestricknus und anderem zu foderlichem Zwang der Säumigen in Ernst vorfahren werde, damit nicht von Ihrer Mt. und dem Oberambt ander beschwerlichers Einsehen gebraucht und furgewendt werden dörfe.

Es können auch die Herren Fursten und Ständ nit Umbgang haben Ihre Kais. Mt. unterthänigist zu berichten, ob sie zwar zu mehrmalen bei Ihrer Mt. auch den Furstentagen sich beschwert, dass aus dem Furstenthum Troppau nicht angesessene, beerbte und Ihr Mt. immediate und ohne alles Mittel mit Lehen und Pflichten zugethan und verbunden Herren oder vom Adel abgefertigt wurden, dass doch hieruber ungeacht allen dessen sie die Troppischen auf gegenwärtigen Furstentag [nicht] einen Abgesandten, obermeltermassen qualificirt und wie andere Erbfurstenthumer thun und zu befurdern von Alters her schuldig und pflichtig, sondern eine Person, so wohl des adelichen Stands, aber doch in der Herrschaft Heraltitz unter den Herren von Wirben, denen er eines unter ihnen habenden Vorwerks oder Meierhofs halben mit Unterthänigkeit vorbunden, abgesendet haben.

Bitten derwegen Ihr Kais. Mt. die Fursten und Ständ gehorsamblichen, dieselbe geruhen ihnen den Ständen im Troppischen und dem Hauptmann daselbsten, welcher wegen der Reisen zum Furstentage seine Besoldung hat, solchs nicht allein zu vorweisen, sondern auch in Ernst zu befehlen, dass sie in kunftig zu den Furstentagen in demselben Furstenthumb angesessene und mit Lehen und Pflicht Ihr Mt. ohne Mittel verbundene Herren oder vom Adel abfertigen wollten, also auch, dass sie, wie andere Fursten und Stände thun, sich mit Erlegung ihrer Gebuhrnus den Furstentagsbeschlussen gemäss erzeigen, und weil sie zu jungst gehaltener Steuerraitung ihre Abgesandten gar nicht geschickt, dass sie zu denselben kunftigen Steuerraitungen ihre Abgesandten mit aller Nothdurft gefasst, wie andere Fursten und Ständ in Schlesien thun, verordnen und absenden, die angestellten und beschlossene Steuern und Landsanlagen zu Befoderung der Nothdurften gemeines Lands, dann auch der F. Durchl. Erzherzog Ferdi-

nanden im Furstentag bewilligte Verehrung, darumben S. Durchl. soviel und ofters auch mit und neben Ihr Kais. Mt. Befehlich angehalten, wie andere Stände gutmachen.

Und wollen sich hiemit der Kais. Mt. die Fursten und Ständ zu kais. und kun. Genaden mit ihren unterthänigisten Diensten gehorsamist entpfohlen haben. Actum Vratislaviae in consilio principum ac statuum 5. Januarii anno 79.*)

---

186. Dobré zdání o prostředcích, které by stavům království Českého a ostatním přivtěleným zemím na sněmu l. 1579 předloženy býti měly, kterakby nové berně zavésti a vybírati se daly a tím dluhové bez obtížení zemí zaplaceni býti mohli.

1579. — Konc. v arch. česk. místod.

Pomoc na obhajování hranic.

Ačkoliv JMCská, pán náš nejmilostivější, na tom jest býti ráčil, že by na stavích království Českého místo berně proti Turku ročně 200.000 tolarův žádáno býti mohlo, však šetříc JMt, že stavové v jiném JMti všelijakými pomocmi vynahraditi to budou moci, ráčí toho při těch sto a padesáti tisících, jakž po několika let pořád se to dálo, tak aby na dva polouletní terminy vycházelo, milostivě zuostavovati, však tak, jestliže by nařízení to, o které by se stavové snesli, víceji nežli již oznámenou sumu vyneslo, že to, co přebíhati bude, stavuom ku potřebě zemské v rukou zuostati má a toho JMCské povinni vydávati nebudou, a z té příčiny tím snázeji k tomu stavové přistoupiti mohou. I poněvadž takové svolení za času slavné paměti císaře Ferdinanda víceji a přes dvakrát sto tisíc tolarův vyneslo, z čehož rozuměti, jestliže rovnost při ukládání berně vyhledávána a před se brána bude, že netoliko těch sto a padesáte tisíc zouplna vynese, ale také stavuom a zemi k dobrému nemalá suma přeběhne.

K svolení berně za několik let pořád, poněvadž JMCské a hranic ta potřeba jest, kterouž stavové z křesťanské a slušné lítosti a jich nastávajících nebezpečenství, jakž i posavád, rádi ujmou, tím snázeji povoliti mohou, že nicméně v tom času, když stavové z jistých příčin a pro potřebu země za potřebné uznají a při JMCské hledati budou, aby sněm rozepsán a držán byl, že JMt k tomu milostivě povoliti ráčí; a svolení berně za několik let pořád není nebývalé, nové a neobyčejné, poněvadž jest se nejednou na tři a léta čtyrydcátého šestého na čtyři léta stalo. A takové svolení k obhajování hranic platnější bude, neb když se věděti bude o jistém a stálém placení, tehdy se mohou netoliko statečnější lidé k službám polním a na menší žold najíti a také tím snázeji v dobrém řádu zdržáni býti; nepřítel také, maje na to větší pozor, příčinu k příměří dá, když se toho doptá, že JMCské království a země tak jistou a stálou pomoc sou svolily.

Nařízení aneb uložení berně na statcích pozemských.

Takové nařízení nejlepší by bylo, aby na každý lán berně uložena byla, neb by lepší rovnost v tom nežli posavad z domuov zachována býti mohla, a aby při zkúšení toho obávati se potřebí nebylo, jakoby menší suma z lánů nežli z domuov se shledala, neb když v tom dobrý řád zachován bude, netoliko taková suma ale mnohem větší že shledána bude, naděje jest; a v tomby tento prostředek zachován býti mohl: aby prvního roku mezi těmi svolenými pěti lety ještě při domovní berni z každého domu po dvadcíti groších bílých, co by ta vynesla, zuostalo, a aby v tom prvním roku stavové obzvláštní osoby volili, které by ve všech krajích, co by se z lánu berně dávati mělo, tak jakžby nejsnázeji a nej-

*) Z 18 původních pečetí schází první.

užitečněji s zachováním v tom rovnosti státi se mohlo, vyhledaly, tak aby JMCská na budoucí druhý rok netoliko těmi sto a padesáte tisíci tolary jist býti ráčil, ale také aby stavuom k dobrému víceji nad již oznámenú sumu přebíhalo. Nařízení pak takové berně z lánuov mohlo by od stavuov soudu zemskému poručeno a svěřeno býti.

Města také mohla by prvního roku tolikéž při berni domovní zuostavena býti. Ale však zatím nejbližší cesta by k tomu byla, aby jedno každé město s osobami, od země k tomu nařízenými, podle příležitosti každého města osedlých a možnosti jich o jistou sumu se snesli, a aby tak sami mezi sebou s lepší rovností, než se posavád dálo, berni na sebe ukládali; kteří by pak z měšťanuov roli a dědiny měli, ti nic méněji jako i jiní, kteří statky pozemské mají, z lánuov obzvláštně berni dávati povinni budou, a co tak stavové vuobec od krajuov, panství a dědiníkuov vedle země svolení k sobě připojí, ti, jakž již dotčeno, všecko to zachovati mají. Města pak horní, poněvadž od starodávna obzvláštně ode všech berní, které by svoleny býti mohly, osvobozena sou, mají při tom zuostavena býti, však na ten zpuosob, aby z domuov jich, kteréž v horních městech mají, nic dávati povinni nebyli, ale kteří v jiných městech domy aneb také statky pozemské, dědiny a role mají, ti se mají při dávání berně jako i jiní obyvatelé tohoto království chovati a [ve] svolení zemské obecní pojati býti, a to jim nic pomáhati nemá, že sou v městech horních osedlí.

Co se pak škod, které sou stavové až posavad při svolování berně sobě každého času vymiňovali, dotýče: poněvadž velký neřád při tom se nachází, že když někomu krupobití, povětří a velké vody na jedné roli anebo na jednom anebo dvou domích škodu udělaly, že sou celou dědinu a celé vsi pro takovou škodu od dávání berně vytahovali, a protož aneb lepší řád při tom předsevzat býti, anebo, poněvadž což tak přes svolenou sumu berně přeběhne stavuom k dobrému přijíti má, aby tím víceji se berně sešlo, z takových škod, krom ohně, sjíti musí.

Vejběrčí.

Nejvíce pak na tom záležeti bude, aby stavové k vyupomínání a shledání takového jejich pro opatření hranic i jiných svolení obzvláštní osoby, kteréž by ustavičně při tom trvaly, ze všech tří stavuov jako jenerální berníky volili, a ti aby plnou moc a plné poručení měli nařízený řád v skutek uvésti a svolenou berni vybrati a proti těm, kteříž by berně své v čas nespravili, té exekuci, o kterouž se stavové snesou, užívati, ze všech příjmů a vydání počet činiti a sumou všecko to při tom mocně vykonávati a říditi, co jim instrukcí od stavuov k ouřadu jich vydaná vyměří, mohli. O čemž při závěrce další zmínka se stane.

Pomoc na stavení.

Strany pak padesáti tisíc tolaruo jako pomoci na stavení: ačkoliv stavové takovou pomoc pro nebezpečenství, kteréž před rukama jest, za potřebnou uznávají, ale poněvadž jiné a tak mnoho rozdílné pomoci a svolení mohly by stavuom ztížné býti, jest se obávati, že se při JMCské poddaně v tom omluví.

Posudní.

Při svolení čtvrtého groše posudního, aby se do několika let pořád rovně jako pomoc na opatření hranic dávalo, jakž naděje jest, stavové nic na rozmyšlení míti nebudou a také stavuom ztížné nebude, aby JMti místo posudného jistou sumu svolili; neb pochybností není, jestliže stavové to, co jest prostředních let, jakž příležící extract pod literou A [...], z každého věrtele po čtyrech groších počítajíc, rok od roku vynášelo, před sebe vezmou, že jistá suma a mnohejm více než sto tisíc tolaruo se

sejde, a tak sami to vyhledají, že netoliko JMti jistý deputát naříditi ale také velikou sumu, kteráž přebíhati bude, k obecní zemské potřebě snadno míti budou moci. Ale že takové posudní mezi tím po několiko let něco míněji vynášelo, to je se na díle za příčinou neourody a nejvíce skrze neřád a pozůstalé rešty stalo, ale aby se to přetrhnouti mohlo, nejlepší by prostředek byl, aby dotčené posudní v jistém nájmu pronajato bylo; což by se snadno státi mohlo, kdyby od stavuov volení jenerální berníci zmocnění a poručení měli. Nejprv, aby s každým obyvatelem panského a rytířského stavu obzvláštně se narovnali, co by jeden každý po pět let pořád zběhlých od jednoho roku do druhého z pivovaru svého za posudní na dva terminy nájmu dáti chtěl, a na to aby se pořádné nájemní cedule sepsaly; nechtěl-li by pak jeden nebo druhý takového nájmu dobrovolně ujíti, tehda takový nájem nejblíž přísedícímu sousedu moh by podán i nechán býti, a také se snad lidé najdou, kteříž pronajetí posudního v celém kraji ujmou. Ale není pochybnosti, že jeden každý raději se strany pivovaru svého s berníky od stavuov nařízenými o jistú sumu urovná, než aby to trpěti měl, aby někomu jinému posudní, které z pivovaru jeho vychází, pronajato býti mělo. A tak by se také s stavy obzvláštně o jistou sumu narovnalo, a mohlo by placení takového nájmu tím jistěji vycházeti: nejprvé kdyby volení berníci přiznávací registra od několika let převrhli, ačkoliv pak na takové přiznávací registra není se co dokonce bezpečiti; ale však tak mnoho by se z nich vzíti mohlo, že nemohl[li] by nájem na větší sumu přiveden býti, že by také na menší, nežli listové přiznávací v sobě obsahují, přijíti nemohl. Druhé, jestliže ratifikací celého nájmu soudu zemskému v moc dána bude, bezpochyby, poněvadž jeden druhého příležitost v zemi dobře věděti muože a jeden každý by se obávati musil, kdyby v té věci upřímně se nezachoval, več by mu to od soudu zemského obráceno býti mohlo, a takby nájem tou cestou jistší byl. Viděloli by se pak příhodněji býti, aby stavové skrze jich obzvláštní výběrčí prvního roku všecky pivovary sjeti a spatřiti dali a aby každého času před zavařením posudní se skládalo a od výběrčích každému cedule neb cejchové se vydávali, a aby žádný pod jistou pokutou a trestáním v pivovaře nezapaloval, leč by prvé posudní položil a ceduli a cejch vydaný měl: tehdy by naděje byla, že skrz takový řád a pilnost várky všudy dobře vyhledati a nájem na budoucí čtyry léta s každým z obyvateluov tím jistěji [by] zavřín býti mohl. A ačkoliv i na to se mysliti má, že vaření a vybejvání piva ne každého roku jednostejně, ale vedle příležitosti každého léta počítati se musí: však by se to mohlo berníkuom jenerálním od stavuov voleným k rozumu a uvážení jich připustiti, aby na takovou cestu, jakž [v] prostředních letech posudní vycházelo, trefiti mohli. Přitrefilali by se pak mimo naději neouroda, aneb že by jeden nebo jich víc dostatečně to provedli, že sou při tom nájmu škodu vzali a ne tak mnoho varuov učinili a suduov vystavili, jakž jim v nájmu vyměřeno a počítáno bylo, tehdy každého času berníci od stavuov nařízení aby mohli takovému každému podlé náležitost[i] něco z nájmu uleviti.

Pro větší pak vynášení posudního bylo by k tomu nemálo nápomocno, aby stavové prvního roku hodné a obzvláštní výběrčí nařídili, též také, aby várky piv na jistý počet strychů sladuov nicméně i na jistý počet suduov a jich velikosti a míry podle vědra a vědro podle rovného počtu pint nařízeno a pivo hodné a dobře vařeno a děláno bylo. Neb poněvadž se pivo od několika let velmi řídké a lehké vaří a dělá, pošlo z toho a čím dále více pochází a nastává, že se lid obecní velmi zhusta na pití vína oddává, a tak tudy a tou příčinou várky sníženy sou; nicméněji také i toho potřeba ukazuje, aby všickni pokoutní pivovarové zastaveni byli, jakž pak stavové to všecko šíře v svém bedlivém a rozumném uvážení míti budou.

A poněvadž pak z toho to by pojíti muselo, že první rok na koštování oddán býti by musel a nemohla by se JMCské na první rok ještě žádná jistá suma místo posudného svoliti, než toliko ta, která jest se vedle předešlých svolení scházívala, jakož pak JMCské žádost jinam se nevztahuje, ale na budoucí čtyry léta mohl by tento způsob a řád při tom držán a zachován býti, aby vždycky a ko-

likrát by koli nájem posudného deset tisíc tolaruov vynesl, z toho stavuom jeden tisíc tolarův v rukou jich zanechán byl; a nebylo by při tom žádné pochybnosti, než že by takové posudní při nejmenším puol druhéhokrát sto tisíc tolarů (však kdyby se při nájmu dobrý řád a pilnost zachovala) snadně vynášelo. Viděloliby se pak stavuom příjemnější věc býti, aby se s JMCskú pojednou o to narovnali, tehdy jest k tomu cesta taková, aby JMCské za první rok sto tisíc tolaruo, za budoucí čtyry léta za každý rok obzvláštně sto a dvaceti tisíc tolarů svolili, však tak, jestliže, jakž níželi při dluzích oznámeno bude, strany posudního na jiné cesty se nenastoupí, nebude potřebí stavuom žádné škody při již jmenovaným deputátu se obávati, poněvadž jest jeden groš hned brzo jakž svolen byl o[d] čtyřicátého sedmého, čtyřidcátého osmého a čtyřidcátého devátého léta (prostředek z toho berouc) třidceti pět tisíc jedno sto a vosm tolaruo vynesl, což když se na čtyry groše počte 140,432 tolaruov vynese; též také ty dva groše od padesátého osmého až do šedesátého léta šedesáte šest tisíc pět set dvaceti osm tolarů, počítajíc na čtyry groše udělá 133.056 tolaruov, a potom ty posléze svolené čtyry groše při tom při všem neřádu, kterýž se strany pozuostávání reštu a na díle nerovného přiznávání i jinak zachovával, sedmdesátého osmého léta proto sto a čtyry tisíce třidceti šest tolaruov vynesl: i o to více byla by naděje, kdyby se posudní s dobrým pořádkem pronajalo, skrze kterýžto prostředek by i reštové pominuli, žeby stavové znamenitý zisk vedle toho k obecním zemským potřebám dosáhnouti a JMCská také nicméně svuoj deputát z toho míti mohl. A na takový zpuosob jistého deputátu a pronajetí posudního mohli by výběrčí posudního ne JMti než stavuom toliko přísahou zavázáni býti a takové posudní, které by se prvního roku sešlo, jenerálním od stavuov voleným berníkuom odvésti; a již dotčení jenerální berníci povinni budou takový deputát JMCské vydávati, výběrčí posudního jenerálním berníkuom počet činiti a oni stavuom. A tak k budoucím čtyrem letuom výběrčích posudního víceji potřebí nebude. Než jenerální berníci nájem posudního na terminy, o které se s obyvateli, jimž posudní pronajato bude, srovnají, přijímati a spravíc JMCské deputát z toho, co přebíhati bude, stavuom počet činiti povinni budou.

Dluhy.

Dluhové největší ztížnost tak JMCské jako stavuom přinášejí. Ale není pochybnosti, že stavové tu věc v své upřímné a věrné uvážení vezmou, při čemž jim na to nejvíc mysliti sluší, že za dobrý díl těch dluhuov stavové v rukojemství vězí, a tak větší příčinu mají z takových těžkostí JMCské i sobě pomoci.

A jakož také JMCská žádati ráčí, aby každého roku puol třetíhokrát sto tisíc, což za deset let pětmecítmakrát sto tisíc neb puol třetího milionu zlatých učiní, stavové k zaplacení na sebe přejali: nepochybuje se, že stavové tak dobře nad sumou jako nad jistými léty se zastavovati budou, zvlášť když prostředkové ještě k tomu vyhledáni a obráni nejsou. Ale tento prostředek v tom by se zachovati mohl, aby stavové prvního roku k zaplacení na sebe sum hlavních i ourokuov sto třidceti tisíc tolarů, druhého roku a potom po dvě letě 160.000 tolarů přejali a potom ostatních sto a sedmdesáte tisíc tak dlouho a za tolik let, až by vedle žádosti JMCské výš oznámená hlavní suma patnáctekrát sto tisíc i s ouroky zaplacena byla, ale jakby to pořádně a skrze jaké prostředky rok od roku snadno státi se mohlo, o tom níželi dáleji se poví; toliko toho se ještě doloží, že proto na první rok tak malá suma se klade, poněvadž nařízení prostředkuov první rok státi se musí a že vždycky počátek nejtěžší bývá.

Prostředkové k zaplacení dluhuov.

Skrze tyto pak prostředky taková suma muože zaplacena býti: první prostředek k zaplacení dluhuov jest, aby stavové na víno svolení učinili takové, aby z každého vědra vína, které se za peníze šenkuje, stavuom za tři pinty, po čem se načne, na penězích dáváno bylo.

A byla by při tom ta naděje, poněvadž v tomto království mnoho vína roste a veliký počet rejnských, rakouských, z Franklandu, uherských a sladkých vín se veze a prodává, že tento prostředek dobrou a velikou sumu vynese a netoliko na obyvatele ale také na díle na přespolní a přes svět pracující osoby, nejpředněji pak na dvuor JMCské a Kské vztahovati se bude. A poněvadž se to z jistého vyhledání nachází, že před dvěma léty, když se víno dobře obrodilo, toliko v městech Pražských do 25.000 sudů osmivěderních se počtlo, ale naproti tomu mnoho se přespolního a cizího vína vydalo; a tak snadno se rozuměti muože, když tento prostředek na všech místech dobře nařízen bude, jak znamenitou a jistou sumu přinese. Neb poněvadž tehdáž pinta jakž i nyní po 12 krejcařích se šenkovala, tehdy taková z vína daň anebo ungelt toliko z domácích vín do jednoho sta tisíc a dvou tisíc sedm set padesáte pět tolarů vynesla. Ale nemusí se k ukládání takových daní aneb ungeltu nejlepší a úrodné léto vzíti. A když se nyní toliko na prostřední léto a na polovici toho počet učiní, tehdy se ze dvanácte tisíc sudů domácího vína dáti dostane 51.428$^{1}/_{8}$ tolaru a z cizích a přespolních vín ze dvou tisíc sudů počítaje, jakž pak zpráva jest, že tak mnoho i víceji, když se domácí vína neobrodí, přespolních vín se vyšenkuje, každú pintu po 12 krejcařích počítajíc, učiní 10.971$^{1}/_{2}$ tolaru, a tak obě sumě v jednu srazíc, učiní: šedesáte dva tisíce čtyry sta tolarů. Ale že jest se nadíti, že vína ne vždycky tak draho, jakž po několik let bylo, šenkována budou, tehdy podávají se pod literou B. tolikéž i jiná dvoje rozvržení, jedno na laciné a druhé na prostřední léto, z něhož se porozumí, když domácího vína pinta po pěti krejcařích, rakouského po sedmi a rejnského a uherského po devíti vyšenkována bude, že uložená daň neb ungelt na víno dvadceti šest tisíc dvě stě osmdesáte pět tolarů, a když domácího vína pinta za šest krejcarů, rakouského za osm, rejnského a uherského za deset krejcarů dávána bude, do třidcíti jednoho tisíce jednoho sta a čtyr tolarů vynese. A polože, že by ještě větší lacinost, než již oznámeno a do extraktu vepsáno jest, byla, však proto žejdlík vína laciněji než za peníz dáván býti nemuože, a tak na víno uložená daň aneb ungelt v prostředních letech při nejmenším do dvadcíti tisíc tolarů vynese. A když tak vína, která na všech místech v zemi, též i v jiných městech království Českého se šenkují, dvakrát výš nežli v městech Pražských počítána budou: tehdy vší sumy i s městy Pražskými při nejmenším, jakž již dotčeno, šedesáte tisíc tolaruov ročně se shledá.

Druhý prostředek tento by býti mohl: aby se z toho vína, které se na žejdlíky nedává a nešenkuje, než na sudy prodává aneb vypíjí, nechťby to bylo domácí neb přespolní, aby z každého sudu osmivěderního, aneb kdyby menší sud byl, jakž pak v takových menších sudech mnoho rejnského vína sem se veze, aneb také větší, jako uherská a rakouská, vždycky osm věder za sud počítajíc, něco jistě toho a jmenovaného, což by bez zvláštní těžkosti býti mohlo, dáváno a placeno bylo. Což by se tímto pořádkem státi mohlo, nejprv co se domácích vín dotýče, aby každá vrchnost nebo pán, na jejichž gruntech vinice vzdělány sou, všech svých poddaných, i také co se jemu samému na vlastních vinicech jeho obrodí, všecka vína pořádně popsati dal a takový popis, vezmouc to na svou víru a rukou vlastní se podpišíc, pod pečetí svou od stavuov jenerálním berníkuom nařízeným od sbírání vína v měsíci pořád sběhlém odeslal a potom na určitý čas sám od sebe i od poddaných svých, co by se na každý sud uložilo, spravil. A což by tak v jednom i druhém zatajeno bylo a jiní o tom oznámili: z toho mohla by polovice tomu, kterýž to oznámil, dána býti a druhá polovice při stavích zuostati. Strany pak vín, která se do země vezou a sem i tam na sudy prodávají aneb vypíjí, mohly by ve všech krajích osoby k tomu jmenovány býti, kterým by se taková vína opovídati měla a které by uložený na taková vína ungeld k sobě přijímaly; a bylali by potřeba, mohli by se pojezdní nařiditi, a tady by všelijací kontrabantové pod ztracením takového vína snadno zastaveni býti mohli. Nic méněji mohl by takový pořádek při vlaských a sladkých víních držán býti a vždycky 12 tolarů za jeden sud počítáno býti. A tak toliko ti nahoře oznámení prostředkové o pivu a vínu snadno tu sumu vynésti mohou, že na první rok

netoliko těch 130.000 tolarův s ourokem dobře bude moci zaplaceno býti, ale také že ještě dosti veliká suma přebíhati bude.

Třetí muože i tento prostředek býti, aby na všelijaké obilí snesitedlná daň aneb anšlag se uložil, což k uvarování všelijakých forteluov tímto řádem by se státi mohlo: aby něco na každý mandel se uložilo, aby pod jistou pokutou žádný žádného mandele z pole nevezl, lečby prvé osoby k tomu nařízené na každém místě mandele vyčtly a vytkly; a kdyby dosti lehká daň aneb anšlag na to se uložila, tehdy naděje jest, že tento prostředek něco znamenitého vynese. A mohly by se takové daně neb platové od stavuov, rovně jako posudní, v jednom každém kraji zvláštním osobám aneb každému pánu pronajíti, skrze což by stavové jistý příjem měli, a na takového platu dobývání žádný by náklad nešel a obyvatelé o to by míněji ztíženi byli. Ale však musela by se prvního roku proba vzíti a k vyčítání mandeluov, pro budoucí správu, strany nájmu jisté osoby nařízeny býti.

Čtvrté, poněvadž v tomto království obzvláštně mnoho rybníkův jest a ryby na větším díle ven z země se vezou: mohli by touž měrou stavové na kopy nebo džbery kaprů nebo štik, podlé náležitosti a jich zdání, také něco uložiti a nebylo by to žádné zemské ztížení, neb takové uložení sami cizozemci zaplatí.

Páté, mohlo by se také takové uložení státi na vlnu a na jiné takové věci, které se z země ven vezou.

Šesté, poněvadž se mnoho obilí ven z země veze, mohloby touž měrou něco víceji nad to, co se JMti cla dává, stavuom k dobrému uloženo býti a obzvláštně na Labi. A poněvadž JMCská z jednoho šifu obilí víceji nežli z vozu bráti neráčí a v tom veliká nerovnost jest, tehda by mohla taková daň ne na šify než na strych uložena býti, a z toho polovice JMCské cla a druhá polovice stavuom aby šla. A také mnoho vína v sudech po Labi se plaví, načež by také daň uložena býti mohla.

Sedmé, mohlo by se také ze všech zlato- a stříbrohlavův a zboží z staženého a uncového zlata a stříbra, tolikéž z zlatých šteftuov, ruožiček, knoflíků, z zlatých a stříbrných šňór a klenotuov, krom stříbrných koflíků a k těm podobných nádob, na každý tolar, zač by koupeno bylo, okolo sedmi krejcaruov uloženo býti; a z aksamitu, atlasu, damašku, dupldykyty a k těm podobných hedbávných zboží z každého tolaru z sumy té, za kterouž by prodáno bylo, třinácte krejcarů a 2 peníze uloženy býti. A tomu tak rozumíno býti má, že ten, který prodává, to zaplatiti povinen bude, a z toho žádný ani dvorský ani jiný kramář, by pak i jaké osvobození jměl, vyňat ani toho prázen býti nemá pod pokutou na kontrabanty uloženou.

Osmé, mohlo by tolikéž na všecky cizozemce a hostinské, zedníky, kameníky a k těm podobné řemeslníky, kteříž v městech a městečkách práva městského nemají a s městy trpící nejsou, na každý zlatý, kterýž řemeslem svým vydělají, 3 krejcary uloženo býti a to se takto vybírati: aby každý řemeslník povinen byl při každém právě v městech a městečkách i také vně krom měst, při každém pánu neb vrchnosti, kdež by řemeslo své dělati měl, se ohlásiti a opověděti; ten pán, u kteréhož by dělal, při placení aby z každého zlatého 3 krejcary za sebou zanechal a z toho každého takového řemeslníka kvitoval, a potom ten každý pán anebo vrchnost ty peníze, k své víře to vezmouc, stavuov jenerálním výběrčím odvésti povinen byl.

Deváté, mohlo by se také na ouroky, které se z sum hlavních dávají, z tisíce šest kop uložiti a k tomuto prostředku přivedeno býti, poněvadž naděje jest, že na opatření hranic uložená berně z každého lánu svolenou pomoc vynese.

A tak není žádné pochybnosti, nýbrž se za jisto drží, že nahoře oznámené prostředky při nejmenším (ač jestli se mnohem větší suma, jakž naděje a téměř na oku jest, nesejde) těch 160 anebo 70 tisíc tolarů každého roku dobře vynášeti budou moci. Také by se k zaplacení přejatí dluohové tím prvé a spíše vypravili a splatili, a tak z těch těžkostí, které by skrze to v zemi pojíti mohly, sešlo. Jestliby

pak nadepsaní prostředkové skrze zvláštní příhody něco méně vynášeli, takže by z toho těch 160 neb 70 tisíc tolarův v jednom neb více letech zouplna zaplaceno býti nemohlo, tehdy mohli by od stavuov nařízení jenerální bernici na to se vydlužiti a takové dluhy z budoucích let zase oplatiti; a v takové případnosti léta toliko k zaplacení se prodlouží. Ale jest naděje, že při tak dobrých jistých a snesitelných prostředcích víceji se sejde a spíše se let ukrátí nežli přibude.

Jak by se pak taková k zaplacení přejatá suma pořádně, rok od roku, na hlavních sumách na ourocích platiti a v kolika letech jmenovitě zouplna vypravena a zaplacena býti měla: tomu se z přiležícího literou C. poznamenaného extraktu světle porozuměti a snadnou zprávu vzíti může, jakým zpuosobem přijaté sumy hlavní i ourokové ve čtrnácti létech pořád zběhlých vypraveni a zaplaceni býti by mohli.

Avšak aby budoucně takoví dluhové víceji nevzrůstávali a stavové skrze toto své upřímné svolení budoucího nebezpečenství zbaveni býti mohli, nic proti JMCské nebude, aby se v tom stavuom zavázati neráčil, že dále královských a komorních statkuo zastavovati a zapisovati nechce; nýbrž nastalali by toho vždy jaká obecní zemská potřeba, jakž by se ta podlé příležitosti času a běhu přitrefiti mohla, aby se to s vědomím a povolením stavuov dálo. Když pak od stavuov (jakž žádné pochybnosti není) takovému svému dobrovolnému a upřímnému svolení zadosti se stane, bude největší potřeba na to pozor míti, aby se to také tak dálo, aby JMCské, potomkuom JMti a obecnímu dobrému z toho platný užitek vycházeti mohl, a JMti z těch obtížných dluhuov, co a pokud toto svolení postačí, skutečně zpomoženo býti mohlo: co se jináče státi nebude moci, leč stavové všecku sumu, což tak k tomu a na to svolí, ihned jako své vlastní dluhy na sebe přejmou, s věřiteli se o ně na jisté terminy a časy umluví, jim se v tom stavuov jenerální bernici na jich stavuov místě zapíší, a když čas k zaplacení přijde též věřitele v tom náležitě spokojí. Proti tomu pak, aby všecky duochody z oznámených prostředků sami vybírati dali, neb jestliže se toho nestane a budouli toliko rok od roku taková svolení podle vyměření těch prostředků vycházeti a mezi tím věřitelové s jejich dluhy, jakž i předešle, do ouřadů JMCské peněžitých ukazováni: jest toho snadný rozum, že to JMCské k dobrému přijíti nebude moci, poněvadž by JMCská duochodův svých pro tuto příčinu užívati a osvobozených míti nemohl, a z potřeby nedostatku takových duochoduov zase v dluhy by se dáti musil. Protož jest ta nepochybná naděje, že stavové, dobře s JMtí míníc, na to puojdou a tu celou sumu těch dvamecitmakrát sto tisíc tolarů jistiny i ourokuov na sebe jednosvorně přejmou a sebe skrze berníky své věřiteluom zapíší. Také není žádné pochybnosti, když oni věřitelové o takovém přejetí a ukázání dluhuov na stavích zvědí, že sum svých rádi další strpení míti a stavuom dobrovolně věřiti budou.

Však aby stavové v té příčině bez mnoho starosti a práce býti mohli, nebylo by proti JMCské, aby JMt s věřiteli o další terminy a sčekání jednati poručiti neráčil, jakž pak také již rozdělení dluhův uděláno jest, v kolika letech jeden každý z těch věřiteluov k dluhu svému přijíti a zaplacen by býti mohl, tak že stavům přes těch 130.000 tolarů roku prvního a potomních let těch 160 aneb 70 tisíc víceji zaplatiti potřebí nebude, leč by ti prostředkové tak mnoho vynášeli, že by i větší suma odtud zaplacena byla.

Přitrefiloli by se pak, že by někteří z věřiteluov na další terminy (poněvadž se k zaplacení takových sum podle učiněného rozvržení na 14 let vztahuje) sčekání učiniti nechtěli: tehda by ty přední tři cesty byly, kterými by spokojeni a od JMCské zapsaní dluhové v desíti letech pořád zběhlých zaplaceni býti mohli.

Nejprvé, kdyby se posudní pronajalo, aby se s těmi, kteří je tak pronajmou, jednalo, aby takový nájem za 3 léta napřed dali, by se jim pak i fortel proto při nájmu státi měl, tehdy na ourocích, poněvadž mnoho sum hlavních skrze to se zaplatí, nemálo přispořeno bude. A nechť jest tak, že ti 3 grošové posudního do roka víceji nežli 90.000 tolarů nevynesou, ač o větší sumě naděje jest, tehdy to

napřed však nájem přinese dvakráte sto tisíc a sedmdesáte tisíc tolarů. A když taková suma věřitelům, kteříž čekati nechtějí, prvního roku zaplacena bude, tehdy se na ourocích 16.800 tolarů přispoří.

Druhé, kdyby toliko dva groše posudního prodajný býti, a ten nájem prvé se vzal a takové napřed nájmu vzetí toliko by jedno sto tisíc a osmdesáti tisíc tolarů vyneslo a připočtení ouroků deset tisíc a osm set bylo, tehdy ten třetí groš posudního, tak aby se šest ze sta dávalo, mohl by na několik let zastaven býti: a vynesla by ta suma, která by tak napřed vypuojčena býti mohla, pětkrát sto tisíc tolarů. Kteroužto summou a tím jedním stem tisíc a osmdesáti tisíc tolarů od těch dvou grošů posudního, jakž nyní dotčeno, více nežli třetí díl přejatých dluhuov zaplacen a ti věřitelové, kteří déleji čekati nechtějí, spokojeni býti by mohli. Nemohlali by pak skrz tuto cestu všecka suma v jednom roce, jak se jest oznámiti, vypuojčena býti, tehdy by takové vypuojčení též také i napřed dání těch dvou grošuov, i také co ti všickni prostředkové vynesou, po první pořád zběhlá tři léta rozděleno a tak pro rata ti věřitelové, kteříž by déleji čekati nechtěli, před jinými zaplaceni býti mohli. A jak by to dobře státi se mohlo, jest v přiležícím extraktu pod literou D. obsaženo. a toliko nyní na to mysliti jest, která cesta k zaplacení dluhuov vedle tohotoli aneb předešlého extraktu lepší a platnější jest: a nemůž se pochybovati, když zběhlí, znamenití a dobře hodní jenerální berníci od stavuov voleni budou, než že tuto poslední cestu snadno ujmou a k vyřízení přivedou. a také by JMCské více tím poslouženo býti mohlo a věřitelové ti, kteříž dalšího čekání učiniti nechtějí, tím dříveji by spokojeni byli.

Třetí, i tato by cesta k tomu byla, kdyby jenerální berníci také poručení a zmocnění měli na místě stavuov každého času a podle příležitosti peníze objednávati a se zapisovati: tehda se to za jisté drží, že by skrz takový prostředek u lidí takovou víru aneb kredit našli, že by žádný nebyl, kdoby stavuom peněz svých, jakž se to i na jiných místech děje, nerad svěřil; a obzvláštně ti, kteříž příležitost nemají za peníze sobě statky kupovati, též také vdovy a jiné osoby, kteréž z jich hotových peněz živy jsou. Z toho by to šlo, kdyby někdy věřitel z přejatých dluhuov sumě své chtěl a toho času duochodové skrz oznámené prostředky vybráni nebyli, aby jenerální berníci, jakž již oznámeno, na termíny a časy u lidí peníze objednali a tu sumu, která k zaplacení by přišla, z těch peněz zaplatili, a potom také z těch duochoduov tak vyjednanou sumu také zase spravili. Ouroky pak, kteréž by na to šly, mohly by se stavuom tudy vynahraditi, kdyby po zaplacení sum ti prostředkové zcela anebo na díle něco déleji se protáhli, tak aby pro ně stavové žádné škody nenesli; ale poněvadž naděje jest, že ti prostředkové více, nežli rozvržení v tom extraktu obsažené v sobě zavírá, vynesou, že takového prodloužení potřebí nebude.

Tento prostředek jiným zemím jest mnoho pomohl, že v čas potřeby znamenitou sumu jsou velmi lehce shledati mohly, a netoliko to ale také že jim veliké sumy lidé sami půjčiti připovídali a půjčovali, a mnozí se domnívali, že jsou se zvláštním štěstím se potkali, když sou peníze své tak puojčili; a také se mnozí nacházejí, kteří peněz svých na věčné ouroky, pět ze sta berouc, puojčují. A snadno se tomu rozuoměti muože, když země jednou takového kreditu a víry dosáhne, jaký oužitek netoliko vší zemi ale také i obzvláštním osobám přináší. A také by stavové tohoto království před jinými zeměmi ten fortel měli, kdyby se vespolek usnesli, aby všecky sirotčí peníze, kteréž vždycky na hotové po některém stavu panského anebo rytířského po zaplacení dluhuov a vybytí vdov zuostávají, jenerálním berníkům pod náležitý ourok půjčeny byly: a tak sirotci, majíce peníze své ujištěné, věděli by jich potomně kde hledati a nebylo by se jim potřebí starati, aby o ně skrze nepilnost poručníkuov nepřišli, a niméněji měli by při tom z ourokuov své dostatečné vychování, a coby přes vychování z ourokuov zbylo, to by sirotkuom k dobrému k sumě hlavní přiraziti se mohlo; a takby netoliko to obecnímu dobrému prospívalo a mnohé sirotky před škodou a záhubou zachovalo, ale také skrze ten prostředek byla by obecní stavuov pokladnice každého času znamenitou sumou hotovou ke všem nastávajícím potřebám opatřena a nikda by nedostatku na penězích neměla. Neb než jeden sirotek svých dospělých

let dojde a čas a termin k zaplacení jeho sumy přijde, tehdy v tom čase jiných deset sirotkuov se najde, jichž peníze k rukám stavuov se položí.

Při těchto svrchu oznámených prostředcích také se i tito za užitečné uznávají, totižto, aby desátek z všelijakého obilí, vína a jiných věcí, též i ungelt z vína, netoliko v těch městech, kdež roste ale i kde se šenkuje a vydává, uložen a dáván býti mohl. A není žádné pochybnosti, kdyby to tak při stavích, jakožto pomoc k vyvazení těch obtížných dluhuov obdržáno býti mohlo, že by to tak mnoho aneb více nežli ti jiní prostředkové vynášelo. Takové ztížení by se také toliko toho, kterýžby obilí a víno měl a ne chudiny dotýkalo.

Item, aby také na suol, lány rolí, též na prodané a semlené obilí jisté uložení učiněno bylo.

Avšak JMCská k jich stavuov vuoli milostivě to připouští, chtějíli skrze zvláštní vydané osoby o těchto všech věcech jednati anebo to nejvyšším pánuom ouředníkuom zemským k uvážení svěřiti, jakož pak toho paměti jsou, že jest se to za času Ferdinanda také státi mělo. Proti tomu ráčí JMCská sám od sebe milostivě, žádostivě nakloněn býti toto veliké dobrodiní ve všem možném zvláštní milostí zpomínati a to v případných příčinách i nahražovati.

Také jest JMCské poddaně v známost uvedeno, že se zpráva činí, kterak by JMt kurfiršt Brandenburský k vyvazení svých dluhuov těchto níže dvouch prostředků užívati měl: nejprvé, že by na lány rolí jistou berni uložil, kteráž by se netoliko na sedláky ale i na pány a rytířské lidi (však níže položeným rozdílem) vztahovala, totiž, poněvadž sedláci vedle toho prvé posudním a jinými berněmi a pomocmi ztíženi, od kterýchž páni i rytířstvo osvobozeni jsou, že sedlák z lánu roli toliko puol tolaru, ale pán a rytířský člověk celý tolar dávati povinen jest; což kdyby tak na ten zpuosob v království Českém mělo a mohlo nařízeno býti a toliko tolar z lánu od panstva a rytířstva dosažen a na sedláku puol tolaru uložen byl, tehdy by velikou sumu vyneslo.

Druhý prostředek, že od jednoho každého strychu všelijakého mleného obilí, kteréž se v JMti kurfiršta zemích smele, ten kdož je mlíti dá, jeden groš a potom, když se ho strych prodá, ten kdož prodává tolikéž jeden groš z toho dávati musí. Ačkoli pak tento prostředek chatrný se býti vidí, však tomu snadno místo dáno býti muože, že by v Čechách při tak velikém počtu lidu a ustavičně trvajících živnostech, kteréž zaháleti nemohou, tolikéž nemalá ale veliká suma vycházeti musila.

Naposledy pak před jinými všemi věcmi na tom nejvíce záleží, aby se stavové o některé dobře hodné a stále trvající jenerální berníky ze všech tří stavuov a mezi těmi o jednoho jako hlavu a řiditele toho všeho snesli, kteříž by, jakž nahoře při berni a posudním dotčeno, netoliko ty dva duochody opatrovali a tak spravovali, jakž by se stavové o to snesli, ale aby jim také podle toho o dluhy jednání a nařízení prostředkuov a dobývání těch a placení věřiteluom poručeno, svěřeno a na ně vloženo bylo a aby ti od stavuov plnú moc měli, aby se věřiteluom v přejatých sumách dluhuov podle příležitosti a najednání zapisovati, peněz vypůjčovati a zase oplacovati mohli. A v skutku se to jistě shledá, že stavuov berníci takový kredit míti budou, že vedle toho vší zemi vysoce poslouženo bude. A také se při tom toho obecní dobré nejde, když tak stavuov berníci hotovou sumou aneb dobrým kreditem opatřeni budou, že každého času potřebným obyvateluom k jich důležitostem proti dostatečnému ujištění budou moci na místě země půjčkou pohodlí učiniti, ješto nyníčko mnohý skrze těžké partidy o své otcovské dědictví aneb i k konečnému pádu přijíti musel. A tak by mohly ještě při tomto trvajícím sněmu obzvláštní osoby nařízeny býti, kteréž by často dotčeným jenerálním berníkuom na všecky artikule dostatečnou instrukcí, však na skorigování stavuov, sepsali, jakž pak pro lepší zprávu a jak se v podobných příčinách v jiných místech zachovává, příležící notule po artikulích sepsaná stavuom se podává.

A protož aby toto sněmovní jednání tím lépeji se fedrovalo a obzvláštně pro krátkost času k brzkému zavření přišlo, za potřebné se uznává, aby stavové jistý počet znamenitých osob z sebe volili, kteréžby poručení a plnomocenství měly pro dobré JMti mluviti, jak a na jaký zpuosob taková

svolení státi se a v skutek uvedena býti by mohla. Neb kdyby se měly takové neobyčejné věci od stavuov vuobec rozjímati a jednati, ne každý by na ty věci mysliti uměl a mohly by se mnohé překážky v to vmísiti a tak prodlouženost času s sebou přinésti; ale osoby od stavuov k tomu zvolené, přední z týchž stavuov jsouce, snázeji to rozváží a budou se jim moci tyto oznámené a k těm podobné prostředky tím snázeji v mysl vložiti. Avšak by proto předce ty věci na ratifikování obce zuostávaly a tak by se tím snázeji, co by ujíti chtěla, rozmysliti mohla, kdyby jim od z prostředku jich vydaných osob ta cesta připravena a okázána byla, a nicméně mohlaby jiná sněmovní jednání od jiných tím spíšeji zavírána a tento sněm k žádostivému konci přiveden býti.

In rubro: 1579. Prostředky stavům království Českého a zemím k němu přináležejícím do sněmu léta 79, kterýž se v pondělí po hromnicích držeti začal, vedle jiných k tomu náležejících spisův podané, k vyvazení JMCské těžkých dluhův i strany jiných důchodův.

---

187. Rozvrh dluhův na jednotlivé země koruny České, kteréž aby stavové na sněmu l. 1579 k zaplacení na sebe přijali.

Opis souč. v arch. česk. místodrž.

Jakož se slavných pamětí císaře Ferdinanda a císaře Maximiliana i nynějšího JMCské dluhové pro od mnoha let ustavičně trvající války a defensí proti dědičnému nepříteli mnohem výše nad deset milionů zlata vztahují, a JMCské takového břemena bez přičinění a pomoci JMti království, zemí a věrných poddaných dále snésti možné nikoli není: protož ráčí JMCská k stavuom království Českého a zemí k němu přináležejících té milostivé nepochybné naděje býti, že JMti na pomoc k vyvazení takových těžkých dluhuov z poddané upřímnosti a lásky při nejmenším níže položenú pomoc učiní, totiž: království České a oboje Hořejší a Dolejší Lužice markhrabství. K koruně České a obojímu markrabství Hořejších a Dolejších Lužic ráčí JMCská té milostivé naděje býti, že na sebe k vyvazení takových JMti dluhuov při nejmenším 2,500.000 zlatých rejnských převezmou.

A poněvadž se domácí české dluhy, i s tím, což jest na JMti peněžité ouřady a dědičná panství v království Českém ukázáno, vztahují okolo 810.323 tolarů; item, přespolní, na ouřad JMti rentmistrský ukázané dluhy, kteréž obzvláštně k zdržení zámkuov pomezních a vychování lidu válečného zdělány jsou 1,003.807 tolarů; též také co jest do obojího markrabství Moravského, Hořejších a Dolejších Luožic ukázáno, mezi nimiž také dluhové na lid válečný obsaženi sou, okolo 374.811 tol. 35 gr.: učiní v jedné sumě 2,188.941 tolarů 35 gr.; mají stavuom k vyplnění nahoře oznámených a při nejmenším uložených 2,500.000 zlatých rejnských jiné dluhy, kteréž tolikéž na samé toliko zdržení zámkuov pomezních a vychování lidu válečného zdělány jsou, jmenovány a v jistém partikulaři podány býti.

Markrabství Moravské. K stavuom markrabství Moravského jest JMCská tolikéž té nepochybné naděje, že k svedení JMti tak velikých a těžkých dluhuov při nejmenším 1,000.000 zlatých na sebe přijmou. Odtud a z té sumy mají předně domácí a již prvé v to místo ukázané dluhy zaplaceny, ostatek pak k vyplnění těch 1,000.000 zlatých podle obzvláštního poznamenání na jistých dluzích, kteréž tolikéž k vychování lidu válečného zdělány jsou, ukázáno býti.

Knížetství Slezské. K knížatuom a stavuom slezským ráčí JMCská tolikéž té milostivé víry a naděje býti, že k vyvazení JMCské dluhuov na sebe při nejmenším 1,500.000 zlatých převezmou. A poněvadž již domácích dluhuov na JMCské komoru Slezskú ukázáno jest 1,024.606 zl. 13 kr.; a cizích dluhuov, mezi nimiž také dluhy na vychování lidu válečného objednány jsou 311.954 fl. 44 kr.;

mají jim stavuom k vyplacení těch 1,500.000 fl. také jiní věřitelové, kteří peněz svých tolikéž pro zachování zámkuov hraničních a vychování lidu válečného zapůjčili, jmenováni a v obzvláštním poznamenání podáni býti.

---

188. Hejtman a všichni čtyři stavové markrabství Moravského na sněmu v Olomouci shromáždění císaři Rudolfovi, které osoby za posly na valný sněm do Prahy volili a o které artikule s ním (císařem) jednati mají.

V OLOMOUCI. 1579, 10. ledna. — MS. souč. „Památky sněmovní" III, fol. 172 v zemsk. arch. markrabství Moravského v Brně.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský, český ꝛc králi ꝛc, a pane, pane náš nejmilostivější. VMCské služby své poddané s vinšováním šťastného, dlouhého kralování a nad nepřátely vítězství, ve vší poddanosti vzkazujeme. Nejmilostivější císaři! Jakož jsme na milostivou žádost a předložení VMCské na nás stavy skrze pány posly a instrukcí VMCské na předešlém sněmu od VMCské položeném a rozepsaném vznešenou za posly z prostředku našeho na sněm valný do království Českého, kterýž v pondělí po hromnicích nejprvé příštích začíti a držeti se má, s plnou mocí volili a nařídili: totiž urozené pány Hanuše Haugvice z Biskupic a na Chropyni a Račicích, hejtmana tohoto markrabství, pana Čeňka z Lippého na Hodoníně, nejvyššího maršálka království Českého, pana Zdeňka Kavku z Říčan a na Broumově, pana Jana st. ze Žerotína a na Náměstí, pana Fridricha ze Žerotína a na Židlochovicích, pana Hynka Brtnického z Valdštejna a na Brtnici, pana Jana z Bozkovic a na Třebové; velebné preláty, kněze Jakuba Bílského z Bělé, opata Velehradského, kněze Šebestiana Freytoka z Čepiroh, opata Louckého; urozené a statečné rytíře a vladyky pana Bernarta Drnovskéko z Drnovic a na Rejci, nejvyššího hofrychtéře, pana Mikuláše z Hrádku a na Hošticích, podkomořího markrabství tohoto, pana Jaroše z Zastřizl na Bozkovicích, pana Kašpara Koniasa z Vydří a na Budči, pana Bartoloměje Vaněckého z Jemničky a na Valči, pana Jana Skrbenského z Hříště a na Slavěčíně, sudího práva menšího zemského v kraji Olomouckém, pana Bernarta Petřwaldského z Petřwaldu a na Melhubli; moudré a opatrné Jana Glocmana, měštěnína Olomouckého a Šimona Gryblera, měštěnína Brněnského, jímž jsme poručili, aby s VMCskou, pánem naším nejmilostivějším, o některé artikule rozdílné, na kterýchž tomuto markrabství a nám všechněm mnoho záleží, mluvili a jednali. Totiž, o nápady do pátého kolene, tak jakž jsme VMCskou na onen čas při šťastném příjezdu VMCské sem do tohoto markrabství, abyste VMCská od nich milostivě pustiti ráčili, poníženě prosili; o odvolání se na VMCskou z strany nářkův poctivosti od soudu tohoto markrabství; item, že mnozí, na vejpověděch aneb ortelích práva městského přestávati nechtíc, k apelacím na hrad Pražský se odvolávají a skrze to lidi mnohé k prácem a outratám přivozují; o pomluvu Ondřeje Bzence, že by pořádci a práva naše přesouzena byla; též o sirotky sběhlé do Uher, kdež by uptáni byli, aby se nám vydávali; tolikéž z strany pečetění landfrydu, poněvadž jsme se všichni čtyři stavové za jistými příčinami na tom snesli, aby ten landfryd toliko sami nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští zpečetili; o pana Zdeňka Říčanského Kavku z Říčan a Telekešího, poněvadž to posavád spokojené není, tak jakž jsme pak týmž pánům poslům našim o ty všecky artikule dále a obšírněji s VMCskou mluviti poručili. Protož VMCskou, pána svého nejmilostivějšího, poníženě a poddaně prosíme, což tak nadepsaní poslové naši s VMCskou na místě nás všech stavův mluviti a jednati budou, že VMCská jim toho všeho, tak jako bychom s VMCskou sami osobně mluvili, uvěřiti a k nám se v tom jako císař a pán náš nejmilostivější (prohlídnouc VMCská k tomu, že jsme se k předkům VMCské, panu dědu a panu otci VMCské, slavných a svatých pamětí, i tudíž k VMCské vždycky věrně, poddaně a povolně chovali a ještě, budeli vůle

věčného pána Boha, k VMCské podle našich nejvyšších možností týmž způsobem se chovati chceme) milostivě křesťansky nakloniti ráčíte. A my se toho VMCské každého času se vší poníženosti odsluhovati nepomineme. S tím se VMCské s službami našimi nejponíženějšími poroučíme. Dán v městě Olomouci v sobotu po sv. Třech králích léta 1579. VMCské ponížení poddaní

Hejtman, páni, preláti, rytířstvo a poslové z měst, stavové markrabství Moravského, nyní při sněmu obecním v Olomouci shromáždění.

---

189. Hejtman, páni, preláti, rytířstvo a vyslaní z měst, stavové markrabství Moravského na sněmu v Olomouci shromáždění, oznamují stavům království Českého, které osoby s plnou mocí na sněm valný do Prahy zvolili, aby s nimi i s ostatními vyslanými z přivtělených zemí za šest neděl sněmovali, jednali a zavírali.

V OLOMOUCI. 1579, 10. ledna. — MS. souč. „Památky sněmovní" III, fol. 173 v zemsk. arch. markrabství Moravského v Brně.

Vysoce urozený pane, pane, urození páni, pani, urození a stateční páni rytířstvo, vzácné poctivosti páni Pražané a opatrní páni poslové z měst, páni bratří, strejcové, ujcové a přátelé naši zvláště milí a páni k nám přízniví! Služby své s vinšováním od pána Boha všemohoucího zdraví a jiného všeho dobrého VMtem a vám vzkazujem. A při tom VMtem a vám oznamujem, že podle milostivé žádosti JMCské, pána našeho nejmilostivějšího, k sněmu valnému na hrad Pražský, kterýž od JMCské k neděli po hromnicích milostivě VMtem všem pánům stavům království Českého a zemím k témuž království připojeným z pilných a důležitých příčin rozepsán a položen jest, jsme z prostředku svého volili a s plnou mocí vypravujem urozené pány, pany Hanuše Haukvice z Biskupic na Chropyni a Račicích, hejtmana markrabství Moravského, pana Čeňka z Lippého a na Hodoníně, nejvyššího maršálka království Českého, pana Zdeňka Říčanského Kavku z Říčan a na Broumově, pana Jana st. ze Žerotína a na Náměští, pana Fridricha z Žerotína a na Židlochovicích, JMti císaře římského, uherského a českého krále radu, pana Hynka Brtnického z Valdštejna na Brtnici, pana Jana z Bozkovic a na Třebové; velebné preláty kněze Jakuba Bílského z Bělé, opata Velehradského a kněze Šebestiána Freytoka z Čepiroh, opata Louckého; urozené a statečné rytíře a vladyky pana Bernarta z Drnovic na Rejci, nejvyššího hofrychtéře markrabství Moravského, pana Mikuláše z Hrádku na Hošticích, podkomořího téhož markrabství, pana Jaroše z Zástřizl a na Bozkovicích, pana Kašpara Koniasa z Vydří a na Budči, pana Bartoloměje Vaněckého z Jemničky a na Valči, pana Jana Skrbenského z Hříště a na Slavěčíně, sudího práva menšího zemského v kraji Olomouckém, pana Bernarta Petřwaldského z Petřwaldu na Melhubli, a opatrné Jana Glocmana, měštěnína Olomouckého a Šimona Gryblera, měštěnína Brněnského. A jim jsme plnou moc dali a poručili, aby předkem s JMCskou, pánem naším nejmilostivějším, s VMtmi, pány stavy království Českého, a spolu s pány posly z zemí k království Českému připojených vyslanými za šest neděl pořád sběhlých od začátku sněmu valného na hradě Pražském sněmovali, jednali a zavírali. A což tak svrchupsaní páni poslové s plnou mocí od nás vyslaní s VMtmi a podle VMtí s dotčenými pány posly z zemí, k témuž království připojených, do času vejš jmenovaného na místě našem jednati, prostředkovati, zavírati k dobrému a užitečnému téhož království a vlastí našich a jiných zemí k témuž království připojených budou, toho abyste jim VMti, nicméně než jakobychom všickni čtyři stavové osobně toho přítomni byli, věřiti ráčili. A s tím se VMtem a vám na všem dobře a šťastně míti vinšujeme. Datum v městě Olomouci v sobotu po slavné památce svatých Tří králův léta 1579.

Hejtman, páni, preláti, rytířstvo a vyslaní z měst, stavové markrabství Moravského, nyní při sněmu obecním v Olomouci shromáždění.

---

190. Nařízení císařské zřízeným radám a nejvyšším úředníkům zemským v království Českém dané, aby s presidentem komory české se uradili a dobré zdání podali, zdaliby duchovenstvo v zemích koruny České k přímluvě arcibiskupa Pražského, biskupův Olomouckého a Vratislavského nepřevzalo zaplacení dluhu 60.000 tolarů Janovi Vchynskému, a jestliby zavedením šetrnějšího hospodářství na statcích klášterních z přebytku důchodů stálý roční příjem do pokladny královské odváděn býti nemohl.

V PRAZE. 1579, 13. ledna. — Koncept v c. k. říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt., unsers allergnädigisten Herrn, wegen derselben geheimben Räthen und obristen funf Officirern zu vermelden: Nachdem Ihre Kais. Mt. dem Hansen Chinsky auf jetzo Georgi 60.000 Thaler, damit er auf die Herrschaft Chlumec versichert, zu bezahlen schuldig sein werden, und aber dieser Zeit bei gegenwärtiger Noth und Beschwer, so Ihrer Mt. der Herrn Räth selbst gehorsamben Wissens obliegt, zu solcher Bezahlung kein Gelegenheit haben, dass demnach Ihrer Mt. gehorsambist gerathen worden, dass sie mit Hilf des Erzbischofs allhier sowohl auch beider Bischof Olmutz und Breslau mit den Geistlichen der Kron Beheimben und der incorporirten Lande handlen und versuchen lassen möchten, ob sie diese des Chinsky Bezahlung uber sich nehmben und nach Gelegenheit eines und des andern Stifts Vermögens ein Contribution darzu anlegen wollten.

Dieweil sich aber gedachte Herren deputirten Räth daneben auch gehorsamblich zu erindern, dass es bisher die Meinung gehabt, wann nun die Stift und Kloster in Behmen und den incorporirten Landen beritten und bei derselben Einkumben durch Anstellung gueter nutzlicher Ordnung und Haushaltung ein Ersparung angerichtet, dass alsdann von dem Uberschuss Ihrer Mt. und dem Kriegswesen zum Besten, inmassen in Österreich ob und unter der Enns beschehen, ein immerwährende jährliche Contribution zu erlangen und zu erhalten sein sollt, und Ihre Mt. also gnädigist nit wissen konnen, ob nit eine der andern Handlung und derselben Intent etwo Nachtheil und Verhinderung verursachen möcht: so sei demnach Ihrer Mt. gnädigistes Begehren, mehrgedachte Herren obristen Officirer wollen Ihrer Mt. Rath und beheimscher Kammer Präsidenten, Herrn Jan Popel, umb desto mehrers Berichts willen zu sich erfordern, neben ihme die Sach in nothdurftige Berathschlagung ziehen und Ihrer Mt. alsdann ihr gehorsambs Bedenken, Rath und Guetbedunken daruber zuekumben, ihnen auch die Sach in Ansehung, dass der Termin Georgi nahet an der Hand, umb soviel mehr zu schleuniger Befurderung angelegen sein lassen. Doran erfolgt hochsternennter Kais. Mt. gnädiger, gefälliger Willen und Meinung. Actum Prag den 13. Januarii anno 79.

---

191. Návrh reversu, kterýž knížata a stavové slezští na sjezdu, ke dni 1. ledna 1579 rozepsaném, císaři k podpisu předložili v příčině vypravení poslů na sněm jenerální do Prahy.

Bez datum. [1579, 5. ledna].*) — Opis souč. v arch. česk. místod.

Wir Rudolf der Ander u. s. w. Bekennen hiemit und thun kund männiglichen, nachdem uns der hochwirdige und die hochgebornen unser Fursten, Öhmen, auch würdigen und wohlgebornen, gestrengen und ehrenfesten, ehrbaren und ehrsame unser lieben Getreuen, Fursten, Prälaten, Herren, Ritterschaften, Mannschaft und die von Städten in unsern Furstenthumern Ober- und Niderschlesien als unsere gehorsame und getreu Fursten, Ständ und Unterthanen auf itzo den ersten Jäners publi-

*) Nedatovaná tato listina ze dne 5. ledna položena byla jen nedopatřením k 15. lednu.

cirten und hienach gehaltenen Furstentag aus denen in unser Instruction angezogenen der Kron zu Behmen und derselben incorporirten und zugethanen Landen, sonderlichen aber auch den Fursten und Ständen in Schlesien zum besten meinenden Bewegnussen und Ursachen ihre gevollmächtigte Abgesandten auf unser genädigistes Ansinnen und Begehren zu dem aufn Montag noch Lichtmess zu Prag in der Kron zu Behemb angestellten und publicirten Landtag abzufertigen, doch deren ausdrucklichen Conditionen und Meinungen, wie die in demselben den funften Jäners beschlossenen Furstentag zu befinden, unterthänigist bewilligt, dass solche unterthänigiste Absendung gegen Prage, dahin der Kron zu Behmen Officirer und Ständ, auch in Mährern und beiden Laussnitzen, ingleichen wie die Fursten und Stände in Schlesien erfodert, und beisamen in Rath ungesondert und gesambt sein werden und sollen, mehrgedachten Fursten und Ständen an ihren wohlerworbenen Privilegien, Freiheiten und wohlhergebrachten Gewohnheiten und Rechten ganz unschädlichen sein, noch zu einigem Vorfang, Schwächung und praeiudicialischen Nachtheil, dass sie deswegen in die Kron zu Behmen oder ausser Lands abzufertigen gegen uns, unsern Nachkommen Kunigen und der Kron zu Behmen schuldig und pflichtig sein sollten, gelangt oder gedeutet, vielweniger angezogen noch gebraucht werden solle in keinerlei Weise, wie die sein könne und muge. Nochmaln dass sie zu allen denselben der Kron zu Behmen, derselben Officirer und Stände, auch Mährern, Ober- und Niederlausitz Rathschlägen ins Mittel gesambt und unabgesondert gelassen, ihre gebuhrliche Stelle und Stimme haben, uber einen Monat und zum längsten uber sechs Wochen, vom Anfang des Landtags zu raiten, nit aufgehalten und, es werden die Sachen zu End gebracht oder nicht, solle den Herren Abgesandten der Herren Fursten und Ständ in Schlesien nach Verfliessung obangedeuteter Zeit anheimes sich zu begeben ganz frei und unverboten sein und daruber keineswegs von uns oder jemanden aufgehalten werden, also auch sie nach Gelegenheit der Lande und Inwohner unser Ober- und Niederschlesien gegen Behmen, Mähren und Lausitz zu achten und zu raiten, nit beschweret, sondern alles nach einer ehrbaren und christlichen Gleichheit der Lande, auch in allewege nach Vormugen ides Lands und Orts die Hilfen und Bewillungen gerichtet und angestellt und zu ferren unmuglichen und unerträglichen Hilfen nit gedrungen oder die Land Schlesien und derselben Fursten und Ständ verbunden sein sollen, also auch, dass sie uns anitzo auf unser genädigists Begehren ein halbjährige Steuer auf nächstkunftig Georgi und die Biergelder von Weihnachten bis zu Johanni, alles dieses Jahres, zu reichen gutwillig und unterthänigst bewilligt, ihnen an ihren löblichen Freiheiten unschädlichen sein solle. Sagen ihnen derowegen als regierender Kunig zu Behmen und obrister Herzog in Schlesien hiemit und in Kraft dieses unsers kaiserlichen und königlichen Briefes genädigist zu, dass obermelte und erzählte Artikel, wie die von Worte zu Worte in dem Furstentagsbeschluss conditionirt und in diesem unseren Brief oben namhaftig gemacht, kaiserlich und königlich ohne Gefährde gehalten, an ihren Privilegiis ingemein und insonderheit unschädlichen, also, wie obgemelt, alles gedeutet und verstanden, uber die benumbte Zeit nit aufgehalten, zu den Rathschlägen mit der Kron zu Behmen, derselben Officirern und Ständen, auch Mährern und beiden Lausnitzen unabgesondert gelassen, mit keiner Ungleichheit noch Ubervorungen beschwert, viel weniger die Fursten und Ständ damite vorbunden und alles vermug oberzählter Conditionen gehalten werden solle ohne Gefährd. Zu Urkund ɔc.

---

192. Císař Rudolf II. přiříká reversem stavům markrabství Moravského, že vypravení poslův na sněm jenerální do Prahy není a býti nemá ke škodě jich svobodám.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 20. ledna. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Oznamujem tímto listem všem, jakož jsou stavové markrabství našeho Moravského na sněmu obecním, kterýž teď o novém letě nyní jminulém v městě našem Olomúci držán byl, na

milostivou žádost naši jisté osoby z prostředku svého nařídili a k sněmu obecnímu v království našem Českém k pondělku po hromnicích [9. února] nejprvé příštích rozepsanému s plnou mocí vypraviti se uvolili, a my jsme jim milostivě přiříci ráčili, že jich stavuov, aby takové vypravení dotčených posluov jim, privilejím a svobodám jich k žádné škodě a ujmě nebylo, dostatečným reversem opatřiti ráčíme, jakž týž artikul v témž zavření sněmovním v sobě šířeji obsahuje a zavírá. A protož tímto listem za sebe a budoucí naše krále české a markrabě moravské přiříkati ráčíme, že z počátku psaným stavuom markrabství Moravského takové vypravení posluov na vejš dotčený sněm do království Českého jim, privilejím a svobodám jich k žádné škodě, ujmě a ublížení nebude a bejti nemá nyní i na časy budoucí. Tomu na svědomí ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v outerý den svatých Fabiana a Šebestiana léta božího 1579.

---

193. Stavové markrabství Horno-Lužického oznamují císaři, že vyslané své na sněm jenerální ke dni 9. února rozepsaný do Prahy již vypravili.

V BUDYŠÍNĚ. 1579, 22. ledna. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister u. s. w. Demnach E. Röm. Kais. Mt. aus hochwichtigen Ursachen der ganzen Christenheit und E. Mt. Königreich Beheimb und incorporirten Landen zum Besten ein Landtag Montags nach Mariae Lichtmess im Königreich Beheimb auf Prager Schloss gnädigist haben publiciren und ausschreiben lassen und an die Stände durch E. Mt. verordnete Commissarien uf nähest gehaltenem Landtag zu Budissin des nähesten Monats Januarii gnädigist begehrt, dass neben andern incorporirten Landen ihre Abgesandten auf den angestellten Landtag ufs Prager Schloss unterthänigist abfertigen wollten: als haben an E. Röm. Kais. Mt. wir demselben nach zu gehorsambster Folge jungst gehaltenem Landtagsbeschluss und Bewilligung die edlen, gestrengen, ehrenfesten, ehrbaren und wohlweisen Ernst von Rechenberg auf Krostau und Döbrau, E. Mt. Rath und Landeshauptmann, Hansen von Maxen, Hauptmann zu Budissin, Abraham von Metzradt zu Budissin, Ernst von Rechenberg zu Oppach, Friederich von Nostitz zum Schönborn, Caspar von Nostitz zum Ihamen und Hieronymum Schönaich zu Siegersdorf, Hieronymum Bergmann, Magister Johann Kretzschmarn, beide von Budissin, Georgen Otman, Elias Melzern von Görlitz, Niclasen Dornsbach, Wenceslaum Lankisch von der Zittau und Matthiam Scheuflern von Lauben, als unser Mittelfreunde und Abgesandten uf bemelten Landtag gegen Prag abgefertigt, gehorsamblich bittend, E. Röm. Kais. Mt. geruhten unsern abgesandten Freunden in ihren unterthänigisten Werbungen, Vor- und Anbrengen gnädigist Statt und Glauben zu geben und sich mit kaiserlichen Gnaden gegen ihnen an unser Statt erzeigen, unser allergnädigister Kaiser und Herr sein und bleiben. Das seind umb E. Röm. Kais. Mt. wir in allem unterthänigisten Gehorsamb zu vordienen jederzeit willig. Datum Budissin den 22. Januarii anno 79.

Euer Röm. Kais. Mt. alleruntertḧänigiste und gehorsambste *N. Stände des Markgrafthumbs Oberlausitz.*

---

194. Bohuslav Felix z Lobkovic a z Hasištejna podává císaři své dobré zdání o podmínkách, na kterýchž se byli knížata a stavové slezští snesli v příčině obeslání jenerálního sněmu českého.

V CHOMÚTOVĚ. 1579, 23. ledna. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister, grossmächtigister Kaiser, allergenädigister Herr! Mir ist diese Stund ein Schreiben von E. Röm. Kais. Mt. beineben Copien, was auf jungst gehaltenen Furstentage in Schle-

sien und mit was Conditionen die Schickung auf den kunftigen behemischen Landtag bewilliget, und wie dann auch insonderheit ein Notel eines Revers, des die Fürsten und Ständ von E. Kais. Mt. begehren thun, allerding zukommen, welches ich mit treuen unterthänigisten Fleiss verlesen. Und will mir wohl schwer furfallen, in so wichtigen und neuen Artikeln fur mein Person selbst was durch Schriften zu rathen, doch so erkenne ich mich hierin allerunterthänigistes Gehorsambs schuldig. Und erstlichen, wie jetzt gemelt, befinde ich, dass dermassen der Ständ gesuechter Revers eine solche Neuerung, die ich zuvor niemals gedenke; stehet derwegen in E. Kais. Mt. allergenädigisten Willen und Gefallen, dieweil gleichwohl E. Mt. an dieser Landtagshandlung so viel gelegen, do solches in ander Weg kunftig nicht praejudicirlich, einen Revers, wie sie solches selbst E. Mt. verschreiben, zu geben rathsam sein möcht oder nicht.

Die Artikel an ihm selbst, dass sie neben den Ständen der Kron Behem auch anderer Abgesandten aus Märhern und Lausnitz beisammen aller Ding in ungesonderten Rath handeln sollten, darinne hab ich fur meine Person kein sonderes Bedenken, denn ich künnte nit befinden, aus was Ursachen die Ständ in Behem diesfalls Bedenken haben sollten; doch dass bei diesem Artikel hinzuegesetzt diese Wort „soviel der Kais. Mt. jetzigen Landtagsvortrag und dieselben Artikel belanget", dies allein darumb, damit bei etlichen nit möcht verstanden wollen werden, als ob es durchaus sowohl auf der Ständ in Behem eigene Artikel und Sachen als auf E. Mt. selbst Sachen gemeint, welches gleichwohl in allerlei Händeln kunftig möchte ein Praejudiciren bringen.

Betreffend dass solch Schickung ihren Privilegien unnachtheilig allda hab ich gleichfalls wenig Bedenkens, denn ich weiss, dass solches von E. Kais. Mt. nach den Ständen in Behem allergnädigist und unverfänglich gemeinet.

Dass man aber E. Kais. Mt. ein so gewisse Zeit, wie lang sie allda bei diesem Landtag verharren und bleiben sollen, prescribiren wollen, daneben auch, wie sie uber ihr Vermügen zu unverträglichen und unmüglichen Hilfen nit sollen gedrungen oder verbunden sein, solches erachte ich nachmals fur ein unzeitiges Suechen, denn alle diese Handlungen wird man erstlichen aus E. Kais. Mt. Proposition anhören und daraus alsdann, wie dieselben geschaffen vermerken, und wird also die Handlung an ihr selbst geben und weisen, was einem oder dem andern Land zu thun muglich oder nicht. Dieweil aber E. Kais. Mt. an diesen Sachen soviel gelegen, stehet solches bei E. Mt. fernerem allergenädigisten Bedenken, da man aber ein Wortlein „Soviel muglich," oder dergleichen hinein setzen, oder bei Ihnen zu erhalten, achtet ich fur rathsam und guet sein. Weliches alles ich also in Eil auf E. Kais. Mt. Befehlich unterthänigist zu vermelden und alles in E. Mt. genädigisten Willen zue stellen nit unterlassen sollen. Und thue mich E. Kais. Mt. unterthänigist befuehlen. Datum Komotau den 23. Januar anno 79.

E. Röm. Kais. Mt. unterthänigister *Busla Felix H. von Hassenstein und Lobkowitz (m. p.)*

---

195. Válečná rada podává své dobré zdání o návrzích, které by na sněmu českém v příčině svolení vydatnější pomoci pro obranu hranic Uherských předneseny býti měly.

1579, 29. ledna. — Orig. v arch. česk. místod.

Auf der Fürstl. Dt. Ernsten Erzherzogen zu Österreich ɔc gnädigisten Befehlch hat der Kriegsrath denen mehrern Motiven, welche die Kais. Mt. bei dem jetzt angehenden beheimbischen Landtag zu Erlangung einer mehrern Gränitzhilf anbringen möchten, nachgedacht. Befindet, dass im vierund-

siebenzigisten Jahr den letzen Mai auch dergleichen Guetbedunken vom Kriegsrath begehrt, das ist damals verfasst und auf die beheimbische Kanzlei gegeben worden, dessen Abschrift ist hiebei. Und da dasselb vielleicht bei der Kais. Mt. Hof aus der Acht gelassen, weiln dem Kriegsrath nit bewüsst, wie die vorigen Motiva bei der beheimbischen Expedition gestellt, kann dennoch allerlei guete Andeutung daraus genommen werden.

Der Kriegsrath weiss aber sonst keine stärkere Motiva fürzuzeigen, als den grossen Übelstand an der ganzen Gränitz, der allein aus der Unbezahlung herfleusst, den weist die Kais. Hofkammer ebenso wohl als der Kriegsrath, dann fast alle Tag derselben solcher Übelstand und die darunter schwebende Gefahr angezeigt und umb Hilf und Fürsehung angemahnt würdet. Der stehet fürnehmblich in diesen Punkten:

Obwohl von dem Römischen Reich ein stattliche Hilf, wie es sich ansehen lasst, bewilligt, so wird doch dieselb nit richtig, auch bei weitem nit soviel, als man den Überschlag darauf gemacht, gereicht.

So geben Ihr Kais. Mt. der Fürstl. Dt. Erzherzog Carln zu Erhaltung der Krabatischen und Windischen Gränitzen hinumb einmalhundert vierzig Tausend Gulden, also, da gleich sechsmalhundert Tausend richtig gefallen, welches aber bei weitem auch nit ist, Ihrer Mt. nit mehr dann viermalhundert sechzig Tausend Gulden darvon uberbleiben.

Und ist den Ständen bewusst und kann in dem Auszug, so in der neuen Gränitzberathschlagung verfasst, gesehen werden, dass Ihrer Mt. allein auf die Hungrisch Granitz über die zehenmalhundert Tausend Gulden, auf die andern der Gränitz zuegehörigen Ausgaben, als die turkisch Verehrung, aber, Gebäu, Artolloreisachen, Bestallung der Obristen, welche dann nit feiren, wenn gleich die ganz Summa in etlichen, wie sie im Auszug auf gemelte Ausgaben verzeichnet, nit alle Jahr ausgeben wirdet, über die sechszehnmalhundert Tausend Gulden auflauft, und ja wissentlich ist, das auch der Kais. Mt. Kriegszahlmeisterambts Raitungen ausweisen, dass Ihr Kais. Mt. allein aus demselben Ambt kein Jahr unter zwölfmalhundert Tausend Gulden auskommen.

So ist hingegen auch bewusst, was Ihr Kais. Mt., die Zeit sie aus dem heiligen Reich keiner gewissen Hilf zu geniessen, von dero Königreich und Landen haben und wie sie mit demselben auf diese so hohe Gränitzausgaben gefolgen haben sollen und ja nit anderst thuen mügen, haben sie anders das Wesen nit gar zu Grund gehen lassen wollen, sonderlich bei denen unversehnen etlichen des Bassa von Ofen und andern der Türken Angriffen, dardurch auch etliche Häuser in Hungern verloren worden, auf alle leidliche und unleidliche Weg bei den Reichsständen und in ander Weg Geld anticipiren und aufbringen und aus den folgenden Gefällen bezahlen muessen.

Daraus und dass auch die Landhilfen nicht wenig unordenlich und langsamb gericht, wie dann in der Kron Beheimb, Schlesien und Märhern grosse Rest noch ausstehen, ist gefolgt, dass Ihr Kais. Mt. keiner Gränitz sein Mass und Ordnung mit der Zahlung halten künnen.

Und obwohl das Granitzort Kanischa mit seinen zuegehörigen Ortflecken ein Zeit herumb wegen der grossen daselbst sich erzeigenden Gefahr und des Feindes so durstigen unaufhörlichen Zuesetzen, welches dann noch kein End und der Feind an keinem Ort auch stärker dann daselbst gegen Kanischa ist, auch von des alldort treibenden Gebäus wegen etwas richtiger dann die andern Gränitzort, so auf der Kais. Mt. Kriegszahlambt gewiesen, bezahlt werden, so ist die dennoch allzeit ein, drei, vier und mehr Monat über die vertröste Zeit angestanden, wie dann jetzt abermaln Ihr Mt. mit derselben Zahlung gesperrt sein und auf die herzue nahende vertröste Zeit nit zuezureichen wissen.

Denen kleinen Häusern als Papa, Totes, Palota, Czessnek, so zwischen Plattsee und der Thonau liegen, sein Ihr Kais. Mt. nach der nächsten Abraitung uber die zehen Monat schuldig und diese haben

fast alle von zwei, drei und noch mehr Abraitungen ihre alten Auszüg, die verlaufen sich auf viel Tausend Gulden.

Die Nassadisten zu Komorn sein auch fast in fünf Jahren nie, dann neulich im September mit etlich wenig Monaten, doch mit höchster Ihrer Mt. Beschwer, bezahlt worden, denen stehen an ihren alten Resten auch viel Tausend Gulden aus.

Auf der Bergstädterischen Gränitz ists eben also und dermassen gestalt, dass die hungrischen Dienstleut zu Ross und Fuess fast nit mehr zu bekommen, und da sie sich gleich in Ihr Mt. Dienst begeben, doch aus Mangel der Zahlung und aus Armuet darinnen nit verharren künnen, sonder die meiste Zeit im Jahr auf den armen Unterthanen im Land liegen, denselben das ihrig abessen, den armen Leuten zu keinem Schutz dienstlich sein, sondern nur Beschwerung aufthuen und allen Unwillen und böse schädliche Praktiken im Land verursachen.

Die Nassadisten zu Komorn haben ihre Wehren niedergelegt, sein auf einmal all aus dem Dienst wegzogen, mit grosser Muehe kaum wieder darzue bracht worden. Die sein auch jetzt wieder meutisch und weiln sie ja nit zu leben, da sie nit bezahlt, kann man auch die Justitia gegen ein oder andern nit brauchen, die in solchen Fällen gebührte.

Die teutschen Knecht zu Raab haben nun in das sechste Jahr keine Bezahlung empfangen, sein zum äusseristen elend, bloss und nakend.

In Oberhungern stehet die Zahlung, uber das viel Kriegsleut daselbst noch von acht und zehen Jahren alte Rest einzumahnen, nun in das funfte Jahr an und obwohl vor zweien Jahren funf Monat zu bezahlen angefangen worden, hat man doch mit dem, so damals vorhanden, weiln das ubrig darzue nit gefolgt, weiter nit dann auf drei Granitzort gereichen mugen.

Und aus der Ursach hat man auch den Feldobristen daselbst, den Rueber, bisher von hie nit abfertigen mugen, wie dann die andern zween Obristen von Sakmar und Tokay auch ein lange Zeit eben aus der Ursach hervornen aufgehalten und erst jetzt der von Tokay mit harter Mühe mit den längst angefangnen funf Monatsölden hinein bracht wirdet.

Und stehet daselbst nur an dem, dass man mit der Profantierung auch nimmer gereichen und also das armb Kriegsvolk gar nit erhalten wird kunnen, da nit bald und mehrere Hilf beschicht, dass sie entweder Hungers halben verderben, oder aber auf die armen Unterthanen im Land auslaufen, denselben Schaden thuen, darueber zu tod geschlagen werden und also auf ein oder andern Weg die Gränitzort emblösst und leer verlassen muessen.

So verliegen die Gebäu fast an allen Gränitzorten: auf Kanischa hat die Landschaft Österreich dies Jahr herumb etwas stark geholfen; weiln ihr Bewilligung aber nun fast aus, wird es dann, da man nit neue Hilfen erlangt, auch bestecken muessen.

Raab gehet auch gar langsamb von statt. Zu Wywar und vor den Bergstädten hat man an denselben oft berittnen und furgeschlagnen Gränitzorten noch nie was zu bauen anfangen dürfen.

In Oberhungern zu Erla, Tokai, Zendreo stehts alles zum übelsten, die Bauofficier und Werkleut sein im Dienst und der Besoldung, kunnen aus Mangel der Verlag, damit man den Zeug erkaufen solle, nichts arbeiten, gehet die Besoldung vergeblich auf sie.

In Munitionssachen soll man viel gnötiger Sachen zuerichten und bessern, die Zeughäuser, so gar entblösst und erschöpft, wieder staffieren. Das muess man alles aus Mangel der Verlag und dass Ihr Mt. allein mit Zahlung des Gränitzvolks nit gefolgen mügen, lassen anstehen. Wann es dann zu einer Feindsnoth kombt, ist das mit keinem Geld zu bekommen oder zu ereilen.

An der Proviantierung leidet Ihr Kais. Mt. grossen Schaden aus dem, dass man aus Mangel der Verlag die Käuf zu rechter Zeit nit thuen kann, das schlechtest dann zu unrechter Zeit viel theurer und umb doppelt Geld muess annehmen.

Diese Mängel und Abgäng sein dem Feind wohl bewusst, der sichts und erfahrts täglich, dass die Gränitz bloss, das Kriegsvolk unbezahlt, nackend, übel gerüst, nirgend in seiner Anzahl vorhanden, unwillig und armb ist. Das hat ihn verursacht, das gibt ihm das Herz, dass er die Jahr herumb so viel Christenvolks und ja etlich Tausend armer Unterthanen an allen Orten weggenommen und in die ewige Dienstbarkeit verfuehrt, so viel Castell und Schlösser nit allein mit gächlingem Überfall und List, sondern mit offenem Gewalt, Belägerung und feindlichem Sturmb unter währendem Fried eingenommen, mit der Huldigung, die er immer fort treibt, nun fast gar den teutschen Boden erreicht hat.

Und obwohl, nachdem der vorig Bassa zu Ofen durch seines Kaisers Befehlch hingericht, dieser neu ankommene Bassa sich derzeit noch etwas still erzeigt, ist sich doch bei den Feinden des christlichen Bluets keines aufrichtigen Friedens mit dem wenigisten zu versehen, sondern sich vielmehr vor seiner List zu besorgen, dass er diese sein Stille dann nit Ihrer Mt. und dero Lande zu grossem unwiederbringlichen Schaden auf einmaln, wie ers dann leichtlich thuen kann, ausbrechen lassen möchte, wie dann Ihr Kais. Mt. so viel Kundschaften, dass er von seinem Sultan Befehlch habe, all die kleinen Gränitzhäuser, so er ohne sondern grossen Gewalt oder Belägerung bekommen muge, einzunehmen und ihne noch derzeit anders nichts dann die Ungelegenheit der Zeit und des Wetters verhindert.

So dann die Sachen also geschaffen, dass Ihr Kais. Mt. unangesehen der jetzt habenden Reichshilf zu ferner Erhaltung der Gränitzen je nit gefolgen, oder den so hoch gestiegnen unenbehrlichen Unkosten weiter erschwingen kunnen, hergegen vor Augen, da nit balde Hilf geschicht, die Gränitzen, sonderlich die Bergstädterisch, als die zum übelsten erbaut, aus der oberzählten Ursach des grossen Mangels weder mit Volk, Proviant, Gebäu noch Munition versehen, also dass der Feind des ersten Tags fast jedweders derselben ohne sondere grosse Mühe oder Gefahr kunnte einnehmen, welches, das Gott lang verhueten wölle, da es beschehen solle, der turkisch Einfall, Rauben, Mord und Wegführung der armen Christenseelen gleich bald auf Schlesien und Märhern und folgunds auf die Kron Beheimb selbst gerathen würde: so ersuechen Ihr Kais. Mt. die Stände demnach ganz gnädiglich, dass sie dies alles und die ihnen so nahend anliegende Gefahr treuherzig bedenken und jetzt, weiln noch Zeit zu helfen ist, ehe das Feuer gar an ihr Dach kombt, helfen, ihre Ausständ erlegen und ihre Hilfen aufs künftig stärken. Und werde dann eingeführt, was Ihr Mt. zu begehren bedacht sein; dann was die Artikel, so in bemeltem Landtag von der Gränitz wegen einzubringen, hat die Fürstl. Dt. zuvor vom letzten Juli und dreizehenten Octobris im achtundsiebenzigisten uberschickt, darinnen oder darzue der Kriegsrath derzeit nichts weiss zu verbessern. — Propositum archiduci Ernesto 29. Januarii 79. —

G. Reisach.

---

196. Všichni čtyři stavové markrabství Dolno-Lužického oznamují císaři, že na jenerální sněm český do Prahy vypravili posly své s písemnou instrukcí, a sice Jana mladšího z Biberšteina, Götze z Vulfersdorfu, doktora Ondřeje Blaua z Lubna a Jiřího Heugela, purkmistra v Lukově.

V LUBNĚ. 1579, 4. února. — Orig. něm. v arch. česk. místod.

---

197. Martin, biskup Vratislavský, omlouvá se císaři, že nemá tolik moci, aby knížata a stavy slezské přiměl k změně návrhu, kterýž byl učiněn při posledním sněmu knížetství Slezských o vydání reversu císařem v příčině vypravení vyslanců slezských na jenerální sněm do Prahy a svolení berně i posudného, že však svolal sjezd stavův na den 15. února do Vratislavi, na němž o reversu a vypravení vyslanců na sněm jenerální do Prahy jednáno bude.

V NISÉ. 1579, 4. února. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister u. s. w. Euer Kais. Mt. genädigistes Schreiben den dreissigisten Januarii datiret habe ich den andern Februarii gegen Abend mit gebuerender Reverenz empfangen und daraus gehorsambist vernommen, welcher Gestalt der Fursten und Stände in Schlesien auf nächstem gehaltenem Furstentage zue Breslau gestellte Notel des begehrten Reverses wegen der Absendung gegen Prag, dann auch des bewilligten Steuertermins auf kunftig Georgi und der Biergelde bis auf Johannis E. Kais. Mt. als eine ungewohnliche Neuerung zu verfertigen lassen bedenklichen fallen wollte, dass ich auch die Fursten und Stände davon billichen abwenden und E. Kais. Mt. Commissarien dieselbe ohne E. Kais. Mt. genädigists Vorwissen und Ratification nicht annehmen sollen, mit genädigistem Befehlich, dass ich die Fursten und Stände (ob es vonnöthen sein würde) ermahnen solle, dass sie mit dem Revers, so E. Kais. Mt. dem vorigen Brauch nach stellen und fertigen lassen, zufrieden sein und dass an der zeitlichen Abfertigung zue dem bestimmten Termin des ausgeschriebenen Landtages kein Abgang, Saumbsal oder Verhinderung erschiene, wie dann ferner E. Kais. Mt. genädigistes Schreibens Inhalt ist.

Darauf soll E. Kais. Mt. ich unterthänigist nicht vorhalten, dass ich mich je und allzeit nach hochstem Vormögen beflissen, dass E. Kais. Mt. ich unterthänigist und treulichen dienen möchte, wann es auch zue den Furstentages Handlungen kombt, wird kein Fleiss unterlassen, soviel mir als einem Mitglied und Fursten dieses Landes vorantwortlichen, bei den Sachen E. Kais. Mt. zum besten zuethun; dass ich aber die Fursten und Stände von diesem Vorhaben der Notel des Reverses wenden solle, können E. Kais. Mt. genädigist bedenken, dass dies in meiner Macht und Gewalt nicht ist, dazue seind E. Kais. Mt. Commissarien zur Stelle gewesen, denen E. Kais. Mt. die Handlung mit den Fursten und Ständen zue thun befohlen. Dass ich nun als ein Mitglied und Furst dieses Landes mich von gemeinem Lande trennen solle, will in E. Kais. Mt. genädigists Bedenken, wie mirs gebuehrt, gestellt haben.

Was aber den vorfertigten und allhero geschickten Revers anreicht, habe aus E. Kais. Mt. genädigistem Schreiben ich die Ursachen und Bedenken, warumb E. Kais. Mt. solichen Revers der vorgeschriebenen Notel nach nicht vorfertigen lassen, gehorsambist vernommen. Ob ich nun wohl gerne zue Befoderung der Sachen wollte, dass alsbald die Fursten und Stände damit zufrieden und darauf die deputirten Gesandten zue dem Landtage gegen Prag sich begeben, so geruhen doch E. Kais. Mt. genädigist zue bedenken, wie mir vorantwortlichen sein will, wie auch in meiner Macht stehet, hinter der Fursten und Stände Vorwissen und Willen solches zu ordnen und uber den Furstentagsbeschluess zue schreiten. Derwegen zue Befoderung der Sachen (weil durch kein ander Mittel die Ermahnung, davon E. Kais. Mt. selbst melden, geschehen kann) ich eilendes eine Zuesammenkunft der Fursten und Stände auf den funfzehenden Februarii zue Breslau einzuekommen, doch auf E. Kais. Mt. genädigiste Ratification, ausgeschrieben, allda ferner wegen des Reverses und Absendung von den Fursten und Ständen gerathschlaget und alles mit ihrem Consens, Wissen und Willen geschlossen werden kann, was ich auch hiebei E. Kais. Mt. zum besten befodern kann, soll nicht unterlassen werden. Und dieweil mir zuegleich E. Kais. Mt. begehren zue proponiren, auch hernach in der Fursten und Stände Rathschlägen

was bewilliget und beschlossen werden solle, zue sitzen nicht gebuehren will, wie dann auch bei den Fürsten und Ständen derhalben Bedenken vorfallen werden, so stelle ich in E. Kais. Mt. gnädigists Gefallen, ob E. Kais. Mt. etzliche Personen als Commissarien auf benennten Tag gegen Breslau verordnen wollen, welche E. Kais. Mt. Nothdurft proponirten und ferner alle Sachen bei den Fürsten und Ständen befoderten. Da aber auch E. Kais. Mt. genädigist wollen, dass diese Zusammenkunft nicht gehalten werden solle, kann dieselbe auf E. Kais. Mt. Befehlich alsbald abgeschrieben werden. Bin also E. Kais. Mt. genädigisten und foderlichen Resolution gehorsambist gewärtig. Datum Neisse den 4. Februarii anno 79.

---

198. Jan z Lobkovic Vilímovi z Rožmberka, aby co nejdříve do Prahy přijel v příčině učinění soudních výpovědí proti osobám z partik a neřádných půjček obviněným, neboť sněm před rukama, na to se odkládá, aby nějaká ztížnost se stala.

V PRAZE. 1579, 4. února. — Orig. v arch. Třeboň.

Službu svú VMti vzkazuji, vysoce urozený pane a švagře můj zvláště milý! Milý Bůh rač dáti štěstí naší milé vlasti i VMti. VMti oznamuju důvěrně, že ty osoby z partik a neřádných půjček obviněné, pokudž rozuměti mohu a skutek ukazuje, nemalý fedruňk a folk mají, a bojím se s velikými finesí a rozličnými praktikami některé z nás zaslepují, a proti pouhé zřetedlné spravedlnosti ledacos se díti chce a děje. Sněm teď před rukama, na to se odkládá, aby ňáká ztížnost se stala, ježto sou osoby, že by hned, jakby jen k slyšení přišly, dostatečnými průvody přemoženy byly a jiní se nad tím uraziti museli; než jáť sám s panem prokuratorem nic proti většímu počtu nedovedem, a protož bych velice rád, abyšte tím dříve sem přijeti ráčili, aby tady jedna nebo dvě se výpovědi staly a těmi jiným ústa zacpána byla, což ještě s lepším komoditetem se státi brzo z počátku moci bude, zvláště na těch osobách, kterýmiž přišlo to a přichází; a nevelmi podstatné nežli dosti možné sou věci, o tom buohdá při šťastném shledání s VMtí ústně rozmluvím. Všemohúcí pán ɔc. V Praze ve středu po památce očišťování panny Marie l. P. 1579.

---

199. Císař Rudolf II. svoluje k tomu, aby sněm knížat a stavů slezských, biskupem Vratislavským ke dni 15. února v příčině obeslání jenerálního sněmu v Praze svolaný, odbýván byl, i nařizuje biskupovi, aby vypravení poselství se urychlilo a revers jim předložený bez odmluvy aby přijali.

V PRAZE. 1579, 8. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Hochwürdiger Fürst, lieber Getreuer! Wir haben aus deinem unterthänigen uns gethanem Schreiben gnädiglich vernommen, wasmassen du dich nit allein von wegen des Revers, den die Fürsten und Ständ in Schlesien vor der Absendung ihrer Vollmächtigen zu dem hieigen jetzo angehenden Landtag ihrer verfassten Notel gemäss von uns begehrt haben, gehorsamblich entschuldigest, sondern dass du auch der sondern erheischenden Nothdurft nach ein fernere Zusammenkunft ihrer der Fürsten und Stände, damit dieselbe Sache weiter abgehandelt würde, auf den funfzehenden des Monats Februarii, doch auf unsere gnädigste Ratification und aus denen von dir angezogenen Bedenken, angestellt und ausgeschrieben habest. Und wollen dir darauf gnädigst nit verhalten, dass wir mit be-

melter deiner Entschuldigung gnädigist gar wohl zufrieden sein, lassen uns auch daneben gefallen, dass du die Zusammenkunft und Publicirung des Fürstentags, welche wir, sintemal es sonst ohne unsern Consens nit sein kann, gnädigst ratificiren und weil es die eilende Gelegenheit der Sachen nothwendig erfordert, wie gedacht, dergestalt angeordnet, hast auch daran wohl und Recht gethan.

Und nachdem dann je dergleichen Notel des Revers, wie uns die Fürsten und Stände dieselbe zuegeschickt, hievor nit erfahren worden noch im Brauch gewesen, den jungsten Commissarien auch nit gebühren wollen, solche Notel ohn unser Vorwissen und Ratification von sich selbst anzunehmen oder in Fürstentagsbeschluss kommen zu lassen, so wollen wir uns nachmals keinen Zweifel machen, alldieweil sie mit dem andern Revers, den wir verfertiget und ihnen dir zu Handen hinein geschickt, wohl und zur gnuege versehen wurden, sie werden darmit ohne einich ferners Bedenken aus denen hievor ausgeführten und dir zugeschriebnen Ursachen numehr wohl content und zufrieden sein, wie wir dann auf dein rathsambs Guetbedunken die gestrengen, ehrenfesten und gelehrten (Titel) Caspar von Minkwitz und D. Marcum Lidl von unserm kaiserlichen Hof aus absenden und sie neben dem hoch- und wohlgebornen Joachim N. Herzogen zur Liegnitz und Seifriden von Prombnitz, ob der zur stell, oder in seiner Abwesenheit Friedrichen von Kitlitz zu unsern Commissarien verordnet, welche der Handel weiter bei ihnen fürtragen und zu einer endlichen Richtigkeit bringen sollen.

Und befehlen dir daneben nochmals gnädigst, du wollest vor deine Person darzue geneigt sein, auch bei den andern Fürsten und Ständen auf ihr der Commissarien ferners Anbringen und unser dir jungst gethanes Schreiben guete Befoderung thuen und leisten helfen, dass die Reise der deputirten Personen der Ort aus Schlesien mit dem foderlichsten und alsbald hieher furgenommen werde, derselben sein schleuniger Fortgang gemacht und derwegen an dem hieigen Landtage und denen darbei furstehenden so gross und hochwichtigen auch die Fürstenthumer in Schlesien, welche dem Feind fast am nächsten gesessen, furnehmlich mitbetreffenden Sachen kein Irrung oder Verhinderung erscheine, viel weniger des Revers halber einiche fernere Disputation moviret werde, sintemal der andern incorporirten Lande, als Mährern und beide Lausitz, Gesandten allbereit gehorsamblich ankummen und die Revers dergleichen nit difficultiren, sondern damit wohl zufrieden sein. Dann wir je noch anders nit gemeint sein, dann uns nit allein der Zeit und ihres Aufhaltens halber, sowohl der Begehren und Abhandlung derselben, sonder in allem gegen ihnen dermassen in Gnaden zu erzeigen, dass sie sich gar nit werden zu beschwereu haben, und dass zwischen oftgedachten Ständen der Kron Beheimb und den andern incorporirten Landen guete vertrauliche Liebe und Nachbarschaft im freundlichen Vernehmen erhalten bleibe. Und ob sichs auch gleich noch an wes von wegen des Revers, des wir uns doch gar nit versehen, stossen würde, so wollest es, inmassen auf den Fall auch die Commissarien thuen werden, dahin befodern, dass ihnen den deputirten vollmächtigen Personen, es allhie richtig zu machen, Gewalt aufgetragen und mitgegeben werde, wie unser gnädigstes Vertrauen zu dir stehet.... Geben Prag den 8. Febr. anno 79.

---

200. Císařská instrukcí daná knížeti Jáchymovi Bedř. z Lehnice, Seifriedovi z Promnice, Kašparovi z Minkvic a doktoru Markusovi z Lydlova, jako komisařům na sjezd ke dni 15. února svolaný v příčině vyjednávání s knížaty a stavy slezskými, aby k sněmu jenerálnímu do Prahy vyslané ihned vypravili a na to jim od císaře daný, vedle starého způsobu sepsaný, revers beze vší odmluvy přijali.

V PRAZE. 1579, 9. února. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Hochgeborner Oheim, Fürst, wohlgeborner, gestrenger, ehrenfester, gelehrter, lieber Getreuer! Wir fuegen euch gnädigist zu wissen, nachdem wir jungstlich prima Januarii in unser Stadt

Breslau einen Furstentag haben halten und an die Fürsten und Stände in Schlesien durch unsere damals verordente Commissarien neben andern in unser Proposition gnädigist begehren lassen, dass sie die Fürsten und Stände zu dem itzt in diesem unsern Kunigreich Beheim ausgeschriebenen und allbereit an heut dato eingehenden allgemeinen Landtag ihre vollmächtige Abgesandte allhieher abfertigen wollten, also haben sie zwar neben den andern unsern gnädigsten Ansuechen auch zu solcher Absendung gehorsamlich bewilliget, doch daneben begehrt, dass wir ihnen einen Revers vermög der beiliegenden Notuls Abschrift, so auch dem Fürstentagsbeschluss mit angeheft worden, den Commissarien aber denselben ohne unser Vorwissen und Ratification anzunehmen oder in den Fürstentagsbeschluss kommen zu lassen nit gebühren wollen, wie sie dann dessen auch keinen Befehlich gehabt, verfertigen und ihnen denselben vor der Schickung ihrer Gevollmächtigten hinein in Schlesien übersenden wellen, mit dieser Protestation, dass die bemelte vollmächtige und deputirte Personen des Ausschuess eher nit verrücken noch sich auf die Reise hieher begeben sollten, es wäre dann ihnen zuvor der Revers allermassen ihrer Notel gemäss verfertigt, ihnen zu Handen gestellt und die darinnen begriffene conditiones bewilligt.

Wann wir aber gleichwohl soviel befunden, dass dergleichen Revers vormals nie erhört noch in Brauch gewesen, so ist uns demselben ihrem Begehren nach den Revers, darinnen sie uns gleich Ziel und Mass furschreiben, und weil es die Stände der Kron Beheimb und Mahrern als die vorgehende Lande, sowohl die nachgehende beide Lausitz mit angehet, zu fertigen nicht wenig bedenklich furgefallen, und haben derwegen ihnen zu Verhüetung solcher Neuerung und künftiger Disputation einen Revers dem alten Stylo und Brauch gemäss, auch mit solchem Erbieten laut inliegenden Abschrift gnädigst verfertigen lassen, damit sie, wie ihr sehen werdet, billich gar wohl künnen zufrieden und content sein, und sein der gnädigsten Zuversicht gewesen, es würde weiter gar keinen Mangel, sonder die Absendung der Vollmächtigen, die allbereit allhie sein sollen, ihren richtigen Fortgang erreicht haben.

Was wir auch darbei dem Bischofen zue Breslaw der Sachen Nothdurft nach damals gnädigst geschrieben, solchs werdet ihr ebnergestalt aus der beiverwahrten Abschrift gehorsamblich vernehmen. Weil sich aber der Bischof durch ein Schreiben, so er uns folgends anjetzo gethan, unterthänigst angeben, dass ihme als einem Fürsten und Mitglied des Lands Schlesien bedenklich, auch unverantwortlich sein wollt, aus der Fürsten und Stände gemeiner Vereinigung oder Fürstentagsbeschluss zu schreiten, als hat er uns demnach unterthänigist erinnert, welchermassen er wiederum der erheischenden Nothdurft nach eine Zusammenkunft, doch auf unser gnädigstes Wohlgefallen und Ratification, weil es sonst diesfalls ohne unsern Consens nit beschehen kann, deswegen auf den 15. dies Monats weiter angestellt habe, welche Ausschreibung wir uns nach Gelegenheit und zu Gewinnung der kurzen Zeit gnädigst gefallen lassen, er hat auch daran ganz wohl und recht gethan, und haben demnach umb desto besserer Beforderung willen eine sondere Nothdurft zu sein erachtet, unsere ansehenliche Commissarien dahin auf die Zusammenkunft zu verordnen, inmassen wir dann euch darzue sambtlich und sonderlich gnädigst erkoren, deputirt und furgenommen haben.

Und so wir dann bei uns nachmals nicht befinden künnen, dass sie die Fürsten und Stände einiche nothwendige oder erhebliche Ursach zu ihrem neuverfassten und ungewöhnlichen Revers haben künnten, sonderlich aber dermassen bedenkliche und fast verfängliche Clauseln darein zu fuhren, sintemal wir niemals des Gemüets oder Meinung gewesen auch noch nicht sein, sie oder jemand andern über Vermügen in was zu dringen oder sonst was unziemlichs an sie zu begehren, sonder allein unsere wichtige Handlungen, als wegen Sicherheit und Hilf wider den Erbfeind, den Türken, auch einer richtigen Defensionsordnung und ander Anliegen, welche uns, die allgemeine Wohlfahrt der Christenheit und sonderlich dies unser Kunigreich Beheim und desselben incorporirte Lande, furnehmlich aber auch sie

die Fürsten, Ständ und Unterthanen in Schlesien selbst, als die dem Feind fast am nächsten gesessen, vor andern hoch angehen und betreffen wollen, ihnen gnädiglich fürzutragen und solchs alles mit ihnen den Ständen der Kron Beheimb und den andern vollmächtigen Abgesandten der einverleibten Länder und Mitgliedern einhelliglich furzunehmen, zu berathschlagen und abzuhandlen und die Dinge sonst darbei also anzustellen, dass sie die Fürsten und Stände sowohl als die andern Lande über ihr Vermögen nicht gedrungen, noch über die Zeit, soviel immer sein kann, wie sie sich dann verhoffentlich zu richtigem Beschluss der Sachen guetwillig schicken und selbst befodern werden, unnöthig oder vergeblicher Weise aufgehalten, sondern was bei ihnen mit ihrem gueten Willen zu erlangen sein wirdet, dasselbige an sie alle als die getreuen Unterthanen, die sich gegen uns und unsern löblichen Vorfahren, römischen Kaisern und Kunigen zu Beheim, mildester Gedächtnus, je und allweg treuherzig erwiesen, auch in Gnaden zu begehren, auch von wegen der sammentlichen Berathschlagung dieser Landtagssachen uns gegen ihnen den Ständen der Kron Beheimb und der andern incorporirten Lande dermassen, dass weder sie die Fürsten und Stände in Schlesien noch jemands anders sich billich nit werde zu beschweren haben, in Gnaden erzeigen.

Derwegen und weil die andere incorporirte Lande auf unser gewöhnliche Revers und gnädigsten Willen durch ihre vollmächtigen Abgesandten allreit ohne dergleichen Difficultirung allhieher erschienen sein, so zweifeln wir demnach gnädigst gar nicht, sie die Fürsten und Stände in Schlesien werden mit dem überschickten Revers numehr auch unterthänigist zufrieden sein, sich als die Benachbarten mit den Ständen der Kron Beheim in Lieb, Freundschaft und vertreulichen Vernehmen, welchs alles wir zwischen ihnen als unsern getreuen Fürsten, Ständen und Unterthanen zu erhalten auch zu vermehren gnädigst bedacht und ganz geneigt sein, wohl vergleichen und es bei unserm Revers und dem daran gehängten gnädigsten Erbieten endlich verbleiben lassen, auch darauf durch ihre Gevollmächtigten ohne einichs weiteres Bedenken oder Verweigern gehorsamlichen und guetwillig erscheinen. Und ist hierauf an euch sambtlich und sonderlich unser genädigster Befehlch, ihr wollet diese unsere weitere Erklärung und Begehren ihnen den Fürsten und Ständen nach Uberantwortung unsers beiliegenden Credenzschreibens mit allem Fleiss fürtragen, sie von ihrem gefassten Vorsatz des begehrten und furgeschriebenen Revers mit guetem Gelimpf abwenden und mit allerlei nothwendigen Motiven, inmassen es die Handlung selbst geben wirdet, embsigs und möglichs Fleisses dahin bewegen und vermögen, dass sie auf unsern hievor überschickten Revers, indem sie unsers genädigsten Erachtens billicher Weise nichts zu difficultiren haben, ihre deputirte Personen aufs forderlichist hieher zu uns mit den Ständen der Kron Beheim und der andern incorporirten Lande Botschaften, wie gedacht, einhelliglich zu tractiren und zue schliessen, absenden wollten. Dann sintemal die andern Lande sambt den oftbenennten Ständen der Kron Beheim, wie obvermeldt, allreit allhie beisammen sein und damit die Zeit nit vergebens zuebracht werde, so wollen wir im Namen Gottes mit der Proposition und Fürtrag dem Landtag mittlerweil ein Anfang machen, doch denselben entzwischen mit allem Gelimpf so lang aufziehen, bis ihrer der Fürsten und Stände gevollmächtigte Abgesande auch zur Stelle kommen und gelangen können.

Derhalben so werden sie nun solchs alles unsern zue ihnen habenden gnädigsten Vertrauen nach so viel mehr schleunig und wo müglich bei Tag und Nacht befördern, damit also zu diesem hochnothwendigen Werk der Landtagshandlungen ordenlich und sambtlich geschritten, die Artikel der Proposition, daran ihnen, wie gedacht, furnehmlich sowohl als der Kron Beheim und den andern incorporirten Landen selbst sehr viel gelegen ist, erwägen, beschliessen und ihnen als den säumigen etwa einige Schuld mit Fuegen nicht zuegemessen werden möchte. Da auch gleich noch weiter Difficultät, des wir uns doch gnädigst nit versehen wollen, fürfallen wollten und ihr sie darvon ja nit wenden künntet, so wollet es doch auf den Fall der Noth dahin befordern, dass ihren deputirten vollmächtigen

Gesandten, auch diesfalls es allhie richtig zu machen, Gewalt aufgetragen und mitgegeben werde, wie wir dann das gnädigste Vertrauen zu euch insonderheit haben, ihr werdets an eurem embsigen Fleiss, was zu Beforderung dieses unsers gnädigsten und billichen Anbringens erspriesslich ist, nicht erwinden, noch sie die Fürsten und Stände dies unser Begehren und Commissariat bei ihnen vergebens sein lassen. Es beschicht auch hieran unser gnädigster und wohlgefälliger Willen und Meinung in kaiserlichen und kuniglichen Gnaden unvergessen zu halten. Geben Prag den 9. Februar anno 79.

---

201. Císař Rudolf II napomíná vyslance jednotlivých knížetství v Slezsku, aby na sjezdu, od biskupa Vratislavského ke dni 15. února do Vratislavi položeném, předložený jim revers v příčině obeslání jenerálního sněmu českého bez odmluvy přijali a vyslané své na týž sněm ihned vypravili.

V PRAZE. 1579, 9. února — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ꝛc. Nachdem der hochwürdige Bischof zu Breslau anjetzo den 15. dits Monats Februarii eine fernere Zusammenkunft der Fürsten und Stände in Schlesien gen Breslau auf unsere Ratification ausgeschrieben, welchs wir uns von wegen der kurzen Zeit und zu Gewinnung derselben gnädigst Gefallen lassen, so haben wir derwegen unsere ansehenliche Commissarien auf solche Termin mit Befehlich, Credenz und Instruction dahin verordnet. Und weil es dann zu diesemmal fürnehmlich allein umb dieses zu thun sein wird, dass wir an sie die Fürsten und Stände begehren, von der ungebräuchigen Notel ihres uns furgeschriebnen Revers zu weichen und mit dem, den wir altem Brauch nach mit sondern angeheften Erbieten verfertigt und gedachtem Bischof zu Breslau zugeschickt haben, unterthänigist content und zufrieden zu sein und darauf alsbald ihre deputirte vollmächtige Gesandten, welche schon jetzo allhie bei uns und den versambleten Ständen der Kron Beheimb und vollmächtigen Abgesandten der andern incorporirten Lande sein sollten, zum allerschleunigisten abzufertigen: derwegen so ist hiemit unser gnädiger Befehlich an euch, dass ihr auf dies unser Schreiben und ihrer der Commissarien ferneres Anbringen nit allein eurestheils als unser Erbfürstenthümer getreue Unterthanen, zu denen wir diesfalls ein gnädigstes Vertrauen haben, bemelten unsern Revers, damit ihr sambt ihnen den Fürsten und Ständen genuegsam versehen seid, ohne einichs Difficultiren oder Disputation unterthänigist annehmen, sonder ihr auch sie die Fürsten und andere Stände darzue alles Fleiss bewegen helfen, auf dass an den hochwichtigen der ganzen Christenheit und diesen Landen, sonderlich auch und furnehmlichen den Furstenthumern Schlesien und derselben Inwohnern zum besten furgenommen und gehandelt werden sollen, und denen wir mittler Zeit mit dem Furtrag der Proposition ein Anfang gemacht, ihrethalben nit gesaumet, verhindert, noch ihnen den Fürsten, Ständen und euch derhalben einiche Schuld zuegemessen werden dürfe. Geben Prag den 9. Februar anno 79.

Item Schreiben E. Mt. den Abgesandten der Fürstenthumber Schweidnicz und Jauer, E. Mt. Revers ohne Difficultirung anzunehmen und die Absendung der Vollmächtigen zu befürdern. — Item an die Gesandten des Glogischen Fürstenthumbs. — Item an die Gesandten der Fürstenthümer Oppeln und Ratibor. — Item an die Abgesandten des Munsterbergischen Fürstenthumbs. — Item an die Gesandten des Fürstenthumbs Jagerndorf, denen nur „Gestreng“ und „Ehrnfest“, den andern aber, wie sonst ihr Titel zu schreiben. — In simili an die von Breslau.

---

202. Císař Rudolf II žádá knížete Jiřího Lehnického a v Břehu za přátelské vyjednávání s knížaty a stavy slezskými, aby vyslané k sněmu jenerálnímu do Prahy bez odkladu vypravili a s reversem na to jim daným, vedle starého způsobu sepsaným, se spokojili.)*

V PRAZE. 1579, 9. února. — Koncept v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Hochgeborner Oheimb, Fürst, lieber Getreuer! Du wirdest aus unserm jungsten dir gethanen Schreiben unterthänigist vernommen haben, aus was bedenklichen Ursachen wir sonderlich zu Verhütung Neuerungen und Weitläuftigkeit den Fursten und Ständen in Schlesien den von ihnen gebetenen Revers von wegen der Absendung ihrer Vollmächtigen zu dem hieigen Landtag und dann des halbjährigen bewilligten Steuertermins auf Georgi und Reichung der Biergelde halben bis zu Johanni nächstkunftig nit allerdings ihrer der Fursten und Stände uns vorgeschriebenen und zuegeschickten Notel gemäss, welche den jungsten Commissarien anzunehmen, viel weniger in den Furstentagsbeschluss ohne unser Vorwissen und Consens kommen zu lassen nit gebuhren wellen, haben dessen auch keinen Befehlich gehabt, sondern dem alt Herkommen und gewohnlichen Brauch nach genädigist verfertigt und ihn dem hochwürdigen Bischof zu Bresslau zu Handen geschickt, auch an euch beide durch sonderbare Nebenschreiben begehrt haben, nit allein vor euer Personen damit content zu sein, sondern es auch allenthalben bei den andern Fursten nnd Ständen gleichfalls dahin mit Fleiss zu befordern.

Nachdem uns aber gedachter Bischof jetzo unterthänigist zuegeschrieben und erinnert, dass ihme unverantwortlich hätt sein wollen, diesfalls vor seine Person allein wes furzunehmen und ausser dem gemeinen Furstentagsbeschluss zu schreiten und dass er derwegen erheischender Nothdurft nach und damit es mit ihnen den Fursten und Ständen weiter abgehandelt werden möchte, eine fernere ihrer der Fursten und Stände Zusammenkunft gen Bresslau auf unser gnädigste Ratification jetzo den 15. dits Monats Februarii ausgeschrieben hätte: also haben wir in solche Publication der Zusammenkunft, weil es zu Gewinnung der kurzen Zeit die Nothdurft gewesen, gnädigist consentirt und demnach den hochgebornen Joachim Friedrich Herzogen zur Liegnitz und Brieg, deinen lieben Sohn, auch die wohlgebornen, gestrengen, ehrenfesten und gelehrten unsern lieben Getreuen Seifrieden von Prombnitz, Casparn von Minkwitz und d. Marcum Lidl zu unsern Commissarien hierzu gnädigst furgenommen.

Und wiewohl wir uns gar keinen Zweifel machen, es werde keiner sondern grossen Handlung weiter bedurfen, sondern du sambt ihnen den andern Fursten und Ständen mit unserm gefertigten und dem Bischof zu Breslau zuvor zugeschickten gewohnlichen Revers ohne fernere Difficultirung unterthänigist wohl zufrieden sein, so haben wir es doch nochmals durch dies unser Schreiben auch insonderheit an dich gelangen lassen mit gnädigistem Befehlich, alldieweil wir es in dem allen ganz gnädigst und vertreulich meinen, die Fursten und Stände sowohl als die andern unser getreue Unterthanen niemals in was uber ihr Vermügen gedrungen, seind es auch noch zu thun gar nit gemeint, sondern vielmehr des gnädigsten Willens, mit den Ständen der Kron Beheimb, ihren der Fursten und Stände in Schlesien sowohl der andern incorporirten Lande vollmächtigen Abgesandten, gemeines Vaterlands und der ganzen Christenheit Nutz, Frommen und Bestes zu handlen, auch es mit der Berathschlagung derselben also, dass sich niemand mit Billicheit wird zu beschweren haben, zu halten, sie über die Zeit, soviel immer müglich, wie sie sich damit selbst ungezweifelt befodern werden, nit auf-

*) Podobným listem téhož datum žádal císař v téže příčině i jeho syna knížete Jáchyma Lehnického. Přátelské takové vyjednávání císařem mu nabídnuté kníže Jiří i na místě syna svého Jáchyma uctivě odmítl listem ze dne 16. února v Břehu daném s výmluvou, že stavové slezští svého času císaře žádali, aby žádný ze stavů knížetství Slezských za komisaře potřebován nebyl.

zuziehen und sonst auf dies alles bedacht und beflissen zu sein, damit zwischen ihnen den Ständen der Kron Beheimb und den incorporirten Ländern guetes freundliches Vernehmen auch verträuliche Lieb, Verwandnus und gute Nachbarschaft nit allein erhalten, sondern auch vermehret und fortgesetzt werden muge. Du wollest demnach unserm zu dir insonderheit gnädigstem habenden Vertrauen nach auf dies unser gnädigstes Schreiben und der obbemelten Commissarien weiteres Anbringen an deiner Person auch nit mangeln lassen, sondern vor dich selbst an unserm ubersandtem Revers, der zur Gnuege nach altem Gebrauch, auch noch mit sonderm unserm gnädigsten angeheften wohlmeinenden Erbieten gestellt, ein unterthänigstes Gnüegen haben und die andern Fursten und Stände gleichsfalls darzue bewegen helfen, dass sie ohne weitere Difficultirung, deren es gar nit bedarf, viel weniger sich diesfalls einichen Verfangs oder Gefahr zu besorgen, gleichermassen unterthänigist damit content und zufrieden sein und ihre deputirte Personen alsbald und aufs schleunigst, als immer muglich, absenden wollen, insonderheit auch weil die andern incorporirten Lande ihre vollmächtige Gesandten auf die gewohnliche Revers, die sie gar nit disputirt, allbereit zu uns hieher abgesandt, und dass von Abwesenheit der Abgesandten aus Schlesien an den so hochwichtigen gemeinem Vaterland und furnehmlich den Furstenthumern Schlesien fast angelegnen Sachen kein beschwerlicher Saumbsal oder Hinderung erwachse, noch ihnen etwa einige Schuld zuegemessen werden künne.

Wollten wir dir gnädigst nit verhalten, es beschicht auch hieran unser genädiger und wohlgefälliger Will und Meinung und seind dir in kaiserlichen Gnaden ganz wohl geneigt. Geben Prag den 9. Febr. anno 79.

Post scriptum. Wir haben deinen Sohn Herzog Joachim Friedrich umb mehrers Ansehen willen und ihme zu sondern Ehren in gnädigister Wohlmeinung zu unserm Hauptcommissario auf diesen Furstentag furgenommen und halten es gnädigist darfur, es werde dir nit zuentgegen sein; hättest du aber dessen Bedenken, so kann er auch wohl darmit verschonet werden, dann wir derwegen die Commission auf ihn und die andern Mitcommissarien, als die wohlgebornen, gestrengen, ehrenfesten und gelehrten unsern lieben Getreuen Seyfrieden von Prombnitz, oder in seinem Abwesen auf Friedrichen von Kitlitz, Kaspern von Munkwitz und Marcusen Lidl, welche letztern zwen wir von unserm Hof aus absenden, sambt und sonderlich stellen lassen und es den von Kitlitz, ob er darzue gebraucht werden musste, durch unser sonderbares Nebenschreiben zu erinnern verordnet. Stellen es also gnädigst wegen deines Sohnes zu deinem selbst Gefallen. Datum ut supra.

---

203. *Předložení královské učiněné na sněmu, jenž zahájen byl dne 9. února 1579 na hradě Pražském.*

MS. souč. v arch. král. hlavn. města Prahy.

Instrukcí sněmovní léta 1579 podaná v středu [11. února] po svaté Skolastice.

JMt římský císař a uherský, český oc král, pán náš nejmilostivější, od stavuov království Českého a jiných stavuov z zemí k tomuto království příslušejících a přináležejících s plnú mocí vyslaných posluov, věrných poddaných svých milých, že sou se k tomuto nynějšímu od JMCské rozepsanému a položenému obecnímu sněmu sem poslušně sjeli, s obzvláštní milostí přijímati ráčí. I ačkoliv JMCská stavy království Českého a zemí k němu příslušejících a připojených položením a rozepsáním tohoto sněmu a obsielání jich sem by rád ušanovati ráčil, však jsouce JMCská z mnohých vysoce duoležitých potřeb i příčin JMCské, i všeho křesťanstva se dotýkajících, k tomu přiveden, a také obzvláštně proto, aby JMCská tohoto království a jiných zemí věrných poddaných obecním i obzvláštním ztížno-

stem, kteréž ještě na místě postaveny nejsou a bez přítomnosti JMCské býti nemohly, podle náležitosti spomoženo býti mohlo, i sice což by vlasti k dobrému a užitečnému, prospěšnému a k platnosti bylo, podle své nejvyšší možnosti milostivě fedrovati ráčil; jakož pak stavové za spomožení a vyřízení takových ztížností častokrát při JMCské o to usilovali, a JMCská z zvláštní milosti, jakožto král český, k tomu vždycky každého času nakloněn býti ráčil, a co jest toliko v tom čase v nepřítomnosti JMti, i také jakž JMt osobou svou zde býti ráčil, pokudž čas postačovati mohl a při JMCské hledáno bylo a vyřízeno bejti mohlo, že jest v tom na pilnosti své, což stavuom tohoto království i také s plnú mocí vyslaným z zemí připojených v dobré vědomosti jest, nic sjíti dáti neráčil. Těm pak jiným ostatním ztížnostem, kderých by potřeba ukazovala, aby za času přítomnosti JMCské v tomto království fedrovány byly, čehož by tak stavové i strany při JMCské hledali: JMCská, aby i těm, pokudž nejvejše možné, spomoženo bylo, též na tom milostivě býti ráčí.

JMCská byl by také rád prvé sem do tohoto království, kdyby JMt mnohá jiná zaneprázdnění pro ouřad duostojenství JMCské, kderýž na sobě míti ráčí, a nebezpečenství na hranicích z strany držení rákoše v království Uherském i také sněmuov v arciknížectví Rakouském, i jiné mnohé vysoce duoležité příčiny všeho křesťanstva, království, zemí, věrných poddaných JMCské se dotýkající, kderé v to proti vší vuoli JMti vkračovaly, nebyly zdržovaly, vypraviti se ráčil; ale hned jakž taková zaneprázdnění a překážky něco se poněkud umenšily, JMt ničímž se jiným zaměstknávati, ani ničehož jiného žádostiv býti neráčil, nežli, což nejspíš možné bylo, se sem do tohoto království mezi stavy, věrné poddané své milé, z srdečné císařské lásky a náchylnosti, kderouž k stavuom království Českého a jiným ouduom k němu připojeným jmíti ráčí, osobně vypraviti a v tom ve všem, což by toliko možného a náležitého bylo, k nim se milostí svou císařskou nakloniti.

Proti tomu nicméně JMCská té jisté a milostivé duověrnosti k stavuom býti ráčí, poněvadž takových ztížností, kteréž se čím dále více a více rozmáhají, se neumenšuje, těm bez JMCské stavuov, věrných poddaných, přičinění a pomoci spomoženo býti nemuože, a v předešlých takových podobných obtížnostech JMCské věrní poddaní tohoto království a zemí k němu příslušejících předkuom JMCské a zvláště ku panu dědu a ku panu otci, slavných pamětí, činěním znamenitých a častých pomocí jsou se věrným úmyslem, dobrým upřímným srdcem ukazovali, že se tolikéž neméně k JMCské, jakožto králi a pánu svému, poddaně ukáží a tu věc, poněvadž se jich vlastně dotýká, upřímně při sobě považovati budou a k srdcím svým připustí.

A mohou sobě stavové a s plnou mocí vyslaní ku paměti přivésti, že mezi těmi všemi JMCské ztížnostmi podle jinejch nejpřednějších tato jest, na čemž JMCské i všemu křesťanstvu a předkem království a zemím JMCské vysoce a mnoho záleží: aby země a poddaní JMCské před mocí tyranskou ouhlavního a dědičného nepřítele všeho křesťanstva, Turka, bezpečně opatřeni, hranice a místa pomezní v království Uherském dobře a silněji osazeny a s pomocí pána Boha všemohoucího déle zdržány býti mohly.

JMCská také za nepotřebné uznávati ráčí stavuom a s plnou mocí vyslaným o spuosobu a obyčeji téhož dědičného nepřítele a o jeho tyranství široce oznamovati a tím je zaneprázdňovati, poněvadž na předešlých snémích v mnohých předloženích nazbyt o tom dosti oznámeno a jeden každý z každodenních událostí, z častého a ustavičného vyzvěding dobrou vědomost má, a snad by jim mohlo tak časté o tom připomínání, jakž se obávati, více ztížné než příjemné býti: však JMCská pominouti moci neráčí stavuom a s plnou mocí vyslaným toliko toto, jaká nynějšího času příležitost strany běhu a spuosobu válečného vysoce duoležitá potřeba nastává a pominuta bejti nemuože, milostivě v známost uvésti. Což také pořádněji a gruntovněji s větší podstatou lépe se státi nemuože, než tím, jak jest to všecko JMCská od nejjasnějšího knížete pána, pana Arnošta arciknížete rakouského, bratra JMCské nejmilejšího, jakožto

nejvyššího nad lidem válečným v království Uherském, a což více k tomu náleží v některých spisích odesláno, a tomu se příležitě Nr. 1. obšírněji vyrozuměti moci bude.

Jaká pak JMCské na takový nepominutedlný uherský válečný a pomezní spuosob, totiž na střelbu, profanty a jiné k tomu náležející potřeby, na pštoluňky nejvyšších a jiné věci, toliko v času pokoje, znamenitá veliká suma jde, toho stavové království Českého a vyslaní s plnou mocí z jiných připojených zemí poněkud při sobě sami dobře uvažovati mohou, a tomu tolikéž teď příležitě pod Nr. 2. něco obšírněji rozdílně vyrozumějí, a jak pak proti tomu a z této strany špatnému osazení a opatření Turecké hranice a místa dobře a pořádně opatřeny jsou, to se z příležejícího spisu pod Nr. 3. pořádně nachází.

A kdyby pak takové nejdůležitější potřebě časným, podstatným, stálým a trvanlivým opatřením na pomoc se přispěti nemělo, tehdy snadně z toho porozuměti, v jak znamenitém nebezpečenství netoliko ty hranice Uherské postaveny bejti, nébrž i k posledku, kdyby k odevřené válce a polnímu tažení přijíti mělo, skrze to veliká nemožnost a nenabytá škoda přijíti mohla. A při tom sluší i na to obzvláštně patřiti, že takové pomoci, jak by snad někdo se domnívati mohl, netoliko království Uherskému a zemím Rakouským k užitku by přijíti měly, ale též a tak dobře království Českému a zemím k němu připojeným k dobrému a ochraně se činí; vzhlédnouc na to, že dědičný nepřítel k těm zemím čím dále tím více se přibližuje, a ty také, nicméně jako země Uherská a Rakouská, skuoro žádnými pevnostmi, kterýmiž by téhož nepřítele veliká moc poněkud málo zdržána a na díle odvrácena býti mohla, opatřeny nejsou. A tak se jest obávati, jestliže by on svou nenasytou moc (čehož pán Buoh milostivě ostříhati a zachovati rač) proti těmto zemím obrátiti a nic jiného jedno, vedle tyranského spuosobu svého, vpád učiniti měl, že by těmto zemím vedle spuosobu a příležitostí jich pojednou velikou nenabytou škodu a záhubu učiniti mohl, a jak se obávati, z toho by i ta nepříležitost a nemožnost pocházeti mohla, že by se takových pomocí více míti, aniž by jedna země druhé ruky podávati nemohla; a kdyby pak potomně to rády učiniti chtěly, že by to již pozdě bylo a čas by k vyplnění toho postačiti nemohl, jestliže by to nyní spuosobeno a obdržáno a pro uvarování takového zlého časně vedle vší potřeby opatřeno nebylo.

A poněvadž pak jmenované pomoci nikam jinam nežli tomuto království Českému a zemím k němu připojeným a obyvateluom v nich pro ochranu jednoho každého, též také manželek a dítek, statkuov a jmění, jakž dotčeno, vynaloženy nebejvají: JMCská stavuov království Českého a vyslaných z připojených zemí s plnou mocí milostivě a otcovsky žádati ráčí, aby stavové tohoto království předešlou pomoc, kterážto ačkoli k takovým znamenitým a velikým vydáním daleko nepostačuje, totižto sto padesát tisíc kop m. na dva rozdílné terminy ročně, a vyslaní s plnú mocí z zemí k tomuto království připojených též také předešlé poslední pomoci poddaně svolili; však na ten konec, aby JMCská tím jist bejti ráčil, že takové pomoci JMCské na jisté a určité terminy ročně, konečně a zouplna vycházeti budou. Neb bez toho, kdyby takové svolení, jakž se to až posavad stávalo, náležitě a docela spraveno a vyplněno bejti nemělo, nemohlo by tím spuosobu válečnému dobře spomoženo bejti, neb na dobrém řádu k skutečnému dobejvání a spravování toho, což tak svoleno bejvá, tak mnoho jako na těch pomocech samých náleží, a tak stavové a s plnou mocí vyslaní, aby se tak skutkem vykonalo, na to bedlivě pomysliti tím větší příčinu jmíti budou.

Proti tomu se stavuom a vyslaným s plnú mocí vypraveným připouští, aby sami mezi sebou ty cesty a prostředky obrali, a to podle příležitosti jedné každé země a kraje vedle rozdílnosti gruntuov a odbytu rozvrci a takovú rovnost vyhledati a držeti mohli, aby chudý od bohatého stržen nebyl, nébrž v tom náležitá křesťanská rovnost zachována býti mohla.

Také to proti JMCské není, jestliže jich stavuov a vyslaných s plnú mocí vybrané prostředky něco více nežli předešle vynesou, že to, což přebíhati bude, žádnému jinému nežli jim k obecné po-

třebě zemské k dobrému přijíti a za nimi zuostati má. Pak-li by také to tak mnoho, jako jminule svolené roční pomoci, nevyneslo, tehdy stavové království Českého a z zemí k němu připojených nicméně povinni budou, což by se nedostávalo, každého roku při jistém uloženém terminu odjinud zouplna bez všelijakých odtahuov nahraditi a doložiti. A v takové pomoci aby JMCské města horní, poněvadž bez toho nyní k pádu se schylují a na nejvyšší schuzena jsou, a sice spravením desátkuov a dodáváním stříbra do mince, buď oni s ziskem neb ztrátou pavují, dosti obtížena jsou, slušně šanována byla.

A protož aby JMCská takové ročné hraničné pomoci k těm uloženým terminuom, totiž vždycky v času polouletním, tím jistěji býti mohla, toho nepominutedlná potřeba ukazuje, aby od stavuov království Českého a zemí k němu připojených obzvláštní osoby nařízeny byly, kteréž by takové pomoci časně zvyupomínaly a JMCské, což JMti náleží, bez nákladu JMti, pořádně spravily a odvedly. A protož JMCská milostivě žádati ráčí, poněvadž stavové svaté římské říše časuov jminulých znamenité pomoci do šesti let svolili, aby stavové království Českého a zemí k němu připojených též také napřed jmenované pomoci ne na jeden neb druhý rok, nébrž sami sobě k dobrému, pro uspoření častých a mnohých outrat, do několika let pořád sběhlých svolili; však ne tím spuosobem, aby stavové království Českého a vyslaní s plnú mocí z jiných zemí připojených toho se nedomnívali a toho tak neujímali, jako by JMCská sobě skrze to stálé a dědičné důchody zdělati, anebo to, co stavové tohoto království a země k němu připojené z své svobodné dobré vuole a z upřímné poddané lásky činí, v nějakú povinnost uvésti chtíti ráčil, nébrž že to těch hranic nejvyšší potřeba a jich stavuov a poddaných království Českého a jiných k němu připojených zemí ochrana a bezpečenství obzvláštně ukazuje. A když se to vedle milostivé a nepochybné naděje JMCské tak stane a jistá záplata lidu válečnému bude, tehdy na hranicích mnohem lípe a trvanlivěji dobrej a zkušenej lid válečný držán býti moci bude; a takovej lid válečný při JMCské sami službu hledati a při takové trvanlivé a jisté záplatě skrovnějšími žoldy spokojeni budou. Také by jich stavuov ze všech míst přátelé sami, kteříž sice doma bez služby na stravě leží a často (jakž se o tom ví) v svády, pranice a jiné škodlivé handle se vydávají, k tomu potřebováni, před jinými fedrováni a v spuosobu válečném těmto zemím k budoucímu potěšení cvičeni bejti mohli. A tak by tudy i nepřítel na to větší péči a pozor míti a při takovém týchž míst pomezních dostatečném opatření, když by o tom zvěděl, od svého až posavad navyklého tyranského spuosobu, štráfů, loupeží, zahubení zemí, zajímání lidu křesťanského přestati a jej změniti musel, a toto království s zeměmi k němu připojenými skrze takový řád a pořádnú jistú záplatu, též válečného dobrého opatření, v větším a lepším bezpečenství státi a trvati moci bude.

Také se JMCská v to milostivě uvolovati ráčí, ačkoliv ty pomoci svaté římské říše a všech JMCské království a zemí k zdržení míst hraničných, jakž toho poněkud vejš dotknuto, by pak zouplna vycházely a spraveny byly, o mnohem nepostačují, že JMCská strany toho, což by se tak nedostávalo, na ty cesty pomysliti ráčí, aby v tom žádný nedostatek nebyl, a to, že dotčených království a zemí pomoci daremně vynaloženy nebudou, v skutku seznáno a shledáno býti má.

Pak-li by se stavuom království Českého a vyslaným z jiných připojených zemí s plnú mocí vypraveným za užitečněji a lípěji býti vidělo, že by pro rato těch vejš psaných žádaných pomocí sami hraničné opatření a zaplacení, kteréž by jim od JMCské ukázáno bylo, k ochraně království Českého a zemí k němu připojených nejblíže příležejících na sebe vzíti chtěli: tehdy to proti JMCské netoliko není, nébrž to také lidu válečnému k většímu pohodlí a platnosti býti by mohlo. A poněvadž, jakž nahoře dotčeno a všem vuobec vědomo jest, království České a země k němu připojené z strany hranic velmi odevřené stojí a pro budoucí nebezpečenství a zkázu (čehož pán Buoh ostříhati rač) nicméně duoležitá potřeba jest, aby o tom obzvláštní nařízení učiněno bylo, zvláště poněvadž z té v Špeyru na stavení svolené pomoci již nic nezbejvá, Rakušané pak ostatek svolené pomoci, což jest jim přes záplatu lidu válečnému přeběhlo, dávní čas na stavení pevnosti Rábu vynaložili: protož JMCská stavuov

tohoto království a vyslaných s plnú mocí milostivě žádati ráčí, aby též k takové duoležité potřebě na stavení týchž pomezních míst nějakou sumu peněz ročně svolili, a jakým by spuosobem tolikéž taková roční pomoc na stavení bez nejmenší obtížnosti nařízena a na táž místa, kudy by království České a země k němu připojené nejvíce a nejlépe opatřeny a bezpečny bejti mohly, vynaložena byla, to JMCská stavuom a vyslaným z zemí připojených k uvážení připouští.

I jakož také na předešlých sněmích obecních ten artikul strany nařízení veřejné hotovosti, a co se království Českého a zemí k němu připojených dotýče, více než jednou přednešen, a tak nyní jedno to na nedostatku jest, aby takové nařízení a což k tomu více náleží, jako z strany hotovosti v zemi, mustruňky a vyzdvižení v zemi, což nejspíš možné, v dobrý řád uvedeno a tak stále v svém spuosobu zdržáno bejti mohlo, na tom vysoce mnoho záleží: protož JMCská té milostivé naděje bejti ráčí, že stavové a vyslaní s plnú mocí z zemí připojených při tomto nynějším sněmu obecním dostatečně, podle vší potřeby, dále o to mezi sebou nařídí a konečně se snesou, a takové snešení jich k JMCské milostivé resolucí v spis uvedou; nicméně také potomně k tomu se přičiní, aby to, což tak s dostatečným uvážením nařízeno bude, v jedné každé zemi vždycky v dobrém stálém řádu drženo a každého roku na určité časy k tomu, jak se při tom zachovává, dohlídáno, a jestliže by co na nedostatku býti chtělo, to skorigováno, napraveno a v dobrý řád uvedeno bylo; a tak tudy aby se jedna země od druhé tím jistčího, stálejšího a spěšnějšího retuňku v čas nenadálé potřeby těšiti, a z každého místa tím spíše pohotově býti a tu, kdež by jim ukázáno bylo, přispěti mohly.

Co se pak veřejného tažení proti nepříteli Turku ven z království Českého a zemí k němu připojených dotýče, tu také toho všechněm vuobec vysoce duoležitá potřeba ukazuje, aby pro lepší a skutečnější odolání nepříteli mezi korunou Českou a Uherskou a zeměmi Rakouskými z strany takového tažení v čas potřeby dobrý korrespondens, srozumění a nařízení ustanoveno, a všechněm těm zemím ku potěšení zachováváno bylo; jakž pak i jiní stavové království Uherského, JMt arcikníže Karel i země Rakouské toho velice žádostivi sou a při JMCské toho hledali, a za to, by to na stavy království Českého a zemí k němu připojených na nynějším sněmu vznešeno bylo, obzvláštně poníženě prosili. A protož JMCská stavuov a s plnú mocí vyslaných milostivě žádati ráčí, aby na to mezi sebou pomyslili, a k JMCské v svém poddaném úmyslu a mínění se odevřeli a obzvláštně toho považovali, nebylo-li by v této věci za podstatné, kdyby někdy napotom na jistý jmenovaný čas oni stavové uherští, též JMt arcikníže Karel, nicméně JMt arcikníže Ferdinand (kdeřížbez pochyby k tomu všelijak se nakloňovati a snažovati budou), tolikež z arciknížectví Rakouského k takovému jednání a jednomyslnému srovnání vyslané své sem vypravili, tak aby stavové království Českého s zeměmi k němu připojenými skrze osoby zmocněné z prostředku svého, kderéž stavové při tomto sněmu k tomu naříditi by mohli, s vyslanými z týchž zemí strany takového tažení a retuňku, jedni s druhými, promluviti a jak by to drženo bejti mohlo, však na další resoluci JMCské, dostatečně uvážiti a snésti se mohli. A to potomně stavové království Českého s zeměmi k němu připojenými, tak dobře jako se od stavuov království Uherského a arciknížectví Rakouského stalo, JMCské, jakožto nejvyššímu válečnému pánu, tolikéž aby v moc dali a v tom se milostivému JMti nařízení, jakž by podle potřeby nejužitečněji uznati ráčil, JMti se duověřili, a na JMt arcikníže Arnošta, kterýž od JMCské lidu válečnému za jenerála v království Uherském vystaven jest, jako i jiné země v tom spuosobu, svuoj respekt a zření jměli, tak aby JMCská spolu a podle JMti arciknížete z strany takového nařízení a společného srovnání dále, což by potřeba za nejlepšího a užitečného každého času ukazovala, v tom nařízení činiti moci ráčil.

Dále, jakož posudní svolená před lety nemalou nébrž velikou sumu vynášela, však jest se takový duochod, ačkoli více o některý groš z každého sudu svoleno, jestliže ne o polovici, ale vždy o třetí díl umenšil, což jest snad z toho, že některá léta neourodná a drahoty byly, přijíti mohlo,

ale na větším díle jest se obávati, že se to děje z nerovného přiznání várky, a co kdo jaký počet suduov piva vystavuje, že pořádně zvyupomínáno nebejvá, přichází, kderéhožto takového duochodu zmenšení JMCské k nemalé škodě a ujmě jest: a protož aby to tak, což stavové království Českého a země k němu připojené JMCské poddaným a upřímným úmyslem svolují, zouplna vycházelo, JMCská za to milostivě žádati ráčí, aby stavové o jistú sumu ročně, každého kvartálu, kderážby JMti za takový duochod spravena byla a JMt také na ní přestati moci ráčil, se snesli. A JMCská také milostivě spokojen býti ráčí, aby stavové takové posudní skrze osoby k tomu volené sami zříditi, vybírati a dobývati dáti mohli, nepochybujíc o tom, že stavové v tomto království tak dobře jako v zemích k němu připojených takové dobré nařízení a prostředky k tomu obmysliti a ustanoviti věděti budou, aby na potomní čas, když pán Bůh lepší leta z štědroty své popříti ráčí, takové posudní netoliko ten deputát vynášeti, ale ještě k tomu jim dobře nad to vejš přebíhati bude, kderého überlaufu a což tak přebíhati bude JMCské stavuom, věrným poddaným svým milým, rád milostivě přiti ráčí, aby ten k zemskému dobrému mezi sebou obrátiti a potřebovati mohli; však aby toliko JMCské s deputátem svým, buďto pak že by se posudního více neb méně sešlo, na ty kvartály konečně jist býti a na ten se ubezpečiti moci ráčil.

A ačkoliv by JMCská k tomu milostivě nakloněn bejti ráčil království, zemí a věrných poddaných svých milých ztížnejmi daněmi, což nejvíc a nejvejš možné, ušanovati: ale jest to stavuom a poddaným království Českého a vyslaným z připojených zemí s plnú mocí vypraveným a skuoro všem vuobec vědomo, jaké znamenité a veliké dluhy od někdy císaře Ferdinanda a Maximiliana, pana děda a pana otce JMti nejmilejšího, slavné paměti, na JMCskou dědičně přišly; a kterak také i nyní a vejš dotčený JMCské pán a otec nejmilejší takové dluhy pro ty hned z počátku při spravování JMCské připadlé a pořád dlouho trvající války, i také pro jiná veliká znamenitá a častá vydávání, kteráž až posavad trvají a těch čím dále vždy více přibejvá, [. . . .]. K vyvazení pak a zaplacení takových ztížných dluhuov JMCská žádného jiného útočiště věděti neráčí, nežli k královstvím a zemím, věrným poddaným svým, také té potěšitedlné nepochybné naděje býti ráčí, že se k tomu, aby JMti v tom spomoženo bylo, skutečně přičiní, tak jako i jiné země a to mnohé, které sou vrchnostem svým v podobných případnostech též činily a to některým, kderéž z strany dluhuov svých ne tak vysoce duoležité toho příčiny jměly; jakž JMt to s jistotou a dobrým gruntem, jakž se to z nahoře dotčených spisuov vyrozumí, prokázati muože, že takové všecky vypůjčené a vyjednané peníze na větším díle pro obranu a retuňk JMCské království, zemí a vuobec všeho křesťanstva, i těmto zemím k dobrému obráceny a vynaloženy jsou.

A protož JMCská stavuov království Českého a zemí k němu připojených milostivě žádati ráčí, že jako věrní poddaní toho při sobě zdravě pováží a JMti stálou a trvanlivou pomocí do jistých let na splacení takových ztížných dluhuov, jak hlavních sum tak ourokuov, k čemuž jim JMCská některé prostředky předložiti a podati ráčí, přispějí, takové ztížné dluhy na sebe k zaplacení přejmou, věřitele spokojí a v tom se neméně, jako i jiných potentatuov poddaní vrchnostem svejm činí, k JMCské, jakožto králi a pánu svému, povolně a poddaně, což jim po všem světě k obzvláštní poctivosti a pochlubě bude, z věrné poddané lásky dobrovolně ukáží.

A poněvadž pak často jmenovaní stavové království Českého a vyslaní s plnú mocí z zemí k němu připojených od JMCské upřímný, srdečný, milostivý úmysl, kderýž JMCská o země a poddané své i o všecko křesťanstva dobré jmíti ráčí, poznávají, a JMCské milostivá tato žádost na snesitedlné prostředky se vztahuje: a protož JMCská té nepochybné jisté, milostivé naděje býti ráčí, že mezi sebou tu věc k spěšnému vyřízení, pro uvarování zbytečných outrat a obmeškání, fedrovati budou, a žádnej z stavuov s plnú mocí vyslaných bez jistého vědomí a povolení JMCské odsud neodjede, nébrž tomuto jednání sněmovnímu až k závírce téhož sněmu s obzvláštní pilností a bedlivostí přítomni

budou; též také se vedle obzvláštní JMCské milostivé duověrnosti svolením jich tak upřímně, poddaně a povolně ukáží, a svaté římské říši, při kterýchž stavuov JMCská nicméně také jejich přičinění a pomoci se vší bedlivou pilností hledati ráčí, a kdeříž v tom na tyto země, věrné poddané JMCské, obzvláštní oko a zření mají, dobrý příklad k následování toho a většímu potřebnému svolení dají.

A což tak stavové království Českého a vyslaní s plnú mocí z zemí k němu připojených na tyto nahoře psané milostivé žádosti z upřímné lásky učiní, mohou tím jisti býti, že to JMCské v žádné zapomenutí přijíti nemá: nébrž vejš dotčeným stavuom království Českého a zemím k němu připojeným, všem společně i jednomu každému zvláště, vší milostí svou císařskou skutečně spomínati a nahražovati ráčí, a v potřebách jich obecních i obzvláštních podle vší náležitosti a možnosti opouštěti neráčí.

A také nicméně JMCská se milostivě uvolovati ráčí stavy království Českého a zemí k němu příslušejících a připojených vedle starobylého a chvalitebného pořádku, že jim takové dobrovolné svolení na jejich privilegiích, svobodách, starobylých zvyklostech a pořádcích bezc škody a ujmy býti má, dostatečným reversem opatřiti a jejich milostivým císařem, králem a pánem bejti a zuostati ráčí.

---

204. Vyslanci Kutnohorští při sněmu v Praze oznamují šepmistrům a radě města Kutné Hory, jaké artikule v proposici sněmovní byly předneseny.

V PRAZE. 1579, 12. února. — Orig. v arch. Kutnohorském.

Službu svú vzkazujem, slovutné a vzácné poctivosti páni přátelé a sousedé naši milí! Nemalou jsme ztížnost nad tím měli, když nás psaní došlo, že by v suplikacích do sněmu svědčících, i také některým JMtem pánům obzvláště činěném psaní omyl se nacházel za příčinou sumy vynaložené na doly Hrušky skrze nečasné vyhledání, poněvadž již prvé, než nás takové psaní došlo, nejvyššímu panu komorníku království Českého jednoho psaní od VMtí jsme dodali i také, žeby přes devadesáte tisíc vynaloženo na dotčené doly bylo, oustně JMti oznámili, a tak hned jsme měli všech těch psaní pořádně dodávati a věci nám poručené jednati; ale poněvadž v tom překážka se stala, co tomu říci nevíme, než za to žádáme, že neráčíte nám těch všech psaní odeslati meškati, abychom pomalu solicitovali.

Co se artikulův sněmovních dotejče, tuto středu dne včerejšího teprvé jsou vyhlášeni, tak jak jsme spraveni v tento rozum:

předně JMCská stavům království Českého z toho, že jsou se na poručení JMti k sněmu najíti dali a tak se v tom poslušně zachovali, děkovati a při tom nebezpečnost míst hraničných v království Uherském ležících ztížně předkládati a proti Turku na pomoc místo berně do několika let každého roku 150.000 kop míš. na dva terminy, aby JMti dány byly, žádati a jestliby pak stavové sami zámky pomezní opatrovati chtěli, k tomu jim také JMCská dovolovati ráčí.

2. Item, též dále žádati ráčí, aby se stavové o sumu, která by JMti ročně vycházeti mohla na stavení a opravu zámků pomezních a míst hraničných, urovnali a sami na tu cestu, odkadby takovú sumu bez ublížení chudých vzíti měli, pomyslili.

3. Item, také aby na místě posudního, poněvadž se nepřiznáním a nečastým toho složením JMti veliká ujma děje, suma jistá povolena a JMti dávána byla.

4. Item, dluhy JMCské aby stavové příkladem jiných potentátův poddaných na sebe přejali a zaplatili.

5. Strany mustruňku dobrý pořádek aby drželi a strany veřejnosti s zemí Uherskou a Rakouskou o to, kterak by jedna země druhé v čas potřeby a zvláště pak jakby tažení proti Turku mezi sebou naříditi mohly, dobré srozumění měli.

6. Sněm aby brzo zavřeli a žádný odsad z Prahy aby bez vůle JMCské, dokavadžby zavřín nebyl, neodjížděl, nýbrž vyhlášení jeho očekával. Naposledy že to svolení jich nemá za zvyklost počteno býti, nýbrž že jim JMCská na to dostatečný revers dáti a stavům to milostí svou císařskou nahražovati ráčí, té milostivé naděje JMCská jsouce, že té žádosti JMti u sebe průchod dáti moci budou.

A ve čtvrtek když jsme na zámku byli, slyšeli jsme od mnoha, když tito artikulové na místě postaveni budou, že ještě jiní artikulové budou od JMti předloženi, protož toho jsme VMti tejna na ten čas učiniti nemohli. Pán Buoh rač dáti, abychom šťastně a dobře strany našich věcí zjednati mohli.

Datum v Praze na Novém městě v domě řečeném u tří pávův ve čtvrtek po sv. Scholastice 1579.

Václav Vizina. Řehoř Špička.

---

205. Šepmistři, rada i všecka obec na Horách Kutných prosebně žádají stavy na sněmu shromážděné, aby pomoc na vyzdvižení hor r. 1576 jim svolená, však jen malou částí [250 kop] vyplacená, zouplna vydána jim byla a jiná pomoc na splacení dluhů a ouroků jim učiněna byla.

Bez datum [1579]. — Opis souč. v arch. Kutnoh.

VMti vysoce urození páni, páni! oc. Jakož VMtem v dobré vědomosti a paměti zůstává, kterak teď od některého léta z nuzné potřeby naší pro vyzdvižení Hor Kuten VMtem zaneprázdnění činíme a na VMti o pomoc a fedruňk, podavše VMtem při tom nejedny suplikací a ztížnosti naše i také příčiny některé přednější předloživše, nabíháme, jakž též suplikací naše, jichž teď dvou vejpis pro připomenutí a další toho vyrozumění VMtem podáváme, to v sobě šíře obsahují a zavírají. I poněvadž již na žulu a grunt tepruva léta tohoto 79 při času svatého Antonína v dolu „Višnoví" jest dobyto, a netoliko ten důl a Hrušky, ale i jiní při tom jsou v nemalém počtu zkveldikováni a vosušeni, a již vortové aneb místa se hledají a perkové a šlamové v některých nahoru táhnou, a kdeby se těžiti a odkud rud neb vitruňkův vodplatných očekávati mohlo, žehruje, jakož pak i některá místa jsou již vyhledána, v nichž rudy se nacházejí a bude-li vuole boží vodplatné najíti moci budou; také na tu sumu tisíc pět set kop gr. č. nám sněmem obecním, kterýž držán byl léta sedmdesátého šestého na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli Jubilate, připověděnou tepruva roku pominulého 78 dvě stě padesáte kop gr. č. jest vydáno, a o ostatek solicitujíce a pojezdy časté činíce nemálo jsme v těch letech utratili a z peněz, v kteréž jsme se u pánův přátel našich s povolením VMtí, jakožto všech tří stavův království Českého, i v mnohem větší sumu do mnoho tisíc kop gr. č. mimo to, což na nedostatcích, jichž také jest přes jedenácte tisíc, zůstává, vdlužili, ourok z sebe platiti musíme, nébrž nechtějíce pro vyzdvižení těch hor a jich zvelebení i také JMCské, pána, pana našeho nejmilostivějšího, a všeho tohoto království Českého dobré od nich pustiti, ale nadělení božího dočkati, více a více se zvláště v takových příčinách, že již, jakž oznámeno, hlubina jest vosušena a vortové k těžení se hledají, dlužíme. Protož opět při tomto nynějším VMtí shromáždění a sněmu obecním k VMtem se utíkajíce poníženě prosíme, že se na nás a ty hory, jakožto obzvláštní klenot tohoto království Českého, milostivě ohlédnouti a na ty cesty, jakž předešlým sněmem léta sedmdesátého šestého na tom mezi VMi zavříno a zůstáno, mysliti a to, aby déle tím prodlíváno nebylo, ale aby nám taková pozůstalá suma tisíc dvě stě padesáte kop gr. č. vydána a v moc naší, zvláště poněvadž té věci nám do tohoto nynějšího sněmu jest odloženo, uvedena, nébrž i nějaká pomoc jiná na splacení těch dluhův a vynahražení ouroků a outrat, kteréž jsme, starajíce se o vydání nám též sumy, vynaložili a ještě, než na platné vorty trefíme, naděje jest, že odvážiti se nákladu musíme, učiněna byla, opatřiti ráčíte. Nebo my sami od sebe, propavovavše se na nejvyšší a v znamenité dluhy pro užitek JMCské a zvelebení těch hor, těžíce tu teď již na třinácte

let, všedše, uznáváme při sobě tu nemožnost, že nijakž bychme toho cauku kreyfského, na nějž již přes sedmdesáte tisíc jest vynaloženo, dodržeti, ale jej, zvláště již když jsme na žůly přišli a nadělení božího v těch ve všech téměř dolích hledati bychom měli, spustiti, což by nemohlo býti než na velikou škodu tohoto království Českého, musili; ale jsme té celé ku pánu Bohu všemohúcímu víry a do VMtí naděje, že k tomu nijakž přijíti dopustiti neráčíte, ale o to všelijak, abychom od VMtí nyní takovou sumu připověděnou tisíc dvě stě padesáte kop gr. č. dosáhnouti a při tom dále jinou opatření skutečně býti mohli, pracovati ráčíte. A což tu pro nás a ty hory v takové příčině učiniti ráčíte, pán Buoh toho VMtem hojná odplata býti ráčí, a my také nepomineme na svých modlitbách pána Boha všemohúcího prositi, aby ráčil netoliko takovou pomoc VMtem, kterouž pro dobré tohoto království Českého a těch hor zvelebení učiniti ráčíte, hojně vynahraditi, ale i svou štědrou ruku na horách otevříti a ty všecky nedostatky milostí svou, jakožto všemohúcí a milosrdný pán, doplniti. V čemž se dále JMi svaté a VMtem v milostivou ochranu a opatření poroučíme a za laskavou a brzkou odpověď poníženě prosíme.

Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.

---

206. *Rudolf II. potvrzuje Jaroměřským jich privilegia, poněvadž po vyjití terminu vánočního r. 1578 uvolili se z dobré vůle posudné do dvou měsíců jménem daru odvozovati.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 16. února. — Opis. souč. v arch. města Jaroměře.

---

207. *Rudolf II vysvědčuje, že dobrovolné svolení Stříbrských dvouměsíčního posudního, kteréž se byli uvolili jménem daru dávati, nemá býti na ujmu jich svobodám.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 16. února. — Orig. v arch. města Stříbra.

My Rudolf II. z buoží milosti volený římský císař 2c. Oznamujem tímto listem všem, jakož jsou opatrní purkmistr a konšelé i na místě vší obce města našeho Stříbra, věrní naši milí, na milostivú žádost naši k tomuto se poddaně naklonili a nám po vyjití terminu vánočního jminulého 78léta, ne z povinnosti ale z své dobré a svobodné vuole, jménem daru, ještě do dvou měsícuov pořád sběhlých posudné dávati svolili a darovali: kderoužto jich Stříbrských poddanou volnost milostivě a vděčně přijímajíce, protož tímto reversem naším za sebe, dědice naše a budoucí krále české připovídáme, že jim takové jich dobrovolné svolení, netoliko na jich privilejích, obdarováních, svobodách a starobylých zvyklostech k žádnému ublížení, protržení ani škodě býti nemá a nemůže, nyní a na časy budoucí a věčné; ale ráčíme jim to také v budúcích případnostech a potřebách jich milostí naší císařskou zpomínati a nahražovati. Tomu na svědomí pečeť naši menší k tomuto listu přitisknouti sme rozkázali. Jenž jest dán na hradě našem Pražském v pondělí den sv. panny Juliany léta sedmdesátého devátého, království našich římského 4., uherského 7. a českého též 4.

Rudolf, m. p. *Jan starší z Lobkovic. Michal Španovský z Lysova.*

(V stejná slova a v téže příčině vydal Rudolf II. revers Plzeňským, jehož originál nalézá se v archivu města Plzně.)

---

208. Knížata a stavové slezští odpovídají na předložení císařských komisařů v příčině obeslání jenerálního sněmu českého, že do Prahy posly své vypraví, když císař reversem, od nich na sněmu sepsaným, je opatří.

VE VRATISLAVI, 1579, 17. února. — Orig. v arch. česk. místod.

Was die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Königl. Mt., unser allergnädigister Herr, auf gegenwärtigem und mit Ihr Kais. Mt. genädigisten Ratificirung gehaltenen Furstentag durch derselben Ihr Mt. hiezu deputierten und verordneten ansehenliche Commissarien, die edlen, wohlgebornen, gestrengen und hochgelehrten Herren Seifrieden von Promnitz, Freiherrn auf Ples, Sorau und Triebel, des Sagnischen Furstenthumbs Pfandsherrn und Kammerpräsidenten in Schlesien, Herrn Kasparn von Minkwicz, Erbsässen der Herrschaft Spremberg, und Marcum von Lidlau auf Komnerzan, Ihr Kais. Mt. Räthe, genädigists neben Zuentbietung derselben kaiserlichen und königlichen Gnaden werben und begehren lassen, als dass Ihr Kais. Mt. mit den unterthänigisten Bewillungen der Steuern und Biergelde, inhalt und vermuge des jungst furdirsten gehaltenen Furstentagsbeschluss mit kaiserlichen Gnaden zufrieden, in die von Ihr Mt. aber von Fursten und Ständen begehrten und zugeschrieben Reversnotel der Abfertigung halben in die Kron zu Behem gegen Prag, als die zuvorn ungewohnlichen, nit allerhalb bewilligen, sondern genädigist begehret haben wollen, dass die Fursten und Stände mit der Ihr f. G. dem Herrn Bischof und obristen Hauptmann, den Fursten und Ständen zugefertigten Revers, weil die andern der Kron zu Behem incorporirten Lande mit dergleichen Revers auch zufrieden wären, gehorsamist begnuig sein und die Absendung bei Tag und Nacht fortstellen wollten; dann Ihr Mt. nicht gemeinet, wes ungeburlichs oder unmuglichs daselbten begehren und handlen zu lassen, auch das es den Fursten und Ständen an derselbten Privilegien, Rechten und Gerechtigkeiten, auch altherkommenen Gewohnheiten unschädlichen sein, solche Tractationen einhellig in gesambten Rathe freundlichen und verträulichen beschehen und, soviel immer muglichen, nicht lange aufgehalten werden sollten, auch alles diesen Landen weniger nit als den andern der Kron zu Behmen zugethanen Landen zum Besten, Trost und Wohlfahrt gemeinet wurde. Das alles, und was Ihr Kais. Mt. deswegen an Ihr f. G. den Herrn Bischof und obristen Hauptmann genädigists fur und bei Anfang dieses Furstentags gelangen lassen, und was, wie obermelt, Ihr Kais. Mt. Commissarien furgetragen, haben die Fursten und Stände in Schlesien, soviel derer in der wenigen Zeit und erfolgten Eil zusammen kommen mugen, unterthänigist angehört und vernommen.

Und thun die gehorsamen Fursten und Ständ sich gegen Ihr Kais. Mt. derselbten zuentbotenen kaiserlichen Gnaden unterthänigist bedanken, wunschen hinwiedrum auch von Gott dem Allmächtigen Ihr Mt. beständige Leibsgesund, gluckselige Regierung und Uberwindung aller derselben Feind und Widerwärtigen.

Soviel aber Ihr Kais. Mt. weiter genädigists Begehren die vollmächtige Absendung gegen Prag in die Kron Behmen, und dass Ihr Mt. mit dem von Fursten und Ständen in Schlesien unterthänigists gesuchten Revers nit allerhalb zufrieden sein könnten, und was deme Punkt und Artikel mehr, wie oberwähnet, anhängig, betreffen thut, hätten die Fursten und Ständ sich gleichwohl unterthänigists nit vorsehen, dass Ihr Mt. ob deme von ihnen gehorsamists gesuchten Revers Bedenken haben, dann je derselben Gemut und Meinung gar nit gewesen, etwas dergleichen von Ihr Mt. als derselbten allergenädigistem Kaiser und Kunig unterthänigist zu suchen und zu bitten, was nichts minder zu Ihr Mt. und derselben nachkommenden Königen zu Behem selbst als dieser Lande Aufnehmen, Wohlfahrt und Bestem gelangen und gereichen möcht. Und ob vielleicht dergleichen Revers von Ihr Mt. vorfahrenden

Königen zu Behmen diese Land nit möchten gesucht haben, so wissen sich doch auch hingegen die Fursten und Ständ unterthänigist zu erinnern, dass ehe dergleichen Erfodrung begehret, die Puncta und Artikel, so da haben begehrt, gesucht, gehandlet und beschlossen werden wollen, alle specificirt und ausdrucklichen gemacht worden seind. Derowegen dann und damit dies von den Gesandten bewilligt und gehandlet, so auch möchte und könnte gehalten werden, haben die Fursten und Stände deren Generalität halben die Vorsehung unvermeidlich zu thun nit umbgehen mugen, dann Ihr Kais. Mt. genädigist zu erachten, dass derselbten so wenig mit unmuglichen und unerschwindlichen Sachen gedienet, als dass den Abgesandten dieser Lande ruhmlichen dies einzugehen und zu bewilligen, was vor sich selbst das Werk nachmaln in eine Unmuglichkeit setzte. Also und weniger nicht ist Ihrer Kais. Mt. damit gewillfähret, gedienet und gehorsamet, dass die Abgesandten so lange mit Darsetzung dermassen Unkostens sollen an nnd aufgehalten werden, welcher nit allein dem Land beschwerlichen, sondern auch den Vorfolg ursachen möchte, dass bei solcher Erschöpfung nachmaln die Land und Unterthanen die begehrten und bewilligten Hilfen neben den andern Landsbürden auch Privatbeschwerungen nit zu reichen vermugen werden. Darumben dann die gehorsamen Fursten und Ständ dergleichen general auch denen Begehren nach, so gar nit angedeutet, so wenig in der itzigen Herren Commissarien als in der vorigen Werben, ob und was sie derowegen ausfuhrlichen furbracht, bewilligen können und mugen.

Wann sich aber gleichwohl Ihr Kais. Mt. in denen an Herrn Bischof Ihr f. G. gethane genädigiste und andere kaiserliche Schreiben, auch der Herren kaiserlichen Commissarien Furbringen sofern genädigist erklären, dass die Begehren nit uber Vermugen und wes zur Ungebuhr beschehen, ihren der Fursten und Ständ Privilegien unvorfänglichen und unschädlichen sein, vorträulichen alles zugehen, mit einhelligem Rath tractirt und gehandlet, auch die Abgesandten, soviel muglich, nit lange aufgehalten werden sollen, und sich auch daneben Ihr Kais. Mt. in derselbten genädigisten Schreiben an Herrn Bischof Ihr f. G. erklären und erbieten, dass des Revers halben weitere der Fursten und Stände Nothdurft gehandlet und vorrichtet werden solle: so wollen die Herren Fursten und Stände ihre gevollmächtigte Abgesandten den nächsten an Ihr Kais. Mt. Hof in die Kron Behmen unterthänigists abfertigen, Ihr Kais. Mt. genädigistem Zuentbieten gehorsamists vortrauen und darob sein, dass ihre zuvorn zu deren Absendung in nächst gehaltenem Furstentag deputirte Fursten, Herren und andere der Stände Abgesandten aufn Dienstag nach Esto mihi, welcher ist der dritte des Monats Martii bald kunftig, vermittels göttlicher Hilf zu Prage bei Ihr Mt. gehorsamists erscheinen werden.

Nachdem aber den Herren Fursten und Ständen, wie auch oben erwähnet, Ihr Mt. genädigist Begehren ganz unwissend, sich unträgliche Sachen gar nicht thun noch vollziehen lassen, auch wenn gleich ohne Unterscheid die Absendung bewilligt, sich doch das, so im Werk zu erheben nicht muglichen, vor sich selbst eximirt und enthebet, Ihrer Kais. Mt. und der Kron mit unerschwindlichen Bewillungen mehr geundienet als gehorsamet, sich auch Ihre Kais. Mt. dergleichen selbst mit kaiserlichen Genaden erklären und ein wenige Anzahl etlicher Personen aller Furstenthumer, Lande und Kreis Gelegenheit und Vermugen ausser Lands nit Wissen haben können, so sollen die Gesandten, wann sie befinden, dass dergleichen Begehren wollt von ihnen gemuthet werden, so diesem hochbekömmerten, mit Schulden und andern Beschwerungen vorteuftem und unvermugendem Land nit erheblichen, bei Ihr Kais. Mt. unterthänigists bitten, dass dergleichen Begehren bei den Fursten und Ständen in Schlesien in derselbten einhelligen Zusammenkunften und Räthen gesucht und von Ihr Mt. begehret werden möchten, und sich in unerhebliche und diesen Landen unerträgliche Bewillungen gar nicht einlassen.

Des Revers halben aber sollen die Abgesandten auch bei Ihr Kais. Mt. unterthänigists anhalten, dass derselbte der in Unterthänigkeit gebetenen Notel nach gefertigt und ihnen zugestellt werden möcht oder sich vor aller Bewillung einer den Herren Fursten und Ständen tauglichen Notel in Unterthänig-

keit vorgleichen, wie es dann auch Ihr Mt. in derselben genädigistem Schreiben an Herrn Bischof Ihr f. G. dahin dirigiren und ziehen.

Es sollen aber auch insonderheit die Herren Abgesandten bei Ihr Kais. Mt. unterthänigists und mit Beschwer eifern und vorbringen, dass in des Herrn Markgrafen Abgesandten Schreiben das Jägerdorfische vor Ihrer Mt. Erbfurstenthumb angezogen, und daneben, dass in dergleichen Landsachen, so auf untertbänigisten gutwilligen Bewillungen stehen, das Wort „Befehlich" gebraucht, daruber dann der markgräfische Gesandte seines Herrn Interesse halben protestirt, und also auch, dass der Erbfurstenthümer Abgesandten in denen gemeinen frei- und unterthänigen gutwilligen Bewillungen befohlen werden will, dass Ihr Kais. Mt. derselbten und der andern Fursten und Stände mit dergleichen Schreiben und Befehlichen zu verschonen genädigists verordnen wollten, inmassen dann die Herren Abgesandten diese und andere der Lande Notdurft in ihrer Instruction zu befödern weiter auf sich haben und zu befödern wissen werden.

Und thun sich die gehorsamen Fursten und Ständ Ihr Kais. Mt. mit ihren unterthänigisten gehorsamisten Diensten zu königlichen Genaden unterthänigist entpfehlen. Geschehen zu Breslau den 17. Februarii anno im neunundsiebenzigisten. (Mit 15 beigedruckten Siegeln).

---

209. S. z Promnice, Kašpar z Minkvic a Dr. Marek z Lydlova oznamují císaři Rudolfovi II, co byli na sjezdu slezských stavů 15. února 1579 jako královští komisaři vyjednali v příčině vyslání poselství slezského na jenerální sněm do Prahy a podaného na to jim císařského reversu.

VE VRATISLAVI. 1579, 18. února. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchleuchtigister, grossmächtigister, römischer Kaiser, allergnädigister Herr! Nachdem E. Röm. Kais. Mt. uns durch derselben gnädigisten Befehlich, dessen Datum den neunten Februarii anno im neunundsiebenzigisten zu Commissarien auf den Fürstentag, welcher auf den funfzehenden dits zu Breslau angesetzt, verordnet, und was anstatt und von wegen E. Kais. Mt. wir bei den Fürsten und Ständen suchen und werben sollen, gnädigist zu erkennen geben: solchem, allergnädigister Kaiser und Herr, unterthänigist nachzukommen, haben wir, weil Herzog Joachim Friedrich zu Brieg und Liegnitz aus Ursachen, die E. Kais. Mt. aus beigelegtem an den Herrn Bischof geschriebenen Zettel, dann eingeschlossenem Schreiben mit mehrerm gnädigist vernehmen, nicht ankommen, anfänglich und vor allen Dingen bei dem Herrn Bischof alle uns von E. Mt. befohlene Handlungen, damit dieselben E. Kais. Mt. gnädigistem Suchen und Begehren nach möchten ihren Fortgang erreichen, mit sonderem Fleiss unterbauet und hernacher den sechzehenden dits den versammleten Fürsten und Ständen und der abwesenden Abgesandten alles, was E. Mt. uns gnädigist auferlegt und befohlen, fürgetragen, nichts weniger auch zuvor den von E. Mt. uns mitgegebenen Credenzbrief mit gebührlicher Reverenz uberantwort, sowohl auch die andern Schreiben der Erbfürstenthümber Abgesandten zuestellen lassen. Und nachdeme sie in Verlesung jetztgedachtes Credenzbriefes vernommen, dass E. Mt. uns mit einer sonderen Instruction zu ihnen gnädigist abgefertiget, haben sie dem alten löblichen Brauch nach ihnen dieselbe zuzustellen gebeten.

Wiewohl wir uns nun selbst zu bescheiden wissen, dass solcher Brauch je und allweg mit Uberantwortung und Einstellung der Instruction gehalten, dieweil aber E. Mt. uns keine zustellen lassen, haben wir bei ihnen den Fürsten und Ständen, dass wir ihnen hierinnen nicht willfahren können, uns entschuldigt mit Vermeldung: obwohl E. Mt. in derselben Credenzbrief der Instruction

gnädigst erwähnet, so hätten sie doch hernacher dieselbe zu verfertigen gnädigist für unnöthig erachtet sintemal dieser Fürstentag gleich wie eine Continuation des vorigen und es jetzo umb nichts anders als umb Annehmung des von E. Mt. uberschickten Reverses, darauf die Abfertigung des vollmächtigen Ausschusses erfolgen soll, zu thuen und zu handlen. Darbei sie es auch diesfalls haben verbleiben lassen und um Bedenkzeit zu Berathschlagung der beschehenen Proposition gehorsamist gebeten und, als ihnen dieselbe zugelassen, uns hernacher den achtzehenden ditz, wess sie sich einhelliglich verglichen und entschlossen, verlesen, auch beiliegende Schrift des Fürstentagsbeschluss uns zugestellt, mit ausdrücklicher Vermeldung, dass bei ihnen nichts anders noch mehrers zu erhalten, derwegen auch keine Replica annehmen wellen.

Dieweil dann, allergnädigister Kaiser und Herr, E. Mt. aus gedachten Schriften soviel zu vernehmen, dass der Herr Bischof umb das, so wir mit den Fürsten und Ständen handlen sollen, nicht allein gute Wissenschaft gehabt, sondern auch ihnen dasselbe zu erkennen geben, haben E. Mt. leichtlich zu erachten, dass sie viel lieber den letzten Artikel des Revers, denselben zu Prag durch ihre Abgesandten richtig zu machen, angenommen.

Wir hätten aber verhoffet, wann die Fürsten und Stände dieses Punkts halber nicht so viel bericht wären worden, wie wir dann aus diesem Bedenken ihnen davon kein Meldung thuen wollen, sie würden vielleicht E. Mt. gnädigistes Suchen und Begehren eingangen und den bei uberschickten Revers gehorsamist haben verbleiben lassen; nachdem aber die Sach dermassen, wie erzählt, geschaffen, haben E. Mt. gnädigist abzunehmen, dass, wann wir gleich auf dem ersten Vorbringen verblieben wären und denselben ferner urgiret, dass wir nichts mehrers hätten ausrichten noch erhandlen können. Sein also der unterthänigisten tröstlichen Zuversicht zu E. Kais. Mt., es werden uns dieselbe, dass wir den ersten Punkt, wie begehret worden, nicht erhalten, gnädigist entschuldigt nehmen, mit dieser unser unterthänigisten Verrichtung zufrieden sein und unser allergnädigister Kaiser und Herr sein und verbleiben, E. Kais. Mt. uns zu derselben kaiserlichen Gnaden in gehorsamister Unterthänigkeit befehlend. Datum Breslau den achtzehenden Februarii anno in 76.

---

210. Císař Rudolf II žádá Kašpara Minkvice za bezodkladné odeslání zprávy, co byl s ostatními komisaři při stavích na sjezdu ve Vratislavi shromážděných vyjednal v příčině obeslání jenerálního sněmu českého, neboť tím, že poslové slezští dosud se do Prahy nedostavili, i jednání sněmu se prodlužuje.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 21. února. — Konc. v arch. česk. míst.

Rudolf ɔc. Gestrenger lieber Getreuer! Uns nimbt gross Wunder, dass uns kein Bericht von dir einkumbt, was du und die andern Mitcommissarien auf jetzo gehaltenem Fürstentag zu Breslau ausgericht habest und ob die vollmächtigen Gesandten auch wann sie kommen werden oder nit. Dieweil uns dann solchs zu wissen von wegen des hieigen Landtags, der deswegen nit wenig verhindert oder aufgehalten wird, gar hoch vonnöthen, so wollest uns derwegen alle Gelegenheit, was bei bemeltem Fürstentag fürgeloffen, worauf es blieben und was wir uns eigentlich der vollmächtigen Abgesandten halber zu versehen haben, mit diesem Currier bei Tag und Nacht gehorsamblich und eilends zueschreiben. An dem vollbringst du unsern gnädigen Willen und Meinung. Geben Prag den 21. Feber anno 79.

---

211. Rudolf II dává instrukcí Hynkovi z Vrbna, Hynkovi Brtnickému z Valdštejna a Jarošovi ze Zástřizl, jako poslům císařským na sněm do Brna ke dni 15. března položený vypraveným, co by se stavy markrabství Moravského jednati měli, zvláště aby stavové poslům svým na valný sněm do Prahy vypraveným plnou moc k sněmovdní na šest neděl danou ještě o tři, čtyry neděle prodloužili.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 25. února. — MS. souč. „Památky sněmovní" III, fol. 174 v zemsk. arch. markrabství Moravského v Brně.

Rudolf Druhý ɔc. Instrukcí na urozené Hynka z Vrbna na Bystřici, Hynka Brtnického z Valdštejna na Brtnici a statečného Jaroše z Zástřizl na Bozkovicích, posly naše k stavům markrabství našeho Moravského na sněm obecní, který v městě našem Brně v druhou neděli v postě [15. března] nejprvé příští držán býti má, co na dotčené stavy vznésti a s nimi jednati mají, daná: předkem, aby poslové naši stavům markrabství Moravského, poddaným našim věrným milým, po dodání jim listu našeho věřícího milost naši a všecko dobré oznámili s doložením takovým, že od nich, jako věrných poddaných svých milých, že jsou se k témuž z poručení našeho položenému a rozepsanému sněmu poslušně sjeli a najíti dali, s obzvláštní vděčností milostivě přijímati ráčíme. A jakož o tom stavové markrabství Moravského dobrou vědomost mají, že jsou na milostivou žádost naši, na ně skrze komisaře při sněmu, kterýž léta tohoto sedmdesátého devátého na den nového léta v městě Olomouci držán byl, vloženou, na sněm do království Českého, k pondělímu po hromnicích nyní minulých na hrad Pražský položený, osoby z prostředku svého ze všech čtyř stavův s plnou mocí volili a vyslali, však s takovou výhradou, že takové jejich plnomocné vyslání a zmocnění nic déle nežli do šesti neděl pořád sběhlých od začátku výše jmenovaného sněmu trvati a přes týž vyměřený čas žádné moci míti nemá, jakž odpověď jejich komisařům a poslům našim daná v sobě obsahuje: i poněvadž pro nevypravení od knížat a stavův knížetství Slezských poslův jejich na nynější sněm do království Českého, čímž se za nenadalými příčinami až posavád protáhlo, takové sněmovní jednání, jakž by náležité bylo, předsevzato býti nemohlo, ale již na každý den týchž poslů se očekává, však nicméně my s stavy království Českého a s vyslanými s plnou mocí z zemí k němu příslušejících a připojených, kdež i se tak sjeli, pokudž býti může, žádného času při tom nemaříce v jednání býti a zůstávati ráčíme. A protož že my stavův markrabství Moravského, věrných poddaných svých milých, milostivě žádati ráčíme, aby stavové vyslaným svým s plnou mocí, kteréž jsou tak do království Českého na nynější sněm vypravili, od času vyjití těch šesti neděl ještě za čtyři anebo tři neděle pořád sběhlé terminu a času při sněmovním jednání v témž království zůstati přidali, a k této naší milostivé a otcovské žádosti z již nahoře oznámené příčiny povolně a poddaně (jakž pak k nim té nepochybné důvěrnosti býti ráčíme) se najíti dali, tak aby takové již začaté a předsevzaté jednání s pomocí pána Boha všemohoucího, kteréž se netoliko království Českému a zemím k němu připojeným ale všemu křesťanstvu k dobrému a užitečnému a prospěšnému děje a vztahovati bude, k svému vykonání a na místě postavení přivedeno býti mohlo.

A my v to se milostivě uvolovati ráčíme stavy markrabství Moravského, že jim takové poslův jich s plnou mocí již do království Českého na ten sněm vypravených a týmž poslům dalšího při sněmovním jednání v témž království Českém zůstání, času a terminu přidání, privilegiím a svobodám jich k nižádné škodě, ujmě a ublížení býti nemá, dostatečným reversem opatřiti a jim takovou jejich poddanou povolnost všem, i jednomu každému zvláště, vší milostí svou císařskou vzpomínati a nahražovati ráčíme.

A což tak jmenovaní poslové a komisaři naši při již psaných stavích markrabství Moravského spůsobí a vyřídí, toho aby nás, což nejdřív možné, tejna nečinili, vědouc, že na tom milostivou a jistou

vůli naši císařskou naplní. Dán na hradě našem Pražském v středu po svatém Matěji apoštolu božím léta sedmdesátého devátého ɔc.

Rudolf m. p. *Ad mandatum sacrae caes. maj. propr.*
Vrat. a Pernstein, s. r. B. cancellarius. *Th. Mehl. Khober.*

---

212. Vyslanci slezští na sněmu jenerálním v Praze prosebně žádají císaře za nařízení hejtmanu Opolskému a Ratiborskému, aby někoho jazyka a práv jmenovaných knížetství znalého do Prahy vypravil, a tudíž stavové dotčených knížetství později žádných výmluv neměli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. Bez datum. [1579.] — Opis souč. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister u. s. w. Allergnädigister Kaiser und Herr! Euer Kais. Mt. wollen die Abgesandten aus Schlesien unterthänigist nicht verhalten, wie dass die Opplischen und Ratiborischen im nägstem Fürstentage zu Breslau durch ihre Abgesandten anhalten lassen, dass die Fürsten und Stände eine Person ihres Mittels zu der Absendung allher zu deputiren, welche ihrer Sprachen und Recht kündig, und darauf Herrn Hansen Sedniczky genennt, damit die Fürsten und Stände wohl zufrieden. Weil aber derselbte Gesandte nicht kommen und aus obgemelten Opplischen und Ratiborischen Furstenthümern etliche ansehenliche Personen allhier, so bitten die Gesandten E. Kais. Mt., die geruhen dem Herrn Hauptmann, so allhier, aufzulegen, dass er jemanden zu den Abgesandten verordne, damit sie sich nachmaln nicht zu behelfen, dass sie zu solchen Sachen nicht erfodert, und ihres Theiles, was allhier beschlossen, nachmaln nicht disputiren oder difficultiren dürfen, dann sich die Gesandten der Fürsten und Stände wollen hiemit angesagt und verwahret haben, dass ihnen dergleichen Furwendung hienach nicht würde gestattet, sondern gleich davor, als ob sie zur Stelle und alles mitgewilliget, geachtet und gehalten werden. Und thuen E. Kais. Mt. sich die Abgesandten zu Gnaden empfehlen.

---

213. Zpráva císaři podaná o odpovědi, jakou byli na jenerálním sněmu v Praze shromáždění stavové království Českého a ostatních přivtělených zemí prostřednictvím pána z Rožmberka podali na proposicí královskou v příčině svolení pomoci proti Turku a veřejné hotovosti.

1579, v březnu. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Der Herren Ständ der Kron Beheimb und vollmächtigen Abgesandten der incorporierten Lande Antwort auf Ihr Mt. Proposition des Generallandtags zu Prag anno 79 im Martio gehalten.

Allergnädigister Kaiser und Herr ɔc.

Die Herren Stände der Kron Behamb und Abgesandten der andern incorporirten Lande haben sich in ihrer gestrigen Tages Euer Mt. gegebnen Antwort in den Landtagssachen dahin unterthänigist durch Sein Gnaden den Herrn von Rosenberg erklärt und fürbringen lassen:

Und sich anfangs unterthänigist entschuldigt, dass sie E. Mt. auf derselben Proposition und Begehren eher nit beantwortet hätten, dann dessen kein ander Ursach sei, dann dass etliche der Stände und incorporirten Mitglieder mit ihrer Reis hieher nit haben fortkummen, auch sich in den so grossen und hochwichtigen Sachen so schleunig nicht vergleichen oder entschliessen künnen. Es hätten aber die Stände der Kron Behamb sambt den Abgesandten der incorporirten Lande E. Kais. Mt. aller-

gnädigstes Fürbringen aus der Proposition und den Nebenschriften unterthänigist vernummen und bei sich mit allem Fleiss erwogen, wie gar gefährlich es umb das hungrisch Gränitzwesen stehe und dass derwegen E. Kais. Mt. an sie die Stände und vollmächtigen Abgesandten der incorporirten Lande allergnädigist begehren, auf die Mittel und Wege zu gedenken, auch ihre getreue Hilfen zu leisten, damit solch gefährlichs und bedrängtes Granitzwesen weiter versehen und unterhalten werden möcht. Und hätten demnach E. Mt. an die Stände der Kron Behamb ein benennte Summa Gelds als hundert und fünfzig Tausend Thaler, an die andern Land aber die vorigen Hilfen, wie sie es ein Zeit hero geleistet, weiter zu reichen allergnädigist begehrt, oder dass sie die gedachten Lande selbst, wo und wie sie es vor guet ansehen wurden, ein Gränitzenort, gegen Märhern und Schlesien gelegen, mit ihren Hilfen versehen und unterhalten wollten. Und wüssten darauf zum Theil unterthänigist wohl, wurden des auch in mehr Wege berichtet, wie ihre benachbarten und auch diese Lande in sorglicher grosser Gefahr stünden, darumb sie dann selbst wohl verstünden und bei ihnen ermessen künnten, dass ein guete Fürsehung sonders und hoch von nöthen; wann sie aber entgegen bedächten die grossen dieser Lande Mängel, Abnehmen und Unvermügen, so künnten sie es E. Kais. Mt. zu erzählen nit unterlassen und neben anderm fürnemlich dieses: obwohl des nächstverschienen Jahr ziemliche fruchtbare Zeit gewesen, dass man doch des Zuwachs schlechte Anwerdung gehabt, zu dem dass etzliche, wie es ihr viel aus den Ständen der Kron Behamb, fürnehmlich auch die andern Gesandten der incorporirten Mitglieder fürbracht, durch Brand, sonderlichen aber durch die schwere grosse Wasserfluss merklichen Schaden genummen und dass sie so viel Jahr nach einander dermassen grosse Hilfen gethan, Steuer gereicht und dann durch Verkaufung der Gueter ansehenliche Summen Gelds aus dem Land kummen wären, dass sich derwegen grosse Mängel nit allein bei den Ständen dieser Kron Behamb und derselben incorporirten Lande, sonder auch ihren Unterthanen dermassen dieser Zeit befinden, dergleichen Abgang und Mangel hievor bei Menschengedenken niemals gewesen noch befunden worden wären. Es künnte auch dieses alles E. Mt. mit mehrer Ausführung und viel weitläuftiger erklärt und ausgeführt werden.

Aber ungeacht dessen allen und in Erwägung der fürstehenden und von E. Mt. fürgetragnen grossen Noth und damit E. Kais. Mt. im Werk spüren mügen, dass sie die Ständ der Kron Behamb und die incorporirten Mitglieder unterthänigist E. Kais. Mt. nit weniger als derselben geliebten Vorfahren, Künigen zu Behamb, in Unterthänigkeit aus ihrem freien Willen zu dienen und zu willfahren ganz geneigt wären, so hätten sie sich hintangesetzt aller oberzählten und ander ubergangen Beschwerungen und Armuets einer unterthänigisten ungrischen Gränitz- oder Türkenhilf verglichen, wie E. Kais. Mt. folgends unterthänigist in Gehorsamb fürbracht werden wurde.

Und erstlich, nachdem E. Kais. Mt. die benenntlichen einmalhundert und fünfzig Tausend Thaler von den Ständen der Kron Behamb, von den incorporirten Landen aber ihre Turkenhilfen, wie gedacht, gleichfalls, wie sie es etzliche Jahr hero hievor geleistet, allergnädigist begehrten, so künnten sie die Stände der Kron Behamb diesmal solche Hilf der Türkensteuer anderer Gestalt nit bewilligen, dann auf die Häuser oder Rauchfang, wie es die verschiene Jahr her bewilligt und gereicht worden wär. Dass aber diesfalls, wie in E. Mt. Proposition vermeldet wurde, seithero grosse Ungleichheit gehalten worden wäre, muessten sie die Stände der Kron Behamb die Unordnung und Ungleichheit, die hiebei fürgelaufen, selbst bekennen und wären der Meinung gewesen, auch aus eigner Bewegnus und vor sich selbst sich einer bessern Gleichheit und gueter Ordnung zu unterreden; sie hätten aber die Beisorg tragen, dass durch solche Berathschlagung etwa der Landtag umb was desto mehr verhindert und länger aufgezogen worden sein möcht, derowegen sie es dann zu diesem Mal ubergangen und es einzustellen verursacht worden wären. Es sollte aber nit weniger zu ander und gelegner Zeit mit besser Bequemigkeit davon geredt, gehandelt und dieser Artikel so viel müglich zu einer richtigen Ordnung gebracht werden.

Dass nun E. Mt. von den Ständen der Kron Behamb die benenntliche und gewisse Summa der einhundert und funfzig Tausend Thaler Turkenhilf begehrten, als die hievor etzliche Jahr hero bewilligt worden wären, künnten sie die Ständ der Kron Behamb E. Kais. Mt. unterthänigist nit verhalten, es möchten es auch E. Kais. Mt. ihnen in Wahrheit glauben, dass man ein etzliche Jahr hero nit hab finden künnen, dass der Anschlag auf die Häuser jemals ein so hohes als die bemelte Summa der einhundert und funfzig Tausend Thaler ertragen hätt, sondern dass nach Ausweisung der ordenlichen Register viel ein wenigers einkummen und dasselb von Jahren zu Jahren sich je länger je mehr geringert und abgenummen habe, und dass es letzlich aufs meiste mehr nit als ungefährlich neunzig Tausend Thaler getragen, und sie künnten derwegen jetzo kein ander benenntliche Summa bewilligen, dann soviel die Anlag auf die Häuser bringen wurde, hätten sich auch darauf verglichen, dass dasselbe von den Häusern, wie gedacht, gereicht und ordenlich mit sonderm Fleiss eingebracht werden und die Städte ihre fünfundzwanzig Tausend Thaler, wie hievor, zu solcher Summa geben und einbringen sollten, doch auch mit dieser ausdruecklichen Condition, dass von solchen Hilfgelden ein Anzahl Volk sollt aufgenummen und damit ein gewisse Gränz in Hungern gegen dieser Kron Behamb und den incorporirten Landen gelegen, wo es am nöthigsten sein wirdet, besetzt, nit aber der Meinung, dass solches Volk in Hungern gleich auf der märherischen und schlesischen Gränitzen liegen, sondern, wie gemeldet, an denen Orten und Gränitzen in Hungern, wo es am nothwendigisten wäre und da man etwas fruchtbarlichs ausrichten künnte, auch da sich diese Kron Behamb und die incorporirten Lande der grössten Gefahr zu besorgen, geordnet und gehalten werden sollten. Und es bewege oder verursache die Stände der Kron Behamb und die Abgesandten der incorporirten Lande hierzu dieses insonderheit und fürnehmlich, dass die Gränitzen, wie die Mitglieder der Kron Behamb berichten, gegen diesen Landen so ganz bloss, offen und ubel versehen sein, dass der Feind, da er die Gelegenheit eigentlich wüsste und es sehen sollt, nit allein den incorporirten und dem Feind am nächsten gelegnen Landen, sondern auch dieser Kron Behamb und dem ganzen Römischen Reich selbst, da er sich darumb annehme, grossen und verderblichen Schaden (den Gott gnädiglich abwenden und verhueten wolle) zufügen und stiften möchte. Es sei auch soviel Bericht verhanden, dass dem Feind die Wasserström und Päss dardurch sehr wohl bekannt wären, also dass man sich auf einigs Vortel diesfalls gar nit zu verlassen. Bei welchem auch dieses nit weniger, sondern fürnehmlich in Acht zu halten und zu bedenken, dass das Volk in diesen Landen des Feinds Gelegenheit und Kriegswesens nit erfahren, sintemal sie bei Menschengedenken in Rueh, Frieden und Sicherheit gewesen. Da nun der Feind dieses Land (welches Gott gnädiglich abwenden wollt) uberfallen, verheeren, das Volk von einander trennen, sich dasselbe verlaufen, weggeführt werden und von einander kummen sollt, dass sie sich als die Hungern, die des Wesens fast gewohnt, nit so leicht wurden wieder erholen noch die Städt und Märkt wiederumben, wie sie die Hungern, versammlen, sich zusammen finden, auch im Mangel des Holzes und ander Gelegenheit die Verheerung derselben nit wurden aufbauen oder zu einiger Nahrung wieder kummen künnen.

Derowegen und weil E. Kais. Mt. selbst aus gnädigster Wohlmeinung den Ständen der Kron Behamb und den incorporirten Landen in der Proposition den Weg und Fürschlag zeigten, dass zu solcher fürstehender Gefahr ihre der Stände Befreunden vor andern zu dem Kriegswesen gebraucht, ihnen selbst zu Ehren und dem ganzen Land zu kunftigem Nutz und Frummen geübt und sonst ander Unrath als Schwelgen, Balgen, Muessiggang und dergleichen verhuetet werden möchten, vor welche gnädigste und treue Sorge und Zuneigung, welche E. Kais. Mt. hierinnen gegen den Ständen und den ihrigen tragen, sie insonderheit unterthänigisten Dank sagen und ihnen ganz angenehmb ist; so wollen sie auf solche Leute und Kriegsvolk insonderheit wohl bedacht sein und hätten sich darauf mit einander einhelliglich entschlossen, dass die Stände dieser Kron Behamb dritthalb Hundert gerüster deutscher Pferd, acht Hundert Hussaren und ein Hundert Archibusern auf die obbemelte Granitz abfertigen und

sie unterhalten, dieselben zu jeder Quatemberszeit durch ihre verordnete Kriegszahlmeister ordenlich mustern, bezahlen, auch die Einbringung der bewilligten Steuer durch die ernste Execution unverschont jemands dermassen ordenlich und ohne Abgang einbringen wöllen, dass E. Kais. Mt. hierinnen mit ihnen allergnädigst und wohl zufrieden sein wurden.

Die Abgesandten aus Märhern hätten sich dessen verglichen und bewilliget, auch wie das vergangne Jahr ein Rauchsteuer auf sich zu legen und aus demselben, weil es fast soviel oder ehe mehr austragen wurde, zwei Hundert gerüster Pferd, zwei Hundert Hussaren, ein Hundert Archibusier und zwei Hundert Fuessvolk abzufertigen und zu halten; die Schlesier zwei Hundert deutscher gerüster Pferd, zwei Hundert Hussaren und ein Hundert Archibusier; beide Markgrafthumb Lausitz ein Hundert gerüster Pferd und, wie gemeldet, zu Besetzung der Gränzen, wo es gegen diesen Landen die grösste Noth erheischen wurde. Es bitten auch die Stände der Kron Behamb und dieser incorporirten Landen E. Mt. unterthänigist, E. Mt. wollen ihnen dieselben Ortsflecken, wo solches Volk am nutzlichisten gegen diesen Landen sein kunnte, namhaft machen und diesfalls ihr gnädigstes Gemuet und Meinung ihnen eröffnen.

Doch haben sie die Stände sich auch dessen mit einander verglichen, dass sie selbst ein oder mehr Obristen und Befehlshaber uber solch Kriegsvolk, des sie sich vereinigen wurden, die ihnen auch mit Eidespflichten verbunden und zugethan sein sollten, halten wollten und dass dasselbe Volk von denen Gränitzorten, darein sie gesetzt, auf anderweite gelegene Gränitzen, sonderlich uber die Donau ohne ihr der Stände Vorwissen nit sollt abgefuhrt oder weggezogen werden. Dann auch mit diesem Vorbehalt, da in diesem Land etwa ein unversehner Uberfall, darvor Gott der Allmächtige sein wölle, beschäch, dass sie die Ständ und incorporirten Lande solch ihr Volk zu ihrem eignen Schutz, Defension und Schirm unverhindert abfordern möchten, wiewohl es verhoffentlich nicht darzue kummen wurde, sie die Stände auch von dergleichen Gefahr gar durchaus nichts wüssten; doch da sich gleichwohl wes dergleichen unversehens zutrüge, dass sie sich des jetzo vermeldten Vorbehalts gebrauchen möchten. Sunsten aber und ausser hoher sonder Nothdurft wollten sie das Volk nit abfordern, sondern auf den Termin, den sie E. Mt. jetzo hernach melden wöllen, allda auf der bestimbten Gränitz verbleiben lassen.

Was aber den Rest der Bezahlung, den man etwa dem Kriegsvolk auf den hungrischen Gränzen noch ausständig ist, belangt, bitten sie die Stände der Kron und der incorporirten Lande unterthänigist, E. Mt. wollten diesfalls auf sie gnädigst nit dringen, dann aus den von E. Mt. ubergebnen Schriften zu befinden, dass desselben Rests nit wenig und da sie denselben jetzo bewilligen oder damit belegt werden sollten, künnten sie nit sehen noch befinden, wie es in dieses Landes und der incorporirten Länder Vermügen wäre, uber die jetzige Bewilligung auch in dasselbe einzugehen, sondern sie wurden von deswegen, dass sie hievor etzliche Jahr nach einander dermassen grosse Hilfen geleistet, nit folgen künnen, sondern nur eins das ander hindern, und weil nit allein E. Mt. jetzo, sonder auch derselben Vorfahren hievor jederzeit sich gnädigst erboten, dass sie von wegen des Abgangs an Unterhaltung des hungrischen Gränzwesens auf ander Mittel bedacht sein wollten, dass derwegen E. Kais. Mt. auch darauf gnädigst zu sinnen geruehen und ihr der Ständ mit denselben Ausständen gnädigst verschonen wollten. Und sintemal es dann darzu kummen und das obbemelte und specificirte Kriegsvolk auf die Gränzen geschickt werden sollt, so soll es nit dahin gemeint, verstanden und gedeutet werden, darumben dann sie die Stände insonderheit bitten, dass gleich diese obbemelte Lande die Beschützung derselben Gränz ganz auf sich laden und tragen sollten, dann solches ihnen unmuglich wär, hätten auch ihre Entschuldigung derowegen auf vorigen Landtägen zur Gnuege erzählet und ausgeführt, sondern dass sie allein bei der Absendung der obbemelten gewissen und benennten Anzahl Volks und Unterhaltung desselben gelassen werden und verbleiben mügen, dieweil alles das, was jetzo beschicht und bewilligt wurde, allein auf

E. Mt. allergnädigstes Begehren und aus ihrer der Stände dieser Lande unterthänigisten Lieb und guetem freien Willen beschäch.

Sie die Stände bitten auch daneben insonderheit, E. Kais. Mt. wölle allergnädigst darob sein und verfügen, dass das Volk auf den Gränzen in Hungern, wie sie jetzo besetzt sein, von deswegen davon nit abgezogen, sondern nit weniger darbei gelassen werde, dann soviel Bericht verhanden sei, dass etzliche Gränzhäuser allein aus den zu denselben Häusern gehörenden Einkummen und die andern aus den vacirenden Bisthumen und gleichfalls derselben stattlichen Renten gar wohl erhalten werden künnten.

Und weil sich aus den ubergebnen Schriften, auch aus dem Augenschein soviel befinde, dass die Reichs- und dieser Land Hilfen zu dem ganzen hungrischen Gränzwesen bei weitem nicht reichen noch klecken, so wären sie die Stände des Künigreichs und der incorporirten Lande der gehorsamsten Zuversicht und zweifelten nit, es werden E. Mt. derselben hohen Verstand nach die gnädigste Fürsehung thuen, dass das Ubrige sunst in ander Weg ersetzt und erhandelt werden müge; dann weil sie die Ständ der Kron Behamb und der incorporirten Lande dem Künigreich Hungern ihrem Bedacht nach gar nit verbunden sein, sondern alles dies, was sie hievor gethan und jetzo noch unterthänigst thuen, nit aus Pflicht, wie oft gemeldet, sondern E. Kais. Mt. als ihrem allergnädigsten Herrn aus treuherziger Lieb und christlicher Erbarmung wegen des gefährlichen Stands der Christenheit und aus treuherziger Guetwilligkeit leisten, so erachten sie unterthänigist, das Römische Reich und die andern christlichen Potentaten sollten zu dergleichen stattlichen Hilfen nit weniger billich auch geneigt und willig sein, und dass derowegen E. Kais. Mt. diesen Mitteln und Wegen wurden nachzugedenken und die zu befürdern wissen, damit auch durch ihre Hilf und Beisteuer das hungrische Gränzwesen desto stattlicher versehen und erhalten werden müge.

Neben diesem hätten auch die Abgesandten aus Schlesien ihrer Nothdurft nach E. Kais. Mt. des unterthänigist zu erinnern gebeten, dass sie allbereit vor ihrem jetzigen Verreisen hieher E. Mt. einen halbjährigen Steuertermin als fünfunddreissig Tausend Thaler, die sie auf jetzig künftig Georgi erlegen sollen, unterthänigst auf E. Mt. gnädigstes Begehren bewilligt, bäten derwegen, dass es E. Kais. Mt. dahin gnädigst richten wollten, dass die mit derselben auch ihr Volk, welches sie, wie gemeldt auf die hungrischen Gränz abfertigen sollten, bezahlen möchten, dann sunst wurden sie gar nit folgen künnen.

Auch hätten sie die schlesischen Gesandten die Stände der Kron Behamb umb Fürbitt ersuecht von wegen der Lignitzischen, Glogischen und andern der Ort in Schlesien Schuldhandlungen halben, in deren sie zum Theil und ihre Mitverwandten hoch verteuft wären, damit dieselben zum fürderlichisten erledigt werden möchten, dann sie sunsten nit sehen künnten noch wüssten, wie sie die Hilfen thuen, viel weniger dieselben einbringen sollten.

Desgleichen hätten sie die Gesandten aus Schlesien erinnert und fürbracht, was sich wider Herr Georg Braunen von etzlichen Polaken zugetragen hat, und dass er noch in der Bestrickung sei, sollt sich auch jetzo bald nach Ostern wiederumb dahin in Polen gestellen. Und solches kumb ihnen den Ständen nit allein mit Befrembdung und Verwunderung, sondern auch kläglich und bekummerlich für, dann dass zwischen der Kron Polen und diesen Landen etwa ein solch Unvernehmen oder offner Krieg sein sollt, dass man sich Leibs- und Lebensgefahr besorgen muesste, darvon hätten sie die Stände keine Wissenschaft. So hätten sie auch verstanden, wie unversehens und unerwarteter Weis er der Herr Braun uberfallen, das Frauenzimmer und Diener ubel geschlagen, auch ein Jungfrau von Kotwitz erschossen worden, und dass solches in E. Mt. Landen beschehen sei, da man sich dergleichen gar nit versehen, das bedunket sie die Stände ein grosses sein. So sei auch der gedachten entleibten Jungfrau Brueder allhie, welcher den Fall sonderlich gegen einem Weibsbild gar hoch zu Gemueth zeucht

und halte kläglich umb Einsehen an. Sollt man sich nun des haben merken lassen und es lautbar gemacht, wurde man sich nit allein selbst zu versichern, sondern auch dem Feind zue begegnen gar wohl gewisst haben. Die Compactata vermöchten gar viel ein anders, und ob sie wohl noch nicht verneuert wären, so erstreckten sich doch dieselben auf sechs Jahr auch nach des Künigs Tod, welche Zeit noch bishero nicht ausgangen. Und bitten derwegen die Stände unterthänigist, E. Mt. wollten gnädigst darauf bedacht sein, dass der Herr Braun der Obligation und Bestrickung erledigt wurde und künftig sich Niemands dergleichen zue besorgen habe, auch dass ihme wegen des erlittnen und genummenen Schadens Abtrag beschehe und er des wieder erstattet werde, weil auch die Zeit, zu der er sich verobligirt, sehr kurz und nit viel uber vier Wochen, so muesste er sich als ein ehrlich Mann, da er nit derselben gelöst und befreiet wurde, gestellen und künnte alsdann nit leisten noch dem nachkummen, was er bewilligt hat, wie er dann solches alles selbst mit mehrer Ausführung fürbracht habe.

Was auch die Execution zu Einbringung der Steuern belangt, sei es allweg der Brauch gewesen, dass die Stände selbst Macht und Gewalt gehabt, wider die Saumigen zu exequiren, und hätten auch darinnen decretirt, derwegen bitten die Stände der Kron Behamb mit den Abgesandten der incorporirten Lande unterthänigist, dass es nochmals darbei verbleiben, und obgleich Jemand davon appelliren wollte, ihme dasselbe nit verstattet werden möchte, weil auch in den andern Landen dergleichen Brauch gehalten wurde.

Die Abgesandten der beiden Markgrafthumer Ober- und Niederlausitz bitten und begehren gleichfalls unterthänigist, dass sie ihre Bewilligung der Turkenhilf gleichfalls auf ihr obvermeltes Kriegsvolk wie die Stände aus Schlesien wenden möchten.

Neben diesem allem hätten auch die Gesandten aus Schlesien weiter fürbracht und gebeten, dass E. Kais. Mt. diese Weg erdenken wollten, dass die strittigen und noch unerledigten polnischen Gränitzen richtig gemacht und allerlei Zank, Hader und ander Widerwärtigkeit dardurch verhuetet werden möcht.

Was dann weiter E. Mt. Begehren wegen Erbauung und Befestigung der Gränitzhäuser in Hungern belangt, erkenneten es die Stände selbst vor ein sondere Nothdurft, sie befinden aber ihr grosses Unvermügen dermassen beschaffen, dass sie solches auf diesmal nit bewilligen noch erschwinden künnen. Zu dem so wäre soviel Berichts verhanden, obwohl etliche ansehnliche Reichshilfen zu solcher Gränitzerbauung geordnet wären und solches von etzlichen Jahren her, dass sie doch nit noch hätten bericht werden künnen, dass was zu Befestigung der Gränitzen in Hungern gegen diesen Landen wärts auf und angewendet worden wär. Und bitten derwegen unterthänigist, E. Mt. wollten gnädigst darauf bedacht sein und befürdern, dass dieselben Reichshilfen zum Theil auch zu Erbauung der Granitzen gegen diesen Orten möchten angelegt werden, sintemal es nit allein dieser Lande, sonder auch des Reichs selbst hohe Nothdurft erfordert, dann ihme dem Reich aus diesen Landen so leicht ein grosse Gefahr und Beschwer begegnen möchte, als von anderswoher, wie diejenigen, so derselben Ort erfahren sein, berichten.

Zu der inländischen Bereitschaft bewilligen die Ständ der Kron Behamb von acht Tausend Schock meissnisch ein gerüst Pferd und daneben den vierzigisten Mann; die Märhern aber berichten, dass sie zuvor unter ihnen vor etlichen Jahren die Ordnung und Bewilligung hätten, von sechs Tausend Schock ein gerüst Pferd zu halten und darneben den vierzigisten, dreissigisten, zwanzigisten und zehenden Mann auszurichten; dabei lassen sie es noch verbleiben.

Die Schlesier wollten es auf ihr Anheimbkunft auch dahin richten, dass gleichenfalls von acht Tausend Schocken ein gerüst Pferd und der vierzehende [sic] Mann sollt ausgerüstet werden; und weil man jetzo kein gewisse Anzahl dieser Pferd und Manne wissen kann, haben sich die Stände dergestalt auf diesmal verglichen, da ein Gefahr unversehens auf ein oder das ander dieser Land käme, dass die

andern demselben, wie es vor Alters im Brauch und sie schuldig gewesen, mit äusserister Macht zu Hilf und Rettung kummen sollten, und welchs Land am ehisten bedürfen und ersuechen wurde, und ob man nicht auf alle Ort klecken künnte, welchem die grösste Noth zustünde, dasselbe retten helfen, und dieselben die andern Landen dergleichen wieder. Welchs alles diesfalls wegen der Bereitschaft und Zuzuegs allein bis auf die Gränitz dieser Lande und nit weiter verstanden werden solle, in welchem sich auch die Gesandten beider Markgrafthümer Lausitz gleichermassen verglichen haben.

Wann auch die Musterungen in den Landen angestellt sein und gehalten werden, künnen alsdann die darzu verordneten Personen die eigentliche Anzahl des Volks wissen und erforschen und ein Theil dem andern die Anzahl der Hilf verträulich benennen und berichten, darbei aber die Schlesier insonderheit unterthänigist bitten, dass ihre Ritterdienst in die Bereitschaft und Zuzug soll verstanden und eingezogen werden.

Dann auch weil von dem Furstenthumb Crossen, der Herrschaft Zülch und andern Stucken kein Hilf noch Steuer geleistet noch andere Mitleidungen von denselben Orten, da sie doch in Schlesien gelegen, getragen werden, so bitten sie unterthänigist, weil es Gränitzort und Häuser, E. Mt. wölle es dahin richten und handeln, dass dieselben Ort von Schlesien nit trennen, sonder nit weniger das verrichten und leisten, was die andern Fürsten und Ständ in Schlesien thuen.

Von wegen der Ritterdienst in beiden Markgrafthümern Lausitz bitten dieselben Abgesandten unterthänigist, E. Mt. wöllen sie auch, wie es die Schlesier begehrt, darbei gnädigst verbleiben lassen.

Dass aber auch die Stände der Kron Behamb und der andern incorporirten Lande ihre Ausschuss und Personen verordnen wollten von wegen des Vernehmens mit den Ständen der Kron Hungern, beider Ihrer Durchl. Erzherzog Ferdinanden und Carln und den Österreichischen Landen, bitten die Ständ unterthänigist, weil sie sunst mit andern obbemelten Sachen gnueg zu thuen, E. Kais. Mt. wollten dieses auf diesmal gnädigst ubergehen und einstellen.

Und diese Bewilligungen haben die Stände der Kron Behamb und Abgesandten der incorporirten Lande alle auf ein Jahr gestellt und bitten E. Mt. unterthänigist, dass E. Mt. vor Ausgang des Jahrs nur allein den Ständen dieses Künigreichs Behamb ein Landtag bewilligen und ausschreiben lassen wollten, damit sie bei demselben Landtag sehen mügen, ob etwa mehrer und besser Ordnung auch wes weiters vonnöthen sein wurde, und sich mit E. Mt. ferrer daruber vergleichen künnten.

Das hätten sie die Stände nun bei dem ersten Artikel der Turkenhilf berathschlagt, erwogen und bewilligt und versehen sich unterthänigist, E. Mt. wurde solches zu Gnaden annehmen und ihr gnädigst gefallen lassen, sie wären auch des Fürhaben, die andern Artikel für die Hand zu nehmen und forderlich zu erledigen, und haben sich Euer Kais. Mt. zu kaiserlichen Gnaden befohlen.

---

214. *Rudolf II. vytýká Adamovi z Hradce, že od sněmu domů odejel i poroučí mu, aby bez prodlení do Prahy se navrátil a jednání sněmovnímu až do konce přítomen byl.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 6. března. — Orig. v arch. Jindřichohrad.

Rudolf Druhý ɔc český král ɔc. Urozený, věrný náš milý! Jest nám s nemalým podivením, že jsi od nynějšího sněmu obecního, majíc takového sněmovního jednání vedle jiných předních osob přítomen bejti, zase domuo odjel, skrze což se při takovém jednání sněmovním nemalá překážka děje a to až posavad na pruotazích stojí: i chtějíce my, aby takové předsevzaté sněmovní jednání k dobrému a brzkému zavření přijíti mohlo, protož tobě poroučeti ráčíme, aby se ihned na cestu vypravil, sem k sněmu obecnímu zase přijel, takovému sněmovnímu jednání až k zavírce přítomen byl a jiným na

sobě dobrý příklad ukázal. Jináče nečiníce. Dán na hradě našem Pražském v první pátek v puostě léta oc. 79. *Rudolf, m. p.*

---

215. Vratislav z Pernštejna vyslovuje Zdeňku Kavkovi z Říčan svou soustrast nad úmrtím jeho syna, žádá jej, aby brzy do Prahy k sněmu se dostavil, císař že by to rád viděl, a při nastávajícím jednání sněmovním pracovati pomohl; sněm ledva že začal.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 7. března. — MS. souč. v knih. Roudn. VI. E. 7.

Službu svou vzkazuji oc. Že na psaní VMti zase vlastní rukú neodpisuji, prosím račte mně v tom přátelsky u sebe omluvna míti, mnohá má nynější pilná, VMti dobře vědomá, zaneprázdnění k tomu mně času nepřejí; bohdá při lepší příležitosti to nahraženo ode mne bude.

Zármutku, který pro smrt syna svého nesete, jistě VMti nepřeji, ale zase o vás, jakožto o rozumném, nepochybuji, že takové navštívení božské jak k sobě přijíti a to dále Jeho svaté Milosti (jako tomu, který zase v brzce VMti potěšiti mocen jest) poruočiti věděti ráčíte. Nejinak jsem se domejšlel, než že sem zase do Prahy přijedete, jakžbych se jistě s vámi rád shledal a o mnohé pilné potřebné věci oustně rozmluovil, ano také při tomto sněmu obecním vedle jiných pánuo vyslaných VMti bych rád zde viděl. A poněvadž vím, že by JMCská nad příjezdem nynějším VMti k tomuto sněmu sem do Prahy obzvláštní oblíbení nésti ráčil, pokadž byšte tak obzvláště pilného zaneprázdnění neměli, prosím, račte tak dobře učiniti a sem k tomuto sněmu do Prahy sjeti.

Na mé věci že pozor přátelský nésti ráčíte, v pravdě to vděčně přijímám, nebo sám za potřebné uznávám, aby některá místa a ouřadové jinšími osobami opatřeni byli, což aby v brzce k vykonání a nápravě přijíti mohlo se přičiním, nebo toho konečného oumysluo jsem, jakž se jen tato zdejší zaneprázdnění poutrou, hned v těch věcech reformací udělati; ouředníka Tovačovského po vyřízení některých jeho vlastních věcí byl bych zde rád viděl, ale poněvadž nyní pro pilné věci mé odjeti nemůže, a staršímu bratru svému, aby do Prahy přijel, psaní činí, chci jeho všelijak v věcech jejich fedrovati. Na ten čas VMti víceji psáti pomíjím a milosti boží nás všecky poručena činím. Dán na hradě Pražském v sobotu po přenesení sv. Václava léta P. 79.

Do téhož listu vlastní rukú JMti: Urozený oc. Pane švakře, odpusťte cizí ruku. Bůh ví jakou lítost spolu s vámi a paní manželkou vaší nad smrtí toho andělíčka nesu, ale prohlídajíc zase k těmto zlým časům, nevím, lítost-li mám nad tím míti čili toho záviděti. Nepochybuji, že VMt i paní manželka vaše, kteréžto žena má i já přátelské služby vzkazujeme, s vuolí pána Boha jak se ráčíte věděti srovnati a jeho zbytečným stejskáním a naříkáním nehněvati.

Zde při těchto jednáních bychom vás, pán z Rožmberka i já, velmi rádi viděli, jakož bezpochyby i potřebu z psaní páně jste vyrozuměli. Sněm náš ještě ledva se začal, Slezáci teprv přijeli; o veliké a znamenité věci činiti jest, a zmocnění vaše pánuov, jestliže ho přidáno nebude, již skoro vychází. Rozumnejch lidí a kteří by uměli předložiti a persuasí učiniti jest potřebí. Prosím, račte pro pána našeho i pro vlast svú zase přijeti a nám všem pomáhati pracovati.

S tím já váš volný švakr a přítel *Pernštajn.*

---

216. Šepmistři, rada i všecka obec na Horách Kutnách žádají na sněmu shromážděné stavy za přímluvu k císaři, aby jim privilegia jich horní konfirmována a navrácena byla, i aby při starobylém způsobu a právích zůstaveni byli.

Bez datum. [1579.] — Opis souč. v arch. Kutnoh.

VMti vysoce urození páni, páni nám milostiví! ɔc. Jakož o tom nepochybujem dobrou vědomost míti ráčíte, že jakž před některým letem na JMti pány komisaře od JMCské, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana za příčinou některým nedostatkům horním vyrozumění a jich napravení k nám na Hory Kutny vyslané, tak potom i na VMt všecky tři stavy království Českého, předloživše mnohé příčiny, žádost jsme vzložili, abyšte se k JMCské pánu, pánu našemu nejmilostivějšímu, aby z milosti a štědroty své císařské privilegia a obdarování od JMtí císařův a králův českých, slavné a svaté paměti, z nějakého nedorozumění až posavád na hradě Pražském pozůstávající, nám a obci naší zase s potvrzením jich navrácena byla, milostivě přimluviti ráčili; ale tou věcí až posavád se protáhlo a my vždy pro vyzdvižení a zvelebení těch hor, jakožto obzvláštního klenotu království Českého, na takovou poníženou žádost naši a VMti přímluvu milostivé od JMti odpovědi očekáváme. I poněvadž ne za jinou příčinou předkům našim a nám taková privilegia od JMtí císařův a králův českých, slavné a svaté paměti, jsou nadána, než abychom, užívajíce jich tím ochotněji a pilněji, na hory nakládati, jich užitku (jakž pak i nyní nad možnost naši vdluživše se v mnoho tisíc kop grošů česk. to činíme) vyhledávati a všelijak JMCské, tohoto království Českého a obecné dobré opatrovati mohli, a my na ten čas od některých z ouřadu horního v tom překážku máme, tak což nám vedle toho říditi náleží volně konati nemůžeme, nébrž, jakž zprávu máme, nějaká práva tejně bez vědomí našeho, snad i proti těm majestátům a právům starodávným horním, od JMti někdy slavné paměti krále Václava Druhého před půl třetího sta lety [sic] vydaným, se sbírají a o konfirmování a vytištění jich vše na zlehčení té stolice JMCské a starobylé dobré zvyklosti pro neužitečnou schloubu svou, jiným pak na veliké ublížení i škodu, čemuž na díle VMti od pánův komisařův, na onen čas pro spatření nákladův našich na doly Hrušky a Višňoví od VMtí léta 77 sněmem nařízených, milostivě vyrozuměti ráčili, usilují: protož jakž prvé tak i nyní k VMtem se utíkajíce poníženě a pokorně prosíme, že, při tomto VMtí nyní na hradě Pražském shromáždění, k JMCské, pánu, panu našemu nejmilostivějšímu, za nás a ty hory, aby JMCská milostivě se k nám nakloniti a nám z milosti a štědroty své císařské taková privilegia, v moci JMti pozůstávající, zase konfirmovaná milostivě navrátiti poručiti a nás při starobylém dobrém způsobu a právích zvyklých, bez vymyšlování od nich takových nových a nebývalých věcí, zůstaviti ráčil, laskavě přimluviti se ráčíte. A což tak na poníženou tuto žádost naši pro dobré těch hor učiniti ráčíte, pán Buoh VMti toho hojná odplata býti ráčí a my na modlitbách našich, aby pán Buoh všemohoucí na horách štědrou svou ruku odevříti a hojnými rudami a kyzy takovou milost vynahraditi ráčil, žádati nepřestáváme.

Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.

---

217. Nejvyšší kancléř Vratislav z Pernštejna odpovídá hraběti Mikuláši Salmovi v příčině svolené pomoci na sněmu českém na obranu hranic Uherských a na stavení pevnosti Ujvaru.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 14. března. — MS. souč. v kniž. knih. Lobkovické v Roudnici.

Wohlgeborner Graf, insonders freundlicher lieber Herr Schwager! Dem Herrn sein hinwieder mein freundlich willig Dienst zuvor. Des Herrn mir gethanes Schreiben hab ich entpfangen und Inhalts

vernumben. Dass ich meim Herrn Schwager dasselbig mit eigener Hand nit beantworte, ist die Ursach, dass ich mir heut dato zur Ader gelassen habe, bitte derwegen, mein Herr Schwager wolle mir soliches zu guet halten.

Soviel die hiesige Landsbewilligung auf die Hungerischen Gränitzen und Erbauung Ujvars belangt, ist es wohl nicht ohne, dass bei nägst gehaltenem Landtag allhie ein Bewilligung beschehen; aber es gehet gemeiniglich also zu, dass man viel discuriert und furnimbt und wenig in Vollziehung bringt. Soviel aber hierinnen an meiner Person gelegen sein wird, will ich gern das beste darzue thuen, damit die Bauverlag sowohl auch die bewilligte Gränitzhilf ins Werk gebracht werden.

Was aber die Hauptperson anlangt, deswegen ist der Fürstl. Durchl. Erzherzog Ernsten geschrieben und die Sach umb Ihr Durchl. Gutbedunken zuegeschickt worden. Weil dann der Herr Schwager als ein Kriegsrath auch bei Berathschlagung der Sachen sein wird, trage ich keinen Zweifel, er werde der bewussten Person, die der Herr darzu tauglich zu sein vermeint, am besten eingedenk sein. Datum Prager Schloss den 14. Martii anno 79.

---

218. Stavové markrabství Moravského na sněmu v Brně dne 15. března 1579 zahájeném shromáždění oznamují poslům císařským k sněmu vypraveným, že vedle žádosti císařovy vyslancům svým, na sněm valný do Prahy voleným, plnou moc k sněmování jim danou ještě o tři neděle prodloužili; žádají však, aby jim na to revers královský vydán byl.

[V BRNĚ. 1579]. — MS. souč. „Památky sněmovní" III, fol. 176, v zemsk. arch. markrabství Moravského v Brně.

Nejjasnějšího a nejnepřemoženějšího římského císaře, uherského a českého krále, pána našeho nejmilostivějšího, VMt páni poslové milí! Jakož jste nám oustně i také skrze instrukcí milostivou žádost JMCské oznámili a předložili, tak jakž artikulové též instrukcí to všecko v sobě obšírněji a světleji obsahují a zavírají, tomu všemu jsme ponížené vyrozuměli. A nejprvé, že JMCské, pánu našemu nejmilostivějšímu, od nás služby povolné a poddané s vinšováním JMCské dlouhého a šťastného za mnohá léta kralování pověděti a JMCské z takové milostivé, bedlivé a otcovské péče, kterouž JMCská o nás poddané své míti ráčí, poděkovati, dále JMCské, jakožto císaři a pánu našemu nejmilostivějšímu, oznámiti račte, žádáme. Kdež JMCská po nás stavích toho milostivě žádati ráčí, abychom pánům poslům svým, s plnou mocí na sněm obecní do království Českého vyslaným, od času vyjití těch šesti neděl ještě na čtyři nebo tři neděle pořád sběhlé terminu a času přidali: na takovou milostivou žádost JMCské, ač jsme se konečně nadáli, jakž jsme pánům poslům našim čas jmenovali, že v těch šesti nedělích z téhož sněmu vypraveni budou, ale poněvadž se tomu vyrozumívá, že za příčinami slušnými, od JMCské oznámenými, až do vyjití těch šesti neděl takový sněm k svému skončení přijíti nemohl, na tom jsme se všickni čtyři stavové snesli, a k výš jmenovaným šesti nedělím od vyjití jich ještě tři neděle pořád sběhlé týmž pánům poslům našim přidáváme. A kdež se JMCská v to milostivě uvoliti ráčil, že takové naše s plnou mocí do království Českého na dotčený sněm pánův poslův našich vypravení a týmž pánům poslům našim času a terminu přidání privilegiím a svobodám našim k nižádné škodě, ujmě a ublížení býti nemá, a že nás JMCská dostatečným reversem opatřiti ráčí, protož za to JMCskou se vší ponížeností prosíme, aby JMCská nás takovým reversem, což nejdřív možné, milostivě opatřiti ráčil. A s tím nás JMCské, pánu našemu nejmilostivějšímu, službami našimi a věrnou poddaností, že poručena učiniti račte, žádáme.

---

219. Komora dvorská radí císaři, poněvadž posudné v království Českém vybírati se přestalo a sněm velice se prodlužuje, aby stavy české buď sám osobně, nebo prostřednictvím nějaké jim milé osoby, k tomu naklonil, aby o artikuli pomoci válečné a posudného zvláště se uradili, a odvádění posudného od času, kdy vybírati se přestalo, až do ukončení sněmu nařídili.

V PRAZE. 1579, 24. března. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Euer Mt. hat die Hofkammer hiemit abermals in Unterthänigkeit zu erindern nit umbgeben sollen, dass das Biergeld in Behmen jetzo ganz und gar feiern thuet, und obwohl E. Mt. vielleicht Hoffnung haben möchten, bei den Ständen soviel zu erhalten, dass sie dasselb von der Zeit an, do es aufgehört, und also zurück reichen lassen wurden, so trägt doch die Hofkammer die unterthänigiste Fursorg, weil sichs wider männiglichs Versehen mit dem Landtag etwas verziehen thuet, dass es den Ständen etwo hernach beschwerlich fallen und furgewendet werden möchte, als hätten sie von den bisher gethanen Gebräuen nichts eingenumben oder auch das Bier umb soviel leichter hingelassen, welches dann E. Mt. und derselben Hofwesen zu merklichen Nachtel und Abgang gereichen wurd. Und wird demnach nachmals fur guet angesehen, E. Mt. mochten ihrer gnädigisten Gelegenheit nach entweder selbst personlich oder durch jemand andern, so den Ständen annehmblich, gnädigist suchen und begehren lassen, ob sie diesen Artikel sowohl, als der Turkenhilf halben beschehen, in sondere Tractation und Berathschlagung genumben und die Sach dahin dirigiret hätten, damit die Reichung beruhrts Biergelds von der Zeit an, als es aufgehört, bis zu Beschluss des Landtags und der kunftigen neuen Bewilligung reichen und also E. Mt. nit an ihren eignen Unterhalt Noth und Abgang leiden, sich auch die andern incorporirten Land, als derer jungste Bewilligung allein dahin, wofer es bei Behmen auch erhalten wurd, conditioniret ist, sich desselben zu E. Mt. noch mehrer Ungelegenheit nit auch etwo zu behelfen Ursach nehmen möchten. Prag den 24. Martii anno 79

---

220. Vyslanci slezští na sněmu jenerálním v Praze oznamují císaři, že stavové knížetství Slezského jsou ochotni prostřednictvím vyslanců v příčině defensí vyjednávati, však s tou výminkou, aby nebylo na škodu jich privilegií a aby jim revers na to dán byl.

Bez místa i datum [1579.] — Konc. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister, u. s. w. Euer Röm. Kais. Mt. entbieten die gehorsamben Fürsten und Stände ihre unterthänigiste und treue gehorsambiste Dienste, wünschen auch E. Kais. Mt. von Gott dem Allmächtigen beständigen langwierigen Leibesgesund und Uberwindung aller derselbten Feind und Widerwärtigen. Und nachdem E. Kais. Mt. durch derselbten in Schlesien abgefertigten und verordneten Commissarien gnädigists begehret, dass die Fürsten und Stände neben Bewilligung und Reichung einer halbjährigen Türkensteuer und also lange das Biergeld ihre gevollmächtigte Abgesandten gegen Prag auf den angestellten Landtag mit und neben den andern incorporirten Landen abfertigen und daselbst von mehrer Hilf zu Stärkung des Gränitzwesens in Hungern, auch von einer Generaldefension der Lande, wie eins dem andern im Fall der Noth zu Hilf kommen und wie beides in Feindes- und Friedenszeiten die Land fur sich und dann gegen den andern Vorwandten und Zuegethanen in guter Acht und Bereitschaft sein und also fur unvorsehenem Noth- und Anfall umb soviel besser assecuriret sein möchten, tractieren und handlen sollten; da es dann wohl nicht weniger, dass dies den Fürsten und Ständen in Schlesien aus vielen erheblichen Ursachen und Bewegnussen ganz beschwerlichen und bekömmerlichen furge-

laufen, nicht allein ihrer Privilegien und dann des grossen Reis und anderen Unkostens halben, alldieweil sie zuvorn im Werk empfunden, wie dem Land Schlesien dergleichen Abfertigung dahin und zue dem Ende gelaufen, dass sie nachmaln daheim ein anders schliessen und also den Unkosten umbsonsten und vorgebens aufwenden müssen, sondern dass die proponirten Punkten ganz general auch zum Theil gar nit nambhaftig gemacht, da doch ehe und zuvorn in dergleichen begehrten Abfertigungen die Artikel, so zu tractiren und zu schliessen, specificirt worden. Wann aber gleichwohl E. Kais. Mt. die Fürsten und Stände zu gehorsamben Diensten sich schuldig erkennen und hierzu ganz unterthänigist begierig sein, haben sie gleich auf dies Mittel des in treuer Unterthänigkeit gesuchten und gebetenen Revers sehen und greifen müssen, damit demnach die Fursehung im Fall gebraucht würde, dass die Gesandten dies nicht bewilligeten und eingiengen, so nicht allein für sich selbst von Unmöglichkeit und Unträglichkeit wegen fiele, sondern beides den Landen und ihnen den Gesandten auch scherzlichen [sic] und dann E. Mt. nachmaln damit, wann dies aus Unwissenheit bewilliget, so zu erheben unmöglichen, nicht gedienet noch geholfen würde. Darumben dann aus dermassen treuen Bewegnussen und Ursachen die Fürsten und Stände sich unterthänigists vorsehen, E. Mt. solchen Revers ihnen also würden verfertigen haben lassen; als aber dasselbte nicht erfolget und die Fürsten und Stände einhelliglich dahin geschlossen, wofern der Notel gemäss solcher Revers nicht einkäme, dass die Gesandten gar nit fortrucken, sondern im Land verbleiben sollten, so haben die hierzu deputirten Abgesandten diesem nach nit fortziehen nach der Fürsten und Stände Beschluss und ihr mandatum zurückestellen mögen.

Damit aber E. Mt. gnädigists Begehren nichtsweniger ehists und zum forderlichisten als möglichen in so beschaffener Difficultät befödert, hat der Herr Bischof zue einer schnellen Zusammenkunft, doch auf E. Mt. Ratification und gnädigiste Genehmbhabung gen Breslau Tagfahrt ausgeschrieben, da dann aus demselbten Fürsten- und Landtagesbeschluss in Schlesien, der E. Mt. durch derselbten hierzu verordneten Commissarien zugefertiget, zu sehen, dass sie die Fürsten und Stände noch der Meinung sein, dass sie anitzt, wie zuvorn, solchen Revers, wie derselbte von ihnen in Wahrheit anders nicht, dann mit ganz getreuem Herzen und Gemüth gebeten worden, unterthänigists und unumbgänglichen zu bitten und zu suchen sei, dann sie davor je noch achten und halten, dass ein wenige Anzahl etlicher Personen wes begrundetes ausser Landes in solchen Punkten und Artikeln, davon diejenigen, welche sie abgesendet, zuvorn nichts gewusst, viel weniger einigen Rath darueber halten mögen, zue schliessen und zu bewilligen ganz unerheblichen und unmöglichen sei. Bitten derwegen nach durch die hierzu deputirten und gegenwärtige von Fürsten, Herren, Ritterstand und Städten vorordnete Abgesandten E. Kais. Mt., die geruhen sie der zuvorn gebetenen Notel nach gnädigist zu vorreversieren oder aber für aller weiterer Tractation mit dermassen Revers E. Mt. gnädigistem Zuschreiben nach zu bedenken, dass die Fürsten und Stände zufried sein können und mögen. Dann E. Mt. aus dem mehr und obangemelten nächsten Fürstentages Beschluss gnädigist vornehmen, dass den Abgesandten ausser und für Vorfertigung dergleichen träglichen Revers in Handlung einzulassen ganz benommen ist, und nachdem die Fürsten und Stände hieruber auch etliche gemeine und sonderbare Beschwerung bei E. Kais. Mt. furzutragen in Befehlich haben, wollen sie dieselben nachmaln auch E. Mt. unterthänigist ubergeben und umb derselbten gnädigiste Abhelfung gehorsambists anhalten. Hiemit E. Kais. Mt. sich die Abgesandten zue kaiserlichen und königlichen Gnaden unterthänigists empfehlen. E. Röm. Kais. Mt. gehorsambiste unterthänigiste *N. N. der Fürsten und Stände in Schlesien Abgesandte.*

221. Ztížnosti, kteréž byli vyslanci z knížetství Slezských na sněmu jenerálním v Praze císaři předložili.

1579. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchlauchtigister, u. s. w. Allergnädigister Kaiser und Herr! Die Fürsten und Stände in Ober- und Nieder-Schlesien haben uns als ihren zu diesem publicirten Landtage allhier zu Prag deputirten Ausschuess und Abgesandten in unser habenden Instruction mitgeben und auferlegt, ihre, gemeines Landes und etzlicher sondern Stände und Personen Obliegen und Beschwer in etzlichen Artikeln E. Kais. Mt. unterthänigist vorzubringen und umb gnädigists Einsehen, Hilfe und Erledigung derselbten gehorsambst zu bitten.

Nämlich und erstlichen haben sich die Liegnitsche Landschaften und Unterthanen, obwohl Herzog Friedrich zur Liegnitz ihres Theiles gar nicht darwider, also auch die Glogische Ritterschaft durch derselbten Abgesandten und furgelegte ihre habende ausdruckliche Instructionen angegeben, dass sie E. Kais. Mt. Steuern gar nicht dargeben und zu reichen vermöchten, noch ander Gestalt bewilligen wollten, es wäre dann ihnen auch aus ihren Beschwerungen der grossen Schuldenlast halben geholfen und die Justiz und Hilfen länger nit aufgehalten, also weil wider sie die Executionen von E. Mt. anbefohlen erfolget und beschehen, dass entgegen auch wider ihre Principalen Hauptsacher und Schadlosbürgen und die demselbten Wesen an hohen Personen, Städten und Burgerschaften zugethan, hindangestellet aller ungebührlichen Verschonung, die Hilfen verordnet und mitgetheilet würden, dann ihnen bis anhero gar nicht wäre geholfen wurden.

Desgleichen auch Herr Heinrich der jünger von Kurzbach Freiherr auf Trachenberg und Militsch, wie ihme hin und wieder etzliche beschwerliche Reden von und aus Polen zukommen, furbracht, also dass er sich in Acht halten, Unkosten aufwenden müsste, und demnach die Steuern, wo denen seinen Beschwerungen nicht gebührlichen abgeholfen, zu reichen nicht wüsste noch konnte. Also weil auch nichts weniger Herr Georg von Braun Freiherr auf Wartenberg und Bralin seine Beschwer den Fürsten und Ständen furgetragen, dass er wegen der gewaltthätigen Abführung aus diesem friedlichen Lande allbereit und noch allerlei grosse Unkosten aufwenden, Leute halten, Wartenberg zu Ross und Fuess bewahren und vorsehen musste, dass ihme und seinen Unterthanen dermassen Steuern neben obangemeldeten höchst geursachten Unkosten zu geben unmöglichen, seiner und der Seinigen hierinnen zu verschonen angesucht und gebeten und in solche Hilfe nicht willigen wollen, diesen Sachen wäre dann zur Gebühr abgeholfen und er in erheischenden Schutz genommen.

Und ob nun zwar wohl den Fürsten und Ständen, wie diese Sachen im Liegnitschen, Glogischen, Herrn von Kurzpachs und Herrn von Brauns beschaffen, was E. Kais. Mt. darbei jederzeit gethan, von Ihrer F. G. dem Herrn Bischofe ausfuhrlicher Bericht geschehen und E. Mt. offentlichen in aller Fürsten und Stände Gegenwärtigkeit entschuldiget wurden; jedoch weil gleichwohl die Fürsten und Stände und männiglichen augenscheinlichen sehen und befinden, dass durch den Vorzug und Nichtabhelfung der Liegnitschen und Glogischen Schuldwesen nicht alleine das geursacht, dass die Schuldsummen den Inwohnern und Ständen derer gemelten Ort geduppliret, auch noch mehr von Tage zu Tage der Wucher und Schäden halben steigen und so weit gelangen, dass endlichen der Unschuldige, und wider den die Justiz gegangen, mit dem Schuldigen vorderben, weder ihnen, ihren Weib und Kindern auch E. Mt. und diesen Landen nit helfen werden mügen, da es doch lauter und allein darumben zu thuen, dass was recht und billich, unverschonet eines oder des andern ergehe und erkannt, und solche Sachen nicht so lange aufgezogen werden: derhalben die Fürsten und Stände unterthänigist bitten, E. Kais. Mt. geruhen

dermassen Liegnitschen und Glogischen Schuldenwesen mit Gnaden zum föderlichsten zu Grunde abhelfen, in Betrachtung, dass nicht weniger E. Kais. Mt. selbsten als diesen armen bedrangten auch hoch bekommerten Parteien solches zum besten gereicht, und was sich ein oder das ander Theil der Billigkeit nach zu vorhalten, erkennen, dann sonsten aus diesem E. Mt. endlichen erfolgen würde, dass in dergleichen Fürstentagen derselbten eigene Sachen beirret und gehindert, auch die Leute zu solchem armseligen Stand gelangen würden, dass E. Mt. sie dergleichen unterthänigiste Hilfen mehr nicht leisten noch vorrichten würden können, inmassen sich dann anitzo der Glogische Abgesandte deutlichen angesagt, wie er in seiner Instruction und Befehlch habe, dass die Ritterschaft im Glogischen nicht allein die von den Herren Fürsten und Ständen nähist bewilligte Steuern und Biergelde nicht reichen, sondern auch mit den itzigen Bewilligungen auf dem gegenwärtigen Landtag ganz unverbunden sein wollten, es wär dann, dass solchen ihren Beschwerungen auch zuvorn endlichen abgeholfen würde.

Desgleichen bitten auch die Fürsten und Stände gehorsambist, E. Kais. Mt. geruhen ditz gnädigiste Einsehen durch hierzu dienstliche Mittel furzuwenden, damit Herr Heinrich der jünger von Kurzpach Freiherr derer Gefahr, Uberlasts und Beschwer von den Polen seinem Bericht nach nicht gewärtig sein dürfte, da jederzeit männiglichen bei ihme gnugsamen Rechtens zu gewarten hat.

Was auch vor eine grosse Gewaltthat in E. Kais. Mt. Lande Schlesien Herrn Georgen von Braun Freiherrn nicht allein mit Abführung seiner Person, und dass er bis auf den Tod hart verwundet, wiederfahren, sondern auch ein Jungfrau vom Adel von den Polen darüber todgeschossen, Frauenzimmer und Edelknaben, so der Herr Braun dazumal bein sich gehabt, ubel geschlagen und was sich bei solcher Gewaltthat mehr zugetragen, ist E. Kais. Mt. zuvorn auch etlichmal ausführlichen und unterthänigist vorbracht. Derhalben die Fürsten und Stände gehorsambst bitten, E. Kais. Mt. geruhen solche wider der Kron zu Beheim und Polen löbliche Compactata, Gleich und Recht dem Herrn Braun beigefuegte Gewaltthat und Iniurien, auch dass er noch weiter in Gefahr sei, auf ihnen und die Seinigen, wie er berichtet und klaget, neue Halt gesteckt werden, gnädigists zu erwägen und die erspriessliche Hilfen in kaiserlichen Gnaden zu erweisen, dass er wider die Freveler und derselbten Anhang vermüge obberuhrter beider Kronen Compactaten von und durch hierzu von beiden Konigreichen deputirten Commissarien gehöret, ihme Rechtens, darzu er sich dann seines Theiles erbieten thut, geholfen, dem Unrechten und Gewalt gesteuret und ferner mit den Seinigen dermassen königlicher und friedlicher Compactaten geniessen, die Vorbrecher auch andern zur Abscheu gestraft und die mit der Kron zu Beheimb und Polen, auch diesen Landen gehaltene löbliche Compactata wiederumb mögen renoviret und bestätiget werden, darzu dann auch die Kön. Würde in Polen, wie aus etlichen derselben Schreiben zu sehen und zu befinden, wohlgemeinet und von den Inwohnern der Kron zu Polen nichts weniger, als wie vor Alters den Königen zu Polen löblichen geschehen, fest und unvorbrüchlichen wollen gehalten haben, und nachdem er Herr Braun uber die erlittene grosse Gewalt und Abführung sich auch im Gefängnis vorschreiben mussen, dass er bald nach Ostern in Polen sich gestellen solle, und die Zeit nahend, dass E. Mt. vermöge der Fürsten und Stände vorigem Schreiben und Bitten denen Beschwerungen fur der Zeit abhelfen wölle.

E. Kais. Mt. geruhen sich gnädigist zu erinnern, welchergestalt die Fürsten und Stände zu mehrmalen bei E. Mt. auch den Fürstentagen sich beschweret, dass aus dem Fürstenthumb Troppau nicht angesessene, beerbete und E. Kais. Mt. immediate ohne alles Mittel mit Lehen und Pflichten zugethan und vorbunden Herren oder vom Adel zu den Fürstentagen abgefertiget würden, ungeachtet aber desselbten sie die Troppischen auf den Fürstentag, so den ersten Januarii gehalten wurden, einen Abgesandten obgemeltermassen qualificiret und wie andere Erbfürstenthümber thuen und zu befödern von Alters hero schuldig und pflichtig, sondern eine Person, so wohl des adelichen Standes, aber doch

in der Herrschaft Geralticz unter den Herren von Würben, denen er eines unter ihnen habenden Vorwerks oder Meierhofes halben mit Unterthänigkeit vorbunden, abgefertiget haben, auf die nächste Zusammenkunft aber, so den fünfzehenden Februari gehalten, wegen der Troppischen niemandes zur Stelle erschienen. Deswegen E. Kais. Mt. die Fürsten und Stände unterthänigists bitten, dieselbe geruhen ihnen den Ständen im Troppischen und dem Hauptmann daselbst, welcher derer Reisen und Abfertigung halben seine Besoldung hat, solches nicht allein zu vorweisen, sondern auch in Ernst zu befehlen, dass sie und er der Hauptmann in kunftig zu den Fürstentagen in demselben Fürstenthumb angesessene und mit Lehen und Pflichten E. Kais. Mt. ohne Mittel vorbundene Herren oder vom Adel abfertigen wollten, dass sie auch, wie andere Fürsten und Stände in Schlesien thuen, sich mit Erlegung ihrer Gebührnis den Fürstentagsbeschlüssen gemäss erzeigen, und weil sie auch zu jungist gehaltener Steuerraitung ihre Abgesandten gar nicht geschickt, dass sie zu denselbigen künftigen Steuerraitungen ihre Abgesandten mit aller Nothdurft gefasst, wie andere Fürsten und Stände in Schlesien thuen, verordnen und absenden.

Desgleichen wollen die Fürsten und Stände in Schlesien E. Mt. unterthänigist nicht vorhalten, wie die Troppischen vermeinen, was des Landes Nothdurft ingemein betrifft, dass sie zu demselbten, als Auslösung der Lande gemeine Privilegien, Absendung allhero, oder wo es die Nothdurft des Landes erfodert, ihre Gebührnis wegen des Fürstenthumbs Troppau nicht zu erlegen schuldig sein sollten, sondern achten davor, wann sie ihre Privilegia daheim, auch ihre Personen allher abfertigen, gleich genug sei, auch was in Fürstentagen von allen Fürsten und Ständen einhellig beschlossen, dass sie, wann es ihnen, wie in obgemelten Punkten beschiehet, oder doch weiter in dergleichen gemeinen An- und Obliegen beschehen möchte, dass sie dasselbte zu vollziehen nicht schuldig sein wollten, wie sie dann auch vormeinen, obwohl Ihrer Durchl. Erzherzog Ferdinanden zu Österreich eine Vorehrung von allen Fürsten und Ständen bewilliget, dass sie, weil sie nicht dabei gewesen oder vorwilliget hätten, damit unvorbunden sein sollen, so doch E. Kais. Mt. geliebter Herr und Vater hochlöblichister Gedächtnis auf dem im siebenundsechzigisten Jahre zu Troppau gehaltenen Fürstentage erkannt und den Troppischen auferlegt, dass sie bei den Fürsten und Ständen in Schlesien und in ihrem Mittel sein, mit ihnen handlen und den Fürstentag schliessen, auch die Oberrecht besuchen und in Steuern, Anlagen und anderm neben den Fürsten und Ständen mitleiden sollten. Dann E. Mt. gnädigists zu erachten, wann sie sich in den Bewilligungen, so wegen des Landes beschehen, absondern und ihres Gefallens zu geben und zu lassen frei hätten, dass die andern Stände auch damit würden unvorbunden sein, und also weder E. Mt. noch des Landes Nothdurft könnte befödert werden, da doch die andern Stände eben ihre Privilegia fur sich lösen, zu den Anlagen des Landes, was der Schatzung nach auf sie kommt, vorrichten und daheime zur Auslösung ihrer Specialprivilegien, auch ihres Fürstenthumbs und Landes Nothdurften durch Anordnung gewisser Anlagen thuen und conferieren, was ihre Angelegenheit und Noth erfordert. Derwegen bitten die Fürsten und Stände unterthänigist, E. Kais. Mt. geruhen sie bei ihrem Besitz und Kaiser Maximilians hochlöblichister Gedächtnis Erkenntnis gnädigist erhalten, die Troppischen, demselben zu gehorsamben, ernstlichen weisen und ihnen auferlegen, dass sie nicht allein Anlagen, so zu Nothdurft des Landes gemacht werden, wie andere Fürsten und Stände erlegen, sondern auch der Fürstl. Durchlt. Vorehrung richtig machen und sich dessen, was die andern Fürsten und Stände ingemein schliessen, verhalten und vorrichten.

Und nachdem auch E. Kais. Mt. sich in nächstem der Herren Fürsten und Stände gehabten Abgesandten gegebenem Abschied wegen Absonderung und Nitmitleidung etlicher Stuck und Land, so vom Churfürsten zu Brandenburg, als Crossen, Zülch und andere Stuck gehalten werden, dann was der Herr Bischof zu Olomutz, auch andere Herren und vom Adel in Mährern haben, dahin gnädigists erkläret und bewilliget, dass E. Mt. zu dem itzigen ausgeschriebenen Landtag in Beheim Ihre L. und

Churf. G. sowohl auch die Stände in Mährern zu erfodern gnädigists entschlossen und daselbst durch den verordneten Ausschuess Handlung und Vorgleichung pflegen zu lassen, auf dass wegen obgedachter Stucke Landes Ihre L. und Churf. G. sowohl die in Mährern zu gleichmässiger Mitleidung und Beschützung derer Land möchten gebracht werden, so haben die Fursten und Stände uns auch mitgeben, bein E. Kais. Mt. unterthänigist anzuhalten und zu bitten, damit solche thatliche Absonderung inkunftig nachbleiben und Ihr L. und Churf. G., sowohl die Stände in Mährern, welche mehr und obangezeigte Stucke Landes in Schlesien gehörende halten, zu gleichmässiger Mitleidung behandlet und gebracht werden mügen, in sonderer Bewegung, dass solches nicht allein dieser Land, auch der Kron zu Behmen und aller derselbten zugehorenden Land und Leuten zu gutem und besserer Beschützung derselbten gereicht, vor Alters gewesen und fur sich selbsten noch billich ist, sondern auch denselbten Landen selbst in Feindes- und Kriegesnöthen, wann diese Land, als die ihnen nächst angelegen, in Gefahr kommen sollten, zu Trost und Heil gelangen würde.

Was bein E. Kais. Mt. vor Beschwer wider Herrn Hansen den jüngern von Wallenstein auf Olbersdorf wegen des aufgerichten neuen Zolles, denen er einem Bruckenheller oder Pfennig vorgleichen und durch ein hierzu unerheblich Privilegion zuwider der Herren Fürsten und Stände Freiheiten erzwingen will, vorbracht, geruhen E. Kais. Mt. sich mit Gnaden zu erinnern, dieweil dann offentlichen, dass er desselbten, wie E. Mt. selbst in nächstem den Abgesandten zu Prage gegebenem Abschied anziehen, nicht befuegt, noch mit seinem angezogenen Schein denselbten aufgerichten vormeinten neuen Zoll zu erhalten und zu erzwingen hat, er aber der von Wallenstein weiland Kaiser Maximiliani, hochloblichister Gedächtnis, sowohl der vorigen und itzigen obristen Hauptleute in Schlesien und dann itzund E. Kais. Mt. deswegen ergangenen rechtmässigen Befehlchen keine schuldige und gehorsambe Vollziehung thuen will: als bitten die Fürsten und Stände gehorsambst, E. Kais. Mt. bein ihme diesen Ernst furzunehmen geruheten, auf dass er von solchen thätlichen Furnehmen, welches gemeinen Landesprivilegio zuwider ist, abstehe und die Durchreisenden mit dergleichen neuem ausgesetzten Zoll unbeschwert lasse, nichts minder auch wie andere Stände in Schlesien thuen, ohne dergleichen unbefuegte neue Aufsätze und Zölle die Strassen und Wege richtig halte.

Euer Kais. Mt. haben die Fürsten und Stände auch unterthänigist durch ihre Abgesandten, so im Monat Octobri vorlaufenen Jahres allhier zu Prag gehabt, vorbringen lassen, wie die Kauf- und Handelsleute mit Abfodrung des Gränzzolles in Beheimen zu Frauenberg, denen sie doch in Schlesien allreit erlegt, zum anderumal beschwert würden, und also geduppelt dermassen Zoll von ihnen genommen würde. Weil dann uns die Fürsten und Stände weiter umb Abschaffung solcher ungebührlicher Beschwer anzuhalten mitgeben, als bitten wir unterthänigist, E. Kais. Mt. geruhen solches gnädigist abzuschaffen, und wie der Kaufmann in Behemen, wann er Kundschaft furleget, dass er den Gränzzoll in Behmen vorrichtet, zu mehrer und anderer weiterer Erlegung in Schlesien nit gehalten noch gezwungen wird, also auch gegen den schlesischen Handels- und Kaufleuten, wie billichen, in Beheim gebahret werde und zu geduppelter Erlegung, wann sie ordentliche Kundschaften der erlegten Granitzzölle furzubringen, nit mit dermassen Ungebüer gedrungen werden dürfen.

Und nachdem auch E. Kais. Mt. vermöge und inhalt derselbten kaiserlichen Decret des Datum Breslau den zwanzigisten Julii des vorlaufenen siebenundsiebenzigisten Jahres sich gegen den Fürsten und Ständen in Schlesien dahin gnädigst erkläret, dass sie auf nächsten Landtag in der Kron Beheim die Nothdurft gnädigist handlen und befodern wollten, auf dass sie gebührlichen wegen Ubergehung und Nichterfodrung zu der nächst E. Kais. Mt. koniglichen Wahl und Krönung vorreversiret würden, weil solches wider der guldenen Bulla löblichen Verordnung und Aufsatz wäre, als wollen wir vormüge habender der Fürsten und Stände Instruction umb dermassen Revers unterthänigist angehalten haben,

der gehorsambsten Zuvorsicht, E. Kais. Mt. die Fürsten und Stände auch hiemit gnädigist bedenken werden.

Es haben sich auch die Fürsten und Stände mehrmals beschweret, dass in der Kron Beheim wider das Land Schlesien und derselbten Einwohner die Repressalien und Aufhaltungen gebraucht. Weil dann solches wider aller Völker Recht und lauter Gewaltthaten, auch den löblichen Erbvorwandnissen der Kron zu Beheim und derselbten incorporirten Lande ist, auch zu Unvornehmen der Lande dienet und Ursach gibt, als bitten die Fürsten und Stände unterthänigist, E. Kais. Mt. geruhen gnädigist Einsehen zu haben, damit solche Repressalien und Aufhaltungen nachbleiben und endlichen abgeschafft werden, dann sich die Fürsten und Stände erbieten, gegen den Herren Behmen, Mährern und andern incorporirten Landen dero auch nicht zu gebrauchen.

Und alldieweil die Fürsten und Stände etliche in der Policeiordnung begriffene Artikel umb der Schlesischen Lande und derselbten Inwohner mehrer Ruhe und Friede, auch besser Wohlfahrt willen geändert, auch etliche noch darzu gestellet, berathschlaget und beschlossen, wie dann dieselbten E. Kais. Mt. hiemit gehorsambist ubergeben werden, als bitten die Fürsten und Stände unterthänigist, E. Kais. Mt. geruhen solche geänderte und vormehrte Punkt und Artikel ihr nicht allein gnädigist gefallen lassen, sondern auch in Gnaden zufrieden sein, dass dieselben durch das Oberambt publiciret und von allen Inwohnern also demselbten nachzugeleben und zu gehorsamben geschafft und verordnet werde.

Nachdem auch wegen der Gränzstritt zwischen Polen und Schlesien allerlei Weitläufigkeiten, Beschwer auch Gewaltthaten erfolgen, so bitten die Fürsten und Stände gehorsambst, E. Kais. Mt. geruhen sich mit der Kön. Würde zu Polen einer gewissen Tagfahrt und Stelle zu vorgleichen, in welcher die unorörterten Granitzhandel und Strittigkeiten möchten gehöret und vermöge der Compactata zu Vorhütung allerhand Ubels und Gewaltthaten gebührlichen geendet werden, oder aber gnädigist zuzulassen, wofern sichs mit solchem Generalhauptcommissariat vorziehen wollte, auf dass die Fürsten und Stände, welche mit den Polen strittig, sich mit denselben ihren Gegentheilen bis auf E. Kais. Mt. und der Königl. Würde zu Polen gnädigiste Ratification gütlichen vorgleichen und entscheiden möchten.

Diese obgeschriebene Beschwer und Nothdurft E. Kais. Mt. die Fürsten und Stände unterthänigist vorzubringen und umb derselbten gnädigste Hilfe, Einsehung und Erledigung anzuhalten uns mitgeben. Derwegen wir in Unterthänigkeit bitten, E. Kais. Mt. geruhen dieses armen Landes Gelegenheit und Obliegen gnädigist in Acht nehmen und uns als die Abgesandten auf oberzählte Beschwer mit kaiserlichen Gnaden nicht allein zu bescheiden, sondern auch gnädigiste Hilfe und Einsehen zu erzeigen. Das erkennen umb E. Kais. Mt. sich die Fürsten und Stände unterthänigist und gehorsamblichen zu vordienen schuldig.

E. Röm. Kais. Mt. gehorsambiste unterthänigiste *N. der Fürsten und Stände in Ober- und Niederschlesien Abgesandten.*

---

222. *Arcikníže Arnošt oznamuje císaři o velké nouzi a nebezpečenství na hranicích Uherských, posádky že za příčinou nezaplaceného jim žoldu místa svá opouštějí; i žádá naléhavě, aby takovému nebezpečenství sehnáním dlužných berní v Čechách, na Moravě a v Lužicích odpomoženo bylo.*

VE VÍDNI. 1579, 1. dubna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Euer Kais. Mt. wissen sich gnädigist wohl zu erindern, wasmassen ich derselben nun hievor zu mehrmalen den üblen Stand, Noth, Mangel und Abgang des hochbenöthigten Gränitzwesen ge-

horsam brüderlich angedeut und dass die Sachen Gelds halben also geschaffen, dass man nit allein der bereit beschehnen Anticipationen wegen von den Reichshilfen in einer gueten Zeit nichts zu gewarten, sondern dass es auch (da sonst gleich die Gelegenheit wäre) bedenklich sein wille, etwas mehrers auf dieselben zu anticipieren oder aufzunehmen. Da entgegen lauft das Kriegsvolk nit allein von den Gränitzen in grosser Anzahl ab und haltet allhie umb Bezahlung ihrer Rest zum heftigisten an, sondern ist auch bei dem noch auf den Gränitzen anwesenden Kriegsvolk umb der Nitzahlung willen ein solche Ungeduld und Schwierigkeit, dass sich nichts anderst zu befahren, als dass sie dermalen einst sammentlichen von den Festungen und Gränitzhäusern entlaufen und dieselben dem Feind zu allem seinem Vortel offen stehen werden lassen. Welchem Unrath ich in dieser Zeit durch kein ander Mittel vorzukommen weiss, dann allein dass die beheimischen, lausnitzischen und mährerischen Restanten in aller Eil eingebracht und zu obvermeldeten Nothdurften gebraucht und angewendet werden.

Wiewohl mir nun gehorsam brüderlich nit zweifelt, E. Kais. Mt. die lassen an äusserister Befürderung und allem dem, so zu Einbringung berührter Restanten dienstlich, genädigist nichts erwinden, so hab ich doch umb der vor Augen schwebenden Noth und Gefahr und des allerseits erscheinenden Mangels willen nit unterlassen künnen, E. Mt. dessen wiederumb gehorsam bruederlich zu erindern. Bitte demnach dieselb in bruederlichem Gehorsamb, die wölle auf Mittel und Weg genädigist gedacht sein, damit beruehrte Restanten in aller muglichster Eil zu der Hand gebracht und mir unsaumblich herausgeschickt werden; dann da solches nit beschehen und dardurch einiger Schaden oder Nachtheil bei dem Gränitzwesen erfolgen wurde, so verhoffe ich gehorsamb brüderlich, ich werde diesorts bei E. Kais. Mt. entschuldiget sein. Thue ꝛc Wienn den ersten Aprilis anno 79.

---

223. Revers císaře Rudolfa II, kterýmž přiříká stavům markrabství Moravského, že vypravení jich poslů na sněm jenerální do Prahy, kterým na sněmu Olomouckém (1. ledna) dána byla plná moc na šest neděl a sněmem Brněnským (15. března) přidáno jim plné moci ještě do tří neděl, není a býti nemá na škodu jich svobod.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 6. dubna. — Opis souč. v arch. česk. místod.

My Rudolf ꝛc. Oznamujem tímto listem všem, jakož jsou stavové markrabství našeho Moravského na sněmu obecním, kterýž o novém létě roku tohoto sedmdesátého devátého v městě našem Olomúci držán byl, na milostivou žádost naši jisté osoby z prostředku svého nařídili a k sněmu obecnímu v království našem Českém k pondělku po hromnicích [9. února] již jminulých rozepsanému s plnou mocí jim k takovému jednání sněmovnímu do šesti neděl pořád sběhlých od začátku téhož sněmu v království našem Českém danou vypravili, též také nadepsaným posluom svejm po vyjití takových šesti neděl ještě dále na sněmu obecním, kterýž v městě našem Brně v druhú neděli postní [15. března], držán byl, do tří neděl pořád sběhlých plné moci přidali, jakž též sněmovní zavření jedno i druhé v sobě šíření obsahují a zavírají; a my jsme se v to uvolovati a týmž stavuom markrabství našeho Moravského přiříci ráčili, že jich stavuov, aby takové vypravení dotčených posluov jim, privilejím a svobodám jich k žádné škodě a ujmě nebylo, dostatečným reversem opatřiti ráčíme: a protož tímto listem za sebe a budoucí naše krále české a markrabě moravské přiříkati ráčíme, že z počátku psaným stavuom markrabství Moravského takové s plnou mocí vypravení posluov svejch na vejš dotčený sněm do království Českého a přidávání jim, jakž nahoře psáno, plné moci, jim,

privilejím a svobodám jich k žádné škodě, ujmě a ublížení nebude a bejti nemá, nyní i na časy budoucí. Tomu na svědomí ɔc. Dán na hradě našem Pražském v pondělí po neděli postní Judica léta božího 1579.

---

224. Jindřich Mikuláš Hasištejnský z Lobkovic prosí císaře Rudolfa II za nařízení relací ke dskám zemským, aby jemu právo k požadavku 4000 tolarů, jež se mu zadržují, nebylo staveno, neboť sám jsa zadlužen obává se, aby o svůj jediný stateček Oudlice nepřišel; připomíná, že také k stavům právě na sněmu shromážděným vznesl žádost za přímluvu v téže záležitosti, avšak dosud marně.

1579, 7. dubna. — Orig. v arch. česk. místod.

Allerdurchleuchtigister u. s. w. Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Röm. Kais. Mt. kann ich armer mit dieser meiner Supplication abermals zu ersuchen nicht umbgehen, mit sehr hochfleissiger und demüthigister Bitt, mir solches nicht zu vorargen, sondern dass dies mein gar hohe Nothdurft erheischt, aus hohen kaiserlichen Gnaden vormerken.

Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Röm. Kais. Mt. die seind zuvor in gnädigister guter Wissenschaft, wie oft und zue wie vielmalen ich E. Röm. Kais. Mt. numehr etzlich viel Supplicationes vonwegen der 4000 Thaler sambt derselben aufgelaufenen Interesse, welche mir bei der Landtafel verschrieben, angelangt und gebeten, dass dieweiln mir je diese Summa nicht kann noch will bezahlt und richtig gemacht werden, dass E. Röm. Kais. Mt. mich armen nicht mehr dann nur mit einer Relation zue der Landtafel aus hohen kaiserlichen Gnaden versehen wollten, darmit mir das Recht nicht gesteckt noch gehindert, sondern der Kamernik herausgegeben und gefolget werden möchte, wie ich dann auch derhalben an die Herren Landstände Ihre Gn. in dem itzigen Landtage durch ein Supplication anlangen hab lassen, dass E. Röm. Kais. Mt. sie vor mich ein Fürbitt thun wollten, dass mich E. Röm. Kais. Mt. bei meinen ordentlichen Recht allergnädigist verbleiben wollt lassen, dieweil aber uf vielfältigs Suppliciren in dieser Sachen kein Execution nicht ergehen will, viel weniger einiche Abhelfung beschehen, vielleicht aus andern hochwichtigisten Geschäft eingestellt (oder aber hab etwan ein guten Freund, welcher mich zuevorderst bei E. Röm. Kais. Mt. und in allen meinen Rechtssachen hindern thut), ich armer aber, das weiss Gott, mit dem ichs dann bezeugen, in so grossen Schulden haft und stecke.

Dann, allergnädigister Kaiser und Herr, diese vorgangene Tag hat Herr Simeon Ungnad Freiherr zue Sunneck an meinen Burgen 6000 Thaler Hauptsumma zue zahlen erhalten und numehr nichts gewissers, dann des Steckbriefs zue gewarten. Zue dem so bin ich auch dem wohlgebornen Herrn meinen freundlichen lieben Herrn und Vettern, E. Röm. Kais. Mt. Kammerpräsidenten, Herrn Jan von Lobkowicz den älteren auf Totschnik und Wistericz mit etzlichen Hundert Schock zue zahlen verhaft und stündlichen der Einführung uf mein einichs geringes Gütle Eidlijz gewärtig sein muss, dessen ich mich numehr ferner nicht aufhalten, noch mich zue fristen weiss, welches ich, Gott im hochsten Himmel und E. Röm. Kais. Mt. sei es geklagt, befehlen muss. Dann mir ausser dessen aus dieser meiner Beschwerung zue erbrechen [sic], sondern muss in das äusserste Verderbnus und zue Untergang meiner häuslicher Nahrung gerathen. Als und demnach so ist nochmals an E. Röm. Kais. Mt. als meinen allergnädigsten Kaiser und Herrn mein hochfleissiges Flehen und Bitten, so hoch ich gebitten kann, umb Gottes und des jungsten Gerichts willen, E. Röm. Kais. Mt. als ein gerechtigister Kaiser, ein Liebhaber und Be-

schützer der wahren Gerechtigkeit, die wollen solich mein hohe anliegende Noth aus kaiserlichen Gnaden allergnädigist beherzigen und zue Gemüth nehmen und zue der Landtafel ein Relation vorordnen, dass mir mein Recht unversperrt offen stehen mag, und mich nicht allein in diesen Königreich Behemb der sein lassen, deme alle billige Recht und Mittel abgeschlagen, und aber zur Abzahlung gedrungen und von seinen Gütern gestossen werden sollt, sondern mich Armen, der ich ebensowohl ein Glied dieser Kron Behemb bin, dessen, das was einem andern Inwohner dieser Kron Behemb von Rechts und Billigkeit wegen zugelassen, mich desselben auch theilhaftig werden und geniessen lassen. Dann sollte allergnädigister Kaiser und Herr mir solches alles abgeschlagen werden, so wär es doch je Gott im höchsten Himmel zu erbarmen und wär auch niemals keinem Inwohner, sider die Kron Behemb gestanden, weder mir einichen Menschen widerfahren, wüsste also nicht wie meines Leids zu thun und müsste dardurch an den Bettelstab gedeihen. Dann ich Armer mich zuvorhin gar schwerlich mit meinen Kindern, derer ich noch 9, so unvergeben, am Leben hab, aushalten kann.

Thue also E. Röm. Kais. Mt., als meinen allergnädigsten Kaiser und Herrn, mich armen zue hohen kaiserlichen Gnaden zu bedenken entpfehlen und anheimstellen, von E. Röm. Kais. Mt. einer endlichen Execution mit Vorordnung der Relation zu der Landtafel gewartend. Solches alles umb E. Röm. Kais. Mt. will ich Armer mit schuldigen Gehorsam, mit Gut und Blut nach meinem höchsten Vermügen zu verdienen geflissen sein, will, zudem es billich beschieht, E. Röm. Kais. Mt. in den Schutz des Allerhöchsten ganz treulichen entpfehlen. Datum Dienstag nach Judica anno in 79.

---

225. *Snešení vyslanců Dolnolužických, kteréž byli na místě stavů své země na sněmu jenerálním v Praze učinili, mnoholi pomoci proti Turku a jiných berní odváděti se uvolili.*

V PRAZE. 1579, 10. dubna. — Opis souč. v arch. Třeboň.

Auf der Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kun. Mt., unsers aller genädigsten Herrn, Proposition und Vortrag haben die Herren Gesandten aus dem Markgrafthumb Niederlausitz in Namen und vonwegen der Stände daselbst gehorsambst und unterthänigst bewilligt:

Erstlichen ihrer Röm. Kais. Mt. die halbjährige Rauchfangssteuer oder Turkenhilf, so auf gehaltenem Landtage zu Lubben den andern Januarii nächsthin conditionaliter bewilligt, und zu derselben noch eine halbjährige und also zusammen eine ganzjährige Turkenhilf, welche sie die Stände durch den Rauchfang, wie bishero, aufbringen werden, jedoch mit ausdrucklichem Vorbehalte der gebräuchlichen Abzuege an Feuer- und Wetterschäden, sowohl der Steuereinnehmer Besoldung und anderer Unkosten, so darauf ergehen, auf ihre der Stände in Niderlausitz gewohnliche Termin gehorsamst zuverrichten dergestalt und also, dass hievon zuvorderst, soviel von denen funfzehen Hundert Thalern, die zu dem Bau der Festung Ujwar verordnet, auf ihre der Stände in Niederlausitz ratam kommet, abgekurzt, das ander alles aber mit und neben der Kron Beheimb und anderer incorporirten vorgehender Länder bewilligten Hilfen zue Besoldung derer dritthalbhundert gerüster Pferde und hundert Archibusier, so auf die hungerischen Gränitzen gegen Schlesien und Mähren zu schicken bewilligt werden, und des andern Kriegsvolks, so ihre Röm. Kais. Mt. ohne das auf jetzt gedachten Granitzen unterhalten, auf- und angewendet werden solle.

Über dies ist auch gewilligt, dass die Stände in Niederlausitz von jedern Scheffel Weizen oder Gersten, so ausser Landes vorfuhrt, ein weiss Groschen, desgleichen von einem grossen Pferde ein

Thaler, von einem Föllen oder Kloiffer aber einen Orthsthaler und dann von jedem Eimer böhmischen, mährischen und Landwein, so verschenkt wird, einen weiss Groschen, von österreichischem aber vier weiss Groschen, von hungerischem und rheinischen Wein sechs weiss Groschen, und von jeder Lagel süssen Wein ein halben Thaler durch ihre verordnete Einnehmer [einnehmen] lassen und soviel an solcher Einnahme allenthalben einkommet, bis zu Ausgang des Jahres und auf dem Landtage, so dieselbe Zeit gehalten werden soll, bei dem Lande behalten, auch folgende anders wohin nicht denn zue Ihrer Röm. Kais. Mt. im Markgrafthumb Niederlausitz angelegenen Nothdurften anwenden wöllen.

Ihrer Röm. Kais. Mt. sollen auch von den Ständen zu Erhaltung derselben Hofstaat die an gedachtem 2. Januarii zu Lubben gehaltenen Landtage bewilligten Biergelde als von Weihnachten nachverschienen bis auf schierst kommende Johanni von jederm Fass Bier vier weiss Groschen, von Johannis nächstkunftig aber bis zue Ausgang dieses Jahrs von jedern Fass Bier fünf weiss Groschen gehorsambst gereichet und doch von denselben funfen drei weiss Groschen nirgends anders wohin, dann zue Ablegung derer Interesse bei denen Inwohnern des Markgrafthumbs Niederlausitz, so bei Ihrer Röm. Kais. Mt. Gelde haben möchten, oder andern, gegen denen etliche aus den Ständen daselbst fuer Ihre Röm. Kais. Mt. in Burgschaft haften, so weit solche Einnahme der drei weiss Groschen reichet, angewendet werden. Actum u. s. w.

---

226. Snešení vyslanců Hornolužických, kteréž byli na místě stavů své země na sněmu jenerálním v Praze učinili, mnoholi pomoci proti Turku a jiných berní odváděti se uvolili.

V PRAZE. 1579, 11. dubna. — Opis souč. v arch. Třeboň.

Memorial und kurzer Begriff der Abgesandten des Markgrafthumbs Oberlausnitz beschehnen Bewilligung auf jetzigem gehaltenen Landtage allhie zu Praga.

Erstlichen als die Stände gedachtes Markgrafthumbs auf der Kais. Mt. allergenädigst Suechen und Begehren im nächst verschienen Landtage zu Budissin die Continuation der Türkenhilfen eines halben jährigen Termins kunftig Johannis zu erlegen bewilliget, lassen es die Abgesandten hierbei verbleiben und erklären sich nach ferner den andern Termin, als von Johannis bis wiederumb auf den ersten Januarii des angehenden achtzigisten Jahrs, gleichergestalt die Türkenhilf zu verrichten, es sollen aber wie bräuchig, die Brand- und Hagelschaden in Gleichnus der Einnehmber Besoldung abgezogen, sowohl zu Erbauung der Festung Oivar neunhundert Thaler hievon contribuiret, die Übermass aber zu Beforderung und Erhaltung des Kriegswesens in Ungern und sonderlichen der mährischen und schlesischen Granitzen Versehung angewendet [werden].

Zum andern als auch gedachte Stände in erwähntem Landtage Ihrer Mt. vier weisse Groschen von einem Viertel Bier bis kunftig Johannis bewilliget, und aber auf dato die mehrer Zeit voruber, hierinnen auch am meisten gebrauen: also wird es hierbei auch gelassen, vom Johannis aber bis auf den ersten Januarii des achtzigisten Jahrs erklären sich die gevollmächtigte Abgesandten, dass von einem jedern Viertel funf weisse Groschen verrichtet werden diesergestalt, dass zwene weisse Groschen zu der Kais. Mt. Hofhaltung, die ubrigen drei weisse Groschen aber fur ein Hilf zur Ablegung Ihrer Mt. Beschwerungen und Interesse, vornehmblichen so im Markgrafthumb Oberlausnitz haften, erfolgen.

Zum dritten bewilligen auch die Abgesandten, dass von einem jeden Scheffel Weitzen und Gersten ein weiss Groschen, von einem grossen Pferde ein Thaler, von einem Fohlen ein Ortsthaler, so oft derer eins oder mehrers ausser Land geführt, desgleichen von einem jedern Eimer böhmischen,

mährischen oder Landwein ein weiss Groschen, vom österreichischem vier weiss Groschen, vom ungarischen und rheinischen sechs weiss Groschen und einer Lage süessen Wein ein halb Schock, nach Publicierung dieses Landtages vierzehen Tage anfahend, bis zue Ausgang des Jahrs eingenommen, mittlerweil erhalten und auf folgenden Landtag, wassengestalt zu Ihrer Mt. und des Landes Nothdurften hiermit gebaret, abgehandlet und geschlossen werden solle. Actum u. s. w.

---

227. *Stavové na sněmu shromáždění přijali za obyvatele království Českého Ditricha Švendu z Švendy, Hylmara z Quernhaimu, Mikuláše Fictuma z Ekštetu, Jana Purkštalera z Purkštalu, Hanuše Tuchera z Šoverova, Michala Kaštnara, Krištofa Lindnera a Oldřicha Oustala z Salu.*

1579, 14. dubna. — Kvatern „fialový relací od 1575 do 82", č. 46, fol. J. 21, menšího stav. arch. v král. českém archivu zemsk.

V outerý po květné neděli.

Páni a rytířstvo a Pražané i jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta sedmdesátého devátého: jakož sou za obyvatele království tohoto přijati ráčili Ditricha Švendu z Švendy, JMti císaře Rudolfa nejvyššího jakrmistra v království Českém i v jiných zemích k němu přináležejících a hejtmana na Lysé, Hylmara z Quernhaimu, Mikuláše Fictuma z Ekštetu, Jana Jiříka Purkštalera z Purkštalu, Hanuše mladšího Tuchera z Šoverova, Michala Kaštnara, JMCské služebníka v kanceláři české, Krištofa Lindnera, Voldřicha Oustala z Salu, JMCské paumistra na hradě Pražském, i s dědici jich, na takový způsob, aby oni povinnosti všecky, kteréž králi JMti a stavům království tohoto náleží, jako jiní obyvatelé, podle zřízení zemského o cizozemcích, když se do země přijímati mají, učinili a jakž pořádek království Českého a desk jest, v tom se ve všem zachovali, řád a práva podnikali, ničímž se nevymlouvajíc ani zastírajíc; s takovouto při tom výminkou, že oni Jetřich Švenda, Hylmar z Quernhajmu, Mikuláš Fictum, Jan Jiří Purkštaler, Hanuš mladší Tuchar, Michal Kaštnar, Krištof Lindner, Voldřich Oustal ⁊c mají a povinni sou, tak jakž v tomto království od starodávna bývalo i také zřízením zemským a předešlými sněmy vyměřeno jest, u víře pod jednou neb pod obojí spůsobou přijímajících se srovnati i také kněžstvem pořádným, buď pod kapitolou kostela hradu Pražského aneb konsistoře Pražské, kteříž se poslušenstvím spravují, se spravovati a jináč nic.

Poslové na to byli sou z plného sněmu v přítomnosti nejvyšších úředníků zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého a Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, při přítomnosti úředníkův P. m. d. z. totižto zejména těchto, Václava Šturma z Hyršfeldu a na Hluboši, místosudího království Českého, Vilíma Malovce staršího z Malovic, místopísaře království Českého, Václava Komedky z Rovin, ouředníka podkomořího království Českého a Bohuslava Mazance z Frymburku na Mimoni a Slatinanech, písaře menších desk zemských v království Českém: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožumberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic a na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, purkrabě Karlštejnský, Jaroslav z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru v království Českém maršálek, Jiří z Lobkovic a na Mělníce, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně, Jindřich z Valdštejna a na Dobrovici z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabě Karlštejn-

ský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Vilím Beřkovský z Šebířova, Bohuslav Vojíř z Očedělic, Vojtěch starší z Vřesovic, Václav Kryspek z Griespachu a na Šumburce z vladyk, jsouce na to k tomu od JMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni.

---

228. *Stavové na sněmu shromáždění dali přitisknouti pečeť zemskou k listům mocným v příčině urovnání hranic zemí koruny České, i dali plnou moc nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, aby komisaře na ty meze vyslati mohli.*

1579, 14. dubna. — Kvatern „fialový relací od 1575 do 82", č. 46, fol. J. 22, menšího stav. arch. v král. českém archivu zemském.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta sedmdesátého devátého, ráčili rozkázati pečeť zemskou přitisknouti k mocným listům na meze, hranice království Českého, markrabství Horních i Dolních Lužic a tak na všecky a všelijaké meze a hranice království tohoto a zemí k němu přináležitých, kdežbykoli toho potřeba byla, aby komisaři, kteříž od JMCské jakožto krále českého a země vysláni budou, o ty hranice a meze buď smlúvou neb soudem konec aby učiniti mohli. Taky stavové tu moc nejvyšším oueředníkům a soudcům zemským tímto sněmem dávají, aby mohli a moc měli na ty meze, kdežbykoli toho potřebu uznali, komisaře od tohoto království podlí komisařův JMCské zříditi. Pakli by předešlými sněmy na ty kderé meze komisaři zřízeni byli, to se při tom zůstavuje, a jestliže by kteří z nich zemřeli, aby na místo těch zmrlých jiné naříditi mohli a moc měli. Poslové na to byli sou z plného sněmu v přítomnosti nejvyšších oueředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic a na Líčkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého a Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, v přítomnosti úředníkův P. m. d. z. Václava Šturma z Hyršfeldu a na Hluboši, místosudího království Českého, Vilíma Malovce staršího z Malovic, místopísaře království Českého, Václava Komedky z Rovin, oueředníka podkomořího království Českého a Bohuslava Mazance z Frymburka a na Mimoni a Slatinanech, písaře menších desk zemských v království Českém: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, purkrabě Karlštejnský, Ladislav mladší z Lobkovic a na Zbiroze, Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně, Jaroslav Libštejnský z Kolovrat a na Petršpurce, Dolních Lužic lantfojt, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart starší z Hodějova a na Lčovicích, Radslav Vchynský ze Vchynic a na Petrovicích, Jiřík Mošaur z Valdova a na Dobřejovicích, Jakub Chodaur z Lokte a na Sibříně z vladyk, jsouce na to od JMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni.

---

229. Stavové na sněmu shromáždění k tomu své povolení dávají, aby Jan Vchynský ze Vchynic králem mu dané zástavy panství zemského Karlšperku užiti i do desk zemských vložiti mohl.

1579, 14. dubna. — Kvatern „fialový relací od 1575 do 82", č. 46. fol. J, 23. menšího stav. arch. v král. českém arch. zemsk.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta sedmdesátého devátého, k tomu své povolení dávají: jakož jest JMCská, jakožto král český, Janovi Vchynskému ze Vchynic na Nalžovech, purkrabí Karlštejnskému, vejplatu zámku a panství zemského Karlšperku se vším jeho od starodávna příslušenstvím dáti ráčil, tak jakž majestát JMCské ve všech punktích a klauzulích to v sobě šíře obsahuje a zavírá, tak aby on Jan Vchynský i dědicové a budoucí jeho podlí téhož majestátu té zástavy užiti, a byla-li by toho jemu neb dědicům a budúcím jeho kdyžkoli potřeba, aby jej sobě ve dcky zemské vložiti a vepsati dáti mohl a mohli. Poslové na to byli sou z plného sněmu při přítomnosti nejvyšších ouředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic a na Líčkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého a Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských Mikuláše Vratislava z Mitrovic a v Kníně, místokomorníka království Českého, Václava Šturma z Hyršfeldu, místosudího království Českého, Vilíma Malovce staršího z Malovic, místopísaře království Českého, Václava Komedky z Rovin, úředníka podkomořího království Českého při dckách zemských, Bohuslava Mazance z Frymburku, písaře menších desk zemských: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic a na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, purkrabě Karlštejnský, Jaroslav z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru v království Českém maršálek, Zdeněk z Vartmberka a na Buštěhradě, hejtman Nového města Pražského, Jiří z Lobkovic a na Mělníce, Jaroslav Libštejnský z Kolovrat a na Petršpurce, Dolních Lužic landfojt, z pánův; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, Její Mti císařové, jakožto králové české, měst v království Českém podkomoří a hejtman hradu Pražského, Jiřík Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada, Krištof Kapoun z Svojkova, Vojtěch starší z Vřesovic z vladyk, jsouce k tomu od JMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni.

---

230. Stavové na sněmu shromáždění svolení své k tomu dávají, aby Jiří z Lobkovic králem mu dané zástavy panství Mělnického a připsání 2500 kop gr. č. na prostavení a opravu užiti a majestát na to do desk si vložiti mohl.

1579, 14. dubna. — Kvatern „fialový relací od 1575 do 82", č. 46. fol. J. 24. menšího arch. stav. v král. českém archivu zemském.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta oc. sedmdesátého devátého, na milostivou žádost JMCské, kterouž jest na stavy vzložiti ráčil, k tomu své povolení dávají: jakož jest JMCská s jistým vědomím a povolením nejjasnější kněžny a paní, paní Marie římské císařové, uherské a české královny, jakožto králové české, paní mateře JMti nejmilejší, potud, pokudby

tu co k věnu JíMti náležitého bylo, zámek a panství Mělnický se vším a všelijakým k tomu příslušenstvím v sumě jistinné půldvamecítmu tisíci kopách gr. č. Jiřímu z Lobkovic na Libochovicích, JMCské radě a komorníku, zastaviti, a nad touž sumu jistinnou jemu na prostavení půl třetího tisíce kop gr. č. připsati ráčil, tak jakž majestát JMCské, jakožto krále českého, jemu Jiřímu z Lobkovic na to daný plněji svědčí a to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá; zvláště pak poněvadž jest JMCská místo té zástavy zámku a panství Mělnického panství Hrádku Křivoklátu od něho Jiřího z Lobkovic, kderéhož on v jisté sumě v držení a užívání jest byl, dosáhnouti ráčil, což se s lepším a užitečnějším JMCské býti uznává, tak aby on Jiří z Lobkovic i dědicové i budoucí jeho té zástavy i připsání na prostavení a opravu, jakž vejš psáno, užiti a týž majestát sobě ve dcky zemské, i dědicové a budoucí jeho, když by mu se neb jim toho potřeba viděla, vložiti dáti mohl a mohli. Poslové na to byli sou z plného sněmu v přítomnosti nejvyšších úředníkův zemských Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic a na Líčkově a Chomutově, nejvyššího komorníka království Českého z pánův, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého z vladyk, v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských krom Mikuláše Vratislava z Mitrovic a v Kníně, místokomorníka království Českého a Bohuslava Kalenice z Kalenic a na Chřešťovicích, císařové Její Mti, jakožto králové české, úředníka při dckách zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic a na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, purkrabě Karlštejnský, Jaroslav z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské, jakožto krále českého, dvoru maršálek, Ladislav mladší z Lobkovic a na Libochovicích, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně z pánův; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic a na Nalžovech, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart starší z Hodějova a na Lčovicích, Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, císařové Její Mti, jakožto králové české, měst v království Českém podkomoří, Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou, JMCské rada, Jiřík Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada, Hertvík Zejdlic z Šenfeldu a na Zvoleněvsi, JMCské rada z vladyk, jsouce na to od Jich Mtí z téhož plného sněmu zvláštně vysláni.

---

231. *Páni na sněmu shromáždění přijali do stavu panského Mikuláše Trčku z Lípy a na Želivě.*

[1579, 14. dubna.] — Kvatern „relací žlutý od 1582 do 89“ č. 47., fol. A. 26. menšího arch. stav. v král. českém arch. zemském.

Páni JMti podle svobody stavu svého na sněmu obecním, kderýž držán byl na hradě Pražském léta ꝯc sedmdesátého devátého v pondělí po hromicích a zavřín v outerý po neděli květné, na milostivou přímluvu nejjasnějšího knížete pána, pana Rudolfa, římského císaře, uherského, českého ꝯc krále, a na snažnou žádost, kterouž jest na JJMti Mikuláš Trčka z Lípy a na Želivě i s přátely svými vzložil, ráčili jsou jej, znajíce jeho ctné a šlechetné chování i také starožitnost rodu jeho stavu rytířského, a nicméně pro mnohé přátelské spříznění, v kterémž on s stavem panským jest, a i toho považujíc, že k takovéžto žádosti předešle na JJMti vzložené Jaroslava Trčku z Lípy a na Ledči, bratra, a někdy Vilíma Trčku z Lípy a na Veliši, strejce jeho Mikuláše Trčky předepsaného, do stavu panského přijíti sou ráčili, též jeho Mikuláše Trčku z Lípy i s dědici a budoucími jeho v stav svůj panský přijíti a přijímají, však tak a na ten všecken spůsob, jakž řád stavu panského ve dckách zemských

v kvaternu památném černém léta oc čtyřidcatého druhého ve čtvrtek u vigilji božího křtění B. XXX. vložený to v sobě šíře drží a zavírá bez přerušení. Poslové na to byli jsou z téhož stavu panského: Vilím z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Jiří starší s Lobkovic na Libochovicích a Mělníce, nejvyšší sudí království Českého, Jan z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského, Joachym Novohradský z Kolovrat na Košatkách a Buštěhradě, purkrabě Karlštejnský, Jaroslav z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské, jakožto krále českého, dvoru v království Českém maršálek, Jan z Šelnberka a z Kosti a na Mrači, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně, Adam z Hradce na Hradci a Hluboké, Václav Berka z Dubé a z Lipého a na Rychmburce, Jaroslav starší Libštejnský z Kolovrat a na Rabštejně, JMCské rada a Dolních Luožic landfojt, Ladislav mladší z Lobkovic a na Zbiroze v zřízené komoře české president, Jan Manrigue z Lary, JMCské rada a nad regimentem knechtů JMti krále hišpanského nejvyšší, Hendrych Kurcpach z Trachmburku a Milče a na Lemberce, JMCské rada, Mikuláš z Lobkovic a na Nových Hradech, JMCské rada a hejtman Starého města Pražského, Jan Bezdružický z Kolovrat na Svojanově a Záběhlicích, JMCské rada, na místě jeho se přiznal Václav Ludvikovský z Kolovrat, Adam Slavata z Chlumu a z Košmberka a na Čestině Kostele, JMCské rada, Adam starší z Šternberka a na Sedlci, JMCské rada a hejtman Nového města Pražského, Mikuláš z Lobkovic, přiznal se, Jan z Sezimova Oustí a na Oustí, JMCské rada, Jiří mladší z Lobkovic a na Duchcově, JMCské rada, nejvyšší sudí přiznal se, Karel z Valdštejna, JMCské rada nad apelacími, Václav Švihovský z Ryzmberka a z Švihova a na Horaždovicích, Adam z Hradce přiznal se, Mikuláš Zajíc z Hazmburku a na Budyni, dědičný truksas království Českého, Jan z Pernštejna a na Litomyšli, Jindřich purkrabě z Donína a na Benátkách, nejvyšší sudí dvorský přiznal se, Mikuláš z Říčan a na Beztahově, Šebestian Šlik z Holejče, hrabě z Posaunu a z Lokte na Bečově, Václav purkrabě z Donína a na Bílém Újezdě, Jaroslav z Sezimova Oustí a na Oustí, dědičný kraječ království Českého, Jiřík Herštejnský z Herštejna a z Velhartic a na Ležkách, Štefán z Eycinku a na Landštejně, dědičný komorník arciknížetství Rakouského, Bohuslav Joachym Hasištejnský z Lobkovic a na Sobčicích a Krulichu, JMCské firšnejdar, Adam z Újezdce a z Kunic a na Ryzmburce, Vlachyně z Říčan, Karel z Vartmberka na Skále a Svijanech, Jaroslav mladší Libštejnský z Kolovrat, Fridrich Mašťovský z Kolovrat a na Strojeticích, Rudolf purkrabě z Donína, Hynek z Roupova a na Janovicích, Jan z Šternberka a na Oustí, Jiří z Šternberka a na Zelené hoře, Bohuchval Berka z Dubé a z Lipého, Václav Berka p. s., Václav Ludvíkovský z Kolovrat a na Buštěhradě, z stavu panského, jsouce od JMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se ut supra.*)

---

232. Zpráva císaři podaná o tom, jaká svolení berní stavové království Českého, vyslaní z markrabství Moravského, knížetství Slezských a markrabství Lužických na sněmu jenerálním v Praze byli učinili.

1579, 14. dubna. — Konc. v arch. česk. místod.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Die Stände der Kron Beheim sowohl die vollmächtigen Abgesandten der incorporirten Lande haben Euer Kais. Mt. heut unterthänigist fürbracht und in den Landtagartikeln sich erklärt:

Erstlich umb Entschuldigung gebeten, dass sie mit diesem Landtag und ihrer jetzigen Antwort

*) Vloženo do desk 1583 dne 6. června.

nit haben eher fertig werden kunnen, dann die Sachen wären gross und hochwichtig und hätten derwegen umb so viel desto mehr Zeit und fleissiger Berathschlagung bedurft. Und hätten furnehmblich erwogen und ein Nothdurft befunden, dass die Granitzen in Ungern gueter und fleissiger Versehung bedurfen, und kunnten noch anders nit befinden, dann wie sie E. Mt. hievor fürbracht haben, da die Kron Ungern sonst mit Kriegsvolk versehen werden kunnt, dass die Granitzen gegen diesem Kunigreich Beheimb und sonderlich dem Land zu Mährern und Schlesien mit ihrem dieser Lande Kriegsvolk auch versehen werden möchte. Nachdem ihn aber E. Mt. gnädigst angemeldet, dass E. Mt. die Fürsehung vor sich selbst nit zu thun vermochten, insonderheit, wann die Hilfen dieser Lande E. Mt. sollten entzogen werden, dergleichen auch weil die Reichshilfen, ob sie schon gross, hierzu neben den andern aus E. Mt. Kunigreichen und Landen, insonderheit dass die Reichshilfen auch zu guetem Theil anderswohin verwendet werden müssen, nit erklecken noch gereichen kunnten, und wann die Granitzen gegen diesen Landen so entblösst sein und bleiben sollten, kunnt leicht E. Mt. und derselben Unterthanen dieses Kunigreichs und den andern Mitgliedern grosser merklicher Schaden entstehen: derwegen so versähen sie sich unterthänigist, E. Mt. würden sie gnädigist nit verdenken, noch es ihnen übel auslegen, dass sie dieselben Granitzen in Acht hielten und bedachten, und wären demnach auf ein andern Weg gangen und sich des verglichen, wie folgen werde.

Erstlich bewilligten sie die Turkenhilf oder Haussteuer, wie die Jahr her beschehen, und es soll dieselb sonst nirgends hin gewendet werden, dann allein zu Besetzung und Fürsehung der Ungerischen Granitzen gegen Märhern und Slesien diesseits der Donau, allein dass etzliche kleine Posten davon ausgezogen werden, wie hernach folgen wird.

Mit solcher Bewilligung der Haussteuer verglichen sich auch die vollmächtigen Gesandten aus Mährern.

Die Gesandten aus Slesien aber bewilligen auch ein Anlag, doch auf ein andern Weg und modum. Und haben dieselben Gesandten angezeigt und wiederholet, dass sie jungst, ehe dass sie hieher verreiset wären, zuvor ein halbjährigen Steuertermin oder Turkenhilf als 35.000, so auf jetzo Georgi gefallen sollte, bewilliget; des andern halben Theils aber hätten sie sich jetzo allhie nit entschliessen kunnen, sondern es auf den nächsten Landtag, der gehalten werden sollte, alsbald sie heimkommen, verlegt, da wollten sie davon weiter handeln, wie und wann derselbe einzubringen sein würde, und sich alsdann gegen E. Mt. unterthänigist desselben halben weiter erklären.

Mit ihnen hätten sich auch dergestalt die Abgesandten aus Oberlausitz verglichen.

Die Niederlausitzer haben aber die Bewilligung gethan zu der Nothdurft, wie sie hievor bewilligt.

Und von allen diesen Hilfen solle dem Kriegsvolk, die auf den Granitzen gegen diesen Landen liegen, die Bezahlung beschehen, baten auch unterthänigist, E. Mt wollte die gnädigste Versehung thuen, dass die Anzahl des Kriegsvolks auf den Granitzen vor voll, wie sie in dem Verzeichnuss von E. Mt. übergeben worden wären, stets gehalten würden, dann Bericht einkäme, dass dasselbe Kriegsvolk wegen der Nitbezahlung dermassen verarmet, auch zum Theil sonst sehr untauglich wäre, damit dasselbe wiederumb ersetzt werden möchte, inmassen dann sie die Stände der Kron Beheim und Abgesandten der incorporirten Lande sich dahin verglichen hätten, dass ein jedes Land ihren Musterherrn und Zahlmeister halten wollten, welche dasselbe Kriegsvolk auf den Granitzen hieherwärts mustern und zahlen sollten. Und weil sie die Stände und Gesandten der incorporirten Lande nit wenig zu Gemüth gezogen, was grossen Schaden es bringen würde, wann diese Lande etwa in Gefahr wegen des Feindes kommen sollten, so hätten sie sich noch einer mehrern Stärkung der gedachten hieherwärts liegenden Granitzbesatzung entschlossen, dass nämblich denselben vierthalbhundert deutscher gerüsten Schützenpferde und einhundert Archibusier sollten zugeschlagen werden, auf welche Reiter

und Archibusier ein Obrister aus diesen Landen, der E. Kais. Mt. gefallen würde, gehalten werden sollte. Stellen es auch E. Mt. in derselben Macht und Gefallen gnädigst anheimb, wen sie zu dem Obristen und Befehlichshabern nehmen, auch wie sie ihnen und dem Volk die Bestallung machen oder aufrichten wellen. Es sollt sich auch derselb Obriste sambt dem Volk allzeit nach E. Mt. gnädigsten Willen und Verordnung halten, allein dass er nit von den Granitzen an diesen Landen auf andere und weitere Granitzen genommen werde.

Auch hätten sie sich dahin vereinigt, weil sie wohl wüssten, dass auf den Schlössern und Häusern in Ungern frembde Personen zu Haupt- und Befehlichlsleuten gebraucht würden, und aber in diesem E. Mt. Kunigreich und Landen viel ansehliche erfahrene und kriegsverständige Personen wären, die hievor auch bei ehrlichen Thaten gewesen und E. Mt. nit weniger mit Nutz und zu Ehren dienen künnten, E. Mt. wollten inkunftig darauf gnädigst bedacht sein, dass hinfüro die Hauptleut und Befehlichshaber aus diesen Landen auf die Schlosser vor andern frembden genommen werden möchten, dann kein Zweifel, sie würden so redlich und etwa fleissiger als andere Personen dienen, und wären der Hoffnung, sie wurden auch mehr ihr Vaterland und treue Verwahrung desselben, dann ihren eigenen Nutz bedenken. So zweifelten sie die Stände auch unterthänigist nit, E. Mt. wurde zu diesen Nationen auch nit weniger als zu den andern geneigt sein und sie die Stände zu den kunftigen Hilfen umb so viel desto mehr Lust und Liebe haben. Und es sei jetzo unnoth auch nit Zeit zu erholen, was grosse und ansehliche Hilfen diese Lande von ein 40 Jahren her unaufhörlich gereicht und geleistet hätten.

Daneben bitten sie die Stände sambtlich auch unterthänigist, E. Kais. Mt. wollten die gnädigste Fürsehung thuen, dass es auch bei der Continua der Spanschaft in Ungern nichts desto weniger verbleibe und richtig gereicht werde, desgleichen die Einkommen von dem Erzbisthumb Gran, wie es jetzo angelegt worden, auf die Granitzen gewendet und verordnet werde, es sei gleich ein Erzbischof da oder nit. Item was der Crusitsch von den beiden Städten und dem andern zu geben schuldig ist, dann man sich auch dahin verglichen hätt, dass alles das, was überbleibt sambt dem bemelten Zusatz auf das Kriegsvolk und sonderlich auf die Nassatisten zu Komorn und anderswo gewendet werden sollte.

Von diesen Bewilligungen aber begehrten sie die Stände und vollmächtige Abgesandten zehen Tausend Thaler zu Befestigung oder Erbauung des Hauses Oywar den Ständen in Mährern auf zwen Termin, also dass jeden Termin von der halbjährigen Bewilligung auch der halbe Theil an den 10000, nämblich 5000 Thaler darzue gereicht wurden; dann die Mährer hätten auch zuvor 5000 und jetzo wiederumb 5000 darzu bewilligt.

Die Schlesier hätten aus der jetzigen ihrer Turkenhilf oder Steuer auch 5000 darzu bewilligt, der Hoffnung und Zuversicht, wann etwa ein Haus auf der ungerischen Granitz gegen Slesien sollt gebaut werden, sie die Mährer wurden sie hinwiederumb auch nit verlassen.

Beide Lausitz hätten zu Erbauung dieses Hauses Oywar bewilliget 1500 Thaler, welchs alles zusammen in die 25500 Thaler austragen wurde, und weil sichs befunde, dass an demselben Granitzhaus wegen dieser E. Mt. Lande sehr viel gelegen und die österreichischen Stände auch 25000 Fl. Baugeld bewilligt, so bitten die Stände dieser Kron Beheimb und deren Mitglieder unterthänigist, E. Mt. wollten es gnädigst dahin handeln, dass es auch, wie von diesen Ständen beschicht, dahin gewendet werde.

Daneben so bitten sie die Ständ der Kron Beheim und incorporirten Lande E. Mt. unterthänigst, weil sich E. Mt. gegen ihnen gnädigst hätt vernehmen lassen, dass sie auch etwas von den Reichshilfen darzu zu gebrauchen willens, E. Mt. wollt sich gegen ihnen den Ständen dieser Lande gnädigst eröffnen, was sie von denselben Hilfen der Reichsstände daher gnädigst aufwenden wollten.

Weil auch diese Erbauung des Hauses Oywar keinen Verzueg leiden wolte, also bitten sie unterthänigist, E. Mt. wollte gnädigst darzu thuen, dass Leute verordnet wurden, die es besichtigen, ausmässen und sonst darob wären, dass solches Werch aufs ehist befordert würde.

Neben diesem hätten auch die Stände und vollmächtige Abgesandten bei sich erwogen, wie ein grosser Mangel vonwegen Abgang des Proviants auf den Häusern, als sie berichtet werden, erscheine und dass derwegen das Kriegsvolk von den Häusern laufen und umb ihre Nahrung und Unterhalt schauen mussten, dardurch sie einander das ihrige selbst nehmen, und wäre sich bei solcher Verlassung der Häuser grosser Gefahr und Schaden zu besorgen. Bäten demnach unterthänigist, E. Kais. Mt. wollten derhalben guete Versehung thun lassen, damit das Volk mit nothdurftigen Proviant versorgt werden möchte. In welchem dann und was sonst zu der Granitznothdurft sein würde, die Stände und ihre Mitglieder E. Mt. sich unterthänigist wollten vertrauet haben; doch wollten sie die Stände die Bezahlung auf den Häusern nochmals nit dahin verstanden haben, dass sie die ganze Granitz versehen oder sie über sich nehmen sollten.

Was die Restanten an den vorigen Hilfen belangte, da sei es gar billich, dass dieselben einbracht werden, wie dann die Ständ in diesem Lande derhalben die Execution anordnen wollten, so würden es dergleichen die andern Lande auf ihren Landtägen auch thun.

Also kunnt man auch nit befinden, wie es dieser Zeit von wegen der Bereitschaft im Land anders furgenommen werden kunnt, dann wie jungst von ihnen den Ständen geschlossen worden. Derwegen so liessen sie es nochmals bei ihrer nächsten Erklärung endlich verbleiben.

Und weil E. Kais. Mt. die Bewilligung auf das eine Jahr angenommen, so bliebe es auch nit weniger darbei, doch fort mit dem vorigen Anhang, dass E. Mt. vor Ausgang des Jahrs wiederumb ein Landtag allhie ausschreiben und mit den Ständen der Kron Beheimb halten wollten, damit man von diesen und andern Nothdurften weiter rathschlagen und handeln müge.

Der andere Artikel von wegen Unterhaltung E. Mt. Hofstaats sei auch von den Ständen nit in schlechte Erwägung genommen worden. Und damit E. Kais. Mt. gnädigst spüren möchten, dass E. Mt. personliche Gegenwart ihnen den Ständen der Kron Beheim und ihren Mitgliedern lieb sei, so hätten sie sich dahin gehorsamist, inmassen diese Hilf auch hievor darumb beschehen, dass E. Mt. im Land bleiben möchten, entschlossen, dass sie E. Mt. von jederm Fass Weizen- und Gerstenbier 3 weisse Groschen geben wollen, und solchs soll vierzehn Tage nach diesem Landtagsbeschluss, wie der Gebrauch, publicirt werden und auf ein Jahr zu gebührlichen Quatemberszeiten, wie auch zuvor, gegeben werden. Also sollt es auch mit der Erkiesung der Einnehmer wie zuvor gehalten werden.

Die Mährer und Slesier hätten jungst allbereit das Biergeld bis auf Johannis nächstkunftig bewilligt; von derselben Zeit an wollten sie noch auf ein Jahr auch vom Fass 3 weisse Groschen behmisch geben. Es soll auch mit Einbringung derselben wie zuvor gehalten werden.

Den dritten Artikel Ihr Mt. Schulden betreffend, uber diesen Artikel hätten sie insonderheit grosse und fleissige Deliberation gehalten und trügen mit Ihr Mt. ein unterthänigists Mitleiden, dass es auf ein so grosse Summa, wie sie die ihnen den Ständen hätt übergeben lassen, verliefe; aber dieweil sie keinen Weg noch Weise finden noch wissen kunnten, wie sie die von Ihr Mt. übernehmen kunnten, so hätten sie sich doch auf was verglichen, wie vermeldet werden wird, und dass dasselb zum Land erlegt werden sollte.

Nemblich von jedem Fass Bier einen weissen Gr., es sei Gersten- oder Weizenbier.

Von dem einheimischen beheimischen und mährerischen Wein von einem jedem Eimer, den man verschenkt oder verkauft, 3 kleine Groschen, vom österreichischen Wein 4 w. Gr., ungerischen und rheinischen Wein 6 w. Gr. und von jeder Lagen süssen Getränks $^1/_2$ Thaler; auch von denen

Weinen, so auf dem Wasser weggefuhret, allein diesen Trank ausgenommen, was die Herrn- und Ritterstandspersonen zu ihrem Trunk ins Haus bedürfen.

Von den Pferden, es sein Reit- oder Wagenrossen, die aus dem Land weggefuhrt werden, von jederm Stuck derselben soll geben werden 3 Schock m., von den Kleppern und Follen aber 1 Schock.

Truckne Gersten von jedem Strich 2 w. Gr., item von jederm Strich Weizen 2 w. Gr., doch allein was von solchem Treid aus dem Land gefuhrt wird.

Ein jedes Haupt der Ausländer, die ihren Gesuch und Nahrung allhie in diesen Landen haben und nit E. Mt. und ander Herren und Edelleut Diener sein, soll 1 Thaler geben.

Die Juden, ob sie schon hievor ein Gulden ungrisch vom Haupt zu der Turkenhilf geben, sollen sie doch nit weniger noch einen Fl. ungr. auch zu dieser Nothdurft reichen. Und weil so viel Bericht vorhanden, dass sie die Juden bisher ihre Hilfe nit richtig einbracht und die doch gleichwohl eingenommen oder bitten es zuweilen aus, so soll es inkunftig also versehen werden, dass sie den Steuereinnehmbern darvon ordentliche Raitung thun sollen.

Gleichsfalls bewilligen auch die Mährer von jederm Fass Bier hierzu 1 w. Gr., vom mährerischen Wein, weil desselben nit wenig wächst und eine furnehme Nahrung der Ort ist, auch vom Eimer ein behemisch oder w. G., denselben sollen die Schenken und die ihre Hantierung damit haben, geben, der Herren, Prälaten und Ritterstands eigener Trank aber wie obvermelt ausgenommen.

Desgleichen von den drei Sorten trucknen Getreids, Weizen, Korn und Gersten, von jeder Metze ein w. Gr.

Von jedem Pferd, weil sie allda kleiner, auch nit so viel fallen als in Beheim, ein Schock und vom Klepper oder Follen ein Ortsthaler.

Desgleichen von dem Haupt der Ausländer ein Thaler.

Ein jedes Haupt der Juden 4 w. Gr., Mann und Weib über das vorige, was sie sonst zur Rauchsteuer geben.

Wiedertäufer gleichsfalls vom Haupt 4 w. Gr.

In Slesien und Lausitz dergleichen und auch nit meher, doch hiebei ausdrucklich vorbehalten, was aus diesen Landen von einem in das andere geführt wird, weil es fur ein Land und Corpus gehalten wird, soll nichts gegeben werden, dann sonst wurd erfolgen, dass von einer Sachen 1, 2 auch 3 mal gegeben wurde und daraus ein grosse Theuerung entstehen, wie es dann zuvor auch beschehen ist. Doch damit auch diesfalls kein Contraband oder Vortel begangen werde, so haben sich die Stänď dahin verglichen, dass ein jeder von Herrn- und Ritterstand sein Brief darueber von sich geben solle, dass solchs sollte verhuetet werden; aber was sonsten in frembde Land gefuhrt und verkauft wird, darvon soll, wie gemeldet, der Anschlag gegeben werden.

Wie auch in dem allen ein guete und richtige Ordnung gehalten werden solle und müge, darvon hat man jetzo, weil es neue Sachen sein, nit schliessen künnen; die Stänď der Kron Beheim aber geben dem Landrecht volle Macht derhalben zu disponiren, zum Theil wie es dann jetzo auch in den Landtagsbeschluss kommen wird. Desgleichen sollen die Landrechtsitzer die Kreishauptleut erfordern, mit ihnen daraus zu reden und die Mängel nach eines jeden Kreises Gelegenheit in ein Richtigkeit bringen.

Die vollmächtigen Abgesandten aus Mährern, Slesien und beide Lausitz wollen auf ihre Anheimbkunft nach Gelegenheit jedes Landes diesfalls auch Ordnungen machen, doch soll solch Geld auch bei jederm Land unverrückt verbleiben. Und weil es jetzo nit hat können vollkommenlich verglichen werden, so würdet derselbe Artikel von wegen der Schulden bis auf den kunftigen Landtag zu grundlicher Erklärung und Antwort verschoben. Indess und mittlerzeit werde man sehen künnen, was es austragen werde.

Also soll es auch in einem jedern der andern Lande bis auf kunftige Landtage bleiben und darnach weiter gerathschlaget und beschlossen werden, wie solche Geld anzulegen.

Und weil sich dann die Stände und vollmächtigen Abgesandten auf diesmal in diesem Artikel nichts anders haben entschliessen kunnen, so bitten sie unterthänigst, E. Mt. wollten es von ihnen zu Gnaden annehmen.

Nach diesem ist vermeldet worden, es wäre bei dem ersten Artikel der Turkenhilf vergessen, dass die Einnehmer der Türkensteuer, item die Obersten und Musterherren und Zahlmeister darvon auch sollten bezahlt werden. Darneben auch 500 Thaler zu Ingrossirung der grössern Landtafel darvon kommen, sintemal E. Mt. und dem ganzen Land sehr hoch und viel daran gelegen ist; dann es ist zu hoffen, weil man sich bester Ordnung in dieser Hilf erboten, es werde ein mehrers davon einkommen.

Es wären sonst auch einiche Artikel das Kunigreich betreffend furzubringen, aber sie wollten E. Mt. zu diesemmal damit nit behelligen.

Die andern Artikel der Proposition belangend, weil diese Bewilligungen und Hilfen mit höchster Beschwer beschehen, unangesehen des grossen der Lande Unvermugens, so hätten sie sich doch zum höchsten angegriffen, damit E. Mt. zu spüren hätten, dass sie als die getreuen Unterthanen E. Mt. mit Leib und Guet, so viel nur immer müglich, zu dienen willig, so versehen sie sich, bitten auch unterthänigist, E. Mt. wollten mit dieser Bewilligung allergnädigst zufrieden sein, damit der Landtag geschrieben, und weil die Zeit kurz und die Stännd verreisen müssten, die Publication und Relation dem alten Brauch nach vollzogen werden möcht. Und es hätten sich die vollmächtigen Abgesandten erklärt, sie künnten länger nit bis auf den nächsten Dienstag allhie verbleiben. Bitten nochmals, E. Mt. wolle es also bei diesem beruhen lassen und ihr der Stände treuherzige Guetwilligkeit zu Gnaden annehmen, auch ihr allergnädigster Kaiser, Kunig und Herr sein und bleiben.

---

233. *Návrh odpovědi císařské na usnešení českého sněmu jenerálního l. 1579.*

Bez datum. [1579]. — Konc. v c. k. arch. česk. místod.

Euer Kais. Mt. wollten die gehorsamen Stände und der incorporierten Lande vollmächtige Abgesandten mit fernerm Repliciren nit gerne länger aufhalten, allein sie in etzlichen wenigen Punkten zu erinnern hätten Ihr Mt. vor ein sondere Nothdurft befunden.

Und obwohl Ihr Mt. gnädigst vermeint hätt, die gehorsamen Stände der Kron Beheim wurden die benannte Summa der 150.000 Thaler Ihrer Mt. nächstem Begehren bewilligt haben; weil man aber Ihr Kais. Mt. diesen Trost gibt, dass ein guete und besser Ordnung mit Zählung der Häuser, auch in dem, dass etwa zu viel [sic]*) wegen der Wasser- und Brunstschaden an der Rauchfangsteuer innen behalten wirdet, gemacht und also verhoffentlich wohl ein solche Summa, wie gemeldet, einkommen würde, so liessen es Ihr Kais. Mt. schliesslich darbei gnädigst verbleiben, mit fernerm gnädigsten Begehren, sie die Stände der Kron Beheimb wollten mit gedachter Ordnung nit säumen, sondern die mit ehistem ins Werk richten, auch darueber gebührlicherweis halten.

Weil auch die Termin zu der Steuererlegung von ihnen den Ständen der Kron Beheimb auf Viti und Martini gesetzt werden, wären Ihr Mt. darmit auch gnädigst zufrieden.

Dass aber die vollmächtigen Abgesandten aus Slesien sich nicht eigentlich oder lauter erklären, ob und wann sie den andern halbjährigen Termin der 35.000 auch Ihr Mt. geben oder erlegen

*) Patrně má býti „nicht zu viel".

wollten, so begehren Ihr Mt. an sie allergnädigist, sie wollten sich in dem auch richtig und klarlich eröffnen und Ihr Mt. dieselbe Summe der 35.000 Thaler unterthänigist reichen, oder da es dahin gemeint werden sollt, dass es auch auf die Rauchfangsteuer wie in Beheimb und Mährern gerichtet werden sollt, so wollten sie auch, weil sie volle Macht haben, darauf unterthänigst schliessen.

Und obwohl die Stände der Kron Beheimb von ihrer Bewilligung zehen Tausend Thaler zu dem Bau des Hauses Ojwar abziehen, so haben sie doch unterthänigist zu erachten, dass solcher Abzueg E. Mt. an der Bezahlung, damit E. Mt. sonst ohne das, ob es schon alles einbracht wird, nit reichen kunnen, einen grossen Mängel haben würde. Derwegen begehren Ihr Kais. Mt. gnädigst, weil es ihres Erachtens die Stärkung der Granitz gegen diesen Landen an dritthalbhundert deutschen Pferden und den einhundert Archibusiern zu diesemmal gnuegsam sein sollt, dass sie die gehorsamen Stände das Geld der Rauchfangsteuer, soviel auf die Besoldung dieser übrigen einhundert Pferde gehen wurden, zu bemelten Baukosten Ojwar folgen und die Rauchsteuer Ihr Mt., soviel bei künftiger Ordnung einbracht werden möcht, vor voll folgen lassen wollten.

Das Biergeld belangend kunnten Ihr Mt. sie die gehorsamen Stände gnädigst zu erinnern nit unterlassen, dass Ihr Kais. Mt. von den hievor bewilligten 4 Biergroschen zwen zu ihrer Hofhaltung gebraucht, die andern zwen aber der Kammer zu Ablegung der Interesse wegen Ihr Mt. Schulden gelassen; weil aber jetzo nur 3 w. Gr. Biergeld bewilligt wird, wurde Ihr Kais. Mt. der Kammer mehr nit als einen Groschen lassen können, welchs wenig bei Ablegung der Interesse thuen wurde. Und bäte Ihr Mt. derwegen gnädigst, sie die gehorsamen Stände wollten Ihr Mt. noch den vierten Groschen, also dass der funfte nit weniger zu dem Schuldenlast bleibe, unterthänigist bewilligen, damit E. Kais. Mt. nachmals die Kammer mit den 2 Groschen versehen möchte; dann sollten die Interessen nit abgelegt werden, würden die Leut Ihr Mt. die Gelder aufsagen und ein grosse Beschwerung daraus erfolgen.

Die Hilf zu Abzahlung der Schulden belangend, begehrten Ihr Mt. gnädigst, dass sie die Ständ des Markgrafthumbs Mährern den Anschlag des Weins auch auf 3 kleine Groschen, wie die Stände der Kron Beheim richten wollten.

Und weil die vollmächtigen Gesandten aus Mährern, Slesien und Lausitz die Bewilligung zu dem Schuldenlast im Land behalten und allererst auf kunftigen Landtagen berathschlagen und schliessen wollten, wohin solch Geld angelegt werden sollte, also dass E. Kais. Mt. in diesem Artikel keine Gewissheit hätten, so begehrten E. Mt., sie die Stände der jetzo bemelten incorporirten Lande wollten sich nit weniger als die Stände der Kron Beheimb dahin deutlich erklären, dass alle dieselben Anlagen zu Abzahlung Ihr Mt. Schuldenlasts gefolget werden sollten.

---

234. Usnešení sněmu všech zemí koruny České, jenž zahájen byl na hradě Pražském dne 9. února a zavřín 14. dubna 1579.

MS. úředních zápisů deskových v král. českém archivu zemském s nápisem „Červení sněmové od 1541 do 1582.“

Tito artikulové na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta Páně 1579 v pondělí po hromnicích a zavřín v outerý poneděli květné, při přítomnosti nejjasnějšího knížete a pána, pana

234. Beschluss des böhmischen Generallandtags, der am 9. Februar 1579 eröffnet und am 14. April desselben Jahres geschlossen wurde.

1579. — Gleichzeitiges Excerpt im k. k. Reichsfinanzarchiv in Wien.

Artikel, so auf dem anno 79 zu Prag gehaltnem Landtag am Dienstag nach Palmarum beschlossen worden.

Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého ꝛc krále ꝛc ode všech tří stavův království Českého, poslův z markrabství Moravského, knížetství Slezských a markrabství Horních i Dolních Lužic, jakožto oudův k království Českému připojených, s plnou mocí vyslaných, svoleni a zavříni jsou.

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf Druhý, volený římský císař, uherský a český ꝛc král ꝛc, pán náš nejmilostivější, z mnohých a vysoce důležitých příčin a potřeb JMCské a zemí JMti se dotýkajících sněm obecní království tohoto Českého, i také zemí k témuž království příslušejících a připojených, rozepsati a k jistému času na hradě Pražském položiti ráčil, na kterýžto sněm když jsou se všickni tři stavové království tohoto Českého sjeli, tolikéž poslové z markrabství Moravského, z knížetství Slezského, z markrabství Horních i Dolních Lužic s plnou mocí od stavův z týchž zemí vyslaní se najíti dali, tu JMCská potřeby některé stavům jest milostivě oustně oznámiti i skrze spis přednésti ráčil: což všecko všickni tři stavové království tohoto spolu s vyslanými posly z jiných zemí, oudův k království tomuto připojených, takové milostivé přednešení a oznámení v pilném a bedlivém uvážení majíce a k srdcím svým to všecko připustivše, jiného jsou mezi sebou najíti nemohli, než čím dál vždy víc znáti se dobře může, že pán Buoh všemohúcí pro přílišné rozmnožení hříchův lidského pokolení a nepravostí, kteréž se mezi lidmi páchají, k trestání lidu všelijakého puzen býti a metlou svou hroziti a všemu křesťanstvu před oči stavěti, takže již sekera k kořenu přiložena jest, mnohými nesčíslnými znameními, o kterýchž se slyšelo i také na oko spatřilo, jakýž takýž veliký pád a trestání oznamovati ráčí; však se téměř žádného to chytati a k napravení pokání svaté činiti nechce, nebudeli milosti a samého požehnání pána Boha všemohúcího předně a skrze vrchnost a dobrou zdravou radu jeho milosti dání od těch, kteříž svého pána Boha na paměti mají a jeho božským slovem se spravují a v dobrém řádu

a zdravém rozumu stojí, tehdy jest se zkázy zemí křesťanských a zvláště od toho ouhlavního nepřítele krve křesťanské žížnivého Turka, země plundrováním, pálením, mordy, loupežemi a lidu zajímáním, že se to stane obávati; čehož všemohoucí pán Buoh rač sám ochrancím od toho zlého býti, a k přetržení toho zlého k dobrému a na pokání lidu křesťanského pomoc rady milosti jeho svaté a srdce skroušené a ponížené k modlitbám a službám svatým dáti.

Svolení berně domovní z lidí poddaných osedlých.

Protož jsme se na tom všickn tři stavové království tohoto se pány posly vyslanými snesli, neohlídajíc se na žádné ztížnosti, nouze a chudoby a mnohé nedostatky své a poddaných svých, majíce utrpení a křesťanskou lítost nad těmi souženými od nepřítele Turka křesťany a prohlídajíc k milostivé žádosti JMCské, však z své dobré a svobodné vůle, abychom pomoc, tak jakž předešlého roku, berni z domův z poddaných svých z sebe sebrali a k zemi složili. A protož předkem JMCská skrze hejtmany, ouředníky a purkrabě na panstvích JMCské naříditi míti ráčí, též jedna každá osoba, pán a rytířský člověk i všecky osoby duchovní, tolikéž manové, dědiníci, dvořáci, nápravníci, cožkoliv v městech, městečkách, vesnicích, aneb kde jinde na panstvích a statcích svých lidí osedlých mají, z jednoho každého domu aneb chalupy, buď veliké neb malé, v kterýchž lidé bydlí, krom samých kovářských, pastuších a ovčáckých chalupí, též lázní v městečkách, ve vsech, na kterýchž by hospodářové osedlí nebyli, aneb kteříž by od pánuov svých lhůtu ourokuov neplacení ještě za příčinami škod jich jim se stalých měli, aby jeden každý z těch nadepsaných osob za jeden rok pořád zběhlý po dvacíti groších českých dali a konečně vyplnili; však rozdílně, první díl na den sv. Víta, nejprvé příštího, totiž z jednoho každého domu po desíti groších českých a druhý díl na den všech Svatých, též nejprvé příštích, po desíti groších českých aby konečně dali a nejvyšším berníkuom na hrad Pražský odvedli; při čemž jak se jeden každý strany přiznání a berně dávání zachovati má, dole napsáno jest. V tom dávání té po-

Termin St. Vitus und Omnium sanctorum.

Es haben alle drei Stänđ des Kunigreichs Beheimb zusambt den Herren Abgesandten die Haussteuer, inmassen das nägstvergangen Jahr beschehen, zu reichen bewilligt und soll die Kais. Mt. durch dero Haupt- und Ambtleut und Burggrafen auf derselben Herrschaften, dann auch alle und jede des Herrn- und Ritterstands, auch die Geistlichen in ihren Städten, Dörfern und Guetern Verordnung thuen, dass von jedem bewohnten Haus (ausser der Schmieden, Hirten-, Schäfershütten und der Bäder in Städten und Dörfern, allda angesessne Wirth nit sein, oder diejenigen, so bewilligte Jahr und Fristung ihrer erlittnen Schäden halber hätten und noch nit ausgangen wären), 20 Gr. behm., als auf St. Viti 10 Gr. und dann auf Allerheiligentag nägstkunftig den andern halben Theil der 10 Gr. behm. zu Handen der obristen Steuereinnehmber aufm Präger Schloss endlich gereicht werde. In solcher Türkenhilf sollen sich zu dem Burggrafambt auch Burggrafschaft Karlstein noch einiche andere zu diesem Kunigreich Beheimb gehörige Unterthanen nit ausschliessen.

moci proti Turku poddaní k ouřadu purkrabskému, ani manové k purkrabství Karlštejnskému, ani žádní jiní, buď čížkoli v království tomto, vynímati se nemají.

Berně z panství Loketského, hrabství Kladského a krajiny Chebské.

Nicméně panství Loketské, tolikéž povini budou pomoci své berníkům a ne v jiná místa odvozovati. Hrabství a panství Kladské podle uvolení svého berni, tak jakž jsou léta tato pořád dávali, z lánuov dvojnásobně dáti mají, tak jakž o to s nimi Kladskými na tento čas toliko to snešení jest se stalo. Též krajina Chebská, cožkoli oni místo berně proti Turku skládati by měli, skrze rady JMCské komory české s nejvyššími berníky království tohoto jednáno má býti. A ty oboje daně, jakž z Kladska, tak z krajiny Chebské na dva terminy, jakž psáno jest, nejinam než nejvyšším berníkuom na hrad Pražský, dány a odevzdány býti mají.

Elbogen, Glatz, Egerisch Kreis.

Nichts weniger ist die Herrschaft Elbogen schuldig, ihre Hilfen den Steuereinnehmbern und an kein anders Ort zu entrichten; die Graf- und Herrschaft Glatz soll wie zuvor die Steuer von den Hueben zwiefach vermug der beschehnen Vergleichung reichen; der Egerisch Kreis, was sie etwo anstatt der Steuer für Türkenhilf erlegen sollen, derwegen wirdet die behmisch Kammer mit den Steuereinnehmbern Handlung pflegen und sollen alsdann beide der Grafschaft Glatz, sowohl bemeltes Egerischen Kreis Angebuhr zu obbeschriebnen zweien unterschiedlichen Terminen auch nit anderwärts, als den obristen Steuereinnehmbern erlegt werden.

Berně z měst.

Pražané pak a jiná města JMCské a Její Mti císařové v království Českém, kteříž třetího stavu užívají, místo té podomovní berně k takové pomoci proti Turku stavuom dáti jsou se svolili na hotové sumě za tento rok půl třinácta tisíce kop grošuov českých na dva terminy, totiž prvního [terminu] na den svatého Víta nejprv příštího šest tisíc půl třetího sta kop grošův českých a druhého terminu na den Všech svatých též šest tisíc a půl třetího sta kop grošův českých složiti a nejvyšším berníkuom, vezmouc na pomoc sobě první termin poddané lidi k obcem anebo záduším jejich náležité, vyplniti mají.

Königliche Städt.

Die Präger und andere der Kais. Mt. auch der römischen Kaiserin Städt haben bewilligt, anstatt der Haussteuer oder Turkenhilf fur das Jahr 12.500 Schock Gr. behmisch auf obgedachte zwen Termin zu erlegen.

Berně z dědiníkuov oc.

Než což se dědiníkuov, nápravníkuov a dvořákův dotýče, ti vedle šacuňkuov svých předešlých jednoho každého statku jeho z každé kopy grošuov českých po půl pátu penízi českém, sberouce na výš jmenované časy a terminy, nejvyšším berníkuom na hrad Pražský s listy přiznavacími odsílati mají.

Erb-, Freisäss und Höfler.

Was die Erb-, Freisäss und Höfler betrifft, sollen der vorigen Schatzung nach ihrer Güeter von jedem Schock Groschen beheimisch $4^1/_2$ Den. behm. sammlen und zu ermelten Terminen den obristen Steuerneinnehmbern aufs Prager Schloss zusambt ihren Bekanntnusbriefen überschicken.

Berně z domův panských v městech a z far.

Domy pak panské a rytířské a všelijakých jiných osob buď duchovních nebo světských, kteréž buď v městech Pražských aneb v městech královských, aneb na předměstích mají, ten každý pán aneb rytířský člověk aneb osoba duchovní jednu kopu grošuov českých dáti má na dva svrchu psané terminy.

Tolikéž všickni farářové na panstvích a statcích JMCské, panských, rytířských, osob duchovních, městských, nicméně v městech Pražských a jiných městech v království Českém, kteřížbykoli a kdekoli na farách byli a jsou, a kdežby pak faráře nebylo, tehdy kostelníci a osadní té fary, aneb kdožby toho v užívání byl, a tak z jedné každé po třidcíti groších českých, polovici toho k prvnímu terminu a polovici k druhému terminu, když pán, rytířský člověk, aneb město od poddaných svých touž berni příjme, vedle berní svých s listy přiznavacími to posílati povini jsou.

Výminka o městech horních.

Města pak některá horní tu se vyměňují, poněvadž vědomé jest, že táž města pro chudobu svou téměř k spuštění jsou přišla, jakožto Joachimstal, Slavkov, Šinfeld, Lautrpach, Přísečnice, Kunyperk, Basianperk, Platná, Hengst, Abertam. A jestližeby se kde to našlo, žeby při některých jiných horách dělníci i jiní, kteříž při těch horách pro potřebu tu se zdržují, domy k schráně své sobě sdělali a měli, v kterýchžto domích by žádných obchoduov nevedli, než toliko s manželkami, dítkami tu bytnost svou měli, ti též v tu daň a berni domovní potahováni býti nemají.

Forma listu přiznavacího.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem podle svolení sněmovního na obecném sněmu na hradě Pražském, kterýž držán byl léta ɔc 79 v pondělí po hromnicích a zavřín téhož léta v outerý po květné neděli, všecky lidi poddané své vyhledati a sčísti dal, kterýchž se osedlých N. na-

Freihäuser in Städten.

Von den Häusern, so die Herren, Ritterschaft oder andere Personen, geistlich oder weltlich, in den Prager oder andern küniglichen Städten haben, soll ein jeder 1 Schock behmisch auf gemelte zwen Termin jedesmal den halben Theil erlegen.

Pfarrer.

Die Pfarrer auf ihrer Mt. oder der Ständ Güetern, nichts minder die in Prager und den anderen Städten, auf waserlei Pfarren die sein, wo aber kein Pfarrer, doch die Inhaber derselben, soll ein jeder 30 Gr. behmisch obgehörtermassen zu zweien Terminen erlegen und wann die Herrschaft solche Steuer von ihren Unterthanen empfangen, dasselbige Geld sambt den Bekanntnussen zu überschicken schuldig sein.

Bergwerkstädt.

Etliche Bergwerchstädt, als Jochimbsthal, Schlackenwald, Schönfeld, Lauterbach, Pressnitz, Kuniberg, Bastianberg, Platten, Hengst und Aberthamb, auch da sich befindet, dass die Arbeiter bei andern Bergwerchen mehr zu bloss ihrer Wohnung Häuser setzeten und sonst kein Werbung haben, die werden hierin in Reichung solcher Türkenhilf nit gezogen.

Bekanntnusbrief.

Der Bekanntnusbrief bleibt bei voriger gewohnlicher Notel und Formb.

chází, a že více lidí poddaných osedlých v tomto kraji N., z kterýchž berně při tomto terminu N. po desíti groších českých dáti mám, jsem ovšem vyhledati ani najíti nemohl, než těch dotčených N. to přijímám k svému svědomí. A pro lepší toho jistotu pečeť svou vlastní jsem k tomuto mému přiznavacímu listu přitisknouti dal. Jemuž datum ɔc.

O sjezdích krajských.

A poněvadž se toho potřeba vidí býti, aby se vyhledání a sečtení jisté všech osedlých osob panského, rytířského a městského stavu a všech osob jiných, jak duchovních tak světských, kteréž v tomto království statky a poddané své mají, nicméně i osob těch, kteréž na ourocích peníze své mají, a též také všech domuov a lidí osedlých i také v městech královských, co v tom jednom každém městě i na předměstí domuov jest, stalo: na tom jsou se všickni tři stavové s JMCskou snesli, že to nejgruntovněji a nejlépe v tom jednom každém kraji uváženo a nařízeno bude moci býti. A protož JMCská sjezdy v jednom každém kraji rozepsati a časně položiti ráčí, totiž: v kraji Bechyňském v městě Táboře tu středu po neděli cantate [20. května], v Prachenském v městě Písku v pátek po neděli cantate [22. května], v Plzenském v městě Plzni v pondělí po neděli prosebné [25. května], v Žateckém v městě Žatci též ten pondělí po neděli prosebné, v Slanském v městě Slaném v středu po neděli prosebné [27. května], v Litoměřickém v městě Litoměřicích v pondělí po neděli prosebné, v Boleslavském v městě Boleslavi, v Rakovnickém v městě Rakovníce, v Hradeckém v městě Hradci v pondělí po neděli cantate [18. května], v Čáslavském v městě Čáslavi, v Vltavském v městě Sedlčanech v středu po neděli cantate [20. května], v Chrudímském v městě Chrudími, v Podbrdském v městě Berouně, v Kouřímském v městě Kouřími v pondělí po neděli prosebné [25. května]; a aby tím lépe to, co se vykonati má, vyříditi se mohlo, nejvyšší ouředníci a soudce zemští a JMCské rady, kteří sic obyčejně zde v Praze bytností svou přebývají, i jiní také osobně při těch sjezdích v krajích býti mají, i též jeden každý obyvatel

Anzahl der Inwohner, die so Geld auf Interessen haben.

Und dieweil es die Nothdurft erfordert, die Anzahl aller und jedes Stands Inwohner und Angesessnen, auch derjenigen Personen, so Geld auf Interesse haben, zu erkundigen, so sein in allen Kreisen in jedem besonders sondere Zusammenkunften auf nägstkommend Mai angestellt worden, allda Ihrer Mt. Räth und obriste Officir auch Landrechtssitzer, sowohl jedes desselben Orts Inwohner, so Landgüeter oder Geld auf Zins haben, erscheinen und weiter nichts mehr handeln sollen, als dass ein jeder ein Bekanntnus, darin die gewisse Anzahl seiner Unterthanen benennt, unter seinem Petschaft und Handschrift den Herren Officiren furbringe, dessen Abschrift hernach desselben Kreis gemeiner Versamblung zum Ersehen zuegestellt, und wes sich ein jeder ferner zu verhalten, alsdann beschieden werden solle.

z jednoho každého toho kraje, kteříž statky drží, aneb kteříž peníze na ourocích mají, na těch sjezdích se najíti dáti povinni jsou, lečby kdo pro příčinu nemoci, aneb buď žeby po potřebě JMCské aneb zemské byl, aneb jinú bezelstnú příčinu, toho příjezdu svého žeby vykonati nemohl, před sebou měl, však na místě svém vždy někoho z přátel svých vypraviti a omluvu svou učiniti má. Však na těch sjezdích krajských nic se tu jiného jednati nemá, než to, což se v tomto sněmu zavřelo a v tento spis uvedlo.

K tomu sjezdu jeden každý má s sebou přinésti přiznání své pod pečetí svou, tak jakž slovo od slova do tohoto sněmu vloženo jest, co lidí poddaných osedlých má; kteréhožto přiznání jeho přípis aneb výtah téhož počtu lidí osobám těm, kteréž v jednom každém kraji k vyhledání a sečtení lidí a domuov nařízeny budou, se dáti a jak se při tom při vyhledání lidí ty osoby dále chovati mají, o tom tu na sjezdu urazeno a snešeno býti a to se jim v kraji oznámiti má. A o kohožby se tak osoby starší a v kraji přední snesly a takovou osobu aneb osoby [k tomu zvolily a jakby se v tom ta osoba neb osoby]*) zachovati a říditi měly, jemu anebo jim když to v známost uvedou, jest každý bez odpornosti to k sobě přijíti a v tom ve všem se tak zachovati povinen pod trestáním pro nezachování poslušenství od něho učiněného od nejvyšších ouředníkuov a soudcuov zemských, jakžby Jich Mmi na soudu tehdáž nejprvé příštím uváženo bylo.

Tolikéž jedno každé město, kteříž stavu užívají, také na týž sjezd s přiznavacím listem, co lidí osedlých v městě neb na předměstí, tolikéž na zemi k obcem aneb k záduším, anebo peníze na úrocích k obcem náležité mají, s sebou přinésti a v tom se jako vyšší stavové zachovati mají.

Erscheinung der Städt.

Gleichsfalls soll ein jede Stadt, so sich des Stands gebraucht, auf solche ihres Kreis angestellte Versammlung erscheinen und Bekanntnussen mit sich bringen, wieviel angesessne Inwohner daselbst in und vor der Stadt verhanden, sowohl wie viel sie Unterthanen, so der gemeinen Stadt oder zum gemeinen Almus gehören, auch was sie fur Geld auf Zins haben.

---

*) V původním zápisu vynecháno, doplněno však z artikulů tištěných.

Města pak Pražská, poněvadž se za jeden kraj počítají, ta přiznání svého nejvyšším berníkuom, jakž o jiných městech doloženo, dodati mají. Listové pak přiznavací nejvyšším berníkuom na hrad Pražský z jednoho každého kraje, co jest se toho tak vyhledalo a našlo, aby se ihned odeslali, tak aby též berníci časně věděli od koho a z čeho berni přijímati mají.

Též také jeden každý list přiznavací z statku svého, tak jakž jest léta ꝯc 75 se přiznal, s sebou přinésti na týž sjezd má a to pro příčinu hotovosti domácí nařízení, jakž pak o tom dále v artikuli o hotovosti, kteráž v zemi nařízena býti má, položeno jest. A poněvadž pak od léta ꝯc 75 až do tohoto času nemalé proměny jsou se v statcích dály, tak že jest mnohému statku přibylo a jinému ubylo a protož, jestližeby kdo ten který statek od jiného koupil a takového šacuňku toho statku potřeboval a toho požádal, tehdy přijda k berníkuom má jemu vydán býti, podle kteréhož též se přiznati bude moci.

A kdež se i to nachází, že mnohé osoby z stavu panského a rytířského, i jiné, majíce statky své v rozdílných krajích, přiznání jedno ze všeho statku svého a lidí poddaných svých činí: i poněvadž vyhledání jisté všech lidí osedlých v jednom každém kraji se státi má, protož aby se v tom nějaký omyl aneb nedostatek netrefil, a někdo přiznaje se v jednom kraji ze všech lidí svých, o to, jakoby v některém kraji něco lidí pominul a z nich se nepřiznal, stižen nebyl a tím gruntovněji a lépeji, co v jednom každém kraji lidí osedlých jest, vyhledáno býti mohlo, bude povinen jeden každý, buď ten osoba stavu panského, rytířského aneb městského, buď duchovní neb světská, rozdílně listy přiznavací od sebe dáti, tak což v jednom každém kraji lidí osedlých má, z toho do toho kraje, kdež též lidé osedlí jsou, se přiznati. A kdež nahoře i toho dotčeno jest, že jeden každý obyvatel do kraje svého na sjezd se osobně najíti dáti má: a protož kdožby tak v rozdílných krajích statky měl, však tu, kdež by přední sídlo aneb

Prager Städt.

Die Prager Städt, weil sie sich fur einen Kreis raiten, sollen gleichsfalls ein dergleichen Bekanntnus den obristen Steuerneinnehmbern zuestellen. Die Bekanntnusbrief aber, was also in jedem Kreis befunden wirdet, sollen auch alsbald gedachten obristen Steuerneinnehmbern überschickt werden, damit sie darauf die Steuern einzufordern haben mugen.

Bekanntnusbrief zu der Hausbereitschaft.

Es soll auch ein jeder ein Bekanntnusbrief von wegen seines Guets, wie er sich anno 75 bekennt, auf obberuhrte Versamblung mit sich bringen, und solchs umb der Hausbereitschaft willen, wie hievon in dem nachfolgenden Artikel wegen der Bereitschaft ferner Meldung beschicht. Und weil sich seit des 65. Jahrs her mit den Güetern Veränderungen zue getragen, und do nun einer über sein neuerkauft Guet der vorigen Schatzung bedurfet, dem soll dieselb auf sein Ersuchen von den Steuerneinnehmbern mitgetheilt werden.

Demnach auch etliche an unterschiedlichen Orten Güeter und doch unter einer Bekanntnus dieselben Unterthanen einbracht haben, damit aber hierdurch nichts übersehen und geirrt werden möcht, soll Jeder von jedem Kreis, soviel er Unterthanen daselbst hat, ein besonder Bekanntnus fertigen, auch auf angestellte Zusammenkunft, wo er nit selbst erscheinen kunnt, ein taugliche Person an seiner Statt sambt dem Bekanntnus dahin verordnen.

obývání své v kterém kraji měl, do toho se sám svou osobou najíti dáti a nemohl-liby k jiným sjezdům do jiného kraje, kdež také své statky má, dostačiti, omluvu svou do jiného aneb jiných krajuov, kde statky své má, učiniti a po sobě hodné i s přiznavacím listem pod pečetí jeho stvrzeným, co v tom aneb v těch krajích má, odeslati má, však berni svou ze všech lidí svých berníkuom na hradě Pražském společně odvésti jeden každý povinen bude na časy a terminy nahoře psané; a jak se pak v tom k jednomu každému strany kvitování berníci chovati mají, o tom doleji vyměřeno jest.

Výminka o pohořalých a těch, jimžto se škoda stala.

Také poněvadž se jest i to našlo, že mnozí ohni, krupami, vodami a jinými příhodami jsou se těchto minulých let v dávání berně vymlouvali a tudy nemalá suma na berních se vyrážela, jakož pak teď každého roku menší suma v berních jest se scházela: aby v tom lepší řád zachován byl, vidí se, komužby se taková škoda aneb lidem jeho poddaným stala, aby povinen byl takovou škodu obvésti a k takovému obvozování aby jisté osoby v krajích nařízeny byly, kteréžto osoby též na sjezdích obrány a podle velikosti kraje víc aneb méně osob k tomu obráno a voleno býti má, kteréžby takovou škodu netoliko ohledaly, nýbrž také povážiti uměly a mohly, a o tom berníkuom oznámiti, tak aby se věděti mohlo, jaká vejrážka jednomu každému na jeho berni pro škody buď ohněm, krupami, vodami aneb jinou případností stalé, pasírována, povolena býti by mohla. A na kteréžkoli osoby taková práce od starších osob z kraje vzložena bude, ten se v tom povinen jest povolně zachovati, jakž o tom v předešlém artikuli o sjezdích vyměřeno jest.

Berně aby se časně vyplňovaly.

A poněvadž toho potřeba zvláštní jest, aby tyto svolené pomoci časně vycházely a beze všeho omylu a prodlévání: na tom jsme se všickni tři stavové snesli, aby na dny nahoře jmenované, jeden každý z obyvateluov tohoto království svou berni na hrad Pražský přinesl aneb odeslal, anebo ve

Die Unterthanen, so Schaden genomben.

Dieweil sich bisher ihr viel der Steuerreichung, samb sie Schäden durch Feuer und Ungewitter erlitten, geweigert und hierdurch ein grosser Abgang gespürt worden, soll hinfüro derjenig den empfangenen Schaden beweisen und in den Kreisen bei den itzt angestellten Versamblungen Personen verordnet werden, die die Gelegenheit besichtigen, dessen hernach die Einnehmber berichten, und alsdann, die Schaden genomben, an ihren Gebührnissen Nachlass wiederfahren muge.

Pön der Säumigen.

Und weil die Nothdurft erfordert, dass solche bewilligte Hilfen ohne Verzug und Verhinderung einkomben, soll jeder Inwohner sein Steuer auf obbenennte Termin oder 14 Tag hernach aufs Prager Schloss völlig bringen oder überschicken; do es aber nit geschähe, so sollen alsdann die

dvou nedělích od téhož jednoho každého dne, jakž se nahoře jmenuje; a jestližeby pak po vyjití toho dne a dvou nedělí pořád sběhlých kdo svou berni obmeškal a jí nedal, nevyplnil docela a zouplna, tehdy ihned nejvyšší berníci, neočekávajíce a neohlédajíce se na nic, k jednomu každému podle pokut zachovati se mají, a zvláště našloliby se to, žeby který z obyvateluov království tohoto od poddaných vybera berni, té časně na časy nahoře oznámené nedodal, než za sebou ji zadržel aneb k své potřebě vydal, budou moci berníci, cožby za tu berni dvénásob statku stálo, se v ten statek uvázati a jej rok pořád držeti a z té sumy za ten rok ouroku šest kop ze sta kop počítati; a chtěl-liby ten, čížto statek jest, v tom roce ten statek vyplatiti a tu berni i ouroky s škodami, což pro to vynaloženo bude, berníkuom dáti, tehdy kdyžby tak zouplna a docela i s ouroky a s škodami na to vzešlými zaplatil, mají mu berníci toho statku, večby se tak uvázali, vydržíc ten rok, zase postoupiti. Pakliby ten, čížby statek byl, té berně v tom roce nespravil a nedal, budou moci týž berníci takový statek, komuž se jim viděti bude, prodati a jim se ta moc tímto sněmem dává, aby takový statek, kterýžby tak rok pořád vydrželi a pro nespravení a nedání té berně, tak jakž se svrchu píše, komužby jej koli z stavův království tohoto prodali, jemu jej ve dsky zemské aby vložiti mohli.

obristen Einnehmber, nichts angesehen, alsbald gegen den Säumigen die Pön fürnehmben. Insonderheit do befunden, dass einer von seinen Unterthanen die Steuer eingenomben und er dieselb nit zu rechter Zeit richtig machte, sondern vorhielte, haben die Einnehmber Macht, sich in desselben Guet umb noch soviel, als sein Gebühr antrifft, einweisen zu lassen und dasselb ein Jahr lang innenzuhalten und von derselben Summa 6 per cento Interesse darauf zu schlagen. Im Fall er aber solch sein Guet im selben Jahr auslösen, die Steuer sambt Interesse und darauf geloffnen Schäden den Einnehmbern erlegen wollte, solle ihme solchs gestattet und das Guet gefolgt werden; do er aber die Auslösung auch zu Ausgang des Jahrs nit thät, mügen alsdann die Einnehmber das Guet verkaufen, demselben es alsdann mit der Landtafel versichert werden solle.

Berníci voleni.

A tito za berníky voleni jsou: z stavu panského Čeněk Mičan z Klinštejna a z Roztok, na Kamenici, purkrabě hradu Pražského, z stavu rytířského Vilém Malovec starší z Malovic, místopísař království Českého, z stavu městského Daniel Švik, měštěnín Nového města Pražského; kterýmžto berníkuom za práci jich toho roku dáti se též z berně má, osobě z stavu panského dvě stě kop grošuov č., osobě z stavu rytířského půl druhého sta kop grošuov č., osobě stavu městského jedno sto kop grošuov českých.

Steuereinnehmer und ihr Besoldung.

Die Steuereinnehmber sein Herr Zienek Miczian von Klingstein, Burggraf des Prager Schloss, von Ritterstand Wilhelmb der älter von Malowecz, Vicelandschreiber, und von Städten Daniel Schwik, Burger in der Neustadt, und soll den vom Herrnstand von bemelten Steuern 200 Schock behm., den von Ritterstand 150 Schock behm. und den von Städten 100 Schock Gr. behmisch fur ihre Mühe gegeben werden.

Volení mustrhera na hranice Uherské.

Na tom jsou se také stavové snesli, že jsou k potřebě zemské za mustrhera na hranice Uher-

Musterherr auf die hungrischen Gränitzen.

Nachdem die Stänđ fur das Kriegsvolk in Hungern, so das Land selbst abzuzahlen Willens,

ské tomu lidu, kterémuž platiti sami od země mají, zvolili Jana Markvarta z Hrádku a na Nekmiři, tak aby on vždy, kdyžby toho potřebí bylo a vypraven od stavův s colmistrem jedním z předepsaných berníkuov, komuž ta věc poručena bude, mezi týž lid s penězi jel a ten lid, prvé nežliby se jim platilo, spolu s colmistrem zmustrovali, a což komu náležitého bude zaplatili a mimo potřebu, po vykonání toho, tam se na pomezí bezpotřebně nezdržovali. A osoby níže psané, nejvyšší ouředníci zemští, kterýmiž se berníci říditi a spravovati mají, ti aby to nařídili, v čas potřeby kterak by týž mustrher s colmistrem na tu cestu se vypravil a opatření své a vychování na groš zemský tam a zase do navrácení měli, o to i o službu s nimi jednati a snésti se mají.

eines Musterherrn vonnöthen sein eracht, haben sie hierzue Hansen Marquarten von Hradek erwählt, also wann er neben dem Zahlmeister mit dem Geld zu Musterung und Bezahlung des Kriegsvolks verreisen, dass ihm die nothdurftige Zehrung durch die obristen Officir, als auf welche die Einnehmber ihren Respect haben sollen, verordnet, sich auch ihrer Besoldungen halber mit ihnen verglichen werden solle.

Berně na tolařích aby jeden každý spravoval, a berníci jak a kým se spravovati mají.

Jakož také v království Uherském tolaři vejšeji se berou nežli zde v tomto království Českém, o to jeden každý z obyvatelův tohoto království s pilností se starati má, aby, pokudž nejvýšeji a nejvíceji možné, berni svou na tolařích a jiné veliké dobré minci spravil a dal, a berníci do kvitancí jednoho každého, na jaké minci jest berni spravil, mají doložiti a nikterakž toho nedopouštěti, aby jaké měnění mince se státi mělo, nýbrž i s radou pánův sobě přidaných, coby mohli na minci k dobrému všem třem stavům tohoto království, buď při placení lidu válečného aneb jináče způsobiti a získati, o to pilnost a péči míti mají. Též také berníci nemají nižádným vymyšleným způsobem z berně žádné půjčky, buď na mále aneb na mnoze, žádnému činiti, ani žádné správy, žádného oznámení, nad to pak žádných výpisův buď přiznavacích listův aneb berní vydávati, toliko osobám tímto sněmem nařízeným a voleným, totižto: Vilémem z Rožmberka a na Českém Krumlově, správcem a vladařem domu Rožmberského, JMCské tejnou radou a nejvyšším purkrabím Pražským, Ladislavem starším z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšším hofmistrem království Českého a Bohuslavem Felixem Hasištejnským z Lobkovic na Líčkově a Chomutově, nejvyšším komorníkem

Geldsorten.

Weil auch der Thaler in Hungern in mehrerm Werth genomben wirdet, so soll sich jederman befleissen, dass er seine Steuer an ganzen Thalern richtig mache und die Einnehmber in den Quittungen die Münzen specificiciren, an was Orten sie dieselben empfangen, damit den Ständen hierdurch bei Abzahlung des Kriegsvolks was zum besten erhalten werden muge. Es sollen auch die Einnehmber Niemanden aus der Steuer kein Fürlehen thun, noch einiche Bericht oder Abschriften der Bekanntnusbrief oder der einkommnen Steuer halben, allein denen hierzue deputirten Personen folgen lassen, darzue sei des Herrn Wilhelm von Rosenbergs, Herrn Lasla des ältern von Lobkowicz, Bohuslaw Felix von Hassensteins, Michaeln Spanowsky, Burian Trschka, und Herrn Jan Wchinsky Raths zu gebrauchen. Darbei auch die Fürsehung beschehen solle, dass die Schreiber den Ständen mit Pflicht verbunden werden, die Sachen in Geheimb zu halten und ausser der Einnehmber Befehlch kein Bericht von sich zu geben, sonder der Einnehmber Verordnung nach zu verhalten; der aber darwider handlet, dass er nach Erkanntnus des Landrechten gestraft werde. Und sollen obbemelte den Einnehmbern zuegegebne Personen, wie die Sachen geschaffen, ob und wo einicher

téhož království Českého z pánův, a Michalem Španovským z Lysova a na Pacově, nejvyšším písařem království Českého, Burianem Trčkou z Lipé a na Světlé nad Sazavou, podkomořím téhož království Českého a Janem Vchynským z Vchynic na Nalžovech a Karlštejně, purkrabím Karlštejnským z rytířstva, jich radou se spravovati a též to opatřiti mají, aby písaři všickni přísahou stavům zavázani byli, tak aby se v věcech sobě poručených a svěřených věrně, tejně, upřímně a pilně chovali, žádných výpisuov ani oustně žádné zprávy nevydávali, nečinili a nevyjevovali, bez jistého berníkův všech společně jim poručení, nýbrž se ve všem podle vyměření a oznámení berníkův chovali; a jestližeby co v tom od kohožkoli mimo toto sněmovní nařízení se jináče stalo, ten podle uznání soudu zemského má skutečně trestán býti. A ty osoby nahoře psané, kteréž berníkům od stavuov voleným přidány jsou, při každém soudu zemském o všem tom, jak se a co řídí a vykonává, zprávu svou dávati a v čemby jaký nedostatek měly, naučením soudu zemského se spraviti mají.

Mangel hierinnen erscheinen wollte, bei Haltung jedes Landrechtens ihren Bericht thun und sich alsdann desselben Belehrung gemäss verhalten.

O opatření hranic Uherských.

Na tom jsme se všickni tři stavové s JMCskou snesli, že tato naše domovní berně svolená napřed psaná na žádnou jinou potřebu obrácena a vydána býti nemá, než na zaplacení lidu válečnému, kterýž se drží a chová na hranicích Uherských proti markrabství Moravskému a knížetství Slezskému z této strany Dunaje, v čemž JMCská jest se milostivě zakázati ráčil, že podle podaného spisu stavům, co v jedné každé pevnosti a místu pohraničném lidu se drží a chová, to tak zouplna držáno a chováno býti má. Nicméně i to JMCská naříditi ráčí, aby ty pomoci, kteréž se na ty hranice v království Uherském činí, jenž se continuae jmenují, tolikéž co z důchoduov arcibiskupství Ostřehomského, buď tu arcibiskup neb nebuď, též co Kruzič, aneh jiní povinni jsou chovati, to všecko na těch hranicích zouplna, jakž těchto časuov pominulých jest se dálo, chováno býti má.

A nad to výše pro lepší posilnění těch hranic a opatření, aby markrabství Moravské a knížetství Slezské od nenadálého pádu dostatečněji tím lépe

Versehung der hungerischen Gränitzen.

Es haben sich die Ständ mit Ihrer Mt. verglichen, dass ermelte Haussteuer, nindert anders wohin, dann zu Abzahlung des Kriegsvolks auf denen dieser Seiten der Donau dem Land Mährern und Schlesien nächst angelegnen Gränitzorten angewendt, nichts minder auch die hungrische, so Continuaehilfen genennt, sowohl was aus dem Erzbisthumb Gran darzue gereicht wirdet, gleichsfalls was der Gruschicz und andere derselben Orten zu unterhalten schuldig, wie zuvor beschehen, gegeben und unterhalten werden sollen. Uber das und umb mehrer Versicherung willen beruehrter Land Märhern und Schlesien so soll auf gemelten Gränitzen ein Fahn von 250 deutschen gerüsten Reitern, auch 100 Ross Archibusier oder Schützen mit langen Roehren aufs ehist angenomben und dahin verordnet werden und des Kriegsvolks Obrister ein geborner Beheimb oder aus den incorporierten Landen sein, welchen Ihr Mt. verordnen werden, der dann derselben genädigisten Befehlich geleben und der Gränitzen Bestes jederzeit in fleis-

mohlo ochráněno býti, má jeden praporec obyčejný, v němž puol třetího sta koní rejtarův zbrojných, však z národu našeho, ihned, což může nejspíše býti, přijat býti, též jedno sto koní arkabuzaruov anebližto střelců s dlouhými ručnicemi, nad kterýmžto lidem nejvyšší z národu našeho Čech, Moravec, Slezák aneb Lužičan osoba býti má, v těch zemích rodilý, osedlý, k kterémužto ouřadu JMCská vedle své milostivé vuole, však tak, jakž se svrchu píše, tu osobu obrati míti ráčí; a ten osobou JMCské se spravovati povinen bude a o to se starati, což by tu k dobrému těch hranic bylo, aby v tom svou pilností nic sjíti nedal; a viděl-liby ten nejvyšší toho kdy takovou důležitou potřebu, že by mu lidu pro opatření hranic, aneb že by se překážka stavení zámku Ugvaru od nepřítele dála, bude moci s povolením JMCské ještě k tomu lidu víc o jedno sto koní přijíti; kterémužto všemu lidu, jak jízdnému tak pěšímu, každého polouletí skrze colmistra našeho placeno býti má, pokudž by ta berně vystačila. Též také všecken ten lid skrze mustrhera a colmistra našeho před jedním každým placení zmustrován býti má, kteřížto na to péči míti mají, aby ten lid dobře, oupravně vypravený na těch hranicích, jak jízdný tak také pěší, byl, a což by nehodného bylo, ten aby se vymustroval a na to místo jiný hodný lid aby přijat byl. O pštoluňky nejvyššímu a tomu lidu jízdnému i pěšímu JMCská srovnati poručiti ráčí, podle kteréhožto pštolunku platiti se jim má.

siger Sorg betrachten und ditsfalls an ihme nichts erwinden lassen, und do es die Noth erfordern und der Feind an Erbauung Ujwar Hinderung thuen wurde, mit Bewilligung Ihr Mt. alsdann noch 100 Pferd anfnehmben und solichem Kriegsvolk zu Ross und Fuss durch der Ständ Zahlmeister zu jeder halben Jahrszeit, soviel die Steuer erklecken wirdet, abgezahlt, dass aber jederzeit zuvor durch den Musterherrn und Zahlmeister, ehe die Bezahlung beschehen, gemustert und die Bestallung des Obristen und ganzen Kriegsvolks durch Ihr Mt. verordnet werden solle.

Pomoc Moravanům z berně na stavení Ugváru.

A kdež od vyslaných poslův z markrabství Moravského všem třem stavům království Českého toho nemálo předkládáno jest, co týmž stavům na stavení zámku Ugváru vysoce a mnoho záleží, za to žádajíce, aby nějaká suma k takovému stavení téhož zámku svolena a dána byla: i jsouce stavové království tohoto pánům Moravanům, bratrům, ujcům, švagrům a přátelům svým milým, vší přátelskou volností náchylni, na tom jsou se snesli, aby z této berně domovní deset tisíc kop mišenských, při jednom každém terminu nahoře psaném pět tisíc kop mišenských počítajíc, stavům markrabství Moravského dáno a vyplněno bylo. Kteréžto peníze od col-

Baugeld auf Ujwar.

Aus angeregter Haussteuer haben die Ständ den Märhern 10.000 Schock m. als zu jedem obangesetzten halbjährigen Termin, wann die Bezahlung dem Kriegsvolk uberschickt wirdet, 5000 Thaler zu erlegen bewilligt, weliches Geld sie die Märhern zum Gebäu Ujwar oder anderer Gränitzort daselbst ihres Gefallens gebrauchen mügen.

mistra našeho, když záplata lidu válečnému se skrze markrabství Moravské poveze, tu odvedeny býti mají, kterouž sumu oni přijmouce buď na Ugvár, aneb kdež se jim viděti bude, na těch předjmenovaných hranicích vynaložiti budou moci.

Povolení 500 kop z berně na ingrosování desk zemských.

Také z té domovní berně puol třetího sta kop grošuov českých na ingrosování desk zemských od berníkuov nejvyšších nejvyššímu písaři království Českého z nejprvnějšího terminu vydáno býti má, a nejvyšší písař, přijmouc takovou sumu na ingrosování desk, to tak aby se vykonalo opatřiti a z toho stavuom počet pořádný učiniti má.

Nařízení strany drahot v krajích.

Nicméně poněvadž nemalé stížnosti jsou stavuov království tohoto strany drahot a nadsazování všech řemeslníkuov díla jejich, jakž pak JMCská jisté nařízení v městech Pražských, jakby se v tom chovati měli, učiniti jest ráčil: i poznává se toho potřeba býti, aby po všech krajích v tomto království, jakž v městech Pražských, tak po krajích v jiných městech, tolikéž jisté nějaké nařízení se učinilo; a protož na sjezdích krajských osoby po krajích z jednoho každého stavu obrati se mají, kteréžby podle povahy a způsobu jednoho každého kraje, poněvadž se strany drahot mnohem jiný způsob nachází v krajích a mnohem laciněji v některých městech všecky potřeby se dostati mohou nežli v městech Pražských, pročež také ten řád, kterýž zde v městech Pražských nařízen jest, ne ve všem se každému kraji trefiti muože, však ty osoby v krajích vybrané toho šetřiti budou, aby, pokudž se nejvýšeji trefiti může, s nařízením JMCské se srovnaly a o to s pilností se přičiniti mají, nemohouli prvé s tím uvážením nahotově býti, ale konečně do svaté Markéty s tím se shotovily, a cožby tak koli nařídily, v spis uvedouc, JMCské odesláno býti má. A jestližeby se JMCské takto líbilo, JMCská skrz mandáty do všech krajův to rozeslati ráčí, aby jeden každý se věděl jak zachovati.

Ingrossierung der Landtafel.

Item von bemelter Steuer soll zu Ingrossierung der Landtafel durch die Einnehmber bei dem ersten Termin 250 Schock Gr. behm. dem Herrn obristen Landschreiber ausgezählt und solich Geld durch ihne verrait, auch die Ingrossierung in gewisses Vollziehen verordnet werden.

Ordnung der Theurung.

Nachdem grosse Beschwerung wegen der Theurung und Übersetzung der Handwerchsleut Arbeit fürfallen, wie dann Ihr Mt. bereit derhalben ein sondere Ordnung in den Präger Städten ausgehen lassen, dieselbe aber nit in allen Kreisen, weil an andern Orten wohlfeiler als allhie, gleichmässig gehalten werden künnen, so sollen auf angedeuten der Kreis Zusammenkunft in jedem besonders die Sachen erwogen, was deshalben zu verordnen sein möcht, in Schriften verfasst, dasselb Ihrer Mt. zuegeschickt und darauf die Nothdurft ferrer verordnet werden, dannach sich männiglich zu richten haben möge.

Berně z markrabství Moravského proti Turku.

K této pomoci turecké na opatření hranic vyslaní poslové s plnou mocí z markrabství Moravského s stavy království Českého též jsou se snesli a tu sbírku podomovní, též také i z židuov na sebe svolili, tím vším způsobem, jakž předešlých let ode všech čtyř stavuov markrabství Moravského svolena byla, že též i nyní dána býti od nich má, kterážto ne jinam, než na potřebu jakž království Českého na již psanou oznámenou pomoc a opatření hranic skrze colmistra jich, kteréhož oni k tomu naříditi mají, vydána býti má. Též i jednoho mustrhera svého sobě aby nařídili, aby on před placením lidu válečnému s mustrherem českým lid všecken zmustrovali, a poněvadž mustrher a colmistr český skrze markrabství Moravské s penězi jeti musí, když o tom od nejvyšších berníkuov království Českého hejtmanu markrabství Moravského oznámeno bude, to naříditi se má, aby bezpečně mustrher a colmistr český s penězi přes hory přepraven a převeden až na hranice byl, a nejvyšší nad lidem naším, maje sobě oznámeno od mustrherův a colmistrův, též to má opatřiti, aby od hranic Moravských až tu, kdežby ležení a mustruňci se držeti a placení býti mělo, bezpečně tam projeti mohli.

Z kteréžto berně též na stavění Ugvaru puol třetího tisíce kop gr. českých a též cožby na berníky, mustrhera a colmistra, na vezení peněz šlo, se vymíňuje. Nicméně jakýmby dobrým řádem to nařízeno býti mohlo, aby domové po vší zemi markrabství Moravského, tolikéž všecky osoby panského, duchovního, rytířského, městského stavu i všecky jiné, kteréžby na statcích pozemských co poddaných osedlých, aneb na ourocích peněz měly, i co domuov v městech královských i na předměstí jich jest, jak se to vyhledati má, při příštím sněmu v markrabství Moravském pro zachování rovnosti, tak což se svoluje a zvláště pro vlastní opatření naše, aby od jednoho každého bez zadržování vyplněno bylo, skutečně naříditi mají.

Märherische Bewilligung.

Die märherischen vollmächtige Gesandten haben die Anlag vom Haus, sowohl von den Juden, inmassen die zuvor durch sie gereicht worden, zu geben bewilligt, welches Geld auch allein zu Abzahlung des Kriegsvolks wie obgemelt, durch ihren sondern [Zahlmeister], so sie verordnen, ausgezählt werden sollen, auch ihnen ein sondern Mustermeister bestellt, der vor Bezahlung des Kriegsvolks mit dem beheimbischen Mustermeister das Kriegsvolk mustern helfen, und weil der beheimbisch Muster- und Zahlmeister mit dem Geld durch Märhern reisen muessen, soll ihr Hinreisen den Märhischen jedesmals verkündet werden, dass sie mehrer Sicherheit halben mit einander ziehen, die dann ihr Ankunft dem Obristen auch zueschreiben sollen, damit sie an die Musterplätz desto gewahrsamer durchkummen mugen.

Von solcher Steuer sein zum Gebäu Uywar 2500 Schock Gr. behm. sowohl was auf den Musterherrn und Zahlmeister auch Hinfüehrung des Geldes aufgehen wirdet, ausgenomben worden. Wasgestalt auch alle die Häuser und angesessne Unterthanen in Märhern beschrieben, damit in Reichung der Hilfen Gleichheit gehalten und dieselben völlig entricht werden möchten, soll davon auf nägstem Landtag gehandelt und destwegen wurkliche Verordnung beschehen.

Berně z knížetství Slezských.

Vyslaní poslové z knížetství Slezských též se o to snesli, že pomoc ta již svolená, kteráž k tomuto

Schlesingische Bewilligung.

Die schlesischen Gesandten haben bewilligt auf jetzt Georgi 17.500 Schock Gr. alles abgehör-

času svatému Jiří nejprvé příštímu má položena býti, puol osmnácta tisíce kop grošuov českých, ne jinam než na potřebu lidu válečnému, jakž svrchu o tom doloženo jest, obrácena býti má, a o druhý termin na sněmě jich nejprvé příštím, jakby ten měl sebrán býti také aby se s jinými zeměmi srovnati mohli, cožby se toho nejvíce sjíti k takové potřebě mohlo, se snésti mají.

A tolikéž na takovou oznámenou potřebu ta suma obrácena býti má, toliko sobě z toho vymíňujíc což na mustrhera a colmistra, na náklad vyvezení peněz půjde, též na stavení zámku Ugvaru půl třetího tisíce kop grošuov českých z té berně sobě zůstavují; a z té berně proti Turku žádný se vytáhnouti moci nemůže, ani ti, kteříž statky zástavní v témž knížetství mají.

Jakým pak pořádkem se ta berně má vybírati a dobývati bez zdržování, aby se od jednoho každého to vyplnilo, což se tak svolilo, o to knížata a stavové na tomto sněmě příštím se snésti mají.

termassen zu Abzahlung des Kriegsvolks und nindert anderstwohin richtig zu machen; von wegen des andern Termins, wie die Hilf den andern Landen gleich eingebracht werden möge, soll auf nächst angestellten Fürstentag davon gehandelt, auch dasselb Geld gleichsfalls zu angezeigter Nothdurft gebraucht werden, allein was auf Unterhaltung des Muster- und Zahlmeisters auch Hinführung des Gelds laufen wird, sowohl zum Gebäu Uywar 2.500 Schock Gr. behm. ist hierinnen ausgenomben worden und sonsten [soll] sich Niemand in solcher Turkenhilf noch die, so Pfandgueter halten, ausschliessen.

Und damit auch solche Hilf bewilligtermassen und unverzüglich erlegt werde, deswegen sollen sich die Fürsten und Ständ auf dem Fürstentag vergleichen.

Berně z Horních i Dolních Lužic.

Vyslaní poslové z Horních a Dolních Lužic, ti poněvadž jsou již jednu poloulетní berni, než jsou sem na tento sněm vypraveni byli, svolili, při tom se zůstavují, než druhý termin té pomoci týmž způsobem jako první svolují, kterážto berně všecka ne jinam než na tu jmenovanou potřebu lidu válečného na záplatu obrácena býti má, a z toho sobě nic nevymíňují, než na stavení Ugvaru puol osma sta kop grošův českých od obojích zemí markrabství Lužických. A na tom jsou se poslové vyslaní z knížetství Slezského a z obojích markrabství Horních i Dolních Lužic snesli, že tu sumu, kterouž jsou sobě z berně a té pomoci proti Turku na stavení Ugvaru vymínili, při nejprvnějším terminu, kdyžby lidu válečnému na hranice předpsané na zaplacení vedle svolení sněmovního tohoto odeslali, též tu sumu s pomocí jich skrze colmistra svého stavuom markrabství Moravského odeslati a odvésti chtějí.

Lausnitzer.

Die Ober- und Niederlausnitzer haben vor dem Landtag ein halbjährige Steuer verwilligt gehabt und anjetzt den andern Termin dergestalt wie den ersten zu geben auch bewilligt, welche Steuer gleichsfalls zu oftgedachtes Kriegsvolks Bezahlung angewendet werden solle. Darbei sie auch zum Gebäu Uywar 750 Schock Gr. behm. vorbehalten und sich mit den schlesischen Ständen dahin verglichen, dass sie solche ihre zum Gebäu Uywar bewilligte Summen auf den ersten Termin, wann man die Bezahlung dem Kriegsvolk zuefuehren wird, zusambt ihren Hilfenangebührnussen den märherischen Ständen überschicken und entrichten lassen wellen. Wann aber uber alle angezeigte Nothdurft und beschehene Bezahlungen des Kriegsvolks und Obristen sambt seinen Reitern, auch Abrichtung der auf Uywar benennten Posten noch was an Geld verbleiben wurde, davon sollen Anfangs die Nassadisten bei Komorn und hernach andere nächst angelegene Granitzen bezahlt werden.

Co z berně zbude, kam se obrátiti má.

Jestližeby z těchto pomocí proti Turku ze všech zemí taková suma se sešla, žeby mimo zaplacení lidu válečnému na posádkách, i také nejvyššímu s tím lidem jízdným, kterýž pro posilnění a dostatečnější opatření naše má držán býti, též mimo jiné výminky nahoře psané, co zbylo, z těch peněz napřed násadistům u Komárna má zaplaceno býti, a zbyloliby i co víc mimo to, na jiné nejbližší hranice od colmistrů našich má placeno býti. Jestližeby se pak na záplatu lidu válečnému na hranicích našich proti markrabství Moravskému a knížetství Slezskému co té sumy nedostalo, to JMCská podle milostivého zakázání svého opatřiti a zaplatiti ráčí, tak aby markrabství Moravské a knížetství Slezské před vpády a takovou nenadálou nebezpečností opatřeny býti mohly.

Výminka o opatření hranic.

Však toto se znamenitě vymíňuje, že tímto placením lidu válečnému na zámcích po hranicích a svolením, kteréž se v tomto království Českém a jiných zemí ouduov k témuž království připojených stalo, ne z jaké povinnosti než z dobré svobodné stavuov vuole a na milostivou žádost JMCské na tento toliko rok, že tím žádné povinnosti opatrování a osazování Uherských hranic na sebe nebeřeme a nepřijímáme.

Svolení posudného z království Českého.

A kdež také JMCská milostivě toho při stavích království Českého a poslích z jiných zemí předdotčených vyslaných žádati ráčí, aby JMti místo posudného z piv vaření na vychování dvoru JMCské, kteréž svoleno a dáno bylo, jistou sumu svolili, kterážby každého kvartálu místo téhož posudného spravena byla, a stavové skrze jisté osoby sami sobě posudné aby řídili a vybírali: i na tom jsou se všickni tři stavové snesli, aby jeden každý z obyvateluov království Českého, kteříž piva vařiti a na prodej vystavovati dají, z jednoho věrtele piva bílého aneb ječného vším tím způsobem, jakž předešlých let svoleno bylo, po pěti groších českých dal a dáti povinen byl. Kteréžto posudné v krajích

Ubermass.

Do aber solche Steuer zu Abzahlung der ob- und Anfangs gedachter Märhern und Schlesien anrainenden Granitzorten nit erklecken thät, das haben Ihr Mt. zu bezahlen und zu erstatten uber sich genommen. Doch wird hie ausdrucklich vorbehalten, dass diese der Stände und Abgesandten gethane Verwilligung nur auf ein Jahr und nit aus Pflicht, sonder aus freiem gueten Willen beschehen und uber sich genomben.

Biergeld.

Das Biergeld der 5 Groschen von jedem Fass haben die beheimbischen Ständ, wie die vorgehende Jahr beschehen, zu reichen dergestalt bewilligt, dass ein jeder zu dem angestellten Termin sein Gebuehr zusambt dem Bekenntnis gegen Quittungen den obristen Steuereinnehmbern aufs Prager Schloss geben und sie die Einnehmber sollen, was zwen Groschen austragen, in die hiesige Kammer erlegen, die andern 3 Gr. behm. aber zu hernachfolgenden Nothdurften bei ihren Handen behalten. Und soll solich Biergeld allermassen, wie zuvor beschehen, zu Quartalszeiten den bestellten Einnehmbern von Philippi und Jacobi nächstkunftig anzufahen bis Georgi 80. Jahrs, als den ersten

skrze výběrčí zpuosobem starým má vybráno a nejvyšším berníkuom zemským na hrad Pražský při jednom každém terminu s listy přiznavacími proti jistým kvitancím bez zadržování [odvedeno] býti; a oni berníci, co by dva groše česká toho posudního vynesla, do zřízené komory v království Českém na vychování dvoru JMCské též proti jistým kvitancím vydati a ostatní sumu z těch tří grošuov za nimi pozůstávajících ku potřebě dolepsané obrátiti mají. Takové pak posudné na kvartály v městech krajských, tak jakž roku předešlého výběrčím odvozováno bylo, též se tím vším zpuosobem odvozovati má; kteréžto se začíti má od nejprvé příštího Filipa a Jakuba a trvati bude až do sv. Jiří, když se psáti bude léta 80, nejprvé příštího. A na tyto časy a roky aby v jednom každém kraji vybíráno bylo, totiž první termin a kvartál v pondělí po svatém Jakubu apoštolu [27. července], druhý termin na den sv. Šimoniše a Judy [28. října], třetí v outerý po svatém Pavlu na víru obrácení [26. ledna 1580] a čtvrtý a poslední toho roku termin na sv. Jiří [23. dubna] léta 80.

Termin auf den Montag nach Jacobi, Simonis Judae, Dienstag nach Pauli Bekehrung und Georgi bemelts 80. Jahrs gereicht werden.

Výběrčí posudného v krajích.

A tito v krajích za výběrčí voleni jsou: v kraji Bechyňském Zikmund Malovec z Malovic na Vejrči, v kraji Prachenském Erazim Ginter z Moren, v kraji Plzenském Jindřich Harant z Polžic a na Klenovém, v kraji Podbrdském Václav Běšín z Běšín, v kraji Vltavském Mikuláš mladší Vojkovský z Milhostic a na Vosečanech, v kraji Rakovnickém Burian Nostvic z Nostvic, v kraji Slanském Benjamin Služský z Chlumu, v kraji Žateckém Šebestian z Vřesovic a na Touchovicích, v kraji Litoměřickém Joachym Kaplíř z Sulevic, v kraji Boleslavském Albrecht Pětipeský z Chyš a z Egrberku na Bušicích [sic], v kraji Hradeckém Krištof Ples Heřmanský z Sloupna, v kraji Chrudímském Ctibor Kapoun z Svojkova a na Mikulovicích, v kraji Čáslavském Jindřich Hlaváč z Běhušic a v Ronově, v kraji Kouřímském Mikuláš Bryknar z Brukštejna a na Zapích; kterýmžto výběrčím každému z nich za práci jich za tento rok služby se dáti má po padesáti kopách grošův českých.

Und sein in allen Kreisen, deren 14, Einnehmber verordnet worden, denen jedem für ihre Mühe aus dem Biergeld 50 Schock Gr. behm. gegeben worden.

Vejběrčí posudného v Praze.

Pražané pak, jako třetí stav, k vybírání od nich takové pomoci posudného volili jsou za vejběrčí své v Starém městě Pražském Zikmunda Kapra z Kapršteina a v Novém městě Pražském Matouše Žlutického, s nimižto sami oni o službu narovnati se mají; a ti vejběrčí jich jsou povinni ve všem tak se zachovati, jako i předepsaní vejběrčí krajští zachovati se mají a to tak vyhledati a nařiditi, aby v tom žádných obmyslů a fortelův se nedálo, než takové posudní vyberouc úplně a docela bez zadržování nejvyšším berníkuom na hrad Pražský aby dodávali.

Die Prager Städt als ein Kreis bestellen selbtt die Biergeldeinnehmber, weliche sie auch der Besoldung halben vergnuegen und diese sowohl als die Kreiseinnehmber schuldig sein, das Biergeld ohne alle Vortel und Hinterlist einzunehmen und aufzusuechen, auch alsdann den obristen Steuereinnehmbern völlig gen Prag zu bringen und auszuzählen.

Forma listu na posudní.

Já N. z N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem ode dne svatých Filipa a Jakuba léta tohoto ɔc 79 až do svatého Jakuba apoštola božího téhož léta v tom jednom kvartálu v pivovaře mém N. piva svařiti N. varů N. a z nich na prodej vystavil a vystaviti N. dal, z kteréhož jest mi se vedle svolení sněmovního z jednoho každého věrtele počítajíc po pěti groších českých dáti dostalo, čehož se sejde v tom čase N. kop grošuov českých, kteréž teď s registry a s listem přiznavacím vejběrčímu krajskému odsylám, a že sem více v tom čase piva bílého ani ječného svařiti a na prodej vystaviti nedal, jenž by z něho z téhož posudného sjíti mělo, mimo to, což tak odsylám, to jest v pravdě tak, to přijímám k svědomí svému, a pro lepší toho jistotu k tomuto listu pečeť svou vlastní jsem přitiskl, jehož datum. A tak se každý jiný týmž způsobem jmenujíc jiné terminy, zachovati má.

Die Notel des Bekenntnus bleibt bei gewöhnlicher Formb.

Posudné z markrabství Moravského.

A kdež také JMCská milostivě téhož při jiných poslích z zemí předpsaných žádati ráčil, kteříž jsou se na tom snesli: a předně vyslaní z markrabství Moravského týmž způsobem takové posudní z jednoho každého věrtele aneb bečky piva bílého aneb ječného, kdožbykoli na prodej vařiti a vystavovati dal, po pěti groších bílých dáti jsou svolili, však tak, poněvadž předešle svo-

Märherisch Biergeld.

Die Märhern, nachdem sie hievor 4 Gr. Biergeld von jedem Fass bis auf Johannis nächstkunftig bewilligt, haben sie sich erboten, alsdann von bemelt Johanni an zu raiten bis zu Ausgang eines Jahrs vermüg obberührter beschehnen Bewilligung zu 5 Gr. zu reichen, weliches Geld denen von den märherischen Ständen geordneten Einnehmbern gereicht, davon sie dem Unterkammerer zu Ihrer Mt.

lené posudní JMCské po čtyřech groších bílých do příštího sv. Jana křtitele božího podle toho svolení trvá, to se při tom zůstavuje, než od téhož dne sv. Jana křtitele podle nynějšího svolení do roka pořád zběhlého takové posudní, tak jakož se svrchu píše, po pěti groších bílých trvati má, a oni je dáti a spraviti mají; a taková všecka suma v zemi zůstati a vejběrčím od stavů markrabství Moravského k tomu nařízeným odvedena býti má. Z kteréhožto posudného, jaká by se suma z těch dvou grošuov bílých zběhla, podkomořímu dotčeného markrabství Moravského ku potřebě JMCské vydána býti má; ostatní pak tři groše bílé ty při zemi zůstati mají na způsob nížepsaný, a jakým řádem to posudné má a od koho vybíráno býti, to se na nejprvnějším sněmě Moravském naříditi má.

Hofs Unterhaltung die Summa, was 2 weisse Groschen austragen werden, auszählen, die 3 Groschen aber auf hernachfolgende Nothdurften in Handen behalten.

Posudné z knížetství Slezského.

Vyslaní pak poslové z knížetství Slezského též posudné z jednoho každého věrtele bílého neb ječného piva, kdožbykoli na prodej vařiti a vystavovati dal, podle předešlého svolení svého čtyři groše až do sv. Jana nejprv příštího dávati mají; potom po vyjití toho času až do roka pořád zběhlého po čtyřech groších českých dávati jsou se svolili, z kteréžto sumy, což se jí tak koli sejde, na vychování dvoru JMCské tři groše české vydáno býti má a ostatní čtvrtý jeden groš ten za nimi v zemi zůstati má. Což se pak pátého groše od nich svolení k milostivé žádosti JMCské dotýče: na to jsou svou odpověď dali, jestliže o ten groš JMCská s knížaty a stavy při budoucím sněmě jich jednati chtíti ráčí, to při milostivé vůli JMCské že zůstavují.

Schlesien hat gleichsfalls hievor bis nächst Johanni 4 behm. Groschen von 1 Fass Bier bewilligt und anjetzt wieder von bemelt Johanni an zu reiten bis zu Ausgang eines Jahrs auch 4 behm. Gr. Biergeld zu reichen bewilligt, davon zu Ihrer Mt. Hofs Unterhaltung 3 Gr. gegeben und der viert Groschen bei den Ständen gelassen werden. Was den begehrten fünften Groschen anlangt, da stehts bei Ihrer Mt., ob sie die Ständ auf nächsten Fürstentag darumben ersuchen lassen wöllen.

Posudné z markrabství Lužických.

Tolikéž vyslaní z markrabství Horních a Dolních Lužic jsou též posudného z jednoho věrtele bílého neb ječného piva, kdož je na prodej vystavovati dá, jako i vyslaní z knížetství Slezských, podle předešlého svolení svého čtyry groše české až do svatého Jana křtitele nejprv příštího, a potom toho času od sv. Jana po pěti groších českých až do nového léta též nejprv příštího dáti sou svolili na

Die Lausnitzer reichen, inmassen Schlesien, bis auf Johannis 4 Gr. Biergeld und haben von dannen bis auf das neu Jahr zu 5 Gr. zu reichen bewilligt, dergestalt, dass sie davon Ihrer Mt. zu dero Hofsnothdurften 2 Gr. folgen lassen, die 3 Groschen aber im Land behalten wöllen, alles zu hernach gemelten Nothdurften.

ten způsob, aby z té sumy na vychování JMCského dvoru dva groše česká vydali a tří grošuov za sebou v zemi zanechali na způsob nížepsaný.

Jisté sbírky ku potřebě zemské.

Dále kdež JMCská při stavích království Českého toho milostivě žádati ráčí, aby na splacení dluhův ztížných JMCské o stálou a trvanlivou pomoc do jistých let stavové se snesli, jakž táž žádost JMCské to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá: kdež všickni tři stavové JMCské milostivou žádost v svém bedlivém uvážení majíce, nikoli toho mezi sebou najíti jsou nemohli, aby jaké dluhů placení na sebe přejímati měli a zvláštně, poněvadž o tom, aby ti dluhové za jakou potřebou aneb příčinami království tohoto aneb s jakou vědomostí a radou zemskou zděláni byli, žádné vědomosti stavové nemají a protož všecken ten artikul k dalšímu uvážení k budoucímu sněmu odkládají. Však k jisté potřebě zemské v tuto dole psanou sbírku jsou se mezi sebou snesli a svolili, kteréžto sbírky se vybírati začíti mají od třetí neděle po veliké noci nejprvé příští, jenž slove jubilate [od 10. května].

Z vín domácích i přespolních.

Předkem nejprvé z vín českých a moravských, kteráž by se koli v království Českém prodati a vyšenkovati dala, z každého jednoho vědra půl druhého groše českého, groš počítajíc sedm peněz bílých podvojných, dáno býti má. A z vín rakouských z jednoho každého vědra čtyři groše české a z uherského, rýnského vína též z vědra po šesti groších, a z jedné laky sladkého pití patnácte grošuov českých. Z vín domácích a přespolních, kteráž se po zemi a po Labi ven z země vezou, z toho každého sudu po puol osmu groši českém dáno býti má a každý tím povinen bude; než což by stav panský a rytířský jakýchkoli vín k svému vlastnímu truňku a potřebě koupili, z toho nic dávati povinni nebudou.

Z obilí, kteréž se ven z země veze.

Z ječmenů a pšenic suchých, kteréž ven z země k vaření piv a ne k jiné potřebě se vezou, má se dáti z jednoho každého strychu pražské míry,

Schuldenlast.

Der Schuldenlasts-Artikel ist bis auf nächsten behmischen Landtag verschoben worden, weil den Ständen unbewusst, woher und aus was Ursachen die Schulden komben, aber zu sondern des Lands Nothdurften der hernachfolgende Anschlag, so von nächsten Sonntag Jubilate anfahen soll, gemacht und gesetzt worden.

Anfänglich soll von einem Eimer beheimisch oder märherisch Wein, so in Beheimb verkauft oder ausgeschenkt wird, 1½ Gr. behm., den Groschen zu 7 weisse Den. gerait, geben werden.

Von einem Eimer österreichischen Wein 4 Gr. behmisch, hungrisch und rheinisch vom Emer 6 Groschen und von jeder Lagel allerlei suessen Getrank 15 Groschen.

Von jedem Fass inländisch oder fremden Wein, so zu Wasser oder auf der Achs ausm Land verführt wirdet, 7½ Gr.

Von jedem Strich Weiz oder Gersten präger Mass der, so es ausm Land verführt, soll geben 2 Groschen.

ten kdož by je tak ven z země vezl, k zemi na pomoc té sbírky po dvou groších českých.

Z koní.

Z koní též, kdož by je ven z země vedl, z většího koně půl druhé kopy grošuov českých a z kleprlíka a hříběte třiceti grošuov českých aby dal. A poněvadž se v tom nemalý fortel děje a toho mnozí užívají a užiti by chtěli, že koně skupují a do vozův zapřahají a pryč přes pomezí odvozují: protož ti, kteříž k tomu nařízeni budou, o to pilnost míti mají, aby k tomu tak dohlídali a takovými forteli aneb jináč koní vyvozovati bez mejt a cel, již na to touto sbírkou uložených, nižádným způsobem nedopouštěli.

Von einem Hauptross $1^1/_2$ Schock behm. und von einem Klepper oder Stutten, so ausm Land kombt, 30 Groschen. Und weil befunden, dass Ross auferkauft und mit Einspannung in die Wägen bei der Zollstätten verschwärzt und also mit Vorteln weggebracht werden, so sollen derhalben die darzue bestellten Personen ihr guet Acht darauf geben, damit solchs hinfuro verhüetet werde.

Z cizozemcův, kteříž v zemi handlují.

Poněvadž se to nachází, že mnozí cizozemci v království tomto buď v městech JMCské, též v panských a rytířských, aneb duchovních a světských městech a městečkách, aneb kdežkoli v tomto království takoví se zdržují, obchody a užitky své vyhledávají: ten jeden každý kromě národu německého jest povinen a má dáti k takové zemské sbírce z hlavy třiceti grošuov českých. Nicméně tolikéž všickni Šoti, nebo jiní k tomu podobní handléři cizozemci, též aby z hlavy po třidcíti groších dali, krom služebníkův JMCské aneb JíMti císařové při dvoře, kteříž v registřích dvorských zapsáni jsou, aneb ti, kteříž by panskému a rytířskému stavu v tomto království sloužili a na gruntech jich byli, ti se v to nepotahují.

Alle und jede Ausländer, so im Land ihr Hantierung treiben, an was Ort und in was Städten sie sein in Beheimb (ausgenomben der teutschen Nation), also auch die Schotten und andere dergleichen Hantierer, soll von Haupt 30 Gr. behm. geben, doch werden der Kais. Mt. und der Römischen Kaiserin Hofhandelsleut, so eingeschrieben, also auch diejenigen, so etwo den Herrn- und Ritterstandspersonen dienen und auf derselben Gründ wohnhaft sein, darein nit gezogen.

Vybírání takové sbírky.

Při té pak sbírce z obyvateluov takto se chovati má: napřed JMCská na panstvích a statcích svých skrze hejtmany, ouředníky a purkrabě své to nařiditi ráčí, aby týž hejtmané, ouředníci a purkrabové tuto sbírku, což se tak v městech, městečkách i vesnicích buď z vína neb z jiného a jiných nadepsaných věcí sběhne, tolikéž páni, rytířstvo, Pražané a jiná města a nicméně jeden každý obyvatel, buď osoba duchovní neb světská, to na panstvích a statcích svých opatřiti povinen jest, což by se koli té sbírky sběhlo a sešlo, jisté

Einnahmb des Anschlags.

Es soll Ihr Kais. Mt. durch dero Haupt- und Ambtleut auf derselben Herrschaften, sowohl die Herren und Ritterschaft auch Präger und andere Städt auf ihren Guetern, Städten, Flecken und Dörfern zu Einnehmbung des Anschlags vertraute Personen verordnen, welche es alsdann den Biergeldseinnehmbern jedes Kreis auf bestimbte Termin erlegen, denen dann jedem der diesfalls mehrer habenden Mühe halben zu ihrer vorigen Besoldung noch 10 Schock Gr. behm. bewilligt werden. Solch Geld des Anschlags sambt dem Biergeld und Be-

osoby k vyhledávání a vybírání toho aby nařídil, a z toho ze všeho spravedlivě přijal a při jednom každém terminu při posudném svoleném výběrčím krajským odsýlal; kterýmžto výběrčím krajským, že k sobě to přijímati a opatrovati budou, k jejich předešlé jednoho každého službě tímto sněmem vyměřené ještě se jim svoluje a přidává na ten rok po desíti kopách groších českých. Však oni výběrčí krajští přijmouce k sobě takové peníze, buď posudné aneb sbírky této předjmenované, s listy přiznavacími jednoho každého kvartálu, déle tím neodkládajíc a neodtahujíc, hned nejvyšším berníkům na hrad Pražský odvésti to mají, a dále mimo jim vyměřený čas v městech krajských sedati nemají a povinni nejsou; než jeden každý obyvatel toho kraje, tolikéž také města, kteráž stavu užívají, a jiná každá osoba jak posudné tak tuto sbírku při jednom každém terminu a kvartálu od sebe odvozovati mají a to pod pokutami dole na to vyměřenými.

kanntnussen sollen die Einnehmber zu Quartalszeiten den obristen Steuereinnehmbern aufs Prager Schloss antworten.

Forma listu z sbírky.

Já N. z N. vyznávám tímto listem přede všemi, jakož jest se svolení sněmovní ode všech tří stavův království Českého léta ↄc 79 na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích, stalo, aby jeden každý z obyvateluov roku tohoto až do roku pořád sběhlého z vín domácích i přespolních, též z sladkých pití, nicméně z ječmene a pšenice, koní, hříbat, kdožby toho k šenku a ven z země k prodajům požíval, aby z toho ze všeho jistá suma, i od cizozemcův vybera, dána a při jednom každém terminu výběrčímu krajskému odeslána byla, jakž též svolení sněmovní plněji svědčí a to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá: i takové sbírky zemské přijal jsem k sobě, totiž z vína, obilí, koní a cizozemcuov, což jest se toho koli skrze mé ouřadní osoby na to usazené od zavření sněmu v tom prvním kvartálu až do tohoto času sv. Jakuba apoštola božího sešlo, totiž N. kop grošův českých, kteroužto sbírku peněz s registry i s listem přiznavacím výběrčím krajským odsílám, a že jest se více na gruntech mých takové sbírky zemské v tom čase nesešlo, z čehobych to tak náležitě sebrati

dáti mohl, ode mne ani od poddaných mých, to jest v pravdě tak, a to přijímám k svému svědomí. Tomu na svědomí pečeť mou vlastní ɔc Datum ɔc.

A tak se každý jiný týmž způsobem, jmenujíc terminy, zachovati má.

Vybírání sbírek na pomezích.

Což se pak sbírky z ječmene a obilí, totiž pšenice, tolikéž koní ven z země vedení a vína, buď po zemi anebo po Labi, přes pomezí preč cizozemcům odbývání dotýče: to se na pomezí naříditi musí, aby takové sbírky s bedlivostí vybírány byly a nejvyšší berníci zemští aby ihned, což nejdříve může býti, to opatřili a v místech jistých, kudy silnice ven z země jdou, osoby hodné, vydadouc jim přísahu a s nimi o službu se snesouc, aby nařídili, tak aby, jsouc ta sbírka pořádně vybraná, každého čtvrt leta jim nejvyšším berníkuom na hrad Pražský dodávána býti mohla, v čemž páni těch gruntuov jim berníkům k tomu nápomocni býti mají.

Was die Einnehmbung des auf beruhrte Sorten, so aus dem Land verführt werden, gemachten Anschlag betrifft, da sollen die obristen Steuer-Einnehmber die ehiste Fürsehung thun und an den Gränitzorten, allda die Landstrassen gehet, tauglich und vereidte Personen mit Besoldung hierzue bestellen, dass sie hernach solch eingenomben Geld auch zu Vierteljahrszeiten den obristen Steuereinnehmbern gen Prag liefern, darzue dann des Orts und Grunds Herrschaften fürderliche Hilf thun sollen.

Taková sbírka nač se obrátiti má.

Ta pak všeckna sbírka z nahoře psaných věcí k zemi složena, též také i ty ostatní tři groše české posudního tolikéž k zemi složeny býti a za nejvyššími berníky k opatření toho zůstati mají. Však prohlédajíce k tomu, jaká nemalá ztížnost obyvateluov království tohoto jest, že k svým spravedlivým dluhům a ourokům od JMCské přicházeti nemohou: protož všickni tři stavové k tomu jsou povolili a tímto sněmem povolují, aby ta suma, coby ty tři groše české posudného vynesly, na zaplacení některých ourokův obyvatelům království Českého a žádným jiným od nejvyšších berníkův, kterýžby tak pořádný dluh, majíc od JMCské toho jistotu, coby mu povinno takových ourokův bylo, to pokázal, jemu proti dostatečné kvitanci spraveno a zaplaceno býti má, kteréžto kvitancí týž berníci, též i ostatní sumy, kteréž se z předepsaných sbírek sběhnou, za sebou schovati mají, a nikam jinam od sebe aby jich nevydávali bez povolení všech tří stavuov království Českého.

Und soll bemelter Anschlag sambt den 3 Biergroschen im Land verbleiben, doch von der Summa, so viel die 3 Biergroschen reichen, denjenigen Inwohnern, so Ihr Mt. schuldig, die Bezahlung des Interesse gegen Quittungen gethan, die Aufschlagssumma aber ausser der dreier behmischen Ständ Verwilligung nit ausgegeben werden.

O zjinačení sbírky moc nejvyšším ouředníkuom dána.

A poněvadž pak ty sbírky v této zemi nebývalé jsou a nehned se to tak naříditi může, aby to vybírání tak brzy v dobrý řád uvedeno býti mohlo, protož se tímto sněmem moc dává nejvyšším ouředníkům a soudcuom zemským, jestližeby co mimo toto nařízení změniti, zjinačiti pro lepší řád zapotřebí bylo a to se poznalo, že to učiniti budou moci, jakoby to tímto sněmem zapsáno bylo.

Nachdem auch beruehrter ungewohnter schlag, so sich Jubilate dies Jahrs anfahen sol gleich bald zum Anfang in richtige Ordnun bringen, als ist den obristen Landofficiren Rechtssitzern hiemit Gewalt geben worden, Fall hernach über dies hierinnen fur Bessern vonnöthen, dass sie dasselbig verordnen mug

Sbírka v markrabství Moravském.

Vyslaní poslové z markrabství Moravského též jsou se o to snesli a na sebe sbírku k zemi uložili z věcí nížepsaných: předkem a nejprvé z vín domácích moravských, kdožbykoli jimi handloval, buď je vyšenkoval aneb prodal, z jednoho každého vědra jeden groš bílý aby dal; však kteří páni, preláti, rytířstvo, vína svá prodávají a šeňky své mají, tolikéž coby jeden každý sám k potřebě své spotřeboval, ti v to pojati býti nemají.

Z rakouských pak, kteráby se v zemi vyšenkovala anebo skrze zemi do cizích zemí vezla, z jednoho vědra čtyři groše bílá.

Z uherských a rejnských vín po šesti groších bílých a z láky sladkého pití po patnácti groších bílých dáti se má.

Z obilí žita, pšenice a ječmene, co se toho koli ven z země veze, z jedné každé měřice po jednom groši bílém.

Z koní větších po třidcíti groších bílých, z kleprlíka a hříběte po půl osmu groši bílém, však z těch, kteříž se ven z země vedou.

Než což se pak koní stádních dotýče, kteréž v markrabství Moravském od překupníkuov a handléřuov z království Českého i jiných [....] a zase do Němec vedeni a prodáváni bývají: ty a takové osoby, kteréžby v tom takový handl vedly, povinovaty budou tu v zemi markrabství Moravského z koně třidceti grošův, z kleprlíka a hříběte půl osma groše bílého dáti; však stav panský a rytířský v to se nepotahují.

Aufschlag in Märhern.

Die Märher haben sich folgendes Aufsch verglichen: anfänglich soll vom Emer märheri Wein der, so ihne verkauft oder ausschenkt weiss Groschen geben: doch die Herren, Prälate Ritterschaft, so ihre Wein verkaufen oder Schenkhäuser haben, auch was er zu eigner durft bedarf, nit darein gezogen werden.

Vom Emer österreichisch Wein, so im ausgeschenkt oder durchgeführt, 4 Gr., vom grischen und rheinischen Emer Wein 6 v Groschen und von der Lagel süessen Tran weisse Groschen.

Von jedem Strich Korn, Weiz und Ge so ausm Land verführt, 1 Gr., von eim Hau 30 weisse Groschen, von eim Klepper oder St $7^1/_2$ Gr., so ausm Land geführt werden.

Nicméně cizozemci v markrabství Moravském, kdežbykoli ti byli a své obchody a užitky provozovali, tolikéž Šotové a jiní cizozemci, krom národu německého, též se v tom tak zachovati, jako v království Českém a po třicíti groších bílých z hlavy dáti mají a povinni jsou.

Z židův mužského i ženského pohlaví, kteříž nad osmnácte let stáří jsou, z hlavy po čtyřech groších bílých, tolikéž novokřtěnci týmž způsobem z hlavy po čtyřech groších bílých dáti mají.

Tato všeckna suma z nadepsaných věcí z sbírky, i ty tři groše bílé posudného do budoucího sněmu, kterýž JMCská v markrastyí Moravském před vyjitím roku položiti ráčí, v zemi za stavy zůstati má, až by se o ní při témž sněmě, totiž stavové, snesli, v jaké jisté potřebě JMCské v markrabství Moravském vynaložena býti má; a jakým pak dobrým řádem ta sbírka z těch nahoře psaných věcí vybírána býti má, o to se stavové při nejprvnějším sněmě svém snésti a nařídíti mají.

Die Ausländer, so im Land hantieren (ausser der deutschen Nation), sowohl die Schotten und dergleichen soll jeder inmassen in Beheimb vom Haupt 30 weisse Groschen geben.

Die Juden, Manns- und Weibspersonen, so über 18 Jahr alt, gleichsfalls, die neue Täufer vom Haupt 4 Groschen.

Dieser Aufschlag sambt den dreien Biergroschen soll bis auf nächstbevorstehenden Landtag, so vor Ausgang des Jahrs gehalten werden, beim Land verbleiben, allda davon gehandelt, wohin und zu was Nothdurften dasselb Geld angewendet werden solle.

Sbírka v knížetství Slezském.

Vyslaní poslové z knížetství Slezských též se o dole psanou sbírku snesli a na sebe uložili: napřed z vín domácích, českých a moravských, kteráž se vyšenkují aneb ven z země vezou, z vědra po jednom groši českém, z rakouských vín po čtyřech groších, z uherských, rejnských po šesti groších, z láky sladkého pití po patnácti groších, vše českých, dáti mají.

Z obilí žita, pšenice a ječmene, což se toho ven z země veze, z jednoho každého korce po jednom groši českém.

Z koní větších po třidceti groších českých a z kleprlíku neb hříběte po puol osmu groši českém, však vše to cožby se toho ven z země vezlo neb vedlo.

Z židuov mužského pohlaví, kterýž jest nad osmnácte let stáří, z hlavy po desíti groších českých a ženského v týchž letech stáří po čtyřech groších českých.

Z cizozemcův z hlavy po třidcíti groších českých dáno býti má. Kterážto sbírka z těch ze všech nahoře jmenovaných věcí při zemi zůstati má až do budoucího sněmu, kterýž JMCská v knížetství

Aufschlag in Schlesien.

Dieselben Gesandten haben sich verglichen, dass vom Emer inländisch, behmisch und märherisch Wein, so daselbst ausgeben oder ausm Land geführt, ein weiss Groschen Aufschlag gegeben werden soll.

Vom Emer österreichisch 4 Gr. und hungerisch oder rheinisch Wein 7 Gr. und von der Lagel suessen Tranks 15 Gr., alles behmisch.

Von ein Strich Korn, Weiz und Gersten, so ausm Land verführt wirdet, ein behmisch Groschen.

Von ein Hauptross 30 behm. Gr., von ein Klepper oder Stutten 7½ Gr. behm.

Die Ausländer vom Haupt 30 Gr. behmisch.

Diese obgesetzte Hilfen oder Gaben von allen obernannten Stucken sollen im Land verbleiben bis zum nächstkunftigen Landtag, so Ihr Kais. Mt. in

Slezském před vyjití roku položiti ráčí, když knížata a stavové tomu porozumějí, co se té sbírky sejde, dále to mezi sebou uváží, nač ta suma a kde se v témž knížetství obrátiti má.

Schlesien vor Ausgang des Jahrs halten werden lassen. Wann die Fürsten und Ständ zuvor Bericht empfangen, wieviel es allenthalben ertragen, so wellen sie weitere Berathschlagung halten, wohin und in welches Fürstenthumb es solle verwendet werden.

Sbírka v markrabství obojích Lužic.

Vyslaní pak poslové z obojího markrabství Horních i Dolních Lužic, ti též na sebe z těch ze všech výš nahoře jmenovaných a psaných věcí též sbírky svolili a v tom že se ve všem, tak jako v knížetství Slezském knížata a stavové zachovati chtějí, na tom jsou se snesli.

Bewilligung in Lausnitz.

Die Abgesandten aus Ober- und Niederlausnitz haben auch von allen den obgemelten Stucken, wie die Fürsten und Ständ in Schlesien, die Hilf also zu reichen sich verglichen.

Vejminka o sbírce.

A dále stavové království Českého s vyslanými posly z těch ze všech výš jmenovaných zemí o to jsou se snesli, co by od vína a jiných potřeb, načež tato sbírka uložena jest, z té jedné každé země do druhé vezeno neb vedeno bylo k potřebám vlastním týmž zemím, z toho se nic dávati a platiti těchto uložených sbírek nemá. Než pro uvarování všelijakých kontrabantův a obmyslů těch handléřův a lidí, kteříž by v tom, což by tak do cizích zemí vezli aneb vedli, pod obmyslem, jako by to k potřebě nahořepsaných zemí bylo, tudy by těch daní uložených dávati ujíti chtěli, toho aby tak vykonati nemohli, jedna každá vrchnost aneb město, kteréž by k potřebě své co toho z jedné země do druhé vézti dáti chtěl aneb chtěli, ti to listem otevřeným pod pečetí svou od sebe oznámiti mají. A kdož by takový pořádný postprif aneb fedrovní list od vrchnosti své měl, tomu každému postačiti má a dále takový žádný ztěžován a stavován aby nebyl.

Vorbehalt.

Und weiter so haben sich die Ständ im Kunigreich Beheimb und der andern Land Abgesandte dahin verglichen, was von Weinen und andern Sachen, darauf die Bewilligung beschehen, aus einem Land ins ander zu jedes Lands selbst eignen Nothdurften gefüehrt wirdet, dass davon nicht gegeben werden solle. Zu Verhüetung aber allerlei Contrabands und Vortels, dessen sich die Kauf- und Handelsleut unterstehen wurden, so soll jedere Obrigkeit oder Stadt, die zu ihrer Nothdurft ichtes soliches oder von einem Land ins ander füehren wellen lassen, dieses mit einem offnen Patentbrief unter ihrem Siegel bescheinigen. Dieselbigen sollen alsdann passiert und weiter nicht beschwert noch aufgehalten werden.

Berně z židův v království Českém.

Židé pak v městech Pražských i jiných městech, městečkách, i vesnicích království tohoto, buď na panstvích JMCské aneb pod kterýmž by ti koli pánem, rytířským člověkem anebo duchovním, aneb pod kýmžkoli jiným na statku buď usedlí aneb podruzi byli, a kterémuž by židu mužského pohlaví na dvaceti let bylo aneb že by ženatý byl,

Juden-Anlag in Beheimb.

Die Juden aber, so in den Prager und andern Städten, Märkten und Dörfern in diesem Kunigreich auf Ihrer Mt. Herrschaften oder sonst im Land angesessen oder Inleut wären, da sollen Mannspersonen, die uber 20 Jahr oder beheirat sein, 2 Dukaten oder $1^1/_2$ Schock Gr. beheimbisch zu zweien Terminen, jeden zu 45 Gr., zu reichen

dva uherská zlatá aneb puol druhé kopy grošuov českých, však na dva terminy, na každý termin po čtyřidceti pěti groších českých dáti povinen bude, a kterémuž by židu dvacíti let nebylo, a že by až do desíti let stáří byl, polovici toho při jednom každém terminu po půl třimecitmu groši českém tolikéž aby dal a spravil. Však židé starší v městech Pražských nařiditi a na přísahy své, kterýmiž jsou v ouřadech svých zavázáni, to předsevzíti a opatřiti mají, aby všeckny židy v týchž městech Pražských, kterýmž přes deset let až do dvacíti a přes dvacet let jest a bude, vyhledajíc, zejména popsali a berni spravedlivě z nich vyberouc, což se jí koli sejde, ihned při vyjití jednoho každého nadepsaného terminu nejvyšším berníkuom na hrad Pražský s poznamenáním spisu toho židovského od sebe odvedli. Pakli by tíž starší židé toho tak vedle tohoto zemského svolení a všemi třmi stavy království tohoto ustanovení neučinili a osob těch židův zejména nejvyšším berníkuom při jednom každém terminu i s berní, což se jí koli sejde, neodvedli, aneb nejméně se v tom spravedlivě tak nezachovali, aneb ty židy přehlídali, aneb let jim ujímali a jakýmžkoli způsobem aneb jinak jakkoli toho příčina byli, že by se v tom při nich jakýkoli vymyšlený fortel a nejmenší lest vyhledala a našla naproti tomuto svolení, tehdy ihned nejvyšší berníci ty židy dostatečným vězením opatřiti dáti a soudu zemskému, kterýž by držán byl, v témž vězení dodržeti a dále se k nim vedle naučení a poručení téhož soudu zemského pokutou a trestáním zachovati mají.

A poněvadž pak toho znamenitou potřebu JMCské i také zemskou stavové tohoto království poznávajíce, mimo předešlé daně na sebe sbírky z jistých věcí jsou uložili: a protož též všickni židé v městech Pražských mimo předešlou daň z hlavy ještě jednou tolikéž dva zlaté uherské aneb puol druhé kopy groš. č., rozdělíc to na terminy před dotčené, na ten všecken způsob, jakž o tom napřed doloženo jest, aby dali a konečně vyplnili. Kterážto jedna i druhá daň od židuov starších Pražských, kteříž se v tom ve všem tak, jakž jim prvním sněmem vyměřeno jest, zachovati mají, nejvyšším berníkuom na dva terminy, totižto

schuldig sein; die aber unter 20 und bis auf 10 Jahr alt sein, sollen halb soviel auf jeden Termin zu $22^1/_2$ Gr. geben, doch sollen die Ältisten der Juden in den Präger Städten alle Juden in den Präger Städten, die von 10 bis auf 20 und über 20 Jahr alt sein, mit Namen aufzeichnen, die Steuer von ihnen ordenlich einnehmben und dieselbig alsdann zu jedem Termin den verordneten obristen Steuereinnehmbern aufm Präger Schloss sambt einer Verzeichnus der Juden überliefern. Da aber die Ältisten der Juden diesem Landtagsbeschluss und aller drei Stände Anordnung nit nachkumben wurden, so sollen alsbald die obristen Steuereinnehmber dieselben mit genuegsamer Gefängnus bis zum nägsten Landrecht versehen und alsdann auf des Landrechts weitere Verordnung mit Straf gegen ihnen verfahren.

Und nachdem auch die Ständ zu der Kais. Mt. und des Lands hohen Nothdurften über die vorigen Bewilligungen noch mehrere Hilfen zu leisten uber sich genomben, so sollen solichem nach die Juden in den Präger Städten zu dem vorigen noch vom Haupt 2 Dukaten oder $1^1/_2$ Schock Gr. behm. zu obbemelten unterschiedlichen Terminen in zuvor angezeigter Ordnung und Gestalt reichen und erlegen, weliches auch die Ältisten der Juden also, wie das andere, neben der Verzeichnus empfahen und den obristen Steuerneinnehmbern zu zweien Terminen, als den ersten auf Viti und den andern auf Allerheiligentag alles nägstkunftig, antworten,

jeden na sv. Víta a druhý na den Všech svatých nejprvé příštích vydána býti má. A kdež i o tom se zpráva činí, že ti židé od některého leta té berně o nich svolené zouplna jsou nevyplnili a proto nicméně na sebe nemalé daně ukládají, z čehož rozuměti se může, že nějakými svými obmysly židovskými ty peníze, kteréž by tak ku potřebě zemské náležely, na jiné potřeby své snad obracejí, a kdyby věc taková k vyhledání na ně nepřišla, že touto dvojnásobní na ně berní uloženou ještě více toho za sebou by zanechávati chtěli: a protož oni židé starší Pražští počet nejvyšším berníkuom království Českého z těch svých daní učiniti mají když jim koli od berníkuov časně oznámeno bude, a berníci se vší pilností to vyhledati mají, jak ti židé se při ukládání na sebe těch berní chovají, i také to opatřiti, aby zouplna podle tohoto svolení na ně takové berně, jednu i druhou, na časy uložené dali a vyplnili. Také i to berníci nařiditi mají, aby též sečtení všech židův mladých i starých, od desíti až do dvacíti let stáří kteříž jsou, se vyhledalo, tak aby se gruntovně přezvěděti mohlo, jak jsou se ti židé v tom čase v těch daních chovali a až do této chvíle chovají; a též i to opatřiti mají, jestliže by který žid po sečtení těchto židuov do měst Pražských přijel aneb přišel, ten ihned od starších židův má berníkuom oznámen býti, tak aby, chtělli by v tomto království obchod, živnost aneb handl provozovati, tuto svolenou daň jednu i druhou též spravil a dal. Což jestliby se nestalo a toho se doptáno bylo, tehdy ten žid, kterýž by toho cizího u sebe přechovával, aby za něj tu berni dvojnásobně dal a k tomu trestán byl.

Než což se pak jiných židuov v městech královských a panských, rytířských, duchovních, nicméně v městečkách, vesnicích aneb kdežbykoli ti v království tomto byli, dotýče: ten každý buď JMCské hejtman, úředník, purkrabě, tolikéž pán, rytířský člověk, aneb osoba duchovní a jiný každý, kdož by takové židy na gruntech svých trpěl a měl, aby se v tom též spravedlivě zachovali a takové židy sčísti a od nich touž dvojnásobní berni, jakž i Pražští židé nařízení své mají, na ty terminy a časy vybírati a dáti a při jiných berních s listy přiznavacími, doložíc v něm každý týchž

auch den Steuerneinnehmbern destwegen, wann es ihnen auferlegt, alles ihres Empfangs ordentliche Raitung zu thuen schuldig sein sollen. Wann auch uber die abgezählten Juden etwo ein anderer in die Präger Städt kumben wurde, sollen die Ältisten denselben alsbald den Einnehmbern anzeigen, also, wofern er seine Hantierung in diesem Künigreich treiben wollte, dass er die Bewilligungen und den Last gleichsfalls wie andere reichen und geben solle, wo aber dieses nit beschehen wurde und denen nit nachgefragt [sic], so solle der Jud, der dem frembden Unterschleif gibt, die Steuer doppelt erlegen und noch darzue gestraft werden.

Die andern Juden in diesem Künigreich belangend, da sollen, es sei Ihrer Mt. Haupt- und Ambtleute, Burggrafen, auch die Herren, Ritterstand, Geistlichen und alle andere, so auf ihren Gründen Juden halten, dieselben ordenlichen abzählen und von ihnen, wie von den Präger Juden die doppelte Steuer ordenlich abfordern, die sollen sie hernach neben ihren Bewilligungen und den Bekanntnusbriefen, darinnen sie, wieviel sie Juden haben, die Zahl benennen, aufs Prager Schloss den obristen Steuereinnehmbern ubergeben und antworten.

židův jaký jich počet má, na hrad Pražský nejvyšším berníkuom odsýlati povinni jsou.

Forma listu přiznavacího o židech.

Já N. z N. vyznávám tímto listem přede všemi vůbec, že jsem podle svolení, které se stalo na obecním sněmu, kterýž držán byl léta oc 79 v pondělí po hromnicích a zavřín téhož léta v outerý po květné neděli, všecky židy, kteříž na gruntech mých jsú, vyhledati a sčísti dal, jichž se nachází v tom počtu, z kterýchž se vedle dotčeného sněmovního svolení berně dáti dostane, to jest N. židuov ve dvacíti letech a ženatých, a kterýmž dvacíti let není až do desíti, jest jich v počtu N.; a že více žádných židuov na gruntech mých, z nichž svolenou berni na den svatého Víta dáti mám, jsem ovšem vyhledati a najíti nemohl, než těch dotčených židuov obojího pohlaví, to jest N., to přijímám k svému svědomí. V táž slova k druhému terminu na den Všech svatých.

O reštantích.

Což se pak reštantuov dotýče, vidí se, že jest povinná věc, aby jeden každý, což jest svoleno, dal a vyplnil. Protož jsou se s JMCskou stavové snesli, že při tom při všem se zachováno býti má, jakž předešlými sněmy těchto nedávno pominulých let o tom nařízeno jest. A kdož by mezi tímto časem a svatým Duchem strany těch reštantuov sněmem vyměřených se nezachoval, k tomu podle vyměření jednoho každého sněmu pokut k jednomu každému zachováno se býti má bez dalšího toho odkládání.

Tolikéž vyslaní poslové z markrabství Moravského o ty reštanty jsou se snesli, že to nařířditi při budoucím sněmu svém chtějí, že jeden každý k vyřízení toho má přidržán býti.

Vyslaní poslové z knížetství Slezských na tom jsou se snesli, poněvadž JMCská je při dekretací a exekucí proti těm, kteříž by svolených pomocí nedali, zuostavovati ráčí, že to tak opatřiti chtějí, že takových reštantuov, jako předešle, nemá zůstati; než což se těch jich prvních starých reštantuov berní dotýče, to JMCská dále uvážiti a při budoucím sněmě jich, jakýmby způsobem vyupo-

Form der Judenbekanntnusbrief.

Ich N. bekenne hiemit für jedermänniglichen, dass ich vermüg der Bewilligung, die auf gemeinem Landtag anno 79 Montags nach Lichtmess angefangen und Dienstags nach Palmarum beschlossen, alle Juden, so auf meinem Grund sein, abzählen lassen. Derselbigen, die vermüg des Beschluss die Steuer reichen sollen, befinden sich N. Juden zu 20 Jahren und die beheirat sein, deren aber, so 20 Jahren noch nit erreicht und bis auf 10 Jahr alt sein N., und dass also mehrere Juden, von denen die bewilligte Hilf auf Viti gereicht werden solle, als die vorigen, derer N. sein, nit zu finden gewest.

Ebnermassen soll die Bekanntnus zum andern Termin also lauten.

Restanten.

Die Restanten belangend, weil je billich, dass ein jeder das, so bewilligt worden, zahle und erlege, so haben mit der Kais. Mt. die Stände dahin sich verglichen, dass es bei dem, so hievor beschlossen und in den nägsten Landtägen deswegen angeordnet worden, verbleiben solle, wer aber zwischen hier und Pfingsten dem, so der Restanten halber beschlossen, nit nachsetzte, gegen dem soll laut des Beschluss eines jeden Landtags mit Straf unverzogenlich procediert werden.

Die märherischen Abgesandten haben sich gleichsfalls verglichen, dass sie bei ihrem nägsten Landtag die Anordnung thuen wellen, damit ein jeder zu der Erlegung soll gehalten werden.

Die schlesischen Abgesandten aber haben sich dahin verglichen, weil Ihr Kais. Mt. sie bei den Decreten und Execution gegen denen, so die bewilligten Hilfen nit erlegt, gnädigist verbleiben lassen, so wellen sie die Fursehung thuen, dass hinfüro nit mehr, als beschehen, solle restiert werden; was aber die ersten alten Restanten anlangt, das mügen Ihr Mt. weiter gnädigist berath-

mínáni býti měli, s nimi se snésti ráčí, že toho očekávati chtějí.

Nařízení domácí hotovosti o jízdě.

Co se pak nařízení domácí hotovosti dotýče, na tom jsou se všickni tři stavové snesli, že jeden každý pán, rytířský člověk, aneb měštěnín a osoba duchovní, tak podle šacuňku statku svého, jakž nahoře dotčeno jest, a tolikéž jedna každá osoba ze všech tří stavuov království tohoto, kteříž by peníze na ourocích měli, jakž forma listu přiznavacího to v sobě obsahuje a zavírá, ze čtyř tisíc kop grošuov českých kuoň jízdný, dobrý, zbrojný, s dobrým rystuňkem, na témž koni každý rajtar, a na sobě zbroj černou, přední i zadní kus, obojček s dlouhými náramky, šturmhaub, šorc a zárukáví, dvě ručnice se všemi potřebami, meč dobrý při boku nařídili a na hotově míti mají, a jeden každý s počtem koní svých, tak jakž se nahoře píše, vypravených aneb vyrystovaných k mustruňku do kraje toho, do kteréhož by se přiznal, osobně najíti se dáti povinen bude a má; jestliže by pak pro nedostatek zdraví svého toho vykonati a osobně najíti se dáti nemohl, tehdy na místě svém osobu hodnou, buď stavu panského neb rytířského, aby vypravil. A poněvadž pak jistá zpráva o tom jest, že mnozí v krajích, přes jisté sněmem nařízení, k mustruňku jsou se nevypravili a najíti nedali: na koho by se to shledalo, ten každý od mustrherů, kterýmžto všecky osoby a obyvatelé jednoho každého kraje v spisu poznamenané od nejvyšších berníkův časně před mustruňkem odeslány býti mají, má zase berníkuom na hrad Pražský ihned po mustruňku oznámen býti. Kteřížto berníci osobu takovou, žádného v tom nepomíjejíc a nešetříc, k nejprvnějšímu soudu zemskému mají obeslati a o neposlušenství jeho soudu zemskému oznámiti, a nejvyšší ouředníci a soudcové zemští takového každého opatřiti mají, aby z zámku Pražského nechodil, až by za jeden každý ten kuoň, kterýž tak na mustruňk vypraviti měl a toho neučinil, dvaceti kop grošův českých složil a dal; kteréžto peníze berníci od něho přijmouce k jiným zemským penězuom složiti a z nich počet učiniti mají, a v tom nemá žádný ušetřín ani šanován býti.

schlagen und bei nägstem Landtag, wie soliche einzubringen sein möchten, an sie gelangen lassen.

Bereitschaft im Land zu Ross.

Die Bereitschaft im Land betreffend, da haben sich alle drei Stänḍ verglichen, dass ein jeder vom Herrn-, Ritter- und Burgerstand, auch die Geistlichen vermug der Schatzung ihrer Gueter, wie obgemelt, auch alle die, so Geld auf Interesse haben, wie der Bekanntnussbrief vermag, von 4000 Schock Gr. behm. ein wohlgerüstet Pferd und darauf einen Reiter mit schwarzer Rüstung, Hinter- und Vordertheil, mit Halskragen und langen Armbschienen, Sturmbhauben, Schurz und Handschueh, auch zweien Fauströhren und Zuegehör, ein guete Wehr an die Seiten ausrüsten, dieses alles in Bereitschaft haben sollen, auch ein jeder persondlichen mit seiner Anzahl Pferden wohl versehen in seinem Kreis zur Musterung erscheinen schuldig sein solle; welicher aber selbst Schwachheit halber dahin persondlich nit erscheinen kunnt, der soll an seiner Statt ein taugliche Person vom Herrn- oder Ritterstand dahin abfertigen.

A kteřížby podle šacuňku svého s kuoň býti nemohli, tehdy s jinými osobami spolu o výpravu téhož koně aby se snesli, tak aby vždycky kuoň vedle šacuňku ze čtyř tisíc kop grošuov českých k mustruňku vypraven od týchž snešených osob byl, a oni aby se v tom s jinými srovnati mohli a povinni byli. Jestližeby pak kdo z těch kterých osob sám se k mustruňku najíti nedal aneb nedali a koně, tak jakž nahoře dotčeno, nevypravili, mají též berníkuom oznámeni a od nich k soudu zemskému obesláni a týmž zpuosobem, jakž se nadpisuje, trestáni býti. Než pokuta peněžitá podle velikosti a malosti šacuňku jich, cožby na jednoho každého přišlo, má rozdělena a od nich přijata býti.

A poněvadž pak tuto hotovost pro obzvláštní království tohoto a vlasti své potřebu stavové nařizují, ta jest jistá naděje do jednoho každého, jakožto milovníka vlasti své, přišloliby kdy na to, žeby takové hotovosti vyzdvižení býti musilo, poněvadž bez obzvláštní a veliké potřeby tohoto království toho se nestane, že jeden každý, jakž se nahoře píše, tak se zachová a oupravný lid, buď jízdný aneb pěší, vypraví, znaje to dobře, že na tom lidu opatření jeho vlasti a vší země bude záležeti. Jestližeby kdo poznal, žeby lid jeho domácí ještě nezvyklý, aneb nehodný k takové potřebě válečné byl, bude moci z peněz svých jiný lid zvyklejší objednati a vypraviti, když toliko počet ten, kterýž na něho přijde, vypraví. A lid svuoj vlastní kdyby vypravil, má jej dostatečně penězi i jinými potřebami, tak aby v poli při nejvyšším hejtmanu bez škod činění, vytrvati a vychovati se náležitě mohl, opatřiti. Jestližeby pak lid jiný služebný místo svého vlastního vypraviti chtěl, tehdy povinen bude na měsíc jednomu každému rejtaru na kuoň deset zlatých dáti, tak aby též mohl při nejvyšším hejtmanu svém v poli trvati a to, což poctivému krigsmanu náleží, vykonati. Nebo i ta moc tímto snémem se nejvyššímu hejtmanu dává, aby spolu s mustrhery na to, jak jeden každý od pána svého podle nařízení sněmu tohoto vypraven jest, ptáti se mohl, a našel-liby při kterém rejtaru takový jaký nedostatek a zvláště proti tomuto jistému nařízení, bude moci toho aneb ty rejtary domuov zase pustiti a na to místo jiné přijímati na službu takovou,

Die aber ihrer Schatzung nach ein gerüstet Pferd nit schicken kunnen, die sollen sich zu andern schlagen und vergleichen, also dass allweg der Schatzung nach vom 4000 Schock Gr. ein gerüstes Pferd zur Musterung geschickt werde. Wann aber diese Bereitschaft zu sonderer dieses Künigreichs und Lands Nothdurft durch die Ständ angeordnet, etwo aufgefordert werden sollte, weliches gleichwohl ohne sondere grosse des Lands erheischende Noth nit beschehen soll, so soll alsdann ein jeder, wie obgemelt, sich des Gehorsambs verhalten und die ihme gebüehrenden Leut, die tauglich sein, es sei zu Ross oder Fuess, in Bedenkung, was an den Leuten, so zu Versehung des Lands verordnet, gelegen, mit nothdurftiger Zehrung abfertigen.

jakž nahoře psáno jest, a tomu pánu aneb rytířskému člověku aneb městu a osobě duchovní o tom oznámiti, a cožkoli na takové rejtary, kteřížby od nejvyššího hejtmana přijati byli, dáti se dostane, to ten pán, rytířský člověk, aneb město a duchovní osoba, bude povinen zaplatiti pod pokutou v statek jeho uvázání se obranným listem. Kteréhožto uvázání, kdyby se tak dopustil, bude povinen dvojnásobně ten náklad té služby i jiných škod, kteréžby na to vzešly, zase nahraditi. A jestližeby pak kdo statku pozemského neměl, má se o to k osobě jeho hleděti a listem zatykacím od desk zemských jeho zatknouti, kterýmžto listem zatykacím doma i na všech místech pro touž pokutu má zatčen býti, a toho zatčení nemá prázden býti až to všecko od sebe, jakž o tom o všem napřed vyměřeno jest, odvede. A nejvyšší hejtman polní když o počtu koní všech zví, rozdělíc je pod jeden každý praporec tři sta koní, o tolik rytmistrů se starati a je sobě zpuosobiti má.

Nařízeni hotovosti o pěších.

Což se pak lidu pěšího k nařízení hotovosti v království tomto dotýče, na tom jsou se stavové snesli, že předkem JMCská na statcích JMti skrze hejtmany své a dále jedna každá vrchnost ze všech stavuov při poddaných svých zpuosobem dolepsaným to nařídíti má, totiž, aby vždycky ze čtyřiceti lidí osedlých jeden, totiž čtyřidcátý muž, všecko střelci, zmustrováni a s dobrými dlouhými ručnicemi nařízeni byli, a z těch vždycky pět set osob pod jeden praporec dáno býti má, však to tak nařídíti, aby mezi pěti sty vždycky sto osob místo těch dlouhých ručnic dobrou halapartnu anebo dobrý oštip, ručnici krátkou při pasu a na sobě zbroj, přední a zadní kus, obojček a šturmhaub měli, a tak se dostanou vždycky čtyři osoby s dlouhou ručnicí a pátého s halapartnou aneb oštipem a krátkou ručnicí, jakž výš dotčeno jest, vyrystovati a vypraviti, tak aby pod každým praporcem čtyři sta střelcuov a jedno sto s halapartnami aneb dobrými oštipy a krátkou ručnicí bylo; však jeden každý ručnici svou v jednom každém místě při rejtařích jim usazených, aneb kdežby která vrchnost poddaným svým to vyměřila, k opatření aby za-

Fuessvolksanordnung.

Das Fuessvolk belangend, haben sich die Stånd verglichen, dass erstlich die Kais. Mt. durch dero Hauptleut, dann auch jede Obrigkeit bei ihren Unterthanen die Anordnung thuen sollen, dass allweg von vierzig angesessnen Personen eine, als die vierzigiste, als Schützen mit einem langen Rohr versehen und gemustert sein sollen und derselben allweg 500 unter eine Fahne bestellt werden; doch sollen unter den 500 allweg 100 Personen anstatt der langen Rohr mit gueten Helleparten oder gueten Spiessen, kurzen Röhren an den Güerteln, mit Rüstungen, Hinter- und Vordertheil, auch Kragen und Sturmbhauben vorhanden sein, dass also bei jedem Fahn 400 Schüzen und 100 Hellepartler oder mit Spiessen und kurzen Röhren gefunden werden.

nechal, tak aby ji vždycky v čas potřeby a ne jinak míti a té braně užívati mohl.

Mustrování lidu pěšího.

A poněvadž pak mnozí a rozdílní krajové jsú, takže mnohý z stavuov v jiném a jiném kraji, jedno od druhého opodální lidi osedlé má, kteřížby s nemalou outratou musili do měst krajských k mustruňkuom odsíláni býti, takžeby to stavuom i těm lidem s obtížností bylo: protož jsou se stavové na tom na ten čas snesli, aby takový lid pěší, poddané své, jeden každý pán, rytířský člověk, aneb osoba duchovní, i jiný každý, kdež tak poddané své v království tomto osedlé majíc, též města, kteráž třetího stavu užívají, sám každý v svém statku sčísti a zmustrovati má, aby vždy to tak k té veřejné hotovosti čtyřidcátého muže vynésti a v počet postaviti se mohlo; však nicméně to ihned jeden každý aby, nedadouc projíti času sv. Vavřince nejprvé příštího, k vykonání přivedl a listy přiznavací z toho nejvyšším berníkuom aby odeslal.

Mustrování lidu jízdného.

Než což se lidu jízdného mustrování dotýče, ten lid jízdný, poněvadž každý podle šacuňku statku svého vypravuje, má jeden každý do toho kraje, kdež sídlem aneb bytem jest a osobou svou se přiznává, k mustrování do města krajského společně přivésti, a to konečně na den sv. Vavřince [10. srpna] tím raněji se tam dáti najíti, a hejtmané krajští též na týž den tím raněji se najíti tam dáti a týž lid jízdný zmustrovati, a dále se v tom vedle tohoto svolení sněmovního ve všem zachovati mají a povinni jsou.

Veřejnost toliko pro potřebu království tohoto nařízena býti má.

Tato pak všeckna hotovost a veřejnost naše domácí pro samé opatření a ochranu království tohoto býti má, tak jestližeby se kde království tomuto škoditi chtělo, neb jaká příčina toho hodná a slušná se našla a uvážila, žeby buď při některých kranicích aneb kdežkoli v tomto království toho potřeba býti chtěla: předkem JMCská, jakožto král český, pakliby JMCská v tomto království osobně býti neráčil, tehdy nejvyšší purkrabě Pražský

spolu s jinými nejvyššími ouředníky zemskými, o tom a takové potřebě zvědouc a uvážíc spolu s nimi potřebu toho býti, buď na díle aneb všecku tu veřejnost aby vyzdvihl a v které místo a kdežby toho největší potřeba ukazovala, tu ten lid shromážditi má. A aby jeden každý s svým počtem věděl se v tom jak spraviti, JMCská aneb, v nebytnosti JMCské, nejvyšší purkrabě Pražský všem vůbec do krajův, kdeby jeden každý s počtem svým v místo uložené najíti se dal, oznámiti časně míti ráčí; podle kteréhožto oznámení každá osoba tak podle pokut tímto sněmem vyměření zachovati se povinna bude. A ten lid jízdný i pěší potud, pokudž potřeba království tohoto ukazovati bude, držán býti má, jakž nahoře dotčeno, nejvyšší purkrabě Pražský, nařídíc rytmistry a hejtmany, týž lid spravovati a dobře říditi podle nejvyššího rozumu svého má. Však kdyžbykoli k tomu přišlo, tehdy JMCská, jakožto král český, s komorou svou a jeden každý obyvatel tohoto království, jak se při tom zachovati má, o tom zřízení zemské kterak vyměřuje všem vůbec u vědomosti jest, při kterémžto vyměření zřízení zemského toho se zanechává a od stavův pozůstavuje.

Nařízení hotovosti v markrabství Moravském.

Vyslaní poslové z markrabství Moravského při předešlém řádu svém a hotovosti nařízené, totižto ze tří tisíc kop grošů českých že každý obyvatel z statku svého i ti, kteříž peníze na ourocích mají, kůň zbrojný vypraviti povinen jest, toho zůstavují. Též lid čtyřidcátý, třidcátý, dvadcátý i desátý člověk že má vyrystován býti, a strany mustruňku, i což jiného v tom artikuli zapotřebí bude, na nejprvé příštím sněmě to mezi sebou nařiditi mají.

Märherische Bereitschaft.

Die märherischen Abgesandten die beruhen auf ihrer vorigen Ordnung als von 3000 Schock Gr. ein gerüstes Pferd, also soll auch der vierzigiste, 30., 20. und 10. Mann ausgerüstet werden. Der Musterungen halber und andern, so zu diesem Artikel vonnöthen, wellen sie auf nägstem Landtag Anordnung thuen.

V knížetství Slezských.

Vyslaní pak poslové z knížetství Slezských, ti též na sněmích příštích, nařídíce mustruňky, na ty prostředky nastoupiti a v tom se strany počtu, buď jízdného neb pěšího, lidu vyjeviti chtějí.

Schlesisch.

Die schlesischen Abgesandten sollen auch auf nägstem Landtag die Musterung anstellen und sich einer Anzahl zu Ross und Fuess erklären.

V markrabství Lužických.

Poslové pak z markrabství Horních i Dolních Lužic též na svých sněmích hotovost jak jízdného

Die Lausnitzischen Ständ aber sollen gleichsfalls auf ihren Landtägen die Bereitschaft mit

tak i pěšího lidu týmž způsobem jako v království Českém nařiditi mají.

denen zu Ross und Fuess, wie in Beheimb, anordnen.

Jedna země druhé v potřebě pomáhati má.

A na tom jsou se všickni tři stavové království Českého s posly ze všech nadepsaných zemí snesli: jestliže by kdy co takového nebezpečného na kterou tu zemi přišlo a oznámí se od jedné země druhé osobám, kterým jednu každou zemi vyzdvihnouti náleží, jakž od starodávna bylo, že buď jedním neb druhým dílem jízdného i pěšího lidu z této veřejnosti, a naposledy, přišlali by toho taková potřeba, čehož pane Bože ostřež, se vší svou nejvyšší možností, jako věrní přátelé, sebe opustiti nemáme. Však taková veřejnost naše přes hranice království Českého, markrabství Moravského, knížetství Slezských a markrabství Horních i Dolních Lužic nikam dále obrácena a potahována býti nemá.

Wann auch ichtes gefahrlichs auf ein oder das ander Land kumben sollte, weliches Gott genädiglichen verhüeten welle, so haben sich die Ständ und Abgesandten verglichen, dass ein Land dem andern aufn Fall der Noth durch diese Bereitschaft nach Gelegenheit der Sachen zu Hilf kumben und als treue Freund einander Beistand leisten sollen; doch dass auch dieselben nit uber die Gränitz der Kron Beheimb incorporierten Lande gebraucht werden.

O vyřízení starých pří na soudu zemském.

Co se těch dávných pří na soudu zemském vyslyšených a odložených dotýče, na tom jsme se všickni tři stavové snesli, aby při každém času soudu zemského držení po vzdání téhož soudu dva dni, aneb nejméně jeden, na hradě Pražském, tu kdež se soud zemský drží, nejvyšší ouředníci a soudcové zemští, nerozjíždějíce se, scházeli se a ty pře vyhledati a před sebe je přednésti rozkázali a vážili, a na ně nálezy vzdělali a při budoucím nejprvé příštím soudu zemském, jakž která pře k kterému dni vedle vyměření zřízení zemského náleží, takové nálezy vyhlašovati mohli, tak aby lidé k spravedlivostem svým přicházeli. Kteréžto stavuov snešení beze všeho přetržení práv a souduov zemských trvati, jiné pak pře, kteréž když k slyšení přijdou, nemají se po vyslyšení dále odkládati do druhého soudu příštího, než má se na ně ihned nález udělati, leč by toho z plného soudu zemského uvážená a poznalá potřeba byla, tehdy do druhého a nejvíc do třetího soudu se odložiti bude moci; a pakli by vždy předce příčina k dalšímu odkladu toho se nacházela, tehdy taková příčina stranám, aby se věděly čím spraviti, oznámena býti má. A tak i při jiných soudcích, jestliže které pře vyslyšeny aby

Rechtssachen.

Die alten abgehörten Rechtssachen betreffend, haben sich die Ständ verglichen, dass nach Endung jedes Landrechten die Rechtssitzer zwen oder zum wenigen einen Tag aufm Prager Schloss länger als sonst verharren, allda die alten Rechtssachen erwägen, darinnen urteln und die Urtel bei nägstfolgenden Rechten publicieren lassen. Die andern Rechtssachen aber die sollen nach ordenlicher Verhör zu urteln gar nit verschoben werden.

uváženy a beze všeho dalšího odkládání spravedlivými vejpověďmi na místě postaveny a poděleny byly, a při tom dále, tak jakž výše doloženo, se zachováno býti má. Však toto naše svolení, toliko za dvě leta od nejprvnějšího soudu zemského, kterýž se držeti bude, k vyřizování toho trvati má.

O vkračování od cizozemců do království Českého.

Jakož předešle na minulých sněmích od mnohých osob nemalé ztížnosti vznášeny byly, co se mezí a hranic s okolními kurfiršty a knížaty do království Českého dotýče, kterak od cizozemcuov vždy více a dále do království Českého jim se vkračuje, prosíc všech tří stavuov v tom podle JMCské a předešlými sněmy k tomu osob nařízených, aby to k svému vyřízení a na místě k spokojení aspoň jednou přijíti mohlo, za opatření: i stavové tu moc jakž prvé, tak i nyní, nejvyšším ouředníkuom a soudcuom zemským tímto sněmem dávají, aby též nejvyšší ouředníci a soudcové zemští mohli a moc měli na ty meze, kdežbykoli toho potřebu uznali, komisaře od tohoto království vedle komisařův JMCské zříditi, a kteříž komisaři jsou předešlým sněmem léta ꝛc 69 zvoleni, jsou-li živi, k tomu zobsílali a jestliže jsou kteří prostředkem smrti z tohoto světa sešli, jiní na to místo zvoleni byli, a to již jednou na místném konci postavili.

Frembde Eingriff abzustellen.

Von wegen der Eingriff, so von den umbliegenden Benachbarten in diese Kron beschehen, da sollen die obristen Landofficier, denen die Ständ Gewalt geben, neben Ihrer Mt. Commissarien auch Personen darzue ordnen, die denselben Strittigkeiten abhelfen.

O obnovení erbanuňkův s knížaty říšskými.

Jakož jest JMCská na všecky tři stavy milostivě vznésti ráčil, poněvadž ti někteří erbanuňkové s okolními kurfiršty a knížaty říšskými k obnovení přijíti mají, aby stavové osoby k tomu, kteréž by při tom obnovení erbanuňkův byly, o ně se na tomto sněmě snesli: i znajíce stavové, že jest to věc potřebná, JMCské za to poníženě prosí, aby tím obnovením těch erbanuňkův milostivě prodlévati neráčil. A poněvadž v předešlých některých sněmích osoby k těm erbanuňkům obnovení již voleny jsou, toho při tom stavové zůstavují a nad to i soudu zemskému moc dávají, jestliže by tak která osoba předešle volená smrtí z světa sešla, aby

Demnach auch hievor allbereit etlich Personen von wegen Verneuerung der Erbeinigung mit den Reichsfürsten verordnet worden, so geben die Ständ den obristen Officiern Gewalt, dass, woferr etwo in der Zeit von denselbigen Personen etlich abgangen, sie andere verordnen, damits desto eher zur Erörterung kumbe.

Also sollen auch sie die obristen Officierer Macht haben, sich mit dem Pfalzgraf Churfürsten umb die Herrschaft Heidegg zu vergleichen.

místo toho umrlého jiného voliti mohli, a k kterým by erbanuňkům žádné osoby voleny nebyly, tehdy jiné osoby jisté, podle nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských a rad JMCské, aby zvolili; a kterýžkoli tak zvolen bude, povinnen jest to k sobě přijíti a po oznámení JMCské se dáti najíti, tak jako by tímto sněmem k tomu zvolen byl. Tolikéž všickni tři stavové nejvyšším ouředníkuom a soudcuom zemským tu moc dávají, aby s falckrabí Filipem Ludvíkem o panství Hejdecké na místě postaviti mohli.

O připuštění knížat Saských k lénu.

Jakož jest JMCská stavuom tohoto království milostivě v známost uvésti ráčil, kterak by JMt osvícené kníže a pán, pan Augustus, kurfiršt Saský, skrze vyslané své při JMCské toho poddaně žádati ráčil, aby JMCská JMt kurfiršta i na místě strejcuov jeho, synův knížete Hanuše Fridricha a knížete Hanuše Viléma, knížat Saských, zase k společnému lénu připustiti a podati ráčil na statky, totiž na panství Salfeld a Sunevald, kteréž pod léno od království Českého náleží a které předešle, pro některé kurfiršta Saského s týmiž strejci jeho nedorozumění, z společného léna vypuštěny jsou byly: i JMCská jsouc kurfirštu Saskému vší milostí a dobrým přátelstvím nakloněn, však bez povolení a vědomosti stavův království tohoto kurfirštu odpovědi dáti jest chtíti neráčil, nýbrž tu věc stavuom v známost k uvážení uvozovati ráčí. I majíc všickni tři stavové království Českého na předložení JMCské žádost JMti kurfiršta Saského v svém bedlivém uvážení, i také prohlédaje k dobrému a trvanlivému sousedství s týmž domem Saským, k tomu své povolení dávají, aby JMCská, jakožto král Český, jak předešle bylo, kurfirštu Saskému na místě těch mladých pánů a let nemajících knížat Saských léna podati a zase, jakž prvé, tak i nyní v ta společná léna připustiti a přijíti ráčil, však tak, aby JMt kurfiršt s Jich Mmi strejci svými, když by toho potřeba JMCské, jakožto králi českému, byla, podle vyměření erbanuňkův tou povinností, tak zouplna společně k JMKské a království tomuto, pomoci se chovati povinni býti ráčili. Než což se Fojtlandu dotýče, toho se

Sächsische Lehen.

Dann so haben die Ständ auf Ihrer Kais. Mt. gnädigistes Begehren gleichsfalls bewilligt, dass die Kais. Mt. dem Churfürsten zu Sachsen und seinen Vettern, als Herzog Hans Friderichen und Herzog Hans Wilhelmen zu Sachsen Söhnen, die gesambten Lehen uber die Herrschaften Saalfeld und Sunewald, so von der Kron zu Beheimb zu Lehen rüehren, wiederumb genädigist verleihen mügen lassen.

při předešlém podání léna kurfirštu Saskému JMti a linií jeho zanechává a zůstavuje.

Povolení o zastavení zámku Mělníka.

A jakož jest JMCská na všecky tři stavy království tohoto milostivou žádost vzložiti ráčil, že by s jistým vědomím a povolením nejjasnější kněžny a paní, paní Marie římské císařové, uherské a české oc králové, jakožto králové české, paní mateře JMti nejmilejší, potud, pokud by tu co k věnu JíMti náležitého bylo, zámek a panství Mělnické se vším a všelijakým k tomu příslušenstvím v sumě jistinné v půl dvamecitmu tisících kopách gr. českých Jiřímu z Lobkovic na Libochovicích, JMCské radě a komorníku, zastaviti a nad touž sumu jistinnou jemu na prostavení půl třetího tisíce kop grošuov českých připsati ráčil, tak jakž majestát JMCské, jakožto krále českého, jemu Jiřímu z Lobkovic daný, plněji svědčí a to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá: i na takovou JMCské milostivou žádost všickni tři stavové k tomu své povolení dávají, zvláště pak, poněvadž jest JMCská místo té zástavy zámku a panství Mělnického, panství Hrádku Křivoklatu od něho Jiřího z Lobkovic, kteréhož on v jisté sumě v držení a užívání jest byl, dosáhnouti ráčil, což se s lepším a užitečnějším JMCské býti uznává; tak aby on Jiří z Lobkovic a dědicové a budoucí jeho té zástavy i připsání na prostavení a opravu, jakž výš psáno, užiti a týž majestát sobě ve dsky zemské i dědicové a budoucí jeho, když by mu se aneb jim toho potřeba viděla, vložiti dáti mohl a mohli.

O hrabství a panství Kladském.

A kdež jest JMCská s obyvateli a many panského i rytířského stavu hrabství Kladského se milostivě na tom snésti ráčil, aby též hrabství a panství Kladské při komoře a vlastním držení a užívání JMCské, jakožto krále českého, a budoucích králuov českých budoucně zůstaveno bylo a žádným způsobem prodáváno, zastaveno, směněno, zapisováno ani jináč odcizeno nebylo, než vždycky v samém vlastním držení králův českých a při komoře Jich Mtí aby zůstávalo: k tomu všickni tři stavové povolují. A kdež JMCská některé jisté

Melnik.

Auf Ihrer Mt. genädigistes Begehren haben die Ständ auch bewilligt, dass die Herrschaft Melnik umb 21.500 Schock Gr. Pfandsumma und 2.500 Schock Gr. Baugeld Georgen von Lobkowicz (weil Ihre Mt. entgegen von ihme die Herrschaft Pirgles an sich bracht haben) als ein Pfandguet verlassen werden mag.

Grafschaft Glatz.

Nachdem sich auch die Kais. Mt. mit den glatzischen Ständen genädigist verglichen, dass ernennte Grafschaft Ihrer Mt. Kammerguet bleiben und keineswegs davon abgesondert oder verwendet werden solle, und aber Ihre Mt. etliche Dörfer und Höf mit ihren Zuegehörungen etlichen Inwohnern allda erblich verkauft haben, weliche Kaufsumma sich auf 15.000 Schock Gr. erstrecken, so haben demnach die Ständ darzue auch ihre Bewilligung geben, doch dass hinfüro nichts mehr, es sei viel oder wenig, davon soll verkauft werden.

vesnice a dvory s některým příslušenstvím v témž hrabství Kladském osobám z obyvateluov v témž hrabství dědičně prodati ráčil do sumy patnácte tisíc kop: i k tomu též stavové povolení dávají, aby což tak do té sumy až do tohoto času komu prodáno jest, toho každý dědičně užiti mohl. Než mimo to více v témž hrabství a panství žádných statkův buď na mnoze neb na mále prodáváno, zastavováno býti nemá, než to panství tak zouplna zůstati, jakož svrchu oznámeno jest, má.

O srovnání práv horních.

A kdež jest Vilém z Oprštorfu, nejvyšší mincmejstr království Českého, na všecky tři stavy vznesl, poněvadž dvojího práva horního se v tomto království užívá, jedno podle práv Hory Kutné a druhé podle práv Joachmstálských, že jest dal ta práva znova přehlídnouti, skorigovati a v lepší řád uvésti, žádajíce, aby stavové osoby jisté k přehlednutí a uvážení toho všeho nařídili a volili. I na tom se všickni tři stavové snesli, poněvadž z daru pána Boha všemohoucího hory v tomto království jsou, odkudž se nadělení božího očekává, toho se potřeba vidí býti a dobrým řádem ty hory aby se spravovaly, aby jeden každý vědouce o jistém pravidlu, řádu a právu horním, věděl se jak říditi a spravovati: JMCské za to prosí, aby JMCská komoře zřízené v království Českém poručiti ráčil, aby oni též podle nejvyššího mincmejstra k uvážení a přehlédnutí týchž práv se uprázdnili a podle osob dole psaných, nemeškajíc, takovou věc předsevzali a k místu přivedli. K kteréžto práci stavové tyto osoby volili jsou: z stavu panského Bohuslava Felixe Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Jindřicha z Valdštejna na Dobrovici, JMCské radu, Karla z Bibrštejna a na Děvíně, JMCské radu a plnomocného hejtmana knížetství Velikého Hlohova, Hendrycha Kurcpacha z Strachmburku a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské radu, a Šebestiána Hasištejnského z Lobkovic a na Hasištejně; z stavu rytířského Albrechta Kapouna z Svojkova a na Hlušicích, purkrabí kraje Hradeckého, Jiříka Slepotického z Sulic a na Libři, JMCské radu, Štěpána Mirka z Solopisk, Krištofa

Bergordnung.

Auf die von dem obristen Münzmeister in Beheimb ubergebne Bergordnung, weil der in dieser Kron zwo, als die kuttenbergisch und joachimbsthalisch, sein, weliche er von neuem ubersehen und corrigieren lassen, bitten die Kais. Mt. die Ständ gehorsambist, der beheimbischen Kammer zu befehlen, dass sie soliche neben dem obristen Münzmeister ehist ersehen, berathschlagen und ins Werk richten wollten, darzue sie dann die Ständ sondere Personen, als vom Herrnstand Bohuslaw Felixen von Hassenstein, Landkammerer, Heinrichen von Walstein, Carl von Biberstein, Heinrich Kurzbach, Sebastian von Hassenstein und Lobkowicz, vom Ritterstand Albrechten Kapaun, Georgen Slepoticky, Stephan Mirka, Christophen Marquart und Johann Libenicky verordnet, die auf Ihrer Mt. Befehlich sich zu dieser Berathschlagung verfüegen sollen. Und wie sie sich hierinnen vergleichen werden, das soll zu männiglichs Nachrichtung in Druck ausgehen.

Markvarta z Hrádku a na Běli, Jana Libenického z Vrchovišť a na Libenicích. Ty osoby svrchu psané, když jim koli od JMCské oznámeno bude, budou se povinny dáti najíti, a cožkoli s radami JMCské komory podle nejvyššího mincmejstra uváží a se snesou, to k vytištění vuobec přijíti má, podle kterýchžto práv jeden každý zachovati se povinen bude.

O vsi Bělči k ouřadu komornictví náležité.

A jakož jest Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic na Líčkově a Chomútově a Felixburku, nejvyšší komorník království Českého, oznámení v tomto sněmě učinil, kterak by ode vsi, kteráž slove Běleč komorničí, v ty grunty, lesy, háje, porostliny a v pole vkračováno a nemálo by toho odjímáno býti chtělo na veliké ublížení těch gruntův k též vesnici náležitých: i poněvadž to věc zemská jest a k ouřadu nejvyššího komornictví a komorníkuom zemským od starodávna to náležité jest, a protož stavové tímto sněmem nařídili jsou osoby a komisaře Jiřího Bořitu z Martinic na Smečně a Hertvíka Zeidlice z Šenfeldu a na Zvoleněvsi, JMCské rady, aby na ty všecky grunty, k té vsi náležející, bez odtahování vyjeli a ty meze, lesy a grunty dobře ohledali a spatřili, a kdež by mezníků nebylo, aby, pokudž by hejtman Hrádku Křivoklatu také přítomen býti mohl, mezováno a při nejmenším tak to opatřeno bylo, aby dále a více v takové grunty ouřední a zemské, k též vsi náležející, nebylo saháno a vkračováno.

Pomoc na stavení hradu Karlštejnského.

A jakož jsou Joachym Novohradský z Kolovrat a na Košatkách, Jan Vchynský a na Nalžovech, purkrabové Karlštejnští, na stavy království Českého vznesli, kterak jest hrad Karlštejn, též také i kaply v témž hradě k znamenitému spuštění přišly a veliké opravy že potřebují, za to prosíc, aby na opravu a vystavení téhož hradu sumu peněz nařízditi a povoliti ráčili: i poněvadž jsou stavové z komisařův na spatření toho vyslaných tomu vyrozuměli, že to samo v sobě tak jest, protož jsou se na tom snesli, že Janovi Vchynskému ze Vchynic, jakožto purkrabí a držiteli hradu Karlštejna, na vystavení a opravu téhož hradu tři tisíce kop mi-

Dorf Bielecz.

Gleichsfalls ist auf Bohuslawen von Hassenstein und Lobkowicz Beschwerung, weil in des Dorf Bielecz Gründe, so zum obristen Landkammerambt gehörig, grosse Eingriff beschehen, angeordnet worden, dass soliches zwen Commissarien besichtigen, von neuem ausmarchen, versehen und also bestellen sollen, dass weitere Eingriff verhüet werden.

Karlstein.

Zu Besserung und Verrichtung allerlei Baunothwendigkeiten am Schloss Karlstein haben die Ständ bewilligt 3000 Schok Gr. durch die obristen Einnehmber der bewilligten Hilfen dem Hansen Chinsky zuezestellen, darumben er oder seine Erben guete Raitung zu thuen schuldig sein sollen.

šenských povolují, a ty jemu z těch sbírek, kteréž jsou k zemi všickni tři stavové na sebe svolili, přede všemi věcmi od berníkuov, k týmž sbírkám nařízených, proti kvitancí vydány býti mají. Však na ten a takový konec, aby on Jan Vchynský ze Vchynic, purkrabě Karlštejnský, takové tři tisíce kop mišenských nikam jinam, nežli na opravu a vystavení hradu Karlštejna, vynaložil, a z toho podle uvolení svého stavuom království Českého anebo osobám od stavuov k tomu nařízeným pořádný počet učiniti aby povinen byl. A pakli by jej Jana Vchynského pán Buoh z tohoto světa po přijetí od výběrčích těch peněz, prvé nežli by takové peníze na vystavení Karlštejna vynaloženy byly a z těch počet pořádný nežby se stal, pojíti ráčil, tehdy dědicové a budoucí jeho týmž počtem stavuom království Českého povinni a zavázáni býti mají. A tak stavové v tom se často jmenovanému Janovi Vchynskému důvěřují, že touž sumu nyní svolenou k zvelebení téhož častopsaného hradu Karlštejna a nikam jinam obrátí, s tím dalším doložením, pokudž by se Jan Vchynský v tom tak, jakž duověrnost stavuov k němu jest, zachoval a dále, učiníc on pořádný počet z přijaté sumy, to že by se vyhledalo a našlo, že další pomoci k vystavení Karlštejna potřebí by bylo, to když na stavy vznese, budou se v tom stavové věděti jak zachovati.

Komisaři na Karlštejn.

A jakož jest také minulého sněmu jisté stavův snešení se stalo, že jsou osoby k vyřízeni některých věcí na hrad Karlštejn sjeti se měly, však to jest se za příčinami jistými nevykonalo: protož jsou se na tom stavové snesli, aby mezi tímto časem a budoucím sněmem to konečně se od osob, v předešlém sněmu jmenovaných, vykonalo a což koli týmž osobám v předešlém sněmu vyměřeno, to aby s pilností na místě postavily a vyřídily, tak jakž relací o to dskami zemskými učiněná plněji svědčí a v sobě vyměřuje a zavírá.

Gleichsfalls soll auch die Commission, wie sich dieStänd hievor verglichen, gen Karlstein ehist angeordnet, zwischen hier und dem nägstkumbenden Landtag gewisslich verricht werden.

Povolení Adamovi z Švamberka.

Kdež jest Adam z Švamberka na Přimdě a Volši, nejvyšší sudí království Českého, skrze su-

Schwamberg.

Auf Adam von Schwambergs, Landrichters, Supplicieren, dass er auf seinen gebuehrenden Theil

plikací svou na stavy vznesl a za povolení tisíce kop grošuov českých na stavení zámku dílu jeho Přimdy žádal: k tomu stavové, co sobě při JMCské zjedná, povolují.

Jiné povolení Janovi staršímu z Lobkovic.

Tolikéž všickni tři stavové se k JMCské přimlouvají za Jana staršího z Lobkovic na Točníce a Bystřici, JMCské radu a presidenta zřízené komory české a hejtmana německých lén, aby JMCská se s ním milostivě o lesy království náležející, jenž slove „hvozdy" s těmi hamry a s jiným k tomu příslušenstvím srovnati ráčil, a stavové k tomu, což by sobě tak při JMKské strany výplaty aneb jináče objednati mohl, své povolení dávají.

Jiné povolení o panství Rabštejnské.

A kdež jest při předešlém sněmě od stavův povolení se stalo, aby JMCská panství Rabštejnské, buď všecko neb na díle, dědičně doprodati ráčil, však s tou jistou výminkou, aby zase na to místo JMCská i také za předešlé statky odprodané, totiž za panství Točnické, k zemi některé své statky komorní připojiti ráčil: i na tom se JMCská se všemi třemi stavy království tohoto snésti ráčil a tyto dole psaná města a statky své k zemi připojiti jest ráčil, totiž město Joachmstal, městečko Platten, městečko Gottsgab, Hengst, Abertam, Perninger, Pleistadt, Schonpach; na kterážto města a městečka s jich příslušenstvím JMCská majestát stavům učiniti ráčí, kterýmžto majestátem za sebe i za budoucí krále české to JMt ujistiti a opatřiti, aby takové město a městečka a což k nim náleží, s lesy, horami a se vším jiným k tomu příslušenstvím bez povolení stavův království tohoto prodána, zastavena, odcizována a zapisována buď na díle neb na všem, na časy budoucí a věčné nebyla. A ten majestát od JMCské při nejprvnějším soudu zemském letničném nejvyšším ouřadníkům a soudcům zemským vydán a ten na Karlštejn k jiným privilegiím složen býti má. A když se to tak všeckno vykoná a od nejvyšších ouředníkův a soudcí zemských oznámení ke dskám se stane, bude moci Rabštejn podle trhu a smlouvy ve dsky

am Schloss Pfremberg 1000 Schock Gr. verbauen möchte, darein haben die Stännd, was destwegen er bei Ihrer Mt. erhalten wird mugen, bewilligt.

Lobkowicz.

Die Ständ der Kron Beheimb bitten auch für Jan den ältern von Lobkowicz, dass Ihr Mt. sich mit ihme umb die Walde Hvozdy genannt, sambt den Hammern und andern Zuegehörungen vergleichen wollten, und was er also bei Ihrer Mt. ausbringen wirdet, darein haben die Ständ auch bewilligt.

Rabenstein.

Als auch bei vorigem Landtag die Ständ bewilligt, dass Ihr Mt. die Herrschaft Rabenstein erblich verkaufen mugen, mit diesem Vorbehalt, dass Ihr Mt. für diese und andere von der Kron verkaufte Güeter andere einleiben wollten, und sich Ihr Mt. mit ihnen verglichen, dass ihnen folgende Flecken, als Joachimbsthal, Platten, Gottesgab, Hengst, Abertham, Perninger, Bleistadt und Schönbach eingeleibt werden sollen, sie auch darüber mit einem Maiestatbrief versehen lassen wöllen, der ihnen zum nägten Sommer-Landrechten eingeantwortet werden soll: wann dieses beschiecht, so mag alsdann der Kauf umb Rabenstain auch Fortgang haben und bei der Landtafel eingeleibt werden.

zemské podle předešlejší relací stavův, o to ke dskám zemským učiněné, vložen býti.

Jiné povolení o zámek Karlsperk.

A kdež jest Jan Vchynský ze Vchynic, purkrabě Karlštejnský, na všecky tři stavy vznesl, oznamujíc, že JMCská jemu jest z milosti na poníženou žádost zámek Karlsperk s jiným jeho příslušenstvím k výplatě dáti a k tomu k sumě první zástavní tři tisíce kop míšenských připsati ráčil, tak jakž majestát JMCské na to daný ve všech punktích, artikulích a klauzuli to v sobě šíře ukazuje a zavírá, i poněvadž ten zámek statek zemský jest, prosíc stavův, aby k tomu své povolení dali: k takové žádosti jeho Jana Vchynského stavové, jakž jest se koli o to s JMCskou namluvil a snesl, své povolení dávají.

Karlsberg.

In der Kais. Mt. Bewilligung uber Karlsberg, so dem Jan Chinsky beschehen, haben die Ständ auch consentieret.

Přímluva za Václava Kapliře.

Též také stavové k JMCské za Václava Kapliře z Sulevic na Milešově se přimlouvají, aby JMCská jemu milostivě díl statku jeho z manství propustiti a v dědictví uvésti ráčil.

Kaplirz.

Die Ständ bitten auch für Wenzeln Kaplirz, die Kais. Mt. wöllen ihme seine Lehengüeter erblich bewilligen.

O prubíři zemském.

A kdež jest prubíř zemský některé ztížnosti své, co se stříže a zrna v království tomto dotýče, i některé jiné artikule v suplikací své položil, tak jakž suplikací jeho to v sobě šíře obsahuje a zavírá: a protož svrchu dotčeným osobám stavové poroučejí a v moc dávají, aby též o to o všecko s radami JMCské komory české se snesly, jak by ta věc, však podle předešlých sněmův o tom vyměření jistém, na místě postavena býti mohla, tak aby on své povinnosti zadost učiniti mohl. A kdež jest jemu prubíři zemskému předešlými sněmy služba jistá nařízena: nejvyšší berníci při každém terminu berně jemu, podle téhož nařízení, služby jeho vydávati mají.

Landprobierer.

Auf des Landprobierers Beschwer haben die Ständ den Personen, so vonwegen der Bergordnung die zu berathschlagen deputiert, sich mit der Kammer zu vergleichen Gewalt geben und sollen ihme Probierer auch die obristen Steuerneinnehmber die bewilligte Besoldung ordenlichen reichen.

Povolení o vydání práv městských.

A kdež jsou Pražané strany práv městských žádost na JMCskou a všecky tři stavy vznesli,

Präger Recht.

Auf der Präger Bitten, damit ihr Stadtrecht offentlichen im Druck ausgehen möchten, haben

aby všem vůbec práva svá k vytištění vydati mohli: JMCská a všickni tři stavové k tomu své povolení dávají, však na takový jistý způsob, kdy by koli podle předešlých mnohých sněmův ta práva městská osobami k tomu volenými, kde by se spolu nesrovnávala, aneb z jiných hodných příčin k nějakému napravení přišla, že oni Pražané podle uvolení svého zase tak skorigovaná vytisknouti dáti povinni budou.

Ihr Mt. und die Ständ darein gewilligt, doch woferr vermüg der vorigen Landtag durch hierzue geordnete Personen ichtes darin zu bessern, dass alsdann nach der Correctur sie die wieder von neuem drucken zu lassen schuldig sein sollen.

Přímluva za Rakovnické.

A kdež jsou obyvatelé města Rakovníka na všecky tři stavy žádostivě vznesli, aby se za ně k JMCské přimluvili, aby oni, tíž obyvatelé, k stavu třetímu městskému i s městem svým připojeni býti mohli: i na takovou žádost jich stavové se za ně Rakovnické k JMCské přimlouvají a, pokudž by se s JMCskou o to smluviti mohli, k tomu stavové povolují.

Räcknitz.

Auf der von Räcknitz Supplicieren, bei Ihr Mt. für sie zu bitten, damit sie mit ihrer Stadt zu dem dritten Stand der Städt zuegelassen, demselbigen nach haben sie bei Ihrer Mt. für sie intercediert, und wo es also Ihrer Mt. genädigist gefällig, so wollen die Ständ auch darein willigen.

Lhůta Mostským pohořalým.

A kdež jsou vyslaní města Mostu všem třem stavům žalostivú svú záhubu, kteráž se jim ohněm stala, předložili a stavuov za pomoc žádali: i poněvadž též město téměř týmž ohněm jest všecko pohořelo, kostel a rathouz též k zkáze jest přišel, takže téměř z gruntu znova se stavěti musejí, z té příčiny stavové, majíce s nimi mnohé příčiny utrpení, k tomu povolují, aby oni Mostští berně domovní, aneb cožby se na ně za touž berni dáti dostalo, též i posudního svoleného, tolikéž i sbírek, kteréž tak sněmem tímto nařízeny jsou, na tento rok prázdni byli.

Most (sic).

Die Abgesandten aus der Stadt Most haben auch umb ein Hilf zu Wiedererbauung ihres Flecken suppliciert. Weil dann solicher Flecken durch die Feuersbrunst ganz untergangen, dass sie mit den armen Leuten billiches Mitleiden tragen, so haben die Ständ die Haussteuer oder was ihnen zu geben gebüehren wurde, sowohl auch das Biergeld und andere Anlagen, so dieser Landtag bewilliget, nachgelassen.

Závěrek sněmu.

Avšak toto svolení všech tří stavuov království Českého, též markrabství Moravského, knížetství Slezských a markrabství Horních i Dolních Lužic, kteréž se stalo, nevztahuje se nic dál než na tento rok toliko jeden, a z žádné povinnosti než z své dobré vůle to jsou učinili. Kteréžto svolení nemá býti a není stavuom k ujmě a ke

Doch soll diese der Ständ in Beheimb und der incorporierten Lande Bewilligung, so sie aus keiner Pflicht, sonder guetem Willen leisten, nur auf ein Jahr und weiter nicht sich erstrecken, auch ihren Privilegien und Freiheiten ganz ohne Schaden sein. Derwegen auch Ihre Mt. ihnen den Ständen ein Revers zu fertigen bewilligt haben.

škodě privilejím, svobodám, starobylým zvyklostem a pořádkům nadepsaných stavův království Českého a zemí k němu příslušejících, a na to JMCská, jakožto král český, podle svého milostivého uvolení týmž stavuom revers dostatečný aby dáti ráčil.*)

---

235. *Majestát Rudolfa II., kterýmž některé statky své komorní připojuje k zemi a ku koruně, jako náhradu za panství Rabštejnské.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 23. dubna. — Pův. MS. perg. výpisů privil. zemských z l. 1547 č. 1., v král. česk. arch. zemsk.

My Rudolf Druhý oc. Oznamujem tímto listem všem, jakož jest se na předešlém sněmu, kterýž držán byl na hradě Pražském při přítomnosti naší v sobotu po sv. Petru v okovách léta pominulého oc 78, na milostivou žádost naši od stavův království tohoto povolení stalo, abychom panství Rabštejnské buď všecko aneb na díle dědičně doprodati ráčili, však s tou jistou výminkou, abychom zase na to místo i také za předešlé statky odprodané k zemi a k koruně této některé statky své komorní připojiti ráčili: i na tom jsme se se všemi třemi stavy království tohoto na nyní minulém sněmu snésti ráčili, abychom dolepsaná město, městečka a statky své komorní k zemi a k koruně připojiti ráčili, totiž: město Joachymsthal, městečko Platen řečené, městečko Gotsgoben, Hengst, Abertam, Perminger, Pleistat, Šenpach. Protož, aby se takové výmince od nás zadosti stalo a statkové zemští a korunní raději se rozmnožovali než zmenšovali, s dobrým rozmyslem naším, jistým vědomím, s radou věrných našich milých a mocí královskú v Čechách, výš oznámené město a městečka se vším a všelijakým k témuž městu, městečkám a statkům Joachymstalským, jakoby to každé obzvláštně v tomto majestátu zejména dostaveno bylo, od starodávna příslušenstvím, k zemi a k koruně připojovati a oddávati ráčíme a tímto listem připojujem a oddáváme; však držení a užívání jich sobě, dědicům našim a budoucím králům českým pozůstavujíce. Tak že již oznámené město a městečka s jich vším a všelijakým příslušenstvím nemají víceji býti a nejsou komorní statkové než zemští a korunní, kteréž v tomto království míti ráčíme; a jak jsou statkové korunní od nás a předkův našich odprodáni byli, připovídajíce za sebe, dědice naše a budoucí krále české, že takové město a městečka, a což k nim náleží, s lesy, horami a se vším jiným k tomu příslušenstvím, bez povolení všech tří stavův království tohoto, od nás, dědicův našich a budoucích králův českých prodávány, zastaveny, dávány, zapisovány ani kterak jinak odcizovány, buď na díle neb zcela, na časy budoucí a věčné nemají a moci býti nemohou pod žádným vymyšleným způsobem a barvou. A kdyby se pak, buď z nepaměti, neb omylu aneb jinak to stalo, tehdy moci žádné míti nemá a nemůže. Tomu na svědomí a pro lepší toho pevnost a bezpečnost pečeť naši císařskou k tomuto listu aneb majestátu našemu přivěsiti jsme rozkázali vědomě. Jenž jest dán na hradě Pražském našem, ve čtvrtek den sv. Jiří léta božího 1579 oc.

*) Relatorové nejsou v deskovém zápisu vyznamenáni.

---

236. *Vratislav z Pernštejna a na Tovačově, nejvyšší kancléř království Českého, vyznává třemi listy ze dne 12. května, 1. a 7. července 1579, že vedle svolení sněmovního panství své Landškrounské i Landšperské šacoval za 18.000 kop gr. č., na kterýchž 1870 osedlých poddaných se nachází, z nichž berně jednoho terminu při sv. Vítu dáti se mu dostane 311½ kopy 10 gr. č.; panství Litomyšlské že šacoval za 30.000 kop gr. č., na kterémž se nalezá poddaných osedlých 2077, far 7 a židů 8, z nichž berně při terminu sv. Víta dáti se má z osedlého po 10 gr. č., z fary po 15 gr. a z židův po 1½ kopě gr. č.*

V PRAZE. 1579, 12. května, 1. a 7. července. — Souč. opis česk. MS. v knihovně Roudnické.

---

237. *Komora dvorská předkládá císaři na naléhání arciknížete Arnošta své dobré zdání, jaká opatření učiněna by býti měla v příčině zvyupomínání starých dlužných berní v Čechách a na Moravě na ochránění ohrožených hranic Uherských proti Turku.*

1579, 14. května. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Es hat die Hofkammer aus dem Extract der Furstl. Durchlt. Erzherzog Ernsten zu Österreich unlängst gethanen Schreibens, so von der Hofkanzlei dahin gegeben worden, die Gefahr und Ungelegenheit der ungrischen Granitzen, indem dass die Dienstleut zu Ross und Fuess uber alle Handlung und Vertrostung Urlab nehmben, und nit allein aussem Feld, sondern auch gar aussem Land in Polen ziehen, dass auch die 200 Hussaren, so auf den Obristen in Zips bestellt, desgleichen bei 150 andere Hussaren aus den Festungen Erla, Tokai und Kalo abzogen wären und also die Häuser in höchster Gefahr stunden und was dabei Ihrer Durchlt. wegen furderlicher Einbringung der behmischen Restanten gnädigistes Begehren und Ermahnen sei, gleichwohl unterthänigst und mitleidlich verstanden, auch darauf nit unterlassen, von der behmischen Kammer eigentlichen Bericht zu erfordern, was und wieviel an den verfallenen Steuern und bei wem dieselben ausständig, auch wie bald und durch was Mittel sie einzubringen, mit diesem Ermahnen, sie die Kammer wolle allen mensch- und muglichen Fleiss anwenden, damit an denselben unverlängt ein erspriessliche Summa zu Handen gebracht, dem Kriegswesen dadurch ein Hilf gethan und also unwiederbringlicher Nachtel verhuet werden mocht.

Dorauf thut nun die Kammer diesen Bericht, dass sie nit wissen kunnt, wie es umb die Restanten beschaffen, weil die Steuern nuemehr gar aus der Kammer Handen gezogen worden, sondern wird sich allein bei den Steuerneinnehmbern zu erkundigen sein; es sei aber ihnen den Einnehmbern in jungstem Landtagsbeschluess verboten, dass sie ausser den dazu deputirten Personen sonst niemanden der Steuer halben Bericht oder Abschriften der Bekanntnuszettel geben sollten, wie sich dann der ein, Jan Schladki genannt, als den die Kammer darumben ersuchen lassen, auch also damit entschuldigt hätt. So hätten auch die restirenden Personen Frist bis auf Pfingsten, alsdann wurd erst gegen den Saumigen die Execution furzunehmben sein; zuedem dass die Furnehmbsten aus den Ständen Gegenschulden abzuraiten hätten. Und wär demnach ihres Erachtens das nägst, dass sie, die Steuereinnehmber, durch einen sondern Befehlich von E. Mt. zu Herausgebung ordentlicher Auszüg angehalten, auch ihrer bisher gehabten Verwaltung mit ehesten Raitung von ihnen genumben wurd, wie sie dann auch selbst darumben anhalten thäten.

Nun hat sich die Hofkammer in dem verdeutschten Landtag ersehen und befindet gleichwohl denselben angedeutes Punkts halben dahin gerichtet sein, dass die Steuereinnehmber aus der Steuer

Niemandem, wer der auch sei, kein Furlehen, Bericht noch Anzeigen thuen, vielweniger einige Auszug und Abschriften der Bekantnusbrief von Handen geben, sondern sich in allem allein nach der von gemeinem Land dazu verordneten Personen Befehlich verhalten und richten sollten. Es ist aber sie die Hofkammer der unterthänigisten Meinung, dass diese Constitution allein auf das kunftig und nit das vergangen zu verstehen und derwegen den Einnehmbern von den vorigen alten Bewilligungen und ausständigen Restanten, und was zu wirklicher Erlangung derselben dienstlich, zu berichten oder herauszugeben verboten sein sollt, und vergleicht sich demnach die Hof- mit der behmischen Kammer Guetbedunken, nämblich dass den Einnehmbern derwegen nit allein die Nothdurft auferlegt, sondern auch furderliche Raitung von ihnen ubernumben werd, damit man dieser langwierigen Ausständ halben einsmals ein Gewissheit erlangen, auch alsdann nach Gelegenheit derselben der Einbringung oder Abraitung halben vor dem gesetzten Termin Pfingsten ferrer E. Mt. Nothdurft befurdern, und was sich diesfalls zu versehen oder zu getrosten sei, Ihrer Durchlt. umb soviel grundlichern Bericht zueschreiben konnt.

Was dann die mahrerischen Restanten anreicht, do hat sich der Landshauptmann daselbst anjetzo durch ein Schreiben an E. Mt. geheimben Rath und obristen behmischen Kanzler, den Herrn von Pernstein, dohin erkläret, ob sich wohl die mahrerischen Ständ bei nägsten Landtag allhier dieselben richtig zu machen bewilligt, dass doch solches allein auf die Ausständ, so sich von dem 70. Jahr bisher verfallen, gemeint worden, wegen der vorgehenden aber hätten sie E. Mt. mit dem Landtag umb Nachlass unterthänigist gebeten, daruber nun E. Mt. gnädigister Entschluess und Resolution vonnöthen sei, damit er Hauptmann die Ständ zu bescheiden, sich auch mit der Execution zu verhalten haben mag.

Wiewohl nun die Hofkammer unterthänigist nit wissen kann, wes sich die mahrerischen Ständ des Hauptmanns Vermelden nach bei E. Mt. derwegen angesagt, wie sie dann auch den Landtagsbeschluss in diesem Artikel dahin gerichtet befindet, dass sie bei ihrem itzigen Landtag die Anordnung thuen wollten, damit ein jeder zu Erlegung der Aufständ gehalten werden sollt, so kann doch die Hofkammer zu Nachlassung derselben aus folgenden Ursachen gar nit rathen: erstlich dass man bisher uber vielfaltiges Begehren und Anhalten weder von dem Hauptmann noch andern Ambtleuten eigentlich berichtet werden kann, wieviel dieselben Restanten allenthalben anlaufen und was E. Mt. an Erlassung derselben gelegen sei oder auch den Ständen dadurch vor ein Gnad beschehen werd; vors ander betrifft es nit das ganze Land, sondern allein etzliche Privatpersonen, die man doch auch eigentlich, wer dieselben seind, so wenig als die Summa des Ausstands wissen kann, zuedem dass es die hochste Ungleichheit sein wurd, dass diejenigen, so bisher wider oftere gehaltene Landtagsbeschluess, auch E. Mt. und des Ambts ergangne vielfältige Befehlich saumbig und ungehorsamblich erzeigt, desselben ihres Ungehorsambs itzo durch den Nachlass geniessen und also die gehorsamben, so ihre Gebuehrnus zu rechter Zeit erlegt, mehr als sie beschwert werden sollten. Und wurd nichts gewissers folgen, dann dass sich hinfuro ein jeder des Verzugs befleissen und gleichsfalls des Nachlass getrösten wurd, wie es dann auch bei den andern Landen ein Aufmerken und gleiche Nachfolg verursachen möcht, und solches alles dem Granitzwesen zu merklichen Nachtel und praejudicio. Uber das alles wissen E. Mt. auch allergnädigst und werden des durch täglichs Anlaufen und Molestiren erindert, dass auf diese mahrerische Ausständ und in Mangel derselben dem Kriegswesen zum besten von etzlichen in- und ausländischen wällischen Handelsleuten anticipiret und dieselben mit ihrer Bezahlung daher verwiesen worden, die auch nun mit Schreien und Weheklagen etzliche Jahr nachlaufen und in Mangel dieser Ausständ zu hochster Unbillichheit hilf- und trostlos gelassen und vollend zu endlichen Untergang und an Bettelstab verursacht werden mussten, furnehmblich weil nuemehr, do sich die Ständ der ausländischen Schulden nit anzunehmben vermeinen, in ander Weg zu ihrer Contentirung weder Mittel noch Gelegenheit vorhanden ist.

Und hat demnach die Hofkammer unterthänigist vermeint, E. Mt. mochten diese Bedenken dem Hauptmann mit mehrer Ausführung also zueschreiben und ermahnen lassen, die Landständ von diesem ihrem Begehren mit bestem Glimpf abzuweisen und dagegen die Ungehorsamben durch die beschlossene Execution zu Leistung des, was die gemeinen Ständ guetherzig bewilligt, anzuhalten, E. Mt. auch derselben Ausständ halben ausfuhrlichen specificirten Bericht und Aufzug zu uberschicken, damit der Furstl. Durchlt. solches ferrer zur Nachrichtung angemeldet, dem Grenzwesen ein Hilf daraus gethan, auch hievorgemelte dorauf verwiesene arme Parteien einsmals der Gebuehr und Billichheit nach contentiret werden mochten.

Placet Imperatori, also auch dem Herrn von Pernstein, als der gleichwohl auf Ihrer Mt. Befehlich allein des ersten Artikels halben vernumben worden. — 14. Mai 79.

---

*238. Instrukcí daná císařským komisařům, kteříž na sjezd stavů slezských, do Vratislavi ke dni 25. května 1579 rozepsaný, vysláni byli.**)

V PRAZE. 1579, 16. května. — Koncept v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Instruction auf die wohlgebornen, gestrengen unsere lieben Getreuen Seifrieden von Prombnitz, Hansen von Oppersdorff, Matessen von Logau und Ernsten von Rechenberg, was sie als unser verordnete Commissarien bei den Fursten und Ständen unser Furstenthumer in Ober- und Niederslesien auf den Tag Urbani, welchs ist der 25. des Monats Maji, gen Breslau ausgeschriebenen Furstentag in unserm Namen daselbst anbringen und mit ihnen handeln sollen.

Erstlich sollen sie unsere Commissarien gedachten Fursten und Ständen in Slesien nach Uberreichung unsers Credenzschreibens unsere kaiserliche Gnad und alles Guts vermelden und darneben anzeigen, dass uns ihr unterthänigs und gehorsambs Erscheinen auf bemelten ausgeschriebnen und publicirten Furstentag zu sondern gnädigen und angenehmben Gefallen beschehen sei, und ob wir wohl gnädigst gerne gesehen hätten, dass die von ihnen den gehorsamen Fursten und Ständen jungst auf den hieigen gehaltenen allgemeinem Landtag [abgeordnete] vollmächtige Abgesandten sich mit den Ständen des Kunigreichs Beheimb und den vollmächtigen Abgesandten der andern incorporirten Lande in allen Artikeln einhelliglich verglichen und ihre Bewilligungen dermassen gethan und geschlossen hätten, dass es jetzo zu diesemmal und so bald eines Furstentags und ihrer der Fursten und Ständ in Slesien Bemuhung nit bedurft, sondern sie damit von uns gnädigst hätten verschonet sein und bleiben mügen; alldieweil aber sie die gedachten vollmächtigen Gesandten allein zum Theil schliesslich und absolute bewilligt, das ander aber bis auf einen Furstentag, der mit ehistem nach ihrer Wiederanheimbkunft gehalten werden sollte, gezogen und derenthalben sonder hohe und grosse Ursachen, welche sie darzue bewegte, bei uns furgewendet, auch unterthänigist gebeten, uns dasselbe gnädigst gefallen und nit entgegen sein zu lassen: also hätten wir ihnen auf solchen ihren Entschluss, darauf sie hart und steif beruhet, den jetzigen Furstentag auszuschreiben auch gnädigst bewilligt, und dass demnach sie die Fursten und Stände dieser ihrer Bemuhung halber unsers Versehens umb so viel desto mehr unterthänigist würden zufrieden sein und uns diesfalls entschuldigt halten.

*) Vyslanci slezští na sněmu jenerálním v Praze, poněvadž nebyli zúplna splnomocněni, vyhradili si při jednání sněmovním, že provedení některých jimi uzavřených artikulů státi se bude moci teprv vedle usnešení sněmu knížat a stavů slezských, za kterouž příčinou svolal císař sněm slezský po dvakráte. Císařská instrukcí vyslaným komisařům i snešení těchto sněmů souvisí s českým sněmem jenerálním, protož také zde listiny ty jsou uveřejněny.

Damit nun unsere Commissarien auch umb so viel desto besser und eigentlicher sehen und wissen mugen, was allenthalben bei dem allhie gehaltenen Landtage der Hulfen halber gehandelt, wie es geschlossen und worauf es dieser Zeit verblieben, so übersenden wir ihnen hieneben ein Exemplar des hieigen pragischen Landtagsbeschluss, auf dass sie sich dessen, wo es die Nothdurft erfordert, zu gebrauchen und darinnen zu ersehen haben.

Und sollen demnach sie unsere verordnete Commissarien mit allem Fleiss bei den gehorsamen Fursten und Ständen anhalten und sollicitiren, dass sie dem allem, was ihre vollmächtige Abgesandten allhie in ein und dem andern Artikel richtig bewilligt, wirklich nachsetzen und es zu einer ordenlichen Vollziehung bringen, das ubrige aber, was von ihnen den vollmächtigen Abgesandten auf den jetzigen Furstentag gezogen worden, auch mit einander vollendts berathschlagen und in demselben nit weniger, als von den Ständen unser Kron Beheimb treuherzig beschehen, gleichsfalls sich gegen uns guetwillig erzeigen und endlich schliessen wöllen.

Und nachdem sie die vollmächtigen allhie gewesne Abgesandten aus Slesien, so viel erstlich die Steuer oder Turkenhulf belanget, sich allhie schliesslich dahin unterthänigist erklärt, dass der halbjährige Steuertermin, den sie die gehorsamen Fursten undStänd auf jungst verschienenem Furstentag unterthänigst bewilligt, auf jetzo Georgi verflossen richtig gemacht und erlegt werden, von dem andern Termin aber, wie und wasgestalt derselbe angestellt und einbracht werden möcht, auf ihre Anheimbkunft bei jetzigem Furstentag Vergleichung beschehen sollte: so sollen unsere Commissarien bei ihnen den Fursten und Ständen in Slesien mit Fleiss handeln, dass der gedachte und hievor bewilligte halbjahrige Georgitermin ohne Abgang, wo es nit allbereit beschehen, gewiss gefalle und mit dem foderlichsten als muglich auf die Granitz verordnet werde, nit weniger auch in dem andern Termin die hinterzogne Vergleichung mit gueter Richtigkeit dermassen erfolge, dass er zu einer Gleichheit mit den andern Landen aufs meist als muglich umb der vorstehenden Noth wegen ertrage und also die Bezahlungen des durftigen Kriegsvolks, welchs grosse Noth und Mangel leidet, an den ungerischen Gränitzen derer Ort, wo diese Steuer hingewendet werden, desto besser befudert und das Volk weiter erhalten werden muge.

Als auch die Stände dieser Kron Beheimb an der Hulf und Steuer des Biergelds von jederm Fass, es sei Weizen- oder Gerstenbier, fünf weiss Groschen zu 14 D. von Philippi und Jacobi dies Jahrs an zu raiten bis auf Georgi des kunftigen 80. Jahrs, die vollmächtigen Abgesandten aus Slesien aber vier weiss Groschen bis zu nägstkunftigen Joannis Baptistae und von dannen weiter vier weiss Groschen von jedem Fass Bier, es sei gleich auch Gersten- oder Weizenbier, bis zu Ausgang eines ganzen Jahrs zu Quartalszeiten zu reichen bewilligt, also dass solch Biergeld die Landschaft selbst einnehmben und uns darvon zu Unterhaltnng unsers Hofstaats drei weiss Gr. gegeben, den Rest aber, was der ubrige Groschen ertragen würdet, darvon die Interesse von unsern daselbst im Land habenden Schulden bezahlt und abgelegt werden sollen: so sollen unsere verordnete Commissarien bei ihnen den Fursten und Ständen mit allem Fleiss handeln und sie umb einer Gleichheit willen und durch andere hierzu dienstliche Motiven bewegen, dass sie nit weniger, als die Stände der Kron Beheimb und Mährern gethan, den ubrigen funften Groschen des Jahrs von Johanni an auf ein ganz Jahr hinaus unterthänigist und guetwillig reichen und geben wollten, dann wir gnädigst bedacht sein, auch den dritten Groschen, denen sie uns zu dem Hofstaat bewilligt, abzubrechen und uns allein zwen zu behalten, die ubrigen drei aber zu Abzahlung der Interesse .....*) hierinnen nit weniger als die Stände der Kron Beheimb und der andern incorporirten Lande unterthänigist und guetwillig erzeigen.

Was auch die Restanten an den vorigen Bewilligungen belanget, sintemal derselben nit ein schlechte Summa ausständig ist, so sollen demnach unsere Commissarien bei den Fursten und Ständen

*) Na okraji konceptu napsaná slova stala se nečitelnými.

mit allem Fleiss anhalten, dass uber denen ordentliche Raitungen unverzüglichen gehalten und die Rest durch gebuhrliche ernste Execution einbracht und richtig gemacht werden.

Und nachdem auch die Stände der Kron Beheim sowohl die andern incorporirten Lande den Artikel unsers Begehrens vonwegen der Hulf zu Ablegung unsers Sehuldenlasts auf die kunftigen Landtage, so innerhalb des Jahrs gehälten werden sollen, gezogen und mittlerweil ein Anschlag auf etzliche Sachen gemacht, als die vollmächtigen Abgesandten aus Slesien in denselben Furstenthumern vermug des hieigen Landtagsbeschluss, doch dergestalt, dass dasselbe Einkommen dieses Anschlags bei dem Lande verbleiben und auf kunftigen Furstentag, welcher vor Ausgang des Jahrs weiter gehalten, alsdann wohin und welchergestalt solche Gefäll anzuwenden sein werden, gehandelt und geschlossen werden solle: so sollen unsere Commissarien sie die Fursten und Stände des erinnern und anhalten, damit dieser Anschlag in eine richtige Ordnung gestellt und die Gefälle desselben ordenlich ein- und zusammengebracht, auch bei einander unverwendet bis auf weitern Entschluss gehalten werden mügen.

Desgleichen sollen auch unsere Commissarien bei den Fursten und Ständen weiter anhalten, alldieweil sich die Stände unser Kron Beheimb allhie von wegen der Bereitschaft im Land einer gewissen Ordnung nach Ausweisung des beiliegenden Landtagsbeschluss mit einander verglichen, die vollmächtigen Abgesandten aber diesen Artikel auch auf den jetzigen Furstentag zu weiter Handlung und Erklärung gezogen, dass derwegen die Fursten und Stände in Betrachtung, dass solchs zu ihrem und der ihrigen selbst eigenem Schutz und Sicherheit gereicht, sich gleichsfalls einer gewissen Bereitschaft, Musterung, Aufbots und was sonst hierzue gehört, mit einander vergleichen, auch sich der Anzahl ihres reisigen Zeugs und Fuessvolks zu solcher Bereitschaft des Landes ihrer vollmächtigen Gesandten Bewilligung nach entschliessen und des gegen uns unverzuglich erklären wollen.

Und wir seind zu euch, unsern Commissarien, der gnädigsten Zuversicht, ihr werdet vermug dieser unser Instruction und unser gnädigsten Begehrens mit den Fursten und Ständen zu handlen allen muglichen Fleiss anwenden und an euern Personen nichts erwinden lassen, damit alle diese Sachen solchem unserm gnädigsten Begehren nach zu gebuhrlicher Erorterung und Beschluss gelangen mugen. An dem beschicht unser gnädigister Will und Meinung, gegen euch in kaiserlichen Gnaden unvergessen zu halten. Geben Prag den 16. Mai anno 79.

---

239. Osoby z stavu panského a rytířského, jakož i poslové z Nymburka na krajském sjezdu v Boleslavi Mladé shromáždění, omlouvají se císaři, že pro malý počet osob na sjezdu ničeho jednati nemohli.

V BOLESLAVI MLADÉ. 1579, 18. května. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský, Český, Dalmatský a Charvatský ɔc králi! Nejmilostivější císaři! VMCské poddané oznamujem, že sme dnešního dne podle sněmovního svolení, kteréž se stalo ode všech tří stavuo království Českého na hradě Pražském na sněmě, kterýž se začal léta tohoto ɔc 79 v pondělí po hromicích a téhož léta v outerý po květné neděli zavřín, do města krajského Boleslavě Mladého se sjeli a vedle téhož sněmu listy přiznavací týmž sněmem vyměřené od sebe osobám těm, kteréž by na tom sjezdu k tomu nařízeny byly, odvozovati rádi chtěli, za jiné nemajíc, než že podle sněmu, jakž v sobě zdržuje, takový sjezd mandátem VMCské v kraji tomto rozepsán jest. Ale při tom sjezdu dosti malý díl osob z tohoto kraje se jest našlo, a to, jakž se srozuměti mohlo, za tou příčinou, že mnozí [ještě] sněmu nemají a takové VMCské mandátem roze-

psání, sněmem světle vyměřené, nevyšlo a se nevykonalo. A tak takových listuo přiznavacích od sebe, majíce je na hotově, odvozovati, ani co dále podle VMCské obzvláštního psaní, kteréž teprv dnešního dne v hodinu devátou celého orloje sem do Boleslavě primasovi a skrze něho nám dodáno jest, jednati pro malý počet osob kraje tohoto jsme nemohli; poněvadž takový sjezd tak podle sněmovního uvolení [. . . .]*) VMCskou rozepsán není, nýbrž i zřízení zemské [. . . .] jaké, kteréž by od VMCské mandátem rozepsán [. . . .]ě zapovídá. I obávajíc my se, abychom tu ně[. . . .] jisté sněmovní svolení a zřízení zemské zvláště v tak malém počtu neučinili, nic toho jsme bezelstně vyříditi nemohli a předsevzíti nesměli. A protož VMCské se vší poddaností poníženě a poddaně prosíme, poněvadž tu nic osobami našimi nesešlo, že nás při VMCské milostivě omluvna míti a naším milostivým císařem, králem a pánem býti a zůstati račíte. S tím se VMCské, jakožto pánu našemu nejmilostivějšímu, [v] ochranu poddaně poroučíme. Dán v městě Boleslavi Mladém, v pondělí po neděli cantate léta ɔc79.

VMCské věrní poddaní *osoby některé stavu panského, rytířského i také poslové z města Nymburka na Labi, kteříž jsme se dnes, datum listu tohoto, podle sněmovního svolení zde v městě Boleslavi sjeli.*

---

240. Šepmistři a konšelé i všecka obec na Horách Kutnách prosí císaře Rudolfa za pomoc v příčině jich hor.

Bez místa. 1579, 18. května. — Orig. v arch. města Hor Kut.

Nejjasnější a nejnepřemoženější císaři a pane, pane náš nejmilostivější! ɔc Vedle toho na VMCskou ve vší poníženosti pokorně vznášíme, kterak od léta šedesátého šestého pominulého až posavad, pro vzdělání a zvelebení i také rozšíření Hor Kuten, jakožto obzvláštního klenotu VMCské a tohoto království Českého, na jisté a přísné poručení slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, pana otce VMCské nejmilejšího, a mnohé Jich Mtí pánův komisařův tehdáž k nám na Hory Kutny nařízených a vyslaných, tolikéž nejvyššího pana mincmejstra s úřadem horním předkládání i přinucení, v dobejvání a gveldigování starých dolův, Hrušek a Višňoví a některých k nim přináležících vortův a šachet na couku Grejfském, jsme se dáti musili, a na ně, chtíce vedle zprávy lidské nadělení božího v rudách dosáhnouti a tudy JMCské užitky urburou i jinak přivozovati, znamenitej a nad možnost větší náklad učinili. Však s tím se vším na žulu a grunt převeliké hlubiny tak pracně došedše a dobyvše, vedle dotčených zpráv a naděje nám dávané s ničímž tak odplatně jsme se potkati nemohli, nébrž skrze tak veliké náklady od též hlubiny jsme upustiti a takový náklad v jiných místech k vrchnějšímu gradu, však v týchž dolích Hruškách a Višňoví na některé spolhorty a vorty k hledání nadělení božího obrátili. V kterýchžto místech, ačkoli již na díle se ukazuje a nachází, tak že již i přes košt nynější na pomoc vyhražení předešlých narážek a nedostalých, od neděle, jenž misericordia slove, něco přebíhati začíná, což JMti panu mincmejstru nejvyššímu panu Vilémovi Operštorfovi s úřadem horním i jiným vědomé jest: však poněvadž jsme, jakž oznámeno, již se tak vysoce propavovali, peníze obecní i sirotčí, což jsme v moci své kde jměli, na to vynaložili a k tomu v mnoho tisícův kop gr. č., z nichž i úročiti musíme, mezi lidmi se zdlužili, nad to vejš sousedům, řemeslníkům, dělníkům i jiným, kteříž takové doly řemesly a statečky svými fedrovali, a skrze to, zavedeni jsouce, tolikéž veliké těžkosti a vězení snášeti musejí, též znamenitá suma jest naražena; a tak již skrze nemožnost naši a znamenité takovým pavo-

*) Vytečkovaná místa jsou v originálu zetlelá.

váním schuzení, zvláště poněvadž ani ta pomoc od Jich Mtí všech tří stavův království tohoto sněmem obecním léta pominulého ɔc76 k tomu svolená, po mnohém od toho času Jich Mti solicitování a outratách na to vzešlých, nám až posavad kromě půltřetího sta kop grošův českých odvedena není, takových nákladů a koštův déle již na sobě zdržeti nemůžeme, ani také, bychom i rádi chtěli, v více se kde dlužiti nevíme. A poněvadž pak VMCská do jmenovaných dolův Hrušek a Višňoví vedle nás a jiných kverkův nemalou sumu z mince VMCské pomoci jest vydati poručiti ráčila, a častopsaným nákladem a gveldigováním několik příležících dolův, šachet a vortův, v nichž by se i nadělení božího hledati mohlo, sfeilováním z nich vod vosušeno jest, za dobré i také užitečné těm horám, jakž se u nás snáší, by bylo, aby se toho koštovalo a něco opovážilo, ale my již nemáme nač; a kdyby skrze takovou nemožnost a chudobu naši bez vznešení a té věci VMCské v známost uvádění, zase zapuštěni a předepsaní nákladové a znamenití koštové (čehož pane Bože uchovati rač) v nic obráceni býti měli, jaká by tu předně VMCské i také nám chudým a propavovaným kverkům a věrným poddaným VMti škoda se stala, snadno se rozuměti může.

A protož v takových našich velikých a nesnesitedlných těžkostech k VMCské, jakožto pánu, pánu našemu nejmilostivějšímu, se utíkáme a se vší pokorou poníženě, jakž nejvejš býti může, prosíme, že nás v těch příčinách v své milostivé ochraně a oznámenou potřebnost naši a těch hor v laskavém uvážení jmíti i také, prvé nežli bychom skrze častopsanou chudobu a nemožnost naši s velikým a nenabytým zlým nás, vší obce i také potomkův našich, od toho všeho bezelstně upustiti musili, takové doly s jich příslušenstvím a foroty od nás k komoře VMCské přijíti, v oznámených dluzích a nedostalých nás zastoupiti, i také dalším fedrunkem ty doly, aby takový znamenitý náklad pro chudobu a zašlost naši v nic obrácen nebyl, milostivě opatřiti poručiti ráčíte. Jakož i předešlých časův císař Ferdinand, slavné a svaté paměti, pan děd VMCské nejmilejší, důl řečený Plimle na Kaňku v podobném nebezpečenství na onen čas postavený k komoře své přijíti a jej před pádem milostivě zachovati ráčil, v kterémž od těch časův až posavad se těží dosti užitečně a odplatně, i také nemalí užitkové vycházejí.

Pakli bychom té milosrdné lásky a ochrany i také pomoci od VMCské užiti nemohli, tehdy bezelstně, chudobou na nejvyšší přemoženi jsouce, již bychom to pánu Bohu poručiti a konečně od častopsaných dolův upustiti musili: ale jsme té důvěrné k VMCské a ponížené naděje, že VMCská toho na nás přepouštěti neráčí. V čemž se VMCské v milostivou ochranu poručena činíme a za milostivou a brzkou odpověď, poněvadž ta věc rychlého opatření potřebuje, se vší poníženostī pokorně prosíme.

VMCské věrní poddaní *Šepmistři a konšelé i všecka obec na Horách Kutnách.*

In tergo: „Actum feria 2. post Sophiae 1579.“

---

241. Vratislav z Pernštejna nařizuje ouředníku svému Litomyšlskému, Václavu Hubrykovi, aby Litomyšlským v paměť uvedl, že častými mandáty císařskými i sněmovním zavřením pokoutní bratrské schůzky zapověděny jsou; kdoby však přes takový zákaz při takových schůzkách shledán byl, že má z gruntů jeho ihned vypověžen býti.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 19. května. — MS. souč. v knih. Roudn.

Jakož jsem tobě, Václave Hubryk, ouředníče Litomyšlský, již nejedno psané i oustní poručení učinil, poněvadž jistými nejedněmi mandáty Jich Mtí císařuov, ano i sněmy obecními ty bratrské schůzky zapověděny jsou, aby takových jak v městě a na předměstí, tak také na všem panství nedo-

pouštěl a nepřehlídal: i maje zprávu, žeby se předce netoliko ty pokoutní schůzky bratrské činiti, ale oni Bratří sami mezi sebou, nebudouc k tomu povoláni a svěceni, děti křtíti, manželstva oddávati a tak se v povolání kněžská vkládati měli, nemoha já toho nikterakž přes jisté mandáty JMCské na gruntech svých trpěti a přehlídati, ještěť toto poruočení činím, o tom přikazujíc, aby žádnému v žádném místě těch schůzek, nad to pak toho mezi nimi dětí křtění a k manželstvu oddávání netrpěl, a tolikéž aby oni mezi sebou děti učiti a své školy (cožby na ujmu obecní školy bylo) jměti měli, jim toho nedopouštěl a nepřehlídal žádným vymyšleným zpuosobem. Kteréžto poručení mé, aby o tom vědomost měli a čím se spraviti věděli, budeš moci předně ouřadu a potom jinším v známost uvésti a jich, aby toho přestali, napomenúti; jestli že by pak přes toto napomenutí a tvé předložení od nich toho přestáno nebylo, a někdo z nich kdo pak koliv k sobě těch schůzek dopouštěl a v tom shledán byl, tehdy hned takový z gruntuov mých ať se vyprodá a pána i živnosti sobě jinde hledá.

O Voldřichovi písaři duochodním zprávu mám, že by tolikéž s těmi schůzkami zacházel a jich do domu svého dopouštěl: protož poněvadž jest služebníkem mým, jemu, ať toho přestane, vejstrahu dej, ač chceli tolikéž vejš dotčené pokuty ujíti. Nad čímž konečná a jistá vuole naplněna a vykonána bude. Actum na hradě Pražském, v outerý po neděli cantate léta 79.

---

242. Vratislav z Pernštejna žádá Zikmunda z Šelnberka, poněvadž sám k sjezdu krajskému do Chrudími přijeti nemůže, aby jej omluvil a přiložený přiznavací list z poddaných jeho v kraji Chrudímském, z nichž dle usnešení sněmovního berně se platiti má, odvedl.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 19. května. — MS. souč. v knih. Roudnické.

Službu svú vzkazuji, urozený pane, pane ujče můj zvláště milý! Zdraví a v něm všeho dobrého věrně VMti přeji. Nepochybuji, že VMti dobře vědomé, jaké jest se při sněmu obecním, nyní pominulém, strany sjezdu krajského a přiznání, co kdo v kterém kraji poddaných má, snešení stalo, a do kterého města a na který den v každém kraji se sjeti mají, týmž sněmem vyměřeno, s tím při tom doložením, jestližeby kdo za sluošnými [sic] příčinami osobně k témuž sjezdu najíti se dáti nemohl, aby na místě svém někoho z přátel svých k témuž sjezdu s přiznáním vypravil a při tom omluovu svú učinil. I poněvadž já odsad (jakž VMti dobře vědomé) odjeti nemohu, a v Chrudímském kraji k témuž sjezdu v městě Chrudími v pondělí po neděli prosebné den jest položen, za jiné nemaje než že se tam osobně podle téhož snešení najíti dáti ráčíte, VMti za to žádám, že se také na místě mém ohlásiti, omluovu podle tohoto mého psaní učiniti a přiznání mého, kteréž VMti odesláno bude, jim odvésti sobě ztiežiti neráčíte. Pakli byšte se k tomu sjezdu sami vypraviti moci neráčili, v tejž rozum panu Václavovi Berkovi příležitě jako VMti píši, VMti za to žádajíc, že mu takové psaní odeslati ráčíte. Čehož já se VMti zase přátelsky odměním. Datum na hradě Pražském, v outerý po neděli cantate léta 79.

P. S. To přiznání teď VMti příležitě spečetěné odsýlám, nevěda co všech lidí usedlých mám, dal jsem pro dostavení jich místa zanechati. Pak jakž ouředníci počet všech vyhledají a VMti o tom oznámí, ráčíte moci týž počet lidí usedlých tam dostaviti dáti.

Datum ut in literis.

---

243. Vratislav z Pernštejna stavům kraje Chrudimského při sjezdu krajském v Chrudími shromážděným, že pro velké zaměstnání v ouřadě svém, jako nejvyšší kancléř království Českého, osobně k sjezdu dostaviti se nemůže, za kterouž příčinou požádal pana Z. z Šelnberka, aby ho omluvil a list přiznavací z lidí jeho poddaných odevzdal.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 19. května. — MS. souč. v knih. Roudn.

Službu svú ɔc. Podle snešení sněmovního rád bych se osobně k tomuto krajskému sjezdu mezí VMti a vás najíti dal a přiznání, co lidí usedlých mám, přinesl; ale nemoha pro ustavičnú svú bytnost a práci, kterú v věcech JMCské i zemských vedu (jakž všem o tom vědomo), osobně odjeti, dožádal jsem se urozeného pána, pana Zikmunda z Šelnberka a z Kosti na Chocni, pana ujce svého zvláště milého, aby na místě mém mezi VMti a vás sjel, přiznání mého dodal a mně při VMti a vás podle této mé psané omluovy také omluovna učinil. Čehož mi se VMem a vám podle téhož snešení sněmovního tímto psaním v známost uvésti pominúti nevidělo. S tím milost boží s námi. Datum na hradě Pražském, v outerý po neděli cantate léta 79.

---

244. Usnešení sjezdu krajského v městě Hradci nad Labem strany vyhledání a sečtení domův, osedlých osob panského, rytířského, městského stavu a prelátův i jiných všech, kteříž poddané na gruntech svých mají, strany obvedení škod, odvedení přiznavacích listů v příčině domácí hotovosti a přetržení drahot řemeslníkův.

1579, 19. května. — Opis souč. v arch. česk. místod.

Tito artikulové na sjezdu krajském, kterýž držán byl tu v městě Hradci na Labi na hradě podle sněmovního svolení a JMCské obzvláštně psaným poručením léta Páně sedmdesátého devátého v outerý po neděli cantate, od Jich Mtí všech tří stavův kraje Hradeckého svoleni a zavřeni sou :

Jakož jsou všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta tohoto sedmdesátého devátého v pondělí po hromicích a zavřín v outerý po neděli květné, na tom se s nejjasnějším a nejnepřemoženějším knížetem a pánem, panem Rudolfem Druhým, voleným římským císařem, uherským a českým ɔc králem, jakožto králem českým, pánem naším nejmilostivějším, snesli a konečně zůstati ráčili, aby sjezdové po krajích v království tomto držáni byli, na kterýchž by se jisté osoby z jednoho každého stavu zvolily a nařídily, a to proto, aby se vyhledání a sečtení jisté všech osedlých osob panského, rytířského a městského stavu a všech osob jiných, jak duchovních tak světských, kteréž v tomto království statky a poddané své, nicméně i osob těch, kteréž peníze své na ourocích mají, a též také všech domův a lidí osedlých v městech královských, co v tom každém jednom městě i na předměstí domův jest, státi mohlo, a ty osoby aby při tom též to všecko, kdež komuž by se jaká škoda stala, spatřily, ohledaly a považily, i dále aby listové přiznavací jak z lidí tak i z statkův od jedné každé osoby stavův téhož kraje i od těch, kteříž lidi poddané své anebo peníze na ourocích mají, odvedeni byli, o čemž také obzvláštním psaním JMCská stavům téhož kraje milostivě poručiti jest ráčil; jakž týž artikul sněmovní, kterak by též sečtení a vyhledání ano i přiznávání díti se mělo, nicméně i poručení JMCské skrze psaní to všecko v sobě plněji obsahuje a zavírá.

Kdež pak všickni tři stavové a obyvatelé kraje Hradeckého, vědouce o tom, že to se všeckno pro dobré království tohoto děje, aby jimi jakožto milovníky obecního dobrého nic nesešlo, tak sou se poslušně zachovali a v pondělí po neděli cantate do města Hradce nad Labem sjeli, a na zejtří v outerý,

to všecko v své pilné a bedlivé uvažování a rozjímání vzavše, na tom sou se, jakž tuto níže poznamenáno stojí, společně snésti ráčili a snesli.

Předně, k témuž sečtení a vyhledání domův a všech osedlých osob tak dobře v městě, v městečkách, vesnicích panského, rytířského, městského stavu, prelátův a jiných všech, kteříž jaké poddané své na gruntech svých mají, nicméně v městě i v předměstích královských i jiných, jakž o tom sněmem vyměřeno jest, též i k spatření a obvedení škod ohněm, krúpami, vodami a jinými příhodami učiněných ze všech tří stavův jisté osoby zvolili a obrali, zejména tyto: z stavu panského urozené pány, pana Jana z Oujezdce a z Kunic a na Kamenici, pana Václava Rychnovského z Rychnova a na Koclířově, pana Václava Říčanského z Říčan a na Koldíně, pana Alexandera Licka z Ryzmburku a na Hoděčíně; z stavu rytířského pana Jiříka Kopidlanského z Kopidlna a na Černíně, pana Jiříka Radeckého z Radče a na Mlejně Mitrovském, pana Martina z Vlkanova a na Solnici, pana Sedecha Stranovského z Sovojovic a na Kozojedech; z stavu městského z města Hradce Tobiáše Pentamera z Vosového, Matiáše Litoměřického, z města Jaroměře Václava Bystřického, z města Dvoru Matěje Čížka. A ty tak volené ze všech tří stavův osoby mezi tímto časem a svatým Vítem, rozdělíce týž kraj mezi sebou na čtyry díly anebo kvartýry, mají jej projeti, všecky domy, kdež by lidé osedlí byli, shlídnouti a sčísti a to, jaký by počet který pán, rytířský člověk, měštěnín, prelát poddaných měl, nicméně což by v jednom každém městě aneb na předměstí lidí osedlých bylo, tolikéž i lidí poddaných jejich osedlých k obcem a záduší náležitých, v jistý popis uvésti, též i to, jestli sou se jaké škody kterým těm osobám, poddaným jich, buď ohněm, krupobitím, vodami aneb jinak, jakž sněmem vyměřeno jest, staly, zohledati a to vše spatřiti, poznamenati i takové škody, kteréž by se při kterém tom statku staly, povážiti a to dále podle téhož snešení tu, kdež náleží, odvésti.

A k kterémuž by koli buď pánu, rytířskému člověku aneb měštěnínu, prelátu anebo na statky jich k jich ouředníkům ty nařízené výš dotčené osoby přijely a toho požádaly, aby jim ihned ta města, městečka, vesnice a statky jich, v kterýchž by lidi poddané své a osedlé měli anebo mají, okázány byly: k tomu mají buď ouředníky, své písaře aneb jiné přísežné a hodnověrné lidi, poddané své, kteříž by povědomi těch gruntův byli, vyslati, kteréžto osoby tak vyslané mají a povinny budou těm tak z kraje nařízeným osobám ta všecka města, městečka, vesnice, v kterýchž toho pána, rytířského člověka, měštěnína, města aneb záduší, aneb preláta a kterýchkoli jiných osob lidé osedlí sou, i také, kterému by se škody jaké buď ohněm aneb jinak, jakž výš dotčeno jest, staly, toho všeho nic nepomíjejíc, okázati, a jeden každý z stavův, k komuž by ty nařízené osoby přijely, je i koně a čeládku jich náležitě stravou a obroky opatřiti mají. Co se pak dotýče listův přiznavacích lidí osedlých, ty aby panu Janovi Bořkovi staršímu Dohalskému z Dohalic a na Veselí a Dohalicích, jakožto jednomu hejtmanu krajskému v témž kraji osedlému a při tomto sjezdu přítomnému, dávali a odvozovali; kteříž by pak s těmi listy, jakž jsou se někteří v tom, že sou sněmu neviděli ani rozepsání JMCské o takovém sjezdu položení vědomosti neměli žádné, ohlašovali, na hotově nebyli, tehdy nejdéle takové listy do neděle nejprvé příští v témdni pořád zběhlém do obytu jeho pana Jana Bořka staršího Dohalského na Dohalice aby odeslali, dále tím neodtahujíce. A on pan hejtman krajský, od kohož by koliv takové listy přijal, bude povinovat je do rejster k tomu obzvláště způsobenejch poznamenati, a že jest jemu přiznání jeho odvedeno a dáno, toho rejstřík dáti; kteříž by pak v tom čase takových listů přiznavacích jemu panu Janovi Bořkovi neodvedli, po vyjití téhož času jich více přijímati nebude povinen.

A poněvadž první termin berně při času památky svatého Víta nejprv příštího vybírán býti má, aby se žádného obmeškání a překážky v tom nestalo, na tom také zůstáno jest: aby páni hejtmané krajští, nemohli-li by obadva ale jeden z nich, k tomu také ty napřed psané k takovému sčítání, vyhledání a škod spatření nařízené osoby v neděli prosebnou, jináč křížovou, nejprv příští do města Hradce na noc se sjeli, a páni hejtmané krajští, aneb jeden z nich, těch přiznavacích listů přípis neb

výtah, jak se kdo, co osedlých má, přiznal, těm osobám od stavův kraje toho zvoleným odvésti mají; a ty osoby k tomu nařízené ihned o to mezi sebou se snésti, kde by a na které statky a v která místa v tom kraji které z nich sjeti a to vyříditi měly, tak aby tím spíš bez dalších odtahův to všecko vyhledáno moblo býti, budou povinny. A jakož také na témž sněmu obecním snešení se stalo, aby jeden každý z obyvatelův jednoho každého kraje v království tomto listy přiznavací, zač kdo statku má, tak jakž se jest léta ɔc65 přiznal, pro příčinu domácí hotovosti nařízení sebou na týž sjezd krajský přinesl, a jestliže by pak kdo co buď přikoupil a statkův více měl, z toho se také (to sobě vyhledati dadouc) týmž listem přiznal, jakž týž artikul sněmovní plněji svědčí; i poněvadž mnozí ze všech tří stavův nemalou omluvu svou při témž sjezdu oznámili, jedno, že o takovém svolení tak dalece nevěděli a také že podlé sněmovního snešení žádné rozepsání po kraji tomto jest nešlo, mnozí také, že sou se tak na krátce, v čem toho léta ɔc65 kteří statkové šacováni byli, se doptati nemohli: i na tom jsme se společně snesli, poněvadž mustruňkové v krajích teprva na den svatého Vavřince [10. srpna] nejprv příštího držeti se mají, aby jeden každý z obyvatelův tohoto kraje, buď ti, kteří statky pozemské aneb peníze své na ourocích mají, mezi tímto časem a památkou seslání svatého ducha nejprv příštího pánům hejtmanům tohoto kraje takové listy přiznavací dali a odvedli, tak aby potomně při času mustruňku uloženém překážky žádné se v tom nestalo. Jestli že by pak kdo v tom času výš dotčeném, jednom i druhém, takových listů přiznavacích od sebe jim pánům hejtmanům, anebo jednomu z nich, neodvedl, tehdy po vyjití toho času jich od nich přijímati povinni nebudou.

Co se pak nařízení v krajích strany drahot dotýče, jakž obzvláštní artikul sněmovní o tom, aby takové drahoty přetrženy býti mohly, vyměřuje: majíce stavové JMCské psaní, milostivé poručení v svém bedlivém uvážení, poněvadž na ten čas o tom artikuli v témž psaní JMCské žádného poručení ani zmínky není a na to se nevztahuje, také toho z těch oznámených příčin pominuli; však nicméně městům toho kraje o tom, aby ty všecky věci, což by nejmírněji býti a se s nařízením JMCské podle způsobu a povahy tohoto srovnávalo, prodávány byly, poručeno a dostatečně předloženo jest. A jaké snešení na tomto sjezdu krajském, kterýž (podle vyměření sněmovního a poručení JMCské) se na výš psaný den držel, ode všech tří stavův tohoto kraje se stalo, to pro budoucí pamět v tento spis uvedeno jest. Actum léta a dne z počátku psaného.

---

245. Adam Slavata z Chlumu, Albrecht Novohradský z Kolovrat, Burian Trčka z Lípy a Jan Libenický z Vrchovišť na Libenicích omlouvají se jménem všech tří stavů kraje Čáslavského při císaři Rudolfovi, z jakých příčin sjezd v Čáslavi se neodbýval.

V ČÁSLAVI. 1579, 20. května. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější ɔc! VMCské, pánu, panu nám nejmilostivějšímu, ve vší poddanosti oznamujem, že sou se nemalý počet nás obyvatelův kraje Čáslavského všech tří stavův podle nařízení sněmovního, kteréž jest se stalo léta tohoto ɔc79, do města krajského kraje tohoto Čáslavského v středu po neděli cantate sjeli, a v společném našem promlouvání připomenuli sobě artikul jeden zřízením zemským vyměřený, kterýž v sobě největší pokutu obsahuje, aby žádných sjezdů po krajích bez jistého povolení JMCské, jakožto krále českého, se nedálo pod propadením cti, hrdla a statku, také i v ten sněm bedlivě nahledše, v němž se nachází, že VMCská takové sjezdy v jednom každém kraji rozepsati a časně položiti ráčíte, a tak tomu sněmovnímu snešení jinak sme rozuměti nemohli, než že se s týmž zřízením zemským srovnává. I s pilností sme mezi sebou na to se vyptávali, byl-liby kdo mezi nimi, žeby o takovém rozepsání toho sjezdu od VMCské položeném vědomost jakou měl, ale nic sme se

toho uptati nemohli, a tak obávajíce se, abychom se toho něco proti zápovědi zřízením zemským vyměřené nedopustili, za tou jednou příčinou těch artikulův v témž sněmě vyměřených sme nic toho před sebe bráti a uvažovati nesměli, ano také i za tou příčinou, poněvadž bezpochyby sou mnozí páni přátelé naši, na též rozepsání VMCské očekávajíc, toho když se nestalo, sem do tohoto města krajského sou nepřijeli, a tak i z té druhé příčiny vidělo se nám za věc nebezpečnou býti bez přítomnosti jich takové dosti těžké artikule uvažovati. A tak sme se všickni na tom společně snesli, abychom tímto poddaným psaním svým VMCské poníženou omluvu naši učinili, se vší poddaností prosíce, abyste VMCská milostivě bezelstnost naši laskavě a milostivě povážiti a nás omluvna míti ráčili; nebo my v pravdě na jiném nejsme, než všelijak podle svých nejvyšších možností milostivou vůli a rozkaz VMCské poddaně a poslušně konati, i také tomu sněmovnímu snešení dosti činiti; jaká pak další milostivá vůle při tom a nám dáleji od VMCské oznámeno bude, rádi se poddaně a poslušně tak zachováme.

A tak sou se nás stavové společně dožádali, abychom toto psaní a společné snešení naše sekryty našimi zapečetíc VMCské odeslali, poddaně prosíc, abyste VMCská naším milostivým pánem a císařem býti a zůstati ráčili. Datum v městě Čáslavi, v' středu po neděli, jenž slove cantate léta 79.

VMCské věrní poddaní: *Adam Slavata z Chlumu a z Košmberka a na Čestíně Kostele.*
Albrecht Novohradský z Kolovrat a na Janovičkách.
Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří král. Českého.
Jan Libenický z Vrchovišť a na Libenicích, hejtman kraje Čáslavského.

---

246. Jetřich Slatinský píše Vilímovi z Rožmberka o vyjednávání sešlých se stavův kraje Bechyňského v městě Táboře.

V TÁBOŘE. 1579, 20. května. — Orig. v arch. Třeboň.

VMt můj milostivý pane! Podle poručení VMti oznamuji strany sjezdu pánuov obyvatelův kraje Bechyňského. Podle sněmovního snešení sem do Tábora předně z stavu panského JMt pan Petr Vok z Rožmberka, pan Cimburk, a mladý pán z Talmberka, sou přijeti ráčili. JMt pán z Hradce, tak jakž jest lokaj JMti oznámil, dnes k večerou sem přijeti ráčí; z stavu rytířského nemalý počet, ale mezi nimi málo starých, na větším díle mladí lidé.

I ráčil jest JM pan Petr na rathouze vo ty artikule sněmem svolené začíti dnes před polednem jednati, a psaní, kteréž jest od JMCské všem třem stavům přednešeno, přečísti dáti. Vztahovalo se toliko na ty artikule sněmovní, ale poněvadž žádného z pánův nejvyšších ouředníkův a zemských soudcův, jakž v sněmu vyměřeno, zde nebylo, stav rytířský a městský nechtěli k žádnému jednání přistoupiti z strany volení osob k těm výjezdům po kraji i také k přijímání listův přiznavacích. A tak se hned dali stav rytířský znáti, by i kdo k tomu volen byl, že toho k sobě přijíti nechtějí; a vždy k tomu vedli, aby se JMCské relací učinila, že pro tu příčinu to na ten čas se vykonati nemohlo, aby se z sněmu nevytrhli, poněvadž žádného z pánův JMtí nejvyšších ouředníkův a pánův soudcův zemských přítomných při tom sjezdu nebylo. A tak po mnohých sem i tam odpořích se až do zejtřejšího dne takového jednání odložilo s tím doložením, aby se nerozjížděli a na zejtří ráno všickni na rathouze najíti dali: ale mnoho se jich ozvalo, že nemohou déleji na to čekati, že odjeti musí; na boží milosti aby se všickni aneb polovice k tomu najíti dali, neb někteří se slyšeti dali, že ještě dnes odjeti chtějí. Jest

velké mezi nimi nesjednocení, co zejtřejšího dne jednáno a na čem postaveno bude, neobmeškám VMti po naschválním poslu psaním svým oznámiti.

JMt pan Petr Vok VMti poručiti ráčil službu svú s vinšováním zdraví i jiného všeho nejlepšího dobrého oznámiti, a z strany těch artikulův, kteréž jste ráčili JMti po mně oznámiti, tak nad tím ruku chtíti držeti ráčí; a když JMt pán z Hradce bohdá dnes sem přijeti ráčí, též JMti o těch artikulích oznámiti nepominu. Psaní, které jest od VMti všem třem stavům kraje Bechyňského posláno, jest dnes vůbec přednešeno a přečteno. Byl bych rád list přiznavací podle poručení VMti z strany lidí vosedlých v kraji Bechyňském od sebe odvedl, ale poněvadž žádného k tomu na ten čas nařízeného není, musel sem toho tak, až zejtra bohdá nějaké nařízení se o tom stane, zanechati.

Také s JMtí panem Petrem sem mluvil z strany poddaných panství Vinterberského, aby VMti poznamenání jich odeslati ráčil, to mi za odpověď dal: že je VMti i také z Choustnického, Táborského i Soběslavského a Želečského panství odeslati ráčil; a tak kdybych já od VMti neměl poručení, abych z strany těch panství od pana Jana Ajnického v Boleslavi výtah vzal, nebyli bychom zde listu přiznavacího mohli způsobiti, až by od VMti to poznamenání, které VMti pan Petr JMt ráčil vodeslati, sem odesláno bylo, a tak se dobře trefilo, že sem ten výtah od něho vzal. A s tím VMti pánu mému milostivému ve všem poslušenství se poručena činím. Dán v městě Táboře, v středu po neděli cantate v jedenmecitma hodin na celém orloji léta 79.

---

247. *Rudolf II. nařizuje sjezd kraje Plzeňského.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 23. května. — Orig. v arch. místod. česk.

Rudolf Druhý ꝛc. Věrní milí! Nepochybnjem, že v dobré paměti máte, jaké se jest na nyní minulém sněmu obecním, kterýž léta tohoto sedmdesátého devátého na hradě našem Pražském držán byl, strany sjezdů krajských vyměření stalo, podle kteréhož jsme vám všem vuobec v témž kraji milostivé psaní a poručení učiniti ráčili, abyste při vašem společném shledání na témž sjezdu krajském artikul sněmovní v témž zavření sněmovním o sjezdích krajských doložený před sebe vzali, spolu uvážili a na místném konci postavili, jakž též psaní naše v sobě šířeji obsahuje a zavírá. I poněvadž se dotčené zavření sněmovní na to vztahuje, že od nás stavuom v jednom každém kraji k vyřizování toho všeho sjezdové krajští rozepsáni a položeni býti mají: nadáli jsme se, že mimo takové psaní naše dalšího rozpisování skrze listy naše odevřené zapotřebí nebude. I aby nadepsaný artikul bez prodlévání k vyřízení svému přijíti mohl, protož vám všem vuobec i jednomu každému zvláště milostivě poroučeti ráčíme, pokudž se toho nestalo, abyste se v pondělí po neděli exaudi [1. června] nejprvé příští v městě Plzni sjeli a podle dotčeného sněmovního vyměření konečně najíti dali, nadepsaný artikul v zavření sněmovním o sjezdích krajských doložený před se vzali, se vší pilností [spo]lečně uvážili a ty věci podle zavření sněmovního na místném konci postavili, jináče nečiníce. Dán na hradě našem Pražském, v sobotu po neděli cantate léta ꝛc 79.*)

---

*) Na vnější straně jest poznamenáno: „Tento mandát přinešen jest do města Plzně v outerý po neděli rogationum, [26. května] a ty věci, o kterýchž JMCská poroučeti ráčí, sou včerejšího dne vedle sněmovního nařízení na místě postaveny, a posel s týmž mandátem jest zase ku Praze obrácen; kromě drahot ten artikul vyřízen není.

248. *List Vilíma z Rožmberka nejvyššímu kancléři království Českého v příčině sjezdu kraje Prachenského v Písku a opětného rozepsání sjezdů v těch krajích, kdež nic nevyřízeno.*

V PÍSKU. 1579, 23. května. — Orig. v arch. česk. místod.

Muoj zvláště milý pane, pane bratře a kmotře! Věrně VMti zdraví i jiné všecko dobré žádám. Včera dosti pozdě, souc zde na Písku na sjezdu krajském Prachenského kraje, od VMti mi psaní dodáno i také list doslán, co některé osoby panského a rytířského stavu kraje Boleslavského JMCské píší: i VMti oznamuji, že přijevše sem, hned sem srozuměl, že se též nad tím lidé velmi zde zastavují, poněvadž sněmem tak zavříno, že JMCská časně ty sjezdy rozepsati míti ráčil, že o žádném mandátu nevědí, a tak se k tomu chystali se rozjeti; však když sou mi Písečtí listu od JMCské všem nám svědčící dodali, ihned sem je všecky svolal a ten list sme odevřeli, a tu sem je z toho vyvozoval, pokud sem rozuměl, že sem je zdržel. A dnes hned k jednání přistoupiti s pomocí boží míníme a tu naději mám, že se bohdá i sneseme o ty artikule sněmovní, co nám náleží zde říditi. V pravdě bylo by se dobře stalo, aby se mandáty byly časně rozeslaly po krajích, jakž sněm ukazuje, neb se obávám, že příkladem kraje Boleslavského, nemajíc lidé velikou náchylnost k dávání berní a k dobrému řádu, že jistě téměř všudy po všech krajích sobě to za příčinu bráti budou a z těch sjezdů nic učiní, a z toho sejde, z listů přiznavacích nebudou časně berni dávati, a tak vždy, aby spletek učinili. Jakž koli, mně se vidí, že musí hned zase sjezdy po kraji, kdež nic vyřízeno není, se položiti, s tím doložením, že JMti naděje byla, že z listu odeslaného od JMti jeden každý se spraviti mohl a vůli JMti vyrozuměti strany sjezdů krajských, i také řízení věcí potřebných na nich a sněmem snešených, v čemž i někteří krajové, neberouc sobě té obrany v tom sou se poslušně zachovali; i chtíc JMCská, aby sněmovnímu zuostání ovšem zadosti [se] stalo, že JMt jim poroučeti ráčí, aby se sjeli, a to, což sněmem vyměřeno, totiž N. N. N. řídili a vykonali, i také sebe napomenuli, aby k terminu uloženému a snešenému první díl berně složen byl, s tím dalším oznámením, co na tom pro opatření hranic a přijetí lidu válečného a což snešeno jest náleží. To sem na psaní VMti velmi pospíchajíc za odpověď dáti pominouti nechtěl. S tím VMti ꝯc. Datum spěšně na Písku 23. dne Mai anno 1579.

VMti volný bratr a kmotr *Vilím*, rukú m. p.

---

249. *Stavové kraje Prachenského na sjezdu v městě Písku shromáždění dávají císaři zprávu, o čem se byli radili a usnesli v příčině vykonávání na sněmu v Praze uzavřených artikulův: o odvedení listův přiznavacích, o obvozování škod, o drahotě řemeslníkův, o narovnání berně domovní a o volení osob na sjezdu, jako zástupců kraje, na sněm český.*

V Písku 1579, 23. května. — Orig. arch. česk. místod.

Nejjasnější, nejnepřemoženější, velikomocný římský císaři, uherský a český ꝯc králi, pane, pane

249. *Bericht an den Kaiser über die Beschlüsse, die der Adel des Prachiner Kreises auf seiner Zusammenkunft in Pisek in Betreff der Durchführung der vom Landtage beschlossenen Artikel, und zwar bezüglich der Abgabe der Bekenntnisbriefe, der Abschätzung von Elementarschäden, der Einstellung der Theuerung bei den Handwerkern und einer gleichmässigeren Vertheilung der Haussteuer, endlich in Betreff der künftigen Vertretung auf den Landtagen durch eigene gezahlte Abgeordnete gefasst hat.*

Ohne Datum [23. Mai 1579]. — Original im k. k. Statthaltereiarchiv zu Prag.

Die Personen Herrn- und Ritterstandes, weliche anitzo verschienen im Prachiner Kreis auf

náš nejmilostivější! ɔc. VMCské poníženě oznamujeme, že sme se včerejšího dne podle svolení sněmovního sem do města Písku sjeli. Ačkolivěk ta jistá naděje naše jest byla, že VMCská mandáty svými milostivě časně o tomto sjezdu do kraje oznámiti ráčíte, tak aby všickni obyvatelé, zvláště ti, kteříž ještě až do této chvíle sněmovního zavření sou neviděli a o něm ani vědomosti sou neměli, se byli tím gruntovněji uměli spraviti: však poněvadž jisté psaní milostivé VMCské nám jest dodáno, z kteréhož sme poddaně tomu porozuměli, že VMCské milostivá vuole jest, ten sjezd tak, jakž sněmem zavříno, aby se vykonal, a to, což by se na něm vyříditi mělo, taky aby se před sebe vzalo; tak sme učinili a na ničemž dále se nezastavujíc, ani se těmi mandáty zastírajíc, na ty artikule, o kteréž na tomto sjezdu se naříditi podle sněmu obecního mělo, nastoupíc, sme jednali, šetříce v tom nejvíce, aby se tomu, což tak obecním sněmem svoleno a napřed podle vuole VMCské naší nejvyšší možností zadosti stalo, a spletkové ňácí uvarováni býti mohli.

A předkem co se odvedení listuov přiznavacích od jednoho každého dotejče: to sme osoby zde přítomné vykonaly, panu hejtmanu kraje tohoto, který jest zde byl, sme od sebe odvedly, jiní pak, kteří sou zde nebyli, na mandáty VMCské očekávajíce, ti to ve dvou nedělích pořád zběhlých též vykonati mají. Také osoby jisté k sečtení osedlých všech kraje tohoto sme volili, rozdělíc kraj na čtyři díly, do jedné každé čtvrti dvě osoby sme nařídili k takovému sečtení, a jak by se v tom zachovati měly, i také obyvatelé, ku kterému koli by se ty osoby zahodily, o to sme mezi sebou dostatečně zuostali, tak že tu naději máme, že takové sečtení časně, ještě před svatým Vítem a dáním prvního terminu berně, se vykoná, a od těch osob volených našich pánům hejtmanům krajským, a od pánuov hejtmanuov nejvyšším pánům berníkuom na hrad Pražský se odešle.

Též sme čtyři osoby k obvozování škod volili, i těm také, jak se v tom ve všem zachovati mají, sme předložili, tak aby se rovnost i také upřímnost v tom od jednoho každého z kraje tohoto zachovala.

der Kreiszusambenkunft bei einander versamblet gewesen, die zeigen Euer Mt. durch ihr Schreiben für sich selbsten, auch anstatt und in Namben der andern Inwohner in ermeltem Kreis unterthänigst an, sie wären vermug des Landtagsbeschluess gen Písek zusambenkomben und hätten verhofft, Euer Mt. wurden soliche Kreiszusambenkunft zeitlichen haben ausschreiben und ansetzen lassen, damit sich die Inwohner gedachten Kreises furnehmblichen aber die, welche bisher den Landtagsbeschluess nicht gesehen noch darvon Wissenschaft haben, desto besser und gründlicher darnach hätten richten können; aber ungeachtet desselbigen, weiln sie sunsten aus E. Mt. Schreiben derselbigen gnädigisten Willen vernomben, so hätten sie vermüg des Landtagsbeschluess zur Handlung gegriffen und sich hieran nichts irren lassen.

Und was erstlichen die Bekanntnusbriefe anlangt, die ein jeder von sich geben soll, soliche Bekanntnusbriefe hätten sie, soviel ihr zur Stelle gewesen, dem Kreishauptmann uberreicht, die andern aber, so nicht erschienen, sondern auf Euer Mt. Mandata gewartet, die sollen soliches innerhalb 14 Tagen auch verrichten. Gleichsfalles so hätten sie auch Personen zu Abzählung aller angesessenen Leute verordnet und verhoffen, soliche Abzählung werde noch vor Viti und eher der erste Termin der Steuer herzukumbt, können verrichtet werden, und es sollen ermelte verordnete Personen gedachte Abzählung den Kreishauptleuten und dieselbigen alsdann den obristen Steuereinnehmern aufs Prager Schloss uberschicken.

Ferner so hätten sie auch von wegen Abführung und Erweisung der Schaden Personen deputirt und ihnen nothdurftigen Befehlich geben, wie sie sich hierinnen verhalten sollen, damit in dem

Třetí, i k tomu artikuli sněmovnímu a nařízení, jak by se řemeslníci v městech VMCské, panských a rytířských, chovati měli, tak aby z těch nemírných drahot sjíti a chudí lidé obtěžováni tak nebyli, sme osoby volili, kteréž na den sv. Petra a Pavla sem do města Písku sjeti se mají, a vezmouc před sebe nařízení VMCské, kteréž ste v městech Pražských učiniti ráčili, však podle zpuosobu a povahy kraje tohoto jisté nařízení aby sepsaly, jak by se v tom ve všem řemeslníci v městech i městečkách kraje tohoto chovati povinní byli; a což tak spíší, k dalšímu milostivému opravení a stvrzení VMCské to odesláno býti má.

Při tom, nejmilostivější císaři! nemůžeme toho tejna před VMCskou, jakožto pánem naším nejmilostivějším učiniti, že souce proto v nemalém počtu zde při tomto sjezdu, veliké ztížení chudších pánuov přátel našich a téměř všech ve všem kraji tomto sme slyšeli: ačkolivěč nic by žádostivější nebyli, netoliko statky svými a chudou živností svou, ale i hrdly svými do nejvyššího přemožení svého VMCské, zemi této, jakožto vlasti své, sloužiti, a pro potřebu všeho křesťanstva podle jiných stavuov království tohoto, jako věrní poddaní VMCské, všelijaké pomoci činiti, však zpuosob kraje tohoto považujíc, i také živnosti rozdílné mnohem od jiných krajuov království tohoto, vidí se, že v této nerovnosti dávání a skládání berně domovní nikterak možné není s jinými kraji abychme mohli setrvati; neb tak jakž v tomto kraji osedlých jest lidí mnoho a živnosti malé, odbyty na všeliké věci ne tak hojné jako v jiných krajích, tak se vidí, že s těžkem který kraj jest v tomto království, na kterýž by podle malosti jeho více se dostalo dáti, jako v kraji tomto, sobě sou to předkládali, že ne na jednom sněmě obecním o těch nerovnostech jest se mluviti začalo, však nikdá k místu a k konci přijíti nemohlo, k čemuž i VMCská, jakožto pán křesťanský, všecky stavy ste milostivě napomínati ráčili. A protož aby o to mezi sebou ňáké jisté uvážení míti mohli, napřed ouředníky, soudce zemské a rady VMCské, které v tomto kraji sou, a při tom jiné dvě osoby sou

auch von männiglichen guete Richtigkeit und Gleichheit mochte gehalten werden.

Item sie hätten auch des Artikels halber belangende der Handwerchsleute in Städten übermässige Übersatzung und Theuerung vermöge des Landtagsbeschluess Personen verordnet, die sollen auf den Tag Petri Pauli zum Pisek zusammen kommen, E. Mt. Ordnung, so in Präger Städten aufgerichtet, für sich nehmben und nach Gelegenheit desselbigen Kreises auch eine gewisse Ordnung verfassen und folgends dieselbige E. Mt. zu deroselben gnädigisten Ratification überschicken.

Darneben so vermelden sie auch, dass bei dieser Zusambenkunft von den Inwohnern ermelten Kreises, furnehmblichen aber denen, so arm und unvermüglichen, grosse Beschwerung fürgelofen: ob sie wohl mit Leib und Guet als treue Unterthanen E. Mt. Hilfe zu thuen jeder Zeit willig, so sei ihnen aber soliches nach Gelegenheit desselbigen Kreises und Unterschied der Nahrungen, dass sie mit den anderen Kreisen mit Reichung der Haussteuer Gleichheit tragen sollten, keineswegs nicht müglichen, dann zu demselbigen Kreise wären viel angesessene Leute, aber geringe Nahrungen, auch keine soliche Anwerdung wie in anderen Kreisen. Es sei auch schwerlichen ein Kreis, dem nach seiner Gelegenheit so viel zu geben sich gebühre, wie dann einsmals auf gemeinem Landtage von solicher Ungleichheit geredt, solichs aber bisher nicht erörtert worden. Derhalben so hätten sie die obristen Landofficierer und Landrechtsitzer E. Mt. Räthe und neben ihnen noch andere zwo Personen verordnet und ihnen auferlegt, die Sachen zu berathschlagen und auf Mittel und Wege zu gedenken, welchermassen eine andere billiche Gleichheit von wegen Reichung kunftiger Contribution und Hilfen die berührten Kreis nicht so gar schädlich und unmüglich gefunden werden möchte, und bitten unterthänigst, E. Mt. wollen hierzue auch ihren genädigisten Consens geben.

i zvolili a jim poručili, aby na některé cesty a prostředky pomyslili a uvážili, jaká by jiná a spravedlivá slušná rovnost budoucích takových daní a pomoci činění mohla vyhledána býti, co by tomuto kraji ne s takovou záhubou a nemožností bylo. Za to VMCskou všickni společně poníženě prosíme, že VMCská nám to milostivě příti a povoliti ráčíte, neb to všecko se činí proto, aby budoucích ňákých těžších odporuov skrze to při budoucích sněmích obecních uvarováno bejti mohlo, a příčinou tohoto kraje, cožby někdy v časích budoucích užitečného a potřebného VMCské neb všeho tohoto království obmyšlováno bejti mohlo, v tom pruotah neb překážka se nedála; té sme naděje ponížené k VMCské, že této slušné žádosti naší milostivě oslyšeti neráčíte.

Naposledy nemálo sme sobě to předkládali, kterak při jednáních obecních království tohoto tak málo osob z kraje našeho se nacházeti dává, znajíce, že nad tím někdy VMCská neráčíte dobré oblíbení míti, a to že nám také bez škody a pomluvy není, jakoby snad proto se to pomíjelo, že bychme se nechtěli sami pro sebe a obecné dobré starati: největší v tom ztížnost se býti poznává ti prodloužení časové sněmovní, při kterýchž netoliko chudším a nemožnějším, ale i jiným trvati se postýskuje, a daní a pomocí činění vždy přibývá. Za to všickni a zvláště pak chudší přátelé naši se vší ponížeností prosíme, že VMCská milostivě k tomu se nachýliti ráčíte, kdyby tak v časích budoucích sněm položen býti měl, abychme, majíc nejprv sjezd zde v kraji a vyrozumějíc, oč hlavně na sněmu se jednati má, osoby jisté z kraje tohoto voliti a k sněmu vypraviti mohli, kteréž by podstatněji a užitečněji VMCské a tohoto království potřeby nejvyšším pánům ouředníkuom, soudcím zemským, radám VMCské a jiným stavuom tohoto království v jednání nápomocny býti mohly, kterýchž bychme neztížili sobě i opatřiti vychováním, aby při těch jednáních obecních tím lépeji vytrvati mohly.

V čemž ve všem té sme duověrné a poddané naděje k VMCské, jakožto k pánu našemu nejmilostivějšímu, poněvadž to všecko nejvýše a nejvíce pro dobré a užitečné VMCské a všeho tohoto krá-

Letzlichen, nachdeme sich auch zueträgt, dass wenig Personen sich aus demselbigen Kreise zu gemeinen Landtagshandlungen finden lassen, darob auch zuweilen E. Mt. kein Gefallen tragen, welches auch ihnen verweislichen sei, als wären sie die, denen gemeine Wohlfahrt nichts angelegen, und solches allein daraus folge, dass die Landtage sich verlängeren, darbei nicht allein den armen, sondern auch denen, so vermüglichen sein, zu verharren beschwerlichen, die Contributiones und Hilfen je länger je mehr zunehmben. Derhalben so bitten sie auch unterthänigist, E. Mt. wollen ihnen zuelassen, wann kunftig ein Landtag sollte ausgeschrieben werden, dass sie zuvor ein Kreiszusambenkunft halten und vernehmben möchten, was principaliter auf dem Landtage sollte gehandelt werden, so wollen sie gewisse Personen ihres Mittels darzue verordnen und, damit sie den Handlungen desto besser und nutzlicher abwarten möchten, mit nothdurftiger Zehrung versehen. Und was in diesem allem E. Mt. genädigister Willen sein wirdet, bitten sie unterthänigist, E. Mt. wöllen ihnen soliches durch ein offenes Ausschreiben genädigist iusinuiren lassen, damit sie sich darnach richten und die von ihnen deputirte Personen die Sachen vermüg obermelter Artikel für die Hand nehmben und vollziehen möchten.

lovství činíme a obmýšlíme, že netoliko nám to milostivě v dobré obrátiti, ale i této žádosti potřebné a bohdá VMCské i nám prospěšné a užitečné (zvláště poněvadž toho jistá paměť jest, že i za předkuov našich tak jest bývalo), milostivě povoliti ráčíte. A jaký v těch ve všech artikulích milostivý oumysl VMCské jest, za to prosíme poníženě, že nám do kraje našeho zase listem svým císařským otevřeným oznámení učiniti ráčíte, tak abychme se věděli čím spraviti, a zvláště i proto, aby přátelé naši, kteří tak voleni sou k vyřízení jistých věcí svrchu psaných, vědouc v tom milostivou vuoli a oblíbení VMCské býti, tím pilněji a bedlivěji to vykonávali, a tak svolení vší země od kraje tohoto se zadosti státi mohlo.

S tím se vším VMCské, pánu svému nejmilostivějšímu, k milostivému opatření se poníženě poručena činíme. Datum v městě Písku, v sobotu po neděli cantate léta 1579.

VMCské věrní poddaní *osoby stavu panského a rytířského, nyní na sjezdu v městě Písku shromáždění, i na místě jiných obyvateluov téhož kraje.*

Zevnitř listu přitištěno 20 pečetí.

---

250. Stavové a obyvatelé kraje Kouřímského na krajském sjezdu v Kouřími shromáždění, oznamují císaři, že sjezd ničeho předsevzíti aniž co vykonati mohl, poněvadž rozepsání sjezdu ne dosti časně se stalo, komisaři nepřijeli, aniž všickni ze stavův se najíti dali.

V KOUŘÍMI. 1579, 25. května. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější ɔc! Jakož VMCská na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta tohoto ɔc 79 v pondělí po hromnicích a zavřín v outerý po neděli květné téhož léta, s stavy království Českého zavříti ráčila o sjezdech krajských, kteříž za jistými příčinami a potřebami v témž sněmě doloženými po všech krajích království Českého státi jsou se měli, tolikéž i psaní VMCské do kraje Kouřímského jest k stavům a obyvatelům téhož kraje odesláno a dodáno, ne ve všem s sněmovním snešením se srovnávajíc: i že pak podle doložení v témž sněmovním snešení od VMCské o takových sjezdích rozepsáno a časně položeno nebylo, čímž by se stavové a obyvatelé kraje Kouřímského spraviti mohli, a nicméně též JMti nejvyšší páni ouředníci a soudce zemští a VMCské rady, kteříž by takové věci se stavy a obyvately téhož kraje při témž sjezdu vyříditi podle sněmu měli, přijeti sou neráčili, a mnozí, nevědouc o tom, k takovému sjezdu na den položený nepřijeli a JJMti z stavu panského i rytířského, též poslové z měst v témž kraji, k témuž sjezdu jsou se tím zpuosobem ne všickni najíti dali, a tak za těmi příčinami, což se jest tu koli při témž sjezdu jednati a konati mělo, toho před sebe nic vzíti ani vykonati se jesti nemohlo. Protož v tom VMCské se omluvna činíme a VMCské, jakožto věrní poddaní, poníženě prosíme, že nám v tom VMCská za zlé míti neráčí, a dále to při

milostivém uvážení VMCské zůstává. Čehož sme VMCské poddaně tejna učiniti nemohli. Datum v městě Kouřími, v pondělí den sv. Urbana léta oc 79.

VMCské věrní poddaní *stavové a obyvatelé kraje Kouřímského na sjezdu shromáždění.*

---

251. Stavové na krajském sjezdu v Žatci shromáždění podávají císaři Rudolfovi II. zprávu o svém jednání.

V ŽATCI. 1579, 25. května. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější a nejnepřemoženější křesťanský císaři, králi a pane oc! Při tom VMCské oznamujem, že podle vyměření sněmu minulého jest se nás stavu panského a rytířského, i také města kraje tohoto Žateckého, dnes, totiž v pondělí po prosebné neděli, nemalý počet sjelo, ale však větší díl a počet stavu předních jsou se zde na tento čas najíti nedali; a jak se při mnohých snáší, takové nepříjezdy z těch příčin se dějí, že mnozí o tomto sjezdu krajském sou žádné vědomosti neměli, a mnozí očekávajíce, podle vyměření sněmovního, že po krajích od VMCské takové sjezdy položeny a rozepsány budou, toho že jest pominuto. My pak kteří jsme se sjeli, i to jsme na nemalém uvážení měli, připamatujíce vyměření zřízení zemského, jak pod velikými pokutami v tomto království sjezdy krajské bez rozepsání a dovolení krále českého zapověděny jsou, co nám na tento čas činiti a jednati by náležeti chtělo: ale však zase psaní VMCské, které jest nám dnešního dne dodáno, v kterém nám poroučeti milostivě ráčíte, abychom ty artikule sněmovní podle vyměření téhož sněmu zde, se nerozjíždějíc, vykonali, mezi námi nemálo uvažováno bylo; a tak chtíce rádi VMCské věci pokudž možné vždycky ve všem jako věrní poddaní fedrovati, ve jméno pána Buoha na ty artikule jsme nastoupili. A předkem přiznavací listy strany podomovního lidí a poddaných našich od osob těch, které sou se sem sjely, sme přijali, které všecky pánům berníkům odsíláme; ale poněvadž pak větší počet stavův z příčin nahoře oznámených sou se sem nesjeli, jakým způsobem by ti měli své přiznavací listy odeslati anebo dodati, o tom, jak my se obáváme, vědomosti ani pravidla žádného míti nebudou; protož jest toho potřeba, abyste VMCská o tom milostivě nějaké nařízení učiniti ráčili, buď mandáty neb rozepsáním po krajích, aby ten každý, kteří se zde nadjíti nedali, svůj list přiznavací pánům berníkům v jistém času odeslal, anebo jakkoli v radě uvážiti ráčíte, to [vše] při vůli VMCské se zůstavuje.

Co se pak toho artikule strany šacuňku léta oc 65, aby každý vyhledajíc při berni, jak sou se statkové téhož léta stáli, aby každý list svůj přiznavací vedle téhož šacuňku, tolikéž [.....]*)říčinu veřejné hotovosti a mustruňků krajských dnešního dne sem při[.....] a dodal, tak aby potomně ty mustruňky na den svatého Vavřince [10. srpna] mohly poř[...]ě vyřízeny býti, jakž týž artikul sněmovní o tom vyměřuje: VMCské v tom zatajiti toho nemůžeme, že na větším díle a kromě málo [.....] téměř všichni jsou nemalý nedostatek a omyl v tom tisknutém sněmu měli, tak že, kdež mělo dostaveno býti, že ty šacuňky a toho listy ty přiznavací vedle šacuňku léta 65 od sebe odvésti mají, že jest dostaveno léta 75, a poněvadž téhož léta žádný šacuňk se nadjíti nemohl, i žádný nevěděl v tom se čím spraviti, a z těch příčin takové listy přiznavací strany šacuňku, jak dotčeno, kromě málo osob, sou od sebe neodvozovali. Z kterýchžto příčin se obáváme, poněvadž z těch šacuňků schází, že s těžkosti mustruňkové, poněvadž podle toho se říditi má, svůj průchod moci míti budou. Jakou pak příčinou ten omyl se stal, my věděti nemůžem; nebo ten všecek sněm ne jednou jest

---

*) Vytečkovaná místa jsou v originálu zetlelá.

korigován byl, ale i při relací vůbec čten a vyhlášen; pokuď naše, některých však málo osob, paměť jest, kteří jsme přítomni toho byli, tu toho omylu ani nedostatku nebylo. A protož my všickni stavové kraje tohoto ve vší poníženosti prosíme, že nás v tom milostivě omluvna míti ráčíte, nebo konečně námi v tom, abychom se toliko věděli byli čím spraviti, nic by scházeti nemělo.

Nastoupili jsme dále na artikule jiné, které podle vyměření téhož sněmu zde na tomto sjezdě měly jednány a nařízeny býti, a předkem strany vyhledání, jak jest se jeden každý strany přiznání svého z lidí a poddaných svých spravedlivě choval, k tomu jsme osoby tyto nařídili: z stavu panského pána Krištofa Šlika na Doupově a pana Bohuslava z Lobkovic na Blšanech, z stavu rytířského pana Petra Kokořovce na Žluticích, pana Jiříka Harce, a z měst Mistra Jakuba Stryala z Žatce, Lorence Volfele z Kadaně; a těm jest se ode všech stavův kraje toho poručení stalo, aby to všecko s pilností vyhledali, nešetříce v tom žádného, a jak by ty věci vyhledali, o tom o všem zprávu jistou podle sněmu vyměření učinili.

Než chce, nejmilostivější císaři, v tom ten nedostatek býti, poněvadž stavové a osoby na větším díle sou se na tento sjezd z oznámených příčin nesjeli, a tak menší díl listů přiznavacích z lidí a poddaných svých zde dodali: pro kterúžto příčinu a zvláště aby spletkové další se v tom nestali, a také skrácení žádnému se tím vyhledáním, které toliko podle těch listův přiznavacích se působiti musí, nestalo, žádných přípisův těchto dodaných listův přiznavacích sme těm osobám k tomu nařízeným dáti nemohli; než poněvadž tito sou pánům berníkům odesláni, a bez pochyby ostatní na jisté nařízení VMCské týmž pánům berníkům také odesláni budou, tu aby jedni s druhými těm osobám odesláni byli a jim poručeno, aby se již dále v tom vedle vyměření sněmovního a nařízení tohoto sjezdu zachovali. A však to vše k uvážení VMCské se zůstavuje.

Osoby pak strany vyhledání drahot a nařízení mezi řemeslníky i jinak, kudy by to v tomto kraji mohlo k slušnému způsobu napraveno býti, tak jakž týž sněmovní artikul to vyměřuje, k tomu sme nařídili tyto: z stavu panského pana Děpolta z Lobkovic na Divicích, pana Jiříka Herštejnského, pana Jindřicha Krajíře, z stavu rytířského pana Adama Štampacha, pana Jiříka Hochhauzara, pana Adama Hrušku, z měst, totiž z Žatce, z Loun, z Kadaně, z těch tří měst rychtáře VMCské, a z Mostu Krištofa Kubše; a ti se mají na den svatého Mistra Jana Husi zde v městě Žatci sjeti, a odtud neodjížděti, leč prvé ten artikul na jistém způsobu postaví; a jak to zřídí a na čem se snesou, o tom o všem hned VMCské napsati a oznámiti mají. Že pak se to prvé před se bráti nemůže, to sou toho příčiny tento příští soud zemský a jiné některé těch osob zaneprázdnění.

Naposledy jsme i také osoby k obvozování škod, buď ohněm, krupobitím, nebo jinak, tyto nařídili: z stavu panského pana Jana z Kolovrat v Libedicích, pana Jana Voldomara Hasištejnského z Lobkovic na Mašťově, z stavu rytířského pana Václava Strojetického, pana Vojtěcha Vřesovce, z měst Adama Peřinu, Jana Cikána z Kadaně; těm osobám jest poručeno, aby se podle vyměření sněmovního zachovaly, a na jednoho každého žádost, komu by se z dopuštění božího škoda stala, s pilností zhlídly, to uvážily a každému pod svými pečetmi vyznané, jako co sou těch škod našly, aby vyznaly. A co sme tak na tento čas při tomto sjezdu vyříditi mohli, a také co jest na některých nedostatcích býti chtělo, o tom o všem jsme nemohli pominúti VMCské touto naší poddanou zprávou v známost uvésti. A VMCské se ke vší milosti poddaně poručena činíme. Dán v Žatci, v pondělí po neděli křížové, jináč prosebné, léta 79.

VMCské *věrní poddaní všickni tři stavové kraje Žateckého na sjezdu nynějším v Žatci shromáždění.*

---

252. *Bohuslav Felix Hasištejnský posílá nejvyššímu kancléři království Českého Vratislavovi z Pernštejna a na Tovačově zprávu o odbývaném sjezdu stavů kraje Slanského v Slaném, i oznamuje mu, že od berníků strany svoleného vybírání sbírek při pomezích posud nic nařízeno není.*

NA LÍČKOVĚ. 1579, 26. května — Orig. v arch. česk. místod.

Službu svú vzkazuji oc. Co jsme na našem sjezdu zjednali a co jest v čem nemálo na nedostatku býti chtělo, tomu všemu z přiležícího psaní stavů kraje tohoto porozoměti ráčíte, také jaké zdání naše, kudy by některé věci, na kterých pánu našemu nejvíce záleží, mohly napraveny podle zdání našeho býti: a v pravdě se pána Boha dokládám, že bych od osoby své byl rád všecko podle vůle JMti vyřídil, ale jest to tak mezi nimi vymlouváno bylo, že jináče možné nebylo; avšak s tím se vším s těžkem v jiných krajích ještě tolik jest nařízeno. Také i toho před VMtí zatajiti nemohu, že až po tuto hodinu od pánů berníků vedle vyměření sněmovního strany vybírání té sbírky na pomezích z vín, ječmenů, koní a jiných věcí v kraji tomto nic nařízeno není, a předce nemálo toho se veze a vede a nic se nedává, čím to schází, já nevím; protož jistě dobrým úmyslem VMti o tom píši, jestliže jest z toho nesešlo, o čemž já nevím, jest jistě toho veliká potřeba, aby se tím tak neprodlívalo, nebo sněm zřetedlně poroučí panóm berníkóm, aby oni to na pomezích nařídili. Já nevím, jestliže ten sněm na nešťastné planetě začat, anebo co se děje, že ve všech věcech se tak příliš rozvláčně a ledajakými překážkami a omyly koná. Milostivý pán Buoh rač všecko v dobré obrátiti, v pravdě toho potřeba, aby se JMCská někdy sám ráčil dotazovati, konají-li se takové věci, anebo co se děje, nebo jest JMti věc. S tím milostivej pán Bůh rač dáti naše spolu ve zdraví shledání. Datum na Líčkově, v outerý po sv. Urbanu léta 1579.

VMti *Bohuslav Felix Hasištejnský m. p.*

Já dnes k Jáchymstalu na vyřízení loketské komisí jedu, nemá bohdá mnou tu nic scházeti.

---

253. *Císař Rudolf II odesílá arciknížeti Arnoštovi německý výtah usnešení českého sněmu jenerálního, aby poznati mohl, mnoholi a s jakými výminkami stavové korunních zemí Českých pomoci na obranu hranic Uherských byli svolili. Oznamuje, že o zvyupomínání dlužných berní jednati se bude na sněmích, kteréž v přivtělených ku království Českému zemích nyní držány budou.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 26. května. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf der Ander von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs. Durchleuchtiger, hochgeborner, freundlicher geliebter Brueder und Furst. Wir haben Eurer Lieb abermals vom 20. dies ausgehenden Monats gethanes bruederliches Schreiben, darinnen sie der jungst erlangten Landsbewilligung in unserer Kron Beheimb und derselben incorporierten Landen, sowohl auch wess sich auf die bisher verfallenen und noch ausständigen Steuern eines und des andern Orts zu verlassen sein möcht, Bericht begehren, gleichwohl empfangen und verstanden. Und thuen Eurer Lieb darauf ein verteutschten Extract des allhier gehaltnen Generallandtagsbeschluess hiebei ubersenden, daraus sie unter andern nit allein die Gelegenheit der gethanen Gränitzbewilligung, sondern auch dass die Ständ die Versehung derselben anderer Gestalt nit, als allein an denen Orten, da es diesseit der Donau und diesen Landen am nächsten gelegen, auch mit sondern Conditionen uber sich genommen, nach längs bruederlich zu vernehmen haben.

Wiewohl uns nun nichts liebers gewest, dann dass es diesfalls bei voriger Verordnung und damit diese Hilfen Eurer Lieb immediate eingeraumbt und derselben, wie bisher beschehen, der Gelegenheit und Nothdurft nach darinnen zu disponiren, frei gelassen worden wären; dieweil aber je kein anders zu erhalten gewest, so muessen wirs mit Gnaden dabei wenden lassen und neben Eurer Lieb die Besserung erwarten, wie wir dann auch auf ein ander unser Schreiben, von unserer beheimischen Hofkanzlei ausgehend, Eurer Lieb brüederlichen Gutachtens hierinnen gewärtig seind und allein umb desselben willen die Beantwortung derselben vom 25. Aprilis nächsthin zu Handen unserer Hofkammer gethanen Schreibens bis dahin gnädiglich eingestellt gehabt.

Was dann die ausständigen Restanten eines und des andern Orts und erstlich die in der Kron Beheimb betreffen thuet, da werden Euer Lieb aus dem in dem Generallandtagsbeschluess derwegen begriffnem Artikel freundlich vernehmen, dass dieselben zwischen hier und nächst kommend Pfingsten gewisslich eingebracht oder alsdann gegen den Saumigen mit endlicher Execution verfahren werden solle, dessen Effects wir dann auch also erwarten und entzwischen an embsiger Sollicitation nichts erwinden lassen wellen. Ob aber aus denselben den benöthigten Gränitzen ein Hilf gethan wird werden mögen, des kunnen wir gleichwohl eigentlichen nit wissen, weil obiter fürkombt, dass dieselben Restanten ein schlechtes anlaufen werden; jedoch weil man mit Verfertigung der Steuerraitung und eines lautern Auszugs uber solche Ausständ jetzo im Werch ist, so soll Eurer L. alsdann, so bald wir nur darzu kommen mögen, weiter nothdurftiger Bericht zugeschrieben werden.

Soviel dann die Ausständ in den incorporirten Landen und also auch den jungsten märherischen Steuertermin Martini betreffen thuet, weil gleich jetzo an einem und dem andern Ort sondere Speciallandtag gehalten werden, so haben wir auch diesfalls die Nothdurft zu befurdern verordnet, wie dann Euer Lieb aus dem Einschluess brüederlich zu vernehmben, was von unserer Hofkammer fur Artikel zu der beheimischen Hofkanzlei übergeben und den Instructionibus inserirt worden sein. Was nun darauf erfolgen und wobei es eines und des andern halben verbleiben wirdet, das soll Eurer Lieb alsdann nach verbrachten Landtägen gleichsfalls zuegeschrieben werden. Wieviel aber der märherischen Restanten eigentlich sein mögen, des kunnen wir noch zur Zeit über alles beschehenes Ermahnen nit berichtet werden; dann ob uns wohl ein Verzeichnis der restirenden Personen überschickt worden, so ist doch kein Summa, was und wieviel eines und des andern Ausstand sei, daraus zu befinden gewest, wie wir dann Eurer Lieb unserer derwegen unlängst beschehenen Verordnung und worauf die Sachen dieser Zeit beruehet, desgleichen was wir dem Hauptmann daselbst wegen des begehrten Nachlass unlängst zur Antwort geben, gleichsfalls Abschriften übersenden und daneben zu Euer Lieb brüederlichen Willen und Bedenken stellen thuen, ob sio umb desto ehunder Befürderung der Sachen willen auch für sich selbst derwegen anhalten und Erinderung thuen lassen wellen.

Welches alles wir Eurer Lieb derselben Begehren nach freundlicher Meinung und zur Nachrichtung nit bergen wellen und seind derselben mit kaiserlichen Gnaden und brüederlichen Hulden wohl gewogen. Geben auf unserm küniglichen Schloss Prag den sechs und zwanzigisten Tag Mai anno im neun und siebenzigisten.

---

254. *Stavové kraje Slanského na ten čas v městě Slaném při sjezdu krajském shromáždění oznamují císaři Rudolfu II., na čem se byli strany vyhledání všech osob ze stavů a poddaných v kraji tom snesli.*

V SLANÉM. 1579, 27. května. — Orig. v arch. česk. míst.

Nejjasnější ɔc! Podle toho, nejmilostivější císaři, VMCské, našemu nejmilostivějšímu pánu, se vší poddaností oznamujeme, že jsme se podle snešení sněmovního, kteréž se na sněmu obecním,

v přítomnosti VMCské, teď nedávno minulého času stalo, v nemalém počtu v městě Slaném sjeli a při témž našem sjezdu, podle psaní VMCské a sněmovního snešení, všecky osoby (pokudž nám nejvýš možné bylo) stavu panského, rytířského i duchovní a města jsme vyhledali, také i jisté osoby z prostředku našeho k vyhledání všech lidí poddaných, též i v městě osedlých, jsme volili a těm tak voleným přátelům našim, vždycky dvěma, jistý díl kraje našeho a osoby zejména, aby se to tím snázeji a dostatečněji vyhledati mohlo, poznamenané jsme dali. Máme tu naději, že se to všecko s bedlivostí od těch přátel našich vykoná; a ačkoliv žádné pochybnosti o tom nemáme, než že jest se předešle každý při vyhledání poddaných svých spravedlivě zachoval, však tuto již toho všeho jistá průba a dokonalé vyhledání býti moci bude.

Nicméně, nejmilostivější císaři, taky jsme některé osoby k spatřování škod, jestliby se jaké z dopuštění božího poddaným našim staly (čehož pán Buoh uchovati rač), i taky k učinění řádu strany drahoty při řemeslnících v kraji našem obrali a s těmi na tom zůstali, aby se při tom při všem nejináč, než jakž týž sněm obecní o tom vyměřuje, zachovaly, což se beze vší pochybnosti tak a nejináč vykoná.

Protož se nám o tom VMCské, našemu nejmilostivějšímu pánu, se vší poníženou poddaností oznámiti za potřebné zdálo, a s tím se VMCské k milostivé ochraně poníženě poručené činíme. Datum v Slaném, v středu po neděli prosebné léta 79.

VMCské věrní poddaní *páni, rytířstvo a města z kraje Slanského, na ten čas v městě Slaném při sjezdu krajském shromáždění.*

Listina jest spečetěna 15 pečetmi.

---

255. Rudolf II. nařizuje stavům kraje Plzenského, aby dlužné posudné výběrčím toho kraje bez meškání odvedli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579. 27, května. — Opis souč. v arch. mus. král. Česk.

Rudolf II. ɔc. Urozeným, statečným, slovutným, opatrným, pánuom, rytířuom, vladykám, městuom i jiným všem obyvateluom kraje Plzeňského, kteříž piva na prodaj vařiti dadí, věrným našim milým, milost naši císařskú a všecko dobré vzkazujem. Věrní milí! Jakož nemalý počet osob v tom kraji posudního předešlými sněmy svoleného až posavád dáti jsou, na nemalou ujmu naši, zanedbali, a jsouce také za tou příčinou od prokuratora našeho před soud komorní obesláni, mnozí jsou nestáli a až posavád díluov svých posudního, za několiv terminuov zadržalých, nedali a nespravili, a tak, nesrovnavše se v tom s jinými, v pokutě sněmy vyměřené zůstávají: ačkoli bychom pak k takovému každému věděli jak vedle sněmovního nejednoho snešení o pokutu přistoupiti a škodu naši dáti vynahraditi, však nejsouce žádného škody a těžkosti žádostivi, protož vás všech i jednoho každého obzvláštně, kteříž jste tak od kterýchkoliv časuov a kolikoliv terminuov posudního výběrčímu toho kraje, nynějšímu i předešlým, nedali a nespravili, napomínáme, aby jeden každý z vás mezi tímto časem a letnicemi nejprvé příštími konečně, a dáleji tím neprodlívajíc, takové posudní zouplna dal a spravil a v tom se s jinými srovnal. Pak-li by kdo přes toto naše milostivé napomenutí tak se nezachoval, a zadržalého posudního výběrčímu našemu, k letu předešlému sedmdesátému osmému nařízenému, v tom čase, jak se nadpisuje, zcela nedal a neodvedl a tím déleji prodlévati a odkládati chtěl, k tomu každému podle vyměření sněmovního poručiti ráčíme se zachovati. A tak vědouc o tom bude se věděti jeden každý škody a těžkosti své jak vyvarovati. Na čemž také jistú a konečnú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě našem Pražském, v středu po neděli prosebné léta ɔc 79.

---

256. Albrecht Kapoun z Svojkova, purkrabě kraje Hradeckého, posílá císaři Rudolfovi II. opis usnešení všech tří stavův Hradeckých při sjezdu krajském, za příčinou vyhledání a sečtení všech osedlých osob, které statky a poddané nebo peníze na ourocích mají, v městě Hradci nad Labem odbývaném, shromážděných.

NA HLUŠCÍCH. 1579, 30. května — Orig. v arch. česk. místod.

Nejmilostivější císaři ꝛc! Tento minulý čtvrtek přišel jest ke mně do obydlí mého posel komorní s mandátem VMCské, kterýž po kraji tomto jde, v kterémž poroučeti ráčíte, jestli že jest ten sjezd v kraji tomto podle sněmovního všech tří stavův s VMCskou snešení ještě se nevykonal, aby obyvatelé kraje tohoto z stavu panského, rytířského i městského na jistý den do města Hradce nad Labem se sjeli, a o ty artikule podle téhož sněmem nařízení mezi sebou jednali i také na místě postavili, jakž týž mandát VMCské to šíř v sobě obsahuje a zavírá. I nejmilostivější císaři! VMCské oznamuji, že jest se již to vykonalo a sjevši se stavové tohoto kraje v pondělí po neděli cantate do města Hradce nad Labem, nazejtří, když jest psaní od VMCské stavům tohoto kraje o touž věc přinešeno a jest přečteno bylo, takovou věc před sebe vzavši, na čem sme se tu snesli, teď to VMCské v spis uvedené posílám; z čehož tomu všemu šíře porozuměti moci ráčíte. Toho jsem před VMCskou tejna učiniti nemohl. S tím se VMCské se vší poddaností poručena činím. Datum na Hlušcích, v sobotu po na nebe vstoupení pána Krista léta ꝛc 79.

VMCské věrný poddaný *Albrecht Kapoun z Svojkova, purkrabě kr. Hr.* m. p.

---

257. Osoby od stavů k opatření řádu drahotního při řemeslech v kraji Bechyňském zvolené oznamují císaři, že na Tábor se sešedše a nařízení strany drahoty v království Českém bedlivě uvážíve, přijaly řád, jaký již prvé zachovávají města Tábor a České Budějovice.

V TÁBOŘE. 1579, 1. června. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější ꝛc! Podle VMCské milostivého poručení a sněmovního snešení, v městě Hradišti hory Tábor kraje Bechyňského, souce k tomu voleni, v pondělí po památce vstoupení Krista pána na nebesa v jisté místo sešedše se, nařízení VMCské strany drahoty v tomto království Českém dali sme sobě přečísti, majíce v svém bedlivém uvažování, s VMCskou snášejíce se, k tomu přistupujeme a při témž nařízení toho zanecháváme: a zvláště poněvadž v našem kraji nejhlavnější toliko dvě města, jakožto Tábor a město Budějovice České máme, s nimi sme se na tom snesli, poněvadž oni prvé za dobrý řád mezi sebou to zachovávají, že nad každým řemeslem obzvláštní přísežné lidi hodnověrné vyhledávají, a aby v jednom každém řemesle jich spravedlnost se nacházela a řemesla bez falše, zbytečné drahoty a všelijakého nasazování k oužitku lidem vycházela, nařízené mají, a hned nyní znovu v jednom každém městě na to zasednouti a bedlivě ještě to všeckno opatřiti, a nad tím skutečnou ochrannou ruku držeti chtějí, jiného tak v tom kraji našem Bechyňském užitečnějšího, lepšího dobrého nemohli sme obrati. To VMCské k dalšímu milostivému uvážení poníženě poručena činíme. Datum v městě Táboru, v pondělí po památce vstoupení na nebesa pána Krista léta Páně ꝛc 79.

VMCské ve všem věrní poddaní v kraji Bechyňském k tomu nařízení:

Krištof Cimburk z Cimburka na Bělé.
Víta z Zerzavého na Stalci.
Fridrich Doudlebský z Doudleb na Nadějkově.
Kuneš Dvořecký z Olbramovic na Dvorci.
Petr Smrčka ze Mnichu na Radeníně.

Jiřík Škavran, *Jan Pakosta* — *z města Tábora.*
Václav Vels, *Jan Hyrš* — *z města Budějovic Českých.*

258. *Usnešení knížat a stavů slezských, jež stalo se na sjezdu ve Vratislavi ke dni 25. května 1579 svolaném a dne 2. června uzavřeném.*)*

VE VRATISLAVI. 1579, 2. června. — Orig. v arch. česk. místod.

Nachdem die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheimb Kön. Mt., unser allergnädigister Herr, nach geendetem der Kron zu Beheim und derselben incorporirten und zugethanen Landen allgemeinem Landtage einen Fürstentag den funf und zwanzigisten Mai allhier in Schlesien zu Breslau zu halten gnädigist publiciren und ausschreiben lassen und hierzue ihre ansehenliche Räthe, die edlen und gestrengen Herren Mats von Logau und Aldendorf aufm Burglehn zum Jauer und Polkenhain, Hauptmann der Fürstenthumber Schweidnitz und Jauer, Herrn Ernsten von Rechenberg auf Crostau und Dobrau, Hauptmann des Markgrafthumbs Oberlausitz, zu Commissarien gnädigist verordnet und mit Credenz und Instruction abgefertigt: als haben nach eingestelltem Credenz und Instruction altem Brauche nach die anwesenden Fürsten und Stände, sowohl der Abwesenden Gesandten unterthänigist angehört und vernommen, was höchstermelte Kais. Mt. in einem und mehrern Puncten und Artikeln, davon hienach specificirte und unterschiedliche Meldung beschehen und erfolgen wird, an und bei den Fürsten und Ständen in den auf dem Landtage zu Prag tractirten und gehandleten Artikeln weiter gnädigist suchen und begehren, auch sich daneben erklären lassen.

Anfangs aber thun sich die unterthänigen Fürsten und Ständ gegen der Kais. Mt. der zuentbotenen kaiserlichen Genaden und Gutem, auch dass sie diesen Fürstentag ausschreiben lassen und hierzue ihre furnehme Räthe gnädigist deputirt und abgesendet, gehorsamist bedanken, wünschen und bitten hiergegen von Gott dem Allmächtigen Ihr Kais. Mt. beständigen und langwierigen Leibsgesund, Uberwindung aller derselben Feind und Widerwärtigen, auch alle zeitliche und ewige Wohlfahrt.

Und wär zwar wie Ihr Kais. Mt. also auch den gehorsamen Fürsten und Ständen nichts liebers und angenehmers, dann dass es mit dieses hochbedrängten und bekömmerten Lands Zuestand, Wesen und Vormugen die Gelegenheit und Vormugenheit, dass durch ihre auf den Landtag in Behmen treuherzige, wohlmeinende und guetwillige Absendung und denen hierzue vom Fürsten-, Herrn- und Ritterstand, auch deren von Städten deputirte Gesandten, die damaln furgestellte und von Ihr Kais. Mt. gnädigists begehrte Hilfen, Punct und Artikel in eine volkommene Beschliessung gerichtet und gesetzt und diese Hinterziehung und gegenwärtige Bemuhung die Wichtigkeit und Unmuglichkeit nicht unumbgänglichen geursacht hätte.

Soviel aber nun anfänglichen Ihr Kais. Mt. erstes Begehren, als die Granzhilfen wider den allgemeinen Feind der Christenheit, den Turken, und den Termin Georgi betreffen thuet, lassen es die Fürsten und Stände bei dem den 7. Januarii anno neunundsiebenzig beschlossenen Fürstentag, wie und was derselbe in sich hält, allerhalb vorbleiben, doch dass solche Hilfen anders nit, dann vormuge des pragischer Landtagsbeschluss zu Bezahlung des Kriegsvolks auf die benannten Granzort in Hungern gegen Mährern und Schlesien, und wie es alles weiter conditionirt, gebraucht und angewendt, auch was zu Erbauung Uiwar und Unterhaltung des Musterherrn, Einnehmer und Fortschickung der Hilfen gebraucht und aufgewendt werden muss, davon abgezogen werde. Es sollen aber auch von diesen allgemeinen Landshilfen und Grenzensteuern und Beschützung der Lande weder Ihr Kais. Mt. Pfandschilling noch sonsten jemandes anders eximirt und befreiet sein, alles vermuge und inhalt des pragischen Landtagsbeschluss.

Den andern halbjährigen Grenzsteuertermin anreichend, obwohl die Fürsten und Stände ihrer unvermeidlichen Nothdurft befinden, damit diese Land gegen den andern der Kron zu Behmen und

*) Listina tato uveřejněna za touže příčinou, jak udáno při č. 238

derselben incorporirten Lande vor der Zeit durch Ungleichheit der bisher abgegebenen und gereichten Granzhilfen nit in äussersten Vorderb und Untergang getrieben, weil sie bei ob- und mehrangemelten behmischen Landtage gleichwohl die grosse Ungleichheit gesehen und entpfunden, dass sie auf andere gleiche und träglichere Mittel, wie die Kron Behmen, Markgrafthumb Mährern, Ober- und Niederlausitz ihre Hilfen gerichtet und gebracht; weil aber wegen Kürze der Zeit die Nothdurft zu diesemmal und auf gegenwärtigen Fürstentag hierzu nit erlangt, noch in eine Gewissheit gebracht werden mugen und sich die Fürsten und Stände gegen Ihr Mt. vielmehr unterthänigists zu erweisen, gegen der Kron zu Behemb aber und derselben vorwandten Landen und Mitgliedern auch mit ihrem augensichtigen Schaden lieber bekwemen, dann dieses hochnothwendigs Werk mit weiter Bedenkzeit und anderer unbeschlossener Tractirung und Handlung, darzue sie dann wohl genuegsame erhebliche Ursache, aufzuhalten: so willigen sie gegenwärtiger ihrer Schatzung nach auch die fünfunddreissig Tausend Thaler auf Martini zu Turken- und Grenzhilfen allerhalb mit denen im Fürstentag prima Januarii des 79. Jahrs und dann den im pragischen Landtag beschlossenen und eingeleibten Conditionen, Furbehalten und Meinungen und wie es im ersten Termin Georgi erwähnet und bedacht worden, jedoch wellen die Herren Fürsten und Stände hiemit solche Berathschlagung und im Landtage zu Behmen ihnen vorbehaltene Ordnung durch waserlei modum, Mittel und Wege zu einer Gleichheit mit der Kron Behmen, Markgrafthumb Mährern und beiden Lausnitzen in solchen allgemeinen christlichen Grenzsteuern und Hilfen kunftiger Zeit zu kommen, auf nächste Zusammenkunft oder Fürstentag hiemit ausdrucklich prorogirt, verschoben und furbehalten haben.

Damit aber solchs auf dem nächstkunftigen Fürstentag ins Werk gesetzt und zu einer muglichen Gleichheit gerichtet werden könne, so solle ein jeder Fürst, Herr, Stand, auch die Erbfürstenthumer und Städte, sobald sie anheim kommen, alle ihre Häuser in Städten und Vorstädten und aufm Land in Dörfern, alle Scholzen, Freien, Vorwerksleut, Bauern, Erbgärtner, ausser der Scheffelgärtner und die sonsten zur Hofarbeit ausgesetzt, auch die vom Adel und in Städten ihre Vorwerke, wie die im Land Schlesien bei den Herren geistlichen und weltlichen Fürsten, Herren, Adelsleuten, Städten, Pfandschillingen und sonsten sein und befunden werden mugen, treulichen aufzeichnen und beschreiben, die allher auf nächstem Fürstentag ordenlicher und mit treuer Ansage, auch an Eides Statt beschrieben mit sich bringen, auch sonsten daheime auf andere trägliche bekweme Mittel fursinnen und trachten, die gleichergestalt nachmaln allhier anzeigen und dardurch befödern helfen, wie zu einer christlichen und erbahren Gleichheit mit der Kron Behmen und den andern Landen zu kommen sein muge. Bei diesen bewilligten Grenzhilfen aber, wann den Fürsten und Ständen in Schlesien ins Oberambt geschrieben, dass die Herren Behmen, Mähren und Lausnitzer die bewilligte Grenzhilfen auf die Grenzen verordnen und schicken und alles dem Landtagsbeschluss gemäss mit Musterung und Bezahlung des Kriegsvolks anstellen, doch dass gleichwohl hierzu ein geraumer und träglicher Termin benumbt und sie nit übereilet werden, so wollen sie die ihrigen mit ihren Hilfen zu benumbter Stelle und Zeit auch verordnen und schicken.

Die alten und neuen Rest und Restanten und wie zu der Einbringung mit gebührender ernsten Execution zu kommen, befinden die Fürsten und Stände, dass es ganz unbillich und unvorantwortlichen sei, dass uber so vielfältige gehaltene Fürstentage und in denselbten mit Gewissen und Billigkeiten beschehenen und ergangenen Decreten und Erkenntnussen, bei welchen allen es die Herren Fürsten und Ständ hiemit ausdrücklichen gewenden lassen, diejenigen Fürsten, Herren und Ständ, so in den verstrichenen Jahren und Zeiten an den von anno 52 bis anno 68 und folgend vom 70. ins 78te Jahr auch bis daher zugeschriebenen und zugeraiteten Steuerresten Ihr Mt. dieselbte ausständige und bewilligte Hilfen nit dargereicht, dardurch dann gleichwohl, wie Ihr Mt. mehrfältig mit hoher Beschwer furbringen lassen, derselbten sowohl deren Landen nit kleinen Schaden und Nachtheil geursacht. Damit

aber Ihr Mt. derselbten, wie billich, habhaft gemacht und die Herren Fürsten und Stände deren Beschwer doch eins mugen bemussigt werden, so solle ein jeder Fürst, Herr, Stand, Ambt und Obrigkeit gegen den Restanten zu Einbringung der Ausständ mit Pfandung, Bestricknussen, Gefängnussen, Einziehung, Vermietung, Vorsatzung und Vorkaufung der Guter unnachlässig und mit starkem Ernst verfahren, oder aber wie ein jeder Fürst, Herr, Stand, Ambt oder Obrigkeit durch hierzu immer dienstliche ernste Mittel und Zwang seine Unterthanen und Ambtvorwandten bringen könne und müge, und innerhalb zweier Monaten, von dato an zu reiten, zu Handen der Herren Fürsten und Stände Generalsteuereinnehmer die alten Steuerrest und Restanten richtig ablegen und zahlen.

Da aber ein oder der ander Fürst, Herr und Stand oder Ambt hierüber weiter säumig wurde und sich des Gehorsams nit vorhalten, sollen die Haupt- und Ambtleute oder die Vorweser und Vorwalter, wo die Hauptleute nicht wären, also auch in Städten Burgermeister und eine oder zwo Rathspersonen vom Oberambt in ein Wirthshaus, so vom Oberambt ernennet, erfodert, darinnen vorfasst und von dannen nit gelassen werden, bis die Steuerausständ richtig zur Genuege und volliglichen erlegt und zahlet sein. Da aber der Abgang, Saumsal und Rest bei der Herren Fürsten und der vom Herrnstand Landen befunden und die restirend Steuern nit erlegt, solle mit Einnehmung eines Stuck Kammerguets vom Oberambt vorfahren werden. Die neuen Rest und Restanten zu itziger Granzhilfen aber, da sie von dato in Monatsfrist und nach Martini kunftig in vier Wochen nit erlegt, solle gegen den Restanten mit obgemelten Mitteln des Zwangs bei einem jeden Fürsten, Herrn, Stand, Ambt und Obrigkeit ernstlich und ohne Verschonen einiger Person vorfahren werden, und do es nit eingebracht, bei den Herren Fürsten und Herrnstand mit Einziehung der Kammergueter, in Erbfürstenthumern aber mit Erfodrung der Haupt- und Ambtleute oder Vorweser stracks fortgeschritten und nachgesetzt werden. Do aber hierüber von einem oder mehrern Fürsten, Herrn und Stand oder Ambte, wie es dann gar nicht sein solle, darwider gehandelt und nicht gehorsamet, wollen die Herren Fürsten und Stände weiter Rath halten, wie mit allgemeiner Hilf der Ständ dieselben restirenden Ständ zur Gebühr und Einbringung deren Grenzhilfen und Beschützung der Lande mugen gebracht werden, auch do es vonnöthen, solle es vom Oberambt an die Kais. Mt. geschrieben und gebracht, da Ihr Mt. im Fall der Noth ihre genädigiste Hilfe hierinnen auch dabei erweisen und sie nicht verlassen werden, insonderheit aber an ihren Decretirungen und dermassen angestellten Mitteln der Executionen durch Berufung oder andere Aufzüge gar nicht hindern und hierinnen sie bei dem Landtagsbeschluss in Behemb allerhalb ruhig verbleiben lassen, wie dann auch die Herren Fürsten und Stände sich in gemeinem Wort dahin erkläret, erboten und bewilligt, dass es an ernster und äusserster Hilf, damit dermassen Saumsal, Ungehorsam und Rest mehr nit erfunden werden, gar nit erwinden noch mangeln solle.

Und als sich die Liegnitschen Landschaften, auch die Olsnischen und Glogischen zuvorn und itzt angesagt, wo ihren hochvorderblichen Schuldsachen, so numehr viel Jahr und Zeit bei der Kais. Mt. gnädigistem und gerechtigisten Resolution uber vielfältig gehorsamist und mit grossen fast unerträglichen Unkosten beschehenes unterthänigists Anhalten unerledigt stehen, von Ihr Mt. durch derselben gnädigisten Bescheid nit abgeholfen, dass sie dermassen Hilfen und Steuern gar nicht reichen könnten, so wollen die Fürsten und Ständ hiemit abermals, wie mehrfältig beschehen, unterthänigists gesucht und gebeten haben, dass Ihr Kais. Mt. mit der Justiz, gerechtem Einsehen und endlichem Bescheid in solchen Sachen weiter nit aufhalten noch vorziehen, dann durch dermassen Vorzueg in solchen landsbeschwerlichen Sachen die Leute nit allein in äussersten Vorderb und Armut, weil die Unkosten und Wucher täglichen und stundlichen wachsen und zunehmen, gerathen, auch was darüeber nochmaln erkennt, aus Unvormugen gar nit exequirt werden und der Schuldner sambt Glaubiger und Burgen alles in äussersten Vorderb und in Haufen fallen mussen, sondern es ist auch zu befahren, dass die Leute aus Ungeduld, Wehmut und dermassen Vorderb und Armut zu thätlichen Handlungen

greifen und die Weitrungen leicht erfolgen könnten, wie dann allerlei beschwerliche Reden erfolgen, so nit zu wiederbringen und Ihr Mt., der Kron und dem Lande zu hochstem Schaden und Nachteil gelangen, auch Gott im Himmel darueber zu noch mehrer Straf geursacht werden möchte.

Die Biergelde betreffend, obwohl durch dermassen Hilfen die Lande hoch erschöpft und zu grossem Armut gerathen, in Schlesien auch iderzeit dieselben continuirt und gereicht und gar nicht, wie in Behmen und Mährern, gefeiert, dardurch dieselbte Land nit weniger Vortel und Nutz fur Schlesien entpfinden und sich fast alles des Bieres allhie halten muss, dann sie mit dem Weinwachs wie andere Land nit begabt, also dass wohl dermassen, wann Schlesien vier Groschen gibt, soviel oberzähltermassen, wo nit mehr, als Behem und Mähren reicht und giebt, austräget; idoch weil die gehorsamen Fürsten und Stände Ihr Mt. angezeigte Noth und den der Herren Behmen, Mährern und Laussnitzer Bewilligung ungeacht ihres Schadens zu diesemmal aus beweglichen Ursachen in Acht nehmen, so wollen die Fürsten und Stände die vier Groschen, iden derselben zu 14 Hellern, dermassen zu der Zeit und auf dies Jahr bewilligt haben, dass sie allermassen in der Ordnung und durch die Personen sollen eingenommen und verraitet werden, wie es bis dahero gehalten, allein deren ausdrucklichen Meinung, dass dieselben Einnehmer mit dem itzigen Unterhalt und Besoldung alle, wie sie zuvorn Ihr Mt. also den Herren Fürsten und Ständen mit Eiden und Pflichten verbundlichen gemacht, und der Herren Fürsten und Stände Generaleinnehmern dieselben Biergelder vollkommlichen und richtig einstellen, die nachmaln Ihr Mt. zu Handen derselbten Rentmeister allhie erfolgen und abgegeben werden sollen, welche vier Groschen Ihr Mt. zu derselben Nothdurft werden zu gebrauchen wissen. Der funfte Biergroschen aber solle gleichergestalt von allen derselbten Untereinnehmern eingenommen und den Obereinnehmern ordenlichen neben und mit den 4 Groschen uberreicht werden, denen funften Groschen die General- und Obersteuereinnehmer von nächst Johanni an zu raiten bis auf Jubilate kunftig neben den angesetzten Ungeltern, davon nochmaln weitere Meldung beschehen wird, einnehmen und beisammen halten, da dann nach Verfliessung solcher Zeit die Fürsten und Stände auf einem Fürstentage Rath halten und schliessen wollen, zu welcher Nothdurft und Bestem derer Fürstenthumer Schlesien solcher funfter Biergroschen anzuwenden und zu gebrauchen sein solle.

Es wollen sich aber hiebei die Fürsten und Stände, inmassen und wie auch durch ihre Abgesandten auf pragischem Landtage beschehen, hiemit angesagt oder verwahret haben, dass sie sich nit können noch vormugen in einige Schuldenlastshilfen bei ihren so grossen und unerträglichen Landsschulden und Beschwerungen einlassen; dann je viel von Fürsten, Herren, Ritterstand, Adelsleuten und Städten für sich selbst also mit Schulden behaftet und vorsteckt, dass ausser Gotts Hilf und Segen sie nit sehen noch befinden mugen, wie sie mit der Bezahlung derselben ihrer grossen Schuldsummen aufkommen und daruber nit in äussersten Vorderb und Untergang vollend kommen und gedeihen möchten.

Was die Defension und Musterung berühren thut, wär zwar der Herren Fürsten und Ständ hohe und hochdringende Noth und Nothdurft, dass vorlängst und anitzo dies alles in eine den Landen erträgliche und guete Ordnung gefasst und gerichtet, weil aber derwegen in nächstgehaltenem behmischen Landtage zu einer richtigen Ordnung die fürgehende Stände darumben, dass die Musterungen noch nit gehalten, nit zu kommen gewesen, diese Defensionssachen auch nach gehaltener Musterung auf vortreuliche Anzeigung der Herren Behmen und Mährern beruhen, anstehen und anitzo wegen fürfallender Ehaften die Herren Fürsten, Herren und Ritterstandspersonen, so ob und bei dermassen Defensionswerk, und wasgestalt die Musterung angestellt werden möcht, nit zur Stelle: so haben die anwesenden Fürsten und Ständ und der Abwesenden Gesandten solchs, bis obangedeutete Erklärung der Herren Behmen und Mährern erfolgte, zu nächster und anderweiter Zusammenkunft einstellen mussen, sonderlichen aber auch darumben, dass die Fürsten, Herren und Adelsleut mochten erlangt und

zur Stelle gebracht werden, welche dermassen Kriegssachen Verstand und Erfahrung und durch welche, wie und wasgestalt die Mustrung anzustellen, Mass, Mittel und Wege gefunden und nachmaln darauf die Defensionordnung auch möchte gerichtet und gefasst werden. Es soll aber doch nit weniger ein ider Fürst, Herr, Stand und Ambt bei den Seinigen darob sein, dass die Leute, wie sichs erheischt, in gueter Bereitschaft sein, also dass im Fall der Noth an einem und andern Stand und desselben Unterthanen, Untersässen oder Vorwandten, da es zur Lande selbst oder der Kron und der andern incorporirten Lande Defension aufgefodert werden möcht, dessen sich diese Land zu der Kron und den vorwandten Landen und Mitgliedern gleichermassen und hinwiederumb endlich vorsehen, kein Mängel sei, noch befunden werden muge. Wann aber auch Ihr Kais. Mt. bei diesem Punkt und Artikel der Ritterdienst, dass ihnen dieselbte Ihr Mt. zuvornbehalten, erwähnen, so können die Fürsten und Stänđ, wie auch zuvor in allen Fürsten- und Landtagen beschehen, nit Umbgang haben, sich deutlicher dahin zu erklären, dass sie mit der allgemeinen Defension der Lande oder zu der Hilf der Kron und derselben incorporirten Lande und Glieder gar nit kommen mügen, da diese Ritterdienst der Erbfürstenthumer in solchen Nothfall nit darein gestellet und darzue gebraucht werden und also ein allgemeine gleiche Hilfe aller Stände sein solle, in Erwägung, dass solchs nit alleine gleichermassen Ihr Mt. als ihrem Konig und Herrn, wie und inmassen den Landen zum besten beschicht, sondern dass die Ritterdienst auch zu solchen Defensionen und Beschützungen des Lands vermug eines iden Privilegien ausgesetzt und dass uf einmal und zugleich die Defension der Lande, oder so der Kron und den incorporirten Landen zu helfen, die abgesonderte Abfodrung der Ritterdienst nit sein noch bestehen könne; die Fürsten und Herrnstand aber wissen von dermassen Ritterdienst, wie sie sich dessen zuvorn und zum öftern erklärt, gar nichts.

Was weiter die im Landtage zu Behmen aus diesem Land Schlesien bewilligte Stuck und Waaren, darauf unterschiedliche Ungeld geschlagen, beruhren thun, welche neben dem funften Biergroschen alles zu des Lands Nothdurft angewendt und gebraucht werden sollen, wollen die Fürsten und Stände vormug der darueber insonderheit gefertigten Ordnung darob sein, dass sie treulich zusammenbracht und eingefodert, und solle nach Ausgang des Jahrs auf einem Fürstentag daruber Rath gehalten und geschlossen werden, zu was Nothdurften dieser schlesischen Fürstenthumer und Lande solchs alles dem Lande zur Nothdurft und Bestem gebraucht werden müge; idoch so wollen sich die Fürsten und Ständ abermalen hiemit aus zuvorn angemelter Unmuglichkeit erklärt haben, dass sie sich hierdurch in einige Schulden oder derselben Interesse Bezahlung gar nit einlassen kunnen noch mugen.

Die Mitleidung derer von Schlesien sowohl der Kron und andern derselben incorporirten Landen de facto und thätlichen abgezogen Stuck halben, als Krossen und Zülch, auch was der Bischof von Olomutz und andere in Mährern innehalten und was demselben anhängig, bitten die Fürsten und Stände, Ihre Mt. als König zu Behmen geruhen gnädigist und vaterlich darauf bedacht zu sein, wie dieselben zu schuldiger Mitleidung, weil es notori und offentlichen, dass sie in Schlesien liegen, mugen gebracht werden. Es wollen aber die Fürsten und Stände Personen deputiren und ordnen, die sich in den von Ihr Mt. ubersandten Schriften, und was mehr im Land derwegen vorhanden, den nächsten ersehen, Rath halten und die Nothdurft so viel muglich bewegen und in Acht halten, so sie I. f. G. dem Herrn Bischof innerhalb sechs Wochen schriftlich nachmaln zuschicken werden, so folgend auf nächstem Fürstentag, so vor der Erfodrung von Ihr Mt. einiger gehalten, abgehört und weiter darueber Rath gehalten, was ferner der Nothdurft noch darinnen muge fürgenommen werden; da aber für und ehe ein Fürstentag gehalten, Ihr Kais. Mt. zu Tractirung solcher Sachen Tagfahrt und Stelle ausschreiben und von Fürsten und Ständen ihre Abgesandten auch darzu erfodern würden, wollen sie hiemit I. f. G. als obristen Hauptmann und dann I. f. G. Herzog Georgen zu Liegnitz und Brieg, Herzog Carln zu Munsterberg und Ölsen, Grafen zu Glatz, Herrn Georgen von Braun Freiherrn auf

Wartenberg und denen von Breslau Macht gegeben haben, dass sie derwegen zusambenkommen, ob den Sachen Rath halten und auf ein drei Personen vom Herrn-, Ritterstand und Gelehrten schliessen mugen, welche auf des Lands Unkosten auf die von Ihr Mt. angesetzte Stelle und Zeit erscheinen und dabei Ihre Mt. oder derselbten Räthe die Nothdurft derer Sachen berichten und befodern mügen. Es bitten aber Ihr Kais. Mt. die Fürsten und Ständ, dass ihnen der Termin hiezu dermassen geraum angestellt werde, dass ob solchen Sachen nothdurftiger Rath zuvorn gehalten, auch die Abgesandten mit ander Nothdurft hierzu mugen abgefertigt werden.

Soviel die strittige Session mit dem Herrnstand und Erbfürstenthumern ist, achten die Fürsten und Stände davor, weil die Suhne nit zu erheben, dass der Herren Kurzpacher Freiherrn eingewendte Schriften die Gesandten der Erbfürstenthümer entpfahen und auf nächstem Fürstentage ihre Gegennothdurft darauf einstellen, so solle Ihre Kais. Mt. itzigen gnädigisten Anordnung nach darueber Rath gehalten, und was der Nothdurft befunden, Ihre Mt. zu derselbten gnädigisten Entscheid und Erkenntnus ubersendt werden.

Soviel beruhren thut den Zoll, so in Behmen von den Inwohnern dieser Lande Schlesien, ungeacht dass sie ihnen in Schlesien vorrichtet und dessen Kundschaft zeigen, geduppelt abgefodert und genommen, bitten die Fürsten und Stände Ihre Kais. Mt. gehorsamist, weil dieses notori und offenlichen in Ihr Mt. Mandaten angeschlagen, dass solche neue Grenzzoll nur einmal sollen abgefodert und gereicht werden, Ihr Mt. die geruhen ohne ferner Difficultirung den Zolleinnehmbern und derselbten Dienern genädigists zu befehlen, dass, wann in Behmen oder Schlesien Kundschaften fürbracht, dass die Zolle einmal gelegt und zahlet, dass die Leute zur Ungebuhr mit dermassen geduppelten unbillichen Auflag nit dörfen beschwert werden. Und achten die Fürsten und Stände gehorsamist davor, weil es offentliche Sachen und Mängel sein, dass es hierinnen weitern Berichts nit bedörfe, dann durch solchen Vorzug die Leute mit geduppelten Beschwerungen nur belegt und bedrängt werden, so wider Ihr Mt. ausdruckliche Patente und Befehlch ist.

So thun gegen Ihr Kais. Mt. sich auch die gehorsamen Fürsten und Ständ unterthänigist bedanken, dass Ihr Mt. sich des Herrn George von Braun Freiherrn erlittenen unchristlichen Gewalt bei der königl. Würde zu Polen genädigist um gebuhrlich Einsehen und zu Vorhutung weiter dergleichen Gewalt und Blutthaten angenommen und derwegen auch weiter ihren Orator in der Kron zu Polen abfertigen wellen, und bitten Ihr Mt. nit allein wie zuvor, dass in solchen Sachen gebuhrlichs Einsehen und Vorhör auch Straf befödert und fortgestellet, sondern dass auch, weil an andern vielen Grenzorten Eingriff und Gewalt beschicht, dass das Grenzcommissariat zwischen der Kron Beheim und Schlesien und Polen ehists fortgestellet und dass der König zu Polen die Inhibitionen wegen der Eingriff und thätlichen Handlungen renovire und erneure, auch die alten Compactata zwischen den Kronen Behmen und Polen mugen wieder erneuert und bestätigt werden.

Betreffend den in Unterthänigkeit gesuchten Revers, dass sie in Ihr Kais. Mt. nächsten Wahl und Krönung ubergangen, hätten sich gleichwohl die Fürsten und Ständ in Schlesien unterthänigist vorsehen, weil Ihr Mt. sich durch derselben Decret des Datum Breslau den 30. Julii verwichenen 77. Jahrs dahin genädigists erklärt, dass die Nothdurft derowegen auf itzigem Landtag in Behmen solle tractirt, gehandlet und befordert werden, und dis zu sonderem beständigen gueten Vernehmen, Besten und Aufnehmen der Kron gelangt und kunftige Zweiung und Weiterung, so sich etwa derhalben leicht ursachen möcht, verhuetet, es würden Ihr Kais. Mt. diese Land hierinnen mit dermassen Revers, wie zuvor im Fall beschehen, gnädigists bedacht und auf andere Zeit und Gelegenheit nit verschoben haben. Wollen darumben die Fürsten und Ständ nachmalen hiemit umb kunftigen Besten und Erhaltung gueten Willens der Kron und derselben incorporirten Landen gehorsamist gebeten haben, Ihr Kais. Mt. geruhen sie derowegen genädigists zu bedenken und länger damit nit aufzuhalten noch zu verziehen.

So thun gegen Ihr Kais. Mt. sich die Fürsten und Stände auch unterthänigists bedanken, dass dieselben ihr die gestellte Policeiordnung mit dermassen genädigister Erklärung, dass sie der Billigkeit gemäss, genädigists gefallen lassen, ausser des einen Puncts betreffend die Jungfrauen und Wittiben, so ihren Ehrenstand übel uberschreiten, denen Ihr Kais. Mt. aus etlichen eingeführten beweglichen Ursachen auf gelindere Einsehen und Straf genädigist dirigiren und ziehen. Da dann zwar die Fürsten und Stände sich itz und deswegen ihres gehorsamen Gutachtens entschliessen könnten, weil aber die vornehme Fürsten und Stänḍ, so bei Beschliessung der Ordnung zuvorn gewesen, itz und aus ehaften Ursachen nit zur Stelle, so wollen die anwesenden Fürsten und Stänḍ und der Abwesenden Gesandten solchen Artikel uf die nächste Zusammenkunft zu weiter nothdurftiger Berathschlagung hiemit gezogen und verschoben haben.

Was der Herr Hauptmann des Troppischen Fürstenthums, dass sich die Fürsten und Stänḍ uber ihnen wegen bishero bei den Ständen ungewohnten Absendung bei Ihr Mt. beschweret, zu seiner vormeinten Entschuldigung fürwendt, haben die Fürsten und Stände vornommen und hätten sich eins solchen bei ihme gar nit vorsehen; aber wie dem allem, so wollen die Fürsten und Stänḍ durch derselben angeordneten Ausschuss hieruber Rath halten und die Kais. Mt. der Nothdurft weiter berichten lassen.

Es wollen aber Ihr Kais. Mt. die unterthänigen Fürsten und Stände nit vorhalten, wie dass Ihr Durchlt. Ferdinand Erzherzog zu Österreich nit mit weniger Vorkleinerung dieser Land nu etlich Jahr anhalten, dass Ihr Durchlt. die bewilligte Verehrung volliglichen nit gereicht, da wohl nit weniger das dem Herrn Hauptmann durch die Fürstentagsbeschluss, auch vielfältige Oberambts- und kaiserliche Befehl die Ambtsvorwandten zur Erlegung und Zahlung zu bringen auferlegt, so hat er doch bis auf heut dieselb nit einbracht noch guetgemacht mit Furwendung, dass es von ihnen den Troppischen nit bewilligt, so doch blosse und unerhebliche ja schädliche Behelf sein, dann es diese Meinung bei den Fürsten und Ständen und allen dergleichen gemeinen Rathschlägen und derselben Beschliessung hat, was der meiste Theil willigt, dass die wenigern auch damit verobligirt und vorbunden sein. Darumben dann Ihr Mt. die Fürsten und Stänḍ hiemit gehorsamist anfliehen, dass dieselbte solche ausstehende Verehrungen einzubringen und zu Handen der Generalsteuereinnehmber innerhalb zweier Monat gutzumachen dem Hauptmann genädigist und mit Ernst verordnen und befehlen wollten; dann je diese Sachen, so in Fürsten- und Landtagen tractirt und beschlossen, nit zu den Privilegien gehören, sondern willkuhrliche guetwillige Bewillungen sein, die nur nach Ordnung, Mass und vermuge des beschlossenen Buchstabens gerichtet und entschieden werden mussen.

Also thun sich auch gegen Ihr Kais. Mt. die gehorsamen Fürsten und Stänḍ unterthänigists bedanken, dass Ihr Mt. genädigists vorordnen und darob sein wollen, dass die Inwohner dieser Land in der Kron zu Behmen wider Billigkeit und Recht nit beschwert werden sollen, dann solche Repressalien und Anhaltungen nit allein wider aller Völker Recht und lautere Gewaltthaten seind, sondern weil die Fürsten und Stänḍ vormug deren alten Compactaten und Vorwandnussen, so sie mit den anrainenden und benachbarten Königreichen, Chur- und Fürsten haben, unbeschwert sein, so werden die Herren Behmen der Inwohner dieser Land als ihrer Mitglieder, und die einen König, Herrn und Richter haben, auch nit unbillich verschonen; do aber von ihnen, wie gleichwohl zu mehrmaln wider Recht und die zugethane Vorwandtnus der Länder mit der Kron beschehen, mit thätlichen Auf- und Anhalten wollt verfahren werden, so würden die Fürsten und Stänḍ, inmassen sie sich dessen gegen Ihre Mt., als dieselbte in Schlesien gewesen, unterthänigists und unvermeidlichen erkläret, also auch mit gleicher Auf- und Anhaltung der ihrigen sich erweisen und verhalten.

Des von Wallenstein de facto und von neuem wider des Lands Privilegien furhabenden und ausgesetzten Zoll belangend, geruhen Ihr Mt. genädigist sich zu erinnern, was hiebevor die Fürsten

und Stände an Ihr Mt. und derselbten geliebten Herrn und Vater weiland Kaiser Maximilianen, hochlöblichster Gedächtnus, gelangt, darauf dann nit allein damaln, sondern auch jungst Ihr Mt. selbsten solchen Zoll als eine Neuigkeit befunden und abgeschaft. Dann obwohl seine alte angezogene Privilegien von einem Bruckenpfennig Meldung thuen, so ist doch der Ort keine Brucke vorhanden, zu deme dass vieler Guter darinnen gedacht, die er gar nit, sonder ander Leute besitzen und halten und zum Theil im Jägerndorfischen liegen; uber dits so ist er dergleichen bei und uber Menschengedenken in keinem Besitz und Brauch gewesen, sondern ist und wird von neuem von ihme von idem Ross wes aufgelegt und genommen, das zuwider der Fürsten und Stände Privilegien ist, dessen sie dermassen in Contraribesitz, dass keinem Fürsten, Herrn und Stand gebuhret, einigen Zoll oder dergleichen Aufsätze zu machen ohne ausdrückliche Bewilligung der Ständ, und darf sich kein Fürst, Stand oder Herr de facto dergleichen itziger Zeit unterfangen. Darumben an Ihr Mt. der Fürsten und Stände gehorsamists Bitten, dieselbe geruhen hierinnen nit allein ihre wohlerworbene und von Ihr Mt. itzt von neuem confirmirte Privilegien diesfalls und sonsten in genädigister Acht zu halten und ob denselben sie zu schutzen, sondern auch weder des Herrn Markgrafen oder ander Stände der Ort durchreisende Leut mit solchen unbillichen Neuigkeiten und Auflagen beschweren zu lassen, und dass der von Wallenstein thätlichen also Macht haben muge, dergleichen Aufsätze und Zölle anzuordnen; vormeint er aber wes zu erhalten, dass er mit seinen Privilegien und Nothdurften bein Fürsten und Ständen inhalt ihrer Privilegien furkomme, sein Recht und Nothdurft gebuhrlichen vorbringe und ordenlichen Bescheids hieruber gewärtig sei, noch sich solcher Sachen und derselben Besitz anmasse, des er nit, sondern die Fursten und Stände berechtigt. Und wöllen sich demnach die Fersten und Stände getrösten, Ihr Mt. in solchen offentlichen Neuerungen zu dergleichen vorzuglichen Disputationen und Aufzugen solch Sachen nit werden gelangen lassen, sondern dermassen Neuigkeiten durch gerechte Befehl in Ernst abschaffen.

Und sollen alle hierinnen begriffene und bewilligte Hilfen andergestalt nit gemeinet noch vorstanden sein, dann dass sie aus treuer gutwilliger Bewillung und keiner Pflicht beschehen, auch sich nit weiter dann auf dies Jahr, wie oben alles specificirt, erstrecken und insonderheit der Herren Fürsten und Ständ gemeinen und sonderbaren Privilegien unschädlichen und unverfänglichen sein, daruber Ihr Kais. Mt. sie auch mit genädigistem Revers vorsehen wird. Damit sich auch hiemit die Fürsten und Stände mit ihren unterthänigisten und gehorsamisten Diensten zu Ihr Kais. Mt. kaiserlichen Genaden entpfehlen. Geschehen und geben zu Breslau in gehaltenem Fürstentage daselbst den andern Juni des neunundsiebenzigisten Jahrs. (Mit 15 beigedrückten Siegeln.)

---

259. Purkmistr a konšelé města Žatce oznamují Rudolfovi II., že psaní třem stavům kraje Žateckého na sjezdu v Žatci shromážděným odevzdati nemohli, poněvadž o sjezdu, kterýž v městě jejich odbýván býti měl, ničeho nevědí.

V ŽATCI. 1579, 3. června. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější oc! Dne včerejšího při hodině dvamecitmé přijali sme VMCské psaní třem stavům v kraji Žateckém, a jakž titul ukazuje, v městě Žatci při sjezdu krajském shromážděným svědčící, chtíc rádi podle téhož titule takového VMCské připsání týmž stavům volně dodati: však že o žádném sjezdu týchž tří stavův v městě Žatci dne včerejšího nic sme neslyšeli, takové VMCské psaní za námi v své váze a celosti jest zůstalo, a cobychom s ním činiti měli, nevíme. Protož to VMCské poníženě a poddaně oznamujeme, aby VMCská milostivě o takovém psaní, že za námi jest, vědúc, nás věrné

a poslušné své poddané k službám hotové znajíc, ve všem v své milostivé ochraně držeti ráčila. Vedle toho na jiném nejsúce, pokudžby kterého dne takový sjezd z stavův v městě Žatci mezi námi byl, než takového psaní jim bez odkladův dodati. Datum v Žatci v středu po neděli exaudi léta ɔc 79.

VMCské věrní poddaní *purkmistr a konšelé města Žatce.*

---

260. Administrátor a farářové konsistoře pod obojí stěžují si císaři Rudolfovi II. na útisky, které se kněžím pod obojí od některých měst královských a kollatorův dějí.

V PRAZE. 1579, 3. června. — Současný opis v arcibisk. archivu v Praze.

Multis et crebris supplicationibus nostris, augustissime imperator, quemadmodum sanctae memoriae indulgentissimum Majestatis Vestrae patrem, ita Mtem Vram olim regiam, nunc autem imperatoriam, super negocio fidei fatigavimus: verum hactenus nullum, quod ad rem pertineret, responsum accepimus, adeo ut inde in magnum discrimen ecclesia hoc in regno deducta sit. Quare cum haec mala nobis non sine magno dolore et gravi acerbitate animorum in mentem veniant usque adeo, ut, nisi mature iis consultum et prospectum sit, in graviora his ne incidamus, verendum sit, visum est nobis earum omnium supplicationum in hoc praesenti libello summam velut ad oculos Mtis Vrae ponere, ut vel extrema hac necessitate urgente Mtas Vra ad succurrendum misere afflictae et calamitosae ecclesiae moveretur.

Supplicavimus itaque primo, quo pacto sacerdotum legitimorum magna inopia fere a duodecim annis laboremus et ob hanc rem multarum et fere innumerarum animarum deplorandam jacturam patiamur, quod fusius in una earum singulari supplicatione luculentissime et exactissime declaravimus.

Secundo certiorem fecimus eandem Mtem Vram de caetibus et concionibus magna cum frequentia omnium conditionum hominum in haeresi Picardorum et aliorum, quae tam in domibus privatis, quam in templis, quae sibi contra statuta regni et gravissimas interdictiones regum Boëmiae usurparunt, haberi solent. Quae licentia profecto, augustissime imperator, si longius impune processerit, magnopere timenda est.

Scripsimus praeterea in tertia supplicatione de quibusdam civitatibus tertii status, quod contra bonum et antiquitus observatum morem ac contra singulare mandatum et severius interdictum piissimi patris Mtis Vrae tam sacerdotes jugum consistorii nostri exutos et profugos, quam non ab episcopis ordinatos cum ritibus novandis et peregrinis recipiant et foveant, idque invitis nobis et citra voluntatem nostram ad majorem contemptum et contumeliam aeque ecclesiae Dei atque Mtis Vrae et nostri facere non dubitant.

Unde, quemadmodum quarto Mti Vrae notum fecimus, quidam seu barones seu equites collatores contra leges Boemiae parochias nostrae jurisdictioni subjectas in dies auferunt, ea in re conformes dictis civitatibus.

Quinto in propriis dominiis Mtis Vrae, maxime in ditione Pardubicensi, capitaneus ejus castri usurpata sibi autoritate sacerdotes legitimos ex parochiis excludit ac alios vel transfugas vel non initiatos substituit, atque iisdem decanos in civitatem Pardubicz constituit, religionis haereticae observandae modum praescribit, ipseque quasi episcopus primam autoritatem super iis exercet. Qui vero non parerent suis jussis ac constitutioni, parochiis pellit, adeo quod ii, qui nostrae jurisdictioni parere velint, timore ejus mandata nostra exequi non audent. Nam quendam illorum in carcerem conjecit, ibique eum ad arbitrium suum detinuit.

Secundum haec omnia innotescat et hoc Mti Vrae, quo pacto nonnulli licet legitime ordinati sacerdotes contra canones, consuetudinem regni et contra nostram inhibitionem uxores per speciem matrimonii superinducunt et alii praeter hos mulieres inhonestas fovent ac ex illis liberos suscipiunt. Quanquam cum videamus, quae mala inde oriantur, eam licentiam eis auferre et adimere velimus, verum inopia sacerdotum, cum alios habere non possimus ac impedimento aliquorum fautorum eorundem ei malo mederi non possumus.

Est praeterea aliud deplorandum, augustissime imperator, quod utinam Mtis Vrae verius tangat animum: quemadmodum quidam collatorum bonos, legitimos et nobis obedientes ac ecclesiae Dei fideles sacerdotes opprimunt, parochiis pellunt vel decimas auferunt ac causas injustas ejiciendi eos exquirunt et excogitant, ut tandem eo liberius vel transfugas vel non initiatos sufficiant. Atque sub hoc praetextu et autoritatem omnem super parochiis et vel super transfugis et vel non consecratis sacerdotibus sibi usurpent, ac tandem decimas et census ecclesiasticos ad proprios usus, data vel minima portione talibus, convertant. Unde non modo occasio desciscendi ab ecclesia sacerdotibus bonis datur, verum etiam et bona ecclesiae intercidunt et plurimae animae in magnum salutis discrimen deducuntur. Qua in re sanctae memoriae piissimus ille imperator Ferdinandus gravissime in tales animadvertebat, ac non modo ipse, sed etiam status Boëmiae in comitiis, ne quid ejusmodi ulterius quisquam attentaret, sanxerant.

Ad haec sacerdotum de eorum bonis testamenta ex jure tam canonum quam hujus regni legitime facta ac in nostro judicio confirmata multi collatores infirmant et infringunt, cum omnia bona demortuorum pro sua licentia sibi vendicent et usurpent et nec quicquam ex iis bonis, quibus essent legata, dare volunt. Adeo quod admoniti vel literis nostris vel precibus potissimum pauperum amicorum exorati et, quod est gravissimum, vel a Mte Vra jussi, vel ab iis, qui Mtis Vrae in hoc regno vicem gerunt, obedire renuant ac ad jus profanum, cujus non est de talibus judicare, provocant, quemadmodum quidam Henricus Kekule a Stradonicz eques fecit, quod cum vel octies de reddendis bonis injuste possessis a Majestate Vestra scriptis admoneretur, mandata contempsisset, ultimo ei dies dicta ad judicium camerae fuit; verum priusquam controversia in quatuor annis agitata decisa fuisset, mortuus est et ea bona hactenus non sunt reddita.

Ultimo et hoc Mti Vrae notum faciamus oportet, quod jurisdictio consistorii nostri et sua autoritas, quae est propria Mtis Vrae, majorem in modum violatur et conculcatur: cum neque sacerdotes ad jus vocati vel a nobis citati, neque alii saeculares in causis sive matrimonialibus sive aliis quibusvis ad nostrum jus pertinentibus comparere, aut judicatis et sententiis latis parere in animum inducere velint. Unde multae res perniciosae saluti et in clero et in aliis profanis hominibus, potissimum in rebus matrimonii, exoriuntur.

Sunt etiam alii, qui facultatem jurisdictionis sibi acceptant, quod testamenta sacerdotum de bonis eorum ordinata contra jus canonicum et consuetudinem regni ad jus suum profanum vel confirmanda vel infirmanda ac publicanda per vim trahere contendunt, ac per hos multas enormitates et abusus, quae in nostro foro non pateremur, tuentur, occultant et supprimunt, veluti civitates Stržibro, Hradecz, Welwary, Žatecz, Pisek, Sedlczany, Nymburg et plerique nobiles. Praeter haec multi inveniuntur, qui nostro consistorio, quod est ab indulgentissimo Mtis Vrae patre ante octo annos conscriptum, cofirmatum et ratum haberi jussum, exprobrant, illudunt et derogant. Quo contemptu tam dignitati sacerdotali et praesidentiae nostrae, quam Mti Vrae quanta fiat contumelia, Mtis Vrae erit decernere. Meminit enim Mtas Vra, quae responsio nobis a sanctae memoriae patre Mtis Vrae jam tum profecturo Ratisbonam in praesentia Mtis Vrae data sit, quo in responso vel hoc maxime adjunctum est: Jurisdictionem nostri consistorii nulli alii datam, sed sibi et Mti Vrae reservatam ac in manu positam esse.

Majestatem itaque Vestram, amplissime ac augustissime imperator, propter nomen Dei supplices etiam atque atiam oramus, ut Mtas Vra pro officio suo tanquam imperator vere christianus et catholicus super iis omnibus a nobis propositis rebus, quae gloriam Dei, utilitatem ecclesiae et publicam salutem animarum ac dignitatem Mtis Vrae concernunt, amplius non differat, ut eaedem res ad bonum et antiquum ordinem et decentiam ex more hujus regni vetusto reduci atque ita honor et gloria divini nominis ampliari et augeri valeat.

Petimus praeterea obnixe a Mte Vra, ut consistorium nostrum, ex quo multae jam personae et viri singulares mortui sunt et alii alio justis de causis migrarunt (quinque enim consistoriani supervivimus), renovare ac denuo creare dignetur. Nam et nos, qui in hoc officio consistorii permanemus, vel nimio labore pro paucitate nostra vel senio aliqui nostrum confecti tantum onus rerum arduarum ecclesiae et ejusdem consistorii sustinere amplius non possumus.

Haec ita proposita ut apprime necessaria, ita maturam executionem requirentia, nosque ipsos et consistorium nostrum S. Mti Vrae commendamus ac responsum benevolum et pium a Mte Vra petimus. Nos autem memores tam piissimi erga nos animi et affectus Mtis Vrae recipimus ad Deum optimum et maximum pro eadem preces nostras, ut et vitam Mtis Vrae et imperium late longeque proferre dignetur, fusuros. Datum Pragae feria quarta post S. Marcellini 3. Junii anno Domini MCLXXIX.

S. Caesareae Mtis Vrae fideles subditi sacellani

Administrator et parochi consistorii archiepiscopatus Pragensis sub utraque communicantium.

---

261. Šepmistři a rada na Horách Kutnách prosebně žádají některých pánův za přímluvu, aby ujednávání o nová práva horní bez nich a na škodu jich se nedálo.

NA HORÁCH KUTNÁCH. 1579, 10. června. — Opis souč. v arch. města Hor Kut.

Službu svú vzkazujem, urozený pane, pane nám laskavě příznivý! Od pána Buoha všemohoucího VMti zdraví i všeho dobrého žádáme i také upřímně přejeme. Jakož VMti tejno není, že při tomto nyní pominulém sněmě na vznešení nejvyššího pana mincmejstra království Českého na tom ode všech tří stavův království Českého jest snešeno, abyšte VMti spolu s jinými JMtmi pány k tomu volenými na práva horní zasednouti a podle JMtí rad JMCské komory a dotčeného nejvyššího pana mincmejstra k přehlídnutí a jich uvážení se uprázdniti a takovou věc, tím nemeškajíc, před sebe vzíti a k místu přivésti ráčili, jakž týž artikul sněmovní to v sobě šíře obsahuje a zavírá. I ačkoliv tomu nerozumíme jináče, než že takovú věc od JMti nejvyššího pana mincmejstra království Českého pro dobré těch hor a všech nás obyvatelův opatření před sebe jest vzata, však poněvadž o takovém spisování týchž práv horních již od několika let, jakž tomu rozumíme, od některých v malém počtu skládaných, na mále ani na mnoze nic jsme nevěděli a až posavad o nich (což nám jakožto lidem JMCské přísežným a horníkům v známost, jakž se nám vidí, spravedlivě uvedeno býti mělo) nic nevíme, a což tu by za práva horní mimo předešlá od někdy slavné paměti krále Václava Druhého okolo léta třístého, jimiž až posavad Hory se spravovaly, v latinském a německém jazyku vydaná míti se chtělo, nerozumíme; nýbrž, jakž naslejcháme, co jest předešle za jistejmi příčinami od některých k nám na Hory Kutné přišlých a pomocníkův jich přivedeno býti nemohlo, to že by nyní tímto prostředkem pod příčinou takových nových práv a opatření hor někdo sobě toho dovésti a tudy JMCské stolici od starodávna vysazenou, pořad práva našeho, privilegia, starobylé dobré zvyklosti, sněmy některé, konfirmací

JMCské proměniti a v nic obrátiti, a což nám a ouřadu našemu i všemu městu náleží, to na sebe vtáhnouti a tudy se zvelebiti a nás potupiti chtěl, k čemž aby přijíti mělo, pán Bůh rač zachovati.

A protož k VMti v té příčině se utíkajíc žádáme, že nad námi a těmi horami ruku svou milostivou držeti, a když na taková práva horní s JMtmi pány k tomu volenými zasednouti ráčíte, nás v své milostivé paměti míti a tuto žádost a potřebu naši JMtem prvé, nežli by k jakému uvážení přišlo, přednésti a o to všelijak, aby nám také taková práva, poněvadž se tu nás všech netoliko konšelův, ale i soudcův, starších obecních i jiných, kteříž se týchž hor s znamenitými náklady, jsouce tu na větším díle zrodilí a jiní od mnoha let trvající, dotýkáme, prvé k přehlídnutí povolnému a byla-li by vůle VMti i k dání zdání dobrému ukázána byla, nežliby k uzavření a vytištění svému přišla, přičiniti a nás v tom milostivě fedrovati ráčíte. Nebo obáváme se, jestližeby se co pod takovým tejným a ukrytým spisováním těch práv horních na zlehčení stolice JMCské, pána, pána našeho nejmilostivějšího, pořadu práva našeho, privilegií, starejch dobrejch zvyklostí ɔc, pod jakejmkoliv spůsobem a barvou stalo, a my potom k vykonání a zachování jich nutkáni byli, aby potom skrze to nějací odporové, zášti, nevole, soudové neb něco jiného nepošlo. Neb abychom my co nového na zlehčení stolice JMCské, privilegií, našich starobylých zvyklostí se dopustiti měli, raději pořadem práva o to rozeznáni býti žádáme; ale věříme, jakožto milovník těch hor, že k tomu ničemuž přijíti dopustiti neráčíte. V čemž se pánu Buohu a VMti v milostivou ochranu poroučíme. Dán na Horách Kutnách v středu po slavné památce seslání Ducha sv. léta ɔc 79.

Šepmistři a rada na Horách Kutnách.

In tergo: „Přípis listův k některým pánům obzvláštně činěných."

---

262. *Rudolf II odpovídá komoře české, poněvadž nesplnila se naděje, aby na posledním jenerálním sněmu českém svolena byla vydatná pomoc na uspořádání financí při císařském dvoře, že nemůže prosebné žádosti o výpomoc z peněz za přenechání statků komorních v dědictví vyhověti, neboť již na 200.000 zlatých dvornímu služebnictvu dluhuje. Věřitelové aby zatím, dokud peníze sehnány nebudou, napomenuti byli k trpělivosti, a vydání komorní i královského hradu aby na kolik možno nejvíce obmezena byla.*

V PRAZE. 1579, 16. června. — Koncept v c. k. říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben euern uns vom 19. Maii nägsthin in Unterthänigkeit gethanen Bericht und die daneben ubergebne Auszug nachlängs gnädiglich angehört und doraus verstanden, was ihr unsers beheimbischen Kammerwesens gegenwärtigen Stands und Gelegenheit halben gehorsamblich anmelden thuet, wissen uns auch desselben aus vorgehenden euern gleichmässigen gethanen Berichten nit weniger zu erindern und hätten gleichwohl verhofft gehabt, es sollt der jungst allhier gehaltene Generallandtag die Mittel und Gelegenheit abgeben haben, damit nit allein diesem behmischen, sondern auch dem ganzen Hauptwesen geholfen werden und wir also des beschwerlichen Lasts und Obliegens untereinist abkumben hätten mögen; dieweil es aber euers selbst gehorsamben Wissens den verhofften effectum nit erreicht, sondern erst eines andern kunftigen Landtags erwartet werden muss, und wir dann dem Wesen dieser Zeit von Hof aus, wie gnädigist wir auch darzu geneigt, je kein Hilf thuen mögen, so werdet ihr euch nun bis dahin gehorsamblich gedulden mussen. Dann ob ihr euch gleichwohl aus den Trczkischen und andern vererbten behmischen Guetern bis in 20.000 Thaler erfolgen zu lassen unterthänigist bitten thuet, so werden wir doch glaubwürdig berichtet, dass an denselben ein schlechts ausstehen, auch unserer unvermeidlichen Hofsnothdurften halben, dohin dann dies und

ander Vererbungsgeld deputiret ist, allbereit wohl soviel, als sie austragen, dorauf anticipiert worden sei, zuedem dass wir dieses und dergleichen Gelds gar keins Weges entrathen konnen, do wir anders an unserm eignem Unterhalt nit Mängel und Abgang leiden wollen. So mogen wir euch auch in gnädigem Vertrauen nit bergen, dass wir unserm wesentlichen Hofgesind allein an verdienter ordinari Besoldung uber 200.000 fl. zu bezahlen schuldig, dorunter die meisten also benöthigt seind, dass sie sich länger nit zu erhalten, sondern fast haufenweis hinweg trachten, doraus uns dann, do sie länger also gelassen werden sollten, bei männiglich sonderer Schimpf und Geschrei zu gewarten sein wurd, dass wir also gleich nothdrunglich auch einstheils derselben Mittel, so, wie jetzo gemelt, zu unsern eignen Mundofficiis deputirt seind, darzu gebrauchen müssten. Und ob wir wohl dasjenig, so aus den Herrschaften Graupen und Geiersberg zu gewarten, darzu vermeint, so befindet sich doch, wie euch dann selbst gehorsamblich bewisst, dass nit allein des von Rosenbergs Schuld, sondern auch die Schwendin mit einer starken Summa dorauf verwiesen ist, daher dann das ubrig zu etwas Contentirung beruhrtes unsers nothleidenden armen Hofgesinds umb soviel weniger erklecklich ist, zu geschweigen, dass auch zu dem Kammerwesen was davon gefolgt werden sollt.

Damit aber gleichwohl dem Wesen so viel muglich etzlichermassen Hilf und Rettung gethan und dasselb, bis nach Verleihung des Allmächtigen mehrer und erspriesslicher Mittel zu erlangen, vor Fall und Nachtel aufgehalten werden moge, so lassen wir uns euerm selbst gehorsamben Anmelden nach gnädiglich gefallen, dass mit denen Parteien, so verburgte Schulden an verfallenem Hauptguet und Interesse zu empfahen haben, durch unsere obriste Officirer der Kron Beheimb bei gegenwärtigem noch währenden Landrechten umb Geduld und länger Stillstand gehandelt, und im Fall je einer oder mehr darzu nit zu bewegen, ehe bei ihnen den Officirern soviel erhalten werd, dass sie an den dreien Biergroschen, so sie zu Abzahlung der Interesse vermeint, mittlerweil zu Stillung dergleichen unwartenden Parteien herausfolgen lassen möchten, welches ihr dann, wie hiemit unser Befehlich ist, an unser Statt an sie die Officirer bringen, diejenigen, mit denen gehandelt werden solle, verzeichneter ubergeben und daneben nichts weniger auch fur euch selbst alle gute Anweisung, Hilf und Befurderung dabei thuen und in allem dem, was uns und dem Wesen zum Besten dabei zu befurdern vonnöthen und nutzlich sein wirdet, nichts unterlassen sollet. Die andern aber, derer Schulden nit verburgt oder sonst solche Forderurungen haben, so nur ohne sonderen Nachtel einzustellen seind, die wollet fur euch selbst bestes Fleiss und Glimpfs zu Geduld und anderer besserer Gelegenheit vermahnen und also die unwartenden den mindernothwendigen Ausgaben fursetzen. Daneben aber wird in allweg ein Nothdurft sein, weil sich befindet, das auf unser behmisch Kammer- und Schlosswesen jahrlich bis in 60.000 Thaler und also fast noch soviel, als die Gefäll gegenwärtigs Stands ertragen, aufgehet, dass darinnen aufs meist, als sich nur immer leiden will, ein Minderung furgenumben und gemacht werd, wie wir dann gnädigist wollen, dass ihr den ordinari und extraordinari Staat ersehen und uns nach nothdurftiger Berathschlagung zu Handen unser Hofkammer mit gueter Ausführung berichten, wie und wo dergleichen Minderung furzunehmben und also die Ausgaben nit hoher als die Einkumben gestellt werden. An dem allem vollbringt ihr unsern gnädigen auch endlichen Willen und Meinung. Geben Prag den 16. Junii anno 79.

---

263. Vratislav z Pernštejna ouředníku Litomyšlskému (i Landškrounskému), aby v příčině sečtení lidí poddaných, nařízení veřejné hotovosti i jiných artikulů, sněmem i na sjezdích krajských svolených, všechno časně vykonal.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 17. června. — Opis. souč. v ruk. knih. Roudn.

Václave Hubryk milý! Přálť bych aby se dobře měl. Poněvadž jsem exemplář sněmu zdejšího nyní pominulého odeslal a sjezdové krajští týmž sněmem nařízení již vykonáni jsou, a při těch se také

strany sečtení lidí poddaných, nařízení veřejné hotovosti po krajích i o jiné artikule jisté snešení stalo: nechtíc bejti v vykonávání náležitých povinností podle téhož sněmovního snešení a nařízení zadním, o tomť poroučím, aby z statku mého Litomyšlského, tvé správě poručeného, na místě mém takové všelijaké náležitosti časně spravil a vykonal. Na tom jistou vůli mou naplníš. S tím se dobře měj. Datum na hradě Pražském v středu po sv. Vítě léta ɔc 79.

In simili ouředníku Landškrounskému.

---

264. Rudolf II vyzývá rytířstvo, města Chebského kraje, aby vyslané své ke dni 28. června do komory české vypravili, kdež s nimi jednáno bude v příčině došlých a nových berní, posudného a jiných pomocí.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 19. června. — Orig. něm. v arch. města Chebu.

---

265. Komora česká a dvorská předkládají císaři své dobré zdání v příčině sehnání potřebných peněz na vychování dvoru císařského až do příštího sněmu; i radí císaři, aby o tom s nejvyššími úředníky království Českého se uradil, a po příkladu v Bavořích důchody klášterní v zemích koruny České, biskupství Olomouckého a Vratislavského pro potřeby válečné a na vychování dvoru císařského k ruce své vzal.

1579, 24. června. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergenädigister Kaiser! Auf E. Kais. Mt. genädigste Verordnung haben sich beide Kammer zusammen verfuegt und von Sachen, wie etwo zu Geld zu kommen, davon E. Mt. nothwendige Unterhaltung bis auf kunftigen Landtag haben möchten, verträulich conversirt, sich auch mit einander nachfolgenden Guetbedunkens verglichen.

Als nämblich wirdet fur rathsamb angesehen, dass E. Mt. mit den verträulichisten Herren obristen Landofficierern daraus geredt und ihnen furgehalten, dass sich gleichwohl E. Mt. genädigist wussten zu erinnern, was derselben auf jungst gehaltenem Landtag von den Ständen bewilligt, wollten auch gern derselben Hilfen erwarten, es wär aber umb E. Mt. jetzo also geschaffen, dass sie auch ihre selbsteigne Unterhaltung nicht haben könnten, darumben begehrten E. Mt. genädigist, sie wollten mit derselben unterthänigistes Mitleiden haben und auf solche Mittel und Weg selbst guetherzig bedacht sein, wie etwo E. Mt. geholfen und an derselben eignen Unterhaltung nicht Noth leiden durften, welches, do es geschäch und bei fremden Nationen ausbrechen sollt, nicht allein E. Mt. zue grosser Verkleinerung, sondern auch ihnen, als E. Mt. getreuen Unterthanen, die dann ihrem Herrn in dergleichen Nöthen billich zuspringen und ihne nicht verlassen sollen, zu Nachtl gereichen wurde: darumben wollten E. Mt. sich zu ihnen gänzlich versehen, sie werden das Obliegen der unvermeidlichen Nothdurft nach mitleidlich bewegen und beherzigen und die Sach dahin anstellen und ihrestheils befordern, damit E. Mt. eintweder von der allbereit beschehnen Landtagsbewilligung mittlerweil etwas erfolgen muge, oder do es von denselben Gefällen aus Ursach, dass sie noch nicht verhanden oder anderer Verhinderung halben nicht sein könnt, andere erspriessliche Weg als zu einem Interim, damit E. Mt. des kunftigen Landtags und etwo mehrer Hilf, deren sie sich versehen, zu erwarten hätten, erdacht werden könnten, mit diesem genädigisten Erbieten, dass E. Mt. gänzlich dahin entschlossen, an derselben Hof und andern Orten mit Rath ihr, der Herren Landofficierer, das Wesen aufs genauist und dermassen einzuziehen, soweit sichs nur E. Mt. und der Land halben leiden und ziemen wölle.

Und zu solcher Berathschlagung möchten E. Mt. zwen aus der beheimischen Kammer, als die umb E. Mt. Obliegen und auch umb des Lands Gelegenheit wissen, umb allerlei Berichts Willen genädigist auch erfodern, verhoffentlich, dass es zu gegenwärtiger E. Mt. Noth als zu einem Interim nicht ohn Frucht abgehen, sonder auch dem kunftigen Landtag etlichermassen guete Praeparation geben, sowohl ihnen den Herren obristen Landofficierern nicht unangenehmb sein möcht, die dann ungezweifelt umb soviel desto eiferiger das ihrig bei E. Mt. thuen werden, wann sie sehen und spüren, dass E. Mt. sich ihnen in denen Dingen also ganz und gar eröffnen und vertrauen.

Und was also allhie in Beheimb erlangt, das könnt alsdann mit Rath der Herren Officierer bei den andern incorporierten Landen auch aufrecht werden.

Daneben aber wirdet den Herren obristen Landofficierern auch dits furzuhalten sein, weil der Steuer- und Bierrestanten nicht wenig, dass sie die Steuereinnehmber fur sich erfordern und ihnen ernstlich einbilden, die Execution männiglichs unverschont ohn weiter Verlängerung fur die Hand zu nehmben; item dass auch die Raitungen von den Steuer- und Biergeldeinnehmbern ehe besser aufgenomben werden.

Nicht weniger will ein sondere Nothdurft sein, weil offentlich und am Tag, dass in den Klöstern in Beheimb, Marhern, Schlesien, Ober- und Niderlausitz ubel gehaust und die Einkommen verschwendt und unordentlicher Weis durchgebracht werden, darumben dann noch bei Regierung weilend Kaiser Maximilians, hochlöblichister Gedächtnus, ein Visitation angestellt und doch aus allerlei furgefallenen Verhinderung in kein Vollziehung kommen, dass derwegen E. Mt. mit den Herren obristen Landofficierern die Sach gleichermassen in Berathschlagung genommen hätten, ob nicht allenthalben in Klostern ein solche Ordnung wie in Baiern anzustellen, also dass den Geistlichen ein gewisses Deputat verordnet, das ubrig zu Kriegs- oder andern E. Mt. Nothdurften angewendt werden möcht, darunter dann auch beide Bisthumb Olmütz und Breslau, welche nicht kleine Einkommen haben und etlichermassen unnöthigen Kosten fuehren, auch zuvor ihre Freund davon reich worden, nicht zu umbgehen, sonder gleichermassen von ihnen ein gewisse Summa Gelds jahrlich zu E. Mt. Unterhaltung zu contribuiren begehrt werden möcht, welches sie sich dann nach Gestalt und Gelegenheit des jetzigen Wesens mit Billigkeit nicht zu verwidern, angesehen, dass sie Kammergueter halten und geniessen.

Und obwohl Graupen und Geiersperg jetzo verkauft werden sollen, auch sonst die Erbschaft an etlichen Trczkischen Güetern, deren doch nit viel ubrig, gleichsfalls anzuwähren, so ist doch kein sondere Raitung darauf zu machen, weil allbereit zuvor darauf anticipirt und gleich wie vorgessen Brod zu raiten.

Ob und was auch aus der Dobrilukischen, Elbognischen und Kuttenpauerischen Handlung zu gewarten, davon kann dieser Zeit kein grundlicher Bericht beschehen, sonder muess der Commissari Relation und Ausrichtung erwartet werden. Und ist also furnehmblich an dem das meist gelegen, dass die Berathschlagung mit den Herren obristen Landofficierern abgehörtermassen furgenomben und die Sach allein dahin befurdert werde, worvon E. Mt. bis auf den nägsten Landtag zu leben haben, dann einmal seind dieser Zeit andere Mittel keine verhanden noch auch zu verhoffen. Jedoch alles zu E. Mt. genädigisten Willen und Wohlgefallen gestellt. Actum Prag den 24. Junii anno im 79ten. *)

---

*) Na okraji připsáno: „Am Tage Johannes des Täufers Ihrer Mt. unterthänigist referiert. Die haben geschlossen, mit dem Herrn von Rosenberg, alsbald er kombt, deswegen zu reden.“ A na zadní straně poznamenáno: „Mit Fleiss aufzuheben. Ist Ihrer Kais. Mt. heut dato ein Abschrift durch den Herrn Hofkammerpräsidenten ubergeben worden.“ 27. Junii anno 79ten.

266. Na sjezdu krajském v Písku shromážděné osoby ze stavů kraje Prachenského podávají císaři zprávu, že strany nadsazování a drahot řemeslníkův, kromě kovářů, na tom zůstaly, na čem se byl sněm usnesl.

NA PÍSKU. 1579, 30. června. — MS. souč. v arch. města Prachatic.

Nejjasnější ꝯc! Jakž na sněmu minulém, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromicích [9. února] a zavřín jest v outerý po neděli květné [14. dubna] léta tohoto 79, s VMCskou všech tří stavův království tohoto Českého jisté snešení se stalo, aby strany drahot a nadsazování řemeslníkův díla jejich, jakž v městech Pražských, takž i po krajích v jiných městech tolikéž jisté nařízení skrze osoby po krajích ze stavův k tomu volené [...]*); podle kteréhožto svolení, jsouc my v tomto kraji Prachenském k uvažování té věci voleni, ač dva z stavu panského a rytířského volených, omluvy své odeslavše, jsou nepřijeli, však kteří sme se sjeli, to sme před sebe vzali a s pilností položení a způsob kraje považovali, a se vší bedlivostí, aby chudým lidem v spravedlnosti žádné skrácení se nestalo, na to pomejšleli. Však mezi sebou nic sme najíti nemohli, abychom co lepšího a užitečnějšího, mimo nařízení VMCské na města Pražská se vztahující, obmysliti mohli, takové VMCské nařízení schvalujíce, aby v tomto kraji všickni řemeslníci, kromě samých kovářů, podle toho se tak chovali, za spravedlivé býti uznáváme. Že pak kováře, nejjasnější císaři, z takového nařízení vynímáme, příčinu toho skušenou pro nemírnou drahotu železa štyrského v tom kraji býti uznáváme; však kterak by se při řemesle svém spravedlivě chovati měli, o tom podle povahy kraje jim vyměřeno bude. VMCské ve vší ponížené poddanosti za to žádajíce, aby VMCská obzvláštní poručení do tohoto kraje mandátem učiniti ráčila, aby podle téhož VMCské nařízení řemeslníci tak a nejináč se chovali, neb my (jsouc té naděje i do jiných obyvatelův kraje tohoto) nad takovým VMCské nařízením ruku ochrannou držeti chceme; jestližeby pak případnost a proměna času v to drahotou aneb jináče vkročila, tehdy, nejmilostivější císaři, my i úřad jedné každé obce připovídáme to tak opatřiti, aby řemeslem svým chudým i bohatým posluhovali, tak aby VMCská nad tím obzvláštní oblíbení míti ráčila. VMCské sebe i všecken kraj Prachenský k milostivé ochraně poroučejíce.

Actum na Písku, v outerý po památce svatých Petra a Pavla, apoštolův Páně, léta 1579.

---

267. Vilím z Rožmberka a ostatní nejvyšší úředníci zemští království Českého podávají císaři své dobré zdání, jakými prostředky by odpomoženo býti mohlo peněžité jeho nesnázi. Úředníci zemští praví, že bez vědomí stavův nemohou dáti žádnou pomoc, připomínají, že stálými, velkými berněmi země jest vysátá a že se zdá, jakoby všechna břemena jen na království České se uvalovala; i radí císaři, aby prodejem svých statkův a z jiných zemí peníze si zaopatřil a všeobecnou visitací biskupství, klášterů a jiných církevních statků nařídil, aby se určiti mohlo, mnoholi by takové duchovní statky přispěti mohly.

V PRAZE. 1579, 1. července. — Opis souč. v arch. Třeboň.

Allergnädigster Kaiser! Als E. Kais. Mt. uns derselben Noth und Obliegen im Rath mündlich genädigist furgehalten und daneben vermeldet und angezeigt, dass es umb E. Mt. also geschaffen wär, dass sie bei jetzigem Stand und Gelegenheit der einkombenden bewilligten Hilfen fast nicht soviel zu gewarten, davon E. Mt. derern selbst eigne unvermeidliche Unterhaltung haben konnten, sondern da dieselb gelassen, das Wesen dergestalt nicht wohl länger stehen, sonder allerlei Zerrütligkeit E. Mt.

---

*) Zetlelé.

und den Landen zu nicht kleinen Schaden und beschwerlichen Nachred, auch grossen Verkleinerung bei frembden Nationen gereichen muesste, mit genädigster Erinderung, auf Mittel und Weg bedacht zu sein, wie etwa E. Mt. bis auf nägstkunftigen Landtag gleich wie zu einem Interim, davon sie mittlerweil ihr Unterhalt haben möchten, geholfen werden könnt.

Darauf und zu unterthänigster Vollziehung desselben haben wir die Sach in Berathschlagung genomben, und ob wir uns wohl als E. Mt. getreue Räth und Unterthanen schuldig erkennen, sonderlich in Erwägung, dass weil E. Mt. derselben genädigstes Vertrauen in uns setzen, auch ohn das billich beschieht, alles das, was derselben als uns von Gott furgesetzten hohen Obrigkeit zue guetem furgenomben werden kann, unserm äusseristen Vermuegen nach zu befurdern, solches auch, soviel an uns mit allem eiferigen Fleiss gern thun und gehorsamist vollziehen wollten: so bezeugen wir doch mit Gott, dass wir dieser Zeit und in Eil kein Rath darzue wissen, auch nach Gestalt und Gelegenheit aller Sachen nicht erdenken können, wie und woher, sonderlich ohn Vorwissen der Ständ, E. Mt. auf jetzo zu helfen sein möcht.

Daneben wir uns aber gleichwohl zue Gemuet gefuehrt, dass die Ständ dieser Kron Behem nicht kleine Hilfen eine über die andere fast über all ihr Vermuegen aus unterthänigister Treuherzigkeit diese Jahr her geleistet und noch ohn Unterlass leisten. Und wiewol die zwen Biergroschen E. Mt. zu derselben Hofhaltung bewilligt, so ist es doch nicht dahin gemeinet, dass die Unterhaltung allein daher genomben und der andern Kunigreich und Land verschonet und Beheim sambt derselben incorporierten Landen allein die Bürde tragen, sonder dass die andern Länder das ihrig billich auch darbei thun sollten. Es wirdet aber gleichwohl soviel vermerkt, dass die Kron Behem bei denen Sachen fast das meist thue, und hat gleich das Ansehen, als wollt aller Last allein auf dits Kunigreich gelegt werden, welches auch aus dem, zugeschweigen anderer Umbständ, erscheint, dann in kurzen Jahren ein grosse ansehenliche Summa aus Verkaufung der Pfand- und geistlichen, auch Lehen- und Vererbung und Hinlassung viel stattlicher Gueter und Fälligkeiten neben anderen Hilfen aus diesem Kunigreich und derselben incorporierten Landen hinaus gefuehrt worden, zu geschweigen der grossen ansehenlichen Schuldenposten, deren eine über die andere herein gewiesen werden, wie denn im Hofzahlmeisterambt sowohl im Rentambt allhie und andern Orten solches alles leichtlich ausgesuecht werden kann. Dagegen man aber die wenigiste Nachrichtung nicht hat, ob und wie viel aus andern Landen Gelds herein geschickt und diesem Kunigreich, wie aus denselben andern Landen auf die Hofunterhaltung viel Jahr her erfolgt, bis auf dato zu guetem komben wär.

Zu dem ist wissentlich, wann E. Mt. zue Wien oder anderer Orten sein, so wirdet derselben dannocht nit mit klein Abbruch des hieigen Wesens von hinnen soviel Gelds geschickt, davon E. Mt. den mehrern Theil ihr Unterhaltung haben konnen; seind aber E. Mt. allhie, so kombt fast alles Geld, was nur aus Verkaufung der Gueter gelöst oder sonst erhandelt und anticipiert werden kann, oder die Landshilfen zum Theil austragen, nirgends anderst wohin als in derselben Hofkanzlei-Hofzahlmeisterambt, da auch ein Aufbruch sonderlich von hinnen oder anderer Ort beschehen sollt, wirdet derselb den mehrern Theil von hinnen befurdert. Wohin aber dergleichen Geld angewendet, und ob es allein auf E. Mt. Mundofficien, wie es den Verstand haben soll, ausgegeben, das werden E. Mt. sich ungezweifelt allergnädigst wohl zu erkundigen haben.

Doch wird dies alles wohlmeinund, allein dieser Ursachen halben unterthänigist angemeldet, damit E. Mt. dannocht allergnädigst spueren und vermerken muegen, dass die Kron Behem bei E. Mt. und derselben hochlöblichen Vorfahren, seligister und christlichister Gedächtnus, das ihrig je und allweg nach höchstem Vermuegen gern gethan haben und noch thun. Es seind aber diese Land durch die beharrlichen immerwährenden Hilfen wie männiglich wohl zu erachten, dermassen erschöpft, darob die Ständ und ihre arme Unterthanen nicht auf das höchste wenig beschwert befunden werden.

Wissen also dieser Zeit kein andern Rath, als dass E. Mt. derselben Unterhaltung aus denen Guetern, so jetzo verkauft werden oder noch zu verkaufen bevorstehen möchten, zusambt dem, was die zwen Biergroschen E. Mt. ertragen werden und vielleicht was E. Mt. aus andern E. Mt. Kunigreichen und Erbländern zu gewarten haben, nehmben lassen.

Was dann die Hilfen von den Bisthumben und Geistlichen belangt, hätten wir etlichermassen Bedenken, dass E. Mt. sich dessen ohn vorgehenden Consens der bäbstlichen Heiligkeit unterstehen sollten, sondern wären der gehorsamisten Meinung, E. Mt. möchten hierinnen wie von andern christlichen und katholischen Potentaten in dergleichen Sachen beschehen, verfahren und ein Visitation aller Bisthumben, Klöster und Geistlichen in allen E. Mt. Kunigreichen und Landen allergenädigist anordnen und nach eingezogenem Bericht ein Austheilung machen, was von jedem Stift zu contribuiren sein möchte. Doch muesst unsers unterthänigisten Erachtens diese Bescheidenheit gebraucht werden, weil die Einkomben zu den Klöstern zu Gottes Ehr und ad pias causas gestiftet, dass solche Hilfen, die etwa von den Geistlichen jährlichen gereicht, nirgend anderstwohin, als allein wider den Erbfeind des christlichen Namens und Glaubens, dem Turken, angewendet würden; dagegen aber E. Mt. die Wiedererstattung von dem Geld, so etwa von andern Orten zu Erhaltung des Kriegswesens gereicht wirdet, zue derselben Hofsunterhaltung genädigist gebrauchen lassen möchten. Jedoch zu E. Mt. genädigistem Willen und Wohlgefallen gestellt. Actum Prag ꝛc.

---

268. Erazim Hyršperger z Kyniksteinu a na Vartmberce oznamuje nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, proč krajský sjezd v Boleslavi nemohl býti odbýván.

NA VARTMBERCE. 1579, na začátku července. — Orig. v arch. česk. místod.

V[. . . . .]*) soudcové [. . . .] oznamuji [. . . .] co předešle nyní [. . . . .] stavové v tomto kraji [. . . jis]tému dni do města Bo[leslavi . . . .] podle dotčeného svolení sn[ěmovního . . . .] jisté osoby, které by po kraji j[. . . .] vatelé téhož kraje osedlé podd[. . . . . .] ten artikul sněmovní v sobě to obs[ahuje . . . .] ráčili. Mezi kterýmiž také i osoba má jest [. . . . .]lena a zřízena. I ačkoliv mnohé znam[. . .] práce a zaneprázdnění vlastní své zvláš [. . . . .] neštastné příhodě ohně, tak jakž jest m[. . . .]itá zeliká škoda týmž ohněm stala, sem nas[. . . . .]am, ale však pro potřebu obecního dobr[. . . . .]ého svolení stavův všeho svého zanepr[ázdnění a v]lastní potřeby své v tom nešetříc, nýbrž [. . . . .]ložíc, to byl bych rád podle jiných vykonati chtěl [. . . .] Ale některé osoby z počtu těch pánův [. . . .] ten čas sou ven z země vyjely a jiní též [. . . .] přijíti se zdalovali a zdalují, a tak tudy podle [. . . . .] nařízení společného krajského a sněmovního [. . . . .]v zůstání, to se již těžce pro nastávající d[. . . . .] vykonati moci bude, poněvadž sou se ty j[. . . .]mů volené podle takového stavuov nařízení [. . . .] nepřihotovily. A protož já od své o[soby . . .] před VMmi se ohražuji, že [. . . .] jest nic nescházelo a neschází, tak abyšte [. . . . .] vědouce, mne při VMch vej[. . . .]i ráčili. V čemž se VMm ve vší [. . . .] poručena činím a na všem se m[. . . . .] Datum na Vartmberce v s[. . . . . Petru a Pa]vlu apoštolích léta 79.

VMí *[. . .]ym Hyršperger z Kynyk[. . .] a na Vartmberce.*

---

*) Listina jest prostředkem úplně zetlelá a na dvě části rozpadlá.

269. Arcikníže Arnošt žádá opětně císaře, aby posledním sněmem českým svolená pomoc na zaplacení vojska na hranicích Uherských a lonská nezaplacená berně v Čechách i na Moravě zvyupomínána a vybrána byla, poněvadž posádky pevnostní hražená místa opouštějí, lid venkovský drancují a bez žoldu do pevností navrátiti se nechtí.

VE VÍDNI. 1579, 4. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Gnädigister geliebter Herr und Brueder! Ich hab gehorsamb bruederlich nit unterlassen künnen, Euer Kais. Mt. abermalen zu erindern, was grosse Noth bei den Granitzen, sonderlich aber bei den Bergstädten erscheint, und dass das Kriegsvolk selber Orten anjetzo allenthalben auf dem Gras und den armen Leuten auf dem Hals liegen, auch ohne Bezahlung hinein in die Festungen nit mugen gebracht werden. Dieweil dann, wie E. Kais. Mt. selbst leichtlich zu erachten, auf diesem alle äusserste Gefahr, ja unwiederbringlicher Schaden beruhen thuet, so ersuech E. Kais. Mt. ich in bruederlichen Gehorsamb, dieselb wollen die Sach dahin richten, darmit nit allein die Bezahlung derselben bergstädterischen Granitz dem jungisten behamischen Landtagsbeschluss nach von den bewilligten Hilfen mit dem allerehisten fuergenummen, sondern auch die Restanten des Termins Martini in Behemb und dann der Termin Weinachten in Marhern des verschienen 78. Jahrs mit dem allerfurderlichisten eingebracht und von denselben obbemelten und andern Granitznothdurften geholfen werden mug. Und dieweil die Sach kein Verzug länger leiden kann, bin ich hierauf E. Kais. Mt. gnädigen fuerderlichen Antwort, wes man sich doch endlichen zu versehen und worauf das Kriegsvolk beruehrter Granitzort, welches durch Schreiben und eigne Abgesandten nun zu mehrmalen umb ihr Bezahlung mit grosser Ungestuem und Ungeduld angehalten, zu bescheiden, in bruederlichen Gehorsamb mit dem allerehisten gewärtig. Wien den 4. Juli anno 79.

---

270. Komora dvorská oznamuje císaři, že přes usnešení posledního jenerálního sněmu českého v příčině konečného zaplacení dlužných berní a posudného jen nepatrná částka se sešla: i poněvadž nouzi na hranicích Uherských a nedostatku peněz při dvoře císařském jen sehnáním takových dlužných berní odpomoženo by býti mohlo, radí komora dvorská císaři k napomenutí v Praze ještě zůstávajících úředníků zemských, aby vedle posledního usnešení sněmovního liknaví dlužníci k zaplacení berní exekucí dohnáni byli.

V PRAZE. 1579, 4. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Euer Mt. werden sich allergnädigist erindern, dass in jungst gehaltenem hieigem Generallandtag unter andern abermals vor billich erkannt und geschlossen worden, dass die Steuer- und Biergeldsrestanten zwischen desselben Landtags Beschluss und nägstverschienen Pfingsten endlich erlegt oder aber alsdann gegen den Saumbigen mit der dorauf gesetzten Straf und Execution unverzogenlich procediret werden solle.

Nun kann aber die Hofkammer uber alles fleissigs Nachfragen anders nit berichtet werden, dann dass dessen ungeachtet bisher gar wenig doran einkumben, wie dann an der Steur nit über sieben, am Biergeld aber nit gar zwei Hundert und dreissig Thaler aus E. Mt. Rentambt zu erlangen gewest; dann obwohl an der neuen Bewilligung, so die Ständ selbst einnehmben, deren erster Termin allererst auf itzo Viti verstrichen, täglich viel einkumben soll, so ist doch der Furstl. Durchlt. Erzherzog Ernesten und dem ungrischen Kriegswesen bei gegenwärtiger Noth und Obliegen der Zeit nichts damit

geholfen. Und weil dann E. Mt. selbst gnädigist wissen, was des armen nothleidenden Granitzwesens halben vor merkliche Gefahr und unwiederbringlicher Nachtheil bevorstehet, do demselben nit furderliche Hilf than wirdet, darzu aber dieser Zeit kein ander Gelegenheit als eben dieselben Steuerausständ verhanden, dass auch das Hofwesen und die Versehung E. Mt. eignen officiis und des armen Hofgesinds fast ganz und gar anstehet, und ausser der zweier darzu deputirten Biergroschen von der behmischen Kammer dieser Zeit gar kein Hilf haben kann: so hat E. Mt. die Hofkammer dessen ihren Pflichten und der äusseristen Nothdurft nach hiemit abermals unterthänigist erindern und zu derselben gnädigisten Willen stellen wöllen, ob sie mit den Herren obristen Landsofficirern, weil sie noch allhie gegenwärtig sein, doraus reden und dahin vermahnen wollen, auf Mittel und Weg bedacht zu sein, damit doch die Execution vermog des Landtagsbeschluss fortgestellt, dieselben Ausständ ohne ferrer Verziehen erlangt und zu ehegemelten unvermeidlichen Nothdurften gebraucht werden möchten. Prag den 4. Tag Julii anno 79.

---

271. Jindřich Krajíř z Krajku, Adam Štampach z Štampachu, Jiřík Hochauzar z Hochauzu, Petr z Michalovic, Konstantin Zelender, Jakub Sokol z Meziklasí a Krištof Kubšt oznamují Rudolfovi II., že pro nepřijití některých pánův, na sjezdě Žateckém, jakby drahotě přítrž učiněna býti mohla, nic se vyjednávati nemohlo.

V ŽATCI. 1579, 6. července. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější oc! Při tom VMCské poníženě oznamujem, jakož jsou všickni tři stavové kraje Žateckého z milostivého dovolení VMCské sjezd svůj v městě Žatci v pondělí po neděli prosebné nyní minulé (25. května) měli, a při něm podle snešení sněmovního, kteréž se na hradě Pražském v pondělí po hromicech drželo a vše léta tohoto 79 v outerý po neděli květné zavřelo, někteří artikulové na místě postavili, z nichž taky jeden ten jest, jakby v drahotu všem příčinám v cestu vjíti se mohlo, a ty k mírnému a spravedlivému konci s jistou vědomostí VMCské se přivedly, jakž pak o tom všem od týchž tří stavův tak na ten čas shromážděných VMCské jest psaním v známost uvedeno. Že pak při témž shledání osoby jisté stavu panského, rytířského i městského k nahlídnutí do těch nemírných drahot nařízeny sou byly a den k shledání dnes v pondělí den svatého Mistra Jana Husince i zasednutí jmenován, z nichž i my k tomu potaženi jsme, v čemž sme se tak zachovati odporni nebyli, nýbrž k tomu a takovému roku položenému se sjeli; ale že k témuž sjezdu urození páni, pan Děpolt z Lobkovic a na Divicích, hejtman kraje Žateckého a pan Jiřík Herštejnský z Herštejna a z Velhartic na Leškách, též urozený pan Adam Hruška z Března a na Citolibi se nepostavili, toho nic, což tak před sebe vzato býti mělo, před sebe vzíti jsme nemohli.

Protož aby o takovém našem sjezdu VMCská milostivě věděti ráčila, z poddané povinnosti, čímby naše shledání k žádnému vyřízení nepřišlo a nic se předsevzíti nemohlo, poníženě oznamujem. Není pochybné, za jakými by příčinami výš psané osoby nepřijely, že těch VMCské předložiti nepominou, v čemž sebe VMCské ve vší poníženosti poručena činíme.

Dán v městě Žatci v pondělí den svatého Mistra Jana Husi léta 79.

VMCské věrní poddaní *Jindřich Krajíř z Krajku, na ten čas v městě Žatci.*
Adam Štampach z Štampachu a na Kněžicích, hejtman kraje Žateckého.
Jiřík Hochauzar z Hochauzu na Velemyšlovsi.
Měšťané: Petr Michalovic v Žatci.
Konstantin Zelender z Prošovic v Kadani.
Jakub Sokol z Meziklasí v Lounech.
Krištof Kubšt z Mostu.

Na přiloženém lístečku: „Po zavření listu tohoto na týž den Mistra Jana Husi sem já Adam Hruška z Března se do města krajského Žatce najíti dal, nadějíc se, že to jednání strany drahot před sebe vzato bude, ale ponévadž pak za příčinou předních osob nebytí z toho sešlo, tak sem já taky zase odjel.

Listina jest upečetěna 3 pečetmi.

---

272. Uměšení, jež stalo se na sjezdu stavů kraje Litoměřického dne 6. července l. 1579, o pekařích, sladovnících, řeznících, o prodávání vína a piva, o koželužích, ševcích, mydlářích a svíčnících v příčině drahoty.

1579, 6. července. — Orig. v arch. česk. místod.

Léta Páné 1579 v pondělí den památky svatého Mistra Jana Husi.

Jakož podle jistého snémovního nařízení na snému obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po hromnicích léta tohoto 79, a JMCské, pána našeho nejmilostivějšího, milostivého dovolení v krajském městě Litoměřicích osob všech tří stavuov téhož kraje Litoměřického v pondělí po prosebné neděli (25. května) téhož léta sjezd jest byl, na kterémžto sjezdu o těch toliko artikulích, jakž snémovní svolení o sjezdích v sobě obsahuje a zavírá, a nic jiného jednáno bylo. Že pak pro krátkost času všecky artikule k plnému a celému uvážení přijíti nemohly, co se artikule strany drahot a nadsazování díl všech řemeslníkuov dotýče, snesše se toliko o osoby, které by na to nasednouti měly, k dalšímu té věci vyřízení stavové dotčeného kraje Litoměřického sou den ten pondělí památky sv. Mistra Jana Husi obrali.

I které sou se tak na den určitý osoby z stavuov kraje Litoměřického do města krajského Litoměřic, podle jich na předešlém sjezdu o tom společném zuostání, aby v tom JMCské, jakožto králi českému, pánu svému nejmilostivějšímu, poddanú povolnost a poslušnost prokázaly, sjely, jako z stavu panského JJMti urození páni, páni Jan Šlejnic z Šlejnic a na Libochovanech, JMCské rada a markhrabství Horních Lužic lantfojt, Jaroslav Ouštěcký z Sezimova Oustí a na Hostenicích, dědičný kraječ v království Českém, Heinrich z Vartmberka na Kamenici a Zvířeticích, dědičný šeňk v království Českém; z stavu rytířského urození páni Jan starší z Vřesovic a na Vchynicích, Tobiaš Kaplíř z Sulevic a na Sulevicích; z stavu městského z města Litoměřic JMCské rychtář M. Jindřich Mráz z Milešovky, Jan Balbin primas, Jan Trnovanský z Jelení Hory, Mistr Vondřej Lucinius, Jiřík Houška z Adlerperku; z Oustí nad Labem Jakub Mollernt, Petr Šillink; z Mělníka Václav Liběchovský, Jan Zajíček, ponévadž jiné osoby, které tak na předešlém sjezdu od stavuov kraje Litoměřického k tomu voleny byly, na ten den do města krajského Litoměřic sou se najíti nedaly, v tom se skrze psaní omluvna učinivše, artikule v JMCské nařízení mezi řemeslníky a některými jinými obchodníky obsažené před sebe sou vzaly, a davše je sobě pořádně přečísti, je sou uvažovaly a o nich své toto dobré zdání jednomyslně učinily, a v tento spis uvésti daly.

Předně o pekařích. Ponévadž v městě krajském Litoměřicích a v jiných téhož kraje Litoměřického, kdež toliko v obilí a v víně živnosti a obchody své mají a vedou, a k tomu čeládky přístavní a nadenní, téměř mimo jiná města království tohoto Českého, u velikém znamenitém počtu potřebují, jim samým na to mysliti a to s pilností opatřiti náleží, aby při rovnosti a v mírnosti, pokudž nejvýše býti muože, podle ceny a prodajuov obilé, chlebuov a nápojuov dostávali, a dělníky sobě nezdražili; nebo kdyby to od nich pominuto a zanedbáno bylo, že by sobě sami, by pak rok ourodnější a hojnější byl, drahotu tím zpuosibili. Osoby dotčené stavuov kraje Litoměřického své dobré zdání o tom činí, že tomu srozumívají, kdyby v tom artikuli kraj Litoměřický s městy Pražskými vedle nařízení JMCské

vuobec k vytisknutí vydaného se srovnati měl, že by mnohem větší drahota z toho v tom kraji, nežli nyní jest, pojíti musela, z příčin mnohých, že v tom kraji míry a váhy sou větší, dříví v větších a dražších penězích se kupuje, a jiné věci zvýšeny sou nežli v městech Pražských; a také že sami ouřad v městech královských své jisté o tom svolení a nařízení mezi sebou v obci mají, kterýmž drahotám v cestu kráčejí a ji všelikterak přetrhovati usilují, a netoliko podle JMCské nařízení dvě osoby k tomu zřízené, anobrž pět i také do šesti osob mezi sebou ustanovené mají. Protož že se stavuom kraje Litoměřického vidí, že by strany pekařuov podle zpuosobu a povahy toho kraje při tom zuostaveni býti mohli. Však nicméně aby JMCská milostivé o tom do téhož kraje všem stavuom poručení učiniti ráčil, aby jedna každá vrchnost v tom kraji na to podle svých povinností bedlivý pozor a péči měla, aby drahoty v upřímnosti přetrhovali, a v tom obecného užitečného dobrého bedlivě vyhledávali.

O sladovnících. Co se tkne sladovníkuov, poněvadž sou tomu stavové téhož kraje Litoměřického srozuměli, že by též v tom artikuli rovnost s městy Pražskými zachována býti nemohla, z příčin těch, že sudy nejsou jednostejné a rovné, a dříví mnohejm dráže a jiné věci, jakž nahoře dotčeno, v tom kraji Litoměřickém se kupují, a o tom také sami mezi sebou, když toho čas a potřebu uznávají, buďto že by obilí přiskočilo neb spadlo, v obci o tom usazují a se snášejí (a sladovníci a obchodníci sami sobě piv neusazují), tak aby v slušnosti statky vybývajíc dělníky k svým díluom užiti mohli a nadsazováním nemírným jich neodrazili, nad to že k dohlídání toho vždycky hned od starodávna jisté osoby nařízeny a každého roku obnoveny bývají: snáší se u stavuov téhož kraje, že by v tom také artikuli při tom zuostaveni býti mohli.

O vína a piva šenkování. Strany toho artikule a zvláště co se vína dotýče, poněvadž to na oko spatříno a v skutku shledáno jest, že víno v kraji Litoměřickém mnohejm níženi, nežli o tom JMCské nařízení ukazuje, se prodává a šenkuje, tak že po čtyřech penězích malých, po třech a některého vína žejdlík po bílém penízi dávají, sud vína některého za sedm i za šest kop míš. prodávají: co se měst královských dotýče, toho při tom zanechávají, než co se jiných panských měst a městeček dotýče, vidí se stavuom kraje Litoměřického, aby ti, kteří tak vína jinde na šenk skupují, vrchnosti své aneb osobám k tomu ustanoveným, prvé než by je načali a šenkovali, vykoštovati dali; a ta vrchnost jich aneb osoby k tomu zřízené aby taková vína podlé dobroty a hodnosti v slušnosti a v mírné ceně, po čem by vydáváno býti mělo, šacovali a dali. Však bílá vína nad šest peněz bílých a červená nad sedm peněz bílých aby šacována a sazena nebyla.

O řeznících. Uznavše to stavové kraje Litoměřického, že z řemesla řeznického jiná mnohá řemesla a obchodové jako svůj původ a začátek mají, anobrž že se v tom artikuli kraj Litoměřický s městy Pražskými dobře trefiti nemuože, protože kupci do měst Pražských některý dobytek přihánějí a řezníci Pražští podle tohoto JMCské nařízení v kupování dobytkuov, souce tu v Praze domácí, přednost mají, ale z kraje Litoměřického řezníci do Prahy práci vážiti, tam některý dobytek, když se ho již řezníci Pražští [.....]upi a někdy od nich samých oč dráze koupiti, a než je na místo své dopraví a přiženou, z toho cla dávati a jinak outraty nemalé činiti musejí; nad to také, že v tom kraji váha větší nežli v městech Pražských jest: ty všecky příčiny a jiné podle nich majíce stavové v svém pilném rozvážení, své dobré zdání učinili, že by, rovnajíc zpuosob a povahu kraje Litoměřického proti městuom Pražským i některým jiným, v některých věcech v tom artikuli o řeznících přivejšení se státi mohlo, a to takové, aby jedna kuože z najlepšího vola uherského neb polského za dvě kopy míšenské prodávána byla, loje kámen za jednu kopu a deset grošů míšenských, a sádla kámen za jednu kopu míš., tak aby se centnýř sádla za šest kop míšenských dostal. Při jiných pak věcech podle JMCské nařízení v tom artikuli o řeznících se zuostavuje.

O koželuzích, ševcích, mydlářích a svíčnících. Co se tkne koželuhuov, ševcuov, mydlářuov a svíčnikářuov, poněvadž ti, jak předoznámeno, od řezníkuov věci potřebné k řemesluom svým docházeti musejí, jimžto v některých věcech podle zpuosobu a povahy kraje Litoměřického jest nadvětšeno: vidí se stavuom kraje Litoměřického, že by podle toho tak řezníkuom přivejšení i těmto řemeslníkuom v mírnosti a slušnosti přivejšeno býti mohlo. Však to všecko k milostivému JMCske uvážení pozuostavují.

Jiné všecky artikule v JMCské nařízení vyměřené, jakž v kterém jest pořadně nařízeno, stavové kraje Litoměřického při tom zuostavují. Actum ut supra.

---

273. Na sjezdu krajském v Chrudími volené osoby podávají císaři zprávu, jaké usnešení mezi nimi se bylo stalo v příčině upravení drahoty při některých živnostech.

V CHRUDIMI. 1579, 13. července. — Orig. v arch. česk. místod.

Nejjasnější ɔc! Jakož jest se VMCská, jakožto král český, na tom se všemi třmi stavy království tohoto Českého na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta Páně tisícího pětistého sedmdesátého devátého v pondělí po hromnicích a zavřín v outerý po neděli květné, milostivě snésti ráčili, aby sjezdové krajští v tomto království, totiž v pondělí po neděli prosebné byli, na kterýchžto mezi jinými artikuli aby osoby obrány, k tomu voleny byly, kterak by z tak velikých drahot k nějaké mírnější lacinosti v jednom každém kraji přivedeno býti mohlo, v to bedlivě nahlídly: a protož, nejmilostivější císaři, ze všech tří stavův tohoto kraje Chrudímského osoby sou se tak volně najíti a do města krajského Chrudímě na týž den sjeti neobmeškaly, a tu z sebe osoby naše jsou k tomu obraly, a jistý den i druhý uloživši, tak jsme se podle téhož nařízení zachovali. Jiného pak mimo předešlé VMCské dobré nařízení jsme najíti nemohli, kromě těchto níže psaných artikulův.

O pekařích, ten artikul se při předešlých dvou nařízeních od VMCské, kteréž jest se na onen čas léta ɔc 77 ve čtvrtek po rozeslání apoštolův Páně [18. července] stalo, zůstavuje, při kterýchžto nařízení[ch] se město Chrudímě i jiná města v tom kraji tak zachovávají a chovati mají.

O sladovnících, to se v tom artikuli za dobré vidí býti, aby k tomu osoby v městech přísežné nařízeny byly, aby v každých čtyřech nedělích nejméně dvakrát na sladovně mezi slady dělané chodily a k sladovníkům bedlivě dohlídaly, aby se v tom žádní fortelové a obmyslové od nich nedáli, a tiž sladovníci aby z žádného korce pšenice výše pěti věrtel sladu nevyrošťovali, a osoby, kteréž k tomu dohlídati mají, nařízeny jsouce, z každé hromady sladu aby něco na průbu vzaly a osobám ouřadním k přehlídnutí aby vydaly. A ty osoby k tomu nařízené aby dohlídaly, kdo pšenici nečistou na sladovně na slady dá, aby ji mezi čistou míchati sladovníkům nedopouštěly, a tak těm, kteříž čisté pšenice na sladovní zsejpají, aby se žádného skrácení nedálo. A kdožkoliv pšenici buď čistou neb nečistou na sladovní sype, aby jednoho každého na obzvláštní hromadu a ne spolu míchajíc se sypala. Pivovarníci pak z šestnácti korcův pšenice více dvaceti korcův sladu neberouce, výše dvaceti pěti sudův piva aby nebrali. Jestliže by se pak který sladovník toho čeho dopustil a mimo jistá nařízení a snešení toto co toho přestoupil, tehdy aby od purkmistra a rady toho města, kdež by se toho dopustil, vězením trestán a dvě neděle v něm držán byl; a pakli by se podruhé kdy toho více dopustil a přestati po témž vězení nechtěl, tehdy aby deset kop grošův českých pokuty propadl, kteréž pokuty polovice do špitála aby dáno bylo a druhá polovice těm, kteřížby k nim dohlídali. A při každém pak městě mlynářům, kteřížby slady mleli, aby přísahy vydány byly, slad: kterýžby k němu dodán byl, aby bedlivě prvé, nežli by jej mlel, přehlídl, jestliže jest hodný a dobře tak, jakž vyměřeno jest, udělaný,

tehdy aby jej mlel; a pakli by nebyl, tehdy aby s ním k osobám ouřadním šel, jim jej okázal, a o tom, že slad nejní hodný, oznámil. A osoby ouřadní, věda o tom, budou se věděti jak o to k osobám, kteréž k sladovníkům dohlídati mají, domlouvati. A jestližeby se pak tak v tom mlynář nezachoval, tehdy aby vězením od purkmistra a rady města, kde by se toho co stalo, dvě neděle trestán byl.

O koželuzích, to se za nejlepší býti uznává, ti aby řemeslo celé dělali, kůže dobře vydělávali a sami, jakž na to záleží, dobře mazali; a jestližeby pak celého řemesla dělati nechtěli, tehdy aby mistři ševcovští, kteříž by sami uměli a sobě sami ku potřebě kůže dobře vydělávati, mazati a strojiti mohli, toho jim aby dovoleno bylo, a od žádných jiných řemeslníkův aby jim v tom překáženo nebylo. Osoby pak přísežné po městech, kteréž by k tomu dohlídati měly, aby nařízeny byly, aby každého měsíce nejmíněji dvakrát k tomu dohlídaly a nad tím ruku bedlivou, aby se tak dálo, držely. Jestližeby pak z těch řemesl dvou se jináče které mimo toto nařízení chovalo, tehdy aby vorkaf ten, kterýžby u něho nalezen byl, aby propadli, a polovice toho, což by tak propadli, aby chudým do špitála speněženo a dáno bylo, a druhá polovice těm, kteříž k takovým řemeslům dohlídati budou.

O hospodářích na domích hostinských, tu v každém městě a městečku osoby dvě aby nařízeny byly, a ty aby každé soboty po domích hostinských šly, a po čem ten tejden oves v trhu byl na obzvláštní tabuli v každé hospodě aby rukou svou napsaly, aby pocestní lidé věděli po čem hospodáři platiti, a žádný hospodář, jakž nařízeno, aby více přese dva groše bílá na korci nepřijímal. A strany vína, po čem se sadí, kterého týhodne, u koho, taky aby na též tabuli se poznamenávalo. Který by pak hospodář toho nedržel aneb smazal, aneb smazati dal, ten jednu kopu grošův českých těm, kteříž k tomu dohlídati budou, aby dal, a dva dni v šatlavě aby seďal.

O překupnících, to se při nařízení VMCské zůstavuje, krom to se za potřebné uznává, aby v jednom každém městé krajském žádný z měšťanův obilí žádného, mimo svou potřebu, neskupoval a zase formanům, na draho chovajíc, neodbejval. Neb se skrze to na větším díle v kraji tomto drahoty činí, nýbrž každému v jednom každém městě aby trh svobodný na všelijakou koupi a zvláště pak pekařům šel, a když kdo na trh přiveze cokoliv, aby svobodně prodati mohl, komuž by chtěl a mohl; a tolikéž také kdož kupovati chce, aby kdyžkoliv může kupoval, a v tom, jakž chudým tak i bohatým, aby svoboda byla.

A tak, nejmilostivější císaři, my věrní poddaní VMCské, a k tomu z stavův tohoto kraje volení, majíce nápomocné pány hejtmany krajské a jiných drahně osob z stavu rytířského i městského, nemohli jsme v těch ve všech artikulích, předešle od VMCské dobře a bedlivě nařízených, nic jiného, pokudž potřeba tohoto kraje káže, najíti. Což vše v milostivé vůli VMCské, pána našeho nejmilostivějšího, zůstavujíce, na věčném pánu Bohu dlouhého a šťastného nad námi panování žádáme ɔc. Datum v Chrudími v městě krajském v pondělí den svaté Markety léta ɔc 79.

VMCské věrní poddaní *k těm artikulům nařízení v kraji Chrudímském.*

Spis spečetěn jest devíti pečetmi.

---

274. Vratislav z Pernštejna ouředníku svému Litomyšlskému Václavu Hubrykovi, aby na žádný způsob schůzek bratrských, mandáty císařskými zapověděných, v Litomyšli netrpěl; ouřadu Litomyšlskému aby oznámil, že na farách, pod kolaturu jim náležejících, žádných nepořádných frankfurtských kněží chovati nemají ɔc.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 17. července. — Opis souč. v ruk. knih. Roudn.

Václave Hubryk milý! Přálť bych, aby se dobře měl. Z psaní tvého, které jsi Jakubovi Naklovi, služebníku mému, učinil, porozuměl jsem, že se ty bratrské, mandáty císařskými i také ode mne

nejednou zapověděné, pokoutní schuozky od některých v Litomyšli díti nepřestávají: nad čímž já ob žádného nenesu a toho nikoliv přehlídati nemohu. Ještěť o tom přísně poroučím, aby těm kteříž se toho tak dopouštějí, předešlé mé v tom nařízení a vuoli dostatečně předložil; nebo jak já žádného mimo vuoli jeho k víře, neboližto náboženství, nutkati nemíním, však takových pikhart schuozek denních a nočních, buďto v městě neb na předměstí, nikoliv trpěti nechci. Nad čí obzvláštní pozor měj, a kterýž by se koliv tak poslušně v tom nezachoval, podle předešlého poru mého k němu hleděti nepomíjej.

Poněvadž jest se Matouš truhlář mimo časté jeho napomenutí a připověď svou toho dopo a proti poručení mému v domě svém takovú schůzku pikhartskou měl: jest vůle má, pokadž v tom napraviti a od takového předsevzetí přestati nechtěl, aby se mu z gruntuov mých vyp poruočil, nebo já (jak nahoře dotčeno) žádnému toho trpěti nechci.

Ouřadu Litomyšlskému oznam, jakož se to našlo, že jsou na farách svých pod kolaturu náležejících ledajakés sběhlé frankfortské a nepořádné kněží, kteří lid obecní toliko zavozují a jaké spletky u víře činí, mívali: pak nechtíc já se tomu déle dívati, že jest v tom vuole má žádných takových pořádně nesvěcených kněží na fary své více nepřijímali, nýbrž sobě při kon zdejší hodné kněží objednávali. Pater Balthazar, jakť jsem předešle psal, nechť se tam podle žitosti opatruje a dobře chová. Strany těch prázdných far, jakby zase osazeny býti měly, dol zdání jeho to připouštím.

To mně odeslané poznamenání osob, které by se do ouřadu Litomyšlského saditi měly, přehlídl, čehož tak při tom zuostavuji, a aby podle téhož poznamenání dosazeny byly, k tomu do

Zprávu toho mám, že by se v Litomyšli nějaké na potupu a pohrůžku děkana Litomyšl sepsaná cedule našla: pak skrze koho by to šlo, se vší pilností na to se jak budeš moci v a zvědouc kdoby ten jistej byl, který takové cedule položil, ním se dostatečně ujistiti a mně o ně meškání věděti dáti nepomíjej.

Datum na hradě Pražském v pátek po rozeslání apoštoluov léta ꝯc 79.

---

275. *Komora dvorská podává císaři své dobré zdání o upomínání arciknížete Arnošta v příčině v zbytků české berně na zaplacení vojska na Uherských hranicích.*

Bez datum [1579]. — V c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Es haben die Furstl. Durchl. Erzherzog Ernst anjetzo maln vonwegen Verordnung Gelds zu Bezahlung der Gränitzen, fürnehmblich aber vor den Bergst neben Anziehung der bevorstehenden Noth und Gefahr ein schriftliche Anmahnung gethan, wie E. Ka aus Verlesung derselben allergnädigist vernehmben werden. Legatur.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Was erstlich [die Steuerrestanten vom 7. und 78. welche Ihrer Furstl. Durchl. zum Granitzwesen eingeraumbt worden, anlangt, die treibt man un liciert man mit sonderm Fleiss immerzue, wie dann E. Kais. Mt. jungstlich abermaln destweg Memorial in Unterthänigkeit ubergeben worden, ob man doch einsmals zu denselben kommen

Anreichend aber die jungst beschehene Bewilligung, da wissen E. Kais. Mt. gnädigist, dieselb sowohl in der Kron Beheimb als den incorporierten Landen nit mehr zu E. Kais. Mt. der Stånd selbs Handen erlegt wurden, dass auch sie die Stånd inhalt der aller Orten ergangnen tagsbeschlüss von solchen Steuern 250 gerüste Pferd und dann 100 Archibusier zu halten vorh

das übrig aber haben sie sich erboten auf die nächsten gegen Märhern und Slesien stossenden Gränitzen erfolgen zu lassen.

Nun hält die Hofkammer unterthänigist darfür, dass auf jetzt gehörte Anzahl gerüster und Archibusierpferd, do sie gleich von den Ständen angenomben und völlig gehalten werden, über 80 oder zum meisten 90.000 Thaler nit auflaufen, da doch die Steuern gegen den vorigen Jahren aller Orten das Jahr über bis in 200.000 Thaler austragen sollen, also dass die Übermass auf das Kriegswesen anzuwenden wär. Dieweil dann nit allein in Uywar, sonder auch die andern bergstädterischen Gränitzhäuser ihnen den Ständen, furnehmblich den Märhern und Slesiern, am nächsten gelegen und eben die Ort seind, darauf sie diesen Vorbehalt gethan und die Übermass dahin zu verwenden sich erboten haben, auch die Noth, Armuet und Gefahr derselben Orten gross ist und zweifelsohne an den neuen Steuern was ansehlichs einkommen sein wirdet, so vermeint sie die Hofkammer unterthänigst, E. Kais. Mt. möchten die Herren obristen Landofficier dahin vermahnen, dass sie E. Mt. umb deren in hochernennter Furstl. Durchlt. Schreiben angezognen Ursachen willen aus denen allbereit verhandnen Steuern ein Summa Gelds zu dieser Bezahlung erfolgen lassen wollten, und damit sie ja sehen, dass solch Geld sonst an kein ander Ort kämb, noch verwendet wurde, so möchten sie jemanden ihnen selbs Gefälligen damit dahin ordnen; dann weil die Steuern in Beheimb und den incorporierten Landen nit mehr in E. Kais. Mt., sonder der Ständ selbst Handen seind, so ist je nit müglich, dass E. Kais. Mt. die Granitzen aller Orten von den Reichshilfen und der österreichischen Lande Steuern allein erhalten künnen. Sollte sich nun die Hilf aus Beheimb und den incorporierten Landen verweilen und unterdessen an den Gränitzen, das nun leichtlich beschehen möcht, (welches aber der allmächtig Gott genädiglich verhüten welle) einicher Schaden erfolgen, so wurd doch solches hernach, do sie gleich gern 10 oder 20 mal soviel oder ja noch mehr geben wollten, nit wiederbracht und ergänzt werden künnen, welches dann billich bei Zeiten wohl in Acht genomben und bedacht werden sollt.

---

276. Dobré zdání komory dvorské císaři podané v příčině vynaložení posledním sněmem českým svolených peněz na zverbování jistého počtu vojska pro obranu hranic Uherských.

1579, 23. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Euer Kais. Mt. werden sith zweifelsohne genädigist erindern, was Eurer Kais. Mt. die Furstl. Durchlt. Erzherzog Ernst unlängst wegen der Gränitzbezahlung, sonderlich aber der hungrischen Bergstädt, unterthänigist geschrieben, was auch die Hofkammer darbei unterthänigist gerathen hat; dieweil man aber befohlen, Eurer Kais. Mt. diese Sachen wiederumben unterthänigist furzubringen, so hat sie die Hofkammer gehorsamist fur ein Nothdurft geacht, Eurer Kais. Mt. anfangs obgedachts Ihrer Durchlt. jüngst gethanes Schreiben und ihr darauf erfolgte Relation wegen mehrers Berichts der Sachen unterthänigist zu verlesen. Legatur Ihr Durchlt. Schreiben.

Und ist dieses der Hofkammer darauf erfolgte Relation. Legatur.

Ob nun wohl E. Kais. Mt. ditsfalls mit den Herren obristen Landofficiern aus der Sachen geredt, so haben sie sich doch, wie die Hofkammer versteht, in nichte mächtigen wollen, sonder allein diesen Artikel aus dem jungst ergangnen Landtagsbeschluss ubergeben. Legatur.

Wiewohl nun die Hofkammer die gehorsamb Fürsorg trägt, es werde, voraus bei jetziger Friedenszeit, mit den 250 gerüsten und 100 Archibusierpferden, wann die gleich aufgenommen, nit viel zu richten sein, sonder vielmehr bei denen zuvor bestellten Gränitzen ein Abgang erfolgen, auch wann schon die

Reichshilfen, voraus aber die Steuern im Kunigreich Beheimb und denen incorporierten Landen völlig einkommen, sie dannocht zu Erhaltung derselben bei weitem nicht erklecken, sonder noch darüber etlich hundert Tausend Gulden abgehen, und wirdet sonderlich auf Erhaltung obgehörter Anzahl Pferd, wo nit der halb, doch zum wenigisten der dritte Theil dieser Lande Bewilligung auflaufen, auch solchergestalt der Abgang abermaln desto grösser und die andern an den Gränitzen wesenden allbereit erfahrnen Kriegsleut umb soviel beschwerlicher zu erhalten sein. Und ob man gleich dagegen sagen wollt, man möchte gegen diesen neuen Reitern soviel der alten abziehen lassen, so liess sich doch ein solches darumben nit thuen, dass solchergestalt und gegen einem gerüsten Pferd wohl drei andere geringe Pferd von den Gränitzen weg müssten. Uber das, so ist auch hiebei das zu bedenken, do dergleichen neuers Kriegsvolk auf die Gränitzen geworben, dass den Türken leichtlich ein Argwohn, als ob man dem Friedstand zuwider was anders fürnehmben wollt, gemacht und ihnen also dardurch ihre Gränitzen allererst mehr zu stärken Ursach gegeben wurde. Es wirdet aber zweifels ohne solches alles bereit zuvor nothwendig bedacht worden sein und wirdet solches fürnehmblich des Abgangs halber, welcher durch diesen Weg bei den Gränitzen verursacht wird, vermelt.

Dieweil es aber bei dem Artikel, was desthalber im Landtag beschlossen, bleiben soll, wie dann die Hofkammer gehorsamist eracht, es werde nit wohl anderst sein kunnen, do anderst E. Kais. Mt. zu der Übermass, so an der Landtagsbewilligung uber das, was auf die Pferd auflauft, verbleiben wirdet, kommen und dieselb zum Gränitzwesen brauchen wellen: so wäre das best, man richtets aufs ehist ins Werk, damit es nit etwo E. Kais. Mt. bei den Ständen ein Misstrauen verursachet oder sich gar auf ein konftigen Landtag verzug, auch E. Mt. alsdann dieser Vorrath anstatt einer neuen Bewilligung anerboten oder eingeraumbt werde, und also solchergestalt anstatt zweier Jahrsgränitzhilfen nur eine empfing. Dardurch nun, do es diesen Weg erreichen sollt, dem Granitzwesen desto weniger Hilf wurde beschehen muegen; dann sollte mit Aufnehmbung obvermelter Pferd verzogen werden, und nichts desto weniger der Überschuss an den Steuern, so über das, was auf die Pferd auflaufen möcht, verhanden sein wurde, also unter den Ständen verbleiben und mit demselben dem bedrangten Gränitzwesen nit ein Hilf beschehen, so ist sich gewisslich zu besorgen, es möchte mittlerweil allda an den Gränitzen, sonderlich bei den Bergstädten, so Märhern und Schlesien am nächsten gelegen, E. Kais. Mt. und diesen Landen unwiederbringlicher Schaden erfolgen, welches dann in allbeg Wohl in Acht zu nehmben ist.

Ihr Kais. Mt. wellen sich des Obristen halber mit eheisten entschliessen und soll derselb von der beheimischen Hofkanzlei aus erfordert, auch dem Herrn Bischof von Breslau und Landshauptmann in Märhern geschrieben werden, dass sie sich gleichsfalls mit den Steuern gefasst machen sollen. — 23. Julii 79.

---

277. *Kapitola Pražská radám komory české, že králi peněz půjčiti nemůže, poněvadž jich nemá, a vesnice kostelu náležející že v zástavu dáti nesmí, majíc na ně privileje královské.*

Bez místa i datum. [1579.] — Opis souč. v ruk. kapit. Pražské.

VMti urození a stateční páni milí! ꝛc.

Jakož jste nás před sebe obeslati a vůli JKMti oznámiti ráčili: račte věděti, že bychom JKMti, pánu našemu milostivému, ku potřebě obecného dobrého tohoto království všecko, což by nám jediné možné bylo, rádi učinili, jakož pak i činíme podle jiných obyvatelův tohoto království, berně i jiné věci podle svolení sněmovního, ačbychom vedle vejsad a obdarování kostela našeho toho činiti

nebyli povinni; však nic sobě toho na pomoc neberúce, nežli podle jiných obyvatelův v tomto království, ač s nemalú naší těžkostí, což na nás přijde, rádi činíme.

Co se pak této žádosti, kteráž jest na nás od JKMti vzložena, dotýče, strany peněz hotových, těch jistě žádných nemáme: byť co bylo před rukama, v takové JMti obecné potřebě, nechtěli bychom se v tom tajiti. Strany pak zástavy některých vesnic kostelu našemu náležejících, ač by se snad našly osoby, kteréž by na duchovní statky (po nichž téměř všickni dychtí) půjčily: však my nikterakž toho s dobrým svědomím učiniti ani k zastavování povoliti nemůžeme, z té příčiny, nebo privilegia a majestátové, kteréž od císařů a králův českých, slavné paměti, na statky kostela Pražského dané sobě máme, to v sobě zavírají, aby žádný z králův českých neměl a nemohl jich zapisovati, zastavovati, na dlouho ani na krátko zavazovati, jakož pak majestát krále Vladislava, svaté paměti, to šíře v sobě zavírá a obsahuje; z kteréhožto majestátu tuto clausuli vypsavše na ceduli VMti podáváme, čímž se ráčíte spraviti.

A poněvadž všem králům českým takovými majestáty všeliká zástava statkův kostela našeho těžce se zapovídá, nad to nám duchovním toho učiniti a proti takovým obdarováním k zástavám statku duchovního povolovati nesluší a nenáleží: ačkolivěk my toho dobře JKMti věříme, že by takové zastavené vesnice od kostela našeho časně vyplatiti a kostelu našemu zase milostivě připojiti ráčil, však skrze zlost a nebezpečenství časů nynějších mohlo by se to změniti, a předpsané vesnice s jich důchody v rukou jiných světských zůstati by mohly, a tak skrze to služby boží při kostele našem umenšiti by se mohlo; obávajíce se také, kdybychom my k tomu příčinu dali, že bychom se slušně netoliko před pánem Bohem z hříchů vyměřiti nemohli, ale také zlou pověst na budoucí časy po sobě bychom pozůstavili.

Protož VMti žádáme, že se ráčíte k JKMti laskavě přimluviti, abychom mimo to, což podle jiných obyvatelův tohoto království činíme, v nic dále potahováni nebyli, ale raději JKMt jak nad tímto kostelem, tak i nad osobami kaplany svými ruku svou milostivou aby držeti ráčil.

---

278. Komora dvorská připomíná na opětné dolehání arciknížete Arnošta císaři Rudolfovi v příčině požádání nejvyšších úředníků zemských království Českého, aby z přebytku berně, posledním sněmem na vyzbrojení jízdy na Uherských hranicích svolené, značnější částka na zaplacení posádky na Moravských a Slezských hranicích proti bánským městům v horních Uhřích obrácena býti mohla.

1579, 8. srpna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! E. Kais. Mt. werden sich allergnädigist erindern, wie oft und vielmaln Ihr Fürstl. Durchlt. Erzherzog Ernst zu Österreich neben Erinderung der grossen Noth und Gefahr an den Gränitzen, sonderlich vor den hungerischen Bergstädten, zum heftigisten umb Verordnung angehalten, damit die Bezahlung derselben bergstädterischen Gränitz dem jüngsten beheimischen Landtagsbeschluss nach von den bewilligten Hilfen mit dem allereheisten furgenomben wurde. Nun haben gleichwohl E. Kais. Mt. unlängst, als denen diese Sachen durch die Hofkammer unterthänigist fürbracht worden, allergnädigist vermelt, weil ermelten Landtagsbeschluss nach die 250 gerüsten und 100 Archibusierpferd auf die Gränitz verordnet werden müessten, so wollten sich E. Kais. Mt. des Obristen halber gnädigist entschliessen, damit sie also umb soviel eher zu der Übermass, so an den Landsteuern über die Haltung dieser Pferd verbleiben wirdet, kommen und dieselb auf die bergstädterisch Gränitz, als die Märhern und Schlesi am nächsten gelegen, anwenden lassen möchten. Dieweil aber seither abermaln Schreiben von Ihrer Fürstl. Durchl. herein kommen, darin sie umb Befürderung

dieser Sachen bitten, mit Vermeldung, dass sonderlich Kärpen gar bloss und in höchster Gefahr stehe, dann die Husaren wären lange Zeit auf dem Gras gewest, jetzt lägen sie auf den Dörfern, verderbten die armen Leut in Grund und Boden, daraus dann zwischen den Unterthanen und Kriegsleuten anderst nichts als Todschlag und Mord erfolget, und kunnten umb der langsamen Bezahlung willen, die ihnen bereit zehen Monat ausstünd, in die Vesten nit gebracht werden, dardurch wurde nun dem Feind aller Vortel und Gelegenheit eingeraumbt, dass sie nun nit mehr haufenweis streiften, sonder zu fünf und sechsen gar an die Gärten und Flecken kämen und die Leut ohne einichen Widerstand wegfüehrten, wie dann, seit sie die Husaren aufs Gras gezogen, allein bei obvermeldtem Flecken Kärpen über die 50 Personen niedergehauen und weggeführt worden wären: so hat die Hofkammer in Unterthänigkeit für ein unvermeidliche Nothdurft geacht, E. Kais. Mt. wegen Befürderung dieser hochnothwendigen Sachen unterthänigist zuvermahnen, ob sie nochmaln zu dero gnädigisten Gelegenheit mit den Herren obristen Landofficieren gnädigist reden wollten, dieweil an ermelten Steuern über das, so auf Haltung berührter Anzahl Pferd vonnöthen, noch ein starke Summa uberbleiben wirdet, dass sie aus derselben zu Verrichtung angeregter bergstädterischen Bezahlung alsbald etlich Tausend Thaler gutwillig erfolgen lassen und also unwiederbringlichen Nachtheil und Schaden, so hierauf beruhet, fürkommen und verhüten wollten helfen, dessen sie vielleicht umb soviel lieber thuen werden, dieweil die Hinabordnung der Pferd, wie die Hofkammer versteht, numehr ins Werk gericht werden sollt. Actum 8. Augusti anno 79.

---

279. Rudolf II. dává instrukcí komisařům (Lobkovic, Šlejnic, Operštorf, z Logu, Koc, Zeidlic, Harant) vyslaným do Domažlic k urovnání rozepří o meze a hranice mezi královstvím Českým a knížetstvím Bavorským.

Bez datum. [1579 v srpnu.] — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Instrukcí na urozené Kryštofa mladšího z Lobkovic na Tejně Horšovském, komorníka našeho, Jana z Šlejnic na Libochovanech, Horních Lužic landvojta, Hanuše z Operštorfu na Dubě a Fridštejně, statečné Matesa z Logu, Hanuše Koce z Dobrše na Bystřici, Hertvika Zejdlice z Šenfeldu na Zvolenévsi, radu naši, slovutného Jiříka Haranta z Polžic na Klenovém, rady naše, jakožto komisaře naše věrné milé, k těm rozepřem, kteréž o meze a hranice mezi korunou Českou z jedné a JLkou knížetem Albrechtem a knížetstvím Bavorským vznikly, z strany druhé, i s adjunkty, totiž doktorem Janem Sclipheo, doktorem Lorenzem Heiglem, doktorem Ottou z Horneku a dvěma prokurátory Janem Kustošem a Matiášem Hostounským, jakožto tolmači k tomu nařízenými, co při společném teď prvního dne Septembris, jinak září, nejprvé příštího v městě našem Domažlicích shledání jménem naším předsevzíti a jednati mají.

Když se dotčení komisaři v témž městě pospolu sjedou a shledají, mají zmocnění ode všech tří stavův tohoto království vyslaným neb komisařuom JLky knížete Bavorského předložiti a ukázati, a zase naproti tomu mají také bedlivě podle vší potřeby do jich Bavoranů zmocnění, potom do starých akt, kteráž před touto poslední komisí v kanceláři naší české složena byla, i v jiné spisy, kteréž se při této instrukcí nacházejí, nahlédnouti a sobě přečísti dáti a z toho ze všeho vybrati a vyrozuměti, na čem by té vší věci podstata dosavad záležela, a tak potomně k nastávajícímu jednání se strojiti a připravovati.

Komisařuom pak našim toto milostivě ku paměti přivozujem: ačkoli předešle za živnosti, slavné a svaté paměti, císaře Ferdinanda, pana děda našeho nejmilejšího, s radami bavorskými a komisaři, na

onen čas k tomu nařízenými, jednání předsevzato bylo, což jsou JMCské rady a vyslaní sami od sebe učinili a ta místa, o kteráž na rozepři bylo, na pět díluov rozdělili, a Bavořanuom z těch pěti díluov, bez JMCské a stavův království Českého konsensu a vědomí, dva díly podali; kteréhožto podání Bavořané sobě oblíbiti a přijíti nechtěli, nébrž od těch míst, o kteráž rozepře jest, království Českému nic více nežli toliko čtvrtý díl pustiti chtěli, skrze což se tehdáž takové jednání a shromáždění stran bez užitku rozešlo; a když potomně na dobrovolné porovnání, podle podání někdy biskupa Friedricha Vircpurského, jakožto ubrmana, přijíti mělo, ani to JLce knížeti Bavorskému příjemné nebylo, předkládajíc příčiny, že by z toho proti svaté říši podle povinností manských odpovídati nemohl. A tak z toho nadepsaný ubrman se domníval, že by taková JLky knížete Bavorského obrana a zpíčení odtud pocházelo, že by se snad toho obával, kdyby na těch dvou pěti dílích tak absolute neb docela přestal, že by JLce některá stavení, stodoly ͻc, v těch místech od poddaných JLky vystavené, ujíti a poddaní na živnostech svých zmenšení pocítiti museli: ale při JMCské tehdáž se snášelo, že jest knížeti Bavorskému, ani poddaným JLky, nenáleželo na těch místech jaké stavení dělati, anebo sobě grunty cizí, k koruně České náležité, osobovati a přivlastňovati; a tudy že JLka bez mnohého disputování k tomu se nakloní, a na tom, což mu skrze rozměření přísežného měřiče zemského na těch dvou pěti dílech šňórou odměřeno a přivlastněno bude, a JMCská, jakožto král český, na těch třech pěti dílech jemu dáti ráčí, že na tom přestane a tím dobře spokojen bude; ale poněvadž ani to při JLce místa míti nemohlo, tak ta věc až posavád na výpovědi compromisařů zůstávala.

My pak ničehéhož bychom vděčnější býti neráčili, nežli aby tak dávní rozepře pro zachování dobrého sousedství pěkně srovnána a spokojena byla, a zvláště z těchto příčin: že jakžkoli Bavořané, což se tomu z spisuov od obojí strany vzešlých vyrozumívá, z své strany v těch místech, o kteráž rozepře jest, jakž spraveni býti ráčíme, na svém ustavičně tuze stáli, a z strany své, co se těch míst, o kteráž rozepře jest, dotýče, dobrou zprávu mají i také v ustavičném toho držení byli; a tak pro uvarování dlouhého procesu proti tomu bychom býti neráčili, poněvadž se tomu srozumívá, žeby koruně naší České a držiteluov těch gruntuov beze škody a ujmy bylo, pročby nemělo k přátelskému spokojení přijíti.

A protož mají se komisaři naši k tomu všelijak snažiti a přičiniti, mohloli by k takovému dobrovolnému porovnání přivedeno býti, a jestližeby porozuměli, že by se k smlouvě schylovalo, mají při začatém jednání předně ty grunty a místa, o kteréž rozepře, rozděliti a k tomu směřovati, aby našim a koruny České poddaným ty grunty, kteréž, nejblíž k Čechům a s týmiž poddanými našimi se stýkají, odměřeny a obmezeny byly; a při tom, když se to díti bude, aby všelijaká pilnost a bedlivost zachována byla, aby o ty grunty a hranice, o kteréž mezi korunou Českou a Hořejší Falcí minulých let dokonce smlouva se stala, to, že mezníky až posavád v těch místech sazeny nejsou, na překážku nebylo. A při rozdělování těch gruntuov na to šetřiti mají, aby nám ani koruně České, jakožto jedné, tak také knížeti Bavorskému, jakožto druhé straně, nic více jedné než druhé odměřováno a dáno nebylo; než cožby k dobrému koruně České se nejlíp trefiti a povoleno býti mohlo, to obmýšleti, tak aby skrze takové dobrovolné srovnání všelijaké nevole a nesousedství minouti a dobré sousedství a pokoj zachován býti mohl.

A my milostivě pochybovati neráčíme, že kníže Bavorský takovým naším slušným podáním spokojen bude, na ten zpuosob, co by skrze takové dělení Bavořanóm v jednom neb druhém místě přes těch dvou pěti díluov přidáno bylo, aby též zase koruně České také na jiných místech, kdež se trefiti bude moci, k dobrému nahraženo bylo; však proto té rozšafnosti v tom užívati, jestližeby se vždy Bavořanuom něco dále přes ty dva pěti díly přidati mělo, aby v žádném místě přes polovice meze nebylo.

Dále komisaři naši z příležících spisuov i to vyhledají, jaké jsou od některého času rozepře mezi klášterem Vindsperkem a Václavem Švihovským vznikly, a co jest JLka kníže Bavorský skrze vyslaného svého Octaviana Šrenka při slavné paměti panu otci našem nejmilejším o túž věc jednati dal, též také co jest sobě s poddanými svými JLka teď nedávno ztěžoval, že by od poddaných koruny České nenáležitě obstavováni byli: kdež my té milostivé naděje býti ráčíme, že i té věci podle jiných, pokudž se toho kláštera dotýče, spomoženo býti moci bude. A protož dotčeným komisařuom našim milostivě poroučeti ráčíme, aby do týchž příležitých spisuov s pilností nahlédli a s komisaři JLky knížete Bavorského o to dostatečné rozmluvení měli a k tomu směřovali, aby i tato rozepře bez umenšení našeho a koruny České spravedlivosti přátelsky, však na další ratifikací naši, mohla srovnána býti.

A aby z obojí strany z takových obstavuňkŭ sjíti mohlo, aby komisaři naši od vyslaných bavorských gruntovní zprávu vzali, od kterých osob takoví stavuňkové se stali, a nám o tom o všem v relací své zprávu učinili, abychom dále, v to nahlédnúc, v tom se, pokudž za spravedlivé, zachovati moci ráčili.

---

280. Nejvyšší úředníci zemští království Českého předkládají císaři své dobré zdání v příčině příhodné doby, kdy by nejblíže příští sněm držán býti měl, a co by za tou příčinou projednáno býti mělo.

1579, 29. srpna. — Opis souč. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergenädigister Kaiser! Auf E. Kais. Mt. genädigiste Verordnung und mündliches Furhalten haben wir die anbefohlenen Landtagsartikel alsbald fur die Hand genomben und in nothwendige Berathschlagung alles getreuisten Fleiss unterthänigist gezogen.

Und soviel den ersten belangt, als nämblichen, wann und auf welche Zeit der Landtag angesetzt werden mocht, ob wir wohl unsers Theils, als die in dem und andern E. Mt. Bestes unsers höchsten Vermügens treulich zu befurdern uns schuldig erkennen, gern dahin rathen wollten, damit derselb aufs ehist angestellt und E. Mt. hierinnen gewillfahrt und aus den obliegenden Beschwerungen ehe besser, soviel immer müglich, geholfen werden möcht, wie wir dann vermeint haben, dass es auf Trium Regum ohn Verhinderung des Landrechten, welches dann wohl in Acht zu haben, am fueglichisten hätt beschehen mügen; dieweil aber nach Ersehung des Landtags soviel befunden, dass nicht allein das Biergeld, sonder auch die andern bewilligten Contributionen und Hilfen erst auf Georgi ausgehen und dass alsdann ausgesucht werden soll, was und wie viel solche bewilligte Hilfen in diesem Jahr austragen, und also dieser ganzer Artikel auf weitere Tractation und Berathschlagung auf kunftigen Landtag remittirt und angestellt: so tragen wir Beisorg, do der Landtag vor Ausgang des Jahrs und Aussuchung solcher Contributionen publicirt werden soll, es möcht bei den Ständen allerlei Difficultirung und ditsfalls mehr Hinderung als Furderung geben und diesen Verstand und Deutung haben, gleich als wurde dardurch dem vorigen Landtagsbeschluss etlichermassen zuwider gehandelt. Derhalben so stehts bei E. Mt. genädigisten Erwägung, wie sie es ditsfalls genädigist anordnen wollen.

Als auch E. Mt. uns genädigist auferlegt in Berathschlagung zu nehmben, im Fall die bewilligten Hilfen zu Bezahlung der Schulden nicht gereichen wurden, auf andere erspriessliche Mittel und Weg bedacht zu sein und die E. Mt. neben unserm rathsamen Bedenken zu übergeben, darauf haben wir uns im Landtag gleichsfalls ersehen, und dieweil dann in demselben der Artikel des Schuldenlasts halben mit ausgedrücklichen Worten auf ein kunftigen Landtag verschoben und dazumal allein zu etlichen Landsnothdurften ein gewisse Hilf bewilligt: so will uns, unangesehen, dass wir es so gern thäten, als E. Mt. dits immer sehen und wünschen mochten, uns auch als E. Mt. Räthen und obristen

Landofficieren, zu denen sie ein sonders genädigstes Vertrauen haben, anderst nicht gebühren will, bedenklich furfallen, dem Landtagsbeschluss zu wider noch vor Ausgang desselben, alldo es erst ausgesucht werden soll, auf wieviel sich dieselben Contributionen verlaufen, etwas furzunehmben, sonder wirdet dies unsers Besorgens bis auf kunftigen Landtag verlegt und aufgeschoben werden müssen, alsdann, wann es nun dahin kombt, soll, soviel nur müglich und uns verantwortlich auch sich leiden und thuen wirdet lassen, an uns nichts erwinden noch mangeln.

Nicht weniger haben wir in Unterthänigkeit vernomben, dass E. Mt. die zwen Biergroschen zu derselben Unterhaltung beiweiten nicht gereichen mügen und darumben E. Mt. genädigist bedacht wären, ein mehrere Hilf vom Bier zu begehren. Dasselb wirdet nun zu E. Mt. genädigisten Willen und Wohlgefallen gestellt, worauf und auf wieviel Groschen sie derselben Begehren kunftig richten und in die Proposition einleiben lassen wollen. Was dann die Bezahlung der Interesse von den drei Biergroschen antrifft, und dass wir es dahin befürdern sollen, damit solche Hilfen, die aus den dreien Biergroschen erfolgen, der Kammer wiederumben, wie zuvor, eingeraumbt werden sollen, in Bedenkung, dass diese Biersgefäll dergestalt umb soviel desto richtiger und schleuniger einzubringen sein werden, ist es bisher damit also gehalten worden, welche Glaubiger, doch allein auf die Inwohner der Kron Beheim zu verstehen, laut des Landtagsbeschluss umb ihr Interesse angehalten haben, denen ist einem jeden insonderheit ein schriftlicher Befehlch unter E. Mt. Namen und Titel unter der behemischen Kammerexpedition an die Steuereinnehmber gefertigt worden, die auch ohn alle Widerred solche Interesse, soviel nur von den einkombenden Biersgefällen beschehen mugen, zu Handen des Rentmeisterambtsverwalters entricht, sowohl auch die zwen Biergroschen E. Mt. Hofzahlmeister ausgezählt haben. Derwegen dieser Artikel unsers gehorsamisten Erachtens dem Landtag gemäss gehalten und vollzogen wirdet.

Und nachdem E. Mt. unter andern der Reiter halben, so auf jungsten Landtag angeordnet, genädigiste Erwähnung gethan, mit Furwendung, als sollt dardurch dem Kriegswesen wenig gedient und viel nutzer sein, dass in ander Weg Kriegsvolk bestellt und unterhalten wurde, ist dieser Artikel mit den incorporirten Ländern aus sondern erheblichen und bedenklichen Ursachen nothwendig bedacht; es wirdet aber gleichsfalls zu E. Mt. genädigisten Erwägung gestellt, ob sie wegen diesen Punkts den Ständen der Kron Beheim bei kunftigen Landtag derselben genädigistes Bedenken neben ausfuehrlicher Zugemüthführung der Sachen Umbstand und Ungelegenheit genädigist furbringen lassen wöllen, ob vielleicht die Sach E. Mt. genädigisten Willen und Gefallen nach auf andere Weg gerichtet werden müge.

Schliesslich haben wir unterthänigist vernomben, was an furderlicher Bezahlung des Kriegsvolks auf den Granitzen in Hungern, furnehmblich aber zu Karpen gelegen, und uns in dem gedruckten Landtag nach Nothdurft ersehen und befinden, dass dieser Artikel allein bei den sechs vom Land darzue verordneten obristen Herren Landofficierern steht, unser aber nur drei jetzo allhie, die andern aber abwesig sein. Und obwohl der Landtag hierinnen Mass und Ordnung gibt, wie es mit den Steuersgefällen, so einkomben, gehalten und worauf dieselben gewendet werden sollen, so ist doch für rathsamb befunden, das von uns dreien obristen Landsofficierern, so jetzo allhie sein, den andern abwesenden, do es anderst E. Mt. also genädigist gefällig sein wirdet, von Stund an die Gefahr, so aus Nichtbezahlung des Kriegsvolks erfolgen möcht, neben Zugemüthführung, was der Landtag in sich hält, ausführlich zuegeschrieben werden soll, damit dasselb Kriegsvolk vermüg des Landtags durch die angeordneten Muesterherren und Zahlmeister zum furderlichisten gemustert und bezahlt werden mochte, ungezweifelt, die drei abwesenden Herren obristen Landofficierer werden sich mit uns auch vermüg des Landtags wissen zu vergleichen, damit also diese Sachen ohn weitern Verzueg befurdert werden könnt. Welches E. Mt. wir zu gehorsamisten Bericht gueter treuherziger unterthänigister Wohl-

meinung nicht verhalten sollen, doch alles zu E. Mt. genädigisten Willen und Wohlgefallen gestellt. Actum den 29. Augusti anno im 79.

---

281. Arcikníže Arnošt předkládá císaři své dobrozdání o usnešení posledního jenerálního sněmu českého v příčině svolené pomoci proti Turku, a zvyupomínání dlužných berní na opatření ohrožených hranic Uherských.

VE VÍDNI 1579, 1. září. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allerdurchleuchtigister u. s. w. Genädigister geliebter Herr und Brueder! Euer Kais. Mt. mir vom 26. Mai genädiges gethanes Schreiben, belangend den jungst in Beheimb gehaltnen Landtag und was die Ständ auch der incorporirten Landen daselbst verwilligt, habe ich sambt einem Auszug beruehrts Landtagsbeschluss empfangen und der Längs nach gehorsamb bruederlich vernommen.

Wiewohl ich nun in dieser Sachen wenig weiter weiss zu rathen aus Ursachen, dass beruehrter Landtag bereit beschlossen und sich darinnen auf diesmal nichts mehr ändern lasst, fuer eins, und dann, soviel ich abnehmben kann, dass diese Bewilligung in E. Mt. Kriegszahlambt allhie nit kummen und also meiner Administration nit untergeben wirdet, so hab ich doch fur ein Nothdurft gehalten, folgender Artikel halben bei E. Kais. Mt. gehorsame Anregung zu thuen.

Erstlichen so vernimb ich aus ihrer der Ständ Bewilligung, dass dieselb anderstwohin nit, dann zu Bezahlung des Kriegsvolks auf denen dem Land Marhern und Schlesien nächst gelegnen Granitzorten angewendt, nichts minder aber auch die ungrischen Continuihilfen, sowohl was aus dem Erzbisthumb Gran darzue gereicht wird, gleichsfalls was der Chruschicz und andere derselben Orten zu unterhalten schuldig, wie zuvor gegeben werden, und da über solche Bezahlung des Kriegsvolks auch Abrichtung des auf Uywar bewilligten Baugelds noch was verbleiben wuerde, von demselben alsdann die Nasadisten zu Komorn und andere angelegne Granitzort bezahlt, do aber solche Steuer auf obberuehrte Granitzort nit erklecken wuerde, der Abgang von E. Kais. Mt. erstatt werden. Da wäre erstlich meines gehorsamen bruederlichen Erachtens ein Nothdurft, ein eigentlichs Wissen zu haben, wieviel diese der Ständ Bewilligung auf das Jahr ertragen werde und von wemb und zu was Zeiten man des Uberschuss, so zu andern Granitzen verwendt soll werden, gewärtig sein werde, damit von solchem Uberschuss E. Kais. Mt. und des Granitzwesen Nothdurft ferrer bedacht werden mocht. Ich trag aber dies Orts die gehorsame Fuersorg, es werde schwerlich damit zuegehen und etwo die Behamben darfur halten, wann sie nuer die benennte zunägst an Marhern und Schlesien gelegne Granitzen bezahlen werden, dass man darmit ein Genuegen haben soll; dardurch wurde aber E. Kais. Mt., wie ich bericht, an den vergangenen Bewilligungen nuer, wie sie auf das geringest die vorige Jahr gewesen, mehr dann hundert Tausend Gulden abgehen. So kumbt mir auch etwas frembd fur, dass sie die Ständ darunter des Continui und des Erzbisthumbs Gran und Chruschiczen Meldung thuen, dieweil doch, wie E. Kais. Mt. bewüsst, das Continuum mit diesen Kriegszahlungen nichts gemein hat, das Erzbisthumb ohne Zweifel in kurzen wiederumb ersetzt wird müessen werden und der Cruschicz gar nichts aus seinem Säckel zu halten schuldig, sondern was er hält, ihme wieder bezahlt werden muess. Und nachdem E. Kais. Mt., wie obvermelt, den Abgang zu erstatten schuldig sein sollen, so kann ich nit verstehen, worzue es dieser Vorbehalt beduerfe, sonder muess darfur halten, dass die, so diese Sache also gericht, etwo des Wesens nit genuegsamen Bericht gehabt möchten haben.

Was die Restanten belangt, davon in dem Landtagsbeschluss Meldung geschiecht, da kann ich daraus nit genuegsamen Bericht haben, bis auf welche Zeit die alten Restanten in Beheimb gerait

werden, und wann sich die neuen angefangen, und obwohl der schlesischen Restanten halben vermeldt wird, dass E. Kais. Mt. die Ständ daselbst bei den Decreten und Executionen gegen denen, so die bewilligten Hilfen nit erlegt, genädigist verbleiben lassen, und dass sie hinfuro die Fuersehung thuen wollen, dass nit mehr also, wie bishero beschehen, restiert werde, so ist doch daraus nit genugsamb zu verstehen, wie es deren halben, die ein Zeit hero von wegen, dass etliche Ständ mit ihrer Schatzung gefallen, diesputierlich und unrichtig gewesen, welche sich dannocht in die sechs und dreissig Tausend Thaler erlaufen, geschaffen, ob solche Unrichtigkeiten durch E. Kais. Mt. (an dem es hievor, wie mich die schlesisch Kammer berichtet, allein erwunden) decidiert und nunmehr einzubringen sein werden oder nit. Dieweil man aber solcher Restanten, sonderlich des letzten Jahrs in Beheimb, darunter auch der Termin Weihnachten in Marhern begriffen, zu dem hochbedrangten Granitzwesen zum höchsten bedurftig, und aber auf vielfältig beschehenes Vermahnen in Schlesien und Beheimb wenig und aus Marhern, soviel mir bewusst, nichts unangesehen aller Executionen, so derwegen hievor und jungstlich verordnet, einkummen, so erfordert nochmaln die unvermeidenlich Nothdurft, dass E. Mt. nit allein die Mittel und Weg furnehmben, darmit man sowohl die Ubermass von der jetzigen neuen beheimbischen und der incorporierten Landen Bewilligung, als die Restanten voriger Terminen an einem und andern Ort ohne längern Verzug zu der Hand bringen muge, sondern dass auch E. Kais. Mt. auf einem kunftigen Landtag genädigist dahin gedacht seien, wie diese der beheimischen Ständ Bewilligung und Bezahlung auf andere Mittel und Weg gericht mugen werden. Dann da es nit beschehen sollte, so haben E. Kais. Mt. selbst genädigist zu ermessen, wie es muglich sein mag, dass die alten und neuen Kriegsausständ die gegenwiertigen Bezahlungen deren Granitzen, so E. Kais. Mt. noch bezahlen sollen, als der Teutschen zu Raab, des Kriegsvolks zu Komorn, deren bei den Kleinen Häuseln, zu Kanischa, im Windischland, in Oberhungern, das Profant- und Zeugwesen, die Granitzgebäu, die turkisch Verehrung und andere tägliche furfallende Kriegsausgaben allein von denen mit Anticipationen beschwerten Reichshilfen, soviel an denselben E. Kais. Mt. über Abzug des fuer S. L. Erzherzog Carl gebuehrenden vierten Theils verbleiben, item von den geringen ungrischen Taxen und Anschnitten und dann von denen funfzig Tausend Gulden oberennserischer Bewilligung künnen und mügen verricht werden; dann was bisher aus den Bergstädten und den oberhungrischen Herrschaften zu dem Kriegswesen dargegeben worden, das mag an ihme selbst wenig erklecken und E. Mt. beduerften es meines Erachtens zu ihrer selbst Nothdurft ganz unvermeidenlich.

Euer Kais. Mt. kann ich hiemit auch nit verhalten, dass derselben allhie wesende Hofkammerräth mir das, so oblaut, nit allein mit sonderer Beschwer furgebracht, sondern auch sich darneben ausdruckenlich dahin vernehmben lassen und erklärt, dass ihnen einmal weder menschlich noch muglich das Wesen bei diesem greiflichen wissentlichen Abgang nuer etlichermassen, wie etwo bishero beschehen, aufzuhalten, und dass sie sich getrösten wollen, es erscheine kunftiglich an einem oder anderm Ort Mangel und werde hierdurch eins oder das ander Granitzhaus in Gefahr gesetzt, wie da welle, dass ihnen derwegen kein Schuld zuegemessen werden solle. In dem nun E. Kais. Mt. deroselbst und des bedrängten Granitzwesen Nothdurft genädigist weiter zu bedenken werden wissen.

Es thuen auch E. Kais. Mt. in obberuehrtem ihrem mir gethanen Schreiben eines andern Schreibens, so von dero beheimbischen Expedition aus eben in dieser Sach mir zuegefertigt soll sein worden, Meldung, dieweil ich mich aber keines zu erindern auch bei derselben Hofkammer und Kriegskanzlei solches nit befunden, so habe E. Kais. Mt. ich dessen hiemit zu erindern auch fur ein Nothdurft geachtet und thue E. Kais. Mt. mich daneben ganz gehorsamblich und bruederlich befehlchen. Geben in der Stadt Wien den 1. Tag Septembris anno 79.

Euer Röm. Kais. Mt. ɔc gehorsamer Brueder *Ernst (m. p.)*

---

282. Komora dvorská podává své dobré zdání arciknížeti Arnoštovi, jakou by měl dáti císaři odpověď v příčině sněmem českým svolené pomoci na opatření hranic Uherských. Komora dvorská vyslovuje se rozhodně, že nebude moci veškeré potřeby na válečné opatření hranic Uherských uhraditi z pomocí říšských a důchodů Uherských a Rakouských.

1579, 26. září. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Euer Furstl. Durchlt. wissen sich gnädigist zu erindern, was derselben des jungst in Beham gehaltnen Landtags und deren darauf beschechnen Bewilligung halber in Unterthänigkeit fuergebracht worden und dass E. Furstl. Durchlt. gnädigist befohlchen, der Kais. Mt. derwegen folgendes Inhalts zu schreiben.

Erstlichen weil solche Hilfen allein zu Bezahlung der Bergstädt angewendet, und was erubrigt, darvon andere Granitzen bezahlt, der Abgang aber, da einicher erscheinen wuerde, von Ihrer Kais. Mt. erstatt werden soll, dass in allbeg ein Nothdurft zu wissen, wieviel diese Bewilligung austragen und von wem, zu was Zeit auch man des Uberschuss gewärtig sein soll. Der Restanten halben wäre gleichwohl in dem Landtagsbeschluss etwas vermeldet, E. Durchl. kunnte aber daraus nit verstehen, bis auf welche Zeit die alte Restanten in Behamb gerait werden und wann sich die neuen anfingen. So wäre auch der schlesischen Restanten halben, darauf noch allerlei Disputat beruhet, welche sich abermals auf die 36.000 Thaler erstrecken, nichts vermeldet, wie es dann geschaffen. Und dieweil man derselben so wohl des Uberschuss an der neuen Bewilligung zum Granitzwesen mit dem hochsten bedurftig, so wollte Ihr Kais. Mt. nit allein eins und des andern halber nothwendige Verordnung thuen, sondern auch auf einen kunftigen Landtag dahin gedacht sein, damit die Sach auf andere Weg gericht werde; dann da es nicht beschehen sollte, wäre unmuglich, die alten und neuen Kriegsausständ, die gegenwiertigen Granitzbezahlungen, als deren zu Raab, Komorn, Kleine Häusel, Kanischa, Windischland, Oberhungern das Proviant- und Zeugswesen, die Grenzgebäu, turkische Verehrung und andere tägliche fuerfallende Ausgaben, allein von denen ubrigen beschwerten Reichshilfen, Taxen und Anschnitten in Hungern und der oberenserischen Bewilligung zu verrichten.

Darauf antworten nun Ihr Kais. Mt. folgendermassen. Legatur.

Gnädigister Furst und Herr! Die Hofkammer befindet, dass in diesem Schreiben zweier fuernehmen Punkten halber kein richtige Antwort erfolgt, erstlichen, nachdem von behamischen Hilfen allein die Bergstädt sollen bezahlet werden, dass man noch nit vernimbt, wannenhero der Uberschuss, so zu andern Granitzen soll verwendet werden, zue nehmen sein wirdet. Fuers ander, obgleichwohl Ihr Mt. melden, dass an den schlesischen Restanten zum Theil Nachlass beschehen, die andern aber in der Execution stehen sollen, so wird doch dabei nit specificiert, wie hoch sich der Nachlass erstreckt, wie es eigentlich mit der Execution geschaffen und wie dieselb geordnet. Solchem nach achtet die Hofkammer fuer ein sondere Nothdurft, dass Ihr Mt. eines und des andern erindert und von derselben mehrer Bescheid begehrt werde. Sonst ist die Hofkammer nochmaln gedrunglich verursacht, in Unterthänigkeit zu melden, dass ihnen unmuglichen von denen mit Anticipationen uberbeschwerten Reichshilfen, von den geringen ungrischen Taxen und Anschnitten und dann von der oberenserischen Bewilligung alle oberzählte Nothdurften als die alte Kriegsausständ, die Bezahlung Raab, Komorn, der Kleinen Häusel, Kanischa, Oberhungern, Windischland, die turkisch Verehrung, Proviand-, Zeug- und Arsionalwesen und andere tägliche fuerfallende nothwendige Kriegsausgaben zu verrichten, und würdet Ungelegenheit an einem oder andern Ort erfolgen, welches Gott gnädiglich verhueten woll, so versieht sie sich unterthänigist, es solle ihrer derwegen nichts zugemessen werden, dann unmugliche Ding kann sie ihrestheils nit muglich machen. Placet, der Kais. Mt. also zu schreiben. 26. Septembris 79.

283. *Probošt, děkan a kapitola kostela Pražského oznamují komoře české, že k potřebám válečným proti Turku více než 150 kop m. dáti nemohou.*

Bez místa i datum [1579.] — Opis souč. v ruk. knih. kapit. Pražské.

JMCské panu presidentu a jiným pánům radám v komoře království Českého pokorná suplikací.

JMti císaře římského rady zřízené komory v království Českém, VMti páni milostiví! Jest nám od VMtí dvoje psaní dodáno na poručení JMCské, pána našeho milostivého, abychom k této nynější potřebě, mimo předešlou pomoc a vyslání, koně s vozy vypravili; druhé psaní, že bychom, vedle šacuňku našeho, místo osobního tažení na počet koní k mustruňku vypravení, každého měsíce na kůň po čtrnácti zlatých platiti a v moc pana rentmistra klásti prodlívali: i milistiví páni! prvé ne jednu ztížnost a nemožnost naši JMCské a Kské i VMtem jsme předkládali, čehož opakovati potřeba není, a podle našich nejvyšších možností pomoci jsme činili, žádajíce v tom rovnosti s stavy tohoto království míti, a JMCská a Kská ráčil jest nás při tom zanechati; ale toto opět obé abychom tak vykonati měli, možné nám není. Neb ani rovnosti s kláštery, kteříž mají za třicet aneb za čtyřiceti tisíc statků, a není v některém než dva neb tři kněží: a my, majíc míň, k tomu mnoho osob nás, nač se všickni vychovati musíme a dosti skrovně opatřeni jsouce, s nimi srovnati se nemůžeme. Jakož pak znaje to JMCská Ferdinad, slavné a svaté paměti, ráčil jest s stavy toho království, aby již při té malosti zachován bejti mohl, kostel náš a osoby naše, mimo jiné kláštery a osoby duchovní, ohraditi a dskami zemskými opatřiti, o čemž VMti dobrou vědomost míti ráčíte.

Avšak aby jednání VMtí při osobách našich daremné nebylo, poněvadž tak veliká potřeba JMCské i všeho křesťanstva toho jest, již nad možnost naši, o kteréž strany důchodův našich, jak ta malá a skrovná jest, tak že mnohý opat a prelát více důchodův má, nežli my všickni, dobře věděti ráčíte, za to obé vyslání koní a vozů k vezení potřeb válečných, i za to, co by se na koně rejtarům služby na měsíc dávati mělo, mimo předešlé s střelbou vyslané koně, jistou sumu peněz z svých porcí, nač bychom se vychovati, na nejvyšší sobě uskrovně, měli, dáti chceme, totiž půl druhého sta kop. A VMti prosíme, že na místě JMCské od nás tu sumu přijíti poručiti ráčíte, a při tom nás zanechati, abychom, již v pokoji jsouc, tím snažněji pána Boha za JMCskou i všecka vojska JMti prositi a se modliti mohli, podle toho obecného přísloví: „Tu ora, tu protege, tuque labora!“ V tom se VMtem k laskavému opatření poručena činíme.

VMtem vždycky povolní *kaplané, probošt, děkan a kapitola kostela Pražského.*

---

284. *Šepmistři a rada na Horách Kutných prosí nejvyšší ouředníky a soudce zemské za přímluvu k císaři, aby při přehlížení, korigování nových práv horních přítomni býti mohli, a bez jich vědomosti aby to na místě staveno nebylo, poněvadž v spisu těch nových práv mnohé nedostatky a škodná vymyšlení se nacházejí.*

Bez místa i datum. [1579]. — Orig. v arch. města Kutné Hory.

VMti urození páni, páni, urození a stateční páni z rytířstva, nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, páni nám milostivě a laskavě příznivi! VMtem od pána Boha všemohoucího zdraví a v něm všeho jiného dobrého žádáme, i také věrně přejem. Vedle toho, milostiví páni, majíce k tomu velikou

příčinu a potřebu, nemůžeme VMtí toho tejna učiniti, kterak JMCská, pán, pán náš nejmilostivější, nepochybujem, že na vznešení nejvyššího pana mincmejstra království Českého s úřadem horním u nás na Horách Kutnách, jest nám o složení k ruce komory JMti spisu (jakž se jmenuje) práv horních, tejně a bez vědomí našeho sepsaných, kteráž nám na poníženou prosbu a žádost naši k přehlídnutí i také vyrozumění jim před tím z jistého povolení JMti propůjčena byla, na ten konec, jestliže bychom v nich co odporného neb škodného nám, aneb těm Horám Kutnám, býti uznali, abychom časem jistým, když by JMti pani komisaři z prostředku VMtí a jiní k tomu od JMCské, aby se přehlídly a skorigovaly, nařízení, na to zasednouti ráčili, svou potřebu a dobré zdání osobně před JMtmi oznámiti mohli, jisté a milostivé poručení učiniti ráčil; kteréhož pro vyrozumění VMtem přípis skládáme a VMtem při tom oznamujem, že, přehlídše dotčený spis, mnohé nedostatky a těm horám, i také nám nákladníkům na ně, na mnohých místech nová a škodná vymyšlení, kteráž vedle našeho zdání více některým osobám obzvláštním z nich, nežli JMCské a obecnému dobrému k vzdělání sloužiti by chtěla, v nich jsme našli a nacházíme; což kdyby tak vůbec vedle úmyslu něčího na světlo vyjíti a za právo držáno býti mělo, vidí se nám, žeby více škody, neřádův, nesvornosti a nelásky, nežli co jiného lepšího, s sebou přinésti mohlo. A protož od JMCské v tom dobrý prostředek jest nalezen, aby v přítomnosti naší i jiných některých horníkův, od JMtí pánův komisařův k tomu nařízených, přehlídnuta a skorigována byla; čehož jsme vždy očekávali, ale až posavad vedle odkladu na onen čas, kdyby se to konati mělo, nám oznámeno nebylo a není, abychom k těm některým artikulům, a zvláště kteréž, jak dotčeno, více ke škodě nežli k vzdělání, i také proti dobrému řádu, zvyklostem a privilejím obce naší tak sepsány jsou, což potřebného uznáme, se ohlásiti a JMtem přednésti mohli. A protož obávajíce se, aby před tím časem na škodu naši i jiných, na něčí schválení a zprávu, často psaného spisu práv horních vůbec vydáním ukvapeno nebylo, a tudy předně JMCské, potom i VMtem od nás nějakého zaneprázdnění se nedálo: VMtí za to poníženě žádáme a prosíme, že se k JMCské, aby nás a ty Hory Kutny v své milostivé a laskavé paměti a ochraně jmíti, a nemohlo-li by z téhož spisu jmenovaných práv horních sjito býti, ale aby vedle předešlého odkladu, když by koliv k svému přehlídnutí a korigování přijíti měl, k tomu také abychom připuštěni a povoláni byli, laskavě přimluviti ráčíte. Neb my na jiném nejsme, než že vedle povinností našich pro dobré těch Hor Kuten, jakožto obzvláštního klenotu zemského v království tomto Českém, jsouce jich také obyvatelé a nákladníci, cožby nejužitečnějšího a nejlepšího u nás se snášelo, bohdá s dobrým svědomím, nic svého obzvláštního nového při tom neobmejšlejíce, upřímně tu, kdež náležeti bude, oznámiti chcem; anobrž, kdyby jinak (čehož se nenadějem) býti nemohlo, o některé artikule, že průchodu svého jmíti nemají a nemohou, abychom pořadem práva rozeznáni býti mohli, při JMCské hledati bychom chtěli.

A protož se v tom VMtem k milostivé ochraně poručena činíme a nepochybně věříme, poněvadž by se to netoliko nás horníkův, ale předně JMCské důchodův a komory, potom také i VMtí všech tří stavův království tohoto, poněvadž Hora Kutná jest obzvláštní klenot zemský (ano i v týchž právích někteří artikulové obzvláštně tolikéž na VMti stavy vyšší a svobody, též i poddané VMtí se vztahují), dotýkati chtělo, že to při JMCské, pánu, pánu našem nejmilostivějším, abychom buď pospícháním s tou věcí, aneb jakoužkoli jinou příčinou, v slušné žádosti naší oslyšáni nebyli a nám se v tom žádného zkrácení tudy nestalo, tolikéž bez přítomnosti a vědomosti naší to na místě staveno nebylo, laskavě fedrovati i také milostivě se přimluviti ráčíte. A my se toho VMtem službami našimi všelijak možnými vždycky volně a hotově odsluhovati chceme a připovídáme. Za milostivou a brzkou odpověď VMtí poníženě žádáme a prosíme.

VMtem k službám volní a hotoví *Šepmistři a rada i na místě vší obce na Horách Kutnách.*

---

285. *Instrukce komisařům od císaře Rudolfa daná ku kurfiřtu Braniborskému v příčině plavby a splavnění řek Labe, Odry, Havely a Sprevy.*

V PRAZE. 1579, 6. října. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Instruction auf die wohlgebornen, gestrengen, ehrnfesten, unsere l. G. Georgen von Braun, Ernesten von Rechenberg und Lorenzen Heugl, unsern slesischen Kammerprocurator, als unsere hierzu insonderheit deputirte Commissarien, was sie bei dem hochgebornen Hans Georgen Markgrafen zu Brandenburg, Churfursten ɔc in Sachen die Schiffahrt auf der Elb, Oder, Havel und Spree betreffend und daneben in andern nachfolgenden Sachen von unsern wegen handlen und verrichten sollen.

Und erstlich ist gedachten unsern Räthen und Commissarien zum Theil selbst bewisst, wasmassen sich weiland Kaiser Ferdinand und Maximilian, unser geliebter Ahnherr und Herr Vater hochloblichster seliger Gedächtnus, sowohl wir die Zeit unser Regierung zu Befürderung, Aufnehmben und Gedeih des allgemeinen Nutzes, so aus Eroffnung und Anstellung der Schiffahrt auf der Elb und Oder unsern sowohl als S. Lieb des Churfursten Unterthanen und Einwohnern erfolgen wurde, bemuhet und beworben, damit dieselben zwen Strömb geoffnet und männiglich seiner Nothdurft nach zu schiffen frei gemacht werden möchten, wie dann noch hievor mit merklichen Unkosten von der Spreu bis an Muehlrasen ein Graben, aus welchem man in die Oder und hinwiederumb in die Elb und also ferrer aus der West- in die Ostsee ungehindert des dännemärkischen Sunds, dadurch oftmals mit Schliessung desselben und in ander Weg allerlei Hinderung beschehen, mit allerhand Waaren schiffen und kumben hätt mögen, angefangen und zum Theil verfuhrt worden ist. Dieweil aber derselb Bau nochmals aus beweglichen Ursachen verlassen werden mussen, ist nit allein dies hochnothig nutzlich Werk (ausser das, was wir uns unter dem mit Eröffnung des Elbstrombs, davon hernach Meldung bschicht, für uns selbst bemuhet) ganz und gar erliegen blieben, sondern sich auch des Boyensalz zu Befurderung unserer Siedewerch bei Moderitz und Guben bisher meistentheils von Stettin auf der Oder mit sonderer Ungelegenheit erholet und darunter von der Stadt Frankfurt unter andern Verhinderungen auch die Beschwer geduldet werden mussen, dass sie keinen Boyen furuber zu schiffen gestatten wollen, wann gleich Zöll und andere Gebuehr davon entrichtet, er wurde dann zuvor von den Schiffen auf ihre Niederlag ausgeschlagen und nach gehaltener Niederlag, das ist nach dreier Tags Sonnenschein, wiederumben eingeschifft, doraus dann unter anderm auch diese Ungelegenheit erfolgt, dass in solchem Aus- und Einladen, nit allein die Tonnen, darinnen der Boyen gefuhrt, zerbrochen und das Guet zerstreuet und verschuett, sondern auch umb des Verzugs willen und weil das Wasser entzwischen verscheust, oberhalb Frankfurt oftmals nit mehr geschifft, sondern das Guet mit Verlust und Gefahr an ungelegne Ort ausgeschlagen auch den Schiffleuten umb soviel mehrer zu Fracht gegeben werden muss.

Wiewol nun zu Furkumbung dieser Ungelegenheit, weil je bei denen von Frankfort bisher kein anders zu erhalten gewest, dahin getrachtet worden, wie sich des Boyen anderer Orten als zu Hamburg, alda er leichter und in grösser Anzahl zu bekumben, erholet, daneben auch die Schiffahrt auf der Elb vollend in Richtigkeit gebracht und uns auch uber das noch mit der Gegenladung von allerlei Waaren ein sonderer Nutz angerichtet werden mocht, wie dann dorauf und seither die Sach bei dem Herzogen zu Braunschweig und Lüneburg, als die den Elbstrom durch ihr Land geschlossen gehalten, so weit befurdert, dass derselb geöffnet und nuemehr dahin bracht worden, dass man von Hamburg aus auf der Elb in die Havel und Spreu bis gen Furstenwald und also bis auf 4 Meil an Frankfurt kumben kann, uns auch daneben der Furschlag beschehen, wann doselbst zu Furstenwald ein Schleussen erbaut, dass dadurch die Schiff auf den Beizker oder Kirsdorfer See und also bis gar auf zwo Meiln an Frankfurt zu bringen und von demselben See an alsdann die Waaren zu Land auf der

Axt gen Frankfurt ab und zuezufuhren sein sollten. Wir befinden aber, dass der Sachen durch diesen Weg nit allein nit geholfen, noch auch die vorigen Beschwerungen abgestellt, sondern auch noch uber das alle dieselben Waaren und Gattungen, so von Hamburg auf der Elb und Spreu herauf gebracht gleichergestalt wie diejenigen, so auf dem Oderstramb von Stettin heraufgehen, in ihr derer von Frankfurt Zwang und Gewalt kumben und also die Eroffnung des Elbstrambs (mit der man soviel lange Jahr umbgangen) unsern Landen und Unterthanen fast zu keinem Nutz gereichen, sondern alle Handlungen, Tractationes und Unkosten allein dieser Stadt zum Besten beschehen sein wurde, weil man, wie gemelt, die Ab- und Zuefuehr immediate dahin anstellen, ihre vermeinte Niederlag gebrauchen und dabei noch mehrer Beschwer und Bedrangnus in Zöllen und andern Auflagen von ihnen leiden wurde mussen, wie dann das Werk und die Erfahrung bisher ausgewiesen mit was grosser Muhe und Arbeit der Pass auf der Oder allein uber das Boyensalz, doch nur auf ein Anzahl Jahr, die dann nuemehr fast ausgehen werden, gegen sonderlichen beschwerlichen Conditionen erlanget und was bisher durch das Aus- und Einschiffen, davon oben gemelt, an Tonnen und Boyen vor Schaden erduldet worden. Daher wir dann geursacht, auf andere und erspriesslichere Mittel zu trachten und befinden nun in ferrer gehaltner Erkundigung soviel, wann durch den Tamb zum Fürstenwald ein Schleussen erbauet, dass man durch dieselb auf der Spreu mit den Schiffen bis gar gen Beska komben und den Boyen sowohl als andere Waaren alsdann ohne sonder Beschwer und Unkosten auf der Axt bis gen Fürstenberg bringen möge, durch welchen Weg nicht allein die Stadt Frankfurt weit auf der Seiten unberührt bleiben, sondern auch gegen dem Kosten, der von Fürstenwald aus auf Frankfurt und von dannen bis gen Fürstenberg gangen, auf die Last Boy nit ein kleiner Vortel und Ersparung zu haben sein werde. Und sollen sich demnach unsre Commissari mit ehister Gelegenheit zu S. L. dem Churfürsten zu Brandenburg in derselben Hofläger verfügen, derselben neben Uberantwortung beiliegundes Credenzschreibens, davon ihnen umb Nachrichtung willen Abschrift uberschickt würdet, unsere kaiserliche Gnad, Freundschaft und alles guets vermelden und daneben erindern, was sich S. L. in derselben jungsten Anwesenheit zu Regensburg gegen hochbedachten unsern geliebten Herrn und Vatern personlich, auch seither in Schriften gehorsamblich erboten, nämblich, dass S. L. zu ihrer widerumben Heimkunft nit allein dieser Schleussen, sondern auch derer von Frankfurt vermeinten Gerechtigkeit halben allen nothwendigen Bericht einziehen und die Sach dahin dirigiren wollten, damit von beiderseits, als von unsern und S. L. Räthen, ein Zusambenkunft angestellt, die Ort und Gelegenheit in Augenschein genomben werden und was alsdann zu Befurderung dieses nutzlichen Werks dienstlich und vonnöthen sein wurde, an S. L. nichts abgehen noch erwinden sollt.

Dieweil es aber noch bisher umb allerhand furfallenden Verhinderung willen nit ins Werk gerichtet werden mögen, und aber S. L. selbst, sowohl als uns und beiderseits Landen und Unterthanen zu sonderm Aufnehmben, Nutz und Frumben merklich doran gelegen, dass erstlich dieser Schleussenbau und daneben die Sach der Hauptschiffahrt halben dahin befürdert, domit nit allein uns den Boyen heraufzubringen, sondern auch dem gemeinen Kauf- und Handelsmann die freie Schiffahrt mit allen andern Waaren auf der Elb und Oder hin und herwieder unverhindert männiglichs verstattet und zu desto mehrer Befurderung dieses hochnutzlichen Werks sowohl von S. L. als andern, so auf diesen Stramben Zöll haben, in demselben ein leidliche Mass und Linderung gesetzt werd: so sollen demnach unsere Commissari bei S. L. alles Fleiss anhalten, und durch hierzu dienstliche Motiven befurdern:

Erstlich dass S. L. ihre Räth und andere der Sachen verständige Personen mit und neben ihnen den Commissarien alldahin gen Fürstenwald zur Stellen abfertigen, die Stell und alle Gelegenheit von einem Stram zum andern in Augenschein nehmben und alsdann die Erbauung der Schleussen, wie sichs in gemeiner Berathschlagung am schicklichsten und besten befinden wirdet, alsbald darauf an-

stellen und vorigen I. L. Erbieten nach zu Ort befurdern lassen wollten, welches dann S. L. als deren es furnehmblich zum besten kumbt, die auch derer Ort Holz und Fuehren an der Hand haben und es an sich selbst ein schlechts antreffen wirdet, uber sich zu nehmben sonder Zweifels unbeschwert erzeigen werden.

Vors ander, dass uns S. L. nit allein die Gegenladung, sondern auch dem gemeinen Handelsmann die freie Schiffahrt mit allerlei Waaren gegen Entrichtung eines leidlichen Zolls von einem Strom zu dem andern hin und herwieder unweigerlich und unverhindert verstatten und daneben vors dritt vor sich selbst die Fursehung thuen und auch bei ihren Unterthanen darob sein wollten, weil der grossen uberhauften Zöll halben ein Zeit her, furnehmblich aber darumben allerlei Beschwer furkumben, dass sich S. L. Unterthanen, so an der Elb, Havel und Spreu sitzen, von den Handels- und Schiffleuten allerlei Zöll, der sie gar nit befugt sein, abzufordern, dieselben auch ihres Gefallens zu erhohen und zu steigern unterstehen sollen, daher dann erfolgt, dass sich der gemein Kauf- und Handelsmann der Strömb desto weniger gebrauchen, sondern mit seinen Waaren andere Weg suchen thue, domit in den selben allbereit aufgesetzten sowohl als den kunftigen Zöllen die Bescheidenheit und Moderation gesetzt, dadurch der Handelsmann nit abgeschreckt, sondern zu Erbauung dieser Schiffahrt und also befurderung dieses ansehenlichen Werks umb soviel mehrers verursacht werden mog. Dann S. L. und männiglich abzunehmben, obschon S. L. und den andern durch dergleichen Linderung wes abging, dass es doch durch den Gebrauch und Männig der Waaren wiederumben einkumben, und viel nutzlicher sein wurde, ein leidlichs oft als ein ungewönlichs selten oder gar nit einzunehmben, wie sich dann S. L. hierinnen ihrestheils selbst zu weisen, die Beschwer bei gemelten seinen Unterthanen abzuschaffen und zu Befurderung des allgemeinen Nutzes und Stärkung der Commercia der Gebuehr und I. L. zuvor beschehenen Vertröstung nach zu erzeigen wissen werden.

Und ob sich wohl noch hievor mit S. L. des Zolls halben von dem Boyen, so auf bemelten Strömen zu unsern Siedwerchen herauf geschifft wirdet, dahin verglichen worden, dass S. L. von jeder Last anderhalb Thaler bis auf weitere Vergleichung gegeben und dorauf durch alle S. L. Land ferrer ohne einiche Exaction passiert werden solle, so hat sich doch seither befunden, dass sich die zwo Städt Brandenburg und Rottenau ein besondern Zoll oder Schleussengeld zu fordern unterstehen. Von deswegen unsere Commissari bei S. L. insonderheit anhalten sollen, damit dasselb abgeschafft werd, wie sie dann auch daneben durch alle hierzu dienstliche Mittel und Persvasiones versuchen und Fleiss haben sollen, ob sich S. L. uns zu gehorsamben und freundlichen Gefallen desselben Zolls der 1½ Thaler gegen uns und allein von unserm eignem Boy wo nit gänzlich begeben, doch zum wenigisten ein Linderung, soweit als es zu bringen muglich, dabei thuen möchten, mit dem Erbieten, dass wir dasselb gegen S. L. in furfallender Gelegenheit hinwiederumben in allen Gnaden und Freundschaft erkennen und recompensiren wurden. Daneben tragen wir aber gnädiglich Fursorg, es werden sich gedachte von Frankfurt umb ihres eignen Nutzes willen, der ihnen durch Anrichtung dieser neuen Schiffahrt abgeschnitten wirdet, zu Verhinderung derselben bei dem Churfürsten und sonst allerlei Praktiken gebrauchen und vielleicht furgeben, als beschehe solches ihrer vermeinten Niederlagsgerechtigkeit und habenden Privilegiis (der sie sich bisher jederzeit geruehmbt, aber gleichwohl nie furgelegt) zu Verfang und Nachtel.

Im Fall nun dergleichen, es wär gleich von ermelter Stadt oder auch dem Churfürsten selbst, wes attentirt werden wollt, so haben unsere Commissari zu erwägen und nach Gelegenheit darwider furzuwenden, erstlich, dass sich bald uber dem Tham bei Fürstenwald die Niederlausitzisch Gränitz anfächt und der Fluess der Spreu stracks durch unser Land und Eigenthumb gehet, also dass frankfurtischer noch sonst märkischer Grund und Boden nindert beruhrt wirdet. Und obwohl S. L. der Churfürst die Herrschaft Beskau und Storkau von weiland Kaiser Maximiliano, unserm geliebten Herrn

und Vatern, erblich, doch allein lehensweis erlangt, so gehört uns doch die Obmässigkeit einen Weg als den andern zue und seind diese Herrschaften unter unserm als regierendem Kunig zu Behemben und Markgrafen zu Lausitz Lehen und Jurisdiction inmediate verblieben, wie uns dann auch die Folg, Mitleiden und Gehorsamb ausdrucklich dabei furbehalten worden, und uns, wie männiglich zu erachten, gar nit thuenlich sein wurde, zue gestatten und zuezusehen, dass die Regalia derselben Lehensherrschaften uns, der Kron zu Behemben und derselben incorporirten Landen und Unterthanen zu Nachtel auf andere Land und Unterthanen verwendet werden sollten.

Furs ander ist die Spreu ein sonderer Fluess, welcher dem Oderstrom, oder was dorauf vor Gerechtigkeit und Verträg sein mogen, nichts zu schaffen gibt, daruber auch die von Frankfurt unsers Wissens mit dem wenigisten nit privilegiret, viel weniger dahin begnadet sein konnen, dass alle Waaren auf sie zuegehen, alle andere Strassen zu Wasser und Land verlassen und nit nach eines jeden Gelegenheit und Nothdurft gebraucht werden mussten. Und den Fall zu setzen, dass sie die von Frankfurt vielleicht die Zeit her wes dergleichen von dem Churfürsten erlangt haben möchten, so kunnt es doch, wie vor diesem gemeldet, uns, unsern Landen und Unterthanen tanquam tertio zu keinem praeiudicio gereichen, wie es dann auch dem gemeinen Nutz und allen Rechten zuwider sein wurd. Und im Fall die Erbauung der Schleussen, durch was Ursach oder Verhinderung es auch beschäch, je nit zu erhalten sein oder sich vielleicht etwas verziehen wurd, wie doch unsere Commissari an allem mensch- und muglichem Fleis ihrer Discretion nach an ehender Befurderung derselben nichts abgehen oder erwinden lassen, so sollen sie in nothdurftige Erwägung und den Augenschein nehmben, wie etwo entzwischen eintweder mit Erbauung eines Kranichs oder in ander Weg mit leichtem Unkosten wes erdacht, dadurch die Boyen, Tonnen und andere Waaren aus den Hamburger Schiffen uber den Tham in andere Schiff, so vielleicht in sonderheit darzu erzeugt werden mussten, gehebt und also bis vollend zu Wasser gen Beskau, sowohl auch von dannen hinwiederumben mit der Gegenladung bis gen Furstenwald gebracht und also das furhabend Werk einen Weg als den andern angestellt werden mög, wie sie dann dabei alle Gelegenheit in Acht zu nehmben und zu bedenken und zu befurdern wissen werden.

Was uns auch wegen eines neuen Grabens, so von der Wismar bis in Schweriner See, dorauf man mit sonderm Vortel und Zuerichtung aus der Elb in die offenbare See kumben solle mugen, vor Bericht beschieht, das liegt gleichsfalls hiebei, dessen Gelegenheit und was uns und unsern Landen zum besten dabei zu bedenken sein mocht, sich unsere Commissari gleichsfalls erkundigen, berathschlagen und uns zu ferrerm unserm gnädigisten Entschluss gehorsamblich zueschreiben sollen.

Daneben ist auch bisher zu mehrmalen furkumben, dass das Salzsiedwerch, so ein Zeit her zu Guben gehalten worden, nit allein mit keinem Nutz, sondern vielmehr mit Schaden getrieben, entgegen aber zu Furstenberg, alldo seit der angefangnen Elbschiffahrt ohnedas mit dem Boyen ein Niederlag gemacht, ohne sondern Kosten, der auch vermog unserer slesischen Kammer beiliegenden Berichts nit viel uber hundert Thaler anlaufen werde, ein neues und nutzlichs Siedwerch anzurichten und dadurch nit allein der gelegnen Abfuehr halben ein besser Verschleiss gemacht, sondern auch an der Fracht was ansehenlichs zu ersparen sein solle, furnehmblich wann des Stifts Neuenzell Unterthanen, so daselbst herumb angesessen, mit der Robat darzu gebraucht wurden. Demnach sollen unsere Commissarien auch diesfalls nothdurftige Erkundigung halten, den Augenschein einnehmben, wo und mit was Kosten und Gelegenheit doselbst ein Siedwerch anzurichten, und im Fall sie es also unsern Nutz und Bestes auch daneben ein Nothdurft zu sein befinden werden, dass mit dem Abt der doselbst angesessenen Unterthanen Fuhren, derer man sich von Beskau bis gen Furstenberg mit dem Boy zu Land gebrauchen muss, zu handlen vonnöthen, so sollen sie mit dem Einnehmber zu Guben und sonst, wie sies vor nothwendig befinden werden, Verordnung thuen, dass alsbald noch vor angehender Winterszeit Holz und andere Nothdurft zur Stell geschafft und ehe mittlerweil nur ein Hutten gemacht, darinnen

den Winter uber von dem Boyen, so bei itziger Herbstfluet alldo ankumben wirdet, gesotten und also gesehen werden möge, was alsdann auf kunftigen Fruehling ferrer dabei anzuordnen vonnöthen sein werde.

Also sollen sie auch erwähnter Neuzellerischen doselbst umbher angesessenen Unterthanen halben, weil dieselben (wie furkumbt) dem Stift ohnedas weit entlegen sein und ausser der Zins wenig oder gar nit dahin gebraucht werden konnen, mit dem Abt und Convent auf beiliegend an sie gefertigts Credenzschreiben, davon sie umb Nachrichtung willen Abschrift zu empfahen, alles Fleiss handeln, damit er uns die Fuehren und Robat auf denselben Unterthanen (jedoch allein so viel und weit man derselben vom Kloster entrathen wird mögen und, wie gemelt, ausser der Zins) aus unterthänigistem Gehorsamb zue Befurderung dieses Werchs zuekumben lassen wolle, wie dann sie, die Commissari, auch diesfalls ihren Fleis und alle hierzu dienstliche Persuasiones zu gebrauchen wissen werden und wir gnädigist nit zweifeln, weil dem Stift wenig oder nichts doran gelegen, es werde sich gegen uns als ihren Kaiser und Herrn gehorsamblich und willfahrig erzeigen.

Daneben wird auch mehrgedachten unsern Commissarien umb Nachrichtung willen angemeldet, dass noch weiland Kaiser Maximilian, unser geliebter Herr und Vater hochlobseliger Gedächtnus, verflossenes 72. Jahrs auf vorgehende gehaltene Besicht- und Erkundigung der Neuzellerischen Wäld, als die von dem nägstgewesenen Abt zur Ubermass verödet und abgetrieben, auch noch auf dato nit sonders gehegt werden sollen, zu etwas Wiederaufbringung derselben zwene Forster zu halten verordnet, welche uns und dem Stift zugleich vereidet sein, auch ihr Fuetter und Mal im Kloster haben und sonst aus unserm gubnischen Salzambt, dahin sie mit ihrem Respect gewiesen, besoldet werden sollten. Nun werden wir aber von unser Kammer in Slesien berichtet, dass nach Absterben des einen derselben Förster, der itzig Abt kein ferrer Ersetzung gestatten, viel weniger die Unterhaltung darauf geben wolle, des uns dann etwas bedenklich fallen thuet. Dieweil dann solche Verordnung aus beweglichen Ursachen und dem Stift selbst zum Besten beschehen, wie wir dann als regierender Kunig zu Beheimben und Markgraf zu Lausitz von landesfürstlicher Ob- und Botmässigkeit wegen ratione fundationis und collationis dieser und anderer Verordnung befugt sein, so sollen unsere Commissari ihme Abt solche seine ungebuehrliche Verweigerung mit Bescheidenheit verweisen und ihne dahin vermahnen, dass er sich ehegemelter unsers geliebten Herrn und Vatern nothwendigen Verordnung, die wir dann auch nit weniger zu continuiren bedacht sein, nit allein gehorsamblich verhalte, sondern auch daneben allen Uberfluss und Abödung der Wäld, deren er sich, wie gemelt, ein Zeit her auch fur sich selbst gebraucht haben solle, endlich abstelle und zu anderm Einsehen nit Ursach gebe. Und im Fall sie die Commissari nach Gelegenheit der Sachen vielleicht unsers Landvogts in Niederlausitz, Jaroslawen von Kolobrats, Hilf und Einsehen darzu bedurftig, so sollen sie sich derselben gleichsfalls gebrauchen, wie wir ihme dann durch beiverwahrten Befehlich und desselben Abschrift gnädigist auferlegen, dass er ihnen diesfalls allen Beistand, Hilf und Befurderung erzeigen solle. Und dieses alles, soviel die Elbschiffahrt und was demselben allenthalben anhängt, betreffen thuet.

Soviel aber den Oderstramb insonderheit anreicht, ob sich wohl, wie jetzt gemelt, die von Frankfurt in vorgehenden Tractationen je und allbeg geruehmbt, dass sie nit allein auf eine Niederlag, sondern auch dahin privilegirt, dass die Oder oberhalb Frankfurt zwischen ihnen und unserer Stadt Breslau nicht geschifft werden sollte, wie sie dann etlichen unsern Unterthanen ihre Rötfass, die sie von Breslau aus bis auf Neuesalz und von dannen auf der Axt gen Frankfurt fahren lassen, genomben und angehalten, so hätten wir doch dieselben ihre Privilegia nie sehen, noch derselben Inhalt eigentlich und gründlich bericht werden mögen, ob sie desselben guten Fueg, Grund oder Recht gehabt. Darumb weil sich S. L. der Churfürst dits Artikels halben hievor zu Regensburg gegen hochgedachten unsern geliebten Herrn und Vatern gleichsfalls gehorsamblich erboten, dass S. L. allerhand Bericht und Erkundigung halten und sich bei dieser Zusammenkunft endlich erklären wollt, so sollen demnach unsere

Commissarien dieses Punkts und Eröffnung des Oderstrambs halben oberhalb Frankfurt auch Ansuchung thuen, mit der Anmeldung, obwohl die Stadt Breslau sowohl als Frankfurt auf ein Niederlag privilegirt, dass sie doch dieselben fallen lassen mussen, wo sie anderst die Gewerb und Hantirung bei ihnen erhalten wollen, und sei gewiss, wo dieser Hinderung abgeholfen, dass viel mehr Waaren, die jetzo von Breslau aus auf Dresden und nach Thorn in Preussen zu gehen, dahin gegen Frankfurt zu Wasser gebracht werden und der Stadt umb soviel mehr zu Nutz und Aufnehmben gedeihen würden. Und im Fall gedachte unsere Commissari je vermerken, dass die von Frankfurt ihrer Verweigerung billiche und erhebliche Ursach haben oder die Eröffnung sonst in genere nit zu erheben sein wurd, so sollen sie Fleiss haben, ob zum wenigisten mittlerweil und bis man der Sachen durch gebuehrliche Mittel zur Richtigkeit abhelfen kunnt (doch männiglichs Rechten unschädlich und unvergriffen), etliche schwere Waaren, als Röt, Eisen, Kupfer und dergleichen unverhindert zu schiffen gestattet werden möcht. Do aber dieses Punkts halben weder in einem oder dem andern in der Guete nichts zu erhalten sein, sondern die Stadt Frankfurt sich, wie bisher beschehen, auf ihre Privilegia, Besitz und Gebräuch beruefen würden, sollen unsere Commissarien glaubwürdige und vidimirte Abschriften derselben Privilegien begehren, sich nothdurftig darinnen ersehen, und was sie von unsertwegen nothwendig darwider furzubringen befinden werden, dasselb mit gueter Ausfuehrung ihrer beiwohnenden Discretion nach thuen, insonderheit aber dem Gegentheil zu Gemuth fuehren, ob sie gleich auf ein Niederlag privilegirt, dass wir doch nit erachten kunnten, dass sich dieselben Privilegia dahin erstrecken, dass der Oderstramb auch in unsern Landen von einem Ort zu dem andern nit gebraucht oder dass alle Waaren, so aus der Elb bis auf die Spreu herauf gebracht, dahin gen Frankfurt und erst von dannen in unsere Land auf der Axt abgefuhrt werden müssten. Und ob es gleich bisher also im Brauch gewesen, so wär es doch mehr de facto als de jure beschehen und künnte ihnen unerweislich ihrer Privilegien und Gerechtigkeit kein Gebrauch oder Possession eingeraumbt werden, angesehen, dass die Schiffahrt oder jus navigandi merae facultatis wär, welches sich nicht praescribiren oder vorjahren liess, zu dem wäre es auch wider die beschriebene und allgemeinen Völkerrecht, welche wollten, dass solche und dergleichen flumina publica, wie die von Gott und der Natur beschaffen und verordnet, Jedermann zu seiner Nothdurft zu gebrauchen vor männiglichs Hinderung frei und offen und unversperret sein sollten. So wär es auch wider den allgemeinen Nutz, der in allbeg dem Privatnutz vorzuziehen, inmassen dann von den Herzogen von Lünenburg, als die den Elbstromb gesperret gehalten, gleichsfalls beschehen, weil sie mit ihrer Sperrung zu Recht nit bestehen mögen, dass sie die Eröffnung nachgeben hätten. Wie dann unsere Commissarien nach Gelegenheit der Sachen, was hierzue dienstlich und nothwendig, mit mehrer Ausführung ihnen einzuhalten und die Sache dahin zu treiben werden wissen, damit die Oder, wie gemelt, auch oberhalb Frankfurt ohne Mittel geöffnet werde, mit dieser Andeutung, dass wir in unserm Land unsern Unterthanen, Gewerb- und Handelsleuten ihre Waaren auf der Oder von einem Ort zu dem andern zu schiffen nit verwidern, sondern, do ihnen durch die von Frankfurt alsdann Eintrag oder wes anders beschehe, auf die Mittel und Weg bedacht sein würden, dardurch sie derselben Beschwerungen hinwiederumb entledigt werden möchten.

Als sich auch unsere Commissarien aus hievor furgelaufenen Handlungen, dabei sie dann und sonderlich unser Hofkammerrath der von Braun Freiherr hievor auch braucht worden, gehorsamblich erindern werden, [dass] die zwo Städt Frankfurt und Stettin der Schiffahrt halben nach der See in Stritt gerathen, doraus erfolgt, dass der Pass zu Wasser und Land durch die Mark Brandenburg dahin nach Stettin geschlossen, also dass auch unsern Unterthanen, die ihre Gewerb und Hantierung von Alters her nach Stettin gehabt, dasselb durch die von Frankfort gehindert und abgeschnitten worden, dadurch dann uns nit allein unsere Zöll und Einkumben, sondern auch denselben unsern Unterthanen ihre Nahrung entzogen wirdet, und obwohl zuvor in dieser Sachen etzliche furstliche Personen verordnet,

des Verhoffens, es sollte die Sach durch derselben Vermittlung in der Guete beigelegt worden sein, jedoch weil dasselb noch bisher nit beschehen und wir gnädiglich dafur halten, dass unsern Unterthanen umb dieser zweier Städt Stritt und Privatnutz willen der Pass zur Ungebuehr gesperret, wie es dann auch der Erbeinigung, so zwischen unser Kron Beheimben und dem Haus Brandenburg aufgerichtet, zuwider ist: so sollen sich unsere Commissarien der Sachen bei den brandenburgischen Räthen, oder do sies also vor nothwendig befinden werden, auch S. L. dem Churfürsten selbst erkundigen, worauf es jetzo stehe und demselben nach in Berathschlagung nehmben, was nach Gelegenheit der Sachen uns und unsern Unterthanen zum besten zu diesemmal dabei zu befurdern sein, ob nit vielleicht unterdess bis zu rechtlicher oder guetlicher Erörterung und Austrag der Sachen der Pass einem jeden Theil seinem vermeintem Rechten unschädlich wiederumben geöffnet und die Gewerb und Hantierung, wie vor Alters, freigelassen werden möchten.

Daneben wollen wir mehrgedachten unsern Räthen und Commissarien auch gnädiglich nit bergen, dass noch wailand Kaiser Maximilian, unser geliebter Herr und Vater hochloblicher seliger Gedächtnus, noch verflossenes 74. Jahrs auf unser slesischen Kammer und des damals gewesten Salzambtmanns Alexander Albrichts embsigs Anhalten und Furguetansehen gnädigist bewilligt, dass das Privilegium, so verschiener Jahr von dem Herzoge von Luneburg der Boyschiffahrt halben auf der Elb Joachimb Griben gegeben worden und damals bei Johann Reichen Handen gewest, umb 6000 Thaler mit etzlichen Conditionen zu erkaufen und abzufordern gnädiglich bewilligt haben, wie dann ihnen den Commissarien umb Nachrichtung willen hiebei etzliche Schriften, doraus sie der Sachen Gelegenheit nach Nothdurft zu vernehmben haben, zuegestellt werden. Dieweil aber anjetzo vernumben wirdet, dass sie die Kammer und der Salzambtmann das Geld den mehrern Theil hinaus gegeben, entgegen aber das Privilegium nit herausgenumben, sondern in sein des Reichen Handen gelassen, der dann seither auch Tods abgangen und das Privilegium zu sondern unserm Verfang und Nachtel in ander Weg veralieniret worden sein soll, so sollen sich unsere Commissari bei dem itzigen Salzambtsverwalter Zachariassen Reigen, desgleichen auch dem Gubnischen Einnehmber Zachariassen Rungen, als die nit allein dieser Handlung, sondern auch des verstorbenen Reichen und seiner Erben Gelegenheit gute Nachrichtung haben, auch in dieser Sachen zuvor braucht worden, Erkundigung halten, wie es dieser Zeit allenthalben darumben beschaffen, wo das Privilegium sei und wie entweder zu demselben oder aber dem ausgezählten Geld wiederumben zu kumben, wer dieses Ubersehens ein Ursach sei, auch wie und bei wem wir uns des Schadens zu erholen haben oder was uns sonst nach Gelegenheit und Gestalt der Sachen auf einen und den andern Weg darbei zu thuen gebuehren wölle, damit also uns und gemeinem Wesen der freien Elbschiffahrt halben nit etwo ein neue Hinderung oder Beschwer daraus zuewachsen moge, wie wir dann auch gedachten unsern Räthen und Commissarien hiemit genädiglich Gewalt geben und auferlegt haben wöllen, im Fall sie in gegenwärtiger ihrer Reis und anbefohlenen Commission etwo soviel Gelegenheit und Ursach haben oder befinden werden, dieses Artikels halben, es sei auf was Weg es wölle, uns zum besten etwas nutzlichs und fruchtbarlichs zu verrichten, dass sie dasselb keinswegs unterlassen, sondern allen unterthänigisten treuen mensch- und müglichen Fleiss dabei anwenden sollen.

Beschliesslich haben sie die Commissari auch gehorsamblich zu erwägen, wann, wie obgemeldt, gegen Fürstenberg ein neu Siedwerch angerichtet, dass das Gubnisch dagegen aufzuheben und abzuschaffen sein wirdet, und weil uns dann, wie furkumbt, mit dem abkumbenen Kloster daselbst und den dazu gehörigen Guetern, so ohnedas den mehrern Theil noch vor langen Jahren davon kumben sein, die andern aber bisher mit schlechten unserm Nutz gehalten und geurbart werden, ein guter Nutz zu schaffen sein solle, so wollen wir, dass sie die Commissari sich auch diesfalls aller Gelegenheit, insonderheit aber der alienirten Gueter, wie dieselben wiederumben zu unsern Handen zu bringen, mit

Fleis erkundigen und daneben in nothdurftige Berathschlagung nehmben, was uns mit einen und andern denselben Guetern unserm bedrängten Hofwesen zu Hilf vor nutzliche Käuf oder andere Gelegenheit za treffen, auch wie hoch eins und das ander auszubringen sein möcht. Und wie nun mehrgedachte unsere Commissari die Sachen in einem und dem andern Artikel geschaffen befinden, was sie auch dabei verrichten werden, das alles sollen sie in ein ausfuhrliche schriftliche Relation verfassen, uns folgendes mit ihrem räthlichem Guetachten zuekumben und an ihrem gehorsamben treuen Fleis, was uns und den Sachen dienstlich und nothwendig sein wirdet, nichts erwinden lassen, wie wir dann in sie als unsere getreue Räth und Unterthanen hierinnen und sonst unser gnädigistes Vertrauen setzen thuen. Daran beschicht auch unser gnädiger gefälliger Willen, hinwieder in Gnaden zu erkennen und zu bedenken. Geben Prag den 6. Tag Octobris anno 79.

---

286. Probošt, děkan a kapitola kostela Pražského císaři Rudolfovi II, že žádaných 800 kop gr. m. peněžité pomoci k válečné potřebě proti Turku dáti nemohou, i prosí, aby k berním, sbírkám, daním potahováni nebyli, poněvadž nenáležejí jako jiní duchovní a řeholní lidé do komory královské.

Bez místa i datum. [1579.] Opis souč. v rukop. bibliot. kapit. Pražské.

Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomocný římský císaři, uherský a český králi, pane, pane náš nejmilostivější! Jakož od VMCské o pomoc peněžitou k válečné potřebě, jmenovitě osm set kop grošů míšenských, pro ochranu království a zemí VMCské i všeho křesťanstva proti tomu ouhlavnímu a všeho křesťanstva krve žíznivému nepříteli Turku psaní milostivé jest nám učiněno, abychom takových osm set kop grošů míš. shledali a při ouřadu rentmistrském ve dvou nedělích je složili a vyčetli, pakli bychom takových peněz shledati nemohli, tehdy abychom se jich při komžkoli z obyvatelův království tohoto, majíce sobě při tom od VMCské mocnej list na to danej, zdlužili: i můžeme na to vše tuto naši žádost a omluvu poníženou před VMCskou z příčin důležitých učiniti, ačkoliv rádi bychom, jakožto věrní a poslušní kaplané, VMCské vůli milostivou v tom naplniti chtěli, však že v tom veliká jest naše nemožnost, VMCskou poníženě žádáme, že nás, jakožto své věrné kaplany, VMská omluvena milostivě míti ráčí. Nebo předně žádných vlastních pozemských statků, to jest žádných dvorů, žádného popluží, žádných ovčínů, žádných rybníků ani lesů, aniž ničehos takového, na čem bychom sobě důchod náš kapitolní zlepšiti aneb zlepšovati mohli, nemáme, kromě některých vsí, jichžto jest dosti na mále, a z nichž nic jiného nám nevychází jediné od lidí poddaných samé toliko holé platy, z kterých dosti špatné a chatrné, ač nás skrovný počet při tom svatém kostele jest, vychování bychom míti mohli, kdyby z oltářův, kterým sloužíme, platové komorní (kteříž i z komory VCské a KMti vycházeli a vycházeti by měli k oltáři sv. Klimenta, což od několika let až posavad zadržáno jest) vždy nějaké nám pomoci nečinili.

Z kterýchžto příčin od nás nikoli, ani skrze jakou půjčku státi se možné není, neb bychom nevěděli, kde co vzíti a jak se vychovati, kněžstva musilo by se umenšiti, kteréhož prvé málo jest, a tak by služby boží hynouti musily, et piae intentiones et ultimae fundatorum voluntates defraudarentur.

Při tom poníženě VMCské k milostivé paměti přivozujeme, jak vždycky a po vše časy po slavných předcích svých VMCská nad tímto slavným kostelem, kterýž přední a slavný jest v tomto království, v němž mnohá těla dědicův českých i jiných odpočívají, císařové, králové, císařovny, královny, knížata česká své pohřby mají, i jiní mnozí znamenití lidé od arcibiskupův, biskupův a jiní duchovní, tolikéž z rodu stavův tohoto království i z jiných zemí v pánu Bohu odpočívají, tolikéž v témž kostele králové a královny voleni a korunováni bývají, svou milostivou ruku ochrannou míti ráčil, a ještě až

posavad míti ráčí; nepochybujíce též o tom, že VMCská dobrou vědomost míti ráčí, jak týž kostel od mnohých císařův, králův a knížat, slavných předkův VMCské, mnohými privilegiemi a nadáním opatřen a osvobozen jest, tak že netoliko my ale i lidé poddaní naši k žádným sbírkám, berněm a daním potahováni bychom býti neměli, nenáležíce ovšem, jako jiní duchovní a řeholní lidé, do komory VCské a KMti. A však nicméně až posavad zároveň s světskými táhnouce, pro napřed dotčenou příčinu a potřebu, ač dosti s velikou nouzí a těžkostí, ano i s obtížností a ztracením poddaných lidí našich, bez odporu po ta všecka léta to jsme činili a ještě činíme.

Protož VMCskou pokorně a poníženě žádáme a prosíme, jakožto pána našeho nad svými věrnými kaplany nejmilostivějšího, že VMCská tuto žádost a omluvu naši poníženou k srdci milostivému připustiti, a nás od takové pomoci (poněvadž možné není), osvoboditi, anobrž pro rozmnožení cti a chvály jména božského při témž kostele, nám, jakožto služebníkům, dle fundací slavné paměti císaře Ferdinanda, pana děda VMCské, pomoci své milostivé uděliti ráčí. My pak za VMCskou, aby všemohoucí pán Bůh VMCské prodloužené zdraví a šťastné nad námi i vším křesťanstvem panování, tak tolikéž pomoc svou božskou a slavné vítězství nad tím ouhlavním a krve křesťanské žíznivým nepřítelem Turkem dáti ráčil, na modlitbách svých nehodných ustavičně žádati budeme.

V čemž se VMCské jak sami sebe, tak i ten svatý kostel, kterému sloužíme, v milostivou ochranu poručena činíme.

VMCské věrní a poddaní kaplané *probošt, děkan a kapitola kostela Pražského.*

---

287. Šepmistři a konšelé obecní a soudcové i na místě vší obce na Horách Kutných prosí císaře Rudolfa za nařízení radám k vyřízení práv horních v komoře české shromážděným, aby jim (Kutnohorským) v taková práva horní, prvé nežliby k stvrzení a uveřejnění přišla, nahlédnouti dovoleno bylo, poněvadž obávají se, aby něco na ujmu jich svobod do takových práv vepsáno nebylo.

Bez místa i datum. [1579.] — Konc. česk. v arch. města Hor Kutn.

---

288. Kutnohorští žádají pány a rytíře k srovnání práv horních na hradě Pražském shromážděné, aby prvé, než taková práva stvrzena a publikována budou, v ně nahlédnouti mohli, nebo obávají se, aby něco proti jich svobodám do těch práv pojato nebylo.

Bez místa i datum. [1579.] — Opis souč. v arch. města Hory Kutné.

VMti vysoce urození páni, páni, urození a stateční páni rytíři, páni nám laskavě a milostivě příznivi! Od pána Boha všemohoucího VMtem žádáme dlouhého zdraví i všeho dobrého věrně a upřímně přejeme. A při tom přivedše sobě ku paměti artikul sněmovní, kterýž s povolením JMCské ode všech tří stavův království Českého léta tohoto oc. 79 na sněmu obecním strany srovnání práv horních zavřín jest, a ten vedle jistého poručení JMCské těchto dnův vážen i na místě postaven býti má: VMtí, milostiví páni, poníženě žádáme, poněvadž o takovém spisování a skládání týchž práv, kteréž, jakž zprávu máme, od některých v malém počtu osob při ouřadu horním u nás na Horách Kutnách již snad od některého léta v tejnosti spisována byla, a my o tom žádné vědomosti jsme neměli a až posavád, co v sobě obsahují a zavírají, v pravdě nevíme, a dotejče se nás tolikéž tu horníkův a ná-

kladníkův, jakožto JMCské přísežných nynějších i budoucích, že v taková práva horní, prvé nežli by k svému stvrzení a publikování přišla, bedlivě nahlédnouti a jestliže možné nám k spatření a vyrozumění jich podati milostivě poručiti ráčíte. Nebo obáváme se, jakž tepruva nyní doslejcháme, kdyby něco proti stolici JMCské u nás na Horách Kutnách od starodávna usazené, privilejím a svobodám, předkům našim a nám od JMtí, slavné a svaté paměti, císařův a králův českých za věrné a upřímné chování a k horám dohlídání a opatrování nadaným i také JMCskou confirmovaným, též starobylým zvyklostem a nařízení snémovnímu léta 75, vůbec v přítomnosti JMCské na hradě Pražském vyhlášenému, pod spůsobou takových práv horních vydání tu se stalo a k vytištění a publikování přišlo, aby potom z toho JMCské zaneprázdnění se nečinilo, a my na JMCskou vznášeti a v tom za milostivé opatření žádati a skrze to meškání a outraty, an prvé skrze mnohé a veliké, zvláště těchto let, na hory pavování a nakládání k veliké chudobě jsme přišli, vésti nemuseli, a tak i při horách nějaká roztržitost a hyndruňkové se nedáli. V čemž se pánu Bohu a VMtem k milostivému opatření poroučíme.

Šepmistři a rada obecní a soudcové i na místě obce na Horách Kutnách.

---

289. Instrukce daná komisařům císařským, kteří na sjezd knížat a stavů slezských, ke dni 28. října 1579 do Vratislavi rozepsaný, vysláni byli. *)

V PRAZE. 1579, 24. října. — Koncept v archivu česk. místod.

Instruction auf die wolgebornen und gestrengen Seifrieden von Prombnitz und Matessen von Logau, was sie als unsere verordnete Commissarien bei den Fürsten und Ständen unser Fürstenthumber Ober- und Niederschlesien auf den 28. Tag gegenwärtigen Monats Octobris gen Breslau ausgeschriebnen Fürstentag in unserm Namen daselbst anbringen und mit ihnen handlen und tractiren sollen.

Erstlich sollen sie unsere Commissarien gedachten Fürsten und Ständen in Schlesien nach Uberantwortung unsers Credenzschreibens unser kaiserliche Gnad und alles Guets vermelden und daneben anzeigen, dass uns ihr unterthänigs und gehorsambs Erscheinen auf bemelten ausgeschriebnen und publicirten Fürstentag zu sonderm gnädigen und angenehmben Gefallen beschehen sei, mit fernerer Vermeldung, dass uns von dem durchleuchtigen Erzherzog Ernsten auf unsers Feldobristen in Obernhungern, Hansen Ruebers, Anbringen und sonst von andern Orten mehr glaubwürdiger Bericht einkommen, wie dass die Turken allenthalben auch gar die beide Bassen von Ofen und Temeschwar zusammen zugen und sich dermassen stärkten, dass grosser Gefahr sich nit wenig zu besorgen, und dass derwegen die hohe und unvermeidliehe Nothdurft erfodert, dass das Gränitzwesen der Ort, so Gelds halber in grosser Noth stehe, mit einer Summa Gelds aufs förderlichst gerettet und versehen werden mügen. Ob wir nun wohl diesem Wesen gnädigist gern zu Hilf kommen und an uns nichts erwinden lassen wollten, so wussten wir doch nicht, wie ihme zu thun und wasgestalt es bei den so grossen ausstehenden Steuerresten und ander Gelegenheit der bewilligten Hilfen darzue zu kommen und es dieser Zeit anders zuwege zu bringen sei, dann dass man aus der Noth ein Tugend mache und der Sachen zu Verhütung grosses und verderblichen Schadens keinen Aufschub oder Anstand gebe.

Wann uns dann der hochwürdige Bischof zu Breslau schriftlich unterthänigist zu vernehmen geben, dass anjetzo von den Fürsten und Ständen in Slesien in die siebenundzwanzig Tausend Thaler

---

*) Proč listina tato uveřejněna, viz poznámku při č. 238.

und sonder Zweifel ein mehers an der Türkenhilf und dem verschienen Georgitermin zusammenbracht worden, so konnten wir demnach bei aller andern Ungelegenheit und grossem Mängl nit umbgehen Handlung anstellen zu lassen, damit dieselben Gelde, weil sie sonst allda vergebens und stille liegen, auf solchen Nothfall zu Schutz und Rettung unsers noch ubrigen Theils in Ungern, auch zu Sicherheit dieser Kron Beheimb, und zuvorderst der nähern dem Ungernland anrainenden und dieser Kron incorporirten Landen, passiret und gefolget werden. Dann obwohl diese Gelde und Hilfen nach Ausweisung des jungst allhie gehaltnen Landtagsbeschluss furnehmblich auf die Anzahl Reiter und Archibusier, welche von diesen Landen auf den ungerischen Granitzen bestellt und unterhalten werden sollen, und dann auf das ander Kriegsvolk daselbst deputirt und verordnet worden sein, alldieweil es aber mit denselben Reitern noch zur Zeit allso geschaffen, dass sie noch nicht in wirklichem Anzug sein, auch dass sie erst zu halben Jahren von diesen Gelden bezahlet werden sollten, darzue es dann noch ein guete Zeit, in welcher, wie gemeldet, die Gelde nur feiern, und still liegen mussten, die andern Dienstleute auf den Granitzen aber bemelte Anzahl Reiter und Arcabusen in Beschutzung der Granitzen mittlerzeit vertreten und derwegen von den Steuergelden, so zu dem Kriegswesen deputiret sein, nit unbillich bezahlt werden, so wären wir derwegen der ungezweifelten Zuversicht, es würde wohl dahin zu bringen sein, dass man die bemelten 27.000 Thaler sambt dem, was seithero und bis zu Abforderung derselben von dem Georgitermin darzue bracht worden und vielleicht allbereit einkommen sein wird, zu Bezahlung des bemelten Kriegsvolks und Versehung der Gränitzen gegen Slesien folgen und passieren lasse, wie dann auch gleichsfalls von den Ständen der Kron Beheimb allhie, als dem hochwürdigen Bischof zu Breslau aus unserm ihm gethanen Schreiben wohl bewusst, beschicht und bei denen in Mahrern und beiden Lausitz auch von uns gehandlet wird und sie verhoffentlich unweigerlich thun werden.

Und damit nun solches auch der Ort in Slesien aufs eheist als müglich erhandelt, ins Werk gesetzt und also dem benöthigten Gränitzwesen ein gewisser Trost gemacht werde, so sollen unsere Commissarien den jetzo beisammen wesenden Fürsten und Ständen beiliegenden Credenz, den wir auf ihre Personen gestellt, uberantworten und ihnen solche des Kriegs- und Granitzwesens anliegende Noth, auch die grosse und sorgliche furstehende Gefahr mit gueter Ausführung anmelden, wohl zu Gemüet führen und es durch allerlei zur Sachen dienstliche Motiven bei ihnen den Fürsten und Ständen dahin bringen, dass diesem unserm obvermelten Begehren unabschlägige Willfahrung und mit den gedachten Gelden des Georgitermins denselben Gränitzorten schleunig Rettung und Hilf beschehe.

Und weil nun an dieser Handlung nit allein dem gemeinen Vaterland, sondern auch der ganzen Christenheit sehr hoch und viel gelegen, so seind wir der gnädigisten Zuversicht zu ihnen den Commissarien, sie werdens an ihrem getreuen Fleiss und Zuethun nit erwinden, ihnen die Sache insonderheit wohl anliegen lassen und es zu einer glücklichen Verrichtung bringen.

Was auch sonsten mehr im jungsten Fürstentag auf ferner ihrer der Fürsten und Ständ Zusammenkunft oder diesen Fürstentag remittirt und verschoben worden, davon möchte man auch nach Gelegenheit der Sachen, und soviel sich leiden wollt, gebührliche Handlung pflegen, sonderlich auch in denen Artikeln, welche sie die Fürsten und Stände jungst an uns mit ihrem Rath und Gutbedunken gelangt und die wir uns gnädigst gefallen lassen, dass demselben allen, was uns und gemeinem Land zum Besten beschehen kann, fortgesetzt und ins Werch gerichtet werde, dasjenig aber, was in den Fürstentag nit gehört, sonder uns particulariter angehet, in seinem Werth und esse verbleibe.

Insonderheit aber wäre es ein christlichs, gottgefälliges und dem ganzen Land sehr nutzlichs Werk, da der ubermässig unbilliche und hochschädliche Wucher abgestellt und darinnen ein gleichmässigere und leidliche Moderation gemacht, dieselbe auch in wirkliche esse beständiglich gesetzt wurde, wie dann weilend unsere Vorfahren hochlöblichister Gedachtnus, Kaiser Ferdinand und Maximi-

lian, so wohl auch folgends wir fast bei allen seither gehaltnen Fürstentägen derhalben Anregung gethan und gnädigist gern gesehen hätten, dass solch nutzlichs Werk vorlängst hätt können auf die Bahn kommen und befördert werden, sonderlich weil nicht allein das Land durch solche unchristliche Wuecher und Ubersetzung erschöpft, viel gueter, ansehlicher und ander Leut dardurch ausgesaugt werden, sonder es auch numehr dahin gerathen will, dass viel Handelsleut in ihrem Gewerb und Hantierung abstehen, unser Einkommen dardurch schmälern, auch das Land nicht in schlecht Abfall bringen, und damit sie nur der Mühe und Sorg uberhebt sein mügen, sich allein auf den schändlichen Wuecher mit dem ihrigen legen.

Wann sich dann der vielgemelte Bischof zu Breslau in jungstem gehaltenem Fürstentag, wie unsern Commissarien wohl bewusst ist, erboten, dieses Punkts halber weiter Unterredung zu halten, darzue ihm von ihnen den Commissarien weilend Bischof Caspar und etzlicher andern fürstlichen und ansehlichen Personen verfasstes Bedenken umb mehrer Nachrichtung wegen schon zuegestellt und bemelte Unterredung sonder Zweifel von dem Bischof allberait beschehen oder die Tractation solches Punkts zu diesemmal fuglich und wohl erfolgen mugen wird, so sollen unsre Commissarien bei den mehrgedachten Fürsten und Ständen anhalten, dass mit endlicher Berathschlagung desselben diesmal weiter furgangen, uns dieselb Berathschlagung und ausführliche Relation zuegeschrieben und dies Werch einest zu einem gewissen modo und beständiger Aufsatzung gefordert werden muge, dann wir es unsers Theils an uns nit wollen erwinden lassen, damit es zu einem schleunigen auch wirklichen Fortgang auf ehist so müglich gelange. Und lassen uns demnach ihrer unser Commissarien zum Theil uns hievor diesfalls zugeschicktes Gutbedunken und Relation, welche wir ihnen hieneben zu mehrer Nachrichtung hiebei ubersenden, nit ubel gefallen.

Dann weil nit allein der Wucher oder die Interesse in diesem Künigreich und dem Markgraftumb Mähren zum höchsten auf 6 pro cento, sonder auch im heil. Röm. Reich noch auf ein wenigers als nur 5 pro cento gebracht und moderirt worden ist, darüber mit allem Ernst, auch sondern ausgesetzten Strafen gehalten wird, so wird es ja nicht unbillich sein, dass auch der Ort in unsern Fürstenthumbern Ober- und Niederslesien, sowohl in beiden Markgrafthumern Ober- und Niederlausitz, bei denen wir noch dieser Abhandlung gleichmässige Anordnung thun wollen, auch in simili und also allenthalben ein gemeine durchgehende Gleichheit mit der Kron Beheimb und Marhern gehalten und weder in noch ausser Landes einich Gelder höher als auf 6 pro cento ausgeliehen, auch kein Partida, wie die Nahmen haben oder erdacht werden muge, hierinnen dem zuwider gebraucht, darauf ein Straf gesetzt und unser Land und Leut vor fernerm Untergang diesfalls verhüetet werde, doch mit dieser Gestalt und Bescheidenheit, dass die alten Verschreibungen in ihren Würden und esse unverbruchlich gelassen, die Interesse auch nach Ausweisung derselben, bis die Obligation wiederumb abgeledigt sein, gereicht und gegeben, die neuen Verschreibungen und Schuldbrief aber, so auf kunftig Darlehen erfolgen sollen, allein auf 6 pro cento gerichtet und ein mehrers nit, es sei durch Verehrung oder in ander Weg, wie es sonst genennt möchte werden, bei gewisser Straf weder gegeben noch genommen werde.

Und es wurde die Straf oder Pönfall hierauf nit unbillich nach der Reichsconstitution auf Verlust des vierten oder halben Theils, oder aber, wie die etwa weilend Kaiser Ferdinand und Maximilian, unser geliebter Anherr und Herr Vater hochlöblichister Gedächtnus, verschienen Jahren in ihren Wuechermandaten oder Edictis ausgesetzt, nochmals darauf geschlagen werden kunnen, und es mugen sich die Fürsten und Stände diesfalls auch ihrer Discretion nach Gelegenheit dieses Landes Slesien dergleichen oder anderer Strafen wohl gebrauchen und auf unser gnädigste Ratification in diesem beschwerlichen Wucherhandel diesmal endlich schliessen.

Und ob wohl auf hievor gehaltnem Fürstentag diesfalls furkommen, dass zu besorgen, es möchten den Fürsten und Ständen bei Geringerung der Interesse die Gelde zu ihrer grossen Beschwerung und Unmüglichkeit aufgekundigt werden, so ist es doch vielmehr darfür zu halten, dass sie die Fürsten und Ständ bei ihren ausgeliehenen Gelden vielmehr verbleiben, die Creditores auch dieselben lieber und länger bei ihnen in höherem Interesse stehen lassen wurden, dann dass sie die abfordern und umb ein wenigers als auf 6 pro cento leihen sollten.

Und weil dann also auch in diesem Fall und dann in den kunftigen neuen Darlehen ein gewisse Ordnung wegen der ausgeliehenen Gelde und derselben Interesse der Fürsten und Stände, auch dem ganzen Lande und uns selbst zu guetem Nutz und Frommen gereichen wurde, so zweifeln wir demnach umb so viel weniger, sie die Fursten und Stände werden zu Beforderung und Fortsetzung dieses Furhabens desto williger und geneigter sein, unsere Commissarien es auch anitzo mit guetem Fleiss anbringen und treiben helfen und uns aller ihrer Verrichtung in ein und dem andern gehorsamblich berichten.

Es werden auch unsere Commissarien hieneben befinden, was uns vor Bericht vor unser slesischen Kammer unterthänigist ubersendet worden sein, darauf sollen sie die Commissarien nach Uberlesung derselben sich bemühen, es bei den Fürsten und Ständen neben obvermelten Artikeln dahin zu bringen, dass die Biergelde nit allwege zu Quartalszeiten und den Generalsteuereinnehmern abgeben werden dürfen, sonder ihr der Kammer zugelassen werden möcht, dieselben auf den Fall der Noth entweder selbst abzufodern oder unwartende Parteien dorauf zu verweisen, sowohl auch dass der funft Grosch und der Aufschlag auf die Victualien erlangt und dann der Steuerrest, welchen beide Steuereinnehmer Hans Arnold und Christoph Lutwitz verbleiben, von ermelten Fürsten und Ständen erfodert und eingebracht werde.

Was auch die Ständ unsers Fürstenthumb Troppau ihrer Hilfen und Steuerrest halb an uns geschrieben haben, das werden unsere Commissarien hieneben befinden, und sollen es darauf den Fürsten und Ständen zu wissen fuegen, sie darneben vernehmen und das, was sie darzu sagen werden, uns mit ihrem Rath und Gutbedunken unterthänigist zueschreiben.

Wir seind auch wohl der Meinung und des Fursatz gewesen, dass wir jetzo von wegen der Mitleidung, das Fürstenthumb Crossen und ander Stuck belangend, Handlung pflegen wollten, wie wir dann auch dem hochgeborn Churfürsten zu Brandenburg Sein Liebd durch derselben Räthe diese Zeit hieher darzu vor uns erfodert haben, sonderlich auch, weil die verordneten Gesandten aus Slesien meistestheils derhalben hieher erschienen sein; was uns aber Sein Lieb der Churfürst von wenig Tagen zuegeschrieben und abermals zu seinem Behelf und Entschuldigung fürgewandt, das werden die Commissarien aus der beiliegenden Abschrift zu vernehmen haben, sie sollen es auch den Fürsten und Ständen zur Nachrichtung zu wissen machen und uns ihr Bedenken und rathsames Gutbedunken darueber zueschreiben.

Wann wir dann Rath halten wollen, was uns weiter bei der Sachen zu thun und Sein Liebd der Churfürst auf derselben Schreiben zu beantworten sein werde, so wöllen wir der Sachen nach Gelegenheit des Handels entweder durch fernern Vorbeschied oder Tagsatzung, oder wie wir es sonst furs beste befinden werden, nachsetzen und soviel muglich nit feiern, damit die Sache, an welcher dem ganzen Land Slesien und uns nit wenig gelegen, zu billicher Vergleichung und Endschaft kommen muge. Wann uns nun ihrer der Fürsten und Stände Gutbedunken auf seiner Lieb des Churfürsten Schreiben diesfalls zukommen wird, so kunnen wir umb soviel besser mit der Berathschlagung furgehen und weiter die Nothdurft, welche auch ihnen den Fürsten und Ständen, als den Interessenten unverborgen bleiben soll, verordnen.

So seind wir auch jetzo im Werch, die hochgebornen Herzog Heinrichen und Fridrichen Gebrueder in ihren Differenzen auf den beschehnen Vorbeschied allhie zu vergleichen, und alsdann nach Erledigung derselben Stritt, als der Hauptpunkt, weiter mit Anordnung der Commission zu Abhelfung des gemeinen Liegnitzischen Schuldwesens voriger unser Erklärung nach furzugehen.

Desgleichen wellen wir uns in dem Glogischen Schuld- und andern Beschwerungen, die wir schon in Berathschlagung haben, in wenig Tagen resolviren und die Billichheit ergehen lassen.

Was aber den Zoll zu Frauenberg, dessen die Stände auf Anregen der slesischen Gewerb- und Handelsleut bisher zu vielmalen gegen uns gedacht, belanget, hätten wir uns jetzo gnädigst gerne resolvirt, weil es uns aber bisher an etzlichen Berichten gemängelt, die wir gleich jetzo wiederumb durch sonderbare Schreiben abfodern, soll unser Erledigung und Bescheid darauf den Fürsten und Ständen zu Handen unsers Oberambts, wills Gott, im kurzen erfolgen.

Und es soll in muglicher Abhelfung dieser und ander der Fürsten und Stände in Slesien gemeinen und Privatsachen an uns nit feilen, versehenlich, sie die Fürsten nnd Stände werden es an Befoderung und richtiger Anordnung derer Sachen, daran uns und gemeinem Land gelegen, an ihnen gleichsfalls nit erwinden lassen.

Wollten wir unsern Commissarien gnädigst nit verhalten, sie vollbringen auch an fleissiger Verrichtung aller der vorgehenden Artikel unsern gnädigen auch insonders wohlgefälligen Willen und Meinung. Geben Prag den 24. Octobris anno 79.

---

290. Usnešení knížat a stavů slezských na sjezdu zahájeném dne 29. října 1579).*

VE VRATISLAVI. 1579, 2. listopadu. — Orig. v arch. česk. místod.

Was die Röm. Kais. auch zu Hungern und Beheim ɔc. Kön. Mt., unser allergnädigister Herr, an itzo den neunundzwanzigisten Tag Octobris gegenwärtigen neunundsiebenzigisten Jahres publicirten und ausgeschriebenen Fürstentag durch derselbten hierzu gnädigist abgefertigte ansehenliche Commissarien, den wohlgebornen auch edlen gestrengen Herrn Seyfried von Promnitz Freiherrn auf Pless, Sorau und Triebel, des Fürstenthumbs Sagan Pfandesherrn, schlesischen Kammerpräsidenten, Herrn Mathesen von Logau und Altendorf aufm Burglehen zum Jauer und Bolkenhain, Hauptmann der Fürstenthümer Schweidnitz und Jauer, Ihrer Kais. Mt. Räthe, in etlichen fürnehmen unterschiedlichen Artikeln neben Zuentbietung Ihrer Kais. und Kön. Mt. Gnaden und allem Gueten bei den Herren Fürsten und Ständen fürtragen und gnädigists begehren lassen, das alles haben sie aus höchstgedachtister Ihrer Kais. Mt. ihnen den Fürsten und Ständen dem alten Brauch nach übergebenen und abgelesenen Credenz- und Propositionschriften, dann auch aus gemeltem der Herren Commissarien mündlichem Für- und Anbringen unterthänigist angehört und vernommen.

Und thuen sich die gehorsamen Fürsten und Stände anfangs gegen der Kais. Mt. der zuentbotenen Kais. Gnade und Guetem, auch dass sie diesen Fürstentag ausschreiben lassen und darzue ihre furnehme Räthe gnädigist deputiret und verordnet, gehorsambst bedanken und wünschen von Gott dem Allmächtigen Ihrer Kais. Mt. beständige und langwierige Gesundheit, Überwindung aller derselben Feind und Widerwärtigen, auch alle zeitliche und ewige Wohlfahrt.

---

*) Příčinu, proč listina tato uveřejněna, viz při č. 238 v poznámce.

Nachmalen wissen sich auch die gehorsamen Fürsten und Stände zurück unterthänigist wohl zu erinnern, welchergestalt sie vorschiener Zeit auf dem gehaltenen Landtage zu Prag dieses neunundsiebenzigisten Jahres durch ihre darzu ermochte und verordnete Abgesandten, folgends auch auf einem im Lande Schlesien zu Breslau im Majo gehaltenen Fürstentag, wie dann auch zuvor den siebenten Januarii eben dieses laufenden neunundsiebenzigisten Jahrs unterthänigist bewilliget, zu Unterhaltung und Bezahlung des Kriegsvolks in Hungern gegen der märhischen und schlesischen Granitz auf den Termin Georgii funfunddreissig Tausend Thaler, jedoch der Schatzung nach zu geben und zu reichen, mit ausdrucklichem Vorbehalt, dass von solchen allgemeinen Landshilfen und Gränitzsteuern weder Ihrer Kais. Mt. Pfandschillinge noch sonsten Jemandes eximirt sein solle, wie dann solchs und andere mehr angehefte Conditionen angeregter Prägischer Landtagsbeschluss mit mehrerm in sich halt und begreift.

Wiewohl nun itztgemelter Landtagsbeschluss klares Ziel, Mass und Ordnung gibt, wie es mit Bestellung des Kriegsvolks auf den gedachten Gränitzen, sowohl auch mit Abgebung und Abführung der Gelder, Besoldung der Reiter und Knechte gehalten werden solle, und die gehorsamen Fürsten und Stände nit gerne wes rathschlagen, fürnehmen, eingehen und schliessen wollten, so demselben Landtagsbeschluss und einhelliger Vorgleichung der Kron Beheim und derselben incorporirten Länder zuwider sein möchte, sonder vielmehr in allem dem sich gegen der Kron Beheim, Markgrafthumb Märhern und Lausitz bekemen, als wes, so den vorigen Vorgleichungen und Beschlüssen entgegen sein möchte, tractiren wollten; sintemal sie aber unterthänigist vernehmen, dass die Stände der Kron Behem sich mit Ihrer Kais. Mt. dahin verglichen, dass der verordnete Zahlmeister oder Musterherr in gedachtem Königreich mit dem in dem Landtagsbeschluss bewilligten Gelde, soviel dessen einkommen, auf die Hungrischen Gränitzen zu Bezahlung des Kriegsvolks inner weniger Zeit vorrucken und demselbten Kriegsvolk auf den Granitzen nach beschehener Musterung die Bezahlung thuen werde, und nach Zuestand und Gelegenheit des itzigen Wesens, bevorab auch zu dieser Winterszeit, anderthalb Hundert gerüster Pferde und funfzig Archibusier folgendes zu Hungrischen Brot gemustert werden mögen, über welche Ihre Kais. Mt. den wohlgebornen Herrn Ladislaen den jüngern von Lobkowicz auf Zbiroz (sic) und Trentschin, Ihrer Kais. Mt. Rath, zu einem Obristen verordnet, Ihre Mt. auch in der gnädigsten Zuvorsicht sein, die Stände des Markgrafthumbs Märhern mit Abfertigung ihres Zahlmeisters gleichfalls gehorsambist thuen werden, und also obwohl die Aufnehmung und Abfertung des Kriegsvolks bis anhero nit fortgestellt und ins Werk gerichtet worden, dannoch von Ihrer Kais. Mt. die väterliche und gnädigiste Vorsorge geschehen, dass nichts verwahrloset, sondern das alte Kriegsvolk nach dits alles vertreten habe: so seind auch die gehorsamben Fürsten und Stände unterthänigist zufrieden, dass solche bewilligte Türkenhilf, soviel der auf den Termin Georgi einkommen, Ihrer Kais. Mt. auf derselben gnädigistes Begehren itziger Zeit und folgendergestalt gereicht werden, nämblich weil in mehrgedachtem Pragischen Landtagsbeschluss ausdrücklichen begriffen, dass fünf Tausend Thaler, so zue Befestigung und mehrer Verwahrung Uywar deputiret und verordnet worden, von dem ersten Termin und also von gegenwärtigen Geldern abgezogen und zu angeregter Nothdurft und Befestigung Uywar gebraucht und angewandt werden solle, dass von solchen Gelden, so vorhanden, die fünf Tausend Thaler, desgleichen auch die Zehrungen und Besoldung für des Landes Musterherrn (darzue dann der edle, gestrenge Herr Hans von Redern und Hartmansdorf auf Rosnochau ermocht worden), so zu Abführung der Gelder gehören und aufgehen, abgezogen, an gehörige Ort geantwortet und geliefert und dem Landtagsbeschluss diesfalls gebührlichen nachgangen werde.

Wann auch höchstgedachtiste Ihre Kais. Mt. oder die Stände der Kron Behem dem Herrn Bischof als obristen Hauptmann in Schlesien berichten und wissen lassen werden, wann solche Abfertung des Musterherrns oder Zahlmeisters sambt Fortführung der Gelder ins Werk gestellt werden und wie die Personen zusammenkommen und alsdann gesambt mit einander fortrucken, sowohl auch wie es

mit der Auszahlung des Kriegsvolks gehalten werden solle, sonderlich auch wann dieses Landes Schlesien Musterherr mit seinen Zugethanen sambt dem Gelde wegen vorstehender Gefahr von der Kais. Mt. in derselbten gnädigistes Geleit genommen wird werden, so wöllen sich die Stände ihres Theiles alles Gehorsambs und dermassen zu erzeigen nit unterlassen, dass Ihre Kais. Mt. hieran gnädigistes Gefallen spüren und es dahin vermerken werden, dass an ihnen kein Abgang noch Mangel gewesen und erschienen sei.

Was auch ferner Ihre Kais. Mt. den Herren Fürsten und Ständen fürbringen lassen, dass sie bei gegenwärtigem Fürstentag etliche Artikel, so zu weiterer Berathschlagung und Tractation jungist verschoben wären worden, wiederumb vor die Hand nehmben, und da es die Gelegenheit geben und leiden wollte, gebührliche Handlung davon pflegen sollten, wäre ihnen zwar nichts liebers, dann dass solchs in itziger Zeit und Zusammenkunft auch beschehen möchte, sintemal aber etliche fürnehmbisten Fürsten und Stände des Theils in eigener Person, des Theils auch durch ihre Abgesandten diesesmales nit erschienen und die Wichtigkeit der Sachen gleichwohl erfordert, dass darüeber mit Beisein, Gegenwart und Zuthat aller Fürsten, Herren und Stände Rath gehalten und dits, was sich gebührt, befödert und also alles einträchtig von allen Gliedern geschlossen, gewilligt und ins Werk gerichtet werde, so wollen die gehorsamen Fürsten und Stände unterthänigist davor achten, es werden Ihre Kais. Mt. ihr gnädigist zuwider nit sein lassen, dass solche Handlung von angeregten, ausstehenden, vorschobenen und remittirten Artikeln bis auf den folgenden und kunftigen Fürstentag (wills Gott) erstrecket und prorogiret werden, da alsdann die Herren Fürsten und Stände in mehrer und stärker Anzahl beisammen sein und was zu gemeines Vaterlands Besten und Wohlfahrt und zu Erhaltung gueter Policei und Ordnung dienstlich, desto besser, stattlicher und beständiger könne gehandelt werden.

Gleichsfalles thuen sich die gehorsamben Fürsten und Stände in unterthänigistem Gehorsamb bedanken, dass Ihre Kais. Mt. diese väterliche und gnädigiste Fürsorge vor dieses Land Schlesien haben, damit die Inwohner und Ihrer Mt. treuiste gehorsambiste Unterthanen mit dem unchristlichen und unbillichen Wuecher dermassen (wie bis anhero) nit ausgesogen und erschöpft, sondern diesem schädlichen und höchstverderblichen eingerissenen Unrath und Übel durch gebührliche, rechtmässige und beständige Ordnung begegnet und ein christliche Moderation und Gleichheit gehalten werden möchte.

Wiewohl nun die Herren Fürsten und Stände ob solchem unziemblichen ungebührlichen und unchristlichen Furnehmen der Wucherhändler kein Gefallen tragen, vorschiener Jahre auch und sonderlich in den Fürstentagen, so im 73. und 74. Jahren gehalten worden, davon gerathschlaget und ihr unterthänigistes und gehorsambistes Gutachten der verstorbenen Kais. Mt. weiland Kaiser Maximiliano höchstseligister Gedächtnus zugeschrieben haben, wie solchs auch aus denen derselbten Jahre überschickten Fürstentagsbeschlüssen mit mehrerm und zur gnüge zu ersehen, auch anitzo nichts liebers sehen wollten, dann dass dermassen Gleichheit, Moderation und Verordnung gemacht werden möchte, dass dem unmenschlichen Wucher gesteuert und gewehret und dieses Land Schlesien mit der Kron Behem und Markgrafthumb Märhern und anderen anrainenden Landen zu gebührlicher, rechtmässiger und beständiger Gleichheit und gueter Ordnung kommen möchte; wann aber gleichwohl solche wichtige und hochnothwendige Sach mit aller Stände dieses Landes Schlesien Wissen und Zuthat wiederumb fürgenommen, tractiret und gehandelt werden müssen, in Gleichnus auch vor allen Dingen vonnöthen sein will, da solche Vergleichung mit der Kron Behmen und Markgrafthumb Märhern aufgerichtet und befödert werden solle, dass die gehorsamben Fürsten und Stände derer Ordnung, so wegen der Wucher in der Kron Behmen und Markgrafthumb Märhern in esse sei und gehalten werden, Abschrift haben mögen: so wollen sie diesen Artikel bis zu nähistem Fürstentage gleichergestalt verschoben und daneben Ihre Kais. Mt. unterthänigist ersucht und gebeten haben, es wollte dieselbte die gnädigiste Anstellung thuen lassen, damit erwähnete Ordnung, wie es wegen der Wucher im Königreich Behem und Mark-

grafthumb Märhern gehalten werde, ihnen den Fürsten und Ständen zukommen, sie darauf nothdurftigen und gnuegsamben Rath halten mögen, wie es nach dieses Landes Gelegenheit anzustellen und was sonsten dabei zu befödern sein und sich darauf auf gnädigiste Ratification und Bestätigung Ihrer Kais. Mt. zu entschliessen haben möchten.

Soviel nun die alten und neuen Steuerrest betrifft, ist den gehorsamen Fürsten und Ständen nit lieb, dass Ihre Kais. Mt. mit Ablegung und Richtigmachung derselben über so vielfaltige ergangene Decreta, Erkanntnuse und Fürstentagsbeschlüsse bis anhero aufgezogen sein worden. Ob sie nun wohl darfur halten, es werden sich die Restanten der Gebühr nach selbst zuweisen und die Sachen dahin zu richten wissen, dass die von den Herren Fürsten und Ständen bewilligte und von der Kais. Mt. in allem Ernst anbefohlene Execution wider sie nit ergehen dörfe; jedannoch da einer oder der andere Stand damit ferner saumig würde und dieselbten Rest nit ablegete und der Gebühr sich erzeigte, so wollen es die Herren Fürsten und Stände bei den vorigen Beschlüssen, Bewilligungen und Decreten allerhalben vorbleiben lassen und soll gegen den Saumigen vormöge derselbten, wie billich, vom Oberambt verfahren werden.

Wie wohl nun auch die gehorsamen Fürsten und Stände unterthänigist gern wollten, dass die Biergelder nit zu Quartalszeiten, sondern jederzeit der Kais. Mt. unterthänigist auf der Kammer Begehren folgen lassen, oder auch zufrieden sein, dass die ungeduldigen und unwartenden Parteien dorauf von Ihrer Kais. Mt. vorwiesen werden möchten, so nehmen sie doch hinwiederumb in gehorsambiste Acht, was für Confusion, Unordnung und Zerruttligkeit aus solchem Abfodern und Vorweisungen gemeinem Land erfolget, sintemal die darüber gefertigten Kundschaften an denen Orten und also von den Generalsteuereinnehmern nit ausgehen, derhalben auch auf den Steuerraitungen nit passirt und also des gemeinen Landes Sachen irrig gemacht, darüber auch die Stände unter einander selbst in Unrichtigkeit, Zwiespalt und Missvornehmen gerathen, also auch dass wegen solcher Unrichtigkeit auf den angestellten Zusammenkunften Ihrer Kais. Mt. und des gemeinen Landes Sachen dermassen, wie sonsten beschehen, nit befördert werden können.

Damit aber auch Ihre Kais. Mt. ditsfalls der unterthänigen und gehorsamben Fürsten und Stände treuherzige Willfahrung spüren mögen, so seind sie zufrieden, dass gemelte Biergelder von den nähist angesessenen Orten als im Bisthumb, Briegischen, Liegnitschen, Ölsnischen, Schweidnitschen, Jaurischen, Munsterbergischen und Franksteinischen und Breslischen Fürstenthumbern, sowohl auch von den nahend angelegenen Herrschaften, als Militsch, Trachenberg und Wartenberg, alle sechs Wochen, da es der Nothdurft, abgefordert und den Generalsteuereinnehmern zu Breslau überantwortet werden, welche es folgends in das Rentambt gegen gebührlichen Quittungen zu liefern wissen werden. Mit denjenigen Ständen, so weit abgesessen, als Jägerndorfische, Teschnische, Troppische, Glogische und Opplische Fürstenthumber, vorbleibt es bei den vorgehenden Beschlüssen, dass von denselbten Orten zu allen Quatemberzeiten die Biergelder abgegeben und an gehörige Stellen geantwortet werden, damit also soviel möglich Richtigkeit gehalten und alle Unordnung und Weitläufigkeit vormieden bleiben mögen.

Gleiche Gelegenheit hat es auch mit dem fünften Biergroschen, welcher zu gemeines Landes Nothdurft verordnet und eingenommen, sowohl auch was von den Anlagen, welche auf unterschiedliche und benanntliche Stück und Waaren dem Pragischen Landtagsbeschluss nach geschlagen worden, einkommen. Obwohl die Herren Fürsten und Stände sich als die treuherzigisten, gehorsambisten Unterthanen gern wilfährigist gegen Ihrer Kais. Mt. erzeigen wollten, wann sie aber auch dagegen des armen Vaterlandes hohes und äusserstes Unvermögen betrachten, daneben auch zu Gemüthe ziehen, dass in angeregtem Landtagsbeschluss solcher fünfter Biergroschen, sowohl auch der Aufschlag auf die Stücke und Waaren, welche dieses Jahr über eingenommen, bei einander gehalten und nachmals einhellig darüber geschlossen werden solle, warzu es gebraucht und Ihrer Kais. Mt. oder denen Landen zum

besten angewandt werden möchte, so können sich die Herren Fürsten und Stände aus solchem Landtagsbeschluss und einhelliger Vergleichung, wie die auch hiebevor von Ihrer Kais. Mt. gnädigist angenommen worden, wegen erzählter und ander mehr wichtigen und erheblichen Ursachen nit begeben, sondern lassen es bei demselbten allerhalben gewenden und vorbleiben, der gehorsambisten Zuvorsicht, Ihre Kais. Mt. damit auch gnädigist zufrieden sein werden.

Was dann den Steuerrest, welchen beide Einnehmber, Hans Arnholdt und Christof Lüttwicz, vorblieben und Ihre Kais. Mt. von den Fürsten und Ständen erfodern und eingebracht haben wollen, belanget, stellen die gehorsamen Fürsten und Stände in keinen Zweifel, es werden sich Ihre Kais. Mt. gnädigist zu berichten haben, dass sie die Stände die Reste, so von anno 52. bis ins 68. Jahr gewesen, der Kammer allerhalben übergeben, welche sich auch zum Theil von des Höpners, etwa gewesenen Buchhalters, Verlassenschaft am Haus, Silberwerk, Gelde und andern Sachen mehr bezahlet gemacht. Wann dann die gehorsamben Fürsten und Stände mit solchem Rest weiter nichts zu thuen, sondern der Kammer denselbten (wie itzo gemeldet) übergeben, so zweifeln gemelte Fürsten und Stände gar nit, Ihre Kais. Mt. solchen Rest ferner auch nit bein ihnen den Ständen, sondern vielmehr durch die Kammer bein dem Lüttwicz und seinen Gütern zu suchen wissen werden; jedoch zweifeln die Fürsten und Stände nit, Ihr Kais. Mt. werde der gethanen Vorbitt den Lütwitz geniessen und ihn mit seiner Raitung und Nothdurft auch zuvor gnuglich hören lassen.

Es haben sich auch die Herren Fürsten und Stände in denen von der Kais. Mt. übersandten Schriften, das Fürstenthumb Troppau berührende, zur gnüege ersehen und ist nit ohn, dass sie viel Zeit und Fürstentage hero, sowohl auch bei den Steuerraitungen ebenmässiger Einsagen und Entschuldigung sich gebraucht; dann erstlich vormeinen die Troppischen von anno 70 hero alle Brand- und Wasserschäden, Besoldungen der Einnehmer, Abgangs des Burglehens zu Troppau und andere Unkosten abzurechnen, da doch offenbar und am Tage ist, dass dieselbte keinem Fürsten, Herrn oder Stand bis dahero passirt und nachgesehen worden. Soviel auch das Burglehen betreffen thuet, welches ein Pfandschilling, ists an dem, dass dieselbten Pfandschillinge in alle Fürstentages- sowohl auch jungist in den Pragischen Landtagsbeschluss mit eingezogen und niemals eximirt und befreit worden, vor das andere vorwidern sie sich auch die gemeinen Landesanlagen zu Auslösunge des Landes Privilegien, Kundschaften, Besoldung der Einspännigen, Pragischen Zehrung und andere mehr zu vorrichten und zu geben.

Nun haben aber die verstorbene Kais. Mt. weiland Kaiser Maximilian, höchstmildester Gedächtnus, der itzo regierenden Kais. Mt. geliebtester Herr Vater und Vorfahr, auf dem zu Troppau anno 67 gehaltenem Fürstentag decretiret und erkannt, dass die Troppischen alles das mitleiden, tragen und vorrichten sollten, was die andern Fürsten und Stände thäten, derwegen sie auch schuldig sein, die Fürstentage, Fürstenrecht, Steuerraitungstage zu besuchen und sich als ein Mitglied keineswegs dessen äussern und zu entziehen, was die andern Fürsten und Stände Ihrer Kais. Mt. und diesem Lande Schlesien zum Besten und Wohlfahrt leisteten und vorrichteten. Sollten nun die Troppischen den Vortheil haben, dass sie solche gemeines Landes Anlagen und andere onera nit mitleiden und vorrichten wollten, so würde daraus ein grosse Ungleichheit, Widerwill und Trennung zwischen den Fürsten und Ständen erfolgen, dann die andern gehorsamben Stände gar übel und zur Ungebühr darzu kämen, dass sie die Troppischen ditzfalls übertragen sollten.

Dieweil aber, wie oberzählt, die verstorbene Kais. Mt., höchstseligister Gedächtnus, erkannt, dass die Troppischen mit gemeinem Land Schlesien allerdings stehen und leiden sollen, die Fürsten und Stände nichts neues oder beschwerliches decretirt, sondern dits allein, was sie für sich selbst kraft ihrer Bewilligung thuen und vorrichten, so achten sie auch davor unvonnöthen sein, dass in einer so offenen und klaren Sachen zuwider oft angeregtem kaiserlichen Erkanntnus Commissarien aus Behmen und Märhern erst sollten verordnet werden, wie die Troppischen gesucht und gebeten, sonder es seind

die gehorsamen Fürsten und Stände vielmehr in der unterthänigisten Zuvorsicht, weil auch auf nächstgehaltenem Landtage zu Prag die Kais. Mt. sich gegen den schlesichen Abgesandten dahin gnädigist erkläret, dass Ihre Mt. die Fürsten und Stände bei ihren Decreten und Executionen gnädigst verbleiben wollten lassen, es werden dieselbte auch in diesem Fall nach so beschaffenen Sachen die Troppischen gnädigist von ihrem Suchen abzuweisen und zu dem zu halten wissen, dass sie ditz, was andere Stände thuen, auch vorrichten, auf dass also ein christliche Gleichheit gehalten und ein Stand von dem andern nit bevortheilet werden und allerhand Zerrüttlikeit und Unordnung erfolgen dörfe.

Soviel dann ferner die Mitleidung des durchlauchtigisten hochgebornen Fürsten und Herrn, Herrn Johanns Georgen Markgrafen zu Brandenburg, zu Stettin, Pommern, der Cassuben und Wenden Herzogen, Burggrafen zu Nürnberg und Fürsten zu Rügen, des heiligen Römischen Reichs Erzkammerers und Churfürsten, wegen des Fürstenthumbs Crossen, Herrschaft Zülch und zuegehöriger Stücke betreffend ist, haben die gehorsamben Fürsten und Stände auf der Kais. Mt. gnädigistes Begehren und ihrer gethanen Bewilligung nach ihre Abgesandten, den wohlgebornen auch edle gestrenge, ehrenfeste Herren George Braun Freiherrn auf Wartenberg und Brälin, Röm. Kais. Mt. Hofkammerrath, Hans Reisewiczen von Kanderzin auf Silberkopf und Simon Hanniwaln zu Eckersdorf und Pilsicz, bischoflichen fürstlichen Breslischen Rath, vor weniger Zeit zu der Kais. Mt. gegen Prag abgefertigt, ihnen auch gewisse Instruction mitgegeben, wes sie sich vorhalten und bein Ihrer Mt. gehorsambist wegen des Landes Schlesien anbringen und suchen sollen, vorsehen sie sich auch keines andern, es werden solche Abgesandte die ihnen committirte und vertraute Sachen der Herren Fürsten und Stände habenden Zuvorsicht nach alles treuen Fleisses haben angelegen sein lassen. Und dieweil des Markgrafen Ihrer L. und Churf. Gd. Abgesandten nit ankommen, sonder durch ein überschicktes Schreiben Ihre L. und Churf. Gd. sich entschuldiget und diese Stritt auf andere Wege zu richten und Commissarien oder beiderseits Obleute zu verordnen gebeten, so stellen die gehorsamben Fürsten und Stände Ihrer Kais. Mt. unterthänigist anheim, was dieselbte ferner zu Fortsetzung und endlicher Abhelfung dieser Sachen am zueträglichisten zu sein erachten werden, daneben gehorsambist und höchsten Fleisses bittend sintemal klare, helle und ausdrückliche Revers, eigne Vorwilligung und Bekantnusse des Churfürsten geliebten Herrn Vatern und Vorfahren vorhanden, es wollten Ihre Kais. Mt. die Sachen dahin gnädigist richten, damit Ihre L. und Churf. Gd. wegen der allbereit versessenen Steuern, Hilfen und Anlagen mit Ihrer Kais. Mt. und dem gemeinen Land Schlesien sich vorgleiche, hinfüro auch ihre Abgesandten zu Besuchung der Fürstentage und Beförderung Ihrer Kais. Mt. und des Landes Nothdurft und Angelegenheiten fertigen und was die anderen gehorsamben Fürsten und Stände thuen, ohne fernere Aufzuege und Vorweigerung auch vorrichten helfen wollten.

Dass auch die Kais. Mt. itzund im Werk sein, Tractation und Handlung zu pflegen zwischen den durchlauchten hochgebornen Fürsten und Herren, Herrn Heinrich und Friedrich Herzogen in Schlesien zu Liegnitz und Brieg, damit wegen ihrer entstandenen Differenzen und Spaltungen sie mit einander verglichen und folgends durch Continuirung der Commissariat und Ihrer Mt. Erklärung und Resolution die hochbeschwerlichen Schuldsachen des Liegnitschen sowohl des Glogischen Fürstenthumbs zu gebührlichem Ort und Ende gebracht werden möchten, dessen thuen sich die gehorsamben Fürsten und Stände gegen der Kais. Mt. unterthänigist bedanken. Und sintemal auch dieselbte ohne ferner Erinnern und Ausfuehrung gnädigist wissen, dass durch solchen langen Anstand und Aufzueg, in welchem diese kömmerliche Sachen bis dahero gelanget, dem Lande und desselbten Inwohnern grosser unwiederbringlicher Schade und Vorderb zuegewachsen und noch täglich je länger je mehr die Beschwerden sich dermassen uberhaufen, dass viel ehrlicher redlicher Leute in endlichen Untergang ihrer Nahrung kommen, ihr anererbete und von vielen Jahren und uber Menschengedenken hero von ihren Vorfahren besessene und anerstammete Güter nur zu dem Ende verkaufen und anwenden mussen, dass sie sich aus

den Bürgschaften wirken, ihre vorsetzte Treue, Ehr und Glauben retten können, daneben aber mit Weib und Kindern fast an Bettelstab gedeihen mussen, inmassen sich dann die Landschaft des Grossglogischen Fürstenthumbs durch ein uberschicktes Schreiben bein den Herren Fürsten und Ständen dessen höchlich anitzo beklagt und wegen Unvormögens ihrem Angeben nach auch die Fürstentage nit besuchen könnten, da nit dem Schuldwesen einist Rath geschafft und abgeholfen würde, wie sie dann auch bei gegenwärtigem Fürstentag durch ihre Abgesandten nicht erschienen oder ankommen: so wollen mehrgedachte Fürsten und Stände gehorsambist und in allem Fleiss die Kais. Mt. ersucht und gebeten haben, es wollten dieselbte solche des Lands grosse Noth und Anliegen gnädigist beherzigen und soviel möglich ehist befödern, dass solchem vorteuften Schuldwesen und Wehklagen durch gebuhrliche Mittel und endliche Resolution abgeholfen werden möge, dann zu befahren, da solchs nit zum föderlichisten erfolgen und mit denen Sachen weiter aufgezogen würde, dass dardurch allerlei Weitläuftigkeit und schädliche Trennung zwischen den Fürsten und Ständen erfolgen möchten, welches beides Ihrer Kais. Mt. Sachen, sowohl auch des gemeinen Landes Handlungen und Anliegen bei den Fürstentagen und Zusammenkunften ganz störig und irrig machen, sonsten auch allerlei feindseliger Unrath entstehen würde.

Den neu aufgesetzten Zoll zu Frauenberg im Land zu Beheim betreffend, seind Ihre Kais. Mt. hiebevor berichtet, dass dies eine offentliche Neuigkeit, so erstlich wider ausgesetzte beschriebene Rechte, nachmals auch und insonderheit zuwider der Kais. Mt. und vorfahrenden Königen zu Beheim ausgangenen Mandaten und Patenta aufgerichtet, und dieweil auch nit so sehr der Handelsmann, so den Zoll vorrichten solle, damit beschwert wird, sintemal er solchen Zoll wiederumb auf die Waaren schlächt, sondern des mehrern Theils auf den gemeinen armen Mann kombt, welcher die Waaren von Handelsleuten kaufen und an sich bringen solle, so wollen die gehorsamben Fürsten und Stände wie zuvorn also auch nachmaln unterthänigist gebeten haben, es wollten Ihre Mt. solche offentliche und ungebuhrliche Neuigkeit föderlich abschaffen und in allem Ernst befehlen, dass dieses Land Schlesien in der Kron Beheim wider die Gebüehr mit dermassen neuen Aufsätzen nit beschwert werden.

Dieweil nun auch auf jungist gehaltenem Fürstentag dahin geschlossen worden, dass die Herren Fürsten und Stände die Zettel der besessenen Leute und Unterthanen im Lande bei itziger Zusammenkunft einbringen sollten, damit Rath gehalten werden möchte, ob man zu einer bessern oder andern Gleichheit und Richtigkeit wegen der Steuer- und Defensionsordnung kommen könnte, und aber solches bisanhero nit ins Werk gerichtet werden mögen, so haben sich die Herren Fürsten und Stände entschlossen und bewilligt, dass solche Zettel auf kunftigen Fürstentag endlich und gewiss von jedem Fürsten, Herrn und Stand eingeantwortet werden sollen. Und wann daneben ein Kommer furgefallen wegen der Scheffelgärtner und derer, so zu der Hofarbeit gehören, und aber etliche Stände darfür gehalten, dass fast alle Gärtner die Hofarbeit leisten, damit nun kein Missvorstand und Irrung itziger Zeit furfallen dörfe, so soll ein jeder Fürst, Herr und Stand alle Gärtner, so Erb und Eigenes haben, sie seind wie sie wollen, in ihre Vorzeichnusse bringen, doch dergestalt, dass die freie Gärtner erstlich allein, diejenigen auch, so Haus und Gärte haben, gleichergestalt allein aufgemerkt, die aber, so nur blosse Häuser, die ihr Eigen sein, und doch nit Gärten haben, auch besonders verzeichnet werden. Und werden sich alsdann die Herren Fürsten und Stände bei kunftigem Fürstentag entschliessen, wie es damit zu gehen und welche Gärtner vor besessene Leute oder nicht sollen gehalten werden.

Solches alles, wie obvermeldet, soll nu andergestalt nit angenommen noch vorstanden werden, dann dass es, wie in vorigen Fürstentagsbeschlüssen begriffen, aus Gutwilligkeit und keiner Pflicht und auf Ihrer Kais. Mt. gnädigiste Revers beschehe, einem jeden Fürsten, Herrn und Stand auch an seinen sonderbaren Privilegien unvorfänglich. Und thuen hiermit die gehorsamben Fürsten und Stände sich mit ihren unterthänigisten und gehorsambisten Diensten zu Ihr Kais. Mt. kaiserlichen und königlichen

Gnaden empfehlen. Geschehen und geben zu Breslau in gehaltenem Fürstentage den andern November im neunundsiebenzigisten Jahre. (Mit 15 beigedruckten Siegeln.)

---

291. Šepmistři a rada na Horách Kutných vysílají na místě svém Mikuláše Vodňanského z Cazarova, cís. rychtáře, Václava Vizinu odtudž z Cazarova, Jana Dačického z Heslova, Jakuba Brodského, Pavla Skřivana a Jana Veverína Píseckého z Kranichfeldu, aby k uvážení práv horních ke dni sv. Martina na hradě Pražském v komoře české se najíti dali.

NA HORÁCH KUTNÁCH. 1579, 9. listopadu. — Orig. český v arch. města Hor Kut.

---

292. Obnovená práva horní, kteráž osoby sněmem zvolené s radami komory české a mincmistrem přehlédnouti a uvážiti měly.

1579. Souč. opisy v mincm. a měst. arch. Hor Kuten.*)

Práva horní

nejjasnějšího a velikomocného knížete a pána, pana Rudolfa, toho jména Druhého, římského císaře, uherského a českého krále, s uvážením a snešením všech tří stavův království Českého horníkům starobylých a svobodných hor na Horách Kutnách, i jiným všechněm horníkům království Českého**), kteří by je sobě koliv též i na nových horách při začátku oblíbili a zvolili, aby se jimi spravovali a řídili, znovu napravena a vydána.

Za ouřadu nejvyššího mincmejstrství urozeného pána, pana Vilíma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna a na Slavěticích, císaře JMti rady, a hofmistra na Horách Kutnách Ludvíka Karla z Řasné.***)

Rudolf Druhý z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, chorvatský ɔc král, arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě ɔc.

Jakož jsou na dobré a svaté paměti nejjasnějšího knížete a pána, pana Maximiliana, toho jména Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého krále, pana otce našeho nejmilejšího, všickni tři stavové, též nejvyšší mincmejstr náš, vše království Českého, i naši ouředníci horní na Horách Kutnách, nejednou vznášeli, oznamujíc, kterak že v právích jejich horních, která jsou jim od nejjasnějšího knížete a pána, pana Václava, toho jména Druhého, ale v počtu šestého krále českého a též krále polského, někdy předka našeho vydána, mnozí artikulové s nynějšími časy a obyčeji se

---

*) Za základ položen jest v publikací naší současný opis z archivu města Hory Kutny jakožto úplnější a správnější, srovnán však bedlivě s opisem, jenž naznačen jest letopočtem 1579 a chová se v archivu mincmistrského úřadu v Hoře Kutné. Různá čtení, odchylky, doplňky jmenovaného rukopisu s letopočtem 1579 naznačeny jsou pod čárou. Tiskem proloženým naznačena jsou v textu slova vět, odstavců, na kteráž se dobré zdání Horníků, kterýmž bránili práv, řádů svých proti těmto obnoveným právům, vztahuje. Dobré zdání šepmistrů a rady na Horách Kutných vytištěno při sněmu 1580, kamž náleží.

**) Současný rukopis těchže práv horních s letopočtem 1579 má čtení: „v království Českém."

***) Odstavec tento nenachází se v zmíněném již exempláři práv horních s letopočtem 1579.

srovnati nemohou a velicí nedostatkové při nich se nacházejí: i prosili jsou JMti též potom i nás snažnou žádostí, abychom jim práva horní nová a světlá, kteráž by se k těmto nynějším časům, obyčejům a zvyklostem lépe hoditi mohla, vydati ráčili. My pak znajíce jejich prosby slušné, spravedlivé a netoliko těm Horám Kutnám, ale i tomuto všemu království Českému a zemím k němu připojeným potřebné, s dobrým a zdravým rozmyslem naším, s uvážením a snešením všech tří stavův království Českého a radou rad našich, i nejvyššího mincmejstra a jiných našich ouředníkův horních, věrných milých, mocí královskou, jakožto král český, vydali jsme jim tato práva horní nová, jimižby se všickni nynější i budoucí naši ouředníci, horníci, kverci, nákladníci, jejich správcové i dělníci, jak při týchž Horách Kutnách, tak také kdež by se koliv v království Českém a zemích k němu připojených staré hory vyzdvihovaly anebo nové zjevily a rozmáhaly, řídili, tehdy týmž horníkům a nákladníkům na vůli dáváme, aby sobě hned při počátku, berouce propůjčku, buď tato práva Hor Kuten anebo Jochmstálská, která jsme také znovu napravili, snesouce se jednomyslně, zvoliti a jich pokojně užívati a jimi se spravovati a říditi mohli na časy budoucí, a to bez jich kverkův proměnění.

A protož všem našim horníkům na Horách Kutnách i jiným, kteří by sobě tato práva oblíbili, zvolili, a jim vydána byla, přísně přikazovati ráčíme, abyste je všickni ze spolka i jeden každý, kdož na těch horách kde jich užívají, náklady činí, buďto domácí nebo přespolní, pavuje, spravuje anebo dělá, podnikli, jimi se spravovali a vedle nich živi byli, a to pod uvarováním nemilosti naší a přísného trestání i pokut těmito právy vyměřených, kteréž žádnému v ně upadlému bez vědomosti a vůle naší, a budoucích králův českých, prominuty bejti nemají.

I. Ouřad nejvyššího mincmejstra.

Ale nejprvé sluší věděti o osobách k těmto právům náležících: nebo by práva žádnému neprospívala, kdyby k tomu osoby zřízeny nebyly, které by na místě našem nad nimi ruku držely a jiné pod ně příslušející vedle nich řídily, soudily a spravovaly.

Protož jsme předně nařídili našeho mincmejstra nejvyššího v království Českém, kterémuž jsme, na našem místě, podle jisté instrukcí od nás jemu vydané všecky hory kovové a lidi horní v témž království k spravování poručili. K tomu se mají všickni naši ouředníci, horníci, kverci, správcové i dělníci v potřebách horních utíkati a nápravy při něm hledati. A viděloliby se komu, že by od soudcův horních ortelem neb vejpovědí, anebo čímkoliv jiným, obtížen byl, tehdy se všemi ztížnostmi svými i odvoláními od práva nikam jinam než před osobu naši, a kdybychom my v zemi nebyli před nadepsaného nejvyššího mincmejstra se odvolávati mají; tu se jednomu každému podle téhož práva, pod kterým jest mu se bezpráví stalo a od kterého odvolání vzal, a žádného jiného rozsuzování i napravení státi má.

A témuž mincmejstru nynějšímu i budoucímu mají všickni jiní ouředníci horní, horníci, kverci, jejich správcové, dělníci i jiní všickni, kteříž pod tato práva příslušejí, všelijaké náležité poslušenství zachovati, jako i nám.

Také nejvyššího mincmejstra ouřadu náleží, aby, vymieňujíc nejvyššího perkmistra v království Českém, hofmistra na Horách Kutnách, a jestli bychom mu koho více k radě horní přidali, i všecky ty, kteří jsou nám do naší komory peněžnými počty povinni a zavázáni, a důchody naše k sobě přijímají a z toho odpovídati povinni jsou, všecky jiné ouředníky a služebníky horní jako perkmistry, vrchní štejgíře a jiné, též hutní i při jiných k horám příslušejících věcech zřízené, aby moc měl na ouřady i z ouřadův a služeb saditi, přísahy jim vedle uznání potřeb vydávati i napravovati; však byloli by jakého nového prvé nebývalého ouřadu naříditi potřebí, toho nemá bez našeho vědomí a povolení učiniti.

Ale jestliby se kde na našich panstvích, nebo jiných královských svobodných i také duchovních gruntech, anebo na stavův gruntech, jaké hory zjevily a rozmáhaly, tak že by obzvláštního perkmistra zapotřebí uznal, má to na nás, a v nepřítomnosti naší na naše rady komory v království Českém vznésti: a nebudeli ve čtyrech nedělích pořád zběhlých na své vznešení, buďto v takových neb jiných pilných potřebách horních, odpovědi míti, poněvadž takové věci protahův míti nemohou, tehdy bude moci s uvážením nejvyššího perkmistra a jiných rozumných horníkův, našich ouředníkův horních, a kde jest na stavův gruntech také s radou pána gruntu, osobou hodnou, která by se k tomu ouřadu perkmistrskému hoditi mohla, i jiné potřeby horní nařídíti a opatřiti.

A pokudž by ty hory na našich panstvích, neb gruntech, byly a ještě tak mnoho oužitkův nevynášely, aby perkmistru mzda odtud vycházeti mohla, tehdy nejvyšší mincmejstr má moc míti jemu z jiných našich, neb na duchovních gruntech, hor, kterým by bez ublížení bylo, placení mzdy, z počátku po třidcíti groších českých a potom, jestli by se hory rozmáhaly a práce jemu přibejvalo, vedle uznání nařídíti a to potud, pokudby ty nové hory tak mnoho užitku, aby mu odtud jíti mohlo, nevynášely.

Pakli by na stavův gruntech byly, tehdy, poněvadž my, vedle o hory a kovy s týmiž stavy snešení, toliko jeden díl desátku do jistých let bráti máme a stavové tři díly a perkmistr má jak nám, tak také pánu gruntu, přísahou zavázán býti: protož my také do těch let toliko jeden díl a pán gruntu tři díly služby neb mzdy perkmistrovi dávati máme. Ale kdyžby ta léta vyšla a ta druhá čtvrt desátku nám se zase navrátí, tehdy my polovici a pán gruntu druhou polovici dávati budeme.

Jestližeby v nepřítomnosti nejvyššího mincmejstra něhterej z ouředníkův skrze smrt aneb jakkoliv z ouřadu neb služby sešel, a s dosazením protahu míti nemohlo: tu má hofmistr neb perkmistr těch hor s jinými ouředníky horními jinou hodnou osobu do příjezdu nejvyššího mincmejstra na to místo opatřiti, ale nepotvrzovati. A uználi potom nejvyšší mincmejstr tu osobu k tomu ouřadu neb službě za hodnou, bude míti vůli ji k tomu ouřadu neb službě potvrditi, anebo jinou nařídíti.

Též nejvyššímu mincmejstru náleží, aby v městě Hoře Kutné, i všech jiných našich horních městech v království Českém, konšely sadil, a při sazení tento způsob zachovával: aby jeden každej z konšelův na Horách Kutnách dvě osobě, a při jiných horních městech nejmíň po jedné osobě, jakž kde od starodávna obyčej jest, na svém místě jmenoval; a nejvyšší mincmejstr má z těch osob poznamenaných na ouřady konšelské saditi. Pakli by mimo ty poznamenané osoby některé jiné dobře zachovalé sousedy, kteří při nejmenším tři léta s městem trpící by byli, k těm ouřadům hodnější býti uznal, toho při vůli naší a nejvyššího mincmejstra zanecháváme, aby je k tomu, ač by koliv poznamenáni nebyli, na místě našem voliti mohl.

Potom má také i jiné všecky pořádky havířské, hašplířské, hutnické, šlychtířské, trejvířské, a jak ty při každých horách obzvláštní jména mají a potřeba ukazuje, podle svého uvážení a uznání voliti, saditi a přísahy jim vydávati.

A po obnovení rady, hned druhého dne v každém městě horním, mají bejti povinni předešlej ouřad města a konšelé před nejvyšším mincmejstrem v přítomnosti obecních starších, a potom též i starší nad havéři, hašplíři i jiní všickni pořádkové, kteří na našem místě od nejvyššího mincmejstra sazeni bejvají, též druhého dne po obnovení jich ouřadův nejvyššímu mincmejstru z všech svých důchodův, příjmův i vydání pořádné počty činiti, tak abychom věděti mohli,*) jak jsou obecní dobré a starší své pořádky spravovali a opatrovali; a najdeli v čem jaký nedostatek, má to k nápravě přivésti, anebo na nás a v naší nepřítomnostř na naše rady zřízené komory v království Českém vznésti.

---

*) Rukopis druhý z r. 1579 má: „aby věděti mohl.“

2. Ouřad a povinnost hofmistra.

A při Horách Kutnách, jakožto v tomto království Českém předních a jedněch z nejstarších hor stříbrných, jest od předkův našich nařízen hofmistr; ouřad a povinnost jeho jest, aby všecky jiné nižší oředníky řádně spravoval, nebo on tu na Horách Kutnách po nejvyšším mincmejstru přední ouřad na sobě má. A protož má k tomu ouřadu obrána býti osoba rozumná, v horních věcech zkušená, střídmá, dobrého a pokojného obcování, nezuřivá, aby přílišnou přísností lidí od sebe neodháněl, nýbrž každého volně vyslejchal, a když toho koliv potřeba, aby sám také dolův lezl, jak se jiní při svých spravování chovají přihlídal, a žádnému neslušných věcí netrpěl, ale, pokud nejvejš možné, ve všem mírnost a prostředek zachoval.

A toho má obzvláštně se vší pilností šetřiti, aby ouřadové všickni dobrými a hodnými osobami ctného obcování, při kterých se vážnost, pilnost a věrnost by nalezala, osazeni byli; a má je často napomínati, aby jeden každý ouřadu a povinnosti své dosti činil. A kteří by z dobrého řádu vystupovali a proti závazku svému činili, takových nemá trpěti, ale však s vědomostí nejvyššího mincmejstra ouřadu zbaviti a jinou hodnou osobu na to místo posaditi.

Též jemu náleží o všecky věci k horám potřebné pečovati, aby, pokudž možné, v ničemž žádného nedostatku při horách ani při hutech nebylo, zvláště z čehoby našemu užitku ujma přijíti mohla; ale aby každá věc časem svým opatřena býti mohla, dříví, kože, provazy, loje, obroky, uhlí, olovo, popely a cožkoli potřebí, aby, skrze nečasné jednání a příhodných časův zmeškání, nákladové naši i kverkovští nebyli zvejšeni.

Ale že sám osobou svou toho všeho stihnouti nemůže, protož jsou jiní ouředníci k tomu nařízeni, skrze které to jednáno bejvá, má je k tomu přidržeti a napomínati, aby, která věc kterého ouřadu a povinnosti přísluší, toho ničímž neobmeškával; však to vše s vědomostí nejvyššího mincmejstra.

Také má hofmistr o každém nákladu našem horním i hutním věděti, a od písařův horních i hutních týhodní košty, totiž počet vydání, nákladův přijímati a přeslejchati; najdeli co nepořádného toho nedopouštěti, nýbrž před vydáním zastaviti, a když takové košty přeslechne a za pořádné uzná, má se v nich také sám vlastní rukou podepsati, a písař, kterej ty košty spisoval, též podepsati se má křtěným jmenem i příjmí. A podle toho má ouředník mince na tak podepsané košty peníze z naší mince vydávati a jinak nic. A tak všecky věci při týchž horách a hutech, i coby nejvyššímu mincmejstru náleželo, v nepřítomnosti jeho, a k našemu i obecnímu dobrému a rozmnožení hor přijíti mohlo, věrně a upřímně spravovati a opatrovati má.

Byloli by pak co tak těžkého, že by sám s radou i jiných přísežných ouředníkův napraviti nemohl, má to vznésti na nejvyššího mincmejstra a od něho naučení bráti. Má taky každého času, když soud horní držán bejvá, osobně v soudu seděti, leč že by pro jiná pilnější zaneprázdnění, nebo pro nemoc, což každého vymlouvá, přijíti nemohl.

3. Ouřad a povinnost urburéře.

K ouřadu urburéře náleží, aby o každém díle horním i dolovém věděl, také aby vrchní štejgíře, kteří při Horách Kutnách perkmistři jmenováni bývají, k ustavičnému do dolův a na vorty lezení přidržel, a o jejich lezení, co jsou spatřili a vyřídili, má každého času o každém dolu neb vortu zprávu přijímati, aby o tom o všem, jak v dolích a na vortích stojí, věděti mohl; a poználi z jich zprávy v čem jakej nedostatek, má to hned skrze tyž vrchní štejgíře, anebo sám svou osobou, pakliby co tak těžkého bylo, tehdy s radou hofmistra a všeho ouřadu horního napraviti. Ale kdeby pilnější potřeba byla, a že by se našich neb kverkovských velkých nákladův dotejkalo, nebo že by odpor mezi

kverky o meze, jak se maršejdy jmenují, vznikl, nebo jiné velké příhody byly, tehdy pro jistší pravdy poznání a vyrozumění má sám také dolův lézti a očitě spatřiti.

A jakož urburéř o těch věcech, které na dni jsou, jako o stavení všelijakém, o čeledi, kde, kdo a jak dílo své vykonává, též o štolmejstrův čeládce koňské, o koních, aby jimi děláno a nezaháleno bylo, také jak se při kavnách čeledi a v maštalích koním v potravách a jiných potřebách a úprava děje, nicméně než jako o dolových věcech věděti má. Protož má sám taky ke všemu přihlídati aniž se má ve všech věcech na vrchní štejgíře a štolmistra bezpečiti, a nemá na jejich opatrování, poněvadž se také při některých nedostatkové a nepilnosti nacházívají, spolíhati a se bezpečiti.

Urburéři také náleží vedle hofmistra o všecky jiné horám a dolům potřebné věci při Horách Kutnách pečovati, aby skrze nedostatky potřeb díla horní, užitkové naši i kverkovští nebyli obmeškáni; a čehoby sám opatřiti nemohl má oznámiti nejvyššímu mincmejstru a v nepřítomnosti jeho hofmistrovi, a společně sobě mají radni a pomocni býti, neb tak přísahy, které jsou nám učinili, bez poškvrny zachovají.

Též má o všech nákladích horních i dolových věděti, jako i hofmistr, a obzvláštní zření míti, aby zbytečných a nepotřebných nákladův nedopouštěl; také má vedle hofmistra v soudu seděti a v nepřítomnosti hofmistra místo jeho zastati.

4. Povinnost vrchních štejgířův, kteří se obecně při Horách Kutnách perkmistři jmenují.

Vrchní štejgíři na horách stříbrných mají každého téhodne, což nejčastěji možné, dolů lézti a v sobotu při koštích, kde jest kterej byl a co jest spatřil a jak kde našel, o každém dolu i umprochu k ouřadu hornímu zprávu psanou podati.

Ale Kaňkovští*) mají každého týhodne dvakrát a při nejmenším jednou dolův na všecky vorty lézti, a též o všech vortích a umproších zprávy psané dávati. A jak jedni tak i druzí, totiž stříbrných hor i Kaňkovských i na Tůrkaňku mají umprochy se vší pilností spatřiti a uvážiti, mohouli z toho umprochu více rudy neb kyzu shledávati nežli vydávají, a pokudž by mohli, mají havíře skutečně k tomu přidržeti; pakliby uposlechnouti nechtěli, mají vznésti na hofmistra neb na urburéře. Při tom i toho šetřiti mají, v kterém místě dělají; a když podruhé přilezou, najdeli je kde jinde dělati, má se na to vyptati, proč jsou toho prvnějšího místa zanechali a vezmouc zprávu, sám očitě spatřiti, takli jest, a najdeli že jsou toho místa p r o n ě j a k o u l e s t, chtíce je kverkům ukrýti, pustého zanechali, má to hned na hofmistra nebo urburéře vznésti, aby takoví**) trestáni byli; a protož žádnému hutmanu nebo havéři nemají dopouštěti bez opovědi a uvážení svého místa těžícího pustého zanechati a jinde se vosazovati.

V štrosích a pergkvestích, kdeby dolu neb vortům na škodu bejti mohlo, nemá dopouštěti dělati ani žádného místa, kde jest, docela by pak málo rudy neb kyzu na umprochu bylo, dopouštěti zasazovati, ani na hlubiny nebo do vod, nebo do pustejch hašplův, bez uvážení a dovolení ouřadu horního kverkův pouštěti, než na den aby bráni byli, aby doloví a vortoví uklizováni bejvali.

Žádáli kdo, aby s ním dolů lezl, že mu místo pusté ukáže, aby mu propůjčeno bylo, má se hned každému volně v tom propůjčiti, a místa hodného nemá odepříti a propůjčky brániti.

A má věděti pokud kdo jakou propůjčku má, a jestli více v té propůjčce, nežli obložili, umprochu, a bylili by hodni k těžení, a bez překážky jinejch mohli by na nich dělati, tehdy má napomenouti hutmana, aby obložil, pakli toho neučiní***) a jinej by za slezení žádal na to místo, má jemu povoliti a k žádání za propůjčku před ouřad horní ukázati.

*) Rukopis z r. 1579 má ještě: „a z Taurkaňku.“
**) Rukopis z r. 1579 má ještě: „jiným ku příkladu vedle zasloužení i na hrdle.“
***) Rukopis z r. 1579 má ještě slova: „ve dvou nedělích.“

Nemá dopouštěti žádných handštanův od dolu roznášeti; pakli by kdo pro potěšení kverkův ukázati chtěl, má jej od perkmistra vyručiti a zase v té celosti dodati k dolu, a chtěl-li by kdo přespolním kverkům co odeslati, tehdy nemá toho bez dovolení hofmistra neb urburéře dopouštěti.

Na to má také šetřiti, aby z vortův každého téhodne všecku rudu neb kyzy, co jsou nasekali, zouplna vydávali, a k druhému týhodni nasekané rudy nic v dole nezanechávali; nebo někdy hutmané a havéři svou nepilnost tím přikrejvají.

Náleží jemu také pozor míti na šmelíře, aby šmelíř štrejchéře, podšmelíře dolové, latrošníky a fudrýře, i jinou k těm podobnou dolovou čeládku pořádnou měl, aby každé dílo vedle potřebnosti vykonáno bylo, a kože v své míře, velikosti a celosti aby zachovány, a časně, nežli se škoda stane, opravovány bejvaly.

A nemá nových koží vydávati, leč mu prvé staré kože ukázány budou, a nejdeli, že jsou tak zdělány, že se již ani opraviti nemohou, tehdy teprva kože nové má dáti a staré na opravky obrátiti.

Při díle hašplířském, kde se na lozuňky dělá, má šetřiti, aby laduňkové zouplna vycházeli a kože, v kterých se ruda neb kyzy, perky a voda táhne, aby na pravej špermas, od starodávna k tomu nařízenej, krájeny byly, a ne toliko na krájení šetřiti má, ale také na šití, aby mimo náležitost do švův více nepouštěli, ješto by tím kože umenšeny byly.

A kože knechtova, totiž vodnice, která slove cálovka, kterou na počet vodu berou, těch obyčejně dvě z jedné kože volové krájívají, má býti zšíří mezi švy třimecítma cálův, totiž jednoho Pražského lokte míně jednoho cálu, neb jest loket na čtyrmecítma cálův rozdělen, a zvejší má býti jednoho lokte $9^1/_3$ cálů; a do takové kože vlije se vody čtyřidcet pinet pražské míry. A poněvadž perkovice z potřebovaných vodnic dělány bejvají, protož mají dělány býti, což největší postačiti mohou. Že pak dvanácte koží knechtových do jedné kože radšachetní [sic] vcházetí má, protož také na obzvláštní špermas z největších koží volovejch dělány býti mají, tak aby byla zvejší i s hrdlem po hendle [sic] tří loket, a zašita má bejti od spodkův nahorů dvou loket a půl druhého cálu, ostatek pro volné štrejchování otevřena zůstane; zšíří vnitř nahoře u hrdla mezi švy [má býti též dvou loket a půl druhého cálu, ale u spodku má bejti zšíří také vnitř mezi švy jednoho lokte dvamecítma a čtvrt cálu.

A perkovice rad šachetní ma bejti zvejší dvou loket a dvamecítma cálův, a od spodku nahorů zašita jednoho lokte a dvamecítma cálův, a zšíří nahoře vnitř mezi švy jednoho lokte a půl šestnácta cálů, a u spodku má bejti zšíří toliko jednoho lokte a deset cálů, a to proto jest u spodka užší, aby z ní bylo snadnější šturcování.

Taková kože má bejti zouplna perkem naplněna, co může do ní vjíti, a nad to co se může i nad zašitím mezi hrdlem držeti.

A poněvadž všelijaké perkovice, jak malé na hašple pro pacholky tak i velké radšachetní, z spotřebovanejch vodnic dělány bejvají a v předělání flekováním i jinak se stahují, že menší budou, a druhé, že perk nemůže se tak zouplna jako voda koží složiti, protož jest od starých horníkův vyhledáno a nařízeno, aby perkův o dva šilinky lozuňku více taženo bylo nežli vody, tak aby se jedno s druhým srovnati mohlo, osmnácte šilink vody a dvacet šilink perků za lozuňk počítajíc.

Protož má vrchní štejgíř i na šturcíře pozor míti, aby kože mírné a spravedlivé měl, tak aby osmnácti koží lozuňk vody a ve dvacíti kožech lozuňk perků spravedlivě plněnejch vycházel, a to má bejti za prubu a vyhledání díla hašplířského, půry, kterejch perk přes haldy běhají, mají bejti též mírny, aby se z té jedné kože radšachetní pět půr naplniti mohlo.

Tolikéž káry k hlíně šlepování, aby šest kar hlíny za jeden orklaf počítán byl, a kára má šest pur držeti a ta hlína má ve dvou kožích dolův zdána býti.

Po fudrnostech má šetřiti, aby více pacholků nebylo počítáno nežli náleží; pakli by se kdy přihodilo, že by z hodných příčin a uvážení ouřadu horního, jakož se letním časem a někdy pro jiné

příčiny přitrefuje, pacholek některej přidán byl, tehdy má zase, když toho čas, ty přidané pacholky složiti a na první počet uvésti, anebo hofmistru neb urburéři připomenouti.

A toho nemá dopouštěti, aby šmelíř k nepotřebným dílům pacholky počítal, jakž obyčej mívali, když bylo dostatek čeledi a díla málo, že ledajakés nepotřebné dílo vyhledali, jen aby více koštu míti mohli; a dopustí-li se toho čeho šmelíř, tehdy aby do koštu kladeno nebylo a on k tomu trestán byl. Však kdyby zimním časem dostatek čeledi bylo, má šmelíři poručiti, aby po fudrnostech i v jinejch místech pustejch a přístupnejch perky dal uklizovati, též vody, což nejvíc mohou, z hlubin ujímati, aby letním časem, kdyby nedostatek v čeledi byl a vortové zouplna fudrováni nebyli neb bejti nemohli, prázdná místa, kdeby zase perky saditi mohli, měli, a též vody aby nemohly tak brzo na škodu zhůru vystupovati. Žumpův má pilen bejti, aby často vyšlemováni bejvali, aby tím více vody držeti mohli a nedopustili se jim vodou přeplňovati, nýbrž časně dáti vodu bráti.

Každých sedm hodin, když se havéři v kavnách dolův lézti strojí, má vrchní štejgíř přítomen býti, aby věděl, všicknili a ze všech vortův hutmané a havéři dolův lezou, a nepostavil-li by se kterej, aby jim mohl o to domlouvati i trestati, jakž toho příčinu neb potřebu uzná.

A kde se ohněm sadí, tu má hutmany vortovní k tomu přidržeti, aby při sazení ohňův pilnost měli, a v děrách i v latroších, pokud jim náleží, zase často vymetali, aby se škoda skrze zapálení nestala, a přísně přikazovati, jestli by se kdy oheň přitrefil a se zapálilo, aby hned oznámili, aby to vrchní štejgíř bez odtahův opatřiti mohl. Avšak nemá žádnému tomu, kterej by s ohněm sazení neuměl a v tom zkušen nebyl, saditi dopouštěti, nebo skrze takové nejvíce škod se stává.

Také má i při kavnách a maštalích, neb kdekoli se s ohněm, s světlem obchází, přihlédati a čeládku napomínati, aby ohněm škody neučinili. Náleží jemu, aby k prejtířům dohlídal, aby rudy a kyzy, též i šlichy a krejple na čisto vypravovali. A poněvadž dolovej štejgíř pod jeho správu náleží, má o všem věděti kde cimrmani dělají, aby nezaháleli, ale ustavičně důl svým dílem opatrovali a lezení aby bylo bezpečné, a zbytečných cimrmanův aby nedopouštěl přikládati, loje, provazy, hřebíky a jiné takové potřeby aby zbytečně, mimo potřebu, dělníkům v ruce vydávány nebyly. Při koštův kladení dolovejch i vrchních též i lenšaftních, totiž kverkovejch, má pilnost míti a je přeslejchati, aby nic kladeno nebylo, o čem by sám nevěděl a za slušné neuznal.

Byloli by kde na dni při trejvích, šachtách, kavnách, kyzkomorách, marštalích, aneb při čemžkoliv, jakého stavení neb opravování potřebí a toho na mnoze bylo, má vznésti na hofmistra a urburéře, pakli na mále, tehdy má hned sám dáti opraviti, aby se větší škoda nedála.

A poněvadž každej vrchní štejgíř, totiž perkmistr, jsouc za hospodáře dolu i všech věcí k tomu příslušejících nařízen, má na všecky věci, které také tuto zejména postaveny nejsou, avšak k jeho spravování náleží, pilné zření míti, aby všecko věrně a pilně opatrováno bylo, jak naše, tak také i kverkovské, a kdež by cokoli ku polepšení a rozmnožení užitku znal a věděl, toho nikoliv tajiti nemá; tolikéž co by škodného býti poznával, aby přetrhoval a nemohl-li by sám, ale časně na hofmistra neb urburéře vznesl, jakž jej pak i přísaha jeho k tomu vede a vyučuje.

5. Povinnost písaře urburního.

K tomu ouřadu horního písařství, jinak urburního, potřebí jest osoby rozumné, opatrné, střídmé a dobrého obcování; nebo na jeho ouřadu a práci mnoho záleží, a všecky věci, které se při ouřadu a právu horním řídí, on má zapisovati, totiž propůjčku dolův a vortův, míry a meze jejich, kverky, tále, pře mezi stranami, svědky, vejpovědi, přátelské smlouvy, rukojmě i jiné všecko, což od ouředníkův horních jednáno a souzeno bejvá. A on má sobě svěřeny všecky lidské spravedlnosti horám náležité.

Avšak nemá žádnejch tálův připisovati ani odpisovati bez přítomnosti a vlastního přiznání neb dovolení těch osob, kterých se dotýče. Pakli by která osoba z hodných příčin přítomna býti nemohla,

a přiznal by se před některým ouředníkem přísežným, tehdy na téhož ouředníka zprávu to může učiniti; ale přespolní, přiználi se skrze psaní pod svým sekretem a vlastní ruky podpisem, pakli by sám psáti neuměl, má někoho připrositi, kterej by se na místě jeho podepsal a též sekryt přitiskl, bude moci vedle téhož psaní připsati neb odepsati.

A komu koliv jaké kvercedule nebo vejpis kverkův vydává, má se vlastní rukou podepsati, a takové kvercedule prvé nedávati, leč nejprv tále do kněh zapsány budou, a z knih kvercedule vypsati a dáti.

Jiné pak věci, které k ouřadu a právu hornímu náležejí, má se vší pilností zapisovati, jako žádání propůjček, dolův i vortův, osobu, která žádá, křtěným jménem i příjmím; a staneli se propůjčka, má ji ihned zapsati, kterého dne se stala a pokud té propůjčky užiti má, aby skrze nečasné a neopatrné zapsání nám na místech našich svobodných, aneb prvním blízkým kverkům na jejich propůjčkách ublížení a ujma se nestala; pře mezi stranami, bedlivě poslouchajíc co mluveno bejvá, má se vší pilností psáti, též při přijímání svědkův se bedlivě chovati má, a vejpovědi, které se stranám činiti mají, aby vedle snešení ouředníkův horních sepsal a tu sepsanou vejpověď stranám přečetl, aby, přišloli by k odvolání které strany, všecky věci, což od stran bylo mluveno, vedeno, od svědkův svědčeno a od soudcův vypovědíno, bez umenšení a přidání mohly bejti do act vepsány a nám, nebo na našem místě nejvyššímu mincmejstru, k přesuzování dodány.

A tak i při jinejch napřed oznámených zápisích všechněch i těch, kteří by také tuto zejména postaveni nebyli a jemu od ouředníkův horních zapisovati poručeni byli, chovati se má. A cožkoliv tak pořádně v knihy vepsáno bude, to má v své celosti bez porušení zachovati a žádnému k vůli nic opravovati ani přetrhovati pod skutečným na hrdle trestáním.

Ale aby jednu každou věc tím pořádněji spisovati a v potřebách snážeji vyhledávati mohl, má knihy rozdílné a k jedné každé věci obzvláštní míti:

1. k propůjčkám dolův stříbrných a tažení měr,
2. propůjčkám vortův,
3. k zapisování kverkův a tálův,
4. kde se vedení pře píše, tu i vejpovědi,
5. k svědomí přijímání,
6. k smlouvám dobrovolným,
7. k dluhům a rukojmím za dluhy.

On má také vedle hofmistra a urburéře při kladení a přijímání koštův bejvati a jich pomáhati přeslejchati, neb od toho písař urburní slove, aby urburu neb užitky naše pomáhal vyhledávati, a protož, co by nepořádného slyšel neb viděl, nemá toho trpěti ani přehlídati.

A cedule erckafu, po srovnání prub z prubýřských cedulí, co která ruda, kyz, šlich, grejple neb vitruňk váží, jak mnoho stříbra vedle proby drží a co se za ně, podle našeho s kverky srovnání, platiti dostane, se vší pilností má počítati a psáti, tak aby se nám ani kverkům žádného zkrácení nestalo.

Také písaři urburnímu, totiž hornímu, náleží, aby všecky pokuty, vedle těchto práv horních nám propadené, k sobě přijímal, rejstra pořádná na to držel a každého času, vedle certifikací hofmistra neb perkmistra, do naší mince ouředníkům k tomu zřízeným proti jejich kvitancí odvozoval, a nám každého roku při jiných horních počtích také ten počet pořádnej s kvitancími do komory naší odsílal.

Tito všickni napřed oznámení ouředníci, totiž nejvyšší mincmejstr, hofmistr, urburéř, vrchní štejgíři a písař urburní přislušejí k těmto právům, a ti slovou ouřad horní. Oni mají vedle své nejvyšší možnosti nad nimi ruku držeti, jich hájiti a žádnému proti nim činiti nedopouštěti, nad to sami nečiniti, a ač jsme koliv jednomu každému z nich, jakáby jeho povinnost a práce byla krom

soudu, v krátkých slovích položili, však při soudu v horních případnostech a příčinách těmito právy se spravovati a vedle nich souditi mají.

A jestližeby*) kterému artikuli dostatečně vyrozuměti nemohli, anebo případnost taková se trefila, že by žádného artikule k tomu podobného v nich nalezeno bejti nemohlo, a o nález by se srovnati nemohli, tehdy před vejpovědí mají při nás, a v nepřítomnosti naší, při nejvyšším mincmejstru vysvětlení hledati a naučení bráti.

Ale že mimo tyto ouředníky ještě jiní ouředníci a služebníci jsou, kteří též k horám přislušejí, jako štolmistr, probýři, morkšejdar a též měřič dolovej, perkmistři 'neb vrchní štejgíři kverkovští, doloví štejgíři, šmelíři, šichtmejstři, totiž doloví písaři, a jiní, kteří nám též**) i kverkům přísahou zavázáni jsou, však že k soudu nepřináležejí, protož jsme jich napřed postaviti pominuli, ale níže o povinnostech***) jejich postaveno jest.

A poněvadž při tomto právu horním nicméně než jako při jiném rychtáře jest potřebí, kterému neposlušní k opatření poručeni bývají, o kterémž také v starejch právích horních zmínka se činí, že jest rychtář horskej též k horním právům přísahou zavázán bejval: a protož, poněvadž jest při městě Hoře Kutné rychtář ustanovenej, kterej i hornímu ouřadu povinen jest ouřadem svým posluhovati, aby vždy v těch příčinách k větší bedlivosti spravedlnosti lidskejch dopomáhati příčinu slušnou měl, má též nám a nejvyššímu mincmejstru i ouřadu hornímu přísahou zavázán bejti.

6. Placení vrchním štejgířům, totiž přísežným horním od kverkuov a nákladníkuov.

Od obvedení a osvobození dolu neb vortu . . . . 2 gr.
Od mezníkův při měrách postavení . . . . 15 gr.
Od kdyně na latra neb dumplochy jednání a při té kdyni, ač potřeba, zaštufování . 2 gr.
Od štufy vytětí v štole při štorhortu, kdyby štolníci dále hnáti nemínili . . . . . . 4 gr.
Od štuf vytětí v moršejdích mezi dvojími kverky od každé strany 4 groše, učiní . . 8 gr.
Když mezník sedne, skrze moršejdníka dolův uveden bude, aneb jiné tažení učiněno bude, že zaštufování potřebí, od vytětí štufy . . . . 4 gr.
Od cejchování vody v rozepři dvou dolův, od každého dva groše, učiní . . . . . . 4 gr.
Od uvedení štejgíře, hutmana neb šmelíře . . . . 2 gr.
Od slezení na žádost kverkův pro nějaké obzvláštní potřeby a příčiny . . . . 3 gr.
Od šacování tálův z každé kopy . . . . 1 gr.
Od inventování forotu kverkovského . . . . 2 gr.

A poněvadž vrchní štejgíři kverkovské náklady tak dobře jako naše opatrují, lezouc k havířům přihlídají a je ku pilnosti napomínají, mají jim z každého dolu neb vortu, kde jest na auspejtích, na každý quartal dáti po 8 gr.

Pakli kverci větší pilnost vrchního štejgíře při svých nákladích poznají a z dobré vůle bez jeho požádání sami od sebe jemu co přidati chtějí, toho se jim nehájí.

7. Placení písaři urburnímu†) od kverkův a nákladníkův.

Od poznamenání propůjčky, bud, štol, dolů, vortů, puchýřů, huti, kovárny po . . . . 1 gr.
Od zapsání měr dolovejch . . . . 12 gr.

---

*) V rukopise s letopočtem 1579 čteme: „a jestli by ouřad horní kterému artikuli oc"
**) Rukopis s letopočtem 1579 má: „též na díle i kverkům oc."
***) V rukopise z r. 1579 čteme: o povinnostech a prácech jejich oc."
†) Rukopis z r. 1579 má ještě: „totiž hornímu."

Od zapsání vortův do kněh . . . . 2 gr.
Od zapsání kverkův a jejich tálův do kněh . . . . 2 gr.
Od vypsání kverkův z kněh ku potřebě písařům . . . . 2 gr.
Od připisování a odpisování odevzdanejch tálův má dáti, komu se tále připisují . . . 1 gr.
Od kvercedule z kněh pořádně na tále zapsané . . . . 1 gr.
Od napsání cedulí farářům ke všem kostelům pro svolání kverkův . . . . 1 gr.
Od každého svědka přijímání a zapisování . . . . 2 gr.
Od smlouvy do kněh zapsání . . . . 2 gr.
Od vejpisu té smlouvy . . . . 1 gr.
Od listu fedrovního neb přímluvčího . . . . 2 gr.
Od vejpisu samé vejpovědi . . . . 2 gr.
Od vypisování celejch akt i s vejpovědí má dáno býti od každého archu ne řídce psaného, aby nejméně čtyrmecítma řádkův na jedné straně bylo, po . . . . 2 gr.

Jestliže by se pak jaké jiné případnosti trefily, o kterých tuto zmínky není, buď při práci vrchních štejgířův aneb písaře horního, tu budou moci naši úředníci horní, uvážíc práci, mírnou mzdu proti ní nařiditi.

Ale poněvadž obojí, totiž vrchní štejgíři i písař horní, od nás stálou službu mají, jsou povinni nám při všech našich nákladích a potřebách, bez nadepsanejch příplatkův, kteří se pouze na kverky a nákladníky horní vztahují, pracemi svými sloužiti.

8. Povinnost štolmistra.

Poněvadž jeho ouřadu opatrování a spravování nejvíce při koních perkverku Kaňkovského záleží, protož má ohydlí své na Kaňku míti, kdyžby jeho koliv potřeba byla, aby mohl nalezen bejti; nebo on má pod svou správou všecku čeládku, která při našich marštalích a koních na Kaňku, na Turkaňku v hutech, a kdežkoliv při Horách Kutnách koně máme, jest.

Má je každého času v dobrém řádu držeti, často maršťale procházeti, jak k čeledi, aby při koních pilnost měli, jim obroky časně a mírně jak náleží dávali i napájeli, ovsů aby neopálanejch nedávali, obroky neplejtvali, stlaním, cízením a česáním jich pilni byli, tak aby skrze jich nedbanlivost koně pro některé nedostatky nehynuli; také i na koně šetřiti má, byl-li by kterej nemocnej, aby byl ošetřín a má jej dáti časně hojiti, a k tomu ke všemu sám dohlídati a na čeládku se nebezpečiti.

Obzvláštní pak pozor má míti, aby koňmi nezaháleli, ale aby se jimi díla, která na ně náleží, pořádně svým časem každá vykonávala, a nemá toho dopouštěti, jak někdy šturcíři obyčej mívají, že pro své pití neb jiné zahálky, majíce díla pod šachtou nabraná, toho odkládají, na koně dílo obrací a potom toho postihati a koňmi přemáhati chtějí; nemohl-li by toho sám napraviti, má vznésti na hofmistra neb urburéře, aby při nich takoví nepořádové přetrženi a napraveni byli. Na všelijaké forování kyzu, dříví, ovsů, a cožkolivěk k horám a hutem potřebí, má pozor míti a hutmanům, marštalířům i vozkům poroučeti, aby v dobré cesty jak náleží dobře ladovali, aby koně svého obroku a nákladu zasluhovati mohli, a ve zlé cesty v tom mírnost zachovali, aby koňům neublížili; a má všecky fůry, co kdy voziti poroučí, dáti zapisovati a na to pořádnej počet držeti, a fůry, zač by která stála, šacovati a položiti, aby se každého času najíti mohlo, co koňmi děláno bejvá a co proti nákladům vydělávají.

A kdeby cesty mezi Labem a hutmi, poněvadž se tu nejvíce foruje, zlé byly, má poručiti navozovati, anebo jinak, když toho čas jest, opraviti dáti.

Košty na čeleď i jiné všelijaké potřeby koňské aby pořádně kladeny byly, s pilností přeslejchati a nic klásti nedopouštěti, o čem by sám také nevěděl a toho, zač se klade, neviděl, jestli těch peněz hodné.

Zbytečné čeledi aby nechoval, a hutmanům i marštalířům i jiné koňské čeledi, která při koních a marštalích jest, nemá žádného dobytka, kterej se ovsem krmívá, ani slepic a husí, dopouštěti chovati.

On má také pilnost míti, aby luky, když toho čas jest, dal síci a seno i votavy skliditi, a kolik vozův sena neb votavy každé zvláště poznamenati a s osobami přísežnými rozumnými prošacovati, zač by vůz sena též i votavy toho roku stál, aby na koně, zač na jednoho přijde, tím snážeji náklad se vyhledati mohl. Však nemá sám nic toho projednávati ani kupovati ani prodávati, ale to všecko s vědomostí ouřadu horního, v přítomnosti některé osoby z ouřadu a písaře k tomu zřízeného, prodávati i kupovati; i příjma peníze za koně, neb cožby koliv prodal, nemá jich za sebou zadržovati, ale hned do mince dáti a při tom ceduli položiti, co jest a zač komu a kterého dne prodáno neb koupeno, a tu ceduli má také i hofmistr podepsati, že jest se s volí a vědomím jeho stalo.

Ale když počet koní k horám koupiti potřebí, to se má státi s vědomím nejvyššího mincmejstra, a při ohledávání a kupování má bejti hofmistr, urburéř a jiní ouředníci horní, také marštalíři a ti, kteří s koňmi zacházejí a jim rozumějí; a když kterej kůň umře, má vrchnímu štejgíři toho dolu oznámiti, aby taky na něj pohleděl a o tom věděl, a aby na něj obrok dáván nebyl.

A co mu kdy od nejvyššího mincmejstra, hofmistra a urburéře poručeno bude, má se vedle jejich poručení chovati a jimi se spravovati. Také bude-li kdy od nejvyššího mincmejstra do rady k soudu hornímu potažen, jest povinen jemu v tom, jako i v jiném, poslušenství, upřímnost i tejnost rady zachovati.

A nemá bez dotazu a povolení nejvyššího mincmejstra žádnému, ani sám sobě, našimi koňmi, kdežby ti koliv pod jeho správou byli, dáti forovati, jich žádnému, na mnoze ani na mále, nepůjčovati, ale přihodilo-li by se, že by v našich potřebách, v nepřítomnosti nejvyššího mincmejstra, někdo z našich ouředníkův aneb služebníkův od ouřadu horního neb mincovního vyslán bejti musil, má na poručení hofmistra a urburéře to učiniti a koní, kolik by jich potřebí bylo, vydati a jinak nic.

9. O povinnosti probýřův.

Kolik jich koliv od nejvyššího mincmejstra*) za potřebu uznáno bude, tolik jich má, však s naším vědomím, nařiditi a ti mají nám i kverkům přísahou zavázáni býti. Nebo v erckafu, totiž rudy kupování, mezi námi a kverky oni svým uměním a pilností spravedlnost vyhledávati mají.

Protož mají k tomu ouřadu osoby obrány býti dobrého zachování, pilné, věrné a v tom umění zkušené, aby skrze neumělost neb nepilnost nám ani kverkům ublíženo nebylo.

Při vážení rud, šlichův a kyzův i vitruňků mají pilnost míti, aby váha vždycky spravedlivá a rychlá byla, vejvažky náležité, však přes 5 liber na jednom centnýři nedávati, žádnejch obmyslnejch fortelův při dávání na váhu a průb braní nedopouštěti. A když odváží a průbu se vší pilností vezmou, mají ji dobře opatřiti, aby se jí žádnej, komu nenáleží, nedotejkal, ani co do ní vrci nebo z ní vyvrci a ji falšovati mohl.

Rudy, kyzy, šlichy a vitruňky, které mokré na váhu dávány bejvají, ty mají se vší pilností skrze vážení na malejch vážkách a vysušení, suché zase zvážení, vyhledati, jak mnoho mokrosti se nachází, aby věděli co ze všeho odváženého za mokrost vzíti a sníti.

Také nemají příliš horce sušiti, aby se neroštovalo, ješto by skrze to rudy zlehčeny byly a kverkům se ublížilo, ale mají v tom prostředek a spravedlnost zachovati, aby nám ani kverkům ublíženo nebylo.

Při průbování mají pilnost míti, aby volovo stříbra v sobě nemělo; pakli by tak jalového míti nemohli, ale aby z toho, kterého potřebují, zrníčko stříbra, které v něm jest, sehnali a k závaží přikládali. I při jiném při všem mají prostředku a spravedlnosti hleděti.

*) Rukopis z l. 1579 má ještě: „k erckafu."

A nemají žádnému průb, co jest kterej našel, oznamovati, ale to pod svou přísahou v tejnosti zachovati a to podtud, pokud od ouředníkův vyhlášeny nebudou. Také jeden průbýř druhému své cedule nemá ukazovati, ani o průbách, co jest v které rudě, kyzu a šlichu našel, pod skutečným trestáním neoznamovati, na které má proby toho téhodne napsané; ale každej, svého díla proby napíšíc na ceduli, má dodati ouředníkům k srovnání.

A nemají žádného cizího do průboven pouštěti, leč ouředníky a přísežné horní.

Jestliže by jim kdo co probovati dal, a obzvláště z novejch umprochův, mají jednomu každému k žádosti jeho volně se propůjčiti, s pilností probovati a upřímně, co drží, oznámiti; však od proby na stříbro nemá více bráti než čtyry peníze velké; ale od proby na zlato deset grošuov; na měď a volovo po šesti groších má jim dáváno bejti.

A kdyžby z novejch hor neb dolův co probovali, a že by se stříbro, zlato, měď neb volovo ukázalo, mají to hned nejvyššímu mincmejstru, nejvyššímu perkmistru, anebo jinému přednímu ouředníku, odkud jest ta ruda a co drží, oznámiti.

A všecky proby takové, co kdy komu, jmenujíc osobu, z kterejchž hor a dolův, kterého dne a roku probují, mají pro pamět do obzvláštních kněh zapisovati.

10. O moršejderu, totiž měřiči dolovém.

Žádnej se nemá při našich horách morkšadování, totiž měření, dopouštěti, leč že by jemu od nejvyššího mincmejstra, hofmistra neb perkmistra těch hor dopuštěno bylo.

Ale nemá od našich ouředníkův žádnému dopuštěno býti morkšadování, leč by byl v tom umění zběhlej a zkušenej. A ten morkšejder, kterému by dopuštěno bylo morkšadování, má se každému v jeho potřebě dobrovolně propůjčiti; však žádného tažení v měření nemá činiti, leč by se prvé hofmistru neb perkmistru těch hor opověděl a on k tomu dovolil.

Ale nemá žádného měření na škodu jiným dovolovati, leč že by to z uvážení všeho ouřadu horního a z hodnejch příčin pro vyhledání pravdy v odporu bylo, a jinak neb bez toho bejti nemohlo. Od takového měření má jemu od každého dumplochu, buď v štolách, šachtách, fudrnostech a v hašplích, v mělčině neb na hlubině, po devíti penězích bílých placeno bejti, ale co na dni od šachty táhne, místo ukazujíc, které jest v dole vyměřil, od toho nejsou povinni platiti.

Byl-li by kde na jiné hory potřebován přes pole, tehdy ti, kteří ho potřebovati budou, mají bejti povinni jeho na svůj náklad na ty hory i zase domův dovézti, a na té cestě, i pokudby ho od vyjetí z domu až do zase navrácení zdržovali, stravou náležitou s jedním čeledínem opatřiti; však od moršadování, totiž měření, nejsou mu nic více dáti povinni než od dumplochu po devíti penězích, jakž vejš oznámeno.

A jestliže tažením svým mezník sedne, dolův změří a místo jeho v dole ukáže, tehdy dva neb nejmíň jeden z přísežných horních s ním dolů lézti mají, aby jim v to místo ukázal, a oni mají z toho místa štufu vytíti, a při ouřadu horním pro budoucí paměť, napíšíc k ní cedulku, z kterého dolu a místa jest a pro kterou příčinu vytata, schovati.

A vrchnímu i dolovému štejgíři též i šichtmistru poručiti mají, aby na to znamení štufy pozor měli, aby od žádného zacimrována, zamurována, zamazána, vysekána, ani kterak jinak zaslepena nebyla, ale aby vždycky, jak na dni mezník tak v dole, znamení štufy v paměti a před očima patrně zůstávalo.

Žádajíli kverci vyměřování k nějakému durchšlaku, neb k tomu podobné věci, to vykonajíc má jim kverkům napsáno dáti, jak daleko na kterou hodinu dělati a kde k zinkování dolův zasednouti mají. A budouli kverci tou jeho zprávou zavedeni a daremný náklad učiní a pochybí, bude povinen s nimi se o tu škodu umluviti a zaplatiti, anebo má skutečně vězením trestán býti, že jest svým neuměním neb nepilností kverky ke škodě přivedl.

11. Povinnost vrchního štejgíře kverkovského.

Ten má všecko to činiti při nákladích kverkovských, co jest obsaženo v povinnosti a práci našich přísežných horních vrchních štejgířův, kromě soudu. A to kverkovským vrchním štejgířům zapovídáme, aby bez vůle a vědomí svých pánův, totiž dolovejch kverkův, žádných vortův nepropůjčoval, ale najdeli hodné místo k hledání rudy, má to kverkům a v nepřítomnosti jejich faktorům, šichtmejstrům i jinejm jejich správcům oznámiti, chtějíli, aby na svůj náklad obložili, pakliby nechtěli, aby jiným na lenšaft propůjčili.

Dopustíli se pak bez vůle a vědomí kverkův a některej vort propůjčí, tehdy ta propůjčka, by pak pod nějakým obmyslem i zapsána byla, žádné moci míti nemá, ale kverci mohou to místo k svému vlastnímu užitku obložiti, anebo jinému lenšaftníku vedle své vůle propůjčiti, a štejgíře pro takovou všetečnost a podezření skutečně trestati.

12. Povinnost a práce štejgíře dolového.

Jemu náleží, aby každého téhodne též v sedmi hodinách, když se havéři v kavně scházejí, najíti se dal, hutmanův a havéřův se dotazoval, byloli by kde jakého rychtuňku na vortích, fudrnostech neb v latroších potřebí: a kdeby mu o nějakém potřebném rychtuňku neb díle oznámeno bylo, to aby nemeškajíc udělal a napravil; neb jemu důl náleží opatrovati, aby šruty, cimry, kašny, laduňky, lezení i jiné k tomu podobné všecko dobře, bezpečně a stále opatřeno, vodevstalé kampoví i jiné nebezpečenství schytáno bylo.

Větrové aby na vorty s pilností vedeni a spravedlivě vedle velikosti a malosti vortův rozděleni byli, ne aby jednomu z přízně, mimo potřebu, přidával a druhému z nepřízně ujímal.

Najdeli jakej nepořád, nepilnost, aneb jakejžkoli nedostatek, při havéřích, hašplířích neb jinejch dělnících, má nicméně než jako vrchní štejgíř jim o to domlouvati a oni jsou jeho povinni poslechnouti, a neuposlechnouli má to na vrchního štejgíře vznésti. A tak ve všem spravování dolovém i na dni má bejti vrchnímu štejgíři nápomocen.

Také jemu náleží všelijaké stavení na dni, trejby, kavny, marštale, kůlny, lizofy a což k dolu náleží, v úpravách držeti a ničemuž, pokud toho potřeba jest, pustnouti nedopouštěti.

Cimrmany, které pod svou správou má, aby k dílu přidržoval a mimo potřebu žádného zbytečně nepřikládal ani nefedroval, a kdyby v dole díla nebylo, tehdy na dni, co zapotřebí jest, aby dělal, také farty, půry, rumpály, rohy, palce, cévy a takové potřeby aby vždycky nahotově měl, všelijaké nádoby od želez a jiné dolové potřeby aby se vší pilností opatroval a schovával a mimo potřebu, kdež náleží, jinam nikam aby nevydával.

13. Povinnost šmelíře.

Šmelíři náleží, aby též jako perkmistr a štejgíř každejch sedm hodin, když se havéři dolů lézti strojí, v kavně byl, a byloli by kde jakého díla, kteréž jemu s jeho čeládkou dělati náleží, potřeba, aby mu ihned perkmistr o tom mohl poručiti; ale že v dole rozličná díla bejvají, že by sám při každém díle bejti nemohl, protož má pilnost míti, aby se pilnejmi a věrnými podšmelíři dolovými, totiž plniči a štrejchíři, kterýmž by přísahy vydány byly, též pilnými fudrýři a latrošníky opatřil, tak aby na každém místě věrně a upřímně děláno bylo.

Protož má on všecky hašplíře pod svou správou, aby jimi všelijaká díla dolová, kteráž k jeho povinnosti náležejí, vykonati mohl.

A když pacholky k jakému dílu počte, má podšmelířům dolovejm poručiti, aby pilně a věrně dělali; sám šmelíř má také často za nimi dolův lézti a obzvláštní pozor míti, která se díla na počet

dělají, aby lozuňkové zouplna vycházeli, totiž vody osmnáct šilink a perku dvadcet šilink, počítajíc dvanácte koží za jeden šilink. Při jiných dílech též, jako mauru dělání, kašen pobíjení, lekování, mazání, perku sázení, v latroších sazí vymietání, a jakážkoli díla jsou, aby všecka s pilností a věrně dělána byla.

Šmelíř má také kože v počtu a s perkmistrem rabuše na ně míti, a podšmelíře k tomu přidržeti, aby kože časně opravovali a škody předcházeli, po díle kde náleží schovávali, aby nehnily anebo od horka nepráhly.

A když se kože při vodách zdělají, že se již ani opravovati nemohou a k tomu dílu nehodí, teprv má od perkmistra nové kože žádati a staré mu ukázati, a z nich perkovice dělati anebo na oprávky jinejch koží obrátiti, jak kdy toho potřeba ukáže.

Šmelíř se nemá na latrošníka bezpečiti, ale sám také často do latrochův přihlídati, aby nezapadly anebo sazemi se nezanesly, skrze což by se nemalá škoda státi mohla; a najdeli co toho nebezpečného, aby dal hned napraviti, anebo aby sám napravil.

Při rozdělení větrů na vorty má s štejgířem pilnost míti, aby v tom rovnost, jakž vejš doloženo, zachována byla a každému vedle velikosti a malosti větru, také vedle velikosti a malosti vortu, a mnoha neb mála umprochův uděleno bylo; a bez vědomosti a dovolení perkmistra a štejgíře nemá žádnému větru přidávati ani ujíti. A tak ve všech věcech při dole má se perkmistrem a štejgířem spravovati.

Stravu dělníkům, kteří u něho tráví, aby v slušné ceně dával, a v tom se každého času staršími svými k tomu nařízenými spravoval, kteří každé dvě neděle po kavnách jíti a mezi šmelíři a hašplíři na odpory a nedostatky, byli-li by jací, se ptáti, a najdouli jakej nedostatek k nápravě přivésti, a nemohli-li by sami, ale na hofmistra a urburéře časně vznésti mají.

14. O šichtmejstřích, neb dolovejch písařích.

Šichtmejstři, neb doloví písaři, pokud kde vedle uznání ouřadu horního potřeba káže a bejti může, mají pilnost míti a přihlídati, aby doloví štejgíři a jiní dělníci nezaháleli, a obzvláštně po svátku aby se na dílo časně postavovali a z všedního dne aby sobě svátkův nedělali; pakli by se kterej toho dopustil, má to na vrchní štejgíře a přísežné horní vznésti, aby takoví vězením trestáni byli, a k tomu toho téhodne kolik by šichet dělal, má jemu toliko ledyšichty klásti a platiti.

On má také všelijaké potřeby dolové k cimrování a jiným rychtuňkům jednati a kupovati, aby štejgíř s cimrmany a jinými dělníky pro nedostatek potřeb nezahálel, a při dole se škody nedály.

Také jest povinen každého téhodne při nejmenším jednou do dolu lézti a přihlídnouti, jak se štejgíři i jiní dělníci při díle chovají, aby kverkům za jejich peníze věrně a upřímně slouženo a děláno bylo. A protož nemají ženského pohlaví za písaře přijímati, jakž posavád bejvalo, neb ony lezení dolů nespůsobny bejvají a jim to nesluší.

Šichtmejstr a štejgíř při jednom dolu nemají bratří nebo strejci a jinak blízcí krevní přátelé bejti, ani se kterak proti kverkovskému dobrému snášeti a tovaryšiti pod skutečným na hrdle trestáním.

Šichtmejstr,*) štejgíř, hutman neb jinej takovej, kterej jiné dělníky pod svou správou má, nemá poňoukati dělníkův, aby u něho stravu měli, neb k němu na pití chodili; také nemá žádnému tomu dělníku v svém domu neb nájmu piva neb jiného nápoje na řád dávati ani dávati dopouštěti, ale přijdeli k němu o nějakou potřebu, dáli mu poctu, může se napíti a vyřídíc to, což zapotřebí bylo, má hned zase jíti. A kteří u něho stravu mají, nemá žádného pod svou správou k dílu přikládati. Též se i permistři tak chovati mají.

Šichmejstr má dělníkům všechněm sám každého téhodne platiti a vyptávati se.

*) Odstavec tento jest v rukopise z r. 1579 vypuštěn.

kolik kterej šichet dělal; a jestli že se zpráva dělníka s koštem nesrovná, má to hned vyhledati, čí příčinou jest to přišlo, a najdeli v tom jakou lest neb podezření, má to ihned na vrchní štejgíře a na naše ouředníky vznésti, aby to s pravdou vyhledáno bylo. A kdoby se toho zlého dopustil a košty překládal, má skutečně vedle uznání ouřadu horního strestán býti.

A když košty spisuje má každého dělníka křtěným jménem i příjmím napsati.

Jemu náleží pořádně uložené cupusy od kverkův upomínati a vybírati; a jestli by kterej kverk, nebo faktor, cupusu se platiti zbraňoval nebo odkládal a narážeti chtěl, nemá žádnému přes dva cupusy čekati, ale hned ho před ouřad horní obeslati, tu má jemu bez odtahův toho téhodne, ale kde by důl neb vort již pustej ležel neb na jiné kverky převeden byl, ve dvou nedělích dopomoženo bejti. Pakli by byl kverk přespolní a neměl žádného faktora, kterej by na jeho místě tále zakládal a opatroval, tehdy má šichtmejstr před uložením cupusu před ouřad horní vstoupiti a oznámiti, že ten kverk žádného faktora neb poručníka nad svými tály nezřídil, a cupus že položen bude, a poněvadž neví na ty tále koho z cupusů upomínati, že žádá, aby dopuštěno bylo i tále za obroční neb v retardat poznamenati; a najdeli ouřad horní, že žádnej poručník neb faktor při ouřadu jejich poznamenanej není, mají k tomu dovoliti.

A šichtmejstr má ten cupus s vědomím ouředníkův na ostatní rozkverkované tále rozděliti a klásti, a kverci budouli od toho kverka prvé, nežli by druhej cupus uložen a vybírán byl, žádáni, aby jemu jeho tále proti složení tolik cupusu, jakej uložen byl, navrátili, tehdy jsou povinni tak učiniti; pakli by obmeškal a druhému cupusu projíti dal, a nebyloli by tak brzo cupusu druhého a on dal šesti nedělím pořád zběhlým pominouti, tehdy budou míti vůli kverci ty obroční tále mezi sebou rozděliti, aneb jich ze spolka užívati, a podle své libosti s nimi naložiti. Pakliby šichtmejstr toho pominul a zouplna i na ty tále cupus kladl a potom k svému přijíti nemohl, tu ouředníci nejsou jemu povinni dopomáhati; než chceli před uložením cupusu téhož kverka před škodou vystříci, má toho vůli míti. Však on šichtmejstr nemá sám od sebe žádných cupusů, bez uvážení a dovolení ouředníkův horních, ukládati, ale má se v tom, jakž v artikuli o dělení auspejtův a ukládání sbírky neb cupusů vysvětleno, chovati; peníze kverkovské, které za stříbro, za rudu, neb sbírky k sobě přijímá, ty má se vší pilností opatrovati, a nemá jich na nic svého vlastního obraceti, ani se jimi při jinejch písařstvech zakládati, ale každým kverkům jejich peníze v celosti a obzvláštně chovati.

A kde by kverci sami své rudy šmelcovati dali, tehdy to stříbro, které udělají, má šichtmejstr, totiž písař, v své opatření vzíti, s pilností chovati a do mince naší, kteráž těch hor nejbližší bude, dodati a peníze za ně přijíti.

Někteří mají obyčej šichtmejstrství a písařství přijímati, kteří psáti ani čísti neumějí: a protož kteří takoví jsou a k spisování koštův jiných potřebovati musejí, dávají se v nebezpečenství, a ouředníci, pokud nejvejš možné, toho dopouštěti nemají, leč že by při některých dolích pro zakládání penězi jiných písařův míti nemohli, toho poněkud, dokud by se náklad neb důl sám nezakládal, dopříti mohou; však ten písař nemá toho do koštu klásti, co jinému od spisování dává, ale sám svými penězi jemu splatiti má.

Šichmejstři, neb písaři, mají na své uložené mzdě, která jim od kverkův dovolena, přestávati, a nemají sobě bez povolení kverkův v ničemž, co by jim na ublížení bylo, nalepšovati, a když auspejty rozdávají, nemají sobě z nich nic zanechávati ani z spropití upomínati, neb kverci tím povinni nejsou, poněvadž jim službu platí, ale dáli mu kterej kverk co z své dobré vůle, bez upomínání, toho může užiti.

A poněvadž mezi náklady a doly velicí rozdílové se nacházejí, při některých dolích mnoho ouředníkův a dělníkův, při některých málo, někde potřebí zakládání penězi a někde není potřeba:

protož šichtmejstrům neb písařům nemůžeme jisté mzdy položiti, ale kverci budou moci s radou a pomocí našich ouředníkův písaře jednati a mzdu proti práci rovnati.

Byl-li by šichtmejstr nepilnej a nedbalej, že by kverkovského dobrého, jak náleží, neopatroval, kudyž by i nám na urbuře scházelo, tehdy naši ouředníci mají kverkův napomenouti, aby jiného hodnějšího šichtmejstra zjednali a toho nepilného složili; pakli by toho kverci učiniti zanedbávali, mají naši ouředníci tu moc míti, aby oni týmž kverkům jiného pilnějšího šichtmejstra nařídili a prvního složili.

Však šichtmejstr, neb písař, nemá sobě sám bez vůle kverkův a dopuštění našich ouředníkův mzdy ukládati; pakli se toho kterej dopustí, má jemu písařství odňato, a k tomu skutečně trestán býti.

A nemá žádnému šichtmejstru dopuštěno býti přes šest dolů na práci míti; nebo poněvadž každého téhodne dvakrát a při nejmenším jednou do dolův lézti má, kdyby jich více pod svou správou míti měl, nemohl by všem zadosti učiniti. Kdyby písař od svejch kverkův odpuštění vzíti chtěl, má žádati ouředníkův horních za dopuštění svolání kverkův, a tak má od těch kverkův, kteří by se sešli, odpuštění bráti, však po vzetí odpuštění jest povinen za dvě neděle kverkům náklady jejich jako i prvé opatrovati, a oni budou sobě moci v tom času jiného šichtmejstra zjednati; pakli by kverci byli nedbanliví a nesešli se, tehdy se má při nejprvnějším sjití ouředníkův horních, když v soudu sedí anebo počtové kladeni bejvají, opověditi, že déle šichtmejstrem býti nemíní a oznámiti, že jest chtěl kverkům v známost uvésti a od nich pořádné odpuštění vzíti, ale že jsou se k svolání nesešli; také má oznámiti štejgířům a hutmanům téhož dolu, kteří od něho placení berou, že dobudouce, podle řádu dobrého, dvě neděle odstoupiti míní. Tehdy po těch dvou nedělích, vykonajíc svou povinnost, bude moci vždy ty věci, které kverkovské za sebou má, v přítomnosti našeho vrchního štejgíře, totiž přísežného horního, štejgíři téhož dolu vedle inventáře postoupiti a v moc uvésti, však jestliže by kverci v čem nedostatek měli a, nedadouc čtyrem nedělím projíti, žádali by od něho počtu, má bejti povinen pořádnej počet učiniti a jim ze všeho práv bejti.

15. O faktořích čili poručnících tálův.

Poněvadž se při každejch horách nemálo kverkův přespolních i z jinejch zemí nachází, kteřížto majíce náchylnost k horám a naději k nadělení božskému nemalé náklady činívají a statkův svých nelitujíc opovažují, ale že při horách jest potřebí, aby každého času nákladové opatřeni a zakládáni bejvali, cupusové časně vycházeli, aby správcové horní neb doloví náklady kverkům svým užitečně spravovati a opatrovati mohli, že pak takoví přespolní kverci sami vždycky přítomni býti nemohou, aby každého času, kdyby jaká potřeba byla, tále své opatřiti mohli: i aby obojí, jak hory nebo nákladové kverkovští, tak také i tále jejich, aby o ně nepřišli, tím bezpečněji opatřeni býti mohli, vidělo se nám za potřebné a chceme, aby jeden každej kverk přespolní nebo z jinejch zemí faktora, totiž poručníka svého zmocněného, při těch horách, kde náklady činí, nad svými tály nařídil, kterej by na jeho místě sbírky neb cupusy dával a auspejty k sobě přijímal. Tolikéž byloli by svolání kverkův pro dolovou potřebu, aby, jsouce zmocněnej, na místě kverka mohl se přimlouvati, nejináč než jako by sám kverkem byl a tále jemu vlastně náležely.

A byl-li by obeslán a z čeho na místě kverka obviněn, má býti povinen ku právu státi, odpovídati, práv býti, jako by se jeho samého dotejkalo.

A protož jeden každej kverk přespolní, neb z jinejch zemí, bude se věděti čím spraviti a na jakej spůsob sobě faktora zjednati, zmocniti a při ouřadu horním dáti jeho s plnomocenstvím zapsati, ač chceli tály svými bezpečen býti.

Když by faktor nahoře oznámeným spůsobem faktorství k sobě přijal a kverka svého skrze

nedbanlivost, neopatrnost neb zoumysla o tále připravil a ke škodě přivedl, tehdy bude povinen jemu z toho práv býti, zaplatiti aneb se s ním o to umluviti.

Pakli by kverk faktoru svému dlužen zůstal a faktor od něho k zaplacení přijíti nemohl, tehdy má se ten faktor při ouřadu horním dožádati, aby témuž kverku psaní učiněno bylo, s tím doložením, jestli by jemu nezaplatil neb jeho nespokojil, že toho dluhu právem stavním dobejvati bude; a nespokojíli ho po takovém napomenutí ve dvou nedělích, tehdy, jestli stavu panského neb rytířského, učiniti má druhé psaní a stavuňk opověditi, a nezaplatíli ve dvou nedělích, tehdy bude moci stavovati lidi poddané jeho; ale jestli stavu městského aneb duchovního člověk z některého města, tehdy má bejti psáno ouřadu toho města, kde obydlí své má, a zachovati se jakž v tomto království při stavném právu řád a obyčej jest.

16. O odjezdu ouředníkův.

Z ouředníkův a služebníkův, kteří nám přísahou zavázáni jsou, žádnej nemá nikam přes pole v své vlastní, ani přítele kterého svého, potřebě bez odpuštění nejvyššího mincmejstra, a v jeho nepřítomnosti hofmistra nebo perkmistra těch hor, odjížděti neb odcházeti. A hofmistr nebo perkmistr nemá žádného přes tři dni odpouštěti; bylali by pak kterému tak pilná a důležitá potřeba, má při nejvyšším mincmejstru toho hledati a příčinu hodnou oznámiti, a uználi nejvyšší mincmejstr toho tak slušnou potřebu, může jeho vedle svého uvážení do jistého dne odpustiti, však na ten spůsob, aby na své místo, kdo by ten ouřad nebo službu v jeho nepřítomnosti opatřiti mohl, jinou osobu, kterou by mincmejstr za hodnou k tomu uznal, postavil; pakli by se k uloženému dni nepostavil, a hodnejch příčin svého nepostavení skrze psaní nebo oustně na ten den neoznámil, tehdy nejvyšší mincmejstr má míti vůli hned ten ouřad neb službu jinou hodnou osobou opatřiti.

17. O starších nad pořádky a o jejich tovaryšstvu.

Jakož také na Horách Kutnách od starodávna ku pomoci ouřadu hornímu rozdílní pořádkové nařízeni jsou, totiž starší nad havéři hor stříbrných a starší perkverku Kaňkovského, starší nad hašplíři, starší nad trejvíři hor stříbrných a též obzvláštní na Kaňku, starší nad hutníky a šlichýři: ti mají se vší pilností každý při svém pořádku toho šetřiti, aby jejich tovaryšstva v dobrém a pobožném řádu stála, mají jich při každém sjití ku pobožnosti, pilnosti a věrnosti napomínati, a v roce nejméně jednou všecky, kteří pod kterým pořádkem pracují aneb obchody a živnosti mají, svolati, a kteří by v pořádku zapsáni nebyli, vyhledati a jich k tomu napomenouti, aby se do pořádku zapisovati dali a staršími se spravovali, tak aby ti pořádkové nehynuli, ale v své podstatě stále státi mohli; a kterej by se zapsati nedal a dáti nechtěl, nemá při takovém díle trpín býti, a starší nemají se o něho v ničemž ujímati ani ho v čem fedrovati, a to proto, že se ostejchá v dobrém řádu státi.

A kterej do pořádku zapsán bude, nad tím jsou povinni starší i všecko tovaryšstvo téhož pořádku ruku ochrannou, jako nad spolu oudem, držeti a v potřebách nastalejch až do jeho právem přemožení zastávati, radni a pomocni bejti.

Máli které tovaryšstvo v čem jaké nedostatky, to mají na své starší vznésti, a starší jsou povinni na místě jinejch všech o to pilnost a péči míti, aby takoví nedostatkové, pokud nejvejš možné, k nápravě přivedeni byli; a čeho by sami napraviti nemohli, to mají na nejvyššího mincmejstra, a v nepřítomnosti na hofmistra, neb ouřad horní, jakožto od nás a na místě našem jim vystavené vrchnosti a správce, vznášeti a při nich nápravy hledati.

Ale starší nad hašplíři, též starší nad trejvíři, mají vždycky ve dvou nedělích jednou v neděli ráno, když jsou pacholci u šmelířův a hutmanův v kavnách, jedny dvě neděle mezi hašplíře a druhé dvě neděle mezi trejvíře, jakž se posavád dálo, choditi, a byliliby mezi šmelířem, hutmanem a pacholky,

neb mezi samejmi pacholky, jací odporové neb ztížnosti o potravy i jiné všelijaké věci, jakéž by ty koli byly, ty mají mezi nimi vyslechnouti a pokud možné ku pokoji přivozovati, nezbedné ztrestati; pakli by něčeho spokojiti nemohli na vrchnost sobě vystavenou vznésti.

A tovaryšstvo má k svým starším všelijakou uctivost a náležité poslušenství zachovati.

Ti starší všickni nad jmenovanými pořádky mají moc o všelijaké dluhy za chleby, masa, piva a za všelijaké jiné potravy a stravy, za šatstvo, obuvi a dílo, i za všelijaké horní a dolové nádobí, o svády a sváry mezi tovaryšstvem, co by se toliko velkejch nářkův nedotejkalo, souditi, rovnati a mezi tovaryšstvem a jejich věřitely neb žalobníky upokojiti, nezbedné a neposlušné vězením trestati; pakli by se jim kterej zprotivil, je lehčil, v poslušenství státi nechtěl, a sami ho zkrotiti nemohli, mají to vznésti na nejvyššího mincmejstra a v nepřítomnosti na hofmistra, urburéře a ouřad horní, ti mají je vyslyšeti, a najdouli toho tak bez příčiny jim odporného jiným ku příkladu skutečně ztrestati.

Ale starší perkverku Kaňkovského mají vedle toho taky i purkrechtní a šosovní věci, co a pokud pod jejich správu v Kaňku náleží a při jejich správě se zapisuje, souditi, jednati, jakž jest se až posavád dálo. Jestliže by pak před některé starší něco většího přišlo, tak že by jim toho souditi nenáleželo, jako o hory, doly, tále, auspejty, cupusy a jiné horní neb dolové věci, též které by k městskému právu náležely, jako čest, hrdlo a outrpné věci, toho nemají k sobě přijímati, ale mají každou věc k tomu právu, kdež náleží, podati.

Viděloli by se někomu, že jest od starších vejpovědí obtížen a chtěl se k vyššímu právu odvolati, zachovajíc ten řád, jakej se při kterém pořádku zachovává, bude moci odvolání vzíti v těch věcech, co by se hor dotejkalo a z hor pocházelo před ouřad horní; ale o purkrechtní a šosovní, a k tomu podobné, před šepmistry a ouřad města. A oni jsou povinni ihned bez odtahův ty acta před sebe vzíti, uvážiti a k vykonání přivésti.

A poněvadž jsou ti všickni starší i ti, kteří pod ně k těm pořádkům náležejí, toliko horní a hutní ouředníci, správcové a dělníci, ježto slušně pod správou nejvyššího mincmejstra a ouřadu horního zůstati mají: protož chceme, aby je nejvyšší mincmejstr v svém opatrování měl, je spravoval, staršími, též přidanými, i rychtářem perkverku Kaňkovského, vedle svého s jinými našimi ouředníky horními uvážení, usazoval a přísahy jim vydával, jakž napřed v jeho povinnosti též o tom doloženo jest.

A poněvadž důchodové těch pořádkův na větším díle z mince naší a našimi pomocmi, též co tovaryšstvo jejich každého času do pořádku svejch robot skládají a odtud zachovaného na díle sobě důchodův přivětšili; a tak že vždy od nás a předkův našich, králův českých, i z hor a lidu horního a robotného pošli a pocházejí, aby mohli odtud záduší a chudé lidi nemocné a uražené spravovati a opatrovati: protož tomu chceme, aby ti pořádkové všickni, po každém obnovení, těch pořádkův, nejvyššímu mincmejstru z svých důchodův, příjmův a vydání pořádné počty činili, a jak nejvyšší mincmejstr o tom nařídí, tak aby se chovali a jím se v tom jako i v jiném spravovali.

A máť býti usazeno na horách stříbrnejch starších nad havéři šest osob, starších nad hašplíři dvě osoby, starších nad trejvíři dvě osoby, starších nad hutníky čtyry a nad šlychýři dvě, to spolu v jednom pořádku šest osob; starších perkverku Kaňkovského nad havéři čtyry, nad hašplíři dvě, nad trejvíři dvě a k tomu konšelů čtyry osoby, tak aby jich bylo, poněvadž obzvláštní obec mají, dvanácte osob v radě. Však nechceme, aby se na Kaňku jací jiní řemeslníci osazovali kromě kováři, kteří každého času blízko hor býti mají, a ti, kteří se tam usadí, mají býti v cechu s městskými kováři. Ale naši kováři, kteří nám při našich nákladích k horám a hutem dělají, též i kolář, ti mají býti svobodni, a nemají od městských kovářův a kolářův v nic potahováni býti, ale mají pod správu nejvyššího mincmejstra a ouřadu horního náležeti. Též i čeleď, neb tovaryši jejich, nemají od žádného v ničemž hyndrováni bejti pod skutečným trestáním, nad čímž též nejvyšší mincmejstr

ruku držeti a je v své ochraně míti má; a kdyby některej náš kovář neb kolář, buď při horách neb hutech, tovaryšův potřeboval a našel je v hospodě, anebo některej dělajíc u některého kováře neb koláře v městě a chtěl by při něm dělati, vezmouc pořádné odpuštění, může to učiniti; a náš kovář, neb kolář, bude moci každého takového čeledína svobodného bez překážky každého člověka vosaditi a dílem fedrovati. Neb my, jakožto král českej, můžeme slušně ty, kteří nám mimo jiné slouží, před jinými osvobozovati; však jsouli v sousedství a mají vedle toho nějaké jiné živnosti, v tom se mají vedle téhož sousedství a těch jiných živností tak chovati jako jiní sousedé a kteří těch a takových živností užívají.

Ale jiní všelijací řemeslníci a obchodníci, i šenkýři vín a jiných silných pití, nemají se na Kaňku vosazovati, ale při městě zuostati; tak aby městu, pořádkům jich i cechům na živnostech žádné ujmy nebylo.

Ale*) co se městských ouřadův dosazení, mimo šepmistry a radu města, kterou na našem místě nejvyšší mincmejstr obyčej má saditi, a předně rychtáře městského dotejče: ten má s vědomostí nejvyššího mincmejstra a šepmistrův volen a usazen, a má nám a nejvyššímu mincmejstru, též i ouřadu hornímu, vedle šepmistrův a obce přísahou zavázán bejti, jakž příz oznámeno; ale jiné, totiž menší radu, obecní starší, hospodáře města, špitlmejstry, rychtáře a konšely v předměstích, a cechy řemeslnické a jinejch obchodníkův i jiné ouředníky a přísežné města, mají šepmistři a rada voliti, usazovati a přísahy jim vydávati; avšak nemají z našich ouředníkův a služebníkův, kteří nám při horách a k horám připojených místech slouží a přísahou zavázáni jsou, v nic toho potahovati, ale jim v jejich prácech a povinnostech pokoj dáti.

18. O šenku.**)

Ouředníci horní naši i kverkovští, perkmistři, štolmistři, hutmistři, štejgíři, šichtmejstři, hutmani doloví i vortovní, i jiní všickni, kteří by jaké jiné nižší ouředníky a dělníky pod svou správou měli, a víno, pivo neb jiné nápoje šenkovali, a v svých domích vlastních neb nájemných šenkovati dali, nemají těm osobám, které pod jejich správu náležejí, žádného pití na řád, ani jinak pod žádným vymyšleným obmyslem a obyčejem, za peníze v domě příbytku svého ani před domem dávati, ani dávati dopustiti; však měl-li by kterej z ouředníkův s některým o jakou potřebu co mluviti neb jednati, může pro něho poslati. Tolikéž měl-li by kterej z těch s ouředníkem, neb hutmanem, oč mluviti, může k němu jíti a to vykonati, a po vykonání zase odjíti; a ouředník, hutman neb jinej nemá ho u sebe zdržovati, ale hned jeho odbýti a zase od sebe pustiti.

Šichtmejstři, neb písaři doloví i vortovní, nemají havéřům a jiným dělníkům horním neb hutním v šenkovních domích platiti, kdež, čekajíc placení, příčina se jim dává, že nemalej díl od svého lůnu propíjejí.

Pakli by se kterej správce, ouředník nebo jinej toho čeho dopustil a kterému tomu, ježto by pod jeho správu náležel, jakékoliv pití na řád, neb jinak pod obmyslem, mimo poctu truňku nebo dvou, v příbytku svém neb před domem dával neb dávati dopustil, a šichtmejstr neb písař v šenkovním domě platil: ten každej, na kterého by to uznáno bylo, pokuty 5 kop gr. českých před ouřadem horním položiti povinen bude, kteráž žádnému prominuta bejti nemá. Však vymieňujíc šmelíře neb hutmany kavenské, kteří čeládku, pod svou správou mající, stravou, jídlem a pitím za jejich peníze, jsouce k tomu nařízeni, opatrují.

*) Odstavec tento jest v původním rukopise červeným inkoustem podtrhán a současnou poznámkou in margine také červeným inkoustem psanou, opatřen.

**) V rukopise s letopočtem 1579 jest odstavec „o šenku“ vynechán.

Též na naše i kverkovské domy při dolích, hutech, puchýřích, rudních mlejních, uhelných štadlích, kavnách, lozumentích, a k tomu podobné horám příslušející příbytky, nemají žádných daní, sbírek ani cupusův ukládati, ale mají od toho ode všeho osvobozeni bejti, a to proto, aby ti hutmané, neb hospodáři, v těch domích, neb kavnách, neměli příčiny dělníkům potrav dráželi nadsazovati, načež starší k tomu zřízení obzvláštní pozor, aby se každému za jeho peníze slušná strava dávala, míti mají. Však jaká by koliv piva, buď domácí nebo přespolní, v týchž domích, neb kavnách, pro potřebu dělníkův skládali a šenkovali, z těch mají ungelty neb posudní, tolik a nic více, než jako obyvatelé téhož města horního, při kterém ty hory jsou, z takovýchž piv k obci dávají, také dávati povinni bejti, tak aby témuž městu hornímu na obecních důchodích nescházelo.

19. O požádání za odpuštění šorpfovati a hledati dolův neb vortův.

Kdož by koliv na našich královských, svobodných gruntech a místech hor a kovův hledati, šorpfovati, starejch dolův dobejvati, anebo v starejch pavujících dolích pusté vorty ujímati a osazovati chtěl, ten každej, oblíbíc sobě místo, má hofmistra anebo perkmistra (jakž při kterejch horách obyčej jmenovati jest) žádati, aby s ním jednoho vrchního štejgíře anebo přísežného horního vyslal, že jemu místo pusté ukáže a obvede, kteréhož k těžení a nadělení božského k hledání za propůjčení žádati chce.

A krom takového dožádání nemá se žádnej tejně a ukrytě v žádné místo vkládati, a dopustil-li by se kdo toho má skutečně jiným ku příkladu ztrestán býti. A byloli by takové místo ven z položení Hory Kutny, neb podál od jiných hor, které ouředníky horními osazeny jsou, tehdy ten žádající má k nejbližšímu ouřadu hornímu jíti, a jak vejš oznámeno se chovati.

A když se taková žádost žádajícího vykoná, tehdy hofmistr neb perkmistr povinen jest ihned k žádosti jeho povoliti a ouředníka přísežného s ním k spatření téhož místa vyslati, a nejdeli se tak svobodné a pusté, tehdy má ihned jemu šorpfování a dělání dovoleno býti; nebo i od toho dne a hodiny, v kterou jest za přísežného požádal, má se jemu právo k tomu místu začínati, leč že by nebylo svobodno a nemohlo z hodných příčin propůjčeno býti, a ty příčiny, pro které k žádosti jeho povoleno býti nemůže, má jemu hofmistr neb perkmistr oznámiti.

Pakli by se na některém našem panství jaké hory neb kovy nacházely, kde by žádného perkmistra nebylo, tehdy ten horník má toho při hejtmanu téhož panství hledati, a hejtman má ihned tomu neb těm horníkům, havéřům, i jednomu každému, bez překážky vedle snešení všech tří stavův království Českého, jakž níže v témž snešení obšírněji doloženo, dopustiti hledati, šorpfovati a pavovati; a hejtman má to ihned bez meškání nejvyššímu mincmejstru království Českého oznámiti, aby on to dále vedle práv horních opatřil.

20. O propůjčkách.

1. A když jemu od přísežného horního k šorpfování a dělání povoleno bude, tehdy ten příjemec má při nejprvnějším sjití ouředníkův předstoupiti a za propůjčení toho místa žádati; a přísežnej, dadouce zprávu, že jest to místo pusté a svobodné nalezl a jemu šorpfovati a dělati dopustil, má témuž příjemci ihned beze všech odkladův propůjčeno, a ta propůjčka v knihy k tomu zřízené, jméno dolu, na kterých horách, neb v kterém položení, a jméno i příjmí příjemce, kterému propůjčeno, kterého dne a roku i hodiny se stalo, pořádně zapsáno býti.

2. Jestliže by pak kterej horník na našich gruntech neb horách skrze šorpfování novej pramen s rudou našel, na kterém by prvé žádného dolu, šachty ani šorpfu nebylo, a té rudy centnýř držal by stříbra od osmi až do šestnácti lotův neb více, anebo hyle dva loty zlata, má jemu dáno býti pět kop grošův českých; pakli by od osmi lotův do jednoho lotu stříbra držela, anebo hyle jeden lot

zlata, má jemu dáno býti půl třetí kopy; pakli by pod to méně držela, však by se ruda neb kaňkoví zlatem neb stříbrem na probě ukázalo a naděje k rudám by byla, má jemu dáno býti půl kopy grošův českých. A takové vydání má od nejvyššího mincmejstra nařízeno a z mince, z kteréžkoliv s nejmenším ublížením býti může, proti nejvyššího mincmejstra certifikací a téhož horníka kvitancí vydáno býti.

3. Pakli jest starej důl a jméno prvé má, to nemá změněno býti, ale při tom jménu zůstati, leč že by starej důl byl a jméno jeho lidem z paměti vyšlo, tomu příjemec může dáti jméno vedle své vůle; ale nemá dopuštěno býti na jedněch horách dvou dolů jedním jménem jmenovati.

A tak se i o vortích rozuměti může, jak o dolích oznámeno jest.

4. Majíce příjemec takovou propůjčku již v knihy zapsanou, má ihned to místo obložiti a šichty pořádně vedle horního spůsobu, jak o tom níženji zmínka se činí, dělati a každého téhodne košty pořádné před ouředníky našimi klásti, a při nejprvnějším koštu má také i kverky sepsané podati. Pakli by bez odpuštění ouředníkův šichet pořádných nedělal a dolu neb vortu pustého nechal, tehdy ten důl nebo vort má nám v moc naši svobodnou zase připadnouti, a ouředníci naši budou jej moci jiným, kteří by toho žádali a pilněji dělati chtěli, propůjčiti; nebo hory ne spícím ale bdícím prospívají a zahálek nemilují. Protož nemá žádnej svého dolu zle požívati, a zle požívají dolu ti, kteří v něm pořádně netěží, jak jsou dlužni vedle vyměření práv, anebo jinejch nepořádův se dopouštějí, kteří jsou těmito právy zapovědíni.

5. Ale mohl by některej hutman, neb havíř, s někým pro nějakej zisk srozumění míti a naschvál dolu neb vortu pustého zanechati: ale takovej nešlechetnej obmysl a lest nemá průchodu míti, a nejdeli se, že jsou takovou zlost provedli, mají bez milosti na hrdle trestáni býti; pakli by ten, kterej dolu neb vortu pustého nechal, utekl, jest v tom podezření, a protož to má v uvážení ouředníkův horních býti, komu by ten důl neb vort měl z práva náležeti. Jestli by pak vždy kverci o své tále přišli, však nicméně novej příjemec má pořádek napřed oznámenej zachovati a sbírku uložiti, kterej by kverk, maje tále pořádně zapsané, polovici tálův svých založil, má při nich zůstaven býti.

6. Ale nelíbilo-li by se to místo a chtěl se na jiné obrátiti, nemá toho bez vědomí ouředníkův horních učiniti, ale má toho tím vším spůsobem, jako prvního, žádati.

7. A kdež se kolivěk a na kterých obyvatelův tohoto království Českého statcích a gruntech, však vymieňujíc pozemské svobodné statky, o kterýchž prvé s stavy tohoto království porovnání a snešení se stalo, než mimo ty, buď na zádušních, kněžských, svobodníkův, městských a šosovních, v domích, dvořích, polích, dědinách, lukách, lesích, pastvištěch, sadích, zahradách a jak se koliv jmenovati mohou, hory zjeví a od našich ouředníkův horních propůjčeny k hledání kovův budou: nemá žádnej hájiti, ani jim překážky v díle činiti, pod pokutou dvacíti hřiven čistého stříbra nám do komory naší propadení.

8. Taky cest a stezek, kudy k dolům potřeby vozeny býti mají a dělníci k dílu chodí, nemá žádnej rozvorávati, hraditi, ani kterak koli jinak hájiti, ale mají býti svobodny, aby dolové žádných zádav ani překážek neměli. Nad to pak nemá na silnicích, cestách a stezkách, kudy k horám a horním městům jedou neb jdou, žádného stavení ani jiných věcí, které by na překážku byly, dělati dopuštěno býti.

21. Žádání měr.

Kdyby některej příjemec v nově zaraženém anebo i v starém však vnově přijatém dolu pramen a rudu našel, která by zlato neb stříbro držela, a tak mnoho té rudy nasekal a do hutí dal, že by z té rudy do osmi lotův stříbra mohlo uděláno býti, tehdy má hned ten příjemec anebo správce dolu kverkům svým oznámiti a s vědomím jejich před ouřad horní,*) nedadouc dvěma nedělím projíti, vstoupiti a žádati, aby k tomu dolu míry taženy byly.

*) Rukopis z l. 1579 má: „před hofmistra."

K takové jeho žádosti má od ouřadu horního ihned povoleno býti a nejprvnější neděli, která přijde (však krom slavnosti velikonoční, svatodušní a kdyby se trefila vánoční), v kostelích po kázání na kazatedlnicích od kněží oznámeno býti, kterého dne a hodiny k tomu dolu míry taženy budou, kdoby chtěl při tom býti aneb proti tomu se v čem ohlásiti, aby se k tomu dal najíti; a takového tažení měr má od oznámení nejméně do dvou nedělí k příhodnému dni, však krom svátečního dne, odloženo býti.

22. O měrách a měření dolův.

1. A při měření dolu má tento spůsob zachován býti: když hofmistr neb perkmistr s jinými ouředníky a přísežnými horníky v oznámenej den a hodinu k tomu dolu přijdou, má se hofmistr neb perkmistr příjemce a přistojících kverkův optati: ještěli té vůle a žádosti jsou jako prvé, aby jim k tomu dolu míry taženy byly; oznámíli, že ještě toho žádají, má hofmistr neb perkmistr přísežné horní do toho dolu poslati, aby opět umproch rudy spatřili a z umprochu na znamení handštan ufali a vynesli, při tom mají pilně spatřiti na kumpastu, na kterou hodinu ten pramen svůj štrych má, aby věděl kady šňůru táhnouti. A když přísežní vylezou a zprávu dají, že pramen stále zůstává a důl míry hodnej nacházejí, tehdy má příjemec, pakli by příjemce nebylo, ale správce dolu, polože dva prsty na prostřed rumpálu závazek učiniti těmito slovy:

2. Přijímám to k své víře a k své duši, že po tomto cauku neb pramenu, kterýž jest v tomto dole od pánů ouředníků spatřen a sekán, dělati a těžiti, urburu JMCské, sobě i kverkům svým užitek provozovati chci, připovídám."

3. A hned po učinění závazkův má bejti dáno hofmistrovi od měření dolu, neb perkmistru, půl druhé kopy grošův, odtud má bejti urburéři třidcet grošův českých a písaři urburnímu kverci mají dáti od zapsání měr dvanácte grošův.

4. Tu má hned hofmistr neb perkmistr od prostřed rumpálu šňůru táhnouti, kudy pramen leží, na každou stranu totiž k ruce i přes ruku čtrnácte later horských, a každé to latro horské má bejti zdélí tří loket a půl třetí čtvrti lokte pražského, a od téhož pramene do lintu, totiž do strany ležaté, sedm later a do hantu, totiž strany visuté, též sedm later; a tak bude míti obyčejnej důl měr na dél čtyry lány horské, to jest dvaceti osm later a na šíř čtrnácte later, to jest dva lány horské.

5. A když tak míry taženy budou, tehdy při každé straně dolu, kde těmi čtrnácti latry dosáhne, mají přísežní horní markštan, totiž mezník, vkopati a postaviti, na kterémž má kříž za znamení vysekán býti; a od postavení mezníku má jim dáno bejti od kverkův patnácte grošův českých.

6. Ale dolové, kteří jsou před vydáním těchto našich práv vedle starého obyčeje měřeni a od toho času v ustavičném díle trvali, ti při těch svých prvních měrách zouplna zůstati mají, pakli z nich kterej k spuštění přijde, poněvadž skrze to všecko právo své staré potracují, a potom by zase od někoho ujat byl a k měření přišel, má již vedle vyměření těchto našich práv měřen býti.

7. Přihodiloli by se při měření dolu, a tak blízko jinej důl, kterej by své pořádné míry měl, byl, že by pro ty míry z té strany zouplna šňůra tažena býti nemohla, tehdy to, co se z té strany nedostává, má na druhé straně vyplněno bejti, tak aby zouplna každý důl dvaceti a osm later míti mohl; leč žeby i z druhé strany jinej starší důl s pořádnými měrami na překážce byl, tuby již musil na tom přestati, co by mu štěstí dalo, a nicméně od měření, zapsání a od mezníka postavení zouplna zaplaceno býti má.

8. Pakli by co zbylo mezi dvěma měřenými doly, tehdy pokud by toho zbytku, jako se jmenuje německy „ybrschar", za půl měr a méně bylo, tehdy se může mezi ty dvoje kverky, ač by toho žádali, na pravou polovici rozděliti a mezi nimi mezník postaviti, od kteréhož každá strana má přísežním

horním po půl osmu groši českém dáti. Pakli by více nežli za půl měr zbejvalo, to nemá rozděleno, ale, kdoby toho žádal, jako jiní dolové propůjčen býti.

Ale kdyby se nové hory začaly anebo i při starých horách novej cauk, neb pramen, nalezen byl, kterej prvé nikda odkryt nebyl, ten důl má za funtkrub, totiž první nalezenej držán býti; protož každému takovému funtgrubu, zachovajíce v tom napřed oznámenej řád a spůsob měření, má bejti dáno měr na každou stranu k ruce i přes ruku jedenmecítma later, a do lintu i do hantu toliko po sedmi latřích míti mají, jakž o jiných obecních dolech oznámeno jest; a má od měření, zapsání i od mezníků postavení nic více než jako od obyčejného měření placeno bejti, a kolik kolivěk pramenův měrami obsaženo bude, ty všecky k tomu dolu náležeti mají.

Jestliby kdo, maje důl míry hodnej, užívajíce chytrosti, jiným na ublížení prodlíval a nežádal k němu měr tažení a dopustil by jiným blízko sebe dělati, ažby také rudu dosáhli a důl hodnej míry [učinili: tehdy potom, ačby prvé se utekl a měr žádal nežli poslední nalezač, však jemu na tu stranu proti tomu dolu nemají míry zouplna dány býti, ale prostředek mezi nimi má za moršejd zůstati, a ostatek měr na druhou stranu má jemu doplněno bejti, leč že by pro jiné starší míry zouplna šňůra tažena býti nemohla; má na tom přestati, co mu zůstalo, tak aby lstiví obmyslové takovým chytrákům neprospívali.

Pakliby poslední nalezač prvé míry tažení žádal, a důl měr hodnej nalezen byl: tehdy mají jemu nejprvé a zouplna míry taženy býti, a přesáhneli prvního nalezače důl, jest mu ho povinen odstoupiti potud, pokud míry jeho dosahují, a to proto, že jest měl prvý míry hodnej důl a nedal ho vedle vyměření těchto práv časně měřiti.

Jestliže by kdo šorpujíc hledal pramenu rudy, a sejma šachtu nenašel by v tom místě, a z té šachty by gveršlak do lintu neb do hantu lomil a našel by pramen, anebo ženouce štolu dědičnou neb hledající přišel by na pramen rudy, a budeli měr žádati, nemají míry od té šachty neb lichtlochu, která po tom pramenu není, taženy bejti, ale má hofmistr neb perkmistr morkšejdera, totiž měřiče dolového, s přísežnými horními do toho dolu poslati a dáti vyměřiti na náklad kverkův měr žádajících, v kterém místě jsou ten pramen měry hodnej našli, a když na dni to místo, pod kterým jest ten pramen nalezen, od měřiče a přísežných ukázáno bude, jestli v poli svobodném, tehdy vrazíc v to místo kůl odtud míry taženy býti mají tak a na tu hodinu, jak pramen své složení a štrych ukazuje. A byla-li by ta šachta, z které jsou k tomu pramenu dělali a jej našli, tak daleko od pramene, že by ji měrami nedosáhli, tehdy, poněvadž jsou ji svým nákladem udělali a skrze ni pramen našli, by ji potom i jiné míry přesáhly, máť jim dědičně, pokud v ní těžiti a ji užívati budou, zůstati.

A jestliže by z té šachty, kromě pramene měřeného a měr jejich, jinej pramen v svobodném poli našli, mají k němu obzvláštních měr a zápisů žádati. Pakli by někdo jinej blízko té šachty, však kromě jejich měr, v svobodném poli pramenův hledati chtěl, zachovajíc pořad práva, nemá jemu odepříno ani hájeno býti, nebo co se od mnohých hledá prvé nalezeno bejvá.

Byloli by jich více nežli jeden nebo dva, kteří by v jednom položení blízko sebe starejch dolův dobejvati aneb šorpovati a novejch pramenův hledati žádali, má jim toho dopuštěno bejti, však aby jeden druhého půl čtvrta latra blížeji nedělal; a kterej by z nich kolivěk prvé pramen neb rudu nalezl, ten, zachovajíc pořádek práva. má k měření, ačby toho žádal a mlčením nezmeškal, první právo míti. A kolik by koliv jinejch dolův neb šorpův svými měrami přesáhl, ti všickni jeho jsou a ti, kteří jsou tu dělali, vezmouc své nádobí, jsou povinni odstoupiti.

Majíce již důl své pořádné míry, jakž o nich vejš oznámeno, může v něm děláno býti na všecky strany podle vůle kverkův potud, pokud míry obsahují; pakliby ruda ven z měr stála, ta jim již dále přes míry sekati nenáleží, ale jsouli tu blízko jiní kverci, majíce též pořádné míry a do jejich měr ruda stojí, tehdy jim přísluší.

Jestliže by pak ti kverci, do jejichž měr ruda stojí, z svého dolu nemohli té rudy sekati, a budouli žádati, aby jim příno bylo skrze jinejch kverkův důl k té rudě lézti, ji sekati a jejich dolem se fudrovati: tehdy ouředníci horní mají do toho dolu slézti a všecky příležitosti ohledati a uvážiti; nejdouli, že těm kverkům, čí důl jest, bez všelijaké překážky a hyndruňku jejich díla a fudrnosti to bejti může, mají jich k tomu napomenouti a přidržeti, aby jim toho nehájili, však mají ti kverci, kteří tak cizího dolu užívají, týmž kverkům slušnou odměnu vedle uznání našich ouředníkův horních činiti; pakli tu tak blízko žádnejch měr není a místo jest naše svobodné, mají na to obzvláštní propůjčky žádati, ač té rudy užívati chtějí. Pakli by se kdo toho dopustil a v našem svobodném poli ukrytě a podtají rudu sekal, tehdy ta ruda odtud vysekaná, jak mnoho od našich ouředníkův horních uznáno bude, i s umprochem a svobodným polem, k našemu užitku obrácena býti má; pakli jsou peníze za rudu vzali, zanechajíc jim za náklad, co na sekání té rudy vzešlo, ostatek budou povinni před našimi ouředníky zase složiti; a poněvadž k hlubinám žádnejch měr není, tu mají kverci svobodu, pokud se jim líbiti bude, na hlubinu dělati.

Přihodiloli by se, žeby mezníci od někoho vyvrženi, haldou zašturcováni neb jakýmkoliv jiným spůsobem potraceni byli, avšak ten důl od času měr tažení vždycky v těžení byl a nikdá k spuštění nepřicházel: budouli kverci žádati, aby jim míry obnoveny byly, má jim k tomu povoleno býti, a žádost jejich bez oznámení na kazatedlnicích vykonati; a oni kverci jsou povinni od obnovení měr, od zapsání i od mezníku postavení každého, toho polovici dáti, co se od měření dává.

Pakli by kdo k kterému dolu tažení měr žádal: a ouředníci by v uloženej den vyšli a slezouc na spatření nenašli by dolu hodného měření a ta práce i meškání jejich daremní by byla, tehdy ten, kterej jest měr žádal, má dvě neděle u vězení seděti a nicméně ouředníkům pokutu dáti, to co se od měření, mezníku sazení i zapisování dává.

A když písař urburní neb horní propůjčky a míry dolův neb vortův zapisovati bude, má k tomu povolati přísežného horního, pod kterého správu to místo náleží a jeho se v tom dotazovati, aby více ani méně zapsáno nebylo, pro uvarování s jinými kverky odporův a soudů.

Bránil-li by kdo měr tažení, nemaje k tomu žádné slušné příčiny, a našlo by se, že jest to z všetečnosti nebo obmyslně učinil, má hned do vězení neb na rukojmě, aneb na závazek vzat býti, aby se před nejvyšším mincmejstrem postavil, a neukáželi hodné a slušné právní příčiny, má nám propadnouti a do komory naší položiti dvacet hřiven čistého stříbra.

Dopustil-li by se kdo svévolně a všetečně mezníky dobejvati, přesazovati, zakopávati neb jakým kolivěk spůsobem z svého místa obraceti, anebo v dole dědičné štufy, které za morkšejdy mezi doly neb vorty, neb jakým kolivěk spůsobem z potřebnosti vytínány bejvají, vysekával, zacimroval, zamazoval, neb jakžkoliv jináče lstivě a fortelně je kazil a ukrejval: ten každej má bez milosti na hrdle trestán bejti.

Přihodiloli by se, že by dva doly blízko sebe, jeden v lintu a druhej v hantu, byly a ti dva pramenové těch dvou dolů se v hlubině sešli, a kverci po těch prameních dělajíc prorazili se jedni na druhé: tehdy ti, kteří jsou hloubě, hlubinu obdrží. Pakli by po stranách*) v rovné hlubokosti durchšlaky zdělali: tehdy ten durchšlak má mezi nimi za morkšejd zůstati a jeden každej svého štolortu, pokud mu štěstí odměřilo, užívej, a odsednouce od durchšlaku, totiž morkšejdu, zpátkem za jeden dumploch, to jest čtyry lokty pražské, bude moci zase k hlubině dělati; však nemá prvé na ten štolort pod moršejd štigle obraceti a své sousedy podsedati, leč že bude míti žulu od moršejdu jednoho lanu horského, to jest sedm later z hloubí.

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě slova: „obzvláštně na vortích."

P ř i š e l - l i b y k t e r e j d ů l k spuštění a zase nám za svobodnej připadl, tehdy ten každej míry své potracuje; a byl-li by od koho zase přijat, tehdy všecky ty spůsoby při žádání, propůjčování i měření mají zachovány bejti tak, jak o tom prv oznámeno, a to tolikrát, kolikrát by koli spuštěn a zase přijímán byl.

Jestliže by byli dva dolové, nebo jich více, blízko sebe a voda by z jednoho do druhého škodila, jsou povinni všickni ze spolka tu vodu, buď každej v svém dolu zároveň aneb z jednoho, na rovnej náklad táhnouti; pakli by kterej z toho žádného učiniti nechtěl a uznáno bylo, že jeho voda do druhejch dolův vpadá, tehdy ouředníci horní mají jemu ten důl odjíti a přivlastniti těm, kteří z něho svými náklady vodu felují.

23. O spuštění dolův.

1. Upustíli kteří kverci od dolu, nemají nic toho, co by v dole i nad dolem přibitého bylo, bráti, toliko koně a co k koňům náleží, a řetězy, rumpály, provazy, však bez šturcí kože, kyvle a jiné nádobí, kterého k dílu potřebují, vzíti mohou. Ale jiné věci i všecka stavení, kavny, maršťale, trejvy, lozumenty, lizofy, a což takového k dolu náleželo, t é ž r u d y n e p r e j l o v a n é, haldy, rejle, obršlichy, šlamy i jiné k tomu podobné věci, kterých jsou koliv po spuštění a odstoupení dolu tu při dole zanechali, mají při dolu zůstati, a nám s tím dolem i jiným k němu náležitým příslušenstvím připadnouti.

By pak prvé haldy někomu dali, prodali aneb z nějakého dílu propůjčili; však když důl, k němuž haldy náležejí, spustne, ten trh neb dání žádné moci více nemá, ale nám i s dolem připadá.

2. Takové doly, kdo by chtěl toliko pro ty věci, které tak při dolu zůstaly, ujímati, nemají jim propůjčovány býti; pakli by kdo ujal pod spůsobem, jakoby chtěl v dole na umproších dělati a v haldách i jiných pozůstalých nochtyncích se vosazoval, nemá toho trpíno býti, než chceli haled i jinejch pozůstalejch věcí užiti, má důl k spodním umprochům dobýti a na umproších dělati, a teprva bude moci podle toho také i haled užívati a prvé nic.

3. Perkmistr, štejgíř, šichtmejstr neb jinej správce dolovej, majíce odstoupiti od své služby, má novému správci, kterej na jeho místě přistupuje, všecky věci kverkovské, které jest v své moci měl, a netoliko nádobí i jiné dolové potřeby, ale také všecky vorty a umprochy těžící i pusté, též mezníky, štufy, i jiné k tomu podobné a potřebné věci, postoupiti, v moc uvésti a ukázati; tak aby kverkům na jejich právu a spravedlnosti nic umenšeno nebylo a jim na škodu v zapomenutí nepřišlo.

4. Kdo ujme starej důl nebo vort, v kterém nedávno děláno bylo, žeby ještě staří kverci doptáni býti mohli: má hned po ujetí toho téhodne sbírku na jednu třidcátou po čtyrech groších českých položiti a v místě k tomu od ouředníkův horních nařízeném na ceduli dáti přibíti, a na té ceduli má býti poznamenáno, kdo jest ten důl anebo vort ujal a komu tu uloženou sbírku dávati mají. A kterej by z starejch kverkův s novým příjemcem pavovati chtěl, má domácí kverk v témdni, přespolní ve dvou nedělích, a kteří v jiných zemích bydlejí ve čtyrech nedělích, polovici tálův svých, které prvé měli, založiti a uloženou sbírku, komu na ceduli oznámeno jest, v přítomnosti dvou jiných osob dáti; pakli by ho najíti nemohl neb na nějakém odporu bylo, má ten cupus při ouřadu horním položiti, a při té polovici tálův jest příjemec dolu každého toho kverka povinen zanechati, a druhou polovici tálův staří kverci potracují, protože jsou dolu neb vortu pustého zanechali; a ta polovice tálův potracených i ty tále, které by v uloženém času založeny nebyly, novému příjemci přivlastněny býti mají, však vymieňujíc ty tále, které naši ouředníci nám k našemu oužitku ujímati obyčej mají. Pakliby důl neb vort jeden celej rok pustej ležel, tehdy příjemec není povinen starejch kverkův k tálům připouštěti. A j a k o ž j e s t s e p ř i h á z e l o, že kverci skrze nepilnost a nedbanlivost, a někdy skrze neupřímnost svejch hutmanův neb havéřův nenadále a nevědomě o své tále a náklady přicházeli, což kdyby opatřeno nebylo ještě by se státi mohlo: ale pro přetržení toho zlého, jestli by se

kterej hutman, oukolník neb lůnhavíř, kterému by důl neb vort od kverkův k těžení svěřen a poručen byl a on k sobě to dobrovolně přijal, a potom skrze nedbanlivost anebo pro nějakou kořist a neupřímnost dolu neb vortu pustého nechal, kverky o tále k ztrátě a škodě přivedl, takovej každej má kverkům jejich škodu a ztrátu nahraditi, nebo skutečně jiným ku příkladu na těle trestán býti.

24. O pronajímání dolův a propůjčování vortův na lenšafty.

Žádného dolu nemá dopuštěno býti do času propůjčovati a pronajímati, ale kverci doloví mají sami důl v své moci držeti; pakli ho držeti nechtějí, mohou jej dědičně prodati, dáti anebo zouplna od něho s vědomím přísežného horního upustiti. Ale vortův propůjčovati se nehájí, kolik by jich koli v tom dole býti mohlo, však na ten spůsob, jak se obyčejně při Horách Kutnách vortové propůjčují, aby doloví kverci svým nákladem lenšaftníkům všelijakou náležitou fudrnost drželi, od nich rudu, perky a vodu brali a jim všecky potřeby, jako dříví k sazení, hlínu a k tomu podobné věci k vortu dodávali, fudrnosti, lezení, větry, latrochy a co potřebí rychtovali; proti tomu mají lenšaftníci dolovým kverkům všeho co v tom dole nasekají a na čisto vypraví, jako rudy, šlichy, grejple ɔc polovici dávati, než perky, které přes haldu šturcovány bývají, ty kverkům dolovým náležejí, při těch již lenšaftníci nic nemají.

Lenšaftníci mají sami na svůj náklad nádobí a jiné potřeby na sekání a dobejvání rudy držeti, a jestliže doloví kverci nemožnost lenšaftníků uznají a chtějí jim pro udržení vortův nějaké polehčení a milost učiniti, mají toho vůli míti, však pokud by proti těmto právům a řádu hornímu nebylo.

Byloli by v jednom dole několik vortův, a přihodilo by se, že by jedni na druhé po rudě dělajíc durchšlaky vzdělali, mají se v tom nejináč než jako vejše o dolích oznámeno chovati.

A protož všelijaké propůjčky jak dolův tak i vortův mají se před úředníky horními konati, a při ouřadu horním od písaře urburního v přítomnosti přísežného*), pod kterého spravování propůjčka se stala, zapisovány býti.

Jestližeby kterej kverk žádal věděti, kterak na umproších v dole stojí anebo jak dělají, a což by mu o tom nákladu koliv věděti zapotřebí bylo, tehdy vrchní štejgíř, šichtmejstr i dolovej štejgíř a každej dělník jest témuž kverku o všem, nač se ptáti bude, povinen pravdivou zprávu učiniti; ale mimo ouředníky a téhož dolu kverky jinému žádnému nemají nic toho oznamovati.

V dolích, šachtách, vortích, štolách nemají nikdež žádnejch míst, by pak od kverkův s vědomím ouředníkův spuštěna byla, perky neb šlamy zasazovati ani vodami zatopovati; ale kde by na cupusích bylo a uznali by kverci jaké místo k těžení nehodné a že by pro umenšení koštu mohlo zasazeno býti, mají to na ouřad horní vznésti a toho se dožádati, a ouředníci mají dolů slézti a to místo spatřiti. A nejdouli tak nehodné a bez naděje k rudám, tehdy budou moci k tomu povoliti a při ouřadu horním to pro budoucí paměť dáti zapsati, jak jsou je našli a pro které příčiny jest k zasazení dovoleno.

Pakli by kdo toho pominul a bez takového vznešení na ouřad o své ujmě některé místo zasadil neb vodami zatopil, má do vězení vzat býti, a odtud nevypuštěn, leč dostatečné rukojmě postaví, že v jistém čase, jak mu ouředníci, uvážíc bedlivě, uloží, to místo zase dobude a uklídí, aby je ouředníci, jak oznámeno, spatřiti mohli.

25. Jak šichty dělány a držány býti mají.

A poněvadž se od starodávna při Horách Kutnách ten spůsob zachovává, že každého dne, kromě svátečních dnův, v letě i v zimě, v sedmi hodinách celého orloje pro havíře a jiné dělníky

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě: „horního.“

dolové a horní za jednu hodinu zvonívají: při kterémžto spůsobu zanecháváme a chceme, aby budoucně ten řád zachován byl, když v sedmi hodinách zvoní, aby havíři i jiní dělníci, kteří rannou šichtu mají, na dílo šli a nad doly v kavnách neb lozumentích se scházeli, aby v osmi hodinách společně dolův lezli, a své šichty do šestnácti hodin pilně a věrně dělali.

A kde na dva ordtele po osmi hodinách dělají, tehdy druhej ortel havířův mají na dílo jíti v patnácti hodinách a lézti v šestnácti, aby druhé u šligle lozovali, a ti mají jíti na dílo ve čtyrmecítma hodin, aby své tovaryše ve čtyrmecítma lozovali, a ti mají do osmi hodin dělati; a vždy jedni druhých dočkávati, a šligl, totiž železce havířské, a pemrlici jeden druhému z ruky do ruky dáti.

Tím způsobem mají se i při jiných ortelích chovati, jako kdeby na dva ortele po dvanácti hodinách dělali, prvním ortelem v osmi hodinách se lozovati a druhým ve dvacíti hodinách mají.

Tolikéž kde čtyřmi ortely po šesti hodinách dělají, mají se lozovati prvním v osmi, druhým ve čtrnácti, třetím ve dvacíti a čtvrtém ve dvě hodině; však při každém aby se dočkávali a u šlikle lozovali, jak vejš oznámeno.

(1.) Ale kde ohněm dělají a obzvláště kde ohněm sadí, tu ač nemůže na takové šichty a na jisté hodiny rozděleno bejti, však mají též v sedmi hodinách se nad dolem scházeti a v osmi dolův lézti a dělati mají, pokud do celé skály neuramují a zase neposadí a nezapálí; ale že na některých vortech, kde veliké ohně sadívají, nemožné jest tak brzo uramovati, nebo někdy dvě i tři šichty k tomu míti musejí, protož hutmanům pilnost při tom míti náleží, aby havéři dílo své, jaké v dole zapotřebí jest, vykonávali a též při nejmenším osm hodin při díle trvali, leč že by dílo své prvé vyřídili, posadili i zapálili.

(2.) A což nejvíce možné jest toho přísežní šetřiti mají, aby žádnej dvou šichet pořád nedělal, leč že by se dělníkův nedostávalo a z přinucené potřeby jinak bejti nemohlo, tehdy se někdy jednou dopustiti může, však ne z obyčeje, nebo není dobře možné, aby obě dvě šichtě spravedlivě dělati mohl.

(3.) Kteří pak havéři na gdyních dělávají, žádnému nemá přes jednu gdyni projednáno bejti, ale při jedné gdyni může do několika later projednati.

(4.) Někteří havéři mají obyčej své vlastní doly neb vorty míti a žádnejch kverkův k sobě nepřijímati, aby mohli svobodu míti a žádnej se na ně domlouvati příčiny neměl, a tak aby sobě šichty po své libosti volili, pravíc, že na tom žádnému nic neschází: ale nemá jim to trpíno býti, než ouředníci a přísežní horní mají je k tomu míti, aby své šichty, též jako i jiní, zouplna dělali a košty pořádně kladli, aby nám na urbuře i užitcích našich nic obmeškáno ani umenšeno nebylo; ani toho jim nemá trpíno býti, aby v dolích neb vortích štrosy nebo perkfesty, které by na škodu bejti mohly, protrhovali, a kdoby se toho bez povolení hofmistra a jiných ouředníkův dopustil, má skutečně trestán býti, a to co jest odtud vysekal do komory naší složiti.

(5.) Měl-li by kdo v svém dolu více umprochův nežli by mohl obložiti, anebo jiných míst hodných k hledání rudy, má je rozděliti na vorty, a ty vorty jiným, kteří by toho žádali, propůjčovati.

Též také i na vortích měl-li by kdo více umprochův a míst hodnejch k těžení a neobložil by, má bejti od dolovejch kverkův napomenut, aby ta pustá místa, která jsou hodná k těžení, ve čtyrech nedělích pořád zběhlých obložil a na nich těžil: a neučinili toho v tom času, tehdy doloví kverci ta místa jiným propůjčiti mají.

(6.) Pakliby i doloví kverci v tom nedbanliví byli, mají jich naši ouředníci napomenouti, a neopatřili toho po napomenutí ve čtyrech nedělích, tehdy naši ouředníci mají míti moc sami taková místa jako i jiná pustá a svobodná propůjčovati.

A protož naši ouředníci horní mají s obzvláštní pilností toho šetřiti, aby kverci v svých propůjčkách žádného místa hodného k hledání rudy na ujmu naší urbury pustého nezanechávali.

(7.) Také nemají žadnejch fristuňkův bez velikých příčin k dolům ani vortům dávati; pakli by tak veliká příčina byla, že by fristuňk do některého času nedlouho dán bejti mohl, tehdy se má s tou vejminkou dáti, žádal-li by kdo toho dolu neb vortu za propůjčení, prvé nežli by ten čas fristuňku vyšel, tehdy má tomu, kdo jest fristuňk vyžádal, oznámeno býti, aby důl nebo vort, nedadouce téhodni projíti, obložil, a neobložíli má bejti žádajícímu propůjčen.

(8.) A nemá žádnej, kromě našich ouředníkův a přísežných horních, jeden druhému do jeho dolu neb vortu pavujícího nebo těžícího bez odpuštění a dovolení toho, čí důl jest, lézti, a dopustíli se kdo toho z všetečnosti a komu bez vůle a odpuštění do dolu nebo vortu by lezl, má skutečně od vrchnosti na těle neb statku ztrestán býti.

(9.) Bylyli by od našich ouředníkův pro vyhledání nějakejch odporův nebo jinejch příčin některé osoby mimo přísežné*) k slezení do dolův počteny, mají ouředníci tomu, čí důl jest, v radě sedíc, osoby, které dolů poslati míní, jmenovati; a budeli mu která v podezření, má ihned také i příčinu, pro kterou ho trpěti nemůže, oznámiti a za jinou na místo to žádati, a ouředníci, nejdouli tu příčinu hodnou, mají k tomu dovoliti; pakli tu v radě žádné osoby nezavrže, potom toho také na potupu osoby činiti nemá pod skutečným trestáním.

Správcové neb ouředníci kverkův nemají žádnejch novejch stavení nad dolem ani v dole začínati, ani jakých koli jiných nákladův a koštův na kverky hnáti bez jejich vědomosti a dovolení: a dopustíli se kdo toho, nemá mu v koštích pasirováno býti, ale má to svými penězi zaplatiti. Žádnej nemá dolův, šorpův a kotlin při horách zavozovati, neb jinak zarovnávati, bez dovolení a dopuštění našich ouředníků horních: a dopustíli se kdo toho, má to zase tak dobýti jak jest prvé bylo, a k tomu nám do komory naší dvacet kop grošův českých položiti.

(10.) A naši ouředníci nemají žádnému toho povolovati a dopouštěti, leč by prvé slezli, očitě spatřili, a nejdouli, že jest důl nebo šorp nehodnej a žádného pramenu neb klufy, ani jiného způsobu horního v něm není, teprva budou moci povoliti.

(11.) Také ani haled dolovejch, v kterých by se rudní znamení nacházela, nemají dopouštěti roztahovati, rozvozovati neb rozvorávati, a to pod trestáním a pokutou nyní oznámenou.

(12.) Jakož také horní a dolové i hutní štadla rozvoráním, zahradami, domův, dvorův blízko dolův, haled i jiných horních neb hutních štadel, stavením i jinak znamenitě souženy a stísněny bývají: a protož aby již dále bez dovolení nejvyššího mincmejstra, hofmistra neb perkmistra těch hor, žádnejch voreb, zahradách [sic], domův, dvorův a k tomu podobného dělati a stavěti nebylo dopuštěno; a jestliže by se toho co na ublížení, soužení a stísnění horních neb hutních štadel od koho koliv jiného, mimo nejvyššího mincmejstra, hofmistra neb perkmistra, dovolilo neb dopustilo, tehdy nejvyšší mincmejstr, hofmistr neb perkmistr má to hned zase zastaviti, zrušiti a toho nedopouštěti.

(13.) Všelijaké spuštěné, k horám příslušející, stavení na našich horách a gruntech královskejch, jak dolové s haldami, kavnami, marštalemi, lozumenty, lizofy i se vším jiným příslušenstvím, tak také i huti, hutní štadla s haldami, umprochy, roštverky, vodytoky též i puchýři se všelijakým stavením, haldami, obršlichy, šlamy, kaly též vodytoky, a což více k tomu náleží, by tuto zejména postaveno nebylo a k spuštění přišlo, to nám a budoucím králům českým připadá; ale na dědičných gruntech stavův pánu gruntu přislušeti má.

A byl-li by na našich gruntech neb horách některej dům neb mlejn ku potřebě dolům, hutem neb puchýřům koupen, tehdy ten dům neb mlejn své první domovní neb mlejnské právo potracuje docela, majíc budoucně k horám, dolům, hutem neb puchýřům potřebován bejti a pod právo horní příslušeti, a bez našeho dovolení nemá od práva horního odcizen bejti.

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě slovo: „horní."

(15.) Jestližeby kterým horám potřebí bylo kus lesu, dědiny, louky, zahrady, domu, dvoru neb co jiného takového, nemá žádnej odpírati prodati: však aby se žádnému neublížilo, my ani kverci prodajem přisazeni nebyli, mají gruntové, vymínic stojaté lesy k smejčení, dědiny, louky, obce a k tomu podobné, vyměříc na lány neb pruty, šacováni bejti, tak aby se lán za sto kop grošův českých dostal; ale zahrady, štěpnice, domy, dvory, mlejny a k tomu podobné, zač nejposlíz koupeno tak má zaplaceno býti. Pakliby ten, kdo prodává, za to dáti a na tom přestati nechtěl, má skrze osoby z obou stran, po dvou k tomu dožádaných, ihned nežli by se rozešli neb rozjeli, prošacováno býti, a jak od těch osob vyhlášeno bude, na tom jsou povinny obě straně přestati.

26. O dělení auspejtův a ukládání sbírky a cupusův.

Nejprv sluší věděti, že při Horách Kutnách každej důl i vort rozdělen jest a má bejti na třidceti dva díly, a jeden každej díl slove třidcátá, a ta každá třidcátá má čtyry kukusy, a tak učiní sto dvaceti osm kukusův; a protož kdo důl neb vort znovu přijme, má ihned sbírku uložiti na jednu třidcátou čtyry groše bílé a dáti přibíti v místě k tomu nařízeném. A ta sbírka proto uložena a přibitá bývá, aby každej kverk nebo faktor o té propůjčce mohl věděti a vůli míti svých tálův polovici založiti aneb nechati, a příjemec aby mohl věděti, kdo své tále založí, že s ním kverkem zůstati míní; a proto slove 'sbírka, že se od kverkův sbírá, aby měli z počátku nač potřeby k dolu neb vortu zjednati.

Ale cupus jest tím od sbírky rozdílnej, že jest prvý propavovanej nežli uloženej, [a co se] nákladu proti užitku více nachází, to kverci přikládati musejí; ale šichtmejstři, totiž písaři dolovní neb vortovní, nemají žádnejch cupusů ukládati bez dovolení ouředníkův horních, a ouředníci nemají dopouštěti velkých cupusův klásti, jak jsou předešle písaři obyčej měli, že neukládali cupusu až mnoho kop nedostalejch měli a potom pojednou uložili, a tím chudé kverky obtěžovali anebo je o dobré tále připravovali.

A protož chceme, aby při Horách Kutnách i jinejch, kteří tato horní práva přijímají, ten řád a obyčej se zachovával: kdyžby koliv při kterém předním dolu neb vortu tak mnoho včepných peněz bylo, že by mohl auspejt po jedné kopě groších [sic] českých na jednu třidcátou a při menších nákladích po půl kopě groší [sic] české dělen bejti, a přes auspejt tak mnoho zůstalo, aby mohli za dvě neděle košt spraviti, tehdy mají auspejt děliti. A tolikéž kdyžby nedostalejch bylo, obzvláštně při velkých nákladích, na jednu třidcátou po jedné kopě groší, aby cupusy ukládali, ale při menších nákladích, kde chudší kverci pavují, chceme aby přes deset grošův českých na jednu třidcátou cupus ukládán nebejval, nebo i to chudému dosti těžce přichází dáti; lečby se kverci dobrovolně mimo toto nařízení podle možnosti své o to snesli.

A protož ouředníci nemají dopouštěti mnoho včepních peněz přes auspejt za písaři [...] ležeti ani mnoho nedostalejch přes oznámenej cupus zrůsti. A písaři nemají auspejtův zadržovati, ale hned, po rozdělení a přibití, komu náleží dáti, ani s upomínáním cupusů odkládati; ale každého téhodne, když cupus uložen jest, vybírati a upomínati a na chudé kverky dluhu nenarážeti, neb jim snáz pomálu nežli potom po mnohu platiti přichází.

Pakli by kterej šichtmejstr, neb písař, bez hodnejch příčin kverkům auspejty zadržoval, a kverci by sobě to před našimi ouředníky horními ztěžovali, má jim hned bez odtahův dopomoženo bejti; a ten šichtmejstr neb písař má bejti trestán vězením, a dopustíli se podruhé má bejti toho písařství zbaven a na těch horách k žádnému více připuštěn aby nebyl. A nemá z žádného dolu auspejt dělen býti, leč prvé důl s měrami i s kverky pořádně zapsán bude.

27. O díle havéřův po šichtách.

Mají někteří havéři obyčej, když při kvercích z lůnu dělají, že sobě také obzvláštní doly ujímají, a po šichtách v nich hodinu, dvě neb tři dělajíc, tudy je jako z práva udržeti chtějí: ale toho jim nemá dopuštěno býti, než chceli důl svůj bezpečně držeti, má pořádné šichty, jak napřed oznámeno, lézti a dělati. Ale šorpfovati a z drnu novejch pramenů dobývati hledati se nehájí, tu mohou havéři po svých šichtách, dožádajíc se toho při ouřednících, aby jim dopuštěno bylo, hledati a šorpovati; než kdyby pramenu dosáhl, anebo by pramenu neměl, a půl čtvrta latra horského do skály vsedl, provaz a kyvli zavěsil, tehdy již nemá dopuštěno bejti dělati, než obyčejnými šichtami a pořádné košty klásti.

28. O odpuštění dělníkův.

Jestliby se kterému horníku neb kverkům dělník nelíbil, anebo dělníku by se déle při svém pánu bejti a dělati nelíbilo: tehdy jeden druhému má dáti tejden, ale hutmanům, štejgířům a takovým služebníkům neb správcům dvě neděle napřed věděti, tak aby se horník neb kverci dělníkem a dělník dílem opatřiti mohl; jinak není povinen jeden druhého propustiti aneb odstoupiti. Pakli by kdo dělníka, nemaje k němu velkejch a hodnejch příčin, složil a nedal mu prvé napřed tejden věděti, bude mu povinen za ten tejden lůn dáti, jakoby u něho dělal; pakli dělník sobě dílo nejde a bude dělati, není mu nic povinen, leč by některou šichtu prvé zasvětiti musel nežli sobě dílo našel, za ty jest mu povinen dáti. A kterej by dělník při díle horním nejméně za 6 nedělí pořád z stojícího neb z lůnu dělal, ten nemá na svátky velikonoční, svatodušní neb vánoční, poněvadž by sobě tehdáž žádného díla najíti nemohl, skládán bejti, lečby veliké příčiny k tomu dal, že by se to s uvážením a dovolením našich horních ouředníkův stalo.

Jestliže by kterej dělník na díle kverkovském ruku neb nohu zlámal, anebo jinak k tomu podobně škodu vzal, byl-li by důl na užitcích, tehdy kverci mají býti povinni tomu uraženému za osm neděl, ač by se prvé nezhojil, lůn z jakého jest dělal dávati a líkaři od hojení zaplatiti mají; pakli jest důl na cupusích tehdy za čtyry neděle lůn dávati a od hojení zaplatiti mají, ale kdyby menší ouraz byl, avšak dělati nemohl, tehdy za čtyry neděle půl lůnu dávati jsou povinni.

29. O gdyních na jakej spůsob projednávány bejti mají.

Žádná gdyně nemá projednána bejti bez přítomnosti vrchních štejgířův, a když gdyně na latra neb dumplochy projednávati chtějí, tehdy mají nejprv na to místo slézti, skálu spatřiti a sekati, aby věděli jak jednati; pakli jsou prvé v těch místech gdyně projednány bejvaly, tehdy mají šetřiti, co jest prvé dáno bylo a mnoholi jest vydělal neb prodělal, tím se budou moci spraviti a věděti jak jednati. Protož při každém dole, když gdyně jednají, má vrchní a dolovej štejgíř pilně šetřiti, aby dělníci své šichty zouplna a pilně dělali, také kolik jich dělá a po čem jim gdynař platí, ať pořádné košty klade, aby mohli každého času věděti co vydělá neb prodělá, aby podruhé tím bezpečněji jednati mohli; a když gdyně projednána jest, mají přísežní štufu vytíti, odkud gdyně měřena bejti má, a když bude dodělána, mají zase dolů lézti a ji přijíti.

Kterej havíř gdyni zjedná, jest povinen ji vedle projednání svého dodělati, buď s ziskem neb ztrátou; nebo kverci jemu taky v tom státi musejí.

Pakli by kterej nedodělajíc gdyně, ani od kverkův z nich propuštěn nebyl a od gdyně odstoupil, ten nebo ti a takoví nemají při těch horách i jiných v tomto království Českém na žádném jiném díle, pokud toho projednaného díla nedodělají, fedrováni, nýbrž trestáni a k dodělání přinuceni bejti.

Avšak přísežní i toho šetřiti mají, když by chudej havíř, pilně dělajíc, na gdyni prodělal, aby mu potom jiné gdyně tak projednávány byly, aby mohla z obojí strany rovnost zachována a havéř pro svou pilnost některým grošem přes lůn zjištěn bejti, jinak by gdyně přes míru nasazovali; pakli by skrze nepilnost ke škodě přišel a prodělal, nemá mu odnikud nahražováno bejti.

30. O projednávání rudy neb kyzy na centnýře sekati.

Gdyně na vortách, kde havéřům kyzy neb rudy na centnýře sekati neb páliti projednány bejvají, ty mají od jednoho kvartalu do druhého projednávány bejti, a při tom projednání má bejti vymínino, jestliže polem kyzy páliti neb sekati má, aby vortu nezaprunoval ani nevyšlepoval, ale žulu i feršky rovně také lint od hantu, jak mu za vort vyměřeno bude, držel a nezúžoval, aby k fudrnosti i k větrům vedení volnost bejti mohla.

S ohněm opatrně aby zacházel a nedal žádnému saditi, kdožby v tom zkušen nebyl, ale sám hutman, totiž gdynař má vždycky při tom bejti.

V latroších, pokud k vortu náleží, aby často saze vymietal, k kašnám aby dobře pobity a zmazány byly přihlídal, a nejdeli hlínu odpadanou neb jinej jakej nedostatek, to má bez meškání perkmistru neb štejgíři oznámit, aby to opatřiti dali, prvé nežli se škoda stane; a tak má všecky ty věci při vortě opatrovati jak jinej hutman, kterej z lůnu dělá. A protož vrchní i dolovej štejgíř, též i šichtmejstr, mají často k němu přihlídati, aby v tom řádu stál, a také i dělníci jeho šichty pořádně lezli a dělali; a nejdouli jeho nedbalého že ke škodě dělá, nebo že něco proti dobrému řádu před sebe béře, nemají toho přehlídati, ale vedle zasloužení trestati.

Rudy nebo kyzy, které naseká, ty má na vortě rozděliti a přebrati, dobré zvláště a suché neb řídké také zvláště, perk z nich do čista vybrati a toho šetřiti, což nejvejš možné, aby se do drobného do kladverku neb hlíny nepřimísilo; a když rudu neb kyz na den vyženou neb vytáhnou, tehdy v kyzkomoře je má na drobno rozrážeti, aby žádná štufa dobrého kyzu neb rudy přes jednu libru a suchého neb řídkého přes dvacet lotů nevážila, a tu má opět se vší pilností perk vybírati a odrážeti, aby rudy neb kyzy čisté byly, a nepřebereli na čisto, tehdy nemají od něho přijaty ani placeny bejti, pokud toho neučiní.

K takovému dílu sekání neb pálení rudy a kyzu má míti své nádobí, totiž les, železa, loje a co k tomu potřebí, než fudrnost má jemu držána bejti, les a hlínu na vyměřená štadla k vortu dodávati, perky a rudu neb kyzy z štadel na den bráti, tak jakž se obyčejně od dolovejch kverkův lenšaftním činívá.

Také nemá žádnému trpíno býti, aby měl na dvou rozdílnejch kverkův vortech gdyně míti, ani toho, aby maje gdyni jinému zase projednával. Též zjednajíce gdyni a nelíbilali by mu se, nemá ji žádnému jinému bez dovolení ouředníkův a kverkův přepouštěti.

Než jestliže by při gdyni pilně dělajíc nemohl práv bejti, má míti vůli, kterého kolivěk téhodne by mu se líbilo, kverkům ji zase vzdáti a oznámiti kverkům, že při ní zůstati nemůže, žádaje za propuštění; a kverci ho také nemají nutiti, než za jeden tejden po oznámení jest povinen dělati, a po vyjití toho téhodne teprv bude moci odstoupiti, leč že by se s ním kverci znovu urovnali.

Však budeli od ouředníkův uznáno, že neslušně odpuštění béře, toliko žeby chtěl kverky natahovati, nemá mu toho dopuštěno býti; pakli by svévolně nechtěl uposlechnouti a přes uznání a napomenutí ouředníkův by odstoupil, tehdy nemá za jeden celej kvartál při těch horách k žádnému dílu připuštěn býti.

Nebo kverci co takovému oukolníku projednají, by dosti velkej zisk měl, jsou povinni a mají mu v tom do toho kvartálu, jak projednáno, státi: a protož jest potřebí, aby ouředníci toho pilni byli,

aby oukolník košty pořádné kladl, z kterých by se potom mohlo vyhledati, co jest toho kvartálu vydělal neb prodělal, ješto by se při jednání jiných gdyní tím spraviti mohli.

Pakli by na umprochu tak mnoho kyzů neb rudy nebylo, aby mohlo projednáno býti na centnýře, a kverci by prospěšnost raději oukolem projednali nežli z lůnu dělati dali, tehdy se má na dumplochy neb latra projednati, však s tou výminkou, aby kyzu neb rudy ušetříno bejti mohlo a do perku se nedávali. Tehdy což by kolivěk rudy neb kyzu shledati mohl, má jemu vedle slušnosti od centnýře, jak projednáno bude, placeno býti. A protož mají ten dumploch neb latro a to laciněji projednati, co by mu se mohlo na rudě nebo kyzu nahraditi.

31. O dluzích kverkovských.

Zanechajíli kverci dolu neb vortu pustého a zůstali by někomu dlužni, tehdy dlužníci budou moci s vědomostí a povolením ouřadu horního ten důl nebo vort v dluhu ujíti a v něm vedle řádu horního těžiti, pokud by ho někdo jinej za propůjčení nepožádal; pakli se obmeškají a důl nebo vort jinému propůjčen bude, tehdy ten novej příjemec není povinen prvnějších dluhy platiti, ale věřitelé mají svých dluhův při prvních kvercích, za které dluh zašel, hledati.

Kaven, lozumentův a k tomu podobných stavení nemá bejti dopuštěno od dolův prodávati, zastavovati v dluzích, ani žádným jiným spůsobem dávati, nebo kavny a k tomu podobné i všelijaké stavení k dolu náležité má i po spuštění za jeden celej rok při dolu zůstati; a neujmeli toho dolu žádnej v plném roce, tehdy po vyjití roku bude moci hofmistr neb perkmistr touž kavnu i jiné stavení k jinému dolu, kde by toho pilnější potřeba uznána byla, dáti a nemá toho nikam jinam od nákladův horních obraceti.

Při dolích v kavnách i jiných dolových a horních staveních a nákladích nemají kverci, by pak jejích vlastní nákladové byli, žádných nových řádův mimo tato naše práva ustanovovati, ani co zastavovati neb zapovídati bez vědomí a dopuštění hofmistra anebo perkmistra těch hor.

A byloli by co tak velikého a že by bedlivějšího uvážení potřebovalo, nemá hofmistr ani perkmistr dovolovati, ale má to na nejvyššího mincmejstra vznésti a od něho naučení očekávati.

V kavnách při dolích i při hutech žádných piv ani jiného pití na řád nemají dávati, než toliko k samé potřebě dělníkův. Také nemají žádnejch jinejch silných pití mimo obecní piva skládati, ani pálenejch vín šenkovati. A dopustíli se toho hutman neb hutmanka, má skutečně jiným ku příkladu trestán neb trestána býti. Také nemá dopuštěno býti blízko kaven a dolův krčem neb šenkovních domův stavěti.

32. O svobodách horníkův.

A předně aby všickni horníci, kverci a nákladníci od nás k sobě tím větší náchylnost poznati mohli a chtivější k horám a hledání kovův byli, tuto jim obzvláštní milost činíme a je osvobozujem: kdežkoli a na kterých horách zlatejch a stříbrnejch v království našem Českém, buď na našich nebo na stavův gruntech, ježto z nich desátkové vycházeti mají, náklady činí a pavují, aby z těch nákladů dolů nebo štol hledajících, kteří by s cupusy pavováni byli, anebo i potom kdyžby, jsouc na užitcích, užitkové totiž auspejty z nich vycházeti přestali a zase k cupusům přišli, žádnými desátky, pokudby na cupusích trvaly a s auspejt na kukus po patnácti groších českých včepných peněz neměli, dávati povinni nebyli a nedávali.

Ale kdyžby tak mnoho včepných peněz za rudy z zlata neb stříbra nachovanejch měli, aby na kukus po patnácti groších českých auspejt dělen bejti mohl, tehdy ihned, dělte auspejt neb nedělte, budou nám i pánu gruntu od toho času náležitej desátek, dokudž by ten náklad, důl neb štola auspejty vynášel a zase k cupusu nepřišel, dávati povinni. A tak toliko z těch dolů neb štol, kteří užitky

a auspejty z rud zlata neb stříbra vynášejí, kolikrát by koli po cupusích a jinak k užitkům přicházeli, desátky dávati povinni bejti mají a jinak nic.

Jestliže by kdo z jinejch zemí na některé hory zlaté neb stříbrné v království Českém na našich neb stavův gruntech, kde těchto práv užívají, se přistěhoval, osadil a náklady na hory činil, pavoval, nebo při horách a dolích dělal, v cizích zemích dlužen zůstal, však v žádném zločinném, hrdla, cti a víry propadlém skutku nalezen nebyl: tehdy ten a takovej každej má a bude moci všech těch svobod těmito našimi právy horními vysvětlených i jiných obdarování, majestáty obsažených, jako jinej svobodnej horník užívati, s manželkou, dítkami, čeledí i s tím vším, s čím jest se tu přistěhoval a co by tu poctivě zachovati a nabýti mohl, svoboden bejti a před svým věřitelem od svého na ty hory přistěhování za tři léta pořád sběhlá bezpečnej klejt míti, tak aby jeho žádnej z cizozemcův pro dluhy do těch tří let hyndrovati, ani jakou překážku činiti, ani právem naň nastupovati nesměl; kterýžto glejt jednomu každému v takových případnostech do oznámených tří let od jeho přistěhování mocí naší královskou, jakožto král českej, dávati a je v tom osvobozovati ráčíme.

A pakli by se některí poddaní v království Českém a zemích k němu připojených k některým těm horám obrátili, a živnosti sobě s ženou a dětmi pavováním nebo poctivou robotou při horách dobejvati chtěli, však kteří by též zločinnými, hrdla, cti a víry propadlými skutky vinni nebyli, mají míti též svobodu, vosadíc pánu grunt, při horách se vosaditi, tu zůstati a živnosti hornické pavováním neb dílem horním užívati.

Jestliže by pak z gruntu utekl, aneb se s ženou a dětmi neb jinak vykradl, má nicméně též ty svobody užiti, ale co jest kolivěk na gruntech pána svého, buď statek neb jakoukoli jinou spravedlnost, měl a jí odešel, tu pánu gruntu propadá a ji potracuje.

A ti neb takoví poddaní nemají jinak té svobody užívati, než pokud se při horách zdržují a hornické živnosti pavováním neb dílem horním a dolovým užívají. Budeli některej poddanej na hory nakládati, buď na našich, pána svého neb na kteréhož kolivěk z stavův gruntech tále míti: a propadneli nám nebo pánu svému hrdlo a statek, neb jedno z toho, tále jeho, které má, mají jemu předce zůstati, a nemá se na ně žádnej žádným obyčejem ani pro dluhy potahovati, ale on bude míti vůli je držeti, někomu dáti, prodati, o nich kšaftovati, jako kterej jinej svobodnej horník.

A přišloli by k tomu, že by kverci a horníci z dopuštění božího válkami nebo jakýmkoliv spůsobem od hor odehnáni byli a potom se zase navrátili: má jeden každej zase k svým tálům zouplna i jiné všelijaké spravedlnosti, kterou by tu ještě najíti a prokázati mohl, připuštěn bejti a jí užívati.

Nad to pak horníky naše na Horách Kutnách všech cel, mejt a ungeltův osvobozujem, aby z těch věcí, které by od nich a formanův neb nájemníkův jejich, buď ku potravám, neb pro jiné potřeby, ku pohodlí a k zdržení hor a lidu horního vezli, nesli nebo hnali, žádnými cly, mejty a ungelty v tomto království Českém a zemích k němu připojených od žádného, mimo to, co jest se od starodávna obci jejich pro opravy a zdržení města a městských potřeb dávalo, dává a platí, obtěžováni nebyli.

Však jestliže by kdo z obyvatelův Hory Kutny, i jinej kdožkoliv, pod spůsobem fedrování hor a lidu horního, užívajíc v tom těch svobod, něco v městě složil anebo dobytky k městu přihnal neb přihnati dal, anebo obilí i jiné věci tu při horách, na dědinách, lukách neb zahradách k Hoře městu pod šos náležitejch zrostlo a toho při městě nezbejvalo a jinam od města prodávati chtěl, nemá jemu toho bez povolení ouřadu horního a městského dopuštěno bejti; pakli by to ukrytě učinil a vyprodal, má držán bejti za toho, jako by cla projel, a budeli ta koupě zastižena má vzata a do špitálu dána býti, a právo se jím má dostatečně ujistiti a jeho přestoupení na nás vznésti; več jemu to obrátiti ráčíme, toho bude očekávati.

A jakož jsou horníci na Horách Kutnách osedlí a s městem trpící, od předešlých císařův a králův českých, předkův našich, mezi jinými také níž psanými milostmi a svobodami obdařeni, při kterýchž i my jich zanechávati a jim jich potvrzovati ráčíme: což by sobě koliv buďto k některému záduší, k obci anebo některé obzvláštní osoby, totiž měšťané Hory Kutny, statku pozemského svobodného, na čemžkoli a jak jmenováno býti může, koupili, aby jim to svobodně beze vší překážky a odporu, i bez vznešení a na nás se dožádání, ve dsky zemské šlo a kladeno bylo.

Tolikéž jim i k tomu dovolujem, aby je mohli také zase svobodně bez překážky každého člověka prodávati, a to kolikrát by se jim koli líbilo; a jestliže by kterej horník o statku pozemském kšaftoval, aby ten kšaft po relatořích od šepmistrův a rady vyslaných do desk zemských se kladl, a odkázal-li by komu statek svůj pozemský i šosovní, ten aby jeho svobodně požiti mohl.

Pakli by kterej horník neb hornice, nepozůstavivše dědicův, bez kšaftu umřeli, tehdy statek jejich na nejbližšího přítele s městem trpícího aby připadl; a nebyloli by tu při městě přátel, tehdy statek pozemský a hotové peníze na nás a budoucí krále české, ale šosovní, jako domy, zahrady, dědiny, luky, rybníky, též tále, doly a jiné k horám náležité na obec města Hory Kutny připadnouti má.

A aby mohli tím snažněji a podstatněji svými náklady hory v ustavičném pavování a kovův hledání držeti, propouštíme je ze všech a všelijakých berní městských, tak aby nyní a na časy budoucí pokud a kteří se hor náklady svými dotýkati budou, žádnými berněmi z statkův a živností svých městských, jaké by ty koliv byly, které při městě Hoře Kutné mají a míti budou a jich užívati mohou, ani posudním z těch piv, které oni sami při městě pro potřebu města a hor, buďto bílé neb ječné, vařiti budou, povinni nebyli; a jestli by kdy jaké berně na sněmích obecních ukládány a svolovány bejvaly, to jim a právům i svobodám jejich k žádné škodě býti nemá.

Však proti takovým milostem a svobodám jsou a mají býti povinni náklady svými hory držeti, a při nejmenším jeden důl zespolka obecním nákladem pavovati, a v tom rovnost zachovati, tak aby chudší nebyli mimo možnost obtěžováni, a možní, majíce mnohemnásob lepší živnosti, ušetříni.

A kdyžby ten důl obecní k užitkům přišel a za jeden celej rok užitky a auspejty vydával, tehdy aby opět jinej důl k těžení před sebe vzat byl, a to s radou a bedlivým uvážením nejvyššího mincmejstra a ouředníkův horních. A kolikrát by koliv důl obecní k užitkům přivedli, tehdy po každém roce tím způsobem jinej před sebe vzíti mají, tak aby se hory rozšiřovaly a užitkové rozmnožovali.

Také je všech tažení vojenských, obzvláštně ven z země, osvobozujem, leč že by se země České dotejkalo skrze nějaké vpády od nepřátel anebo pro jiné příčiny, že by veřejné pohnutí býti muselo: tehdy aby též vedle jiných, když bychom toho potřebu uznali, a my sami neb budoucí králové čeští jim rozkázati ráčili, anebo na našem místě nejvyšší mincmejstr království Českého jim rozkázal, mají vlasti své hájiti povinni bejti.

Co se pak artikulův*) v snešení s stavy království Českého, které se stalo na sněmu obecním 1575 léta Páně, dotejče: ačkoliv se i na ty hory, ježto by se na stavův gruntech zjevily a vyzdvihly, vztahují, však týchž artikulův, tejchž milostí a svobod v témž snešení položených všickni horníci, kverci a nákladníci na našich horách a v našich královských městech horních v království Českém, žádnejch hor nynějších ani budoucích, které těžejí aneb těžiti budou, nevymíňujíc, též jich na každém místě, kdež by toho koliv potřeba byla, užívati, jimi se říditi a spravovati mají a moci budou, ale však s tou vejminkou, jestli by které hory neb horní město proti některému tomu artikuli obzvláštní obdarování mělo, toho při něm zůstavovati ráčíme.

---

*) V rukopise s letopočtem 1579 odstavec tento schází.

A poněvadž při každém horním městě obyvatelé mnohými milostmi obdarováni a mimo jiná města osvobozeni jsou, majíce tu své živnosti, obchody a obydlí: budou také povinni v případnejch potřebách, ač by na ně kdy podáno bylo, všelikterak buď forami, robotami i jinak, jak by kdy potřeba ukázala, však proti slušné odměně a záplatě, jak se jiným vůbec platiti bude, hory fedrovati pomáhati.

A jakož od starodávna práva horní ukazují, i my toho taky potvrzujeme, aby při horách v ouředních domích, v dolích, nad doly v kavnách, lozumentích, na haldách, v lizofích, v hutech, v komorách a kdežkoli jaké štadla k horám neb hutem pod správu ouřadu horního náležejí, to před všelijakým právem i jinak aby žádnej, jakéhokoliv stavu neb povolání by byl, žádné moci ani svévůle užívati, žádného bíti, jímati ani naň sáhati anebo v čem překážky činiti nesměl, osvobozujem.

Pakli by se kdo toho čeho proti tomuto našemu osvobození dopustil, ten nám hrdlo i statek propadne. A protož hofmistr neb perkmistr těch hor má jeho ihned na závazek vzíti, aby se ve čtrnácti dnech před osobou naší a v naší nepřítomnosti před nejvyšším mincmejstrem postavil; pakli by mu toho věřiti nebylo, má vězením opatřen a bez meškání na nás a v nepřítomnosti na nejvyššího mincmejstra vznešeno bejti, a nejvyšší mincmejstr má soud pořádnej při nejbližším právu osaditi a jeho vedle uznání trestati. Pakli by se osoby stavu vyššího dotejkal, má ho na čest a víru vzíti, aby se ve dvou nedělích na hradě Pražském před naším hejtmanem postavil, pakli by při*) skutku postižen byl, má ho témuž hejmanu poslati, a vedle toho jeho provinění psaním světle oznámiti; ten bude věděti podle zřízení zemského a svého ouřadu to jak dále opatřiti.

Také přísně přikazujeme a míti chceme, jestli by kdo těch svobod lstivě a zlostně užívati chtěl, netoliko bitím, jímáním, ale i nenáležitými slovy pána Boha dotýkáním, láním, klením, haněním, lidí na poctivosti utrháním, přísaháním: toho aby štejgíř, šichtmejstr a doloví dělníci ihned do vězení vzali a našim ouředníkům s jeho přečiněním oznámili, aby vedle provinění svého skutečně ztrestán býti mohl. A kterej by kolivěk štejgíř, šichtmejstr nebo dělník takového přestupitele honiti neb jímati nepomáhal neb nechtěl, ten každej má touž pokutu nésti jako i přestupitel.

Však jestliže by naši ouředníci horní pro neposlušenství, neb jaké jiné přečinění, kterého trestati chtěli: ti mají moc v každém tom místě osvobozeném, jako i jinde v městě, neb kdekoliv dáti vzíti a vedle provinění trestati.

To pak vysoce vymiňujeme, aby žádnej mordýř, zemskej zhoubce, loupežník a jinej lidskej škůdce těch svobod užiti nemohl: ale utekl-li by tu kterej, tehdy dopouštíme, aby je, opovědíc se hofmistru neb perkmistru těch hor, svobodně jímati mohli, však s níže oznámenou výminkou.

Ale že by někdo někoho mohl tím naříci a on vinen nebýti, toliko proto, aby ho mohl z místa svobodného vymoci a dosáhnouti: protož hofmistrovi neb perkmistrovi poroučeti ráčíme, aby na to pilné zření měli, a odpíral-li by narčený tomu skutku, aby ho vězením dostatečně opatřili, a naříkající, nenili dosti usedlej v tomto království, aby zaručil a ve čtrnácti dnech na něj to ukázal; ukáželi, tehdy má vězeň ku právu městskému vydán býti, pakli neukáže a předloží slušné příčiny, pro které jest v tom času ukázati nemohl a žádal by za další čas, tehdy má jemu toho do druhejch čtrnácti dní uloženo bejti, a tak vedle slušných příčin i do třetích čtrnácte dní toho bude moci užiti. A neukáželi nic v těch třech odkladích, má vězeň propuštěn, a ten kdo jest jeho hyndroval nám v takovou pokutu upadnouti jako přestupitel a rušitel našeho osvobození, a má též, tak jak vejš o přestupitelích oznámeno, k němu přikročeno býti.

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě: „zlém a neřádném."

Mordéři, kteří by zoumysla mord učinili, a ne že by se z přinucené potřeby brániti museli a v tom se mord přihodil, by pak o své zlé skutky smlouvy učinili aneb milosti došli, však nemají v žádném ouřadu, službě ani dílu při horách trpíni býti.

A protož má při každém horním městě ten řád zachován a držán bejti: aby, vymíňujíc naše i kverkovské ouředníky a služebníky, též i šichtmejstry, totiž písaře dolové i hutní, probíře a k tomu podobné osoby, jinej žádnej obecní dělník po městě neb na horách žádné braně, sekery, ani kladiva železného aby nenosil, leč že by na dílo aneb z díla šel, tu může sekeru aneb kladivo nésti, že by mu se po nějaké potřebě přes pole jíti trefilo, ale kromě toho nemá žádnému trpíno býti; nýbrž rychtář městskej má obzvláštní pozor na to míti, a nejdeli takového kterého s zapověděnou braní po městě, po domech neb za městem po procházkách choditi, má jemu tu braň vzíti, zase nenavracovati a k tomu ho do vězení dáti, odtud nevypouštěti, leč rychtáři patnácte grošův českých pokuty dá.

Uznal-li by nejvyšší mincmejstr při městě Hoře Kutné, nebo při kterémkoliv jiném našem horním městě, kdeby těchto práv horníci užívali, jakou obecní potřebu pro pohodlí a snadnější zdržení lidu horního, aby v ničemž přes míru obtěžováni nebyli, mezi řezníky, pekaři, sladovníky, lojovníky i jinými všelijakými řemeslníky a obchodníky, kteří by netoliko v potravách, ale i v jiných potřebách a nádobích k hornímu dílu, též v oděvích a obuvích své obchody vedli, nějakej lepší řád, nežli by prvé byl, nařídíti: tehdy uvážíce to s našimi ouředníky horními těch hor a ouřadem téhož města, bude moci to, což by tak společně za nejlepší uvážili a našli, nařídíti a ustanoviti, a obyvatelé téhož města budou povinni tak se chovati a v tom státi.

Přihodiloli by se,*) že by mezi obecním lidem, při kterém koliv horním městě, různice nebo bouřka se pozdvihla anebo oheň vyšel, tehdy všickni naši ouředníci a přísežní i jiní služebníci mají ihned na Horách Kutnách k vlašskému dvoru běžeti a téhož dvoru i mince hájiti; při jiných horních městech, kdežby mince nebylo, ouředních domův, kdež se práva, zápisové a jiné spravedlnosti lidské chovají, pilni bejti a hájiti. Pakli by se čího domu dotejkalo, aneb blízko kterého z našich ouředníkův neb služebníkův, ten každej bude moci svého hájiti. A byl-li by takovej škůdce buďto buřič nebo palič postižen, ten má ihned k nejbližšímu právu městskému podán a tu souzen i trestán býti.

33. O dání neb prodání tálův.

Jestli by kdo komu tále dal neb prodal, má jeden druhému, nedadouc čtyrem nedělům projíti, toho trhu neb dání zápisem při knihách ouřadu horního potvrditi; pakliby prodávající neb dávající obmeškal, má jeho kupující napomenouti, a nevykonáli toho po napomenutí, má jeho před ouřad horní obeslati a z toho viniti; ale zanedbá-li toho kupující neb přijímající a dá čtyrem nedělům projíti, již potom nemá toho užiti, lečby hodné a slušné příčiny ukázal, že jest mu se v tom překážka dála a toho vykonati nemohl.

Nebyl-li by kterej z nich při horách, tak že by ku právu přiveden bejti nemohl, buď prodavač neb kupec, a druhej by rád zápis vykonal: tehdy ten přítomnej, totiž prodavač, že by kupci svému chtěl, co jest mu prodal, rád dáti zapsati, anebo kupec že žádostiv jest, aby mu prodavač co jest od něho koupil zapsati dal, má to hofmistru neb perkmistru a písaři urburnímu neb hornímu oznámiti, a za poznamenání svého ohlášení, že jest čtyrem nedělům nedal projíti, žádati; a nejdeli se, že jedna strana druhé na ublížení lstivě zápisem protahuje, má skutečně trestán býti.

*) Odstavec tento schází v rukopise s letopočtem 1579.

34. O zápovědi díla.

Vzniklali by mezi dvojími kverky jaká nevole, že by jedni druhým rudu v jich měrách sekali, aneb za jakoukoliv jinou příčinou by jedni druhým díla hájiti a na rudu se potahovati chtěli: tu nemá žádnému pro umenšení naší urbury dílo zapovídáno býti, lečby se vody anebo jiného nebezpečenství obávati bylo; však jestliže ta ruda, o kterou jest odpor, do erckafu prodána bude, anebo žeby zšmelcována a stříbro z ní uděláno bylo, tehdy z těch peněz za rudu neb stříbro přišlejch má toliko na košt, pokud stačí, vydáno býti, a budeli co přes košt zbejvati, má za ouředníky horními zůstávati, pokud by ta pře k vykonání nepřišla; a po vykonání pře má bejti vydáno tomu, kdo lepší spravedlnost ukáže. A nemají se nikdež jinde takové zápovědi neb přípovědi díti než při ouřadu horním těch hor, kde odpor jest.

Ouředníci horní mají strany obě povolati a přátelské smlouvy jim podati, a pokud možné, vložíc se v to, je srovnati; pakli by jich přátelským jednáním porovnati nemohli, tehdy teprv jim ku pořadu práva horního ukáží a k jistému dni je sročí, a se vší bedlivostí strany vyslyšíc vejpovědí spravedlivou podělí.

Pakli by se které straně vidělo, že jest vejpovědí obtížena, bude moci před nás a v nepřítomnosti naší před nejvyššího mincmejstra království Českého odvolání vzíti.

35. O svolání kverkův.

Uználi některej z kverkův, šichtmejstr, štejgíř, nebo jinej správce, toho potřebu, aby kverci svoláni byli a o některé pilné potřeby svého nákladu uvažovali, mají se toho při hofmistru neb perkmistru, oznámíc mu příčinu, dožádati, aby dovolil kverkův svolání: a hofmistr neb perkmistr, uználi toho potřebu, má k tomu dovoliti a přísežného jednoho nebo dva, aby při tom byli, nařídíti; ale bez dožádání a dopuštění hofmistra neb perkmistra nemá žádného svolání, a bez přítomnosti přísežných žádného jednání býti.

Svolání kverkův a jednání o dolové a horní potřeby nemá nikam jinam se dopouštěti scházeti, než tu kde se jiné ouřední a horní věci řídí; a na čem se kverci snesou, nebudeli proti právu a dobrému hornímu řádu, má to od ouřadu horního potvrzeno a v knihy k tomu náležité, i osoby které jsou se sešly a kterého dne to jednaly, poznamenáno býti. Pakli by jejich snešení proti právům a řádu hornímu bylo, mají je naši ouředníci z toho vyvésti a napraviti.

Jiné postranní schůzky, ukrytě před ouředníky horními, docela zapovídáme, a dopustíli se kdo v svém domě, zahradě, na poli, neb kdežkoliv na svém gruntu neb nájmu, bez povolení hofmistra neb perkmistra, takových postranních schůzek, má nám propadnouti dvacet hřiven čistého stříbra; a ti kteří jsou se sešli, jeden každej z nich, po desíti hřivnách čistého stříbra do komory naší položiti má.

Ale nad dolem sejdouce se o dolové potřeby rozvažovati a jednati se jim v přítomnosti přísežného horního nehájí.

Pořádné svolání kverkův má se takto státi. Když na žádost žádajícího hofmistr neb perkmistr jedněch každejch hor k svolání kverkův povolí, tehdy písař urburní má ke všem kostelům, kde při těch horách kázání slova božího bejvá, cedule psáti v tento rozum: „Hofmistr a urburéř s ouřadem horním přikazují všem kverkům, nákladníkům, faktorům a správcům dolu neb vortu N., aby se dnes po samém obědě na vlaském dvoře v rejtuňku najíti dali pro pilné a důležité potřeby téhož dolu neb vortu, kteréž jim při sjití oznámeny budou; a kdo by se tak nezachoval a nepřišel, tehdy ten každej bude povinen to všecko podstoupiti a držeti, co od jiných přítomných nařízeno a narovnáno bude.“

A takové cedule mají dány býti farářům, aby při každém kostele po kázání na kazatedlnici lidu přečteny a to svolání tak vůbec oznámeno bylo; ale na jinejch horách má bejti též příhodné místo k sjití oznámeno a to tu, kde se jiné ouřadní a horní potřeby obyčejně řídívají.

Jestliže by se pak žádnej z kverkův ani faktorův nepostavil, tehdy ten, kterej jest svolání učinil, má to tím nebo těmi přísežnými, kteří by od hofmistra neb perkmistra k tomu nařízeni a přítomni byli, osvědčiti, a při nejprvnějším sjití ouřadu hornímu, z jakých příčin jest svolání učinil, oznámiti a za opatření žádati; a ouřad horní, vyslyšíc příčinu a potřebu, má to uvážiti. A co tu za slušné uznáno a nařízeno bude, to budou povinni všickni kverci podstoupiti a tak se chovati. Nad čímž naši ouředníci horní při všech horách ruku na místě našem držeti mají; nebo nesluší toho trpěti, aby pro nedbalejch kverkův nescházení urbura naše hynouti měla.

36. O štolách a štolním právě.

Štoly dědičné jsou každým horám kovovým pro svedení vody a přivedení větrů k velikému pohodlí, ale že dlouhého času a mnohého nákladu i ustavičného opatrování potřebují, za kteroužto příčinou mnozí horníci takových nákladů činiti se ostejchají, rozvažujíc, že dlouhé čekání zisku tesknost přivozuje, nad to pak, že v starejch horních právích zatměle a nesrozumitelně o štolách se zmínka činí, z čehož jsou mezi kverky štolními a dolovými mnozí odporové pocházeli: a protož ten artikul taky k lepšímu vyrozumění vysvětlujeme, aby se jeden každej spraviti, a jakého zisku z nákladův svých očekávati má, věděti mohl.

Ale nejprvé kdo chce buď znovu štolu začíti, nebo starou štolu k vyzdvižení a gveldikování ujíti, má při tom všecken ten řád a způsob zachovati, jak napřed o ujímání dolův oznámeno jest.

A to má při tom věděti, že každá štola, která by znovu začata byla, má býti od žůly do firštu čtyr loket pražských zvejší a od hanthu do linthu půl druhého lokte zšíří; žůla má býti rovná, nemá míti žádnejch šprynı́ ani hrbolů, za kterými by se voda zdržovala, ale aby voda svůj tok volnej míti mohla. Také se nemá do vrchu žůla náhle štakovati totiž povýšovati, ale má ve sto dumploších toliko jednoho pražského lokte a půl čtvrti lokte štaku míti, leč by toho hodné příčiny byly, tak že by nějací tvrdí kampi přistoupili a k některému dolu pro důležitou potřebu pospíchati museli, tehdy se poněkud k tomu*) dovoliti může, však bez vědomí a dopuštění hofmistra neb perkmistra těch hor nemá se toho díti; a hofmistr neb perkmistr nemá toho dopouštěti, leč to s přísežnými ohledá a uváží, že bez toho bejti nemůže.

Bylali by některému dolu**) tak pilná potřeba, že by pro vody nebo pro nedostatek větrů volně dělati nemohli, a štolou k němu pospícháno bejti muselo, ale pro tvrdost kampu by bez šprynı́ a štaku tak brzo jim spomoženo bejti nemohlo: tehdy aby obmeškáni nebyli, může dovoleno býti, aby poněkud i s šprynĕmi témuž dolu tím dříve ku pomoci přišli a sobě štolního práva dobyli.

Pakli by kteří štolníci bez povolení hofmistra neb perkmistra těch hor šprynĕmi neb štaky k některému dolu štolu hnali, nemají tím žádného práva dosáhnouti ani užiti.

A když tak štola začata a tak daleko dohnána bude, že by žůlou jednoho lánu pod drnem byla, a kverci by potomně se rozmyslili a pro odjímání jiné štole práva, anebo pro nějakou jinou kořist níželi zasednouti anebo vejšeji se štakovati chtěli: toho jim nikoli nemá dopuštěno býti, než jak jsou z počátku od zhlavy žůlu začali a trekwerk položili, tak při tom zůstati jsou povinni.

Pakli by se v tom tak nechovali a jinak, nežli tuto vyměřeno, štolu hnali, tehdy nemají žádného práva štolního užiti a to potud, pokud by toho podle uznání ouředníkův horních zase nenapravili.

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě: „aby tomu dolu k odvedení vody a přivedení větru tím prvé pomohli a sobě štolního práva dobyli."

**) Odstavec tento jest vynechán v rukopise s letopočtem 1579.

Mají také štolu často vyšlamovati a ustavičně vyčištěnou držeti, aby vody odpady své volné míti mohly, krně neb žlaby se nepřeplňovaly a větrové žádné překážky neměli. A jsou povinni, kudy kolivěk štolu po kluftě ženou, aby krně totiž žlaby kladli a po straně, při linthu i po hanthu, kde by vody po skále slzaly [sic]*), střechy, po kterých by voda na krně uvedena byla, zdělali.

Dopustíli štolníci, aby štola zapadla neb lichtloši se zabořili, tak že by voda odpadu neměla, ani vítr průchodu volného neměl, a neopatříli toho hned zase, ale na škodu dolův zanedbají a prodlejí, nemá jim z těch dolů, kteří by tak od nich obmeškáni byli, žádného práva štolního vycházeti, pokud toho nenapraví; pakli by tím vždy na škodu dolův protahovali, mají od ouředníkův horních napomenuti bejti, a nenapravíli v jednom témdni po napomenutí, bude moci ta štola jiným, kteří by toho žádali, propůjčena býti.

Chtějíli štolníci štolhortu své štoly nepotratiti, mají v jednom roce při nejmenším půl lánu horského dále odsednouti, leč by pro tvrdost skály nebo jiné hodné příčiny toho učiniti nemohli. Což ouředníci horní spatříc se vší bedlivostí mají uvážiti, jsouli hodné příčiny; a nenejdouli hodnejch příčin, mají je k tomu přidržeti, co jsou jednoho roku obmeškali, aby druhého vyplnili. Protož mají ouředníci často k štolhortu, jakým pořádkem v něm dělají, přihlídati; nebo štolhort, pokud pořádně s opovědí ouředníkův a zaštafováním nebude upuštěn, nemá pustej ležeti.

Pakli mají jaké doly před sebou, ježto by štoly pro odvedení vody a pro přivedení větru očekávaly, mají bez odkládání dnem i nocí pospíšiti, a tomu neb těm dolům ku pomoci přijíti.

Ale jestliže by štolníci štolhortu štoly zanechali, dáleji štoly hnáti nechtěli: jsou nicméně štolu vyčištěnou povinni, též i lichtlochy otevřené, žlaby neb krně vyšlamované a střechy zdělané držeti, ač práva štolního užívati chtějí.

A ouředníci horní mají při štolhortu štufu vytíti, ceduli k ní přivázati, napíšíc odkud a z kterého místa jest, proč a kterého dne i roku vyťata, a při ouřadu horním ji s pilností schovati. Budeli pak kdo té štoly štolhortu za propůjčku žádati na ten spůsob, že by ji dále hnáti chtěl, má jemu bez odporu od vyťaté štufy propůjčena býti.

A kdyby novej příjemec tou štolou dále těžil a skrze prvních štolníků štolu a lichtloch se perky a jinými potřebami fudroval, nemá jemu toho hájeno bejti; však v témž lichtlochu i štole, kudy se fudruje, povinen jest na svůj náklad všelijakej rychtuňk, cimry i trekwerky držeti; nad to povinen jest v těch místech žůlu neb žlaby čisté a vyšlamované, také za sedm later od lichtlochův dolů po štole, držeti potud, pokud cizí štoly a lichtlochu potřebovati bude. Ten novej nebo poslední příjemec, ženouce tak štolu vedle tohoto práva a nařízení a přijde k některému dolu nebo pramenu, má toho všeho práva od štufy, od které propůjčka jeho jest, užiti, jakoby od zhlavy [sic] štolu hnal.

Ale kdyby potřeba byla žůlu nebo krně užabrovati neb vyšlamovati, poněvadž od posledních štolníkův štoly do první šlamové se s vodou nésti mohou, však v jednom místě více toho nežli v druhém bývá: protož toho zanecháváme při uvážení a rozeznání našich ouředníkův horních, aby oni spatříce očitě mezi týmiž štolníky rozsoudili, jakou by pomocí poslední prvním na vyčistění a vyšlamování štoly povinni byli; vedle takového rozeznání ouředníkův mají se bez odporův tak zachovati.

Kdyby štolníci do některého dolu štolu prorazili a téhož dolu šachty k fudrnosti potřebovali, nemá jim hájeno bejti: nebo slušné jest těm, kteří mnohým pomáhají, poněkud svého práva půjčiti, však pokud nejvejš možné aby dolovým kverkům v jich nákladích překážky nečinili.

A pokud se jejich šachtou fudrovati a jim překážku činiti budou, potud doloví kverci nejsou štolníkům než polovici štolního práva dávati povinni; pakliby dolovým bez překážky bylo, mají jim zouplna štolní právo dávati.

*) V rukopise s letopočtem 1579 „slezaly."

Také jsou štolníci povinni v těch šachtách, kudy by se fudrovali, cimry a jiné rychtuňky pomoci držeti, a to vedle uznání ouředníkův horních; pakli sami té šachty užívají, tehdy také sami rychtuňk držeti mají.

Bylali by v čích měrách štolníkům lichtlochu sníti a až na štolu prosednouti potřeba, budou moci to s povolením hofmistra neb perkmistra, bez překážky jich kverkův, učiniti; a kverci těch měr nemají toho hájiti, a nejdouli štolníci v tom lichtlochu ziňkování [sic] rudu, tehdy ta ruda má kverkům dolovejm náležeti, ale oni jsou proti tomu štolníkům náklad, kterej na sekání té rudy vzešel, povinni zaplatiti, a toho lichtlochu budou moci i potom štolníci kolikrát by jim koli potřeba byla užívati; ale kdyby ho štolníci nepotřebovali, tehdy doloví kverci neb čí míry jsou, mohou v něm též těžiti a k svému dobrému užívati.

A jestliže by kteří doloví neb jiní kverci, kteří by své šachty neb dolu neměli, snadnější fudrnost skrze štolu mohli míti nežli skrze svůj důl, a bylo by štolníkům bez překážky, tehdy potud pokud by jim na překážku nebylo a kverci toho od nich žádali, mají štolníci těm kverkům skrze svou štolu fudrnosti, však proti slušnému platu, jak by od ouřadu horního uznáno bylo, dopříti.

A když štola vedle těchto práv pořádně k dolům hnána bude, k kterému koliv dolu přijde, a bude zhloubí při nejmenším půl druhého lánu horského, to jest půl jedenácta latra štyglem zavěšeně, vodu odvede a vítr přivede, má štolního práva zouplna bez odporů užiti, a to takového práva: jestliže jest štola skrze celej kámen do téhož dolu hnána, tehdy ze všech rud, rejlů, šlichu i jiného všeho odtud pošlého, které věci v tom dole sekány*) budou, by pak rejle, perky, neb cožkoliv toho někomu zadáno neb zaprodáno bylo, však má štolníkům z toho též devátej díl náležeti. Pakli jest stará štola a toliko dobejváním, totiž žabruňkem a trejbováním, dohnána, má též ze všech rud i jiných věcí od rud pošlých, jak vejš oznámeno, však toliko dvanáctej groš nebo díl štolníkům štolního práva dáván bejti.

Ale bylali by štola z staré štoly k některému dolu skrze celou skálu dohnána a prolomena, má z toho dolu, do kterého skrz celej kámen dohnána jest, devátej díl dáván bejti.

Do kterejch měr štolníci**) štolou přejdou, by pak durchšlaku do šachty neudělali, tehdy kverci těch měr mají bejti povinni štolníkům, pokud v jejich měrách štolu hnáti budou a z měr štolhortem nevysednou, čtvrtej díl koštu totiž nákladu dávati, a ouředníci horní mají štolníky napomínati a k tomu skutečně přidržeti, aby štolhortem nezaháleli, nýbrž podstatně dělajíc pospíšili.

Přejdouli štolníci k některému dolu svou štolou, a odvedli by vodu a nepřivedli větru anebo přivedli vítr a neodvedli vody, má jim toliko polovice štolního práva, jak vejš o nové a staré štole rozdílně doloženo jest, dáváno bejti potud, pokud by obojího nevykonali, totiž větru nepřivedli a vody neodvedli.

Přijdouli štolou do některého dolu, kde by dvě šachtě neb hlubiny byly, v jedné by rudu sekali a v druhé nic, a přišli by štolou do té, v které by rudy ani těženo nebylo, nejsou jim kverci nic dávati povinni, pokud by do té šachty, kde ruda jest, nepřišli; ale kdyby v té šachtě, kde rudy není, pro pohodlí druhé šachty, kde rudu sekají, voda držána a na štolu slévána byla, anebo že by skrze tu šachtu vítr do druhé k rudě přiveden byl, tehdy polovici štolního práva dávati jsou povinni. A když štolu i do druhé šachty, v které rudu sekají, doženou, žlaby položí a střechy, pokud by jich potřeba byla, zdělají, teprv jim má zouplna štolní právo dáváno býti.

Jestliže by kterému dolu, skrze kterej jest štola hnána, z jiného pramene anebo z jinejch starejch a pustejch dolův, buď z lintu anebo z hantu, voda škodila a pod štolou k nim tekla: štol-

*) Rukopis s letopočtem 1579 má ještě: „a na čisto vypraveny."
**) Odstavec tento jest vynechán v rukopise 1579.

níci nejsou povinni toho napravovati, ani k těm pustým dolům, kdež by naděje k zisku neměli, štoly hnáti, leč by se doloví kverci, kterým se škoda děje, s štolníky o to urovnali; pakli by vejš nad štolou tekla, tu jsou štolníci povinni na štolu střechami do krní uvésti.

Podsednouli štolníci kterej důl, že by skrze odevřenou kluftu neb jakžkoliv voda z něho na štolu odpadla, má jim z toho dolu polovice štolního práva vycházeti, a když by porazili [sic] a tak i vítr přivedli, tehdy celé právo štolní jim dáváno býti má.

Pakli by kterej důl podsedli, v kterém by rudu sekali, a ten důl nebyl by tak daleko zpavován, aby mohl štolou dosažen bejti a voda by z něho na štolu nespadala, tehdy z toho dolu nejsou štolním právem povinni, pokud jim vody neodvedou a větru nepřivedou; ale když by do toho dolu štola proražena, anebo ten důl na štolu proražen byl, tak že by voda odpadla a vítr přiveden byl, ač by koliv rudu nad štolou sekali, však jsou povinni celé právo štolní dávati. A když tak do některého dolu štolu pořádně doženou, vítr přivedou a vodu odvedou, krně skladou a střechy, pokudž toho potřeba, zdělají, a doloví kverci moha nechtěli by vodu na štoly slévati, ani štolního větru užívati za příčinou, aby štolního práva nedávali, nemá jim ten obmysl prospívati, ale štolní právo jsou dávati povinni, by pak z toho žádného užívati nechtěli.

Pakli kterej důl podsednou, že by v něm rudu sekali, a kverci toho dolu nechtěli by žůlou k štole těžeti proto, aby se na štolu neprorazili a štolního práva nedávali, nýbrž štolhortem neb polem dělali a žůlu opouštěli: tehdy štolníci budou moci zhůru proti nim dělati, a což by v tom koli rudy nasekali jejich má bejti; ale jakž by se na ně prorazili, vodu odvedli a vítr přivedli, má jim štolní právo dáváno bejti a oni štolníci nemají více té rudy sekati, nýbrž kverkům k jejich užitku zůstati má.

Štolníci ženouce štolu a přišli by do měr některého dolu, však nebyli by pod drnem půl jedenácta latra, jak štola za právo má, a rudu by sekali: ta ruda má býti dána kverkům toho dolu, v čích měrách sekána jest; ale ti kverci jsou povinni štolníkům náklad, kterej jest na sekání té rudy vzešel a od ouředníkův za slušnej uznán byl, zaplatiti. Pakli by v kterejch měrách štolou hlouběji nežli půl jedenácta latra štyglem byli, a našli by rudu, budou ji moci od žůly štoly až do firštu pěti loket pražských zvejší a na šíř, jak ruda státi bude, sekati a k svému užitku obrátiti.

A v kterém by dolu neb měrách přes šachtu anebo přes hašpl štolu hnali, jsou povinni ihned štolníci přes tu šachtu neb hašpl krně totiž žlaby klásti, buď v lintu neb hantu, kdež by nejméně fudrnosti a lezení překáželo; pakli by tak těsno bylo, že by bez překážky žlab ležeti nemohl, mají štolníci na svůj náklad přicvejtovati.

Mají také*) všickni ti dolové, kteří jsou na užitcích a štoly odpadáním vody neb přivedením větru, anebo toho obojího užívají, by pak v jejich měrách štola ještě nebyla, vedle uznání ouředníkův horních štolníkům pomoc dávati.

Byli-li by v kterém dolu vortové propůjčeni, buď na polovici, na třetí, na čtvrtej neb na jakejkoliv díl, však z těch rud, které by na těch vortích sekány byly, též z rejlu, šlichu i jiných věcí od rud pocházejících, jak by se koliv jmenovati mohly, má předkem štolní právo snímáno a dáváno býti a potom kverkům dolovým jich díly.

Jestliže by štolníci v čích měrách dva prameny s rudou našli, buďto roztřelený anebo jeden přes druhej po kříži, mají míti vůli, o kterém by dělati chtěli, a dělajíc budou moci rudu sekati a k svému užitku obraceti pokud štola za právo má, totiž od žůly do ferštu pěti loket a zšíří jak ruda stojí. A po druhém pramenu budou míti štolníci také vůli hnáti, ale ruda, která by v těch měrách po témž druhém pramenu sekáua byla, má dolovým kverkům náležeti; však štolníkům jsou povinni náklad, který by na sekání té rudy vzešel, navrátiti. Pakli by doloví kverci rudy k sobě při-

*) Odstavec tento jest vynechán v rukopise s letopočtem 1579.

jíti nechtěli, také nákladem povinni nejsou, ale štolníci ty rudy proti nákladu k užitku svému obrátiti mohou.

Pakli by přišli na křižovou neb šarovou kluftu a nebylo rudy, mají štolníci toho na dolové kverky podati, chtějí-li po té kluftě, pokud jich míry jsou, sami na svůj náklad ten štolhort hnáti, že toho mají vůli míti. Jestliže by doloví kverci ve dvou nedělích toho nepřijali a štolhortu neobložili, tehdy mají štolníci sami ten štolhort hnáti, a dosáhnou-li v tom hnání v těch měrách jaké rudy, má jim štolníkům zouplna a ne dolovým kverkům zůstati.

Pakli by doloví kverci sami ten štolhort obložiti a na svůj náklad hnáti chtěli, mají od hofmistra neb perkmistra napomenuti býti, aby tím podstatněji dělali a pokud míry jejich jsou tím dříve odsedli, tak aby štolníci nebyli obmeškáni, ale zase k svému štolhortu zasednouti mohli.

Ženouce štolníci štolu a našli by v svobodném poli pramen rudy, budouli žádati za propůjčení a potom za měření jeho, zachovajíc v tom pořádek napřed oznámenej o přijímání dolův, má jim vedle téhož řádu a obyčeje propůjčeno i měřeno býti.

Pakli by nejdouce pramen, nežádali ho za propůjčku a štolu předce hnali, a odsednouc štolhortem za půl měr dolovejch, totiž čtrnácte later od pramene nalezeného a mlčením pominou [sic], tehdy hofmistr neb perkmistr má kverky totiž štolníky poručiti napomenouti, aby ten pramen, vezmouc naň pořádnou propůjčku, obložili; jinak neobloží-li ho v témždni, že jiným, kdo by ho za propůjčení žádal, jej propůjčí, a neobloží-li ho v tom témždni po oznámení a napomenutí, bude jej moci jinému, kdož by ho za propůjčení žádal, svobodně propůjčiti.

A štolníci nemají žádnému hájiti, komu jest od ouředníkův dopuštěno v štole na pustých místech propůjček a vortův hledati; a kdož by kolivěk ujal jaké místo a rudu sekal, bude povinen tak jako jiní štolní právo dávati.

Jestliže by dvě štoly do jedné hory hnány byly, a chtěla by mladší štola starší štole právo odníti: tehdy musí nová štola starou při nejmenším sedmi latry štyglem zavěšeně podsednouti, jinak svrchní štola, jakožto starší, při právě štolním zůstavena býti má.

Pakli by se nenadále přitrefilo, že by ze dvou oudolí do jednoho vrchu proti sobě štolu hnali a blízko k sobě přišli, a nebyla by jedna druhé sedmi later zhloubí, tehdy která jest starší, ta právo štolní obdržuje; však štola odsouzená má z těch dolů neb měr, skrze které jest prošla a do nich ještě druhá štola dohnána není, štolní právo bráti, dokud by druhá dohnána nebyla a práva sobě nedobyla. Pakli by o sedm later a více jedna druhé hlubší byla, tehdy nižší, by pak mladší byla, právo obdržuje; ale budou-li podál od sebe a každá na jiném pramenn, bude moci každá svého práva, kterého sobě dobyla, užívati, leč by jedna druhou sedmi latry podsedla, ta dědictví i právo druhé štole však toliko v těch měrách podseděných odjímá.

Ještě jiné štoly bejvají, totiž hledající rud a pramenův, kteréž nemají takového práva a svobody jako štoly dědičné, o nichž již obšírně oznámeno jest: a protož nejdouli kverci štoly hledající pramen rudy v svobodném poli, buď po štole nebo na příč, mají se v tom bez proměny tak chovati jako o dolích a dědičné štole, když v svobodném poli rudu nejdou, položeno jest.

Však jestliže od toho pramene rudy dále dělati a v svobodném poli více pramenův hledati chtějí, mají toho vůli míti, a při každém pramenu, ač jeho vedle práva horního užiti chtějí, mají ten řád zachovati a měr žádati; pakli k některému pramenu měr žádati nebudou a odsednou od něho štolhortem přes čtrnácte later horských, budou ji moci naši ouředníci jiným propůjčiti.

Také se přitrefuje, že se hory na vysokých a příkrých vrších nacházejí, tak že nesnadno šorfy neb šachtami, ale štolami rudy a pramenové hledáni a nalezeni bejvají. A protož, jestliže by se přitrefilo a pramen rudy štolou nalezen byl, kterej by přímo do vrchu stál, a kverk neb nákladník za míry žádal: tehdy, zachovajíc všecek řád o měrách napřed oznámenej, má šnůra od prostředku z hlavy

štoly mezi žůlou a ferštem založena a polovice měr po pramenu dolův a druhá polovice nahoru tažena býti, avšak do lintu i do hantu po stranách má též po sedmi latřích práva svého jako jiní dolové užiti; pakli by z které strany šnůra zouplna tažena býti nemohla, mají ten nedostatek z druhé strany, jak o dolích oznámeno, pokud by nic na překážku nebylo, doplniti.

Bylali by ta štola dole v oudolí, tak že by přímo dolů polovice měr taženo býti nemohlo, tehdy nicméně nahoru nemá více dáno býti nežli půl měr, a dolů, poněvadž je žádnej podsednouti nemůže, má jim dědičná hlubina zůstati. A kde bude konec měr, tu mezníci postaveni býti mají, a od mezníkův na místě hlubiny má své dědictví nahoře i dole, tak upřímo do vrchu, míti, jakoby voda rovně státi mohla. A co bude nahoře i dole, též i při jinejch kterejchkoli měrách přes mezníky svobodného zbejvati, to nám zůstává, a naši ouředníci mají to, vedle závazkův svých věrně a bedlivě uvážíc, nám k užitku obložiti, anebo jiným, kdož by toho žádal, propůjčiti; ale na gruntech stavův, pokud by prvé žádnému propůjčeno nebo připovědíno nebylo, v moci pána gruntu zůstává k své ruce obložiti, anebo jiným propůjčiti.

Z takovejch rud, buďto dědičnými nebo hledajícími štolami dosažených, z pramene v svobodném poli nalezeného, pořádně propůjčeného a měřeného a kteří desátku osvobozeni nejsou, mají též jako i z dolův desátky dávati povinni býti. Všelijaké vody, kteréž by štolami, šorpy neb šachtami dosaženy a dopavovány a na den vyvedeny byly, mají předkem k dolovým a horním potřebám obráceny býti, a jestli by jich ti, kteří se jich dopavovali, sami nepotřebovali, mají jich jiným bez všelikejch zouplatkův i odporův, komu by jich též k hornímu neb dolovému dílu zapotřebí bylo, dopříti.

A hofmistr neb perkmistr nemá dopouštěti takovejch vod od horních potřeb odprodávati neb odvozovati.

37. Tále k záduší.

Také se u nás vidí za slušné a náležité pro čest a chválu, též pro rozkaz pána Buoha a pro očekávání hojnějšího požehnání: aby při všech horách našich, též duchovních i na stavův gruntech v království Českém, při každém horním nákladu, totiž dolích, vortích i štolách, k kostelům, školám a špitálům dva kukusy kverci na svůj vlastní náklad pavovali, a v auspejtích se na ně dáváním tak chovali, jak o tom níževi v snešení s stavy o hory a kovy světleji oznámeno a vyměřeno jest.

38. O erckafu, totiž rud kupování.

Jakož slavné a svaté paměti císař Ferdinand, pan děd náš nejmilejší, rozvažujíc, že Hora Kutná skrze neřádné a škodlivé rud a kyzův kupování od erckafeřův k znamenitému snížení přichází, ano i ku pádu se schyluje a to za příčinou, že erckafeři toliko svých vlastních užitkův hleděli a nákladníkův i chudejch havéřův, skrze kteréžto hory zdržáni býti musejí, nic v tom nešetříc a nelitujíc, na kupování je ujímali a utiskali, od některých pak dokonce kupovati nechtěli a tím jsou mnohé doly a vorty k spuštění přivedli: i majíce JMt lítost nad těmi horami i nákladníky a chudým havířstvem, ráčil jest léta Páně 1549 při času sv. Václava při erckafeřích ten jejich škodlivý erckaf zastaviti, a erekaf pořádnej, aby od každého rudy i kyzy i vitrunky, vedle váhy a proby skrze přísežné osoby k tomu zřízené, přijímány byly, k své ruce ujíti a tak nařídili, aby se v tom žádnému žádného zkrácení nedálo, ale jednomu každému aby jeho rudy a kyzy podle váhy a proby vedle jistého s kverky snešení placeny byly, a čímž koho pán Buoh naděliti ráčí, toho aby mohl vedle spravedlnosti své užiti.

Ale potom léta Páně 1563 dne dvamecítmého měsíce března, slavné a svaté paměti, císaři Maximilianovi, panu otci našemu nejmilejšímu, při svolání obecního rejtuňku všickni horníci, kverci, nákladníci, faktoři a kteří se koliv sešli, šetříce v tom JMti velikých nákladův a pomocí, které jest při těch horách činiti ráčil, ulevili jsou všickni zespolka dobrovolně nějakej díl

z předešlého vysokého placení stříbra a v hrudách z stříbrných hor, při čemž i my na ten čas ještě zanechávati ráčíme, aby níže oznámeným spůsobem rudy, kyzy a vitruňky placeny byly.

39. Rudy z stříbrných hor:

Která ruda drží:	1—1½ lotu, placena má bejti	po	6 gr.
	2—2½ „ „ „ „	„	7 gr.
	3—3½, 4—$4^4/_2$, 5—5½, 6—6½, 7—7½ lotu placena má bejti	„	8 gr.
	8—8½, 9—9½, 10—10½, 11—11½, 12 lotů „ „ „	„	9 gr.
	12½ i co vejše drží, to všecko placeno bejti má	„	11 gr.

Kyzy na Kaňku a Taurkaňku:

Kterého kyzu centnýř drží stříbra:	2 q_3 platí hýle, totiž 12 centnýřův	24 gr.
	3 „ „ „ „ „ „	30 gr.
	4 „ „ „ „ „ „	48 gr.
	5 „ „ „ „ „ „	1 kopu — gr.
	6 „ „ „ „ „ „	1 kopu 18 gr.
	7 „ „ „ „ „ „	1 kopu 30 gr.
	8 „ „ „ „ „ „	1 kopu 48 gr.
	9 „ „ „ „ „ „	2 kopy 10 gr.
	10 „ „ „ „ „ „	2 kopy 30 gr.
	11 „ „ „ „ „ „	2 kopy 54 gr.
	12 „ „ „ „ „ „	3 kopy 18 gr.
	13 „ „ „ „ „ „	3 kopy 46 gr.
	14 „ „ „ „ „ „	4 kopy 12 gr.
	15 „ „ „ „ „ „	4 kopy 42 gr.
	16 „ „ „ „ „ „	5 kop 12 gr.
	17 „ „ „ „ „ „	5 kop 31 gr.
	18 „ „ „ „ „ „	5 kop 51 gr.
	19 „ „ „ „ „ „	6 kop 10 gr.
	20 „ a výše co drží, to má bejti placeno každý lot po	8 gr.

Placení vitruňkův na stříbrných horách:

Když centnýř vitruňkův drží stříbra:	2—2½, 3—3½ lotu, platiti se má každý lot	po	6 gr.
	4—4½ lotu, platiti se má každý lot	„	7 gr.
	5—5½, 6—6½, 7—7½, 8 lotů platiti se má každý lot	„	8 gr.
	8½, 9—9½, 10—10½, 11—11½, 12 lotů platiti se má každý lot	„	9 gr.
	A kterej drží přes dvanáct lotů, ten se platí jako rudy	„	11 gr.

Vitruňky na Kaňku a Taurkaňku platiti se mají tak jako kyzy, však kteří pod půl druhého lotu drží, ti nemají placeni ani přijímáni býti.

Též i toho šetřiti mají, aby rudy i kyzy, šlichy, grejple, i jiné k tomu podobné, na čisto vypravovali a čistě vypravené do erckafu dodávali, jinak od nich nemá přijímáno bejti.

40. O hutech.

Poněvadž se huti se všemi svejmi i uhelnými štadly, kde naším neb kverkovským nákladem uhlí pálí, od hor nikoli děliti nemohou, neb jedno druhému vlastně se vším příslušenstvím náleží:

a protož také i osoby při hutech a uhlí pálení pod správu nejvyššího mincmejstra a ouřadu horního přísluší, všecky případnosti a příhody napřed oznámeným podobné právu hornímu jako i horní souditi a říditi náleží, a protož se všickni ti ouředníci i dělníci našimi horními ouředníky a těmito právy spravovati, v svých potřebách se utíkati a nápravy hledati mají.

Co se pak hutních řádův strany šmelcování a ouředníkův nařízení dotýče, kteří se na jistej spůsob vyměřovati nedadí, za příčinou, že jsou rozdílní, jako na Horách Kutnách my erckaf i všecky huti a šmelcování k své ruce držeti ráčíme, a může toho na některých horách s volí kverkův a pro lepší fedruňk hor a chudých nákladníkův, kteří základův nemají, od nás nebo pánův gruntu více nařízeno bejti; někde pak kverci sami své rudy na svůj náklad šmelcovati dají, místy musejí bejti s zagrovnami a jinde bez zagroven, jakž pak při rozdílných rudách rozdílná díla a šmelcování bejti musejí.

A protož jeden každej bude moci své huti podle příležitosti, jak se nejlépe bude moci hoditi, šmelcováním, ouředníky, dělníky a dobrým řádem opatřiti a zříditi; však ouředníkům přísahy vydávati, i košty hutní a uhelní před ouřadem horním jako i jiné pořádně kladeny bejti mají.

41. Svátkové, kteří se od starodávna při Horách Kutnách světívají.

Narození pána Krista. Nové léto. Buoží křtění. Hromnic. Svatého Matěje. Zvěstování panny Marie. Svatých Filipa a Jakuba. Buožího vstoupení. Buožího těla. Svatého Jana Křtitele. Svatých Petra a Pavla. Rozeslání apoštolův. Svatého Jakuba. Svatého Vavřince. Matky buoží na nebe vzetí. Na den svatého Bartoloměje. Narození matky buoží. Svatého Matouše. Svatého Michala. Svatých Šimoniše a Judy. Všech svatých. Svatého Ondřeje. Svatého Tomáše. Vzkříšení Páně. Svatého Ducha a všecky neděle.

Tito svátkové mají bejti tak zachováni: jestliže by se kterého týhodne dva svátkové přitrefili, tehdy těm havířům, hutníkům a jiným dělníkům, kteří stále z lůnu dělají, má jim jeden svátek k svěcení prominut a zaplacen bejti, by pak nedělali; ale za druhý, nebudouli dělati, nemá jim placeno, ale sraženo bejti, pakli by dělali, má jim zaplaceno býti. Když se pak toliko jeden trefí, tehdy jim má k svěcení propuštěn a nicméně jako by dělali zaplacen býti.

Pakli by nějaká důležitá potřeba byla, že by i v ty svátky děláno býti muselo, nemají dělníci tomu na odpor bejti, však jim má ten den neb ta šichta obzvláštně, co se vedle velikosti lůnu dostane, nad to nade všecko, že jim za svátek taky dáno bude, placeno býti.

Ale když se trefí narození pána Krista v témdni, tehdy dva svátkové, totiž narození pána Krista a druhej hned po něm sv. Štěpána, mají oba dva těm dělníkům pasirováni i placeni býti tím spůsobem, jak vejš oznámeno.

Ale kteří dělníci teprva toho téhodne k dílu přistupují, když se tak kterej svátek trefí: tehdy nemá jemu žádnej prominut, ale toliko ledyšichty toho téhodne, kolik jest dní neb šichet dělal, placeny bejti. Tolikéž kteří mají nádenní díla, aneb na šichty a lozuňky, jako hašplíři, nájemní zedníci, tesaři, přidavači a kteří i jiná nádenní díla dělají, jakož je naši ouředníci horní budou uměti a věděti, kterak jedny od druhejch rozděliti: těm toliko, kolik dní, šichet neb lozuňkův spravedlivě dělali, má placeno bejti.

42. Snešení o hory a kovy

slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, pana otce našeho nejmilejšího, se všemi třími stavy království Českého, které se jest stalo při sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta buožího 1575 v outerej po sv. Matouši evangelistu Páně [27. září], kteréhož i my potvrzujeme a bez porušení zachovati poroučíme, jakž slovo od slova níže poznamenáno jest, které jsme do těchto práv horních také vložiti poručili.

43. O vejjezdu ouředníkův horních na jiné hory a outratě.

Jestliže by nejvyšší mincmejstr a nejvyšší perkmistr, i jiní naši ouředníci horní společně, anebo někteří z nich, na některé naše hory v našich potřebách vyjeli, aneb vysláni byli, tehdy má jim outrata, na kolik koní kterému dovoleno, vedle obyčejného lifergeltu na jeden kůň a jednu osobu za den a za noc po dvanácti groších šesti penězích českých z mince naší, z které od nejvyššího mincmejstra nejpříhodněji a s menším ublížením uznáno a nařízeno a vyměřeno bude, na jeho nejvyššího mincmejstra certifikací a proti toho, kdo outratu přijímá, kvitancí vydána bejti.

Pakli některej z stavův, majíc hory na svém gruntu, nebo za jinou příčinou, anebo někteří kverci, na našich neb na stavův gruntech, při nejvyšším mincmejstru toho by hledali a žádali, oznámíc příčiny, jaká by toho potřeba byla, aby na ty některé hory sjel, anebo ouředníky horní poslali: tehdy, vyrozumějíc příčinám a nejde je slušné, má tak učiniti a podle uznání potřeby sám osobně, přijma k sobě jiné ouředníky, jeti anebo v menších příhodách nejvyššího perkmistra aneb i jiné s ním, jak kdy potřeba káže, vyslati; takové outraty mají od toho neb od těch, kdo jsou příjezdu žádali, vedle partikuláře od vejjezdu z domu až zase do navrácení domův jim zaplaceny bejti.

44. O zápovědi hor židům.

A jakož jest slavné a svaté paměti císař Maximilian, pan otec náš nejmilejší, z jistého a bedlivého uvážení, znajíce toho veliké příčiny dané a všem horám zlatým i stříbrným v království Českém vysoce důležité potřeby, ráčil jest skrze otevřené mandáty všechněm židům všecky své hory zlaté a stříbrné v témž království zapověděti, jakž forma téhož mandátu, slovo od slova níže postavená, ukazuje: a protož i my, uznávajíce to též za slušné a potřebné bejti, toho potvrzujeme a nad to toto k tomu přidáváme, aby netoliko těch našich hor zlatejch a stříbrnejch, které nyní v vyzdvižení a těžení jsou, ale také i těch, které v časích budoucích povstanou, všelijak a dokonce prázdni byli, jakž jim v témž mandátu vyměřeno.

„My Maximilian Druhý, z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše oc. Věděti dáváme všem vůbec i jednomu každému, poddaným našim, jakéhož koliv stavu a úřadu neb povolání ti jsou, všudy po království našem Českém usedlým i obývajícím: jakož jsou nás nejedny hodnověrné zprávy došly, kterak židé, obzvláště pak ti, kteří v Kolíně nad Labem, míli od Hory Kutny, kdež jsou se nemálo zase, jako i jinde v zemi, vkořenili, bydlejí, chudej souženej lid horní i řemeslnej netoliko svými nekřesťanskými lichvami a jinejmi zlejmi židovskejmi podvodnejmi obmysly a převrácenostmi k zkáze přivozují, ale také příčina jsou, že rudy a na díle stříbra, obzvláštně pak hertovní zrna, kteréž mnohdykrát odnešeny a skrze nevěrné lidi vzaty bejvají, skrze ně prohandlovány, a tak naši i obecních kverkův mnozí náležití užitkové a slušní důchodové odňati bejvají; protož se židé netoliko k dotčeným Horám Kutnám, ale také i k jiným našim horám v Čechách, obzvláštně rádi blízko osazují, aby takovejch handlů tím snáz vyhledali, a svejch židovskejch obchodův a praktik tím příležitěji vésti mohli. Ješto kdyby oni nebyli, tehdy mnohdykrát takovejch zpronevěření, kteréž se skrze ně zlodějským spůsobem vejš psanejch rud a stříbra děje a fedrováno bejvá, pominuto by bylo; také by obstřihování mincí, přepalování, zpagamentování a zvláště vystřelování těžké mince, poněvadž kusové ne vždycky mohou jednostejně na střížì se strefovati, s kterýmiž oni jako lidé prázdní, kteříž sice žádné živnosti, než s křesťanskou, lidskou a zemskou zkázou se obírajíc, nemají, tudy se zdržují a obzvláštně sobě pomáhají; i nemohli jsme my toho, poněvadž se tu netoliko na kverky a obecní lid, ale i důchody komory naší k škodě a ublížení vztahuje, žádným spůsobem déle dopouštěti a tomu se dívati, ale chceme a jim židům i těm, pod kterejch oni spravování v dotčeném našem království Českém okolo hor v městech a městečkách obydlí mají, mocí tohoto otevřeného mandátu našeho přísně přikazujem,

aby oni židé v času jednoho měsíce, od datum tohoto našeho mandátu počítajíc, své věci tak spravili, aby po vyjití toho času, i budoucně, netoliko jmenovaných našich Hor Kuten, ale také Joachymstálských, i sice všech jinejch našich v tomto království ležících hor, kdežkoli a v kterejch místech ty jsou a jaké jméno míti mohou, dokonce a docela se jim vyhejbali, jich varovali i prázdni byli.

Kdeby pak po jmenovaném času a přes tuto naši zápověď jeden, nebo jich více židův, na dotčených horách, kdež ty koliv jsou, postiženi a nalezeni byli, ten anebo ti mají ihned do vězení vzati, na hrdle i statku přísně trestáni býti. Protož se jeden každej žid před škodou a těžkostí sám bude věděti jak stříci a varovati.

A přikazujem taky N. našim zřízeným radám komory české, nejvyššímu mincmejstru, hejtmanům horním, nejvyšším perkmistrům a sice všem jiným hejtmanům a horníkům při dotčených horách v často jmenovaném našem království Českém přísně, a chceme, aby nad tímto naším mandátem přísně ruku drželi, jej nepřestupovali, ani komu jinému přestoupiti dopustili. A to my přísně míníme a na tom se jistá a konečná vůle naše vyplní.

Dán v městě našem Vídni šestej den měsíce srpna léta oc šedesátého osmého, království našich římského šestého, uherského pátého a českého dvadcátého."

45. O právu soudném.

Nacházíme, že předešlí císařové a králové čeští, někdy předkové naši, když jsou se Hory Kutny vyzdvihovaly, lidé rozmnožovali, město zakládali, domy stavěli, rozliční řemeslníci a jiní obchodníci se vosazovali, uznali jsou, že by správcové a ouředníci horní nemohli všeho lidu spravovati: i ustanovili jsou jim ku pomoci jiné soudce, kterýmž jest právo městské vydáno, ti aby městské a outrpní věci soudili, lid obecní při městě v dobrém řádu a pokoji zdržovali a spravovali, ouředníci pak horní aby hory tím pilněji opatrovati mohli, jsouce jiných prací a soudův obecních zproštěni, při samejch právích a řádích horních jsou zůstaveni.

A protož i my nyní, znajíce slušné příčiny a potřeby toho, potvrzujem a při tom to míti chceme, aby jedni druhým v jejich povinnosti nesahali, ani jaké překážky činili; ale naši ouředníci horní, kteří jsou k těmto právům ustanoveni a nařízeni, aby vedle nich ty věci, kteréž z hor pocházejí a k horám příslušejí, opatrovali, soudili a řídili.

Tolikéž ouřad městský aby ty věci, které k městskému právu náležejí, vedle práv městskejch soudili a spravovali, a co by horního bylo a před ně se dostalo, to aby k hornímu ouřadu podávali. Přihodiloli by se pak, že by se někdo pod správou ouředníkův horních jakéhožkoliv zlého skutku při horním díle neb jinak na našich štadlích k horám příslušejících dopustil, pro kterejby slušně mohl popravním mistrem ztrestán býti: vyslyšíc jeho se všemi omluvami a potřebnostmi, nejdeli se tak zlým skutkem vinen, tehdy teprva má od práva horního bejti podán k městskému právu se všemi aktami k souzení, a prvé nic; a ouřad městskej jest povinen ihned bez odtahův tu věc před sebe vzíti a souditi, a vedle práva se k němu zachovati.

Ačkoli při Horách Kutnách ti ouřadové v tom, jak vejš dotčeno, rozděleni jsou, aby ouředníci horní o horách a horních potřebách, a ouřad městskej o městské a obecní potřeby, spravedlnosti vyhledávajíc, soudili, pilnost a péči měli: však o potravách i jiném, co k vychování a zdržení chudého robotného lidu náleží, též o lojích, kožích, železích, provazích, a co více k horám potřebí, o to mají se obojí ouřadové snažiti, aby ty věci hodné a v slušné ceně byly, na všelijaké věci, aby míra a váha spravedlivá byla, často obojí ouřadové přihlídati mají, tak aby sobě chudej, robotnej lid, též i kverci bez obtěžování a přesazování potřeby jednati mohli.

Dalali by se kdy kterému kolivěk ouřadu příčina o rozmnožení a vyzdvižení hor anebo o obecní dobré jednati a uvažovati, poněvadž ty a tak rozšířené hory bez obce města a to město Hora

Kutná, i obyvatelé v něm, také bez hor v své podstatě nikoli by státi nemohli: a protož mají jedni druhejch ku pomoci a radě požádati a povolávati; aniž mají jedni druhými pohrdati, ani žádosti takové odpírati, ale, jsouce spolu v jednotě a lásce, mají sobě společně z obou stran radni a pomocni býti.

Ačkolivěk ouřad horní*) na Horách Kutnách pro starožitnost hor před ouřadem města starší a prvotní se býti nachází, však poněvadž obojí, jak horní tak městský, nám saditi a říditi i řády mezi nimi ustanovovati v moci naší zůstává: protož tomu chceme, pro uvarování budoucích mezi nimi nesrozumění a nevolí, aby od tohoto času vydání těchto našich práv horních ve všech příčinách a případnostech, kteréž z hor pocházejí a pod práva horní náležejí, též o horních lidech, havířskejch, hutnickejch, i jiných všech k horám připojených pořádkův se dotejkajíc, při svolání, vyhlášení, buď na kazatedlnicích neb jinak, neb v jakémkoli jiném v takových příčinách jednání, aby ouřad horní přední slovo, hlas a přímluvu měl; a tolikéž ve všech městskejch, obecních, cechovních i jiných k městu a pod právo městské náležitých případnostech ouřad městskej přední slovo, hlas a přímluvu míti má.

A jakož jsou za slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, pana otce našeho nejmilejšího, mnohé ztížnosti a žaloby na řezníky na Horách Kutnách přednášeny bejvaly, kterak že by, nemajíce při tom tak velkém a lidném městě žádného kutlofu, jak v jiných velkých i malých městech obyčej jest, ale v svých domích někdy nehodné, nemocné dobytky, stelné krávy i jiný dobytek a jinak lidem na zdraví škodlivá hovada nočně bíti obyčej měli, a k tomu všelijaké nečistoty od těch zbitejch hovad po ulicech kladou, skrze město ulicemi aby tekly, pouštějíc, smrady činí a na lidi nemalé těžkosti i nemoci skrze to uvozují, z čehož také i to pochází, že z takovejch nehodnejch dobytkův ani kože k hornímu dílu hodné a na pravej špermas, ani lojové jadrní bejti nemohou, na čemž horám nemalá ujma jest, a proto nicméně to všecko vysoce odbejvati chtějí a v tom drahotu činívají; ač jsou mnohokrát od nejvyšších mincmejstrův království Českého a od šepmistrův k dobrému řádu a vystavení kutlofu napomínáni bejvali, ale nikda jsou od nich k tomu přivedeni býti nemohli, až léta ͻc sedmdesátého skrze psaní od JMCské, slavné paměti, kteréhož datum na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli oculi [2. března], nejvyššímu mincmejstru, toho času Karlovi z Bibrštejna poručeno bylo, odpory mezi šepmistry a řezníky vyslyšeti a pokud možné spokojiti. Jakož jest pak v tom jednání řezníky k tomu přivedl, že jsou se před týmž mincmejstrem a ouředníky horními i mincovními, též před šepmistry uvolili místo obrati a kutlof postaviti a v řádu dobrém státi, ale až posavád jsou toho svého uvolení a přípovědi nevykonali: a poněvadž my ten obyčej, kterej se v těch příčinách při městech Pražskejch i jiných netoliko v království Českém, ale i jiných zemích, za dobrej řád drží, také schvalujem, a oni řezníci na Horách Kutnách jsou se na onen čas v to uvolili, protož chceme, aby nejvyšší mincmejstr s našimi ouředníky na Horách Kutnách a šepmistry bez odtahův to před sebe vzal a řezníky, aby sobě v místě příhodném, kdež se nejvyšší mincmejstr s ouředníky a šepmistry o to snese, kutlof spůsobili, k tomu skutečně měl a přidržel, a řád, jakej se v Pražskejch i jinejch městech při tom zachovává, a kterak by se k Horám Kutnám nejlépe trefiti a hoditi mohl, jim i přísežné osoby k tomu nařídil, ustanovil a nad tím, aby se v tom tak a nejinak chovali, pod propadením pokuty deset kop grošův českých, kolikrátby koli kterej přestoupil, aby nám, kdež jiné pokuty vyměřením těchto práv skládány bejvají, za každé propadení obzvláštně položiti byl povinen, ruku držel a žádného z toho nepropouštěl. A při jiných horních městech všech, kdeby až posavád takovej řád držán nebyl, má nejvyšší mincmejstr též s ouředníky těch hor a ouřadem téhož horního města to tak, jako na Horách Kutnách, naříditi a též nad tím ruku držeti.

Také i to míti chceme, poněvadž město Hora Kutná od hor a lidu horního svůj počátek i všecku podstatu vzalo, a obyvatelé jeho pro hory a od předkův našich římských císařův a králův

*) Odstavec tento jest v původním rukopise červeným inkoustem podtržen.

českých mnohými milostmi a svobodami, mimo jiná města v tomto království Českém, obdařeni a horníky jmenováni jsou: a protož jest povinen jeden každej z obyvatelův toho města, jakéhož koli povolání neb ouřadu byl by, i čeleď jejich, i podruzi, ouřadu hornímu v horních a městskému v městských věcech, poněvadž oni od nás obojí zřízeni jsou, všelijakou uctivost a náležité poslušenství zachovati a na jejich obeslání se postaviti, i z těch věcí, z kterých by před nimi obviněni byli, pokudž by se horního aneb městského práva dotejkalo, odpovídati jsou povinni.

Kteří by pak stavu rytířského sobě v městě Hoře Kutné, v předměstí, anebo na horách, pod jejich právo náležejících, domy kupovali, stavěli, v dluzích ujímali, od oumrtí darem, neb jakým koliv spůsobem v držení měli neb potom v držení uvedli: tehdy ti mají sami v těch domích osobami svými bydleti a ne podruhy toliko osazovati; a mají tím vším povinni býti i to všecko podstupovati, co jiní horníci a obyvatelé Hor Kuten i jiných měst horních, kde se hory pavují, povinni jsou a podstupují, vymiňujíce ouřady městské, do těch aby potahováni nebyli. Než jestli bychom my, anebo na našem místě nejvyšší mincmejstr království Českého, uznali neb uznal, že by se některej z těch k některému našemu ouřadu při horách neb jinde hodil a k tomu potažen byl, ten aby se beze všech odporův, jako jiní obyvatelé téhož města horního, k tomu potřebovati dal.

Pakli by tomu čemu, jak svrchu oznámeno, kterej na odpor se postavil a svoliti nechtěl, tehdy nejvyšší mincmejstr, povolajíc k sobě ouředníkův horních a ouřadu města, má toho také povolati a napomenouti, a nechtěl-li by po napomenutí svoliti, má jemu oznámiti, aby se ve třech měsících pořád zběhlejch vyprodal, a dům ten aby hodnou osobou, kteráž by těm věcem odporna nebyla, vosadil. Pakli by prodati zanedbával, tehdy nejvyšší mincmejstr, a v nepřítomnosti mincmejstra ouřadové horní a městský, ten dům mají dáti šacovati osobám přísežným, a kdoby jej v tom šacuňku ujíti chtěl a peníze složil, tomu jej v tom pustiti mají, tak aby hory nepustly a domové sousedy a ne podruhy osazeni byli; neb není slušné, aby ti měli těch svobod užívati, kteří by nechtěli toho břemene nésti, pro které ty svobody dány jsou.

46. O půhonu neb obeslání ku právu.

Jestližeby mezi dvojími kverky, anebo mezi dvěma osobami, o jakoužkoli věc z hor pošlou odporové povstali, ježto by sami mezi sebou, kterej by druhému křiv byl, rozeznati neuměli a spokojiti se nemohli, nemají sobě sami v ničemž nápravy činiti, ale mají se utéci ku právu a tu nápravy hledati.

Chceli kdo koho před právem viniti, má žádati hofmistra neb perkmistra těch hor, aby mu posla přísežného dopřál a poručil jeho odporníka, jmenujíc jej křtěným jménem i příjmím, před právo pohnati, a při tom má ihned oznámiti, z čeho jej viniti chce.*)

Hofmistr neb perkmistr má ihned k žádosti žalobce povoliti a poslu přísežnému poručiti, aby, vezma od něho právo své, jeho odporníku jménem soudce oznámil, aby se v den a hodinu N. před právem postavil a žalobu od N. (jmenujíc mu původa) proti sobě slyšel.

Nestaneli obeslaný, ani by se před hofmistrem neb perkmistrem neomluvil, má třikrát na něho zavoláno bejti, však ne hned pořád, ale v půl hodině, jedno za druhým, tak aby ta tři zavolání v půl druhé hodině vyšla: a neohlásí-li se po jednom, po druhém i třetím zavolání, ani se před

*) V rukopise s letopočtem 1579 jest ještě odstavec: „Nenašel-li by hofmistra neb perkmistra doma, tehdy má manželce nebo čeledi jeho, kohožbykoliv doma našel, oznámiti, že jest za tou příčinou hledal, aby obeslání na N. vyžádal; a tak se opovědíc bude moci poslu přísežnímu jeho právo dáti, obeslání při něm žádati, a posel bude povinen to učiniti. Pak-li by se příčina dala, že by některý přespolní kverk obeslán býti musil, tehdy má listem od ouřadu horního obeslán, a jemu den i hodina k stání, při nejmenším 14 dní napřed, oznámeno býti; a to obeslání má původ na škodu toho, kdo při ztratí, obsílajícímu odeslati.

právem k slyšení žaloby nepostaví, má původovi v tom, z čeho jest jej viniti mínil a před soudcem oznámil, stanné právo dáno býti; pakli by chtěl původ něco více oznamovati, z čeho by jej viniti chtěl, nežli jest před soudcím pověděl, nemá na ten čas nic více užiti než toho, co jest před soudcem při půhonu neb obeslání oznámil.

Ale nepostaví-li se původ k svému půhonu, tehdy hned po prvním zavolání, neohlásí-li se, má ten půhon přetržen a odporní straně, ač státi a toho žádati bude, proti původovi stanné právo dáno bejti; nebo má původ s potřebami právními prvé nežli odporní strana na hotově bejti.

Původ učině poručníka k své při, má ho soudcům oznámiti, a přizná-li se poručník, že tu při k sobě přijímá, tehdy na jakej koliv spůsob původ poručníku svou při poručil a poručníky přijal, má při ouřadu zapsáno a, buď že při obdrží neb ztratí, stálé bejti.

Obžalovanej, vyslyšíc žalobu, může poručníka týmž spůsobem k své při zmocniti; však k vejpovědi se má osobně postaviti, a není-li dosti usedlej, anebo že by za to neměl, z čeho jest obviněn, a původ by za ujištění žádal, má obžalovanej uručiti ku právu stání i dostání, anebo u vězení dodržán býti.

Pakli by původ obžalovaného z nepoctivé věci vinil, aneb nařekl by jej při právě, a nebyl-li by dosti usedlej, a žádal-li by obžalovanej za ujištění původu, týmž spůsobem se k němu zachovati mají, jako o obžalovaném oznámeno.

Při právě horním v království Českém nemají v žádné jiné řeči žaloby neb suplikací přijímati, leč v české neb německé.

A poněvadž jsou tato naše práva horní v obojí té řeči vydána, protož, v jaké řeči původ žalobu přednese, v takové jest obžalovanej odpovídati povinen. A pakli by na některého pána neb stavu rytířského gruntech, kterej by z těch řečí toliko jednu uměl, hory byly, a horníci neb nákladníci těch hor s týmž pánem gruntu o horní potřeby slyšáni býti žádali, anebo před pánem gruntu co činiti měli, tehdy v té řeči, kterou pán umí, potřebu svou jsou přednášeti povinni.

Když strany ku právu předstoupí, žaloba i odpor přednešena bude, mají soudcové prvé, nežli by k průvodům dopustili, stran na přátelskou smlouvu podati a osoby vedle uznání potřeby z prostředku soudcův k jistému dni voliti, a ty budou povinny mezi nimi pracovati; a strany mají sobě k té smlouvě přátely zjednati, a po kolika osobách se snesou z těch přátel k osobám od ouřadu vydaným přidati. A ty mají všelijakou možnou pilnost přičiniti, a pokud možné je porovnati a smluviti.

Jestliže by pak obojí strana smlouvcům svou při dobrovolně v moc daly a jim se důvěřily, mají soudcové slušnejmi a spravedlivejmi prostředky vedlé rozeznání z obou stran odporův jich ubrmanskou vejpovědí poděliti; a jakej od smlouvcův mezi stranami prostředek nalezen bude, ten mají dáti sepsati a stranám přečísti, na tom jedna každá strana povinna bude přestati a nemá se v té při na nic zase navracovati ani k kterému jinému právu odvolávati. A taková smlouva má býti v knihy k tomu náležité při ouřadu pro budoucí pamět, a smlouvcové zejména, kteří od ouřadu a kterej od jedné i druhé strany zvoleni byli, také rok i den se vší pilností zapsáno bejti.

Pokudžby pak přátelskou smlouvou nikoli porovnáni bejti nemohli, a nákladův horních se dotejkalo, mají ouředníci k vočitému spatření na ta místa, o která odpor jest, se sjíti, aneb oboje strany, k tomu povolajíc, vyslyšeti a jejich odporům vyrozuměti, aby potom tím snažněji rozsouditi a každému jeho spravedlnosti uděliti mohli.

Dotejkaloli by se co našich důchodův neb urbury, nějakého nářku o nevěrnost, služby, překládání koštův, falše, podvodův, krádeže neb ukrytí rudy a k tomu podobného, tu nemají žádné smlouvy dopouštěti, ale mají soudcové se vší možnou bedlivostí a pilností to vyhledati a nejdouli toho co, ješto by nám neb kverkům tak vysoce na ublížení bylo, mají vedle provinění skutečně trestati.

A soudcové nemají žádnejch pří bez hodnejch a právnejch příčin odkládati, ale mezi stranami, co nejprv možné, buď přátelskou smlouvou anebo spravedlivým rozsudkem k spokojení přivozovati; tak aby skrze dlouho trvající soudy k škodám a z obojí strany outratám velkejm i meškání, kteréž by skrze to vzrosti mohly, nepřicházely, také aby skrze meškání dělníkův urbura naše umenšena nebyla.

Každej kverk, by nejméně tálův měl, vidouce při svejch nákladích neřády neb zlé spravování, může se tak svobodně domlouvati, jako ten, kterej nejvíce tálův má; nebo chudého při jeho malém dílu více škoda obtěžuje nežli bohatého při mnoha dílech. Ale když kverci ku právu přistupují, nemohouli všickni přítomni bejti, tehdy ti přítomní mají míti od jinejch zmocnění, při nejmenším s jednu třidcátou přes polovici rozkverkovanejch tálův; podávajíli kverci jakejch spisův, mají se všickni, kteří k tomu povolují, podepsati a kteří psáti neumějí, mají se jiných dožádati, aby je podepsali; jinak nemají spisové přijímáni bejti.

Povstal-li by odpor mezi kverky jednoho nákladu o nějakou věc, že by se naší urbury nedotejkalo, tehdy kde se na větší počet tálův hlas schyluje, při tom má zůstaveno býti. Pokudž by pak z každé strany rovnej díl tálův měli, tehdy mají toho na ouřad horní podati, a obojí strany své dobré zdání oznámiti, a ouředníci mají mezi nimi rozeznati, co by užitečnějšího bylo, při tom budou povinny obě strany zůstaviti.

Pakli by se ujmy naší urbury dotejkati chtělo anebo něco toho, co by ke zlému příkladu a na snížení hor bylo, tehdy ouředníci se o to přičiňte, by pak i větší strana se na tom snesla, vedlé svejch ouřadův toho nedopouštějte, ale k nápravě přiveďte, anebo na nás a v nepřítomnosti naší na nejvyššího mincmejstra vzneste. Budeli obžalovanej vedlé práva hojemství žádati, pokud by se zadržení auspejtův, cupusův anebo mzdy dělníkům horním nedotejkalo, má jemu toliko jedno hojemství za dva týhodny dáno býti.

Pakli by o zadržení auspejtův, neplacení cupusův na ty doly neb vorty, kteří jsou v těžení, anebo mzdy dělníkům se dotejkalo: nebudeli na odporu, má toho téhodne dopomoženo bejti; ale byloli by na odporu, má bejti do téhodne odloženo na ten spůsob, aby sobě, co zapotřebí, dali vyhledati a o ten dluh se sečtli a přátelsky porovnali. Pokudž by se pak srovnati nemohli, aby se s tím, jak jsou vyhledali a co ještě mezi nimi na odporu zůstává, zase před právem postavili, nebudeli nic na překážku, má to hned mezi nimi rozsouzeno býti; pakli jsou se srovnali, mají některému z ouředníkův přísežných anebo písaři urburnímu oznámiti, aby ta pře přetržena byla.

Byl-li by dluh cupusní dávno zašlej, že by již ten důl nebo vort přes jeden měsíc pustej ležel, aneb jiným kverkům propůjčen byl, a nebylo by nic na odporu, má ve dvou téhodních k zaplacení dopomoženo bejti, leč by se to pro nějaké odpory neb jiné slušné příčiny státi nemohlo.

Pakli by starej dluh byl, tak že by věřitel dlužníka svého za jeden celý rok a šest neděl právem nenapomínal, tehdy po tom roce a šesti nedělích není povinen dlužník z toho dluhu odpovídati, a právo takovejch promlčenejch dluhův nemá dopomáhati; lečby příčina taková byla, že by dlužník v zemi nebyl, ani jinak k napomenutí dosažen bejti nemohl, tehdy nicméně má se věřitel před právem ohlásiti, že mu N. dlužen, jmenujíc ho i sumu, a že se jeho nemůže doptati, aby napomenut neb obeslán býti mohl, protož že žádá, aby to jeho oznámení a při právě ohlášení poznamenáno bylo. A tak má druhej i třetí rok, pokudby dlužníka míti nemohl, nedadouc času projíti, činiti, ač nechceli svého práva a dluhu potratiti.

Podáli původ své žaloby v spisu, má ten spis v přítomnosti obžalovaného přečten býti, a obžalovanej bude míti vůli ihned oustní odpověď na něj dáti; pakli bude žádati, aby mu ten spis půjčen byl, že chce svou odpověď také v spisu podati, má jemu toho příno i spisu půjčeno a do dvou téhodnů odloženo býti, a v ten uloženej den mají se zase postaviti a obžalovanej odpověď i s spisem jemu půjčeným přinésti a předložiti. Ta odpověď obžalovaného má v přítomnosti původa čtena býti, ne-

přestaneli na tom původ, má jemu též půjčena a při tom oznámeno bejti, aby proti té jeho odpovědi zase co mu potřebného ve dvou téhodních v spisu podal; a chceli proti tomu jeho odporu svědky vésti, to aby též v tom času učinil, a v čtrnáctej den aby svůj druhý spis i odpověď obžalovaného před právo položil.

Pakli by v tom času některeјch svědkův dovésti nemohl, má nicméně spisy položiti, a jemu od práva k dovedení svědkův ještě dva týhodny přidáno býti, a ten druhej spis původův má zase obžalovanému dán, a při tom jemu též oznámeno býti, chceli jaké svědky proti původovi vésti, že to též může učiniti, však aby při tom všecken ten spůsob, jako původovi oznámeno, zachoval; a když to všeckno vykonáno bude, od každého dva spisy podány i svědkové dovedeni budou, mají soudcové bez odtahův na tu při zasednouti, znovu všecko i svědky v přítomnosti obou stran dáti přečísti a nad to rozsudek učiniti, vejpověď sepsati a stranám přečísti.

Kdo chce svědky vésti, má je druhé straně, proti komu je vede, jmenovati, a kterého dne i hodiny je vésti chce, oznámiti; a budeli druhá strana svědky chtíti viděti a při přísaze svědkův býti, má toho vůli míti.

Svědek neumíli než jednu řeč, má v té řeči, kterou umí, svědomí vydati; pakli obojí řeč dobře umí, má vydati v té řeči, v které jest pře vedena, jakž mu od písaře oznámeno bejti má. Žádnej nemá svědomí vydávati, leč prvé přísahu učiní, a písař, kterej svědomí přijímá a zapisuje, má též přísežnej bejti a v tejnosti je zachovati.

A přísaha k svědomí má tímto spůsobem učiněna býti. Ten, kdo přísahu činí, má se obrátiti tváří k vejchodu slunce a písař mu má vydati přísahu těmito slovy: přisáhám pánu Buohu, že v té při, kteráž jest mezi N. a N., to, čeho jsem svědom, věrně a právě povím, a to pro přízeň ani pro nepřízeň, ani pro kterou jinou věc, tak mi pán Buoh pomáhej.

Svolíli se strany, aby svědek bez přísahy přijatý byl, proti právu není, neb oč se strany dobrovolně snesou, toho souditi nepotřebí.

Budeli která strana některého z soudcův k svědomí chtíti užiti, má ho prvé, nežli pře zejde, jmenovati a oznámiti, že ho v té při k svědomí potřebovati bude, a ten soudce má z lavic vyvstati a při té při neseděti; však když by svědomí vydával, má jemu na tu přísahu, kterou jest k tomu ouřadu učinil, věřeno bejti.

Pakli strana obmešká, a hned při počátku pře jeho k svědomí nevyzdvihne, potom také vyzdvihovati nemá, ale na zprávu jeho může se potáhnouti.

Byl-li by svědek, na kterém by mnoho záleželo, nemocen, tak že by pro mdlobu ku právu jíti nemohl: má k němu písař přísežný s jedním přísežným z prostředku soudcův vyslán bejti a obyčejnou přísahu k svědomí vydati a od něho svědomí, jak práva ukazují, přijíti.

Jestliže by která strana k dovedení své pře některejch zápisův z knih ouřadu horního potřebovala, má jednomu každému, však tomu, koho se vlastně dotejče, a žádnému jinému, k jeho potřebě vyhledáno, bez vydání vejpisův jednou, druhé i třetí v přítomnosti přítele neb řečníka té strany, která toho potřebuje, přečteno bejti; a žádáli strana rejstříku těch věcí pro snadnější vyhledání, má jemu vydán bejti, aby, když by v vedení své pře na ten některej artikul se potahoval, tím snáze k přečtení nalezen bejti mohl, ale přišlali by ta pře k odvolání na apelací, tehdy ti artikulové v té při vedení a to v knihách horních zapsáni býti mají, též i jako všecky vedené věci do akt zouplna vedle vyměření práv těchto vepsány a kdež náleží k přesuzování odeslány bejti.

Pakli by kdo k jinému právu některé vejpovědi neb jinejch zápisů z kněh ouřadu horního potřeboval, má toho skrze půhon, jako jiného svědomí, od svědka právně hledati, a ouřad horní bude povinen jemu ty vejpisy z ouplna, jako jiné svědomí, zapečetěné vydati.

O dluhy, které jsou horní a z horních věcí pošly, jako auspejty, cupusy za tále, založení na košty dolové neb vortovní, od fur, rud a jinejch dolovejch potřeb, mzdy dělníkův, za pořádné stravy, za oděvy potřebné obecních dělníkův, za nájmy, za loje, za provazy, kože, železa, dříví, kyvle a jiné všelijaké potřeby dolové: mají ouředníci horní souditi a vedle možnosti dopomáhati; ale jinejch dluhův na řádu propitejch, na pyšné šaty, na hru neb jiné věci, mimo horní a nahoře oznámené potřeby, půjčenejch neb jinak zdělanejch, nemají se tím zaneprázdňovati ani k sobě přijímati.

Žádnej nemá kverkům, nákladníkům ani dělníkům horním a hutním, pro dluhy ani pro jinou jakoužkoli věc, peněz za rudy, kyzy a jiné k tomu podobné, ani mzdy za práci zadržovati ani stavovati bez povolení hofmistra neb perkmistra; ale jestli kterej komu co dlužen, a nemůž od něho k zaplacení přijíti, má vznésti na hofmistra neb perkmistra, aby rozeznal, jestli dluh jeho ouřadu dopomáhati náležitej a pokud se nejde, že jest, tehdy má, pokud nejvejš možné, strany smlouvati a k spravedlivým dluhům dopomáhati.

Nařkneli kdo koho, že by svým kverkům nevěrně sloužil, neb že by rudu kradl, neb ukrejval, košty překládal, nebo do koštu kladeného, co komu náleží, zouplna neplatil a sobě ostatku zanechával, do kaven se loupal, nádobí kradl, do cizích dolův bez povolení lezl, neb jakkoli jinak zle se při horách choval: to náleží právu hornímu souditi a se vší pilností vyhledati, a naříkající jest povinen nářek provozovati, a nejdeli se v skutku a na narčeného toho něco ukázáno bude, a narčenej neodvede, pokud by se zločinnejch totiž outrpnejch věcí nedotejkalo, mají ho ouředníci horní podle provinění dáti skutečně trestati; pakli by se outrpnejch věcí dotýkalo, mají toho, jak příz oznámeno, i s aktami nejbližšímu městskému právu podati, a oni jsou povinni ihned vedlé těch akt a svědkův jeho souditi a ortelovati.

Pakli by naříkající nic neukázal, bude povinen narčeného vedle práva odprositi pro Buoh, aby mu to odpustil, že mu svou řečí křivdu učinil, a čtrnácte dní u vězení seděti, a nad to škody na tu při vzešlé, co jich strana provede, narčenému zaplatiti; a dopustíli se toho podruhé, má z hor vypovědín býti.

Budeli kdo v čem, jak nahoře oznámeno, narčen, a ve dvou nedělích pořád zběhlých ku právu, aby se z toho vyvésti chtěl, nepřistoupí, nýbrž toho na sobě nechá a mlčením pomine, ten a takovej jest v tom domnění a nemá při horách trpín býti, pokudž by se z toho nevyvedl.

Byl-li by kterej vzat na závazek cti a víry, a on se vedle toho nezachoval, nad svým závazkem se zapomněl a proti tomu učinil: má vzat bejti do vězení a trestán vedlé uznání soudcův a jeho přečinění, a nemá mu nikda víc na čest a víru věřeno ani za svědka trpín býti, neb jest své cti nezachoval.

Bylali by jaká pře, že by se některého přísežného, ješto by v soudu seděl, vlastně, nebo že by s některou stranou té pře se dotejkajíce společnost v tom měl, nebo blízkého krevního přítele jeho, anebo kde by poručníkem byl, dotejkalo, nemá při té při seděti.

Přihází se, že někdy chytrej s prostnejm před právo předstoupí, a chytrej více se na svou chytrost a obmysly nežli na spravedlnost spoléhá, a tím chudého, sprostného o spravedlnost připraviti usiluje: ale že chudí a sprostní zřídka sobě přátely a obzvláštně proti mocnejm a chytrejm najíti mohou, protož žádal-li by za kterého přísežného z prostředku soudcův prvé, nežli by na žalobu odpověď dal, má jemu vydán býti, a ten přísežnej nemá tomu odpírati, leč by slušné právní příčiny ukázal, jinak mu má věrně a upřímně raditi a spravedlnosti jeho, ač máli jakou, podle práva horního hájiti.

Žádnej nemá soudcův bez hodnejch příčin z soudu vyzdvihovati neb zamítati: učiníli to kdo, má příčiny, pro které jeho při té při trpěti nemůže, ihned při počátku, nežli při právě zejde, oznámiti. Ty jeho příčiny mají předkem od jiných soudcův váženy býti, a nebudouli slušné a právní nalezeny, tehdy má ten přísežnej předce na svém místě seděti; pakli by právní příčiny oznámil, má vyvstati a při té při neseděti.

A zůstane-li ten, kterej přísežněho vyzdvihl, v té při křiv, a nejde se, že jest neslušně přísežného zavrhl: má pro takovou všetečnost, že jest směl našeho přísežného zlehčiti, nám pokuty pět kop grošův českých položiti a dvě neděle u vězení seděti.

Budeli se obžalovanej hájiti, že není povinen odpovídati, má příčiny oznámiti, pro které odpovídati odpírá, a neukáželi právních příčin, má k odpovídání přidržán býti.

Obviníli kdo koho z dluhu, a obviněnej odpíral by, že dlužen není a nebyl: má původ, že dluh spravedlivej jest, hodnými svědky neb rejstry aneb košty neb zápisy vše pořádnejmi prokázati, anebo přísahou, pokud by mu od práva nalezeno bylo, žaloby své potvrditi.

Pakli obžalovanej oznámí, že jest byl dlužen a zaplatil, tehdy má prokázati svědky hodnými, anebo týmž spůsobem, budeli mu nalezeno, že jest zaplatil, přísahu učiniti; a přisáhneli obžalovanej, že jest zaplatil, bude původ obžalovanému povinen polovici té sumy dáti, z jaké jest ho vinil, anebo také přísahu učiniti, že jest ho z spravedlivého dluhu obžaloval, a pro nedostatek svědkův jest toho dluhu prokázati nemohl.

Jeden svědek není zadosti u práva, než při nejmenším dva, když se v svědomí srovnají; ale jeden přísežnej vydáli svědomí, za dva svědky prosté má přijat býti.

Povedouli z obojí strany původ i odpor svědky, z které strany se jich více s žalobou neb odporem srovná, ta obdrží.

Svědek, jsouce při horách usedlej, nebo jinak obývající, k svědomí obeslanej, nebudeli chtíti svědčiti, a strana, která ho potřebuje, za opatření by žádala, a neukáželi svědek právní příčiny, pro kterou se slušně svědčiti zbraňuje, má k tomu přidržán bejti, anebo pokutu, kterou sobě strana pro nevysvědčení pokládá, položiti, k kteréž soudcové vedlé slušnosti dopomáhati jsou povinni.

Co se pak jinejch artikulův dotejče, totiž právních příčin, pro které by se ku právu postaviti nemohl, též strany svědkův, kteří a kterého času mohou neb nemohou svědčiti, a k tomu podobnejch, kteří by zde postaveni nebyli, těch zanecháváme při tom spůsobu, kterej se vůbec v tomto království Českém při soudech zachovává, a zřízením zemským, snešením s stavy a právy městskými vyměřeni a vysvětleni jsou; však jestliže by kdo kterého artikule v zřízení zemském neb právích městských k horním příčinám, kterej by proti těmto horním právům a snešením s stavy byl, natahovati a užívati chtěl, toho nemá žádnému dopuštěno bejti, leč že by proti těmto právům nebylo, což v uvážení ouředníkův býti má.

Všelijací odporové při soudu mají od písaře se vší bedlivostí zapisováni bejti, tak aby, byloli by odvolání k vyššímu právu, nebylo žádného nedostatku, ale aby acta právní, jak pře vedena byla, co od stran mluveno, ukazováno i co od svědkův vysvědčeno, zouplna všecko napsáno a k apelací vydáno býti mohlo.

Ale jestliže strany obě z vejpovědi poděkují anebo mlčením pominou, a toho dne, pokud soudcové na soudu sedí, na rozmyšlení žádná z nich bráti nebude: již potom, když soudcové od soudu z lavic vyvstanou, žádného rozmyšlení ani odvolání k vyššímu právu v té při nemají užiti, nýbrž při té vejpovědi, která stranám od soudcův vynešena jest, zůstati má.

Pakli by strany, anebo jedna z nich na rozsudku a vejpovědi stížnost měla, může na rozmyšlení do dvou nedělí, časně dokud soudcové na soudu sedí, odkladu požádati; a budeli žádati, aby mu akta té pře i s vejpovědí vypsány a vydány byly, má k žádosti jeho dovoleno bejti, však se má s písařem za práci jeho umluviti, ale písař nemá nad míru [od] stran přijímati, ale co slušného od nich bráti; neb nemá od archu obecního papíru přepisování obyčejného písma ne řídce psaného přes dva groše české dáváno bejti, také aby pod čtyřimecítma řádkův na jedné straně míň nebylo, leč poslední list, cožkoliv se na něj dostane, ten má za celou stranu počten bejti.

A ten kterej na rozmyšlení béře, jestliže míní apelovati, nemá dáti čtrnácti dním [sic] od vejpovědi projíti, ale má se před soudci časně ohlásiti a oznámiti, že se k vyššímu právu odvolává, nadějíce se lepší vejpověď přinésti; a má ten vejpis akt zase navrátiti a vedlé toho i příčiny psané, pro které odvolání bere, podati a při tom hned pokutu k apelací uloženou, totiž dvě kopě grošův, položiti. A nepoložíli příčin s aktami, aby ouředníci věděti mohli, proč se odvolává, a ty příčiny aby s aktami zapečetili, tehdy potom nemá žádnejch příčin klásti, neb my jich nezapečetěnejch a před našimi ouředníky ukrytě podanejch nepřijmem a jim místa nedáváme. Tolikéž i nejvyšší mincmejstr tak se v tom chovati má.

Jestližeby strana v těch aktách našla nedostatek, že by něco vypuštěno bylo, má před soudci oznámiti a za doložení žádati, a upamatujíli se soudcové, že jest to tak mluveno neb vedeno bylo, jak strana ukazuje neb oznamuje, má to v knihách i v vejpisu akt doloženo a napraveno býti.

A protož když strany ku při mluví, nemají v řeči pospíchati, ale povlovně mluviti, aby písař postačil psáti, tak aby se skrze jeho nepostačení žádnému na jeho spravedlnosti nic neublížilo a něco potřebného nepominulo. Soudcové mají dáti ten vejpis akt u přítomnosti obojí strany přečísti, a proti knihám, aby se ve všech slovích srovnaly, přehlídnouti.

A když se to vykoná, mají ty akta již přečtená i s příčinami od strany v spisu předloženými, též prvé je přečtouc, zavříti, zapečetiti a straně, která apeluje, vydati, a odvolávající se, přijma k sobě akta se vším příslušenstvím zavřená a zapečetěná, má jich dodati bez meškání, kdež náleží a komu nápis na vrchu svědčiti bude.

Však od práva a soudu horního odvolání a apelování nemá před žádného jiného jíti než před osobu naši, aneb před nejvyššího mincmejstra království Českého.

Ale co se na stavův gruntech dotýče, toho při srovnání s stavy o hory a kovy, jakž prv oznámeno, zůstavujem.

A máť odvolávající v šesti nedělích pořád zběhlých od vrchního práva, kde se odvolání stalo, napravení neb potvrzení vejpovědi přinésti a před soudci složiti, leč že by v tom hodnými příčinami byl obmeškán. Pakli by v tom čase toho neučinil, nepřinesl, ani slušné příčiny, pro kterou jest toho vykonati nemohl, a že jeho osobou v tom nic nesešlo, dostatečně neukázal, má jim bejti za neodvolávajícího, a vedle vejpovědi od soudcův horních vypověděné jest se zachovati povinen.

Přineseli odvolávající od vrchního práva jinou vejpověď, kterou by byla vejpověď soudcův horních zdvižena neb napravena: má při tom zůstati a odvolávajícímu pokuta k apelací složená, totiž dvě kopě grošův českých, navrácena bejti; pakli vejpověď soudcův potvrzena bude, má též při tom zůstaveno býti, a ta pokuta má od písaře urburního přijata a do mince naší, jakž v jeho instrukcí napřed i o jinejch pokutách oznámeno jest, ouředníkům proti jejich kvitancí odvedena býti.

Ale že někdy bez hodnejch příčin původ ku právu přistupuje, anebo obžalovanej, věda se sám křiv, nechce žalobci svému v spravedlivé věci sám od sebe práv býti, ale dopustí, že z obou stran nákladové i meškání na živnostech přivedeni bejvají: protož chceme, aby takoví, kteří zoumysla bez přinucené potřeby k soudům příčiny dávají, soudce, samy sebe i jiné zbytečně zaneprázdňují a lidi k závazkům a škodám přivozují, hodnými pokutami ztrestáni byli; tak aby ten, kdožkoliv křiv zůstane druhému, kterej proti němu při obdrží, náklady a škody, které jest pro tu při trpěti a nésti musel, a před právem spravedlivě ukáže, podle uznání soudcův zaplatil, a má k tomu zaplacení od práva skutečně přidržán býti.

Zavírka.

Tato naše práva horní Horám Kutnám i jiným horám, kde by je sobě koliv oblíbili a zvolili, s pilným a bedlivým uvážením všech tří stavův království Českého, i radou rad našich i nejvyššího

mincmejstra a jiných našich ouředníkův horních, věrných milých, znovu napravená a vydaná, chceme, aby jich při soudích i jiných všech horních případnostech ve všech artikulích i punktích užívali, je drželi a neporušitelné zachovali, jimiž aby se všickni horníci, ouředníci, kverci, nákladníci i dělníci řídili a spravovali.

Našim pak ouředníkům horním všechněm, nynějším i budoucím v království Českém, nejvyšším mincmejstrům, nejvyšším perkmistrům, hofmistrům, urburéřům, perkmistrům, přísežným horním i jiným všechněm, v jakých ti koliv ouřadech při horách a k těmto právům náležejí, aneb potom náležeti budou, přísně přikazovati ráčíme, aby pod uvarování hněvu a nemilosti naší i skutečného trestání nad těmito právy ruku drželi, jich hájili, vedle nich soudili a všecky věci horní od nás jim svěřené a poručené podle nich řídili a spravovali, proti nim nečinili, jich nepřestupovali ani komu jinému toho činiti dopouštěli; a to dotud, dokud bychom my anebo budoucí naši králové čeští jich zase též s volí a uvážením stavův tohoto království Českého podlé vůle naší a společného s týmiž stavy snešení nenapravili.

Čehož nám a budoucím králům českým spolu s týmiž stavy v moci a vůli zanecháváme, v nich něco opraviti, přidati neb ujíti anebo docela změniti a nových nařiditi, jakž by se kdy skrze případnosti a proměny hor k tomu příčiny daly.

A poněvadž dobře možné nebylo všech těch dobrejch starejch obyčejův a zvyklostí, obzvláštně při rozličnejch dílech, kteří se při Horách Kutnách zachovávají i jiných též se zachovávati moci budou, těmito právy horními obsáhnouti a je všecky zouplna vypsati a vysvětliti: protož jich při tom ještě do dalšího nařízení a v lepší proměnění zanechávati ráčíme, čehož též toliko nám a budoucím králům českým spolu s stavy tohoto království Českého k proměně a zlepšení v moci a vůli zůstavujem.

Ale co jest se kolivěk před vyjitím těchto našich práv vedle starých práv horních a dobrejch starejch obyčejův, zvyklostí, nařízení a pořádnejch poručení jednalo, řídilo a vykonalo, toho při tom v celosti, bez porušení, zouplna, pokudž by se k proměně a zjinačení i napravení vedle těchto práv příčina nedala, zůstavovati ráčíme.*)

Laus Deo.

Přísahy

z předu psaným ouředníkům a jiným osobám horním.

Nejprvé mají státi proti slunce vejchodu tváří a na hlavě nemají nic míti, než prostovlasí mají státi a zdvihnouti dva prsty proti vejchodu slunce a mají říkati po tom, kdož jim přísahu dává.

Přísaha nejvyššího mincmejstra.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému a českému králi ꝛc, jakožto králi českému, všem pánům, rytířstvu i vší obci království Českého a zemím k němu připojeným: že bohatému i chudému, v tomto ouřadě, k kterému jsem povolán, nejvyššímu mincmejstrství království Českého a zemí k němu připojených, pravdu vésti a křivdu tupiti, tejnost všecku v radách zachovati, nad obojími od JMCské k Horám Kutnám i k horám Jochumstálským v nově vydanými a od stavův přijatými právy horními ruku držeti a vedle nich hory spravovati a opatrovati, a to ani pro přízeň ani pro nepřízeň, ani pro kterou jinou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej všemohoucí.

*) Rukopis druhý, často uváděný, má ještě připsáno: „Léta Páně 1579".

Přísaha hofmistru.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému a českému králi ꝛc, jakožto králi českému, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, a to na místě JMCské: že tento ouřad hofmistrství na Horách Kutnách, od JMCské mně poručenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati, a jestližebych co škodlivého při těch horách znal, rozuměl a věděl, to zastavovati a přetrhovati a k lepšímu řádu přivozovati chci, pakli bych sám čeho zastaviti a tím vzvládnouti nemohl, to časně na JMCskou, neb na pana nejvyššího mincmejstra vznésti; ortele při soudích spravedlivě mezi stranami vyříkati, práva jak bohatému tak i chudému dáti užiti, nad právy horními mně vystavenejmi ruku držeti a vedle nich se spravovati i jiné souditi, a toho pro přízeň ani nepřízeň, přátelství i nepřátelství ani pro žádnou jinou věc jináče činiti nemám. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohoucí.

Přísaha urburéři.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému králi ꝛc, jakožto králi českému, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého: že tento ouřad urburéřství, od JMCské mně poručený, věrně, právě, spravedlivě spravovati a vyhledávati ve všech věcech k tomu příslušejících chci; ortele mezi stranami spravedlivě, jak mezi chudým tak bohatým, vyříkati, a cožbych koliv škodlivého při týchž horách znal, rozuměl a věděl, to zastavovati a k nápravě přivozovati, a pakli bych sám čeho zastaviti nemohl, to na JMCskou neb na JMt nejvyššího pana mincmejstra neb hofmistra časně vznésti a škodám žádným se nedívati, nad právy horními mně vystavenými ruku držeti a jimi se spravovati, jiné souditi; toho jináč nečiníc pro strach, pro dary, pro přízeň a nepřízeň, pro přátelství a nepřátelství, ani pro žádnou jinou věc. Tak mi pomáhej pán Bůh všemohoucí.

Vrchnímu štejgíři hor stříbrných.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, JMCské hofmistru a urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad vrchního štejgířství při všech dolích hor stříbrných a obzvláštně v čtvrti mně poručené a svěřené, věrně, právě a spravedlivě spravovati a vyhlídati ve všem což k tomu přísluší chci; a jestliže bych co škodlivého při týchž dolích i jinde kdežkoliv, že by na škodu JMCské aneb nákladníkům a kverkům bejti chtělo, v dole neb na dni poznal, to k nápravě přivozovati, a což bych sám napraviti nemohl, na JMt nejvyššího pana mincmejstra neb hofmistra a urburéře vznésti, tejnost rady ve všem, k čemuž bych koli povolán byl, i také spravedlnost při soudích, jakž chudému tak bohatému zachovati, nad právy horními mně vystavenými ruku držeti a jimi se spravovati i jiné souditi; a toho jinak nečiniti pro strach, pro dary, přátelství i nepřátelství, ani pro žádnou vymyšlenou věc. Toho mi rač dopomoci pán Bůh všemohoucí.

Vrchnímu štejgíři na Kaňku a Taurkaňku.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu p. N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad štejgířství vrchního při dolích N. N., a což k tomu více náleží, mně poručenej a svěřenej věrně, právě, spravedlivě spravovati a vyhledávati, o všech věcech, které k tomu příslušejí a právy

horními k povinnosti mé vyměřeny jsou, chci; a jestliže bych co na škodu při týchž dolích buď JMCské neb kverkům a nákladníkům jakž v dole tak na dni znal, srozuměl a věděl, to nemeškajíc k nápravě přivozovati, a čím bych sám zvládnouti a napraviti nemohl, na JMCskou neb nejvyššího pana mincmejstra, neb hofmistra, urburéře vznésti a nikoli toho netajiti, ortele mezi stranami spravedlivě vyříkati, jak bohatému tak chudému rovnost, i tejnost rady ve všem, k čemuž bych koli povolán byl, zachovati, toho jináče nečiniti pro přízeň i nepřízeň, pro přátelství i nepřátelství, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohoucí.

Přísaha písaři urburnímu.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ɔc. králi, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, JMCské hofmistru a urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad písařství urburního věrně, právě a spravedlivě vyhledávati a spravovati, tejnost rady ve všem zachovati, žaloby, všelijaké odpory, svědomí mezi stranami v knihy horní právě psáti, jakž chudému tak bohatému v tom ve všem rovnost zachovati; a jestliže bych co škodlivého při tom srozuměl, znal a věděl, to na JMCskou, neb na pana mincmejstra, hofmistra a urburéře vznésti, nad právy horními mně vystavenými ruku držeti a jimi se spravovati i jiné souditi, a toho nikterakž nepomíjeti pro strach neb bázeň, pro přízeň i nepřízeň, pro dary, přátelství i nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej.

Přísaha štolmistra.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskémn, českému ɔc králi ɔc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad štolmistrství při Horách Kutnách, od JMCské mně poručenej a svěřenej, věrně, právě a spravedlivě, jakž mi obzvláštním artikulem v právích horních vyměřeno jest, říditi a spravovati, JMCské dobrého a užitečného se vší bedlivostí v tom ve všem vyhledávati, jestliže bych pak co škodného při tom seznal, srozuměl a věděl, to k nápravě přivozovati a čím bych sám zvládnouti a k nápravě přivésti nemohl, to bez meškání na JMt nejvyššího pana mincmejstra neb hofmistra a urburéře vznésti, a jestli by mne kdy JMt nejvyšší pan mincmejstr do rady potáhnouti a potřebovati ráčil, v tom volnost, poslušenství a tejnost rady zachovati chci; a jinak nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň, pro přátelství ani pro nepřátelství ani pro žádnou jinou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej všemohúcí.

Přísaha morkšejdera, totiž dolového měřiče.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ɔc králi ɔc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním: jakož jsem od JMti nejvyššího pana mincmejstra a to na místě JMCské za měřiče dolového zde na Horách Kutnách zvolen a přijat, že se při markšadování, totižto dolovém měření, JMCské nařízením a právy horními vyměřením podle své nejvyšší možnosti věrně a právě zachovávati, a jednomu každému jak bohatému tak chudému se propůjčovati a uměním svým, pokud mi dovoleno bude, prospívati a žádné straně žádným vymyšleným obyčejem nenavalovati, ale pravdu, jak nejdu, oznámiti a zkázati chci; však bez dovolení a odpuštění nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a urburéře a ouřadu horního žádného tažení v dolích ani na dni nečiniti a od měření žádného placením nepřejímati, ale na tom, což mi jest právy horními

vyměřeno, přestávati, a v tom ve všem pilnost, věrnost a upřímnost zachovati a jináče nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň ani pro nižádnou jinou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej všemohúcí.

Vrchního štejgíře kverkovského.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu Vilímovi Oprštorfovi z Dubu a Friedštejna a na Slavěticích, císaře JMti radě a nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách, a pánům kverkům všechněm nynějším i budoucím dolu N.: že tento ouřad vrchního štejgířství při témž dole N. a nákladích pánů kverkův, k témuž dolu náležitejch, mně svěřenej a poručenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati a všelijak užitkův JMCské a pánům kverkům vyhledávati, a škody předcházeti a vedle nejvyšší možnosti přetrhovati a podle vyměření práv horních se chovati chci; jestliže bych pak co škodlivého při témž dolu a nákladu i jinde viděl a znal, že by JMCské nebo pánům kverkům bejti mělo, a toho bych sám napraviti nemohl, to na JMt nejvyššího mincmejstra, hofmistra, urburéře a ouřad horní i kverky své nemeškajíc vznésti, a toho jináč nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i nepřátelství, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh všemohoucí rač pomáhati.

Přísaha štejgíře dolového.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad štejgířství při dolech N. N., a což k tomu více náleží, mně poručenej a svěřenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati a vyhledávati ve všech věcech k tomu příslušejících chci, a jestliže bych co při tom škodlivého jakž dole tak na dni znal, srozuměl a věděl, to hned vedle nejvyšší možnosti k nápravě přivésti, škodám žádným se nedívati, a čehož bych sám k nápravě přivésti nemohl, to na JMt pana mincmejstra neb hofmistra, urburéře neb vrchního štejgíře vznésti a ve všem dobrého a užitečného JMCské i také kverkův a nákladníkův vyhledávati a vedle vyměření práv horních se chovati; toho jináče nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i pro nepřátelství, pro dary ani pro nižádnou jinou věc. Tak mi rač pomoci pán Bůh všemohúcí.

Přísaha šmelíře.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad šmelířství při dole N. N., a což k tomu více přísluší, mně poručený a svěřený, věrně, právě, spravedlivě vésti, laduňky, aby zouplna vycházely, vysedati, pacholky k tomu, aby dvacet šilink perkův a osmnáct šilink vody za lozuňk vydávali, přidržeti, k nádobí, provazům, lojům a kožím pilně přihlídati, škodám žádným se nedívati, ale každou škodu hned přetrhnouti a k nápravě přivésti; a kdež bych také znal, že by jakej oužitek i JMCské, skrze koštu umenšení, přiveden bejti mohl, k tomu se všelijak přičiniti, vedle vyměření práv horních se chovati a toho jináč nečiniti pod žádným vymyšleným obyčejem, ale vedle vyměření práv horních se chovati chci. Toho mi rač dopomoci pán Bůh všemohoucí.

Přísaha podšmelířům.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Drnhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu

mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad podšmelířství, k kterémuž jsem povolán, věrně, právě, spravedlivě vésti, lozuňky zouplna vydávati, tak aby dvaceti šilink perků a osmnáct šilink vody v lozuňku vycházelo, též také kůže na špermas u přítomnosti perkmistra, štejgíře a šmelíře krájeti i šíti, aby švem zmaleny nebyly, zpotřebované časně opravovati, jich všelikterak aby se zoumysla nekazily, též i provazův šetřiti a k nim přihlídati, škodám žádným se nedívati, ale každou škodu, kterouž bych sám napraviti nemohl, i také oužitek, jakej bych koliv poznal, že by JMCské nebo kverkům přiveden býti mohl, neb co jiného naproti tomu by se stalo, hned na perkmistra, na štejgíře vznésti, toho netajiti a jináč nečiniti žádným vymyšleným obyčejem pro žádnou věc. Toho mi rač dopomoci pán Bůh všemohoucí.

Přísaha šturcíře.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad šturcířství při dolích N., mně poručenej a svěřenej, věrně, právě spravovati a vyhledávati ve všech věcech k tomu příslušejících chci, lozuňky zouplna vyháněti [sic], je počítati spravedlivě a pravdu, co vyženu, také dolu, lesu a hlíny vzdám, oznamovati, pozor na koně v trejvě míti, kože na špermas krájeti i šíti, časně je opravovati i v šachtě cimrovati, aby se tu na ničemž škody JMCské ani kverkům nedálo, ale každou škodu, již bych seznal, hned k nápravě přivésti; a čehož bych sám k nápravě přivésti nemohl, to na JMti pana mincmejstra, hofmistra neb urburéře a ouřad horní vznésti, a toho jináč nečiniti pro přátelství i nepřátelství, pro přízeň i nepřízeň a pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Toho mi rač dopomoci pán Bůh všemohúcí.

Přísaha počítajícímu laduňky.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad počítání laduňkův při dole N., mně poručenej a svěřenej, věrně, právě a spravedlivě vésti a spravovati chci, tak aby zouplna 20 šilink perků a osmnácte šilink vody v lozuňku vycházelo, a jestliže by co doděláno nebylo, to hned na hofmistra, urburéře neb perkmistra téhož dolu vznésti a toho nikterakž tajiti nemám pro přátelství i nepřátelství, pro dary a pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi pán Buoh pomáhej.

Přísaha probířům.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním i všem kverkům a nákladníkům na Horách Kutnách: že tento ouřad probířství mně svěřenej a poručenej, totiž z rud, šlichův, kyzův, všelijak na horách stříbrných i Kaňkovských. též z Taurkaňku, i z jiných hor přespolních přišlých a dobytých, pořádně a náležitě proby bráti a probovati a na žádnú stranu, buď pro dary, pro přízeň nebo nepřízeň, nikterakž vymyšleným spůsobem se nenachylujíc, ani komu navalujíc, užitku svého v tom nehledajíc, ale což mi za práci mou služby vyměřeno, na tom přestati, JMCské, kverkovské a týchž hor obecné dobré v tom obmejšleti a vyhledávati, a takových prob prvé, nežlibych je k ouřadu hornímu, tu kdež náleží a vyměřeno jest, podal, a porovnány s jiných přísežných probířův

jejich probami, snešeny byly, žádnému nevyhlašovati, ani jaké zprávy o tom dávati, ale to vše v tejnosti zachovati chci. Pakli bych co v tom scestného, nenáležitého, fortelného nebo škodlivého býti poznával, tomu nijak se nedívati ani tajiti nemám, ale hned na JMt pana mincmejstra, neb ouřad horní a jiné ouředníky přísežné, to vše vznésti a oznámiti, a v tom ve všem věrně, právě, upřímně, jakž mi i práva horní to všecko světle ukazují a vyměřují, chovati se chci a připovídám. K tomu rač mi pán Bůh všemohúcí pomáhati.

Přísaha vážnému v huti.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním: že tento ouřad vážení kyzův a rud, šlichů, klopů i jinejch všech k tomu příslušejících věcí v huti JMCské věrně, právě a spravedlivě spravovati a vyhledávati chci, každou věc, což mi poručeno bude, spravedlivě odvážíc, váhu s pilností zapsati a poznamenati, a v tom ve všem se upřímně chovati; jestli bych pak co, že by se JMCské na škodu dálo, seznal, srozuměl a zvěděl, to hned hofmistru, urburéři neb hutmistru a jiným ouředníkům bez odtahův oznámiti, a jinak nečiniti pro přátelství i nepřátelství, pro přízeň i pro nepřízeň, ani pro žádnou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh všemohúcí rač pomáhati.

Přísaha, který průby tluče.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním i pánům kverkům všechněm na Horách Kutnách: že tuto povinnost prob tlučení věrně, právě, spravedlivě spravovati a v tom ve všem se upřímně chovati chci, cožkoliv probíř přísežný na probu vezme a mně podá, to všeckno stlouci, nic k tomu nepřidávati, neujímati, ani také jinému toho nedopouštěti, a jestliže bych co při tom viděl a znal škodlivého, nenáležitého neb fortelného, toho nemám tajiti, ale hned na urburéře a hofmistra a ouřad horní vznésti, a toho jináč nečiniti pro přízeň i nepřízeň, pro přátelství i nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi pán Buoh všemohúcí rač pomáhati.

Přísaha hutmistra a hutního správce.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru, urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad hutmistrství, neb hutního spravování, věrně, právě, spravedlivě spravovati a se vší pilností vyhledávati chci a vedle nejvyšší možnosti své toho péči míti, aby při všelijakých šichtách, v šmelcování syrovejch, pronášení kamínků, přes volovo, a jak ty jména mají, též při zakrování a stříbra hnaní, i všech jiných dílech šmelcíři i jiní všickni dělníci jeho hodní, věrní a pilní nařízeni byli, k nim také sám často přihlídati, k pilnosti napomínati a přidržeti a co mi rud, šlichů, kyzů, vitruňků ꝛc do hutí vedle váhy a proby dáno a v počet uvedeno bude, to, jakž s nejlepším JMCské užitkem býti může, dáti zdělati a na šichty, jakž by se nejužitečněji dělalo, rozdělovati, aniž toho, co by mi vedle váhy a proby v počet nevešlo, nedati na šichty měřiti, s volovem, uhlím i dřívím, což nejspořeji býti může, dáti obcházeti, aby nic zbytečně mimo potřebu páleno ani jinam, kdež nenáleží, obráceno nebylo, koštův žádných zbytečných nedělati ani jiným nedopouštěti, nic nového při hutech bez vědomí a dovolení nejvyššího pana mincmejstra nezačínati, ani v díle hutním co proměňovati; ale viděl-li bych co

a rozuměl, že by JMCské na škodu bylo, neb býti chtělo, to napravovati, přetrhovati a žádným škodám se nedívati. Čeho bych pak sám napraviti nemohl, anebo že by mi samému bez vůle nejvyššího pana mincmejstra nenáleželo, to na JMt nejvyššího pana mincmejstra a v nepřítomnosti na hofmistra a ouřad horní vznésti, a toho jinak nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i pro nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej všemohoucí.

Přísaha gegenhandlera hutního.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním, i všechněm kverkům na Horách Kutnách: že tento ouřad hutního gegenhandléřství od JMCské mně svěřenej a poručenej, ve všech věcech k němu příslušejících věrně, právě a spravedlivě, vyhledávati a opatrovati chci, tak aby se JMCské ani kverkům při vážení rud, kyzův, šlichův, vitruňků i jiných všech věcech, žádného ublížení nestalo, proby aby z těch všech věcí, které do erckafu přicházejí, se vší možnou pilností věrně a upřímně beze všech fortelův brány a tlučeny byly, do kornoutkův rozdělíc probířům, které k průbování jim náleží, dodávati a jiné zapečetěné v místo k tomu zřízené schovati, váhy aby vždycky pravé, spravedlivé a rychlé byly, při horách i při hutech často napravovati, vejtahy, šmelcování, jakž mi kdy od nejvyššího pana mincmejstra nařízeno a poručeno bude, se vší pilností dělati, a kdež náleží dodávati; a jestliže by se při šmelcování jací mimo náležitost schodkové a ztráty nacházeli, to na JMt nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní vznésti, též hutmistru a hutnímu správci, aby to napraveno bylo, časně a bez meškání oznámiti, hutní košty jak mi od hutmistra a hutního správce podány budou, se vší pilností spisovati, nic nenáležitého, o čem bych sám také nevěděl, do koštů klásti nedopouštěti, dělníkům i jiným, komu co kladeno, zouplna, v přítomnosti hutmistra a hutního správce těmi penězi, jak mi z mince dány budou, platiti, a v tom se ve všem věrně a upřímně chovati. A jestliže bych kde co JMCské na škodu viděl, znal a srozuměl, to napravovati, a čeho bych sám napraviti nemohl, na JMt nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní vznésti; toho jinak nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň, pro přátelství i pro nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh všemohoucí rač pomáhati.

Přísaha písaři hutnímu.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru s ouřadem horním: že tuto povinnost hutního písařství mně svěřenou a poručenou při všech věcech k tomu příslušejících věrně, právě a spravedlivě spravovati a opatrovati chci, do hutí časně choditi, zoumysla nic neobmeškávati, [aby] na šichty váženo, potom z nich zase uděláno, se vší pilností průbovati, váhu i probu do šichetních knih zapisovati, tak aby se každého času, s užitkem-li je či se škodou šmelcováno, poznati mohlo, a nejduli co škodného o tom na hutmistra a hutního správce, aby k nápravě přivedeno býti mohlo, ihned vznésti, též jestli že bych co při hutech i jinde JMCské na škodu viděl, znal a rozuměl, toho žádným obyčejem netajiti, ale časně na JM. nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní vznésti; toho jináč nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i pro nepřátelství, ani pro jinou žádnou věc. Tak mi rač pomáhati pán Buoh všemohúcí.

Přísaha šafáři v huti.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ꝛc králi ꝛc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu

mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru s ouřadem horním: že tento ouřad šafářství hutního mně svěřenej a poručenej věrně, právě a spravedlivě vyhledávati, ke všem hutním věcem, co k tomu náleží, pilně a bedlivě přihlídati, obzvláštní pilnost na šmelcíře míti chci, aby při svém díle škody nedělali, kamínků ani jiných dobrých věcí mezi šlaky neházeli, ani jiným žádným škodám se nedívati, nic, cožby JMCské bylo, bez vůle JMti nejvyššího pana mincmejstra od hutí nedávati ani jiným dopouštěti; a viděl-li bych co škodlivého, toho netajiti, ale časně na JM. nejvyššího pana mincmejstra neb hofmistra a ouřad horní, neb na hutmistra a hutního správcí vznésti, toho jinak nečiniti pro přízeň i nepřízeň, pro přátelství i pro nepřátelství, ani pro nižádnou věc. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohúcí.

Přísaha, kterej uhlí přijímá při hutech.

Přisahám pánu Bohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ↄc králi ↄc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, JMti císaře hofmistru s ouřadem horním: že tuto povinnost při přijímání uhlí v hutech, pro dobré JMCské mně svěřenou a poručenou, věrně, právě a spravedlivě spravovati a opatrovati chci, se vší pilností na měření uhlí šetřiti, aby míra spravedlivá byla, žádného fortele v tom žádnému nedopouštěti, tak aby JMCské ani uhlířům na žádné ublížení nebylo, štyvu místo uhlí do truhly, na kterou se měří, na škodu JMCské dávati nedopouštěti, také aby na škodu uhlířům raušovitého uhlí mezi štyvem nenechávali, ale pilně vytahovali, a co od kterého uhlíře kterého dne přivezeno a odměřeno bude, to každému připsati, škodám se žádným nedívati; a viděl-li bych neb srozuměl jaké škody JMC., které bych napraviti nemohl, to časně na JM. nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní vznésti, toho jinak nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i nepřátelství, ani pro nižádnou věc. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohúcí.

Přísaha, kterej stříbro žene.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ↄc králi ↄc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru s ouřadem horním: že tuto povinnost, k které jsem povolán, stříbra hnaní při hutech JMCské věrně, právě a spravedlivě spravovati a opatrovati chci, hert se vší pilností nabíjeti, verk, kterej mi k hnaní dán a svěřen bude, na hert všecek jakž náleží dávati, při hnaní pilnost míti a vedle nejvyšší možnosti všelijaké škody při tom předcházeti, aby stříbro zbytečně do hertu vehnáno ani s glitem vypuštěno a staženo, také aby žádné jiné ztráty a nevěry při tom nebylo; a jestliže bych pak co JMCské při tom škodlivého znal, věděl neb srozuměl, toho netajiti, ale na nejvyššího mincmejstra, hofmistra a ouřad horní časně vznésti, toho jinak nečiniti pro přátelství ani pro nepřátelství, pro přízeň ani pro nepřízeň, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Buoh všemohúcí.

Přísaha hutrejtířům.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ↄc králi ↄc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru s ouřadem horním: že tento ouřad hutrejtířství mně svěřenej a poručenej věrně, právě a spravedlivě spravovati a vyhlídati ve všech věcech k tomu příslušejících chci, a kdež bych kolivěk podán byl, buď k stříbru hnaní neb šmelcování, se vší pilností šetřiti, aby se žádné nevěry a neupřímnosti nedálo, pilně a věrně při všelijakém díle aby děláno bylo;

a jestliže bych co škodlivého při tom znal, rozuměl a věděl, to k nápravě přivozovati, pakli l čeho napraviti nemohl, to na JM. nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní neb na l a hutního správce vznésti, toho jináč nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň, pro přátelství i nep ani pro nižádnou vymyšlenou věc. Tak mi rač dopomoci pán Buoh všemohúcí.

Přísaha ponocnému při huti.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, římskému císaři, uherskému, českému ɔc. králi ɔc, vedle toho urozenému pánu, panu N., n mincmejstru království Českého, JMti císaře ɔc hofmistru s ouřadem horním: že tuto povinn cování okolo hutí a v hutech JMCské mně svěřenou a poručenou, věrně, právě, upřímně a hledávati, časně od večera na ponůcku jíti chci, v noci nespati, ale až do jitra, jakž náleží, p často okolo hutí a marštalí obcházeti, krádeže a k tomu podobné věci žádnému nepřehlída se vší bedlivostí šetřiti, a spatřil-li bych na škodu jakej oheň, hned, nedada se témuž ohni na zvonec, kterej nad hutí, šturmovati, jiným hned, vokřik udělaje, dáti znáti a sám ocho a hasiti pomáhati, a k tomu časně vždycky vodami a jinými potřebami se zachystati a p i v tom ve všem všelijakou pilnost a bedlivost zachovati a toho jináč pro žádnou vymyšleno činiti. Tak mi pán Bůh pomáhej.

Přísaha vrátného nad dvorem vlaským, který také obsílá ku právu.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, římskému císaři, uherskému a českému králi ɔc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., n panu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru s ouřadem horním a ouředníků že tuto povinnost, k které jsem povolán, věrně, právě a spravedlivě spravovati a opatrovati koho obsílku vezmu, toho k právu obeslati, a nenašel-li bych ho jednou, ale podruhé i pokudž bych ho nenašel, lečby při horách nebyl, hledati a jemu oznámiti, a když ho nejdu, při poznamenanou pánům ouředníkům podati a prvé nic; a když páni ouředníci na soudu dveřích rejtuňku pilně poslouchati a na strany, jak mi poručeno bude, volati, tejnost a v všem, jak při ouřadu horním tak při minci zachovati, v přijímání uhlí se věrně chovati fortelův uhlířům nedopouštěti, žádného svého vlastního užitku v ničemž, což by mi dopuště nehledati, a v noci, když vlaský dvůr zavřín, žádného, kdo ke dvoru nenáleží, nepouštěti. A j co škodlivého znal a věděl, toho netajiti, ale na JMt nejvyššího pana mincmejstra a hofmistra horní, na ouředníky mince časně vznésti, a toho jinak nečiniti pro přízeň i nepřízeň, pro i pro nepřátelství, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi pán Bůh pomáhej všemoho

Přísaha ladýři.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, římskému císaři, uherskému, českému ɔc králi ɔc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., n mincmejstru království Českého, JMCské hofmistru, urburéři s ouřadem horním na horách že tento ouřad ladýřství mně poručenej a svěřenej věrně, právě a spravedlivě spravovati a v chci, kyzy, kteréž náleží, odvážené a zprobované vydávati, a které na probě, buď kyz neb vit zanechávati, nevážených a neprobovanejch nevydávati, ani jich jináče, nežli mi od vrchnosti mé bude, v hromadu dávati a míchati, do zlejch a děravejch korbí nedopouštěti ladovati, vozkům vézti mají, jak mi od hutmistra poručeno bude, oznamovati; nad tím nade vším, což k to pilnost a bedlivost míti, škodám žádným se nedívati, a jestli bych jaké škody viděl, znal a

nemoha jich sám napraviti, toho netajiti, ale na JMt pana mincmejstra, hofmistra, urburéře a ouřad horní časně vznésti, a toho jináč nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohoucí.

Přísaha štejgíře v puchýřích.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ɔc králi ɔc, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad štejgířství, při JMCské puchýřích mně poručenej a svěřenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati a opatrovati chci, perky a haldy, jakby s nejlepším užitkův JMCské býti mohlo, zdělávati, puchovati, šlichy na místo vypravovati a do hutí čisté dávati; pakli bych jakej jinej a lepší prostředek k tomu najíti, aby se s lepším užitkem dělalo, nežli se nyní dělá, vymysliti mohl, toho nikterakž nepomíjeti a netajiti, ale nejvyššímu panu mincmejstru, hofmistru a ouřadu hornímu oznámiti, škody všelijaké podle nejvyšší možnosti při strojích, nádobách i jiném všechněm k tomu příslušejícím předcházeti a přetrhovati, do koštu nic nenáležitého klásti, žádných zbytečných ani nehodných dělníkův nepřikládati; a viděl-li bych, neb rozuměl jaké škody, a jich bych sám napraviti nemohl, to hned časně na JMt nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra a ouřad horní vznésti, toho jinak nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství ani pro nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Buoh všemohoucí.

Přísaha starším nad havéři hor stříbrných a též starším nad havéři perkverku Kaňkovského.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ɔc králi ɔc, pánu mému milostivému, vedle toho urozenému pánu, panu Vilímovi staršímu Oprštorfovi z Dubu a Friedštejna na Slavěticích, císaře JMti radě a nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad staršího nad havéři hor stříbrných, od JMti nejvyššího pana mincmejstra mně svěřenej a poručenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati, užitky JMCské a toho pořádku podle nejvyšší možnosti obmejšleti a rozmnožovati, škody předcházeti a přetrhovati, při soudu spravedlivě velebiti a křivdu tupiti, ortele mezi stranami spravedlivě vyříkati, tejnost rady ve všem, k čemuž bych povolán byl, zachovati; a zvěděl-li bych, neb slyšel-li bych co JMCské škodlivého, toho netajiti, ale časně na JMt nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra, urburéře a ouřad horní vznésti, toho jinak nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství ani pro nepřátelství, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi rač pán Bůh všemohúcí pomáhati.

Přísaha starším nad hašpléři a trejvíři.

Přisahám pánu Buohu a nejvyššímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému ɔc králi ɔc, pánu mému milostivému, a vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad staršího nad hašpléři, od JMti nejvyššího pana mincmejstra mně svěřenej a poručenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati, dobré a užitečné JMCské a toho pořádku vyhledávati chci, při soudu spravedlnost velebiti a křivdu tupiti, ortele mezi stranami spravedlivé vyříkati, tejnost rady ve všem, k čemu bych povolán byl, zachovati, mezi pacholky do kaven každé dvě neděle choditi, jich k pobožnosti, věrnosti a pilnosti napomínati, týž pacholky i šmelíře neb hutmany volně vyslejchati, nedostatky pokud nejvejš možné napravovati; a čeho bych napraviti nemohl,

též jestliže bych co JMCské škodlivého zvěděl, na nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra, urburéře a ouřad horní vznésti, toho jináč nečiniti pro přízeň i pro nepřízeň, pro přátelství i nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi ráč pán Bůh všemohoucí pomáhati.

Přísaha konšelův přidaných.

Přisahám pánu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému králi, pánu mému milostivému, vedle toho urozenému pánu, panu N., nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad konšelství, od JMti nejvyššího pana mincmejstra mně poručenej a svěřenej, věrně, právě a spravedlivě spravovati, ortele mezi stranami spravedlivé vyříkati, tejnost rady ve všem, k čemu bych povolán byl, zachovati chci, a věděl-li bych co JMCské škodlivého, toho netajiti, ale na nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra, urburéře a ouřad horní vznésti, a toho jináč nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň, pro přátelství ani pro nepřátelství, ani pro žádnou jinou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Buoh všemohúcí.

Přísaha starším nad hutníky a šlichýři.

Přisahám panu Buohu a nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Rudolfovi Druhému, volenému římskému císaři, uherskému, českému králi ɔc, vedle toho urozenému pánu, panu Vilímovi staršímu Oprštorfovi z Dubu a Friedštejna na Slavěticích, císaře JMti radě a nejvyššímu mincmejstru království Českého, císaře JMti hofmistru a urburéři s ouřadem horním na Horách Kutnách: že tento ouřad staršího nad hutníky neb šlichýři, od JMti nejvyššího pana mincmejstra mně poručenej a svěřenej, ve všech věcech k němu příslušejících věrně, právě a spravedlivě spravovati, dělníky pod mou správu náležející ku pobožnosti, věrnosti a pilnosti napomínati chci, tejnost rady, ač bych kdy k čemu povolán byl, zachovati; a zvěděl-li bych kde co škodlivého JMCské, to napravovati, a čeho bych napraviti nemohl, to na JMt nejvyššího pana mincmejstra, hofmistra, urburéře i ouřad horní vznésti, a toho jináč nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň, pro přátelství ani pro nepřátelství, ani pro jinou žádnou vymyšlenou věc. Tak mi rač pomáhati pán Bůh všemohúcí.

---

293. Nejvyšší ouředníci zemští vydávají Janu Markvartovi z Hrádku, mustrheru, a Vilímu Malovci z Malovic, colmistru království Českého, instrukcí, jakby se při mustrování a placení lidu válečnému na hranicích Uherských chovati měli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 18. listopadu. — Konc. v arch. Třeboň.

My Ladislav starší z Lobkovic, na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr, Michal Španovský z Lysova, na Pacově, nejvyšší písař, Burjan Trčka z Lípy, na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic a na Karlštejně a Nalžovech, purkrabě Karlštejnský, známo činíme tímto listem: jakož sme od stavův království Českého podle vysoce urozeného pána, pana Vilíma z Rožmberka na Českém Krumlově, vladaře a správce domu Rožmberského, JMCské tejné rady a nejvyššího purkrabí Pražského, a urozeného pána, pana Felixe Hasištejnského z Lobkovic a na Chomutově a Líčkově, nejvyššího komorníka království Českého, pánům berníkům téhož království Českého, aby v potřebách zemských outočiště své k nám měli, a námi aby se řídili a spravovali, nařízeni, a nyní s jistým vědomím JMCské mustrher lidu válečného toho, kterémuž z království Českého s zeměmi připojenými v místech hraničných království Uherského, podle snešení a vyměření snémovního,

placeno býti má, totižto urozený a statečný rytíř pan Jan Markvart z Hrádku a na Nekmiři k mustrování, a pan Vilím Malovec z Malovic, jeden z nejvyšších berníkův a colmistr království Českého, k placení témuž lidu se vypravují; a protož jakby se v práci té a povinnosti své chovati měli, tato se jim od nás i na místě podepsaných nejvyšších ouředníkův zemských nepřítomných instrukcí vydává.

Předkem, pan mustrher, když lid válečný na hranicích Uherských, tu kdež, a jak sněm náš vyměřuje, mustrovati se bude, na to pozor míti má, aby lid ten byl hodný a se vším dostatkem, jakž na lid válečný jízdný neb pěší náleží, opatřen a způsoben.

Pan berník pak, jakožto colmistr království Českého, má s sebou na hranice království Uherského vzíti peněz z berně svolené sumu tu, terminu nejprvního pololetního, co jest se jí koli zběhlo, a z toho má odvésti panu hejtmanu markrabství Moravského, podle snešení sněmovního, na pomoc stavení pevnosti hraničné zámku Ujivaru půltřetího tisíce kop grošův českých proti kvitancí pořádné.

Dále pak, pokudž nejvýš možné, toho aby šetřili, na té jízdě spolu s panem Markvartem z Hrádku, jakožto mustrherem zemským, aby jeli a to pro lepší bezpečnost pospolu aby se drželi, a když se sjedou v místa ta, kdež lid válečný na hranicích se mustrovati začne, tu spolu s vyslanými a colmistry markrabství Moravského a knížetství Slezských a markrabství Horních a Dolních Lužic to rozhodnouti mají, co by přišlo podle velikosti a malosti počtu lidu válečného colmistru českému témuž lidu platiti, jakž kterého hejtmana pštoluňk od JMCské jemu vydaný to ukazuje; počítajíc placení jim od svatého Jiří teď jminulého léta tohoto 79. A to tak podle zdání spolu s jinými pány colmistry nadepsanými rozečtouc a srovnajíc, kdyby Morava, Slezsko a Lužice dva díly daly, aby na království České také dva díly, aneb něco víceji (pokudž by se tak sečtlo), dáti se dostalo.

A jakož jest JMCská, pán náš nejmilostivější, milostivě oznámiti a toho žádati ráčil, poněvadž jest se předešle vždycky lidu válečnému na pomezích na díle sukny a na díle penězi platívalo: aby ještě skrze colmistra našeho, i od colmistrův z jiných zemí k království tomuto připojených ten pořádek se zachovával, z příčiny té, kdyby se jim penězi samými platilo, aby jiní, kteříž z druhé strany Dunaje v pevnostech osazeni jsou a záplatu sukny od JMCské berou, neměli sobě co ztěžovati, a tudy, aby mezi nimi nesvornost a nesrozumění nevznikla. A protož sme k tomu tolikéž i na místě nepřítomných nejvyšších pánův ouředníkův povolili a povolujem, tak že pan colmistr, vezmouc zprávu od osob od JMCské k tomu zřízených, které sou se předešle toho dotýkaly, kde nejblíže se suken nakoupiti bude moci, také tolik sukna, cožby se rozečtlo, že by na díl jeho placení dosti bylo, koupiti a podle peněz lidu válečnému i sukny platiti moci bude. O čemž JMCská i jiným zemím k tomuto království připojeným, též aby se tak o to jednomyslně snesly, psáti ráčí.

Na to také šetrnost a pozor svůj colmistr míti má, co by na tolařích a jiné minci (poněvadž v království Uherském výšeji nežli v království Českém se odbývají) přispořiti a získati se mohlo, z toho aby stavům království Českého pořádný počet se učinil. A jakož o tom zpráva se jest učinila, že JMCská, pán náš nejmilostivější, lidu válečnému na hranicích těch, kterýmž stavové království Českého, markrabství Moravského, knížetství Slezských, markrabství Horních a Dolních Lužic platiti sněmem sou se uvolili, něco jest již placením svými penězi založiti ráčil: i cožby se tak při mustruňku a počtu vyhledalo, že jest JMCská od času sv. Jiří minulého léta tohoto ᴐc 79 na touž jich službu na týchž svrchupsaných hranicích lidu válečnému penězi svými založiti a zaplatiti ráčil, to pan colmistr, coby tak na díl království Českého dáti se dostalo, osobám těm, kterýmžby od JMCské poručeno bylo, vyrazíc, to při placení lidu válečnému dáti a odvésti má, příjma od týchž osob na to dostatečnou kvitancí.

Za kteroužto práci jich, předně mustrheru, panu Janovi Markvartovi z Hrádku, na jeden měsíc služby se dáti od stavův království Českého půl třetího sta zlatých má, každý zlatý počítajíc šedesáte krejcarův, a krejcar tři bílé peníze. Colmistru pak, panu Vilímovi staršímu z Malovic, na jeden měsíc

tolikéž služby se dáti od stavův království Českého půl třetího sta zlatých, týmž způsobem jako mustrheru, má; však poněvadž on pan Malovec peníze sobě svěřené míti a k nim pro vezení peněz vozy potřebovati bude, na ty vozy, kočí a koně a jiné osoby tato služba se jemu od pondělího po památce obětování panny Marie, jináč před sv. Kateřinou [23. listopadu] nejprvé příští, pasíruje a z peněz jemu svěřených vzíti, i též od toho dne mustrheru a sobě službu počítajíc, zaplatiti se povoluje. Dvadcet koní, pět kočí bude mít, na jednoho kočího, koně i s vozky na den a noc dva tolary; na dva písaře k tomu, aby peníze vyčítali a pořádně to spravovali, na měsíc služby jednomu každému čtyry zlaté a na stravu na den a noc 24 krejcarů; na šest střelců, aby při kočích šli a dlouhé ručnice jměli a těch peněz ve dne a v noci vartovali a toho bedlivi byli, při tom i s hotovostí, s zbrojmi líhali, na měsíc čtyři zlaté a na den a na noc na stravu po 24 krejcařích. Již pak dále, buď jiné vozy a koně, vozní neb jízdné, cožby k tomu colmistr potřeboval, i sám sebe na toho půl třetího sta zlatých jest povinen, mimo tyto věci oznámené, vychovati.

A tuto instrukcí my svrchupsaní pečetmi svými jsme stvrditi dali. Stalo se na hradě Pražském v středu před sv. Alžbětou léta oc 79.

---

294. Komora dvorská připomíná císaři, vedlé zprávy arcikněžete Arnošta, v jakém jsou nebezpečenství hranice Uherské, i radí, jaká opatření by učiněna býti měla v příčině vynaložení peněz sněmem českým povolených na válečné opatření hranic Uherských.

V PRAZE. 1579, 19. listopadu. — Koncept v c. k. říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! Euer Kais. Mt. haben sich noch gnädigist wohl zu erindern, was derselben die Hofkammer umb des aller Orten erscheinenden beschwerlichen Granitzwesens und der Fürstl. Durchlt. Erzherzog Ernsten zue Oesterreich so oft erholten Vermahnungsschreiben willen in nächster Audienz unterthänigist fürgebracht, darauf sich E. Kais. Mt. gnädigist entschlossen, dass sie mit den deputierten Herren Landofficieren aus der Sachen reden und sie dahin weisen wöllen, damit sie nicht allein dasjenig, so seit des jungist gehalten Landtagsbeschluss zue Erhaltung der bergstädterischen Granitzen anticipiert worden, erstatten, sundern auch darauf bedacht sein sollen, dass sie zu Erhaltung Gleichheit in künftiger Bezahlung derselben bei und sambt dem Geld Waaren mit unterbringen, entgegen aber soviel Gelds anstatt derselben herausgeben und die Sachen dahin richten, damit folgunds solches Geld auf die andere genöthige Granitzen auch neben Waaren gereicht, der besorgende Unwillen des Kriegsvolks daselbst verhütet und endlich ein Ort neben dem andern umb soviel desto müglicher erhalten werde. Nun ist aber seithero von hochgedachter Ihrer Fürstl. Durchlt. der hievor begehrte Auszug, was nämblich von dem 14. Aprilis nächsthin, als der behambische Landtag allhie beschlossen worden, auf die bergstädterische Gränitzen allenthalben aufgeloffen, auf die Hofkammer gegeben worden, daraus dann erstlich zu vernehmben, dass auf dieselben überall, doch ausser des, was auf die Nassadisten zue Komorn in der Zeit aufgeloffen, dahin auch sie die Ständ ihre Hilfen anzuelegen sich erboten, welches aber allererst hernach komben wird, 67.031 Gulden rh. 59 kr. verwendet worden, dass nunmehr E. Kais. Mt. den Herren Landofficieren mittlerweil diese gewisse Summe gnädigist anzeigen und benennen kunnten.

Dann erscheint auch aus angeregtem Ihrer Fürstl. Durchlt. jüngst gethanen Schreiben abermaln, in was gefahrlichem Stand das hungerisch Granitzwesen ingemein, sunderlich aber die Besatzung Kanischa derzeit gerathen, allda das Kriegsvolk ausser richtiger und vollkumbner Bezahlung nicht zu

erhalten, inmassen sie dann die ihnen hievor hineingeordnete 6 Monatsold uber vielfältige mit ihnen destwegen gepflegte Handlung noch nicht angenomben, sondern aus der Festung heraus auf die Dörfer gezogen und daselbst noch zur Zeit mit grosser Beschwernus der armen Unterthanen verharren, sich auch ohne Erlangung gewisser und volliger Bezahlung nicht mehr hinein begeben wöllen, dardurch aber diess Ort in die äusseriste Gefahr gesetzt und dem Feind ein Anleitung zue thatlichen Fürnehmben gegeben wird. Wann sich dann auch desselben bei den andern Granitzen nicht weniger zue befahren, und aber dem Wesen anderst nicht dann aus den neubewilligten Steuern der Kron Beheimb und der incorporierten Landen zue helfen, angesehen, dass alle andere darzue deputierte Gefäll an ihnen selbst derzeit gering, sich auch bei den alten schlesischen Restanten, ungeacht alles ernstlichen Treibens und bereit angestellter Execution grosse Sperr erzeigen thuet: so hat E. Kais. Mt. die Hofkammer dessen gehorsambist erindern wöllen, die werden erheischender Nothdurft nach, und damit das Wesen nicht gar untereinsten zue Grund geh, bei vielbemelten Herren behambischen deputierten Officieren gnädigist wissen darob zue sein, damit sie nicht allein die nach jungstem behambischen Landtagsbeschluss auf die bergstädterische Granitzen anticipierte Summa unverzogenlich heraus geben und in bevorstehunder Bezahlung derselben auf das Tuech bedacht seien, sunder auch die Ubermass zue dem andern allerseits so hoch bedrängten Wesen guetherziglich erfolgen lassen.

Also wöllen auch E. Kais. Mt. ernstliche Mittel und Weg fürnehmben, wie doch die Restanten ohne längern Verzug fürderlich eingebracht und dem gemeinen Granitzwesen, dahin sie dann allein deputiert worden, zue guetem angewendet werden mügen... Actum Prag den 19. Novembris anno 79.

---

295. Císař Rudolf II. odpovídá arciknížeti Arnoštovi na několikeré jeho zprávy v příčině nouze a nebezpečenství na hranicích Uherských, že nemůže mu z berně válečné, na sněmu jenerálním v Praze od stavů všech zemí koruny České svolené, žádné poskytnouti pomoci, poněvadž stavové takovou berni k vlastním rukoum vybírají na vyzbrojení jisté části vojska, a přebytek jen na opatření hranic s Moravou a Slezskem se stýkajících obrátiti chtí; císař však že předce při nejvyšších úřednících zemských se přičiniti chce, aby značná suma jemu (arciknížeti) k disposici dána byla, a výplata vojska aby také zbožím se dála.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 20. listopadu. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf der Ander u. s. w. Durchleuchtiger, hochgeborner, freundlicher, geliebter Brueder und Fürst! Wir haben aus etlichen E. Lieb uns zu unterschiedlichmalen und nämblich vom 24. nächst abgeloffnen Monats Octobris, auch 5., 8. und 13. gegenwärtigen Monats Novembris zuegethanen freundlich und brüederlichen Schreiben sambt den darbei verwahrten Einschlüssen der Längs nach mit Gnaden vernomben, welicher Gestalt das Granitzwesen ingemein dieser Zeit beschaffen und was sich darbei umb der verzügigen Bezahlung willen für äusseriste Noth und Gefährligkeit fast allenthalben erzeigen sollen.

Nun wär zwar an ihme selbst mehr als billich und zu Erhaltung des gemeinen Wesens in allweg hoch vonnöthen gewesen, dass wir E. Lieb alsbald mit einer erspriesslichen Summa Gelds zu Bezahlung der Gränitzen, sonderlich aber des so gar nothleidenden Kanisischen und oberhungerischen Kriegsvolks die hilfliche Hand begehrtermassen geboten hätten, wie wir dann unsers Theils zu Verhütung des Wesens endlichen Verderbens und Untergangs, so dannenhero erfolgen möchte, gnädigist geneigt gewesen, auch noch geneigt wären, ein solche Hilf aus unsrer Kron Beheimb und derselben incorporierten Landen jungst gethanen Bewilligungen mit dem allerfürderlichisten hinaus zu verordnen;

so hat es aber mit denselben diese Gelegenheit, dass sie nicht zu unsern, sondern der Ständ selbst Händen erlegt werden, von welchen sie inhalt des nächstvergangnen Landtagsbeschluss, wie E. Lieb zuvor bewusst, ein Anzahl Reiter und Archibusier diesseit der Tonau zu halten allbereit im Werk sein und allein den Uberrest auf die nächsten gegen Märhern und Schlesien liegende Gränitzen erfolgen lassen wellen.

Ob wir nun wohl gnädigist gern gesehen hätten, dass solches jetztmalen, weil man derselben etwo weniger als zu anderer Zeit vonnöthen, eingestellt worden wär, sintemal wir selbst vernunftiglich zu ermessen, es werde dem Wesen in mehrerlei Weg nachtheilig und beschwerlich fallen, dass solches Geld an berührte Ort restringiert und verwendet, entgegen aber die so hoch bedrangte und am Spitz der äusseristen Gefährligkeit liegende Granitzen praeteriert werden sollten; dieweil es aber diesen Weg erreicht, dass sie die Ständ ihre Bewilligung derselben Orten anzulegen und hierdurch dem Landtagsbeschluss etlichermassen ein Benügen zu thuen, auch daraus über öftere unsere selbst mit ihnen gepflegte Handlung nicht zu weichen bedacht, bei dem es dann auch Noth halben bis auf bessere Gelegenheit beruehen muess: so wird nunmehr das nächst sein, aus den einkumbenden Reichs- und Landhilfen die genöthigste Orter, so weit sich dieselben erstrecken werden, zu versehen und aus der Noth ein Tugend zu machen.

Wann wir dann auch nunmehr den begehrten specificierten Auszug, was seit der nächsten beheimbischen Landtagsbewilligung auf die vorder bergstädterische Granitzen allenthalben auf und angewendet worden, bereit empfangen, so wellen wir unsre deputierte beheimbische Landofficier hoffentlich dahin vermugen, dass sie dasjenig, was bisher inhalt bemelts Auszugs daselbsthin angewendet worden, in bevorstehender Bezahlung, so durch die beheimbische Commissarien beschehen wird, erstatten lassen, des gnädigisten Versehens, weil man desselben halben auf die andere Granitzen desto weniger gelangen mugen, sie werden in Gehorsamb darwieder kein Bedenken haben und sich alsbald mit Hergebung des Gelds unterthänigist entschliessen, damit also auch dannenher dem einen und andern Ort in gegenwärtiger Noth etwas geholfen und unwiederbringlicher Nachtheil und Schaden, so sonsten hierauf beruehen thuet, furkumben und soviel muglich verhuetet werde. Allein wollen uns E. Lieb, zum Fall man solche Ausgaben nit fur glaubwürdig halten wollte, wie sie durch Quittung oder ander Weg zu certificieren, berichten und darob sein, damit uns ein deutlicher Auszug, was seit des bemelten beheimbischen Landtags Beschluss hero auf die Nassadisten zue Komorn gegeben worden, uberschickt werde, uns desselben, weil sich die Ständ hievor etwas darauf erfolgen zu lassen in Gehorsamb erboten, gebrauchen zu haben, so wellen wir ungefährlich ein solche Summa Gelds, damit den genöthigisten Granitzen umb so viel desto besser geholfen werde, bei den verordneten Landofficiern hoffentlich zu Wegen bringen und E. Lieb einraumben lassen, auch uber das die Sachen bei ihnen gnädigist dahin richten, dass sie in kunftiger ihrer Bezahlung zu Erhaltung Gleichheit Waaren mit unterbringen und uns entgegen soviel Gelds anstatt derselben herausgeben, dasselbig hernach an andere Ort auch mit Waaren zu verwenden und die Sachen also anzustellen, damit unsere Kriegsleut daselbst nit Ursach haben, ebnermassen auf lauter Bargeld zu dringen. Nachdem auch die Musterung der neuangenombnen Reiter den letzten dits gegenwärtigen Monats zum hungerischen Brod und dann die Bezahlung folgends darauf beschehen wird, so will in allweg ein Nothdurft sein, dass E. Lieb etliche der Sachen verständige Personen, die umb das dinnig Wesen und wie es bis anher mit der Musterung, Abrait- und Bezahlung gehalten worden, ein Wissen haben und den darzue verordneten beheimbischen Commissarien Bericht geben künnten, daselbsthin verordnen, sich auch darneben mittlerweil umb guete, gerechte und annehmbliche Waaren bewerben, damit dieselben bei der bevorstehenden Bezahlung zur Stellen sein und mit untergebracht werden mugen. Dann wir E. Lieb hienach zwischen hie und desselben Tags, was wir in einem und anderen erhalten, freundlich und gnädiglich berichten wellen.

Letzlich, weil so ein ansehendliche Bezahlung beschehen wird, so stellen wir zu E. Lieb selbst bruederlichen Bedenken, ob nit die Sachen dahin zu richten und bei den Kriegsleuten zu erhalten, an ihrem ausständigen Kriegsverdienen einen Nachlass zu thuen. Wollten wir derselben zu freundlicher Antwort und Nachrichtung nit verhalten und seind derselben mit kaiserlichen Gnaden und bruederlicher Freundschaft allzeit wohl gewogen. Geben auf unserm kuniglichen Schloss Prag den zwanzigisten Tag Novembris anno ꝛc im neunundsiebenzigisten.

---

296. Komora dvorská projevuje císaři své pochybnosti o některých nařízeních, kteráž nejvyšší úředníci zemští království Českého v instrukcí mustrmistru a colmistru dáti zamýšlejí v příčině vynaložení sněmem svolených pomocí na válečné opatření hranic Uherských.

1579, 24. listopadu. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Die Hofkammer hat sich in der Herren behmischen Officierer gestellten und verdeutschten Instruction, so sie ihren verordneten Muster- und Zahlmeister zu fertigen willens, alles Fleiss ersehen, und obwohl sie die Hofkammer den modum oder die Hauptsach an ihr selbst nit approbiren kann, aus Ursachen, so E. Mt. nun zum oftern unterthänigist andeut worden, dieweil sichs aber nuemehr nit andern lässt, so hat dennoch sie die Hofkammer dasjenig, was ihr nach Gelegenheit bedenklich dabei furfällt, unterthänigist anzumelden ein Nothdurft geachtet. Und erstlich wär an ihme selbst billich gewest, dass diese Instruction wo nit in E. Mt. als obristen Kriegsherrn Namen, inmassen mit des Popels Bestallung beschehen, jedoch zum wenigist mit der Fürstl. Durchlt. Erzherzog Ernesten, als dern das Kriegswesen eingeraumbt, Vorwissen und Guetachten gefertigt worden; dieweil aber die Hofkammer in Zweifel stehet, ob die Officierer E. Mt. die Fertigung also zuelassen möchten, und es Ihrer Durchlt. halben nuemehr auch zu spät sei, so wirdet es besorglich dieses Punkts halben also dabei verbleihen mussen.

Also wär auch guet gewest, dass der Bezahlung halben ein gewisse Zeit und wieviel Monat sie eigentlich ablegen lassen wollten, benennt wurd, damit man Ihre Fürstl. Durchlt. desselben zu dero Nachrichtung avisiren hätte mögen; dieweil es aber besorglich darumben nit wohl beschehen wird mögen, weil sie die Officierer vielleicht selbst nit wissen, wie viel ein oder das ander Land Geld mit sich hinab bringen werden, so hätt die Hofkammer unterthänigist vermeint, wann es auf ein sechs Monat zu richten, dass alsdann dasjenig, was uberblieb, und also umb soviel mehr zu Wiedererstattung der Anticipation gebraucht werden könnt. Dann sollt man indefinite auf das, so weit es reicht, gehen, so wär zu besorgen, dass man an der verhofften Wiedererstattung den andern Gränitzen zu Hilf wenig oder nichts haben wurd mogen.

So wird auch aus dieser Instruction nit eigentlich verstanden, ob die verordneten Muster- und Zahlmeister auch E. Mt. und der Fürstl. Durchlt. dahin verordnete Officierer bei dieser Bezahlung dulden und sich ihres Berichts und Anweisens gebrauchen werden; dann do es nit beschehen und sich nach den vorigen Zahlungs- und Musterregistern gerichtet werden sollt, wurde sich allerlei Unordnung und Irrthumbs dabei zu befahren sein, daher dann die Nothdurft erfordert, dass derwegen in der Instruction mehrer Ausfuhrung und Fursehung than werd.

Entgegen achtet die Hofkammer fur unnöthig, dass das Baugeld, so auf Uywar deputirt, zu diesem Mal abgelegt werd, sondern hielt unterthänigist fur besser sein, weil diesen Winter uber, sowohl als bisher beschehen, nichts bauet oder diesfalls wes versaumbt wirdet, dass das verhandene Geld alles

zu der Kriegsbezahlung braucht und umb soviel desto weiter gelangt, das Baugeld aber hernach von dem andern Steuerstermin erstattet werd.

Also trägt auch die Hofkammer unterthänigist Fursorg, es werden sich die incorporierten Land dieser Bezahlung halben nit so gleich auf den halben Theil dringen lassen. Da sich nun etwo hierin oder in anderweg ein Difficultät verursachen sollt, wurde es der Zahlung nit allein ein Verhinderung, sondern auch Verlängerung der Zeit, vergebnen Kosten und andere Ungelegenheit mehr verursachen. Zu Verhuetung aber dessen allen hielt die Hofkammer dies das nächst und best sein, dass sie alles verhandene Geld zusambenrichten, die Zahlung der 6 Monat, wie obgemelt, davon thuen und das ubrig, dahin es dem Landtagsbeschluss nach deputieret, folgen lassen mochten, und konnt hernach jederzeit mit guter Gelegenheit zwischen ihnen Abraitung gehalten und Vergleichung gemacht werden.

Was dann die Erkaufung der Tuch anreicht, wofer es die Meinung hat, dass sie dieselben von denen Tuchen, so Ihre Fürstl. Durchlt. habenden Befehlich nach hinab verordnen, nehmben werden, so hätt es kein Bedenken, allein wirdet den Herren Officierern umb desto mehrer Nachrichtung und wenigers Verdachts willen mit etwas Ausführung anzudeuten sein, dass diese Verordnung nit umb Gewinns und Vortels willen angesehen sei, sondern die Meinung hab, weil der Mangel und die Noth und dass man mit den Reichs- und Landhilfen zum Kriegswesen bei weiten nit gelangen kann, männiglich bekannt, nuemehr, da die Beheimbischen und der incorporierten Land Steuern davon kumben, umb soviel grösser und beschwerlicher ist, dass dem Wesen zum Hilf und Besten auch oft in äusserister Noth gar kein Anlehen von barem Geld mehr zu erlangen ist, ausser was von Tuech und andere Waaren bisweilen Handlung getroffen werden müssen.

Nun sei aber dem gemeinen Kriegsmann allein mit Waaren ausser bares Gelds nit geholfen, wie es dann auch von ihnen nit angenumben wirdet, sondern musse zum wenigisten halber Theil Gelds dabei sein.

Damit nun zwischen ihnen den Gränitzern aller Ort ein Gleichheit gehalten und zu Beschwer und anderm nit Ursach gegeben werd, so sei demnach dies Mittel als billich und nothwendig angesehen worden, dass dieselben allbereit erhandleten Waaren zu gegenwärtiger bergstädterischen Bezahlung pro rata des halben Theils untergebracht und entgegen das Geld auch neben gleichmässigen Waaren zu der andern Gränitzen Bezahlung angewendet werden sollen. Sonst will die Hofkammer unterthänigist darfür halten, es werd des Gewinns halben an der Münz der Herren Officierer Meinung dahin zu verstehen sein, dass derselb Ihr Mt. und der Granitzbezahlung zum besten kommen werd, damit umb soviel desto weiter zu gelangen sein moge.

Was dann in mehrerwähnter Instruction von der Wiedererstattung desjenigen, so seit Georgi von E. Mt. eignem Geld zu Bezahlung des Kriegsvolks auf den bergstädterischen Gränitzen ausgegeben worden sein soll, gemeldet wirdet, do hat die Hofkammer allein das zu erindern ein Nothdurft geachtet, dass Ihr Mt. von ihrem eignen Geld anders nit dahin verwendet, als was aus den Steuern, desgleichen den bergstädterischen Kammergefällen, Pyset und des Erzbisthumbs Gran Einkumben dem Kriegsvolk die Zeit her zahlt worden; do sie es aber vermög des Landtagsbeschluss dahin restringiren wollten, dass dieselben Einkumben ohne das daher verwendet werden müssten, so hielt demnach sie die Hofkammer das best sein, die Instruction dieses Punkts halben simpliciter dahin zu richten, dass E. Mt. dasjenige, was seit dem Prägerischen Landtag auf dieselben bergstädterischen Gränitzen ausgegeben worden, wiederumben zu Nothdurft der anderen Granitzen von diesem der Kron Behmen und der incorporierten Land Geld erstattet, wie dann auch der Fürstl. Durchlt. allbereit geschrieben worden, die nothdurftige Fursehung zu thun, damit dieselben Ausgaben im Fall der Noth durch ordentliche Quittungen und sonst verificirt werden mögen und also die besorgend Disputation verhuet werden sollt.

Was dann beschliesslich des Muster- und Zahlmeisters auch anderer in der Instruction benennten Officierer Besoldung und Zehrung anreicht, das ist, wie zu sehen, gleichwohl etwas hoch gestellt und umb soviel bedenklicher, weil alles das, was auf diese und dergleichen extraordinaria aufgewendet wirdet, den Granitzen entgehet und den Mangel umb soviel grösser macht. Es trägt aber die Hofkammer unterthänigist Fursorg, es werden die Ständ allerseits nuemehr von diesem ihrem proposito schwerlich zu bringen, sondern dahin zu trachten ein Nothdurft sein, wie kunftig den Sachen durch andere Mittel Rath geschafft und zu Verhütung dergleichen Nachtels auf ein andern und bessern modum gedacht werden möge, damit zu diesemmal an der Hinabfurderung des Gelds und der angestellten Bezahlung nit etwo ein Hinderung oder was anders verursacht werde. Den 24. November anno 79.

---

297. *Některé paměti, které při sestavení nových práv horních Kutné Hory v uvážení se vzíti mají.*

1579, 14. prosince. — Opis souč. v arch. města Kutné Hory.

Paměti rozličné, kteréž k uvažování práv horních náležeti budou moci Fer. 2. post Luciae anno 1579.

I. Šepmistři a rada mají své obzvláštní řády a práva, a při nich jsou sněmem anno 75. zůstaveni: tehdy potřebí jest mysliti, aby při těchto nových právích proti tomu neučinili a tak o to nepřišli.

II. O rejtuňcích obecních žádná zmínka v těchto právích se nečiní: a tak ovšem o to usilují, aby šepmistři o nich při horách se domlouvati ani ztěžovati nemohli, nébrž i na škodu svejch nákladův i proti přísahám svým hleděti musili; což s čímž se srovnává věděti každej může.

III. Přísahy činí vrchní štejgíři, písař urburní, štolmistr i jiní všickni hofmistru a urburéři: kterak tehdy v soudu proti nim se přimlouvati mají?

IV. Konšelé Kaňkovští činí přísahu hofmistrovi a urburéři proti všemu dobrému řádu: kterak tehdy je budou moci v přech jich odsouditi a apelací před pány šepmistry odsílati?

V. Pan mincmejstr, hofmistr, urburéř a jiní závázek na to činí, že chtějí nad těmi právy vnově vydanými ruku držeti a vedle nich hory spravovati: kterakž tehdy mohou proti nim býti a co měniti?

---

298. *Jednotlivých stavův šacuňkové k mustruňku léta 1579 v krajích království Českého.*

Bez datum [1579]. — Opis souč. v arch. Třeboň.

Boleslavský kraj:

Od stavu panského	233.809 kop 9 gr. 2 dn.
Od stavu rytířského	186.750 „
Od stavu městského	34.100 „
Od stavu duchovního	1.500 „
Suma v tom kraji šacuňku	456.159 kop 9 gr. 2 dn.

Z té sumy dostane se 114 koní.

Hradecký kraj:

Od stavu panského šacuňku	184.625 kop	
Od stavu rytířského	351.797 „	
Od stavu městského	60.713 „	
Od stavu duchovního	16.500 „	
Suma šacuňku v tom kraji	613.635 kop.	

Z toho dostane se 153 koní.

Chrudímský kraj:

Od stavu panského šacuňku	87.000 kop	
Od stavu rytířského	68.305 „	
Od stavu městského	35.973 „	40 gr.
Summa šacuňku toho kraje	191.278 kop	40 gr.

Z toho učiní 48 koní.

Čáslavský kraj:

Od stavu panského šacuňku	100.950 kop	
Od stavu rytířského	168.449 „	51 gr.
Od stavu městského	63.495 „	27 gr.
Od duchovních	3.500 „	
Suma šacuňku toho kraje	336.395 kop	18 gr.

Z toho učiní 83½ koně.

Kouřímský kraj:

Od stavu panského	131.637 kop	30 gr.
Od stavu rytířského	178.645 „	
Od stavu městského	46.059 „	
Od duchovních	200 „	
Suma šacuňku v tom kraji	356.541 kop	30 gr.

Z toho učiní 89 koní.

Bechyňský kraj:

Od stavu panského šacuňku	331.750 kop	
Od stavu rytířského	133.599 „	
Od stavu městského	40.696 „	30 gr.
Suma šacuňku toho kraje	506.035 kop	30 gr.

Učiní z toho 126½ koně.

Prachenský kraj:

Od stavu panského	41.250 kop	
Od stavu rytířského	189.599 „	58 gr.
Od stavu městského	29.985 „	45 gr.
Suma šacuňku v tom kraji	260.835 kop	43 gr.

Učiní z toho 65 koní.

Plzeňský kraj:

Od stavu panského šacuňku	164.000	kop	
Od stavu rytířského	233.452	„	30 gr.
Od stavu městského	78.459	„	25 „
Od duchovních	33.829	„	
Suma šacuňku toho kraje	509.740	kop	55 gr.

Učiní z toho 127½ koně.

Žatecký kraj:

Není listův šacuňku žádných dáno, toliko poznamenání pánů hejtmanův krajských, co se koní mustrovalo: 69½ koní.

Dostalo by se z nich šacuňku . . . . . 278.000 kop.

Litoměřický kraj:

Od stavu panského šacuňku	217.450	kop	
Od stavu rytířského	207.795	„	
Od stavu městského	59.277	„	20 gr.
Od duchovních	11.000	„	
Suma šacuňku v tom kraji	495.522	kop	20 gr.

Učiní z toho 124 koní.

Slánský kraj:

Od stavu panského šacuňku	86.650	kop	
Od stavu rytířského	77.800	„	
Od stavu městského	21.094	„	
Od duchovních	19.318	„	20 gr.
Suma šacuňku	204.862	kop	20 gr.

Učiní z toho 51 koní.

Rakovnický kraj:

Není žádných listův šacuňku k mustruňku odesláno.

Podbrdský kraj:

Od stavu panského šacuňku	42.693	kop	54 gr.
Od stavu rytířského	26.295	„	30 „
Od stavu městského	8.000	„	
Od duchovních	10.300	„	
Suma šacuňku	87.289	kop	24 gr.

Učiní z toho 22 koní.

Vltavský kraj:

Od stavu panského šacuňku	56.500	kop	
Od stavu rytířského	58.450	„	
Suma šacuňku	114.950	kop.	

Učiní z toho 28 koní.

V Praze šacuňku . . . . . 190.076 kop.

Učiní z toho 47½ koní.

Suma všech šacuňkův . . . . . 4,598.311 kop 50 gr.

299. Seznam příjmu berně domové ze všech krajův království Českého, mnoholi který stav l. 1579 odvedl a ještě odvésti má.

Opis souč. v arch. Třeboň.

Příjem berně domové na dva terminy léta 1579.

Z kraje Boleslavského:						
Od stavu panského prvního dílu	1.841	kop	10	gr.		
Od stavu rytířského	454	„	45	„		
Od měst panských a rytířských, která se sama přiznávají, a lidí poddaných jich	8	„	40	„		
Od stavu duchovního	13	„	—	„		
Suma toho terminu, kterýž jest zouplna dán	2.317	kop	35	gr.		
Na druhý termin zůstati by mělo	546	„	45	„		
Z kraje Hradeckého:						
Od stavu panského prvního dílu	1.267	„	45	„		
Od stavu rytířského	1.844	„	35	„		
Od měst panských a rytířských	47	„	50	„		
Od stavu duchovního	201	„	40	„		
Suma toho terminu	3.361	kop	50	gr.		
Zůstáno na to prvního dílu	22	„	50	„		
Též druhého	406	„	40	„		
Z kraje Chrudímského:						
Od stavu panského prvního dílu	1.481	„	35	„		
Od stavu rytířského	378	„	5	„		
Od měst panských a rytířských	49	„	25	„		
Suma toho terminu	1.909	kop	5	gr.		
Zůstává na dluzích prvního dílu	6	„	10	„		
„ „ „ druhého dílu	848	„	5	„		
Z kraje Čáslavského:						
Od stavu panského prvního dílu	706	„	8	„	4	dn.
Od stavu rytířského	874	„	5	„		
Od měst k stavu panskému a rytířskému náležitých	14	„	44	„		
Od svobodníkův, kteří se sami osazují a přiznávají	16	„	5	„		
Suma toho terminu	1.611	kop	2	gr.	4	dn.
Zůstává dluhu prvního dílu	65	„	20	„		
„ „ druhého dílu	130	„	39	„	3	dn.
Z kraje Kouřímského:						
Od stavu panského prvního dílu	594	„	50	„		
Od stavu rytířského	516	„	45	„		
Od měst panských a rytířských	68	„	50	„		
Od duchovního stavu	56	„	15	„		
Od svobodníkův	10	„	46	„		
Suma toho terminn	1.247	kop	26	gr.		

Zuostáno dluhuov prvního dílu	131 kop	—		
A druhého dílu	505 „	42 gr.	5	dn.

Z kraje Bechyňského:

Od stavu panského prvního dílu	1.865 kop	15 gr.		
Od stavu rytířského	927 „	—		
Z měst panských	111 „	20 „		
Od duchovního stavu	4 „	50 „		
Od svobodníkův z šacuňkův jich	33 „	32 „	3	dn.
Suma toho terminu	2.941 kop	57 gr.	3	dn.
Zuostáno na první díl	20 „	—		
A druhého dílu	493 „	16 „		

Z kraje Prachenského:

Od stavu panského prvního dílu dáno	1.585 kop	40 gr.		
Od stavu rytířského	859 „	2½ „		
Z měst panských	6 „	—		
Od stavu duchovního	9 „	10 „		
Od svobodníkův	9 „	40 „	6	dn.
Suma toho terminu	2.469 kop	32 gr.		
Zuostáno na první díl	11 „	27 „	3½	dn.
Na druhý díl	618 „	30 „	6½	„

Z kraje Plzeňského:

Od stavu panského prvního dílu	1.104 kop	46½ gr.
Od stavu rytířského	1.045 „	22 „
Od měst panských a rytířských	66 „	10 „
Od duchovních	365 „	20 „
Od svobodníkův	4 „	—
Suma toho terminu	2.585 kop	39½ gr.
Zuostáno na to prvního dílu	213 „	10 „
Druhého dílu	1.284 „	4 „

Z kraje Žateckého:

Od stavu panského prvního dílu	964 kop	— gr.
Od stavu rytířského	690 „	37½ „
Od stavu duchovního	51 „	45 „
Suma toho terminu	1.706 kop	22½ gr.
Zůstáno na to prvního dílu	20 „	20 „
Druhého	884 „	52½ „

Z kraje Litoměřického:

Od stavu panského prvního dílu	1.085 kop	13½ gr.
Od stavu rytířského	1.206 „	27½ „
Od stavu duchovního	196 „	40 „
Suma toho terminu	2.488 kop	21 gr.

Zůstáno na to prvního dílu	118 kop	50 gr.	
A druhého dílu	545 „	17½ „	

Z kraje Slánského:

Od stavu panského prvního dílu	431 kop	55 gr.	
Od stavu rytířského	314 „	22½ „	
Od duchovních	139 „	50 „	
Suma toho terminu	886 kop	7½ gr.	
Zůstáno na to prvního dílu	— „	40 „	
A druhého dílu	156 „	5 „	

Z kraje Rakovnického:

Od stavu panského prvního dílu	164 kop	45 gr.	
Od stavu rytířského	93 „	45 „	
Od stavu duchovního	26 „	55 „	
Suma toho terminu	285 kop	25 gr.	
Zůstáno na to prvního dílu	33 „	20 „	
A druhého dílu	185 „	45 „	

Z kraje Podbrdského:

Od stavu panského prvního dílu	196 kop	15 gr.	
Od stavu rytířského	188 „	31 „	
Suma toho terminu	384 kop	46 gr.	
Zůstáno na to druhého dílu	171 „	10 „	

Z kraje Vltavského:

Od stavu panského prvního dílu	131 kop	10 gr.	
Od stavu rytířského	228 „	32½ „	
Od duchovních	6 „	— „	
Od svobodníkův	5 „	29 „	6½ dn.
Suma toho terminu	365 kop	12 gr.	3 dn.
Zůstáno na to prvního dílu	19 „	27 „	3½ „
Druhého dílu	128 „	26 „	5½ „

Z Prahy:

Stav panský, rytířský též také duchovní, z domův a lidí prvního dílu	32 kop	50 gr.
Druhého dílu zůstávají	9 „	— „
Pražané na místě všeho stavu městského prvního terminu	6.250 „	— „
Vyčtli na to	4.426 „	30 „
Zůstávají na první termin	1.823 „	30 „
Druhého terminu též na místě všeho stavu městského	6.250 „	— „
Vyčtli na to	2.011 „	30 „
Zůstávají na druhý termin	4.238 „	30 „

Z hrabství Kladského:

Dáno prvního terminu . . . . 465 kop 45 gr.

Od židův:

V městech Pražských prvního terminu . . . . 768 kop — gr.

A tak ze všech krajův království Českého od JJMtí stavův panského, rytířského, duchovního, též městského, dědiníkův, nápravníkův, podle jich přiznání, též z hrabství Kladského i židův prvního terminu sjíti by se mělo . . . . 32.266 kop 57 gr. 4 dn.

A na týž první termin zůstává restu . . . . 2.485 „ 45 „

Druhého pak terminu, jestli že táž suma podle přiznání zouplna vyjde, přišla by táž suma jakž na hoře . . . . 32.266 kop 57 gr. 4 dn.

Ale JMti se ta zpráva činí, že mnozí z stavův se osvědčují, že mezi jedním a druhým terminem lidem jejich škody buď od ohně neb povodněmi se staly.

Restantů na druhý termin, kdyby tak zouplna jako první měl vyjíti, zůstává . . . . 11.151 kop 58 gr. 1 dn. vše českých.

Sněm léta 1580,

jenž zahájen byl dne 11. ledna a zavřín dne 9. února.

Sněm léta 1580 svolán byl ke dni 11. ledna. Proposice královská žádala na stavích českých 150.000 zl. roční pomoci proti Turku s tím doložením, aby taková suma netoliko na jeden rok ale při nejmenším na tři léta svolena a zouplna odvozována byla. Vedle této sbírky, kteráž jedině na odvrácení nebezpečenství od Turka vynaložena býti měla, žádal císař také jistou peněžitou pomoc na stavbu a opevnění Ujvaru. Veřejná hotovost, nebo defensí, nebyla na minulém sněmu zcela vyřízena, protož žádáno v předložení královském, aby takový artikul v stálý a vždycky trvající řád uveden byl, tak aby nebylo potřebí každého sněmu znovu o to jednati.

Mimo požadavky, kteréž týkaly se jedině hrozícího nebezpečí tureckého, předložena také v proposici žádost v příčině vychování dvoru královského a zaplacení dluhův. Předloha odůvodňovala žádost za svolení pomoci na vychování dvoru, že důchodové »království« tak skrovní a malí jsou, že z nich ani císařští „oficíři« při největší skrovnosti, ani správa nebo »regiment« a komora česká vychovati se nemohou, tím méně aby král český náležitý dvůr svůj držeti a vychování své míti mohl; neboť hory, z nichž předešlí králové své vychování mívali, k pádu přišly a statky vlastní královské a jiné důchody rozprodány a zastaveny býti musely. Předešlým sněmem svolené dva groše posudného že na vychování dvoru královského nevystačily a protož že půjčky objednávány býti musely, čímž dluhův přibývalo, a kdyby dluhové stále rostli, že by také stavům s obtížností bylo. A poněvadž královské důstojenství stavův vlastní poctivost jest, protož že také jich povinností, aby důchody na vychování dvoru královského zvýšeny byly. Za kterouž příčinou aby stavové na místě posudného ročně 120.000 zl. na tři léta povolili, posudné pak aby sami si vybírali; což by jim pak přes takovou sumu 120.000 zl. výše přebývalo, že k obecním potřebám zemským zanechati si mohou. Kdyby ale stavové nad takovou žádostí jakou stížnost měli, aby tehdy šest grošův ze sudu svolili, z kterýchž by čtyři groše na vychování dvoru královského a dva groše na placení úrokův a dluhův obráceny byly. Však aby stavové snad se nedomnívali, jakoby sami dvůr královský vydržovati měli, chce císař i při jiných královstvích a zemích též žádati, aby podle možnosti také pomoc na vychování dvoru učinily.

Na sněmu l. 1579 učiněno bylo v příčině dluhův císařských, a jak by od nich zpomoženo býti mohlo, usnešení: poněvadž stavové o tom, odkud by takové dluhy vzešly, žádné vědomosti ne-

mají, protož že takový artikul k dalšímu uvážení až do budoucího sněmu odkládají; aby však obyvatelé království Českého k spravedlivým svým úrokům přicházeti mohli, svoleno, aby ze tří grošů posudného domácím věřitelům úroky placeny byly. Proti takovému snešení učiněno v předložení sněmovním r. 1580 obšírné přednešení, že úvěr císařův v zahraničných zemích tím se podkopává, a když by někdy napotom největší potřeba nastala, peníze objednati by se nemohly. A poněvadž takoví dluhové již za císaře Ferdinanda I., Maximiliana II. za příčinou dlouho trvajících válek, pro ochránění hranic a míst pomezních proti Turku, na časté jízdy, na říšské i jiné sněmy, na výpravy císařských svadeb a jiná znamenitá vydání zděláni byli, a svolené na to sbírky ani na placení úrokův nevystačují, tudíž dluhové vždy výše rostou a se rozmnožují, čímž zemím většího a většího břemena přibývá, a kdyby dluhové se neplatili, bylo by nejen domu rakouskému, ale i království Českému i přivtěleným jeho zemím k potupě a posměchu: protož aby stavové sumu jistou do několika let na zaplacení jistin a ourokův svolili, anebo část dluhův sami na sebe k zaplacení přijali, však na ten způsob, aby věřitelové mimo království České jako obyvatelé domácí v to pojati byli.

Mimo to žádal císař, aby stavové na ty cesty pomyslili, jak by mateři jeho, jako po králi českém zůstalé vdově, věno její ročních 20.000 korun (kteréž na některých panstvích a místech v království Českém a v Lužicích zjištěno bylo, z nutných však potřeb taková zboží rozzastavována byla), vypláceno býti mohlo.

Sněm nepřijal v proposicí žádaných 150.000 zl. na pomoc proti Turku, ale svolil jako roku předešlého berni domovou. A sice měli páni, rytíři, osoby duchovní, dědiníci, dvořáci, nápravníci, kdožkoli lidi osedlé měli, z jednoho každého domu, buď velkého nebo malého (krom kovářských, pastuších, ovčáckých chalupí, též lázní v městečkách, ve vsech), po 20 groších českých dáti; města Pražská a jiná královská uvolila se na místě té berně 12.500 kop gr. českých odvésti; za domy panské, rytířské a osob duchovních v Praze a jiných městech královských svolena jedna kopa gr. českých; farářové na zbožích všech stavův i osob duchovních měli dáti po 30 gr. českých; Loketští také pomoc měli berníkům od sněmu ustanoveným odváděti; Kladští jako léta předešlá berni z lánův dvojnásobně dávati, s krajinou Chebskou mělo býti opět vyjednáváno. Dědiníci, nápravníci, dvořáci měli vedle šacuňkův z každé kopy gr. českých po $4^1/_2$ penízi českém odsílati. Většina měst horních, poněvadž pro chudobu k spuštění přišla, byla osvobozena, rovněž i ti, kterýmž ohněm, krupobitím, vodami nebo jinou pohromou škoda se stala. A taková berně domovní neměla na žádnou jinou potřebu obrácena a vydávána býti, než toliko na zaplacení lidu válečnému, kterýž se držel na hranicích Uherských proti markrabství Moravskému a knížetství Slezskému »z této strany« Dunaje.

V příčině veřejné hotovosti zvolena byla sněmem komise, kteráž s vyslanci od stavův markrabství Moravského, knížetství Slezských i markrabství Lužických o tom jednati a uvážení své nejblíže příštímu sněmu přednésti měla. Dále usnešeno, aby z pozemských statků i z peněz na úrocích ze 4.000 kop gr. č. kůň zbrojný byl vypraven; mustruňkové ozbrojeného lidu jako předešlých let aby byli odbýváni. Poněvadž však lid v království Českém, požívaje tak drahný čas míru, řemeslu válečnému odvykl, a kdyby rychlá potřeba nastala, tak brzy vypraviti by se nemohl, dali stavové nejvyšším úředníkům a soudcům zemským plnou moc, aby pro velikou, náhlou potřebu, pro opatření, k ochraně království Českého mohli do jednoho tisíce koní do služby přijati.

Na žádost za povolení 120.000 zl. na vychování dvoru královského na místě posudního, odpověděli stavové usnešením pěti grošův z věrtele piva, z kterýchž tři groše na vychování dvoru obrátiti se měly, ostatní pak dva groše na placení úrokův obyvatelům království Českého; kdyby však

dva groše na ourok vystačiti nemohly, aby ti, kterýmž by úrok dán býti nemohl, od komory spokojeni byli. Usnešením takovým pominuta byla žádost císařova, aby nejen domácím, ale i cizím věřitelům úroky z posudného placeny byly. Mimo to prosili stavové, aby císař důchody z panství, statkův koruny České z rukou cizozemcův, kterýmž zapsány byly, do komory království Českého obrátil, poněvadž takoví nepořádní zápisové cizozemcům jsou proti zřízení zemskému i privilejím království.

Mimo to svolena sbírka ku potřebě zemské z těch všech věcí, jakž na sněmu roku předešlého vyměřeno bylo; cizozemci, kteříž v zemi České obchodili, živnosti své vedli, měli dáti k takové zemské sbírce 30 gr. č. z hlavy, rovněž i židé.

Staré císařové, jakožto po králi Českém zůstalé vdově, darovali stavové z lásky pro její k obyvatelům království Českého náchylnost 15.000 zlatých rýnských.

V příčině zlých, lehkých mincí, kteréž přes všechna usnesení sněmovní, nařízení královská skrze kupce a zvláště národ židovský do království Českého na nenabytou škodu vnášeny byly, žádali stavové císaře: aby uzavření sněmovní i předešlá nařízení královská, mandáty opět obnovena, rozepsána byla a aby mimo mince zlaté, stříbrné i drobné v snešeni sněmovním vyjmenované, jiné pod pokutou brány nebyly, nehodné pak do mincovny královské k zmincování a vedle hodnosti zaplacení, odváděny byly. Rovněž zakázáno vyvážeti pagamenty od stříbra i zlata pod pokutou zřízením zemským vyměřenou. Více uzavřeno, aby větší počet mince drobnější ražen byl, a sice polovice stříbra na tolary a druhá polovice na minci drobnější.

Nejvyšší úředníci, soudcové zemští a radové císařští, na kteréž podány od některých obyvatelů bezejmenné žaloby císaři, že lidé při soudech k spravedlnostem přicházeti nemohou, dotazovali se v plném sněmě i žádali všech stavův: byl-li by někdo, kterýžby nějakou stížnost měl, aby se ohlásil, anebo jestli by o kom vědíno bylo, aby se mohli ospravedlniti; však když žádný se nepřihlásil, projevili naději, že císař takovým pověstem věřiti nebude. Artikul takový vepsán do snešení sněmovního za tou příčinou, kdyby v krajích království Českého kdo byl, kterýž by jakou stížnost do nich měl, aby se při císaři ohlásil, a oni se ospravedlniti mohli.

Mimo to usnešeno a svoleno, aby císař 20.000 tolarů, kteréž se od Jana st. z Lobkovic vzdlužiti chce, na panství Dobříšském mu zapsati směl a Hertviku Zejdlicovi z Šenfeldu, Bohuslavu Zárubovi z Hustířan zboží Svojanovské prodati mohl; dále povoleno, aby bratřím z Švamberka na statku Přimdě a bratřím Krištofu a Vilému z Lobkovic na panství Tachovském peníze nebo životy zapsány byly.

Mimo taková usnešení nebyla v artikule sněmovní pojata: aby císař, jako král Český, doktoru Janu Kratovi z Kraftheimu 4000 zl. a 6000 kop. m. na statku Viserově, k hrabství Kladskému náležitém, zjistiti aneb k dědictví doprodati mohl; aby císař poplužní dvůr městu Trutnovu směl prodati; přijetí za obyvatele království Českého Michala Kromera z Kynigshofu a Jiřího ze Šudetu, v umění lékařském doktora, do stavu rytířského ꝛc.

Sněm uzavřen byl dne 9. února.

S ukončením sněmu nezavíráme knihu našich publikací z r. 1580, nýbrž uveřejňujeme více listiny až do měsíce prosince t. r., kdy počalo vyjednávání o sněm l. 1581. Akta posněmovní dotýkají se usnešení sněmovních z r. 1580 i let dřívějších, objasňují finanční poměry císaře Rudolfa, a veřejných záležitostí zemských, čímž odůvodněna jest jich publikací.

Nad jiné důležité jsou listiny, kteréž církevní záležitosti a zvláště universí Pražské osvětlují. Na přední místo pokládáme uvažování nuncia Placentina, kterýž napsal, nejspíše z nařízení papežova, spis o prostředcích, jimiž by mohlo pomoženo býti, aby jednota náboženská v království Českém zachována býti mohla. Dobrozdání nunciovo porovnává království České s člověkem na zdraví poraženým, jenž strážce své, duchovní, vyhnal, pohubil a příbytky jich sbořil; však ze svého »protržení« již se probral, což nejlépe poznáno býti může po tom, že své strážce, kterýmž se dříve nejvíce protivil, již při sobě trpí, a protož má býti nemocný s rozšafností ošetřován, pamatován, aby mu mozek zase nebyl skormoucen. Placentinus navrhuje, aby takové opatrování obstarávalo devět osob, a sice tři od papeže, tři od krále a tři od stavův zvolené. Osoby ty aby vybírány byly z obojího náboženství, z pod jednou a z pravých pod obojí, a z přirozených Čechův a aby jmenovány byly assistentes, to jest rady dobrého řádu náboženství. Třikráte do téhodne aby se assistentes scházeli, o věcech potřebných k nápravě dobrých pořádkův a zdržení náboženství v pokoji jednali, k sjednocení a svornosti vedli. Což by za dobré a užitečné uznali, to aby králi přednešeno bylo, a pod jménem jeho, nebo i s papežským spolu, jako rozkaz vydáno bylo. Presidentem takové rady měl býti buď nuncius papežský nebo arcibiskup Pražský, z osob králem jmenovaných přední aby jako přednášela a k vyřízení dopomáhala, přední pak osoba od stavův aby byla výběrčím pokut a důchodů; neboť devítičlenná rada měla míti také k uskutečnění svých záměrů peníze.

K sílení pak nemocného království Českého navrhuje Placentinus: aby bylo uvedeno v lid učení katechismu sprostného, krátkého, všem lidem pochopitelného; malými spisky i předkládáním v kostelích a ve školách aby lid byl veden k dobrým mravům. Tomu když by lidé obvykli, aby »vyšší« katechismus tridentského koncilia přeložen byl na český jazyk. Na školy aby dobrý pozor dán byl, zvláště mládeži aby knihy k pochopení snadné předkládány byly. Jiným posilňujícím pokrmem by bylo obnovení akademie Pražské, rozkvět svobodných umění. Profesorové universí aby byli milovníci dobrého řádu jak světského tak duchovního; se studenty pak aby vedle jistých nařízených pravidel zacházeli. Knihkupci, knihtiskaři a knihaři aby uvedeni byli pod dozor akademie nebo assistentů. Universí Pražská aby nově zkvésti a hodnými osobami osazena býti mohla, k tomu že zapotřebí větších důchodů. Dále aby pro celé království České vydána byla kniha rituale nebo agenda, vedle kteréž by všickni obyvatelé při posvátných služebnostech jednostejných ceremonií užívali; též aby jednostejný byl mšál, breviář v celé zemi. Pro rychlejší však léčení království předpisuje nuncius, aby král města svá, kteráž stavu neužívají, poručil reformovati jak v kostelích tak ve školách; podobně aby i assistentes na svých gruntech, v městech, městečkách i vesnicích učiniti byli povinni. Nejvyšší úředníci zemští a vyšší stavové aby čítáním starých letopisův historií svých předkův naučili se znáti rozdíl, jakýž byl mezi časy Karla IV a dobou krále Václava IV i císaře Zikmunda, krále Ladislava a Jiřího z Poděbrad. Král český aby mandátem zjevně národu oznámil náboženské své smýšlení. Konsistoř dolejší (pod obojí) aby poručena byla pod moc assistentův; jinověrci, věštci, čarodějníci aby ze země vypovědíni byli. Duchovní stav aby ve větší vážnost, vzáctnost byl uveden; vedle toho aby dosti bylo preceptorův, písařův, katolických literátův, z nichž by k farám, radám, úřadům i jiným službám panským lidé se hoditi mohli, dříve však, nežli by na ouřady vstoupili, aby vyznání víry katolické učinili. Po krajích aby zřizována byla tovaryšstva katolická, kteráž by se o rozšíření víry katolické starala. Lid aby k práci, pilnosti veden a od zahálky, marnotratnosti odváděn byl. Knihy kacířské do země aby nebyly vozeny. Mládež aby do cizích zemí na učení, bez vědomí assistentův, posílána býti nesměla. Profesoři a studenti každoročně vyznání víry aby činili; studentům jenom tehdy aby dovoleno bylo do cizích akademií se vypraviti, kdyžby tři léta před tím v Praze se učili. Obyvatelům království Českého, aby se nenakazili, mělo zapovědíno býti všeliké s kacíři obcování, jednání

i obchody. Pohoršliví mniši a duchovní lidé aby byli vypovědíni; všecka marnost a zbytečnost v šatstvu aby byla přetržena.

Mimo takové sílení a léčení ukládal nuncius nemocnému království Českému ještě 45-hodinné ustavičné modlitby, časté přijímání velebné svátosti a obnovení pocty svatých, konání skutkův milosrdenství, poctivé opatření duchovních živností. Vedle toho všeho měly předešlé klatby papežské z království Českého sňaty a všickni ďáblové ze země obecním zaklínáním vypovědíni a do dalekých pustin ku kacířům posláni býti. V zemi aby byla jedna osoba plnou mocí od stolice apoštolské obdařena, aby nebylo zapotřebí s malými věcmi do Říma posílati, v Římě pak aby byl český posel, kterýž by byl prostředníkem assistentův českých. K provedení však všeho toho aby v Čechách byl jistý počet lidu válečného pohotově, jenž by spurné, svévolné a odporující skrotiti a k poslušenství přivésti dovedl; hejtmané nad vojskem tím aby byly dvě osoby katolické. A když to tak všechno zařízeno bude, ať začne obecní visitace; vyzdvihnou se dvoje biskupství a vyhledají se k provádění takové reformací jistí důchodové zrušením některých klášterův.

Z obšírného a zajisté zvláštního dobrozdání nuncia Placentina viděti, že chtěl již tehdy provésti reformací náboženskou a třebas i násilným způsobem. Že by taková projektovaná reformací bez velice krutých bojů nebyla se mohla provésti, nahlédl snad i císař Rudolf, neboť žádné nevidíme známky, kterážby nasvědčovala, že dobrozdání nunciovo mělo se státi skutkem. Jediná jenom věc stala se předmětem dalšího vyjednávání: reforma učení Pražského, o kterouž stavové na sněmu shromáždění několik let před tím nejednou byli žádali. Poněvadž v návrzích posla papežského krátká jen činí se zmínka o »vyzdvižení« universí Pražské, máme za to, že Placentinus zvláštní podal dobrozdání v příčině té císaři, kterýž předložil je arcibiskupu Pražskému a svým radám Ladislavu staršímu z Lobkovic a Vratislavu z Pernštejna k úradě; jichžto pak spis podán byl císařem Vilímovi z Rožmberka k uvážení dne 9. dubna 1580. Rožmberk odpověděl vřelými slovy a radil, aby status profesorův asi na 20 byl zvýšen (pro každou fakultu 4), na kteréž by zapotřebí bylo ročního nákladu asi 8 až 9 tisíc tolarů, a poněvadž důchod universí se páčí jen na tisíc tolarů, musely by příjmy býti zvýšeny ꝛc.

Listiny ze dne 15. dubna, 18. května a 7. září ukazují, jakým způsobem konsistoř podobojí dovolávati se musela světské ochrany.

V úvodu k r. 1579 povědíno, že zvolena byla komise k uvážení práv horních, nejvyšším mincmistrem Vilímem z Oprštorfu na sněmu předložených, proti kterýmž Kutnohoršti nemalou ztížnost měli, že v nich veliké nedostatky se nalezají a na jich škodu a záhubu práva taková sepsána jsou. Když k uvažování obnovených práv přijíti mělo, žádali Kutnohorané (neboť by se také jich dotýkalo a oni takových vnově složených práv neslyšeli a o nich, poněvadž jako potají Ludvíkem Karlem z Řasné skládána byla, nic nevěděli), aby také přítomni býti a se k tomu ohlásiti mohli, čehož se jim také dostalo. Poněvadž však uvažování se poodkládalo, až 11. listopadu 1579 započato býti mělo, však opět odloženo, žádali, aby jim taková práva horní k přehlídnutí zapůjčena byla, což také se stalo 7. prosince 1579. Když sněm r. 1580 zahájen byl, hledali sněmovní vyslanci Kutnohoršti přímluvu při vynikajících osobách, zvláště při presidentu komory české Janovi z Lobkovic, aby uveřejnění, prohlášení obnovených práv horních odloženo bylo. Lobkovic při volné audiencí pravil, že za jiné neměl, než že Kutnohorané všichni těch práv společně jsou žádostivi, a z společného snešení jich že práva horní jsou sepsána pro dobré jich i hor; a poněvadž císař, ani komora, ani stavové toho nejsou žádostivi, aby se v čem nejmenším ublížiti mělo Kutnohoranům, protož aby sepsali si všecky ztížnosti, jakž o těch právích tak i o nesprávách při horách, a že je císaři a několika

ještě osobám předložiti chce, což zajisté k jich dobrému sloužiti bude. — Naděje, žádost Kutnohorských, aby s prohlášením obnovených práv horních odloženo bylo, se plnila, neboť prý stavové k nim »s tou chutí jako zajíc do léče pospíchají«, ačkoliv někteří zase jiného byli náhledu, že kdyby za sněmu k uvažování přijíti měla, sotva by dalšího odkladu užiti mohli, poněvadž s velikou těžkostí k tomu povoleno, aby jim toliko k přehlídnutí zapůjčena byla. Však sněm se ukončil a práva horní k uvažování nepřišla, poněvadž někteří do komise volení s tím nic míti činiti nechtěli, a jiní na konci sněmování buď již odjeli, nebo na masopust domů pospíchali. — V měsíci dubnu 1580 shromáždili se sněmem zvolení a císařem ustanovení komisaři v Budějovicích Českých, kamž také Kutnohorané některé osoby vyslali. Však přehlídnutí práv horních, nevíme z jakých příčin, provedeno nebylo. Dne 3. června 1580 nařizoval císař Rudolf Kutnohorským, aby půjčená jim k přehlídnutí nová práva horní, beze všech výmluv a odkladův, ihned do komory české zaslali, aby konečně k stvrzení svému přijíti mohla. A přece ještě stvrzena nebyla. Energické protesty Kutnohoranův dovedly opět, že odloženo bylo. Dne 2. září 1580 nařídil císař Kutnohorským, aby přední z nich osoby dne 6. října na hradě Pražském vedle komisařův sněmem zvolených k uvažování práv horních se najíti daly. Skutečně zasednuto k přehlídnutí práv dne 8. října a hned při čtení předmluvy někteří odporové nastali; při pokračování pak dne 10. října v domě arcibiskupa Pražského »přeběhla« komise čtyry první odstavce, při kterémž čtení nečiněny již jen námitky, ale padaly již důtky a bouřily pohrůžky nejvyššího mincmistra a hofmistra; však Kutnohorští krátce je odbyli a — další uvažování práv opět odloženo až do 11. prosince 1580. — Při takovém uvažování práv v měsíci říjnu předložili Kutnohorané vedle činěných námitek také obšírné své dobrozdání o nových právech horních, kteréž s nemalou znalostí, zkušeností i důmyslem obnovená práva Ludvíkem Karlem z Řasné skládaná probírá, kritisuje a jako nedostatečná a v mnohém škodná zavrhuje. Hlavní tenor dobrého zdání jest uhájiti autonomní postavení šepmistrů, rady a vší obce Kutnohorské vůči nejvyššímu mincmistru a zvláště hofmistru, kteříž při zdělání obnovených práv více sebe a své dobré nežli horní na zřeteli měli. A rozhodnost Kutnohoranů zvítězila. Obnovená práva horní publikována nebyla.

Léta 1576 povolil sněm k žádosti Kutnohoranů na vzdvižení hor 1.500 kop gr. č., ale s vyplacením té sumy se odkládalo. Kutnohorští však potřebujíce peněz, na takovou sněmem jim svolenou pomoc peníze se vzdlužili, a když vydání jim sumy rok za rokem se odkládalo, a nepříznivci jich se rozšiřovalo, že vypůjčené peníze nějakak nerozšafně, neplatně někam jinam, nežli náležité bylo, obraceli, ano takové podezření i president komory české Jan st. z Lobkovic při korigování snešení sněmovního pronesl: museli šepmistři, rada i všecka obec Kutnohorská před stavy na sněmu shromážděnými se ospravedlniti z takového nařknutí. A aby stavové byli k vyplacení povolnější, prosili Kutnohorané i císaře Rudolfa II. za přímluvu v příčině konečného jim vydání svolené pomoci. Stavové usnesli se, aby svolená jim pomoc ze zemské sbírky vyplacena byla, ale císař takovému sněmovnímu usnešení odpíral, poněvadž sám té sbírky užiti chtěl. Však Vilím z Rožmberka, nejvyšší purkrabí Pražský, na opětované prosby Kutnohorských odpověděl, že svolená pomoc jim vydána bude. A ačkoliv správcové berní se vymlouvali, že nemají odkud dáti, zdá se, že předce jim zaplaceno bylo, poněvadž s prosebnou žádostí Kutnohorských více se neshledáváme.

Další listiny při sněmu r. 1580 uveřejněné, týkají se vyjednávání komory české s Chebskými, více dluhů královských, berních a finančních záležitostí císaře Rudolfa jako krále Českého. V příčině Chebských a Loketských nebyly poměry jich ve skutečnosti ku království Českému urovnány, ačkoliv stavové na sněmích usnesli se, že Chebští i Loketští k jednání sněmovnímu se dostaviti a vedle uzavření sněmovního rovně jako ostatní obyvatelé království svolené berně odváděti mají. Komora dvorská radila císaři, aby vyřízení sporné takové záležitosti předložil k úradě nejvyšším úředníkům zemským,

poněvadž nemožno s nimi dále skrze vyslané komisaře vyjednávati v příčině svolení berní, když byl sněm na tom se usnesl, aby nejen jednání sněmovního se zúčastnili, ale také vedle usnešení jeho se zachovali. Rudolf II. uposlechl té rady a listem ze dne 12. září nařídil komoře české, aby s nejvyššími úředníky a soudci zemskými se uradila, jakým spůsobem by zadržalé od r. 1574 berně od stavův a měst Chebského a Loketského kraje vybírány býti mohly.

Císaři sněmem svolené pomoci nevystačovaly, musel tudíž žádati věřitele své, aby s dluhem jim povinným proti obnovení jistoty ještě posečkali a rukojmí jeho nepoháněli. Komora dvorská, kteráž nejlépe znala finanční nesnáze císaře Rudolfa, radila mu, aby s městy Pražskými a jinými královskými o půjčku 100.000 zl. vyjednával, a dědičný groš posudného jim na to v zástavu dal; více, aby uložena byla berně na některá knížetství a panství v Slezsku a Lužici, jichž v držení byl kurfirst Braniborský. Císař uposlechl první rady a počal vyjednávati o půjčku 100.000 zl. s městy Pražskými a jinými královskými. Však nedařilo se. Staré a Nové město Pražské uvolilo se jen 5000 tolarů dáti, Malá strana omlouvala se, že ničeho půjčiti nemůže.

Na kolik berní se týče, vidíme z uveřejněných při roku 1580 listin, že nedoplatky berní čím dále vždy více rostly, ač sněmovní usnešení pro nezaplacení berní zabavením jmění hrozila.

Listem ze dne 30. června 1580 toužil císař komoře české na nedostatečnou správu o dlužných berních a jiných důchodích královských, kterýchž nedoplatky již přes 150.000 tolarů obnášely. I nejbohatší pánové v království zůstávali dlužni berni i posudné, jakož vidíme z upomínacího listu císařského Adamovi z Hradce ze dne 12. října 1580. Komora dvorská chtěla, aby v příčině té se stala náprava, a proto žádala komoru českou, aby podala správný výkaz důchodu úřadův komoře české podřízených, i ukládala komoře rozličná nařízení v příčině komorního platu, pronajetí ungeltu, důchodu z vína a jaká ušetření by se státi mohla při kanceláři, účtárně a důchodním úřadě. Více jí bylo uloženo, aby sestaven byl úplný seznam věřitelů dluhů královských v Čechách, které dluhy byly vypovězeny, zdali byla delší lhůta k sečkání povolena, a aby podala dobré své zdání o některých návrzích, kteréž by pro lepší pořádek v řádu komorním zavedeny býti měly.

Konečně zmiňujeme se o mandátu císaře Rudolfa II., kterýmž nařizuje, aby v příčině pergrechtu vinice v ohradě měst Pražských a do tří mil vzdáli rozměřeny a do knih pergmistrských zapsány byly, též pergrecht aby odveden byl.

300. Mandát Rudolfa II. po krajích a městům Pražským rozeslaný, kterýmž pokládá sněm království Českého ke dni 11. ledna 1580, i nařizuje všem stavům, aby 10. ledna do Prahy na noc se sjeli a druhého pak dne ráno k předložení sněmovnímu na palác na hradě Pražském při králi najíti se dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 16. listopadu. — MS. souč. v arch. města Prahy, č. 1080.

---

301. Rudolf II. nařizuje místokancléři české komory Jiřímu Mehlovi, aby osm dní před novým rokem anebo ještě dříve do Prahy přijel, poněvadž toho času konána bude porada s nejvyššími úředníky zemskými království Českého o předmětech, kteréž projednány býti mají na sněmu českém, položeném ke dni 11. ledna 1580.

V PRAZE. 1579, 10. prosince. — Konc. v arch. česk. místod.

Rudolf ɔc. Gestrenger lieber Getreuer! Dir ist hievor gehorsamblich bewusst, dass wir ein gemeinen Landtag allhie im Kunigreich Beheimb Sonntags nach Trium regum des herzu nahenden 80. Jahrs allbereit ausgeschrieben und publiciren haben lassen, und wellen dir anitzo weiter gnädigst nit bergen, dass wir unser abwesende verordnete obriste Landofficier und Räthe bemelter Kron gegen dem neuen Jahrestag zu Berathschlagung der Landtags- und anderer angelegnen hochwichtigen Sachen eigentlich und gewiss hieher zu erscheinen zu uns allbereit erfordert haben. Wann du dann vor dich selbst wohl zu erachten, dass wir deiner zu solchen grossen Handlungen nit entrathen kunnen, sonder umb etwas eher deiner personlichen Gegenwart bedurfend sein, derwegen so ist unser gnädiger Befehlich an dich, dass du deine Sachen und Hauswesen also anstellest, damit du zum wenigisten 8 Tage vor dem neuen Jahrstage eigentlich und gewiss allhie bei uns sein mügest. Daran erzeigst du uns ein Gefallen, es ist auch unser gnädiger und endlicher Will und Meinung. Geben Prag den 10. Decembris anno 79.

---

302. Císař Rudolf II. odesílá Vilémovi z Rožmberka předlohy sněmovní a žádá ho, aby mu o tom bez prodlení dobré své zdání písemně oznámil.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1579, 11. prosince. — Orig. v arch. Třeboň.

Rudolf Druhý, volený římský císař, král uherský, český ɔc. Vysoce urozený, věrný náš milý! Jakož o tom dobrou vědomost máš, že se čas k budoucímu sněmu obecnímu v tomto království rozepsanému přibližuje, z kteréž příčiny toho potřebu býti uznávati ráčíme, aby to všecko, cožby se stavům při témž sněmu obecním předkládati jmělo, časně uváženo a přihotoveno bylo. Protož jsme to v spis uvésti poručiti ráčili, kterýž tobě teď příležitě odsílati a při tom milostivě poroučeti ráčíme, aby v takové spisy pilně nahlídl, toho všeho při sobě s bedlivostí uvážil a nám na to dobré zdání své, s odesláním těch spisův, bez prodlévání, psaním svým obšírným oznámil. Na tom milostivou vuoli naši

císařskú naplníš, a my tobě toho milostí a láskou císařskou a královskou vzpomínati ráčíme. Dán na hradě Pražském v pátek po památce početí panny Marie léta P. ɔc79.

---

303. Šepmistři a rada i všechna obec na Horách Kutnách dávají mocný list Petru Bernáškovi a Janu Veverínovi Píseckému z Kranichsfeldu, aby při stavích na sněmu shromážděných o vydání jim na zvelebení hor l. 1576 sněmem svolených a dosud nedoplacených 1500 kop gr. č. jednati mohli.

NA HORÁCH KUTNÝCH. 1580, 11. ledna. — Konc. v arch. Kutnohorském.

My šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách známo činíme tímto listem přede všemi, kdežkoli čten, aneb čtúcí slyšán bude, a zvláště tu, kdež náleží: jakož jsme léta pominulého ɔc76 při sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli Jubilate [17. května] a zavřín jest v outerej po svatém Kyliánu [10. července] ɔc, při JMstech všech stavích království tohoto poníženou žádostí svou to obdrželi, že jsou nám k pavování dolův starých řečených Hrušky a Višňoví na couku kreyfském u nás na Horách Kutnách pomoci půl druhého tisíce kop gr. č. dáti připověděti ráčili, jak též sněmovní snešení to v sobě šíře obsahujíce zavírá; kteréžto sumy odvedení posavad jest nám se za příčinami některými až do nynějšího sněmu od JMstí povztáhlo, protož na ten čas nemohouce všickni osobně při JMstech o vydání takové sumy půl druhého tisíce kop gr. č. solicitovati a se ohlašovati, vyslali jsme z prostředku našeho Petra Bernáška z veliké rady a Jana Veverína Píseckého z Kranichsfeldu z starších obecních, jim tu plnú moc a právo davše a o tom poručivše, aby oni na místě nás všech i svém tolikéž o dotčenú sumu peněz půl druhého tisíce kop gr. č. při JMstech při tomto nynějším sněmu mohli a moc měli solicitovati a se ohlašovati, takovou sumu od JMtí vyzdvihnouti i to všecko, což by za potřebného nám i sobě býti uznali, na JMti vznášeti a o tom promlouvati mohli, tak plně a mocně, jako bychom my všickni osobně při tom jsouce, to vše učiniti mohli, a to podle práva, k zisku i ztrátě. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu my z počátku psaní šepmistři a rada i všecka obec pečeť naši městskou k tomuto listu mocnému přitisknouti jsme rozkázali. Jenž jest dán na týchž Horách Kutnách v pondělí po památce svatých tří králův leta ɔc osmdesátého.

---

304. Královské předložení na sněmu, jenž zahájen byl dne 11. ledna na hradě Pražském.

Opis souč. v MS. archivu města Prahy.

Předložení sněmovní 1580.

JMt římský císař a uherský, český ɔc král ɔc, pán náš nejmilostivější, od stavuov království Českého, věrných poddaných svých milých, že jsou se k tomuto nynějšímu od JMCské rozepsanému a položenému obecnímu sněmu sem poslušně sjeli, s obzvláštní milostí přijímati ráčí.

A předně JMCská za potřebné uznávati neráčí, aby to, což jest prvé stavuom tohoto království a vyslaným s plnú mocí z zemí k němu příslušejících na jminulém sněmu z strany nebezpečenství od Turka nepřítele nastávajícího, i také svých vlastních duoležitých velikých potřeb a dluhuov obšírně předloženo bylo, zase znovu opakováno býti jmělo. Také stavové tohoto království jsou již to skutečně seznati mohli, že jest JMCská podle milostivého zakázání svého dosti dlouhý čas s dvorem svým císařským v tomto království až posavad trvati, a při vyřizování stavuov obecních i obzvláštních potřeb,

pokudž nejvejš možné bylo, podle náležitosti a slušnosti k jich stavuov k zvláštnímu oblíbení se milostivě ukázati ráčil, a JMCská nicméně ještě k tomu milostivě nakloněn bejti ráčí.

A ačkoli JMCská toho příčiny jmíti ráčil, jiná království a země, věrné poddané své milé, také navštíviti, a při nich jak své, tak i jich vysoce duoležité a obzvláštní potřeby fedrovati, však přes to neráčil jest sobě JMt v tom překážeti dáti, aby vždy stavové, věrní poddaní, tím více znáti mohli, že JMCská tohoto království a zemí k němu příslušejících, věrných poddaných svých milých, všecko dobré, užitečné a poctivé obmejšleti a jich ve všem prospěch, užitek a zvelebení obzvláštně na paměti míti a ještě, pokudž by JMti vysoce duoležitá císařská zaneprázdnění na překážce nebyla, milostivě k tomu náchylen býti ráčí. Proti tomu JMCská k stavuom té nepochybné naděje a duověrnosti jest, že zase k JMCské z srdečné lásky a náchylnosti poddaně a ochotně se ukáží, a JMti v těchto obtížnostech skutečnou pomocí přispějí; jakž pak společná náchylnost mezi vrchností a poddanými z přirození bývá a tomu chce.

A poněvadž pak na jminulém obecním sněmu od stavuov svolené pomoci na díle vycházejí, ale potřeba takových ztížností podle tohoto nynějšího zpuosobu až posaváde se nic neumenšila, nébrž přivětčila, k tomu také, že ti někteří artikulové, kdeří na předešlém sněmu předloženi byli, na nichž mnoho záleží, nevyřízeni zuostávají, a do tohoto sněmu odloženi jsou: a protož JMCská, by pak stavuov, věrných poddaných svých milých, v tom rád ušanovati chtíti ráčil, pominouti nemohl, nežli pro obecní a JMCské vlastní vysoce duoležité potřeby a zachování jednoho každého manželky, dítek, statků, prospěchu a ochrany tento sněm rozepsati a držeti.

Co se pak z počátku na jminulém sněmu svolení turecké pomoci těch sto a padesáte tisíc kop míšenských dotýče, ačkoli by JMCská podle nastalé potřeby příčiny jmíti ráčil, větší pomoci na stavích žádati, ale poněvadž JMCská stavy, jako věrné poddané své, by tím nerad obtížiti, nébrž, pokudž jednom nejvejš možné, ušanovati ráčil: ráčí JMCská, pokudž se království Českého dotýče, toho při těch sto padesáti tisících, a předešlé žádosti své, ještě milostivě zuostavovati, však na ten zpuosob, jakž JMCská stavuov, věrných poddaných milých, milostivě žádati ráčí, že to tak opatří, aby JMt tou sumou jist býti ráčil, že na terminy polouletní vyplněna bude; a stavové tohoto království nicméně, jako i stavové svaté říše činí, toho se JMti duověřili a v moc dali, aby JMCská, pokudž se JMti nejlépeji a nejužitečněji viděti bude, hranice proti nepříteli Turku, k tomuto království a zemím k němu připojeným přináležející, opatrovati a lidu válečnému záplatu činiti nařídití ráčil; neb na to se stavové ubezpečiti mohou, že taková pomoc nikam jinam, než pro zdržení hranic a uvarování všelijakého nebezpečenství od nepřítele, beze všeho prostředku vynaložena býti má.

Pakli by i v tom stavové jakou pochybnost nesli, že se v ta místa, kdež by býti jmělo a svolena jest, neobrací, bude to při jich dobré vuoli, aby sami osoby k tomu vypravili, kteréž by, když se lidu válečnému platiti bude, přítomny byly; a JMCská tak nařídití a poručiti ráčí, jestliže by se kteří z obyvateluov tohoto království v službu polní dáti chtěli, aby v tom před jinými fedrováni byli. Avšak JMCská stavuov milostivě žádati a napomínati ráčí, aby takovou pomoc netoliko na jeden rok, ale při nejmenším na tři leta pořád zběhlá, svolili a trvanlivě vyplnili, jakž se pak od stavuov svaté říše, kteří nepříteli tak blízko nepřisedí, též stalo. Ale aby snad stavové, věrní poddaní, za to neměli a toho tak neujímali, jakoby tudy stálý a dědičný duochod vzdělán býti měl, nébrž se to toliko pro uvarování a uspoření mnohých outrat, prací a nákladuov, kteréž při tak častých sněmuov držení vynaloženy bývají, a stavuom při živnostech a hospodářství jich obmeškání přinášejí, i také pro obzvláštní potřebu na hranicích všem vuobec i jim samým k dobrému míní a děje, a tudy aby stavuom svaté říše k činění budoucích větších pomocí (poněvadž nynější brzy vyjdou) i také zemím k tomuto království příslušejícím, aby tolikéž podobně se ukázala příčina a dobrý příklad dán byl; jakž pak to na jminulém sněmu v předložení obšírněji vysvětleno a stavuom předloženo bylo.

JMCská to také stavuom k uvážení připouštěti ráčí, aby na cesty a prostředky pomyslili, skrze kteréž by podle příležitosti a možnosti obyvateluov tohoto království slušná křesťanská rovnost v tom zachována byla, chudý před bohatým stižen nebyl, a výš psaná suma těch sto padesáte tisíc shledána býti mohla. A jestliže by ty prostředky více nežli puol druhého krát sto tisíc vynesly, to, což tak přebíhati bude, za stavy k obecní potřebě zemské k dobrému aby zuostalo; pakli by tak mnoho nevyneslo, tehdy aby stavové, což by se nedostávalo, sobě neztěžovali jinou měrou nahraditi.

A JMCská milostivě zakazovati se ráčí s pomocí pána Boha všemohoucího hranice a pomezí proti nepříteli Turku tak opatrovati a v dobrém řádu držeti, že stavové té důvěrné poddané lásky, učiněné pomoci v ničemž litovati nebudou, nébrž s manželkami, dítkami a statky svými pod tím náležitě ochráněni a obhajováni býti mají.

Mohou sobě také stavové ku paměti přivésti, že od nich, a vyslaných s plnú mocí z zemí příslušejících k tomuto království, na stavení Ugvaru jedenmescítma tisíc a pět set tolarův, a z pomoci od stavuov království Českého proti Turku svolené, deset tisíc povoleno, a polovice toho již vyplněno jest, a druhá polovice při vyjití tohoto posledního terminu také spravena býti má. Poněvadž pak k tomu žádná zvláštní sbírka mezi stavy nařízena nebyla, nébrž z dotčené svolené pomoci se béře, a tudy ta pomoc na hranice svolená, kteráž sice dosti skrovna jest, tím se umenšuje a jí ubejvá: a protož JMCská stavuov milostivě žádati a napomínati ráčí, aby tolikéž, jako od stavuov svaté říše a některých jiných zemí JMCské se děje, obzvláštní pomoc na stavení Ugvaru mimo pomoc proti Turku svolenou svolili a o ni se snesli, poněvadž hranice od království Českého a zemí k němu příslušejících zle opatřeny jsou a odevřené stojí, a tak pro uvarování budoucího nebezpečenství, a aby se takovým stavením déle neprodlévalo, JMCská toho vysoce duoležitú potřebu uznávati ráčí.

Jakož stavové také o tom prvé dobrou vědomost mají, ačkoliv ten artikul z strany veřejné hotovosti, neb defensí, na předešlém sněmu obecním stavuom království Českého a vyslaným s plnou mocí z jiných připojených zemí s dostatečným vysvětlením předložen byl, a od stavuov se snešení jisté stalo, aby mustruňkové a veřejná hotovost v jedné každé zemi nařízena byla, a že se potomně o to, v jaký dokonalý zpuosob a řád táž veřejná hotovost uvedena býti má, srovnati a snésti chtějí, ale až posavad se o tom, na čem by táž věc konečně zůstávala, neví: protož JMCská stavuov dále milostivě žádati ráčí, aby na to obzvláštně pomyslili, a takový potřebný artikul v stálý a vždycky trvající dobrý řád uvedli, aby potřebí nebylo téměř každého sněmu znovu o to jednati; nébrž aby to, jakž nyní dotčeno, jednostále nařízeno a zdržáno bylo, a bez JMCské milostivého vědomí žádného zjinačení v tom učiniti a předsevzíti se nemohlo.

Co se pak druhého hlavního artikule, jakožto vychování dvoru JMCské dotejče, ten tolikéž na jminulém sněmu (kromě toho, což se těch dvou grošuov z posudního vyminěných dotýče) docela jest opomenut. I jest to patrné a všem vuobec vědomo a zjevné, že duochodové království tak skrovní a malí jsou, že se z těch JMCské vlastní oficíři, by pak nejskrovněji nařízeni byli, a mnohem méně zdejší spravování aneb regiment a komora česká vychovati nemohou, nercili aby král Český náležitý dvuor svuoj držeti a vychování své jmíti měl; poněvadž hory, z nichž předešlí králové čeští své vychování mívali, z dopuštění pána Boha všemohoucího téměř k dokonalému pádu přišly, a za těchto časuov JMCské vlastní statky a duochody z duoležitých potřeb na větším díle rozprodati a zastavovati se musely. A ačkoliv JMCské na dotčeném jminulém sněmě obecním, od stavuov království Českého a z jiných příslušejících zemí, z těch svolených pěti grošuov posudního dva groše k tomu nařízeny jsou, však na to dalece nevystačují, jakž pak JMt předešlý císař, slavné paměti, dokudž ještě všecky věci v lepším zpuosobu stály, s těmi tehdáž svolenými čtyřmi groši, kteréž toliko k vychování a potřebám dvoru svoleny a dávány byly, tolikéž vystačiti moci neráčil, nébrž na větším díle vychování své z peněz, kteréž se v zemi i ven z země pod ourok vypůjčovaly a objednávaly, jmíti musel; což

mezi jinými tolikéž jedna příčina takových ztížných dluhuov, kteréž potom posloupně na JMCskú přišly a na JMCské až posavad k zaplacení zuostávají. A stavové to při sobě zdravě považiti mohou, jestliže se v tom brzkého opatření nestane, a takové vychování dvoru JMCské, jakž posavad, toliko z objednaných peněz a pomocí od poddaných svolených by se státi mělo, že tím netoliko takoví ztižní dluhové rok od roku ruosti a se rozmáhati budou, ale, by pak i na díle splaceni byli, však tou měrou by se z potřeby netoliko zase noví dluhové zdělati museli, ale také stavuom s poddanými jich by takové roční pomoci s obtížností bejti a přicházeti mohly. Protož JMCská tolikéž stavuom toho artikule předložiti pominouti moci neráčil, jsouce k nim té milostivé duověrnosti, poněvadž královská vyvejšenost a duostojenství jich stavuov vlastní poctivost jest, že při sobě toho obzvláštně bedlivě, zdravě, kudy by JMCské duochody vzdělány a přivejšeny byly, rozvážiti a rozjímati budou.

Co se pak obzvláštně posudního dotejče, tu JMCské od stavuov království Českého z každého sudu piva pět grošuov bílejch, a z těch dva groše, jakž nahoře dotčeno, k potřebě dvoru JMCské jest svoleno, a ostatní tři groše, ty ještě na ten čas za stavy na díle pro splacení některých ourokuov dluhuov domácích zuostávají: i o tom žádná pochybnost není, že jsou stavové takové svolení JMCské upřímně k dobrému mínili, kdyby jen to také pořádně spraveno a bez nedostatku zouplna vybráno bylo; neb se to z podávaných počtuov a vejtahuov poněkud nachází, že hned z počátku po prvnějším svolení, kteréž se léta 48 též léta 49 stalo, ten jeden groš posudního přes třiceti pět tisíc, tolikéž také potomně od léta 58 až do léta oc. 60 ty dva groše šedesáte šest tisíc a pět set kop ročně vynášely; než od toho času, dokudž se čtyři groše z sudu dávaly, nemnoho se přes sedmdesáte tisíc kop scházelo, tak že takový duochod, neli o polovici, však vejše nežli o třetí díl nyní méně vynáší, což jest poněkud na díle těchto časuov pro neourody a drahoty pocházeti mohlo, ale na větším díle, jak se obávati, z nerovného přiznávání várek a počtu suduov i jsice [sic] z nepořádného vyupomínání přichází.

I aby to všecko, což stavové, jakž dotčeno, JMCské z upřímné lásky svolí, napotom k svému vykonání přijíti a zouplna spraveno býti mohlo, JMCská na předešlém sněmu toho na stavích milostivě žádati a jim to předložiti ráčil, aby stavové za takové posudní JMCské ročně jistú sumu peněz na každý kvartál k spravení svolili, a proti tomu posudné sami vybírati, a což by přes takovú sumu svolenú vejše vyneslo, k obecním potřebám zemským za sebou zanechati a obraceti mohli. A protož JMCská takovou milostivou žádost svou obnovovati a teď zase na stavy vzkládati ráčí, milostivě žádajíc, aby stavové království Českého nejméně na tři léta pořád zběhlá, tak jakž napřed z strany pomoci proti nepříteli Turku doloženo, každý rok obzvláštně sto a dvaceti tisíc kop na místě takového posudního každého puol nebo čtvrt léta spravili. Nebo o tom pochybnosti není, když se toliko o túž věc opravdově a s pilností přičiní, že z strany vyhledávání pivovaruov, tak jakž se pominulého času s popisováním všech poddaných ve všem království státi mělo, takový řád a prostředek obmejšleti, najíti a před sebe vzíti věděti budou, kudyby se na jistotu takových várek a počet suduov příjíti mohlo; neb takové posudní netoliko tu svolenú sumu vynésti moci, nébrž něco vejše přebíhati bude. Jakž pak stavuom ty předešle jim předložené prostředky pro správu podány budou, však ne tím oumyslem, jakoby se tím na tuto zemi něco nového a prvé nebejvalého uvozovati mělo, než aby stavuom tudy k dalšímu té věci rozjímání a uvážení cesta ukázána byla.

A tak ty prostředky netoliko JMCské k platnosti bejti moci budou, nébrž i to, což na vejběrčí a ouředníky k tomu zřízené ročně jde, by se dosti mnoho uspořiti, též také podle toho z mnohých prací, počtův a škodlivých restantuov zdělání sjíti by mohlo. A žádná pochybnost není, když jedno stavové to všecko mezi sebou pilně rozváží, že k tomu, aby taková milostivá žádost JMCské vyplněna bejti mohla, tím více nakloněni budou, znajíce, že se pod tím nic jiného než slušné rovnosti hledá, a aby z obmejšlení vlastního užitku, kteréhož jsou některé obzvláštní osoby nerovným přiznáním z várek až posavad šetřily a užívaly, sjíti mohlo, a nad to zemi a stavuom k vlastním potřebám jich zbírka vzdělána

a přivedena byla; nebo kdyby pak i něco toho vejše žádáno, též také i povoleno bylo, a to by se, jakž vejš dotčeno, pořádně nespravilo a nevycházelo, tehdy by to toliko velikej pokřik a malou platnost přineslo, čímž by JMCské v takovém nedostatku nic spomoženo nebylo. Neb na dobrém řádu skuoro tak mnoho jako na samém svolení záležeti chce.

Jestliže by pak stavové nad tím, čehož se JMCská milostivě nadíti neráčí, z strany té sumy sto a dvadcíti tisíc kop jakú ztížnost měli: tehdy JMCská jich za to milostivě žádati ráčí, aby k těm předešlým pěti grošuom ještě jeden totiž šestý groš přičinili a z každého sudu nyní svolili, tak aby JMCská ty čtyři groše k svému dvoru JMti, nicméně jako i JMt pan otec, slavné paměti, jmíti ráčil, a ty ostatní dva groše podle jiných prostředkû na placení ztížných dluhuov potřebovány a obráceny byly; a JMCská podle vejběrčích zemských také svého vejběrčího nařiditi a držeti mohl.

Však aby stavové se nedomnívali, ani na to nemyslili, jako by JMCská takové vychování dvoru JMCské od samých stavuov tohoto království jmíti a žádati ráčil: nébrž JMt toho oumyslu bejti ráčí, při jiných království a zemí JMCské toho též hledati, aby, jako i stavové tohoto království, JMCské na takové vychování také podle možnosti a příležitosti jich pomoc učinily; a té nepochybné naděje bejti ráčí, že, majíce sobě od stavuov dobrý příklad daný, nicméně jako i oni k JMCské se v tom poddaně a povolně ukáží a jich v tom následovati budou.

Což se pak dále toho těžkého a téměř nesnesitedlného břemena ztížných dluhuov, a jakým by zpuosobem JMCské z toho spomoženo bejti mohlo, dotejče: o tom jest v jminulém předložení sněmovním stavuom poněkud krátká zmínka učiněna, a JMCská také v své milostivé paměti jmíti ráčí, jaké se v tom od stavuov svolení a snešení stalo, že dotčený artikul k dalšímu uvážení, k budoucímu totiž nynějšímu sněmu, odložen byl, a že z těch svolených tří grošuov posudního tak dalece, jakž vystačiti mohou, toliko těm věřiteluom, kteříž v zemi jsou, ouroky splaceny byly, a to, což by se té nové zbírky scházelo, berníkuom spraveno bejti a bez povolení stavuov vydáváno bejti nemá, zvlášť poněvadž stavové o tom, odkud jsou takové dluhy vzešly, žádné vědomosti nemají. I jest to všecko, jakž na větším díle všem vuobec známo, na tom, že takové těžké břemeno z strany dluhuov každého dne čím dále tím více přibejvá, tak že jest se obávati, poněvadž se placením dluhuov odtahuje a tiem ročně o velikú sumu přibejvá a vejšeji rostou, nebudeli tomu časně spomoženo, že by se to naposledy JMCské, nicméně také královstvím, zemím a věrným poddaným JMCské, k dokonalé nemožnosti vztahovati mohlo, a že JMCská takového břemena dále snésti moci by neráčil, a země by potomně také takovejmi pomocmi a daněmi již přílišně přemoženy byly. Neb z toho, že toliko domácím věřiteluom ourokové, podle sněmovního snešení, zaplaceni býti mají, a přespolní v to pojati nejsou, JMCské z strany objednání peněz nemalej spletek a obmeškání přišlo, neb tiž věřitelové, kteříž ven z země jsou a peněz svých upřímným oumyslem zapůjčili, v to domnění vešli, jakoby z strany zase zaplacení jim takových dluhuov dokonce vypuštěni a vymíněni býti jměli; což JMCské v říši, též také i jinde, při kupcích a jiných lidech, při nichž v čas nejdůležitější potřeby něco peněz objednáno bejti mohlo, nemalou překážku a obmeškání přináší, tak že napotom, když by největší potřeba nastala, při nich peníze se objednati moci nebudou. Ale poněvadž, jakž vejš dotknuto, z strany toho artikule v předešlém předložení sněmovním poněkud dosti skrovná zmínka jest učiněna, protož JMCská toho pominouti moci neráčil stavuom toho, jakž níže poznamenáno, obšírněji přednésti dáti. Totiž, že takoví těžcí a velicí dluhové ještě za císaře Ferdinanda vzešlí a na větším díle na JMCskou pana otce císaře Maximiliana, slavné paměti, zdědilí, a za příčinou těch tehdáž připadlých a pořád dlouho trvajících válek, tak také i sice pro zdržování hranic a míst pomezních a spravení tureckých daruov, nicméně také pro mnohé jízdy na říšské a jiné sněmy obecné, též svadebních vejprav císařských sester a dcer, item z strany polské elekcí a volení, v kteréž jest se JMCská předně těmto královstvím a zemím k poctivému a dobrému prospěchu s jistou radou dáti ráčil, a za příčinou jiných k tomu nápodobných, připaditých zna-

menitých vydání, na kterémž všemu křesťanstvu vysoce záleželo, vejšeji zrostli a všecky na JMCskou posloupně přišli, a to s mnohem větší obtížností; neb JMCská duochody své ihned z počátku na nejvejš zavedené a rozzastavované najíti ráčil, a k spravování výš dotčených potřebných vydání, obzvláštně pak z strany vypravení starých dvořanínuov velmi malou a téměř žádné pomoci jmíti neráčil, k tomu také ty všecky od království a zemí svolené pomoci za těchto časuov o mnoho zouplna zvyupomínány bejti, ani proti tak velikému nákladu, kterýž na hranice a místa pomezní jde, nijakž vystačiti nemohly, a ještě k tomu o dosti mnoho jim spadlo a ubylo. Jakž se pak to pořádnými počty a vejtahy prokázati muože, že tyto jminulé a ještě trvající pomoci říšské, jako i z JMCské vlastních království a zemí svolené pomoci, rok k roku rovnaje, do šesti krát sto tisíc [. . . .], a tak v těch i nyní jminulých desíti letech přes šest milionů se přikládati muselo; též také posudní teď od několika let, jakž nahoře dotknuto, se skoro o polovici umenšilo, že tyto všecky nahoře psané duoležité potřeby poněkud na větším díle toliko z objednaných peněz pod stížnými ouroky spraveny a zdržány bejti musely, což po pánu Bohu ten jediný prostředek byl, skrze nějž království České s připojenými a jinými přiležejícími zeměmi zachováno jest, že od dědičného nepřítele, děkuje Bohu, k zkáze a záhubě přivedeny nejsou.

A ačkoliv od stavuov království Českého a zemí k němu připojených, nicméně jako z jiných království a zemí, JMCské pro svedení takových velikých ztížností a dluhuov předešle z upřímné náchylnosti svolení se stalo: však to všecko proti takovým velikým a stížným dluhuom nic nevystačovalo, aniž se ourokové z peněz zapůjčených do konce spraviti jsou mohli, nébrž na větším díle k hlavním sumám se přiráželi, tak že takoví stížní dluhové mnohem vejše zrostli a jim o znamenitú velikú sumu přibylo.

A poněvadž ty všecky věci na jiném, než jakž nahoře široce oznámeno, postaveny nejsou, a JMCská k sproštění toho velikého a nesnesitedlného břemene vždy jinam žádné outočiště své, nežli k královstvím, zemím a věrným poddaným JMti, jmíti věděti neráčí; neb za všech časuov ta přirozená a společná náchylnost mezi vrchností a poddanými bejvá, že poddaní jakožto oudové k vrchnosti od pána Boha nad sebou vystavené, a zase vrchnost k poddaným v nastalých ztížnostech a potřebách útočiště své mají, a tak jako za jedno tělo zuostávají a podle sebe drží, z čehož potom ten prospěch přichází, že jsou poddaní při vrchnosti své vší otcovské obrany hledali, a odtud také v jich časných nastalých potřebách milostivé pomoci, rady a všeho dobrého docházeli, a proti tomu za takové přijaté dobrodiní jsou poddaní pánuom svým dobrovolné pomoci činili; tím spuosobem pán Bůh všemohoucí toto království České, jakožto hlavu a oudy, před nepřítelem mocí a sílou jeho i jiných protivníkuov předsevzetím až posavad pospolu v pokoji zachovati, a ta nepochybná naděje k jeho božské milosti jest, když tak stále v tom trvati a JMCské upřímně a věrně pomáhati budou, že je dále v své otcovské ochraně ostříhati ráčí.

A protož JMCská k stavuom, věrným poddaným svým milým, té celé milostivé nepochybné naděje býti ráčí, že to všecko, jakž se nadpisuje, čímž tak JMCské, jakožto vrchnosti své, z božské a přirozené časné povinnosti v takových duoležitých nastalých potřebách zavázáni jsou, k srdcím svým připustí a při sobě zdravě a bedlivě pováží, a JMt podle jiných království a zemí skutečnou pomocí neopustí, tak jako i jiné země, kteréž sou vrchnostem svým v podobných případnostech, kteří z strany dluhuov svých ne tak vysoce duoležité toho příčiny měli, jakž JMCská míti ráčí, též činily, povážíce toho při sobě, jestliže by JMti v takových vysoce duoležitých ztížnostech časně spomoženo nebylo, že by již netoliko JMti samému, ale zemím a poddaným JMCské k dokonalé záhubě se vztahovalo, a nercili takový pád při přátelích i nepřátelích po všem světě domu rakouskému a království Českému a zemím k němu příslušejícím k nemalému posměchu a k zlehčení i k veliké potupě by bylo. Ano také i příměří s dědičným nepřítelem tudy by k zrušení přijíti mohlo, z čehož potom by netoliko nemožnost placení dluhuov pošla, ale také příkladem jich země a křesťanské hranice k konečné ztrátě,

a lidé s statky a jměním svým k dokonalému zavedení přivedeni býti by museli, a tak by potom žádné pomoci, jakžkoli by veliké byly, neprospívaly a místa jmíti nemohly, nébrž všecko již pozdě a nadarmo by bylo. A jak jim stavuom, věrným poddaným, takové jejich z poddané lásky činěné pomoci netoliko po všem světě poctivé a chvalitebné, a při tom také, když taková ztížnost přemožena, jim potomně samým k dobrému prospěchu a vzdělání budou, tak také podle příležitosti tohoto království, kteréž od pána Boha před jinými zeměmi mnohými dary a hojnou ourodou obdařeno a znamenitými možnými obyvately a poddanými osazeno jest, k tomu na snesitedlných prostředcích míně nežli jiné země nedostatky jmá, jakž jim pak některé takové prostředky předešle k dalšímu rozvážení předloženy byly; neb také s pomocí pána Boha všemohoucího a pokudž nejvejš možné to tak opatřeno a již dále nařízeno býti má, že z takových dluhuov dělání sejde, a stavové tou měrou dále ztěžováni nebudou.

JMCská i to toliko pro správu před stavy tajna činiti neráčí, ačkoli jiné země JMCské před tím časem až do sedmi a třidcetikráte sto tisíc k zaplacení na se přijaly, však s tím se vším JMCská takového těžkého břemena dluhuov z sebe svésti a sobě pomoci neráčí. A protož JMt stavuov tohoto království, věrných poddaných svých milých, milostivě žádati ráčí, aby JMCské sumu jistou do několika let k spravení a zapravení jistin a ourokuov dotčených ztížných dluhuov svolili, anebo sami na sebe k zaplacení přejali, však na ten zpuosob: aby věřitelové ven z země z toho vymíněni a vypuštěni nebyli, nébrž tak dobře jako obyvatelé tohoto království v to pojati byli. Nebo vuobec vědomé jest, že, při těchto vejš dotčených ztížnostech a velikých vydání, ty všecky zapůjčené peníze i svolené pomoci na zdržování zpuosobu válečného daleko by nevystačily, kdyby cizozemci pomocí svou nepřispěli; protož vždy slušné jest, aby oni tak dobře jako obyvatelé tohoto království v tom opatřeni býti mohli, tak aby v čas potřeby v půjčkách tím volněji se najíti dali, a při nich peníze objednány býti mohly.

Jaké pak prostředky stavuom při jminulém sněmu k zaplacení dluhuov ukázány byly, ty se jim nyní také k dalšímu v to nahlédnutí a uvážení příležitě podávají.

Podle toho JMCská stavuov milostivě žádati ráčí, co jest se tak té nové a na jminulém sněmu svolené sbírky z některých jistých věcí sešlo, aby ta JMCské na zaplacení některých vypověděných a rukojměmi zjištěných sum, pro kteréž se na JMCskou nyní těžce nastupuje, a těch déle čekati nechtí, nyní ihned vydati a propustiti nařídili.

Také JMCská stavuov dále milostivě žádati ráčí, aby na ty cesty a prostředky pomyslili, skrze kteréž by ty osoby, kteréž tak svolených pomocí až posavad nespravily, k tomu aspoň jednou skutečně přidržány byly, aby takové svolené pomoci pro záplatu tomu ubohému lidu válečnému spraveny býti mohly a JMCská dalších škod objednáváním peněz pod těžkými ouroky zniknouti moci ráčil.

Naposledy JMCská stavuom milostivě také v známost uvésti pominouti neráčil, poněvadž JíMti římské císařové, paní mateři JMCské nejmilejší, jakožto po králi českém zuostalé vdově, věno každého roku dvadceti tisíc korun na některých obzvláštních panstvích a místech v Čechách a v Lužicích zjištěno; pak táž místa jako i jiná z nahoře oznámených duoležitých nastalých potřeb jinam rozzastavována jsou, i také na spravení těch dvadceti tisíc korun žádná příležitost, odkudby JíMti spraveny býti mohly, před rukama není, jakž pak JíMti od smrti císaře Maximiliana nic toho zaplaceno není: protož aby stavové i ten artikul mezi sebou považili a na ty cesty a prostředky pomyslili, kudy by JíMt náležitě v tom opatřena býti mohla.

A což tak stavové království Českého na tyto nahoře psané milostivé žádosti, znajíce toho netoliko JMCské, nébrž i jich stavuov a vlasti vysoce duoležité znamenité pilné potřeby býti, z upřímné poddané lásky, odsud bez jistého vědomí a povolení JMCské před zavřením tohoto sněmu nerozjíždějíce se, učiní, mohou tím jisti býti, že to JMCské v žádné zapomenutí přijíti nemá, nébrž vejš dotčeným stavuom všem společně i jednomu každému zvláště vší milostí císařskou spomínati a nahražovati ráčí, a v potřebách jich obecních i obzvláštních podle vší náležitosti opouštěti neráčí. A také nicméně JMt

se uvolovati milostivě ráčí stavy království Českého, podle starobylého chvalitebného pořádku, že jim takové dobrovolné svolení na jich privilejích, svobodách, starobylých zvyklostech, pořádcích bez škody a ujmy býti má, dostatečným reversem opatřiti, a jich milostivým císařem, králem a pánem býti a zuostati ráčí.

---

305. Probošt kapitoly Pražské Jindřich Scribonius oznamuje arcibiskupu Pražskému Antonínovi z Mohelnice některé zprávy o jednání sněmovním.

V PRAZE. 1580, 14. ledna. — Orig. v arch. arcib. Pražsk.

Reverendissime ɔc. Quid agatur in comitiis, alii reverendissimae Paternitati Vestrae perscribunt. Dicunt quidam, sed nihil certi affero, quod velint ad omnia S. Caes. Majestatis proposita consentire, modo de religione primo loco agatur. Propositiones non esse ita intollerabiles de prorogatione contributionis pristinae in triennium. De vase cerevisiae petit Sua Majestas Caesarea sex albos grossos et summam ad dissolvendum aes alienum ab avo et patre Suae Majestatis contracto. Si de religione tractabitur aliquid, procul dubio reverendissima Paternitas Vestra vocabitur Pragam. . . .

---

306. Vyslaní Kutnohorští, na cestě k sněmu do Prahy, žádají staršího šepmistra na Horách Kutných Apelta Šetlara, aby svíčky, kteréž Kristianovi kancléři Staroměstskému Kristiánovi z Koldína a Sixtovi z Oprštorfu „na znamení vděčnosti za práva městská šenkovány býti mají", za nimi do Prahy poslány byly.

V BRODĚ ČESKÉM. 1580, 15. ledna. — Orig. v arch. města Kutné Hory.

Službu svou vzkazujem VMti, pane šepmistře milý! Zdraví i jiného všeho dobrého přejem VMti rádi. Oznamujem VMti, že nám žádné svíčky, kteréžby panu Kristianovi kancléři Staroměstskému, tolikéž i panu Sixtovi z Oprštorfu, na znamení vděčnosti za práva městská šenkovány býti měly, dodány nejsou, a by pak i byly, tehdy nemajíce než dva koně a k tomu vůz ten koženej těžkej s těžkostí bychom je byli vzíti mohli. A poněvadž pak v jednání našem obecním nemálo pana kancléře v ohlašování i také v přímluvě od stavu městského k stavům vyšším potřebovati musíme, a ten Jakub kočí z Rotlebova domu, který pan Martin apatykář koupil, se do Prahy strojí: vidí nám se, aby se to napravilo, takové svíčky při něm, tolikéž i exemplář práv horních dobře opatřený, do hospody k Pávovům odeslán byl. S tím se VMti šťastně a dobře jmíti vinšújeme. Dán v Brodě Českém v pátek po sv. Šťastném 1580. *Vyslaní VMtí do Prahy.*

---

307. Sněmovní vyslanci Kutnohorští v Praze oznamují šepmistrům a radě města Hory Kutné, že v příčině horních práv u presidenta komory české slyšení měli, kterýž písemné poznamenání všech jich ztížností míti a císaři podati chce; aby tedy (šepmistři a rada) vše v spis uvedli a jim do Prahy zaslali.

V PRAZE. 1580, 18. ledna. — Opis v arch. města Hory Kutné.

Službu svú vzkazujem ɔc. Co by za sněmovní artikule od JMCské stavům podány byly, z příležejícího poznamenání vyrozuměti ráčíte. Co se pak jednání našeho dotýče, oznamujem VMtem z strany

té sumy, že od některých pánův a přátel dobrý trošt o vydání jí máme; nevíme co dále bude, poněvadž stavové v tom jednání sněmovním na tré se rozdělili, tak musíme obzvláštně při každém to jednati a sollicitovati.

Dále pak co se dotejče těch práv horních, včerejšího dne u pana presidenta komory jsme volnou audiencí měli, jakž o tom ohlášení v sněmu tak také o těch právích: oznámil pán, co jest učinil, že jest na zprávu vedle povinnosti své, jsouce tím JMCské povinen, učinil; že pak ten, kdož pánu spravoval, za to se stydí nynîčko a zapírá toho, že neví tomu co říci, než podruhé bude jeho i jiným zprávám v takových příčinách jak věřiti. Z strany pak těch práv, tu nám pán oznámil, že se rád k tomu přiznati chce, aby s nimi odloženo bylo do jiného času, a soudí to býti spravedlivé; s tím mezi mnohou jinou řečí doložením, že jest on za jiné neměl, než že my všickni těch práv společně žádostivi jsme a z společného snešení našeho že jsou sepsána k dobrému našemu a těch hor. A když jsme v tak volné audiencí času dosti i také volnosti měli, tu jsme obšírně, pokudž jsme rozuměli a pamatovati mohli, jakž o těch právích tak i skladatelích jich, ano o některých jiných nespůsobích, kteříž se dějí na těch horách, obšírné promluvení měli. Čemuž se pán velmi divil, pravě, že o tom prvé nikda neslyšel, a u Hory také že toliko jak živ jedinečkou byl; toho pán žádaje, že předně JMCská, ani stavové ani komora toho žádostivi a na tom, aby se nám v čem nejmenším ublížiti mělo, nejsou, a protož abychom mu sepsali k ruce všecky ztížnosti, jakž o těch právích tak nesprávách při horách, na čemkoli nám neb těm horám schází, a to k víře, že toho žádný nemá viděti nežli on, JMCská a tři neb čtyři osoby z tejných rad JMti, a to že shledati máme, že nám to ke všemu dobrému sloužiti bude, mnoho se pán při tom zakazujíce i také těm horám dobrého vinšujíce. I vyžádali jsme sobě čas k tomu poznamenání do 4 dní, až bychom to VMtem v známost uvésti mohli, a poznamenání takového dotčeným horám i nám obyvatelům skrze pejchu a nádhernost tolikéž i jiné nespůsoby některých osob zkrácení.

A protož za to žádáme, že ihned, jakž toto psaní VMtí dojde, na čemby v těch ve všech věcech nejvíce záleželo, a co by těm horám i také obci skrze nesprávu scházelo, že to kratičce po artikulích v spis uvésti ráčíte, a uvedouce to v formu listu, jakobyšte pána za odklad těch práv žádati ráčili, a místo příčin odkladu takové ty artikule položili, a co pod tím se smejšlí, navrhli, pánu neb nám upečetěného, tím neprodlévajíce, neb sněm dlouho, jakž zpráva jest, držán nebude, odeslali a takové znamenité příčiny k tomu dané neobmeškávali. K tomu také i membranu jednu i druhou, poněvadž žádné nemáme, nám odeslati poručiti ráčili.

A poněvadž pak jest z strany toho ohlášení oznámil, poněvadž jsme hned na onen čas té jeho zprávě odepřeli a dosti v sněmu o to mluvili, na čemž JJMti jsou i přestali a naší omluvě místo dali, že se jemu, abychom tím více hejbati měli, nevidí; poněvadž on nic toho, jakoby v jistotě se státi mělo, nemluvil, než to vše své mluvení na zprávě založil i zavřel. Pak co máme dále s tím činiti, žádáme, že nás, neprodlévajíce, také v tom spraviti ráčíte. Neb my nic toho, pokudž odpovědi od VMtí jmíti nebudeme, před sebe nevezmem. Na ten čas jiného co psáti nevíme, než s tím VMti pánu Bohu poručena činíme. Datum v Praze v pondělí po sv. Šťastném léta 80.

Vyslaní VMtí, na ten čas v Praze.

Práva horní jsou nám včera u večer dodána. Vůz velký a k němu toliko dva koně máme, budeli tak cesta, jakž začíná, pouštěti, nevíme, jak domu dojedeme, a zvláště jestliže s sebou co povezeme.

308. Šepmistři a rada na Horách Kutných prosebně žádají presidenta komory české za přímluvu, aby jim k přehlídnutí a uvážení nových práv horních, v nichž po krátkém nahlédnutí mnohé nedostatky pozorují, delší lhůta povolena byla.

Na HORÁCH KUTNÁCH. 1580, 20 ledna. — Opis souč. v arch. města Hory Kutné.

Službu svú vzkazujem, vysoce urozený pane, pane nám milostivě a laskavě příznivý. Od pána Boha všemohoucího VMti zdraví a v něm všecko jiné dobré žádáme i také upřímně přejeme. Jakož o tom dobrou vědomost míti ráčíte, kterak těchto dnův nedávno pominulých za slušnými příčinami toho jsme při VMtech, a to na poručení JMCské, pána, pána našeho nejmilostivějšího, se dožádali, aby nám ta práva horní, kteráž uvažována býti měla, propůjčena byla, a my v ně nahlédnouti a zdání své dobré oznámiti mohli, čehož jest nám se dostalo. Však že tepruva v pondělí po sv. Mikuláši [7. prosince] léta 79 nyní pominulého taková práva jsou nám od JMti nejvyššího pana mincmejstra ukázána a dodána, protož v tak krátkém času, jakž náleželo, poněvadž toho nemálo jest sepsáno, a my prvé o nich jsme žádné vědomosti neměli, ani jich neviděli, přeběhnouti jsme je nemohli; než pokudž možné bylo, nahlédše v ně, nejedny nedostatky nacházíme, kteréž škodny býti jakž nám tak i těm horám uznáváme, a kdyby to všecko průchod svůj míti mělo, obávati se jest, aby k většímu snížení jakž ty hory, tak i město k něčemu zlému nepřišlo, an prvé dosti zbytečných nákladův na nové stroje při dolích, struhy a jiné mnohé věci se dálo, a to s jakým užitkem JMCské bylo, to se nyní na oko vidí, a také to všecko kdyby VMt po artikulích nyní vytaženo býti mělo, musila by dobrá chvíle k tomu býti. A poněvadž pak tuto veliké věci, totiž práv, a vedle toho, jakž dobrého vzdělání tak i zlého přetržení při týchž horách a obyvatelích jich se dotýče, a jakž rozuměti jest skladatelé těch práv v malém počtu od mnoha let jsou na taková práva tajně myslili a je spisovali: VMt žádáme, že se k tomu, aby od VMti a JJMtí pánův, k tomu přehlédnutí a uvážení nařízených a počtených, toho do jiného volného a prostranného času pro dobré JMCské a těch hor, jakožto klenotu zemského, odloženo bylo, přičiniti, a nás a ty hory v své laskavé paměti a ochraně míti ráčíte. Nebo my na tom jsme, abychom taková práva, kteráž tak bez vědomí našeho na ublížení naše a těch hor v mnoha artikulích jsou sepsána, přehlídli a ty nedostatky poznamenati dali, a VMtem potom pro snadnější vyrozumění předložili. A poněvadž takovým odložením žádnému se zkrácení státi nemá, věříme, že tato žádost naše své místo a průchod při VMti míti bude. Za milostivou odpověď VMt žádáme. Dán na Horách Kutnách v středu den památný svatých Fabiana a Šebestiana léta 80.

---

309. Vyslaní Kutnohorští oznamují šepmistrům a radě na Horách Kutnách o svém v Praze vyjednávání, sněmovních věcí že se ještě pramálo jedná.

1580, 22. ledna. Orig. v arch. Kutnoh.

Službu svou vzkazujem. VMti slovutné a vzácné poctivosti, páni přátelé naši milí! oc. Od posla Šimona Poláka psaní tolikéž i membrany včera po nešpořích jsme přijali, i o to hned s panem Abrahem [sic] promlouvali: vidí se jemu, poněvadž on pan president z povinnosti své to učiniti, a čím spraven byl, na sněm vznášeti musil, že bez toho vznášení a té věci obnovování, zvláště poněvadž v suplikací své krátce jsme toho dotkli, a vostatek na relací pánův komisařův v sněmě poznamenanou pamětí JJMtí se táhneme, i téhož sněmu JMtem k lepšímu vyrozumění podáváme, býti může; nicméně

my omluvu svou dostatečnou připravenou máme, ale toho, abychom více nezkazili, nežli napravili, se obáváme. Jakž jest koliv, ještě více s někým o to promluvíme, a což nejlepšího uhlídáme, to před sebe vezmeme; než na poznamenání toho do desk neb jinam, an se žádného podobného příkladu nenachází, poněvadž žádná pořádná pře nebyla ͻc, nám mysliti ani toho žádati možné není, leč bychom chtěli sobě nějakou škompu uhoniti.

Na ten čas VMtem, mimo předešlé oznámení psaním, poněvadž pramálo více nežli nic sněmovních věcí ještě se jedná, než na některých jiných věcech, o čem stav městský vědomosti nemá, se sedává od JJMtí, nevíme co psáti, nežli s tím VMti pánu Bohu poručena činíme. Datum pospěšně v pátek po památce svatých Fabiana a Šebestiana léta ͻc80.

---

310. Šepmistři, rada i všecka obec na Horách Kutných ohlašují se před stavy na sněmu shromážděnými, že nepravdivá jest zpráva, jakoby vzdlužené peníze na vyzdvižení hor (1500 kop) jinam, nežli náležité bylo, obrátili, i dokazují, že dotčená suma na dolování a nikam jinam vynaložena byla; žádají prosebně, aby jim l. 1576 svolená pomoc konečně vydána byla.

Bez datum. [1580.] — Opis souč. v arch. Kutnoh.

VMt vysoce urozený pane, pane, a VMti urození páni a páni! ͻc. Za to VMtí žádáme a prosíme, že toto naše kratičké, však bezelstné a nám potřebné ohlášení před VMmi, kteréž učiniti chceme, milostivě vyslyšeti i také v dobré obrátiti ráčíte. Jakož léta pominulého sedmdesátého devátého při zavírání a korigování sněmovního snešení JMt pán, pan Jan starší z Lobkovic na Novém Hradě a Točníce, JMCské rada a pan president zřízené komory v království Českém, JMt, jsouce od někoho, nepochybujem snad z nepřátel našich, spraven, že bychom my horníci, jakožto šepmistři a rada i také obec na Horách Kutnách těch půl druhého tisíce kop grošův českých, v kteréž jsme se s povolením VMtí na kveldikování a rozšíření hor stříbrných a dobejvání dolův starých, řečených Hrušek a Višňoví, na Horách Kutnách u lidí dobrých vzdlužili, některak nerozšafně a neplatně vynaložili i také snad někam jinam nežli náležité bylo, obraceli, jakž též ohlášení JMti před VMmi to v sobě šíře obsahovalo a zavíralo: kteréžto zprávě od kohožkoliv JMti pánu a od JMti vuobec VMem referované skrze vyslané naše jakožto nevinní odepřeli jsme a ještě odpíráme a pravíme, že JMt pán od kohožkoliv takovou omylnou řečí na zošklivení naše neměl spravován býti, zvláště poněvadž Jste VMti, všicni tři stavové království tohoto, léta 77 pominulého od pánův komisařův k vyhledání a spatření té věci a těch nákladův sněmem nařízených, a z relací jich v spis uvedené i také zjevně vůbec publikované, že to vše jináče se nachází, milostivě vyrozuměti ráčili; neb v ní, jakž samo v sobě jest, že taková suma půl druhého tisíce kop grošů českých na vejš dotčené doly a ne jinam pořádně, upřímně i platně vynaložena od nás jest, poznamenáno stojí, v čemž se jakožto nevinní táhneme předně na pamět VMtí, tolikéž i pravdivou relací týchž pánův komisařův ke dskám zemským složenou, z níž se dostatečnější pravda, nežli jest někdo na potupu a zošklivení nás nevinných JMt pana presidenta nejvyššího komory království Českého i také snad VMti spravoval a zoumyslně ošklivil, najíti moci bude a v pravdě najde. A protož VMtí, jakž nejvejše býti může, ve vší poníženosti za to žádáme a prosíme, že VMti v takovou relací milostivě vhlídnouti a jak samo v sobě jest a se stalo, to ku paměti VMem přivésti poručiti ráčíte, abychom my tak nevinně VMem i jiným dobrým lidem v nějakém podezřelém domnění nezůstávali; neb my na jiném nikda nejsme a nebyli jsme, ani buohdá býti nemíníme, než abychom těm Horám Kutnám, jakožto z přednějších klenotův království tohoto jednomu, vedle povinností našich, jsouce jich obyvatelé, vždycky

věrně, upřímně, i také pokudž na nás jest, platně a užitečně sloužili, o dobré jich se starali a pečovali; což jsme vždy až posavád rádi s svou velikou škodou činili, a čím jsme sami svládnouti nemohli, o opatření jich v příčinách potřebných předně na JMCskou, pána, pana našeho nejmilostivějšího, potom i na VMti při sněmích a slavných soudech zemských vznášeli, a za opatření žádali, v čemž se táhneme na pamět VMtí. A protož s tím se vším se VMem v milostivou a laskavou ochranu poručena činíme, a že tu od VMtí připověděnou pomoc půl druhého tisíce kop grošuov českých, na niž jsme se vedle nejednoho sněmovního snešení ubezpečili, poněvadž i k vdlužení v touž sumu na pavování těch starých dolův, řečených Hrušky a Višňoví, na horách stříbrných a cauku krejfském u nás na Horách Kutnách jest nám od VMtí povoleno a při jednání s věřiteli našimi o příročí a sčekání takové sumy a jí konečného zaplacení od VMtí to na místě postaveno, což vše i v snešení sněmovním léta pominulého 77, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po sv. Vavřinci, poznamenáno se nachází, aspoň již nyní vydati poručiti a takových dalších o touž věc pojezdův a outrat, skrze to kteréž vedeme, zbaviti a tak nad námi milostivou a ochrannou ruku držeti ráčíte, abychom některé z pánuov věřiteluov našich, kteříž k nám o takové sumy své k dotčenému pavování propůjčené, pořadem práva hledí, nás pohánějí, a někteří již i přísudky na nás mají a jiného při budoucím soudu nejvyššího purkrabství Pražského tesklivě a žalostivěočekáváme, spokojiti mohli. Za milostivou brzkou i také laskavou odpověď VMtí ve vší ponížeností pokorně žádáme a prosíme.

VMti službami volní a hotoví *Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.*

---

311. Šepmistři a rada na Horách Kutnách prosí císaře Rudolfa za přímluvu k stavům českým, aby jim sněmem r. 1576 na zvelebení hor svolená a dosud nedoplacená suma 1500 kop gr. č., poněvadž se na takovou částku byli vzdlužili, konečně odvedena byla.

Bez datum. [1580]. — Konc. v arch. Kutnoh.

Nejjasnější a velikomocný císaři a pane, pane náš nejmilostivější! oc. Vedle toho, nejmilostivější císaři, ve vší pokorné poníženosti poddaně oznamujem, kterak původem i také přinucením vrchnosti naší, mimo jisté obrany a předkládání naše, v znamenité těžké a větší nad možnost naši dobejvání a kveldikování dolův starých, řečených Hrušek a Višňoví, na couku kreyfském, u nás na Horách Kutnách jsme se vydati musili, a skrze to, kdež jsme co jakých peněz obecných a na díle sirotčích před rukama měli, to vše vynaložiti a propavovati musili; k tomu pro zdržení týchž hor stříbrných i v dluhy veliké vešli, naposledy pak, nevěda sobě již jaké rady dáti, na JMti pány stavy království tohoto při sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta oc. 76 ve čtvrtek po neděli jubilate [17. května], takovou převelikou a nesnesitedlnou těžkost naši jsme vznášeli a za pomoc JMtí prosili; kdež JMti znajíce při tom bezelstnou a k zdržení těch hor stříbrných potřebnou žádost naši, k tomu jsou se skloniti a k takovému pavování půl druhého tisíce kop gr. č. pomoci dáti připověděti ráčili, na ten způsob, abychom se toho času v touž sumu půl druhého tisíce, u kohožkoli budeme moci, vzdlužili, a že JJMti při budoucím sněmu, odkud by taková suma věřitelům našim od JMtí zaplacena býti měla, na to pomysliti a to opatřiti ráčí, jakž též sněmovní snešení JJMtí jedno, druhé i třetí to v sobě šíře obsahujíce zavírá. Vedle kteréhožto povolení a připovědi JJMtí tak jsme učinili a z své veliké a nutné potřeby v oznámenú sumu půl druhého tisíce jsme se hned toho času léta oc. 76 vzdlužili, ji na jmenované doly Hrušky a Višňoví věrně a upřímně obrátili a vynaložili, z ní věřitelům našim úročiti musíme, a od JJMtí pánův stavův až posavad k častopsané sumě hlavní nám připověděné, na kterouž jsme se konečně a v jistotě ubezpečili, přijíti nemůžeme; nébrž dotčení věřitelé naši o sumy své jistinné

i s úroky pořadem práva k nám hledí, a přísudky někteří na nás mají, jiní nás skrze neplacení naše pohánějí, a tak jedna škoda z druhé nám roste: a my již jsouce velikou chudobou přemoženi a v znamenité dluhy dotčeným pavováním uvedeni, k tomu i od věřitelův našich skrze nastupování na nás ztiženi, žádného jiného prostředku mimo odvedení nám té sumy půl druhého tisíce kop gr. od JJMtí pánův stavův království tohoto, vedle připovědění a ubezpečení nás tím, k spokojení věřitelův a ujití dalších těžkostí a škod našich nevíme. A protož k VMCské se ve vší pokoře poddaně utíkáme, a za to poníženě žádáme a prosíme, že se VMCská k dotčeným stavům království tohoto, aby nám častopsanú sumu k spokojení věřitelův našich, vedle již oznámených snešení sněmovních a připovědění JJMtí, aspoň již nyní dána a odvedena býti mohla, a my již dalších škod a outrat i také pojezdův skrze to zbaveni býti mohli, milostivě a laskavě přimluviti ráčíte. A my, jakožto věrní poddaní, předně VMCské, potom i JJMtem pánům stavům, za takovou nám nůzným a potřebným i také na nejvyšší propavovaným horníkům prokázanou milosrdnou lásku modlitbou i také věrnými službami našimi poddaně a ochotně se vedle nejvyšší možnosti odsluhovati rádi chceme. Za milostivou brzkou odpověď VMCské ve vší poníženosti žádáme a prosíme.

---

312. Vyslaní Kutnohoršti poddávají šepmistrům a radě města Hory Kutny zprávu o svém jednání v Praze; sněm že jest již zavřen, však s relací že se protahuje.

V PRAZE. 1580, 30. ledna. — Orig. v arch. města Hory Kutné.

Službu svú vzkazujem ɔc. Nedorozumění VMtí strany jednání skrze nás obecních věcí, pro kteréž jsme vysláni, snad skrze zprávy něčí, na čem by bylo, tomu, z psaní VMtí nám odeslaného, jsme vyrozuměli. A protož pro lepší a jistší zprávu toto VMtem oznamujeme, že o ty peníze při stavích, pokudž nejvejš možné jest, hned od nazejtří toho dne, když jsme přijeli do Prahy, téměř každé hodiny, vždycky každodenně od rána až do večera při sněmu na zámku jsouce, zjevně ohlašujíce se i také při osobách obzvláštně jednáme; však s tím se vším, ačkoli dobré trošty máme, ale prvé nežli je vyčtené stáhneme, co v jistotě VMtem, jakž časem to bývá, psáti nevíme, než v naději, den ode dne, vždy na svých několik podaných suplikací jedné šťastné odpovědi očekáváme, odkudž i to přichází, že koní domův neodsíláme. Neb ačkoliv již sněm na ten způsob, jakž lonského roku byl, zavřen f. 4. jest, však pro nedostatek zdraví JMCské s relací se do dneška protahuje; načež JMt potom svou repliku když dáti ráčí, a to se, budeli co na odporu, na místě postaví, teprva sněm spisován a publikován bude. Čímž chtěloli by se mimo naději protahovati, a my tomu vyrozumíme, jeden z nás domů s koňmi se navrátí.

Strany pana Václava Diblíka na ten půhon měloby přijíti, ale v jistotě se doptati toho ještě od žádného nemůžeme, pro soud komorní ten soud purkrabský budeli držán; buď jakkoli, než z Prahy vyjedeme, to náležitě zapsáním poručníka opatříme. Co se pak těch práv horních dotýče, na tom se všickni snášejí, že s těžkostí z nich nyní co bude, poněvadž k nim s tou chutí jako zajíc do léče pospíchají, však nicméně, abychom se vším na hotově byli, někteří návěští dávají s tím doložením, přišloli by na ně, že bychom odkladu s těžkostí užili, poněvadž s velikou těžkostí jest k tomu, aby nám toliko k přehlídnutí propůjčena býti mohla, přivedeno. A poněvadž pak na pana mincmejstra a nepřítomnost jeho se v tom nejvíce ukazuje, a ten, jakž správa jest, doma býti ráčí, od něho by také snad něčemu vyrozuměti se mohlo tak z daleka; než pan president komory, pan komorník nejvyšší, pan písař nejvyšší i pan Kapoun, že spíše se odloží nežli co z toho bude, smejšlejí, nébrž někteří z nich za spravedlivou věc býti soudí.

Strany pana Malovce panu Abrahamovi se vidí, abyšte se v žádné trhy a kupování nedávali, než při smlouvě toho zanechali, ani kupcův, leč tejně, na to jemu, pro spletky nějaké, neptali; pravě, že to není než na VMti líčka, abyšte mohli za něco lapeni býti. Strany psaní o pana Slavatu u pánů purkmistrův jsme se zastavovali; oznámili, že odpověď dána a ta věc opatřena bude. Na ten čas co jiného VMtem psáti nevíme, než s tím VMtem sebe poručena činíme.

Datum v Praze v domě Václava Kbelského na Příkopích, v sobotu před památkou hromnic léta ɔc. 80. *Vyslaní od VMtí, na ten čas v Praze.*

---

313. Císař Rudolf nařizuje radám svým Jiřímu Bořitovi z Martinic a Mikuláši Skalskému z Dubu, aby půjčených mu 10.000 kop gr. čes. Janovi staršímu z Lobkovic zapsati dali do desk zemských na panstvích Dobříšském a Příbramském.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 1. února. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“ č. 46. fol. L. 17 v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý, z boží milosti volený Římský císař a Uherský, Český ɔc král ɔc.

Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jest na milostivou žádost naši, ku pilným a vysoce duoležitým potřebám našim, urozený Jan starší z Lobkovic, na Točníce a Nové Bystřici, rada a prezident náš zřízené komory v království Českém a německých lén hejtman, věrný náš milý, z poddané náchylnosti a upřímnosti, kterúž k nám, jako ku pánu svému, jmá, deset tisíc kop grošuov českých, každú kopu po šedesáti groších a groš po sedmi penězích bílých počítajíc, všecko na groších tolských dobrých a v tomto království berných, pod ourok obyčejný šest ze sta, kterýž mu každého puol léta, totiž na svatého Jiří a svatého Havla, aneb nejdéleji v témdni potom pořád sběhlém do domu jeho beze všech jeho nákladuov dáván, spravován a odsílán býti má, objednal a půjčil, sám se jistcem zdělavše. I nechtějíce my, aby skrz takových deset tisíc kop grošuov českých, nám objednaných a puojčených, jakou škodu jmíti měl: jemu, dědicuom i budoucím jeho takovú sumu i s ourokem na panstvích našich Dobříšském a Příbramském, na dvořích poplužních a popluží, na všech městečkách a vsech, k týmž panstvím a zámkuom náležejících, se vším a všelijakým k nim příslušenstvím, na čem to koliv záleží a jakými koliv jmény jmenováno muože bejti, a jakž toho sami na ten čas v držení býti ráčíme, nic ovšem nevymíňujíc, s plným panstvím, a tak jako by všecko to spolu aneb jedna každá věc obzvláštně v tomto zápisu našem zejména dostavena a položena byla, nicméně i na tom, čeho bychom mezi tím časem, dokudž by výš oznámená suma za námi zuostala a zaplacena jemu, dědicuom neb budoucím jeho nebyla, ještě více ku panství Příbramskému náležitého dojíti a dostati ráčili, dckami zemskými ujišťovati ráčíme. Protož k takového zápisu ujištění jménem a na místě našem dckami zemskými učinění a vykonání vás tímto listem naším obzvláštně za relatory nařizujem, milostivě poroučejíce, abyste ke dskám zemským s psaním naším, ouředníkuom menším Pražským desk zemských svědčícím, oba spolu neb jeden z vás došli, a nahoře oznámených deset tisíc kop grošův českých jemu Janovi staršímu z Lobkovic, dědicuom a budoucím jeho, dskami zemskými na výš oznámených panstvích, s jich vším a všelijakém příslušenstvím, jako by, jakž výš doloženo, všecko to spolu i jedna každá věc obzvláštně v tomto psaní našem zejména obsažena a dostavena byla, nic ovšem nevymíňujíc, zápis a ujištění, podle pořádku a formy a obyčeje týchž desk, s uvázáním listem obranným od desk zemských, kterýž jemu, dědicuom a budoucím jeho, když by ho on požádal neb oni požádali, má jemu neb jim beze vší odpornosti a odtahuov, proti čemuž žádní rozkazové ani jakékoliv jiné příčiny, buď z nepaměti aneb jinakkoli vyšlé, nic na překážku býti a v ničemž postačiti nemají, vydán býti, v nahoře oznámená

panství a všecko i všelijaké k nim příslušenství, kdyby jemu neb jim po dání nám, neb komoře naší české na místě našem, puol léta napřed věděti, buďto při svatém Jiří neb svatém Havle, že takových deset tisíc kop grošův českých déleji při nás zanechati nechtějí, aneb také my takového puol léta napřed věděti dadouce, suma jich i s ouroky na ni vzešlými zouplna dána a zaplacena nebyla, na místě našem týmiž dckami zemskými učinili; ano i toho doložili, jestliže by před tím časem, nežli bychom sobě tu sumu puol léta napřed vypověděli, který ourok polouletní, buď na svatého Jiří neb na svatého Havla přišlý, časně jemu neb jim dán a zouplna spraven na ty dny a časy svrchu dotčené nebyl, tehdy tolikéž bude se, neb budou moci pro takový ourok buďto jeden neb více zadržalý, též listem obranným v ta oboje panství se vším a všelijakým k nim, jakž se nadpisuje, příslušenstvím uvázati; a těch zase postoupiti povinen a povinni nebudou, dokudž by jemu neb jim takoví ourokové zadržalí, pro něž se uvázání stalo, i suma hlavní tolikéž i ti ourokové, kteří po uvázání vzejdou, porazíc na tom, co by platuov peněžitých a jiných důchoduov mimo vychování jich a náklad na hospodářství a čeládku z toho objího [sic] panství za držení jeho Jana z Lobkovic neb dědicuov a budoucích jeho vybráno bylo, i se všemi škodami na to vynaloženými, dána a zúplna zaplacena nebyla. Než jakž by mu neb jim suma jich se všemi ouroky zadržalými zouplna i s škodami a náklady na to vzešlými dána a zaplacena byla, povinen bude, neb budou, takového panství obojího a všeho i všelijakého jich příslušenství bez umenšení v moc naši zase postoupiti.

Jestliže by také v tom čase, pokudž z počátku oznámená suma za námi zůstane, z peněz těch, které lidé na ourocích jmají, jaké berně a kontribucí na sněmích obecních svoleny byly: tehdy my jeho Jana z Lobkovic neb dědice a budoucí jeho zastoupiti ráčíme za tou příčinou, že jest na milostivou žádost naši a vysoce k důležitým potřebám našim takových deset tisíc kop grošuov českých pod ourok jinde, sám se jistcem, jahž napřed psáno, postavivši, objednal. Na tom jistú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě našem Pražském v pondělí den sv. Brigidy léta ɔc osmdesátého.

---

314. Vyslanec Kutnohorský při sněmu v Praze oznamuje šepmistrům a radě města Hory Kutné, že císař usnešení sněmovnímu, aby na zvelebení dolů Kutnohorských jistá suma ze sbírky zemské dána byla, odpírá, poněvadž sám sbírky té užiti chce; celé jednání sněmovní divným, dříve nebývalým způsobem se vede; jednání o práva horní že se sotva skončí.

1580. 4. února. — Orig. v arch. Kutnoh.

Službu svou vzkazuji VMtem ɔc. Vedle toho oznamuji VMtem, že JMCská, jakž já tomu rozumím, replikú svou, na sněmovní snešení stavům dnes danou, strany odvedení nám sumy na Hrušky připověděné, nemálo jest rozpáčiti ráčil, neb se tomu srozumívá, že by JMt sám té zemské sbírky, odkud jsme my té sumy očekávali, užiti chtěl; k tomu i některé jiné příčiny, kdeby se taková suma obrátiti chtěla, přikročily, kteréž jsem i od pána z Rožmberka na díle přeslechl. A tak Bůh milej ví, naposledy co bude, než mnou nic neschází, kterýž každodenně oustně i spisy JMtem připomínám i také v sněmě zjevně se ohlašuji: ale žádné jisté odpovědi dosáhnouti nemohu, rovně jako i jiní, kteříž, očkoli suplikací podali, věděti nemohou, co jsou zjednali. Všecko jako novou a prvé snad nikdá nebývalou formou se sněmuje a jedná, načež i někteří z předních osob naříkají, a že jakživi takového sněmování neviděli, praví. A tak jestliže od JJMtí peněz nevyzdvihnu, čím bych se z hospody vypraviti, a co od zapsání poručníka při soudu purkrabském dáti měl, žádám, že opatřiti, i vidíli se VMtem i kočího, aby zde v Praze v neděli na noc býti mohl, pro mě vypraviti ráčíte. Neb se naději, že po

sněmu v sobotu aneb konečně v pondělí bude, a kdybych měl obzvláštního formana neb kočího sobě domů jednati, přibylo by koštu.

O práva horní se mlčí, nébrž pan Kurcpach mi oznámil, že s tím nic činiti míti nechce, a pán z Bibrštejna, jakž zpráva jest, již zase odjel, pan Kapaun hned po zavření sněmu také odjeti se strojí, pan komorník také domů na masopůst pospíchá; a tak budeli míti co z toho býti, jinak nerozumím, než že v soud zemský by se státi musilo, což k víře nepodobné. S tím se VMtem šťastně a dobře míti vinšuji. Pán Bůh rač popříti v dobrém zdraví šťastného společného shledání. Datum pospěšně ve čtvrtek po hromnicích ráno přede dnem léta 80. *Jan Veverín, vyslaný od VMtí.*

---

315. Páni z rytířstva na sněmu shromáždění přijali do stavu rytířského Jiřího ze Šudetu, v uměn lékařském doktora.

1580, 5. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46. od 1575 do 82" v král. česk. arch. zemsk.

V pátek po hromnicích. Páni z rytířstva podle svobod stavu svého z plného sněmu obecního, kterýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po třech králích [11. ledna] léta ɔc osmdesátého, přijali jsou do téhož stavu svého rytířského Jiříka z Šudetu, v umění lékařském doktora, i s dědici jeho; a má se dskami zemskými zapsati, jakž toho obyčej a řád stavu rytířského jest, a prvé se s nejvyšším písařem království Českého a jinejmi smluviti má, poněvadž jest on Jiřík z Šudetu, v umění lékařském doktor, před vosobami z stavu, obzvláštně k tomu volenými, a před úředníky Pražskými menšími desk zemských splození, zachování i erbovní obdarování své dostatečně provedl a prokázal. Poslové na to byli jsou: Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic na Nalžovech a Karlštejně, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart Hodějovský z Hodějova a na Tloskově, Albrecht Bryknar z Brukštejna na Libni nad Vltavou, JMCské rada, Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, JMCské rada, Jiří Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada, Jan Bořek starší Dohalský z Dohalic a na Veselí, JMCské rada, Hertvík Zejdlic z Šenfeldu a na Lanech, JMCské rada, Zikmund Brozanský z Vřesovic a na Brozanech, Pavel Korka z Korkyně a na Suchém Dole, Jiřík Ota z Losu a na Nížburce, Václav Griespek z Griespachu na Kocově a Nectinách, Jaroslav Vchynský z Vchynic a na Drastech, Daniel Beneda z Nectin a na Přemyšlení, jsouce z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v pátek ut s.

---

316. Stavové na sněmu shromáždění k tomu své povolení dávají, aby císař na půjčených mu 20.000 tolarů Janovi staršímu z Lobkovic jistotu na panství Dobříšském učiniti mohl.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46. od 1575 do 82" v král. česk. arch. zemsk.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, vsickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta osmdesátého v pondělí po třech králích, na milostivou žádost JMCské, jakožto krále českého, k tomu povolení své dávají: jakož jest Jan starší z Lobkovic na Točníku a Nové Bystřici, JMCské rada, německých lén hejtman a president komory české, na milostivou žádost JMCské dvaceti tisíc tolarů půjčiti a objednati se uvolil, aby jemu Janovi z Lobkovic od JMCské jistota na panství Dobříšském, a jak by se dále s JMCskou o to porovnal, udělána byla. Poslové na to byli jsou z plného sněmu při přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských, totižto

Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyšího sudího království Českého, z pánuov, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, JMCské rady a nejvyššího písaře království Českého, z vladyk; a v přítomnosti úředníkuov Pražských menších desk zemských, Václava Šturma z Hyršfeldu ꝛc, místosudího království Českého, Viléma Vcstrovce z Kralovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku a na Slatinanech, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kanclíř království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského, Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské, jakožto krále českého, v království Českém dvoru maršálek, Jan z Šelnberka a z Kosti, na Mrači a Pořiči, Volf z Kolovrat a na Lnářích, JMCské rada, Adam starší z Šternberka ꝛc z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic na Nalžovech a Karlštejně, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart starší z Hodějova na Lčovicích a Tloskově, Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada, hejtman hradu Pražského a JIMCové, jakožto králové české, v království Českém měst podkomoří, Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, JMCské rada, Jan starší Bořek Dohalský z Dohalic a na Veselí, JMCské rada, z vladyk; jsouce k tomu od JJMtí a téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v sobotu den svaté Doroty.

---

317. Stavové na sněmu shromáždění dali své povolení k trhu, kterýmž císař, jako král český, prodal zboží Svojanovské Hertvíku Zejdlicovi z Šenfeldu a Bohuslavu Zárubovi.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46. od 1575 do 82“ v král. česk. arch. zemském.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta ꝛc osmdesátého v pondělí po třech králích, ráčili sou dáti své povolení k tomu trhu, kterýž jest JMt nejjasnější kníže a pán, pan, Rudolf Druhej, z boží milosti volený Římský císař, Uherský a Český král ꝛc, jakožto král Český, s Hertvíkem Zejdlicem z Šenfeldu na Lanech, JMCské radou, a Bohuslavem Zárubou z Hustiřan a na Plese ꝛc o zboží Svojanovské učiniti, a jim Hertvíkovi Zejdlicovi a Bohuslavovi Zárubovi též zboží Svojanovské s městečky a vesnicemi v smlouvě, kderáž mezi JMCskou a nimi kupujícími o též zboží učiněna jest, zejména jmenovanými, i se vším jiným k tomu příslušenstvím, dědičně prodati ráčil, tak aby jim to JMCská ve dsky zemské, vedle pořádku a formy desk, jakž dále relací od JMCské na to ke dskám zemským učiněna bude, vložiti ráčil. A poněvadž by snad při témž statku Svojanovském díl aneb všechen statek, jakž se zpráva dává, k království a zemi náležeti měl: i což by tak koli toho bylo, buď na díle nebo všecko v témž statku, že by k zemi náleželo, toho již oni kupující podle téhož trhu a vkladu JMCské a tohoto povolení, jako jiného spupného dědictví, užiti moci budou. Poslové na to byli jsou z plného sněmu při přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských, totižto, Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov; Michala Španovského z Lysova a na Pacově, JMCské rady a nejvyššího písaře království Českého z vladyk, v přítomnosti úředníkuov Pražských menších desk zemských Václava Šturma z Hyršfeldu ꝛc, místosudího království Českého,

Viléma Vostrovce z Kralovic ꝛc, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku a na Slatinanech, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského, Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské jakožto krále českého v království Českém dvoru maršálek, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně, JMCské rada, Karel z Vartmberka na Skále a Svijanech, Frydrych Šlik z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte a na Hauštejně, Ferdinand z Ryzmberka a z Švihova ꝛc z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic na Nalžovech a Karlštejně, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Albrecht Bryknar z Brukštejna na Libni nad Vltavou, JMCské rada, Jiřík Slepotický z Sulic a na Libři, JMCské rada, Zikmund Brozanský z Vřesovic a na Brozanech, Hendrych Štampach z Štampachu a na Hostivici z vladyk; jsouce k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v sobotu ut supra.

---

318. Stavové na sněmu shromáždění k tomu povolení dávají, aby císař, jako král český, pro dobré Hor Kuten o některé grunty k panství Kolínskému náležející směnu učiniti mohl s purkmistrem a obcí města Kolína nad Labem.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46 od 1575 do 82“ v král. česk. arch. zemském.

Jakož jest JMCská na sněmu obecním, kderýž držán byl na hradě Pražském léta ꝛc osmdesátého v pondělí po třech králích, milostivou žádost na všecky tři stavy vzložiti ráčil, aby JMCská, jakožto král Český, pro dobré a užitečné Hor Kuten, jakožto předního klenotu zemského, o některé grunty k zámku a panství Kolínu náležité směnu učiniti moci ráčil, aby stavové k tomu, poněvadž ten zámek a panství království jest, své povolení dali: i na takovou JMCské, jakožto krále Českého, milostivú žádost, páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého, aby JMCská s purkmistrem, konšely i vší obcí města Kolína nad Labem, poněvadž táž směna s dobrým Hor Kuten býti má, o některé grunty od panství Kolínského se urovnati a směnu učiniti i ve dcky zemské vložiti moci ráčil, své povolení dávají.

Poslové na to byli jsou z plného sněmu při přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských, totižto Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic a na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov, Michala Španovského z Lysova a na Pacově, JMCské rady a nejvyššího písaře království Českého, z vladyk, v přítomnosti úředníkuov pražských menších desk zemských Václava Šturma z Hyršfeldu ꝛc, místosudího království Českého, Viléma Vostrovce z Kralovic, místopísaře téhož království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku a na Slatinanech, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka ꝛc, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic ꝛc, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna ꝛc, JMCské tejná rada a nejvyšší kanclíř království Českého ꝛc, Jan starší z Valdštejna, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Mikuláš z Lobkovic a na Novém Hradě, JMCské rada, Jiří hrabě z Gutnštejna a na Ryzmberce, Ferdinand Šlik z Holejče, hrabě z Posounu a z Lokte ꝛc, Adam starší z Šternberka a na Sedlci, z pánuov; Burian Trčka z Lípy ꝛc, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun

z Svojkova ɔc, purkrabě kraje Hradeckého, Václav Ples Heřmanský z Sloupna ɔc, JMCské rada, Krištof Šlejnic z Šlejnic a na [. . . .]*), Jaroslav Vchynský ze Vchynic a na Drastech, Václav Griespek z Griespachu na Kocově a Nectinách, z vladyk, jsouce k tomu od JJMtí z téhož plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v sobotu ut s.

---

319. Stavové na sněmu shromáždění povolují k tomu, aby císař, jako král český, doktoru Janu Kratovi z Kraftheimu 4000 zl. a 6000 kop m. na statku Viserově, k hrabství Kladskému náležitém, zjistiti aneb k dědictví doprodati mohl.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46 od 1575 do 82“ v král. česk. archivu zemském

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého na sněmu obecním, kderýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po Třech králích, na milostivou žádost JMCské, jakožto krále Českého, k tomu své povolení dávají, aby JMCská doktorovi Janovi Gratovi z Grafthejmu předně čtyři tisíce zlatých rejnských a potomně šest tisíc kop míšenských na statku Viserově k hrabství Kladskému náležitém s jiným k témuž statku příslušenstvím, aneb jak by se JMCské s ním o to urovnati ráčil, moci zjistiti aneb k dědictví doprodati ráčil.

Poslové na to z plného sněmu byli jsou při přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských, totižto Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic ɔc, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka ɔc, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov; Michala Španovského z Lysova ɔc, nejvyššího písaře království Českého, z vladyk; v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských Václava Šturma z Hyršfeldu, místosudího království Českého, Viléma Vostrovce z Kralovic, místopísaře království Českého a Bohuslava Mazance z Frimburku, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka ɔc, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic ɔc, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna ɔc, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého, Jan starší z Valdštejna, nejvyšší sudí dvorský království Českého ɔc, Jiří Bořita z Martinic a na Smečně, JMCské rada, Ferdinand Švihovský z Ryzmberka a z Švihova, Karel z Vartmberka na Skále a Svijanech, Fridrich Šlik z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte, z pánuov; Burian Trčka z Lípy ɔc, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic ɔc, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova, purkrabě kraje Hradeckého, Jiřík Ota z Losu a na Nížburce, Heřman z Bubna a na Horním Jelení, Daniel Beneda z Nectin a na Vilímově, Václav Záruba z Hustiřan a na Žumberce, z vladyk, jsouce na to od JJMtí z téhož plného sněmu vysláni. Stalo se v sobotu ut s.

---

320. Stavové na sněmu shromáždění svolují, aby císař, jako král český, dvůr poplužní při městě Trutnově purkmistru a obci téhož města prodati mohl.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46 od 1575 do 82“ v král. česk. archivu zemském.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní poslové z měst, všickni tři stavové království Českého, na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském léta ɔc 80 v pondělí po Třech králích, k tomu své po-

*) V původním rukopise nevypsáno.

volení dávají, aby JMCská, jakožto král Český, purkmistru a konšeluom a vší obci města Trutnova dvůr poplužní tu při městě Trutnově ležící dědičně prodati i ve dsky zemské vložiti moci ráčil. Poslové na to z plného sněmu byli jsou při přítomnosti nejvyšších ouředníkuov zemských, totiž Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic ꝛc, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka ꝛc, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov; Michala Španovského z Lysova ꝛc, nejvyššího písaře království Českého, z vladyk; v přítomnosti úředníkův Pražských menších desk zemských˙ Václava Šturma z Hyršfeldu, místosudího království Českého, Viléma Vostrovce z Kralovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku ꝛc, písaře menších desk zemských: Vilém z Rožmberka, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic ꝛc, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna ꝛc, nejvyšší kancléř království Českého, Jan starší z Valdštejna, ꝛc, nejvyšší sudí dvorský království Českého, Jaroslav Smiřický z Smiřic ꝛc, JMCské dvoru v království Českém maršálek, Jan z Šelnberka a z Kosti na Mrači a Poříčí, Volf z Kolovrat a na Lnářích, JMCské rada, Adam starší z Šternberka a na Sedlci, z pánův; Burian Trčka z Lípy ꝛc, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic ꝛc, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova ꝛc, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart starší z Hodějova ꝛc, Humprecht Černín z Chuděnic, JMCské rada a hejtman hradu Pražského a JiMti císařové, jakožto králové České, v království Českém měst podkomoří, Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, JMCské rada, Jan starší Bořek starší Dohalský z Dohalic a na Veselí, JMCské rada, z vladyk, jsouc na to od JJMtí z téhož plného sněmu vysláni. Stalo se v sobotu ut s.

---

321. Všickni tři stavové na sněmu shromáždění přijali za obyvatele do království Českého Michala Krommera z Kynigshofu.

1580, 6. února. — Kvatern deskový „Fialový relací č. 46 od 1575 do 82“ v král. česk. archivu zemském.

Páni, rytířstvo, Pražané i jiní poslové z měst království Českého na sněmu obecním, kderýž držán byl na hradě Pražském v pondělí po Třech králích léta ꝛc osmdesátého, Michala Krommera z Kynigshofu a na Otnicích za obyvatele do království tohoto Českého přijíti jsou ráčili na takový spůsob, aby povinnost všecku, kterážkoli králi JMti a stavuom království Českého a zemi náleží, jako jiní obyvatelé, podlé zřízení zemského o cizozemcích, učinil a, jakž pořádek království Českého a desk jest, se v tom ve všem zachoval. Relatorové na to byli jsou při přítomnosti nejvyšších úředníkuov totižto Bohuslava Felixa Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Adama z Švamberka a na Volši a Přindě, nejvyššího sudího království Českého, z pánuov; a Michala Španovského z Lysova a na Pacově, nejvyššího písaře království Českého, z vladyk; v přítomnosti úředníkuov Pražských menších desk zemských Václava Šturma z Hyršfeldu, místosudího království Českého, Viléma Vostrovce z Kralovic, místopísaře království Českého, Bohuslava Mazance z Frimburku na Slatinanech, písaře menších desk zemských království Českého: Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského a nejvyšší purkrabě Pražský, Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého, Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, nejvyšší kancléř království Českého, Jan starší z Valdštejna a na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého a hejtman Menšího města Pražského, Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru maršálek v království Českém, Jan z Šelnberka a z Kosti a na Mrači, Volf z Kolovrat a na Lnářích, Adam starší z Šternberka na Sedlci, z pánuov; Burian Trčka z Lípy a na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého, Jan Vchynský ze Vchynic a na

Nalžovech a Karlštejně, purkrabě Karlštejnský, Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabě kraje Hradeckého, Bernart Hodějovský z Hodějova a na Tloskově, Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, JMCské rada a hejtman hradu Pražského a JíMti císařové podkomoří v království Českém, Jan Koc z Dobrše ɔc, Jan starší Bořek Dohalský z Dohalic ɔc, jsouce na to ode všech tří stavův z plného sněmu zvláště vysláni. Stalo se v sobotu ut s.

---

322. Vyslaný Kutnohorský žádá pány od stavův k spisování snešení sněmovního zvolené, aby i odpověď, která na žádost Horníkův za odvedení sumy 1500 kop gr. č. od nejvyššího purkrabího jim dána byla, do téhož sněmovního snešení zapsali.

Bez datum. [1580.] — Konc. v arch. Kutnoh.

VMti milostiví páni, od JJMtí všech tří stavův království tohoto Českého k spisování sněmovního snešení zvolení! Já vyslaný od šepmistrův a rady i také vší obce Hor Kuten, za to VMtí ve vší ponížené pokoře žádám a prosím, že tu odpověď, kteráž jest z uvážení VMtí skrze nejvyššího pana purkrabí JMt strany odvedení nám Horníkům půl druhého tisíce kop grošů českých dnes dána, v laskavé paměti míti, i také do téhož sněmovního snešení, pro lepší paměť, jakž i v předešlých sněmích se stalo, milostivě vložiti poručiti račte. Čehož my se VMem všelijakými možnými službami našimi na každém místě vždycky volně odsluhovati připovídáme a rádi chceme.

---

323. Císařská odpověď stavům českým na sněmu shromážděným na předložené mu některé artikule sněmovní v příčině zlé mince, vyvážení stříbra a pagamentů, a o hranice mezi královstvím Českým a knížetstvím Bavorským.

Bez datum. [1580, v únoru.] — Konc. v arch. česk. místod.

JMCská, pán náš nejmilostivější, ráčil jest v artikule ty, které jsou JMti od stavuov strany mince podány, bedlivě nahlídnouti a jich povážiti.

A předně, kdež stavové na JMt vznášejí, kterak proti jistému stavuov s JMCskú císařem Maximilianem, toho jména Druhým, slavné a svaté paměti, na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli jubilate léta 76, strany vybejvání všelijakých zlejch a lehkejch mincí, (které téhož času vmnoze do tohoto království sou vnešeny byly, jakby z tohoto království vybyty a zase proti tomu dobrá mince mohla uvedena býti, a která nebo jaká mince brána býti má, kterážto také v týž sněm zejména vložena a dostavena byla, kteráž v hodnosti stříbra, zrnu a stříži s tolary císaře Ferdinanda JMti, slavné paměti, tolikéž císaře Maximiliana v tomto království se srovnává) zůstání, snešení a srovnání, a vyšlým od JMti zápověděm a mandátuom nyní opět takovej dobrej a všeho království tohoto vysoce potřebnej řád, nařízení a snešení skrze kupce a jiné handléře a obzvláštně skrze národ židovský k protržení přišlo, a z toho sešlo, tak že již zase takových zlých, nehodných a prvé zapověděných mincí, a to vše proti jistému obecnímu sněmovnímu snešení, k nemalé škodě tohoto království, v velikém počtu a sumách vnešeno jest: nad čímž všickni stavové nemalé ztížnosti slušně majíc, JMti poníženě žádají, aby nad takovým s JMtí, slavné paměti, císařem Maximilianem snešení a sněmovní nařízení milostivou a ochrannou ruku držeti ráčil, aby toliko ty od stavuov v předešlých sněmích i tomto jmenované mince a žádné jiné v tomto království vydávány ani

brány nebyly od žádného, pod žádným způsobem neb obmyslem, jakby to koli se jmenovati nebo vykládati mohlo. A takové lehké, nehodné a zapověděné mince, aby mezi tímto časem a sv. Bartolomějem pod jistými pokutami vybyty a vypleněny byly, a od žádného víceji se nebraly a nevydávaly, jakž týž artikul JMti od stavuov podaný to v sobě šířeji obsahuje a zavírá. I znajíc JMCská takové stavuov vznešení slušné, spravedlivé a tomuto království vysoce potřebné býti, na jiném býti neráčí, než aby nad takovým s JMtí snešení a předešlými sněmy nařízení strany zápovědi jiných lehkých a nehodných mincí, buď na tolařích neb menších, z tohoto království vybytí a vyplenění, ruka ochranná držána byla, ano i vedle ponížené žádosti stavuov, aby toto nařízení o minci skutečně a bez přerušení a stále držáno bylo, skutečně nařiditi a skrze mandáty své vyhlásiti dáti ráčí, a aby nevědomostí nikdo se nevymlouval, aby taková o minci lehké a nehodné a v sněmích neobsažená zápověď o každých suchých dnech vůbec po městech Pražských i všech jiných, tak JMti jako Její Mti císařové, jakožto králové české, též panských a rytířských, provolávána byla, rozkázati, pod pokutou v artikuli sněmovním od stavuov doloženou.

Druhé, co se žádosti stavuov, aby JMCská ráčil s jinými zeměmi, k tomuto království připojenými, o to tak se snésti a je k tomu přivésti, aby se v tom artikuli strany mince ovšem s královstvím Českým snesly, aby to všecko budoucně v tím trvanlivějším, dobrém a potřebném řádu státi mohlo, dotýče: JMCská takovú stavuov slušnú a potřebnú žádost v milostivé paměti své míti a o to s jinými zeměmi k tomuto království připojenými se vší snažností jednati dáti, a pokudž jen možné bude, i je, aby se v tom s stavy království tohoto srovnaly, přivésti ráčí.

Třetí, i nad tím podle předešlých sněmuov ruku ochrannou držeti ráčí: aby všem i jednomu každému, tak křesťanu, jako židu, pod pokutou zřízením zemským vyměřenou, vezení ven z země stříbra a pagamentuov, tolikéž i skupování a zase prodávání, zastaveno a zapovědíno bylo.

Čtvrté, kdež také stavové na JMt i tu žádost s ponížeností vzkládají, aby na tento čas více mince drobnější, totiž bílejch a malejch grošuov, a bílejch peněz bito bylo: JMt takovou jich žádost v paměti majíc, tak to nařiditi ráčí, že nad tím stavové dobře spokojeni budou.

Páté, co se ztížnosti od průbíře zemského na stavy vznešené dotýče: JMCská na jiném býti neráčí, než na takovú ztížnost s nejvyššími úředníky zemskými, a lidmi těmi, kteří tomu dobře rozumějí a v tom jisté skušení mají, bez dalších odkladuov zasednúti, a s radou jich tu věc vedle sněmovního snešení tak na místě postaviti, aby sobě stavové neměli dáleji v tom co ztěžovati.

Naposledy, též JMCská v tom se s stavy milostivě snášeti a srovnávati ráčí, aby vyslání komisařuov na meze a hranice, o kteréž mezi královstvím Českým a knížetstvím Bavorským odpor jest, ku prvnímu dni měsíce června, jakž na tom zůstáno jest, nejvyšším úředníkuom a soudcuom zemským i tímto sněmem v moc dáno bylo, tak aby oni na též meze a hranice, neb předešlé komisaře vypraviti, aneb jiné nařiditi, i list mocný od země vedle prvé o tom ke dskám zemským učiněné relací, dáti jim, tolikéž i o outratu předešlou i také nastávající snésti se a srovnati mohli.

---

324. Seznam učiněných usnešení na sněmu, jenž uzavřen byl dne 9. února 1580.

Opis souč. v arch. minist. vnitra ve Vídni.

Extract aus dem Landtagsbeschluss, welcher im Königreich Beheimb anno 80 den 9. Februarii beschehen und was alldo bewilligt worden.

Erstlichen soll die Türkensteuer von jedem Haus der Herren- und Ritterstands Untersassen aufm Land, in Markten und Dorfern auf ein Jahr lang zu 20 weiss Gr. auf zwen Termin, als Bartholomaei und Anderen schierist konftig gereicht werden. Die Herrschaft Elbogen gleichmässig.

Die Grafschaft Glatz soll die Steuer von Hueben, wie vor Zeiten, reichen.

Mit dem Kreis Eger soll erst umb ein Hilf konftig gehandelt werden.

Die Prager und andere Städte im Beheimb, welche sich des dritten Stands gebrauchen, sollen zur Turkenhilf ein benannte Summa Gelds auf dies eine Jahr, als 12.500 Schock behm. auf obbemelte zwen unterschiedliche Termin reichen und geben.

Von allen Herrnhäusern in Städten sowohl die Pfarren und andere sollen zu 1 Schock behm. dies Jahrs gereicht werden. Die Bergstädt aber sind ausgenommen und der Steuer befreiet.

Solche Steuer und soviel deren gefällt, wollen die Ständ selbst durch ihren hierzue verordneten Zahlmeister in Hungern fuehren und das Kriegsvolk zahlen lassen.

Die Defensionordnung solle ehist für Handen genommen und wirklich angestellt werden.

Es solle auch im ganzen Land und jedem Kreis und Stadt ein Musterung furgenomben werden, damit man in Zeit der Noth wisse, was für Volk allenthalben zur Defension zu gebrauchen.

Es sollen auch zu Beschutzung des Lands vor unvorsehenlichen Uberfall 1000 wohlgeruste Pferd gehalten werden.

Auf Ihr Mt. an die Ständ gelangtes Begehren, derselben ein gewisse Hilf zu dero Hofsunterhaltung zu reichen, melden sie die Ständ, Ihr Mt. wollten dero eigne Gueter und Herrschaften, welche bisher den Ausländern verpfändet und ihnen die Einkommen darvon gelassen werden, wieder an sich und zu der beheimbischen Kammer bringen und deren Rent und Zins zu derselben Hofunterhaltung wenden.

Doch bewilligen die Ständ Ihr Mt. nochmals das Biergeld wie verschienes Jahrs vom Fass zu 5 weiss Gr. auf ein Jahr lang von Georgi dies 80. bis Georgi des 81. Jahrs zu Quartalszeiten, als den ersten Termin auf Montag nach Jacobi, der ander Simonis und Judae, der dritt Dienstag nach Pauli Bekehrung und letzlich auf Georgi anno 81. Davon sollen Ihr Mt. die 3 vom Fass zu dero Hofsunterhaltung gereicht, die ubrigen 2 aber zu Abzahlung der Interesse angewendt werden. Da aber solche 2 Groschen den Steuereinnehmbern, als welche solchs Biergeld, wie nächstes Jahrs, selbst einnehmben, die einstellig machen und die Interesse selbst zahlen, da aber solche zu Abzahlung der Interesse nit erklecken würden, soll sich die behemisch Kammer mit einem Jeden umb die Bezahlung selbst vergleichen und solche contentiren.

Die im nächsten Landtag von etlichen unterschiedlichen specificierten Sorten und Gattungen gemachte Anlag solle dies Jahrs auch in esse verbleiben und aus jedem Kreis und Stadt zu den Terminen neben dem Biergeld gereicht werden.

Jedweder Ausländer oder Handtierer, so nicht in Beheimb oder deren Städten sesshaft oder Burgerrecht hat, sonder sein Gewerb im Land hin und wieder treibt, solle zu denen Landhilfen zu 30 Gr. behm. vom Haupt auf den Termin Bartholomaei reichen.

Der romischen Kaiserin Ihrer Mt. wollen die Ständ dies Jahrs auf zwen Termin ein bare Summa Gelds, nämblich 15.000 Gulden rheinisch verehren und geben.

Die Juden sollen vom Haupt einer, so uber 20 Jahr, zu 1 Schock behm., und der uber 10 Jahre, zu 30 Groschen behm. dies Jahr uber zu 2 Termin reichen.

Item es seind auch unterschiedliche Sorten von allerlei Münzen, welche im Land gib und gabig sein sollen, specifice instruiret, also was an bösen und verbotenen Sorten im Land, dass solches alles zwischen hie und Mathiae schierist könftig endlich verschlissen und von dato an nimmer im Land keinerleiweis genumben auch solches alles durch Mandata ehist publiciert werden solle.

So sollen auch furhin auf allen Ihrer Mt. Münzstätten dies Jahrs alle Silber und jedes Wahr der halbe Theil auf Thaler und die ander Hälft auf kleine Münz und also nit allmal lauter kleine Münz, wie bisher beschehen, geschlagen werden.

Weil von Gnaden Gottes im Königreich Behem viel guete Orter und Gelegenheiten, darauf Bergwerk zu erregen, verhanden, so wellen die Ständ auch zu Ersuchung und Schärfung Klüft und Gänge und Erhebung mehrer Bergwerk 1000 Schock behm., doch zu ihr der Ständ sammentlichen Gueten anwenden, zu welchen die obristen Landofficier bei nächsten Landrechten Personen verordnen sollen.

Wes andere Artikel, deren noch etlich und mehrer hernach folgen, seind alles gemeine Landtagsachen, Intercessionen und Parteibewilligungen.

---

325. Usnešení sněmu obecního, jenž zahájen byl na hradě Pražském dne 11. ledna a zavřín dne 9. února 1580.

MS. úředních zápisů deskových v král. českém archivu zemském s nápisem „Červení sněmové od l. 1541 do 1582."

Tito artikulové na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě Pražském, při přítomnosti JMCské ode všech tří stavuov království Českého, léta Páně tisícího pětistého osmdesátého v pondělí po Třech králích a zavřín téhož léta v outerý po svaté panně Dorotě, svoleni a zavříni sou.

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf Druhý, volený římský císař, uherský a český král ɔc, pán náš nejmilostivější, z mnohých a vysoce důležitých příčin a potřeb JMCské, a zemí JMti se dotýkajících, sněm obecní království tohoto Českého rozepsati a k jistému času na hradě Pražském položiti ráčil; na kterýžto sněm, když jsou se všickni tři stavové království tohoto Českého sjeli, tu JMCská potřeby některé stavuom milostivě oustně i skrz spis přednésti jest ráčil. Což všickni tři stavové království tohoto takové milostivé přednešení a oznámení v pilném a bedlivém uvážení majíce, a k srdcím svým to všecko připustivše, jiného jsou mezi sebou najíti nemohli, než čím dále vždy víc znáti se dobře může, že pán Buoh všemohoucí pro přílišné rozmnožení hříchův lidského pokolení a nepravostí, kteréž se mezi lidmi páchají, k ztrestání lidu všelijakého puzen býti a metlou svou hroziti a všemu křesťanstvu před oči stavěti, tak že již k kořenu sekera přiložena jest, mnohými nesčíslnými znameními, o kterýchž se slyšelo, také na oko spatřilo, jakýž takýž veliký pád a trestání oznamovati ráčí; však se téměř žádného to chytati a k napravení pokání svaté činiti nechce, nebudeli milosti a samého požehnání pána Boha všemohúcího předně, a skrze vrchnost a dobrou zdravou radu JMti dání od těch, kteříž svého pána Boha na paměti mají a jeho božským slovem se spravují a v dobrém řádu a zdravém rozumu stojí, tehdy jest se zkázy zemí křesťanských a zvláště od toho ouhlavního nepřítele krve křesťanské žíznivého Turka, země plundrováním, pálením, mordy, loupežemi a lidu zajímáním, že se to stane, obávati; čehož všemohúcí pán Buoh, rač sám ochrancím od toho zlého býti a k přetržení toho zlého k dobrému a na pokání lidu křesťanského pomoc rady milosti jeho svaté, a srdce skroušené a ponížené k modlitbám a službám svatým dáti.

Berně domovní z lidí poddaných osedlých.

Protož jsme se na tom všickni tři stavové království tohoto snesli, neohlédajíce se na žádné ztížnosti, nouze a chudoby a mnohé nedostatky své a poddaných svých, majíce utrpení a křesťanskou

lítost nad těmi souženými od nepřítele Turka křesťany, a prohlédajíce k milostivé žádosti JMCské, však z své svobodné, dobré vuole, abychom pomoc, tak jakž předešlého roku, berni z domův z poddaných svých z sebe sebrali, a k zemi složili. A protož, předkem JMCská skrze hejtmany, ouředníky a purkrabě na panství JMCské nařiditi míti ráčí, též jedna každá osoba, pán a rytířský člověk, i všecky osoby duchovní, tolikéž manové, dědiníci, dvořáci, nápravníci, cožkoli v městech, městečkách, vesnicích, aneb kde jinde na panstvích a statcích svých lidí osedlých mají, z jednoho každého domu aneb chalupy, buď veliké neb malé, v kterýchž lidé bydlí (krom samých kovářských, pastuších a ovčáckých chalupí, též lázní v městečkách, ve vsech, na kterýchž by hospodářové osedlí nebyli, aneb kteříž by od pánův svých lhůtu ourokův neplacení ještě, za příčinami škod jich jim se stalých, měli), aby jeden každý z těch nadepsaných osob za jeden rok pořád zběhlý po dvadcíti groších českých dali a konečně vyplnili; však rozdílně, první díl na sv. Bartoloměje, nejprv příštího, totiž z jednoho každého domu po desíti groších českých, a druhý díl na sv. Ondřeje, též nejprvé příštího, po desíti groších českých, aby konečně dali a nejvyšším berníkům na hrad Pražský odvedli, při čemž, jak se jeden každý strany přiznání a té berně dávání zachovati má, dole napsáno jest; v tom dávání té pomoci proti Turku poddaní k ouřadu purkrabskému ani manové k purkrabství Karlštejnskému, ani žádní jiní, buď čížkoli v království tomto, vynímati se nemají.

Berně z panství Loketského, hrabství Kladského a krajiny Chebské.

Nicméně panství Loketské tolikéž povinni budú pomoci své berníkům, a ne v jiná místa, odvozovati; hrabství a panství Kladské, podle uvolení svého, berni tak, jakž jsou léta tato pořád dávali, z lánův dvojnásobně dáti mají, tak jakž o to s nimi, Kladskými, snešení se stalo.

Též co se krajiny Chebské dotýče: všickni tři stavové tímto sněmem nejvyšším ouředníkuom a soudcům zemským moc dávají, aby při nejprvé příštím soudu zemském mohli osobu neb osoby z stavů voliti a do kraje Chebského vypraviti, aby s obyvately téhož kraje o pomoc proti Turku předešlého roku zadržalou, i také co by tohoto roku dáti měli, jednati a na místě postaviti mohly; a ty oboje daně a pomoci, jakž z Kladska tak z krajiny Chebské, na dva terminy, jakž dotčeno jest, ne jinam, než nejvyšším berníkům zemským na hrad Pražský dány a spraveny býti mají.

Berně z měst královských.

Pražané pak a jiná města JMCské a JIMti císařové v království Českém, kteříž třetího stavu užívají, místo té podomovní berně k takové pomoci proti Turku, stavům dáti jsou se svolili na hotové sumě za ten rok půl třinácta tisíce kop grošův českých na dva terminy; totiž prvního terminu na den sv. Bartoloměje, nejprv příštího, šest tisíc půl třetího sta kop grošův českých, a druhého terminu na sv. Ondřeje též šest tisíc a půl třetího sta kop grošův českých složiti a nejvyšším berníkům, vezmouc sobě na pomoc první termin poddané lidi k obcem aneb k záduším jejich náležité, vyplniti mají.

Berně z dědiníkův, dvořákův.

Než což se dědiníkův, nápravníkův a dvořákův ꝛc dotýče: ti vedle šacuňkův svých předešlých, z jednoho každého statku jeho, z každé kopy grošův českých po půl pátu penízi českém, zberouce na výš jmenované časy a terminy, nejvyšším berníkům na hrad Pražský s listy přiznavacími odsílati mají.

Berně z domův panských a rytířských v městech a z far.

Domy pak panské a rytířské a všelijakých jiných osob, buď duchovních neb světských, kteréž buď v městech Pražských, aneb v městech královských aneb na předměstích mají: ten každý pán

aneb rytířský člověk, aneb osoba duchovní jednu kopu grošův českých dáti má na dva svrchu psané terminy.

Tolikéž všickni farářové na panství a statcích JMCské, panských a rytířských, osob duchovních, městských, nicméně v městech Pražských a jiných městech království Českého, kteřížkoli a kdežkoli na farách jsou, a kdež by pak farářův nebylo, tehdy kostelníci a osadní té fary, aneb kdož by toho v užívání byl, a tak z jedné každé po třidcíti groších českých, polovici toho k prvnímu terminu a polovici k druhému terminu, když pán, rytířský člověk neb město od poddaných svých touž berni přijme, vedle berní svých s listy přiznavacími to posílati povinni jsou.

Výminka o městech horních.

Města pak některá horní ta se vymíňují, poněvadž vědomé jest, že táž města pro chudobu svou téměř k spuštění jsou přišla, jakožto Jochmstál, Slavkov, Šinfeld, Lautrpach, Přísečnice, Suniperk, Bastianperk, Platná, Hengst, Abertam. A jestliže by se kdy to i našlo, že by při některých jiných horách dělníci i jiní, kteříž při těch horách pro potřebu tu se zdržují, domy k schráně své sobě zdělali a měli, v kterýchžto domích by žádných obchodův nevedli, než toliko s manželkami a dítkami tu bytnost svou měli, ti též v tu daň a berni domovní potahováni býti nemají.

Forma listu přiznavacího na berni.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem podle svolení sněmovního, na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta ꝛc osmdesátého v pondělí po Třech králích a zavřín téhož léta v outerý po svaté panně Dorotě, všecky lidi poddané své vyhledati a sčísti dal: kterýchž se nachází osedlých N., a že více lidí poddaných osedlých v tomto kraji N., z kterýchž berně při tomto terminu N. po desíti groších českých dáti mám, ovšem vyhledati ani najíti jsem nemohl, než těch dotčených N., to přijímám k svému svědomí. A pro lepší toho jistotu pečeť svou vlastní jsem k tomuto mému přiznavacímu listu přitisknouti dal. Datum ꝛc.

Vejminka o pohořalých a těch, jimž se jakákoli škoda stala; item, o Mostu a Klatovech.

Také, poněvadž se jest i to našlo, že mnozí ohni, krupami, vodami a jinými příhodami jsou se těchto minulých let dávání berně vymlouvali, a tudy nemalá suma na berních se jest vyrážela, a menší suma na berních se jest scházela: i poněvadž pro zachování lepšího řádu předešlého roku v každém kraji při sjezdích krajských jisté osoby k spatření takových škod, a jak by se jeden každý v tom chovati měl, nařízeny jsou, a protož i tohoto roku při témž nařízení, a osobách v každém kraji předešlého roku k tomu volených, to se zůstavuje.

A kdež jsou vyslaní z města Mostu a Klatov o nemalé škodě a zkáze od ohně, týmž dvěma městům učiněné, stavům ztížnosti své oznámili a přednesli, což i vskutku tak se jest vyhledalo a našlo: protož tu sumu berně, kterúž jsou předešlých let Pražanuom k té sumě půl třinácta tisíce kop grošův českých od sebe odvozovali, z těch a takových pomocí tohoto roku se propouštějí, a Pražané na té sumě ode všeho stavu městského svolené sobě to vyraziti moci budou; však nejvyšší berníci na to se bedlivě vyptati a to vyhledati mají, co z toho jednoho každého místa se jest do roka té berně Pražanům vydávalo.

Berně aby se časně vyplňovaly.

A poněvadž toho potřeba zvláštní jest, aby tyto svolené pomoci časně a beze všeho omylu a prodlévání vycházely: na tom jsme se všickni tři stavové snesli, aby na dny nahoře jmenované

jeden každý z obyvatelův tohoto království svou berni na hrad Pražský přinesl aneb odeslal, anebo ve dvou nedělích od téhož jednoho každého dne, jakž se nahoře jmenuje. A jestližeby pak, po vyjití toho dne a dvou nedělí pořád sběhlých, kdo svou berni obmeškal, ji nedal a nevyplnil docela a zouplna, tehdy ihned nejvyšší bernici, neočekávajíce a neohlídajíce se na nic, k jednomu každému podle pokut se zachovati mají. A zvláště našloliby se to, žeby který z obyvateluov království tohoto od poddaných vybera berni, té časně na časy nahoře oznámené nedodal, aneb za sebou ji zadržel, aneb k své potřebě vydal: budou moci bernici, což by za tu berni dvénásob statku stálo, se v ten statek uvázati a jej rok pořád držeti, a z té sumy za ten rok ouroku šest kop ze sta kop počítati; a chtělliby ten, čížto statek jest, v tom roce ten statek vyplatiti a tu berni i ouroky s škodami, což pro to vynaloženo bude, berníkům dáti, tehdy kdyby tak zouplna a docela i s ouroky a s škodami na to vzešlými zaplatil, mají mu bernici toho statku, več by se tak uvázali, vydržíc ten rok, zase postoupiti. Pakliby ten, čížby statek byl, té berně v tom roce nespravil a nedal, budou moci týž bernici takový statek, komuž se jim viděti bude, prodati; a jim se ta moc tímto sněmem dává, aby takový statek, kterýžby tak rok pořád vydrželi, a pro nespravení a nedání té berně, tak jakž se svrchu píše, komužby jej koliv z stavuov království tohoto prodali, jemu jej ve dsky zemské aby vložiti mohli. A bernici nejvyšší mají přiznavacími listy jednoho každého s jednoho aneb více krajův pilně, jak jest to jeden každý od sebe odvedl, vyhledati, a té osobě, kteráž s berní přijde, ten aneb ty listy předložiti a to opatrovati, aby se v tom žádného omylu a spletku nestalo.

O vyhledání počtu obyvatelův v jednom každém kraji.

A poněvadž předešlého roku z některých příčin osoby v krajích volené k vyhledání a poznamenání všech obyvatelův jednoho každého kraje jsou zouplna vyhledati a poznamenaných berníkům odeslati nemohly: a protož to osoby při předešlých sjezdích krajských k tomu nařízené ještě vykonati mají, a to konečně mezi tímto časem a svatým Bartolomějem nejprvé příštím, a taková poznamenání nejvyšším berníkuom na hrad Pražský odeslati; a nejvyšší bernici při nejprvnějším příštím soudu svatého Jeronýma nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským ukázati a o tom zprávu učiniti mají.

A tito nejvyšší bernici z stavův voleni.

Item za berníky voleni jsou: z stavu panského Jan Bezdružický z Kolovrat a ná Záběhlicích, JMCské rada oc, z stavu rytířského Vilém Malovec starší z Malovic oc, z stavu městského Daniel Švik z Lukonos, měštěnín Nového Města Pražského; kterýmžto berníkům za práci jich toho roku dáti se z též berně má osobě z stavu panského dvě stě kop grošuov českých, osobě z stavu rytířského půl druhého sta kop grošuov českých, osobě z stavu městského jedno sto kop grošů českých.

Volení colmistra na hranice Uherské.

Na tom jsou se také stavové snesli, že jsou ku potřebě zemské a tomu lidu, kterémuž sami od země platiti mají, za colmistra zvolili Viléma staršího Malovce z Malovic oc, nejvyššího berníka království Českého: tak aby on vždy, kdyžby toho potřebí bylo, a od stavův vypraven byl, mezi týž lid s penězi jel, a což komu náležitého bude, zaplatil, a mimo potřebu, po vykonání toho, tam se na pomezí nezdržoval. A kdyžby colmistr na pomezí Uherské vypraven býti měl, tehdy JMCská nejvyšším berníkům o tom dva měsíce, aneb šest neděl před tím, milostivě oznámiti ráčí, tak aby se časně všemi potřebami k tomu zásobiti a přihotoviti mohli. A což se služby a vejpravy colmistra dotýče, to se při předešlém o tom s ním učiněném srovnání zůstavuje.

Berně na tolařích aby jeden každý spravoval, a berníci jak a kým se spravovati mají.

Jakož také v království Uherském tolaři vejšeji se berou, nežli zde v tomto království Českém: o to jeden každý z obyvatelů tohoto království s pilností starati se má, aby, pokudž nejvýšeji a nejvíceji možné, berni svou na tolařích a jiné velké dobré minci spravil a dal. A berníci do kvitancí jednoho každého, na jaké minci jest berni spravil, doložiti mají, a nikterakž toho nedopouštěti, aby jaké měnění mince státi se mělo; nýbrž i s radou pánův sobě přidaných, coby mohli na minci k dobrému všem třem stavům tohoto království buď při placení lidu válečnému, aneb jináče způsobiti a získati, o to pilnost a péči míti ma[jí.] Též také berníci nemají nižádným vymyšleným způsobem z berně žádné půjčky, buď na mále aneb na mnoze, žádnému činiti, ani žádné správy, žádného oznámení, nad to pak žádných vejpisuov, buď přiznavacích listův, aneb berni, vydávati, toliko osobami tímto sněmem nařízenými a volenými, totižto: Vilémem z Rožmberka a na Českém Krumlově, správcím a vladařem domu Rožmberského, JMCské tajnou radou a nejvyšším purkrabím Pražským, Ladislavem starším z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšším hofmistrem království Českého a Bohuslavem Felixem Hasištejnským z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyšším komorníkem téhož království Českého, z pánův, a Michalem Španovským z Lysova a na Pacově, nejvyšším písařem království Českého, Burjanem Trčkou z Lipé a na Světlé nad Sazavou, podkomořím království Českého, a Janem Vchynským ze Vchynic na Nalžovech a Karlštejně, purkrabím Karlštejnským, z rytířstva, jich radou se spravovati mají. A ti nejvyšší ouředníci zemští žádných poručení berníkům činiti nemají, bez přítomnosti, vědomosti a snešení jedněch bez druhých, lečby některý v zemi toho času nebyl, aneb pro bezelstnú příčinu přítomen býti nemohl; a též to opatřiti mají, aby písaři všickni stavům přísahou zavázáni byli, tak aby se v věcech sobě poručených a svěřených, věrně, tejně, upřímně a pilně chovali, žádných vejpisův ani oustně žádné zprávy nevydávali, nečinili a nevyjevovali, bez jistého berníkův všech společně jim poručení; nýbrž se vedle vyměření a oznámení berníkův chovali, a jestližeby co v tom od kohožkoli mimo toto sněmovní nařízení se jináč stalo, ten podle uznání soudu zemského skutečně má trestán býti. A ty osoby nahoře psané, kteréž berníkům od stavův voleným přidány jsou, při každém soudu zemském o všem tom, jak se a co řídí a vykonává, zprávu svou dávati a v čemby jaký nedostek měly, naučením soudu zemského se spraviti mají.

Berně domovní má obrácena býti na opatření hranic.

Na tom jsme se všickni tři stavové s JMCskou snesli, že tato naše domovní berně svolená napředpsaná na žádnou jinou potřebu obrácena a vydána býti nemá: než na zaplacení lidu válečnému, kterýž se drží a chová na hranicích Uherských proti markrabství Moravskému a knížetství Slezskému z této strany Dunaje; v čemž JMCská to milostivě naříditi chtíti ráčí, aby ty pomoci, kteréž se na ty hranice v království Uherském činí, jenž se continuae jmenují, tolikéž co z důchodův arcibiskupství Ostřehomského, buď tu arcibiskup aneb nebuď, též co Kružic aneb jiní povinni jsou chovati, to všecko na těch hranicích zouplna, jakž těchto časův pominulých se dálo, chováno býti má.

O propuštění lidu jízdného.

Než co se lidu jízdného, totiž těch jedno sto a padesáte koní rejtarův zbrojných německého rystuňku a padesáte jízdných s dlouhými ručnicemi, kteříž na týchž hranicích na tento čas se drží, dotýče: v tom stavové království Českého JMCské se důvěřují, jestližeby toho potřeba nebyla těch koní déleji chovati, a JMt s stavy markrabství Moravského a knížetství Slezských to tak uvážiti a na tom se snésti ráčí, že k tomu povolují, aby po vyjití času jich pštoluňku puštěni býti mohli.

Povolení 500 kop z berně na ingrossování desk zemských.

Také z té domovní berně puol třetího sta kop grošuov českých, na ingrossování desk zemských, od berníkův nejvyšších nejvyššímu písaři království Českého vydáno býti má. A nejvyšší písař přijma takovou sumu na ingrossování desk, to tak, aby se vykonalo, opatřiti a z toho stavům počet pořádný učiniti má.

O nařízení veřejné domáci hotovosti.

Dále co se veřejné domácí hotovosti dotýče: ten artikul jsou stavové v nemalém uvážení svém měli, a kdyby byl čas stačiti mohl, poznávají toho potřebu býti, o ten artikul aby volnější promluvení míti mohli. A protož aby vždy v dobrý řád to uvedeno, a s jinými zeměmi k tomuto království připojenými snešení jisté v tom býti mohlo, tak podle JMCské milostivé vuole a žádosti stavové k uvažování takové věci z sebe jsou volili osoby níže psané: z stavu panského Bohuslava Felixe Hasištejnského z Lobkovic na Líčkově a Chomútově, nejvyššího komorníka království Českého, Jaroslava Libštejnského z Kolovrat a na Petršpurce, markrabství Dolních Lužic landfojta, Jana z Oprštorfu a na Dubu; z stavu rytířského Humprechta Černína z Chuděnic, JíMti císařové měst v království Českém podkomořího a hejtmana hradu Pražského, Viléma Miřkovského z Tropčic a na Vrchlabí, Pavla Korku z Korkyně a na Suchém Dole. Ti, když jim od JMCské oznámeno bude, na hradě Pražském se sjeti a spolu s vyslanými od markrabství Moravského, knížetství Slezských a markrabství Horních a Dolních Lužic se vší pilností to uvážiti a při budoucím sněmě stavům k dalšímu o to uvážení, a s JMCskou o to snešení, přednésti mají. Však na tento čas, na tom jsme se snesli, že jeden každý pán a rytířský člověk i také měšťan i také duchovní, též svobodníci a nápravníci, a tak všickni obyvatelé království tohoto, kdož pozemské statky drží aneb peníze na úrocích mají, ze čtyř tisíc kop grošuov českých kůň zbrojný dobře vypravený na hotově míti má.

Mustrování lidu jizdného v jednom každém kraji i v Praze.

Mustruňkové pak v jednom každém kraji býti mají v těch místech, kdež jsou předešle bývali, v přítomnosti hejtmanův krajských, kteříž jednoho každého počet koní pořádně zmustrovati mají ten pondělí po božím vstoupení [16. května], a jeden každý k mustruňku list přiznavací šacuňku statku svého, tak jakž jest se léta ɔc šedesátého pátého přiznal, s sebou přinésti, aneb po vyslaném svém hejtmanům krajským s počtem koní svých, tak zouplna pořádně vypravených, jakž v sněmě roku minulého vyměřeno jest, vyslati má. A poněvadž pak od téhož léta ɔc 65 až do tohoto času nemalé proměny v statcích jsou se dály, že jest mnohému statku ubylo a jinému přibylo: a protož jestližeby kdo který statek jeden od druhého koupil a takového šacuňku statku potřeboval a toho požádal, tehdy přijda k berníkům má jemu vydán býti, podle kteréhož též se přiznati bude moci. A hejtmané krajští ihned po mustruňcích nejvyšším berníkům ty listy přiznavací na hrad Pražský odeslati mají, a nejvyšší berníci, při soudu zemském letničném, nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským o tom o všem zprávu učiniti povinni jsou.

Pražanův pak počet koní na týž den Humprecht Černín z Chuděnic, JíMti císařové podkomoří měst v království Českém a hejtman hradu Pražského, v těch místech, kdež jsou se předešlých let mustrovali, zmustrovati má.

Také lid pěší od jednoho každého pána a vrchnosti mustrován a tak zhotoven býti má, jakž lonského roku o tom vyměřeno jest; nicméně jakby ta hotovost a veřejnost užívána býti měla, toho se při nařízení loňském zůstavuje, tak aby, nedadouc projíti času sv. Vavřince nejprv příštího, jeden každý z obyvatelův téhož království tak se zachoval, a listy přiznavací z počtu lidí svých tak zmustro-

vaných nejvyšším berníkům odeslal. Však kdoby s ten počet lidí poddaných osedlých neměl, tehdy jedni s druhými, kteříž by tak sami téhož počtu neměli, spolčiti se budou moci a tak přiznání svá, jakž dotčeno, odsílati.

O přijetí tisíce koní v čas nenadálé příhody.

A poněvadžby lid náš v tomto království, jsouce již drahně let v pokoji, tak brzy a rychle podle potřebnosti se vypraviti nemohl: protož stavové nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským tu moc tímto sněmem dávají, jestližeby tak veliká a náhlá potřeba tohoto království přišla, aby pro opatření země této a pro uvarování nějaké nenadálé a zlé příhody (čehož pán Buoh rač uchovati), aby mohli až do jednoho tisíce koní přijíti dáti; a ten počet podle naší domácí veřejnosti a hotovosti k ochraně království tohoto tu, kdežby toho potřeba byla, užíván býti má. A přišloliby k tomu, žeby těch tisíc koní pro takovou nenadálou zemskou potřebu přijato bylo, tehdy se jim z svolené pomoci tohoto roku zaplatiti má. A přišloliby toho roku, žeby veřejná hotovost vyzdvižena býti musila, tehdy poslední termin svolené pomoci této za stavy k vejpravě zůstati má. A takové snešení veřejné hotovosti tak dlouho a dotud trvati má, dokudžbychom se jinač o to nesnesli.

O obrácení důchodův zastavených cizozemcům do komory.

Dále, co se JMCské žádosti strany pomoci na vychování dvoru JMti dotýče: i za to stavové JMCské poníženě prosí, aby JMCská důchody z panství a statkův svých z rukou cizozemcův, kterýmž zapsány jsou, zase sobě do komory své království Českého přivlastniti a obrátiti ráčil, poněvadž takoví nepořádní zápisové cizozemcům proti privilejím a zřízením zemským království tohoto jsou.

Svolení posudného na vychování dvoru JMti.

A kdež také JMCská milostivě toho při stavích království Českého žádati ráčil, aby JMti místo posudného z piv vaření, na vychování dvoru JMCské, jistou sumu svolili, kterážby každého kvartálu místo téhož posudného spravena byla: i na tom jsme se všickni tři stavové snesli, aby jeden každý z obyvateluov království Českého, kteříž piva vařiti a na prodaj vystavovati dají, z jednoho věrtele piva bílého aneb ječného, vším tím zpuosobem, jakž předešlých let svoleno bylo, po pěti groších českých dal a dáti povinen byl; kteréžto posudné v krajích skrze vejběrčí způsobem starším vybíráno a nejvyšším berníkuom zemským na hrad Pražský při jednom každém terminu s listy přiznavacími, proti jistým kvitancím bez zadržování, odvedeno býti má.

A poněvadž JMCská toho milostivě žádati ráčil, aby na vychování JMti dvoru, cožby tři groše česká toho posudného vynesly, do zřízené komory království Českého proti jistým kvitancím od nejvyšších berníkuov vydáváno bylo, a ostatní dva groše česká na placení ourokuov obyvateluom království tohoto aby vydávány byly: a protož stavové to JMti k milostivé vůli připouštějí, jestliže JMCská ty tři groše česká k vychování dvoru svého obrátiti ráčí, a žeby s ostatním posudného, totiž těch dvou grošuov českých, se na ouroky vystačiti nemohlo, aby JMCská při komoře své české to tak nařiditi ráčil, aby komora, těm kterýmžby se od berníkuov našich ouroci dáti a spraviti nemohli, je spokojila a s nimi se o to smluvila.

Takové pak posudné na kvartály v městech krajských, tak jakž roku předešlého vejběrčím odvozováno bylo, též se tím vším způsobem odvozovati má; kteréž se začíti má od času svatého Jiří nejprvé příštího a trvati bude až do roka, totižto do svatého Jiří když se psáti bude léta ɔc osmdesátého prvního. A na tyto časy a roky aby v jednom každém kraji vybíráno bylo: totiž první termin a kvartál v pondělí po svatém Jakubu apoštolu, a druhý termin na svatého Šimoniše a Judy, třetí

v outerý po svatém Pavlu na víru obrácení, čtvrtý poslední tohoto roku termin na svatého Jiří léta osmdesátého prvního.

Výběrčí posudního v krajích.

A tito v krajích za vejběrčí voleni jsou: v kraji Bechyňském Zikmund Malovec z Malovic na Vejrči, v kraji Prachenském Hendrych Byšický z Byšic a na Koupi, v kraji Plzeňském Petr Příchovský z Příchovic a na Skočicích, v kraji Podbrdském Václav Běšín z Běšín, v kraji Vltavském Mikuláš mladší Vojkovský z Milhostic a na Vosečanech, v kraji Rakovnickém Burjan Nostvic z Nostvic, v kraji Slanském Benjamin Sluzský z Chlumu, v kraji Žateckém Adam Vřesovec z Vřesovic a na Touchovicích, v kraji Litoměřickém Joachym Kapléř z Sulevic, v kraji Boleslavském Albrecht Pětipeský z Chyš a z Egrberku a na Byšicích, v kraji Hradeckém Krištof Ples Heřmanský z Sloupna, v kraji Chrudímském Ctibor Kapoun z Svojkova a na Mikulovicích, v kraji Čáslavském Jan Vopršal z Jetřichovic, v kraji Kouřímském Filip Mošaur z Valdova; kterýmžto vejběrčím každému z nich za práci jich, za tento rok služby, dáti se má po padesáti kopách groších českých.

Vejběrčí posudného v městech Pražských.

Pražané pak, jakožto třetí stav, k vybírání od nich takové pomoci toho posudného, volili jsou za vejběrčí své v Starém městě Pražském Zikmunda Kapra z Kapřštejna a v Novém městě Pražském Matouše Žlutického, s nimižto sami oni o službu narovnati mají. A ti vejběrčí jich povinni jsou ve všem se tak zachovati, jako i předpsaní vejběrčí krajští, a to tak vyhledati a nařízditi, aby v tom žádných obmyslův a forteluov se nedálo, než takové posudné, vyberouc úplně a docela, bez zadržování nejvyšším berníkům na hrad Pražský aby dodávali.

Forma listu přiznavacího na posudné.

Já N. z N. vyznávám tímto listem přede všemi, že jsem ode dne sv. Jiří ↄc 80 až do sv. Jakuba, apoštola božího, téhož léta v tom jednom kvartálu v pivovaře mém N. piva svařiti N. dal, z kteréhož jest mi se vedle svolení sněmovního, z jednoho každého věrtele počítajíc po pěti groších českých, dáti dostalo, čehož se sejde v tom čase N. kop grošuov českých, kteréž teď s registry a s listem přiznavacím vejběrčímu krajskému odsílám; a že jsem více v tom čase piva bílého ani ječného svařiti a na prodej vystaviti nedal, jenž by z něho posudné dáno býti mělo mimo to, což tak odsílám, to jest v pravdě tak. To přijímám k svému svědomí, a pro lepší toho jistotu k tomuto listu pečeť svou vlastní jsem přitiskl, jehož datum ↄc. A tak se každý jiný týmž způsobem, jmenujíc jiné terminy, zachovati má.

Sbírka ku potřebě zemské.

Na tom jsou se také všickni tři stavové snesli, aby ku potřebě zemské z těch ze všech věcí, jakž na sněmě roku předešlého svoleno a vyměřeno jest, sbírka se vybírala, počnouc ihned od času svatého Jiří nejprvé příštího; kterážto sbírka od jednoho každého z obyvatelův tak při těch časích vejběrčím krajským odvozována býti má, když posudné se jim odvozuje, a to pod pokutami předešlými sněmem vyměřenými. A vejběrčí krajští při každém kvartálu s posudním ji nejvyšším berníkům na hrad Pražský dodávati mají; kterouž to sbírku nejvyšší berníci za sebou schovati mají, a nikam od sebe aby ji nevydávali bez povolení všech tří stavův království Českého. Však jestližeby ty dva groše svoleného posudného na zaplacení JMCské ouroků v království tomto stačiti nemohly, tehdy což by tak mimo to, což k zemským potřebám a v tomto sněmě svoleným věcem náleží, té sbírky by zbývalo, to budou

moci k těm dvěma grošům posudného na zaplacení ouroků v tomto království, tím pořádkem jako ty dva groše se vydávají, vydati; a co by se tak k zaplacení všech ourokuov z těch dvou grošuov posudného i také sbírky svolené nedostalo, tehdy JMCská při komoře JMCské české o to naříditi a poručiti míti ráčí, aby z komory JMCské takoví ourokové ostatní, jakž v předešlém artikuli o posudném doloženo, spraveni a zaplaceni byli.

Z cizozemcuov, kteříž v zemi obchodí a handlují.

A jakož mnozí z cizozemcův handléřův, i jiných všelijakých obchodníkův a řemeslníkův, kteřížto práva městského neužívají, zde v městech Pražských i v jiných městech a městečkách, po všem království Českém, jak JMCské tak i stavův, všelijaké handle, obchody a živnosti své vedou: a protož ten jeden každý povinen jest a má dáti k takové zemské sbírce třidceti grošův českých z hlavy při terminu svatého Bartoloměje nejprvé příštího. A jakož se mnozí z nich té sbírky dávati až posavad zbraňovali, zastírajíce se tím, jakoby služebníci JMCské aneb JIMti císařové byli: a protož kterýžby koli z nadepsaných cizozemcův osobám k vybírání té sbírky nařízeným pořádně toho neukázal, že jest stálým služebníkem a v registřích dvorských, totiž v hofštátu JMCské, aneb JIMti císařové, za dvořenína a služebníka zapsaný, ten každý tu sbírku dávati povinen jest; pakliby se který dáti zbraňoval, tehdy od týchž osob vězením k tomu přidržán býti má.

A kdež pak předešlého roku pro nepořádné vybírání té sbírky velmi skrovná suma se jest až posavad shledala, protož stavové, jakým způsobem vybírání té sbírky v lepší řád uvedeno býti by mohlo, poručili jsú a tímto sněmem moc dávají níže psaným osobám, totižto: Ladislavovi staršímu z Lobkovic ɔc, nejvyššímu hofmistru království Českého, Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a purkrabí Karlštejnskému, Zdeňkovi z Vartemberka, hejtmanu Nového města Pražského, Jaroslavovi Bořitovi z Martinic, JMCské radě a komorníku, z pánuov; Michalovi Španovskému z Lysova ɔc, nejvyššímu písaři království Českého, Janovi Vchynskému ze Vchynic, purkrabí Karlštejnskému, Albrechtovi Bryknarovi z Brukšteina ɔc, JMCské radě, Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu, JMCské radě, z vladyk; Jaroslavovi z Muténína a Mistru Matějovi Bydžovskému z Aventinu, Vondřejovi Suterovi, Pavlovi Koutskému, primátoru Menšího města Pražského, z Pražan; a ti na den sv. Marka nejprvé příštího na hrad Pražský se sjeti mají, a tu budou moci, pokudžby toho potřebu uznali, k sobě také obeslati osoby ty kteréž všelijakých míst, kdež se cla a ty sbírky vybírati mají, povědomy jsou; aneb kohožby se jim koliv zdálo, a tu to uvažovati s pilností a naříditi i v spis uvésti mají, jakby nejlépe a nejpořádněji ty všecky sbírky, buďto v městech, v městečkách i na pomezích vybírány býti mohly. A jestližeby pak který z nadepsaných osob, bezelstně a za slušnou příčinou, k nadepsanému dni podle jiných tu v Praze přítomen býti nemohl a omluvu svou slušnou učinil, tehdy nicméně ti, kteříž se tak sjedou, se vší bedlivostí tu práci nadepsanou předsevzíti a vykonati, a jakby to nařídili, to při nejprvnějším soudu zemském letničném, nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským v známost uvésti mají; kteřížto pokudžby toho potřebu uznali, toho nařízení přičiniti aneb ujíti moci budou.

Svolení patnácti tisíc zlatých rejnských Její Mtí císařové.

Na tom jsou se také všickni tři stavové snesli, znajíce od JIMti císařové k sobě a obyvateluom království tohoto milostivou náchylnost, že JIMti císařové z poddané a ponížené lásky patnácte tisíc zlatých rejnských v tomto roce darovati chtějí, a tomu, komužby JIMt císařová poručiti ráčila, nejvyšší berníci zemští při nejprvnější příležitosti na dva terminy tu sumu v moc uvésti mají: té poddané naděje jsouce, že v těchto nedostatcích našich JIMt to od nás milostivě a vděčně přijíti ráčí.

Berně z židův v království Českém.

Židé pak, buď v městech Pražských, aneb kdekoli v tomto království jsou, ten z hlavy z mužského pohlaví, kterémužby nad dvadceti let bylo, aneb žeby ženatý byl, jednu kopu gr. č., však na dva terminy, totižto na každý termin třidceti grošův českých, dáti povinen bude; a kterémuž by židu dvadcíti let nebylo a žeby až do desíti let stáří byl, polovici toho při jednom každém terminu, totiž po patnácti groších českých, tolikéž aby dal a spravil; a to všecko aby bez proměnění tak a tím vším způsobem, jakž roku předešlého, vybíráno a řízeno bylo. Nicméně i k sbírce zemské, aby tak, jakž z hlavy podle svrchu psaného nařízení, tolikéž tu sumu z sebe sebrali; i také po krajích od jedné každé vrchnosti z židův aby sbírána a nejvyšším berníkům odvozována byla.

Forma listu přiznavacího o židech.

Já N. vyznávám tímto listem přede všemi vůbec, že jsem podle svolení, kteréž se stalo na obecném sněmu, kterýž držán byl léta ↄc 80 v pondělí po Třech králích a zavřín téhož léta v outerý po svaté panně Dorotě, všecky židy, kteříž na gruntech mých jsou, vyhledati a sčísti dal, jichž se nachází v tom počtu, z kterýchž se, vedlé dotčeného sněmovního svolení, berně dáti dostane, to jest N. židův ve dvadcíti letech a ženatých, a kterýmž dvadcíti let není až do desíti jest jich v počtu N; a že více žádných židuov na gruntech mých, z nichž svolenou berni na den svatého Bartoloměje dáti mám, ovšem vyhledati a najíti nemohl jsem, než těch dotčených židův obojího pohlaví, to jest N, to přijímám k svému svědomí. V táž slova k druhému terminu na den sv. Ondřeje.

O vybývání mincí lehkých z království Českého, a která mince brána býti má.

Jakož jsou stavové království tohoto s JMCskou císařem Maximilianem, slavné a svaté paměti, na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském ve čtvrtek po neděli jubilate léta Páně 1576, strany vybývání všelijakých zlých a lehkých mincí, kteréž toho času vmnoze do tohoto království vnešeny byly, jakby z tohoto království vybyty, a zase proti tomu dobrá mince uvedena býti mohla, a která anebo jaká mince brána býti má, se ovšem snesli, a v ten sněm zejména dostavena a jmenována jest: předkem všelijaká zlatá mince v témž JMCské s stavy na předešlých sněmích snešení v té hodnosti se zůstavuje, a dále mince na tolařích, kteréž v hodnosti stříbra zrnu a stříži s tolary císaře Ferdinanda JMti, slavné paměti, a tolikéž JMti císaře Maximiliana v tomto království se srovnávají; jako předkem kurfirštů svaté říše, duchovních i světských, arciknížat JMtí rakouských, falckrabí Georg Honza, falckrabí Rycharta, knížete Hanuše Fridricha saského staršího, knížete Hanuše Fridricha prostředního synův, knížete Hanuše Fridricha staršího, knížete Hons Viléma též saského, markrabí Joachyma Fridricha, administratora Magdeburského, i jiných markrabův Brandenburských, knížat Brunšvických, knížat Grubenhagenských, landkrabí Heského, knížat Mechlburských, knížat z Anhaltu, arcibiskupa Salcpurského, biskupa Vircpurského, biskupa Minsterského, biskupa Kamerychského, biskupa Artychského, opata Fuldeckého, opata Kornejského, opata Štabelského, kláštera Tornu, hraběte z Henneberku, hraběte z Hornberku, hraběte z Oldenburku, hraběte z Švorcenberku, hraběte z Mansfeldu, hrabat z Štolberku a z Kynigšteinu, hrabat z Haušteinu, hraběte z Montfurtu, hraběte z Ostfrislantu, hraběte z Regenšteina, hraběte z Moers, hrabství Kladského, města Kolína při Rejně, města Achu, města Libeka, města Vurmusu, města Franfurtu, města Nornberku, města Hamburku, města Kostlaru, města Halle v Švábích, města Issen, města Nissy, tří měst Kampten, Švalen a Deventer, města Kampten, města Konstancí, města Nejmagen, města Bremen, města Luneburku, města Rostoku, města Magdeburku, města Brunšveiku, města Erfurtu, města Vratislavě. Též také mince po šedesáti krejcařích, po třidceti a po desíti, což té již prvé v tomto království zdělané a bité jest, a tolikéž groše saské po desíti krejcařích,

na nichž ráz anjela stojí, ta předce tak při tom zůstati a v té míře, nicméně groš široký starý český a též groš rakouský starý, kteříž v hodnosti rovni groši českému jsou, po devíti penězích bílých bráni býti mají, a groš bílý po sedmi penězích bílých, a groš malý za půl čtvrta peníze bílého; též bílé a malé peníze. A mimo ty aby žádná jiná mince v tomto království vydávána ani brána nebyla, tak jakž týž artikul v témž sněmu to o všem dále v sobě obsahuje a zavírá. Z kteréhožto sněmovního snešení a s JMCskou srovnání jest se to zřetedlně a patrně našlo a shledalo, že takové zlé a nehodné mince, téměř na větším díle z tohoto království jsou vybyty a vynešeny byly: než že již těchto časuov takové dobré a všemu království tomuto platné a vysoce potřebné snešení jest v zlehčení skrze kupce a jiné handléře, zvláště pak skrze národ židovský k protržení přišlo, z toho sešlo, že již zase takových zlých, nehodných a prvé zapověděných mincí, a to vše proti jistému sněmovnímu obecnému snešení, k nenabyté škodě tohoto království v velikém počtu a sumách vnešeno jest, nad čímž všickni stavové nemalou ztížnost slušně mají. Protož jsou se tiž stavové s JMCskou konečně na tomto sněmu snesli, tak aby toliko ty nahoře jmenované mince a žádná jiná v tomto království vydávána ani brána nebyla od žádného pod nižádným zpuosobem anebo obmyslem, jakby to koli se jmenovati anebo vykládati mohlo; nýbrž jiné všecky a všelijaké mince, mimo ty výše položené, buď na tolařích, anebo jaké jiné menší minci, kdožby co měl, předkem JMCské komora v království tomto Českém, a tak dále i jeden každý, kteréhožkoli stavu, mezi tímto časem a svatým Matoušem nejprvé příštím konečně aby vybyl, a po vyjití toho času hned nic dále taková zapověděná nehodná mince, buď veliká aneb malá, v trzích, v půjčkách, v jakýchkoli zpuosobích a příčinách platiti a od nižádného vydávána ani brána býti nemá. Pakliby kdo přes tento čas svatého Matouše, nejprvé příštího, takové cizí mince, a již tehdáž neplatné, co za sebou za jakýmižkoli příčinami zachoval, tehdy bude ji moci do mince JMCské, buďto v Praze neb na Hory Kutny, aneb do Jochmstálu, též do Budějovic Českých dodati; za kterouž jednomu každému vedlé hodnosti a valvací jiná dobrá berná mince vyměněna, a ta cizí zlá v jedné každé JMCské minci zmincována býti má. Po vyjití pak toho výš psaného času svatého Matouše, kdožby koli z obyvatelů království tohoto a zemí k němu příslušejících, aneb jiných cizozemcův, kupcův a handléřův, jakéhož koli stavu a národu, tolikéž židuov domácích a z jiných zemí, takovou zapověděnou a cizí minci pod jakýmkoli způsobem a obmyslem, aneb ukrytím do země této vezl, aneb nesl, a s ní, kdežkoli na čích koli gruntech, přistižen byl: ten každý, kdožby jej tak v tom vyhledal a postihl, bude jemu moci takovou minci pobrati a k užitku svému, dadouc ji do mince, proti náležité (vedle hodnosti její) záplatě, obrátiti; pakliby ten s tu osobu, kterážby s takovou zapověděnou mincí se najíti dala, býti nemohl, tehdy bude jej moci právem toho města, městečka, aneb vsi obstaviti, a to právo povinno jest jemu na něm toho, jakž se nadpisuje, dopomoci. A toto nařízení strany mince, aby skutečně beze všeho porušení stále držáno bylo, má v městech Pražských i jiných královských, též panských a rytířských v království tomto, vždycky ve čtyrech nedělích a při každých suchých dnech, ve dni trhové a při jarmarcích o tom voláno a obnovováno býti, aby jeden každý nejinak, než vedle toho nařízení pod pokutou na to uloženou se choval. A kteréby koli město tak se nezachovalo, a toho provolání při každých čtyrech nedělích a suchých dnech, jakž svrchu dotčeno, se nevykonávalo, ta aneb také jedno každé město má propadnouti puol třetího sta kop grošuov českých, a to polovici do komory JMCské, a druhá polovice k zemi. A stavové JMCské za to ve vší poddanosti žádají, aby konečně ve dvou nedělích po zavření tohoto sněmu mandáty po všech krajích království tohoto to všecko, jakž na předešlých, tolikéž na tom nynějším sněmu, jest snešeno a zavříno, zase obnoviti a milostivě rozepsati dáti ráčil. A obzvláštně pak stavové za to prosí, aby JMCská ráčil s jinými zeměmi, k tomuto království připojenými, o to tak se snésti a je k tomu přivésti, aby se v tom artikuli strany mince o všem tolikéž s královstvím Českým snesly, tak aby to všecko budoucně tím v trvanlivějším dobrém a potřebném řádu zůstati mohlo.

O pagamentích.

A kdež toho také jistá zpráva jest, že židé i jiní někteří pagament skupují a do mincí v tomto království nedodávají, a tudy pro vlastní své zisky dobré a přední mince spagamentují a ven z země nesou a vezou, pod tím přikrytím to činíce, jakoby na to nějaké povolení míti měli: protož aby nižádný jak z židův, tak z křesťanův, jakékoli povahy člověk by býti mohl, toho se více po dnešní den nedopouštěl; a kdožby pak v tom, an s takovou měnou a pagamentováním tak handluje a vůkol jde, buď dobrou minci za lehkou mění, a od kohokoli byl postižen, tolikéž jemu to pobrati, a tak se v tom, jakž vejše strany mince cizí nařízeno jest, zachovati bude moci, a k tomu každý v tom postižený aby na hrdle trestán byl. Nicméně také, což se vezení ven z země pagamentův dotýče, kdožbykoliv, buďto z obyvateluov tohoto království aneb cizozemcův, v tom, žeby co od stříbra a zlata ven z země vezl aneb nesl, postižen byl: ten každý aby v pokutu zřízením zemským v artikuli V. XVII. vyměřenou upadl.

O minci drobnější.

Též také stavové toho potřebu velikou z mnohých příčin poznávají a JMCské za to poníženě prosili, aby na tento čas více mince drobnější, totiž bílých a malých grošuov a bílých peněz bito bylo: a na tom jsou se s JMCskou snesli, že do roka pořád zběhlého ve všech mincech v království Českém toliko polovice stříbra na tolary, a druhá polovice na touž drobnější minci se mincovati má.

O průbýři zemském.

Na tom jsou se také stavové s JMCskou snesli, což se ztížnosti průbýře zemského na stavy vznešené dotýče: že JMCská na jiném býti neráčí, než v takovou ztížnost s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými bez dalších odtahuov nahlédnouti, a s radou jich tu věc, vedlé předešlého sněmovního snešení, tak na místě postaviti, aby sobě stavové neměli co v tom dáleji ztěžovati.

O hledání hor v království Českém.

Také jsou se stavové mezi sebou snesli, poněvadž z požehnání pána Boha v tomto království mnohé jsou případnosti a příležitosti k horám: že chtějí k ruce stavům do tisíce kop grošuov českých na hledání a šorfování caukův a kovuov všelijakých naložiti, té víry ku pánu Bohu jsouce, že pán Bůh z požehnání svého božského něco užitečného a dobrého nadělití ráčí; tak že bohdá bez takových stavům i lidem chudým ztížných prostředků, jakž jsú těchto let z poddané lásky činili a činí, něco platného a užitečného JMCské a tomuto království se způsobiti bude moci. A jakým způsobem a skrze které osoby to bude míti řízeno býti, to stavové tímto sněmem nejvyšším ouředníkuom a soudcům zemským v moc dávají, aby o tom při nejprvnějším soudu zemském nařízení učiniti mohli.

O komisařích na hranice a meze České.

A jakož jsou komisaři, kteříž byli teď minulého roku na meze a hranice, o kteréž mezi královstvím tímto a knížetstvím Bavorským odpor jest, vysláni, stavům v známost uvedli, že toho jednání o též meze až do prvního dne měsíce června z hodných příčin odloženo býti musilo: i poněvadž to všecko strany dotčených mezí předešlým sněmem nejvyšším ouředníkuom a soudcům zemským v moc dáno bylo, ještě stavové toho při tom zůstavují, dávajíce týmž nejvyšším ouředníkům i soudcům moc, aby vedlé JMCské na ten den uložený na ta místa komisaře, buďto předešlé aneb jiné, nařiditi, list mocný od země pod pečetí zemskou, jakž o to prvé relací ke dskám zemským učiněna jest, jim dáti, tolikéž i outratu předešlou i také nynější, coby se kterému z nich dáti mělo, se narovnati mohli; tak

aby dotčení komisaři tím s lepší bedlivostí to, oč činiti jest, vésti, říditi a s pomocí pána Boha i k dobrému konci přivésti mohli.

Stavové tímto sněmem nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským moc dávají, aby k přijímání a zavření všech počtův berničných od předešlých nejvyšších berníkův zemských jisté osoby naříditi, i také po vyřízení těch počtův berníky vykvitovati mohli.

Ohlášení nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských.

Nejvyšší ouředníci a soudcové zemští a rady JMCské, na tento čas přítomní, nemohli pominouti, nežli z duoležité potřeby své toto JMCské v známost uvésti: že jich správy docházejí, kterakby někteří z obyvatelův tohoto království nemálo sobě do soudův zemských i jiných v království tomto, též i do kanceláře království Českého, ztěžovati měli, žeby při těch soudech a v těch místech pořadu práva užívati a k spravedlnostem svým přicházeti nemohli, a tak tudy že se jim mnoho proti pořadu práva ubližuje a ztížná poručení vycházejí. I ačkoli jsou tyto dni při shromáždění všech stavův v plném sněmě se vší pilností vuobec se dotazovali i také žádali, byl-liby kdo ten tu před rukama, kterýžby nějakou takovou slušnou ztížnost měl, aby se ohlásil, anebo věděl-liby o někom jiném, aby ho v známost uvedl, aby se v tom věděli jak dále spraviti a náležitě podle potřeby omluvna učiniti, poněvadž tím z milosti pána Boha v svědomí svém dobře jisti jsou, že v ouřadech a v prácech, v kterýchž jsou postaveni, to vždycky jsou na paměti měli a mají, aby jakž k JMCské pánu svému, tak také k každému chudému i bohatému, podle povinností svých se náležitě a spravedlivě bez ouhony chovali: avšak na takové jich vůbec oznámení žádný jest se neohlásil. I pokudžby taková jaká pověst JMCské o nich se donesla, té jsou poníženě a jisté duověrnosti, i také naděje k JMCské, ku pánu svému, a za to poddaně prosí, že JMCská toho před nimi milostivě tajiti neráčí; nebo s pomocí pána Boha ta spravedlivá a náležitá omluva od nich se státi má, že JMCská nevině jich snadně vyrozuměti ráčí, a je v tom milostivě tak že opatřiti ráčí, jakž se v tom JMCské důvěřují a zřízení zemská vyměřují. Jestližeby pak to jich potkati nemohlo, aby o osobě aneb osobách takových, které je tak tejně, potutedlně, ošemetně pomlouvají a tak, jakž rozuměti mohou, mezi cizí národy při dvoře JMCské roznášejí, a k tomu se ohlásiti a přiznati nechtějí aneb nesmějí, přezvěděti nemohli: té jsou ponížené a poddané naděje k JMCské, že podle vysokého rozumu svého snadno u sebe to najíti ráčí, jakby takovému nevážnému, nepravdomluvnému utrhači (v kterémž aby jaká poctivá mysl aneb pravda býti měla, věřiti nemohou) věřeno býti mělo. A jestliže jest se kdo o to, při JMCské jich pomlouvati, pokusil anebo ještě pokusiti by chtěl: za to poníženě prosí a věří, že takového každého k tomu, aby to, což mluví, čehož se nikdež neobávají, pravé učinil, skutečně přidržeti ráčí. Pakliby v krajích tohoto království kdo byl, kterýžby takovou jakou ztížnost do nich měl, aby se tomu vyrozuměti mohlo, vidělo se jim za potřebné a náležité, tento artikul do sněmu tohoto vepsati: tak aby každý ten, kdožby jakou slušnou ztížnost měl, k JMCské se utekl a to v známost uvedl; tak aby JMCská tomu vyrozuměti, a oni též, vyrozumějíce tomu, cožby jim dále v tom náležitého bylo, k tomu se také ohlásiti mohli. Nebo kdyby za jich upřímné a věrné s ublížením zdraví i statku jich činěné služby a práce měli takovou vděčnost a odplatu míti, a tak nevinně a lstivě, ošemetně a nedůvodně na svědomí, povinnosti a poctivostech jich utrháni býti, musiloby jim to litostivé býti; jsouc té ponížené naděje, že toho také na ně dopouštěti neráčí. Nebo té jsou ku pánu Bohu víry a naděje, že toho ničehož nikdá žádný s pravdou ukázati moci nebude.

Povolení o vsi Běliči k ouřadu komornictví náležité.

Jakož jest JMCská na stavy vznésti ráčil, žeby ves Běleč, kteráž k ouřadu nejvyššího komornictví království Českého od starodávna náleží, JMCské panství k Hrádku Křivoklátu přiležela, za to

milostivě žádajíc, pokudžby o tuž ves JMCská s Bohuslavem Felixem Hasištejnským z Lobkovic, nyní nejvyšším komorníkem, se smluviti a směnu učiniti ráčil, aby stavové své povolení k tomu dali: protož stavové k tomu povolují, však aby táž směna bez škody ouřadu nejvyššího komornictví království Českého se stala; a kdyžby se taková směna stala, aby se soudu zemskému v známost uvedlo, tak aby soud zemský JMCské touž ves ve dsky zemské vložiti, a proti tomu, cožby tak k ouřadu nejvyššího komornictví oddáno bylo, vloženo zase ve dsky býti mohlo.

Povolení pánům z Švamberka.

A kdež jest Adam z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyšší sudí království Českého, na místě Hendrycha a Zdeňka bratří svých na stavy vznesl a za povolení žádal, cožby oni bratří z Švamberka, majíce prvé životy při JMCské, buďto připsání sumy a životův, aneb další milosti na panství Přindeckém sobě objednati mohli: i stavové k tomu, cožby sobě při JMCské objednati mohli, povolují.

Jiné povolení pánům z Lobkovic.

Kdež jest také Krištof mladší z Lobkovic a na Tejně Horšovském, JMCské komorník, stavuov království tohoto žádal, cožby on Krištof aneb Vilém z Lobkovic, bratr jeho, buď společně aneb rozdílně, strany připsání sum aneb životův na panství Tachovském při JMCské sobě objednati mohli, k tomu aby stavové povolili: k jehožto žádosti, coby sobě oni bratří z Lobkovic při JMCské v tom objednati mohli, stavové povolují.

Povolení Janu staršímu z Lobkovic o panství Dobřísském.

Jakož jest JMCská také toho při stavích království tohoto milostivě hledati ráčil, kdež jest Jan starší z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, JMCské komory v království Českém president a německých lén hejtman, k milostivé vuoli a potřebě JMCské dvadceti tisíc tolarův objednati a půjčiti se uvolil, a JMCská takovou sumu jemu Janovi staršímu z Lobkovic na panství Dobřísském vedlé jiného ujistiti míti ráčí, aby stavové k takovému ujištění na dotčeném panství Dobřísském, a jakby se dále s JMCskou o to urovnal, povolení své dali: i na takovou milostivou žádost JMCské k tomu, jakž též i relací obecného sněmu ke dskám zemským o to se jest stala a vykonala, povolení své dávají.

Jiné povolení Hertvíkovi Zejdlicovi o zboží Svojanovské.

A jakož jest JMCská na stavy milostivou žádost vzložiti ráčil, aby k tomu trhu, kterýž jest JMt s Hertvíkem Zejdlicem z Šenfeldu a na Lanech a Bohuslavem Zárubou z Hustiřan a na Plese o zboží Svojanovské učiniti ráčil, jestližeby co při témž zboží královského a k zemi náležitého bylo, povolení své dali: i na takovou JMCské žádost stavové k tomu trhu své povolení dávají.

Jiné povolení pánům Ottům.

Jakož jsou Krištof, Zdeněk, Jan a Jiřík, bratří vlastní Ottové z Losu při stavích za povolení žádali, cožby sobě buďto připsání sum anebo životův na zámek Nížburk s jeho příslušenstvím předešle objednali, aneb ještě při JMCské objednati mohli: na jejichžto žádost stavové tolikéž k tomu povolují.

Lhůta Mostským a Klatovským pohořalým.

A kdež jsou vyslaní města Mostu a města Klatov všem třem stavům žalostivou svou záhubu, kteráž se jim ohněm stala, předložili a stavův za pomoc žádali: i poněvadž táž města týmž ohněm

téměř všecka pohořela a k zkáze přišla, tak že téměř znova z gruntu stavěti se musejí, z té příčiny stavové, majíce s nimi z mnohých příčin utrpení, k tomu povolují, aby oni Mostští a Klatovští berně domovní, aneb což by se na ně za touž berni dáti dostalo, též i posudného svoleného, tolikéž i sbírek, kteréž sněmem tímto nařízeny jsú, na tento rok prázdni byli.

Přímluva stavův za Rakovnické.

A kdež jsou obyvatelé města Rakovníka na všecky tři stavy žádostivě vznesli, aby se za ně k JMCské přimluvili, aby oni tíž obyvatelé k stavu třetímu městskému připojeni býti mohli: i na takovou žádost jejich stavové se za ně za Rakovnické k JMCské přimlouvají a, pokudž by se s JMCskou o to smluviti mohli, k tomu stavové povolují.

O artikulích, kteříž na odkladu zůstávají.

A poněvadž pak několik artikulův obecních nevyřízených a předešlými sněmy odložených zůstává, ti všickni k dojednání a na místě postavení do budoucího sněmu se odkládají, a při budoucím sněmě konečně před sebe vzati býti mají.

Závěrek sněmu.

A však toto všech tří stavův království Českého dobrovolné svolení, kteréž se k milostivé žádosti JMCské, jakožto krále Českého, a z žádné povinnosti stalo, není a býti nemá k žádné ujmě, škodě a k nějakému protržení privilejím, právům, svobodám a starobylým zvyklostem a pořádkům tohoto království nyní i na časy budoucí a věčné; a JMCská také stavům na to, jako i na předešlá svolení, revers dostatečný vydati míti ráčí.

Relací stavu panského:

Vilém z Rožmberka a na Českém Krumlově, správce a vladař domu Rožmberského, JMCské tejná rada a nejvyšší purkrabě Pražský; přiznal se na místě JMt nejvyšší pan kancléř.

Ladislav starší z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyšší hofmistr království Českého.

Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic na Chomútově a Líčkově, nejvyšší komorník království Českého.

Adam z Švamberka na Přindě a Volši, nejvyšší sudí království Českého.

Vratislav z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého.

Jan starší z Valdštejna na Sedčicích, nejvyšší sudí dvorský království Českého.

Jaroslav Smiřický z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, JMCské dvoru maršálek v království Českém.

Jiřík Zajíc z Hazmburku a na Mšeném; přiznal se pan Jan z Martinic.

Jan z Šelnberka a z Kosti a na Mrači.

Jiří z Lobkovic na Libochovicích a Hrádku Křivoklatu, JMCské komorník; přiznal se Jaroslav z Martinic.

Jiřík Bořita z Martinic a na Smečně; přiznal se Jaroslav z Martinic.

Adam z Hradce na Hradci a Hluboké, JMCské komorník; přiznal se Krištof mladší z Lobkovic.

Jan z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, JMCské rada a president zřízené komory české a německých lén hejtman.

Hendrych Kurcpach z Trachmburka a z Milče, na Ronově a Lemberce, JMCské rada.

Jan Šlejnic z Šlejnic na Libochovanech, JMCské rada a landfojt v Horních Lužicích; přiznal se Jan z Kolovrat.

Krištof z Roupova a na Pořičí, JMCské rada.

Mikuláš z Lobkovic a na Nových Hradech, JMCské rada.

Adam Slavata z Chlumu a z Košmberka a na Čestíně Kostele, JMCské rada; přiznal se Krištof z Lobkovic.

Volf Novohradský z Kolovrat a na Lnářích, JMCské rada.

Jan Bezdružický z Kolovrat a na Záběhlicích, JMCské rada.

Karel z Bibrštejna a na Děvíně, plnomocný hejtman knížetství Hlohovského.

Karel z Valdštejna a na Hostinném, JMCské rada.

Mikuláš z Hazmburku a na Budyni; přiznal se Jaroslav z Smiřic.

Jindřich purkrabí z Donína a na Benátkách; přiznal se Jan z Valdštejna.

Jiří z Valdštejna na Hostinném a Miletíně; přiznal se Karel z Valdštejna.
Jan z Sovince a z Doubravice, na Toužetíně; přiznal se Jan z Šelnberka.
Jiří hrabě z Gutnštejna a na Ryzmberce; přiznal se pan komorník.
Jiřík Hasištejnský z Lobkovic a na Neprachovech.
Fridrich Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a na Horštajně.
Karel z Vartmberka na Skále a Svijanech.

Stavu rytířského:

Michal Španovský z Lysova a na Pacově, nejvyšší písař království Českého.
Burjan Trčka z Lípy na Světlé nad Sazavou, podkomoří království Českého.
Jan Vchynský ze Vchynic a na Karlštejně, purkrabí Karlštejnský.
Albrecht Kapoun z Svojkova a na Hlušcích, purkrabí kraje Hradeckého.
Jan Dlouhoveský z Dlouhé vsi, na Zavlevkově [sic]; přiznal se Albrecht Kapoun.
Bernart Hodějovský starší z Hodějova na Lčovicích a Tloskově; přiznal se Albrecht Kapoun.
Jan Vratislav starší z Mitrovic na Skřipli a Letni; přiznal se pan Zejdlic.
Bohuslav Malovec z Malovic; přiznal se Albrecht Bryknar.
Jiřík Kokořovec z Kokořova; přiznal se pan Jan z Lobkovic, president.
Humprecht Černín z Chuděnic a na Chuděnicích, hejtman hradu Pražského.
Jetřich starší z Vřesovic; přiznal se Jetřich mladší odtudž.
Šebestian z Vřesovic; přiznal se pan sudí dvorský.
Václav Sadovský z Sloupna.
Jan Kapoun z Svojkova.
Hendrych Kapoun z Svojkova; na místě těch tří přiznal se pan Albrecht Kapoun.
Radslav Vchynský ze Vchynic; přiznal se pan Jan Vchynský.
Daniel Beneda z Nectin; přiznal se Beneš Beneda.
Jakub Chodaur z Lokte; přiznal se Zikmund Vrabský.
Joachym Kalenice z Kalenic; přiznal se Albrecht Bryknar.
Martin Černín z Chuděnic; přiznal pan hejtman hradu Pražského.
Hynek Haugvic z Biskupic; přiznal se Jiřík Mošaur.
Albrecht Bryknar z Brukštejna a na Libni nad Vltavou.
Jiřík Slepotický z Sulic na Libři, JMCské rada.
Jan starší Bořek Dohalský z Dohalic.
Jiřík Mošaur z Valdova a na Dobřejovicích.
Beneš Beneda z Nectin na Vilémově.
Jan Koc z Dobrše na Bystřici.
Hertvík Zejdlic z Šenfeldu, na Zvoliněvsi a Lanech.
Václav Ples Heřmanský z Sloupna.
Vojtěch starší z Vřesovic.
Mikuláš Bryknar z Brukštejna na Zapích.
Adam Budovec z Budova.
Jan Malovec z Malovic na Kamenici a Chejnově.
Bohuslav Ojíř z Vočedělic.
Jaroslav Vchynský ze Vchynic.
Václav Kryspek z Griespachu na Kačerově.
Jan Mustrplac [sic!] rytíř z Tedražic na Cvrčovicích.
Adam Zapský z Zap na Dubci.
Václav Robmhap z Suché.
Benjamin Sluzský z Chlumu.
Pavel Grymiller z Třebska, průbýř zemský.
Jan Kutovec z Ourazu.
Urban Pfefrkorn z Otopachu.

Pražané, Horníci a poslové z měst království Českého, přiznali se na místě svém i na místě jiných sousedův svých, od kterýchž k tomu vysláni byli.

---

326. Rudolf II nařizuje Adamovi z Švamberka na Přindě, nejvyššímu sudímu a Humprechtovi Černínovi z Chuděnic na Chuděnicích, podkomořímu králové a hejtmanu hradu Pražského, radám svým, poněvadž Michalu Španovskému z Lysova statek Vožici se vším příslušenstvím byl prodal, aby mu takový prodej do desk zemských vložili.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 11. února. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“ č. 46, fol. L. 20 v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf druhý oc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, statečnému Michalovi Španovskému z Lysova na Pacově, radě naší a nejvyššímu písaři království Českého, věrnému našemu milému, statek náš zápisný, totiž zámek pustý a městečko Vožici s domy, krčmami, s mlejny, s platy všelijakejmi, ves Janov s podacím kostelním, ves Lhotku s podacím kostelním v Vožici a s vesnicemi k témuž záduší příslušejícími, s dvory kmetcími, s platem, s dědinami, lukami, lesy, potoky, rybníky, s clem, s várkou piva i se vším příslušen-

stvím, jakž jest toho slovutný Krištof Voračický z Paběnic po otci svém, na místě a k ruce bratří svých let nemajících, v držení a užívání byl, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov sběhlými, se vší zvolí a plným panstvím, nic ovšem nevymiňujíc, ani co sobě, dědicuom našim, neb budoucím králuom českým, ani kterýmkoli jiným osobám, ježto by k tomu právo míti chtěly, na tom nepozuostavujíc, dědičně prodati ráčili; jakž trh a smlouva mezi osobou naší císařskou a dotčeným Michalem Španovským v pondělí po svatém Jakubu [27. července] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná o tom šířeji vysvědčuje, tak a s tím doložením a opatřením, že ten statek Vožice se vším jeho příslušenstvím dále, na budoucí a věčné časy, již více nemá slouti a býti zápisný, než dědičný, jako jiné dědičné statky v tomto království jsou kterýchž on Michal Španovský s dědici a budoucími svými, jako jiní obyvatelé v království Českém svých vlastních a zpupných dědičných statkuov a poddaných užívají, tolikéž pokojně držeti, užívati a s tím jako s svým vlastním dědičným statkem učiniti bude moci, bez naší, dědicuov našich a budoucích králův Českých, i všech jiných lidí, jimž jest ta vejplata předešle náležela, nynějších i potomních, překážky všelijaké. Protož vám poroučeti ráčíme, abyšte buď oba spolu, neb jeden z vás, relatorem ke dckám zemským byli, a tuto relací prodaje našeho v též dcky zemské, podle kteréž by to všecko, což se nadpisuje a ta spečetěná smlouva vyměřuje, k vykonání svému přivedeno býti mohlo, vložiti a vepsati rozkázali. Na tom milostivú a jistú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě našem Pražském ve čtvrtek po svaté panně Dorotě léta ɔc osmdesátého.

---

327. *Císař Rudolf II propouští k vlastní žádosti Jana z Lobkovic z úřadu presidenta komory české, i zapisuje mu na panství Tejřovském, kteréž zástavou drží, deset tisíc tolarů.*

V PRAZE. 1580, 16. února. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben aus deinem bisher zu mehrmaln in Unterthänigkeit schrift- und mündlichem gethanem Anhalten gleichwohl gnädiglich verstanden, aus was erheblichen Ursachen und Bedenken du dich deines behmischen Kammerpräsidentenambts zu bemüssigen in Gehorsamb bitten thuest. Wiewohl wir dir nun mit allen Gnaden gewogen, auch gnädigist gern gesehen hätten, dass es deine Gelegenheit erdulden und du diesem Kammerwesen zu unserm Nutz und bestem noch länger beiwohnen und fürstehen hättest können; dieweil es aber je deiner obliegenden Leibsbeschwer und anderer angezogenen Ursachen halben nit sein mögen, wir dich auch an deinem Gesund und Wohlfahrt nit gern verhindern, sondern vielmehr gnädigist befürdert sehen wollten, so wöllen wir dich demnach zu deiner Angelegenheit länger nit aufhalten, sondern umb erwähnter Ursachen willen und auf dein so embsigs unterthänigistes Anhalten in deine Erlassung hiemit gnädigist bewilligt haben, wie wir dann auch dieser deiner bisher gehabten Ambtsverwaltung halben allbereit in ander Weg nothdurftige Fürsehung thuen haben lassen.

Was aber dein daneben beschehens Begehren anreicht, do haben wir dir umb deiner unsern hochlöblichen Vorvordern und uns erzeigten ansehenlichen nutzlichen, treuen nnd fleissigen Dienst willen und von besondern Gnaden wegen 10.000 Thaler als ein wohlverdients Gnadengeld auf die Herrschaft Teyrzow, deiner itzigen Inhabung, so uns sonst umb ein benennte Summa Gelds abzulösen stehet, zu verschreiben gnädiglich bewilligt, auch unser behmischen Kammer auferlegt, dir ferrer die Nothdurft daruber aufzurichten und zuezustellen. Wollten wir dir zur Nachrichtung nit bergen und ist also unser gnädiger gefälliger Willen und Meinung. Datum Prag den sechzehenden Tag Februarii anno 80.

---

328. Císař Rudolf poroučí Janu Bořitovi z Martinic na Veltrubích a Mikuldšovi Skalskému z Dubu na Sluštících, radám svým, aby dvůr poplužní, někdy k zámku Trutnovu náležející a již purkmistru a konšelům města Trutnovu postoupený, ve dsky zemské jim zapsali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 17. února. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82" č. 46, fol. L 25. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme s povolením stavuov království našeho Českého, věrných našich milých, na sněmu, kterýž držán byl v pondělí po svatých třech králích tohoto vosmdesátého léta, opatrným purkmistru a konšeluom města Trutnova, věrným našim milým, na jich poníženú prosbu, dvuor náš poplužní, někdy k zámku našemu Trutnovu náležející, s dědinami, lukami, zahradami a jiným vším a všelijakým příslušenstvím na ten spůsob dědičně povoliti a dáti ráčili, že jsou nám předkem k ruce komory naší dvorské jeden tisíc tolarů jménem daru vyčtli a tři tisíce tolaruov dluhuov, při vejplatě téhož panství Trutnovského zdělaných a posavad nezaplacených, sami bez našeho přičinění zaplatiti mají; jak jsou se pak, že tomu zadosti učiniti chtějí, obzvláštním reversem zapsali a zavázali. — Protož vám poroučeti ráčíme, abyšte relatorové ke dckám zemským království našeho Českého byli a jmenovaným Trutnovským takový dvuor s jeho příslušenstvím v též dcky zemské podle pořádku, kdež náleží, vložiti a vepsati rozkázali. S tím doložením a opatřením, že jmenovaný dvuor s jeho příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemá slouti a bejti zástavní než dědičný ɔc ... [mutatis mutandis jako při č. 326] ... Dán na hradě našem Pražském v první středu v postě léta ɔc osmdesátého.

---

329. Rudolf II. nařizuje Joachymu Novohradskému z Kolovrat a na Košatkách, purkrabí Karlštejnskému, a Bernhartovi Hodějovskému z Hodějova a na Lčovicích, radám svým, aby Jaroslavem Smiřickým ze Smiřic, na místě sirotka po Albrechtovi Smiřickém, císaři Maxmilianovi 1574 půjčených 10.000 kop gr. čes. a na vsech některých ku panství Brandejskému a Přerovskému náležejících pojištěných, do desk zemských zapsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 5. března. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82," č. 46. f. L 28. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Jakož jest slavné paměti císaři Maximilianovi, toho jména Druhému, panu otci našemu nejmilejšímu, z poddané volnosti ku pilným a duoležitým potřebám, a zvláště k opatření mezí a hranic království našeho Uherského, urozený Jaroslav Smiřický z Smiřic na Kostelci nad Černými lesy, maršálek dvoru našeho v království Českém, věrný náš milý, jakožto poručník a nápadník sirotka a statku po někdy Albrechtovi Smiřickém odtud z Smiřic na Náchodě, bratru svém vlastním, pozuostalého, kšaftem na mocný list téhož pana otce našeho, jakožto krále Českého, učiněným a ve dsky zemské vloženým nařízený, při svatém Jiří léta pominulého sedmdesátého čtvrtého do roka pořád sběhlého desíti tisíc kop grošuov českých, každú kopu po šedesáti groších a groš po sedmi penězích bílých počítajíc, na ten spůsob půjčil, že jest mu taková suma podle obyčeje zemského a formy i pořádku desk zemských zápisem na vsech a dědinách našich, jmenovitě na vsi Šestajovicích a dvoru poplužním, vsi Horušanech, vsi Vyšehrovicích, vsi Kozovazích, vsi Vikani, vsi Tatcích, vsi Třebostovicích, vsi Bříství a vsi Velence, ku panství našim Brandejskému a Přerovskému náležejících, ujištěna byla. I že jest takové sumy při nás až do svatého Jiří nejprvé příštího, to jest za šest let pořád sběhlých, na milostivou žádost naši zanechal, a až do svatého Havla příštího zanechati jest se uvolil, v kterýchžto nyní jmenovaných šesti letech z též sumy úroku jemu Jaroslavovi z Smiřic do svatého

Jiří nejprvé příštího se zběhlo a zadržalo tři tisíce šest set kop grošuov českých, kteroužto sumu ouroční k těm desíti tisícuom kopám grošuov českých připisovati a přirážeti, a na výš oznámených vesnicech zapisovati a pojišťovati ráčíme.

Protož k takového zápisu a ujištění jménem a na místě našem dskami zemskými učinění a obnovení vás tímto listem naším obzvláštné nařizovati ráčíme, milostivě poroučejíce, abyšte ke dckám zemským s psaním naším ouředníkuom menším Pražským desk zemských svědčícím došli, a nadepsaných deset tisíc kop grošuov, tolikéž i tři tisíce šest set kop grošův českých ouroku, což v jedné sumě učiní třinácte tisíc šest set kop grošuov českých, jemu Jaroslavovi Smiřickému dckami zemskými na výš oznámených vsech našich celých s dvory kmetcími, s platy, dědinami, lukami, lesy, háji, porostlinami, pruohony, pastvištěmi, stráněmi, kurmi, vejci, robotami, potoky, rybníky nasazenými i pustými, s mlejny, krčmami, podacími kostelními, a s jiným vším a všelijakým k týmž svrchu psaným vesnicem a dvoru poplužnímu příslušenstvím, zápis a ujištění podle pořádku a obyčeje týchž desk, pod pokutou s jedním komorníkem uvázání v ty dědiny, kterýž mu bez všelijaké překážky naší i každého od desk zemských vydán býti má, v již dotčené vsi, pro neplnění při svatém Havle nejprvé příštím, učinili; však od svatého Jiří nyní příštího až do svatého Havla žádnej úrok jemu jíti nemá. A ty on Jaroslav Smiřický k ruce nadepsaného sirotka tak dlouho držeti a jich užívati má, a dotud, dokudž by mu takových třinácte tisíc šest set kop grošuov českých zouplna, i s škodami a náklady na to vzešlými, dáno a zaplaceno nebylo; než jakž by mu dáno a zaplaceno bylo, povinen bude takových vsí i dvoru poplužního beze všeho umenšení zase nám v moc naši postoupiti beze vší odpornosti. Na tom jistú a milostivú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě Pražském v sobotu po neděli postní reminiscere léta ɔc osmdesátého.

---

330. Císař Rudolf nařizuje Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Burianovi Trčkovi z Lípy na Světlé nad Sazavou, podkomořímu království Českého, radám svým, aby smlouvu trhovou, kterouž byl Janovi Horovi mladšímu z Ocelovic některá zboží, druhdy k panství Krupeckému a Kyšperskému náležité, prodal, do desk zemských vepsati rozkázali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 5. března. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“, č. 46, fol. M 2, v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král český, k dědičnému prodaji slovutnému Janovi Horovi mladšímu z Ocelovic, věrnému našemu milému, vsi Habří, vsi Lochočic, vsi Viklic, i s dvorem a mlejnem poplatním v Hotovicích, na kterémž se toliko plat a panství prodává, v kraji Litoměřickém ležící, kteréž k panství Krupeckému a Kyšperskému náležely, s domy, s dvory kmetcími, s krčmami, s platy, s dědinami, lukami, lesem Hora Rovná, s porostlinami, potoky, rybníky, robotami, všelijakými kurmi, vejcí, ospy, vinicí v Radši, i se vším příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Krupeckého a Kyšperského v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov zběhlými, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, povoliti ráčili, jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna, na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše od nás k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Janem Horou ve čtvrtek před sv. Havlem [15. října] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná o tom šíření vysvědčuje. Tak že ty vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné a duochovní než dědičné,

ꝯc [viz při č. 326]... Dán na hradě Pražském v sobotu po neděli postní reminiscere léta ꝯc osmdesátého.

---

331. Šepmistři a konšelé i všecka obec, kverci a nákladníci dolův Hrušek a Višňoví na Horách Kutnách, prosí císaře Rudolfa, aby jim do mince královské povinný dluh slevil.

NA HORÁCH KUTNÁCH. 1580, 12. března. — Orig. konc. v arch. města Kutné Hory.

Nejjasnější a nejnepřemoženější císaři a pane, pane náš nejmilostivější! ꝯc Na VMCskou ve vší poníženosti poddaně vznášíme, jakož jsme těchto let pominulých skrze, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana, pana otce VMCské nejmilejšího, pány komisaře k tomu nařízené a k nám na Hory Kutny vyslané a jiné k tomu přivedeni a přinuceni byli, abychom se v gveldikování dolův Hrušek a jiných na couku Grejfském, k nim přináležejících, dali, a jich dobejvali: což jsme i tak, ač s velikejm strachem a vopovážením, majíce prvé od některých, když před lety v nich se těžilo, co by tam nalezeno neb nenalezeno bylo, zprávu, učinili, a pro rozšíření a vzdělání těch hor staré a mladé Hrušky, též i Višňoví i jiné šachty před sebe vzali a z nich třmi radšachty a jinejmi pěti šachtami vody a perky táhli, až jsme v dolu Višňoví 160 dumplochův dobyli a až právě na žůly přišli, vždy jsouce té naděje ku pánu Bohu všemohoucímu, že nám svou štědrou ruku odevříti ráčí, a odtud že předně urburu VMCské, potom chudým a robotným lidem živnost, i také sami sobě nějakou odměnu a užitček, přivésti moci budem. V čemž naděje naše jest nás zmejlila, a snad pán Bůh pro hříchy naše před námi štědrou svou ruku skrejti jest ráčil, že na týchž hlubinách žádných rud jsme nenalezli.

A tak trvajíce při takových nákladích několiko drahně let až do tohoto času, vynaložili jsme na též gveldikování do[...]*), a k tomu ještě dvanácte tisíc dlužni zůstáváme; a pronaloživše již prvé statečky naše a nemajíce odkud zaplatiti, v touž sumu vdlužiti jsme se musili a z ní ouroky platíme. Mezi kterýmižto dluhy také VMCské tři sta patnácte kop gr. č., kteréž jsou nám na jisté dovolení, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana, pana otce VMCské nejmilejšího, z mince na Horách Kutnách půjčeny, dlužni zůstáváme. Poněvadž po svrchních gradích, když jsou se vody vofelovaly, za mnoho tisíc rud jest vysekáno a do hutí VMCské, podle nařízeného prodaje rudního, v dosti skrovné záplatě dodáno, z kterýchž rud VMCské mnohem větší urbura jest přišla, nežli od VCMti půjčka a pomoc nám učiněna: protož k VCMti ve vší poddanosti poníženě se utíkáme a pokorně prosíme, že nám takovej dluh, tři sta patnácte kop gr. č. oznámenej a do mince VMCské povinovatej, prohlédnouce k takovým znamenitým nákladům na ty doly učiněným, tak že skrze to mnozí z nás o statečky naše chudé jsme přišli a k tomu i do dluhův velkých dáti se musili, nad to že ještě do dvanácti tisíc kop dlužni jsme a zespolka takové dluhy zaplatiti musíme; a nebudeli nám od VCMti vdy nějak v takových příčinách zpomoženo, a my chudé naše statečky prodávati bychom musili, netoliko obec naše, jichž v skrovnosti má, ale i my o statečky naše přijdeme, a tak to město chatrnější by snad než ves nějaká zůstalo, a někteří z nás by jinam, což by nemohlo než na veliké zkrácení horám býti, za příčinou svých živností se obrátili, a zvláště že ani pamětí žádných se nenachází, aby kverci při jedné obci a městě horním v tak znamenité a veliké náklady se dáti měli, milostivě odpustiti a o tom ouředníkům VMCské mince, abychom z téhož dluhu, poněvadž na tom žádné škody, nébrž ještě dobrej užitek na rudách, kteréž jsme VMCské do hutí prodávali, míti ráčíte, upomínáni nebyli, z laskavé k nám poddaným VMCské náklonnosti poručiti ráčíte. A my za VMCskou pána Boha vše-

---

*) V původní listině nevypsáno.

mohoucího na svých modlitbách nehodných prositi budeme, aby pán Bůh všemohoucí VMCské dlouhé zdraví a šťastné panování dáti, a jinudy skrze nadělení své božské při těchto horách to milostivě vynahraditi ráčil. Za milostivou a laskavou odpověď VMCské ve vší poníženosti poddaně prosíme. Dána na Horách Kutnách v sobotu před nedělí družebnou léta ꝛc 1580.

VMCské věrní poddaní *Šepmistři a konšelé i všecka obec, kverci a nákladníci dolův Hrušek a Višňoví na couku Greyfském na Horách Kutnách.*

---

332. *Rudolf II. Adamovi ze Švamberka na Volši a Přimdě a Janovi Vchynskému ze Vchynic na Nalžovech, purkrabí Karlštejnskému, aby bratřím z Althanu relací smlouvy trhové, kterouž jim byl prodal některá zboží k panství Příbramskému náležející, do desk zemských vepsati dali.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 12. března. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82" č. 46. fol. M 5. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti Vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, urozeným Krištofovi, Eustachiovi a Volf Vilhelmovi, bratřím z Althanu, věrným našim milým, mana našeho ve vsi Rostelech a tři lidi poddané ve vsi Pohoří, k panství našemu Příbramskému náležející, za sto a dvaceti kop míšenských dědičně prodati ráčili, tak že týž man a poddaní s jich příslušenstvím, poněvadž jest to někdy před dávními lety k arcibiskupství Pražskému náleželo, dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisní než dědiční, jako jiní dědiční poddaní v tomto království jsou, kterýchž oni Krištof, Eustachius a Volf Vilhelm z Althanu s dědici a budoucími svými ꝛc . . . Dán na hradě našem Pražském v sobotu den svatého Řehoře léta ꝛc osmdesátého.

---

333. *Vyslaní od šepmistrův, rady i vší obce Hory Kutny prosebně žádají stavův na soudu zemském shromážděných, aby jim, na zvelebení hor sněmem svolenou sumu půl druhého tisíce kop grošů českých, nedodaných ještě půl třinácta sta kop gr. č. vydáno bylo.*

Bez datum [1580, v březnu]. — Opis souč. v arch. města Hory Kutné.

VMti milostiví páni! Nepochybujem, že z ponížených a mnohých suplikací našich od léta ꝛc sedmdesátého pátého až do dnešního dne při každém sněmu a soudu zemském prošlých a VMtem předkládaných, bezelstné a různé potřebnosti naší milostivě vyrozumívati i také ji v laskavé paměti zdržovati ráčíte. Však poněvadž vedle dotčených sněmovních snešení a připovědi od VMtí učiněné až posavad táž suma půl druhého tisíce kop gr. č. nám vydána nebyla, a tudy aby věřitelové naši, u nichž jsme se na poručení VMtí vzdlužili, a z ní od toho času každého roku po devadesáti kopách gr. č. úročiti musíme, v zaplacení spokojeni býti mohli přivésti nemůžeme, pročež oni skrze naše nezaplacení k nám o sumy jistinné pořadem práva hledí, pohánějí, anobrž někdeří z nich již na nás i přísudky mají, a jiných na větší sumy každého času teskllivě očekáváme; a tak nad možnost takovým pavováním jsouce přemoženi, při tom v dluhy znamenité a bez té připověděné pomoci nám k zaplacení nemožné uvedeni, k tomu také i nemalými outratami skrze naše o ty dluhy solicitování a časté pojezdy ztíženi, čím dále vždy hůře a vejše do větčích dluhuov a těžkostí upadáme a v tom hyneme. Protož vždy v té důvěrné a nejlepší naději, kteráž nám od VMtí skrze JMt pána, pana Viléma z Rožmberka, a nejvyššího pana purkrabí Pražského, v pominulém sněmu léta tohoto ꝛc 80 na žádost a prosbu naši

zjevně, na místě všech VMtí jakožto stavův království tohoto, učiněna jest v ten rozum, že JMt připověď svou v dobré paměti jmíti à té aby se dosti stalo, o to přemejšleti ráčí, však abychom ještě malé strpení jměli, až by se některá týmž sněmem svolená vydání rozvrhla, a po vykonání toho, cožby přebejvalo, že k spokojení věřitelův našich odtud nám dotčená pozůstávající suma vydána býti má, na to jsme my sami sebe i dotčené věřitele naše již konečně ubezpečili a jim, na takové oznámení VMtí spolehše, konečnou záplatu připověděli. Což vše nyní VMtem ku paměti přivozujíce, ve vší poníženosti za to pokorně žádáme a prosíme, že již takovým nám škodným odkladům a tou věcí protahováním konec učiniti a na často psanou sumu půl druhého tisíce kop gr. č. nám tolika sněmy připověděnú, ještě půl třinácta sta kop gr. č. dovydati, a tudy nás takového těžkého břemena a nastupování od věřiteluov našich milostivě sprostiti ráčíte. V čemž se VMtem k laskavé ochraně poručena činíme, a že nás v tom nyní vedle oznámené zámluvy VMtí, aby naše slušná a spravedlivá žádost průchod svůj jmíti mohla, milostivě a laskavě fedrovati ráčíte, ve vší poníženosti žádáme a prosíme.

VMtí k službám volní a hotoví *Vyslaní od Hory Kutny, od šepmistrův a rady i na místě vší obce.*

---

334. Uvažování nuntia Placentina o prostředcích, kterými by mohlo pomoženo býti, aby jednota v království Českém zachována býti mohla.

Bez datum. [1580.] — Opis souč. v arch. Třeboň.

Uvažování pana nunciusa Placentina strany prostředkův, kterými by mohlo pomoženo býti království Českému v religí, aby jednota v Čechách býti mohla.

Základ tohoto uvažování první jest tento: mysliti, že království České má se nápodobně člověku na zdraví poraženému, aneb lidu Israhelskému na poušti putujícímu do země zaslíbené.

Pokudž tehdy člověku nemocnému aneb lidu putujícímu jest podobné, potud také lékařův dvojích a správcův dvojích potřebuje; nebo lékař jeden na vnitřní neduhy hojí a ten jest doktor, druhý na zevnitřní rány a ten jest barvíř. Tak správcové dva jsou, jeden cestu ukazující a druhý vůdce kroky spravující. Všeho toho příkladný skutek na lidu židovském, kterýž dvěma správci a lékaři byl řízen, totižto Mojžíšem a Aronem; z nichž tento duchovních věcí, onen pak časných v tom lidu řiditelé byli, a obě moci sobě jednomyslně napomáhaly.

Základ druhý: mysliti, že dokudž takoví doktoři nemocnému a potulujícímu vůdcové přístojící jsou, takový nemocný aneb putující dobře se má, a jemu ani neduh k smrti, ani cesta ke škodě býti nemůže.

Vedle podoby tohoto základu s prvním rozuměti sluší, že království Českému dvouch přístojících osob jest zapotřebí, z nichž by jedna o vnitřní zdraví se starala, a ta jest náměstek Kristův, kterémuž by duchovní služebnosti a řízení religí, pořádkův a obyčejův jich při kostelích, klášteřích, školách, v učení a vedení lidu k boží bázni a pravému vyučování víry, jako Aronovi vrchnosti náležeti měly. Druhá pak osoba o zevnitřní zdraví starati by se měla, to jest o zachování náležitého práva, neodporujícího právu božímu, jsouc nápomocna vrchnosti první, jako Mojžíš řízením lidu vedle politiae prostředkem soudcův a starcův 72 nápomocen jest byl Aronovi, kudyž lid ochraňován byl od pobloužení tak na cestě jako i v pobožnosti. A taková druhá osoba jest každý král Český. I kdež toto bedlivě znamenati sluší, že dokudž ty dvě osoby, král a papež, jednomyslnou jsou péči měli o toto království, tehdy v dobrém zdraví stálo. Příklad: dokudž císař Karel Čtvrtý a Řehoř papež Dvanáctý spolu sou v dobrém srozumění byli a jednostejně se o obecné dobré království tohoto podle obojího

zdraví starali, potud království České jest kvtelo a bylo všeho křesťanstva i říše okrasa, tak že jeho pobožnost všem okolním ku příkladu jest byla a národ český tehdy za slovutnější jmín a držán byl. Ale jakž jsou přístojící počali ustávati a Karel císař smrtí sešel, též i Řehoř papež, a nebyli jiní, kteříž by rovnou péčí a starostlivostí tohoto člověka se ujímali, ihned jest počal těžce stonati, tak že ve dvou hlavních a předních oudech byl jest velmi těžce poražen, totižto, že jest stolice arcibiskupská klesla a slavné učení Pražské zkažené zhynulo. Z toho pošlo, že nemocný jako k zmámení a smyslem pominutí přišel, a nemocí svou ztížený, té nerozumějíce a sám u sebe za zdravého sebe počítajíce, netoliko o to jest starosti neměl, aby jemu jaký lékař aneb přístojící ku pomoci byl, ale i těm se z moci dobývaje, kteříž ho hlídali, duchovním, řeholním mnichům a kněžím, na ně se obořil a je zahubil; což tehdáž se stalo, když klášterové od Žižky, sirotkův a Pražan byli zbořeni.

Však jako ne dokonce nad nemocným takovým, kterýž v smyslu pominutý jest a někdy i lidem, kteříž by mu pomáhati chtěli, škodí, zoufáno bývá, ale na to pozor mají, kteříž ho hlídají, když k sobě přichází, aby ho pamatovali, a on je zase znáti počíná a jich poslouchá: tak i království toto a tento nemocný, že jest se drobet z toho svého protržení probral, po tom poznáno býti může, nebo těchto časův ty lidi, kterým se v své nejtěžší nemoci protivil, již snáší i při sobě zase trpí; a protož čas jest, aby pamatován tento nemocný byl a to s rozšafností, aby mu mozek nebyl zase skormoucen.

Třetí základ: jakožto není možné, aby správce a doktor ustavičně při nemocném trvali, tak potřebné jest, aby opatřeny byly osoby hodné, správné, rozumné, nemocnému příjemné, kteréž by v nepřítomnosti výš jmenovaných dvouch osob o nemocného věrně i pilně starati se mohly a jemu vždy přístojící byly.

Protož užitečné by bylo, aby obmýšleno bylo přístojících takových osob království tomuto při nejmenším devět, z nichž by tři byly jmenovány od papeže, tři od krále a tři jako nemocnému příjemné od stavův; a ty osoby takové aby byly vybírány z obojího náboženství, totižto z pod jednou a pravých pod obojí. Ty aby slouly assistentes religionis, to jest rady dobrého řádu strany náboženství, tak aby prostředkem obojího práva, tak světského jako duchovního, k sjednocení vedly a lid zase k svornosti vésti obmýšlely. A ti takoví assistentes, kromě samého nunciusa, aby bráni byli z domácích vlastí a přirozených Čechův. Jich starost, práce a povinnost aby ta byla: třikráte do téhodne aby se v jisté místo scházeli a tu o ty věci jednali, které by potřebné byly k nápravě dobrých pořádkův a zdržání religí v pokoji a odvrácení příčin tomu odporných. A což by tak v takových věcech mezi sebou za dobré a potřebné, platné a užitečné poznali, to aby JMKské od nich přednešeno bylo; k čemuž když by vůle JMti přistoupila, tehdy to aby pod jménem JMti samým, aneb jménem JMti i papežským spolu (jakž by potřeba ukazovala) za poručení vycházelo, kterýmž by se všickni v zemi řídili. V té pak takové radě vedle ouřadův aby takový byl rozdíl: nuncius aby byl presidentem (aneb arcibiskup); z osob od krále jmenovaných, přední osoba mající ouřad přednášení i dopomáhání k vyřízení, totižto promotor et executor; z osob od stavův jmenovaných přední osoba aby byl výběrčím pokut a uložených důchodů, též i vydavatelem. Nebo do té rady bude potřeba ňáké důchody, třebas z některého duchovenství obmysliti, aby, důkladem na typografie i jiné druhdy pomoci osobám některým, obecné dobré meškáno nebylo, a o takové náklady s komorou královskou též aby nebylo potřeba se nesnaditi.

Položíce takové základy, k léčení a uzdravení nemocného, takto přikročeno býti má.

Nejprvé, aby starost byla o to, kteří by byli pokrmové, ježto by mu nejlépe sloužiti mohli a jeho síliti přirození, i také k zažití těžcí nebyli. A takoví pokrmové býti mohou nížepsané věci: nejprvé, aby bylo uvedeno v lid učení katechismu, a to sprostné, krátké, tak aby nejsprostějším lidem bylo pochopitelné; vedle toho, aby bylo krátké navedení k dobrým mravům skrze malé spisky, traktátíky a nějaké příjemné v kostelích a školách předkládání. Tomu když by lidé obvykli, již tehdy, aby k vyš-

šímu a dostatečnějšímu katechismu bylo přistoupeno, k čemuž by výborně concilii katechismus sloužil, kdyby lidem obecní byl učiněn přeložením na česko.

Item, aby na školy byl pozor, totižto v těch, mimo takové prosté navedení, aby v knihách mírnost a střídmost zachována byla podle pochopení mládeže; také aby byly předkládány takové knihy, kteréž by netoliko v náboženství vyučování, ale i v mravích a politických věcech zvedení v sobě obsahovaly; jako knihy pěkných příkladův, podobenství a poctivých připovídek a pohádek, moudrých, pěkných sentencí a řečí sebraných z rozličných mudrcův a učitelův, ano aby i písní o dobrých, příkladných, svatých historicích, aneb také i o katechismu kniha vůbec byla, tolikéž knížka aneb traktátík každodenního křesťanského cvičení aby vydána byla obecním jazykem. Těmi a takovými prostředky chuť a sladkost vnitřní duše a pokrm pobožnosti byl by tomuto nemocnému způsoben.

Druhé nemocného léčení pro obmýšlení zdravých, příjemných, přirození posilňujících pokrmův jest toto: čisté prostředky a potřebné nástroje i léky vyhledávati, kterýmiž by nemoc odháněna a zdraví hledáno býti mohlo. A prostředkové takoví jsou, jedni způsobující nemocného přirození k snešení lékařství i toho připuštění. Mohou býti tito:

1. Uvedení v zvyklost učení svobodných umění.

2. Obnovení akademie všech profesorův, aby ti byli milovníci řádu dobrého o obojí policii tak duchovní jako světské.

3. Z rady asistentův jim práva nařídíti, vedle kterýchž by se všemi studenty chovati se měli.

4. Všecky knihokupce, knihovazce i knihotlačce, tolikéž Mistry, písaře a počtenáře, i jiné, kteříž se v těch věcích obírají, kteréž svůj základ z svobodných umění berou, uvésti pod moc týchž asistentův aneb akademie.

5. A aby akademie kvésti i hodnými osobami osazena býti mohla, k tomu místo příležité, tolikéž důchody dostatečné, obmysliti a naříditi.

Tyto věci tak oznámené budou jistí prostředkové způsobující nemocného k tomu, aby recepty líčné v něm operovati mohly.

Třetí léčení z recept. Recepta jedna může býti tato: majíc učení spravené a věci napřed oznámené spořádané, vydati knihu jednu vůbec, jíž latiníci rituale, jiní agendou jmenují, vedle kteréžby všickni ve všem království jednostejných ceremonií užívati při služebnostech posvátných v kostelích i jináče mohli. A tak též aby byl jednostajný mšál, jednostajný breviář ve vší zemi. Tou receptou všeliké nesvornosti při službách božích a výtržky, nimiž nás (nesvornost předkládaje) odporníci stíhati obyčej mají, složeny budou. A bude veškeren lid v zemi plniti to, qui habitare facit unius moris in domo matrem filiorum letantem.

Čtvrté léčení a hojení nemocného jest ohledání jeho na všech oudech, a k tomu sloužiti bude visitatio, z níž otevříny budou oči, aby bylo poznáno co rychlejšího opatření potřebuje; čemuž i recepta, to jest decreta, k zhájení zlého budou moci obmýšleny býti.

Páté léčení a hojení k oudům po poznalé nemoci, kteříž trpělivější jsou a snadšího hojení, o nichž čáka jest, že těch prvním léčením také jiní snadší k hojení budou, předně a časně přistoupiti, a to může níže psaným způsobem býti

1. Nejprvé, aby král města svá, kteráž stavu neužívají, poručil reformovati strany religí, tak v správcích kostelních jako školních.

2. Druhé, rady ty (assistentes řečení) aby podobně na svých gruntech činily v městech i v městečkách, též i v vesnicech svých touž reformací nařizujíce.

3. Aby se ouředníci zemští a osoby vyšších stavův něco na to pooddali a čítali letopisy historií svých předkův, zvláště pak poznamenání těch příkladův, kteréž se staly mezi časy Karla císaře Čtvrtého, krále českého, a časy krále Václava, císaře Zigmunda, králův Ladislava a Jiřího.

4. Aby král český zjevným listem aneb mandátem se strany religí vyhlásil, tak aby mezi poddanými nebyla ta nedorozumění, podle kterýchž mnozí jináče o něm smýšlejí.

Šesté lékařství jest: podněty nemoci odvracovati, což níže psanými prostředky se vykonati může.

1. Konsistoř dolejší pod moc asistentův a její právo k těm přenésti: tomu assistentes aby prostředek našli.

2. Vypověditi cizí religie všecky, a s nimi věštce, čarodějníky a všecky jiné, kteří se s věcmi všetečnými a pověrčivými obírají.

3. Stav duchovní ve větší vážnost a vzáctnost uvésti: poněvadž toho potupa, jest učení od nich pošlého zlehčení.

4. Nad výpověďmi proti jakýmkoliv, tak duchovním jako světským, neřádům ruku držeti a skutečnou exekucí zachovati, bez ostýchání a mnohých respektův.

Sedmé lékařství nemoc pudící.

1. Opatřiti, aby před rukama bylo dosti preceptorův, písařův a jiných katolických literátův, z nichž by k farám, radám, ouřadům a jiným, tak obecním jako zvláštním službám panským, lidé hoditi se mohli, a tomu cestu obmysliti, aby dříve, než na ouřady vstoupí, vyznání víry katolické učinili.

2. Nařiditi po krajích tovaryšstva z katolických osob, kterážby bedlivou péči a starost o rozmnožování, též zachování religí měla.

3. Obmysliti poctivé prostředky zaneprázdňování lidu ve dny tak sváteční jako všední, jimižby lid od zahálky i rozpustilosti a marnotratnosti mohl odveden býti.

4. Zápověď ustanoviti, aby knihy kacířské i jiné škodlivé do země nebyly voženy; což tím spraveno bude, jestli asistentové rejstřík časně přehlídnou i kupcům výpovědi o jistých knihách znáti dadí, aby jich do země nevozili.

5. Nařiditi, aby domácí rodičové ven z země bez vědomí asistentův do cizích zemí na učení nejezdili ani vysíláni nebyli. A každoročně všickni profesorové i studenti, aby professionem fidei činívali; kteříž by také do jiných academií vypraviti se chtěli, před tím aby za tři léta nejprvé v Praze se učili a mezi studenty, po učiněné zpovědi i professí fidei, zapsáni byli, potom pak teprva s listy fedrovními od asistentův aby se vypravili.

6. Kupci všickni, dříve nežby z země vyjeli, aby své víry u svých farářův vyznání učinili.

7. Zápovědí zjevnou aby zahájeno bylo všechněm v zemi všeliké obcování, jednání spolkové i jiné obchody s kacíři a vypověděnými.

8. Kolleje chudých žákův aby se množily.

9. Cizí a přespolní všelijaké náboženství aby zahájeno bylo, i všeliké nepořádné schůze a sborové.

10. Všickni duchovní společně ať sobě obecné seminarium vyzdvihnou.

11. Pohoršliví mniši a duchovní lidé, i jiní takoví kněží, ať jsou vypovědíni, a na jich místa pobožní a počestní uvedeni.

12. Všecka marnost a zbytečnost v oděvích a šatstvu ať jest přetržena.

Osmé lékařství zdraví sílící; k tomu tyto recepty napomáhati mohou:

1. Uvésti v obyčej ustavičnou modlitbu 45 hodin.

2. Uvésti v zvyklost časté přijímání, a svatých v tomto království zanedbalou poctu obnoviti.

3. Zbuditi zašlé působení skutkův milosrdenství, i zádušních chrámův opravek a stavění.

4. Duchovní lidi a správce poctivým uživením opatřiti.

5. Na ouřady duchovní osoby, ne podle lásky aneb přízně, ale podle hodnosti, promovovati.

6. Jistí prostředkové aby byli před rukama proti těm, kteřížby snad zase na šlak starý bludův nastupovati chtěli.

7. Všeckno žákovstvo v věcech ceremoniálních, k služebnostem božským i víře příslušejících ať kněžstvu podáno jest.

8. Všichni držitelé duchovenství a statkův, k těm náležejících, z obtížení svědomí ať sou propuštěni; což jednou obecní na všecky se vztahující dispensací objednanou opatřeno býti může.

9. Kteřížby pak touto dispensací pohrdali, ať sou z obce vyloučeni.

10. Těm, ježto záduší zvelebovali a chrámy k první okrase navracovali, odpustky zjednati.

11. Kolátury duchovní a všecka podací znovu v lepší pořádek zříditi, a nejistá aneb pochybná jistým kolátorům na moc uvésti.

12. Všecky klatby a jiné pokuty právem duchovním za předešlé výstupky vzešlé s tohoto království sníti.

13. Obecním zaklínáním všecky ďábly z království tohoto vypověditi a ty ven ze země této do dalekých pustin k kacířům zaslati.

14. Všecka vrchnost duchovní aby své zření k asistentům měla a nimi se řídila.

15. Osoba jedna aby v zemi byla, kterážby dostatečnou mocí a plnou milostí svobod stolice apoštolské obdařena byla, aby nebylo zapotřebí o každou malou věc do Říma psáti a tam jednati.

16. Aby jménem země v Římě jeden jako posel chován byl, kterýžby věcí asistentův při svatosti papežské stálým byl agentem.

17. Aby v zemi byl jistý počet lidu válečného ku potřebě, kterýmžby zpurní a svévolní, aneb odporující, mohli skroceni a k poslušenství přivedeni býti; a nad těmi ať sou hejtmané osoby dvě katolické. Nebo když taková hotovost před rukama bude, přestane veliký strach, bázlivost a choulostivost, kteréž sou příčina obmeškání mnohého dobrého; exekutorové také vzbuzenější i ochotnější budou ke všemu, a královské důstojenství tudy větší zřetel míti bude.

18. Když to vše tak, jakž výš psáno stojí, nařízeno bude, ať se začne visitatio obecní.

19. Ať se dvoje vyzdvihne biskupství, poněvadž sám arcibiskup dostačiti nemůže.

20. Aby vyhledáni a ohmýšleni byli ke všemu tomu stálí a jistí důchodové, z nichž by svůj ouplatek mohli míti za svou práci: 1. asistentové, 2. legát v Římě, 3. exekutorové, 4. profesorové akademie, 5. faráři, 6. kolleje chudé, 7. lid válečný, 8. visitatorové, 9. biskupové.

A takoví důchodové mohou tím způsobem shledáni býti: každého řádu z mnoha klášterů bratří aby byli sraženi do jednoho kláštera, a tu slušně je opatříc, ostatek důchodův z ostatních klášterův aby na to bylo obrácen.

Až potud Placentinus.

Mimo výš položené věci toto mi se zdá, že může doloženo býti.

Aby někdo byl, kdožby JMCskou ke všemu tomu mohl vzbuditi, aby JMt ráčil s ochotností těch věcí se ujímati, a z všelikého rozpakování za příčinou bouřky JMt vyvozoval.

Tolikéž páni katoličtí téhož ducha aby ráčili míti a sebe samých v tom posilňovali.

Aby ze všech těch věcí, které by nejprvé mohly v exekutii přijíti, jisté obrány byly a v skutek uvedeny.

Ničehož začátek aby se nedál, cožby dokonce na místě nemělo brzo postaveno býti.

Arcibiskup aby byl osoba stavům obojího náboženství příjemná, kterýž by uměl srovnávat se s všemi osobami, tak světskými jako duchovními, a takový, kterémuž by všecky tyto věci srdečně šly k mysli.

Tolikéž kapitula Hradská túž podobu i téhož ducha aby měla s arcibiskupem a pány katolickými, zanechajíc na straně záští a péči, kteráž toliko o časné věci jest. Táž kapitula s jinými duchovními, aby z svých kolatur bludné kněžstvo vybyli a jich netrpěli.

Při kostele hradu Pražského korálii, vikáři a jiné kněžstvo s žákovstvem aby jisté lekcí mívali každého dne, aby tím zdržáni byli od toulek a po krčmách potloukání.

Ad ordines sacros bez vysvěcení, tříletého učení aby žádný nebyl promován ani fedrován. Na obecném sněmě ode všech stavův aby byl artikul svolen, jímž by se poddaným dovolovalo: pokudžby testimonium od profesorův přinesli dobrého vtipu a naděje, že od učení odtrhováni býti nemají; tolikéž, kteřížby sobě stavu duchovního povolání oblibovali, v tom aby hyndrováni býti nemohli.

---

335. Císař Rudolf II. žádá Vilíma z Rožmberka za radu, jakým způsobem by vysoké školy Pražské mohly býti zdokonaleny.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 9. dubna. — Orig. v arch. Třeboň.

Rudolf Druhý ꝛc. Vysoce urozený, věrný náš milý! Co se při nás od posla Svatosti papežské na místě JSvti strany zas vyzdvižení zdejšího učení Pražského hledá a jakou pomoc a fedrunk JSvt papežská při tom učiniti se zakazuje; nicméně také na jaký způsob jsme tuž věc skrze důstojného Antonína arcibiskupa Pražského, též také urozené Ladislava staršího z Lobkovic na Chlumci, nejvyššího hofmistra, a Vratislava z Pernštejna na Tovačově a Litomyšli, tejnú radu naši a nejvyššího kancléře království Českého, věrné naše milé, uvážiti dali, a co se při nich v té věci snáší, tomu z přiležícího spisu šířeji vyrozumíš. I poněvadž k osobě Tvé ve všech věcech milostivou důvěrnost míti ráčíme a nám se vidí, že by takové vyzdvižení téhož učení Pražského netoliko městům Pražským nýbrž vší zemi k prospěchu a vzdělání, nicméně také nám a všem stavuom království Českého našeho k veliké pochvale býti a vztahovati se mohlo: protož jsme neráčili moci toho pominouti tebe v tom také slyšeti a dobrému zdání tvému v té věci tolikéž vyrozuměti, milostivěť poroučejíc, aby v nadepsaný spis s pilností nahlídl, toho všeho při sobě bedlivě uvážil a nám na to dobré zdání své a s zase odesláním téhož spisu bez prodlévání psaním svým oznámil. Vědouc, že na tom milostivou vuoli naši císařskou naplníš. Dán na hradě našem Pražském v sobotu po slavném hodu velikonočním l. P. 1580.

---

336. Vilím z Rožmberka podává císaři Rudolfovi své dobré zdání v příčině reorganisace universí Pražské.

1580 [v dubnu]. — Konc. v arch. Třeboň.

Allergnädigster Kaiser und Herr! E. Kais. Mt. werden gnädigist ingedenk sein, was hievor auf verschienen Landtägen von wegen Restauration der Universität furgeloffen und gehandelt, und aber nichts gewisses oder endliches diesfalls geschlossen worden ist, nun gelangt es jetzo darzue, dass sich die babstliche Heiligkeit selbst um diese Sache annehmben und durch ihren Nuncium anhalten lassen, damit solichs löblichs Werk fortgesetzt und in esse gebracht werden möchte, bei welchem von dem Landhofmeister und Herrn obristen Kanzler, die es mit dem Herrn Erzbischof berathschlaget, dieses erwogen und bedacht worden, dass es nit allein der ganzen Christenheit, E. Mt. grossen Lob und Ruhm, sondern auch in viel Wege grosse Nutzbarkeit bringen wurde, dann zu dem, dass Gottes Lob und Ehr

dardurch befördert wurde, wurden auch, wann die Profession der freien Kunst allhie in Schwung bracht werden sollte, aller Nation Völker hieher gelockt und ein grosse Frequenz der Studenten werden und die Handtierungen allhie dardurch dermassen zu- und aufnehmen, dass es etwa so viel Nutz dieser Stadt auch E. Mt. selbst bringen möcht, als der Unkosten wäre, der darauf gehen wurde. Es wäre auch in ganz Europa kein gelegnere Stell darzue als allhie an diesem Ort und in dieser Stadt, wie dann auch vor des Hus Zeiten viel Tausend Studenten allhie gewesen und auf einen Tag hinweg gezogen wären und wären dardurch die ansehlichen zwo Universitäten Leipzig und Erfurt, dahin sie sich begeben, darumb in ein Anfang und Aufnehmbung kommen.

Zu solchem Werk und Restauration der Universität muss man nun aufs meist in die 20 Professores haben und in jeder Facultät 4. Darauf wurde ungefährlich in die 8 oder 9 Tausend Thaler gehen, und es wurde hierzu vonnöthen sein zu besser E. Mt. Resolution, dass die alten der hieigen Universität Privilegia, die sie von Carolo Quarto als Fundatore und von den Päpsten haben, zu mehrer Nachrichtung ersehen wurden, daraus künnten die destributiones dignitatum gemacht und andere Gelegenheiten zur Anrichtung, desgleichen die alten Einkomben und was darzue von Alters an Gebäuden, reditibus und andern gehört, befunden werden. Man hat auch Nachrichtung, dass die Universität noch bis in die ein Tausend Thaler Einkomben habe. Und es kunnten E. Mt. mit diesen Glimpfen die Originalia von der Universität zu ersehen begehren, sie wussten sich zu erinnern, wasmassen die Stände dieses Kunigreichs Beheim hievor und öfters auf gehaltnen Landtägen umb Widererhöhung dieser Universität bei E. Mt. angehalten hätten, und weil dann E. Mt. gnädigist gemeint wären, solches nutzliches Werch soviel müglich fortzusetzen, darzue E. Mt. ihre Privilegia umb allerlei Nachrichtung willen zu ersehen vonnöthen wären, dass sie derwegen dieselben E. Mt. in originali furlegen sollten. So möchten die jetzigen Professores, die täglich darbei sein, auch bei der Universität verbleiben und ihnen dardurch ein Herz gemacht werden.

Item, man kunnt begehren, die Collegia, die jetzo zum Theil etzliche Professores und andere Personen innenhaben, zu solchem Werk abzutreten, wie es auch umb dies und sonst anders geschaffen, alles Fleisses sich erkundigen, und weil E. Mt. nit weniger im Willens und Bedacht wären als Carolus Quartus die Universität zu erweitern, wie es verhoffentlich wohl darzue zu bringen sei, so versächen sich E. Mt., sie die Professores wurden ihnen selbst nit im Lichte stehen, sonder vor ihre Person auch gerne darzue mit Fleiss dienen.

Ob sie sich auch darzue beschwert erzeigen und spreizen wollten, möcht man nit weniger fortfahren, doch sich mit ihnen in keine Disputat einlassen, dann es möchten sich etzliche von den Ständen zu ihnen schlagen und könnten allerlei gefahrliche Weiterungen movirt werden.

Hierzu kunnten nun E. Mt. die obristen Herren Officiere verordnen, ihnen solches alles mit gueter Bescheidenheit furzuhalten.

Insonderheit aber wurde eine Nothdurft sein, darauf wohl und fleissig zu gedenken, wo die Nervi oder der Unkosten und die Darlag darauf zu nehmen und richtig zu erlangen sein würden. Darzue sich zwar Ihre Papstliche Heiligkeit erbieten, ihre ansehliche Hilf zu thuen, wie sie dann zu Rom bis in die 20 Alumnos hielten, zu Wien, Olmutz und anderswo zu funfzig und allhie in die 25; es versehen sich aber Ihre Heiligkeit, wie der Nuncius anmeldet, E. Mt. sowohl die katholischen Stände dies Kunigreichs wurden auch was darbei thuen, und da sich die Stände je wes beschwert darzue erzeigen thäten, wollten Ihre Papstliche Heiligkeit das Beste darbei thuen, wären aber der Zuversicht, E. Mt. wurden es an ihrer Hilf und Zuthat auch nit mangeln lassen. Und obwohl die jetzige Papstliche Heiligkeit die Bewilligung darzue thäten, es mocht doch ein kunftiger Papst dasselbe nit thuen wollen, so wurde derwegen vonnöthen sein, dass es E. Mt. bei Ihrer Heiligkeit dem jetzigen Papst dahin

handelten, damit es perpetuirt und gewisser Ort und Stell benennt wurde, wo und von wann man dieselbe des Papsts Darlag jahrlich zu bestimbter Zeit nehmen und der gewärtig sein solle.

Man musste die Professores aus den furnehmbsten Universitäten in Deutschland nehmben und sie mit genuegsamben Besoldungen, einem mehr und dem andern weniger nach eines jeden Qualität und Profession, unterhalten. Und wann man gelehrte Leute nähme, sonderlich die Classicos, welche dort ein Anhang bei den Studenten hätten, wurden sie ihnen haufenweise hieher nachziehen und dieser Universität bald ein grossen Beruf und Namben machen.

Die Privilegia wurden geben und ausweisen, wie es zuvor gehalten worden. Der archiepiscopus pragensis sei vor Alters cancellarius universitatis gewesen, der hab allerlei gradus und dignitates ausgeben. Item, wann etwa ein decanus sollt ersetzt werden, wurden die Privilegia Mass und Ordnung geben, wieviel und wer die vota darzue geben sollt, dass also alles ordentlich angestellt werden kunnt.

Und es wird vor guet angesehen, E. Mt. mochten bei kunftigem Landrechte mit den obersten Herren Officiern und Landrechtsitzern von diesen Sachen reden, insonderheit auch mit den Pragern, dass sie sich in die Sache schicken wollten, wann Leute vom Adel hieher kämen, dass sie sich gegen ihnen und sonst aller Gebühr verhielten und der Universität in ihren Privilegien keinen Einhalt thäten. Sie die Universität hat von Kaiser Maximiliano keine confirmartio ihrer Privilegien bekomben, hat damit nit herfur gewollt. Solches künnt ihr glimpflich verhebt und derwegen vermahnet werden, weil sie E. Mt., wie auch obbemelt, jetzo zu diesem nutzlichen Werk bedurft, so habe man Ursach dieselben desto embsiger in originali abzufordern.

Wann nun dieses Werk, wie endlich zu hoffen, fur sich gehen sollt, kunnte man alsdann kunftig wohl berathschlagen, was in einem und dem andern vor ein guete Ordnung gemacht und erhalten werden möchte. Und es sei E. Kais. Mt. aus denen zum Theil oberzählten und sonst andern Ursachen mehr in albege zu rathen, dass E. Mt. zu Beforderung dieses christlichen Werks gnädigst geneigt und beforderlich sein wollten.

---

337. Konsistoř sub utraque žádá purkmistra a radu Starého města Pražského, aby osadní sv. Jilští z fary Zlatnické nepořádného kněze vybyli, a osadní Matky boží nad Louží aby řádného faráře na faru a rektora s kantorem do školy přijali.

V PRAZE. 1580, 15. dubna. — Opis souč. v arch. kons. Pr.

Purkmistru a radě Starého města Pražského. Slovutné a mnoho vzácné poctivosti, páni přátelé nám v pánu Bohu milí! Podána jest nám odpověď pánů osadních svato-Jilských, a druhá pánů osadních Matky boží nad Louží, které na připsání vaše jedno i druhé k ouřadu našemu učiněné VMtem dávají, vymlouvajíce se z toho, což jsme na VMt vznesli. Ale nám, po bedlivém té vší věci uvážení, vidí se, že příčinami těmi od nich předloženými, slušné výmluvy míti nemohou. Předkem, páni osadní svato-Jilští, jsouce collatores fary a osady Zlatnické, neměli jsou a slušně nemohli, proti řádu dobrému, sami o své ujmě na tu faru kněze bez vědomí a dovolení konsistoře naší přijímati a uvozovati, jakož jsou toho kněze Kašpara tu přijali; kterýž jsa kněz nepořádný, bludný a výtržný, s nějakým řezáčem sobě podobným, Modřanským, neknězem, kněžstvo pořádné, zejména pak těchto měst Pražských, nicméně řád a náboženství pod obojí starobylý, který se v těchto městech od starodávna zachovával a zachovává, bez studu a ostýchání lehkomyslně haní a zjevným modlářstvím křivě a nepravě naříká, tak že skrze to mezi lidem veliké zhoršení a odpor čím dále vždy více povstává. Neb již i z měst Pražských mnozí na ta jejich všetečná a bludná kázání v nemalém počtu chodí i jezdí. A když jsme

jej do konsistoře naší jednou i podruhé, aby své pořádné kněžství ukázal, a takového svého zlého předsevzetí náležitě se spravil, pominulých dnů obeslali: on, potupiv ouřad náš, nepostavil se, ani neomluvil; nýbrž nejsa pod řádnou vrchností, svou vůli provozuje. I kdyby takový nepořádný, bludný a výtržný kněz z té fary vybyt a spravedlivě vyzdvižen a na to místo jiný, pořádný a věrný kněz podán a přijat byl, nejsme té naděje, aby okolní páni poddané své, kteří od starodávna k témuž záduší přináležejí, měli a slušně mohli od téhož záduší odtrhovati; a by pak chtěli, aby páni osadní neměli kollatury své a téhož záduší, jsouce tím povinni, spravedlivě hájiti, jakž tomu, jakožto páni křesťanští a spravedliví, výborně rozuměti ráčíte.

Také aby oni páni osadní konsistoře naší za kněze Jiříka, faráře Novoveského, žádati měli, o tom vědomosti nemáme; a by žádati chtěli, s těžkostí by se k nim obrátiti mohl, poněvadž jest pořádného odpuštění od svých osadních nevzal.

Co se pak odpovědi pánů osadních Matky boží nad Louží dotýče: ti nejvíce tím se vymlouvají, že se obávají, kdyby faráře podle řádu předešlého přijali a chovali, aby se fara na něho nesbořila. Ale vidí se, poněvadž se na ty, kterým tuž faru jakož i školu pronajímají, nesbořila a nesboří, že by se ani na faráře nesbořila. A byloli jest co potřebí opraviti, mohli jsou to v tom čase, kdyby chtěli, dobře spraviti. A budouli tak opravovati, jako jedni osadní v Novém městě Pražském, takby ještě za mnoho let faráře neměli. Strany pak školy, nemajíce žádné slušné výmluvy, proč by v ní rektora ex universitate Pragensi s kantorem a jiným žákovstvem, jakž od starodávna tu bylo, nechovali, zprosta mlčí. I aby tím způsobem při jich kostele služba boží rozmáhati se mohla, nerozumíme. A protož VMt, jakž předešle tak i nyní, přátelsky žádáme, (nechtějíce toho ještě tu, kdež náleží, vznášeti), že to spravedlivě a časně opatřiti ráčíte. Předkem, aby páni osadní Jilští toho kněze nepořádného a bludného z kolatury své vybyli, a na to místo jiného, pořádného a věrného, který před rukama jest, od konsistoře naší přijali; druzí pak páni osadní, jak faru tak i školu v řád starobylý uvedli. Kdež jsme té celé a nepochybné naděje, že té jedné i druhé věci bez náležitého a brzkého opatření zanechávati neráčíte. Odpovědi přátelské očekávati budeme. Dán v Praze v pátek den pamatný Svátosti.

---

338. Komora dvorská oznamuje císaři, proč nařízení císařské v příčině vydobytí již po dvě léta zadržalého posudného se neprovádí: poněvadž větší část komorních radů hned po ukončení soudu komorního z Prahy odejde. Komora radí císaři, aby nejvyšší hofmistr při nejblíže příštím soudu komorním radám komorním nařídil v Praze na tak dlouho zůstati, dokud exekuce vedle usnešení sněmovního proti nedbalým v placení posudného provedena nebude.

V PRAZE. 1580, 17. dubna. — Koncept v c. k. říšsk. fin. archivu ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Euer Kais. Mt. haben gleichwohl hievor jüngst den Kammerrechtsitzern genädigist auferlegt, die Biergeldsrestanten allhie in Beheimb, weliche von zweien Jahren hero ausständig, vor sich zu erfordern und sie zu endlicher Richtigmachung derselben Gefäll mit Ernst zu halten; es ist aber demselben bishero aus diesen Ursachen kein Vollziehung beschehen, weil dergleichen Sachen an den extraordinari Tagen nach Verrichtung des Kammerrechtens furgenumben werden, aber jederzeit der mehrer Theil Räth alsbald nach beschlossnem Kammerrechten verreisen thuen. Dieweil dann befunden wirdet, dass der Restanten nit wenig und E. Kais. Mt. bei zweien Jahren her zu Schaden vorgehalten werden, so wird in E. Mt. gnädigisten Willen und Bedenken gestellt, ob E. Kais. Mt. den obristen Herren Landhofmeister selbst fur sich erfordern und vonwegen Befürderung der Sachen zu endlicher Richtigmachung berührter Restanten vermahnen wollen, die Kammerrechts-

sitzer bei jetzt angehenden Rechten dahin zu halten, auf dass sie von dannen nit verrucken, bis die anbefohlchne Execution vermug des Landtagsbeschluss ohne einichen ferrern Aufzug für die Hand genumben und in wirkliche Vollziehung gebracht werden mogen. Dabei nun E. Mt. ihre selbst eigne Nothdurft allergnädigist zu befurdern wissen werden. Prag den 17. Aprilis anno 80.

---

339. Rudolf II. nařizuje Janovi Bezdružickému z Kolovrat na Záběhlicích, presidentu při apelacích, a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby povolení k dědičnému prodeji Českého Chvojna, vsi k panství Krupeckému náležité, Adamu Kelblovi z Gejzinku do desk zemských zapsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 23. dubna. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—1582, č. 46." f. M 11. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Adamovi Kelblovi z Keyzinku na Předlicích, věrnému našemu milému, vsi Český Chvojan, německy Behmissen Khan, v kraji Litoměřickém ležící, kteráž k panství Krupeckému náležela, s domy, s dvory kmetcími, s podacím kostelním, s potůčkem, svobodnou rychtou a což k tomu náleží, s platy, s dědinami, lukami, porostlinami, robotami, kurmi, vejcemi, ospy, též s robotou, kterouž ti poddaní na lukách ke vsi Knínici povinni byli; a již podle toho trhu na jeho luky a grunty, aneb kdež se mu dobře líbiti bude, obrácena jest, se vším příslušenstvím, jakž jsou toho všeho předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, poběhlými i nepoběhlými, aneb z těch gruntuov zběhlými, s plným panstvím v týchž mezech a hranicích, v nichž ta ves záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše od nás k tomu obzvláště nařízené, s jmenovaným Adamem Kelblem ve čtvrtek před svatým Havlem [15. říjnem] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná o tom šíře vysvědčuje. Takže ta ves se vším jejím příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemá slouti a býti zápisná než dědičná ɔc . . . Dán na hradě Pražském v sobotu den svatého Jiří rytíře léta ɔc osmdesátého.

---

340. Rudolf II. nařizuje Janovi Bezdružickému z Kolovrat a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby povolení k dědičnému prodeji vsi Tochomyšle, k panství Kyšperskému někdy náležející, Mikulášovi Ottovi Trmickému z Milíny, do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 23. dubna. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82, č. 46." fol. M 12. v král. českém arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Mikulášovi Ottovi Trmickému z Milíny na Trmicích, věrnému našemu milému, vsi Tochomyšle, jinak Šenfeldu, v kraji Litoměřickém ležící, kteráž k panství Kyšperskému náležela, s domy, s dvory kmetcími, s podacím kostelním a což k tomu náleží, s krčmou vejsadní, s platy, s dědinami, lukami, porostlinami, potoky a mlejnem i se vším příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Kyšperského v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntův zběhlými, s plným panstvím tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ta ves záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného

Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše od nás k tomu obzvláště nařízené, s jmenovaným Mikulášem Ottou Trmickým v outerý před svatým Havlem [13. října] léta jminulého sedmdesátého devátého učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že ta ves s jejím příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemá slouti a býti zápisná a duchovní, než dědičná ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v sobotu den svatého Jiří rytíře léta ꝛc osmdesátého.

---

341. Císař Rudolf nařizuje Zdeňkovi z Vartemberka a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby povolení k dědičnému prodeji některých vsí, k panství Krupeckému náležejících, Ottovi Kelblovi z Gejzinku do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 23. dubna. — Kvatern „Fial. rel. 1575—82", č. 46. fol. M 4. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Ottovi Khelblovi z Geyzinku na Chlumci, věrnému našemu milému, vsi Varvažova, německy Arbesau, hořejší a dolejší, s krčmou vejsadní, vsi Šantov, též s krčmou vejsadní, vsi Libsdorf, jinak Libnov český, a vsi Aušín, též s krčmou vejsadní, v kraji Litoměřickém ležící, kteréž k panství Krupeckému náležely, s domy, s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami, lesy, háji, porostlinami, pokudž mu meze ukázány jsou, potoky pstruhovými, rybníčkem v Varvažově, též rybníčkem pstružním nade vsí Šandovú, s robotami všelijakými, kurmi, vejci, ospy i se vším a všelijakým příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntův sběhlými, s plným panstvím tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího z Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Ottou Khelblem v pátek den sv. Havla [16. října] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že ty vesnice a lesy s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné, než dědičné ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v sobotu den svatého Jiří rytíře léta ꝛc osmdesátého.

---

342. Císař Rudolf nařizuje Zdeňkovi z Vartemberka a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby jeho povolení k prodeji některých vsí, k panství Krupeckému náležejících, Volfovi Žoldanovi Štampachovi z Štampachu na Železné do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 23. dubna. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82", č. 46. fol. M 15. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Volfovi Žoldanovi Štampachovi z Štampachu na Železné, věrnému našemu milému, vsi Knínic s clem a při té vsi louky, na kteréž bývá dvaceti vozů sena, vsi Slavošova, item moučního mlejna v Telnici se dvěma chalupami, v kraji Litoměřickém ležících, kteréž k panství Krupeckému přináležely, s domy, s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami,

lesem, slove „Suchej Vrch", jakž mu ukázán a vomezen jest, a druhým lesem „Cukmantl" řečeným, na kterémž mu dva díly a Janovi Lungvicovi prodaje lesuov třetí díl náleží, s porostlinami, item, Telnického potůčku, pokudž se na gruntech jeho vztahuje, jehož na svém břehu lovením ryb užívati moci bude, s robotami, kurmi, vejci, i se vším a všelijakým příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov sběhlými, s plným panstvím tak a v témž plném právě v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Volfem Zioldanem Štampachem v pátek den svatého Havla [16. října] léta pominulého sedmdesátého devátého učiněná o tom šířeji vysvědčuje. Tak že ty vesnice, mlejn a lesy s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a bejti zápisné než dědičné, ɔc . . . Dán na hradě Pražském v sobotu den památný svatého Jiří léta ɔc osmdesátého.

---

343. Rudolf II. nařizuje Zdeňkovi z Vartemberka na Banově, hejtmanu Nového města Pražského, a Janovi Vchynskému ze Vchynic na Nalžovech, purkrabí Karlštejnskému, aby povolení jeho k prodeji vsi Sobodry [Sobědruhy] se vším příslušenstvím, k panství Kyšperskému náležité, purkmistru, konšelům i vší obci horního města Krupky do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 23. dubna. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82", č. 46. fol. M 16. v král. česk. arch. zemském.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král český, k dědičnému prodaji opatrným purkmistru a konšeluom i vší obci horního města Krupky, věrným našim milým, vsi Sobodry s krčmou vejsadní, kteráž k panství Kyšperskému náležela, s domy, s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami, lesy, porostlinami, s rybníkem, s pastvami, robotami, kurmi, se vším a všelijakým příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Kyšperského v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov sběhlými, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ta ves záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše od nás k tomu obzvláště nařízené, s jmenovanými Krupeckými dvacátého prvního měsíce října léta jminulého sedmdesátého devátého učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že ta ves a krčma vejsadní se vším jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné, než dědičné ɔc . . . Dán na hradě našem Pražském v sobotu den svatého Jiří rytíře léta ɔc osmdesátého.

---

344. *Šepmistři a rada na Horách Kutných žádají komisaře k uvažování nových práv horních v Budějovicích Českých shromážděné, aby při starém pořádku zachováni byli a nic nového na škodu hor dopouštíno nebylo.*

1580, 28. dubna. — Opis souč. v arch. města Hory Kutné.

Za jiné nemáme, než že VMtem to v dobré paměti zůstává, kterak léta pominulého 79 některého času o masopustě, když po obnovení ouřadu konšelského u nás na Horách Kutnách bylo, a starší nad havéři hor stříbrných a Kaňkovských vedle dobrého pořádku tolikéž proměny [sic] býti měli, a starobylej při tom řád změniti se chtěl: že jest to nejprvé od nás na JMt nejvyššího pana mincmejstra království Českého a potom i JMCskou, pána, pána našeho nejmilostivějšího, skrze poníženou suplikací naši vznešeno, a v tom, abychom při starobylém dobrém a těmto Horám Kutnám užitečném i chvalitebném pořádku zachováni byli, žádáno. Kterážto věc až posavád v pokoji jest byla, nyní pak, poněvadž by to, jakž jsme spraveni, k svému uvážení jíti chtělo, a VMtem i jiným pánům komisařům, do města Budějovic Českých za jistými příčinami od JMti vyslaným nařízeným, na dobré zdání podáno bylo, a my VMti k sobě a těm horám vždycky pány milostivé a laskavé známe býti, protož VMtí poníženě prosíme, že nás a ty hory v své milostivé paměti míti, a nic toho, což by nového a prvé nebejvalého na škodu a snížení těch hor býti chtělo, dopouštěti neráčíte. Neb jestliže by tak, jakž někteří z ouřadu horního od mnoha let již o to, aby starší nad havéři hor stříbrných a Kaňkovských s tovaryšstvem z správy šepmistrův a rady vyšli a pod správu toliko ouřadu horního náleželi, usilují, jíti mělo: netoliko by tu stolice JMCské s dobrým a užitečným týchž hor, na níž jsme my nyní do času posazeni a potom jiní budou, a kteráž vždycky od starodávna v své vážnosti a podstatě držána byla, k zlehčení přišla, ale i mnohé různice, nevole, jedněch proti druhým pozdvižení a rocení, a nerozumíme, jaké zlé v tom rozdvojení mezi lidem horním a obecním povstati by mohlo, a snad i ty hory tudy k zkáze a k spuštění, čehož pán Bůh rač zachovati, by přišly; jakož pak takové proměny častokráte mnoho zlého s sebou přinášejí, a my s tím se vším, majíce též havíře pod správou svou a je v pozdvižení jich s těžkostí spokojivše, nejednou v těchto letech toho jsme s nemalým nebezpečenstvím zkusili. A poněvadž pak tuto nic jiného neopatrujeme, než aby starej, užitečnej a prospěšnej dobrej řád v své celosti zůstaven byl, a láska a pokoj mezi námi všemi se zachoval, a ty hory k svému vzdělání a vyzdvižení přijíti mohly: jsme té naděje, že od VMtí oslyšáni nebudeme; nebo ne bez příčiny od předkův našich tak vždycky chováno bylo, že jsou všickni lidé horní a obecní pod správu šepmistrův a rady na místě JMCské, jakž pak všickni při přijímání do sousedství všelikou uctivost a poslušenství šepmistruom a radě připovídají, náleželi, aby tudy svornost a láska zachována byla. Avšak jestliže by jináče ta věc, o čemž víry nemáme, mimo starobylej spuosob jíti a něco jiného nám a těm horám škodného uvedeno býti chtělo, tehdy ku pořadu práva se voláme a o to právem rozeznáni býti žádáme. A poněvadž pak o té věci obšírněji JMCskou, podavše při tom i některých spisův a poznamenání, jak se ta věc při obnovení jich starších nad havéři hor stříbrných a Kaňkovských od starodávna řídila, jsme suplikovali, protož pro širší toho vyrozumění teď VMtem, vyslavše při tom některé osoby z prostředku našeho k VMtem do Budějovic Českých, přípisy odesíláme a s tím se VMtem v milostivou ochranu poroučíme. A cožkoli tu pro nás a ty hory učiniti ráčíte, pán Bůh toho hojná odplata býti ráčí, a my se toho VMtem všelijak rádi odsluhovati chceme. F. 5 Vitalis 1580.

345. Císař Rudolf II. nařizuje Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna, poněvadž Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu a Bohuslavovi Zárubovi z Hustiřan byl prodal statek, hrad Svojanov se vším příslušenstvím, tvrz „Bystrej“ s plným panstvím i s platy obilními „poškvrny“ řečenými, i jinými na gruntech k městu Poličce náležitými, za 23.700 kop gr. českých, aby relací takového prodeje do desk zemských vložili. — Vkladu takovému odpírali purkmistr, konšelé i všecka obec města Poličky, l. 1581, 17. října, pravíce: že císař Rudolf, jako král český, neměl té moci takového zápisu učiniti v artikuli, kterýž se na shony na gruntech k městu Poličce náležitých vztahuje, poněvadž zboží ta císařem Ferdinandem, jako králem českým, jim bez výminky prodána byla a jich také již od 1558 bez překážky užívali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 30. dubna. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“, č. 46. fol. M 9. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král český, též s povolením stavuov království našeho Českého, věrných našich milých, statečnému Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu na Lanech, radě naší, slovutnému Bohuslavovi Zárubovi z Hustiřan na Plese, věrným našim milým, statek náš zápisný, totiž hrad Svojanov, městečko Svojanov s podměstím a dvorem Svojanovským, tvrz a městečko Bystrej, ves Hertmanice, ves Trpín, ves Hlastnici, ves Studenec, ves Huti, ves Zadní Lhotu, ves Přední Lhotu, ves Korouhev, ves Lacnov, ves Rohoznou, ves Manovú Lhotu, ves Limberk, ves Stašov, ves Štyry Dvory, ves Bělou, ves Dlahou [sic] s mlejny na Dlouhé, ves Zářečí, ves Brněnec, ves Vítovou, ves Poloupecní, ves Chrastavec, ves Jedlovou, ves Starý Svojanov, ves Banín s dvorem poplužním, od někdy Hertvíka Žehušického skoupeným, ves Lavičnej a ves Radiměř, dvory kmetcí s platy všelijakými, s lidmi osedlými i neosedlými, neb z těch gruntův zběhlými, též s vdovami a sirotky, kteříž koliv k témuž statku Svojanovskému náležejí, s dědinami, lukami, pastvištěmi, lesy, porostlinami, horami, puostotinami, mlejny, potoky, řekami, rybníky, vodotočinami, vospy obilnými, se všemi robotami plnejmi, koňskými i pěšími, jakž nimi ti lidé na tom panství od starodávna povinni byli a jsou, s podacími kostelními, s rychtami, s domy šenkovními a s krčmami, kteréž v těch městečkách a vsech na tom panství jsou, i se vším a všelijakým k tomu příslušenstvím, též na těch lidech s povinnostmi, se vší zvolí a s plným panstvím, i také s hony a s platy vobilnejmi, poškvrny řečenými, i jinými na gruntech k městu Poličce náležitejmi, zejména ze vsí Sádku, Kamence, Modrče, Trhonic, Jimramova, Sedlišť, Širokého dolu, Telecího, Voldřiše a Borové, Nědvězího, jakž ti od starodávna k témuž panství Svojanovskému náležejí, a dotčení lidé ty platy platívali, tak a s tím se vším, jakž jest koli nám, jakožto králi českému, to náleželo, a jakž toho dotčený někdy Hertvík Žehušický v držení a užívání byl, nic ovšem nevymíňujíc ani co toho sobě, nebo budoucím královom českým, ani jiným osobám, ježto by k tomu právo jmíti chtěly, na tom nepozuostavujíc, dědičně prodati ráčili za sumu dvamecítma tisíc a dvě stě kop grošův českých a za tři tisíce zlatejch uherských, počítajíc každý zlatý vedle zřízení zemského za puol kopy grošuov českých, čehož obojího učiní dvaceti tři tisíce a sedmi set kop grošův českých; jakž také trh a smlouva mezi osobou naší císařskou a svrchu jmenovanými Hertvíkem Zejdlicem a Bohuslavem Zárubou v outerý po památce svatých Petra a Pavla, apoštolův Páně [30. června], jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná, o tom šířeji vysvědčuje. Tak že to panství a statek Svojanov se vším jeho příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemá slouti a býti zápisný než dědičný ɔc... Dán na hradě našem Pražském v sobotu po svatém Marku, evangelistu Páně, léta osmdesátého.

Juxta. Léta osmdesátého prvního v outerý po svatém Havle [17. října] purkmistr a i všecka obec města Poličky vyslavše z sebe z prostředku svého s mocným listem, pod pe městskou, Jana Hostinského, z velké rady, a Mikuláše Plaucarova z starších obecních, odpí relací: V kvaternu relací krále JMti a pánuov JMtí a vladyk z plného soudu zemského léta ꝛc v středu po nalezení svatého Kříže [4. května] Mx, kterouž nejjasnější kníže pán, pan Rudolí z boží milosti volený Římský císař a Uherský a Český ꝛc král, učiniti ráčil, touž relací Jos z Kolovrat a na Košatkách, purkrabí Karlštejnskému, a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejı Libni nad Vltavou, JMCské radám, věděti milostivě dávajíc, že jest JMCská z plnosti moci, král Český, s povolením stavuov království Českého, Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu na Lane JMCské, a Bohuslavovi Zárubovi z Hustiřan na Plese, statek JMCské zápisný, totiž hrad S městečko Svojanov s podměstím a dvorem Svojanovským, tvrz a městečko Bystrej se všemi ve a s jiným vším a všelijakým k tomu příslušenstvím, takž jakž jest koliv JMCské, jakožto k kému, to náleželo, a jakž by toho někdy Hertvík Žehušický z Nestajova v držení a užívání dičně prodati ráčil za sumu dvamecítma tisíc a dvě stě kop gr. č. a za tři tisíce zlatých uh počítajíc každej zlatej vedle zřízení zemského za puol kopy gr. č., čeho obojího učiní dvaceti a sedm set kop gr. č. Při tom JMCská tejmž Joachymovi z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi štejna poroučejíc, aby oni, buď oba spolu aneb jeden z nich, relatorové ke dckám zemským l relací prodaje JMCské ve dsky zemské, vedle kteréž by to všecko, což se nadpisuje, a ta s smlouva vyměřuje, k vykonání svému přivedeno býti mohlo, vložiti a vepsati rozkázali, a relací, kteréž datum jest na hradě Pražském v sobotu po svatém Marku evangelistu Páně [30 léta ꝛc LXXX, vše v sobě šíře obsahujíc zavírá. V tom toliko artikuli, kdež v dotčené relací jest (že JMCská jim Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu a Bohuslavovi Zárubovi z Hustiřan prodá i také s hony i s platy vobilnými, poškvrny řečenými, i jinými na gruntech k městu Poličce ná zejména ze vsi Sádky, Kamence, Modrče, Trhonic, Jimramova, (kteréhožto Jimramova oni p a konšelé i všecka obec města Poličky nikdy v držení nebyli a posavad nejsou, do téhož Ji v tomto odporu se nic neujímají), Sedlišť, z Širokého Dolu, Telecího, Voldřiše a Borové, Ne jakž ty od starodávna k témuž panství Svojanovskému náležejí, a dotčení lidé ty platy platí a s tím se vším, jakž jest koliv JMti, jakožto králi Českému, to náleželo, a jakž by toho dotče Hertvík Žehušický v držení a užívání byl: praví nadepsaní purkmistr a konšelé i všecka ob Poličky, že JMCská, jakožto král Český, takové relací na škodu a ublížení spravedlivosti jic mistra a konšeluov i vší obce města Poličky, učiniti moci jest neráčil v tom toliko artikuli, k toliko na samé shony na gruntech k městu Poličce náležitých vztahuje. A to z příčiny té, že jasnější kníže pán, pan Ferdinand, Římský císař, Uherský a Český ꝛc král ꝛc, slavné a svaté jakožto král Český, ráčivše prodati dědictví své, totižto ves Kamenec, ves Sádek, ves Voldi Borová, ves Telecí, ves Modrče, ves Nedvězí, ves Trhonice, ves Sedliště, ves Makov, ves a dvory kmetcí s platem ve vsi Korouhvi, ve vsi pusté Rybné, ve vsi Širokej Duol, ve vsi a dvory kmetcí s platem, což tu JMCská míti ráčil, ve vsi Radiměři plat toliko bez panství n někdy Hertvíka Žehušického z Nestajova, s dědinami, lukami, lesy, ospy, kurmi, vejci, robota porostlinami, s potoky, s mlejny, s podacími kostelními, s krčmami, s rybníky, zejména těmito řečený Podnětský, druhý v Bořinách, rybník druhej v Bořině, rybník strženej ve vsi Sádku a v lukách Podnětský, s lesy, kteréž slovou království, a s jinými lesy k těm nadepsaným vesnic žícími, jim purkmistru a konšeluom i vší obci města Poličky, ráčil jest prodati se vší zvolí, což přísluší, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž to záleží, žádného práva, panství ani které zvláštnosti sobě, ani dědicuom a budoucím králuom JMtem, v tom ve všem dále nepozuostavujíc, jakž tejž vklad JMCské ve dskách zemských v

trhovém zeleném léta ꝫc padesátého vosmého v pondělí před svatou Lucií [17. prosince] E. XIIII., nicméně relací JMCské v kvaternu relací JMCské a JMKské, pánuov JJMtí a vladyk plného soudu zemského léta ꝫc padesátého vosmého v pondělí před svatou Lucií E. XV, to v sobě šíř obsahujíc zavírají. I z té příčiny již žádní shonové na dotčených gruntech k městu Poličce náležitých JMCské císaři Ferdinandovi, jakožto králi Českému tehdejšímu, ani dědicuom a budoucím králuom Českým JJMtem, též i JMCské, nynějšímu králi Českému, pánu našemu, nebyvše vymíněni, jsou nezůstávali: a tak JMCská císař Rudolf Druhej, jakožto král Český, proti předešlejšímu trhu od císaře Ferdinanda, jakožto krále Českého, slavné a svaté paměti, jim purkmistru a konšeluom i vší obci města Poličky vykonanému a dskami zemskými stvrzenému, neráčil jest moci takové relací ke dskám zemským činiti na škodu a ublížení trhu a vkladu předešlejšímu, i také spravedlivosti jich purkmistra a konšeluov i vší obce města Poličky. A protož té relací, v tom toliko jednom artikuli z strany shonuov na gruntech k městu Poličce náležitých, oni Hertvík Zejdlic a Bohuslav Záruba užiti nemají a moci nebudou, nebo často jmenovaní purkmistr a konšelé i všecka obec města Poličky k těm shonuom na gruntech svých napřed jmenovaných (kterýchžto shonuov ode mnoha let beze vší překážky držiteluov panství Svojanovského v pokojném držení a užívání jsou byli, a on Hertvík Žehušický z Nestajova těch shonuov na gruntech svrchu psaných k městu Poličce náležitých v držení a užívání nikdy jest nebyl) praví se míti právo a spravedlnost lepší nežli oni Hertvík Zejdlic z Šenfeldu a Bohuslav Záruba z Hustiřan, ani kdo jiný, a to chtějí před pány JJMtmi a vladykami na plném soudu zemském, když jim toho potřeba bude, ukázati.

---

346. *Seznam příjmu dědičného groše posudného v Praze i ve všech královských a věnných městech od r. 1576 až do 1579.*

1580, 2. května. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Kurzer Summariauszug und Verzeichnus aller kuniglichen und der Kunigin Städt in der Kron Beheimb, was von vieren Jahren her als im 76., 77., 78. und 79. Jahr von jeder Stadt und alle Jahr unterschiedlich des einen erblichen Biergroschens in das beheimbisch Rentmeisterambt gefallen und einkommen, wie hoch sich dieselben Gefäll allenthalben verloffen und wieviel sich auf ein Jahr (dem ungefährlichen Uberschlag nach das Mittel daraus genommen) zu empfahen gebühret.

Von der alten Stadt Prag: Im 1576 Jahr 654 Schock 4 Groschen, im 1577 Jahr 783 Sch. 8 Gr., im 1578 Jahr 964 Sch. 36 Gr., im 1579 Jahr 719 Sch. 31 Gr. 5 Dn.

Von der neuen Stadt Prag: im 1576 Jahr 882 Sch. 12 Gr., im 1577 Jahr 1101 Sch. 12 Gr., im 1578 Jahr 1285 Sch. 36 Gr., im 1579 Jahr 985 Sch. 46 Gr. 1 Dn.

Von der Klein Stadt Prag: im 1576 Jahr 113 Sch. 57 Gr. 3 Dn., im 1577 Jahr 134 Sch. 16 Gr., im 1578 Jahr 164 Sch. 46 Gr. 4 Dn., im 1579 Jahr 117 Sch. 28 Gr.

Von der Stadt Kunigingrätz: im 1576 Jahr 915 Sch. 4 Gr. 5½ Dn., im 1577 Jahr 598 Sch. 58 Gr. 3½ Dn., im 1578 1212 Sch. 36 Gr. 2 Dn., im 1579 Jahr 937 Sch. 23 Gr. 1 Dn.

Von der Stadt Saaz: im 1576 Jahr 232 Sch. 54 Gr. 5 Dn., im 1577 Jahr 168 Sch. 11 Gr. 1 Dn., im 1578 Jahr 159 Sch. 31 Gr. 4 Dn., im 1579 Jahr 174 Sch. 27 Gr. 2 Dn.

Von der Stadt Hohen Mauth: im 1577 Jahr 105 Sch. 28 Gr., im 1578 Jahr 52 Sch. 23 Gr. 3 Dn., im 1579 59 Sch. 56 Gr.

Von den Stadt Kuniginhof: im 1576 Jahr 33 Sch. 6 Gr., im 1577 Jahr 14 Sch. 24 Gr. 2½ Dn., im 1578 Jahr 58 Sch. 20 Gr. 6 Dn., im 1579 Jahr 14 Sch. 45 Gr. 1½ Dn.

Von der Stadt Wodnian: im 1576 Jahr 19 Sch. 49 Gr., im 1577 Jahr 17 Sch. 9 Gr., im 1578 Jahr 40 Sch. 14 Gr., im 1579 Jahr 5 Sch. 36 Gr. 4 Dn.

Von der Stadt Schlan: im 1576 Jahr 177 Sch. 28 Gr., im 1577 Jahr 123 Sch. 10 Gr., im 1578 Jahr 264 Sch. 1 Gr., im 1579 Jahr 170 Sch. 49 Gr.

Von der Stadt Cziaslau: im 1576 Jahr 127 Sch. 7 Gr. 3½ Dn., im 1577 Jahr 207 Sch. 57 Gr. 5½ Dn., im 1578 Jahr 187 Sch. 27 Gr., im 1579 Jahr 202 Sch. 9 Gr. 4 Dn.

Von der Stadt Beraun: im 1576 Jahr 29 Sch. 31 Gr. 3 Dn., im 1577 Jahr 10 Sch. 9 Gr. 2 Dn., im 1578 Jahr 40 Sch. 51 Gr., im 1579 Jahr 28 Sch. 19 Gr. 1 Dn.

Von der Stadt Glattau: im 1576 Jahr 169 Sch. 16 Gr. 3½ Dn., im 1577 Jahr 204 Sch. 16 Gr., im 1578 Jahr 195 Sch. 10 Gr. 2 Dn., im 1579 Jahr ist ausgebrennt.

Von der Stadt Chrudimb: im 1576 Jahr 158 Sch. 10 Gr., im 1577 Jahr 75 Sch. 30 Gr., im 1578 Jahr 195 Sch. 34 Gr., im 1579 Jahr. 195 Sch. 41 Gr.

Von der Stadt Kaaden: im 1576 Jahr 83 Sch. 17 Gr. 5 Dn., im 1577 Jahr 100 Sch. 16 Gr. 2 Dn., im 1578 Jahr 104 Sch. 42 Gr. 5 Dn., im 1579 Jahr 109 Sch. 18 Gr. 2 Dn.

Von der Stadt Kolin: im 1576 Jahr 49 Sch. 15 Gr. 1 Dn., im 1577 Jahr 61 Sch 7 Gr. 5 Dn., im 1578 67 Sch. 27 Gr. 2 Dn., im 1579 Jahr 60 Sch. 16 Gr. 6 Dn.

Von der Stadt Leitmeritz: im 1576 Jahr 120 Sch. 6 Gr. 3 Dn., im 1577 Jahr 116 Sch. 6 Gr. 3 Dn., im 1578 Jahr 201 Sch. 39 Gr., im 1579 Jahr 143 Sch. 1 Gr. 5 Dn.

Von der Stadt Jaromirsch: im 1576 Jahr 92 Sch. 38 Gr. 1½ Dn., im 1577 Jahr 98 Sch. 28 Gr. 5 Dn., im 1578 Jahr 129 Sch. 9 Gr., im 1579 Jahr 80 Sch. 43 Gr. 5 Dn.

Von der Stadt Mielnik: im 1576 Jahr 66 Sch. 13 Gr., im 1577 Jahr 87 Sch. 57 Gr., im 1578 Jahr 66 Sch. 39 Gr., im 1579 Jahr 54 Sch. 45 Gr. 5 Dn.

Von der Stadt Brüx: im 1576 Jahr 22 Sch. Hat weiter wegen ihres erlittnen Brunstschadens nichts geben.

Von der Stadt Policzka: im 1576 Jahr 16 Sch. 17 Gr., im 1577 Jahr 54 Sch. 10 Gr., im 1578 Jahr 18 Sch. 10 Gr., im 1579 Jahr 45 Sch. 5 Gr.

Von der Stadt Nimburg: im 1576 Jahr 127 Sch. 2 Gr., im 1577 Jahr 138 Sch. 29 Gr. 2 Dn., im 1578 Jahr 187 Sch. 49 Gr., im 1579 Jahr 170 Sch. 55 Gr. 2 Dn.

Von der Stadt Kaurzimb: im 1576 Jahr 41 Sch. 32 Gr. 3 Dn., im 1577 Jahr 51 Sch. 30 Gr. 1 Dn., im 1578 Jahr 85 Sch. 13 Gr., im 1579 Jahr 59 Sch. 23 Gr. 6 Dn.

Von der Stadt Pisek: im 1576 Jahr 59 Sch. 45 Gr., im 1577 Jahr 59 Sch. 24 Gr. 4 Dn., im 1578 Jahr 66 Sch. 46 Gr. 4½ Dn., im 1579 Jahr 21 Sch. 52 Gr. 5 Dn.

Von der Stadt Mies: im 1576 Jahr 96 Sch. 29 Gr., im 1577 Jahr 125 Sch. 54 Gr. 6 Dn., im 1578 Jahr 40 Sch. 12 Gr, 1 Dn.

Vo der Stadt Laun: im 1576 Jahr 114 Sch. 4 Gr., im 1577 114 Sch. 7 Gr. 3½ Dn., im 1578 Jahr 138 Sch. 7 Gr. 1 Dn., im 1579 Jahr 126 Sch. 4 Gr. 1 Dn.

Von der Stadt Domažlicz oder Taus: im 1576 Jahr 66 Sch. 15 Gr. 6 Dn., im 1577 Jahr 61 Sch. 41 Gr. 6 Dn., im 1578 Jahr 88 Sch. 54 Gr. 3½ Dn., im 1579 Jahr 32 Sch. 15 Gr. 1½ Dn.

Von der Stadt Beheimbisch Brod: im 1576 Jahr 115 Sch. 57 Gr. 1 Dn., im 1577 Jahr 336 Sch. 40 Gr., im 1578 Jahr 263 Sch. 41 Gr., im 1579 Jahr 413 Sch. 4 Gr. ½ Dn.

Von der Stadt Schüttenhofen: im 1576 Jahr 43 Sch. 45 Gr. 6 Dn., im 1577 Jahr 62 Sch. 30 Gr., im 1578 Jahr 74 Sch. 30 Gr., im 1579 Jahr 38 Sch. 30 Gr.

Von der Stadt Tabor: im 1576 Jahr 100 Sch. 6 Gr. ½ Dn., im 1577 Jahr 47 Sch. 15 Gr., im 1578 Jahr 119 Sch. 7 Gr. 1 Dn., im 1579 Jahr 29 Sch. 35 Gr.

Von der Stadt Pilsen, Behemisch Budweis, Rokenzan und Aussig: (Nota: Von diesen Städten gefällt kein erblich Biergeld, sondern sie seind desselben aus Ursachen, dass sie im 47. Jahr nicht rebellisch gewest, zu geben befreiet.)

Summarum alles Empfangs thuet benenntlichen: im 1576 Jahr 4727 Schock 26 Groschen 1½ Dn., im 1577 Jahr 5059 Sch. 29 Gr. 2½ Dn., im 1578 Jahr 6473 Sch. 15 Gr. 5 Dn., im 1579 Jahr 4996 Sch. 25 Gr. 2½ Dn.

So nun alle vier Jahr in ein Summa zusammen geschlagen werden, bringt die Summa der vier Jahr zusammen 21.256 Schock 36 Groschen 4½ Dn. beheimisch, daraus weiter auf ein Jahr das Mittel genommen, so kumbt ein Jahr dem ander zu Hilf auf ein Jahr benenntlichen fünftausend dreihundert und vierzehn Schock neun Groschen ein Pfening behemisch, id est 5314 Schock 9 Groschen 1 Dn. beh., thuet auf Gulden Rheinisch 12.398 fl. 34 kr. 4 Dn. klein.

Actum behemischen Rentmeisterambt den 2. Mai Anno 80.

Thomas Wolff von Zwingendorff. Elias Schmidtgrabmer.

---

347. Císař Rudolf II. žádá Viléma z Rožmberka, Jana nejstaršího z Lobkovic, Krištofa st. z Lobkovic, Fridricha Mičana z Klinštejna a paní B. z Veitmile, aby s dluhem, jim k ruce dítek a sirotkův po někdy Václavovi z Lobkovic povinným, proti obnovení jistoty a spravení ourokův ještě za nějaký čas posečkali a rukojmí jeho nepoháněli.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 13. května. — Konc. v arch. česk. míst.

Rudolf Druhý ɔc. Vysoce urozený a urození, věrní naši milí a nábožná nám milá! Jakož vám, na místě a k ruce dítek a sirotkův po někdy Václavovi z Lobkovic zůstalých, jistú sumu povinovati bejti, a nyní od rukojmův našich zprávu míti ráčíme, že byšte je pro takový dluh před ouřad nejvyššího purkhrabství Pražského pohnali: i ačkoli sme s radami našimi komory české na to všelijak myslili, kterak bychom vás v té věci spokojiti a dotčené rukojmie naše (jakž i slušno jest) takového rukojemství sprostiti mohli; ale nenacházejíc na ten čas k zaplacení tak veliké sumy, pro jiná naše některá nenadálá pilná a potřebná a znamenitá vydání (o kderýchž na díle někteří z vás sami dobrú vědomost máte), žádného prostředku, protož vás milostivě žádati ráčíme, abyšte od těch půhonů upustili a nám takové sumy, proti obnovení jistoty a spravení ourokův, ještě za někderý čas prostrannější poddané sčekání učinili; jakž pak o vás, že v tom na sobě jiným věřitelům našim, jenž tolikéž pro své sumy pohánějí, dobrý příklad ukážete, nikoli nepochybujem. My vám to milostí naší zpomínati i nahražovati ráčíme. A na tom milostivú vůli naši císařskú naplníte. Dán na hradě Pražském v pátek po božím na nebesa vstoupení léta ɔc80.

Vysoce urozenému Vilémovi z Rožmberka na Českém Krumlově, správci a vladaři domu Rožmberského, tejné radě naší a nejvyššímu purkrabí Pražskému, a urozeným Janovi nejstaršímu z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, též radě naší a koruny České německých lén hejtmanu; Krištofovi staršímu z Lobkovic na Bílině a Kosti; Fridrichovi Míčanovi z Klinštejna a z Roztok na Kornhouze, a Bonuši [sic] z Veitmile na Duchcově, věrným našim milým a nábožné naší milé, společně neb rozdílně.

---

348. Konsistoř pod obojí prosí císaře za nařízení, aby nepořádní kněží z Modřan a Zlatník vypuzeni byli.

V PRAZE. 1580, 18. května. — Opis souč. v archivu kons. Pr.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český králi! oc. VMCské se vší ponížeností a žalostí oznamujeme, kterak pominulého času uvedeni jsou nějací dva domnělí kněží, bludní a velmi rouhaví kazatelé, na fary pod obojí přijímajících blízko Prahy: jeden, Kašpar jmenem, který nedávno krčmářem byl, do vsi Zlatník, na grunty a kolaturu osadních sv. Jiljí v Starém městě Pražském, a druhý, jmenem Bartoš neb Bartoň, řezáč slámy neb sekaniny, na faru a kolaturu do vsi Modřan, o kterú jest (jakž zprávu máme), odpor mezi panem opatem Zbraslavským a panem Janem Isrlím. Kteřížto dva nepořádní kazatelé, dostavše se na ty fary bez vědomí a dovolení konsistoře naší, jaké zlé, bludné, rouhavé a k velikému nepokoji vztahující se zlé věci před sebe berou a káží proti pánu Bohu a církvi jeho, proti řádu dobrému země této a náboženství starobylému, proti vrchnosti nejvyšší, a proti pořádnému kněžstvu pod jednou i pod obojí, toho VMCské, podle zprávy vůbec jdoucí, při této suplikací na díle poznamenaného podáváme. Skrze kteréžto těch bludných a hanlivých kazatelů kázaní a předsevzetí veliká roztržitost a zhoršení v lidu povstává; nebo již i z měst Pražských mnozí pěšky i na vozích k nim se hrnou, z čehož se rozuměti může, nebudeli ta věc časně zastavena, aby z toho něco škodlivého nenadále nevzešlo. A ačkoliv jsme z nich jednoho, totiž Kašpara, z gruntů osadních Jilských do konsistoře naší obeslali, i také tu věc na pana purkmistra a radu Starého města Pražského po třikráte vznesli: však jest se před námi nepostavil, nýbrž na té faře až posavad zůstává. A protož VMCskou ponížené a poddané pro čest a slávu boží prosíme, že VMCská takové zlé a škodlivé předsevzetí k časnému přetržení přivésti ráčí. S tím VMCské milostivé ochraně poručena se činíme. Dáno v Praze ve středu po slavném hodu vstoupení božího l. 1580.

---

349. Komora dvorská oznamuje císaři, že komora česká, kteréž uloženo bylo, aby s městy v Čechách o půjčku 100.000 tolarů vyjednávala, na zaplacení čehož jim ponechán býti měl dědičný groš posudní, v městech Pražských ničehož nepořídila; vedle kteréhož příkladu snad také zachovají se ostatní města. Značné sumy však zapůjčili by Hilmer z Gvernheimu, Jetřich z Švendy a město Žítava.

1580, 21. května. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Auf E. Mt. gnädigiste Verordnung ist der behmischen Kammer auferlegt worden, mit den Städten allhier in Behemben, bei denen der erblich Biergroschen gereicht wirdet, zu handeln und zu versuchen, ob bei denselben bis in 100.000 Thaler anlehensweis erlangt werden und sie sich mit der Verzinsung, soviel als 6 pro cento austrägt, auf denselben erblichen Groschen, als den sie selbst einzunehmben und pro rata ihres Anlehens in Handen zu behalten befugt sein sollten, verweisen lassen möchten.

Dorauf seind nun der behmischen Kammer Bericht nach etzliche Städt erfordert und alles Fleiss mit ihnen gehandelt worden, damit diesem E. Mt. gnädigsten Begehren ein Benügen beschehen möcht, es berichtet aber die behmisch Kammer anjetzo, dass sich die Rathmanne aller dreier Präger Städt schriftlich und mündlich zum höchsten entschuldigt, ob sie wohl auf alle Mittel und Weg, damit sie E. Mt. unterthänigist willfahren möchten, bedacht gewest wären, so konnten sie doch derselben keins finden. So wären sie auch hievor mit ihren und ihrer Gemeinden Schulden also beschwert, dass sie aus denselben keineswegs zu kumben wessten, sondern darinnen bestecken bleiben mussten.

Nun ist gleichwohl zu besorgen, weil sich die Präger als die furnehmbsten und vermögendsten eines abschlägigen Bescheid erklären, es werd sich bei den andern gemeinen Städten nit weniger zu befahren, auch nach Gelegenheit derselben Vermögens, wann sie schon deren bewilligten, wie es dann noch ungewiss, besorglich einer schlechten Summa zu versehen sein. Damit aber E. Mt. gnädigisten Intent ein Gnugen beschehen mog, so hat die Hofkammer andern Mitteln nachgedacht und werden sich E. Mt. sonder Zweifels allergnädigist erindern, dass sich Hilmer von Gwernheimb noch hievor umb den Elnbognischen Pfandschilling angenumben, wie er dann auch erst unlängst derwegen bei der behmischen Kammer wiederumben angehalten und zu verstehen geben, dass er ein ansehenliche Summa Gelds im Vorrath liegen hätt und auf endlichen verlässlichen Bescheid warten thät. Nun kann man gleichwohl noch zur Zeit, weil die angestellte Elnbognische Commission und Erkundigung noch nit allerdings verbracht, nit eigentlich wissen, ob man dem Rath daselbst füglich beikumben und den Pfandschilling von ihnen nehmben oder was E. Mt. Nothdurft nach sonst dabei furzunehmben sein möcht. Und hätt demnach die Hofkammer unterthänigist vermeint, weil er von Gwernheimb das Geld bar liegen hat, E. Mt. mochten ihne allher erfordern und versuchen lassen, ob er vielleicht dahin zu behandeln und zu bewegen sein möcht, dass er dasselb oder soviel bei ihme zu erhalten, gegen 6 per cento auf den erblichen Biergroschen darleihen wollt, dass dann umb soviel wenigers Bedenken geben wurd, weil er allhier im Land allbereit angenumben worden ist.

Vors ander hat die Hofkammer auch soviel Nachrichtung, dass E. Mt. obrister Jagermeister, Dietrich von Schwendi, die 20.000 Thaler, die er sich noch hievor gegen Verpfändung eines Stuck Guets darzuleihen erboten, noch beisamben halten soll, mit dem dann auf angezeigten Weg gleichfalls Handlung versucht werden möcht. So ist auch die Stadt Sittau an Ihrem noch bei weiland Kaiser Maximiliano, hochloblichster seliger Gedächtnus, erlangtem Oybinischen Kauf noch 23.000 Thaler zu erlegen schuldig, die sie so lang in Handen zu behalten befugt, bis sie der 1400 Thaler, so sie den Jesuiten allhier der Fundation nach jährlich erlegen mussen, befreit werden. Wann nun die Jesuiter, wie wohl zu verhoffen, dahin zu behandeln, dass sie sich mit derselben jährlichen Pension der 1400 Thaler auf die erblichen Biergefäll allhier verweisen liessen, wie sie dann durch die Städt derwegen nothdurftig versichert werden konnten und also keinen Verlust leiden dorften, so mochten E. Mt. dieselben bei der Stadt Sittau noch ausständigen 23.000 Thaler, wo nit gleich itzo, alsbald und untereinist (wie sie dann besorglich mit dem Geld schwerlich gefasst sein werden), doch etwo den halben Theil daran erheben und zu ihren bevorstehenden Nothdurften brauchen lassen. Do es nun E. Kais. Mt. allergnädigist also gefällig, so kann ein und die ander Partei erfordert und auf angezeigte Weg Handlung versucht werden.

Imperator dicit, man solle noch mit den Städten ferrer handlen. Mit dem Gwernheimb mag mans versuchen. Ad Schwendianos 20.000 fl. nihil dictum est, allein man werd ihme mussen Gnaden darzu geben und also schwer zuegehen. Der Jesuiter halben soll man zuvor die Bulla ansehen. Hofkammer soll auch sonst auf andere Mittel mehr bedacht sein. 21. Mai 80.

---

350. *Nařízení císařské komoře české, aby odeslala komoře dvorské průměrný výkaz svých příjmů a vydání za poslední tři léta.*

V PRAZE. 1580, 26. května. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt., unsers allergenedigisten Herrn, wegen den Herren Kammerräthen im Kunigreich Beheim zu vermelden, dass sie auf die Hofkammer furderlich einen gewissen und ver-

ässlichen Auszug, so aus den nägsten dreien Jahrsraitungen dem Mittel nach genumben sei, was nämblich sie die behmische Kammer allenthalben für ordinari und extraordinari Einkommen und entgegen auch vor Ausgaben zu verrichten hab, übergeben welle, in welchem insonderheit specificiert werde: was erstlich eines jeden Bergwerchen und Munzambts Ertragen und entgegen die dorauf liegenden Ausgaben und Verweisungen in specie seind; item was der Salzhandel im nächst verschienen 79. Jahr ertragen; — welche unter der Kais. Mt. eignen sowohl auch der Kunigin Städten und wieviel ein jede von Alters her an Kammerzins zu erlegen schuldig, was darunter, auch wem, wie hoch und mit was Conditionen verpfändet, welche noch frei sei und wohin dieselben gebraucht werden; — wer den Ungelt bei den Städten in Behemben allenthalben einnimbt, was derselb dem Mittel nach von dreien Jahren her ertrag und was für Kosten und Besoldung auf die Einnahmb aufgehen; — ob auch nit besser wär, dass man den Ungelt allhie zu Prag sowohl als bei etlichen andern Städten in Bestand verliess; — gleichsfalls was das Scheffelgeld in den Städten ertrag, auch ob und was vor Unkosten dorauf gehe; — was die Rentgefäll der Grafschaft Glatz der jungst beschehnen Veränderung nach uber die darauf liegunden Verweisungen für Überschuss ertragen; — wie es mit dem Weinbergzehent allhie und zu Leitmeritz geschaffen, was er des Jahrs bei gerathenen oder mittleren Jahren ertrag, wohin oder zu wes Nutz derselb bisher gewendet worden, und ob nit besser wär, dass mans alsbald nach der Press verkaufet, auch was jetzo für Wein verhanden und was für Unkosten drauf lauf; — nachdem auch auf der Hauptleut und der andern Dienstleut Besoldung und jährliche ordinari Ausgaben im Markgrafthumb Ober- und Niederlausnitz des Jahrs ein grosser Kosten aufgehen soll, wie hoch sich derselb erlaufe, ob es also ein Nothdurft und nit etwo ein Ringerung dabei furzunehmben sein möcht.

Mehr ein sondere Verzeichnus, was in den nägsten 3 Jahren her auf Commissariat und dergleichen Zehrungen aufgangen und wem derselb bezahlt worden.

Dessgleichen sollen die Particular ersehen werden, was auf Kammer, Canzlei, Buechhalterei und Rentmeisterambtsnothdurften etliche Jahr her gangen und die Sach in einem und andern ehest befurdert werden. An dem allem beschech höchsternennter Ihrer Kais. Mt. gefälliger Willen und Meinung. Prag den 26. Mai anno im 80.

---

351. Císař Rudolf II. nařizuje Kutnohorským, aby práva horní nová, která jim k prohlídnutí půjčena byla, ihned zpět do komory české poslali, aby konečně k svému stvrzení přijíti mohla.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 3. června. — Opis souč. v arch. města Kutné Hory.

Rudolf Druhý ɔc. Poctiví, věrní naši milí! Jakož jsme předešle k tomu své milostivé povolení dáti ráčili, aby vám práva horní k přehlídnutí (měliliby byšte při kterém artikuli jaký nedostatek) vydána byla: i poněvadž nám, nicméně i obyvatelům tohoto království na tom, aby k svému stvrzení přijíti mohla, vysoce záleží, protož vám milostivě poroučíme, abyšte dotčená práva horní bez meškání a vejmluv všelijakých a odkladův, měvše k přehlídnutí jich dosti prostranný čas, nám k ruce do komory naší české konečně zase odeslali. Na tom jistou vůli naši císařskou naplníte.

Dán na hradě našem Pražském v pátek po buožím těle léta osmdesátého.

---

352. Komora dvorská radí císaři, aby s nejvyššími úředníky a soudci zemskými při soudu zemském shromážděnými vyjednával o opětnou půjčku větší sumy peněz (mimo předešle již půjčených 20.000 tolarů) z berně již sebrané; kterážto suma aby vynaložena byla na opatření hranic Uherských, neboť pro nedostatek žoldu a proviantu pevnostní místa velice pustnou.

V PRAZE. 1580, 5. června. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Kais. Mt. wissen sich zweifelsohne gnädigist zu erindern, was in jüngster Audienz wegen des hungerischen Granitzwesen fürkomben, nämblich dass es mit demselben laut eines von der Furstl. Durchl. Erzherzog Ernsten zu Osterreich erfolgten Schreibens auf allen Seiten, sonderlich aber in Oberhungern dermassen geschaffen, wo nicht in Eil wirkliche Fürsehung gethan werden solle, dass sich anderst nichts als unwiederbringlichen gewissens Schadens und Verderbens zu befahren, solches aber alles wegen Erliegung der Proviant und Nichtbezahlung des Kriegsvolks daselbst.

Nun haben gleichwohl bisher die jüngstbewilligte Regensburgische Reichshilf, so zue dem Granitzwesen deputiert und gewidmet, neben andern auch alle Zeit auf Oberhungern, weil sich die schlesische Hilfen nicht erstrecken mugen, verwendet worden, das best gethan; weil aber dieselben nunmehr dermassen verwiesen, dass nicht allein dannenher wenig zu gewarten, sondern auch, inmassen beede Reichspfennigmeister gehorsamblich berichten, zue einicher Anticipation kein Gelegenheit noch Hoffnung verhanden, und das umb mehrerlei, sonderlich aber dieser verhinderlichen Ursach willen, weil die bereit beschehne Anticipationes, welche hievor auf die Granitzen, da man anderst dieselben nicht zu Grund gehen lassen wöllen, verwendet worden, noch in gueter Zeit nicht bezahlt werden kunnten, so erfordert wohl diesmals die Nothdurft auf andere Mittel zu gedenken, wie dem bedrangten Wesen etlichermassen geholfen und nicht so gar auf einmal hilflos gelassen werde.

Dann obwohl hievor auf die dazumal fürgefallne Noth 20.000 Thaler aus den behambischen Hilfen begehrt worden, nachdem aber solches Geld auf angeregter beeder Reichspfennigmeister Bericht, zumal weil auch das Wesen sider derselben Zeit nur ärger worden, bei weitem nicht erklecken wird, und dann E. Kais. Mt. der Weg auf die bewilligte Landsteuern, wie hievor, da sie dieselben einzunehmben gehabt, zu anticipiern abgeschnitten, sonsten auch umb des so gar erschöpften Kammerwesens willen zue Aufbringung nothwendiger Barschaft diesmals kein Gelegenheit vorhanden, so werden E. Kais. Mt. derselben ergangnen gnädigisten Entschluss nach mit denen auf jetzigen Landrechten allhie deputierten und mehrerstheils versambleten Herren Officiern unbeschwert zu tractieren wissen, darmit sie aus dem ansehentlichen Geld, so ohne das ein lange Zeit allhie vergeblich gelegen, uber die berührte 20.000 Thaler noch ein guete Summa Gelds gutherziglich fürleihen wollen, dann ausser des auch kein Weg verhanden, dem Wesen jetziger Zeit zu helfen, sonder muess also, wan ihme nicht, wie gehört, die Hand geboten wird, zue Grund gehen. Welches E. Mt. die Hofkammer erklärungsweis gehorsamist anmelden sollen. Deren sie sich ꝛc. Prag den 5. Juni anno 80.

---

353. Vyslaní Kutnohorští v Praze žádají šepmistry a radu města Hory Kutné za radu, jak se v příčině císařem žádaného obnovení některých úřadů horních od pana mincmistra zachovati mají.

V PRAZE. 1580, 9. června. — Orig. v arch. města Kutné Hory.

Službu svou vzkazujem V. Op. páni a přátelé naši milí!

Oznamujem V. O., že až posavád žádné jisté odpovědi strany odvedení sumy od JJMtí jmíti nemůžeme, než den ode dne vždy se nám odkládá. Co se pak té suplikací JMCské dotýče strany

obnovení některých úřadův horních od pana mincmistra: vidí se panu písaři nejvyššímu a jiným, poněvadž to nyní v mlčení jest, abychom také tím nehejbali, pokudž se k tomu příčina nedá; ale my nevíme na čem dobře učiniti a v tom jak se zachovati, a protož v tom naučení od VMtí po tomto naschválním poslu žádáme.

Z strany toho Želibora páni Staroměstští před námi pouštěli ho do rady, a jest k němu od nás mluveno: na větším díle všemu odpírá a divně to premuje. A protož páni Pražané vždy vejpisu zločinného vyznání na něj se vztahujícího žádají vydání, aby věděli, podle čeho k němu útrpným právem přikročiti.

Více na ten čas psáti nevíme co a nemáme čím*); toliko to připomínáme, abyšte panu Abrahamovi jorgelt, z něhož upomíná, a pro nás koně, dáli pán Bůh v pondělí nejprv příští, odeslati ráčili. Datum pospěšně v Novém městě Pražském, v domě Václava Kbelského na příkopích, ve čtvrtek ochtáb božího Těla 1580.

Vyslaní VMtí, na ten čas v Praze.

Poslu dány 2 české groše široké, ostatek má se jemu od VMtí dodati.

---

354. List mocný od nejvyšších úředníkův a soudcův zemských jménem všech tří stavův království Českého, pod pečetí zemskou daný, Václavu Berkovi z Dubé, Jindřichu Slavatovi z Chlumu, Václavu Rychnovskému z Rychnova, Vilému Miřkovskému, Jetřichu Lipanskému a Mikulášovi z Bubna, v příčině urovnání rozepře o meze a grunty mezi Vratislavem z Pernštejna a Matiášem Žalkovským z Žalkovic na hranicích království Českého a markrabství Moravského.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 9. června. — Malé desky zemské kvatern instrukcí a listův posél. žlutý, č. 128, fol. L. 4.

---

355. Nejvyšší úředníci a soudcové zemští, na plném soudu zemském shromáždění, nařizují na místě všech tří stavův království Českého, vedle snešení sněmovního z r. 1579, Václava Berku z Dubé a z Lipého a na Rychumburce, Jindřicha Slavatu z Chlumu a z Košmberka a na Košmberce, Václava Rychnovského z Rychnova a na Kocléřově, z pánův, Viléma Miřkovského z Tropčic, na Vrchlabí, Jetřicha Lipanského z Lipan a na Veselí, a Mikuláše z Bubna a na Liticích, z vladyk, za komisaře k urovnání rozepře o meze a grunty mezi Vratislavem z Pernštejna a Matiášem Žalkovským z Žalkovic na hranicích království Českého a markrabství Moravského.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580. 9. června. — Malé desky zemské, kvatern instrukcí a listův posélacích žlutý č. 128, od léta 1542 do 82", L. 3.

Urození páni, páni, urození a stateční rytíři, páni přátelé naši milí! Nepochybujem, že vám v dobré paměti zůstává, kterak na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě Pražském léta ɔc sedmdesátého devátého v pondělí po hromnicích, nám nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským ta moc dána jest, co se všech a všelijakých hranic a mezí tohoto království Českého s okolními zeměmi dotýče: abychme, kdyžbychme koliv potřebu uznali, komisaře od tohoto království Českého vedle komisařův JMCské zřídili, a kde by jakej odpor o to byl, buď k přátelskému jednání, srovnání, aneb právně předsevzíti a to k místu a konci přivésti mohli, tak jakž týž sněm o tom artikuli obzvláštně učiněnej to v sobě šíř obsahuje a zavírá. I oznamujem vám, že pan Vratislav z Pernštejna na Tovačově

---

*) Dopis psán jest tuhou obyčejnou.

a Litomyšli, JMCské tejná rada a nejvyšší kancléř království Českého, na nás těchto dnův na plný soud zemský jest vznesl, kterak by nějakou rozepři o meze a grunty s panem Matiášem Žalkovským z Žalkovic, JMCské prokuratorem v markrabství Moravském, již nemalej čas jmíti měli, a to v těch místech, kdež se dělí meze a hranice království Českého s markrabstvím Moravským; o kteroužto rozepři žeby na přátelském jednání býti mělo. A týž Matiáš Žalkovský od stavův markrabství Moravského, jestliže by o to přátelské porovnání se státi mohlo, že k tomu stavové povolují, jest sobě to způsobil; a pakli by bejti nemohlo, aby komisaři na ta místa vyjeli a vejpověď spravedlivou učinili, za to tolikéž žádajíc, abychme jisté osoby za komisaře k tomu nařídili, kteříž by na ta místa vyjeli, to vše spatřili a, mohloli by býti, přátelskou smlouvou porovnali.

I na takovou žádost a jeho pana Vratislava z Pernštejna ꝛc, nejvyššího kancléře království Českého, vznešení, podle dotčené moci sobě dané, k tomu sme své povolení dali a na místě všech tří stavuov tohoto království vás za komisaře volili a nařídili, a vám o tom poroučíme, abyste na jistý den, totižto v středu na den svatého Vavřince [10. srpna], nejprv příštího, na Landškrounu tím zážeji se najíti dali, a odtud potom na zejtří v ta místa, oč činiti jest, vyjeli, je spatřili, a mohloli by býti, oboje strany o to přátelsky porovnali; a pakli by býti nemohlo, tehdy právně to před sebe vezmouc, k místu a konci to vše, pokudž by možné bylo, přivedli, tak jakž list mocný ode všech tří stavův království tohoto, pod pečetí zemskou, vám při tom odeslaný, totéž v sobě šíře obsahuje a zavírá. A na čem tu věc koliv postavíte, při nejprv příštím soudu zemském o tom o všem nám zprávu abyste učinili. O čemž nepochybujem, že se v tom poslušně zachováte. Datum na hradě Pražském ve čtvrtek po svatém Medardu léta ꝛc osmdesátého. *Páni a vladyky ꝛc.*

---

356. Císař Rudolf nařizuje Michalovi Španovskému z Lysova, nejvyššímu písaři království Českého, aby do desk zemských vepsati dal milost Vinšelburským v hrabství Kladském učiněnou, že nemají nikdy z moci králův Českých odprodáváni, zastavováni neb jinak odcizováni býti.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 10. června. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“, č. 46. fol. M. 26 v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Statečný, věrný náš milý! Vědětiť dáváme, že jsme opatrným purkmistru a konšeluom i vší obci města našeho Winšelburku, v hrabství Glacském ležícího, z jistých příčin tu milost učiniti ráčili: že zuostávajíc dotčené město Winšelburk a obyvatelé v něm s jich povinnostmi, ročními platy a jinými duochody, kterýmiž od starodávna k zámku Glacku zavázáni a povinni jsou, v rukouch a moci naší, nemá na budoucí a věčné časy od nás z rukou a moci naší, dědicuov našich a budoucích králuov Českých, odprodáno, zastavováno, aneb skrze jakúžkoli smlouvu, neb contract, odcizováno býti, a v cizí ruce, neb pod jinú vrchnost, kromě krále Českého, jakožto pána jich dědičného, přicházeti a se dostávati. Však oni proto, za příčinou tohoto povolení našeho a milosti, ourokuov, platuov a jiných povinností, jimiž nám podle register správních neb urburních a starobylých zvyklostí, k nadepsanému zámku Glackému, zavázáni jsou, osvobozeni býti nemají. Protož tobě milostivě poroučeti ráčíme, aby relatorem ke dskám zemským království našeho Českého byl a předepsaným Winšelburským takovú milost a povolení naše v též dcky zemské pro věčnú paměť vložiti a vepsati rozkázal. Na tom jistú vuoli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v pátek po svatém Medardu léta ꝛc osmdesátého.

---

357. Nejvyšší úředníci a soudcové zemští, na místě všech tří stavův království Českého, nařizují Janovi Libenickému z Vrchovišť, aby statky po někdy Jiříkovi Voděradském stavům, zemi k ruce přijaté, paní Anně z Dobřenic, vdově po témž Jiřím Voděradském, sirotkům k ruce, postoupil.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 11. června. — Malé desky zemské č. 128, fol. L. 9.

Urozený a statečný příteli náš milý! Jakož jest vám od nás předešle, na místě všech tří stavuov království Českého, strany statků po někdy Jiříkovi Voděradském z Hrušova poručení se stalo, abyste vy takové statky, vedle pana Vilíma Oprštorfa z Dubu a Fridštejna, od JMCské, jakožto krále českého, k tomu již zřízeného, v opatrování své vší zemi k ruce přijali a ty zemi k dobrému opatrovali: i oznamujem vám, že sme se s JMCskou, pánem naším nejmilostivějším, o to snesli, aby ty statky, v kteréž ste tak v opatrování vkročili, zase Anně z Dobřenic, vdově po témž někdy Jiříkovi Voděradském zůstalé, sirotkuom k ruce, v ruce uvedeny a postoupeny byly. A protož vám poroučíme, kdyžby koliv od Hertvíka Zejdlice z Šenfeldu a na Zvoliněvsi, JMCského rady a vrchního hejtmana všech panství a zámků JMti v království Českém, kterémuž teď od JMCské, aby týchž statků na místě JMti dotčené vdově postoupil, poručeno, vám se oznámení stalo, že se s ním v místě od něho obraném shledáte, a takové statky a jmění jmenované Anně z Dobřenic, sirotkům k ruce, vedle téhož Hertvíka Zejdlice, k tomu od JMCské nařízeného, se všemi a všelijakými svršky a nábytky, tudíž také dluhy, jakýmiž koli penězi hotovými, což tak při týchž statcích se našlo a až do tohoto času začkoliv se zůstává, nicméně se všemi důchody, což se jich koliv od spravování vašeho až do tohoto času sběhlo, lidi v člověčenství a poddanost uvedouc, postoupíte, a týmž sirotkuom k ruce (kromě statku Malešovského, též statku Sionu a vsi Vitic, dvou lánů lesu u vsi Žandova, a sladu, kterýž z týchž statků ku potřebě na Malešov odvezen, což sobě JMCská milostivě pozůstaviti ráčil), jiné všecko, nic nevymíňujíc, do týchž statků svezouc a vženouc, s počty pořádnými v moc zase uvedete, jakž od téhož Hertvíka Zejdlice z Šenfeldu o tom šířeji vyrozumíte. Dán na hradě Pražském v sobotu po svatém Medardu léta ɔc osmdesátého.

Nejvyšší ouředníci a soudcové zemští, na místě všech tří stavuov království Českého.

---

358. Vyslaní Kutnohorští v Praze oznamují šepmistrům a radě města Hory Kutné, co v příčině práv horních byli vykonali;) na zaplacení jim dlužných půl třetího tisíce, že není na tento čas žádné naděje, poněvadž prý nemají co dáti.*

V PRAZE. 1580, 11. června. — Orig. v arch. města Kutné Hory.

Službu svou vzkazujem VMtem, slovutné a vzáctné poctivosti páni šepmistři a páni milí! VMtem na pánu Bohu žádáme zdraví, a při něm jiné všecko dobré věrně rádi přejeme. Jakož jste nám práva horní ráčili odeslati a při nich vejpis poručení JMCské, poroučejíce nám, abychom tu věc předešli při JJMtech pánich strany práv horních: i tak jsme hned učinili, jak nám psaní VMtí dodáno, nahoru jsme šli a na pospěch se panem písařem a s panem komorníkem jsme mluvili; ale že jest veliké zaneprázdnění, dolů jsme šli a suplikací spisovali, a do soudu dnes chceme podati vedle naučení JJMtem, tolikéž i JMCské nicméně podati chceme.

Strany sumy půl třetího tisíce není na tento čas žádná naděje, nebo nás tím odbejvají, že nemají co dáti a v tom počtu že se o to ujímati neráčí; což jest na nás, námi nemá nic sjíti.

*) Viz číslo 351.

Což se dotýče Mandaliny Holaubkovy, nemohli jsme toho tak na pospěch vykonati, poněvadž v sobotu páni neráčí nad apelacími sedati, než dáli pán Bůh v pondělí, budemeli moci sobě vstoupení zjednati, chceme s JJMtmi o to promluviti, a na čem ta věc bude VMtem oznámiti. Veliká jsou zaneprázdnění, jednak při berni jednak při soudu. S tím se VMtem na všem dobře míti vinšujeme.

Datum v Praze v sobotu po sv. Medardu léta 1580, na pospěch.

Vyslaní VMtí *Václav Vizina. Jan Veverín.*

---

359. Komora dvorská připomíná císaři, aby s městy královskými v Čechách a zvláště s městy Pražskými, přes všechny jich výmluvy, o půjčku 100.000 tolarů opětně vyjednávati dal, a na zaplacení takové sumy aby dědičný groš posudní jim vykázán byl; radí císaři, aby nejvyšší úředníci zemští na tom se uradili, jakým způsobem by také uložiti se mohla berně na některá knížetství a panství v Slezsku a Lužici, jichž v držení jest kurfiršt Braniborský; více aby nejvyšší úředníci zemští pro visitování klášterův v Slezsku komisaře ustanovili; soudcům zemským aby bylo připomenuto o zúčtování s berníky i věřiteli, a o peníze na novou střechu nad velkým sálem na hradě Pražském, kteréž aby zatímně ze sbírek zemských vypůjčeny byly.

1580, 14. června. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Kais. Mt. haben sich gnädigist zu erindern, wasmassen auf derselben gnädigiste Verordnung mit den Städten allhie in Beheimb, bei denen der erblich Biergroschen gereicht wirdet, gehandelt worden, ob bei derenselben bis in einhundert Tausend Thaler anlehensweis erlangt werden und sie sich mit der Verzinsung soviel, als sechs per cento austrägt, auf denselben erblichen Biergroschen, als den sie selbst einzunehmben und pro rata ihres Anlehens in Handen zu behalten befuegt sein sollen, verweisen lassen möchten, und dass sich dieselben, sonderlich aber die Rathmannen aller dreier Prager Städt, schriftlich und mündlich zum höchsten entschuldigt, ob sie wohl auf alle Mittel und Weg, damit sie E. Mt. unterthänigist willfahren möchten, bedacht gewest wären, dass sie doch deren keins finden könnten, auch mit ihren und ihrer Gemeinden Schulden also beschwert wären, dass sie aus denselben nit kummen künnten. Derhalben E. Mt. gnädigist geschlossen, mit gedachten Städten durch die jetzo allhie anwesenden Herren obristen Landofficierer, als nämblich E. Mt. geheimben Rath und obristen beheimbischen Kanzler, den Herrn von Pernstein, desgleichen den Herrn obristen Landkammerer, Herrn Landschreiber und Unterkammerer, noch eins Handlung versuechen, an den Präger Städten den Anfang machen und sie dahin vermahnen zu lassen, im Fall es je ihres selbst Vermugens nit wär, dass sie sichs doch bei ihrer Burgerschaft oder sonst in ander Weg bewerben und also E. Mt. mit ihrem Credit unterthänigist dienen wollten, entgegen ihnen das erblich Biergeld, soviel sich pro rata einer und der andern Stadt Anlehens gebühren wurde, zu Bezahlung der Interesse, als sechs per cento, selbst einzunehmben verstatt und ditsfalls ohne alle Gefahr gehalten werden sollten, und solches alles der Meinung, dass durch ehebenannter Herren Deputirten Authorität wohl was fruchtbarlichs verricht werden sollte. So werden E. Kais. Mt. die Behandlung ermelter Präger Städt also ins Werk richten zu lassen wissen, in Bedenkung, wann bei ihnen was erhalten, dass sich alsdann die andern ihrem Exempel nach umb soviel williger und gehorsamber erzeigen werden.

Allergnädigister Kaiser und Herr! E. Mt. werden sich sonder Zweifels erindern, dass die Sach vonwegen der Mitleidung von Furstenthumb Crossen, Zülch und Summerfeld in Schlesien, sowohl als der Herrschaften Cotbus, Storkau und Beskau halben, in Lausnitz gelegen, des Churfürsten zu Branden-

burg Inhabung, bei der Herren obristen Officierer in Behemben Berathschlagung stehet, und weil dann ein hohe Nothdurft sein will, im Fall gedachte Herren obristen Landofficierer voriger E. Mt. gnädigisten Verordnung nach die Sachen noch bisher allerdings nit berathschlagt, dass sie es bei gegenwärtiger ihrer Anwesenheit furderlich thuen und länger damit nit verziehen; dann E. Mt. wegen des Verzugs unter anderm nachfolgende Ungelegenheiten zu gewarten haben: als erstlich, dass sie derselben Mitleidung dem Granitz- und Kammerwesen zu Nachtel muess lange Jahr entrathen, und fürs ander darbei gewärtig sein muessen, dass durch längern Verzug etwo ein Praescription daraus gemacht und letzlich diese Stuck gar aus dem Herzogthumb Schlesien und Markgrafthumb Niederlausnitz und also aus E. Mt. und der Chron Beheimb Jurisdiction entzogen werden möchten, und dann fürs dritt, dass die Ständ allerseits des Verzugs halben je länger ungeduldiger gemacht werden, E. Mt. es auch etwo in ihren Bewilligungen entgelten wurden muessen, dass nun E. Mt. also allergnädigist indenk zu sein und wohlgedachte Herren obriste Landofficierer der Sachen halber gnädigist selbst zu vermahnen wissen werden.

So stehet die Sach wegen Bereit- und Visitierung der Stift und Klöster in Schlesien (doch allein soviel die temporalia anreicht, an dem, dass dieselb E. Mt. als obristem Fundatorn und Collatori sowohl als dem Stifter selbst zu Nutz und Erhaltung furderlich ins Werk gesetzt und umb der darauf beruehunden Ungelegenheit willen länger damit nit verzogen werde. Und weil sich dann die Sach umb der Herren obristen beheimbischen Officier Abwesenheit willen, als die die Commissari darzue zu benennen Befehlch haben, bisher verzogen, und aber ein Nothdurft sein will, dass dasselbe in jetziger ihrer Anwesenheit verrichtet und dieses hochnöthig und nutzlich Werk ehest fortgesetzt werde, so stehet bei E. Mt. gnädigisten Willen, ob sie gedachten Herren obristen Officierern derwegen auch allergnädigist zuesprechen wellen.

Also werden E. Mt. auch allergnädigist indenk sein, dass bei den Landleuten und den Steuereinnehmbern allhier in Beheimben noch ansehenliche Steuer- und andere Restanten verhanden, die gleichwohl nunmehr so weit bracht, dass einstheils derselben durch den Zdienek von Wartenberg, dem hieigen Schlosshauptmann, und andere von den Ständen darzue deputirte Personen von den Einnehmbern übernommen und den Landrechtsitzern zur Justificierung übergeben, nicht weniger auch die Relation der andern Commissarien, so zu der Abraitung mit etlichen Landleuten, die bei E. Mt. Schulden und andere Forderungen zu haben vermeint und derwegen ihre Steuern und Biergefäll hinter sich behalten, verordnet, gleichermassen in das Landrecht übergeben, und ist nun allein an dem gelegen, dass die Landrechtsitzer über ein und die andere Sachen ordenliche Decision ergehen lassen sollen. Und weil dann E. Mt. umb der gegenwärtigen Noth und Obliegens willen an schleuniger Befurderung einer und der andern Sachen merklich gelegen und derwegen ein Nothdurft sein will, dass dieselben noch in der Herren Rechtsitzer jetzigen Gegenwart zu endlichem Beschluss und Richtigkeit gebracht, so werden E. Mt. bei ihnen den Herren Rechtsitzern derwegen die Nothdurft zu verordnen wissen.

Beschliesslich haben E. Kais. Mt. allergnädigist verstanden, was es mit dem baufälligen Dachwerch ob dem Saal im Schloss allhie fur ein Gelegenheit hab und dass nit allein zeitlicher Wendung und Fursehung sehr vonnöthen, sonder sich auch der Unkosten, wann allein ein Dach, mit Ziegeln gedeckt, gemacht, auf ein Tausend zwei Hundert vierundfunfzig Thaler, da aber über das Gewölb, wie es dann nutzlich und wohl sein könnt, Zimmer erbaut und alsdann erst ein Ziegeldach darauf gemacht werden solle, in drei Tausend acht Hundert Thaler, und so der Saal allein mit Kupfer gedeckt, das gleichwohl für das zierlichist und beständigist gehalten wirdet, auch das Gemäuer nit hart beschwerte, alsdann drei Tausend einundzwanzig ein halben Thaler verlaufen wurde. Dieweil dann der Saal ein sondere Zier und zu schätzen ein Landkleinod und derwegen ein Nothdurft ist, dass bei andern E. Mt. vieifältigen Obliegen bei den Herren Landrechtsitzern zu dessen bauständiger Erhaltung aus den Landshilfen die Nothdurft Gelds, soviel auf ein oder den andern Weg daraufgehen wurde, erhandelt oder

do sie sich dessen ausser eines gemeines Landtags vielleicht nit mächtigen wurden wellen, mittlerweil nur anlehensweis soviel begehrt werde, damit also alle zuegehörige Nothdurft alsbald in Vorrath gebracht und der Einfall des Gewölbs, auch Gefahr und Unrath verhuet werden muge, so werden E. Kais. Mt. die Sachen bei den anwesenden Herren Officierern und noch gegenwurtigen Landrechten ihrer gnädigisten Gelegenheit nach auch zu befürdern allergnädigist indenk sein. Actum den vierzehenden Juni anno im achtzigisten.

---

360. Císař Rudolf II. poukazuje komoře české na nedostatečnou její zprávu o dlužných berních, daních a jiných královských důchodích, kteréž již přes 150.000 tolarů obnášejí; i nařizuje, aby správný seznam nedoplatků komoře dvorské odeslán byl a dlužné berně přísně zupomínány byly.

V PRAZE. 1580, 30. června. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir haben neben euern uns vom 7. dits ausgehenden Monats in Unterthänigkeit gethanen Bericht und den daneben uberschickten dreien unterschiedlichen Auszügen nach längs gnädiglich verstanden, was bei euerm untergebenen Kammerwesen und desselben zuegehörigen Ämbtern noch allenthalben vor Restanten ausstehen und welche unter denselben von euch für gewiss oder ungewiss zu erlangen geraitet werden. Wie beschwerlich und hochnachtheilig uns nun fallen thut, dass wir so ansehenlicher Ausständ, die sich in allen dreien Auszügen allein in denen Posten, so summirt oder ausgeworfen werden können, weit uber die 150.000 Thaler erlaufen thun, nit allein soviel Jahr lang ohne einichen Geniess entrathen, sondern auch umb der darunter erfolgten Fäll der Parteien Absterben und Verderbs willen ein grossen Theil fur verloren halten, entgegen aber zu Ersetzung solches Abgangs an unsern eigenthumblichen Gefällen und Einkumben in ander Weg auf hohes Interesse und beschwerliche Conditiones Geld aufnehmben und daneben gedulden mussen, dass auch oft umb schlechter und geringer Summen willen mit Steckung unserer verschriebenen Burgen zu Schimpf und Verkleinerung unser kaiserlichen Reputation wider uns verfahren wirdet, das habt ihr selbst gehorsamblich zu erachten, daher dann gnugsambe Ursach verhanden, unsere Gebuehrnus hinwiederumben mit Ernst und Eifer zu treiben und durch dits und dergleichen Mittel unsern Schimpf und Nachtel abzuwenden, daneben auch den Verlust und Ungewissheit, so wir euerm selbst Vermelden nach dabei gewarten und erdulden mussen, zu verhüten. Und obwohl ihr gegenwärtige unsere Kammerräth, als die zum Theil erst vor kurzer Zeit zu diesem Wesen kumben, etlichermassen entschuldigt zuhalten, so wär doch guet gewest, dass den Sachen etwas zeitlicher nachgesehen und Erinderung gethan worden wär, dabei wir dann sonderlich die Buchhalterei, als die die Raitungen nit so lang unaufgenumbener anstehen lassen, auch derwegen zeitliche und ofter Vermahnungen thun hätt sollen, gar nit entschuldigt nehmben kunnen.

So ist auch sonst bei erwähnten Auszügen der Mängel vorhanden, dass dabei gar nit gemeldet wirdet, von was Zeit und Jahren ein und der ander Rest herkumbt, damit wir uns nach Gelegenheit desselben umb soviel eigentlicher entschliessen hätten mögen. So müssen wir auch gleich im Zweifel stehen, ob die Restanten, soviel derer auf dato noch ausstehen, aller in diese Auszüeg kumben sein oder nit, weil der Samuel Lukeschin Perkwein Rest, davon uns diese Tag durch euch ein sonderer Bericht gethan worden, desgleichen des von Neuhaus und Kolobrats Ausstand darunter nit zu finden sein, derer dann etwa wohl mehr vorhanden sein mögen; zuedem dass viel der restirenden Parteien in den Auszügen selbst durch die Buchhalterei entschuldigt für armb und unvermügend, oder aber,

dass die Verstorbenen nichts gelassen haben sollten, angezogen, und doch keine Beweis oder Document a daraus der Grund zu sehen, dabei einbracht werden.

Und will demnach ein Nothdurft sein, dass erstlich der Ursprung eines jeden Rests mit Anziehung der Zeit und anderer nothwendiger Umbständ in den Auszügen gesetzt und derer halben, so auf dato nichts vermögen, oder aber nach ihrem Absterben nit soviel verlassen, damit wir uns des Rests gar oder zum Theil erholen möchten, der angezogenen Ambtleut Bericht und anderer beweislicher Schein darzue gelegt, auch mit Fleiss nachgesehen werd, ob nit ausser des noch andere mehr Rest, und bei wem dieselben verhanden sein, wir auch daneben durch euch mit Rath und Guetachten berichtet werden, ob nit von einer und der andern richtigen Post, so bisher durch der Ambtleut zu ihrem Vortel, uns aber zu sonderem Nachtel gebrauchte Elusiones hinterhalten und verzogen worden, das gebührliche Interesse, inmassen wirs andern selbst reichen müssen, gefordert werden möge.

So werdet ihr demnach, wie dann hiemit unser Befehlich ist, in einem und dem andern die Gebühr und Nothdurft zu verordnen, auch die Auszüeg darauf zu corrigiren und uns neben euerm weitern Bericht und Guetachten sampt allen andern darzu gehorigen Nothdurften furderlich zu handen unserer Hofkammer wiederumben zu übergeben, auch die Einforderung der Rest vermüge derer bei einer jedwedern Post ad marginem verzeichneten Rathschlag mit gebuehrenden Ernst und Eifer, unverschont männiglichs, zu treiben und zu Abzahlung der unwartenden verburgten Schulden, darumben unsere Burgen gesteckt werden, zu gebrauchen wissen.

Darzu wir dann insonderheit hochnothwendig und furträglich achteten, dass dieser befundenen und kunftigen Ausstand halber ein ordentlich Restantenbuech gehalten und einer tauglichen fleissigen Person, die den freien Zuetritt in Rath hab, die Sachen nit allein fleissig sollicitiren, sondern auch expediren und was von einer Zeit zur andern daran einbracht wirdet oder sonst dabei furlauft, zu einer jedwedern Post mit Fleiss vermerken und uns dessen allbeg zu Ausgang eines jeden Quartals ein ordentlicher summarischer Auszug zu Handen unser Hofkammer uberschickt wurd, der dann auch jeder Zeit daselbst ersehen und euch nach Gelegenheit nothdurftige Resolution und Bescheid zuegeschrieben werden solle.

So erfordert auch nit weniger die unvermeidliche Nothdurft, dass hinfuro eurer habenden Kammerordnung gemäss durchaus kein Ambtmann, so Raitung zu thuen hab, ausser gnugsamber Burgschaft oder anderer Versicherung angenumben, auch die allbereit verhandenen, do es nit schon zuvor beschehen, gleichfalls alsbald verburgt und ihnen ausser desselben die Ambter weiter zu handeln nit verstattet, sondern dieselben ehe mit andern tauglichen Personen, bei denen genugsambe Versicherung zu haben und sich im Fall der Noth jederzeit zu erholen sein möge, bestellt, auch von ihnen allen richtige quatemberliche Auszug genumben und, soviel nur zu umbgehen, kein barer Geldrest in ihren Handen gelassen werde. Welchem allen ihr dann auch furderlich und gehorsamblich also nachkumben und uns mit Rath und Guetbedunken berichten sollet, welchem unter dem itzo [vorhandenen] Kanzleipersonen das Restantenbuch gemeltermassen zu vertrauen und zu befehlen sein mag. Gleichergestalt wollet auch der noch unaufgenumbenen Raitungen halben, so allbereit von den Ambtleuten in der Buchhalterei erlegt, desgleichen unter einer sondern Rubriken, welche Ambtleut ihre Raitungen noch nit eingelegt und von was Zeit eine und die andere anstehen, einen specificirten Auszug machen und uns furderlich in unser Hofkammer ubergeben lassen.

Sonst haben wir der 100 Mark Silbers, so noch weiland Joachimbén von Neuhaus aus der hieigen Munz zuegestellt worden, bei unser Hofbuchhalterei nachsehen lassen, konnen aber nit befinden, dass uns dieselben jemals weder in Abraitung noch sonst wiederumben guetgemacht worden wären. Derwegen so wollet dieselben zu dem andern Rest schlagen und untereinist sowohl als des Kolobrats und andere bisher ausständige Posten, so in die Auszug nit kumben, nochmals hineinbringen und euch

die Sach in einem und andern erheischender Nothdurft nach alles embsigen, eifrigen, getreuen Fleiss zu schleuniger Befurderung angelegen sein lassen. An dem allen vollbringt ihr unsern endlichen gefälligen Willen und Meinung. Geben Prag den letzten Tag Junii anno 80.

---

361. *Komoře české bylo uloženo, aby s vyslanci v Praze meškajícími z Chebska a Loketska vyjednávala o splacení jisté částky peněz na účet dlužných berní, poněvadž císař značné sumy potřebuje.*

V PRAZE. 1580, 2. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von ꝛc der behmischen Kammer zu vermelden, es erindern sich Ihr Mt. gleichwohl gnädigist, was sie die Kammer unlängst wegen der Egerischen und Elbognischen ausständigen Steuern vor Bericht gethan, und werden Ihre Kais. Mt. auch gnädigist dorauf bedacht sein, wie neben dem allgemeinen Landtagsbeschluss mit ihnen eines und des andern Orts zu Beschluss abzukumben sein möge; dieweil aber Ihre Kais. Mt. zu dero bevorstehenden unvermeidlichen Nothdurft furderlich einer ansehenlichen Summa Gelds bedurftig und beide Städt Eger und Elbogen itzo ohne das ihre Gesandten allhier haben: so sei Ihrer Mt. gnädigister Befehlich, dass die behmische Kammer sie die Gesandten, doch jeder Stadt absonderlich, fur sich erfordern und sie durch fleissige Behandlung und aller hierzu dienstlichen Persuasion dahin bewege, dass eine und die andere Stadt Ihrer Mt. anjetzo zu oberwähnten Nothdurften alsbald ein Summa Gelds in Abschlag ermelter Steuer und auf kunftige weitere Vergleichung herausgeben wollten, die Sach schleunig und befurdern und Ihrer Mt. zu Handen dero Hofkammer ihrer Verrichtung furderlichen Bescheid zuekumben lassen. Das sei also hochsternennter Kais. Mt. endlicher gefälliger Willen und Meinung. Actum Prag den 2. Juli anno 80.

---

362. *Rudolf II. žádá sněmem českým k spravování berně nařízené osoby, aby mu k nastávající jeho cestě vydali nadbytek peněz ze tří grošů posudného, kteréž l. 1579 sněmem svoleny byly na zaplacení úrokův domácím věřitelům, a všechen obnos sněmem l. 1580 za týmže účelem svolených dvou grošů posudního; začež jim přenechává posledním sněmem na vychování dvoru svolené tři groše posudního na tak dlouho, až by půjčené mu peníze uhraženy byly.*

V PRAZE. 1580, 4. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir wollen euch gnädiger Meinung nit bergen, nachdem wir anjetzo zu unserm bevorstehenden Aufbruch von hinnen und Befurderung unserer vorhabenden Reis einer ansehenlichen Summa Gelds unembehrlich bedurftig seind, dass uns fast alle Geldhandlungen, so wir darzu vermeint gehabt, fehlschlagen, und dasselb umb soviel mehr, weil zwischen hier und Galli als dem gewohnlichen Termin allhier in Beheimben in dergleichen Geldhandlungen kein Gelegenheit verhanden ist. Dieweil dann an Befurderung dieser Sachen unserer Land und getreuen Unterthanen sowohl als der ganzen Christenheit Wohlfahrt gelegen und uns, wie ihr gehorsamblich zu erachten, nit allein nachtheilig, sondern auch verkleinerlich sein wurd, wann wir umb oberwähnter Ursachen willen daran verhindert werden sollten: so ist hiemit unser gnädigs Begehren an euch, ihr wollet uns die drei Biergroschen, so vermog des 79. jährigen gehaltenen Landtagsbeschlus zu Abzahlung der Interesse von den inländischen Schulden deputirt gewest und uber dieselb Bezahlung uberblieben seind, desgleichen auch die

andern zwei Groschen, so in jungsten Landtag zu gleichmässigem effectum bewilligt worden, soviel bisher doran gefallen und zwischen hier und Jacobi noch ferrer einkumben wirdet, zu Befurderung vorbemeltes unsers nothwendigen Furhabens folgen lassen und derwegen bei den Einnehmbern furderliche und gebuehrliche Verordnung thuen, des gnädigisten Versehens, weil es zu Befurderung unsers und gemeinen Wesens angelegnen Nothdurft vermeint wirdet, ihr werdet umb soviel weniger Bedenken darob haben. Entgegen seind wir des gnädigisten Erbietens, diejenigen drei Biergroschen so uns demselben jungst gehaltenem Landtagsbeschluss nach zu unsern Hofsnothdurften bewilligt worden, sowohl von nägst kunftig Jacobi an zu raiten, bis zu volliger Bezahlung dieser Anticipation bei der Einnehmber handen verbleiben zu lassen; doch also, dass uns nichts weniger des, was an solchen uns gebuehrenden drei Groschen einkumbt, quatemberlich ein ordentlicher Auszug zu Handen unser behmischen Kammer uberreicht werd. Doran erzeigt ihr uns ein angenehmbs gehorsambs Gefallen, hinwieder in Gnaden zu erkennen und zu bedenken. Geben Prag den 4. Juli anno 80.

---

363. Komora dvorská žádá jménem císařovým dobré zdání na komoře české v příčině některých přídavků a změn, kteréž by se učiniti měly v instrukci, neboli řádu komory české.

V PRAZE. 1580, 4. července. — Konc. v c. k. říšk. fin. arch. ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt. unsers allergnädigisten Herrn wegen und auf derselben sondern Befehlich der behmischen Kammer zu vermelden, es befinden Ihre Kais Mt. in ihr der Kammer habenden Instruction oder Kammerordnung gleichwohl soviel, dass derselben bisher in etlichen Punkten und Artikeln nit allerdings und vollkumblich gelebt worden, in etlichen aber Veränderung fürzunehmben vonnöthen sei, darzue nun Ihre Kais. Mt. nachfolgunden Bericht neben ihr der Kammer räthlichen Guetachten bedürftig seind.

Und erstlich hat bisher die Erfahrung im Werk bewiesen, dass die Besuchung des Diensts und die in der Instruction benennten Stunden der angestellten Ordnung nach, sonderlich aber Nachmittag gar nit oder je selten bescheh, dem dann von den untergebnen Officierern in der Kanzlei und Buechhalterei auch nachgefolgt, insonderheit aber des dabei vermerkt wird, dass sie die gemeinen Officierer etwo mit Fleiss weite und abgelegene Wohnungen suchen, dadurch sie mit dem Zue- und Abgehen vom Dienst viel Zeit zu versaumben und sich ihres langsamben Erscheinens zu entschuldigen, auch wohl etwo gar auszubleiben umb soviel mehr Ursach und Gelegenheit haben mügen, durch welches alles die Zeit und Ihr Mt. eigne Kammer- und andere angelegene Sachen versaumbt werden.

Und obwohl aus der Kammer hievor gethanem Bericht soviel zu verstehen, dass bisher umb der Land-, Kammer- und Burggrafrechtens willen, da die Handlungen mit den Leuten, als die der Rechten abwarten, umb soviel gelegener zu verrichten auch andere Nothdurften bei der Landtafel und Steuer desto eher zu bekommen und zu befurdern wären, die in der Instruction denominirten Dienststunden an einander continuirt wurden; dieweil aber Ihre Mt. gnädigist dafür halten, dass es dergleichen Ursachen nit jederzeit hab, dass auch nach Gelegenheit aller Umbständ die Sachen mit bestem Ihrer Mt. Nutzen dahin anzustellen sein, dass die in der Instruction begriffne Ordnung, soviel nur immer muglich, observiret und ehe in furfallenden Rechten bisweiln ein Extraordinari gethan werd, so soll demnach die Kammer den Sachen mit Fleiss nachdenken und Ihr Mt. mit Rath und Guetbedunken berichten, wie dieser Mängel hinfuro wo nit gänzlich ab, doch die Sach zum wenigisten also abzustellen sein möcht, damit allein in währenden Land- und Kammerrechten und so weit es nit zu umbgehen, des Tags beide Sessiones zusambengeschlagen und also nur Vormittag Rath gehalten, den untergebnen

Officierern aber nichts weniger einen Weg als den andern Nachmittag gleichfalls ihre Dienst zu besuechen und zu verrichten auferlegt werden, oder was derwegen sonst zu thuen, und ob nit den Verbrechern, doch allein diejenigen zu verstehen, so nit zu rechter Ordinaristund zum Dienst kommen, und was fur ein Pön zu statuiren, die andern aber, so über ofters Ermahnen ohne genugsambe ehehafte Ursachen und Erlaubnus aussenblieben, ihrer Dienst entsetzt werden möchten.

Also solle auch erwogen und berichtet werden, wie das Aus- und Einlaufen der Parteien, auch der Kanzlei-, Buechhalterei- und anderer Personen unter währendem Rath, dadurch nit allein die Berathschlagung zerruttet, sondern auch die meist Zeit der Session ohne Frucht verzehrt und also zu Versaumbung unserer angelegenen Kammersachen durch der Parteien mundlichs Anbringen ein sondere Unordnung und Zerruttlichkeit gebraucht wurdet, hinfuro verhuetet, und im Fall es nach Gelegenheit der ansehnlichen Parteien je nit zu umbgehen, dieselben ehe bis nach beschlossenem Rath beschieden oder etwo durch einen Secretari vernumben werden oder was sich sonst dabei thuen lassen möcht.

Und nachdem ihr der Kammer in ermelter ihrer Instruction auch auferlegt worden, dass sie die Presnitzer, Schlaggenwerder, Fraunberger, Kunigswarter, Petschauer und Elbogener, desgleichen die Glatzischen, Trautenauischen und alle andere Wäld, bei derer Verpfändung Ihrer Mt. sondere Vorbehalt beschehen sein, durch unverdächtige und der Waldhandlunge verständige Personen beritten, denselben die verba formalia einer jeden Verschreibung und Vorbehalts zuegestellt werden, die dann gegen dem Augenschein gehalten und gestalt der Sachen, ob und wie solchen Vorbehalten gelebt oder umb wieviel Ihrer Mt. an jetwedern Ort darwieder zu Schaden gehandelt worden sei, dass auch solche Bereitung allbeg im andern oder dritten Jahr einmal verneuert und jederzeit Gelegenheit der Sachen referiret werden, so solle demnach die Kammer berichten, ob und wann solches seit dem 70. Jahr her beschehen, was darauf erfolgt oder noch dabei vonnöthen sein werd.

Als auch die tägliche Erfahrung gibt, dass durch die Glashütten mit übermessiger Verschwendung des Holzes den edlen Bergwerchen sonderer Nachtel zuegefuegt würdet, so soll sich die behmische Kammer alsbald erkundigen und mit Rath und Guetbedunken berichten, wo und an welchen Orten nit allein auf Ihr Mt. eignen, sondern auch der Landleut Grunden in der Kron Behmen und darzue gehörenden Weichbilden dergleichen Glashütten vorhanden, auch ob nit dieselben nach Gelegenheit gar oder zum Theil mit Fueg abzustellen sein mochten.

Also ist auch gleichmässige Erkundigung, Bericht und Guetbedunken vonnöthen, wieviel in der Kron Behmen hin und wieder auf Ihr Mt. und andern Grunden Eisen-, Allaun- und Vitriolbergwerch verhanden, was bei einem und dem andern jährlich für Holz aufgehet, ob nit denen dergleichen Bergwerchen, so auf Ihrer Mt. eignen Grunden verhanden, sondere Ort oder Stellen zu der Behülzung deputirt, wie auch darinnen gehaust, ob nit etwo druber gegriffen oder sonst ein Übermass gebraucht, wie dasselb oder auch nach Gelegenheit die Bergwerch selbst abgestellt und was sonst dabei zu thun sein möge.

Es solle auch die behmisch Kammer neben Ubergebung Abschrift der Kanzlei- und Buchhaltereiordnungen ausfuhrlich und grundlich berichten, ob denselben bisher in allen Artikeln gelebt, und im Fall dasselb nachblieben oder sonst etwo ein Veränderung dabei furgenumben worden, aus was Ursachen dasselb und durch wen es beschehen, wie die dabei verhandenen Unordnungen zu wenden, wie weit mit den angeordneten Registraturen und Inventarien verfahren, ob die Kanzlei- und Buchhaltereistellen zur Nothdurft oder vielleicht nit gar zu ubermessig ersetzt sein, und was eines und des andern Orts nach Gelegenheit gegenwärtiger Zeit und Läuf zu verbessern und mit Nutz weiter anzustellen sein möge.

Insonderheit aber will ein Nothdurft sein, weil von dem Buchhalter alle Quatember ein Auszug aller aufgenombnen Raitungen und anderer Buchhaltereiverrichtungen zu der Kammer erfordert werden solle, dass dieselben quatemberlichen Auszug, soviel derer die nägsten drei Jahr her gefertigt worden,

neben einem ordentlichen Auszug, was auf dato von allen Ambtern vor Raitungen unaufgenumbener aussenstehen und ob sich dieselben bei der Buchhalterei oder den Ambtleuten verlegen, alsbald auf die Hofkammer übergeben werden, darauf ferrer Ihrer Mt. Nothdurft zu befurdern haben.

Es soll auch die Kammer berichten, wieviel dieser Zeit Fuessboten bei der Kammer unterhalten werden, was ein jeder zu Besoldung Wart- und Kleidergeld und sonst fur andere Accidentia habe, ob nit in demselben sowohl in der Anzahl der Personen etwo ein Ringerung zu machen sei. Item weil des Missverstands und Irrung halben, so sich wegen der behmischen Kammer und Kanzleiexpeditionen erhalten, noch hievor ein Ordnung und Vergleichung gemacht und ihr der behmischen Kammer ein gefertigts Exemplar ubergeben worden sein, so soll glaubwirdige Abschrift davon zur Hofkammer überschicket und daneben bericht werden, ob demselben bisher gelebt, was etwo noch ferrer dabei strittig worden oder sonst zu verbessern sein möcht.

Gleichergestalt ist auch zu wissen vonnöthen, was auf den Artikel, darinnen der Kammer auferlegt wirdet, mit dem allerfurderlichsten nit allein die verpfändte, sonder auch unverpfändete Gueter, Herrschaften, Mauth, Zoll, Bergwerchsgerechtigkeiten und sonst ingemein alle und jede Ihrer Mt. künigliche Kammerguetsstuck mit Specificirung eines jeden Einkommen und Gerechtigkeit, wie dieselben anjetzt in rerum natura sein, wie auch ein jedes Pfandguet, wem, umb was Summa, gegen waserlei Conditionen, auf wieviel Jahr oder Leib verschrieben worden, welche auch drunter und zu wes Zeiten ablöslich oder nit sein, in ein sonders Urbari verleiben und gleichfalls ein Exemplar davon zu Handen der Hofkammer überschicken auch also wesentlich mit Inserirung aller Veränderungen, die sich von einer Zeit zu der andern zuetragen, continuiren, erfolgt sei; dass auch desselben Urbari itzo alsbald ein Abschrift mit nothwendigem Bericht, wie es auf dato allenthalben darumb beschaffen, zur Hofkammer übergeben werd.

Also hat es mit der anbefohlenen Inventur und Registratur derer zerstreuten Schriften, die von der nägstergangenen leidigen Feuersbrunst an unterschiedlichen Orten überblieben und zu Erkundigung aller Regal- und Kammersachen dienstlich geachtet wurden, ein gleiche Meinung. Item ob nit unter denen bei der Kanzleibuchhalterei und andern Officien Dienenden etwo Personen verhanden, so ausser unsers ausdrucklichen schriftlichen Befehlchs zu Dienst angenumben, welche dieselben sein und was einem jeden zu Besoldung gereicht wirdet.

Item ob mehrerwähnter Kammerordnung gemäss alle Rechtssachen durch den Procurator mit ihr der Kammer Vorwissen angefangen und darinnen procedirt, ob auch ein ordentliches Libell, darinnen alle anhangende Rechtssachen, in was Terminis ein jedwedere stehe, gehalten und continuirt werd, was sich auch bisher fur Strafen und Pönfäll auch andere dem küniglichen Fisco zuerkennte Urtel zuegetragen und wie dieselben verraitet werden, mit gleichmässiger Übergebung desselben Libells Abschrift und ausfuhrlichen Bericht, was auf dato fur Rechtfertigung anzufahen und dabei zu verhoffen sein möge.

Beschliesslich soll auch mehrgedachte behmische Kammer des Kammerprocurators, des Rentmeisters und seines Gegenhandlers, item des Baumeisters und Bauschreibers Instructiones nach vorgehender nothdurftiger Ersehung mit Rath und Guetbedunken, was nach Gelegenheit in einer und der andern zu verändern und zu verbessern sein möge, desgleichen auch die Ordnung, so verschiener Jahr wegen Administrirung ihrer Mt. eigenthumblichen behmischen Herrschaften, derselben Gefäll und Einkommen aufgerichtet worden, mit dem ehisten zur Hofkammer einstellen und die Sach in einem und anderm schleunig befurdern. Das sei also höchsternennter Kais. Mt. endlicher gefälliger Willen und Meinung. Prag, den 4. Juli anno 80.

364. Císař Rudolf nařizuje Zdeňkovi z Vartemberka a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby půjčené mu 4000 kop gr. čes. Michalovi Španovskému z Lysova na zámku a městu Krupce dskami zemskými ujistili.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 8. července. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“ č. 46 f. M. 27 v král. česk. arch. zemském.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jest na milostivú žádost naši ku pilným a vysoce duoležitým potřebám našim Michal Španovský z Lysova a na Pacově, rada naše a nejvyšší písař království našeho Českého, věrný milý, z poddané náchylnosti a upřímnosti, kterúž k nám, jako ku pánu svému, jmá, čtyry tisíce kop grošuov českých, každú kopu po šedesáti groších a groš po sedmi penězích bílých počítajíc, všecko na groších tolských dobrých a v tomto království berných, pod ourok obyčejný, ročně ze sta šest, kterýž mu každého puol leta totiž na svatého Jiří a svatého Havla, aneb ve dvou nedělích potom konečně, z ouřadu našeho rentmistrského vycházeti má, na hotově od datum do dvou let pořád zběhlých půjčil a do ouřadu našeho dvorského colmistrství vyčísti dal. I nechtějíce my, aby skrz takovou půjčku jakou škodu jmíti měl, jemu, dědicuom a budoucím jeho takovú sumu i s ourokem na zámku a městu našem Krupce a na vsech k němu připojených, totiž Hořejší Krupce, Fojtstorfu, Ebrštorfu, Štrekenvaldu, Rozntálu, Aichvaldu, Cinvaldu, Tisové a Bíhánku, na dvořích poplužních a poplužím, na všem a všelijakém k témuž zámku, městu a vsem příslušenství, na čem to koli záleží a jakými koli jmény jmenováno býti muože, a jakž toho sami na ten čas v držení býti ráčíme, nic ovšem nevymíňujíc, s plným panstvím, a tak jako by všecko to spolu, aneb jedna každá věc obzvláštně, v tomto zápisu našem zejména dostavena a položena byla, dskami zemskými ujišťovati ráčíme.

Protož takového zápisu a ujištění jménem a na místě našem dskami zemskými učinění a vykonání vás tímto listem naším obzvláštně za relatory nařizujem, milostivě poroučejíce, abyšte ke dskám zemským s psaním naším, ouředníkuom menším Pražským desk zemských svědčícím, oba spolu neb jeden z vás došli, a na oznámených čtyry tisíce kop grošuov českých jemu Michalovi Španovskému, dědicuom a budoucím jeho, dskami zemskými na výš oznámených zámku, městu a vesnicech a jich všem a všelijakém příslušenství, jako by, jakž výš doloženo, všecko to spolu i jedna každá věc obzvláštně v tomto psaní našem zejména obsažena a dostavena byla; nic ovšem, krom pokladuov, hor a kovuov, a co ku pavování hor náleží a na těch gruntech najíti se muože, kterýchž sobě, dědicuom našim a budoucím králuom českým, pozuostavovati ráčíme a pozuostavujem, nevymíňujíc, zápis a ujištění [.....], podle pořádku, formy a obyčeje týchž desk, s uvázáním jedním komorníkem od desk zemských, kterýž jemu, dědicuom a budoucím jeho, když by on ho neb oni po vyjití dvou let od datum listu tohoto pro nepoložení jim sumy jistinné i s ouroky na ni vzešlými požádal neb požádali, beze vší odpornosti a odtahuov vydán býti má, tak aby moc měl neb měli v nahoře oznámený zámek, město, vesnice a všecko i všelijaké k nim příslušenství, kdyby jemu neb jim po vyjití od datum dvou let pořád sběhlých suma z počátku oznámená i s ouroky na ni vzešlými zouplna dána a zaplacena nebyla, se uvázati; a toho všeho zase postoupiti povinen nebude a povinni nebudou, dokudž by jemu neb jim suma jich, i s ouroky na ni vzešlými i se všemi škodami a náklady na ty vynaloženými, zouplna dána a zaplacena nebyla. Než jakžby mu, neb jim, suma jich i s ouroky z ní zadržalými zouplna i s škodami a náklady na to vzešlými dána a zaplacena byla, povinen bude neb budou takového zámku, města a vesnic se vším tím, več by se tak uvázali, bez umenšení, v moc naši zase postoupiti. Na tom jistú a konečnú vuoli naši císařskú naplníte. Dán na hradě našem Pražském v pátek po památce Mistra Jana Husi léta ꝛc osmdesátého.

---

365. Z komory dvorské dáno nařízení císařské komoře české v příčině zvyupomínání zadržalých berní a sepsání přehledného seznamu všech nedoplatků.

1580, 9. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von ɔc der Kammer in Behemben auf ihren vom 5. dits gethanen Bericht und die daneben überschickte Steuerauszug zu vermelden, dass gleichwohl ganz beschwerlich sei, dass Ihrer Mt. angelegene Sachen, sonderlich die bei der bisher gewährten Noth und Beschwer gute hilfliche Mittel abgeben können, so gar langsamb befurdert und der Steuercommissari Relation seit dem 76. Jahr erst itzo furgenumben wirdet, und ist kein Zweifel, wann die Sachen in gebuehrender Zeit befurdert und die Nothdurft, sonderlich aber die durch die Commissari gerathen Befehlich gefertigt, auch von den Einnehmbern die noch ausständige Verantwortung ihrer Mängel erfordert und also gebuehrender Ernst nnd Fleiss in einem und andern dabei angewendet worden wär, dass diese so ansehenliche Ausständ sonder Zweifels längst erlangt hätten werden mogen.

Nun werd gleichwohl das nägst und ein unvermeidliche Nothdurft sein, dass die Richtigmachung und Einforderung dieser Ausständ nochmals furderlich beschehe, wie dann auch Ihrer Mt. gnädigister Willen sei, dass die behmische Kammer dieselb Relation, so sie sambt den Auszügen hiebei wieder zu empfahen, in Ihrer Mt. Namen mit einem Decret und fleissigen Anmahnung den Herren obristen Officierern alsbald zu ihrer Herkunft ubergeben und daneben täglich und embsiglich anhalten, damit sie ihre Decision in itzigen ihrem Hiesein daruber endlich thuen. Dieweil aber die ausständige Verantwortung der Mängel, sowohl auch, dass seither ohne Zweifel wes doran einkumben sein wird, der Sachen allerlei Verzug und Unrichtigkeit verursachen mocht, so solle erstlich die Kammer mit embsigen Fleis doran sein, damit zwischen hier und der Officierer Ankunft die abgehende Verantwortung gewisslich erlangt, daneben auch bei der Buchhalterei alsbald ein sonderer Auszug gemacht und darinnen unterschiedlich gesetzt werd, was seither an solchen Resten einkumben und noch endlich ausstehe, bei wem auch dieselben Ausständ zu ersuchen seien, domit man also ordentlich und richtig mit der Sachen furkumben und nit etwo jemand zur Ungebuehr gemahnet, auch gedachten Herren Officierern alle Difficultates abgschnitten und also in der Sachen zu procediren umb soviel mehr Ursach gegeben werden möge.

Also wird auch zu berathschlagen und ihnen den Herren Officierern gleich Wegweis zu geben sein, weil die Einnehmber die Restanten zu erfordern nit schuldig zu sein vermeinen, durch wen und was andere furderliche Mittel es sonst beschehen möge.

So ist auch noch nit gnugsamber Bericht verhanden, ob die nachgehenden Raitungen von Eingang des 73. bis zu Beschluss des 78. Jahrs aller aufgenumben und wie es derselben halben beschaffen, mit was Compendio auch dieselben jungsten ergangnem Decret nach an die Herren Officierer zu bringen sein werden.

Beschliesslich ist auch ein Nothdurft nachzusehen, weil in den Auszügen befunden wirdet, dass auf der Kammer gefertigte Certificationes und des Rentmeisters Quittungen durch die Steuereinnehmber sondere Ausgaben beschehen seind, ob auch dieselben Posten aller in sein des Rentmeisters Raitungen für Empfang gesetzt und einbracht worden. Und wie nun sie die Kammer die Sachen in einem und andern befinden, erwägen und verrichten wirdet, des soll sie Ihre Mt. zu Handen dero Hofkammer noch für der Officierer Ankunft weiter gehorsamblich verständigen und ihr die Sach in allbeg zu schleuniger Befurderung angelegen sein lassen. Das sei also hochsternennter Kais. Mt. endlicher gefälliger Willen und Meinung. Actum den 9. Juli anno 80.

366. Komora dvorská žádá jménem císařovým na komoře české správný výkaz: odkudž komoře české podřízené úřady důchody své berou a nač jsou obracovány; i ukládá komoře rozličná nařízení v příčině komorního platu v královských a věnných městech, pronajetí ungeltu, v příčině komorních statků v Kladsku, důchodu z vína, rozšíření nové mince v zemi a jaká ušetření státi by se mohla při hornictví, při kanceláři, účtárně a důchodním úřadě.

1580, 10. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von ɔc. dero Kammer in Beheimben auf ihren vom 5. dits gethanen Bericht noch ferrer zu erindern, dass die dabei uberschickten Auszug nit dermassen gestellt sein, wie es begehrt worden oder es Ihrer Mt. Nothdurft erfordern thuet, und sollen derwegen alsbald andere specificirte Auszug gefertigt und zur Hofkammer ubergeben werden, doraus lauter zu vernehmben sei, woher ein und das ander Ambt seine Gefäll und Einkumben zu empfahen habe, wohin auch entgegen dieselben in specie verwendet werden, mit was Summa und Conditionen eine jedere Partei insonderheit dorauf verwiesen und auf dato noch unbezahlter sei, dabei dann auch die Einkumben der Biergefäll nach der jetzigen Bewilligung regulirt werden mussen.

Also sollen auch der verpfändeten Kammerzins halben die Verschreibungen herzugelegt werden, domit man sehen moge, wann und mit was Conditionen ein und der ander versetzt worden, und weil derer von Pilgram 600 Thaler darunter nit zu finden und also zu vermuthen, dass dergleichen Posten noch mehr aufgelassen worden sein möchten, so soll demselben wie auch sonst in dem andern allen noch ferrer mit Fleiss nachgesehen und die Auszug dahin corrigiret und gerichtet werden, dorauf sich Ihre Mt. eigentlich zu verlassen haben mögen.

Insonderheit aber ist die Herrschaft Pirglos mit ihren Einkumben und nothwendigen Ausgaben, so hinfuro unvermeidlich vonnöthen sein werden, auch in den Auszug zu bringen, weil dieselben den Fuggern nit mit verpfändet, sondern in die Kammer deputirt sein, neben einem Bericht und Guetachten, ob und welchergestalt bei der Hauptleut auf den andern Herrschaften und anderer Officierer geordentem Deputat und so stattlichen Unterhaltung etwo ein Ersparung anzurichten sein möge.

Das Guetachten wegen Verlassung des Ungelts in Bestand, das dann zu keiner Beschwerung oder Weitläufigkeit, sondern vielmehr der Kammer zu gewissen und richtigen Einkumben dient, desgleichen die Schulden- und Verweisungsauszug, dorauf sich richtig und gewiss zu verlassen sei, solle die Kammer schleunig befurdern und zur Hofkammer geben lassen, daneben auch berichten, was der Ungelt zu Prachaticz und Winterberg des Jahrs bei einem gleichen ertrag.

Item warumben die Tax beim Kammerrechten und von was Zeit nit ins Rentambt abgelegt, was dieselb hievor oder itzo des Jahrs ertrag und durch was Mittel dieselb zu erlangen sei.

Mehr wie es vor dieser Zeit mit dem Kammerzins von der Kunigin Städten gehalten, ob nit derselb auch ins Rentambt erlegt und verraitet worden, wann und auf wes Befehlich in demselben andere Verordnung beschehen, was dieser Zins des Jahrs austrag, auch bei welchen Städten und wieviel bei einer jedern gereicht wirdet. Dass aber bei der Buchhalterei Bericht noch bei der Kammer kein Nachrichtung verhanden sein solle, wieviel in diesen und der Kais. Mt. Städten ein jede an dergleichen Kammerzins zu erlegen schuldig, was darunter, auch wem, wie hoch und mit was Conditionen verpfändet und welche darunter noch freistehen, das ist nit wohl zu glauben, sondern vielmehr zu vermuthen, dass es in wenigen Nachsehen oder etwo aus andern Ursachen nachbleib, von destwegen dann die Kammer nochmals nothdurftige Verordnung zu thun wissen wirdet.

Dass man auch bei dreien Jahren her, seit mit den Glatzischen Kammergutern etzlichermassen Veränderung beschehen, so gar kein Wissen oder Nachrichtung haben kann, was die Gefäll doselbst

ertragen, das ist ganz bedenklich und beschwerlich; dann obschon die Raitungen nit zu erlangen gewest wären, wäre dann die derwegen furgebrachte Entschuldigung weder erheblich noch zu passiren, so hätten je zum wenigisten die quatemberlichen Auszug erfordert und dergleichen gefährlicher und nachtheiliger Verzug nit verstattet werden sollen. Von destwegen es dann auch der Buchhalterei, oder wer sonst Schuld daran trägt, billich zu verweisen und die gebuehrenden ernsten Mittel an die Hand zu nehmben seind, damit der Rentschreiber furderlich und ohne einichen ferrern Verzug zur Raitung gebracht, ihnen länger kein Ausflucht gestattet und itzo alsbald erkundigt und bericht werd, was dieselben Glatzischen Gefäll gegenwärtigem Stand nach ertragen, dann es Ihrer Mt. unvermeidliche Nothdurft also erfordern thuet.

Also hat es mit der Weinbergrechtsnutzung zu Prag und Leitmeritz ein gleiche Meinung, also dass nit allein seit dem 76. Jahr her kein Raitung erfordert noch aufgenumben, sondern auch in den vorgehenden Jahren so verdachtig, eigennutzig und unordentlich damit gehaust worden, indem dass der Wein gleich pro libito vergeben, zum Theil im Bergambt verblieben oder gleich nur obiter angemeldet und bei der Buchhalterei guetgeheissen worden, dass die Wein angezogener Untauglichkeit halben nit verkauft und dannoch unvermeldet blieben, wohin sie kumben, dass sich nit gnugsamb zu verwundern. Aus was Ursachen nun dasselb also verstattet, wer es zu verantworten schuldig und warumben seit dem 76. Jahr her kein Raitung than worden, wie mit den Gefällen an Wein und Geld von solcher Zeit her beschaffen, ob und wohin sie Ihrer Mt. zu guten verraitet oder bei was Handen sie seind, des soll mit guter grundlicher Ausfuhrung bericht werden. Und weil die behmische auf der Hofkammer Erindern auch selbst fur gut ansiehet, dass der Weinzehet bald nach der Press verkauft werd, so soll sie die behmische Kammer erwägen und berichten, obs nit billich fur längst also hätt angestellt und ob der Werth des Quarts nit hoher als auf ein weissen Pfennig zu bringen, weil offentlich, dass der Wein auch bei ungerathenen Jahren wohl umb sechsmal hoher allhier verschenkt wirdet, und ob nit rathsamb, dass auf das nägst Lesen alsbald der Anfang gemacht, wie hoch auch der Werth gestellt und bei diesen Ämbtern ein bessere Richtigkeit angerichtet werden mocht.

Bei den Berg- und Munzwerchen befindet sich ein merkliche Anzahl Officierer, ob nun dieselben sowohl als der Ambtleut ansehenliche Besoldungen und andere Zuegäng, sonderlich aber an [. . . . . .] Licht, Holz und dergleichen nit zu geringern und einzuziehen, das soll die behmische Kammer nothdurftig erwägen, die auf denselben Ämbtern liegende Verweisung in einen sonder specificierten Auszug verfassen und neben einem ausfuhrlichen Bericht, was die Zeit her der auf Kuttenberg und im Joachimbsthal gewesten Commissari Verrichtung gewest, was auch die behmische Buchhalterei derwegen, sonderlich des kuttenbergischen Schmelzwerchs, der Ambtleut Eigennutz und Berggebäu halben seither vor Erinderung than und was von der Kammer dorauf erfolgt sei, zur Hofkammer ubergeben.

Insonderheit ist auch zu wissen vonnothen, obschon wegen Verfuhrung der Munzen abermals offne Mandat gefertigt werden, wem das Aufsehen, damit demselben gelebt werd, befohlen wirdet, durch was Mittel auch die neuen Munzen, als die besorglich durch die Handels- oder andere Leut ihrem Gewerb und Nothdurft haufenweis aussem Land gefuhrt, unter die Landleut, Städt und Unterthanen zu gemeinem Brauch gebracht werden und also die andern frembden und geringen Munzen umb soviel mehrers vermieden bleiben möchten.

Also ist auch dorauf zu gedenken, ob nit der Kanzlei, Buchhalterei und Rentambts Ausgaben, als die, gegen dergleichen Ämbtern bei Hof zu raiten, etwas ubermässig furkumben, zum Theil eingezogen werden möchten.

Wegen der Ober- und Niederlausitzischen Ambter und derselben Besoldungen [wird] der behemischen Kammer vertrösteter Bericht und Guetachten zu erwarten und zu befurdern sein.

Daneben ist aber zu wissen vonnöthen, ob die Räth, Secretari, Kanzlei- und Buchhaltereipersonen ausser des Rentambts nit etwo bei andern Ambtern uber ihre Besoldungen etwo Pensiones, Provisiones oder dergleichen was zu empfahen haben, auf was Befehlich und Verordnung, auch wem und wie lang dieselben gereicht werden; item ob dieselben Dienst aller nothdurftig und nit vielleicht zur Ubermass versehen und ob nit sowohl der Personen als der Unterhaltung halben ein Ringerung dabei furgenumben werden mocht, wie dann dessen die behemische Kammer hievor auch Befehlich hat. So befindet sich auch, dass Abrahamb Hrach als ein Unterkammerprocurator mit 200 Thaler jahrlicher Besoldung angenumben worden sei; dieweil sich aber die Kais. Mt. gar nit zu erindern, viel weniger bei der Hofkammer Nachrichtung zu finden, dass es mit Ihrer Mt. Vorwissen oder auf derselben von der Hofkammer ausgegangenen Befehlich beschehen sei, so soll die behemische Kammer berichten, auf wes Verordnung es beschehen, ob dergleichen Personen, so ausser Ihrer Mt. von dero Hofkammer ausgegangenen Befehlichs aufgenumben worden, noch mehr verhanden und wer dieselben sein, mittlerweil aber beim Rentambt Fursehung thuen, damit denselben Personen bis auf weitern Bescheid kein Besoldung gereicht werd. Und nachdem auch vermog beiverwahrtes Extracts in der Kammerinstruction lauter versehen, wie es mit den Pensionen oder Zuebussgeld der neuen anstehenden Rath und Diener gehalten werden solle, so ist Bericht vonnöthen, ob demselben bisher also gelebt oder ob Jemandem und wem ausser sonders Specialbefehlichs der Instruction zuwider dergleichen Pension oder Zuebussgeld gereicht wirdet, und solches alles schleunig und mit Fleis befurdern. Doran beschehe höchsternennter Kais. Mt. endlicher Willen und Meinung. Actum den 10. Juli anno 80.

---

367. Komora česká oznamuje císaři na omluvu svou příčiny, pro kteréž složení účtů berních od r. 1570 se prodlilo.

V PRAZE. 1580, 11. července. — Konc. v arch. česk. místod.

Allergenädigister Kaiser und Herr! Auf das von E. Mt. Hofkammer den 9. ditz ergangenen Decret, alles die vom 70. bis zu Ausgang des 73. Jahrs aufgenombenen und unerledigten Steuerraitungen betreffend, und was die Ursachen des Verzuges bisher gewest, davon haben E. Mt. wir noch vom 28. Mai etlichermassen in Gehorsamb Bericht gethan und ist noch weiter dabei dieses furnehmblich zu wissen, dass vermug deren hievor beschehenen Landtagsbeschluss zu Aufnehmbung der Steuer- und Dreissigistenpfennings-Raitungen durch die Stånd des Kunigreichs Beheim aus ihrem Mittel von jedem Stand drei Personen verordnet, welchen durch ermelte Landtagsbeschluss ausdrucklich auferlegt, solche Raitungen von den verordneten Steuereinnehmbern an und aufzunehmen, dieselben in allem Fleiss zu ubersehen und wie sie die Sachen allenthalben befinden wurden, durch ihre Relation in nägst hernach folgenden Landrechten den obristen Herren Landofficieren und Landrechtssitzern ausfuehrlich und nothdurftig zu berichten, darauf alsdann die darinnen befundene Mängel durch das Landrecht erledigt und was gegen der Einnehmer Verantwortung von Billigkeit wegen zu passiren oder nit, erkennt und decidirt werden sollen. Neben diesen seint auch von E. Mt. wegen durch die behmische Kammer 3 Personen verordnet, welche allein dabei sein und E. Mt. hernach derselben Aufnehmbung halben, und was darinnen allerseits furgelaufen, ein sundere Relation in teutscher Sprach zu besser Nachrichtung der Sachen ubergeben sollen.

Dass aber nun von den Landcommissarien ihre Relation nit eher, als was erst im nägstverschienen Landrecht beschehen, eingelegt, die Sachen nit furgenomben noch erledigt worden ist, damit hat es diese Gelegenheit, dass erstlich sie die Commissarien nach aufgenummenen Raitungen die Re-

lation nit alsbald gestellt gehabt, sondern von einander ein Jeder nach Haus verreist, welches die Kammer auf Erinderung der kaiserlichen Commissarien verursacht, nit allein sie selbst daran zu vermahnen, sonder auch bei den Herren obristen Landofficieren vielfältig anzuhalten, dass die Commissarien zu etlichmalen beschrieben werden, aber gleichwol erst uberlang hernach im 78. zusammenkumben und solche Relation verfertigt. Und ob sie wohl alsbald darauf ihrem durch den Landtagsbeschluss habenden Befehlich nach dieselbe den obristen Herren Landofficieren im Landrechten ubergeben wollen, so ist doch die Sachen, wie sie uns selbst berichtet, von einem Landrecht zum anderen verschoben und wegen anderer furgestandenen Handlungen nit furgenumben worden, inmassen es dann jungst damit nach angenommener Relation unerledigter verblieben. Und derhalben nun der Kammer, die das ihrige jederzeit, soviel ihr gebuehrt, dabei gethan, die Schuld mit Billigkeit ihr nit zuezumessen, dann sie der Zeit her kein Landtag noch Landrecht füruber gehen lassen, dass sie nit derwegen mit allem emsigen Fleiss schriftlich und mundlich, wie solches gnuegsamb darzuthuen, angehalten, vermahnt und getrieben und die Sachen E. Mt. zum Besten und zu mehrer Befurderung und Erhaltung des hierigen hochnothbedrängten Kammerwesens längst gern als muglich erörtert gesehen hätte.

Und mussten gleichwohl selbst bekennen, da die Kammer dergleichen gewisse Hilf und Mittel in ihren Mächten gehabt und dieselben bei solchem Mangel und Abgang etwo durch Nachlässigkeit versaumbt oder hingelassen hätte, dass ihr solches billich zu verweisen. Dieweil aber durch den Landtagsbeschluss, als obgemelt, die Erledigung und Erörterung solcher Raitungssachen von den Ständen des Kunigreichs Beheim allein den obersten Herren Landofficieren in die Macht gegeben worden und alles an der Hauptrelation der Landcommissarien, an der anderen aber, welche E. Mt. Commissarien in teutscher Sprach ubergeben und nur ein Nebenrelation ist, nichts gelegen gewest, ausser Erörterung der anderen bisher nichts furgenommen werden muegen, so hat die beheimische Kammer hierinnen ein mehrers nit zu thun, viel weniger auch mit Einmahnung der Raitungsrest, so die Kammerer fur sich selbst verblieben, weil bishero weder die völlige Verantwortung der ausgestellten Mängel von ihnen nit eingelegt, noch darueber von den obristen Herren Landofficieren und Landrechtssitzern, was zu passiren oder nit, decidirt worden, furgehen kunnen. So haben E. Mt. aus unserm jungsten Bericht gnädigist vernomben, was der in der Commissari teutschen Relation angedeuten Befehlich wegen Einbringung der Restanten fur Bedenken furgefallen, dass durch dieselben wenig zu erlangen, sintemal die Steuereinnehmer diesfalls auf die Herren Landofficier gezeiget und demjenigen, was dieselben hierinnen erkennen und anordnen wurden, nachzukommen sich erboten. Dass aber in angeregtem Decret anbefohlen wirdet, obbemelte teutsche Relation sambt den Auszuegen mit einem Decret und fleissigen Anmahnen den obristen Herren Officieren zu ubergeben, besorgen wir, dass solches der Sachen wenig erspriesslich sein und mehr Hinderung als Furderung verursachen und gleich diesen Verstand haben wird, dass wir ihnen den Herren Officieren, weil dies lauter Landsachen sein, furgreifen und Wegweis geben wollten, sondern wirdet an dem gelegen sein, wie wir in angedeutem unserm jungsten Bericht auch dahin gangen, weil sie die obristen Herren Officier der Landcommissari Hauptrelation numehr bei Handen haben, dass sie E. Mt. selbst umb schleunige Erledigung der Sachen genädigist angesprochen hätten.

Obwohl auch die Abfoderung der ausständigen Mängelsverantwurtung von ihnen den Herren Landofficieren beschehen sollen, so haben wir doch verschiener Tag zu Befurderung der Sachen in E. Mt. Namen Befehlich an die Steuereinnehmber, als nämblichen Herrn Joachim von Kolowrat und Heinrich von Steinpach gefertigt, und weil gleichwohl noch nichts darueber einkommen, wirdet vonnöthen sein, dass die Verantwortung durch die Herren Officier anjetzo alsbald noch weiter erfordert werde, damit man die Nothdurft beisamben haben und schliessliche Erörterung darinnen einsmals unverlängt beschehen möchte, dabei es dann auch an unserem gebuehrlichen Zuethuen und Sollicitieren

noch nit mangeln soll, so wirdet auch alsdann die Berathschlagung der Sachen unter anderen selbst Wegweis geben, wie es mit Einbringung der ubrigen ausständigen Restanten gehalten werden, durch wen und was Mittel solches beschehen möchte.

Was aber die anderen bei den Landleuten ausständigen und in denselben aufgenumbenen Raitungen befundene richtige Restantenposten anlanget, derhalben hat gleichwohl die Kammer nicht unterlassen, bald von jener Zeit an allbeg bei den Herren Landofficieren und Landrechtssitzern anzuhalten, dass fast bei allen angehenden Land- und Kammerrechten die Ständ zu Erlegung ihrer ausständigen Gebuehrung öffentlich vermahnt und verwarnet, wie sich dann auch seiderher in solchen der Landleut Restanten viel verändert, der mehrere Theil daran, wie wir bericht, eingebracht und jetzo wiederumb aufs neue in den Kreisen mit der Execution verfahren; dass aber hieruber alsbald ein sunderer Auszug gemacht und darinnen unterschiedlich gesetzt werden soll, was seither an solchen Restanten einkomben und noch endlich aussenstehe, bei wem auch dieselben Ausstånd zu ersuchen seien, solches kann bei der Buchhalterei nit beschehen, sonder wirdet den Steuereinnehmbern, wann sie jetzo aus den Kreisen wieder hieher kommen, aufzulegen und allda erst ein Gewissheit, wie hoch sich solche Restanten verlaufen, zu erlangen sein.

Was dann die nachgehenden Steuerraitungen anlanget, die vom 74. Jahr her anstehen, deren seind noch auf dato keine aufgenomben, dann obwohl hiezue auf gemeinem Landtag sunderbare Personen zu Commissarien verordnet, die auch hievor zu Aufnehmbung mehr als eins vermahnt und noch jungst durch E. Mt. schriftlichen Befehlich hieher erfordert worden, so ist doch der weniger Theil derselben erschienen, welche aber hierinnen ohne der anderen Beisein etwas furzunehmen Bedenken gehabt. Derhalben will noch ein Nothdurft sein, dass sie noch in jetzigem E. Mt. Hiesein mit mehrerm Ernst dazue vermahnt werden.

Was letzlich von den Ausgabsposten in angeregtem Decret gemelt wirdet, welche von den Steuereinnehmbern auf den Rentmeister vermug der Auszug gestellt werden, ob auch dieselben alle in sein des Rentmeisters Raitungen fur Empfang gesetzt und eingebracht, diese Nachsuechung ist allbereit hievor der Buchhalterei auferlegt und derhalben kein Mangel befunden worden.

Als dann auch E. Mt. vor diesem durch ein sunder Decret von 6. ditz gnädigist befehlen thuen, dass wir einen kurzen Extract beruhrter Restanten und der Landleut Gegenanforderung halben machen und gedachten Herren Officieren zeitlich ubergeben sollten, inmassen uns dann auch von E. Mt. behmischen Hofkanzlei derwegen ein sunders schriftlichs Decret in behmischer Sprach zuekommen ist, haben wir solches dem Buchhalter neben dem jetzigen Verwalter des Rentmeisterambts, Thomas Wolfen, welcher hievor bei Aufnehmbung bemelter Steuerraitungen gesessen und deren guten Bericht hat, zu vollziehen auferlegt. Die haben aber darauf diesen Bericht schriftlich und mundlich gethan, was die aufgenombene Steuerraitung betreffe, dass es nit muglich, die Sachen in einen vollständigen kurzen Auszueg zu bringen, sondern, do es anders mit einem Grund erledigt werden solle, ein unumbgängliche Nothdurft sei, dass die Mängel und Verantwurtung sambt der Commissarien Relation von einer Post zur anderen abgehört werden mussten. Soviel dann der Landleut Abraitungen belangete, hat der Buchhalter sunderbar angezeigt, dass die im 77. Jahr dazue verordente Commissarien dieselben Abraitungen allbereit durchgangen und ein Relation darueber aufs kurze verfasst hätten, dass es nit wohl kurzer sein kunnen, welche den obristen Herren Officieren im nägsten Landrecht ubergeben, aber damals durch sie bis auf ihro nägste Zusammenkunft eingestellt worden wäre; die anderen Abraitungen aber im 78. Jahr, dazue auch sunderbare Commissarien vom Land verordnet, wären gleichwohl ubersehen und bei der Buchhalterei verhanden, aber noch kein Relation darueber von ihnen den Commissarien verfertigt. Welches also zu Handen ermelter behemischer Hofkanzlei von uns schriftlich angemeldet worden und stehet allein auf dem, ob sie die obristen Herren Officier dieselben

ohne Relation neben den anderen furnehmben und erledigen wollen. Welches E. Mt. wir hieneben zu unser Entschuldigung und zu einem gnädigsten Wissen in Unterthänigkeit nit sollten verhalten. Actum Prag den 11. Juli anno im 80.

---

368. Nařízením císařským uloženo nejvyšším úředníkům zemským království Českého, aby zúčtování starých nedoplatků berních od stavův a co kdo zase požadovati má (což soud zemský vedle usnešení sněmovního vykonati měl, však přes častá napomínání neučinil) provedli a o složení účtů berničních od r. 1574 se postarali.

V PRAZE. 1580, 11. července. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Die Röm. Kais. Mt., unser allergnädigister Herr, lassen die obristen Offiicierer der Kron Beheimben in Gnaden erindern, was Ihre Kais. Mt. von wegen fürderlichen Liquidation der alten behemischen Restanten, derer eins Theils bei den Einnehmbern, zum Theil aber bei andern Landleuten, die sich bisher mit ihrer vermeinten Gegenforderung beholfen, stehen, unlängst an sie die Herren obristen Officier und Landrechtsitzer, als die darinnen erkennen sollen, gelangen haben lassen; dass aber dessenungeacht nichts dabei verrichtet worden, das gereiche Ihrer Mt. bei dero so grossen Obliegen, furnehmblich aber den benöthigten ungrischen Gränitzen zu sonderm Nachtel. Nun wessten sich gleichwohl Ihre Mt. gnädigist zu erindern, dass in den vorigen Landtagen fürgesehen, dass die Justification der Einnehmberraitungen, sowohl die Erkanntnus der Gegenforderungen durchs Landrecht geschehen sollt; dieweil aber die Sach nun so viel Jahr lang von einer Zeit zur andern verschoben worden, auch bei nächst vergangenem Landrechten, wie gemelt, ungeachtet Ihrer Mt. gnädigisten Ermahnens gleichsfalls unexpedierter verblieben: so sei Ihrer Mt. gnädigistes Begehren, sie die Herren obristen Officierer wollten in ihrer itzigen Anwesenheit oberwähnte Liquidation und Erkanntnus für sich selbst thuen und zu noch mehrerm Ihrer Mt. Nachtel länger gar nicht anstellen, noch vor Richtigmachung derselben von hinnen verrucken, in sonderer Erwägung, dass das ungarische Kriegswesen, wie gemelt, in höchster Gefahr stehet, auch Ihrer Mt. Bürgen bisher und noch täglich in grosser Anzahl gesteckt und mit Schimpf und Schaden ungeledigt gelassen werden. Und nachdem sich auch furs ander befinde, dass seit dem 74. Jahr her noch gar keine Steuerraitung aufgenumben worden, dann sonder Zweifels, sowohl als in den vorgehenden Jahren beschehen, sowohl bei den Einnehmbern, als den Landleuten selbst starke Rest und andere Unrichtigkeiten vorhanden sein werden, die dann Ihre Mt. nit allein so lange Zeit entrathen, mit Ungelegenheit und auf beschwerlichs Interesse in ander Weg darauf anticipiren und etwo mehr Interesse, als etwo die Rest an sich selbst ertragen, davon bezahlen, sondern auch durch dergleichen nachtheiligen Verzug letzlich umb derer dabei gewartenden Veränderung der Leut Absterben und Verderben willen derselben wohl gar verlustig sein mussen: so sei demnach Ihr Mt. gleichmässigs gnädigs Begehren, sie die Herren Officierer wollen auch dieses Artikels halben die endliche nothwendige Fursehung thuen, damit die Ubernehmbung solcher Raitung auch alsbalt und ohne ferrerern Verzug beschehen und weder denen darzu deputirten Personen, noch auch den Einnehmbern einiche weitere Ausflucht oder Verzug gestattet werde. Das sei also hochsternennter Kais. Mt. gnädiger auch endlicher Willen und Meinung. Prag den 11. Juli anno 80.

---

369. Komora dvorská radí císaři, aby vyřízení sporné záležitosti v příčině účastnění se Chebského a Loketského kraje na jednání sněmovním a rovného odvádění berní se stavy království Českého, předložil k úradě nejvyšším úředníkům zemským, aby tudíž od r. 1574 již zadržalá berně od Chebských i Loketských zaplacena byla; neboť nyní nemožno s nimi skrze vyslané komisaře vyjednávati, poněvadž na sněmu českém učiněno usnešení, že Chebští i Loketští k jednání sněmovnímu se dostaviti a vedle uzavření sněmovního se říditi mají.

V PRAZE. 1580, 12. července. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Euer Mt. werden sich allergnädigist erindern, dass die Ständ der Kron Beheimb mit der Landschaft und Städten im Elnbognischen und Egerischen Kreisen bisher jederzeit im Stritt gestanden in dem, dass dieselben Kreis mit Fürwendung ihrer Privilegien nit schuldig zu sein vermeint, auf die behmischen Landtäg zu erscheinen oder sich in den gemeinen Landbewilligungen nach den Ständen der Kron Behmen zu richten. Nun ist vor diser Zeit allbeg der Brauch gehalten worden, wann Euer Mt. und derselben hochloblichen Vorvordern in Beheimben auf gemeinem Landtag ein Bewilligung erfolgt, dass alsdann sondere Commissari gen Eger und Elbogen geschickt worden, die nach Gelegenheit derselben behmischen Hilfen anstatt der Steuer, und Biergefäll allbeg ein benennte Summa Gelds von ihnen erlangt haben. Nachdem aber hernach auf gemeinem Landtag allhier geschlossen, auch seither fast bei allen Landtägen wiederholet worden, dass ehegedachte zwene Kreis hinfüro die behmischen Landtag zu besuechen und sich derselben Bewilligungen gemäss sowohl als andere behmische Herrschaften zu verhalten schuldig sein sollten, und aber dasselb nit allein nit beschicht, sondern auch der vorige modus mit den sonderbaren Commissionen ferrer nit mehr gehalten werden kann, weil dadurch dem Landtagsbeschluss zuwider gehandelt und es also bei den Ständen der Kron Beheimb ein Beschwer verursachen möcht, so wird E. Mt. weder auf einen noch den andern Weg gleich gar nichts gereicht, dass also E. Mt. der Steuer und Biergefäll an diesen beiden Orten nun seit dem 74. Jahr her entrathen müssen. Welches dann dem Kriegs- und Kammerwesen bei gegenwärtiger Noth und Obliegen zu merklichem Abgang gereichen thuet, zuedem dass es den Ständen und Unterthanen in beiden Kreisen ganz beschwerlich und unerschwinglich fallen wirdet, wann sie die Hilfen von soviel Jahren hernach auf einmal erlegen wurden müssen, dass also aus dieser Unrichtigkeit eines und des andern Orts besorglich Verlust und Beschwer zugewarten sein wirdet. Und hielt demnach die Hofkammer ein Nothdurft sein, dass diese Sach durch die Herren obristen Offiicierer in Behmen in ihrer itzigen Anwesenheit allhier berathschlagt und auf Mittel und Weg gedacht wurd, dadurch E. Mt. aufs wenigist zu dem vergangnen kumben mochten, dann je ganz beschwerlich, dass E. Mt. umb dieses Stritts willen, daran Ihr Mt. keine Schuld haben, ihrer erlangten Bewilligungen entrathen sollen. Und wird also bei E. Mt. gnädigisten Willen stehen, ob sie den Herren Officierern derwegen selbst allergnedigist zuesprechen und sie zu Befurderung der Sachen vermahneu wollen. Actum Prag den 12. Juli anno 80.

---

370. Císař Rudolf II. žádá osoby, kteréž sněmem k spravování berně zřízeny byly, za nařízení zemskému válečnému colmistru, aby při budoucí záplatě vojsku na Uherských hranicích nejen penězi ale také suknem se platilo.

V PRAZE, 1580, 19. července. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Uns kumbt fur, nachdem anjetzo von den gehorsamben Ständen unser Kron Beheimben auf den ungarischen hierzu deputirten Gränitzen abermals ein Bezahlung angestellt, dass

dem verordneten Zahlmeister dieselb ausser Tuchs allein mit barem Geld zu thun auferlegt werden solle. Nun werdet Ihr euch aber aus vorgehenden unserm gleichmässigen gethanem Anmelden gehorsamblich erindern, wann demselben also nachgegangen werden sollt, was es nit allein bei dem andern ungarischen Kriegsvolk vor ein Ungleichheit und höchste Ungeduld, sondern auch uns, unsern getreuen Landen und Unterthanen, ja auch der ganzen Christenheit vor ein merklichen unwiederbringlichen Nachtel verursachen möcht, wie dann auch zum Theil die Ursachen mit nothdurftiger Ausfuhrung mundlich entdeckt worden sein. Und weil wir uns dann gnädiglich versehen, ihr sowohl als die gehorsamben Ständ unser Kron Beheimben werdet solche unsere und gemeinen Wesens Ungelegenheit zu verhueten unterthänigst geneigt, wie wir auch ohne das im Werk sein, hinfuro die Ordnung und Fursehung zu thun, damit dem ungarischen Kriegsmann ingemein die Bezahluug kunftig soviel muglich ausser der Waaren allein mit baren Geld gethan, auch dieser und anderer dabei schwebenden Mängeln und Beschwer gebuehrlich Rath geschafft werden solle: so ist hiemit nochmals unser gnädigs Ansinnen an euch, ihr wollet die Sach dahin anstellen, auch der Ständ Zahlmeister befehlen und auferlegen, dass er bei solcher angestellten Bezahlung nit allein die Nothdurft Tuch, wie es von unsern oder des Erzherzog Ernesten dahin verordneten Commissarien furs best und nutzlichst angesehen und verordnet wirdet, mit unterkumben lasse, sondern auch vor endlicher verbrachten Abraitung von dannen nit verreise und sich mit gedachten unsern oder S. L. Commissarien sonst allenthalben zu guter fruchtbarlicher Verrichtung der Sachen also vernehmbe und vergleiche, damit durch Missverstand oder absonderliche Handlung uns und gemeinem Wesen nit etwo ein Nachtel oder Ungelegenheit verursacht werden möge, wie wir uns dann umb soviel mehr gnädigist getrösten wollen, weil es den Ständen und sonst männiglich ohne Schaden, auch allein umb Verhutung darauf beruhenden Nachtels willen und zu Erhaltung Gleichheit gemeint wirdet und es also ein billich verantwortliche Sachen ist, ihr werdet ungeachtet etzlicher euers Mittels Abwesenheit, weil periculum in mora und der Zahlmeister schon im Anzug ist, solchem unserm gnädigisten Begehren ohne einiches weiters Bedenken oder Difficultät stattthuen. Ihr vollbringt ɔc. Geben Prag den 19. Tag Julii anno 80.

---

371. Vyslaní Kutnohorští v Praze oznamují šepmistrům a radě města Hory Kutné, že císař od měst půjčku 100.000 zl. žádati chce; co se týče Mistra školního, který od nich do Velké kolleje vyzdvižen býti chce, že doufají toho dosáhnouti, aby zůstati mohl; z rad císařských že skoro nikdo v Praze přítomen není.

1580, 2. srpna. — Orig. v arch. Kutnoh.

Tento posel listův jest dodal, ale žádné jisté odpovědi, protože ani my, na čemby ty věci postaveny byly, věděti nemůžeme, přinésti nemohl. Neb včera nic jistého v kanceláři nám, proč bychom obesláni byli, neoznámili, ale do dneška jest toho odloženo; však nicméně naslejcháme, že o půjčku jest, že JMCská žádati chce. 100.000 půjčky od měst, a Pražané sami bez měst uvolují se v 5000. Ale nechce se od nich tak málo přijíti.

Co se pana Mistra školního dotýče, o toho jsme vyrozuměli, však ještě nedokonale, že by chtěl vyzdvižen býti do Velké kolleje; ale s pomocí boží a dobrých pánův přátel, jakž nejvejš budem rozuměti, chceme o to jednati, aby z toho sešlo a někdo jiný na místo jeho volen a povolán byl, a protož jemu s tím postavováním do našeho navrácení domů pospíchati potřeba nebude.

Z pánův rad JJMtí žádného v Praze na ten čas není, při kterém bychom naše věci předcházeti měli, kromě sám pan kancléř a pan Burjan Trčka.

Nového nic není, kromě to, že včera okolo hodin 17. Melichar Holoubků od kata z města Nového vyvezen a za branou sťat. S tím se VMtem dobře jmíti vinšujeme.

Datum pospěšně v outerý den sv. Štěpána léta 80. *Vyslaní.*)*

---

372. *Komora dvorská žádá jménem císařovým na komoře české dobré zdání o některých návrzích, kteréž by pro lepší pořádek v instrukcí neboli řádu české komory zavedeny býti měly.*

V PRAZE. 1580, 2. srpna. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von ɔc dero verordenten Kammerräthen in Beheimben zu vermelden, sie werden sich sonder Zweifels gehorsamblich erindern, dass die Zeit her durch unterschiedliche Befehlich und Decreta, alles in Sachen des behmischen Kammerwesens, desselben untergebnen Ambter und Officien gegenwärtigen Stand und Gelegenheit betreffend, und unter denselben etzliche Artikel zu berathschlagen, einstheils aber zu vollziehen befohlen und sonst mehrerlei Anordnungen than worden; dieweil aber in dem meisten gar keine, in dem übrigen aber nit allerdings vollkumbene Vollziehung erfolgt, dadurch also Ihre Kais. Mt. in derselben gnädigisten Furhaben und Intent, so sie dem behmischen Kammerwesen selbst zum Besten vermeinen, bisher verhindert worden, so haben Ihr Kais. Mt. ein Nothdurft befunden, dieselben beschehenen Verordnungen zum Theil wiederumben zu verneuern, denselben auch noch andere mehr Punkten, darinnen gleichmässiger Bericht vonnöthen, anzuhängen, mit gnädigen Befehlich, gedachte Herren Kammerräth wöllen solches alles alsbald vor die Hand nehmben, von Artikel zu Artikel erwägen und in dem, darinnen Berichts und Auszug zu fertigen vonnöthen, furderliche nothwendige Verordnung thuen, damit dorauf weitere Berathschlagung gehalten und die Sachen Ihrer Mt. gnädigisten Intent nach fur derselben bevorstehenden Aufbruch in wirkliche Vollziehung gerichtet werden moge.

Und ist anfänglich zu wissen vonnöthen, was an denen bei ermelter Kammer liegenden Schulden und Verweisungen dieser Zeit fur Hauptsummen und Interesse ingemein zu bezahlen ausstehen.

Item was allenthalben fur Hauptsummen auf dato allbereit aufgekundet, wann eine und die ander verfallen, ob sie alle verburgt und mit einer und der andern Partei allberait umb Stillstand gehandelt, was fur Hoffnung dabei verhanden oder zu Verhuetung darauf beruhenden Nachtels sonst zu thuen sein wirdet? Dann obwol dieser zweier Artikel halben hievor etzlichermassen Bericht beschehen, dieweil aber dieselben nit vollkumben und sonder Zweifels mehr aufgekundete Schulden sein werden, so ist derwegen mehrer Bericht und sonderlich dabei anzuzeigen vonnöthen, was zu einer und der andern Bezahlung vor Mittel vorhanden sein.

Ob nicht zu eins und des andern Contentirung auch Pflanz- und Erhaltung der Kammer und der Kais. Mt. Credits neue Anlehen darzue zu erlangen.

Wie es diese Zeit umb alle und jede zu dem Kammerwesen gehörige Gefäll und Einkumben beschaffen, ob und wem, auch wie weit und auf was Befehlich dieselben verwiesen seind. Was für ein Modus mit Anschaffung der täglichen Ausgaben gehalten, ob auch allbeg, ehe und zuvor ein Bezahlung beschieht, der Ordnung nach nothdurftige Certificationes gefertigt und alsdann erst und nicht zuvor die Bezahlung zu erfolgen pfleg.

---

*) Lístek psán jest tuhou.

Item ob alle Gefäll, wie es die Instructiones vermugen, aus den Unterambtern vollkummenlich und ohne Abgang in das Rent- als Generaleinnehmberamt geantwortet, oder ob sondere Ausgaben und Furlehen bei denselben andern Ämbtern durch die Herren Kammerräth und den Rentmeister angeschafft, die er, Rentmeister, etwo alsbald in Raitung fur Ausgab gesetzt und vielleicht erst über ein Zeit hernach von den Einnehmbern in Empfang genommen haben möchte.

Also soll auch berichtet werden, mit was Ambtsleuten alle Ämbter und jedes besonder versehen, wie sie, die Ambtleut, mit Namen heissen, ob dieselben samment und sonderlich verburgt sein; ob auch ein jeder ein sondere Instruction habe, wie er derselben gelebe und sonst mit Verstand und Erfahrenheit zu dem Dienst qualificirt sei.

Item wie ein jeder Ambtmann vom wenigisten bis zum meisten die Ordnung der Ambtstruhen mit ordentlicher Einlag und Wiederausgebung der Gefäll mit zweien unterschiedlichen Schlössern und Schlüsseln, darunter einen der Ambtmann, den andern aber der Gegenschreiber haben und keiner ohne den andern nichts handeln solle, bishero gehalten werden, ob auch die Gegenschreiber mit täglicher ordentlicher und unverdächtlicher Gegenhandlung und nicht Nachschreibung der Raitungen und anderer Ambtssachen ihren Diensten fleissig und treulich abwarten.

Dann von was Zeit ein jeder Ambtmann, sonderlich aber die, so die meisten Gefäll einzunehmben, als Rentmeister, Berg-, Münz-, Salz- und Zollambtleut, desgleichen die Hauptleut und Rentschreiber auf Ihrer Mt. eigenthumblichen Herrschaften Raitungen gethan, was ein jeder im Rest an barem Geld, Schulden und in den Mängeln verblieben, wie die Guetmachung beschehen, welche auch mit Raitbriefen versehen oder nicht, also welche etwo mit ihren Raitungen saumig und hinterstellig sein und woher das erfolge?

Und weiln bei jungst gehaltner 70jährigen Reformation des behmischen Kammerwesens uber der Ambtleut daselbst befundene Rest ein sonderer Auszug gefertigt und der Kammer auferlegt worden sein solle, dieselben mit Ernst und unverschont einer oder der andern Person einzufordern, so sollen die Herren Kammerräth anzeigen, was an denselben Restanten bisher erlegt worden, auch was und bei wem noch wes ausstehe, wie bald dieselben zu erlangen, was ihnen zuvor fur Fristen und Termin gegeben, und zum Fall etliche seither etwo unrichtig oder ungewiss worden, wer dessen Schuld trage und wo sich Ihr Kais. Mt. des Schadens mit Billichkeit zu erholen haben werden.

Ferrer so kumbt der Kais. Mt. unter anderm fur, dass sich die Raitungs- und andere Handlungen bei der Buechhalterei doselbst bisher merklich haufen und verliegen, auch die allberait ubernumbenen zum Theil umb derer dabei befundenen Mängel willen noch zu keiner endlichen Richtigkeit bracht worden sein sollen, welches Ihr Kais. Mt. dann umb mehrerlei Ursachen, furnehmblich aber umb derer dabei gewartenden Fäll willen und dass durch Abgang der Ambtleut allerlei Gefahr und Ungelegenheit dorauf beruhet, zu sonderm Nachtel gereichen, wie es dann die Erfahrung bisher im Werk erweisen thut.

So kunnen sich Ihre Kais. Mt. auch nit erindern, dass Ihr Kais. Mt. Ambtleut Raitungen, Mängel und Rest halben zu Beschluss eines jeden Jahrs, wie es die Buechhaltereiinstruction vermag und billich beschehen hätt sollen, jemals ein ordentlicher Auszueg überschickt oder auch von der Kammer die quatemberlich Auszueg der Kammerordnung nach erfordert und gegeben worden wären, darob dann Ihr Kais. Mt. nit wenig Missfallen tragen, und soll derwegen die Kammer Ihrer Mt., aus was Ursachen solches alles nachblieben, ihren ausfuhrlichen Bericht thuen, sonderlichen aber auch dabei wohl erwägen und berathschlagen, wie doch das Restmachen von dem meisten, bis zu dem minsten, es seie bei der Kais. Mt. eigenthumblichen Ämbtern oder den Landshilfen, verhuet und abgestellt möchte werden, angesehen, dass es nun dahin komben, wann man dergleichen Gefäll nicht gestracks zu den verfallnen Terminen einbringt, sondern anstehen und zu einem Rest gedeihen lässt, dass man nit mehr

zu der Bezahlung geneigt ist, bevorab, wo man zu Verschonung der Leut keine ernstliche Execution gebraucht. Darzue dann auch nicht wenig Ursach gibt, dass man dergleichen restierende Parteien zu Nachlass vorschreiben und befurdern, oder je sonst darzue rathen, sich auch keines gebuhrlichen Ernsts gegen ihnen gebrauchen thuet, entzwischen aber sie die Parteien verderben und sterben, also dass letzlich der mehrer Theil gar verloren wirdet. Derhalben dann auch die Sachen in allbeg dahin gericht werden mussen, damit hierinnen ein Gleichheit gehalten und niemands, wes Standes der auch seie, eximirt oder verschont werde.

Weiter wollen auch die Herren Kammerräth ausfuhrlich und in specie berichten, wie die Kanzlei und Buechhalterei mit tauglichen Leuten ersetzt oder was fur Mängel dabei verhanden, wieviel der Personen sein, wie sie heissen, was eines jeden Expedition und Verrichtung sei, beinebens auch ihr der Kammer selbst, dann der Buechhalterei und des Rentmeisters Instructionen übergeben und von Artikel zu Artikel anzeigen, wie denselben bisher, sonderlich aber in Ihrer Kais. Mt. eignen Sachen der Ordnung nach wirklich gelebt, ob dieselben allerdings also ins Werk gesetzt und bisher gehalten worden, und zum Fall es nit beschehen, was fur Ursachen der Verhinderung gewesen, wasmassen auch dieselben Instructionen nach Gestalt der jetzt schwebenden Läuft und Zeiten zu bessern oder zu verändern sein möchten.

Und nachdem auch Ihrer Kais. Mt. und gemeinen Wesens gegenwärtigen Stand nach erheischende Nothdurft erfordert, aller Orten dahin beflissen zu sein, wie nicht allein mehrer Einkumben, sonder auch in den Ausgaben Ersparung gemacht werden muge, und Ihr Kais. Mt. gnädigist bedenken, dass das behmisch Kammerwesen sonderlich mit vielen Personen ersetzt und überhauft seie, darauf Ihr Kais. Mt. jährlich ausser der Gnaden, Zehrung und andere extra ordinari Ausgaben allein auf Besoldung etlich tausend Gulden aufgehet, darinnen vom höchsten bis zum niedrigsten vielleicht ein Ringerung gemacht, auch etliche derselben Dienst wohl gar ab- und eingestellt werden möchten, furnehmblich, wann es der Landsbewilligungen halben, als die seit der nägsten zweier Landtag durch die Ständ und ihre Leut selbst eingenumben worden, hinfuro noch ferrer also verbleiben oder auch sie die Ständ (wie Ihr Kais. Mt. verhoffen) die Schuldenlast zu bezahlen über sich nehmben wurden: so wollen demnach die Herren Kammerräth auch in Berathschlagung ziehen, was zu desto besserer Ubertragung der überhauften beschwerlichen Ausgaben erstlich ingemein bei dem ganzen Wesen fur Besserung und mehrere Einkumben ohne sondere Beschwer und Schmälerung des gemeinen Manns Nahrung an und in das Werk zu richten und was entgegen zu Verhuetung ubrigs Kostens und Ausgab in den Dienststellen, es sei in Kammer-, Berg- und andern Ambtern, fur ein Ringerung zu machen, wie auch dieselben dienenden Personen nach Gelegenheit ihrer geleisten Dienste entweder gar abzufertigen oder bis sich zu ihrer Wiederversehung andere Gelegenheiten zuetragen, mit Vertröstung oder andere leidenliche Weg aufzuhalten sein möchten.

Als auch Ihrer Mt. in Erfahrung kumben, inmassen ihr der Kammer solches vom dritten dits ausgehenden Monats gleichsfalls also andeutet worden, dass vor dieser Zeit die Besuchung des Diensts und die in der Instruction benennten Stunden, sonderlich aber Nachmittag gar nit oder je selten beschehen sein solle, und ob es wohl seither abgestellt, dass es doch hernach, sonderlich in Ihrer Mt. Abwesenheit vielleicht bald wiederumben in die alte Unordnung gerathen mochte, dass auch demselben von den untergebnen Officirern in der Kanzlei und Buchhalterei gleichsfalls nachgefolgt werden mocht, insonderheit aber, weil dabei vermerkt wird, dass sie die gemeinen Officirer etwo mit Fleiss weite und abgelegne Wohnungen suechen, dadurch sie mit dem Zue- und Abgehen vom Dienst viel Zeit zu versaumben und sich ihres langsamen Erscheinens zu entschuldigen, auch wohl etwo gar auszubleiben umb soviel mehr Ursach und Gelegenheit haben mögen, durch welches alles die Zeit und Ihr Mt. eigne Kammer- und andere angelegne Sachen versaumbt werden; und obwohl aus der Kammer hievor

gethanem Bericht soviel zu verstehen, dass bisher umb der Land-, Kammer- und Burggrafrechtens willen, da die Handlungen mit den Leuten, als die der Rechten abwarten, umb soviel gelegner zu verrichten auch andere Nothdurften bei der Landtafel und Steuer desto eher zu bekommen und zu befurdern wären, die in der Instruction denominirten Dienststunden aneinander continuiret wurden dieweil aber Ihre Mt. gnädigist dafur halten, dass es dergleichen Ursachen nit jederzeit hab, dass auch nach Gelegenheit aller Umbständ die Sache mit bestem Ihrer Mt. Nutz dahin anzustellen sei, dass die in der Instruction begriffne Ordnung, soviel nur immer muglich, observirt und ehe in furfallenden Rechten bisweilen ein Extraordinari gethan werd: so soll demnach die Kammer den Sachen mit Fleiss nachdenken und Ihr Mt. mit Rath und Guetbedunken berichten, wie dieser Mängel hinfuro, wo nit gänzlich ab-, doch die Sach zum wenigisten also anzustellen sein möcht, damit allein in währenden Land- und Kammerrechten, und so weit es nit zu umbgehen, des Tags beide Sessiones zusambengeschlagen und also nur Vormittag Rath gehalten, den untergebnen Officirern aber nichts weniger einen Weg als den andern Nachmittag gleichsfalls ihre Dienst zue besuechen und zu verrichten auferlegt werden, oder was derwegen sonst zu thun, und ob nit den Verbrecheın, doch allein diejenigen zu verstehen, so nit zu rechter Ordinaristund zum Dienst kommen, und was fur ein Pön zu statuiren, die andern aber, so über ofters Ermahnen ohne genugsambe ehehafte Ursachen und Erlaubnus aussenblieben, ihrer Dienst entsetzt werden möchten, wie auch den Abwesenden, so ausser gewöhnlicher gesetzter und zuegelassener Frist vom Dienst aussenbleiben, dieselben Absenten an ihrenBesoldungen und wie viel einem Jeden abzogen, und dasselb ingemein bei der Kammer und Appellation observirt werden und mit was Ordnung dasselb eins und des andern Orts anzustellen sein mocht.

Also solle auch erwogen und berichtet werden, wie das Aus- und Einlaufen der Parteien, auch der Kanzlei-, Buchhalterei- und anderer Personen unter währendem Rath, dadurch nit allein die Berathschlagung zerruttet, sondern auch die meist Zeit der Session ohne Frucht verzehret und also zu Versaumbung unserer angelegnen Kammersachen durch der Parteien mundlichs Anbringen ein sondere Unordnung und Zerruttligkeit gebraucht wirdet, hinfuro verhuetet, und im Fall es nach Gelegenheit der ansehnlichen Parteien je nit zu umbgehen, dieselben ehe bis nach beschlossnem Rath beschieden, oder etwo durch einen Secretari vernumben werden oder was sich sonst dabei thuen lassen möcht.

Und nachdem ihr der Kammer in ermelter ihrer Instruction auch auferlegt worden, dass sie die Presnitzer, Schlaggenwerder, Frauenberger, Kunigswarter, Petschauer und Elbogner, desgleichen die Glatzischen, Trautenauischen und alle andere Wäld, bei derer Verpfändung Ihrer Mt. sondere Vorbehalt beschehen sein, durch unverdächtige und der Waldhandlungen verständige Personen beritten, denselben die Verba formalia einer jeden Verschreibung und Vorbehalts zuegestellt werd, die dann gegen dem Augenschein gehalten und Gestalt der Sachen, ob und wie solchen vorbehalten gelebt oder umb wieviel Ihrer Mt. an jedwedern Ort darwider zu Schaden gehandelt worden sei, dass auch solche Bereitung allbeg im andern oder dritten Jahr einmal erneuret und jederzeit Gelegenheit der Sachen referiret werde, so solle demnach die Kammer berichten, ob und wann solches seit dem 70. Jahr her beschehen, was darauf erfolgt oder noch dabei vonnöthen sein werd.

Als auch die tägliche Erfahrung gibt, dass durch die Glashuetten mit ubermässiger Verschwendung des Holzes den edlen Bergwerchen sonderer Nachtel zuegefuegt würdet, so soll sich die behmisch Kammer alsbald erkundigen und mit Rath und Guetbedunken berichten, wo und an welchen Orten nit allein auf Ihr Mt. eignen, sondern auch der Landleut Grunden in der Kron Behmen und darzue gehörenden Weichbilden dergleichen Glashuetten vorhanden, auch ob nit dieselben nach Gelegenheit gar oder zum Theil mit Fueg abzustellen sein möchten.

Also ist auch gleichmässige Erkundigung, Bericht und Guetbedunken vonnöthen, wieviel in der Kron Behmen hin und wieder auf Ihr Mt. und andern Grunden Eisen-, Alaun- und Victriolbergwerch verhanden, was bei einem und dem andern jährlich für Holz aufgehet, ob nit denen dergleichen Bergwerchen, soviel auf Ihrer Mt. eignen Grunden verhanden, sondere Ort oder Stellen zu der Behulzung deputirt, wie auch darinnen gehaust, ob nit etwo druber gegriffen oder sonst ein Ubermass gebraucht, wie dasselb oder auch nach Gelegenheit die Bergwerch selbst abgestellt und was sonst dabei zu thuen sein möge.

Es soll auch die behmisch Kammer neben Ubergebung Abschrift der Kanzlei- und Buechhaltereiordnungen ausfuhrlich und grundlich berichten, ob denselben bisher in allen Artikeln gelebt, und im Fall dasselb nachblieben oder sonst etwo ein Veränderung dabei furgenumben worden, aus was Ursachen dasselb und durch wen es beschehen, wie die dabei verhandenen Unordnungen zu wenden, wie weit mit den angeordneten Registraturen und Inventarien verfahren und was eines und des andern Orts nach Gelegenheit gegenwärtiger Zeit und Läuf zu verbessern und mit Nutz weiter anzustellen sein möge. Insonderheit aber will ein Nothdurft sein, weil, wie obgemelt, von dem Buechhalter alle Quatember ein Auszug aller aufgenombenen Raitungen und anderer Buechhaltereiverrichtungen zu der Kammer erfordert werden solle, dass dieselben quatemberlichen Auszug, soviel derer die nägsten drei Jahr her gefertigt worden, neben einem ordentlichen Auszug, was auf dato von allen Ämbtern vor Raitungen unaufgenumbener aussenstehen, und ob sich dieselben bei der Buechhalterei oder den Ambtleuten verlegen, alsbald auf die Hofkammer übergeben werden, dorauf ferrer Ihrer Mt. Nothdurft zu befurdern haben.

Es soll auch die Kammer berichten, wieviel dieser Zeit Fuessboten bei der Kammer unterhalten werden, was ein jeder zu Besoldung, Wart- und Kleidergeld und sonst fur andere Accidentia habe, ob nit in demselben sowohl als in der Anzahl der Personen etwo ein Ringerung zu machen sei.

Item weil des Missverstands und Irrung halben, so sich wegen der behmischen Kammer und Kanzleiexpeditionen erhalten, noch bievor ein Ordnung und Vergleichung gemacht und ihr der behmischen Kammer ein gefertigts Exemplar übergeben worden sei, so soll glaubwürdige Abschrift davon zur Hofkammer überschickt und daneben Bericht werden, ob demselben bisher gelebt, was etwo noch ferner dabei strittig worden oder sonst zu verbessern sein möcht.

Gleichergestalt ist auch zu wissen vonnöthen, was auf den Artikel, darinnen der Kammer auferlegt wirdet, mit dem allerfurderlichsten nit allein die verpfändete, sondern auch unverpfändete Gueter, Herrschaften, Maut, Zoll, Bergwerchgerechtigkeiten und sonst ingemein alle und jede Ihrer Mt. künigliche Kammerguetsstuck mit Specificirung eines jeden Einkomben und Gerechtigkeit, wie dieselben anitzt in rerum natura sein, wie auch ein iedes Pfandguet, wem, umb wes Summa, gegen waserlei Conditionen, auf wieviel Jahr oder Leib verschrieben worden, welche drunter uud zu wess Zeiten ablöslich oder nit sein, in ein sonders Urbari verleiben und gleichsfalls ein Exemplar davon zu Handen der Hofkammer überschicken, auch also wesentlich mit Inserirung aller Veränderungen, die sich von einer Zeit zu der andern zuetragen, continuiren, erfolgt sei, dass auch desselben Urbari jetzo alsbald ein Abschrift mit nothwendigem Bericht, wie es auf dato allenthalben darumb beschaffen, zur Hofkammer übergeben werd.

Also hat es mit der anbefohlnen Inventur und Registratur derer zerstreueten Schriften, die von der nägstergangnen leidigen Feuersbrunst an unterschiedlichen Orten überblieben und zur Erkundigung aller Regal- und Kammersachen dienstlich geachtet wurden, ein gleiche Meinung.

Item ob nit unter denen bei der Kanzlei, Buechhalterei und andern Officien Dienenden etwo Personen vorhanden, so ausser unsers ausdrucklichen schriftlichen Befehls zu Dienst angenumben, welche dieselben sein und was einem jeden zu Besoldung gereicht wirdet.

Item ob mehrerwähnter Kammerordnung gemäss alle Rechtssachen durch den Procurator mit ihr der Kammer Vorwissen angefangen und darinnen procediret, ob auch ein ordentliches Libell, darinnen alle anhangende Rechtssachen, in was Terminis ein jedwedere stehe, gehalten und continuiret werd, was sich auch bisher fur Strafen und Pönfäll auch andere dem küniglichen Fisco zuerkennte Urtel zuegetragen und wie dieselben verraitet werden, mit gleichmässiger Übergebung desselben Libels Abschrift und ausfuhrlichen Bericht, was auf dato fur Rechtfertigung anzufahen und dabei zu verhoffen sein möge.

Es soll auch mehrgedachte behmische Kammer des Kammerprocurators, des Rentmeisters und seines Gegenhandlers, item des Baumeisters und Bauschreibers Instructiones nach vorgehender nothdurftiger Ersehung mit Rath und Guetbedunken, was nach Gelegenheit in einer und der andern zu verändern und zu verbessern sein möge, desgleichen auch die Ordnung, so verschiener Jahr wegen Administrirung Ihrer Mt. eigenthumblichen behmischen Herrschaften, derselben Gefäll und Einkomben aufgerichtet worden, ohne ferrer Verziehen zur Hofkammer einstellen und daneben berathschlagen, weil den Fuggerischen dieselben Gefäll allein nach dem Reichswerth, den Thaler zu 68 kr. zu bezahlen, verschrieben, also dass Ihre Mt. an der Munz nahet 3 per cento Schaden leiden mussen, ob nit etwo ein Mittel zu treffen sein möcht, also dass dieselben Gefäll etwo durch Handelsleut, so sonst ihr Geld zu dem Viehkauf aussem Reich mit Gefahr herein fuehren mussten, allhier empfangen und den Fuggern daus wieder richtig gemacht und also der Verlust verhuet werden möcht.

Es wird sich auch mehrgedachte behmisch Kammer zu erindern wissen, was derselben vermög eines sonderbaren ausfuhrlichen Decrets noch vom 10. verflossnes Monats Juli auferlegt und befohlen worden, dieweil aber Ihrer Mt. gnädigisten Zuversicht zuwider noch bisher gar nichts dorauf erfolgt, so soll sie die Kammer demselben nochmals furderlich und ohn alles Verziehen nachkommen.

Gleichergestalt ist ihr auch noch vom 9. Juni nägsthin auferlegt worden, zu berichten, ob die Lehensregistraturen, so noch bei weiland Graf Joachimben Schlickens seligen Verwaltung der Lehenshauptmannschaft aufgerichtet und zur Kammer gegeben worden, noch alldo verhanden, wie und wasmassen auch dem jetzigen Lehenshauptmann das Ambt eingeantwortet worden und wie es sonst allenthalben darumben beschaffen sei. Und ob sich wohl die Kammer zum Theil mit Unwissenheit entschuldigt, dieweil sie sich aber den Sachen noch ferrer nachzusehen erboten und nit unbillich alle guete Nachrichtung allda zu haben sein sollt, so seind Ihre Mt. desselben nochmals mit Gnaden gewärtig.

Also soll sie auch gehorsamblich und furderlich berichten, weil umb des Rentschreibers zu Podiwrat unordentlichen Haushaltung und anderer Ursachen willen die Ambtskassa daselbst alsbald zu visitiren, die Raitung von ihm abzufordern und auf ein taugliche Person, mit dem die Stell nutzlich zu ersetzen, bedacht zu sein, was bisher darauf erfolgt, desgleichen wie lang dem Tobias Negedli die vom letzten Mai anbefohlne peremptorische Frist gestellt, ob er den Rest seither erlegt oder wie es darumben beschaffen sei.

Beschliesslich wirdet auch mehrgedachte Kammer gleichmässigem habenden Befehl und ihrem Erbieten nach numehr mit nothwendigen Berichten und Auszugen gefasst sein, erstlich was in dem Markgrafthumb Märhern an verpfändeten Kammerguetern und Einkumben, so einem Kunig von Behmen immediate zuestehen, verhanden, wo und bei wes Handen dieselben jetzo sein, wie sie verschrieben und verraitet werden, oder wie es sonst allenthalben darumben beschaffen, desgleichen, ob nach Gelegenheit dieser Landsart nit noch mehrer Einkumben dabei anzurichten sein mögen; und furs ander, weil zu ihr der Kammer Nothdurft und Ausgaben noch hievor etzliche sonderbare Gueter in Behmen zu vererben deputirt worden sein, dass sie furderlich berichte, wie es auf dato umb dieselben Gueter und ein jedes insonderheit beschaffen sei, die sie nun zu Handen der Hofkammer unsaumblich einstellen auch diese Artikel sammentlich, denen dann noch andere mehr nachfolgen werden, in furderliche

Vollziehung richten sollen. An dem allem beschehe hochsternennter Kais. Mt. endlicher gefälliger Willen und Meinung. Actum Prag den 2. Augusti anno im 80.

---

373. Seznam klášterů v Čechách a Lužici, kteréž uvolily se l. 1573 na šest let jistou pomoc císaři odváděti, již však částečně jen zaplatily.

1580, 5. srpna. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Verzeichnus der geistlichen Personen sechsjahrigen Contribution in der Kron Beheimb und beiden Markgrafthumbern Lausnitz, so sich im 73. Jahr angefangen, was ein jedes Kloster zu contribuiren schuldig, auch zu Terminen erlegt und noch bisher restieren, wie dann folgend zu vernehmben, alles auf Schock meissnisch geraitet.

Abt von Ossek. Contribuirt jahrlich 600 Schock, thuet die 6 Jahr 3600 Sch. Daran erlegt er: anno ɔc 73 den 19. Maii 300 Sch., anno ɔc 74, 75, 76, 77, 78, 79 0, restiert noch zu erlegen 3300 Schock.

Abt von Brauna. Contribuirt jahrlich 300 Schock, thuen die 6 Jahr 1800 Sch. Daran erlegt er: anno ɔc 73 den 21. April 300 Sch., anno ɔc 74 den 17. Juli 300 Sch. Summa, so erlegt, 600 Sch., Rest noch zu erlegen 1200 Sch.

Probst zu Chotischau. Contribuirt jahrlich 400 Sch., thuen die 6 Jahr 2400 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 27. October zu Handen Oswalden von Schönfeld zu Bezahlung seiner Schuld 2400 Sch., restiert 0.

Abt von Plass. Contribuirt jahrlich 100 Sch., thuen die 6 Jahr 600 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 74 den 2. October 100 Sch., anno 75 den 12. Juli 100 Sch., anno ɔc 76 den 9. Februari 100 Sch. Summa, so erlegt, 300 Sch., restiert noch 300 Sch.

Abt von Kladrau. Contribuirt jahrlich 250 Sch., thuen auf 6 Jahr 1500 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 2. Juni in Abschlag 100 Sch., restiert noch 1400 Sch.

Abt von der Töpl. Contribuirt jahrlich 300 Sch., thuen die 6 Jahr 1800 Sch. Daran erlegt er: anno ɔc 73 den 26. Februari 300 Sch., anno ɔc 74 den 2. Februari 300 Sch., anno ɔc 75 den 14. April 300 Sch., anno ɔc 76 den 1. Februari 300 Sch. Summa, so erlegt, 1200 Sch., restiert noch zu erlegen 600 Sch.

Abt zum Strohof. Contribuirt für die ersten 2 Jahr zu 100 Sch. und fur die vorigen 4 Jahr zu 200 Sch., thuen die 6 Jahr 1000 Sch. Hat nichts erlegt, restiert noch zu erlegen 1000 Sch.

Probst von Doxan: Contribuirt jahrlich 250 Sch., thuen die 6 Jahr 1500 Sch. Daran erlegt er: anno ɔc 73 den 30. Januarii 250 Sch., anno ɔc 74 den 26. Januarii 250 Sch., anno ɔc 76 den 16. Februari 500 Sch. Summa, so erlegt 1000 Sch., restiert noch 500 Sch.

Abt von Sedlitz. Contribuirt jahrlich 100 Sch., thuen die 6 Jahr 600 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 20. Juli 100 Sch., restiert noch 500 Sch.

Abt vom Kunigsaal. Der will die 200 Schock, so ihme fur die Wiesen jahrlich aus dem Rentmeisterambt gegeben werden sollen, fallen lassen.

Abtissin zu Schwetz. Contribuirt jahrlich 60 Sch., thuen die 6 Jahr 360 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 29. Januarii 60 Sch., anno 74 den 19. Juli 60 Sch. Summa, so erlegt 120 Sch., restiert noch zu erlegen 240 Sch.

Das Jungfraukloster Marienstern. Contribuirt jahrlich und auf 3 Jahr lang und daneben die hievor dargeliehenen 600 Gulden und dann 200 Thaler, davon sie sich aus denen Biergelden und Dreissigisten hätten bezahlen sollen, fallen zu lassen, id est 300 Sch., thuen die 3 Jahr 900 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 21. November zu Handen und Bezahlung Herrn Hansen von Schleinitz Interesse 300 Sch., anno ɔc 74 den 14. April verrait der von Schlieben von berüehrtem Kloster in Empfang 300 Sch. Summa, so erlegt, 600 Sch., restiert noch zu Erfüllung der dreier Jahr 300 Sch.

Capitel zu Budissin. Contribuirt jahrlich 200 Sch., thuet auf 6 Jahr 1200 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 73 den 9. April 200 Sch., anno ɔc 74 den 14. April dem Schlieben auszählt 200 Sch. Summa, so erlegt, 400 Sch., restiert noch 800 Sch.

Kloster Neuzell. Contribuirt jahrlich 600 Sch., thuet auf 6 Jahr 3600 Sch. Daran erlegt: anno ɔc 74 den 1. Januarii auf Bewilligung des 73 Jahrs 600 Sch., anno ɔc 74 den 15. December aufs 74. Jahrtermin 600 Sch. Summa, so erlegt, 1200 Sch., restiert noch 2400 Sch.

Kloster Lauben stehet auf weitere Handlung.

Jungfraukloster Marienthal. Mit dem Jungfraukloster Marienthal ist gleichwohl auch gehandelt worden, dieweil aber in währunder Handlung Bericht einkommen, als sollte ihnen ein Marktel, Ostritz genannt, ausgebrunnen sein, ist ihnen anheimbszuziehen vergönnt worden, und da kein Brunstschaden erlitten, haben sie sich erboten, auch was zu contribuiren. Und nachdem die Kammer sieder des verstanden, dass mit Ausbrennung des Stadtels Ostritz nichts ist, so verhofft man sie ungefahrlich auf 300 Thaler zu bringen, finden sich aber in der Erlegung nuer 250 Sch., thuet auf 6 Jahr 1500 Sch. Daran erlegt worden: anno ɔc 74 den 14. April zu Handen Hansen von Schlieben, Hauptmann in Oberlausnitz, 250 Sch., anno ɔc 75 den 27. Mai 200 Sch., anno ɔc 75 den 26. October 200 Sch. Summa, so erlegt, 650 Sch., restiert noch 850 Schock.

Summa summarum aller vorbeschriebenen Posten, so die geistlichen Personen in Beheimb und beiden Markgrafthumbern Lausnitz auf sechs Jahr in allem durchaus hätten contribuiren sollen 22360 Sch.

Summa summarum, so an solchen Contributionen in das behmisch Renntmeisterambt, auch in beide Hauptmannschaften Ober- und Niederlausnitz bar erlegt 8970 Schock.

Restieren die Geistlichen vorbeschriebenermassen uber das noch heraus zu erlegen 13390 Sch.

Nota. Es kumbt fur, als sollten die Kais. Mt. etlichen geistlichen Personen an dieser sechsjahrigen bewilligten Contribution, damit sie zu Bezahlung des Herrn Jan Wchynsky Schuld mit ihren Darlehen dest bass gefolgen und aufkommen mogen, Nachlassungen gethan haben. Nun ist derhalben umb mehrer Nachrichtung willen bei der behamischen Kammerregistratur und Expedierbüchern alles Fleiss nachgesuecht, kann sich aber gar nichts finden und wirdet demnach ein Nothdurft sein, deswegen bei der Hofkammerkanzlei weiter nachzusuechen.

Dann so zeigt auch Wolf Schelhaimer, gewesener Rentmeister, mundlichen an, dass ihme noch im Monat Februari des 76. Jahrs von denen vorigen Herren beheimbischen Kammerräthen sei mundlichen befohlen worden, mit Einforderung dieser Contributionsbewilligung gegen denen Geistlichen innen zu halten, furnehmblichen aus denen Ursachen, damit sie sich umb soviel dest lieber zu des Herrn Jan Wchynsky Schulden Bezahlung (dass nicht eins das ander verhindere), mit ihren neuen Darlehen erzeigen, derhalben die Sachen noch bisher also mit Einforderung gegen denen Geistlichen verzogen und innengestanden. Und berichtet Schelhaimer auch mundlichen, dass alle erlegte Gelder, so ihme auzgezählt, auf allerlei der Kammer hochnothwendige unvermeidliche Ausgaben sein verwendet worden. Actum beheimbisch Kammerbuchhalterei den 5. Augusti anno ɔc im 80.

374. Seznam některých předmětů, kteréž nejvyšším úředníkům zemským království Českého k projednání a vyřízení předloženy býti mají, a sice o zřízení nové střechy nad sálem na hradě Pražském, o nových právech horních, o privilejích na sůl měst Pražských, o vyřízení účtů berních za dobu 1571—78, o výplatě kurfiřtu Braniborskému zastavených berní a posudného na panstvích Storkově a Beskově v Dolní Lužici.

1580, 19. srpna. — Koncept v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Verzeichnus etzlicher Artikel, so durch die Herren obristen Officierer der Kron Beheimb in itziger ihrer Anwesenheit allhier zu berathschlagen und zu befurdern vonnothen.

Erstlich werden sich wohlgedachte Herren obristen Officierer erindern, was es mit dem baufälligen Dachwerk ob dem Saal im Schloss allhie fur ein Gelegenheit hab, und dass nit allein zeitlicher Wendung und Fursehung sehr vonnothen, sonder sich auch der Unkosten, wann allein ein Dach mit Ziegeln gedeckt gemacht, auf 1250 Thaler, da aber über das Gwölb, wie es dann nutzlich und wohl sein könnet, Zimmer erbauet und alsdann erst ein Ziegeldach darauf gemacht werden solle, in 3800 Thaler, und so der Saal allein mit Kupfer gedeckt, dass gleichwohl fur das zierlichist und beständigist gehalten wirdet, auch das Gemäuer nit hart beschwerte, alsdann $3021^1/_2$ Thaler gestehen wurde. Dieweil dann der Saal ein sondere Zier und zu schätzen ein Landkleinod und derwegen ein Nothdurft sei, dass zu Verrichtung desselben, es beschehe nun auf ein und den andern Weg, aus den Landshilfen soviel Geld dargegeben werd, dass sich dann gedachte Herren obriste Landofficierer wohl [. . . . .] oder aber im Fall einich Bedenken darwider verhanden, mittlerweil nur anlehensweis so viel hergeben, damit die darzue gehörige Nothdurften zeitlich in Vorrath geschafft, die Baufälligkeiten gebuhrlich gewendet und also neben Gefahr und Unrath der Einfall des Gwölbs verhuetet werden mög.

Nachdem auch in dem 79jährigen Landtagsbeschluess furgesehen worden, dass die behmisch Bergwerchsordnung durch die Kammer und den obristen Munzmeister berathschlagt und ins Werk gerichtet, darzue dann die Ständ sondere Personen, als vom Herrnstand Bohuslaw Felixen von Hassenstein, Landkammrer, Heinrich von Waldstein, Karl von Biberstein, Heinrich Kurzbach, Sebastian von Hassenstein und Lobkowicz, vom Ritterstand Albrecht Kapaun, Georgen Schlepotizki, Stefan Mirka, Christofen Marquart und Johann Libenizki verordnet und nach beschehner Vergleichung dieselb Ordnung alsdann in Druck gefertigt werden sollt: so sei gleichwohl ermelten Personen in Ihrer Mt. Namen geschrieben, die Sachen bei nägstkunftigen Landrechten ins Werk zu bringen. Damit aber demselben endlich gelebt, so erfordere die Nothdurft, dass die Herren obristen Landofficierer auch ihres Theils daran sein, damit dieselben vom Land deputirten Personen endlich und gewisslich erscheinen und diese nothwendige Sach, daran sowohl dem Land als Ihrer Mt. selbst gelegen, länger nit angestellt werd.

Also bringe auch allerlei schädliche Verhinderung, dass die Strittigkeiten, so sich wegen der Prager Städt Salzprivilegien erhalten, nit erörtert, sondern bisher von einem Landrechten bis zum andern verschoben werden, darinnen nun die Herren obristen Officierer zu schleuniger Befurderung der Sachen gleichfalls die Nothdurft zu verordnen wissen.

Also ist auch ein grosse Nothdurft und Ihrer Mt. bei gegenwärtigen Obliegen sonders daran gelegen, dass die Erledigung der 71., 72., 73. Jahrs aufgenommene Steuer- und dreissigisten Pfennings Raitungsmängel fürderlich beschehe und die dabei verhandenen ansehnlichen Restanten einsmals erlangt, desgleichen auch die Aufnehmbung der noch hinterstelligen Steuerraitungen von Eingang des 74. bis aufs 78. Jahr nit weniger befurdert und dann auch die Relation der Comissarien, so zu der Abraitung mit etlichen Landleuten, die bei Ihrer Mt. Schulden und andere Forderungen zu haben vermeinen und

derwegen ihre Steuern und Biergeld hinder sich behalten, verordnet, gleichermassen erledigt und zu gebuehrlicher Endschaft gebracht werde, darzue dann die Herren Officierer gleichfalls die beste Befurderung thun können.

Beschliesslich, nachdem auch die Steuer- und Biergefäll in den zweien Herrschaften Storka und Beska noch vor etlichen Jahren weiland Marggraf Hansen zu Brandenburg umb 20.000 Thaler verpfändet worden, die anjetzo der Churfurst von Brandenburg inhalten und derselben Steuer- und Biergefäll jährlich bis in 5000 Thaler geniessen soll, wie dann Abschrift der Pfandsverschreibung umb Nachrichtung willen hiebei liegt, so wird ein Nothdurft sein, zu berathschlagen, wie die Wiederlösung derselben mit ehistem und wenigister Offension beschehen möge. Welches alles ihnen dann mehr wohlgedachte Herren obriste Officierer hochsternennter Kais. Mt. zu ihnen habenden gnädigisten Vertrauen nach in einem und andern alles treuen Fleiss angelegen sein zu lassen wissen werden. Den 19. August anno 80.

---

375. Nařízení proboštu Doxanskému, opatu Plazskému a Strahovskému z komory české, aby l. 1573, mimo berni sněmovní, svolená pomoc proti Turku, na kolik zaplacena ještě není, ve dvou nedělích odvedena byla.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 27. srpna. — Konc. v arch. česk. místod.

Velebný pane probošte, příteli náš milý! Jakož jest se předek váš od začátku léta sedmdesátého třetího JMti, slavné paměti, císaři Maximilianovi, toho jména Druhému, vedle jiných duchovních v království tomto, mimo berni sněmem svolenú, na pomoc proti nepříteli Turku z duochoduov klášterských do šesti let pořád sběhlých každého roku po dvou stech padesáti kopách míš. do komory české dávati uvolil, jakž jest pak za čtyry léta tisíc kop míš. vyplnil, a tak vy ještě za dvě letě pět set kop míš. doplniti pozůstáváte: i poněvadž JMCská, pán náš nejmilostivější, takových peněz na pomezí království Uherského a k jiným svým vysoce duoležitým případnostem velmi pilně potřebovati ráčí, protož jménem a na místě JMti poroučíme vám, abyšte těch ostatních pět set kop míš., od předka vašeho uvolených, od datum listu tohoto ve dvou nedělích pořád sběhlých do ouřadu rentmistrského na hotově a zouplna konečně odvedli a vyčísti dali. Pakli kvitancí jaké jmáte, že od něho taková suma vyplněna jest, ty složte, neb se jest JMCská na takové peníze zcela ubezpečiti ráčil; máte z nich pořádně od JMCské správce ouřadu rentmistrského, Tomáše Volfa z Cvingndorfu, kvitováni býti. Na tom JMCské jistú a konečnú vuoli naplníte. Dán na hradě Pražském v sobotu po sv. Bartoloměji léta ꝛc 80.

In simili, sed mutatis mutandis: opatu Plazskému, každého roku po sto kopách míš.; vyplnil za tři leta 300 kop míš., zůstává ještě za tři leta 300 kop míš.

Opatu Strahovskému, jenž slíbil za přední dvě léta za každé po sto kopách a za ostatní čtyry po 200 kopách míš., načež nic nevyplnil.

---

376. Císař Rudolf II. šepmistrům a konšelům Kutnohorským, aby přední osoby z prostředku svého k uvažování práv horních do Prahy odeslali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 2. září. — Opis souč. v arch. Kutnoh.

Rudolf Druhý ꝛc. Poctiví, věrní naši milí! Vězte, že se osoby z stavuov k uvažování práv horních sněmem volené, dle jistého našeho těchto dnuov vyšlého obeslání, na hradě Pražském ve čtvrtek

po sv. Františku [6. října] nejprvé příští najíti dáti a tu věc jednou na místě postaviti mají. A protož vám milostivě poroučeti ráčíme, abyšte k takovému uvažování práv horních přední z prostředku vašeho, však právům, běhům a způsobům horním rozumějící osoby k témuž dni sem vypravili; bude jim dále čímby se spraviti a co činiti měli oznámeno. A na tom jistou vuoli naši císařskou naplníte.

Dán na hradě Pražském v pátek po sv. Jiljí léta osmdesátého.

---

377. Resolucí císařská komoře české v příčině napomenutí domácích věřitelův k dalšímu sečkání, opravy střechy nad sálem na hradě Pražském, v příčině odložení prohlédnutí a vytištění nových práv horních, zvyupomínání nedoplatků berničných i zúčtování, co kdo zase požadovati má, a o výplatě panství Storkova a Beskova v Dolní Lužici.

V PRAZE. 1580, 3. září. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt. unsers allergnädigisten Herrn wegen dero behemischen Kammer hiemit anzuzeigen, dass sich Ihr Mt. nach gehaltner Berathschlagung mit den Herren obristen Officierern in etlichen ein Zeit her unerledigten Artikeln nachfolgunder Gestalt genädigist resolviert haben:

Als erstlich, was die Behandlung der Inwohner allhie im Land zu längerer Geduld ihrer Schulden halber anlang, sei Ihr Mt. gnädigister Willen, dass dasselb ehe besser und noch vor nächstkommenden Termin Galli und also noch Ihrer Mt. Hiesein für die Hand genomben, die Glaubiger in Ihrer Mt. Namen durch sie die behmische Kammer allher beschrieben und folgunds mit ihnen durch die zur selben Zeit allhie wesenden Herren obristen Landofficier neben ihr der Kammer gehandelt werden solle, mit dem gnädigen Befehlch, dass gedachte behmische Kammer ermelte Creditores zum Anfang des Landrechtens herein zu erscheinen erfordern, die Herren Officierer dieses Ihrer Mt. gnädigisten Entschluss zu rechter Zeit erindern und die Behandlung bemeltermassen ins Werk richten wellen.

Die Bau- und Besserung des Saals belangend, ist Ihrer Mt. Willen und Meinung nit, dass ob dem Saal neue Zimmer erbaut, sonder nur das Dach gebessert werde, welches dann ein schlechts und uber 1000 Thaler nit gestehen solle. Sei derhalber Ihrer Mt. Befehlch, dass die behmische Kammer solchen Unkosten dargeben und die Besserung berührts Dachwerchs furderlich ins Werk richten lassen solle, damit das Gewölb und der Saal fur noch mehrern Schaden verhuet werden müge. Darzue nun des Gregor Lidls neues Anlehen, darumben die Kammer sonder Zweifels mit ihme geschlossen haben wirdet, gebraucht werden konne, damit ein so schlechter Unkosten nit erst mit Schimpf bei den Ständen gesucht werden dorfe.

Die Berathschlagung der Bergordnung haben Ihr Mt. gleichwohl den Herren obristen Landofficiern zu ersehen und zu berathschlagen befohlen, damit dieselb in Druck verfertigt werden möchte; dieweil aber in diesem Artikel Mangel fürfallen thuet, so wirdet derselb bis zu nächst kommenden Landrechten angestellt, da dann sie die behmische Kammer daran zu erindern und die Nothdurft weiter zu befürdern wirdet wissen.

Gleichsfalls wirdet auch von wegen des zwischen den Prägern der Salzniederlag halber schwebenden Stritts, wann destwegen durch die Parten bei künftigem Landrecht Anmahnung beschehen wirdet, durch die Herren obristen Landofficier ihrem Erbieten nach die rechtliche Erörterung beschehen künnen.

Also sollen auch der Restanten und hinterstelligen Steuern halber diejenigen Personen, mit denen wegen ihrer Gegenforderungen noch nit Abraitung gehalten worden, zu nächstkunftigen Landrechten allher erfordert und den Herren Landofficiern und Rechtssitzern in Ihrer Mt. Namen auferlegt werden, dass sie sich alle Tag vor Ansitzung des Landrechtens ein oder zwo Stunden versamblen und

neben mehrgedachter behmischen Kammer dieselben Personen verhören und in Sachen alsdann, was Recht ist, sprechen. Darauf nun sie, die behmische Kammer, gedacht zu sein wissen wirdet; gegen den andern aber, bei welchen kein Streit ist, solle nach beschehner Liquidation der Restanten vermug des Landtagsbeschluss procediert werden.

Was dann die Steuer- und Biergelder in den Herrschaften Storkau und Beskau, so des Jahrs in 5000 Thaler ertragen und dem Markgrafen nur umb 20.000 versetzt seind, anreicht, obwohl gerathen werden will, im Fall Ihr Mt. die Auslösung derselben derzeit nit thuen kunnten, dass es etwo einem Inwohner allhie im Land zuegelassen werden solle: so halten doch Ihr Mt. für besser, seind auch entschlossen auf Mittel zu gedenken, damit sie dieselben selbst zu ihren Handen wieder lösen mügen. Darauf nun die behmische Kammer furderliche Berathschlagung anstellen und Ihrer Mt. mit Rath und Guetbedunken berichten solle, wie und durch was Mittel darzu zu kumben sein moge.

Soviel beschliesslich Niclassen von Bubna anreicht, weil ditzfalls mehrers Berichts vonnöthen, so ist Ihrer Mt. genädiger Befehlch, dass sie die behmische Kammer sich sambt dem Kammerprocurator mit den Herren Landofficiern, als die es also fur gut ansehen, derwegen weiter Unterredung halten, damit Ihrer Mt. hierüber desto gründlicher Bericht und Guetbedunken gegeben werden müge. Und es beschiecht an dem allen Ihrer Kais. Mt. genädiger Willen und Meinung. Actum Prag den 3. Tag Septembris anno 80.

---

378. *Konsistoř pod obojí dovolává se ochrany při císaři proti nepořádným kněžím.*

V PRAZE. 1580, 7. září. — Opis souč. v arch. kons. Pr.

Nejjasnější ɔc Pane náš nejmilostivější! Které a jaké veliké věci náboženství a práva duchovního konsistoře naší se dotýkající na Vaši na onen čas královskú a nyní císařskú milost skrze nejednu suplikací jsme vznášeli, a na to až do této chvíle od VMCské žádné jisté a místné odpovědi jsme nevzali, toho při této naší suplikací VMCské přípis českým i latinským jazykem, pro snadší těch věcí připomenutí, podáváme. I poněvadž se tu znamenitě potřebných a platných věcí, dotýkajících se ne tak samých osob našich, jako předkem pána Boha, jeho cti a slávy, církve sv. křesťanské, pravého starobylého náboženství a potom jurisdikcí práva duchovního konsistoře naší vysoce dotýká: VMCské pro pána Boha a jeho milosrdenství poníženě prositi nepřestáváme, že VMCská skutečným a náležitým opatřením tak velikých věcí již dále odkládati neráčí. Nebo z neopatření těch věcí čím dále vždy horší zlé věci, které s sebou nic dobrého nepřinášejí, rozmáhati se nepřestávají; nám také proto není možné povolání našeho, jakž náleží, vykonávati. Nicméně i toho mlčením pominouti nemůžeme, kterak mnozí lidé, i vyššího stavu, na ouřad náš mnohá zlá předsevzetí a výstupky těch nepořádných kněží, svěcení frankfurtského neb německého, vznášejí, je před námi z těch i jiných věcí viniti chtějí; jakž tomu VMCská, z příležející ztížnosti lidí poddaných pána Karla Žampacha, porozuměti ráčí. Ale my šetříce toho, poněvadž nejsou kněží pořádní a od pořádných biskupův ordinováni, a v řádu a poslušenství konsistoře naší nestojí, a také že konsistoř nikdy jest takových kněží ještě nepřijímala: z těch příčin, vidělo se nám, abychom jich ku právu našemu o své ujmě bez vědomí VMCské nepotahovali. A protož od VMCské v tom milostivě spraveni býti prosíme, ač bychom měli takové kněží, kteří se na fary, k správě konsistoře naší od starodávna přináležející, nepořádně vetřeli a vtírají, na vznešení a žádost lidí ku právu našemu obsílati, je souditi a jinak se jich dotýkati; tak aby v svých zlých a hrozných výstupcích, kterých se dopouštějí, jakž jsme z nich jednoho i druhého VMCské

předešle v známost uvedli, průchodu neměli. S tím se VMCské v milostivú ochranu poroučejíce, za laskavú a brzkú odpověď v poníženosti prosíme. Dán v Praze v středu po památce sv. Jiljí.

---

379. Nařízení komoře české dané, aby při nejprvé příštím soudu zemském s nejvyššími úředníky a soudci zemskými se uradila, jakým způsobem by zadržalé berně od stavův a měst kraje Loketského a Chebského, kteříž zdráhají se daně rovně jako ostatní obyvatelé odváděti, vedle usnešení sněmovního vybírány býti mohly.

V PRAZE. 1580, 12. září. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt., unsers allergnädigisten Herrn, wegen der behmischen Kammer anzuzeigen, Ihr Mt. hätten gleichwohl gnädigist verstanden, was sie vom 24. nächst verschienen Monats August von wegen der Landschaft und Städt im Egerischen und Elbognischen Kreis für Bericht gethan und wasmassen anstatt der Steuer und Biergefäll jeder Zeit durch sondere zu ihnen abgefertigte Commissari ein benannte Summa von ihnen erhandelt worden, warumben auch dasselb etliche Jahr her verblieben. Nun befindet sich im Nachsehen, soviel den Elbognischen Kreis anlangt, dass in den nächst gehaltnen zweien Landtägen gleichwohl dahin geschlossen worden, dass sie inmassen andere Ständ allher erscheinen und mitcontribuieren sollen; dieweil sie aber dasselb nit than, sonder sich mit ihren Privilegien geschützt und zu besorgen, sie werden sich vielleicht unerkannts Rechtens davon nit bringen lassen, entzwischen aber Ihr Mt. der Steuer und Biergefäll sowohl als bisher in Mangel stehen müessen, furnehmblich weil auch fürkombt, dass sie die Elbognischen zu den nächsten Landtägen nit beschrieben oder citiert worden sein sollen, daher sie sich dann, do dem anderst also wär, umb soviel mehrers zu entschuldigen haben wurden: so sei demnach Ihrer Mt. Befehlch, dass sie die behmische Kammer bei nächst künftigen Landrechten die Herren obristen Officierer und Landrechtssitzer, so zur selben Zeit allhie sein werden, mit ihren Rath und Guetachten, was ditzfalls zu thuen und wie Ihr Mt. zu fürderlicher Erlangung der Ausständ kommen möchten, vernehmbe und Ihr Mt. folgunds zu weiterer Anordnung der Nothdurft berichte.

Was aber den Egerischen Kreis anlangt, dieweil dem jüngsten Landtagsbeschluss nach durch ermelte Herren obristen Landofficierer und Rechtssitzer niemand dahin abgefertigt, so ist Ihrer Mt. ferrer Befehlch, sie die behmische Kammer welle die Sachen bei ermelten nächst künftigen Landrechten dahin richten und anhalten, dass dem Landtag ditzfalls unverzüglich nachgesetzt und nit allein der zweier nächst verflossner, sonder auch der vorgehenden Jahrsausständ halben mit den Egerischen Ständen endlich und fürderlich abkommen müge werden. Daran beschäch Ihrer Mt. gnädiger Willen und Meinung. Prag den 12. Septembris anno 80.

---

380. Vyslaní Kutnohorští v Praze šepmistrům a radě města Hory Kutné, že uvažování práv horních opět odloženo a že se k tomu strojí, „jakoby z toho nic býti chtělo“; žádají za zprávu, mnoholi stříbra týdně do mince se odvádí, mnoholi úředníků nových ustanoveno a co se na ně vydává ꝛc.

V PRAZE. 1580, 8. října. — Orig. v arch. města Hory Kutné.

Službu svú vzkazujem. VMti páni a přátelé naši milí! Od pána Boha všemohoucího zdraví a v něm všeho jiného dobrého přejem V. Op. rádi. Vedle toho oznamujem V. Op., že dnes teprva

na uvažování těch práv zasednuto bylo, ale po přečtení toliko předmluvy a ještě ne zouplna, hned mezi pány někteří odporové byli, a mezi tím JMt nejvyšší pan komorník do soudu povolán býti ráčil. Pročež i toho jest ad f. 2 do 12 hodin odloženo. A tak co dále bude nerozumíme, než pěkně se k tomu strojí, jako by z toho nic býti chtělo.

Majíce pak při tom od některých pánův a přátel návěští, abychom přezvěděli, jak mnoho nyní každého týhodne stříbra z hutí do mince přichází, item, jak mnoho úředníkuov a písařův mimo předešlý spůsob jest, a co se jim vejše, než prvé bývalo, služby a stansu dává: což vše tejně (a vedle našeho zdání nejspíše od Zikmunda Kozla a z těch register, kde se za kyzy a rudy v sobotu od písařův v rejtunku platí, přezvědíno býti může), v rychlosti přezvědouce, nám zase po naschválním poslu ztiežně dnem i nocí odeslati meškati neračte. Item, ty některé spisy a paměti o škodách na horách skrze nedbanlivost a nerozšafnost úředníkův a jiných zběhlých; item ten spis obzvláštní, v němž se zpráva jakž o jiných ouřednících tak i o něm hofmistrovi činí, jest v pargameně svázaný: poněvadž on pan hofmistr svými užitky a správnou pilností svou, jakž se tomu vyrozuměti může, se chlubiti a tudy svých důchodů zlepšení natahovati a v spisích předkládati chce; abychom sobě to vše, kdyžby toho potřeba nastala, ku paměti přivésti i také předložiti mohli. Což nepochybujem, že vše, pokudž možné, s pilností a v brzce opatřiti i také nám odeslati ráčíte. S tím se VMtem dobře jmíti vinšujeme. Datum pospěšně v domě Jana Bogmera, v Starém městě Pražském v sobotu po svatém Františku léta 78 [sic].

---

381. Dobré zdání šepmistrův a rady města Hory Kutny o nových právech horních, kteráž přičiněním Ludvíka Karla z Řasné sepsána, nejvyšším mincmistrem Vilémem z Oprštorfu l. 1579 na sněmu k uvážení předložena, při komisí od sněmu a císaře zvolené 1579 a 1580 přehlédnuta byla, a konečně dne 6. října 1580 za přítomnosti delegátů Kutnohorských korigována býti měla.

1580 [v říjnu]. — Orig. v arch. města Hory Kutné.

I. K titulu a předmluvě Práv horních z r. 1579.

Vysoce urozeným pánům, panům, urozeným a statečným pánům rytířům, císaře JMti zřízené komory v království Českém radám, a JJMtem pánům, ode všech tří stavův téhož království Českého k uvážení a přehlédnutí práv horních voleným a nařízeným, pánům nám milostivě a laskavě příznivým, JJMtem od nás šepmistrův a rady i na místě obce na Horách Kutnách.

Jakož o tom VMti, milostiví páni, dobrou vědomost míti ráčíte, kterak času pominulého, když vedlé sněmovního zůstání a JMCské, pána, pana našeho nejmilostivějšího, milostivého vyměření a poručení na uvažování a přehlédnutí práv horních, jakž se titulují, zasednouti oumyslu jste býti ráčili, že jsme se toho při VMtech za jistými příčinami, abychom tolikéž, poněvadž by se nás také tu dotýkati chtělo, a my takových práv horních vnově složených neslyšeli a o nich na mále ani na mnoze nic nevěděli, přítomni býti a tomu vyrozuměti a, uznalili bychom potřebu, i k tomu se ohlásiti mohli, dožádali, čehož i nám se jest dostalo; nýbrž potom, když toho uvažování za některými příčinami do jistého času poodloženo bylo a o svatém Martině [1579], znova na ně zasednuto býti mělo, že na snažnou žádost naši i to jest při VMtech obdržáno, že z jistého JMCské poručení a VMtí uvážení taková práva horní, kteráž by tak k dalšímu uvážení jíti měla, jsou nám od JMti nejvyššího pana mincmejstra království Českého tepruva v pondělí po svatém Mikuláši [7. prosince] léta ɔc LXXVIIII pominulého k přehlédnutí odeslána a ukázána; čehož jsouce vděčni VMtem děkujeme, a budeli vůle pána Boha všemohoucího VMtem službami našimi i jinak všelijak se odsluhovati a odměňovati rádi

chceme. Majíce pak taková práva v rukou našich a je davše sobě přečísti i také, pokudž možné bylo, jich považivše, uznali jsme to a uznáváme, že v tom spisu, kterýž by tak za práva horní někdo míti chtěl, více opatruje sebe a své dobré nežli horní; ano i to usiluje, aby pod tím titulem práv ouřad svůj a některejch jinejch zvejšil, a ouřad šephmistrskej a tu stolici vejsadní JMCské, jakožto krále českého, kteráž vždycky od starodávna v veliké vážnosti a podstatě, jakožto přední místo, držána byla, a šephmistři a rada, jakž po panu mincmejstrovi tu na Horách Kutnách, tak i v sněmích a jinejch jednáních obecních po Pražanech druhej hlas mívali a až posavád mají, zlehčil a k snížení přivedl, nad to vejš i toho dovedl, aby k spravování hor přihlídati a o nic se již, buď jak buď, domlouvati nemohl. Jakož pak až posavád téměř tak chováno při ouřadu horním bylo, že mnohé věci od některých před sebe sou brány a přes odpor a vznášení naše v jiné a jiné s velikou škodou proměňovány: ale co tím spůsobeno, to nyní se spatřuje a vobec naše, jsouce v znamenité dluhy skrze to uvedena, nejlépe o tom ví, což ne tak JMti nejvyššímu panu mincmejstru království Českého, jako Ludvíkovi Karlovi z Řasné, nynějšímu hofmistru, kterýž hned z počátku se k tomu, že taková horní práva za ouřadu jeho znova sou napravena a vydána, přiznává, přičítáme; nébrž JMt, nejsouc dávno v té povinnosti a o mnohejch věcech žádné snad vědomosti nemajíce, v tom vymlouváme. A protož, cožkoli k tomu spisu a k těm vymyšleným některým artikulům, kteříž jsou tak od mnoha let bez vědomí našeho, jakž na škodu a zvošklivení těch hor, tak i snížení a zkázu všech nás, zbíráni byli a v jedno uvedeni, promlouvati a zdání naše proti tomu oznamovati budeme, žádnému jinému než dotčenému Ludvíkovi Karlovi z Řasné a jiným, kteříž jemu v tom nápomocni byli, přičísti nemůžeme. A poněvadž pak týž spis na jisté artikule jest rozdělen, protož vedle toho také, kdež by na škodu a zvošklivení těch hor a ublížení i také úřadu šephmistrského snížení býti chtělo, pokudž rozumíme, předložiti pořádně nepomineme.

(Práva horní...)*)

A předkem v tom se omluvna činíme, že ne ke všem věcem, tuto pod titulem a způsobem práv horních vydaným, ozývati se budeme, než toliko toho, což přednějšího jest a těm horám na škodu a nám, dotkneme; nebo snadno jeden každej, čtouc takovej spis, tomu vyrozumí, jaký při tom pořad zachován a jak ty věci, s užitkem-li a prospěchem horám, čili nic, jsou sepsány. Jako i tuto, neopakujíc jiného, vidí se, že by hned při počátku tak položeno a vysvětleno býti mělo: práva horní zemská království Českého vztahující se na Hory Kutny, svobodné a starožitné, též Jílovské, Knínské a jiné jim v caucích, kluftách, rudách, kyzích a hutním šmelcování podobné; poněvadž druhá práva Jochmtálská v německé řeči vydána býti a tuto na jiné hory vztáhnouti se mají.

(Za ouřadu nejvyššího mincmejstrství...)

Práva tato horní jménem JMCské, pána, pana našeho nejmilostivějšího, vůbec vydati se mají: kterak tehdy příjemné bude, zvláště jeho Ludvíka Karla, hofmistra, vedle nejvyššího pana mincmejstra tuto postaviti, to nechť jest při uvážení.

(Jakož jsou na dobré...)

Porozumívá se tomu, že od skladatele těchto práv horních i forma, nebo notule, předmluvy JMCské pánu, panu našemu nejmilostivějšímu, jest udělána: ale nepochybuje se, že JMt, když by taková práva k svému korigování a vyřízení přijíti měla, ráčí věděti, jak to opatřiti a co před sebe, začna od pána Boha, dařitele netoliko kovův ale i jiného všeho dobrého, tak jakž, slavné paměti, císař Justinian

*) Proloženým písmem tištěná a závorkou opatřená slova značí větu, odstavec také proloženě tištěný v Právech horních, což pro snazší vyhledání již jsme naznačili v textu při r. 1579.

a král Václav Druhý, i jiní muži pobožní a svatí, to činívali, a pro budoucí dobré tohoto království Českého co v ní předložiti, poněvadž původem JMti měla by ta věc jíti, abychom jich všickni my i budoucí naši s užitkem a dobrejm hor požívati mohli.

(Naši úředníci horní...)

Ač se tuto skladatel sám k tomu přiznává, že by ouředníci horní nejednou na JMt z strany těch práv horních vznášeli: však kdo by to byli, kteří by to činili, o tom se neví; ale držíme, aby k tomu kdo se z nich přiznal, leč hofmistr, jakž nahoře dotčeno, a jestli s ním urburéř neb kdo jiný v malém počtu, poněvadž mnozí o tom, jakž sami oznamují, nic nevědí. A také vidí se nám, že sme i my o tom vznešení, jakožto přední oudové, nákladníci, opatrovníci a JMCské věrní přísežní tu na Horách Kutnách věděti měli a vedle toho i sem pojati býti: ale ovšem mlčením, jako by nám tu nic vedle závazkův, nákladův, pavování a povinností našich a jiných příčin nenáleželo, a my s tím nic činiti neměli, jsme pominuti. Nepochybujem, jak by koliv nám taková práva bez vědomí našeho tejně sepsali a vůbec k vytištění dali, abychom se vedle toho tak potom chovati musili: ale nedal pán Bůh k tomu přijíti, a poněvadž pak ta věc k nám vlastně přináleží, vidí se nám, za jakýmižkoliv příčinami od něho skladatele to se stalo, že neměl nás pomíjeti a což nám vlastně náleží toho od nás odjímati; aniž také bezpečno jest, aby takovej klenot vší České země jedné neb dvoum osobám svěřen býti měl.

(Která jsou jim vydána...)

Ne samým ouředníkům horním, ale všem horníkům a nákladníkům v království Českém, obzvláštně Hor Kuten, o nichž nejedna zmínka v týchž právích se činí, byla vydána; a netoliko o hofmistrovi, urburéři a jiných úřednících horních v nich zmínku činí, ale i všecky nás kverky tam obsahuje. Jakož pak, kdy bychom my i na místě vší obce na sněmích obecních, v slavných soudech zemských a jinejch místech o ty hory, bez přítomnosti jeho hofmistra nynějšího i také urburéře, s ouřadem horním se nezasazovali a neohlašovali, tolikéž outrat a nákladův znamenitých pro ně nevedli, snad by dávno k svému snížení a pádu přišly.

(K těmto časům a obyčejům...)

Ta vidí se největší a přední příčina skladatele těchto práv horních býti, totiž aby práva nová a světlá, kteráž by se k těmto nynějším časům a obyčejům i zvyklostem lépe hoditi mohla, vydána byla: jako by ona stará práva zatmělá a nedostatečná byla, a nyní všecko lépeji a užitečněji se řídilo a dálo; ale potřebí jest pilně toho pováživ, aby za příčinou novejch sem na Hory Kutny uvedených práv stará zprobovaná a zkušená práva v nic nepřišla a něco zlého a škodného na zkázu těchto hor uvedeno nebylo, neb ti všickni dolové staří, jichž se počtu neví, vedle starých práv horních od několika set let gveldikováni a dobýváni byli a z nich znamenitej oužitek, jakž historie ukazují, JJMtem králům českým a kverkům přicházel. Jakož pak v těchto letech, v nichž tato nová práva horní pomalu se zbírala a jako rodila, v skutku jest to zprobováno a zkušeno, že skrze ty nové při dolích stroje, šeyble, pumpy, struhy, rybníkův dělání a jiné kŕtalty, ne na sta, ale na tisíce škod jest naděláno a téměř v nic přišlo a naposledy zase na starý štrych nastoupeno; co pak na ty časté komisaře koštu a outrat jest vzešlo, toho by se také z registr mincovních na tisíce našlo. Nicméně můželi se těm novými právy co dobrého spůsobiti a stará zatmělá k lepšímu, užitečnějšímu těch hor vysvětliti: kdo má proti tomu býti? A pak-li on hofmistr, neb kdo jiný, kterému se staré věci rády vošklivi a nové líbí, však na náklad svůj a ne na škodu JMCské a kverkův (neb na cizí měšec snadno jinému raditi a práva a řády ustanovovati jest) co nového dobrého vymyslí, to pro dokázání umění svého a lásky k vlasti své bude moci s volí vrchnosti své a kverkův to učiniti, a my budem ho všichni chváliti.

(I jiných našich úředníkův...)

Kdyby nám taková práva, na snažnou žádost naši z jistého JMCské poručení, ukázána nebyla a žádného odporu se nenacházelo, nepochybujem, že by tak vůbec vyšla a za to by drženo bylo, že jest to s vědomím a radou všech úředníkův na Horách Kutnách i nás nákladníkův a horníkův se stalo: ale jakž u nás na Horách Kutnách mimo dva neb tři (leč při posledku před některými jsou předčtena) úředníky, tak ani jiní horníci v tomto království Českém, poněvadž sou u nás na Horách Kutnách zbírána byla, ani my žádné vědomosti o nich jsme neměli, nébrž ani se toho na nich, aby nám ukázána byla, dožádati nemohli; a tak se z toho vyrozumívá, že takovými právy více své dobré nežli těch hor opatrovali, a že všelijak se o to, aby nás snížili a pod svou moc a správu uvedli, usilovali, čehož jim pán Bůh neráčil dáti a nedal.

(Jimiž by se všickni ouředníci, horníci...)

Již příčina se předkládá, proč by taková práva horní nová vydána byla, totiž, aby se jimi všickni nynější i budoucí ouředníci, horníci, kverci a nákladníci spravovali: a tak neměla před námi skrejvána bejti, ale měla se nám v známost uvésti, abychom všickni o nich věděli a je znali, podle onoho práva horního libro primo capite 5 „Omnes homines jura scire debent, ut universa prohibita declinent et permissa fatentur“ [sic], to jest: všickni lidé práva znáti mají, aby všech věcí zapověděných se varovali a dopuštěných následovali. Také to slovo „horníci“ potřebuje v tomto místě i jinejch k němu podobnejch vysvětlení; neb ačkoliv o nás šepmistřích a radě, jakožto ouřadě konšelském, žádné zmínky obzvláštně a zejména tuto se nečiní, ale že my a ten ouřad, na kterýž sme nyní posazeni, a potom jiní po nás budou, od starodávna, jakž majestátové, sněmové, zřízení zemská, a zvyklost ɔc ukazují, horníci se jmenujeme, a protož, aby skladatel těchto práv horních novejch, a potom i jiní následovníci jeho, jinak toho nevykládali, a kde by pokuta, neb co takového na horníky, to jest dělníky, ouředníky aneb nákladníky vztahovati se chtěla, aby v to šepmistři a rada pojímáni a tím obtěžováni nebyli, jest potřebí to v těchto právích nových horních vyložiti a opatřiti.

(Aby sobě hned při počátku...)

Té klausuli vyrozuměti se nemůže, aby hned při propůjčce sobě práva Hor Kuten neb Jochmtálská vyvoliti spravedlivě někdo povinen byl: poněvadž by tomu ještě, jakej by způsob těch hor být chtěl a kterejby přirovnán býti mohl, nevyrozuměl, a protož nechť jest to při uvážení.

(Aby všem našim horníkům...)

Ne bez příčiny nahoře oznámeno při tom slově „horníci“, že potřebuje vysvětlení, neb tam vztahovalo se toliko na osoby, kteříž při horách pracují a z nich obzvláštní živnost svou mají, a teď nyní in genere zavírka se činí, totiž, aby všickni horníci, an obzvláště na šepmistry a radu a potom i na všecku obec dole někteří se artikulové vztahují, kteří sou zde na Horách Kutnách, jimi se zpravovali a vedle nich živi byli: a tak poněvadž by se na nás všecka tato práva vztahovati chtěla, nemělo se před námi s nimi ukrejvati ani na zkrácení naše tejně jich spisovati, a JMCské a všem třem stavům království tohoto Českého jich podávati; ačkoliv by pak chtěl skladatel i nás pod tímto spůsobem a formou v to uvésti a nás, abychom potomně, dada tomu místo, o nic se ozývati a domlouvati nemohli, jako zatarasovati. Ale my takovému obmyslu místa nedáváme, aniž se z práv našich, svobod a dobrých starobylých zvyklostí vyvésti dopustíme, nébrž při nich a sněmu obecním, kterej držán byl na hradě Pražském ɔc LXXV, zachováni býti žádáme, poněvadž práva všecka ne na ztížnost a záhubu druhého, ale na vzdělání jednoho každého, rozšíření obecného dobrého vztahovati se mají; a vidí se nám, že by on hofmistr, jsouce na Horách Kutnách zrodilej, maje manželku a dítky i poctivou

živnost a věda, že jest člověk smrtedlný a s tím ouřadem do hrobu nepůjde, měl by takovou věc jinačejším prostředkem před sebe bráti a v tom kráčeti.

II. **Ouřad nejvyššího mincmejstra.** [K číslu 1. Práv horních.]

(K tomu se mají . . .)

Ne bez příčiny dokládá se toho v potřebách horních, neb to vlastně nejvyššímu panu mincmejstru náleží; ale sou některé věci městské a vobecní, a ty vedle práva a starobylé zvyklosti svejm jistejm prostředkem se řídí a k těmto právům nenáležejí.

(A vi'děloli by se . . .)

Tento artikul více se vztahuje na soud ouřadu horního, než na ouřad nejvyššího mincmejstra: a poněvadž o soudu horním a odvolání dole obzvláštně mluviti se bude, vidí se, že by tam tento artikul příjemněji stál, leč by tuto o přech pořádných zmínka se nečinila, než toliko o ztížnostech postranných, kteréž by lidé vznášeli a za opatření žádati chtěli; ale i to k tomu pořadu práva náleží, poněvadž jeden každej od každé ztížnosti odvolati k vrchnímu právu se může před vlastní osobu JMCské a budoucí krále české, zachovaje však při tom pořad práva, to jest, nedada čtrnácti dnům pořád zběhlým od actum vejpovědi projíti, a slože ku právu, což náleží, a bez přítomnosti JMti v zemi před nejvyššího mincmejstra (ač jestliže by v témž soudu prvé neseděl a toho uvažovati nepomáhal), aneb komuž by JMt o tom obzvláštně poručiti ráčil, tak jakž někdy za starodávna bejvalo. Ale že potom od, slavné a svaté paměti, krále Vladislava šepmistrům a konšelům i vší obci majestát jest dán, aby oni šepmistři a konšelé všecky pře, buď vo městských nebo horních věcech, tu a ne jinde na Horách Kutnách podle práv svých horských starodávních rozsuzovali a soudili, a tu plnost práva u nich aby dokonalá byla; jakož pak vždycky, někdy s nejvyšším panem mincmejstrem a někdy sami, takové pře vážili, a podnes od pořádkův jiných a rychtářův a konšelův předměstských apelací před ně jdou a oni je na místě stavějí, nébrž i z Jílového, Knína a některých jiných hor na ně se odvolávali. Jestliže pak komu zkrácení zdálo se býti, tehdy teprva před vlastní osobu JMKské mohl se odvolati, a vidí se, že ani nyní nemají toho zbaveni býti, nebo mnozí, jsouce tu na Horách Kutnách zrodilí a jiní skrze mnohé příčiny těch hor povědomí a zvyklí, mohou časem na spatření toho, oč jest soud, vyjíti, to shlédnouti, i dolů slézti a, vyrozumějíc tomu, bez ublížení stran rozsuzovati a na místě stavěti.

(Také nejvyššího mincmejstra . . .)

Proč by hofmistr v příčinách od nejvyššího pana mincmejstra volen býti nemohl, tomu se nerozumí, poněvadž ten ouřad není vrchní království Českého, ale zde toliko na Horách Kutnách: snad skladatel opatruje osobu svou a chce jiným hofmistrům památky po sobě zanechati. Ale ta věc nechť jest při uvážení také, aby tuto žádného vomylu nebylo, vidí se za věc užitečnou býti, aby ti ouředníci zejména postaveni byli, jichž by ouřadové od nejvyššího pana mincmejstra obnovováni býti neměli, aby z budoucích spletkův sjíti mohlo; nebo ta slova „kteříž nám do naší komory peněžnými počty povinni a důchody naše k sobě přijímají ɔc" vidí se zatmělá býti.

(Jako pergmistři vrchní . . .)

Nepochybuje se, že při dolích, kteříž vlastně JMCské náležejí, tak se díti má; ale kteříž vlastní kverkův sou, aby sobě k nim úředníkův voliti bez dovolení nejvyššího pana mincmejstra nemohli, tomu se nerozumí.

(Aby moc měl . . .)

Podle uznalé potřeby: neb kde mnoho ouředníkův, tu také mnoho zbytečných nákladův a outrat bývá, a neužiteční a nepotřební úředníci k větší škodě nežli k zisku při všech věcech bývají, jakž pak toho mnoho zkušeno jest a všecko by se horám, že nevynášejí, přičítati chtělo.

(Aby v městě Hoře Kutné konšely sadil . . .)

Na místě našem císařském: nebo od starodávna JJMti sami králové čeští ouřad konšelskej na Horách Kutnách jsou obnovovati ráčili.

(Pakli by mimo . . .)

Tento artikul jest proti majestátu krále Vladislava a pořadu práva. Neb jakž ten majestát, tak i práva ukazují, že z těch poznamenaných osob mincmejstru nejvyššímu od šepmistrův dodaných, a ne jiných, ouřad konšelský obnoven býti má. A také kdo má lépeji osoby, kteréž by tu v obci na Horách Kutnách usedlé a na poctivosti zachovalé a těm horám užitečné byly neb nebyly, zvláště když se úřad nejvyššího mincmejstrství často mění, znáti a povědom býti, jako šepmistři a konšelé, z nichž mnozí tu sou zrodilí, a jiní v těch povinnostech mnoho let trvající, to na své přísahy a povinnosti přijímají, a podle sebe, pro dobré JMKské a těch hor a obce, jiné dvě osoby poznamenávají a nejvyššímu panu mincmejstru podávají; sic jinak mnohdykrát mohla by osoba již buď z nevědomosti, z nepřízně, z návodu, aneb jakýchžkoliv příčin, na ten ouřad konšelský volena a posazena býti, kteráž by netoliko na sobě ouraz a pohoršení nésti a různice a nevole mezi jinými činiti a zlej příklad jinejm dáti, ale i k jiným platným povinnostem se hoditi [sic] mohla.

(Při nejmenším tři léta . . .)

Ačkoliv i práva městská takový počet (A XXV) let konšelům vyměřují, však že časem mnozí nedostatkové v obci se nacházejí, a mnohdykrát osoba hodná, pojma sobě manželku, se vosazuje, neb odjinud do obce, zakoupení sobě učině, se přistěhuje: protož měloli by se těch let vždycky šetřiti, či mezi mladší ponejprvé pro zvyklost a vyrozumění posazena býti, to nechť jest při uvážení VMtí, poněvadž i pán Bůh v V knihách Mojžíšových (XXV) manželům novým neukládá než rok, aby od takových prací obecních vzdáleni byli.

(Potom má také . . .)

Tento artikul jest proti řádu a dobré starobylé zvyklosti; neb jak pořádkové havířští, hašplířští a jiní od starodávna na Horách Kutnách voleni a sazeni bývali, to obšírněji dole, poněvadž obzvláštní o obnovení jich zmínka činiti se bude, se oznámí, a protož na tomto místě mělo by takto státi: „Potom má i jiné pořádky horní s jinými, jimž tu náleží, totiž s šepmistry a konšely vedle uvážení a uznání voliti a saditi i také přísahy jim, jakž od starodávna bývalo, na rathauze skrze písaře městského přísežného dávati.“

(A po obnovení rady . . .)

Ač tuto zejména žádná zmínka o šepmistřích a radě na Horách Kutnách se nečiní, však poněvadž universalis particula (v každém místě horním) tu se dokládá, a skladatel ne bez příčiny to zatměl, aby Hora Kutná s jinými městy horními srovnána a mezi ně pojata byla, a potom tudy také jí někdo vedle toho v takové počty potáhnouti nechtěl: protož se ozejváme a pravíme tím povinni nebýti, nebo šepmistři a rada od starodávna z důchodův svých obecných ne před nejvyšším panem mincmejstrem, neb staršími havéři a hašpléři, neb jinými pořádky horními, ale při přítomnosti starších obecních, soudcův i jiných z obce počty své činí, a ty do knih k poznamenání přicházejí, jakž z pří-

ležícího vejpisu tomu se vyrozuměti může. Nad čímž se ruka drží a JMCské pan rychtář také při tom bejvá; a také kdyby to nyní mimo starobylej spůsob těmito právy mělo nařízeno býti, a počtové před nadepsanými osobami, jakž se tuto vyměřuje, činěni býti, nemohli by šepmistři a rada nynější i předkové naši než v velikém podezření, jako by se neupřímně a nespravedlivě v svých povinnostech chovali, a oni nad námi prerogativam měli a něco většího a věrnějšího byli, an ani na to žádného závazku nemají, býti; nébrž podobněji by bylo, poněvadž šepmistři a rada i všecka vobec veliké náklady na hory činí a nyní v znamenité dluhy vešla, aby oni šepmistrům a radě i vší obci z rud, kyzův a vitruňkův, tak-li vedle prúb stříbra z nich vycházejí, či nic, a kdo tu zisk neb škodu má, a jak se při tom při všem chová, v tom se spravovali a z toho počet, aby žádný na ty průby naříkati nemohl, činili. A tak i tento artikul, jako i jiní mnozí, vztahuje se na věci městské a ne na práva horní.

III. **Ouřad a povinnost hofmistra.** [K číslu 2. Práv horních.]

(Nařízen hofmistr...)

Ale ne nejpřednější, jakž by skladatel míti a toho tím dotáhnouti chtěl, nebo v starých právích, slavné paměti, krále Václava Druhého, léta tisícího dvou stého devadesátého třetího vydaných, jakž zapsáno jest, přednější ouřad měl urburéř a to pro urburu a důchody královské, kteréž spravoval: ale poněvadž v časech potomních to jest proměněno a přední místo v horních věcech některých hofmistr obdržel, to při uvážení, měloli by tak státi, buď.

(Nebo on tu na Horách Kutnách přední ouřad má...)

V věcech horních, kteréž jemu k spravování náležejí a zvláště v soudu sedání na vlašském dvoře, a ne v věcech městských a obecních, ale aby tím před šepmistry a radou, jakž nejvíce v těchto právích o to usiluje, předčiti měl, tomu se místa nedává; nebo od starodávna stolice JMCské soudná na rathauze v své vážnosti a podstatě vždycky držána bývala, a šepmistři a rada hned po nejvyšším panu mincmejstrovi přední místo jsou drželi a drží, a když v rejtuňku na vlašském dvoře toho, aby šepmistři a rada při uvažování některých horních věcí přítomni byli, [....] nastala, z svých míst jich postupovali a na ně přední přímluvy šly, a protož také tak k nim od vrchnosti psáváno bylo, a oni, jakž o obecní a městské tak i horní věci péči a starost měli, nad nimi ruku svou drželi, v sněmích i jinde, kdež náleželo, o ně promlouvali a se ohlašovali, i jinak všelijak na místě všech hor i jich ouředníkův a nákladníkův se domlouvali a o zdržání a vyzdvižení jich usilovali a až posavád usilují. A kdyby jim těchto let pominulých skrze mnohé postranní některých omylné zprávy v tom překážka činěna nebyla, snad by z mnohých věcí sešlo a jináče býti mohlo, což vše dostatečně, kdyby k tomu přijíti mělo, se by ukázalo.

(Aby sám také dolů lezl...)

Jest slušné i spravedlivé, poněvadž hofmistr na Horách Kutnách dobré opatření má, a přední místo po nejvyšším panu mincmejstrovi v věcech horních držeti chce, aby životně, ne když by toho potřeba kázala, jakž tuto poznamenáno jest (neb ta klausule není než k budoucí vejmluvě příčina), ale každého týhodne několikrát aby netoliko spatřil, jak se tam od havéřův dělá, aneb co činí, ale i tomu, jak jiní ouředníci povinnosti své vykonávají a častoli k dělníkům dohlídají, vyrozuměl; tak aby netoliko z oustních jinejch zpráv, ale z očitého spatření a zkušení to náležitě opatřiti a mezi stranami spravedlivě rozsouditi a vinné dáti trestati mohl. Ale nynější hofmistr, nemnoho se slyší, aby kdy do dolův lézti měl: jaké tehdy jeho spravování užitečné a bezpečné býti může.

(Ouřadové všickni...)
Totiž horní, kteříž by osazeni býti měli a k jeho správě náleželi: nebo ne všickni ouřadové na Horách Kutnách (jakž by snad míti skladatel chtěl) pod mocí hofmistra jsou a k správě jeho náležejí.

(Každá věc časem svým...)
Nebo nečasné skupování a ve zlé cesty vezení dříví, uhlí, rud, kyzův, vitruňkův a jiných potřeb k horám mnoho škod a zbytečných outrat a nákladův JMCské i kverkům přinášejí, jakž pak mnoho toho v těchto letech se jest zběhlo, že skrze nedbanlivost ouředníkův a mnohých sen na lukách zůstání koní drahný počet pomřelo, a poddaní i jiní formané, opustivše své vlastní věci a nechtějíce hydruňku na ty hory dopustiti, ve zlé cesty, když velicí nedostatkové byli a bez toho nijakž býti nemohlo, rudy, kyzy a uhlí z poručení našeho vézti napomáhati museli, nébrž i jiná také okolní města, skrze nepilnost a nerozšafnost jich, takovými forami obtěžována bývala.

(Však s vědomostí...)
Ta klausule, nerozumí se, proč se tu přidává, nebo byť i nejvyššího pana mincmejstra nebylo, a o tom žádné vědomosti neměl, tehdy z povinnosti jeden každý má to opatrovati, aby všecky potřeby k horám časně skupovány a svozovány byly, a on, hofmistr, má k tomu ouředníky volené míti a přidržeti, aby v ničemž žádná škoda skrze zanedbání se nedála; toliko aby těch ouředníkův příliš mnoho nebejvalo, neb tou příčinou netoliko koštu přibejvá, ale častokrát větší zameškání se činí, když jeden na druhého spoléhá.

(A tak všecky věci...)
Tuto vidí se, že mnoho na jednu osobu hofmistrovu se vzkládá a všecko jemu, aby i to, což nejvyššímu panu mincmejstru náleží, v nepřítomnosti jeho řídil a spravoval, poroučí; ješto by snad měla k němu druhá neb třetí osoba přidána býti, kteráž by jemu v tom, zvláště když by tak co velmi potřebného bylo a protahu nijakž trpěti nemohlo, pro bezpečnější vyřízení nápomocna byla, jakž prvé bejvalo, že, neb ouředníci mince, neb urburéř, neb jiný, jakožto JMCské přísežní služebníci, k němu přidáváni bývali. A ti společně do příjezdu JMti to opatrovali. A protož to bude při uvážení VMtí.

(Byloli by co tak těžkého...)
Netoliko na nejvyššího pana mincmejstra, ale i na šepmistry a radu i všecku obec vznésti má, tak jakž od starodávna v takových příčinách rejtuňkové obecní se držívali, poněvadž i jim mnoho tu vedle povinnosti a nákladův náleží; neb ne vždycky nejvyšší mincmejstrové hned jeden po druhém se volí a tu přítomni býti mohou, a skrze dlouhé odklady časem při horách mnoho zlého sběhnouti se může, neb hory jako i práva bdícím slouží a odkladův škodných trpěti nemohou. Ale srozumívá se tomu, že by rád skladatel toho chtěl těmito právy, aby jakž z rejtuňku obecního sešlo, tak šepmistři a rada ovšem nic se hor nedotejkali, a on svou věc volně pod tím říditi, působiti a dovésti mohl: čemuž se místa nedává a dáti z mnohých a znamenitých příčin nemůže; a nemohla by větší příčina k spuštění hor dána býti, než kdyby se k tomu mělo povoliti a takovým spůsobem hory spravovati.

IV. **Ouřad urburéře.** [K č. 3 Práv horních.]

(K ouřadu urburéře...)
Ouředníkův těchto všech povinnosti nemůže žádnej lépeji vypraviti než ten, kdož práva horní, jenž královská slovou, a od předkův našich s velikou pilností sepsána jsou, přehlídne a nynější po-

třebu hor těch spatří a těm všem nedostatkům vyrozumí, a protož vedle toho ty všech ouřadův horních povinnosti nejlépe rozměřiti, co komu činiti a k čemu dohlídati a opatrovati náleží, vypsati mohou, tak aby všecky věci v jistém regimentu státi a náležitě stále i užitečně se říditi mohly. Ačkoliv pak jakási tvářnost tuto, jací by takoví úředníci býti měli, se vypisuje, ale chovajíli se při tom tak, o to jest otázka, poněvadž hofmistr předním úředníkem po panu mincmejstru nejvyšším se býti pokládá a téměř všecku správu hor sobě připisuje, práce pak a opatrování na jiné ouředníky a dělníky dosti rozšafně a opatrně cpá a jim je rozdává, tak že naposledy, mimo vrchnost a poctivej z rozličných věcí plat, nerad by sobě toho k práci nic zanechal. Ale vidí se, že jakž urburéř, kterýž od urbury JMCské tak i hofmistr, jenž od správy a pilného opatrování užitečného dobrého JMti titule mají a takovou přednost sobě vinšují, aby také, jakž od starodávna bývalo, do dolův sami životně lezli a jakž se co zle neb dobře dělá a těží, očitě spatřili, a ne všeho na zprávy něčí věřili; zvláště poněvadž se to často nachází, že ti někteří úředníci nebývají v dolích aneb na některých vortích za některou neděli, nicméně každého týhodne, jako by tam byli, předce co se jim vidí, an jinak vskutku jest, zprávu dávati smějí. Jakej pak tu může být spravedlivej soud aneb těch věcí, o něž činiti jest, náležité opatření, to se k uvážení připouští.

V. **Ouřad vrchních štejgířův neb pergmistrův.** [K č. 4 Práv horních.]

(Pro nějakou lest...)

Tato věc jest veliká a náramně při horách škodná, skrze niž kverci netoliko o statky přicházejí, ale i od hor se odhánějí, když někteří z havéřův a dělníkův u kverkův a nákladníkův z lůnu dělají, a časem, trefujíce na vejborné rudy a kyzy aneb vitruňky, nepřejíce svým nákladníkům jich, je zamazují a jinak kašnami přivírají a, aby po nich těženo nebylo, zasazují, a v tom takový důl neb vort, pravíce, že v něm nic není, voškliví; a když nákladníci, jsouce takovou neupřímnou zprávou svedeni, od něho pouštějí, tehdy po některém času zase se oni havíři a dělníci do něho navracují a teprva sami rudy, kyzy a vitruňky hojně sekají a užitky sobě přivozují, což i za našich let častokráte se přihodilo, jako v dole Plimli, na vortu řečeném Za rohem, též v dole Fratích na vortě Bublanu a jinde ɔc. A protož, kdožby se takového lotrovství a jako krádeže dopustil, a to na něho vskutku shledáno bylo, aby jiným ku příkladu buď na hrdle anebo jinak na těle trestán byl.

VI. **Písař urburní.** [K č. 5 Práv horních.]

Nám neb na místě našem...)

Ten artikul z strany odvolání k vyššímu právu, na jiném místě jest vysvětlen, a tak tuto toho opakovati potřeba není.

(Tito všickni napřed oznámení...)

To vidí se víc na ublížení ouřadu nejvyššího mincmejstrství než co jiného položeno býti: neb nejvyšší mincmejstr vždycky držán bejval za nejvyššího ouředníka a správce na místě JMCské nade všemi horami v království Českém, a ne za ouřad horní na Horách Kutnách, jsouce v tom srovnán s hofmistrem, urburéřem a některými pergmistry, zvláště nynějšími, z nichž někteří, lidé dosti nehodní a podezřelí jsouce, ani v sousedství nejsou, a neví se odkud sem přišli, což jest proti právu starému v knihách prvních v kapitole šesté „O zlopověstných konšelích"; a písař urburní také ne ouřadem, ale ouřadu horního písařem a služebníkem bejval a jest.

(Rychtáře jest potřebí...)

Artikul tento jest proti starobylé zvyklosti: neb rychtář městský, kterejžkoli od šepmistrův a rady, při přítomnosti JMCské pana rychtáře s radou jeho, soudcův a starších obecních volen býval, přísahu a povinnost zvyklou starodávní předkem pánu Bohu, potom JMCské i vší obci činíval a činívá. A vztahuje se ouřad jeho na všecky, aby jednomu každému chudému i bohatému, domácímu i přespolnímu, spravedlivě činil; a ten nicméně, kdyžby toho jim potřeba kázala a pro něho posláno bylo, netoliko ouřadu hornímu, ale i rychtářům a konšelům předměstským i jiným všem posluhoval a posluhuje, vedle jich poručení se choval a chová, a při tom až posavád zůstaveno bylo a zůstává. A aby rychtář městský kdy hofmistru a ouřadu hornímu přísahu činiti měl, toho žádného poznamenání se nenachází; a ač zmínka jest v starých právích de judicibus montanorum, o soudcích horních věcí, a ne rychtáři, nebo při ouřadu jich nikdá obzvláštní rychtář jest nebyl, a ti jsou přísahy k ouřadům svým jako nyní činívali; a když by za tou příčinou rychtář měl ouřadu hornímu obzvláštně přísahu činiti, že jemu posluhuje, musil by i rychtářům a konšelům předměstským i jiným všem závazek činiti, kdož ho potřebuje, a on ouřadem svým jemu posluhuje, což se trefiti nemůže. A tak toto vyměřování skladatele není než vyvýšování sebe nad jiné a rychtáře městského zlehčení, chtíce vždy přednost obdržeti a v to rychtáře městského, čehož prvé nikdá nebejvalo, uvésti.

VII. **Placení vrchním štejgířům.** [K č. 6. Práv horních.]

(A poněvadž vrchní štejgíři...)

Při vyměřování a ukládání záplat za práci, netoliko pergmistrům, ale i jiným ouředníkům, kteříž prvé záplatu svou vyměřenou mají, potřebí jest pilně mysliti, aby skrze to větší škoda a zošklivení hor než zisk nepřišel; nebo kverci a nákladníci, jsouce prvé náramně schudilí a zadlužilí, an časem zač chleba koupiti, ani od zápisův příjmu dolů neb vortů jednoho groše odkud dáti nemají, obávati se jest, budouli lidé takovými platy obtěžováni, aby od svých nákladův nepouštěli a tak tudy hory k spuštění nepřišly. A také budeli drahnej počet dolův a kteří by se rozmáhaly, a každému vrchnímu štejgíři na kvartál po osmi groších českých z každého dolu neb vortu, kdežby na auspetích bylo, se platiti muselo, aby se jim více nenahánělo, nežby potřeba kázala, poněvadž oni prvé od JMCské za práce své poctivé platy mají. A tak z tohoto artikule tomu opět se vyrozumívá, že těmito právy více se ouředníci než hory opatrují.

VIII. **Placení písaři urburnímu.** [K č. 7. Práv horních.]

(Od zapsání měr dolových...)

Při opatření písaře urburního, poněvadž prvé za službu svou poctivou záplatu má, potřebí jest, aby také věrnost, jakž od starodávna se dálo, zachována byla, však tak, aby také státi a povinnost svou bedlivě vykonávati mohl, a lidé chudí horní sobě co stěžovati neměli a tudy vošklivost k horám nebrali.

IX. **Povinnost štolmistra.** [K č. 8. Práv horních.]

(A kdežby cesty...)

Ačkoliv tuto jest toliko zmínka o cestách mezi Labem a huťmi, aby navozovány a opravovány byly: ale jest věc vědomá, že od starodávna všecky cesty, jimiž se k horám s potřebami, totiž ovsy, uhlím, dřívím, prkny a jinými věcmi jezdí, k opatrování JMCské a vobci náležely; tak že z mince

JMCské dva groše česká a od obce jeden groš českej na opravu týchž cest vycházelo, a k tomu šest grošů českých z mince rychtáři kolmarskému, kterejž na to obzvláštní pozor měl a takové cesty časně opraviti dal, přidáváno bylo. Ale nyní to jest změněno a z mince JMti toho se nic nevydává a obec pro mnohé jiné náklady s to býti nemůže, aby sama na takové všecky cesty nakládati měla. A protož i ten artikul musel by se tuto doložiti a, což od starodávna se dálo, vysvětliti, aby ty hory volněji potřebami fedrovány od přespolních býti mohly, a lidé okolní i domácí nač naříkati neměli.

X. **O povinnosti průbířův.** [K č. 9. Práv horních.]

(K o l i k j i c h k o l i v . . .)

Za naší paměti, dokavadž erckafíři sami bejvali, průbířův žádnejch nebylo, až teprva, když erckafíři složeni byli a erckauf JMCská ujíti ráčil, tu dva průbíři voleni byli, jeden JMCské a druhý kverkovský, a ti, když se v průbách nesrovnali, třetí bordejn [sic] mezi nimi rozeznával, a s kterým se v průbě srovnal, aneb kterému blíže svou průbou přistoupil, při tom toho zanecháno bylo. Ale nyní mimo prvnější způsob nejprvé tři průbíři, a když se ti nesrovnávají, opět jiní dva mezi nimi rovnají, a tak co prvé na tři díly rovnáno bylo, nyní na pět, v čem se kverkům nemalé zkrácení býti zdá; a tak nyní mimo prvnější způsob snad okolo osmi aneb devíti průbířův chovají, a někteří z nich po čtyřiceti pěti groších, po třidcíti groších vše českých a jakž kterej stance každého týhodne mají; co tu koštu do roka přibude.

(P r o t o ž m a j í k t o m u o u ř a d u o s o b y v y b r á n y b ý t i . . .)

Na průbířích JMCské tak také i kverkům mnoho náleží, a bylo by za slušné, aby takové osoby k tomu vybrány byly, jakž se o nich tuto vypisuje, ale často se naproti tomu děje, nebo neumělí a velmi lidé mladí k průbování se připouštějí a ti, maje se tomu učiti, hned jsou mistři a všeho toho tak se dotejkají, jako by se již mnohá léta průbovati učili; ale nemůže se učedlník mistru nikterakž přirovnati a to líp uměti, a tím často omylové se přitrefují, že jeden od druhého více nebo míně na průbě najde o několik kventel, ano v rudách i lotu, opět tento tejden bude některej kyz čtrnáct, šestnáct kventel držeti a druhej tejden z téhož umprochu sedm aneb osm kventel. Z toho se poznati může, že jejich nebo neumělostí anebo nedbanlivostí takové nesrovnání nemírné to přicházeti musí, však nicméně předce nebozí kverci v tom znamenitě hynou a velikou škodu trpí.

(P ř i v á ž e n í r u d, k y z ů v, š l i c h ů v, a b y v á h a s p r a v e d l i v á b y l a, p ř e s p ě t l i b e r n a j e d n o m c e n t n ý ř i v í c e v e j v a ž k u n e d á v a t i . . .)

Jest věc slušná i náležitá a pánem Bohem přikázaná, aby každá míra a váha spravedlivá byla, jakž i tuto se oznamuje, aby váha spravedlivá, nad níž se ruka držeti od průbířův má, zůstávala, ale pod tou spravedlností vyměřuje se, aby na každém centnýři vejvažku se dávalo po pěti librách: ačkoliv pak zdá se věc malá bejti a beze škody jakž JMCské tak i kverkům, ale když v ten artikul bedlivěji a hlouběji s bedlivým uvážením nahlédnuto bude, pozná se to výborně, co se tu obmejšlí, na horách stříbrnejch i Kaňkovskejch. Neb rovnaje tejden k týhodni, kdyby toliko přicházelo, jako přichází, rud, kyzu, šlichův, vitruňku do dvou tisíc pěti set centnýřův: nechť se počte na každý jeden centnýř pět liber, učiní sto čtyry centnýře dvacet liber; a když se takovej počet centnýřův, kterej každého týhodne z nadělení božího přichází, v celém roce, to jest v padesáti dvou nedělích, v jednu sumu uvede a složí, učiní přes pět tisíc centnýřův. A když se pak větší počet do týhodne najde, více vejvažku taky přibude, jak z té malé věci nepatrné, a téměř jako by tu nic nebylo, veliká věc zroste; však to se od nich nic do počtu JMCské nepojímá, kam se to dívá a to již od mnoha let. Kdyby na to nastoupeno bylo, toho by se nesčíslná suma vyhledati musila, o tom se nic neví a tu v tom veliké

ublížení, jakž JMCské tak i kverkům, se děje; k tomu časem na průby z váh k tlučení jich každého týhodne do některého centnýře se bere a z toho se také JMCské žádného počtu nečiní, a tak to oboje v huti nebo zůstává aneb se tam tratí, poněvadž JMCské užitku z toho žádného nepřichází. Nad to pak nade všecko, jestli věc slušná, aby takovejmi vejvazky kverci, proti čemuž vždycky mluvili a mluví, až posavad obtěžováni bejti měli, poněvadž JMCské na Kaňku ze vší své polovice všecku měď v kyzích zůstávající darmo dávají, a JMCská kverkům za takovou měď nikda ani jednoho peníze dávati neráčí, čehož do roka na tisíce přichází. I budouli míti kverci ze všech stran tak velmi se sužovati, není věc možná, aby ty hory takovejm způsobem zdržány býti mohly: a protož v té příčině bylo jest potřebněji hofmistrovi v tom artikuli na to pomysliti, poněvadž o tom dobrou vědomost má, jak sou na něho kverci mnohokrát vznášeli, aby to opatřeno bylo, však až posavad nic se toho nestalo; a pro lepší toho vyrozumění, jaká jest jemu i ouřadu hornímu ztížnost ode všech nákladníkův obojích hor podána, tuto se VMtem přednáší.

Jest také potřebí pilně pomysliti pro opatření hor jak o průbách tak i o váhách, poněvadž taková váha s klukem jistá bejti nemůže, nebo jak ji maličko dolů sehne, hned o některou přibude libru, aby v tom něco jistého nalezeno bylo a ustanoveno, a kverci aby se neměli oč více domlouvati, nebo rudy a kyzové, jakž se o tom píše, mokrosti nemají; o slyších a vitruňcích tuto se nemluví.

(Pakli tak jalového míti nemohli . . .)

Napřed o povinnosti hofmistra toho vysoce doloženo, jaká má osoba býti, na všecky věci pozor majíce, aby v ničemž při horách nedostatku nebylo: a tuto se té pilnosti, na čemž mnoho JMCské záleží, sám zbavuje a jí se ukrejvá a toliko na samé průbíře vzkládá; ješto jemu to náleží i jiným úředníkům opatřiti, aby průbíři v ničemž nedostatku neměli, hyndrováni nebyli.

(Průb nemají žádnému ukazovati ani sami sobě . . .)

Z tohoto artikule mohlo by se to souditi, že ani osobám přísežnejm věřiti by se nemělo, kdyby co posvětle a před lidmi dělali, jsouce tím dobře jisti, že se podle svejch závazkův spravedlivě chovají, an by to bylo i proti slovu božímu: „kdo činí dobře, přichází na světlo“; ale tuto se příčiny některé slušné a spravedlivé ukáží, že sou tím kverkům jakožto hospodářům těch nákladův povinni, aby jim průby ukazovali. Předně, poněvadž sami tohoto závazku průbířův dokládají, že kverkům podle JMCské přísahou sou zavázáni: pročež by tehdy také kverkům průb ukazovati před vyhlášením a srovnáním neměli, an to prvé za naší paměti vždycky bejvalo? Druhé, poněvadž nadělení boží, rudy, kyzy, šlichy, vitruňky od nás na váhu při světle a v bílé dni přijímají a tolikéž průby berouce tlukou: i pročež se s tím před námi ukrejvati mají, aby nám průb ukazovati neměli? Třetí, nákladníci a kverci obojích hor průbířům za jejich práci z každé kopy grošů českých po dvou penězích bílých každého týhodne dávají, čehož se do roka mnoho kop grošů českých sejde: i jestliť sou nám přísahou zavázáni a my jim za jich práci platíme, tehdyť také povinni sou nám kverkům průby ukazovati. Ano také i jistá resolucí od JMCské, slavné a svaté paměti, císaře Maximiliana zde na Horách Kutnách na vlaském dvoře léta ɔc 68 skrze JJMti pány, pány kameráty publikována byla při přítomnosti jeho, v níž JMt milostivě nařídití ráčil, že mimo předešlej způsob rud a kyzův placení za jeden tejden, čehož prvé nikda nebejvalo, se protahuje, proto jestliže by se komu z kverkův buď na váze neb na průbách ublížilo, aby se to zase k nápravě přivedlo; ale nyní tou zápovědí ukrejváním průb žádnej o své průbě nezví, až kyz do huti svezou a v huti zšmelcují. A tak se děje, že než kverci o průbách zvědí, již bude prvé vyšmelcována: kterak se tehdy kverci o své nedostatky domlouvati takovejm jejich vymyšlenejm nařízením proti jisté vůli JMCské moci budou? A tak vždycky z jednoho neřádu do druhého se jde, a to vše na zvošklivení hor; ač jsme toho předešle dobře zkusili, jakejm fortelem, když tejně a ukrytě

sami průby rovnali, JMCskou i nás chudé kverky k znamenitejm škodám sou přivedli, což by se dostatečně prokázati mohlo. Protož jest měl hofmistr o tom práva spisovati, aby raději hory k zvelebení přivedeny bejti mohly nežli k zkáze; což kdyby tak zůstati mělo, to by se potom v skutku nalezlo.

XI. O moršejdařích. [K čl. 10 Práv horních.]

(Žádný se nemá při našich horách moršejdování dopouštěti...)

Jestliže by se toto nařízení a instrukcí chtěla na cizí nákladův a dolův vyměřování vztahovati, tak že by jeden druhému, nejsouce v tom sběhlej a zkušenej, jako v naději trefili se neb nic, důl neb jich více moršejdovati a měřiti chtěl, to by jakžkoliv státi mohlo. Ale aby se příjemcům míst, kteříž je těží a náklady své na to vedou, v jich nákladích vlastních a měrách v dole, kteřížby to sobě sami spraviti a změřiti uměli a mohli, zapovídati mělo, to se trefiti nemůže; ale vidí se, že má každý, poněvadž košt jeho jest a práce i také nákladův jeho se tu vlastně dotejče, umíli sám sobě změřiti a jak v jiném tak i v tom, vedle vůle své, však bez škody jiného, s tím učiniti. Neb jak zisk tak také i škoda z toho ne jinému ale k němu samému náležeti bude, a zvláště poněvadž to dobře vědomé jest, že on moršejder, o němž se tuto zmínka děje, častokráte svým vyměřováním omyl činívá, skrze což kverci k škodám nemalým přivozováni bývají; protož i ten artikul při uvážení zůstává.

XII. Povinnost a práce štejgiře dolového. [K č. 12 Práv horních.]

Tato instrukcí od starodávna na štejgíře dolového se vztahovala, a vedle té vždycky se tak řídilo a spravovalo, jako i jiné některé věci v těchto spisích obsažené starodávní a právy starými a zvyklostmi stvrzeny jsou.

XIII. O písařích dolových. [K čl. 14 Práv horních.]

(Pod skutečným na hrdle trestáním...)

Pročby bratří, strejcové neb jiní přátelé krevní při jednom dole, lidé přísežní a dílní, an i v soudech pořádných spolu sedají a jedni druhým svědomí vydávají vedle práva, písaři neb štejgíři býti neměli, tomu se nerozumí; nad to vejš aby proto hrdelní pokutou trestáni byli, toho práva neukazují, lečby na škodu JMCské a kverkův, což i tuto se dokládá, v něčem zlém se snášeli, puntovali a něco zlého činili, tehdy netoliko přátelé ale i všickni jiní, kteří by se toho dopustili, v té příčině pokutováni býti mohou.

(Nemá ponoukati dělníkův...)

Obávati se jest, čím více práv nařizovati budem, abychom tím většího neřádu nespůsobili: neb aby dělníci od písařův dolových, štejgířův a hutmanův za příčinou stravy a pití v domích jich lůnů svých bráti a některej peníz neb groš, pracuje celej tejden, z toho, an v jiném domě to činí, při tom podle vůle své utratiti nemohli, zdá se zbytečné obtížení. Než aby havíř a dělník pod jakýmžkoli fortelem lůn tudy svůj potratiti měl, to se žádnému nechválí, aniž zase pocty dáti, šenk zapověditi aneb z svého vlastního domu jinam k placení dělníkům a havířům ucházeti, může se trefiti; a tak vidí se, aby starobylej spůsob při tom zachován byl a jeden každý z přísežných závazku svého šetřil, a dělníci a havíři, jakž nejlépe rozumějí, robotu svou opatrovali. Než na to pamatovati sluší, že častokrát mnozí nedostatkové v penězích se nacházívají, a než se písaři v peníze obejdou, mnoho sousedův, a ještě kdyby je shledati mohli, vyběhati musejí.

(Šichtmejstr má každého týhodne platiti...)

Snadno vidí se práva ustanovovati a vyměřovati, jak a kdy má se od písařův dělníkům platiti: ale peníze kdeby měli a odkud, a zvláště když se na hory náklad činí a žádných auspetův nevychází, an netoliko velmi chudí kverci jsou, ale i JMCská založení potřebovati ráčí, a časem i v minci kverkům se narazí [sic], bráti, což jest přednějšího, toho tuto od skladatele se pomíjí a nic nevyměřuje; nébrž kdyby někdy obzvláštního opatrování božího nebylo, a písař u.dobrejch přátel v rychlosti peněz neobjednal, musili by chudí havéři a dělníci velikej svízel míti a snad netoliko od hor odstoupiti, ale i ty hory k spuštění přijíti. Než aby šichty s košty srovnati se a při tom dílu nepořádové vyhledáváni býti neměli, proti tomu se nemluví, nébrž za spravedlivou věc, aby to všecko náležitě opatřeno bylo, se uznává.

(Nemá žádnému přes dva cupusy čekati...)

Tento artikul jest daleko horší horám nežli užitečnější: zvláště poněvadž se to často skrze mnohé nedostatky a propavování kverkův nachází, že nemaje odkud cupusův zastávati, s písaři svými srozumění mají, tak že je ne na kopy ale časem i na sta zakládají, a potom z nadělení božího oni sobě zase pomalu bez obtížnosti jich a zaneprázdňování tím ouřadu horního až do vyplnění své sumy na cupusy založené snímají, což již nejednou skutkem se vykonalo. A kdyby jim to zapovědíno bylo a oni svým měšcem a penězi vládnouti nemohli, nébrž po uložení cupusu na lidi upomínáním přísně nalíhali, tím spůsobem nic jiného by nesvedli, než že by kverky od tálův rozehnali, a taková místa s velikými náklady jich prvé pavovaná nebo pustá zůstala, aneb někomu jinému s svou velikou škodou jich odstupovati museli; cožby bez naříkání, klení a rocení nemohlo býti. Pak jaké by tudy vzdělání hor bylo, tomu se rozuměti může.

(Pakli by kverk přespolní...)

I tuto se nebezpečenství horám obmejšlí, poněvadž faktorem nemůže než domácí býti, a takovej každej, věda o přísném upomínání cupusů, vedle tohoto nařízení, od písařův, raději se toho vzdálí, nežli k sobě je přijme: a tak přespolní kverk, by rád pavovati chtěl, faktora nebude moci dostati, a nemaje faktora a věda o tak přísných právích zanechá pavování a své náklady jinam obrátí.

(Nemají sobě z nich nic zanechávati ani zpropití upomínati...)

I tuto zdá se bezpotřební opatrnost v tom artikuli býti: neb skladatel tohoto práva majíce každého týhodne stanc svůj jistej z mince JMCské na kopy, přes to vejš, jak a odkud může, těmito právy sobě zvětšuje a rozličně natahuje, těmto pak písařům dolovým, dosti těžké povinnosti uloživše, co by jim tak z cizího měšce od kverkův, jimž on s velikým nebezpečenstvím tále jich penězi svými zakládajíce spravuje, mimo skrovnej štanc přijíti mohlo, toho nepřeje, a zvláště i o tom vědouce, že oni písaři doloví mnohdykráte, by mu v minci za kyzy a rudy naraženo bylo, odkud by vedle poznamenání na obecné ceduli yberlauf mezi kverky děliti měl, pro pokřik se vzdlužiti a to opatřiti musí; a tak budeli jim práce přibejvati a platu ubejvati, obávati se jest, aby naposledy, jakž v faktořích tak i v písařích, jak se i to začalo, škodného nedostatku nebylo.

(Přes šest dolův...)

I to dopuštění jest kverkům a nákladníkům nebezpečné a horám velmi škodlivé: neb šest dolův na práci míti, je spravovati, do nich několikrát za tejden (bez čehož bejti nemůže) lézti, potřeby k nim skupovati a jiné věci říditi, a tak na několikero roztržit býti a zouplna záplatu hojnou ode všech bráti, kterak to s prospěchem může státi a kdo můž na sebe takovou práci spravedlivě, zvláště když zakládá a cupusy od mnohejch upomínati má, vzíti? A protož potřebí jest i tohoto artikule bedlivě

povážiti, a kdy a jak takových několik dolův jednomu písaři k spravování svěřiti. A poněvadž písař dolový za svou práci jistej plat od kverkův svých má, a časem auspejty k sobě přijímá a z nich na potřeby dolové zakládá, nébrž je i mezi kverky dělí: protož vidí se, aby i to vyměřeno bylo, jak ta věc měla by jíti a kverci v tom opatřeni býti.

XIV. **O faktořích.** [K č. 15. Práv horních.]

(Pakli by kverk faktoru svému. . .)

O opatření při domácích kvercích strany dobejvání cupusův, i také osob stavu městského v tomto království Českém dopomožení, poněvadž o tom jisté vyměření jest, a ouřad horní psaním svým ohradním i ti, jimž takové stavuňky souditi a na místě stavěti náleží, k tomu dopomáhati mají, nic pochybného není, než což se kverkův z zemí k tomuto království Českému přináležejících, též i jiných, anobrž i osob z stavu panského a rytířského dotýče, poněvadž od nich mnohdykrát cupusové, jakž faktorové jich vznášejí, nevycházejí a se zadržují, kterak by to k svému jistému opatření přivedeno býti mohlo, na to sluší pomysliti a to dobře uvážiti; a poněvadž ta věc na díle majestátem, slavné a svaté paměti, krále Ludvíka, odkudž tento artikul jest vyňat, jest opatřena, protož toho se při tom zůstavuje. A vidí se, aby faktoři, kteříž chtějí takovou věc na sebe vzíti a to nebezpečenství a zvláště chudí trpěti, v tom prvé napomenuti byli, a nemůželi jináče býti, v tom, jakž nejlépe rozumějí, se opatřili. Neb jestližeby který kverk z jiných zemí cupusů neplatil, a pán neb rytířský člověk poddaného žádného, kteréhožby obstaviti mohl, neměl, může rozuměti, poněvadž takovou věc k zisku i k ztrátě mocně k sobě přijal, že musí a povinen bude všecku tu věc sám osobou i statkem svým vypravovati a cupusy naražené i jiné věci platiti. A pakli může tento v tom prostředek zachován býti, poněvadž jeden každý ze všech stavů království tohoto Českého, dada se dobrovolně v pavování a nakládání na hory, povinen jest vedle sněmovního zůstání léta 75, pokudž se pavování dotýče, jako jiní kverci ku právu hornímu státi a v tom ouřadem horním se spraviti: aby nejvyššímu panu mincmejstru království Českého ta moc od JMCské a stavův dána byla, aby na vznešení faktora anebo písaře dolového takové všecky osoby stavu panského a rytířského, kteréžby z oumysla cupusy zadržovaly a jich platiti nechtěly, jednoho každého z nich před sebe listem obeslati mohl, a ti před ním státi povinni byli. A pakliby kdo nestál, aneb na svém místě s mocným listem neodeslal, a původ za stanné právo a potom i za zatykač žádal, aby to oboje vykonati, a tak jemu, jakž při ouřadu nejvyššího purkrabství Pražského se zachovává, dopomoci mohl.

XV. **O starších hor stříbrných a Kaňkovských.** [K čís. 17. Práv horních.]

(V čem jaké nedostatky . . .)

Totiž v horních věcech a potřebách, a ne v městských a obecních: nebo v těch příčinách outočiště své k šepmistrům a radě míti mají a v tom se od jiných sousedův ovšem děliti nemají. Neb oni od starodávna v tom za vrchnost jsou jim vystaveni, a jakž nad nimi, tak i nad statky jich, správu a vrchnost mají.

(A čeho by sami . . .)

Netoliko při povinnosti a správě, ale i při obnovování a volení starších obojích hor, stříbrných a Kaňkovských, těmito právy horními novými chtěl by téměř všecken starodávní řád změněn a v jakejs jinej novej regiment škodnej a těm horám nebezpečnej uveden býti; nebo co nejvyšší pan mincmejstr spolu s šepmistry a radou činívati ráčili, to by všeckno skladatel na sebe a ouřad horní rád vztáhnouti

chtěl. Jakož pak teď od některého léta, když měli oni starší obojích hor obnovováni býti, vždycky hofmistr s ouřadem horním cedule, mimo starobylej spůsob, majíce i od některejch, aby toho nečinil, napomenutí a předložení, rozkazoval psáti a je na kázáních na zlehčení a potupu ouřadu šepmistrského dal vůbec vyhlašovati. Čemuž však nikdá místo od nás dáno nebylo a není, nébrž tou příčinou již teď od některého času oni starší obnoveni nejsou; nebo v těch cedulích ani zmínka o šepmistřích není učiněna, aniž k tomu byli jsme obesláni a povoláni, jakž z přípisu tohoto té cedule tomu šíření se vyrozumívá. Jakejmby pak spůsobem a prostředkem oni starší obojích hor od starodávna voleni bývali, a za jakými příčinami k jiným pořádkům jsou připojeni a v správu takovon uvedeni, tomu z těchto vejpisův šíření se vyrozumí. A spravedlivě, nebo i toho předkové naši se vší pilností jsou šetřili, aby jakž mezi havířstvem, tak i jinejmi obchodníky a řemeslníky, bez nichž město státi nemůže, láska a svornost zdržána byla, a jakž jedni tak i druzí pod jednou vrchností a správou se řídili. Nebo všeliké rozdvojení v obci, jeděch od druhých vzdalování a odcizování, nic jiného než nevole, nelibost, různice a zošklivení, zvláště v velikých obcech přinášejí. Jakož pak s tím se vším za naší paměti jedno i druhé od havířstva pozdvižení jest se stalo, a kdyby obzvláštní ochrany božské při tom nebylo a skrze nás a prostředky naše pokojně se to nepřetrhlo, bůh ví, kde by taková věc se vztáhla, zvláště že tu rozličná sběř z jinejch a jinejch zemí na hory přichází, a neví se odkud kdo jest a jakým jménem se v pravdě jmenuje. A tak co by se mohlo v malé chvíli zlého spůsobiti a jak těm horám i všemu městu posloužiti, snadně se vyrozuměti může. A protož aby mělo co nového mimo starobylej, chvalitebnej, dobrej spůsob, poněvadž netoliko majestáty, ale i sněmy při tom jsme zůstaveni, tuto před sebe bráno a sem uvozováno býti, to se nijakž trefiti nemůže; nýbrž raději pořadem práva, kdyby co chtělo tuto jiného se státi, bychom chtěli býti rozeznáni.

(V nepřítomnosti na hofmistra . . .)

Ty věci, co se dotejče chlebův, masa, piva, šatův, obuvi a jiných k tomu podobných věcí, jakožto městských, k spravování ouřadu horního nenáležejí, než pánům šepmistrům anebo rychtáři jich. A protož takové vznešení jich jest nepotřebné, a více zošklivení jeděch proti druhým než co jiného s sebou přináší.

(Jako o hory, doly . . .)

Neb ty věci k soudu ouřadu horního náležejí, a městské, jako o čest, hrdlo, statek a jiné k tomu podobné věci, před šepmistry a radu. A protož vedle uznání jednoho každého artikule bude věděti, vedle starobylé zvyklosti, kde čeho podati.

(A z hor pocházelo . . .)

Poněvadž takovejch pří o hory a doly oni starší k soudu svému přijímati nemají, tehdy ani apelací před ouřad horní bráti potřebí není. K tomu ta slova (z hor pocházelo) jsou zatmělá a nesrozumitedlná, více časem v sobě skrze některejch vejklady a natahování míti chtějící než náleží; a tak neb aby ta slova přetržena, neb vysvětlena, pro uvarování budoucích nevolí byla. Než jestližeby sprosta v sobě to obsahovala, pokudž se hor a spravování jich, totiž tálův, auspetův, měr a jiných k tomu podobných věcí dotejče, ty k soudu ouřadu horního a rozeznání náležejí. Ale někteří téměř všecky příhody, kteréž při horách se sbíhají, jako krádeže, nářky, mordy, sekání, zbití, o čež těchto let mnozí odporové mezi šepmistry a ouřadem horním byli, pod těmi slovy rozuměti by chtěli, což se trefiti nemůže a nerozumíme, půjdeli tak to, aby jaké srovnání tudy býti mělo.

(A poněvadž ti všickni . . .)

Tou toliko příčinou skladatel, poněvadž by oni starší obojích hor se dotýkali, pod správu ouřadu horního chtělby je přivésti; ale jest již oznámeno, proč oni, vedle starobylého spůsobu, pod

správou šepmistrův zůstati mají. A protož, jakž oni starší obojích hor od nejvyššího pana mincmejstra a šepmistrův a rady voleni a sazeni bývají, a na rathouze a ne jinde jim se přísahy skrze písaře přísežného městského dávají, a tak i rychtář Kaňkovský tolikéž na rathauze se nařizuje a závazek pánuom šepmistrům a konšelům činí: a protož při tom starobylém spůsobu žádáme zachováni býti.

(Protož tomu chceme . . .)
Ani ti pořádkové neměli by a nemají tím obtěžováni býti, aby jaké, mimo starobylý spůsob, počty činili: poněvadž jest věc vědomá, že jedni druhým po obnovení rady při přítomnosti všeho tovaryšstva počty své činí, a kam co a na jaké potřeby obracejí, toho se spravují. A jestli jaké pomoci z mince neb odjinud jim vycházejí, ty na vychování kněze, žákův a jiné potřeby bez zadržování se obracejí, a netoliko z těch věcí, ale i z statkův zemských, ungeltův a jiných, které jim do společnosti jich přicházejí.

(A máť býti usazeno. . .)
Také jakej jest řád od starodávna při obnovení těchto starších obojích hor bejval, a kde kteří voleni bývali a v jakém počtu, tomu z vejpisu šířeji se již vyrozumělo, který jest JMCské předešle od nás tolikéž k uvážení podán a málo výš čten. A protož nevidí se tím více zaneprázdňovati, než při tom chvalitebném starém spůsobu žádáme zachováni býti.

(Ale naši kováři . . .)
Tuto rozuměti, že z řádu dobrého a pořádku cechovního chce se neřád učiniti, a vandrovní čeleď aby pod žádným řádem a kázní nebyli, osvoboditi: ješto se nerozumí, aby mělo to k lepšímu než k horšímu býti. Nebo od starodávna pořádkové jsou proto nařízeni, aby jeden každej, v své povinnosti stojíce, předkem na pána Boha pozor měl a svou povinnost pokojně bedlivě vykonával. A bylali by to slušná věc, aby vandrovní, an se neví odkud přicházejí a kdo jsou, lepší svobody před přísežnými JMti sousedy dobře zachovalými užívati měli, to bude při uvážení.

(Obzvláštní obec Kaňk. . .)
I té by skladatel příčiny požiti chtěl, aby z Kaňku jinou obec obzvláštní učinil a tudy pod správu svou jej vtáhl. Ale nikda jest Kaňk od Hory oddělován a od správy šepmistrův odcizován a za jinou obec počítán nebyl, nébrž vždycky za jedno předměstí s jinými zůstával a jedny hory, ač tyto stříbrné a ony měděné slouly, a pod správu šepmistrův a rady, jako jiná předměstí, náležely a tak od nich obnovovány byly. Ač po vypálení Hor toliko rychtář a šest konšelův voleno bývalo, potom devět a naposledy za ouřadu někdy dobré paměti pána z Gutštejna dvanácte, jak se to dostatečně provésti může: že pak skladatel chtěl by je za tou příčinou pod správu svou vtáhnouti, že by tam hory a dolové byli, ale tím spůsobem chtěl by potom snad i jiná předměstí, nébrž i všecko město v to pojíti, poněvadž i tam dolové jsou a časem svým také se dobejvají. A protož takovému rozdvojování v jedné obci místa se nedává, a více v sobě nebezpečenství a škody než jakého prospěchu nese.

(Kováři, koláři i čeleď jich . . .)
Ačkoli jest to v pravdě tak, že JMCská ráčí moc míti ty, kteříž JMti mimo jiné slouží před jinými v příčinách osvobozovati, však poněvadž jiní všickni tolikéž JMti hotovi jsou vždycky sloužiti, a k horám osobami i statečky svými rádi se propůjčují, a dotýče se čeledi vandrovní, a ta jakožto nevážná časem může ledacos před sebe vzíti, a vykonaje, co se jí vidí, pryč ujíti: protož i to mezi nimi řemeslníky potřebí jest opatřiti, a v tom nějakej prostředek mírnej mezi nimi najíti.

(Předně rychtáře městského . . .)

O rychtáři městském již nahoře jest povědíno. A protož se toho při tom zanechává a té naděje jsme, poněvadž od starodávna tak u nás chováno bylo, a on tolikéž JMCské přísahou jest zavázán, nébrž i od rad JMCské komory v království Českém na místě JMCské ten řád jest stvrzen, že při tom zůstaveni budeme.

(Avšak nemají z našich ouředníkův . . .)

Než v pamětech starých a knihách se nachází, že netoliko páni mincmejstrové hofmistry, urburéře a jiné ouředníky do ouřadu šepmistrského sázívati ráčili, ale i šepmistři a rada mezi obecní a soudce je hofmistry a urburéře i ouředníky mince volívali; nébrž zřídka kdy rada byla, aby z ouřadu horního vdy někdo v radě anebo mezi staršími obecními nebyl a to po mnoha pořad let, někdy po pěti, desíti; a nějaký Mikuláš z Skalice, jsouce hofmistrem za krále Jiřího, primaství od léta tisícího čtyřstého šedesátého devátého až do léta tisícího čtyřstého osmdesátého devátého za krále Vladislava, totiž dvacet let, pořád spravoval. A nepochybuje se, že pro nic jiného toho nečinili, než aby láska, svornost a pokoj mezi nimi zachována byla, a v spravování a vzdělání hor sobě napomáhali, jakž se tomu z tohoto rejstříku vyrozuměti může. A protož i to bude při uvážení.

XVI. **O šenku.** [K čís. 18. Práv horních.]

(Nemají těm osobám . . .)

Tento artikul vnově vymyšlenej, kterejž by za právo ustanoven býti chtěl, jest těžký a na Horách Kutnách nezvyklej, a aby tak horám sloužiti a tudy hory k vyzdvižení přijíti měly, tomu se nerozumí; než o tom se ví, že tím způsobem chudým lidem překážka v živnůstce a nebezpečenství se obmejšlí, neb havéři a jiní dělníci, jestliže by při dolích jakej hydruňk a obmeškání učinili, jinou pokutu svou vyměřenou mají. A protož mělili by lidé v takových příčinách zavazováni býti, to bude při dalším uvážení.

(Pakli by se kterej správce . . .)

Není z nás, tak držíme, ani jednoho, kdož by dobrého řádu milovati a toho, což by jedině proti starobylejm dobrejm zvyklostem na zkázu a škodu jiných nebylo, oblibovati neměl. Jako tuto o šenkování vín a piva, a v domě neb před domem pití dávání a tam dělníkuom placení, nedržíme, aby proti tomu kdo byl, kdyby jen co stálého a platného býti mohlo; ale že tato věc jest nová a svobodným lidem velmi těžká, zvláště s propadením takové pokuty těžké pět kop gr. českejch. Nebo by to velmi těžká věc byla, aby, maje svobodný dům šenkovní aneb hostinský a souce při některém dole písařem, z svého vlastního domu jinam do cizího platiti jíti musil, jakž o tom šířeji nahoře o písařích doloženo jest. Protož aby toto nařízení co trvanlivého a stálého býti mělo, malá jest naděje, snážeji duol bez písaře zůstane, než písař k takové pokutě svolí a ji ujme; a tak i tento artikul potřebovati bude uvážení.

Nemají žádnejch daní . . .)

Aby jaké daně, sbírky, cupusy aneb co jiného na koho, mimo to, což od koho buď za příčinou záduší, vychování kněží, žákovstva a zdržení obce se činí, ukládáno býti mělo, o tom se neví, leč někdy vedle jiných, majíce živnosti dobré, sami mezi sebou na někoho některý peníz uloží; ale tou příčinou aby drážeji měli potravu dělníkuom nadsazovati, tomu se místa nedává. Kdyby jedny k nim ouředníci opravdově dohlídali a zbytečných kvasů, hodování, her i jiných věcí škodných jak sami zanechali, tak i jiným nedopouštěli a mnohdykrát jináče jich neztěžovali. Nebo při šmelířích to

často v skutku se mnohokrát našlo a nachází, že, majíce čeládku pod správou svou a je nápojem a jídlem fedrujíce, v sobotu hotové peníze z mince berou, ač časem dosti draze jim toho odbejvají, však málo kterej z nich co zachová, nébrž v dluhy znamenité vcházejí, a potom vězení i jiné těžkosti, nemohouce lidem právi býti, trpěti i toho ouřadu zanechati musejí.

XVII. **O propůjčkách.** [K čís. 20. Práv horních.]

(Pakli by nedělal . . .)
Při tomto artikuli potřebí jest to vysvětliti a čas jistej, kdyby kdo měl, nedělaje v dole, o něj přijíti a jinej jej obložiti, nebo v těchto letech mnohé proměny při tom se nacházely a rozličná nařízení bejvala, a nikdá nic stálého až posavad se najíti nemohlo; někdy jakž kdo jedny z dolu vylezl, a málo něco za příčinami některými pozmeškal, hned o duol aneb vort přišel a právo své ztratil, a někdy některá hodina k tomu uložena toliko byla, tak že mnozí odporové mezi nákladníky a kverky bejvali, ano neví se, co by časem skrze to jeden druhému v náklad jeho vkračování a odjímání státi se mohlo. Nechť jest i to při uvážení a společném o to snesení.

(Komu by ten důl aneb vort měl z práva náležeti . . .)
Tento artikul jest kverkům na veliké zkrácení a ublížení: nebo bylali by věc spravedlivá, aby kverci, majíce své tále v knihách ouřadu horního pořádně zapsané a někteří, davše za ně nemalé peníze, skrze lest aneb oučinek zlej hutmana o své tále přijíti měli a jejich věc, v knihách zapsaná, aby měla zase rozsuzována býti. A zač by tehdy knihy při ouřadu horním stály, a kverci s svými tály a náklady jak by bezpečni bejti mohli?

(Vymíňujíc pozemské . . .)
Ačkoli o té věci s stavy království tohoto Českého snešení se stalo: však jestliže by se kde na svobodných pozemských statcích jaké hory zjevily a čáka byla, že by odtud zlato a stříbro vycházeti mohlo, pro zvelebení tohoto království Českého a rozšíření užitkův, jakž JMCské tak i kverkuov, jest jistej prostředek bez pochyby vyměřen, tak že sobě co stěžovati žádnej nemá; ale u nás na Horách Kutnách, jakž i z tohoto práva nového tomu by se vyrozuměti chtělo, co se děje, toho tejna nemůžeme učiniti, že mnozí lehkomyslní a nevážní lidé, časem, majíce k někomu nelibost a nepřejíce jemu kusu chleba, a chtíce se snad i vymstiti, ledakdes všetečně buď sami od sebe neb z návodu propůjčky berou a někdy z drnu důl snímají a někdy do starých doluov se dávají, a při tom beze všeho ušetření a prostředku na vobilí, vovoci, zahradách, štěpích a jinejch věcech znamenité škody zoumysla činí, a podělaje tu málo, toho všeho tak nechají a pryč, když se jim vidí, odbíhají. Ješto se vidí, že by ta věc jináče bez škody opatřena býti mohla: může se zlata a stříbra v místech k tomu podobných a příjemných hledati, však s jistejm prostředkem, vzláště v cizích gruntích bez ublížení jiného. Tak kdož by koliv kde těžiti chtěl, aby místo ukázal a příčinu slušnou toho předsevzetí předložil, a ouředníci, spatříce to, v věčím počtu považili, a budeli k tomu povoleno, aby zaručeti povinen byl, že žádné jiné škody na vobilí, v vovoci, stromích činiti nebude, nedopustí, a jestli s ničím se nepotká, že takové místo, jakž nařízení za pana Jana Erazima z Švamberka a na Boru bylo, zase zavézti dá. A protož také to, aby chudí lidé, kupujíce časem draze statky své, nad tím co sobě stěžovati neměli, opatřiti náleží. Neb ačkoli někteří by všecky grunty městské šosovní, duchovní za svobodná stadla míti chtěli: však musí ňákej v tom rozdíl bejti od svobodných vobecních míst a cizích koupených a zaplacených, tak aby spravedlnost jíti mohla a žádnému křivda, jíž JMCská pán, pán náš, žádostiv býti neráčí, se nedála.

(Dvaceti hřiven pokuty aby dal . . .)

Jest s podivením, že skladatel tohoto spisu tak jest nepamětlivej, nebo napřed Horám Kutnám slavnej titul dává, jakž to i tak jest, že jsou starobylé a svobodné hory: i kterak se to bude moci srovnati, kdyby pokutami tak nesmírnejmi nákladníci k svým vlastním škodám obtěžováni býti by měli. A poněvadž se tuto škod, statečkuov, sousedův a chudých lidí dotejče, bude při spravedlivém uvážení, jak by mělo to opatřeno býti.

XVIII. Žádání měr. [K čís. 21 Práv horních.]

(Nedadouc dvoum neděluom . . .)

Ačkoliv v starejch právech horních o měrách se vypisuje, že ty za příčinami jistejmi a zvláště pro spokojení havéřuov a nákladníkuov, když odporové mezi nimi povstávají, taženy býti musejí, ale ty hned při každém dole, a zvláště, kdyby tak mnoho rudy nasekal a do hutí dal, že by z té rudy do vosmi lotův stříbra naděláno býti mohlo, aby do dvou neděl vyžádati povinen byl: vidí se za věc velmi stížnou chudým kverkuom býti, neb za starodávna teprva za míry žádáno bylo, když se někomu někdo blízko od jeho dolu osaditi a překážku jemu činiti usiloval, a šetřili se v tom chudí nákladníci, aby zbytečně tím ztěžováni nebyli; nebo ne každej havíř s pět tolarů, kteréž by od měr hofmistrovi s jinejmi ouředníky dáti měl, býti může, poněvadž ani třetího dílu za těch vosm lotuov stříbra nevezme; a protož se patrně může rozuměti, že tu více svého vlastního užitku nežli dobrého hor a kverkovského vyhledávají. A protož budouli chudí nákladníci tím obtěžováni, obávati se jest, aby příčina jim od nákladuov pouštění a v pavování dána nebyla.

XIX. O měrách. [K čís. 22 Práv horních.]

(Přijímám to . . .)

Tento závazek proti starobylému spůsobu a přísaze vidí se velmi ztenčen býti, a ani s tím vším možné jest časem příjemci, což připovídá, totiž, že chce urburu JMCské, sobě a kverkům užitek (jako by konečně o tom věděl) z toho cauku nebo pramenu přivozovati, vykonati: an to obzvláštní jest dar boží a mnohdykrát to se, že odtud takoví příjemci i s kverky odbíhati musejí pro chudobu, trefuje. A protož potřebí jest to uvážiti a nějak, aby ne každý v to se dával všetečně, opatřiti; leč skladatel vzývání jména božího pro to ušetřuje, že tak časté tažení měr, mimo starobylej spůsob, pro užitek svůj nákladníkům vymejšlí.

(Půl druhé kopy . . .)

Tuto také dosti chytře jest ten nový a nebejvalý plat od tažení měr opět rozdělen, a vše pro užitek úředníkův a ne k vzdělání hor, načež, majíce prvé poctivé platy za práce své od JMCské, obzvláštně vedle svých povinností mysliti by měli; neb tuto položeno jest toliko, že dáti se má hofmistrovi jedna kopa grošů a urburéři třidcet grošů, a ti prvé mají platu každého týhodne od JMCské z mince: hofmistr dvě kopě grošův a urburéř jednu kopu grošův, písař urburní čtyřidcet osm grošův, a těmi měrami přidávají mu dvanáct grošův, aby měl mimo všecky připadnosti, jichž se nemálo schází, do téhodne také jednu kopu grošů. Co pak pergmistrům a jiným od týchž měr vedle tohoto neslýchaného vyměřování dáti by se dostalo, když se to zsumuje, tehdy do půl šesta tolarů téměř toho se shledá: ješto mnohý pracovitý a propavovaný havíř, trefíce na místo hodné a měr k němu potřebujíce, netoliko půl šesta tolaru ale ani snad půl šesta groše nemá, a obávajíce se, aby o to nepřišel, musí, jakž předoznámeno, prodati co kde buď na sobě, neb v komoře má, a takovému těžkému a ne-

snesitedlnému nařízení dosti učiniti. Jaké jest pak tím vzdělání hor a co se takovými měrami tuto obmejšlí, dobře se rozuměti může.

(Čtyry lány horské...)

Tento artikul zřetedlně jest proti právu a starobylým dobrým zvyklostem: neb práva stará ukazují, že každý důl má míti k ruce a přes ruku měr na dél po pramenu půl pětmecítma latra do hantu, totiž k straně visuté tolikéž půl pětmecítma latra, do lintu pak, totiž ležaté strany, sedm later; z čehož se srozumívá, že to vše více pro sebe nežli pro dobré hor činiti a tudy užitkův svých vyhledávati by chtěli.

(Ale dolové kteří...)

Rozličně tuto se vyměřuje, jak by netoliko při nových, ale i starých dolích zachováno býti mělo, a všecko ne pro vzdělání hor a dolův, ale pro oužitek ouředníkův; nebo jednou dobře usazení mezníci bez obnovování dosti dlouho trvati mohou, a by pak kterej starej důl někdy spuštěn byl a jinej potom v něj se dal bez obnovování těch starých mezníkův, vidí se, že toho dobře užiti může.

Jestliže by kdo maje...)

I to se vidí za velmi stížné býti, aby někdo, maje důl buď vnově sňatej neb starej, an jemu od žádného žádná překážka se nečiní a žádného nebezpečenství skrze to nenastává, měl hned takovej náklad vésti a ouředníkům zbytečně platiti; zvláště jsouce prvé, jakž oznámeno, chudej a zadlužilej člověk a nemajíce časem ani toho groše, co by měl písaři od poznamenání dolu a zapsání vortu dáti, aby měl v takové míry a od nich placení zbytečně a bezděčně potahován býti. A srozumívá se tomu, než by časem k tomu přišlo, že snázeji dolové a hory spustnou, poněvadž takové míry ne z podstaty dolův a vortův, aby z nich víceji rud aneb kyzův vycházelo a platněji drželi, ale pro lepší opatření úředníkův mnohdykrát táhnúti by se chtěly; a protož vidí se, aby toho při starobylém způsobu zanecháno bylo, tak kdožby koliv toho potřeboval a za míry žádal, aby jich užiti mohl.

(Pakli by poslední...)

Již tuto pokuta se vyměřuje na ty, kdož by hned měr nežádal, totiž utekl-li by se poslední nalezač k měrám a předního vyměřil, aby jemu jeho postoupiti byl povinen: ale budeli to k vzdělání a rozšíření hor, to bude při uvážení, než vidí se příčina větší odháňky a zvošklivení hor býti než čeho jiného. Neb ta všecka práva ukazují, kdo čeho náležitě v pokojném držení a užívání jest, že jemu slušně nemá v tom od žádného překážka činěna býti a zvláště od těch, kteříž vidouce bližního svého, že pán Bůh jeho v dole naděliti ráčil (neb neradi měr žádají, když v dole nic nečijí), všelijak, aby jeho o to připravili, usilují, v čemž však řídko takoví k čemu přicházejí. Snad by bylo podobněji, odměříc nalezače prvního vedle spůsobu horního, aby, což pozůstává, to poslednímu na náklad jeho přivlastněno bylo; a tak se patrně tuto nachází, že více se tu důchodové úředníkův opatrují se škodou chudejch lidí a kverkův, nežli dobré těchto hor.

(Mát jim dědičně...)

Tento artikul jest na odpor prvnímu málo vejš položenému, kdež dostaveno jest, že poslední nalezač pro nežádání měr může vyměřiti prvního: a jest věc spravedlivá, kdo nač náklad vede, aby i toho také užiti mohl, a ne hned skrze svou chudobu, kdyby měr nežádal, proto snad že by od nich čím platiti tak mnoho neměl, o své náklady a násilnou práci, kterouž při tom vedl, přijíti měl; neb by úředníci z jeho škody předce svůj užitek měli, a tím způsobem ne svobodné ale zsoužené hory nákladníkům a kverkům býti by musily.

(Pakli by se kdo toho...)

I to se zdá odporné chudejm kverkům a nákladníkům býti, jest-li že by kdo měl důl samotnej a žádnejch měr nebylo, a trefil v dole na hojné a bohaté rudy a to potom skrze míry vyhledáno bylo, že sou z svobodných polí ven z měr jeho takové rudy sekány, aby hned o to přišli a toho všeho jinému postoupiti povinni byli: ještě čím více se rud shledává, tím větší urbura JMCské přichází, jakož pak i při starých dolích v Vosle, v Rousích, Flašařích a jiných, kteříž netoliko téměř pode všecko město, ale i na předměstí a jinde rozdělání své mají, to v skutku zprobováno jest, že netoliko v té širokosti a dlouhosti, což by nyní za míry počítati se chtělo, sou těžili, ale všudy na všecky strany a štolhorty dělali, a po rudách, kdež k čemu přijíti mohli, těžili a je sekali, a stříbra dostatek do mince dodávali a žádnej jim v to nesahal, ani takové stříbro bral, nébrž z toho ode všech pochvalu měli. A protož i tento artikul není než nějaká na chudé havíře líčka a příčina, aby častěji za míry žádali a ouředníci lepší užitky měli.

(Přihodiloli by se...)

Též i tento artikul jest ztížnej, kdyby někdo v jednom dole mnoho let těžil, a míry prvé vyžádané jakémžkoli způsobem k zmaření a vyvržení přišly, aby hned zase za obnovení jich žádati a od nich znova platiti musil: a zvláště, kdyby jemu žádnej v ničemž žádné překážky nečinil a pamětníci se nacházeli, kde prvnější mezníci vsazeni byli; a protož vidí se, že tím chudí kverci obtěžováni býti nemají.

(Nenašlili by dolu hodného...)

Tento artikul sami proti sobě udělali, neb žádné místo se netěží, kteréž by předně od ouředníkův horních spatříno, za hodné uznáno a kverkům k těžení s povolením hofmistra a ouřadu horního propůjčeno, i také pro budoucí paměť do kněh jich horních zapsáno nebylo: a tak i tehdy, jestli žeť to místo zprv počátku za hodné uznají, na ně nákladův činiti chudým pracovitým lidem dopustí, což většího jest; kterak tehdy toho, což menšího a snadnějšího jest, spatření téhož místa k tažení měr jim slušně odepříti, nad to pak nade všecko, jestliže by z sprostnosti a nedorozumění svého o měr dání žádost na ně vznesli, předně vězením potom i peněžitou pokutou s dobrým svědomím je trestati by mohli? A tak sloužíli to k dobrému JMCské a vzdělání těch hor, či samým užitkům jich, a co pod tou pokličkou leží, tomu snadně se rozuměti může. A nebylo by divu, kdyby míli nebo dvě k takovému vyměřování hofmistr pěšky choditi a k tomu něco těžce na sobě nésti měl, aby sobě svou práci tak draze šacoval: ale jest věc vědomá, že takové vyměřování na předměstí, na Kaňku, neb jinde vůkol blíž města, kdež toho potřeba káže, se vykonává, a jemu hofmistrovi k tomu i k jiným pojezduom, čehož prvé nikda nebejvalo, poctivé dva koně a kotčího na císařský košt z rok do roka vždycky se chovají.

(Bránil-li by kdo...)

Bude i to při uvážení spravedlivém, zasloužíli takové těžké pokuty, totiž ztracení dvacíti hřiven čistého stříbra ten, kdo by za příčinami z nějakého nedorozumění hájil měr, a potom to předsevzetí jeho za nedostatečné a neslušné uznáno bylo: aby hned takovou pokutu podniknouti povinen byl, poněvadž jeden každý svého hájiti jest povinen, a nedorozumění i omylové i svémyslnosti, zvláště při chudých lidech, mohou jináče napraveni i ztrestáni býti; i v tom také, aby o svůj plat nepřišli se starají více, nežli o dobré hor.

(Přišel-li by který důl...)

By jiného nebylo, tehdy z tohoto artikule o měrách tažení to zřetedlně se nachází, že více se tuto obmejšlí, aby dobře ouředníci opatřeni a ne hory vzdělány a vyzdviženy byly: neb jestli sou při

kterém dole prvé taženy míry, a ty neb v celosti neb v pamětech lidských, aneb v knihách již jednou poznamenané zůstávají, nerozumí se tomu, proč by vedle toho kverci a nákladníci také užívati potom neměli, než hned, kolikrát by důl spuštěn a zase znova přijímán byl, aby za míry žádati a od nich platiti musil; snáž hory k spuštění přijdou než tomu lidé obvyknou a tak se chovati budou. Dosti toho, a by kverci a nákladníci ne na kopy, ale na sta a tisíce měli, aby takovými nesmírnými pokutami obtěžováni býti měli, a poněvadž při těchto právích nic jiného nemá obmejšleno býti, než aby pravidlo a regiment k vzdělání a vyzdvižení těchto hor ukázán byl: protož potřebí jest těch cest vyhledávati, kteréž by k tomu sloužily a ne lidi přílišnými pokutami od hor odháněly, jakož se nyní děje, že za příčinou takových platův a důchodův svých více za tento jeden rok se měr táhlo nežli prvé za několik let, ješto se o tom ví, že takovými pokutami a obtěžováním kverkův hory vzdělány býti nemohou.

XX. **O spuštění dolův.** [K č. 23. Práv horních.]

(T é ž r u d y n e p r e j t o v a n é . . .)

Tyto všecky věci nepocházejí než z těch doluov, v nichž od mnoha let jest těženo a nemálo od kverkuov do nich pronaloženo. A jestli časem takoví dolové skrze chudobu zatopeni a jiné příčiny k spuštění přicházejí, hned-liž by měli ti kverci o takové rudy, rejle, oberšlichy, haldy, šlamy i jiné k tomu podobné věci přijíti, z nichž by pomoc a nějaké poživení aneb náhradu z svých nákladuov míti mohli? Což za předkův, jakž paměti mnohých sou, nebejvalo a spravedlnost ukazuje, což čího jest, že má toho užiti; jakož pak kverci staří takové rudy sami sou sobě k užitku přivozovali, a pakli jiným toho dopříti neb propůjčiti chtěli, toho sou dobrou vůli mívali. A protož aby těmito novými právy měli kverci, mimo starobylej způsob, o to přicházeti, vidí se, že by se jim tudy zkrácení státi musilo, čehož JMCská žádati neráčí.

(A j a k o ž j e s t s e p ř i h á z e l o . . .)

Na tento artikul jest prvé odpověď dána v tituli o propůjčkách, že věc spravedlivá ani náležitá býti nemůže, aby kverci skrze nedbanlivost hutmana, kterémuž své náklady svěří a on od nich službu na opatrování jich má, měli o ně přicházeti, poněvadž zjevné právo horní jest lib. 1. cap. 16: „Negligentia unius in damnum alterius redundare non debet", to jest: „nedbanlivost jednoho na škodu druhému vztahovati se nemá".

XXI. **O šichtách.** [K č. 25. Práv horních].

(M ě l - l i b y k d o v s v é m . . .)

Aby i v těch příčinách nějakej mírnej prostředek zachován býti mohl, potřebí jest na to mysliti a opatřiti, neb poněvadž hory jsou svobodny, jakž sám skladatel těchto práv oznamuje, obávati se jest, aby skrze takové vyměřování v nesvobodu hory a velikou zádavu nepřišly; nebo chudým nákladníkům těžké a nemožné jest, jakž všecka místa hodná, kdyby nalezena byla, pojednou obložiti, tak i jinejm propůjčovati, poněvadž doloví kverci lenšaftníkům podle vyměření nemalé pomoci činí, a také ne hned ze všech míst, která se časem hodná zdají býti, vždycky užitek přichází; aby pak k užitkům naděje byla, tehdy do některého času prodlením a protažením k ztracení nepřijdou.

(A k t o m u n á m d o k o m o r y n a š í . . .)

Vidí se při tomto artikuli, že větší trestání a pokuta jest, nežli přečinění, neb dosti pokuty zdá se býti, kdyby kdo potřebnou a platnou šachtu zavézti dal, aby ji zase tak hluboce, jak prvé byla, na svůj náklad dobyl. Neb se trefuje, že časem zoumyslně a více na protimysl nežli z potřeby, zvláště

pak po zahradách, polích a jinejch místech sousedův užitečných, z nichž mnozí živnůstky své s manželkami a dítkami na díle mají, vida ovoce a jiné nadělení boží, mnozí šorfují a pod tím lidem znamenité škody dělají; potom, když ovoce, víno a jiné užitky zahradní pominou, odtud, s ničímž se v těch šorpích neb šachtách nepotkajíce, zutíkají a těch šachet tak otevřených nechají a tak grunty chudým lidem pokazí; a když by hospodář zase chtěl na svůj náklad to sobě dáti zavézti aneb zapěniti, tehdy se z toho úřadu hornímu, an k tomu žádné jurisdikcí nemá a za to nic nedal, aby mu k tomu povoleno bylo, dosti namodlí, a ne vždycky se toho ještě doprosí. Ješto se za slušné a spravedlivé vidí, aby každý ten, kdož by v které zahradě aneb poli cizím šorpoval a dobýval a s ničímž se nepotkal, hned, neodcházejíce, takovej šorp neb šachtu na svůj groš zase buď zouplna zasaditi aneb vedle uznání zapěniti dal, a pakli by ho pán Bůh nadělil rudami, kyzy neb vitruňky odplatnými, aby pánu toho gruntu, v němž těží a skrze svůj zisk jemu na gruntu škodu dělá, jednu třidcátou beze všech jeho nákladuov pavovati a z ní yberlauf, pokudž by tu dělal, jemu dávati a při prvním rozkverkování tálův v tom místě jemu, což by jich k pavování ujíti chtěl, před jinými dopříti povinen byl. A takovou šachtu hned od kalštanu až na den aby byl jeden každý povinen vycimrovati a s šrutem vysaditi, tak aby k těm škodám, bez nichž pro fudrnost a náležité pohodlí toho dolu býti nemůže, jiné škody bezpotřebné skrze sazení šachty dolův nepřibývaly a činěny zoumysla nebyly.

(Jakož také horní...)

Tolikéž, aby místa obecní a cizí, kteráž jsou draze od některých lidí koupena, a šepmistři a rada vždycky v své zprávě od starodávna je měli, nébrž i z nich ouroky platí a odtud na díle živnůstky své mají, za stadla počítána nebyla a příčinou tou někdo v ně se neuvazoval a jich sobě neosoboval: nebo jeden každej může s svým učiniti, což se jemu nejlépe zdá a vidí, a zvláště což by jinému na škodu nebylo. Jakž pak toho drahně jest u nás na Horách Kutnách, že mnohá místa obecní sou lidem v rozličných příčinách pronajímána a zase pro dobytky k pastvám a jiným pohodlím lidským zanechána, o kteréž s pány opaty kláštera Sedlického a předky našimi jistá smlouva se jest stala, a vedle toho až posavad do téhož kláštera od obce jistej plat se dává, a to i majestáty a jistou konfirmací JMCské jest stvrzeno, což v moci šepmistrův a rady vždycky zůstávalo a oni to řídili a spravovali. Nicméně když kdo chce v jaké dobejvání dolův a těžení se dáti, kdežkoliv pro dobré JMCské i všech obyvatelův království Českého jeden každý beze vší překážky toho užívá: snad skladatel i jiní jeho nápomocníci tudyto k tomu cestu sobě strojí a chtěli by v to sáhnouti, a takovou zprávu, křtíce taková místa za štadla JMCské, sobě pod správu uvésti a přivlastniti; ale tomu se místa nedává, aniž by taková věc bez velikého zaneprázdnění trvati mohla, a kdyby k tomu povoleno bylo, snad by potom skladatel i na domy i na statky naše sáhnouti a za štadla, aby jedny pod správu jeho náležely, počísti chtěl; nébrž měl by toho jeden každý vděčen býti, aby město se rozmnožovalo, lidé se vosazovali a vedle toho náklad na hory činili a jich dobejvali.

(A byli-li by na našich...)

Při tomto artikuli šetřiti sluší, netoliko sami dolové huti a puchýřové aby opatrováni byli, ale také všecka obec a obyvatelé její státi mohli: neb ne samejmi doly, hutmi a puchýři hory státi mohou, ale musí se těch prostředkův, bez kterýchž býti nemůže, šetřiti, tak aby oboje průchod svůj míti mohlo. A zvláště když se takové handlování děje, že ani darmo ani od polovice statkové lidem odjímati by se chtěli, a důchodům obecním scházelo; jakož pak i těchto let jeden i druhej mlejn od obce jest sveden a k horám dosti lacino ujatý, a při tom i obci plat sešel a za něj nic dáno není. Ano i nyní chtěl by i jinej mlejn sveden bejti, a to ne na svobodné prodání držitele toho gruntu, ale na prošacování přísežných, jako by takoví statkové beze všeho prohřešení a provinění v svobodě pána toho gruntu zůstávající na šacuňcích jiných, na zkrácení a ujmu chudých lidí, a ne svobodných

prodajích zůstávali; aneb jinde v místech příhodných, kdež prvé tolikéž huti bejvaly a po složení erckaféřův spustly, vystavěti se nemohly, an město a lid horní i vobecní bez mlýnův nijakž býti nemůže, aniž možné jest na takovém skrovném potoce takové jiné mlejny spraviti a pro fedrování hor, leč by jinam na půl míle neb v míli pekaři k mlení obilí voziti a všecko drážeji prodávati musili, je vystavěti. A protož jakž hory opatřiti tak i dělníky, havéře, kverky i jinej lid v městě fedrovati náleží, tak aby ne všecko po něčích zprávách a zdáních šlo, ale bez čeho býti by nemohlo, to pro vzdělání hor těch se opatřilo.

(Jestliže by k kterým horám...)

I ta věc jest chudým lidem obtížná, aby svejch vlastních gruntův, jichž v pokojném užívání násobná leta sou, musili na ten způsob, jakž se tuto vyměřuje, postoupiti, zvláště když ouředníci ne tak horám prospěti, jako svůj vtip ukazovati a odtud hojnej užitek vzíti usilují; jakž pak těchto let pominulých skrze jednejch i druhejch struh vyměřování a jinejch kumštův vymyšlování mnoho toho sme zkusili, že uvázavše se svobodně někteří beze vší záplaty v cizí roli a jiné grunty, náklad velikej na to učinili, lidem škod nadělali a odtud s tím se vším utéci musili. A protož, jestliže by kdy co toho k horám opravdově se potřebovalo a bez toho bezelstně býti nemohlo, aby ne hned lidem, zvláště chudým, v to saháno a bráno bylo, ale s nimi o to se náležitě jednalo. A nemohloli by o to porovnáno býti a pro nemírné nadsazování se smluviti, aby vedle spravedlivého uznání s dobrou a svobodnou volí držitele toho zaplaceno nebo jinde ukázáno bylo; neb některé věci, jakž v jiných a jiných statcích, tak i při osobách chudších a bohatších, rozdílně se vážívají a lán v některých místech více a méně platiti a po koupení gruntu někdy hospodář mnoho vynaložiti a časem na tom dobře vydělati může, a také neslušná věc jest, jakž práva ukazují. Turpe est cum alterius detrimento et injuria fieri locupleciorem.

XXII. **O dělení auspejtův.** (K čís 26 Práv horních.)

(A nemá žádného dolu...)

Vo to se nemluví, aby pro pořad a bezpečnější držení neměl důl zapsán býti: ale prvé nežli by míry vyžádány byly, aby neměl auspet anebo ybrlauf dělen býti, tomu se místa dáti, ani aby takovej novej způsob sem na hory uvozován býti měl, povoliti nemůže. Nebo bez měr časem se v dolích platně a užitečně těžiti, skrze což netoliko JMCské urbura, ale i kverkům užitek vycházeti a měrami beze vší škody se protáhnouti může; ale rozumí se tomu, jakž již nejednou jest oznámeno, že více tuto ouředníkův dobrého nežli kverkovského a těchto hor se vyhledává.

XXIII. **O odpuštění dělnikuov.** [K čís. 28 Práv horních.]

(Jestliže by kterej...)

Aby v takových příhodách nešťastnejch, kdyby dělník chudý k ourazu ňákému, ne svémyslně, ale z dopuštění božího, přišel, od kverků poněkud a náležitě fedrován býti neměl, proti tomu se nemluví, nébrž uznává se věc spravedlivá býti, jakož od starodávna až posavad se to děje; než aby vždycky za tolik neděl, an by ouraz menší neb větší, a tak spíšeji neb déleji zhojen býti mohl, z povinnosti a práva fedrován býti měl, nemohlo by to chudým kverkům než s ublížením býti, a zvláště poněvadž mezi staršími obojích hor stříbrných i Kaňkovských od tovaryšstva sbírky se činí a na to lékaře chovají a jemu za práci patnácte kop grošův ročně se platí, a jiné pohodlí takovým uraženým činí, poněvadž i kouty oddané mají. A tak vidí se, že při starobylém způsobu, bez obtěžování tímto nařízením kverkuov, mělo by zanecháno býti.

XXIV. **O projednáni rudy neb kyzu na centnýře.** [K čís. 30 Práv horních.]

Jaký jest užitek takovým projednávání kyzu a rud na gdyně a centnýře kverkům přiveden, to se předešle v skutku vyhledalo, že s znamenitým ublížením jich se to dálo; čemuž z též suplikací podané a již čtené dobře se vyrozuměti může.

(Než jestliže by při gdyni...)

Tento artikul jest předešlým projednáním o gdyních odpornej, nebo havíř nemoha s gdyni býti (jakž oni v tom divnejch obmyslů užívají), aby ji zase kverkuom vydati měl, nebylo by slušné proto, že on by vždycky svým ziskem jist býti chtěl, kverci pak i škodu nésti by musili; a tak povinen jest obojímu, jakž pilnost a štěstí dá, vobvyknouti, neb tak práva ukazují, hledající zisku, nejdeli škodu, to nésti povinen jest.

XXV. **O dluzích kverkovských**. [K čís. 31 Práv horních.]

(Ale věřitelé mají...)

Tento artikul jest zatmělej a nemůže jemu rozumíno býti, co by v sobě obsahoval: neb jestli že se na to vztahuje, kdyby věřitelé v dluhu důl dlužníkuov ujali a v něm vedle dobrého řádu buď těžili, neb nic, tehdy již voni dlužníci jim věřitelům ničímž povinni nejsou, by pak důl takový jakkoli zmrhán byl, aniž kdo na ně znova pro takovej dluh potahovati se může podle práva; nebo več se kdo dobrovolně uvolí, tomu dosti učiniti jest povinen a na tom přestati, a tak, jakž ten novej přijímeč [sic], kterejž důl ten obložil, tak i ti dlužníci pokoj míti mají.

(Žádnejch novejch řádů...)

I tato jest věc těžká a kverkům zvláště, kteřížby na své vlastní náklady důl dobejvali a jej pavovali, nesnesitedlná, aby podle uznalé potřeby, jakž by nejlépeji a nejužitečněji znali a věděli, opatřiti nemohli a moci neměli, než jakž tato práva ukazují. Ježto těmito právy jako i jinejmi nemůž se to všecko, což by časem lépeji zpraveno býti nemohlo, obsáhnouti, a též vědomé jest, že práva ne sama pro sebe, ale pro pohodlí a užitek lidskej se ustanovují, a kdo by mohl lépeji k prospěchu něco přivésti než instrukcí jeho ukazuje, kdo má jemu za zlé míti? Leč by ouředníci neznalí byli a něco více z vášně než spravedlnosti činili.

XXVI. **O svobodách hornikuov**. [K čís. 32 Práv horních.]

(Desátkové vycházeti mají...)

Ten artikul, poněvadž k Horám Kutnám, a tak ani k nám, se nevztahuje, a takových žádných desátkův my ani předkové naši nikda sme neplatili, protož k tomu mluviti potřebí není: však pro budoucí opatření a uvarování zaneprázdnění vidí se, aby obzvláštně toho doloženo bylo, a my se všemi horníky a budoucími Hor Kuten z tohoto počtu se vyňali; a že k nám ten artikul nenáleží, vysvětleno bylo.

(Jestliže by kdo...)

Tato milost, poněvadž se toliko na cizozemce vztahuje, a ti přicházejíce na Hory Kutny živnost svou provozovati chtějí, protož chtějíli s jinejmi srovnáni býti, povinni budou listy zachovací své pořádné ukázati, aby se tomu vyrozumělo, co sou za lidi, souli vodsouzení a na poctivosti zmařilí, či někde něco spáchali a sem se vkradli, chtíce své lotrovství tudy přikrýti; nebo i ti časem mnoho před sebe berou a přednost téměř ve všem míti chtějí, z nichž někteří i kati neb biřičové jinde býti mohli.

(A pakli by se...)
O tento artikul nejednou od nás, buď skrze psaní neb oustní promluvení, při mnohých z JJMtí pánův stavu panského a rytířského bylo jednáno, když za některé dělníky k horám platné, aby k nám na Hory Kutny propuštěni byli, sme se přimlouvali, ale tím při mnohejch nic sme obdržeti nemohli; a ví se, že Hora Kutná obvzláštní klenot jest království Českého, a na platných a rozumných takových některých dělnících horám mnoho náleží. Protož i ten artikul, aby uvážen a na místě postaven byl, jest potřebí.

(A ti neb takoví poddaní...)
Ač toto toliko se vztahuje na osoby cizopanské a poddané, pokudž by hor se dotejkaly, na ně náklad činily a v dolích dělaly, však že časem i toho od některejch se doslejchá, že by privilegia a milosti JJMtí císařuov a králuov Českých obci této učiněné toliko těm, kteříž by životně hor se dotejkali a na ně nakládali, náležely a na ně se vztahovaly: a protož by i tuto tak vejslovně státi mělo, že na všecky sousedy a obyvatele Hor Kuten se vztahují a jich všickni požívati mají; neb ačkoli mnozí sami do dolův nelezou a životně hor se nedotýkají, však souce tu na Horách usedlí neb neusedlí hory všelijak penězi, řemeslem, obchodem, pavováním i jinak fedrují a jim podle možnosti napomáhají, jakž i taková privilegia to v sobě zdržují. A kdož takovej rozdíl činí, ten nic jiného neobmejšlí, než aby mezi lidmi roztržitost byla a skrze to zaneprázdnění se činilo, kteréhožto rozdvojování předkové naši vždycky sou se varovali, a všelijak takových milostí společně v lásce a pokoji užívati hleděli, a pán Bůh své svaté požehnání jim dávati ráčil.

(Jestliže by pak z gruntu utekl...)
Tento artikul o zběhlejch lidech z gruntů panskejch jest prvé na místě zřízením zemským postaven: a protož můželi to příčinou těchto práv jakou jinou proměnu vzíti, to při uvážení zůstaň.

(Jako jinej svobodnej horník...)
Tímto nařízením, chtělili by zle chovalí a na poctivosti zmařilí dobrým poctivým lidem a svobodným horníkuom přirovnáni bejti, aby jedné svobody i všeho jiného užívali: což jest proti všemu rozumu i také právu.

(A přišloli by k tomu...)
Tato milost jako i jiné některé milosti, o nichž se dole zmínka činiti bude, sou majestátem císaře Zikmunda horníkuom starým i novým po vypálení Hor dány a obšírně vyloženy, protož toho do těchto práv klásti potřeba není; než při témž majestátu žádáme zachováni býti, nebo co jest majestáty a jistými privilegiemi utvrzeno, toho za právo ustanovovati a on skladatel sám sobě přivlastňovati nemá.

(Však jestliže by...)
Toto vyměřování proti dobrejm starobylejm zvyklostem všudy ve všem trefiti na Hory Kutny se nemůže, aniž by jaké vzdělání takovou měrou (in genere) býti mohlo. Nebo tím způsobem mohlo by k tomu přijíti, že by třebas k horám žádnej nechtěl nic vésti, hnáti ani nositi, kdyby příliš lidé lacino míti chtěli, neb náležitě se jim nesadilo, a skrze to prodavač na tom škodu nésti musil a jinam prodati nemohl; aniž by přespolním lidem, zvláště tu blízkým, příčina k náchylnosti k horám dána byla, kteříž v nedostatku vzláště trhové dni pro chleby, masa a jiné potřeby do města jezdí a chodí, a zase všeliké věci vozí, odkudž téměř ve všech potřebách svých požívení své mají. Než což se přihnání dobytku do města od řezníkuov, kupování piv od nákladníkuov a pekařuov pšenic, žita a jinejch victualí dotejče, to se obecně činí a jim od nás se zapovídá pod pokutami a jistým trestáním, aby ven z města nic to nevyprodávali, ale tu doma rozprodati a spotřebovati hleděli. A tak musel by tento

artikul vysvětlen býti a zřetedlně se položiti, které by tak věci jinam prodávány býti neměly; nebo někteří obchodníci a řemeslníci netoliko domácím, ale i přespolním svých handlův a řemesel odbývají a tudy se živí.

(Povolení ouřadu horního...)
Ve všecko by se rád skladatel vpletl a ouřad horní po sobě potáhl, aby netoliko horní ale i městské věci spravoval, nébrž přední místo před ouřadem šepmistrským měl. Ale to se trefiti ani místo dáti tomu nemůže, neb ty věci říditi a spravovati samému ouřadu městskému náleží, a již oznámeno, že šepmistři a rada vždycky sou po panu mincmejstrovi přední hlas a místo mívali a mají, a tak privilegia, stará zvyklost a dobrej řád ukazují a právo jest obecní: Culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti. A protož ne nadarmo on skladatel s jinejmi o to usiloval, aby tato práva bez vědomí našeho, tak běžně a jako na kvap přeběhnuta, vůbec na světlo k svému vytištění přišla, aby tudy, nač tato všecka léta myslili, svou vůli provedli a sebe a ouřad horní pod způsobem hor vyvejšili a ouřad šepmistrskej snížili, a tak páni byli a předek ve všem všudy drželi; čehož jim pán Bůh nedá, ani sme té naděje do JMCské, pána, pana našeho nejmilostivějšího, aby to na nás dopustiti ráčil.

(Pakli by kdo ukrytě ...)
Jakžkoliv tato věc uvážena bude, předce tuto vidí se těžké pokuty na lidi chudé položeny býti: jedno, aby jemu za to položeno bylo, jako by clo projel, druhé, vzato a do špitála dáno, a třetí, takovým se ujistilo a na JMCskou vznešeno bylo a več jemu to obráceno bude, toho aby očekával. Ješto předkové naši mírnosti v pokutách sou následovali, aby skrze přílišné pokuty lid od hor odháněn nebyl, ale raději rozšafnou správou příčiny k oblíbení jich dával; nicméně spurní přestupitelé nejprvé napomínáním, potom vězením, pokutováním i zbavením živnosti do času a jinak se trestávali. Neb jaká by to svoboda horníkův byla, kdyby ze všech stran nad míru souženi byli a jako pod pastí vždycky leželi, každej rozuměti může.

(A jakož sou horníci ...)
Již teď některé obzvláštní milosti horníkuom a sousedům usedlým a s městem trpícím i vší obci na Horách Kutnách nadané se vyčítají, jako aby statky pozemské do desk sobě kladli a zas je prodávali, též kšaftové jich do desk po relatořích kladeni byli, a nápadové na přátely krevní s městem trpící přicházeli, nad to vejš žádnejmi berněmi, posudními i vojnami zaneprázdňováni a obtěžováni nebyli: ale ty a takové všecky a mnohem jiné milosti, které se tuto od skladatele chtě (neb znaje je sobě a tomuto práv spisování odporné býti, o nich mlčí) pomíjejí, a toliko některé, které sme prvé majestáty a jistými privilegiemi od JJMtí, slavné a svaté paměti, císařuov a králův Českých potvrzené měli, tuto se připomínají; a kdyby on, skladatel, s jinými nápomocníky svými překážky nám v tom nečinil a při vrchnosti naší nás nevošklivil, a některých příčin tejně na zvošklivení naše nepředkládal, jakž té víry ku pánu Bohu sme, dávno jich dojíti bychom mohli. A činí to ne za jinou příčinou, než aby nás a všecku obec naši jich zbavil, ouřad svůj zvelebil, statek a živnost lépeji opatřil a nás i tu stolici JMCské snížil, poněvadž naslejchá se, že by statek pozemský sobě koupiti, do desk jej klásti a snad i o něm kšaft učiniti chtěl; ale myť věříme pánu Bohu a VMtí poníženě prosíme, že se k JMCské, pánu, pánu našemu nejmilostivějšímu, přimluviti ráčíte, aby nám netoliko taková privilegia a milosti, kteréž se tuto vyčítají a až posavad zde na hradě Pražském zůstávají, navrátiti, ale i jiné milosti, jichž některé hory a města požívají, milostivě s jistým potvrzením učiniti ráčil. A my všelijak upřímně, jakž i předkové naši o to se snažiti, aby ty hory s dobrým a užitečným, budeli vůle pána Boha našeho, jakž JMCské tak i tomuto království Českému vyzdvihovány, a láska i svornost mezi

námi zachována byla, nepomineme. Nebo znáti ráčíte, že předešlí císařové a králové Čeští ne bez příčiny takovými privilegiemi a milostmi předky naše a tu obec z obzvláštní náklonosti své, poněvadž hory nijakž bez toho vzdělány a zdrženy býti nemohou, opatřiti sou ráčili. A kdyby ještě ty všecky artikule z těch privilegií, jakž samy v sobě znějí, sem vepsány a pojaty byly: než některé skladatel změnil, a jiné, což proti němu bylo, jako že šepmistři a rada všecky pře horní i městské přesuzovati mají a u nich že plnost práva jest, item, že první hlas po Pražanech mají, a cožkoli oni šepmistři svolí a s povolením mincmejstra ustanovili, by to bez přerušení zachováno bylo ɔc, toho pominul a jako za hřbet položil.

(Což sobě koliv...)

Ta milost jest vytažena z majestátu císaře Karla a krále Vladislava, kteráž šepmistrům a konšeluom, horníkům všechněm Hor Kuten svědčí a stojí slovo od slova takto: „Nad to také toho jim půjčujem a dáváme, ač to císařem Karlem, českým králem, prvé dané, též i potomky JMti i námi také stvrzené mají, aby, cožkoliv sobě tíž horníci na zemi neb na dědinách svobodných koupili, aby jim to svobodně beze vší překážky a odporu, bez dotazu a povolení našeho ve dcky zemské šlo a kladeno bylo, tak jakž se to též Pražanům města obojího Pražského děje bez odporu." Kdež ač skladatel těchto práv něco proměnil, však poněvadž taková milost šepmistrům a konšelům, horníkům všechněm Hor Kuten svědčí, a sám také tu měšťany a horníky jmenuje, tehdy také takové milosti sám sobě připisovati, v tato práva horní je uvozovati a přivlastňovati neměl a nemůže; nebo vědomé jest, že práva sou jako nějaké pravidlo a regule obecní, jimiž se všickni lidé spravovati a říditi mají, ale privilegia sou obzvláštní milosti od císařův, králův a jiných vrchností některým osobám neb městu za příčinami jistými učiněné, kteréž v vobecních právích se neobsahují a jichž ne všickni ouhrnkem, ale ti, na něž se vztahují, užívají. Jako i tyto mnohé milosti, kteréž se tuto vyčítají, ne jiným než šepmistrům a radě, ale i vší obci na Horách Kutnách sou nadány, a těch všickni netoliko z ouřadu horního, jakž by je sobě vosobovati chtěli, ale i jiní lidé, však usedlí a s městem trpící, obojího pohlaví mužského i ženského požiti mají.

(Jestliže by kterej horník...)

Milosť tato tolikéž jest vzata z majestátu krále Ludvíka a stojí tam napsána v tato slova: „Při tom svrchu psaným horníkům a obyvatelům Hor Kuten (totiž šepmistrům a konšeluom na Horách Kutnách, neb se tak v tom privilegium z počátku jmenují) tuto činíce milost, kdyžbykoliv měštěnín aneb měštka na Horách Kutnách zboží své dědičné, zápisné neb manské, i jiný všelijaký statek kšaftovala a poručenství o tom řádné udělala, aby ti kšaftové o jmenovaných statcích po relatořích, od šepmistruov a rady Hor Kuten vyslaných, do desk zemských vcházeli a vkládáni byli od ouředníkuov desk zemských bez zmatkuov a všelijaké překážky." Kdež netoliko o vosobě pohlaví mužského, ale i ženského zmínka se činí, a všelijaká zboží dědičná, zápisná i manská tu se obsahují, tak jestliže by kdo řádně o nich kšaftoval, aby ten kšaft po relatořích od šepmistrův vyslaných beze všeho odporu do desk zemských klásti se mohl. Což skladatel těchto práv v mnohých místech takovou milosť a privilegium bez pochyby za příčinami jemu známými proměnil a nejprvé místo slova „měštěnín" „horník" položil, druhé, měštky a ženské pohlaví vypustil, třetí, pojal v tato práva toliko statek pozemský, a zápisného a manského tak nechal, a naposledy i toho slova „řádné" pominul, ješto v tom majestátu o řádných a ne jiných kšaftích zmínka se činí, neb ty toliko do desk vcházejí. Jak pak takové všetečné proměňování privilegií a jináče než sama v sobě znějí vykládání, a k jinému pod jakoužkoliv formou, než sou vydána, obrácení bezpečné jest, to pokuty v týchž majestátích položené a práva ukazují. A protož to také bude při uvážení.

(A odkázal-li by komu...)

Dokládá se toto zatměle mimo privilegium, neb nerozumí se, jedními kšaftem a o obojím statku pozemském a městském může kšaftovati, či rozdílně. Jako ví se, a příkladové i práva ukazují, že ty věci rozdílně se činí; a o statcích pozemských již nahoře položeno, než o statcích městských v majestátu krále Václava tak stojí. „Číníme a dáváme jim měšťanům i vší obci Hory Kutny tyto milosti a svobody, jestli že by jeden nebo jich více, měštěnín nebo měštka, kteřížto tu obývají, zlé i dobré s svým se vším zbožím, svobodným i nesvobodným, kdežby to koliv měl nebo jměli, trpěli, a že by ten nebo ti zemřeli, aby to všecko zboží movité i nemovité, kterejmžto by koliv jménem mohlo jmenováno býti, tomu dědicky spadnouti, dáno a postoupeno býti má, komuž by je ten měštěnín aneb měštka dali, kšaftovali aneb poručeli a zapsali." Kdežto ač o statcích svobodných i nesvobodných, dáních a kšaftích zmínka se činí, však nevysvětluje se to, aby jedním kšaftem anebo dáním mohl o vobojím takovém kšaftu k statku kšaftovati a zapisovati, než aby takových dání a kšaftování mohl jeden každý požiti, jakž již majestátem krále Ludvíka jest vysvětleno a nahoře položeno, a zřízení zemské J. XLII a právo městské také to D. XLII ɔc patrně rozdělují. A tak skladatel těchto práv i na tom tuto se zmejlil a také chtěl by chytře pod tím jménem „horník" tuto milost toliko na sebe a ty, kteříž pod správu jeho náležejí, vtáhnouti; nébrž o ženách ani žádné zmínky nečiní, ano i toho nedokládá, jakž nahoře položeno, jestli že by pořádně o něm kšaftoval, než hned aby jeho požiti mohl. Kteréžto proměny a předělávání majestátův sou nebezpečné a mnohé těžkosti s sebou nésti mohou; ale nejbezpečnější věc jest majestátův při své celosti bez přerušení zanechati, a ne z nich práva obecní pod divnejm fortelem dělati.

(Pakli by kterej horník neb hornice...)

Tolikéž i tato milost měšťanuom a vší obci na Horách Kutnách nejprvé od císaře Karla a potom krále Václava daná, sem jest pojata, a stojí v majestátu císaře Karla takto zapsaná: „A k tomu vůle naše jest a chcem, jestliže by jeden nebo jich více, buď jich mnoho neb málo, buď muž neb žena, měštěnín nebo měštka, kteříž v témž našem místě u Hory Kutny nyní jsou a obývají, anebo potom v budoucích a potomních časech bydleti a obývati budou, tak bez poručenství aneb kšaftu umřel aneb zemřeli, synův anebo pravých dědicuov anebo dcer po své smrti nepoostavili, tehdy my míníme a chceme tomu mocí královskou v Čechách a milostí svou, že toho měštěnína aneb měšťan aneb meštek forberky, dědictví, zvláště dědiny svobodné a platy, úroky, sedění s dvory, poplužím i jiné všeckno, movité i nemovité, zboží, kdež by to koli bylo, anebo kterejm by koliv jménem mohlo jmenováno býti, to všecko na nejbližšího přirozeného přítele, buď mužského neb ženského pokolení, pokojně spadnouti má beze vší překážky"; a v majestátu krále Václava takto: „A jestliže by pak jeden nebo jich více umřel bez kšaftu anebo bez poručenství, i což by ten měštěnín anebo měštka kdekoliv svobodného zboží, aneboli nesvobodného, mohovitého a nemohovitého, na zemi nebo u hory, anebo kdežkoliv jinde, měl anebo měli, tehdy to všecko zboží na nejbližšího přítele přirozeného dědicky spadnouti má; a jestli že by nižádného přítele přirozeného neb dědice mužského anebo ženského pokolení ten nebo ta měštka po sobě nepozůstavili, i cožkoli svobodného zboží na zemi po jich smrti kde poostavili, tehdy to všecko nám do naší královské komory má spadnouti; a což by sic jiného zboží kde bylo, jakožto domy, zahrady, tále na dolích anebo jakéž by koli jiné zboží bylo, movité i nemovité, v hoře nebo před horou, což by koli k horám příslušelo, tehdy to všeckno na konšely Horské má bez zmatku spadnouti, a ten statek neb zboží na obecní dobré Horské naloženo má býti". A při tom přikazuje všem ouředníkům, komorníkům a zvláště mincmejstru, aby v tom jim překážka se nečinila a hyndrováni nebyli. Kdež skladatel těchto práv opět tyto majestáty a milosti jest proměnil, a kde stojí v majestátu „měštěnín nebo měštka, kteříž v městě Hoře Kutné sou", tu „horník nebo hornice", chtíce vždy sobě a těm,

kteříž pod správu jeho náležejí a těmito právy horními spravovati se budou, tu milost přivlastniti a obec tuto o ni připraviti, položil. Druhé, hotové peníze klade horníkuov a lidí na Horách Kutnách usedlých a s městem trpících za statek pozemskej, an toho v týchž majestátích nic položeno není, jako by sousedé a obyvatelé na Horách Kutnách všickni stavu panského a rytířského, jichž peníze v domích městských vedle zřízení zemského XIII za pozemský statek se počítají, byli. Třetí, specifikuje statek šosovní mimo ty majestáty, a klade domy, zahrady, dědiny, louky, rybníky, tále, doly a jiné k horám náležité věci, praví, že na obec připadnouti mají, a prvé z těch některé věci, jako tále, doly, rybníky, kteréž bezpochyby při hutěch sou a k statku pozemskému nenáležejí, JMCské přivlastnil a obce, čehož jest proti této milosti učiniti neměl a nemohl, jich zbavil. Poněvadž takoví statkové nekšaftovaní všickni beze všeho rozdílu na obec připadají a vedle těchto majestátův připadnouti mají, a až posavad k takovým majestátům o též nápady pro překážku jeho skladatele a jiných přijíti sme nemohli, však poněvadž vedle milosti JMCské s jinými městy království tohoto Českého na sněmu obecním 1577 k polovici takových nápadů jsme připuštěni a na druhou vedle milostivé JMti zámluvy očekáváme, a protož v té naději jakž jiných tak i toho vo navrácení našich milostí k JMti za přímluvu žádáme.

(A aby mohli tím snažněji . . .)

Ač ta příčina téměř ve všech majestátích se dokládá, aby šepmistři i všecka obec snažněji se hor dotýkali a k JJMtem volně a poddaně se chovali: však ne tou příčinou od skladatele tuto se to předkládá, poněvadž zřetedlně v to je uvésti chce, aby prej snažněji a podstatněji s svými náklady hory v ustavičném pavování, an toho ve všech majestátích se nenachází, aby k takové nemožné věci zavazováni byli, drželi, než aby nás v podezření a v vošklivost dal, jako bychom o hory žádné péče neměli, jich se nedotejkali a s nimi nic ovšem, čemuž odpíráme, činiti neměli. Ješto on skladatel o tom dobrou vědomost má, v jaké dluhy nyní skrze veliká pavování obec naše jest vešla, a nebudeli od JJMtí pánuov stavuov království Českého pomoci, nevíme, kdy anebo jak z nich vyjdeme; a to všecko příčinou skladatele a pomocníkuov jeho se stalo, že, davše se v gveldikování štoly Grejfské, a chtíce tu užitek svůj míti, i přivedl nejprvé některé k tomu, že sou se tu v pavování do Hrušek na též doly dali, potom i nás a obec naši k tomu s přinucením potáhl.

(Propouštíme ze všech berní . . .)

Tento artikul z strany berní jest v majestátu krále Vladislava zapsán takto: „Item, chtíce ještě, aby čím od nás hojnějšími a štědřejšími milostmi a dary obdařeni budou (totiž šepmistři, konšelé i všecka obec na Horách Kutnách, neb nahoře zejména tak se jmenují), tím horlivěji v víře své k nám i k budoucím králům Českým zůstali a se napotom zachovali, z berní, kteréž nám a budoucím králům Českým podle práva platiti povinni jsou, v kterýchž země Česká nám a budoucím králům Českým z práva povinna jest a sedí, z těch a takových berní je a města jich nyní i na budoucí časy vynímáme a z nich mocí královskou vysvobozujem milostivě“: kterak pak skladatel směl tento artikul měniti a sám na sebe toliko a jiné ke právu jeho náležející vtahovati, a jináče, než sám v sobě týž majestát zní, vykládati; nébrž i tu vejminku, pokudžby a kteříž se hor náklady svými dotýkali, přidávati, an toho v témž majestátu nic doloženo není, ani statkové specifikováni, a my vedle nejvyšší možnosti hor se dotýkáme.

(Ani posudním z těch piv . . .)

Z takových piv domácích nikda žádného posudního zde na Horách Kutnách se nedávalo a neplatilo, aniž tím nákladníci kdy obtěžováni byli: neb ne pro jinou příčinu se vaří, než pro pohodlí chudých havéřův, řemeslníkuov a jiných lidí; a kdyby tím již ne oni nákladníci, ale chudí obtěžováni býti měli a draho se jim vysazovalo, poněvadž chudými lidmi hory nejvíce se zdržují, nerozumí se,

kterak by ty hory k vyzdvižení svému přijíti mohly, snad by se prvé dělníci rozprchli, než by se kdo v dílo a v pavování dal. Avšak aby i to majestátem jistým vedle jiných milostí pojištěno bylo, za věc potřebnou se uznává.

(A jestli kdy . . .)

Tomuto artikuli nerozumí se, proč se toto přidává, poněvadž se nedokládá patrně „jestliže by na ně horníky berně uložena byla"; neb jestli stavové na sebe co ukládají, to sami plní, a právu a svobodám horníkuov nic na škodu není, a také v takové berně krom pozemských statkův se nepotahujeme. Jestli pak kdy JJMtem, slavné paměti, císařům a králům českým jaké pomoci předkové činili, hned sou jistými majestáty, že jim to a právům jich i také svobodám na žádnou škodu nebylo, opatřeni bejvali. A protož toto jako i jiného mnoho zbytečně tuto se dokládá.

(Však proti takovým milostem . . .)

Ačkoli skladatel prvé nahoře dosti vejminek položil, co by zase proti takovým milostem učiněno býti mělo, však aby to vždy vrchovatě vysvětlil a nám i té obci, ano i horám ku pádu pomohl, pod barvou a jakejms obzvláštním způsobem opatrování hor opakuje to opět a tuto condici ještě přidává, totiž, aby povinni byli náklady svými (což jest nemožné, an kdyby všecko království České o to se snažilo, dosti by činiti mělo) hory držeti a při nejmenším jeden důl zespolka obecním nákladem pavovati, a jestliže by ten k užitku přišel, aby hned jinej ujat byl oc. A kdybychom pak v jaké dluhy vešli, jako nyní v znamenitých sme a se propavovali, kudy bychom sobě pomoci mohli, toho mlčením pomíjí, aniž to vykládá, kdyby při jednom dole a jiných mnoho, bez nichž by ten nijakž dobejván býti nemohl, se nacházelo, kterak by ta věc opatřena býti mohla. A ač ukazuje na to, kdyby za rok užitkové z kterého dolu šli a druhej před sebe vzat býti měl, aby to s radou a bedlivým uvážením nejvyššího mincmejstra a ouředníkuov horních se stalo: však že ouředníci mnohdykrát, vzláště neznalí a pochlební, z jiných a z jiných příčin ledakdes místa nákladníkuom ukazují a je k pavování, majíce jisté zprávy o tom, že tam nic není, nutí a jim, aby ani svým vlastním statkem a nákladem svobodni nebyli a místa sami sobě obrati nemohli, překážku činí; jako i těchto let, majíc my a obec jistou zprávu, nébrž i v knihách některých to poznamenání o dolích Hruškách čtouc, že tam velká chudoba jest, všelijak toho sme se vzdalovali, abychom tam nákladův nečinili a zbytečně nepavovali, ale nic nám to postačiti nemohlo, nébrž na zprávu některých ouředníkuov a vznášení na vrchnost naši i s přinucením v pavování tam dáti sme se museli. Co pak tím jest způsobeno, že tam do sedmdesáti tisíc kop vynaloženo a málo zejskáno, to všickni již vidíme, a sám pán Bůh nejlépe ví, kdy my z těch dluhův vyjdeme a těch lichev, které platiti musíme, pozbudeme. Protož těžká věc jest na to mysliti, aby tento artikul svůj měl průchod míti, a my všickni obyvatele tak zavázáni býti. Než poněvadž při nákladích možnejch námi a obcí naší nic neschází, nepochybujem, když ty cesty dobrovolně bez takového nucení kdy obírány budou a při volení míst a dolův nějaký prostředek mírnej se zachová, z společného uvážení a dobrovolného snešení snadno k pavování důl se obéře, a kverci nějak s chutí pavovati budou.

(Také je všech tažení . . .)

Též i tato milost z strany vojen jest vzata z majestátu krále Vladislava, a stojí tam napsána v tato slova: „Nejprvé z milosti a moci naší královské týmž měšťanuom a horníkům našim tuto milost činíme, aby oni k žádným vojnám ven z země, ani v zemi, od nás ani od budoucích našich králův Českých taženi nebyli, nébrž je vysvobozujem před námi i budoucími králi Českými i všelijakými lidmi, než toliko hor našich těch pilně obhajovati povinni budou přede všemi lidmi, kdožby užitky naše a koruny té kaziti chtěli, a to potud, pokudž nejdéle jich možnost stačiti moci bude; tak aby tíž měšťané naši nyní i na budoucí časy všech vojen prázdni byli, než toliko hor našich všech

a města toho proti každému obhájci byli snažní podle svého všeho přemožení, jakož nepochybujem o nich, že s budoucími svými tak se zachovají." Kterážto milost také od skladatele jest proměněna a v jinej rozum obrácena, nébrž i vejminky položeny, kdyby prej České země se dotejkalo, nepřátelé vpád do ní učinili, veřejné pohnutí bylo a potřeba se uznala, a rozkaz od krále neb mincmejstra se stal, aby vlasti své hájiti povinni byli: ale jináče předkové naši a ty hory a město týmž majestátem sou opatřeni, totiž aby všech vojen z země i v zemi prázdni byli a samých hor a města pilni byli a vopatrovali a vobhajovali; také takové věci říditi a lidem vzhůru býti rozkazovati ne pánům mincmejstrům. ale na místě JMKské nejvyššímu panu purkrabí Pražskému, neb kdož by JMti místo držel, náleží. A poněvadž on skladatel tímto vypisováním těch milostí pod způsobem práv to pronáší na sebe, že jest nám v tom s pomocníky svými kdy v navrácení jich překážku činil, ublížil, a že bez takových milostí nijakž hory vyzdviženy býti nemohou: vidí se, že by se za to stydéti měl, aby s námi se v tom srovnal a JMCské, pána, pána našeho nejmilostivějšího, za navrácení takovejch všech privilegií i některejch jinejch nadání spolu s námi žádal, což když se stane, jiné naděje nejsme, než že se k nám JMt milostí nakloniti a pro dobré těch hor taková privilegia pozůstávající milostivě navrátiti ráčí.

(Což se pak artikulův...)

Jakž o tomto spisování práv tak i o těch artikulích léta ɔc 75 vydaných a do sněmu obecního pojatých žádné vědomosti sme neměli, a poněvadž ti artikulové na věčím díle na jiné hory se vztahují, což sám skladatel to poznává, a my i Hora Kutná při svejch právích a starobylejch svobodách a dobrejch vobyčejích týmž sněmem a jistým majestátem a confirmací JMCské zůstaveni sme, protož také i nyní žádáme při tom zachováni býti; ačť pak koli v témž sněmu a artikuli o Horách Kutnách to slovo, „confirmovanejch" dostaveno jest, nepochybujem, že od skladatele těchto práv při těch privilegiích confirmovaných se zůstavujem, neb on nejvíce o to se stará, a aby to, což dávno jest, s jinými některými začal, dokonal, všelijak pečuje. Ale myť té víry ku pánu Bohu všemohoucímu sme, jakž již nejednou oznámeno, že VMti ne jeho takové proti nám a těm horám neupřímné úmysly, ale raději rozšíření a vzdělání těch hor JMCské i všeho tohoto království Českého pochvaly, ano i té stolice JMCské od starodávna vysazené šetřiti a k JMCské, aby nám taková na hradě Pražském pozůstávající privilegia s potvrzením JMti navrácena byla, milostivě přimluviti se ráčíte; a když to pán Bůh dáti ráčí, ráčíte poznati, že z mnohého tohoto zaneprázdnění, kteréž pod způsobem těchto práv zbytečně tuto před sebe béře, sejde.

(Ale však s tou výminkou...)

Tento artikul poráží jiná všecka téměř o svobodách horních vyměřování, poněvadž (což i slušné jest) každé město horní práv a svobod svých, kteréž by prvé měli a s těmito právy se srovnávati nemohly, užívati má; a my, jakž na nejednom místě sme toho dotkli, že takové svobody a obdarování, kteréž on skladatel po kusu trhal a do těchto práv uvésti chtěl, od JJMtí, slavné a svaté paměti, císařův a králův Českých nadané, však ještě confirmované nemáme: i tehdyť již tohoto nového jeho vyměřování a práv těchto v ničemž nepotřebujeme, nébrž při těch starých, jakž on sám skladatel v témž artikuli toho dokládá, zůstaveni býti žádáme.

(A poněvadž při každém...)

Nahoře zejména jest postaveno, kdo má to opatrovati, aby všecky věci a potřeby k horám časně spraveny a svezeny byly: a protož vidělo by se, kdož by toho časně zoumysla zanedbal a potřeb svézti k horám nedal, a skrze to JMCskou a kverky k škodám přivedl, aby pokuta na takového uložena byla, a on tím vším, poněvadž za to záplatu poctivou má, povinen byl; tak aby lidé zbytečně s hovádky svými zaneprázdňováni nebyli, jakž nejednou to i u nás se trefilo, že formani a poddaní

naši, nechtíce hydruňku na horách dopustiti, s velikou těžkostí a naříkáním musili to učiniti a rudy, kyzy, uhlí i jiné potřeby v nejhorší cesty s svou velikou škodou na rozkaz náš voziti.

(A jakož od starodávna...)

Ač se tomu z tohoto artikule vyrozumívá, že by se toliko na to vztahoval, aby jeden každej právem živ byl a na žádného mocí nesahàl, ani vůle své pod řádem a právem neprovozoval: avšak poněvadž opět skladatel na potupu a snížení ouřadu městského, jakožto šepmistruov a konšeluov, tento artikul převrací a milost tu sobě a jiným ouředním domům a místům horním toliko přivlastňuje, protož jak v té příčině předkové naši i my od JJMtí, slavné a svaté paměti, králuov českých opatřeni sme, toto se připomíná, a v majestátu krále Přemysla tak zapsáno stojí: „Chceme a přikazujeme pod zachováním milosti naší i království [sic], aby žádný z pánuov, rytířstva, hejtmanuov neb dvořan království našeho žádné všetečnosti neb moci neprovozoval v kterém městě našem, ani na kterého člověka mocí sahal, jeho jímal, neb v čemkoli překážku jemu činil, bez odpuštění a vědomí soudce městského a přísežných"; a král Vladislav potvrzujíce téhož majestátu takto ten artikul vysvětluje: „Nejprvé, aby žádný z urozených, ani z šlechticů, neb z rytířstva, neb z popravcí, neb dvořan království našeho žádné všetečnosti neb moci nesměl činiti v tom městě našem, aniž na kterého člověka čiň outoku, ani jeho jímej, ani jemu v které jeho věci překážej, bez vědomí a dopuštění soudce městského a přísežných našich města toho (totiž Hory Kutny neb nahoře tak se jmenuje) aneboli ouředníkuov našich nad horami ustanovených." A poněvadž tehdy v tom artikuli jistými majestáty my všickni horníci prvé své opatření [....], bez toho osob, domuov a míst rozdělování a jeděch od druhých dělení žádáme při tom zachováni býti.

(Pakli by se kdo toho...)

Takové moci a své vůle mimo řád a právo kdo by se dopustil, poněvadž to v právích a zřízení zemském patrně jest vyměřeno, protož toho při tom se zůstavuje, a jemu skladateli toho napravovati a v jiné měniti nenáleželo a nenáleží.

(A protož hofmistr neb pergmistr...)

Aby nebylo žádné pochybnosti a hofmistr s jinými z toho potom posilnění nebral a se nehonosil, vidí se, že by mělo tuto zřetedlně toho doloženo býti, na kterých horách taková správa by se držeti a tak říditi chtěla; neb u nás na Horách Kutnách JMCská rychtáře a šepmistry a konšely na to lidi přísežné své míti ráčí, kteříž vědí vedle zřízení zemského a pořadu práva, jak se v takových příčinách chovati a těmi nezbednými lidmi netoliko při dolích, kavnách, lozumentích ɔc, ale i jinejch všech domích a místech v městě i na předměstí ujišťovati a k nim přistupovati. A poněvadž on skladatel toho nespecifikuje, nébrž na sebe cizí věc béře a ji sobě přivlastňuje a nemajíc ani na to závazku v ni se vkládá, protož tento artikul jako i jiní přetržen a při zřízení zemském zůstati má.

(Také přísně přikazujem...)

Spravedlivé jest i pobožné, aby netoliko při dolích, hutech, kavnách, lozumentích ɔc, ale i všech jiných domích a místech skutečně to opatřeno bylo, aby taková lání, přisáhání, hromování, klení ɔc přetrhována byla: ale poněvadž štejgíř, písaři doloví a jiní ouředníci vždycky přítomni býti nemohou, aniž jim zlolejce a rúhače proti pánu Bohu všemohoucímu honiti, a od dolu a práce své, mimo na právo městské vznešení, utíkati náleží, protož aby je oni do vězení bráti a ouředníkům horním k skutečnému trestání podávati měli, a vzláště kdyby odpor o to byl, a dotýkalo se věci hlavní, a k pořádnému slyšení se volal, to se trefiti nemůže, aniž ku právu jich, an k tomu povinnosti ani vězení a pořádného trestání podle práva nemají, to náleží. Co se pak lidí hanění a na poctivosti utr-

hání a naříkání dotýče, ta věc k ouřadu hornímu nenáleží než šepmistrům a konšelům; což vše prvé v zřízení zemském a právu lépe, nežli od tohoto skladatele a těchto nařízení a instrukcí, jest vyměřeno.

(Však jestliže by...)

Tak jest mělo by toto všecko zníti k dobrému o svobodách horníkuov, ale uznává se, že tomu skladatel naopak rozuměl, nebo kdyby ouředníci horní pro neposlušenství a jaké jiné přečinění, jakž by se jim dobře vidělo a zdálo, trestati koho chtěli, aby to v každém místě osvobozeném i v městě, neb kdežkoliv, učiniti moc měli: snad by i vrchní právo při tom zastříno a věčí nesvoboda na chudé dělníky a havéře uvedena byla, tak aby žádnej zvláště v velkých věcech, an jim mimo dolové a horní věci nic více nenáleží, k vrchnímu právu odvolání vzíti nemohl, což by těžké a netrpělivé proti všemu pořadu práva býti muselo. Ale poněvadž u nás na Horách Kutnách vysazené právo jest od starodávna a ty věci dávno, co k kterému právu náleží, rozděleny, protož taková svoboda jim ouředníkům horním dopustiti se nemá a nemůže: nebo ouřadu horního jest officium speciale vztahující se toliko k horám, ale šepmistrského, na místě vší obce, generale k jiným ke všem příhodám a věcem jich ouředníkuov horních i všech jiných, kteříž by toho potřebovali; protož když hofmistr s jinými ouředníky horními spraví, což k horám náleží, má na tom přestati a šepmistři tolikéž, když své městské i jiné příhody a příběhy vyřídí, nebudou se míti oč domlouvati.

(To pak vysoce vymiňujeme...)

Z strany zhoubcuov zemských, mordéřův a loupežníkuov, poněvadž prvé zřízením zemským, jak by při tom zachováno býti mělo, jest nařízeno, protož to při tom zůstaveno býti musí, a spravedlivě, poněvadž slušné jest, aby takoví lidé nevážní vyzdvihováni byli a lidé dobří pokoj míti mohli, a to vlastnímu ouřadu městskému přetrhovati a na to péči míti náleží. Kudy pak hofmistr neb pergmistr, kteří s horami, aby náležitě opatřeni býti mohli, dosti činiti mají, na sebe opět tuto takovou věc vztáhnouti a tu povinnost, aby se jemu opovídalo, přivlastniti chce: jinému se nerozumí, než že by jakž v jiných tak i v této věci rád všeho se zmocnil, a naposledy jednomu i druhému dosti neučinil, a na potupu ouřadu šepmistrského ve všem předčil; ale časem když by o zhoubcích zemských a škůdcích velkých předzvěděno bylo, nežli by se jeho dojíti mohlo, snad by spíšeji zutíkati nežli by k vyzdvižení a k trestání přijíti mohli. O jiných horách, poněvadž se tomu nerozumí, aby takovej dostatek v přetrhování takového lotrovstva byl, protož to při uvážení spravedlivém bude.

(Ale že by někdo...)

Aby lépe ta věc jim jíti a takoví lidé zlí vyzdvihováni býti a tak k svému trestání přijíti nemohli, přidává skladatel i to: jestliže by někdo někoho nařekl a proti němu práva žádal a toho na něho v šesti nedělích nedokázal, aby v pokutu jakožto přestupitel a rušitel tohoto nařízení upadl: a tak netoliko osoba, kteráž by o škůdcích oznámila, ale i právo, kteréž zlé přetrhnouti chce, kdyby se to gruntovně nevyhledalo, aby trestáno bylo; což kdyby při tom zůstati mělo, nerozumí se, kdo by takových lotruov, souc tak těžkou pokutou odstrašen, vyzdvihovati napomáhal. Ale jakej by při tom pořad zachován býti měl, to zřízením zemským jest vyměřeno, a protož při tom zůstáno býti má. Také aby po vyslyšení a viny ukázání on hofmistr s ouřadem horním tepruva ku právu městskému toho k dalšímu rozeznání a ztrestání podávati měl: to jest proti všemu pořadu práva a starobylé dobré zvyklosti, a protož obávati se jest, aby budoucně skrze taková vyměřování něco z toho nepošlo; nebo staré věci dobře nařízené skrze proměny řídko bez pádu a poklésky bejvají.

(Mordéři, kteřížby...)

Mordéř v právích obyčejně slove, kterejž na cestách i jinde druhého zabíjí, a při něm co nejde to od něho béře a ten slove loupežník a nákeřník, kterejž řídko s takovými činy k milosti při-

chází. Vražedlník pak, kterejž v půtce z hněvu a v sváru dle pomsty druhého zabíjí, takový, po učiněné smlouvě, měl-li by o poctivost přijíti a takových ouřaduov a služeb a díla při horách prázen býti, to bude při uvážení; než zloději, by i smlouvu učinili, vedle práva P. XII za zlopověstné zůstávají.

(A protož má při každém...)

Předešle nejednou ta věc mezi pány mincmejstry a námi uvažována byla, jinej a jinej prostředek za příčinou morduov a zsekání, kteréž se časem zhusta dály, nalezán. Někdy také svoboda ta ouředníkuom, služebníkuom a písařům, aby s kordy choditi mohli, propůjčena byla a jiným všem zbroj zapovědína; ale když obecní lid a jiní nad tím těžkost měli, že se některým zbroj propůjčuje a jiným zapovídá, pročež také i šarvátky mnohé sou se stávaly, protož pro zachování pokoje potom všem bylo vyměřeno, aby všickni pod řádem a právem v městě, souce tu domácí, beze všech braní chodili; však jestliže by kdo za město nočně nebo ve dne ven z města buď na Kaňk, Kuklík, do hutí neb jinde jíti chtěl a nebezpečenství nějakého se obával, pro opatření života svého aby toho požiti mohl. A protož i ta věc bude při uvážení, nebo jsouce na horách, jakž mezi havéři tak i řemeslníky a obchodníky, rozliční lidé, musí se to opatrovati, což by všem a ne jedněm zvláště v otevřeném městě sloužiti mohlo.

(Uznal-li by nejvyšší...)

Tato věc od starodávna, jakožto městská, skrze šepmistry a radu se opatruje, a k tomu jisté osoby hned po obnovení rady k dohlídání k řemeslníkuom, zvláště řezníkuom, pekařům a jiným se volí; a jestli kdy od pana mincmejstra co se vznáší a potřebuje při některých řemeslnících a obchodnících obzvláštního opatření, ta věc časem společně se váží a k nápravě přivozuje, a ouřad horní při tom nebývá a toho se nedotejká. A protož nebylo potřebí ouřadu hornímu takové povinnosti na sebe bráti a ještě přední místo na potupu ouřadu šepmistrského sobě dávati, poněvadž snešení mincmejstrská s šepmistry za právo držáno bejti má.

(Přihodiloli by se...)

Tyto dvě věci, bouřka a voheň, sou velké a těžké pokuty boží, a když je kde přepouštěti ráčí, obzvláštní pomoci božské a rozšafnosti jest tu potřebí: a protož, jak by při vohni mělo ode všech chováno býti, o tom jisté nařízení před lety od nás se jest stalo a od toho času několika pány mincmejstry potvrzeno. Strany pak bouřek ta věc v jistej způsob a regiment uvésti se nemůže, než za naší paměti dvakrát jest to zprůbováno, a kdyby ouřad městský v to nevkročil a takovou věc z požehnání božího jistým prostředkem nespokojil, neví se, kam by to, zvláště takové roztržitosti zběři rozličného lidu se vztáhlo; než aby tím prostředkem, kterejž skladatel tuto poznamenal, taková jedna i druhá věc dostatečně opatřena býti mohla, tomu se místa nedává, aniž jest podobné, aby v čas bouřky a ohně všickni k vlaskému dvoru ouředníci a jiní přísežní služebníci běželi a tam dvoru a mince, an by tam žádného nebezpečenství buď od lidí neb od ohně se neočekávalo, a jinde lidé se rotili a škoda dála a zlé bez přetrhování množiti by se chtělo, hájili. Snáz by jakž město tak i hory k zkáze přišly, zvláště že obyčejně v takových příhodách tu lid běží, kde se nějaké nebezpečenství a škoda děje a přetrhnouti náleží, a obzvláštně toho pak se ode všech šetří, když kostelův, rathouzu, vlaského dvoru a jiných k tomu podobných předních domů se dotýče, že tu obzvláštní starost od nás ode všech, aby to vopatřeno bylo, se má; jakož pak i před lety nejinak než tak od předkův našich se stalo, když u nás na Horách Kutnách sněm držán a o volení krále Vladislava mezi stavy odpor byl a v nebezpečenství mince zůstávala, že sou ji šepmistři a rada v moc svou vzali a lidmi zbrojnými vosadili, aby žádného nebezpečenství odtud očekávati potřebí nebylo, čemuž z tohoto vejpisu šířeji se vy-

rozumívá. A protož, kdyby tak lidé rozdvojeni byli, aby tito k vlaskému dvoru a jiní k škodě, kdež se děje, běželi, jakž by tuto skladatel míti chtěl, Buoh ví, kde by se to zle stavilo a jakej konec vzalo.

XXVII. **O zápovědi díla.** [K čís. 34. Práv horních.]

(Pakli by se které . . .)

Odvolání k vyššímu právu apelací kde by jíti mělo, o tom nahoře jest na díle povědíno, a dole tolikéž, kdež k tomu místo příhodnější bude, něco se předloží; z čehož jeden každý vyrozumí, kde by od takových vejpovědí, kteréž by se jemu na spravedlnosti jeho stížné zdály učiněny býti, odvolati se mohl.

XXVIII. **O svolání kverkův.** [K čís. 35. Práv horních.]

(Ale bez dožádání . . .)

Ve všech věcech má řád jistej zachován býti, aby se všecko s prospěchem dálo, a protož dožádati se při ouřadu horním za povolení svolání kverkův není zlé, než že někdy takovému svolání se odpírá a ne vždycky přísežní se sejdou a přítomni bývají, a časem rychlého opatření důl potřebuje: a protož v takovejch bezelstnejch příčinách jestližeby se kverci o něco sami snesli a důl sobě v rychlosti opatřili, neměloby jim to tak stížně, a zvláště kdyby potom, komuž náleží, oznámili, váženo býti; což také při uvážení bude spravedlivém.

(Jiné postranní schůzky . . .)

Jest oznámeno, že při takovém svolávání kverkův časem rozličná překážka se činí, a za jinými a jinými příčinami žádajícím sjití se odtahuje, a důl nijakž beze škody průtahu míti nechce: a protož jest věc těžká, aby kverci a hospodáři dolu svého v takových příčinách, jak by se jim nejlépeji vidělo a zdálo, na náklad svůj nemohli opatřiti a o to společně, buď v domě svém, v zahradě, aneb na poli, rozmluviti, a zvláště kdyby na tom žádnému nic nescházelo a na škodu nebylo, nébrž všecko dobré odtud se očekávalo. Snad skladatel opět tuto něco svého obmejšlí, poněvadž tak velikou na to pokutu dvaceti hřiven ukládá, a takovými nemírnými pokutami co by dobrého spůsobil, to by velmi brzo zvěděl. Než jestliže by kdo zoumysla a, jakž tuto toho se dokládá, ukrytě, na potupu ouřadu horního toho něco před sebe bral, a moha to dobře na hofmistra a ouřad horní vznésti, toho neučinil, ale takové schůzky postranní na škodu jiných svolával, aby nějakou mírnější pokutou neměl trestán býti jiným ku příkladu, proti tomu se nemluví. A zase ouředníci, maje se v tom volně jednomu každému propůjčiti a tím neodtahovati, jestliže by odtahovali a v tom kverkům jaká škoda se stala, aby tolikéž pokutováni byli. A vidí se pro vzdělání a rozšíření hor, že vždycky se má víceji milosti šetřiti, než chudé lidi takovými nesmírnými pokutami obtěžovati.

(Ale nad dolem sejdouce se . . .)

Jestli nad dolem, při přítomnosti přísežného, může o dolové potřeby nákladník s jinými se raditi: pročby tehdy v domě, neb v zahradě a jinde, kdež by se jemu místo nahodilo, nemohl toho učiniti a s přísežným neb jiným rozumným člověkem o to promluviti a za naučení i dobré zdání požádati?

XXIX. **O erckafu.** (K čís. 38 Práv horních.)

(Obecního rejtuňku . . .)

Až posavad žádné zmínky skladatel o vobecním rejtuňku neučinil a ani by se toho, kdyby mu se příčina o placení stříbra nedala, dopustil, než nahoře toliko zmínku učinil o svolání kverkův,

a to ještě divnejmi pokutami obmezil, aby, což může bejti nejméněji, kverci takových schůzek, nad to pak obecních rejtuňkův zanechali; než což by sám vzvláště svému dobrému vyměřil a míti chtěl, to aby tak šlo a jináče nic. Ale staří horníci, předkové naši, takovými vobecními rejtuňky jsou nepohrdali, ani jich za věc zbytečnou a neužitečnou nepokládali, nébrž. když co tak obzvláštního bylo a pilného uvážení potřebovalo, již buď kdy v pavování a dobejvání nějakého dolu se dáti neb od starého pustiti měli, vždycky jsou takové obecné svolání drživali, a tu se všickni vespolek, bohatí i chudí, poněvadž se všech dotýkalo, a všickni pavovati a nakládati měli, scházívali, a jedni druhých buď pamětí neb zdání vyslejchali a radu drželi. Někdy se trefilo, že předních, v nichž se zdálo néco býti přímluv, bylo pominuto a na zadních těch nepatrných zavříno, jakž i to v přísloví od starodávna jest vešlo: „Saepe etiam est olitor valde opportune locutus", to jest: častokrát i zahradník velmi platně jest se přimlouval; a v právích horních starých toho zřetedlně se dokládá: „Facilius invenitur, quod a pluribus quaeritur", „snáze se to nalézá, což od mnohých se hledá." Jakož pak sám skladatel nahoře o měrách, že jest to v pravdě tak, k tomu se přiznává; a protož vidí se, že i ten starodávní způsob zachován by býti měl, aby v takových příčinách obecní rejtuňkové držáni bejvali a ne na jedněch nébrž dvou hlavách, což až posavád mnohkrát [sic] se dávalo, zavíráno bylo.

(Ulevili sou všickni zespolka dobrovolně...)

Tento artikul jest na velikém omylu, nebo se tomu zřetedlně odpírá, aby kverci a nákladníci tomu tak povoliti a takovému placení na časy věčné místo dáti měli. Nébrž my to ještě v dobré paměti máme, že za JMti pana Švamberka, tehdáž nejvyššího pana mincmejstra, na kverky a nákladníky Hor Kuten žádost vznešena při obecním svolání byla, aby kverci do některého toliko času pro veliké tehdáž, ač mnohé daremní, náklady takové placení ulevili; ale poněvadž od toho času až posavad tím kverci nemálo jsou souženi a s svou velikou škodou dlouho takovým sníženým placením se obtěžují, sou té naděje, že zase podle prvního placení za náklady jejich jim, jakž tuto poznamenáno se nachází a pro vyrozumění VMtem se podává, placeno bude, nebo kverci v těch letech na tisíce takovejm placením sou škody vzali a posavad berou.

Staré placení stříbra v rudách:

když drží 1 c. na průbě	$^1/_2$ lotu za	4 gr.
	1 lot až do $1^1/_2$ lotu po	6 „
	2 loty až do $2^1/_2$ lotu po	7 „
	3 loty až do $4^1/_2$ lotu po	8 „
	5 lotů až do $7^1/_2$ lotu po	9 „
	8 lotů až do 12 lotů po	10 „
	a přes 12 lotů i vejš po	12 „

Od léta 1563 nové placení stříbra v rudách:

když drží 1 c. na průbě	1 lot až do $1^1/_2$ lotu po	6 gr.
	2 loty až do $2^1/_2$ lotu po	7 „
	3 loty až do $7^1/_2$ lotu po	8 „
	8 lotů až do 12 lotů po	9 „
	a přes 12 lotů i vejš po	11 „

(Rudy stříbrných hor...)

Ačkoli při placení za rudy, kyzy a vitruňky předešle jest vyměřeno, po čem by lot stříbra placen býti měl: však poněvadž tato proporcí zdá se nesrozumitedlná býti, aby za lot se platilo po 6 gr. č., za dva loty po 7 gr. č., za tři až do půl vosma po 8 gr. č. a od vosmi až do dvanácti po 12 gr. č., a od půl třinácta lotů do největší sumy po 21 gr. č.: a protož aby i v to nahlídnuto bylo, poněvadž ta věc za právo měla by se ustanoviti, aby žádnému tu se neubližovalo. Nad to vejš i to náleží opatřiti při srovnání průb, aby nějakej prostředek v tom mírnej a spravedlivej zachován byl, neb někdy jeden průbíř nejde v rudě nebo v kyzu 2 loty, druhý 5 a třetí třebas 8 neb 10, a ouředníci třebas neb na třech neb na čtyrech, jak se jim náhodou vidí, zavrou; kudyž nemůže se než chudým kverkům ubližovati a oni na to naříkati, a zvláště když vidí, že jim jedno na váze nemálo schází, druhé na tlučení průbách, třetí na průbě, čtvrté na srovnání jich a naposledy na placení, poněvadž na tom na všem zisk i škoda náleží.

XXX. O hutech. [K čís. 40 Práv horních.]

(Souditi a říditi náleží...)

Jakž jiní horníci a dělníci, tak i ouředníci a jiní všickni, kteříž v hutech dělají a práci vedou, k správě a soudu ouřadu horního náleží, však tak pokudž se toto obchodu a povinnosti jich dotýče: než což by od nich mimo to před sebe vzato bylo a buď jeden druhého nařekl, sbil, stloukl, zamordoval, scizoložil neb takového k tomu podobného zlého se něco dopustil, jako před některým letem někteří z hutí a uhlířuov pro své lotrovství jsou zvěšeni a jiní jinak ztrestáni, to ne ouřadu hornímu, ale právu městskému k vyhledání a strestání náleží.

(Na jistej spůsob vyměřovati nedadí...)

Pročby řád hutní vyměřen býti a ouředníci a dělníci nařízení jistého regimentu, zvláště zde na Horách Kutnách, trpěti nechtěli, tomu se nerozumí: poněvadž po tato všecka léta s velikým a znamenitým nákladem mohlo to již dobře sprobováno býti, a které šmelcování jest nejhodnější a jak co se tam říditi a spravovati má (leč skladatel obává se, aby v řádu jistém stojíce, více stříbra z hutí do mince nenosili), tomu vyrozuměti; neb jaké od některejch škody v hutech let předešlých se dály a při svožování uhlí a jeho přijímání nepravost se nacházela, tak že i stříbro zřetedlně bráno a kradeno bylo, to všem jest vědomé. A protož vidí se, poněvadž tu skrze dobrej řád mohlo by se mnoho dobrého spůsobiti a zase skrze neřád zlého sběhnouti, a tu všeliké rudy, kyzové a vitruňkové, uhlí od formanův neb uhlířův se svozují a k svému vzdělání přicházejí, a odtud stříbro do mince se dodává, nébrž i jisté přísahy se jim vydávají, že by nad jiné jistej řád a regiment jim vypsán býti měl, tak aby se věděl jeden každý jak chovati, čeho vystříhati anebo co činiti.

XXXI. Svátkové. (K čís. 41 Práv horních.)

(Ti svátkové...)

Ačkoli tito svátkové od starodávna horníkům u nás na Horách Kutnách sou zasvěceni: ale proč by památka proměnění pána Krista na hoře Tábor, též Mistra Jana Husi, a jsouli kteří jiní, v nichž jiní lidé u nás odpočívají a slovo boží slyší a jiná dobrodiní božská rozjímají, také k nim přidána býti neměla, tak aby se všickni srovnávali a jednomyslně do kostela šli. A protož to také bude při uvážení.

XXXII. **Snešení o hory.** [K čís. 42 Práv horních.]

(Kteréhož i my potvrzujeme...)

Z strany toho sněmu, kterýž držán byl léta 1575, jest o tom nahoře něco pověděno v artikulu o svobodách horníkuov; ale i tu vidělo by se za potřebné býti, aby zřetedlně vysvětleno v některých místech bylo, co k Horám Kutnám náleží a co na jiné hory vztahovati se má, aby z potomních nedorozumění a odporův sjíti mohlo. Nebo ti někteří artikulové tam obsažení také k nám by se vztahovati chtěli a někteří nic, nébrž i jedno s druhým aby srovnáno bylo, aby některé věci dvakrát repetovány nebyly. A zase také to snesení předešlé vztahuje se in genere na větším díle na všecky hory, tato pak práva toliko na některé, a protož aby se to srovnati mohlo, jest potřeba v to nahlédnouti a skorigovati, nébrž i to slovo „confirmovaných" vyníti; nebo my jiné naděje nejsme, než že JMCská pro dobré hor taková privilegia pozůstávající milostivě nám navrátiti ráčí.

XXXIII. **O židech.** [K č. 44. Práv horních.]

(Všelijak dokonce prázdni byli...)

Aby z dalších budoucích nedorozumění a vejkladův sjíti mohlo, poněvadž tento mandát a milost netoliko na samé hory a lid horní, ale všelijaké řemeslníky a lid obecní, kterejž v městě horním neb na předměstí jsou, se vztahuje, aby to vysvětleno a doloženo bylo, že jakž hor a dolův, tak i města a předměstí a jich obyvatelův osobami i handly svými a sumou všemi obyčeji mají prázdni býti. Neb i ten fortel a praktiku, zvláště židé Kolínští, na nás horníky sou vymyslili: nemohouli sami k nám na Hory Kutny se vypraviti a najíti dáti, ale lid za sebou tam do Kolína potahují, a majíce je u sebe, s nimi rozličné handle vedou a v mnohé těžkosti, skrze prodávání a na základy peněz půjčování, uvozují. A tudy potom mnohá zaneprázdnění, jakž nebohejm lidem, tak i právu skrze dopisování o dopomožení a stavuňkův ohražování činí, a scházíli časem z toho, tehdy i k tomu přivozují, aby lidé tam za nimi do Kolína se trmáceti, tam na právě jich státi a útratu a meškání vésti musili a jim právi byli; z čehož aby sjíti mohlo a lidé takovými vymyšlenými praktikami ztěžováni nebyli, bude potřebí to napraviti.

XXXIV. **O právu soudném.** [K č. 45. Práv horních.]

(Nacházíme...)

Tu konjekturu skladatel za podstatu největší sobě béře a na tom svou spravedlnost téměř všecku zakládá, a tudy sobě přední slovo, hlas a místo přivlastňuje a zejskati chce, že by prej Hory Kutny starší byly nežli město, a že když se havéři rozmáhali a lid množil, císařové a králové čeští uznavše, že by ouředníci horní všeho lidu nemohli spravovati, i přidali jim ku pomoci soudce, kteříž by městské a outrpné věci spravovali a lid vobecní v dobrém řádu a pokoji drželi; ale toho ničím neukazuje. A by pak tak bylo, že hory nejprvé sou nalezeny a město pomalu se stavělo, však ne hned z toho to pochází, že ouřad horní má přední slovo, hlas a místo míti; nébrž císařové a králové čeští, když tak pán Buoh zde na Horách Kutnách v hojnosti poklady své otevříti ráčil a lidé, bez pochyby již po vystavění kláštera Sedlce, poněvadž praví se, že by mnich vyšedší z kláštera na stříbrnej prut vyrostlej tu někde, kde kostel Všech svatých jest, trefil a tudy hory vyjeveny byly, se množiti a stavěti počali, jiné ouředníky a správce nad nimi jsou nařídili, kteříž by netoliko je spravovali, kteříž sou na horách pracovali a v nich těžili, ale i jiné, kteříž tu se přivinuli a je řemesly i jinými všemi věcmi fedrovali, nébrž i nad jinejmi všemi ruku svou drželi, a v pokoji a v lásce měli a zlé podle zasloužení jich netoliko na statcích ale i na hrdle trestali; a protož také pro vážnost ouřadu a po-

vinnosti jich, neb velikost toho, což k správě a soudu jich náleželo, kteříž tehdáž purgmistři a potom šepmistři a konšelé slouli, mnohými je milostmi a privilejemi obdařiti a opatřiti, nýbrž jim i vší obci na Horách Kutnách připsati a přivlastniti ráčili. A již, jakž oznámeno, ne pro samé věci městské, ale i horní (odkudž také obzvláštně Horníci slovou), aby jich všelijak pilni byli a jich jako superintendentes vzdělávati napomáhali, kterėžto příčiny téměř v každém majestátu se opakují: a tak taková věc nejde tudy, že hory nejprvé sou nalezeny a v nich těženo bylo, než že od předkův císařův a králův českých ta stolice tak fundována jest, a v té podstatě, že přední slovo a místo měla, držána byla; a snad i za knížat Českých, neb království [sic] Moravské do Čech teprva léta 1086 jest přenešeno (a Vratislav kníže od císaře Jindřicha za krále prvního Českého vyhlášen), tak se řídilo, nébrž sami králové Čeští ouřad šepmistrskej a konšelskej, přijedše na Hory, jakž nahoře oznámeno, sou obnovovati ráčili; čemuž z těchto vejpisů tomu se šířeji vyrozumí.

(I ustanovili sou . . .)

Ne jim ku pomoci, jakž by sobě skladatel to vždy přivlastniti chtěl, aby buď s nimi ouřady horní spravovali, aneb prvé oni sami všecko řídili: ale vysazen jest ouřad šepmistrskej, aby jakž nad horami, jakožto klínotem tohoto království, tak i jinými lidmi k nim připojenými beze všeho rozdílu ruku svou drželi, k nim dohlídali a jich všemi obyčeji, jakž majestátové to patrně ukazují, vyzdvihovati napomáhali; a tak šepmistrův a konšelův, což i prvé oznámeno, bylo a jest officium generale, to jest povinnost hlavní a ouřadu horního speciale obzvláštní, vztahující se toliko na horní věci jako doly, tále ɔc, a ty ještě ne aby sami spravovali a jak by chtěli s nimi zacházeli, než šepmistři a konšelé, aby k nim, poněvadž taky sami na ně nakládají a pavují, dohlídali, a přišloli by co takového, na JMCskou i jinde, kdež náleží, vznášeli a za ochranu a pomoc i také opatření žádali. Jakož pak tak až posavad jest chováno, že když co takového přijde a potřeba toho ukazuje, i na sněmy obecní i jinde se vznáší a předkládá, a ne on hofmistr a ouřad horní.

(Při samých řádích a právích . . .)

Jest to tak, že všelijaké povinnosti mají a musejí býti rozdílné, aby jeden každej věděl co činiti a jak se chovati. Načež i král Václav Druhej, jakž práva jeho lib. 3. cap. 5. ukazují, jest naříkal, že Jihlavané, majíce práva horní a jistej regiment sepsanej, jak by se měli chovati, jich sou za sebou zanechali a s horníky na Horách Kutnách se nezdělili a jim neodeslali, nebo prý práva skryta býti nemají, ale zjevna, aby všickni zapověděných věcí se varovali a dopuštěných následovali. Ale i na tom skladatel se mejlí, aby toliko ouředníci horní při samejch právích a řádích horních od starodávna zůstávali, neb jakž oznámeno, poněvadž všickni usedlí i neusedlí, jakž bytem, živnostmi i jinými povahami, jsou spojeni a jedni bez druhých býti nemohou, to v starých pamětech a knihách se nachází, že hofmistrové i jiní ouředníci v ouřadu konšelském bejvali a zase konšelé povinnosti na vlaském dvoře mívali. Bez pochyby, že za jinou příčinou žádnou toho se nedálo, než aby láska, svornost a pokoj mezi všemi zachován byl a jedni druhejm břemen nésti pomáhali a vespolek se fedrovali, quia disparibus bobus non bene trahitur currus; jakož pak teď od některého leta, když z toho dobrého spůsobu se vystoupilo a ty nové věci na horách začínati a práva tato skládati a zapisovati začala, co se dálo a jací odporové o vymyšlování jiných a jiných věcí a skrze to nákladové znamenití povstali, všem jest vědomé. A protož i tento artikul bude při uvážení, měl-li by tak sprosta za právo zůstati či změněn býti.

(Povinnosti nesahali . . .)

Jest slušné, aby to tak chováno bylo, pokudž se soudův a potřeb lidských dotýče, aby všickni vedle práv svých se řídili, neb i my to též činíme, a když se dotýká tálův, cupusův a jiných k tomu

podobných věcí, tedy před ouřad horní toho podáváme; ale že ouřad horní v tom rozdílu míti nechce a ty věci náležitě rozděliti, a protož mnohokrát na sebe ty věci vztahuje a je k sobě přijímá, kteréž k jeho povinnosti nijakž nenáležejí, jako když se poctivosti hrdla a jiných těžkých věcí dotýče, což by potřebí bylo těmito právy jim vysvětliti a vyměřiti, co by a pokud jim souditi náleželo. Neb těchto let pominulých nemálo se toho trefovalo, že sou nám v to vkračovali a takové příhody k soudu svému přijímali a v tom nám překážku činili, tak že některá lotrovství a krádeže při horách dokonce nemohla vyhledána a k svému ztrestání přivedena býti. A dokudž to stane a taková překážka svůj průchod míti bude, ty se věci nijakž, jakž náleží, říditi moci nebudou, nébrž větší zaneprázdnění a skrze to neřádové povstanou, když my něco přetrhnouti bychom chtěli a oni překážku nám v tom činili a toho nápomocni nám býti nechtěli.

(Z hor pocházejí . . .)

Z tohoto vejkladu a z slov, jakž nahoře zmínka učiněna, to všecko ouřadu horního nedorozumění pochází, že ty všecky příhody, kteréž se při horách zbíhají, k vohledání a soudu by sobě připsati chtěli, jako že jeden druhéhe nařkne, že mu rudy pokradl, že ho zbil, stloukl a zamordoval, ješto sou ty případnosti sobě rozdílné a k jinému a jinému právu k rozsázení [sic] náležejí, aniž můž je ouřad zlepšiti, a v tom do vůle své se naparujíc a všemu všudy prvé vyrozumějíc i svědky přeslechnouc tepruva k jinému právu podati. A protož jestliže by to slovo „z hor pocházejí“ mělo jináče rozumíno býti než sprosta, což se samých hor dotýče, tehdy bylo by užitečněji pro uvarování spletkův a takových roztržitostí, aby raději vyňato a nějaké světlejší na to místo položeno bylo, aby se věděl jeden každý čím spraviti a neměl na čem se zastavovati. Ač sami o tom dobrou vědomost mají, když se poctivosti jich dotýká, že s obsílkami před nás se utíkají a v tom podle práva za opatření žádají; jako když sou vinili kuchařku kněze německého leta 1576, že by je naříci měla, a když na ně nic toho prokázáno nebylo, opatření právního dosáhli v pamatných C 15. 22. V 11. 19. 27 a 28; nébrž i ty krádeže při horách nám k rozsouzení jako mezi Matějem Pomejkovým přicházely, a námi vejpověďmi na místě se stavěly, a nyní z jistého JMCské, pána, pána našeho nejmilostivějšího, poručení mezi panem rychtářem a Tomášem Haškem pře se slyší o falšování rud, a to také jistým časem k místu svému přijíti musí. Nebo jakž práva horní jich na vyhledání a přetržení toho se nevztahují, tak i prostředkův těch, skrze něž by to zlé ztrestáno býti mohlo, nemají.

(Přihodiloli by se. . .)

Skladatel těchto práv rád by někdy dobrej řád zachoval, a hned zase z toho vytrhne se a v jiné odporné tomu dá. Nahoře vyměřoval, aby jeden druhému v povinnost jeho nesahal, a teď zase proti tomu klade, kdyby se jaké krádeže neb co takového při horách přihodilo aneb mezi osobami horními z nich přísežnými, jak se nejednou to přitrefilo, zběhlo, aby ouřad horní sám to nejprvé vyslyšel a potom teprva se všemi actami na vejpověď k ouřadu městskému podal; což by se bez velikého podezření nijakž trefiti nemohlo, aniž stranám a soudcům to k sobě přijíti bylo by bezpečné, nebo mezi tím mnohé věci, jakž při žalobách a odpověděch, tak i svědcích a jiných průvodích zběhnouti se mohou a skrácení při vypuštění přidání a jiných příčinách státi. Čehož, poněvadž nikdy nebejvalo a takové příhody tím nebezpečnejm prostředkem a dvojími soudci vyslyšáním a vážením na místě se nestavěly, té naděje sme, že při pořadu práva a starobylé dobré zvyklosti, při níž sme až posavad zůstaveni, zachováni budeme: tak když se tomu z žaloby a odpovědi při ouřadu horním, čeho se tu dotýkati chce (nic dále k žádným průvodům toho nepřipouštěje), vyrozumí, že by se tu poctivosti hrdla, neb co takového těžkého dotýkati chtělo, aby toho více neslyšeli, ale ku právu městskému podali.

(Ačkoliv při horách . . .)

Ten artikul strany dohlídání k pekařům, nákladníkům, řezníkům, lojovníkům i jiným řemeslníkům a obchodníkům, ačkoli vedle práva samým šepmistrům a konšelům k vopatření náleží, však poněvadž chudí, robotní lidé, horní i jiní nejvíce těch řemesel užívají a bez nich nijakž býti nemohou, protož obojí ouřad k nim dohlídá, a často, aby míra a váha spravedlivá vycházela, připomíná, nébrž přestupníky jinými i jinými pokutami tresce. A aby oni řemeslníci pod správu ouřadu horního tudy náležeti a oni, jakž by chtěli, zacházeti měli [sic], nevíme kde by se to stavilo. A poněvadž při každém obnovení ouřadu konšelského jisté osoby, jakž z konšelův a obce, tak i z ouředníkův horních, k dohlídání k nim, a zvláště k pekařům a řezníkům se volí: protož při starobylém způsobu a právu A 32. tolikéž i vejpovědi královské o tom žádáme zachováni býti.

(Dalali by se kdy kterému . . .)

Co se dotýče vyzdvižení hor a některých věcí obecních, v nichž se všechněch, jakž horního tak i vobecního lidu dotýče: jest slušné i spravedlivé, aby sobě v tom všickni nápomocni byli a jedni druhejmi nepohrdali, a o to my se nejvíce domlouváme, že se toho neděje a na svejch hlavách ouřad horní mnoho zavazuje; ježto kdyby byl skladatel na toto pamatoval, byl by vo rejtuňcích a vobecních schůzkách, v nichž i vo mlejních, majíli na škodu vší obce svozováni býti, i zanešení Páchu rozštverky a vedle toho velkého dílu dolejšího města a špitálu zatopení, a jiných potřebách, kteréž se tu uvažují, zmínku učinil. Ale snad chtě zapomněl na to, poněvadž všecko opatrování hor na sebe vztáhl a chce, aby jemu v to žádnej nesahal, ani se o nic nedomlouval, by i s ublížením chudých lidí bylo. Čemuž netoliko z těchto práv se rozumí, ale i příkladové mnozí to ukazují, a snad proto tento artikul tuto vstřelil, aby k vopatrování jiných věcí vobecních přístup měl a potom mluvil, že jemu také k vobecním věcem dohlédati a je opatrovati náleží. Ale to všecko prvé na místě jest postaveno a jistými prostředky, co by kdo činiti měl, vyměřeno; což aby měněno a něco nového pod spůsobem těchto práv sem uvozováno bejti mělo, nejsme té naděje.

(Áčkolivěk ouřad horní...)

K tomu artikulu nahoře jest mluveno: ačkoli počátek svůj toto města Hora Kutná od hor míti může, však nehned z toho to pocházi, aby ouředníci horní proto přední místo, hlas a slovo měli, a šepmistři tudy potupeni byli. A máli ta conjektura za průvod postačiti, poněvadž skladatel nic jiného neukazuje, tehdy podobněji by bylo, poněvadž šepmistři a ten ouřad nejprvé nade všemi lidmi, kteříž při horách dělali a zde se s řemeslníky a jinými obchodníky, bez nichž město býti nemohlo a nemůže, vosazovali, za správce nařízeni byli, a ti netoliko k horám dohlédali, ale nade všemi ruku drželi, dobré vzdělávali a zlé k ztrestání přivozovali, aby první hlas, místo a slovo měli, jakož pak všickni majestátové, jakž oznámeno, ne ouřadu hornímu, ale šepmistrskému a radě i vší obci svědčí. Jestli pak časem jiným, když již hory se rozmnožily a neřádové mezi dělníky horními vznikati pomalu počínati měli, a žádnej na žádném přestati nechtěl, obzvláštní ouředníci nad horami byli nařízeni, nepochybuje se, než že za jistými příčinami zvláště těch nezbedných a nepoddaných dělníkův se stalo. Ale jakžkolivěk ta všecka věc, jakž se nám vidí, na fundací a vyměření JJMtí, slavné a svaté paměti, císařův, králův českých a dobré starobylé zvyklosti, při nichž až posavad sme zůstaveni, náleží: protož takové conjektury a dovtipování jsou zbytečné a my při starobylém pořádku máme zachováni býti, tak že šepmistři a konšelé netoliko v městských obecních, cechovních a jiných k městu a pod právo městské, jakž skladatel by to dvojiti chtěl, náležitých věcech, ale i na kazatedlnici a v schůzkách horních, kdež se jich dotýče, první slovo, hlas a přímluvu míti mají. A poněvadž tak dobře JMCské jsou, na hory náklad činí, o vyzdvižení jich usilují, náklady znamenité vedou a jiné velké věci k spravování

jim svěřeny sou, proto přihlídati k nim náleží, a právy těmito nemělo by se nic jiného obmejšleti, než aby mezi všemi láska a svornost zachována byla, a jakž JMCské a všemu tomuto království Českému pochvala tak i kverkům a nákladníkům užitek vycházeti mohl. Protož pro lepší toho vzdělání všeho dobrého žádáme při starobylém způsobu zachováni býti.

(A jakož jsou žaloby na řezníky...)

Tento artikul, jak sám skladatel oznamuje, byl před sebe vzat za ouřadu nejvyššího mincmejstrství království Českého urozeného pána, pana Karla z Bibrštejna ɔc, a všelijak o to usilováno, aby oni řezníci jako i jinde v některých městech kutlof sobě vystavěti dali a tam dobytek bili a potom prodávali: ale mnohé příčiny jsou od nich řezníkův a zvláštně, jsouce chudí, že by s to, aby jej na svůj náklad vystavěti a opatrovati měli, býti nemohli a místa k tomu příjemného, poněvadž by i v vodě velkej nedostatek byl, se nenacházelo ɔc, předkládány, tak že až posavad se toho nevykonalo; nébrž i ty příčiny jim dostatečně, že by v domích svých někdy nehodné a stelné krávy ano i nemocnej dobytek bíti měli, a nečistoty po ulicech skrze město ven pouštěli, se oznamovalo, ale oni tomu všemu odpírali. A protož mělili by těmito právy horními, an ta věc jest městská a nám k vopatření jinačejším spůsobem než tímto náleží, zvláště pod takovými těžkými pokutami propadení desíti kop grošův českých chudí lidé k tomu nuceni a tak obtěžováni býti, to bude při uvážení VMtí; než nám se vidí, že má ten artikul z těchto práv vyňat býti a při vopatření našem zůstati měl by.

(Také i to míti chceme...)

Častokrát skladatel tu svou starožitnost připomíná, vždy chtěje svou slávu a přednost tudy dotáhnouti, ale má na to již odpověď, a nejináče než tak, ode všech se chová, a kdež se dotýče hor a těch věcí, kteréž k horám náležejí, a před právo jich ouřadu horního obsíláni bývají, zůstávají, a nadějeme se i právu folkují i také uctivost a náležité poslušenství zachovávají; ale aby jeden každý byl na všelikou žalobu povinen odpovídati, to se trefiti nemůže, aniž jest spravedlivé, nebo tak by mohl někdo žalovati, že by jemu druhej nebyl povinen odpovídati, jakož při vrchním i městském právě to často se zbíhá, že obžalovaný původovi žalobu zdvihá, a to také zřízením zemským a právy, kdyby se to díti mělo, jest vyměřeno. Ale srozumívá se tomu, že by skladatel chtěl tímto právem i k tomu přivésti, jestliže by někdo někoho z nářku poctivosti, z zbití, zsekání, vraždy neb čeho takového těžkého před ně chtěl obeslati, aby nemohl se ničím hájiti, než předce před nimi z toho práv býti; což se trefiti nemůže a sám také to těmito právy dělí.

(Kteří by pak stavu rytířského...)

Tuto opět skladatel práva tohoto, jakž i na jiných mnohých místech, tak i zde netoliko ven z práv horních se vydává a v povinnosti městské, jako řízení domův, jakožto věcí purgrechtních a šosovních, vkračuje, ale již i vyšší stavy pod svou správu a regiment uvésti chce; ješto oni vedle zřízení zemského, ač by se kdy co toho trefilo, a smlúvy svatováclavské při tom jak se chovati vědí, a při přijímání aneb osazování do obce a čினění zápisův jednomu každému, jaká by sousedská povinnost byla, od šepmistrův a přísežných, a ne vod ouřadu horního, se oznamuje, co by každý činiti a jak se chovati měl, se předkládá, vedle čehož jeden každý chovati jest se povinen a připovídá.

(Pakli by tomu čemu...)

Z toho opět artikule rozuměti se může předsevzetí skladatele práva, že všecku správu téměř všech věcí, netoliko horních a městských, ale i osob svobodných stavu vyššího sobě osobovati chce, aby všickni v jeho regimentu byli a pod něho a ouřad horní náleželi a jimi se řídili a spravovali; a jestliže by toho učiniti nechtěli aneb snad za jistými příčinami nemohli, anebo také toho učiniti

nenáleželo, aby s posměchem z hor vypovídáni a statkové jich od ouřadu horního šacováni byli. Pak jestli to vzdělání hor, aneb máli to slouti právem horním, to bude v uvážení.

XXXV. O půhonu neb obeslání. [K č. 46. Práv horních.]

(Pohnati . . .)

Předešle prostej spůsob při tom se zachovával, že, kdo chtěl koho z čeho viniti při právě horním, prvé ku panu hofmistrovi došel, (jakž i sám skladatel oznámil nahoře) a tu sobě obsílku vyžádal, a potom nazejtří, neb když nejprvé soud držán byl, jeho teprva obvinil a půhon na přespolní se vydával. A protož až posavad při tom starobylém spůsobu mělo by zanecháno býti.

(Nestaneli obeslanej . . .)

Při soudech ouřadu horního, poněvadž již práva městská vysvětlena jsou a prvé jich na větším díle se užívalo, vidí se, jakž i dole před zavírkou sám skladatel na ně se táhne, že i nyní jich se strhovati nemají, ani od nás se děliti, leč by něco obzvláštního bylo a rychlejším vyřízením, jak z strany cupusův neplacení, ybrlaufův zadržování oc, kdež by odporu nebylo, muselo proměněno býti; však aby také to opatřeno bylo a v jistou hodinu neb čas v obzvláštní zvonec k soudu jich, aby se lidé věděli čím spraviti a před škodami opatřiti, zvoněno bylo. A také po nejprvnějším nepostavení, kteréž se časem z jistých příčin stává, ku právu, aby mělo hned právo stanné na obeslaného dáno býti: vidí se, že by tvrdé bylo, neb právo městské A. 45. ukládá na takového neposlušného nejprvé, kdyby se kdo nepostavil, aby původ druhé obeslání sobě na něho vyžádal a tu vězením k povídání (ač jestliže by na překážku nic nebylo) přidržán byl, a po třetí jestliže by nestál, tehdy teprva od soudcův, jakožto in contumacem, na toho, kterýž právo lehčí a potupuje, právo stanné dáno býti má. A tak žaloba ne samému hofmistru aneb pergmistru, ale všem soudcím [....], vůbec oznámeným neb přečteným, má vyhlášena a v známost uvedena býti.

(Pakli by chtěl původ . . .)

Aby to z podstaty práva býti mělo oznámení žaloby při vyžádání sobě obeslání, z čeho jej viniti chce, toho práva neukazují: než, činíli se při tom jaké dotázky, to proto se děje, aby soudce věděl, proč mezi ně vstoupiti a za jaké opatření žádati chce. A také jestliže by více něco předkládal a v žalobě se opravoval, aby toho neměl užiti, těžké by to muselo býti. A protož to při spůsobu práva městského zůstati mělo by.

(Ale nepostavil-li by se . . .)

V pravdě tak jest, actore absente absolvitur reus, když původ nestojí, obžalovanej od práva se upouští. Ale aby straně obžalované, když by toho žádala, za právo stanné dáno býti mělo: to jest proti právu a zřízení zemskému, anobrž i proti rozumu, aby měl to obdržeti, což neslyší a neví, z čeho od původa viněn bude. A původ do třetice obsílati vůli má. A také aby původ vždycky, jakž skladatel tuto rozuměti by chtěl, s potřebami svými na hotově, zvláště při vložení žaloby, an ještě neví, co obžalovaný jemu na žalobu za odpověď dá, býti mohl: to při právu horním jako i městském trefiti se nemůže. Nebo při vyšších právích nejprvé poselství vychází, na ně se odpověď dává, potom půhon a hojemství se béře, a naposledy strany s potřebami svými všickni stojí; ale tuto obeslání nejprvé se děje, žaloba se klade, odpověď na to dává, a teprva na průvody stranám se odkládá. A protož při vložení žaloby aby hned původ, neslyše odpovědi od obžalovaného, se všemi potřebami státi měl, jest nepodobné a nemožné.

(Pakli by původ...)
Nerozumí se tomu, co skladatel tuto míní, z nepoctivé věci vinění, zdali nějaký nářek neb hanění, čili hanebné a nešlechetné chování, neb co jiného: ale to ku právu jeho nenáleží a k sobě toho přijímati nemá, nébrž k vrchnímu právu t. j. před šepmistry a radu k obvinění a dalšímu rozeznání podati jest povinen. A také o poctivost neb hanění žádný urukován vedle práva Q. 29. býti nemá. Neb jestliže obeslaný, jsa pořádně k právu obeslán, se nepostaví, aneb od práva po žalobě odstoupí, původ na poctivosti bude opatřen a jemu se za právo proti tomu, kdož od práva ušel neb státi nechtěl, dá. Tak kdež by koli potom postižen byl ten, jenž ho nařekl aneb zhaněl, aby původovi nápravou, to jest odprosou [sic] i také za hanění pokutou, povinen byl.

(Při právě horním...)
Tento artikul jest zřetedlně proti právu B. 8. a zřízení zemskému B. 32. postaven, nebo přede všemi soudy v království Českém pořádnými (sine exceptione), když by jeden druhého z čehož koliv viniti chtěl, má a povinen bude původ svou žalobu nebo suplikací v jazyku českém na obeslaného neb obviněného činiti a podati, obviněný pak též českým jazykem má jemu odpovídati. Nebo ne všickni, jakž soudcové, kteříž lidi slyšeti, jim rozuměti a ortele spravedlivé mezi stranami vyříkati mají, tak i strany německy rozumějí. A poněvadž na ten ouřad horní ne Němci, ale Čechové sázeni bejti mají, a to za pořad se v této zemi České drží: protož vedle spůsobu starého a zvyklosti této země České, pro zachování pokoje, lásky, svornosti i jiného všeho dobrého aby zachováno bylo, tak aby česky jeden každý ku právu stížnosti své předkládal a na to zase odpovědi české dával. A jestli kdo česky neumí a chce ku právu něco přednésti, aby sobě to česky napsati dal, anebo přítele toho, kterejž by jemu rozuměl a potřebu jeho přednésti uměl, opatřil.

(A poněvadž jsou...)
Nahoře položeno jest, že práva dvoje horní mají sepsána býti, jedna k Horám Kutnám náležející a druhá Jochumsthalská: a nepochybuje se, že zdejší v českém jazyku, jakž pak od skladatele sebraná teď v rukách [sic] máme, a Jochumstálská v německém budou vydána, a tak musí z toho to pojíti, že zde na Horách Kutnách ne německy ale česky takové žaloby a stížnosti ku právu hornímu předkládati se mají. A protož toto zbytečně se vyměřuje.

(Když strany ku právu...)
Jest slušné, aby strany po vyslyšení žaloby a odpovědi na smlouvu podávány byly, nebo nic prospěšnějšího není, než aby mezi lidmi vzniklé nesnáze od lidí rozumných prostředkem smluv k přetrhování, jakž i právo ukazuje, C. 31., přicházely, ale ne všecky věci; neb někteří jsou oučinkové, o kteréž práva smlouvati se zbraňují. Jako kdyby na koho vyznáno bylo od některého zločince, co by se obecného zemského neřádu a zjevného všech obyvatelův zlého dotýkalo ɔc: ten žádný takový narčený nemá a nemůže žádné tejné smlouvy činiti vedle práva C. 32. a zřízení zemského. A protož, což by na škodu JMCské a vší obce nebylo a stran samých se dotýkalo, o to se mohou smlouvati a právo má jim toho příti.

(Dotýkaloli by se...)
Již teď skladatel sám na to přichází a to vykládá, kdyby lidé netoliko na smlouvy se podávati, ale ani smlouvati nemohli, totiž kdyby někdo nějakého nářku, překládání koštův, falše, podvodu, krádeže, ukrytí rudy a k tomu podobného se dopustil, o to nemají žádné smlouvy dopouštěti, ale mají to se vší bedlivostí ne oni ouřad horní, jakž by opět to sobě vosobovati chtěli, ale šepmistři a rada, před něž takové věci podány býti mají, vyhledávati a podle zasloužení skutečně dáti ztrestati, tak jak

vždycky od starodávna bejvalo, a nahoře nejednou o tom mluveno, nébrž i to připomenuto, že i nyní také z poručení JMCské jedna před námi, JMCské panem rychtářem na místě JMti s jedné a Tomášem Haškem o podvod a faleš s strany druhé se slyší a ta časem svým na místě se postaví. Nébrž i za krále Jiřího léta 1465, když bylo činiti o kšaft nějakého Jošta, a našlo se v statku jeho stříbro hutné a hertovní, z poručení JMKské šepmistři a rada tu při o to stříbro vyslyšeli a vejpověď právní o to učinili, čemuž se šíři z vejpisu tohoto tomu vyrozumí.

(Při tom budou povinny obě straně zůstaviti...)

Tímto artikulem skladatel, práva ustanovujíce, proti právu činí, svobodu lidskou a pořad práva jím zastavuje, jak by každej na vejpovědi ouřadu horního přestati povinen byl a k vyššímu právu vedle nařízení JMCské, majíce k tomu slušné a hodné příčiny, odvolání vzíti nemohl. A tak činí čím dále vždy více a vejše v svém vysokomyslném předsevzetí, jako nějaký chmel nahoru se pne, a jakž z těch ze všech jeho práv tomu dobře se vyrozumělo, nejprv osoby a věci horní, potom městské, k tomu také stavův vyšší osoby i statky, naposledy pak i pořad práva zůstavovati a tak to všecko v moc a jurisdikcí svou sobě uvésti chce; což budeli jemu za právo pasírováno, jaká by svornost a láska společná v městě a obci a skrze to vzdělání hor, i také dobrého a užitečného předně JMCské, pána, pana našeho nejmilostivějšího, a všeho království tohoto očekávání pojíti mohlo, to se připouští k uvážení. Než vidí se, aby k vůli jedné osobě neb dvoum taková nebezpečná a škodná proměna se nedála, nébrž při dobrém starobylém spůsobu a řádu, jímž snad od některého sta let tyto hory dobře a užitečně se řídily a spravovaly, toho vše zůstaveno bylo. A poněvadž pak se tu obecního dobrého netoliko nás a obce naší, ale předně JMCské i také všeho království Českého dotýče, tu nepochybnou naději máme, že to vše VMtem v bedlivém uvážení zůstane.

(Nepřestaneli na tom původ...)

Artikul tento jest proti právu a jistým ortelům JMCské, aby původovi, kterejž vždycky se všemi potřebami na hotově býti má, jací takoví spisové z strany obžalované půjčováni býti a skrze to odkladové na ublížení druhé strany díti se měli: než má tu hned, neodstupuje od práva, chceli k tomu spisu mluviti a na něj odpověď dáti, oznámiti; a protož toto má přečteno býti a při pořadu práva zůstati.

(A chceli proti tomu...)

Tento artikul jest proti právu B. 42. a starobylé dobré zvyklosti, nebo svědkové tak porůzno se nevedou, totiž aby nejprvé původ a potom obžalovaný teprva je zavozoval, než po dané na žalobu odpovědi, t. j. post litem contestatam, a jestli potom proti tomu jací spisové se kladou, když stranám na průvody se odkládá, teprva strany svědky a jinými průvody hotoviti se mohou. Nebo takovým rozdělováním netoliko nebezpečenství stranám nastávalo by, ale i prodloužení času a zaneprázdnění zbytečného přibejvalo, a tak to mělo by napraveno a při pořadu práva a starobylé zvyklosti zanecháno býti.

(Kdo chce svědky...)

Jestli toho strana žádá, aneb dotýčeli se lidí obecních a seldských [sic] aneb robotných, tehdy strana povinna jest to učiniti vedle zřízení zemského P. 15. a práva B. 82: než když se osob z stavův dotýče, tehdy tím strana povinna není; a protož aby tento artikul s pořadem práva srovnán býti mohl, potřebuje nápravy také.

(Svědek neumíli...)

To prosté a jisté jest, že svědek ne[u]měje než jednu řeč, musí tou svědčiti, kterouž umí. Než budeli svědomí německé, to skrze písaře přísežného neb některé konšely, prvé nežli by k pub-

likování průvodův přišlo, aby soudcové meškáni nebyli a všickni jemu vyrozuměti mohli, má na česko, jakž právo ukazuje B. 8. a zřízení zemské B. 32, vyloženo býti. A poněvadž ne jináče než česky zde na Horách Kutnách při soudech mluviti se má: protož kdo by řeč dvojí uměl, česky a německy, ten ne jináče, než česky svědčiti má, a písař žádnej jináče jeho svědomí zapisovati nemá.

(Jestliže by která strana...)

Ačkoliv v zřízení zemském B. 24. a právo městské B. 57. toho ukazují, že při braní rejstříku všech a všelijakých věcí tak chováno a někdy od jiného práva po vydání zápisův poháněno býti má: však poněvadž při vyšších a jinejch všech právích to se zachovává, že lidem na žádost k potřebám jich vejpisové z knih se vydávají, protož vidí se, že i při právě horním, když by toho kdo bezelstně potřeboval, jeden každej toho dostati má, a nemají tím lidé obtěžováni býti, poněvadž časem ne tak z přečtení, jako z vejpisův člověk pochopí a spravedlnost svou vyhledati a jí vyrozuměti může. Tolikéž jestliže by kdo k jinému právu čeho toho potřeboval, a žádost svou, buď oustně neb skrze přátelské psaní, oznámě příčinu, přednesl, takových vejpisův, zaplatě písaři, což náleží, dostati má, leč by v to některé vobzvláštní příčiny, pro kteréž by to se státi nemohlo, vkročily.

(Za pořádné stravy, za oděvy...)

Pokudž se samého havéřstva dotýče, to má na ouřad horní vznášeno býti, oni to souditi a beze vší vejminky z strany dluhův k rozeznání svému přijímati: než pokudž se sousedův, řemeslníkuov a jiných obchodníkuov dotýče, kteříž statky své havéřům a jiným dělníkuom svěřují a s nimi jednání a handle mají, to se trefiti nemůže, aby ouřad horní takové dluhy a příběhy k sobě přijímati a je souditi měl; ale jeden každej vedle sousedství a povinnosti své jest povinen z takových věcí, jestli co na odporu, jakožto městských, buď před osmi soudci, aneb před rychtářem na obsílku, jakž od starodávna bývalo, státi a z toho práv býti. Neb kdyby ouřad horní takové všecky věci na sebe vztahoval a k rozeznání svému přijímal, a vedle toho ne na samé havíře a dělníky, ale i na nákladníky a kverky a jiné, kteříž se hor dotýkají a pavují, přišlo, poněvadž ti všickni horníci jsou, snad by tou příčinou na větším díle všecky na sebe dluhy vztáhl, a Bůh ví, kdyby člověk k nim, zvláště kdyby tak dopomáháno býti mělo ne vedle práva (ale vedle možnosti), přišel. Snad by i to se státi mohlo, kdyby zvláště dluh skrovný byl, a jednostejně peníze důkladní k apelací skládati měl, že by žádnej v hospodách jim věřiti, ani je zakládati, krejčí ušití, švec obuvi, kožešnich [sic] kožichův a provazník provazů oc, sumou žádnej leč za hotové nic prodati a s nimi co činiti míti nechtěl; skrze což nemohlo by mezi lidmi než nějaké rozdvojení býti a tudy příčiny k zvoškliveni a spuštění hor se stávati. A protož nejbezpečnější jest věc, i toho artikule při starobylém spůsobu zanechati, a kde jsou se prvé lidé o dopomožení takových dluhův utíkali, aby při tom až posavad zůstalo; neb i ty věci před osmi soudci a rychtářem spěšněji se řídí a k svému vyřízení, poněvadž ani tak mnoho k apelací se neskládá, přicházejí.

(Vedle možnosti...)

Jest již oznámeno, že ne vedle možnosti, ale vedle práva soudce má k dluhům lidským dopomáhati: neb tím spůsobem chudej řemeslník třebas nikdá k dluhu svému přijíti by nemohl, a nedbanliví, zahálčiví, marnotratní lidé lepší by příčiny k dlužení a zavozování lidí jako tu neměli.

(Nařkneli kdo...)

Často ten artikul o nářcích skladatel opakuje a vždy jej sobě s jakejms mistrnejm vyměřováním přivlastniti chce: ale již jest nejednou pověděno, že takoví nářkové ne ouřadu hornímu, ale šepmistrům a radě souditi, vyhledávati a k svému ztrestání přivozovati, jakž při jinejch obyvatelích, tak také při ouředních, náleží. A protož kdyby se kdy co toho trefilo a tomu, že se tu krádeže, falše, podvodu

a jiného nepořádu dotýče, vyrozumělo, aby ouřad horní toho k sobě nepřijímal, ale před šepmistry a radu hned, jakožto právo vyšší, podal, tak aby ty věci lehčeny nebyly a průchodu svého neměly; jakž pak od starodávna tak chováno bylo, i za našich pamětí několik příkladův se sběhlo. A kdyby léta ɔc LXXI tak bylo se stalo, a když nějací zloději, sedláci, kteříž uhlí v hutech kradli a jiné neřády provozovali, ku právu před šepmistry podáni byli a skutkové jich outrpným právem, jakž pak i zvěšeni byli, se vyhledávali, na jiné vedle jich zločinnejch vyznání nastoupeno bylo a překážka se v tom od některejch nestala, Bůh ví, kdy by se to bylo a na kom zastavilo a jací by tu nepořádové vyhledáni byli. Aniž také slušné a bezpečné jest, jak oznámeno, aby ouřad horní to nejprvé přeslejchal a v tom se páral, a když by mu se vidělo a zdálo, teprva před šepmistry a radu podával, a voni toho jako executores byli, an takového řádu a příkladu ve všech právích se nenachází a nerozumí se, kdy by zlé přetrhnuto býti mohlo; snad byloli jest prvé zlé, tímto jich vymyšlenejm právem větší by neřádové povstati a jako zrůsti mohli.

(Pakli by naříkající...)

Již tuto skladatel i formu nápravy předkládá a tak zouplna ten artikul o nářky (však kdež by se outrpních věcí nedotýkalo) ku právu svému přijímá: a protož aby při ouřadu horním netoliko o hory, jakž má býti, ale i vo poctivost souzeno bylo, a člověk za příčinou dobejvání hor a na ně nakládání, aby i vo poctivost tam přijíti měl, tomu se místa nedává a dáti nemůže, aby mimo všecken pořad práva proti starobylé zvyklosti toho se dopouštěti mělo; an ani na to závazku nemají a povinnosti jich k tomu se nevztahují, a při jinejch při všech právích, když se těch tří artikulův hlavních, poctivosti, hrdla a gruntův dotejče, to se děje, že na vrchní právo se podávají a menší toho nesoudí.

(Budeli kdo v čem...)

Jest slušné i spravedlivé, aby jeden každý, jsa narčen, z toho se vyvozoval, nébrž i čas a termin k vyvozování z nářkův uložen byl: ale aby vè dvou nedělích mohl člověk to vykonati, vidí se čas krátkej velmi k tomu býti; a poněvadž od starodávna rok a den k tomu ukládán byl, protož i nyní může při tom zanecháno býti. A vyvozování z nářku ne před ouřadem horním, ale před šepmistry a radou aby bylo, buď skrze obvinění neb jakýmžkoliv prostředkem.

(Anebo přísahou . . .)

Totiž kdyby nějaké průvody vedl a ty nedostatečny byly, tehdy přísahou svou může toho dotvrditi. Ale nemaje žádných k tomu příčin ani průvodův, než prostá ztížnost předložena byla: aby měla přísaha komu dopuštěna býti, to jest proti právu a trefiti se nemůže, nebo tím spůsobem zdál by se původ víceji přísahou svou než jakým průvodem spravedlivým věřitel dlužníka svého přemáhati a obdržeti.

(Pakli obžalovaný . . .)

Tento artikul jest proti právu G. 9: nebo jestli obžalovaný praví, že jest dluh zaplatil, má to prokázati, pakli nic zaplatiti a nepřísahati; a tak i při právě horním mělo by zachováno býti a ne hned lidé aby k přísahám připravováni byli. A sumou tento všecken artikul jest proti právu, a protož má pominouti a při pořadu zůstaven býti.

(Jeden svědek přísežný . . .)

Poněvadž netoliko právy světskými, ale i slovem božím to jest vyměřeno, že jedna každá pře a spravedlnost lidská ne jedním než dvěma nejméně svědky hodnými, lidmi dobře zachovalými, provésti se má: protož to při tom zůstaveno býti musí, a tak svědomí jednoho přísežného předce v nedostatku

zůstává, a na svědomí jednoho přísežného žádnej odsouzen býti nemá; a také práva ne sprostnosti neb chytrosti svědkuov, ale dobrého jich chování, hodnosti a upřímného vyznání šetří.

(Svědek jsoucí při horách . . .)
Při obsílání svědkuov k svědomí jakej pořádek má zachován býti, to právo zřetedlně B. 47. ukazuje, totiž jestliže by kdo po první obsílce svědomí nevydal, že má podruhé obeslán býti, a tu jestliže by takového svědomí nevydal, až by tu na při přišlo a komu co na tom scházelo, tehdy může z pokuty té v ceduli položené toho svědka viniti, a právo jest povinno (ne podle možnosti, jakž tuto skladatel dokládá, ale vedle práva) k takové pokutě dopomoci. A protož i ten artikul má při tom zůstaven býti.

(Těch zanecháváme . . .)
Poněvadž již práva městská, též i zřízení zemská vůbec vydána jsou, a jich při všech pořádných soudích užíváme a jimi se spravujeme: protož i při právě horním v těch věcech, což se soudu a ku právu jich náleží, nemají zamítána býti, ale tolikéž vedle nich, jakž při svědcích, tak i v obsílkách, kladení žalob, odpověděch a jinejch věcech, máme se říditi; a tak když bude jeden proces při všech právích zachován, budou se lidé věděti jak v tom chovati a o své spravedlnosti se domlouvati.

(Pokud soudcové na soudu . . .)
Jest mluveno nyní o tom, že se toho při tom spůsobu, který se vůbec v tomto království Českém při soudích zachovává, zanechati má, a hned zas proti tomu skladatel tuto v jiné se dává: nebo práva ukazují B. 96., že jeden každej ve dvú nedělích pořád sběhlých může se k vyššímu právu odvolati (by pak i nebral protahu na rozmyšlení), a když tomu času kdo dá projíti, tehdy teprva ten rozsudek a ortel v svou moc vchází, tak že potom apelování a nic jiného jemu neprospěje. A protož i ten artikul měl by napraven býti a při pořadu práva městského zůstati.

(Tehdy potom nemá . . .)
O skládání příčin k apelací, ač právo městské C. 6. artikul 3. takto ukazuje, aby jeden každý při vyzdvižení apelací povinen byl příčiny ku právu skládati: ale to bude při uvážení spravedlivém VMtí, mělali by strana z povinnosti to před právem a stranou sobě odpornou, an jim do toho nic není a souditi jich nebude, dáti je publikovati a ku právu při aktách skládati. Zvláště že ne při všech právích to se zachovává, a jeden každej má toho svobodnou vůli, buď při aktách je složiti neb k vrchnímu právu sám jich podati; a vidí se, že k většímu zvoškliveni a druhé straně k vejstraze a k myšlení skrze to podávání ku právu příčina se dává.

(Však od práva a soudu . . .)
Před koho by apelací od ouřadu horního jíti měla, o tom nahoře v artikuli o ouřadu nejvyššího mincmejstra jest již povědíno: a vidí se, poněvadž tu takové těžké pře se nesbíhají, a prvé od starodávna ty pře horní šepmistři soudívali a ta milost od slavné paměti krále Vladislava šepmistrům a konšelům i vší obci jest učiněna, „jestliže by kterážkoliv pře buďto o horských nebo městských věcech se přihodila, tak nyní jako potom, že ty a takové pře všecky oni šepmistři a konšelé tu a ne jinde na Horách Kutnách podle svých práv horských starodávních aby rozsuzovali a soudili,“ kteroužto milost i prvé od krále Jiřího sobě danou měli, jakž tomu z těchto majestátův vyrozuměti ráčíte; vedle čeho tak se chovali, nébrž i z jiných hor apelací před ně šly, jako z Jilového, Knína a jiných, a oni je rozsuzovali, a podnes od rychtářův a konšelův předměstských i z Kaňku jdou, a tu byla a má býti plnost práva, že má ještě při tom zůstaveno býti. Neb i menší by outraty chudým lidem byly,

i rychleji k svému vyřízení doma přicházeli, zvláště kdyby buď s JMtí panem mincmejstrem neb v nepřítomnosti jeho sami je vážili a na místě stavěli. Ač za starodávna s těžkostí kdo mnoho příkladů ukáže, aby od ouřadu horního mnoho apelací kde vycházeti mělo, neb páni mincmejstrové v radách často sedávati, a jak městských tak i horních při souditi pomáhati ráčili; telikéž hofmistr, urburéř i úředníci mince mezi šepmistry na ouřad konšelský posazeni bývali (jakož se nachází, že Mikuláš Skalice za slavné paměti krále Vladislava ke dvacíti letům jsouc hofmistrem pořád i primasem byl), a ty společně všecky pře spolu soudívali a na místě stavěli, skrze což netoliko s podstatou nějakou ty věci se řídily, ale i pokoj, láska a svornost mezi všemi zachována byla, a pán Bůh požehnání ráčil jim dáti. A pakli co jiného mají, co se při právě našem najíti nemůže, nechť předloží, a bude jim na to odpověď dána.

(A ta pokuta má . . .)

Vobyčejně to při jinejch právích se zachovává, že takové peníze důkladní, když vejpovědi k stvrzení svému přicházejí, při soudcích, kteříž tu při slyšeli a na vejpovědi seděli a v tom pracovali, zůstávají. Ale za jakou příčinou taková pokuta jest ouřadu hornímu od JMCské odjata a do mince JMti obrácena, tomu se z resolucí JMti na Hory Kutny léta LXVIIII ɔc odeslané, a skrze sekretáře JMCské komory české vůbec publikované, od každého poslouchajícího dobře vyrozuměti mohlo a to bezpochyby až posavad při tom zůstává.

XXXVI. Závírka.

(Jimi aby se všickni horníci...)

Nepochybuje se, když by s tak bedlivým uvážením tato práva skorigována byla, že i závírka bude moci se vedle toho učiniti a cožby náležitého bylo tam doložiti a vepsati.

(A poněvadž dobře možné..)

Tuto clausuli skladatel proto více klade, jestližeby co chtěl před sebe vzíti a nepodařiloli by se, neb co takového učinil, aby vejmluvu měl a přistoupeno k němu mocí nebylo; neb majíce prvé stará práva před rukama a o dobrejch starobylejch obyčejích a zvyklostech, jsouc v té povinnosti mnoho let, aby neměl zkusiti a zprobovati, tomu se místa nedává. A tak bezpečněji bylo toto vyníti, nežli příčinu k budoucím vejmluvám dávati.

(Vedle starejch práv horních...)

Poněvadž stará práva horní, dobří staří obyčejové, zvyklosti a nařízení a pořádná poručení v své celosti zouplna zůstati mají: pročež tehdy při nich nemá chováno býti a vedle nich spravováno a řízeno? Ač prvé nahoře mluvil skladatel, že ta práva stará nemohou s nynějšími časy srovnána býti, a nyní chválu jim dává, však tak jest pod jakous výminkou; což vše bude v uvážení.

(Pokudžby se k proměně...)

Jaké by vzdělání těmito právy novými skladatel míti chtěl, z těchto slov tomu se porozumívá, totiž žeby jimi stará dobrá práva a obyčejové i zvyklosti měla proměněna a zjinačena býti. Ale poněvadž práva stará a zvyklosti sám nazývá bejti dobrá, pročež tehdy měněna býti mají? A ta poněvadž jsou zkušena, obávati se jest, aby tato nová nějaké proměny s sebou nepřinesla a větší škody a záhuby na horách příčina nebyla. Jakož pak často to se přihází, když dobré nové [sic] věci v jiné proměňovati chceme, že vždy něco toho se stává. Než při závírce zřízení zemského a práv městských ta clausule se přidává, aby podle uznalých slušných příčin mohli a svobodu měli v časích budoucích práv sobě přičiniti anebo ujíti. A tak i v tom rozumu mělo by tuto toho dostaveno býti. Což také bude v uvážení.

XXXVII. Přísahy.

Nejvyššího mincmejstra.

Nerozumí se tomu, omylem-li písaře, kterejž tato práva přepisoval, či koho jiného to přišlo, že nejpilnější slova (verba) tuto jsou opuštěna, totiž „chci" a „nečiniti"; neb musí ten rozum státi, „že pravdu vésti a křivdu tupiti chci, a to ani pro přízeň ani pro nepřízeň oc nečiniti". A protož bude to v uvážení.

Hofmistra.

Též i toho jednoho slova „chci" tuto jest pominuto a doloženo není, opatrnostíli skladatele či jakou jinou příčinou? Snad jestliže by se jinak choval a to v skutku při něm shledáno bylo, aby vejmluvu měl, že jest tak nepřisahal a s pokutou k němu přistoupeno býti nemohlo. Ale takové opatrnosti přílišné s těžkostí by komu postačily. Nicméně netoliko tuto, ale i v jiných některých přísahách dole, v nichž také toto jest opuštěno, má slovo to dostaveno býti, aby netoliko řeč plná a dokonalá byla, ale takové vejmluvy z lidí se vyňaly a upřímnost ve všem zachovala.

(Nad právy horními.) Pročby tato slova v přísaze nejvyššího mincmejstra, hofmistra a jiných, kteříž v soudu horním sedají a lidi soudí: „že chce nad právy horními ruku držeti, jimi se spravovati a vedle nich jiné souditi," se dokládala, tomu se nerozumí, leč proto, že od skladatele a pomocníkův jeho jsou sebrána a sepsána. Nebo napřed v závazku stojí, že chce ortele při soudích spravedlivě mezi stranami vyříkati, práva jak bohatému tak i chudému dopomáhati: což jiného není, než nad právem ruku držeti a vedle něho souditi. A kdyžby to z podstaty býti mělo, musili by i JJMti páni soudcové zemští, že nad zřízením zemským, a konšelé v městech že nad právy městskými ruku držeti chtějí, v přísahách svých dokládati. A také vědomé jest, že soudce ne vždycky přísnosti práva, ale časem v příčinách mírnosti následovati má, a mnohokrát, a zvláště v pokutách, musí milostivějším býti nežli ukrutným podle onoho propovědění: Sit piger ad poenas princeps, ad praemia velox, et doleat quoties cogitur esse ferox. A protož i to bude v uvážení.

Vrchním štejgířům.

(Hofmistru a urburéři.) Tito všickni štejgíři obojích hor stříbrných a Kaňkovských, též i písaři urburní, poněvadž se za ouřad horní počítají a přísahu hofmistru a urburéři činí a spolu sedati v radách mají: kterak tehdy budou moci svobodně jedni proti druhým se přimlouvati a zdání neb přímluvu svou volně, aby s nimi ve všem všudy a vždycky se srovnali, oznámiti. A poněvadž ten artikul jest netoliko proti dobrému starému řádu a právu, ale i proti pánu Bohu, protož vidí se, že nemají tím stěžováni býti, ale při starobylém spůsobu, totiž pánu Bohu přísahu předkem a potom JMCské a nejvyššímu mincmejstru závazek učiniti, zachováni býti. Nebo coby za práci míti a jak se chovati měli, to se jim v témž závazku dosti obšírně vykládá. A poněvadž tito všickni závazkové nejináče než vedle ouřadu a povinnosti jednoho každého vyměřiti a vypsati se mají, protož když ty povinnosti nahoře položené jednoho každého s tímto korigováním na místě postaveny budou, náležité bude i tyto všecky přísahy přehlédnouti a je bedlivě vedle toho skorigovati.

Starší nad havéři obojích hor.

Ti všickni starší nad havéři hor stříbrných a pergverku Kaňkovského, poněvadž se toliko od starodávna od nejvyššího pana mincmejstra a šepmistrův a rady, a přidaní konšelé od samých šepmistrův a starší nad hašplíři a trejvíři od šepmistrův a hofmistra volí, protož také na rathauze zá-

vazkové se jim skrze písaře přísežného dávají, při čemž hofmistr nebejvá, kromě když hašplíři a trejvíři přísahy činí tu bejvá, a chceli napomenutí jim činí: a tak aby toho při starobylém spůsobu zanecháno bylo a jinak pro zachování lásky, pokoje i jiného všeho dobrého se neměnilo. A divná jest věc, že on hofmistr jakožto člověk o to stojí, aby jemu a urburéři také lidé [sic] přísahy činili a se zavazovali, čehož jest od nich starších obecních hor nikdá prvé činěno nebylo, aniž k tomu nutkáni bývali, než jak jim závazkové dáváni bývali, to v knihách poznamenáno se nachází; při čemž až posavád žádají zachováni býti.

---

382. Šepmistři a rada města Hory Kutné odesílají vyslaným svým do Prahy Mikulášovi Vodňanskému z Cazarova, Janovi Dačickému z Heslova a Václava Vizínovi z Cazarova spisy některé k projednávání nových práv horních, hlavně mnoholi se na úředníky z mincovního úřadu týhodně vydává; sepsání všech úředníků při horách a vydání na ně pro krátkost času poslati nemohou, však od hofmistra nejlépe že by se toho dostati mohlo.

NA HORÁCH KUTNÁCH. 1580, 10. října. — Orig. v městsk. arch. Kutnoh.

Službu svú vzkazujem. Urození a slovutní páni, přátelé a sousedé naši milí! Od pána Boha všemohoucího zdraví i všeho dobrého vám žádáme. Psaní vaše jest nám včera okolo osmnácti hodin dodáno, a co v sobě obsahuje, tomu jsme vyrozuměli, a pokud jsme mohli tak v rychlosti ty věci vyhledati a opatřiti, teď vám odsíláme: co na ten čas stříbra z hutí do mince přichází a jak před lety některým úředlníkům se platilo; než abychom všecky úředlníky a písaře shledati a co se jim platí a jak jich mnoho jest, toho jsme tak na kvap dojíti nemohli. Než to jest tak, že z samé mince přes padesáte kop gr. na úředlníky se vydává každého týhodne, ale co jest jich při dolích a jinde, a co kteří mimo službu za provisí oni mají a jaké milosti se jim činí, toho se neví, než ta jest naděje, že by toho se mnoho vyhledati mohlo; a poněvadž má ta věc vyhledána býti, mohou JJMti na hofmistra toho podati a jemu o tom, aby vejpis předešlejch ouředlníkův, tolikéž i nynějších, a co se komu kdy platilo, složil, poručiti, nepochybujem, pro vyrozumění že to učiniti musí.

Co se pak dotejče těch některých spisův a zvláště co jsme JJMtem pánům komisařům za mincmejstrství pana Karla z Bibrštejna podati měli, to teď vám odsíláme, z čehož budete moci sobě ku paměti přivésti, co jest se tehdáž dálo a co by nyní před sebe počato býti mohlo. Než vidí se nám, abyste v těch věcech opatrně kráčeli a to, cožby náležitého bylo a k prospěchu sloužilo, předkládali. Tak se nadějeme, když ty věci, co sepsaného proti těm novým právům máte, JJMtem přednešeny budou, že budou míti co vážiti; ale to všecko při dobrém vašem zdání a pánův přátel našich radě zůstaň, a dejž pán Buoh práci vaší požehnání a s dobrými novinami v dobrém zdraví shledání. Dán na Horách Kutnách v pondělí po sv. Diviši léta 80. *Šepmistři a rada na Horách Kutnách.*

Post scripta. Spisy, které se odesílají, aby byly pilně šetříny a ne každému ukazovány, neb jich vejpisu nemáme.

---

383. Rudolf II. Adamovi z Hradce, aby veškerou zadržalou berni a posudní odvedl, poněvadž na vychování lidu vojenského v Uhřích a jiná vydání válečná peněz jest zapotřebí.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 12. října. — Orig. v arch. Jindř. Hrad.

Rudolf Druhý etc. král Český etc. Urozený, věrný náš milý! Jakož o tom dobrú vědomost jmáš, že za tebú nemalá suma zadržalých berní a posudného zuostává: i poněvadž netoliko na zaplacení lidu

válečného, kterýž ne na jednom místě v království Uherském pro ochranu zemí a věrných poddaných našich ustavičné držeti ráčíme, ale také pro jiná naše vysoce duoležitá válečná vydání nemalé sumy na tento čas potřebovati ráčíme, a aby v tom s jinými obyvately království tohoto rovnost zachoval, protož tebe milostivě napomínati ráčíme, aby, jakákoli suma berní od tebe až do této chvíle zadržána jest, tu beze všech dalších odtahuov složil a v tom jako rada naše, komorník a soudce zemský, jiným dobrý příklad na sobě dal. Jakž pak o tobě, že tak učiníš, pochybovati neráčíme, a na tom jistú a obvzláštně libeznú vuoli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v středu po svatém Diviši léta ɔc80.

---

384. Vyslaní Kutnohorští v Praze oznamují Mistru Václavu Didaktovi, písaři radnímu na Horách Kutních, o uvažování nových práv horních.

V PRAZE. 1580, 12. října. — Orig. v městsk. arch. Kutnoh.

Službu svú vzkazujem V. O. Páni přátelé naši milí! Zdraví a v něm všeho dobrého přejem V. O. rádi. Dnes posel tento Šimon jakž psaní tak i ptactva jest nám dodal; my také komuž jsme rozuměli od sebe jsme odvedli. A vedle toho V. O. oznamujem, že v pondělí nyní pominulej [10. října] na těch právích až k nešporům v domě pana arcibiskupa do titule „Povinnosti písaře urburního“ ne bez odporův, důtek a obzvláštních pohrůžek pana mincmejstra s panem hofmistrem z strany dotýkání jich jsme přeběhli, ale v tom ve všem od nás krátce jsou odbyti a to vše na uvážení a doslyšení JMtem zůstává. Než kdy aneb jak to bude, tomu ještě dokonce vyrozuměti nemůžeme, poněvadž včera i dnes pro nescházení skrze roztržitosti a jiné potřeby těch pánův, kteréž při soudu mají, do zejtřka, to jest středy [sic], do 13 hodin odloženo jest. Než co na nás jest, my bychom tomu rádi byli, aby bez těch zbytečných odkladův předce pořádně raději se to konalo; i také o to dnes jsme se, ztěžujíce sobě outraty a meškání, na pány některé domlouvali. Jiného na ten čas, co bychom V. O. z strany té věci psáti měli, nemáme. Než s tím V. O. pánu Bohu poručena činíme. Dán na Horách Kutnách [sic] ve středu po památce sv. Diviše léta 80. *Vyslaní V. O. na ten čas v Praze.*

---

385. Vyslaní Kutnohorští v Praze oznamují šepmistrům a radě města Hory Kutné, že jednání a uvažování práv horních do jiného času odloženo jest, protož že domů se vypraví, aby pro ně koně poslali.

V PRAZE. 1580, 14. října. — Orig. v městsk. arch. Kutnoh.

Službu svou vzkazujem. Vzácné poctivosti páni a přátelé naši milí! Zdraví a v něm všeho jiného dobrého přejem V. P. rádi. Majíce návěští od některých z pánův k uvažování práv horních nařízených, že konečně do jiného času ostatku těch práv horních k uvažování odloženo dne zejtřejšího býti má: abychom se daremně v Praze netrávili, toho posla naschvále odsíláme, a že koně pro nás, což může nejdříve býti, odeslati ráčíte, za to žádáme. Neb kočí Pražští, s nimiž jsme o dovežení nás jednali, velmi drazí jsou a od jednoho vozu 2 kopy gr. aby jim dáno bylo jmíti chtějí, což se nám učiniti nevidí. Protož jsme té naděje, že nás takovým odesláním meškati nebudete. A když s nimi pojedou, nechť je silnicí vedou, aby, bylali by toho jaká další a nenadálá potřeba, posel se s nimi potkati mohl. S tím pán Bůh s námi. Dán v Starém městě Pražském v pátek před památkou sv. Havla léta Páně 1580. *Vyslaní na ten čas v Praze.*

386. Rudolf II. nařizuje Janovi Bezdružickému z Kolovrat a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby jeho povolení k prodeji některých vsí od panství Krupeckého purkmistru, konšelům i vší obci města Oustí nad Labem, do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 16. října. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“, č. 46. fol. M 21. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji opatrným purkmistru a radě, konšeluom i vší obci města našeho Oustí nad Labem, věrným našim milým, tří vesnic od panství našeho Krupeckého, totiž vsi Padlešína, celé vsi Zálezly, což jsme tu jmíti ráčili, s clem a lovem v Labi, s placi svobodnými k Labi dolů, a všelijakým nádobím i s krčmou vejsadní, a ves Chvalov, též což jsme tu jmíti ráčili, s platy, s domy, s dvory kmetcími, lukami, vrbinami, vinicemi a desátky viničnými, lesy, porostlinami, potoky i se vším příslušenstvím, tak jakž jsme toho všeho i předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntuov zběhlými, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfeferkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše od nás k tomu obzvláště nařízené, s jmenovanými Oustskými v pondělí před svatým Havlem [12. října] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že ty tři vesnice se vším jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné, než dědičné ɔc. Dán na hradě našem Pražském v sobotu [sic] den svatého Havla léta ɔc osmdesátého.

---

387. Mandát Rudolfa II, kterýmž nařizuje se, aby v příčině perkrechtu vinice v ohradě městské aneb vůkol měst Pražských do tří míl vzdálí, staré aneb nově vzdělané, rozměřeny a do kněh perkmistrských zapsány byly; a poněvadž již čas sbírání vína nastal, aby perkrecht i ourok peněžitý odveden byl.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 17. října. — Opis souč. v MS. archivu města Prahy.

My Rudolf Druhý ɔc. Urozeným, statečným, slovutným, poctivým a opatrným pánům, rytířuom, vladykám, Pražanuom i jiným všem obyvateluom království našeho Českého, světským i duchovním, věrným našim milým, milost naši císařskou a všecko dobré vzkazujem. Věrní milí! Jakož vejsady na hory viničné od slavných pamětí císařův Římských a králuov Českých, předkův našich, městům Pražským dané, to v sobě světle obsahují, co by se z každého strychu vinice, kteréž ve třech mílech okolo měst Pražských rozsázeny sou, perkrechtu, a z jiných gruntuov, jako luk, polí, zahrad, štěpnic, chmelnic ɔc, ouroku peněžitého po snětí užitkuov ve dvou nedělích pořád zběhlých beze všeho napomenutí perkmistra hor viničných, ročně dávati a platiti mělo: ale jistou toho zprávu míti ráčíme, že mnozí z nákladníkuov hor viničných v tom se neposlušně chovají, a netoliko o vinicech starých, kde na které hoře, co a v kolik strychuov, aneb vnově vzdělaných a rozšířených, má, perkmistru našemu neoznámili, ale ani provazcem, mírou obyčejnou viničnou, v majestátu někdy císaře Karla Čtvrtého, slavné paměti, předka našeho nařízenou, vyměřiti a do kněh ouřadu našeho perkmistrského zapsati

a vložiti nedali; nýbrž mnozí skupujíce vinice v dobrém položení, bez opovědi při úřadu našem perkmistrském, je na pole rozdělávají a jiní pro nedbanlivost je opouštějí; což nám, když se to tak na ujmu duochodu našeho perkrechtního děje, nemuože než stížné býti. Protož nechtíc se tomu déle dívati, aby duochodové naši dědiční takovými příčinami zmenšováni býti a v zapomenutí přicházeti měli: vás všech vuobec i jednoho každého, kteříž vinice buď v ohradě městské, aneb vůkol měst Pražských do tří mil vzdálí od Prahy, staré aneb vnově vzdělané máte, aneb na dědinách svých vzdělávati dopouštíte, napomínati ráčíme, poroučejíc, abyšte dědiny na vinice vzdělané ouřadem našim perkmistrským na strychy rozměřiti, a jak ste k nim a po kom, buď trhem, postoupením, dáním, kšaftem, nápadem aneb po rozsudku zvodem a zmocněním přišli, při úřadu perkmistrském, jakž předešlí mandátové o tom plněji svědčí, se přiznati a do kněh téhož úřadu beze všech odtahuov a výmluv vložiti a zapsati dali. Pakli by kteří, jakž na předešlé tak i tyto vuobec vyšlé mandáty a rozkazy, poslušně se nezachovali, a toho, jakž dotčeno, pominuli a neučinili: ti a takoví ať konečně vědí, že podle oznámených vejsad a privilegií předkuov našich, a obzvláštně někdy císaře Karla Čtvrtého a krále Vladislava, i také císaře Ferdinanda ɔc, slavných pamětí, poručení, z takových neoznámených a v knihách ouřadu perkmistrského nezapsaných vinic vína, pod nižádným vymyšleným obyčejem, do měst našich Pražských uvozovati dopustiti neráčíme. Jakož sme pak perkmistru našemu poručili, aby taková vína, kdež by je koliv v městech Pražských, též na Hradčanech, Vyšehradě, na Oujezdě, na předměstích, za branami, buď na zbožích duochovních, aneb světských, a u kohožkoli složená postihl a našel, jako v pokutě nám propadená podle nadepsaných privilegií bral a do sklepů našich na hrad Pražský dodával, a v tom žádného nešanoval. A poněvadž čas vína sbírání již nastal, všech vuobec, kteříž vinic od perkrechtův pořádnými majestáty aneb chvalitebnými vejsadami od předkův našich osvobozených a na sebe pořádně a právně převedených nemáte, napomínáme, aby jeden každý z své vlastní vinice a ourody letošní vína dobrého, ne kalův, slévkuov a zadních vín, ani od jiného lechčejších koupených, aneb starých k novým smíšených, perkrecht nám náležitý hned po sebrání vína ve dvou nedělích pořád zběhlých, jakž letošní i předešle zadržalý, tolikéž i ourok peněžitý, a čím kdo spravedlivě povinovat jest, dalšího o to od perkmistra našeho oustního neb listovního napomenutí neočekávaje, dal a spravil, a v tom se náležitě a spravedlivě beze všech forteluov zachoval. Pakli by kdo přes toto naše napomenutí tak se nezachoval a perkrechtu letošního i předešlých let zadržalého, též i platuov, v času nahoře jmenovaném, nedal a nespravil, ten každý ať ví, že perkmistr již od nás poručení má, kdož by koli perkrechtu svého letošního i jiných let zadržalého, tak a na ty časy, jakž se nadpisuje, též i platuov nedal a nespravil, aby se v vinici jeho k ruce naší právně uvázal a bez meškání speněžil. A tak vědouce o tom všickni vuobec i jeden každý budete se věděti před škodami a těžkostmi jak vyvarovati. Dán na hradě našem Pražském, v pondělí po sv. Havle léta Páně 1580.

---

388. Císař Rudolf nařizuje Joachymu Novohradskému z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna, aby svolení jeho k prodeji některých vsí zápisných v kraji Čáslavském Bořivoji Bořkovi Nepoliskému z Zachrašťan do desk zemských vepsáno bylo.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 18. října. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82, č. 46.“ fol. N. 12. v král. českém arch. zemsk.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Bořivojovi Bořkovi Nepoliskému z Zachrašťan na Snětu, věrnému našemu milému, vsí zápisných v kraji Čáslavském ležících, jmenovitě vsi celé Snětu s mlejnem a s řekou Sazavou, pokudž od starodávna odmezeno jest, i s krčmou vej-

sadní, vsi Rapotic celé s šenkem piva, s dvory kmetcími a platy na nich, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntuov zběhlými, s dědinami ornými i neornými, lukami, porostlinami, s lesy, potoky a zvláště potokem Snětským, tak aby při obou březích loviti mohl, pokudž by gruntové Snětští sahali vymezováno jest, s robotami, kurmi, s podacím kostelním v Snětu, se vším a všelijakým jich dřislušenstvím, se vší zvolí a plným panstvím, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, též s platy na vsi Loktě, však bez panství, a to vše, jakž on sám v držení a užívání byl, nic nevymíňujíc a žádné vlastnosti sobě, dědicuom našim a budoucím králuom Českým, ani žádným duchovním neb jiným osobám, kterejmž předešle ta vejplata náležela, tudíž dále nepozuostavujíc, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Operštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfeferkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené s nadepsaným Bořivojem Bořkem Nepoliským v pátek po neděli oculi [11. března] tohoto vosmdesátého léta učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že svrchu jmenované vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné, než dědičné ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v outerý po sv. Havle léta ꝛc osmdesátého.

---

389. Císař Rudolf II. nařizuje Joachymovi z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna, aby svolení jeho k dědičnému prodeji městečka Dolních Kralovic a některých vsí Všeslavu Strojetickému ze Strojetic do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 18. října. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—1582, č. 46.“ f. N 13. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Všeslavovi Strojetickému z Strojetic na Dolních Kralovicích, věrnému našemu milému, městečka a vsí zápisných v kraji Čáslavském ležících, jmenovitě městečka Dolních Kralovic, s domy, s krčmami, s platy, vsi Příseku, vsi Stříteže, vesnic celých a vsi Brzotic, což tu zápisného měl, s kurmi, s vejcmi, s dědinami, lukami, lesy, porostlinami, což tu lidé mají, s rybníkem, s mlejnem, s hony, s lovy, horami, doly, s řekou, s mlejnem a s mastnými krámy v Kralovicích a podacím kostelním, i se vším a všelijakým příslušenstvím v týchž mezech a hranicích, v nichžto městečko a vesnice záleží, a jakž jest on Všeslav Strojetický toho sám až posavad v držení a užívání byl, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntuov zběhlými, s plným panstvím, nic nevymíňujíc a žádné vlastnosti sobě, dědicuom našim a budoucím králuom Českým, ani žádným duchovním neb jiným osobám, kterejmž předešle ta vejplata náležela, tudíž dále nepozuostavujíc, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Všeslavem Strojetickým v neděli laetare [13. března] tohoto vosmdesátého léta učiněná o tom šířeji vysvědčuje. Tak že svrchu jmenované městečko a vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné než dědičné ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v outerý po svatém Havle léta ꝛc osmdesátého.

---

390. Rudolf II. nařizuje Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna, aby svolení jeho k prodeji některých vsí zápisných v kraji Čáslavském Janovi Jiřímu z Říčan do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 18. října. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“ č. 46, fol. N, 14. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ↄc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji urozenému Janovi Jiřímu z Říčan na Vorlíku nad Humpolcem, věrnému našemu milému, vsí zápisných v kraji Čáslavském ležících, jmenovitě vsi Hněvkovic s krčmou, vsi Světlice s šenkem piva, obou vsí celých s dvory kmetcími, s platem, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntův zběhlými, s vdovami, sirotky i s jich spravedlivostmi, s dědinami, lukami, lesy, háji, hony, lovy, s občinami, což kde při jedné každé obci užívali a užívají, s potoky, vodotočinami, kurmi, ospy i se vší zvolí, s plným panstvím, nic nevymiňujíc, ani které zvláštnosti sobě, dědicům našim a budoucím králuom Českým, ani žádným duchovním, neb jiným osobám, kterýmž předešlo ta vejplata náležela, tudíž dále nepozůstavujíc, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Janem Jiřím z Říčan ve čtvrtek po neděli oculi [10. března] tohoto vosmdesátého léta učiněná o tom šíře vysvědčuje. Tak že svrchu jmenované vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné než dědičné ↄc. Dán na hradě Pražském v outerý po svatém Havlu léta ↄc osmdesátého.

---

391. Rudolf II. Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna, aby jeho svolení k prodeji někdy Litvínovi z Lobkovic a již synu jeho Janovi mladšímu z Lobkovic mlejna korečního blízko města Mostu ležícího a někdy k panství Krupeckému náležícího, do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 18. října. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“, č. 46, fol. N 15, v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ↄc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji někdy urozenému Litvínovi z Lobkovic na Bílině, a již po smrti jeho synu Janovi mladšímu z Lobkovic, mlejna korečního blízko města našeho Mostu ležícího a předešle k panství Krupeckému náležícího, s loučkou pod týmž mlejnem, s nádobím mlejnským, což ho před rukama jest, i se vším téhož mlejna od starodávna příslušenstvím, též s kouskem pole při témž mlejně na gruntech špitálních komendatora v městě Mostu ležícího, se vší zvolí a plným panstvím v týchž mezech a hranicích, v nichž ten mlejn záleží, a jakž jsou toho předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, nic nevymiňujíc a žádné vlastnosti sobě, dědicům našim a budúcím králům Českým, ani žádným duchovním neb jiným osobám, kterýmž předešle ta vejplata náležela, tudíž dále nepozůstavujíc, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu, na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným někdy Litvínem z Lobkovic za živobytí učiněná, a potom po smrti s synem jeho Janem mladším

z Lobkovic obnovená, kteréž datum posledního dne měsíce července tohoto vosmdesátého léta o tom šíř̌eji vysvědčuje. Tak že svrchu jmenovaný mlejn, loučka a kousek pole s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné než dědičné, jako jiní dědiční statkové v tomto království jsou ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v outerý po svatém Havle léta ꝛc osmdesátého.

---

392. Císař Rudolf nařizuje Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtu Bryknarovi z Brukštejna, aby svolení jeho k prodeji některých vsí v kraji Čáslavském Václavu Robmhapovi z Suché do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 18. října. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“, č. 46. fol. N, 25. v král. česk. arch. zemsk.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Václavovi Robmhapovi z Suché a na Sedči, věrnému našemu milému, vsí zápisných v kraji Čáslavském ležících, jmenovitě vsi Zabělčic, vsi Vahančic, vsi Fridnavy, vsi Rybníčka, vsi Lezkovic a vsi Choštišťan [sic] s rychtami vejsadními, s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami, vrbinami, lesy, porostlinami, horami, potůčkami, s krčmami, s kurmi, s robotami, s lidmi osedlými i neosedlými aneb z těch gruntuov zběhlými, s sirotky k týmž vesnicím náležícími, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, nic ovšem nevymíňujíc a žádné vlastnosti sobě, dědicuom našim a budoucím králuom Českým, ani žádným duochovním neb jiným osobám, kterýmž předešle ta vejplata náležela, tudíž dále nepozuostavujíc, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště nařízené, s nadepsanými Václavem Robmhapem v středu po neděli judica [23. března] tohoto vosmdesátého léta učiněná o tom šíř̌eji vysvědčuje. Tak že svrchu jmenované vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné než dědičné ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v outerý po svatém Havle léta ꝛc osmdesátého.

---

393. Císař Rudolf II. nařizuje Kutnohorským, aby v příčině uvažování práv horních vyslané své dne 11. prosince do Prahy odeslali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 22. října. — Opis souč. v městsk. arch. Kutnoh.

Rudolf Druhý ꝛc. Poctiví, věrní naši milí!

Poněvadž osoby sněmem k uvažování práv horních volené, podle jistého vám prvé vědomého odkladu, zase k neděli po sv. Mikuláši [11. prosince] nejprvé příští obsílati ráčíme: protož i vám milostivě poroučíme, abyšte na týž den tolikéž z prostředku svého sem vypravili, jináče nečiníc. Na tom milostivú a jistú vuoli naši císařskou naplníte. Dán na hradě našem Pražském v sobotu po sv. Lukáši, evangelistu Páně, léta osmdesátého ꝛc.

394. Nejvyšší úředníci zemští na místě všech tří stavův království Českého Janovi Libenickému z Vrchovišť, že jeho vedle Vilíma Opršťorfa z Dubu k řízení a opatrování statkův po někdy Jiříkovi Voděradském zůstalých ustanovili, i nařizují mu, aby k uvázání se těch statkův stavům a zemi k ruce v určitý čas a místo najíti se dal.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 27. října. — Malé desky zemské, č. 128, fol. L. 8.

Urozený a statečný příteli náš milý! Jakož podle narovnání našeho s nejjasnějším knížetem a pánem, panem Rudolfem Druhým, voleným Římským císařem, Uherským, Českým ꝛc králem ꝛc, jakožto králem Českým, a pánem naším nejmilostivějším, uvazování v statky po někdy Jiříkovi Voděradském pozůstalé JCMti a stavuom a zemi k ruce v outerý nejprvé příští tím raněji, jakž pak komisař od nás k tomu nařízený v pondělí na noc dle sobě daného poručení u vás se ohlásí, konati se začne, a takové uvázání bez osob rozšafných, kteréž by takové statky v opatrování své až do dalšího JMti a stavův nařízení přijaly, dobře vykonáno býti nemůže: i poněvadž ti statkové nedaleko Hory Kutny na větším díle leží, k takových statkuov řízení, spravování a opatrování vás na místě stavuov a země sme nařídili, jako i JMCská urozeného pána, pana Vilíma Opršťorfa z Dubu a Fridštejna, nejvyššího mincmejstra království Českého; nepochybujíc o vás, že to k sobě přijmete, a v outerej nejprv příští na Malešov tím raněji najíti se dáte, a toho všeho, co komisaři tu i na jiných statcích po nadepsaném Voděradském pozůstalých říditi budou, přítomni budete a tak opatříte, aby stavuom a zemi při řízení a spravování těch statkuov žádná škoda a zkrácení se nedálo; věci také lepší, což by se koli toho kdekoli našlo, vedle komisaře našeho spečetíte a v tom i v jiném jemu, v čemž by pomoci vaší potřeboval, radni a pomocni buďte. Dán na hradě Pražském ve čtvrtek u vigiljí svatých Šimona a Judy, apoštolův Páně, léta osmdesátého.

Nejvyšší ouředníci zemští, na místě všech tří stavův v království Českém.

---

395. Rudolf II. žádá osoby, kteréž na sněmu k spravování berně zvoleny byly, aby mu při svatém Havle splatnou část ze tří od stavův vyminěných grošů posudného zúplna vydaly, a s zaplacením 20.000 tolarů, kteréž mu v měsíci červenci k chystanému odjezdu zapůjčeny byly, až na budoucí dva terminy poshověly.

V PRAZE. 1580, 28. října. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ꝛc. Wir haben gleichwohl in Gnaden verstanden, was uns die obriste Landofficierer unserer Kron Beheimb auf unser gnädigistes Begehren, dass sie uns mit denen im verschienen Monat Julio zu Nothdurft des dazumal vorgestandenen Aufbruchs dargeliehenen 20.000 Thalern bis auf die andern zween hinterstellige Termin gedulden und uns die jetzigen Terminsgefäll der dreier vorbehaltner Biergroschen völlig erfolgen lassen wollten, für schriftliche Antwort und Entschuldigung ubergeben lassen. Und ob wir wohl genädigist selbst nicht für unbillich, sonder auch ein Nothdurft halten, dass die auf jetzt Galli verfallne Zins abgericht und die Parteien dardurch bei guetem Willen erhalten, auch Andern Ursach gegeben werde, uns zu fürfallender Noth mit Anlehen zuezespringen, so versehen wir uns doch hinwiederumben, es solle uber dies noch wohl soviel Gelds bei euch verhanden sein, davon berührte Gallizins abzurichten sein und uns also ditz Orts ohne sondere Bedenken willfahrt werden mügen. Dieweil uns dann an Einnehmbung dieser auf Galli gewartenden Terminsgefäll merklich viel gelegen, also do uns dieselben entgehen und den Ständen zu ihrer Wiederbezahlung in Handen

gelassen werden sollten, dass es uns ein merkliche Ungelegenheit verursachen wurde: so ist nochmaln unser genädiges Begehren an euch, ihr wellet uns diese jetzige Terminsgefäll der dreier Biergroschen umb angezeigter Ursachen willen ohne weiters dificultieren folgen lassen und euch mit Bezahlung oberuhrter 20.000 Thaler bis auf die andern zwen hinterstellige Termin gehorsamblich gedulden.

Und nachdem wir auch an gedachte Landofficierer gnädigist zu wissen begehrt, wie hoch sich der verflossnen Haussteuer Bewilligung erstreckt, was davon auf die Gränzen verwendet und noch verhanden oder ausständig sei, sie aber die Sachen vermüg beiliegundes Artikels auf euch remittiert, und dann nit allein an ihme selbst billich, sondern auch aus den nächstgehaltnen zweien Landtagsbeschlüssen soviel erscheint, dass der Stand Willen und Meinung nit anders sei, dann dass solche Steuern, soviel deren im Land gefallen, vollkomblich und ohne Abgang auf die hungrischen Gränitzen gewendet werden sollen: so begehren wir ferner genädiglich, dass ihr uns mit dem allerfürderlichisten einen summarischen Extract des Empfangs und Ausgebens, dessen wir dann zu gegenwärtigen hungrischen Bezahlung unvermeidlich bedürftig sein, und alsdann auch die ordenliche Raitung mit ehistem zu Handen unserer behmischen Kammer einstellet. Daran beschiecht unser genädiger gefälliger Willen und Meinung. Geben Prag den 28. Tag Octobris anno 80.

---

396. Komora dvorská radí císaři, aby na žádost arciknížete Arnošta od nařízených osob k spravování berně vyžádal si výkaz odvedené pomoci v Čechách, kteráž sněmem na opatření hranic Uherských svolena byla.

1580, v říjnu. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Die Fürstl. Durchlt. Erzherzog Ernest in Oesterreich erindern E. Mt. in bruderlichem Gehorsamb, weil ein Nothdurft sei, ein eigentliches Wissen zu haben, wie hoch die Steuerbewilligungen in Beheimben und den incorporirten Landen vom verschienen Jahr [sich] erstrecken, was davon auf die Gränitz verwendet und was noch doran verhanden oder ausständig, dass demnach E. Mt. von einem und dem andern Land die Steuerraitung allergnädigist abfordern, mittlerweil aber dem von Thurn als zu itziger Zahlung verordentem Commissari ein ordentliche Verzeichnus uberschicken lassen wollten, wieviel eigentlich ermelte behmische Bewilligung sei, damit er mit mehrerm Grund der Sachen an der Granitz nachforschen und ferrer die Nothdurft dabei zu befurdern haben möcht.

Allergnädigster Kaiser und Herr! Es vermag der 79. jahrige gehaltene General- sowohl auch der nächste behmische Landtagsbeschluss ausdrucklich, dass die Steuern in Behmen und den incorporirten Landen nindert anderswohin, als auf die Gränitzen diesseit der Donau gegen Mährern und Slesi wärts verwendet und was zu Bezahlung derselben noch am Geld uberbleibt zu Bezahlung der Nassadisten bei Komorn und hernach der andern nächst angelegenen Gränitzen gebraucht werden sollt. Und weil dann aus diesem Beschlus soviel erscheint, dass der Ständ Willen und Meinung nit anders sei, dann dass solche Steuern, soviel deren im Land gehalten, vollkumblich und ohne Abgang auf die ungrischen Gränitzen gewendet werden sollen, so wird ihnen der Hofkammer unterthänigisten Erachtens auch nit zuwider sein, dass sie Raitung und Bericht geben, ob und wie solcher ihrer Bewilligung ein Gnugen beschehen sei oder nit. Und weil dann, wie obgemelt, bei gegenwärtiger Bezahlung dergleichen Nachrichtung zu haben vonnöthen, so stellt die Hofkammer zu E. Mt. gnädigisten Willen, ob sie solches an die deputirten Personen, weil sie itzo allhier sein werden, gelangen und begehren lassen wollen, dass sie itzo alsbald die Verzeichnus und hernach auch die Raitung herausgeben wollten. Wann es nun bei ihnen erlangt, so kanns alsdann auch bei den incorporirten Landen umb soviel ehe erlangt werden.

---

397. *Císař Rudolf II. nařizuje již po čtvrté soudu komornímu, aby proti těm, kteříž sněmem svolené posudní již po dvě léta neodvedli, exekucí zakročeno bylo.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 12. listopadu. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wohlgeborne, gestrenge, ehrenfeste lieben Getreuen! Uns kumbt nit allein befrembd, sondern auch beschwerlich fur, dass wir uns bei euch auf ein ander und dritte unsere ausgangene Befehlch nicht erruefen und soviel erlangen mügen, damit die Personen, welche ihre bewilligte Biergelder für viel Quartal zu reichen und zu erlegen unterlassen, derentwegen solche nit in geringer Anzahl für euch, als unsere Räth, denn mehr als einem ergangenen Landtagsbeschluss nach ins Kammergericht durch unsern Kammerprocurator umb das gedoppelte furgeladen worden, zu Erlegung und Bezahlung solcher hinterhaltenen Biergelder sambt den darauf geschlagenen Pönfällen gehalten werden möchten, und dass mit Verhelfung an denselben zu unserer Gerechtigkeit nit zu geringem unserm Nachtheil und Schaden bald uber die zwei Jahr lang verzogen wirdet. Derowegen so wollen wir euch hie mit diesem vierten unserm Schreiben nochmaln ermahnet haben, genädigist befehlend, bei diesem itzigem angehenden Martini Kammerrechten die Sach endlich dahin zu richten und zu verfüegen, auf dass gegen einem jedwedern, der also die Biergelder zu rechter Weil und Zeit zu reichen und zu erlegen unterlassen und durch unsern Kammerprocurator derwegen furgeladen worden, mit der Execution den Landtagsbeschluessen gemäss endlich verfahren und uns hierdurch zu deme, was uns von den Ständen einmal bewilligt, in so viel Jahren dermal einst völlig geholfen und also unter den Ständen in dieser ihrer Bewilligung ein Gleichheit gehalten werde. Daran vollbringt ihr ɔc. Geben auf Prager Schlos Sambstags nach Martini anno 80.

---

398. *Císař Rudolf Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtu Bryknarovi z Brukštejna, aby svolení jeho k prodeji některých vsí v kraji Čáslavském Janovi Předborskému z Předboře do desk zemských vepsati dali.*

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 14. listopadu. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82", č. 46. fol. N 19. v král. česk. arch. zemsk

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutnému Janovi Předborskému z Předboře na Studenci, věrnému našemu milému, vsí zápisných v kraji Čáslavském ležících, jmenovitě vsi Lhoty Šimkovy, jinak Divůčkové, vsi Vesce Horní, vsi Vesce Dolní, vsi Kladrub, vsi Štěpanova, vsi Podmoklan, vsi Branišova, vsi Slupné, vsi Lán, vsi Hudce, ve vsi Studenci, což tu zápisného jest, vsi Oudavy s rychtou vejsadní, vsi Stružnice s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami, s rybníkem Oudavským vrbinami, lesy, porostlinami, horami, s rybníčky, potůčky, s krčmami, kurmi, s vejci, ospy, s robotami s plným panstvím, žádné vlastnosti sobě, dědicům našim a budoucím, králuom Českým, ani žádným duochovním neb jiným osobám, kterýmž předešle ta vejplata náležela, tudíž dále nepozuostavujíc, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov sběhlými, v těch mezech a hranicích, v nichž ty vesnice náleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a z Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho dědičného posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Janem Předborským v sobotu po přenešení svatého Václava [5. března] tohoto vosmdesátého léta učiněná o tom šíře vy-

svědčuje. Tak že svrchu jmenované vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné, než dědičné jako jiní dědiční statkové ɔc. Dán na hradě Pražském v pondělí po sv. Martinu léta ɔc vosmdesátého.

---

399. Rudolf II. Zdeňkovi z Vartemberka a Hertvíkovi Zejdlicovi z Šenfeldu a na Lanech, aby jeho svolení k dědičnému prodeji zámku pustého Kyšperku a některých vesnic Hynkovi a Albrechtovi, bratřím vlastním Kekulům ze Stradonic do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 15. listopadu. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82“ č. 46, fol. N. 18 v král. česk. arch. zemském.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji slovutným Hynkovi a Albrechtovi, bratřím vlastním a nedílným Kekuluom z Stradonic na Stradonicích, věrným našim milým, zámku pustého Kyšperku, vsi Šejnova s viničným platem, vsi Huntšína, vsi Maršova, vsi Sobochleb s dvorem poplužním, s tvrzí, s pivovarem i se všemi svršky a nábytky, vsi Modlan s podacím kostelním, rychtou svobodnou, a což k tomu náleží, s domy, s krčmami vejsadními, s mlejnem, s dvory kmetcími, s platem, s dědinami, lukami, lesy i s kusem lesu od panství Krupeckého přidaného a připojeného, s potoky, s rybníky, i se vším a všelijakým příslušenstvím, jakž toho všeho předešlí držitelé panství Kyšperského v držení a užívání byli, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntův zběhlými, s plným panstvím, tak a v témž plném právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice záleží, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše, k tomu obzvláště nařízené, s nadepsaným Hynkem a Albrechtem, bratřími Kekuli v pondělí po svatém Havle [19. října] jminulého sedmdesátého devátého léta učiněná a rejstra spečetěná k trhu vydaná o tom šířeji vysvědčují. Tak že ten pustej zámek a vesnice s jich příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemají slouti a býti zápisné než dědičné ɔc. Dán na hradě našem Pražském v outerej po svatém Martinu léta ɔc osmdesátého.

---

400. Rudolf II. nařizuje Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtu Bryknarovi z Brukštejna, aby povolení jeho k prodeji vsi zápisné Pučery v kraji Kouřímském se vším příslušenstvím Zdislavu Myškovi ze Žlunic do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 21. listopadu. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82“, č. 46. fol. N 20. v král. česk. arch. zemském.

Rudolf Druhý ɔc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, k dědičnému prodaji Zdislavovi Myškovi ze Žlunic na Polních Mačicích, věrnému našemu milému, vsi zápisné Pučery řečené v kraji Kouřímském ležící, s krčmou vejsadní, s masným krámem, s dvory kmetcími, s platy, s dědinami, lukami, vrbinami, porostlinami sedlskými, s rybníkem pustým, s kurmi, vejci, ospy, s lidmi osedlými i neosedlými neb z těch gruntuov zběhlými, s plným panstvím, žádné vlastnosti sobě, dědicuom našim a budoucím králuom Českým, ani žádným duchovním osobám, kterýmž ta vejplata náležela, tudíž dále nepozuostavujíc, tak jakž jest toho

všeho on sám Zdislav Myška po ty časy v držení a užívání byl, povoliti ráčili; jakž smlouva trhová skrze urozeného Viléma staršího Oprštorfa z Dubu a Fridštejna na Slavěticích, radu naši a nejvyššího mincmejstra království Českého, a slovutného Urbana Pfefrkhorna z Ottopachu na Krásné Štěpnici, vejběrčího našeho posudného v městech Pražských, věrné milé, jakožto komisaře naše k tomu obzvláště zřízené, s nadepsaným Zdislavem Myškou v pátek po svaté Kedrutě [18. března] tohoto osmdesátého léta učiněná o tom šířeji vysvědčuje. Tak že táž ves Pučery s jejím příslušenstvím dále na budoucí a věčné časy již více nemá slouti a býti zápisná než dědičná ꝯc. Dán na hradě našem Pražském v pondělí den památný obětování blahoslavené panny Marie léta ꝯc osmdesátého.

---

401. Písaři, kteří při spisování práv horních službu konali, připomínají prosebně císařskému rychtáři, šepmistrům a radě města Hory Kutny, aby jim zaplaceno bylo.

1580, 21. listopadu. — Orig. v městsk. arch. Kutnoh.

VMt JMCské pane rychtáři, VMt páni šepmistři a páni spoluradní! Od pána Boha všemohoucího VMtem žádáme dobrého zdraví, šťastného spravování a jiného všeho dobrého věrně rádi. Ačkoliv VMtem jakožto vrchnosti této slavné obce a vlasti naší milé z povinnosti a jako práva přirozeného, jakož onen dí Cicero, že pojítí našeho na tento svět na díle přátelé sobě, na díle vlast osobuje, jsme zavázáni mnohými službami, nyní i na časy budoucí, k vzdělání obecného dobrého bez všelijakého zření na užitek náš vlastní, ano také i VMem v tom libost učiniti jsouc povinni a k rozkazu VMtí poslušnost zachovati vždycky hotovi; jakož pak i teď nedávno dnův pominulých byvše k práci spisování některých věcí od VMtí potaženi, to jsme rádi s ochotností vykonali, však abychom netoliko ňákého znamení lásky a štědroty VMtí k nám prokázané, jsa VMti, nepochybujem, toho oumyslu dobrého a vůle k nám ji prokázati, pro budoucně hotovost naši k službám VMtem mnohem ochotnější, nemálo ale mnoho vážiti se ukázali a jí užiti s vděčností mohli, ale také abychom (račte odpustiti) v lenosti naší a nevděčnosti mlčením toho ku paměti VMtem přivésti pomíjejíc a toho dobrého užiti nechtíc, od VMtí, majíc na díle připovědíno, stiháni nebyli, protož VMtem připomínáme takovou práci naši předešlou a žádáme s důvěrností (ač bylali by v tom vůle a náležitosti uznání VMtí), že ráčíte za touž práci na nás zpomenouti a milost nám učiniti. Pán Bůh všemohoucí ráčí VMtem odplata bejti hojná, kterémuž VMti v moc a ochranu poroučíme a za laskavou odpověď VMtí žádáme.

VMtem k službám věrně hotoví *služebníci v spisování práv předešle potažení.*

In tergo: Skribenti o zaplatu f. 2. ante Catharinae 1580.

---

402. Komora dvorská předkládá císaři své dobré zdání, co by se státi mělo, aby od r. 1574 zadržalé berně v Chebsku a Loketsku vydobyty býti mohly.

1580, 21. listopadu. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Allergnädigster Kaiser und Herr! E. Mt. werden sich allergnädigist erindern, dass die Stand der Kron Beheimben mit der Landschaft und Städten im Egerischen und Elnbognischen Kreis bisher jederzeit im Stritt gestanden, indem dass dieselben Kreis mit Furwendung ihrer Privilegien nit schuldig zu sein vermeinen, auf die behmischen Landtäg zu erscheinen oder sich in den gemeinen Landsbewilligungen nach den Ständen der Kron Beheimben zu richten, wie dann auch vor Jahren allbeg sondere

Comissari zu ihnen abgefertigt und nach Gelegenheit der behmischen Hilfen anstatt der Steuer und Biergefäll allbeg ein benennte Summa Gelds von ihnen erlangt worden.

Nachdem sie aber seit dem 74. Jahr nichts erlegt, so haben die Stänđ in den nägsten zweien gehaltenen Landtägen geschlossen, dass die im Elbognischen Kreis inmassen andere Stänđ allher erscheinen und mitcontribuiren sollten; was aber den Egerischen Kreis anreicht, do ist den Herren obristen Landsofficierern und Rechtsitzern von allen dreien Ständen Gewalt geben worden, dass sie bei nägstghaltenem Landrechten eine oder mehr Personen erwählen und in denselben Kreis abfertigen hätten sollen, mit den Inwohnern daselbst wegen der nägstverflossenen und dieser itzigen Jahrsbewilligung halber endlich abzukumben.

Dieweil aber noch bisher weder auf eins noch das ander nichts erfolgt, und aber auf E. Mt. Theil ganz beschwerlich fallen will, dass sie ihrer Gebuehrnus so lang entrathen sollen, am andern Theil aber der Rest je länger grösser wird, also dass die Unterthanen denselben hernach ohne sondere Beschwer nit wohl ablegen, sondern E. Mt. auf einen und den andern Weg Schaden leiden werden müssen: so hätt die Hofkammer, soviel den Elbognischen Kreis anreicht, unterthänigist vermeint, E. Mt. möchten mit denselben Inwohnern durch sondere darzu verordnete Commissari dahin handeln lassen, dass sie E. Mt. in Abschlag der versessenen Steuer und Biergefäll und bis zu vollkumbener Richtigmachung derselben, doch allein bis auf das 79. Jahr, soweit E. Mt. dieselben Gefäll für sich selbst einzunehmben befugt, zu verstehen, mitlerweil etwo ein 10.000 Thaler auszählen wollten. Was aber den Egrischen Kreis anlangt, mit dem hat es allbereit seinen richtigen Weg, also dass dem Landtagsbeschluss nach, wie gemelt, sondere Personen von den Ständen dahin abgefertigt und der fertigen und gegenwärtigen Bewilligung halben mit ihnen Vergleichung gemacht werden solle. Dieweil aber noch bisher Niemands dahin abgefertigt worden, und aber die Herren obristen Landofficierer und Rechtsitzer itzo nit alle zur Stellen, so stehet bei E. Mt. gnädigisten Willen, ob sie solches an die itzo anwesenden gelangen und die Absendung alsbald noch vor E. Mt. Aufbruch zu befurdern auferlegen, oder aber, im Fall sie sich desselben, wie zu besorgen, nit unterfahen, sondern die Sach bis zu einem kunftigen Landrechten verschieben wurden, alsdann ihr Guetachten erfordern wollen, ob E. M. ohne Abbruch des Landtagsbeschluss nit befugt sein möchten, für sich selbst auch in den Egerischen [Kreis] abzufertigen und sich mit ihnen des Vergangnen halben bis auf die Zeit, da die Stänđ die Bewilligungen selbst einzunehmben angefangen, ihrer Gelegenheit nach vergleichen oder was E. Mt. sonst dabei zu thun sein möcht.

Imperator dicit, mit den Elbognischen alsbald zu handlen, der Egerischen halben die hieigen Officierer zu vernehmben. 21. November 80.

---

403. Nařízení císařské dané komoře české v příčině dalšího vyjednávání s městy Pražskými o půjčku peněz, ku kteréž Staré a Nové město Pražské jen 5000 tolarů dáti slíbilo, Malá pak strana ničehož nepovolila.

V PRAZE. 1580, 29. listopadu. — Orig. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Von ɔc der Kammer in Beheimben auf ihren vom 26. dits gethanen gehorsamben Bericht zu Bescheid anzuzeigen, es hätten sich Ihre Kais. Mt. gleichwohl gnädiglich versehen, es sollt bei den Alt- und Neuen Prager Städten etwas mehrers als die bewilligten 5000 Thaler Anlehen zu erhalten gewest und sonderlich bei den Kleinseitnern die Sach nit so gar leer abgangen sein. Wofer nun bei ermelten Alt- und Neustädtern je kein mehrers zu erhalten, wie doch sie die Kammer derwegen noch

eins an sie setzen und allen embsigen Fleiss dabei furwenden soll, so lassen es Ihre Mt. bei ermelter Summa und was noch daruber weiter zu erlangen, mit Gnaden verbleiben, seind auch gnädigist zufrieden, dass sie der Interesse halben voriger Ihrer Mt. gnädigisten Bewilligung nach, auf das erblich Biergeld, so bei ihnen gefällt, verwiesen und versichert werden; es solle aber die Kammer noch zuvor gehorsamb berichten, weil die Altstädter 2000 Thaler, so ihnen die Römische Kaiserin, unsere allergnädigiste Frau, zu thuen schuldig, bei solchem ihrem neuen Anlehen mit einzubringen und untereinist zu versichern begehren, was es darumben vor ein Gelegenheit hab und wie es eigentlich darumb beschaffen sei.

Was aber die Kleinseitner und ihre Verweigerung anreicht, die befinden Ihre Mt. gar nit erheblich, in sonderer Erwägung, dass sie und ihre Burgerschaft Ihrer Mt. und dero Hoflagers allhier die Jahr her und noch täglich mehrers als etwo die andern Städt zu ihrem sondern Nutz und Aufnehmben wohl geniessen, von destwegen dann auch die Kammer mit Anziehung dieses und anderer dienstlichen Motiven noch weiter mit ihnen handlen und die Sach dahin befurdern solle, domit zu Erhaltung Gleichheit gegen den andern Städten pro rata ihres Vermogens auch ein Anlehen erlangt werden möge.

Bei dem andern Artikel, soviel ihr der Städt begehrten Nachlass des heurigen Weinzehets anreicht, konnen sich Ihre Mt. eher nit entschliessen, bis sie eigentlich verständigt werden, was derselb Zehet an Wein oder Geld allenthalben austrag. Dessen sich nun die Kammer furderlich erkundigen und berichten soll, was dieser Zehet an der Alt- und Neustädter Gebuehrnus absonderlich austrag und was doran auf die Kleinseitner kumben werd, domit sich Ihre Mt. alsdann nach Gelegenheit einer und der andern Stadt bewilligten Anlehens umb soviel besser mit Gnaden zu entschliessen haben mögen.

Daneben aber soll auch die Kammer endlich dorauf bedacht sein und allen gebuehrenden Ernst dabei brauchen, domit von dem Weinbergmeister die ausständigen Raitungen in einer kurzen benennten Frist neben einer ordentlichen Verzeichnus, bei wem und wieviel der Restanten ausstehen, domit man einsmals zu gebuehrlicher Richtigkeit kumben und des kunftigen halben desto bessere Ordnung angestellt werden möge, wie ihr dann die Kammer diese Sach embsigs Fleiss angelegen sein lassen und ihme Bergmeister keine weitere Ausflucht nit gestatten solle. An dem allem vollbringt sie hochsternennter Kais. Mt. endlichen gefälligen Willen und Meinung. Geben Prag den 29. Novembris anno 80

---

404. Rudolf II. Jaroslavovi Bořitovi z Martinic a Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby Václavu Plesovi Heřmanskému z Sloupna prodané dvě vesnice zápisné v kraji Čáslavském, totiž Horní a Dolní Bučice, do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 6. prosince. — Kvat. „Fial. rel. 1575—82" č. 46 f. N. 22 v král. česk. arch. zemském.

Rudolf Druhý oc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, statečnému Václavovi Plesovi Heřmanskému z Sloupna na Stolanech, radě naší a věrnému milému, dvě vesnice naše zápisné, totiž Horní a Dolní Bučice v kraji Čáslavském ležící, s dvory kmetcími, s dědinami, lukami, s platy, ospy, slepicemi, plecemi, robotami a jinými povinnostmi, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb z těch gruntuov zběhlými, s podacím kostelním v Dolejších Bučicích, s krčmami vejsadními, s řekou, i se vší zvolí a plným panstvím i všelijakým od starodávna příslušenstvím, nic ovšem nevymíňujíc, tak a v témž právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž ty vesnice s jich příslušenstvím záleží, a také tak, jakž registra urburní spečetěná to vše v sobě šíře obsahují a zavírají, a předešlí držitelé toho v držení a užívání byli, za čtyry tisíce jedno

sto kop grošuov českých na vejražku dluhu jeho, kterýž při nás jmá, dědičně pustiti a prodati ráčili. Tak a na ten spuosob, kdež jsou jmenované vesnice s jich příslušenstvím někdy byly duochovní a zápisné ɔc. Dán na hradě našem Pražském v outerej den svatého Mikuláše léta ɔc osmdesátého.

---

405. Rudolf II. Janovi Vchynskému ze Vchynic, aby majestát purkmistru a konšelům města Krupky daný, na směnu o některé grunty a krčmy s nimi učiněnou, do desk zemských vepsati dal.

NA HRADE PRAŽSKÉM. 1580, 7. prosince. — Kvat. „Fial. rel. od 1575—82," č. 46 f. N, 23 v král. česk. archivu zemském.

Rudolf Druhý ɔc. Statečný, věrný náš milý! Vědětiť milostivě dáváme, že jsme s opatrným purkmistrem a konšely města našeho Krupky, věrnými milými, jistou směnu o některé krčmy a grunty učiniti a jim na to jistotu neb majestát, kteréhož datum na hradě Pražském dvacátého sedmého dne měsíce máje tohoto vosmdesátého léta vydati ráčili. I prošeni jsme od dotčených Krupeckých s ponížeností za povolení naše císařské, aby jim takovej majestát pro lepší a hojnější bezpečnost a budoucí paměť do desk zemských vložen býti mohl: k jichžto prosbě, jakožto slušné a spravedlivé, jsouce nakloněni, ráčili jsme k tomu milostivě povoliti a tebe v té věci za relatora našeho zvoliti, poroučejíc, aby s nadepsanými Krupeckými, anebo jich vyslanými, ke dckám zemským došel a jim takový majestát slovo od slova v též dcky zemské, kdež a jakž náleží, vedle této relací povolení našeho vložiti a vepsati rozkázal. Na tom jistú vuoli naši císařskú naplníš. Dán na hradě našem Pražském v středu po svatém Mikuláši léta ɔc osmdesátého.

---

406. Některé paměti, kteréž vyslaní Kutnohoršti při jednání o nová práva horní v Praze přednésti mají.

1580, 9. prosince. — Orig. v městsk. arch. Kutnoh.

Paměti někderé, kderéž v příčinách při této jízdě o nová práva horní pánům a obci této sloužiti mohou. Fer. 6. p. Nicolai 1580.

I. Dluhy a ouroky na Hrušky vzešlé vobec sama zastávati musí a kverci jiní pokoj mají, a ouřad horní nechce v tom nápomocen bejti.

II. Vobecní místo na Trávníku v rybník uvedené, v zahradu obráceno, a jinej jeho užívá proti majestátu krále Jiřího.

III. Ouřad horní k cupusům dopomáhati nechce, a tudy hory v zvošklivení na díle přicházejí ɔc.

IV. Stará práva horní zkušená, vedle kterejchž všickni dolové staří jsou snímáni a gveldikováni, v nic obrácena a nová jiná nařízení na škodu hor se vymejšlují.

V. Zvejšení stansové a platové roční při ouředlnících, a skrze to, co by auspejtův JMCské přijíti mohlo, tu mezi ně se rozchází, a hory v voškliovost se dávají, jakoby oužitkův přes náklad vynášeti nemohly.

VI. Časem oužitkové JMCské se přehlídají a jinam obracejí, což se při dolu Vlčí hory našlo.

VII. Hory svobodami a privilegiemi musí obdařeny býti, aby kverci volněji na ně pavovati, sem se na hory lidé táhnouti mohli ɔc. Kníže Arnošt, Fukarové, pán z Eicinku ɔc.

VIII. Mlejnové někdeří zbytečně svedeni na ublížení města a lidu horního, an huti jinde, kdež prvé bejvaly, dobře se vystavěti mohly, a tak vždy více škod přibývá a málo co užitkův vychází.

IX. Huť Nyfle zbytečně uvedena, kteráž od uhlí, kyzův, dříví ɔc nejbližší byla, a na fůrách a jiných nákladích nemálo mohlo sjíti.

X. Budeli se ukazovati, že poručení od vrchnosti měli i komisaři byli, aby se tak stalo: oznámiti, že na zprávu jich to učiněno, a tak oni jsou vinni.

XI. Důl Fraty i jiní někdeří dolové a vortové jsou vodami zapuštěni ɔc; z nichž nemalí užitkové vycházeli a vycházeti mohli.

XII. Nastoupíli na počty, že někdeří až posavad se nevyřídili, dáti odpověď: že i oni o dříví a jiné věci svejch počtův nezavřeli a posavad o některé těžkost mají, jako Jan Podivickej ɔc.

XIII. Proslejchá se o Kaňku, jakoby jej spustiti chtěli: cožby nemohlo než příčina k velikému pádu těchto hor býti, a tak aby se toho nedopouštělo.

XIV. Budouli chtíti jaké repliky na předešlé mluvení a ukazování dávati a čemu odpírati, toho neslyšeti a v nic se nedávati: poněvadž k tomu obesláni nejsou, než vedle toho chtějí se chovati, a proti těm novým právům, což za potřebné býti uznají, předkládati.

XV. Nemaje ta nová práva stvrzení: vedle nich předce se chovají a soudí, míry táhnou o poctivost soudí ɔc.

---

407. Císař Rudolf II. nařizuje komoře české, aby komisařům, kteříž do Chebska a Loketska v příčině zaplacení zadržalých berní a posudného vysláni jsou, náležitá instrukce dána byla.

V PRAZE. 1580, 14. prosince. — Konc. v c. k. říšsk. fin. arch. ve Vídni.

Rudolf ɔc. Wir wissen uns gleichwohl gnädigist zu erindern, was wir euch noch vom 23. jungst verschienes Monats Novembris mit der Landschaft und Stadt Elnbogen wegen eines Anlehens in Abschlag ihrer ausständigen Steuer und Biergefäll zu handeln gnädigist auferlegt; dieweil aber von euch noch bisher nichts darauf erfolgt, so haben wir uns seither mit den Ständen unserer Kron Beheimben eines andern und dahin gnädiglich verglichen, dass wegen richtiger Abhandlung und Vergleichung ermelter Steuer und Biergefäll, doran uns dann dasjenig, was vor der 79 jahrigen Bewilligung, als do die Ständ dieselb selbst einzunehmben angefangen, verfallen, immediate allein, das nachgehend aber laut des Landtagsbeschluss ihnen den Ständen einzunehmben gebuehren wirdet, in das Elbognische und Egerische ein sondere Commission, darzue wir die (Titel) Sebastian Zedwitz und Friedrich Krackwitz deputirt und furgenumben, abgefertigt, der Anfang bei Eger gemacht und folgendes mit Elbogen continuiret werden solle. Und befehlen euch demnach gnädiglich, ihr wollet auf itzo gedachte Commissari neben Ubergebung einer ordentlichen Verzeichnus, von was Zeit dieselben Gefäll ausstehen, was auch ein und der ander Kreis die vorgehenden Jahr vor die Steuer und Biergeld gereicht und nach Gelegenheit derer bisher geschehenen Bewilligungen von ihnen gefodert werden mocht, in unserm Namen mit nothdurftiger Information ordentliche Instructiones und Befehlich fertigen und sie furderlich darzu anziehen lassen, daneben aber die Sachen dahin anstellen, damit die Erlegung auf furderliche Termin und alle Sachen allein auf unsere gnädigiste Ratification gerichtet, uns auch alsdann ihre Relation neben eurem rathlichem Guetachten, was uns nach Gelegenheit ferrer dabei zu thuen sein mög, gehorsamblich uberschickt werd, wie ihr dann in einem und andern zu thuen und unsere Nothdurft zu bedenken wisst. Ihr vollbringt auch daran unsern genädigen gefälligen Willen und Meinung. Geben Prag den 14. Tag Decembris anno im 80.

---

408. Nařízení císařské, kterýmž vyzváni byli nejvyšší úředníci zemští a sněmem k spravování berně zvolené osoby, aby podali zprávu o sporu, kterýž vznikl při placení lidu válečného na Uherských hranicích blíže báňských měst mezi komisařem císařským a českým výplatčím.

V PRAZE. 1580, 14. prosince. — Konc. v c. k. řišsk. fin. arch. ve Vídni.

Von der Röm. Kais. Mt. unsers allergnädigisten Herrn wegen denen itzo allhie anwesenden Herren obristen Officirern und von den Ständen der Kron Beheimben zu der Steuer insonderheit deputirten Personen beiliegende der Furstl. Durchlt. Erzherzog Ernesten zu Osterreich, unsers gnädigisten Herrn, Ihrer Mt. gethanen zweien unterschiedlichen Schreiben Abschrift, desgleichen auch des verordenten behmischen Zahlmeisters Wilhelmben Malowecz insonderheit ubergebnen Schrift zuezustellen, daraus sie nach längs gehorsamblich zu vernehmben, was sich bei nägstgehaltener Bezahlung ungerischen Kriegsvolks auf der bergstädterischen Gränitzen zwischen des Ihrer Mt. dahin verordenten Commissario Jobsten von Thurn und ihme Malowecz fur ungleicher Verstand Beschwer und Unordnung erzeigt hab und was sonst allenthalben dabei furgeloffen.

Wiewohl nun Ihre Mt. nit wissen mögen, was er Malowecz von den Herren Deputirten vor Befehlich gehabt, so wollens doch Ihre Mt. gnädigist dafur halten, es hab ihme unter dieser anbefohlenen Bezahlung seinen selbst eignen Privatgeschäften nachzureisen, seine Leut mit dem Geld in Gefahr und Unordnung hinter sich zu verlassen, sie von des kaiserlichen Commissari habenden Befehlich abzuhalten und also zu Versaumbung der Zeit und Mehrung des Unkostens, Missverstand und Ungelegenheit zu erwägen, viel weniger aber sich dergleichen ungebuehrlichen Reden, sonderlich was die Furstl. Durchlt. Erzherzog Ernesten, sowohl auch die Herren obristen Officierer der Kron Beheimben betreffen thuet, zu gebrauchen, den gemeinen Kriegsmann auf Bargeld zu vertrösten, dadurch bei der andern Land Abgesandten und seiner selbst Zahlung nachtheilige Unordnung und bei den Kriegsleuten Ungehorsamb und Rebellion zu verursachen, keineswegs gebuehret.

Und weil sich dann allen Umbständen nach befindet, es auch das Werk an ihm selbst zeigt, wann nit andere Ordnung und Fursehung gethan werden sollt, dass bei dergleichen unterschiedlichen Commissionen, Befehlichen und Anordnungen, do an einem Ort mit Geld, am andern mit Waaren und am dritten gar nichts zahlt, die Kriegsleut in ihren Mängeln und Gebrechen auf die Landständ gewiesen und die Ersetzung der vacirenden Stellen und Befehlich Ihrer Mt. als Kriegsherrn entzogen werden sollt, alle gute Kriegsgebräuch und Ordnungen verändert und zerrütt, auch der Sachen mit dem, dass allein etzliche wenig Gränitzen versehen, entgegen die andern bloss und in Gefahr gelassen, gar nit geholfen, sondern das Gränitzwesen durch dergleichen Unordnung in noch grössere Beschwer und Gefahr gesetzt wirdet: so sei Ihrer Mt. genädigister Befehlich, gedachte Herren anwesenden Officirer und Deputirten wollten nach vorgehender gnugsamber Ersehung beiliegender Schriften die Sach nothdurftig erwägen und berathschlagen, auch do sies also vor nothwendig befinden wurden, ehe den Malowecz mit seinem Guetachten selbst vernehmben und Ihre Mt. mit Rath und Guetachten gehorsamblich berichten, wie und auf was Weg eines und des andern halben nutzlichere und bessere Ordnung anzustellen und wie die Sach dahin zu richten, damit hinfuro, ehe und zuvor die Ständ verreisen, die Landtagsbeschluss zu wirklicher Execution gerichtet oder je den Herren Deputirten mehrer und vollkumbner Gewalt und lauterer Befehlich, wie in furfallenden Nothdurften die Sachen anzustellen sein mochten, hinterlassen, sie die Deputirten auch, als die sich einer ohne des andern Vorwissen nichts unterfahen wollen, eintweder stetigs oder je ofter, als bisher beschehen, zur Stellen finden, den Zahlmeistern und andern Officirern (die dann zu Verhutung ubrigs Unkostens in der Anzahl in allbeg zu geringern) nothdurftige Instructiones gefertigt, die Gelegenheit zu Befurderung ihres eignen

Nutzes und Missbrauchung ihrer Befehlich, dadurch dann nit allein dem Granitzwesen zu sondern Nachtel gehaust, sondern auch der Land und Leut treue wohlmeinende Bewilligungen ubel angewendet werden, abschnitten und allerseits gute Richtigkeit gehalten werden mocht. Dabei dann auch sie die Herren obristen Officirer und Deputirten insonderheit erwägen sollen, weil, wie aus den Beilagen zu sehen, das nägstmal Suran, Comiali und etzliche andere Gränitzen unbezahlter verblieben, wie denselben von dem vorhandenen Geld ein Hilf gethan, wie auch von dem verhandenen Geld wiederumben ein Bezahlung anzustellen und es entzwischen mit Dargebung einer Summa Gelds zu den Furlehen, ohne welches die Knecht nit wohl sein konnen, und anderer diesem Wesen anhängenden Sachen halben zu halten sein und dergleichen Unordnungen, so sich nun bei beiden Bezahlungen zuegetragen, durch bessere ausfuhrlichere Instructiones verhuet bleiben mochten.

Und nachdem auch Ihrer Mt. Nothdurft erfordert, ein eigentlichs Wissen zu haben, was an den Steuerbewilligungen nägstverflossenen Jahrs allenthalben gefallen, auch wie und wohin dasselb verwendet worden sei, so sollen die Herren Deputirten, inmassen dann derwegen hievor auch begehrt worden, von den Einnehmbern, insonderheit aber dem Malowecz, alsbald nothdurftigen Bericht und Raitung, die nit generaliter oder im Pausch, sondern in specie mit Benennung der Personen, denen die Zahlung beschehen, gerichtet sei, abfordern und dieselben neben ihrem rathlichen Guetachten Ihr Mt. übergeben, damit man sehen könne, ob nit von dem Bevorstand oder aber den andern allbereit verfallnen zweien Terminen und dem verhandenen Geld, so sonst vergebens da liegt, den oberungrischen Granitzen, als sie denen Landen, sonderlich Slesien, nahet angelegen und in hochster Gefahr stehen, auch etlichermassen ein Hilf gethan werden mocht.

Beschliesslich werden sich wohlgedachte Herren obristen Officirer und Deputirten sonder Zweifels erindern, dass Ihre Mt. noch vor diesem ein Verzeichnus der Interesse, so durch die Steuereinnehmber bisher aus dem einkumbenen Biergeld bezahlt worden, sambt dem, was dieselben Biergefäll in jedwederm Kreis ertragen, zu haben begehrt; dieweil aber noch bisher nichts darauf erfolget, und aber Ihrer Mt. Nothdurft erfordert, dessen allen ein grundlichs und furderlichs Wissen zu haben, so werden die Herren Officirer und Deputirten solchs gleichsfalls zu verordnen und Ihrer Mt. dieselb Verzeichnus zu ubergeben wissen. Das sei also hochsternennter Kais. Mt. gnädiger gefälliger Willen und Meinung. Prag den 14. Decembris anno 80.

---

409. Rudolf II. Joachymovi Novohradskému z Kolovrat a Albrechtu Bryknarovi z Brukštejna, aby městu Litoměřicím prodané městečko Chabeřovice, někdy k panství Krupeckému náležející, do desk zemských vepsati dali.

NA HRADĚ PRAŽSKÉM. 1580, 17. prosince. — Kvat. „Fialový rel. od 1575—82“ č. 46 f. N. 24 v král. česk. archivu zemském.

Rudolf Druhý ꝛc. Urozený a statečný, věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že jsme z plnosti moci, jakožto král Český, opatrným purkmistru a konšeluom i vší obci města našeho Litoměřic nad Labem, věrným našim milým, městečko naše Chabeřovice, někdy k panství Krupeckému náležející, se všemi povinnostmi, s podacím kostelním v městečku, s platy stálými i běžnými, s dědinami, robotami všelijakými, kterýmiž vrchnosti své zavázáni byli, s potůčkem skrze městečko a grunty téhož městečka běžícím, s mlejnem, s rybníkem, s lukami a se vším a všelijakým příslušenstvím, jakž jsou toho všeho předešlí držitelé panství Krupeckého v držení a užívání byli, nic ovšem nevymiňujíc, tak a v témž právě, v týchž mezech a hranicích, v nichž to městečko s jeho příslušenstvím záleží, za pět tisíc dvě stě kop míšenských dědičně prodati ráčili. Tak a na ten způsob, kdež jest jmenované městečko s jeho příslušenstvím někdy bylo duochovní a zápisné, že již dále na budoucí a věčné časy nemá slouti a býti zápisné ani duochovní, než dědičné. ꝛc. Dán na hradě našem Pražském v sobotu den moudrosti buoží léta ꝛc osmdesátého.

Seznam osob a míst.

Opravy.

Na	straně	43	řádek	11. shora	polož	na	místě	*Chlumecku*	slovo	*Chlumečku*.
„	„	43	„	13. „	„	„	„	*Česanicích*	„	*Řesanicích*.
„	„	44	„	16. zdola	„	„	„	*Puclířích*	„	*Puclicích*.
„	„	46	„	1. shora	„	„	„	*Zbyňku Berkovi*	„	*Antonínovi z Mohelnice*.
„	„	182	„	21. zdola	„	„	„	*Fridrich Kurcpach*	„	*Hendrych Kurcpach*.
	„	315	„	1. shora	„	„	„	*Haučiněvsi*	„	*Hauřiněvsi* (Uhříněvsi).

Obsah dílu pátého.

Sněmové léta 1577.

I. Akta o pohřbu císaře Maximiliana a o sněmu, jenž zahájen byl dne 5. února a zavřín 2. března 1577.

III. Sněm druhý, jenž zahájen byl dne 12. srpna a zavřín dne 17. téhož měsíce 1577.

Číslo Strana

Sněm léta 1578 zahájený dne 2. srpna.

Sněm jenerální léta 1579, zahájený dne 9. února a sjezdové krajští.

Sněm léta 1580, kterýž zahájen byl 11. ledna a ukončen dne 9. února.

Rejstřík věcný dílu pátého.

(Záležitosti týkající se Moravy, Slezska a Lužice nebyly pojaty do tohoto rejstříku věcného, poněvadž již v seznamu jmen vyznačeny jsou. Za to však císař Rudolf II. vřaděn sem s udáním stručného obsahu veškerých od něho vyšlých přípisů, instrukcí a nařízení).

Rejstřík věcný dílu šestého.

